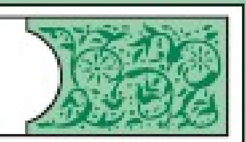
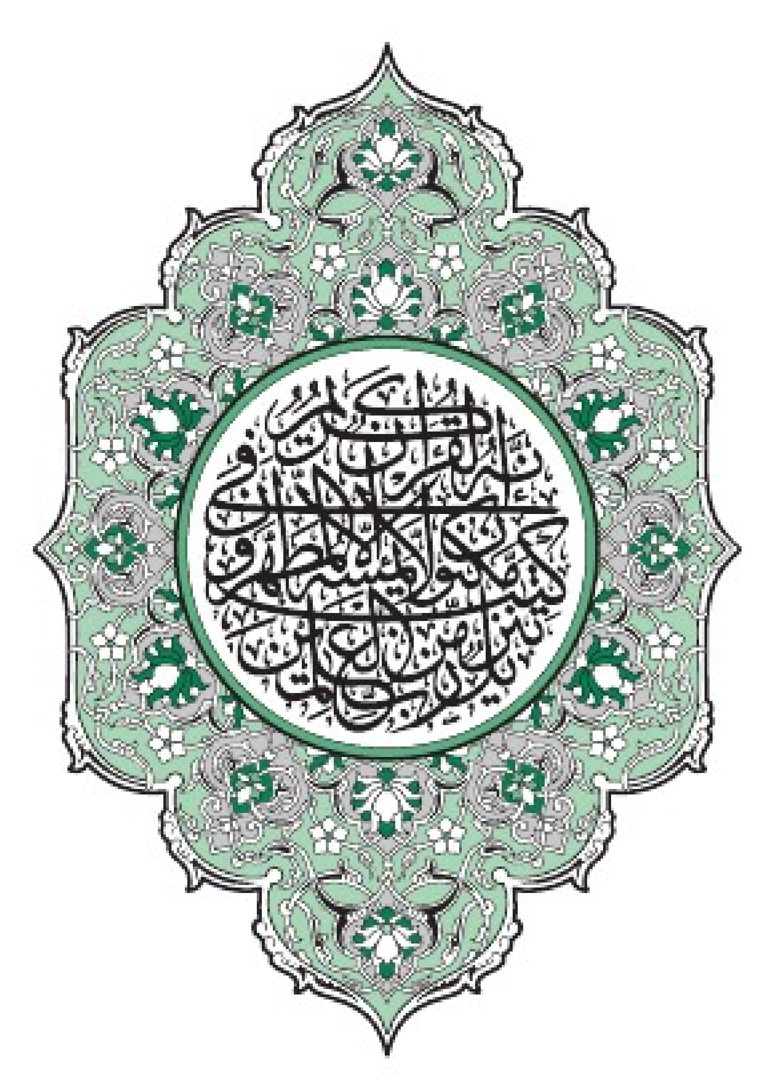
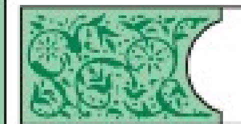

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ

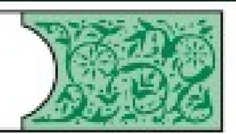

خادم الحرمين الشريفين مەلیک عبدالله کوڕی عبد العزیز ئال سعود
مەلیکی شانشینی عەرەبستانی سعودیە شەرەفمەندبوو بەبڕیاردان لەسەر چاپکردنی
قورئانی پیرۆز لەگەڵ وەرگێڕانی ماناکانی

تشرّف بالأمر بطباعة هذا المصحف الشريف وترجمة معانيه
خادم الحرمين الشريفين الملك عبد الله بن عبد العزيز آل سعود
ملك المملكة العربية السعودية

وقف لله تعالى من خادم الحرمين الشريفين
الملك عبد الله بن عبد العزيز آل سعود
ولا يجوز بيعه

يوزع مجانا

مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف

ئەم قورئانە پیرۆزە لەگەڵ وەرگێڕانی ماناکانی
دیاری (خادم الحرمین الشریفین) مەلیك عبدالله کوڕی عبدالعزیز ئال سعودە
(بەخۆڕایی دابەش دەکرێت)

قورئانی پیرۆز

لەگەڵ وەرگێڕانی ماناکانی بۆ زمانی کوردی

کۆمەڵگەی مەلیك فەهد بۆ چاپکردنی قورئانی پیرۆز

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

مقدمة

بقلم معالي الشيخ: صالح بن عبدالعزيز بن محمد آل الشيخ
وزير الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد
المشرف العام على المجمع

الحمد لله رب العالمين ، القائل في كتابه الكريم: ﴿... قَدْ جَآءَكُم مِّنَ ٱللَّهِ نُورٌ وَكِتَٰبٌ مُّبِينٌ﴾.

والصلاة والسلام على أشرف الأنبياء والمرسلين، نبينا محمد، القائل: « خيركم من تعلّم القرآن وعلّمه ».

أما بعد:

فإنفاذاً لتوجيهات خادم الحرمين الشريفين، الملك عبد الله بن عبد العزيز آل سعود، حفظه الله، بالعناية بكتاب الله، والعمل على تيسير نشره، وتوزيعه بين المسلمين، في مشارق الأرض ومغاربها، وتفسيره، وترجمة معانيه إلى مختلف لغات العالم.

وإيماناً من وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد بالمملكة العربية السعودية بأهمية ترجمة معاني القرآن الكريم إلى جميع لغات العالم المهمة تسهيلاً لفهمه على المسلمين الناطقين بغير العربية، وتحقيقاً للبلاغ المأمور به في قوله صلى الله عليه وسلم: « بلّغوا عني ولو آية ».

وخدمة لإخواننا الناطقين باللغة الكردية يطيب لمجمع الملك

فهد لطباعة المصحف الشريف بالمدينة المنورة أن يقدم للقارئ الكريم هذه الترجمة إلى اللغة الكردية التي قام بها فضيلة الشيخ ملا محمد ملا صالح الباموكي، وراجعها من قبل المجمع كل من فضيلة الدكتور كمال صادق ياسين لَكْ، وفضيلة الأستاذ أوميد عمر الجرُوستاني.

ونحمد الله سبحانه وتعالى أن وفق لإنجاز هذا العمل العظيم الذي نرجو أن يكون خالصاً لوجهه الكريم، وأن ينفع به الناس.

إننا لندرك أن ترجمة معاني القرآن الكريم - مهما بلغت دقتها - ستكون قاصرة عن أداء المعاني العظيمة التي يدل عليها النص القرآني المعجز، وأن المعاني التي تؤديها الترجمة إنما هي حصيلة ما بلغه علم المترجم في فهم كتاب الله الكريم، وأنه يعتريها ما يعتري عمل البشر كلّه من خطأ ونقص.

ومن ثم نرجو من كل قارئ لهذه الترجمة أن يوافي مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف بالمدينة النبوية بما قد يجده فيها من خطأ أو نقص أو زيادة للإفادة من الاستدراكات في الطبعات القادمة إن شاء الله.

والله الموفق، وهو الهادي إلى سواء السبيل، اللَّهُمَّ تقبل منا إنك أنت السميع العليم.

بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

پێشەکی

بە پێتووسی پایەدار شیخ صالح کوڕی عبدالعزیز کوڕی محمد ئالی شیخ
وەزیری کاروباری ئیسلامی وئەوقاف وبانگەواز وئیرشاد وسەرپەرشتیاری گشتی
کۆمەڵگەی مەلیك فەهد بۆ چاپکردنی قورئانی پیرۆز

سوپاس وستایش بۆ خوای پەروردگاری جیهانیان کە لەکتێبە پیرۆزکەی دا فەرموویەتی: ﴿قَدۡ جَآءَكُم مِّنَ ٱللَّهِ نُورٞ وَكِتَٰبٞ مُّبِينٞ﴾ واتە: بێگومان لەلایەن خوای گەورەوە نوور وکتێبێکی ڕوون وئاشکراتان بۆ هاتووە.

وەدروودو سڵاو بۆ سەربەرێزترینی پێغەمبەران ونێردراوان، پێغەمبەرمان موحەممەد (ﷺ) کەفەرموویەتی: «خیرکم من تعلم القرآن وعلمه» واتە : چاکترینتان ئەوکەسەیەکەخۆی فێری قورئان دەکات وخەڵکیش فێردەکات.

ئەمجا لە پاشان :

بۆجێبە جێکردنی ڕێنمایەکانی (خادم الحرمين الشريفين) مەلیك عبدالله کوڕی عبدالعزیز ئالی سعود (خوا بیپارێزێت) بە بایەخ وگرنگی پێدان بەقورئانی پیرۆز وکارکردن بۆ ئاسانکاری لە پێناو بڵاوکردنەوە ودابەشکردنی لەنێو موسڵمانان لەڕۆژهەڵات وڕۆژئاوای سەر زەویدا، وە بۆ ڕاڤەکردن و وەرگێڕانی ماناکانی قورئان بۆ زمانە جۆراوجۆرەکانی جیهان .

وەزارەتی کاروباری ئیسلامی وئەوقاف وبانگەواز وئیرشاد لەشانشینی عەرەبستانی سعودیە، باوەڕی پتەوی هەیە بەگرنگی وەرگێڕانی ماناکانی قورئانی پیرۆز بۆ گشت زمانە گرنگەکانی جیهان، بەمەبەستی ئاسانکردنی تێگەیشتنی قورئان بۆئەو موسڵمانانەی کەبە غەیری زمانی عەرەبی قسە دەکەن، ئەمەش لە پێناو جێبەجێکردنی ئەو فەرمانەی کە لەفەرموودەی پێغەمبەر(ﷺ) دا هاتووە، کە دەفەرمووێت : « بَلِّغُوا عَنِّي وَلَو آيَة » واتە : لە منەوە ڕایبگەیەنن بەخەڵکی ئەگەر تەنها ئاکە ئایەتێکیش بێت.

وەك خزمەتێكیش بۆ ئەو برایانەمان كە بەزمانی كوردی قسە دەكەن، كۆمەڵگەی مەلیك فەهد بۆچاپكردنی قورئانی پیرۆز لە مەدینەی منەووەرە، خۆشحاڵە ئەم تەرجەمە قورئانیە بەزمانی كوردی پێشكەش بەخوێنەری بەڕێزی بكات، كە بەڕێز جەنابی (**مامۆستا مەلا محمد مەلا صالح بامۆكی**) پێی هەستاوە، وە لەلایەن كۆمەڵگەی مەلیك فەهد بۆ چاپكردنی قورئانی پیرۆزیش هەریەك لە بەڕێزان : (**دكتۆر كەمال صادق یاسین لەك**) و (**مامۆستا ئومێد عمر چرۆستانی**) پێیداچوونەتەوە .

وەسوپاسی خوای گەورە وپاك وبێگەرد وباڵادەست دەكەین بۆئەنجام دانی ئەم كارە مەزنە، وە ئومێدەوارین كەنیاز ومەبەست لێی تەنها ڕەزامەندی خوای گەورە بێت، وخەڵكیش لێی سوودمەند بن ؟

بێگومان ئێمە دەزانین كە تەرجەمە و وەرگێڕانی ماناكانی قورئانی پیرۆز – هەرچەندە وورد بێت – كەموكورتی هەر دەبێت وناتوانرێت دەقاودەق ئەو مانا گەورانە بگەیەنێت كە دەقی قورئانی پیرۆز دەیبەخشێت، كە تەواوی خەڵكی لەئاست خۆیدا دەستەوسانكردووە، وە بەڕاستی ئەو مانایەی كە تەرجەمەی قورئانەكە دەیدات بەدەستەوە تەنها بریتی یە لەكۆی زانست وتێگەیشتنی وەرگێڕەكە لە قورئانی پیرۆز، وە ئەمەش كارێكە دووچاری هەڵەوكەم وكوڕی دەبێت، وەك هەموو كار وئیشێكی تری ئادەمیزاد.

وە لە كۆتاییدا داواكارین لەهەموو خوێنەرێكی ئەم تەرجەمەیە لەكاتی بینینی هەر هەڵە وكەموكورییەك یان زیادییەك ئەگەر هەبوو، ئاگاداری كۆمەڵگەی مەلیك فەهد بۆ چاپكردنی قورئانی پیرۆز لە مەدینەی مونەووەرە بكاتەوە؛ بۆسوود لێ وەرگرتن وچاككردنیان لە چاپەكانی داهاتوودا بەیارمەتی و وویستی خوای گەورە.

وە خوای گەورەش پشت وپەنایە وتەنها ئەو ڕێ نیشاندەرە بۆ ڕێگای ڕاست.

ئەی خوای پەروەردگار ئەم كارەمان لێ قەبوڵ بكە؛ چونكە بەڕاستی هەر تۆی بیسەر و زانا.

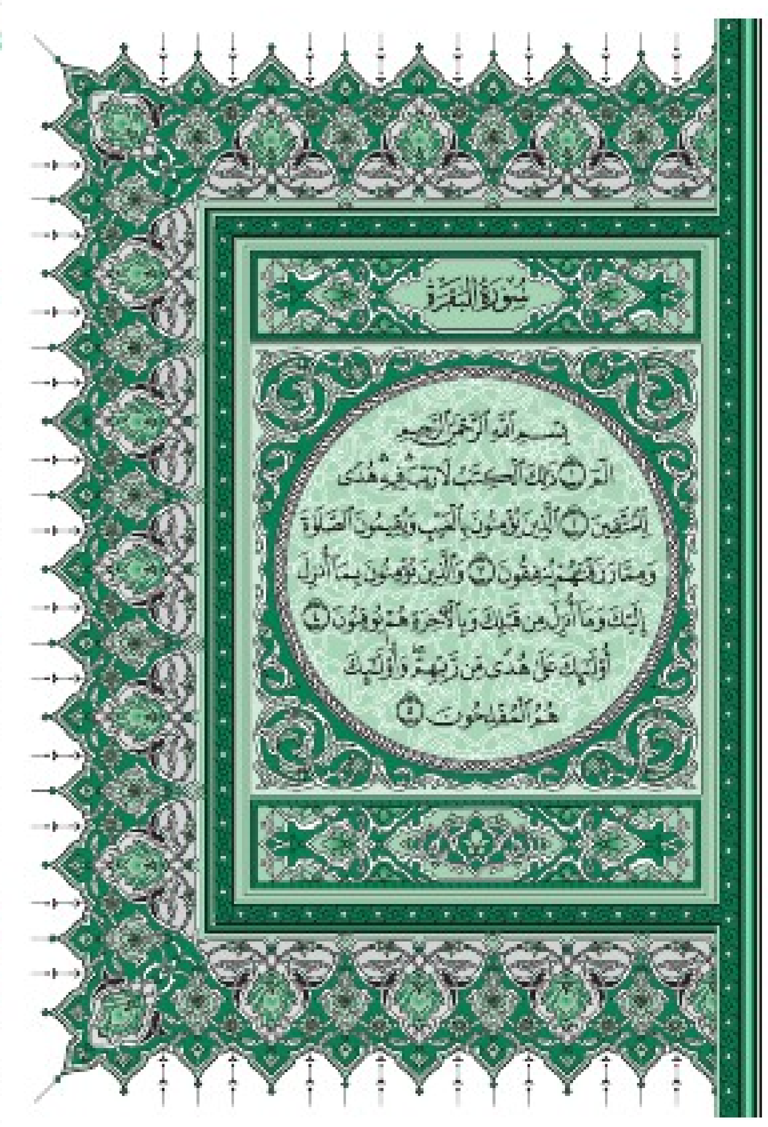
سُورَةُ الفَاتِحَة

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴿١﴾ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٢﴾ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴿٣﴾ مَٰلِكِ يَوْمِ ٱلدِّينِ ﴿٤﴾ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴿٥﴾ ٱهْدِنَا ٱلصِّرَٰطَ ٱلْمُسْتَقِيمَ ﴿٦﴾ صِرَٰطَ ٱلَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ ٱلْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا ٱلضَّآلِّينَ ﴿٧﴾

سورەتی ﴿ الفَاتِحَة ﴾

ئەم سـوورەتە ناونراوە (الفاتحة) چونكە قورئانی پیرۆز لەسەرەتاوە بەو دەست پێ دەكات ودەكرێـتەوە، وە پێیشی دەوترێت (المثانـي) چونكـە لەهەمـوو ڕكاتێكـی نوێژدا دەخوێنرێت .

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان ﴿١﴾ ﴿ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ هەموو سـوپاس و ستایشـێك بـۆ خوای ﴿رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ پـەروەرد گـاری جیهانیـان ﴿٢﴾ ﴿ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەخشـندەی میهرەبـان، (الرحمـن) بەو مانایەی ڕەحـم وبەزەیی پەروەردگار لەم جیهانـەدا هەموو مەخلوقاتـی گرتوەتەوە بەبـێ باوەڕانیشـەوە، وە (الرحیم) ڕەحم وبەزەیی پەروەردگار، وەك زانایان دەڵێن تایبەتە بەبڕوادارانەوە لە ڕۆژی دواییدا ﴿٣﴾ ﴿مَٰلِكِ يَوْمِ ٱلدِّينِ﴾ (تەنهـا ئـەوە) خاوەنـی ڕۆژی سـزا وپاداشـت دانـەوە (بـاوەڕداران لـە نوێژەكانیانـدا هەمـوو ڕكاتێـك ئەمـە دەڵێنـەوە، تاوەكـو هەمیشـە ڕۆژی دواییـان لەبیـر بێـت وبـەكار وكـردەوەی چاكـە، خۆیانـی بـۆ ئامـادە بكـەن) ﴿٤﴾ ﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ﴾ (خوایـە) تەنهـا تۆدەپەرسـتین (تەنهـا تۆیـت شایسـتەی پەرسـتن وجگـە لـە تـۆ هیـچ كـەس شـیاوی ئـەوە نییـە) ﴿وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ﴾ وە تەنها لەتۆ داوای یارمەتیی دەكەین (لەهەموو كار وكردەوە وپێداویستیەكماندا، چونكـە هەمـوو فەرمانێـك بەدەسـت تۆیـە، جگـە لـە تـۆ هیـچ كـەس بەئەنـدازەی گەردیلەیـەك خاوەنـی هیـچ شـتێك نییـە) ﴿٥﴾ ﴿ٱهْدِنَا ٱلصِّرَٰطَ ٱلْمُسْتَقِيمَ﴾ ڕێنموونیمـان بكـە بۆڕێگـای ڕاسـتی (كـە ڕێگای ڕاسـتی ئاینی پیرۆزی ئیسـلامە، وەبەردەوام بین لەسـەری هەتا ئـەو ڕۆژەی دەگەین بەدیداری زاتـی هـەق تەعـالای تـۆ) ﴿٦﴾ ﴿صِرَٰطَ ٱلَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ﴾ ڕێگـای ئەوانەی كەچاكـەت لەگـەڵ كردوون (لەپێغەمبەران وڕاستگۆیان وشەهیدان وچاكەكاران) ﴿غَيْرِ ٱلْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ﴾ نەك (ڕێگای) ئەوانەی خەشـمی (تۆیـان) لێگیـراوە (وەك جولەكـەو هاوكردەوەكانیان) ﴿وَلَا ٱلضَّآلِّينَ﴾ وە نـەك (ڕێگای) گومڕایان وەك (گاورەكان و هاوكردەوەكانیان) ﴿٧﴾ لەكۆتایی ئەم سـوورەتە پیرۆزەوە سـونەتە موسڵمانان بڵێن (ئامین) واتە : ئەی خوای گەورە تەواوی ئەم نزا وداوایانەمان لێ وەربگرە .

سورة البقرة

بسم الله الرحمن الرحيم
الم ① ذلك الكتاب لا ريب فيه هدى
للمتقين ② الذين يؤمنون بالغيب ويقيمون الصلوة
ومما رزقنهم ينفقون ③ والذين يؤمنون بما أنزل
إليك وما أنزل من قبلك وبالآخرة هم يوقنون ④
أولئك على هدى من ربهم وأولئك
هم المفلحون ⑤

سورەتی ﴿ البَقَرَة ﴾

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾

بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ الٓمٓ ﴾ بە (ئەلیف، لام، میم) دەخوێنرێتەوە، خوای گەورە زاناترە بە واتاکەی [1] ① ﴿ ذَٰلِكَ ٱلْكِتَٰبُ ﴾ ئەم قورئانە ﴿ لَا رَيْبَ فِيهِ ﴾ هیچ گومانێکی تێدا نیە (کە لەلایەن خوای گەورەوە نێرراوە) ﴿ هُدًى ﴾ ڕێ نیشاندەری ﴿ لِّلْمُتَّقِينَ ﴾ پارێزکارو لەخوتراسانە (پارێزکاران ولەخوا ترسان بەزانست وزانیاری بەسوود وکار وکردەوەی چاکە سوودی لێ وەردەگرن، چونکە ئەوان لەپەروەردگاریان دەترسن وشوێن فەرمان ورێنمایەکانی دەکەون) ② ﴿ ٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ ﴾ ئەوانەی کەبڕوا دەهێنن ﴿ بِٱلْغَيْبِ ﴾ بەشتە پەنهان وتادیارەکان (ئەو شتە پەنهانەی کە بە حەواس وعەقڵی مرۆڤ هەستیان پێ ناکرێت، لە ڕێگەی وەحیەوە نەبێت، وەك باوەڕ بەفریشتەکان وبەهەشت ودۆزەخ وزۆر شتی تریش...) ﴿ وَيُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ ﴾ وەنوێژ دەکەن (بەڕێك وپێکی ولەکاتی خۆیدا ئەنجامی ئەدەن) ﴿ وَمِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ يُنفِقُونَ ﴾ لەوەی کردوومانە بەڕزق وڕۆزیان دەبەخشن (لەبەر ڕەزامەندی خوای گەورە) ③ ﴿ وَٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيْكَ ﴾ وە ئەوانەی کەبڕوا دەهێنن بەو قورئانەی کە بۆ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ نێرراوە) ﴿ وَمَآ أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ ﴾ وە بەو کتێبانەشی کە بۆ (پێغەمبەران ونێرراوانی) پێش تۆ نێرراونەتە خوارەوە ﴿ وَبِٱلْءَاخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴾ وەبڕوایان هەیە بەڕۆژی دوایی ④ ﴿ أُولَٰٓئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ ﴾ (خاوەنی ئەم صیفەتانە) لەسەر ڕێگای ڕاستن (بەتەوفیق ویارمەتیدان) لە لایەن پەروەردگاریانەوە ﴿ وَأُولَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ ﴾ وە هەر ئەوانەن ڕزگار بووان (لە دوونیا ودواڕۆژدا) ⑤

---

(١) ئەم پیتانەی کە لەسەرەتای هەندێك لەسورەتەکانی قورئاندا هاتوون، تەنها خوای گەورە دەزانێت مەبەستی پێیان چیە، ئەمە ڕاسترین تەفسیرە بۆ ئەم پیتانە کرابێت، بەڵام بەچەند جۆرێکی تریش تەفسیرکراون لەوانە : ئەم پیتانە ناون بۆ ئەوسورەتانەی لەسەرەتایانەوە هاتوون، یان ناون بۆ خوای گەورە، یان بۆ دەستەوسانکردنی عەرەبە بێباوەڕەکانە کە دەیانووت ئەم قورئانە لەلایەن خوداوە نەهاتووە خوارەوە بۆ موحەممەد (ﷺ) پێیان دەڵێت : دەی ئەگەر وایە وێنە وهاوشێوەی ئەم قورئانە بهێنن، کە هەر لەو پیتانە پێکهاتووە کە ئێوە قسەی پێ دەکەن و بەکاریان دەهێنن .

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون ﴿سَوَآءٌ عَلَيۡهِمۡ﴾ بۆ ئەوان چوون یەکە ﴿ءَأَنذَرۡتَهُمۡ أَمۡ لَمۡ تُنذِرۡهُمۡ﴾ بیان ترسێنیت یان نەیان ترسێنیت ﴿لَا يُؤۡمِنُونَ﴾ بڕواناهێنن ﴿٦﴾ ﴿خَتَمَ ٱللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمۡ وَعَلَىٰ سَمۡعِهِمۡۖ﴾ خوا مۆری ناوە بەسەر دڵ و گوێیاندا ﴿وَعَلَىٰٓ أَبۡصَٰرِهِمۡ غِشَٰوَةٞۖ﴾ وە پەردە بەسەر چاویانەوەیە ﴿وَلَهُمۡ عَذَابٌ عَظِيمٞ﴾ وە سزای زۆر گەورەیان بۆ هەیە ﴿٧﴾ ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَقُولُ﴾ وەلەناو خەڵکیدا هەندێ کەس هەیە کەدەڵێ: ﴿ءَامَنَّا بِٱللَّهِ وَبِٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ﴾ بڕوامان هێناوە بەخواو بەڕۆژی دوایی ﴿وَمَا هُم بِمُؤۡمِنِينَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان بڕوادار نین ﴿٨﴾ ﴿يُخَٰدِعُونَ ٱللَّهَ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ (بەلای خۆیانەوە) خواو ئەوکەسانە دەخەڵەتێنن کە بڕوایان هێناوە ! ﴿وَمَا يَخۡدَعُونَ إِلَّآ أَنفُسَهُمۡ﴾ کەس ناخەڵەتێنن تەنها خۆیان نەبێت ﴿وَمَا يَشۡعُرُونَ﴾ بەڵام هەستی پێ ناکەن ﴿٩﴾ ﴿فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٞ﴾ لە دڵیاندا نەخۆشی (ناپاکی) هەیە ﴿فَزَادَهُمُ ٱللَّهُ مَرَضٗاۖ﴾ خواش نەخۆشی یەکەی زۆرتر کردن (بەهاتنی قورئان) ﴿وَلَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمُۢ بِمَا كَانُواْ يَكۡذِبُونَ﴾ وە سزای سەختیان بۆ هەیە بەهۆی ئەو درۆیانەوە کە دەیان کرد (و دەیان وت بڕوامان هەیە) ﴿١٠﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمۡ﴾ وەکاتێك پێ یان بووترایە ﴿لَا تُفۡسِدُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ ئاشوب مەنێنەوە لە زەوی دا (ئاژاوە بەرپا مەکەن لە ولآتدا) ﴿قَالُوٓاْ إِنَّمَا نَحۡنُ مُصۡلِحُونَ﴾ دەیان ووت : ئێمە هەر چاکەکارین (ڕێکخەرین) ﴿١١﴾ ﴿أَلَآ إِنَّهُمۡ هُمُ ٱلۡمُفۡسِدُونَ﴾ ئاگادار بن کەبەڕاستی هەر ئەوانن ئاشوبگێڕ ﴿وَلَٰكِن لَّا يَشۡعُرُونَ﴾ بەڵام هەستی پێ ناکەن ﴿١٢﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمۡ﴾ وەکاتێ پێ یان بووترایە ﴿ءَامِنُواْ كَمَآ ءَامَنَ ٱلنَّاسُ﴾ بڕوا بێنن وەك ئەوخەڵکانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿قَالُوٓاْ أَنُؤۡمِنُ﴾ دەیان ووت: چۆن ئێمە بڕوابێنین ﴿كَمَآ ءَامَنَ ٱلسُّفَهَآءُۗ﴾ وەك ئەوگێل ونەفامانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿أَلَآ إِنَّهُمۡ هُمُ ٱلسُّفَهَآءُ﴾ بێدار بن کە بە ڕاستی هەرخۆیان گێل و نەفامن ﴿وَلَٰكِن لَّا يَعۡلَمُونَ﴾ بەڵام نازانن ﴿١٣﴾ ﴿وَإِذَا لَقُواْ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ وەکاتێ (ناپاکان) بگەشتنایە بەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿قَالُوٓاْ ءَامَنَّا﴾ دەیانوت : ئێمەش بڕوامان هێناوە ﴿وَإِذَا خَلَوۡاْ إِلَىٰ شَيَٰطِينِهِمۡ﴾ کاتێکیش بەتەنیا بوونایە لەگەڵ گەورە فێڵبازەکانیان ﴿قَالُوٓاْ إِنَّا مَعَكُمۡ﴾ دەیانوت : ئێمە هەر لەگەڵ ئێوەین ﴿إِنَّمَا نَحۡنُ مُسۡتَهۡزِءُونَ﴾ بێگومان ئێمە هەر گاڵتە کەرین (بەوان) ﴿١٤﴾ ﴿ٱللَّهُ يَسۡتَهۡزِئُ بِهِمۡ﴾ خوا گاڵتە بەوان دەکات (لە بەرانبەر گاڵتە کردنەکەیان) ﴿وَيَمُدُّهُمۡ فِي طُغۡيَٰنِهِمۡ يَعۡمَهُونَ﴾ وەماوەیان دەدات تا لەسەرکەشیی خۆیاندا سەر لێ شێواو بن ﴿١٥﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ ٱشۡتَرَوُاْ ٱلضَّلَٰلَةَ﴾ ئەمانە ئەوانەن کە گومڕاییان کڕی ﴿بِٱلۡهُدَىٰ﴾ بە ڕێنموونیی ﴿فَمَا رَبِحَت تِّجَٰرَتُهُمۡ﴾ جا نە بازرگانی یەکەیان قازانجی کردو ﴿وَمَا كَانُواْ مُهۡتَدِينَ﴾ نە ڕێبازی ڕاستیان گرت ﴿١٦﴾

﴿مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ ٱلَّذِى ٱسْتَوْقَدَ نَارًا﴾ (دوو ڕووەکان) وێنەیان وەك یەکێك وایە کە (لەشەوێکی تاریکدا) ئاگرێك هەڵگیرسێنێت ﴿فَلَمَّآ أَضَآءَتْ مَا حَوْلَهُۥ﴾ کە لەگەڵ دەوروبەری ڕووناك کردەوە ﴿ذَهَبَ ٱللَّهُ بِنُورِهِمْ﴾ خوا (خێرا) ڕووناکی یەکەیان لێ بکوژێنێتەوە ﴿وَتَرَكَهُمْ فِى ظُلُمَٰتٍ لَّا يُبْصِرُونَ﴾ وە بیان هێڵێتەوە لەناو چەند تاریکیەکی وادا کەهیچ نەبینن ﴿١٧﴾ ﴿صُمٌّۢ بُكْمٌ عُمْىٌ﴾ کەڕو لاڵ و کوێرن ﴿فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ﴾ بۆیە (لە گومڕایی خۆیان) ناگەڕێنەوە ﴿١٨﴾ ﴿أَوْ كَصَيِّبٍ مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ یا وەك (کەسانێك لەچۆڵییەکدا) بارانێکی لێزمەوبەخوڕیان (لێ داکات) لەئاسمانەوە ﴿فِيهِ ظُلُمَٰتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ﴾ کەتاریکی زۆر و هەورە تریشقەو بروسکەی تێدا بێت ﴿يَجْعَلُونَ أَصَٰبِعَهُمْ فِىٓ ءَاذَانِهِم مِّنَ ٱلصَّوَٰعِقِ﴾ (بەجۆرێك کە پەنجەکانیان دەکەن بە گوێیاندا لەبەر گرمەی هەورە تریشقەکان ﴿حَذَرَ ٱلْمَوْتِ﴾ بۆخۆپاراستن لەمردن ﴿وَٱللَّهُ مُحِيطٌۢ بِٱلْكَٰفِرِينَ﴾ وە خودا دەوری بێ بڕوایانی داوە ﴿١٩﴾ ﴿يَكَادُ ٱلْبَرْقُ﴾ نزیك بێ ئەو بروسکەیە ﴿يَخْطَفُ أَبْصَٰرَهُمْ﴾ (بینایی) چاویان بفڕێنێ ﴿كُلَّمَآ أَضَآءَ لَهُم﴾ هەرکاتێ ڕووناکیی بۆ بدانایەتەوە ﴿مَّشَوْا۟ فِيهِ﴾ تیایدا بڕۆشتنایە ﴿وَإِذَآ أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ﴾ وە کاتێ تاریکیشی بکردایە لێیان ﴿قَامُوا۟﴾ لەجێگەی خۆیان ڕادەمان (دەوەستان) ﴿وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ﴾ ئەگەر خودا بیویستایە ﴿لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَٰرِهِمْ﴾ (بەو هەورەگرمە و بروسکانە) کەڕو کوێری دەکردن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ بێگومان خوا بەسەر هەموو شتێکدا دەسەڵاتدارە ﴿٢٠﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿ٱعْبُدُوا۟ رَبَّكُمُ﴾ پەروەردگارتان بپەرستن ﴿ٱلَّذِى خَلَقَكُمْ وَٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ﴾ کەئێوەو ئەوانەی پێش ئێوەشی دروست کردووە ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بەڵکو بەو پەرستنە خۆتان بپارێزن ﴿٢١﴾ ﴿ٱلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ ٱلْأَرْضَ فِرَٰشًا﴾ ئەو (خوایەی) کەزەوی بۆ ڕاخستوون ﴿وَٱلسَّمَآءَ بِنَآءً﴾ وە ئاسمانی بۆ کردوون بەکۆشك (ئاسمانی بۆ گێڕاون بەگومەزی) ﴿وَأَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً﴾ وەئاوی (بارانی) لەئاسمانەوە هێناوەتە خوارەوە ﴿فَأَخْرَجَ بِهِۦ مِنَ ٱلثَّمَرَٰتِ رِزْقًا لَّكُمْ﴾ ئەمجا دەری هێناوە بەو ئاوە هەموو جۆرە میوە و بەروبومێك بۆ ڕۆزیی ئێوە ﴿فَلَا تَجْعَلُوا۟ لِلَّهِ أَندَادًا﴾ کەواتە هاوتا بۆخوا پەیدامەکەن. ﴿وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ کەئێوە خۆتان دەزانن (بێ هاوتایە) ﴿٢٢﴾ ﴿وَإِن كُنتُمْ فِى رَيْبٍ﴾ وەئەگەر ئێوە لەگومان دان ﴿مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا﴾ لەم (قورئانەی) کەناردومانەتە خوارەوە بۆ بەندەی خۆمان (موحەممەد ﷺ) ﴿فَأْتُوا۟ بِسُورَةٍ مِّن مِّثْلِهِۦ﴾ دە سورەتێك بێنن بەوێنەی ئەو ﴿وَٱدْعُوا۟ شُهَدَآءَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ وە بانگی هاوکارەکانتان بکەن (لەڕەوان بێژان وشاعیران) بێجگەلە خوا ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست دەکەن، (بەفەرموودەی خوای نازانن) ﴿٢٣﴾ ﴿فَإِن لَّمْ تَفْعَلُوا۟﴾ ئەمجا ئەگەر ئەمەتان نەکرد؟ ﴿وَلَن تَفْعَلُوا۟﴾ وە هەرگیز نایشی کەن (ئیتر بێ بڕوامەبن) ﴿فَٱتَّقُوا۟ ٱلنَّارَ ٱلَّتِى﴾ دەی خۆتان بپارێزن لەو ئاگرەی ﴿وَقُودُهَا ٱلنَّاسُ وَٱلْحِجَارَةُ﴾ کە سوتەمەنی یەکەی خەڵك (ی بەدکار) وبەردە ﴿أُعِدَّتْ لِلْكَٰفِرِينَ﴾ بۆبێ بڕوایان ساز کراوە (ئامادە کراوە) ﴿٢٤﴾

﴿وَبَشِّرِ الَّذِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) مژدە بدە بەوانەی ﴿ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ کە باوەڕیان هێناوەو کردەوە باشەکانیان کردووە ﴿أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ﴾ کە بێگومان بۆئەوان هەیە بەهەشتانێك ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کەجۆگە ئاوی زۆر بەژێریاندا دەڕوات ﴿كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِن ثَمَرَةٍ رِّزْقًا﴾ هەرکاتێ لەوێ ڕۆزییان بدرێت لە میوەهات ﴿قَالُوا هَٰذَا الَّذِي رُزِقْنَا مِن قَبْلُ﴾ دەڵێن: ئەمە ئەوەیە کەلەمەو پێش پێمان درا (جیاواز لەتام وبۆندا) ﴿وَأُتُوا بِهِ مُتَشَابِهًا﴾ ئێستا وێنەیان هێناوە ﴿وَلَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ﴾ وەلەو بەهەشتانەدا بۆئەوان هەیە هاوسەرانی پاکیزە ﴿وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ وەئەوان لەو (بەهەشتانە) دا هەتا هەتایین ﴿٢٥﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي﴾ بێگومان خوا شەرم ناکات ﴿أَن يَضْرِبَ مَثَلًا مَّا﴾ بەوەی کە (بۆ تێگەیاندنی خەڵك) هەر نموونەیەك بهێنێتەوە ﴿بَعُوضَةً فَمَا فَوْقَهَا﴾ بە مێشولەو بچوکتر (یاگەورەتر) لەویش ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا﴾ ئەمجا ئەوانەی کەباوەڕدارن ﴿فَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّهِمْ﴾ ئەوە چاك دەزانن کەئەو (نموونە هێنانەوەیە) ڕاست ودروستە لە پەروەردگاریانەوە ﴿وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەش کە بێ باوەڕن ﴿فَيَقُولُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَٰذَا مَثَلًا﴾ دەڵێن: خوا چی ویستووە بەم نموونە هێنانەوەیە ﴿يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا﴾ زۆر کەسی پێ گومڕادەکات ﴿وَيَهْدِي بِهِ كَثِيرًا﴾ وە ڕێنموونی زۆر کەسیشی پێ دەکات ﴿وَمَا يُضِلُّ بِهِ إِلَّا الْفَاسِقِينَ﴾ وە گومڕاناکات بەو نموونە هێنانەوەیە مەگەر بەدکاران نەبێت ﴿٢٦﴾ ﴿الَّذِينَ يَنقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ﴾ ئەوانەی کەپەیمانی خوا دەشکێنن و(هەڵی دەوەشێننەوە) ﴿مِن بَعْدِ مِيثَاقِهِ﴾ پاش بەستنی ﴿وَيَقْطَعُونَ﴾ وە ئەیپچڕێنن ﴿مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَن يُوصَلَ﴾ ئەو (پەیوەندیانە) ی کەخوافەرمانی داوەبەپەیوەستیی کردنی ﴿وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ وەلەزەویدا خراپە دەکەن ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ هەر ئەوانن زەرەرمەند و ڕەنجەڕۆ ﴿٢٧﴾ ﴿كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ﴾ چۆن بێ باوەڕ دەبن بەخوا!؟ ﴿وَكُنتُمْ أَمْوَاتًا فَأَحْيَاكُمْ﴾ لە کاتێکدا کەئێوە بێ گیان بوون، و گیانی بەبەردا کردن ﴿ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ﴾ لەپاشان دەتان مرێنێ دوای ئەوەش زیندووتان دەکاتەوە ﴿ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ ئەمجا بۆلای خۆی دەگەڕێنرێنەوە ﴿٢٨﴾ ﴿هُوَ الَّذِي﴾ خوا ئەو خوایەیە ﴿خَلَقَ لَكُم مَّا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ کەهەرچی لەزەویی دایە دروستی کردوە بۆئێوە ﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ﴾ پاشان ویستی ئاسمان دروست بکات ﴿فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ﴾ ئەمجا ڕێکی خستن بەحەوت ئاسمان ﴿وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە ئەو ئاگادارە بەهەموو شتێك ﴿٢٩﴾

﴿وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَٰٓئِكَةِ﴾ (بیریـان بێنـەوە) كاتێـك كەپەروەردگـاری تـۆ بـە فریشـتەكانی ووت ﴿إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً﴾ بەڕاسـتی من جێ نشـینێك دروسـت دەكەم لەسەر زەوی ﴿قَالُوٓا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَن﴾ (فریشـتەكان) ووتیان: ئایا كەسێكی وای تیا دروسـت دەكەیت ﴿يُفْسِدُ فِيهَا﴾ كە خراپەو بەدیی تێـدا بـكات ﴿وَيَسْفِكُ الدِّمَآءَ﴾ وە خوێنـی تیـا بڕێـژێ ؟ ﴿وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ﴾ لـە كاتێكدا كـە ئێمە یـادت دەكەیـن بەسـتایش كردنـت ﴿وَنُقَدِّسُ لَكَ﴾ وە بەپـاك ڕات دەگرین ﴿قَالَ إِنِّىٓ أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ (خـوا) فەرمووی: بێگومان ئـەوەی من دەیزانم ئێوە نایزانـن ﴿٣٠﴾ ﴿وَعَلَّمَ ءَادَمَ الْأَسْمَآءَ كُلَّهَا﴾ خوا ناوی هەموو شتێكی فێری ئادەم كرد ﴿ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَٰٓئِكَةِ﴾ لەپاشان ئەو شتانەی نیشانی فریشتەكان دا ﴿فَقَالَ أَنۢبِـُٔونِى بِأَسْمَآءِ هَٰٓؤُلَآءِ﴾ وە (خوا پێی) فەرموون: ناوی ئەمانەم پێ بڵێن ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاسـت دەكـەن، (كە ئێوە لـە ئادەم باشـترن) ﴿٣١﴾ ﴿قَالُوا سُبْحَٰنَكَ﴾ (هەمـوو) ووتیان: خوایـە تۆ پاكیت لەهەڵـە ﴿لَا عِلْمَ لَنَآ إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَآ﴾ ئێمـە هیچ نازانین، مەگـەر ئەوەی كە خۆت فێـرت كردبین ﴿إِنَّكَ أَنتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾ بەڕاستی هـەر تۆیت زانـاو دانا ﴿٣٢﴾ ﴿قَالَ يَٰٓـَٔادَمُ﴾ (خوا) فەرمـووی: ئەی ئادەم ﴿أَنۢبِئْهُم بِأَسْمَآئِهِمْ﴾ نـاوی ئەو شـتانەیان پـێ بڵـێ ﴿فَلَمَّآ أَنۢبَأَهُم بِأَسْمَآئِهِمْ﴾ جاكاتێك كە ناوەكانـی پێ ووتن ﴿قَالَ أَلَمْ أَقُل لَّكُمْ﴾ (خـوا) فەرمـووی: ئەی پێـم نەووتـن؟ ﴿إِنِّىٓ أَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَٰوَٰتِ وَالْأَرْضِ﴾ بێگومان من ئاگادارم بەنهێنیی ئاسـمانەكان و زەوی ﴿وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ﴾ وە ئاگادارم بەوەی كەئاشكرای دەكەن ﴿وَمَا كُنتُمْ تَكْتُمُونَ﴾ وە بەئـەوەش كـە دەیشـارنەوە ﴿٣٣﴾ ﴿وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَٰٓئِكَةِ﴾ (بێنـەوە بیـرت) كاتێك ووتمـان بە فریشـتەكان ﴿اسْجُدُوا لِءَادَمَ﴾ سـوژدە ببەن بۆ ئـادەم ﴿فَسَجَدُوٓا﴾ جا(هەموو) سـوژدەیان برد ﴿إِلَّآ إِبْلِيسَ أَبَىٰ وَاسْتَكْبَرَ﴾ شەیتان نەبێت كە گوێی نەدایەو خۆی بەگەورە زانی ﴿وَكَانَ مِنَ الْكَٰفِرِينَ﴾ وە لە بـێ بڕوایان بوو ﴿٣٤﴾ ﴿وَقُلْنَا يَٰٓـَٔادَمُ﴾ وە ووتمـان: ئەی ئادەم ﴿اسْكُنْ أَنتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ﴾ خۆت و ژنەكەت نیشتەجێ بن لەم بەهەشتەدا ﴿وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا﴾ وە لە هەموو خواردەمەنی یەكی بخۆن بەتێرو تەسەلی ﴿حَيْثُ شِئْتُمَا﴾ لەهەر شوێنێك كەحەز دەكەن ﴿وَلَا تَقْرَبَا هَٰذِهِ الشَّجَرَةَ﴾ وە نزیكی ئەم درەختە مەكەون ﴿فَتَكُونَا مِنَ الظَّٰلِمِينَ﴾ تا لە ستەمكاران نەژمێردرێن – تا نەبنە ستەمكار – ﴿٣٥﴾ ﴿فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطَٰنُ عَنْهَا﴾ ئەمجا شـەیتان هەڵی خەڵەتاندن لە بەهەشـتدا ﴿فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ﴾ وەلەو خۆشگوزەرانیەی كە تێدابوون دەری پەڕاندن ﴿وَقُلْنَا اهْبِطُوا﴾ وە ووتمان: (بە ئادەم وحەواو شـەیتان) بچنە خوارەوە(بۆ سەر زەوی) ﴿بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ﴾ هەندێكتـان دوژمن ئەبن لە گـەڵ هەندێكتاندا ﴿وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ﴾ وە بۆتان هەیـە جێگیربوون لەسـەر زەوی ﴿وَمَتَٰعٌ إِلَىٰ حِينٍ﴾ وە بەهرەمەنـدی(و ئارەزووی دونیـا) تاماوەیەك ﴿٣٦﴾ ﴿فَتَلَقَّىٰٓ ءَادَمُ مِن رَّبِّهِۦ كَلِمَٰتٍ﴾ ئەمجائادەم چەندووتەیەكی (پاڕانەوەی) لەپەروەردگارییەوەوەر گرت ﴿فَتَابَ عَلَيْهِ﴾ (ئەویش)لێی گیراكرد ﴿إِنَّهُۥ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو تەوبە گیراكەری میهرەبانە ﴿٣٧﴾

﴿قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا﴾ وو‌تمان: هەمـوو بچنە خوارەوە لە بەهەشـت ﴿فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُم مِّنِّي هُدًى﴾ ئەمجا ئەگەر لەمنەوە ڕێنموونی یەکتان بۆ هات ﴿فَمَن تَبِعَ هُدَايَ﴾ ئەو کەسەی دوای ڕێنموونیی من کەوت ﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ نە ترسیان لەسـەرەو نەخەم دەخۆن ﴿٣٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەی کەبێ بڕوابوون و نیشانە و ئایەتەکانی ئێمەیان بەدرۆ زانی ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ ئەوانە هاوەڵ و هاودەمـی ئاگرن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ تیایدا ئەمێننەوە بەهەتا هەتایی وهەمیشـەیی ﴿٣٩﴾ ﴿يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ ئەی بەنی ئیسرائیل (نەوەکانی یەعقوب) ﴿اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ﴾ بیری ئەو چاکانە بکەنەوە کە ڕشتوومن بەسـەرتاندا ﴿وَأَوْفُوا بِعَهْدِي﴾ وە پەیمانی من بیەنەسـەر ﴿أُوفِ بِعَهْدِكُمْ﴾ تا منیش پەیمانی ئێوە بیەمەسەر ﴿وَإِيَّايَ فَارْهَبُونِ﴾ وەهەر لە من بترسن ﴿٤٠﴾ ﴿وَآمِنُوا بِمَا أَنزَلْتُ﴾ هەروەها بڕوا بهێنن بەو قورئانەی کەناردوومەتە خوارەوە﴿مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ﴾ کە پشـتیوانی پەیامەکـەی لای ئێوەیە (تەورات و ئینجیلی دەستکاری نەکراو) ﴿وَلَا تَكُونُوا أَوَّلَ كَافِرٍ بِهِ﴾ وە ئێوە مەبن بەیەکەمین بێ بڕوا بەو قورئانە ﴿وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ وە نیشـانە و ئایەتەکانی من مەگۆڕنەوە بەشـتێکی کەم نرخ ﴿وَإِيَّايَ فَاتَّقُونِ﴾ وەهەر لە (بێ فەرمانـی) من خۆتان بپارێزن ﴿٤١﴾ ﴿وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ﴾ ڕاسـت و ڕەوا تێکـەڵ مەکەن بەناڕەواو درۆ ﴿وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ حـەق و ڕاسـتی مەشـارنەوە، لەکاتێکـدا کـە خۆتان ئەمـە دەزانن﴿٤٢﴾ ﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾ نوێـژ بکـەن و زەکات بـدەن ﴿وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ﴾ وەلەگـەڵ کڕنـوش بەرانـدا کڕنوش بەرن (بۆ خـودا) ﴿٤٣﴾ ﴿أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ﴾ ئایا فەرمان بەسـەر خەڵکیدا دەدەن بەچاکـە ؟ ﴿وَتَنسَوْنَ أَنفُسَكُمْ﴾ وە خۆتـان فەرامـۆش دەکـەن ﴿وَأَنتُمْ تَتْلُونَ الْكِتَابَ﴾ (لەگـەڵ ئەمەشـدا) کەئێـوە پەڕاوەکە(تەورات) دەخوێننەوە﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایـا ژیرنابن و تێ ناگەن ؟ ﴿٤٤﴾ ﴿وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ﴾ پەنا ببەنە بەرئارام گرتن ونوێژکردن(بۆ بە مەبەستەکانتان)﴿وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ﴾ وە بێگومان نوێژ(ئەرکێکی) گەورەو گرانە ﴿إِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ﴾ مەگەر لای ئەوانە نەبێ کەلەخوا ئەترسن (خۆیان بەزل نازانن) ﴿٤٥﴾ ﴿الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُم مُّلَاقُو رَبِّهِمْ﴾ ئەوانەی کە دڵنیان بە خزمەت پەروەردگاریان دەگـەن ﴿وَأَنَّهُمْ إِلَيْهِ رَاجِعُونَ﴾ وە ئـەوان دڵنیان بـۆ لای ئەو دەگەڕێنـەوە ﴿٤٦﴾ ﴿يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ ئەی بەنی ئیسـرائیل(نەوەکانی یەعقـوب) ﴿اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ﴾ یـادی ئـەو بەخششـانە بکەنـەوە کـە ڕشتوومە بەسەرتاندا ﴿وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ وە من (کاتی خۆی) ڕێزی ئێوەم دا بەسەر هەمواندا ﴿٤٧﴾ ﴿وَاتَّقُوا يَوْمًا﴾ وە خۆتـان بپارێـزن لەڕۆژێـك ﴿لَّا تَجْزِي نَفْسٌ عَن نَّفْسٍ شَيْئًا﴾ کـە کـەس هیچ سـوودێك بەکەسـی تر ناگەیەنێت ﴿وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَاعَةٌ﴾ وە هیچ تکایەکـی بۆ گیرا ناکرێت ﴿وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ﴾ وە بارمتەی لێ وەرناگیرێت ﴿وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾ وە ئەمانە یارمەتیی نادرێن ﴿٤٨﴾

﴿وَإِذْ نَجَّيْنَاكُم﴾ (بیربكەنەوە) كاتێك كەڕزگارمان كردن ﴿مِّنْ آلِ فِرْعَوْنَ﴾ لەدەست و پێوەندی فیرعەون ﴿يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ﴾ كەسزای سەختیان پێ ئەچەشتن ﴿يُذَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ﴾ كوڕەكانتانیان سەر دەبڕین ﴿وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ﴾ وە كچەكانتانیان دەهێشتنەوە (بۆ كارەكەری) ﴿وَفِي ذَٰلِكُم﴾ وە لەمەتاندا(لەم سزا سەختەی بەسەرتاندا درا) ﴿بَلَاءٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ﴾ تاقی كردنەوەیەكی گەورە بوو لەپەروەردگارتانەوە بۆتان ﴿٤٩﴾ ﴿وَإِذْ فَرَقْنَا بِكُمُ الْبَحْرَ﴾ (بیربكەنەوە) كاتێك كە دەریامان بۆ لەت كردن ﴿فَأَنجَيْنَاكُمْ﴾و ڕزگارمان كردن ﴿وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ﴾ وە دەست وپێوەندی فیرعەونمان خنكاند و نوقمی (دەریامان) كردن﴿وَأَنتُمْ تَنظُرُونَ﴾ لەكاتێكدا ئێوە تەماشاتان دەكردن ﴿٥٠﴾ ﴿وَإِذْ وَاعَدْنَا مُوسَىٰ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً﴾ (بیربكەنەوە) كاتێك كەبەڵێنی چل شەومان دا بەموسا ﴿ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِن بَعْدِهِ﴾ لەدوای ئەو(ڕۆشتنی مووسا بۆ كێوی طور) گوێرەكەكەتان كرد بە(خوای خۆتان وپەرستتان) ﴿وَأَنتُمْ ظَالِمُونَ﴾ لەكاتێكدا ئێوە ستەمكار بوون ﴿٥١﴾ ﴿ثُمَّ عَفَوْنَا عَنكُم مِّن بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا دوای ئەو(گوێرەكە پەرستی یەتان) لێتان خۆش بووین ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ تاسوپاسی (خوا) بكەن ﴿٥٢﴾ ﴿وَإِذْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَالْفُرْقَانَ﴾ بیربكەنەوە كاتێك تەورات وجیاكەرەوە(لە نێوان دروست ونادروست) مان دا بەموسا ﴿لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕێنموونیی پێ بكەن ﴿٥٣﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ﴾ بیربكەنەوە كاتێك كە مووسا بەگەلەكەی وت ﴿يَا قَوْمِ إِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ أَنفُسَكُم﴾ ئەی گەلەكەم بەڕاستی ئێوە ستەمتان كرد لەخۆتان ﴿بِاتِّخَاذِكُمُ الْعِجْلَ﴾ بەگوێرەكە پەرستیەكەتان ﴿فَتُوبُوا إِلَىٰ بَارِئِكُمْ﴾ كەواتە بگەڕێنەوە بەپەشیمانیی بۆ لای بەدی هێنەرتان ﴿فَاقْتُلُوا أَنفُسَكُمْ﴾ و خۆتان بكوژن(بێ تاوانتان تاوان بارتان بكوژێت) ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئەمەتان باشترە بۆخۆتان ﴿عِندَ بَارِئِكُمْ﴾ لای بەدی هێنەرتان ﴿فَتَابَ عَلَيْكُمْ﴾ ئەمجا(خواش) پەشیمانیەكەی لێ گیرا كردن ﴿إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر خوایە گیراكەری پەشیمانی و میهرەبانە ﴿٥٤﴾ ﴿وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَىٰ﴾ (بیربكەنەوە) كاتێ ووتتان ئەی مووسا ﴿لَن نُّؤْمِنَ لَكَ﴾ بڕوات پێ ناهێنین ﴿حَتَّىٰ نَرَى اللَّهَ جَهْرَةً﴾ تاخوانەبینین بەئاشكرا ﴿فَأَخَذَتْكُمُ الصَّاعِقَةُ﴾ لەپڕ هەورە تریشقەیەك لێ ی دان ﴿وَأَنتُمْ تَنظُرُونَ﴾ لەكاتێكدا ئێوە تەماشاتان دەكرد ﴿٥٥﴾ ﴿ثُمَّ بَعَثْنَاكُم﴾ لەپاشان زیندوومان كردنەوە ﴿مِّن بَعْدِ مَوْتِكُمْ﴾ لەدوای مردنتان ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ بۆئەوەی سوپاسی (خوا) بكەن ﴿٥٦﴾ ﴿وَظَلَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْغَمَامَ﴾ وەبەهەور سێبەرمان كرد بەسەرتانەوە، ﴿وَأَنزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوَىٰ﴾ وە گەزۆ و باڵندەی شێلاقەمان بەسەردا ڕشتن وبۆمان ناردن ﴿كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ﴾ (وە پێمان ووتن) بخۆن لەو خواردنە پاكانەی كەكردمان بەڕۆزیتان ﴿وَمَا ظَلَمُونَا﴾ (ئەوانەی ناسوپاسی یان كرد) ستەمیان لە ئێمە نەكرد ﴿وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵكو ستەمیان لە خۆیان كرد ﴿٥٧﴾

﴿وَإِذْ قُلْنَا ادْخُلُوا هَٰذِهِ الْقَرْيَةَ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کەووتمان: بچنە ئەم شـارە(کە قودسـە) ﴿فَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ رَغَدًا﴾ ئەمجا لەوێ(هەرچی ئارەزوو دەکەن) بخۆن بەتێروتەسەلی لەهەر لایەك کەحەز دەکەن ﴿وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا﴾ وە لەدەرگاوە بچنە ژوورەوە بە ملکەچی(بەکڕنوشەوە) ﴿وَقُولُوا حِطَّةٌ﴾ وە بڵێن (خوایە) لەگوناهەکانمان خۆش ببە ﴿نَّغْفِرْ لَكُمْ خَطَايَاكُمْ﴾ ئەوسا لەگوناهەکانتان خۆش دەبین ﴿وَسَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ﴾ وەلەئایندەدا پاداشتی چاکەکاران زۆرتر دەکەین ﴿٥٨﴾ ﴿فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ کەچی ئەوانەی ستەمکار بوون (ئەوەی پێیان ووترا بوو) گۆڕییان ﴿قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ﴾ بەقسەیەك کەپێیان نەووترا بوو ﴿فَأَنزَلْنَا عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ ئیتر ئێمەش ڕشتمان بەسەر ئەوانەی کەستەمیان کرد ﴿رِجْزًا مِّنَ السَّمَاءِ﴾ سزایەك لەئاسمانەوە ﴿بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ﴾ بەهۆی ئەونافەرمانی یەی کەکردیان ﴿٥٩﴾ ﴿وَإِذِ اسْتَسْقَىٰ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کەمووسا داوای باران بارینی کرد بۆ گەلەکەی ﴿فَقُلْنَا اضْرِب بِّعَصَاكَ الْحَجَرَ﴾ ئێمەش پێمان ووت: گۆچانەکەت بدە بەو(تاشە) بەردەدا ﴿فَانفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا﴾ (کەلێی دا) لەپڕ دوانزە کانیی لێ هەڵقوڵا ﴿قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَّشْرَبَهُمْ﴾ بێگومان هەموو تیرەیەك چاوگەی(ئاوە خۆرەی) خۆی ناسی ﴿كُلُوا وَاشْرَبُوا مِن رِّزْقِ اللَّهِ﴾ (ئەمجا ووتمان) بخۆن وبخۆنەوە لەڕۆزی خوا ﴿وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ﴾ وە بڵاو مەبنەوە لەزەویدا بەخراپەکردن ﴿٦٠﴾ ﴿وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَىٰ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کەووتتان: ئەی مووسا ﴿لَن نَّصْبِرَ عَلَىٰ طَعَامٍ وَاحِدٍ﴾ هەرگیز خۆمان ڕاناگریین لەسەر یەك جۆر خۆراك ﴿فَادْعُ لَنَا رَبَّكَ﴾ کەواتە داوامان بۆبکە لەپەروەردگارت ﴿يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا تُنبِتُ الْأَرْضُ﴾ بۆمان دەربهێنێ لەوەی کەزەوی دەیڕوێنێ ﴿مِن بَقْلِهَا وَقِثَّائِهَا﴾ لەسەوزەواتی و ترۆزیی وخەیاریی ﴿وَفُومِهَا وَعَدَسِهَا وَبَصَلِهَا﴾ و سیر ونیسکی وپیازی ﴿قَالَ أَتَسْتَبْدِلُونَ الَّذِي هُوَ أَدْنَىٰ بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ﴾ (مووسا)فەرمووی: ئایائێوەشتی چاك دەگۆڕنەوە بە خراپ (واتە گەزۆ و گۆشتی باڵندە دەگۆڕنەوە بە سیر وپیاز) ﴿اهْبِطُوا مِصْرًا﴾ دابەزن بۆشارێك(لەم شارانەی فەلەستین) ﴿فَإِنَّ لَكُم مَّا سَأَلْتُمْ﴾ ئەوسا بەڕاستی چیتان داوا کردووە دەستتان دەکەوێت ﴿وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ وَالْمَسْكَنَةُ﴾ وەدرابەسەریاندا ڕیسوایی وبێ نەوایی (هەژاری) ﴿وَبَاءُوا بِغَضَبٍ مِّنَ اللَّهِ﴾ وە خەشمی خوایان بۆخۆیان هێنایەوە ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ ئەمە لەبەر ئەوەبوو کەبێ بڕوابوون بەنیشانەو فەرمانەکانی خوا ﴿وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّينَ بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾ وە پێغەمبەرانیان دەکوشت بەناڕەوا ﴿ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوا وَّكَانُوا يَعْتَدُونَ﴾ ئەمە بەهۆی ئەوەوە بوو کەسەرپێچی و دەست درێژی یان دەکرد ﴿٦١﴾

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَٱلَّذِينَ هَادُواْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ئیماندارن(موسوڵمانن) وەئەوانەی جوولەکەن ﴿وَٱلنَّصَٰرَىٰ وَٱلصَّٰبِـِٔينَ﴾ وەگاورو ئەستێرەیان فریشتەپەرستەکان ﴿مَنْ ءَامَنَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ﴾ هەرکامێك لەمانە بڕوای هێنا بەخواو ڕۆژی دوایی ﴿وَعَمِلَ صَٰلِحًا﴾ وەکردەوەی چاکی کرد ﴿فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ ئەوە پاداشتیان بۆهەیە لەلای پەروەردگاریانەوە ﴿وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ نەترسیان لەبەرەو نەخەفەت دەخۆن ﴿٦٢﴾ ﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَٰقَكُمْ﴾ وە (بیربکەنەوە) کاتێك پەیمانمان لێ وەرگرتن ﴿وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ ٱلطُّورَ﴾ وە (کێوی) طورمان بەرز کردەوە بەسەر سەرتانەوە ﴿خُذُواْ مَآ ءَاتَيْنَٰكُم بِقُوَّةٍ﴾ (وە پێمان وتن) ئەوەی پێمان داوون (لەتەورات) باش کاری پێبکەن ﴿وَٱذْكُرُواْ مَا فِيهِ﴾ وەبیرکەنەوە لەوەی کەتێیدایە ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بەڵکو خۆتان بپارێزن ولەخوا بترسن ﴿٦٣﴾ ﴿ثُمَّ تَوَلَّيْتُم مِّنۢ بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ دیسان پشتتان هەڵکرد دوای پەیمان وەرگرتنەکە ﴿فَلَوْلَا فَضْلُ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُۥ﴾ ئەمجا ئەگەر بەخشش و میهرەبانی خوا نەبوایە بەسەرتانەوە ﴿لَكُنتُم مِّنَ ٱلْخَٰسِرِينَ﴾ ئەوە ئێوە لەزەرەرمەندان دەبوون ﴿٦٤﴾ ﴿وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ ٱلَّذِينَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێوە (دەنگ وباسی) ئەوانەتان زانیوو ﴿ٱعْتَدَوْاْ مِنكُمْ فِى ٱلسَّبْتِ﴾ لەخۆتان کەدەست درێژیان کرد لە ڕۆژی شەممەدا ﴿فَقُلْنَا لَهُمْ﴾ ئەمجا پێمان وتن ﴿كُونُواْ قِرَدَةً خَٰسِـِٔينَ﴾ ببن بەمەیموونی دوور خراوە لەبەزەیی خوا ﴿٦٥﴾ ﴿فَجَعَلْنَٰهَا نَكَٰلًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهَا وَمَا خَلْفَهَا﴾ ئەمجا ئەم سزایەمان کردە پەند بۆ خەڵکانی ئەو سەردەمەو ئەوانەی دوای ئەوان ﴿وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ﴾ وەبەئامۆژگاریی بۆ پارێزکاران ﴿٦٦﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِۦٓ﴾ وە (بیربکەنەوە) کاتێك موسا بەگەلەکەی ووت ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَأْمُرُكُمْ﴾ بێگومان خوا فەرمانتان پێ دەدات ﴿أَن تَذْبَحُواْ بَقَرَةً﴾ کە مانگایەك سەربڕن ﴿قَالُوٓاْ أَتَتَّخِذُنَا هُزُوًا﴾ وتیان: ئایا گاڵتەمان پێ دەکەیت ؟ ﴿قَالَ أَعُوذُ بِٱللَّهِ أَنْ أَكُونَ مِنَ ٱلْجَٰهِلِينَ﴾ ووتی: پەنا ئەگرم بەخوا کەلە نەفامان بم ﴿٦٧﴾ ﴿قَالُواْ ٱدْعُ لَنَا رَبَّكَ﴾ ووتیان: داوامان بۆ بکە لەپەروەردگارت ﴿يُبَيِّن لَّنَا مَا هِىَ﴾ پێمان بڵێ ئەو مانگایە کامەیە وچۆنە ؟ ﴿قَالَ إِنَّهُۥ يَقُولُ﴾ ووتی: بێگومان خوا دەفەرموێ: ﴿إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَّا فَارِضٌ وَلَا بِكْرٌ﴾ مانگایەك بێت نەزۆر پیرو نەزۆر جوان ﴿عَوَانٌۢ بَيْنَ ذَٰلِكَ﴾ مام ناوەندی بێ لەنێوان ئەم دوانەدا ﴿فَٱفْعَلُواْ مَا تُؤْمَرُونَ﴾ زوو بیکەن ئەوەی فەرمانتان پێدراوە ﴿٦٨﴾ ﴿قَالُواْ ٱدْعُ لَنَا رَبَّكَ﴾ ووتیان: داوامان بۆبکە لەپەروەردگارت ﴿يُبَيِّن لَّنَا مَا لَوْنُهَا﴾ پێمان بڵێ ڕەنگی مانگاکە چۆن بێ ؟ ﴿قَالَ إِنَّهُۥ يَقُولُ﴾ ووتی: بەڕاستی خوا دەفەرموێ: ﴿إِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفْرَآءُ فَاقِعٌ لَّوْنُهَا﴾ مانگایەکی زەردی تیربێ ﴿تَسُرُّ ٱلنَّٰظِرِينَ﴾ (زەردێکی وا) دڵی تەماشاکاران خۆش بکات ﴿٦٩﴾

﴿قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ﴾ وتیان: داوامان بۆ بكە لەپەروەردگارت ﴿يُبَيِّن لَّنَا مَا هِيَ﴾ تەواو بۆمان ڕوون بكاتەوە چۆن بێ ئەومانگایە؟ ﴿إِنَّ الْبَقَرَ تَشَابَهَ عَلَيْنَا﴾ بەڕاستی مانگاكەمان لێ تێك چووە ﴿وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ لَمُهْتَدُونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە ئەگەر خوا بیەوێ ڕێنموونی وەردەگرین ﴿٧٠﴾ ﴿قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ﴾ وتی: خوا ئەفەرموێ ﴿إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَّا ذَلُولٌ تُثِيرُ الْأَرْضَ﴾ بەڕاستی مانگایەك بێ ڕانەهێنرابێ نە بە كێڵانی زەوی ﴿وَلَا تَسْقِي الْحَرْثَ﴾ وە نە بەئاودێری كشتوكاڵ ﴿مُسَلَّمَةٌ لَّا شِيَةَ فِيهَا﴾ بێ ئەنگ وبێ پەڵەبێ ﴿قَالُوا الْآنَ جِئْتَ بِالْحَقِّ﴾ وتیان: ئائێستا هەواڵی ڕاستت هێنا ﴿فَذَبَحُوهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ﴾ ئەمجا سەریان بڕی وخەریك بوو ئەو(سەربڕینە) نەكەن ﴿٧١﴾ ﴿وَإِذْ قَتَلْتُمْ نَفْسًا﴾ (وە بیربكەنەوە) كاتێك كە یەكێكتان كوشت ﴿فَادَّارَأْتُمْ فِيهَا﴾ وەهەمو لەخۆتانتان دوور دەخستەوەو ئاژاوەتان بوو ﴿وَاللَّهُ مُخْرِجٌ مَّا كُنتُمْ تَكْتُمُونَ﴾ وە خواش ئاشكرای كرد ئەوەی ئەتان شاردەوە ﴿٧٢﴾ ﴿فَقُلْنَا اضْرِبُوهُ بِبَعْضِهَا﴾ ئەمجا وتمان: بەپارچەیەكی (مانگا سەربڕاوەكە) لەكەسە كوژراوەكە بدەن ﴿كَذَٰلِكَ يُحْيِي اللَّهُ الْمَوْتَىٰ﴾ ئا (بەو شێوەیە) خوا مردووەكان زیندوو دەكاتەوە ﴿وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ﴾ وەنیشانەكانی خۆیتان پیشان دەدات ﴿لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ بۆئەوەی ژیربن وتێ بگەن ﴿٧٣﴾ ﴿ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُم مِّن بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ لە پاشان دڵتان ڕەق بوو دوای ئەم (هەموو) موعجیزانە ﴿فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً﴾ دڵتان وەك بەردە بەڵكو زۆر ڕەقترە ﴿وَإِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْأَنْهَارُ﴾ چونكە بەڕاستی بەردی وا هەیە لەچەند لاوە جۆگە ئاوی لێ هەڵ دەقوڵێ ﴿وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَشَّقَّقُ فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ﴾ وە بێگومان هی وایان هەیە كەلەت لەت دەبێ و ئاوی لێ دێتەدەرێ ﴿وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ﴾ وە بەڕاستی هی وایان هەیە لەترسی خوا (لەلوتكەی شاخەكان) بەرئەبێتەوە ﴿وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ وە خوا بێ ئاگا نی یە لەوەی كەدەیكەن ﴿٧٤﴾ ﴿أَفَتَطْمَعُونَ أَن يُؤْمِنُوا لَكُمْ﴾ جا ئایا بەتەمان (ئەی موسوڵمانینە) كە (جولەكە) بڕوا بێنن بەئایینەكەتان ﴿وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ﴾ لەكاتێكدا دەستەیەك لەوان ﴿يَسْمَعُونَ كَلَامَ اللَّهِ﴾ فەرموودەی خوایان ئەبیست (لەتەورات) ﴿ثُمَّ يُحَرِّفُونَهُ مِن بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ﴾ كەچی لەپاش تێ گەیشتنی دەست كارییان دەكرد ﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ وە ئەوان دەشیان زانی (كە كارێكی ناڕەوایە) ﴿٧٥﴾ ﴿وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا﴾ (جوولەكەكان) كاتێك تووشی موسڵمانەكان ببونایە دەیان وت: ﴿آمَنَّا﴾ ئێمەش بڕوامان هێناوە(بە پێغەمبەرەكەتان) ﴿وَإِذَا خَلَا بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ قَالُوا﴾ بەڵام كاتێك لەپەنایەكەوە هەندێكیان بەهەندێكیان بگەشتنایە دەیان وت: ﴿أَتُحَدِّثُونَهُم بِمَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ﴾ ئەوە ئێوە ئەو شتانە بەموسوڵمانەكان دەڵێن كە خوا بۆئێوەی باس كردووە(لە تەورات دا)؟ ﴿لِيُحَاجُّوكُم بِهِ﴾ تائەو تەوراتە بكەنە بەڵگە بەسەرتانەوە ﴿عِندَ رَبِّكُمْ﴾ لای پەروەردگارتان(لەڕۆژی دوایی دا) ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ جا ئایا ژیرنابن و تێ ناگەن؟ ﴿٧٦﴾

﴿أَوَلَا يَعۡلَمُونَ﴾ ئایا ئەوان نازانن ﴿أَنَّ ٱللَّهَ يَعۡلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعۡلِنُونَ﴾ کەبەڕاستی خوا ئاگادارە بەوەی کەپەنهانی ئەکەن و ئەوەی ئاشکرای ئەکەن ﴿٧٧﴾ ﴿وَمِنۡهُمۡ أُمِّيُّونَ﴾ وە هەندێکیان نەخوێندەوارن ﴿لَا يَعۡلَمُونَ ٱلۡكِتَٰبَ إِلَّآ أَمَانِيَّ﴾ لەپەڕاوەکە(تەورات) نازانن، تەنها ئاوات و هیوای هیچ وپووچ نەبێت ﴿وَإِنۡ هُمۡ إِلَّا يَظُنُّونَ﴾ وە ئەوان هەر دوای گومان دەکەون ﴿٧٨﴾ ﴿فَوَيۡلٞ لِّلَّذِينَ﴾ ئەمجا هاوارو تیاچوون بۆ ئەوانەی ﴿يَكۡتُبُونَ ٱلۡكِتَٰبَ بِأَيۡدِيهِمۡ﴾ کەتەوراتە (تێکدراوە) کە بەدەستی خۆیان دەنوسنەوە ﴿ثُمَّ يَقُولُونَ﴾ پاشان دەڵێن: ﴿هَٰذَا مِنۡ عِندِ ٱللَّهِ﴾ ئەم (نامەیە) لە خواوەیە ﴿لِيَشۡتَرُواْ بِهِۦ ثَمَنٗا قَلِيلٗاۖ﴾ تاشتێکی کەمی پێ بکڕن ﴿فَوَيۡلٞ لَّهُم مِّمَّا كَتَبَتۡ أَيۡدِيهِمۡ﴾ ساهاوارو تیاچوون بو ئەوان لەوە کەدەستی ئەوان نوسیویتیەوە ﴿وَوَيۡلٞ لَّهُم مِّمَّا يَكۡسِبُونَ﴾ وە هاوار بۆئەوان لەوەی کە ئەنجامی ئەدەن ﴿٧٩﴾ ﴿وَقَالُواْ لَن تَمَسَّنَا ٱلنَّارُ﴾ وە (جوولەکەکان) وتیان: ئاگری دۆزەخمان لێ ناکەوێت ﴿إِلَّآ أَيَّامٗا مَّعۡدُودَةٗۚ﴾ مەگەر چەند ڕۆژێکی ژمێرراو نەبێت ﴿قُلۡ أَتَّخَذۡتُمۡ عِندَ ٱللَّهِ عَهۡدٗا﴾ بڵێ: ئایا پەیمانتان لەخواوە وەرگرتووە ؟ (بۆ ئەمەی کە دەیڵێن) ﴿فَلَن يُخۡلِفَ ٱللَّهُ عَهۡدَهُۥٓۖ﴾ تا خواش پێچەوانەی پەیمانی خۆی نەکات ؟ ﴿أَمۡ تَقُولُونَ عَلَى ٱللَّهِ مَا لَا تَعۡلَمُونَ﴾ یان شتێکی وا هەڵدەبەستن بەدەم خوداوە کەنایزانن ﴿٨٠﴾ ﴿بَلَىٰ مَن كَسَبَ سَيِّئَةٗ﴾ نەخێر وانی یە هەرکەسێك خراپەیەك بکات ﴿وَأَحَٰطَتۡ بِهِۦ خَطِيٓـَٔتُهُۥ﴾ وە تاوانەکەی خۆی لەهەموو لایەکەوە دەوری دابێت ودایگرێتەوە ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِۖ﴾ ئا ئەوانە هاوەڵی ئاگرن ﴿هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ تیایدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی ﴿٨١﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وە ئەوکەسانەی کەبڕوایان هێناو کردەوەی باشیان کرد ﴿أُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلۡجَنَّةِۖ﴾ ئا ئەوانە هاوەڵی بەهەشتن ﴿هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ تیایدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿٨٢﴾ ﴿وَإِذۡ أَخَذۡنَا مِيثَٰقَ بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ﴾ (وە بیربکەنەوە) کاتێك کەپەیمانمان لەجوولەکە وەرگرت ﴿لَا تَعۡبُدُونَ إِلَّا ٱللَّهَ﴾ کە هیچ شتێك نەپەرستن جگە لە خوای گەورە ﴿وَبِٱلۡوَٰلِدَيۡنِ إِحۡسَانٗا﴾ وە چاکە بکەن لەگەڵ دایك و باوك ﴿وَذِي ٱلۡقُرۡبَىٰ﴾ وە لەگەڵ خزمان ﴿وَٱلۡيَتَٰمَىٰ وَٱلۡمَسَٰكِينِ﴾ وە لەگەڵ هەتیوان و هەژاراندا ﴿وَقُولُواْ لِلنَّاسِ حُسۡنٗا﴾ وە قسەی جوان بکەن لەگەڵ خەڵکیدا ﴿وَأَقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ وە نوێژ بکەن ﴿وَءَاتُواْ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ وە زەکـات بـدەن ﴿ثُمَّ تَوَلَّيۡتُمۡ إِلَّا قَلِيلٗا مِّنكُمۡ﴾ ئەمجا پشتتان هەڵکرد کەمێکتان نەبێت ﴿وَأَنتُم مُّعۡرِضُونَ﴾ وە ئێوە هەر بەربەرەکانێکەر و (پشت هەڵکەرن) ﴿٨٣﴾

﴿وَإِذۡ أَخَذۡنَا مِيثَٰقَكُمۡ﴾ وە (بیربکەنەوە) کاتێك پەیمانمان لێ وەرگرتن ﴿لَا تَسۡفِكُونَ دِمَآءَكُمۡ﴾ کە خوێنی یەکتری نەڕێژن ﴿وَلَا تُخۡرِجُونَ أَنفُسَكُم مِّن دِيَٰرِكُمۡ﴾ وە خۆتان دەربەدەر نەکەن لەووڵاتتان ﴿ثُمَّ أَقۡرَرۡتُمۡ وَأَنتُمۡ تَشۡهَدُونَ﴾ پاشان بڕیارتان دا(لەسەر ئەم پەیمانە) وە ئێوە(خۆتان) شایەتی لەسەر ئەدەن ﴿٨٤﴾ ﴿ثُمَّ أَنتُمۡ هَٰٓؤُلَآءِ﴾ ئەمجا ئێوە هەرئەوانەن ﴿تَقۡتُلُونَ أَنفُسَكُمۡ﴾ کەیەکتری دەکوژن ﴿وَتُخۡرِجُونَ فَرِيقٗا مِّنكُم مِّن دِيَٰرِهِمۡ﴾ وە هەندێك لەخۆتان دەربەدەر دەکەن لە وولاتیان ﴿تَظَٰهَرُونَ عَلَيۡهِم﴾ پشتیوانی (بێگانە) دەکەن دژی ئەوان ﴿بِٱلۡإِثۡمِ وَٱلۡعُدۡوَٰنِ﴾ بە بەدی و دەست درێژی ﴿وَإِن يَأۡتُوكُمۡ أُسَٰرَىٰ﴾ وە ئەگەر دیلتان بۆبێتن (لەخۆتان ئەیانکڕنەوەو) ﴿تُفَٰدُوهُمۡ﴾ بریتی یان بۆ دەدەن ﴿وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيۡكُمۡ إِخۡرَاجُهُمۡۚ﴾ لەگەڵ ئەمەش دا کەدەربەدەر کردنیان قەدەغە کراوە لێتان (بۆچی کار بەوەیان دەکەن و بەمەیان ناکەن) ﴿أَفَتُؤۡمِنُونَ بِبَعۡضِ ٱلۡكِتَٰبِ وَتَكۡفُرُونَ بِبَعۡضٖۚ﴾ جا ئایا بڕوا دەهێنن بەهەندێك لەتەورات، و بێ بڕوا دەبن بەهەندێکی تری ﴿فَمَا جَزَآءُ مَن يَفۡعَلُ ذَٰلِكَ مِنكُمۡ﴾ جاتۆڵەی ئەوکەسانە کەوا بکەن لەئێوە ﴿إِلَّا خِزۡيٞ فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَاۖ﴾ هەر ڕیسوایی و بەد ناوی یە لەژیانی دونیادا ﴿وَيَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ وە لەرۆژی دوایشدا ﴿يُرَدُّونَ إِلَىٰٓ أَشَدِّ ٱلۡعَذَابِۗ﴾ دەگەڕێنرێنەوە بۆناو سەخترین سزا ﴿وَمَا ٱللَّهُ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعۡمَلُونَ﴾ وە خوا بێ ئاگا نی یە لەوەی کەدەیکەن ﴿٨٥﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەمانە ئەوانەن ﴿ٱشۡتَرَوُاْ ٱلۡحَيَوٰةَ ٱلدُّنۡيَا بِٱلۡأٓخِرَةِۖ﴾ کە ژیانی جیهانیان کڕی بە دوارۆژ ﴿فَلَا يُخَفَّفُ عَنۡهُمُ ٱلۡعَذَابُ﴾ ئیتر نە سزایان لەسەر سووك دەکرێت ﴿وَلَا هُمۡ يُنصَرُونَ﴾ وە نە یارمەتیی دەدرێن و (نەپشتگیریی دەکرێن) ﴿٨٦﴾ ﴿وَلَقَدۡ ءَاتَيۡنَا مُوسَى ٱلۡكِتَٰبَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە تەوراتمان دا بە مووسا ﴿وَقَفَّيۡنَا مِنۢ بَعۡدِهِۦ بِٱلرُّسُلِۖ﴾ وە دوا بەدوای ئەو پێغەمبەرانمان نارد ﴿وَءَاتَيۡنَا عِيسَى ٱبۡنَ مَرۡيَمَ ٱلۡبَيِّنَٰتِ﴾ وە چەند نیشانەیەکی ڕۆشنمان دا بە عیسای کوڕی مەریەم ﴿وَأَيَّدۡنَٰهُ بِرُوحِ ٱلۡقُدُسِۗ﴾ وە پشتیوانیمان کرد بە جوبرەئیل ﴿أَفَكُلَّمَا جَآءَكُمۡ رَسُولُۢ﴾ جا هەرکاتێ پێغەمبەرێکتان بۆ بهاتایە ﴿بِمَا لَا تَهۡوَىٰٓ أَنفُسُكُمُ﴾ بە جۆرێك کە بەدڵی خۆتان نەبوایە ﴿ٱسۡتَكۡبَرۡتُمۡ﴾لووت بەرز بوون و خۆتان بەگەورە گرتووە ﴿فَفَرِيقٗا كَذَّبۡتُمۡ﴾ جا دەستەیەکتان(لە پێغەمبەران) بە درۆ زانیوە ﴿وَفَرِيقٗا تَقۡتُلُونَ﴾ وە دەستەیەکتان کوشتوون ﴿٨٧﴾ ﴿وَقَالُواْ قُلُوبُنَا غُلۡفُۢۚ﴾ وە (جولەکەکان) وتیان(بە پێغەمبەرﷺ) دڵمان داپۆشراوە (قوفڵدراوە و قسەی تۆی ناگاتێ) ﴿بَل لَّعَنَهُمُ ٱللَّهُ بِكُفۡرِهِمۡ﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو خوا نەفرینی لێکردن بەهۆی بێ بڕواییانەوە ﴿فَقَلِيلٗا مَّا يُؤۡمِنُونَ﴾ جا کەمیان هەیە بڕوا بهێنن ﴿٨٨﴾

﴿وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ﴾ كاتێك كەنامەیەكیان بۆهات(كە قورئانە) ﴿مِّنْ عِندِ اللَّهِ﴾ لەلایەن خواوە ﴿مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ﴾ كە پەسەندكەری تەوراتەكەی ئەوانە(پێش ئەوەی دەستكاری بكەن و بیگۆڕن) ﴿وَكَانُوا مِن قَبْلُ﴾ وە ئەوان (جولەكەكان) لەوەوپێش ﴿يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ داوای زاڵ بوونیان ئەكرد لەخوا بەسەر ئەوانەی كە بێ بڕوابوون ﴿فَلَمَّا جَاءَهُم مَّا عَرَفُوا﴾ كەچی كاتێك ئەو(پێغەمبەر) ەی دەیان ناسیی بۆیان هات ﴿كَفَرُوا بِهِ﴾ بێ بڕوابوون پێی ﴿فَلَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْكَافِرِينَ﴾ كەواتە نەفرینی خوا لەبێ بڕوایان بێ (٨٩) ﴿بِئْسَمَا اشْتَرَوْا بِهِ أَنفُسَهُمْ﴾ شتێكی زۆر خراپ بوو كە خۆیانیان پێ فرۆشت ﴿أَن يَكْفُرُوا بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ (ئەو خراپەش) بێ بڕواییان بوو بەو قورئانەی كەخوا ناردویەتیە خوارەوە ﴿بَغْيًا أَن يُنَزِّلَ اللَّهُ﴾ بەهۆی حەسودیانەوە بوو بەوەی كەخودا بڕێژێ ﴿مِن فَضْلِهِ عَلَىٰ مَن يَشَاءُ﴾ لەبەخششی خۆی بەسەر هەركەسێكدا كەخۆی بیەوێ ﴿مِنْ عِبَادِهِ﴾ لەبەندەكانی (كە موحەممەدە ﷺ) ﴿فَبَاءُوا بِغَضَبٍ عَلَىٰ غَضَبٍ﴾ ئەمجا تووشی خەشم و ڕقی یەك لەدوای یەكی خوا بوون ﴿وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ وە بۆ بێ بڕوایان هەیە سزای ڕیسواكەر (٩٠) ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ آمِنُوا﴾ كاتێك پێ یان بووترایە: بڕوا بهێنن ﴿بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ بەوەی كەخوا ناردوویەتیە خوارەوە (كە قورئانە) ﴿قَالُوا نُؤْمِنُ بِمَا أُنزِلَ عَلَيْنَا﴾ ئەیانووت: ئێمە بڕوا بەوە دەهێنین كەبۆ خۆمان نێردراوەتە خوارەوە ﴿وَيَكْفُرُونَ بِمَا وَرَاءَهُ﴾ وە بێ بڕوا ئەبوون بە ئەوانەی كە دوای (تەورات) نێراوە (وەك قورئان) ﴿وَهُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَهُمْ﴾ لەكاتێكدا كە ئەو قورئانە ڕاستە وپشتیوانی تەوراتە (بێ دەستكاری) یەكەی ئەوانەوبەڕاستی دەزانێت ﴿قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُونَ أَنبِيَاءَ اللَّهِ مِن قَبْلُ﴾ بڵێ: بۆچی لەمەوپێش پێغەمبەرانی خواتان دەكوشت ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر بڕوادار بوون (٩١) ﴿وَلَقَدْ جَاءَكُم مُّوسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی موساتان بۆهات بەچەند نیشانەیەكی ڕۆشنەوە ﴿ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِن بَعْدِهِ﴾ كەچی لە دوای ئەو گوێرەكەتان پەرست ﴿وَأَنتُمْ ظَالِمُونَ﴾ بێگومان ئێوە ستەمكارن (٩٢) ﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ﴾ (وەبیربكەنەوە) كاتێك كەپەیمانمان لێ وەرگرتن ﴿وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ﴾ وە كێوی طورمان بەرز كردەوە بەسەرتاندا ﴿خُذُوا مَا آتَيْنَاكُم بِقُوَّةٍ﴾ (وە ووتمان) ئەوەی پێماندراون (تەورات) باش كاری پێ بكەن (وتووند دەستی پێوە بگرن) ﴿وَاسْمَعُوا﴾ وە گوێ بگرن ﴿قَالُوا سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا﴾ (بەزمان) وتیان : بیستمان و(بەكردەوە) بێ فەرمانیمان كرد ﴿وَأُشْرِبُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ﴾ وە بەهۆی بێ بڕوایی یانەوە دڵیان ئاو درابوو بەخۆشەویستی گوێرەكە كە ﴿قُلْ بِئْسَمَا يَأْمُرُكُم بِهِ إِيمَانُكُمْ﴾ بڵێ: بڕواكەتان چ فەرمانێكی بەدتان پێ دەدات ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن (٩٣)

﴿قُلْ إِن كَانَتْ لَكُمُ الدَّارُ الْآخِرَةُ عِندَ اللَّهِ﴾ ئەی موحەممەد ﷺ بڵێ: ئەگەر ماڵی دوایی (بەهەشت) بۆ ئێوەیە لای خوا (وەك خۆتان دەڵێن) ﴿خَالِصَةً مِّن دُونِ النَّاسِ﴾ بەتایبەتی بۆخۆتان بێت بەبێ ئەوەی کەس بێ بە هاوبەشتان ﴿فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ کەواتە داوای مردن بکەن ئەگەر ڕاست گۆن ﴿٩٤﴾ ﴿وَلَن يَتَمَنَّوْهُ أَبَدًا﴾ وە هەرگیز داوای مردن ناکەن ﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ بەهۆی ئەو (گوناهانە) کەبەدەستی خۆیان پێشیان خستووە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ﴾ وە خوا ئاگادارە بە ستەمکاران ﴿٩٥﴾ ﴿وَلَتَجِدَنَّهُمْ﴾ سوێندبێت ئەو (جوولەکانە) دەبینیت ﴿أَحْرَصَ النَّاسِ عَلَىٰ حَيَاةٍ﴾ لەهەموو کەس زیاتر حەز لەژیان دەکەن ﴿وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ وە لەوانەش کە هاوبەش بۆ خوا پەیدادەکەن ﴿يَوَدُّ أَحَدُهُمْ﴾ (لەبەرئەوە) هەریەکێکیان ئاوات دەخوازێ ﴿لَوْ يُعَمَّرُ أَلْفَ سَنَةٍ﴾ کە هەزار ساڵ بژیایە ﴿وَمَا هُوَ بِمُزَحْزِحِهِ مِنَ الْعَذَابِ أَن يُعَمَّرَ﴾ وە ئەو تەمەنە (کەبەسەری دەبات) ڕزگاری ناکات لەسزا ﴿وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ﴾ وە خوا بینایە بەوەی کە دەیکەن ﴿٩٦﴾ ﴿قُلْ مَن كَانَ عَدُوًّا لِّجِبْرِيلَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: هەر کەسێك دوژمنی جوبرەئیل بێت (ئەوە دوژمنی خوایە) ﴿فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَىٰ قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ چونکە ئەو بە فەرمانی خوا قورئانی هێناوەتە خوارەوە بۆ سەر دڵی تۆ ﴿مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ پشتیوانی نامەکانی پێش خۆی دەکات و بەڕاستیان دەزانێت ﴿وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە ڕێنموونیی کەرو مژدە دەرە بۆ بڕواداران ﴿٩٧﴾ ﴿مَن كَانَ عَدُوًّا لِّلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ﴾ هەر کەسێك دوژمنی خواو فریشتەکانی خوا ﴿وَرُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ وَمِيكَالَ﴾ و پێغەمبەرانی خوا و جوبرەئیل و میکائیل بێت (ئەوە بێ بڕوایە) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ عَدُوٌّ لِّلْكَافِرِينَ﴾ وە بێگومان خواش دوژمنی بێ بڕوایانە ﴿٩٨﴾ ﴿وَلَقَدْ أَنزَلْنَا إِلَيْكَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان بۆمان ناردوویت ﴿آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ﴾ چەند نیشانەیەکی ڕوون و ئاشکرا (کە قورئانە) ﴿وَمَا يَكْفُرُ بِهَا إِلَّا الْفَاسِقُونَ﴾ وە کەس بێ بڕوا نابێت پێیان، مەگەر بەدکاران نەبێت ﴿٩٩﴾ ﴿أَوَكُلَّمَا عَاهَدُوا عَهْدًا﴾ ئایا (بێ بڕوا ئەبن بەئایەتەکانی ئێمە) هەر جارێك پەیمانێك ببەستن (لەگەڵ پێغەمبەر ﷺ دا) ﴿نَّبَذَهُ فَرِيقٌ مِّنْهُم﴾ دەستەیەك لەوانە پەیمانەکەیان هەڵوەشاندۆتەوە ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ (نەك هەر ئەوەندە) بەڵکو زۆربەیان هەر بڕوا ناهێنن ﴿١٠٠﴾ ﴿وَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْ عِندِ اللَّهِ﴾ کاتێك کە پێغەمبەرێکیان بۆ هات لەلایەن خواوە ﴿مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ﴾ بەپشتیوانی تەوراتە (دەستکاری نەکراوە) کەیان ﴿نَبَذَ فَرِيقٌ مِّنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ كِتَابَ اللَّهِ﴾ دەستەیەك لەوانەی کە خاوەن نامەبوون نامەکەی خوایان فڕێ دایە ﴿وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ﴾ پشت خۆیان و (پشت گوێیان خست) ﴿كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ وەك نەزانن (کەئەوە نامەی خودایە) ﴿١٠١﴾

﴿وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُوا الشَّيَاطِينُ﴾ (جووله‌كه‌كان) دوای ئه‌و (شتانه) كه‌وتن كه‌شه‌یتانه‌كان ده‌یان خوێنده‌وه (بۆ خه‌ڵكی) ﴿عَلَىٰ مُلْكِ سُلَيْمَانَ ۖ وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَانُ﴾ له‌سه‌رده‌می پاشایه‌تی سوله‌یمان دا، وه سوله‌یمان بێ بڕوا نه‌بوو ﴿وَلَٰكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا﴾ به‌ڵام شه‌یتانه‌كان بێ بڕوا بوون ﴿يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ﴾ خه‌ڵكیان فێری جادوو ده‌كرد ﴿وَمَا أُنزِلَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ هَارُوتَ وَمَارُوتَ ۚ﴾ هه‌روه‌ها ئه‌وه‌ی نێردراوه‌ته خواره‌وه له بابل بۆ سه‌ر هارووت و ماروت(دوو فریشته بوون) ﴿وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّىٰ يَقُولَا﴾ وه(ئه‌مانه) كه‌سیان فێر نه‌ده‌كرد تا پێیان نه‌وتایه ﴿إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ ۖ﴾ ئێمه هه‌رتاقی كه‌ره‌وه‌ی (ئاده‌میزاد) ین كه‌واته بێ بڕوامه‌به ﴿فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ ۚ﴾ ئه‌مجا فێری جادووی وا ده‌بوون لێیانه‌وه كه ژن و مێردی پێ له‌یه‌ك جیا بكه‌نه‌وه ﴿وَمَا هُم بِضَارِّينَ بِهِ مِنْ أَحَدٍ﴾ ئه‌وان به‌م جادووه ناتوانن زیان به‌كه‌س بگه‌یه‌نن ﴿إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۚ﴾ مه‌گه‌ر به‌ویستی خوا نه‌بێت ﴿وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنفَعُهُمْ ۚ﴾ وه فێری شتێك ده‌بن كه زیانیان پێ ده‌گه‌یه‌نێ نه‌ك قازانج ﴿وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرَاهُ﴾ بێگومان زانیان هه‌ركه‌سێ جادو بكڕێ (وفێری ببێت) ﴿مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ ۚ﴾ (به‌فه‌رمووده‌ی ته‌ورات) له‌ڕۆژی دواییدا بێ به‌ش ده‌بێ ﴿وَلَبِئْسَ مَا شَرَوْا بِهِ أَنفُسَهُمْ ۚ﴾ به‌ڕاستی زۆر خراپه ئه‌و شته‌ی كه (بڕوای) خۆیانیان پێ فرۆشت ﴿لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾ ئه‌گه‌ر بیانزانیایه ﴿١٠٢﴾ ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ آمَنُوا وَاتَّقَوْا﴾ ئه‌گه‌ر به‌ڕاستی ئه‌وان بڕوایان بهێنایه و پارێزكار بونایه ﴿لَمَثُوبَةٌ مِّنْ عِندِ اللَّهِ خَيْرٌ ۖ﴾ ئه‌وا پاداشتێكی چاكتر له‌لایه‌ن خواوه بۆ ئه‌وان ده‌بوو ﴿لَّوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾ ئه‌گه‌ر بیانزانیایه ﴿١٠٣﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئه‌ی ئه‌وانه‌ی كه بڕواتان هێناوه ﴿لَا تَقُولُوا﴾ مه‌ڵێن ﴿رَاعِنَا﴾ ووشه‌ی جوێن و بێ ڕێزییه به لای جووله‌كه‌وه﴿وَقُولُوا﴾، وه بڵێن ﴿انظُرْنَا﴾ په‌له‌مان لێ مه‌كه و چاوه‌ڕوانیمان له‌سه‌ر بكه ﴿وَاسْمَعُوا ۗ﴾ و ببیستن ﴿وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وه بۆ بێ بڕوایان هه‌یه سزای سه‌خت ﴿١٠٤﴾ ﴿مَّا يَوَدُّ﴾ حه‌زناكه‌ن ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَلَا الْمُشْرِكِينَ﴾ ئه‌وانه‌ی كه‌بێ بڕوان له خاوه‌ن نامه و هاوبه‌ش په‌یداكه‌ره‌كان ﴿أَن يُنَزَّلَ عَلَيْكُم مِّنْ خَيْرٍ مِّن رَّبِّكُمْ ۗ﴾ كه هیچ شتێكی باشتان له‌خواوه بۆ بنێردرێته خواره‌وه ﴿وَاللَّهُ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَن يَشَاءُ ۚ﴾ به‌ڵام خواش به‌خششی خۆی بۆ كه‌سێك كه‌بیه‌وێ ته‌رخان ده‌كات ﴿وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾ و خوا خاوه‌نی چاكه‌ی گه‌وره‌یه ﴿١٠٥﴾

﴿مَا نَنسَخْ مِنْ ءَايَةٍ أَوْ نُنسِهَا﴾ ئەگەر ئایەتێك (لە ئایەتەكانی قورئان) بسڕینەوە یان پشتگوێی بخەین ﴿نَأْتِ بِخَيْرٍ مِّنْهَآ أَوْ مِثْلِهَآ﴾ یەكێكی تری باشتر لەو، یان وەك ئەو دەهێنین ﴿أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ ئایا نازانییت خوا بەسەر هەموو شتێكدا بەدەسەلاتە ﴿١٠٦﴾ ﴿أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ ٱللَّهَ لَهُۥ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ ئایا نازانیت كە مولكی ئاسمانەكان و زەوی هەر بۆخوایە ؟ ﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ مِن وَلِىٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ وە هیچ پشتیوان و یاریدە دەرێكتان نی یە، خوا نەبێت ﴿١٠٧﴾ ﴿أَمْ تُرِيدُونَ أَن تَسْـَٔلُوا۟ رَسُولَكُمْ﴾ یا ئێوەش دەتانەوێ داوای (شتی نەشیاو) بكەن لەپێغەمبەرەكەتان ؟ ﴿كَمَا سُئِلَ مُوسَىٰ مِن قَبْلُ﴾ وەك لەمەوپێش داوا كرا لەموسا (علیه السلام) ﴿وَمَن يَتَبَدَّلِ ٱلْكُفْرَ بِٱلْإِيمَٰنِ﴾ هەر كەسێك بڕوا بگۆڕێتەوە بە بێ بڕوایی ﴿فَقَدْ ضَلَّ سَوَآءَ ٱلسَّبِيلِ﴾ ئەوە بێگومان ڕێی ڕاستی وون كردووە ﴿١٠٨﴾ ﴿وَدَّ كَثِيرٌ مِّنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ﴾ زۆر لەخاوەن نامەكان ئاواتە خوازن ﴿لَوْ يَرُدُّونَكُم مِّنۢ بَعْدِ إِيمَٰنِكُمْ كُفَّارًا﴾ كەبتانكەنەوە بە بێ بڕوا، دوای بڕوا هێنانتان ﴿حَسَدًا مِّنْ عِندِ أَنفُسِهِم﴾ لەبەر حەسوودییەك كە لەدەروونیانەوەیە ﴿مِّنۢ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ ٱلْحَقُّ﴾ (ئەمەش) دوای ئەوەی كەڕاستیەكەیان بۆ ڕوون بوەتەوە ﴿فَٱعْفُوا۟ وَٱصْفَحُوا۟﴾ بەلام ئێوە لێیان خۆش بن و چاو پۆشیان لێ بكەن ﴿حَتَّىٰ يَأْتِىَ ٱللَّهُ بِأَمْرِهِۦٓ﴾ تا خوا فەرمانی خۆیتان بۆ دەنێرێت ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ بێگومان خوا بەدەسەلاتە بەسەر هەموو شتێكدا ﴿١٠٩﴾ ﴿وَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ نوێژ بكەن وزەكات بدەن ﴿وَمَا تُقَدِّمُوا۟ لِأَنفُسِكُم مِّنْ خَيْرٍ﴾ وەهەرچی پێشبخەن لەچاكە بۆخۆتان ﴿تَجِدُوهُ عِندَ ٱللَّهِ﴾ لای خوا دەستتان دەكەوێتەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بێگومان خوا بینایە بەوەی كەدەیكەن ﴿١١٠﴾ ﴿وَقَالُوا۟ لَن يَدْخُلَ ٱلْجَنَّةَ﴾ (جوولەكەو گاوورەكان) وتیان: كەس ناچێتە بەهەشتەوە ﴿إِلَّا مَن كَانَ هُودًا أَوْ نَصَٰرَىٰ﴾ مەگەر یەكێك كە جوولەكە یا گاوور بێت ﴿تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ﴾ ئەمە ئاواتیانە ﴿قُلْ هَاتُوا۟ بُرْهَٰنَكُمْ﴾ پێیان بڵێ: بەڵگەتان بهێنن ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست دەكەن ﴿١١١﴾ ﴿بَلَىٰ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُۥ لِلَّهِ﴾ (نەء واتییە) بەڵكو هەر كەسێك بەڕاستی ڕووبكاتە خوا ﴿وَهُوَ مُحْسِنٌ﴾ و لەهەمان كاتدا چاكەكار بێت ﴿فَلَهُۥٓ أَجْرُهُۥ عِندَ رَبِّهِۦ﴾ ئەوە بۆی هەیە پاداشت لەلای پەروەردگاریەوە ﴿وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ نە ترسیان لەبەرە و نەخەمیش دەخۆن ﴿١١٢﴾

﴿وَقَالَتِ ٱلْيَهُودُ لَيْسَتِ ٱلنَّصَٰرَىٰ عَلَىٰ شَيْءٍ﴾ جووله‌كـه ئه‌ڵێـن: گـاوور لەسـەر هیـچ (ئاییـنێـك) نیـن ﴿وَقَالَتِ ٱلنَّصَٰرَىٰ لَيْسَتِ ٱلْيَهُودُ عَلَىٰ شَيْءٍ﴾ وه گـاوور دەڵێـن: جووله‌كـه لەسـەر هیـچ (ئاییـنێـك) نیـن ﴿وَهُمْ يَتْلُونَ ٱلْكِتَٰبَ﴾ لەكاتێكـدا ئەوان نامەكانیـان دەخوێندەوە،(یەكێكیان تەورات و ئەوی تریش ئینجیـل) ﴿كَذَٰلِكَ قَالَ ٱلَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ﴾ هـەر بـەم جۆرەیـان دەووت، ئەوانەی كـە نەزانن (لە بت پەرستەكان) ﴿فَٱللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ ئەمجا خوا لـە ڕۆژی دواییدا لە نێوانیاندا بڕیار دەدات ﴿فِيمَا كَانُوا۟ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەوشتانەی كەتیایـدا جیـاواز و نـاكۆكن ﴿١١٣﴾ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن﴾ كێ ستەمكارتـرە لەو كەسەی ﴿مَّنَعَ مَسَٰجِدَ ٱللَّهِ﴾ كە ڕێگری لـەمزگـەوتـەكـانی خوا دەكات ﴿أَن يُذْكَرَ فِيهَا ٱسْمُهُۥ﴾ لـەوەی كـە ناوی خوایان تێدا ببرێ ﴿وَسَعَىٰ فِى خَرَابِهَآ﴾ وە هـەوڵ دەدات بۆ وێران كردنیان ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ﴾ ئەوانە(كـە قەدەغـەی خواپەرستی دەكـەن لـە مزگەوتەكانـدا) ﴿مَا كَانَ لَهُمْ أَن يَدْخُلُوهَآ إِلَّا خَآئِفِينَ﴾ بۆیـان نـی یـە بچنـە مزگەوتەكانـەوە بـە ترسـەوە نەبێـت ﴿لَهُمْ فِى ٱلدُّنْيَا خِزْىٌ﴾ لەژیانی دونیـادا ڕیسـوایی بـۆ ئەوانـە ﴿وَلَهُمْ فِى ٱلْءَاخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ وە لـەڕۆژی دوایشـدا سـزای گـەورە ﴿١١٤﴾ ﴿وَلِلَّهِ ٱلْمَشْرِقُ وَٱلْمَغْرِبُ﴾ ڕۆژهـەڵات وڕۆژ ئـاوا هـەر بۆخوایـە ﴿فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا۟ فَثَمَّ وَجْهُ ٱللَّهِ﴾ كەواتـە ڕوویكەنـە هەرلایـەك (لە نوێـژ كردندا بەفەرمانـی خودا) ئـەوە ڕووگەیە وڕووتان لەخـودا كردووە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ﴾ بێگومـان خـوا (بەزەیی و میهرەبانـی) فراوانـەو زانایە ﴿١١٥﴾ ﴿وَقَالُوا۟ ٱتَّخَذَ ٱللَّهُ وَلَدًا﴾ (گـاوورو جووله‌كە و بت پەرستەكان) ووتیان: خوا منداڵـی بۆخۆی داناوە﴿سُبْحَٰنَهُۥ﴾ ئەو(خوا) پـاك و بـەدوورە لـەوە ﴿بَل لَّهُۥ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ بەڵكو هەرچی هەیە لە ئاسـمانەكان و زەوی دا موڵكـی ئەوە ﴿كُلٌّ لَّهُۥ قَٰنِتُونَ﴾ هەموو فەرمانبـەردار وملكەچی ئەون ﴿١١٦﴾ ﴿بَدِيعُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ (خـوا) بـەدی هێنـەری ئاسـمانەكان و زەوی یـە ﴿وَإِذَا قَضَىٰٓ أَمْرًا﴾ وە كاتـێ كەویستی شتێ بـكات ﴿فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُۥ كُن فَيَكُونُ﴾ هـەر ئەوەنـدەی پـێ ئـەوێ كە پـێ ی بڵێ: ببـە ئیتر ئەبـێ ﴿١١٧﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ لَوْلَا يُكَلِّمُنَا ٱللَّهُ﴾ نەزانـەكان ووتیـان: بۆچـی خـوا خۆی قسـەمان لەگـەڵ ناكات ﴿أَوْ تَأْتِينَآ ءَايَةٌ﴾ یـا نیشـانەیەكمان بـۆ نایـەت ﴿كَذَٰلِكَ قَالَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِم مِّثْلَ قَوْلِهِمْ﴾ ئەوانـەی كەلەپێش ئەمانیش دا بوون هەمان شتیان دەووت ﴿تَشَٰبَهَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ دڵ و دەروونیان لەیەك دەچێت ﴿قَدْ بَيَّنَّا ٱلْءَايَٰتِ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾ بێگومـان نیشـانەی زۆرمـان بـاس كـردووە بـۆ كەسـانێك بەشـوێن دڵنیایی دا دەگەڕێن ﴿١١٨﴾ ﴿إِنَّآ أَرْسَلْنَٰكَ بِٱلْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا﴾ بێگومان ئێمە تۆمان نارد بە ئاینێكی ڕاسـت و درووستـەوە بـە مژدەدەر و ترسـێنەر ﴿وَلَا تُسْـَٔلُ عَنْ أَصْحَٰبِ ٱلْجَحِيمِ﴾ وە تۆ بەرپرسـیار نیت لەیارانی دۆزەخ ﴿١١٩﴾

﴿وَلَن تَرْضَىٰ عَنكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَىٰ﴾ هەرگیز نە جوولەکە و نە گاوور لێت ڕازی نابن ﴿حَتَّىٰ تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ﴾ هەتا دوای ئاینیان نەکەویت ﴿قُلْ إِنَّ هُدَى اللَّهِ هُوَ الْهُدَىٰ﴾ (پێ یان) بڵێ: هەر ڕێنموونیی خوایە ڕێنموونی ڕاست ﴿وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُم﴾ وە ئەگەر دوای ئارەزووەکانی ئەوان بکەویت(ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿بَعْدَ الَّذِي جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ﴾ دوای ئەو زانینەی کە (لەخواوە) بۆت هاتووە (کە قورئانە) ﴿مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ هیچ سەرپەرشتی کەرو یاریدەدەرێکت نابێ لەلایەن خواوە ﴿١٢٠﴾ ﴿الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ﴾ ئەوانە کەنامەمان پێداوون ﴿يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَتِهِ﴾ بەڕاستی دەیخوێننەوە ﴿أُولَٰئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ﴾ ئەوانە بڕوا ئەهێنن بەڕێنموونیی خوای گەورە (کە ئیسلامە) ﴿وَمَن يَكْفُرْ بِهِ﴾ وە ئەوانەی بێ بڕوابن پێ ی ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ هەرئەوانن زەرەر مەند و خەسارۆمەند ﴿١٢١﴾ ﴿يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ﴾ ئەی نەوەکانی یەعقوب (ئەی بەنی ئیسرائیل) بیری ئەو چاکانە بکەنەوە کەڕشتومن بەسەرتاندا ﴿وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ وەبێگومان من (پێشتر) ڕێزی ئێوەم دا بەسەر هەمووانـدا ﴿١٢٢﴾ ﴿وَاتَّقُوا يَوْمًا﴾ وە خۆتان بپارێزن لەڕۆژێك ﴿لَّا تَجْزِي نَفْسٌ عَن نَّفْسٍ شَيْئًا﴾ کەکەس لەبری کەس تۆڵەو پاداشت نادرێتەوە ﴿وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ﴾ وەبارمتەی لێ وەرناگیرێت ﴿وَلَا تَنفَعُهَا شَفَاعَةٌ﴾ وە هیچ تکایەك کەڵکی ناگرێ ﴿وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾ وەیارمەتیی نادرێن و سەرناخرێن ﴿١٢٣﴾ ﴿وَإِذِ ابْتَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ رَبُّهُ بِكَلِمَاتٍ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك خوا ئیبراهیمی تاقی کردەوە بەچەند بڕیار وفەرمایشتێك ﴿فَأَتَمَّهُنَّ﴾ کە ئەویش بەجێ ی هێنان ﴿قَالَ إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا﴾ (خوا) فەرمووی: بێگومان من تۆ دەکەم بە پێشەوای خەڵکی ﴿قَالَ وَمِن ذُرِّيَّتِي﴾ (ئیبراهیم) وتی: لەنەوەشم ئەکەیت (بە پێشەوا)؟ ﴿قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ﴾ فەرمووی: پێغەمبەریەتیی من ناگات بەستەمکاران ﴿١٢٤﴾ ﴿وَإِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَأَمْنًا﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کە کەعبەمان گێڕا بەپەناگای خەڵکی و جێ ی ئاسایش ﴿وَاتَّخِذُوا مِن مَّقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى﴾ (پێمان وتن) شوێنی ئەو بەردەی ئیبراهیم (علیه سلام) لە سەری ڕادەوەستا (کاتی دروست کردنی کەعبە) بکەنە جێگای نوێژ ﴿وَعَهِدْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ﴾ وە سپاردمان بە ئیبراهیم و ئیسماعیل ﴿أَن طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ﴾ کە ماڵەکەم پاك بکەنەوە بۆ ئەوانەی کە بەدەوری کەعبەدا دەسوڕێنەوە ﴿وَالْعَاكِفِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ﴾ وە بۆ ئەوانەی کە تیایدا ئەمێننەوە هەروەها بۆ کڕنوش بەران و سوژدە بەران ﴿١٢٥﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَٰذَا بَلَدًا آمِنًا﴾ (وە بیربکەنەوە) کاتێك کەئیبراهیم وتی: خوایە ئەم شوێنە (کە مەککەیە) بکە بەشارێکی پڕ لەئاسایش ﴿وَارْزُقْ أَهْلَهُ مِنَ الثَّمَرَاتِ﴾ وە ڕۆزی دانیشتوانی بدە لە بەروبووم و میوەهات ﴿مَنْ آمَنَ مِنْهُم بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ ئەوانەیان کەبڕوایان بەخواو بەڕۆژی دوایی هەیە. ﴿قَالَ وَمَن كَفَرَ فَأُمَتِّعُهُ قَلِيلًا﴾ (خوا) فەرمووی: ئەوەش بێ بڕوابێ ڕۆزی پێ ئەدەم بۆچەند ڕۆژێکی کەم ﴿ثُمَّ أَضْطَرُّهُ إِلَىٰ عَذَابِ النَّارِ ۖ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ لەپاشان ناچاری دەکەم بەسزای ئاگری دۆزەخ کەخراپترین سەرئەنجامە ﴿١٢٦﴾

﴿وَإِذْ يَرْفَعُ إِبْرَٰهِۦمُ ٱلْقَوَاعِدَ مِنَ ٱلْبَيْتِ وَإِسْمَٰعِيلُ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێك کە ئیبراهیم و ئیسماعیل بناغەکانی کەعبەیان بەرز دەکردەوە ﴿رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّآ إِنَّكَ أَنتَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ﴾ (دەیانووت) خوایە ئەم کردەوەیەمان لێ گیرا بکە بەڕاستی هەر تۆی بیسەری زانا (١٢٧) ﴿رَبَّنَا وَٱجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ﴾ خوایە هەر دووکمان بکە بە گوێڕایەڵ وفەرمان بەرداری خۆت ﴿وَمِن ذُرِّيَّتِنَآ أُمَّةً مُّسْلِمَةً لَّكَ﴾ وە لەنەوەشمان گەلێك بکە بەفەرمانبەرداری خۆت ﴿وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا﴾ وە ڕێگاکانی خواپەرستیمان نیشان بدە ﴿وَتُبْ عَلَيْنَآ﴾ وە پەشیمانیمان گیرابکە ﴿إِنَّكَ أَنتَ ٱلتَّوَّابُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەرتۆی گیراکەری پەشیمانی و میهرەبان (١٢٨) ﴿رَبَّنَا وَٱبْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْهُمْ﴾ خوایە لە ناو نەوەکانماندا پێغەمبەرێك بنێرە لەخۆیان ﴿يَتْلُوا۟ عَلَيْهِمْ ءَايَٰتِكَ﴾ ئایەتەکانی تۆیان بەسەردا بخوێنێتەوە ﴿وَيُعَلِّمُهُمُ ٱلْكِتَٰبَ وَٱلْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ﴾ قورئان و دانایی یان فێربکات و پاکیان بکاتەوە (لە هەموو گوناهێك) ﴿إِنَّكَ أَنتَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ بێگومان هەرتۆی بەتوانای دانا (١٢٩) ﴿وَمَن يَرْغَبُ عَن مِّلَّةِ إِبْرَٰهِۦمَ﴾ کێ ڕووەوەرئەگێڕێ لە ئایینی ئیبراهیم؟ ﴿إِلَّا مَن سَفِهَ نَفْسَهُۥ﴾ مەگەر کەسێك کەخۆی گێل ونەفام کردبێت؟ ﴿وَلَقَدِ ٱصْطَفَيْنَٰهُ فِى ٱلدُّنْيَا﴾ سوێندبێ بێگومان ئیبراهیممان هەڵبژارد لە دونیادا ﴿وَإِنَّهُۥ فِى ٱلْءَاخِرَةِ لَمِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ وە بێگومان ئەو لەڕۆژی دواییدا لەچاکەکارانە (١٣٠) ﴿إِذْ قَالَ لَهُۥ رَبُّهُۥٓ أَسْلِمْ﴾ (هەڵی بژارد) لەکاتێکدا خوا پێی فەرموو: گوێڕایەڵ وفەرمانبەرداربە ﴿قَالَ أَسْلَمْتُ لِرَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ (ئیبراهیمیش) ووتی: وا خۆم سپارد بە پەروەردگاری جیهانیان (١٣١) ﴿وَوَصَّىٰ بِهَآ إِبْرَٰهِۦمُ بَنِيهِ وَيَعْقُوبُ﴾ ئیبراهیم و یەعقوب ئامۆژگاری کوڕەکانی خۆیانیان کرد کە فەرمانبەرداری خوابن ﴿يَٰبَنِىَّ إِنَّ ٱللَّهَ ٱصْطَفَىٰ لَكُمُ ٱلدِّينَ﴾ (وەهەریەکەیان پێیان وتن) ڕۆڵەکانم: خوا ئایینی یەکتاپەرستی بۆ هەڵبژاردوون ﴿فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ﴾ کەواتە مەمرن بە موسوڵمانێتی نەبێت (١٣٢) ﴿أَمْ كُنتُمْ شُهَدَآءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ ٱلْمَوْتُ﴾ (ئەی خاوەن نامەکان) ئایا ئێوە ئامادە بوون کاتێ یەعقوب لەسەرەمەرگدا بوو ﴿إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِنۢ بَعْدِى﴾ کاتێ بە کوڕەکانی ووت دوای من کێ دەپەرستن؟ ﴿قَالُوا۟ نَعْبُدُ إِلَٰهَكَ وَإِلَٰهَ ءَابَآئِكَ﴾ (ئەوانیش) ووتیان: خوای تۆو باوو باپیرانت دەپەرستین ﴿إِبْرَٰهِۦمَ وَإِسْمَٰعِيلَ وَإِسْحَٰقَ إِلَٰهًا وَٰحِدًا﴾ کە خوای ئیبراهیم و ئیسماعیل و ئیسحاقە کە خوایەکی تاك وتەنهایە ﴿وَنَحْنُ لَهُۥ مُسْلِمُونَ﴾ وە ئێمەش فەرمانبەردار و گوێڕایەڵی ئەوین (١٣٣) ﴿تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ﴾ ئەو پێغەمبەرانە دەستەیەك بوون تێپەڕیین ﴿لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُم مَّا كَسَبْتُمْ﴾ هەرچیان کرد بۆ خۆیانیان کردوە (ئێوەش) هەرچی بکەن بۆخۆتانی دەکەن ﴿وَلَا تُسْـَٔلُونَ عَمَّا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ وە ئێوە بەرپرسیار نین لەکردەوەی ئەوان (١٣٤)

﴿وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ تَهْتَدُوا﴾ (جوولەکە و گاوورەکان) ووتیان: (بەموسلمانەکان) ببن بە جوولەکە یان بە گاوور تابکەونە سەر ڕێگای ڕاست ﴿قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا﴾ بلێ: بەلکو پەیرەویی ئایینی پاکی ئیبراهیم دەکەین ﴿وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ کەلە هاوبەش پەیداکەران نەبووە ﴿١٣٥﴾ ﴿قُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ﴾ بلێن: (ئەی موسلمانینە) بڕوامان هێنا بە خواو ﴿وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا﴾ بەو قورئانەی کەبۆخۆمان نێرراوەتە خوارەوە ﴿وَمَا أُنزِلَ إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ﴾ وە بەو نامەیەی کە نێرراوە بۆ ئیبراهیم و ئیسماعیل و ئیسحاق و یەعقوب و کوڕەکانی یەعقوب ﴿وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ﴾ وەبەوەی کەدراوە بە مووساو عیسا ﴿وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِن رَّبِّهِمْ﴾ وە بەوەی کە دراوە بەهەموو پێغەمبەران لەلایەن پەروەدگاریانەوە ﴿لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ﴾ جیاوازی ناکەین لە نێوان هیچ کامێکیاندا ﴿وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ﴾ وە ئێمە فەرمانبەردار و گوێڕایەڵی خواین ﴿١٣٦﴾ ﴿فَإِنْ آمَنُوا بِمِثْلِ مَا آمَنتُم بِهِ﴾ ئەمجا ئەگەر بڕوایان هێنا بەو وێنەیەی کە ئێوە بڕواتان پێ هێناوە ﴿فَقَدِ اهْتَدَوا﴾ ئەوا بێگومان ڕێی ڕاستیان دۆزیوەتەوە ﴿وَّإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ﴾ وە ئەگەر پشتیان هەڵکرد ئەوا ئەوان لە دوو بەرەکیی دان ﴿فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ﴾ وە خوا ئاگاداری تۆ ئەکات لەوان ﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ وە هەر خوایە بیسەری زانا ﴿١٣٧﴾ ﴿صِبْغَةَ اللَّهِ﴾ دەستبگرن بەو ئاینەی خوداوە کەفیترەتی پاکی ئێوەی لەسەر خەلقکردوە ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً﴾ بێگومان هیچ فیترەتێکی بەوجۆرە پاك نیە (کەواتە چاك دەستی پێوە بگرن) ﴿وَنَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ﴾ وە ئێمەش پەرستن و عیبادەت هەر بۆ ئەو دەکەین ﴿١٣٨﴾ ﴿قُلْ أَتُحَاجُّونَنَا فِي اللَّهِ﴾ بلێ: ئایا دەمەقالێ و دەمەوەریمان لەگەڵ ئەکەن لەکاری خوا ﴿وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ﴾ لە کاتێکدا ئەو پەروەردگاری ئێمە و ئێوەیشە ﴿وَلَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ﴾ وە کردەوەی خۆمان بۆخۆمانە و کردەوەی خۆتان بۆ خۆتانە ﴿وَنَحْنُ لَهُ مُخْلِصُونَ﴾ وە ئێمە تەنها بەدڵسۆزی بەندایەتی خوا دەکەین ﴿١٣٩﴾ ﴿أَمْ تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ﴾ یاخود ئێوە ئەڵێن: ئیبراهیم و ئیسماعیل ﴿وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ﴾ و ئیسحاق و یەعقوب وکوڕەکانی یەعقوب ﴿كَانُوا هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ﴾ جوولەکە یا گاوور بوون ؟ ﴿قُلْ أَأَنتُمْ أَعْلَمُ أَمِ اللَّهُ﴾ بلێ: ئایا ئێوە زاناترن یا خوا؟ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ﴾ کێ ستەم کارترە ﴿مِمَّن كَتَمَ شَهَادَةً عِندَهُ مِنَ اللَّهِ﴾ لەو کەسەی کە شایەتیەکی لەخوا وەرگرتبێ و بیشاریتەوە ﴿وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ خودا بێ ئاگا نی یە لەوەی کە ئێوە دەیکەن ﴿١٤٠﴾ ﴿تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ﴾ ئەو پێغەمبەرانە دەستەیەك بوون تێپەڕین و ڕۆشتن ﴿لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُم مَّا كَسَبْتُمْ﴾ هەرچی یان کرد بۆ خۆیانیان کرد ، وە ئێوەش هەرچی بکەن بۆخۆتانی دەکەن ﴿وَلَا تُسْأَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ وە ئێوە بەرپرسیار نین لە کردەوەی ئەوان ﴿١٤١﴾

﴿سَيَقُولُ ٱلسُّفَهَآءُ مِنَ ٱلنَّاسِ﴾ هەندێ نەزان و گێل ونەفام لەخەڵك دەڵێن : ﴿مَا وَلَّىٰهُمْ عَن قِبْلَتِهِمُ ٱلَّتِي كَانُوا۟ عَلَيْهَا﴾ چـی موسـڵمانەکانی وەرگێڕا لەو ڕووگەیان کەجاران لەسـەری بـوون ﴿قُل لِّلَّهِ ٱلْمَشْرِقُ وَٱلْمَغْرِبُ﴾ بڵێ ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوا هەمووی موڵکی خوایە ﴿يَهْدِى مَن يَشَآءُ إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ کێ ی بوێ ڕێنموونیی دەکات بۆ ڕێبازی ڕاست ﴿١٤٢﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَٰكُمْ أُمَّةً وَسَطًا﴾ هەروەها کردمانن بە گەلێکی میانەڕەو مامناوەند (ی هەڵبژاردە) ﴿لِّتَكُونُوا۟ شُهَدَآءَ عَلَى ٱلنَّاسِ وَيَكُونَ ٱلرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا﴾ تابینە شاهید وچاودێر بەسـەر خەڵکەوە، و پێغەمبەریش ﷺ شـاهید وچاودێر بێت بەسـەر ئێوەوە ﴿وَمَا جَعَلْنَا ٱلْقِبْلَةَ ٱلَّتِى كُنتَ عَلَيْهَآ﴾ ئەو ڕووگەیەی کەجاران لەسەری بوویت نەمانگێڕا (بەڕووگەو لەپاشان گۆڕیمان بەکەعبە) ﴿إِلَّا لِنَعْلَمَ مَن يَتَّبِعُ ٱلرَّسُولَ﴾ تەنها بۆ ئەوەی دەربکەوێت کێ شوێن پێغەمبەر ﷺ دەکەوێت (وەجیادەبێتەوە) ﴿مِمَّن يَنقَلِبُ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ﴾ لەوانەی کەپاش گەزدەبنەوە ﴿وَإِن كَانَتْ لَكَبِيرَةً﴾ وە بەڕاسـتی (ئەم گۆڕینە) کارێکی زۆر گەورەو گران بوو ﴿إِلَّا عَلَى ٱلَّذِينَ هَدَى ٱللَّهُ﴾ مەگەر لای ئەوانەی کەخوا ڕێنموونیی کردوون ﴿وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيُضِيعَ إِيمَٰنَكُمْ﴾ وەخـوای گـەورە بـڕوا (و نوێژەکانی جـاران) تانـی بەزایە نەداوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ بِٱلنَّاسِ﴾ بەڕاستی خوا لەگەڵ خەڵکیدا ﴿لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ دڵسۆزی میهرەبانە ﴿١٤٣﴾ ﴿قَدْ نَرَىٰ تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِى ٱلسَّمَآءِ﴾ بەڕاستی ئێمە گەڕانی ڕووخسارت ڕووبەئاسمان دەبینین ﴿فَلَنُوَلِّيَنَّكَ﴾ دەی سوێند بەخوا ڕووت دەکەینە ﴿قِبْلَةً تَرْضَىٰهَا﴾ ڕووگەیەك کەپەسەندت بێ و ڕازی بیت پێی ﴿فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ ٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ﴾ ئیتر ڕووت وەرچەرخێنە بەرەو لای کەعبە (مسجد الحرام) ﴿وَحَيْثُ مَا كُنتُمْ﴾ ئێوەش ئەی موسڵمانان لەهەر لایەك بوون ﴿فَوَلُّوا۟ وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُۥ﴾ (لەنوێژدا) ڕووتان بکەنە ئەوێ ،بەرەو (مسجد الحـرام) ﴿وَإِنَّ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ﴾ بەڕاسـتی ئەوانـەی پەڕاویـان پێدراوە ﴿لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ ٱلْحَقُّ مِن رَّبِّهِمْ﴾ چاك ئەزانن کەئەمە شـتێکی ڕاسـتە لە پەروەردگاریانەوە ﴿وَمَا ٱللَّهُ بِغَٰفِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ﴾ وە خودا بێ ئاگا نـی یە لەوەی کەدەیکەن ﴿١٤٤﴾ ﴿وَلَئِنْ أَتَيْتَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ بِكُلِّ ءَايَةٍ﴾ سـوێند بێـت ئەگەر هەرچی بەڵگـەو نیشـانە هەیە بی هێنێتـەوە بۆ ئەم خاوەن نامە وپەڕاوانـە ﴿مَّا تَبِعُوا۟ قِبْلَتَكَ﴾ دوای ڕووگەی تۆ ناکـەوون ﴿وَمَآ أَنتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ﴾ وە تـۆش دوای ڕووگـەی ئـەوان ناکەوییت ﴿وَمَا بَعْضُهُم بِتَابِعٍ قِبْلَةَ بَعْضٍ﴾ وە ئەوان دوای ڕووگەی یەکتری ناکەوون ﴿وَلَئِنِ ٱتَّبَعْتَ أَهْوَآءَهُم﴾ سوێند بێت ئەگەر تۆ دوای ئارەزووەکانـی ئەوان بکەویت ﴿مِّنۢ بَعْدِ مَا جَآءَكَ مِنَ ٱلْعِلْمِ﴾ دوای ئەو زانینەی کە (بەسـرووش) بۆت هاتووە ﴿إِنَّكَ إِذًا لَّمِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بەڕاستی ئەو کاتە تۆ لەستەمکاران دەبییت ﴿١٤٥﴾

﴿ٱلَّذِينَ ءَاتَيۡنَٰهُمُ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ ئەوانەی کە پەڕاومان پێ داوون ﴿يَعۡرِفُونَهُۥ كَمَا يَعۡرِفُونَ أَبۡنَآءَهُمۡۖ﴾ پێغەمبەر ﷺ دەناسن وەك چۆن کوڕونەوەکانی خۆیان دەناسن ﴿وَإِنَّ فَرِيقٗا مِّنۡهُمۡ﴾ بێگومان کۆمەڵێك لەوان (لەئەهلی کتاب) ﴿لَيَكۡتُمُونَ ٱلۡحَقَّ﴾ ئەو ڕاستی یە دەشارنەوە ﴿وَهُمۡ يَعۡلَمُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان دەزانن (موحەممەد ﷺ پێغەمبەرە) ﴿١٤٦﴾ ﴿ٱلۡحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾ ڕاست ئەوەیە (کەبۆت هاتووە) لەپەروەردگارتەوە. ﴿فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلۡمُمۡتَرِينَ﴾ کەواتە لە گومانداران مەبە ﴿١٤٧﴾ ﴿وَلِكُلّٖ وِجۡهَةٌ﴾ وە هەموو گەلێك ڕووگەیەکی هەیە ﴿هُوَ مُوَلِّيهَاۖ﴾ کە ڕووی تێ دەکات ﴿فَٱسۡتَبِقُواْ ٱلۡخَيۡرَٰتِۚ﴾ دەی دەست پێشکەری بکەن لە کردارە چاکەکاندا ﴿أَيۡنَ مَا تَكُونُواْ﴾ لەهەر کوێ هەبن ﴿يَأۡتِ بِكُمُ ٱللَّهُ جَمِيعًاۚ﴾ خودا هەمووتان کۆدەکاتەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٞ﴾ بەڕاستی خوا بەدەسەڵاتە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿١٤٨﴾ ﴿وَمِنۡ حَيۡثُ خَرَجۡتَ﴾ لەهەر کوێ چوویتە دەرەوە(بەسەفەر) ﴿فَوَلِّ وَجۡهَكَ شَطۡرَ ٱلۡمَسۡجِدِ ٱلۡحَرَامِۖ﴾ ڕووت وەربگێڕە بۆ لای کەعبەی پیرۆز ﴿وَإِنَّهُۥ لَلۡحَقُّ مِن رَّبِّكَۗ﴾ وە ئەم ڕووکردنەت ڕاستەو لە پەروەردگارتەوەیە ﴿وَمَا ٱللَّهُ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعۡمَلُونَ﴾ وە خودای ئاگانی یەلەوەی کەدەیکەن ﴿١٤٩﴾ ﴿وَمِنۡ حَيۡثُ خَرَجۡتَ﴾ لەهەر کوێ چوویتەدەرێ ﴿فَوَلِّ وَجۡهَكَ شَطۡرَ ٱلۡمَسۡجِدِ ٱلۡحَرَامِۚ﴾ (لەکاتی نوێژکردندا) ڕووت وەربگێڕە بۆ لای کەعبەی پیرۆز ﴿وَحَيۡثُ مَا كُنتُمۡ﴾ وە ئێوەش (ئەی موسڵمانینە) لەهەر کوێ بوون ﴿فَوَلُّواْ وُجُوهَكُمۡ شَطۡرَهُۥ﴾ ڕوو وەرگێڕن بۆلای ئەو (کەعبە) ﴿لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَيۡكُمۡ حُجَّةٌ﴾ تا بیانوی خەلکتان نەیەتەسەر ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ مِنۡهُمۡ﴾ مەگەر ستەم کارەکانیان ﴿فَلَا تَخۡشَوۡهُمۡ﴾ جا لێیان مەترسن ﴿وَٱخۡشَوۡنِي﴾ و لە من بترسن ﴿وَلِأُتِمَّ نِعۡمَتِي عَلَيۡكُمۡ﴾ بۆ ئەوەی بەخششی خۆمتان بەتەواوی بەسەردا بڕژم ﴿وَلَعَلَّكُمۡ تَهۡتَدُونَ﴾ وە بەڵکو ڕێبازی ڕاست بگرن ﴿١٥٠﴾ ﴿كَمَآ أَرۡسَلۡنَا﴾ وەك ڕەوانەمان کرد ﴿فِيكُمۡ﴾ لە ناوتاندا ﴿رَسُولٗا مِّنكُمۡ﴾ پێغەمبەرێك لە خۆتان ﴿يَتۡلُواْ عَلَيۡكُمۡ ءَايَٰتِنَا﴾ کەئایەتەکانی ئێمەتان بەسەردا بخوێنێتەوە ﴿وَيُزَكِّيكُمۡ وَيُعَلِّمُكُمُ﴾ وە دڵ ودەروونتان پاکتان بکاتەوە وەفێرتان کات ﴿ٱلۡكِتَٰبَ﴾ فێری قورئان ﴿وَٱلۡحِكۡمَةَ﴾ وە فێری دانایی (فەرموودەی خۆی) ﴿وَيُعَلِّمُكُم﴾ وە فێرتان کات ﴿مَّا لَمۡ تَكُونُواْ تَعۡلَمُونَ﴾ ئەو شتانەی کەنەتان دەزانی ﴿١٥١﴾ ﴿فَٱذۡكُرُونِيٓ﴾ کەواتە یادم بکەن ﴿أَذۡكُرۡكُمۡ﴾ تامنیش یادتان بکەم و لەبیرتان نەکەم ﴿وَٱشۡكُرُواْ لِي﴾ وە سوپاسم بکەن ﴿وَلَا تَكۡفُرُونِ﴾ پێ نەزان و ناسوپاسییم مەکەن ﴿١٥٢﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿ٱسۡتَعِينُواْ﴾ پشت ببەستن ﴿بِٱلصَّبۡرِ﴾ بەخۆڕاگرتن ﴿وَٱلصَّلَوٰةِۚ﴾ و نوێژ(کردن) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلصَّٰبِرِينَ﴾ بەڕاستی خوا لەگەڵ خۆڕاگرانە ﴿١٥٣﴾

﴿وَلَا تَقُولُوا﴾ هەرگیز مەڵێن ﴿لِمَن يُقْتَلُ﴾ بەو کەسانەی دەکوژرێن ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەڕێگەی خوادا ﴿أَمْوَاتٌ﴾ مردوون ﴿بَلْ أَحْيَاءٌ﴾ بەڵکو زیندوون ﴿وَلَٰكِن لَّا تَشْعُرُونَ﴾ بەڵام ئێوە هەستی پێ ناکەن ﴿١٥٤﴾ ﴿وَلَنَبْلُوَنَّكُم﴾ سوێند بەخوا تاقیتان دەکەینەوە ﴿بِشَيْءٍ﴾ بە هەندێك ﴿مِّنَ الْخَوْفِ﴾ لەترس ﴿وَالْجُوعِ﴾ و برسێتی ﴿وَنَقْصٍ﴾ و کەم بوونی ﴿مِّنَ الْأَمْوَالِ﴾ ماڵ و دارایی ﴿وَالْأَنفُسِ﴾ و خەڵکی (کەس و کارتان) ﴿وَالثَّمَرَاتِ﴾ وبەرووبووم ﴿وَبَشِّرِ﴾ جامژدەبدە ﴿الصَّابِرِينَ﴾ بەخۆڕاگران ﴿١٥٥﴾ ﴿الَّذِينَ﴾ ئەوانەی ﴿إِذَا أَصَابَتْهُم مُّصِيبَةٌ﴾ کە لەگەڵ دووچاری سەختی ونەهامەتی وناخۆشیەك بوون ﴿قَالُوا﴾ دەڵێن ﴿إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ﴾ ئێمە هەر هی خواین و هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێینەوە ﴿١٥٦﴾ ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ﴾ دروود و بەزەیی بەسەر ئەواندا دەبارێت لە لایەن پەروەردگاریانەوە ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ﴾ و ئەوانە ئەو کەسانەن هیدایەتیان وەرگرتووە ﴿١٥٧﴾ ﴿إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ﴾ بەڕاستی صەفاو مەڕوە ﴿مِن شَعَائِرِ اللَّهِ﴾ لەدروشمەکانی (دینی) خوان ﴿فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ﴾ جا هەر کەسێك حەجی ماڵی خوای کرد ﴿أَوِ اعْتَمَرَ﴾ یا عومرەی کرد ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ﴾ هیچ خراپە و تاوانی ناگات ﴿أَن يَطَّوَّفَ بِهِمَا﴾ کەهاتوچۆوسەعی نێوان سەفاو مەروەبکات ﴿وَمَن تَطَوَّعَ خَيْرًا﴾ وەهەر کەسێك بەئارەزووی خۆی چاکەیەکی کرد ﴿فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خودا سوپاسگوزارێکی زانایە ﴿١٥٨﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بێگومان ئەوانەی ﴿يَكْتُمُونَ﴾ دەیشارنەوە ﴿مَا أَنزَلْنَا﴾ ئەوەی کە ناردوومانەتە خوارەوە ﴿مِنَ الْبَيِّنَاتِ﴾ لە ئایەتانی ڕۆشن و ﴿وَالْهُدَىٰ﴾ ڕێنمایی ﴿مِن بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ﴾ دوای ئەوەی کە ڕوونمان کردوەتەوە ﴿لِلنَّاسِ﴾ بۆ خەڵکی ﴿فِي الْكِتَابِ﴾ لە نامە(ی تەورات و ئینجیل) دا ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئەوانە ﴿يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ﴾ خودا نەفرەتیان لێ دەکات ﴿وَيَلْعَنُهُمُ اللَّاعِنُونَ﴾ وە نەفرەتکەرانیش نەفرەتیان لێ دەکەن ﴿١٥٩﴾ ﴿إِلَّا الَّذِينَ﴾ مەگەر ئەوانەی ﴿تَابُوا﴾ کە پەشیمان بوونەوە ﴿وَأَصْلَحُوا﴾ وە کردەوەی چاکیان کردبێ و ﴿وَبَيَّنُوا﴾ (ئەوەی شاردبویانەوە) ئاشکرایان کردبێ ﴿فَأُولَٰئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿أَتُوبُ عَلَيْهِمْ﴾ پەشیمانیان لێ گیرادەکەم ﴿وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ وە هەر منم گیراکەری میهرەبان ﴿١٦٠﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی بێ بڕوابوون ﴿وَمَاتُوا﴾ و مردوون ﴿وَهُمْ كُفَّارٌ﴾ و بێ بڕوا بوون ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئەوانە ﴿عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ﴾ لەسەریانە نەفرینی خوا ﴿وَالْمَلَائِكَةِ﴾ و فریشتەکان ﴿وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ﴾ خەڵکی بەتێکڕایی ﴿١٦١﴾ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ﴾ سزایان لەسەر سووك ناکرێتەوە ﴿وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ﴾ وە دواناخرێن لەسزا ﴿١٦٢﴾ ﴿وَإِلَٰهُكُمْ﴾ پەرستراوی ئێوە ﴿إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ پەرستراوێکی تاك و تەنهایە ﴿لَّا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە بەتەنیا ئەو نەبێت ﴿الرَّحْمَٰنُ الرَّحِيمُ﴾ کە بەخشندەی میهرەبانە ﴿١٦٣﴾

﴿إِنَّ فِي خَلْقِ﴾ بەڕاستی هەیە لە دروست کردنی ﴿السَّمَاوَاتِ﴾ ئاسمانەکان ﴿وَالْأَرْضِ﴾ وزەوی ﴿وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ و جیاوازی شەووڕۆژ(بە کورتی و درێژی) ﴿وَالْفُلْكِ الَّتِي﴾ و ئەو کەشتیانەی ﴿تَجْرِي فِي الْبَحْرِ﴾ کەدێن ودەچن لەناو دەریادا ﴿بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ﴾ بەوشتانە کەقازانج دەگەیەنن بەخەڵکی ﴿وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ﴾ وە ئەوەی کە خوا لەئاسمانەوە باراندی ﴿مِنْ مَاءٍ﴾ لە ئاو (باران) ﴿فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ﴾ پاشان زەوی پێ زیندوو کردەوە (پێ بووژاندەوە) ﴿بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ پاش مردنی ﴿وَبَثَّ﴾ وە بڵاوی کردەوە ﴿فِيهَا﴾ تێیدا ﴿مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ﴾ لەهەموو جۆرە زیندەوەرێك ﴿وَتَصْرِيفِ الرِّيَاحِ﴾ وە گێڕانی بایەکان (بە هەموولایەکدا) ﴿وَالسَّحَابِ﴾ وە ئەو هەورانەی ﴿الْمُسَخَّرِ﴾ ڕام کراون ﴿بَيْنَ السَّمَاءِ﴾ لەناوەندی ئاسمان ﴿وَالْأَرْضِ﴾ و زەویدا ﴿لَآيَاتٍ﴾ چەند بەڵگەن ﴿لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ بۆ کەسانێك کە تێبگەن ﴿١٦٤﴾ ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ﴾ وە کەسانی واهەیە لە خەڵکی ﴿يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْدَادًا﴾ کەهاوبەشی زۆر بۆ خوا پەیدا دەکەن ﴿يُحِبُّونَهُمْ﴾ خۆشیان دەوێن ﴿كَحُبِّ اللَّهِ﴾ وەك خۆشەویستی (ئیمانداران بۆ) خوا ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ﴾ بەڵام ئەوانەی بڕوایان هێناوە زۆر زیاتر خوایان خۆش دەوێت ﴿وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ ئەگەر ببینن ئەوانەی ستەمیان کردوە (بە هاوبەشی پەیدا کردن بۆخوا) ﴿إِذْ يَرَوْنَ الْعَذَابَ﴾ کاتێك کە چاویان دەکەوێت بەسزا(ی خوا دەزانن) ﴿أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا﴾ کە هەرچی دەسەڵات هەیە هەمووی بۆ خوایە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ﴾ وە بێگومان سزای خوا زۆر سەختە ﴿١٦٥﴾ ﴿إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتُّبِعُوا﴾ کاتێك کە ئەو کەسانەی خەڵك شوێنیان کەوتون لە دونیادا (واتە سەرۆکە گومڕاکەرەکان) بەخە هەڵتەکێنن ﴿مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا﴾ لەوانەی(لە دونیادا) دوایان کەوتوون ﴿وَرَأَوُا الْعَذَابَ﴾ وە سزای (دۆزەخیان بەچاوی خۆیان) بینی ﴿وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ﴾ وە هەموو پەیوەندی یەکیان بچڕایەوە ﴿١٦٦﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا﴾ وە ئەوانەی کە دوایان کەوتبوون ووتیان ﴿لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً﴾ خۆزگە ئێمە بگەڕاینایەتەوە (بۆ دونیا) ﴿فَنَتَبَرَّأَ مِنْهُمْ﴾ تا بەخەمان لێ هەڵتەکاندنایە ﴿كَمَا تَبَرَّءُوا مِنَّا﴾ هەر وەك(ئەوان)چۆن بەخەیان لەئێمە هەڵتەکاند ﴿كَذَٰلِكَ﴾ هەر بەو شێوەیە ﴿يُرِيهِمُ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ﴾ خوا کردەوەکانیان نیشان ئەدات ﴿حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ﴾ ئەیکات بەداخ لەسەر دڵیان ﴿وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ﴾ وە ئەوان دەرچوونیان نی یە ﴿مِنَ النَّارِ﴾ لە ئاگر ﴿١٦٧﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿كُلُوا﴾ بخۆن ﴿مِمَّا فِي الْأَرْضِ﴾ لەوەی کەلە زەویی دایە ﴿حَلَالًا﴾ بەحەڵاڵی و ﴿طَيِّبًا﴾ پاکی ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ﴾ وە دوای هەنگاوەکانی شەیتان مەکەوون ﴿إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ﴾ بەڕاستی شەیتان دوژمنێکی ئاشکراتانە ﴿١٦٨﴾ ﴿إِنَّمَا يَأْمُرُكُمْ﴾ بەڕاستی (شەیتان) فەرمانتان پێ دەدات ﴿بِالسُّوءِ﴾ بەتاوان ﴿وَالْفَحْشَاءِ﴾ و خراپە ﴿وَأَنْ تَقُولُوا﴾ لەگەڵ هەڵبەستنی شتی وا ﴿عَلَى اللَّهِ﴾ بەدەم خواوە ﴿مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ کە نازانن ﴿١٦٩﴾

﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ﴾ کاتێك پێیان بووترێت ﴿اتَّبِعُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ شوێن ئەو (قورئان) ە بکەون کە خوا ناردویەتە خوارەوە ﴿قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا﴾ دەڵێن: نەخێر بەڵکو شوێن ئەوە دەکەوین ﴿أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ ءَابَاءَنَا﴾ کە باوو باپیرانمان لەسەری بوون ﴿أَوَلَوْ كَانَ ءَابَاؤُهُمْ﴾ ئەگەر چی باوو باپیرانیشیان ﴿لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا﴾ هیچ تێ نەگەیشتبن ﴿وَلَا يَهْتَدُونَ﴾ و گومڕا بووبن (ڕێنمایش وەرنەگرن) ﴿١٧٠﴾ ﴿وَمَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە نموونەی ئەو بێ بڕوایانە ﴿كَمَثَلِ الَّذِي يَنْعِقُ﴾ وەك یەکێك وایە کە دەنگ لە ئاژەڵێك بکات ﴿بِمَا لَا يَسْمَعُ إِلَّا دُعَاءً وَنِدَاءً﴾ تەنیا دەنگ و هاوارە کە نەبێ هیچ نابیستێ ﴿صُمٌّ﴾ ئەمانە کەڕن ﴿بُكْمٌ﴾ لاڵن، (لە ووتنی قسەی دروست) ﴿عُمْيٌ﴾ کوێرن(لە بینینی ڕێ ی ڕاست) ﴿فَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ﴾ بۆیە تێ ناگەن و ژیر نین ﴿١٧١﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿كُلُوا﴾ بخۆن ﴿مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ﴾ لەو خواردەمەنی یە پاکانەی کردومانە بەڕۆزیتان ﴿وَاشْكُرُوا لِلَّهِ﴾ وە سوپاسی خوا بکەن ﴿إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ﴾ ئەگەر ئێوە هەر ئەو دەپەرستن ﴿١٧٢﴾ ﴿إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ﴾ ئەوەی (کە خوا) قەدەغەی کردووە لێتان تەنها ﴿الْمَيْتَةَ﴾ مردارەوە بوو ﴿وَالدَّمَ﴾ و خوێن (ی ڕۆشتوو) ﴿وَلَحْمَ الْخِنزِيرِ﴾ و گۆشتی بەراز ﴿وَمَا أُهِلَّ بِهِ﴾ و ئەوەی کە سەر بڕابێ ﴿لِغَيْرِ اللَّهِ﴾ (بەناوی) غەیری خواوە ﴿فَمَنِ اضْطُرَّ﴾ ئەمجا هەر کەسێك ناچار بوو (بە خواردنی یەکێك لەمانە) ﴿غَيْرَ بَاغٍ﴾ بەبێ یاخی بوون ﴿وَلَا عَادٍ﴾ و دەرچوون لەسنوور ﴿فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ﴾ ئەوە هیچ گوناهێکی لەسەر نی یە ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بێگومان خوا لێ خۆشبووی میهرەبانە ﴿١٧٣﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ بێگومان ئەوانەی ئەو ئایەتانە دەشارنەوە کەخودا ناردونیەتە خوارەوە ﴿مِنَ الْكِتَابِ﴾ لە تەورات ﴿وَيَشْتَرُونَ﴾ و دەیگۆڕنەوە ﴿بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ بەنرخێکی کەم ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئەوانە ﴿مَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ إِلَّا النَّارَ﴾ ئاگر نەبێت هیچی تر ناچێتە سکیانەوە ﴿وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ وە خوا لەڕۆژی دوایی دا قسەیان لەگەڵ ناکات ﴿وَلَا يُزَكِّيهِمْ﴾ و پاکیان ناکاتەوە ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ و سزای سەختیان دەبێت ﴿١٧٤﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ﴾ ئا ئەوانە کەسانێکن کە گومڕایی یان کڕی ﴿بِالْهُدَىٰ﴾ بەڕێنموونیی ﴿وَالْعَذَابَ بِالْمَغْفِرَةِ﴾ وە سزا (یان کڕی) بەڵێ خۆشبوون ﴿فَمَا أَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ﴾ ئای چەند خۆڕاگرن لەسەر ئاگر ﴿١٧٥﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ نَزَّلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ﴾ ئەمە(هەمووی) بەهۆی ئەوەوەیە کە خوا کتێبە (پیرۆزە) کانی ناردۆتە خوارەوە بەڕاستی ﴿وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا﴾ وە بێگومان ئەوانەی دووبەرەکیان تێکەوت ﴿فِي الْكِتَابِ﴾ لە تەوراتدا ﴿لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ﴾ لە دووبەرەکیەکی (وادان) کە دوورن (لەیەك کەوتن) ﴿١٧٦﴾

﴿لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ﴾ چاکە ئەوە نی یە کەڕوو بکەنە ﴿قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ﴾ بەرەو ڕۆژهەڵات و ڕۆژئـاوا ﴿وَلَٰكِنَّ الْبِرَّ﴾ بەڵکـو چاکە ئەوەیە ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ﴾ کە مرۆڤ بـڕوای بێ بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ وە بە ڕۆژی دوایی ﴿وَالْمَلَائِكَةِ﴾ وە بە فریشـتەکان ﴿وَالْكِتَابِ﴾ وە بە کتێبەکان ﴿وَالنَّبِيِّينَ﴾ وە بـە پێغەمبـەران ﴿وَآتَى الْمَالَ﴾ وە دارایـی خـۆی ببەخشـێ ﴿عَلَىٰ حُبِّهِ﴾ لەگـەڵ ئـەوەی کەخۆشـی دەوێـت ﴿ذَوِي الْقُرْبَىٰ﴾ بەخزمـان ﴿وَالْيَتَامَىٰ﴾ و بـە هەتیـوان ﴿وَالْمَسَاكِينَ﴾ وبەبـێ نەوایـان (هـەژاران) ﴿وَابْنَ السَّبِيلِ﴾ و بەڕێبوارانی کەم دەست ﴿وَالسَّائِلِينَ﴾ و بە سوالکەران ﴿وَفِي الرِّقَابِ﴾ و لەڕێ ی ئازاد کردنـی کۆیلەکانـدا ﴿وَأَقَامَ الصَّلَاةَ﴾ وە نوێژی بەچاکی کردبێـت ﴿وَآتَى الزَّكَاةَ﴾ و زەکاتی دابێت ﴿وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ﴾ و پەیمان بەجێ هێنەران ﴿إِذَا عَاهَدُوا﴾ کاتێك کەپەیمانیان دابێت ﴿وَالصَّابِرِينَ﴾ و خۆڕاگران ﴿فِي الْبَأْسَاءِ﴾ لەکاتی تەنگدەستی ﴿وَالضَّرَّاءِ﴾ و نەخۆشی ﴿وَحِينَ الْبَأْسِ﴾ و لەکاتی جەنگدا ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا﴾ ئا ئەوانەن کەڕاسـتیان کـرد ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ﴾ وە هەرئەوانەن پارێزکاران (١٧٧) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ﴾ پێویست کراوە لەسەر تان تۆڵە سـەندنەوە ﴿فِي الْقَتْلَى﴾ لە کوژراواندا (بەیەکسانی) ﴿الْحُرُّ بِالْحُرِّ﴾ کەسی ئازاد بە کەسی ئازاد ﴿وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ﴾ و بەندەش بە بەندە ﴿وَالْأُنْثَىٰ بِالْأُنْثَىٰ﴾ و ژن بە ژن (مێینە بە مێینە) ﴿فَمَنْ عُفِيَ لَهُ﴾ ئەمجا هەرکەسێك بەخشـرا ﴿مِنْ أَخِيهِ﴾ لەلایـەن برایەکـی دینـی یەوە ﴿شَيْءٌ﴾ بـە بەشـێك(لە خوێنەکە) ﴿فَاتِّبَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ﴾ ئەبێ (خزمەکانی تر) پەیڕەوی بکەن بەباشی ﴿وَأَدَاءٌ إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ﴾ (بکوژیش) بەچاکی خوێنەکە بدات ﴿ذَٰلِكَ تَخْفِيفٌ﴾ ئەمە سووککردنە ﴿مِنْ رَبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ﴾ لەپەروەردگارتانەوەو میهرەبانی یە ﴿فَمَنِ اعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا هەرکەسێك دوای ئەمە دەسـت درێژیی کرد ﴿فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ بۆئەو هەیە سزای بەسوێ، (بەئازار) (١٧٨) ﴿وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ﴾ لە کوشتنەوە وتۆڵەسەندنەوەدا ژیان بۆ ئێوە هـەیـە ﴿يَا أُولِي الْأَلْبَابِ﴾ ئەی هۆشمەندان ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بەڵکو خۆتان بپارێزن (١٧٩) ﴿كُتِبَ عَلَيْكُمْ﴾ پێویسـت کـراوە لەسـەرتان ﴿إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ﴾ کاتێك یەکێکتـان لەسـەرەمەرگدا بوو ﴿إِنْ تَرَكَ خَيْرًا﴾ ئەگەر ماڵی لەپاش بەجێ ما ﴿الْوَصِيَّةُ لِلْوَالِدَيْنِ﴾ وەسیەتکردن بەباشی بۆ دایك وباوك ﴿وَالْأَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِ﴾ وخزمان(ئـەو کـە میراتیـان بەرنەکـەوێ) بەجوانـی وڕێکـو پێکی ؟ ﴿حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ﴾ پێویسـت کـراوە لەسـەر پارێـزکاران (١٨٠) ﴿فَمَنْ بَدَّلَهُ﴾ ئەمجـا هـەر کەسێك وەسـیەتەکەی گـۆڕی ﴿بَعْدَ مَا سَمِعَهُ﴾ دوای بیسـتنی ﴿فَإِنَّمَا إِثْمُهُ﴾ ئەوە گوناهی(تاوانی) ﴿عَلَى الَّذِينَ يُبَدِّلُونَهُ﴾ هەر لە ملی ئەو کەسانەدایە کە دەیگۆڕن ﴿إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خواش بیسەری زانایە (١٨١)

﴿فَمَنۡ خَافَ﴾ ئەمجا هەر کەسێك ترسا ﴿مِن مُّوصٖ﴾ لەوەسیەتکار ﴿جَنَفًا أَوۡ إِثۡمٗا﴾ کەهەڵە یان گوناهێك بکات ﴿فَأَصۡلَحَ بَيۡنَهُمۡ﴾ جا (ئەو کەسە) میراتگرانی پێك بێنێ ﴿فَلَآ إِثۡمَ عَلَيۡهِۚ﴾ ئەوەهیچ گوناهێکی لەسەر نی یە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ بەڕاستی خودا لێخۆش بوو بەبەزەیی یە ﴿١٨٢﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿كُتِبَ عَلَيۡكُمُ ٱلصِّيَامُ﴾ ڕۆژووتان لەسەر نووسراوە وفەرزکراوە ﴿كَمَا كُتِبَ عَلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكُمۡ﴾ هەروەك چۆن فەرزکراوەلەسەر ئەوئومەتانەی لەپێش ئێوەدابوون ﴿لَعَلَّكُمۡ تَتَّقُونَ﴾ بۆ ئەوەی خۆتان بپارێزن لەخودا بترسن ﴿١٨٣﴾ ﴿أَيَّامٗا مَّعۡدُودَٰتٖۚ﴾ (ڕۆژووتان لەسەر فەرزکرا) چەند ڕۆژێکی دیاری کراوی ژمێراوە ﴿فَمَن كَانَ مِنكُم مَّرِيضًا﴾ جاهەر کەسێك لەئێوە نەخۆش بوو ﴿أَوۡ عَلَىٰ سَفَرٖ﴾ یان لەسەفەردا بوو (وە بەڕۆژوو نەبوو) ﴿فَعِدَّةٞ مِّنۡ أَيَّامٍ أُخَرَۚ﴾ ئەوە پێویستە بەئەندازەی ئـەو ڕۆژانـەی (بـەڕۆژوو نەبووە) قـەزای بکاتـەوە لەڕۆژانی تردا ﴿وَعَلَى ٱلَّذِينَ يُطِيقُونَهُۥ﴾ وە پێویستە لەسـەر ئەوانە کـە زۆر بەناڕەحەتی ئەتوانن بەڕۆژوو بـن (و بەڕۆژوو نابن) ﴿فِدۡيَةٞ طَعَامُ مِسۡكِينٖۖ﴾ بریتی (یـان لەسـەرە) ، کەخۆراکـی هەژارێکە ﴿فَمَن تَطَوَّعَ خَيۡرٗا فَهُوَ خَيۡرٞ لَّهُۥۚ﴾ ئەمجا هەر کەسـێك زۆرتر بریتـی بـدات ئـەوە باشـترە بـۆی ﴿وَأَن تَصُومُواْ خَيۡرٞ لَّكُمۡ﴾ و ئەگـەر بـەڕۆژوو بـن بۆخۆتان باشـترە ﴿إِن كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ﴾ ئەگـەر بزانن ﴿١٨٤﴾ ﴿شَهۡرُ رَمَضَانَ ٱلَّذِيٓ أُنزِلَ فِيهِ ٱلۡقُرۡءَانُ﴾ مانگـی ڕەمەزان مانگێکە قورئانـی تێدا نێرراوەتە خـوارەوە ﴿هُدٗى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَٰتٖ﴾ بە ڕێنما بۆخەڵکی وە بەڵگە گەلیکی ڕۆشـن ﴿مِّنَ ٱلۡهُدَىٰ وَٱلۡفُرۡقَانِۚ﴾ بۆ ڕێنموونیی و جیاکردنەوە(ی دروست ونادروست) ﴿فَمَن شَهِدَ مِنكُمُ ٱلشَّهۡرَ﴾ ئەمجا هەر کەسـێك لەئێوە مانگی ڕەمەزانی بینی ﴿فَلۡيَصُمۡهُۖ﴾ با بەڕۆژوو بێت ﴿وَمَن كَانَ مَرِيضًا﴾ وەهەر کەسێك نەخۆش بوو ﴿أَوۡ عَلَىٰ سَفَرٖ﴾ لەسەفەردابوو ﴿فَعِدَّةٞ مِّنۡ أَيَّامٍ أُخَرَۗ﴾ بابەئەندازەی ئەوڕۆژانـە قەزای بکاتـەوە لەچەند ڕۆژێکی تردا ﴿يُرِيدُ ٱللَّهُ بِكُمُ ٱلۡيُسۡرَ﴾ خوا ئاسـانی ئەوێ بۆئێوە ﴿وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ ٱلۡعُسۡرَ﴾ وە گرانـی ناوێـت بۆتان ﴿وَلِتُكۡمِلُواْ ٱلۡعِدَّةَ﴾ (قـەزای ڕەمەزانتان لەسـەر دانـرا) تا مانگەکە (بگرن) بەتەواوی ﴿وَلِتُكَبِّرُواْ ٱللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَىٰكُمۡ﴾ وە بە گەورە ناوی خوا بەرن لەسـەر ئەو ڕێنموونی یەی کە کردوونی ﴿وَلَعَلَّكُمۡ تَشۡكُرُونَ﴾ وە تا سوپاسـی (خوا) بکەن ﴿١٨٥﴾ ﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي﴾ هـەر کاتێـك بەندەکانی من پرسـیاریان لێ کردیـت دەربارەی من ﴿فَإِنِّي قَرِيبٌۖ﴾ ئەوا بێگومان من لێیانەوە نزیکم ﴿أُجِيبُ دَعۡوَةَ ٱلدَّاعِ﴾ گیرا دەکەم نزای نزاکاران ﴿إِذَا دَعَانِۖ﴾ هەرکاتێك هاوار و نزام لێ بکەن ﴿فَلۡيَسۡتَجِيبُواْ لِي﴾ دەی با ئەوانیش بەدەنگ منەوە بێن ﴿وَلۡيُؤۡمِنُواْ بِي﴾ وە بڕوام پێ بهێنن ﴿لَعَلَّهُمۡ يَرۡشُدُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕێ ی ڕاست بدۆزنەوە ﴿١٨٦﴾

﴿أُحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ﴾ ڕێتان پێ دراوە لەشەوانی ڕۆژوو(ی ڕەمەزان) دا ﴿الرَّفَثُ إِلَىٰ نِسَائِكُمْ﴾ کە بچەنە لای ژنەکانتان ﴿هُنَّ لِبَاسٌ لَّكُمْ﴾ ئەوان بۆ ئێوە پۆشاکن ﴿وَأَنتُمْ لِبَاسٌ لَّهُنَّ﴾ وە ئێوەش بۆ ئەوان پۆشاکن ﴿عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ كُنتُمْ تَخْتَانُونَ أَنفُسَكُمْ﴾ خوا دەیزانی کەئێوە ناپاکیتان لەخۆتان دەکرد ﴿فَتَابَ عَلَيْكُمْ﴾ بۆیە پەشیمانی لێ گیراکردن ﴿وَعَفَا عَنكُمْ﴾ وەلێتان خۆش بوو ﴿فَالْآنَ بَاشِرُوهُنَّ﴾ ئیتر لەئێستاوە(بە شەو) بچنە لایان ﴿وَابْتَغُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ﴾ وە بەدڵ بخوازن ئەوی کە خوا بۆی نوسیوون(لە منداڵ) ﴿وَكُلُوا وَاشْرَبُوا﴾ وە بخۆن و بخۆنەوە ﴿حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكُمُ﴾ هەتا بۆتان جیا دەبێتەوە ﴿الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ﴾ ڕوشتەی سپی(ڕۆژ) ﴿مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ﴾ لە ڕوشتەی ڕەشی(شەو) ﴿مِنَ الْفَجْرِ﴾ لەشەبەقدا ﴿ثُمَّ أَتِمُّوا الصِّيَامَ إِلَى اللَّيْلِ﴾ لەپاشان ڕۆژووەکەتان تەواو بکەن تاشەوی دوایی ﴿وَلَا تُبَاشِرُوهُنَّ﴾ وەمەچنەلای ژنەکانتان ﴿وَأَنتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ﴾ لەکاتێکدا کە لەمزگەوتدا مابنەوە بۆ خواپەرستی ﴿تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾ ئەمانە سنوورانی خودان و ﴿فَلَا تَقْرَبُوهَا﴾ نزیکیان مەکەونەوە ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ﴾ ئاوا خوا باسی فرمانی خۆی دەکات بۆ خەڵکی ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ تا خۆیان بپارێزن ﴿١٨٧﴾ ﴿وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُم بَيْنَكُم بِالْبَاطِلِ﴾ ماڵی یەکتری مەخۆن لەناو خۆتاندا بەناڕەوا ﴿وَتُدْلُوا بِهَا إِلَى الْحُكَّامِ﴾ وە بە (بەرتیل) مەیدەن بەکاربەدەستان وفەرمانداران ﴿لِتَأْكُلُوا فَرِيقًا مِّنْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ﴾ بۆ ئەوەی بەشێك لەماڵی خەڵکی بخۆن بەگوناە ﴿وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ لە کاتێکدا ئێوەش دەزانن ﴿١٨٨﴾ ﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَهِلَّةِ﴾ پرسیارت لێ دەکەن دەربارەی نوێ بونەوەی مانگە نوێکان ﴿قُلْ هِيَ مَوَاقِيتُ لِلنَّاسِ وَالْحَجِّ﴾ بڵێ ئەمانە نیشانەی کاتەکانن بۆ خەڵکی و بۆ حەج ﴿وَلَيْسَ الْبِرُّ﴾ وەچاکە ئەوە نی یە ﴿بِأَن تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِن ظُهُورِهَا﴾ کەلەپشتی ماڵ وخانووەکانەوە بچنە ژوورەوە ﴿وَلَٰكِنَّ الْبِرَّ مَنِ اتَّقَىٰ﴾ بەڵکو چاکە ئەوەیە ئەو کەسە پارێزکارو لە خوا ترس بێت ﴿وَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا﴾ وەبچنە ماڵەکان لە دەرگاکانیەوە ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ وە لە خوا بترسن تا ڕزگار ببن ﴿١٨٩﴾ ﴿وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ جەنگ بکەن لە ڕێ ی خوادا ﴿الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ﴾ لەگەڵ ئەوانەی جەنگتان لەگەڵدا دەکەن ﴿وَلَا تَعْتَدُوا﴾ وە دەست درێژی مەکەن ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ﴾ بەڕاستی خودا دەست درێژی کەرانی خۆش ناوێت ﴿١٩٠﴾

﴿وَٱقۡتُلُوهُمۡ حَيۡثُ ثَقِفۡتُمُوهُمۡ﴾ بیان کوژن (کافران) لەهەر شوێنێ دەستان کەوتن و زاڵ بوون بەسەریاندا ﴿وَأَخۡرِجُوهُم﴾ وە دەریان بکەن ﴿مِّنۡ حَيۡثُ أَخۡرَجُوكُمۡ﴾ لەو شوێنانەی کە ئێوەیان لێ دەرکردوە ﴿وَٱلۡفِتۡنَةُ أَشَدُّ مِنَ ٱلۡقَتۡلِ﴾ لادان لە ڕێی یەکتاپەرستی خوای گەورە لە خەڵك کوشتن سەخت و گەورەترە ﴿وَلَا تُقَٰتِلُوهُمۡ﴾ جەنگیان لەگەڵ مەکەن ﴿عِندَ ٱلۡمَسۡجِدِ ٱلۡحَرَامِ﴾ لەلای مزگەوتی کەعبەدا ﴿حَتَّىٰ يُقَٰتِلُوكُمۡ فِيهِۖ﴾ تا ئەوان لەوێدا نەجەنگن لەگەڵتان دا ﴿فَإِن قَٰتَلُوكُمۡ﴾ ئەمجا ئەگەر جەنگین لەگەڵتاندا ﴿فَٱقۡتُلُوهُمۡۗ﴾ ئێوەش بجەنگن لەگەڵیاندا ﴿كَذَٰلِكَ جَزَآءُ ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ ئەمەیە تۆڵەی بێ بڕوایان ﴿١٩١﴾ ﴿فَإِنِ ٱنتَهَوۡاْ﴾ بەڵام ئەگەر دەستیان هەڵگرت (لەجەنگ) ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ ئەوا خوای گەورە لێخۆشبوو میهرەبانە ﴿١٩٢﴾ ﴿وَقَٰتِلُوهُمۡ﴾ جەنگیان لەگەڵ بکەن ﴿حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتۡنَةٞ﴾ تادوژمنایەتی بۆ ئاین وهاوەڵ بڕیاردان نەمێنێ ﴿وَيَكُونَ ٱلدِّينُ لِلَّهِۖ﴾ وە ئاین و ملکەچی هەر بۆ خوا دەبێت ﴿فَإِنِ ٱنتَهَوۡاْ﴾ ئەمجا ئەگەر دەستیان هەڵگرت ﴿فَلَا عُدۡوَٰنَ﴾ ئیتر دەست درێژیی نی یە ﴿إِلَّا عَلَى ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ مەگەر لەسەر ستەم کاران نەبێت ﴿١٩٣﴾ ﴿ٱلشَّهۡرُ ٱلۡحَرَامُ بِٱلشَّهۡرِ ٱلۡحَرَامِ﴾ ڕێزی مانگی حەرام بەرانبەر بەڕێز گرتنی ئەوانە بۆ مانگی حەرام دەبێت ﴿وَٱلۡحُرُمَٰتُ قِصَاصٞۚ﴾ شکاندنی هەر ڕێزێکیش تۆڵەی هەیە ﴿فَمَنِ ٱعۡتَدَىٰ عَلَيۡكُمۡ﴾ جا هەر کەسێك دەست درێژی کردە سەرتان ﴿فَٱعۡتَدُواْ عَلَيۡهِ﴾ ئێوەش دەست درێژی بکەنە سەری ﴿بِمِثۡلِ مَا ٱعۡتَدَىٰ عَلَيۡكُمۡۚ﴾ بەوێنەی دەست درێژ کردنەکەی ئەو بۆ ئێوە ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿وَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّ ٱللَّهَ﴾ وە بزانن کەخوا ﴿مَعَ ٱلۡمُتَّقِينَ﴾ لەگەڵ پارێزکارانە ﴿١٩٤﴾ ﴿وَأَنفِقُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ وە دارایی خۆتان بەخت بکەن لە ڕێ ی خوادا ﴿وَلَا تُلۡقُواْ بِأَيۡدِيكُمۡ إِلَى ٱلتَّهۡلُكَةِ﴾ وە بەدەستی خۆتان خۆتان مەخەنە تیاچوونەوە ﴿وَأَحۡسِنُوٓاْۚ﴾ وە چاکە بکەن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ بەڕاستی خوا چاکەکارانی خۆش دەوێت ﴿١٩٥﴾ ﴿وَأَتِمُّواْ ٱلۡحَجَّ وَٱلۡعُمۡرَةَ لِلَّهِۚ﴾ حەج و عومرە (تان کە دەست پێ کرد) تەنها بۆ خوا بە تەواوی بیکەن ﴿فَإِنۡ أُحۡصِرۡتُمۡ﴾ ئەمجا ئەگەر هەر (قەدەغە کران) ﴿فَمَا ٱسۡتَيۡسَرَ مِنَ ٱلۡهَدۡيِۖ﴾ ئەوسا چیتان بۆ هەڵسورا لەقوربانی (سەری بڕن) ﴿وَلَا تَحۡلِقُواْ رُءُوسَكُمۡ﴾ وەسەرتان مەتاشن ﴿حَتَّىٰ يَبۡلُغَ ٱلۡهَدۡيُ مَحِلَّهُۥۚ﴾ تاقوربانیەکە دەگاتە جێ ی دیاری کراوی خۆی ﴿فَمَن كَانَ مِنكُم مَّرِيضًا﴾ ئەمجا هەر کەسێك لە ئێوە نەخۆش بوو ﴿أَوۡ بِهِۦٓ أَذٗى مِّن رَّأۡسِهِۦ﴾ یان ئازارێك لەسەریدا بوو ﴿فَفِدۡيَةٞ مِّن صِيَامٍ﴾ (ئەگەر سەری تاشی) بریتی یەك بدات کە ڕۆژوو (ی سێ ڕۆژە) ﴿أَوۡ صَدَقَةٍ أَوۡ نُسُكٖۚ﴾ یان خێرێك یان قوربانیەك بکات ﴿فَإِذَآ أَمِنتُمۡ﴾ جا کاتێك دڵنیا بوون (ترس نەبوو) ﴿فَمَن تَمَتَّعَ بِٱلۡعُمۡرَةِ﴾ ئەمجا ئەو کەسەی بەهرەمەند بوو بە بەجێهێنانی عومرە ﴿إِلَى ٱلۡحَجِّ﴾ تاکاتی حەج ﴿فَمَا ٱسۡتَيۡسَرَ مِنَ ٱلۡهَدۡيِۚ﴾ ئەوەچی بۆ هەڵسوڕا لە قوربانی (بیکات) ﴿فَمَن لَّمۡ يَجِدۡ﴾ وە ئەگەر یەکێك نەیبوو ﴿فَصِيَامُ ثَلَٰثَةِ أَيَّامٖ فِي ٱلۡحَجِّ﴾ با سێ ڕۆژ بەڕۆژوو بێت لە کاتی حەجدا ﴿وَسَبۡعَةٍ إِذَا رَجَعۡتُمۡۗ﴾ وە حەوت ڕۆژی تریش کاتێك گەڕانەوە ﴿تِلۡكَ عَشَرَةٞ كَامِلَةٞۗ﴾ ئەمە دەبێتە دە ڕۆژی تەواو ﴿ذَٰلِكَ لِمَن لَّمۡ يَكُنۡ أَهۡلُهُۥ حَاضِرِي ٱلۡمَسۡجِدِ ٱلۡحَرَامِۚ﴾ ئەمە بۆ کەسێکە کە (خۆی) و کەس و کاری دانیشتووی دەوروبەری (مسجد الحرام) نەبێت ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿وَٱعۡلَمُوٓاْ﴾ وە بزانن ﴿أَنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلۡعِقَابِ﴾ کە بەڕاستی خوا خاوەنی تۆڵە و سزای سەختە ﴿١٩٦﴾

﴿ٱلْحَجُّ أَشْهُرٌ مَّعْلُومَـٰتٌ﴾ (کاتی) حەج لەچەند مانگێکی دیاری کراودایە ﴿فَمَن فَرَضَ فِيهِنَّ ٱلْحَجَّ﴾ ئەمجا هەرکەسێك لەم مانگانەدا حەجی لەسەر خۆی پێویست کرد ﴿فَلَا رَفَثَ﴾ بائیتر نەچێتە لای ژن ﴿وَلَا فُسُوقَ﴾ وە بەدکاری نەکات ﴿وَلَا جِدَالَ﴾ وە دەمەقاڵە نەکات ﴿فِى ٱلْحَجِّ﴾ لەحەجدا ﴿وَمَا تَفْعَلُوا۟ مِنْ خَيْرٍ﴾ وە هەرچی بکەن لەچاکە ﴿يَعْلَمْهُ ٱللَّهُ﴾ خوا پێ ی دەزانێ ﴿وَتَزَوَّدُوا۟﴾ وە توێشوو(ی پارێزکاری) و لەخواترسان هەڵبگرن ﴿فَإِنَّ خَيْرَ ٱلزَّادِ ٱلتَّقْوَىٰ﴾ کەباشترین توێشوو لەخواترسانە ﴿وَٱتَّقُونِ يَـٰٓأُو۟لِى ٱلْأَلْبَـٰبِ﴾ وەلەمن بترسن ئەی هۆشمەندان ﴿١٩٧﴾ ﴿لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ﴾ گوناهتان لەسەر نی یە ﴿أَن تَبْتَغُوا۟ فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ﴾ کەدوای ڕۆزی پەروەردگارتان بکەون ﴿فَإِذَآ أَفَضْتُم مِّنْ عَرَفَـٰتٍ﴾ ئەمجا کاتێك بڵاوەتان لێکرد و گەڕانەوە لەعەرەفات ﴿فَٱذْكُرُوا۟ ٱللَّهَ﴾ ناوی خوا بێنن ﴿عِندَ ٱلْمَشْعَرِ ٱلْحَرَامِ﴾ لەلای (مشعر الحرام) دا ﴿وَٱذْكُرُوهُ كَمَا هَدَىٰكُمْ﴾ وەیادی خودا بکەن کە ڕێنموونی کردن ﴿وَإِن كُنتُم مِّن قَبْلِهِۦ لَمِنَ ٱلضَّآلِّينَ﴾ با لەپێش ئەوەشا ئێوە لە گومڕایان بووبن ﴿١٩٨﴾ ﴿ثُمَّ أَفِيضُوا۟ مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ ٱلنَّاسُ﴾ لەپاشان بگەڕێنەوە لەوشوێنەی خەڵکی لێ ی دەگەڕێتەوە ﴿وَٱسْتَغْفِرُوا۟ ٱللَّهَ﴾ وەداوای لێ خۆشبوون بکەن لەخوا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بێگومان خوا لێ خۆشبوو میهرەبانە ﴿١٩٩﴾ ﴿فَإِذَا قَضَيْتُم مَّنَـٰسِكَكُمْ﴾ ئەمجا کاتێك ئەرکان و واجباتی حەجتان تەواوکرد ﴿فَٱذْكُرُوا۟ ٱللَّهَ﴾ یادی خوا بکەن ﴿كَذِكْرِكُمْ ءَابَآءَكُمْ﴾ وەك ناوبردنتان بۆ باوو باپیرانتان ﴿أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا﴾ یان زۆرتر لەناوی ئەوان ﴿فَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَقُولُ﴾ ئەمجا هی وا هەیە لەخەڵکی (هەر داوای دونیا دەکات و) دەڵێت ﴿رَبَّنَآ ءَاتِنَا فِى ٱلدُّنْيَا﴾ خوایە بماندەرێ لەدونیادا ﴿وَمَا لَهُۥ فِى ٱلْـَٔاخِرَةِ مِنْ خَلَـٰقٍ﴾ وە (ئەوانە) هیچ بەشێکیان نی یە لەڕۆژی دوایی دا ﴿٢٠٠﴾ ﴿وَمِنْهُم مَّن يَقُولُ﴾ وەهی واش هەیە دەڵێت ﴿رَبَّنَآ ءَاتِنَا فِى ٱلدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِى ٱلْـَٔاخِرَةِ حَسَنَةً﴾ خوایە هەم لەدونیا و هەم لە ڕۆژی دواییدا خێرو خۆشیمان پێ بدە ﴿وَقِنَا عَذَابَ ٱلنَّارِ﴾ وە بمان پارێزە لەسزای ئاگر ﴿٢٠١﴾ ﴿أُو۟لَـٰٓئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿لَهُمْ نَصِيبٌ﴾ بەشێکیان هەیە ﴿مِّمَّا كَسَبُوا۟﴾ لەوەی کە کردوویانە ﴿وَٱللَّهُ سَرِيعُ ٱلْحِسَابِ﴾ وە خوای گەورو زۆر خێرایە لە لێپرسینەوەدا ﴿٢٠٢﴾

﴿وَٱذۡكُرُواْ ٱللَّهَ﴾ ناوی خوا بەرن(اللە اكبر بكەن) ﴿فِيٓ أَيَّامٖ مَّعۡدُودَٰتٖۚ﴾ لەچەند ڕۆژێکی دیاری کراودا ﴿فَمَن تَعَجَّلَ فِي يَوۡمَيۡنِ﴾ هەر کەسێك پەلە بكات لە دوو ڕۆژدا(هەرسێ جەمەرەکە بەردباران بكات) ﴿فَلَآ إِثۡمَ عَلَيۡهِ﴾ گوناهی ناگات ﴿وَمَن تَأَخَّرَ﴾ وە هەر کەسێکیش دوا بكەوێت (سێ ڕۆژ ڕەجم بكات) ﴿فَلَآ إِثۡمَ عَلَيۡهِۖ لِمَنِ ٱتَّقَىٰۗ﴾ گوناهی لەسەر نی یە بۆکەسێك پارێزکاری بكات و لەخوا بترسێت ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ لەخوا بترسن و (لەسزای) خۆتان بپارێزن ﴿وَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّكُمۡ﴾ وە بزانن کە ئێوە ﴿إِلَيۡهِ تُحۡشَرُونَ﴾ بۆ لای ئەو(ئەگەڕێنەوەو) کۆدەکرێنەوە ﴿٢٠٣﴾ ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن﴾ لە ناوخەڵکی کەسانێك هەن ﴿يُعۡجِبُكَ قَوۡلُهُۥ﴾ کە بە قسە سەرسامت دەکات ﴿فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ لەم ژیانی دونیادا ﴿وَيُشۡهِدُ ٱللَّهَ﴾ وە خوا دەکات بەشاهید ﴿عَلَىٰ مَا فِي قَلۡبِهِۦ﴾ لەسەر(ڕاستیی) ئەوەی لە دڵیایەتی ﴿وَهُوَ أَلَدُّ ٱلۡخِصَامِ﴾ کەچی ئەو دوژمنێکی سەر سەختە ﴿٢٠٤﴾ ﴿وَإِذَا تَوَلَّىٰ﴾ وەکاتێك پشتی هەڵکرد ﴿سَعَىٰ﴾ هەوڵ دەدات ﴿فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ لە زەوی دا (لە وولاتدا) ﴿لِيُفۡسِدَ فِيهَا﴾ بۆ ئەوەی خراپەی تێدا بكات ﴿وَيُهۡلِكَ ٱلۡحَرۡثَ وَٱلنَّسۡلَۚ﴾ وە کشتوکاڵ و وەچەو نەوە لەناو ببات ﴿وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ ٱلۡفَسَادَ﴾ وەخوا خراپەکاری خۆش ناوێت ﴿٢٠٥﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُ﴾ وە کاتێك پێ ی بوترێت ﴿ٱتَّقِ ٱللَّهَ﴾ لەخوا بترسە ﴿أَخَذَتۡهُ ٱلۡعِزَّةُ بِٱلۡإِثۡمِۚ﴾ دەمار دەیگرێ بۆ بەد کرداریی ﴿فَحَسۡبُهُۥ جَهَنَّمُۖ﴾ جا ئەو دۆزەخی بەسە ﴿وَلَبِئۡسَ ٱلۡمِهَادُ﴾ کە بەدترین جێگایە ﴿٢٠٦﴾ ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ﴾ لە ناوخەڵکیش کەسانێك هەن ﴿مَن يَشۡرِي نَفۡسَهُ﴾ کە گیانی خۆی دەفرۆشێت ﴿ٱبۡتِغَآءَ مَرۡضَاتِ ٱللَّهِۚ﴾ بۆ ڕەزامەندی خوا ﴿وَٱللَّهُ رَءُوفُۢ بِٱلۡعِبَادِ﴾ وە خوا میهرەبانە بەبەندەکان ﴿٢٠٧﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی بڕواداران ﴿ٱدۡخُلُواْ فِي ٱلسِّلۡمِ كَآفَّةٗ﴾ هەموو بەتەواوی بچنە ناو ئیسلامەوە ﴿وَلَا تَتَّبِعُواْ خُطُوَٰتِ ٱلشَّيۡطَٰنِۚ﴾ وەدوای هەنگاوەکانی شەیتان مەکەون ﴿إِنَّهُۥ لَكُمۡ عَدُوّٞ مُّبِينٞ﴾ چونکە بێگومان ئەو دوژمنێکی ئاشکراتانە ﴿٢٠٨﴾ ﴿فَإِن زَلَلۡتُم﴾ ئەمجا ئەگەر لاتاندا(هەڵخلیسکان) ﴿مِّنۢ بَعۡدِ مَا﴾ دوای ئەوەی ﴿جَآءَتۡكُمُ ٱلۡبَيِّنَٰتُ﴾ کە نیشانە ئاشکراکانتان بۆهات ﴿فَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّ ٱللَّهَ﴾ ئەوە چاك بزانن کە خوا ﴿عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ زاڵ و کار دروستە ﴿٢٠٩﴾ ﴿هَلۡ يَنظُرُونَ﴾ ئایا ئەوانە چاوەڕوانن ﴿إِلَّآ أَن يَأۡتِيَهُمُ ٱللَّهُ﴾ خوایان بۆ بێت ﴿فِي ظُلَلٖ﴾ لەناو چەند پارچە ﴿مِّنَ ٱلۡغَمَامِ﴾ هەورێکی سپی دا ﴿وَٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ﴾ هەروەها فریشتەکان(یان بۆبێ) ﴿وَقُضِيَ ٱلۡأَمۡرُۚ﴾ وە کارەکە کۆتایی پێ بێت ﴿وَإِلَى ٱللَّهِ تُرۡجَعُ ٱلۡأُمُورُ﴾ وە هەموو کارێك هەر بۆلای خوا دەگەڕێتەوە ﴿٢١٠﴾

﴿سَلْ بَنِيٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) لەبەنی ئیسرائیل بپرسە ﴿كَمْ ءَاتَيْنَٰهُم مِّنْ ءَايَةٍۭ بَيِّنَةٍ﴾ کە چەند بەڵگەو نیشانەی ڕۆشنمان داوە بەوان ﴿وَمَن يُبَدِّلْ﴾ وە هەر کەسێك بیگۆڕێت ﴿نِعْمَةَ ٱللَّهِ﴾ بەهرەی(ڕێنموونی) خوا ﴿مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُ﴾ دوای ئەوەی کەدەستی کەوت ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلْعِقَابِ﴾ ئەوەبێگومان خوداتوڵەی زۆرسەختە ﴿٢١١﴾ ﴿زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ جوان کراوە بۆ بێ بڕوایان(ناسوپاس کەران) ﴿ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَا﴾ ژیانی دونیا(بە جۆرێك) ﴿وَيَسْخَرُونَ مِنَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ کە گاڵتە دەکەن بە بڕواداران ﴿وَٱلَّذِينَ ٱتَّقَوْا۟﴾ (بەڵام پایەی) ئەوانەی لەخوا ترسن ﴿فَوْقَهُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ گەلێ بەرزترە لەوان لە ڕۆژی دوایدا ﴿وَٱللَّهُ يَرْزُقُ﴾ وە خودا ڕزق و ڕۆزی دەدات ﴿مَن يَشَآءُ﴾ بەهەر کەسێك کەبیەوێت ﴿بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ بەبێ شومار وحسابکردن ﴿٢١٢﴾ ﴿كَانَ ٱلنَّاسُ أُمَّةً وَٰحِدَةً﴾ خەڵکی یەك کۆمەڵ بوون (بە سرووشت) ﴿فَبَعَثَ ٱللَّهُ ٱلنَّبِيِّـۧنَ﴾ ئەمجا خودا پێغەمبەرانی نارد ﴿مُبَشِّرِينَ﴾ بە مژدەدەر ﴿وَمُنذِرِينَ﴾ و ترسێنەر ﴿وَأَنزَلَ مَعَهُمُ ٱلْكِتَٰبَ بِٱلْحَقِّ﴾ وە کتێبی ڕاستی و دروستی لەگەڵدا ناردونە خوارەوە ﴿لِيَحْكُمَ بَيْنَ ٱلنَّاسِ﴾ تا بڕیار بدات و حوکم بکات لەناو خەڵکی دا ﴿فِيمَا ٱخْتَلَفُوا۟ فِيهِ﴾ لەو شتانەی کە جیاواز و دووبەرەك بوون تیایدا ﴿وَمَا ٱخْتَلَفَ فِيهِ﴾ وە کەس جیاواز و دووبەرەکی نەکرد لە کتێبی ئاسمانیدا ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ أُوتُوهُ﴾ مەگەر ئەوانەی کە کتێبیان پێ درابوو ﴿مِنۢ بَعْدِ﴾ دوای ئەوەی ﴿مَا جَآءَتْهُمُ ٱلْبَيِّنَٰتُ﴾ نیشانەو بەڵگەی ڕۆشنیان بۆ هات ﴿بَغْيًۢا بَيْنَهُمْ﴾ بەهۆی حەسادەتی ناو خۆیانەوە ﴿فَهَدَى ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەمجا خوا خۆی ڕێنموونی بڕوادارانی کرد ﴿لِمَا ٱخْتَلَفُوا۟ فِيهِ مِنَ ٱلْحَقِّ بِإِذْنِهِۦ﴾ بۆ ئەو ڕێگا ڕاستەی کە دووبەرەکیان تیادا دەکرد ﴿وَٱللَّهُ يَهْدِى مَن يَشَآءُ﴾ وە خوا کێ ی بوێت ڕێنموونی دەکات ﴿إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بۆ ڕێبازی ڕاست ﴿٢١٣﴾ ﴿أَمْ حَسِبْتُمْ﴾ ئایا واتان زانیوە ﴿أَن تَدْخُلُوا۟ ٱلْجَنَّةَ﴾ کە دەچنە بەهەشت ﴿وَلَمَّا يَأْتِكُم مَّثَلُ ٱلَّذِينَ خَلَوْا۟ مِن قَبْلِكُم﴾ کەچی هێشتا نەهاتوتە ڕێتان ئەوەی لەنارەحتی تووشی ئەوانە بوون کە لە پێش ئێوەدا تێپەڕین ﴿مَّسَّتْهُمُ ٱلْبَأْسَآءُ وَٱلضَّرَّآءُ﴾ (کە لە ڕێی خوادا) دووچاری سەختی و زەرەر و زیان بوون ﴿وَزُلْزِلُوا۟﴾ وە زۆر بە توندی تەکان دران وزۆریان بوهات ﴿حَتَّىٰ يَقُولَ ٱلرَّسُولُ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مَعَهُۥ﴾ بەڕەنگێك کە پێغەمبەرەکە و ئەوانەی کەبڕوایان هێنابوو لەگەڵیدا دەیان ووت ﴿مَتَىٰ نَصْرُ ٱللَّهِ﴾ سەرکەوتنی خوا کەی دێت ﴿أَلَآ إِنَّ نَصْرَ ٱللَّهِ قَرِيبٌ﴾ ئاگادار بن و دڵنیابن بە ڕاستی سەرکەوتنی خوا نزیکە ﴿٢١٤﴾ ﴿يَسْـَٔلُونَكَ﴾ پرسیارت لێ دەکەن ﴿مَاذَا يُنفِقُونَ﴾ چی ببەخشن(لە ڕێ ی خوادا) ﴿قُلْ مَآ أَنفَقْتُم﴾ بڵێ: ئەوی دەیبەخشن ﴿مِّنْ خَيْرٍ﴾ لە ماڵی پاك و حەلاڵ ﴿فَلِلْوَٰلِدَيْنِ﴾ با بۆ باوك و دایك ﴿وَٱلْأَقْرَبِينَ﴾ و خزمانی نزیك ﴿وَٱلْيَتَٰمَىٰ﴾ و هەتیوان ﴿وَٱلْمَسَٰكِينِ﴾ و هەژاران ﴿وَٱبْنِ ٱلسَّبِيلِ﴾ و ڕێبوارانی کەم دەست ﴿وَمَا تَفْعَلُوا۟ مِنْ خَيْرٍ﴾ وە هەرچی بکەن لە چاکە ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ بِهِۦ عَلِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خوا ئاگادارە لێ ی ﴿٢١٥﴾

﴿كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ﴾ جەنگتان لەسەر پێویست کرا ﴿وَهُوَ كُرْهٌ لَّكُمْ﴾ کەلاتان ناخۆشە ﴿وَعَسَىٰ أَن تَكْرَهُوا شَيْئًا﴾ وەئەگونجێ شتێکتان پێ ناخۆش بێ ﴿وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ کەچی باش وخێر بێت بۆتان ﴿وَعَسَىٰ أَن تُحِبُّوا شَيْئًا﴾ وەئەگونجێ شتێکتان پێ خۆش بێ ﴿وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ﴾ و خراپ بێت بۆتان ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ﴾ وە خوا (چاك وخراپی ئێوە) ئەزانێت ﴿وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ و ئێوە نایزانن ﴿٢١٦﴾ ﴿يَسْأَلُونَكَ﴾ پرسیارت لێ دەکەن ﴿عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ﴾ دەربارەی مانگی حەرام ﴿قِتَالٍ فِيهِ﴾ جەنگ کردن تیایدا ﴿قُلْ﴾ بلێ ﴿قِتَالٌ فِيهِ كَبِيرٌ﴾ جەنگ لەمانگی حەرام دا گوناهێکی گەورەیە ﴿وَصَدٌّ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ بەلام بەرهەڵستی ڕێبازی خوا ﴿وَكُفْرٌ بِهِ﴾ وەبێ بڕوایی پێی ﴿وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ وە (ڕێ گری موسوڵمانان) لەمزگەوتی حەرام ﴿وَإِخْرَاجُ أَهْلِهِ مِنْهُ﴾ ودەرکردنی خەڵکی ئەو مزگەوتە لێی ﴿أَكْبَرُ عِندَ اللَّهِ﴾ گەورەترە لای خوا (لە جەنگ کردن لە مانگی حەرامدا) ﴿وَالْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ﴾ وەهاوەڵ پەیداکردن بو خوداو هەوڵدان بۆپەشیمان کردنەوەی موسڵمان گەورەترە لە(پیاو) کوشتن (لەومانگەدا) ﴿وَلَا يَزَالُونَ يُقَاتِلُونَكُمْ﴾ بەردەوام دەست هەڵناگرن و جەنگتان لەگەڵدا دەکەن ﴿حَتَّىٰ يَرُدُّوكُمْ عَن دِينِكُمْ﴾ تاپەشیماتان بکەنەوە لەدینەکەتان ﴿إِنِ اسْتَطَاعُوا﴾ ئەگەر بتوانن ﴿وَمَن يَرْتَدِدْ مِنكُمْ عَن دِينِهِ﴾ وەهەرکەسێك لەئێوە لەدینی خۆی هەڵ بگەڕێتەوە ﴿فَيَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ﴾ وە بەبێ بڕوایی بمرێ ﴿فَأُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ﴾ ئا ئەوانە هەموو کردەوەکانیان پوچ ئەبێتەوە ﴿فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ لە دونیا و دوارۆژیشدا ﴿وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ وەئەوانە یارو هاودەمی ئاگرن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ تێیدا دەمێننەوە بەئێجگاری ﴿٢١٧﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بە ڕاستی ئەوانەی بڕوایان هێنا ﴿وَالَّذِينَ هَاجَرُوا﴾ وئەوانەی کۆچیان کرد ﴿وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ و تێکۆشان لەڕێ ی خوادا ﴿أُولَٰئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللَّهِ﴾ ئائەوانە چاوەڕوانی میهرەبانی خودان ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وەخوا لێ خۆش بوو میهرەبانە ﴿٢١٨﴾ ﴿يَسْأَلُونَكَ﴾ ئەی موحەممەد پرسیارت لێ دەکەن ﴿عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ﴾ دەربارەی عەرەق و قومار ﴿قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ﴾ بلێ لەم دوانەدا گوناهی گەورە هەیە ﴿وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ﴾ و چەند قازانجێك هەیە بۆ خەڵکی ﴿وَإِثْمُهُمَا أَكْبَرُ﴾ بەلام گوناهەکەیان گەورەترە ﴿مِن نَّفْعِهِمَا﴾ لە سوود وقازانجەکەیان ﴿وَيَسْأَلُونَكَ﴾ وە پرسیارت لێ دەکەن ﴿مَاذَا يُنفِقُونَ﴾ چی ببەخشن ﴿قُلِ الْعَفْوَ﴾ بلێ ئەوەی لێتان زیادە ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ﴾ ئاوەها خودا بەڵگەکان ڕوون دەکاتەوە بۆتان ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ﴾ تا بیربکەنەوە ﴿٢١٩﴾

﴿فِي ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةِۗ﴾ لەكاری دونیا ودوارۆژتان ﴿وَيَسۡـَٔلُونَكَ﴾ وەپرسیارت لێ دەكەن ﴿عَنِ ٱلۡيَتَٰمَىٰۖ﴾ لەبارەی هەتیوان (كەچۆن بن لەگەڵیاندا) ﴿قُلۡ إِصۡلَاحٞ لَّهُمۡ خَيۡرٞۖ﴾ بڵێ چاكسازی (تێكەڵاوی كردن) بۆ ئەوان چاكترە ﴿وَإِن تُخَالِطُوهُمۡ فَإِخۡوَٰنُكُمۡۚ﴾ وەئەگەر تێكەڵ بین لەگەڵیاندا (قەیناكات چونكە براتانن ﴿وَٱللَّهُ يَعۡلَمُ ٱلۡمُفۡسِدَ مِنَ ٱلۡمُصۡلِحِۚ﴾ وەخوا دەزانێ كێ خراپەكار و كێ چاكەكارە (لەگەڵ هەتیوان) ﴿وَلَوۡ شَآءَ ٱللَّهُ لَأَعۡنَتَكُمۡۚ﴾ ئەگەر خوا بیویستایە دوچاری ڕەنج و نارەحەتی دەكردن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٞ﴾ بەڕاستی خوا زاڵ و كار دروستە ﴿٢٢٠﴾ ﴿وَلَا تَنكِحُواْ ٱلۡمُشۡرِكَٰتِ﴾ ژنانی هاوبەش پەیداكەر مارە مەكەن ﴿حَتَّىٰ يُؤۡمِنَّۚ﴾ تابڕوا دەهێنن ﴿وَلَأَمَةٞ مُّؤۡمِنَةٌ﴾ كەنیزەكێكی بڕوادار ﴿خَيۡرٞ مِّن مُّشۡرِكَةٖ﴾ باشترە لەژنە (ئازادێكی) هاوبەش پەیداكەر ﴿وَلَوۡ أَعۡجَبَتۡكُمۡۗ﴾ با (هاوبەش پەیدا كەرەكە) سەرسامیشی كردبن (بەجوانی یان دارایيان) ﴿وَلَا تُنكِحُواْ ٱلۡمُشۡرِكِينَ﴾ وە ژنانی موسڵمان مارە مەكەن لەهاوبەش پەیداكەران ﴿حَتَّىٰ يُؤۡمِنُواْۚ﴾ تابڕوا دەهێنن ﴿وَلَعَبۡدٞ مُّؤۡمِنٌ﴾ وەكۆیلەیەكی بڕوادار ﴿خَيۡرٞ مِّن مُّشۡرِكٖ﴾ باشترە لە(ئازادێكی) هاوبەش پەیداكەر ﴿وَلَوۡ أَعۡجَبَكُمۡۗ﴾ با سەرسامیشی كردبن (بە دارایی یا جوانیان) ﴿أُوْلَٰٓئِكَ يَدۡعُونَ إِلَى ٱلنَّارِۖ﴾ ئەوانە بانگ (ی خەڵك) دەكەن بۆ ناو ئاگر ﴿وَٱللَّهُ يَدۡعُوٓاْ إِلَى ٱلۡجَنَّةِ﴾ بەڵام خوا (خەڵك) بانگ دەكات بۆ بەهەشت ﴿وَٱلۡمَغۡفِرَةِ بِإِذۡنِهِۦۖ﴾ ولێخۆش بوون بەفەرمانی خۆی ﴿وَيُبَيِّنُ ءَايَٰتِهِۦ لِلنَّاسِ﴾ وە نیشانەكانی خۆی ڕۆشن دەكاتەوە بۆخەڵكی ﴿لَعَلَّهُمۡ يَتَذَكَّرُونَ﴾ بەڵكو بیربكەنەوە ﴿٢٢١﴾ ﴿وَيَسۡـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلۡمَحِيضِۖ﴾ وەپرسیارت لێ دەكەن دەربارەی حەیز ﴿قُلۡ هُوَ أَذٗى﴾ بڵێ حەیز ئازارە ﴿فَٱعۡتَزِلُواْ ٱلنِّسَآءَ﴾ كەواتە دوور بكەونەوە لەهاوسەرەكانتان ﴿فِي ٱلۡمَحِيضِ﴾ لە كاتی حەیزا ﴿وَلَا تَقۡرَبُوهُنَّ﴾ وەنزیكیان لەگەڵدا مەكەن ﴿حَتَّىٰ يَطۡهُرۡنَۖ﴾ تا پاك دەبنەوە ﴿فَإِذَا تَطَهَّرۡنَ﴾ كەخۆیان شت (دوای پاك بوونەوە) ﴿فَأۡتُوهُنَّ﴾ ئەمجا بچنە لایان ﴿مِنۡ حَيۡثُ أَمَرَكُمُ ٱللَّهُۚ﴾ لەو شوێنەوە كە خوا فەرمانی پێداون ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلتَّوَّٰبِينَ﴾ بەڕاستی خوا تەوبەكارانی خۆش دەوێت ﴿وَيُحِبُّ ٱلۡمُتَطَهِّرِينَ﴾ وپاكانی خۆش دەوێت ﴿٢٢٢﴾ ﴿نِسَآؤُكُمۡ حَرۡثٞ لَّكُمۡ﴾ ژنەكانتان كێڵگەی خۆتانن ﴿فَأۡتُواْ حَرۡثَكُمۡ﴾ جا تۆو بوەشێننە ناو كێڵگەكەتانەوە (مەبەست چوونە لایانە) ﴿أَنَّىٰ شِئۡتُمۡۖ﴾ بەهەرشێوەیەك دەتانەوێ (لەشوێنی تایبەتی خۆی كە پێشەوەیە نەك دواوە) ﴿وَقَدِّمُواْ لِأَنفُسِكُمۡۚ﴾ كردەوەی باش پێش بخەن بۆ خۆتان ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ لەخوا بترسن ﴿وَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّكُم مُّلَٰقُوهُۗ﴾ وە بزانن و دڵنیابن كەبەخزمەتی دەگەن ﴿وَبَشِّرِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ وەمژدە بدە بەبڕواداران ﴿٢٢٣﴾ ﴿وَلَا تَجۡعَلُواْ ٱللَّهَ عُرۡضَةٗ﴾ نەكەن سوێند بەخوا خواردن بكەن بەبەرهەڵستی ﴿لِّأَيۡمَٰنِكُمۡ﴾ ئەوشتانەی سوێندتان لەسەری خواردووە ﴿أَن تَبَرُّواْ وَتَتَّقُواْ﴾ كەچاكيی و پارێزكاری ﴿وَتُصۡلِحُواْ بَيۡنَ ٱلنَّاسِۚ﴾ و ڕێكخستنی نێوان خەڵكی بە ﴿وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٞ﴾ وە خوا بیسەر و زانایە ﴿٢٢٤﴾

﴿لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ﴾ خوا سوێندی بێ هوودە (لەدەم دەرچوون) تان لێ ناگرێ ﴿وَلَكِن يُؤَاخِذُكُم﴾ بەڵام سوێندێکتان لێ دەگرێت ﴿بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ﴾ بە دڵ بتانەوێت وەمەبەستتان بێت ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ﴾ وەخوا لێخۆشبوو لەسەر خۆیە ﴿٢٢٥﴾ ﴿لِّلَّذِينَ يُؤْلُونَ مِن نِّسَائِهِمْ﴾ بۆ ئەوانە هەیە سوێند دەخۆن لەگەڵ ژنەکانیان دروست نەبن ﴿تَرَبُّصُ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ﴾ چاوەڕوانیی چوار مانگ بکەن ﴿فَإِن فَاءُو﴾ ئەمجا ئەگەر گەڕانەوە (بۆ لای ژنەکانیان) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوا خوا لێخۆشبوو میهرەبانە ﴿٢٢٦﴾ ﴿وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ﴾ وە ئەگەر بڕیاری تەڵاق دانیان دا ﴿فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ ئەوا خوا بیسەرو زانایە ﴿٢٢٧﴾ ﴿وَالْمُطَلَّقَاتُ﴾ وە ژنە تەڵاق دراوەکان ﴿يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ﴾ دان بەخۆیاندا دەگرن ﴿ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ﴾ تا ماوەی سێ حەیز ﴿وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ﴾ دروست نی یە بۆ ئەوان ﴿أَن يَكْتُمْنَ﴾ کە بیشارنەوە ﴿مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ﴾ ئەوەی خوا لە منداڵدانیان دا دروستی کردوە (لە حەیز یا منداڵ) ﴿إِن كُنَّ يُؤْمِنَّ بِاللَّهِ﴾ ئەگەر بڕوایان هەیە بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ و بەڕۆژیی دوایی ﴿وَبُعُولَتُهُنَّ أَحَقُّ﴾ وە مێردەکانیان شایستەن ﴿بِرَدِّهِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بە گێڕانەوەیان لە عیددەدا ﴿إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا﴾ ئەگەر بیانەوێ بە باشی بژین ﴿وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ﴾ وە بۆ ژنان هەیە بەسەر مێردیانەوە وەکو ئەوەی کە بۆ پیاوان هەیە بەسەر ژنانەوە بەپێ ی باوونەریتی (پەسەند) ﴿وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ﴾ وە پیاوان پلەیەکیان هەیە بەسەر ژنانیانەوە ﴿وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زاڵ و کار دروستە ﴿٢٢٨﴾ ﴿الطَّلَاقُ مَرَّتَانِ﴾ تەڵاق (یێک کە بردنەوەی لە دواوە بێ) دوو جارە ﴿فَإِمْسَاكٌ بِمَعْرُوفٍ﴾ دوا ئەوە ڕاگرتنە بەخۆشیی ﴿أَوْ تَسْرِيحٌ بِإِحْسَانٍ﴾ یان بەڕەڵاکردن وتەڵاقدانیەتی بەباشیی ﴿وَلَا يَحِلُّ لَكُمْ﴾ وە دروست نی یە بۆ ئێوە ﴿أَن تَأْخُذُوا﴾ کە لێ بسەننەوە ﴿مِمَّا آتَيْتُمُوهُنَّ شَيْئًا﴾ هیچێك لەوشتانەی کەداوتانێ ﴿إِلَّا أَن يَخَافَا﴾ مەگەر هەردوولا بترسن (لەوەی) ﴿أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ﴾ کە سنووری خوا ڕانەگرن ﴿فَإِنْ خِفْتُمْ﴾ جا ئەگەر ترسان ﴿أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ﴾ لەوەی سنووری خوا ڕانەگرن ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا﴾ ئەو پیاوو ئافرەتەکە گوناهیان ناگات ﴿فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ﴾ بەوە کە ژنەکە لەبریتی خۆی بیدات بەپیاوەکەی ﴿تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾ ئەمانە (ی باسکران) سنووری خوان ﴿فَلَا تَعْتَدُوهَا﴾ لێیان دەرمەچن ودەستدرێژی نەکەنە سەریان ﴿وَمَن يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ﴾ وە هەرکەسێك لە سنوری خوا دەربچێت ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ ئا ئەوانە ستەمکارن ﴿٢٢٩﴾ ﴿فَإِن طَلَّقَهَا﴾ ئەمجا ئەگەر تەڵاقی (سێهەمی) دا ﴿فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِن بَعْدُ﴾ ئیتر ئەو ژنە بۆ ئەو پیاوە دروست نی یە ﴿حَتَّىٰ تَنكِحَ زَوْجًا غَيْرَهُ﴾ هەتا شوونەکات بە مێردێکی تر (بە ئێجگاری) ﴿فَإِن طَلَّقَهَا﴾ ئەمجا ئەگەر (مێردی دووهەم) تەڵاقی دا (یا مرد) ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا﴾ ئیتر گوناه نی یە لەسەر ژن و مێردە (کۆنە) کە ﴿أَن يَتَرَاجَعَا﴾ کە بگەڕێننەوە لای یەکتر (بە مارەکردنێکی تازە) ﴿إِن ظَنَّا﴾ ئەگەر بزانن ﴿أَن يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ﴾ کە لە سنووری خوا دەرناچن ﴿وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾ ئەمانە سنووری خوان ﴿يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ ڕوونیان دەکاتەوە بۆ گەلێك کە تێ بگەن ﴿٢٣٠﴾

﴿وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ﴾ کاتێك ژنانی هاوسەرتان تەڵاق دا و ﴿فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ﴾ گەیشتن بە ئاخرو ئۆخری عیددەیان ﴿فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ﴾ ڕایان بگرنەوە بەخۆشیی ﴿أَوْ سَرِّحُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ﴾ یان بەرەڵایان بکەن وتەڵاقیان بدەن بەباشی ﴿وَلَا تُمْسِكُوهُنَّ ضِرَارًا﴾ ڕایان مەگرنەوە بەئێش و ئازارەوە ﴿لِّتَعْتَدُوا﴾ بۆئەوەی ستەمیان لێ بکەن ﴿وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ﴾ هەرکەسێك کاری وابکات ﴿فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ﴾ ئەوەستەمی لەخۆی کردوە ﴿وَلَا تَتَّخِذُوا آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا﴾ وە گاڵتە بەفەرموودەکانی خوا مەکەن ﴿وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ و بیربکەنەوە لەچاکەی خوا لەگەڵتاندا ﴿وَمَا أَنزَلَ عَلَيْكُم﴾ وئەوەی کەبەسەریدا ڕشتوون ﴿مِّنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةِ يَعِظُكُم بِهِ﴾ لەقورئـان و فەرموودەی بەجێ بەوە ئامۆژگاریتان دەکات ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ وەبزانن کەخوا ﴿بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ بەهەموو شت زانایە ﴿٢٣١﴾ ﴿وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ﴾ کاتێك ژنتـان تەڵاقـدا ﴿فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ﴾ عیددەیـان تـەواو بـوو ﴿فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ﴾ ئیتر قەدەغەیان(بەرگریـان) مەکـەن ﴿أَن يَنكِحْنَ أَزْوَاجَهُنَّ﴾ کـە شـووبکەن بەخەڵکانێکی تر کە دەبن بـە مێردیان ﴿إِذَا تَرَاضَوْا بَيْنَهُم﴾ ئەگـەر ڕێـك کەوتن لەنـاو خۆیانـدا ﴿بِالْمَعْرُوفِ﴾ بەباشـی ﴿ذَٰلِكَ يُوعَظُ بِهِ﴾ ئەمە پەنـد وئامۆژگاری تێدایـە ﴿مَن كَانَ مِنكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ بۆئەو کەسـەی کەبڕوای بەخواو بـەڕۆژی دوایی بێت لە ئێوە ﴿ذَٰلِكُمْ أَزْكَىٰ لَكُمْ وَأَطْهَرُ﴾ ئەم پەند وەرگرتنەتان باشـترەو پاکترە ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ چونکە خوا دەزانـێ و ئێـوە نایزانـن ﴿٢٣٢﴾ ﴿وَالْوَالِدَاتُ﴾ دایکان ﴿يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ﴾ شـیر بدەن بـە منداڵەکانیان ﴿حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ﴾ دوو سـاڵی تەواو ﴿لِمَنْ أَرَادَ﴾ (ئەمە) بۆکەسـێکە کە بیەوێت ﴿أَن يُتِمَّ الرَّضَاعَةَ﴾ شـیری تەواو بدات ﴿وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ﴾ لەسەر باوکەکەیە ﴿رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ﴾ ڕۆزی و کاڵای دایکەکان ﴿بِالْمَعْرُوفِ﴾ بەباشـی ﴿لَا تُكَلَّفُ نَفْسٌ إِلَّا وُسْعَهَا﴾ هیچ کەسـێك لەتوانای خۆی زیاتر داوای لێ ناکرێت ﴿لَا تُضَارَّ وَالِدَةٌ بِوَلَدِهَا﴾ با زیان نەگەیەندرێ بەهیچ دایکێك بەهۆی منداڵەکەیەوە ﴿وَلَا مَوْلُودٌ لَّهُ بِوَلَدِهِ﴾ وە بەهیچ باوکێـك بەهۆی منداڵەکەیەوە ﴿وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَٰلِكَ﴾ وە(ئەگەر باوکەکە مرد) لەسـەر میراتگرە وەکو ئەوەی(پێشـوونەفەقەی دایکی منداڵە کە بدات) ﴿فَإِنْ أَرَادَا فِصَالًا﴾ ئەمجا ئەگەر ویسـتیان(منداڵەکە لەشـیر ببڕنەوە(لەپێش دوو سـاڵەکەدا) ﴿عَن تَرَاضٍ مِّنْهُمَا وَتَشَاوُرٍ﴾ بەڕەزامەنـدی و ڕاوێژیـی هەردوولایەکیـان ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا﴾ ئـەوە گوناهیـان ناگـات ﴿وَإِنْ أَرَدتُّمْ﴾ وە ئەگـەر (ئێـوەی پیاوان) ویسـتان ﴿أَن تَسْتَرْضِعُوا أَوْلَادَكُمْ﴾ دایـەن بگرن بـۆ منداڵەکانتان ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ ئـەوە گوناهتان ناگات ﴿إِذَا سَلَّمْتُم﴾ ئەگـەر بیان دەنێ ﴿مَّا آتَيْتُم بِالْمَعْرُوفِ﴾ ئەوی بۆتان داناوون بەخۆشـی ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا﴾ وە لەخوا بترسن و بزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بینایە بەوەی کە دەیکەن ﴿٢٣٣﴾

﴿وَٱلَّذِينَ يُتَوَفَّوۡنَ مِنكُمۡ﴾ ئەو پیاوانەی کەدەمرن لەئێوە ﴿وَيَذَرُونَ أَزۡوَٰجٗا﴾ و هاوسەران جێ دەهێڵن ﴿يَتَرَبَّصۡنَ بِأَنفُسِهِنَّ﴾ هاوسەرەکانیان دەبێت چاوەڕوانی بکەن ﴿أَرۡبَعَةَ أَشۡهُرٖ وَعَشۡرٗاۖ﴾ چوار مانگ و دە شەو ﴿فَإِذَا بَلَغۡنَ أَجَلَهُنَّ﴾ ئەمجا کە عیدەیان تەواو بوو ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيۡكُمۡ﴾ ئیتر گوناهتان لەسەر نی یە (ئەی کەس وکاری ژن) ﴿فِيمَا فَعَلۡنَ فِيٓ أَنفُسِهِنَّ بِٱلۡمَعۡرُوفِۗ﴾ لەوەی کە (ئەو ژنانە) دەیکەن لەخۆیاندا بەپێ ی باوی ناو کۆمەڵ ﴿وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ خَبِيرٞ﴾ وە خوا ئاگادارە بەوەی کە دەیکەن ﴿٢٣٤﴾ ﴿وَلَا جُنَاحَ عَلَيۡكُمۡ﴾ وە گوناهتان ناگات ﴿فِيمَا عَرَّضۡتُم بِهِۦ مِنۡ خِطۡبَةِ ٱلنِّسَآءِ﴾ لە خوازبێنی ژنانی (مێرد مردوو) بە ناڕاستەوخۆ پێیان بڵێن ﴿أَوۡ أَكۡنَنتُمۡ فِيٓ أَنفُسِكُمۡۚ﴾ یا لەدڵی خۆتاندا(بڕیار بدەن) دەیانخوازن ﴿عَلِمَ ٱللَّهُ أَنَّكُمۡ﴾ خوای گەورە زانیویەتی کە بێگومان ئێوە ﴿سَتَذۡكُرُونَهُنَّ﴾ لەمەو دوا ناویان دەبەن ﴿وَلَٰكِن لَّا تُوَاعِدُوهُنَّ سِرًّا﴾ بەلام بەنهێنی بەڵێنیان پێ مەدەن ﴿إِلَّآ أَن تَقُولُواْ قَوۡلٗا مَّعۡرُوفٗاۚ﴾ مەگەر قسەیەك کەباش بێت ﴿وَلَا تَعۡزِمُواْ عُقۡدَةَ ٱلنِّكَاحِ﴾ وە بڕیاری مارەکردنیان مەدەن ﴿حَتَّىٰ يَبۡلُغَ ٱلۡكِتَٰبُ أَجَلَهُۥۚ﴾ تا عیدەکەیان تەواو دەبێت ﴿وَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّ ٱللَّهَ يَعۡلَمُ﴾ وە بزانن بێگومان خوا دەزانێت ﴿مَا فِيٓ أَنفُسِكُمۡ﴾ بەوەی کە لە دڵتاندایە ﴿فَٱحۡذَرُوهُۚ﴾ کەواتە خۆتان بپارێزن ﴿وَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّ ٱللَّهَ﴾ وە بزانن دڵنیابن کە خوا ﴿غَفُورٌ حَلِيمٞ﴾ لێخۆشبووی لەسەر خۆیە ﴿٢٣٥﴾ ﴿لَّا جُنَاحَ عَلَيۡكُمۡ﴾ گوناهتان لەسەر نی یە ﴿إِن طَلَّقۡتُمُ ٱلنِّسَآءَ﴾ ئەگەر ژنانێك تەلاق بدەن ﴿مَا لَمۡ تَمَسُّوهُنَّ﴾ کە هێشتا نەچووبنە لایان ﴿أَوۡ تَفۡرِضُواْ لَهُنَّ فَرِيضَةٗۚ﴾ یا مارەییتان بۆ دانەنابن ﴿وَمَتِّعُوهُنَّ﴾ وە بەهرەمەندیان بکەن (شتێکیان لەماڵی خۆتان بدەنێ) ﴿عَلَى ٱلۡمُوسِعِ قَدَرُهُۥ﴾ دەوڵەمەند بەپێ ی خۆی ﴿وَعَلَى ٱلۡمُقۡتِرِ قَدَرُهُۥ﴾ وە هەژار بەپێ ی خۆی ﴿مَتَٰعَۢا بِٱلۡمَعۡرُوفِۖ﴾ بەهرەو یارمەتی دانێك کە باو و نەریت بێت. ﴿حَقًّا عَلَى ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ ئەوە پێویستە لەسەر چاکەکاران ﴿٢٣٦﴾ ﴿وَإِن طَلَّقۡتُمُوهُنَّ﴾ وە ئەگەر ژنانتان تەلاق دا ﴿مِن قَبۡلِ أَن تَمَسُّوهُنَّ﴾ پێش ئەوەی بچنە لایان ﴿وَقَدۡ فَرَضۡتُمۡ لَهُنَّ فَرِيضَةٗ﴾ وە مارەیی تان بۆدانابوون ﴿فَنِصۡفُ مَا فَرَضۡتُمۡ﴾ ئەوە نیوەی مارەیی یەکەیان دەکەوێ ﴿إِلَّآ أَن يَعۡفُونَ﴾ مەگەر ئەوان (لێتان) خۆش بن ﴿أَوۡ يَعۡفُوَاْ ٱلَّذِي﴾ یان ئەو کەسە لە (مێرد) ی خۆش ببێت ﴿بِيَدِهِۦ عُقۡدَةُ ٱلنِّكَاحِۚ﴾ کە مارەبڕینەکەی بەدەستە ﴿وَأَن تَعۡفُوٓاْ أَقۡرَبُ لِلتَّقۡوَىٰۚ﴾ وە لێ خۆشبوونتان لە پارێزکاریەوە نزیکترە ﴿وَلَا تَنسَوُاْ ٱلۡفَضۡلَ بَيۡنَكُمۡۚ﴾ وە ئەو چاکەیەی کە لە نێوانتاندا بووە لەبیرتان نەچێتەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ بِمَا تَعۡمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بێگومان خوا بینایە بەوەی کەوا دەیکەن ﴿٢٣٧﴾

﴿حَٰفِظُواْ عَلَى ٱلصَّلَوَٰتِ﴾ ئاگاداری لە نوێژەکانتان بکەن وبیانپارێزن ﴿وَٱلصَّلَوٰةِ ٱلۡوُسۡطَىٰ﴾ وە(بەتایبەتی) نوێـژی ناوەڕاسـت(کە نوێژی عەسـرە) ﴿وَقُومُواْ لِلَّهِ قَٰنِتِينَ﴾ وە لە نوێژدا بوەسـتن بـۆ خوا بە گەردن کەچـی و (بێ قسـەکردن) ﴿٢٣٨﴾ ﴿فَإِنۡ خِفۡتُمۡ﴾ ئەمجا ئەگەر ترسـان ﴿فَرِجَالًا أَوۡ رُكۡبَانًاۖ﴾ (نوێژ بکەن) بە پیادە یان بەسـواری ﴿فَإِذَآ أَمِنتُمۡ﴾ کەترسـتان نەما ﴿فَٱذۡكُرُواْ ٱللَّهَ﴾ ئەوسا یادی خوا بکەن ﴿كَمَا عَلَّمَكُم﴾ بەوڕەنگـەی کەفێـری کردوون ﴿مَّا لَمۡ تَكُونُواْ تَعۡلَمُونَ﴾ ئـەوەی جـاران نەتاندەزانی ﴿٢٣٩﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ يُتَوَفَّوۡنَ مِنكُمۡ﴾ ئـەو پیاوانـەی دەمـردن لەئێـوە ﴿وَيَذَرُونَ أَزۡوَٰجًا﴾ پـاش خۆیـان ژنەکانیان بەجێ دەهێڵن ﴿وَصِيَّةً لِّأَزۡوَٰجِهِم﴾ (خوا فەرمانی کردووە) بە وەسیەت کردن بۆ ژنەکانیان ﴿مَّتَٰعًا إِلَى ٱلۡحَوۡلِ﴾ تاسـاڵێك بەخێـو بکرێن ﴿غَيۡرَ إِخۡرَاجٍۚ﴾ بێ ئـەوەی دەربکرێن (لە ماڵـی مێردیان) ﴿فَإِنۡ خَرَجۡنَ﴾ ئەمجا ئەگەر خۆیان چوونە دەرەوە ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيۡكُمۡ﴾ ئیتر هیچ گوناهتان لەسەر نی یە (ئەی کەس وکاری مێرد) ﴿فِي مَا فَعَلۡنَ فِيٓ أَنفُسِهِنَّ﴾ لەوەی کە ئەو ژنانە دەیکەن دەربارەی خۆیان ﴿مِن مَّعۡرُوفٖۗ﴾ بەباشیی ﴿وَٱللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٞ﴾ وەخوا زاڵ وباڵادەست و کار دروستە ﴿٢٤٠﴾ ﴿وَلِلۡمُطَلَّقَٰتِ مَتَٰعُۢ﴾ بۆ تەڵاق دراوان هەیە(بەسەر مێردەکانیانەوە) بەهرەمەند بکرێن (بە بڕێك پارە) ﴿بِٱلۡمَعۡرُوفِۖ﴾ بەباشی ﴿حَقًّا عَلَى ٱلۡمُتَّقِينَ﴾ (ئـەوە) پێویسـتە لەسـەر پارێـزکاران ﴿٢٤١﴾ ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ ٱللَّهُ لَكُمۡ ءَايَٰتِهِۦ﴾ ئـاوا خـوا ئایەتانی خۆیتان بۆ ڕوون دەکاتەوە ﴿لَعَلَّكُمۡ تَعۡقِلُونَ﴾ تاتێ بگەن و ژیربن ﴿٢٤٢﴾ ﴿أَلَمۡ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ﴾ ئایـا وردنەبویتەوە لەوانـەی ﴿خَرَجُواْ مِن دِيَٰرِهِمۡ﴾ کەلە وڵاتی خۆیـان دەرچوون ﴿وَهُمۡ أُلُوفٌ﴾ لە کاتێکدا کە ئەوان هەزاران(کەس) بوون ﴿حَذَرَ ٱلۡمَوۡتِ﴾ لەترسی مردن ﴿فَقَالَ لَهُمُ ٱللَّهُ مُوتُواْ﴾ ئەمجـا خـوا پێ ی وتـن بمرن ﴿ثُمَّ أَحۡيَٰهُمۡۚ﴾ لـە پاشـان زیندووی کردنـەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَذُو فَضۡلٍ﴾ بەڕاستی خوا خاوەنی چاکەیە ﴿عَلَى ٱلنَّاسِ﴾ بەسەر خەڵکەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵك ﴿لَا يَشۡكُرُونَ﴾ سوپاسی خوا ناکەن ﴿٢٤٣﴾ ﴿وَقَٰتِلُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ جەنگ بکەن لەڕێ ی خوادا ﴿وَٱعۡلَمُوٓاْ﴾ وە بزانـن ﴿أَنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٞ﴾ بەڕاسـتی خـوا بیسـەری زانایـە ﴿٢٤٤﴾ ﴿مَّن ذَا ٱلَّذِي يُقۡرِضُ ٱللَّهَ﴾ کێ یە ئەو کەسـەی قەرز بدات بەخوا ﴿قَرۡضًا حَسَنٗا﴾ بە قەرزێکی باش ﴿فَيُضَٰعِفَهُۥ لَهُۥٓ﴾ ئەمجا خوا بۆی زیاد دەکات ﴿أَضۡعَافٗا كَثِيرَةٗۚ﴾ بەزیاد کردنێکی زۆر ﴿وَٱللَّهُ يَقۡبِضُ وَيَبۡصُۜطُ﴾ وە خوا(ڕۆزی خۆی) ئەگرێتەوە وە فراوانی دەکات ﴿وَإِلَيۡهِ تُرۡجَعُونَ﴾ وە هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێنەوە ﴿٢٤٥﴾

﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الْمَلَإِ﴾ ئایا وورد نەبوویتەوە لەبەسەرهاتی دەستە و کۆمەڵێك لەکاربەدەست و ناودارانی ﴿مِن بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ بەنی ئیسرائیل (نەوەکانی یەعقوب) ﴿مِن بَعْدِ مُوسَىٰ﴾ لەدوای مووسا ﴿إِذْ قَالُوا لِنَبِيٍّ لَّهُمُ﴾ کە بەپێغەمبەرێکی خۆیان ووت ﴿ابْعَثْ لَنَا مَلِكًا﴾ پاشایەکمان بۆ بنێرە ﴿نُّقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ تا جەنگ بکەین لەڕێ ی خوادا ﴿قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ﴾ ووتی ئایا نزیك نییە ئێوە ﴿إِن كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ﴾ ئەگەر جەنگتان لەسەر فەرز و پێویست بکرێ ﴿أَلَّا تُقَاتِلُوا﴾ جەنگ نەکەن ﴿قَالُوا وَمَا لَنَا أَلَّا نُقَاتِلَ﴾ (لە وەڵامدا) ووتیان چ سودێکمان پێ دەگات ئەگەر جەنگ نەکەین ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەڕێ ی خوادا ﴿وَقَدْ أُخْرِجْنَا﴾ لەکاتێکدا کە دەرکراوین ﴿مِن دِيَارِنَا وَأَبْنَائِنَا﴾ لە وولاتمان و ماڵ و منداڵمانـدا ﴿فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ﴾ کەچی کاتێك جەنگیان لەسەر پێویست کرا ﴿تَوَلَّوْا﴾ پشتیان هەڵکرد ﴿إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ﴾ کەمێکیان نەبێت ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ﴾ خوایش ئاگادارە بەسەر ستەمکاراندا ﴿٢٤٦﴾ ﴿وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ﴾ وە پێغەمبەرەکەیان پێی ووتن ﴿إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ مَلِكًا﴾ بێگومان خوا طالووتی بۆ ناردن بە پادشا ﴿قَالُوا أَنَّىٰ يَكُونُ لَهُ الْمُلْكُ﴾ ووتیان ئەو چۆن ئەبێ بە پادشا ﴿عَلَيْنَا﴾ بەسەر ئێمەوە ﴿وَنَحْنُ أَحَقُّ بِالْمُلْكِ مِنْهُ﴾ کە ئێمە لەو شایستە ترین بەپادشایی ﴿وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً مِّنَ الْمَالِ﴾ وە دارایی زۆری نەدراوەتێ ﴿قَالَ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاهُ عَلَيْكُمْ﴾ فەرمووی: بەڕاستی خوا ئەوی هەڵبژاردووە بەسەر ئێوەدا ﴿وَزَادَهُ بَسْطَةً﴾ وە بەشی زیاتری داوەتێ لە فراوانی ﴿فِي الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ﴾ لەزانین و توانایی جەستە ﴿وَاللَّهُ يُؤْتِي مُلْكَهُ﴾ وە خوا موڵك و پاشایی خۆی دەدات ﴿مَن يَشَاءُ﴾ بەهەر کەس خۆی بیەوێ ﴿وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا(بەهرە) فراوان و زانایە. ﴿٢٤٧﴾ ﴿وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ﴾ وە پێغەمبەرەکەیان پێی ووتن ﴿إِنَّ آيَةَ مُلْكِهِ﴾ نیشانەی پادشای یەکەی ئەوەیە ﴿أَن يَأْتِيَكُمُ التَّابُوتُ﴾ کە سندوق و دارەمەیتەکەتان بۆ دێتەوە ﴿فِيهِ سَكِينَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ کەمایەی ئارامیتانە لەپەروەردگارتانەوە ﴿وَبَقِيَّةٌ مِّمَّا تَرَكَ﴾ لەگەڵ هەندێك لەکەلەپوری ﴿آلُ مُوسَىٰ وَآلُ هَارُونَ﴾ خانەدانی مووسا و هاروون ﴿تَحْمِلُهُ الْمَلَائِكَةُ﴾ فریشتە هەڵیدەگرن ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لَّكُمْ﴾ بێگومان لەمەدا نیشانە و بەڵگە هەیە بۆ ئێوە ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەرئێوە بڕوادار بن ﴿٢٤٨﴾

﴿فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ﴾ ئەمجا کاتێک کە طالوت بەخۆی و لەشکرەکەیەوە (لەشار) دەرچوون ﴿قَالَ إِنَّ اللَّهَ مُبْتَلِيكُم﴾ پێ ی ووتن بێگومان خوا تاقیتان دەکاتەوە ﴿بِنَهَرٍ﴾ بەچەمێك(ڕووبارێك) ﴿فَمَن شَرِبَ مِنْهُ﴾ ئەمجا هەرکەسێك لێی خواردەوە ﴿فَلَيْسَ مِنِّي﴾ ئەو لە(لەشکری) من نی یە ﴿وَمَن لَّمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي﴾ وە هەرکەسێك لێی نەچەشت ئەوە لە منە ﴿إِلَّا مَنِ اغْتَرَفَ غُرْفَةً﴾ مەگەر کەسێك پڕمشتێکی لێ بگرێ ﴿بِيَدِهِ﴾ بە دەستی خۆی(و بیخواتەوە) ﴿فَشَرِبُوا مِنْهُ﴾ جا هەموو تێریان لێ خواردەوە ﴿إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ﴾ کەمێکیان نەبێت ﴿فَلَمَّا جَاوَزَهُ هُوَ﴾ کاتێك طالوت لێ ی پەڕیبەوە ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ﴾ ئەوانەش بڕوایان هێنابوو لەگەڵیدا(یێ ئەوانەی کە تێریان لێ خواردەوە) ﴿قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ﴾ ووتیان: ئەمڕۆ ئێمە دەرەقەتی جالوت و لەشکرەکەی نایەین ﴿قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ﴾ وتیان: ئەوانەی کە پێیان وابوو ﴿أَنَّهُم مُّلَاقُو اللَّهِ﴾ بە خزمەت خوا دەگەن (لە ڕۆژی دوایی دا) ﴿كَم مِّن فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ﴾ زۆر دەستەی کەم زاڵ بووە بەسەر ﴿فِئَةً كَثِيرَةً﴾ دەستەی زۆردا ﴿بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ بەفەرمانی خوا ﴿وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾ وە خوا لەگەڵ خۆڕاگرانە ﴿٢٤٩﴾ ﴿وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ﴾ کاتێك کە ڕووبەڕووی جالوت و لەشکرەکەی وەستان ﴿قَالُوا﴾ ووتیان: ﴿رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا﴾ خوایە خۆڕاگری بڕێژە بەسەرماندا ﴿وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا﴾ وە پێمان جێگیر بکە ﴿وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ﴾ وە زاڵمان بکە بەسەر گەلی ﴿الْكَافِرِينَ﴾ بێ بڕوایاندا ﴿٢٥٠﴾ ﴿فَهَزَمُوهُم بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ ئەوسا بەفەرمانی خوا شکاندنیان ﴿وَقَتَلَ دَاوُودُ جَالُوتَ﴾ وە داوود (کە یەکێك بوو لەسەربازانی طالوت) جالوتی کوشت ﴿وَآتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ﴾ وە خوا پاشایەتی و پێغەمبەرێتی دایە ﴿وَعَلَّمَهُ مِمَّا يَشَاءُ﴾ وە ئەوەی ویستی فێری کرد ﴿وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ﴾ ئەگەر خوا خەڵکی لەناو نەبردایە ﴿بَعْضَهُم بِبَعْضٍ﴾ هەندێکیان بەهەندێکی تریان ﴿لَّفَسَدَتِ الْأَرْضُ﴾ هەموو سەر زەوی پڕدەبوو لە خراپە و تاوان ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ ذُو فَضْلٍ﴾ بەڵام خوا خاوەنی بەخششە ﴿عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ بەسەر هەموو جیهانیانەوە ﴿٢٥١﴾ ﴿تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ﴾ ئەم (بەسەرهاتانە) نیشانەکانی خوان ﴿نَتْلُوهَا عَلَيْكَ﴾ دەیان خوێنینەوە بەسەرتدا ﴿بِالْحَقِّ﴾ بەڕاستی ﴿وَإِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ وە بێگومان تۆ لە پێغەمبەرانیت ﴿٢٥٢﴾

﴿تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا﴾ ئەو پێغەمبەرانەی (کە باسکران) ڕێزمان داوە ﴿بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ هەندێکیان بەسەر هەندێکیاندا ﴿مِّنْهُم مَّن كَلَّمَ اللَّهُ﴾ لەو پێغەمبەرانە هی وایان بووە کە خوا قسەی لەگەڵ کردووە (وەك موسى عليه السلام) ﴿وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ﴾ وە هەندێکیانی بەرز کردوەتەوە چەند پلەیەك ﴿وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ﴾ وە دامان بە عیسای کوڕی مەریەم چەند بەڵگە و(موعجیزەیەکی) ئاشکرا ﴿وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ﴾ وە پشتگیریمان کرد بە فریشتەی سرووش(کە جبریلە) ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ﴾ ئەگەر خوا بیویستایە ﴿مَا اقْتَتَلَ الَّذِينَ مِن بَعْدِهِم﴾ ئەو گەلانەی کەلە دوای پێغەمبەرەکانیان دەهاتن لەگەڵ یەکدا نە ئەجەنگین ﴿مِّن بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ﴾ دوای ئەو نیشانە ڕۆشنانەی کەبۆیان هاتبوو ﴿وَلَٰكِنِ اخْتَلَفُوا﴾ بەڵام دووبەرەکی یان تێکەوت ﴿فَمِنْهُم مَّنْ آمَنَ﴾ ئەمجا هی وایان بوو بڕوای هێنا﴿وَمِنْهُم مَّن كَفَرَ﴾ وە هی وایان بوو بێ بڕوابوو ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ﴾ ئەگەر خوا بیویستایە ﴿مَا اقْتَتَلُوا﴾ یەکتریان نەدەکوشت و شەڕیان نەدەکرد ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ﴾ بەڵام ئەوەی خوا بیەوێت دەیکات. ﴿٢٥٣﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی بڕواتان هێناوە ﴿أَنفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُم﴾ ببەخشن لەو ڕۆزیەی کە پێمان داوون ﴿مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَ يَوْمٌ﴾ پێش ئەوەی کە ڕۆژێ بێ ﴿لَّا بَيْعٌ فِيهِ﴾ کە نە کڕین و فرۆشتنی تێدایە ﴿وَلَا خُلَّةٌ﴾ و نە دۆستایەتی و ئاشنایەتی تێدایە ﴿وَلَا شَفَاعَةٌ﴾ وە نە تکای تێدایە (تا ڕزگارتان کات لە سزا) ﴿وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ وە هەر بێ بڕوایانن ستەمکاران. ﴿٢٥٤﴾ ﴿اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ خوا ئەو خوایەیە کە هیچ پەرستراوێکی بەهەق و ڕاست نیە بێجگە لەو ﴿الْحَيُّ﴾ هەمیشە زیندووی ﴿الْقَيُّومُ﴾ ئەدبیر کەر و ڕاگر(ی بوونەوەر) ، ﴿لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ﴾ نە وەنەوز ئەیگرێ و نە خەو ﴿لَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ هەر هی ئەوە هەرچی لە ئاسمانەکان ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وەهەرچی لە زەوی دایە ﴿مَن ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِندَهُ﴾ کێ یە ئەو کەسەی لەو ڕۆژەدا بتوانێ تکای لەلا بکات ﴿إِلَّا بِإِذْنِهِ﴾ مەگەر بە ڕێ پێدانی خۆی نەبێت ﴿يَعْلَمُ﴾ ئاگادارە ﴿مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ﴾ بە ئەوەی لەبەردەمی (ئادەمی) یە وەیە(لە دونیا لە بەردەستیاندایە) ﴿وَمَا خَلْفَهُمْ﴾ وە ئەوەی لە دواوەیەتی(لە ڕۆژی دوایی بۆیان ئامادە کراوە) ﴿وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ﴾ وە کەس ئاگای نی یە لە هیچ شتێك ﴿مِّنْ عِلْمِهِ﴾ لە زانین و زانیاری ئەو(خوا) یە ﴿إِلَّا بِمَا شَاءَ﴾ مەگەر بەوەی کە خۆی بیەوێ ﴿وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ کورسی یەکەی خودا هەموو ئاسمانەکان و زەوی گرتۆتەوە ﴿وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا﴾ وە پارێزگاری کردنی ئاسمانەکان و زەوی بۆ خوا ئاسانە و (گران نییە) ﴿وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ﴾ وە هەر ئەوە بڵند پلەی پایە گەورە ﴿٢٥٥﴾ ﴿لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ﴾ بە هیچ جۆرێك زۆر لێ کردن لە دیندا نی یە (بۆ هاتنە ناو ئیسلام) ﴿قَد تَّبَيَّنَ﴾ چونکە بەڕاستی لە یەك جیابوەتەوە ﴿الرُّشْدُ﴾ ڕێنموونی و شارەزایی ﴿مِنَ الْغَيِّ﴾ لە گومڕایی و سەر لێ شێواوی (ئەم ئایەتە تایبەتە بە ئەوانەی ئایینی ئاسمانی یان هەیە) ﴿فَمَن يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ﴾ ئەمجا هەر کەس لە ڕێ ی بێ بڕوایی بگەڕێتەوە(بێ باوەڕ بێ بە هەر پەرستراوێك جگەلە خوا) ﴿وَيُؤْمِن بِاللَّهِ﴾ وە بڕوا بهێنێ بەخوا ﴿فَقَدِ اسْتَمْسَكَ﴾ ئەوە بێگومان بە توندی دەستی گرتووە ﴿بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ﴾ بە دەستە گیرەیەکی قایمی بەهێزی وا (کە ئیسلام، یان ئیمانەکەیەتی) ﴿لَا انفِصَامَ لَهَا﴾ کە بچڕان و بەربونی بۆ نی یە ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بیسەری زانایە ﴿٢٥٦﴾

﴿ٱللَّهُ وَلِيُّ﴾ خوا دۆست و پشتیوانی ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەوانەیە کە بڕوادارن ﴿يُخْرِجُهُم﴾ دەریان دەهێنێت ﴿مِّنَ ٱلظُّلُمَـٰتِ﴾ لە تاریکستانی بێ بڕوایی ﴿إِلَى ٱلنُّورِ﴾ بۆ ڕووناکی باوەڕو ڕێنموونیی ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟﴾ وە ئەوانەی کە بێ بڕوان ﴿أَوْلِيَآؤُهُمُ ٱلطَّـٰغُوتُ﴾ شەیتان دۆستیانە ﴿يُخْرِجُونَهُم﴾ دەریان دەهێنێ ﴿مِّنَ ٱلنُّورِ﴾ لە ڕووناکی (بیر و باوەڕ) ەوە ﴿إِلَى ٱلظُّلُمَـٰتِ﴾ بۆ تاریکستانی (گومڕایی) ﴿أُو۟لَـٰٓئِكَ﴾ ئەوانە ﴿أَصْحَـٰبُ ٱلنَّارِ﴾ هاوڕێی دۆزەخن ﴿هُمْ فِيهَا خَـٰلِدُونَ﴾ تیایا ئەمێننەوە هەتا هەتایە ﴿٢٥٧﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِى﴾ ئایا ئاوڕێك نادەیتەوە بەلای ئەو(نەمروود)ەی ﴿حَآجَّ إِبْرَٰهِـۧمَ﴾ کە دەمەقاڵێی کرد لە گەڵ ئیبراهیم(پێغەمبەر داعلیه السلام) ﴿فِى رَبِّهِۦٓ﴾ دەرحەق بە پەروەردگاری ﴿أَنْ ءَاتَىٰهُ ٱللَّهُ ٱلْمُلْكَ﴾ لەبەر ئەوەی خوا پادشایی دابوویە ﴿إِذْ قَالَ إِبْرَٰهِـۧمُ﴾ کاتێ کە ئیبراهیم(لە وەڵامی نەمروود دا) ووتی: ﴿رَبِّىَ ٱلَّذِى﴾ پەروەردگاری من ئەو زاتەیە ﴿يُحْىِۦ﴾ ژیان ئەداو ﴿وَيُمِيتُ﴾ ژیان دەستێنێ (ودەمرێنێت) ﴿قَالَ﴾ (نەمروود) ووتی: ﴿أَنَا۠ أُحْىِۦ﴾ منیش ژیان ئەدەم ﴿وَأُمِيتُ﴾ وە ژیان دەستێنم ودەشمرێنم(دوو زیندانی کراوی هێنا یەکێکیانی ئازاد کردو ئەوی دیکەیانی کوشت) ﴿قَالَ إِبْرَٰهِـۧمُ﴾ ئیبراهیم ووتی: ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ يَأْتِى بِٱلشَّمْسِ مِنَ ٱلْمَشْرِقِ﴾ بێگومان خوا خۆر لە ڕۆژهەڵاتەوە هەڵدەهێنێ ﴿فَأْتِ بِهَا مِنَ ٱلْمَغْرِبِ﴾ دە(ئەگەر دەتوانیت) تۆ لە ڕۆژئاواوە هەڵی بێنە ﴿فَبُهِتَ﴾ ئەمجا دەم کوت بوو ﴿ٱلَّذِى كَفَرَ﴾ ئەو بێ بڕوایە (نەمروود) ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّـٰلِمِينَ﴾ وە خوا ڕێنموونی گەلی ستەمکاران ناکات ﴿٢٥٨﴾ ﴿أَوْ كَٱلَّذِى﴾ یا وەك ئەو کەسە (عوزەیر) ﴿مَرَّ عَلَىٰ قَرْيَةٍ﴾ کە ڕابورد بەلای شارێکدا (بیت المقدس) ﴿وَهِىَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا﴾ لە کاتێکدا ئەو(شارە) دیوارەکانی ڕووخا بوو بەسەر سەربانەکانیدا ﴿قَالَ﴾ (عوزەیر) ووتی: ﴿أَنَّىٰ يُحْىِۦ هَـٰذِهِ ٱللَّهُ﴾ خوا چۆن ئەم شارە ئاوەدان دەکاتەوە ﴿بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ پاش مردنی ؟ (واتە پاش وێران بوونی) ﴿فَأَمَاتَهُ ٱللَّهُ مِا۟ئَةَ عَامٍ﴾ یەکسەر خوای گەورە (عوزەیری) سەد ساڵ مراند ﴿ثُمَّ بَعَثَهُۥ﴾ و پاشان زیندووی کردەوە ﴿قَالَ كَمْ لَبِثْتَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی: چەندە ماویتەوە لێرەدا ؟ ﴿قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ﴾ ووتی ڕۆژێك یا بەشێ لە ڕۆژێك ماومەتەوە ﴿قَالَ بَل لَّبِثْتَ مِا۟ئَةَ عَامٍ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی: نەخێر بەڵکو سەد ساڵ ماویتەوە ﴿فَٱنظُرْ إِلَىٰ طَعَامِكَ﴾ جا تەماشای خواردن و ﴿وَشَرَابِكَ﴾ خواردنەوەکەت بکە ﴿لَمْ يَتَسَنَّهْ﴾ تێك نەچووە ﴿وَٱنظُرْ إِلَىٰ حِمَارِكَ﴾ وە تەماشای گوێدرێژەکەت بکە ﴿وَلِنَجْعَلَكَ﴾ (وە زیندوومان کردیتەوە) تا بتگێڕین ﴿ءَايَةً لِّلنَّاسِ﴾ بە موعجیزە و (بەڵگە) بۆ خەڵکی ﴿وَٱنظُرْ إِلَى ٱلْعِظَامِ﴾ وە تەماشای ئێسقانەکانی (گوێدرێژەکەت) بکە ﴿كَيْفَ نُنشِزُهَا﴾ چۆن بەرزیان دەکەینەوە (لە شوێنی خۆیان) و یەکیان دەخەین ﴿ثُمَّ نَكْسُوهَا لَحْمًا﴾ پاشان گۆشتی بەسەردا دەهێنین ﴿فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُۥ﴾ ئەمجا کاتێ ئەمانە دەرکەوت بۆی (عوزەیر) ﴿قَالَ أَعْلَمُ﴾ ووتی: بەچاکی تێگەیشتم ﴿أَنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا خاوەن دەستەڵاتە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٢٥٩﴾

﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَٰهِـۧمُ﴾ (ئـەی موحـممەد بەیاد بهێنە) كاتێك كە ئیبراهیـم ووتی: ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿أَرِنِى﴾ نیشانم بدە ﴿كَيْفَ تُحْىِ ٱلْمَوْتَىٰ﴾ چۆن مردوو زیندوو دەكەیتەوە ؟ ﴿قَالَ﴾ (خوا) فەرمووی: ﴿أَوَلَمْ تُؤْمِن﴾ بـڕوات پێ ی نەهێناوە؟ ﴿قَالَ بَلَىٰ﴾ ووتی: بەڵێ بڕوام پێیەتی ﴿وَلَٰكِن لِّيَطْمَئِنَّ قَلْبِى﴾ بەڵام (ئەمەوێ ببینم) بۆئەوەی دڵنیا بم ﴿قَالَ﴾ (خوا) فەرمووی: ﴿فَخُذْ أَرْبَعَةً مِّنَ ٱلطَّيْرِ﴾ كەواتە چوار مەل بگرە ﴿فَصُرْهُنَّ إِلَيْكَ﴾ ئەمجا (سەریان ببڕە) و پارچە پارچەیان بكە ﴿ثُمَّ﴾ لەپاشدا ﴿ٱجْعَلْ عَلَىٰ كُلِّ جَبَلٍ مِّنْهُنَّ جُزْءًا﴾ هـەر پارچەیەكیان لەسـەر شـاخێك دابنێ ﴿ثُمَّ ٱدْعُهُنَّ﴾ لە پاشـان بانگیـان بكە ﴿يَأْتِينَكَ سَعْيًا﴾ بەپەلـە دێـن بـۆلات ﴿وَٱعْلَمْ﴾ وە چاك بزانـە و ﴿أَنَّ ٱللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ دڵنیابـە بێگومان خوا باڵادەسـتی كار بەجێ یـە (٢٦٠) ﴿مَّثَلُ ٱلَّذِينَ﴾ وێنەی (خێـری) ئەوانـەی ﴿يُنفِقُونَ أَمْوَٰلَهُمْ﴾ كـە ماڵـی خۆیـان دەبەخشـن ﴿فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لـە ڕێ ی خـوادا ﴿كَمَثَلِ حَبَّةٍ﴾ وەك دەنكە (تۆوێـك) وایـە (ڕوابێـت) و ﴿أَنۢبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ﴾ حـەوت گوڵـی گرتبێـت ﴿فِى كُلِّ سُنۢبُلَةٍ﴾ لەهـەر گوڵێكـدا ﴿مِّاْئَةُ حَبَّةٍ﴾ سـەد دانەی تێدا بێت ﴿وَٱللَّهُ يُضَٰعِفُ﴾ وە خوا لەمەش ، زیاتری دەكات ﴿لِمَن يَشَآءُ﴾ بـۆ هەر كەسـێك كە خـۆی بیەوێت ﴿وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خـوا خاوەن بەهرەی فراوانـی ئاگادارە (٢٦١) ﴿ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَٰلَهُمْ﴾ ئەوانەی كە ماڵ و دارایی خۆیان دەبەخشن ﴿فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لە ڕێ ی خوادا ﴿ثُمَّ لَا يُتْبِعُونَ مَآ أَنفَقُوا۟ مَنًّا وَلَآ أَذًى﴾ دوای ئـەوە هیـچ منەتێك نانێـن و ئازارێك (بـە دڵی هـەژاران) ناگەیەنن ﴿لَّهُمْ﴾ ئەو كەسـانە بۆیان هەیە ﴿أَجْرُهُمْ﴾ پاداشـتیان ﴿عِندَ رَبِّهِمْ﴾ لای پەروەردگاریان ﴿وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ﴾ وە هیـچ ترسـێكیان لەسـەر نی یـە ﴿وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ وە هیچ خـەم و خەفەتێكیان نیـە. (٢٦٢) ﴿قَوْلٌ مَّعْرُوفٌ﴾ قسـە وگوفتـاری جـوان وشـیرین ﴿وَمَغْفِرَةٌ﴾ و چاوپۆشـی (لە هەڵـەدا) ﴿خَيْرٌ﴾ چاكتـرە ﴿مِّن صَدَقَةٍ﴾ لـە خێرێـك ﴿يَتْبَعُهَآ أَذًى﴾ كە ئـازارو دڵ ئێشـاندنی بـە دوادا بێ ﴿وَٱللَّهُ غَنِىٌّ حَلِيمٌ﴾ خـوا دەوڵەمەند و بێ نیاز و لەسـەر خۆیـە (٢٦٣) ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَا تُبْطِلُوا۟﴾ پوچەڵی مەكەنەوە ﴿صَدَقَٰتِكُم﴾ خێرو بەخشینەكانتان ﴿بِٱلْمَنِّ﴾ بە منەت نـان ﴿وَٱلْأَذَىٰ﴾ و ئـازاردان و دڵ ئێشـان ﴿كَٱلَّذِى﴾ وەك ئـەو كەسـەی ﴿يُنفِقُ مَالَهُۥ﴾ ماڵ و سـامانی خۆی دەبەخشـێت ﴿رِئَآءَ ٱلنَّاسِ﴾ بۆ ڕووپامایی خەڵك ﴿وَلَا يُؤْمِنُ﴾ وە باوەڕی نی یە ﴿بِٱللَّهِ﴾ بەخوا ﴿وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ﴾ و بـە ڕۆژی دوایی ﴿فَمَثَلُهُۥ﴾ جا وێنەی ئـەو ناپاكە ﴿كَمَثَلِ صَفْوَانٍ﴾ وەك بەردێكی سـاف و لووس وایە ﴿عَلَيْهِ تُرَابٌ﴾ كە گڵێكی كەمی بەسـەرەوە بێـت ﴿فَأَصَابَهُۥ وَابِلٌ﴾ ئەمجا بارانێكی لێزمـەی لـێ بـدات ﴿فَتَرَكَهُۥ صَلْدًا﴾ وە بەردەكە بهێڵێتەوە بـە ڕووتیی ﴿لَّا يَقْدِرُونَ عَلَىٰ شَىْءٍ مِّمَّا كَسَبُوا۟﴾ ناتوانن دەستی بخەن هیچ شتێك لەوەی كە كردوویانە ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ وە خوا ڕێنموونی گەلی بێ بڕوا وخوا نەناس ناكات (٢٦٤)

﴿وَمَثَلُ ٱلَّذِينَ﴾ نموونەی ئەوانەی ﴿يُنفِقُونَ أَمْوَٰلَهُمُ﴾ کە ماڵ و دارایی خۆیان دەبەخشن ﴿ٱبْتِغَآءَ مَرْضَاتِ ٱللَّهِ﴾ لە پێناو ڕەزامەندی خوا ﴿وَتَثْبِيتًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ﴾ وە بۆ دامەزراندنی دڵ و دەرونیان (لەسەر چاکە) ﴿كَمَثَلِ جَنَّةٍ﴾ وەك باخێك وایە ﴿بِرَبْوَةٍ﴾ کە بە شوێنێکی بەرزەوەبێت ﴿أَصَابَهَا وَابِلٌ﴾ بارانی دڵۆپ گەورەی لێ بدات ﴿فَـَٔاتَتْ أُكُلَهَا ضِعْفَيْنِ﴾ ئەمجا میوەی خۆی بدات بە دوو هێندە ﴿فَإِن لَّمْ يُصِبْهَا وَابِلٌ﴾ وە ئەگەر بارانی دڵۆپ گەورەشی لێ نەدات ﴿فَطَلٌّ﴾ بارانی وورد لێی ئەدات (واتە بێ بەرهەم نابێت) ﴿وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ وە خوای گەورەش بینایە بەوەی کە دەیکەن ﴿٢٦٥﴾ ﴿أَيَوَدُّ أَحَدُكُمْ﴾ ئایا کەس لە ئێوە حەز دەکات ﴿أَن تَكُونَ لَهُۥ جَنَّةٌ﴾ کە باخێکی بێت ﴿مِّن نَّخِيلٍ﴾ لەدرەختی خورما ﴿وَأَعْنَابٍ﴾ وە جۆرەها درەختی ترێ و ڕەز ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ چەند جۆگە ئاو بڕوا بەژێریاندا ﴿لَهُۥ﴾ بۆ خاوەن باخەکە بێت ﴿فِيهَا﴾ لەناو ئەو باخەدا ﴿مِن كُلِّ ٱلثَّمَرَٰتِ﴾ لە هەموو جۆرە میوەیەك ﴿وَأَصَابَهُ﴾ لەکاتێکدا (خاوەنەکەی) دووچاری بێ ﴿ٱلْكِبَرُ﴾ پیری ﴿وَلَهُۥ﴾ وە بیبێ ﴿ذُرِّيَّةٌ ضُعَفَآءُ﴾ چەند منالێکی ووردی بێ دەسەلات ﴿فَأَصَابَهَآ إِعْصَارٌ﴾ ئەمجا گەردەلوولێکی لێ هەڵ بکات ﴿فِيهِ نَارٌ﴾ گڕو سەمومی تێدا بێ ﴿فَٱحْتَرَقَتْ﴾ یەکسەر باخەکە بسوتێ ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئا بەم ڕەنگە ﴿يُبَيِّنُ ٱللَّهُ لَكُمُ ٱلْـَٔايَٰتِ﴾ خوا نیشانەکانی (میهرەبانی) خۆیتان بۆ ڕوون دەکاتەوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە ﴿٢٦٦﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ ئەی ئەو کەسانەی بڕواتان هێناوە ﴿أَنفِقُوا۟﴾ ببەخشن ﴿مِن طَيِّبَٰتِ﴾ لە پاکترینی ﴿مَا كَسَبْتُمْ﴾ ئەوەی پەیداتان کردووە ﴿وَمِمَّآ أَخْرَجْنَا لَكُم﴾ وە لەوەی کە بۆمان دەرهێناوون (ڕوواندوون) ﴿مِّنَ ٱلْأَرْضِ﴾ لە زەوی ﴿وَلَا تَيَمَّمُوا۟ ٱلْخَبِيثَ مِنْهُ تُنفِقُونَ﴾ مەڕۆن لەوەی ببەخشن کە خراپە ﴿وَلَسْتُم بِـَٔاخِذِيهِ﴾ لە کاتێکدا کە خۆتان ئەو شتە خراپە وەرناگرن (ئەگەر بتان درێتێ) ﴿إِلَّآ أَن تُغْمِضُوا۟ فِيهِ﴾ مەگەر چاوی لێ بپۆشن ﴿وَٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ﴾ وە چاك بزانن کەخوا ﴿غَنِىٌّ حَمِيدٌ﴾ بێ نیازێکی شایستەی ستایشە ﴿٢٦٧﴾ ﴿ٱلشَّيْطَٰنُ يَعِدُكُمُ ٱلْفَقْرَ﴾ شەیتان دەتان ترسێنێ بە هەژاری ﴿وَيَأْمُرُكُم بِٱلْفَحْشَآءِ﴾ وەفەرمانتان پێدەدات بە خراپە ﴿وَٱللَّهُ يَعِدُكُم مَّغْفِرَةً مِّنْهُ وَفَضْلًا﴾ وە خوا بەڵێنی لێخۆشبوون و چاکەتان پێدەدات ﴿وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ﴾ خوا بەهرە فراوان میهرەبانی زانایە ﴿٢٦٨﴾ ﴿يُؤْتِى﴾ ئەی بەخشێ ﴿ٱلْحِكْمَةَ﴾ ژیری ودانایی ﴿مَن يَشَآءُ﴾ بە هەر کەسێك کە بیەوێ ﴿وَمَن يُؤْتَ ٱلْحِكْمَةَ﴾ وە هەر کەسێك ژیری و دانایی پێدرا ﴿فَقَدْ أُوتِىَ﴾ ئەوە بەڕاستی پێ ی دراوە ﴿خَيْرًا كَثِيرًا﴾ خێر و چاکەیەکی زۆر ﴿وَمَا يَذَّكَّرُ﴾ پەند وەرناگرن ﴿إِلَّآ أُو۟لُوا۟ ٱلْأَلْبَٰبِ﴾ تەنها خاوەن ژیریی و هۆشمەندەکان نەبێت ﴿٢٦٩﴾

﴿وَمَآ أَنفَقۡتُم﴾ ئەوەی بەخشییتتان ﴿مِّن نَّفَقَةٍ﴾ لەچاکە ﴿أَوۡ نَذَرۡتُم مِّن نَّذۡرٖ﴾ یا نەزرێکتان بڕیار دابێ ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ يَعۡلَمُهُۥۗ﴾ ئەوە بێگومان خوا ئاگای لێ یە ﴿وَمَا لِلظَّٰلِمِينَ﴾ وە بۆ ستەمکاران نیە ﴿مِنۡ أَنصَارٍ﴾ هیچ یارمەتی دەرێك ﴿٢٧٠﴾ ﴿إِن تُبۡدُواْ﴾ ئەگەر ئاشکرای بکەن ﴿ٱلصَّدَقَٰتِ﴾ خێرەکانتان ﴿فَنِعِمَّا هِيَۖ﴾ ئەوە کارێکی باشە ﴿وَإِن تُخۡفُوهَا﴾ وە ئەگەر بیشارنەوە ﴿وَتُؤۡتُوهَا﴾ و بیدەن ﴿ٱلۡفُقَرَآءَ﴾ بە هەژاران ﴿فَهُوَ خَيۡرٞ لَّكُمۡۚ﴾ ئەوە باشترە بۆ ئێوە ﴿وَيُكَفِّرُ عَنكُم﴾ وە خوا هەڵی ئەوەرێنێت لەسەرتان ودەیسڕێتەوە ﴿مِّن سَيِّـَٔاتِكُمۡۗ﴾ هێندێ لە گوناهەکانتان ﴿وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ خَبِيرٞ﴾ وە خوا بەوەی کە دەیکەن ئاگادارە ﴿٢٧١﴾ ﴿لَّيۡسَ عَلَيۡكَ﴾ لەسەر تۆ نی یە(ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿هُدَىٰهُمۡ﴾ ڕێنموونیی و موسوڵمان کردنی خەڵکی ﴿وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڵکو خوا ﴿يَهۡدِي مَن يَشَآءُۗ﴾ هەرکەسێکی بوێت هیدایەتی دەدات ﴿وَمَا تُنفِقُواْ﴾ وە ئەوەی ئێوە دەیبەخشن ﴿مِنۡ خَيۡرٖ﴾ لە دارایی (چاکە) ﴿فَلِأَنفُسِكُمۡۚ﴾ ئەوە (قازانجەکەی) بۆ خۆتانە ﴿وَمَا تُنفِقُونَ﴾ ئێوە هیچ نابەخشن ﴿إِلَّا ٱبۡتِغَآءَ وَجۡهِ ٱللَّهِۚ﴾ مەگەر بۆ ڕەزای خوا نەبێ ﴿وَمَا تُنفِقُواْ﴾ وەئەوەی دەیبەخشن ﴿مِنۡ خَيۡرٖ﴾ لەسامان و(چاکە) ﴿يُوَفَّ إِلَيۡكُمۡ﴾ پاداشتەکەیتان دەست دەکەوێتەوە ﴿وَأَنتُمۡ لَا تُظۡلَمُونَ﴾ و ئێوە ستەمتان لێ ناکرێ. ﴿٢٧٢﴾ ﴿لِلۡفُقَرَآءِ ٱلَّذِينَ﴾ (ئەم خێرە) بۆ ئەو هەژارانەیە ﴿أُحۡصِرُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ کەدەست و پێ بەستراون لە ڕێ ی خوادا ﴿لَا يَسۡتَطِيعُونَ﴾ ناتوانن ﴿ضَرۡبٗا فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ (بۆ ڕۆزی پەیدا کردن) بگەڕێن بە زەوی دا ﴿يَحۡسَبُهُمُ ٱلۡجَاهِلُ﴾ نەزانی بێ خەبەر وا هەست دەکات ئەوان ﴿أَغۡنِيَآءَ مِنَ ٱلتَّعَفُّفِ﴾ کەدەوڵەمەندن بەهۆی بێ نیازی یانەوە(سواڵ نەکردنیانەوە) ﴿تَعۡرِفُهُم﴾ تۆ(ئەی موحەممەد ﷺ) دەیان ناسییت ﴿بِسِيمَٰهُمۡ﴾ بە شێوەیاندا ﴿لَا يَسۡـَٔلُونَ ٱلنَّاسَ﴾ داوای هیچ لەکەس ناکەن ﴿إِلۡحَافٗاۗ﴾ بەزۆر(وەك سواڵ کەرانی تر) ﴿وَمَا تُنفِقُواْ﴾ وە ئەوەی دەیبەخشن ﴿مِنۡ خَيۡرٖ﴾ لە ماڵ و سامان ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ بِهِۦ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا ئاگادارە پێ ی ﴿٢٧٣﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمۡوَٰلَهُم﴾ ئەوانەی کە ماڵ و دارایی خۆیان دەبەخشن ﴿بِٱلَّيۡلِ﴾ بە شەو ﴿وَٱلنَّهَارِ﴾ و بە ڕۆژ ﴿سِرّٗا﴾ بە پەنهانی ﴿وَعَلَانِيَةٗ﴾ و بە ئاشکرا ﴿فَلَهُمۡ أَجۡرُهُمۡ﴾ ئا ئەوانە هەر پاداشتیان ﴿عِندَ رَبِّهِمۡ﴾ لای پەروەردگاریانە ﴿وَلَا خَوۡفٌ عَلَيۡهِمۡ﴾ وە هیچ ترسێکیان لە سەر نیە(لە داهاتوودا) ﴿وَلَا هُمۡ يَحۡزَنُونَ﴾ وە ئەوان خەفەت بار نابن لە ڕۆژی دواییدا ﴿٢٧٤﴾

﴿ٱلَّذِينَ يَأۡكُلُونَ ٱلرِّبَوٰاْ﴾ ئەوانەی کە سوود (ڕیبا) دەخۆن ﴿لَا يَقُومُونَ﴾ (کاتی زیندوو بوونەوە) ڕاست نابنەوە (لە گۆڕەکانیاندا) ﴿إِلَّا كَمَا يَقُومُ ٱلَّذِي﴾ مەگەر چۆن کەسێ ڕاست دەبێتەوە ﴿يَتَخَبَّطُهُ ٱلشَّيۡطَٰنُ مِنَ ٱلۡمَسِّۚ﴾ کە شەیتان دەستی لێ وەشاندبێ (وە تووشی فێ بووبێ) ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ قَالُوٓاْ﴾ ئەوە بەهۆی ئەوەوەیە، سوود خۆران وتیان: ﴿إِنَّمَا ٱلۡبَيۡعُ﴾ کڕین و فرۆشتن ﴿مِثۡلُ ٱلرِّبَوٰاْۗ﴾ وەك سوود وایە ﴿وَأَحَلَّ ٱللَّهُ ٱلۡبَيۡعَ﴾ لەکاتێکدا خوا ڕێ ی داوە بە کڕین و فرۆشتن وحەڵاڵی کردووە ﴿وَحَرَّمَ ٱلرِّبَوٰاْۚ﴾ بەڵام سوود (ڕیبا) ی قەدەغە کردووە ﴿فَمَن جَآءَهُۥ﴾ ئەمجا ئەو کەسەی پێی گەیشت ﴿مَوۡعِظَةٞ﴾ ئامۆژگاری یەك ﴿مِّن رَّبِّهِۦ﴾ لە پەروەردگاری یەوە ﴿فَٱنتَهَىٰ﴾ وە خێرا دەستی لێ هەڵگرت ﴿فَلَهُۥ مَا سَلَفَ﴾ ئەوا ئەوەی لەوەپێش وەری گرتووە بۆخۆیەتی(لە سوود خواردن) ﴿وَأَمۡرُهُۥٓ إِلَى ٱللَّهِۖ﴾ وە کاری ئەو حەواڵە بەخوایە﴿وَمَنۡ عَادَ﴾ وە ئەوەی گەڕایەوە(بۆ سوود خواردن) ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِۖ﴾ ئا ئەوانە هاوڕێی ئاگرن ﴿هُمۡ فِيهَا﴾ تیا دەمێننەوە ﴿خَٰلِدُونَ﴾ بە هەمیشەیی وهەتاهەتایی ﴿٢٧٥﴾ ﴿يَمۡحَقُ ٱللَّهُ ٱلرِّبَوٰاْ﴾ خوا فەڕ و بەرەکەتی سوود ناهێڵێت ﴿وَيُرۡبِي ٱلصَّدَقَٰتِۗ﴾ وە برەو بە خێرو بەخشین ئەدات وزیادی ئەکات ﴿وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ﴾ وە خوا خۆشی ناوێت ﴿كُلَّ كَفَّارٍ﴾ هیچ بێباوەڕ و ناسوپاسگوزارێکی ﴿أَثِيمٍ﴾ تاوانکار ﴿٢٧٦﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وە کردەوە باشەکانیان کردوە ﴿وَأَقَامُواْ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ وە نوێژیان بەهۆش و بیرەوە کردووە ﴿وَءَاتَوُاْ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ وە زەکاتیان داوە ﴿لَهُمۡ أَجۡرُهُمۡ﴾ تەنها پاداشتیان ﴿عِندَ رَبِّهِمۡ﴾ لای پەروەردگاریانە ﴿وَلَا خَوۡفٌ عَلَيۡهِمۡ﴾ وە هیچ ترسێکیان لەسەر نی یە(لەڕۆژی دواییدا) ﴿وَلَا هُمۡ يَحۡزَنُونَ﴾ وە هیچ خەفەتێك ڕوویان تێ ناکات. ﴿٢٧٧﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەو کەسانەی بڕواتان هێناوە (بە خوا) ﴿ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ لە خوا بترسن ﴿وَذَرُواْ﴾ وە دەست هەڵگرن ﴿مَا بَقِيَ مِنَ ٱلرِّبَوٰاْ﴾ لەو سودەی کە لای خەڵك ماوتانە ﴿إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿٢٧٨﴾ ﴿فَإِن لَّمۡ تَفۡعَلُواْ﴾ ئەمجا ئەگەر دەستتان لێ هەڵنەگرت ﴿فَأۡذَنُواْ﴾ کەواتە بزانن و ئاگادار بن ﴿بِحَرۡبٖ مِّنَ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦۖ﴾ جەنگ لەگەڵ خوداو پێغەمبەرەکەی ڕادەگەیەنن ﴿وَإِن تُبۡتُمۡ﴾ وە ئەگەر پەشیمان بوونەوە ﴿فَلَكُمۡ رُءُوسُ أَمۡوَٰلِكُمۡ﴾ ئەوا تەنها سەرمایەکانتان هی ئێوەیە ﴿لَا تَظۡلِمُونَ﴾ نەستەم بکەن(لە خەڵکی) ﴿وَلَا تُظۡلَمُونَ﴾ وە نەستەمتان لێ دەکرێت ﴿٢٧٩﴾ ﴿وَإِن كَانَ ذُو عُسۡرَةٖ﴾ وە ئەگەر قەرزدار نەداربوو ﴿فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيۡسَرَةٖۚ﴾ ئەوە با مۆڵەتی بدرێت تا خوا دەسەڵاتی دەدا ﴿وَأَن تَصَدَّقُواْ﴾ وە ئەگەر (لە قەرزەکە) ئازادیان بکەن ﴿خَيۡرٞ لَّكُمۡ﴾ باشترە بۆتان ﴿إِن كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ﴾ ئەگەر تێ بگەن ﴿٢٨٠﴾ ﴿وَٱتَّقُواْ﴾ وە بترسن ﴿يَوۡمٗا﴾ لە ڕۆژێك ﴿تُرۡجَعُونَ فِيهِ﴾ دەگەڕێنرێنەوە ﴿إِلَى ٱللَّهِۖ﴾ بۆ لای خوا ﴿ثُمَّ تُوَفَّىٰ﴾ لەپاشان پاداشت ئەدرێتەوە ﴿كُلُّ نَفۡسٖ﴾ بە هەموو کەسێك ﴿مَّا كَسَبَتۡ﴾ (پاداشت و سزای) ئەوەی کردوویەتی ﴿وَهُمۡ لَا يُظۡلَمُونَ﴾ وە ئەوان ستەمیان لێ ناکرێ ﴿٢٨١﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا تَدَايَنتُم بِدَيۡنٍ﴾ ئەگەر قەرزێکتان لەیەکتری کرد ﴿إِلَىٰٓ أَجَلٖ مُّسَمّٗى﴾ بۆ ماوەیەکی ناوبراو(دیاری کراو) ﴿فَٱكۡتُبُوهُۚ﴾ ئەوە بینووسن ﴿وَلۡيَكۡتُب﴾ وە با بینوسێ ﴿بَّيۡنَكُمۡ﴾ لە نێوانتاندا ﴿كَاتِبُۢ﴾ نووسەرێك ﴿بِٱلۡعَدۡلِۚ﴾ بەڕاستی (ودادوەری) ﴿وَلَا يَأۡبَ كَاتِبٌ﴾ وە هیچ نووسەرێك با سەرپێچی نەکات ﴿أَن يَكۡتُبَ﴾ لە نوسینی(سەنەدی قەرز) دا ﴿كَمَا عَلَّمَهُ ٱللَّهُۚ﴾ هەروەك خوا ئەوی فێری نووسین کردووە ﴿فَلۡيَكۡتُبۡ﴾ با بینوسێ ﴿وَلۡيُمۡلِلِ ٱلَّذِي﴾ وە با ئەو کەسە دەقی سەنەدەکە بڵێ وبیخوێنێتەوە ﴿عَلَيۡهِ ٱلۡحَقُّ﴾ کە قەرزەکەی بەسەرەوەیە ﴿وَلۡيَتَّقِ ٱللَّهَ رَبَّهُۥ﴾ وە لە پەروەردگاری بترسێ ﴿وَلَا يَبۡخَسۡ مِنۡهُ شَيۡـٔٗاۚ﴾ وە هیچی لێ کەم نەکاتەوە ﴿فَإِن كَانَ ٱلَّذِي﴾ ئەمجا ئەگەر ئەو کەسەی ﴿عَلَيۡهِ ٱلۡحَقُّ﴾ قەرزەکەی بەسەرەوەیە ﴿سَفِيهًا﴾ بێ عەقڵ بوو ﴿أَوۡ ضَعِيفًا﴾ یان ناتەواو بوو ﴿أَوۡ لَا يَسۡتَطِيعُ﴾ یا نەی دەتوانی ﴿أَن يُمِلَّ هُوَ﴾ خۆی دەقی سەنەدەکە بڵێت وبخوێنێتەوە ﴿فَلۡيُمۡلِلۡ وَلِيُّهُۥ﴾ ئەوە با گەورەکەی بیڵێت وبخوێنێتەوە ﴿بِٱلۡعَدۡلِۚ﴾ بەڕاستی (ودادپەروەری) ﴿وَٱسۡتَشۡهِدُواْ شَهِيدَيۡنِ﴾ وە دوو شاهید بگرن ﴿مِن رِّجَالِكُمۡۖ﴾ لە پیاوانی خۆتان(موسوڵمان) ﴿فَإِن لَّمۡ يَكُونَا رَجُلَيۡنِ﴾ ئەمجا ئەگەر دوو پیاو نەبوو ﴿فَرَجُلٞ وَٱمۡرَأَتَانِ﴾ ئەوە با پیاوێك و دوو ژن بن ﴿مِمَّن تَرۡضَوۡنَ﴾ لەوانەی کە پەسەندیان دەکەن ﴿مِنَ ٱلشُّهَدَآءِ﴾ لە شاهیدەکان ﴿أَن تَضِلَّ إِحۡدَىٰهُمَا﴾ بۆ ئەوەی ئەگەر یەکێکیان لەبیری چوو ﴿فَتُذَكِّرَ إِحۡدَىٰهُمَا ٱلۡأُخۡرَىٰۚ﴾ با ئەوی تریان بیری بخاتەوە ﴿وَلَا يَأۡبَ ٱلشُّهَدَآءُ﴾ با شایەتەکان سەرپێچی نەکەن ﴿إِذَا مَا دُعُواْۚ﴾ کاتێك بانگ کران (بۆ شایەتی دان) ﴿وَلَا تَسۡـَٔمُوٓاْ﴾ وە بێزار مەبن ﴿أَن تَكۡتُبُوهُ﴾ لەوەی کە بینوسن ﴿صَغِيرًا﴾ بچووك بێت ﴿أَوۡ كَبِيرًا﴾ یان گەورە ﴿إِلَىٰٓ أَجَلِهِۦۚ﴾ تا کاتی خۆی ﴿ذَٰلِكُمۡ أَقۡسَطُ عِندَ ٱللَّهِ﴾ ئەم نوسینەتان ڕاست ترە بەلای خواوە ﴿وَأَقۡوَمُ لِلشَّهَٰدَةِ﴾ وە چەسپێنەر ترە بۆ شایەتی دانەکە ﴿وَأَدۡنَىٰٓ أَلَّا تَرۡتَابُوٓاْ﴾ وە نزیك ترە لەوەی کە نەکەونە گومانەوە ﴿إِلَّآ أَن تَكُونَ تِجَٰرَةً﴾ مەگەر کاتێك ئەو کردەوەیە بازرگانیەکی ﴿حَاضِرَةٗ تُدِيرُونَهَا بَيۡنَكُمۡ﴾ دەست بە دەست بێ بیگێڕن لە ناو خۆتاندا ﴿فَلَيۡسَ عَلَيۡكُمۡ جُنَاحٌ﴾ ئەوە لەم کاتەدا گوناهتان ناگات ﴿أَلَّا تَكۡتُبُوهَاۗ﴾ ئەگەر نەینووسن ﴿وَأَشۡهِدُوٓاْ﴾ وە شاهید بگرن ﴿إِذَا تَبَايَعۡتُمۡۚ﴾ کاتێك کڕین و فرۆشتنتان کرد ﴿وَلَا يُضَآرَّ كَاتِبٞ وَلَا شَهِيدٞۚ﴾ و با زیان بە نووسەر و شاهید نەگەیەندرێ ﴿وَإِن تَفۡعَلُواْ﴾ وە ئەگەر زیانتان گەیاند ﴿فَإِنَّهُۥ فُسُوقُۢ بِكُمۡۗ﴾ ئەوە بێگومان گوناهتان دەگات ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۖ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿وَيُعَلِّمُكُمُ ٱللَّهُۗ﴾ وە خوا فێرتان دەکات ﴿وَٱللَّهُ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٞ﴾ وە خوا بە هەموو شتێك زانا وئاگادارە ﴿٢٨٢﴾

﴿وَإِن كُنتُمْ عَلَىٰ سَفَرٍ﴾ ئەگەر لەسەر سەفەر بوون ﴿وَلَمْ تَجِدُوا۟﴾ و دەستتان نەكەوت ﴿كَاتِبًا﴾ نووسەرێك ﴿فَرِهَٰنٌ مَّقْبُوضَةٌ﴾ ئەوە بارمتەیەك وەرگرن ﴿فَإِنْ أَمِنَ بَعْضُكُم بَعْضًا﴾ جا ئەگەر هەندێكتان لە هەندێكتان دڵنیا بوون ﴿فَلْيُؤَدِّ ٱلَّذِى ٱؤْتُمِنَ أَمَٰنَتَهُۥ﴾ با ئەو كەسەی كە بە ئەمین زانراوە سپاردەكە بداتەوە ﴿وَلْيَتَّقِ ٱللَّهَ رَبَّهُۥ﴾ وە با لە پەروەردگاری بترسێت ﴿وَلَا تَكْتُمُوا۟ ٱلشَّهَٰدَةَ﴾ وە شایەتی مەشارنەوە ﴿وَمَن يَكْتُمْهَا﴾ وە ئەو كەسەی بیشارێتەوە ﴿فَإِنَّهُۥٓ ءَاثِمٌ قَلْبُهُۥ﴾ ئەوە بەڕاستی بە دڵ گوناهبارە ﴿وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ﴾ وە خوا ئاگادارە بە هەموو كردەوەیەكتان (٢٨٣) ﴿لِّلَّهِ﴾ هەر هی خوایە ﴿مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەكانایە ﴿وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ و ئەوەی لە زەویدایە ﴿وَإِن تُبْدُوا۟﴾ ئەگەر ئاشكرای بكەن ﴿مَا فِىٓ أَنفُسِكُمْ﴾ ئەوەی لە دڵتاندایە ﴿أَوْ تُخْفُوهُ﴾ یا بیشارنەوە ﴿يُحَاسِبْكُم بِهِ ٱللَّهُ﴾ خوا محاسەبەتان دەكات لەسەری ﴿فَيَغْفِرُ لِمَن يَشَآءُ﴾ ئەوسا خۆش دەبێت لەو كەسەی كە بیەوێت ﴿وَيُعَذِّبُ مَن يَشَآءُ﴾ وە سزای كەسێك دەدات كە بیەوێت ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە خوا بەدەسەڵات و بەتوانایە بەسەر هەموو شتێكدا (٢٨٤) ﴿ءَامَنَ ٱلرَّسُولُ﴾ پێغەمبەر ﷺ بڕوای هێنا ﴿بِمَآ أُنزِلَ إِلَيْهِ﴾ بەو نامەیەی كە بۆی نێرراوە ﴿مِن رَّبِّهِۦ﴾ لە پەروەردگاریەوە ﴿وَٱلْمُؤْمِنُونَ﴾ لەگەڵ بڕوادارواندا ﴿كُلٌّ ءَامَنَ بِٱللَّهِ﴾ هەموو بڕوایان هێناوە بەخوا ﴿وَمَلَٰٓئِكَتِهِۦ﴾ وە بە فریشتەكانی ﴿وَكُتُبِهِۦ﴾ وە ب نامەكانی ﴿وَرُسُلِهِۦ﴾ وە بە پێغەمبەرانی ﴿لَا نُفَرِّقُ﴾ جیاوازی ناكەین ﴿بَيْنَ أَحَدٍ﴾ لە نێوان هیچ یەكێك ﴿مِّن رُّسُلِهِۦ﴾ لە پەیامبەرانی ﴿وَقَالُوا۟﴾ (بڕواداران) وتیان: (پێغەمبەر ئایینی خوای پێ گەیاندین ئێمەش) ﴿سَمِعْنَا﴾ بیستمان ﴿وَأَطَعْنَا﴾ فەرمانبەریمان كرد ﴿غُفْرَانَكَ رَبَّنَا﴾ داوای لێخۆشبوونت لێدەكەین ئەی پەروەردگارمان ﴿وَإِلَيْكَ ٱلْمَصِيرُ﴾ وە هەر بۆ لای تۆیە گەڕانەوە (٢٨٥) ﴿لَا يُكَلِّفُ ٱللَّهُ نَفْسًا﴾ خوا داوا لە هیچ كەسێك ناكات ﴿إِلَّا وُسْعَهَا﴾ مەگەر بە ئەندازەی توانای خۆی ﴿لَهَا مَا كَسَبَتْ﴾ (سوودی) بۆ خۆی هەیە هەر چاكەیەك بكات (با هەر بەدڵیش بێت) ﴿وَعَلَيْهَا مَا ٱكْتَسَبَتْ﴾ وە (زیانی) بۆ خۆیەتی هەر خراپەیەك بكات ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿لَا تُؤَاخِذْنَآ﴾ لێمان مەگرە ﴿إِن نَّسِينَآ﴾ ئەگەر كردەوەیەكی پێویستمان لەبیرچوو ﴿أَوْ أَخْطَأْنَا﴾ یا بەهەڵە گوناهێكمان كرد ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگار ﴿وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَآ إِصْرًا﴾ لەسەرمان دامەنێ باری قورس ﴿كَمَا حَمَلْتَهُۥ﴾ وەك ئەوەی داتنا ﴿عَلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِنَا﴾ لەسەر ئەوانەی پێش ئێمە (ئوممەتانی پێشووتر) ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿وَلَا تُحَمِّلْنَا﴾ بەڵای وامان بەسەردا مەدە ﴿مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِۦ﴾ كە بۆمان هەڵنەگیرێت ﴿وَٱعْفُ عَنَّا﴾ وە گوناهەكانمان بسڕەوە ﴿وَٱغْفِرْ لَنَا﴾ وە لێمان خۆشبە ﴿وَٱرْحَمْنَآ﴾ وە میهرەبانیمان لەگەڵدا بكە ﴿أَنتَ مَوْلَىٰنَا﴾ تۆی یاریدەدەرو پشتیوانمان ﴿فَٱنصُرْنَا﴾ كەواتە سەرمان بخە ﴿عَلَى ٱلْقَوْمِ﴾ بەسەر گەلی ﴿ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ بێ بڕوایاندا (٢٨٦)

سورەتی ﴿ آلِ عِمۡرَان ﴾

﴿ بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ الٓمٓ ﴾ تەنها خوا ماناکەی دەزانێت بە(ئەلیف، لام، میم) دەخوێنرێتەوە بۆ ماناکەی سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە (١) ﴿ ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ﴾ خوا ئەو خوایەیە کە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نیە جگە لە ئەو ﴿ ٱلۡحَيُّ ٱلۡقَيُّومُ ﴾ زیندووە و هەمیشە ڕاگری بونەوەرە. (٢) ﴿ نَزَّلَ عَلَيۡكَ ﴾ ناردوویەتیە خوارەوە بۆت ﴿ ٱلۡكِتَٰبَ ﴾ قورئان ﴿ بِٱلۡحَقِّ ﴾ بەڕاستی و دروستی ﴿ مُصَدِّقٗا ﴾ بەڕاست دانەری ﴿ لِّمَا بَيۡنَ يَدَيۡهِ ﴾ هەموو ئەو (کتێب) انە یە لەپێشیدا بوون ﴿ وَأَنزَلَ ٱلتَّوۡرَىٰةَ وَٱلۡإِنجِيلَ ﴾ وە تەورات و ئینجیلی ناردە خوارەوە (٣) ﴿ مِن قَبۡلُ ﴾ لەپێش قورئاندا ﴿ هُدٗى لِّلنَّاسِ ﴾ بەڕێنموونی خەڵکی ﴿ وَأَنزَلَ ﴾ وە ناردی یە خوارەوە ﴿ ٱلۡفُرۡقَانَۗ ﴾ فورقان(واتە: جیاکەرەوەی ڕاست و ناڕاست _ مەبەست پێ ی قورئانە) ﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ ﴾ بێگومان ئەوانەی کە بێ بڕوابوون ﴿ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ ﴾ بە ئایەت و بەڵگەکانی خوا ﴿ لَهُمۡ عَذَابٞ شَدِيدٞۗ ﴾ بۆیان هەیە (لە قیامەت دا) سزای سەخت ﴿ وَٱللَّهُ عَزِيزٞ ﴾ وە خوا باڵا دەست و بەتوانایە ﴿ ذُو ٱنتِقَامٍ ﴾ خاوەنی تۆڵەو سزایە (٤) ﴿ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَخۡفَىٰ عَلَيۡهِ شَيۡءٞ ﴾ بەڕاستی خوا هیچ شتێکی لێ وون نابێت. ﴿ فِي ٱلۡأَرۡضِ ﴾ نە لەزەوی ﴿ وَلَا فِي ٱلسَّمَآءِ ﴾ وە نە لەئاسماندا (٥) ﴿ هُوَ ٱلَّذِي ﴾ ئەو خوایە زاتێکە ﴿ يُصَوِّرُكُمۡ ﴾ شێوەتان ئەکێشێ ﴿ فِي ٱلۡأَرۡحَامِ ﴾ لە منداڵدانەکاندا ﴿ كَيۡفَ يَشَآءُۚ ﴾ چۆنی بووێ ﴿ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ﴾ هیچ پەرستراوێکی بەهەق و ڕاست نیە تەنها ئەو نەبێت ﴿ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ ﴾ زاڵی باڵادەستی کار بەجێ یە (٦) ﴿ هُوَ ٱلَّذِيٓ ﴾ ئەو خوایە ﴿ أَنزَلَ عَلَيۡكَ ﴾ ناردوویەتی یە خوارەوە بۆت ﴿ ٱلۡكِتَٰبَ ﴾ قورئان ﴿ مِنۡهُ ءَايَٰتٞ مُّحۡكَمَٰتٌ ﴾ هەندێکی لەئایەتەکانی (مەبەستەکانیان) ڕۆشنن ﴿ هُنَّ أُمُّ ٱلۡكِتَٰبِ ﴾ ئەو ئایەتانە بنەڕەتی قورئانن ﴿ وَأُخَرُ مُتَشَٰبِهَٰتٞۖ ﴾ وە ئەوانی تر (ئایەتانێکن کە مەبەستەکانیان) ڕۆشن نین ﴿ فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ﴾ ئەمجا ئەو کەسانەی ﴿ فِي قُلُوبِهِمۡ ﴾ کە لە دڵیاندا ﴿ زَيۡغٞ ﴾ لادان و چەوتی هەیە ﴿ فَيَتَّبِعُونَ ﴾ دوای ئەو ئایەتانە دەکەون ﴿ مَا تَشَٰبَهَ مِنۡهُ ﴾ کە لە قورئاندا موتەشابهن(هاوشێوەن ،واتاکانی ڕوشن نین) ﴿ ٱبۡتِغَآءَ ٱلۡفِتۡنَةِ ﴾ بۆ تێکدانی بیروباوەڕی موسوڵمانان ﴿ وَٱبۡتِغَآءَ تَأۡوِيلِهِۦۖ ﴾ وە بۆ ڕاڤە کردنی بە ئارەزووی ناپاکی خۆیان ﴿ وَمَا يَعۡلَمُ تَأۡوِيلَهُۥٓ ﴾ لە حاڵەتێکدا کەس ڕاڤە کردنی نازانێت ﴿ إِلَّا ٱللَّهُۗ ﴾ تەنیا خوا نەبێت ﴿ وَٱلرَّٰسِخُونَ فِي ٱلۡعِلۡمِ ﴾ لە گەڵ زانایان و ئەوانەی دامەزراوان لە زانینی علمی شەرعیدا ﴿ يَقُولُونَ ﴾ ئەڵێن ﴿ ءَامَنَّا بِهِۦ ﴾ ئێمە بڕوامان هێناوە بە(متشابە) ﴿ كُلّٞ مِّنۡ عِندِ رَبِّنَاۗ ﴾ هەمووی لە پەروەردگارمانەوەن ﴿ وَمَا يَذَّكَّرُ ﴾ بیر لە قورئان ناکەنەوە ﴿ إِلَّآ أُوْلُواْ ٱلۡأَلۡبَٰبِ ﴾ تەنها خاوەنانی ژیریی و بیر وهۆش نەبێت (٧) ﴿ رَبَّنَا ﴾ ئەڵێن ئەی پەروەردگارمان ﴿ لَا تُزِغۡ ﴾ لای مەدە(لە ڕێ ی ڕاست) ﴿ قُلُوبَنَا ﴾ دڵەکانمان ﴿ بَعۡدَ إِذۡ هَدَيۡتَنَا ﴾ دوای ئەوەی کە ڕێنموونیت کردین ﴿ وَهَبۡ لَنَا ﴾ وە پێمان ببەخشە ﴿ مِن لَّدُنكَ ﴾ لە لای خۆتەوە ﴿ رَحۡمَةًۚ ﴾ بەزەیی یەك (میهرەبانیەك) ﴿ إِنَّكَ أَنتَ ﴾ بەڕاستی هەر تۆی ﴿ ٱلۡوَهَّابُ ﴾ بەخشندە (٨) ﴿ رَبَّنَآ ﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿ إِنَّكَ ﴾ بێگومان تۆ ﴿ جَامِعُ ٱلنَّاسِ ﴾ کۆکەرەوەی خەڵکیت ﴿ لِيَوۡمٖ ﴾ بۆ ڕۆژێك ﴿ لَّا رَيۡبَ فِيهِۚ ﴾ کە هیچ گومانی تێدا نی یە ﴿ إِنَّ ٱللَّهَ ﴾ بەڕاستی خوا ﴿ لَا يُخۡلِفُ ٱلۡمِيعَادَ ﴾ بەڵێنی خۆی ناشکێنێت و دەیباتە سەر (٩)

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بێگومان ئەوانەی بێ بڕوا بوون ﴿لَن تُغْنِيَ عَنْهُمْ﴾ هەرگیز کەڵك و سوودیان پێ ناگەیەنێت ﴿أَمْوَٰلُهُمْ﴾ نە ماڵیان ﴿وَلَآ أَوْلَٰدُهُم﴾ وە نە منداڵیان ﴿مِّنَ ٱللَّهِ شَيْـًٔا﴾ لە (سزای) خوا بەهیچ شێوەیەك ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمْ﴾ وە ئا ئەوانە ﴿وَقُودُ ٱلنَّارِ﴾ سووتەمەنی دۆزەخن ﴿١٠﴾ ﴿كَدَأْبِ ءَالِ فِرْعَوْنَ﴾ (داب و باوی ئەم بێ بڕوایانە) وەك داب ونەریتی دەست و پێوەندەکانی فیرعەونە ﴿وَٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ و ئەوانەی لەپێش ئەواندا بوون وایە ﴿كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ کە نیشانەکانی ئێمەیان بە درۆزانی ﴿فَأَخَذَهُمُ ٱللَّهُ﴾ ئەمجا خواش گرتنی ﴿بِذُنُوبِهِمْ﴾ بەهۆی تاوانە کانیانەوە ﴿وَٱللَّهُ شَدِيدُ ٱلْعِقَابِ﴾ وە خوا تۆڵەی سەختە ﴿١١﴾ ﴿قُل﴾ بڵێ: ﴿لِّلَّذِينَ﴾ بەوانەی ﴿كَفَرُواْ﴾ کە بێ بڕوان ﴿سَتُغْلَبُونَ﴾ لەمەولا ئەشکێن و ژێر دەکەون ﴿وَتُحْشَرُونَ﴾ وە کۆدەکرێنەوە ﴿إِلَىٰ جَهَنَّمَ﴾ بەرەو دۆزەخ ﴿وَبِئْسَ ٱلْمِهَادُ﴾ کە ناخۆشترین شوێنە ﴿١٢﴾ ﴿قَدْ كَانَ لَكُمْ ءَايَةٌ﴾ بێگومان نیشانەیەکی گرنگ ڕوویدا بۆ ئێوە(ئەی موسوڵمانینە یان ئەی کافرەکان) ﴿فِي فِئَتَيْنِ ٱلْتَقَتَا﴾ لەو دوو دەستەی(کە لە جەنگی بەدردا) دایان بەیەکدا ﴿فِئَةٌ﴾ دەستەیەکیان ﴿تُقَٰتِلُ﴾ دەجەنگیین ﴿فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لە ڕێی خوادا ﴿وَأُخْرَىٰ كَافِرَةٌ﴾ وە ئەوەی تریان بێ بڕوابوون ﴿يَرَوْنَهُم مِّثْلَيْهِمْ﴾ موسوڵمانەکانیان ئەدیی بەدوو ئەوەندەی خۆیان ﴿رَأْيَ ٱلْعَيْنِ﴾ بە بینینی چاو ﴿وَٱللَّهُ يُؤَيِّدُ﴾ وە خوا پشت گیری دەکات ﴿بِنَصْرِهِۦ﴾ بە یارمەتی خۆی ﴿مَن يَشَآءُ﴾ بۆ هەرکەس بیەوێت ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەم یارمەتیدانەدا ﴿لَعِبْرَةً﴾ پەند وئامۆژگاری هەیە ﴿لِّأُوْلِي ٱلْأَبْصَٰرِ﴾ بۆ کەسانی خاوەن ژیری و بیروهۆش ﴿١٣﴾ ﴿زُيِّنَ﴾ جوان کراوە وڕازێنراوەتەوە ﴿لِلنَّاسِ﴾ بۆخەڵکی ﴿حُبُّ ٱلشَّهَوَٰتِ﴾ خۆشی و ئارەزوەکانی نەفس ﴿مِنَ ٱلنِّسَآءِ﴾ لە ئافرەتان ﴿وَٱلْبَنِينَ﴾ و کوڕ وکاڵی زۆر ﴿وَٱلْقَنَٰطِيرِ ٱلْمُقَنطَرَةِ﴾ و دارایی زۆری کەڵەکە کراو ﴿مِنَ ٱلذَّهَبِ﴾ لە ئاڵتون و زێڕ ﴿وَٱلْفِضَّةِ﴾ و زیو ﴿وَٱلْخَيْلِ﴾ و ئەسپ و ماینانی ﴿ٱلْمُسَوَّمَةِ﴾ نیشانەدار (بەسپێتی ناوچەوان و هەر چوار پەلی) ﴿وَٱلْأَنْعَٰمِ﴾ هەروەها ئاژەڵ و چوارپێ ﴿وَٱلْحَرْثِ﴾ و کشتوکاڵ ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەمانە ﴿مَتَٰعُ﴾ بەهرە و (کەل و پەل) ی ﴿ٱلْحَيَوٰةِ﴾ زیندەگانیی (ژیان) ی ﴿ٱلدُّنْيَا﴾ دونیان ﴿وَٱللَّهُ عِندَهُۥ﴾ وە لای خوا هەیە ﴿حُسْنُ ٱلْمَـَٔابِ﴾ خۆشترین جێگا و پاشەڕۆژ ﴿١٤﴾ ﴿قُلْ﴾ بڵێ: ﴿أَؤُنَبِّئُكُم﴾ خەبەرتان بدەمێ ﴿بِخَيْرٍ مِّن ذَٰلِكُمْ﴾ بەباشتر لەمانەتان ﴿لِلَّذِينَ ٱتَّقَوْاْ﴾ بۆ ئەوانەی کە پارێزیان کرد و لەخودا ترسان ﴿عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّٰتٌ﴾ لای پەروەردگاریان چەند بەهەشتێك هەیە ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا﴾ کە بەژێریاندا دەڕوات ﴿ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ ڕووبارەکان ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی و هەتا هەتایی تێیدا دەمێننەوە ﴿وَأَزْوَٰجٌ مُّطَهَّرَةٌ﴾ وە (بۆیان هەیە) ژنانی پاکیزە ﴿وَرِضْوَٰنٌ مِّنَ ٱللَّهِ﴾ وە ڕەزامەندی لە خواوە ﴿وَٱللَّهُ بَصِيرٌۢ بِٱلْعِبَادِ﴾ وە خوا بینایە بە بەندەکان ﴿١٥﴾

﴿ٱلَّذِينَ يَقُولُونَ﴾ (لە خوا ترسان) ئەوانەی کە دەڵێن ﴿رَبَّنَآ﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّنَآ﴾ بەڕاستی ئێمە ﴿ءَامَنَّا﴾ بڕوامان هێنا ﴿فَٱغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا﴾ دەی خۆش ببە لە گوناهەکانمان ﴿وَقِنَا﴾ وە بمانپارێزە ﴿عَذَابَ ٱلنَّارِ﴾ لە سزای ئاگری دۆزەخ (١٦) ﴿ٱلصَّـٰبِرِينَ﴾ (ئەوانە بریتین لە) ئارام گران ﴿وَٱلصَّـٰدِقِينَ﴾ و ڕاستگۆیان ﴿وَٱلْقَـٰنِتِينَ﴾ و فەرمانبەردارانی خودا ﴿وَٱلْمُنفِقِينَ﴾ و دارایی وماڵبەخشن ﴿وَٱلْمُسْتَغْفِرِينَ﴾ و ئەوانەی کە داوای لێ خۆشبوون دەکەن ﴿بِٱلْأَسْحَارِ﴾ لە پێش بەیانیاندا (١٧) ﴿شَهِدَ ٱللَّهُ﴾ خوا شایەتی ئەدات(واتە ڕای دەگەیەنێت و بەبەلگە دەیچەسپێنێت) ﴿أَنَّهُۥ لَآ إِلَـٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ کە بەڕاستی هیچ پەرستراوێکی بەهەق وڕاست نی یە ئەو نەبێت ﴿وَٱلْمَلَـٰٓئِكَةُ﴾ وە فریشتەکانیش شایەتی ئەدەن (واتە ئیقرار ئەکەن) ﴿وَأُو۟لُوا۟ ٱلْعِلْمِ﴾ وە خاوەن زانستەکان (زانایان) یش شایەتی ئەدەن(واتە باوەڕی چەسپاویان هەیە) ﴿قَآئِمًۢا بِٱلْقِسْطِ﴾ (خوا) هەمیشە دادپەروەری ڕاگرتوە ﴿لَآ إِلَـٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە جگە لە خوا ﴿ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ کە باڵادەستی کاربەجێ یە (١٨) ﴿إِنَّ ٱلدِّينَ﴾ بەڕاستی دینی پەسەند کراو ﴿عِندَ ٱللَّهِ﴾ لای خوا ﴿ٱلْإِسْلَـٰمُ﴾ (هەر) ئیسلامە ﴿وَمَا ٱخْتَلَفَ﴾ دوو بەرەکی نەکەوتنە ناو ﴿ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانەی ﴿أُوتُوا۟ ٱلْكِتَـٰبَ﴾ کە نامەیان بۆ هاتبوو ﴿إِلَّا مِنۢ بَعْدِ﴾ دوای ئەوە نەبێت ﴿مَا جَآءَهُمُ ٱلْعِلْمُ﴾ کە زانینی بەڕاستیان بۆ هات ﴿بَغْيًۢا بَيْنَهُمْ﴾ (ئەم لادانەشیان) لە ڕووی ستەم و حەسادەتەوە بوو لە نێو خۆیاندا ﴿وَمَن يَكْفُرْ بِـَٔايَـٰتِ ٱللَّهِ﴾ جا هەر کەسێك بێ بڕوا بێ بە ئایەتەکانی خوا(کە قورئانە) ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ سَرِيعُ ٱلْحِسَابِ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا زوو حسابی لەگەڵ دەکات (١٩) ﴿فَإِنْ حَآجُّوكَ﴾ ئەمجا ئەگەر(خاوەن نامەکان) دەمەقاڵێ یان لەگەڵ کردیت ﴿فَقُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆش بڵێ ﴿أَسْلَمْتُ وَجْهِىَ لِلَّهِ﴾ ڕووی خۆم سپارد بەخوا (وملکەچی ئەوم) ﴿وَمَنِ ٱتَّبَعَنِ﴾ لەگەڵ ئەوانەی پەیڕەوی من ئەکەن ﴿وَقُل لِّلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَـٰبَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەوانە کە نامەی تەورات و ئینجیلیان دراوەتێ(کە جولەکە و گاورەکانن) ﴿وَٱلْأُمِّيِّـۧنَ﴾ وە بە نەخوێندەوارەکان(هاوبەش پەیداکەرەکانی گەلی عەرەب) ﴿ءَأَسْلَمْتُمْ﴾ ئایا ئێوە موسوڵمان بوون ؟ ﴿فَإِنْ أَسْلَمُوا۟﴾ ئەمجا ئەگەر موسوڵمان بوون ﴿فَقَدِ ٱهْتَدَوا۟﴾ ئەوە بەڕاستی مانانی ئەوەیە کە هیدایەتیان وەرگرتووە ﴿وَّإِن تَوَلَّوْا۟﴾ وە ئەگەر ڕووشیان وەرگێڕا ﴿فَإِنَّمَا﴾ ئەوە بەڕاستی ﴿عَلَيْكَ ٱلْبَلَـٰغُ﴾ تۆ هەر ڕاگەیاندنت لەسەرە ﴿وَٱللَّهُ بَصِيرٌۢ بِٱلْعِبَادِ﴾ وە خوا بینایە بە بەندەکان (٢٠) ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكْفُرُونَ﴾ بێگومان ئەوانەی بێ بڕوان ﴿بِـَٔايَـٰتِ ٱللَّهِ﴾ بە ئایەتەکانی خوا(بە نیشانەکانی خوا) ﴿وَيَقْتُلُونَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ﴾ وە پێغەمبەران ئەکوژن ﴿بِغَيْرِ حَقٍّ﴾ بە ناڕەوا ﴿وَيَقْتُلُونَ ٱلَّذِينَ﴾ وە ئەو کەسانە ئەکوژن ﴿يَأْمُرُونَ﴾ کە فەرمان ئەدەن ﴿بِٱلْقِسْطِ﴾ بە دادگەری ﴿مِنَ ٱلنَّاسِ﴾ لە خەڵکی ﴿فَبَشِّرْهُم﴾ ئەوە مژدەیان بدەرێ (وەك سووکایەتی کردن وایە) ﴿بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ بە سزای پڕ لە ئازار (٢١) ﴿أُو۟لَـٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿حَبِطَتْ﴾ پووچ بووەتەوە ﴿أَعْمَـٰلُهُمْ﴾ کردەوەکانیان ﴿فِى ٱلدُّنْيَا﴾ لە دونیا ﴿وَٱلْـَٔاخِرَةِ﴾ وە لە ڕۆژی دوایی دا ﴿وَمَا لَهُم﴾ وە ئەوان نیانە ﴿مِّن نَّـٰصِرِينَ﴾ هیچ یارمەتیدەرێك (٢٢)

﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا ورد نابیتەوە ﴿إِلَى الَّذِينَ﴾ لەوانەی ﴿أُوتُوا﴾ پێیان دراوە ﴿نَصِيبًا﴾ بەشێك ﴿مِنَ الْكِتَابِ﴾ لە تەورات ﴿يُدْعَوْنَ﴾ بانگ دەكرێن ﴿إِلَىٰ كِتَابِ اللَّهِ﴾ بۆ لای كتێبی خوا(تەورات) ﴿لِيَحْكُمَ﴾ بۆ ئەوەی بڕیاربدات ﴿بَيْنَهُمْ﴾ لە نێوانیاندا ﴿ثُمَّ يَتَوَلَّىٰ فَرِيقٌ مِنْهُمْ﴾ لە پاشان دەستەیەك لەوان پشت هەڵدەكەن ﴿وَهُمْ مُعْرِضُونَ﴾ لە حاڵێكدا ئەوان ڕوو وەرگێڕن ﴿٢٣﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾ ئەمە بەهۆی ئەوەوەیە كە بێگومان ئەوان ﴿قَالُوا﴾ دەیان ووت: ﴿لَنْ تَمَسَّنَا﴾ هەرگیز بەر لەشمان ناكەوێت ﴿النَّارُ﴾ ئاگر ﴿إِلَّا أَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ﴾ تەنها چەند ڕۆژێكی ژمێررا و كەم نەبێت ﴿وَغَرَّهُمْ﴾ وە خەڵەتاندنی(و فریووی دان) ﴿فِي دِينِهِمْ﴾ لە دینەكەیاندا ﴿مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ ئەو درۆیانەی كە هەڵیان دەبەست ﴿٢٤﴾ ﴿فَكَيْفَ﴾ ئەمجا دەبێ حاڵیان چۆن بێت ﴿إِذَا جَمَعْنَاهُمْ﴾ ئەو كاتەی كە كۆیان دەكەینەوە ﴿لِيَوْمٍ﴾ لە ڕۆژێكدا ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ كە گومانی تێدا نی یە ﴿وَوُفِّيَتْ﴾ و پاداشتی تەواوی دەدرێتەوە ﴿كُلُّ نَفْسٍ﴾ هەموو كەسێك ﴿مَا كَسَبَتْ﴾ ئەوەی كردویەتی ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان هیچ ستەمێكیان لێ ناكرێت ﴿٢٥﴾ ﴿قُلِ اللَّهُمَّ﴾ بڵێ ئەی خوایە ﴿مَالِكَ الْمُلْكِ﴾ خاوەن دەسەڵات ﴿تُؤْتِي الْمُلْكَ﴾ دەسەڵات دەدەیت ﴿مَنْ تَشَاءُ﴾ بە هەر كەسێك كە بتەوێت ﴿وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ﴾ وە دەسەڵات ئەسێنیتەوە ﴿مِمَّنْ تَشَاءُ﴾ لە هەر كەسێك كە بتەوێت ﴿وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ﴾ وە بەڕێزی دەكەیت ئەوەی بتەوێت ﴿وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ﴾ وە بێ ڕێزی دەكەیت ئەوەی بتەوێت ﴿بِيَدِكَ﴾ تەنها بەدەستی تۆیە ﴿الْخَيْرُ﴾ هەموو چاكەیەك ﴿إِنَّكَ﴾ بەڕاستی تۆ ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ﴾ بەسەر هەموو شتێكدا ﴿قَدِيرٌ﴾ بە توانایت ﴿٢٦﴾ ﴿تُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ﴾ شەو دەكەیت بەناو ڕۆژدا ﴿وَتُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ﴾ وە ڕۆژ دەكەیت بەناو شەودا ﴿وَتُخْرِجُ الْحَيَّ﴾ وە زیندوو دەردێنی ﴿مِنَ الْمَيِّتِ﴾ لە مردوو ﴿وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ﴾ وە مردوو دەردێنی ﴿مِنَ الْحَيِّ﴾ لەزیندوو ﴿وَتَرْزُقُ﴾ وە ڕۆزی دەدەیت ﴿مَنْ تَشَاءُ﴾ بە هەر كەسێ كە بتەوێت ﴿بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ بەبێ حساب و بێ شومار ﴿٢٧﴾ ﴿لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ﴾ نابێ بڕواداران بێ باوەڕان بگرن ﴿أَوْلِيَاءَ﴾ بە دۆستی خۆیان ﴿مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ لەجیاتی بڕواداران ﴿وَمَنْ يَفْعَلْ ذَٰلِكَ﴾ وە هەر كەسێك وابكات ﴿فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ﴾ ئیتر پەیوەستی لەگەڵ خوادا نامێنێ ﴿إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاةً﴾ مەگەر بۆ خۆپاراستنتان بێت لێ یان (بەشێوەیەك كە بە دەم بیڵێن و بەدڵ باوەڕتان پێی نەبێت) ﴿وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ﴾ وە خوا دەتان ترسێنێت لە سزای خۆی ﴿وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ﴾ وە هەر بۆ لای خوایە گەڕانەوە ﴿٢٨﴾ ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿إِنْ تُخْفُوا﴾ ئەگەر بیشارنەوە ﴿مَا فِي صُدُورِكُمْ﴾ ئەوەی لە دڵتاندایە ﴿أَوْ تُبْدُوهُ﴾ یان ئاشكرای بكەن ﴿يَعْلَمْهُ اللَّهُ﴾ خوا پێ ی دەزانێ ﴿وَيَعْلَمُ﴾ وە دەیزانێت ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەكان ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئەوەی لەزەوی دایە ﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ﴾ وە خوا بەسەر هەموو شتێكدا ﴿قَدِيرٌ﴾ بە توانایە ﴿٢٩﴾

﴿يَوۡمَ تَجِدُ كُلُّ نَفۡسٖ﴾ (بترسن) لەو ڕۆژەی هەموو کەسێك ئەبینێت ﴿مَّا عَمِلَتۡ مِنۡ خَيۡرٖ﴾ هەر کارێکی باشی کردبێت ﴿مُّحۡضَرٗا﴾ ئامادەیە ﴿وَمَا عَمِلَتۡ مِن سُوٓءٖ﴾ وە هەر کارێکی خراپی کردبێت ﴿تَوَدُّ لَوۡ أَنَّ بَيۡنَهَا وَبَيۡنَهُۥٓ﴾ ئاوات دەخوازێت کە لە نێوان ئەو و کارە خراپەکەیدا ﴿أَمَدَۢا بَعِيدٗاۗ﴾ ماوەیەکی زۆر دوور ببوایە ﴿وَيُحَذِّرُكُمُ ٱللَّهُ﴾ وە خوا دەتان ترسێنێ ﴿نَفۡسَهُۥۗ﴾ لە سزای خۆی ﴿وَٱللَّهُ رَءُوفُۢ بِٱلۡعِبَادِ﴾ وە خوا میهرەبانە بە بەندەکانی خۆی. ﴿٣٠﴾ ﴿قُلۡ﴾ ئەی موحەممەد ﷺ بڵێ: ﴿إِن كُنتُمۡ﴾ ئەگەر ئێوە ﴿تُحِبُّونَ ٱللَّهَ﴾ خواتان خۆش دەوێت ﴿فَٱتَّبِعُونِي﴾ کەواتە دوای من بکەون ﴿يُحۡبِبۡكُمُ ٱللَّهُ﴾ تا خوا ئێوەی خۆش بوێت ﴿وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۚ﴾ وە لە گوناهەکانتان خۆش ببێت ﴿وَٱللَّهُ غَفُورٞ﴾ وە خوا لێخۆشبووی ﴿رَّحِيمٞ﴾ میهرەبانە ﴿٣١﴾ ﴿قُلۡ﴾ بڵێ: ﴿أَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَٱلرَّسُولَۖ﴾ فەرمانبەردار و گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەر بن ﴿فَإِن تَوَلَّوۡاْ﴾ ئەمجا ئەگەر پشت هەڵکەن ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ﴾ ئەوە بێگومان خوا ﴿لَا يُحِبُّ ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ بێ بڕوایانی خۆش ناوێت ﴿٣٢﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ ٱصۡطَفَىٰٓ﴾ بێگومان خوا هەڵی بژاردووە ﴿ءَادَمَ وَنُوحٗا﴾ ئادەم و نووح ﴿وَءَالَ إِبۡرَٰهِيمَ﴾ وە خانەوادەی ئیبراهیم ﴿وَءَالَ عِمۡرَٰنَ﴾ وە خانەوادەی عیمران ﴿عَلَى ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ بەسەر هەموو جیهانیاندا ﴿٣٣﴾ ﴿ذُرِّيَّةَۢ﴾ نەوەیەکن ﴿بَعۡضُهَا مِنۢ بَعۡضٖۗ﴾ هەندێکیان لە هەندێکیان کەوتوونەتەوە ﴿وَٱللَّهُ سَمِيعٌ﴾ وە خوا بیسەری ﴿عَلِيمٌ﴾ زانایە ﴿٣٤﴾ ﴿إِذۡ قَالَتِ ٱمۡرَأَتُ عِمۡرَٰنَ﴾ (بێنەوە بیر) کاتێك کە ژنی عیمران ووتی ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿إِنِّي نَذَرۡتُ لَكَ﴾ بێگومان من نەزرم کردوە بۆ تۆ ﴿مَا فِي بَطۡنِي مُحَرَّرٗا﴾ ئەوەی کە لە سکم دایە ئازادکراو بێت (بۆ خزمەتی خانەی تۆ کە بیت المقدس) ە ﴿فَتَقَبَّلۡ مِنِّيٓۖ﴾ دە تۆش (ئەم نەزرەم) لێ گیرا بکە ﴿إِنَّكَ أَنتَ﴾ بەڕاستی تۆ ﴿ٱلسَّمِيعُ ٱلۡعَلِيمُ﴾ بیسەری زانایت ﴿٣٥﴾ ﴿فَلَمَّا وَضَعَتۡهَا﴾ جا کاتێك کە سکەکەی دانا ﴿قَالَتۡ﴾ ووتی: ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿إِنِّي وَضَعۡتُهَآ أُنثَىٰ﴾ خۆ من کچم بوو ﴿وَٱللَّهُ أَعۡلَمُ﴾ بەڕاستی خوا زاناترە ﴿بِمَا وَضَعَتۡ﴾ بەوەی کە بوویەتی ﴿وَلَيۡسَ ٱلذَّكَرُ كَٱلۡأُنثَىٰۖ﴾ کوڕیش وەك کچ نی یە (مەبەست لەوەیە لەو کاتەدا کوڕان دەکران بە نەزر بۆ خزمەتکردنی بیت المقدس) ﴿وَإِنِّي سَمَّيۡتُهَا مَرۡيَمَ﴾ وە بێگومان منیش ناوم نا مەریەم ﴿وَإِنِّيٓ أُعِيذُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا﴾ وە من خۆی و نەوەی ئەپارێزم بە تۆ ﴿مِنَ ٱلشَّيۡطَٰنِ ٱلرَّجِيمِ﴾ لە شەیتانی دەرکراو ﴿٣٦﴾ ﴿فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا﴾ ئەمجا پەروەردگاری مەریەمی وەرگرت ﴿بِقَبُولٍ حَسَنٖ﴾ بەوەرگرتنێکی جوان ﴿وَأَنۢبَتَهَا﴾ وە ڕوواندی (پەروەردەی کرد) ﴿نَبَاتًا حَسَنٗا﴾ بە ڕوواندنێك (پەروەردەیەکی) جوان ﴿وَكَفَّلَهَا زَكَرِيَّاۖ﴾ وە زەکەریا دەستەبەریی کرد (ئەرکی ژیانی گرتە ئەستۆ و خودا کردی بەمامۆستای مەریەم) ﴿كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيۡهَا زَكَرِيَّا ٱلۡمِحۡرَابَ﴾ هەر کات زەکەریا بڕۆشتایە بۆ لای مەریەم لە شوێنی خواپەرستیەکەیدا ﴿وَجَدَ عِندَهَا رِزۡقٗاۖ﴾ خواردەمەنی ورزق و ڕۆزی لەلا دەبینی ﴿قَالَ﴾ (زەکەریا) ووتی: ﴿يَٰمَرۡيَمُ﴾ ئەی مەریەم ﴿أَنَّىٰ لَكِ هَٰذَاۖ﴾ ئەمەت لە کوێ بووە؟ ﴿قَالَتۡ﴾ (مەریەم) ووتی: ﴿هُوَ مِنۡ عِندِ ٱللَّهِۖ﴾ ئەوە لەلایەن خواوەیە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَرۡزُقُ﴾ بەڕاستی خوا ڕۆزی دەدات ﴿مَن يَشَآءُ﴾ بە هەر کەسێك کە بیەوێت ﴿بِغَيۡرِ حِسَابٍ﴾ بە بێ حساب و بێ شومار ﴿٣٧﴾

﴿هُنَالِكَ﴾ ئا لـەو کاتەدا ﴿دَعَا﴾ پاڕایـەوە ﴿زَكَرِيَّا رَبَّهُۥ﴾ زەکەریـا لە پەروەردگـاری ﴿قَالَ﴾ وتی: ﴿رَبِّ﴾ ئـەی پەروەردگـارم ﴿هَبْ لِى﴾ پێم ببەخشـە ﴿مِن لَّدُنكَ﴾ لەلایەنـی خۆتـەوە ﴿ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً﴾ کوڕێکی سرووشت پاك ﴿إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَآءِ﴾ بەڕاستی تۆ بیسەری پاڕانەوەیت ﴿٣٨﴾ ﴿فَنَادَتْهُ الْمَلَٰٓئِكَةُ﴾ جا فریشـتە بانگی لێکرد ﴿وَهُوَ قَآئِمٌ يُصَلِّى فِى الْمِحْرَابِ﴾ لەکاتێکدا کە زەکەریا لە میحرابەکەدا وەسـتابوو نوێـژی دەکرد ﴿أَنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكَ﴾ بەڕاسـتی خوا مـژدەت دەداتێ ﴿بِيَحْيَىٰ﴾ بە(کوڕێك نـاوی) یەحیایە ﴿مُصَدِّقًا﴾ کە بڕواهێنەرە ﴿بِكَلِمَةٍ مِّنَ اللَّهِ﴾ بە عیسای وتەی خوا ﴿وَسَيِّدًا﴾ و پێشەوایە ﴿وَحَصُورًا﴾ وە جڵەوگری نەفسـی خۆیەتـی ﴿وَنَبِيًّا مِّنَ الصَّٰلِحِينَ﴾ وە یەکێکە لە پێغەمبەرانـی چاك کردار ﴿٣٩﴾ ﴿قَالَ﴾ (زەکەریـا) وتـی: ﴿رَبِّ﴾ ئـەی پەروەردگارم ﴿أَنَّىٰ يَكُونُ لِى غُلَٰمٌ﴾ مـن چۆن کـوڕم دەبێت ﴿وَقَدْ بَلَغَنِىَ الْكِبَرُ﴾ لـە حاڵێکـدا بەڕاسـتی پیـری یەخەگیرم بـووە ﴿وَامْرَأَتِى عَاقِرٌ﴾ وە ژنەکەشـم نەزۆکە ؟ ﴿قَالَ﴾ (خـوای گـەورە) فەرمـووی ﴿كَذَٰلِكَ اللَّهُ﴾ ئیشـی خـوا وایـە ﴿يَفْعَلُ مَا يَشَآءُ﴾ چـی بوێت دەیـکات ﴿٤٠﴾ ﴿قَالَ﴾ (زەکەریـا) وتـی ﴿رَبِّ اجْعَل لِّىٓ ءَايَةً﴾ ئەی پەروەردگارم نیشـانەیەکم بۆ دابنێ ﴿قَالَ﴾(خـوای گەورە)فەرمـووی: ﴿ءَايَتُكَ﴾ نیشـانەکەت ئەوەیـە ﴿أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَٰثَةَ أَيَّامٍ﴾ کـە ناتوانیت قسە لەگەڵ خەڵکیدابکەیت سێ ڕۆژ ﴿إِلَّا رَمْزًا﴾ مەگەر بە ئاماژە (هێما) نەبێت ﴿وَاذْكُر رَّبَّكَ كَثِيرًا﴾ وە زۆر یـادی پەروەردگارت بکە ﴿وَسَبِّحْ﴾ و تەسـبیحاتی خوا بکـە ﴿بِالْعَشِىِّ﴾ بە ئێواران ﴿وَالْإِبْكَٰرِ﴾ و بەیانیـان ﴿٤١﴾ ﴿وَإِذْ قَالَتِ الْمَلَٰٓئِكَةُ﴾ (یـادی ئەوە بکـە) کاتێك کە فریشـتە (جیبرییل) وتـی : ﴿يَٰمَرْيَمُ﴾ ئـەی مەریـەم ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بێگومـان خـوا ﴿اصْطَفَىٰكِ﴾ تـۆی هەڵبـژارد ﴿وَطَهَّرَكِ﴾ و پاکـی کردیتـەوە (لـە هەموخوورەوشـتێکی ناشـیرین) ﴿وَاصْطَفَىٰكِ﴾ وە هەڵـی بـژاردوی ﴿عَلَىٰ نِسَآءِ الْعَٰلَمِينَ﴾ بەسـەر هەموو ژنانـی جیهاندا ﴿٤٢﴾ ﴿يَٰمَرْيَمُ اقْنُتِى لِرَبِّكِ﴾ ئەی مەریـەم فەرمانبەرداری پەروەردگارت بکە ﴿وَاسْجُدِى وَارْكَعِى﴾ وە سوژدەو کڕنووش بەرە ﴿مَعَ الرَّٰكِعِينَ﴾ لەگەڵ ئەوانەی کە سـوژدەو کڕنـوش دەبەن ﴿٤٣﴾ ﴿ذَٰلِكَ مِنْ أَنۢبَآءِ الْغَيْبِ﴾ ئەوەی وترا لـە هەواڵە پەنهانەکانن ﴿نُوحِيهِ إِلَيْكَ﴾ بـە وەحـی بـۆت دەنێریین (ئـەی موحەممـەد ﷺ) ﴿وَمَا كُنتَ لَدَيْهِمْ﴾ وە تۆ لە لای ئـەوان نەبوویت ﴿إِذْ يُلْقُونَ أَقْلَٰمَهُمْ﴾ کاتێك کە قەڵەمەکانیان هاوێشـت ﴿أَيُّهُمْ﴾ کامیان ﴿يَكْفُلُ مَرْيَمَ﴾ دەستەبەرێتی وسەرپەرشـتی وبەخێوکردنـی مەریەمیان بەردەکەوێـت ﴿وَمَا كُنتَ لَدَيْهِمْ﴾ وە تۆ لەلایان نەبوویت ﴿إِذْ يَخْتَصِمُونَ﴾ کە دەمەقاڵێیان دەکرد (لەم ڕووەوە) ﴿٤٤﴾ ﴿إِذْ قَالَتِ الْمَلَٰٓئِكَةُ﴾ کاتێك کە فریشتەکە وتی: ﴿يَٰمَرْيَمُ﴾ ئەی مەریەم ﴿إِنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكِ﴾ بێگومان خوا مژدەت دەداتێ ﴿بِكَلِمَةٍ مِّنْهُ﴾ بە وتەیەك لەوەوە ﴿اسْمُهُ الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ﴾ کـە ناوی مەسیح (عیسـا)ی کوڕی مەریەمە ﴿وَجِيهًا فِى الدُّنْيَا وَالْءَاخِرَةِ﴾ بەڕێزو پایەبەرزە لە هەردوو جیهاندا ﴿وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ﴾ وە لە نزیکانی خودایە ﴿٤٥﴾

﴿وَيُكَلِّمُ النَّاسَ﴾ وە قسە دەکات لەگەڵ خەڵکیدا ﴿فِي الْمَهْدِ﴾ لە بێشکەداو ﴿وَكَهْلًا﴾ لە (کاتی) گەورەیی دا ﴿وَمِنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە لە پیاو چاکانیشە ﴿٤٦﴾ ﴿قَالَتْ﴾ مەریەم ووتی: ﴿رَبِّ أَنَّى يَكُونُ لِي وَلَدٌ﴾ ئەی پەروەردگارم من چۆن منداڵم دەبێت ﴿وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ﴾ لە کاتێکدا کە پیاو نەهاتۆتە لام (لێم نەکەوتوە) ؟ ﴿قَالَ﴾ (جبریل) فەرمووی ﴿كَذَٰلِكِ اللَّهُ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ﴾ وایە(کە ئەڵێیت) خوا چی بوێت دروستی دەکات ﴿إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا﴾ کاتێك کە بڕیاری شتێکی دا ﴿فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ﴾ هەر ئەوەندەی دەوێت پێی بڵێت ﴿كُن فَيَكُونُ﴾ ببە، ئیتر دەبێت ﴿٤٧﴾ ﴿وَيُعَلِّمُهُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَاةَ وَالْإِنجِيلَ﴾ وە خوا فێری کتێب و دانایی وتەورات و ئینجیلی دەکات ﴿٤٨﴾ ﴿وَرَسُولًا﴾ وە پێغەمبەر(دەنێرێت) ﴿إِلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ بۆ بەنو ئیسرائیل (نەوەکانی یەعقوب) ﴿أَنِّي قَدْ جِئْتُكُم بِآيَةٍ﴾ (پێ یان دەڵێت) بەڕاستی من نیشانەیەکم بۆ هێناون ﴿مِّن رَّبِّكُمْ﴾ لە پەروەردگارتانەوە ﴿أَنِّي أَخْلُقُ لَكُم﴾ کە من بۆتان دروست دەکەم ﴿مِّنَ الطِّينِ﴾ لە قوڕ ﴿كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ﴾ (شتێك) لە وێنەی باڵندە ﴿فَأَنفُخُ فِيهِ﴾ ئەمجا فووی پیادەکەم ﴿فَيَكُونُ طَيْرًا﴾ یەکسەر دەبێت بە باڵندە ﴿بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ بە فەرمانی خوا ﴿وَأُبْرِئُ﴾ وە چاکی ئەکەمەوە ﴿الْأَكْمَهَ﴾ کوێری زکماك ﴿وَالْأَبْرَصَ﴾ و بەڵەك ﴿وَأُحْيِي الْمَوْتَىٰ﴾ وە مردوانیش زیندوو دەکەمەوە ﴿بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ بە فەرمانی خوا ﴿وَأُنَبِّئُكُم﴾ وە خەبەرتان دەدەمێ (لە خواوە) ﴿بِمَا تَأْكُلُونَ﴾ چی ئەخۆن ﴿وَمَا تَدَّخِرُونَ﴾ چی بە زەخیرە هەڵئەگرن ﴿فِي بُيُوتِكُمْ﴾ لە ماڵەکانتاندا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی هەیە لەم موعجیزانەدا ﴿لَآيَةً لَّكُمْ﴾ بەڵگە ونیشانەی بەهێز بۆ ئێوە (لەسەر ڕاستی پێغەمبەریەتی من) ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿٤٩﴾ ﴿وَمُصَدِّقًا﴾ وە(من هاتووم) بەبڕواهێنەر ﴿لِّمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَاةِ﴾ بەو تەوراتەی کەلە بەردەستمدایە ﴿وَلِأُحِلَّ لَكُم بَعْضَ الَّذِي﴾ وە هاتووم بۆ ئەوەی حەڵاڵ بکەم هێندێ لەو شتانەی ﴿حُرِّمَ عَلَيْكُمْ﴾ کە قەدەغە کراوە لێتان ﴿وَجِئْتُكُم بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ وە بەڵگەم بۆ هێناون لەلای پەروەردگارتانەوە ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ کەواتە بترسن لە (بێ فەرمانی) خوا ﴿وَأَطِيعُونِ﴾ وەفەرمانبەرداریم بکەن ﴿٥٠﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ﴾ بە ڕاستی خوا پەروەردگاری من و ئێوەیە ﴿فَاعْبُدُوهُ﴾ دەی بیپەرستن ﴿هَٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ﴾ تا ئەمەیە ڕێگای ڕاست ﴿٥١﴾ ﴿فَلَمَّا أَحَسَّ عِيسَىٰ﴾ ئەمجا کاتێك کە عیسا هەستی کرد ﴿مِنْهُمُ الْكُفْرَ﴾ بە بێ بڕوایی گەلەکەی ﴿قَالَ مَنْ أَنصَارِي إِلَى اللَّهِ﴾ ووتی: کێ لەگەڵ مندا یارمەتی دەری دینی خوایە ﴿قَالَ الْحَوَارِيُّونَ﴾ شاگردەکانی (حەوارییەکانی) ووتیان ﴿نَحْنُ أَنصَارُ اللَّهِ﴾ ئێمە یارمەتی دەری دینی خواین ﴿آمَنَّا بِاللَّهِ﴾ بڕوامان بە خوا هێناوە ﴿وَاشْهَدْ﴾ و تۆ ئەی عیسا شاهید بە ﴿بِأَنَّا مُسْلِمُونَ﴾ کە ئێمە گوێڕایەڵ وملکەچی ئەوین ﴿٥٢﴾

﴿رَبَّنَآ ءَامَنَّا﴾ ئەی پەروەردگارمان ئێمە باوەڕمان هێنا ﴿بِمَآ أَنزَلۡتَ﴾ بەوەی کە ناردووتەتە خوارەوە ﴿وَٱتَّبَعۡنَا ٱلرَّسُولَ﴾ وە پەیڕەوی پێغەمبەری تۆمان کرد ﴿فَٱكۡتُبۡنَا﴾ دەی خوایە ناومان بنوسە (بمانژمێرە) ﴿مَعَ ٱلشَّٰهِدِينَ﴾ لە دەفتەری بڕواداران (یەکتاپەرست)دا ﴿٥٣﴾ ﴿وَمَكَرُواْ﴾ (جوولەکەکان) پیلانیان گێڕا(بۆ کوشتنی عیسا) ﴿وَمَكَرَ ٱللَّهُۖ﴾ خواش لە بەرانبەردا پیلانی لێ‌ گێڕان ﴿وَٱللَّهُ خَيۡرُ ٱلۡمَٰكِرِينَ﴾ وەخواش چاکترین پیلان گێڕە (لەبەرانبەر پیلان گێڕاندا بۆ پووچەڵکردنەوەی فرۆفێڵەکانیان) ﴿٥٤﴾ ﴿إِذۡ قَالَ ٱللَّهُ يَٰعِيسَىٰٓ﴾ (بیهێنەرەوە یادت) کاتێ‌ خوا فەرمووی ئەی عیسا ﴿إِنِّي مُتَوَفِّيكَ وَرَافِعُكَ إِلَيَّ﴾ من تۆ دەبەمەوە و بەرزت دەکەمەوە بۆ لای خۆم ﴿وَمُطَهِّرُكَ مِنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ وە پاك كەرەوەی تۆم لە (هاودەمی) ئەوانەی کە بێ‌ باوەڕ بوون ﴿وَجَاعِلُ ٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُوكَ﴾ وە پەیڕەوانی (ڕاستەقینەی) تۆ بەرز دەکەمەوە ﴿فَوۡقَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ﴾ بەسەر بێ‌ بڕواياندا ﴿إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلۡقِيَٰمَةِۖ﴾ تا ڕۆژی دوایی ﴿ثُمَّ إِلَيَّ مَرۡجِعُكُمۡ﴾ پاشان گەڕانەوەتان بۆ لای منە ﴿فَأَحۡكُمُ بَيۡنَكُمۡ﴾ ئەمجا بڕیار دەدەم لە نێوانتاندا ﴿فِيمَا كُنتُمۡ فِيهِ تَخۡتَلِفُونَ﴾ لەو شتانەی کە تیایاندا جیاوازو ناکۆکن ﴿٥٥﴾ ﴿فَأَمَّا ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ جا ئەوانەی بێ‌ بڕوابوون ﴿فَأُعَذِّبُهُمۡ﴾ سزایان دەدەم ﴿عَذَابٗا شَدِيدٗا﴾ بەسزای سەخت ﴿فِي ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةِ﴾ لە دونیاو ڕۆژی دوایشدا ﴿وَمَا لَهُم مِّن نَّٰصِرِينَ﴾ وە ئەوانە هیچ یارمەتیدەرێکیان نی یە ﴿٥٦﴾ ﴿وَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ بەڵام ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وە کردەوە باشەکانیان کردووە ﴿فَيُوَفِّيهِمۡ أُجُورَهُمۡۗ﴾ ئەوە خوا بەتەواوی پاداشتیان دەداتەوە ﴿وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بێگومان خوا ستەمکارانی خۆش ناوێت ﴿٥٧﴾ ﴿ذَٰلِكَ نَتۡلُوهُ عَلَيۡكَ﴾ ئەم بەسەرهاتانەی کە ئەیان خوێنینەوە بەسەرتدا (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿مِنَ ٱلۡأٓيَٰتِ﴾ لە ئایەت وبەڵگە ونیشانەکان ﴿وَٱلذِّكۡرِ ٱلۡحَكِيمِ﴾ و قورئانی پڕ لە حیکمەتن ﴿٥٨﴾ ﴿إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِندَ ٱللَّهِ﴾ بەڕاستی وێنەی(دروست بوونی) عیسا لای خوا﴿كَمَثَلِ ءَادَمَۖ﴾ وەك وێنەی ئادەم وایە ﴿خَلَقَهُۥ مِن تُرَابٖ﴾ کە دروستی کرد لە گڵ‌ ﴿ثُمَّ قَالَ لَهُۥ﴾ لە پاشان پێی ووت ﴿كُن فَيَكُونُ﴾ ببە، ئەویش بوو (بەمرۆڤ) ﴿٥٩﴾ ﴿ٱلۡحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾ قسەی ڕاست ئەوەیە کە لە خواوە بەتۆ گەیشت ﴿فَلَا تَكُن مِّنَ ٱلۡمُمۡتَرِينَ﴾ کەواتە لە گومانداران مەبە ﴿٦٠﴾ ﴿فَمَنۡ حَآجَّكَ فِيهِ﴾ ئەمجا هەر کەسێك دەمە قاڵێی لەگەڵ‌ کردیت(لە بارەی عیساوە) ﴿مِنۢ بَعۡدِ مَا جَآءَكَ مِنَ ٱلۡعِلۡمِ﴾ دوای ئەو زانینەی کە(بەوەحی) بۆت هات ﴿فَقُلۡ تَعَالَوۡاْ﴾ تۆش پێیان بڵێ‌ وەرن ﴿نَدۡعُ أَبۡنَآءَنَا وَأَبۡنَآءَكُمۡ﴾ با بانگی کوڕەکانمان و کوڕەکانتان بکەین ﴿وَنِسَآءَنَا وَنِسَآءَكُمۡ﴾ وە (بانگی) ژنەکانمان و ژنەکانتان بکەین ﴿وَأَنفُسَنَا وَأَنفُسَكُمۡ﴾ وە (بانگی) خۆمان و خۆتان بکەین ﴿ثُمَّ نَبۡتَهِلۡ﴾ لە پاشاندا (هەموومان) لەخوا بپاڕێینەوە ﴿فَنَجۡعَل لَّعۡنَتَ ٱللَّهِ﴾ ئەمجا نەفرەتی خوا بکەین ﴿عَلَى ٱلۡكَٰذِبِينَ﴾ لە وانەمان کە لەدرۆزنان ﴿٦١﴾

﴿إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ ٱلْقَصَصُ ٱلْحَقُّ﴾ بێگومان هەر ئەمەیە چیرۆك و داستانی ڕاست و دروست ﴿وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ﴾ وەهیچ پەرستراوێکی بەڕاستی نی یە ﴿إِلَّا ٱللَّهُ﴾ تەنها خوانەبێ ﴿وَإِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿لَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ تەنها خۆی بالادەستی کار دروستە ﴿٦٢﴾ ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾ ئەمجا ئەگەر پشتیان هەڵکرد. ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا ئاگادارە ﴿بِٱلْمُفْسِدِينَ﴾ بە کردەوەی بەدکاران (گەندەڵکاران) ﴿٦٣﴾ ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ﴾ ئەی خاوەن نامەکان ﴿تَعَالَوْا﴾ وەرن ﴿إِلَىٰ كَلِمَةٍ﴾ بۆ لای ووتەیەکی ﴿سَوَآءٍ﴾ ڕاست و (یەکسان) ﴿بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ﴾ لە نێوان ئێمە و ئێوەدا ﴿أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا ٱللَّهَ﴾ کە جگە لەخوا نەپەرستین ﴿وَلَا نُشْرِكَ بِهِۦ شَيْـًٔا﴾ وە هیچ شتێك نەکەین بە هاوبەشی ﴿وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ وە هێندێکمان هێندێکمان بە پەروەردگار دانەنێین ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾ ئەمجا ئەگەر پشتیان هەڵکرد ﴿فَقُولُوا﴾ ئێوەش بڵێن: ﴿ٱشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ﴾ ئێوە شاهید بن کە ئێمە فەرمانبەردار و گوێڕایەڵ و ملکەچی خوداین ﴿٦٤﴾ ﴿يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ﴾ ئەی خاوەن نامەکان ﴿لِمَ تُحَآجُّونَ فِىٓ إِبْرَٰهِيمَ﴾ بۆچی دەمەقاڵێ دەکەن دەربارەی ئیبراهیم ﴿وَمَآ أُنزِلَتِ ٱلتَّوْرَىٰةُ وَٱلْإِنجِيلُ﴾ لە کاتێکدا کە تەورات و ئینجیل نەنێرراونەتە خوارەوە ﴿إِلَّا مِنۢ بَعْدِهِۦٓ﴾ لە دوای ئیبراهیم نەبێت ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی بۆ تێ ناگەن ؟ ﴿٦٥﴾ ﴿هَٰٓأَنتُمْ﴾ ئاگاداربن ئێوە ﴿هَٰٓؤُلَآءِ حَٰجَجْتُمْ﴾ ئەوانەن کەدەمە قاڵێتان کرد ﴿فِيمَا لَكُم بِهِۦ عِلْمٌ﴾ لەوەی کە شتێکتان لێدەزانی ﴿فَلِمَ تُحَآجُّونَ فِيمَا لَيْسَ لَكُم بِهِۦ عِلْمٌ﴾ ئەی بۆ دەمە قاڵێ دەکەن لە شتێکدا کە هیچی لێ نازانن ﴿وَٱللَّهُ يَعْلَمُ﴾ وە خوا دەیزانێ ﴿وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ وە ئێوە نازانن ﴿٦٦﴾ ﴿مَا كَانَ إِبْرَٰهِيمُ يَهُودِيًّا﴾ ئیبراهیم نەجولەکە بووەو ﴿وَلَا نَصْرَانِيًّا﴾ نەگاوور ﴿وَلَٰكِن كَانَ حَنِيفًا مُّسْلِمًا﴾ بەڵکو پاك و خواپەرست و گوێڕایەڵ و ملکەچ بوو ﴿وَمَا كَانَ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ﴾ وە لە هاوبەش پەیداکەران نەبوو ﴿٦٧﴾ ﴿إِنَّ أَوْلَى ٱلنَّاسِ بِإِبْرَٰهِيمَ﴾ بێگومان نزیکترین کەس لە ئیبراهیم ﴿لَلَّذِينَ ٱتَّبَعُوهُ﴾ ئەوانەن کە وەختی خۆی پەیڕەویان کرد ﴿وَهَٰذَا ٱلنَّبِىُّ﴾ وە ئەم پێغەمبەرەو ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا﴾ ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿وَٱللَّهُ وَلِىُّ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە خوا دۆستی بڕوادارانە ﴿٦٨﴾ ﴿وَدَّت﴾ حەزیان دەکرد ﴿طَّآئِفَةٌ مِّنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ﴾ دەستەیەك لە خاوەن نامەکان ﴿لَوْ يُضِلُّونَكُمْ﴾ کە گومڕاتان بکەن ﴿وَمَا يُضِلُّونَ﴾ لە کاتێکدا کەس گومڕا ناکەن ﴿إِلَّآ أَنفُسَهُمْ﴾ خۆیان نەبێت ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ﴾ بەڵام هەستی پێ ناکەن (تێ ناگەن) ﴿٦٩﴾ ﴿يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ﴾ ئەی خاوەن نامەکان ﴿لِمَ تَكْفُرُونَ﴾ بۆ بێ بڕوا دەبن ﴿بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ بە ئایەتەکانی خوا ﴿وَأَنتُمْ تَشْهَدُونَ﴾ لە کاتێکدا کە شایەتی دەدەن (لە سەر ڕاستی ئەوان) ﴿٧٠﴾

﴿يَٰٓأَهۡلَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ ئەی خاوەن نامەکان ﴿لِمَ تَلۡبِسُونَ ٱلۡحَقَّ بِٱلۡبَٰطِلِ﴾ بۆ پۆشـاکی درۆ ئەکەن بەبەر ڕاستی دا ﴿وَتَكۡتُمُونَ ٱلۡحَقَّ﴾ وەڕاستەکە دەشـارنەوە ﴿وَأَنتُمۡ تَعۡلَمُونَ﴾ لـە کاتێکـدا خۆشـتان ئەمـە دەزانـن ﴿٧١﴾ ﴿وَقَالَت طَّآئِفَةٞ مِّنۡ أَهۡلِ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ وە دەسـتەیەك لەخـاوەن نامـەکان ووتیـان (بـە هەندێکیـان) ﴿ءَامِنُواْ بِٱلَّذِيٓ﴾ بڕوابێنن بەو قورئانە ﴿أُنزِلَ عَلَى ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ کە نێرراوەتە خوارەوە بۆ ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿وَجۡهَ ٱلنَّهَارِ﴾ سـەرلە بەیانیـان (بەفێـڵ) ﴿وَٱكۡفُرُوٓاْ ءَاخِرَهُۥ﴾ وە بـێ بـڕوا بینەوە دەمـەو ئێوارە ﴿لَعَلَّهُمۡ يَرۡجِعُونَ﴾ بەڵکـو ئەوانیش پەشـیمان ببنـەوە ﴿٧٢﴾ ﴿وَلَا تُؤۡمِنُوٓاْ﴾ باوەڕتـان نەبێت ﴿إِلَّا لِمَن تَبِعَ دِينَكُمۡ﴾ مەگەر بە کەسـێك کە دوای دینی ئێوە کەوتبێت ﴿قُلۡ إِنَّ ٱلۡهُدَىٰ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: بەڕاسـتی ڕێنموونـی ﴿هُدَى ٱللَّهِ﴾ هـەر ڕێنموونی خوایە ﴿أَن يُؤۡتَىٰٓ أَحَدٞ مِّثۡلَ مَآ أُوتِيتُمۡ﴾ (ئەی خـاوەن نامەکان ئێوە پێتـان گرانـە) کە بدرێ بە یەکێکی تر وێنەی ئەو دینەی کە بـە ئێوە دراوە ﴿أَوۡ يُحَآجُّوكُمۡ﴾ یا دەمەقاڵێتان لەگـەڵ بکەن(بۆڕتـان بـدەن) ﴿عِندَ رَبِّكُمۡۗ﴾ لای پەروەردگارتان ﴿قُلۡ﴾ (ئـەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿إِنَّ ٱلۡفَضۡلَ بِيَدِ ٱللَّهِ﴾ بەڕاسـتی ئـەو بەهرەیە(واتە پێغەمبەرایەتی) بەدەسـتی خوایە ﴿يُؤۡتِيهِ مَن يَشَآءُۗ﴾ دەیـدات بەهەر کەسـێك کە بیەوێـت ﴿وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٞ﴾ وە خوا خاوەنی بەخششـی زۆر و زانایە. ﴿٧٣﴾ ﴿يَخۡتَصُّ بِرَحۡمَتِهِۦ﴾ ئەو(خوایە) ڕەحمەت و میهرەبانی خۆی تایبەت دەکات ﴿مَن يَشَآءُۗ﴾ بۆ هەرکەسێك بیەوێـت (شـیاوی بێـت) ﴿وَٱللَّهُ ذُو ٱلۡفَضۡلِ ٱلۡعَظِيمِ﴾ وە خـوا خاوەنـی بەخشـش و بەهـرەی گەورەیـە ﴿٧٤﴾ ﴿وَمِنۡ أَهۡلِ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ وە لە ناو خاوەن نامەکانی هی وا هەیە ﴿مَنۡ إِن تَأۡمَنۡهُ بِقِنطَارٖ﴾ ئەگەر خەزنەیەك بە سـپاردە لای دابنێی ﴿يُؤَدِّهِۦٓ إِلَيۡكَ﴾ دەتداتەوە ﴿وَمِنۡهُم مَّنۡ﴾ وە هی واشـیان تیایە ﴿إِن تَأۡمَنۡهُ بِدِينَارٖ﴾ ئەگـەر دینارێکـی لا دابنێیـت ﴿لَّا يُؤَدِّهِۦٓ إِلَيۡكَ﴾ ناتداتەوە ﴿إِلَّا مَا دُمۡتَ عَلَيۡهِ قَآئِمٗاۗ﴾ مەگەر بەسـەریەوە بوەسـتیت ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ﴾ ئـەم ناپاکی یـە بەهۆی ئەوەوە بوو ﴿قَالُواْ﴾ کـە دەیان ووت: ﴿لَيۡسَ عَلَيۡنَا فِي ٱلۡأُمِّيِّـۧنَ سَبِيلٞ﴾ گوناهمـان ناگات لـە خواردنی ماڵی ئەم نەخوێندەوارانە (واتە عەرەبەکان) ﴿وَيَقُولُونَ عَلَى ٱللَّهِ ٱلۡكَذِبَ﴾ وە درۆ بـەدەم خـواوە دەکەن ﴿وَهُمۡ يَعۡلَمُونَ﴾ وە خۆیان دەزانـن (کە درۆ دەکەن) ﴿٧٥﴾ ﴿بَلَىٰۚ﴾ نەخێـر واتـی یە (وەك دەڵێن) ﴿مَنۡ أَوۡفَىٰ بِعَهۡدِهِۦ﴾ هەر کەسـێك پەیمانی خـۆی بەجێ بهێنێت ﴿وَٱتَّقَىٰ﴾ وە پاریـزکاری بـکات ولەخـودا بترسـێت ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلۡمُتَّقِينَ﴾ ئـەوە بەڕاسـتی خـوا پارێزکارانـی خـۆش دەوێـت ﴿٧٦﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَشۡتَرُونَ﴾ بێگومـان ئەوانەی دەیفرۆشـن ﴿بِعَهۡدِ ٱللَّهِ﴾ پەیمانـی خـوا ﴿وَأَيۡمَٰنِهِمۡ﴾ و سـوێندەکانی خۆیـان ﴿ثَمَنٗا قَلِيلًا﴾ بە نرخێکی کـەم ﴿أُوْلَٰٓئِكَ﴾ ئەوانە ﴿لَا خَلَٰقَ لَهُمۡ﴾ بێ بەشـن (لە بەهرەی خوا) ﴿فِي ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایی دا ﴿وَلَا يُكَلِّمُهُمُ ٱللَّهُ﴾ وە خوا قسـەیان لەگەڵ نـاکات ﴿وَلَا يَنظُرُ إِلَيۡهِمۡ﴾ وە تەماشاشـیان نـاکات ﴿يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ لـە ڕۆژی قیامەتدا ﴿وَلَا يُزَكِّيهِمۡ﴾ و لـە گوناهیان خۆش نابێت وپاکیان ناکاتەوە ﴿وَلَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٞ﴾ وە بۆ ئەوان هەیە سزای بە ئێش و ئازار ﴿٧٧﴾

﴿وَإِنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا﴾ بە ڕاستی لە خاوەن نامەکان دەستەیەك هەیە ﴿يَلْوُۥنَ أَلْسِنَتَهُم بِٱلْكِتَٰبِ﴾ (ناو بەناو نامەکەیان تێکدەدەن و) زمانیان با ئەدەن و ئەپێچنەوە بە خوێندنەوەی کتێبەکەیان (تەورات) ﴿لِتَحْسَبُوهُ مِنَ ٱلْكِتَٰبِ﴾ تا تۆ وا بزانیت لە نامەی خوایە ﴿وَمَا هُوَ مِنَ ٱلْكِتَٰبِ﴾ (لە کاتێکدا) کە ئەوە لە نامەی خوا نی یە ﴿وَيَقُولُونَ﴾ وە دەڵێن ﴿هُوَ مِنْ عِندِ ٱللَّهِ﴾ ئەوە لە خواوەیە ﴿وَمَا هُوَ مِنْ عِندِ ٱللَّهِ﴾ لە کاتێکدا کە ئەوە لە خواوە نی یە ﴿وَيَقُولُونَ عَلَى ٱللَّهِ ٱلْكَذِبَ﴾ وە درۆ بەدەم خواوە دەکەن و ﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ خۆشیان دەزانن (کە درۆیە) ﴿٧٨﴾ ﴿مَا كَانَ لِبَشَرٍ﴾ نابێ بۆ هیچ ئادەمی یەك ﴿أَن يُؤْتِيَهُ ٱللَّهُ ٱلْكِتَٰبَ وَٱلْحُكْمَ وَٱلنُّبُوَّةَ﴾ کە خوا نامەو شەریعەت و پێغەمبەرێتی دابێتێ ﴿ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ﴾ پاشان بە خەڵکی بڵێت ﴿كُونُوا۟ عِبَادًا لِّى﴾ ببن بە بەندەی من ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ لە جیاتی خوا ﴿وَلَٰكِن كُونُوا۟ رَبَّٰنِيِّۦنَ﴾ بەڵکو (پێیان دەڵێت) خواپەرست بن ﴿بِمَا كُنتُمْ تُعَلِّمُونَ ٱلْكِتَٰبَ﴾ چونکە ئێوە خەڵك فێری نامەکەی خودا دەکەن ﴿وَبِمَا كُنتُمْ تَدْرُسُونَ﴾ وە ئێوە خۆشتان دەیخوێننەوە ﴿٧٩﴾ ﴿وَلَا يَأْمُرَكُمْ﴾ وە خوا فەرمانتان پێ نادات ﴿أَن تَتَّخِذُوا۟ ٱلْمَلَٰٓئِكَةَ وَٱلنَّبِيِّۦنَ﴾ کە فریشتە و پێغەمبەران بکەن ﴿أَرْبَابًا﴾ بە پەرستراوی خۆتان ﴿أَيَأْمُرُكُم بِٱلْكُفْرِ﴾ چۆن (خودا) فەرمانتان پێ دەدات بێ بڕوا بن (کافر بن) ﴿بَعْدَ إِذْ أَنتُم مُّسْلِمُونَ﴾ دوای ئەوەی کە ئێوە بڕوا دار بوون؟! ﴿٨٠﴾ ﴿وَإِذْ أَخَذَ ٱللَّهُ مِيثَٰقَ ٱلنَّبِيِّۦنَ﴾ (بهێنەوە یادیان) کاتێك کە خوا پەیمانی وەرگرت لە پێغەمبەران ﴿لَمَآ ءَاتَيْتُكُم﴾ کە هەرچیم دانێ ﴿مِّن كِتَٰبٍ﴾ لە نامەو ﴿وَحِكْمَةٍ﴾ حیکمەت و (شەریعەت) ﴿ثُمَّ جَآءَكُمْ رَسُولٌ﴾ لە پاشان پێغەمبەرێکتان بۆ هات ﴿مُّصَدِّقٌ لِّمَا مَعَكُمْ﴾ بە بڕوا هێنەر بەو نامەی کەلە لاتانە ﴿لَتُؤْمِنُنَّ بِهِۦ﴾ دەبێ بڕوای پێ بهێنن ﴿وَلَتَنصُرُنَّهُۥ﴾ وە یارمەتی بدەن ﴿قَالَ﴾ خوا فەرمووی: ﴿ءَأَقْرَرْتُمْ﴾ ئایا دانتان نا بەم پەیمانەدا؟ ﴿وَأَخَذْتُمْ عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ إِصْرِى﴾ وە لەسەر ئەوە پەیمانی منتان وەرگرت ﴿قَالُوٓا۟﴾ پێغەمبەران وتیان: ﴿أَقْرَرْنَا﴾ بەڵێ دانمان پێدانا و پەیمانمان بەست ﴿قَالَ فَٱشْهَدُوا۟﴾ خوا فەرمووی کەواتە ئێوە بەشاهید بن ﴿وَأَنَا۠ مَعَكُم﴾ وە منیش لەگەڵ ئێوە ﴿مِّنَ ٱلشَّٰهِدِينَ﴾ یەکێکم لە شاهیدان ﴿٨١﴾ ﴿فَمَن تَوَلَّىٰ﴾ جا ئەوەی پشتی هەڵکرد (لەم پەیمانە) ﴿بَعْدَ ذَٰلِكَ﴾ دوای ئەم دان پێدانانە ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْفَٰسِقُونَ﴾ کەواتە هەر ئەوانن دەستەی دەرچوان لە فەرمانی خودا ﴿٨٢﴾ ﴿أَفَغَيْرَ دِينِ ٱللَّهِ يَبْغُونَ﴾ ئایا (بێ بڕوایان) داوای غەیری دینی خوا دەکەن؟! ﴿وَلَهُۥٓ أَسْلَمَ مَن فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ لە کاتێکدا کە هەرچی لەئاسمان و زەوی دایە گوێرایەڵ وملکەچی خودان ﴿طَوْعًا﴾ بیانەوێ (بە ویستی خۆیان) ﴿وَكَرْهًا﴾ یانەیانەوێ (بەناچاری) ﴿وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ﴾ وە هەموو هەر بۆ لای ئەو دەگەڕێنرێنەوە ﴿٨٣﴾

﴿قُلۡ﴾ (ئەی موحەممەدﷺ) بڵێ: ﴿ءَامَنَّا بِٱللَّهِ﴾ ئێمە بڕوامان هێناوە بەخوای گەورە ﴿وَمَآ أُنزِلَ عَلَيۡنَا﴾ وە بەوەی نێرراوەتە خوارەوە بۆمان ﴿وَمَآ أُنزِلَ عَلَىٰٓ إِبۡرَٰهِيمَ﴾ وە بەوەی کە نێرراوەتە خوارەوە بۆ ئیبراهیم ﴿وَإِسۡمَٰعِيلَ وَإِسۡحَٰقَ وَيَعۡقُوبَ وَٱلۡأَسۡبَاطِ﴾ وئیسماعیل وئیسحاق یەعقوب وکوڕانی یەعقوب ﴿وَمَآ أُوتِيَ﴾ وە بـەوەی کـە دراوە ﴿مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ﴾ بە مووساو عیسا ﴿وَٱلنَّبِيُّونَ مِن رَّبِّهِمۡ﴾ وەپێغەمبەرەکانی تر لە پەروەردگاریانەوە ﴿لَا نُفَرِّقُ﴾ جیاوازی ناکەین ﴿بَيۡنَ أَحَدٖ مِّنۡهُمۡ﴾ لەنێوان هیچ کامێك لەم پێغەمبەرانە ﴿وَنَحۡنُ لَهُۥ مُسۡلِمُونَ﴾ وە ئێمە بۆ خوای گەورە گەردن کەچین ﴿٨٤﴾ ﴿وَمَن يَبۡتَغِ غَيۡرَ ٱلۡإِسۡلَٰمِ دِينٗا﴾ وە هـەر کەسێك دوای هـەر ئاینێك بکەوێـت جگە لە ئاینی ئیسلام ﴿فَلَن يُقۡبَلَ مِنۡهُ﴾ ئەوە لێـی وەر ناگیرێ ﴿وَهُوَ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ وە ئەو لە ڕۆژی دوایی دا ﴿مِنَ ٱلۡخَٰسِرِينَ﴾ لە زەرەرمەندانە ﴿٨٥﴾ ﴿كَيۡفَ يَهۡدِي ٱللَّهُ قَوۡمٗا﴾ چـۆن خـوا ڕێنموونیـی گەلێـك دەکات ﴿كَفَرُواْ﴾ بـێ بڕوابووبـن ﴿بَعۡدَ إِيمَٰنِهِمۡ﴾ دوای بـڕوا هێناتیـان ﴿وَشَهِدُوٓاْ﴾ وە شـایەتییان دابـێ ﴿أَنَّ ٱلرَّسُولَ حَقّٞ﴾ کـە ئـەو پێغەمبـەرە ڕاسـتە و (لەلایـەن خوداوە هاتووە) ﴿وَجَآءَهُمُ ٱلۡبَيِّنَٰتُ﴾ وە نیشـانەی زۆریـان بۆ هاتبێ ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وە خـوا ڕێنموونیـی گەلـی ستەمکاران نـاکات ﴿٨٦﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ جَزَآؤُهُمۡ﴾ ئەوانە سـزایان ئەوەیـە ﴿أَنَّ عَلَيۡهِمۡ لَعۡنَةَ ٱللَّهِ﴾ کـە لە سـەریانە نەفرینی خـودا ﴿وَٱلۡمَلَٰٓئِكَةِ﴾ و نەفرینی فریشـتەکان ﴿وَٱلنَّاسِ أَجۡمَعِينَ﴾ و نەفرینـی هەمـوو خەڵکـی ﴿٨٧﴾ ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ لەو(نەفرینـە) دا دەمێننـەوە بـە ئێجگـاری وهەمیشـەیی ﴿لَا يُخَفَّفُ عَنۡهُمُ ٱلۡعَذَابُ﴾ سـزایان لێ سـووك ناکرێـت ﴿وَلَا هُمۡ يُنظَرُونَ﴾ وە مۆڵـەت نادرێـن. ﴿٨٨﴾ ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ﴾ مەگـەر ئەوانـەی ﴿تَابُواْ مِنۢ بَعۡدِ ذَٰلِكَ﴾ تۆبەیان کردبـێ دوای ئەوە ﴿وَأَصۡلَحُواْ﴾ وە کردەوەی چاکیان کردبێت ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خوا لێ خۆشـبووی میهرەبانە ﴿٨٩﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بە ڕاستی ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون ﴿بَعۡدَ إِيمَٰنِهِمۡ﴾ دوای بڕوا هێنانیان ﴿ثُمَّ ٱزۡدَادُواْ كُفۡرٗا﴾ پاشان زیاتر بێ باوەڕ بوون ﴿لَّن تُقۡبَلَ تَوۡبَتُهُمۡ﴾ هەرگیز تەوبەیان لێ گیرا ناکرێت ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلضَّآلُّونَ﴾ ئا ئەوانە ئەوانـەن کە گومڕابوون ﴿٩٠﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بە ڕاستی ئەوانەی بێ بڕوابـوون ﴿وَمَاتُواْ وَهُمۡ كُفَّارٞ﴾ وە بـە بێ بڕوایی مـردن ﴿فَلَن يُقۡبَلَ مِنۡ أَحَدِهِم﴾ ئەوە هەرگیز (فدیە) لـە هیـچ کامێکیان وەر ناگیرێت ﴿مِّلۡءُ ٱلۡأَرۡضِ ذَهَبٗا﴾ با پڕ بە هەموو زەویش زێڕ بێت ﴿وَلَوِ ٱفۡتَدَىٰ بِهِۦٓۗ﴾ بیبەخشـێت لە بریتی دا (بۆ سووك کردنی سزا لەسەری) ﴿أُوْلَٰٓئِكَ لَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٞ﴾ وە ئەوانە سزای بە ئازاریان بۆ هەیە ﴿وَمَا لَهُم مِّن نَّٰصِرِينَ﴾ وە هیچ یاریدەدەر و سەرخەرێکیان نی یە ﴿٩١﴾

﴿لَن تَنَالُوا۟ ٱلۡبِرَّ﴾ ئێوە هەرگیز بە خێرو چاکە ناگەن (وە دەسگیرتان نابێت) ﴿حَتَّىٰ تُنفِقُوا۟ مِمَّا تُحِبُّونَ﴾ تا نەیبەخشن هەندێ لەو دارایی یەی کە خۆشتان دەوێت ﴿وَمَا تُنفِقُوا۟ مِن شَیۡءٍ﴾ وە هەرچی ببەخشن ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ بِهِۦ عَلِیمٌ﴾ ئەوە بێگومان خودا ئاگای لێ یە (بە پێی دڵ و دەروونتان پاداشتان دەداتەوە) ﴿٩٢﴾ ﴿كُلُّ ٱلطَّعَامِ كَانَ حِلًّا﴾ هەموو جۆرە خواردەمەنیەکان حەلاڵ بوون ﴿لِّبَنِیٓ إِسۡرَٰٓءِیلَ﴾ بۆ نەوەی یەعقوب ﴿إِلَّا مَا حَرَّمَ إِسۡرَٰٓءِیلُ﴾ بێجگە لەوەی کە یەعقوب حەرامی کرد ﴿عَلَىٰ نَفۡسِهِۦ﴾ لەسەر خۆی ﴿مِن قَبۡلِ﴾ لە پێش ﴿أَن تُنَزَّلَ ٱلتَّوۡرَىٰةُ﴾ ناردنە خوارەوەی تەورات ﴿قُلۡ فَأۡتُوا۟ بِٱلتَّوۡرَىٰةِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: دەی تەورات بهێنن ﴿فَٱتۡلُوهَآ﴾ و بیخوێننەوە ﴿إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِینَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٩٣﴾ ﴿فَمَنِ ٱفۡتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ ٱلۡكَذِبَ﴾ ئەمجا هەر کەس درۆ بە دەم خواوە هەڵبەستێ ﴿مِنۢ بَعۡدِ ذَٰلِكَ﴾ لە پاش ئەوە ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ کەواتە ئەوانە خۆیانن ستەمکارن ﴿٩٤﴾ ﴿قُلۡ صَدَقَ ٱللَّهُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: خوا ڕاستی فەرموو ﴿فَٱتَّبِعُوا۟ مِلَّةَ إِبۡرَٰهِیمَ﴾ کەوا بوو پەیڕەوی ئایینی ئیبراهیم بکەن ﴿حَنِیفًا﴾ کە پاکە (بە ویستی خۆی لە بیرو باوەڕو کرداری هەڵە لای داوە بۆ بیرو باوەڕو کرداری ڕاست) ﴿وَمَا كَانَ مِنَ ٱلۡمُشۡرِكِینَ﴾ وە هیچ کاتێك لە هاوبەش بڕیاردەران نەبووە ﴿٩٥﴾ ﴿إِنَّ أَوَّلَ بَیۡتٍ﴾ بە ڕاستی یەکەم ماڵێك ﴿وُضِعَ لِلنَّاسِ﴾ دانراوە بۆ (خواپەرستی) خەڵکی ﴿لَلَّذِی بِبَكَّةَ﴾ ئەو ماڵەیە کە لەبەککە(مەککە) دایە ﴿مُبَارَكًا﴾ پیرۆز کراوە ﴿وَهُدًى لِّلۡعَٰلَمِینَ﴾ وە ڕێنموونی یە بۆ جیهانیان ﴿٩٦﴾ ﴿فِیهِ ءَایَٰتُۢ بَیِّنَٰتٌ﴾ تیایدا هەیە چەند بەڵگەو نیشانەی ڕوون ﴿مَّقَامُ إِبۡرَٰهِیمَ﴾ (کە یەکێکیان) شوێن وەستانەکەی ئیبراهیمە ﴿وَمَن دَخَلَهُۥ﴾ وە هەر کەس چوویێتە ئەو شوێنە ﴿كَانَ ءَامِنًا﴾ بێ ترس بووە (لە زیان و ئازاردان) ﴿وَلِلَّهِ عَلَى ٱلنَّاسِ﴾ خودابڕیاریداوەلەسەرخەڵکی وفەرزی کردوەلەسەریان ﴿حِجُّ ٱلۡبَیۡتِ﴾ حەجی ماڵەکەی (خۆی) ﴿مَنِ ٱسۡتَطَاعَ إِلَیۡهِ سَبِیلًا﴾ لەسەر هەر کەسێك کەتوانای گەیشتن و(ڕۆیشتنی) هەبێت بۆی ﴿وَمَن كَفَرَ﴾ وە هەر کەس باوەڕی نەبێ (یان توانای هەبێت و نەچێت) ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ غَنِیٌّ عَنِ ٱلۡعَٰلَمِینَ﴾ ئەوە بە ڕاستی خوا بێ نیازە لە هەموو جیهانیان ﴿٩٧﴾ ﴿قُلۡ یَٰٓأَهۡلَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ بڵێ: ئەی نامە داران (خاوەن کتێبەکان) ﴿لِمَ تَكۡفُرُونَ﴾ لە بەر چی بێ بڕوان ﴿بِـَٔایَٰتِ ٱللَّهِ﴾ بە بەڵگەکانی خوا ﴿وَٱللَّهُ شَهِیدٌ﴾ کاتێکدا خوا بیناو ئاگادارە. ﴿عَلَىٰ مَا تَعۡمَلُونَ﴾ بەئەوەی کە دەیکەن ﴿٩٨﴾ ﴿قُلۡ یَٰٓأَهۡلَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ بڵێ: ئەی خاوەن کتێبەکان ﴿لِمَ تَصُدُّونَ﴾ لەبەر چی بەرگری (ڕێگری) دەکەن ﴿عَن سَبِیلِ ٱللَّهِ﴾ لە ڕێ ی خوا ﴿مَنۡ ءَامَنَ﴾ کەسێك کە بڕوای هێنابێ (مەبەست پێی پێغەمەرو باوەڕدارانە) ﴿تَبۡغُونَهَا عِوَجًا﴾ دەتانەوێ بە ناڕاست بیخەنە بەرچاوی خەڵك ﴿وَأَنتُمۡ شُهَدَآءُ﴾ لە کاتێکدا ئێوە زاناو ئاگادارن (بەوەی ڕێ ی خوایە) ﴿وَمَا ٱللَّهُ بِغَٰفِلٍ﴾ وە خوا بێ ئاگا نی یە ﴿عَمَّا تَعۡمَلُونَ﴾ لەوەی کە ئێوە دەیکەن ﴿٩٩﴾ ﴿یَٰٓأَیُّهَا ٱلَّذِینَ ءَامَنُوٓا۟﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿إِن تُطِیعُوا۟ فَرِیقًا﴾ ئەگەر ئێوە گوێڕایەڵی دەستەیەك بن ﴿مِّنَ ٱلَّذِینَ أُوتُوا۟ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ لەوانەی کە نامەیان پێدراوە ﴿یَرُدُّوكُم بَعۡدَ إِیمَٰنِكُمۡ كَٰفِرِینَ﴾ دەتانکەنەوە بە کافر دوای بڕوا هێنانەکەتان ﴿١٠٠﴾

﴿وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ﴾ چۆن بێ بڕوادەبن؟ ﴿وَأَنتُمْ تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ لە کاتێکدا دەخوێنرێتەوە بە سەرتاندا ﴿ءَايَٰتُ ٱللَّهِ﴾ بەڵگەکانی خوا (ئایەتەکانی قورئان) ﴿وَفِيكُمْ رَسُولُهُۥ﴾ وە پێغەمبەرەکەی لە ناوتاندایە ﴿وَمَن يَعْتَصِم بِٱللَّهِ﴾ وە هەرکەس دەست بگرێ بە(ئایینی) خواوە ﴿فَقَدْ هُدِىَ﴾ ئەوە بەڕاستی ڕێنموونیی کراوە ﴿إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بۆ ڕێبازێکی ڕاست و دروست ﴿١٠١﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿ٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ بترسن لە خوا ﴿حَقَّ تُقَاتِهِۦ﴾ ترسانێك کە شیاویتی ﴿وَلَا تَمُوتُنَّ﴾ وە مەمرن ﴿إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ﴾ هەر بە موسوڵمانی نەبێ ﴿١٠٢﴾ ﴿وَٱعْتَصِمُوا۟ بِحَبْلِ ٱللَّهِ جَمِيعًا﴾ هەمووتان دەست بگرن بەهۆی پەیوەستیتان بەخواوە (کە قورئانە) ﴿وَلَا تَفَرَّقُوا۟﴾ چەند بەرەکە(و لێك جیا) مەبن ﴿وَٱذْكُرُوا۟ نِعْمَتَ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ بیبیر لە بەهرەو چاکەی خوا بکەنەوە بەسەرتانەوە ﴿إِذْ كُنتُمْ أَعْدَآءً﴾ لە کاتێکدا کە ئێوە دوژمنی یەکتر بوون ﴿فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ﴾ بەڵام خوا هۆگری خستە نێوان دڵەکانتان ﴿فَأَصْبَحْتُم بِنِعْمَتِهِۦٓ إِخْوَٰنًا﴾ ئیتر بوون بە برای یەکتر بەهۆی ئەو چاکەی خواوە ﴿وَكُنتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ مِّنَ ٱلنَّارِ﴾ وە ئێوە لەسەر لێواری چاڵێ بوون لەئاگر ﴿فَأَنقَذَكُم مِّنْهَا﴾ بەڵام خوا ڕزگاری کردن لێ ی ﴿كَذَٰلِكَ﴾ تا بەو جۆرە ﴿يُبَيِّنُ ٱللَّهُ لَكُمْ ءَايَٰتِهِۦ﴾ خوا بەڵگە ونیشانەکانی خۆی ڕوون دەکاتەوە بۆتان ﴿لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ تا بەردەوام بن لەسەر ڕێنموونیی (یان لەسەر شارەزایی) ﴿١٠٣﴾ ﴿وَلْتَكُن مِّنكُمْ أُمَّةٌ﴾ ئەبێ لە ناو ئێوەدا کۆمەڵێك ببێت ﴿يَدْعُونَ إِلَى ٱلْخَيْرِ﴾ بانگەواز بکەن بۆ چاکە ﴿وَيَأْمُرُونَ بِٱلْمَعْرُوفِ﴾ فەرمان بدەن بە هەموو چاکەیەك ﴿وَيَنْهَوْنَ عَنِ ٱلْمُنكَرِ﴾ وە بەرگری بکەن لە هەموو خراپەیەك ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ﴾ ئەوانە خۆیانن سەر کەوتوو وسەرفرازن ﴿١٠٤﴾ ﴿وَلَا تَكُونُوا۟ كَٱلَّذِينَ﴾ بە وێنەی ئەوانە مەبن (وەك ئەهلی کتاب) ﴿تَفَرَّقُوا۟﴾ کە بەش بەش و ﴿وَٱخْتَلَفُوا۟﴾ جیاواز بوون ﴿مِنۢ بَعْدِ﴾ لە پاش ئەوەی ﴿مَا جَآءَهُمُ ٱلْبَيِّنَٰتُ﴾ ئەو بەڵگانەی بۆیان هات ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ وە ئەوانە سزایەکی گەورەیان بۆ هەیە ﴿١٠٥﴾ ﴿يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ﴾ ڕۆژێك دێت کە چەند ڕوویەك سپی دەبن ﴿وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ﴾ وە چەند ڕوویەك ڕەش دەبن ﴿فَأَمَّا ٱلَّذِينَ﴾ جا ئەوانەی ﴿ٱسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ﴾ کە ڕوویان ڕەش بووە ﴿أَكَفَرْتُم بَعْدَ إِيمَٰنِكُمْ﴾ (پێ یان دەووترێت) بۆچی بێ بڕوابوون لە پاش بڕوا هێنانتان ﴿فَذُوقُوا۟ ٱلْعَذَابَ﴾ کەواتە بچێژن سزا ﴿بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ﴾ بەهۆی بێ بڕوایی تانەوە ﴿١٠٦﴾ ﴿وَأَمَّا ٱلَّذِينَ ٱبْيَضَّتْ وُجُوهُهُمْ﴾ وە ئەوانە کە ڕوویان سپی دەبێت ﴿فَفِى رَحْمَةِ ٱللَّهِ﴾ ئەوە لەناو بەزەیی خوادان (لەبەهەشتدان) ﴿هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ ئەوانە تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿١٠٧﴾ ﴿تِلْكَ ءَايَٰتُ ٱللَّهِ﴾ ئەمانە ئایەتەکانی خودان ﴿نَتْلُوهَا عَلَيْكَ﴾ دەیان خوێنینەوە بەسەرت دا ﴿بِٱلْحَقِّ﴾ کە ڕاستن ﴿وَمَا ٱللَّهُ يُرِيدُ﴾ خواش نایەوێت ﴿ظُلْمًا لِّلْعَٰلَمِينَ﴾ هیچ ستەمێك بۆ جیهانیان ﴿١٠٨﴾

﴿وَلِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ تەنها بۆ خوایە هەرچی لە ئاسمانەکاندایە (وموڵکی خودایە) ﴿وَمَا فِي ٱلْأَرْضِ﴾ وە هەرچی لەزەوی دایە ﴿وَإِلَى ٱللَّهِ﴾ وە هەر بۆلای خودا ﴿تُرْجَعُ ٱلْأُمُورُ﴾ دەگەڕێتەوە هەموو کارەکان ﴿١٠٩﴾ ﴿كُنتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ﴾ ئێوە(موسوڵمانان) باشترین گەلێك بوون ﴿أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ﴾ بۆ خەڵکی هێنرابێتە دی ﴿تَأْمُرُونَ بِٱلْمَعْرُوفِ﴾ فەرمان دەدەن بەچاکە ﴿وَتَنْهَوْنَ عَنِ ٱلْمُنكَرِ﴾ وە جڵەوگیری دەکەن لە خراپە ﴿وَتُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ﴾ وە بڕوا دەهێنن بەخوا ﴿وَلَوْ ءَامَنَ أَهْلُ ٱلْكِتَٰبِ﴾ ئەگەر نامە دارەکان (خاوەن کتێبەکان لە جولەکەو گاورەکان) بڕوایان بهێنایە ﴿لَكَانَ خَيْرًا لَّهُم﴾ ئەوە باشتربوو بۆیان ﴿مِّنْهُمُ ٱلْمُؤْمِنُونَ﴾ هەندێ لەوان بڕوادارن و(باوەڕیان هێناوە بە ئاینی ئیسلام) ﴿وَأَكْثَرُهُمُ ٱلْفَٰسِقُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان لە فەرمانی خوا دەرچوون ﴿١١٠﴾ ﴿لَن يَضُرُّوكُمْ﴾ هەرگیز ئەوان زیانتان پێ ناگەیەنن ﴿إِلَّآ أَذًى﴾ مەگەر زیانێکی کەم ﴿وَإِن يُقَٰتِلُوكُمْ﴾ وە ئەگەر بجەنگێن لەگەڵتاندا ﴿يُوَلُّوكُمُ ٱلْأَدْبَارَ﴾ پشتتان تێ دەکەن ﴿ثُمَّ لَا يُنصَرُونَ﴾ دواتریش سەرکەوتوو نابن ﴿١١١﴾ ﴿ضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ ٱلذِّلَّةُ﴾ دراوە بەسەریاندا سەر شۆڕی و ڕیسوایی ﴿أَيْنَ مَا ثُقِفُوٓا۟﴾ لەهەر شوێنێك بین ﴿إِلَّا بِحَبْلٍ مِّنَ ٱللَّهِ﴾ مەگەر بە هۆی بەڵێن لەلایەن خوداوە ئەبێت ﴿وَحَبْلٍ مِّنَ ٱلنَّاسِ﴾ وە بەڵێنێك لەلای خەڵکەوە ﴿وَبَآءُو بِغَضَبٍ مِّنَ ٱللَّهِ﴾ شایستەی خەشمێکی گەورەبوون لە لایەن خواوە ﴿وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ ٱلْمَسْكَنَةُ﴾ وە دراوە بەسەریاندا هەژاری(دەروون و چاو برسێتی) ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا۟﴾ ئەوە لەبەر ئەوە بوو ئەوان ﴿يَكْفُرُونَ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ بێ بڕوابوون بە بەڵگەکانی خوا ﴿وَيَقْتُلُونَ ٱلْأَنۢبِيَآءَ﴾ وە پێغەمبەرانیان دەکوشت ﴿بِغَيْرِ حَقٍّ﴾ بەناڕەوا ﴿ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوا۟﴾ ئەوەش بەهۆی ئەوەوە بوو کە ئەوانە سەرپێچی ﴿وَّكَانُوا۟ يَعْتَدُونَ﴾ و دەست درێژیان دەکرد ﴿١١٢﴾ ﴿لَيْسُوا۟ سَوَآءً﴾ هەموو(نامە دارەکان) چوون یەك نین ﴿مِّنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ﴾ لەناو خاوەن نامەکاندا ﴿أُمَّةٌ قَآئِمَةٌ﴾ دەستەیەك ڕاست و ڕێك هەن ﴿يَتْلُونَ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ ئایەتەکانی خوا دەخوێنن(وباوەڕیان هێناوە بە ئاینی ئیسلام) ﴿ءَانَآءَ ٱلَّيْلِ﴾ لە (کاتەکانی) شەودا ﴿وَهُمْ يَسْجُدُونَ﴾ وە لە(کاتەکانی) کڕنوش بردنیان دا ﴿١١٣﴾ ﴿يُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ﴾ بڕوایان هەیە بەخوا ﴿وَٱلْيَوْمِ ٱلْـَٔاخِرِ﴾ وە بە ڕۆژی دوایی ﴿وَيَأْمُرُونَ بِٱلْمَعْرُوفِ﴾ و فەرمان دەدەن بەهەرچی چاکەیە ﴿وَيَنْهَوْنَ عَنِ ٱلْمُنكَرِ﴾ وە بەرگری دەکەن لە هەرچی خراپەیە ﴿وَيُسَٰرِعُونَ فِى ٱلْخَيْرَٰتِ﴾ وە پێشبڕکێ دەکەن لە هەموو چاکەکاندا ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكَ مِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ وە ئەوانە لە کۆمەڵی چاکانن ﴿١١٤﴾ ﴿وَمَا يَفْعَلُوا۟ مِنْ خَيْرٍ﴾ هەر خێرو چاکەیەك بکەن ﴿فَلَن يُكْفَرُوهُ﴾ ئەوە هەرگیز بێ بەش ناکرێن لە پاداشتەکەی ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌۢ بِٱلْمُتَّقِينَ﴾ خواش بەئاگایە لە پارێزکاران ولەوانەی لێی دەترسن ﴿١١٥﴾

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەبێ بڕوا بوون ﴿لَن تُغْنِيَ عَنْهُمْ﴾ سوود بەوان ناگەیەنێ ﴿أَمْوَٰلُهُمْ﴾ ئەماڵەکانیان ﴿وَلَآ أَوْلَٰدُهُم﴾ وە نە منداڵەکانیان ﴿مِّنَ ٱللَّهِ شَيْـًٔا﴾ هیچێك لەلای خواوە ﴿وَأُولَٰٓئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ﴾ هاوەڵ وهاوڕێی ئاگر دەبن ﴿هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ ئەوان تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی (١١٦) ﴿مَثَلُ مَا يُنفِقُونَ﴾ وێنەی ئەو ماڵ و داراییەی کەبەختی دەکەن ﴿فِي هَٰذِهِ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ لەم ژیانی دونیایەدا ﴿كَمَثَلِ رِيحٍ﴾ بە وێنەی بایەکە ﴿فِيهَا صِرٌّ﴾ سەرما و سۆڵەی تێدابێت ﴿أَصَابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ﴾ بدات لەکشتوکاڵی تاقمێك ﴿ظَلَمُوٓا أَنفُسَهُمْ﴾ کەستەمیان لەخۆیان کردبێت ﴿فَأَهْلَكَتْهُ﴾ جا ئەو (با) وسەرمایە کشتوکاڵەکەی لەناو بەرێت ﴿وَمَا ظَلَمَهُمُ ٱللَّهُ﴾ وە خوا ستەمی لێ نەکردوون ﴿وَلَٰكِنْ أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵکو خۆیان ستەمیان لەخۆیان دەکرد (١١٧) ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا﴾ ئەی کەسانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَتَّخِذُوا﴾ مەگرن بۆ خۆتان ﴿بِطَانَةً﴾ دۆستی گیانی بەگیانی ﴿مِّن دُونِكُمْ﴾ جگە لەخۆتان(واتە جگە لەباوەڕداران) ﴿لَا يَأْلُونَكُمْ﴾ درێغیتان لێ ناکەن ﴿خَبَالًا﴾ لەهیچ شەڕ و خراپەیەك ﴿وَدُّوا﴾ ئاواتە خوازی ﴿مَا عَنِتُّمْ﴾ ناخۆشیتانن ﴿قَدْ بَدَتِ﴾ بێگومان دەرئەکەوێت ﴿ٱلْبَغْضَآءُ﴾ خەشم و قین ﴿مِنْ أَفْوَٰهِهِمْ﴾ لە(قسەکانی) دەمیانەوە ﴿وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ﴾ وەئەوەی لەدڵیاندا شاردویانەتەوە گەورەترە ﴿قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ ٱلْآيَٰتِ﴾ بەڕاستی بەڵگە ونیشانەکانمان بۆ ڕوون کردونەتەوە ﴿إِن كُنتُمْ تَعْقِلُونَ﴾ ئەگەر ئێوە ژیربن (١١٨) ﴿هَٰٓأَنتُمْ أُولَآءِ تُحِبُّونَهُمْ﴾ بێداربن ئائەوە ئێوەن کەئەوانتان خۆش دەوێت ﴿وَلَا يُحِبُّونَكُمْ﴾ وەئەوان ئێوەیان خۆش ناوێ ﴿وَتُؤْمِنُونَ﴾ وەباوەڕتان هەیە ﴿بِٱلْكِتَٰبِ كُلِّهِۦ﴾ بەهەموو نامە ئاسمانی یەکان ﴿وَإِذَا لَقُوكُمْ﴾ کاتێك ئەوان پێتان بگەن ﴿قَالُوٓا ءَامَنَّا﴾ دەڵێن بڕوامان هێناوە ﴿وَإِذَا خَلَوْا﴾ وە کاتێك تەنها بونەوە ﴿عَضُّوا عَلَيْكُمُ ٱلْأَنَامِلَ﴾ سەرە پەنجەکانی خۆیان ئەگەزن لێتان ﴿مِنَ ٱلْغَيْظِ﴾ لەڕقدا ﴿قُلْ مُوتُوا﴾ بڵێ بمرن ﴿بِغَيْظِكُمْ﴾ بەداخ و ڕقی خۆتانەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌۢ﴾ بەڕاستی خوا زانایە ﴿بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾ بەوەی لەناو دڵەکاندایە (١١٩) ﴿إِن تَمْسَسْكُمْ حَسَنَةٌ﴾ ئەگەر چاکە و خۆشیەکتان پێ بگات ﴿تَسُؤْهُمْ﴾ غەمبار دەبن ﴿وَإِن تُصِبْكُمْ سَيِّئَةٌ﴾ بەڵام ئەگەر ناخۆشیەکتان پێ بگات ﴿يَفْرَحُوا بِهَا﴾ دڵخۆش دەبن پێی ﴿وَإِن تَصْبِرُوا﴾ ئەگەر ئێوە بەئارام بن (لەسەر گوێڕایەڵی خوا) ﴿وَتَتَّقُوا﴾ و لەخوا بترسن ﴿لَا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْـًٔا﴾ پیلانی ئەوان هیچ زیانێکتان پێ ناگەیەنێت ﴿إِنَّ ٱللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ﴾ بەڕاستی خوا تەواو ئاگادارە بە هەرچی ئەوان دەیکەن (١٢٠) ﴿وَإِذْ﴾ وە (بێنەوە بیریان) کاتێ ﴿غَدَوْتَ مِنْ أَهْلِكَ﴾ کە بەیانی زوو دەرچوویت لەلای ماڵ و خێزانت ﴿تُبَوِّئُ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ بڕوادارەکانت نیشتەجێ ئەکرد ﴿مَقَٰعِدَ لِلْقِتَالِ﴾ لە چەند شوێنێکدا بۆ جەنگ کردن ﴿وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بیسەری زانایە (١٢١)

﴿إِذۡ هَمَّت طَّآئِفَتَانِ مِنكُمۡ﴾ لەو کاتەدا کە دوو کۆمەڵ لە ئێوە خەریك بوون ﴿أَن تَفۡشَلَا﴾ سست بن وتێك بشکێن و (بگەڕێنەوە) ﴿وَٱللَّهُ وَلِيُّهُمَاۗ﴾ بەڵام خوا دۆست و یارمەتی دەریان بوو ﴿وَعَلَى ٱللَّهِ فَلۡيَتَوَكَّلِ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ﴾ وە بڕوا داران با پشت تەنها بە خوا ببەستن (١٢٢) ﴿وَلَقَدۡ نَصَرَكُمُ ٱللَّهُ﴾ سوێند بە خوا بێگومان خوا ئێوەی سەرخست ﴿بِبَدۡرٖ﴾ لە (جەنگی) بەدردا ﴿وَأَنتُمۡ أَذِلَّةٞۖ﴾ لە کاتێکدا ئێوە کەم و لاواز بوون ﴿فَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ دەی لە خوا بترسن ﴿لَعَلَّكُمۡ تَشۡكُرُونَ﴾ بەڵکو سوپاس گوزاری بن (١٢٣) ﴿إِذۡ تَقُولُ لِلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ (بیریان بخەرەوە) ئەو کاتەی دەتووت بە بڕوادارەکان ﴿أَلَن يَكۡفِيَكُمۡ﴾ ئایا بەستان نی یە ﴿أَن يُمِدَّكُمۡ رَبُّكُم﴾ پەروەردگارتان کۆمەکتان بکات ﴿بِثَلَٰثَةِ ءَالَٰفٖ﴾ بە سێ هەزار ﴿مِّنَ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةِ مُنزَلِينَ﴾ لە فریشتە دابەزێنراوەکان (١٢٤) ﴿بَلَىٰٓۚ إِن تَصۡبِرُواْ﴾ بەڵێ، ئەگەر ئارام بگرن ﴿وَتَتَّقُواْ﴾ وە لە خوا بترسن ﴿وَيَأۡتُوكُم مِّن فَوۡرِهِمۡ هَٰذَا﴾ پەلامارتان بدەن لەم کاتانەدا ﴿يُمۡدِدۡكُمۡ رَبُّكُم﴾ پەروەردگارتان کۆمەکتان بکات ﴿بِخَمۡسَةِ ءَالَٰفٖ﴾ بە پێنج هەزار ﴿مِّنَ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةِ مُسَوِّمِينَ﴾ لە فریشتە نیشانەدارەکان (١٢٥) ﴿وَمَا جَعَلَهُ ٱللَّهُ﴾ وە خوا تەنها ئەو (کۆمەکی) یەی کرد ﴿إِلَّا بُشۡرَىٰ لَكُمۡ﴾ بە مژدە بۆتان ﴿وَلِتَطۡمَئِنَّ قُلُوبُكُم بِهِۦۗ﴾ وە بۆ ئەوەی دڵەکانتانی پێ ئارام بێ ﴿وَمَا ٱلنَّصۡرُ إِلَّا مِنۡ عِندِ ٱللَّهِ﴾ (ئەوەش بزانن) سەرکەوتنیش تەنها لەلایەن خوای ﴿ٱلۡعَزِيزِ ٱلۡحَكِيمِ﴾ باڵا دەستی داناوەیە (١٢٦) ﴿لِيَقۡطَعَ طَرَفٗا﴾ (وە ناردنی فریشتەکان) بۆ ئەوە بوو دابڕێت (لە ناوی بات) بەشێك ﴿مِّنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ﴾ لەوانەی کە بێ بڕوان ﴿أَوۡ يَكۡبِتَهُمۡ﴾ یان خەفەت باریان بکات (بە تێشکانیان) ﴿فَيَنقَلِبُواْ خَآئِبِينَ﴾ ئەمجا بگەڕێنەوە بە نائومێدی (١٢٧) ﴿لَيۡسَ لَكَ﴾ دەربارەی هەڵهاتووەکانی شەڕی ئوحود بە ڕاستی بەدەست تۆ نی یە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿مِنَ ٱلۡأَمۡرِ شَيۡءٌ﴾ هیچ شتێك لەو کارەدا ﴿أَوۡ يَتُوبَ عَلَيۡهِمۡ﴾ چ (خوا) تەوبەیان لێ وەرگرێ ﴿أَوۡ يُعَذِّبَهُمۡ﴾ یان سزایان بدات ﴿فَإِنَّهُمۡ ظَٰلِمُونَ﴾ چونکە بە ڕاستی ئەوانە ستەمکارن (١٢٨) ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ هەر بۆ خوایە هەرچی لە ئاسمانەکاندایە ﴿وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۚ﴾ وە هەرچی لە زەوی دایە ﴿يَغۡفِرُ لِمَن يَشَآءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَآءُۚ﴾ خۆش ئەبێ لە هەر کەس خۆی بیەوێ وە سزای هەر کەسیش ئەدات خۆی بیەوێ ﴿وَٱللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ وە خوا لێ بوردەی میهرەبانە (١٢٩) ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی کەسانێ کە بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَأۡكُلُواْ ٱلرِّبَوٰٓاْ﴾ سوود مەخۆن ﴿أَضۡعَٰفٗا مُّضَٰعَفَةٗۖ﴾ چەند بەرامبەر ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ و لە خوا بترسن ﴿لَعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕزگاربن (١٣٠) ﴿وَٱتَّقُواْ ٱلنَّارَ﴾ وە خۆتان بپارێزن لەو ئاگرەی ﴿ٱلَّتِيٓ أُعِدَّتۡ لِلۡكَٰفِرِينَ﴾ کە ئامادە کراوە بۆ بێ بڕواکان (١٣١) ﴿وَأَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَٱلرَّسُولَ﴾ وە گوێ ڕایەڵی خودا و پێغەمبەر بن ﴿لَعَلَّكُمۡ تُرۡحَمُونَ﴾ بێگومان میهرەبانیتان لەگەڵ ئەکرێت (١٣٢)

﴿وَسَارِعُوٓاْ إِلَىٰ مَغۡفِرَةٖ﴾ پێشبڕکێ بکەن بۆ لێ بوردنێکی گەورەی (خودا) ﴿مِّن رَّبِّكُمۡ﴾ لەلایەن پەروەرگارتانەوە ﴿وَجَنَّةٍ عَرۡضُهَا﴾ وە بۆ بەهەشتێك کە پانییەکەی (بە ئەندازەی) ﴿ٱلسَّمَٰوَٰتُ وَٱلۡأَرۡضُ﴾ ئاسمانەکان و زەوی یە ﴿أُعِدَّتۡ لِلۡمُتَّقِينَ﴾ کە ئامادە کراوە بۆ لە خوا ترسان ﴿١٣٣﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ﴾ ئەوانەی ماڵ دەبەخشن (لە ڕێ ی خوادا) ﴿فِي ٱلسَّرَّآءِ وَٱلضَّرَّآءِ﴾ لە کاتی خۆشی (دەوڵەمەندی) و ناخۆشی دا ﴿وَٱلۡكَٰظِمِينَ ٱلۡغَيۡظَ﴾ و ڕقی بەتینی خۆیان دەخۆنەوە و ﴿وَٱلۡعَافِينَ عَنِ ٱلنَّاسِۗ﴾ دەبوورن لە خەڵکی ﴿وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ خواش چاکەکارانی خۆش دەوێت ﴿١٣٤﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ إِذَا فَعَلُواْ فَٰحِشَةً﴾ وە ئەوانەی کە کاتێك کردەوەیەکی ناشیرین دەکەن ﴿أَوۡ ظَلَمُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ﴾ یاستەم لەخۆیان دەکەن ﴿ذَكَرُواْ ٱللَّهَ﴾ کە یادی خوایان کردەوە ﴿فَٱسۡتَغۡفَرُواْ لِذُنُوبِهِمۡ﴾ ئەمجا داوای لێ بووردن دەکەن بۆ گوناهەکانیان ﴿وَمَن يَغۡفِرُ ٱلذُّنُوبَ﴾ ئایا کێ دەبوورێت لە گوناهەکان ﴿إِلَّا ٱللَّهُ﴾ بێجگە لە خوا؟ ﴿وَلَمۡ يُصِرُّواْ﴾ وە بەردەوام نابن ﴿عَلَىٰ مَا فَعَلُواْ﴾ لەسەر ئەوەی کە کردوویانە ﴿وَهُمۡ يَعۡلَمُونَ﴾ لە کاتێکدا بزانن (گوناهە) ﴿١٣٥﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿جَزَآؤُهُم مَّغۡفِرَةٞ﴾ پاداشتیان لێ بووردنە ﴿مِّن رَّبِّهِمۡ﴾ لەلایەن پەروەردگاریانەوە ﴿وَجَنَّٰتٞ﴾ و چەند باخاتێك (بەهەشتێك) ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ﴾ کەڕوبارەکان دەڕۆن بەژێریاندا ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَاۚ﴾ ئەمێننەوە لەو بەهەشتانەدا بەهەمیشەیی ﴿وَنِعۡمَ أَجۡرُ ٱلۡعَٰمِلِينَ﴾ چەند چاکە پاداشتی چاکەکاران ﴿١٣٦﴾ ﴿قَدۡ خَلَتۡ﴾ بێگومان رابورد ﴿مِن قَبۡلِكُمۡ سُنَنٞ﴾ لە پێش ئێوەوە چەند ڕێ و یاسایەك (باوێك) ﴿فَسِيرُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ ئەمجا ئێوە بگەڕێن بەزەویدا ﴿فَٱنظُرُواْ كَيۡفَ كَانَ﴾ و سەرنج بدەن ئایا چۆن بوو ﴿عَٰقِبَةُ ٱلۡمُكَذِّبِينَ﴾ سەرئەنجامی بێ بڕواکان ﴿١٣٧﴾ ﴿هَٰذَا بَيَانٞ لِّلنَّاسِ﴾ ئەمە ڕوون کردنەوەیە بۆ هەموو خەڵکی ﴿وَهُدٗى وَمَوۡعِظَةٞ﴾ و ڕێنموونیی و ئامۆژگاری یە ﴿لِّلۡمُتَّقِينَ﴾ بۆ لە خوا ترسان ﴿١٣٨﴾ ﴿وَلَا تَهِنُواْ﴾ سست و دڵ لاواز مەبن ﴿وَلَا تَحۡزَنُواْ﴾ وە غەمبار مەبن ﴿وَأَنتُمُ ٱلۡأَعۡلَوۡنَ﴾ هەر ئێوە بەرز و بڵند ترن ﴿إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَ﴾ ئەگەر بڕوادار بن ﴿١٣٩﴾ ﴿إِن يَمۡسَسۡكُمۡ قَرۡحٞ﴾ ئەگەر ئێوە (لە ئوحوددا) زام و برینتان تووش بووە ﴿فَقَدۡ مَسَّ ٱلۡقَوۡمَ قَرۡحٞ﴾ ئەوە بێگومان ئەو هۆزە (بتپەرستەکان لە بەدردا) زام و برینیان تووش بووە ﴿مِّثۡلُهُۥۚ﴾ بە وێنەی زامی ئێوە ﴿وَتِلۡكَ ٱلۡأَيَّامُ﴾ ئەو چەرخ و ڕۆژانەی (زاڵبوون و سەرکەوتنانە) ﴿نُدَاوِلُهَا بَيۡنَ ٱلنَّاسِ﴾ دەیگێڕین لە ناو خەڵکیدا (جارێك بۆ ئێوە و جارێك بۆ ئەوان) ﴿وَلِيَعۡلَمَ ٱللَّهُ﴾ لەبەر ئەوەی (لەدونیادا) خوا دەری بخات ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَيَتَّخِذَ مِنكُمۡ﴾ و لە ناو ئێوەدا هەڵبژێرێت ﴿شُهَدَآءَۗ﴾ چەند کەسێك بە شەهید ﴿وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وە خوا ستەم کارانی خۆش ناوێت ﴿١٤٠﴾

﴿وَلِيُمَحِّصَ ٱللَّهُ﴾ وە تـا خوا(لـە تـاوان) پـاك بكاتـەوە ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەوانـەی كە بـڕوادارن ﴿وَيَمْحَقَ ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ وەبـێ بـاوەڕان بنەبـڕ بكات ﴿١٤١﴾ ﴿أَمْ حَسِبْتُمْ﴾ ئایـا ئێوە وا گومانتـان دەبرد ﴿أَن تَدْخُلُواْ ٱلْجَنَّةَ﴾ كـە دەچنـە بەهەشـت ﴿وَلَمَّا يَعْلَمِ ٱللَّهُ﴾ لـە كاتێكدا هێشـتا خـوا دەری نەخسـتوە (واتـە تاقی نەكردونەتەوە) ﴿ٱلَّذِينَ جَٰهَدُواْ مِنكُمْ﴾ ئەوانەی تێ دەكۆشـن لە ئێوە ﴿وَيَعْلَمَ ٱلصَّٰبِرِينَ﴾ و هێشـتا دەری نەخسـتوون كەسـانێك لە ئێـوە كە خۆڕاگران ﴿١٤٢﴾ ﴿وَلَقَدْ كُنتُمْ﴾ سـوێند بێ بێگومـان ئێوە ﴿تَمَنَّوْنَ ٱلْمَوْتَ﴾ ئاواتی (شـەهیدی و) مردنتـان ئەخواسـت ﴿مِن قَبْلِ﴾ لەپێش ئـەوەی ﴿أَن تَلْقَوْهُ﴾ پێ ی بگەن ﴿فَقَدْ رَأَيْتُمُوهُ﴾ خۆ بەڕاسـتی مردنتان بینی ﴿وَأَنتُمْ تَنظُرُونَ﴾ لە كاتێكدا ئێوە زەق سـەیرتان دەكرد ﴿١٤٣﴾ ﴿وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ﴾ موحەممەد ﷺ تەنها پێغەمبەرێكە (نەمر نی یە) ﴿قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِ ٱلرُّسُلُ﴾ بێگومان لەپێش ئەو پێغەمبەرانی تر ڕابوردون ﴿أَفَإِيْن مَّاتَ﴾ جا ئایا ئەگەر وەفاتی كرد ﴿أَوْ قُتِلَ﴾ یان كوژرا ﴿ٱنقَلَبْتُمْ عَلَىٰٓ أَعْقَٰبِكُمْ﴾ دەگەڕێنـەوە بـۆ دواوەی خۆتان(پاشـگەز دەبنـەوە) ﴿وَمَن يَنقَلِبْ﴾ هەر كەس هەڵگەڕێتـەوە ﴿عَلَىٰ عَقِبَيْهِ﴾ بـۆ دواوەی خۆی(بۆ بت پەرسـتی) ﴿فَلَن يَضُرَّ ٱللَّهَ شَيْـًٔا﴾ ئـەوە هەرگیز (ئەو كەسە) هیچ زیانێك ناگەیەنێت بەخوا ﴿وَسَيَجْزِى ٱللَّهُ﴾ وە بەزوویی خوا پاداشتی ﴿ٱلشَّٰكِرِينَ﴾ سـوپاس گـوزاران دەداتەوە ﴿١٤٤﴾ ﴿وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ﴾ هیچ كەسـێك نەبـووە ﴿أَن تَمُوتَ﴾ كە بمرێت ﴿إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ﴾ مەگەر بە فەرمانی خوا ﴿كِتَٰبًا مُّؤَجَّلًا﴾ نوسراوێكی كات دیاری كراوە (لەو كاتەدا كەخوای گەورە دیاری كردوە) ﴿وَمَن يُرِدْ﴾ هەر كەسێك دەیەوێت ﴿ثَوَابَ ٱلدُّنْيَا﴾ پاداشت و دەستكەوتی دونیایی ﴿نُؤْتِهِۦ مِنْهَا﴾ لەو(پاداشتی دونیا) هەندێكی پێ دەدەین ﴿وَمَن يُرِدْ﴾ وە هەركەسێك دەیەوێت ﴿ثَوَابَ ٱلْءَاخِرَةِ﴾ پاداشـتی پاشـەڕۆژ ﴿نُؤْتِهِۦ مِنْهَا﴾ لەو(پاداشـتی پاشـەڕۆژە) هەندێكی پێ دەبەخشین ﴿وَسَنَجْزِى ٱلشَّٰكِرِينَ﴾ وە بـەزووی پاداشـتی سـوپاس گـوزاران دەدەینـەوە ﴿١٤٥﴾ ﴿وَكَأَيِّن مِّن نَّبِىٍّ﴾ زۆر لـە پێغەمبـەران ﴿قَٰتَلَ مَعَهُۥ﴾ جەنگ و كوشـتاریان كردووە لەگاڵیاندا (شانبەشـانیان) ﴿رِبِّيُّونَ كَثِيرٌ﴾ زۆر لـە زانایـان و خواناسـان ﴿فَمَا وَهَنُواْ﴾ جـا سسـت و دەسـتە پاچە نەبـوون ﴿لِمَآ أَصَابَهُمْ﴾ بەهـۆی ئەوەی كـە دووچاریان بووە ﴿فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لە ڕێ ی خـوادا ﴿وَمَا ضَعُفُواْ﴾ وە بێ هێز و لاواز نەبوون ﴿وَمَا ٱسْتَكَانُواْ﴾ وە سـەریان شـۆڕ نەكرد بۆ دوژمـن ﴿وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلصَّٰبِرِينَ﴾ وە خوا خۆڕاگرانی خـۆش دەوێـت ﴿١٤٦﴾ ﴿وَمَا كَانَ قَوْلَهُمْ﴾ هـەر ئەمە وتەی ئـەوان بوو ﴿إِلَّآ أَن قَالُواْ﴾ كەدەیـان وت ﴿رَبَّنَا ٱغْفِرْ لَنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان لێمان ببورە ﴿ذُنُوبَنَا﴾ لە گوناهەكانمان ﴿وَإِسْرَافَنَا﴾ وە لە زیادە ڕەویمان ﴿فِىٓ أَمْرِنَا﴾ لـە كاروبارمانـدا ﴿وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا﴾ و پێكانمان جێگیر بكە (لـە جەنگدا) ﴿وَٱنصُرْنَا﴾ و سـەرمان بخە ﴿عَلَى ٱلْقَوْمِ ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ بەسـەر كۆمەڵی بێ بڕوایانـدا ﴿١٤٧﴾ ﴿فَـَٔاتَىٰهُمُ ٱللَّهُ﴾ بەهۆی ئەوەوە خـوا پـێ ی بەخشـین ﴿ثَوَابَ ٱلدُّنْيَا﴾ پاداشـتی دونیـا ﴿وَحُسْنَ ثَوَابِ ٱلْءَاخِرَةِ﴾ وە پاداشـتی چـاك و شیرینی ڕۆژی دوایی ﴿وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ خوا چاكەكارانی خۆش دەوێت ﴿١٤٨﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿إِن تُطِيعُواْ﴾ ئەگەر ئێوە گوێڕایەڵی بکەن ﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بۆ ئەوانەی بێ بڕوان ﴿يَرُدُّوكُمْ﴾ ئەتان گێڕنەوە ﴿عَلَىٰٓ أَعْقَٰبِكُمْ﴾ بۆ دواوەی خۆتان (بۆ بت پەرستی) ﴿فَتَنقَلِبُواْ خَٰسِرِينَ﴾ ئەمجا ئەگەڕێنەوە بە زیانباری ﴿١٤٩﴾ ﴿بَلِ ٱللَّهُ مَوْلَىٰكُمْ﴾ (ئەوانە دۆستتان نین) بەڵکو خوا یارمەتی دەر و دۆستی ئێوەیە ﴿وَهُوَ خَيْرُ ٱلنَّٰصِرِينَ﴾ وەخوا باشترینی هەموو یارمەتی دەرانە ﴿١٥٠﴾ ﴿سَنُلْقِى فِى قُلُوبِ﴾ بەزوویی دەخەینە دڵی ﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئەوانەی بێ بڕوان ﴿ٱلرُّعْبَ﴾ ترس و بیمی بەتین ﴿بِمَآ أَشْرَكُواْ بِٱللَّهِ﴾ بەهۆی ئەوەی کرد بوویانە هاوبەشی خوا ﴿مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِۦ سُلْطَٰنًا﴾ شتانێ کە خوا هیچ بەڵگەی نەناردۆتە خوارەوە لەسەری ﴿وَمَأْوَىٰهُمُ ٱلنَّارُ﴾ کە جێگا و شوێنی ئەوان ئاگرە ﴿وَبِئْسَ مَثْوَى﴾ وەچەند نیشتە جێیەکی خراپە ﴿ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ (جێگەی) ستەمکاران ﴿١٥١﴾ ﴿وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ ٱللَّهُ﴾ سوێند بێت بێگومان خوا بەجێی هێنا بۆتان ﴿وَعْدَهُۥٓ﴾ بەڵێنەکەی ﴿إِذْ تَحُسُّونَهُم﴾ کاتێك (سەرەتای جەنگی ئوحود) هەستتان لێ بڕین (دەتان کوشتن) ﴿بِإِذْنِهِۦ﴾ بەفەرمانی خوا ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا فَشِلْتُمْ﴾ هەتا کاتێك (لە ناکاو) سست بوون ﴿وَتَنَٰزَعْتُمْ﴾ ئاژاوە و دووبەرەکیتان کرد ﴿فِى ٱلْأَمْرِ﴾ لەکاری جەنگدا ﴿وَعَصَيْتُم﴾ وەبێ فەرمانیتان کرد ﴿مِّنۢ بَعْدِ مَآ أَرَىٰكُم﴾ لەپاش ئەوەی کەخوا نیشانی دان ﴿مَّا تُحِبُّونَ﴾ ئەوەی (لە جەنگەکەدا) پێتان خۆش بوو (کەسەرکەوتن لەسەرەتایی جەنگەکەدا) ﴿مِنكُم﴾ هەندێك لە ئێوە ﴿مَّن يُرِيدُ ٱلدُّنْيَا﴾ (دەسکەوتی) دونیایی دەویست ﴿وَمِنكُم مَّن﴾ وە هەندێکتان ﴿يُرِيدُ ٱلْءَاخِرَةَ﴾ پاداشتی ڕۆژی دوایی دەویست ﴿ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ﴾ پاشان (خوا) ئێوەی گێڕایەوە لە(جەنگی) ئەوان (و تێ شکان) ﴿لِيَبْتَلِيَكُمْ﴾ تاتاقیتان بکاتەوە (لەخۆڕاگرتندا) ﴿وَلَقَدْ عَفَا عَنكُمْ﴾ سوێندبێ بێگومان خوا لێتان بوورا ﴿وَٱللَّهُ ذُو فَضْلٍ﴾ و خوا خاوەنی بەهرەو چاکەیە ﴿عَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ بەسەر بڕوادارانەوە ﴿١٥٢﴾ ﴿إِذْ تُصْعِدُونَ﴾ کاتێك دووردەکەوتنەوە (سەردەکەوتن بەکێوی ئوحوددا) ﴿وَلَا تَلْوُۥنَ عَلَىٰٓ أَحَدٍ﴾ وەبەڕێی کەس نەئەوەستان ولاتان نەدەکردەوە بەلایدا ﴿وَٱلرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ﴾ لەکاتێکدا پێغەمبەر بانگی لێ دەکردن ﴿فِىٓ أُخْرَىٰكُمْ﴾ لە دواتانەوە ﴿فَأَثَٰبَكُمْ غَمًّۢا بِغَمٍّ﴾ جا (خوا) پاداشتی غەم و خەفەتی هەر بە غەم و خەفەت دانەوە ﴿لِّكَيْلَا تَحْزَنُواْ﴾ بۆ ئەوەی غەمبار نەبن ﴿عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ﴾ لەسەر ئەوەی لە دەستان چووە ﴿وَلَا مَآ أَصَٰبَكُمْ﴾ وە (غەمبار نەبن بە) ئەوەی دووچارتان بووە ﴿وَٱللَّهُ خَبِيرٌۢ﴾ خواش ئاگادارە ﴿بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ بەوەی کەدەیکەن ﴿١٥٣﴾

﴿ثُمَّ أَنزَلَ عَلَيْكُم﴾ پاشان دایبەزاند بە سەرتاندا(بۆی ناردن) ﴿مِّنۢ بَعْدِ ٱلْغَمِّ﴾ لە پاش ئەو غەمە(ی کە چەشتتان) ﴿أَمَنَةً﴾ ئارامیی ﴿نُّعَاسًا﴾ کە وەنەوزێك بوو ﴿يَغْشَىٰ طَآئِفَةً مِّنكُمْ﴾ بەسەر دەستەیەك لە ئێوە داهات ﴿وَطَآئِفَةٌ﴾ بەڵام دەستەوتاقمێکی دیکەتان (کەباوەڕیان هێندەبەهێزنەبوو) ﴿قَدْ أَهَمَّتْهُمْ أَنفُسُهُمْ﴾ بەڕاستی هەر خۆیان مەبەست بوو ﴿يَظُنُّونَ﴾ گومانی ﴿بِٱللَّهِ غَيْرَ ٱلْحَقِّ﴾ ناڕاست و ناهەقیان بەخوادەبرد ﴿ظَنَّ ٱلْجَٰهِلِيَّةِ﴾ وەك گومانی نەفامیێتی ﴿يَقُولُونَ﴾ ئەیان ووت ﴿هَل لَّنَا﴾ ئایا بۆمان هەیە (بە دەستمانە) ﴿مِنَ ٱلْأَمْرِ﴾ لەم کارەدا(زاڵ بوون) ﴿مِن شَىْءٍ﴾ هیچ شتێك ﴿قُلْ إِنَّ ٱلْأَمْرَ﴾ بڵێ بێگومان کاروبار ﴿كُلَّهُۥ لِلَّهِ﴾ هەمووی بەدەست خوایە ﴿يُخْفُونَ﴾ دەیشارنەوە ﴿فِىٓ أَنفُسِهِم﴾ لە دەروونیاندا ﴿مَّا لَا يُبْدُونَ لَكَ﴾ ئەوەی کە دەری نابڕن بۆت ﴿يَقُولُونَ لَوْ كَانَ لَنَا﴾ دەڵێن ئەگەر بە دەست ئێمە بوایە ﴿مِنَ ٱلْأَمْرِ شَىْءٌ﴾ لەم کارەدا شتێك (لە سەرکەوتن) ﴿مَّا قُتِلْنَا هَٰهُنَا﴾ ئێمە لێرەدا نەدەکوژراین ﴿قُل لَّوْ كُنتُمْ﴾ بڵێ ئەگەر ئێوە ﴿فِى بُيُوتِكُمْ﴾ لە ماڵەکانی خۆشتاندا بوونایە ﴿لَبَرَزَ ٱلَّذِينَ﴾ هەر دەردەچوون ئەوانەی ﴿كُتِبَ عَلَيْهِمُ ٱلْقَتْلُ﴾ کە کوژرانیان لەسەر نووسرا بوو ﴿إِلَىٰ مَضَاجِعِهِمْ﴾ بۆ جێگای کوژرانیان (ڕاکشانیان) ﴿وَلِيَبْتَلِىَ ٱللَّهُ﴾ بۆ ئەوەی خوا تاقی بکاتەوە ﴿مَا فِى صُدُورِكُمْ﴾ ئەوەی کە لە سنگتاندایە ﴿وَلِيُمَحِّصَ﴾ وە بۆ ئەوەی پاڵفتە و پاکی بکاتەوە ﴿مَا فِى قُلُوبِكُمْ﴾ ئەو(بڕوایە) ی کە لە دڵتاندایە ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌۢ﴾ وە خوا زانایە ﴿بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾ بەوەی لە سینەو دەرونەکاندایە ﴿١٥٤﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ﴿تَوَلَّوْا۟ مِنكُمْ﴾ پشتیان هەڵکرد لەناوتاندا ﴿يَوْمَ ٱلْتَقَى ٱلْجَمْعَانِ﴾ لەو ڕۆژەی کە هەردوو کۆمەڵ گەیشتن بەیەك (لە ئوحود دا) ﴿إِنَّمَا ٱسْتَزَلَّهُمُ ٱلشَّيْطَٰنُ﴾ بێگومان تەنها شەیتان هەڵی خلیسکاندن ولەخشتەی بردن ﴿بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا۟﴾ بەهۆی هەندێ لەو گوناهانەی کەلەوەو پێش کردبوویان ﴿وَلَقَدْ عَفَا ٱللَّهُ عَنْهُمْ﴾ سوێند بێ بێگومان خوا لێ یان خۆشبوو ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ چونکە بەڕاستی خوا ﴿غَفُورٌ حَلِيمٌ﴾ لێبووردەی بەئارام و لەسەرخۆیە (لە تۆڵە سەندن دا) ﴿١٥٥﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی کەسانێ کە بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَكُونُوا۟ كَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ وەك ئەوانە مەبن کە بێباوەڕ بوون ﴿وَقَالُوا۟ لِإِخْوَٰنِهِمْ﴾ بە برا بێباوەڕەکانیان دەووت ﴿إِذَا ضَرَبُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ کاتێ سەفەریان بکردایە ﴿أَوْ كَانُوا۟ غُزًّى﴾ یان غەزایان بکردایە وبچوونایە بۆ جەنگ ﴿لَّوْ كَانُوا۟ عِندَنَا﴾ ئەگەر لای ئێمە(نیشتەجێ) بوونایە ﴿مَا مَاتُوا۟﴾ نە دەمردن ﴿وَمَا قُتِلُوا۟﴾ و نە دەکوژران ﴿لِيَجْعَلَ ٱللَّهُ ذَٰلِكَ﴾ تا خوا ئەوەبکات تا خوا ئەوەبکات ﴿حَسْرَةً فِى قُلُوبِهِمْ﴾ بە داخ و مەراق لە دڵیاندا ﴿وَٱللَّهُ يُحْىِۦ﴾ وە خوا (مرۆڤ) دەژێنێ ﴿وَيُمِيتُ﴾ و دەیشی مرێنێت ﴿وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ وە خودا بینایە بەهەر کردەوەیەك کە ئێوە دەیکەن ﴿١٥٦﴾ ﴿وَلَئِن قُتِلْتُمْ﴾ سوێندبێ ئەگەر ئێوە بکوژرێن ﴿فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لە ڕێ ی خوادا ﴿أَوْ مُتُّمْ﴾ یان بمرن ﴿لَمَغْفِرَةٌ مِّنَ ٱللَّهِ وَرَحْمَةٌ﴾ ئەوە بەڕاستی لێبووردن و میهرەبانی لە لایەن خواوە ﴿خَيْرٌ﴾ چاکترە ﴿مِّمَّا يَجْمَعُونَ﴾ لەوەی کە کۆی دەکەنەوە ﴿١٥٧﴾

﴿وَلَئِن مُّتُّمْ﴾ سوێند بێ ئەگەر ئێوە بمرن ﴿أَوْ قُتِلْتُمْ﴾ یان بکوژرێن ﴿لَإِلَى اللَّهِ﴾ هەر لای خوا ﴿تُحْشَرُونَ﴾ کۆدەکرێنەوە (١٥٨) ﴿فَبِمَا رَحْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ﴾ بەهۆی بەزەیی خواوەیە ﴿لِنتَ لَهُمْ﴾ بۆ ئەوان نەرم و نیانی بویت ﴿وَلَوْ كُنتَ﴾ ئەگەر تۆ ﴿فَظًّا﴾ بەدخوو قسە ڕەق و ﴿غَلِيظَ الْقَلْبِ﴾ دڵ ڕەق بوویتایە ﴿لَانفَضُّوا﴾ ئەوە هەموو بڵاوەیان دەکرد ﴿مِنْ حَوْلِكَ﴾ لەدەورت ﴿فَاعْفُ عَنْهُمْ﴾ کەواتە لێیان ببورە ﴿وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ﴾ و داوای لێ بوردونیان بۆ بکە لەخوا ﴿وَشَاوِرْهُمْ﴾ و ڕاوێژیان پێ بکە ﴿فِي الْأَمْرِ﴾ لە کاروباردا ﴿فَإِذَا عَزَمْتَ﴾ جا کاتێك (دوا ڕاوێژ کردن) بڕیارت دا ﴿فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ ئەوە پشت بە خوا ببەستە ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ﴾ بەڕاستی خوا ئەوانەی خۆش دەوێت کەپشت بەخوا دەبەستن (١٥٩) ﴿إِن يَنصُرْكُمُ اللَّهُ﴾ ئەگەر خوا سەرتان بخات ﴿فَلَا غَالِبَ لَكُمْ﴾ ئەوە هیچ کەس زاڵ نابێ بەسەرتاندا ﴿وَإِن يَخْذُلْكُمْ﴾ وە ئەگەر یارمەتیتان نەدا (پشتتان بەردات) ﴿فَمَن ذَا الَّذِي﴾ کێیە ئەو کەسەی؟ ﴿يَنصُرُكُم مِّن بَعْدِهِ﴾ لەپاش خوا سەرتان دەخات ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾ وە با بڕواداران پشت هەر بەخوا ببەستن (١٦٠) ﴿وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ﴾ وە بۆ هیچ پێغەمبەرێك نەبوو ﴿أَن يَغُلَّ﴾ کەخیانەت بکات ﴿وَمَن يَغْلُلْ﴾ وە هەر کەس خیانەت بکات ﴿يَأْتِ بِمَا غَلَّ﴾ بەو خیانەتەوەی کردویەتی دێت (بەکۆڵیەوەیە) ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە پاشەڕۆژدا (ڕۆژی هەستانەوە) ﴿ثُمَّ تُوَفَّىٰ﴾ پاشان پاداشت دەدرێتەوە ﴿كُلُّ نَفْسٍ﴾ هەموو کەسێك ﴿مَّا كَسَبَتْ﴾ هەرچی کردبێت ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان ستەمیان لێ ناکرێت (١٦١) ﴿أَفَمَنِ اتَّبَعَ﴾ دەی ئایا کەسێك کەشوێنی ﴿رِضْوَانَ اللَّهِ﴾ ڕەزامەندی خوا کەوتبێت ﴿كَمَن بَاءَ﴾ وەك کەسێك وایە بگەڕێتەوە ﴿بِسَخَطٍ مِّنَ اللَّهِ﴾ بەخەشمێکەوە لەلایەن خواوە ﴿وَمَأْوَاهُ﴾ وە جێگا و شوێنی ئەو ﴿جَهَنَّمُ﴾ دۆزەخ بێت ﴿وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ کە سەرئەنجامێکی چەند خراپە؟ (١٦٢) ﴿هُمْ دَرَجَاتٌ﴾ (چاکە کاران و خراپە کاران) خاوەنی چەند پلەی جیاوازن ﴿عِندَ اللَّهِ﴾ لای خوا ﴿وَاللَّهُ بَصِيرٌ﴾ وە خوا بینایە ﴿بِمَا يَعْمَلُونَ﴾ بە ئەوەی کەدەیکەن (١٦٣) ﴿لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ﴾ سوێند بێت بێگومان خوا چاکە و منەتی نا ﴿عَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ بەسەر بڕواداراندا ﴿إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ﴾ کاتێ کەڕەوانەی کرد لەناویاندا ﴿رَسُولًا﴾ پێغەمبەرو نێرراوێك ﴿مِّنْ أَنفُسِهِمْ﴾ لەخۆیان ﴿يَتْلُو عَلَيْهِمْ﴾ کە دەیخوێنێتەوە بەسەریاندا ﴿آيَاتِهِ﴾ بەڵگە ونیشانەکانی خودا ﴿وَيُزَكِّيهِمْ﴾ و پاك و خاوێنیان دەکاتەوە ﴿وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ﴾ وە قورئان و فەرموودەیان فێردەکات ﴿وَإِن كَانُوا مِن قَبْلُ﴾ ئەگەرچی ئەوان لەپێشدا ﴿لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ لەگومڕاییەکی ڕوون و ئاشکرادا بوون (١٦٤) ﴿أَوَلَمَّا أَصَابَتْكُم﴾ ئایا بۆچی کاتێك دووچارتان بوو ﴿مُّصِيبَةٌ﴾ ناخۆشیەك (لەئوحود دا) ﴿قَدْ أَصَبْتُم مِّثْلَيْهَا﴾ بێگومان ئێوە دووقاتی ئەوەتان دووچاری ئەوان کرد (لەبەدردا) ﴿قُلْتُمْ﴾ ووتتان ﴿أَنَّىٰ هَٰذَا﴾ ئەمە لە کوێوە هات ﴿قُلْ﴾ بڵێ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿هُوَ مِنْ عِندِ﴾ ئەوە لەلایەن ﴿أَنفُسِكُمْ﴾ خۆتانەوە بوو (کە فەرمانی پێغەمبەرتان شکاند) ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە (١٦٥)

﴿وَمَآ أَصَٰبَكُمْ﴾ ئـەوەی کەدووچارتان بوو ﴿يَوْمَ ٱلْتَقَى ٱلْجَمْعَانِ﴾ لەو رۆژەدا کـە هەردوو کۆمەڵ بەیەك گەیشـتن (لەئوحـوددا) ﴿فَبِإِذْنِ ٱللَّهِ﴾ ئەوە بەویسـتی خودا بـوو ﴿وَلِيَعْلَمَ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ ئەوەی بـڕواداران دەربخات ﴿١٦٦﴾ ﴿وَلِيَعْلَمَ ٱلَّذِينَ نَافَقُوا۟﴾ و بۆ ئەوەیش دووڕووەکان ئاشکرا بکات ﴿وَقِيلَ لَهُمْ﴾ وپێیان ووترا ﴿تَعَالَوْا۟ قَٰتِلُوا۟﴾ وەرن بجەنگـن ﴿فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لـەڕێ ی خـوادا ﴿أَوِ ٱدْفَعُوا۟﴾ یابەرگـری (لـە وڵاتـی خۆتـان) بکـەن ﴿قَالُوا۟ لَوْ نَعْلَمُ قِتَالًا﴾ ووتیـان: ئەگـەر بمانزانیایـە جەنـگ دەبێـت ﴿لَّٱتَّبَعْنَٰكُمْ﴾ شـوێنتان دەکەوتیـن ﴿هُمْ لِلْكُفْرِ يَوْمَئِذٍ﴾ ئەوانـە لـەو رۆژەدا لـە بـێ بڕواییـەوە ﴿أَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْإِيمَٰنِ﴾ نزیـك تـر بـوون تا لـە بـڕواو ئیمانـەوە ﴿يَقُولُونَ بِأَفْوَٰهِهِم﴾ ئەوانـە بەدەمیـان شـتێك دەڵێن ﴿مَّا لَيْسَ فِى قُلُوبِهِمْ﴾ کەلەدڵیانـدا نـی یـە ﴿وَٱللَّهُ أَعْلَمُ﴾ وەخـوا (لەهەمـوو کـەس) زاناتـرە ﴿بِمَا يَكْتُمُونَ﴾ بـەوەی کـە دەیشـارنەوە ﴿١٦٧﴾ ﴿ٱلَّذِينَ قَالُوا۟﴾ ئەوانـەی کەووتیـان (مەبەسـت پێـی دووڕووەکانـە) ﴿لِإِخْوَٰنِهِمْ﴾ دەربـارەی براکانیان (باوەڕداران) ﴿وَقَعَدُوا۟﴾ لە کاتێکدا خۆیان دانیشـتن و دەرنەچوون ﴿لَوْ أَطَاعُونَا﴾ ئەگـەر ئـەوان گوێڕایەڵـی ئێمـە بوونایـە ﴿مَا قُتِلُوا۟﴾ نەدەکـوژران ﴿قُلْ فَٱدْرَءُوا۟﴾ بڵـێ کەواتـە بەرگری ﴿عَنْ أَنفُسِكُمُ ٱلْمَوْتَ﴾ مردن لە خۆتـان دووربخەنەوە ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێـوە ڕاسـت دەکـەن ﴿١٦٨﴾ ﴿وَلَا تَحْسَبَنَّ﴾ هەرگیـز وا گومـان مەبـەن ﴿ٱلَّذِينَ قُتِلُوا۟﴾ ئەوانەی کـە کوژران ﴿فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لـەڕێ ی خـوادا ﴿أَمْوَٰتًۢا﴾ مردوون ﴿بَلْ أَحْيَآءٌ﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکـو ئەوانە زیندوون ﴿عِندَ رَبِّهِمْ﴾ لای پەروەردگاریان ﴿يُرْزَقُونَ﴾ رۆزی دەدرێن ﴿١٦٩﴾ ﴿فَرِحِينَ بِمَآ﴾ شـادمان و دڵخۆشـن بەوەی ﴿ءَاتَىٰهُمُ ٱللَّهُ﴾ کە خوا پێ ی بەخشیوون ﴿مِن فَضْلِهِۦ﴾ لەبەهرە و فەزڵی خۆی ﴿وَيَسْتَبْشِرُونَ بِٱلَّذِينَ﴾ شـادمانن بەوانـە (بەبرا تێکۆشـەرەکانیان) ﴿لَمْ يَلْحَقُوا۟ بِهِم﴾ کە هێشـتا نەگەیشـتوون پێیان ﴿مِّنْ خَلْفِهِمْ﴾ لـەدوای (شـەهیدبوونی) ئەمان ﴿أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ﴾ نەهیچ ترسـیکیان لەسـەرە ﴿وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ و نە ئەوانە هیچ غەم و خەفەتێك دەخۆن ﴿١٧٠﴾ ﴿يَسْتَبْشِرُونَ﴾ شادمان و دڵخۆشن ﴿بِنِعْمَةٍ مِّنَ ٱللَّهِ وَفَضْلٍ﴾ بەو بەهرەو زیادە فەزڵەی لەلایەن خواوە (پێیان دراوە) ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ﴾ وە بەڕاسـتی خوا ﴿لَا يُضِيعُ أَجْرَ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ پاداشتی بڕواداران وون ناکات ﴿١٧١﴾ ﴿ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانەی ﴿ٱسْتَجَابُوا۟ لِلَّهِ وَٱلرَّسُولِ﴾ کـە وەڵامی خـواو پێغەمبەریان دایـەوە ﴿مِنۢ بَعْدِ﴾ لەپاش ئەوەی کـە ﴿مَآ أَصَابَهُمُ ٱلْقَرْحُ﴾ (لەئوحوددا) تووشـی برینـداری بـوون ﴿لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا۟ مِنْهُمْ﴾ بـۆ ئەوانەیـان هەیـە کەکـردەوەی چاکیـان کردوە ﴿وَٱتَّقَوْا۟﴾ وەخۆیـان پاراسـتووە ﴿أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ پاداشـتێکی گـەورە ﴿١٧٢﴾ ﴿ٱلَّذِينَ قَالَ لَهُمُ ٱلنَّاسُ﴾ ئەوانەی کەخەڵکی پێیان دەووتن ﴿إِنَّ ٱلنَّاسَ﴾ بە ڕاستی خەڵکی (بێ باوەڕ) ﴿قَدْ جَمَعُوا۟ لَكُمْ﴾ لەشکر و کۆمەڵی زۆریان کۆکردۆتەوە لە دژتان ﴿فَٱخْشَوْهُمْ﴾ کەواتە بترسن لێ یان ﴿فَزَادَهُمْ إِيمَٰنًا﴾ کەچی ئـەوان (ئیمانـداران) بەمـە باوەڕیان زیاد بـوو ﴿وَقَالُوا۟﴾ وە ووتیان ﴿حَسْبُنَا ٱللَّهُ﴾ هەر خوامان بەسـە ﴿وَنِعْمَ ٱلْوَكِيلُ﴾ چەند پشت پێ بەستراوێکی چاکە ﴿١٧٣﴾

﴿فَانقَلَبُوا بِنِعْمَةٍ﴾ ئەمجا گەڕانەوە(بۆ مەدینە) بە بەهرەی گەورەوە (کەسەلامەتی یە) ﴿مِّنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ﴾ وفەزڵ و پاداشت لەلایەن خواوە ﴿لَّمْ يَمْسَسْهُمْ سُوءٌ﴾ هیچ زیان و ناخۆشیەکیان تووش نەبوو ﴿وَاتَّبَعُوا﴾ ئەوانە شوێنی ﴿رِضْوَانَ اللَّهِ﴾ ڕەزامەندی خوا کەوتن ﴿وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ﴾ وەخوا خاوەنی بەهرەی گەورەیە ﴿١٧٤﴾ ﴿إِنَّمَا ذَٰلِكُمُ﴾ بەڕاستی ئەوەی ئێوە (سارد دەکاتەوە) تەنها ﴿الشَّيْطَانُ﴾ شەیتانە ﴿يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ﴾ کەدۆست و (برادەرانی) خۆی دەترسێنێت ﴿فَلَا تَخَافُوهُمْ﴾ جائێوە لێیان مەترسن ﴿وَخَافُونِ﴾ وەلەمن بترسن ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿١٧٥﴾ ﴿وَلَا يَحْزُنكَ الَّذِينَ﴾ بادڵ غەمگینت نەکەن ئەوانەی ﴿يُسَارِعُونَ﴾ پێشبڕکێ و پەلە دەکەن ﴿فِي الْكُفْرِ﴾ لەبێ بڕواییدا ﴿إِنَّهُمْ﴾ بێگومان ئەوانە ﴿لَن يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا﴾ هەرگیز هیچ زیانێك ناگەیەنن بەخوا ﴿يُرِيدُ اللَّهُ﴾ خوا دەیەوێت ﴿أَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حَظًّا﴾ کەهیچ بەشێکیان بۆ دانەنێ ﴿فِي الْآخِرَةِ﴾ لەڕۆژی دوایی دا ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ وەبۆ ئەوان سزایەکی گەورە هەیە ﴿١٧٦﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ﴿اشْتَرَوُا الْكُفْرَ﴾ کەبێ بڕواییان کڕی (لەم جیهانەدا) ﴿بِالْإِيمَانِ﴾ بەبڕواو ئیمان ﴿لَن يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا﴾ هەرگیز هیچ جۆرە زیانێك ناگەیەنن بەخوا ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ﴾ بۆئەوانە هەیە سزایەکی ﴿أَلِيمٌ﴾ بەئێش و ئازار ﴿١٧٧﴾ ﴿وَلَا يَحْسَبَنَّ﴾ هەرگیز واگومان نەبەن ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی کەبێ باوەڕن ﴿أَنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ﴾ ئەو مۆڵەت دانی ئێمە بۆ ئەوان ﴿خَيْرٌ لِّأَنفُسِهِمْ﴾ چاکە بۆ خۆیان ﴿إِنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ﴾ بەڕاستی ئێمە مۆڵەتی ئەوان ئەدەین ﴿لِيَزْدَادُوا إِثْمًا﴾ بۆ ئەوەی گوناهی زیاتر بکەن ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ وە بۆ ئەوانە هەیە سزایەکی ڕیسواکەر ﴿١٧٨﴾ ﴿مَّا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ خوا واز لەبڕواداران ناهێنێت ﴿عَلَىٰ مَا أَنتُمْ عَلَيْهِ﴾ لەسەر ئەو بارەی کەئێوەی لەسەرن (کەجیا نەبوونەوەی موسڵمان و دووڕوو و کافرە) ﴿حَتَّىٰ يَمِيزَ﴾ هەتا جیا دەکاتەوە ﴿الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ﴾ پیس لەپاك ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُطْلِعَكُمْ﴾ وەخوای گەورە ئێوە ئاگادار ناکات ﴿عَلَى الْغَيْبِ﴾ بەسەر نهێنی (غەیب) دا ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ﴾ بەڵام خوای گەورو ﴿يَجْتَبِي مِن رُّسُلِهِ﴾ هەڵی ئەبژێرێت لە نێرراوەکانی دا ﴿مَن يَشَاءُ﴾ هەرکەسێکی بوێت ﴿فَآمِنُوا بِاللَّهِ﴾ جا بڕوای ڕاستەقینە بێنن بەخوا ﴿وَرُسُلِهِ﴾ وەبەنێرراوەکانی ﴿وَإِن تُؤْمِنُوا﴾ وە ئەگەر بەو جۆرە بڕوا بێنن ﴿وَتَتَّقُوا﴾ وخۆتان بپارێزن ﴿فَلَكُمْ أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ ئەوە پاداشتێکی زۆر گەورەتان بۆ هەیە ﴿١٧٩﴾ ﴿وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ﴾ هەرگیز واگومان نەبەن ئەوکەسانەی ﴿يَبْخَلُونَ﴾ کەچرووکی دەکەن ﴿بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ﴾ بەوەی کە خوا پێی بەخشیوون ﴿مِن فَضْلِهِ﴾ لەڕێز و بەهرەی خۆی ﴿هُوَ خَيْرًا لَّهُم﴾ کەئەو (چرووکی ی)ە چاکترە بۆیان ﴿بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو ئەوە خراپە بۆیان ﴿سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخِلُوا بِهِ﴾ بە زوویی ئەوەی چرووکیان پێ دەکرد وەك تەوق دەکرێتە ملیان ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەپاشە ڕۆژدا (ڕۆژی هەستانەوە) ﴿وَلِلَّهِ﴾ وە هەر بۆخوایە وموڵکی ئەوە ﴿مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ میراتی ئاسمانەکان و زەوی (ئەوەی لە ئاسمانەکان و زەویدایە) ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە خوا ئاگادارە بە هەرچی کە ئێوە دەیکەن ﴿١٨٠﴾

﴿لَقَدْ سَمِعَ ٱللَّهُ﴾ بەڕاستی خوا بیستی ﴿قَوْلَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓا۟﴾ ووتەی ئەو(جولەك) انەی کە ووتیان ﴿إِنَّ ٱللَّهَ فَقِيرٌ﴾ بێگومان خوا هەژارە ﴿وَنَحْنُ أَغْنِيَآءُ﴾ و ئێمە دەوڵەمەندین(چونکە داوای قەرزمان لێ دەکات مەبەستیان لە ئایەتی - ومن یقرض الله قرضاً حسناً - یە) ﴿سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا۟﴾ ئەوەی کە ووتیان دەینوسین ﴿وَقَتْلَهُمُ ٱلْأَنۢبِيَآءَ﴾ (وە دەینوسین) کوشتنی ئەوانە بۆ پێغەمبەرەکان ﴿بِغَيْرِ حَقٍّ﴾ بە ناڕەوا ﴿وَنَقُولُ ذُوقُوا۟﴾ وە(پێیان) دەڵێین بچەژن ﴿عَذَابَ ٱلْحَرِيقِ﴾ سزای ئاگری سووتێنەر ﴿١٨١﴾ ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەو(سزا سەختە) ﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيكُمْ﴾ بەهۆی کردەوەی(خراپی خۆتانەوەیە) کە پێشتان خستووە ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ﴾ هیچ جۆرە ستەمێك ناكات لە بەندەکان ﴿١٨٢﴾ ﴿ٱلَّذِينَ قَالُوٓا۟﴾ ئەو(جوولەکانەی) کە ووتیان ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿عَهِدَ إِلَيْنَآ﴾ پەیمانی داوە بە ئێمە ﴿أَلَّا نُؤْمِنَ لِرَسُولٍ﴾ کە بڕوا نەهێنین بەهیچ نێرراوێك ﴿حَتَّىٰ يَأْتِيَنَا بِقُرْبَانٍ﴾ هەتا قوربانی و خێرێکمان بۆ نەهێنێت ﴿تَأْكُلُهُ ٱلنَّارُ﴾ کە ئاگر (بێتە خوارەوەو) بیسووتێنێت ﴿قُلْ قَدْ جَآءَكُمْ﴾ بڵێ بێگومان هاتن بۆلاتان ﴿رُسُلٌ مِّن قَبْلِى﴾ چەند پێغەمبەرێك لەپێش منەوە ﴿بِٱلْبَيِّنَٰتِ﴾ بەبەڵگە ڕوونەکانەوە ﴿وَبِٱلَّذِى قُلْتُمْ﴾ وە بە ئەو(موعجیزەیەی) کە ووتتان ﴿فَلِمَ قَتَلْتُمُوهُمْ﴾ دەی بۆچی ئەو(پێغەمبەر) انەتان کوشت ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿١٨٣﴾ ﴿فَإِن كَذَّبُوكَ﴾ جائەگەر باوەڕیان پێ نەکردی ﴿فَقَدْ كُذِّبَ﴾ ئەوە بێگومان بڕوا نەکراوە (پێغەمبەرانی پێش تۆش بەدرۆزانران) ﴿رُسُلٌ مِّن قَبْلِكَ﴾ بە پێغەمبەرانی لەپێش تۆوە ﴿جَآءُو بِٱلْبَيِّنَٰتِ﴾ هێناویانە بەڵگە ڕوونەکان ﴿وَٱلزُّبُرِ﴾ و نامەی ئاسمانی(نامەی پەند و تەمێ کەر) ﴿وَٱلْكِتَٰبِ ٱلْمُنِيرِ﴾ و نامەی ڕوون کەرەوە ﴿١٨٤﴾ ﴿كُلُّ نَفْسٍ﴾ هەموو(خاوەن) گیانێك ﴿ذَآئِقَةُ ٱلْمَوْتِ﴾ مردن دەچێژێت ﴿وَإِنَّمَا تُوَفَّوْنَ﴾ وە بەڕاستی بەتەواوی پێتان دەدرێت ﴿أُجُورَكُمْ﴾ پاداشتەکانتان ﴿يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایی دا(هەستانەوەدا) ﴿فَمَن زُحْزِحَ﴾ ئەمجا هەرکەس دوورخرێتەوە ﴿عَنِ ٱلنَّارِ﴾ لە ئاگری دۆزەخ ﴿وَأُدْخِلَ ٱلْجَنَّةَ﴾ و بخرێتە بەهەشتەوە ﴿فَقَدْ فَازَ﴾ ئەوە بەڕاستی ئەو کەسە سەرکەوتووە ﴿وَمَا ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَآ﴾ ژیانی دونیاش هیچ شتێك نیە ﴿إِلَّا مَتَٰعُ ٱلْغُرُورِ﴾ جگە لە چەند سات و ئارەزوویەکی فریودەر نەبێت ﴿١٨٥﴾ ﴿لَتُبْلَوُنَّ﴾ سوێند بێت بێگومان تاقی دەکرێنەوە ﴿فِىٓ أَمْوَٰلِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ﴾ لە سامان و دارایی و گیانی خۆتاندا ﴿وَلَتَسْمَعُنَّ﴾ سوێند بێت بێگومان دەیبیستن ﴿مِنَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ﴾ لەوانەی کە نامەیان پێدراوە ﴿مِن قَبْلِكُمْ﴾ لە پێش ئێوە ﴿وَمِنَ ٱلَّذِينَ أَشْرَكُوٓا۟﴾ وە لەوانەی هاوبەشیان بۆ خوا داناوە ﴿أَذًى كَثِيرًا﴾ (ئازار و) قسەی ناخۆشی زۆر ﴿وَإِن تَصْبِرُوا۟﴾ جا ئەگەر ئێوە ئارام بگرن ﴿وَتَتَّقُوا۟﴾ و پارێزکاربن ﴿فَإِنَّ ذَٰلِكَ﴾ ئەوە بێگومان ئەوە ﴿مِنْ عَزْمِ ٱلْأُمُورِ﴾ لە کارە بەهێز و گەورەکانە (لەو کارانەیە لێ بڕانی دەوێ) ﴿١٨٦﴾

﴿وَإِذۡ أَخَذَ ٱللَّهُ﴾ (بێنەوە بیریان) کاتێك کەخوا وەری گرت ﴿مِيثَٰقَ ٱلَّذِينَ﴾ پەیمان لەوانەی ﴿أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ کەنامەیان پێ بەخشرا بوو (لەجولەکە و گاورەکان) ﴿لَتُبَيِّنُنَّهُۥ لِلنَّاسِ﴾ دەبێ ئەو نامەیە ڕوون بکەنەوە بۆ خەلکی ﴿وَلَا تَكۡتُمُونَهُۥ﴾ وە نەیشارنەوە ﴿فَنَبَذُوهُ﴾ بەڵام ئەو (پەیمانەیان)فڕێدایە ﴿وَرَآءَ ظُهُورِهِمۡ﴾ پشت خۆیانەوە ﴿وَٱشۡتَرَوۡاْ بِهِۦ﴾ و کڕییان بەو نامەیە ﴿ثَمَنٗا قَلِيلٗاۖ﴾ نرخێکی کەم ﴿فَبِئۡسَ مَا يَشۡتَرُونَ﴾ ئای چەند خراپە ئەوەی کڕییان ﴿١٨٧﴾ ﴿لَا تَحۡسَبَنَّ﴾ وە گومان مەبە ﴿ٱلَّذِينَ يَفۡرَحُونَ﴾ ئەوانەی کەشادمانن ﴿بِمَآ أَتَواْ﴾ بەوەی کەکردیان ﴿وَّيُحِبُّونَ﴾ و پێیان خۆشە ﴿أَن يُحۡمَدُواْ﴾ کەسوپاس بکرێن ﴿بِمَا لَمۡ يَفۡعَلُواْ﴾ بەشتێك کە نەیان کردووە ﴿فَلَا تَحۡسَبَنَّهُم﴾ ئەوە هەرگیز گومانیان پێ مەبە ﴿بِمَفَازَةٖ مِّنَ ٱلۡعَذَابِۖ﴾ بەرزگار بوو لەسزا ﴿وَلَهُمۡ عَذَابٌ﴾ و بۆ ئەوانە هەیە سزایەکی ﴿أَلِيمٞ﴾ ئازاردەر ﴿١٨٨﴾ ﴿وَلِلَّهِ مُلۡكُ﴾ هەر بۆ خوایە پادشایەتی و مولکی ﴿ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۗ﴾ ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ﴾ وە خوا بەسەر هەموو شتێکدا ﴿قَدِيرٌ﴾ دەسەلاتدارە ﴿١٨٩﴾ ﴿إِنَّ فِي خَلۡقِ﴾ بەڕاستی لەدروست کردنی ﴿ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَٱخۡتِلَٰفِ﴾ و لەجیاوازی و گۆڕانی ﴿ٱلَّيۡلِ وَٱلنَّهَارِ﴾ شەو و ڕۆژدا ﴿لَأٓيَٰتٖ﴾ چەندەها بەڵگە هەیە ﴿لِّأُوْلِي ٱلۡأَلۡبَٰبِ﴾ بۆ خاوەن بیرو هۆشەکان ﴿١٩٠﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَذۡكُرُونَ ٱللَّهَ﴾ ئەوانەی کەیادی خوا دەکەن ﴿قِيَٰمٗا وَقُعُودٗا﴾ بەپێوەو بەدانیشتنەوە ﴿وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمۡ﴾ بەڕاکشانەوە ﴿وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلۡقِ﴾ وەبیر دەکەنەوە لەدروست کردنی ﴿ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ ئاسمانەکان و زەوی ﴿رَبَّنَا﴾ (ئەڵێن) ئەی پەروەردگارمان ﴿مَا خَلَقۡتَ هَٰذَا﴾ ئەم (جیهانەت) دروست نەکردووە ﴿بَٰطِلٗا﴾ بەبێ هودە ﴿سُبۡحَٰنَكَ﴾ پاك و بێگەردی بۆ تۆ ﴿فَقِنَا عَذَابَ ٱلنَّارِ﴾ دەسا تۆش بمان پارێزە لە سزای ئاگری دۆزەخ ﴿١٩١﴾ ﴿رَبَّنَآ﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّكَ مَن تُدۡخِلِ ٱلنَّارَ﴾ هەرکەس تۆ بیخەیتە ئاگری دۆزەخەوە ﴿فَقَدۡ أَخۡزَيۡتَهُۥۖ﴾ ئەوە بێگومان ڕیسوات کردووە ﴿وَمَا لِلظَّٰلِمِينَ مِنۡ أَنصَارٖ﴾ وە هیچ پشتیوانێك نیە بۆ ستەمکاران ﴿١٩٢﴾ ﴿رَّبَّنَآ إِنَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان بەڕاستی ئێمە ﴿سَمِعۡنَا مُنَادِيٗا﴾ گوێمان لە بانگخوازێك بوو (مەبەست پێ پێغەمبەری خودایە ﷺ) ﴿يُنَادِي لِلۡإِيمَٰنِ﴾ بانگی ئەکرد بۆ بڕواهێنان ﴿أَنۡ ءَامِنُواْ بِرَبِّكُمۡ﴾ (دەی ووت) بڕوا بێنن بە پەروەردگارتان ﴿فَـَٔامَنَّاۚ﴾ دەست بەجێ بڕوامان هێنا ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿فَٱغۡفِرۡ لَنَا ذُنُوبَنَا﴾ دەی لە گوناهەکانمان خۆش ببە ﴿وَكَفِّرۡ عَنَّا﴾ وبسڕەوە لێمان ﴿سَيِّـَٔاتِنَا﴾ خراپەکانمان ﴿وَتَوَفَّنَا﴾ و بمان مرێنە ﴿مَعَ ٱلۡأَبۡرَارِ﴾ لەگەڵ کەسانی چاکەکاردا ﴿١٩٣﴾ ﴿رَبَّنَا وَءَاتِنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان پێمان ببەخشە (لەپاش مردن) ﴿مَا وَعَدتَّنَا﴾ ئەوەی بەڵێنت پێ داین ﴿عَلَىٰ رُسُلِكَ﴾ لەسەر زوبانی پێغەمبەرەکانت ﴿وَلَا تُخۡزِنَا﴾ و ڕیسوامان مەکە ﴿يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِۖ﴾ لە ڕۆژی دوایی دا (هەستانەوە) ﴿إِنَّكَ﴾ بێگومان تۆ ﴿لَا تُخۡلِفُ ٱلۡمِيعَادَ﴾ بەڵێن ناشکێنیت ﴿١٩٤﴾

﴿فَٱسۡتَجَابَ لَهُمۡ رَبُّهُمۡ﴾ ئەمجا پەروەردگاریان وەڵامی (نزاکانی) دانەوە ﴿أَنِّي لَآ أُضِيعُ﴾ (فەرمووی) بێگومان من زایە ناکەم ﴿عَمَلَ عَٰمِلٖ مِّنكُم﴾ کردەوەی (هیچ) خاوەن کردەوەیەك لە ئێوە ﴿مِّن ذَكَرٍ أَوۡ أُنثَىٰۖ﴾ لە نێر یان مێ ﴿بَعۡضُكُم مِّنۢ بَعۡضٖۖ﴾ هەندێکتان لە هەندێکی ترتان بوون ﴿فَٱلَّذِينَ هَاجَرُواْ﴾ جا ئەوانەی کە کۆچیان کرد ﴿وَأُخۡرِجُواْ مِن دِيَٰرِهِمۡ﴾ و دەرکران لە جێ و شوێنی خۆیان ﴿وَأُوذُواْ فِي سَبِيلِي﴾ و ئەشکەنجەو ئازار دران لە ڕێ ی مندا ﴿وَقَٰتَلُواْ﴾ و جەنگیان کرد ﴿وَقُتِلُواْ﴾ و کوژران ﴿لَأُكَفِّرَنَّ عَنۡهُمۡ﴾ سوێند بەخوا دەیسڕمەوە لێیان ﴿سَيِّـَٔاتِهِمۡ﴾ خراپەکانیان ﴿وَلَأُدۡخِلَنَّهُمۡ جَنَّٰتٖ﴾ وە بێگومان دەیان خەمە بەهەشتانێکەوە ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ﴾ کە ڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿ثَوَابٗا مِّنۡ عِندِ ٱللَّهِۚ﴾ ئەمە پاداشت دانەوەیەکە لە لای خواوە ﴿وَٱللَّهُ عِندَهُۥ﴾ وە لای خوایە ﴿حُسۡنُ ٱلثَّوَابِ﴾ جوانترین (چاکترین) پاداشت ﴿١٩٥﴾ ﴿لَا يَغُرَّنَّكَ﴾ لە خشتەت نەبات (فریوت نەدا) ﴿تَقَلُّبُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ هات و چۆی ئەوانەی بێ بڕوان (بەخۆشی و ئاسوودەیی یەوە) ﴿فِي ٱلۡبِلَٰدِ﴾ لە وولاتدا ﴿١٩٦﴾ ﴿مَتَٰعٞ قَلِيلٞ﴾ ئەو ئاسوودەییەی ئەوان خۆشی یەکی کەمە ﴿ثُمَّ مَأۡوَىٰهُمۡ جَهَنَّمُۖ﴾ پاشان جێ و شوێنیان دۆزەخە ﴿وَبِئۡسَ ٱلۡمِهَادُ﴾ ئای چ شوێنێکی خراپ و بەدە ﴿١٩٧﴾ ﴿لَٰكِنِ ٱلَّذِينَ﴾ بەڵام ئەوانەی ﴿ٱتَّقَوۡاْ رَبَّهُمۡ﴾ لە پەروەردگاریان دەترسن ﴿لَهُمۡ جَنَّٰتٞ﴾ بۆیان هەیە بەهەشتانێك ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ﴾ کە ڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ تیایدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی ﴿نُزُلٗا مِّنۡ عِندِ ٱللَّهِۗ﴾ ئامادە کراوە لە لایەن خواوە ﴿وَمَا عِندَ ٱللَّهِ﴾ وە ئەوەی کە لای خوایە ﴿خَيۡرٞ لِّلۡأَبۡرَارِ﴾ چاکترە بۆ چاکەکاران ﴿١٩٨﴾ ﴿وَإِنَّ مِنۡ أَهۡلِ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ بێگومان لەناو نامە دارەکاندا هەیە ﴿لَمَن يُؤۡمِنُ بِٱللَّهِ﴾ کەسانێك کە بڕوا دەهێنن بەخوا ﴿وَمَآ أُنزِلَ إِلَيۡكُمۡ﴾ و بەو نامەیەی کە نێرراوەتە خوارەوە بۆ ئێوە (مەبەست پێی قورئانە) ﴿وَمَآ أُنزِلَ إِلَيۡهِمۡ﴾ وە بەو نامەی کە نێرراوەتە خوارەوە بۆ خۆیان ﴿خَٰشِعِينَ لِلَّهِ﴾ مل کەچن بۆ خوا ﴿لَا يَشۡتَرُونَ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ بەڵگەکانی خوا نافرۆشن ﴿ثَمَنٗا قَلِيلًاۗ﴾ بە نرخێکی کەم ﴿أُوْلَٰٓئِكَ﴾ ئەو نامە دارانە ﴿لَهُمۡ أَجۡرُهُمۡ﴾ بۆیان هەیە پاداشتی خۆیان ﴿عِندَ رَبِّهِمۡۗ﴾ لە لای پەروەردگاریانەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿سَرِيعُ ٱلۡحِسَابِ﴾ لێپرسینەوە وموحاسەبەکردنی خێرایە ﴿١٩٩﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿ٱصۡبِرُواْ﴾ خۆ گربن ﴿وَصَابِرُواْ﴾ و(لە خۆگری دوژمن) خۆگرتر بن ﴿وَرَابِطُواْ﴾ و لە سەنگەردا ئێشك بگرن ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ و لە خوا بترسن ﴿لَعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕزگار ببن ﴿٢٠٠﴾

سورەتی ﴿ النِّسَاءِ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئـەی خەلکینە ﴿ٱتَّقُواْ رَبَّكُمُ﴾ خۆتان بپارێزن لە(سـزای) پەروەردگارتان ﴿ٱلَّذِي خَلَقَكُم﴾ ئەوەی کـە دروستی کـردوون ﴿مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ﴾ لەیـەك کەسـەوە(کە ئادەمـە) ﴿وَخَلَقَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا﴾ وە هەر لـە ئەویش هاوسـەرەکەی درووسـت کـردووە ﴿وَبَثَّ مِنۡهُمَا﴾ و بڵاوی کردۆتەوە لـەو دووانـە ﴿رِجَالٗا كَثِيرٗا﴾ پیاوانی زۆر ﴿وَنِسَآءٗۚ﴾ هەروەها ئافرەتان ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِي﴾ خۆتان بپارێزن لەو خوایەی کە ﴿تَسَآءَلُونَ بِهِۦ﴾ بەناوی ئەوەوە داوا دەکەن لە یەکتر ﴿وَٱلۡأَرۡحَامَۚ﴾ وە(خۆتان بپارێزن لە بچڕاندنی) خزمایەتی ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ﴾ بەڕاسـتی خوا هەمیشـە ﴿عَلَيۡكُمۡ رَقِيبٗا﴾ چاودێـرە بەسـەرتانەوە (١) ﴿وَءَاتُواْ﴾ بیدەنـەوە ﴿ٱلۡيَتَٰمَىٰٓ﴾بـە هەتیـوان(دوای باڵـغ بونیـان) ﴿أَمۡوَٰلَهُمۡۖ﴾ مـاڵ و سـامانیان ﴿وَلَا تَتَبَدَّلُواْ ٱلۡخَبِيثَ بِٱلطَّيِّبِۖ﴾ وە پیس(لـە ماڵـی خۆتـان) مەگۆڕنـەوە بـە پـاك (لـە ماڵی ئـەوان) ﴿وَلَا تَأۡكُلُوٓاْ أَمۡوَٰلَهُمۡ﴾وە ماڵەکانیان مەخۆن ﴿إِلَىٰٓ أَمۡوَٰلِكُمۡۚ﴾ لەگـەڵ ماڵەکانی خۆتان ﴿إِنَّهُۥ كَانَ﴾ بێگومـان ئـەو خواردنـە ﴿حُوبٗا كَبِيرٗا﴾ گوناهێکـی گەورەیـە (٢) ﴿وَإِنۡ خِفۡتُمۡ﴾ وە ئەگەر ترسـان ﴿أَلَّا تُقۡسِطُواْ﴾ دادپـەروەر نەبـن ﴿فِي ٱلۡيَتَٰمَىٰ﴾ لە(مارەیـی) ئـەو ئافرەتـە بـێ باوکانەدا(مارەیان مەکەن) ﴿فَٱنكِحُواْ﴾ئـەوە مارە بکـەن ﴿مَا طَابَ لَكُم مِّنَ ٱلنِّسَآءِ﴾ لـەو ئافرەتانـەی حەڵاڵـن بۆتـان ﴿مَثۡنَىٰ﴾ دوو دوو ﴿وَثُلَٰثَ﴾ یـا سـیان سـیان ﴿وَرُبَٰعَۖ﴾ یـا چـوار چوار (واتە تـا چوار ژن درووسـتە لەیەك کاتدا کـۆی بکەیتـەوە) ﴿فَإِنۡ خِفۡتُمۡ﴾ جا ئەگەر ترسان ﴿أَلَّا تَعۡدِلُواْ﴾ دادگەر نەبن ﴿فَوَٰحِدَةً﴾ ئەوە یەك ئافرەت (مارە بکەن لەوانەی ئازادن) ﴿أَوۡ مَا مَلَكَتۡ أَيۡمَٰنُكُمۡۚ﴾ یـان ئـەو کەنیزەکانـەی کـە موڵکتانـن ﴿ذَٰلِكَ أَدۡنَىٰٓ﴾ ئـەوە نزیکتـرە ﴿أَلَّا تَعُولُواْ﴾ کـە سـتەم نەکـەن (یـا هەژار نەکـەون) (٣) ﴿وَءَاتُواْ ٱلنِّسَآءَ﴾ بیـدەن بـە ئافرەتان(نەك کـەس وکاریـان) ﴿صَدُقَٰتِهِنَّ نِحۡلَةٗۚ﴾ مارەییەکانیان وەك بەخشـین نـەك وەك کـرێ ﴿فَإِن طِبۡنَ لَكُمۡ عَن شَيۡءٖ مِّنۡهُ نَفۡسٗا﴾ ئەمجا ئەگەر بە دڵ پێیان خۆش بوو بەخشـینی شـتێك لەو(مارەیـی یـە) بـە ئێوە ﴿فَكُلُوهُ هَنِيٓـٔٗا مَّرِيٓـٔٗا﴾ئـەوە ئێـوە بیخۆن بە خۆشـی و حەڵاڵی (نۆشـی گیانتـان بێ) (٤) ﴿وَلَا تُؤۡتُواْ ٱلسُّفَهَآءَ﴾ مەیدەنـە گێـل وکـەم عەقڵـەکان ﴿أَمۡوَٰلَكُمُ﴾ ماڵەکانتـان ﴿ٱلَّتِي جَعَلَ ٱللَّهُ لَكُمۡ﴾ لـە حاڵەتێکدا خـوا ئەو(ماڵانـە) ی بـۆ کـردوون ﴿قِيَٰمٗا﴾ بەهـۆی ڕاوەسـتانی ژیانتـان ﴿وَٱرۡزُقُوهُمۡ فِيهَا﴾ وە (بـێ عەقڵـەکان) ڕۆزی و خۆراکیـان بدەنـێ لـەو ماڵـە ﴿وَٱكۡسُوهُمۡ﴾ و پۆشـاکیان بۆ بکـەن ﴿وَقُولُواْ لَهُمۡ﴾ و گفتوگۆیـان لەگەڵ بکـەن ﴿قَوۡلٗا مَّعۡرُوفٗا﴾ بـە گفتوگۆیەکـی بـاش (٥) ﴿وَٱبۡتَلُواْ ٱلۡيَتَٰمَىٰ﴾ هەتیـوان تاقـی بکەنـەوە ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا بَلَغُواْ ٱلنِّكَاحَ﴾ هـەر کاتێـك گەیشـتنە(تەمەنی) ژن هێنـان و شـووکردن ﴿فَإِنۡ ءَانَسۡتُم﴾ ئەمجـا ئەگەر هەسـتان کرد ﴿مِّنۡهُمۡ رُشۡدٗا﴾ لەوانـدا ژیـری(و پێگەیشـتن) ﴿فَٱدۡفَعُوٓاْ إِلَيۡهِمۡ أَمۡوَٰلَهُمۡۖ﴾ ئـەوە سـامان و ماڵەکانیـان پـێ بدەنـەوە ﴿وَلَا تَأۡكُلُوهَآ﴾ و ماڵەکانیـان مەخـۆن ﴿إِسۡرَافٗا﴾ بە زیـادەڕەوی ﴿وَبِدَارًا أَن يَكۡبَرُواْۚ﴾ و بەپـەلـە نەوەك گەورە ببن (ولێتـان وەرگرنـەوە) ﴿وَمَن كَانَ غَنِيّٗا﴾ وە هـەر کـەس (لەسەرپەرشـتیاری هەتیـوان) دەوڵەمەنـد بـوو ﴿فَلۡيَسۡتَعۡفِفۡۖ﴾ بـا خـۆی بگرێتـەوە (لـە خواردنی ماڵیـان) ﴿وَمَن كَانَ فَقِيرٗا﴾ وە هەر کـەس لەوان هـەژار بوو ﴿فَلۡيَأۡكُلۡ بِٱلۡمَعۡرُوفِۚ﴾ بـا (لـێ ی) بخوات بـە ئەندازەی پێویسـت ﴿فَإِذَا دَفَعۡتُمۡ إِلَيۡهِمۡ أَمۡوَٰلَهُمۡ﴾ ئەمجا هەر کات ماڵی هەتیوەکانتان دایەوە پێیان ﴿فَأَشۡهِدُواْ عَلَيۡهِمۡۚ﴾ ئەوە شایەتیان لەسەر بگرن ﴿وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ حَسِيبٗا﴾ بەسە خوا بۆ لێپرسینەوە (بەسەرتانەوە) (٦)

﴿لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ﴾ بۆ پیاوان هەیە بەشێك ﴿مِّمَّا تَرَكَ ٱلْوَٰلِدَانِ﴾ لە و(میراتەی) دایك و باوك بەجێی دەهێڵن ﴿وَٱلْأَقْرَبُونَ﴾ و خزمە نزیکەکان ﴿وَلِلنِّسَآءِ نَصِيبٌ﴾ وە بۆ ئافرەتانیش هەیە بەشێك ﴿مِّمَّا تَرَكَ ٱلْوَٰلِدَانِ﴾ لە و(میراتەی) دایك و باوك بەجێی دەهێڵن ﴿وَٱلْأَقْرَبُونَ﴾ و خزمە نزیکەکان ﴿مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ﴾ لە ئەوەی(بەجێی دەهێڵن) کەم بێت یان زۆر ﴿نَصِيبًا مَّفْرُوضًا﴾ بەبەشێکی بریار دراو (٧) ﴿وَإِذَا حَضَرَ ٱلْقِسْمَةَ﴾ جا ئەگەر کاتی دابەش کردنی(میراتەکە) ئامادەبوون ﴿أُوْلُواْ ٱلْقُرْبَىٰ﴾ خزمە نزیکەکان(کە میرات ناگرن لە مردوو) ﴿وَٱلْيَتَٰمَىٰ وَٱلْمَسَٰكِينُ﴾ و هەتیوو و هەژارە (بێگانە) کان ﴿فَٱرْزُقُوهُم مِّنْهُ﴾ ئەو لەو کەلەپوورە بەشیان بدەن(ئەم بەش دانە سوننەتە نەك واجب) ﴿وَقُولُواْ لَهُمْ﴾ وە قسەیان لەگەڵ بکەن ﴿قَوْلًا مَّعْرُوفًا﴾ بە قسەکردنێکی جوان و چاك (٨) ﴿وَلْيَخْشَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانەی (سەرپەرشتیارن) با بترسن ﴿لَوْ تَرَكُواْ﴾ ئەگەر بەجێی بهێڵن ﴿مِنْ خَلْفِهِمْ﴾ لەپاش خۆیانەوە (پاش مردن) ﴿ذُرِّيَّةً ضِعَٰفًا﴾ منداڵانی لاواز(بچوك) ﴿خَافُواْ عَلَيْهِمْ﴾ دەترسن لێیان(بفەوتێن) ﴿فَلْيَتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ دەبا لەخوا بترسن ﴿وَلْيَقُولُواْ قَوْلًا سَدِيدًا﴾ و قسەی ڕاست و ڕەوا بکەن(مەبەست پێی ئەوەیە وەسیەتێك نەکەن زیان بگەیەنن بەمنداڵەکانیان پاش خۆیان بەهەژاری بەجێیان بهێڵین وەهەموو ماڵ وسەروەتەکەیان بکەن بەخێر و سەدەقە) (٩) ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەو کەسانەی ﴿يَأْكُلُونَ أَمْوَٰلَ ٱلْيَتَٰمَىٰ﴾ کە ماڵی هەتیوەکان دەخۆن ﴿ظُلْمًا﴾ بەستەم و ناڕەوا ﴿إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا﴾ بەڕاستی ئەوانە بەس لە سکی خۆیان ئاگر دەخۆن. ﴿وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا﴾ وە لەمەوپاش دەچنە ئاگرێکی بەتین و هەڵگیرساوەوە (١٠) ﴿يُوصِيكُمُ ٱللَّهُ﴾ خوا ئامۆژگاریتان دەکات ﴿فِيٓ أَوْلَٰدِكُمْ﴾ دەربارەی(میراتی) ڕۆڵەکانتان ﴿لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ ٱلْأُنثَيَيْنِ﴾ بۆ نێرینێك هەیە (لە میرات) بە وێنەی بەشی دوو مێ ﴿فَإِن كُنَّ نِسَآءً﴾ خۆ ئەگەر(منداڵەکانتان) تەنها ئافرەت بوون ﴿فَوْقَ ٱثْنَتَيْنِ﴾ (دووان و) زیاد لەدووان ﴿فَلَهُنَّ﴾ ئەوا بۆیان هەیە ﴿ثُلُثَا﴾ دوو بەش لە سێ بەشی ﴿مَا تَرَكَ﴾ ئەوەی (مردووەکە) بەجێ ی هێشتووە ﴿وَإِن كَانَتْ وَٰحِدَةً﴾ بەڵام ئەگەر یەك ئافرەت بوو ﴿فَلَهَا ٱلنِّصْفُ﴾ ئەوە نیوەی (میراتەکەی) بۆ هەیە ﴿وَلِأَبَوَيْهِ لِكُلِّ وَٰحِدٍ مِّنْهُمَا﴾ وە بۆ هەر کام لە دایك و باوکی مردووەکە هەیە ﴿ٱلسُّدُسُ﴾ شەش یەك ﴿مِمَّا تَرَكَ﴾ لەوەی کە بەجێ ی هێشتووە ﴿إِن كَانَ لَهُۥ وَلَدٌ﴾ ئەگەر مردووەکە منداڵی هەبوو ﴿فَإِن لَّمْ يَكُن لَّهُۥ وَلَدٌ﴾ بەڵام ئەگەر مردووەکە منداڵی نەبوو ﴿وَوَرِثَهُۥٓ أَبَوَاهُ﴾ و دایك و باوکی میرات گری بوون ﴿فَلِأُمِّهِ ٱلثُّلُثُ﴾ ئەوە سێ یەك بۆ دایکەکەیەتی ﴿فَإِن كَانَ لَهُۥٓ إِخْوَةٌ﴾ بەڵام ئەگەر (مردووەکە) چەند برایەکی هەبوو ﴿فَلِأُمِّهِ ٱلسُّدُسُ﴾ ئەوا شەش یەك بۆ دایکەکەیەتی ﴿مِنۢ بَعْدِ وَصِيَّةٍ﴾ لەپاش (دەرکردنی) وەسیەتێك ﴿يُوصِي بِهَآ﴾ وەسیەتی پێ کرابێ (لە لایەن مردووەکەوە) ﴿أَوْ دَيْنٍ﴾ یان دانەوەی قەرزێك (کە لەسەری بێت) ﴿ءَابَآؤُكُمْ﴾ باوکەکانتان ﴿وَأَبْنَآؤُكُمْ﴾ و کوڕەکانتان ﴿لَا تَدْرُونَ﴾ نازانن ﴿أَيُّهُمْ أَقْرَبُ لَكُمْ نَفْعًا﴾ کامەیان بەسوود ترن بۆتان ﴿فَرِيضَةً مِّنَ ٱللَّهِ﴾ (ئەو دابەش کردنە) لە لایەن خواوە پێویست کراوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە ﴿عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ زانای دانایە (١١)

﴿وَلَكُمْ نِصْفُ﴾ بۆ ئێوە هەیە نیوەی ﴿مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ﴾ ئەو (میراتـەی) کەژنەکانتان بەجێ یان هێشتووە ﴿إِن لَّمْ يَكُن لَّهُنَّ وَلَدٌ﴾ ئەگەر ئەو ژنانە منداڵیـان نەبوو ﴿فَإِن كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ﴾ جا ئەگەر منداڵیان هەبوو ﴿فَلَكُمُ الرُّبُعُ﴾ بۆ ئێوە هەیە چوار یەك ﴿مِمَّا تَرَكْنَ﴾ لەوەی (ژنەکانتان) بەجێیان هێشتووە ﴿مِن بَعْدِ وَصِيَّةٍ﴾ لەپاش (دەرکردنی) وەسیەتێك ﴿يُوصِينَ بِهَا﴾ کەکردبێتیـان ﴿أَوْ دَيْنٍ﴾ یان قەرزێك (کەلەسەریان بێت) ﴿وَلَهُنَّ الرُّبُعُ﴾ بۆ (ژنەکانتان) هەیەچواریەك ﴿مِمَّا تَرَكْتُمْ﴾ لەوەی بەجێتان هێشتووە ﴿إِن لَّمْ يَكُن لَّكُمْ وَلَدٌ﴾ ئەگەر ئێوە منداڵتان نەبوو ﴿فَإِن كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ﴾ جا ئەگەر منداڵتان هەبوو ﴿فَلَهُنَّ الثُّمُنُ﴾ ئەوەبۆ ئەوان هەیە هەشت یەك ﴿مِمَّا تَرَكْتُم﴾ لەوەی بەجێتان هێشتووە ﴿مِّن بَعْدِ وَصِيَّةٍ﴾ لەپاش (دەرکردنی) وەسیەتێك ﴿تُوصُونَ بِهَا﴾ کەکردبێتتان ﴿أَوْ دَيْنٍ﴾ یـان دانەوەی قەرزێك (کەلەسەرتان بێت) ﴿وَإِن كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ كَلَالَةً أَوِ امْرَأَةٌ﴾ وە ئەگەر پیاوێك یان ئافرەتێك کەمیراتی لێ ئەگیرا (مردبوو) نەباوان (دایك وباوك) ی هەبوو نە منداڵ ﴿وَلَهُ أَخٌ أَوْ أُخْتٌ﴾ وە تەنها برایەك یان خوشکێکی (لەدایکەوە) هەبوو ﴿فَلِكُلِّ وَاحِدٍ﴾ ئەوەبۆ هەر یەك ﴿مِّنْهُمَا﴾ لەو دووانە هەیە ﴿السُّدُسُ﴾ شەش یەك ﴿فَإِن كَانُوا أَكْثَرَ﴾ بەڵام ئەگەر ئەوان زیاتر بوون ﴿مِن ذَٰلِكَ﴾ لەبرایەك یان خوشکێك (ی دایکی) ﴿فَهُمْ شُرَكَاءُ﴾ ئەو کاتە ئەوانە هەموویان هاوبەشن ﴿فِي الثُّلُثِ﴾ لەسێ یـەك (ی میراتەکـە) دا ﴿مِن بَعْدِ وَصِيَّةٍ﴾ لەپـاش (دەرکردنـی) وەسیـەتێك ﴿يُوصَىٰ بِهَا﴾ کەکرابێـت ﴿أَوْ دَيْنٍ﴾ یـان قەرزێـك ﴿غَيْرَ مُضَارٍّ﴾ کـە (وەسێتەکە یاقەرزەکە بۆ میراتگران) بێزیان بێـت ﴿وَصِيَّةً مِّنَ اللَّهِ﴾ ئەمە بڕیارە لەلایەن خواوە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ﴾ خواش زانـای لەسـەرخۆیە ⑫ ﴿تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾ ئـەو (یاسـایانە) سنورەکانی خـودان ﴿وَمَن يُطِعِ﴾ هـەر کەسێك گوێڕایەڵـی ﴿اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ خـوا و پێغەمبەرەکـەی بێـت ﴿يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ﴾ (خوا) دەیخاتـە ناو بەهەشـتانێك ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کەڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تیایـدا دەمێننەوە بەهەمیشـەیی ﴿وَذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ وەئەوەیە سـەرکەوتنی زۆر گـەورە ⑬ ﴿وَمَن يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ هـەر کەسـێکیش سـەرپێچی خـواو پێغەمبەرەکـەی بـکات ﴿وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ﴾ و سنورەکانی (خوا) ببەزێنێـت ﴿يُدْخِلْهُ نَارًا﴾ دەیخاتـە ئاگرێکـەوە ﴿خَالِدًا فِيهَا﴾ هەمیشـە دەمێنێتـەوە تیایدا ﴿وَلَهُ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ وەسـزایەکی ڕیسـواکەری بـۆ هەیە ⑭

﴿وَٱلَّٰتِي يَأۡتِينَ ٱلۡفَٰحِشَةَ﴾ ئەوانەی کە کاری زۆر پیس و ناشرین(زینا) دەکەن ﴿مِن نِّسَآئِكُمۡ﴾ لە ئافرەتان(ی بڕوادار) تان ﴿فَٱسۡتَشۡهِدُواْ عَلَيۡهِنَّ أَرۡبَعَةٗ مِّنكُمۡۖ﴾ ئەوە چوار شایەت لە خۆتان لەسەریان بگرن ﴿فَإِن شَهِدُواْ﴾ ئەمجا ئەگەر شایەتییان دا ﴿فَأَمۡسِكُوهُنَّ﴾ئەوە ئەو(ژنە زیناکارانە) بەند بکەن ﴿فِي ٱلۡبُيُوتِ﴾ لە ماڵەکانتاندا ﴿حَتَّىٰ يَتَوَفَّىٰهُنَّ ٱلۡمَوۡتُ﴾ هەتا(فریشتەی) مەرگ گیانیان دەکێشێت ﴿أَوۡ يَجۡعَلَ ٱللَّهُ لَهُنَّ سَبِيلٗا﴾ یان خوا ڕێگایەك (ی ڕزگاربوون) یان بۆ دائەنەیْ (ئەمە حوکمی زیناکردن بوو پێش هاتنە خوارەوەی ئایەتەکانی سورەتی النور واتە حومکی ئەم ئایەتەی سورەتی (النساء)بە ئایەتەکانی سورەتی النور سڕاوەتەوە) ﴿١٥﴾ ﴿وَٱلَّذَانِ﴾ وە ئەو دووانەی(کوڕو کچەی) ﴿يَأۡتِيَٰنِهَا مِنكُمۡ﴾ ئەو کارە پیسە (زینا) دەکەن لە ئێوە ﴿فَـَٔاذُوهُمَاۖ﴾ ئەوە ئازاریان بدەن ﴿فَإِن تَابَا﴾ جا ئەگەر گەڕانەوەو تەوبەیان لێکرد ﴿وَأَصۡلَحَا﴾ وە چاك بوون ﴿فَأَعۡرِضُواْ عَنۡهُمَآۗ﴾ ئەوا وازیان لێ بێنن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ﴾ چونکە بەڕاستی خوا هەمیشە ﴿تَوَّابٗا رَّحِيمًا﴾ لێبووردەی میهرەبانە ﴿١٦﴾ ﴿إِنَّمَا ٱلتَّوۡبَةُ﴾ بێگومان وەرگرتنی تەوبە ﴿عَلَى ٱللَّهِ لِلَّذِينَ يَعۡمَلُونَ ٱلسُّوٓءَ بِجَهَٰلَةٖ﴾ لای خوا تەنها بۆ ئەوانەیە کە گوناە دەکەن بە نەفامی ﴿ثُمَّ يَتُوبُونَ﴾ پاشان پەشیمان دەبنەوە ﴿مِن قَرِيبٖ﴾ بە زوویی(پێش مردن) ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿يَتُوبُ ٱللَّهُ عَلَيۡهِمۡۗ﴾ خوا گەڕانەوەیان لێ وەردەگرێت ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ﴾ خواش هەمیشە ﴿عَلِيمًا حَكِيمٗا﴾ زانای دانایە ﴿١٧﴾ ﴿وَلَيۡسَتِ ٱلتَّوۡبَةُ﴾ پەشیمانی(وەرگرتن) نی یە ﴿لِلَّذِينَ يَعۡمَلُونَ ٱلسَّيِّـَٔاتِ﴾ بۆ ئەوانەی تاوانی زۆر دەکەن ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ ٱلۡمَوۡتُ﴾ هەتا کاتی سەرە مەرگی یەکێکیان دێ ﴿قَالَ إِنِّي تُبۡتُ ٱلۡـَٰٔنَ﴾ دەڵێت: بەڕاستی من ئێستا تەوبەم کرد ﴿وَلَا ٱلَّذِينَ﴾ وە بۆ ئەوانەش نی یە ﴿يَمُوتُونَ وَهُمۡ كُفَّارٌۚ﴾ کە دەمرن بە بێ بڕوایی ﴿أُوْلَٰٓئِكَ أَعۡتَدۡنَا لَهُمۡ﴾ ئەوانەی(باسکران) ئامادەمان کردووە بۆیان ﴿عَذَابًا أَلِيمٗا﴾ سزایەکی ئازار دەر ﴿١٨﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿لَا يَحِلُّ لَكُمۡ﴾ حەڵاڵ نی یە بۆتان ﴿أَن تَرِثُواْ ٱلنِّسَآءَ كَرۡهٗاۖ﴾ کە ئافرەتان بە زۆر(بە ناچاری) بە میراتی بەرن(بۆ خۆتان) ﴿وَلَا تَعۡضُلُوهُنَّ﴾ وە بەرگری شوکردنیان لێ مەکەن ﴿لِتَذۡهَبُواْ بِبَعۡضِ مَآ ءَاتَيۡتُمُوهُنَّ﴾ بۆ ئەوەی هەندێ لەو(مارەیی یەی) کە پێتان داون بیبەن (بۆ خۆ تان) ﴿إِلَّآ أَن يَأۡتِينَ بِفَٰحِشَةٖ مُّبَيِّنَةٖۚ﴾ مەگەر کاتێ کە کردەوەیەکی زۆر ناشرین(زینا) بە ئاشکرا بکەن ﴿وَعَاشِرُوهُنَّ بِٱلۡمَعۡرُوفِۚ﴾ وە ڕەفتاریان لەگەڵ بکەن بەچاکی(و ژیانیان لەگەڵ بیەنە سەر) ﴿فَإِن كَرِهۡتُمُوهُنَّ﴾ جا ئەگەر حەزتان لێیان نەبوو(تەڵاقیان مەدەن) ﴿فَعَسَىٰٓ أَن تَكۡرَهُواْ شَيۡـٔٗا﴾ چونکە لەوانەیە ئێوە حەز نەکەن لە شتێك ﴿وَيَجۡعَلَ ٱللَّهُ فِيهِ﴾ و خوا لەوەدا دایبنابێت ﴿خَيۡرٗا كَثِيرٗا﴾ چاکە وخێرێکی زۆر ﴿١٩﴾

﴿وَإِنْ أَرَدتُّمُ﴾ ئەگەر ویستتان ﴿ٱسْتِبْدَالَ زَوْجٍ﴾ گۆڕینی ژنێك ﴿مَّكَانَ زَوْجٍ﴾ لەشوێن ژنێك (کەحەزی لێ ناکەن) ﴿وَءَاتَيْتُمْ إِحْدَىٰهُنَّ﴾ و دابێتتان بەیەکێکیان ﴿قِنطَارًا﴾ ماڵێکی زۆر (بەمارەیی) ﴿فَلَا تَأْخُذُواْ﴾ ئەوە مەی سەننەوە ﴿مِنْهُ شَيْـًٔا﴾ لێی هیچ شتێك (لەوماڵە زۆرە) ﴿أَتَأْخُذُونَهُۥ بُهْتَٰنًا﴾ ئایا ئەو(مارەیی یە)یان لێ ئەسەننەوە بەبوختان کردن﴿وَإِثْمًا مُّبِينًا﴾ و تاوانێکی ئاشکرا(بەرامبەری ئافرەتەکە) ﴿٢٠﴾ ﴿وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُۥ﴾ جا چۆن وەری دەگرنەوە؟ ﴿وَقَدْ أَفْضَىٰ بَعْضُكُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ﴾ لەکاتێکدا چوونەتەلای یەکتری (تێکەڵاوی ژن و مێردایەتیتان لەگەڵ یەك کردووە) ﴿وَأَخَذْنَ مِنكُم﴾ وەئەو ئافرەتانە وەریان گرتووە لێتان ﴿مِّيثَٰقًا غَلِيظًا﴾ پەیمانێکی پتەو بەهێز (کەوا بەستنی نیکاحە) ﴿٢١﴾ ﴿وَلَا تَنكِحُواْ﴾ (ئەی پیاوان) مارە ی مەکەن ﴿مَا نَكَحَ ءَابَآؤُكُم مِّنَ ٱلنِّسَآءِ﴾ ئەو ئافرەتانەی کەباوکەکانتان مارەیان کردوون (واتە باوەژنەکانتان) ﴿إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ﴾ مەگەر ئەوەی پێش لەم (حەرام کردنە) کرابێت ﴿إِنَّهُۥ كَانَ﴾ بەڕاستی ئەو مارەکردنە ﴿فَٰحِشَةً﴾ کردەوەیەکی زۆر پیس وچەپەڵە ﴿وَمَقْتًا﴾ زۆر بێزراو ﴿وَسَآءَ سَبِيلًا﴾ وڕێبازێکی زۆر خراپ و بەدە (کەگیراوەتە بەر) ﴿٢٢﴾ ﴿حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ﴾ قەدەغە کراوە لەسەرتان (حەرام کراوە) ﴿أُمَّهَٰتُكُمْ﴾ (مارەکردنی) دایکانتان ﴿وَبَنَاتُكُمْ﴾ و کچەکانتان ﴿وَأَخَوَٰتُكُمْ﴾ و خوشکەکانتان ﴿وَعَمَّٰتُكُمْ﴾ و پورەکانتان (کەخوشکی باوکتانن) ﴿وَخَٰلَٰتُكُمْ﴾ و پورەکانتان (کەخوشکی دایکتانن) ﴿وَبَنَاتُ ٱلْأَخِ﴾ و کچانی برا ﴿وَبَنَاتُ ٱلْأُخْتِ﴾ و کچانی خوشك ﴿وَأُمَّهَٰتُكُمُ ٱلَّٰتِىٓ أَرْضَعْنَكُمْ﴾ ئەو دایکانەتان کەشیریان پێ داوون ﴿وَأَخَوَٰتُكُم مِّنَ ٱلرَّضَٰعَةِ﴾ وخوشکەکانتان لەشیرەوە ﴿وَأُمَّهَٰتُ نِسَآئِكُمْ﴾ و دایکی ژنەکانتان (خەسوو) ﴿وَرَبَٰٓئِبُكُمُ﴾ و کچانی ژنانتان کە لەمێردی تریان بن ﴿ٱلَّٰتِى فِى حُجُورِكُم﴾ ئەوانەی کەلە ماڵی ئێوەدا دەژین ﴿مِّن نِّسَآئِكُمُ ٱلَّٰتِى﴾ لەو ژنانەتان ﴿دَخَلْتُم بِهِنَّ﴾ کەچوونەتە لایان ﴿فَإِن لَّمْ تَكُونُواْ دَخَلْتُم بِهِنَّ﴾ جا ئەگەر نەچوویونە لایان (دایکی کۆڵەبەسەکان) ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ ئەوە هیچ گوناهێکتان لەسەر نی یە (لەمارەکردنی کچەکانیاندا) ﴿وَحَلَٰٓئِلُ أَبْنَآئِكُمُ﴾ وە (حەرامە بۆتان) هاوسەری کوڕەکانتان(بووك) ﴿ٱلَّذِينَ مِنْ أَصْلَٰبِكُمْ﴾ ئەوانەی کەلە پشتی خۆتانن ﴿وَأَن تَجْمَعُواْ﴾ وە (قەدەغە وحەرامکراوە لەسەرتان) کۆکردنەوە ﴿بَيْنَ ٱلْأُخْتَيْنِ﴾ لە نێوان دوو خووشك لەیەك کاتدا ﴿إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ﴾ مەگەر ئەوەی پێش ئەم (حوکمە لەنەفامیدا) کرابێ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ﴾ بێگومان خوا هەمیشە ﴿غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ لێبوردەی میهرەبانە ﴿٢٣﴾

﴿وَٱلۡمُحۡصَنَٰتُ﴾ (هەروەها حەرام کراوەلێیان) ئەوانەی کەمێردیان هەیە ﴿مِنَ ٱلنِّسَآءِ﴾ لە ئافرەتان ﴿إِلَّا مَا مَلَكَتۡ أَيۡمَٰنُكُمۡۖ﴾ جگە لەوانەی کە بوونەتە مولکتان (کەنیزەك) ﴿كِتَٰبَ ٱللَّهِ عَلَيۡكُمۡۚ﴾ (ئەو حوکمانە باسکران)پێویست کراوو نوسراوی خوایە لەسەرتان ﴿وَأُحِلَّ لَكُم﴾ وە بۆتان حەڵاڵکراوە ﴿مَّا وَرَآءَ ذَٰلِكُمۡ﴾ بێجگە لەوانە (کە باسکران هەمووی حەڵاڵە بۆتان تا چوار ژن بەیەکەوە کۆ بکەنەوە) ﴿أَن تَبۡتَغُواْ بِأَمۡوَٰلِكُم﴾ کە بەماڵ وساماتتان خوازبێنی (ئافرەتان) بکەن ﴿مُّحۡصِنِينَ غَيۡرَ مُسَٰفِحِينَۚ﴾ (بەمەرجێ) کە داوێن پاك بن و داوێن پیس نەبن ﴿فَمَا ٱسۡتَمۡتَعۡتُم بِهِۦ مِنۡهُنَّ﴾ جا ئەوەی کە لەزەتتان لێ وەرگرت لەو ئافرەتانە(ی حەڵاڵن) ﴿فَـَٔاتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةٗۚ﴾ ئەوا مارەیی یەکەیان پێ بدەن کەفەرزکراوە لەسەرتان ﴿وَلَا جُنَاحَ عَلَيۡكُمۡ﴾ تاواتتان لەسەر نی یە ﴿فِيمَا تَرَٰضَيۡتُم بِهِۦ﴾ لەوەی کە لەسەری پێك هاتن (لەگەڵ ژنەکانتان دا لەکەمکردنەوەی مارەیی) ﴿مِنۢ بَعۡدِ ٱلۡفَرِيضَةِۚ﴾ لە پاش دیاریکردنی مارەیی ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمٗا﴾ بەڕاستی خودا هەمیشە زانای کاردروستە ﴿٢٤﴾ ﴿وَمَن لَّمۡ يَسۡتَطِعۡ مِنكُمۡ طَوۡلًا﴾ وە ئەوەی لە ئێوە نەیتوانی لەبەر هەژاری ﴿أَن يَنكِحَ ٱلۡمُحۡصَنَٰتِ ٱلۡمُؤۡمِنَٰتِ﴾ کە ئافرەتانی ئازادی ئیماندار مارەبکات ﴿فَمِن مَّا مَلَكَتۡ أَيۡمَٰنُكُم﴾ ئەوە با لەوانە مارە بکات کەبوونەتە مولکتان ﴿مِّن فَتَيَٰتِكُمُ ٱلۡمُؤۡمِنَٰتِۚ﴾ لە کەنیزەکە ئیماندارەکانتان ﴿وَٱللَّهُ أَعۡلَمُ بِإِيمَٰنِكُمۚ﴾ وە خوا زاناترە بەباوەڕەکەتان ﴿بَعۡضُكُم مِّنۢ بَعۡضٖۚ﴾ هەندێکتان لەهەندێکی ترتانن (هەمووتان نەوەی ئادەمن) ﴿فَٱنكِحُوهُنَّ﴾ لەبەرئەوە مارەیان بکەن ﴿بِإِذۡنِ أَهۡلِهِنَّ﴾ بەڕەزامەندی کەسوکاریان ﴿وَءَاتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ﴾ و مارەیی یەکەیان پێ بدەن ﴿بِٱلۡمَعۡرُوفِ﴾ بەشێوازێکی چاك ﴿مُحۡصَنَٰتٍ غَيۡرَ مُسَٰفِحَٰتٖ﴾ لەکاتێکدا ئەو کەنیزەکانە پاك داوێن بن داوێن پیس (و زیناکاری بەئاشکرا) نەبن ﴿وَلَا مُتَّخِذَٰتِ أَخۡدَانٖۚ﴾ و دۆستیان نەبێ (بەنهێنی بۆ زینا کردن) ﴿فَإِذَآ أُحۡصِنَّ﴾ جائەگەر ئەو (کەنیزەکانە) شوویان کرد ﴿فَإِنۡ أَتَيۡنَ بِفَٰحِشَةٖ﴾ پاشان خراپەیەکی ئاشکرایان کرد (زینا) ﴿فَعَلَيۡهِنَّ نِصۡفُ مَا عَلَى ٱلۡمُحۡصَنَٰتِ مِنَ ٱلۡعَذَابِۚ﴾ ئەوە نیوەی سزای ئافرەتە ئازادەکانیان لەسەرە(لێیان بدرێت کە پەنجا جەڵدە) ﴿ذَٰلِكَ لِمَنۡ خَشِيَ ٱلۡعَنَتَ مِنكُمۡۚ﴾ ئەو (مارەکردنی کەنیزەکە) بۆ کەسێکە لەئێوە لە تاوان کردن (زینا) بترسێ ﴿وَأَن تَصۡبِرُواْ خَيۡرٞ لَّكُمۡۗ﴾ بەڵام ئەگەر ئارام بگرن (و کەنیزەك مارە نەکەن) چاکترە بۆتان ﴿وَٱللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ خوا لێبوردەی بەبەزەیی یە ﴿٢٥﴾ ﴿يُرِيدُ ٱللَّهُ﴾ خوا دەیەوێت ﴿لِيُبَيِّنَ لَكُمۡ﴾ بۆتان ڕوون بکاتەوە ﴿وَيَهۡدِيَكُمۡ﴾ وە ڕێنموونیتان بکات ﴿سُنَنَ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكُمۡ﴾ بۆ ڕێ وشوێنی ئەوانەی لە پێش ئێوەوە بوون (لەخواناسان) ﴿وَيَتُوبَ عَلَيۡكُمۡۗ﴾ و لێتان خۆش ببێت ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٞ﴾ وە خوا زانای کاردروستە ﴿٢٦﴾

﴿وَاللَّهُ يُرِيدُ﴾ وەخوادەیەوێت ﴿أَن يَتُوبَ عَلَيْكُمْ﴾ کەلێتان ببورێت ﴿وَيُرِيدُ الَّذِينَ﴾ بەڵام ئەیانەوێت ئەوانەش ﴿يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ﴾ کەشوێن ئارەزو و هەواو هەوەسەکانیان کەوتوون ﴿أَن تَمِيلُوا﴾ کە لاتان بدەن ﴿مَيْلًا عَظِيمًا﴾ بەلادانێکی گەورە ﴿٢٧﴾ ﴿يُرِيدُ اللَّهُ﴾ خوا دەیەوێت ﴿أَن يُخَفِّفَ عَنكُمْ﴾ کەئەرکتان لەسەر سووك بکات ﴿وَخُلِقَ الْإِنسَانُ ضَعِيفًا﴾ چونکەئادەمی بە لاواز دروست کراوە ﴿٢٨﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُم﴾ سامانی یەکتری مەخۆن ﴿بَيْنَكُم بِالْبَاطِلِ﴾ لەنێواتاناندا بەناڕەوا ﴿إِلَّا أَن تَكُونَ تِجَارَةً﴾ مەگەر بازرگانی یەك بێت ﴿عَن تَرَاضٍ مِّنكُمْ﴾ بەڕەزامەندی لەنێوان خۆتان دا ﴿وَلَا تَقْتُلُوا أَنفُسَكُمْ﴾ وە خۆتان مەکوژن(یان خۆتان مەفەوتێنن بەتاوان) ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا﴾ بەڕاستی خواهەمیشە بەبەزەیی یە پێتان ﴿٢٩﴾ ﴿وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ﴾ وە هەرکەسێك ئەوە بکات(واتە یەکێك بکوژێت) ﴿عُدْوَانًا وَظُلْمًا﴾ بەدەست درێژی و ستەم ﴿فَسَوْفَ نُصْلِيهِ نَارًا﴾ ئەو لەمەودوا دەیخەینە ناو ئاگرەوە ﴿وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا﴾ وە ئەوەش هەمیشە بۆ خوا ئاسانە ﴿٣٠﴾ ﴿إِن تَجْتَنِبُوا كَبَائِرَ مَا تُنْهَوْنَ عَنْهُ﴾ ئەگەر دوور بکەونەوە لەو تاوانە گەورانەی کەلێتان قەدەغە کراوە ﴿نُكَفِّرْ عَنكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ﴾ ئەوە تاوانە بچووکەکانتان بۆ دەپۆشین ﴿وَنُدْخِلْكُم مُّدْخَلًا كَرِيمًا﴾ وە دەتانخەینە شوێنێکی چاك و ڕێزدارەوە ﴿٣١﴾ ﴿وَلَا تَتَمَنَّوْا﴾ وە ئاوات مەخوازن ﴿مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ بۆ ئەو پلەیەی کە خوا فەزڵی هەندێکتانی داوە بەسەر هەندێکی ترتاندا ﴿لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ﴾ بۆ پیاوان بەش هەیە ﴿مِّمَّا اكْتَسَبُوا﴾ لەوەی بەدەستی ئەهێنن ﴿وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ﴾ وە بۆ ئافرەتانیش بەش هەیە ﴿مِّمَّا اكْتَسَبْنَ﴾ لەوەی بەدەستی ئەهێنن ﴿وَاسْأَلُوا اللَّهَ﴾ وە داوا لەخوا بکەن ﴿مِن فَضْلِهِ﴾ لەبەهرەو بەخششی خۆی ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بەهەموو شتێك زانایە ﴿٣٢﴾ ﴿وَلِكُلٍّ جَعَلْنَا﴾ وە دامان ناوە بۆ هەموو (مردوویەك یان میراتێك) ﴿مَوَالِيَ﴾ چەند میرات گرێك(کە بەشێ ئەگرن) ﴿مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ﴾ لەوەی کە دایك و باوك و خزمانیان بەجێیان هێشتووە ﴿وَالَّذِينَ عَقَدَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾ وە ئەوانەش کەپەیمانتان لەگەڵ گرێ داون (کە میرات لەیەکتربەرن) ﴿فَآتُوهُمْ نَصِيبَهُمْ﴾ ئەوە بەشی خۆیانیان بدەنێ ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بەسەر هەموو شتێکدا ئاگادارو چاودێرە ﴿٣٣﴾

﴿ٱلرِّجَالُ قَوَّٰمُونَ عَلَى ٱلنِّسَآءِ﴾ پیاوان سەرپەرشتیارن(کاربەدەستن) بەسەر ئافرەتانەوە ﴿بِمَا فَضَّلَ ٱللَّهُ بَعۡضَهُمۡ﴾ بەهۆی ئەوەوە خوا فەزڵی هەندێکیانی داوە ﴿عَلَىٰ بَعۡضٖ﴾ بەسەر هەندێکیاندا ﴿وَبِمَآ أَنفَقُواْ مِنۡ أَمۡوَٰلِهِمۡۚ﴾ هەروەها بەهۆی ئەوەی کە (پیاوان) لەسامانەکانیان خەرج دەکەن ﴿فَٱلصَّٰلِحَٰتُ﴾ جا ئافرەتە چاکەکان (ئەوانەن) ﴿قَٰنِتَٰتٌ﴾ گوێڕایەڵانی بەردەوام (بۆ خواو پاشان مێردەکانیان) ﴿حَٰفِظَٰتٞ لِّلۡغَيۡبِ﴾ پارێزەرانی (داوێنی خۆیان وسامانی مێردەکانیانن) کە مێردەکانیان لەماڵەوە نەبن ﴿بِمَا حَفِظَ ٱللَّهُۚ﴾ بەهۆی ئەوەی خوا فەرمانی پاراستنی داوە﴿وَٱلَّٰتِي تَخَافُونَ﴾ وەئەو ئافرەتانەش کەئێوە دەترسن ﴿نُشُوزَهُنَّ﴾ سەرپێچیتان بکەن ﴿فَعِظُوهُنَّ﴾ ئەوە ئامۆژگاریان بکەن ﴿وَٱهۡجُرُوهُنَّ فِي ٱلۡمَضَاجِعِ﴾ و جێگەیان لێ جیابکەنەوە (و لەگەڵیان مەخەون) ﴿وَٱضۡرِبُوهُنَّۖ﴾ و لێیان بدەن (لێدانێك کەلەشی عەیب دار نەکات) ﴿فَإِنۡ أَطَعۡنَكُمۡ﴾ جا ئەگەر گوێڕایەڵیان کردن ﴿فَلَا تَبۡغُواْ عَلَيۡهِنَّ سَبِيلًاۗ﴾ ئەوە ئیتر هیچ ڕێگەیەك لەدژیان مەگرنەبەر ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلِيّٗا كَبِيرٗا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بەرز وبڵندی گەورەیە ﴿٣٤﴾ ﴿وَإِنۡ خِفۡتُمۡ﴾ وە ئەگەر ترسان ﴿شِقَاقَ بَيۡنِهِمَا﴾ لە تێکچونی نێوانیان (ژن و مێرد) ﴿فَٱبۡعَثُواْ حَكَمٗا مِّنۡ أَهۡلِهِۦ﴾ ئەوە ناوبژیوانێك بنێرن لەخزمی پیاوەکە ﴿وَحَكَمٗا مِّنۡ أَهۡلِهَآ﴾ و ناو بژیوانێك لە خزمی ئافرەتەکە ﴿إِن يُرِيدَآ إِصۡلَٰحٗا﴾ ئەگەر (دوو ناوبژیوانەکە) ئاشتییان بوێت ﴿يُوَفِّقِ ٱللَّهُ بَيۡنَهُمَآۗ﴾ خوا نێوان ژن و مێردەکە چاك دەکاتەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلِيمًا خَبِيرٗا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە زانای ئاگادارە ﴿٣٥﴾ ﴿وَٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ﴾ بەس خوا بپەرستن، ﴿وَلَا تُشۡرِكُواْ بِهِۦ شَيۡـٔٗاۖ﴾ و هیچ شتێك مەکەن بەهاوبەشی ﴿وَبِٱلۡوَٰلِدَيۡنِ إِحۡسَٰنٗا﴾ هەروەها لەگەڵ دایك و باوکتاندا چاك بن ﴿وَبِذِي ٱلۡقُرۡبَىٰ﴾ وە لەگەڵ خزم و نزیکان ﴿وَٱلۡيَتَٰمَىٰ﴾ و هەتیوان ﴿وَٱلۡمَسَٰكِينِ﴾ و هەژاران ﴿وَٱلۡجَارِ ذِي ٱلۡقُرۡبَىٰ﴾ وهاوسێی خزم ﴿وَٱلۡجَارِ ٱلۡجُنُبِ﴾ و هاوسێی بێگانە یا دوور ﴿وَٱلصَّاحِبِ بِٱلۡجَنۢبِ﴾ و هاوڕێی هەمیشەیی یا هاوڕێی سەفەر ﴿وَٱبۡنِ ٱلسَّبِيلِ﴾ و ڕێبوار ﴿وَمَا مَلَكَتۡ أَيۡمَٰنُكُمۡۗ﴾ و ئەوانەی بوون بەموڵکتان (چاك بن لەگەڵیاندا) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ﴾ بەڕاستی خوا خۆشی ناوێت ﴿مَن كَانَ مُخۡتَالٗا فَخُورًا﴾ ئەو کەسەی کە خۆ بەزل زان و شانازیکەر بێت ﴿٣٦﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَبۡخَلُونَ﴾ ئەوانەی کە چرووکن ﴿وَيَأۡمُرُونَ ٱلنَّاسَ بِٱلۡبُخۡلِ﴾ فەرمانیش دەکەن بەخەڵکی بەچرووکی ﴿وَيَكۡتُمُونَ مَآ ءَاتَىٰهُمُ ٱللَّهُ﴾ وە دەیشارنەوە ئەوەی خوا پێی بەخشیوون ﴿مِن فَضۡلِهِۦۗ﴾ لە بەخششی خۆی ﴿وَأَعۡتَدۡنَا لِلۡكَٰفِرِينَ عَذَابٗا مُّهِينٗا﴾ وە ئامادەمان کردوە بۆ بێباوەڕان سزایەکی ڕیسواکەر ﴿٣٧﴾

﴿وَالَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ﴾ وە ئەوانەی ماڵەکانیان دەبەخشن ﴿رِئَاءَ النَّاسِ﴾ لەبەر ڕوپامایی خەڵکی ﴿وَلَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ باوەڕیش ناهێنن نەبەخوا ﴿وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ و نەبەڕۆژی دوایی ﴿وَمَن يَكُنِ الشَّيْطَانُ لَهُ قَرِينًا﴾ وە هەرکەس شەیتان هاوڕێی بێت ﴿فَسَاءَ قَرِينًا﴾ ئەوە (شەیتان)هاوڕێیەکی زۆر خراپە ﴿٣٨﴾ ﴿وَمَاذَا عَلَيْهِمْ﴾ وە ئەوانە چ زیانێکیان دەکەوتە سەر؟ ﴿لَوْ آمَنُوا بِاللَّهِ﴾ ئەگەر باوەڕیان بهێنایە بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ وە بەڕۆژی دوایی ﴿وَأَنفَقُوا﴾ وەبیان بەخشی بایە ﴿مِمَّا رَزَقَهُمُ اللَّهُ﴾ لەوەی کەخوا پێ ی بەخشیبوون ﴿وَكَانَ اللَّهُ بِهِمْ عَلِيمًا﴾ وەخوا هەمیشە زانایە پێیان ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ﴾ بەڕاستی خوا بە ئەندازەی گەردیلەیەك ستەم ناکات ﴿وَإِن تَكُ حَسَنَةً﴾ وە ئەگەر چاکەیەك هەبێت ﴿يُضَاعِفْهَا﴾ (خودا) پاداشتەکەی چەندجارە دەکاتەوە ﴿وَيُؤْتِ مِن لَّدُنْهُ﴾ و دەیبەخشێت لەلایەن خۆیەوە ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشتێکی گەورە ﴿٤٠﴾ ﴿فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا﴾ ئەمجا (حاڵی کافران) چۆن بێت کاتێك هێنامان ﴿مِن كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ﴾ لە هەموو ئومەتێکدا شایەتێك (کە پێغەمبەرەکەیانە) ﴿وَجِئْنَا بِكَ﴾ تۆیشمان هێنا(ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿عَلَىٰ هَٰؤُلَاءِ شَهِيدًا﴾ بەشایەت بەسەر ئائەوانەوە ﴿٤١﴾ ﴿يَوْمَئِذٍ﴾ لەو ڕۆژەدا ﴿يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَعَصَوُا الرَّسُولَ﴾ ئاوات دەخوازن ئەوانەی کافر بوون و سەرپێچی پێغەمبەریان کرد ﴿لَوْ تُسَوَّىٰ بِهِمُ الْأَرْضُ﴾ کە زەویان بەسەردا تەخت بکرێت (واتە بخرێنە ژێر زەوی و نەهێنرێنە دەرەوە) ﴿وَلَا يَكْتُمُونَ اللَّهَ حَدِيثًا﴾ وە(لەو ڕۆژەدا) هیچ قسەو باسێك لەخوا ناشارنەوە ﴿٤٢﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کەبڕواتان هێناوە ﴿لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنتُمْ سُكَارَىٰ﴾ نزیکی نوێژ مەبنەوە کاتێك ئێوە سەرخۆش بن ﴿حَتَّىٰ تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ﴾ هەتا بزانن چی دەڵێن ﴿وَلَا جُنُبًا﴾ وەهەروەها نزیکی (جێگای) نوێژ مەبنەوە لەکاتێکدا لەشتان بێ نوێژە (لەشتان پیسە) ﴿إِلَّا عَابِرِي سَبِيلٍ﴾ مەگەر تێپەڕبن (بەمزگەوتدا) ﴿حَتَّىٰ تَغْتَسِلُوا﴾ هەتاخۆتان دەشۆن ﴿وَإِن كُنتُم مَّرْضَىٰ﴾ وە ئەگەر ئێوە نەخۆش بوون ﴿أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ﴾ یان لەسەفەردا بوون ﴿أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِّنكُم﴾ یان کەسێك لەئێوە هاتەوە ﴿مِّنَ الْغَائِطِ﴾ لەشوێنی دەست بەئاو گەیاندنەوە ﴿أَوْ لَامَسْتُمُ النِّسَاءَ﴾ یان جووت بوون لەگەڵ خێزانەکانتاندا (یاله یەك کەوتن لەگەڵ ئافرەتانی نامەحرەمدا) ﴿فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً﴾ ئەمجا ئاوتان دەست نەکەوت ﴿فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا﴾ ئەوە بەخۆڵێکی پاك تەیەموم بکەن ﴿فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ﴾ جا بەو تۆزو خۆڵە ڕووخسار و دەستەکانتان تەیەموم بکەن ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُورًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە سڕەرەوەی تاوانە و لێبووردەیە ﴿٤٣﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ﴾ ئایا سەیری ئەوانەت نەکردووە ﴿أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ﴾ کە بەشێك لەنامەکەیان پێ دراوە (کە تەوراتە) ﴿يَشْتَرُونَ الضَّلَالَةَ﴾ گومڕایی هەڵدەبژێرن (دەکڕن) ﴿وَيُرِيدُونَ أَن تَضِلُّوا السَّبِيلَ﴾ وە دەیانەوێت ئێوەش لەڕێبازی ڕاست گومڕابین ﴿٤٤﴾

﴿وَٱللَّهُ أَعۡلَمُ بِأَعۡدَآئِكُمۡۚ﴾ وەتەنها خـوا چـاك ئاگـادارە بەدوژمنەكانتـان ﴿وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ وَلِيّٗا﴾ وە تەنهـا خـوا بەسـە
دۆسـت بێت ﴿وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ نَصِيرٗا﴾ تەنها خواش بەسـە یاریدەدەر بێـت ﴿٤٥﴾ ﴿مِّنَ ٱلَّذِينَ هَادُواْ﴾ هەندێك لە
جوولـەكـەكان ﴿يُحَرِّفُونَ ٱلۡكَلِمَ عَن مَّوَاضِعِهِۦ﴾ فەرموودەكانـی خوا دەگۆڕن لەشـوێن و مەبەسـتی خۆی
﴿وَيَقُولُونَ سَمِعۡنَا وَعَصَيۡنَا﴾ وە دەڵێـن: بیسـتمان و سـەرپێچیمان كـرد!! ﴿وَٱسۡمَعۡ غَيۡرَ مُسۡمَعٖ﴾ گـوێ بگـرە
قـەت گوێـت لێ نەبـێ!! ﴿وَرَٰعِنَا﴾ وە دەڵێن (راعنـا) چاك گوێمان بـۆ بگرە (بـەڵام بەزمانی جوولەكە
واتـە تـۆ خراپترینمانـی ئـەوان ئـەم مانایـان مەبەسـت بـوو) ﴿لَيَّۢا بِأَلۡسِنَتِهِمۡ﴾ دەمیـان خـوار دەكـردەوە
(بـۆ ئـەوەی مەبەسـتە خراپەكـە بگەیەنێـت) ﴿وَطَعۡنٗا فِي ٱلدِّينِۚ﴾ وە بۆتانـەو تەشـەردان لەئایینی (ئیسـلام)
﴿وَلَوۡ أَنَّهُمۡ قَالُواْ﴾ وە ئەگـەر ئـەوان بیـان ووتایـە ﴿سَمِعۡنَا وَأَطَعۡنَا﴾ بیسـتمان و گوێڕایەڵین ﴿وَٱسۡمَعۡ وَٱنظُرۡنَا﴾
و (قسـەمان) بیبیستەو پەلەمـان لـێ مەكـە ﴿لَكَانَ خَيۡرٗا لَّهُمۡ وَأَقۡوَمَ﴾ ئـەوە چاكتـرو ڕاسـت تـر بـوو بۆیان
﴿وَلَٰكِن لَّعَنَهُمُ ٱللَّهُ﴾ بـەڵام خـوا نەفرینـی لـێ كـردن ﴿بِكُفۡرِهِمۡ﴾ بەهـۆی بـێ باوەڕییەكەیانەوە ﴿فَلَا يُؤۡمِنُونَ
إِلَّا قَلِيلٗا﴾ بۆیـە بـڕوا ناهێنـن كەمێكیـان نەبێـت ﴿٤٦﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ﴾ ئـەی ئەوانـەی ﴿أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ﴾
كەنامەتـان پـێ بەخشـراوە ﴿ءَامِنُواْ بِمَا نَزَّلۡنَا﴾ بـڕوا بهێنـن بـەو (قورئانـە)ی ناردوومانەتـە خـوارەوە
﴿مُصَدِّقٗا لِّمَا مَعَكُم﴾ كـە بەڕاسـت دانـەری ئەو(تەوراتـە)ی ئێوەیـە ﴿مِّن قَبۡلِ أَن نَّطۡمِسَ وُجُوهٗا﴾ پێش
ئـەوەی ڕوخسـارانێك سـاف بكەیـن (لەپێشـەوە) ﴿فَنَرُدَّهَا عَلَىٰٓ أَدۡبَارِهَآ﴾ ئەمجـا بیبەینـە پشـت سـەریان
﴿أَوۡ نَلۡعَنَهُمۡ﴾ یـان نەفرەتیان لێ بكەین ﴿كَمَا لَعَنَّآ أَصۡحَٰبَ ٱلسَّبۡتِۚ﴾ وەك چۆن نەفرەتمان كرد لە خەڵكانی
شـەممە (ئەوانـەی كەڕاوە ماسییان لێ قەدەغـە كرا لە ڕۆژی شـەممەدا كەچی دەهاتن لـەڕۆژی هەینیدا
تۆڕەكانیـان دادەخسـت و ڕۆژی یـەك شـەممە هەڵیـان دەگرتـەوە) ﴿وَكَانَ أَمۡرُ ٱللَّهِ مَفۡعُولًا﴾ وەبڕیاری خوا
هەمیشـە بـەدی دێـت ﴿٤٧﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاسـتی خـوا ﴿لَا يَغۡفِرُ أَن يُشۡرَكَ بِهِۦ وَيَغۡفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ﴾ خـۆش نابێت
گەر هاوبەشـی بۆ دابنـرێ بێجگە لەوە خـۆش ئەبێت لەهەر گوناهێكی تر ﴿لِمَن يَشَآءُۚ﴾ بۆ هەر كەسـێك
كـە بیەوێـت، ﴿وَمَن يُشۡرِكۡ بِٱللَّهِ﴾ وە هەر كەسـێك هاوبەش بۆ خـوا دابنێت ﴿فَقَدِ ٱفۡتَرَىٰٓ إِثۡمًا عَظِيمًا﴾ ئەوە
بێگومـان گوناهێكـی زۆر گـەورەی هەڵبەسـتووە ﴿٤٨﴾ ﴿أَلَمۡ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ﴾ ئایا سـەیری ئەوانـەت نەكردووە
﴿يُزَكُّونَ أَنفُسَهُمۚ﴾ كەخۆیـان بەپـاك و چـاك دەزانـن ﴿بَلِ ٱللَّهُ يُزَكِّي مَن يَشَآءُ﴾ (وانی یە) بەڵكـو خوا هەر
كەسێكی بوێت پاك و خاوێنی دەكات ﴿وَلَا يُظۡلَمُونَ فَتِيلًا﴾ و كەمترین ستەمیان لێ ناكرێت (بابەئەندازەی
ئەو دەزووە باریكەی ناوكی خورماش بێت) ﴿٤٩﴾ ﴿ٱنظُرۡ كَيۡفَ﴾ سەیری بكە چۆن ﴿يَفۡتَرُونَ عَلَى ٱللَّهِ ٱلۡكَذِبَۖ﴾
بەدەم خواوە درۆ هەڵدەبەستن ﴿وَكَفَىٰ بِهِۦٓ إِثۡمٗا مُّبِينًا﴾ وە بەسە ئەو درۆیەكە گوناهێكی ڕوون و ئاشكرایە
﴿٥٠﴾ ﴿أَلَمۡ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ﴾ ئایـا ئاوڕێكـت نەداوەتـەوە لەوانەی ﴿أُوتُواْ نَصِيبٗا مِّنَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ بەشـێك لەنامەی
خوایـان پێـدراوە ﴿يُؤۡمِنُونَ بِٱلۡجِبۡتِ وَٱلطَّٰغُوتِ﴾ بڕوا ئەهێنن بەشـتی بێ نرخ و بەرنامـەی غەیری خوا (بە
جادووگـەران و بەشـەیتان) ﴿وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ وە ئەڵێـن بەوانـەی كەبـێ بڕوان ﴿هَٰٓؤُلَآءِ أَهۡدَىٰ﴾
ئەوانە ڕێبازیان ڕاسترە ﴿مِنَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ سَبِيلًا﴾ لەوانەی كەباوەڕیان هێناوە ﴿٥١﴾

﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ لَعَنَهُمُ ٱللَّهُۖ﴾ ئائەوانە کەسانێکن کە خوا نەفرینی لێ کردوون ﴿وَمَن يَلۡعَنِ ٱللَّهُ﴾ هەر کەسێکیش خوا نەفرینی لێ بکات ﴿فَلَن تَجِدَ لَهُۥ نَصِيرًا﴾ ئەوە هەرگیز دەست ناکەوێت بۆی هیچ یارمەتی دەرێ ﴿٥٢﴾ ﴿أَمۡ لَهُمۡ نَصِيبٌ﴾ ئایا ئەوانە (جوولەکەکان) بەشیان هەیە ﴿مِّنَ ٱلۡمُلۡكِ﴾ لە دەسەلاتی پاشایەتی (خاوەنێتی بوونەوەر)؟ ﴿فَإِذٗا لَّا يُؤۡتُونَ ٱلنَّاسَ نَقِيرًا﴾ (جا ئەگەر بیانبوایە) ئەو کاتە بەخەڵکی یان نەدەبەخشی (بە ئەندازەی) توێکڵی دەنکە خورمایەك ﴿٥٣﴾ ﴿أَمۡ يَحۡسُدُونَ ٱلنَّاسَ﴾ یان ئیرەیی (حەسوودی) دەبەن بەخەڵکی؟ ﴿عَلَىٰ مَآ ءَاتَىٰهُمُ ٱللَّهُ﴾ لەسەر ئەوەی خوا پێی بەخشیوون (کە پێغەمبەرێتی یە) ﴿مِن فَضۡلِهِۦۖ﴾ لە فەزڵ و بەهرەی خۆی ﴿فَقَدۡ ءَاتَيۡنَآ﴾ ئەوە بێگومان داومانە ﴿ءَالَ إِبۡرَٰهِيمَ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ بەنەوەی ئیبراهیم کتێب ﴿وَٱلۡحِكۡمَةَ﴾ و پێغەمبەرێتی ﴿وَءَاتَيۡنَٰهُم مُّلۡكًا عَظِيمٗا﴾ هەروەها پێمان بەخشین دەسەلاتێکی گەورە ﴿٥٤﴾ ﴿فَمِنۡهُم مَّنۡ ءَامَنَ بِهِۦ﴾ جاڵەو خەڵکەدا هەبوو بڕوایان بە (موحەممەد ﷺ) هێنا ﴿وَمِنۡهُم مَّن صَدَّ عَنۡهُۚ﴾ هەشیان بوو بەرگری لێ کردووە ﴿وَكَفَىٰ بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا﴾ وە دۆزەخ بەسە (بۆیان) کە ئاگرێکی هەڵگیرساوە ﴿٥٥﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی بێ بڕوا بوون ﴿بِـَٔايَٰتِنَا﴾ بە ئایەتەکانی ئێمە ﴿سَوۡفَ نُصۡلِيهِمۡ نَارٗا﴾ لەمەولا دەیانخەینە ناو ئاگرێك ﴿كُلَّمَا نَضِجَتۡ جُلُودُهُم﴾ هەر کاتێك کە پێستیان سووتا (وبرژا) ﴿بَدَّلۡنَٰهُمۡ جُلُودًا غَيۡرَهَا﴾ بۆیان دەگۆڕین بەپێستێکی تر ﴿لِيَذُوقُواْ ٱلۡعَذَابَۗ﴾ بۆ ئەوەی سزاکە (بەچاکی) بچەژن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمٗا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە زاڵی کار دروستە ﴿٥٦﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان هێنا ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ و کاری چاکەیان کرد ﴿سَنُدۡخِلُهُمۡ جَنَّٰتٖ﴾ لەمەولا دەیانخەینە چەند بەهەشتێ ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ﴾ کە ڕووبارەکان دەچن بەژێریاندا ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدٗاۖ﴾ دەمێننەوە تیایدا بەهەمیشەیی ﴿لَّهُمۡ فِيهَآ أَزۡوَٰجٞ مُّطَهَّرَةٞۖ﴾ بۆیان هەیە تیایدا هاوسەرانی پاك وخاوێن ﴿وَنُدۡخِلُهُمۡ ظِلّٗا ظَلِيلًا﴾ وە دەیانخەینەژێر سێبەری چڕ و بەردەوامەوە ﴿٥٧﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَأۡمُرُكُمۡ﴾ بەڕاستی خوا فەرمانتان پێ دەکات ﴿أَن تُؤَدُّواْ ٱلۡأَمَٰنَٰتِ﴾ بەدانەوەی گشت سپاردەکان ﴿إِلَىٰٓ أَهۡلِهَا﴾ بۆ خاوەنەکانیان ﴿وَإِذَا حَكَمۡتُم بَيۡنَ ٱلنَّاسِ﴾ وە کاتێك دادوەریتان کرد لەنێوان خەڵکیدا ﴿أَن تَحۡكُمُواْ بِٱلۡعَدۡلِۚ﴾ (خودا فەرمان دەکات) بەداد حوکم بکەن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُم بِهِۦٓۗ﴾ بەڕاستی خوا بە چاکی ئامۆژگاریتان دەکات ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ سَمِيعَۢا بَصِيرٗا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بیسەری بینایە ﴿٥٨﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی کەسانێك کەباوەڕتان هێناوە ﴿أَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَ﴾ گوێڕایەڵی خوا و گوێڕایەڵی پێغەمبەر بن ﴿وَأُوْلِي ٱلۡأَمۡرِ مِنكُمۡۖ﴾ وە پاشانیش گوێڕایەڵی کاربەدەستە (عادیلە) کانی خۆتان بن ﴿فَإِن تَنَٰزَعۡتُمۡ فِي شَيۡءٖ﴾ جا ئەگەر دووبەرەکیتان هەبوو لە شتێکدا ﴿فَرُدُّوهُ إِلَى ٱللَّهِ وَٱلرَّسُولِ﴾ ئەوە بیگێڕنەوە بۆ لای خواو پێغەمبەر ﷺ ﴿إِن كُنتُمۡ تُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕتان هەیە بەخوا ﴿وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِۚ﴾ و بەڕۆژی دوایی ﴿ذَٰلِكَ خَيۡرٞ﴾ ئەوە باشترە ﴿وَأَحۡسَنُ تَأۡوِيلًا﴾ وە ئاکام و ئەنجامی چاکترە ﴿٥٩﴾

﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ﴾ ئایا ئاوڕێکت نەداوەتەوە بەلای ئەوانەی ﴿يَزْعُمُونَ﴾ وا خۆ نیشان دەدەن ﴿أَنَّهُمْ ءَامَنُوا۟﴾ کە بەڕاستی ئەوان باوەڕیان هێناوە ﴿بِمَآ أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾ بەوەی دابەزیوە بۆتۆ (کە قورئانە) ﴿وَمَآ أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ﴾ و بەوەش کە پێش تۆ دابەزیوە (کە تەوراتە) ﴿يُرِيدُونَ أَن﴾ دەیانەوێت کە ﴿يَتَحَاكَمُوٓا۟ إِلَى الطَّٰغُوتِ﴾ دادگای وحومکیان ببەن بۆلای یەکێك کە حوکم بەبەرنامەی خوا ناکات ﴿وَقَدْ أُمِرُوٓا۟﴾ لە کاتێکدا بەڕاستی فەرمانیان پێ کراوە ﴿أَن يَكْفُرُوا۟ بِهِۦ﴾ کە بڕوایان پێی نەبێت ﴿وَيُرِيدُ الشَّيْطَٰنُ﴾ وە شەیتان دەیەوێت ﴿أَن يُضِلَّهُمْ﴾ کە گومڕایان بکات ﴿ضَلَٰلًۢا بَعِيدًا﴾ بەگومڕاییەکی دوور لە ڕاستی ﴿٦٠﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا۟﴾ وە ئەگەر پێیان بوترێت : وەرن ﴿إِلَىٰ مَآ أَنزَلَ اللَّهُ﴾ بۆلای ئەوەی خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿وَإِلَى الرَّسُولِ﴾ وە بۆ لای پێغەمبەر ﷺ ﴿رَأَيْتَ الْمُنَٰفِقِينَ﴾ دەبینی (ئەی موحەممەد ﷺ) دوو ڕووەکان ﴿يَصُدُّونَ عَنكَ صُدُودًا﴾ ڕووت لێ وەردەگێڕن بەوەرگەڕانێکی تەواو ﴿٦١﴾ ﴿فَكَيْفَ إِذَآ أَصَٰبَتْهُم مُّصِيبَةٌۢ﴾ ئایا حاڵیان چۆن ئەبێت کاتێك بەسەرهاتێکی ناخۆشیان تووش بێت؟ ﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ بەهۆی ئەوەی دەسیان پێشی خستووە (کردوویانە) ﴿ثُمَّ جَآءُوكَ﴾ پاشان دێنەوە بۆ لات ﴿يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ﴾ و سوێند دەخۆن بەخوا ﴿إِنْ أَرَدْنَآ إِلَّآ إِحْسَٰنًا وَتَوْفِيقًا﴾ تەنها نیازی چاکە و یەك خستنەوەمان بووە (کاتێك کە حوکم دەبەین بۆلای غەیری خوا) ﴿٦٢﴾ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِى قُلُوبِهِمْ﴾ ئەوانە کەسانێکن خوا دەزانێت چی لە دڵیاندا هەیە ﴿فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ﴾ کەواتە ڕوویان لێ وەرگێڕە ﴿وَعِظْهُمْ﴾ وە ئامۆژگارییان بکە ﴿وَقُل لَّهُمْ فِىٓ أَنفُسِهِمْ﴾ وە بڵێ پێیان دەربارەی خۆیان ﴿قَوْلًۢا بَلِيغًا﴾ ووتەیەکی ڕەوان و کاریگەر ﴿٦٣﴾ ﴿وَمَآ أَرْسَلْنَا مِن رَّسُولٍ﴾ وە هیچ پێغەمبەرێکمان ڕەوانە نەکردووە ﴿إِلَّا لِيُطَاعَ﴾ تەنها بۆ ئەوە نەبێت گوێڕایەڵی بکرێت ﴿بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ بەفەرمانی خوا ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ﴾ وە بێگومان ئەگەر ئەوان ﴿إِذ ظَّلَمُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ﴾ کاتێك ستەمیان لەنەفسی خۆیان کرد ﴿جَآءُوكَ﴾ بهاتنایە بۆلات ﴿فَاسْتَغْفَرُوا۟ اللَّهَ﴾ و داوای لێ بوردنیان بکردایە لە خوا ﴿وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ﴾ پێغەمبەریش داوای لێ خۆش بوونی بۆ بکردنایە ﴿لَوَجَدُوا۟ اللَّهَ تَوَّابًا رَّحِيمًا﴾ بێگومان دەیان بینی خوا پەشیمانی وەرگری بەبەزەییە ﴿٦٤﴾ ﴿فَلَا وَرَبِّكَ﴾ نەخێر (وانی یە کەخۆیان بە باوەڕدار نیشیان دەدەن) سوێند بەپەروەردگارت ﴿لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ﴾ بڕوا دارنین تاتۆ نەکەنە دادوەر ﴿فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ﴾ لەهەر ئاژاوە و دووبەرەکی یەکی نێوانیان دا ﴿ثُمَّ لَا يَجِدُوا۟ فِىٓ أَنفُسِهِمْ﴾ لە پاشان هەست نەکەن لە دەرونیاندا ﴿حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ﴾ بەهیچ بێزارییەك لەو بڕیارەی تۆ داوتە ﴿وَيُسَلِّمُوا۟ تَسْلِيمًا﴾ و مل کەچ نەبن بەملکەچی یەکی تەواو ﴿٦٥﴾

﴿وَلَوْ أَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ﴾ وە بێگومـان ئەگەر ئێمە پێویستمان بکردایە لەسـەریان ﴿أَنِ اقْتُلُوا أَنفُسَكُمْ﴾ کـە یەکتـری بکـوژن (واتە بـاوەڕداران بێ بـاوەڕان بکـوژن) ﴿أَوِ اخْرُجُوا مِن دِيَارِكُم﴾ یـان لەماڵە کانتان دەربچـن ﴿مَّا فَعَلُوهُ﴾ ئەوەیان نەدەکـرد ﴿إِلَّا قَلِيلٌ مِّنْهُمْ﴾ کەمێکیان نەبێـت ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ فَعَلُوا﴾ وە ئەگەر بەڕاسـتی ئـەوان کاریان بکردایـە ﴿مَا يُوعَظُونَ بِهِ﴾ بە پێی ئـەو ئامۆژگارییانەی دەکران ﴿لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ﴾ ئـەوە باشـتر بـوو بۆیـان ﴿وَأَشَدَّ تَثْبِيتًا﴾ وە دامەزراوتـر دەبـوون (لەسـەر ئاینەکەیـان) ﴿٦٦﴾ ﴿وَإِذًا لَّآتَيْنَاهُم﴾ جـا ئـەو کاتـە بێگومـان پێمـان دەبەخشـین ﴿مِّن لَّدُنَّا﴾ لەلایەن خۆمانـەوە ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشـتێکی گـەورە ﴿٦٧﴾ ﴿وَلَهَدَيْنَاهُمْ﴾ وە ڕێنموونیمان دەکردن ﴿صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا﴾ بۆ ڕێگای ڕاست ﴿٦٨﴾ ﴿وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ﴾ وەهەر کەسێك گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەر بکات ﴿فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ﴾ جا ئەوانە لە گەڵ کەسانێکن ﴿أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِم﴾ کە خوا فەزڵ و بەهرەی (خۆی) ڕشتووە بەسەریاندا ﴿مِّنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ﴾ لە پێغەمبەران و ڕاستگۆیان ﴿وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ﴾ و شەهیدان و پیاوچاکان ﴿وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا﴾ وە ئەوانـە چ هـاوڕێ و هاوەڵێکـی چاکـن ﴿٦٩﴾ ﴿ذَٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللَّهِ﴾ ئـەو فـەزڵ و بەهرەیـە تەنهـا لەلایـەن خواوەیـە ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ عَلِيمًا﴾ وە بەسـە کـە خـوا زانایـە (بەهەمـوو شـتێك) ﴿٧٠﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی کەسـانێك کە باوەڕتان هێناوە ﴿خُذُوا حِذْرَكُمْ﴾ ئاگاداریی خۆتـان وەرگـرن ﴿فَانفِرُوا ثُبَاتٍ﴾ ئەوسـا تاقـم تاقـم هێـرش بـەرن (دەرچـن بـۆ جیهـاد) ﴿أَوِ انفِرُوا جَمِيعًا﴾ یان هەموو پێکەوە هێرش بەرن (دەرچن بۆ جیهاد) ﴿٧١﴾ ﴿وَإِنَّ مِنكُمْ﴾ وە بێگومان لە ناوتاندایە ﴿لَمَن لَّيُبَطِّئَنَّ﴾ کەسـی وا بەڕاسـتی خـۆی دوا دەخـات ﴿فَإِنْ أَصَابَتْكُم مُّصِيبَةٌ﴾ جـا ئەگـەر تووشـی بەسـەرهاتێکی خـراپ هاتـن ﴿قَالَ قَدْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيَّ﴾ دەڵێـت بەڕاسـتی خـوا فـەزڵ و بەهـرەی ڕشـت بەسـەرمدا ﴿إِذْ لَمْ أَكُن مَّعَهُمْ شَهِيدًا﴾ کە لە گەڵیاندا ئامـادە نەبووم ﴿٧٢﴾ ﴿وَلَئِنْ أَصَابَكُمْ فَضْلٌ مِّنَ اللَّهِ﴾ وە ئەگەر تووشی فەزڵ و بەهرەیەك بوون لەخواوە ﴿لَيَقُولَنَّ كَأَن لَّمْ تَكُن بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ مَوَدَّةٌ﴾ بێگومان دەڵێت وەك لەنێوان ئێـوە و ئـەوا هیچ دۆسـتایەتی یـەك نەبوو بێت ﴿يَا لَيْتَنِي كُنتُ مَعَهُمْ﴾ ئـەی خۆزگە لە گەڵ ئەواندا بوومایە ﴿فَأَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا﴾ تا قازانجێکی زۆر گەورەم بکردایە ﴿٧٣﴾ ﴿فَلْيُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ کەواتـە با بجەنگێـت لەڕێی خوادا ﴿الَّذِينَ يَشْرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ﴾ کەسـانێك کە ژیانی دونیـا دەفرۆشـن بەڕۆژی دوایی ﴿وَمَن يُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ جا هەر کەسێك بجەنگێت لەڕێی خوادا ﴿فَيُقْتَلْ﴾ ئەمجـا بکوژرێ (شـەهید ببێت) ﴿أَوْ يَغْلِبْ﴾ یان زاڵ ببێـت ﴿فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ﴾ ئەوە دواتر پێی دەدەین ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشتێکی گەورە ﴿٧٤﴾

﴿وَمَا لَكُمْ لَا تُقَٰتِلُونَ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ ئەوە چیتانە (بەچ بیانوویەك) جەنگ ناكەن لەپێناوی خواد ﴿وَٱلْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ ٱلرِّجَالِ وَٱلنِّسَآءِ وَٱلْوِلْدَٰنِ﴾ و لەپێناوی چەوساوەكان لەپیاوان و ئافرەتان و منداڵان ﴿ٱلَّذِينَ يَقُولُونَ﴾ ئەوانەی كە دەڵێن ﴿رَبَّنَآ أَخْرِجْنَا مِنْ هَٰذِهِ ٱلْقَرْيَةِ﴾ ئەی پەروەردگارمان ڕزگارمان كەی لەم شارە (مەبەست پێی شاری مەككەیە) ﴿ٱلظَّالِمِ أَهْلُهَا﴾ كە خەڵكەكەی ستەمكارن ﴿وَٱجْعَل لَّنَا مِن لَّدُنكَ وَلِيًّا﴾ وە لەلایەن خۆتەوە پشتیوانێكمان بۆ بەدی بهێنە ﴿وَٱجْعَل لَّنَا مِن لَّدُنكَ﴾ وە لەلایەن خۆتەوە بەدی بهێنە بۆمان ﴿نَصِيرًا﴾ یارمەتی دەرێك ﴿٧٥﴾ ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەو كەسانەی باوەڕیان هێناوە ﴿يُقَٰتِلُونَ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لەپێناوی خوادا دەجەنگێن ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕن ﴿يُقَٰتِلُونَ فِي سَبِيلِ ٱلطَّٰغُوتِ﴾ لە پێناوی نارەوا (یان شەیتان) دا دەجەنگێن ﴿فَقَٰتِلُوٓا۟ أَوْلِيَآءَ ٱلشَّيْطَٰنِ﴾ كەواتە شەڕبكەن لەگەڵ دۆستەكانی شەیتاندا ﴿إِنَّ كَيْدَ ٱلشَّيْطَٰنِ كَانَ ضَعِيفًا﴾ بەڕاستی پیلانی شەیتان هەر لاواز بووە ﴿٧٦﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ﴾ ئایا سەیری ئەو كەسانەت نەكردووە كەپێیان ووترا ﴿كُفُّوٓا۟ أَيْدِيَكُمْ﴾ دەستتان بگێرنەوە (لەجەنگ و كوشتار) ﴿وَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ و نوێژ بكەن ﴿وَءَاتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ و زەكات بدەن؟ ﴿فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ ٱلْقِتَالُ﴾ كەچی كاتێك جەنگیان لەسەر پێویست كرا ﴿إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُمْ يَخْشَوْنَ ٱلنَّاسَ﴾ یەكسەر دەستەیەكیان لە خەڵكی دەترسان ﴿كَخَشْيَةِ ٱللَّهِ﴾ وەك ترسان لەخودا ﴿أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً﴾ بگرە زیاتریش دەترسان ﴿وَقَالُوا۟ رَبَّنَا﴾ دەیان ووت ئەی پەروەردگاری ئێمە ﴿لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا ٱلْقِتَالَ﴾ بۆچی جەنگت لەسەرمان پێویست كردوە. ﴿لَوْلَآ أَخَّرْتَنَآ إِلَىٰٓ أَجَلٍ قَرِيبٍ﴾ خۆزگە دوات دەخستین (لەجەنگ كردن) بۆ ماوەیەكی كەم ﴿قُلْ مَتَٰعُ ٱلدُّنْيَا قَلِيلٌ﴾ بڵێ خۆشی و لەزەتی دونیا زۆر كەمە ﴿وَٱلْءَاخِرَةُ خَيْرٌ﴾ و ڕۆژی دوایی باشترە ﴿لِّمَنِ ٱتَّقَىٰ﴾ بۆ كەسێك لەخوا بترسێت ﴿وَلَا تُظْلَمُونَ فَتِيلًا﴾ وەستەمتان لێ ناكرێت بە(ئەندازەی) تاڵی ناوكە خورمایەك ﴿٧٧﴾ ﴿أَيْنَمَا تَكُونُوا۟﴾ لەهەرشوێنێك بن ﴿يُدْرِككُّمُ ٱلْمَوْتُ﴾ مردن پێتان دەگات ﴿وَلَوْ كُنتُمْ فِي بُرُوجٍ مُّشَيَّدَةٍ﴾ بالەناو قەڵا و كۆشكی بەرزو قایمشدابن ﴿وَإِن تُصِبْهُمْ حَسَنَةٌ﴾ وە ئەگەر (ناپاكان) خۆشی و چاكە هاتە ڕێیان ﴿يَقُولُوا۟ هَٰذِهِۦ مِنْ عِندِ ٱللَّهِ﴾ دەڵێن ئەمە لەلایەن خواوەیە ﴿وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ﴾ وە ئەگەر تووشی نا خۆشی و خراپەیەك هاتن ﴿يَقُولُوا۟ هَٰذِهِۦ مِنْ عِندِكَ﴾ دەڵێن ئەمە لەلایەن تۆوەیە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿قُلْ كُلٌّ مِّنْ عِندِ ٱللَّهِ﴾ بڵێ: هەمووی لەلایەن خواوەیە ﴿فَمَالِ هَٰٓؤُلَآءِ ٱلْقَوْمِ﴾ ئەوە ئەو خەڵكە چی یانە؟ ﴿لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا﴾ وەكو لە هیچ قسەیەك تێ نەگەن وایە ﴿٧٨﴾ ﴿مَّآ أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ ٱللَّهِ﴾ هەر چاكەیەكت تووش بوو ئەوە لەخواوەیە ﴿وَمَآ أَصَابَكَ مِن سَيِّئَةٍ﴾ وە هەر خراپەیەكت تووش بوو ﴿فَمِن نَّفْسِكَ﴾ ئەوە لە خۆتەوەیە ﴿وَأَرْسَلْنَٰكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا﴾ و ئێمە تۆمان ناردووە بەپێغەمبەر بۆخەڵكی ﴿وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ شَهِيدًا﴾ وە خوا بەسە شایەتی ئەوە بدات ﴿٧٩﴾

﴿مَّن يُطِعِ ٱلرَّسُولَ﴾ هەر کەسێك گوێڕایەڵی پێغەمبەر ﷺ بکات ﴿فَقَدۡ أَطَاعَ ٱللَّهَۖ﴾ ئەوە بەڕاستی گوێڕایەڵی خوای کردووە ﴿وَمَن تَوَلَّىٰ﴾ هەرکەسێکیش پشت هەڵبکات ﴿فَمَآ أَرۡسَلۡنَٰكَ﴾ ئەوە ئێمە تۆمان ڕەوانە نەکردووە ﴿عَلَيۡهِمۡ حَفِيظٗا﴾ بە چاودێر و پارێزەر بەسەریانەوە ﴿٨٠﴾ ﴿وَيَقُولُونَ طَاعَةٞ﴾ (دووڕووەکان) دەڵێن گوێڕایەڵین (مل کەچ و فەرمانبەرداریـن) ﴿فَإِذَا بَرَزُواْ مِنۡ عِندِكَ﴾ بەڵام کاتێك لەلای تۆ دەرچوون ﴿بَيَّتَ طَآئِفَةٞ مِّنۡهُمۡ﴾ کۆمەڵێك لەوان شەو دەکەنەوە بەپیلان گێڕان (لەموسڵمانان) ﴿غَيۡرَ ٱلَّذِي تَقُولُۖ﴾ بەپێچەوانەی قسەکانی تۆ ﴿وَٱللَّهُ يَكۡتُبُ مَا يُبَيِّتُونَۖ﴾ وەخوا دەینووسێت ئەو (پیلانانەی) شەو کردویانە ﴿فَأَعۡرِضۡ عَنۡهُمۡ﴾ کەواتە وازیان لێ بێنە ﴿وَتَوَكَّلۡ عَلَى ٱللَّهِۚ﴾ و پشت بەخوا ببەستە ﴿وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ وَكِيلًا﴾ خوا بەسە پشتیوانت بێ ﴿٨١﴾ ﴿أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ ٱلۡقُرۡءَانَۚ﴾ ئەوەبۆ بیر ناکەنەوە لەقورئان؟ ﴿وَلَوۡ كَانَ مِنۡ عِندِ غَيۡرِ ٱللَّهِ﴾ خۆ ئەگەر لەلایەن کەسێکی ترەوە بوایە جگەلە خوا ﴿لَوَجَدُواْ فِيهِ﴾ بێگومان دەیانبینی تیایدا ﴿ٱخۡتِلَٰفٗا كَثِيرٗا﴾ جیاوازیی زۆر ﴿٨٢﴾ ﴿وَإِذَا جَآءَهُمۡ أَمۡرٞ﴾ وە کاتێك هەواڵێکیان پێ بگات ﴿مِّنَ ٱلۡأَمۡنِ﴾ دەربارەی ئاسایش و هێمنایەتی (نیواتتان) ﴿أَوِ ٱلۡخَوۡفِ﴾ یان لەبارەی ترسەوە ﴿أَذَاعُواْ بِهِۦۖ﴾ بڵاوی دەکەنەوە ﴿وَلَوۡ رَدُّوهُ إِلَى ٱلرَّسُولِ﴾ بەڵام ئەگەر بیانگەڕاندایەتەوە بۆ لای پێغەمبەر ﷺ ﴿وَإِلَىٰٓ أُوْلِي ٱلۡأَمۡرِ مِنۡهُمۡ﴾ و بۆ لای کاربەدەستانی خۆیان ﴿لَعَلِمَهُ ٱلَّذِينَ يَسۡتَنۢبِطُونَهُۥ مِنۡهُمۡۗ﴾ ئەوە ئەوانەی ڕاستی هەواڵەکان دەردەهێنن دەزانن هەواڵەکە (ڕاستە یان درۆیە) ﴿وَلَوۡلَا فَضۡلُ ٱللَّهِ عَلَيۡكُمۡ وَرَحۡمَتُهُۥ﴾ وە ئەگەر چاکەو بەزەیی خوا نەبوایە بەرامبەر بەئێوە ﴿لَٱتَّبَعۡتُمُ ٱلشَّيۡطَٰنَ إِلَّا قَلِيلٗا﴾ بێگومان شوێن شەیتان دەکەوتن کەمێکتان نەبێت ﴿٨٣﴾ ﴿فَقَٰتِلۡ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) لەپێناوی خوادا بجەنگێ ﴿لَا تُكَلَّفُ إِلَّا نَفۡسَكَۚ﴾ تۆ تەنها ئەرکی خۆت لێ داوا کراوە (یا تۆ تەنها ئەرکی خۆت لەسەرە) ﴿وَحَرِّضِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَۖ﴾ هانی بڕوادارانیش بدە(بۆ جیهاد) ﴿عَسَى ٱللَّهُ﴾ ئومێدە خوا ﴿أَن يَكُفَّ بَأۡسَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْۚ﴾ بەرگری هێزی بێ باوەڕان بکات ﴿وَٱللَّهُ أَشَدُّ بَأۡسٗا﴾ وە خوا بەهێزترە ﴿وَأَشَدُّ تَنكِيلٗا﴾ و تۆڵەی بەتین ترە ﴿٨٤﴾ ﴿مَّن يَشۡفَعۡ شَفَٰعَةً حَسَنَةٗ﴾ هەرکەسێ تکایەکی چاکە بکات ﴿يَكُن لَّهُۥ نَصِيبٞ مِّنۡهَاۖ﴾ بەشێکی لە(پاداشتی) ئەو چاکەیە بۆ هەیە ﴿وَمَن يَشۡفَعۡ شَفَٰعَةٗ سَيِّئَةٗ﴾ وە هەرکەسێ تکایەکی خراپە بکات ﴿يَكُن لَّهُۥ كِفۡلٞ مِّنۡهَاۗ﴾ ئەویش بەشێکی دەبێت لە(سزای) ئەو خراپەیە ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ﴾ وەخوا هەمیشە ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ مُّقِيتٗا﴾ بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە (چاودێرە) ﴿٨٥﴾ ﴿وَإِذَا حُيِّيتُم بِتَحِيَّةٖ﴾ هەر کاتێك سڵاوێکتان لێ کرا ﴿فَحَيُّواْ بِأَحۡسَنَ مِنۡهَآ﴾ ئەوە بەچاکتر لەو سڵاوە سڵاو بکەنەوە (لێیان) ﴿أَوۡ رُدُّوهَآۗ﴾ یان وەکو خۆی بیسەنەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٍ حَسِيبًا﴾ بێگومان خوا هەمیشە پرساو چاودێرە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٨٦﴾

﴿ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە جگە لەخوا ﴿لَيَجۡمَعَنَّكُمۡ إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان کۆتان دەکاتەوە بۆ (لێپرسینەوەی) ئەو ڕۆژی دوایبەی ﴿لَا رَيۡبَ فِيهِۗ﴾ کە هیچ گومانی تێدا نیە ﴿وَمَنۡ أَصۡدَقُ مِنَ ٱللَّهِ حَدِيثٗا﴾ جا کێ لە خوا قسە(و بەڵێنی) ڕاست ترە ﴿٨٧﴾ ﴿فَمَا لَكُمۡ﴾ ئەوە چیتانە ﴿فِي ٱلۡمُنَٰفِقِينَ فِئَتَيۡنِ﴾ دەربارەی دوو ڕووەکان بوونەتە دوو دەستە ﴿وَٱللَّهُ أَرۡكَسَهُم بِمَا كَسَبُوٓاْۚ﴾ لەکاتێکدا خوا ئەوانەی گەڕاندۆتەوە بۆ بێ باوەڕی بەهۆی کردەوەکانیانەوە ﴿أَتُرِيدُونَ﴾ ئایا دەتانەوێت ﴿أَن تَهۡدُواْ مَنۡ أَضَلَّ ٱللَّهُۖ﴾ ڕێنموونی کەسێك بکەن کە خوا گومڕای کردووە؟ ﴿وَمَن يُضۡلِلِ ٱللَّهُ﴾ وە هەرکەسێك خوا گومڕای بکات ﴿فَلَن تَجِدَ لَهُۥ سَبِيلٗا﴾ ئەوە هەرگیز ناتوانی ڕێگای ڕاستی بۆ بدۆزیتەوە ﴿٨٨﴾ ﴿وَدُّواْ لَوۡ تَكۡفُرُونَ﴾ ئەوان ئاواتە خوازن ئێوەش بێ باوەڕبن ﴿كَمَا كَفَرُواْ﴾ وەك چۆن خۆیان بێ باوەڕ بوون ﴿فَتَكُونُونَ سَوَآءٗۖ﴾ تا ئێوەو ئەوان یەکسان بن ﴿فَلَا تَتَّخِذُواْ مِنۡهُمۡ أَوۡلِيَآءَ﴾ کەواتە ئەوان بە دۆست و یارمەتی دەر هەڵمەبژێرن ﴿حَتَّىٰ يُهَاجِرُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِۚ﴾ هەتا (پەشیمان دەبنەوەو) کۆچ دەکەن لەڕێ ی خوادا ﴿فَإِن تَوَلَّوۡاْ﴾ ئەمجا ئەگەر ڕوویان وەرگێڕاو پشتیان هەڵکرد ﴿فَخُذُوهُمۡ﴾ ئەوە(بەدیل) بیانگرن ﴿وَٱقۡتُلُوهُمۡ حَيۡثُ وَجَدتُّمُوهُمۡۖ﴾ و بیانکوژن لەهەر شوێنێك تووشیان بوون ﴿وَلَا تَتَّخِذُواْ مِنۡهُمۡ وَلِيّٗا وَلَا نَصِيرًا﴾ وە هیچ دۆست و یارمەتی دەرێك لەوان هەڵمەبژێرن ﴿٨٩﴾ ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَىٰ قَوۡمِۭ﴾ جگە لەوانەی پەیوەندی دەکەن بە کەسانێکەوە ﴿بَيۡنَكُمۡ وَبَيۡنَهُم مِّيثَٰقٌ﴾ کە لەنێوان ئێوەو ئەواندا پەیمان هەیە ﴿أَوۡ جَآءُوكُمۡ حَصِرَتۡ صُدُورُهُمۡ﴾ یان هاتوون بۆ لاتان لەسەر دڵیان نارەحەتە (حەزناکەن) ﴿أَن يُقَٰتِلُوكُمۡ أَوۡ يُقَٰتِلُواْ قَوۡمَهُمۡۚ﴾ لەوەی کە جەنگتان لەدژ بکەن یاجەنگ لەدژی خزمەکانیان بکەن ﴿وَلَوۡ شَآءَ ٱللَّهُ﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە ﴿لَسَلَّطَهُمۡ عَلَيۡكُمۡ﴾ زاڵی دەکردن بەسەرتاندا ﴿فَلَقَٰتَلُوكُمۡۚ﴾ و جەنگیان دژتان دەکرد ﴿فَإِنِ ٱعۡتَزَلُوكُمۡ﴾ جا ئەگەر ئەوان کەنارگیر بوون لە ئێوە ﴿فَلَمۡ يُقَٰتِلُوكُمۡ﴾ و جەنگیان لە دژتان نەدەکرد ﴿وَأَلۡقَوۡاْ إِلَيۡكُمُ ٱلسَّلَمَ﴾ و پێشنیاری ئاشتیان کرد بۆتان (مل کەچ بوون) ﴿فَمَا جَعَلَ ٱللَّهُ لَكُمۡ عَلَيۡهِمۡ سَبِيلٗا﴾ ئەوە خوا ڕێگەی نەداوون کە دەستیان بۆ بەرن و (نابێ شەڕیان لەدژ بکەن) ﴿٩٠﴾ ﴿سَتَجِدُونَ ءَاخَرِينَ﴾ لە مەولا کەسانێکی تر دەبینن ﴿يُرِيدُونَ أَن يَأۡمَنُوكُمۡ﴾ دەیانەوێت لەئێوە ئەمین بن ﴿وَيَأۡمَنُواْ قَوۡمَهُمۡ﴾ وە لە هۆزەکەی خۆشیان ئەمین بن ﴿كُلَّ مَا رُدُّوٓاْ إِلَى ٱلۡفِتۡنَةِ﴾ هەر کاتێك بانگ کرابن بۆ بێ باوەڕی و بت پەرستی ﴿أُرۡكِسُواْ فِيهَاۚ﴾ گەڕاونەتەوە بۆی (واتە بەئاشتی ڕازی نەدەبوون) ﴿فَإِن لَّمۡ يَعۡتَزِلُوكُمۡ﴾ جا ئەگەر کەنارگیر نەبوون لێتان ﴿وَيُلۡقُوٓاْ إِلَيۡكُمُ ٱلسَّلَمَ﴾ وە جڵەوی ئاشتیان نەدایە دەستتان ﴿وَيَكُفُّوٓاْ أَيۡدِيَهُمۡ﴾ وە دەستیان نەکێشایەوە (لەجەنگ کردن) ﴿فَخُذُوهُمۡ وَٱقۡتُلُوهُمۡ﴾ ئەوە بەدیل بیانگرن و بیانکوژن ﴿حَيۡثُ ثَقِفۡتُمُوهُمۡۚ﴾ لەهەر شوێنێك کە بەردەستتان کەوتن ﴿وَأُوْلَٰٓئِكُمۡ جَعَلۡنَا لَكُمۡ﴾ ئەوانەی (باسمان کرد) داومانەبە ئێوە ﴿عَلَيۡهِمۡ﴾ لەدژیان ﴿سُلۡطَٰنٗا مُّبِينٗا﴾ دەسەڵاتی ئاشکرا ﴿٩١﴾

﴿وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ أَن يَقْتُلَ مُؤْمِنًا﴾ بۆ هیچ باوەڕدارێك ڕەوانی یە باوەڕدارێك بکوژێت ﴿إِلَّا خَطَـًٔا﴾ مەگەر بەهەڵە نەبێت ﴿وَمَن قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَـًٔا﴾ وە هەر کەسێك ئیمانداریێك بە هەڵە بکوژێت ﴿فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ﴾ ئەوە(لەسەریەتی) ئازادکردنی کۆیلەیەکی باوەڕدار ﴿وَدِيَةٌ مُّسَلَّمَةٌ إِلَىٰٓ أَهْلِهِۦٓ﴾ و (نرخی) خوێنێکیش بدات بە کەس و کاری کوژراوەکە ﴿إِلَّآ أَن يَصَّدَّقُوا۟﴾ مەگەر بیبەخشن (لە خوێنەکە بەخێری خۆیان) ﴿فَإِن كَانَ مِن قَوْمٍ عَدُوٍّ لَّكُمْ﴾ بەڵام ئەگەر کوژراوەکە لەگەڵێك بوو کە دوژمنتان بوون (کافری شەڕ کەر بوون) ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ وە بەڵام کوژراوەکە ئیمانداربوو ﴿فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ﴾ ئەوە (هەر لەسەریەتی) ئازادکردنی بەندەیەکی ئیماندار ﴿وَإِن كَانَ مِن قَوْمٍۭ﴾ وە ئەگەر (کوژراوە باوەڕدارەکە) لەگەڵێك بوو ﴿بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُم مِّيثَـٰقٌ﴾ کە لەنێوان ئێوە وئەواندا پەیمان هەبوو ﴿فَدِيَةٌ مُّسَلَّمَةٌ إِلَىٰٓ أَهْلِهِۦ﴾ ئەوا(نرخی)خوێنێك بدەنە کەسی کوژراوەکە ﴿وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ﴾ لەگەڵ ئازادکردنی کۆیلەیەکی ئیماندار ﴿فَمَن لَّمْ يَجِدْ﴾ جا ئەو (بکوژ)ەی دەستی نەکەوت(یان نەی بوو) ﴿فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ﴾ ئەوە (لەسەریەتی) ڕۆژوو گرتنی دوو مانگ ﴿مُتَتَابِعَيْنِ﴾ لەسەریەك ﴿تَوْبَةً مِّنَ ٱللَّهِ﴾ (ئەم بڕیارە)لێ بووردنە لەلایەن خواوە ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ وەخوا هەمیشە زانای کاردروستە ﴿٩٢﴾ ﴿وَمَن يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُّتَعَمِّدًا﴾ وەهەر کەسێك ئیمانداریێك بەدەس ئەنقەس بکوژێت ﴿فَجَزَآؤُهُۥ جَهَنَّمُ﴾ ئەوە تۆڵەی ئەو کەسە دۆزەخە ﴿خَـٰلِدًا فِيهَا﴾ بە هەمیشەیی تیایدا ئەبێت ﴿وَغَضِبَ ٱللَّهُ عَلَيْهِ﴾ وخوا خەشمی لێگرتووە ﴿وَلَعَنَهُۥ وَأَعَدَّ لَهُۥ عَذَابًا عَظِيمًا﴾ و نەفرینی لێ کردووەو سزایەکی گەورەی بۆئامادە کردووە ﴿٩٣﴾ ﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ ئەی کەسانێك کەبڕواتان هێناوە ﴿إِذَا ضَرَبْتُمْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ کاتێك دەرچوون (بۆ جیهاد کردن) لەڕێگەی خوادا ﴿فَتَبَيَّنُوا۟﴾ هەموو شتێك ڕوون بکەنەوە ﴿وَلَا تَقُولُوا۟ لِمَنْ﴾ وە نەڵێن بەو کەسانەی ﴿أَلْقَىٰٓ إِلَيْكُمُ ٱلسَّلَـٰمَ﴾ کە سڵاو(ی موسڵمانانە)تان لێ دەکەن ﴿لَسْتَ مُؤْمِنًا﴾ تۆ بڕوادار نیت؟ ﴿تَبْتَغُونَ عَرَضَ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ بەدوای شتومەك و سامانی دونیاییدا بگەڕێن ﴿فَعِندَ ٱللَّهِ مَغَانِمُ كَثِيرَةٌ﴾ ئەوە لای خوا دەسکەوتی زۆر هەیە ﴿كَذَٰلِكَ كُنتُم مِّن قَبْلُ﴾ ئێوەش لەمەو پێش هەروەها بوون (ئیمانەکەتان دەشاردەوە) ﴿فَمَنَّ ٱللَّهُ عَلَيْكُمْ﴾ ئەمجا خوا منەتی نا بەسەرتاندا (بە هێز و زاڵی کردن) ﴿فَتَبَيَّنُوٓا۟﴾ دەی کەواتە هەموو شتێك ڕوون بکەنەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە ئاگادارە بەوەی ئێوە دەیکەن ﴿٩٤﴾

﴿لَّا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ یەکسان نین ئەو باوەڕدارانەی دانیشتوون و جیهاد ناکەن ﴿غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ﴾ جگە لە خاوەن عوزرەکان نەبێت (وەك نەخۆش، و کوێر، وشەل) ﴿وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەگەڵ تێکۆشەرانی ڕێگەی خوادا ﴿بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ﴾ بەماڵ و گیانیان ﴿فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ﴾ خوا فەزڵی تێکۆشەران بە ماڵ و گیانیانی داوە ﴿عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً﴾ بە سەر دانیشتوان (لە جیهاد)دا بە پلەیەك ﴿وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ﴾ وە هەر یەك لەو دوو تاقمە خوا بەڵێنی پاداشتی زۆر چاکی پێی داوون (کە بەهەشتە). ﴿وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا﴾ وە خوا ڕێزی تێکۆشەرانی داوە بەسەر دانیشتووەکاندا بە پاداشتێکی گەورە ﴿٩٥﴾ ﴿دَرَجَاتٍ مِّنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً﴾ لەلای (خوا)وە پلەی زۆر و لێ خۆش بوون و میهرەبانیان بۆ هەیە ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە لێبوردەی میهرەبانە ﴿٩٦﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ بە ڕاستی ئەوانەی کە فریشتەکان گیانیان دەکێشن ﴿ظَالِمِي أَنفُسِهِمْ﴾ لە کاتێکدا کەستەمیان لەخۆیان دەکرد(بە کۆچ نەکردنیان) ﴿قَالُوا فِيمَ كُنتُمْ﴾ (بە تەشەرەوە پێیان) دەڵێن (دەربارەی ئایینەکەتان) لەچیدا بوون؟! ﴿قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ﴾ دەڵێن ئێمە چەوساوە بووین لەسەر زەوی دا ﴿قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةً﴾ (پێیان) دەڵێن مەگەر زەویی خوا فراوان نەبوو؟ ﴿فَتُهَاجِرُوا فِيهَا﴾ تا کۆچتان بکردایە تیایدا ﴿فَأُولَٰئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ﴾ جا ئەوانە شوێنیان دۆزەخە ﴿وَسَاءَتْ مَصِيرًا﴾ ئای چ پاشە ڕۆژێکی خراپە ﴿٩٧﴾ ﴿إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ﴾ بێجگە لەو چەوساوانەی کە لە پیاوان ﴿وَالنِّسَاءِ﴾ و ئافرەتان ﴿وَالْوِلْدَانِ﴾ و لە منداڵانن ﴿لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً﴾ کە توانای هیچ چارەیەکیان نی یە (لەبەر بێ هێزی و پیریبیان) ﴿وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا﴾ وە بەهیچ شێوازێك ڕێ دەرناکەن ﴿٩٨﴾ ﴿فَأُولَٰئِكَ عَسَى اللَّهُ أَن يَعْفُوَ عَنْهُمْ﴾ ئا ئەوانە ئومێد هەیە خوا لێیان خۆش بێت ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَفُوًّا غَفُورًا﴾ وە خوا هەمیشە چاوپۆشیکەر و لێ خۆشبووە ﴿٩٩﴾ ﴿وَمَن يُهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وە هەر کەسێك کۆچ بکات لە ڕێ ی خوادا ﴿يَجِدْ فِي الْأَرْضِ﴾ دەستی دەکەوێت لە زەویدا ﴿مُرَاغَمًا كَثِيرًا﴾ جێگە و ڕێگەی زۆر (کە دوژمن پێی ناخۆشە) ﴿وَسَعَةً﴾ وە فراوانی (لە ڕۆزی ژیاندا) ﴿وَمَن يَخْرُجْ مِن بَيْتِهِ﴾ وە هەر کەسێك لە ماڵی خۆی دەرچێت ﴿مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ وە کۆچ بکات بۆ لای خوا و پێغەمبەرەکەی ﴿ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ﴾ پاشان مردن پێی بگات ﴿فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ﴾ ئەوە بێگومان پاداشتی ئەو کەسە کەوتۆتە سەر خوا ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە لێ بوردەی بە بەزەیی یە ﴿١٠٠﴾ ﴿وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ هەر کاتێك سەفەرتان کرد (و گەڕان) بەزەوی دا ﴿فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ﴾ ئەوە هیچ گوناهێکتان لەسەر نی یە ﴿أَن تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ﴾ کە نوێژەکان کورت بکەنەوە ﴿إِنْ خِفْتُمْ أَن يَفْتِنَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەگەر ترسان ئەوانەی بێ باوەڕن جەنگتان لەگەڵ بکەن ﴿إِنَّ الْكَافِرِينَ كَانُوا لَكُمْ عَدُوًّا مُّبِينًا﴾ بە ڕاستی بێ باوەڕان هەمیشە بۆ ئێوە دوژمنێکی ڕوون و ئاشکران ﴿١٠١﴾

﴿وَإِذَا كُنتَ فِيهِمْ﴾ کاتێك تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) لەجەنگدا) لەناو بڕواداراندا بوویت ﴿فَأَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلَاةَ﴾ و پێش نوێژیت بۆ کردن ﴿فَلْتَقُمْ طَائِفَةٌ مِّنْهُم مَّعَكَ﴾ ئەوە با تاقمێك لەوان لەگەڵ تۆ نوێژ بکەن ﴿وَلْيَأْخُذُوا أَسْلِحَتَهُمْ﴾ و با چەکەکانیان پێ بێت ﴿فَإِذَا سَجَدُوا﴾ جا کاتێك سوژدەیان برد (رکاتێکیان تەواو کرد) ﴿فَلْيَكُونُوا مِن وَرَائِكُمْ﴾ با (بچنە دواوە) لە پشتانەوە بن (پاسەوانتان بن) ﴿وَلْتَأْتِ طَائِفَةٌ أُخْرَىٰ﴾ وە باتاقمەکەی تر بێن ﴿لَمْ يُصَلُّوا﴾ کە نوێژیان نەکردوە (وپاسەوان بوون) ﴿فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ﴾ و لەگەڵ تۆ نوێژ بکەن ﴿وَلْيَأْخُذُوا حِذْرَهُمْ﴾ وەبا وریای خۆیان بن ﴿وَأَسْلِحَتَهُمْ﴾ و چەکەکانیشیان پێ بێت ﴿وَدَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێ باوەڕان ئاواتە خوازن ﴿لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ﴾ کە ئێوە بێ ئاگابن لە چەکەکانتان ﴿وَأَمْتِعَتِكُمْ﴾ و شت و مەکەکانتان ﴿فَيَمِيلُونَ عَلَيْكُم﴾ تا پەلامارتان بدەن ﴿مَّيْلَةً وَاحِدَةً﴾ بە پەلامارێکی یەکجارەکی (بدەن بە سەرتاندا) ﴿وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ وە تاوانتان لەسەر نی یە ﴿إِن كَانَ بِكُمْ أَذًى مِّن مَّطَرٍ﴾ ئەگەر بەهۆی بارانەوە ناڕەحەت بوون ﴿أَوْ كُنتُم مَّرْضَىٰ﴾ یان نەخۆش بوون ﴿أَن تَضَعُوا أَسْلِحَتَكُمْ﴾ کە چەکەکانتان دانێن ﴿وَخُذُوا حِذْرَكُمْ﴾ بەڵام وریایی خۆتان بکەن ﴿إِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ﴾ بەڕاستی خوا ئامادەی کردوە بۆ بێ باوەڕان ﴿عَذَابًا مُّهِينًا﴾ سزایەکی ڕیسواکەر ﴿١٠٢﴾ ﴿فَإِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلَاةَ﴾ ئەمجا کاتێك نوێژەکانتان بەجێ هێنا ﴿فَاذْكُرُوا اللَّهَ﴾ ئەوسا یادی خوا بکەن ﴿قِيَامًا وَقُعُودًا﴾ بەپێوە و بەدانیشتنەوە ﴿وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ﴾ وە لە سەرتەنیشتان (بە پالکەوتنەوە) ﴿فَإِذَا اطْمَأْنَنتُمْ﴾ جا هەر کاتێك دڵ ئارام بوون (و ترس نەما) ﴿فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾ ئەو کاتە نوێژەکانتان بە ڕێك و پێکی بکەن ﴿إِنَّ الصَّلَاةَ﴾ بەڕاستی نوێژ ﴿كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ هەمیشە لەسەر باوەڕداران ﴿كِتَابًا مَّوْقُوتًا﴾ فەرز کراوێکی کات بۆ دیاری کراوە ﴿١٠٣﴾ ﴿وَلَا تَهِنُوا﴾ سست مەبن ﴿فِي ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ﴾ لە بەدوا گەڕانی دوژمنتاندا (یان لە بەدوا گەڕانی ئەو قەومە کافرانەدا) ﴿إِن تَكُونُوا تَأْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە ئێش و ئازارتان پێ بگات ﴿فَإِنَّهُمْ يَأْلَمُونَ﴾ بێگومان ئەوانیش ئێش و ئازاریان پێ دەگات ﴿كَمَا تَأْلَمُونَ﴾ وەك چۆن ئێوە ئێش و ئازارتان پێ دەگات ﴿وَتَرْجُونَ مِنَ اللَّهِ﴾ وە ئێوە ئومێد دەکەن لەخوا ﴿مَا لَا يَرْجُونَ﴾ ئەوەی ئەوان ئومێدی ناکەن (کە پاداشت و سەرکەوتنە) ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ وە بەڕاستی خوا هەمیشە زانای کار دروستە ﴿١٠٤﴾ ﴿إِنَّا أَنزَلْنَا إِلَيْكَ﴾ بێگومان ئێمە دامانبەزاندۆتە سەر تۆ ﴿الْكِتَابَ بِالْحَقِّ﴾ ئەم قورئانە بەڕاستی ﴿لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ﴾ بۆ ئەوەی بڕیار بدەی لەنێوان خەڵکیدا ﴿بِمَا أَرَاكَ اللَّهُ﴾ بەو بڕیارەی کەخوا نیشانی داویت ﴿وَلَا تَكُن لِّلْخَائِنِينَ خَصِيمًا﴾ وە بۆ ناپاکان مەبە بەپارێزەر و پشتیوان ولایەنگر ﴿١٠٥﴾

﴿وَٱسۡتَغۡفِرِ ٱللَّهَ﴾ داوای لێخۆشبوون لەخوا بکە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ غَفُورٗا رَّحِيمٗا﴾ بەڕاستی خوا لێخۆش بووی بە بەزەیی یە ﴿١٠٦﴾ ﴿وَلَا تُجَٰدِلۡ عَنِ ٱلَّذِينَ﴾ بەرگری مەکە لەوانەی ﴿يَخۡتَانُونَ أَنفُسَهُمۡ﴾ ناپاکی دەکەن دەربارەی خۆیان ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ﴾ بێگومان خوا خۆشی ناوێت ﴿مَن كَانَ خَوَّانًا أَثِيمٗا﴾ ئەوانەی کە بەردەوام زۆر ناپاك و گوناهبارن ﴿١٠٧﴾ ﴿يَسۡتَخۡفُونَ مِنَ ٱلنَّاسِ﴾ (تاوانەکانی) خۆیان دەشارنەوە لەخەڵکی (لەترساندا) ﴿وَلَا يَسۡتَخۡفُونَ مِنَ ٱللَّهِ﴾ و نایشارنەوە لە خوا (شەرم ناکەن لە خوا) ﴿وَهُوَ مَعَهُمۡ﴾ لەکاتێکدا خوا لەگەڵیاندایە ﴿إِذۡ يُبَيِّتُونَ مَا لَا يَرۡضَىٰ مِنَ ٱلۡقَوۡلِ﴾ کاتێك (کە بەنهێنی) لەشەودا تەگبیر دەکەن و قسەیەك دەکەن خوا پێی ڕازی نی یە ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ بِمَا يَعۡمَلُونَ مُحِيطًا﴾ وە خوا هەمیشە زاناو ئاگادارە بەهەر کردەوەیەك کە ئەوان دەیکەن ﴿١٠٨﴾ ﴿هَٰٓأَنتُمۡ هَٰٓؤُلَآءِ جَٰدَلۡتُمۡ عَنۡهُمۡ﴾ (ئیمانداران) بێداربن وا ئێوە بەرگریتان لەناپاکان کرد ﴿فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿فَمَن يُجَٰدِلُ ٱللَّهَ عَنۡهُمۡ﴾ دەی ئایا کێ بەرگریان لێ دەکات (لە سزای خوا) ﴿يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایی دا ﴿أَم مَّن يَكُونُ عَلَيۡهِمۡ وَكِيلٗا﴾ یان کێ کارو باریان دەگرێتە دەست ﴿١٠٩﴾ ﴿وَمَن يَعۡمَلۡ سُوٓءًا﴾ وە هەرکەس کردەوەیەکی خراپ بکات ﴿أَوۡ يَظۡلِمۡ نَفۡسَهُۥ﴾ یان ستەم لەخۆی بکات ﴿ثُمَّ يَسۡتَغۡفِرِ ٱللَّهَ﴾ پاشان داوای لێ خۆش بوون لەخوا بکات ﴿يَجِدِ ٱللَّهَ غَفُورٗا رَّحِيمٗا﴾ دەبینێت خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿١١٠﴾ ﴿وَمَن يَكۡسِبۡ إِثۡمٗا﴾ وە هەرکەسێك گوناهێك (ی گەورە) بکات ﴿فَإِنَّمَا يَكۡسِبُهُۥ عَلَىٰ نَفۡسِهِۦ﴾ بێگومان (زیانی) ئەو گوناهە هەر بۆ خۆیەتی ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمٗا﴾ وەخوا هەمیشە زانای کاردروستە ﴿١١١﴾ ﴿وَمَن يَكۡسِبۡ خَطِيٓـَٔةً﴾ وە هەرکەسێك گوناهێك بکات (بەهەڵە) ﴿أَوۡ إِثۡمٗا﴾ یان گوناهێك بکات (بەقەست) ﴿ثُمَّ يَرۡمِ بِهِۦ بَرِيٓـٔٗا﴾ پاشان (ئەو تاوانە) بخاتە سەر بێ تاوانێك ﴿فَقَدِ ٱحۡتَمَلَ بُهۡتَٰنٗا﴾ ئەوە بێگومان خستویەتیە ئەستۆی خۆی (سزای) بوهتانێك ﴿وَإِثۡمٗا مُّبِينٗا﴾ و تاوانێکی ئاشکرا ﴿١١٢﴾ ﴿وَلَوۡلَا فَضۡلُ ٱللَّهِ عَلَيۡكَ وَرَحۡمَتُهُۥ﴾ وە ئەگەر بەخشش و بەزەیی خوا بەسەر تەوە نەبوایە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿لَهَمَّت طَّآئِفَةٞ مِّنۡهُمۡ﴾ بێگومان دەستەیەك لەو ناپاکانە بە نیازبوون ﴿أَن يُضِلُّوكَ﴾ کە گومڕات بکەن ﴿وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّآ أَنفُسَهُمۡ﴾ بەڵام ئەوانە بەس خۆیان گومڕا دەکەن ﴿وَمَا يَضُرُّونَكَ مِن شَيۡءٖ﴾ وە ئەوانە هیچ زیانێ ناگەیەنن بە تۆ ﴿وَأَنزَلَ ٱللَّهُ عَلَيۡكَ﴾ وەخوا ناردوویەتیە خوارەوە بۆ سەرت ﴿ٱلۡكِتَٰبَ وَٱلۡحِكۡمَةَ﴾ قورئان و دانایی ﴿وَعَلَّمَكَ مَا لَمۡ تَكُن تَعۡلَمُ﴾ وە ئەوەی کەنەتئەزانی فێری کردی ﴿وَكَانَ فَضۡلُ ٱللَّهِ عَلَيۡكَ عَظِيمٗا﴾ وە هەمیشە بەخششی خوا بەسەر تۆوە زۆر گەورەیە ﴿١١٣﴾

﴿لَّا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِّن نَّجْوَاهُمْ﴾ هیچ چاکەیەك نی یە لەزۆربەی چپەو سرتە کردنەکانیان دا ﴿إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ﴾ مەگەر یەکێك فەرمان بکات بەماڵ بەخشین لەرێی خوادا یان فەرمانکردن بە چاکە ﴿أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ﴾ یان چاککردنی نێوان خەڵکی ﴿وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ﴾ جا هەر کەسێك ئەوە بکات ﴿ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ﴾ بەنیازی ڕەزامەندی خوا ﴿فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ﴾ ئەوە لە داهاتوودا پێی دەبەخشین ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشتی زۆر گەورە ﴿١١٤﴾ ﴿وَمَن يُشَاقِقِ الرَّسُولَ﴾ وەهەرکەسێك دژایەتی پێغەمبەر ﷺ بکات ﴿مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ﴾ پاش ئەوەی کە ڕێبازی ڕاستی بۆ ڕوون بوویەوە ﴿وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وشوێنی ڕێگایەکی تر بکەوێت بێجگە لەڕێگای بڕواداران ﴿نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ﴾ ڕووی وەردەگێڕین بۆئەو ڕێبازەی کەهەڵی بژاردووە ﴿وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ﴾ و دەیخەینە دۆزەخ ﴿وَسَاءَتْ مَصِيرًا﴾ ئای چ پاشەڕۆژێکی خراپە ﴿١١٥﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ﴾ بەڕاستی خوا خۆش نابێت ﴿أَن يُشْرَكَ بِهِ﴾ لەوەی کەهاوەڵی بۆ دابنرێت ﴿وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ﴾ بەڵام جگە لەوە هەرچی بێت لێ ی خۆش دەبێت ﴿لِمَن يَشَاءُ﴾ لە هەرکەسێك کە(خوا) بیەوێت ﴿وَمَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ﴾ وە هەرکەسێك هاوەڵ بۆ خوا دابنێت ﴿فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا﴾ ئەوە بەڕاستی گومڕا بووە بە گومڕابونێکی دوور لەڕاستی ﴿١١٦﴾ ﴿إِن يَدْعُونَ مِن دُونِهِ﴾ جگە لە خوا نزاو هاوار ناکەن (ناپەرستن جگە لەخوا) ﴿إِلَّا إِنَاثًا﴾ تەنها لەچەند (بتێکی ناولێنراوی) مێینە نەبێت (وە لات ومەنات وعوزا) ﴿وَإِن يَدْعُونَ إِلَّا شَيْطَانًا مَّرِيدًا﴾ وە ناپەرستن جگە لە شەیتانی یاخی و سەرکەش نەبێ ﴿١١٧﴾ ﴿لَّعَنَهُ اللَّهُ﴾ کە خوا نەفرینی لێ کردووە ﴿وَقَالَ لَأَتَّخِذَنَّ﴾ وە(شەیتان) ووتوویەتی سوێند بێت هەڵدەبژێرم (بەبەندەی خۆم) ﴿مِنْ عِبَادِكَ﴾ لەبەندەکانت دا ﴿نَصِيبًا مَّفْرُوضًا﴾ بەشێکی دیاری کراو ﴿١١٨﴾ ﴿وَلَأُضِلَّنَّهُمْ﴾ سوێند بێت گومڕایان دەکەم ﴿وَلَأُمَنِّيَنَّهُمْ﴾ و بەئاوات و خەیاڵی درۆینە سەرگەرمیان دەکەم ﴿وَلَآمُرَنَّهُمْ فَلَيُبَتِّكُنَّ آذَانَ الْأَنْعَامِ﴾ وە فەرمانیان پێ دەدەم جا بێگومان ئەوانیش گوێچکەی ئاژەڵەکان دەبڕن (لەسەردەمی نەفامیدا هەر ووشترێك پێنج سکی بکردایە گوێیان دەبڕی ولەسەر خۆیان حەرام دەکرد) ﴿وَلَآمُرَنَّهُمْ﴾ وە فەرمانیان پێ دەدەم ﴿فَلَيُغَيِّرُنَّ خَلْقَ اللَّهِ﴾ ئەوسا ئەوانیش دروست کراوی خوا دەگۆڕن ﴿وَمَن يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ وە هەرکەسێك شەیتان بکات بەدۆستی خۆی بێجگە لەخوا ﴿فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُّبِينًا﴾ ئەوە بێگومان زیانی لێ کەوتووە بەزیانێکی دیارو ئاشکرا ﴿١١٩﴾ ﴿يَعِدُهُمْ وَيُمَنِّيهِمْ﴾ (شەیتان) بەڵێنیان پێ دەدات و ئاوات و ئومێدیان دەخاتەبەر ﴿وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا﴾ دڵنیابن شەیتان هیچ بەڵێنێکیان پێ نادات جگە لەخەڵەتاندن نەبێت ﴿١٢٠﴾ ﴿أُولَٰئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ﴾ ئەوانە شوێن و جێگەیان دۆزەخە ﴿وَلَا يَجِدُونَ عَنْهَا مَحِيصًا﴾ و هیچ شوێنی ڕاکردن و لادانیان دەست ناکەوێت لێ ی ﴿١٢١﴾

﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە ئەو کەسانەی باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ﴾ لە داهاتوویەکی نزیکدا دەیانخەینە بەهەشتانێك ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە رووبارەکان بە ژێر درەختەکانیان دا دەڕۆن ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ دەمێننەوە تیایدا بە هەمیشەیی ﴿وَعْدَ اللَّهِ حَقًّا﴾ بەڵێنی خوایە و ڕاستە (بەدی دەهێنرێت) ﴿وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا﴾ وە ئایا کێ لە خوا ڕاست بێژترە ﴿١٢٢﴾ ﴿لَيْسَ بِأَمَانِيِّكُمْ وَلَا أَمَانِيِّ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ (بەرزی و پاداشت) نەبە ئارەزووی ئێوەیە و نەبەئارەزووی خاوەن کتێبەکانە ﴿مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ﴾ هەر کەسێك خراپەیەك بکات پاداشتی دەدرێتەوە ﴿وَلَا يَجِدْ لَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ وە دەستی ناکەوێت بێجگە لەخوا ﴿وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا﴾ هیچ دۆست و یارمەتی دەرێك ﴿١٢٣﴾ ﴿وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ﴾ کەسێکیش کردەوە چاکەکان جێ بەجێ بکات ﴿مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ﴾ لە نێر یان لە مێ ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ لە هەمان کاتدا ئەو کەسە بڕوادار بێت ﴿فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ﴾ ئەوە ئەوانە دەچنە بەهەشتەوە ﴿وَلَا يُظْلَمُونَ نَقِيرًا﴾ و بچووکترین ستەمیان لێ ناکرێت (هێندەی توێکڵی ناوکە خورمایەك) ﴿١٢٤﴾ ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا﴾ ئایا کێ ئایینی چاکترو جوانترە (وە کێ دیندارترە) ﴿مِمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ﴾ لە کەسێك کە ڕووی خۆی یەکلا کردبێتەوە بۆ خوا ﴿وَهُوَ مُحْسِنٌ﴾ لە هەمان کاتدا ئەو کەسە چاکەکار بێت ﴿وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا﴾ و شوێنی ئایینی ئیبراهیم کەوتبێت بەڕاستی و پاکی (کە بە ویستی خۆی لە بەتاڵ لای داوە بۆ لای ڕاست) ﴿وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا﴾ وە خوا ئیبراهیمی هەڵبژارد بەدۆست و خۆشەویستی خۆی ﴿١٢٥﴾ ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ تەنها بۆ خوایە هەرچی لە ئاسمانەکان و زەوی دا هەیە ﴿وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُحِيطًا﴾ وە خوا بەردەوام ئاگاداری هەموو شتێکە ﴿١٢٦﴾ ﴿وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێدەکەن دەربارەی ئافرەتان ﴿قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّ﴾ بڵێ خوا وەڵامتان دەداتەوە دەربارەیان ﴿وَمَا يُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ وە ئەوەی بەسەرتاندا دەخوێنرێتەوە ﴿فِي الْكِتَابِ﴾ لە قورئاندا ﴿فِي يَتَامَى النِّسَاءِ﴾ (وەڵامیکە) لەبارەی کچانی هەتیوەوە ﴿اللَّاتِي لَا تُؤْتُونَهُنَّ﴾ ئەوانەی پێ یان نادەن ﴿مَا كُتِبَ لَهُنَّ﴾ ئەوەی نووسراوە بۆیان (واتە میراتی باوکیان) ﴿وَتَرْغَبُونَ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ﴾ وە حەز ناکەن مارەیان بکەن (لەبەر میراتەکەشیان ناهێڵن شوو بکەن) ﴿وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الْوِلْدَانِ﴾ وە لە بارەی ئەو منداڵانەی کە بێ دەسەڵاتن ﴿وَأَنْ تَقُومُوا لِلْيَتَامَىٰ بِالْقِسْطِ﴾ وە (خوا فەرمان دەدات) بە دادگەری لەگەڵ هەتیوان دا بجوڵێنەوە ﴿وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ﴾ وە هەر کردەوەیەکی باش بکەن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِهِ عَلِيمًا﴾ ئەوە بێگومان خوا بەئاگایە لێ ی ﴿١٢٧﴾

﴿وَإِنِ ٱمۡرَأَةٌ﴾ وە ئەگەر ئافرەتێك ﴿خَافَتۡ﴾ ترسا ﴿مِنۢ بَعۡلِهَا نُشُوزًا أَوۡ إِعۡرَاضٗا﴾ لە گوێ پێ نەدان یا پشت هەلکردنی مێردەکەی ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيۡهِمَآ﴾ ئەوە هەردووکیان هیچ گوناهێکیان لەسەر نی یە ﴿أَن يُصۡلِحَا بَيۡنَهُمَا صُلۡحٗا﴾ کە ئاشتەواییەکی چاك بکەن لە نێوان خۆیاندا ﴿وَٱلصُّلۡحُ خَيۡرٞ﴾ هەر ئاشتەوایی و یەك کەوتن چاکترە ﴿وَأُحۡضِرَتِ ٱلۡأَنفُسُ ٱلشُّحَّ﴾ هەر چەندە چروکی و ڕەزیلی تێکەڵاوی دەرونەکان کراوە ﴿وَإِن تُحۡسِنُواْ وَتَتَّقُواْ﴾ وە ئەگەر چاکە کارو پارێزکارین ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ﴾ ئەوە دڵنیابن بەڕاستی خوا هەمیشە ﴿بِمَا تَعۡمَلُونَ خَبِيرٗا﴾ بە ئاگایە لەوەی کە دەیکەن ﴿١٢٨﴾ ﴿وَلَن تَسۡتَطِيعُوٓاْ أَن تَعۡدِلُواْ﴾ ئێوە هەرگیز ناتوانن داد پەروەربن ﴿بَيۡنَ ٱلنِّسَآءِ﴾ لە نێوان ژنەکانتان دا ﴿وَلَوۡ حَرَصۡتُمۡۖ﴾ هەر چەندە سوور بن (هەوڵ بدەن) ﴿فَلَا تَمِيلُواْ كُلَّ ٱلۡمَيۡلِ﴾ جا کەواتە بەتەواوی خوار مەبنەوە (لە هاوسەری یەکێکیان) ﴿فَتَذَرُوهَا كَٱلۡمُعَلَّقَةِۚ﴾ بەو هۆیەوە واز بهێنن لەوی تریان وەك هەڵبەستراو (نە ئەوەیە مێردی هەبێت نەبەڕەڵاش کرا بێت وتەڵاق درا بێت) ﴿وَإِن تُصۡلِحُواْ وَتَتَّقُواْ﴾ وەئەگەر بسازێن و پارێزکار بن ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ غَفُورٗا رَّحِيمٗا﴾ ئەوە بەڕاستی خوا هەمیشە لێبووردەی میهرەبانە ﴿١٢٩﴾ ﴿وَإِن يَتَفَرَّقَا يُغۡنِ ٱللَّهُ كُلّٗا مِّن سَعَتِهِۦۚ﴾ وە ئەگەر لێك جیابوونەوە پەروەردگار هەریەکەیان (لەوی تر) بێ نیاز و پێویستی بەڕەحمی خۆی ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ﴾ وە خوا هەمیشە ﴿وَٰسِعًا حَكِيمٗا﴾ بەهرە فراوان و کاردروستە ﴿١٣٠﴾ ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۗ﴾ وە بۆ خوایە هەرچی لە ئاسمانەکان و زەوی دایە ﴿وَلَقَدۡ وَصَّيۡنَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە ئامۆژگاریمان کردوون ﴿ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ ئەوانەی کەنامەیان پێدراوە ﴿مِن قَبۡلِكُمۡ﴾ لەپێش ئێوەدا ﴿وَإِيَّاكُمۡ﴾ هەروەها ئێوەش ﴿أَنِ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَۚ﴾ کە لەخوا بترسن ﴿وَإِن تَكۡفُرُواْ﴾ وە ئەگەر بێ باوەڕ بن ﴿فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۚ﴾ ئەوە بەڕاستی هەر هی خوایە هەرچی لەئاسمانەکان و زەوی دایە ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ غَنِيًّا حَمِيدٗا﴾ وە خوا هەمیشە دەوڵەمەندو سوپاس کراوە ﴿١٣١﴾ ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۚ﴾ وە تەنها بۆ خوایە موڵکی ئەوە هەرچی لەئاسمانەکان و زەوی دایە ﴿وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ وَكِيلًا﴾ تەنها خوا بەسە بێ سپێراو و چاودێر بێت ﴿١٣٢﴾ ﴿إِن يَشَأۡ يُذۡهِبۡكُمۡ﴾ ئەگەر خوا بیەوێت ناتانهێڵێت و لەناوتان دەبات ﴿أَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿وَيَأۡتِ بِـَٔاخَرِينَۚ﴾ وە دەستەیەکی تر دەهێنێت ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ قَدِيرٗا﴾ وەخوا هەردەم بەسەر ئەوەدا بەتوانایە ﴿١٣٣﴾ ﴿مَّن كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ ٱلدُّنۡيَا﴾ هەر کەسێك پاداشتی دونیای دەوێت ﴿فَعِندَ ٱللَّهِ﴾ ئەوە لای خوایە ﴿ثَوَابُ ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةِۚ﴾ پاداشتی دونیا و دواڕۆژ ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ سَمِيعَۢا بَصِيرٗا﴾ وە هەمیشە خوا بیسەری بینایە ﴿١٣٤﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی کەسانێك کەباوەڕتان هێناوە ﴿كُونُوا۟ قَوَّٰمِينَ بِٱلْقِسْطِ﴾ بەردەوام زۆر دادگەرین ﴿شُهَدَآءَ لِلَّهِ﴾ لەبەر خوا شایەتی بدەن ﴿وَلَوْ عَلَىٰٓ أَنفُسِكُمْ﴾ باشایەتی یەکە دژ بەخۆشتان بێت ﴿أَوِ ٱلْوَٰلِدَيْنِ﴾ یان دژی باوك و دایك ﴿وَٱلْأَقْرَبِينَ﴾ و دژی خزمە نزیکەکانتان (بێت) ﴿إِن يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا﴾ ئەگەر (شایەتی لەسەر دراوەکە) دەوڵەمەند بێت یان هەژار (شایەتیەکە هەر بدەن) ﴿فَٱللَّهُ أَوْلَىٰ بِهِمَا﴾ چونکە خوا بەوان لە پێشترە (و قازانجیان چاکتر دەزانێت) ﴿فَلَا تَتَّبِعُوا۟ ٱلْهَوَىٰٓ﴾ کەواتە شوێن ئارەزوو مەکەون ﴿أَن تَعْدِلُوا۟﴾ بۆ ئەوەی لەهەق لانەدەن ﴿وَإِن تَلْوُۥٓا۟ أَوْ تُعْرِضُوا۟﴾ وە ئەگەر (شایەتیەکە) پێچەوانە بدەن یان نەیدەن و گوێی نەدەنێ ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا هەمیشە ﴿بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾ بەکارەکانتان ئاگادارە (١٣٥) ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ ءَامِنُوا۟ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ ئەی کەسانێك کە باوەڕتان هێناوە بەردەوام بن لەسەر باوەڕ بەخودا و پێغەمبەرەکەی ﴿وَٱلْكِتَٰبِ ٱلَّذِى نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ﴾ و بەو قورئانەی ناردوویەتیە خوارەوە، بۆ پێغەمبەرەکەی ﴿وَٱلْكِتَٰبِ ٱلَّذِىٓ أَنزَلَ مِن قَبْلُ﴾ وە بەو کتێبانەش کەپێشتر ناردوویەتیە خوارەوە ﴿وَمَن يَكْفُرْ بِٱللَّهِ﴾ وە هەر کەسێك بێ باوەڕ بێت بەخوا ﴿وَمَلَٰٓئِكَتِهِۦ﴾ و بە فریشتەکانی ﴿وَكُتُبِهِۦ وَرُسُلِهِۦ﴾ و بە کتێبەکانی و پێغەمبەرەکانی ﴿وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ﴾ وە بە ڕۆژی دوایی ﴿فَقَدْ ضَلَّ ضَلَٰلًۢا بَعِيدًا﴾ ئەوە بەڕاستی گومڕا بووە بەگومڕاییەکی زۆر دوور (لەڕاستی) (١٣٦) ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ بێگومان ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿ثُمَّ كَفَرُوا۟﴾ پاشان بێ باوەڕ بوونەتەوە ﴿ثُمَّ ءَامَنُوا۟﴾ دواتر باوەڕیان هێناوە ﴿ثُمَّ كَفَرُوا۟﴾ ئەوسا بێ باوەڕبوونەتەوە ﴿ثُمَّ ٱزْدَادُوا۟ كُفْرًا﴾ پاشان لە بێ بڕوایی دا زیادتر ڕۆچوون ﴿لَّمْ يَكُنِ ٱللَّهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ﴾ خوا هەرگیز لێیان خۆش نابێت ﴿وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ سَبِيلًۢا﴾ وە ڕێنمایی یان ناکات بۆ ڕێگای ڕاست (١٣٧) ﴿بَشِّرِ ٱلْمُنَٰفِقِينَ﴾ موژدەبدە بەدوو ڕوەکان ﴿بِأَنَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ بەوەیکەبەڕاستی سزایەکی بەئازاریان بۆهەیە (١٣٨) ﴿ٱلَّذِينَ يَتَّخِذُونَ ٱلْكَٰفِرِينَ أَوْلِيَآءَ﴾ ئەوانەی کە بێ باوەڕان بەدۆست و خۆشەویستی خۆیان دادەنێن ﴿مِن دُونِ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ بێجگە لە ئیمانداران ﴿أَيَبْتَغُونَ عِندَهُمُ ٱلْعِزَّةَ﴾ ئایا بەتەمان سەربەرزیان لای ئەوان دەس کەوێ؟ (بۆچونێکی هەڵەیە) ﴿فَإِنَّ ٱلْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا﴾ چونکە بەڕاستی سەربەرزیو باڵا دەستی هەمووی بۆ خوایە (١٣٩) ﴿وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ﴾ وە بێگومان خوا ناردوویەتیە خوارەوە بۆتان ﴿فِى ٱلْكِتَٰبِ﴾ لە قورئاندا ﴿أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ هەر کاتێك بیستان ئایەتەکانی (بەڵگەکانی) خوا ﴿يُكْفَرُ بِهَا﴾ بڕوایان پێ ناکرێت ﴿وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا﴾ و گاڵتەیان پێ دەکرێت ﴿فَلَا تَقْعُدُوا۟ مَعَهُمْ﴾ ئەوە دامەنیشن لەگەڵیاندا (لەگەڵ ئەوانەی گاڵتە بەئایەتەکانی خودا دەکەن) ﴿حَتَّىٰ يَخُوضُوا۟ فِى حَدِيثٍ غَيْرِهِۦٓ﴾ تا دەچنە ناو باسێکی ترەوە (و باسەکە دەگۆڕن) ﴿إِنَّكُمْ إِذًا مِّثْلُهُمْ﴾ بێگومان ئەگەر دانیشتن لەگەڵیاندا (و هاوبەشیان بکەن) ئەوە ئێوەش وەك ئەوانن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ جَامِعُ﴾ بە ڕاستی خوا کۆکەرەوەی ﴿ٱلْمُنَٰفِقِينَ وَٱلْكَٰفِرِينَ﴾ دووڕوەکان و بێ باوەڕەکانیشە ﴿فِى جَهَنَّمَ جَمِيعًا﴾ بە تێکڕا لە دۆزەخدا (١٤٠)

﴿ٱلَّذِينَ يَتَرَبَّصُونَ بِكُمْ﴾ (دووڕووەكان) ئەوانـەی چاوەڕوانـی (سـەر ئەنجامی) ئێـوە دەكەن ﴿فَإِن كَانَ لَكُمْ﴾ جـا ئەگـەر بۆ ئێوە بوو ﴿فَتْحٌ مِّنَ ٱللَّهِ﴾ سـەركەوتن لەلای خـواوە ﴿قَالُوٓاْ أَلَمْ نَكُن مَّعَكُمْ﴾ دەڵێن مەگـەر ئێمـە لەگـەڵ ئێـوە نەبوویـن؟ ﴿وَإِن كَانَ لِلْكَٰفِرِينَ نَصِيبٌ﴾ بـەڵام ئەگـەر بـێ بڕوایـان بەشێكیان (لەسـەركەوتن) هەبـوو ﴿قَالُوٓاْ أَلَمْ نَسْتَحْوِذْ عَلَيْكُمْ﴾ ئەڵێن ئایا ئێمە زاڵمان نەكردن بەسـەر ئەوان دا ؟ ﴿وَنَمْنَعْكُم مِّنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ و ئێوەمان نەپاراست لەئیمانداران ؟ (كەواتە بەشمان بدەن) ﴿فَٱللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ جـا خوا لەڕۆژی دواییدا بڕیاری یەكجاری دەدات لە نێوانتاندا ﴿وَلَن يَجْعَلَ ٱللَّهُ لِلْكَٰفِرِينَ عَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا﴾ وە هەرگیـز خـوا (بەڵگـەی) كافران بەسـەر ئیمانداران (ی ڕاستەقینە) دا سـەرناخات (لەم جیهانەدا) ودروسـت نیە باوەڕداران ملكەچ وسەر شـۆڕی بێباوەڕان بن وحوكمی ئـەوان جـێ بەجـێ بكـەن ﴿١٤١﴾ ﴿إِنَّ ٱلْمُنَٰفِقِينَ﴾ بـە ڕاسـتی دووڕووەكان ﴿يُخَٰدِعُونَ ٱللَّهَ﴾ دەیانەوێت خـوا بخەڵەتێنـن ﴿وَهُوَ خَٰدِعُهُمْ﴾ كەچـی (لەبەرامبـەردا) خـوا خەڵەتێنـەری ئەوانە وفـڕ وفێڵەكانیان پووچـەڵ دەكاتەوە) ﴿وَإِذَا قَامُوٓاْ إِلَى ٱلصَّلَوٰةِ﴾ هەر كاتێكیش هەسـتن بۆ نوێژ ﴿قَامُواْ كُسَالَىٰ﴾ بە تەمەڵی و سستی هەڵدەستن ﴿يُرَآءُونَ ٱلنَّاسَ﴾ ڕووپامایی بۆ خەڵكی ئەكەن ﴿وَلَا يَذْكُرُونَ ٱللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ وە یادی خوا ناكـەن كەمێـك نەبێـت ﴿١٤٢﴾ ﴿مُّذَبْذَبِينَ بَيْنَ ذَٰلِكَ﴾ دوودڵ ودڵەڕاوكێیانـە لــە نێوان(كوفـر وباوەڕ) دا ﴿لَآ إِلَىٰ هَٰٓؤُلَآءِ﴾ نەلای بڕواداراتن ﴿وَلَآ إِلَىٰ هَٰٓؤُلَآءِ﴾ وەنە لای بێ باوەڕانن ﴿وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ﴾ وەهەر كەسێك خوا گومڕای بكات ﴿فَلَن تَجِدَ لَهُۥ سَبِيلًا﴾ ئەوە هەرگیز ڕێگەیەكی ڕاسـتی بۆ نادۆزیتەوە (بیگەیەنێت بەمەبەسـت) ﴿١٤٣﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئـەی ئەوانـەی كـە بڕواتـان هێنـاوە ﴿لَا تَتَّخِذُواْ ٱلْكَٰفِرِينَ أَوْلِيَآءَ﴾ بـێ بـڕواكان مەكەنە دۆستی خۆتان ﴿مِن دُونِ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ لەبـری ئیمانداران ﴿أَتُرِيدُونَ أَن تَجْعَلُواْ لِلَّهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَٰنًا مُّبِينًا﴾ ئایا(بـەم كارە) دەتانەوێت بیدەن بە خـوا ﴿عَلَيْكُمْ سُلْطَٰنًا مُّبِينًا﴾ بەڵگەیەكی ڕوون لەدژی خۆتان؟ ﴿١٤٤﴾ ﴿إِنَّ ٱلْمُنَٰفِقِينَ﴾ (بابزانن)بەڕاسـتی دوو ڕووەكان ﴿فِى ٱلدَّرْكِ ٱلْأَسْفَلِ مِنَ ٱلنَّارِ﴾ لـە خانـە و تەبەقـی هەرە ژێرەوەی ئاگردان ﴿وَلَن تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا﴾ وە هەرگیز ڕزگار كەرێكت بۆ ئەوان دەست ناكەوێت ﴿١٤٥﴾ ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ تَابُواْ﴾ جگـە لەوانـەی كـە تەوبە دەكـەن ﴿وَأَصْلَحُواْ﴾ و خۆیان چـاك دەكەن ﴿وَٱعْتَصَمُواْ بِٱللَّهِ﴾ ودەسـت دەگـرن بە (ئایینی) خـواوە ﴿وَأَخْلَصُواْ دِينَهُمْ لِلَّهِ﴾ و ئایینەكەیان پاك وخاوێن دەكەن بـۆ خوا ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ مَعَ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ جائەوانە(ی ئەو مەرجانەیان بەجێ هێنـا) لەگەڵ ئیمانداراندا دەبن ﴿وَسَوْفَ يُؤْتِ ٱللَّهُ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ بێگومـان لەداهاتوودا خـوا دەیبەخشـێت بەئیمانداران ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشـتێكی زۆر گـەورە ﴿١٤٦﴾ ﴿مَّا يَفْعَلُ ٱللَّهُ بِعَذَابِكُمْ﴾ ئایـا خـوا چ ئیشـێكی هەیـە بـە سـزادانتان ﴿إِن شَكَرْتُمْ﴾ ئەگەر سوپاسـی بكـەن ﴿وَءَامَنتُمْ﴾ وە باوەڕی پێ بێنن ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ شَاكِرًا عَلِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە سوپاسگوزاری بەندە چاكەكانیەتی و زانایە پێیان ﴿١٤٧﴾

﴿لَّا يُحِبُّ ٱللَّهُ﴾ خـوا پێـی خـۆش نـی یـە ﴿ٱلْجَهْرَ بِٱلسُّوٓءِ مِنَ ٱلْقَوْلِ﴾ ئاشـكرا كردنـی قسـەی نابەجـێ و خراپ ﴿إِلَّا مَن ظُلِمَ﴾ مەگەر كەسـێك سـتەمی لێكرا بێت (بۆی دروسـتە خراپەی سـتەمكار ئاشكرا كات) ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ سَمِيعًا عَلِيمًا﴾ وە خـوا هەمیشـە بیسـەری زانایـە ﴿١٤٨﴾ ﴿إِن تُبْدُوا۟ خَيْرًا﴾ ئەگـەر خێـر و چاكـە دەرخەن (بەئاشـكرا بیكەن) ﴿أَوْ تُخْفُوهُ﴾ یان بیشـارنەوە ﴿أَوْ تَعْفُوا۟ عَن سُوٓءٍ﴾ یـان ببورن لەخراپە یـەك ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَفُوًّا قَدِيرًا﴾ ئـەوە بێگومـان خـوا هەمیشـە لێـوردەی بەتوانایـە ﴿١٤٩﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكْفُرُونَ﴾ بەڕاسـتی ئەوانەی بێ بـاوەڕن ﴿بِٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦ﴾ بەخـواو پێغەمبەرەكانی ﴿وَيُرِيدُونَ أَن يُفَرِّقُوا۟﴾ وەدەیانەوێـت جیـاوازی بخەنە ﴿بَيْنَ ٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦ﴾ نێـوان خـوا و پێغەمبەرەكانی ﴿وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ﴾ وە دەڵێـن باوەڕ بەهەندێك (لەپێغەمبەران) دەهێنیـن ﴿وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ﴾ وە باوەڕ ناهێنن بەهەندێكی تریـان ﴿وَيُرِيدُونَ﴾ و دەیانەوێـت ﴿أَن يَتَّخِذُوا۟ بَيْنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا﴾ لـەو نێوانـەدا ڕێگەیـەك بدەنەبـەر ﴿١٥٠﴾ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْكَٰفِرُونَ حَقًّا﴾ ئائەوانە بەڕاسـتی بێ بـاوەڕی تەواون ﴿وَأَعْتَدْنَا لِلْكَٰفِرِينَ﴾ وە ئامادەمان كـردووە بـۆ بێ باوەڕان ﴿عَذَابًا مُّهِينًا﴾ سـزایەكی ڕسـواكەر ﴿١٥١﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ وە ئەوانـەی بڕوایان هێنـاوە ﴿بِٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦ﴾ بەخـواو پێغەمبەرەكانـی ﴿وَلَمْ يُفَرِّقُوا۟﴾ وە هیـچ جیـاوازی یەكیـان نەخسـتە ﴿بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ﴾ نێـوان هیچ كام لـەو پێغەمبەرانە ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أُجُورَهُمْ﴾ لە داهاتوودا خوا پاداشـتیان دەداتەوە ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وە خوا هەمیشـە لێ بووردەی میهرەبانە ﴿١٥٢﴾ ﴿يَسْـَٔلُكَ أَهْلُ ٱلْكِتَٰبِ﴾ (ئـەی موحەمـەد ﷺ) خاوەن نامـەكان داوات لێ دەكەن ﴿أَن تُنَزِّلَ عَلَيْهِمْ﴾ كە بۆیان بێنیتە خوارەوە ﴿كِتَٰبًا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ پەڕاوێك لەئاسمانەوە ﴿فَقَدْ سَأَلُوا۟ مُوسَىٰٓ﴾ جا بەڕاستی داوایان كرد لە مووسـا ﴿أَكْبَرَ مِن ذَٰلِكَ﴾ گەورەتر لەوە ﴿فَقَالُوٓا۟﴾ ووتیان ﴿أَرِنَا ٱللَّهَ جَهْرَةً﴾ خوامان نیشان بدە بەئاشكرا ﴿فَأَخَذَتْهُمُ ٱلصَّٰعِقَةُ﴾ جابروسكەیەك لێ ی دان وگرتنی ﴿بِظُلْمِهِمْ﴾ بەهۆی ستەم كردنیانەوە ﴿ثُمَّ ٱتَّخَذُوا۟ ٱلْعِجْلَ﴾ پاشـان گوێرەكەیەكیـان كـرد بە پەرسـتراوی خۆیـان ﴿مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ﴾ پاش ئەوەی بۆیان هات ﴿ٱلْبَيِّنَٰتُ﴾ بەڵگە ئاشكراكان ﴿فَعَفَوْنَا عَن ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا ئێمە چاوپۆشیمان لەویش كـرد (لـە گوێرەكـە پەرسـتییەكە یـان) ﴿وَءَاتَيْنَا مُوسَىٰ﴾ وە بەخشـیمان بەمووسـا ﴿سُلْطَٰنًا مُّبِينًا﴾ موعجیـزە و بەڵگـەی ئاشـكرا (تا بـاوەڕ بێنـن) ﴿١٥٣﴾ ﴿وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ ٱلطُّورَ﴾ وە بەرزمان كردەوە بەسـەر سـەریانەوە (كێـوی طـور) ﴿بِمِيثَٰقِهِمْ﴾ بەهـۆی پەیماندانیانـەوە ﴿وَقُلْنَا لَهُمُ﴾ وە ووتمـان پـێ یـان ﴿ٱدْخُلُوا۟ ٱلْبَابَ سُجَّدًا﴾ بچنـە ژوورەوە لەدەرگای (قودسـەوە) بەمل كەچی وسـوژدە بردنەوە ﴿وَقُلْنَا لَهُمْ﴾ وە ووتمان پێیان ﴿لَا تَعْدُوا۟ فِى ٱلسَّبْتِ﴾ دەست درێژی مەكەن لە ڕۆژی شەممەاندا (بەڕاو كردنی ماسی) ﴿وَأَخَذْنَا مِنْهُم﴾ و وەرمان گرت لێیان ﴿مِّيثَٰقًا غَلِيظًا﴾ پەیمانێكی بەهێز و بتەو ﴿١٥٤﴾

﴿فَبِمَا نَقْضِهِم﴾ جا بەهۆی هەڵوەشاندنەوەی ﴿مِّيثَاقَهُمْ﴾ پەیمانیان ﴿وَكُفْرِهِم بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ وە بەهۆی بڕوا نەهێنانیان بە ئایەتەکانی خوا ﴿وَقَتْلِهِمُ ٱلْأَنۢبِيَآءَ﴾ وە کوشتنی پێغەمبەرانیان ﴿بِغَيْرِ حَقٍّ﴾ بەناڕەوا (وەك زەکەریاو یەحیا) ﴿وَقَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا غُلْفٌۢ﴾ وە بەهۆی ئەو وتەیەیان: ئێمە دڵمان داپۆشراوە ﴿بَلْ طَبَعَ ٱللَّهُ عَلَيْهَا﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو خودا مۆری ناوە بەسەر دڵەکانیان دا ﴿بِكُفْرِهِمْ﴾ بەهۆی باوەڕ نەهێنانیانەوە ﴿فَلَا يُؤْمِنُونَ﴾ کەواتە باوەڕ ناهێنن ﴿إِلَّا قَلِيلًا﴾ مەگەر کەمێکیان نەبێت ﴿١٥٥﴾ ﴿وَبِكُفْرِهِمْ﴾ وە بەهۆی بڕوانەهێنانیانەوە ﴿وَقَوْلِهِمْ عَلَىٰ مَرْيَمَ﴾ وە قسەکردنیان لەدژی مەریەم ﴿بُهْتَٰنًا عَظِيمًا﴾ کە بوختانێکی زۆر گەورە بوو ﴿١٥٦﴾ ﴿وَقَوْلِهِمْ﴾ وە بەهۆی ئەوەی کەوتیان ﴿إِنَّا قَتَلْنَا ٱلْمَسِيحَ عِيسَى ٱبْنَ مَرْيَمَ﴾ بێگومان ئێمە مەسیح عیسای کوڕی مەریەممان کوشت ﴿رَسُولَ ٱللَّهِ﴾ کە پێغەمبەری خوایە ﴿وَمَا قَتَلُوهُ﴾ لەکاتێکدا نەشیان کوشتبوو ﴿وَمَا صَلَبُوهُ﴾ وە هەڵیشیان نەواسی بوو ﴿وَلَٰكِن شُبِّهَ لَهُمْ﴾ بەڵکو لێیان گۆڕدرا ﴿وَإِنَّ ٱلَّذِينَ ٱخْتَلَفُوا۟ فِيهِ﴾ وە بێگومان ئەوانەی دووبەرەکیان تێ کەوت دەربارەی عیسا ﴿لَفِى شَكٍّ مِّنْهُ﴾ لەگوماندان لە کوشتنەکەیدا ﴿مَا لَهُم بِهِۦ مِنْ عِلْمٍ﴾ هیچ زانینێکیان دەربارەی نی یە ﴿إِلَّا ٱتِّبَاعَ ٱلظَّنِّ﴾ جگە لەشوێن کەوتنی گومان نەبێت ﴿وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًۢا﴾ وە بەڕاستی وبێگومان نەیان کوشتبوو ﴿١٥٧﴾ ﴿بَل رَّفَعَهُ ٱللَّهُ إِلَيْهِ﴾ (وانی یە) بەڵکو خوا بەرزی کردەوە بۆلای خۆی ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا﴾ وەخوا هەمیشە زاڵی کار دروستە ﴿١٥٨﴾ ﴿وَإِن مِّنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ﴾ وە هیچ کەسێك نی یە لەنامەدار و (خاوەن کتێب) ەکان ﴿إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِۦ﴾ مەگەر بڕوای پێ دێنێت (بەعیسا) ﴿قَبْلَ مَوْتِهِۦ﴾ پێش مردنی ﴿وَيَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ وە لەڕۆژی دوایشدا ﴿يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا﴾ (عیسا) دەبێت بەشایەت بەسەریانەوە ﴿١٥٩﴾ ﴿فَبِظُلْمٍ مِّنَ ٱلَّذِينَ هَادُوا۟﴾ بەهۆی ستەم کردنەوە لەلایەن جولەکەکانەوە ﴿حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ﴾ حەرامـمان کرد لێیان ﴿طَيِّبَٰتٍ﴾ چەند خۆراکێکی پاك و خاوێن ﴿أُحِلَّتْ لَهُمْ﴾ کە حەڵاڵ کرابوو بۆیان ﴿وَبِصَدِّهِمْ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ كَثِيرًا﴾ وە بەهۆی زۆر دژایەتی کردن و بەرهەڵستی کردنیان لەڕێگەی خوا ﴿١٦٠﴾ ﴿وَأَخْذِهِمُ ٱلرِّبَوٰا۟﴾ وەبەهۆی سوودوەرگرتنیانەوە ﴿وَقَدْ نُهُوا۟ عَنْهُ﴾ کەبێگومان لێیان قەدەغە کرابوو ﴿وَأَكْلِهِمْ أَمْوَٰلَ ٱلنَّاسِ﴾ وە بەهۆی سامان و ماڵی خەڵکی خواردنیانەوە ﴿بِٱلْبَٰطِلِ﴾ بەناڕەوا ﴿وَأَعْتَدْنَا لِلْكَٰفِرِينَ مِنْهُمْ﴾ وە ئامادەمان کردووە بۆ بێ بڕواکانیان ﴿عَذَابًا أَلِيمًا﴾ سزایەکی زۆر بەئازار ﴿١٦١﴾ ﴿لَّٰكِنِ ٱلرَّٰسِخُونَ﴾ بەڵام دامەزراوان وشارەزایان ﴿فِى ٱلْعِلْمِ مِنْهُمْ﴾ لەزانیاریدا لەوان (لە جولەکەکان) ﴿وَٱلْمُؤْمِنُونَ﴾ و باوەڕدارەکان ﴿يُؤْمِنُونَ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾ بڕوایان هەیە بەوەی نێردراوەتە خوارەوە بۆ سەر تۆ ﴿وَمَآ أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ﴾ وەبەوەش پێش تۆ نێردراوەتە خوارەوە ﴿وَٱلْمُقِيمِينَ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ وە بەجێ هێنەرانی نوێژ ﴿وَٱلْمُؤْتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ و زەکات دەران ﴿وَٱلْمُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ﴾ و باوەڕداران بەخوا ﴿وَٱلْيَوْمِ ٱلْـَٔاخِرِ﴾ و بە ڕۆژی دوایی ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ﴾ ئەوانە لە داهاتوویەکی نزیکدا پێیان دەبەخشین ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشتێکی زۆر گەورە ﴿١٦٢﴾

﴿إِنَّآ أَوۡحَيۡنَآ إِلَيۡكَ﴾ بەڕاستی ئێمە نیگامان بۆ کردووی ﴿كَمَآ أَوۡحَيۡنَآ إِلَىٰ نُوحٖ﴾ وەك چۆن نیگامان کرد بۆ نووح ﴿وَٱلنَّبِيِّـۧنَ مِنۢ بَعۡدِهِۦۚ﴾ و بۆ پێغەمبەرەکانی پاش ئەو ﴿وَأَوۡحَيۡنَآ إِلَىٰٓ إِبۡرَٰهِيمَ وَإِسۡمَٰعِيلَ وَإِسۡحَٰقَ وَيَعۡقُوبَ﴾ وە نیگامان کرد بۆ ئیبراهیم و ئیسماعیل و ئیسحاق و یەعقوب ﴿وَٱلۡأَسۡبَاطِ﴾ و نەوەکانی یەعقوب ﴿وَعِيسَىٰ وَأَيُّوبَ وَيُونُسَ وَهَٰرُونَ وَسُلَيۡمَٰنَۚ﴾ وە بۆ عیساو ئەیوب و یونس و هاروون وسولەیمان ﴿وَءَاتَيۡنَا دَاوُۥدَ زَبُورٗا﴾ وە زەبوریشمان بەخشی بەداوود ﴿١٦٣﴾ ﴿وَرُسُلٗا﴾ وە پێغەمبەرانێك ﴿قَدۡ قَصَصۡنَٰهُمۡ عَلَيۡكَ﴾ بێگومان بەسەرهاتەکانیانمان گێڕاوەتەوە بۆت ﴿مِن قَبۡلُ﴾ لەمەو پێش ﴿وَرُسُلٗا لَّمۡ نَقۡصُصۡهُمۡ عَلَيۡكَۚ﴾ وە پێغەمبەرانێك بەسەرهاتەکانیانمان نەگێراوەتەوە بۆت ﴿وَكَلَّمَ ٱللَّهُ مُوسَىٰ تَكۡلِيمٗا﴾ وە خوا قسەی کرد لەگەڵ مووسا بەقسە کردن ﴿١٦٤﴾ ﴿رُّسُلٗا مُّبَشِّرِينَ﴾ پێغەمبەران (مان ناردووە) کە موژدەدەرن ﴿وَمُنذِرِينَ﴾ و ترسێنەرن بن ﴿لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ﴾ بۆ ئەوەی بۆ خەڵکی نەبێت ﴿عَلَى ٱللَّهِ حُجَّةُۢ بَعۡدَ ٱلرُّسُلِۚ﴾ بەڵگە بەسەر خواوە دوای (ناردنی) پێغەمبەران ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمٗا﴾ وە خوا هەمیشە زاڵی کار دروستە ﴿١٦٥﴾ ﴿لَّٰكِنِ ٱللَّهُ يَشۡهَدُ﴾ بەڵام خوا شایەتی دەدات ﴿بِمَآ أَنزَلَ إِلَيۡكَۖ﴾ بە(ڕاستیەتی) ئەو قورئانەی ناردویەتیە خوارەوە بۆت ﴿أَنزَلَهُۥ بِعِلۡمِهِۦۖ﴾ بە زانینی خۆی ناردویەتیە خوارەوە ﴿وَٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ يَشۡهَدُونَۚ﴾ و فریشتەکانیش شایەتی ئەدەن ﴿وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ شَهِيدًا﴾ وە خوا بەسە شایەت بێت ﴿١٦٦﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەبێ باوەڕبوون ﴿وَصَدُّواْ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ و بەرهەڵستی ڕێگای خوایان کرد ﴿قَدۡ ضَلُّواْ ضَلَٰلَۢا بَعِيدًا﴾ بێگومان ئەوانە گومڕابوون بە گومڕابوونێکی دوور و لەڕادە بەدەر ﴿١٦٧﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَظَلَمُواْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان نەهێنا وەستەمیان کرد ﴿لَمۡ يَكُنِ ٱللَّهُ لِيَغۡفِرَ لَهُمۡ﴾ خوا لێیان خۆش نابێت ﴿وَلَا لِيَهۡدِيَهُمۡ طَرِيقًا﴾ ڕێنمونیشیان ناکات بۆ هیچ ڕێگایەك ﴿١٦٨﴾ ﴿إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ﴾ بێجگە لەڕێگەی دۆزەخ ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدٗاۚ﴾ ئەمێننەوە تیایدا بەهەمیشەیی و بێ بڕانەوە ﴿وَكَانَ ذَٰلِكَ﴾ وە ئەوەی باسکرا ﴿عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرٗا﴾ لای خوا ئاسانە ﴿١٦٩﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿قَدۡ جَآءَكُمُ ٱلرَّسُولُ﴾ بێگومان پێغەمبەر هێناویەتی بۆتان ﴿بِٱلۡحَقِّ مِن رَّبِّكُمۡ﴾ ڕاستی و ڕەوا لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿فَـَٔامِنُواْ خَيۡرٗا لَّكُمۡۚ﴾ کەواتە ئێوەش باوەڕ بهێنن چاکترە بۆتان ﴿وَإِن تَكۡفُرُواْ﴾ وە ئەگەر باوەڕ نەهێنن ﴿فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ﴾ ئەوا بێگومان هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدا هەیە هی خوایە ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمٗا﴾ وە خوا هەمیشە زانای دانای (کاردروستە) ﴿١٧٠﴾

﴿يَٰٓأَهۡلَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ ئـەی خاوەن پەڕاوە ئاسمانی یـەکان ﴿لَا تَغۡلُواْ فِي دِينِكُمۡ﴾ زیـادە ڕەوی مەکەن لەئاینەکەتـان دا ﴿وَلَا تَقُولُواْ عَلَى ٱللَّهِ إِلَّا ٱلۡحَقَّۚ﴾ وە شتێك مەڵێـن لـە بـارەی خـواوە بێجگـە لەڕاستی ﴿إِنَّمَا ٱلۡمَسِيحُ عِيسَى ٱبۡنُ مَرۡيَمَ﴾ بێگومان مەسیح عیسای کوڕی مەریەم ﴿رَسُولُ ٱللَّهِ﴾ تەنها پێغەمبەری خوایە ﴿وَكَلِمَتُهُۥٓ﴾ (دروستی کردوە بە)وتەی خۆی (ببە) ﴿أَلۡقَىٰهَآ إِلَىٰ مَرۡيَمَ﴾ بە(جبیریل دا) ناردی بۆ مەریەم ﴿وَرُوحٞ مِّنۡهُۖ﴾ و(عیسا) گیانێکە لەلایەن خواوە بەخشراوە ﴿فَـَٔامِنُواْ بِٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦۖ﴾ کەواتە بڕوا بهێنن بەخواو پێغەمبەرانی ﴿وَلَا تَقُولُواْ ثَلَٰثَةٌۚ﴾ وە مەڵێن (خواکانمان) سیانن (الله و عیسی و مەریەم) ﴿ٱنتَهُواْ خَيۡرٗا لَّكُمۡۚ﴾ (لـەو وتەیە) کۆتایـی بهێنن چاکترە بۆتان ﴿إِنَّمَا ٱللَّهُ إِلَٰهٞ وَٰحِدٞۖ﴾ بێگومان خوا پەرستراوێکی تەنهایـە ﴿سُبۡحَٰنَهُۥٓ أَن يَكُونَ لَهُۥ وَلَدٞۘ﴾ پاك و بێ گەردی بۆ خوا لـەوەی ڕۆڵەی هەبێت ﴿لَّهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ هـەر هـی خوایە هەرچـی لـە ئاسمانەکان و ﴿وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۗ﴾ هەرچـی لەزەویدایە ﴿وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ وَكِيلٗا﴾ وە خوا بەسـە چاودێربێ (و هەموو شتێکی بدرێتە دەست) ﴿١٧١﴾ ﴿لَّن يَسۡتَنكِفَ ٱلۡمَسِيحُ﴾ هەرگیز مەسـیح لاری نی یە (نارازی نی یە) ﴿أَن يَكُونَ عَبۡدٗا لِّلَّهِ﴾ لەوەی بەندەی خوا بێت ﴿وَلَا ٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ ٱلۡمُقَرَّبُونَۚ﴾ هەروەها فریشتە نزیکەکانیش ﴿وَمَن يَسۡتَنكِفۡ عَنۡ عِبَادَتِهِۦ﴾ وە هەر کەس بەبەندایەتـی خـوا ڕازی نەبێت ﴿وَيَسۡتَكۡبِرۡ﴾ وە خۆی بەگـەورە دابنێت ﴿فَسَيَحۡشُرُهُمۡ إِلَيۡهِ جَمِيعٗا﴾ ئـەوە لەداهاتوودا هەموویان کۆدەکاتەوە لای خـۆی ﴿١٧٢﴾ ﴿فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ جا ئەوانەی کەبڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان کردوە ﴿فَيُوَفِّيهِمۡ أُجُورَهُمۡ﴾ ئەوا پاداشتیان دەداتەوە ﴿وَيَزِيدُهُم مِّن فَضۡلِهِۦۖ﴾ و بۆیـان زیادیـش دەکات لەبەهـرەی خـۆی ﴿وَأَمَّا ٱلَّذِينَ ٱسۡتَنكَفُواْ﴾ بـەڵام ئەوانـەی لاری یان کرد (لەبەندایەتی ئـەو) ﴿وَٱسۡتَكۡبَرُواْ﴾ وە خۆیان بەگەورە زانی ﴿فَيُعَذِّبُهُمۡ﴾ ئەوە خوا سزایان دەدات ﴿عَذَابًا أَلِيمٗا﴾ بەسزایەکی بەئازار ﴿وَلَا يَجِدُونَ لَهُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ وە جگە لەخوا دەسـتیان ناکەوێت ﴿وَلِيّٗا وَلَا نَصِيرٗا﴾ هیچ دۆست و پشت گیرێك (سەرخەرێك) ﴿١٧٣﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ قَدۡ جَآءَكُم﴾ ئەی خەڵکینە بەڕاستی بۆتان هات ﴿بُرۡهَٰنٞ مِّن رَّبِّكُمۡ﴾ بەڵگەی ئاشکرا لەپەروەردگارتانەوە ﴿وَأَنزَلۡنَآ إِلَيۡكُمۡ﴾ وە ناردمانـە خوارەوە بۆتـان ﴿نُورٗا مُّبِينٗا﴾ ڕووناکییەکی ئاشـکراکەر (کەقورئانە) ﴿١٧٤﴾ ﴿فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ بِٱللَّهِ﴾ جا ئەوانەی باوەڕیان بەخوا هێناوە ﴿وَٱعۡتَصَمُواْ بِهِۦ﴾ و پشـتیان بەو بەستووە ودەسـتیان گـرت بـە ئاینەکەیانـەوە ﴿فَسَيُدۡخِلُهُمۡ فِي رَحۡمَةٖ مِّنۡهُ﴾ ئـەوە بێگومـان دەیانخاتە نـاو بەزەیی خۆیەوە ﴿وَفَضۡلٖ﴾ و بەهرەو چاکە(ی خۆیەوە) ﴿وَيَهۡدِيهِمۡ إِلَيۡهِ صِرَٰطٗا مُّسۡتَقِيمٗا﴾ وە ڕێنماییان دەکات بۆلای خۆی کە ڕێگای ڕاستە ﴿١٧٥﴾

﴿يَسْتَفْتُونَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) داوای فتوات لێ دەکەن ولێت دەپرسن ﴿قُلِ ٱللَّهُ يُفْتِيكُمْ﴾ بڵێ خوا فتواتان بۆ دەدات ﴿فِي ٱلْكَلَٰلَةِ﴾ دەربارەی کەلالە (کەسێکە نەوەو کوڕو باوك و باپیری نەبێت) ﴿إِنِ ٱمْرُؤٌا۟ هَلَكَ﴾ ئەگەر پیاوێك مردوو ﴿لَيْسَ لَهُۥ وَلَدٌ﴾ منداڵی نەبوو ﴿وَلَهُۥٓ أُخْتٌ﴾ تەنها خوشکێکی هەبوو ﴿فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ﴾ ئەوە نیوەی میراتی برا مردووەکەی دەکەوێت ﴿وَهُوَ يَرِثُهَآ﴾ وە (ئەگەر ئافرەتێ بمرێت و تەنها برایەکی هەبێت) ئەو (برایە) میراتی خوشکە مردووەکەی هەموو دەبات ﴿إِن لَّمْ يَكُن لَّهَا وَلَدٌ﴾ ئەگەر خوشکە مردوەکەی منداڵی نەبێت ﴿فَإِن كَانَتَا ٱثْنَتَيْنِ﴾ بەلاّم گەر دوو خوشك بوون(دوای برا مردووەکەیان) ﴿فَلَهُمَا ٱلثُّلُثَانِ مِمَّا تَرَكَ﴾ ئەوا (دوو خوشکەکە) دوو سێ یەکی میراتی براکەیان دەبەن ﴿وَإِن كَانُوٓا۟ إِخْوَةً رِّجَالًا وَنِسَآءً﴾ وە ئەگەر میراتگرەکان چەند خوشك و برایەك بوون، پیاوان و ئافرەتان ﴿فَلِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ ٱلْأُنثَيَيْنِ﴾ ئەوە بۆ هەر نێرینەیەك ئەندازەی بەشی دوو مێینە هەیە ﴿يُبَيِّنُ ٱللَّهُ لَكُمْ﴾ خوا بۆتان ڕوون دەکاتەوە﴿أَن تَضِلُّوا۟﴾ تا گومڕا نەبن ﴿وَٱللَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌۢ﴾ وەخوا بەهەموو شتێك زانایە ﴿١٧٦﴾

سورەتی ﴿ ٱلْمَائِدَةِ ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ ئەی بڕواداران ﴿أَوْفُوا۟ بِٱلْعُقُودِ﴾ بەڵێنەکانتان بیەنەسەر ﴿أُحِلَّتْ لَكُم﴾ حەڵاڵ کراوە بۆتان ﴿بَهِيمَةُ ٱلْأَنْعَٰمِ﴾ (گۆشتی) ئاژەڵ و چوارپێ (مەڕو بزن و ووشترو ڕەشە ووڵاغ) ﴿إِلَّا مَا يُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ بێجگەلەوەی کە دەخوێنرێتەوە بەسەرتان دا (حەرامن) ﴿غَيْرَ مُحِلِّى ٱلصَّيْدِ﴾ دروست نی یە ڕاو بکەن ﴿وَأَنتُمْ حُرُمٌ﴾ لەکاتێکدا ئێوە لە ئیحرام داین ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ﴾ بەڕاستی خوا هەرچی بوێت بڕیاری بۆ دەدات ﴿١﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَا تُحِلُّوا۟ شَعَٰٓئِرَ ٱللَّهِ﴾ ڕێ مەگرن لەدروشمەکانی خوا (هەڵی مەوەشێننەوە) ﴿وَلَا ٱلشَّهْرَ ٱلْحَرَامَ﴾ وجەنگ مەکەن لەمانگە حەرامەکان دا ﴿وَلَا ٱلْهَدْىَ﴾ وە ڕێ مەگرن لەو قوربانیانەی بەدیاری دەهێنرێن بۆ مەککە ﴿وَلَا ٱلْقَلَٰٓئِدَ﴾ و (ڕێ مەگرن و زیان مەدەن) لەو قوربانیانەی ملوانکەیان لەمل کراوە (دیاری کراون بۆ نەزر وقوربانی کردن) ﴿وَلَآ ءَآمِّينَ ٱلْبَيْتَ ٱلْحَرَامَ﴾ وە مەشکێنن ڕێزی ئەوانەی نیازی ماڵی خوادەکەن ﴿يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّن رَّبِّهِمْ وَرِضْوَٰنًا﴾ بەتەمای بەهرەمەندی وڕەزامەندی پەروەردگاریانن ﴿وَإِذَا حَلَلْتُمْ فَٱصْطَادُوا۟﴾ وە کاتێك ئیحرامتان شکاند ئەوە(دروستە) ڕاو بکەن ﴿وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَـَٔانُ قَوْمٍ﴾ باخەشم و قینتان لە کۆمەڵێك واتان لێنەکات ﴿أَن صَدُّوكُمْ عَنِ ٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ﴾ لەبەر ئەوەی بەرگریان کردن لە مزگەوتی حەرام (کەعبە) ﴿أَن تَعْتَدُوا۟﴾ کە دەست درێژی بکەن ﴿وَتَعَاوَنُوا۟ عَلَى ٱلْبِرِّ وَٱلتَّقْوَىٰ﴾ وە کۆمەکی یەکتری بکەن لەسەر چاکە و پارێزگاری و لەخواترسان ﴿وَلَا تَعَاوَنُوا۟﴾ وە کۆمەکی یەکتر مەکەن ﴿عَلَى ٱلْإِثْمِ وَٱلْعُدْوَٰنِ﴾ لەسەر تاوان و دەست درێژی ﴿وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ و لە خوا بترسن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلْعِقَابِ﴾ بێگومان خوا تۆڵەی بەتینە ﴿٢﴾

﴿حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ﴾ لەسەرتان یاساغ کـراوە﴿الْمَيْتَةُ﴾ (گۆشتی) مـردارەوە بوو ﴿وَالدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنزِيرِ﴾ وە خوێن وە گۆشتی بەراز ﴿وَمَا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ﴾ و ئەو ئاژەڵەی لەکاتی سەر بڕیندا ناوی غەیری خوای لێ برابێت ﴿وَالْمُنْخَنِقَةُ﴾و ئاژەڵی خنکاو (و خنکێنراو) ﴿وَالْمَوْقُوذَةُ﴾ وە ئەوەی کەلێ ی درابێ تاگیانی دەرچوبێت ﴿وَالْمُتَرَدِّيَةُ﴾ وە ئەوەی لەبەرزی کەوتبێتە خوارەوەو مرد بێت ﴿وَالنَّطِيحَةُ﴾ وە شۆخ لێدراو (کەبەو شۆخ لێ دانە مردبێ) ﴿وَمَا أَكَلَ السَّبُعُ﴾ وە ئەوەی دڕندە لێ ی خواردبێ ﴿إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ﴾ بێجگە ئەوەی (پێش مردن) سەرتان بڕی بێت ﴿وَمَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ﴾ هەروەها (یاساغ کراوە لەسەرتان) ئەو ئاژەڵەی لەسەر بەرد سەربڕابێت (نصب: چەند بەردێك بوون لە دەوری کەعبە بەپیرۆز سەیر دەکران و لەلایاندا ئاژەڵیان سەر دەبڕی) ﴿وَأَن تَسْتَقْسِمُوا بِالْأَزْلَامِ﴾ و داواکردنی بەش بەخت(و نیاز گرتنەوە) بەتیرو پشك (کە هەموو جۆرە یانصیب هاوشێوەکانی دەگرێتەوە) ﴿ذَٰلِكُمْ فِسْقٌ﴾ (ئەنجام دانی) ئەمانە هەمووی لەفەرمان دەرچوون و تاوانە ﴿الْيَوْمَ يَئِسَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی بڕوایان نەهێناوە ئەمڕۆ نائومێد بوون﴿مِن دِينِكُمْ﴾ لەئاینەکەتان ﴿فَلَا تَخْشَوْهُمْ﴾ کەواتە لێیان مەترسن ﴿وَاخْشَوْنِ﴾ تەنها لە من بترسن ﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ﴾ ئەمڕۆ ئایینەکەتانم تەواو (کامڵ) کردوە بۆتان ﴿وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي﴾ و چاکەو بەهرەی خۆم بەتەواوی ڕشتووە بەسەرتاندا ﴿وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا﴾ و ڕازی بووم کەئیسلام ئایینتان بێت﴿فَمَنِ اضْطُرَّ﴾ جا هەرکەس ناچار بوو﴿فِي مَخْمَصَةٍ﴾ لەبرسیەتیدا ﴿غَيْرَ مُتَجَانِفٍ لِّإِثْمٍ﴾ بێ ئەوەی نیەتی گوناه کردنی هەبێت (لەو گۆشتانە بخوات گوناهی ناگات) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا لێخۆش بووی بەبەزەیی یە ﴿٣﴾ ﴿يَسْأَلُونَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێ دەکەن﴿مَاذَا أُحِلَّ لَهُمْ﴾ چی حەلاڵ کراوە بۆیان؟ ﴿قُلْ أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ﴾ بڵێ حەلاڵ کراوە بۆتان هەموو خۆراکە پاکەکان ﴿وَمَا عَلَّمْتُم مِّنَ الْجَوَارِحِ مُكَلِّبِينَ﴾ وە (نێچیری) ئەو باڵندەو تانجی و سەگە ڕاو کەرانەی کەفێری ڕاوتان کردوون ﴿تُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللَّهُ﴾ فێری ڕاویـان ئەکەن لەوەی خوافێری کـردوون ﴿فَكُلُوا مِمَّا أَمْسَكْنَ عَلَيْكُمْ﴾ دەبخۆن لەوانەی بۆتان دەگرن﴿وَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ﴾ و ناوی خوای لەسەر بێنن (کاتێ تانجی یەکەی تێ بەرئەدەن وکاتێ دەیخۆن) ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ و لەخوا بترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ بێگومان خوا لێپرسینەوەی خێرایە ﴿٤﴾ ﴿الْيَوْمَ أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ﴾ ئەمڕۆ حەلاڵ کراوە بۆتان خۆراکە پاکوخاوێنەکان ﴿وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ وە خۆراکی ئەوانەی نامەیان پێ دراوە (ئەهلی کتاب) ﴿حِلٌّ لَّكُمْ﴾ حەلاڵە بۆتان ﴿وَطَعَامُكُمْ حِلٌّ لَّهُمْ﴾ وە خۆراکی ئێوەش حەلاڵە بۆ ئەوان ﴿وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ﴾ وە ئافرەتانی (ئازادی) داوێن پاك لەئیمانداران (حەلاڵە بۆتان) ﴿وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ هەروەها ئافرەتانی (ئـازادی) داوێن پاك لەنامەدارانی (گاور وجولەکە) ﴿مِن قَبْلِكُمْ﴾ پێش ئێوە ﴿إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ﴾ ئەگەر ئێوە مارەیی یەکانیان بدەنێ (حەلاڵن بۆتان) ﴿مُحْصِنِينَ﴾ ئێوە دەبێ داوێن پاك بن ﴿غَيْرَ مُسَافِحِينَ﴾ داوێن پیس نەبن (بەئاشکرا) ﴿وَلَا مُتَّخِذِي أَخْدَانٍ﴾ و دۆستی ژێر بەژێرتان نەبێ (بۆ داوێن پیسی) ﴿وَمَن يَكْفُرْ بِالْإِيمَانِ﴾ وە ئەوەی بێ باوەڕ بێ بەئیمان و شەریعەت ﴿فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ﴾ ئەوە بێگـومان کردەوەکانی هەڵدەوەشێتەوە ﴿وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ وە لەڕۆژی دوایی دا یەکێکە لە خەسارۆمەندان ﴿٥﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕدارن ﴿إِذَا قُمۡتُمۡ إِلَى ٱلصَّلَوٰةِ﴾ ئەگەر هەستان بۆ نوێژ کردن ﴿فَٱغۡسِلُواْ وُجُوهَكُمۡ﴾ ئەوە دەم و چاوتان بشۆن ﴿وَأَيۡدِيَكُمۡ إِلَى ٱلۡمَرَافِقِ﴾ هەروەها دەستەکانتان لەگەڵ ئانیشکەکانتان ﴿وَٱمۡسَحُواْ بِرُءُوسِكُمۡ﴾ وە دەستی تەڕ بهێنن بەسەرتان دا ﴿وَأَرۡجُلَكُمۡ إِلَى ٱلۡكَعۡبَيۡنِۚ﴾ وە پێکانتان (بشۆن) لەگەڵ هەردوو قولەپێتان ﴿وَإِن كُنتُمۡ جُنُبٗا فَٱطَّهَّرُواْۚ﴾ وە ئەگەر لەش گران بوون ئەوەخۆتـان خاوێـن بکەنـەوە (خۆتان بشـۆن) ﴿وَإِن كُنتُم مَّرۡضَىٰٓ﴾ وە ئەگەر نەخـۆش بوون ﴿أَوۡ عَلَىٰ سَفَرٍ﴾ یان لەسەفەردا بوون ﴿أَوۡ جَآءَ أَحَدٞ مِّنكُم مِّنَ ٱلۡغَآئِطِ﴾ یان کەسێکتان هاتەوە لەشوێنی پێویستی سـەرئاوکردن ﴿أَوۡ لَٰمَسۡتُمُ ٱلنِّسَآءَ﴾ یان جووت بوون (یاپێستان بەریەك کەوت) لەگەڵ خێزانەکانتاندا ﴿فَلَمۡ تَجِدُواْ مَآءٗ﴾ و ئاوتان دەسـت نەکەوت ﴿فَتَيَمَّمُواْ صَعِيدٗا طَيِّبٗا﴾ ئـەوە تەیەموم بکەن بەخۆڵێکی پاك ﴿فَٱمۡسَحُواْ بِوُجُوهِكُمۡ وَأَيۡدِيكُم مِّنۡهُۚ﴾ جادەسـت بهێنن بەدەم و چاوو دەسـتەکانتان دا بەو تۆز و خۆڵە پاکـە ﴿مَا يُرِيدُ ٱللَّهُ لِيَجۡعَلَ عَلَيۡكُم مِّنۡ حَرَجٖ﴾ خوا نایەوێت هیـچ جۆرە تەنگی و نارەحەتیەك لەسـەرتان دابنێـت ﴿وَلَٰكِن يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمۡ﴾ بەڵکـو ئەیەوێ پاکتان بکاتـەوە ﴿وَلِيُتِمَّ نِعۡمَتَهُۥ عَلَيۡكُمۡ﴾ و چاکە و بەهـرەی خـۆی تـەواو بـکات بەسـەرتانەوە ﴿لَعَلَّكُمۡ تَشۡكُرُونَ﴾ بەڵکـو سوپاسـی بکەن ﴿٦﴾ ﴿وَٱذۡكُرُواْ نِعۡمَةَ ٱللَّهِ عَلَيۡكُمۡ﴾ یادی چاکەو فەزڵی خوا بکەنەوە بەسـەرتانەوە. ﴿وَمِيثَٰقَهُ ٱلَّذِي وَاثَقَكُم بِهِۦٓ﴾ وە ئـەو پەیمانـەی کەدایمەزرانـدن پێـی ﴿إِذۡ قُلۡتُمۡ سَمِعۡنَا وَأَطَعۡنَاۖ﴾ کاتێـك کەووتتان بیسـتمان و گوێڕایـەڵ بوویـن ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۚ﴾ لەخـوا بترسـن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمُۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾ بەڕاستی خوا چاك ئاگادارە بەوەی لە سینگەکاندایە ﴿٧﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿كُونُواْ قَوَّٰمِينَ لِلَّهِ﴾ زۆر بەرێکوپێکـی هەسـتن بەئەنجام دانی فەرمانەکانی خوا ﴿شُهَدَآءَ بِٱلۡقِسۡطِۖ﴾ شـایەتی دەرین بـەدادو ڕاسـتی ﴿وَلَا يَجۡرِمَنَّكُمۡ شَنَـَٔانُ قَوۡمٍ﴾ بـارق و کینەتان لەدەسـتەو کۆمەڵێك هانتـان نەدا ﴿عَلَىٰٓ أَلَّا تَعۡدِلُواْۚ﴾ لەسـەر ئەوەی ڕاسـت نەڕۆن و دادگەر نەبن ﴿ٱعۡدِلُواْ هُوَ أَقۡرَبُ لِلتَّقۡوَىٰۖ﴾ دادگەربن ئەوە نزیکترەلەپارێزکاری وخواپەرستی یەوە ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۚ﴾ وەلەخوابترسن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ خَبِيرُۢ بِمَا تَعۡمَلُونَ﴾ بێگومان خوائاگایەبەکردەوەکانتان ﴿٨﴾ ﴿وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ خوابەڵێنی داوەبەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ و کـردەوەی چاکەکانیـان کـردوە ﴿لَهُم مَّغۡفِرَةٞ﴾ بۆیان هەیـە لێخۆش بوون ﴿وَأَجۡرٌ عَظِيمٞ﴾ و پاداشتێکی گەورە ﴿٩﴾

﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ وە ئەوانەی بڕوایان نەهێنا ﴿وَكَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَآ﴾ وە ئایەتەکانی ئێمەیان بەدرۆ دائەنا ﴿أُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلۡجَحِيمِ﴾ ئەوانە هاوڕێی ئاگری دۆزەخن ﴿١٠﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿ٱذۡكُرُواْ نِعۡمَتَ ٱللَّهِ عَلَيۡكُمۡ﴾ یادی چاکە و بەهرەی خوا بکەنەوە بەسەرتانەوە ﴿إِذۡ هَمَّ قَوۡمٌ﴾ کاتێك کۆمەڵێك نیازیان کرد ﴿أَن يَبۡسُطُوٓاْ إِلَيۡكُمۡ أَيۡدِيَهُمۡ﴾ کەدەست درێژ بکەن بۆتان ﴿فَكَفَّ أَيۡدِيَهُمۡ عَنكُمۡۖ﴾ خوایش بەرگری دەست درێژی ئەوانی لێکردن ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۚ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿وَعَلَى ٱللَّهِ فَلۡيَتَوَكَّلِ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ﴾ وە با بڕواداران هەرپشت بەخوا ببەستن ﴿١١﴾ ﴿وَلَقَدۡ أَخَذَ ٱللَّهُ مِيثَٰقَ بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ﴾ سوێند بەخوا، بەڕاستی خوا پەیمانی بەهێزی وەرگرت لەنەوەی ئیسرائیل ﴿وَبَعَثۡنَا مِنۡهُمُ﴾ و هەڵمان بژارد لەوان ﴿ٱثۡنَيۡ عَشَرَ نَقِيبٗاۖ﴾ دوانزە چاودێر ﴿وَقَالَ ٱللَّهُ﴾ وە خوا فەرمووی ﴿إِنِّي مَعَكُمۡۖ﴾ بێگومان من لەگەڵتانم ﴿لَئِنۡ أَقَمۡتُمُ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر بەرِ وپێکی نوێژ بەجێ بهێنن ﴿وَءَاتَيۡتُمُ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ و زەکات بدەن ﴿وَءَامَنتُم بِرُسُلِي﴾ و باوەڕ بهێنن بە نێرراوەکانم ﴿وَعَزَّرۡتُمُوهُمۡ﴾ وە یارمەتیان بدەن وڕێزیان بگرن ﴿وَأَقۡرَضۡتُمُ ٱللَّهَ﴾ وە قەرز بدەن بە (بەندەکانی) خوا وخێریان پێ بکەن ﴿قَرۡضًا حَسَنٗا﴾ بەقەرزدان و خێرێکی جوان وچاك ﴿لَّأُكَفِّرَنَّ عَنكُمۡ سَيِّـَٔاتِكُمۡ﴾ ئەوە بێگومان گوناه و خراپە کانتان ئەسڕمەوە ﴿وَلَأُدۡخِلَنَّكُمۡ جَنَّٰتٖ﴾ وە ئەتان خەمە بەهەشتانێك ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُۚ﴾ کەڕوبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿فَمَن كَفَرَ بَعۡدَ ذَٰلِكَ مِنكُمۡ﴾ ئەمجا لەپاش ئەو مەرج و پەیمانە هەرکەس لەئێوە بێ بڕوا ببێت ﴿فَقَدۡ ضَلَّ سَوَآءَ ٱلسَّبِيلِ﴾ ئەوە بێگومان ڕێگای ڕاستی وون کردوە ﴿١٢﴾ ﴿فَبِمَا نَقۡضِهِم مِّيثَٰقَهُمۡ﴾ ئەمجا بەهۆی (پاش گەز بوونەوەو) هەڵوەشاندنەوەیان بۆ پەیمانەکەیان ﴿لَعَنَّٰهُمۡ﴾ نەفرەتمان لێ کردن ﴿وَجَعَلۡنَا قُلُوبَهُمۡ قَٰسِيَةٗۖ﴾ وەدڵەکانیانمان گێڕا بەدڵێکی ڕەق و ووشك ﴿يُحَرِّفُونَ ٱلۡكَلِمَ﴾ ووتە و فەرموودەی خوا لادەدەن ﴿عَن مَّوَاضِعِهِۦ﴾ لە شوێنەکانی خۆی ﴿وَنَسُواْ حَظّٗا مِّمَّا ذُكِّرُواْ بِهِۦ﴾ وە لەبیریان کرد بەشێکی زۆرلەوەی کەئامۆژگاری کرابوون پێی ﴿وَلَا تَزَالُ﴾ بێ کۆتایی ودواهاتن (بەردەوام) ﴿تَطَّلِعُ عَلَىٰ خَآئِنَةٖ مِّنۡهُمۡ﴾ ئاگادار ئەبی بەسەر ناپاکی وکردەوەی ناپاکیانەوە (وبەردەوام خەریکی فڕ وفێڵ وناپاکین) ﴿إِلَّا قَلِيلٗا مِّنۡهُمۡۖ﴾ مەگەر کەمێك لەوان نەبێت (کە ئەمە پیشەیان نی یە) ﴿فَٱعۡفُ عَنۡهُمۡ وَٱصۡفَحۡۚ﴾ جا ببورە لێیان و چاو پۆشی بکە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ بەڕاستی خوا چاکەکەرانی خۆش دەوێت ﴿١٣﴾

﴿وَمِنَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓاْ﴾ وە لەوانەی کەدەیان ووت ﴿إِنَّا نَصَٰرَىٰٓ﴾ ئێمە گاوورین ﴿أَخَذۡنَا مِيثَٰقَهُمۡ﴾ بەڵێن و پەیمانی بەهێزمان لێ وەرگرتن ﴿فَنَسُواْ حَظّٗا مِّمَّا ذُكِّرُواْ بِهِۦ﴾ بەڵام بەشێکی گەورە لەوەی کەئامۆژگاری کران پێی (لەسەر زمانی عیسی) لەبیریان چوو ﴿فَأَغۡرَيۡنَا بَيۡنَهُمُ ٱلۡعَدَاوَةَ وَٱلۡبَغۡضَآءَ﴾ بەهۆی ئەوەوە دوژمنایەتی وکینەبەریمان خستە نێوانیان ﴿إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلۡقِيَٰمَةِۚ﴾ تارۆژی دوایی ﴿وَسَوۡفَ يُنَبِّئُهُمُ ٱللَّهُ﴾ وە لەمەودوا خوا هەواڵیان پێدەدات ﴿بِمَا كَانُواْ يَصۡنَعُونَ﴾ بەوەی کەدەیانکرد (لەجیهان دا) ﴿١٤﴾ ﴿يَٰٓأَهۡلَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ ئەی نامەدارەکان (ئەهلی کتاب) ﴿قَدۡ جَآءَكُمۡ رَسُولُنَا﴾ بێگومان نێرراومان هاتووە بۆ ئێوە ﴿يُبَيِّنُ لَكُمۡ﴾ ڕوونی دەکاتەوە بۆتان ﴿كَثِيرٗا مِّمَّا كُنتُمۡ تُخۡفُونَ﴾ زۆری لەوەی کەئێوە دەتان شاردەوە ﴿مِنَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ لەکتێب (ی تەورات و ئینجیل) دا ﴿وَيَعۡفُواْ عَن كَثِيرٖۚ﴾ وەچاو پۆشی دەکات لەزۆرێك لەوانە ﴿قَدۡ جَآءَكُم مِّنَ ٱللَّهِ﴾ بێگومان بۆتان هاتووە لەلایەن خواوە ﴿نُورٞ وَكِتَٰبٞ مُّبِينٞ﴾ ڕووناکی یەکی گەورەو نامەیەکی ڕوون کەرەوە ﴿١٥﴾ ﴿يَهۡدِي بِهِ ٱللَّهُ مَنِ ٱتَّبَعَ رِضۡوَٰنَهُۥ﴾ خوا ڕێنموونی کەسێکی پێ دەکات شوێن ڕەزامەندی ئەو بکەوێت ﴿سُبُلَ ٱلسَّلَٰمِ﴾ بۆڕێگەکانی ئارامی و ئاشتی ﴿وَيُخۡرِجُهُم﴾ وەدەریان دەهێنێت ﴿مِّنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِ﴾ لەتاریکی یەکانی (بێ باوەڕیەوە) بۆ ناو ڕووناکی (ئیمان و ئیسلام) ﴿بِإِذۡنِهِۦ﴾ بە فەرمانی خۆی ﴿وَيَهۡدِيهِمۡ﴾ وە ڕێنموونیان دەکات ﴿إِلَىٰ صِرَٰطٖ مُّسۡتَقِيمٖ﴾ بۆ ڕێگای ڕاست ﴿١٦﴾ ﴿لَّقَدۡ كَفَرَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓاْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بێ باوەڕبوون ئەوانەی کەووتیان ﴿إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلۡمَسِيحُ ٱبۡنُ مَرۡيَمَۚ﴾ بەڕاستی خوا هەر مەسیحی (عیسی) کوڕی مەریەمە ﴿قُلۡ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ﴿فَمَن يَمۡلِكُ مِنَ ٱللَّهِ شَيۡـًٔا﴾ ئەوە کێ دەتوانێت ڕێی هیچ شتێك بگرێت لەخوا ﴿إِنۡ أَرَادَ أَن يُهۡلِكَ ٱلۡمَسِيحَ ٱبۡنَ مَرۡيَمَ﴾ ئەگەر بیەوێت مەسیحی کوڕی مەریەم لەناو بیات ﴿وَأُمَّهُۥ وَمَن فِي ٱلۡأَرۡضِ جَمِيعٗاۗ﴾ هەروەها دایکی و هەرچی کەسێش لەزەویی دا هەیە ﴿وَلِلَّهِ مُلۡكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ وەهەر بۆ خوایە خاوەن دارێتی ئاسمانەکان و زەوی ومولکی ئەون ﴿وَمَا بَيۡنَهُمَاۚ﴾ و هەرچی وا لە نێوانیاندا ﴿يَخۡلُقُ مَا يَشَآءُۚ﴾ دروست ئەکاو دایئەهێنێت هەرچی بیەوێت ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٞ﴾ وەخوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە ﴿١٧﴾

﴿وَقَالَتِ ٱلْيَهُودُ وَٱلنَّصَٰرَىٰ﴾ جوولەکە و گاوورەکان دەیان ووت ﴿نَحْنُ أَبْنَٰٓؤُا۟ ٱللَّهِ وَأَحِبَّٰٓؤُهُۥ﴾ ئێمە کوڕان و خۆشەویستانی خواین ﴿قُلْ فَلِمَ يُعَذِّبُكُم بِذُنُوبِكُم﴾ بلێ دەی بۆچی سزاتان دەدات بەهۆی گوناهە کانتانەوە ﴿بَلْ أَنتُم بَشَرٌ﴾ (نەخێر ڕاست نی یە) بەڵکو ئێوە مرۆڤێکن ﴿مِّمَّنْ خَلَقَ﴾ لەو مرۆڤانەی کەخوا دروستی کردون ﴿يَغْفِرُ لِمَن يَشَآءُ﴾ خۆش ئەبێت لەهەر کەس بیەوێت ﴿وَيُعَذِّبُ مَن يَشَآءُ﴾ و سزای هەرکەسیش ئەدات کەبیەوێت ﴿وَلِلَّهِ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ و هەر بۆ خوایە موڵکی ئاسمانەکان و زەوی وەهەرچی والە نێوانیاندا ﴿وَإِلَيْهِ ٱلْمَصِيرُ﴾ وە هەر بۆ لای ئەویشە گەڕانەوە ﴿١٨﴾ ﴿يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ﴾ ئەی نامە دارەکـان﴿قَدْ جَآءَكُمْ رَسُولُنَا﴾ بێگومان نێرراوەکەمان هات بۆ ناوتان ﴿يُبَيِّنُ لَكُمْ﴾ (بەرنامەی خوا) ڕوون دەکاتەوە بۆتان ﴿عَلَىٰ فَتْرَةٍ مِّنَ ٱلرُّسُلِ﴾ پاش ماوەیەك لەناردنی پێغەمبەران ﴿أَن تَقُولُوا۟﴾ لەبەر ئەوەی نەڵێن: ﴿مَا جَآءَنَا مِنۢ بَشِيرٍ وَلَا نَذِيرٍ﴾ نەهات بۆ لامان هیچ مژدەدەرو ترسێنەرێك ﴿فَقَدْ جَآءَكُم بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ﴾ ئەوەتا بێگومان مژدە دەرو ترسێنەرتان بۆ هاتووە ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ وەخوا بەتوانا و دەسەڵات دارە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿١٩﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِۦ﴾ باسی ئەو کاتە بکە کەمووسا فەرمووی بەگەلەکەی ﴿يَٰقَوْمِ ٱذْكُرُوا۟ نِعْمَةَ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ ئەی گەلەکەم بیری چاکەو بەهرەی خوا بکەنەوە بەسەرتانەوە ﴿إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنۢبِيَآءَ﴾ کاتێك کەپێغەمبەرانی تێدا هەڵخستوون ﴿وَجَعَلَكُم مُّلُوكًا﴾ وە چەندینی کردوون بەپادشا ومەلیك ﴿وَءَاتَىٰكُم مَّا لَمْ يُؤْتِ أَحَدًا﴾ وە شتێکی پێ بەخشیوون کە نەی بەخشیووە بەهیچ کەس ﴿مِّنَ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ لەجیهانیان ﴿٢٠﴾ ﴿يَٰقَوْمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿ٱدْخُلُوا۟ ٱلْأَرْضَ ٱلْمُقَدَّسَةَ﴾ بچنە ناو ئەو خاکە پیرۆزەی (پاکراوەتەوە لەبت پەرستی کە مەبەست پێی بیت المقدسە) ﴿ٱلَّتِى كَتَبَ ٱللَّهُ لَكُمْ﴾ کەخوا بڕیاری داوە بۆتان ﴿وَلَا تَرْتَدُّوا۟ عَلَىٰٓ أَدْبَارِكُمْ﴾ وە پاشەوپاش وەرنەگەڕێنەوە لەئاینەکەتان ﴿فَتَنقَلِبُوا۟ خَٰسِرِينَ﴾ (ئەگەر بگەڕێنەوە) ئەوە بەزیانباری و نائومێدی ئەگەڕێنەوە ﴿٢١﴾ ﴿قَالُوا۟ يَٰمُوسَىٰٓ﴾ ووتیان ئەی مووسا ﴿إِنَّ فِيهَا قَوْمًا جَبَّارِينَ﴾ بەڕاستی گەلێکی زۆر دارو ستەمکار لەو شارە دایە ﴿وَإِنَّا لَن نَّدْخُلَهَا﴾ وە ئێمە هەرگیز ناچینە ناوی ﴿حَتَّىٰ يَخْرُجُوا۟ مِنْهَا﴾ تا ئەوان لێ ی دەرنەچن ﴿فَإِن يَخْرُجُوا۟ مِنْهَا﴾ ئەمجا ئەگەر ئەوان لێی دەرچوون ﴿فَإِنَّا دَٰخِلُونَ﴾ ئەو کاتە بێگومان ئێمە تێی ئەچین ﴿٢٢﴾ ﴿قَالَ رَجُلَانِ﴾دوو پیاو ووتیان: ﴿مِنَ ٱلَّذِينَ يَخَافُونَ﴾ لەوانەی لەخوا دەترسان ﴿أَنْعَمَ ٱللَّهُ عَلَيْهِمَا﴾ وەخوا چاکەی ئیماتی ڕشت بوو بەسەریاندا ﴿ٱدْخُلُوا۟ عَلَيْهِمُ ٱلْبَابَ﴾ بدەن بەسەریاندا لەقاپی شارەوە بچنە ژورەوە﴿فَإِذَا دَخَلْتُمُوهُ فَإِنَّكُمْ غَٰلِبُونَ﴾ جا ئەگەر چوونە ناویەوە ئەوە بەڕاستی ئێوە زاڵ دەبن بەسەریاندا ﴿وَعَلَى ٱللَّهِ فَتَوَكَّلُوٓا۟﴾ وەپشت هەر بەخوا ببەستن ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕدارن ﴿٢٣﴾

﴿قَالُواْ يَٰمُوسَىٰٓ﴾ وتیان ئەی مووسا﴿إِنَّا لَن نَّدۡخُلَهَآ أَبَدٗا﴾ بەڕاستی ئێمە هەرگیز ناچینە ناو ئەوشارە ﴿مَّا دَامُواْ فِيهَا﴾ تائەوان تێیدابن ﴿فَٱذۡهَبۡ أَنتَ وَرَبُّكَ فَقَٰتِلَآ﴾ کەواتە بڕۆ خۆت و پەروەردگارت لەدژیان جەنگ بکەن﴿إِنَّا هَٰهُنَا قَٰعِدُونَ﴾ بێگومان ئێمە لێرە دانیشتووین ﴿٢٤﴾ ﴿قَالَ﴾(مووسا) وتی﴿رَبِّ إِنِّي لَآ أَمۡلِكُ﴾ ئەی پەروەردگارم بەڕاستی من خاوەنی هیچ کەسێك نیم﴿إِلَّا نَفۡسِي وَأَخِيۖ﴾ بێجگە لەخۆم و براکەم نەبێت﴿فَٱفۡرُقۡ بَيۡنَنَا وَبَيۡنَ ٱلۡقَوۡمِ﴾ کەواتە جیایی بخەرە نێوان ئێمەو ئەوگەلەی ﴿ٱلۡفَٰسِقِينَ﴾ کە لەسنووری خوا دەرچوون ﴿٢٥﴾ ﴿قَالَ فَإِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيۡهِمۡۛ﴾ (خوا) فەرمووی بەڕاستی ئەو (خاکە پیرۆزەی بیت المقدس) قەدەغە کراوە لەسەریان﴿أَرۡبَعِينَ سَنَةٗۛ﴾ ماوەی چل ساڵ ﴿يَتِيهُونَ فِي ٱلۡأَرۡضِۚ﴾ بەسەر گەردانی دەخولێنەوە بەسەر زەویدا ﴿فَلَا تَأۡسَ عَلَى ٱلۡقَوۡمِ ٱلۡفَٰسِقِينَ﴾ بۆیە خەم مەخۆ لەسەر ئەو گەلەی کەلە سنووری خوا دەرچوون ﴿٢٦﴾ ﴿وَٱتۡلُ عَلَيۡهِمۡ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بخوێنەرەوە بەسەریاندا ﴿نَبَأَ ٱبۡنَيۡ ءَادَمَ بِٱلۡحَقِّ﴾ هەواڵی دوو کوڕەکەی ئادەم کە حەق و ڕاستە ﴿إِذۡ قَرَّبَا قُرۡبَانٗا﴾ کاتێك هەردووکیان دوو جۆرە قوربانی یان کرد ﴿فَتُقُبِّلَ مِنۡ أَحَدِهِمَا﴾ ئەمجا لەیەکێکیان وەرگیرا ﴿وَلَمۡ يُتَقَبَّلۡ مِنَ ٱلۡأٓخَرِ﴾ وەلەوی تریان وەرنەگیرا ﴿قَالَ لَأَقۡتُلَنَّكَۖ﴾ (ئەوەیان لێی گیرا نەکرا) وتی بێگومان دەبێ هەر بتکوژم ﴿قَالَ إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ ٱللَّهُ مِنَ ٱلۡمُتَّقِينَ﴾ ئەویش وتی خوا (قوربانی) تەنها لەپارێزکاران و لەخواترسان گیرا دەکات ﴿٢٧﴾ ﴿لَئِنۢ بَسَطتَ إِلَيَّ يَدَكَ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر تۆ دەستم بۆ درێژکەی ﴿لِتَقۡتُلَنِي﴾ بۆ ئەوەی بمکوژی ﴿مَآ أَنَا۠ بِبَاسِطٖ يَدِيَ إِلَيۡكَ لِأَقۡتُلَكَۖ﴾ من دەست درێژ ناکەم بۆ تۆ بۆ ئەوەی بتکوژم ﴿إِنِّيٓ أَخَافُ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی من لەخوا ئەترسم ﴿رَبَّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ کە پەروەردگاری هەموو جیهانیانە ﴿٢٨﴾ ﴿إِنِّيٓ أُرِيدُ﴾ بەڕاستی من دەمەوێت ﴿أَن تَبُوٓأَ بِإِثۡمِي وَإِثۡمِكَ﴾ کە تۆ بگەڕێیتەوە (بۆلای خوا) بەگوناهی من و خۆیشتەوە﴿فَتَكُونَ مِنۡ أَصۡحَٰبِ ٱلنَّارِۚ﴾ ئەوسا تۆ لەهاوەڵانی دۆزەخ دەبیت ﴿وَذَٰلِكَ جَزَٰٓؤُاْ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ هەر ئەوەش پاداشتی ستەم کارانە ﴿٢٩﴾ ﴿فَطَوَّعَتۡ لَهُۥ نَفۡسُهُۥ﴾ ئەمجا دەرونی(ئەو تاوانبارە) هانی دا ﴿قَتۡلَ أَخِيهِ﴾ بۆ کوشتنی براکەی ﴿فَقَتَلَهُۥ﴾ وە کوشتی ﴿فَأَصۡبَحَ مِنَ ٱلۡخَٰسِرِينَ﴾ بەهۆی یەوە چووە ڕیزی زیان باران وخەسارومەندان ﴿٣٠﴾ ﴿فَبَعَثَ ٱللَّهُ غُرَابٗا﴾ پاشان خوا قەلە ڕەشێکی نارد ﴿يَبۡحَثُ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ لەزەویدا چاڵی هەڵئەکەند (بۆ قەلە ڕەشێکی مردارەوە بوو) ﴿لِيُرِيَهُۥ كَيۡفَ يُوَٰرِي سَوۡءَةَ أَخِيهِۚ﴾ بۆ ئەوەی نیشانی بدات کەچۆن لەشی براکەی بشارێتەوە ﴿قَالَ يَٰوَيۡلَتَىٰٓ﴾ وتی ئای داخی سەختم وتیاچوون بۆ من ﴿أَعَجَزۡتُ أَنۡ أَكُونَ مِثۡلَ هَٰذَا ٱلۡغُرَابِ﴾ بۆ من دەستە پاچە بووم لەوەی وەك ئەم قەلەڕەشەبم؟ ﴿فَأُوَٰرِيَ سَوۡءَةَ أَخِيۖ﴾ تا تەرم و عەورەتی براکەم بشارمەوە ﴿فَأَصۡبَحَ مِنَ ٱلنَّٰدِمِينَ﴾ ئەوسا چووە ڕیزی پەشیمان بوانەوە ﴿٣١﴾

﴿مِنۡ أَجۡلِ ذَٰلِكَ﴾ هەر لەبەر ئەوە(ی کەلەو داستانەدا باسکرا) ﴿كَتَبۡنَا عَلَىٰ بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ﴾ پێویستمان کرد لەسەرنەوەی ئیسرائیل ﴿أَنَّهُۥ﴾ کەبێگومان بڕیار ئەمەیە ﴿مَن قَتَلَ نَفۡسَۢا﴾ ئەوەی تەنیا کەسێك بکوژێت ﴿بِغَيۡرِ نَفۡسٍ﴾ لەتۆڵەی کەسێکی کوژراودا نەبێت ﴿أَوۡ فَسَادٖ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ یان تۆڵەی خراپەکاری و ئاژاوە بنێتەوە لەسەر زەوی دا ﴿فَكَأَنَّمَا قَتَلَ ٱلنَّاسَ جَمِيعٗا﴾ ئەوە وەك ئەوەوایە هەموو خەڵکی کوشتبێت ﴿وَمَنۡ أَحۡيَاهَا﴾ ئەوەش بێ تاوانێك ڕزگار کات لەکوژران ﴿فَكَأَنَّمَآ أَحۡيَا ٱلنَّاسَ جَمِيعٗاۚ﴾ ئەوە وەك ئەوەوایە هەموو ئادەمی ڕزگار کردبێت و زیندووی کردبێتەوە ﴿وَلَقَدۡ جَآءَتۡهُمۡ رُسُلُنَا بِٱلۡبَيِّنَٰتِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان، پێغەمبەرەکانمان هاتن بۆلایان بەبەڵگە ڕوونەکانەوە ﴿ثُمَّ إِنَّ كَثِيرٗا مِّنۡهُم بَعۡدَ ذَٰلِكَ﴾ کەچی لەپاش ئەوە زۆرێك لەوانە ﴿فِي ٱلۡأَرۡضِ لَمُسۡرِفُونَ﴾ زیادە ڕەویان کرد لەزەویدا ﴿٣٢﴾ ﴿إِنَّمَا جَزَٰٓؤُاْ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاستی تۆڵەی ئەوانەی ﴿يُحَارِبُونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ کە جەنگ و دوژمنایەتی ئەکەن لەگەڵ خواو پێغەمبەرەکەی دا ﴿وَيَسۡعَوۡنَ فِي ٱلۡأَرۡضِ فَسَادًا﴾ وە هەوڵ ئەدەن لەزەویدا خراپە بڵاوبکەنەوە ﴿أَن يُقَتَّلُوٓاْ﴾ (ئەوە تۆڵەیان) ئەوەیە بکوژرێن ﴿أَوۡ يُصَلَّبُوٓاْ﴾ یا هەڵبواسرێن بەدارا ﴿أَوۡ تُقَطَّعَ أَيۡدِيهِمۡ وَأَرۡجُلُهُم﴾ یان دەست وقاچیان ببڕدرێت ﴿مِّنۡ خِلَٰفٍ﴾ بەپێچەوانەوە (ڕاست وچەپ) ﴿أَوۡ يُنفَوۡاْ مِنَ ٱلۡأَرۡضِۚ﴾ یان دوور بخرێنەوە لەووڵات ﴿ذَٰلِكَ لَهُمۡ خِزۡيٞ فِي ٱلدُّنۡيَاۖ﴾ ئەمە زەبونی و ئابڕو بردنیانە لە جیهاندا ﴿وَلَهُمۡ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ لە دوارۆژیشدا بۆیان هەیە ﴿عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ سزایەکی گەورە ﴿٣٣﴾ ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ تَابُواْ﴾ بێجگەلەوانەی تەوبەیان کردووە﴿مِن قَبۡلِ أَن تَقۡدِرُواْ عَلَيۡهِمۡۖ﴾ لەپێش ئەوەی دەسەڵاتتان ببێت بەسەریاندا ﴿فَٱعۡلَمُوٓاْ﴾ تا بزانن ﴿أَنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ کەبەڕاستی خوا لێ بوردەی میهرەبانە ﴿٣٤﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ لەخوا بترسن ﴿وَٱبۡتَغُوٓاْ إِلَيۡهِ ٱلۡوَسِيلَةَ﴾ بگەڕێن بەدوای هەموو هۆکارێکدا کەنزیکتان بخاتەوە لەخوا ﴿وَجَٰهِدُواْ فِي سَبِيلِهِۦ﴾ وەتێ بکۆشن وخەبات بکەن لەڕێگەی خوادا ﴿لَعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُونَ﴾ بەئومێدی ڕزگار بونتان ﴿٣٥﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە لەجیهاندا بێ بڕوا بوون ﴿لَوۡ أَنَّ لَهُم﴾ ئەگەر ببنە خاوەنی ﴿مَّا فِي ٱلۡأَرۡضِ جَمِيعٗا﴾ هەرچی لەزەویدایە هەمووی ﴿وَمِثۡلَهُۥ مَعَهُۥ﴾ ئەوەندەی تریشی لەگەڵ بێت ﴿لِيَفۡتَدُواْ بِهِۦ مِنۡ عَذَابِ يَوۡمِ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ بۆ ئەوەی خۆیانی پێ بکڕنەوە و ڕزگارکەن لەسزای ڕۆژی دوایی وببیەخشن بۆ ڕزگار بوونیان ﴿مَا تُقُبِّلَ مِنۡهُمۡۖ﴾ لێ یان وەرناگیرێت ﴿وَلَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٞ﴾ وە بۆیان هەیە سزایەکی بە ئازار ﴿٣٦﴾

﴿يُرِيدُونَ أَن يَخْرُجُوا۟ مِنَ ٱلنَّارِ﴾ دەیانەوێت لەئاگری دۆزەخ بێنەدەرەوە ﴿وَمَا هُم بِخَٰرِجِينَ مِنْهَا ۖ﴾ بەڵام هەرگیز دەرچوونیان لە (ئاگری دۆزەخ) نی یە ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ﴾ و سزای بەردەوامیان بۆ هەیە ﴿٣٧﴾ ﴿وَٱلسَّارِقُ وَٱلسَّارِقَةُ﴾ پیاو و ئافرەتی دز ﴿فَٱقْطَعُوٓا۟ أَيْدِيَهُمَا﴾ دەستیان ببڕن ﴿جَزَآءًۢ بِمَا كَسَبَا﴾ لەتۆڵەی ئەو دزیەی کردویانە ﴿نَكَٰلًا مِّنَ ٱللَّهِ ۗ﴾ ئەمە تۆڵە و تەمێ کردنێکە لەلایەن خواوە ﴿وَٱللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا باڵا دەستی کار دروستە ﴿٣٨﴾ ﴿فَمَن تَابَ مِنۢ بَعْدِ ظُلْمِهِۦ﴾ جا هەر کەس تۆبەی کرد لەپاش ستەمەکەی (دزیەکەی) ﴿وَأَصْلَحَ﴾ وە کردەوەی چاکی کردو باش بوو ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ ۗ﴾ ئەوە بێگومان خوا تۆبەکەی لێ وەردەگرێت ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٣٩﴾ ﴿أَلَمْ تَعْلَمْ﴾ ئایا نەت زانیوە ﴿أَنَّ ٱللَّهَ لَهُۥ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ کەهەر بۆ خوایە خاوەنێتی ئاسمانەکان و ﴿وَٱلْأَرْضِ﴾ زەوی ﴿يُعَذِّبُ مَن يَشَآءُ﴾ سزای هەر کەسێك دەدات کەبیەوێت ﴿وَيَغْفِرُ لِمَن يَشَآءُ ۗ﴾ وە ئەبووریت لەهەر کەس خۆی بیەوێت ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ وەخوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانا و دەسەڵاتدارە ﴿٤٠﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلرَّسُولُ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿لَا يَحْزُنكَ﴾ خەم بارت نەکات ﴿ٱلَّذِينَ يُسَٰرِعُونَ فِى ٱلْكُفْرِ﴾ ئەوانەی کە پێشبڕکێ دەکەن لەبێ بڕوایی دا ﴿مِنَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓا۟ ءَامَنَّا بِأَفْوَٰهِهِمْ﴾ لەوانەی بەدەم ئەڵێن بڕوامان هێناوە ﴿وَلَمْ تُؤْمِن قُلُوبُهُمْ ۛ﴾ کەچی دڵەکانیان بڕوای نەهێناوە ﴿وَمِنَ ٱلَّذِينَ هَادُوا۟ ۛ﴾ هەروەها لەوانەش کە جولەکەن ﴿سَمَّٰعُونَ لِلْكَذِبِ﴾ زۆر گوێ قوڵاخن بۆ درۆ ﴿سَمَّٰعُونَ لِقَوْمٍ ءَاخَرِينَ﴾ زۆر گوێ لە مشتی دەستەیەکی ترن ﴿لَمْ يَأْتُوكَ ۖ﴾ کەنەهاتون بۆلای تۆ ﴿يُحَرِّفُونَ ٱلْكَلِمَ﴾ ووتەکانی (تەورات) دەگۆڕن ﴿مِنۢ بَعْدِ مَوَاضِعِهِۦ ۖ﴾ لە پاش ئەوەی خوا لەشوێنی خۆی داینـاون ﴿يَقُولُونَ إِنْ أُوتِيتُمْ هَٰذَا﴾ ئەڵێن ئەگەر ئەمە(ی ئێمە)تان پێ گوترا (لەلایەن موحەممەد ﷺ) ﴿فَخُذُوهُ﴾ ئەوە وەری گرن ﴿وَإِن لَّمْ تُؤْتَوْهُ﴾ ئەگەر لەئەمە(ی ئێمە)تان پێ نەگوترا ﴿فَٱحْذَرُوا۟ ۚ﴾ ئەوا خۆتان بپارێزن ﴿وَمَن يُرِدِ ٱللَّهُ فِتْنَتَهُۥ﴾ وەهەر کەسێك خوا بیەوێ کافرو گومڕای بکات ﴿فَلَن تَمْلِكَ لَهُۥ مِنَ ٱللَّهِ شَيْـًٔا ۚ﴾ ئەوە تۆ لەبەرامبەر خوادا هیچت پێ ناکرێت بۆی ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿لَمْ يُرِدِ ٱللَّهُ أَن يُطَهِّرَ قُلُوبَهُمْ ۚ﴾ خوا نەیویستووە دڵەکانیان پاك بکاتەوە ﴿لَهُمْ فِى ٱلدُّنْيَا خِزْىٌ ۖ﴾ لەدونیادا سەرشۆڕدەبن ﴿وَلَهُمْ فِى ٱلْـَٔاخِرَةِ﴾ وە لەڕۆژی دواییشدا بۆیان هەیە ﴿عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ سزایەکی زۆر گەورە ﴿٤١﴾

﴿سَمَّٰعُونَ لِلۡكَذِبِ﴾ ئەو (جوولەکانە) زۆر گوێ قوڵاخی درۆن (هەمیشە گوێ هەڵدەخەن بۆ درۆ) ﴿أَكَّٰلُونَ لِلسُّحۡتِۚ﴾ ماڵی حەرام زۆر دەخۆن ﴿فَإِن جَآءُوكَ﴾ جا ئەگەر ئەوانە هاتن بۆلات ﴿فَٱحۡكُم بَيۡنَهُمۡ﴾ ئەوە (بەویستی خۆت) بڕیار بدە لە نێوانیاندا ﴿أَوۡ أَعۡرِضۡ عَنۡهُمۡۖ﴾ یان وازیان لێ بهێنە ﴿وَإِن تُعۡرِضۡ عَنۡهُمۡ﴾ خۆ ئەگەر وازیان لێ بهێنی ﴿فَلَن يَضُرُّوكَ شَيۡـٔٗاۖ﴾ ئەوە هیچ زیانێکت پێ ناگەیەنن ﴿وَإِنۡ حَكَمۡتَ فَٱحۡكُم بَيۡنَهُم بِٱلۡقِسۡطِۚ﴾ وە ئەگەر بڕیارت دا لەنێوانیاندا ئەوا بە دادوەری بڕیار بدە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلۡمُقۡسِطِينَ﴾ چونکە بەڕاستی خوا دادگەرانی خۆش دەوێت ﴿٤٢﴾ ﴿وَكَيۡفَ يُحَكِّمُونَكَ﴾ وە ئەوانە چۆن تۆدەکەن بەدادوەر ﴿وَعِندَهُمُ ٱلتَّوۡرَىٰةُ﴾ لەکاتێکدا تەوراتیان لایە ﴿فِيهَا حُكۡمُ ٱللَّهِ﴾ کە حوکم و بڕیاری خوای تیایە ﴿ثُمَّ يَتَوَلَّوۡنَ مِنۢ بَعۡدِ ذَٰلِكَۚ﴾ ئەمجا لەپاش ئەوە (ی کەکردیتیان بەدادوەر) ڕوو وەر دەگێڕن ﴿وَمَآ أُوْلَٰٓئِكَ بِٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ بێگومان ئەوانە بڕوادار نین ﴿٤٣﴾ ﴿إِنَّآ أَنزَلۡنَا ٱلتَّوۡرَىٰةَ﴾ بێگومان ئێمە تەوراتمان ناردە خوارەوە ﴿فِيهَا هُدٗى وَنُورٞۚ﴾ کەڕێنموونی و ڕووناکی تێدا بوو ﴿يَحۡكُمُ بِهَا ٱلنَّبِيُّونَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەو پێغەمبەرانە حوکمیان پێ دەکرد ﴿أَسۡلَمُواْ﴾ کەموسڵمان و ملکەچ بوون ﴿لِلَّذِينَ هَادُواْ﴾ بۆ ئەوانەی کە جوولەکە بوون ﴿وَٱلرَّبَّٰنِيُّونَ وَٱلۡأَحۡبَارُ﴾ هەروەها زانا خوا ناسەکان و زانا شەرع زانەکان (حوکمیان پێ دەکرد) ﴿بِمَا ٱسۡتُحۡفِظُواْ مِن كِتَٰبِ ٱللَّهِ﴾ بەهۆی ئەوەی فەرمانی پاریزگاری کتێبی خوا (تەورات)یان پێ کرا بوو (لەلایەن پێغەمبەرەکانیانەوە) ﴿وَكَانُواْ عَلَيۡهِ شُهَدَآءَۚ﴾ وەشایەتیش بوون لەسەری ﴿فَلَا تَخۡشَوُاْ ٱلنَّاسَ﴾ کەواتە ئەی (زانایانی جوولەکە) لەخەڵکی مەترسن ﴿وَٱخۡشَوۡنِ﴾ بەڵکو تەنها لەمن بترسن ﴿وَلَا تَشۡتَرُواْ بِـَٔايَٰتِي﴾ بەڵگەو فەرمانەکانی من مەگۆڕنەوە (مەفرۆشن) ﴿ثَمَنٗا قَلِيلٗاۚ﴾ بە نرخێکی کەم ﴿وَمَن لَّمۡ يَحۡكُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ﴾ وە هەر کەس حوکم نەکات بەو بڕیارانەی کەخوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡكَٰفِرُونَ﴾ ئا ئەوانە بێ باوەڕن و موسڵمان نین ﴿٤٤﴾ ﴿وَكَتَبۡنَا عَلَيۡهِمۡ فِيهَآ﴾ لەتەوراتدا نوسیمان (پێویستمان کرد) لەسەریان ﴿أَنَّ ٱلنَّفۡسَ بِٱلنَّفۡسِ﴾ کەبێگومان هەر کەسێك بەدەستی ئەنقەست کەسێك بکوژێت ئەکوژرێتەوە لە بەرامبەریدا ﴿وَٱلۡعَيۡنَ بِٱلۡعَيۡنِ﴾ وە چاو لەبری چاو ﴿وَٱلۡأَنفَ بِٱلۡأَنفِ﴾ وە لووت لەبری لووت ﴿وَٱلۡأُذُنَ بِٱلۡأُذُنِ﴾ وە گوێچکە لەبری گوێچکە ﴿وَٱلسِّنَّ بِٱلسِّنِّ﴾ وە ددان لەبری ددان ﴿وَٱلۡجُرُوحَ قِصَاصٞۚ﴾ وەزامەکانیش تۆڵەیان زامدار کردنی دەست درێژی کەرانە ﴿فَمَن تَصَدَّقَ بِهِۦ فَهُوَ كَفَّارَةٞ لَّهُۥۚ﴾ جا هەر کەس لەتۆڵە سەندن خۆش بێت ئەوە ئەبێتە هۆی سڕینەوەی گوناهی ﴿وَمَن لَّمۡ يَحۡكُم﴾ وە هەر کەسێك حوکم نەکات ﴿بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ﴾ بەوەی کەخودا ناردویەتیە خوارەوە ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ ئەوا هەر ئەو کەسانە ستەم کاری تەواون ﴿٤٥﴾

﴿وَقَفَّيۡنَا عَلَىٰٓ ءَاثَٰرِهِم﴾ ئەمجابەدوای پێغەمبەرانی (جوولەکەدا) ڕەوانەمان کرد ﴿بِعِيسَى ٱبۡنِ مَرۡيَمَ﴾ عیسای کوڕی مەریەم ﴿مُصَدِّقٗا لِّمَا بَيۡنَ يَدَيۡهِ مِنَ ٱلتَّوۡرَىٰةِۖ﴾ باوەڕی هەیە بەئەو تەوراتەی کەلەپێش خۆیەوە هاتووە و(ڕاستی دەردەخات وباوەڕی پێیەتی) ﴿وَءَاتَيۡنَٰهُ ٱلۡإِنجِيلَ فِيهِ هُدٗى وَنُورٞ﴾ وەئینجیلمان پێ بەخشی کەڕێنموونی و ڕووناکی تێدایە ﴿وَمُصَدِّقٗا لِّمَا بَيۡنَ يَدَيۡهِ مِنَ ٱلتَّوۡرَىٰةِ﴾ وەئەو تەوراتە بەڕاست دەزانێت کەلە پێش ئەوەوە هاتووە ﴿وَهُدٗى وَمَوۡعِظَةٗ لِّلۡمُتَّقِينَ﴾ وە ڕێنموونی و ئامۆژگاری یە بۆ پارێزکاران ولەخواترسان ﴿٤٦﴾ ﴿وَلۡيَحۡكُمۡ أَهۡلُ ٱلۡإِنجِيلِ﴾ دەبا پەیڕەوانی ئینجیل حوکم بکەن ﴿بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ فِيهِۚ﴾ بەوەی کەخوا ناردوویەتیە خوارەوە تیایدا ﴿وَمَن لَّمۡ يَحۡكُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ﴾ وە هەرکەس حوکم نەکات بەوەی کەخوا ناردویەتیە خوارەوە ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡفَٰسِقُونَ﴾ ئا ئەوانە بەتەواوی یاخین و لەفەرمانی خوا دەرچوون ﴿٤٧﴾ ﴿وَأَنزَلۡنَآ إِلَيۡكَ ٱلۡكِتَٰبَ بِٱلۡحَقِّ﴾ وە ئەم قورئانەمان نارده خوارەوە بۆتۆ بەحەق و ڕاستی ﴿مُصَدِّقٗا لِّمَا بَيۡنَ يَدَيۡهِ مِنَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ و کتێبەکانی پێش خۆی بەڕاست دەزانی و پشتیوانیان لێ دەکات (پێش دەست تێخستن و گۆڕینیان لەلایەن جولەکە وگاورەکانەوە) ﴿وَمُهَيۡمِنًا عَلَيۡهِۖ﴾ و چاودێریانە ﴿فَٱحۡكُم بَيۡنَهُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُۖ﴾ کەواتەحوکم و بڕیاربدەلەناو نامەدارەکاندا بەوەی خوا ناردویەتیە خوارەوە ﴿وَلَا تَتَّبِعۡ أَهۡوَآءَهُمۡ﴾ وە شوێن هەواو هەوەسی ئەوان مەکەوە ﴿عَمَّا جَآءَكَ مِنَ ٱلۡحَقِّۚ﴾ لانەدەی لەو حوکم و بڕیارە هەق و ڕاستەی کەبۆت هاتووە ﴿لِكُلّٖ جَعَلۡنَا مِنكُمۡ﴾ دامان ناوە بۆ هەر ئوممەتێك لەئێوە ﴿شِرۡعَةٗ وَمِنۡهَاجٗاۚ﴾ شەریعەت و ڕێگەیەکی ڕوون ﴿وَلَوۡ شَآءَ ٱللَّهُ لَجَعَلَكُمۡ أُمَّةٗ وَٰحِدَةٗ﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە ئێوەی ئەکرد بەیەك ئوممەت و کۆمەڵ ﴿وَلَٰكِن لِّيَبۡلُوَكُمۡ﴾ بەڵام (نەیکردوون) بۆئەوەی تاقیتان بکاتەوە ﴿فِي مَآ ءَاتَىٰكُمۡۖ﴾ لەو شەریعەت و یاسایانەی کەپێی بەخشیوون ﴿فَٱسۡتَبِقُواْ ٱلۡخَيۡرَٰتِۚ﴾ کەواتە پێش بڕکێ بکەن بۆ ئەو شتانەی کەچاکن ﴿إِلَى ٱللَّهِ مَرۡجِعُكُمۡ جَمِيعٗا﴾ گەڕانەوەتان هەر بۆلای خوایە بەگشتی ﴿فَيُنَبِّئُكُم﴾ ئەمجا هەواڵتان پێدەدا ﴿بِمَا كُنتُمۡ فِيهِ تَخۡتَلِفُونَ﴾ بەوەی کەلەجیهاندا جیاوازبوون تیایدا ﴿٤٨﴾ ﴿وَأَنِ ٱحۡكُم بَيۡنَهُم﴾ وە(فەرمانمان پێ کردیت) کەحوکم بکە لەنێوانیاندا ﴿بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ﴾ بەوەی کەخوا ناردویەتیە خوارەوە ﴿وَلَا تَتَّبِعۡ أَهۡوَآءَهُمۡ﴾ و شوێن حەزو ئارەزویان نەکەویت ﴿وَٱحۡذَرۡهُمۡ أَن يَفۡتِنُوكَ﴾ وە وووریابە لێیان لەوەی بت ترازێنن ﴿عَنۢ بَعۡضِ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ إِلَيۡكَۖ﴾ لە هەندێك لەوەی خوا ناردویەتیە خوارەوە بۆت ﴿فَإِن تَوَلَّوۡاْ﴾ ئەمجا ئەگەر ئەوانە ڕویان وەرگێڕاو سەرپێچی یان کرد ﴿فَٱعۡلَمۡ أَنَّمَا يُرِيدُ ٱللَّهُ﴾ ئەوەبزانە و دڵنیابە خوا ئەیەوێت ﴿أَن يُصِيبَهُم بِبَعۡضِ ذُنُوبِهِمۡۗ﴾ بەهۆی هەندێك لە تاوانەکانیانەوە سزایان بدات و تووشی زیانیان بکات ﴿وَإِنَّ كَثِيرٗا مِّنَ ٱلنَّاسِ لَفَٰسِقُونَ﴾ بێگومان زۆر لە ئادەمی یەکان سەرکەشن و لەسنووری خوا دەرچوون ﴿٤٩﴾ ﴿أَفَحُكۡمَ ٱلۡجَٰهِلِيَّةِ يَبۡغُونَۚ﴾ ئایا ئەوان داوای حوکمی نەفامی دەکەن؟ ﴿وَمَنۡ أَحۡسَنُ مِنَ ٱللَّهِ حُكۡمٗا﴾ ئایا کێ حوکم و بڕیاری لە هی خوا جوان و چاکترە؟ ﴿لِّقَوۡمٖ يُوقِنُونَ﴾ بۆکەسانێك کە بڕوای تەواویان هەیە ﴿٥٠﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَتَّخِذُواْ ٱلۡيَهُودَ وَٱلنَّصَٰرَىٰٓ أَوۡلِيَآءَۘ﴾ جوولەکەو گاوور مەکەن بەپشتیوان و خۆشەویستی خۆتان ﴿بَعۡضُهُمۡ أَوۡلِيَآءُ بَعۡضٖۚ﴾ ئەوانە هەندێکیان دۆستی یەکترن ﴿وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمۡ﴾ ئەوەتان ئەوان بکات بەپشتیوان و دۆستی خوی ﴿فَإِنَّهُۥ مِنۡهُمۡۗ﴾ ئەوە بەڕاستی ئەو کەسە لەوانە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بێگومان خوا ڕێنموونی گەلی ستەمکاران ناکات ﴿٥١﴾ ﴿فَتَرَى ٱلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٞ﴾ بۆیە ئەبینی ئەوانەی دڵیان نەخۆشی (دوو ڕوویی) تیایە ﴿يُسَٰرِعُونَ فِيهِمۡ﴾ پێش بڕکێ ئەکەن لەدۆستایەتی ئەو (جوولەکەو گاوور) انەدا ﴿يَقُولُونَ نَخۡشَىٰٓ﴾ ئەڵێن ئەترسین ﴿أَن تُصِيبَنَا دَآئِرَةٞۚ﴾ کەبەسەر هاتی ناخۆشی ڕۆژگار دووچارمان ببێت ﴿فَعَسَى ٱللَّهُ أَن يَأۡتِيَ بِٱلۡفَتۡحِ﴾ دەی نزیکە خوا سەرکەوتن و زاڵ کردنی تەواو بنێرێت (بۆ پێغەمبەر ﷺ) ﴿أَوۡ أَمۡرٖ مِّنۡ عِندِهِۦ﴾ یان لەلایەن خۆیەوە کارێکی تر بکات ﴿فَيُصۡبِحُواْ عَلَىٰ مَآ أَسَرُّواْ﴾ بەهۆی ئەوەوە وایان لێدێت لەوەی پەنهانیان کردبوو ﴿فِيٓ أَنفُسِهِمۡ نَٰدِمِينَ﴾ لەدەروونی خۆیاندا پەشیمان دەبنەوە ﴿٥٢﴾ ﴿وَيَقُولُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەوسا ئەوانەی بڕوایان هێناوە دەڵێن ﴿أَهَٰٓؤُلَآءِ ٱلَّذِينَ أَقۡسَمُواْ بِٱللَّهِ﴾ ئایا ئەو کەسانە ئەوانەن کەسوێندیان بەخوا ئەخوارد ﴿جَهۡدَ أَيۡمَٰنِهِمۡ﴾ بەتوندترین سوێندیان ﴿إِنَّهُمۡ لَمَعَكُمۡۚ﴾ کەبەڕاستی ئەوان لەگەڵتانن ﴿حَبِطَتۡ أَعۡمَٰلُهُمۡ﴾ کردەوەکانیان پوچەڵ بوویەوە ﴿فَأَصۡبَحُواْ خَٰسِرِينَ﴾ بەهۆی ئەوەوە زەرەرمەندو ڕەنجەڕۆبوون ﴿٥٣﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿مَن يَرۡتَدَّ مِنكُمۡ عَن دِينِهِۦ﴾ هەر کەس لەئێوە هەڵگەڕێتەوە لەئاینەکەی ﴿فَسَوۡفَ يَأۡتِي ٱللَّهُ بِقَوۡمٖ﴾ ئەوە بەزوویی خوا لەباتی ئەوان گەل و کۆمەڵێکی تر ئەهێنێت ﴿يُحِبُّهُمۡ وَيُحِبُّونَهُۥٓ﴾ خوا ئەوانی خۆش ئەوێت و ئەوانیش خوایان خۆش ئەوێت ﴿أَذِلَّةٍ عَلَى ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ بەسۆزو بەزەیین بەرانبەر بڕوا داران ﴿أَعِزَّةٍ عَلَى ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ بەهێزو توندن بەرانبەر بێ بڕوایان ﴿يُجَٰهِدُونَ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ تێ کۆشان دەکەن لەڕێی خوادا ﴿وَلَا يَخَافُونَ لَوۡمَةَ لَآئِمٖۚ﴾ و ناترسن لەسەرزەنشتی سەرزەنشت کاران ﴿ذَٰلِكَ فَضۡلُ ٱللَّهِ﴾ ئەوەی باسکرا چاکەو بەهرەی خوایە ﴿يُؤۡتِيهِ مَن يَشَآءُۚ﴾ ئەیبەخشێت بەهەر کەس کەخۆی بیەوێت ﴿وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ﴾ وەخوا دەستەڵات فراوانی زانایە ﴿٥٤﴾ ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ﴾ بێگومان دۆست و یارمەتی دەری ئێوە تەنها خواو پێغەمبەرەکەیی ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ و بڕوا دارانن ﴿ٱلَّذِينَ يُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ ئەوانەی کەبەڕێك و پێکی نوێژەکانیان بەجێ ئەهێنن ﴿وَيُؤۡتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ و زەکات ئەدەن ﴿وَهُمۡ رَٰكِعُونَ﴾ بەردەوام مل کەچن بۆ فەرمانی خوا ﴿٥٥﴾ ﴿وَمَن يَتَوَلَّ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ وە هەر کەس خواو پێغەمبەرو ئیمانداران بکات بەپشتیوانی خۆی ﴿فَإِنَّ حِزۡبَ ٱللَّهِ هُمُ ٱلۡغَٰلِبُونَ﴾ ئەوە بێگومان هەر کۆمەڵی خودا زاڵ و سەرکەوتوون ﴿٥٦﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی کەسانێك کەبڕواتان هێناوە ﴿لَا تَتَّخِذُواْ ٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ دِينَكُمۡ﴾ دامەنێن ئەوانەی کەئاینەکەی ئێوە دادەنێن (بەشتێکی) ﴿هُزُوٗا وَلَعِبٗا﴾ گاڵتەو لاقرتی پێکراو ﴿مِّنَ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ لەوانەی نامەیان پێ بەخشراوە ﴿مِن قَبۡلِكُمۡ﴾ لەپێش ئێوەدا ﴿وَٱلۡكُفَّارَ﴾ وە لەبێ بڕواکانیش ﴿أَوۡلِيَآءَۚ﴾ (دایان مەنێن) بەدۆست و خۆشەویستی خۆتان ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿٥٧﴾

﴿وَإِذَا نَادَيْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ﴾ کاتێك ئێوە بانگ دەدەن بۆ نوێژ ﴿اتَّخَذُوهَا هُزُوًا وَلَعِبًا﴾ ئەو (دوو ڕووانە) گاڵتەو لاقرتی پێ ئەکەن ﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ﴾ ئەمەش بەهۆی ئەوەوە بە کەئەوان گەلێکی نەفام و نەزانن ﴿٥٨﴾ ﴿قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ بڵێ ئەی نامەدارەکان ﴿هَلْ تَنْقِمُونَ مِنَّا﴾ ئایا هیچ ڕەخنەو ڕقێکتان هەیە لەئێمە ﴿إِلَّا أَنْ آمَنَّا بِاللَّهِ﴾ بێجگە لەوەی کەبڕوامان هێناوە بەخوا ﴿وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا﴾ وە بەو قورئانەی هێنراوەتە خوارەوە بۆمان ﴿وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلُ﴾ وە بەوەی لەمەوپێش هێنراوەتە خوارەوە ﴿وَأَنَّ أَكْثَرَكُمْ فَاسِقُونَ﴾ بێگومان زۆربەتان سەرکەش و لەسنوور دەرچوون ﴿٥٩﴾ ﴿قُلْ هَلْ أُنَبِّئُكُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا هەواڵتان بدەمێ ﴿بِشَرٍّ مِنْ ذَلِكَ مَثُوبَةً عِنْدَ اللَّهِ﴾ کێ شوێن و پاداشتی خراپترە لای خوا لەوە ﴿مَنْ لَعَنَهُ اللَّهُ﴾ ئەوە کەسێکە خوا نەفرەتی لێ کردبێت ﴿وَغَضِبَ عَلَيْهِ﴾ وخەشمی لێگرتبێت ﴿وَجَعَلَ مِنْهُمُ الْقِرَدَةَ وَالْخَنَازِيرَ﴾ وە هەندێکی لێ کردبن بەمەیموون و بەراز ﴿وَعَبَدَ الطَّاغُوتَ﴾ وە بت وتاغوتی پەرستبێت ﴿أُولَئِكَ شَرٌّ مَكَانًا﴾ ئەوانەی باسکران خراپترین شوێنیان هەیە ﴿وَأَضَلُّ عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ﴾ و گومڕاترین کەسن لەڕێگای ڕاست ﴿٦٠﴾ ﴿وَإِذَا جَاءُوكُمْ قَالُوا آمَنَّا﴾ وەکاتێك دێن بۆلاتان دەڵێن بڕوامان هێناوە ﴿وَقَدْ دَخَلُوا بِالْكُفْرِ﴾ سوێندبێ بێگومان بەبێ بڕوایی یەوە هاتوون ﴿وَهُمْ قَدْ خَرَجُوا بِهِ﴾ وەبێگومان هەر بەبێ بڕواییشەوە دەرچوون ﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا يَكْتُمُونَ﴾ وە خوا زۆر چاك دەزانێ بەوەی کەدەیان شاردەوە ﴿٦١﴾ ﴿وَتَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ﴾ وەئەبینی زۆرێك لەوانە ﴿يُسَارِعُونَ فِي الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ﴾ پێشبڕکێ ئەکەن لەگوناهو دەست درێژی کردن ﴿وَأَكْلِهِمُ السُّحْتَ﴾ و حەرام خواردندا (وەك بەرتیل) ﴿لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بێگومان ئەوەی کەدەیانکرد زۆر بەدو خراپ بوو ﴿٦٢﴾ ﴿لَوْلَا يَنْهَاهُمُ الرَّبَّانِيُّونَ وَالْأَحْبَارُ﴾ ئەوە بۆچی بەرگریان نەکردن خواپەرست و زاناکانیان ﴿عَنْ قَوْلِهِمُ الْإِثْمَ﴾ لەگوفتاری گوناهیان و ﴿وَأَكْلِهِمُ السُّحْتَ﴾ لەحەرام خواردنیان (وەك بەرتیل) ﴿لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَصْنَعُونَ﴾ بەڕاستی شتێکی بەدبوو ئەوەی دەیانکرد ﴿٦٣﴾ ﴿وَقَالَتِ الْيَهُودُ﴾ جوولەکەکان ووتیان ﴿يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ﴾ خوا دەستی بەستراوە (پاکی بۆخودا) ﴿غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ﴾ یاخوا ئەوان خۆیان چنگ قوچراو و دەست بەستراوبن ﴿وَلُعِنُوا بِمَا قَالُوا﴾ وەنەفرینیان لێکرا بەهۆی ئەوەی کە ووتیان ﴿بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ﴾ (نەخێر وانی یە) بەڵکو هەردوو دەستی خودا هەمیشە کراوەیە (لەم ئایەتەدا جێگیرکردن و باسکردنی سیفەتی دەست بۆ خودا هاتووە ئێمە باوەڕمان پێیەتی بەبێ لێچواندن و شێوەکەی نازانین وتەنها خودا دەیزانێت) ﴿يُنْفِقُ كَيْفَ يَشَاءُ﴾ چۆنی بیەوێت دەیبەخشێت ﴿وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ﴾ وەسوێند بەخوا زیاد دەکات بۆ زۆر لەوان (بۆ زاناو سەرۆکەکانیان) ﴿مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ﴾ ئەو قورئانەی هێنراوتە خوارەوە بۆ تۆ لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿طُغْيَانًا وَكُفْرًا﴾ سەرکەشی و بێ بڕوای (زیاد ئەکات بۆیان) ﴿وَأَلْقَيْنَا بَيْنَهُمُ﴾ وەخستومانەتە نێوانیان ﴿الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ﴾ دوژمنایەتی و کینەو ڕقەبەری ﴿إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ تاڕۆژی دوایی ﴿كُلَّمَا أَوْقَدُوا نَارًا لِلْحَرْبِ﴾ هەر جارێك ئاگرێکیان هەڵگیرساندبێت بۆ ئاژاوە نانەوەو جەنگ ﴿أَطْفَأَهَا اللَّهُ﴾ خوا ئەو ئاگرەی کوژاندۆتەوە ﴿وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا﴾ وە تێکۆشان ئەکەن لە زەوی دا بۆ خراپەو تێکدان ﴿وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ﴾ خواش خراپەکارانی خۆش ناوێت ﴿٦٤﴾

﴿وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ آمَنُوا﴾ خۆ ئەگەر بەڕاستی نامەدارەکان (ئەهلی کتاب لەگاور و جولەکەکان) بڕوایان بهێنایە ﴿وَاتَّقَوْا﴾ و خۆیان بپاراستایە و پارێزکار ولەخواترس بوونایە ﴿لَكَفَّرْنَا عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ﴾ بێگومان گوناهو خراپەکانیانمان دەسڕی یەوە لێیان ﴿وَلَأَدْخَلْنَاهُمْ جَنَّاتِ النَّعِيمِ﴾ وە دەمانخستنە ناو بەهەشتانی پڕ ناز و نیعمەت ﴿٦٥﴾ ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُوا التَّوْرَاةَ وَالْإِنْجِيلَ﴾ وە بێگومان ئەگەر ئەو نامەدارانە تەورات و ئینجیلیان کار پێ بکردایە ﴿وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ﴾ هەروەها ئەو قورئانەی کەهێنراوەتە خوارەوە بۆیان ﴿مِنْ رَبِّهِمْ﴾ لەلایەن پەروەردگاریانەوە ﴿لَأَكَلُوا مِنْ فَوْقِهِمْ﴾ بێگومان ڕۆزی یان دەخوارد لەلای سەروویانەوە (لە ئاسمانەوە) ﴿وَمِنْ تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ﴾ وە لە ژێرپێیانەوە(لە زەوی یەوە) ﴿مِنْهُمْ أُمَّةٌ مُقْتَصِدَةٌ﴾ تێیان دایە دەستەو کۆمەڵێکی ڕێك و پێك ﴿وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ﴾ بەڵام زۆرێك لەوان ﴿سَاءَ مَا يَعْمَلُونَ﴾ ئەوەی دەیکەن زۆر بەدو خراپە ﴿٦٦﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ﴾ ڕایگەیەنە (بەخەڵك) ئەوەی هێنراوەتە خوارەوە بۆت ﴿مِنْ رَبِّكَ﴾ لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ﴾ وە ئەگەر وانەکەی ﴿فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ﴾ ئەوە ڕاسپێریەکەی خوات ڕانەگەیاندووەو بەجێت نەهێناوە ﴿وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ﴾ وەخواتۆ دەپارێزێت لەخەڵکی (کەبت کوژن) ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ﴾ بێگومان خوا ڕێنموونی بێ بڕوایان ناکات ﴿٦٧﴾ ﴿قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی نامەدارەکان (ئەی ئەهلی کتاب) ﴿لَسْتُمْ عَلَىٰ شَيْءٍ﴾ ئێوە لەسەر هیچ شتێك نین ﴿حَتَّىٰ تُقِيمُوا التَّوْرَاةَ وَالْإِنْجِيلَ﴾ هەتا بەڕێك و ڕاستی پەیڕەوی تەورات و ئینجیل نەکەن ﴿وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ﴾ هەروەها ئەو قورئانەی کەهێنراوەتە خوارەوە بۆتان ﴿مِنْ رَبِّكُمْ﴾ لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ﴾ سوێند بەخوا زیاد ئەکات بۆ زۆریان ﴿مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ﴾ ئەوەی هێنراوەتە خوارەوە بۆت لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿طُغْيَانًا وَكُفْرًا﴾ سەرکەشی و بێ باوەڕیان (زیاد دەکات) ﴿فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ﴾ کەواتە خەم مەخۆ لەسەر کۆمەڵی بێ بڕوایان ﴿٦٨﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَالَّذِينَ هَادُوا﴾ و ئەوانەی بوون بەجولەکە ﴿وَالصَّابِئُونَ﴾ ئەستێرە پەرست یان فریشتە پەرستەکان ﴿وَالنَّصَارَىٰ﴾ وە شوێن کەوتوانی عیسی پێغەمبەر ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ﴾ هەر کەس لەوانە بڕوایان هێنا بێت بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ و بە ڕۆژی دوایی ﴿وَعَمِلَ صَالِحًا﴾ و کردەوەی چاکی کردبێت ﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ﴾ ئەوە نەهیچ مەترسیەکیان لەسەرە ﴿وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ وە نەخەفەت بار ئەبن (لەڕۆژی دوایی دا) ﴿٦٩﴾ ﴿لَقَدْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ سوێند بەخوا پەیمانی بەهێزمان وەرگرت لە بەنو ئیسرائیل ﴿وَأَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ رُسُلًا﴾ و چەند پێغەمبەرێکمان نارد بۆیان ﴿كُلَّمَا جَاءَهُمْ رَسُولٌ﴾ هەر جارێك پێغەمبەرێکیان بۆ بهاتایە ﴿بِمَا لَا تَهْوَىٰ أَنْفُسُهُمْ﴾ بە هەر فەرمانێ کە بەدڵیان نەبوایە ﴿فَرِيقًا كَذَّبُوا﴾ دەستەیەکیان بەدرۆزن دائەنان ﴿وَفَرِيقًا يَقْتُلُونَ﴾ وە دەستەیەکیشیان دەکوشتن ﴿٧٠﴾

﴿وحسبوا ألا تكون فتنة﴾ وایان دەزانی کەتۆڵە و سزا دووچاریان نابێت ﴿فعموا وصموا﴾ جا بۆیە کوێرو کەڕبوون (لەئاست بیستن و بینینی هەق) ﴿ثم تاب الله عليهم﴾ لە پاشان خوا تەوبەو گەڕانەوەی لێ وەرگرتن ﴿ثم عموا وصموا كثير منهم﴾ ئەمجا لەپاش ئەوە زۆر بەیان کوێرو کەڕبوون (لەبیستن و بینینی بەڵگەو ئایەتەکانی خوا) ﴿والله بصير بما يعملون﴾ وە خوا بینەرە بەهەر کردەوەیەك کەدەیکەن ﴿٧١﴾ ﴿لقد كفر الذين قالوا﴾ سوێند بێت بێ باوەڕبوون ئەوانەی کەووتیان ﴿إن الله هو المسيح ابن مريم﴾ بێگومان خوا مەسیحی کوڕی مەریەمە ﴿وقال المسيح يا بني إسرائيل﴾ لەکاتێکدا مەسیح (کاتێك ڕەوانەکرا) ووتی ئەی بەنو ئیسرائیل ﴿اعبدوا الله ربي وربكم﴾ تەنها خوا بپەرستن کە پەروەردگاری من و ئێوەشە ﴿إنه من يشرك بالله﴾ بەڕاستی هەر کەس هاوبەش بۆخوا دابنێت ﴿فقد حرم الله عليه الجنة﴾ ئەوە بێگومان خوا بەهەشتی لێ حەرام کردووە ﴿ومأواه النار﴾ وە جێگا و شوێنی ئاگر دەبێت ﴿وما للظالمين من أنصار﴾ وە بۆ ئەو ستەم کارانە هیچ یارمەتی دەرێك نی یە ﴿٧٢﴾ ﴿لقد كفر الذين قالوا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بێ باوەڕبوون ئەوانەی کەووتیان ﴿إن الله ثالث ثلاثة﴾ بێگومان خوا یەکێکە لەو سێ خوا (کەبریتین لەپەروەردگارو عیسی و دایکی) ﴿وما من إله إلا إله واحد﴾ (لەکاتێکدا) هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە بێجگە لەتەنیا خوایەك ﴿وإن لم ينتهوا عما يقولون﴾ وە ئەگەر واز نەهێنن لەو ووتە ناڕەواو بەدانە ﴿ليمسن الذين كفروا منهم﴾ سوێند بەخوا دووچاری ئەوانەیان ئەبێت کەبێ باوەڕبوون ﴿عذاب أليم﴾ سزایەکی بەئازارو سەخت ﴿٧٣﴾ ﴿أفلا يتوبون إلى الله﴾ دەی ئایا بۆ تۆبە ناکەن و ناگەڕێنەوە بۆلای خوا؟ ﴿ويستغفرونه﴾ و داوای لێبوردنی لێ ناکەن؟ ﴿والله غفور رحيم﴾ لەکاتێکدا خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٧٤﴾ ﴿ما المسيح ابن مريم إلا رسول﴾ مەسیحی کوڕی مەریەم هیچ نی یە جگە لەپێغەمبەری خوا ﴿قد خلت من قبله الرسل﴾ بێگومان لەپێش ئەوەوە چەندەها پێغەمبەر بوون ﴿وأمه صديقة﴾ دایکیشی ئافرەتێکی زۆر ڕاست گۆیە ﴿كانا يأكلان الطعام﴾ هەردووکیان خواردنیان دەخوارد (واتە خوانین) ﴿انظر كيف نبين لهم الآيات﴾ سەرنج بدە چۆن ئایەت و بەڵگەکان ڕوون دەکەینەوە بۆیان ﴿ثم انظر﴾ پاشان سەیرکە ﴿أنى يؤفكون﴾ چۆن لا دەدرێن لەحەق بەرەو بەتاڵ دەڕۆن ﴿٧٥﴾ ﴿قل أتعبدون من دون الله ما﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا ئێوە بێجگە لەخوا شتێك دەپەرستن؟ ﴿لا يملك لكم ضرا ولا نفعا﴾ کە هیچ زەرەرو سوودێکی نی یە بۆتان ﴿والله هو السميع العليم﴾ وە خوا هەر خۆی بیسەری زانایە ﴿٧٦﴾ ﴿قل يا أهل الكتاب﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی نامەدارەکان ﴿لا تغلوا في دينكم﴾ زیادە ڕۆی مەکەن لەئاینەکەتاندا ﴿غير الحق﴾ جگە لەوە نەبێت کەڕاست وحەقە ﴿ولا تتبعوا أهواء قوم﴾ و شوێن ئارەزووی کەسانێك مەکەون ﴿قد ضلوا من قبل﴾ کەبەڕاستی پێشتر گومڕاو سەرلێ شێواو بوون ﴿وأضلوا كثيرا﴾ وە زۆر کەسیشیان گومڕاکرد ﴿وضلوا عن سواء السبيل﴾ وە خۆشیان گومڕابوون و لایاندا لەڕێگای ڕاست ﴿٧٧﴾

﴿لُعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ نەفرین کرالەوانەی بێ بڕوابوون ﴿مِن بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ لەبەرەونەوەی ئیسرائیل ﴿عَلَىٰ لِسَانِ دَاوُودَ﴾ لەسەر زمانی داوود ﴿وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ﴾ ولەسەر زمانی عیسای کوڕی مەریەمیش ﴿ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوا﴾ ئەو نەفرینەش لەبەر ئەوە بوو سەرپێچیان کرد ﴿وَّكَانُوا يَعْتَدُونَ﴾ و هەمیشە دەست درێژیان دەکرد ﴿٧٨﴾ ﴿كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ﴾ ئەوانە بەرگری یەکتری یان نەدەکرد ﴿عَن مُّنكَرٍ فَعَلُوهُ﴾ لەهەر کارێکی بێزراو ناشەرعی کەدەیانکرد ﴿لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ﴾ بێگومان زۆر بەدبوو ئەوەی کەئەیانکرد ﴿٧٩﴾ ﴿تَرَىٰ كَثِيرًا مِّنْهُمْ﴾ ئەبینی (ئەی موحەممەد ﷺ) زۆر بەیان ﴿يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ دۆستایەتی ئەکەن لەگەڵ ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿لَبِئْسَ مَا قَدَّمَتْ لَهُمْ أَنفُسُهُمْ﴾ بێگومان زۆر بەد و خراپە ئەوەی کەپێشیان خست بۆخۆیان (وکردویانە) ﴿أَن سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ﴾ کە هۆی خەشم و قینی خوا بوو لێیان ﴿وَفِي الْعَذَابِ هُمْ خَالِدُونَ﴾ وە ئەوانە لەسزای دۆزەخدا بێ بڕانەوە دەمێننەوە ﴿٨٠﴾ ﴿وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ وە ئەگەر ئەوانە بڕوایان بهێنایە بەخوا ﴿وَالنَّبِيِّ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ﴾ وە بە پێغەمبەرو بەو بەرنامەیەی کەنێراوەتە خوارەوە بۆ سەری ﴿مَا اتَّخَذُوهُمْ أَوْلِيَاءَ﴾ ئەو بێ بڕوایانەیان نەدەکرد بەدۆست و خوشەویستی خۆیان ﴿وَلَٰكِنَّ كَثِيرًا مِّنْهُمْ﴾ بەلام زۆر بەیان ﴿فَاسِقُونَ﴾ لەئاین دەرچوون و یاخین لەخوا ﴿٨١﴾ ﴿لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِّلَّذِينَ آمَنُوا﴾ سوێند بێت دەبینیت (ئەی موحەممەد ﷺ) خراپترینی خەڵکی بۆ دوژمنایەتی لەگەڵ بڕواداران دا ﴿الْيَهُودَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ جوولەکە و هاوبەش دانەرانن ﴿وَلَتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُم مَّوَدَّةً لِّلَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە سوێند بێت دەبینیت نزیکترینیان لەخۆشەویستی بۆ بڕواداران ﴿الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصَارَىٰ﴾ ئەوانەن کەدەیان ووت بێگومان ئێمە گاوورین ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ مِنْهُمْ قِسِّيسِينَ وَرُهْبَانًا﴾ ئەوەش لەبەر ئەوەیە بێگومان لە ناویاندا قەشەو گۆشەگیرانێك هەن ﴿وَأَنَّهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ﴾ کە بەڕاستی ئەوان خۆیان بەزل و گەورە دانانێن ﴿٨٢﴾ ﴿وَإِذَا سَمِعُوا﴾ هەر کاتێك گوێیان لێ بووایە ﴿مَا أُنزِلَ إِلَى الرَّسُولِ﴾ ئەو قورئانەی کە نێراوەتە خوارەوە بۆ پێغەمبەر ﷺ ﴿تَرَىٰ أَعْيُنَهُمْ﴾ دەبینی چاوەکانیان ﴿تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ﴾ لە فرمێسك (پڕدەبێ و) دەڕژێت ﴿مِمَّا عَرَفُوا مِنَ الْحَقِّ﴾ لەبەر ئەو ڕاستی یەی کە زانیویانە (و بۆیان دەرکەوتوە) ﴿يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا﴾ ئەڵێن ئەی پەروەردگارمان ئەوا ئێمە باوەڕمان هێنا (بەو قورئانەی ناردوتە خوارەوە بۆ موحەممەد) ﴿فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ﴾ دەتۆش لەگەڵ شایەتی دەران ناومان بنوسە و(لەگەڵ ئەواندا بمانژمێرە) ﴿٨٣﴾

﴿وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللَّهِ﴾ بۆچی دەبێ ئێمە باوەڕ نەهێنین بە خوا ﴿وَمَا جَاءَنَا مِنَ الْحَقِّ﴾ و بەوەی کە بۆمان هاتووە لە حەق و ڕاستی ﴿وَنَطْمَعُ أَنْ يُدْخِلَنَا رَبُّنَا﴾ لە کاتێکدا ئومێدمان وایێ پەروەردگارمان بمانخاتە ﴿مَعَ الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ﴾ ڕیزی پیاو چاکانەوە ﴿٨٤﴾ ﴿فَأَثَابَهُمُ اللَّهُ بِمَا قَالُوا﴾ جا خوا پاداشتیان ئەداتەوە بەهۆی ئەوەوە کە ووتیان ﴿جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ بەچەند باخێك کە ڕووبار بە ژێریاندا دەڕوات ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ دەمێننەوە تیایدا بەهەمیشەیی ﴿وَذَلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ﴾ وە ئەوەیە پاداشتی چاکە کاران ﴿٨٥﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان نەهێناو ئایەتەکانی ئێمەیان بە درۆ دەزانی ﴿أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ﴾ ئەوانەن هاوەڵانی دۆزەخ ﴿٨٦﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَا تُحَرِّمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ﴾ ئەو شتە پاك و خۆشانەی کە خوا حەڵاڵی کردوە بۆتان یاساغی مەکەن لە خۆتان ﴿وَلَا تَعْتَدُوا﴾ و سنوور مەشکێنن ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ﴾ چونکە بێگومان خوا سنوور شکێنەرانی خۆش ناوێت ﴿٨٧﴾ ﴿وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ﴾ بخۆن لەو ڕزق و ڕۆزیانەی کە خوا پێی بەخشیوون ﴿حَلَالًا طَيِّبًا﴾ کە حەڵاڵ و پاکن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ﴾ خۆتان بپارێزن و بترسن لەو خوایەی کە ئێوە باوەڕتان پێ یەتی ﴿٨٨﴾ ﴿لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ﴾ خوا لێتان ناگرێت ﴿بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ﴾ ئەو سوێندانەتان کە نیازی دڵی لەگەڵدا نی یە ﴿وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ﴾ بەڵام لێ تان ئەگرێت (بە گوناهبارتان دادەنێ) ﴿بِمَا عَقَّدْتُمُ الْأَيْمَانَ﴾ بە(شکاندنی) سوێندێك کە بەنیازی دڵ داتان بەستبێت ﴿فَكَفَّارَتُهُ﴾ جا کەفارەتی (سڕینەوەی شکاندنی) ئەو سوێندانە ﴿إِطْعَامُ عَشَرَةِ مَسَاكِينَ﴾ خۆراك دانی (دە) هەژارە ﴿مِنْ أَوْسَطِ مَا تُطْعِمُونَ أَهْلِيكُمْ﴾ لە خۆراکێك مام ناوەندی کە بە منداڵ وخێزانی خۆتانی دەدەن ﴿أَوْ كِسْوَتُهُمْ﴾ یا پۆشاکی (دە) هەژار ﴿أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ﴾ یا ئازاد کردنی بەندەیەك ﴿فَمَنْ لَمْ يَجِدْ﴾ جائەوەی دەستی نەکەوت هیچ کام لەمانە ﴿فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ﴾ ئەوە سێ ڕۆژ بە ڕۆژوو بێت ﴿ذَلِكَ كَفَّارَةُ أَيْمَانِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ﴾ ئەوە(ی باسکرا) کەفارەتی سوێندەکانتانە کاتێك کە سوێندتان خوارد(و سوێندەکەتان شکاند) ﴿وَاحْفَظُوا أَيْمَانَكُمْ﴾ وە سوێندەکانتان بپارێزن ﴿كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ﴾ بەو جۆرە خوا ئایەتەکانی خۆی بە ڕوونی باسی ئەکات بۆتان ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ بۆ ئەوەی سوپاسی بکەن ﴿٨٩﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ﴾ بێگومان ئارەق و قومار و ئەو بەردانەی کە کراون بە بت ﴿وَالْأَزْلَامُ﴾ و ئەو پارچە دارانەی (کە بەکارئەهێنرێن بۆ دیاریکردنی بەش و چارەنووس) ﴿رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ﴾ ئەوانە پیسن و لە کردەوەی شەیتانن ﴿فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ کەواتە دوورکەونەوە لێی تارزگاربن ﴿٩٠﴾

﴿إِنَّمَا يُرِيدُ ٱلشَّيۡطَٰنُ﴾ بێگومـان شـەیتان هـەر ئـەوەی ئـەوێ ﴿أَن يُوقِعَ بَيۡنَكُمُ ٱلۡعَدَٰوَةَ وَٱلۡبَغۡضَآءَ﴾ کـە دوژمنایەتـی و کینـەو ڕق بخاتە ناوتانەوە﴿فِي ٱلۡخَمۡرِ وَٱلۡمَيۡسِرِ﴾ بەهۆی ئـارەق و قومارەوە ﴿وَيَصُدَّكُمۡ عَن ذِكۡرِ ٱللَّهِ وَعَنِ ٱلصَّلَوٰةِۖ﴾ وە بەرگریتـان بـکات لەیـادی خـودا و لەنوێـژ کـردن ﴿فَهَلۡ أَنتُم مُّنتَهُونَ﴾ دەی ئایـا ئێـوە وازدەهێنـن (لـەو خراپانـە)؟ ﴿٩١﴾ ﴿وَأَطِيعُواْ ٱللَّهَ﴾ وە فەرمانبـەر و گوێڕایەڵـی خوابـن ﴿وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَ﴾ وە فەرمانبەرو گوێڕایەڵی نێرراوە کەی بن ﴿وَٱحۡذَرُواْۚ﴾ و بترسـن (ئاگاداربن) ﴿فَإِن تَوَلَّيۡتُمۡ﴾ ئەمجا ئەگـەر ئێـوە ڕوو وەرگێـڕن و فەرمـان بـەری نەکـەن ﴿فَٱعۡلَمُوٓاْ﴾ ئـەوا بزانـن ﴿أَنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا﴾ بێگومان ئەوەی کە لەسـەر نێردراوەکەی ئێمە بێت ﴿ٱلۡبَلَٰغُ ٱلۡمُبِينُ﴾ تەنها ڕاگەیاندنی ڕوون و ئاشـکرای ئایینەکەیـە ﴿٩٢﴾ ﴿لَيۡسَ عَلَى ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ نەبـووەو نـی یـە لەسـەر ئەوانـەی کەبڕوایـان هێنـاوە ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وە کردەوە چاکەکانیان کـردووە ﴿جُنَاحٞ فِيمَا طَعِمُوٓاْ﴾ هیچ گوناهێك لەوەی خواردویانـە (ئـارەق و پـارەی قومار پێش حـەرام کردنیان) ﴿إِذَا مَا ٱتَّقَواْ﴾ ئەگـەر خۆیان پاراستبێت (لـەو چەرخەدا لەوەی کە حـەرام بووە لە سـەریان) ﴿وَّءَامَنُواْ﴾ وە باوەڕداربووبن ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ و کـردەوە چاکەکانیـان کردبێـت ﴿ثُمَّ ٱتَّقَواْ﴾ پاشـان خۆیان پاراستبێت (لـەوەی کە حـەرام کرابێت) ﴿وَّءَامَنُواْ﴾ و بڕواشـیان هەبوبێـت (بەوەی کە هاتبێـت لە لایەن خواوە) ﴿ثُمَّ ٱتَّقَواْ﴾ پاشـان بەردەوام بووبن لەسـەر خۆ پاریزی ﴿وَّأَحۡسَنُواْۚ﴾ و چاکەکانیشیان بەچاکی کردبێت ﴿وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ وە خـوا ئـەو چاکەکارانـەی خـۆش دەوێـت ﴿٩٣﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئـەی ئەوانـەی بڕواتـان هێنـاوە ﴿لَيَبۡلُوَنَّكُمُ ٱللَّهُ﴾ سوێند بە خوا، خوا تاقیتان دەکاتەوە﴿بِشَيۡءٖ مِّنَ ٱلصَّيۡدِ﴾ بە هەندێك نێچیر ﴿تَنَالُهُۥٓ أَيۡدِيكُمۡ وَرِمَاحُكُمۡ﴾ کە بەدەست دەیانگرن و بە ڕمەکانتان ڕاویان دەکەن﴿لِيَعۡلَمَ ٱللَّهُ مَن يَخَافُهُۥ بِٱلۡغَيۡبِۚ﴾ تا خوا دەری بخات کێ لێ ی دەترسێت بە پەنهانی ﴿فَمَنِ ٱعۡتَدَىٰ بَعۡدَ ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا هەرکەس دەست درێژی بکات دوای ئـەو (هـەواڵ پێدانە) ﴿فَلَهُۥ عَذَابٌ أَلِيمٞ﴾ ئەوە بۆی هەیە سـزایەکی بەئـازار ﴿٩٤﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَقۡتُلُواْ ٱلصَّيۡدَ﴾ نێچیر مەکوژن ﴿وَأَنتُمۡ حُرُمٞۚ﴾ لە کاتێکدا ئێوە لە ئیحرامدان ﴿وَمَن قَتَلَهُۥ مِنكُم مُّتَعَمِّدٗا﴾ وە ئەوەتان بەدەستی ئەنقەست بیکوژێت ﴿فَجَزَآءٞ مِّثۡلُ مَا قَتَلَ﴾ ئەوە لەسەریەتی سـەر بڕینی وێنـەی ئـەوەی کـە کوشتویەتی ﴿مِنَ ٱلنَّعَمِ﴾ لـە ئـاژاڵ و مـاڵات ﴿يَحۡكُمُ بِهِۦ﴾ ئـەو بڕیارە بـدەن (نێچیرەکە لـە بەرانبـەرچ ئاژەڵێکدایە) ﴿ذَوَا عَدۡلٖ مِّنكُمۡ﴾ دوو پیاوی موسـڵمانی چـاك لەخۆتان ﴿هَدۡيَۢا بَٰلِغَ ٱلۡكَعۡبَةِ﴾ بـە شـێوەی قوربانـی بگاتـە کەعبـە (و لـەوێ بیـکات بەقوربانـی) ﴿أَوۡ كَفَّٰرَةٞ طَعَامُ مَسَٰكِينَ﴾ یـان بە ئەندازەی نرخی قوربانیەکە خۆراك بـدات بە چەند هەژارێك ﴿أَوۡ عَدۡلُ ذَٰلِكَ صِيَامٗا﴾ یـان بەقەدەر ئەو خۆراکدانە ڕۆژوو بگرێت ﴿لِّيَذُوقَ وَبَالَ أَمۡرِهِۦۗ﴾ بۆ ئـەوەی بچێژێت تۆباڵی کارەکەی ﴿عَفَا ٱللَّهُ عَمَّا سَلَفَۚ﴾ خوا خۆش بووە لەوەی کە تێپەڕی و بەسـەرچوو ﴿وَمَنۡ عَادَ﴾ بەڵام هەرکەسێك بگەڕێتـەوە (بـۆ سـەر ئـەو کردەوەیـە) ﴿فَيَنتَقِمُ ٱللَّهُ مِنۡهُۚ﴾ ئـەوا خـوا تۆڵـەی بـە تینـی لـێ دەسێنێت ﴿وَٱللَّهُ عَزِيزٞ ذُو ٱنتِقَامٍ﴾ وەخوا زاڵە و خاوەنی تۆڵەی بەتینە ﴿٩٥﴾

﴿أحل لكم صيد البحر وطعامه﴾ ڕاو(ی نێچیر) و خواردەمەنی دەریایی حەڵاڵکراوە بۆتان ﴿متاعا لكم وللسيارة﴾ تا ئێوە و گەشتیارەکان سوودی لێ وەربگرن ﴿وحرم عليكم صيد البر﴾ وڕاو(نێچیری) کێوی و ووشکایی یاساغ کراوە لێتان ﴿ما دمتم حرما﴾ تا لە ئیحرامدا بن ﴿واتقوا الله الذي﴾ لە (بێفەرمانی) ئەو خوایە بترسن کە﴿إليه تحشرون﴾ هەر بۆ لای ئەو کۆدەکرێنەوە (لە ڕۆژی دوایی دا) (٩٦) ﴿جعل الله الكعبة البيت الحرام﴾ خوا کەعبە کە (بیت الحرام)ە دایناوە تاوەکو (جێگای) ﴿قياما للناس﴾ ڕاوەستانی کاروباری دین ودونیای خەڵکی بێت ﴿والشهر الحرام والهدي والقلائد﴾ وە هەروەها مانگە یاساغەکان (کە جەنگ تیایاندا حەرامە)و قوربانیە دیاری نەکراوەکان و قوربانیە دیاری کراوەکانیشی داناوە﴿ذلك لتعلموا أن الله﴾ ئەوەش بۆ ئەوەی کە بزانن بەڕاستی خوا ﴿يعلم ما في السماوات وما في الأرض﴾ ئەزانێت و بە ئاگایە کە چی وا لە ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وأن الله بكل شيء عليم﴾ وە بێگومان خوا بە هەموو شتێك زانایە (٩٧) ﴿اعلموا أن الله شديد العقاب﴾ باش بزانن کە بەڕاستی خوا تۆڵەی زۆر بە تینە (بۆ یاخیان) ﴿وأن الله غفور رحيم﴾ وە بەڕاستی خوا لێبووردەی میهرەبانە (بۆ تۆبەکاران) (٩٨) ﴿ما على الرسول إلا البلاغ﴾ نێردراوەکەی خوا (موحەممەد ﷺ)هیچی لەسەر نی یە بێجگە لە ڕاگەیاندن نەبێت ﴿والله يعلم ما تبدون وما تكتمون﴾ وە خوا دەزانێت بەوەی دەری دەخەن بەوەش دەیشارنەوە (٩٩) ﴿قل لا يستوي الخبيث والطيب﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پیس و پاك وەك یەك نین ﴿ولو أعجبك﴾ هەرچەند سەرسامت بکات ﴿كثرة الخبيث﴾ زۆری پیسەکە ﴿فاتقوا الله﴾ کەواتە لەخوا بترسن ﴿يا أولي الألباب﴾ ئەی خاوەنانی ژیری و هۆشمەندان ﴿لعلكم تفلحون﴾ تا ڕزگار بین (١٠٠) ﴿يا أيها الذين آمنوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە﴿لا تسألوا عن أشياء﴾ پرسیار مەکەن لە شتانێك ﴿إن تبد لكم تسؤكم﴾ ئەگەر ئاشکرا بکرێن بۆتان ناخۆش و خراپ دەبێت بۆتان﴿وإن تسألوا عنها﴾ وە ئەگەر پرسیار بکەن دەربارەیان ﴿حين ينزل القرآن تبد لكم﴾ کاتێك قورئان دەنێردرێتە خوارەوە، بۆتان ئاشکرا دەکرێن ﴿عفا الله عنها﴾ خوا خۆش بووە لەو پرسیارانەی لەوە و پێش ﴿والله غفور حليم﴾ وە خوا زۆر لێبووردەی لەسەرخۆیە (١٠١) ﴿قد سألها قوم﴾ بێگومان ئەو (جۆرە) پرسیارانەیان کرد کۆمەڵێك ﴿من قبلكم﴾ پێش ئێوە﴿ثم أصبحوا بها كافرين﴾ پاشان بێ بڕوا بوون بەهۆی ئەو پرسیارانەوە. (١٠٢) ﴿ما جعل الله﴾ خوا دای نەناوە و بڕیاری نەداوە (بۆ بتپەرست وهاوەڵدانەران کە حەرامی بکەن لەسەرخۆیان وجێی بهێڵن بۆ بتەکانیان وسوودیان لێ وەرنەگرن) ﴿من بحيرة﴾ لەبەحیرە: (ووشترێك بوو پێنج سکی بکردایەو پێنجەم نێر بوایە، ئەو کاتە گوێچکەیان لەت دەکرد و بەرەڵایان دەکرد) ﴿ولا سائبة﴾ و سائیبە: (ووشترێك بوو کە دە تا دوانزە سکی بکردایە هەموو مێینە بوایە) ﴿ولا وصيلة﴾ و وەصیلە: (ووشترێك بوو یەکەم و دووەم سکی مێینە بوایە) ﴿ولا حام﴾ و حام: (ووشترێکی نێر بوو کە لە پشتی ئەو دە سك پەیدا ببوایە) ﴿ولكن الذين كفروا﴾ بەڵام ئەوانەی بێ باوەڕبوون ﴿يفترون على الله الكذب﴾ درۆ بە دەم خواوە هەڵئەبەستن ﴿وأكثرهم لا يعقلون﴾ و زۆربەیان ژیر نین (نەزانن) (١٠٣)

﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا﴾ وەکاتێك کە بوترێ پێیان وەرن ﴿إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ بۆ لای ئەو قورئانەی کە خوا ناردویەتیە خوارەوە ﴿وَإِلَى الرَّسُولِ﴾ و بۆ لای پێغەمبەر ﷺ ﴿قَالُوا حَسْبُنَا﴾ دەڵێن بەسمانە ﴿مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا﴾ ئەو(ئاینەی) کەباوك و باپیرانمان لەسەری بوون ﴿أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ﴾ ئایا(چاویان لێ دەکەن) ئەگەر لە حاڵێکدا باو باپیرانیشیان ﴿لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ﴾ هیچ شتێکیان نەزانیبێ وگومڕابووبن ﴿١٠٤﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿عَلَيْكُمْ أَنفُسَكُمْ﴾ هۆشتان بەخۆتانەوە بێت ﴿لَا يَضُرُّكُم مَّن ضَلَّ﴾ زیانتان پێ ناگەیەنێت ئەوەی گومڕا بووە ﴿إِذَا اهْتَدَيْتُمْ﴾ ئەگەر ئێوە لەسەر ڕێی ڕاست بن (بەرگری کردن لەخراپە بەشێکە لە ڕێنموونی وەرگرتن) ﴿إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا﴾ هەر بۆلای خوایە گەڕانەوەی هەموتان بە گشتی ﴿فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەمجا هەواڵتان پێ ئەدا بەهەر کردەوەیەك کە کردووتانە ﴿١٠٥﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿شَهَادَةُ بَيْنِكُمْ﴾ شایەتی بدەن لە نێوانتاندا ﴿إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ﴾ کاتێك کەمردنی هەرکامتان نزیك بوویەوە ﴿حِينَ الْوَصِيَّةِ﴾ لەکاتی وەسیەت کردنتاندا ﴿اثْنَانِ ذَوَا عَدْلٍ مِّنكُمْ﴾ دوو کەسی دادپەروەر لەخۆتان (موسوڵمان بن) ﴿أَوْ آخَرَانِ مِنْ غَيْرِكُمْ﴾ یان دوو کەسی تر جگەلە خۆتان (کافرین) ﴿إِنْ أَنتُمْ ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ ئەگەر ئێوە بەسەفەر ڕۆشتبوون بە وولاتدا ﴿فَأَصَابَتْكُم مُّصِيبَةُ الْمَوْتِ﴾ و بەڵای مردنتان تووش هات ﴿تَحْبِسُونَهُمَا مِن بَعْدِ الصَّلَاةِ﴾ (دوو شایەتەکە) ڕاگرن لەپاش نوێژ (ی عەسر) ﴿فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ﴾ دەبێ سوێند بخۆن بەخوا ﴿إِنِ ارْتَبْتُمْ﴾ ئەگەر گومانتان بوو (لە ڕاستی و پاکی یان) ﴿لَا نَشْتَرِي بِهِ ثَمَنًا﴾ ئێمە(سوێند خواردنمان) بەخوا ناگۆڕینەوە بەهیچ نرخێك ﴿وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ﴾ باشایەتی بۆدراوەکە خزم و نزیکیش بێت ﴿وَلَا نَكْتُمُ شَهَادَةَ اللَّهِ﴾ وە شایەتی (دان بۆ) خوا ناشارینەوە ﴿إِنَّا إِذًا لَّمِنَ الْآثِمِينَ﴾ بێگومان (ئەگەر شایەتییەکەمان شاردەوە) کەواتە بەڕاستی لە گوناهباران دەبین ﴿١٠٦﴾ ﴿فَإِنْ عُثِرَ عَلَىٰ﴾ ئەمجا ئەگەر زانرا (پاش سوێند خواردنیان) بەوەی ﴿أَنَّهُمَا اسْتَحَقَّا إِثْمًا﴾ کەئەو دوو شایەتە درۆیان کردوەو خۆیان تاوان بارکردووە ﴿فَآخَرَانِ يَقُومَانِ مَقَامَهُمَا﴾ ئەوە دوو کەسی تر لە شوێنی ئەواندا هەڵدەستن (بەسوێند خواردن) ﴿مِنَ الَّذِينَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْأَوْلَيَانِ﴾ لەوانەی کەشیاوو نزیکترین (لەمردووەکە) لەو دووانە ﴿فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ﴾ ئەمجا هەردووکیان سوێند بخۆن بە خوا ﴿لَشَهَادَتُنَا أَحَقُّ مِن شَهَادَتِهِمَا﴾ کەبەڕاستی شایەتیەکەی ئێمە ڕاسترە لە شایەتیەکەی ئەو دووانەی پێشوو ﴿وَمَا اعْتَدَيْنَا﴾ وە لەڕاستی لامان نەداوە (لەسوێند خواردنەکەماندا) ﴿إِنَّا إِذًا لَّمِنَ الظَّالِمِينَ﴾ بێگومان (ئەگەر لابدەین) ئەوکاتە ئێمە لەستەمکاران دەبین ﴿١٠٧﴾ ﴿ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ﴾ ئەو(جۆرە شایەتی دانە) نزیکترە ﴿أَن يَأْتُوا بِالشَّهَادَةِ عَلَىٰ وَجْهِهَا﴾ کە شایەتەکان هەڵسن بە شایەتیەکەیان بەشێوە ڕاستەکەی ﴿أَوْ يَخَافُوا أَن تُرَدَّ أَيْمَانٌ﴾ یا بترسن لە ڕەدکردنەوەی سوێندەکان (بۆخزمی نزیکی مردووەکە) ﴿بَعْدَ أَيْمَانِهِمْ﴾ دوای سوێند خواردنی ئەمان (واتە بە درۆ بخرێنەوە) ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاسْمَعُوا﴾ بترسن لە خوا و خۆتان بپارێزن و گوێڕایەڵی فەرمانی خوا بن ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ خوا ڕێنموونی کۆمەڵی لەسنوور دەرچوو ناکات ﴿١٠٨﴾

﴿يَوْمَ يَجْمَعُ اللَّهُ الرُّسُلَ﴾ لە ڕۆژێك (بترسن) خوا هەموو پێغەمبەران كۆدەكاتەوە ﴿فَيَقُولُ مَاذَا أُجِبْتُمْ﴾ ئەوسا پێیان دەفەرموێت چ وەڵامێكتان درایەوە؟ ﴿قَالُوا لَا عِلْمَ لَنَا﴾ دەڵێن هیچ زانیارییەكمان نییە ﴿إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ﴾ بێگومان تەنها تۆ ئاگاداری هەموو نهێنییەكانیت ﴿١٠٩﴾ ﴿إِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ﴾ (بیر بكەرەوە) كاتێك خوا بە عیسای كوڕی مەریەمی فەرموو ﴿اذْكُرْ نِعْمَتِي عَلَيْكَ وَعَلَىٰ وَالِدَتِكَ﴾ بیربكەرەوە لەچاكە و بەهرەی من بەسەر خۆت و دایكتەوە ﴿إِذْ أَيَّدْتُكَ بِرُوحِ الْقُدُسِ﴾ كاتێك كە پشتیوانیم لێ كردیت بە گیانی هەرە پیرۆز (جوبرەئیل) ﴿تُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا﴾ كاتێ لە بێشكەدا بوویت و بە گەورەییش قسەت لەگەڵ خەڵكیدا دەكرد ﴿وَإِذْ عَلَّمْتُكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَاةَ وَالْإِنْجِيلَ﴾ وە كاتێكیش فێری كتێب (ونووسین) و حیكمەت و تەورات و ئینجیلم كردیت ﴿وَإِذْ تَخْلُقُ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ بِإِذْنِي فَتَنْفُخُ فِيهَا﴾ وەبیربكەرەوە كاتێك بەفەرمانی من لەقوڕ شتێكت لە شێوەی باڵندە دروست دەكرد ﴿فَتَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِي﴾ دەست بەجێ بەفەرمانی من ئەبوو بە باڵندە ﴿وَتُبْرِئُ الْأَكْمَهَ وَالْأَبْرَصَ بِإِذْنِي﴾ وە بەفەرمانی من كوێری زكماك و بەڵەكیت چاك دەكردەوە ﴿وَإِذْ تُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِي﴾ وەكاتێ بەفەرمانی من مردووانت لە گۆڕ دەردەهێنا (بەزیندوو كراوەیی) ﴿وَإِذْ كَفَفْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَنْكَ﴾ وە بیربكەرەوە كاتێك بەرگری نەوەكانی ئیسرائیلم كردلێت (بتكوژن) ﴿إِذْ جِئْتَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ﴾ كاتێكیش موعجیزە ڕوونەكانت بۆهێنان ﴿فَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ﴾ جا ئەوانەیان كە بێ باوەڕبوون ووتیان ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ﴾ بەڕاستی ئەمە هیچ نی بە جگەلە جادوویەكی ئاشكرا نەبێت ﴿١١٠﴾ ﴿وَإِذْ أَوْحَيْتُ إِلَى الْحَوَارِيِّينَ﴾ وە (بیربكەرەوە) كاتێك خستمە دڵی هاوەڵە تایبەتیەكانت ﴿أَنْ آمِنُوا بِي وَبِرَسُولِي﴾ كەبڕوا بێنن بە من و بە پێغەمبەرەكەم (عیسی) ﴿قَالُوا آمَنَّا وَاشْهَدْ بِأَنَّنَا مُسْلِمُونَ﴾ ئەوانیش ووتیان: ئەوا بڕوامان هێنا و تۆش شایەت بە كە بێگومان ئێمە موسڵمانین ﴿١١١﴾ ﴿إِذْ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ﴾ كاتێك حەواریەكان ووتیان: ئەی عیسای كوڕی مەریەم ﴿هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ﴾ ئایا پەروەردگاری تۆ دەتوانێت ﴿أَنْ يُنَزِّلَ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ﴾ لەئاسمانەوە خوانێكمان بۆ بنێرێتە خوارەوە ﴿قَالَ اتَّقُوا اللَّهَ﴾ (عیسا) ووتی لەخوا بترسن ﴿إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕدارن ﴿١١٢﴾ ﴿قَالُوا نُرِيدُ أَنْ نَأْكُلَ مِنْهَا﴾ (حەواریەكان) ووتیان دەمانەوێت لێی بخۆین ﴿وَتَطْمَئِنَّ قُلُوبُنَا﴾ ودڵمان ئارام بێ و دڵنیابین (كەپێغەمبەریت) ﴿وَنَعْلَمَ أَنْ قَدْ صَدَقْتَنَا﴾ وەبزانین كە بێگومان ڕاستت لەگەڵ كردوین (لەوەی كەپێت ڕاگەیاندین) ﴿وَنَكُونَ عَلَيْهَا مِنَ الشَّاهِدِينَ﴾ ئێمەش ببین بەشایەت لەسەری (بۆئەوانەی ئامادەنین) ﴿١١٣﴾

﴿قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ﴾ عیسای کوڕی مەریەم فەرمووی ﴿اللَّهُمَّ رَبَّنَا أَنزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِّنَ السَّمَاءِ﴾ ئەی خوای پەروەردگارمان لەئاسمانەوە خوانێکمان بۆ بنێرە خوارەوە ﴿تَكُونُ لَنَا عِيدًا لِّأَوَّلِنَا وَآخِرِنَا﴾ تا ببێت بە جەژن بۆ ئێستامان و نەوەکانی داهاتووشمان ﴿وَآيَةً مِّنكَ﴾ وەموعجیزە و بەلگەیەك بێت لەلایەن تۆوە ﴿وَارْزُقْنَا وَأَنتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ﴾ وە ڕزق و ڕۆزیمان پێ ببەخشە چونکە تۆ باشترینی هەموو ڕۆزی دەرانی ﴿١١٤﴾ ﴿قَالَ اللَّهُ إِنِّي مُنَزِّلُهَا عَلَيْكُمْ﴾ خوای گەورە فەرموی: بە ڕاستی من ئەو خوانە دەنێرمە خوارەوە بۆتان ﴿فَمَن يَكْفُرْ بَعْدُ مِنكُمْ﴾ ئەمجا هەر کەس لەئێوە بێ بڕوا و نا سوپاس بێت لە پاش ئەوە ﴿فَإِنِّي أُعَذِّبُهُ عَذَابًا﴾ ئەوە بێگومان سزایەکی ئەدەم ﴿لَّا أُعَذِّبُهُ أَحَدًا مِّنَ الْعَالَمِينَ﴾ کە سزای هیچ کەسی پێ نادەم لەجیهانیان ﴿١١٥﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ﴾ وە(بیر بکەرەوە) کاتێك خوا دەفەرمووێ (لەڕۆژی دواییدا) ئەی عیسای کوڕی مەریەم ﴿أَأَنتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ﴾ ئایا تۆ ووتووتە بە خەلکی ﴿اتَّخِذُونِي وَأُمِّيَ إِلَٰهَيْنِ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ کەمن و دایکم بەدوو پەرستراو دابنێن (وبمانپەرستن) لەجیاتی خوا؟ ﴿قَالَ سُبْحَانَكَ﴾ (عیسای) ووتی: پاك و بێگەردی بۆ تۆ ئەی خوایە ﴿مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقٍّ﴾ نابێت و ناگونجێت بۆ من شتێك بلێم کە بە هیچ شێوەیەك مافی من نی یە ﴿إِن كُنتُ قُلْتُهُ﴾ ئەگەر من ئەو قسەیەم کردبێت ﴿فَقَدْ عَلِمْتَهُ﴾ ئەوە بەڕاستی تۆ ئاگات لێ یە ﴿تَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِي﴾ چونکە تۆ ئەوەی لە نەفسم دایە دەیزانی ﴿وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ﴾ بەلام من نازانم و بێ ئاگام لەوەی کە لەنەفسی تۆدایە ﴿إِنَّكَ أَنتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ﴾ بەڕاستی تەنها تۆ زانای تەواوی بە هەموو نهێنی یەك ﴿١١٦﴾ ﴿مَا قُلْتُ لَهُمْ﴾ هیچم پێ نەوتوون ﴿إِلَّا مَا أَمَرْتَنِي بِهِ﴾ بێجگەلەوە نەبێت کە تۆ فەرمانت پێ کردووم ﴿أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ﴾ کە بەندایەتی خوا بکەن کەپەروەردگاری من و ئێوەیشە ﴿وَكُنتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَّا دُمْتُ فِيهِمْ﴾ و من شایەت و چاودێر بووم بە سەریانەوە تا لە ناویاندا بووم ﴿فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي﴾ ئەمجا کاتێك تۆ منت بردەوە (و بەرزت کردمەوە بۆ ئاسمان) ﴿كُنتَ أَنتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ﴾ هەر خۆت چاودێر بووی بەسەریانەوە ﴿وَأَنتَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾ وەخۆت ئاگادار و شایەتی بەسەر هەموو شتێکەوە ﴿١١٧﴾ ﴿إِن تُعَذِّبْهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ﴾ ئەگەر سزایان بدەیت، ئەوە بێگومان بەندەی خۆتن ﴿وَإِن تَغْفِرْ لَهُمْ﴾ وەئەگەر لێشیان خۆش ببی ﴿فَإِنَّكَ أَنتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ ئەوە بێگومان تەنها خۆتی بەدەستەلاتی کاردروست ﴿١١٨﴾ ﴿قَالَ اللَّهُ﴾ خوای گەورە فەرمووی: ﴿هَٰذَا يَوْمُ يَنفَعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ﴾ ئەمە ڕۆژێکە ڕاستبێژان ڕاستیەکەیان کەلکیان پێدەگەیەنێ ﴿لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ بەهەشتانێکیان بۆ هەیە کە ڕووبارەکان بەژێریاندا دەڕۆن ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ ئەمێننەوە تیایدا بە هەمیشەیی ﴿رَّضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ﴾ خوا ڕازی بووە لێیان و ئەوانیش لە خوا ڕازی بوون ﴿ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ ئەوەیە سەرکەوتنی زۆر گەورە ﴿١١٩﴾ ﴿لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ هەر بۆ خوایە خاوەندارێتی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَمَا فِيهِنَّ﴾ و هەرچیشیان تێدایە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە تەنها ئەو بەسەر هەموو شتێکدا بە توانا و دەسەلاتدارە ﴿١٢٠﴾

سورەتی ﴿ الأنعام ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشەندەی میهرەبان

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ هەموو سوپاس و ستایشێ هەربۆ ئەو خوایەی ئاسمانەکان و زەوی دروستکردووە ﴿وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ﴾ وە تاریکی یەکان و ڕووناکی داناوە ﴿ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ﴾ ئەمجا ئەوانەی بێ باوەڕ بوون هاوتا و هاوبەش بۆ پەروەردگاریان بڕیار دەدەن ﴿١﴾ ﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ﴾ خوا ئەو زاتەیە کەئێوەی لەقوڕ دروست کردووە ﴿ثُمَّ قَضَىٰ أَجَلًا﴾ پاشان کاتێکی دیاری کردووە(بۆ مردن) ﴿وَأَجَلٌ مُسَمًّى عِنْدَهُ﴾ وە کاتێکی دیاری کراویش لای خوای گەورە دانراوە (بۆ قیامەت) ﴿ثُمَّ أَنْتُمْ تَمْتَرُونَ﴾ کەچی دوا ئەوەش ئێوە بەگومانن ﴿٢﴾ ﴿وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَاوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ﴾ وەتەنها ئەو خوایە (بالادەست و پەرستراوە) لەئاسمانەکان ولەزەویدا ﴿يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ﴾ نهێنی و ئاشکراتان دەزانێ و بە هەموو کردەوەیەکیش کەدەیکەن ئاگادارە ﴿٣﴾ ﴿وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ﴾ وە هەر بەڵگەو نیشانەیەك لەبەڵگە ونیشانەکانی پەروەردگاریان بۆ بێت ﴿إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ﴾ ئەوان ڕووی لێ وەردەگێرن ﴿٤﴾ ﴿فَقَدْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ﴾ بەڕاستی کاتێك قورئانیان بۆ هات بە درۆیان دانا ﴿فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ﴾ جا لەمەو پاش بۆیان دێت ﴿أَنْبَاءُ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ هەواڵی ئەو شتانەی کەئەوان گاڵتەیان پێدەکرد ﴿٥﴾ ﴿أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ﴾ ئایا نەیان دیوە (نەیان زانیوە) لەپێش ئەوانەوە چەند گەل و نەوەمان لەناو بردووە ﴿مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ دەسەلاتمان پێدا بوون لەزەویدا ﴿مَا لَمْ نُمَكِّنْ لَكُمْ﴾ بەشێوەیەك کە بە ئێوەمان نەدابوو ﴿وَأَرْسَلْنَا السَّمَاءَ عَلَيْهِمْ مِدْرَارًا﴾ و بارانی پەیتاپەیتامان بەسەردا باراندن ﴿وَجَعَلْنَا الْأَنْهَارَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمْ﴾ وە جۆگەو ڕووبارەکانمان وا لێ کرد بوو کە بەبن باخ و کۆشکەکانیاندا دەڕۆیشت ﴿فَأَهْلَكْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ﴾ لەناو مان بردن بە هۆی گوناهەکانیانەوە ﴿وَأَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ﴾ وە لە دوای ئەوان دروستمان کرد ﴿قَرْنًا آخَرِينَ﴾ گەل و نەوەیەکی تر ﴿٦﴾ ﴿وَلَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا﴾ وە ئەگەر نامەیەکی نوسراومان بناردایەتەخوارەوە بۆت ﴿فِي قِرْطَاسٍ﴾ لەناو کاغەزێکدا بوایە ﴿فَلَمَسُوهُ بِأَيْدِيهِمْ﴾ و دەستیشیان لێ بدایە ﴿لَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێگومان ئەوانەی بێ باوەڕ بوون دەیان ووت ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ﴾ ئەمە تەنها جادوویەکی ئاشکرایە ﴿٧﴾ ﴿وَقَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ﴾ وە دەیان ووت: بۆچی فریشتەیەك نەنێرراوەتە خوارەوە بۆسەری (بیبینین) ﴿وَلَوْ أَنْزَلْنَا مَلَكًا﴾ ئەگەر فریشتەیەکمان بناردایەتە خوارەوە ﴿لَقُضِيَ الْأَمْرُ﴾ بێگومان کارتەواو دەبوو (لەناو بردنیان جێ بەجێ دەکرا) ﴿ثُمَّ لَا يُنْظَرُونَ﴾ پاشان مۆڵەت نەئەدران ﴿٨﴾

﴿وَلَوۡ جَعَلۡنَٰهُ مَلَكٗا﴾ ئەگەر ئەو (پێغەمبەرە) مان بکردایە بەفریشتەیەك ﴿لَّجَعَلۡنَٰهُ رَجُلٗا﴾ بێگومان دەمانگۆڕا بە وێنەی پیاوێك (تابیبینن وقسەی لەگەڵ بکەن) ﴿وَلَلَبَسۡنَا عَلَيۡهِم مَّا يَلۡبِسُونَ﴾ و بێگومان لێمان دەشێواندن وەك چۆن خۆیان لە خۆیان دەشێواند ﴿٩﴾ ﴿وَلَقَدِ ٱسۡتُهۡزِئَ بِرُسُلٖ مِّن قَبۡلِكَ﴾ سوێندبێ بێگومان گاڵتە کراوە بە پێغەمبەرانی پێش تۆیش ﴿فَحَاقَ بِٱلَّذِينَ سَخِرُواْ مِنۡهُم﴾ سەرئەنجام بۆ ئەوانەیان گاڵتەیان دەکرد دابەزی و دەوری دان ﴿مَّا كَانُواْ بِهِۦ يَسۡتَهۡزِءُونَ﴾ تۆڵەی ئەوەی گاڵتەیان پێدەکرد (لەسزای سەخت) ﴿١٠﴾ ﴿قُلۡ سِيرُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بڕۆن و بگەڕێن بە زەویدا ﴿ثُمَّ ٱنظُرُواْ﴾ پاشان سەرنج بدەن ﴿كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلۡمُكَذِّبِينَ﴾ سەر ئەنجامی ئەوانەی بەڵگەکانی خوایان بەدرۆ دادەنا چۆن بووە ﴿١١﴾ ﴿قُل لِّمَن مَّا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا هی کێ یە ئەوەی لە ئاسمانەکان و زەویدا یە ﴿قُل لِّلَّهِۚ كَتَبَ عَلَىٰ نَفۡسِهِ ٱلرَّحۡمَةَۚ﴾ بڵێ تەنها بۆ خوایە کە بەزەیی و میهرەبانی پێویستی کردوە لەسەرخۆی ﴿لَيَجۡمَعَنَّكُمۡ إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان کۆتان دەکاتەوە لە ڕۆژی دوایی دا ﴿لَا رَيۡبَ فِيهِۚ﴾ کە هیچ گومان و دوودڵی تێدانی یە ﴿ٱلَّذِينَ خَسِرُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ﴾ ئەوانەی خۆیان دۆڕاندووە ﴿فَهُمۡ لَا يُؤۡمِنُونَ﴾ ئەوە ئەوانن کە بڕوا ناهێنن ﴿١٢﴾ ﴿وَلَهُۥ مَا سَكَنَ فِي ٱلَّيۡلِ وَٱلنَّهَارِۚ﴾ وە هەر بۆ خوایە ئەوەی ئارامی گرتووە لەشەو و ڕۆژدا ﴿وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡعَلِيمُ﴾ وە هەر ئەو بیسەری زانایە ﴿١٣﴾ ﴿قُلۡ أَغَيۡرَ ٱللَّهِ أَتَّخِذُ وَلِيّٗا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا؟ بێجگە لە خوا دۆست و پەرستراوێ تر بۆخۆم دانێم؟ ﴿فَاطِرِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ کەئەو بەدیهێنەری ئاسمانەکان و زەوییە ﴿وَهُوَ يُطۡعِمُ وَلَا يُطۡعَمُۗ﴾ ئەو خوایە ڕۆزی دەدات و ڕۆزی پێ نادرێ ﴿قُلۡ إِنِّيٓ أُمِرۡتُ﴾ بڵێ بەڕاستی من فەرمانم پێ دراوە ﴿أَنۡ أَكُونَ أَوَّلَ مَنۡ أَسۡلَمَۖ﴾ کە یەکەم کەس بم مل کەچ کەم (بۆ فەرمانی خوا) ﴿وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ﴾ وە (فەرمانم پێدراوە لەلایەن خوداوە) هەرگیز لەهاوبەش دانەران مەبە ﴿١٤﴾ ﴿قُلۡ إِنِّيٓ أَخَافُ إِنۡ عَصَيۡتُ رَبِّي﴾ پێیان بڵێ: بێگومان من دەترسم ئەگەر سەرپێچی لە فەرمانی پەروەردگارم بکەم ﴿عَذَابَ يَوۡمٍ عَظِيمٖ﴾ لە سزای ڕۆژێکی گەورە ﴿١٥﴾ ﴿مَّن يُصۡرَفۡ عَنۡهُ يَوۡمَئِذٖ﴾ هەرکەس ئەو سزایەی لێ لادرێ لەو ڕۆژەدا ﴿فَقَدۡ رَحِمَهُۥۚ﴾ ئەوە بێگومان خوا بەزەیی پێدا هاتۆتەوە ﴿وَذَٰلِكَ ٱلۡفَوۡزُ ٱلۡمُبِينُ﴾ و ئەوەیە سەرکەوتنی ئاشکراو تەواو ﴿١٦﴾ ﴿وَإِن يَمۡسَسۡكَ ٱللَّهُ بِضُرّٖ﴾ وە ئەگەر خوا دووچاری بەلاو زیانێکت بکات ﴿فَلَا كَاشِفَ لَهُۥٓ إِلَّا هُوَۖ﴾ ئەوە جگە ئەو (خوا) کەس نی یە بتوانێ لایبات ﴿وَإِن يَمۡسَسۡكَ بِخَيۡرٖ﴾ وە ئەگەر خێر و خۆشیەکیشت پێ بگەیەنێت ﴿فَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٞ﴾ ئەوە خودا دەسەڵاتدارە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿١٧﴾ ﴿وَهُوَ ٱلۡقَاهِرُ فَوۡقَ عِبَادِهِۦۚ﴾ وە هەر ئەوە دەست ڕۆیشتوو زاڵە بەسەر بەندەکانیدا ﴿وَهُوَ ٱلۡحَكِيمُ ٱلۡخَبِيرُ﴾ هەر ئەوەیش کار دروستی ئاگادارە ﴿١٨﴾

﴿قُلْ أَيُّ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: شایەتی دانی کێ لە هەموو شایەتی دانێك گەورەترە (لەسەر پێغەمبەرێتی من) ﴿قُلِ اللَّهُ﴾ بڵێ: خوا گەورەترین ﴿شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ﴾ شایەتە لە نێوان من و ئێوەدا ﴿وَأُوحِيَ إِلَيَّ هَٰذَا الْقُرْآنُ﴾ وە ئەم قورئانە سرووش (وەحی) کراوە بۆ من ﴿لِأُنذِرَكُم بِهِ وَمَن بَلَغَ﴾ بۆ ئەوەی ئێوەی پێ بترسێنم و هەر کەسێکی کەش کە پێ ی دەگات ﴿أَئِنَّكُمْ لَتَشْهَدُونَ أَنَّ مَعَ اللَّهِ﴾ ئایا بەڕاستی ئێوە شایەتی ئەدەن بە دڵنیاییەوە کە لەگەڵ خوادا ﴿آلِهَةً أُخْرَىٰ﴾ چەند پەرستراوێکی تر هەبێ؟! ﴿قُل لَّا أَشْهَدُ﴾ بڵێ: من شایەتی (وا ناڕەوا) نادەم ﴿قُلْ إِنَّمَا هُوَ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ بڵێ: بێگومان هەر ئەو پەرستراوی تاك و تەنهایە ﴿وَإِنَّنِي بَرِيءٌ مِّمَّا تُشْرِكُونَ﴾ وە بەڕاستی من بەریم لەوەی کە ئێوە دەیکەنە هاوبەش بۆ خوا ﴿١٩﴾ ﴿الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ﴾ ئەوانەی کە نامەمان پێ بەخشین (لە گاورو جولەکەکان) ﴿يَعْرِفُونَهُ﴾ ئەم پێغەمبەرە دەناسن (کە پێغەمبەری خوایە بەهۆی باسکردنی نیشانەکانی لە تەورات و ئینجیل دا) ﴿كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمُ﴾ وەك چۆن کوڕەکانیان ئەناسن ﴿الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ﴾ ئەوانەی خۆیان دۆڕاندو خەسارۆمەند کرد ﴿فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ ئەوە ئەوانن بڕوا ناهێنن ﴿٢٠﴾ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ کێ ستەم کارترە لەو کەسەی درۆ هەڵبەستێ بەدەم خواوە ﴿أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ﴾ یا بێ باوەڕ بوو بێ بە ئایەتاکانی (بەڵگەکانی) خوا ﴿إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ﴾ بەڕاستی ستەم کاران ڕزگاریان نابێت ﴿٢١﴾ ﴿وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا﴾ وە ڕۆژێ هەموویان کۆ دەکەینەوە (لەقیامەتدا) ﴿ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ پاشان ئەڵێین بەوانەی هاوەڵیان بۆ خوا دانابوو ﴿أَيْنَ شُرَكَاؤُكُمُ الَّذِينَ كُنتُمْ تَزْعُمُونَ﴾ کوان ئەوهاوەڵانەی کە بە خەیاڵی خۆتان بەهاوەڵی خواتان دانابوون ﴿٢٢﴾ ﴿ثُمَّ لَمْ تَكُن فِتْنَتُهُمْ إِلَّا﴾ پاشان بەهانەیان هیچ نەبوو بێجگە لەوەی ﴿أَن قَالُوا وَاللَّهِ رَبِّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ﴾ کە ووتیان سوێند بە خوای پەروەردگارمان ئێمە بەهیچ جۆرێك هاوبەش دانەر نەبووین بۆخوا ﴿٢٣﴾ ﴿انظُرْ كَيْفَ كَذَبُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ﴾ سەیرکە چۆن درۆ لە دژی خۆشیان دەکەن ﴿وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ و لێیان وون بوون ئەو بتانەی خۆیان بە درۆ هەڵیان بەستبوون ﴿٢٤﴾ ﴿وَمِنْهُم مَّن يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ﴾ وە لەو (کافرانە) کەسانێ هەیە کە گوێت بۆ دەگرن کەقورئان دەخوێنی ﴿وَجَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً﴾ بەڵام ئێمە (بەهۆی تاوان گوناەو هاوەڵدانانیانەوە) چەند پەردەیەکمان داوە بەسەر دڵەکانیاندا ﴿أَن يَفْقَهُوهُ﴾ بۆ ئەوەی تێ ی نەگەن ﴿وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا﴾ وە کەڕی و گوێ گرانیمان خستۆتە ناو گوێچکەیانەوە ﴿وَإِن يَرَوْا كُلَّ آيَةٍ لَّا يُؤْمِنُوا بِهَا﴾ وە ئەگەر هەموو بەڵگە و نیشانەیەکی ڕوون ببینن بڕوای پێ ناهێنن ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوكَ يُجَادِلُونَكَ﴾ تا ئەو ڕادەیە کاتێ بێن بۆ لات دەمە دەمێ و بەربەرەکانێت لەگەڵ دەکەن ﴿يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی بێ باوەڕن ئەڵێن ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ ئەم قورئانە هیچ نی یە بێجگە لە ئەفسانەی پێشینان ﴿٢٥﴾ ﴿وَهُمْ يَنْهَوْنَ عَنْهُ﴾ ئەوان بەرگری (خەڵك) ئەکەن لەو (قورئانە) ﴿وَيَنْأَوْنَ عَنْهُ﴾ و خۆشیان لێی دوور دەکەنەوە ﴿وَإِن يُهْلِكُونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ﴾ هیچ کەسیش لە ناو نابەن خۆیان نەبێ ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ﴾ و هەستیش ناکەن (کەلەچی خەسارۆمەندیەکدان) ﴿٢٦﴾ ﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وُقِفُوا عَلَى النَّارِ﴾ وە ئەگەر بیان بینیت کاتێك کە لەسەر قەراغی دۆزەخ وەستێنراوون ﴿فَقَالُوا يَا لَيْتَنَا نُرَدُّ﴾ کە دەڵێن خۆزگە دەگەڕێنراینەوە بۆ دونیا ﴿وَلَا نُكَذِّبَ بِآيَاتِ رَبِّنَا﴾ و بەڵگەکانی پەروەردگارمان بە درۆ نەدەزانی ﴿وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە لە بڕواداران ئەبووین ﴿٢٧﴾

﴿بَلْ بَدَا لَهُم مَّا كَانُوا يُخْفُونَ مِن قَبْلُ﴾ (نەخێر بەڕاستیان نی یە) بەڵكو ئەوەی كە لەوەو پێش دەیانشاردەوە بۆیان دەركەوتووە ﴿وَلَوْ رُدُّوا لَعَادُوا لِمَا نُهُوا عَنْهُ﴾ وەئەگەر بگەڕێنرێنەوە (بۆ دونیا) بێگومان دووبارە دەگەڕێنەوە بۆ ئەو كارانەی كەلێیان قەدەغە كرابوو ﴿وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ وەبەڕاستی ئەوانە درۆزنن ﴿٢٨﴾ ﴿وَقَالُوا إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا﴾ وە ووتیان بەڕاستی هەر ئەم ژیانە (ی دونیا) مانە ﴿وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ﴾ وئێمە زیندوو ناكرێینەوە ﴿٢٩﴾ ﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وُقِفُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ﴾ وەئەگەر ئەوانە دەبینی ئەوكاتەی كەلە حزووری پەروەردگاریاندا وەستێنراوون ﴿قَالَ أَلَيْسَ هَٰذَا بِالْحَقِّ﴾ (پەروەردگار) دەفەرموێ ئایا ئەمە ڕاست نییە؟ ﴿قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا﴾ ئەڵێن: بەڵێ ڕاستە سوێند بە پەروەردگارمان ﴿قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾ دەفەرموێ دەی بچەژن ئەو سزایە ﴿بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ﴾ بە هۆی ئەوەی كەبڕواتان نەهێناوە (ئینكارتان دەكرد) ﴿٣٠﴾ ﴿قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی كە دیداری پەروەردگاریان بە درۆ دەزانی زەرەریان كرد ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَتْهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً﴾ هەتا كاتێ لەناكاو ڕۆژی دوایی یان بەسەردا دێت ﴿قَالُوا يَا حَسْرَتَنَا عَلَىٰ مَا فَرَّطْنَا فِيهَا﴾ ئەڵێن ئای داخ و پەشیمانی سەخت بۆ ئێمە چەند كەم تەرخەمیمان كردلە دونیادا و لەدەستمان چوو ﴿وَهُمْ يَحْمِلُونَ أَوْزَارَهُمْ عَلَىٰ ظُهُورِهِمْ﴾ لەكاتێكدا تاوانەكانیان هەڵگرتووە بەكۆڵیانەوەیە ﴿أَلَا سَاءَ مَا يَزِرُونَ﴾ ئای چەند بەدو خراپە ئەو بارەگرانەی هەڵی دەگرن ﴿٣١﴾ ﴿وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ وَلَهْوٌ﴾ وەژیانی دونیا هیچ نیە بێجگە گاڵتە و سەرقاڵیی نەبێ ﴿وَلَلدَّارُ الْآخِرَةُ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يَتَّقُونَ﴾ وە بێگومان ماڵی دوا ڕۆژ چاكترە بۆئەوانەی خۆیان دەپارێزن و لە خوا دەترسن ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا بۆ ژیرنابن ﴿٣٢﴾ ﴿قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُ لَيَحْزُنُكَ الَّذِي يَقُولُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە دەزانین كەبێگومان ئەوەی كەئەوان دەیڵێن غەمبارت دەكات ﴿فَإِنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُونَكَ﴾ بەلام بێگومان ئەوان تۆ بەدرۆزن دانانێن ﴿وَلَٰكِنَّ الظَّالِمِينَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ بەڵكو ئەو ستەم كارانەئایەتەكانی خوا ﴿يَجْحَدُونَ﴾ ئینكار دەكەن (وبەدرۆی دەزانن) ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێندبەخوابێگومان پێغەمبەرانی پێش تۆش (ئەی موحەممەد ﷺ) باوەڕیان پێ نەكراوە ﴿فَصَبَرُوا عَلَىٰ مَا كُذِّبُوا﴾ بەلام ئارامیان گرت لەسەر ئەو باوەڕ پێ نەكرانەیان ﴿وَأُوذُوا حَتَّىٰ أَتَاهُمْ نَصْرُنَا﴾ وە ئەزیەت و ئازار دران تا یارمەتی و سەرخستنی ئێمەیان بۆ هات ﴿وَلَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ﴾ وەفەرمانەكانی (بەڵێنەكانی) خوا بەهیچ كەسێك ناگۆڕدرێ ﴿وَلَقَدْ جَاءَكَ مِن نَّبَإِ الْمُرْسَلِينَ﴾ سوێند بێت بێگومان هەواڵی هەندێ لەو پێغەمبەرانەت بۆ هاتووە ﴿٣٤﴾ ﴿وَإِن كَانَ كَبُرَ عَلَيْكَ إِعْرَاضُهُمْ﴾ خۆ هەرچەند ڕوو وەرگێڕانی ئەوانە سەخت و گرانە لەسەرت ﴿فَإِنِ اسْتَطَعْتَ﴾ جا ئەگەر توانیت ﴿أَن تَبْتَغِيَ نَفَقًا فِي الْأَرْضِ﴾ بە ناخی زەویدا تونێلێك لێ دەیت ﴿أَوْ سُلَّمًا فِي السَّمَاءِ فَتَأْتِيَهُم بِآيَةٍ﴾ یان پەیژەیەك بۆ ئاسمان دا نێیت بەهۆیەوە بەڵگەیەكیان بۆ بهێنی ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهُدَىٰ﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە ئەوانەی كۆدەكردەوە لەسەر ڕێنموونی و بڕوا هێنان ﴿فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ﴾ كەواتە هەرگیز لەوانە مەبە كە نەزانن ﴿٣٥﴾

﴿إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ﴾ بەڕاستی تەنها ئەوانە وەڵامی تۆ ئەدەنەوە کە(بەدڵ) ئەبیستن ﴿وَالْمَوْتَى يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ﴾ مردووەکانیش (ئەوانەی باوەڕ ناهێنن) خوا زیندوویان دەکاتەوە ﴿ثُمَّ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ﴾ پاشان هەر بۆلای خۆی دەگەڕێنەوە ﴿٣٦﴾ ﴿وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ﴾ ووتیان بۆچی لەلایەن پەروەردگاریەوە موعجیزەیەکی بۆ نەهاتۆتە خوارەوە ﴿قُلْ إِنَّ اللَّهَ قَادِرٌ﴾ بڵێ بێگومان خوا بە توانایە ﴿عَلَى أَنْ يُنَزِّلَ آيَةً﴾ کە بەڵگە و نیشانەیەك بهێنێتە خوارەوە ﴿وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٣٧﴾ ﴿وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ﴾ هیچ گەڕۆکێکی گیان لەبەرنی یە لەزەویدا ﴿وَلَا طَائِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ﴾ وە هیچ باڵندەیەك نی یە کە دەفڕێ بە هەردوو باڵەکەی ﴿إِلَّا أُمَمٌ أَمْثَالُكُمْ﴾ مەگەر ئەوانیش وەك ئێوە ئومەتانێکن ﴿مَا فَرَّطْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ﴾ هیچ شتێکمان فەرامۆش نەکردووە لەم کتێبەدا (لوح المحفوظ یا قورئان دا) ﴿ثُمَّ إِلَى رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ﴾ پاشان ئەوانە (لە ڕۆژی دوایی دا) لای پەروەردگاریان کۆدەکرێنەوە ﴿٣٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕ بوون بەبەڵگەکانی ئێمە ﴿صُمٌّ وَبُكْمٌ فِي الظُّلُمَاتِ﴾ کەڕ و لاڵن لەناو تاریکستاندان ﴿مَنْ يَشَإِ اللَّهُ يُضْلِلْهُ﴾ هەرکەس خوا بیەوێ گومڕای دەکات ﴿وَمَنْ يَشَأْ يَجْعَلْهُ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ هەرکەسیش خوا بیەوێ دەیخاتە سەر ڕێگای ڕاست ﴿٣٩﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتَكُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەواڵم پێ بدەن ئەگەر سزای خواتان بۆ بێت ﴿أَوْ أَتَتْكُمُ السَّاعَةُ﴾ یان ڕۆژی دوایی یەختان بگرێت ﴿أَغَيْرَ اللَّهِ تَدْعُونَ﴾ ئایا هاوار دەکەنە هیچ شتێك بێجگە لە خوا ﴿إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاستگۆن ﴿٤٠﴾ ﴿بَلْ إِيَّاهُ تَدْعُونَ﴾ (نەء) بەڵکو تەنها بانگ و هاوار لەخوا دەکەن ﴿فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِنْ شَاءَ﴾ ئەمجا ئەویش ئەگەر ویستی ئەوەی هاواری (لە دەست) ئەکەن نایهێڵێ ﴿وَتَنْسَوْنَ مَا تُشْرِكُونَ﴾ و ئەو شتانەتان لەبیر دەچێتەوە کە دەتانکردن بە هاوبەش بۆ خوا ﴿٤١﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَى أُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ﴾ سوێند بێت بێگومان ئێمە پێغەمبەرانمان نارد بۆ گەلانی پێش تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿فَأَخَذْنَاهُمْ بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ﴾ وەتووشی نەبوونی و هەژاری وەنەخۆشی و ترس و نارەحەتیمان کردن ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَضَرَّعُونَ﴾ بۆ ئەوەی بگەڕێنەوە و پەشیمانی دەربڕن (لاوازی وکزی بنوێنن) ﴿٤٢﴾ ﴿فَلَوْلَا إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا﴾ دەی بۆ نەپاڕانەوە کاتێك سزای ئێمەیان بۆهات؟ ﴿وَلَكِنْ قَسَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ بەڵام دڵیان ڕەق بووە ﴿وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ وەشەیتان ئەو کردەوەخراپانەی بۆ ڕازاندبوونەوە کەدەیانکرد ﴿٤٣﴾ ﴿فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ﴾ جا کاتێ لەبیریان چویەوە ئەوەی کە پێی ئامۆژگاری کران ﴿فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ﴾ دەرگای هەموو شتێکمان لەسەر کردنەوە ﴿حَتَّى إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا﴾ تاکاتێ دڵخۆش بوون بەوەی پێ یان درابوو ﴿أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ﴾ لە ناکاودا تۆڵەمان لێ سەندن ئیتر ئەوانیش نائومێد و سەرگەردان بوون ﴿٤٤﴾

﴿فَقُطِعَ دَابِرُ ٱلْقَوْمِ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوا۟﴾ ئەمجا ئەو گەلەی کە ستەمیان کرد دوا بڕاو کران ﴿وَٱلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ و هەموو سوپاس و ستایشێ هەر بۆ خوای پەروەردگاری جیهانیانە ﴿٤٥﴾ ﴿قُلْ أَرَءَيْتُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پێم بڵێن ﴿إِنْ أَخَذَ ٱللَّهُ سَمْعَكُمْ وَأَبْصَٰرَكُمْ﴾ ئەگەر خوا هەستی بیستن و بینینتان لێ بسەنێتەوە ﴿وَخَتَمَ عَلَىٰ قُلُوبِكُم﴾ مۆریش بنێ بەسەر دڵەکانتاندا ﴿مَّنْ إِلَٰهٌ غَيْرُ ٱللَّهِ يَأْتِيكُم بِهِ﴾ چ پەرستراوێك هەیە بێجگە خوا بۆتان بهێنێتەوە ﴿ٱنظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ ٱلْءَايَٰتِ﴾ تەماشابکە چۆن بەڵگەکان دەگۆڕین و چەند بارەیان دەکەینەوە ﴿ثُمَّ هُمْ يَصْدِفُونَ﴾ پاشان ئەوان پشتی تێ دەکەن و ڕوو وەردەگێڕن ﴿٤٦﴾ ﴿قُلْ أَرَءَيْتَكُمْ﴾ ئەی (موحەممەد ﷺ) بڵێ پێم بڵێن ﴿إِنْ أَتَىٰكُمْ عَذَابُ ٱللَّهِ بَغْتَةً أَوْ جَهْرَةً﴾ ئەگەر سزای خوا لە ناکاو دا یا بە ئاشکرا بێت بۆتان ﴿هَلْ يُهْلَكُ إِلَّا ٱلْقَوْمُ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ ئایا لەناو دەبرێ (بە سزای خوایی) بێجگە لە کۆمەڵی ستەم کاران نەبێت؟ ﴿٤٧﴾ ﴿وَمَا نُرْسِلُ ٱلْمُرْسَلِينَ﴾ وە نێرراوەکانمان نەناردووە ﴿إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ﴾ مەگەر بە موژدەدەرو ترسێنەرنەبێت ﴿فَمَنْ ءَامَنَ وَأَصْلَحَ﴾ جا هەرکەس بڕوای هێناو کردەوەی چاکی کرد ﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ ئەوە هیچ مەترسی یەکیان لەسەر نابێ و غەمباریش نابن ﴿٤٨﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ كَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ ئەوانەیش بێ بڕوا بوون بە بەڵگەکانی ئێمە ﴿يَمَسُّهُمُ ٱلْعَذَابُ بِمَا كَانُوا۟ يَفْسُقُونَ﴾ بە هۆی دەرچوونیان لە سنوور(ی فەرمانی خوا) سزایان لێ دەکەوێ و دەیانگرێ ﴿٤٩﴾ ﴿قُل لَّآ أَقُولُ لَكُمْ عِندِى خَزَآئِنُ ٱللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ من پێتان ناڵێم خەزێنەکانی خوا لای منە ﴿وَلَآ أَعْلَمُ ٱلْغَيْبَ﴾ وە شتی نهێنیش نازانم ﴿وَلَآ أَقُولُ لَكُمْ إِنِّى مَلَكٌ﴾ وە پێتان ناڵێم بێگومان من فریشتەم ﴿إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰٓ إِلَىَّ﴾ شوێنی هیچ ناکەوم ئەوەنەبێت کە بۆ نیگام کراوە ﴿قُلْ هَلْ يَسْتَوِى ٱلْأَعْمَىٰ وَٱلْبَصِيرُ﴾ بڵێ ئایا کوێر و بینا یەکسانن؟ ﴿أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ﴾ دەی ئایا بۆ بیرناکەنەوە؟ ﴿٥٠﴾ ﴿وَأَنذِرْ بِهِ ٱلَّذِينَ يَخَافُونَ﴾ بەم قورئانە بترسێنە ئەوانەی دەترسن ﴿أَن يُحْشَرُوٓا۟ إِلَىٰ رَبِّهِمْ﴾ (لەوەی کە) کۆبکرێنەوە لای پەروەردگاریان ﴿لَيْسَ لَهُم مِّن دُونِهِۦ وَلِىٌّ وَلَا شَفِيعٌ﴾ لە کاتێکدا بێجگە لە خوا هیچ یارمەتیدەر و تکا کارێکیان نی یە ﴿لَّعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ بەڵکو خۆیان بپارێزن ولەخودا بترسن ﴿٥١﴾ ﴿وَلَا تَطْرُدِ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُم﴾ وە ئەوانە دەرنەکەیت کە پەروەردگاریان دەپەرستن (وهاواری لێ دەکەن) ﴿بِٱلْغَدَوٰةِ وَٱلْعَشِىِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُۥ﴾ بەبەیانیان و ئێوارانـدا (ڕەزامەندی) خوایان دەوێ ﴿مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِم مِّن شَىْءٍ﴾ و لێپرسینەوەی هیچ شتێکیان لەسەر تۆ نی یە ﴿وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِم مِّن شَىْءٍ﴾ وە لێپرسینەوەی هیچ شتێکی تۆش لەسەر ئەوان نی یە ﴿فَتَطْرُدَهُمْ﴾ جا ئەگەر دەریانکەیت (دور یان خەیتەوە) ﴿فَتَكُونَ مِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ ئەوە لەستەمکاران دەبیت ﴿٥٢﴾

﴿وَكَذَٰلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُم بِبَعْضٍ﴾ وە بەوجۆرە هەندێکیانمان بەهەندێکی تریان تاقی کردەوە ﴿لِّيَقُولُوٓاْ أَهَٰٓؤُلَآءِ مَنَّ ٱللَّهُ عَلَيْهِم مِّنۢ بَيْنِنَآ﴾ بۆ ئەوەی بڵێن ئایا ئەوانە خوا ڕێزو بەهرەی پێ بەخشیوون لە ناو ئێمەدا؟ ﴿أَلَيْسَ ٱللَّهُ بِأَعْلَمَ بِٱلشَّٰكِرِينَ﴾ ئایا خوا لە هەموو کەس زاناتر نی یە بەوانەی شوکرانە بژێرن؟ ﴿٥٣﴾ ﴿وَإِذَا جَآءَكَ ٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ وەکاتێ ئەوانەی کە بڕوایان هەیە بە ئایەتەکانی ئێمە هاتن بۆلات ﴿فَقُلْ سَلَٰمٌ عَلَيْكُمْ﴾ ئەوە پێیان بڵێ سڵاوتان لێ بێت ﴿كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَىٰ نَفْسِهِ ٱلرَّحْمَةَ﴾ پەروەردگارتان بەزەیی و میهرەبانی لەسەر خۆی پێویست کردووە ﴿أَنَّهُۥ مَنْ عَمِلَ مِنكُمْ سُوٓءًۢا بِجَهَٰلَةٍ﴾ بێگومان هەرکەس لە ئێوە کارێکی خراپ بکات بەنەزانی ﴿ثُمَّ تَابَ مِنۢ بَعْدِهِۦ وَأَصْلَحَ﴾ پاشان بگەڕێتەوەو تەوبە بکات وخۆی چاك بکات ﴿فَأَنَّهُۥ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا لێبوردەی بەبەزەیی یە ﴿٥٤﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ ٱلْءَايَٰتِ﴾ ئابەو جۆرە ئایەتەکان ڕوون دەکەینەوە ﴿وَلِتَسْتَبِينَ سَبِيلُ ٱلْمُجْرِمِينَ﴾ بۆ ئەوەی ڕێگای تاواباران ڕوون بێتەوە ﴿٥٥﴾ ﴿قُلْ إِنِّى نُهِيتُ أَنْ أَعْبُدَ ٱلَّذِينَ﴾ بڵێ: بێگومان من قەدەغەم لێکراوە لەوەی کەبەندایەتی بکەم بۆ ئەوانەی ﴿تَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ ئێوە هاواریان لێدەکەن و دەیان پەرستن بێجگە لە خوا ﴿قُل لَّآ أَتَّبِعُ أَهْوَآءَكُمْ﴾ بڵێ من شوێنی ئارەزووەکانی ئێوە ناکەوم ﴿قَدْ ضَلَلْتُ إِذًا وَمَآ أَنَا۠ مِنَ ٱلْمُهْتَدِينَ﴾ ئەگەر وا بکەم بێگومان من گومڕا دەبم وەلە ڕیزی ئەو کەسانەدا نابم کە ڕێنموونیان وەرگرتووە ﴿٥٦﴾ ﴿قُلْ إِنِّى عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّى﴾ بڵێ بێگومان من لەسەر بەڵگەیەکی ئاشکرام کە لەلایەن پەروەردگارمەوەیە ﴿وَكَذَّبْتُم بِهِۦ﴾ کەچی ئێوە بڕواتان پێ نەهێنا ﴿مَا عِندِى مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِۦٓ﴾ ئەو (سزای) ئێوە پەلەی هاتنی دەکەن بە دەست من نی یە ﴿إِنِ ٱلْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ﴾ فەرمان ڕەوایی تەنها بۆ خوایە ﴿يَقُصُّ ٱلْحَقَّ﴾ حەق و ڕاستی باسی دەکات ﴿وَهُوَ خَيْرُ ٱلْفَٰصِلِينَ﴾ وە ئەو چاکترینی بڕیاردەر و جیاکەرەوەیە ﴿٥٧﴾ ﴿قُل لَّوْ أَنَّ عِندِى مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِۦ﴾ بڵێ ئەگەر لام بوایە ئەوەی ئێوەپە لە دەکەن لە هاتنی ﴿لَقُضِىَ ٱلْأَمْرُ بَيْنِى وَبَيْنَكُمْ﴾ ئەوا کاری نێوان من و ئێوە کۆتایی پێ دەهێنرا ﴿وَٱللَّهُ أَعْلَمُ بِٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وە خوا چاك ئاگادارە بەستەم کاران ﴿٥٨﴾ ﴿وَعِندَهُۥ مَفَاتِحُ ٱلْغَيْبِ﴾ وە کلیلی هەموو نهێنی یەکان هەرلای خوایە ﴿لَا يَعْلَمُهَآ إِلَّا هُوَ﴾ کەس نایانزانێت جگە لە (خودا) ﴿وَيَعْلَمُ مَا فِى ٱلْبَرِّ وَٱلْبَحْرِ﴾ وە (خوا) دەزانێ چی لە ووشکانی و دەریادا هەیە ﴿وَمَا تَسْقُطُ مِن وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا﴾ وە هەر گەڵایەك بکەوێتە خوارەوە خوا پێ ی دەزانێت ﴿وَلَا حَبَّةٍ فِى ظُلُمَٰتِ ٱلْأَرْضِ﴾ و هەر دانەوێڵەیەك لە تاریکی یەکانی زەویدا بێت ﴿وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ﴾ و هەر تەڕو ووشکێك هەبێت ﴿إِلَّا فِى كِتَٰبٍ مُّبِينٍ﴾ هەر هەموویان لە کتێبی ئاشکرا لە (لوح المحفوظ) دان ﴿٥٩﴾

﴿وَهُوَ ٱلَّذِي يَتَوَفَّىٰكُم بِٱلَّيۡلِ﴾ وە هەر ئەو خوایەیە کە دەتان خەوێنێت لەشەودا (لێرەدا خەو بەمانای مردن هاتووە) ﴿وَيَعۡلَمُ مَا جَرَحۡتُم بِٱلنَّهَارِ﴾ وە ئەشزانێ (لە ڕۆژدا) چ کارێکتان ئەنجام داوە ﴿ثُمَّ يَبۡعَثُكُمۡ فِيهِ﴾ پاشان لە ڕۆژدا لە خەوبێدارتان دەکاتەوە ﴿لِيُقۡضَىٰٓ أَجَلٞ مُّسَمّٗىۖ﴾ بۆ ئەوەی تەواو ببێ ماوەی دیاریکراو (ی هەمووکەسێ) ﴿ثُمَّ إِلَيۡهِ مَرۡجِعُكُمۡ﴾ ئەوسا هەر بۆلای ئەوە گەڕانەوەتان ﴿ثُمَّ يُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ﴾ پاشان هەواڵتان پێ دەدات بەهەر کردەوەیەك کە کردوتانە ﴿٦٠﴾ ﴿وَهُوَ ٱلۡقَاهِرُ فَوۡقَ عِبَادِهِۦۖ﴾ ئەو (خوا) زاڵ و دەسەڵاتدارە بەسەر بەندەکانیدا ﴿وَيُرۡسِلُ عَلَيۡكُمۡ حَفَظَةً﴾ و فریشتانێکتان بۆ دەنێرێت (کە چاودێر و پارێزەر و نوسەری کردەوەکانتانن) ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءَ أَحَدَكُمُ ٱلۡمَوۡتُ﴾ تاکاتی مردنی یەکێکتان دێت ﴿تَوَفَّتۡهُ رُسُلُنَا﴾ نێرراوەکانمان گیانی دەکێشن ﴿وَهُمۡ لَا يُفَرِّطُونَ﴾ کەهیچ سستی و کەمتەر خەمی یەك ناکەن (لەکارەکانیاندا) ﴿٦١﴾ ﴿ثُمَّ رُدُّوٓاْ إِلَى ٱللَّهِ مَوۡلَىٰهُمُ ٱلۡحَقِّۚ﴾ پاشان دەگەڕێنرێنەوە بۆلای خوا کەسەروەری ڕاستەقینە یانە ﴿أَلَا لَهُ ٱلۡحُكۡمُ﴾ ئاگاداربن فەرمان ڕەوایی و بڕیار هەر بۆئەوە ﴿وَهُوَ أَسۡرَعُ ٱلۡحَٰسِبِينَ﴾ هەر خوایشە لێپرسینەوەی خێراترە لە هەموو کەس ﴿٦٢﴾ ﴿قُلۡ مَن يُنَجِّيكُم مِّن ظُلُمَٰتِ ٱلۡبَرِّ وَٱلۡبَحۡرِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئایا کێ ئێوە ڕزگار دەکات لەتاریکیەکانی ووشکانی و دەریا ﴿تَدۡعُونَهُۥ تَضَرُّعٗا وَخُفۡيَةٗ﴾ کە هاوار و نزای لێدەکەن بە ئاشکرا و نهێنی ﴿لَّئِنۡ أَنجَىٰنَا مِنۡ هَٰذِهِۦ﴾ (ئەڵێن) سوێند بە خوا ئەگەر لەم مەترسی یە ڕزگارمان بکات ﴿لَنَكُونَنَّ مِنَ ٱلشَّٰكِرِينَ﴾ ئەوە بێگومان لە سوپاس کارانی خوا دەبین ﴿٦٣﴾ ﴿قُلِ ٱللَّهُ يُنَجِّيكُم مِّنۡهَا﴾ بڵێ: هەر خوا ئێوە ڕزگار دەکات لەو مەترسی یە ﴿وَمِن كُلِّ كَرۡبٖ﴾ و لە هەموو نارەحەتی و غەم و پەژارەیەك ﴿ثُمَّ أَنتُمۡ تُشۡرِكُونَ﴾ (لەگەڵ ئەوەشدا) پاشان ئێوە هاوبەش بۆ خوا بڕیار دەدەن ﴿٦٤﴾ ﴿قُلۡ هُوَ ٱلۡقَادِرُ﴾ بڵێ: هەر ئەو خوایە بەتوانا و دەسەڵاتدارە ﴿عَلَىٰٓ أَن يَبۡعَثَ عَلَيۡكُمۡ عَذَابٗا﴾ کەسزایەکتان بۆ بنێرێت ﴿مِّن فَوۡقِكُمۡ﴾ لە سەروتانەوە ﴿أَوۡ مِن تَحۡتِ أَرۡجُلِكُمۡ﴾ یان لە ژێرپێتانەوە ﴿أَوۡ يَلۡبِسَكُمۡ شِيَعٗا﴾ یان سەرتان لێ بشێوێنێ و بتان کات بەچەند دەستە و تاقمێکەوە ﴿وَيُذِيقَ بَعۡضَكُم بَأۡسَ بَعۡضٍۗ﴾ جا هەندێکتان بە هەندێکی ترتان سزاو ئازار بدات ﴿ٱنظُرۡ كَيۡفَ نُصَرِّفُ ٱلۡأٓيَٰتِ﴾ سەرنج بدە چۆن ئایەتەکان دەگۆڕین (لە جۆرێکەوە بۆ جۆرێکی تر) ﴿لَعَلَّهُمۡ يَفۡقَهُونَ﴾ تا ئەوان تێبگەن و بیربکەنەوە ﴿٦٥﴾ ﴿وَكَذَّبَ بِهِۦ قَوۡمُكَ وَهُوَ ٱلۡحَقُّۚ﴾ گەلەکەت باوەڕیان بەم قورئانە نەکرد کە هەر ئەوە حەق و ڕاستە ﴿قُل لَّسۡتُ عَلَيۡكُم بِوَكِيلٖ﴾ بڵێ: من پارێزەر و بەرپرستان نیم ﴿٦٦﴾ ﴿لِّكُلِّ نَبَإٖ مُّسۡتَقَرّٞۚ﴾ بۆ هەموو هەواڵێك کاتێکی دیاریکراو هەیە (کە ڕاست و درۆی تیادا ڕوون دەبێتەوە) ﴿وَسَوۡفَ تَعۡلَمُونَ﴾ وە بەزوویی دەزانن ﴿٦٧﴾ ﴿وَإِذَا رَأَيۡتَ ٱلَّذِينَ يَخُوضُونَ فِيٓ ءَايَٰتِنَا﴾ هەر کاتێ ئەوانەت دی قسەی ناشایستە دەکەن دەربارەی ئایەتەکانی ئێمە ﴿فَأَعۡرِضۡ عَنۡهُمۡ﴾ ئەوە ڕوو وەرگێڕە لێیان ﴿حَتَّىٰ يَخُوضُواْ فِي حَدِيثٍ غَيۡرِهِۦۚ﴾ تا دەچنە سەر باسێکی تر ﴿وَإِمَّا يُنسِيَنَّكَ ٱلشَّيۡطَٰنُ﴾ وە ئەگەر شەیتان لە بیری بردیتەوە ﴿فَلَا تَقۡعُدۡ بَعۡدَ ٱلذِّكۡرَىٰ مَعَ ٱلۡقَوۡمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ ئیتر لە پاش بیرکەوتنەوەت لەگەڵ کۆمەڵی ستەم کاران دامەنیشە ﴿٦٨﴾

﴿وَمَا عَلَى ٱلَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنۡ حِسَابِهِم مِّن شَيۡءٖ﴾ (هەرچەندە) ئەوانەی خۆیان دەپارێزن هیچ پرسیارو تاوانی ئەوانیان لەسەر نی یە ﴿وَلَٰكِن ذِكۡرَىٰ لَعَلَّهُمۡ يَتَّقُونَ﴾ بەلاّم بیرخستنەوەیە تا خۆیان بپارێزن ﴿٦٩﴾ ﴿وَذَرِ ٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ دِينَهُمۡ لَعِبٗا وَلَهۡوٗا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) واز بێنە لەوانەی ئاینەکەیان کردووە بە گەمە و گاڵتەجاڕی ﴿وَغَرَّتۡهُمُ ٱلۡحَيَوٰةُ ٱلدُّنۡيَاۚ﴾ و ژیانی دونیا هەڵی خەڵەتاندون ﴿وَذَكِّرۡ بِهِۦٓ﴾ وە بە قورئان ئامۆژگاریان بکە ﴿أَن تُبۡسَلَ نَفۡسُۢ بِمَا كَسَبَتۡ﴾ بۆ ئەوەی هیچ کەس تیا نەچێ بەهۆی ئەو (خراپانە)ی کردویەتی ﴿لَيۡسَ لَهَا مِن دُونِ ٱللَّهِ وَلِيّٞ وَلَا شَفِيعٞ﴾ کە جگە لە خوا هیچ دۆست و تکاکارێکی نی یە ﴿وَإِن تَعۡدِلۡ كُلَّ عَدۡلٖ لَّا يُؤۡخَذۡ مِنۡهَآۗ﴾ ئەگەر هەموو فیدا و برێتی یەك بدات لێ ی وەرناگیرێ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ أُبۡسِلُواْ بِمَا كَسَبُواْۖ﴾ ئەوانە کەسانێکن بەهۆی ئەو (خراپانە)ی کە کردوویانە تیاچوون ﴿لَهُمۡ شَرَابٞ مِّنۡ حَمِيمٖ﴾ بۆ ئەوانەیە خواردنەوەیەك لە ئاوی زۆر گەرم و بەکوڵ ﴿وَعَذَابٌ أَلِيمُۢ بِمَا كَانُواْ يَكۡفُرُونَ﴾ وسزای زۆر بە ئازاریش بە هۆی ئەوەی کەبێ بڕوابوون ﴿٧٠﴾ ﴿قُلۡ أَنَدۡعُواْ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ بڵێ ئایا بێجگە لەخوا هاوار بکەین (و بپەرستین) ﴿مَا لَا يَنفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا﴾ شتێك کەنەسوودمان پێ دەگەیەنێت و نە زیان ﴿وَنُرَدُّ عَلَىٰٓ أَعۡقَابِنَا﴾ وە بەرەو دوا بگەڕێینەوە (پاشگەزبینەوە لە ئاینەکەمان) ﴿بَعۡدَ إِذۡ هَدَىٰنَا ٱللَّهُ﴾ لە پاش ئەوەی کە خوا ڕێنموونی کردین (بۆ ڕێگای ڕاست)؟ ﴿كَٱلَّذِي ٱسۡتَهۡوَتۡهُ ٱلشَّيَٰطِينُ﴾ بەوێنەی ئەوکەسەی کە شەیتانەکان سەریان لێ شێواندبێ ﴿فِي ٱلۡأَرۡضِ حَيۡرَانَ﴾ لەزەوی دا سەرگەردان بێ ﴿لَهُۥٓ أَصۡحَٰبٞ يَدۡعُونَهُۥٓ إِلَى ٱلۡهُدَى﴾ و چەند هاوڕێ یەکی هەبێ بانگی کەن بۆ ڕێگای ڕاست ﴿ٱئۡتِنَاۗ﴾ (بڵێن) وەرە بۆلای ئێمە (کەچی بەگوێیان نەکات) ﴿قُلۡ إِنَّ هُدَى ٱللَّهِ هُوَ ٱلۡهُدَىٰۖ﴾ بڵێ بەڕاستی هەر ڕێنموونی خوا ڕێ نموونی ڕاستە ﴿وَأُمِرۡنَا لِنُسۡلِمَ لِرَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ و فەرمانمان پێدراوە کە مل کەچ و گوێڕایەڵ بین بۆ پەروەردگاری جیهانیان ﴿٧١﴾ ﴿وَأَنۡ أَقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَٱتَّقُوهُۚ﴾ وە(فەرمانمان پێدراوە) کە بەڕێکی نوێژ بەجێ بێنن و لەو (پەروەردگارە) بترسین ﴿وَهُوَ ٱلَّذِيٓ إِلَيۡهِ تُحۡشَرُونَ﴾ وە هەمووتان هەر بۆلای ئەو زاتە کۆ دەکرێنەوە(لەڕۆژی دواییدا) ﴿٧٢﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ بِٱلۡحَقِّۖ﴾ وەهەر ئەو خوایەیە کەئاسمانەکان و زەوی بەدی هێناوە بەحەق و ڕاستی ﴿وَيَوۡمَ يَقُولُ كُن فَيَكُونُۚ﴾ وە هەر ڕۆژێ بەشتێك بفەرمووێ ببە ئەویش دەست بەجێ دەبێ ﴿قَوۡلُهُ ٱلۡحَقُّۚ﴾ فەرمان و ووتەی ئەو ڕاستە ﴿وَلَهُ ٱلۡمُلۡكُ يَوۡمَ يُنفَخُ فِي ٱلصُّورِۚ﴾ هەر بۆئەوە موڵك و خاوەنیەتی لەو ڕۆژەدا کەفوو دەکرێت بە (صور) کەڕەنادا ﴿عَٰلِمُ ٱلۡغَيۡبِ وَٱلشَّهَٰدَةِۚ﴾ زانا و ئاگایە بەهەموو نهێنی و ئاشکرایەك ﴿وَهُوَ ٱلۡحَكِيمُ ٱلۡخَبِيرُ﴾ و هەر ئەوە کاردروست و بە ئاگا ﴿٧٣﴾

﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ آزَرَ﴾ وە(بیربکەرەوە) کاتێك کە ئیبراهیم ووتی بە ئازەری باوکی ﴿أَتَتَّخِذُ أَصْنَامًا آلِهَةً﴾ ئایا تۆ بتانێك دەکەیتە پەرستراوی خۆت؟ ﴿إِنِّي أَرَاكَ وَقَوْمَكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ﴾ بەڕاستی من تۆو گەلەکەت لە گومڕایی یەکی تەواو و ئاشکرادا دەبینم ﴿٧٤﴾ ﴿وَكَذَلِكَ نُرِي إِبْرَاهِيمَ﴾ بەو شێوەیە نیشانی ئیبراهیم مان دا ﴿مَلَكُوتَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ دەسەلات و خاوەنێتی (خوا بۆ)ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَلِيَكُونَ مِنَ الْمُوقِنِينَ﴾ بۆ ئەوەی لەڕیزی باوەڕدارە ڕاستەقینەکاندا بێت ﴿٧٥﴾ ﴿فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ﴾ کاتێ شەوی بەسەردا هات ﴿رَأَى كَوْكَبًا﴾ ئەستێرەیەکی بینی ﴿قَالَ هَذَا رَبِّي﴾ ووتی ئەمە پەروەردگاری منە ﴿فَلَمَّا أَفَلَ﴾ بەلام کاتێ ئاوابوو ﴿قَالَ لَا أُحِبُّ الْآفِلِينَ﴾ ووتی من هەرچی ئاوا بێ خۆشم ناوێ ﴿٧٦﴾ ﴿فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ بَازِغًا﴾ ئەمجا کاتێ مانگی بینی هەڵهات ﴿قَالَ هَذَا رَبِّي﴾ ووتی ئەمە پەروەردگاری منە ﴿فَلَمَّا أَفَلَ﴾ بەلام کاتێ کە ئاوابوو ﴿قَالَ لَئِنْ لَمْ يَهْدِنِي رَبِّي﴾ ووتی سوێند بەخوا ئەگەر پەروەردگارم ڕێنموونیم نەکات ﴿لَأَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ الضَّالِّينَ﴾ بێگومان لەکۆمەڵی گومڕایان دەبم ﴿٧٧﴾ ﴿فَلَمَّا رَأَى الشَّمْسَ بَازِغَةً﴾ ئەمجا کاتێ خۆری بینی هەڵهات ﴿قَالَ هَذَا رَبِّي هَذَا أَكْبَرُ﴾ ووتی ئەمە پەروەردگاری منە ئەمە گەورەترە (لەوان) ﴿فَلَمَّا أَفَلَتْ﴾ جا کاتێ خۆریش ئاوا بوو ﴿قَالَ يَا قَوْمِ إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم بەڕاستی من بەریم لە هەرشتێ کەئێوە دەیکەن بەهاوبەش بۆ خوا ﴿٧٨﴾ ﴿إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي﴾ بەڕاستی من ڕووی خۆم وەرئەگێڕم بۆلای زاتێك ﴿فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ کە ئاسمانەکان و زەوی بەدی هێناوە ﴿حَنِيفًا﴾ جگە لەخوا ڕووم لەهیچی تر ناکەم ﴿وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ وە بێگومان من لەهاوبەش پەیداکەران نیم ﴿٧٩﴾ ﴿وَحَاجَّهُ قَوْمُهُ﴾ (بەلام ئیبراهیم) گەلەکەی دەمەقاڵێیان لەگەڵدا کرد ﴿قَالَ أَتُحَاجُّونِّي فِي اللَّهِ وَقَدْ هَدَانِ﴾ فەرمووی ئایا ئێوە دەمەدەمێ و موجادەلەم لەگەڵدا دەکەن؟ لەبارەی خواوە کە بەڕاستی ڕێنموونی منی کردووە ﴿وَلَا أَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهِ﴾ من ناترسم لەوەی کە ئێوە دەیکەن بەهاوبەش بۆ خوا (چونکە زیان ناگەیەنن) ﴿إِلَّا أَنْ يَشَاءَ رَبِّي شَيْئًا﴾ مەگەر شتێك کەپەروەردگارم بیەوێ بیکات ﴿وَسِعَ رَبِّي كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا﴾ زانست و ئاگاداری پەروەردگارم هەموو شتێکی گرتۆتەوە ﴿أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ﴾ دەی ئایا بۆ بیرناکەنەوە ﴿٨٠﴾ ﴿وَكَيْفَ أَخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ﴾ وە من چۆن دەترسم لەو بتانەی کە ئێوە کردووتانە بەهاوبەش بۆ خوا ﴿وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ أَشْرَكْتُمْ بِاللَّهِ﴾ کەئێوە ناترسن بێگومان بتانێکتان کردۆتە هاوبەش بۆ خوا ﴿مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا﴾ کە هیچ بەڵگەیەك نەنێرراوە بۆتان (کە ئەوان بپەرستن) ﴿فَأَيُّ الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِالْأَمْنِ﴾ دەی کەواتەکام لەم دوو دەستەیە شایستە ترە بە نەترسان (و ئارامی) ﴿إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە هیچ دەزانن ﴿٨١﴾

﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەوانـەی کـە بڕوایـان هێنـاوە ﴿وَلَمۡ يَلۡبِسُوٓاْ إِيمَٰنَهُم بِظُلۡمٍ﴾ و بڕواکەیـان تێکـەڵ بەسـتەم (هـاوەڵ دانـان) نەکردووە ﴿أُوْلَٰٓئِكَ لَهُمُ ٱلۡأَمۡنُ وَهُم مُّهۡتَدُونَ﴾ هێمنی و ئاسـایش تەنها بـۆ ئەوانەیە هەر ئەوانـەش ڕێنموون کـراوون ﴿٨٢﴾ ﴿وَتِلۡكَ حُجَّتُنَآ ءَاتَيۡنَٰهَآ إِبۡرَٰهِيمَ﴾ ئەو (بەڵگانـە) بەڵگەی ئێمە بوون کـە دابوومـان بە ئیبراهیـم ﴿عَلَىٰ قَوۡمِهِۦۚ﴾ لەبەرانبەر گەلەکەیەوە ﴿نَرۡفَعُ دَرَجَٰتٖ مَّن نَّشَآءُۗ﴾ هەرکەسێك بمانەوێت پلەوپایەی بەرز دەکەینەوە ﴿إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٞ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت کاردروستی زانایـە ﴿٨٣﴾ ﴿وَوَهَبۡنَا لَهُۥٓ إِسۡحَٰقَ وَيَعۡقُوبَۚ﴾ وە ئیسـحاق و (لەئیسـحاقیش) یەعقوبمـان پـێ بەخشـی ﴿كُلًّا هَدَيۡنَاۚ﴾ ڕێنموونیـی هەموویانمـان کـرد ﴿وَنُوحًا هَدَيۡنَا مِن قَبۡلُۖ﴾ وە لـەوەو پێش ڕێنموونیـی نووحیشـمان کـرد ﴿وَمِن ذُرِّيَّتِهِۦ دَاوُۥدَ وَسُلَيۡمَٰنَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَىٰ وَهَٰرُونَۚ﴾ ولەنەوەکانـی نـووح داوودو سـولەیمان و ئەیووب و یوسف و مووسـاو هاروونمان (ڕێنموونیی کرد) ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجۡزِي ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ ئـا بەو چەشـنە پاداشـتی چاکـەکاران دەدەینـەوە ﴿٨٤﴾ ﴿وَزَكَرِيَّا وَيَحۡيَىٰ وَعِيسَىٰ وَإِلۡيَاسَۖ﴾ وە زەکەریـا و یەحیا و عیسـا و ئیلیاس ﴿كُلّٞ مِّنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ هەریەك لەمانە لـە چاکەکاران بوون ﴿٨٥﴾ ﴿وَإِسۡمَٰعِيلَ وَٱلۡيَسَعَ وَيُونُسَ وَلُوطٗاۚ﴾ وە ئیسـماعیل و یەسـەع و یونس و لووط ﴿وَكُلّٗا فَضَّلۡنَا عَلَى ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ هەریەکـە لەمانـە ڕێزمانداون بەسـەر هەموو خەڵکیـدا ﴿٨٦﴾ ﴿وَمِنۡ ءَابَآئِهِمۡ وَذُرِّيَّٰتِهِمۡ وَإِخۡوَٰنِهِمۡۖ﴾ هەروەها هەنـدێ لەبـاوك و نـەوەو و براکانیـان ﴿وَٱجۡتَبَيۡنَٰهُمۡ وَهَدَيۡنَٰهُمۡ إِلَىٰ صِرَٰطٖ مُّسۡتَقِيمٖ﴾ هەڵمـان بـژاردوون و ڕێنموونیمـان کـردوون بـۆ ڕێگـەی ڕاسـت ﴿٨٧﴾ ﴿ذَٰلِكَ هُدَى ٱللَّهِ يَهۡدِي بِهِۦ مَن﴾ ئـەوە ڕێنموونی خوایە ڕێنموونـی هەربەندەیەکی پێدەکات ﴿يَشَآءُ مِنۡ عِبَادِهِۦۚ﴾ لەبەندەکانی کە خۆی بیەوێ ﴿وَلَوۡ أَشۡرَكُواْ لَحَبِطَ عَنۡهُم مَّا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ وە ئەگـەر هاوبەشیان ڕەوابدایـە بـۆ خوا بێگومـان ئەو چاکانـەی کردبوویان هەمـووی بێ پاداشـت دەردەچوو ﴿٨٨﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانە کە سـانێکن ﴿ءَاتَيۡنَٰهُمُ ٱلۡكِتَٰبَ وَٱلۡحُكۡمَ وَٱلنُّبُوَّةَۚ﴾ پەیام و زانین و حوکمڕانی و پێغەمبەرێتیمان پێ بەخشیوون ﴿فَإِن يَكۡفُرۡ بِهَا هَٰٓؤُلَآءِ﴾ جا ئەگەر ئەوانە (قوڕەیش) بڕوای پێ نەهێنن ﴿فَقَدۡ وَكَّلۡنَا بِهَا قَوۡمٗا لَّيۡسُواْ بِهَا بِكَٰفِرِينَ﴾ ئەوە بێگومان بەدەستەیەکی ترمان سـپاردووە (چاودێری بکەن و) بێ بـڕواش نابن پێ ی ﴿٨٩﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ هَدَى ٱللَّهُۖ﴾ ئەوانە (ئەو پێغەمبەرانـەی باس کران) کەسـانێك بوون خـوا ڕێنموونیی کـردن ﴿فَبِهُدَىٰهُمُ ٱقۡتَدِهۡۗ﴾ دەی پەیڕەوی ڕێگـە وڕێبـازی ئـەوان بکە (ئـەی موحەممـەد ﷺ) ﴿قُل لَّآ أَسۡـَٔلُكُمۡ عَلَيۡهِ أَجۡرًاۖ﴾ (ئـەی موحەممەد ﷺ) بڵێ داوای هیچ کرێ و پاداشـتێکتان لێناکەم لەسـەری ﴿إِنۡ هُوَ إِلَّا ذِكۡرَىٰ لِلۡعَٰلَمِينَ﴾ ئەم قورئانە تەنها ئامۆژگاری یە بۆ هەموو جیهانیان ﴿٩٠﴾

﴿وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ﴾ وەك پێویست خوایان نەناسی و ڕێزیان نەگرت ﴿إِذْ قَالُوا﴾ کاتێ ووتیان ﴿مَا أَنزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ بَشَرٍ مِّن شَيْءٍ﴾ خوا هیچ شتێکی نەناردۆتە خوارەوە بۆ هیچ ئادەمی یەك ﴿قُلْ مَنْ أَنزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي﴾ بڵێ ئەی کێ ئەو کتێبەی ناردە خوارەوە ﴿جَاءَ بِهِ مُوسَىٰ﴾ کە مووسا هێنای ﴿نُورًا وَهُدًى لِّلنَّاسِ﴾ (ئەو کتێبە) ڕووناکی و ڕێنموونیی بوو بۆ خەڵك (پێش دەستکاری کردنی لەلایەن جولەلەکەکانەوە) ﴿تَجْعَلُونَهُ قَرَاطِيسَ﴾ ئێوە ئەو (کتێبە) دەکەنە چەند پەڕە و کاغەزێك ﴿تُبْدُونَهَا وَتُخْفُونَ كَثِيرًا﴾ بەشێکی (کە قازانجتانە) ئاشکرای دەکەن و زۆریشی (کەزیانی خۆتانە) دەیشارنەوە ﴿وَعُلِّمْتُم مَّا لَمْ تَعْلَمُوا﴾ شتانێك فێر کراوون کەئێوە نەتان دەزانی ﴿أَنتُمْ وَلَا آبَاؤُكُمْ﴾ نەخۆتان و نە باو و باپیرانتان ﴿قُلِ اللَّهُ﴾ بڵێ هەرخوا (کتێبی بۆ مووسا ناردووە) ﴿ثُمَّ ذَرْهُمْ فِي خَوْضِهِمْ يَلْعَبُونَ﴾ پاشان لێیان گەڕێ لەناو بەتاڵی خۆیاندا گاڵتەو یاری بکەن و ڕۆبچن. ﴿٩١﴾ ﴿وَهَٰذَا كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ﴾ ئەم قورئانە ئێمە ناردوومانەتەخوارەوە ﴿مُبَارَكٌ﴾ پیرۆز و فەرداره ﴿مُّصَدِّقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ ئەو کتێبانەش پێش ئەو هاتوون بەڕاستیان دادەنێت (پێش ئەوەی گاور وجولەکەکان بیشێوێنن) ﴿وَلِتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَىٰ وَمَنْ حَوْلَهَا﴾ هەروەها بۆ ئەوەی دانیشتوانی مەککە ودەوروبەری ئاگادار کەیتەوەو بیانترسێنی ﴿وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِهِ﴾ جا ئەوانەی بڕوایان بە دواڕۆژ هەبێ بڕوا بەو (قورئانە) دێنن ﴿وَهُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ﴾ ئەوان پارێزەرن بۆ نوێژەکانیان و بەچاکی لەکاتی خۆیاندا دەیانکەن ﴿٩٢﴾ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ کێ لەوکەسەستەم کارترە کەدرۆ هەڵبەستێ بەدەم خواوە ﴿أَوْ قَالَ أُوحِيَ إِلَيَّ﴾ یان بڵێ نیگا وسرووشم بۆ کراوە ﴿وَلَمْ يُوحَ إِلَيْهِ شَيْءٌ﴾ بەلام هیچ نیگا و سرووشێکیشی بۆ نەکرابێ ﴿وَمَن قَالَ سَأُنزِلُ مِثْلَ مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ هەروەها کەسێ کە بڵێ منیش وێنەی ئەو قورئانەی خوا دایبەزاندووەدادەبەزێنم ﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ﴾ خۆزگە ستەمکارانت دەبینی کاتێ ﴿فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ﴾ وان لە نارەحەتی و سەختی سەرە مەرگدا ﴿وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُو أَيْدِيهِمْ﴾ و فریشتەکان دەستیان بۆ دەبەن (بۆ گیان کێشانیان) ﴿أَخْرِجُوا أَنفُسَكُمُ﴾ (پێیان دەڵێن) خۆتان دەربازکەن (لەم نارەحەتی گیان کێشانە ئەگەر ڕاست دەکەن) ﴿الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ﴾ ئەمڕۆ پاداشتی ڕیسواکەر دەدرێنەوە ﴿بِمَا كُنتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ﴾ بەهۆی ئەوەی کەقسەی ناڕاستان هەڵئەبەست بەدەم خواوە ﴿وَكُنتُمْ عَنْ آيَاتِهِ تَسْتَكْبِرُونَ﴾ و خۆتان بەگەورە دەزانی لەبەرانبەر ئایەتەکانی خوادا ﴿٩٣﴾ ﴿وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فُرَادَىٰ﴾ سوێند بێت بێگومان ئێوە بە تەنیا و یەك یەك گەڕانەوە بۆ لامان ﴿كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هەر وەکو یەکەم جار دروستمان کردن ﴿وَتَرَكْتُم مَّا خَوَّلْنَاكُمْ وَرَاءَ ظُهُورِكُمْ﴾ و ئەوەی پێمان دابوون بەجێتان هێشت لەدوای خۆتان (لەماڵ وسەروەت وسامان) ﴿وَمَا نَرَىٰ مَعَكُمْ﴾ وە نابینین لەگەڵتاندا ﴿شُفَعَاءَكُمُ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكَاءُ﴾ ئەو تکاکارانەی کە لاتان وابوو هاوبەشی خوان لە تکا کردن بۆتان ﴿لَقَد تَّقَطَّعَ بَيْنَكُمْ﴾ سوێند بە خوا بێگومان پچڕا پەیوەستی نێوانتان ﴿وَضَلَّ عَنكُم مَّا كُنتُمْ تَزْعُمُونَ﴾ وە ئەوەی بە پشتیوانی خۆتان دادەنا وون بوو لێتان ﴿٩٤﴾

﴿إِنَّ ٱللَّهَ فَالِقُ ٱلۡحَبِّ وَٱلنَّوَىٰۖ﴾ بەڕاستی خوا لەتکەری دانەوێڵە و ناوکە تۆوە (کاتێك کە دەڕوێنرێت لە زەویدا) ﴿يُخۡرِجُ ٱلۡحَيَّ مِنَ ٱلۡمَيِّتِ﴾ زیندوو دەرئەهێنێ لە مردوو ﴿وَمُخۡرِجُ ٱلۡمَيِّتِ مِنَ ٱلۡحَيِّۚ﴾ وە (خوا) دەرهێنەری مردووانە لە زیندوو ﴿ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُۖ فَأَنَّىٰ تُؤۡفَكُونَ﴾ ئەوەیە خوای ئێوە دەی کەواتە ئێوە چۆن (لە پەرستنی ئەو خوایە) لا دەدرێن؟ ﴿٩٥﴾ ﴿فَالِقُ ٱلۡإِصۡبَاحِ﴾ (خوا) بەدی هێنەری شەبەق و ڕووناکی ڕۆژ بوونەوەیە ﴿وَجَعَلَ ٱلَّيۡلَ سَكَنًا﴾ و شەوی کردووە بەکات و هۆی ئارامگرتن ﴿وَٱلشَّمۡسَ وَٱلۡقَمَرَ حُسۡبَانًاۚ﴾ و خۆر و مانگی کردۆتە هۆی حساب دیاریکردن و زانینی کات ﴿ذَٰلِكَ تَقۡدِيرُ ٱلۡعَزِيزِ ٱلۡعَلِيمِ﴾ ئەوەش ئەندازە گرتنی خوای بەدەسەڵاتی زانایە ﴿٩٦﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِي جَعَلَ لَكُمُ ٱلنُّجُومَ﴾ وە هەر خوایە کە ئەستێرەی داناوە بۆتان ﴿لِتَهۡتَدُواْ بِهَا فِي ظُلُمَٰتِ ٱلۡبَرِّ وَٱلۡبَحۡرِۗ﴾ بۆ ئەوەی ڕێیان پێدەرکەن لە تاریکیەکانی وشکانی و دەریادا ﴿قَدۡ فَصَّلۡنَا ٱلۡأٓيَٰتِ لِقَوۡمٖ يَعۡلَمُونَ﴾ بەڕاستی ئایەتەکانمان ڕوون کردۆتەوە بۆ کۆمەڵێ کەبزانن و تێ بگەن ﴿٩٧﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِيٓ أَنشَأَكُم مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ﴾ وە ئەو خوایە زاتێکە کە ئێوەی دروست کردوە لەیەك کەس کە (ئادەم)ە ﴿فَمُسۡتَقَرّٞ وَمُسۡتَوۡدَعٞۗ﴾ ئەمجا (لە پشتی باوکتانا) نیشتەجێ کران (دواتریش لەمنداڵدانی دایکتانـدا) دانـران بە شێوەی کاتی ﴿قَدۡ فَصَّلۡنَا ٱلۡأٓيَٰتِ لِقَوۡمٖ يَفۡقَهُونَ﴾ بە ڕاستی ئایەتەکانمان ڕوون کردۆتەوە بۆ کەسانێ بەووردی بیر بکەنەوە ﴿٩٨﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِيٓ﴾ وە ئەو خوایە زاتێکە ﴿أَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءٗ﴾ کە بارانی لە ئاسمانەوە باراندووە ﴿فَأَخۡرَجۡنَا بِهِۦ نَبَاتَ كُلِّ شَيۡءٖ﴾ جا بە هۆی ئەو (بارانەوە) هەموو جۆرە چەکەرەیەکمان ڕواند ﴿فَأَخۡرَجۡنَا مِنۡهُ خَضِرٗا﴾ ئەمجا ڕووەکی سەوزمان لێ ڕواندووە ﴿نُّخۡرِجُ مِنۡهُ حَبّٗا مُّتَرَاكِبٗا﴾ وە لەو (ڕووەکە سەوزە) دانەوێڵەی لەسەریەك کەڵەکە بوومان دەرهێناوە (وەك گوڵی جۆ و گەنم) ﴿وَمِنَ ٱلنَّخۡلِ مِن طَلۡعِهَا قِنۡوَانٞ دَانِيَةٞ﴾ وە لە دار خورما لە چەند پەلێکی هێشووی شۆڕەوە بوو دەردەهێنین ﴿وَجَنَّـٰتٖ مِّنۡ أَعۡنَابٖ﴾ وە (دەڕوێنین بەو بارانە) باخاتی زۆر لە ترێ ی هەمە جۆر ﴿وَٱلزَّيۡتُونَ وَٱلرُّمَّانَ﴾ و زەیتون و بنە هەناری ﴿مُشۡتَبِهٗا وَغَيۡرَ مُتَشَٰبِهٍۗ﴾ هاو وێنە و لەیەکتر جیا جیا (لەتامدا) ﴿ٱنظُرُوٓاْ إِلَىٰ ثَمَرِهِۦٓ﴾ سەرنجی بەرهەمەکەی بدەن ﴿إِذَآ أَثۡمَرَ وَيَنۡعِهِۦٓۚ﴾ کاتێك بەر دەگرێت و پێ دەگات ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكُمۡ لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يُؤۡمِنُونَ﴾ بێگومان لەم سەرنجدانەدا چەند بەڵگەی گەورە هەیە (لەسەر گەورەی دەسەڵاتی خودا) بۆ کەسانێك کە بڕوا دەهێنن ﴿٩٩﴾ ﴿وَجَعَلُواْ لِلَّهِ شُرَكَآءَ ٱلۡجِنَّ﴾ هاوبەشانێکیان بڕیارداوە بۆ خوا کە جنۆکەن ﴿وَخَلَقَهُمۡۖ﴾ لە کاتێکدا خودا ئەو (جنۆکانەی) دروست کردووە ﴿وَخَرَقُواْ لَهُۥ بَنِينَ وَبَنَٰتِۭ بِغَيۡرِ عِلۡمٖۚ﴾ بەدرۆ و بوختـان چەند کوڕ و کچیان ڕەوادا وە بۆ خوا بەبێ زانیاری ﴿سُبۡحَٰنَهُۥ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يَصِفُونَ﴾ پاك و بێ گەردی بۆ خوا لەوەی کە ئەوبێ بڕوایانە بڕیاری ئەدەن بۆ خوا ﴿١٠٠﴾ ﴿بَدِيعُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ﴾ (خـوا) داهێنەری ئاسمانەکان و زەوی یە لە نەبوون ﴿أَنَّىٰ يَكُونُ لَهُۥ وَلَدٞ وَلَمۡ تَكُن لَّهُۥ صَٰحِبَةٞۖ﴾ چۆن منداڵی دەبێ کە ژن و هاوسەری نەبووە ﴿وَخَلَقَ كُلَّ شَيۡءٖۖ﴾ خۆی هەموو شتێکی دروستکردووە ﴿وَهُوَ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٞ﴾ و ئەو بە هەموو شتێ زانا و بە ئاگایە ﴿١٠١﴾

﴿ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ﴾ هـەر ئـەو خوایەیە کـە پەروەردگـاری ئێوەیـە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرسـتراوێکی ڕاسـتەقینە نـی یـە جگـە لـە ئـەو ﴿خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ دروسـت کـەری هەمـوو شـتێکە ﴿فَاعْبُدُوهُ﴾ کەواتـە ئـەو بپەرسـتن ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ﴾ وە ئـەو خوایـە چاودێرە بەسـەر هەموو شـتێکەوە ﴿١٠٢﴾ ﴿لَّا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ﴾ چـاوەکان پـەی پـێ نابـەن و ناتوانـن بیبینـن ﴿وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ﴾ بـەڵام ئـەو هێـزی بینیـن و چـاوەکان دەبینێـت ﴿وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ﴾ و ئـەو بـە ئاگـای ورد بینە ﴿١٠٣﴾ ﴿قَدْ جَاءَكُم بَصَائِرُ مِن رَّبِّكُمْ﴾ بەڕاسـتی لەلایـەن پەروەردگارتانـەوە چەندیـن بەڵگـەی ڕوونتان بـۆ هاتـووە ﴿فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ﴾ ئەمجا هەر کـەس بیر لەڕاسـتی دەکاتەوەو دەیبینێ ئەوە (سـوودی) بـۆ خۆیەتی ﴿وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا﴾ هەر کەسـیش بیر ناکاتـەوە و کوێر بووە ئەوە (زیانـی) هەر بۆ خۆیەتی ﴿وَمَا أَنَا عَلَيْكُم بِحَفِيظٍ﴾وە مـن چاودێـر و پارێزەرنیـم بـە سـەرتانەوە (بـەس ڕاگەیەنـەرم) ﴿١٠٤﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ﴾ ئـاوا جۆر و شـێوەی بەڵگەکان دەگۆڕیـن ﴿وَلِيَقُولُوا دَرَسْتَ﴾ دەبا هەر بڵێن خوێندووتە وپێتووتراوە ﴿وَلِنُبَيِّنَهُ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ وە بۆ ئەوەی چاك ڕوونی بکەینەوە بۆ کۆمەڵێك کەتێدەگەن و شارەزان ﴿١٠٥﴾ ﴿اتَّبِعْ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ﴾ شوێنی ئەوە بکەوە کە لەلایەن پەروەردگارتەوە وەحیت بۆ کراوە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ شایسـتەی پەرستن نیە بێجگە لەو (خوا) ﴿وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ﴾ وە ڕوو وەرگێـڕە لەهاوبـەش بڕیـاردەران ﴿١٠٦﴾ ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكُوا﴾ وە ئەگـەر خـوا بیویسـتایە هاوەڵیان دا نەدەنا ﴿وَمَا جَعَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا﴾ و تۆمان نەدەکرد بەچاو دێرو پارێزەر بەسەریانەوە ﴿وَمَا أَنتَ عَلَيْهِم بِوَكِيلٍ﴾ و تۆ زۆردارو دەسـەڵاتدار نیت بەسـەریانەوە ﴿١٠٧﴾ ﴿وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ (موسـڵمانان) جنێوو قسـەی ناشـرین مەڵێـن بەوبت و پەرسـتراوانەی کەئـەوان هاواریان لێ دەکەن و دەیانپەرستن بێجگە لەخوا ﴿فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بەو هۆیەوە ئەوانیش قسەی نەشیاو بڵێن بەخـوا ﴿كَذَٰلِكَ زَيَّنَّا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلَهُمْ﴾ بـەو شـێوەیە ڕازاندومانەتەوە بۆ هەموو ئوممەتێـك کردەوەکەیان ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِم مَّرْجِعُهُمْ﴾ پاشـان گەڕانەوەیـان هـەر بـۆلای پەروەردگاریانە ﴿فَيُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ ئەمجا هەواڵیان پێ دەدات بەو کردەوانەی ئەنجامیان دەدا ﴿١٠٨﴾ ﴿وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ﴾ وە بەهێزترین سـوێندیان بەخوا دەخوارد ﴿لَئِن جَاءَتْهُمْ آيَةٌ لَّيُؤْمِنُنَّ بِهَا﴾ سـوێند بەخوا ئەگەر موعجیزەیەکیان بۆ بێت (لەوانەی کەخۆیان داوایان دەکرد) بێگومان بڕوا دەهێنن پێ ی ﴿قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِندَ اللَّهِ﴾ بڵێ بەڕاسـتی موعجیـزەکان هـەر لای خوایـە ﴿وَمَا يُشْعِرُكُمْ﴾ وە ئێوە نازانـن ئـەی بڕواداران ﴿أَنَّهَا إِذَا جَاءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ ئەگـەر ئەو بەڵگانەش بێتەکایەوە هەر بڕوا ناهێنن ﴿١٠٩﴾ ﴿وَنُقَلِّبُ أَفْئِدَتَهُمْ وَأَبْصَارَهُمْ﴾ وە(کاتی هاتنـی موعجیزەکان بەهۆی بـێ بڕواییانەوە) دڵ و چاویان وەردەگێڕین و لادەدەین (لە باوەڕ هێنان) ﴿كَمَا لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هـەر وەك لـە سـەرەتاوە بڕوایـان بەقورئان نەهێنـا ﴿وَنَذَرُهُمْ﴾ وەلێیان دەگەڕێین ﴿فِي طُغْيَانِهِمْ﴾ لەسەر کەشی خۆیاندا بن ﴿يَعْمَهُونَ﴾ (دەبا) هەر سەرگەردان بن ﴿١١٠﴾

﴿وَلَوْ أَنَّنَا﴾ وە بێگومان ئەگەر ئێمە ﴿نَزَّلْنَا إِلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةَ﴾ فریشتەمان بۆ لای ئەو (بێباوەڕ) انە بناردایە ﴿وَكَلَّمَهُمُ الْمَوْتَىٰ﴾ و مردووەکان قسەیان لەگەڵ بکردنایە ﴿وَحَشَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ﴾ و هەموو شتێکمان بۆ کۆبکردنایەتەوە ﴿قُبُلًا﴾ ڕوو بەڕوو بەپێش چاویانەوە (یان کۆمەڵ کۆمەڵ) ﴿مَّا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا﴾ بڕوایان نەدەهێنا ﴿إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ﴾ مەگەر خوا بیویستایە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ يَجْهَلُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن و بێ ئاگان ﴿١١١﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا﴾ هەر بەو شێوە بۆ هەموو پێغەمبەرێك دوژمنێکمان داناوە ﴿شَيَاطِينَ الْإِنسِ وَالْجِنِّ﴾ لەشەیتانەکانی مرۆڤ و جنۆکە ﴿يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ﴾ کەبەنهێنی بەیەکتری ڕادەگەیەنن ﴿زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا﴾ ووتەی ڕازاوە و بریقەدار بۆ فریودانیان ﴿وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ﴾ وە ئەگەر پەروەردگارت بیویستایە ئەوەیان نەدەکرد ﴿فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ﴾ دە لێیان گەڕێ بەخۆیان و ئەو درۆیانەی کەهەڵی دەبەستن ﴿١١٢﴾ ﴿وَلِتَصْغَىٰ إِلَيْهِ﴾ وە بۆ ئەوەی گوێبگرێ بۆ ئەو (ووتە بریقەدارو ڕازاوەی بۆ یەکتری دەکەن) ﴿أَفْئِدَةُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ دڵی ئەو کەسانەی بڕوایان نی یە بەڕۆژی دوایی ﴿وَلِيَرْضَوْهُ﴾ بۆ ئەوەی ڕازی بین پێ ی ﴿وَلِيَقْتَرِفُوا مَا هُم مُّقْتَرِفُونَ﴾ وەتا ئەنجامی بدەن ئەو گوناهانەی ئەنجامی ئەدەن ﴿١١٣﴾ ﴿أَفَغَيْرَ اللَّهِ أَبْتَغِي حَكَمًا﴾ جا ئایا جگە لەخوا دادوەرێکی تر بۆ خۆم بڕیار بدەم؟ ﴿وَهُوَ الَّذِي أَنزَلَ إِلَيْكُمُ﴾ لەکاتێکدا (خوا) ئەو زاتەیە کەناردویەتیە خوارەوە بۆ ئێوە ﴿الْكِتَابَ مُفَصَّلًا﴾ ئەم قورئانە کەڕوون کەرەوەی هەموو باسێکە بەدرێژی ﴿وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ﴾ ئەوانەش کە نامەمان پێ بەخشین ﴿يَعْلَمُونَ أَنَّهُ مُنَزَّلٌ مِّن رَّبِّكَ بِالْحَقِّ﴾ چاك دەزانن بێگومان ئەم قورئانە لەلایەن پەروەردگارتەوە بەحەق و ڕاستی نێرراوە ﴿فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ﴾ کەواتە هەرگیز لەگوماناداران مەبە ﴿١١٤﴾ ﴿وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ﴾ وە فەرمان و ووتەی پەروەردگارت تەواو بووەو بەئەنجام گەیشت ﴿صِدْقًا وَعَدْلًا﴾ بەڕاستی و دروستی ﴿لَّا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ﴾ کەهیچ کەس ناتوانێ بڕیارو ووتەکانی بگۆڕێ ﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ هەر خوا بیسەری زانایە ﴿١١٥﴾ ﴿وَإِن تُطِعْ أَكْثَرَ مَن فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئەگەر تۆ گوێڕایەڵی زۆربەی ئەوانە بیت لەسەر زەویدان ﴿يُضِلُّوكَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەڕێگەی خوا گومڕات دەکەن ﴿إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ﴾ ئەوان هەر شوێنی گومان کەوتوون ﴿وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ﴾ وە هەمیشە درۆو گۆترە کاری دەکەن ﴿١١٦﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ﴾ بێگومان هەر پەروەردگارت چاك دەزانێت ﴿مَن يَضِلُّ عَن سَبِيلِهِ﴾ کێ گومڕا بووە و لای داوە لەڕێگای ئەو ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ﴾ وە هەر ئەو زاناترە بەوانەی ڕێبازی ڕاستیان گرتووە ﴿١١٧﴾ ﴿فَكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ﴾ دەبخۆن لەو (سەربڕاو)ەی کەناوی خوای لەسەر هێنراوە ﴿إِن كُنتُم بِآيَاتِهِ مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بەئایەتەکانی خوا بڕوادارن ﴿١١٨﴾

﴿وَمَا لَكُمْ أَلَّا تَأْكُلُوا﴾ بۆچی ئێوە ناخۆن؟ ﴿مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ﴾ لە (گۆشتی) ئەو (ئاژەڵان)ەی کەناوی خوای لەسەر هێنراوە (لەکاتی سەربڕینی دا) ﴿وَقَدْ فَصَّلَ لَكُم مَّا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ﴾ کەبێگومان خوا بۆتانی ڕوون کردۆتەوە ئەوەی حەرامی کردوە لەسەرتان ﴿إِلَّا مَا اضْطُرِرْتُمْ إِلَيْهِ﴾ جگە لەوەی کەناچار دەبن بۆی (بیخۆن لەو خواردنانەی کە حەرامن) ﴿وَإِنَّ كَثِيرًا لَّيُضِلُّونَ بِأَهْوَائِهِم﴾ بەڕاستی زۆر کەس خەڵکی گومڕا دەکەن بە هەوا و ئارەزوی خۆیان ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بەبێ هیچ زانیاری یەك (کە لەخواوە وەرگیرا بێت) ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ﴾ بێگومان پەروەردگارت دەست درێژ کاران و سەرکەشان چاك دەناسێ ﴿١١٩﴾ ﴿وَذَرُوا ظَاهِرَ الْإِثْمِ وَبَاطِنَهُ﴾ لە گوناهی ئاشکراو نهێنی واز بێنن ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْسِبُونَ الْإِثْمَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە گوناە دەکەن بە دەستی ئەنقەست ﴿سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتَرِفُونَ﴾ بەزوویی تۆڵەیان لێ دەسەنرێت بەهۆی ئەو تاوانانەی دەیانکرد ﴿١٢٠﴾ ﴿وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ﴾ لەو (سەربڕاوە) مەخۆن کەناوی خوای لەسەر نەهێنراوە (لەکاتی سەربڕیندا) ﴿وَإِنَّهُ لَفِسْقٌ﴾ بێگومان (خواردنی) ئەوە تاوان و لەسنوور دەرچوونە ﴿وَإِنَّ الشَّيَاطِينَ لَيُوحُونَ إِلَىٰ أَوْلِيَائِهِمْ﴾ وە بێگومان شەیتانەکان بەنهێنی شت بەدۆستانیان دەڵێن ﴿لِيُجَادِلُوكُمْ﴾ بۆ ئەوەی موجادەلە و دەمە دەمێیان لەگەڵ بکەن ﴿وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ﴾ جائەگەر بەگوێیان بکەن ئەوە بێگومان لەهاوبەش دانەران دەبن ﴿١٢١﴾ ﴿أَوَمَن كَانَ مَيْتًا فَأَحْيَيْنَاهُ﴾ ئایا کەسێك کەمردوو بێت (واتە بێ بڕوا بێت) و ئێمە زیندوومان کردەوە (هیدایەتماندا) ﴿وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ﴾ و ڕووناکیەکمان بۆ فەراهەم هێنا (کەقورئانە) بە هۆی ئەوەوە لەناو خەڵکیدا دەگەڕێ و دەڕوات ﴿كَمَن مَّثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ﴾ ئایا وەك ئەوە وایە کە لەناو تاریکستانێکدا بێت ﴿لَيْسَ بِخَارِجٍ مِّنْهَا﴾ کە بەهیچ جۆرێ دەرچوونی نیە لێی ﴿كَذَٰلِكَ زُيِّنَ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەو شێوەیە ڕازێنراوەتەوە بۆ بێبڕوایان ئەو کردەوە (خراپانەی) دەیان کرد ﴿١٢٢﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ أَكَابِرَ مُجْرِمِيهَا﴾ بەو شێوەیە لە هەموو شارێکدا گەورەترینی تاوانباریمان کرد (بەدەسەڵاتدار) ﴿لِيَمْكُرُوا فِيهَا﴾ بۆ ئەوەی پیلان و فێڵ بکەن لەو شارانەدا ﴿وَمَا يَمْكُرُونَ إِلَّا بِأَنفُسِهِمْ﴾ وە فێڵ وپیلان ناکەن (لە کەس) بێجگە لەخۆیان ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ﴾ بەڵام ئەوان هەستی پێ ناکەن ﴿١٢٣﴾ ﴿وَإِذَا جَاءَتْهُمْ آيَةٌ﴾ وە کاتێك ئایەتێکیان بۆ بێت ﴿قَالُوا لَن نُّؤْمِنَ﴾ دەڵێن ئێمە هەرگیز باوەڕ ناهێنین ﴿حَتَّىٰ نُؤْتَىٰ مِثْلَ مَا أُوتِيَ رُسُلُ اللَّهِ﴾ هەتا وێنەی ئەوەی بەپێغەمبەرانی خوا دراوە بەئێمەش نەدرێت ﴿اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ﴾ خوا چاك دەزانێت پەیام و پێغەمبەرایەتی خۆی بۆ کوێ دەنێرێت (و کێ شیاو ترە بۆ ئەو کارە) ﴿سَيُصِيبُ الَّذِينَ أَجْرَمُوا﴾ بەزوویی ئەوانەی تاوانیان کردووە دووچاریان دەبێت ﴿صَغَارٌ عِندَ اللَّهِ وَعَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ سوکی وڕیسوایی لای خوا وسزای سەخت ﴿بِمَا كَانُوا يَمْكُرُونَ﴾ بەهۆی ئەو پیلان وفێڵانەوەی کەدەیانکرد (لە بڕواداران) ﴿١٢٤﴾

﴿فَمَن يُرِدِ ٱللَّهُ أَن يَهۡدِيَهُۥ﴾ جا هەرکەسێك خوا بیەوێت ڕێنموونی بکات ﴿يَشۡرَحۡ صَدۡرَهُۥ لِلۡإِسۡلَٰمِۖ﴾ سینگی فراوان دەکات بۆ ئیسلام (وبڕوا هێنان) ﴿وَمَن يُرِدۡ أَن يُضِلَّهُۥ﴾ وەهەرکەس خوا بیەوێت گومڕای کات (لەبەر نەشیاویی وسەرکەشی خۆی) ﴿يَجۡعَلۡ صَدۡرَهُۥ ضَيِّقًا حَرَجٗا﴾ سنگی زۆر تەنگ دەکات ﴿كَأَنَّمَا يَصَّعَّدُ فِي ٱلسَّمَآءِۚ﴾ وەك ئەوەی (بیەوێت) بەرز ببێتەوە بەرەو ئاسمان (چونکە مرۆڤ تا بەرەو ئاسمان بەرز ببێتەوە هەست بە تەنگە نەفەسی دەکات وبەناڕەحەت هەناسەی بۆ دەدرێت) ﴿كَذَٰلِكَ يَجۡعَلُ ٱللَّهُ ٱلرِّجۡسَ﴾ بەوجۆرە خواپیسی وناپاکی دادەنێت ﴿عَلَى ٱلَّذِينَ لَا يُؤۡمِنُونَ﴾ لەسەر ئەوانەی کەبڕوا ناهێنن ﴿١٢٥﴾ ﴿وَهَٰذَا صِرَٰطُ رَبِّكَ مُسۡتَقِيمٗاۗ﴾ ئەم ئیسلامە ڕێگای پەروەردگارتە کەڕێك و ڕاستە ﴿قَدۡ فَصَّلۡنَا ٱلۡأٓيَٰتِ﴾ بێگومان بەڕوونی ئایەتەکانمان باسکردووە ﴿لِقَوۡمٖ يَذَّكَّرُونَ﴾ بۆ کۆمەڵێك کەبیربکەنەوە ﴿١٢٦﴾ ﴿لَهُمۡ دَارُ ٱلسَّلَٰمِ عِندَ رَبِّهِمۡۖ﴾ بۆ ئەوانەیە لای پەروەردگاریان ماڵی ئاشتی کە (بەهەشتە) ﴿وَهُوَ وَلِيُّهُم بِمَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ تەنها ئەویش دۆستیانە بەهۆی ئەو کردەوە چاکانەی دەیان کرد ﴿١٢٧﴾ ﴿وَيَوۡمَ يَحۡشُرُهُمۡ جَمِيعٗا﴾ وە ڕۆژێك (خوا) تێکڕا کۆیان دەکاتەوە (دەفەرموێت) ﴿يَٰمَعۡشَرَ ٱلۡجِنِّ﴾ ئەی دەستەو کۆمەڵی جنۆکە. ﴿قَدِ ٱسۡتَكۡثَرۡتُم مِّنَ ٱلۡإِنسِۖ﴾ بێگومان ئێوە زۆر کەستان لەئادەمیەکان گومڕا کرد ﴿وَقَالَ أَوۡلِيَآؤُهُم مِّنَ ٱلۡإِنسِ﴾ وە دۆستەکانیان لەئادەمی دەڵێن ﴿رَبَّنَا ٱسۡتَمۡتَعَ بَعۡضُنَا بِبَعۡضٖ﴾ ئەی پەروەردگارمان هەندێکمان سوودو کەڵکمان لەهەندێکمان وەرگرت. ﴿وَبَلَغۡنَآ أَجَلَنَا ٱلَّذِيٓ أَجَّلۡتَ لَنَاۚ﴾ وە بەو کاتەو مۆڵەتە گەیشتین کەبۆت دیاری کرد بووین. ﴿قَالَ ٱلنَّارُ مَثۡوَىٰكُمۡ﴾ خوا فەرمووی ئاگر شوێنتانە. ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَآ﴾ بەهەمیشەیی و بێ برانەوە دەمێننەوە تیایدا ﴿إِلَّا مَا شَآءَ ٱللَّهُۗ﴾ جگە لەو کاتەی کەخوا بیەوێ ﴿إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٞ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت کار دروستی زانایە ﴿١٢٨﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ نُوَلِّي بَعۡضَ ٱلظَّٰلِمِينَ بَعۡضَۢا﴾ بەو شێوەیە هەندێك لەستەمکاران دەکەین بەدۆست و پشتیوانی هەندێکی تریان ﴿بِمَا كَانُواْ يَكۡسِبُونَ﴾ بەهۆی ئەو کردەوانەوەی ئەنجامیان دەدا ﴿١٢٩﴾ ﴿يَٰمَعۡشَرَ ٱلۡجِنِّ وَٱلۡإِنسِ﴾ ئەی دەستەو کۆمەڵی جنۆکەو ئادەمی ﴿أَلَمۡ يَأۡتِكُمۡ رُسُلٞ مِّنكُمۡ﴾ ئایا پێغەمبەرانتان لەخۆتان بۆ نەهات ﴿يَقُصُّونَ عَلَيۡكُمۡ ءَايَٰتِي﴾ کەئایەتەکانی منتان بۆ بخوێننەوە ﴿وَيُنذِرُونَكُمۡ لِقَآءَ يَوۡمِكُمۡ هَٰذَاۚ﴾ وە لەگەیشتن و دووچار بوونی ئەم ڕۆژەیان نەترساندن ﴿قَالُواْ شَهِدۡنَا عَلَىٰٓ أَنفُسِنَاۖ﴾ دەڵێن (ڕاستەو) شایەتی لەسەر خۆمان دەدەین ﴿وَغَرَّتۡهُمُ ٱلۡحَيَوٰةُ ٱلدُّنۡيَا﴾ بەڵام ژیانی دونیاخەڵەتاندینی ﴿وَشَهِدُواْ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمۡ﴾ و شایەتیان لەسەر خۆیان دا ﴿أَنَّهُمۡ كَانُواْ كَٰفِرِينَ﴾ کەبێگومان ئەوان بێ بڕوا بوون ﴿١٣٠﴾

﴿ذَٰلِكَ أَن لَّمْ يَكُن رَّبُّكَ مُهْلِكَ ٱلْقُرَىٰ بِظُلْمٍ﴾ ئەوەی باسکرا لەبەر ئەوەیە کەپەروەردگارت لەناو بەری (خەڵکی) شارو گوندەکان نەبووە و زوڵم و ستەمی لێ نەکردوون ﴿وَأَهْلُهَا غَٰفِلُونَ﴾ لەکاتێکدا خەڵکی ئەو شارو گوندانە بێ ئاگابووبن ﴿١٣١﴾ ﴿وَلِكُلٍّ دَرَجَٰتٌ مِّمَّا عَمِلُوا۟﴾ بۆ هەر یەکێك (لەجنۆکەو ئادەمی) چەند پلە و پایە هەیە لەبەرانبەر کردەوەکانیاندا ﴿وَمَا رَبُّكَ بِغَٰفِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ﴾ وە پەروەردگارت لەوەی کەدەیکەن (ئەو ستەم کارانە) بێ ئاگا نییە ﴿١٣٢﴾ ﴿وَرَبُّكَ ٱلْغَنِىُّ ذُو ٱلرَّحْمَةِ﴾ هەر پەروەردگاری تۆ بێ نیازە و خاوەنی میهرەبانی یە ﴿إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ﴾ ئەگەر بیەوێت لەناوتان دەبات ﴿وَيَسْتَخْلِفْ مِنۢ بَعْدِكُم مَّا يَشَآءُ﴾ وە کێی بوێت دوای ئێوە دەیکاتە جێنشین(ی ئێوە) ﴿كَمَآ أَنشَأَكُم مِّن ذُرِّيَّةِ قَوْمٍ ءَاخَرِينَ﴾ وەك چۆن ئێوەی لەنەوەی کۆمەڵێکی تر بەدی هێنا ﴿١٣٣﴾ ﴿إِنَّ مَا تُوعَدُونَ لَءَاتٍ﴾ بێگومان هەر بەڵێنێکتان پێ دەدرێ هەر دێت ﴿وَمَآ أَنتُم بِمُعْجِزِينَ﴾ و ئێوە لەدەس خوا دەرناچن ﴿١٣٤﴾ ﴿قُلْ يَٰقَوْمِ ٱعْمَلُوا۟ عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی گەلەکەم لەسەر ڕێبازی خۆتان ئەوەی لەدەستان دێت بیکەن ﴿إِنِّى عَامِلٌ﴾ بێگومان منیش کارو کردەوەی خۆم دەکەم ﴿فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَن تَكُونُ لَهُۥ عَٰقِبَةُ ٱلدَّارِ﴾ جا لەمەو پاش دەزانن سەرئەنجامی ئەو دونیا بۆکێ دەبێت ﴿إِنَّهُۥ لَا يُفْلِحُ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ بێگومان (بێ باوەڕان و) ستەم کاران ڕزگاریان نابێت ﴿١٣٥﴾ ﴿وَجَعَلُوا۟ لِلَّهِ مِمَّا ذَرَأَ﴾ وە بڕیاریاندا بۆ خوالەوەی کە (خوا) دروستی کردو دای هێنا ﴿مِنَ ٱلْحَرْثِ وَٱلْأَنْعَٰمِ نَصِيبًا﴾ بەشێك لە کشتو کاڵ و ئاژەڵ و ماڵات ﴿فَقَالُوا۟ هَٰذَا لِلَّهِ بِزَعْمِهِمْ﴾ جا بەگومانی خۆیان ووتیان ئەمە بۆ خوایە ﴿وَهَٰذَا لِشُرَكَآئِنَا﴾ وە ئەوەش بۆ هاوبەشەکانمان (بتەکانمانە) ﴿فَمَا كَانَ لِشُرَكَآئِهِمْ فَلَا يَصِلُ إِلَى ٱللَّهِ﴾ جائەوەی بۆ هاوبەشەکانیانە ئەوە بەخوا ناگات ﴿وَمَا كَانَ لِلَّهِ فَهُوَ يَصِلُ إِلَىٰ شُرَكَآئِهِمْ﴾ وە ئەوەش بۆ خوایە ئەوە دەگات بەهاوبەشەکانیان (واتە: خوا نایەوێت و ئەیداتەوە بەسەریاندا) ﴿سَآءَ مَا يَحْكُمُونَ﴾ ئای چ خراپە ئەوەی بڕیاری دەدەن ﴿١٣٦﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ زَيَّنَ لِكَثِيرٍ مِّنَ ٱلْمُشْرِكِينَ قَتْلَ أَوْلَٰدِهِمْ شُرَكَآؤُهُمْ﴾ ئا بەو شێوەیە شەیتانەکان کوشتنی ڕۆڵەکانیان بۆ زۆر لەهاوەڵ دانەرەکان ڕازاندەوە ﴿لِيُرْدُوهُمْ وَلِيَلْبِسُوا۟ عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی لەناویان بەرن (بەکوشتنی کەسانی بێ تاوان) وە بۆ ئەوەی ئاینەکەیان لێ بشێوێنن ﴿وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ مَا فَعَلُوهُ﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە ئەوەیان نەدەکرد ﴿فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ﴾ کەواتە لێیان گەڕێ با لەگەڵ ئەو درۆو دەلەسەیەی کە هەڵی دەبەستن (بێ ئاگا و گومڕا بن) ﴿١٣٧﴾

﴿وَقَالُواْ هَٰذِهِۦٓ أَنۡعَٰمٞ وَحَرۡثٌ حِجۡرٞ﴾ وە (بە گومانی خۆیان)دەیان ووت ئەمانە ئاژەڵ و ماڵات و کشتو کاڵێکن کەقەدەغە کراون ﴿لَّا يَطۡعَمُهَآ إِلَّا مَن نَّشَآءُ﴾ نابێ لێیان بخوات کەسانێك نەبێ خۆمان بمانەوێت ﴿بِزَعۡمِهِمۡ﴾ بەگومانی خۆیان ﴿وَأَنۡعَٰمٌ حُرِّمَتۡ ظُهُورُهَا﴾ ماڵاتێکیش پشتیان قەدەغە کرابوو (نابێ باریان لێ بنرێ یا سواریان بین) ﴿وَأَنۡعَٰمٞ لَّا يَذۡكُرُونَ ٱسۡمَ ٱللَّهِ عَلَيۡهَا﴾ هەروەها ئاژەڵ و ماڵات هەیە (لەکاتی سەربڕین دا) ناوی خوایان لەسەر نەدەبرد ﴿ٱفۡتِرَآءً عَلَيۡهِۚ﴾ بەدرۆ هەڵبەستن بەدەم خواوە ﴿سَيَجۡزِيهِم بِمَا كَانُواْ يَفۡتَرُونَ﴾ لەمەولا خوا تۆڵەی ئەو درۆ هەڵبەستنەیان لێ دەستەنێت ﴿١٣٨﴾ ﴿وَقَالُواْ مَا فِي بُطُونِ هَٰذِهِ ٱلۡأَنۡعَٰمِ﴾ وە دەیان ووت ئەوەی لەسکی ئەم ئاژەڵ و ماڵاتانە دایە ﴿خَالِصَةٞ لِّذُكُورِنَا﴾ تایبەتە بەنێرینەکانمانەوە (پیاوەکانمان) ﴿وَمُحَرَّمٌ عَلَىٰٓ أَزۡوَٰجِنَاۖ﴾ وە قەدەغە کراوە لەسەر ژنەکانمان ﴿وَإِن يَكُن مَّيۡتَةٗ فَهُمۡ فِيهِ شُرَكَآءُۚ﴾ وە ئەگەر مردارەوە بوو بوون ئەوا هەموو تیایدا هاوبەشو بەشدارن ﴿سَيَجۡزِيهِمۡ وَصۡفَهُمۡۚ﴾ بەزوویی خوا سزای ئەم پێناسە (نەفامانە) یان دەداتەوە ﴿إِنَّهُۥ حَكِيمٌ عَلِيمٞ﴾ بێگومان خوا کار دروستی زانایە ﴿١٣٩﴾ ﴿قَدۡ خَسِرَ ٱلَّذِينَ قَتَلُوٓاْ أَوۡلَٰدَهُمۡ﴾ بەڕاستی زیانباربوون ئەوانەی ڕۆڵەکانی خۆیان کوشت ﴿سَفَهَۢا بِغَيۡرِ عِلۡمٖ﴾ بەنەفامی ونەزانی ﴿وَحَرَّمُواْ مَا رَزَقَهُمُ ٱللَّهُ﴾ و ئەوەی کەخوا پێی بەخشیبوون لەخۆیان قەدەغەکرد ﴿ٱفۡتِرَآءً عَلَى ٱللَّهِۚ﴾ بەدەست هەڵبەست و درۆ بەدەم خواوە ﴿قَدۡ ضَلُّواْ وَمَا كَانُواْ مُهۡتَدِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانە گومڕا بوون و ڕێنموونی کراو نەبوون ﴿١٤٠﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِيٓ أَنشَأَ جَنَّٰتٖ﴾ وە تەنها خوایە کەبەدی هێناوە باخاتی ﴿مَّعۡرُوشَٰتٖ﴾ کەپرو هەرزاڵە بۆ کراو(یا ساق بەرز) ﴿وَغَيۡرَ مَعۡرُوشَٰتٖ﴾ وە کەپرو هەرزاڵە بۆ نەکراو(ساق کورت) ﴿وَٱلنَّخۡلَ وَٱلزَّرۡعَ﴾ وە دار خورماو کشتوکاڵی ﴿مُخۡتَلِفًا أُكُلُهُۥ﴾ جیاواز لەخواردن و تامدا (بەدی هێناوە) ﴿وَٱلزَّيۡتُونَ وَٱلرُّمَّانَ﴾ زەیتون و هەناریشی (بەدی هێناوە) ﴿مُتَشَٰبِهٗا وَغَيۡرَ مُتَشَٰبِهٖۚ﴾ لەیەك چوو (لەوێنەو دیمەندا) و لەیەك نەچوو (لەتامدا) ﴿كُلُواْ مِن ثَمَرِهِۦٓ إِذَآ أَثۡمَرَ﴾ بخۆن لەبەروبوومی کاتێك هاتەبەر ﴿وَءَاتُواْ حَقَّهُۥ يَوۡمَ حَصَادِهِۦۖ﴾ وە لەڕۆژی دروێنەو چنینیدا مافەکەی (زەکاتەکەی) لێ بدەن ﴿وَلَا تُسۡرِفُوٓاْۚ﴾ و زیادە ڕۆی مەکەن ﴿إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلۡمُسۡرِفِينَ﴾ بێگومان خوا زیادەڕۆیانی خۆش ناوێت ﴿١٤١﴾ ﴿وَمِنَ ٱلۡأَنۡعَٰمِ حَمُولَةٗ وَفَرۡشٗاۚ﴾ لەئاژەڵ و ماڵاتیش هەندێکی بارهەڵگرەو هەندێکی بۆ کوڵك و خوری (کەڕاخەرو فەرشی لێ دروست دەکرێت) ﴿كُلُواْ مِمَّا رَزَقَكُمُ ٱللَّهُ﴾ لەوەی کەخوا پێ ی بەخشیوون بخۆن ﴿وَلَا تَتَّبِعُواْ خُطُوَٰتِ ٱلشَّيۡطَٰنِۚ﴾ وە شوێنی هەنگاوەکانی شەیتان مەکەون ﴿إِنَّهُۥ لَكُمۡ عَدُوّٞ مُّبِينٞ﴾ چونکە بێگومان شەیتان دوژمنێکی ئاشکرای ئێوەیە. ﴿١٤٢﴾

﴿ثَمَٰنِيَةَ أَزۡوَٰجٖۖ﴾ (خوا) هەشت جۆر ئاژەڵ و ماڵاتی (دروست کردووە) ﴿مِّنَ ٱلضَّأۡنِ ٱثۡنَيۡنِ﴾ لەمەڕ دووان (مەڕ و بەران) ﴿وَمِنَ ٱلۡمَعۡزِ ٱثۡنَيۡنِۗ﴾ و لەبزن دووان (بزن و سابرین) ﴿قُلۡ ءَآلذَّكَرَيۡنِ حَرَّمَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئایا خوا ئەو دوو نێرەی حەرام کردووە؟ ﴿أَمِ ٱلۡأُنثَيَيۡنِ﴾ یا ئەو دوو مێ یە؟ ﴿أَمَّا ٱشۡتَمَلَتۡ عَلَيۡهِ أَرۡحَامُ ٱلۡأُنثَيَيۡنِۖ﴾ یا ئەو بێچوانەی کە لەسکی ئەو دوو (جۆرە ئاژەڵە) مێینەدایە ﴿نَبِّـُٔونِي بِعِلۡمٍ إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن هەواڵم بدەنێ بەزانیاریەك (لەخواوە) ﴿١٤٣﴾ ﴿وَمِنَ ٱلۡإِبِلِ ٱثۡنَيۡنِ وَمِنَ ٱلۡبَقَرِ ٱثۡنَيۡنِۗ﴾ وە لەحوشتر دووان و لەڕەشەوڵاخ دووان (نێرو مێیەك) ﴿قُلۡ ءَآلذَّكَرَيۡنِ حَرَّمَ أَمِ ٱلۡأُنثَيَيۡنِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا خوا ئەو دوو نێرەی حەرام کردووە یان ئەو دوو مێ یە؟ ﴿أَمَّا ٱشۡتَمَلَتۡ عَلَيۡهِ أَرۡحَامُ ٱلۡأُنثَيَيۡنِۖ﴾ یا ئەو بێچوانەی کە لەسکی ئەو دوو (جۆرە وڵاخە) مێینەدایە ﴿أَمۡ كُنتُمۡ شُهَدَآءَ إِذۡ وَصَّىٰكُمُ ٱللَّهُ بِهَٰذَاۚ﴾ یان ئێوە ئامادەو شایەت بوون ئەو کاتە کەخوا فەرمانی پێکردن (بەم قەدەغەکردنە) ﴿فَمَنۡ أَظۡلَمُ مِمَّنِ ٱفۡتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبٗا﴾ کەواتە کێ لەو کەسە ستەمکارترە کەدرۆ بەدەم خواوە هەڵدەبەستێت ﴿لِّيُضِلَّ ٱلنَّاسَ﴾ بۆ ئەوەی خەڵکی گومڕا بکات ﴿بِغَيۡرِ عِلۡمٍۚ﴾ بەبێ هیچ زانیاری یەك ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بەڕاستی خوا ڕێنموونیی کۆمەڵی ستەمکاران ناکات ﴿١٤٤﴾ ﴿قُل لَّآ أَجِدُ فِي مَآ أُوحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلَىٰ طَاعِمٖ يَطۡعَمُهُۥٓ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ نابینم لەوەی کە (وەحی) وسرووشم بۆ کراوە هیچ خۆراکێك حەرام بێت بۆ کەسێك کە بیخوات ﴿إِلَّآ أَن يَكُونَ مَيۡتَةً أَوۡ دَمٗا مَّسۡفُوحًا﴾ جگە لە مردارەوە بوو یان خوێنێکی ڕژێنراو نەبێت ﴿أَوۡ لَحۡمَ خِنزِيرٖ فَإِنَّهُۥ رِجۡسٌ﴾ یا گۆشتی بەراز چونکە بێگومان ئەوەش پیس (وحەرامە) ﴿أَوۡ فِسۡقًا أُهِلَّ لِغَيۡرِ ٱللَّهِ بِهِۦۚ﴾ یان سەربڕاوێك (کاتی سەربڕین) ناوی غەیری خوای لەسەر هێنرابێت ﴿فَمَنِ ٱضۡطُرَّ غَيۡرَ بَاغٖ﴾ جا هەر کەس ناچار بوو (کەئەو حەرامانە بخوات لەبەر برسیەتی وخواردنی حەڵاڵی دەست نەکەوت) یا زیاد لەپێویست نەخوات ﴿وَلَا عَادٖ﴾ و مەبەستی سنوور بەزاندن نەبێت ﴿فَإِنَّ رَبَّكَ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ ئەوە بێگومان پەروەردگارت لێبوردەی میهرەبانە ﴿١٤٥﴾ ﴿وَعَلَى ٱلَّذِينَ هَادُواْ حَرَّمۡنَا﴾ تەنها لەسەر ئەوانەی بوونە جولەکە حەراممان کرد ﴿كُلَّ ذِي ظُفُرٖۖ﴾ هەموو چڕنوکدارێك (بالدار بێت یا ئاژەڵ) ﴿وَمِنَ ٱلۡبَقَرِ وَٱلۡغَنَمِ حَرَّمۡنَا عَلَيۡهِمۡ شُحُومَهُمَآ﴾ وە لە(گۆشتی) ڕەشەوڵاخ و مەڕو بزنیش پیو وبەزەکانیمان لێ حەرام کردن ﴿إِلَّا مَا حَمَلَتۡ ظُهُورُهُمَآ﴾ مەگەر ئەوەی کەبەسەر پشتیانەوە بێت ﴿أَوِ ٱلۡحَوَايَآ﴾ یا ئەوەی بەڕیخۆڵەکانیانەوە بێت ﴿أَوۡ مَا ٱخۡتَلَطَ بِعَظۡمٖۚ﴾ یا تێکەڵ بووبێت و لکابێت بەئێسکەوە ﴿ذَٰلِكَ جَزَيۡنَٰهُم بِبَغۡيِهِمۡۖ﴾ بەهۆی سەرکەشیانەوە ئەو تۆڵە و سزامان دان ﴿وَإِنَّا لَصَٰدِقُونَ﴾ وە بێگومان ئێمە ڕاست گۆین ﴿١٤٦﴾

﴿فَإِن كَذَّبُوكَ﴾ ئەمجـا ئەگەر باوەڕیان پێ نەکردی ﴿فَقُل رَّبُّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ﴾ ئـەوا (پێیان) بڵێ پەروەردگارتـان خاوەنـی میهرەبانـی فراوانە ﴿وَلَا يُرَدُّ بَأْسُهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ﴾ وە سـزاو تۆڵەی ئەو (خوا کەهات) لەهۆزی تاوانباران ناگێڕدرێتەوە ﴿١٤٧﴾ ﴿سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ ئەوانەی کەهاوبەشیان بـۆ خـوا دانا بوو لەمـەو دوا دەڵێـن: ﴿لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكْنَا وَلَا آبَاؤُنَا﴾ ئەگەر خوا بیویستایە ئێمەو باوو باپیرانمان هاوبەشـمان (بۆخـوا) دانەدەنا ﴿وَلَا حَرَّمْنَا مِن شَيْءٍ﴾ وە هیچ شـتێکمان حەرام نەدەکرد ﴿كَذَٰلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ هـەر بـەو شـێوەیە ئەوانـەی پێش ئەمانیش درۆیـان کرد ﴿حَتَّىٰ ذَاقُوا بَأْسَنَا﴾ هەتا سـزاو تۆڵـەی ئێمەیان چەشـت ﴿قُلْ هَلْ عِندَكُم مِّنْ عِلْمٍ﴾ (ئـەی موحەممەد ﷺ) بڵـێ ئایـا هیـچ زانیاریەکتان لایە ﴿فَتُخْرِجُوهُ لَنَا﴾ تـا دەری بخەن بۆمـان و دەری بیڕن ﴿إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ﴾ ئێوە شـوێنی هیـچ شـتێك ناکـەون بێجگـە لەگومـان نەبێـت ﴿وَإِنْ أَنتُمْ إِلَّا تَخْرُصُونَ﴾ و ئێوە هـەر لەخۆتانـەوە بەگۆترە شـت دەڵێـن ﴿١٤٨﴾ ﴿قُلْ فَلِلَّهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ﴾ بڵـێ دەی کەواتە بەڵگـەی بەهێز و(دەسـەڵات) هەر بۆ خوایە ﴿فَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ أَجْمَعِينَ﴾ جا ئەگەر(خوا) بیویستایە هەر هەمووتانی دەخستە سـەر ڕێی ڕاست ﴿١٤٩﴾ ﴿قُلْ هَلُمَّ شُهَدَاءَكُمُ الَّذِينَ﴾(ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەو شایەتانەتان بێنن ﴿يَشْهَدُونَ أَنَّ اللَّهَ حَرَّمَ هَٰذَا﴾ کە شایەتی دەدەن کە خوا ئەمەی حەرام کردووە ﴿فَإِن شَهِدُوا فَلَا تَشْهَدْ مَعَهُمْ﴾ جـا ئەگـەر (بـە درۆ) شـایەتییان دا تـۆ لەگەڵیانـدا شـایەتی مەدە ﴿وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە شـوێن هـەواو هـەوەس وئارەزواتـی ئەوانـە مەکـەوە کەباوەڕیـان نەهێنا بەئایەتەکانی ئێمـە ﴿وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ وە شـوێن ئەوانـەش مەکـەوە کەبڕوایـان نی یـە بـەڕۆژی دوایی ﴿وَهُم بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ﴾ ئەوانـەش کەهاوبـەش و هاوتـا بـۆ پەروەردگاریـان بڕیـار دەدەن ﴿١٥٠﴾ ﴿قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ﴾ (ئـەی موحەممەد ﷺ) بڵێ وەرن بابیخوێنمەوە (بۆتان) ﴿مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ﴾ ئەوەی پەروەردگارتان (حەرام) و یاساغی کردووە لەسەرتان ﴿أَلَّا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا﴾ (فەرمانیداوە کـەوا) هیچ شـتێك نەکەن بە هاوبەش بۆی ﴿وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا﴾ و لەگەڵ بـاوك و دایکدا ئاکار چاك و ڕەفتـار جوانبن ﴿وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُم مِّنْ إِمْلَاقٍ﴾ و منداڵەکانتان مەکـوژن لەبەر هەژاری و نەبوونی ﴿نَّحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَإِيَّاهُمْ﴾ ئێمە ڕۆزی ئێوەو ئەوانیش دەدەین ﴿وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ﴾ وە نزیکی گوناهو کـردەوە زۆر بـەدەکان مەکەونەوە ﴿مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ﴾ ئەوەی کە بە ئاشکرا دەکرێ لەو (خراپانە) ئـەوەش پەنهـان دەکـرێ ﴿وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ وە ئـەو کەسـە مەکـوژن کـە خوا کوشـتنی حەرام کردووە مەگەر هەق بێ (بکوژرێتەوە لەتۆڵەدا) ﴿ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ﴾ خوا ئەمانەی بەئێوە ڕاسپاردوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ بۆ ئەوەی تێ بگەن (و ژیری خۆتان بەکاربهێنن) ﴿١٥١﴾

﴿وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ﴾ وە نزیکی ماڵی هەتیوان مەکەونەوە ﴿إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ مەگەر بەو شێوەی کەجوانترو چاکتر بێت (بۆ ئەوان) ﴿حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ﴾ تابالغ دەبێت و دەگاتە هێزی خۆی ﴿وَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ﴾ وە پێوانەو کێشانە بێ زیادو کەم ئەنجام بدەن بەدادگەری ﴿لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾ داوای هیچ ئەرك و فەرمانێك لەکەس ناکەین بەئەندازەی توانای خۆی نەبێت ﴿وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا﴾ وەکاتێك (بۆشایەتی دان و شتی تر) قسەتان کرد دادوەرو ڕاست بن ﴿وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ﴾ با (لەدژی) خزمی نزیکی خۆشتان بێت ﴿وَبِعَهْدِ اللَّهِ أَوْفُوا﴾ وەبەڵێن و پەیمانی خوا بەچاکی بەنەسەر ﴿ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُمْ بِهِ﴾ خوا ئەوشتانەی بەئێوە ڕاسپاردوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە ﴿١٥٢﴾ ﴿وَأَنَّ هَٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا﴾ (فەرمانی داوە کە) بێگومان ئەمە ڕێگای ڕاستی منە کەڕاست و دروستە ﴿فَاتَّبِعُوهُ﴾ کەواتە شوێنی بکەون ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ﴾ و شوێنی کوێرە ڕێگا وڕێچکەکانی تر مەکەون ﴿فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ﴾ چونکە دوورتان دەخەنەوەو لاتان دەدەن لەڕێگەی خوا ﴿ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُمْ بِهِ﴾ خوا ئەو شتانەی بەئێوە ڕاسپاردوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بۆ ئەوەی پارێزکار و لە خواترس بن ﴿١٥٣﴾ ﴿ثُمَّ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ لەپاش ئەوە تەوراتمان بەخشی بەموسا ﴿تَمَامًا عَلَى الَّذِي أَحْسَنَ﴾ بۆ تەواو کردنی چاکەو بەهرەمان بەرانبەر کەسێك کەبەچاکی پێی هەڵساوە ﴿وَتَفْصِيلًا لِكُلِّ شَيْءٍ﴾ وەڕوون کەرەوەی هەموو شتێك بێ ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةً﴾ وە ڕێنیشاندەرو ڕێنموونیی و میهرەبانی بێ ﴿لَعَلَّهُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ﴾ بۆ ئەوەی باوەڕ بهێنن بەگەیشتنیان بەحوزوری پەروەردگاریان (لە ڕۆژی دواییدا) ﴿١٥٤﴾ ﴿وَهَٰذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ﴾ وە ئەم قورئانە پیرۆزە بەفەڕ وپیتەمان ناردۆتە خوارەوە ﴿فَاتَّبِعُوهُ﴾ کەواتە ئێوەش شوێنی بکەون ﴿وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ و خۆتان بپارێزن و (پارێزکاربن) تا ڕەحمتان پێ بکرێت ﴿١٥٥﴾ ﴿أَنْ تَقُولُوا﴾ لەبەر ئەوەی نەڵێن ﴿إِنَّمَا أُنْزِلَ الْكِتَابُ عَلَىٰ طَائِفَتَيْنِ﴾ بێگومان کتێب تەنها بۆ سەر دوو کۆمەڵی (گاوورو جولەکە) نێراوەتە خوارەوە ﴿مِنْ قَبْلِنَا﴾ لەپێش ئێمەدا ﴿وَإِنْ كُنَّا عَنْ دِرَاسَتِهِمْ لَغَافِلِينَ﴾ کەبەڕاستی ئێمە لەخوێندنەوەو لێکۆڵینەوەی کتێبەکانیان بێ ئاگابووین ﴿١٥٦﴾ ﴿أَوْ تَقُولُوا﴾ وە بۆ ئەوەی نەڵێن ﴿لَوْ أَنَّا أُنْزِلَ عَلَيْنَا الْكِتَابُ﴾ بەڕاستی ئەگەر کتێبی ئاسمانی بۆ ئێمەش بهاتبایە ﴿لَكُنَّا أَهْدَىٰ مِنْهُمْ﴾ ئەوە ئێمە لەوان ڕێنموون تر دەبووین ﴿فَقَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ﴾ ئێوە بێگومان بەڵگەو نیشانە (قورئان)ی ڕوونتان لە پەروەردگارتانەوە بۆ هاتووە ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةٌ﴾ کەڕێنموونیی و میهرەبانیەکی گەورەیە ﴿فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَّبَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ کەواتە کێ ستەم کار ترە لەو کەسەی بێ باوەڕ بێت بەئایەتەکانی خواو بەدرۆی بزانێت ﴿وَصَدَفَ عَنْهَا﴾ وە ڕوویان لێ وەرگێڕێت ﴿سَنَجْزِي الَّذِينَ يَصْدِفُونَ عَنْ آيَاتِنَا﴾ لەمەو دوا بەزوویی تۆڵە دەسێنین لەوانەی سەرپێچی دەکەن لە ئایەتەکانی ئێمە ﴿سُوءَ الْعَذَابِ﴾ بەسزایەکی بەدو سەخت ﴿بِمَا كَانُوا يَصْدِفُونَ﴾ بەهۆی ئەو لادانەوە کەدەیانکرد ﴿١٥٧﴾

﴿هَلۡ يَنظُرُونَ إِلَّآ أَن تَأۡتِيَهُمُ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ﴾ ئاخۆ ئەوان چاوەڕوانی چ شتێك دەكەن بێجگە لەوەی مەلائیكە(ی گیان كێشان) یان بۆ بێت ﴿أَوۡ يَأۡتِيَ رَبُّكَ﴾ یان پەروەردگارت بێت (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿أَوۡ يَأۡتِيَ بَعۡضُ ءَايَٰتِ رَبِّكَ﴾ یان هەندێك لەموعجیزەو نیشانە ئاشكراكانی پەروەردگارت بەدی بێت ﴿يَوۡمَ يَأۡتِي بَعۡضُ ءَايَٰتِ رَبِّكَ﴾ ئەو ڕۆژەی هەندێك لەنیشانەو بەڵگە ڕوونەكانی پەروەردگارت بەدی دێت ﴿لَا يَنفَعُ نَفۡسًا إِيمَٰنُهَا﴾ باوەڕهێنان سوود ناگەیەنێت بەهیچ كەس ﴿لَمۡ تَكُنۡ ءَامَنَتۡ مِن قَبۡلُ﴾ كەپێشتر بڕوای نەهێنا بێت ﴿أَوۡ كَسَبَتۡ فِيٓ إِيمَٰنِهَا خَيۡرٗاۗ﴾ یان هیچ خێروچاكەیەكی نەكردبێت لەگەڵ ئیمانەكەیدا ﴿قُلِ ٱنتَظِرُوٓاْ إِنَّا مُنتَظِرُونَ﴾ بڵێ: چاوەڕوان بن (هەڕەشەیە) ئێمەش چاوەڕوانی دەكەین ﴿١٥٨﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ فَرَّقُواْ دِينَهُمۡ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ئاینەكەیان بەش بەش كرد ﴿وَكَانُواْ شِيَعٗا﴾ و بوون بەچەند دەستەو تاقمێكەوە ﴿لَّسۡتَ مِنۡهُمۡ فِي شَيۡءٍۚ﴾ تۆ لەهیچ شتێكدا لەئەوان نیت ﴿إِنَّمَآ أَمۡرُهُمۡ إِلَى ٱللَّهِ﴾ بێگومان كاری ئەوان تەنها بۆ لای خوا دەگەڕێتەوە ﴿ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُواْ يَفۡعَلُونَ﴾ پاشان خوا هەواڵیان پێ دەدا بەهەر كردەوەیەك كەكردویانە ﴿١٥٩﴾ ﴿مَن جَآءَ بِٱلۡحَسَنَةِ﴾ هەر كەسێك چاكە بكات ﴿فَلَهُۥ عَشۡرُ أَمۡثَالِهَاۖ﴾ ئەوە (لەڕۆژی دوایی دا) دە ئەوەندەی چاكەكەی پاداشتی بۆ هەیە ﴿وَمَن جَآءَ بِٱلسَّيِّئَةِ﴾ وە هەر كەسێك خراپە بكات ﴿فَلَا يُجۡزَىٰٓ إِلَّا مِثۡلَهَا﴾ ئەوە تۆڵەی لێ ناسێنرێ تەنها بەوێنەی خۆی نەبێ ﴿وَهُمۡ لَا يُظۡلَمُونَ﴾ و ئەوانە ستەمیان لێ ناكرێت ﴿١٦٠﴾ ﴿قُلۡ إِنَّنِي هَدَىٰنِي رَبِّيٓ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بێگومان من پەروەردگارم ڕێنموونیی كردووم ﴿إِلَىٰ صِرَٰطٖ مُّسۡتَقِيمٖ﴾ بۆ ڕێگای ڕاست ﴿دِينٗا قِيَمٗا﴾ ئاینێكی زۆر ڕاست و پاك (كەهیچ لاریەكی تیا نی یە) ﴿مِّلَّةَ إِبۡرَٰهِيمَ حَنِيفٗاۚ﴾ ئاینی ئەو ئیبراهیمەیە كە لەهەموو ئاینە ناڕاستەكان لایداوە بۆ پەرستنی خوا بەتەنها ﴿وَمَا كَانَ مِنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ﴾ وە بە هیچ جۆرێك لە هاوبەش پەیداكەران نەبووە ﴿١٦١﴾ ﴿قُلۡ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بێگومان نوێژو (بەندایەتی) و قوربانی ﴿وَمَحۡيَايَ وَمَمَاتِي﴾ و ژیان و مردنم ﴿لِلَّهِ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ هەر بۆ خوای پەروەردگاری هەموو جیهانیانە ﴿١٦٢﴾ ﴿لَا شَرِيكَ لَهُۥۖ﴾ هیچ هاوبەشێكی نی یە ﴿وَبِذَٰلِكَ أُمِرۡتُ﴾ و هەر بەوە فەرمانم پێ دراوە ﴿وَأَنَا۠ أَوَّلُ ٱلۡمُسۡلِمِينَ﴾ وە من یەكەمی ناو هەموو موسڵمانان و فەرمانبەردارانم (بۆ خودا) ﴿١٦٣﴾ ﴿قُلۡ أَغَيۡرَ ٱللَّهِ أَبۡغِي رَبّٗا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئایا بێجگە لەخوا پەرستراوێكی تر بۆ خۆم هەڵبژێرم ﴿وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيۡءٖۚ﴾ لەكاتێكدا ئەو پەروەردگاری هەموو شتێكە ﴿وَلَا تَكۡسِبُ كُلُّ نَفۡسٍ إِلَّا عَلَيۡهَاۚ﴾ و هەر كەسێك هەر گوناهو خراپەیەك بكات تەنها لەسەر خۆیەتی ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٞ وِزۡرَ أُخۡرَىٰۚ﴾ وە هیچ كەسێكی گوناهكار گوناهی كەسێكی تر هەڵناگرێت ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُم مَّرۡجِعُكُمۡ﴾ پاشان گەڕانەوەتان هەر بۆلای پەروەردگارتانە ﴿فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمۡ فِيهِ تَخۡتَلِفُونَ﴾ ئەمجا هەواڵتان پێ ئەدا بەوەی كەئێوە تیایدا جیاواز بوون ﴿١٦٤﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِي جَعَلَكُمۡ خَلَٰٓئِفَ ٱلۡأَرۡضِ﴾ وە خوا ئەو زاتەیە كە ئێوەی كردووە بەجێنشینانی زەوی (كۆمەڵ لەدوای كۆمەڵ دێن) ﴿وَرَفَعَ بَعۡضَكُمۡ فَوۡقَ بَعۡضٖ دَرَجَٰتٖ﴾ چەند پلە هەندێكتانی بەرز كردۆتەوە بەسەر هەندێكی ترتاندا ﴿لِّيَبۡلُوَكُمۡ فِي مَآ ءَاتَىٰكُمۡۗ﴾ بۆ ئەوەی تاقیتان بكاتەوە لەوەدا كەپێی بەخشیوون ﴿إِنَّ رَبَّكَ سَرِيعُ ٱلۡعِقَابِ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت تۆڵە سەندنی خێرایە (بۆ بەدكاران) ﴿وَإِنَّهُۥ لَغَفُورٞ رَّحِيمُۢ﴾ وە بەڕاستی ئەو لێبوردەی میهرەبانە (بۆ چاكەكاران) ﴿١٦٥﴾

سورەتی ﴿الأعراف﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿المص﴾ بە(ئەلیف، لام، میم، صاد) دەخوێنرێتەوە، خوا زاناترە بەماناو مەبەست پێی، بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە (١) ﴿كِتَابٌ أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾ (ئەم قورئانە نامەیەکە نێرراوەتە خوارەوەبۆ تۆ(ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿فَلَا يَكُن فِي صَدْرِكَ حَرَجٌ مِّنْهُ﴾ کەواتە دڵ تەنگ مەبە(بەپەیڕەو نەکەرانی) ﴿لِتُنذِرَ بِهِ﴾ بۆ ئەوەی (ئەوان)بەم قورئانە بترسێنی ﴿وَذِكْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ وبیرخستنەوەو ئامۆژگاریش بێ بۆ بڕواداران (٢) ﴿اتَّبِعُوا مَا أُنزِلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ﴾ پەیڕەوی ئەوە بکەن کە لەلایەن پەروەردگارتانەوە دابەزێنراوەتە خوارەوە بۆتان ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ﴾ وە بێجگە لەئەو (خودا) شوێن هیچ پەرستراوانێکی تر مەکەون و مەیکەن بە پشتیوانی خۆتان ﴿قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ﴾ ئێوە زۆر کەم بیر دەکەنەوە (٣) ﴿وَكَم مِّن قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا﴾ وە چەندەها شار و گوندمان وێران کرد ﴿فَجَاءَهَا بَأْسُنَا بَيَاتًا﴾ و سزای ئێمەیان بۆ هات لەشەودا ﴿أَوْ هُمْ قَائِلُونَ﴾ یان ئەوان لەخەو و پشووی نیوەڕۆدا بوون. (٤) ﴿فَمَا كَانَ دَعْوَاهُمْ إِذْ جَاءَهُم بَأْسُنَا﴾ جا کاتێك سزای ئێمەیان بۆهات هاوارو نزایان هیچ نەبوو ﴿إِلَّا أَن قَالُوا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ﴾ بێجگە لەوەی کەدەیان ووت: بەڕاستی ئێمە ستەم کاربووین. (٥) ﴿فَلَنَسْأَلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی پرسیار دەکەین لەوانەی کەپێغەمبەرانیان بۆ نێردرا (کە چۆن پێشوازییان لێکردن) ﴿وَلَنَسْأَلَنَّ الْمُرْسَلِينَ﴾ وە بێگومان پرسیاریش دەکەین لەپێغەمبەران(کە چۆن وەڵام درانەوە). (٦) ﴿فَلَنَقُصَّنَّ عَلَيْهِم بِعِلْمٍ﴾ جا سوێند بەخوا بەڕاستی (ئەوەی کردوویانە)بۆیان دەگێڕینەوە لەڕووی زانیاریەوە ﴿وَمَا كُنَّا غَائِبِينَ﴾ وەئێمە هیچ کاتێك بێ ئاگا نەبووین (لێیان) (٧) ﴿وَالْوَزْنُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ﴾ کێشانەی ڕاست (بۆ کردەوەکانتان) لەو ڕۆژە دا دەبێت و گومانی تێدا نی یە ﴿فَمَن ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ﴾ جاهەر کەس کێشراو(ی چاك) ەکانی قورس بێت ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ ئەوە ئەوانەن ڕزگارو گەیشتوو بەئامانج (٨) ﴿وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ﴾ وە هەرکەس کێشراوی(چاکەکانی) سووك بێت ﴿فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُم﴾ ئەوانە کەسانێکن کەخۆیانیان دۆڕاندووەو زەرەر مەندبوون ﴿بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظْلِمُونَ﴾ بەهۆی ئەوەی کەستەمیان کرد بەرانبەر بەڵگەو نیشانەکانی ئێمە (و بەدرۆیان دانا) (٩) ﴿وَلَقَدْ مَكَّنَّاكُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە ئێوەمان نیشتەجێ و جێگیر کرد لەزەویدا ﴿وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ﴾ و جۆرەها هۆی ژیانمان تێیدا بۆ ڕەخساندن ﴿قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ﴾ (بەڵام) ئێوە زۆر کەم سوپاس گوزارن (١٠) ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ﴾ سوێند بێت بێگومان ئێوەمان بەدی هێنا و پاشان شکڵ و شێوەمان کێشان ﴿ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ﴾ پاشان ووتمان بەفریشتەکان سوژدە بیەن بۆ ئادەم ﴿فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ﴾ هەموویان یەکسەر سوژدەیان برد بێجگە لەئیبلیس (لەشەیتان) ﴿لَمْ يَكُن مِّنَ السَّاجِدِينَ﴾ کە لەسوژدە بەران نەبوو (١١)

﴿قَالَ مَا مَنَعَكَ أَلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ﴾ (خـوا) فەرمـووی چـی بەرگـری کـردی کەسـوژدە نەبەیـت کاتێـك فەرمانم پێکردی ﴿قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِّنْهُ﴾ (شەیتان) ووتی: من لە (ئادەم) چاکترم ﴿خَلَقْتَنِي مِن نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِن طِينٍ﴾ چونکـە منـت لـە ئاگـر دروسـت کـردووەو ئـەوت لەقـوڕ دروسـت کـردووە ﴿١٢﴾ ﴿قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا﴾ (خـوا) فەرمووی: (لە بەهەشـت) بـڕۆرە خوارەوە ﴿فَمَا يَكُونُ لَكَ أَن تَتَكَبَّرَ فِيهَا﴾ چونکـە بۆت نی یە لەو (بەهەشـتە)دا خۆت بەگەورەو زل بزانی ﴿فَاخْرُجْ﴾ یەکسەر دەرچۆ ﴿إِنَّكَ مِنَ الصَّاغِرِينَ﴾ بەڕاستی تۆ لەبێ نـرخ و ڕیسـوایانی ﴿١٣﴾ ﴿قَالَ أَنظِرْنِي﴾ ووتـی مۆڵەتم بـدە (مەممرێنە) ﴿إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ تا ئـەو ڕۆژەی زینـدوو دەکرێنـەوە ﴿١٤﴾ ﴿قَالَ إِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ﴾ (خـواش) فەرمـووی: بێگومان تۆ لەمۆڵـەت دراوانیت ﴿١٥﴾ ﴿قَالَ فَبِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأَقْعُدَنَّ لَهُمْ﴾ ووتی ئەی پەروەردگـار بەهۆی ئەوەوە کە گومڕات کردم بێگومان بۆیان (ئادەم و نەوەکانی) دادەنیشـم ﴿صِرَاطَكَ الْمُسْتَقِيمَ﴾ لەڕێگە ڕاستەکەی تۆدا ﴿١٦﴾ ﴿ثُمَّ لَآتِيَنَّهُم مِّن بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ﴾ ئەمجا سـوێندبێ بێگومان بۆیـان دەچم لەپێشـیانەوە و لەدوایانەوە ﴿وَعَنْ أَيْمَانِهِمْ وَعَن شَمَائِلِهِمْ﴾ وە لـەلای ڕاسـتیان و لـەلای چەپیانـەوە ﴿وَلَا تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ شَاكِرِينَ﴾ ئەوسـا نابینـی زۆربەیان سـوپاس گوزاربـن ﴿١٧﴾ ﴿قَالَ اخْرُجْ مِنْهَا مَذْءُومًا مَّدْحُورًا﴾ (خـوا) فەرمووی: دەرچۆ تێیدا بـە لۆمەکراوی و دەرکراوی ﴿لَّمَن تَبِعَكَ مِنْهُمْ﴾ سوێندبێ بێگومان هەرکەس شوێنی تۆ کەوتبێت لەوان ﴿لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنكُمْ أَجْمَعِينَ﴾ ئـەوە بێگومـان دۆزەخ پـڕ دەکـەم لەئێـوە هەموتـان ﴿١٨﴾ ﴿وَيَا آدَمُ اسْكُنْ أَنتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ﴾ وە(ووتمـان) ئەی ئادەم تۆو هاوسـەرەکەت نیشـتەجێ ی بەهەشـت بن ﴿فَكُلَا مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا﴾ بخۆن لەهەرچـی کەویسـت و حەزتان لێ بـوو ﴿وَلَا تَقْرَبَا هَٰذِهِ الشَّجَرَةَ﴾ بەڵام نزیکی ئـەو درەختە مەکەونەوە ﴿فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ﴾ ئەگینـا لەسـتەم کاران دەبـن ﴿١٩﴾ ﴿فَوَسْوَسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ﴾ ئەمجـا شـەیتان خەیـاڵ و خەتەرە و وەسوەسـەی خراپی خسـتە دڵیان ﴿لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُورِيَ عَنْهُمَا مِن سَوْآتِهِمَا﴾ بۆ ئەوەی دەریخات بۆیان ئەو عەیب و عەورەتەی کەشـاردبوویەوە لێیان (و بەدەرەوە نەبووە) ﴿وَقَالَ مَا نَهَاكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ هَٰذِهِ الشَّجَرَةِ﴾ وە پێـی ووتـن: پەروەردگارتـان (لەبەر هیچ هۆیـەك) بەرگری ئەو درەختـەی لێ نەکردون ﴿إِلَّا أَن تَكُونَا مَلَكَيْنِ﴾ مەگەر لەبەر ئەوەی کەنەبنە دوو فریشتە ﴿أَوْ تَكُونَا مِنَ الْخَالِدِينَ﴾ یان (لەبەهەشتدا) بمێننـەوە بەهەمیشـەیی ﴿٢٠﴾ ﴿وَقَاسَمَهُمَا إِنِّي لَكُمَا لَمِنَ النَّاصِحِينَ﴾ وە سـوێندی بـۆ خـواردن ووتـی بێگومان مـن لـە ئامۆژگاریکەرانی دڵسـۆزی ئێـوەم ﴿٢١﴾ ﴿فَدَلَّاهُمَا بِغُرُورٍ﴾ سـەرئەنجام بەخەڵەتانـدن هانی دان ﴿فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجَرَةَ﴾ جا کاتێك (لەبەرو بوومی) ئەو درەختەیان چەشت ﴿بَدَتْ لَهُمَا سَوْآتُهُمَا﴾ هەردووکیان عەیب و عەورەتیان دەرکەوت ﴿وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِن وَرَقِ الْجَنَّةِ﴾ وە دەسـتیان کرد بەداپۆشینی خۆیان بەگەڵای (درەختانی) بەهەشـت ﴿وَنَادَاهُمَا رَبُّهُمَا﴾ وە پەروەردگاریـان بانگی هەردووکیانی کرد ﴿أَلَمْ أَنْهَكُمَا عَن تِلْكُمَا الشَّجَرَةِ﴾ ئایا ئەو درەختەم قەدەغە نەکرد لێتان ﴿وَأَقُل لَّكُمَا﴾ وە ئایا پێم نەووتن ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمَا عَدُوٌّ مُّبِينٌ﴾ کە بێگومان شەیتان بۆ ئێوە دوژمنێکی ئاشکرایە ﴿٢٢﴾

﴿قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنفُسَنَا﴾ هەردووکیان ووتیان ئەی پەروەردگارمان ئێمە ستەممان لەخۆمان کرد ﴿وَإِن لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا﴾ جا ئەگەر لێمان نەبوری و میهرەبانیمان لەگەڵ نەکەیت ﴿لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە لەزیانباران دەبین ﴿٢٣﴾ ﴿قَالَ اهْبِطُوا﴾ (خوا) فەرمووی بڕۆنە خوارەوە(لەبەهەشت) ﴿بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ﴾ هەندێکتان دوژمنی هەندێکی ترتانن ﴿وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ﴾ وە بۆتان هەیە لەزەویدا نیشتەجێ بوون ﴿وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ﴾ و هۆی ڕابواردن و ژیان تا ماوەیەك ﴿٢٤﴾ ﴿قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ﴾ (خوا) فەرمووی: لەزەوی دا دەژین و لەویشدا دەمرن ﴿وَمِنْهَا تُخْرَجُونَ﴾ و هەر لەویش دەردەهێنرێن (و زیندوو دەکرێنەوە) ﴿٢٥﴾ ﴿يَا بَنِي آدَمَ﴾ ئەی نەوەی ئادەم ﴿قَدْ أَنزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا﴾ بێگومان پۆشاکمان بۆ ناردوون ﴿يُوَارِي سَوْآتِكُمْ وَرِيشًا﴾ کەعەیب وعەورەتتان دادەپۆشێ وە پۆشاکی جوان و ڕازاوەیش(مان بۆ ناردوون) ﴿وَلِبَاسُ التَّقْوَىٰ ذَٰلِكَ خَيْرٌ﴾ بەڵام پۆشاکی ترسان لەخوا و پارێزکاری چاکترو باشترە ﴿ذَٰلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ﴾ ئەوەی باسکرا هەندێکە لەبەڵگەو نیشانەکانی خوا ﴿لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیربکەنەوەو ئامۆژگاری وەرگرن ﴿٢٦﴾ ﴿يَا بَنِي آدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ﴾ ئەی نەوەی ئادەم با شەیتان فریوتان نەدات و نەتانخەڵەتێنێ ﴿كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكُم مِّنَ الْجَنَّةِ﴾ هەرچۆنێ باوك و دایکتانی لەبەهەشت دەرکرد ﴿يَنزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا﴾ لەحاڵێکدا پۆشاکەکەیانی لێ داکەندن ﴿لِيُرِيَهُمَا سَوْآتِهِمَا﴾ بۆ ئەوەی عەیب و عەورەتیان (دەربخات و) نیشانیان بدات ﴿إِنَّهُ يَرَاكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ﴾ بەڕاستی شەیتان خۆی و دەستەکەی دەتانبینن ﴿مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ﴾ لەجێگایەکەوە کەئێوە ئەوان نابینن ﴿إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە شەیتانەکانمان گێڕاوە ﴿أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بەدۆست وخۆشەویست بۆ ئەوانەی کەبڕوا ناهێنن ﴿٢٧﴾ ﴿وَإِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً﴾ وە کاتێك کردەوەیەکی زۆر بەدو ناشیرینیان دەکرد (کە بەڕووتی تەواف کردن نموونەیەکیەتی) ﴿قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا آبَاءَنَا﴾ دەیان ووت: لە باوو باپیرانمانەوە بۆمان ماوەتەوە ﴿وَاللَّهُ أَمَرَنَا بِهَا﴾ وە خوا فەرمانی ئەو (کردەوە)ی پێ داووین ﴿قُلْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بێگومان خوا فەرمان نادا بەکردەوەی بەدو خراپ ﴿أَتَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ ئایا بەدەم خواوە شتێك دەڵێن کەنایزانن و بێ ئاگان لێی؟ ﴿٢٨﴾ ﴿قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ﴾ بڵێ پەروەردگارم فەرمانی بە دادپەروەری داوە ﴿وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ﴾ وە لەکاتی هەموو نوێژێکدا ڕاست ڕوو بکەنە خوا ﴿وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ و دڵسۆزانە هاواری لێ بکەن و بیپەرستن ﴿كَمَا بَدَأَكُمْ تَعُودُونَ﴾ هەرچۆنێ لە یەکەم جارەوە (خوا) دروستی کردون بەو شێوەیە دەگەڕێنەوە (بۆ لای خوا) ﴿٢٩﴾ ﴿فَرِيقًا هَدَىٰ﴾ دەستەیەکی ڕێنموونی کردوە ﴿وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ﴾ دەستەیەکیش گومرایی بەسەریاندا چەسپا ﴿إِنَّهُمُ اتَّخَذُوا الشَّيَاطِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانە شەیتانەکانیان کرد ﴿أَوْلِيَاءَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ بەدۆست و پشتیوانی خۆیان لەجیاتی خوا ﴿وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ﴾ وە وا گومان دەبەن کەڕێ نموونیی کراوون ﴿٣٠﴾

﴿يَٰبَنِيٓ ءَادَمَ خُذُواْ زِينَتَكُمۡ عِندَ كُلِّ مَسۡجِدٖ﴾ ئەی نەوەی ئادەم، پۆشاکی جوان و ڕازاوەتان بپۆشن لەکاتی هەموو نوێژ (چوونە مزگەوتێکتاندا) ﴿وَكُلُواْ وَٱشۡرَبُواْ وَلَا تُسۡرِفُوٓاْۚ﴾ وە بخۆن و بخۆنەوە (لەوەی کە خوا حەلاڵی کردووە بۆتان) و زیادە ڕۆی مەکەن ﴿إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلۡمُسۡرِفِينَ﴾ بێگومان خوا زیادەڕۆیانی خۆش ناوێت ﴿٣١﴾ ﴿قُلۡ مَنۡ حَرَّمَ زِينَةَ ٱللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ کێ ڕازاندنەوە وجوانی و (نازونیعمەتە) خواییەکانی حەرام کردووە ﴿ٱلَّتِيٓ أَخۡرَجَ لِعِبَادِهِۦ﴾ کەخوا بۆ بەندەکانی دروستی کردووە ﴿وَٱلطَّيِّبَٰتِ مِنَ ٱلرِّزۡقِۚ﴾ هەروەها ڕۆزی وخۆراکە پاك و خۆشەکان (کێ حەرامی کردوون) ﴿قُلۡ هِيَ لِلَّذِينَ ءَامَنُواْ فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەوانە بۆ بڕوادارانە لەژیانی دونیادا (بێ بڕوایانیش لەپەنای ئەواندا بەشداری دەکەن) ﴿خَالِصَةٗ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِۗ﴾ (بەڵام) لەڕۆژی دواییدا تایبەتە بەبڕوادارانەوە ﴿كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ ٱلۡأٓيَٰتِ﴾ بەم شێوەیە ئایەتەکانمان باس دەکەین و ڕوونی دەکەینەوە ﴿لِقَوۡمٖ يَعۡلَمُونَ﴾ بۆ گەل و کۆمەڵێك کە دەزانن و تێ دەگەن ﴿٣٢﴾ ﴿قُلۡ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ ٱلۡفَوَٰحِشَ﴾ بڵێ بێگومان پەروەردگارم تەنها ئەو کردەوانەی حەرام کردوە کەزۆر بەدو خراپن ﴿مَا ظَهَرَ مِنۡهَا وَمَا بَطَنَ﴾ ئەوانەی کە ئاشکران و ئەوانەش نهێنین ﴿وَٱلۡإِثۡمَ﴾ وە گوناهی (حەرام کردووە) ﴿وَٱلۡبَغۡيَ بِغَيۡرِ ٱلۡحَقِّ﴾ وە دەست درێژی بەناهەق ﴿وَأَن تُشۡرِكُواْ بِٱللَّهِ مَا﴾ وە(حەرامی کردوە) شتێك بکەنە هاوبەش بۆخوا ﴿لَمۡ يُنَزِّلۡ بِهِۦ سُلۡطَٰنٗا﴾ کەبەڵگەی بۆ نەهاتووە ﴿وَأَن تَقُولُواْ عَلَى ٱللَّهِ مَا لَا تَعۡلَمُونَ﴾ وە (حەرامی کردووە) کەبەدەم خواوە شتانێك بڵێن کەنایزانن ﴿٣٣﴾ ﴿وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٞۖ﴾ وە بۆ هەموو ئوممەتێ کاتێکی دیاری کراو هەیە (بۆ مردن و سزادانیان) ﴿فَإِذَا جَآءَ أَجَلُهُمۡ﴾ ئەمجا کاتێك ماوە(ی مردن یا سزا) کەیان هات ﴿لَا يَسۡتَأۡخِرُونَ سَاعَةٗ﴾ ساتێك دواناکەون ﴿وَلَا يَسۡتَقۡدِمُونَ﴾ و پێشیش ناکەون ﴿٣٤﴾ ﴿يَٰبَنِيٓ ءَادَمَ إِمَّا يَأۡتِيَنَّكُمۡ﴾ ئەی نەوەی ئادەم ئەگەر بۆتان هات ﴿رُسُلٞ مِّنكُمۡ﴾ پێغەمبەرانێك لەخۆتان ﴿يَقُصُّونَ عَلَيۡكُمۡ ءَايَٰتِي﴾ ئایەتەکانی منیان بۆ دەخوێندنەوە ﴿فَمَنِ ٱتَّقَىٰ وَأَصۡلَحَ﴾ جا هەر کەس خۆی پاراست (لە نافەرمانی خوا) و کردەوەی چاکی کرد ﴿فَلَا خَوۡفٌ عَلَيۡهِمۡ وَلَا هُمۡ يَحۡزَنُونَ﴾ ئەوە مەترسی یان لەسەر نیە وخەم و خەفەتیش ناخۆن ﴿٣٥﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ وە ئەوانەش کە بێ بڕوا بوون بەئایەتەکانی ئێمە ﴿وَٱسۡتَكۡبَرُواْ عَنۡهَآ﴾ و خۆیان بەزل دەزانی لەبەرانبەر ئەو ئایەتانەدا ﴿أُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِۖ﴾ ئەوانە هاوەڵانی ئاگرن ﴿هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ ئەوانە بەهەمیشەیی تیایا دەمێننەوە ﴿٣٦﴾ ﴿فَمَنۡ أَظۡلَمُ مِمَّنِ ٱفۡتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا﴾ جا کێ لەوە ستەمکار ترە کە درۆ بەدەم خواوە هەڵبەستێ ﴿أَوۡ كَذَّبَ بِـَٔايَٰتِهِۦٓۚ﴾ یان بێ بڕوا بێت بەئایەتەکانی خوا ﴿أُوْلَٰٓئِكَ يَنَالُهُمۡ نَصِيبُهُم مِّنَ ٱلۡكِتَٰبِۖ﴾ ئەوانە ئەو بەشەی بۆیان نوسراوە دوو چاریان دەبێت ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءَتۡهُمۡ رُسُلُنَا﴾ هەتا ئەو کاتەی نێردراوەکانمان (بۆ گیان کێشان) دێن بۆیان ﴿يَتَوَفَّوۡنَهُمۡ﴾ دەیانمرێنن و(گیانیان دەکێشن) ﴿قَالُوٓاْ أَيۡنَ مَا كُنتُمۡ تَدۡعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِۖ﴾ پێیان دەڵێن ئەوانەی لەجیاتی خوا ئێوە هاوارو نزاتان لێ ئەکردن لەکوێن ﴿قَالُواْ ضَلُّواْ عَنَّا﴾ (لەوەڵامدا) دەڵێن دیار نین و وون بوون لێمان ﴿وَشَهِدُواْ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمۡ﴾ وە شایەتی دەدەن لەسەر خۆیان ﴿أَنَّهُمۡ كَانُواْ كَٰفِرِينَ﴾ کە بێگومان ئەوانە لە دونیادا بێ بڕوا بوون ﴿٣٧﴾

﴿قَالَ ادْخُلُوا فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِكُم مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ فِي النَّارِ﴾ (خوا پێیانی) فەرموو ئێوە لەگەڵ ئەو ئوممەتانەی کەلە پێش ئێوەوە بوون لەجنۆکەو ئادەمیزاد بچنە ئاگری دۆزەخەوە ﴿كُلَّمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ لَّعَنَتْ أُخْتَهَا﴾ هەر جارێك دەستەیەك دەچنە ناویەوە نەفرین لەهاوبیرانی دەکات ﴿حَتَّىٰ إِذَا ادَّارَكُوا فِيهَا جَمِيعًا﴾ هەتا هەموو دەگەن بەیەك و کۆدەبنەوە یەك دەگرن ﴿قَالَتْ أُخْرَاهُمْ لِأُولَاهُمْ﴾ دواییینەکانیان (کەشوێن کەوتوو بوون) دەربارەی پێشوەکانیان (کەپێشەوا بوون) دەڵێن ﴿رَبَّنَا هَٰؤُلَاءِ أَضَلُّونَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ئەوانە ئێمەیان گومڕا کرد ﴿فَآتِهِمْ عَذَابًا ضِعْفًا مِّنَ النَّارِ﴾ دە تۆش لەئاگردا دووقات سزایان بدە ﴿قَالَ﴾ (پەروەردگار) دەفەرموێ ﴿لِكُلٍّ ضِعْفٌ﴾ بۆ هەرکامتان (سزا) دوو بەرامبەرە ﴿وَلَٰكِن لَّا تَعْلَمُونَ﴾ بەڵام ئێوە نازانن و پێ ئاگان ﴿٣٨﴾ ﴿وَقَالَتْ أُولَاهُمْ لِأُخْرَاهُمْ﴾ سەرۆك و چاو لێکراوەکان بە شوێن کەوتووەکانیان دەڵێن ﴿فَمَا كَانَ لَكُمْ عَلَيْنَا مِن فَضْلٍ﴾ ئێوەش هیچ زیادە ڕێزێکتان بەسەر ئێمەدا نییە ﴿فَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾ دە ئێوەش سزا بچەژن ﴿بِمَا كُنتُمْ تَكْسِبُونَ﴾ بەهۆی ئەو (خراپانەوەی) دەتان کرد ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ بەڕاستی ئەوانەی بێ بڕوا بوون بەئایەتەکانی ئێمە ﴿وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا﴾ وە خۆیان بە گەورەو زل دادەنا لە بەرامبەریاندا ﴿لَا تُفَتَّحُ لَهُمْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ﴾ ئەوانە دەرگاکانی ئاسمانیان بۆ ناکرێتەوە ﴿وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ﴾ و ناچنە بەهەشتەوە ﴿حَتَّىٰ يَلِجَ الْجَمَلُ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ﴾ هەتا حوشتر نەچێتە بەکونی دەرزی درومانددا (ئەمەش مەرجێکە هەرگیز نایەتە دی) ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُجْرِمِينَ﴾ ئا بەو جۆرە تۆڵە لە تاوانباران دەسێنین ﴿٤٠﴾ ﴿لَهُم مِّن جَهَنَّمَ مِهَادٌ﴾ ئەوانەی لەدۆزەخدا فەرش و ڕاخەریان (لە ئاگرە) ﴿وَمِن فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ﴾ وە لەلای سەروشیانەوە لێفەو داپۆشەریان (لەئاگرە) ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ﴾ ئا بەو جۆرە تۆڵە لەستەمکاران دەستێنین ﴿٤١﴾ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە و کردەوەی چاکیشیان کردووە ﴿لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾ داوالەهیچ کەس ناکەین زیادلەتوانای خۆی ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ﴾ ئا ئەوانە هاوەڵانی بەهەشتن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ئەوان هەمیشەیین تێیدا ﴿٤٢﴾ ﴿وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِم﴾ ئەوەی لەدڵیاندا بوبێت دامان ڕنی ﴿مِّنْ غِلٍّ﴾ لەکینە و ڕق (دەربارەی یەکتری) ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ﴾ ڕووبارەکان دەڕۆن بەژێر (کۆشك وباخەکان)یاندا ﴿وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَٰذَا﴾ وە دەڵێن سوپاس بۆ ئەو خوایەی کەڕێنموونیی کردین بۆ ئەم ڕێگایە ﴿وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ﴾ کە ئێمە هەرگیز ڕێبازی ڕاست شارەزا نەدەبووین ﴿لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ﴾ ئەگەر خوا ڕێنموونی نەکردینایە ﴿لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ﴾ سوێند بەخوا بێگومان نێرراوەکانی پەروەردگارمان ڕاستیان هێنا ﴿وَنُودُوا أَن تِلْكُمُ الْجَنَّةُ﴾ وە بانگیان لێ دەکرێت بەمەی کەئەو بەهەشتە ﴿أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ پێتان بەخشرا بەهۆی ئەو کردەوە (چاکانەی کە) دەتان کرد ﴿٤٣﴾

﴿وَنَادَىٰٓ أَصۡحَٰبُ ٱلۡجَنَّةِ﴾ وە بەهەشتیەکان بانگ دەکەن ﴿أَصۡحَٰبَ ٱلنَّارِ﴾ لەدۆزەخیەکان ﴿أَن قَدۡ وَجَدۡنَا مَا وَعَدَنَا رَبُّنَا حَقّٗا﴾ بێگومان ئێمە ئەوەی کەپەروەردگارمان بەڵێنی پێدابوین ڕاست بوو پێی گەیشتین ﴿فَهَلۡ وَجَدتُّم مَّا وَعَدَ رَبُّكُمۡ حَقّٗاۖ﴾ جا ئایا ئێوەش ئەوەی کەپەروەردگارتان بەڵێنی پێدان ڕاست بوو پێی گەیشتن؟ ﴿قَالُواْ نَعَمۡۚ﴾ دەڵێن بەڵێ ﴿فَأَذَّنَ مُؤَذِّنُۢ بَيۡنَهُمۡ﴾ پاشان جارچیەك جاری دەدا لەنێوانیاندا ﴿أَن لَّعۡنَةُ ٱللَّهِ عَلَى ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ کەنەفرینی خوا لەسەر ستەمکاران بێت ﴿٤٤﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ ئەوانەی بەرهەڵستی لە ڕێی خوا دەکەن ﴿وَيَبۡغُونَهَا عِوَجٗا﴾ و دەیان ویست ئەو(ڕێگایە) بەخوار و نارێك نیشان بدەن ﴿وَهُم بِٱلۡأٓخِرَةِ كَٰفِرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان بێ بڕوا بوون بەڕۆژی دوایی ﴿٤٥﴾ ﴿وَبَيۡنَهُمَا حِجَابٞۚ﴾ و لەنێوانیاندا پەردەو جیاکەرەوەیەك هەیە ﴿وَعَلَى ٱلۡأَعۡرَافِ رِجَالٞ﴾ بەسەر ئەعرافەوە (کەبەرزاییەکە لەنێوان بەهەشت و دۆزەخدا) پیاوانێك هەن ﴿يَعۡرِفُونَ كُلَّۢا بِسِيمَىٰهُمۡۚ﴾ هەر یەکە لەبەهەشتی ودۆزەخیەکان دەناسنەوە بەهۆی نیشانە (وشێوەی تایبەت)ی یانەوە ﴿وَنَادَوۡاْ أَصۡحَٰبَ ٱلۡجَنَّةِ أَن سَلَٰمٌ عَلَيۡكُمۡۚ﴾ جا بەهەشتیەکان بانگ دەکەن و دەڵێن: سەلامتان لێ بێت ﴿لَمۡ يَدۡخُلُوهَا وَهُمۡ يَطۡمَعُونَ﴾ نەچوونەتە ناویەوە بەڵام ئومێدیان هەیەو بەتەمان بچنەناوی ﴿٤٦﴾ ﴿وَإِذَا صُرِفَتۡ أَبۡصَٰرُهُمۡ﴾ هەر کاتێك ڕوویان لادرێ و وەرگێردرێ ﴿تِلۡقَآءَ أَصۡحَٰبِ ٱلنَّارِ﴾ بەرەو لای دۆزەخیەکان ﴿قَالُواْ رَبَّنَا﴾ دەڵێن ئەی پەروەردگارمان ﴿لَا تَجۡعَلۡنَا مَعَ ٱلۡقَوۡمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ مەمانخەنە ڕیزی گەلی ستەم کاران ﴿٤٧﴾ ﴿وَنَادَىٰٓ أَصۡحَٰبُ ٱلۡأَعۡرَافِ رِجَالٗا﴾ وە ئەوانەی وان بەسەر ئەعرافەوە پیاوانێك بانگ دەکەن ﴿يَعۡرِفُونَهُم بِسِيمَىٰهُمۡ﴾ کەبەنیشانەی تایبەتی یان دا دەیان ناسن ﴿قَالُواْ﴾ دەڵێن ﴿مَآ أَغۡنَىٰ عَنكُمۡ جَمۡعُكُمۡ﴾ کۆمەڵەکەتان سوودی پێ نەگەیاندن ﴿وَمَا كُنتُمۡ تَسۡتَكۡبِرُونَ﴾ هەروەها خۆبەزل زانین و لەخۆبایی بوونتان بەکەڵکتان نەهات ﴿٤٨﴾ ﴿أَهَٰٓؤُلَآءِ ٱلَّذِينَ أَقۡسَمۡتُمۡ﴾ ئایا ئەوانە(هەژارە باوەڕدارەکان) هەر ئەوانە نین کەئێوە (لەدونیادا) سوێندتان دەخوارد ﴿لَا يَنَالُهُمُ ٱللَّهُ بِرَحۡمَةٍۚ﴾ کەخوا بەر میهرەبانی خۆیان ناخات ﴿ٱدۡخُلُواْ ٱلۡجَنَّةَ لَا خَوۡفٌ عَلَيۡكُمۡ﴾ (خوا بەهەژارە باوەڕدارەکان ئەڵێ) بچنە بەهەشت هیچ مەترسیەکتان لەسەر نی یە ﴿وَلَآ أَنتُمۡ تَحۡزَنُونَ﴾ و ئێوە خەم ناخۆن ﴿٤٩﴾ ﴿وَنَادَىٰٓ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِ أَصۡحَٰبَ ٱلۡجَنَّةِ﴾ وە دۆزەخیەکان بانگ و هاوار لەبەهەشتیەکان دەکەن ﴿أَنۡ أَفِيضُواْ عَلَيۡنَا مِنَ ٱلۡمَآءِ﴾ (دەڵێن) هەندێ ئاومان پێ ببەخشن ﴿أَوۡ مِمَّا رَزَقَكُمُ ٱللَّهُۚ﴾ یان هەندێ لەو ڕۆزیەی کەخوا پێ ی بەخشیون ﴿قَالُوٓاْ إِنَّ ٱللَّهَ حَرَّمَهُمَا عَلَى ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ (لەوەڵامیاندا) دەڵێن: خوا هەردووکی لەسەر بێ بڕوایان حەرام کردووە ﴿٥٠﴾ ﴿ٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ دِينَهُمۡ﴾ ئەوانەی کەئاینەکەی خۆیان کردبووە ﴿لَهۡوٗا وَلَعِبٗا﴾ سەرقاڵی بێ سوود و گاڵتە جاڕی ﴿وَغَرَّتۡهُمُ ٱلۡحَيَوٰةُ ٱلدُّنۡيَاۚ﴾ وە ژیانی دونیا هەڵیخەڵەتاندن ﴿فَٱلۡيَوۡمَ نَنسَىٰهُمۡ﴾ بۆیە ئەمڕۆ ئەوان لەبیرخۆمان دەبەینەوە ﴿كَمَا نَسُواْ لِقَآءَ يَوۡمِهِمۡ هَٰذَا﴾ هەرچۆنێك ئەوان دیداری ئەم ڕۆژەیان لەبیری خۆیان بردبۆوە ﴿وَمَا كَانُواْ بِـَٔايَٰتِنَا يَجۡحَدُونَ﴾ وە (لەبەرئەوەی) ئایەتەکانی ئێمەیان ئینکار دەکرد (دانیان پێدا نەدەهێنا) ﴿٥١﴾

﴿وَلَقَدْ جِئْنَاهُم بِكِتَابٍ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە کتێبێکمان بۆهێناون ﴿فَصَّلْنَاهُ عَلَىٰ عِلْمٍ﴾ لەڕووی زانستەوە بەڕوونی شیمان کردۆتەوە ﴿هُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ کەڕێنموونی و میهرەبانی یە بۆ کەسانێك بڕوا دەهێنن (٥٢) ﴿هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا تَأْوِيلَهُ﴾ ئایا چاوەڕوانی چی دەکەن بێجگە لە سەرئەنجامی هەڕەشەکانی ئەو (قورئانە)؟ ﴿يَوْمَ يَأْتِي تَأْوِيلُهُ﴾ ئەو ڕۆژەی کە سەرئەنجامی (هەڕەشەکانی) بەدی دێت ﴿يَقُولُ الَّذِينَ نَسُوهُ مِن قَبْلُ﴾ ئەوانەی لەوەو پێش لەبیریان کردبوو دەڵێن ﴿قَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ﴾ بەڕاستی نێرراوەکانی پەروەردگارمان بەڕاستیەوە هاتن ﴿فَهَل لَّنَا مِن شُفَعَاءَ فَيَشْفَعُوا لَنَا﴾ جا ئایا (ئەمڕۆ) تکا کارانێك بۆ ئێمە هەیە تکامان بۆ بکەن ﴿أَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَلَ غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ﴾ یا بگەڕێنرێینەوە بۆ دونیا تا کردەوەی چاك بکەین نەك ئەوەی دەمان کرد ﴿قَدْ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ﴾ بێگومان خۆیانیان دۆڕاند ﴿وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ ئەوەی هەڵیان دەبەست وون بوو لێیان (٥٣) ﴿إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي﴾ بەڕاستی پەروەردگارتان ئەو خوایەیە ﴿خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ کە ئاسمانەکان و زەوی لەشەش ڕۆژدا دروست کردووە ﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ﴾ پاشان (خوا) بەرز بووەوە سەر عەرش و قەراری گرت (ئێمە ئیمانمان پێ یەتی بەڵام شێوەکەی نازانین پرسیار کرا لە ئیمامی مالیك دەربارەی (استواء) فەرمووی وەستانەکە حەقیقەتەو چۆنێتیەکەی نەزانراوەو پرسیار کردن دەربارەی بیدعەتە وباوەڕبوون پێ ی واجبە) ﴿يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ﴾ بە(تاریکایی) شەو (ڕۆشنایی) ڕۆژ دادەپۆشێت (بەپێچەوانەشەوە) ﴿يَطْلُبُهُ حَثِيثًا﴾ (ڕۆژ بەشوێن شەوەوەیە بەخێرایی) وشەو بەشوێن ڕۆژەوەیە بەخێرایی ﴿وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ﴾ خۆرو مانگ و ئەستێرەکانیش ﴿مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ﴾ ژێر بار کراوون بەفەرمانی خۆی ﴿أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ﴾ بێداربن کەبەدی هێنان و فەرماندان هەر بۆ خوایە ﴿تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ پاك و بێگەردە (لەهەموو کەم و کوڕی یەك) خوای پەروەردگاری هەموو جیهانیان (٥٤) ﴿ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً﴾ لەپەروەردگارتان بپاڕێنەوە بەزەلیلی(و کڕوزانەوە) و بەنهێنی ﴿إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ﴾ بێگومان خوا دەست درێژی کارانی خۆش ناوێت (٥٥) ﴿وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا﴾ خراپەکاری مەکەن لەزەویدا پاش ئەوەی کەخوا چاکی کردووە ﴿وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا﴾ وە هاوار و نزا بەرن بۆ خوا بەترس و ئومێدەوە ﴿إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِّنَ الْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی میهرەبانی خوا لەچاکەکارانەوە نزیکە (٥٦) ﴿وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَاحَ﴾ وە ئەو(خوا) زاتێکە بایەکان دەنێرێت ﴿بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ﴾ بەموژدەدەر پێش (بارانی) ڕەحمەتی پەروەردگار ﴿حَتَّىٰ إِذَا أَقَلَّتْ سَحَابًا ثِقَالًا﴾ هەتا کاتێ هەوری قورس(ی باراناوی) هەڵدەگرن ﴿سُقْنَاهُ لِبَلَدٍ مَّيِّتٍ﴾ دەینێرین بۆ وڵاتێکی مردوو (وشکی بێ گیا) ﴿فَأَنزَلْنَا بِهِ الْمَاءَ﴾ جا بەو (هەورە) باران دەبارێنین ﴿فَأَخْرَجْنَا بِهِ مِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ﴾ بەهۆی ئەوەوە هەموو بەرووبومێك دەردەهێنین (لە زەویدا) ﴿كَذَٰلِكَ نُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ﴾ هەربەوێنەیە مردووەکان لەزەوی دەردەهێنین (وزیندوویان دەکەینەوە) ﴿لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ تا ئێوە بیربکەنەوە (٥٧)

﴿وَالْبَلَدُ الطَّيِّبُ﴾ زەوی وخاكی پاك و بەپیت ﴿يَخْرُجُ نَبَاتُهُ بِإِذْنِ رَبِّهِ﴾ رووەك و شینایییەكەی بەفەرمانی پەروەردگاری دەڕوێت ﴿وَالَّذِي خَبُثَ﴾ وە ئەوەی پیس و بێ خێرە ﴿لَا يَخْرُجُ إِلَّا نَكِدًا﴾ دڕك و داڵ نەبێ لێ ی ناڕوێت و دەرنایەت ﴿كَذَلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ﴾ ئا بەو جۆرە ئایەتەكانی خۆمان باس دەكەین ﴿لِقَوْمٍ يَشْكُرُونَ﴾ بۆ گەلێك كە سوپاسگوزاربن ﴿٥٨﴾ ﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَى قَوْمِهِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمەنوحمان ڕەوانە كرد بۆ لای گەلەكەی ﴿فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ ووتی: ئەی گەلەكەم تەنها خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ﴾ ئێوە هیچ پەرستراوێكتان نی یە بێجگە لەو (خوا) ﴿إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ﴾ بەڕاستی من دەترسم (دووچاری) ئێوە بێ ﴿عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ سزای ڕۆژێكی گەورە (كە ڕۆژی دوایی یە) ﴿٥٩﴾ ﴿قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ﴾ كاربەدەست و دەسەڵاتدارانی گەلەكەی ووتیان ﴿إِنَّا لَنَرَاكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆ لە گومڕاییەكی ئاشكرادا دەبینین ﴿٦٠﴾ ﴿قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ بِي ضَلَالَةٌ﴾ فەرمووی: ئەی گەلەكەم هیچ گومڕایی یەك لەمندا نی یە ﴿وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ بەڵكو من نێرراوم لەلایەن پەروەردگاری جیهانیانەوە ﴿٦١﴾ ﴿أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي﴾ پەیامەكانی پەروەردگارم ڕادەگەیەنم پێتان ﴿وَأَنْصَحُ لَكُمْ﴾ وە ئامۆژگاریتان دەكەم ﴿وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ و ئەوەی من لەلایەن خواوە دەیزانم ئێوە نایزانن ﴿٦٢﴾ ﴿أَوَعَجِبْتُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ﴾ ئایا سەرتان سوڕماوە لەهاتنی پەیام و یادخەرەوەیەك لەلایەن پەوەردگارتانەوە ﴿عَلَى رَجُلٍ مِنْكُمْ﴾ بۆ پیاوێك لەخۆتان (كەنوحە) ﴿لِيُنْذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا﴾ بۆ ئەوەی ئاگادارتان كاتەوەو بتانترسێنێت و خۆتان بپارێزن (لەنا فەرمانی خوا) ﴿وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕەحمتان پێ بكرێت ﴿٦٣﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُ فَأَنْجَيْنَاهُ﴾ دوای ئەوە بڕوایان پێ نەهێنا ئێمەش (نووح)مان ڕزگار كرد ﴿وَالَّذِينَ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ﴾ هەروەها ئەوانەش لە گەڵیدا بوون لەكەشتیەكەدا ﴿وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ پاشان ئەوانەی بڕوایان نەبوو بە ئایەتەكانمان نوقممان كردن و خنكاندمانن ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَمِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانە كۆمەڵی (دڵ) كوێران بوون ﴿٦٤﴾ ﴿وَإِلَى عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا﴾ وە ناردمان بۆ لای گەلی عاد براكەیان كە هوود(پێغەمبەرە) ﴿قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ فەرمووی: ئەی گەلەكەم بەتەنها خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ﴾ هیچ پەرستراوێكتان نی یە بێجگە لەو ﴿أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە پارێزكار نابن ولەخودا ناترسن؟! ﴿٦٥﴾ ﴿قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ﴾ ئەو كاربەدەست و دەسەڵاتدارانەی كە بێ بڕوابوون لە گەلەكەی ووتیان ﴿إِنَّا لَنَرَاكَ فِي سَفَاهَةٍ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆ لە گێلی و نەفامیدادەبینین ﴿وَإِنَّا لَنَظُنُّكَ مِنَ الْكَاذِبِينَ﴾ وە بە ڕاستی وا گومان دەبەین كە تۆ لەدرۆزنان بیت ﴿٦٦﴾ ﴿قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ﴾ فەرمووی ئەی گەلەكەم هیچ گێلی و نەفامی یەك لە مندا نی یە ﴿وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ بەڵكو من نێرراوێكم لەلایەن پەروەردگاری هەموو جیهانیانەوە ﴿٦٧﴾

﴿أُبَلِّغُكُمْ رِسَٰلَٰتِ رَبِّى﴾ پەیامەکانی پەروەردگارم بەئێوە ڕادەگەیەنم ﴿وَأَنَا۠ لَكُمْ نَاصِحٌ أَمِينٌ﴾ وە من بۆ ئێوە ئامۆژگاریکەرێکی دەست پاك و ئەمینم ﴿٦٨﴾ ﴿أَوَعَجِبْتُمْ أَن جَآءَكُمْ ذِكْرٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ ئایا سەرتان سوڕماوە لەهاتنی (نیگاو) ئامۆژگاری لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنكُمْ لِيُنذِرَكُمْ﴾ بۆ پیاوێك لەخۆتان تا بتانترسێنێت ﴿وَٱذْكُرُوٓا۟ إِذْ جَعَلَكُمْ﴾ وە بیری (چاکەکانی خوا) بکەنەوە کاتێ ئێوەی کرد ﴿خُلَفَآءَ مِنۢ بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ﴾ بەجێنشین لەپاش گەلی نووح ﴿وَزَادَكُمْ فِى ٱلْخَلْقِ بَصْۜطَةً﴾ وە لەش وقەلافەتی ئێوەی لەوان گەورەتر دروست کرد ﴿فَٱذْكُرُوٓا۟ ءَالَآءَ ٱللَّهِ﴾ کەواتە بیری چاکەو بەهرەکانی خوا بکەنەوە ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕزگارتان ببێت ﴿٦٩﴾ ﴿قَالُوٓا۟ أَجِئْتَنَا لِنَعْبُدَ ٱللَّهَ وَحْدَهُۥ﴾ ووتیان ئایا بۆ ئەوە هاتووی بۆ ناومان کە بەتەنها خوا بپەرستین ﴿وَنَذَرَ مَا كَانَ يَعْبُدُ ءَابَآؤُنَا﴾ وە وازبێنین لەوەی باوك و باپیرانمان دەیانپەرستن ﴿فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَآ﴾ کەواتە ئەو (سزایە)ی کەبەڵێنت پێ داوین بۆمان بێنە دی ﴿إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست دەکەیت و لەڕاست گۆیانی ﴿٧٠﴾ ﴿قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ﴾ فەرمووی: بێگومان لەلایەن پەروەردگارتانەوە تووشتان بووە ﴿رِجْسٌ وَغَضَبٌ﴾ سزاو خەشم و توڕەیی ﴿أَتُجَٰدِلُونَنِى فِىٓ أَسْمَآءٍ﴾ ئایا دەمە قاڵێم لەگەڵدا دەکەن دەربارەی چەند ناوێك ﴿سَمَّيْتُمُوهَآ أَنتُمْ وَءَابَآؤُكُم﴾ کەئێوەو باوو باپیرانتان ناوتانە لەبتانێك ﴿مَّا نَزَّلَ ٱللَّهُ بِهَا مِن سُلْطَٰنٍ﴾ کەخوا هیچ بەڵگەیەکی لەسەریان نەناردۆتە خوارەوە ﴿فَٱنتَظِرُوٓا۟ إِنِّى مَعَكُم مِّنَ ٱلْمُنتَظِرِينَ﴾ جا کەواتە چاوەڕوانی بکەن منیش لەگەڵتان لەچاوەڕوانانم ﴿٧١﴾ ﴿فَأَنجَيْنَٰهُ وَٱلَّذِينَ مَعَهُۥ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا﴾ ئەوسائەوو ئەوانەش لەگەڵی بوون (وباوەڕیان پێ هێنابوو) بەمیهرەبانیەك لەلایەن خۆمانەوە ڕزگارمان کردن ﴿وَقَطَعْنَا دَابِرَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانەشمان لەڕیشە هێنا ﴿كَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا ۖ وَمَا كَانُوا۟ مُؤْمِنِينَ﴾ کەئایەتەکانی ئێمەیان بەدرۆ دادەناو باوەڕدار نەبوون ﴿٧٢﴾ ﴿وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَٰلِحًا﴾ وە بۆ گەلی سەمودیش صالحی برایانمان نارد ﴿قَالَ يَٰقَوْمِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ﴾ فەرمووی: ئەی گەلەکەم خوا بەتەنها بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُۥ﴾ جگە لەو پەرستراوێکی ترتان نی یە ﴿قَدْ جَآءَتْكُم بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ بێگومان موعجیزەیەکی ڕوونتان لەپەروەردگارتانەوە بۆ هاتووە ﴿هَٰذِهِۦ نَاقَةُ ٱللَّهِ لَكُمْ ءَايَةً﴾ ئەمە حوشتری خوایە کە موعجیزەیەکە بۆ ئێوە ﴿فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِىٓ أَرْضِ ٱللَّهِ﴾ جا لێ ی گەڕێن با بخوا و بلەوەڕێت لەزەوی خوادا ﴿وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوٓءٍ﴾ و ئازاری مەدەن و دەستی بۆ مەبەن بەخراپە ﴿فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ (ئەگەر وابکەن) تووشی سزایەکی سەخت و بەئازار دەبن ﴿٧٣﴾

﴿وَاذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ﴾ بیر بکەنەوە لەو کاتەی کەخوا ئێوەی گێڕا ﴿خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ عَادٍ﴾ بەجێنشین لەپاش هۆزی عاد ﴿وَبَوَّأَكُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ لەزەویدا دایمەزراندن و نیشتەجێی کردن ﴿تَتَّخِذُونَ مِنْ سُهُولِهَا قُصُورًا﴾ لەدەشتەکانیدا کۆشکی بەرز دروست دەکەن ﴿وَتَنْحِتُونَ الْجِبَالَ بُيُوتًا﴾ وە لەشاخەکانی دا، ماڵ و خانوو دائەتاشن ﴿فَاذْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ﴾ دەبیربکەنەوە لەچاکە گەورەکانی خوا (وسوپاسی بکەن) ﴿وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ﴾ و خراپەکاری مەکەن لەوڵاتدا (و مەبن بەخراپەکار و گێرە شێوێن) ﴿٧٤﴾ ﴿قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ﴾ دەسەڵاتدارە لووت بەرزەکانی گەلەکەی وتیان ﴿لِلَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا﴾ بەوانەی لاوازو ژێر دەستەکرا بوون ﴿لِمَنْ آمَنَ مِنْهُمْ﴾ ئەوانەی بڕوایان هێنا بوو لەناویاندا ﴿أَتَعْلَمُونَ أَنَّ صَالِحًا مُرْسَلٌ مِنْ رَبِّهِ﴾ ئایا دەزانن کەصالح ڕەوانە کراوە لەلایەن پەروەردگاریەوە ﴿قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلَ بِهِ مُؤْمِنُونَ﴾ ووتیان بێگومان ئێمە بڕوادارین بەوەی کەصالح پێی ڕەوانە کراوە ﴿٧٥﴾ ﴿قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا﴾ ئەوانەی خۆیان بەزل دەزانی ووتیان ﴿إِنَّا بِالَّذِي آمَنْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە بێ باوەڕین بەوەی کەئێوە بڕواتان پێ هێناوە ﴿٧٦﴾ ﴿فَعَقَرُوا النَّاقَةَ﴾ ئەمجا حوشترەکەیان سەربڕی ﴿وَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ﴾ وە سەرکەشییان کرد لەفەرمانی پەروەدگاریان ﴿وَقَالُوا يَا صَالِحُ﴾ وە ووتیان: ئەی صالح ﴿ائْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا﴾ ئەو بەڵێنی (سزا) ی بەئێمە دەدەیت بۆمان بێنەدی ﴿إِنْ كُنْتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ ئەگەر تۆ لەپێغەمبەرانی ﴿٧٧﴾ ﴿فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ﴾ بەهۆی ئەوەوە بومە لەرزەیەکی بەتین لێی دان ﴿فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ﴾ ئیتر هەموویان لەماڵ وخانووەکانیان دا بوون بە(لاشەی) بێ گیان و بێ جوڵە ﴿٧٨﴾ ﴿فَتَوَلَّى عَنْهُمْ﴾ جا صالح ڕووی لێ وەرگێڕان(و وازی لێ هێنان) ﴿وَقَالَ يَا قَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَةَ رَبِّي﴾ وە فەرمووی ئەی گەلەکەم سوێند بەخوا بەڕاستی پەیامی پەروەردگارم پێ ڕاگەیاندن ﴿وَنَصَحْتُ لَكُمْ﴾ وە ئامۆژگاریم کردن و دڵسۆز بوم بۆتان ﴿وَلَٰكِنْ لَا تُحِبُّونَ النَّاصِحِينَ﴾ بەڵام ئێوە ئامۆژگارو دڵسۆزانتان خۆشناوێت ﴿٧٩﴾ ﴿وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ﴾ وە لوطمان نارد، کاتێک بەگەلەکەی ووت ﴿أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ﴾ چۆن ئێوە ئەو کارە زۆر بەدو خراپە دەکەن کە (نێر بازیە) ﴿مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ﴾ هیچ کەس لەجیهاندا پێشتان نەکەوتوە لەو (کارەپیسە)دا ﴿٨٠﴾ ﴿إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً﴾ بەڕاستی ئێوە بەپیاوان ئارەزوتان دەشکێنن؟ ﴿مِنْ دُونِ النِّسَاءِ﴾ لەجیاتی ئافرەتان؟ ﴿بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُسْرِفُونَ﴾ بەڵکو ئێوە دەستەیەکی زیادە ڕۆن ﴿٨١﴾

﴿وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِۦٓ﴾ وە وەڵامی گەلەکەی هیچ نەبوو ﴿إِلَّآ أَن قَالُوٓاْ﴾ بێجگە لەوەی کەووتیان ﴿أَخْرِجُوهُم مِّن قَرْيَتِكُمْ﴾ لەشار و وولاتەکەتان (لـوط و ئیمانـدارەکان) دەربکـەن ﴿إِنَّهُمْ أُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ﴾ بەڕاستی ئەوانە کەسانێکن کەخۆیان پاك و تەمیز ڕادەگرن ﴿٨٢﴾ ﴿فَأَنجَيْنَٰهُ وَأَهْلَهُۥٓ﴾ ئەمجا ئێمە خۆی وشوێنکەوتوانیمان ڕزگار کرد ﴿إِلَّا ٱمْرَأَتَهُۥ كَانَتْ مِنَ ٱلْغَٰبِرِينَ﴾ جگە لەخێزانەکەی کە لەتیاچووان بوو ﴿٨٣﴾ ﴿وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِم مَّطَرًا﴾ جا بارانێکمان بەسەرا باراندن (بەرد بارانمان کردن) ﴿فَٱنظُرْ كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلْمُجْرِمِينَ﴾ جا سەیر کە سەرئەنجامی تاوان باران چۆن بوو (وچیان لێ هات) ﴿٨٤﴾ ﴿وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا﴾ وە بۆ گەلی مەدیەنیش شوعەیبی برایانمان نارد ﴿قَالَ يَٰقَوْمِ ٱعْبُدُواْ ٱللَّهَ﴾ فەرمووی ئەی گەلەکەم بەتەنها خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُۥ﴾ هیچ پەرستراوێکتان نی یە بێجگە لەو ﴿قَدْ جَآءَتْكُم بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ بێگومان لەلایەن پەروەردگارتانەوە بەڵگەو موعجیزەیەکی ڕوون و ئاشکراتان بۆ هاتووە ﴿فَأَوْفُواْ ٱلْكَيْلَ وَٱلْمِيزَانَ﴾ کەواتە لە پێوانە و کێشانەتان دا ڕێك و ڕاست بن ﴿وَلَا تَبْخَسُواْ ٱلنَّاسَ أَشْيَآءَهُمْ﴾ و لەشت و مەکی خەڵکی کەم مەکەنەوە (بەدزی) ﴿وَلَا تُفْسِدُواْ فِى ٱلْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَٰحِهَا﴾ وە لەزەویدا خراپەکاری مەکەن لەپاش چاکردنی ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئەوەی باسکرا چاکترە بۆتان ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ئیماندارن ﴿٨٥﴾ ﴿وَلَا تَقْعُدُواْ بِكُلِّ صِرَٰطٍ﴾ وە لەسەر هەموو ڕێگایەك دامەنیشن (ڕێگە مەگرن) ﴿تُوعِدُونَ وَتَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ هەڕەشە بکەن و بەرهەڵستی ڕێگەی خوا بکەن ﴿مَنْ ءَامَنَ بِهِۦ﴾ لەو کەسەی باوەڕی پێ هێنابێ ﴿وَتَبْغُونَهَا عِوَجًا﴾ و بتانەوێت ڕێگای خوا بەلاری وچەوتی بخەنەڕوو ﴿وَٱذْكُرُوٓاْ إِذْ كُنتُمْ قَلِيلًا﴾ وە بیری ئەو کاتە بکەنەوەکە ئێوە کەم بوون ﴿فَكَثَّرَكُمْ﴾ پاشان خوا زۆری کردن ﴿وَٱنظُرُواْ﴾ دەی سەرنج بدەن ﴿كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلْمُفْسِدِينَ﴾ سەرئەنجامی خراپەکاران چۆن بوو (وچیان لێ هات) ﴿٨٦﴾ ﴿وَإِن كَانَ طَآئِفَةٌ مِّنكُمْ﴾ وە ئەگەر کۆمەڵێك لەئێوە ﴿ءَامَنُواْ بِٱلَّذِىٓ أُرْسِلْتُ بِهِۦ﴾ باوەڕیان هێنا بێت بەو پەیامەی بەمندا نێردراوە ﴿وَطَآئِفَةٌ لَّمْ يُؤْمِنُواْ﴾ وە کۆمەڵێکی ترتان باوەڕیان نەهێنا بێت ﴿فَٱصْبِرُواْ﴾ ئەوە ئارام بگرن ﴿حَتَّىٰ يَحْكُمَ ٱللَّهُ بَيْنَنَا﴾ هەتا خوا بڕیار دەدات لەنێوانماندا ﴿وَهُوَ خَيْرُ ٱلْحَٰكِمِينَ﴾ وە ئەو (خوا) باشترینی بڕیاردەرانە ﴿٨٧﴾

﴿قَالَ ٱلۡمَلَأُ ٱلَّذِينَ ٱسۡتَكۡبَرُواْ مِن قَوۡمِهِۦ﴾ ئەو کاربەدەست و دەسەلاتدارانەی کەخۆیان بەگەورە دائەنا لەناو گەلەکەی (شوعەیب) دا وتیان ﴿لَنُخۡرِجَنَّكَ يَٰشُعَيۡبُ﴾ ئەی شوعەیب بێگومان دەرت دەکەین. ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مَعَكَ﴾ وە ئەوانەش کە بڕوایان هێناوە لەگەڵ تۆدا ﴿مِن قَرۡيَتِنَآ﴾ لە شارەکەمان ﴿أَوۡ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَاۚ﴾ یان دەبێ بگەڕێنەوە سەر ئاینی ئێمە ﴿قَالَ﴾ (شوعەیب) فەرمووی: ﴿أَوَلَوۡ كُنَّا كَٰرِهِينَ﴾ ئەگەر حەزیش نەکەین و پێشمان ناخۆش بێت ﴿٨٨﴾ ﴿قَدِ ٱفۡتَرَيۡنَا عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا﴾ بێگومان درۆیەکی گەورەمان بۆ خوا هەڵبەستوە. ﴿إِنۡ عُدۡنَا فِي مِلَّتِكُم﴾ ئەگەر بگەڕێینەوە ناو ئاینەکەتان (کە بت پەرستی یە) ﴿بَعۡدَ إِذۡ نَجَّىٰنَا ٱللَّهُ مِنۡهَاۚ﴾ پاش ئەوەی کەخوا ڕزگاری کردین لێ ی ﴿وَمَا يَكُونُ لَنَآ أَن نَّعُودَ فِيهَآ﴾ ڕەوانیە بۆمان بگەڕێینەوە بۆ ناو ئەو (بت پەرستی یە) ﴿إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ رَبُّنَاۚ﴾ مەگەر خوای پەروەردگارمان بیەوێت. ﴿وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيۡءٍ عِلۡمًاۚ﴾ زانست و ئاگاداری پەروەردگارمان هەموو شتێکی گرتۆتەوە. ﴿عَلَى ٱللَّهِ تَوَكَّلۡنَاۚ﴾ تەنها پشتمان بە خوا بەستوە ﴿رَبَّنَا ٱفۡتَحۡ بَيۡنَنَا وَبَيۡنَ قَوۡمِنَا﴾ (وتیان): ئەی پەروەردگارمان، لەنێوان ئێمە و گەلەکەماندا حوکم و بڕیار بدە ﴿بِٱلۡحَقِّ﴾ بەهەق ﴿وَأَنتَ خَيۡرُ ٱلۡفَٰتِحِينَ﴾ تۆ باشترینی بڕیار دەرانی ﴿٨٩﴾ ﴿وَقَالَ ٱلۡمَلَأُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِن قَوۡمِهِۦ﴾ دەستەو ئەشرافی هۆزەکەی کە بێ بڕوا بوون وتیان ﴿لَئِنِ ٱتَّبَعۡتُمۡ شُعَيۡبًا﴾ سوێند بە خوا ئەگەر ئێوە شوێن شوعەیب بکەون ﴿إِنَّكُمۡ إِذٗا لَّخَٰسِرُونَ﴾ بەڕاستی ئەو کاتە زیان لێکەوتوان خۆتانن ﴿٩٠﴾ ﴿فَأَخَذَتۡهُمُ ٱلرَّجۡفَةُ﴾ جا بەهۆی ئەوەوە بومەلەرزەیەکی توند لێی دان ﴿فَأَصۡبَحُواْ فِي دَارِهِمۡ جَٰثِمِينَ﴾ هەموویان لەماڵەکانیاندا لەناوچوون (بێ گیان و جووڵە کەوتن) ﴿٩١﴾ ﴿ٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ شُعَيۡبٗا﴾ ئەوانەی کە شوعەیبیان بەدرۆزانی (باوەڕیان پێ نەهێنا) ﴿كَأَن لَّمۡ يَغۡنَوۡاْ فِيهَاۚ﴾ (وا تیا چوون) وەك هەر لەو ماڵا نەدا نە بووبن (وتێیدا نەژیابن) ﴿ٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ شُعَيۡبٗا﴾ ئەوانەی کە شوعەیبیان بە درۆزانی (باوەڕیان پێ نەهێنا) ﴿كَانُواْ هُمُ ٱلۡخَٰسِرِينَ﴾ هەر ئەوان خەسارۆمەند بوون ﴿٩٢﴾ ﴿فَتَوَلَّىٰ عَنۡهُمۡ﴾ ئیتر (شوعەیب) ڕووی لێ وەرگێڕان ﴿وَقَالَ يَٰقَوۡمِ﴾ فەرمووی پێیان: ئەی گەلەکەم ﴿لَقَدۡ أَبۡلَغۡتُكُمۡ رِسَٰلَٰتِ رَبِّي﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی من پەیامی پەروەردگارم بە ئێوە گەیاند ﴿وَنَصَحۡتُ لَكُمۡۖ﴾ و ئامۆژگاریم کردن ﴿فَكَيۡفَ ءَاسَىٰ عَلَىٰ قَوۡمٖ كَٰفِرِينَ﴾ جا چۆن بۆ هۆزی بێ بڕواو کافر غەم و خەفەت بخۆم ﴿٩٣﴾ ﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَا فِي قَرۡيَةٖ مِّن نَّبِيٍّ﴾ ئێمە بۆ هەر گوندو شارێك پێغەمبەرێکمان ڕەوانە کردبێت ﴿إِلَّآ أَخَذۡنَآ أَهۡلَهَا﴾ دانیشتوانیمان تووش کردووە ﴿بِٱلۡبَأۡسَآءِ وَٱلضَّرَّآءِ﴾ بەنەبوونی و کەم دەرامەتی (بەزیان و نەخۆشی) ﴿لَعَلَّهُمۡ يَضَّرَّعُونَ﴾ تا لە پەروەردگار بپاڕێنەوە و پەشیمان ببنەوە ﴿٩٤﴾ ﴿ثُمَّ بَدَّلۡنَا مَكَانَ ٱلسَّيِّئَةِ ٱلۡحَسَنَةَ﴾ لەدواییدا خراپە و ناخۆشیەکەمان گۆڕی بەچاکە و خۆشی ﴿حَتَّىٰ عَفَواْ﴾ هەتا زۆر بوون و گەشەیان کرد لەماڵ و سەروەتدا. ﴿وَّقَالُواْ﴾ وە وتیان: ﴿قَدۡ مَسَّ ءَابَآءَنَا ٱلضَّرَّآءُ وَٱلسَّرَّآءُ﴾ بێگومان باو و باپیرانمان تووشی زیان و ناخۆشی و نەخۆشی بوون ﴿فَأَخَذۡنَٰهُم بَغۡتَةٗ﴾ جا لەناکاودا سزامان گرتنی ﴿وَهُمۡ لَا يَشۡعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا کە هەستیان نەدەکرد ﴿٩٥﴾

﴿وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ﴾ وە ئەگەر دانیشتوانی شار و گوندەکان ﴿آمَنُوا وَاتَّقَوْا﴾ باوەڕیان بهێنایە و خۆیان بپاراستایە (لە قەدەغە کراوەکانی خوا) ﴿لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ بەڕاستی دەرگای بەرەکاتی ئاسمان و زەویمان بۆ دەکردنەوە ﴿وَلَٰكِن كَذَّبُوا﴾ بەلام بڕوایان نەهێنا (بەپێغەمبەرەکەیان) ﴿فَأَخَذْنَاهُم﴾ ئەمجا ئێمەش ئەوانمان گرت و سزامان دان ﴿بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ بەهۆی ئەو خراپانەوەی دەیان کرد ﴿٩٦﴾ ﴿أَفَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ﴾ ئایا خەلکی ئەو شار و گوندانە ترسیان نەبوو ﴿أَن يَأْتِيَهُم بَأْسُنَا بَيَاتًا﴾ لەوەی سزای ئێمەیان بۆبێت لە شەودا ﴿وَهُمْ نَائِمُونَ﴾ کاتێک ئەوان خەوتوون ﴿٩٧﴾ ﴿أَوَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ﴾ وە ئایاخەلکی ئەو شار و گوندانە ترسیان نەبوو ﴿أَن يَأْتِيَهُم بَأْسُنَا﴾ لەوەی کەسزای ئێمەیان بۆ بێت ﴿ضُحًى وَهُمْ يَلْعَبُونَ﴾ لە چێشتەنگاودا لە کاتێکدا یاری و گاڵتە دەکەن ﴿٩٨﴾ ﴿أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ﴾ جا ئایا لە پیلانی خوا نەترسان و بێ باك بوون ﴿فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ﴾ دەی کەس لەپیلانی خوا دڵنیا نابێت ﴿إِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ﴾ جگە لە کەسانی زەرەرمەند نەبێت ﴿٩٩﴾ ﴿أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ الْأَرْضَ﴾ ئایا ڕوون نەبۆتەوە بۆ ئەوانەی زەویان بە میرات بۆ دەمێنێتەوە ﴿مِن بَعْدِ أَهْلِهَا﴾ دوای (تیا چوونی) خاوەنە پێشووەکانیان ﴿أَن لَّوْ نَشَاءُ﴾ ئەگەر بمانەوێت ﴿أَصَبْنَاهُم بِذُنُوبِهِمْ﴾ بەهۆی گوناهەکانیانەوە دووچاری بەلایان دەکەین. ﴿وَنَطْبَعُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ وە مۆر دەنێین بەسەر دڵیان دا ﴿فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ﴾ ئیتر ئەوان (هیچ پەند وئامۆژگارییەك) نابیستن ﴿١٠٠﴾ ﴿تِلْكَ الْقُرَىٰ﴾ ئەو شار و گوندانانەی (کە وێرانمان کردن) ﴿نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنبَائِهَا﴾ هەندێك لە هەواڵەکانی دەگێڕینەوە بۆت ﴿وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی پێغەمبەرانیان بۆهات بەبەلگەو نیشانەی ڕوونەوە ﴿فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا﴾ بەلام باوەڕیان نەهێنا ﴿بِمَا كَذَّبُوا مِن قَبْلُ﴾ بەوەی کەلەپێش دا بەدرۆیان دەزانی ﴿كَذَٰلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِ الْكَافِرِينَ﴾ ئا بەو جۆرە خوا مۆر دەنێت بەسەر دڵی بێ باوەڕان دا ﴿١٠١﴾ ﴿وَمَا وَجَدْنَا لِأَكْثَرِهِم مِّنْ عَهْدٍ﴾ زۆربەی ئەوانمان نەدی خاوەنی هیچ پەیمانێك بن ﴿وَإِن وَجَدْنَا أَكْثَرَهُمْ لَفَاسِقِينَ﴾ بەڕاستی زۆربەیانمان دی سەرپێچی کەر (و تاوانبار) بوون ﴿١٠٢﴾ ﴿ثُمَّ بَعَثْنَا مِن بَعْدِهِم مُّوسَىٰ﴾ پاشان دوای ئەوانەی (کەباسمان کردن) موسامان نارد ﴿بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ﴾ بە بەلگەو موعجیزەکانمانەوە بۆ لای فیرعەون و دارو دەستەکەی ﴿فَظَلَمُوا بِهَا﴾ بەلام ئەوان بەنیشانەکان (بێ بڕوا بوون) و ستەمیان کرد ﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ﴾ جا بڕوانە و سەرنج بدە کەسەرەنجامی لە فەرمان دەرچووان و خراپەکاران چۆن بوو ﴿١٠٣﴾ ﴿وَقَالَ مُوسَىٰ يَا فِرْعَوْنُ﴾ موسا فەرمووی : ئەی فیرعەون ﴿إِنِّي رَسُولٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ﴾ بەڕاستی من پێغەمبەرێکم لەلایەن پەروەردگاری جیهانیانەوە ﴿١٠٤﴾

﴿حَقِيقٌ عَلَىٰٓ أَن لَّآ أَقُولَ﴾ وا شیاوە و (سوورم) کە هیچ شتێك نەڵێم. ﴿عَلَى ٱللَّهِ إِلَّا ٱلْحَقَّ﴾ بە ناوی خواوە جگە لە هەق و ڕاستی ﴿قَدْ جِئْتُكُم بِبَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ بە ڕاستی لەلایەن پەروەردگارتانەوە بەڵگەی ڕوون و ئاشکرام بۆ هێناون. ﴿فَأَرْسِلْ مَعِىَ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ کەواتە بەنو ئیسرائیل لەگەڵ من بنێرە (بەرەڵایان کە، لە کۆیلەیی و چەوسانەوەت) ﴿١٠٥﴾ ﴿قَالَ﴾ (فیرعەون) وەتی: ﴿إِن كُنتَ جِئْتَ بِـَٔايَةٍ فَأْتِ بِهَآ﴾ ئەگەر بەڵگە و موعجیزە یەکت هێناوە (ئەی موسی) ئەوە نیشانی بدە ﴿إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ ئەگەر تۆ لە ڕاست بێژانی ﴿١٠٦﴾ ﴿فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ﴾ ئەمجا مووسا گۆچانەکەی فڕێدا. ﴿فَإِذَا هِىَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ﴾ یەکسەر گۆچانەکە بوو بەمارێکی گەورەی ئاشکرا ﴿١٠٧﴾ ﴿وَنَزَعَ يَدَهُۥ﴾ دەستی (لە باخەڵ یەوە یان لە بن هەنگڵ یەوە) دەرهێنا ﴿فَإِذَا هِىَ بَيْضَآءُ لِلنَّٰظِرِينَ﴾ لە پڕ ئەو (دەستە) سپی و پرشنگداربوو بۆ بینەران ﴿١٠٨﴾ ﴿قَالَ ٱلْمَلَأُ مِن قَوْمِ فِرْعَوْنَ﴾ هەندێك لە کاربەدەست ودەسەڵاتدارانی گەلەکەی فیرعەون وتیان: ﴿إِنَّ هَٰذَا لَسَٰحِرٌ عَلِيمٌ﴾ بە ڕاستی ئەم (مووسایە) جادووگەرێکی زۆر زانە ﴿١٠٩﴾ ﴿يُرِيدُ أَن يُخْرِجَكُم مِّنْ أَرْضِكُمْ﴾ دەیەوێت لە خاك و وولاتی خۆتان دەرتان کات ﴿فَمَاذَا تَأْمُرُونَ﴾ جا ئێوە فەرمان و ڕاتان چیە (لەم بارەیەوە) ﴿١١٠﴾ ﴿قَالُوٓا۟﴾ ئەوانیش وتیان: ﴿أَرْجِهْ وَأَخَاهُ﴾ کاری (مووسا) وبراکەی دوابخە ﴿وَأَرْسِلْ فِى ٱلْمَدَآئِنِ حَٰشِرِينَ﴾ کەسانێکی کۆکەرەوە بنێرە بۆئەو شارانە(ی جادووگەری لێ یە) ﴿١١١﴾ ﴿يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَٰحِرٍ عَلِيمٍ﴾ هەموو جادووگەرێکی شارەزات بۆ دەهێنن ﴿١١٢﴾ ﴿وَجَآءَ ٱلسَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ﴾ جادووگەران هاتن بۆ لای فیرعەون ﴿قَالُوٓا۟﴾ وتیان: ﴿إِنَّ لَنَا لَأَجْرًا﴾ بێگومان ئێمە پاداشت و خەڵاتی گەورەمان دەبێت ﴿إِن كُنَّا نَحْنُ ٱلْغَٰلِبِينَ﴾ ئەگەر ئێمە سەرکەوتین (بەسەر مووسا دا)؟ ﴿١١٣﴾ ﴿قَالَ نَعَمْ﴾ (فیرعەون) وتی: بەڵێ پاداشتی گەورەتان دەبێ: ﴿وَإِنَّكُمْ لَمِنَ ٱلْمُقَرَّبِينَ﴾ وبێگومان ئێوە لەنزیکانی (خۆم) دەبن ﴿١١٤﴾ ﴿قَالُوا۟ يَٰمُوسَىٰٓ﴾ (جادووگەرەکان) وتیان ئەی مووسا ﴿إِمَّآ أَن تُلْقِىَ﴾ یاتۆ (ئەوەی پێتە) فڕێ ی دە ﴿وَإِمَّآ أَن نَّكُونَ نَحْنُ ٱلْمُلْقِينَ﴾ یان ئێمە دەیهاوێژین و فڕێی دەدەین ﴿١١٥﴾ ﴿قَالَ أَلْقُوا۟﴾ (مووسا) وتی: ئێوە بیهاوێژن (ئەوەی پێتانە) ﴿فَلَمَّآ أَلْقَوْا۟﴾ ئەمجا کاتێ (ئەوەی پێیان بوو لە جادوو) فڕێ یان دا ﴿سَحَرُوٓا۟ أَعْيُنَ ٱلنَّاسِ﴾ چاوبەستیان لە خەڵك کرد ﴿وَٱسْتَرْهَبُوهُمْ﴾ وترسێکی گەورەیان خستە دڵیانەوە ﴿وَجَآءُو بِسِحْرٍ عَظِيمٍ﴾ وە جادوویەکی گەورەیان نواند ﴿١١٦﴾ ﴿وَأَوْحَيْنَآ إِلَىٰ مُوسَىٰٓ﴾ وەحیمان کرد بۆ مووسا ﴿أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ﴾ کە گۆچانەکەت فڕێ بدە ﴿فَإِذَا هِىَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ﴾ ئیتر یەکسەر ئەو (گۆچانە بوو بەمارو) هەرچی جادووی درۆینەیان کردبوو هەڵی لووشی ﴿١١٧﴾ ﴿فَوَقَعَ ٱلْحَقُّ﴾ ئیتر ڕاستی دەرکەوت و ڕوون بوویەوە ﴿وَبَطَلَ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ ئەوانیش هەرچی (سیحر) یان کردبوو پووچەڵ بوویەوە ﴿١١٨﴾ ﴿فَغُلِبُوا۟ هُنَالِكَ﴾ هەر لەوێدا (فیرعەون و شوێنکەوتوانی) ژێر خران و دۆڕان ﴿وَٱنقَلَبُوا۟ صَٰغِرِينَ﴾ و بە ڕسوایی گەڕانەوە ﴿١١٩﴾ ﴿وَأُلْقِىَ ٱلسَّحَرَةُ سَٰجِدِينَ﴾ وە جادووگەران هەموویان سووژدەیان برد (بۆ پەروەردگاریان) ﴿١٢٠﴾

﴿قَالُوٓاْ﴾ (ساحیرەکان) ووتیان: ﴿ءَامَنَّا بِرَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ ئێمە بڕوامان هێنا بەپەروەردگاری جیهانیان ﴿١٢١﴾ ﴿رَبِّ مُوسَىٰ وَهَٰرُونَ﴾ کە پەروەردگاری مووسا و هاروونە ﴿١٢٢﴾ ﴿قَالَ فِرۡعَوۡنُ﴾ فیرعەون ووتی: ﴿ءَامَنتُم بِهِۦ قَبۡلَ أَنۡ ءَاذَنَ لَكُمۡۖ﴾ پێش ئەوەی ئیزنتان بدەم باوەڕتان پێ هێنا! ﴿إِنَّ هَٰذَا﴾ بەڕاستی ئەمە ﴿لَمَكۡرٞ مَّكَرۡتُمُوهُ فِي ٱلۡمَدِينَةِ﴾ فێڵ و پیلانێکە (ئێوەو مووسا) نەخشەتان بۆ کێشاوە لەم شارەدا. ﴿لِتُخۡرِجُواْ مِنۡهَآ أَهۡلَهَاۖ﴾ تا دانیشتوانەکەی لێ دەربکەن. ﴿فَسَوۡفَ تَعۡلَمُونَ﴾ جا لە دواییدا دەزانن (چیتان لێ دەکەم) ﴿١٢٣﴾ ﴿لَأُقَطِّعَنَّ أَيۡدِيَكُمۡ وَأَرۡجُلَكُم﴾ سوێند بێت دەست و قاچتان ببڕم ﴿مِّنۡ خِلَٰفٖ﴾ بەپێچەوانەوە (چەپ و ڕاست) ﴿ثُمَّ لَأُصَلِّبَنَّكُمۡ أَجۡمَعِينَ﴾ ئەمجا سوێند بێ گشتتان هەڵدەواسم ﴿١٢٤﴾ ﴿قَالُوٓاْ﴾ ووتیان: (بەفیرعەون) ﴿إِنَّآ إِلَىٰ رَبِّنَا مُنقَلِبُونَ﴾ ئێمە دڵنیاین کە بۆ لای پەروەردگارمان دەگەڕێینەوە ﴿١٢٥﴾ ﴿وَمَا تَنقِمُ مِنَّآ﴾ تۆ هیچ ڕەخنەیەکت لەئێمە نی یە ﴿إِلَّآ أَنۡ ءَامَنَّا بِـَٔايَٰتِ رَبِّنَا﴾ جگەلەوەی کە ئێمە باوەڕمان بەبەڵگە و نیشانەکانی پەروەردگارمان هێناوە ﴿لَمَّا جَآءَتۡنَاۚ﴾ کاتێ بۆ مان هات ﴿رَبَّنَآ أَفۡرِغۡ عَلَيۡنَا صَبۡرٗا﴾ ئەی پەروەردگارمان ئارامیمان بەسەردا بڕێژە ﴿وَتَوَفَّنَا مُسۡلِمِينَ﴾ و بە موسوڵمانیەتی بمان مرێنە ﴿١٢٦﴾ ﴿وَقَالَ ٱلۡمَلَأُ مِن قَوۡمِ فِرۡعَوۡنَ﴾ هەندێك لە دەسەڵاتداران و کاربەدەستانی گەلی فیرعەون ووتیان ﴿أَتَذَرُ مُوسَىٰ وَقَوۡمَهُۥ﴾ ئایا وازلەموساوهۆزەکەی دەهێنی ﴿لِيُفۡسِدُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ بۆ ئەوەی لەوڵاتدا (خاکی میسردا) خراپەکاری بکەن ﴿وَيَذَرَكَ وَءَالِهَتَكَۚ﴾ و دەست لەخۆت و پەرستراوەکانت هەڵبگرن ﴿قَالَ﴾ (فیرعەون) ووتی: ﴿سَنُقَتِّلُ أَبۡنَآءَهُمۡ﴾ لەمەودوا کوڕەکانیان دەکوژین ﴿وَنَسۡتَحۡيِۦ نِسَآءَهُمۡ﴾ وئافرەتانیان دەهێڵینەوە بەزیندوویی (بۆ خزمەت کردن). ﴿وَإِنَّا فَوۡقَهُمۡ قَٰهِرُونَ﴾ وەبێگومان ئێمە دەسەڵاتدارین بەسەریاندا ﴿١٢٧﴾ ﴿قَالَ مُوسَىٰ لِقَوۡمِهِ﴾ مووسا بەگەلەکەی ووت ﴿ٱسۡتَعِينُواْ بِٱللَّهِ وَٱصۡبِرُوٓاْۖ﴾ داوای یارمەتی لە خوا بکەن و خۆ ڕاگر بن. ﴿إِنَّ ٱلۡأَرۡضَ لِلَّهِ﴾ بێگومان هەموو زەوی مولکی خوایە. ﴿يُورِثُهَا مَن يَشَآءُ مِنۡ عِبَادِهِۦۖ﴾ دەیدا بەهەرکەس لەبەندە (شیاوە)کانی کەخۆی بیەوێت ﴿وَٱلۡعَٰقِبَةُ لِلۡمُتَّقِينَ﴾ و سەرئەنجامی چاك بۆ خواناسانە ﴿١٢٨﴾ ﴿قَالُوٓاْ﴾ (گەلەکەی) ووتیان: ﴿أُوذِينَا مِن قَبۡلِ أَن تَأۡتِيَنَا﴾ پێش هاتنی تۆ بۆ ناومان ئازار دراین ﴿وَمِنۢ بَعۡدِ مَا جِئۡتَنَاۚ﴾ هەروەها پاش هاتنی تۆ بۆ ناومان (بەپێغەمبەرایەتی) ﴿قَالَ﴾ (مووسا) فەرمووی: ﴿عَسَىٰ رَبُّكُمۡ أَن يُهۡلِكَ عَدُوَّكُمۡ﴾ بەڵکو پەروەردگارتان دوژمنەکەتان لەناو بەرێت ﴿وَيَسۡتَخۡلِفَكُمۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ و ئێوە بکات بەجێنشین(ی دوژمنەکانتان) لەسەر زەوی ﴿فَيَنظُرَ كَيۡفَ تَعۡمَلُونَ﴾ جا تەماشا دەکات ئێوە چۆن کار دەکەن ﴿١٢٩﴾ ﴿وَلَقَدۡ أَخَذۡنَآ ءَالَ فِرۡعَوۡنَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە داروودەستەی فیرعەونمان سزادا ﴿بِٱلسِّنِينَ﴾ بە ووشکە ساڵی وقات وقڕی ﴿وَنَقۡصٖ مِّنَ ٱلثَّمَرَٰتِ﴾ و کەم بوونەوەی بەروبوومی میوە و کشتوکاڵەکانیان ﴿لَعَلَّهُمۡ يَذَّكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوەو (پەند وەربگرن) ﴿١٣٠﴾

﴿فَإِذَا جَآءَتۡهُمُ ٱلۡحَسَنَةُ﴾ جا كاتێ چاكەیان بۆ بهاتایە(لە سەروەت و بەروبووم) ﴿قَالُواْ لَنَا هَٰذِهِۦۖ﴾ دەیان ووت: ئەمە هەر هی ئێمەیە (شایستەی ئێمەیە) ﴿وَإِن تُصِبۡهُمۡ سَيِّئَةٞ﴾ بەڵام كاتێ تووشی بەڵاو خراپە بوونایە ﴿يَطَّيَّرُواْ بِمُوسَىٰ وَمَن مَّعَهُۥٓۗ﴾ (دەیان ووت) بەهۆی شوومی مووسا و شوێن كەوتووانیەوەیە ﴿أَلَآ إِنَّمَا طَٰٓئِرُهُمۡ عِندَ ٱللَّهِ﴾ بێداربن بێگومان ئەو (ناخۆشیانە)ی بەلایانەوە شووم و خراپە لەلایەن خواوەیە(نەك مووسا و ئیمانداران) ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَهُمۡ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان بێ ئاگان ونازانن (١٣١) ﴿وَقَالُواْ﴾ دەیان ووت (بە مووسا) ﴿مَهۡمَا تَأۡتِنَا بِهِۦ مِنۡ ءَايَةٖ﴾ هەر موعجیزەیەكمان بۆ بهێنی ﴿لِّتَسۡحَرَنَا بِهَا﴾ بۆ ئەوەی جادوومان لێ بكەی پێ ی ﴿فَمَا نَحۡنُ لَكَ بِمُؤۡمِنِينَ﴾ ئەوە ئێمە باوەڕت پێ ناهێنین (١٣٢) ﴿فَأَرۡسَلۡنَا عَلَيۡهِمُ﴾ ئەوسا ئێمەش ناردمانە سەریان ﴿ٱلطُّوفَانَ﴾ لافاو ﴿وَٱلۡجَرَادَ﴾ وكوللە ﴿وَٱلۡقُمَّلَ﴾ وئەسپێ ﴿وَٱلضَّفَادِعَ﴾ جۆرەها بۆق ﴿وَٱلدَّمَ﴾ و خوێن ﴿ءَايَٰتٖ مُّفَصَّلَٰتٖ﴾ كەچەند بەڵگەو موعجیزەیەكی ڕوون بوون ﴿فَٱسۡتَكۡبَرُواْ﴾ كەچی خۆیان بە گەورە زانی (لەوەی كە بڕوا بهێنن) ﴿وَكَانُواْ قَوۡمٗا مُّجۡرِمِينَ﴾ بێگومان ئەوانە گەلێكی تاوانبار بوون (١٣٣) ﴿وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيۡهِمُ ٱلرِّجۡزُ﴾ كاتێكیش ئەو سزاو بەڵایان بەسەردا هات ﴿قَالُواْ﴾ ووتیان: ﴿يَٰمُوسَى ٱدۡعُ لَنَا رَبَّكَ﴾ ئەی مووسا لە پەروەردگارت بپاڕێرەوە بۆمان ﴿بِمَا عَهِدَ عِندَكَۖ﴾ وەك بەڵێنی بەتۆ داوە ﴿لَئِن كَشَفۡتَ عَنَّا ٱلرِّجۡزَ﴾ سوێندبێ گەر ئەم بەڵاو سزایەمان لەسەر لابەری ﴿لَنُؤۡمِنَنَّ لَكَ﴾ بێگومان باوەڕت پێ دێنین ﴿وَلَنُرۡسِلَنَّ مَعَكَ بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ﴾ و بەنو ئیسرائیلت لەگەڵدا دەنێرین (١٣٤) ﴿فَلَمَّا كَشَفۡنَا عَنۡهُمُ ٱلرِّجۡزَ﴾ بەڵام كاتێك سزاكەمان لەسەریان لابرد ﴿إِلَىٰٓ أَجَلٍ هُم بَٰلِغُوهُ﴾ تاگەیشتنە ماوەی دیاری كراو (بۆ تیاچوونیان) ﴿إِذَا هُمۡ يَنكُثُونَ﴾ دەست بەجێ پەیمانەكەیان هەڵوەشاندەوە (١٣٥) ﴿فَٱنتَقَمۡنَا مِنۡهُمۡ﴾ جا تۆڵەمان لێ سەندن ﴿فَأَغۡرَقۡنَٰهُمۡ فِي ٱلۡيَمِّ﴾ وە لە دەریادا خنكاندمانن ﴿بِأَنَّهُمۡ كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ لەبەر ئەوەی ئەوان باوەڕیان بە نیشانەكانی ئێمە نەبوو ﴿وَكَانُواْ عَنۡهَا غَٰفِلِينَ﴾ وهەمیشە لێ یان بێ ئاگا بوون (١٣٦) ﴿وَأَوۡرَثۡنَا ٱلۡقَوۡمَ ٱلَّذِينَ﴾ ئیتر (لەجێگای گەلی فیرعەون) ئەو گەلەمان نیشتەجێ كرد ﴿كَانُواْ يُسۡتَضۡعَفُونَ مَشَٰرِقَ ٱلۡأَرۡضِ وَمَغَٰرِبَهَا﴾ كە هەمیشە دەچەوسێنرانەوە لەڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوای ئەو وولاتەدا ﴿ٱلَّتِي بَٰرَكۡنَا فِيهَاۖ﴾ كەپیت و بەرەكەتمان تێ خست بوو ﴿وَتَمَّتۡ كَلِمَتُ رَبِّكَ ٱلۡحُسۡنَىٰ﴾ و بەڵێنی هەرەجوانی پەروەردگارت بەتەواوی هاتەدی ﴿عَلَىٰ بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ﴾ بۆ نەوی ئیسرائیل ﴿بِمَا صَبَرُواْۖ﴾ بەهۆی ئارامگری یانەوە (لەسەر ناڕەحەتی یەكان) ﴿وَدَمَّرۡنَا﴾ وە ڕووخاندمان وتێكمان دا ﴿مَا كَانَ يَصۡنَعُ فِرۡعَوۡنُ وَقَوۡمُهُۥ﴾ ئەو كۆشك و تەلارانەی فیرعەون و گەلەكەی دروستیان كردبوو ﴿وَمَا كَانُواْ يَعۡرِشُونَ﴾ هەروەها ئەو (مێوە و ڕەز وباخانەی) كە كەپریان بۆ كرد بوو (١٣٧)

﴿وَجَٰوَزۡنَا بِبَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ ٱلۡبَحۡرَ﴾ ئەمجا نەوەی ئیسرائیلمان لەو دەریا پەڕاندەوە(فیرعەون و گەلەکەیمان تێدا خنکاند) ﴿فَأَتَوۡاْ عَلَىٰ قَوۡمٖ﴾ ئەمجا توشی خەڵکانێك بوون ﴿يَعۡكُفُونَ عَلَىٰٓ أَصۡنَامٖ لَّهُمۡۚ﴾ بەردەوام خەریکی پەرستنی بتەکانیان بوون ﴿قَالُواْ يَٰمُوسَى﴾ (جوولەکەکانیش) ووتیان: ئەی مووسا ﴿ٱجۡعَل لَّنَآ إِلَٰهٗا كَمَا لَهُمۡ ءَالِهَةٞۚ﴾ هەروەك ئەو پەرستراوانەی ئەوان تۆیش پەرستراوێکمان بۆ دابنێ ﴿قَالَ﴾ مووسا فەرمووی: ﴿إِنَّكُمۡ قَوۡمٞ تَجۡهَلُونَ﴾ بەڕاستی ئێوە هۆزێکی نەفامن ﴿١٣٨﴾ ﴿إِنَّ هَٰٓؤُلَآءِ﴾ بێگومان ئەوانە ﴿مُتَبَّرٞ مَّا هُمۡ فِيهِ﴾ ئەو (بت پەرستی یەی) ئەوانی لەسەرە لە ناودەچێ ﴿وَبَٰطِلٞ مَّا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ وە هەرچی دەکەن بەتاڵ و هەڵوەشاوەیە ﴿١٣٩﴾ ﴿قَالَ﴾ (مووسا) فەرمووی: ﴿أَغَيۡرَ ٱللَّهِ أَبۡغِيكُمۡ إِلَٰهٗا﴾ ئایا جگە لە خوا داوای پەرستراوێکی ترتان بۆ بکەم ؟ ﴿وَهُوَ فَضَّلَكُمۡ عَلَى ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ کە(ئەو خوایە) ڕێزی داوون بەسەر جیهانیاندا ﴿١٤٠﴾ ﴿وَإِذۡ أَنجَيۡنَٰكُم مِّنۡ ءَالِ فِرۡعَوۡنَ﴾ وە (بیربکەنەوە) لەو وەختەی رزگارمان کردن لە دەست و پەیوەندەکەی فیرعەون ﴿يَسُومُونَكُمۡ سُوٓءَ ٱلۡعَذَابِ﴾ کە ئەشکەنجە و ئازاری سەختیان دەدان ﴿يُقَتِّلُونَ أَبۡنَآءَكُمۡ﴾ کوڕانی ئێوەیان دەکوشت ﴿وَيَسۡتَحۡيُونَ نِسَآءَكُمۡۚ﴾ و ئافرەتانی ئێوەیان دەهێشتەوە (بۆ خزمەتی خۆیان) ﴿وَفِي ذَٰلِكُم بَلَآءٞ مِّن رَّبِّكُمۡ عَظِيمٞ﴾ وە لەو (ئازاردانە)تاندا تاقی کردنەوەیەکی گەورە بوو لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿١٤١﴾ ﴿وَوَٰعَدۡنَا مُوسَىٰ﴾ وە بەڵێنمان بە مووسا دا ﴿ثَلَٰثِينَ لَيۡلَةٗ﴾ سی شەو ﴿وَأَتۡمَمۡنَٰهَا بِعَشۡرٖ﴾ بەدە شەوی تر ماوەکەمان تەواوکرد ﴿فَتَمَّ مِيقَٰتُ رَبِّهِۦٓ أَرۡبَعِينَ لَيۡلَةٗۚ﴾ ئەوسا وەختی دیداری پەروەردگاری بوو بە چل شەوی تەواو ﴿وَقَالَ مُوسَىٰ لِأَخِيهِ هَٰرُونَ﴾ مووسا بە هاروونی برای ووت ﴿ٱخۡلُفۡنِي فِي قَوۡمِي﴾ تۆ لە ناو گەلەکەمدا جێنشینم بە ﴿وَأَصۡلِحۡ﴾ و کاری چاك بکە ﴿وَلَا تَتَّبِعۡ سَبِيلَ ٱلۡمُفۡسِدِينَ﴾ و شوێنی ڕێبازی خراپەکاران مەکەوە ﴿١٤٢﴾ ﴿وَلَمَّا جَآءَ مُوسَىٰ لِمِيقَٰتِنَا﴾ جا کاتێ مووسا هات بۆ کات و شوێنی دیاری کراومان(بۆ گفتوگۆ کردن لەگەڵمان) ﴿وَكَلَّمَهُۥ رَبُّهُۥ﴾ و پەروەردگار ووتووێژی لەگەڵدا کرد ﴿قَالَ رَبِّ﴾ ووتی: ئەی پەروەردگارم ﴿أَرِنِيٓ أَنظُرۡ إِلَيۡكَۚ﴾ خۆتم نیشان بدە تا بت بینم ﴿قَالَ لَن تَرَىٰنِي﴾ (پەروەردگار) فەرمووی: تۆ (لە دونیادا) من نابینی ﴿وَلَٰكِنِ ٱنظُرۡ إِلَى ٱلۡجَبَلِ﴾ بەڵام سەیری (لای) شاخەکە بکە ﴿فَإِنِ ٱسۡتَقَرَّ مَكَانَهُۥ﴾ جا ئەگەر ئەو شاخە لە شوێنی خۆی دا نەجوڵا ﴿فَسَوۡفَ تَرَىٰنِيۚ﴾ ئەوە دوای کەمێك تۆش دەمبینی ﴿فَلَمَّا تَجَلَّىٰ رَبُّهُۥ لِلۡجَبَلِ﴾ جا کاتێك پەروەردگاری خۆی دەرخست بۆ شاخەکە ﴿جَعَلَهُۥ دَكّٗا﴾ شاخەکەی وورد و هان کرد(و لەگەڵ زەویدا تەختی کرد) ﴿وَخَرَّ مُوسَىٰ صَعِقٗاۚ﴾ و مووساش بەبێ هۆشی کەوت بەڕوودا ﴿فَلَمَّآ أَفَاقَ﴾ جا وەختێ هۆشی بەخۆیدا هاتەوە (چاك بوویەوە) ﴿قَالَ سُبۡحَٰنَكَ﴾ فەرمووی: پاکی و بێ گەردی بۆ تۆ (ئەی پەروەردگار) ﴿تُبۡتُ إِلَيۡكَ﴾ بە پەشیمانی گەڕامەوە بۆ لات ﴿وَأَنَا۠ أَوَّلُ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ وە من یەکەمی بڕوا دارنم ﴿١٤٣﴾

﴿قَالَ﴾ (پەروەردگار) فەرمووی: ﴿يَٰمُوسَىٰٓ﴾ ئەی مووسا ﴿إِنِّي ٱصۡطَفَيۡتُكَ عَلَى ٱلنَّاسِ﴾ بێگومان من تۆم هەڵبژاردوە بەسەر هەموو خەڵكی دا ﴿بِرِسَٰلَٰتِي﴾ بەپەیامەكانم ﴿وَبِكَلَٰمِي﴾ و قسەكردنم (لەگەڵت ڕاستەوخۆ) ﴿فَخُذۡ مَآ ءَاتَيۡتُكَ﴾ كەواتە ئەوەی پێم بەخشیوی توند دەستی پێوە بگرە ﴿وَكُن مِّنَ ٱلشَّٰكِرِينَ﴾ وە لە سوپاس گوزاران بە ﴿١٤٤﴾ ﴿وَكَتَبۡنَا لَهُۥ فِي ٱلۡأَلۡوَاحِ﴾ و لەو پارچە تەختانەدا بۆمان نووسی ﴿مِن كُلِّ شَيۡءٖ﴾ لە هەموو جۆرە باسێك ﴿مَّوۡعِظَةٗ وَتَفۡصِيلٗا لِّكُلِّ شَيۡءٖ﴾ پەند و ئامۆژگاری و باسی هەموو شتێك بەڕوونی (كە پێویستیان پێ ی بێت) ﴿فَخُذۡهَا بِقُوَّةٖ﴾ كەواتە (مووسا) بەتوندی بیانگرە و ئاگاداریان بە ﴿وَأۡمُرۡ قَوۡمَكَ﴾ وە فەرمان بە گەلەكەت بكە ﴿يَأۡخُذُواْ بِأَحۡسَنِهَا﴾ تا دەست بگرن و ڕەفتار بكەن بە جوانتر و چاكترینیان ﴿سَأُوْرِيكُمۡ دَارَ ٱلۡفَٰسِقِينَ﴾ بەزوویی جێ و شوێن لەسنوور دەرچووانتان نیشان دەدەم ﴿١٤٥﴾ ﴿سَأَصۡرِفُ عَنۡ ءَايَٰتِيَ﴾ لایان ئەدەم لە بەڵگە و نیشانە و ئایەتەكانم ﴿ٱلَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ ئەوانەی كە خۆیان بە گەورە دادەنێن لەسەر زەویدا ﴿بِغَيۡرِ ٱلۡحَقِّ﴾ بەناهەق و ناڕەوا ﴿وَإِن يَرَوۡاْ كُلَّ ءَايَةٖ﴾ ئەوانە ئەگەر هەموو ئایەت و موعجیزەیەك ببینن ﴿لَّا يُؤۡمِنُواْ بِهَا﴾ باوەڕیپێ ناهێنن ﴿وَإِن يَرَوۡاْ سَبِيلَ ٱلرُّشۡدِ﴾ وە ئەگەر ئایینی ڕاست و دروست ببینن ﴿لَا يَتَّخِذُوهُ سَبِيلٗا﴾ نایكەن بە ڕێبازو ئایینی خۆیان ﴿وَإِن يَرَوۡاْ سَبِيلَ ٱلۡغَيِّ﴾ وە ئەگەر ڕێگەی گومڕایی و ئایینی چەوت ببینن ﴿يَتَّخِذُوهُ سَبِيلٗاۚ﴾ دەیكەن بە ئایین و ڕێباز بۆ خۆیان ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ هەموو ئەمانە لەبەر ئەوەیە كە بەڵگەو نیشانەكانی ئێمەیان بەدرۆ دەزانی ﴿وَكَانُواْ عَنۡهَا غَٰفِلِينَ﴾ وە هەمیشە بێ ئاگا بوون لێیان ﴿١٤٦﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ وە كەسانێك كە بەڵگەو نیشانەكانی ئێمەیان بە درۆزانی ﴿وَلِقَآءِ ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ هەروەها دیداری ڕۆژی دواییان (بە درۆ زانی) ﴿حَبِطَتۡ أَعۡمَٰلُهُمۡۚ﴾ كارو كردەوەی (چاكیان) بە هیچ دەرچوو (پوچەڵ بوویەوە) ﴿هَلۡ يُجۡزَوۡنَ إِلَّا مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ ئایا جگە لەو (خراپانە)ی كە دەیان كرد سزا دەدرێن؟ ﴿١٤٧﴾ ﴿وَٱتَّخَذَ قَوۡمُ مُوسَىٰ مِنۢ بَعۡدِهِۦ﴾ وە هۆزی مووسا پاش (ڕۆیشتنی) مووسا دروستیان كرد ﴿مِنۡ حُلِيِّهِمۡ عِجۡلٗا جَسَدٗا﴾ لە خشڵ و زێرەكانیان پەیكەری گوێرەكەیەك ﴿لَّهُۥ خُوَارٌۚ﴾ كە قوڕەی (وەك گوێرەكەی) هەبوو ﴿أَلَمۡ يَرَوۡاْ أَنَّهُۥ لَا يُكَلِّمُهُمۡ﴾ ئایا ئەوانە نەیانبینی كە بێگومان ئەو (گوێرەكەیە) قسەیان لەگەڵدا ناكات ﴿وَلَا يَهۡدِيهِمۡ سَبِيلًاۘ﴾ و هیچ ڕێبازێكیشیان نیشان نادات ﴿ٱتَّخَذُوهُ﴾ كردیان بە (پەرستراو) ﴿وَكَانُواْ ظَٰلِمِينَ﴾ و ئەوانە ستەمكاربوون ﴿١٤٨﴾ ﴿وَلَمَّا سُقِطَ فِيٓ أَيۡدِيهِمۡ﴾ وە كاتێ لە دەستیان دەرچوو (زۆر پەشیمان بوونەوە) ﴿وَرَأَوۡاْ أَنَّهُمۡ قَدۡ ضَلُّواْ﴾ وە تێگەیشتن و بینیان كە بێگومان گومڕابوون ﴿قَالُواْ﴾ ووتیان: ﴿لَئِن لَّمۡ يَرۡحَمۡنَا رَبُّنَا﴾ سوێند بە خوا ئەگەر پەروەردگارمان بەزەیی پێماندا نەیەتەوە ﴿وَيَغۡفِرۡ لَنَا﴾ وە لە گوناهەكانمان خۆش نەبێت ﴿لَنَكُونَنَّ مِنَ ٱلۡخَٰسِرِينَ﴾ ئەوەبەڕاستی ئێمە لە زیان لێ كەوتوان دەبین ﴿١٤٩﴾

﴿وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَىٰٓ إِلَىٰ قَوْمِهِۦ﴾ جا کاتێ مووسا گەڕایەوە ناو هۆزەکەی ﴿غَضْبَٰنَ أَسِفًا﴾ بەڕق و توڕەییەکی زۆرەوە ﴿قَالَ﴾ (مووسا) ووتی (بە گوێرەکە پەرستەکان) ﴿بِئْسَمَا خَلَفْتُمُونِى مِنۢ بَعْدِىٓ﴾ لە دوای من چ جێنشینێکی بەد فەڕو خراپ بوون ﴿أَعَجِلْتُمْ أَمْرَ رَبِّكُمْ﴾ ئایا پەلەتان کرد لە فەرمانی پەروەردگارتان؟ ﴿وَأَلْقَى ٱلْأَلْوَاحَ﴾ (مووسا) تەختەکانی (تەوراتی) فڕێ دا ﴿وَأَخَذَ بِرَأْسِ أَخِيهِ يَجُرُّهُۥٓ إِلَيْهِ﴾ وە (قژی) سەری (هاروونی) برای گرت و بەرەو خۆی ڕایکێشا ﴿قَالَ﴾ (هارون) ووتی: ﴿ٱبْنَ أُمَّ﴾ ئەی کوڕی دایکم ﴿إِنَّ ٱلْقَوْمَ ٱسْتَضْعَفُونِى﴾ بەڕاستی ئەم گەلە لاوازیان کردم ﴿وَكَادُواْ يَقْتُلُونَنِى﴾ نزیك بوو بم کوژن ﴿فَلَا تُشْمِتْ بِىَ ٱلْأَعْدَآءَ﴾ کەواتە دوژمنانم پێ دڵخۆش مەکە ﴿وَلَا تَجْعَلْنِى مَعَ ٱلْقَوْمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ و لە گەڵ هۆزی ستەم کاراندا دامەنێ ﴿١٥٠﴾ ﴿قَالَ﴾ (مووسا) فەرمووی: ﴿رَبِّ ٱغْفِرْ لِى وَلِأَخِى﴾ ئەی پەروەردگارم لە خۆم و براکەم خۆش بە ﴿وَأَدْخِلْنَا فِى رَحْمَتِكَ﴾ وە بمانخەرە ناو بەزەیی و میهرەبانی خۆتەوە ﴿وَأَنتَ أَرْحَمُ ٱلرَّٰحِمِينَ﴾ تۆ میهرەبان ترینی هەموو میهرەبانانیت ﴿١٥١﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ ٱلْعِجْلَ﴾ بەڕاستی ئەو کەسانەی کە گوێرەکە پەرست بوون ﴿سَيَنَالُهُمْ غَضَبٌ مِّن رَّبِّهِمْ﴾ لەمەو دوا دەکەونەبەر ڕق و خەشمی پەروەردگاریان ﴿وَذِلَّةٌ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ هەروەها ڕسوایی و زەلیلی لە ژیانی دونیادا. ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْمُفْتَرِينَ﴾ هەر بەو جۆرە سزای درۆ هەڵبەستان دەدەین ﴿١٥٢﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ عَمِلُواْ ٱلسَّيِّـَٔاتِ﴾ وە ئەوانەی گوناهیان کرد ﴿ثُمَّ تَابُواْ مِنۢ بَعْدِهَا﴾ پاشان دوای ئەوە تەوبەیان کرد ﴿وَءَامَنُوٓاْ﴾ و باوەڕیان هێنا ﴿إِنَّ رَبَّكَ مِنۢ بَعْدِهَا﴾ بێگومان پەروەردگارت پاش ئەو (باوەڕهێنان و تۆبە کردنە) ﴿لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ لێبوردەی میهرەبانە ﴿١٥٣﴾ ﴿وَلَمَّا سَكَتَ عَن مُّوسَى ٱلْغَضَبُ﴾ جا کاتێ مووسا توڕەیی یەکەی نیشتەوە ﴿أَخَذَ ٱلْأَلْوَاحَ﴾ تەختەکانی (تەوراتی) هەڵگرتەوە ﴿وَفِى نُسْخَتِهَا﴾ و لە ڕەنووس و نووسراوی ئەو (تەختانە)دا ﴿هُدًى وَرَحْمَةٌ﴾ ڕێنموونی و بەزەیی گەورە هەبوو ﴿لِّلَّذِينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ يَرْهَبُونَ﴾ بۆ کەسانێك کە لە پەروەردگاریان دەترسن ﴿١٥٤﴾ ﴿وَٱخْتَارَ مُوسَىٰ قَوْمَهُۥ﴾ وە مووسا لە گەلەکەی خۆی هەڵی بژارد ﴿سَبْعِينَ رَجُلًا﴾ حەفتا پیاو ﴿لِّمِيقَٰتِنَا﴾ بۆ کات و شوێنی دیاری کراو لە گەڵ ئێمە (بۆ ئەوەی لە کێوی طور تەوبە بکەن لە تاوانی گوێرەکە پەرستیەکەیان، جا کاتێك هاتنە ئەوێ ووتیان بە مووسا بڕوات پێ ناهێنین تا خوا نەبینین تۆ خۆت قسەت لەگەڵ کرد با ئێمەش بیبینین) ﴿فَلَمَّآ أَخَذَتْهُمُ ٱلرَّجْفَةُ﴾ (خوا سزای دان وبومەلەرزەی بۆ ناردن) جا کاتێك کە بومەلەرزەکە دایگرتن ﴿قَالَ﴾ (مووسا) فەرمووی: ﴿رَبِّ لَوْ شِئْتَ﴾ ئەی پەروەردگارم گەر بتویستایە ﴿أَهْلَكْتَهُم مِّن قَبْلُ وَإِيَّٰىَ﴾ لەمەو پێش ئەوان و منیشت لەناو دەبرد ﴿أَتُهْلِكُنَا﴾ ئایا تۆ هەمووومان لەناو دەبەیت ﴿بِمَا فَعَلَ ٱلسُّفَهَآءُ مِنَّآ﴾ بەهۆی ئەوەی کە گێل ونەفامەکانمان ئەنجامیان داوە ﴿إِنْ هِىَ إِلَّا فِتْنَتُكَ﴾ ئەمە تەنها تاقی کردنەوەیەکی خۆتە ﴿تُضِلُّ بِهَا مَن تَشَآءُ﴾ هەر کەسێکت بوێت بەو هۆیەوە گومڕای دەکەیت ﴿وَتَهْدِى مَن تَشَآءُ﴾ وە هەر کەسێکت بوێ ڕێنموونی دەکەیت ﴿أَنتَ وَلِيُّنَا﴾ هەر تۆ پشتیوان و (پەرستراومانی) ﴿فَٱغْفِرْ لَنَا وَٱرْحَمْنَا﴾ کەواتە لێمان خۆش ببەو ڕەحمان پێ بکە ﴿وَأَنتَ خَيْرُ ٱلْغَٰفِرِينَ﴾ چونکە باشترین لێ بوردە هەر تۆی ﴿١٥٥﴾

﴿وَٱكۡتُبۡ لَنَا فِي هَٰذِهِ ٱلدُّنۡيَا حَسَنَةٗ﴾ (خوایە) لەم دونیادا چاکەمان بۆ بنووسە ﴿وَفِي ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ هەروەها لەڕۆژی دوایشدا ﴿إِنَّا هُدۡنَآ إِلَيۡكَۚ﴾ بەڕاستی ئێمە بۆ لای تۆ گەڕاوینەتەوە ﴿قَالَ﴾ (پەروەردگار) فەرمووی: ﴿عَذَابِيٓ﴾ سزاو ئازارم ﴿أُصِيبُ بِهِۦ مَنۡ أَشَآءُۖ﴾ دووچاری هەرکەسی دەکەم کەبمەوێ ﴿وَرَحۡمَتِي وَسِعَتۡ كُلَّ شَيۡءٖۚ﴾ وە بەزەیی و ڕەحمەتیشم هەموو شتێکی گرتۆتەوە ﴿فَسَأَكۡتُبُهَا لِلَّذِينَ﴾ جا لەدوایی دا ئەو (بەزەیی یەم) دەنووسم بۆ ئەوانەی ﴿يَتَّقُونَ﴾ پارێزکار و لەخوا ترسن ﴿وَيُؤۡتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ و زەکات دەدەن ﴿وَٱلَّذِينَ هُم بِـَٔايَٰتِنَا يُؤۡمِنُونَ﴾ ئەوانەش کە بڕوا بەبەڵگەو نیشانەکانی ئێمە دێنن ﴿١٥٦﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَتَّبِعُونَ ٱلرَّسُولَ ٱلنَّبِيَّ ٱلۡأُمِّيَّ﴾ (ئەم ڕەحمەتەی پەروەردگار) بۆ ئەوانەیە کە شوێن پێغەمبەرﷺ کەوتوون کە پێغەمبەرێکی نەخوێندەوارە و (لەلایەن پەروەردگارەوە هاتووە) ﴿ٱلَّذِي يَجِدُونَهُۥ مَكۡتُوبًا عِندَهُمۡ﴾ ئەو کەسە (پێغەمبەرێکە ئەهلی کتاب سیفەتی دەزانن) چونکە بە نووسراویی لایانە ﴿فِي ٱلتَّوۡرَىٰةِ وَٱلۡإِنجِيلِ﴾ لە تەورات و ئینجیل دا ﴿يَأۡمُرُهُم بِٱلۡمَعۡرُوفِ﴾ کە فەرمانیان پێ دەکات بە چاکە ﴿وَيَنۡهَىٰهُمۡ عَنِ ٱلۡمُنكَرِ﴾ و ڕێگریيان لێ دەکات لە خراپە ﴿وَيُحِلُّ لَهُمُ ٱلطَّيِّبَٰتِ﴾ شتە خاوێن و پاکەکانیان بۆ حەڵاڵ دەکات ﴿وَيُحَرِّمُ عَلَيۡهِمُ ٱلۡخَبَٰٓئِثَ﴾ وە شتە پیسەکانیان لێ حەرام (قەدەغە) دەکات ﴿وَيَضَعُ عَنۡهُمۡ إِصۡرَهُمۡ﴾ و بارە قورس وگرانەکانیان لەسەر لادەبات و ﴿وَٱلۡأَغۡلَٰلَ﴾ ئەو کۆت و زنجیرانەش ﴿ٱلَّتِي كَانَتۡ عَلَيۡهِمۡۚ﴾ کە بەسەریانەوە بوون ﴿فَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ بِهِۦ﴾ ئەمجا ئەو کەسانەی کە باوەڕیان بەو(پێغەمبەرە) هێنابێت ﴿وَعَزَّرُوهُ﴾ و ڕێزو قەدریان بۆ دانابێت ﴿وَنَصَرُوهُ﴾ یارمەتیان دابێت و پشتیوانیان لێ کردبێت ﴿وَٱتَّبَعُواْ ٱلنُّورَ﴾ و پەیڕەوی ئەو نوورەیان کردبێت (کە قورئانە) ﴿ٱلَّذِيٓ أُنزِلَ مَعَهُۥٓ﴾ کە لەگەڵیدا نێرراوەتە خوارەوە ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُفۡلِحُونَ﴾ ئەوان هەموو(کە باسکران) لە ڕزگار بووانن ﴿١٥٧﴾ ﴿قُلۡ﴾ (ئەی محەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿إِنِّي رَسُولُ ٱللَّهِ إِلَيۡكُمۡ جَمِيعًا﴾ بەڕاستی من پێغەمبەری خوام بۆ ئێوە هەمووتان ﴿ٱلَّذِي لَهُۥ مُلۡكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ﴾ ئەو (خوایەی) کەتەنها بۆ ئەوە، موڵکی هەموو ئاسمانەکان و زەوی ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نییە جگە لەئەو ﴿يُحۡيِۦ وَيُمِيتُۖ﴾ دەژێنێت و دەمرێنێت ﴿فَـَٔامِنُواْ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ کەواتە بڕوا بەخواو پێغەمبەرەکەی بهێنن ﴿ٱلنَّبِيِّ ٱلۡأُمِّيِّ﴾ کە نێراوێکی نەخوێندەوارە ﴿ٱلَّذِي يُؤۡمِنُ بِٱللَّهِ﴾ ئەویش باوەڕی بەخوا ﴿وَكَلِمَٰتِهِۦ﴾ و بەووتەکانی هەیە ﴿وَٱتَّبِعُوهُ﴾ ئێوەش شوێنی بکەون و پەیڕەوی بکەن ﴿لَعَلَّكُمۡ تَهۡتَدُونَ﴾ تا بکەونە سەر ڕێگای ڕاست ﴿١٥٨﴾ ﴿وَمِن قَوۡمِ مُوسَىٰٓ﴾ وەلەهۆزەکەی مووسادا ﴿أُمَّةٞ﴾ تاقمێکی گەورە هەن ﴿يَهۡدُونَ بِٱلۡحَقِّ﴾ کەڕێنموونی خەڵکی دەکەن بەحەق وڕاستی ﴿وَبِهِۦ يَعۡدِلُونَ﴾ و هەر بەحەقیش دادوەری دەکەن ﴿١٥٩﴾

﴿وَقَطَّعْنَاهُمُ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ أَسْبَاطًا أُمَمًا﴾ ئەوان (جوولەكە)مان كرد بە دوانزە تیرە و تایفەوە ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ﴾ وە وەحیمان بۆ مووسا كرد ﴿إِذِ اسْتَسْقَاهُ قَوْمُهُ﴾ كاتێك كە هۆزەكەی داوای ئاویان لێ كرد (لە تینواندا) ﴿أَنِ اضْرِب بِّعَصَاكَ الْحَجَرَ﴾ كە بە گۆچانەكەت بدە لەبەردەكە ﴿فَانبَجَسَتْ مِنْهُ﴾ ئیتر دەست بەجێ لێی هەڵقولا ﴿اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا﴾ دوازدە كانی ﴿قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَّشْرَبَهُمْ﴾ بێگومان هەر تیرە و تایفەیەك جێگای ئاو خواردنی خۆی دەزانی ﴿وَظَلَّلْنَا عَلَيْهِمُ الْغَمَامَ﴾ وەهەورمان كرد بە سێبەر بە سەریانەوە ﴿وَأَنزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوَىٰ﴾ و گەزۆ و باڵندەی (شیلاقە)مان بۆ ناردن ﴿كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ﴾ لەورزق و ڕۆزیە پاكانە بخۆن كە پێمان داوون ﴿وَمَا ظَلَمُونَا﴾ وە ئەوانە (بەو تاوانانە) هیچ ستەمێكیان لە ئێمە نەكرد ﴿وَلَٰكِن﴾ بەڵكو ﴿كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ هەر ستەمیان لە خۆیان دەكرد ﴿١٦٠﴾ ﴿وَإِذْ قِيلَ لَهُمُ﴾ (بیربكەرەوە) كاتێ بەوان ووترا ﴿اسْكُنُوا هَٰذِهِ الْقَرْيَةَ﴾ لەناو ئەو شارەدا (بیت المقدس) نیشتە جێ ببن ﴿وَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ﴾ لە (خواردنەكانی) ئەوێ بخۆن لە هەر لایەك حەزتان كرد ﴿وَقُولُوا حِطَّةٌ﴾ و بڵێن: (داوای) ئێمە سڕینەوەی گوناهەكانمانە ﴿وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا﴾ و لە دەروازەی (شارەوە) بەسوژدە بردنەوە بڕۆنە ژوورەوە ﴿نَّغْفِرْ لَكُمْ خَطِيئَاتِكُمْ﴾ ئەوسا لە خراپەو تاوانەكانتان دەبوورین و خۆش دەبین ﴿سَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ﴾ لەئایندەدا (پاداشتی) چاكەكاران زیاد دەكەین ﴿١٦١﴾ ﴿فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ﴾ كەچی ئەوانەیان كەستەمیان كرد گۆڕییان ﴿قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ﴾ ئەو (ووتەی) كە پێیان ووترا بوو بەووتەیەكی تر ﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزًا﴾ ئێمەش (دوای ئەوە) سزایەكمان ناردە سەریان ﴿مِّنَ السَّمَاءِ﴾ لە ئاسمانەوە ﴿بِمَا كَانُوا يَظْلِمُونَ﴾ بە هۆی ئەوەوە كە بەردەوام ستەمیان دەكرد ﴿١٦٢﴾ ﴿وَاسْأَلْهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ﴾ وە پرسیاریان لێ بكە دەربارەی ئەو شارەی ﴿الَّتِي كَانَتْ حَاضِرَةَ الْبَحْرِ﴾ كە لە نزیك دەریا(ی سور) بوو ﴿إِذْ يَعْدُونَ فِي السَّبْتِ﴾ كە لە ڕۆژی شەممەدا دەست درێژی یان دەكرد (بەوەی ڕاوە ماسیان دەكرد لە كاتێكدا خوای گەورە لەو ڕۆژەدا ڕاوە ماسی لێ قەدەغە كردبوون) ﴿إِذْ تَأْتِيهِمْ حِيتَانُهُمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَّعًا﴾ چونكە لە ڕۆژی شەممەكەیاندا ماسیە گەورەكان دەهاتن ودەردەكەوتن بە سەر ئاوەوە (خوای گەورو بەمە تاقی كردنەوە) ﴿وَيَوْمَ لَا يَسْبِتُونَ﴾ وە ڕۆژێك كە شەممە نەبوایە ﴿لَا تَأْتِيهِمْ﴾ ماسیە گەورەكان نەدەهات بۆیان ﴿كَذَٰلِكَ نَبْلُوهُم﴾ ئا بەو جۆرە تاقیمان كردنەوە ﴿بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ﴾ چونكە لە فەرمانی خوا دەردەچوون وسەر پێچییان دەكرد (بەوەی فێڵیان كرد، دەچوون لە ڕۆژی هەینیدا تۆڕەكانیان دادەنا ، وڕۆژی یەك شەممەش هەڵیان دەگرتەوە بەمەش فەرمانەكەی خوایان شكاند) ﴿١٦٣﴾

﴿وَإِذْ قَالَتْ أُمَّةٌ مِّنْهُمْ﴾ کاتێ تاقمێ لەوان (بەتاقمێکی تریانی) ووت ﴿لِمَ تَعِظُونَ قَوْمًا﴾ بۆچی ئامۆژگاری کۆمەڵێك دەکەن ﴿اللَّهُ مُهْلِكُهُمْ﴾ کەخوا لەناویان دەبات ﴿أَوْ مُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا﴾ یان بە سزایەکی سەخت سزایان دەدات ﴿قَالُوا مَعْذِرَةً إِلَىٰ رَبِّكُمْ﴾ ووتیان: تا لای پەروەردگارتان بەهانەو عوزر بێ (و تاوانبار نەبین لە سەر بێ دەنگیمان) ﴿وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ و بەڵکو ئەوان لەخوا بترسن ﴿١٦٤﴾ ﴿فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ﴾ ئەمجا کاتێ ئەوەی پێی ئامۆژگاری کرابوون لەبیریان چوو ﴿أَنجَيْنَا الَّذِينَ يَنْهَوْنَ عَنِ السُّوءِ﴾ ئەوانەی بەرگرییان دەکرد لە خراپە وتاوان رزگارمان کردن ﴿وَأَخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ ئەوانەش کە ستەمیان کرد سزامان دان ﴿بِعَذَابٍ بَئِيسٍ﴾ بەسزایەکی زۆر خراپ ﴿بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ﴾ بەهۆی دەرچوونیان لە فەرمانی خوا ﴿١٦٥﴾ ﴿فَلَمَّا عَتَوْا عَن مَّا نُهُوا عَنْهُ﴾ جاکاتێك یاخی بوون لە ئەوەی قەدەغە کرابوون لێ ی ﴿قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ﴾ ئەوسا پێمان ووتن: بینە چەند مەیموونێکی دوورخراوەی بێ نرخ ﴿١٦٦﴾ ﴿وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) بیربکەرەوە) کاتێ پەروەردگارت ڕایگەیاندو دای بە گوێچکەیاندا ﴿لَيَبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ﴾ سوێندبێ بێگومان دەینێرێ بۆیان ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ تا ڕۆژی دوایی ﴿مَن يَسُومُهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ﴾ کەسانێ کە سزای توند و بەدیان پێ بچێژێ ﴿إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ الْعِقَابِ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت تۆڵەی خێرایە ﴿وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی لێ خۆش بوو و میهرەبانیشە ﴿١٦٧﴾ ﴿وَقَطَّعْنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أُمَمًا﴾ وە ئەوانمان لەسەر زەوی دابە چەند کۆمەڵێك دابەش کرد ﴿مِّنْهُمُ الصَّالِحُونَ﴾ هەندێکیان چاکەکارن ﴿وَمِنْهُمْ دُونَ ذَٰلِكَ﴾ وە هەندێکیشیان وەك ئەوان نەبوون (بێ باوەڕ بوون) ﴿وَبَلَوْنَاهُم بِالْحَسَنَاتِ﴾ وە تاقیمان کردنەوە بەچەندەها چاکەو خۆشی ﴿وَالسَّيِّئَاتِ﴾ و بەچەندەها خراپە و ناخۆشی ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ بەئومێدی ئەوەی بگەڕێنەوە (بۆ لای خوا) ﴿١٦٨﴾ ﴿فَخَلَفَ مِن بَعْدِهِمْ خَلْفٌ﴾ دوای ئەوان جێ نشینانێکی خراپ هاتنە جێگەیان ﴿وَرِثُوا الْكِتَابَ﴾ کە میراتگری تەورات بوون ﴿يَأْخُذُونَ عَرَضَ هَٰذَا الْأَدْنَىٰ﴾ کە هەر بۆ ماڵ وسامانی (حەرامی) ئەم دونیایە هەوڵیان ئەدا ئەوەشیان هەڵبژارد ﴿وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَا﴾ وە دەیانووت بێگومان ئێمە عەفو دەکرێین ﴿وَإِن يَأْتِهِمْ﴾ لەکاتێکدا ئەگەر بۆیان بێت ﴿عَرَضٌ مِّثْلُهُ يَأْخُذُوهُ﴾ کاڵایەکی وەك ئەوی تر ئەگەر چی خراپیش بوایە وەریان دەگرت ﴿أَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِم﴾ ئایا لێیان وەرنەگیراوە و پێویست نە کراوە لەسەریان ﴿مِّيثَاقُ الْكِتَابِ﴾ پەیمان لە تەوراتدا ﴿أَن لَّا يَقُولُوا عَلَى اللَّهِ﴾ کە بەدەم خواوە هیچ نەڵێن ﴿إِلَّا الْحَقَّ﴾ بێجگە لە ڕاستی نەبێت ﴿وَدَرَسُوا مَا فِيهِ﴾ ئەوەی لە تەوراتدا هەبوو خوێندویانەتەوە ﴿وَالدَّارُ الْآخِرَةُ﴾ وە ڕۆژی دوایی و (دەست کەوتی ئەو ڕۆژە) ﴿خَيْرٌ لِّلَّذِينَ﴾ چاکتر و باشترە بۆ ئەوانەی ﴿يَتَّقُونَ﴾ کە خۆ پارێزو لە خواترسن ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ ئایا هێشتا ژیر نابن؟ ﴿١٦٩﴾ ﴿وَالَّذِينَ يُمَسِّكُونَ بِالْكِتَابِ﴾ وە ئەوانەی بەتوندی دەست دەگرن بەتەوراتەوە (و پەیڕەویان دەکرد پێش هاتنی ئیسلام) ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ وە نوێژەکانیان بەجێ دەهێنن ﴿إِنَّا لَا نُضِيعُ﴾ بێگومان ئێمە وونی ناکەین ﴿أَجْرَ الْمُصْلِحِينَ﴾ پاداشتی چاکەکاران ﴿١٧٠﴾

﴿وَإِذْ نَتَقْنَا الْجَبَلَ فَوْقَهُمْ﴾ (بهێنەوە بیریان) کاتێك کە کێو(ی طور) مان بەرزکردەوە بەسەریاندا ﴿كَأَنَّهُ ظُلَّةٌ﴾ وەکو هەورێك (سێبەرێك) بوو ﴿وَظَنُّوا أَنَّهُ وَاقِعٌ بِهِمْ﴾ وە لایان وابوو کە دەکەوێتە سەریاندا ﴿خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ﴾ (پێمان ووتن) ئەوەی کە پێمان داوون بەتوندی بیگرن ﴿وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ﴾ وە ئەوەی تێدایە (لە ئامۆژگاری و حوکم) بەردەوام لە بیرتان بێت ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بەڵکو ببنە پارێزکار و لەخواترس ﴿١٧١﴾ ﴿وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ﴾ وە کاتێ کە پەروەردگارت وەری گرت (دەری هێنا) ﴿مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ﴾ لە پشتی ئادەمی یەکان ﴿ذُرِّيَّتَهُمْ﴾ وەچە و نەوەکانیان ﴿وَأَشْهَدَهُمْ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ﴾ وەکردنی بە شایەت بەسەر خۆیانەوە ﴿أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ﴾ (پێی ووتن) ئایا من پەروەردگاری ئێوە نیم ؟ ﴿قَالُوا بَلَىٰ شَهِدْنَا﴾ (لە وەڵامدا) ووتیان: بەڵێ شایەتیمان دا ﴿أَنْ تَقُولُوا﴾ تا نەڵێن ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایی دا ﴿إِنَّا كُنَّا عَنْ هَٰذَا غَافِلِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە بێ ئاگا بووین لەمە (کەخوا پەروەردگارمانە) ﴿١٧٢﴾ ﴿أَوْ تَقُولُوا﴾ یا نەوەکو بڵێن: ﴿إِنَّمَا أَشْرَكَ آبَاؤُنَا﴾ بێگومان باوو باپیرانمان هاوبەشیان بڕیار داوە ﴿مِنْ قَبْلُ﴾ لەپێش (ئێمەوە) ﴿وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِنْ بَعْدِهِمْ﴾ وەئێمەش وەچە و نەوەی دوای ئەوان بووین ﴿أَفَتُهْلِكُنَا﴾ دەی ئایا لەناومان دەبەیت ﴿بِمَا فَعَلَ الْمُبْطِلُونَ﴾ بەوەی کە بێ فەڕو خراپەکاران کردوویانە ﴿١٧٣﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ﴾ ئا بەو جۆرە نیشانەکانی خوا ڕوون دەکەینەوە ﴿وَلَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ بەڵکو (بەرەو هەق) بگەڕێنەوە ﴿١٧٤﴾ ﴿وَاتْلُ عَلَيْهِمْ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) بخوێنەرەوە بەسەریاندا ﴿نَبَأَ الَّذِي آتَيْنَاهُ آيَاتِنَا﴾ هەواڵی ئەو کەسەی کە نیشانەکانی خۆمان پێ بەخشی ﴿فَانْسَلَخَ مِنْهَا﴾ کەچی خۆی لێ دارنی (و دەرچوو لە فەرمانی خوا) ﴿فَأَتْبَعَهُ الشَّيْطَانُ﴾ ئەمجاشەیتان دوای کەوت ﴿فَكَانَ مِنَ الْغَاوِينَ﴾ بەهۆی ئەوەوە بو بەیەکێك لە گومڕایان ﴿١٧٥﴾ ﴿وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنَاهُ بِهَا﴾ ئەگەر بمان ویستایە بەو ئایەتانە پلەیمان بەرز دەکردەوە ﴿وَلَٰكِنَّهُ﴾ بەڵام ئەو ﴿أَخْلَدَ إِلَى الْأَرْضِ﴾ خۆی نوساند بە زەوی یەوە ﴿وَاتَّبَعَ هَوَاهُ﴾ و دوای ئارەزووی خۆی کەوت ﴿فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ الْكَلْبِ﴾ نموونەی ئەو وەك ئەو سەگەیە ﴿إِنْ تَحْمِلْ عَلَيْهِ يَلْهَثْ﴾ ئەگەر لێی بدەیت و دەریکەیت (مۆڕەت لێ دەکات و) زمانت لێ دەردێنێ ﴿أَوْ تَتْرُكْهُ يَلْهَثْ﴾ وە ئەگەر وازیشی لێ بهێنێ هەر زمان دەردەهێنێ ﴿ذَٰلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ﴾ ئەو(سیفەتانە) نموونەی ئەو کەسانەیە ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ کە نیشانەکانی ئێمەیان بەدرۆ دانا ﴿فَاقْصُصِ الْقَصَصَ﴾ دەی ئەو داستان و چیرۆکانە باس بکە ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ﴾ تا بچنەوە بەخۆیاندا و بیر بکەنەوە ﴿١٧٦﴾ ﴿سَاءَ﴾ بەدو خراپە ﴿مَثَلًا الْقَوْمُ الَّذِينَ﴾ وێنە و (چیرۆکی) ئەو کەسانەی ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ کە نیشانەکانی ئێمەیان بەدرۆ دانا ﴿وَأَنْفُسَهُمْ كَانُوا يَظْلِمُونَ﴾ ئەوانە هەمیشە ستەمیان لە خۆیان دەکرد ﴿١٧٧﴾ ﴿مَنْ يَهْدِ اللَّهُ﴾ هەر کەس خوا ڕێنموونی بکات ﴿فَهُوَ الْمُهْتَدِي﴾ هەر ئەو ڕێنموونی کراوە ﴿وَمَنْ يُضْلِلْ﴾ هەر کەسیش (خوا بەهۆی کردەوەکانیەوە) گومڕای بکات ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ هەر ئەوانە زیان لێ کەوتوو ڕەنجەڕۆن ﴿١٧٨﴾

﴿وَلَقَدْ ذَرَأْنَا﴾ وە سوێند بەخوا بەڕاستی دروستمان کردووە ﴿لِجَهَنَّمَ﴾ بۆ دۆزەخ ﴿كَثِيرًا مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ﴾ زۆرێك لە جنۆكە و ئادەمی ﴿لَهُمْ قُلُوبٌ لَّا يَفْقَهُونَ بِهَا﴾ دڵیان هەیە بەڵام پێی تێناگەن (لە ڕاستی) ﴿وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَّا يُبْصِرُونَ بِهَا﴾ و چاویان هەیە (هەقی) پێ نابینن ﴿وَلَهُمْ آذَانٌ لَّا يَسْمَعُونَ بِهَا﴾ و گوێیان هەیە (هەقی پێ) نابیستن ﴿أُولَٰئِكَ كَالْأَنْعَامِ﴾ ئەوانە وەك ئاژەڵ (وچوار پێ) وان ﴿بَلْ هُمْ أَضَلُّ﴾ بگرە خراپتر و گومڕاترن (لە ئاژەڵ) ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ﴾ هەر ئەوانەن بێ ئاگایان ﴿١٧٩﴾ ﴿وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ﴾ هەر بۆ خوایە جوانترین و چاکترینی ناوەکان ﴿فَادْعُوهُ بِهَا﴾ جا ئێوەش بەو ناوانە بانگ و هاواری لێ بکەن ﴿وَذَرُوا الَّذِينَ﴾ واز بهێنن و نرخ دامەنێن بۆ ئەوانەی ﴿يُلْحِدُونَ فِي أَسْمَائِهِ﴾ کەلەناوەکانی (خوا) دا گۆڕان و لادان دەکەن (دەیکەنە ناو بۆ بتەکانیان) ﴿سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەزوویی تۆڵەی ئەوەی دەیانکرد لێیان دەسەنرێت ﴿١٨٠﴾ ﴿وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةٌ﴾ وە لەوانەی کە دروستمان کردووە کۆمەڵێك هەیە ﴿يَهْدُونَ بِالْحَقِّ﴾ ڕێنموونی خەڵك دەکەن بە (ئایینی) ڕاست ﴿وَبِهِ يَعْدِلُونَ﴾ و داد وەریشی پێ دەکەن ﴿١٨١﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەی کە نیشانەکانی ئێمەیان بەدرۆ دانا ﴿سَنَسْتَدْرِجُهُم﴾ ووردە ووردە(پلە بە پلە) نزیکیان دەکەینەوە لە تیاچوون ﴿مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەجۆرێك کە خۆیشیان بەخۆیان نازانن ﴿١٨٢﴾ ﴿وَأُمْلِي لَهُمْ﴾ ماوەیەك مۆڵەتیان دەدەم ﴿إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ﴾ بەڕاستی پیلانی من زۆر پتەو و بەهێزە ﴿١٨٣﴾ ﴿أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا﴾ ئایا ئەوان بیریان نەکردۆتەوە ﴿مَا بِصَاحِبِهِم مِّن جِنَّةٍ﴾ کەهاوڕێ کەیان موحەممەد ﷺ هەرگیز تووشی شێتی نەبووە ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ ئەو تەنها تر سێنەرێکی ئاشکرایە (بۆ ئێوە) ﴿١٨٤﴾ ﴿أَوَلَمْ يَنظُرُوا﴾ ئایا ئەوانە ناڕوانن؟ ﴿فِي مَلَكُوتِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لەو موڵکە گەورەو فراوانەی لەئاسمانەکان و زەوی دا هەیە ﴿وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِن شَيْءٍ﴾ وە لەو شتانەی خوای گەورە دروستی کردوون ﴿وَأَنْ عَسَىٰ أَن يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ﴾ وەلەوانەیە نزیك بوبێتەوە ﴿أَجَلُهُمْ﴾ کۆتایی (ژیان)یان ﴿فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ﴾ جا بەچ قسەیەك لە پاش قورئان بڕوا دێنن ﴿١٨٥﴾ ﴿مَن يُضْلِلِ اللَّهُ﴾ هەر کەس خوا گومڕای بکات (بەتاوانی کردەوەی خراپی) ﴿فَلَا هَادِيَ لَهُ﴾ ئەو هیچ ڕێنموونی کەرێکی بۆ نییە ﴿وَيَذَرُهُمْ﴾ (خوا) وازیان لێ دێنێت ﴿فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ﴾ لە گومڕایی و یاخی بوونی خۆیاندا گێژ بخۆن ﴿١٨٦﴾ ﴿يَسْأَلُونَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێ دەکەن ﴿عَنِ السَّاعَةِ﴾ لەبارەی ڕۆژی دوایی یەوە ﴿أَيَّانَ مُرْسَاهَا﴾ کەی دەبێت ﴿قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِندَ رَبِّي﴾ بڵێ: زانینی ئەوە تەنها لای پەروەردگارمە ﴿لَا يُجَلِّيهَا لِوَقْتِهَا﴾ هیچ کەس (ناتوانێت) کاتەکەی ئاشکرا بکات ﴿إِلَّا هُوَ﴾ جگە لەپەروەردگار نەبێت ﴿ثَقُلَتْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ (هاتنی قیامەت) بۆ ئاسمانەکان و زەویش گران و قورسە ﴿لَا تَأْتِيكُمْ إِلَّا بَغْتَةً﴾ نایەت بەسەرتاندا (ڕوونادات) لەناکاودا نەبێت ﴿يَسْأَلُونَكَ كَأَنَّكَ﴾ لە تۆ دەپرسن وەك ئەوەی کە تۆ ﴿حَفِيٌّ عَنْهَا﴾ لە (هاتنی) ڕۆژی دوایی ئاگاداربی ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿إِنَّمَا عِلْمُهَا﴾ بێگومان زانینی (هاتنی) ئەو ڕۆژە ﴿عِندَ اللَّهِ﴾ تەنها لای خوایە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆرێك لە خەڵکی نایزانن ﴿١٨٧﴾

﴿قُل﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿لَّآ أَمۡلِكُ لِنَفۡسِي نَفۡعٗا وَلَا ضَرًّا﴾ من خاوەنی هیچ سوودو زیانێك نیم بۆ خۆم ﴿إِلَّا مَا شَآءَ ٱللَّهُۚ﴾ مەگەر ئەوەی خوا بیەوێ ﴿وَلَوۡ كُنتُ أَعۡلَمُ ٱلۡغَيۡبَ﴾ ئەگەر من غەیب و شتە نادیارەکانم بزانیایە ﴿لَٱسۡتَكۡثَرۡتُ مِنَ ٱلۡخَيۡرِ﴾ خێرو خۆشی زۆرم بەدەست دەهێنا ﴿وَمَا مَسَّنِيَ ٱلسُّوٓءُۚ﴾ وەهیچ خراپەو زیانێکم پێ نە دەگەیی ﴿إِنۡ أَنَا۠ إِلَّا نَذِيرٞ وَبَشِيرٞ﴾ من تەنها ترسێنەرو مژدەدەرم ﴿لِّقَوۡمٖ يُؤۡمِنُونَ﴾ بۆ خەڵکانێك کە باوەڕ دەهێنن ﴿١٨٨﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِي خَلَقَكُم﴾ (خوا) ئەو زاتەیە کە ئێوەی دروست کردوە ﴿مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ﴾ لەیەك کەس (کە ئادەمە) ﴿وَجَعَلَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا﴾ هەر لە خۆی هاوسەری بەدی هێنا ﴿لِيَسۡكُنَ إِلَيۡهَاۖ﴾ تا لەلای بحەسێتەوە (ئارام بگرێ) ﴿فَلَمَّا تَغَشَّىٰهَا﴾ جا کاتێك (پیاوەکە) لەگەڵ هاوسەرەکەی جووت بوو (دروست بوو) ﴿حَمَلَتۡ حَمۡلًا خَفِيفٗا﴾ باری سووکی هەڵگرت (سکی پڕبوو) ﴿فَمَرَّتۡ بِهِۦۖ﴾ ئەمجا لەسەر ئەم (سك پڕیە) ماوەیەك تێپەڕی ﴿فَلَمَّآ أَثۡقَلَت﴾ جا کاتێك (سکەکەی) قورس بوو ﴿دَّعَوَا ٱللَّهَ رَبَّهُمَا﴾ (ژن و مێردەکە) هەردوو لە خوا پاڕانەوە ﴿لَئِنۡ ءَاتَيۡتَنَا صَٰلِحٗا﴾ سوێند بێ ئەگەر تۆ منداڵێکی چاك و تەواومان پێ بدەیت ﴿لَّنَكُونَنَّ مِنَ ٱلشَّٰكِرِينَ﴾ بێگومان لە سوپاس گوزاران دەبین ﴿١٨٩﴾ ﴿فَلَمَّآ ءَاتَىٰهُمَا صَٰلِحٗا﴾ بەڵام کاتێك (نەوەکانی ئادەم وحەوا پاش خۆیان) پەروەردگار منداڵێکی چاکی پێدان ﴿جَعَلَا لَهُۥ شُرَكَآءَ﴾ چەند هاوبەشێکیان بۆ خوا دانا (وەك ئەوەی بتپەرستەکان دەیانکرد) ﴿فِيمَآ ءَاتَىٰهُمَاۚ﴾ لەوەی کەپێی دابوون ﴿فَتَعَٰلَى ٱللَّهُ عَمَّا يُشۡرِكُونَ﴾ خوا لەوە بەرزو بڵند ترە کە هاوبەشی بۆ دابنێن ﴿١٩٠﴾ ﴿أَيُشۡرِكُونَ مَا لَا يَخۡلُقُ شَيۡـٔٗا﴾ ئایا شتانێك دەکەن بە هاوبەشی خوا کە ناتوانن هیچ شتێك دروست بکەن ﴿وَهُمۡ يُخۡلَقُونَ﴾ لەکاتێکدا خۆشیان دروست کراون ﴿١٩١﴾ ﴿وَلَا يَسۡتَطِيعُونَ لَهُمۡ نَصۡرٗا﴾ وە(ئەو بت و پەرستراوانە) ناتوانن هیچ یارمەتی یەکیان بدەن ﴿وَلَآ أَنفُسَهُمۡ يَنصُرُونَ﴾ هەروەها ناتوانن یارمەتی خۆیشیان بدەن ﴿١٩٢﴾ ﴿وَإِن تَدۡعُوهُمۡ إِلَى ٱلۡهُدَىٰ﴾ وە ئەگەر ئێوە ئەوان (بتەکان) بانگ بکەن بۆ ڕێی ڕاست ﴿لَا يَتَّبِعُوكُمۡۚ﴾ شوێنتان ناکەون ﴿سَوَآءٌ عَلَيۡكُمۡ أَدَعَوۡتُمُوهُمۡ﴾ بۆ ئێوە یەکسانە چ بانگیان بکەن ﴿أَمۡ أَنتُمۡ صَٰمِتُونَ﴾ یان بێ دەنگ بن (سوودتان پێ ناگەیەنن) ﴿١٩٣﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ﴿تَدۡعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ کە ئێوە هاوارو داوایان لێ دەکەن جگە لە خوا ﴿عِبَادٌ أَمۡثَالُكُمۡۖ﴾ ئەوانیش چەند بەندەیەکن وەك خۆتان ﴿فَٱدۡعُوهُمۡ﴾ دەی بانگ وهاواریان لێ بکەن ﴿فَلۡيَسۡتَجِيبُواْ لَكُمۡ﴾ با وەڵامتان بدەنەوە (ویستەکانتان بە جێ بهێنن) ﴿إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست گۆن، ﴿١٩٤﴾ ﴿أَلَهُمۡ أَرۡجُلٞ يَمۡشُونَ بِهَآۖ﴾ ئایا ئەوانە (هیچ نەبێ وەك خۆتان) قاچیان هەیە کە پێ ی بڕۆن بەڕێدا ﴿أَمۡ لَهُمۡ أَيۡدٖ يَبۡطِشُونَ بِهَآۖ﴾ یان دەستیان هەیە کەدەستی پێ بوەشێنن ﴿أَمۡ لَهُمۡ أَعۡيُنٞ يُبۡصِرُونَ بِهَآۖ﴾ یان چاویان هەیە کەپێ ی ببینن ﴿أَمۡ لَهُمۡ ءَاذَانٞ يَسۡمَعُونَ بِهَاۗ﴾ یان گوێیان هەیە کەپێ ی ببیستن ﴿قُلِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿ٱدۡعُواْ شُرَكَآءَكُمۡ﴾ بانگی هاوبەشەکانتان بکەن ﴿ثُمَّ كِيدُونِ﴾ پاشان نەخشەوپیلانم بۆ دانێن ﴿فَلَا تُنظِرُونِ﴾ ومۆڵەتیشم مەدەن ﴿١٩٥﴾

﴿إِنَّ وَلِـِّۧيَ ٱللَّهُ﴾ بەڕاستی پشتیوان و دۆستی من هەر خوایە ﴿ٱلَّذِي نَزَّلَ ٱلۡكِتَٰبَۖ﴾ ئەو (خوایەی) کەقورئانی ناردە خوارەوە ﴿وَهُوَ يَتَوَلَّى ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ وە هەر ئەویش پشتیوانی چاکەکاران دەکات ﴿١٩٦﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ تَدۡعُونَ مِن دُونِهِۦ﴾ وە ئەوانەی ئێوە جگە لە خوا هانایان بۆ دەبەن ﴿لَا يَسۡتَطِيعُونَ نَصۡرَكُمۡ﴾ ناتوانن یارمەتی تان بدەن ﴿وَلَآ أَنفُسَهُمۡ يَنصُرُونَ﴾ ناشتوانن یارمەتی خۆیان بدەن ﴿١٩٧﴾ ﴿وَإِن تَدۡعُوهُمۡ إِلَى ٱلۡهُدَىٰ﴾ وە ئەگەر بانگیان بکەن بۆ ڕێگای ڕاست ﴿لَا يَسۡمَعُواْۖ﴾ ئەوان نایبستن ﴿وَتَرَىٰهُمۡ يَنظُرُونَ إِلَيۡكَ﴾ وە وادەزانی بۆ تۆ دەڕوانن ﴿وَهُمۡ لَا يُبۡصِرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان هیچ نابینن ﴿١٩٨﴾ ﴿خُذِ ٱلۡعَفۡوَ﴾ دەست بگرە بە لێبوردەیی یەوە (چاوو پۆشی بکە) ﴿وَأۡمُرۡ بِٱلۡعُرۡفِ﴾ فەرمانیش بدە بە چاکە و چاکە کردن ﴿وَأَعۡرِضۡ عَنِ ٱلۡجَٰهِلِينَ﴾ و ڕوو وەرگێڕە لە نەفامان و نەزانان (وازیان لێ بهێنە) ﴿١٩٩﴾ ﴿وَإِمَّا يَنزَغَنَّكَ مِنَ ٱلشَّيۡطَٰنِ نَزۡغٞ﴾ وە ئەگەر خەتەرەو خەیاڵ و وەسوەسەیەکت بۆ هات لە لایەنی شەیتانەوە ﴿فَٱسۡتَعِذۡ بِٱللَّهِۚ﴾ یەکسەر پەنا بگرە بەخوا ﴿إِنَّهُۥ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی هەر ئەو بیسەری زانایە ﴿٢٠٠﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوۡاْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی خواناس و پارێزکار بوون ﴿إِذَا مَسَّهُمۡ طَٰٓئِفٞ مِّنَ ٱلشَّيۡطَٰنِ﴾ کاتێك خەتەرو وەس وەسەیەکیان لەشەیتانەوە پێ بگات ﴿تَذَكَّرُواْ﴾ یادی خوا دەکەن و خوایان بیر دەکەوێتەوە ﴿فَإِذَا هُم مُّبۡصِرُونَ﴾ جا کتوپڕ بەرچاویان ڕۆشن دەبێتەوە (ڕاستی دەدۆزنەوە) ﴿٢٠١﴾ ﴿وَإِخۡوَٰنُهُمۡ يَمُدُّونَهُمۡ فِي ٱلۡغَيِّ﴾ وە برا (شەیتانە)کانیان یارمەتییان دەدەن لە گومڕایی بووندا ﴿ثُمَّ لَا يُقۡصِرُونَ﴾ پاشان کۆتایی ناهێنن و واز ناهێنن (بۆ گومڕا کردنیان) ﴿٢٠٢﴾ ﴿وَإِذَا لَمۡ تَأۡتِهِم﴾ وە هەر کاتێك (وەحی دوا بکەوێت) ئایەتێکیان بۆ نەهێنی ﴿بِـَٔايَةٖ قَالُواْ لَوۡلَا ٱجۡتَبَيۡتَهَاۚ﴾ دەیان ووت: بۆچی لەخۆتەوە ڕێکی ناخەیت (بۆ خۆت هەڵی نابەستی) ﴿قُلۡ إِنَّمَآ أَتَّبِعُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: بێگومان من هەر شوێنی ئەوە دەکەوم ﴿مَا يُوحَىٰٓ إِلَيَّ مِن رَّبِّيۚ﴾ کە لەلایەن پەروەردگارمەوە وەحیم بۆ دەکرێت ﴿هَٰذَا بَصَآئِرُ مِن رَّبِّكُمۡ﴾ ئەم (قورئانە) بەرچاو ڕۆشنی و بەڵگەیە لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿وَهُدٗى﴾ و ڕێنموونی و نیشاندەرە ﴿وَرَحۡمَةٞ﴾ و میهرەبانی و بەزەیی خوایە ﴿لِّقَوۡمٖ يُؤۡمِنُونَ﴾ بۆ گەل و هۆزێك کە باوەڕ دێنن ﴿٢٠٣﴾ ﴿وَإِذَا قُرِئَ ٱلۡقُرۡءَانُ﴾ وە کاتێك کە قورئان خوێندرا ﴿فَٱسۡتَمِعُواْ لَهُۥ﴾ دەبێ گوێ ی لێ بگرن ﴿وَأَنصِتُواْ﴾ و بێ دەنگیش بن ﴿لَعَلَّكُمۡ تُرۡحَمُونَ﴾ بۆ ئەوەی خوا میهرەبانیتان لە گەڵدا بکات ﴿٢٠٤﴾ ﴿وَٱذۡكُر رَّبَّكَ فِي نَفۡسِكَ﴾ وە لە (دڵ و) دەروونت دا یادی پەروەردگارت بکە ﴿تَضَرُّعٗا وَخِيفَةٗ﴾ بە پاڕانەوەو ترس و بیمەوە ﴿وَدُونَ ٱلۡجَهۡرِ مِنَ ٱلۡقَوۡلِ﴾ بەبێ ئەوەی دەنگ بەرزبکەیتەوە ﴿بِٱلۡغُدُوِّ وَٱلۡأٓصَالِ﴾ لە بەرەبەیانی و دەماو دەمی ئێواراندا ﴿وَلَا تَكُن مِّنَ ٱلۡغَٰفِلِينَ﴾ وە لە بێ ئاگایان مەبە ﴿٢٠٥﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ عِندَ رَبِّكَ﴾ بە ڕاستی ئەو فریشتانەی کە لای پەروەردگارتن ﴿لَا يَسۡتَكۡبِرُونَ﴾ خۆ بە زل نازانن ﴿عَنۡ عِبَادَتِهِۦ﴾ لە پەرستنی ئەو (خوا) ﴿وَيُسَبِّحُونَهُۥ﴾ و هەمیشە ستایشی دەکەن (کڕنووشی بۆ دەبەن) ﴿وَلَهُۥ يَسۡجُدُونَۤ۩﴾ و تەنها سوژدە بۆ ئەو دەبەن. ﴿٢٠٦﴾

سورەتی ﴿ الأَنفَال ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَسۡـَٔلُونَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێ دەکەن ﴿عَنِ ٱلۡأَنفَالِۖ﴾ سەبارەت بە دەسکەوتەکان(ی جەنگی بەدر) ﴿قُلِ﴾ تۆش بڵێ: ﴿ٱلۡأَنفَالُ لِلَّهِ وَٱلرَّسُولِۖ﴾ ئەو دەست کەوتانە هەر بۆ خوا و پێغەمبەرن ﷺ ﴿فَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ کەواتە خۆتان بپارێزن و لە خوا بترسن ﴿وَأَصۡلِحُواْ ذَاتَ بَيۡنِكُمۡۖ﴾ وە پەیوەندی نێوان خۆتان چاك بکەنەوە ﴿وَأَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥٓ﴾ و گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەکەی بن ﴿إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَ﴾ ئەگەرئێوە بڕوادارن ﴿١﴾ ﴿إِنَّمَا ٱلۡمُؤۡمِنُونَ ٱلَّذِينَ﴾ بێگومان بڕواداران تەنها کەسانێکن ﴿إِذَا ذُكِرَ ٱللَّهُ﴾ کاتێك کە باسی خوا کرا و ناوی هێنرا ﴿وَجِلَتۡ قُلُوبُهُمۡ﴾ دڵیان دەترسێت و ترسی لێ دەنیشێت ﴿وَإِذَا تُلِيَتۡ عَلَيۡهِمۡ ءَايَٰتُهُۥ﴾ کاتێکیش ئایەتەکانی خوا بخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿زَادَتۡهُمۡ إِيمَٰنٗا﴾ بڕوایان (پێی) زیاد دەبێت ﴿وَعَلَىٰ رَبِّهِمۡ يَتَوَكَّلُونَ﴾ و هەر پشت بە پەروەردگاری خۆیان دەبەستن ﴿٢﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ ئەوانەن کە بەراستی نوێژەکانیان بەجێ دەهێنن ﴿وَمِمَّا رَزَقۡنَٰهُمۡ يُنفِقُونَ﴾ وە لەو رزق و ڕۆزیەی پێمان داوون (لە پێناوی خوادا) دەیبەخشن ﴿٣﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ﴾ هەر ئەوانەن ﴿ٱلۡمُؤۡمِنُونَ حَقّٗاۚ﴾ بڕوادارانی ڕاستەقینە ﴿لَّهُمۡ دَرَجَٰتٌ عِندَ رَبِّهِمۡ﴾ پلەی بەرزیان بۆ هەیە لای پەروەردگاریان ﴿وَمَغۡفِرَةٞ وَرِزۡقٞ كَرِيمٞ﴾ و لێ خۆش بوونی (تاوانەکانیان) و ڕۆزی پەسەندو چاك (یان بۆ هەیە) ﴿٤﴾ ﴿كَمَآ أَخۡرَجَكَ رَبُّكَ مِنۢ بَيۡتِكَ﴾ هەر چۆنێك کە پەروەردگارت لەماڵەکەت (لەشاری مەدینە) دەریهێنایت (بۆ جەنگی بەدر) ﴿بِٱلۡحَقِّ﴾ بەهەق و ڕاستی ﴿وَإِنَّ فَرِيقٗا مِّنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ لەکاتێکدا بێگومان دەستەیەك لەبڕواداران ﴿لَكَٰرِهُونَ﴾ بێزاربوون و پێیان ناخۆش بوو ﴿٥﴾ ﴿يُجَٰدِلُونَكَ فِي ٱلۡحَقِّ﴾ دەمەقاڵێت لەگەڵدا دەکەن لە (شتی) هەق و ڕاستدا ﴿بَعۡدَ مَا تَبَيَّنَ﴾ دوای ئەوەش کە بۆیان ڕوون بۆتەوە (کە ڕاستە هێشتا جەنگیان لا گرانە) ﴿كَأَنَّمَا يُسَاقُونَ إِلَى ٱلۡمَوۡتِ﴾ وەك ئەوەی بە توندی بەرەو مردن ببرێن ﴿وَهُمۡ يَنظُرُونَ﴾ و بەچاوی خۆیان (مردن) ببینن ﴿٦﴾ ﴿وَإِذۡ يَعِدُكُمُ ٱللَّهُ﴾ (بیری ئەو کاتە بکەنەوە) کەخوا بەڵێنی بەئێوەدا ﴿إِحۡدَى ٱلطَّآئِفَتَيۡنِ﴾ دەست کەوتی یەکێك لەو دوو کۆمەڵە (کاروانە بازرگانییە کە یان سەرکەوتن بە سەریاندا) ﴿أَنَّهَا لَكُمۡ﴾ بەڕاستی دەبێتە هی ئێوە ﴿وَتَوَدُّونَ﴾ وە ئێوە ئەوەتان پێ خۆشە ﴿أَنَّ غَيۡرَ ذَاتِ ٱلشَّوۡكَةِ﴾ کە ئەو دەستکەوتە بێ چەکە، (کاروانە بازرگانیەکە) ﴿تَكُونُ لَكُمۡ﴾ بۆ ئێوە بێت ﴿وَيُرِيدُ ٱللَّهُ أَن يُحِقَّ ٱلۡحَقَّ بِكَلِمَٰتِهِۦ﴾ بەڵام خوا دەیەوێت ووتەکانی خۆی بەڕاست دەرچێ (حەق سەرکەوێ) ﴿وَيَقۡطَعَ دَابِرَ ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ و ڕەگ و ڕیشەی بێ باوەڕان لەبن بێنێ ﴿٧﴾ ﴿لِيُحِقَّ ٱلۡحَقَّ﴾ تا هەق جێگیر بکات ﴿وَيُبۡطِلَ ٱلۡبَٰطِلَ﴾ و ناحەقیش لەناو بەرێ و پوچەڵێ بکاتەوە ﴿وَلَوۡ كَرِهَ ٱلۡمُجۡرِمُونَ﴾ با تاوانبارانیش پێیان ناخۆش بێت ﴿٨﴾

﴿إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك (لە بەدر دا) هاناتان بۆ پەروەردگارتان دەبرد ﴿فَاسْتَجَابَ لَكُمْ﴾ خواش هات بەهاناتانەوە ﴿أَنِّي مُمِدُّكُم﴾ ووتی من دەنێرم بۆ یارمەتیان ﴿بِأَلْفٍ مِّنَ الْمَلَائِكَةِ﴾ هەزار فریشتە ﴿مُرْدِفِينَ﴾ بە دوای یەکدا (دێنە خواری) ﴿٩﴾ ﴿وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ﴾ وەخوا ئەوەی تەنها بۆ شادی و موژدە نارد ﴿وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِ قُلُوبُكُمْ﴾ تا دڵەکانتان پێ ی ئارام بگرێت ﴿وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِندِ اللَّهِ﴾ وە سەر کەوتنیش تەنها لای خواوەیەو بەس ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا بەدەستەڵاتی کار بەجێ یە ﴿١٠﴾ ﴿إِذْ يُغَشِّيكُمُ النُّعَاسَ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێ (خوا) وەنەوزی بەسەرتاندا هێنا ﴿أَمَنَةً مِّنْهُ﴾ (بەوە هۆی) دڵنیایی ئێوە لە لایەن (پەروەردگار) خۆیەوە ﴿وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُم مِّنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ بارانیشی لە ئاسمانەوە بۆ باراندن ﴿لِّيُطَهِّرَكُم بِهِ﴾ تا پاکتان بکاتەوە پێی ﴿وَيُذْهِبَ عَنكُمْ رِجْزَ الشَّيْطَانِ﴾ و پیسی شەیتان (دوو دڵی و گومان) لەئێوە دوور بخاتەوە ﴿وَلِيَرْبِطَ عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ﴾ و پەیوەندی دڵەکانتان پتەو بکات ﴿وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ﴾ وە بەو (بارانی) پێکانتان دامەزراو و جێگیر بکات ﴿١١﴾ ﴿إِذْ يُوحِي رَبُّكَ﴾ (بێنەوە بیر) کاتێك کە پەروەردگارت نیگای نارد ﴿إِلَى الْمَلَائِكَةِ﴾ بۆ فریشتەکان ﴿أَنِّي مَعَكُمْ﴾ (کە بە پێغەمبەر وباوەڕداران ڕابگەیەنن) کە بێگومان من (خوای گەورە) لەگەڵتانم ﴿فَثَبِّتُوا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ دەی دڵی کەسانێك قایم و دامەزراو کەن کە باوەڕیان هێناوە ﴿سَأُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ﴾ بەزوویی ترس و بیم دەخەمە دڵی ئەو کەسانەی کە بێ باوەڕ بوون ﴿فَاضْرِبُوا فَوْقَ الْأَعْنَاقِ﴾ جا ئێوەش لەسەرووی گەردنیان بدەن (واتە سەریان) ﴿وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ﴾ وە لە هەموو سەر پەنجەکانیان بدەن (واتە لە هەموو لاشەیان بدەن لەسەرەوە تا خوارەوە) ﴿١٢﴾ ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەوە ﴿بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ لەبەر ئەوەی کە بەڕاستی ئەوانە دژایەتی خواو پێغەمبەرەکەیان کرد ﴿وَمَن يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ هەر کەسێکیش دژایەتی خواو پێغەمبەرەکەی بکات ﴿فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ ئەوە بێگومان تۆڵە و سزای خوا زۆر سەخت وبەئێشە ﴿١٣﴾ ﴿ذَٰلِكُمْ فَذُوقُوهُ﴾ (حوکم و سزای ئێوە) ئەوەیە دەی بیچەژن ﴿وَأَنَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابَ النَّارِ﴾ وە بەڕاستی بۆ بێ بڕوایان سزای ئاگری دۆزەخ هەیە ﴿١٤﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿إِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا زَحْفًا﴾ کاتێك (لەجەنگ دا) ڕووبەڕووی زۆرێك لەبێ باوەڕان بوونەوە ﴿فَلَا تُوَلُّوهُمُ الْأَدْبَارَ﴾ قەت پشتیان تێ مەکەن و هەڵمەیەن ﴿١٥﴾ ﴿وَمَن يُوَلِّهِمْ يَوْمَئِذٍ دُبُرَهُ﴾ وە هەر کەس لەو ڕۆژەدا پشتیان تێ بکات و هەڵبێت ﴿إِلَّا مُتَحَرِّفًا لِّقِتَالٍ﴾ مەگەر (مەبەستی ئەوەبێت) بۆ هێرش کردن بگەڕێتەوە سەریان ﴿أَوْ مُتَحَيِّزًا إِلَىٰ فِئَةٍ﴾ یان بڕوات بۆ لای کۆمەڵێکی تر (و یارمەتیان بدات) ﴿فَقَدْ بَاءَ بِغَضَبٍ مِّنَ اللَّهِ﴾ ئەوە بێگومان بەرق و خەشمی خواوە دەگەڕێتەوە ﴿وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ﴾ وە جێگای دۆزەخ دەبێت ﴿وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ کە جێگایەکی زۆر خراپ و بەدە ﴿١٦﴾

﴿فَلَمۡ تَقۡتُلُوهُمۡ﴾ دە کەواتە ئێوە ئەوانتان نەکوشت ﴿وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ قَتَلَهُمۡۚ﴾ بەڵکو خوا ئەوانی کوشت ﴿وَمَا رَمَيۡتَ إِذۡ رَمَيۡتَ﴾ وەکاتێ کە (مشتێ خۆڵ و زیخت ڕووبەکافران) هاویشت بەتەنها تۆ نەتهاویشت ﴿وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ رَمَىٰ﴾ بەڵکو خوا هاویشتی (و لێیدان) ﴿وَلِيُبۡلِيَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ بۆ ئەوەی خوا بڕواداران تاقی بکاتەوە﴿مِنۡهُ بَلَآءً حَسَنًاۚ﴾ لەلایەن خۆیەوە بەتاقی کردنەوەیەکی چاك ﴿إِنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٞ﴾ بەڕاستی خوا بیسەری زانایە ﴿١٧﴾ ﴿ذَٰلِكُمۡ﴾ (سەر ئەنجامی باوەڕداران و کافران) ئەوە بوو (کەڕووی دا) ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ مُوهِنُ كَيۡدِ ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ وە بەڕاستی خوا پیلانی بێ بڕوایان پوچەڵ دەکاتەوە ﴿١٨﴾ ﴿إِن تَسۡتَفۡتِحُواْ﴾ ئەگەر ئێوە ئەی (بێباوەڕان) داوای یارمەتی و سەرکەوتن دەکەن ﴿فَقَدۡ جَآءَكُمُ ٱلۡفَتۡحُۖ﴾ ئەوە بەڕاستی سەرکەوتنتان بۆ هات (گاڵتەیان پێ دەکات) ﴿وَإِن تَنتَهُواْ فَهُوَ خَيۡرٞ لَّكُمۡۖ﴾ ئەگەر کۆتایی بهێنن (لەدوژمنایەتی پێغەمبەریان کۆتای بهێنن بە بت پەرستی) ئەوە چاکترە بۆتان ﴿وَإِن تَعُودُواْ نَعُدۡ﴾ وە ئەگەر بگەڕێنەوە (بۆ سەر دژایەتی یان بت پەرستی) ئەوە ئێمەش دەگەڕێینەوە (بۆ سەر خستی باوەڕداران) ﴿وَلَن تُغۡنِيَ عَنكُمۡ فِئَتُكُمۡ شَيۡـٔٗا﴾ هەر گیز دەستەو کۆمەڵەکەتان هیچ سوودێکتان پێ ناگەیەنن ﴿وَلَوۡ كَثُرَتۡ﴾ هەر چەند زۆریش بن ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ وەبێگومان خوا لەگەڵ بڕواداران دایە ﴿١٩﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی ئەو کەسانەی بڕوایان هێناوە﴿أَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەکەی بن ﴿وَلَا تَوَلَّوۡاْ عَنۡهُ﴾ وپشتی تێمەکەن﴿وَأَنتُمۡ تَسۡمَعُونَ﴾ لەکاتێکدا ئێوە تێدەگەن و دەبیستن ﴿٢٠﴾ ﴿وَلَا تَكُونُواْ كَٱلَّذِينَ قَالُواْ سَمِعۡنَا﴾ وەکو ئەوانە مەبن کە(بەسەر زارەکی) ووتیان :بیستمان ﴿وَهُمۡ لَا يَسۡمَعُونَ﴾ لەکاتێکدا کە ئەوانە هیچ نابیستن و تێناگەن ﴿٢١﴾ ﴿إِنَّ شَرَّ ٱلدَّوَآبِّ عِندَ ٱللَّهِ﴾ بەڕاستی خراپترینی هەموو گیان لەبەران لە لای خوا ﴿ٱلصُّمُّ ٱلۡبُكۡمُ ٱلَّذِينَ لَا يَعۡقِلُونَ﴾ ئەو کەڕولاڵانەن (مەبەست پێ بێباوەڕانە) کە بیرناکەنەوە و ژیر نابن ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَوۡ عَلِمَ ٱللَّهُ﴾ وە ئەگەر خوا بیزانیایە ﴿فِيهِمۡ خَيۡرٗا﴾ چاکەیەك لەو (بێباوەڕانەدا) هەیە ﴿لَّأَسۡمَعَهُمۡۖ﴾ بێگومان وای لێ دەکردن ببیستن ﴿وَلَوۡ أَسۡمَعَهُمۡ﴾ ئەگەر خوا (فەرمانی خۆی) پێ ببیستنایە ﴿لَتَوَلَّواْ﴾ هەر ڕوویان وەردەگێڕا ﴿وَّهُم مُّعۡرِضُونَ﴾ وە ئەوان هەر گوێ پێ نەدەدەرن ﴿٢٣﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەو کەسانەی بڕوایان هێناوە ﴿ٱسۡتَجِيبُواْ لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ﴾ وەڵامی خوا و پێغەمبەر بدەنەوە ﴿إِذَا دَعَاكُمۡ لِمَا يُحۡيِيكُمۡۖ﴾ کاتێك کە بانگتان دەکەن بۆ لای ئەو (ئایینەی) کەزیندووتان دەکاتەوە﴿وَٱعۡلَمُوٓاْ﴾ بشزانن ﴿أَنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی (ویستی) خوا ﴿يَحُولُ بَيۡنَ ٱلۡمَرۡءِ وَقَلۡبِهِۦ﴾ دەبێتە بەربەست لەنێوان ئادەمی و دڵیدا (واتە ئەو پەڕی دەستەڵاتی هەیە بەسەر دڵی بەندەکانیدا) ﴿وَأَنَّهُۥٓ إِلَيۡهِ تُحۡشَرُونَ﴾ وە بەڕاستی هەر لای ئەو کۆ دەکرێنەوە (لەڕۆژی دوایی دا) ﴿٢٤﴾ ﴿وَٱتَّقُواْ فِتۡنَةٗ﴾ وەخۆتان بپارێزن لەئاشوب و بەڵایەك ﴿لَّا تُصِيبَنَّ ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ مِنكُمۡ خَآصَّةٗۖ﴾ کە توشی ستەم کارانتان نابێت بە تایبەتی (هەمووتان دەگرێتەوە) ﴿وَٱعۡلَمُوٓاْ﴾ وە بشزانن ﴿أَنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلۡعِقَابِ﴾ کە بەڕاستی تۆڵە و سزای خوا زۆر سەختە ﴿٢٥﴾

﴿وَٱذۡكُرُوٓاْ﴾ بیر بکەنەوە ﴿إِذۡ أَنتُمۡ﴾ کاتێك کە ئێوە ﴿قَلِيلٞ مُّسۡتَضۡعَفُونَ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ کەم و لاوازکراو و ژێر دەستە بوون لە زەوی (مەککە)دا ﴿تَخَافُونَ﴾ دەترسان ﴿أَن يَتَخَطَّفَكُمُ ٱلنَّاسُ﴾ کەخەڵکی بتان فڕێنن وبدەن بەسەرتاندا ﴿فَـَٔاوَىٰكُمۡ﴾ ئەمجا خوا پەنای دان ﴿وَأَيَّدَكُم بِنَصۡرِهِۦ﴾ وە بەیارمەتی خۆی پشتیوانی کردن ﴿وَرَزَقَكُم مِّنَ ٱلطَّيِّبَٰتِ﴾ وە ڕزق و ڕۆزی لە شتە پاك (و حەڵاڵە) کان پێ بەخشین ﴿لَعَلَّكُمۡ تَشۡكُرُونَ﴾ بۆ ئەوەی سوپاس گوزاری خوا بن ﴿٢٦﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَخُونُواْ ٱللَّهَ وَٱلرَّسُولَ﴾ ناپاکی مەکەن لەگەڵ خوا و پێغەمبەر ﷺ دا ﴿وَتَخُونُوٓاْ أَمَٰنَٰتِكُمۡ﴾ وە ناپاکی مەکەن لە سپاردەکانی ناو خۆتان ﴿وَأَنتُمۡ تَعۡلَمُونَ﴾ لەکاتێکدا کە ئێوە دەزانن (ناپاکی یە) ﴿٢٧﴾ ﴿وَٱعۡلَمُوٓاْ﴾ وە بزانن ﴿أَنَّمَآ أَمۡوَٰلُكُمۡ وَأَوۡلَٰدُكُمۡ﴾ بەڕاستی ماڵ و منداڵتان ﴿فِتۡنَةٞ﴾ هۆی تاقی کردنەوەی (ئێوەن) ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ عِندَهُۥٓ أَجۡرٌ عَظِيمٞ﴾ وە بەڕاستی لای خوا پاداشتی زۆر گەورە هەیە ﴿٢٨﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿إِن تَتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ ئەگەر ئێوە خواناس بن و خۆتان بپارێزن ﴿يَجۡعَل لَّكُمۡ فُرۡقَانٗا﴾ هۆی جیاکەرەوەی (ڕاست و ناڕاست) تان بۆ فەراهەم دێنێت ﴿وَيُكَفِّرۡ عَنكُمۡ سَيِّـَٔاتِكُمۡ﴾ و لە گوناهەکانتان دەبورێ ﴿وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡۗ﴾ و لێتان خۆش دەبێت ﴿وَٱللَّهُ ذُو ٱلۡفَضۡلِ ٱلۡعَظِيمِ﴾ وە خوا خاوەن بەهرە و چاکەی زۆر گەورەیە ﴿٢٩﴾ ﴿وَإِذۡ يَمۡكُرُ بِكَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ وە(بیر بکەرەوە) کاتێك ئەوانەی بێ باوەڕ بوون پیلانیان لە دژت دەگێڕا ﴿لِيُثۡبِتُوكَ﴾ تا بەندو کۆت بکەن ﴿أَوۡ يَقۡتُلُوكَ﴾ یان بتکوژن ﴿أَوۡ يُخۡرِجُوكَۚ﴾ یان (لە مەککە) دەرت بکەن ﴿وَيَمۡكُرُونَ﴾ وە ئەوانە (بەردەوام) پیلان دەگێڕن و فڕو فێڵ دەکەن ﴿وَيَمۡكُرُ ٱللَّهُۖ﴾ وە خوایش لەبەرامبەر ئەواندا پیلان دەگێڕێت بۆ پووچەڵ کردنەوەی پیلان و فڕ و فێڵەکانیان ﴿وَٱللَّهُ خَيۡرُ ٱلۡمَٰكِرِينَ﴾ وە خوا چاکترینی پیلان گێڕانە (بەرامبەر پیلان گێڕان) ﴿٣٠﴾ ﴿وَإِذَا تُتۡلَىٰ عَلَيۡهِمۡ ءَايَٰتُنَا﴾ وە کاتێک کە ئایەتەکانی ئێمەیان بەسەردا دەخوێنرێتەوە ﴿قَالُواْ قَدۡ سَمِعۡنَا﴾ دەڵێن :بیستمان (واتە گرنگ نی یە) ﴿لَوۡ نَشَآءُ لَقُلۡنَا مِثۡلَ هَٰذَآ﴾ ئەگەر بمان ویستایە وێنەی ئەو ئایەتانەمان دەووت ﴿إِنۡ هَٰذَآ إِلَّآ أَسَٰطِيرُ ٱلۡأَوَّلِينَ﴾ ئەمە هیچ نی یە جگە لە ئەفسانەی پێشینان ﴿٣١﴾ ﴿وَإِذۡ قَالُواْ ٱللَّهُمَّ﴾ (بیر بکەرەوە) کاتێك (کە بێ باوەڕەکان) دەیان ووت ئەی پەروەردگار ﴿إِن كَانَ هَٰذَا هُوَ ٱلۡحَقَّ مِنۡ عِندِكَ﴾ ئەگەر ئەم قورئانە ڕاستەو لەلایەن تۆوە هاتووە ﴿فَأَمۡطِرۡ عَلَيۡنَا حِجَارَةٗ﴾ دەی بەرد بەسەرماندا ببارێنە ﴿مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ لە ئاسمانەوە ﴿أَوِ ٱئۡتِنَا بِعَذَابٍ أَلِيمٖ﴾ یان سزای سەختی پڕ ئازارمان بۆ بنێرە ﴿٣٢﴾ ﴿وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمۡ﴾ وە بەڕاستی خوا سزایان نادات ﴿وَأَنتَ فِيهِمۡۚ﴾ لەکاتێک دا تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) لەناویاندا بیت ﴿وَمَا كَانَ ٱللَّهُ مُعَذِّبَهُمۡ﴾ هەروەها خوا تووشی سزایان ناکات ﴿وَهُمۡ يَسۡتَغۡفِرُونَ﴾ لە کاتێکدا ئەوان داوای لێبوردن بکەن لە خودا ﴿٣٣﴾

﴿وَمَا لَهُمْ أَلَّا يُعَذِّبَهُمُ اللَّهُ﴾ خوا چۆن سزایان نادات؟! ﴿وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ لە کاتێکدا ئەوان بەرگری (موسوڵمانان) دەکەن لە چوون بۆ مزگەوتی بەرێزو پیرۆزی (کەعبە) ﴿وَمَا كَانُوا أَوْلِيَاءَهُ﴾ لەکاتێکدا ئەوان خۆشەویست و سەرپەرشتیاری ئەو (مزگەوتە) نین ﴿إِنْ أَوْلِيَاؤُهُ إِلَّا الْمُتَّقُونَ﴾ بەڕاستی سەرپەرشتیار و خۆشەویستی ئەو (مزگەوتە) خوا ناسان و پارێزکارانن ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٣٤﴾ ﴿وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِندَ الْبَيْتِ﴾ وەنوێژی ئەوان (بت پەرستەکان) لەماڵی خوادا هیچ نی یە ﴿إِلَّا مُكَاءً﴾ جگە لە فیکە کردن ﴿وَتَصْدِيَةً﴾ و چەپڵە لێدان نەبێت ﴿فَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾ کەواتە بچەژن سزای سەخت (لە بەدردا) ﴿بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ﴾ بە هۆی بڕوا نەهێنانتانەوە ﴿٣٥﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەبێ باوەڕن ﴿يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ﴾ ماڵ و سامانیان خەرج دەکەن ﴿لِيَصُدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ بۆ ئەوەی بەر هەڵستی ڕێگەی خوا بکەن ﴿فَسَيُنفِقُونَهَا﴾ جا لە مەودوا (ماڵ و سامانیان) بەخت دەکەن و دەیبەخشن ﴿ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً﴾ لەپاشان دەبێت بەداخ و پەژارە بۆیان ﴿ثُمَّ يُغْلَبُونَ﴾ پاشان ژێر دەکەون ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی کەبێ باوەڕن ﴿إِلَىٰ جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ﴾ هەر لەدۆزەخ دا کۆ دەکرێنەوە ﴿٣٦﴾ ﴿لِيَمِيزَ اللَّهُ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ﴾ بۆ ئەوەی خوا دەستەی ناپاك لە دەستەی پاك جیا بکاتەوە ﴿وَيَجْعَلَ الْخَبِيثَ بَعْضَهُ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ و ناپاکەکانیش لەسەر یەك هەڵچنێت ﴿فَيَرْكُمَهُ جَمِيعًا﴾ ئەمجا هەمووی پێکەوە کۆ بکاتەوە ﴿فَيَجْعَلَهُ فِي جَهَنَّمَ﴾ و بیخاتە دۆزەخەوە ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ هەر ئەوانە زیانبار و خەسارۆ مەندی تەواون ﴿٣٧﴾ ﴿قُل﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿لِّلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بە ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون ﴿إِن يَنتَهُوا﴾ ئەگەر کۆتایی بهێنن (بەبێ بڕوایی یەکەیان) ﴿يُغْفَرْ لَهُم مَّا قَدْ سَلَفَ﴾ بەڕاستی (خوا) دەبورێت لەهەرچی لەوەو پێش کردوویانە ﴿وَإِن يَعُودُوا﴾ بەڵام ئەگەر بگەڕێنەوە (سەر کردەوەی پێشوویان) ﴿فَقَدْ مَضَتْ سُنَّتُ الْأَوَّلِينَ﴾ ئەوە بەڕاستی باوو یاسای پێشینە (خراپە) کان چی بوو (بۆ ئەمانیش دووبارە دەبێتەوە) ﴿٣٨﴾ ﴿وَقَاتِلُوهُمْ﴾ (باوەڕداران) جەنگ بکەن لەگەڵ بێ باوەڕاندا ﴿حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ﴾ هەتا ئاژاوە(بێ باوەڕی و بت پەرستی) نامێنێت ﴿وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ﴾ و ئایین و ملکەچی هەمووی بۆ خوا دەبێت ﴿فَإِنِ انتَهَوْا﴾ جا ئەگەر کۆتایی یان هێنا ﴿فَإِنَّ اللَّهَ﴾ ئەوەبەڕاستی خوا﴿بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بەهەر کردەوەیەك کە (بێ باوەڕان) دەیکەن بینایە ﴿٣٩﴾ ﴿وَإِن تَوَلَّوْا﴾ وە ئەگەر ڕوویان وەرگێڕاو پشتیان هەڵکرد ﴿فَاعْلَمُوا﴾ ئەوە بزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ مَوْلَاكُمْ﴾ بەڕاستی خوا پشتیوان و یارمەتی دەرتانە ﴿نِعْمَ الْمَوْلَىٰ﴾ ئەو (خوا) باشترین پشتیوانە ﴿وَنِعْمَ النَّصِيرُ﴾ وە باشترین یاریدەدەر و سەرخەرتانە ﴿٤٠﴾

﴿وَٱعۡلَمُوٓاْ﴾ وەبزانن ﴿أَنَّمَا غَنِمۡتُم مِّن شَيۡءٖ﴾ بێگومان هەر چیەکتان لەغەنیمەت(دەسکەوت) وگرت ﴿فَأَنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُۥ﴾ ئەوە بەڕاستی پێنج یەکی ئەو(دەسکەوتە) بۆ خوا ﴿وَلِلرَّسُولِ﴾ و بۆ پێغەمبەر ﷺ ﴿وَلِذِي ٱلۡقُرۡبَىٰ﴾ و بۆ خزمانی (پێغەمبەر ﷺ) ﴿وَٱلۡيَتَٰمَىٰ﴾ و بۆ هەتیوان ﴿وَٱلۡمَسَٰكِينِ﴾ و بۆ هەژاران ﴿وَٱبۡنِ ٱلسَّبِيلِ﴾ و بۆ ڕێبوارانە﴿إِن كُنتُمۡ ءَامَنتُم بِٱللَّهِ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕتان هێناوە بەخوا ﴿وَمَآ أَنزَلۡنَا﴾ وە بەوەی ناردوومانەتە خوارەوە ﴿عَلَىٰ عَبۡدِنَا﴾ بۆسەر بەندەکەمان (کەموحەممەد پێغەمبەرە ﷺ) ﴿يَوۡمَ ٱلۡفُرۡقَانِ﴾ لەڕۆژی جیاکردنەوەدا (واتە جەنگی بەدر) ﴿يَوۡمَ ٱلۡتَقَى ٱلۡجَمۡعَانِۗ﴾ لەو ڕۆژەی کەدوو کۆمەڵ بەیەك گەیشتن (دژ بەیەك جەنگان) ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٌ﴾ وە خوا بەسەر هەموو شتێکدا دەسەڵاتدارە ﴿٤١﴾ ﴿إِذۡ أَنتُم بِٱلۡعُدۡوَةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ وەکاتێك ئێوە لای خواری (شیوەکەی) نزیك (مەدینە)دا بوون ﴿وَهُم بِٱلۡعُدۡوَةِ ٱلۡقُصۡوَىٰ﴾ و ئەوانیش لەلای سەروی (شیوەکەی) دوورتر (لەمەدینە)دا بوون ﴿وَٱلرَّكۡبُ﴾ کاروانەکەش ﴿أَسۡفَلَ مِنكُمۡۚ﴾ لەخوارتری ئێوە بوو ﴿وَلَوۡ تَوَاعَدتُّمۡ﴾ وە ئەگەر بەڵێنتان بەیەکتر بدایە ﴿لَٱخۡتَلَفۡتُمۡ﴾ بێگومان جیاواز دەبوون ﴿فِي ٱلۡمِيعَٰدِ﴾ لەبەڵێنەکەدا (جەنگتان نەدەکرد) ﴿وَلَٰكِن﴾ بەڵام ﴿لِّيَقۡضِيَ ٱللَّهُ أَمۡرٗا﴾ (کۆی کردونەتەوە) بۆ ئەوەی خوا کارێك بەدی بێنێت ﴿كَانَ مَفۡعُولٗا﴾ هەر بەدی دێت ﴿لِّيَهۡلِكَ مَنۡ هَلَكَ﴾ بۆ ئەوەی لەناو بچێت ئەو کەسەی (بەلای خواوە) لەناو چووە ﴿عَنۢ بَيِّنَةٖ﴾ لەڕووی بەڵگەوە ﴿وَيَحۡيَىٰ مَنۡ حَيَّ عَنۢ بَيِّنَةٖۗ﴾ وەبۆ ئەوەی بژی ئەوەی (بەلای خواوە) دەژی لەڕووی بەڵگەوە ﴿وَإِنَّ ٱللَّهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە بەڕاستی خوا بیسەری زانایە ﴿٤٢﴾ ﴿إِذۡ يُرِيكَهُمُ ٱللَّهُ﴾ (بیر بکەرەوە) کاتێ کەخوا ئەو(بێ بڕوای)انەی نیشان دەدایت ﴿فِي مَنَامِكَ قَلِيلٗاۖ﴾ لەخەوتدا کەم بوون ﴿وَلَوۡ أَرَىٰكَهُمۡ كَثِيرٗا﴾ خۆ ئەگەر (خوا ژمارەی) ئەوانەی بەزۆر نیشان بدایتیایە ﴿لَّفَشِلۡتُمۡ﴾ ئەوە بێگومان دەترسان و دەشکان ﴿وَلَتَنَٰزَعۡتُمۡ﴾ وە جیاواز دەبوون ﴿فِي ٱلۡأَمۡرِ﴾ لەبڕیاری جەنگدا ﴿وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ سَلَّمَۚ﴾ بەڵام خوا پاراستنی ﴿إِنَّهُۥ عَلِيمُۢ﴾ بەڕاستی ئەو (خوا) زانایە ﴿بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾ بە ئەوەی لەناو دڵاندایە ﴿٤٣﴾ ﴿وَإِذۡ يُرِيكُمُوهُمۡ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك خوا ئەوانی نیشان دان ﴿إِذِ ٱلۡتَقَيۡتُمۡ﴾ کاتێ ڕووبەڕوو بوونەوە ﴿فِيٓ أَعۡيُنِكُمۡ قَلِيلٗا﴾ لەبەرچاوتان بەکەم دەبینران ﴿وَيُقَلِّلُكُمۡ فِيٓ أَعۡيُنِهِمۡ﴾ ئێوەشی لەبەر چاوی ئەوان بەکەم نیشان دا ﴿لِيَقۡضِيَ ٱللَّهُ أَمۡرٗا﴾ بۆ ئەوەی خوا کارێك بەدی بهێنێت ﴿كَانَ مَفۡعُولٗاۗ﴾ هەر بەدی دێت ﴿وَإِلَى ٱللَّهِ تُرۡجَعُ ٱلۡأُمُورُ﴾ وە هەموو کارەکان هەر بۆلای خوا دەگێڕێنرێنەوە ﴿٤٤﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا لَقِيتُمۡ فِئَةٗ﴾ کاتێ (لەجەنگدا) لەگەڵ کۆمەڵێکدا ڕووبەڕوو بوونەوە ﴿فَٱثۡبُتُواْ﴾ خۆگربن (هەڵنەیەن) ﴿وَٱذۡكُرُواْ ٱللَّهَ كَثِيرٗا﴾ و یادی خوا زۆر بکەن ﴿لَّعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُونَ﴾ بۆ ئەوەی سەرکەوتوو بن ﴿٤٥﴾

﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ (ئەی باوەڕداران) گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەکەی بکەن ﴿وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا﴾ وە جیاوازمەبن و دووبەرەکی مەکەن بەهۆیەوە بشکێن و لاوازبین ﴿وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ﴾ و هێزتان بڕوا و نەمێنێت ﴿وَاصْبِرُوا﴾ وەخۆڕاگربن ﴿إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾ بەڕاستی خوا لەگەڵ خۆڕاگراندایە ﴿٤٦﴾ ﴿وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا﴾ وەك ئەوانە (بت پەرستەکان) مەبن دەرچوون ﴿مِن دِيَارِهِم﴾ لەماڵ و وڵاتی خۆیان ﴿بَطَرًا وَرِئَاءَ النَّاسِ﴾ بەفیزوو ڕووپامایی بۆ خەڵك کردن ﴿وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وەبەرگری (خەڵکیان) دەکرد لەڕێگەی خوا ﴿وَاللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ﴾ وە خوا بەهەموو ئەو کارانەی دەیکەن ئاگادارە ﴿٤٧﴾ ﴿وَإِذْ زَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێك کەشەیتان کردەوەکانیانی (بۆ بت پەرستەکان) ڕازاندنەوە ﴿وَقَالَ﴾ وە ووتی: ﴿لَا غَالِبَ لَكُمُ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ﴾ ئەمڕۆ هیچ کەس بەسەرتاندا زاڵنابێ ﴿وَإِنِّي جَارٌ لَّكُمْ﴾ و بێگومان من پەنادەر (و پارێزەر)ی ئێوەم ﴿فَلَمَّا تَرَاءَتِ الْفِئَتَانِ﴾ ئەمجا کاتێك هەردوو دەستەکە ڕوو بەڕووی یەکتر بوونەوە ﴿نَكَصَ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ﴾ (شەیتان) پاشەو پاش بەدوای خۆی دا گەڕایەوە ﴿وَقَالَ﴾ و ووتی: ﴿إِنِّي بَرِيءٌ مِّنكُمْ﴾ بەڕاستی من بەریم لەئێوە ﴿إِنِّي أَرَىٰ مَا لَا تَرَوْنَ﴾ چونکە بەڕاستی ئەوەی من دەبینم ئێوە نایبینن ﴿إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ﴾ بەڕاستی من لەخوا دەترسم ﴿وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ و خوا زۆر تۆڵەی بەتین و سەختە ﴿٤٨﴾ ﴿إِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێ دووڕووەکان ﴿وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ و ئەوانەی نەخۆشی لەدڵیاندابوو دەیان ووت ﴿غَرَّ هَٰؤُلَاءِ دِينُهُمْ﴾ ئەوانە (موسوڵمانەکان) ئاینەکەیان فریوی داوون ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ هەرکەسێ پشت بەخوا ببەستێت ﴿فَإِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا بە دەسەلاتی کار دروستە ﴿٤٩﴾ ﴿وَلَوْ تَرَىٰ﴾ وە ئەگەر دەتبینی ﴿إِذْ يَتَوَفَّى الَّذِينَ كَفَرُوا الْمَلَائِكَةُ﴾ کاتێك فریشتەکان گیانی بێ باوەڕان دەکێشن ﴿يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ﴾ لەدەموچاوو پاشیان دەدەن ﴿وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ﴾ و (پێیان دەڵێن) بچەژن سزای ئاگری سوتێنەر ﴿٥٠﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيكُمْ﴾ ئەو (ئازار و سزایە) بەهۆی ئەوەوەیە دەستی خۆتان پێشی خستووە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ﴾ وە بەڕاستی خوا بە هیچ شێوەیەك ستەمکار نی یە بۆ بەندەکانی ﴿٥١﴾ ﴿كَدَأْبِ آلِ فِرْعَوْنَ﴾ (ئەم بێ باوەڕانە باوو نەریتیان) هەر وەکو باو و نەریتی دەستەی فیرعەون ﴿وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ و ئەوانەیە لەپێش ئەوانەوە بوون ﴿كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ کە بێ بڕوا بوون بە نیشانەکانی خوا ﴿فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ﴾ ئیتر (سزای) خوایش گرتنی بەهۆی گوناهەکانیانەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ بەڕاستی خوا بەتوانای تۆڵە بەتینە ﴿٥٢﴾

﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ ٱللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِّعْمَةً﴾ ئەوە بەهۆی ئەوەوەیە کەبەڕاستی خوا هیچ نیعمەتێك ناگۆڕێ ﴿أَنْعَمَهَا عَلَىٰ قَوْمٍ﴾ کە بەخشیبێتی بەهەر گەل و هۆزێك ﴿حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا۟ مَا بِأَنفُسِهِمْ﴾ هەتا ئەوەی لەخۆیاندایە نەیگۆڕن (واتە ئیمانەکەیان بگۆڕن بۆ بێ باوەڕی) ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە بەڕاستی خوا بیسەری زانایە ﴿٥٣﴾ ﴿كَدَأْبِ ءَالِ فِرْعَوْنَ وَٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ (ئەم کردەوەی ئەمان) وەکو باوو نەریتی دەستەی فیرعەون وئەوانەی لەپێش ئەوان بوون وایە ﴿كَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِ رَبِّهِمْ﴾ بەڵگەکانی پەروەردگاریان بەدرۆ زانی ﴿فَأَهْلَكْنَٰهُم بِذُنُوبِهِمْ﴾ ئێمەش لەناومان بردن بەهۆی گوناهەکانیانەوە ﴿وَأَغْرَقْنَآ ءَالَ فِرْعَوْنَ﴾ وە دەست و پێوەندەکەی فیرعەونمان خنکاند ﴿وَكُلٌّ كَانُوا۟ ظَٰلِمِينَ﴾ چونکە هەموویان ستەم کار بوون ﴿٥٤﴾ ﴿إِنَّ شَرَّ ٱلدَّوَآبِّ عِندَ ٱللَّهِ﴾ بەڕاستی بەدترینی گیان لەبەران (کەسانێکن) بەلای خواوە ﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ ئەوانەن بێ باوەڕبوون ﴿فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ لەبەر ئەوەی ئەوان باوەڕ ناهێنن ﴿٥٥﴾ ﴿ٱلَّذِينَ عَٰهَدتَّ مِنْهُمْ﴾ ئەوانەی کەپەیمانت لەگەڵیان بەست ﴿ثُمَّ يَنقُضُونَ عَهْدَهُمْ﴾ لەپاش ئەوە پەیمانەکەیان دەشکاند ﴿فِى كُلِّ مَرَّةٍ﴾ لەهەموو جارێکدا ﴿وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ﴾ و ئەوان خۆیان ناپارێزن ولە خودا ناترسن ﴿٥٦﴾ ﴿فَإِمَّا تَثْقَفَنَّهُمْ فِى ٱلْحَرْبِ﴾ جا ئەگەر تووشی ئەوانە بوویت (زاڵبوویت بەسەریاندا) لە جەنگ دا ﴿فَشَرِّدْ بِهِم مَّنْ خَلْفَهُمْ﴾ (سزاو کوشتن و بڕینێکیان پێ بکە) کەببێتە هۆی ترس لەدڵی ئەو دوژمنانەی لەپشتیانەوەن ﴿لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ﴾ بەڵکو ئەوان بیربکەنەوە ﴿٥٧﴾ ﴿وَإِمَّا تَخَافَنَّ مِن قَوْمٍ خِيَانَةً﴾ وە ئەگەر بەڕاستی مەترسیت کرد لەناپاکی دەستەیەك (کەپەیمانەکەیان بشکێنن) ﴿فَٱنۢبِذْ إِلَيْهِمْ عَلَىٰ سَوَآءٍ﴾ ئەو کاتە (پەیمانەکە) فڕێ بدەرەوە بۆیان بەڕێك وپێکی تا بەرامبەر بن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ ٱلْخَآئِنِينَ﴾ بەڕاستی خوا ناپاکانی خۆش ناوێت ﴿٥٨﴾ ﴿وَلَا يَحْسَبَنَّ﴾ وە باگومان نەبەن ﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ سَبَقُوٓا۟﴾ ئەوانەی بێ باوەڕ بوون پێشکەوتوون ﴿إِنَّهُمْ لَا يُعْجِزُونَ﴾ بێگومان ئەوانە خوا دەستە پاچە ناکەن (لە دەستی دەرناچن) ﴿٥٩﴾ ﴿وَأَعِدُّوا۟ لَهُم﴾ (ئەی ئیمانداران) ئامادەی بکەن بۆیان ﴿مَّا ٱسْتَطَعْتُم مِّن قُوَّةٍ﴾ ئەوەی لەتواناتاندا هەیە لەهێز ﴿وَمِن رِّبَاطِ ٱلْخَيْلِ﴾ وە لەئەسپی دابەستراو ﴿تُرْهِبُونَ بِهِۦ﴾ تا بترسێنن پێی ﴿عَدُوَّ ٱللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ﴾ دوژمنی خواو دوژمنی خۆتان ﴿وَءَاخَرِينَ مِن دُونِهِمْ﴾ وە کەسانێکی تریش بێجگە لەوان ﴿لَا تَعْلَمُونَهُمُ﴾ ئێوە نایانناسن ﴿ٱللَّهُ يَعْلَمُهُمْ﴾ خوا دەیانناسێت ﴿وَمَا تُنفِقُوا۟ مِن شَىْءٍ﴾ وە هەر شتێك ببەخشن ﴿فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لەڕێی خوادا ﴿يُوَفَّ إِلَيْكُمْ﴾ (پاداشەکەی) بەتەواوی دەدرێتەوە پێتان ﴿وَأَنتُمْ لَا تُظْلَمُونَ﴾ وە ئێوە هیچ ستەمتان لێ ناکرێت ﴿٦٠﴾ ﴿وَإِن جَنَحُوا۟ لِلسَّلْمِ فَٱجْنَحْ لَهَا﴾ وە ئەگەر ئەوانە مەیلی ئاشتیان هەبوو تۆش (ئەی موحەممەد ﷺ) مەیلی ئەوە بکە ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى ٱللَّهِ﴾ وە پشت بەخوا ببەستە ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو زاتە بیسەری زانایە ﴿٦١﴾

﴿وَإِن يُرِيدُوٓاْ﴾ وە ئەگەر ویستیان ﴿أَن يَخۡدَعُوكَ﴾ فێڵت لێ بکەن ﴿فَإِنَّ حَسۡبَكَ ٱللَّهُۚ﴾ ئەوە بەڕاستی خوات بەسە (پشت و پەنات بێت) ﴿هُوَ ٱلَّذِيٓ أَيَّدَكَ بِنَصۡرِهِۦ﴾ خوا ئەو زاتەیە کەبەهێزی کردیت بەیارمەتی خۆی ﴿وَبِٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ وە بەبڕواداران ﴿٦٢﴾ ﴿وَأَلَّفَ بَيۡنَ قُلُوبِهِمۡۚ﴾ وە هۆگری خستە نێوان دڵەکانیان ﴿لَوۡ أَنفَقۡتَ﴾ ئەگەر بتبەخشیایە ﴿مَا فِي ٱلۡأَرۡضِ جَمِيعٗا﴾ هەرچی لەزەویدا هەیە ﴿مَّآ أَلَّفۡتَ بَيۡنَ قُلُوبِهِمۡ﴾ هۆگریت نەدەخستە نێوان دڵەکانیانەوە ﴿وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ أَلَّفَ بَيۡنَهُمۡۚ﴾ بەڵام خوا هۆگری خستە نێوانیان ﴿إِنَّهُۥ عَزِيزٌ حَكِيمٞ﴾ بەڕاستی هەر ئەو زاڵی کاردروستە ﴿٦٣﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿حَسۡبُكَ ٱللَّهُ﴾ خوات بەسە ﴿وَمَنِ ٱتَّبَعَكَ مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ هەروەها ئەو بڕوادارانەش کەشوێنت کەوتوون ﴿٦٤﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿حَرِّضِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ عَلَى ٱلۡقِتَالِۚ﴾ هانی بڕواداران بدە لەسەر جەنگ کردن (لەگەڵ دوژمناندا) ﴿إِن يَكُن مِّنكُمۡ﴾ ئەگەر لەئێوەدا بێت ﴿عِشۡرُونَ صَٰبِرُونَ﴾ بیست کەسی خۆڕاگر ﴿يَغۡلِبُواْ مِاْئَتَيۡنِۚ﴾ زاڵ دەبن بەسەر دووسەد کەسی (بێ باوەڕ) دا ﴿وَإِن يَكُن مِّنكُم مِّاْئَةٞ﴾ وە ئەگەر سەد کەس لەئێوە هەبێت ﴿يَغۡلِبُوٓاْ أَلۡفٗا﴾ زاڵ دەبن بەسەر هەزار کەس دا ﴿مِّنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ لەئەوانەی بێ باوەڕن ﴿بِأَنَّهُمۡ قَوۡمٞ لَّا يَفۡقَهُونَ﴾ بەهۆی ئەوەی بەڕاستی ئەوانە کۆمەڵێکن نافامن ﴿٦٥﴾ ﴿ٱلۡـَٰٔنَ﴾ ئێستا ﴿خَفَّفَ ٱللَّهُ عَنكُمۡ﴾ خوا فەرمانەکەی سووك کرد لەسەرتان ﴿وَعَلِمَ أَنَّ فِيكُمۡ ضَعۡفٗاۚ﴾ وەزانی کەلاوازیتان تێدایە ﴿فَإِن يَكُن مِّنكُم﴾ جا ئەگەر لەئێوەدا بێت ﴿مِّاْئَةٞ صَابِرَةٞ﴾ سەد کەسی خۆڕاگر ﴿يَغۡلِبُواْ مِاْئَتَيۡنِۚ﴾ زاڵ دەبن بەسەر دووسەد کەس(ی بێ باوەڕ) دا ﴿وَإِن يَكُن مِّنكُمۡ أَلۡفٞ﴾ وەئەگەر هەزار کەس لەئێوە هەبن ﴿يَغۡلِبُوٓاْ أَلۡفَيۡنِ﴾ زاڵدەبن بەسەر دوو هەزار کەس دا ﴿بِإِذۡنِ ٱللَّهِۗ﴾ بەفەرمانی خوا ﴿وَٱللَّهُ مَعَ ٱلصَّٰبِرِينَ﴾ وەخوا لەگەڵ خۆگراندایە ﴿٦٦﴾ ﴿مَا كَانَ لِنَبِيٍّ﴾ بۆ هیچ پێغەمبەرێك ڕەوا نی یە ﴿أَن يَكُونَ لَهُۥٓ أَسۡرَىٰ﴾ کە دیلی (لە دوژمنان) هەبێت و ڕایان بگرێت ﴿حَتَّىٰ يُثۡخِنَ فِي ٱلۡأَرۡضِۚ﴾ هەتا کوشتاری زۆریان لێ نەکات ودەسەڵاتی نەچەسپێت لەزەویدا ﴿تُرِيدُونَ عَرَضَ ٱلدُّنۡيَا﴾ ئایائێوە ماڵی دونیاتان دەوێت(بە وەرگرتنی فیدیە)؟ ﴿وَٱللَّهُ يُرِيدُ ٱلۡأٓخِرَةَۗ﴾ (لەکاتێکدا) خوای گەورە (پاداشتی) ڕۆژی دوایی دەوێت (بۆ ئێوە) ﴿وَٱللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٞ﴾ وە خوا بەتوانا و زاڵی کار دروستە ﴿٦٧﴾ ﴿لَّوۡلَا كِتَٰبٞ﴾ ئەگەر نووسراو (و بڕیار)ێك ﴿مِّنَ ٱللَّهِ سَبَقَ﴾ لەلایەن خواوە پێش نەکەوتایە (کە حەڵاڵ بوونی دەستکەوت و غەنیمەتی جەنگە) ﴿لَمَسَّكُمۡ فِيمَآ أَخَذۡتُمۡ﴾ بێگومان لەبەر ئەو (فیدیە)ی کە وەرتان گرت (لەبەرامبەر ئازادکردنی دیلەکاندا) تووشتان دەبوو ﴿عَذَابٌ عَظِيمٞ﴾ سزایەکی گەورە ﴿٦٨﴾ ﴿فَكُلُواْ مِمَّا غَنِمۡتُمۡ﴾ کەواتە بخۆن لەوەی کە بە غەنیمەت گرتان ﴿حَلَٰلٗا طَيِّبٗاۚ﴾ حەڵاڵ و پاکە ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۚ﴾ وە لە خوا بترسن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ بەڕاستی خوا لێ بوردەی میهرەبانە ﴿٦٩﴾

﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿قُل لِّمَن فِيٓ أَيۡدِيكُم﴾ بڵێ بەوانەی کە لەژێر دەستتان دان ﴿مِّنَ ٱلۡأَسۡرَىٰٓ﴾ لەدیلەکان ﴿إِن يَعۡلَمِ ٱللَّهُ﴾ ئەگەر خوا بزانێت ﴿فِي قُلُوبِكُمۡ خَيۡرًا﴾ لەدڵە کانتاندا چاکەیەك هەیە ﴿يُؤۡتِكُمۡ خَيۡرًا﴾ پێتان دەبەخشێت چاکتر ﴿مِّمَّآ أُخِذَ مِنكُمۡ﴾ لەو (فیدیە)ی لێتان وەرگیراوە ﴿وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡۚ﴾ وە لێتان دەبورێت ﴿وَٱللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ وە خوا لێ بووردەی میهرەبانە ﴿٧٠﴾ ﴿وَإِن يُرِيدُواْ خِيَانَتَكَ﴾ وەئەگەر (ئەو دیلانە) بیانەوێت ناپاکیت لەگەڵدا بکەن ﴿فَقَدۡ خَانُواْ ٱللَّهَ﴾ ئەوە بێگومان ناپاکیان لەگەڵ خوادا کرد ﴿مِن قَبۡلُ﴾ لەپێش (ئەمەدا) ﴿فَأَمۡكَنَ مِنۡهُمۡۗ﴾ خواش (تۆی) زاڵ کرد بەسەریاندا ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وەخوا زانای دانایە ﴿٧١﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان هێنا ﴿وَهَاجَرُواْ﴾ و کۆچیان کرد ﴿وَجَٰهَدُواْ﴾ و تێکۆشان ﴿بِأَمۡوَٰلِهِمۡ﴾ بەماڵیان ﴿وَأَنفُسِهِمۡ﴾ و بەگیانیان ﴿فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لەڕێگای خوادا ﴿وَٱلَّذِينَ ءَاوَواْ وَّنَصَرُوٓاْ﴾ وە ئەوانەی (کۆچەرەکانیان) گرتە خۆیان و کۆمەکیان کردن ﴿أُوْلَـٰٓئِكَ بَعۡضُهُمۡ أَوۡلِيَآءُ بَعۡضٖۚ﴾ ئەوانە پشتیوان و دۆستی یەکترین ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَلَمۡ يُهَاجِرُواْ﴾ وە ئەوانەی کەبڕوایان هێناوەو کۆچیان نەکردووە ﴿مَا لَكُم﴾ بۆ ئێوە نی یە ﴿مِّن وَلَٰيَتِهِم مِّن شَيۡءٍ﴾ هیچ جۆرە دۆستایەتیەکیان بکەن ﴿حَتَّىٰ يُهَاجِرُواْۚ﴾ هەتا کۆچ نەکەن ﴿وَإِنِ ٱسۡتَنصَرُوكُمۡ﴾ وەئەگەر داوای یارمەتیان لێ کردن ﴿فِي ٱلدِّينِ فَعَلَيۡكُمُ ٱلنَّصۡرُ﴾ لە(پارێزگاری) ئایین ئەوە پێویستە لەسەرتان یارمەتی دانیان ﴿إِلَّا عَلَىٰ قَوۡمِۭ﴾ مەگەر لەدژی گەلێك ﴿بَيۡنَكُمۡ وَبَيۡنَهُم مِّيثَٰقٞۗ﴾ لەنێوان ئێوەو ئەواندا پەیمان هەبێت (نابێت یارمەتیان بدەن) ﴿وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ بَصِيرٞ﴾ وەخوا بینایە بەوەی کەدەیکەن ﴿٧٢﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ وە ئەوانەی کە بێ بڕوان ﴿بَعۡضُهُمۡ أَوۡلِيَآءُ بَعۡضٍۚ﴾ هەندێکیان دۆستی هەندێکیانن ﴿إِلَّا تَفۡعَلُوهُ تَكُن فِتۡنَةٞ فِي ٱلۡأَرۡضِ وَفَسَادٞ كَبِيرٞ﴾ ئەگەر ئەو(پشتیوانی یە) نەکەن لەزەویدا ئاژاوەو فەسادو بەد خویەکی گەورە بەرپا دەبێت ﴿٧٣﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ وەئەوانەی کەبڕوایان هێنا ﴿وَهَاجَرُواْ﴾ وکۆچیان کرد ﴿وَجَٰهَدُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ و تێکۆشان لەڕێگەی خوادا ﴿وَٱلَّذِينَ ءَاوَواْ وَّنَصَرُوٓاْ﴾ ئەوانەش(کۆچەرەکان) یان گرتە خۆیان و کۆمەکیان کردن ﴿أُوْلَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ حَقّٗاۚ﴾ بەڕاستی هەر ئەوانەن بڕوادارانی ڕاستەقینە ﴿لَّهُم مَّغۡفِرَةٞ﴾ بۆ ئەوانەیە لێ بووردن ﴿وَرِزۡقٞ كَرِيمٞ﴾ و ڕۆزیەکی چاك و بەنرخ ﴿٧٤﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مِنۢ بَعۡدُ﴾ وە ئەوانەی لەدواییدا بڕوایان هێنا ﴿وَهَاجَرُواْ﴾ و کۆچیان کرد ﴿وَجَٰهَدُواْ مَعَكُمۡ﴾ و لەگەڵ ئێوەدا تێکۆشان ﴿فَأُوْلَـٰٓئِكَ مِنكُمۡۚ﴾ ئا ئەوانە لەئێوەن ﴿وَأُوْلُواْ ٱلۡأَرۡحَامِ﴾ وە ئەوانەی خزمی یەکترن ﴿بَعۡضُهُمۡ أَوۡلَىٰ بِبَعۡضٖ﴾ هەندێکیان (بۆ میرات گرتن) شایستە ترن بەهەندێکی تریان ﴿فِي كِتَٰبِ ٱللَّهِۚ﴾ لەکتێبی خوادا (لە قورئان یا لە لوح المحفوظ) دا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمُۢ﴾ بەڕاستی خوا بەهەموو شتێك زانایە ﴿٧٥﴾

سورەتی ﴿ التَّوۡبَةِ ﴾

﴿بَرَآءَةٞ﴾ ئەمە بەری بوونێکی گەورەو گرنگە ﴿مِّنَ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦٓ﴾ لەلایەن خواو پێغەمبەرەکەیەوە ﴿إِلَى ٱلَّذِينَ عَٰهَدتُّم﴾ بۆ ئەوانەی کەپەیمانتان لەگەڵ بەستوون ﴿مِّنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ﴾ لە هاوبەش دانەران ﴿١﴾ ﴿فَسِيحُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ کەواتە (ئەی بێ بڕواکان) لەزەویدا بگەڕێن ﴿أَرۡبَعَةَ أَشۡهُرٖ﴾ ماوەی چوار مانگ ﴿وَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّكُمۡ﴾ وە بزانن بێگومان ئێوە ﴿غَيۡرُ مُعۡجِزِي ٱللَّهِ﴾ لەدەستی خوا دەرناچن ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ مُخۡزِي ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ وە بەڕاستی خوا ڕیسواکەری بێ بڕوایانە ﴿٢﴾ ﴿وَأَذَٰنٞ﴾ هەروەها ئەمە ڕاگەیاندنێکە ﴿مِّنَ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦٓ﴾ لەلایەن خواو پێغەمبەرەکەیەوە ﴿إِلَى ٱلنَّاسِ﴾ بۆ گشت خەڵکی ﴿يَوۡمَ ٱلۡحَجِّ ٱلۡأَكۡبَرِ﴾ لەڕۆژی حەجی گەورەدا ﴿أَنَّ ٱللَّهَ بَرِيٓءٞ مِّنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ وَرَسُولُهُۥ﴾ بەڕاستی خواو پێغەمبەرەکەی بەرین لەهاوبەش دانەرەکان ﴿فَإِن تُبۡتُمۡ﴾ جا ئەگەر پەشیمان بینەوە ﴿فَهُوَ خَيۡرٞ لَّكُمۡ﴾ ئەوە چاکترە بۆتان ﴿وَإِن تَوَلَّيۡتُمۡ﴾ وە ئەگەر پشتی تێ بکەن ﴿فَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّكُمۡ﴾ ئەوە بزانن بێگومان ئێوە ﴿غَيۡرُ مُعۡجِزِي ٱللَّهِ﴾ لە دەستی خوادەرناچن ﴿وَبَشِّرِ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ مژدەش بدە بەوانەی کە بڕوایان نەهێناوە ﴿بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ بەسزایەکی ئازاردەر ﴿٣﴾ ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ عَٰهَدتُّم﴾ بێجگە لەوانەی کەپەیمانتان لەگەڵ بەستوون ﴿مِّنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ﴾ لە هاوبەش دانەرەکان ﴿ثُمَّ لَمۡ يَنقُصُوكُمۡ شَيۡـٔٗا﴾ پاشان هیچ کەم و کوڕییان لێ نەکردن ﴿وَلَمۡ يُظَٰهِرُواْ عَلَيۡكُمۡ أَحَدٗا﴾ وە پشتیوانی هیچ کەسێکیان نەکردووە لەدژتان ﴿فَأَتِمُّوٓاْ إِلَيۡهِمۡ عَهۡدَهُمۡ﴾ ئەوە ئێوەش پەیمانەکەیان بۆ تەواو بکەن (لەگەڵیان دا بیبەنەسەر) ﴿إِلَىٰ مُدَّتِهِمۡۚ﴾ تاماوەی دیاری کراویان ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلۡمُتَّقِينَ﴾ بەڕاستی خوا پارێزکاران ولەخواترسانی خۆش دەوێت ﴿٤﴾ ﴿فَإِذَا ٱنسَلَخَ ٱلۡأَشۡهُرُ ٱلۡحُرُمُ﴾ ئەمجا کاتێك مانگە حەرامەکان (ذو القعدة ، ذو الحجة، محرم، رجب) تەواو بوون ﴿فَٱقۡتُلُواْ ٱلۡمُشۡرِكِينَ﴾ ئەوە هاوبەش دانەرەکان بکوژن ﴿حَيۡثُ وَجَدتُّمُوهُمۡ﴾ لە هەر شوێنێك دەستان کەوتن ﴿وَخُذُوهُمۡ﴾ وە (بەدیل) بیانگرن ﴿وَٱحۡصُرُوهُمۡ﴾ وە بەرگریان بکەن لە دەرچوون ﴿وَٱقۡعُدُواْ لَهُمۡ كُلَّ مَرۡصَدٖۚ﴾ وە بۆیان دانیشن لە هەموو جێگایەکی چاوەڕوانی دا ﴿فَإِن تَابُواْ﴾ جا ئەگەر پەشیمان بوونەوە ﴿وَأَقَامُواْ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ و نوێژیان کرد ﴿وَءَاتَوُاْ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ و زەکاتیان دا ﴿فَخَلُّواْ سَبِيلَهُمۡۚ﴾ ئەوە ڕێیان بەرەڵاکەن ووازیان لێ بهێنن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ بەڕاستی خوا لێ بووردەی میهرەبانە ﴿٥﴾ ﴿وَإِنۡ أَحَدٞ مِّنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ ٱسۡتَجَارَكَ﴾ وە ئەگەر کەسێك لە هاوبەش دانەرەکان داوای هاوسێ یەتی و پەنادانی لێ کردیت ﴿فَأَجِرۡهُ﴾ ئەوە پەنای بدە ﴿حَتَّىٰ يَسۡمَعَ كَلَٰمَ ٱللَّهِ﴾ بۆ ئەوەی ووتەی خوای گەورە (قورئان) ببیستێت ﴿ثُمَّ أَبۡلِغۡهُ مَأۡمَنَهُۥۚ﴾ لە پاشان بیگەیەنە جێگای هێمنی خۆی ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ﴾ ئەوە لەبەر ئەوەیە کە بێگومان ئەوانە ﴿قَوۡمٞ لَّا يَعۡلَمُونَ﴾ دەستە و کۆمەڵێکن هیچ نازانن ﴿٦﴾

﴿كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ﴾ چۆن عەهد و پەیمان دەبێت بۆ هاوبەش دانەرەکان ﴿عِندَ اللَّهِ وَعِندَ رَسُولِهِ﴾ لای خواو پێغەمبەرەکەی ﷺ ﴿إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدتُّمْ﴾ بێجگە لەوانەی کەپەیمانتان لەگەڵبەستن ﴿عِندَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ لای مزگەوتی حەرام (کە کەعبەی پیرۆزە) ﴿فَمَا اسْتَقَامُوا لَكُمْ﴾ جاچەند ئەوانە ڕێك و ڕاست بوون لەگەڵتان ﴿فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ﴾ ئێوەش ڕێك و ڕاست بن لەگەڵیان ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ﴾ بەڕاستی خوا خۆ پارێزەران وخواناسانی خۆش دەوێت ﴿٧﴾ ﴿كَيْفَ﴾ چۆن (پەیمان دەبەنە سەر) ﴿وَإِن يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ﴾ لەکاتێکدا ئەگەر زاڵ بین بەسەرتاندا ﴿لَا يَرْقُبُوا فِيكُمْ﴾ لەبەر چاو ناگرن دەربارەی ئێوە ﴿إِلًّا وَلَا ذِمَّةً﴾ هیچ خزمایەتی و سوێند و بەڵێنێك ﴿يُرْضُونَكُم بِأَفْوَاهِهِمْ﴾ بەووتەی دەمیان ڕازیتان دەکەن ﴿وَتَأْبَىٰ قُلُوبُهُمْ﴾ بەڵام دڵەکانیان دژتانن و ڕقیان لێتان دەبێتەوە ﴿وَأَكْثَرُهُمْ فَاسِقُونَ﴾ ئا ئەوانە زۆربەیان سنوورەکانی خودا دەبەزێنن ﴿٨﴾ ﴿اشْتَرَوْا بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ بەڵگە و ئایەتەکانی خوایان گۆڕییەوە ﴿ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ بەنرخێکی زۆر کەم ﴿فَصَدُّوا عَن سَبِيلِهِ﴾ ئەمجا بەرگرییان لەڕێگەی خوا کرد ﴿إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەڕاستی زۆر خراپ بوو ئەوەی ئەوان دەیانکرد ﴿٩﴾ ﴿لَا يَرْقُبُونَ فِي مُؤْمِنٍ﴾ لەبەر چاو ناگرن دەربارەی هیچ برواداریك ﴿إِلًّا وَلَا ذِمَّةً﴾ هیچ خزمایەتی و سوێندو بەڵێنێك ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ﴾ وە هەر ئەوانە دەست درێژی کەرن ﴿١٠﴾ ﴿فَإِن تَابُوا﴾ ئەمجا ئەگەر پەشیمان بوونەوە ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ و نوێژیان بەجێ هێنا ﴿وَآتَوُا الزَّكَاةَ﴾ و زەکاتیاندا ﴿فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ﴾ ئەوە براتانن لەئاییندا ﴿وَنُفَصِّلُ الْآيَاتِ﴾ وە ئێمە بەڵگەکان ڕوون دەکەینەوە ﴿لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ بۆ گەلێك کەدەیزانن ﴿١١﴾ ﴿وَإِن نَّكَثُوا أَيْمَانَهُم﴾ بەڵام ئەگەر سوێندو پەیمانەکەیان هەڵوەشاندەوە ﴿مِّن بَعْدِ عَهْدِهِمْ﴾ پاش بەستنی پەیمانەکەیان ﴿وَطَعَنُوا فِي دِينِكُمْ﴾ وە تەشەرو تانەیاندا لەئایینەکەتان ﴿فَقَاتِلُوا أَئِمَّةَ الْكُفْرِ﴾ ئەوە بجەنگن لەدژی پێشەوایانی بێ باوەڕ ﴿إِنَّهُمْ لَا أَيْمَانَ لَهُمْ﴾ بەڕاستی ئەوانە هیچ جۆرە پەیمانێکیان نی یە ﴿لَعَلَّهُمْ يَنتَهُونَ﴾ بەڵکو کۆتایی بێنن (بەبێ باوەڕی) ﴿١٢﴾ ﴿أَلَا تُقَاتِلُونَ قَوْمًا﴾ ئایا ئێوە جەنگ ناکەن لەگەڵ گەلێکدا ﴿نَّكَثُوا أَيْمَانَهُمْ﴾ کەپەیمانەکەیان هەڵوەشاندەوە (پەیمانی حودەیبیە) ﴿وَهَمُّوا بِإِخْرَاجِ الرَّسُولِ﴾ و نیازی دەرکردنی پێغەمبەریان ﷺ کرد ﴿وَهُم بَدَءُوكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هەر ئەوانیش لەیەکەم جارەوە دەستیان کرد بەجەنگ لەگەڵ ئێوەدا ﴿أَتَخْشَوْنَهُمْ﴾ ئایا لێیان دەترسن ﴿فَاللَّهُ أَحَقُّ أَن تَخْشَوْهُ﴾ (لەکاتێکدا) هەر خوا شایستەترە کە لێی بترسن ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿١٣﴾

﴿قَٰتِلُوهُمۡ﴾ (ئەی باوەڕداران) بیان کوژن ﴿يُعَذِّبۡهُمُ ٱللَّهُ بِأَيۡدِيكُمۡ﴾ خوا بەدەستی ئێوە سزایان دەدات ﴿وَيُخۡزِهِمۡ﴾ و ڕیسوایان دەکات ﴿وَيَنصُرۡكُمۡ عَلَيۡهِمۡ﴾ و سەرتان دەخات بەسەریاندا ﴿وَيَشۡفِ صُدُورَ قَوۡمٖ مُّؤۡمِنِينَ﴾ و (خوا) سینەو دڵی کۆمەڵی بڕوادار خۆش دەکات ﴿١٤﴾ ﴿وَيُذۡهِبۡ غَيۡظَ قُلُوبِهِمۡۗ﴾ و ڕق و خەشمی دڵەکانیان دادەمرکێنێ و ناهێڵێت ﴿وَيَتُوبُ ٱللَّهُ﴾ وە خوای گەورە تەوبە وەردەگرێ ﴿عَلَىٰ مَن يَشَآءُۗ﴾ لە هەر کەسێك کەبیەوێت ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای دانایە ﴿١٥﴾ ﴿أَمۡ حَسِبۡتُمۡ أَن تُتۡرَكُواْ﴾ ئایا گومانتان وابوو کەوازتان لێ دەهێنرێت ﴿وَلَمَّا يَعۡلَمِ ٱللَّهُ﴾ لەکاتێکدا هێشتا خوا ئاشکرای نەکردووە ﴿ٱلَّذِينَ جَٰهَدُواْ مِنكُمۡ﴾ ئەوانەی تێکۆشان لەئێوە (لە پێناو خوادا) ﴿وَلَمۡ يَتَّخِذُواْ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ وە نەیان کردووەو هەڵیان نەبژاردووە جگە لەخوا ﴿وَلَا رَسُولِهِۦ وَلَا ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ و پێغەمبەرەکەی و موسوڵمانان ﴿وَلِيجَةٗۚ﴾ بە هاوڕاز و جێی نهێنیان (دڵسۆزیان) ﴿وَٱللَّهُ خَبِيرُۢ بِمَا تَعۡمَلُونَ﴾ وە خوا ئاگایە بەهەرچی کەئێوە دەیکەن ﴿١٦﴾ ﴿مَا كَانَ لِلۡمُشۡرِكِينَ﴾ نابێت هاوبەش دانەران ﴿أَن يَعۡمُرُواْ مَسَٰجِدَ ٱللَّهِ﴾ مزگەوتەکانی خوا ئاوەدان بکەنەوە (و سەرپەرشتیان بکەن) ﴿شَٰهِدِينَ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِم بِٱلۡكُفۡرِۚ﴾ لەکاتێکدا خۆیان شاهیدن لەسەر خۆیان کە بێباوەڕن ﴿أُوْلَٰٓئِكَ حَبِطَتۡ أَعۡمَٰلُهُمۡ﴾ ئەوانە کردەوەکانیان هەڵوەشاوەتەوە ﴿وَفِي ٱلنَّارِ هُمۡ خَٰلِدُونَ﴾ وە ئەوانە لەناو ئاگردا هەمیشەیین ﴿١٧﴾ ﴿إِنَّمَا يَعۡمُرُ مَسَٰجِدَ ٱللَّهِ﴾ بەڕاستی مزگەوتەکانی خوا ئاوەدان دەکاتەوە ﴿مَنۡ ءَامَنَ بِٱللَّهِ﴾ کەسێك کەبڕوای هێنابێت بەخوا ﴿وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ﴾ و بەڕۆژی دوایی ﴿وَأَقَامَ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ و نوێژەکانی بەجێ هێنابێت ﴿وَءَاتَى ٱلزَّكَوٰةَ﴾ و زەکاتی دابێت ﴿وَلَمۡ يَخۡشَ إِلَّا ٱللَّهَۖ﴾ و لە کەس نەترسا بێت بێجگە لەخوا ﴿فَعَسَىٰٓ أُوْلَٰٓئِكَ﴾ جا بەڵکو ئەوانە ﴿أَن يَكُونُواْ مِنَ ٱلۡمُهۡتَدِينَ﴾ لەو کەسانە بن کە ڕێنموونیی کراون ﴿١٨﴾ ﴿أَجَعَلۡتُمۡ سِقَايَةَ ٱلۡحَآجِّ﴾ (ئەی بێباوەڕان) ئایا پێتان وایە ئاودان بەحاجییان ﴿وَعِمَارَةَ ٱلۡمَسۡجِدِ ٱلۡحَرَامِ﴾ و (سەرپەرشتی و) ئاوەدان کردنەوەی مزگەوتی حەرام (کەعبەی پیرۆز) ﴿كَمَنۡ ءَامَنَ بِٱللَّهِ﴾ وەکو کەسێکە کەباوەڕی هێنا بێت بەخوا ﴿وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ﴾ و بەڕۆژی دوایی ﴿وَجَٰهَدَ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِۚ﴾ و تێکۆشا بێت لە ڕێی خوادا ؟ ﴿لَا يَسۡتَوُۥنَ عِندَ ٱللَّهِۗ﴾ چوون یەك نین بەلای خوداوە (و یەکسان نین) ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وە خوا ڕێنموونی کۆمەڵی ستەمکاران ناکات ﴿١٩﴾ ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَهَاجَرُواْ﴾ ئەوانەی کەبڕوایان هێناوە و کۆچیان کردووە ﴿وَجَٰهَدُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ و تێکۆشاون لەڕێگای خوادا ﴿بِأَمۡوَٰلِهِمۡ وَأَنفُسِهِمۡ﴾ بەماڵیان و بەگیانیان ﴿أَعۡظَمُ دَرَجَةً عِندَ ٱللَّهِۚ﴾ پلەیان بەرزترە لای خوا ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡفَآئِزُونَ﴾ وەهەر ئەوانە سەرکەوتوون (لە دونیا و دوا ڕۆژدا) ﴿٢٠﴾

﴿يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُم﴾ پەروەردگاریان موژدەیان دەداتێ ﴿بِرَحْمَةٍ مِّنْهُ وَرِضْوَانٍ﴾ بەمیهرەبانی و ڕەزامەندی لەلایەن خۆیەوە ﴿وَجَنَّاتٍ لَّهُمْ﴾ هەروەها بەهەشتانێکیان بۆ هەیە ﴿فِيهَا نَعِيمٌ مُّقِيمٌ﴾ نازو نیعمەتی بەردەوام و هەمیشەیی تێدایە ﴿٢١﴾ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ دەمێننەوە تیایدا بەهەمیشەیی ﴿إِنَّ اللَّهَ عِندَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا پاداشتی هەرە گەورەی لایە ﴿٢٢﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کەبڕواتان هێناوە ﴿لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ﴾ باوك و براكانتان دامەنێن (هەڵمەبژێرن) ﴿أَوْلِيَاءَ﴾ بەدۆست و خۆشەویست ﴿إِنِ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ﴾ ئەگەر بێ باوەڕییان لەباوەڕ لا خۆشەویستر و چاکتربوو ﴿وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمْ﴾ وە هەر کەس لەئێوە ئەوانە بکات بەدۆستی خۆی ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ ئەوە هەر ئەوانە ستەم کارن ﴿٢٣﴾ ﴿قُلْ إِن كَانَ آبَاؤُكُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئەگەر باوکانتان ﴿وَأَبْنَاؤُكُمْ﴾ وکوڕەکانتان ﴿وَإِخْوَانُكُمْ﴾ وبراکانتان ﴿وَأَزْوَاجُكُمْ﴾ وهاوسەرەکانتان ﴿وَعَشِيرَتُكُمْ﴾ وخزم وعەشرەتتان ﴿وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا﴾ وماڵ و دارایی یەك (بە زەحمەت) پەیداتان کردووە ﴿وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا﴾ و بازرگانیەك کەدەترسن برەوی نەبێت (بێ بازاڕبێت) ﴿وَمَسَاكِنُ تَرْضَوْنَهَا﴾ و خانوو بەرەیەك کەپێی ڕازین ﴿أَحَبَّ إِلَيْكُم مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ خۆشەویست ترە لاتان لەخواو پێغەمبەرەکەی ﴿وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ﴾ و تێکۆشان لەڕێگەکەیدا ﴿فَتَرَبَّصُوا﴾ ئەوە چاوەڕوان بکەن ﴿حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ﴾ هەتا خوا فەرمان (و تۆڵە)ی خۆی دێنێت (بۆتان) ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ وە خوا ڕێنموونی کەسانی تێپەڕ لەسنوور ناکات ﴿٢٤﴾ ﴿لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی خوا سەری خستن ﴿فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ﴾ لەزۆر جێگاو شوێندا ﴿وَيَوْمَ حُنَيْنٍ﴾ و لەڕۆژی حونەینیشدا (یارمەتی دان) ﴿إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ﴾ کەبەزۆری خۆتاندا دەنازین ﴿فَلَمْ تُغْنِ عَنكُمْ شَيْئًا﴾ بەڵام (ئەو زۆریە)هیچ سوودێکی نەبوو بۆتان ﴿وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ﴾ و زەویتان لەسەر تەنگ بوویەوە ﴿بِمَا رَحُبَتْ﴾ بەو فراوانیەی کەهەیەتی ﴿ثُمَّ وَلَّيْتُم مُّدْبِرِينَ﴾ پاشان پشتان کردە دوژمن و هەڵهاتن ﴿٢٥﴾ ﴿ثُمَّ أَنزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ﴾ لەپاش ئەوە خوا ئارامی خۆی نارد ﴿عَلَىٰ رَسُولِهِ﴾ بۆ سەر پێغەمبەرەکەی ﴿وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ سەر بڕواداران ﴿وَأَنزَلَ جُنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا﴾ وە سەربازانێکی (لەئاسمانەوە) ناردە خوارەوە کەئێوە نەتاندەبینین ﴿وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وەسزای بێ بڕواکانیشی دا (بەکوشتن و برینداری و بەدیل گرتن) ﴿وَذَٰلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ﴾ ئەوەش سزای بێ باوەڕانە ﴿٢٦﴾

﴿ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ﴾ پاشان خوا خۆش دەبێت ﴿مِن بَعۡدِ ذَٰلِكَ﴾ لەپاش ئەوە ﴿عَلَىٰ مَن يَشَآءُۗ﴾ لە هەر کەسێك کە بیەوێت ﴿وَاللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ وە خوا لێ بوردەی میهرەبانە (٢٧) ﴿يَٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی ئەوانەی کەبڕواتان هێناوە ﴿إِنَّمَا الۡمُشۡرِكُونَ نَجَسٞ﴾ بێگومان هاوبەش دانەران پیسن ﴿فَلَا يَقۡرَبُواْ الۡمَسۡجِدَ الۡحَرَامَ﴾ کەواتە با نزیکی مزگەوتی حەرام نەکەونەوە ﴿بَعۡدَ عَامِهِمۡ هَٰذَاۚ﴾ پاش ئەم ساڵەیان (ئەو ساڵەی فەتحی مەککە کرا) ﴿وَإِنۡ خِفۡتُمۡ عَيۡلَةٗ﴾ وەئەگەر لەنەبوونی ترسان ﴿فَسَوۡفَ يُغۡنِيكُمُ اللَّهُ﴾ ئەوە لەمەو پاش خوا دەوڵەمەندتان دەکات ﴿مِن فَضۡلِهِۦٓ إِن شَآءَۚ﴾ لە چاکە و فەزڵ و بەهرەی خۆی ئەگەر ویستی ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٞ﴾ بەڕاستی خوا زانای کاردروستە (٢٨) ﴿قَٰتِلُواْ الَّذِينَ﴾ جەنگ بکەن لەگەڵ ئەوانەی ﴿لَا يُؤۡمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ کەبڕوا ناهێنن بەخوا ﴿وَلَا بِالۡيَوۡمِ الۡأٓخِرِ﴾ وە بەڕۆژی دوایی ﴿وَلَا يُحَرِّمُونَ﴾ وە بەحەرامی دانانێن ﴿مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُۥ﴾ ئەوەی کە خوا و پێغەمبەرەکەی حەرامیان کردووە ﴿وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الۡحَقِّ﴾ وە ملکەچ ناکەن بۆ ئایینی ڕاست و دروست (ئاینی ئیسلام) ﴿مِنَ الَّذِينَ أُوتُواْ الۡكِتَٰبَ﴾ لە ئەوانەی کتێبیان پێ بەخشراوە (مەبەست پێی گاور وجولەکەکانە) ﴿حَتَّىٰ يُعۡطُواْ الۡجِزۡيَةَ﴾ هەتا باج و سەرانە دەدەن (بەدەوڵەتی ئیسلامی) ﴿عَن يَدٖ﴾ بەدەستی خۆیان و بەملکەچی ﴿وَهُمۡ صَٰغِرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان سەرشۆڕو ڕیسوان (٢٩) ﴿وَقَالَتِ الۡيَهُودُ﴾ جولەکەکان ووتیان ﴿عُزَيۡرٌ ابۡنُ اللَّهِ﴾ عوزەیر کوڕی خوایە ﴿وَقَالَتِ النَّصَٰرَى﴾ و گاوورەکانیش ووتیان ﴿الۡمَسِيحُ ابۡنُ اللَّهِۖ﴾ مەسیح کوڕی خوایە ﴿ذَٰلِكَ قَوۡلُهُم بِأَفۡوَٰهِهِمۡۖ﴾ ئەوە ووتەی ئەوانە بەدەمی خۆیان دەیڵێن ﴿يُضَٰهِـُٔونَ قَوۡلَ الَّذِينَ﴾ وەك ووتەی ئەوانە دەڵێنەوە ﴿كَفَرُواْ مِن قَبۡلُۚ﴾ کەپێشتر بێ بڕوا بوون ﴿قَٰتَلَهُمُ اللَّهُۖ﴾ خوا لەناویان بەرێت ﴿أَنَّىٰ يُؤۡفَكُونَ﴾ چۆن درۆ دەکەن و لەهەق و ڕاستی لادەدەن (٣٠) ﴿اتَّخَذُوٓاْ أَحۡبَارَهُمۡ وَرُهۡبَٰنَهُمۡ﴾ زانا و قەشەکانیان کردوە ﴿أَرۡبَابٗا مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ بەپەروەردگار لەجیاتی خوا ﴿وَالۡمَسِيحَ ابۡنَ مَرۡيَمَ﴾ هەروەها مەسیحی کوڕی مەریەمیش (یان کردوە بە خوا) ﴿وَمَآ أُمِرُوٓاْ﴾ لە کاتێکدا فەرمانیان پێ نەدراوە ﴿إِلَّا لِيَعۡبُدُوٓاْ إِلَٰهٗا وَٰحِدٗاۖ﴾ بێجگە لەوەی کەیەك خوا بپەرستن ﴿لَّآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۚ﴾ کە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە بێجگە لەئەو ﴿سُبۡحَٰنَهُۥ﴾ پاك و بێگەردی بۆ ئەو (خوا) یەی ﴿عَمَّا يُشۡرِكُونَ﴾ لەوەی دەیکەنە هاوبەشی (٣١)

﴿يُرِيدُونَ أَن يُطْفِـُٔواْ نُورَ ٱللَّهِ﴾ دەیانەوێـت ڕووناکـی (ئایینـی) خوا بکوژێننـەوە﴿بِأَفْوَٰهِهِمْ﴾ بەفووی دەمیـان ﴿وَيَأْبَى ٱللَّهُ﴾ وە خـوا نایەوێت و ناهێڵێت ﴿إِلَّآ أَن يُتِمَّ نُورَهُۥ﴾ و هەر ڕووناکی خۆی (کە ئاینی پیرۆزی ئیسـلامە) تەواو دەکات سەری دەخات (بەسەر تەواوی بێباوەڕاندا) ﴿وَلَوْ كَرِهَ ٱلْكَٰفِرُونَ﴾ هـەر چەنـدە بێ بـاوەڕان پـێ یـان ناخـۆش بێـت ﴿٣٢﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِىٓ أَرْسَلَ رَسُولَهُۥ﴾ خـوا زاتێکـە کەپێغەمبەرەکەی ناردووە ﴿بِٱلْهُدَىٰ وَدِينِ ٱلْحَقِّ﴾ بە ڕێنموونی و ئایینی ڕاست ﴿لِيُظْهِرَهُۥ عَلَى ٱلدِّينِ كُلِّهِۦ﴾ بـۆ ئـەوەی زاڵی بکات بەسـەر هەموو ئایینەکاندا بە گشـتی ﴿وَلَوْ كَرِهَ ٱلْمُشْرِكُونَ﴾ هەر چەنـدە بت پەرسـتان پێـان ناخۆش بێت ﴿٣٣﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئـەی ئەوانـەی کەبڕواتان هێناوە ﴿إِنَّ كَثِيرًا مِّنَ ٱلْأَحْبَارِ وَٱلرُّهْبَانِ﴾ بەڕاسـتی زۆر لەزاناو قەشەکانی (جوولەکەو گاوور) ﴿لَيَأْكُلُونَ أَمْوَٰلَ ٱلنَّاسِ بِٱلْبَٰطِلِ﴾ سـامان و ماڵـی خەڵکـی دەخـۆن بەناهـەق ﴿وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ وبەرگری (خەڵـك) دەکـەن لەڕێگەی خوا ﴿وَٱلَّذِينَ يَكْنِزُونَ ٱلذَّهَبَ وَٱلْفِضَّةَ﴾ وە ئەوانـەی ئاڵتون و زیوو سـەریەك دەنێن و کۆدەکەنەوە ﴿وَلَا يُنفِقُونَهَا فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ و نایبەخشـن و زەکاتەکەی دەرناکەن لە پێناو خودا ﴿فَبَشِّرْهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ ئەوە موژدەیان پێ بدە بەسـزایەکی ئازاردەر ﴿٣٤﴾ ﴿يَوْمَ يُحْمَىٰ عَلَيْهَا﴾ لـە ڕۆژێکـدا سـوور دەکرێتـەوە ﴿فِى نَارِ جَهَنَّمَ﴾ لەئاگـری دۆزەخ دا ﴿فَتُكْوَىٰ بِهَا جِبَاهُهُمْ﴾ ئەوسـا بەو (ئاڵتون و زیوە سـوورەوە بووە) داخ دەکرێت ڕوویان ﴿وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ﴾ و تەنیشتیان و پشتیان ﴿هَٰذَا مَا كَنَزْتُمْ لِأَنفُسِكُمْ﴾ (پێیان دەووترێت) ئەمە ئەو (سامانەیە) کۆتان دەکردەوە بۆ خۆتان ﴿فَذُوقُواْ مَا كُنتُمْ تَكْنِزُونَ﴾ دەبچێژن (تۆڵەی) ئەوەی کۆتان دەکردەوە ﴿٣٥﴾ ﴿إِنَّ عِدَّةَ ٱلشُّهُورِ عِندَ ٱللَّهِ﴾ بەڕاسـتی ژمارەی مانگەکان (ی سـاڵ) لای خـوا ﴿ٱثْنَا عَشَرَ شَهْرًا﴾ دوانزە مانگە ﴿فِى كِتَٰبِ ٱللَّهِ﴾ لە (لوح المحفوظ) وا دانراوە ﴿يَوْمَ خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ لەڕۆژێکەوە (خوا) ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿مِنْهَآ أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ﴾ چوار لەو مانگانە گەورەو بەڕێزن (شەڕیان تێدا قەدەغە کراوە) ﴿ذَٰلِكَ ٱلدِّينُ ٱلْقَيِّمُ﴾ ئـەوە ئایینـی ڕێـك و ڕاستـە﴿فَلَا تَظْلِمُواْ فِيهِنَّ أَنفُسَكُمْ﴾ کەواتـە لەو چوار مانگـەدا سـتەم مەکـەن لەخۆتـان (وکوشـتاریان تێـدا مەکـەن) ﴿وَقَٰتِلُواْ ٱلْمُشْرِكِينَ كَآفَّةً﴾ وە بجەنگـن لـەدژی تەواوی بت پەرسـتان بەتێکڕا ﴿كَمَا يُقَٰتِلُونَكُمْ كَآفَّةً﴾ هـەروەك ئەوان دژی ئێـوە دەجەنگـن بـە تێکـڕا و (بێ جیـاوازی) ﴿وَٱعْلَمُوٓاْ﴾ ئـەوەش بـزانن ﴿أَنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلْمُتَّقِينَ﴾ کە بێگومان خوا لـە گەڵ پارێزکاران وخواناساندایە (بە چاودێری و پاراستن) ﴿٣٦﴾

﴿إِنَّمَا ٱلنَّسِىٓءُ﴾ بەڕاستی دواخستن و گۆڕینی (مانگە حەرامەکان) ﴿زِيَادَةٌ فِى ٱلْكُفْرِ﴾ ڕۆچوونە لە بێ باوەڕیی دا ﴿يُضَلُّ بِهِ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ بێ باوەڕانی پێ گومڕا دەکرێت ﴿يُحِلُّونَهُۥ عَامًا﴾ (دواخستنەکە) ساڵێك حەلاڵی دەکەن ﴿وَيُحَرِّمُونَهُۥ عَامًا﴾ و ساڵێك حەرامی دەکەن ﴿لِّيُوَاطِـُٔوا۟ عِدَّةَ مَا حَرَّمَ ٱللَّهُ﴾ بۆ ئەوەی ڕێك بین لە گەڵ ژمارەی ئەو چوار مانگەی کەخوا ڕێزداری کردوون (جەنگی تێیاندا حەرام کردووە) ﴿فَيُحِلُّوا۟ مَا حَرَّمَ ٱللَّهُ﴾ سەر ئەنجام ئەوەی خوا حەرامی کردبوو حەلاڵی دەکەن ﴿زُيِّنَ لَهُمْ﴾ جوان کراوە بۆیان ﴿سُوٓءُ أَعْمَـٰلِهِمْ﴾ کردەوە ناشیرینەکانیان ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلْكَـٰفِرِينَ﴾ خواش ڕێنموونی کەسانی بێ باوەڕ ناکات ﴿٣٧﴾ ﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿مَا لَكُمْ﴾ ئێوە چیتانە ﴿إِذَا قِيلَ لَكُمُ﴾ کاتێك پێتان بووترێت ﴿ٱنفِرُوا۟ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ دەرچن (بۆ جیهاد) لەڕێی خوادا ﴿ٱثَّاقَلْتُمْ إِلَى ٱلْأَرْضِ﴾ لەشوێنی خۆتان ناجوڵێن (خۆتان دوا دەخەن) ﴿أَرَضِيتُم بِٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا مِنَ ٱلْـَٔاخِرَةِ﴾ ئایا ئێوە ڕازین بەم ژیانەی دونیا لەبری پاشەڕۆژ ﴿فَمَا مَتَـٰعُ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ دەی کامەیە خۆشی و شادیی ئەم ژیانەی دونیا ﴿فِى ٱلْـَٔاخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ﴾ لەبەرامبەری خۆشی پاشە ڕۆژدا زۆر کەمە ﴿٣٨﴾ ﴿إِلَّا تَنفِرُوا۟﴾ ئەگەر نەڕۆن و دەرنەچن (بۆ جیهادکردن) ﴿يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ (خوا) سزاتان دەدا بەسزایەکی سەخت و ئازاردەر ﴿وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ﴾ وە لەبری ئێوە گەلێکی تر دەهێنێت (جیاواز لەئێوە) ﴿وَلَا تَضُرُّوهُ شَيْـًٔا﴾ و ئێوە هیچ زیانێکی پێ ناگەیەنن ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە خوا بەتوانایە بەسەر هەموو شتێك دا ﴿٣٩﴾ ﴿إِلَّا تَنصُرُوهُ﴾ ئەگەر ئێوە یارمەتی ئەو (پێغەمبەر ﷺ) نەدەن ﴿فَقَدْ نَصَرَهُ ٱللَّهُ﴾ ئەوە بێگومان خوا یارمەتی داوە ﴿إِذْ أَخْرَجَهُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ کاتێك بێ بڕوایان دەریان کرد لەمەککە ﴿ثَانِىَ ٱثْنَيْنِ﴾ پێغەمبەر یەکێك بوو لەو دوو کەسە ﴿إِذْ هُمَا فِى ٱلْغَارِ﴾ کاتێك ئەو دووانە (پێغەمبەر و ئەبو بەکر) لەئەشکەوتی (ثور) دابوون ﴿إِذْ يَقُولُ لِصَـٰحِبِهِۦ﴾ ئەو کاتە بەهاوەڵەکەی (بە ئەبوبەکری صدیقی) ووت ﴿لَا تَحْزَنْ إِنَّ ٱللَّهَ مَعَنَا﴾ خەم مەخۆ بێگومان خوا لەگەڵمانە ﴿فَأَنزَلَ ٱللَّهُ سَكِينَتَهُۥ عَلَيْهِ﴾ ئەمجا خوا ئارامی و ئاسایشی بۆ ناردە خوارەوە ﴿وَأَيَّدَهُۥ بِجُنُودٍ لَّمْ تَرَوْهَا﴾ وە یارمەتی دا بە سەربازانێك کە نەتاندەبینین ﴿وَجَعَلَ كَلِمَةَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ ووتەی بێ باوەڕانی گێڕا ﴿ٱلسُّفْلَىٰ﴾ بەژێر کەوتوو ﴿وَكَلِمَةُ ٱللَّهِ﴾ و ووتەی خوا ﴿هِىَ ٱلْعُلْيَا﴾ هەر بەرز و بڵندە ﴿وَٱللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زاڵی باڵادەستی کاردروستە ﴿٤٠﴾

﴿ٱنفِرُواْ خِفَافٗا﴾ بڕۆن و دەرچن (بۆ جیهاد) چ سووك بن (لەش ساغ و دەوڵەمەند و دەسەڵاتدارین) ﴿وَثِقَالٗا﴾ چ قورس و گران بن (نەخۆش و هەژارین) ﴿وَجَٰهِدُواْ﴾ و تێبکۆشن ﴿بِأَمۡوَٰلِكُمۡ وَأَنفُسِكُمۡ﴾ بەماڵ و گیانتان ﴿فِي سَبِيلِ ٱللَّهِۚ﴾ لەڕێگەی خوادا ﴿ذَٰلِكُمۡ خَيۡرٞ لَّكُمۡ﴾ ئەوەتان چاکترە بۆتان ﴿إِن كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە بزانن ﴿٤١﴾ ﴿لَوۡ كَانَ عَرَضٗا قَرِيبٗا﴾ ئەگەر دەست کەوتێکی نزیك ﴿وَسَفَرٗا قَاصِدٗا﴾ و سەفەرێکی ئاسان بوایە ﴿لَّٱتَّبَعُوكَ﴾ ئەوا شوێنت دەکەوتن (دەردەچوون لەگەڵتا) ﴿وَلَٰكِنۢ بَعُدَتۡ عَلَيۡهِمُ ٱلشُّقَّةُۚ﴾ بەڵام (بڕینی) ڕێگەی دوورو دژوار(ی جەنگی تەبوك) بۆ ئەوان ناڕەحەتە ﴿وَسَيَحۡلِفُونَ بِٱللَّهِ﴾ وە بێگومان (پاش گەڕانەوەتان لەتەبوك) سوێند دەخۆن بەخوا ﴿لَوِ ٱسۡتَطَعۡنَا﴾ ئەگەر بمانتوانیایە ﴿لَخَرَجۡنَا مَعَكُمۡ﴾ لەگەڵتان دەردەچووین (بۆ جیهاد) ﴿يُهۡلِكُونَ أَنفُسَهُمۡ﴾ ئەوانە خۆیان دەفەوتێنن ﴿وَٱللَّهُ يَعۡلَمُ إِنَّهُمۡ لَكَٰذِبُونَ﴾ وە خوا دەزانێ بەڕاستی ئەو(دوو ڕووانە) درۆزنن ﴿٤٢﴾ ﴿عَفَا ٱللَّهُ عَنكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) خوا لێت بیورێت ﴿لِمَ أَذِنتَ لَهُمۡ﴾ لەبەرچی مۆڵەتی ئەو (دوو ڕوانەت) دا ﴿حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكَ﴾ هەتا بۆت دەرکەوێت ﴿ٱلَّذِينَ صَدَقُواْ﴾ ئەوانەی کەڕاستیان کرد ﴿وَتَعۡلَمَ ٱلۡكَٰذِبِينَ﴾ وە درۆزنەکان بناسیت ﴿٤٣﴾ ﴿لَا يَسۡتَـٔۡذِنُكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) مۆڵەتت لێ وەرناگرن (بۆ ئەوەی خۆیان دوا بخەن لە جیهادکردن) ﴿ٱلَّذِينَ يُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ﴾ ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە بەخوا ﴿وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ﴾ و بەڕۆژی دوایی ﴿أَن يُجَٰهِدُواْ﴾ کەتێبکۆشن ﴿بِأَمۡوَٰلِهِمۡ وَأَنفُسِهِمۡۗ﴾ بەماڵ و گیانیان ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمُۢ بِٱلۡمُتَّقِينَ﴾ وە خوا ئاگاو زانایە بەخۆ پارێزەران ﴿٤٤﴾ ﴿إِنَّمَا يَسۡتَـٔۡذِنُكَ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانە مۆڵەتت لێ وەردەگرن (کە نەیەن بۆ جیهاد کردن) ﴿لَا يُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ﴾ کە بڕوایان نی یە بەخوا و بە ڕۆژی دوایی ﴿وَٱرۡتَابَتۡ قُلُوبُهُمۡ﴾ و دڵەکانیان لە گومان و دوو دڵی دایە ﴿فَهُمۡ فِي رَيۡبِهِمۡ يَتَرَدَّدُونَ﴾ بۆیە ئەوانە لە گومان و دوودڵی خۆیاندا سەرگەردانن ﴿٤٥﴾ ﴿وَلَوۡ أَرَادُواْ ٱلۡخُرُوجَ﴾ ئەگەر بیان ویستایە دەربچن (بۆ جیهادکردن) ﴿لَأَعَدُّواْ لَهُۥ عُدَّةٗ﴾ ئەوە هۆو کەرەستەی پێویستیان بۆ ئامادە دەکرد (لەچەك و وولاخ وتفاقی جەنگ) ﴿وَلَٰكِن كَرِهَ ٱللَّهُ ٱنۢبِعَاثَهُمۡ﴾ بەڵام خوا دەرچوونی ئەوانی پێ ناخۆش بوو ﴿فَثَبَّطَهُمۡ﴾ بۆیە (خوا) خاوی کردنەوە (لەدەرچوون بۆ جیهاد) ﴿وَقِيلَ ٱقۡعُدُواْ﴾ پێیان وترا دانیشن ﴿مَعَ ٱلۡقَٰعِدِينَ﴾ لەگەڵجێ ماواندا ﴿٤٦﴾ ﴿لَوۡ خَرَجُواْ فِيكُم﴾ ئەگەر لەگەڵتاندا دەرچوونایە ﴿مَّا زَادُوكُمۡ إِلَّا خَبَالٗا﴾ هیچ شتێکیان بۆ زیاد نەدەکردن بێجگە لە تێکدان و خراپەکاری نەبێت ﴿وَلَأَوۡضَعُواْ خِلَٰلَكُمۡ﴾ و نێوان ئێوەیان تێکدەدا (بەدوو زمانی و هاتو هوت) ﴿يَبۡغُونَكُمُ ٱلۡفِتۡنَةَ﴾ ئاژاوەیان بۆ دەنانەوە ﴿وَفِيكُمۡ سَمَّٰعُونَ لَهُمۡۗ﴾ وە لەناو ئێوەدا خەڵکانێك هەن چاك گوێیان لێ دەگرن ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمُۢ بِٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وە خوا بەئاگا و زانایە بەستەم کاران ﴿٤٧﴾

﴿لَقَدِ ٱبْتَغَوُا۟ ٱلْفِتْنَةَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی دەستیان دابوویە ئاژاوە (و بشێوی) ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەمەو پێش ﴿وَقَلَّبُوا۟ لَكَ ٱلْأُمُورَ﴾ و جۆرەها فەرمان و پیلانیان بۆ (لاوازکردن) ت بەکارهێنا ﴿حَتَّىٰ جَآءَ ٱلْحَقُّ﴾ هەتا ڕاستی هات ﴿وَظَهَرَ أَمْرُ ٱللَّهِ﴾ وە کارو فەرمانی خوا سەرکەوت ﴿وَهُمْ كَـٰرِهُونَ﴾ کە ئەوان پێیان ناخۆش بوو ﴿٤٨﴾ ﴿وَمِنْهُم مَّن يَقُولُ﴾ وە هەندێ کەس لەوانە دەڵێن ﴿ٱئْذَن لِّى﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ڕوخسەتم بدە (با نەیەم بۆ جیهادکردن) ﴿وَلَا تَفْتِنِّىٓ﴾ و تووشی گوناهو خراپەم مەکە ﴿أَلَا فِى ٱلْفِتْنَةِ سَقَطُوا۟﴾ ئاگاداربن (لەئێستەوە) کەوتوونەتە ناو گوناهو خراپەوە ﴿وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌۢ بِٱلْكَـٰفِرِينَ﴾ و بێگومان دۆزەخ دەوری بێ باوەڕانی داوە ﴿٤٩﴾ ﴿إِن تُصِبْكَ حَسَنَةٌ﴾ ئەگەر بەهرەو چاکە و سەرکەوتن بێتەڕێگات ﴿تَسُؤْهُمْ﴾ ناڕەحەت و غەمبار دەبن ﴿وَإِن تُصِبْكَ مُصِيبَةٌ﴾ وە ئەگەر ناڕەحەتی و ئێشکانت تووش بێت ﴿يَقُولُوا۟﴾ (بەکەشخەوە) دەڵێن ﴿قَدْ أَخَذْنَآ أَمْرَنَا﴾ بەڕاستی ئێمە کاری خۆمان کرد ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەمەو پێش ﴿وَيَتَوَلَّوا۟ وَّهُمْ فَرِحُونَ﴾ جا ڕوو وەردەگێڕن بەخۆشحاڵی و شادمانی یەوە ﴿٥٠﴾ ﴿قُل لَّن يُصِيبَنَآ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هیچمان تووش نابێت ﴿إِلَّا مَا كَتَبَ ٱللَّهُ لَنَا﴾ جگە لەوەی کەخوا نوسیویەتی بۆمان ﴿هُوَ مَوْلَىٰنَا﴾ خوا پشتیوانی ئێمەیە ﴿وَعَلَى ٱللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ ٱلْمُؤْمِنُونَ﴾ وە بڕواداران با تەنها پشت بەخوا ببەستن ﴿٥١﴾ ﴿قُلْ هَلْ تَرَبَّصُونَ بِنَآ﴾ (پێیان) بڵێ: ئایا چاوەڕوانی چی دەکەن بۆ ئێمە ﴿إِلَّآ إِحْدَى ٱلْحُسْنَيَيْنِ﴾ بێجگەلە یەکێك لەدوو شتە زۆر چاکە کە(سەرکەوتن یان شەهید بوون لە پێناو خوادا) ﴿وَنَحْنُ نَتَرَبَّصُ بِكُمْ﴾ ئێمەش چاوەڕوانین بۆ ئێوە ﴿أَن يُصِيبَكُمُ ٱللَّهُ﴾ کەخوا دووچارتان بکات ﴿بِعَذَابٍ مِّنْ عِندِهِۦٓ﴾ بەسزایەك لەلایەن خۆیەوە ﴿أَوْ بِأَيْدِينَا﴾ یان بەدەستی ئێمە ﴿فَتَرَبَّصُوٓا۟﴾ کەواتە چاوەڕوانی بکەن ﴿إِنَّا مَعَكُم مُّتَرَبِّصُونَ﴾ بێگومان ئێمە لەگەڵ ئێوەدا چاوەڕوانین ﴿٥٢﴾ ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿أَنفِقُوا۟ طَوْعًا﴾ ماڵ ببەخشن بەخۆشی خۆتان ﴿أَوْ كَرْهًا﴾ یان بەزۆر و ناچاری ﴿لَّن يُتَقَبَّلَ مِنكُمْ﴾ هەرگیز لێتان وەرناگیرێت ﴿إِنَّكُمْ كُنتُمْ قَوْمًا فَـٰسِقِينَ﴾ چونکە بەڕاستی ئێوە کۆمەڵێکی لەسنوور دەرچوو بوون ﴿٥٣﴾ ﴿وَمَا مَنَعَهُمْ﴾ وە هیچ شتێك بەرگری ئەوانەی نەکردووە ﴿أَن تُقْبَلَ مِنْهُمْ﴾ کە گیرا بکرێت لێ یان ﴿نَفَقَـٰتُهُمْ﴾ ئەوەی کە بەخشییان ﴿إِلَّآ أَنَّهُمْ كَفَرُوا۟﴾ بێجگە لەوەی کە بێگومان ئەوانە بێ باوەڕبوون ﴿بِٱللَّهِ وَبِرَسُولِهِۦ﴾ بەخوا و پێغەمبەرەکەی ﴿وَلَا يَأْتُونَ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ وە نایەن بۆ نوێژکردن ﴿إِلَّا وَهُمْ كُسَالَىٰ﴾ بەتەمەڵی نەبێت ﴿وَلَا يُنفِقُونَ﴾ وە(هیچێك) نابەخشن ﴿إِلَّا وَهُمْ كَـٰرِهُونَ﴾ ئیللا پێیان ناخۆشە و ناچارن ﴿٥٤﴾

﴿فَلَا تُعْجِبْكَ﴾ جا با سەرنجت ڕانەكێشێت (سەرسامت نەكات) ﴿أَمْوَٰلُهُمْ وَلَآ أَوْلَٰدُهُمْ﴾ (زۆری) ماڵ و دارایی و منداڵیان ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ ٱللَّهُ﴾ بێگومان خوا دەیەوێت ﴿لِيُعَذِّبَهُم﴾ سزایان بدات ﴿بِهَا فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ بەهۆی ئەو (ماڵ و منداڵەوە) لەم ژیانی دونیایەدا ﴿وَتَزْهَقَ أَنفُسُهُمْ﴾ وە بەسەختی گیانیان دەربچێت ﴿وَهُمْ كَٰفِرُونَ﴾ لەكاتێكدا كەئەوان بێ باوەڕن ﴿٥٥﴾ ﴿وَيَحْلِفُونَ بِٱللَّهِ﴾ وە سوێند دەخۆن بەخوا ﴿إِنَّهُمْ لَمِنكُمْ﴾ كەبەڕاستی ئەوان لەئێوەن (لە باوەڕدارانن) ﴿وَمَا هُم مِّنكُمْ﴾ كەچی لەئێوە نین ﴿وَلَٰكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْرَقُونَ﴾ بەڵكو ئەوانە كۆمەڵێكن زۆر دەترسن (زراویان چووە) ﴿٥٦﴾ ﴿لَوْ يَجِدُونَ مَلْجَـًٔا﴾ ئەگەر پەنایەكیان دەست كەوێت ﴿أَوْ مَغَٰرَٰتٍ﴾ یان ئەشكەوتانێك ﴿أَوْ مُدَّخَلًا﴾ یان كون و قوشبن و نەفەقێك ﴿لَّوَلَّوْا۟ إِلَيْهِ﴾ پەنای بۆ دەبەن و(ڕووی تێدەكەن) ﴿وَهُمْ يَجْمَحُونَ﴾ لەكاتێكدا زۆر بەپەلە ڕادەكەن (یا هیچ شتێك جڵەویان ناگرێت) ﴿٥٧﴾ ﴿وَمِنْهُم مَّن يَلْمِزُكَ﴾ وەهەندێ كەس لەوانە ڕەخنەو توانجت لێ دەگرن ﴿فِى ٱلصَّدَقَٰتِ﴾ لەدابەش كردنی خێرەكاندا ﴿فَإِنْ أُعْطُوا۟ مِنْهَا﴾ خۆ ئەگەر لەو خێر و سەدەقەیان پێ بدرێت ﴿رَضُوا۟﴾ ڕازی دەبن ﴿وَإِن لَّمْ يُعْطَوْا۟ مِنْهَآ﴾ وە ئەگەر پێیان نەدرێ لێی ﴿إِذَا هُمْ يَسْخَطُونَ﴾ ئەو كاتە ئەوان توورەو ناڕازی دەبن ﴿٥٨﴾ ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا۟﴾ وە بەڕاستی ئەگەر ئەوانە ڕازی بوونایە ﴿مَآ ءَاتَىٰهُمُ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ﴾ بەوەی خواو پێغەمبەرەكەی ﷺ پێی دابوون ﴿وَقَالُوا۟﴾ وەبیان ووتایە ﴿حَسْبُنَا ٱللَّهُ﴾ خوامان بەسە ﴿سَيُؤْتِينَا ٱللَّهُ﴾ لەمەو پاش خوا پێمان دەبەخشێت ﴿مِن فَضْلِهِۦ﴾ لە فەزڵ ومیهرەبانی خۆی ﴿وَرَسُولُهُۥٓ﴾ هەروەها پێغەمبەرەكەشی (بەشمان دەدا) ﴿إِنَّآ إِلَى ٱللَّهِ رَٰغِبُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە بەسۆزو پەرۆشین بۆ لای خوا ﴿٥٩﴾ ﴿إِنَّمَا ٱلصَّدَقَٰتُ﴾ بەڕاستی (زەكات) دان تەنها (بۆ ئەم كومەڵانەیە كە خوای گەورە باسی كردوون) ئەوانیش ﴿لِلْفُقَرَآءِ﴾ بۆ بێنەوایان ﴿وَٱلْمَسَٰكِينِ﴾ وە بۆ هەژاران ﴿وَٱلْعَٰمِلِينَ عَلَيْهَا﴾ و ە بۆ كرێكارانێك كەبەسەریەوەن (كۆی دەكەنەوە) ﴿وَٱلْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ﴾ وە ئەوانەی دڵیان دا ئەهێنرێت (بۆ خۆشویستنی ئیسلام) ﴿وَفِى ٱلرِّقَابِ﴾ وە بۆ ئازاد كردنی بەندەو كۆیلەكان ﴿وَٱلْغَٰرِمِينَ﴾ وە بۆ قەرزاران ﴿وَفِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ وە بۆ جەنگاوەرانی ڕێی خودا ﴿وَٱبْنِ ٱلسَّبِيلِ﴾ و بۆ ڕێبوارانی پەككەوتە ﴿فَرِيضَةً مِّنَ ٱللَّهِ﴾ ئەمە پێویست كراوە وفەرزكراوە لەلایەن خواوە ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای كاردروستە ﴿٦٠﴾ ﴿وَمِنْهُمُ ٱلَّذِينَ﴾ وە لەو ناپاكانەدا كەسانێك هەیە ﴿يُؤْذُونَ ٱلنَّبِىَّ﴾ كە ئازاری پێغەمبەر ﷺ دەدەن ﴿وَيَقُولُونَ﴾ و دەڵێن ﴿هُوَ أُذُنٌ﴾ ئەو خۆش باوەڕو گوێ گرە بۆ هەموو شت ﴿قُلْ﴾ تۆش بڵێ ﴿أُذُنُ خَيْرٍ لَّكُمْ﴾ گوێ گری چاكەیە (كە قازانجە) بۆتان ﴿يُؤْمِنُ بِٱللَّهِ﴾ باوەڕی هەیە بەخوا ﴿وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ و باوەڕی بەئیمانداران هەیە ﴿وَرَحْمَةٌ لِّلَّذِينَ﴾ و میهرەبانی یە بۆ ئەوانەی ﴿ءَامَنُوا۟ مِنكُمْ﴾ بڕوایان هێناوە لە ئێوە ﴿وَٱلَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ ٱللَّهِ﴾ وە ئەوانەی كە ئازاری پێغەمبەری خوا ﷺ دەدەن ﴿لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ سزایەكی ئازاردەریان بۆ هەیە ﴿٦١﴾

﴿يَحْلِفُونَ بِٱللَّهِ لَكُمْ﴾ (ناپاکان) بەخوا سوێندتان بۆ دەخۆن ﴿لِيُرْضُوكُمْ﴾ بۆ ئەوەی لێیان ڕازی بن ﴿وَٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥٓ﴾ وە خواو پێغەمبەرەکەی ﴿أَحَقُّ أَن يُرْضُوهُ﴾ شایستە ترە بەوەی کەڕازی بکەن ﴿إِن كَانُوا۟ مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئەوانە بڕوادارن ﴿٦٢﴾ ﴿أَلَمْ يَعْلَمُوٓا۟﴾ ئایا ئەوانە نازانن ﴿أَنَّهُۥ مَن يُحَادِدِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ بێگومان هەرکەس دژایەتی خواو پێغەمبەرەکەی بکات ﴿فَأَنَّ لَهُۥ نَارَ جَهَنَّمَ﴾ ئەوە بێگومان (تۆڵەی) ئەو کەسە ئاگری دۆزەخە ﴿خَٰلِدًا فِيهَا﴾ بۆ هەمیشەیی تیایدا دەمێنێتەوە ﴿ذَٰلِكَ ٱلْخِزْىُ ٱلْعَظِيمُ﴾ ئەوەیە ڕیسوایی و زەبوونی زۆر گەورە ﴿٦٣﴾ ﴿يَحْذَرُ ٱلْمُنَٰفِقُونَ﴾ دوو ڕووەکان مەترسی دەکەن ﴿أَن تُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ سُورَةٌ﴾ لەوەی کە سورەتێك دەربارەیان بنێرێتە خوارەوە ﴿تُنَبِّئُهُم﴾ کە هەواڵیان لەسەربدات ﴿بِمَا فِى قُلُوبِهِمْ﴾ بەوەی کەلە دڵیان دایە ﴿قُلِ ٱسْتَهْزِءُوٓا۟﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بڵێ: گاڵتە و لاقرتی بکەن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ مُخْرِجٌ مَّا تَحْذَرُونَ﴾ بەڕاستی خوا دەرخەرو ئاشکراکاری ئەوەیە کەمەترسی لێ دەکەن ﴿٦٤﴾ ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُمْ﴾ سوێندبێ ئەگەر پرسیاریان لێ بکەیت ﴿لَيَقُولُنَّ﴾ بەڕاستی دەڵێن ﴿إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ﴾ دڵنیابن ئێمە هەر دەمەتەقێ و گاڵتە دەکەین ﴿قُلْ﴾ تۆش بڵێ: ﴿أَبِٱللَّهِ وَءَايَٰتِهِۦ﴾ ئایا بەخواو بەڵگەکانی ﴿وَرَسُولِهِۦ﴾ و پێغەمبەرەکەی ﴿كُنتُمْ تَسْتَهْزِءُونَ﴾ ئێوە گاڵتەو لاقرتیتان دەکەن؟ ﴿٦٥﴾ ﴿لَا تَعْتَذِرُوا۟﴾ بەهانە مەهێننەوە ﴿قَدْ كَفَرْتُم﴾ بەڕاستی ئێوە بێ بڕوا بوونەوە ﴿بَعْدَ إِيمَٰنِكُمْ﴾ پاش بڕوا هێنانتان ﴿إِن نَّعْفُ﴾ ئەگەر ببورین و چاوپۆشی بکەین ﴿عَن طَآئِفَةٍ مِّنكُمْ﴾ لەکۆمەڵ و تاقمێکتان (بەهۆی گەڕانەوەتانەوە) ﴿نُعَذِّبْ طَآئِفَةًۢ﴾ سزای کۆمەڵ و تاقمێکی تر دەدەین ﴿بِأَنَّهُمْ كَانُوا۟ مُجْرِمِينَ﴾ لەبەرئەوەی بێگومان ئەوانە تاوانبار بوون ﴿٦٦﴾ ﴿ٱلْمُنَٰفِقُونَ﴾ پیاوانی دووڕوو ﴿وَٱلْمُنَٰفِقَٰتُ﴾ و ئافرەتانی دوو ڕوو ﴿بَعْضُهُم مِّنۢ بَعْضٍ﴾ هەندێکیان پشتیوانی هەندێکیانن ﴿يَأْمُرُونَ بِٱلْمُنكَرِ﴾ فەرمان دەکەن بە خراپە ﴿وَيَنْهَوْنَ عَنِ ٱلْمَعْرُوفِ﴾ و بەرگری دەکەن لە چاکە ﴿وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ﴾ و دەستیان دەقوچن (وخێر ناکەن) ﴿نَسُوا۟ ٱللَّهَ﴾ خوایان لەبیر چۆتەوە ﴿فَنَسِيَهُمْ﴾ بۆیە خواش لەبیری کردوون و وازی لێ هێناون ﴿إِنَّ ٱلْمُنَٰفِقِينَ هُمُ﴾ بەڕاستی دووڕووەکان هەر ئەوانن ﴿ٱلْفَٰسِقُونَ﴾ کەدەرچوون لەسنوور ﴿٦٧﴾ ﴿وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلْمُنَٰفِقِينَ وَٱلْمُنَٰفِقَٰتِ﴾ خوا بەڵێنی داوە بە پیاوو ئافرەتە دووڕووەکان ﴿وَٱلْكُفَّارَ﴾ و بەبێ باوەڕانیش ﴿نَارَ جَهَنَّمَ﴾ بە ئاگری دۆزەخ ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ دەمێننەوە تیایدا بە هەمیشەیی ﴿هِىَ حَسْبُهُمْ﴾ ئاگری دۆزەخیان بەسە ﴿وَلَعَنَهُمُ ٱللَّهُ﴾ و خوا نەفرینی لێ کردوون ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ﴾ و سزای هەمیشەییان بۆ هەیە ﴿٦٨﴾

﴿ كَالَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ ﴾ (ئێوە ئەی دووڕووەکان) وەك ئەوانەن لەپێش ئێوەدا بوون ﴿ كَانُوا أَشَدَّ مِنكُمْ قُوَّةً ﴾ ئەوانە زۆر بەهێزتر بوون لەئێوە ﴿ وَأَكْثَرَ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا ﴾ و ماڵ و سامان و منداڵیشیان زۆرتر بوو (لەئێوە) ﴿ فَاسْتَمْتَعُوا بِخَلَاقِهِمْ ﴾ ئەمجا ئەوان شادمان بوون بەشی خۆیان ڕایان بوارد ﴿ فَاسْتَمْتَعْتُم بِخَلَاقِكُمْ ﴾ وەئێوەش ڕاتان بواردو شادمان بوون بەبەشەکەی خۆتان ﴿ كَمَا اسْتَمْتَعَ الَّذِينَ مِن قَبْلِكُم ﴾ هەرچۆنێك ئەوانەی لەپێش ئێوە شادمان بوون ﴿ بِخَلَاقِهِمْ ﴾ بە بەشی خۆیان ﴿ وَخُضْتُمْ ﴾ وە ئێوە ڕۆچوون لەناهەق و بەتاڵدا ﴿ كَالَّذِي خَاضُوا ﴾ بەوێنەی ڕۆچوونی ئەوان ﴿ أُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ ﴾ ئەوانە کردەوەکانیان پوچەڵ و بێسوود بوو ﴿ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ﴾ لەدونیاو ڕۆژی دواییشدا ﴿ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴾ وە هەر ئەوانەن زەرەرمەندو ڕەنجەڕۆن (٦٩) ﴿ أَلَمْ يَأْتِهِمْ ﴾ ئایا نەهاتووە بۆیان و پێ یان نەگەیشتووە ﴿ نَبَأُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ﴾ هەواڵی ئەوانەی کەلەپێش ئەمانەوە بوون ﴿ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ ﴾ لەگەلی نووح وعاد ﴿ وَثَمُودَ ﴾ و سەموود (هۆزی صالح) ﴿ وَقَوْمِ إِبْرَاهِيمَ ﴾ وە گەلی ئیبراهیم ﴿ وَأَصْحَابِ مَدْيَنَ ﴾ و خەڵکی مەدیەن ﴿ وَالْمُؤْتَفِكَاتِ ﴾ و شارەکانی ژێرو زەبەر کراو (هۆزی لووط) ﴿ أَتَتْهُمْ رُسُلُهُم ﴾ پێغەمبەرەکانیان هاتن بۆ تاویان ﴿ بِالْبَيِّنَاتِ ﴾ بەبەڵگە ڕوونەکانەوە ﴿ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ ﴾ جا خوا ستەمی لێ نەکردن ﴿ وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴾ بەڵکو ئەوانە خۆیان ستەمیان لەخۆیان کرد (٧٠) ﴿ وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ ﴾ پیاوان و ئافرەتانی باوەڕدار ﴿ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ ﴾ هەندێکیان پشتوان و یارمەتی دەرو خۆشەویستی هەندێکی تریانن ﴿ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ ﴾ فەرمان دەدەن بەچاکە ﴿ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ ﴾ و بەرگری دەکەن لەخراپە ﴿ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ ﴾ و بەڕێك و پێکی نوێژ جێ بەجێ دەکەن ﴿ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ ﴾ و زەکات(ی سامانیان) دەدەن ﴿ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ ﴾ وە گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەکەی دەکەن ﴿ أُولَٰئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ ﴾ ئەوانە لەداهاتوودا خوا ڕەحمیان پێدەکات ﴿ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴾ بەڕاستی خوا بەدەسەڵاتی کار دروستە (٧١) ﴿ وَعَدَ اللَّهُ ﴾ خوا بەڵێنی داوە ﴿ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ﴾ بە پیاوان و ئافرەتانی بڕوادار ﴿ جَنَّاتٍ ﴾ بە بەهەشتانێك ﴿ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ﴾ کەڕووبارەکان دەڕۆن بەژێریاندا ﴿ خَالِدِينَ فِيهَا ﴾ تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿ وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً ﴾ و (بەڵێنی پێ داوون) بەچەند کۆشکی چاك و ڕازاوە ﴿ فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ ﴾ لە بەهەشتانێکی هەمیشەیی دا ﴿ وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللَّهِ أَكْبَرُ ﴾ و ڕەزامەندیش لەلایەن خواوە کە گەورەترە (لە هەموو شتێك) ﴿ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴾ هەر ئەوەیە سەرکەوتنی زۆر گەورە (٧٢)

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿جَٰهِدِ ٱلۡكُفَّارَ﴾ جیهاد بکە دژی بێ باوەڕان ﴿وَٱلۡمُنَٰفِقِينَ﴾ ودووڕووەکان ﴿وَٱغۡلُظۡ عَلَيۡهِمۡۚ﴾ وە توندو تیژ بەلەدژیان ﴿وَمَأۡوَىٰهُمۡ جَهَنَّمُۖ﴾ شوێنی حەوانەوەی ئەوانە دۆزەخە ﴿وَبِئۡسَ ٱلۡمَصِيرُ﴾ کە دواڕۆژو چارە نوسێکی خراپە ﴿٧٣﴾ ﴿يَحۡلِفُونَ بِٱللَّهِ﴾ (دووڕووەکان) سوێند دەخۆن بەخوا ﴿مَا قَالُواْ﴾ (ئەو ووتانەی دراوەتە پاڵیان) نەیان ووتووە ﴿وَلَقَدۡ قَالُواْ كَلِمَةَ ٱلۡكُفۡرِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ووتەی بێ باوەڕییان ووتووە ﴿وَكَفَرُواْ بَعۡدَ إِسۡلَٰمِهِمۡ﴾ وەبێ بڕوابوونەتەوە لەپاش موسوڵمان بوونیان ﴿وَهَمُّواْ بِمَا لَمۡ يَنَالُواْۚ﴾ و نیازی شتێکیان بوو بەڵام بۆیان نەکرا (کوشتنی پێغەمبەر ﷺ کاتی گەڕانەوەی لەتەبوك) ﴿وَمَا نَقَمُوٓاْ﴾ وە هیچ ڕەخنەو ڕقێکیان نەبوو ﴿إِلَّآ أَنۡ أَغۡنَىٰهُمُ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ﴾ تەنها لەبەر ئەوە نەبێت کە خواو پێغەمبەرەکەی (وبڕوادارانیان) دەوڵەمەند کردوە ﴿مِن فَضۡلِهِۦۚ﴾ لە فەزڵ و بەهرەی خۆی ﴿فَإِن يَتُوبُواْ﴾ ئەمجا ئەگەر ئەوان بگەڕێنەوە وپەشیمان ببنەوە ﴿يَكُ خَيۡرٗا لَّهُمۡۖ﴾ ئەوە چاکترە بۆیان ﴿وَإِن يَتَوَلَّوۡاْ﴾ وە ئەگەر ڕوو وەرگێڕن و (نەگەڕێنەوە) ﴿يُعَذِّبۡهُمُ ٱللَّهُ﴾ ئەوە خوا سزایان دەدات ﴿عَذَابًا أَلِيمٗا﴾ بەسزایەکی سەخت ﴿فِي ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةِۚ﴾ لە دونیاو پاشەڕۆژدا ﴿وَمَا لَهُمۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ وە لەزەوی دا نی یە بۆ ئەوان ﴿مِن وَلِيّٖ وَلَا نَصِيرٖ﴾ هیچ دۆست و یارمەتی دەرێك ﴿٧٤﴾ ﴿۞وَمِنۡهُم مَّنۡ عَٰهَدَ ٱللَّهَ﴾ وە لەناپاکان کەسانێك هەن کە پەیمانیان داوە بەخوا ﴿لَئِنۡ ءَاتَىٰنَا مِن فَضۡلِهِۦ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر خوا لە فەزڵ و بەهرەی خۆی پێمان ببەخشێت ﴿لَنَصَّدَّقَنَّ﴾ ئەوە بێگومان خێر وچاکە دەکەین ﴿وَلَنَكُونَنَّ مِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ وە بێگومان لە چاکەکاران دەبین ﴿٧٥﴾ ﴿فَلَمَّآ ءَاتَىٰهُم مِّن فَضۡلِهِۦ﴾ کەچی کاتێك خوا لە فەزڵ و بەهرەی خۆی پێی بەخشین ﴿بَخِلُواْ بِهِۦ﴾ ڕژدی و چروکیان تێداکرد ﴿وَتَوَلَّواْ﴾ و پشتیان هەڵکرد ﴿وَّهُم مُّعۡرِضُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوانە ڕوو وەرگێڕن ﴿٧٦﴾ ﴿فَأَعۡقَبَهُمۡ﴾ ئەمجا خواش سەرئەنجامی ئەوانی گێڕا ﴿نِفَاقٗا فِي قُلُوبِهِمۡ﴾ بەدوو ڕوویی لەدڵیاندا ﴿إِلَىٰ يَوۡمِ يَلۡقَوۡنَهُۥ﴾ هەتا ئەو ڕۆژەی بەدیداری (خوا) دەگەن ﴿بِمَآ أَخۡلَفُواْ ٱللَّهَ مَا وَعَدُوهُ﴾ بەهۆی نەبرد نەسەری ئەو بەڵێنەی کەدابوویان بەخوا ﴿وَبِمَا كَانُواْ يَكۡذِبُونَ﴾ و بەهۆی ئەوە شەوە درۆیان دەکرد ﴿٧٧﴾ ﴿أَلَمۡ يَعۡلَمُوٓاْ﴾ ئایا نەیان زانیوە ﴿أَنَّ ٱللَّهَ يَعۡلَمُ﴾ کەبێگومان خوا ئاگادارە ﴿سِرَّهُمۡ﴾ بەنهێنی ﴿وَنَجۡوَىٰهُمۡ﴾ و چپەیان ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ عَلَّٰمُ ٱلۡغُيُوبِ﴾ بەڕاستی خوا ئەوپەڕی ڕادە ئاگاو زانایە بەشاراوەو پەنهانەکان ﴿٧٨﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَلۡمِزُونَ﴾ ئەو کەسانەی کەتانەو تەشەر دەدەن ﴿ٱلۡمُطَّوِّعِينَ مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ فِي ٱلصَّدَقَٰتِ﴾ لەو باوەڕدارانەی جگەلە زەکات ماڵ و سامانیان دەبەخشن ﴿وَٱلَّذِينَ لَا يَجِدُونَ إِلَّا جُهۡدَهُمۡ﴾ وە(تانە وتەشەر دەدەن) لەوانەی کەتەنها کەمێکیان هەیە بەزەحمەت پەیدایان کردووە ﴿فَيَسۡخَرُونَ مِنۡهُمۡ﴾ ئەوسا هەر گاڵتەشیان پێ دەکەن ﴿سَخِرَ ٱللَّهُ مِنۡهُمۡ﴾ خوا گاڵتە بەوان دەکات (لەبەرامبەر گاڵتەی ئەواندا) ﴿وَلَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ و سزای سەخت بۆ ئەوانە ﴿٧٩﴾

﴿ٱسْتَغْفِرْ لَهُمْ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) داوای لێبوردونیـان بـۆ بکەیت ﴿أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ﴾ یـان داوای لێبوردونیان بۆ نەکەیت (یەکسانە) ﴿إِن تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ﴾ ئەگەر داوای لێبوردونیان بۆ بکەیت ﴿سَبْعِينَ مَرَّةً﴾ حەفتا جـار ﴿فَلَن يَغْفِرَ ٱللَّهُ لَهُمْ﴾ ئەوە خوا هەرگیز لێیـان نابورێت ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەوەش ﴿بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا﴾ بەهـۆی ئەوەیە بێگومان ئەوانـە بێ باوەڕ بوون ﴿بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ بەخواو پێغەمبەرەکەی ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهْدِي ٱلْقَوْمَ ٱلْفَـٰسِقِينَ﴾ وە خـوا ڕێنموونیـی خەڵکانی دەرچوو لەئایین نـاکات ﴿٨٠﴾ ﴿فَرِحَ ٱلْمُخَلَّفُونَ﴾ (ئەو دوو ڕووانـەی) دواکەوتن لە جیهاد کردن و (لەمەدینـەدا مابوونەوە) دڵ خۆش بوون ﴿بِمَقْعَدِهِمْ خِلَـٰفَ رَسُولِ ٱللَّهِ﴾ بەدانیشتن و بەجێمانیان لە پێغەمبەری خوا (لەجەنگی تەبوك دا) ﴿وَكَرِهُوٓا أَن يُجَـٰهِدُوا﴾ وە پێیان ناخـۆش بوو کەجیهاد بکەن و تێبکۆشـن ﴿بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ﴾ بەمـاڵ و گیانیان ﴿فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لەڕێی خـوادا ﴿وَقَالُوا﴾ (بەئیماندارانیـان) دەووت ﴿لَا تَنفِرُوا فِي ٱلْحَرِّ﴾ لەم (وەرزە) گەرمایـەدا دەرمەچن بۆ جیهـاد ﴿قُلْ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بڵـێ: ﴿نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا﴾ ئاگـری دۆزەخ زۆر گەرم تـرە (لەم گەرمایـە) ﴿لَّوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ﴾ ئەگـەر ئەوانـە تـێ بگـەن و بزانـن ﴿٨١﴾ ﴿فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا﴾ دەی با کـەم پێ بکەنن ﴿وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا﴾ و زۆر بگرین ﴿جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ (ئەو سـزایە) تۆڵەو پاداشـتی ئەو کردەوانەیـە کەدەیان کرد ﴿٨٢﴾ ﴿فَإِن رَّجَعَكَ ٱللَّهُ﴾ ئەوسـا ئەگەر خوا تۆی گەڕانـدەوە (ئەی موحەممەد ﷺ لەتەبوك) ﴿إِلَىٰ طَآئِفَةٍ مِّنْهُمْ﴾ بۆلای کۆمەڵێك لەو بەجێ ماوانە ﴿فَٱسْتَـْٔذَنُوكَ لِلْخُرُوجِ﴾ و داوایان لـێ کردیت بـۆ دەرچوون (بـۆ غەزایەکی تر) ﴿فَقُل﴾ تـۆش بڵـێ: ﴿لَّن تَخْرُجُوا مَعِيَ أَبَدًا﴾ هەرگیز ئێوە لەگەڵ مندا دەرناچن بۆ جیهاد ﴿وَلَن تُقَـٰتِلُوا مَعِيَ عَدُوًّا﴾ و هەرگیز ئێوە لەگەڵ مندا جەنگ ناکەن لەگەڵ هیـچ دوژمنێکـدا ﴿إِنَّكُمْ رَضِيتُم﴾ چونکـە بێگومان ئێـوە ڕازی بوون ﴿بِٱلْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ بەدانیشـتن لەیەکـەم جـاردا ﴿فَٱقْعُدُوا مَعَ ٱلْخَـٰلِفِينَ﴾ کەواتـە هـەر دانیشـن لەگـەڵ بەجـێ ماوانـدا ﴿٨٣﴾ ﴿وَلَا تُصَلِّ﴾ وە (ئـەی موحەممـەد ﷺ) تۆ نوێژ مەکە ﴿عَلَىٰٓ أَحَدٍ مِّنْهُم مَّاتَ﴾ لەسـەر هیچ کەس لەوانە کەمرد ﴿أَبَدًا﴾ هەتا هەتایە ﴿وَلَا تَقُمْ عَلَىٰ قَبْرِهِۦٓ﴾ وە ڕامەوەستە لەسەر گۆڕەکەی ﴿إِنَّهُمْ كَفَرُوا﴾ بێگومان ئەوانە بێ باوەڕ بـوون ﴿بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ بەخـوا و پێغەمبەرەکـەی ﴿وَمَاتُوا﴾ و مـردن ﴿وَهُمْ فَـٰسِقُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوانە بـەردەوام سنوورشـکێن بـوون ﴿٨٤﴾ ﴿وَلَا تُعْجِبْكَ﴾ وە(ئـەی موحەممەد ﷺ) باسـەرت سـورنەهێنێت ﴿أَمْوَٰلُهُمْ وَأَوْلَـٰدُهُمْ﴾ مـاڵ و منداڵـی زۆریـان ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ ٱللَّهُ﴾ بەڕاسـتی خـوا دەیەوێت ﴿أَن يُعَذِّبَهُم بِهَا﴾ بەوە(مـاڵ و منـداڵ) سـزایان بـدات ﴿فِي ٱلدُّنْيَا﴾ لەدونیادا ﴿وَتَزْهَقَ أَنفُسُهُمْ﴾ وە گیانیـان دەربچێت ﴿وَهُمْ كَـٰفِرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوانە بێ باوەڕن ﴿٨٥﴾ ﴿وَإِذَآ أُنزِلَتْ سُورَةٌ﴾ و هەر کاتێك سورەتێك بنێردرێتە خـوارەوە ﴿أَنْ ءَامِنُوا بِٱللَّهِ﴾ بەمەی کەباوەڕ بەخوا بێنن ﴿وَجَـٰهِدُوا مَعَ رَسُولِهِ﴾ و جیهاد و تێکۆشـان بکەن لەگـەڵ پێغەمبەرەکەیدا ﴿ٱسْتَـْٔذَنَكَ﴾ مۆڵەتت لێ وەردەگرن ﴿أُولُوا ٱلطَّوْلِ مِنْهُمْ﴾ ئەوانەیان کەخاوەن دەسـەڵات و سـامانن ﴿وَقَالُوا ذَرْنَا﴾ و دەڵێـن لێمان گـەڕێ و وازمان لـێ بێنە ﴿نَكُن مَّعَ ٱلْقَـٰعِدِينَ﴾ با لەگەڵ دانیشتووەکاندا بین (وەك ئافرەت و منداڵ وپەککەوتە) ﴿٨٦﴾

﴿رَضُوا۟ بِأَن یَكُونُوا۟ مَعَ ٱلۡخَوَالِفِ﴾ ڕازی بوون بەوەی کەلەگەڵ بەجێ هێڵراوان دا بن (وەك ئافرەت و منداڵ و پەککەوتەکانان) ﴿وَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمۡ﴾ وە مۆر نراوە بەسەر دڵیاندا ﴿فَهُمۡ لَا یَفۡقَهُونَ﴾ بۆیە ئەوان هیچ تێناگەن و نازانن ﴿٨٧﴾ ﴿لَـٰكِنِ ٱلرَّسُولُ﴾ بەڵام پێغەمبەر ﷺ ﴿وَٱلَّذِینَ ءَامَنُوا۟ مَعَهُۥ﴾ و ئەوانەی کەبڕوایان هێناوە لەگەڵیدا ﴿جَـٰهَدُوا۟ بِأَمۡوَ ٰلِهِمۡ وَأَنفُسِهِمۡۚ﴾ تێکۆشان بەماڵ و گیانیان ﴿وَأُو۟لَـٰۤىِٕكَ لَهُمُ ٱلۡخَیۡرَ ٰتُۖ﴾ هەموو خێر و خۆشی هەر بۆ ئەوانە ﴿وَأُو۟لَـٰۤىِٕكَ هُمُ ٱلۡمُفۡلِحُونَ﴾ وە هەر ئەوانە سەرفرازن ﴿٨٨﴾ ﴿أَعَدَّ ٱللَّهُ لَهُمۡ جَنَّـٰتࣲ﴾ خوا بەهەشتانێکی بۆ ئامادە کردوون ﴿تَجۡرِی مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَـٰرُ﴾ کەڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿خَـٰلِدِینَ فِیهَاۚ﴾ بەهەمیشەیی تیا دەمێننەوە ﴿ذَ ٰلِكَ ٱلۡفَوۡزُ ٱلۡعَظِیمُ﴾ ئەوەیە سەرکەوتنی زۆر گەورە ﴿٨٩﴾ ﴿وَجَاۤءَ ٱلۡمُعَذِّرُونَ مِنَ ٱلۡأَعۡرَابِ﴾ بیانوگران لەعەرەبە دەشتەکییەکان هاتن (بۆ لای پێغەمبەر ﷺ) ﴿لِیُؤۡذَنَ لَهُمۡ﴾ بۆ ئەوەی ڕێگەیان پێ بدرێت (نەڕۆن بۆ جیهاد) ﴿وَقَعَدَ ٱلَّذِینَ﴾ وە دانیشتن ئەوانەی ﴿كَذَبُوا۟ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥۚ﴾ کەدرۆیان کرد لەگەڵ خوا و پێغەمبەرەکەی ﴿سَیُصِیبُ ٱلَّذِینَ كَفَرُوا۟ مِنۡهُمۡ﴾ بێگومان ئەوانەیان کە بێ بڕوا بوون لە داهاتوودا دوو چاریان دەبێت ﴿عَذَابٌ أَلِیمࣱ﴾ سزایەکی سەختی ئازاردەر ﴿٩٠﴾ ﴿لَّیۡسَ عَلَى ٱلضُّعَفَاۤءِ﴾ (گوناهێك) لەسەر بێ هێز و پەککەوتە ونەخۆشەکان نی یە ﴿وَلَا عَلَى ٱلۡمَرۡضَىٰ وَلَا عَلَى ٱلَّذِینَ لَا یَجِدُونَ مَا یُنفِقُونَ حَرَجٌ﴾ ئەوانەش کەهیچیان نی یە خەرجی بکەن (بۆ پێویستی جیهاد) هیچ گوناهێکیان لەسەر نی یە (کەنەڕۆشتوون بۆ جیهاد) ﴿إِذَا نَصَحُوا۟ لِلَّهِ وَرَسُولِهِۦۚ﴾ کاتێك کە دڵسۆز و ڕاست بن بۆ خوا و پێغەمبەرەکەی ﴿مَا عَلَى ٱلۡمُحۡسِنِینَ مِن سَبِیلࣲۚ﴾ هیچ ڕێگەیەك نی یە بۆ (تاوانبار کردنی) ئەو چاکەکارانە ﴿وَٱللَّهُ غَفُورࣱ رَّحِیمࣱ﴾ وە خوا لێخۆش بووی میهرەبانە ﴿٩١﴾ ﴿وَلَا عَلَى ٱلَّذِینَ﴾ وە تاوان لەسەر ئەو کەسانەش نی یە ﴿إِذَا مَاۤ أَتَوۡكَ لِتَحۡمِلَهُمۡ﴾ کەهاتنە لات (ئەی موحەممەد ﷺ) بۆ ئەوەی (وولاخیان بۆ دابین کەیت و) سواریان کەیت ﴿قُلۡتَ لَاۤ أَجِدُ مَاۤ أَحۡمِلُكُمۡ عَلَیۡهِ﴾ ووتت وولاخم دەست ناکەوێت سوارتان بکەم (بۆ جیهاد کردن) ﴿تَوَلَّوا۟﴾ ئەوانیش گەڕانەوە ﴿وَّأَعۡیُنُهُمۡ تَفِیضُ مِنَ ٱلدَّمۡعِ﴾ لەکاتێکدا چاویان فرمێسکی دەڕشت ﴿حَزَنًا أَلَّا یَجِدُوا۟ مَا یُنفِقُونَ﴾ لەداخ و خەفەتدا کەهیچیان نەبوو خەرجی بکەن (بۆ پێداویستی جیهاد) ﴿٩٢﴾ ﴿إِنَّمَا ٱلسَّبِیلُ﴾ تەنها ڕێگە (بۆ تاوانبارکردن) ﴿عَلَى ٱلَّذِینَ﴾ لەسەر ئەوانەیە ﴿یَسۡتَـٔۡذِنُونَكَ وَهُمۡ أَغۡنِیَاۤءُۚ﴾ داوای مۆڵەتت لێ دەکەن لەکاتێکدا دەوڵەمەندیشن (و توانای ڕۆیشتن بۆ جیهادیان هەیە) ﴿رَضُوا۟﴾ ڕازی بوون ﴿بِأَن یَكُونُوا۟ مَعَ ٱلۡخَوَالِفِ﴾ بەوەی کە لەگەڵ بەجێ ماوەکاندا بن (لە جیهاد وەك ئافرەت و منداڵ و نەخۆش) ﴿وَطَبَعَ ٱللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمۡ﴾ وە خوا مۆری ناوە بەسەر دڵیاندا ﴿فَهُمۡ لَا یَعۡلَمُونَ﴾ بەهۆیەوە هیچ نازانن ﴿٩٣﴾

﴿يَعْتَذِرُونَ إِلَيْكُمْ﴾ عوزر و بەهانەتان بۆ دەهێننەوە ﴿إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ﴾ کاتێك (لەجیهاد وغەزا) گەڕانەوە بۆلایان ﴿قُل لَّا تَعْتَذِرُوا﴾ بڵێ بەهانە و عوزر مەهێننەوە ﴿لَن نُّؤْمِنَ لَكُمْ﴾ ئێمە هەرگیز باوەڕتان پێ ناکەین ﴿قَدْ نَبَّأَنَا اللَّهُ مِنْ أَخْبَارِكُمْ﴾ چونکە بەڕاستی خوا ئاگاداری کردووین لە هەواڵەکانتان (کە ئێوە ناپاك و دووڕوون) ﴿وَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ﴾ وە لە داهاتوودا خوا و پێغەمبەرەکەی کردەوەکانتان دەبینن ﴿ثُمَّ تُرَدُّونَ﴾ پاشان (لەڕۆژی دوایی دا) دەگەڕێنرێنەوە ﴿إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ بۆ لای زانای هەموو نهێنی و ئاشکراکان (کە خوای گەورەیە) ﴿فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەمجا هەواڵتان پێ دەدا بەوەی لە دونیادا دەتان کرد ﴿٩٤﴾ ﴿سَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ﴾ بەزوویی سوێندتان بۆدەخۆن بەخوا ﴿إِذَا انقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ﴾ کاتێك گەڕانەوە بۆلایان ﴿لِتُعْرِضُوا عَنْهُمْ﴾ بۆ ئەوەی چاوپۆشیان لێ بکەن و سەرزەنشتیان نەکەن ﴿فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ﴾ ئێوەش ڕوویان لێ وەرگێڕن ﴿إِنَّهُمْ رِجْسٌ﴾ بەڕاستی ئەو (دووڕوو) انە پیس (ونەگریسن) ﴿وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ﴾ وە جێگایان دۆزەخە (لە ڕۆژی دوایی دا) ﴿جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ تۆڵەیان لێ دەسەنرێت بەهۆی ئەو تاوان وخراپەی لەدونیادا دەیان کرد ﴿٩٥﴾ ﴿يَحْلِفُونَ لَكُمْ﴾ (بە درۆ) سوێندتان بۆ دەخۆن ﴿لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ﴾ بۆ ئەوەی لێیان ڕازی بن ﴿فَإِن تَرْضَوْا عَنْهُمْ﴾ جا ئەگەر ئێوەش لێیان ڕازی بن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَىٰ﴾ ئەوە بێگومان خوا ڕازی نابێت ﴿عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ﴾ لەکەسانی دەرچوو لەسنوور (تاوانبار) ﴿٩٦﴾ ﴿الْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا﴾ عەرەبە دەشتەکییەکان بێ بڕوایی و دوو ڕوویی یان بەهێز ترە ﴿وَأَجْدَرُ أَلَّا يَعْلَمُوا﴾ و شایستەترن کە نەزانن ﴿حُدُودَ مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ ئەو سنوورانەی خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿عَلَىٰ رَسُولِهِ﴾ بۆ سەر پێغەمبەرەکەی ﷺ ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کاردروستە ﴿٩٧﴾ ﴿وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَن﴾ وە لەو عەرەبە دەشتەکییانەدا هەندێك هەیە ﴿يَتَّخِذُ مَا يُنفِقُ مَغْرَمًا﴾ ئەوەی لێ ی وەردەگیرێت و دەی بەخشێت بەباج و سەرانەی دادەنێت ﴿وَيَتَرَبَّصُ بِكُمُ الدَّوَائِرَ﴾ وە چاوەڕوانی دەکەن بەسەر هاتی خراپتان بەسەردا بێت ﴿عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ﴾ بەڵاو بەسەر هاتی خراپ بە سەر خۆیاندا بێت ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ خواش بیسەری زانایە ﴿٩٨﴾ ﴿وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَن﴾ وە هەندێکی تر لەو عەرەبە دەشتەکییانە هەیە ﴿يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ کە باوەڕیان بەخوا و بەڕۆژی دوایی هەیە ﴿وَيَتَّخِذُ مَا يُنفِقُ قُرُبَاتٍ﴾ وە وای دادەنێت ئەوەی دەی بەخشێت هۆی نزیك بوونەوەیە ﴿عِندَ اللَّهِ﴾ لەخوا ﴿وَصَلَوَاتِ الرَّسُولِ﴾ وە دوعا کردنی پێغەمبەر ﷺ ﴿أَلَا إِنَّهَا قُرْبَةٌ لَّهُمْ﴾ بێداربن بێگومان ئەوە هۆی نزیك بوونەوەیانە لەخوداوە ﴿سَيُدْخِلُهُمُ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ﴾ لە ئاییندەدا خوا دەیانخاتە ناو میهرەبانی و ڕەحمەتی خۆیەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بێگومان خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٩٩﴾

﴿وَٱلسَّٰبِقُونَ ٱلْأَوَّلُونَ﴾ وە پێشکەوتووە یەکەمەکان (ئەوانەی لەسەرەتاوە باوەڕیان هێنا) ﴿مِنَ ٱلْمُهَٰجِرِينَ وَٱلْأَنصَارِ﴾ لەکۆچەران و یاریدەدەران ﴿وَٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُوهُم بِإِحْسَٰنٍ﴾ ئەوانەش زۆر بە چاکی پەیڕەوی ئەوانیان کردووە و شوێنیان کەوتوون ﴿رَّضِىَ ٱللَّهُ عَنْهُمْ﴾ خوا لێیان ڕازییە ﴿وَرَضُوا۟ عَنْهُ﴾ ئەوانیش لەخوا ڕازین ﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّٰتٍ﴾ وە (خوا) بەهەشتانێکی بۆ ئامادە کردوون ﴿تَجْرِى تَحْتَهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ کە ڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا﴾ تێیدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی و بێ برانەوە ﴿ذَٰلِكَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ﴾ ئەوەیە گەیشتن بە ئامانجی گەورە ﴿١٠٠﴾ ﴿وَمِمَّنْ حَوْلَكُم مِّنَ ٱلْأَعْرَابِ﴾ و لەو عەرەبە دەشتەکییانەی کە لە دەورو بەرتان دان ﴿مُنَٰفِقُونَ﴾ ناپاکانێك هەن ﴿وَمِنْ أَهْلِ ٱلْمَدِينَةِ﴾ هەندێك لەخەڵکی مەدینەش ﴿مَرَدُوا۟ عَلَى ٱلنِّفَاقِ﴾ لەسەر ناپاکی ڕاهاتوون و خۆیان بۆ تەرخان کردووە ﴿لَا تَعْلَمُهُمْ ۖ نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ﴾ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) نایانناسیت ئێمە چاك دەیا نناسین ﴿سَنُعَذِّبُهُم مَّرَّتَيْنِ﴾ لە ئایندەدا دووجار سزایان دەدەین ﴿ثُمَّ يُرَدُّونَ إِلَىٰ عَذَابٍ عَظِيمٍ﴾ دواتریش دەگەڕێنرێنەوە بۆ ناو سزایەکی گەورە (دۆزەخ) ﴿١٠١﴾ ﴿وَءَاخَرُونَ ٱعْتَرَفُوا۟ بِذُنُوبِهِمْ﴾ وە کەسانێکی تر هەن دانیان ناوە بەگوناهەکانیاندا ﴿خَلَطُوا۟ عَمَلًا صَٰلِحًا﴾ کردەوەی چاکیان تێکەڵ کردووە ﴿وَءَاخَرَ سَيِّئًا﴾ لەگەڵ کردەوەی تری خراپدا ﴿عَسَى ٱللَّهُ أَن يَتُوبَ عَلَيْهِمْ﴾ ئومێد وایە خوا تۆبەیان لێ وەرگرێت ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێ بووردەی میهرەبانە ﴿١٠٢﴾ ﴿خُذْ مِنْ أَمْوَٰلِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ﴾ وەربگرە لەماڵ و داراییان (زەکات و سەدەقە) تا بەهۆیەوە پاکیان بکەیتەوە (لە گوناە و تاوان) ﴿وَتُزَكِّيهِم بِهَا﴾ و (دڵیان) پوخت و خاوێن دەکەیت بەو ماڵ بەخشینە ﴿وَصَلِّ عَلَيْهِمْ﴾ و دوعا و نزای خێریان بۆبکە ﴿إِنَّ صَلَوٰتَكَ سَكَنٌ لَّهُمْ﴾ بەڕاستی دوعای تۆ ئارامی و دڵ خۆشی یە بۆ ئەوان ﴿وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وەخوا بیسەری زانایە ﴿١٠٣﴾ ﴿أَلَمْ يَعْلَمُوٓا۟﴾ ئایا نەیان زانیوە ﴿أَنَّ ٱللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ ٱلتَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِۦ﴾ کە بێگومان هەر خوا تەوبە و پەشیمانی لە بەندەکانی وەردەگرێت ﴿وَيَأْخُذُ ٱلصَّدَقَٰتِ﴾ وە هەر ئەو خێر وبەخشینەکان وەردەگرێت ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلتَّوَّابُ ٱلرَّحِيمُ﴾ وە بەڕاستی هەر خوایە وەرگری تەوبە یە و میهرەبانە (لەگەڵ بەندەکانیدا) ﴿١٠٤﴾ ﴿وَقُلِ ٱعْمَلُوا۟﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بەوانە) بڵێ :کارو کردەوە بکەن ﴿فَسَيَرَى ٱللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُۥ وَٱلْمُؤْمِنُونَ ۖ﴾ جا بێگومان خوا و پێغەمبەرەکەی و بڕواداران کردەوەکانتان دەبینن ﴿وَسَتُرَدُّونَ﴾ لەپاشان دەگەڕێنرێنەوە ﴿إِلَىٰ عَٰلِمِ ٱلْغَيْبِ وَٱلشَّهَٰدَةِ﴾ بۆلای (خوای) زانا بە هەموو نهێنی و ئاشکراکان ﴿فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەمجا هەواڵتان دەداتێ بەهەرچی کە ئێوە لە دونیادا دەتان کرد ﴿١٠٥﴾ ﴿وَءَاخَرُونَ مُرْجَوْنَ﴾ (لە بەجێ ماوەکان دا) کەسانێکی تر هەبوون کە دواخران ﴿لِأَمْرِ ٱللَّهِ﴾ بۆ فەرمان و بڕیاری خوا ﴿إِمَّا يُعَذِّبُهُمْ﴾ یان سزایان دەدات ﴿وَإِمَّا يَتُوبُ عَلَيْهِمْ ۗ﴾ یان پەشیمانیان لێ وەردەگرێت ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کار دروستە ﴿١٠٦﴾

﴿وَٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ مَسۡجِدٗا﴾ وە(لەناپاکان) ئەوانەی مزگەوتێکیان دروست کرد ﴿ضِرَارٗا﴾ بۆ زیان گەیاندن(بە موسڵمانان) ﴿وَكُفۡرٗا﴾ و خوانەناسی ﴿وَتَفۡرِيقَۢا بَيۡنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ و جیاوازی خستنە نێوان ئیمانداران ﴿وَإِرۡصَادٗا لِّمَنۡ﴾ و بۆ چاوەڕوانی کردنی کەسانێ ﴿حَارَبَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ کە دژایەتی خوا و پێغەمبەرەکەیان کردوە ﴿مِن قَبۡلُۚ﴾ لەوەو پێش ﴿وَلَيَحۡلِفُنَّ إِنۡ أَرَدۡنَآ إِلَّا ٱلۡحُسۡنَىٰۖ﴾ بێگومان (ئەو دوو ڕووانە) سوێند دەخۆن (دەڵێن) تەنها چاکەمان ویستووە ﴿وَٱللَّهُ يَشۡهَدُ﴾ بەڵام خوا شایەتی دەدات ﴿إِنَّهُمۡ لَكَٰذِبُونَ﴾ کە بەڕاستی ئەوانە درۆزنن (١٠٧) ﴿لَا تَقُمۡ فِيهِ أَبَدٗاۚ﴾ هەرگیز نوێژی تێدانەکەی (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿لَّمَسۡجِدٌ أُسِّسَ عَلَى ٱلتَّقۡوَىٰ﴾ بێگومان مزگەوتێك کە لەسەر بناغەی تەقوا و لە خواترسان دامەزرا بێت ﴿مِنۡ أَوَّلِ يَوۡمٍ﴾ لە یەکەم ڕۆژەوە (یەکەم ڕۆژ هاتنت بۆ شاری مەدینە) ﴿أَحَقُّ أَن تَقُومَ فِيهِۚ﴾ شایستەترە کە نوێژی تێدا بکەیت ﴿فِيهِ رِجَالٞ يُحِبُّونَ﴾ پیاوانێکی تێدایە پێیان خۆشە ﴿أَن يَتَطَهَّرُواْۚ﴾ کە خۆیان خاوێن و پاك بکەنەوە (لەژەنگ وژاری سەردەمی نەفامی) ﴿وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلۡمُطَّهِّرِينَ﴾ خوایش ئەوانەی خۆش دەوێت کە دەیانەوێت خۆیان پاك بکەنەوە (١٠٨) ﴿أَفَمَنۡ أَسَّسَ بُنۡيَٰنَهُۥ﴾ جا ئایا کەسێك بناغەی مزگەوتەکەی دامەزراند بێت ﴿عَلَىٰ تَقۡوَىٰ مِنَ ٱللَّهِ وَرِضۡوَٰنٍ خَيۡرٌ﴾ لەسەر خواناسی و بەدەست هێنانی ڕەزامەندی خوا چاکترە ﴿أَم مَّنۡ أَسَّسَ بُنۡيَٰنَهُۥ﴾ یان کەسێك بناغەی مزگەوتەکەی دامەزراند بێت ﴿عَلَىٰ شَفَا جُرُفٍ هَارٖ﴾ لەسەر لێواری کەندەڵانێکی فشەڵ و ڕووخەك ﴿فَٱنۡهَارَ بِهِۦ فِي نَارِ جَهَنَّمَۗ﴾ جا بەخۆیەوە بڕوخێتە ناو ئاگری دۆزەخەوە ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وە خوا ڕێنموونی کەسانی ستەمکار ناکات (١٠٩) ﴿لَا يَزَالُ بُنۡيَٰنُهُمُ ٱلَّذِي﴾ بەردەوام ئەو دروست کراوەیان ﴿بَنَوۡاْ﴾ کە دروستیان کرد ﴿رِيبَةٗ فِي قُلُوبِهِمۡ﴾ هۆی بێ ئارامی و گومانە لە دڵیاندا (واتە هەرگیز لە دڵیان دەرناچێت) ﴿إِلَّآ أَن تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمۡۗ﴾ مەگەر دڵیان پارچە پارچە بکرێت (و بمرن) ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کار دروستە (١١٠) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ ٱشۡتَرَىٰ﴾ بەڕاستی خوا کڕیویەتی ﴿مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ لە باوەڕداران ﴿أَنفُسَهُمۡ وَأَمۡوَٰلَهُم﴾ گیان و ماڵیان ﴿بِأَنَّ لَهُمُ ٱلۡجَنَّةَۚ﴾ بەوەی کە بەهەشتیان دەداتێ لە بریتیدا ﴿يُقَٰتِلُونَ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾(ئەو بڕوادارانە) دەجەنگن لە ڕێی خوادا ﴿فَيَقۡتُلُونَ وَيُقۡتَلُونَۖ﴾ ئەمجا (بێ باوەڕان) دەکوژن و (خۆشیان) دەکوژرێن (شەهید دەبن) ﴿وَعۡدًا عَلَيۡهِ حَقّٗا﴾ ئەمە بەڵێنێکی ڕاستە (و خوا بڕیاری داوە) لەسەرخۆی ﴿فِي ٱلتَّوۡرَىٰةِ وَٱلۡإِنجِيلِ وَٱلۡقُرۡءَانِۚ﴾ لە تەورات و ئینجیل و قورئاندا ﴿وَمَنۡ أَوۡفَىٰ بِعَهۡدِهِۦ﴾ جا کێ بە بەڵێن و پەیمانی خۆی وەفادارترە ﴿مِنَ ٱللَّهِۚ﴾ وەك خوای گەورە؟ ﴿فَٱسۡتَبۡشِرُواْ بِبَيۡعِكُمُ ٱلَّذِي﴾ کەواتە مژدە بەخشن و شادمان بن بەو فرۆشتنەتان ﴿بَايَعۡتُم بِهِۦۚ﴾ کە مامەڵەتان پێوە کرد ﴿وَذَٰلِكَ هُوَ ٱلۡفَوۡزُ ٱلۡعَظِيمُ﴾ (بە ڕاستی) هەر ئەوەیە گەیشتن بە ئامانجی زۆر گەورە (١١١)

﴿ٱلتَّٰٓئِبُونَ﴾ (موجاهیدانی ڕێگای خوا، ئەمانە سیفەتیانە) تۆبەکارن ﴿ٱلۡعَٰبِدُونَ﴾ خواپەرستن ﴿ٱلۡحَٰمِدُونَ ٱلسَّٰٓئِحُونَ﴾ سوپاسگوزار وگەشتیارن (کۆچەرن لەپێناو خوادا)﴿ٱلرَّٰكِعُونَ ٱلسَّٰجِدُونَ﴾ کڕنوش و سوژدە بەرن (نوێژ خوێنن) ﴿ٱلۡأٓمِرُونَ بِٱلۡمَعۡرُوفِ﴾ فەرمان دەرن بەچاکە و ﴿وَٱلنَّاهُونَ عَنِ ٱلۡمُنكَرِ﴾ بەرگری کەرن لە خراپە ﴿وَٱلۡحَٰفِظُونَ لِحُدُودِ ٱللَّهِۗ﴾ پاریزەران بۆ سنوورەکانی خودا ﴿وَبَشِّرِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ جا (ئەی موحەممەد ﷺ) مژدە بدە بەو باوەڕدارانەی (ئەو سیفاتانەیان تێدایە) ﴿١١٢﴾ ﴿مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ڕەوا وشایستە نی یە بۆ پێغەمبەر وباوەڕداران ﴿أَن يَسۡتَغۡفِرُواْ لِلۡمُشۡرِكِينَ﴾ کە داوای لێبوردن بکەن بۆ هاوبەش دانەران ﴿وَلَوۡ كَانُوٓاْ أُوْلِي قُرۡبَىٰ﴾ با خزمی نزیکیشیان بن ﴿مِنۢ بَعۡدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمۡ﴾ لە پاش ئەوەی کە بۆیان دەرکەوتووە ﴿أَنَّهُمۡ أَصۡحَٰبُ ٱلۡجَحِيمِ﴾ کە بێگومان ئەو (هاوبەش دانەرانە) هاوەڵ وپێڕی دۆزەخن ﴿١١٣﴾ ﴿وَمَا كَانَ ٱسۡتِغۡفَارُ إِبۡرَٰهِيمَ لِأَبِيهِ﴾ وە داوای لێ خۆش بوونی ئیبراهیم بۆ باوکی ﴿إِلَّا عَن مَّوۡعِدَةٖ﴾ تەنها لەبەروادە و بەڵێنێك بوو ﴿وَعَدَهَآ إِيَّاهُ﴾ کە بە باوکی دابوو (کە داوای لێ بوردنی بۆ بکات) ﴿فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُۥٓ﴾ جا کاتێك بۆی ڕوون بوویەوە ﴿أَنَّهُۥ عَدُوّٞ لِّلَّهِ﴾ کە بێگومان باوکی دوژمنی خوایە ﴿تَبَرَّأَ مِنۡهُۚ﴾ خۆی لێ بەری کرد ﴿إِنَّ إِبۡرَٰهِيمَ لَأَوَّٰهٌ حَلِيمٞ﴾ بەڕاستی ئیبراهیم زۆر لە خوا ترس و لەسەر خۆ بوو ﴿١١٤﴾ ﴿وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيُضِلَّ قَوۡمَۢا﴾ وە خودا هیچ گەل وهۆزێك گومڕا ناکات ﴿بَعۡدَ إِذۡ هَدَىٰهُمۡ﴾ دوای ئەوەی ڕێنموونیی کردوون ﴿حَتَّىٰ يُبَيِّنَ لَهُم مَّا يَتَّقُونَۚ﴾ هەتا بۆیان ڕوون نەکاتەوە ئەوەی پێویستە خۆیانی لێ بپارێزن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا زانا و ئاگادارە بەهەموو شتێك ﴿١١٥﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَهُۥ مُلۡكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ﴾ بێگومان هەر بۆ خوایە پادشایەتی وموڵکی هەموو ئاسمانەکان و زەوی ﴿يُحۡيِۦ وَيُمِيتُۚ﴾ (خوا) دەژێنێت و دەشمرێنێت ﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ وە بێجگە لەخوا بۆ ئێوە نیە ﴿مِن وَلِيّٖ وَلَا نَصِيرٖ﴾ هیچ دۆست و فریادڕەس و یارمەتی دەرێك ﴿١١٦﴾ ﴿لَّقَد تَّابَ ٱللَّهُ عَلَى ٱلنَّبِيِّ﴾ بێگومان خوا تەوبەی وەرگرت لە پێغەمبەر ﷺ ﴿وَٱلۡمُهَٰجِرِينَ وَٱلۡأَنصَارِ ٱلَّذِينَ﴾ و لەو کۆچەر و یاری دەدەرانەی ﴿ٱتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ ٱلۡعُسۡرَةِ﴾ کە شوێنی (پێغەمبەر ﷺ) کەوتن لە کاتی سەختی و ناڕەحەتیدا (مەبەست پێی جەنگی تەبوکە) ﴿مِنۢ بَعۡدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبُ فَرِيقٖ مِّنۡهُمۡ﴾ پاش ئەوەی نزیك بوو دڵی کۆمەڵێکیان لە هەق لابدات ﴿ثُمَّ تَابَ عَلَيۡهِمۡۚ﴾ پاشان خوا تەوبەی لێ وەرگرتن ﴿إِنَّهُۥ بِهِمۡ﴾ بە ڕاستی خوا لە گەڵیان ﴿رَءُوفٞ رَّحِيمٞ﴾ دڵسۆز و میهرەبانە ﴿١١٧﴾

﴿وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِّفُوا﴾ هەروەها (خوا تەوبەی وەرگرت) لەو سێ کەسەش کە دواخران (خوا دەربارەیان بڕیاری نەدابوو) ﴿حَتَّىٰ إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ﴾ هەتا ئەو کاتەی لێیان تەسك بوویەوە ﴿الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ﴾ زەوی بەو فراوانیەی کەهەیەتی ﴿وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنفُسُهُمْ﴾ و بێزاربوون لەگیانی خۆشیان ﴿وَظَنُّوا أَن لَّا مَلْجَأَ﴾ و زانیان هیچ پەناگەیەك نی یە ﴿مِنَ اللَّهِ﴾ لە (سزای) خوا ﴿إِلَّا إِلَيْهِ﴾ مەگەر پەنایی خۆی نەبێت ﴿ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ﴾ پاشان پەشیمانی لێ وەرگرتن (بە دابەزاندنی چەند ئایەتێك) ﴿لِيَتُوبُوا﴾ بۆ ئەوەی تۆبە بکەن ﴿إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە تۆبە وەرگری میهرەبانە ﴿١١٨﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿اتَّقُوا اللَّهَ﴾ خۆتان بپارێزن لە(تۆڵەی) خوا ﴿وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ﴾ وەلەگەڵ ڕاست گۆیاندابن ولەڕیزی ئەواندابن ﴿١١٩﴾ ﴿مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ﴾ نەدەبوو خەلکی مەدینە ﴿وَمَنْ حَوْلَهُم مِّنَ الْأَعْرَابِ﴾ و ئەو عەرەبە دەشتەکییانەی بەدەوور و بەریاندان ﴿أَن يَتَخَلَّفُوا عَن رَّسُولِ اللَّهِ﴾ لە پێغەمبەری خوا ﷺ بەجێ بمێنن و دوابکەون (لەجیهادکردن) ﴿وَلَا يَرْغَبُوا بِأَنفُسِهِمْ عَن نَّفْسِهِ﴾ و گیانی خۆیان لە گیانی پێغەمبەر ﷺ خۆشتربوێت ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾ ئەوە لەبەر ئەوەیە کە بێگومان ئەوان ﴿لَا يُصِيبُهُمْ﴾ دووچاریان نابێت ﴿ظَمَأٌ وَلَا نَصَبٌ﴾ هیچ تینوویەتی و ماندوو بوون ﴿وَلَا مَخْمَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ و برسێتی یەك لەڕێی خوادا ﴿وَلَا يَطَئُونَ مَوْطِئًا﴾ هەروەها پێ ناخەنە هیچ شوێنێك (لەخاکی کافران) ﴿يَغِيظُ الْكُفَّارَ﴾ کە ڕقی کافرانی پێ هەڵسێ و توڕەیان کات ﴿وَلَا يَنَالُونَ مِنْ عَدُوٍّ نَّيْلًا﴾ وە هیچ زیانێك لە دوژمن نادەن (دیل کردن و کوشتنیان یا گرتنی ماڵ و سامانیان) ﴿إِلَّا كُتِبَ لَهُم بِهِ﴾ ئیلا بەم کردەوانە بۆیان دەنوسرێت ﴿عَمَلٌ صَالِحٌ﴾ کردەوەیەکی چاك ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بێگومان خوای گەورە ﴿لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ﴾ پاداشتی چاکە کاران وون ناکات ﴿١٢٠﴾ ﴿وَلَا يُنفِقُونَ نَفَقَةً﴾ وە هیچ شتێك (لەڕێگەی خودا) نابەخشن ﴿صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً﴾ بچووك بێت یان گەورە (کەم بێت یان زۆر) ﴿وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيًا﴾ و هیچ دۆڵ وشیوێك نابڕن ﴿إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ﴾ ئیلا بۆیان دەنوسرێت ﴿لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ﴾ بۆ ئەوەی خوا پاداشتیان بداتەوە ﴿أَحْسَنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەچاکترین پاداشتی ئەوەی کە دەیانکرد ﴿١٢١﴾ ﴿وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ﴾ وە نەدەبوو باوەڕداران ﴿لِيَنفِرُوا كَافَّةً﴾ تێکرا هەموو دەرچن و بڕۆن (بۆجیهاد) ﴿فَلَوْلَا نَفَرَ﴾ ئەگەر دەربچوونایە ﴿مِن كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَائِفَةٌ﴾ لە هەموو کۆمەڵێکیان چەند کەسێك ﴿لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ﴾ بۆ ئەوەی لە ئاینەکەیان تێبگەن و شارەزابن ﴿وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی گەل و هۆزەکەیان (شارەزا بکەن لەوەی کە فێری بوون) بیشیان ترسێنن (لەئاگری دۆزەخ) ﴿إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ﴾ کاتێك گەڕانەوە (لەجیهاد کردن) بۆلایان ﴿لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ﴾ بۆ ئەوەی ئەوانیش (شارەزابن) وبێدار ببنەوە (لەنەزانی) ﴿١٢٢﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی کە ئیمانتان هێناوە ﴿قَٰتِلُواْ ٱلَّذِينَ﴾ بجەنگن لەدژی ئەوانەی ﴿يَلُونَكُم﴾ کە نزیکن لێتانەوە ﴿مِّنَ ٱلۡكُفَّارِ﴾ لە بێ بڕوایان ﴿وَلۡيَجِدُواْ فِيكُمۡ غِلۡظَةٗۚ﴾ وە با بێ باوەڕان لە ئێوەدا توند و تیژی ببینن ﴿وَٱعۡلَمُوٓاْ﴾ و بزانن ﴿أَنَّ ٱللَّهَ﴾ بێگومان خودا ﴿مَعَ ٱلۡمُتَّقِينَ﴾ لەگەڵ پارێزکاران و لەخوا ترساندایە ﴿١٢٣﴾ ﴿وَإِذَا مَآ أُنزِلَتۡ سُورَةٞ﴾ وە کاتێك سورەتێك (لەقورئان) بنێردرێتە خوارەوە ﴿فَمِنۡهُم مَّن يَقُولُ﴾ (دوو ڕووەکان) هی وایان هەیە دەڵێت ﴿أَيُّكُمۡ زَادَتۡهُ هَٰذِهِۦٓ إِيمَٰنٗاۚ﴾ کام لە ئێوە باوەڕی بەم (سورەتە) زیادی کرد ﴿فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ جا ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە ﴿فَزَادَتۡهُمۡ إِيمَٰنٗا﴾ ئەمە ئیمانیان زیاد دەکات (و بەهێزتر دەبێت) ﴿وَهُمۡ يَسۡتَبۡشِرُونَ﴾ وە ئەوان مژدە بەخشن و خۆش حاڵن ﴿١٢٤﴾ ﴿وَأَمَّا ٱلَّذِينَ﴾ بەڵام ئەوانەی ﴿فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٞ﴾ لەنێو دڵیاندانەخۆشی (و ناپاکی) هەیە (وەك دوو ڕوەکان) ﴿فَزَادَتۡهُمۡ﴾ ئەوە سورەتەکە بۆیان زیاد دەکات ﴿رِجۡسًا إِلَىٰ رِجۡسِهِمۡ﴾ سەرەڕای پیسی و ناپاکی خۆیان پیسی و ناپاکی تر ﴿وَمَاتُواْ﴾ ئەو (ناپاکانە) دەمرن ﴿وَهُمۡ كَٰفِرُونَ﴾ لەکاتێکدا کە بێ بڕوان ﴿١٢٥﴾ ﴿أَوَلَا يَرَوۡنَ﴾ ئایا ئەوانە نازانن و نابینن ﴿أَنَّهُمۡ يُفۡتَنُونَ﴾ بێگومان ئەوان تاقی دەکرێنەوە ﴿فِي كُلِّ عَامٖ﴾ لەهەموو ساڵێکدا ﴿مَّرَّةً أَوۡ مَرَّتَيۡنِ﴾ جارێك یان دووجار ﴿ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ﴾ پاشان ئەوان ناگەڕێنەوە و تۆبەناکەن ﴿وَلَا هُمۡ يَذَّكَّرُونَ﴾ و پەند وەرناگرن ﴿١٢٦﴾ ﴿وَإِذَا مَآ أُنزِلَتۡ سُورَةٞ﴾ وە کاتێك سورەتێك بنێردرێتە خوارەوە ﴿نَّظَرَ بَعۡضُهُمۡ إِلَىٰ بَعۡضٍ﴾ (ئەو دووڕوانە) دەڕوانن بۆ یەکتری ﴿هَلۡ يَرَىٰكُم مِّنۡ أَحَدٖ﴾ (دەڵێن) ئایا هیچ کەس دەتان بینێت؟ ﴿ثُمَّ ٱنصَرَفُواْۚ﴾ پاشان (بە دزییەوە) دەگەڕێنەوە ﴿صَرَفَ ٱللَّهُ قُلُوبَهُم﴾ خوا دڵیانی وەرگێڕا (لە بڕواهێنان) ﴿بِأَنَّهُمۡ قَوۡمٞ لَّا يَفۡقَهُونَ﴾ چونکە بەڕاستی ئەوانە کۆمەڵێکن هیچ تێ ناگەن ﴿١٢٧﴾ ﴿لَقَدۡ جَآءَكُمۡ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بۆتان هاتووە ﴿رَسُولٞ مِّنۡ أَنفُسِكُمۡ﴾ پێغەمبەرێك لە خۆتان ﴿عَزِيزٌ عَلَيۡهِ﴾ قورس و گرانە بەلایەوە ﴿مَا عَنِتُّمۡ﴾ نارەحەتی و ناخۆشی ئێوە ﴿حَرِيصٌ عَلَيۡكُم﴾ زۆر سوورە لەسەر (باوەڕهێنان)تان ﴿بِٱلۡمُؤۡمِنِينَ رَءُوفٞ رَّحِيمٞ﴾ بۆ بڕواداران زۆر دڵسۆز و میهرەبانە ﴿١٢٨﴾ ﴿فَإِن تَوَلَّوۡاْ﴾ جا ئەگەر ڕوویان وەرگێڕاو گوێیان پێ نەدایت ﴿فَقُلۡ حَسۡبِيَ ٱللَّهُ﴾ ئەوسا بڵێ من تەنها خوام بەسە ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۖ﴾ کە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە جگە لە ئەو ﴿عَلَيۡهِ تَوَكَّلۡتُۖ﴾ تەنها پشت بەو دەبەستم ﴿وَهُوَ رَبُّ ٱلۡعَرۡشِ ٱلۡعَظِيمِ﴾ ئەویش پەروەردگاری عەرشی گەورەیە ﴿١٢٩﴾

سورەتی ﴿يُونُس﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓر﴾ بە (ئەلیف ، لام ، ڕاو) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرە) بکە ﴿تِلْكَ ءَايَٰتُ﴾ ئەمە ئایەتەکانی ﴿ٱلْكِتَٰبِ ٱلْحَكِيمِ﴾ قورئانی نەگۆڕاوی پڕ حیکمەتە ﴿١﴾ ﴿أَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا﴾ ئایا بەلای خەڵکەوە سەیرە ﴿أَنْ أَوْحَيْنَآ﴾ کە ئێمە نیگامان کردوە ﴿إِلَىٰ رَجُلٍ مِّنْهُمْ﴾ بۆ پیاوێك لەخۆیان ﴿أَنْ أَنذِرِ ٱلنَّاسَ﴾ (پێمان ووتووە) کەئادەمی بترسێنە ﴿وَبَشِّرِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ وە مژدە بدە بەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿أَنَّ لَهُمْ﴾ کە بێگومان بۆیان هەیە ﴿قَدَمَ صِدْقٍ﴾ پلە و پایەی بەرز ﴿عِندَ رَبِّهِمْ﴾ لای پەروەردگاریان ﴿قَالَ ٱلْكَٰفِرُونَ﴾ بەلام بێ باوەڕان ووتیان ﴿إِنَّ هَٰذَا لَسَٰحِرٌ مُّبِينٌ﴾ بێگومان ئەم (پیاوە) جادووبازێکی ئاشکرایە ﴿٢﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكُمُ ٱللَّهُ ٱلَّذِى﴾ بەڕاستی پەروەردگاری ئێوە ئەو زاتەیە ﴿خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ کە هەموو ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿فِى سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ لەشەش ڕۆژدا ﴿ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ عَلَى ٱلْعَرْشِ﴾ پاشان بەرزبویەوە سەرعەرش و قەراری گرت (باوەڕمان پێیەتی بەلام چۆنیەتیکەی نازانین) ﴿يُدَبِّرُ ٱلْأَمْرَ﴾ (خوا) هەموو کاروبارەکان هەڵدەسوڕێنێت ﴿مَا مِن شَفِيعٍ﴾ هیچ تکا کارێك نی یە (بۆ کەس) ﴿إِلَّا مِنۢ بَعْدِ إِذْنِهِۦ﴾ مەگەر لەپاش ڕێگەدانی ئەو (خوا) نەبێت ﴿ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ رَبُّكُمْ﴾ ئەوزاتە پەروەردگاری ئێوەیە ﴿فَٱعْبُدُوهُ﴾ کەواتە هەر ئەو بپەرستن ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە بیرناکەنەوە ﴿٣﴾ ﴿إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا﴾ گەڕانەوەی هەمووتان هەر بۆلای ئەوە ﴿وَعْدَ ٱللَّهِ حَقًّا﴾ بەڵێنی خوا حەق وڕاستە ﴿إِنَّهُۥ يَبْدَؤُا۟ ٱلْخَلْقَ﴾ بێگومان خوا لەسەرەتاوە دروستکراوان دروست دەکات ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُۥ﴾ دوای (مردنیان) دووبارە دروستیان دەکاتەوە ﴿لِيَجْزِىَ ٱلَّذِينَ﴾ بۆ ئەوەی پاداشتی ئەوانە بداتەوە ﴿ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ کە بڕوایان هێناوەو کردەوەی چاکیان کردوە ﴿بِٱلْقِسْطِ﴾ بە دادگەرانە ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان نەهێناوە ﴿لَهُمْ شَرَابٌ مِّنْ حَمِيمٍ﴾ تایبەت بەوانە خواردنەوەی کوڵاو کوڵی زۆر گەرم ﴿وَعَذَابٌ أَلِيمٌۢ﴾ وە سزای سەختی ئازاردەر ﴿بِمَا كَانُوا۟ يَكْفُرُونَ﴾ لەبەر ئەوەی لەدونیادا بێ باوەڕبوون ﴿٤﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِى جَعَلَ ٱلشَّمْسَ﴾ خوا زاتێکە کە خۆری گێڕاوە ﴿ضِيَآءً﴾ بە تیشك ﴿وَٱلْقَمَرَ نُورًا﴾ مانگیشی گێڕاوە بەڕووناکی ﴿وَقَدَّرَهُۥ مَنَازِلَ﴾ بۆ (گەڕانی) مانگ چەند قۆناغێکی دیاری کردوە ﴿لِتَعْلَمُوا۟ عَدَدَ ٱلسِّنِينَ وَٱلْحِسَابَ﴾ بۆ ئەوەی ژمارەی ساڵەکان و حیسابی (مانگ و ڕۆژی) پێ بزانن ﴿مَا خَلَقَ ٱللَّهُ ذَٰلِكَ﴾ خوا ئەوانەی دروست نەکردوە ﴿إِلَّا بِٱلْحَقِّ﴾ بەحەق و ڕاستی نەبێت ﴿يُفَصِّلُ ٱلْءَايَٰتِ﴾ ئایەتەکان شی دەکاتەوە ﴿لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ بۆ کۆمەڵێك کە زانان و تێدەگەن ﴿٥﴾ ﴿إِنَّ فِى ٱخْتِلَٰفِ﴾ بێگومان لە جیاوازی ﴿ٱلَّيْلِ وَٱلنَّهَارِ﴾ شەو و ڕۆژدا ﴿وَمَا خَلَقَ ٱللَّهُ﴾ و هەرچی خوا دروستی کردوە ﴿فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ لە ئاسمانەکان و زەویدا ﴿لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يَتَّقُونَ﴾ چەند نیشانەو بەڵگە هەیە بۆ ئەوانەی کە خۆیان دەپارێزن و لە خوا دەترسن ﴿٦﴾

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ﴿لَا يَرْجُونَ لِقَآءَنَا﴾ بەهیوای دیداری ئێمە نین (لە دوارۆژدا) ﴿وَرَضُوا۟ بِٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ وڕازی بوون بەژیانی دونیا ﴿وَٱطْمَأَنُّوا۟ بِهَا﴾ ودڵنیا بوون پێی ﴿وَٱلَّذِينَ هُمْ عَنْ ءَايَٰتِنَا غَٰفِلُونَ﴾ وە ئەوانەی بێ ئاگان لە ئایەتەکانی ئێمە ﴿٧﴾ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ مَأْوَىٰهُمُ ٱلنَّارُ﴾ ئەوانە جێگایان دۆزەخە ﴿بِمَا كَانُوا۟ يَكْسِبُونَ﴾ لەبەر ئەو کردەوانەی کە (لەدونیادا) دەیان کرد ﴿٨﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان کردوە ﴿يَهْدِيهِمْ رَبُّهُم﴾ پەروەردگاریان ڕێنموونیان دەکات ﴿بِإِيمَٰنِهِمْ﴾ بەهۆی باوەڕەکەیانەوە ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهِمُ ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ ڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریان دا ﴿فِى جَنَّٰتِ ٱلنَّعِيمِ﴾ لە باخ وبەهەشتانی پڕ نازو نیعمەت دا ﴿٩﴾ ﴿دَعْوَىٰهُمْ فِيهَا سُبْحَٰنَكَ ٱللَّهُمَّ﴾ دوعایان تێیدا (ئەوەیە کەدەڵێن) پاکو بێگەردی بۆتۆ ئەی پەروەردگارمان ﴿وَتَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَٰمٌ﴾ سڵاو کردن لێیان لەو (بەهەشتەدا)بەووشەی سەلامە ﴿وَءَاخِرُ دَعْوَىٰهُمْ﴾ وە دواهەمین دوعایان (ئەوەیەکە دەڵێن) ﴿أَنِ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ بێگومان سوپاس و ستایش هەر بۆ خوایە کە پەروەردگاری هەموو جیهانە ﴿١٠﴾ ﴿وَلَوْ يُعَجِّلُ ٱللَّهُ لِلنَّاسِ ٱلشَّرَّ﴾ وەئەگەر خوا پەلەی بکردایە (لە قوبوڵ کردنی دوعای) شەڕو خراپەدا بۆ خەڵکی ﴿ٱسْتِعْجَالَهُم بِٱلْخَيْرِ﴾ وەك پەلەکردنی (لەقوبوڵ کردنی دوعای) خێر وخۆشی ﴿لَقُضِىَ إِلَيْهِمْ أَجَلُهُمْ﴾ ئەوە ماوەکەیان دوایی پێ دەهێنرا (وکاتی مردونیان دەهات)﴿فَنَذَرُ ٱلَّذِينَ﴾ بۆیە مۆڵەتی ئەوانە دەدەین ﴿لَا يَرْجُونَ لِقَآءَنَا﴾ بەهیوای دیداری ئێمە نین (لەڕۆژی دوایی دا) ﴿فِى طُغْيَٰنِهِمْ يَعْمَهُونَ﴾ لە نێو گومڕایی و سەرکەشیی خۆیان دا بسوڕێنەوە و بتلێنەوە ﴿١١﴾ ﴿وَإِذَا مَسَّ ٱلْإِنسَٰنَ ٱلضُّرُّ﴾ وەکاتێك ئادەمی زیانێکی لێ بکەوێت ﴿دَعَانَا لِجَنۢبِهِۦٓ أَوْ قَاعِدًا أَوْ قَآئِمًا﴾ بەڕاکشان یان بەدانیشتن یان بەپێوە لێمان دەپاڕێتەوە﴿فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ ضُرَّهُۥ﴾ ئەمجا کاتێك زەرەرو زیانەکەمان لەسەر لابردو نەمان هێشت ﴿مَرَّ﴾ دەڕوات (دەچێتە سەر حاڵی پێشووی و دەگەڕێتەوە سەر کاری ناپەسەندی) ﴿كَأَن لَّمْ يَدْعُنَآ﴾ وەك هاوار و دوعای نەکردبێت لێمان نەپاڕابێتەوە﴿إِلَىٰ ضُرٍّ مَّسَّهُۥ﴾ بۆ لابردنی زیانێك کە دووچاری بووبوو ﴿كَذَٰلِكَ زُيِّنَ﴾ بەو جۆرە ڕازێنراوەتەوە﴿لِلْمُسْرِفِينَ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ بۆ زیادە ڕەویان ئەو کردەوانەی کە دەیان کرد ﴿١٢﴾ ﴿وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەناومان برد ﴿ٱلْقُرُونَ مِن قَبْلِكُمْ﴾ چەند گەل و نەتەوە لەپێش ئێوەدا ﴿لَمَّا ظَلَمُوا۟﴾ کاتێك ناهەقیان کرد﴿وَجَآءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِٱلْبَيِّنَٰتِ﴾ لەکاتێکدا کەپێغەمبەرانیان بەبەڵگەی ڕوونەوە بۆ هات ﴿وَمَا كَانُوا۟ لِيُؤْمِنُوا۟﴾ هەر باوەڕیان نەهێنا ﴿كَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْقَوْمَ ٱلْمُجْرِمِينَ﴾ ئا بەو جۆرە تۆڵە لە کۆمەڵی تاوانباران دەستێنین ﴿١٣﴾ ﴿ثُمَّ جَعَلْنَٰكُمْ خَلَٰٓئِفَ﴾ لەپاشان ئێوەمان کرد بەجێگر و جێنشین ﴿فِى ٱلْأَرْضِ﴾ لەزەویدا ﴿مِنۢ بَعْدِهِمْ﴾ لەپاش ئەوان ﴿لِنَنظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ﴾ بۆ ئەوەی سەرنج بدەین ئێوە چۆن ڕەفتار وکردەوە دەکەن ﴿١٤﴾

﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ وەکاتێك بخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ﴾ ئایەتە روونەکانی ئێمە ﴿قَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا﴾ ئەوانەی بەتەمای دیداری ئێمە نین (لەدوارۆژ دا) دەڵێن ﴿ائْتِ بِقُرْآنٍ غَيْرِ هَٰذَا﴾ قورئانێکی تر جگەلەم قورئانە بێنە ﴿أَوْ بَدِّلْهُ﴾ یان بیگۆڕە ﴿قُلْ مَا يَكُونُ لِي﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پێیان بڵێ بۆ من نی یە ﴿أَنْ أُبَدِّلَهُ مِن تِلْقَاءِ نَفْسِي﴾ کەلەلایەن خۆمەوەبیگۆڕم ﴿إِنْ أَتَّبِعُ﴾ من شوێن هیچ شتێ ناکەوم ﴿إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ جگەلەوەی وەحی و سرووش دەکرێت بۆم ﴿إِنِّي أَخَافُ﴾ بەڕاستی من دەترسم ﴿إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي﴾ ئەگەر سەرپێچی پەروەردگارم بکەم ﴿عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ لەسزای ڕۆژێکی گەورە (کە ڕۆژی دوایی یە) ﴿١٥﴾ ﴿قُل لَّوْ شَاءَ اللَّهُ﴾ (پێیان) بڵێ ئەگەر خوا بیویستایە ﴿مَا تَلَوْتُهُ عَلَيْكُمْ﴾ ئەم قورئانەم نەدەخوێندەوە بۆتان ﴿وَلَا أَدْرَاكُم بِهِ﴾ وە لەو (قورئان) ئاگادارم نەدەکردن ﴿فَقَدْ لَبِثْتُ فِيكُمْ﴾ چونکە بێگومان من مامەوە لەناوتاندا ﴿عُمُرًا مِّن قَبْلِهِ﴾ ماوەی تەمەنێکی درێژ پێش هاتنی ئەم قورئانە ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە بۆ ژیر نابن و بیر ناکەنەوە؟ ﴿١٦﴾ ﴿فَمَنْ أَظْلَمُ﴾ جا کێ ستەمکارترە ﴿مِمَّنِ﴾ لەو کەسەی ﴿افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ درۆ بەدەم خواوە هەڵبەستێ ﴿أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ﴾ یائایەتەکانی قورئان بەدرۆ دابنێت ﴿إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْمُجْرِمُونَ﴾ بەڕاستی تاوان باران ڕزگاریان نابێت ﴿١٧﴾ ﴿وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ ئەوانە بێجگەلەخوا شتانێك دەپەرستن ﴿مَا لَا يَضُرُّهُمْ﴾ کە نەزیانیان پێ دەگەیەنن ﴿وَلَا يَنفَعُهُمْ﴾ نەسوود و قازانج ﴿وَيَقُولُونَ هَٰؤُلَاءِ﴾ وە دەڵێن ئەو بتانە ﴿شُفَعَاؤُنَا عِندَ اللَّهِ﴾ تکا کارمانن لای خوا ﴿قُلْ أَتُنَبِّئُونَ اللَّهَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بەوانە) بڵێ ئایا ئێوە هەواڵ دەدەن بەخوا ﴿بِمَا لَا يَعْلَمُ﴾ بەشتێك کەبێ ئاگایەلێ ی ﴿فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ﴾ لەئاسمانەکان و زەویدا ﴿سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ خوا پاك و بێگەرد و بڵندە لەوەی کە دەیکەنە هاوبەشی ﴿١٨﴾ ﴿وَمَا كَانَ النَّاسُ﴾ خەڵکی لەرابوردودا ﴿إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ هەریەك ئوممەت بوون(بڕوا دار بوون بەخوا) ﴿فَاخْتَلَفُوا﴾ ئەمجا جیاواز بوون ﴿وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ﴾ وە ئەگەر بڕیارێك پێشتر نەدرایە ﴿مِن رَّبِّكَ﴾ لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ﴾ ئەوا بڕیار دەدرا لەنێوانیاندا ﴿فِيمَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەوەی کە تێیدا جیاواز بوون ﴿١٩﴾ ﴿وَيَقُولُونَ﴾ وە ئەوانە دەڵێن ﴿لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ﴾ با بهێنرایەتە خوارەوە بۆی ﴿آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ﴾ بەڵگەو نیشانەیەك لەلایەن پەروەردگاریەوە ﴿فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ﴾ تۆش بڵێ بێگومان (زانینی) نهێنی و پەنهانی ﴿لِلَّهِ﴾ تایبەت بە خوایە ﴿فَانتَظِرُوا﴾ کەواتە چاوەڕوانی بکەن ﴿إِنِّي مَعَكُم﴾ بەڕاستی منیش لەگەڵ ئێوەدا ﴿مِّنَ الْمُنتَظِرِينَ﴾ یەکێکم لە چاوەڕوانکەران ﴿٢٠﴾

﴿وَإِذَآ أَذَقۡنَا ٱلنَّاسَ رَحۡمَةٗ﴾ وە کاتێك کە نیعمەت و ڕەحمەتی خۆمان دەدەین بەخەڵکی و تامی ئەو نیعمەتەیان پێدەچێژین ﴿مِّنۢ بَعۡدِ ضَرَّآءَ مَسَّتۡهُمۡ﴾ لەپاش زیان و ناخۆشیەك كەلێیان کەوتووە ﴿إِذَا لَهُم مَّكۡرٞ﴾ دەست بەجێ ئەوان پیلان دەگێڕن ﴿فِيٓ ءَايَاتِنَاۚ﴾ دەربارەی بەڵگە و ئایەتەکانی ئێمە ﴿قُلِ ٱللَّهُ أَسۡرَعُ مَكۡرًاۚ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ خوا خێراترە لە پیلان کردندا (لە بەرامبەر پیلانی ئەواندا) ﴿إِنَّ رُسُلَنَا﴾ بێگومان فریشتە و چاودێرەکانمان ﴿يَكۡتُبُونَ مَا تَمۡكُرُونَ﴾ هەر پیلان و فڕو فێڵێك (ئەو بێ باوەڕانە)دەیکەن دەینوسن ﴿٢١﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِي يُسَيِّرُكُمۡ﴾ خوا زاتێکە هاتو چۆتان پێ دەکات ﴿فِي ٱلۡبَرِّ وَٱلۡبَحۡرِۖ﴾ لەووشکایی و لەدەریادا ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا كُنتُمۡ﴾ هەتا کاتێك ئێوە ﴿فِي ٱلۡفُلۡكِ﴾ لەکەشتی دان ﴿وَجَرَيۡنَ بِهِم﴾ (کەشتیەکان) دەیان گێڕێت ﴿بِرِيحٖ طَيِّبَةٖ﴾ بەهۆی شنە بایەکی خۆشەوە﴿وَفَرِحُواْ بِهَا﴾ و خۆش حاڵ دەبن پێی ﴿جَآءَتۡهَا رِيحٌ عَاصِفٞ﴾ (لەپڕ) ڕەشە بایەکی زۆر بەهێز لەو (کەشتییانە) هەڵکات ﴿وَجَآءَهُمُ ٱلۡمَوۡجُ﴾ وشەپۆلیان بۆ بێت ﴿مِن كُلِّ مَكَانٖ﴾ لەهەموو لایەکەوە ﴿وَظَنُّوٓاْ أَنَّهُمۡ﴾ وە دڵنیا بوون لەوەی کە ئەوان ﴿أُحِيطَ بِهِمۡ﴾ دەورە دراون (و لەناو دەچن) ﴿دَعَوُاْ ٱللَّهَ﴾ هاوار دەکەنە خوا ی گەورە ﴿مُخۡلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ﴾ زۆر بەدڵسۆزی وگەردنی بۆ کەچ دەکەن ﴿لَئِنۡ أَنجَيۡتَنَا﴾ (و دەڵێن) سوێند بەخوا ئەگەر ڕزگارمان بکەیت ﴿مِنۡ هَٰذِهِۦ﴾ لەم سەختی ونارەحەتیە ﴿لَنَكُونَنَّ مِنَ ٱلشَّٰكِرِينَ﴾ بێگومان ئێمە لە سوپاسگوزاران دەبین (بۆتۆ ئەی خوایە) ﴿٢٢﴾ ﴿فَلَمَّآ أَنجَىٰهُمۡ﴾ ئەمجا کاتێك خوا ڕزگاری کردن (لەو نارەحەتیە) ﴿إِذَا هُمۡ يَبۡغُونَ﴾ کوتوپڕ دەست دەکەنەوە بە خراپەکاری و بێ باوەڕی ﴿فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ لەزەویدا ﴿بِغَيۡرِ ٱلۡحَقِّۗ﴾ بە نارەوا ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئەی ئادەمی یە (خراپەکارەکان) ﴿إِنَّمَا بَغۡيُكُمۡ﴾ لەڕاستیدا ستەم و ناحەقی یەکانتان ﴿عَلَىٰٓ أَنفُسِكُمۖ﴾ زیانی هەر بۆ خۆتانە ﴿مَّتَٰعَ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَاۖ﴾ لەزەتی ژیانی دونیاش بێ نرخە ﴿ثُمَّ إِلَيۡنَا مَرۡجِعُكُمۡ﴾ پاشان گەڕانەوەتان هەر بۆلای ئێمەیە ﴿فَنُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ﴾ ئەمجا هەواڵتان پێ دەدەین بەوەی کە (لەدونیادا) دەتان کرد ﴿٢٣﴾ ﴿إِنَّمَا مَثَلُ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ بێگومان وێنەی ژیانی دونیا ﴿كَمَآءٍ أَنزَلۡنَٰهُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ وەك بارانێك وایە لەئاسمانەوە باراندومانە ﴿فَٱخۡتَلَطَ بِهِۦ نَبَاتُ ٱلۡأَرۡضِ﴾ جا بەهۆی ئەو (بارانەوە ڕوەکی زۆر ڕواوە و) سەوزی و ڕوەکی زەوی تێکەڵ بەیەك بوون وبە یەکدا چوون ﴿مِمَّا يَأۡكُلُ ٱلنَّاسُ وَٱلۡأَنۡعَٰمُ﴾ لەوەی کە خەڵکی و ئاژەڵیش دەیخۆن ﴿حَتَّىٰٓ إِذَآ﴾ هەتا کاتێك﴿أَخَذَتِ ٱلۡأَرۡضُ زُخۡرُفَهَا وَٱزَّيَّنَتۡ﴾ زەوی (بەسەوزی و ڕوەك) ڕەونەق و جوانی خۆی وەردەگرێت و خۆی دەڕازێنێتەوە ﴿وَظَنَّ أَهۡلُهَآ﴾ دانیشتوان و خەڵکی ئەو (زەویە) وا دەزانن ﴿أَنَّهُمۡ قَٰدِرُونَ عَلَيۡهَآ﴾ کەبە ڕاستی ئەوان بەتوانان بەسەر(دروێنە کردن)یدا ﴿أَتَىٰهَآ أَمۡرُنَا﴾ (لەناکاویکدا) فەرمانی ئێمە بێت بۆ ئەو (زەوی و کشتوکاڵە) ﴿لَيۡلًا أَوۡ نَهَارٗا﴾ لەشەو یان لەڕۆژدا ﴿فَجَعَلۡنَٰهَا حَصِيدٗا﴾ ئەمجا وەك دروێنە کراوی لێ بکەین (وهیچیان بۆ نەمێنێتەوە) ﴿كَأَن لَّمۡ تَغۡنَ بِٱلۡأَمۡسِۚ﴾ وەك لەوەو پێش هەر نەبووبێت ﴿كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ﴾ ئابەو جۆرە ڕوونی دەکەینەوە ﴿ٱلۡأٓيَٰتِ﴾ ئایەت و بەڵگەو نیشانەکانمان ﴿لِقَوۡمٖ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بۆ گەلێ کە بیربکەنەوە ﴿٢٤﴾ ﴿وَٱللَّهُ يَدۡعُوٓاْ﴾ وە خوا (خەڵك) بانگ دەکات ﴿إِلَىٰ دَارِ ٱلسَّلَٰمِ﴾ بۆ ماڵی ئاشتی و ئارامی (بەهەشت) ﴿وَيَهۡدِي مَن﴾ وە ڕێنموونیی هەر کەسێك دەکات ﴿يَشَآءُ﴾ کە بیەوێت ﴿إِلَىٰ صِرَٰطٖ مُّسۡتَقِيمٖ﴾ بۆ ڕێگەی ڕاست ﴿٢٥﴾

﴿لِّلَّذِينَ أَحۡسَنُواْ﴾ بۆ ئەوانەی چاکەیان کردوە ﴿ٱلۡحُسۡنَىٰ وَزِيَادَةٞۖ﴾ پاداشتی چاکتر (بەهەشت) و زیاتریان هەیە (کەبینینی خوایە) ﴿وَلَا يَرۡهَقُ وُجُوهَهُمۡ﴾ دەم و چاویان دایناگرێت (لێی نانیشێت) ﴿قَتَرٞ وَلَا ذِلَّةٌۚ﴾ هیچ ڕەشی وتەپ و تۆزو ڕیسواییەك ﴿أُوْلَٰٓئِكَ﴾ ئەوانە ﴿أَصۡحَٰبُ ٱلۡجَنَّةِۖ﴾ هاوڕێی بەهەشتن ﴿هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ ئەوانە لەو (بەهەشتە)دان بەهەمیشەیی ﴿٢٦﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ﴾ ئەوانەش ﴿كَسَبُواْ ٱلسَّيِّـَٔاتِ﴾ کەکردەوەی خراپیان کردووە ﴿جَزَآءُ سَيِّئَةِۭ﴾ تۆڵەی هەر خراپەیەك ﴿بِمِثۡلِهَا﴾ بەئەندازەی ئەو (خراپەیە تۆڵەی لێ دەسێندرێ) ﴿وَتَرۡهَقُهُمۡ ذِلَّةٞۖ﴾ وە ڕیسوایی دایان دەگرێت ﴿مَّا لَهُم﴾ بۆیان نییە ﴿مِّنَ ٱللَّهِ مِنۡ عَاصِمٖۖ﴾ هیچ پەنادەرێك لە(سزای) خودا ﴿كَأَنَّمَآ أُغۡشِيَتۡ وُجُوهُهُمۡ﴾ (بەڕادەیەك ڕوویان ڕەش بووە) دەڵێی دەم و چاوویان داپۆشراوە ﴿قِطَعٗا مِّنَ ٱلَّيۡلِ مُظۡلِمًاۚ﴾ بە چەند بەشێك لەشەوە زەنگ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِۖ﴾ ئەوانەی (کەباس کران) هاوڕێی ئاگری دۆزەخن ﴿هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ ئەوان تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی. ﴿٢٧﴾ ﴿وَيَوۡمَ نَحۡشُرُهُمۡ جَمِيعٗا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ باسی بکە بۆیان) ئەو ڕۆژەی هەموویان کۆدەکەینەوە ﴿ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ﴾ ئەمجا دەڵێین بەوانەی ﴿أَشۡرَكُواْ﴾ هاوبەشیان بۆ خوا بڕیار داوە ﴿مَكَانَكُمۡ﴾ لەشوێنی خۆتاندا نەجوڵێن (ڕاوەستن) ﴿أَنتُمۡ وَشُرَكَآؤُكُمۡۚ﴾ خۆتان و بت و پەرستراوەکانتان ﴿فَزَيَّلۡنَا بَيۡنَهُمۡۖ﴾ ئەمجا لێکیان جیادەکەینەوە ﴿وَقَالَ شُرَكَآؤُهُم﴾ پەرستراوەکانیان دەڵێن ﴿مَّا كُنتُمۡ إِيَّانَا تَعۡبُدُونَ﴾ ئێوە ئێمەتان نەدەپەرست ﴿٢٨﴾ ﴿فَكَفَىٰ بِٱللَّهِ شَهِيدَۢا﴾ جا خوا بەسە کە شاهید بێت ﴿بَيۡنَنَا وَبَيۡنَكُمۡ﴾ لەنێوان ئێمە و ئێوەدا ﴿إِن كُنَّا عَنۡ عِبَادَتِكُمۡ لَغَٰفِلِينَ﴾ بێگومان ئێمە بێ ئاگابووین لەبەندایەتی کردنتان بۆ ئێمە ﴿٢٩﴾ ﴿هُنَالِكَ تَبۡلُواْ﴾ لەوێدا دەردەکەوێت ﴿كُلُّ نَفۡسٖ مَّآ أَسۡلَفَتۡۚ﴾ هەموو کەسێك چی پێش خۆی خستووە ﴿وَرُدُّوٓاْ إِلَى ٱللَّهِ﴾ وە هەموو دەگەڕێنرێنەوە بۆلای خوا ﴿مَوۡلَىٰهُمُ ٱلۡحَقِّۖ﴾ کە کۆمەکی کەر وپەروەردگاری حەق و ڕاستیانە ﴿وَضَلَّ عَنۡهُم﴾ وە لێیان وون دەبێت ﴿مَّا كَانُواْ يَفۡتَرُونَ﴾ ئەو (پەرستراوە درۆیانەی) هەڵیان بەستبوون ﴿٣٠﴾ ﴿قُلۡ مَن يَرۡزُقُكُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا کێ ڕزق و ڕۆزیتان دەدات ﴿مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ لەئاسمان (بە باران) و لەزەویەوە (بە ڕووەك) ﴿أَمَّن يَمۡلِكُ﴾ یان کێ خاوەنی (دروستکەری) ﴿ٱلسَّمۡعَ وَٱلۡأَبۡصَٰرَ﴾ گوێ و چاوانە ﴿وَمَن يُخۡرِجُ ٱلۡحَيَّ مِنَ ٱلۡمَيِّتِ﴾ وە کێ زیندوو لە مردوو دەردەهێنێت ﴿وَيُخۡرِجُ ٱلۡمَيِّتَ مِنَ ٱلۡحَيِّ﴾ وە مردوو لەزیندوو دەردەهێنێت ﴿وَمَن يُدَبِّرُ ٱلۡأَمۡرَۚ﴾ هەروەها کێ کارەکان هەڵدەسوڕێنێ ﴿فَسَيَقُولُونَ ٱللَّهُۚ﴾ بێگومان یەکسەر دەڵێن خوا ﴿فَقُلۡ أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ کەواتە (ئەی موحەممەد ﷺ) پێیان بڵێ دەی بۆ خۆتان ناپارێزن (لەسزای خوا)؟ ﴿٣١﴾ ﴿فَذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ﴾ هەر ئەو خوایە ﴿رَبُّكُمُ ٱلۡحَقُّۖ﴾ پەروەردگاری ڕاستی ئێوەیە ﴿فَمَاذَا بَعۡدَ ٱلۡحَقِّ﴾ دەی لەپاش ڕاستی هیچ هەیە ﴿إِلَّا ٱلضَّلَٰلُۖ﴾ جگە لەگومڕایی ﴿فَأَنَّىٰ تُصۡرَفُونَ﴾ دەی چۆن لەڕێگەی ڕاست لادەدرێن؟! ﴿٣٢﴾ ﴿كَذَٰلِكَ حَقَّتۡ﴾ بەو جۆرە چەسپاوە ﴿كَلِمَتُ رَبِّكَ﴾ بڕیاری پەروەردگارت ﴿عَلَى ٱلَّذِينَ﴾ لەسەر ئەوانەی ﴿فَسَقُوٓاْ﴾ لەسنوور لایان داوە ﴿أَنَّهُمۡ لَا يُؤۡمِنُونَ﴾ بێگومان ئەوانە بڕوا ناهێنن ﴿٣٣﴾

﴿قُلْ هَلْ مِن شُرَكَآئِكُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ لەوانەی کردوتانە بەهاوبەشی خوا ﴿مَّن يَبْدَؤُا الْخَلْقَ﴾ کەسێك هەیە شتێك لەنەبوونەوە دروست بکات ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُ﴾ ئەمجا (لەپاش مردنی) دووبارەی بکاتەوە ﴿قُلِ اللَّهُ يَبْدَؤُا الْخَلْقَ﴾ بڵێ خوا لە نەبوو شت دروست دەکات ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُ﴾ ئەمجا (لە پاش مردنی) دروستی دەکاتەوە ﴿فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ﴾ دەی چۆن لە ڕاستی لا دەدرێن (٣٤) ﴿قُلْ هَلْ﴾ بڵێ ئایا ﴿مِن شُرَكَآئِكُم﴾ لە ناو پەرستراوەکانتاندا ﴿مَّن يَهْدِيٓ إِلَى الْحَقِّ﴾ کەسێ هەیە ڕێنموونیی بکات بۆ ڕێگای ڕاست ﴿قُلِ اللَّهُ﴾ بڵێ خوا ﴿يَهْدِي لِلْحَقِّ﴾ ڕێنموونیی دەکات بۆ ڕێگای ڕاست ﴿أَفَمَن يَهْدِيٓ﴾ جا ئایا کەسێك کە ڕێنموونیی دەکات ﴿إِلَى الْحَقِّ﴾ بۆ ڕاستە ڕێ ﴿أَحَقُّ أَن يُتَّبَعَ﴾ شایان ترە بەوەی پەیڕەوی بکرێت وشوێنی بکەوێت ﴿أَمَّن لَّا يَهِدِّيٓ﴾ یان کەسێك ڕێبازی ڕاست شارەزا نابێ ﴿إِلَّآ أَن يُهْدَىٰ﴾ مەگەر شارەزا بکرێت ﴿فَمَا لَكُمْ﴾ ئەوە چیتانە ﴿كَيْفَ تَحْكُمُونَ﴾ چۆن ئەو بڕیار دەدەن؟ (٣٥) ﴿وَمَا يَتَّبِعُ أَكْثَرُهُمْ﴾ وە زۆربەیان شوێن هیچ ناکەون ﴿إِلَّا ظَنًّا﴾ جگە لە گومان ﴿إِنَّ الظَّنَّ﴾ بەڕاستی گومان ﴿لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْـًٔا﴾ لە ئاست حەقدا هیچ سوودێك (بەخاوەنەکەی) ناگەیەنێت ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿عَلِيمٌۢ بِمَا يَفْعَلُونَ﴾ زانایە بەوەی کە دەیکەن (٣٦) ﴿وَمَا كَانَ هَٰذَا الْقُرْءَانُ﴾ ڕەوانی یەو ناگونجێت ئەم قورئانە ﴿أَن يُفْتَرَىٰ﴾ هەڵبەسترا بێ ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ (لەلایەن کەسێکەوە) جگە لەخوا ﴿وَلَٰكِن تَصْدِيقَ الَّذِي﴾ بەڵکو بەڕاست دانەری ئەو (کتێبانەی) ﴿بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ پێش خۆیەتی (پێش دەستکاری کردنیان) ﴿وَتَفْصِيلَ الْكِتَٰبِ﴾ وە ڕوون کەرەوەی کتێبە ئاسمانیەکانە ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ (ئەم قورئانە) هیچ گومانی تێدانی یە ﴿مِن رَّبِّ الْعَٰلَمِينَ﴾ لەلایەن پەروەردگاری جیهانیانەوە هاتووە (٣٧) ﴿أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَىٰهُ﴾ یان دەڵێن (موحەممەد ﷺ) خۆی ئەم قورئانەی هەڵبەستووە بەدەم خواوە ﴿قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ﴾ بەوانە بڵێ سورەتێك بهێنن ﴿مِّثْلِهِۦ﴾ وەك ئەو ﴿وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُم﴾ و هەر کەسێك کەدەتوانن بانگی بکەن ﴿مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ بێجگە لەخوا ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن (٣٨) ﴿بَلْ﴾ (ئەوە وازلێ بێنە) بەڵکو ﴿كَذَّبُوا بِمَا﴾ ئەوانە بڕوایان بەقورئان نەهێناو بە درۆیان دانا ﴿لَمْ يُحِيطُوا بِعِلْمِهِۦ﴾ کە هیچ زانیارییان دەربارەی نەبوو ﴿وَلَمَّا﴾ کە هێشتا ﴿يَأْتِهِمْ تَأْوِيلُهُۥ﴾ سەرئەنجامی (سزاو تۆڵەی) قورئانیان بۆ نەهاتووە ﴿كَذَٰلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ﴾ بە هەمان شێوە(پەیامی پێغەمبەرانیان) بەدرۆ زانی ئەوانەی ﴿مِن قَبْلِهِمْ﴾ لەپێش ئەمانەوە بوون ﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ﴾ ئەمجا سەرنج بدە کە چۆن بوو ﴿عَٰقِبَةُ الظَّٰلِمِينَ﴾ دوارۆژ و ئاکامی ستەم کاران (٣٩) ﴿وَمِنْهُم مَّن﴾ لەوانیشدا کەسی وا هەیە ﴿يُؤْمِنُ بِهِۦ﴾ کەبڕوا بەقورئان دەهێنێت ﴿وَمِنْهُم مَّن﴾ کەسی واشیان هەیە ﴿لَّا يُؤْمِنُ بِهِۦ﴾ کەبڕوای پێ ناهێنێت ﴿وَرَبُّكَ أَعْلَمُ﴾ وە پەروەردگارت لەهەموو کەس زاناترە ﴿بِالْمُفْسِدِينَ﴾ بە خراپەکاران (٤٠) ﴿وَإِن كَذَّبُوكَ﴾ ئەگەر بڕوایان پێ نەهێنای ﴿فَقُل لِّي عَمَلِي﴾ ئەوە پێیان بڵێ (پاداشتی) کردەوەی خۆم بۆ خۆم ﴿وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ﴾ و (پاداشتی) کردەوەی خۆتان بۆ خۆتان ﴿أَنتُم بَرِيٓـُٔونَ﴾ ئێوە بەرین (بەرپرسیارنین) ﴿مِمَّآ أَعْمَلُ﴾ لەوەی من دەیکەم ﴿وَأَنَا بَرِيٓءٌ مِّمَّا تَعْمَلُونَ﴾ منیش بەریم (بەرپرسیارنیم) لەوەی ئێوە دەیکەن (٤١) ﴿وَمِنْهُم مَّن﴾ (کافران) کەسی وایان هەیە ﴿يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ﴾ گوێت لێ دەگرن (کەقورئان دەخوێنیت) ﴿أَفَأَنتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ﴾ جا ئایا تۆ گوفتارت بەکەڕان دەژنەوێنی؟ ﴿وَلَوْ كَانُوا لَا يَعْقِلُونَ﴾ ئەگەر چی ئەو کەڕانە هیچیش تێنەگەن (٤٢)

﴿وَمِنْهُم مَّن﴾ وە هی وایان هەیە ﴿يَنظُرُ إِلَيْكَ﴾ دەڕوانێت بۆت ﴿أَفَأَنتَ تَهْدِي الْعُمْيَ﴾ دەی ئایا تۆ ڕێنموونیی ئەو کوێرانە دەکەیت (مەبەست پێی بێ باوەڕانە کە کوێرن لە ئاست بینینی هەق وڕاستیدا) ﴿وَلَوْ كَانُوا لَا يُبْصِرُونَ﴾ ئەگەر چی ئەو کوێرانە نابیناش بن؟ ﴿٤٣﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا﴾ هیچ ستەم لەخەڵکی ناکات ﴿وَلَٰكِنَّ النَّاسَ﴾ بەڵکو خەڵکی ﴿أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ خۆیان ستەم لەخۆیان دەکەن ﴿٤٤﴾ ﴿وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ﴾ وە (بیریان بخەنەوە) ئەو ڕۆژەی کە(خوا) هەموویان کۆ دەکاتەوە ﴿كَأَن لَّمْ يَلْبَثُوا﴾ دەڵێی لە دونیادا نەماونەتەوە ﴿إِلَّا سَاعَةً﴾ ساتێکی کەم نەبێت ﴿مِّنَ النَّهَارِ﴾ لە ڕۆژێك ﴿يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ﴾ خۆیان بەیەکتر دەناسێنن ﴿قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی زەرەرمەند بوون ئەوانەی ﴿كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ﴾ کە بڕوایان نەهێنا بە (زیندووبونەوەو) دیداری خوا ﴿وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ﴾ وەئەوانە ڕێنموون وەرگرنەبوون ﴿٤٥﴾ ﴿وَإِمَّا نُرِيَنَّكَ﴾ بەڕاستی ئەگەر نیشانت بدەین ﴿بَعْضَ﴾ هەندێك ﴿الَّذِي نَعِدُهُمْ﴾ لەوەی بەڵێنمان داوە پێیان (زاڵبوونت بەسەریاندا) ﴿أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ﴾ یان تۆ بمرێنین (پێش بەدی هاتنی) ﴿فَإِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ﴾ ئەوە گەڕانەوەیان هەر بۆلای ئێمەیە ﴿ثُمَّ اللَّهُ﴾ پاشان خوا ﴿شَهِيدٌ﴾ شایەتە ﴿عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ﴾ لەسەر ئەو کردەوانەی کە دەیکەن (لەپاش تۆ) ﴿٤٦﴾ ﴿وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولٌ﴾ وە بۆ هەموو گەلێك پێغەمبەرێك هەبووە ﴿فَإِذَا جَاءَ رَسُولُهُمْ﴾ جا کاتێك پێغەمبەرەکەیان (لەقیامەتدا) هات بۆلایان ﴿قُضِيَ بَيْنَهُم﴾ بڕیار دەدرێت لەنێوانیاندا ﴿بِالْقِسْطِ﴾ بەدادگەریی و ڕاستی ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان هیچ ستەمیان لێ ناکرێت ﴿٤٧﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ﴾ دەڵێن کەی دەبێت ﴿هَٰذَا الْوَعْدُ﴾ ئەو بەڵێن و هەڕەشەیە ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٤٨﴾ ﴿قُل﴾ (ئەی موحەممەدﷺ) بڵێ ﴿لَّا أَمْلِكُ لِنَفْسِي﴾ بەدەستم نی یە بۆ خودی خۆم ﴿ضَرًّا وَلَا نَفْعًا﴾ هیچ زیان و سوودێك ﴿إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ﴾ مەگەر ئەوەی خوا بیەوێت ﴿لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ﴾ بۆ هەموو گەل و نەتەوەیەك کاتێکی دیاری کراو هەیە ﴿إِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ﴾ ئەگەر کاتەکەیان هات ﴿فَلَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً﴾ ئەوا نەساتێك دوا دەکەون ﴿وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ﴾ نەپێشیش دەکەون ﴿٤٩﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ تۆ بڵێ (بەوانە)پێم بڵێن ﴿إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُهُ﴾ ئەگەر سزای خواتان بۆهات ﴿بَيَاتًا أَوْ نَهَارًا﴾ لەشەودا یان لەڕۆژدا ﴿مَّاذَا يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُونَ﴾ ئایا تاوانباران بۆچی(سزایەك) پەلە دەکەن ﴿٥٠﴾ ﴿أَثُمَّ إِذَا مَا وَقَعَ﴾ ئایا پاش ئەوەی ڕووی داو بەدی هات ﴿آمَنتُم بِهِ﴾ ئێوە بڕوای پێ دێنن؟!! ﴿آلْآنَ﴾ ئا ئێستا (بڕوای پێ دێنن)؟ ﴿وَقَدْ كُنتُم بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ﴾ خۆ بەڕاستی ئێوە پەلەی هاتنی (ئەو سزا) یەتان دەکرد ﴿٥١﴾ ﴿ثُمَّ قِيلَ﴾ ئەمجا پێیان دەووترێت ﴿لِلَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ بەوانەی کە ستەمیان کردوە ﴿ذُوقُوا عَذَابَ﴾ بچەژن سزای ﴿الْخُلْدِ﴾ هەمیشەیی ﴿هَلْ تُجْزَوْنَ﴾ ئایا ئێوە تۆڵەتان لێ دەسەندرێت ﴿إِلَّا بِمَا﴾ مەگەر بەهۆی ئەو (کارانەوە) نەبێت ﴿كُنتُمْ تَكْسِبُونَ﴾ کەخۆتان دەتان کرد ﴿٥٢﴾ ﴿وَيَسْتَنبِئُونَكَ﴾ (ئەی موحەممەدﷺ) لێت دەپرسن ﴿أَحَقٌّ هُوَ﴾ ئایا ئەو سزایە ڕاستە (بەدی دێت)؟ ﴿قُلْ إِي وَرَبِّي﴾ پێیان بڵێ بەڵێ سوێند بەپەروەردگارم ﴿إِنَّهُ لَحَقٌّ﴾ بێگومان ئەوە ڕاستە ﴿وَمَا أَنتُم بِمُعْجِزِينَ﴾ وە ئێوە ناتوانن خۆتانی لێ قوتار بکەن ﴿٥٣﴾

﴿وَلَوْ أَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ﴾ ئەگەر هی هەركەسێك بێت ﴿ظَلَمَتْ﴾ كە ستەمی كردووە (لەدونیادا) یان بێ باوەڕ بوو بێت ﴿مَا فِي الْأَرْضِ﴾ هەرچی لە زەویدایە ﴿لَافْتَدَتْ بِهِ﴾ لەبریتی خۆی دەیدات (تەنها بۆ ئەوەی ڕزگاری ببێت) ﴿وَأَسَرُّوا النَّدَامَةَ﴾ وە (بێ باوەڕان) پەشیمانی خۆیان دەشارنەوە (لەو ڕۆژەدا) ﴿لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ﴾ كاتێك كە ئەو سزایە دەبینن ﴿وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْقِسْطِ﴾ جا بڕیار دەدرێت لە نێوانیاندا بەدادوەری ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ و ئەوانە هیچ ستەمیان لێ ناكرێت ﴿٥٤﴾ ﴿أَلَا إِنَّ لِلَّهِ﴾ ئاگاداربن بەڕاستی مولكی خوایە ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەكان و زەویدایە ﴿أَلَا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ﴾ ئاگاداربن بەڕاستی بەڵێنی (هەڕەشەی) خوا ﴿حَقٌّ﴾ ڕاستە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٥٥﴾ ﴿هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ﴾ ئەو (خوایە) دەژێنێت ودەمرێنێت ﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ و هەر بۆلای ئەو دەگەڕێنرێنەوە (لەڕۆژی دواییدا) ﴿٥٦﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵكینە ﴿قَدْ جَاءَتْكُم﴾ بێگومان بۆتان هاتووە ﴿مَّوْعِظَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ ئامۆژگاری (قورئان) لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿وَشِفَاءٌ لِّمَا فِي الصُّدُورِ﴾ وە شیفا و چارەیە بۆ ئەوەی لە ناو دڵ و دەروونتان دایە ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةٌ﴾ وە ڕێنموونیی و میهرەبانیە ﴿لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ بڕواداران ﴿٥٧﴾ ﴿قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەر بەهۆی چاكەو ﴿وَبِرَحْمَتِهِ﴾ و میهرەبانی خواوەیە ﴿فَبِذَٰلِكَ فَلْيَفْرَحُوا﴾ جا كەواتە بابەوە دڵخۆش بن ﴿هُوَ خَيْرٌ﴾ ئەوە چاكترە (بۆیان) ﴿مِّمَّا يَجْمَعُونَ﴾ لەوەی كۆی دەكەنەوە (لەشتی ئەم دونیایە) ﴿٥٨﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُم﴾ بڵێ (بەو بێ بڕوایانە) پێم بڵێن ﴿مَّا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ ئەوەی خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿لَكُم مِّن رِّزْقٍ﴾ بۆتان لە ڕزق و ڕۆزی ﴿فَجَعَلْتُم مِّنْهُ﴾ هەندێكیتان كردووە ﴿حَرَامًا وَحَلَالًا﴾ بە حەرام و (هەندێكی)بە حەڵاڵ ﴿قُلْ آللَّهُ﴾ بڵێ ئایا خوا ﴿أَذِنَ لَكُمْ﴾ مۆڵەتی (ئەوەی) پێ داوون (لەخۆتانەوە شتانێك حەڵاڵ و شتانێكیش حەرام بكەن) ﴿أَمْ عَلَى اللَّهِ تَفْتَرُونَ﴾ یان درۆ دەكەن بەناوی خواوە ﴿٥٩﴾ ﴿وَمَا ظَنُّ الَّذِينَ﴾ وە گومانی ئەوانە چیە ﴿يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ كە درۆ هەڵئەبەستن بەناوی خواوە ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿لَذُو فَضْلٍ﴾ خاوەنی چاكەو فەزڵ و بەهرەیە ﴿عَلَى النَّاسِ﴾ بەسەر خەڵكی یەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵكی ﴿لَا يَشْكُرُونَ﴾ سوپاسی (ئەو چاكەو بەهرانە) ناكەن ﴿٦٠﴾ ﴿وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆ لە هەر مەبەست و كارێكدابیت ﴿وَمَا تَتْلُو مِنْهُ مِن قُرْآنٍ﴾ وە هەرچی لە قورئان بخوێنی ﴿وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ﴾ و (ئێوە) هەر كردەوەیەك بكەن ﴿إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ﴾ بێگومان ئێمە بەسەرتانەوە ﴿شُهُودًا﴾ شایەتین و ئاگادارین ﴿إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ﴾ كاتێك دەڕۆنە ناویەوە و پێوەی خەریكن ﴿وَمَا يَعْزُبُ﴾ وە وون نابێت ﴿عَن رَّبِّكَ﴾ لەپەروەردگارت ﴿مِن مِّثْقَالِ ذَرَّةٍ﴾ بەئەندازەی گەردیلەیەك ﴿فِي الْأَرْضِ﴾ نە لەزەوی ﴿وَلَا فِي السَّمَاءِ﴾ و نە لەئاسماندا ﴿وَلَا أَصْغَرَ مِن ذَٰلِكَ﴾ وە نەبچوكتر لەو گەردیلەیە ﴿وَلَا أَكْبَرَ﴾ و نە گەورەتر لەو(گەردیلەیە) ﴿إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ﴾ مەگەر ئەوەتا لە ناو پەڕاوێكی ئاشكرادا (كەمەبەست پێی لوح المحفوظ)ە ﴿٦١﴾

﴿أَلَآ إِنَّ﴾ ئاگادار بن بێگومان ﴿أَوۡلِيَآءَ ٱللَّهِ﴾ دۆستانی خوا ﴿لَا خَوۡفٌ عَلَيۡهِمۡ﴾ ترسیان لەسەر نیە ﴿وَلَا هُمۡ يَحۡزَنُونَ﴾ خەفەتیش ناخۆن ﴿٦٢﴾ ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿وَكَانُواْ يَتَّقُونَ﴾ وەهەمیشە خۆیان دەپارێزن و لەخوا دەترسن ﴿٦٣﴾ ﴿لَهُمُ ٱلۡبُشۡرَىٰ﴾ هەر بۆ ئەوانە مزگێنی ومژدە ﴿فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿وَفِي ٱلۡأٓخِرَةِۚ﴾ و لە دواڕۆژیشدا ﴿لَا تَبۡدِيلَ﴾ گۆڕان نییە ﴿لِكَلِمَٰتِ ٱللَّهِۚ﴾ بۆ ووتە (و بەڵێنە) کانی خوا ﴿ذَٰلِكَ هُوَ﴾ هەر ئەوەیە ﴿ٱلۡفَوۡزُ ٱلۡعَظِيمُ﴾ سەرکەوتنی زۆر گەورە ﴿٦٤﴾ ﴿وَلَا يَحۡزُنكَ﴾ باخەمبارت نەکات ﴿قَوۡلُهُمۡۘ﴾ ووتەی ئەوانە ﴿إِنَّ ٱلۡعِزَّةَ﴾ چونکە بەڕاستی هێز و دەسەڵات ﴿لِلَّهِ جَمِيعًاۚ﴾ هەمووی بۆ خوایە ﴿هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡعَلِيمُ﴾ خوایش بیسەری زانایە ﴿٦٥﴾ ﴿أَلَآ إِنَّ لِلَّهِ﴾ ئاگادار بن بەڕاستی هەر بۆ خوایە ﴿مَن فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ هەر چی لە ئاسمانەکان ﴿وَمَن فِي ٱلۡأَرۡضِۗ﴾ هەرچیش لە زەوی دایە ﴿وَمَا يَتَّبِعُ﴾ پەیرەویان نەکردووە ﴿ٱلَّذِينَ يَدۡعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ ئەوانەی بێجگە لەخوادەپەرستن ﴿شُرَكَآءَۚ﴾ پەرستراوانێ (هاوبەشانێ بۆ خوا) ﴿إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا ٱلظَّنَّ﴾ ئەوانە تەنها شوێن گومان کەوتوون ﴿وَإِنۡ هُمۡ إِلَّا يَخۡرُصُونَ﴾ وە ئەوانە تەنها درۆدەکەن (بەگومان و گۆترە شت دەڵێن) ﴿٦٦﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِي﴾ ئەو خوایە زاتێکە ﴿جَعَلَ لَكُمُ ٱلَّيۡلَ﴾ شەوی بۆ داناون ﴿لِتَسۡكُنُواْ فِيهِ﴾ تا تییدا بحەسێنەوە ﴿وَٱلنَّهَارَ مُبۡصِرًاۚ﴾ ڕۆژیشی داناوە بە ڕووناککەرەوە (کەمایەی ژیان و گوزەرانتان بێت) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (کە باس کرا) ﴿لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يَسۡمَعُونَ﴾ چەند بەڵگەو نیشانە هەیە بۆ کەسانێك کە دەبیستن و ژیرن ﴿٦٧﴾ ﴿قَالُواْ ٱتَّخَذَ ٱللَّهُ وَلَدٗاۗ﴾ ئەوانە دەڵێن خوامنداڵی بۆخۆی هەڵبژاردوە!! ﴿سُبۡحَٰنَهُۥۖ﴾ پاکی وبێگەردی بۆ خوا ﴿هُوَ ٱلۡغَنِيُّۖ﴾ ئەو بێ نیازە ﴿لَهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ تەنها ئەو خاوەنیانە هەرچی وا لە ئاسمانەکان ﴿وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۚ﴾ وهەرچی والەزەویدا ﴿إِنۡ عِندَكُم مِّن سُلۡطَٰنِۢ بِهَٰذَآۚ﴾ هیچ بەڵگەیەکتان لانیەبەمەی کە دەیڵێن. ﴿أَتَقُولُونَ عَلَى ٱللَّهِ مَا لَا تَعۡلَمُونَ﴾ ئایا شتێك دەڵێن بە دەم خواوە کە نایزانن و بێ ئاگان لێی ﴿٦٨﴾ ﴿قُلۡ إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڕاستی ئەوانەی ﴿يَفۡتَرُونَ عَلَى ٱللَّهِ ٱلۡكَذِبَ﴾ کە درۆ هەڵ دەبەستن بە ناوی خواوە ﴿لَا يُفۡلِحُونَ﴾ (هەرگیز) ڕزگارنابن ﴿٦٩﴾ ﴿مَتَٰعٞ فِي ٱلدُّنۡيَا﴾ (چونکە) بەهرە و ڕابواردنێکی کەم لەدونیادا (بەسەر دەبەن) ﴿ثُمَّ إِلَيۡنَا﴾ پاشان بۆ لای ئێمەیە ﴿مَرۡجِعُهُمۡ﴾ گەڕانەوەیان ﴿ثُمَّ نُذِيقُهُمُ﴾ ئەمجا پێیان دەچێژین ﴿ٱلۡعَذَابَ ٱلشَّدِيدَ﴾ سزای زۆر توند ﴿بِمَا كَانُواْ يَكۡفُرُونَ﴾ بەهۆی ئەوەی کە بڕوایان نەهێنا (تامردن) ﴿٧٠﴾

﴿وَٱتۡلُ عَلَيۡهِمۡ نَبَأَ نُوحٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) دەنگوباس و هەواڵی نووح (علیه السلام) یان بۆ بخوێنەرەوە ﴿إِذۡ قَالَ لِقَوۡمِهِۦ﴾ کاتێك بەگەلەکەی ووت ﴿يَٰقَوۡمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿إِن كَانَ كَبُرَ عَلَيۡكُم﴾ ئەگەر بەلاتانەوە قورس و گرانە ﴿مَّقَامِي﴾ مانەوەم لەناوتاندا ﴿وَتَذۡكِيرِي بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ و ئامۆژگاری کردنم (بۆتان) بەئایەتەکانی خوا ﴿فَعَلَى ٱللَّهِ تَوَكَّلۡتُ﴾ ئەوامن پشتم بەخوا بەستووە ﴿فَأَجۡمِعُوٓاْ أَمۡرَكُمۡ﴾ ئێوەش کارو بڕیاری خۆتان کۆکەنەوە ﴿وَشُرَكَآءَكُمۡ﴾ لەگەڵ هاوبەشەکانتان دا ﴿ثُمَّ لَا يَكُنۡ أَمۡرُكُمۡ عَلَيۡكُمۡ غُمَّةً﴾ ئەمجا باکارو بڕیارەکانتان شاراوە نەبێت بەلاتانەوە (بەڵکو ئاشکرابێت) ﴿ثُمَّ ٱقۡضُوٓاْ إِلَيَّ﴾ پاشان پەلامارم بدەن ﴿وَلَا تُنظِرُونِ﴾ و ماوەم مەدەن ﴿٧١﴾ ﴿فَإِن تَوَلَّيۡتُمۡ﴾ جا ئەگەر سەرپێچیتان کردم (پشتم تێ دەکەن) ﴿فَمَا سَأَلۡتُكُم﴾ ئەوە من داوام نەکردووە لێتان ﴿مِّنۡ أَجۡرٍ﴾ هیچ پاداشتێك ﴿إِنۡ أَجۡرِيَ إِلَّا عَلَى ٱللَّهِ﴾ پاداشتی من هەر لەسەر خوایە ﴿وَأُمِرۡتُ﴾ وە فەرمانم پێ دراوە ﴿أَنۡ أَكُونَ مِنَ ٱلۡمُسۡلِمِينَ﴾ کە لە فەرمانبەردارانی خودا و موسوڵمانان بم ﴿٧٢﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُ﴾ ئەمجا بەدرۆیان زانی ﴿فَنَجَّيۡنَٰهُ وَمَن مَّعَهُۥ﴾ ئەوسا ئێمەش ئەو (نووح) و ئەوانەش کەلەگەڵی بوون ڕزگارمان کردن ﴿فِي ٱلۡفُلۡكِ﴾ لەکەشتیەکەدا ﴿وَجَعَلۡنَٰهُمۡ﴾ وەکردمانن ﴿خَلَٰٓئِفَ﴾ بەجێ نشینانی (ئەوان لەزەویدا) ﴿وَأَغۡرَقۡنَا ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانەشمان ژێر ئاوخست ﴿كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَاۖ﴾ کەبڕوایان بەئایەتەکانی ئێمە نەهێنا ﴿فَٱنظُرۡ كَيۡفَ كَانَ﴾ ئەمجا سەرنج بدە و بڕوانە بزانە چۆن بوو ﴿عَٰقِبَةُ ٱلۡمُنذَرِينَ﴾ دواڕۆژ و ئاکامی ترسێنراوان ﴿٧٣﴾ ﴿ثُمَّ بَعَثۡنَا مِنۢ بَعۡدِهِۦ﴾ ئەمجا لەدوای نووح ناردمان ﴿رُسُلًا﴾ پێغەمبەرانێك ﴿إِلَىٰ قَوۡمِهِمۡ﴾ بۆ ناو گەلەکانیان ﴿فَجَآءُوهُم بِٱلۡبَيِّنَٰتِ﴾ ئەوانیش هاتن بۆ لایان بەبەڵگە ڕوونەکانەوە ﴿فَمَا كَانُواْ لِيُؤۡمِنُواْ﴾ کەچی ئەوان بڕوایان نەهێنا ﴿بِمَا كَذَّبُواْ بِهِۦ مِن قَبۡلُۚ﴾ بەوەی کەلە ڕابردوودا بڕوایان پێنەهێنا بوو ﴿كَذَٰلِكَ نَطۡبَعُ﴾ بەو جۆرە مۆر دەنێین ﴿عَلَىٰ قُلُوبِ﴾ بەسەر دڵی ﴿ٱلۡمُعۡتَدِينَ﴾ دەست درێژ کاراندا (تاتێپەڕەکان) ﴿٧٤﴾ ﴿ثُمَّ بَعَثۡنَا﴾ پاشان ناردمان ﴿مِنۢ بَعۡدِهِم﴾ لەپاش ئەو نێرراوانە ﴿مُّوسَىٰ وَهَٰرُونَ إِلَىٰ فِرۡعَوۡنَ﴾ مووسا و هاروون بۆلای فیرعەون ﴿وَمَلَإِيْهِۦ﴾ وە بۆ لای دەستە و تاقمەکەی ﴿بِـَٔايَٰتِنَا﴾ بە بەڵگە و موعجیزەکانمانەوە ﴿فَٱسۡتَكۡبَرُواْ﴾ بەڵام ئەوان خۆیان بە گەورە زانی ﴿وَكَانُواْ قَوۡمًا مُّجۡرِمِينَ﴾ و ئەوان هۆزێکی تاوان باربوون ﴿٧٥﴾ ﴿فَلَمَّا جَآءَهُمُ﴾ جا کاتێك بۆیان هات ﴿ٱلۡحَقُّ مِنۡ عِندِنَا﴾ هەق و ڕاستی لەلایەن ئێمەوە ﴿قَالُوٓاْ إِنَّ هَٰذَا﴾ ووتیان بێگومان ئەمە ﴿لَسِحۡرٌ مُّبِينٌ﴾ جادوویەکی ڕوون و دیارە! ﴿٧٦﴾ ﴿قَالَ مُوسَىٰٓ﴾ مووسا ووتی (پێیان) ﴿أَتَقُولُونَ لِلۡحَقِّ﴾ ئایا ئێوە بەم هەق و ڕاستیە دەڵێن (جادووە) ﴿لَمَّا جَآءَكُمۡۖ﴾ کاتێك بۆتان هاتووە ﴿أَسِحۡرٌ هَٰذَا﴾ ئایا ئەوە جادووە ﴿وَلَا يُفۡلِحُ ٱلسَّٰحِرُونَ﴾ کە جادووبازان ڕزگاریان نابێت ﴿٧٧﴾ ﴿قَالُوٓاْ أَجِئۡتَنَا﴾ ووتیان ئایا هاتووی بۆلامان ﴿لِتَلۡفِتَنَا﴾ بۆ ئەوەی لامان دەی ﴿عَمَّا وَجَدۡنَا عَلَيۡهِ ءَابَآءَنَا﴾ لەوەی باوو باپیرانمان لەسەری بوون ﴿وَتَكُونَ لَكُمَا﴾ تابۆ هەر دووکتان (مووسا و هاروون) بێت ﴿ٱلۡكِبۡرِيَآءُ﴾ گەورەیی (وسەرۆکایەتی بەنو ئیسرائیل) ﴿فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ لەزەویدا ﴿وَمَا نَحۡنُ لَكُمَا بِمُؤۡمِنِينَ﴾ وە ئێمە هەرگیز باوەڕتان پێ ناکەین ﴿٧٨﴾

﴿وَقَالَ فِرْعَوْنُ﴾ فیرعەون وتی (بەکۆمەڵەکەی) ﴿ٱئْتُونِي بِكُلِّ﴾ بۆم بێنن و (کۆی بکەنەوە) هەموو ﴿سَٰحِرٍ عَلِيمٍ﴾ جادوو گەرێکی زۆر زانا و لێزان ﴿٧٩﴾ ﴿فَلَمَّا جَآءَ ٱلسَّحَرَةُ﴾ جا کاتێك جادوو گەرەکان هاتن ﴿قَالَ لَهُم مُّوسَىٰٓ﴾ مووسا پێی وتن: ﴿أَلْقُواْ مَآ أَنتُم مُّلْقُونَ﴾ ئەوەی دەتانەوێ بیهاوێژن (فڕێی دەن) ﴿٨٠﴾ ﴿فَلَمَّآ أَلْقَوْاْ﴾ ئەمجا کاتێك (جا دووەکانیان) فڕێ دا ﴿قَالَ مُوسَىٰ﴾ مووسا وتی ﴿مَا جِئْتُم بِهِ ٱلسِّحْرُۖ﴾ هەرچی ئێوە هێناوتانە جادووە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ سَيُبْطِلُهُۥٓ﴾ بێگومان خوا بەزوویی پوچەڵی دەکاتەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُصْلِحُ﴾ چونکە بەڕاستی خوا چاکی ناکات ﴿عَمَلَ ٱلْمُفْسِدِينَ﴾ کردەوەی خراپەکاران ﴿٨١﴾ ﴿وَيُحِقُّ ٱللَّهُ ٱلْحَقَّ﴾ خوا حەق و ڕاستی سەردەخات (دەیچەسپێنێت) ﴿بِكَلِمَٰتِهِۦ﴾ بەفەرمان و بەڵێنەکانی ﴿وَلَوْ كَرِهَ ٱلْمُجْرِمُونَ﴾ با تاوانبارانیش پێیان ناخۆش بێت ﴿٨٢﴾ ﴿فَمَآ ءَامَنَ﴾ جا (لەسەرەتاوە) بڕوای نەهێنا ﴿لِمُوسَىٰٓ﴾ بەمووسا ﴿إِلَّا ذُرِّيَّةٌ﴾ چەند کەسێك نەبێت ﴿مِّن قَوْمِهِۦ﴾ لە گەلەکەی ﴿عَلَىٰ خَوْفٍ﴾ بەهۆی ترس و بیمیان ﴿مِّن فِرْعَوْنَ﴾ لە فیرعەون ﴿وَمَلَإِيْهِمْ﴾ و کاربەدەست و گەورەکانیان ﴿أَن يَفْتِنَهُمْۚ﴾ نەوەك بیانگێڕێتەوە بۆ بێ دینی ﴿وَإِنَّ فِرْعَوْنَ﴾ بەڕاستی فیرعەون ﴿لَعَالٍ فِي ٱلْأَرْضِ﴾ خۆبەزل زان و زاڵ بوو لە زەوی (میسر)دا ﴿وَإِنَّهُۥ لَمِنَ ٱلْمُسْرِفِينَ﴾ وە بەڕاستی لە سنوور بەزێنان بوو ﴿٨٣﴾ ﴿وَقَالَ مُوسَىٰ﴾ وە مووسا وتی ﴿يَٰقَوْمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿إِن كُنتُمْ﴾ گەر ئێوە ﴿ءَامَنتُم بِٱللَّهِ﴾ بڕواتان بەخوا هێناوە ﴿فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوٓاْ﴾ ئەوە تەنها پشت بەخوا ببەستن ﴿إِن كُنتُم مُّسْلِمِينَ﴾ ئەگەر ئێوە فەرمانبەر و مل کەچن ﴿٨٤﴾ ﴿فَقَالُواْ﴾ ئەوانیش (باوەڕدارەکان) وتیان ﴿عَلَى ٱللَّهِ تَوَكَّلْنَا﴾ تەنها پشتمان بەخوا بەستووە ﴿رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً﴾ ئەی پەروەردگارمان مەمانگێڕە بە جێگەی ئەشکەنجە وئازار ﴿لِّلْقَوْمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بۆ گەلی ستەمکاران ﴿٨٥﴾ ﴿وَنَجِّنَا﴾ وە ڕزگارمان بکە ﴿بِرَحْمَتِكَ﴾ بەبەزەیی خۆت ﴿مِنَ ٱلْقَوْمِ ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ لەدەست کۆمەڵی بێ بڕوایان ﴿٨٦﴾ ﴿وَأَوْحَيْنَآ﴾ وەنیگامان کرد ﴿إِلَىٰ مُوسَىٰ﴾ بۆ مووسا ﴿وَأَخِيهِ﴾ وبراکەی (هاروون) ﴿أَن تَبَوَّءَا﴾ کە پێکی بێنن و ئامادەی بکەن ﴿لِقَوْمِكُمَا﴾ بۆ گەلەکەتان ﴿بِمِصْرَ بُيُوتًا﴾ چەند خانوویەك لەمیسردا (کەتێیدا بحەوێنەوە) ﴿وَٱجْعَلُواْ بُيُوتَكُمْ قِبْلَةً﴾ وە خانووەکانتان بکەن بە قیبلە (واتە بیکەن بەجێگای پەرستنی خودا) ﴿وَأَقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَۗ﴾ و بەڕێکو پێکی نوێژ بەجێ بێنن ﴿وَبَشِّرِ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ مژدەش بدە بەبڕواداران (بەبەهەشت و سەرکەوتن) ﴿٨٧﴾ ﴿وَقَالَ مُوسَىٰ﴾ و مووسا وتی ﴿رَبَّنَآ إِنَّكَ﴾ ئەی پەروەردگارمان بەڕاستی تۆ ﴿ءَاتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَأَهُۥ﴾ بەخشیوتە بەفیرعەون و کۆمەڵەکەی ﴿زِينَةً وَأَمْوَٰلًا﴾ هۆکاری ڕازانەوە و جوانی و ماڵ و سامانی زۆر ﴿فِي ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿رَبَّنَا لِيُضِلُّواْ﴾ ئەی پەروەردگارمان بۆ ئەوەی خەڵك گومڕا بکەن ﴿عَن سَبِيلِكَۖ﴾ لەڕێگای تۆ ﴿رَبَّنَا ٱطْمِسْ﴾ ئەی پەروەردگارمان لە ناوی بەرە و مەیهێڵە ﴿عَلَىٰٓ أَمْوَٰلِهِمْ﴾ ماڵ و سامانیان ﴿وَٱشْدُدْ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ دڵەکانیان ڕەق وڕەش بکە ﴿فَلَا يُؤْمِنُواْ﴾ چونکە بڕوا ناهێنن ﴿حَتَّىٰ يَرَوُاْ﴾ هەتا نەبینن (بەچاوی خۆیان) ﴿ٱلْعَذَابَ ٱلْأَلِيمَ﴾ سزای سەختی ئازاردەر ﴿٨٨﴾

﴿قَالَ قَدۡ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی بێگومان ﴿أُجِيبَت دَّعۡوَتُكُمَا﴾ داوای هەردووکتان وەرگیرا ﴿فَٱسۡتَقِيمَا﴾ جا خۆ ڕاگر و بەردەوام بن (لەسەر ئایینی خوا) ﴿وَلَا تَتَّبِعَآنِّ سَبِيلَ﴾ وە مەکەونە شوێن ڕێگای ﴿ٱلَّذِينَ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ ئەوانەی کەنازانن ﴿٨٩﴾ ﴿وَجَٰوَزۡنَا بِبَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ ٱلۡبَحۡرَ﴾ ئەمجا نەوەی ئیسرائیلمان لە دەریاکە (دەریای سوور) پەڕاندووە ﴿فَأَتۡبَعَهُمۡ فِرۡعَوۡنُ وَجُنُودُهُۥ﴾ ئەمجا فیرعەون و لەشکرەکەی شوێنیان کەوتن ﴿بَغۡيٗا وَعَدۡوًاۖ﴾ بە ستەم و دەست درێژی کردن ﴿حَتَّىٰٓ إِذَآ﴾ هەتا ئەو کاتەی ﴿أَدۡرَكَهُ ٱلۡغَرَقُ﴾ خەریک بوو (فیرعەون) بخنکێ ﴿قَالَ ءَامَنتُ﴾ ئەوسا ووتی بڕوام هێنا ﴿أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ﴾ کە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە ﴿إِلَّا ٱلَّذِيٓ﴾ جگە لەئەو (خوایە) نەبێت ﴿ءَامَنَتۡ بِهِۦ﴾ کە بڕوایان پێ هێناوە ﴿بَنُوٓاْ إِسۡرَٰٓءِيلَ﴾ نەوەی ئیسرائیل ﴿وَأَنَا۠ مِنَ ٱلۡمُسۡلِمِينَ﴾ وە منیش لە موسڵمانانم ﴿٩٠﴾ ﴿ءَآلۡـَٰٔنَ﴾ ئێستا (باوەڕ دێنێت؟) ﴿وَقَدۡ عَصَيۡتَ قَبۡلُ﴾ کە بێگومان لەوەو پێش سەرپێچیت کرد ﴿وَكُنتَ مِنَ ٱلۡمُفۡسِدِينَ﴾ وەتۆ لەخراپەکاران و تێکدەران بوویت ﴿٩١﴾ ﴿فَٱلۡيَوۡمَ﴾ بەڵام ئەمڕۆ ﴿نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ﴾ لاشەکەت (لە دەریا) ڕزگار دەکەین ﴿لِتَكُونَ لِمَنۡ خَلۡفَكَ ءَايَةٗۚ﴾ بۆ ئەوەی بیی بەپەند بۆ ئەوەی لەدوای تۆ دێت ﴿وَإِنَّ كَثِيرٗا مِّنَ ٱلنَّاسِ﴾ وە بەڕاستی زۆرێك لەخەڵکی ﴿عَنۡ ءَايَٰتِنَا لَغَٰفِلُونَ﴾ بێ ئاگان لە بەڵگە و نیشانەکانی ئێمە ﴿٩٢﴾ ﴿وَلَقَدۡ بَوَّأۡنَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان نیشتە جێمان کردن ﴿بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ﴾ نەوەی ئیسرائیل ﴿مُبَوَّأَ صِدۡقٖ﴾ لەشوێنێکی چاك و شایستەدا ﴿وَرَزَقۡنَٰهُم مِّنَ ٱلطَّيِّبَٰتِ﴾ و ڕۆزی چاك و پاکمان پێ دان ﴿فَمَا ٱخۡتَلَفُواْ﴾ جا ڕاجیاو دووبەرەك نەبوون ﴿حَتَّىٰ جَآءَهُمُ ٱلۡعِلۡمُۚ﴾ هەتا زانین و شارەزایی (تەورات) یان بۆ هات ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت ﴿يَقۡضِي بَيۡنَهُمۡ﴾ بڕیار دەدات لەنێوانیاندا ﴿يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ لەڕۆژی دوایدا ﴿فِيمَا كَانُواْ فِيهِ يَخۡتَلِفُونَ﴾ لەوەی ئەوان تێیدا ڕاجیا بوون ﴿٩٣﴾ ﴿فَإِن كُنتَ﴾ جائەگەر تۆ ﴿فِي شَكّٖ﴾ لەگوماندای ﴿مِّمَّآ أَنزَلۡنَآ إِلَيۡكَ﴾ لەوەی کە ناردومانەتە خوارەوە بۆت ﴿فَسۡـَٔلِ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوە پرسیار لەوانە بکە ﴿يَقۡرَءُونَ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ کە کتێبی ئاسمانی شارەزان و دەیخوێننەوە ﴿مِن قَبۡلِكَۚ﴾ لەپێش تۆ ﴿لَقَدۡ جَآءَكَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بۆت هاتووە ﴿ٱلۡحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾ هەق و ڕاستی لەپەروەردگارتەوە ﴿فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلۡمُمۡتَرِينَ﴾ کەواتە لەدەستەی گومانداران مەبە ﴿٩٤﴾ ﴿وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلَّذِينَ﴾ و لەوانەش مەبە ﴿كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ کە نیشانەکانی خوایان بە درۆزانی (و باوەڕیان پێ نەهێنان) ﴿فَتَكُونَ مِنَ ٱلۡخَٰسِرِينَ﴾ (ئەگەر وابکەیت) ئەوە دەچیتە ڕیزی زەرەرمەندانەوە ﴿٩٥﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ﴿حَقَّتۡ عَلَيۡهِمۡ﴾ دەرچووە و چەسپاوە بۆیان ﴿كَلِمَتُ رَبِّكَ﴾ بڕیاری پەروەردگارت ﴿لَا يُؤۡمِنُونَ﴾ بڕوا ناهێنن ﴿٩٦﴾ ﴿وَلَوۡ جَآءَتۡهُمۡ﴾ (بڕوا ناهێنن) هەرچەند بۆیان بێت ﴿كُلُّ ءَايَةٍ﴾ هەموو بەڵگەو نیشانەیەك ﴿حَتَّىٰ يَرَوُاْ﴾ هەتا نەبینن (بە چاوی خۆیان) ﴿ٱلۡعَذَابَ ٱلۡأَلِيمَ﴾ سزای سەختی ئازاردەر ﴿٩٧﴾

﴿فَلَوْلَا كَانَتْ قَرْيَةٌ ءَامَنَتْ﴾ (خەڵکی) هیچ شار وگوندێك (لەوانەی کە هەڕەشەیان لێکرا) وباوەڕیان هێنا (کاتی بینین و دابەزینی سزای پەروەردگار) ﴿فَنَفَعَهَآ إِيمَٰنُهَآ﴾ باوەڕەکەیان هیچ سوودی پێ نەگەیاندن ﴿إِلَّا قَوْمَ يُونُسَ﴾ جگەلە گەلی یونس (علیه السلام) نەبێت ﴿لَمَّآ ءَامَنُواْ﴾ کاتێك هەمووبڕوایان هێنا وتەوبەیان کرد (کە دڵ نیابوون سزای پەروەردگار دابەزیوە بۆ سەریان) ﴿كَشَفْنَا عَنْهُمْ﴾ لامان برد لەسەریان ﴿عَذَابَ ٱلْخِزْىِ﴾ سزای سەرشۆڕی و ڕیسوایی ﴿فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ لە ژیانی دونیادا ﴿وَمَتَّعْنَٰهُمْ إِلَىٰ حِينٍ﴾ و بەهرە و خۆشیمان پێدان تا ماوەیەك (تاکاتی مردنیان) ﴿٩٨﴾ ﴿وَلَوْ شَآءَ رَبُّكَ﴾ وە ئەگەر پەروەردگارت بیویستایە ﴿لَءَامَنَ﴾ بڕوای دەهێنا ﴿مَن فِى ٱلْأَرْضِ﴾ ئەو (خەڵکەی) والەزەویدان ﴿كُلُّهُمْ جَمِيعًا﴾ هەمووبە تێکرا ﴿أَفَأَنتَ﴾ دەی ئایا تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿تُكْرِهُ ٱلنَّاسَ﴾ زۆر لەخەڵکی دەکەیت ﴿حَتَّىٰ يَكُونُواْ مُؤْمِنِينَ﴾ هەتا ببنە بڕوادار ﴿٩٩﴾ ﴿وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ﴾ وە بۆ هیچ کەسێك نییە ﴿أَن تُؤْمِنَ﴾ کەبڕوا بێنێ ﴿إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ﴾ مەگەر بە ویستی خوا نەبێت ﴿وَيَجْعَلُ ٱلرِّجْسَ﴾ وە پیسی (وبێ باوەڕی) دەخاتە ﴿عَلَى ٱلَّذِينَ﴾ سەر ئەوانەی ﴿لَا يَعْقِلُونَ﴾ کەتێ ناگەن وبیرناکەنەوە ﴿١٠٠﴾ ﴿قُلِ ٱنظُرُواْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: سەرنج بدەن ﴿مَاذَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ چی لەئاسمانەکان و زەویدایە ﴿وَمَا تُغْنِى ٱلْءَايَٰتُ وَٱلنُّذُرُ﴾ کەچی نیشانە و ترسێنەرەکان هیچ سوود ناگەیەنن ﴿عَن قَوْمٍ لَّا يُؤْمِنُونَ﴾ بەکەسانێك بڕوانەهێنن ﴿١٠١﴾ ﴿فَهَلْ يَنتَظِرُونَ﴾ دەی چاوەڕوانی چی دەکەن ﴿إِلَّا مِثْلَ أَيَّامِ ٱلَّذِينَ﴾ بێجگە لە ڕووداوێك وەك ڕووداوەکانی ئەوانەی ﴿خَلَوْاْ مِن قَبْلِهِمْ﴾ کە لە پێشیانەوە ڕابوردن ﴿قُلْ فَٱنتَظِرُوٓاْ﴾ بڵێ دەی چاوەڕوان بکەن ﴿إِنِّى مَعَكُم﴾ بەڕاستی منیش لەگەڵ ئێوەدا ﴿مِّنَ ٱلْمُنتَظِرِينَ﴾ لە چاوەڕوانانم ﴿١٠٢﴾ ﴿ثُمَّ نُنَجِّى﴾ پاشان ئێمە ڕزگاری دەکەین (لە کاتی نارەحەتیدا) ﴿رُسُلَنَا﴾ پێغەمبەرانمان (﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ و ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئابەو شێوە ﴿حَقًّا عَلَيْنَا﴾ پێویستە لەسەرمان ﴿نُنجِ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ ئیمان داران ڕزگار بکەین ﴿١٠٣﴾ ﴿قُلْ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ بڵێ ئەی خەڵکینە ﴿إِن كُنتُمْ فِى شَكٍّ﴾ ئەگەر ئێوە لەگوماندان ﴿مِّن دِينِى﴾ لە (ڕاستی) ئاینەکەم ﴿فَلَآ أَعْبُدُ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوە من ناپەرستم ئەوانەی ﴿تَعْبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ کە ئێوە دەی پەرستن بێجگە لەخوا ﴿وَلَٰكِنْ﴾ بەڵکو ﴿أَعْبُدُ ٱللَّهَ ٱلَّذِى﴾ ئەو خوایەدەپەرستم ﴿يَتَوَفَّىٰكُمْ﴾ کەئێوە دەمرێنێ ﴿وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ﴾ وە من فەرمانم پێ کراوە کە ﴿مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ لەبڕواداران بم ﴿١٠٤﴾ ﴿وَأَنْ أَقِمْ وَجْهَكَ﴾ وە ڕووت ڕێك و ڕاست بکە ﴿لِلدِّينِ حَنِيفًا﴾ بۆ ئاینێك کەڕاستە ﴿وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ﴾ وە بەهیچ جۆرێك لەهاوبەش دانەران مەبە ﴿١٠٥﴾ ﴿وَلَا تَدْعُ﴾ هاوارمەکە (مەپەرستە) ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ بێجگە لەخوا ﴿مَا لَا يَنفَعُكَ﴾ شتێ نەسوودت پێ دەگەیەنێت ﴿وَلَا يَضُرُّكَ﴾ و نەزیانت لێ دەدات ﴿فَإِن فَعَلْتَ﴾ جا ئەگەر وات کرد ﴿فَإِنَّكَ إِذًا﴾ ئەوە بێگومان ئەوکاتە تۆ ﴿مِّنَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ لەستەمکارانی ﴿١٠٦﴾

﴿وَإِن يَمۡسَسۡكَ ٱللَّهُ﴾ وە ئەگەر خوا بە تۆ بگەیەنێت ﴿بِضُرّٖ﴾ زیانێك ﴿فَلَا كَاشِفَ لَهُۥٓ﴾ هیچ لادەرێك نی یە بۆ ئەو (زیانە) ﴿إِلَّا هُوَۖ﴾ بێجگە لە خوا ﴿وَإِن يُرِدۡكَ بِخَيۡرٖ﴾ وە ئەگەر خێر و خۆشیەكی بوێت بۆت ﴿فَلَا رَآدَّ لِفَضۡلِهِۦۚ﴾ ئەوە هیچ بەرگری كەرێك نیە بۆ چاكەی خوا ﴿يُصِيبُ بِهِۦ مَن يَشَآءُ﴾ بەهرەمەندی دەكات ئەو كەسەی خۆی بیەوێت ﴿مِنۡ عِبَادِهِۦۚ﴾ لە بەندەكانی ﴿وَهُوَ ٱلۡغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ﴾ وە هەر ئەو لێ بوردەی بەبەزەییە ﴿١٠٧﴾ ﴿قُلۡ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی خەڵكینە ﴿قَدۡ جَآءَكُمُ ٱلۡحَقُّ﴾ بەڕاستی (قورئانی) حەقتان بۆ هاتووە ﴿مِن رَّبِّكُمۡۖ﴾ لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿فَمَنِ ٱهۡتَدَىٰ﴾ جا هەر كەسێك ڕێنموونی وەرگرتبێت ﴿فَإِنَّمَا يَهۡتَدِي لِنَفۡسِهِۦۖ﴾ ئەوە بێگومان (قازانجی) ڕێنموونیەكەی بۆ خۆیەتی ﴿وَمَن ضَلَّ﴾ هەر كەسیش گومڕا بووبێت ﴿فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيۡهَاۖ﴾ ئەوە بێگومان (زیانی) گومڕابوونەكەی بۆ خۆیەتی ﴿وَمَآ أَنَا۠ عَلَيۡكُم﴾ وە من لە ئێوە ﴿بِوَكِيلٖ﴾ بەرپرسیارنیم ﴿١٠٨﴾ ﴿وَٱتَّبِعۡ﴾ شوێن ئەوە بكەوە ﴿مَا يُوحَىٰٓ إِلَيۡكَ﴾ كە سرووش وەحی كراوە بۆت ﴿وَٱصۡبِرۡ حَتَّىٰ﴾ وە بە ئارام و خۆگر بە هەتا ﴿يَحۡكُمَ ٱللَّهُۚ﴾ خوا بڕیاری دەدات (لە نێوانی تۆ و ئەواندا) ﴿وَهُوَ خَيۡرُ ٱلۡحَٰكِمِينَ﴾ وە ئەو (خوایە) چاكترینی هەموو دادوەر و بڕیاردەرانە ﴿١٠٩﴾

سورەتی ﴿هُودٍ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓرۚ﴾ بە(ئەلیف، لام، ڕا) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بەماناكەی، بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بكە ﴿كِتَٰبٌ أُحۡكِمَتۡ﴾ ئەمە كتێبێكە بتەو داڕێژراوە ﴿ءَايَٰتُهُۥ﴾ ئایەتەكانی ﴿ثُمَّ فُصِّلَتۡ﴾ پاشان ڕوون كراونەتەوە ﴿مِن لَّدُنۡ﴾ لەلایەن ﴿حَكِيمٍ خَبِيرٍ﴾ (خوای) كاردروستی زاناوە ﴿١﴾ ﴿أَلَّا تَعۡبُدُوٓاْ﴾ بۆ ئەوەی هیچ شتێك نەپەرستن ﴿إِلَّا ٱللَّهَۚ﴾ بێجگە لەخوا ﴿إِنَّنِي لَكُم مِّنۡهُ﴾ بەڕاستی من لەلایەن ئەو (خوا)وە بۆ ئێوە ﴿نَذِيرٞ وَبَشِيرٞ﴾ ترسێنەر و مژدەدەرم ﴿٢﴾ ﴿وَأَنِ ٱسۡتَغۡفِرُواْ رَبَّكُمۡ﴾ هەروەها بۆ ئەوەی داوای لێبوردن بكەن لەپەروەردگارتان ﴿ثُمَّ تُوبُوٓاْ إِلَيۡهِ﴾ پاشان تۆبە بكەن و بگەڕێنەوە بۆلای ﴿يُمَتِّعۡكُم مَّتَٰعًا حَسَنًا﴾ دەتان ژێنێ بەژیانێكی چاك و خۆش ﴿إِلَىٰٓ أَجَلٖ مُّسَمّٗى﴾ تاماوەی دیاری كراو (بۆتان) ﴿وَيُؤۡتِ كُلَّ﴾ وە دەبەخشێت بەهەموو ﴿ذِي فَضۡلٖ فَضۡلَهُۥۖ﴾ خاوەن چاكە و بەهرەیەك (پاداشتی) چاكە و بەهرەی خۆی ﴿وَإِن تَوَلَّوۡاْ﴾ وە ئەگەر ڕوو وەرگێڕن و سەرپێچی بكەن ﴿فَإِنِّيٓ أَخَافُ﴾ ئەوە بەڕاستی من مەترسی دەكەم ﴿عَلَيۡكُمۡ﴾ یەخەتان بگرێ ﴿عَذَابَ يَوۡمٖ كَبِيرٍ﴾ سزای ڕۆژێكی گەورە(كە ڕۆژی دواییە) ﴿٣﴾ ﴿إِلَى ٱللَّهِ﴾ هەر بۆلای خوایە ﴿مَرۡجِعُكُمۡۖ﴾ گەڕانەوەتان ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٌ﴾ وە ئەو (خوایە) دەسەڵات دارە بەسەر هەموو شتێكدا ﴿٤﴾ ﴿أَلَآ إِنَّهُمۡ﴾ ئاگادار بن بێگومان ئەوان ﴿يَثۡنُونَ صُدُورَهُمۡ﴾ سنگیان دەپێچنەوە (لەسەر كینە و دژایەتی) ﴿لِيَسۡتَخۡفُواْ مِنۡهُۚ﴾ بۆ ئەوەی خۆیان بشارنەوە لە خوا ﴿أَلَا حِينَ﴾ بێدار بن كاتێك ﴿يَسۡتَغۡشُونَ ثِيَابَهُمۡ﴾ ئەوانە خۆیان دادەپۆشن بەپۆشاكەكانیان (بۆ ئەوەی پیلانەكانیان دەرنەكەون) ﴿يَعۡلَمُ﴾ (خوا) دەزانێت ﴿مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعۡلِنُونَۚ﴾ بەوەی دەیشارنەوەو ئەوەی ئاشكرای دەكەن ﴿إِنَّهُۥ عَلِيمُۢ﴾ بێگومان ئەو (خوایە) بە ئاگا و زانایە ﴿بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾ بەو (نهێنیانەی) لە سینە و دڵەكاندایە ﴿٥﴾

﴿وَمَا مِن دَآبَّةٍ﴾ هیچ گیان لەبەرێك نی یە ﴿فِي الْأَرْضِ﴾ لەزەوی دا ﴿إِلَّا عَلَى اللَّهِ﴾ ئیلا لەسەر خوایە ﴿رِزْقُهَا﴾ ڕزق و ڕۆزیەکەی ﴿وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا﴾ وە(خوا) دەزانێ شوێنی مانەوەی ﴿وَمُسْتَوْدَعَهَا﴾ وە شوێنی لێ دەرچوونی ﴿كُلٌّ فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ﴾ هەمووی نوسراوە لەکتێبی ڕوون کەرەوە(لوح المحفوظ)دا ﴿٦﴾ ﴿وَهُوَ﴾ ئەو (خوایە) زاتێکە ﴿الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ کە ئاسمانەکان وزەوی دروست کردوە ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ لە شەش ڕۆژدا ﴿وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ﴾ و عەرشەکەی لەسەر ئاو بوو ﴿لِيَبْلُوَكُمْ﴾ بۆ ئەوەی تاقیتان بکاتەوە ﴿أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا﴾ کامتان کردەوەی چاکتر (دەکەن) ﴿وَلَئِن قُلْتَ﴾ سوێندبێ ئەگەر بڵێیت (بەوانە) ﴿إِنَّكُم مَّبْعُوثُونَ﴾ بەڕاستی ئێوە زیندوو دەکرێنەوە ﴿مِن بَعْدِ الْمَوْتِ﴾ لەپاش مردن ﴿لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێگومان ئەوانەی کە بێ بڕوان دەڵێن ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ ئەمە هیچ نی یە بێجگە لە جادوویەکی ڕوون و دیارنەبێت ﴿٧﴾ ﴿وَلَئِنْ أَخَّرْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ﴾ وە سوێند بەخوا ئەگەر ئەو سزایان دوا بخەین ﴿إِلَىٰ أُمَّةٍ مَّعْدُودَةٍ﴾ تاماوەیەکی کەمی دیاری کراو ﴿لَّيَقُولُنَّ مَا يَحْبِسُهُ﴾ ئەوە بەڕاستی دەڵێن چی ئەو سزای ڕاگرتووە (بۆچی بۆمان نایەت) ﴿أَلَا يَوْمَ يَأْتِيهِمْ﴾ بێدار بن ڕۆژێ ئەو سزایەیان بۆ دێت ﴿لَيْسَ مَصْرُوفًا عَنْهُمْ﴾ لێیان لا نادرێ ﴿وَحَاقَ بِهِم﴾ وە دەوریان دەدات ﴿مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ ئەوەی کە ئەوانە گاڵتەو لاقرتییان پێ دەکرد ﴿٨﴾ ﴿وَلَئِنْ أَذَقْنَا الْإِنسَانَ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر ئێمە بچێژین بە ئادەمی ﴿مِنَّا رَحْمَةً﴾ چاکە و فەزڵ و بەهرەیەك لای خۆمانەوە ﴿ثُمَّ نَزَعْنَاهَا مِنْهُ﴾ پاشان ئەو (چاکەو بەهرەیەی) لێ بگرینەوە ﴿إِنَّهُ لَيَئُوسٌ كَفُورٌ﴾ بێگومان ئەو زۆر نائومێد و سپڵەیە (لەو کاتەدا کوفری نیعمەتەکانی خوا دەکات) ﴿٩﴾ ﴿وَلَئِنْ أَذَقْنَاهُ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر پێی بچێژین بیدەینێ ﴿نَعْمَاءَ بَعْدَ ضَرَّاءَ مَسَّتْهُ﴾ بەهرەو چاکە دوای ئەو سەختی و ناڕەحتیانەی تووشی بووە ﴿لَيَقُولَنَّ ذَهَبَ السَّيِّئَاتُ عَنِّي﴾ بێگومان دەڵێت گشت سەختی و زیانەکانم لە مل بوویەوە (بەرۆکی بەردام) ﴿إِنَّهُ لَفَرِحٌ فَخُورٌ﴾ بێگومان (لەوکاتەدا) زۆر دڵخۆش و لوت بەرزو خۆ بەزل زانە ﴿١٠﴾ ﴿إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا﴾ جگە لەوانەی کە بائارام و خۆگر بوون ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان بەجێ هێنا ﴿أُولَٰئِكَ لَهُم﴾ ئەوانە بۆیان هەیە ﴿مَّغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ﴾ لێبوردن و پاداشتی گەورە ﴿١١﴾ ﴿فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ﴾ ئایا تۆ وازهێنەری ﴿بَعْضَ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ﴾ لە (ڕاگەیاندنی) هەندێك لەوەی نیگا ت بۆ کراوە ﴿وَضَائِقٌ بِهِ صَدْرُكَ﴾ و دڵ تەنگ دەبی پێی ﴿أَن يَقُولُوا﴾ لەبەر ئەوەی کەدەڵێن ﴿لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ كَنزٌ﴾ بۆچی گەنج و خەزینەی بۆ نانێردرێتە خوارەوە ﴿أَوْ جَاءَ مَعَهُ مَلَكٌ﴾ یان بۆچی فریشتەیەکی لە گەڵدا نەهاتووە ﴿إِنَّمَا أَنتَ نَذِيرٌ﴾ بێگومان تۆ تەنها ترسێنەری ﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ﴾ و خوا بۆ هەموو شتێك سەرپەرشتیکارو چاودێرە ﴿١٢﴾

﴿أَمۡ يَقُولُونَ ٱفۡتَرَىٰهُۖ﴾ یـان ئەوانە دەڵێن پێغەمبەر ﷺ ئەو (قورئانە)ی هەڵبەستووە ﴿قُلۡ فَأۡتُواْ بِعَشۡرِ سُوَرٖ مِّثۡلِهِۦ﴾ بڵـێ دەی ئێوەش دە سـورەتی وەکو ئەو(قورئانە) بێنن ﴿مُفۡتَرَيَٰتٖ﴾ هەڵبەستراوبن ﴿وَٱدۡعُواْ مَنِ ٱسۡتَطَعۡتُم﴾ وەبانـگ بکـەن (بـۆ پشتیوانیتان) هەرکـەس دەتوانـن ﴿مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ بێجگـە لەخـوا ﴿إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن (١٣) ﴿فَإِلَّمۡ يَسۡتَجِيبُواْ لَكُمۡ﴾ جا ئەگەر وەڵامیان نەدانەوە ﴿فَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّمَآ أُنزِلَ﴾ ئـەوە بزانن کەبێگومان ئەم (قورئانە) نێردراوەتە خوارەوە ﴿بِعِلۡمِ ٱللَّهِ﴾ بەئاگاداری وزانینـی خـوا ﴿وَأَن لَّآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۖ﴾ هەروەهـا بزانـن هیچ پەرستراوێکی ڕاسـت نـی یە بێجگـە لەئەو ﴿فَهَلۡ أَنتُم مُّسۡلِمُونَ﴾ دەی ئایـا ئێـوە مـل کەچ و موسـڵمانن؟ (١٤) ﴿مَن كَانَ يُرِيدُ﴾ هەرکـەس دەیەوێت ﴿ٱلۡحَيَوٰةَ ٱلدُّنۡيَا وَزِينَتَهَا﴾ ژیانی دونیا و ڕازاوە و جوانی ئەو ﴿نُوَفِّ إِلَيۡهِمۡ أَعۡمَٰلَهُمۡ فِيهَا﴾ ئێمە (بەرهەمی) کردەوەکانیـان بەتەواوی پێ دەدەین تیایـدا ﴿وَهُمۡ فِيهَا لَا يُبۡخَسُونَ﴾ وە ئەوان لەم ژیانەدا کەم و کوڕی یان لەگەڵ ناکرێت (١٥) ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ لَيۡسَ لَهُمۡ﴾ ئەوانە کەسانێکن بۆیان نی یە ﴿فِي ٱلۡأٓخِرَةِ إِلَّا ٱلنَّارُۖ﴾ لـەڕۆژی دواییـدا جگە لەئاگر ﴿وَحَبِطَ مَا صَنَعُواْ فِيهَا﴾ وە ئـەوەی کردیان تێیدا پوچ و بـێ بەرهەم بووە ﴿وَبَٰطِلٞ مَّا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ وە هەرچیان کرد بەردەوام بوو بەهیچ (١٦) ﴿أَفَمَن كَانَ﴾ جا ئایا کەسـێك ﴿عَلَىٰ بَيِّنَةٖ مِّن رَّبِّهِۦ﴾ بەڵگەیەکی ئاشکرای بێ لەلایەن پەروەردگاریەوە ﴿وَيَتۡلُوهُ شَاهِدٞ مِّنۡهُ﴾ و شایەتێك لای ئەوەوە بۆی بخوێنێتەوە ﴿وَمِن قَبۡلِهِۦ كِتَٰبُ مُوسَىٰٓ﴾ وە لەپێش ئەم (شایەتیەی خۆیەوە) پەڕاوی مووساش (شایەتە بۆی) ﴿إِمَامٗا وَرَحۡمَةًۚ﴾ کەپەیڕەو پێشەواو میهرەبانیە ﴿أُوْلَٰٓئِكَ يُؤۡمِنُونَ بِهِۦۚ﴾ ئەوانە بڕوایان هەیە بەو (شـایەتە کەقورئانە) ﴿وَمَن يَكۡفُرۡ بِهِۦ﴾ وە هەرکەس باوەڕی پێی نەبێت ﴿مِنَ ٱلۡأَحۡزَابِ﴾ لەو کۆمەڵ و تاقمانـە (ئەوانەی کۆبونەوە لەسـەر دژایەتی ئیسـلام) ﴿فَٱلنَّارُ مَوۡعِدُهُۥۚ﴾ ئەوە ئاگـر جێگایەتی ﴿فَلَا تَكُ فِي مِرۡيَةٖ مِّنۡهُۚ﴾ کەواتـە هیـچ جۆرە گومـان و دوو دڵیەکت نەبێـت لەو(قورئانە) ﴿إِنَّهُ ٱلۡحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾ بەڕاستی ئەو قورئانە ڕاستە لەلایەن پەروەردگارتەوە هاتـووە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يُؤۡمِنُونَ﴾ بەڵام زۆرێـك لەخەڵکـی بڕواناهێنـن (١٧) ﴿وَمَنۡ أَظۡلَمُ مِمَّنِ﴾ وەئایا کێ سـتەمکارترە لەو کەسـەی ﴿ٱفۡتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًاۚ﴾ کەدرۆ هەڵبەسـتێ بەدەم خـواوە؟ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ يُعۡرَضُونَ عَلَىٰ رَبِّهِمۡ﴾ ئەوانە دەبرێنە حوزوری پەروەردگاریـان (وتەکانیـان دەخرێتـە ڕوو) ﴿وَيَقُولُ ٱلۡأَشۡهَٰدُ﴾ وە شـایەتەکان (لەپێغەمبـەران وفریشـتەکان) دەڵێن ﴿هَٰٓؤُلَآءِ ٱلَّذِينَ﴾ ئا ئەوانـە ئەو کەسـانەن ﴿كَذَبُواْ عَلَىٰ رَبِّهِمۡۚ﴾ (لەدونیادا) درۆیان هەڵدەبەسـت بـەدەم پەروەردگاریانـەوە ﴿أَلَا لَعۡنَةُ ٱللَّهِ﴾ بێداربـن نەفرینی خـوا ﴿عَلَى ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بۆ ستەمکارانە (١٨) ﴿ٱلَّذِينَ يَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ ئەوانـەی بەرهەڵسـتی ڕێگـەی خـوا دەکـەن ﴿وَيَبۡغُونَهَا عِوَجٗا﴾ و دەیانـەوێ بـەلارو چەوتـی نیشـاندەن ﴿وَهُم بِٱلۡأٓخِرَةِ﴾ لەکاتێکـدا ئـەوان بـەڕۆژی دوایی ﴿هُمۡ كَٰفِرُونَ﴾ بێ بڕوان (١٩)

﴿أُوْلَٰٓئِكَ لَمۡ يَكُونُواْ مُعۡجِزِينَ﴾ ئەو (نەفرین لێ کراو)انە ناتوانن (لەدەستی خوا) خۆیان قوتار بکەن ﴿فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ لەوڵات و زەویدا ﴿وَمَا كَانَ لَهُم﴾ و نییانە ﴿مِّن دُونِ ٱللَّهِ مِنۡ أَوۡلِيَآءَ﴾ بێجگە لەخوا هیچ پشتیوان و دۆستێك ﴿يُضَٰعَفُ لَهُمُ﴾ بۆیان دووقات دەکرێتەوە ﴿ٱلۡعَذَابُ﴾ سزا ﴿مَا كَانُواْ يَسۡتَطِيعُونَ ٱلسَّمۡعَ﴾ توانای بیستنی (ئەو قورئانە)یان نەبوو ﴿وَمَا كَانُواْ يُبۡصِرُونَ﴾ (هەقیشیان)نەدەبینی ﴿٢٠﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿خَسِرُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ﴾ کەخۆیان دۆڕاند ﴿وَضَلَّ عَنۡهُم﴾ وە لێیان ون بوو ﴿مَّا كَانُواْ يَفۡتَرُونَ﴾ ئەو درۆو دەلەسانەی لەدونیادا دەیان کرد ﴿٢١﴾ ﴿لَا جَرَمَ أَنَّهُمۡ﴾ بەڕاستی و بێگومان ئەوانە ﴿فِي ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿هُمُ ٱلۡأَخۡسَرُونَ﴾ زەرەرمەند ترین کەس خۆیانن ﴿٢٢﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان بەجێ هێناوە ﴿وَأَخۡبَتُوٓاْ إِلَىٰ رَبِّهِمۡ﴾ و گەردن کەچ و دڵ ئارام بوون بۆ (فەرمانەکانی) پەروەردگاریان ﴿أُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلۡجَنَّةِ﴾ ئەوانە هاوەڵانی بەهەشتن ﴿هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ تییدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿٢٣﴾ ﴿مَثَلُ ٱلۡفَرِيقَيۡنِ﴾ وێنەی ئەو دوو دەستەیە ﴿كَٱلۡأَعۡمَىٰ وَٱلۡأَصَمِّ وَٱلۡبَصِيرِ وَٱلسَّمِيعِ﴾ وەك کوێر و کەڕ و بیسەر و بیناوان ﴿هَلۡ يَسۡتَوِيَانِ مَثَلًا﴾ ئایا ئەودوو دەستەیە یەکسانن ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ دە بۆ بیرناکەنەوە ﴿٢٤﴾ ﴿وَلَقَدۡ أَرۡسَلۡنَا﴾ سوێند بە خوا بێگومان ناردمان ﴿نُوحًا إِلَىٰ قَوۡمِهِۦٓ﴾ نووح بۆ لای گەلەکەی ﴿إِنِّي لَكُمۡ نَذِيرٞ مُّبِينٌ﴾ (پێی وتن) دڵنیابن من ترسێنەرێکی ئاشکرام بۆتان ﴿٢٥﴾ ﴿أَن لَّا تَعۡبُدُوٓاْ إِلَّا ٱللَّهَ﴾ کەجگە لەخوا نەپەرستن ﴿إِنِّيٓ أَخَافُ عَلَيۡكُمۡ﴾ (چونکە) بەڕاستی من دەترسم یەختان بگرێ ﴿عَذَابَ يَوۡمٍ أَلِيمٖ﴾ سزای ڕۆژێکی سەخت و بەئازار ﴿٢٦﴾ ﴿فَقَالَ ٱلۡمَلَأُ﴾ جا کاربەدەست ودەسەڵاتدارەکان وتیان ﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئەوانەی کەبڕوایان نەهێنا بوو ﴿مِن قَوۡمِهِۦ﴾ لە گەلەکەی (نووح) ﴿مَا نَرَىٰكَ﴾ ئێمە تۆ نابینین ﴿إِلَّا بَشَرٗا مِّثۡلَنَا﴾ جگە لەئادەمی یەکی وەك خۆمان ﴿وَمَا نَرَىٰكَ﴾ وە نابینین تۆ ﴿ٱتَّبَعَكَ﴾ هیچ کەسێك شوێنت کەوتبێت ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ﴾ جگە لەوانەی ﴿هُمۡ أَرَاذِلُنَا﴾ کە هەژار و پەستەکانمانن ﴿بَادِيَ ٱلرَّأۡيِ﴾ بێ ئاوەزا و ساویلکەن (ڕواڵەت بینن) ﴿وَمَا نَرَىٰ لَكُمۡ﴾ وە نابینن ئێوە ﴿عَلَيۡنَا مِن فَضۡلِۭ﴾ هیچ شتێکتان لە ئێمە زیادبێ ﴿بَلۡ نَظُنُّكُمۡ كَٰذِبِينَ﴾ بەڵکو بەدرۆزنتان دەزانین ﴿٢٧﴾ ﴿قَالَ يَٰقَوۡمِ﴾ (نووح) وتی ئەی گەلەکەم ﴿أَرَءَيۡتُمۡ﴾ هەواڵم بدەنێ ﴿إِن كُنتُ﴾ ئەگەر من ﴿عَلَىٰ بَيِّنَةٖ﴾ بەڵگەی ئاشکرام هەبێت ﴿مِّن رَّبِّي﴾ لەلای پەروەردگارمەوە ﴿وَءَاتَىٰنِي رَحۡمَةٗ﴾ و ڕەحمەتێکی پێ بەخشییم ﴿مِّنۡ عِندِهِۦ﴾ لەلایەن خۆیەوە ﴿فَعُمِّيَتۡ عَلَيۡكُمۡ﴾ بەڵام ئەوە لەئێوە شاردرابێتەوە ﴿أَنُلۡزِمُكُمُوهَا﴾ ئایا بەزۆر پابەندتان بکەین پێیەوە ﴿وَأَنتُمۡ لَهَا كَٰرِهُونَ﴾ لە کاتێکدا ئێوە حەزی لێ ناکەن و پێتان ناخۆشە ﴿٢٨﴾

﴿وَيَٰقَوۡمِ﴾ وە ئەی گەلەکەم ﴿لَآ أَسۡـَٔلُكُمۡ عَلَيۡهِ مَالًاۖ﴾ لەسەر ئەم (گەیاندنی پەیامە) داوای هیچ ماڵ و سامانێکتان لێ ناکەم ﴿إِنۡ أَجۡرِيَ﴾ پاداشتی من ﴿إِلَّا عَلَى ٱللَّهِۚ﴾ هەر لەسەر خوایە ﴿وَمَآ أَنَا۠ بِطَارِدِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْۚ﴾ وە من ئەوانە دەرناکەم بڕوایان هێناوە ﴿إِنَّهُم مُّلَٰقُواْ رَبِّهِمۡ﴾ بەڕاستی ئەوانە بەدیداری پەروەردگاریان دەگەن (لەڕۆژی دواییدا) ﴿وَلَٰكِنِّيٓ أَرَىٰكُمۡ﴾ بەڵام من ئێوە دەبینم ﴿قَوۡمًا تَجۡهَلُونَ﴾ کە کۆمەڵێکی نەزانن ﴿٢٩﴾ ﴿وَيَٰقَوۡمِ مَن يَنصُرُنِي﴾ ئەی گەلەکەم کێ یارمەتیم دەدات ﴿مِنَ ٱللَّهِ إِن طَرَدتُّهُمۡۚ﴾ لەبەرانبەر خوادا ئەگەر ئەوانە بتارێنم (و دەریان بکەم) ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ دەی ئایا بۆ بیرناکەنەوە؟ ﴿٣٠﴾ ﴿وَلَآ أَقُولُ لَكُمۡ﴾ من پێتان ناڵێم ﴿عِندِي خَزَآئِنُ ٱللَّهِ﴾ خەزێنەکانی خوا لای منە ﴿وَلَآ أَعۡلَمُ ٱلۡغَيۡبَ﴾ و ناشڵێم غەیب و شتە نادیارەکان دەزانم ﴿وَلَآ أَقُولُ إِنِّي مَلَكٞ﴾ هەروەها ناڵێم من فریشتەم ﴿وَلَآ أَقُولُ لِلَّذِينَ﴾ بەوانەش ناڵێم ﴿تَزۡدَرِيٓ أَعۡيُنُكُمۡ﴾ کە لەبەر چاوی ئێوە سووك و بێ ڕێزن ﴿لَن يُؤۡتِيَهُمُ ٱللَّهُ خَيۡرًاۖ﴾ خوا هیچ چاکەیەکیان ناداتێ ﴿ٱللَّهُ أَعۡلَمُ﴾ خوا چاك دەزانێ ﴿بِمَا فِيٓ أَنفُسِهِمۡ﴾ بەوەی لەدەروونی ئەواندایە ﴿إِنِّيٓ إِذٗا لَّمِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بەڕاستی من ئەوکاتە (ئەگەر ئەو هەژارانە دەربکەم) لەستەم کاران دەبم ﴿٣١﴾ ﴿قَالُواْ يَٰنُوحُ﴾ وتیان ئەی نووح ﴿قَدۡ جَٰدَلۡتَنَا﴾ بێگومان دەمەقاڵێت کرد لەگەڵماندا ﴿فَأَكۡثَرۡتَ جِدَٰلَنَا﴾ زۆریش دەمەقاڵێت کرد لەگەڵماندا ﴿فَأۡتِنَا بِمَا تَعِدُنَآ﴾ دەی ئەوەی بەڵێنمان پێ دەدەیت (لەسزا) بۆمان بهێنە ﴿إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ ئەگەر تۆ لەڕاست گۆیانیت ﴿٣٢﴾ ﴿قَالَ إِنَّمَا يَأۡتِيكُم بِهِ ٱللَّهُ﴾ ووتی بێگومان خوا بۆتان دەهێنێت ﴿إِن شَآءَ﴾ ئەگەر بیەوێت ﴿وَمَآ أَنتُم بِمُعۡجِزِينَ﴾ وە ئێوە ناتوانن (لەسزای خوا) خۆتان قوتار بکەن ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَا يَنفَعُكُمۡ نُصۡحِيٓ﴾ وە ئامۆژگاری من سوودتان پێ ناگەیەنێت ﴿إِنۡ أَرَدتُّ﴾ گەر بمەوێت ﴿أَنۡ أَنصَحَ لَكُمۡ﴾ ئامۆژگاریتان بکەم ﴿إِن كَانَ ٱللَّهُ يُرِيدُ﴾ ئەگەر خوا بیەوێت ﴿أَن يُغۡوِيَكُمۡۚ﴾ گومراتان بکات ﴿هُوَ رَبُّكُمۡ﴾ ئەو پەروەردگارتانە ﴿وَإِلَيۡهِ تُرۡجَعُونَ﴾ وە هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێنەوە ﴿٣٤﴾ ﴿أَمۡ يَقُولُونَ ٱفۡتَرَىٰهُۖ﴾ یا ئەوانە دەڵێن موحەممەد ﷺ ئەم (قورئانەی) بەناوی خواوە هەڵبەستووە ﴿قُلۡ إِنِ ٱفۡتَرَيۡتُهُۥ﴾ بڵێ ئەگەر من هەڵم بەستبێت ﴿فَعَلَيَّ إِجۡرَامِي﴾ ئەوە گوناهو تاوانەکەی تەنها لەسەر خۆمە ﴿وَأَنَا۠ بَرِيٓءٞ مِّمَّا تُجۡرِمُونَ﴾ وە منیش بەریم لەتاوانی ئێوە ﴿٣٥﴾ ﴿وَأُوحِيَ إِلَىٰ نُوحٍ﴾ وەحی کرا بۆ نووح (علیه السلام) ﴿أَنَّهُۥ لَن يُؤۡمِنَ﴾ کەوا کەسی تر بڕوا ناهێنێت ﴿مِن قَوۡمِكَ﴾ لەگەلەکەت ﴿إِلَّا مَن قَدۡ ءَامَنَ﴾ بێجگە لەوەی پێشتر بڕوای هێناوە ﴿فَلَا تَبۡتَئِسۡ بِمَا كَانُواْ يَفۡعَلُونَ﴾ کەواتە ناڕەحەت وغەمبار مەبە بەوەی ئەوان دەیکەن ﴿٣٦﴾ ﴿وَٱصۡنَعِ ٱلۡفُلۡكَ﴾ وە کەشتیەکەش دروست بکە ﴿بِأَعۡيُنِنَا وَوَحۡيِنَا﴾ بە پێش چاو و چاودێری وفەرمان و نیگای ئێمە (لەم ئایەتەدا باسی سیفەتی -چاو، عین- هاتووە بۆ خوای گەورە، بڕوامان پێیەتی بەبێ هیچ لێچواندن ولێکدانەوەیەك، شێوەکەی نازانین وە تەنها خوا خۆی دەزانێت) ﴿وَلَا تُخَٰطِبۡنِي﴾ وە هیچ قسەم لەگەڵدا مەکە ﴿فِي ٱلَّذِينَ ظَلَمُوٓاْ﴾ لە بارەی ئەوانەی ستەمیان کردووە (وبێ باوەڕ بوون) ﴿إِنَّهُم مُّغۡرَقُونَ﴾ چونکە بێگومان ئەوانە دەخنکێنرێن ﴿٣٧﴾

﴿وَيَصۡنَعُ ٱلۡفُلۡكَ﴾ وە دەستی کرد بەدروست کردنی کەشتیەکە ﴿وَكُلَّمَا مَرَّ عَلَيۡهِ﴾ هەر کاتێك تێ پەڕینایە بەلایدا ﴿مَلَأٞ مِّن قَوۡمِهِۦ﴾ کۆمەڵێ لەگەلەکەی ﴿سَخِرُواْ مِنۡهُۚ﴾ گاڵتەیان پێ دەکرد ﴿قَالَ إِن تَسۡخَرُواْ مِنَّا﴾ (نووح) دەیووت ئەگەر ئێوە ئێستە گاڵتەو لاقرتی بەئێمە دەکەن ﴿فَإِنَّا نَسۡخَرُ مِنكُمۡ﴾ ئەوە بێگومان ئێمەش لاقرتی بەئێوە دەکەین ﴿كَمَا تَسۡخَرُونَ﴾ هەر چۆن ئێوە لاقرتی بەئێمە دەکەن ﴿٣٨﴾ ﴿فَسَوۡفَ تَعۡلَمُونَ﴾ جا لەمەوپاش دەزانن ﴿مَن يَأۡتِيهِ عَذَابٞ﴾ کێ سزای بۆ دێت ﴿يُخۡزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيۡهِ عَذَابٞ مُّقِيمٌ﴾ سەر شۆڕی دەکات (لەدونیاداو لەقیامەتیشدا) سزای هەمیشەیی بەسەردادێت ﴿٣٩﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا﴾ (نووح) (کەشتیەکەی دروست کرد) هەتا کاتێك ﴿جَآءَ أَمۡرُنَا﴾ فەرمانی ئێمە هات (بۆ لەناوبردنیان) ﴿وَفَارَ ٱلتَّنُّورُ﴾ و تەنورەکە ئاوی لێ هەڵ قوڵا ﴿قُلۡنَا ٱحۡمِلۡ فِيهَا﴾ ووتمان (بەنووح) لەو (کەشتیە)دا هەڵی بگرە ﴿مِن كُلّٖ زَوۡجَيۡنِ ٱثۡنَيۡنِ﴾ لەهەموو نێرو مێیەك دووان ﴿وَأَهۡلَكَ إِلَّا مَن﴾ ژن و منداڵەکانیشت هەڵبگرە ئەوەیان نەبێت ﴿سَبَقَ عَلَيۡهِ ٱلۡقَوۡلُ﴾ بڕیاری خوای لەسەر دراوە (بەخنکاندن) ﴿وَمَنۡ ءَامَنَۚ﴾ هەر ئەوانەش (هەڵ بگرە کە) بڕوایان هێنا (لەگەلەکەت) ﴿وَمَآ ءَامَنَ مَعَهُۥٓ إِلَّا قَلِيلٞ﴾ وە خەڵکێکی کەم نەبێت بڕوایان نەهێنا لەگەڵی دا ﴿٤٠﴾ ﴿وَقَالَ ٱرۡكَبُواْ فِيهَا﴾ (نووح) ووتی هەمووتان سواربن لەو (کەشتیە)دا ﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ مَجۡرٜىٰهَا وَمُرۡسَىٰهَآۚ﴾ بەناوی خواوە لەکاتی ڕۆیشتن و وەستانی دا ﴿إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ بەڕاستی پەروەردگارم زۆر لێ بوردەی میهرەبانە ﴿٤١﴾ ﴿وَهِيَ تَجۡرِي بِهِمۡ﴾ کەشتییەکە دەیبردن ﴿فِي مَوۡجٖ كَٱلۡجِبَالِ﴾ بەناو شەپۆلی وەك کێوو شاخ دا ﴿وَنَادَىٰ نُوحٌ ٱبۡنَهُۥ﴾ نووحیش علیه السلام کوڕەکەی بانگ کرد (کەناوی کەنعان بوو) ﴿وَكَانَ فِي مَعۡزِلٖ﴾ کە لەشوێنێکی کەناردا بوو ﴿يَٰبُنَيَّ ٱرۡكَب مَّعَنَا﴾ (ووتی) ئەی کوڕی خۆشەویستم لەگەڵمان دا سواربە ﴿وَلَا تَكُن مَّعَ ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ و لەگەڵ بێ بڕوایان مەبە ﴿٤٢﴾ ﴿قَالَ سَـَٔاوِيٓ إِلَىٰ جَبَلٖ﴾ (کوڕەکەی) ووتی پەنا بۆ شاخێك دەبەم ﴿يَعۡصِمُنِي مِنَ ٱلۡمَآءِۚ﴾ کە بمپارێزێت لەم لافاوە ﴿قَالَ لَا عَاصِمَ ٱلۡيَوۡمَ﴾ (نووح) ووتی ئەمڕۆ هیچ پارێزەرێك (پەنادەرێك) نیە ﴿مِنۡ أَمۡرِ ٱللَّهِ﴾ لەفەرمانی خوا (کەخنکاندنە) ﴿إِلَّا مَن رَّحِمَۚ﴾ مەگەر کەسێك خوا ڕەحمی پێ بکات (و باوەڕدار بێت) ﴿وَحَالَ بَيۡنَهُمَا ٱلۡمَوۡجُ﴾ لەوکاتەدا شەپۆلی لافاو کەوتە نێوانیان ﴿فَكَانَ مِنَ ٱلۡمُغۡرَقِينَ﴾ جا ئەو (کوڕە خنکاو) لەخنکاوان بوو ﴿٤٣﴾ ﴿وَقِيلَ يَٰٓأَرۡضُ﴾ ئەوسا ووترا ئەی زەوی ﴿ٱبۡلَعِي مَآءَكِ﴾ ئاوەکەت هەڵمژە ﴿وَيَٰسَمَآءُ أَقۡلِعِي﴾ و ئەی ئاسمان باران مەبارێنە ﴿وَغِيضَ ٱلۡمَآءُ﴾ ئیتر لافاوەکە ڕۆچوو بەناخی زەوی دا ﴿وَقُضِيَ ٱلۡأَمۡرُ﴾ کارەکە (خنکانیان) تەواو کرا ﴿وَٱسۡتَوَتۡ عَلَى ٱلۡجُودِيِّۖ﴾ و (کەشتیەکە) وەستا بەسەر (کێوی) جوودیەوە ﴿وَقِيلَ بُعۡدٗا﴾ ووترا دووری لەڕەحمی خوا ﴿لِّلۡقَوۡمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بۆ گەلی ستەمکاران ﴿٤٤﴾ ﴿وَنَادَىٰ نُوحٞ رَّبَّهُۥ﴾ نووح هاواری کردە پەروەردگاری ﴿فَقَالَ رَبِّ﴾ ووتی ئەی پەروەردگارم ﴿إِنَّ ٱبۡنِي﴾ بەڕاستی کوڕەکەم ﴿مِنۡ أَهۡلِي﴾ لە کەس و کاری منە ﴿وَإِنَّ وَعۡدَكَ ٱلۡحَقُّ﴾ و بێگومان بەڵێنی تۆش ڕاستە ﴿وَأَنتَ أَحۡكَمُ ٱلۡحَٰكِمِينَ﴾ وە تۆش دادوەرترینی هەموو فەرمان ڕەوایانی ﴿٤٥﴾

﴿قَالَ يَٰنُوحُ إِنَّهُۥ﴾ (خـوا) فەرمووی ئەی نووح بەڕاسـتی ئەو(کەنعان) ﴿لَيۡسَ مِنۡ أَهۡلِكَۖ﴾ لەکەس و کاری تۆ نی یە ﴿إِنَّهُۥ عَمَلٌ﴾ بێگومان ئەو (کوڕە) کردەوەی ﴿غَيۡرُ صَٰلِحٖۖ﴾ خراپ و ناپەسـەند بوو ﴿فَلَا تَسۡـَٔلۡنِ﴾ جـا کەواتە داوای شـتێکم لێ مەکـە ﴿مَا لَيۡسَ لَكَ بِهِۦ عِلۡمٌۖ﴾ کەزانیاریت دەربـارەی نی یە ﴿إِنِّيٓ أَعِظُكَ﴾ بەڕاسـتی مـن ئامۆژگاریـت دەکـەم ﴿أَن تَكُونَ مِنَ ٱلۡجَٰهِلِينَ﴾ تـا لەنەفامان نەبیـت ﴿٤٦﴾ ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّيٓ﴾ (نـووح) ووتـی پەروەردگـارم بەڕاسـتی من ﴿أَعُوذُ بِكَ﴾ پەنـات پێ دەگرم (لـەوەی) ﴿أَنۡ أَسۡـَٔلَكَ مَا﴾ داوای شـتێکت لـێ بکـەم ﴿لَيۡسَ لِي بِهِۦ عِلۡمٞۖ﴾ کەنایزانم ﴿وَإِلَّا تَغۡفِرۡ لِي وَتَرۡحَمۡنِيٓ﴾ وە ئەگـەر نەبوریت لێم ورەحمم پێ نەکەی ﴿أَكُن مِّنَ ٱلۡخَٰسِرِينَ﴾ لەزیان لێکەوتوان دەبم ﴿٤٧﴾ ﴿قِيلَ يَٰنُوحُ﴾ ووترا ئەی نووح ﴿ٱهۡبِطۡ بِسَلَٰمٖ مِّنَّا﴾ دابەزە(لەکەشـتیەکە) بەهێمنـی و بێـوەی لەلایـەن ئێمـەوە ﴿وَبَرَكَٰتٍ عَلَيۡكَ﴾ وە بەپیت و فەڕی زۆر بەسـەرخۆتەوە ﴿وَعَلَىٰٓ أُمَمٖ مِّمَّن مَّعَكَۚ﴾ وەبەسەر گەلانێك کەپەیدا ئەبن لەوانەی کـە لەگـەڵ تۆ دان (یا بەسـەر ئەو خەڵکانـەی لەگەڵ تۆدان) ﴿وَأُمَمٞ سَنُمَتِّعُهُمۡ﴾ چەنـد نەتەوەو گەل دواتر دێن خۆشـی و نازو نیعمەتیان پێ دەدەین ﴿ثُمَّ يَمَسُّهُم مِّنَّا﴾ پاشـان لەلایـەن ئێمەوە دووچاریان دەبێـت ﴿عَذَابٌ أَلِيمٞ﴾ سـزای سـەختی ئـازاردەر ﴿٤٨﴾ ﴿تِلۡكَ مِنۡ أَنۢبَآءِ ٱلۡغَيۡبِ﴾ ئەمانـە(ی باسـکران) لەهەواڵـە گرنگـە نادیارەکانـە ﴿نُوحِيهَآ إِلَيۡكَۖ﴾ بەنیگا بۆمـان ناردی ﴿مَا كُنتَ تَعۡلَمُهَآ أَنتَ وَلَا قَوۡمُكَ﴾ نەتـۆ و نەگەلەکـەت نەتـان دەزانیـن ﴿مِن قَبۡلِ هَٰذَاۖ﴾ لەپێش ئـەم (نیگـای ئێمـە) ﴿فَٱصۡبِرۡۖ﴾ کەواتـە خۆڕاگریـە ﴿إِنَّ ٱلۡعَٰقِبَةَ لِلۡمُتَّقِينَ﴾ بەڕاسـتی سـەرئەنجام بۆ لەخوا ترسـانە ﴿٤٩﴾ ﴿وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمۡ هُودٗاۚ﴾ وە بۆلای (گەلی) عاد هوودی برایانمان نارد ﴿قَالَ يَٰقَوۡمِ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنۡ إِلَٰهٍ غَيۡرُهُۥٓۖ﴾ هیچ پەرسـتراوێکتان نی یـە جگە لە ئەو ﴿إِنۡ أَنتُمۡ إِلَّا مُفۡتَرُونَ﴾ ئێوە تەنها درۆ هەڵئەبەسـتن ﴿٥٠﴾ ﴿يَٰقَوۡمِ﴾ ئـەی گەلەکەم ﴿لَآ أَسۡـَٔلُكُمۡ عَلَيۡهِ أَجۡرًاۖ﴾ لەسـەر ئەم (گەیاندنـی پەیامە) داوای هیچ پاداشـتێکتان لێ ناکەم ﴿إِنۡ أَجۡرِيَ إِلَّا عَلَى ٱلَّذِي﴾ پاداشـتی من هەر لەسەر ئەو (خوا)یە ﴿فَطَرَنِيٓۚ﴾ کەدروسـتی کـردوم ﴿أَفَلَا تَعۡقِلُونَ﴾ دەی ئایا ژیـر نابن ﴿٥١﴾ ﴿وَيَٰقَوۡمِ﴾ وە ئـەی گەلەکەم ﴿ٱسۡتَغۡفِرُواْ رَبَّكُمۡ﴾ داوای لێبـوردن لەپەروەردگارتـان بکـەن ﴿ثُمَّ تُوبُوٓاْ إِلَيۡهِ﴾ دواتـر بگەڕێنـەوە بـۆلای ئـەو ﴿يُرۡسِلِ ٱلسَّمَآءَ عَلَيۡكُم﴾ (ئەگەر وابکەن خوا) لەئاسمانەوە (باران) دەبارێنێت بەسەرتاندا ﴿مِّدۡرَارٗا﴾ بەلێزمە ﴿وَيَزِدۡكُمۡ قُوَّةً﴾ و هێزی تر زیاد دەکات ﴿إِلَىٰ قُوَّتِكُمۡ﴾ بۆ هێزەکەتان ﴿وَلَا تَتَوَلَّوۡاْ مُجۡرِمِينَ﴾ وەڕوو وەرمەگێـڕن (لەبانگەوازەکەم) بەتـاوان باری ﴿٥٢﴾ ﴿قَالُواْ يَٰهُودُ﴾ ووتیان ئەی هوود ﴿مَا جِئۡتَنَا بِبَيِّنَةٖ﴾ تـۆ هیچ بەڵگەیەکـی ڕوونت بـۆ نەهێناویـن ﴿وَمَا نَحۡنُ بِتَارِكِيٓ ءَالِهَتِنَا﴾ بۆیـە ئێمەش واز لەپەرسـتراوەکان (خواکان) مان ناهێنین ﴿عَن قَوۡلِكَ﴾ لەبەر قسـەی تۆ ﴿وَمَا نَحۡنُ لَكَ بِمُؤۡمِنِينَ﴾ وە ئێمە باوەڕت پێ ناکەین ﴿٥٣﴾

﴿إِن نَّقُولُ إِلَّا﴾ ئێمە تەنها (ئەوە بەتۆ) دەڵێین ﴿ٱعْتَرَىٰكَ بَعْضُ ءَالِهَتِنَا﴾ هەندێك لەپەرستراوەکانمان تووشیان کردووی ﴿بِسُوٓءٍ﴾ بەشێتی ﴿قَالَ إِنِّىٓ﴾ ووتی بەڕاستی من ﴿أُشْهِدُ ٱللَّهَ﴾ خوا دەکەم بەشایەت ﴿وَٱشْهَدُوٓا۟﴾ و ئێوەش شایەت بن ﴿أَنِّى بَرِىٓءٌ﴾ کەبەڕاستی من بەریم و دوورم ﴿مِّمَّا تُشْرِكُونَ﴾ لەوەی کەئێوە دەیکەنە هاوبەش بۆخوا (٥٤) ﴿مِن دُونِهِۦ﴾ جگە لەخوا ﴿فَكِيدُونِى جَمِيعًا﴾ جا هەمووتان پیلانم لێ بگێڕن ﴿ثُمَّ لَا تُنظِرُونِ﴾ لەپاشان مۆڵەتیشم مەدەن (و لێم مەوەستن) (٥٥) ﴿إِنِّى تَوَكَّلْتُ عَلَى ٱللَّهِ﴾ بەڕاستی من پشتم بەخوا بەستووە ﴿رَبِّى وَرَبِّكُم﴾ کەپەروەردگاری من و پەروەردگاری ئێوەیشە ﴿مَّا مِن دَآبَّةٍ إِلَّا هُوَ ءَاخِذٌۢ بِنَاصِيَتِهَآ﴾ هیچ گیان لەبەرێك نیە لەژێر ڕکێفی خوای گەورەدا نەبێت (بگری پێشە سەریەتی) ﴿إِنَّ رَبِّى﴾ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿عَلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ لەسەر ڕێگەیەکی ڕاستە (٥٦) ﴿فَإِن تَوَلَّوْا۟﴾ ئەوسا ئەگەر ئێوە ڕوو وەرگێڕن ﴿فَقَدْ أَبْلَغْتُكُم﴾ ئەوە بێگومان من پێم ڕاگەیاندون ﴿مَّآ أُرْسِلْتُ بِهِۦٓ إِلَيْكُمْ﴾ ئەوەی بەمندا نێردراوە بۆتان ﴿وَيَسْتَخْلِفُ رَبِّى قَوْمًا غَيْرَكُمْ﴾ وە پەروەردگارم کۆمەڵێکی تر لەشوێنی ئێوە دادەنێ ﴿وَلَا تَضُرُّونَهُۥ شَيْـًٔا﴾ ئێوەش هیچ زیانێك بەخوا ناگەیەنن ﴿إِنَّ رَبِّى﴾ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ حَفِيظٌ﴾ بەسەر هەموو شتێکدا چاودێرو پارێزەرە (٥٧) ﴿وَلَمَّا جَآءَ أَمْرُنَا﴾ وە کاتێك فەرمانی ئێمە هات (بۆ لەناوبردنیان) ﴿نَجَّيْنَا هُودًا﴾ هوودمان ڕزگار کرد ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مَعَهُۥ﴾ ئەوانەش باوەڕیان هێنابوو لەگەڵی ﴿بِرَحْمَةٍ مِّنَّا﴾ بەمیهرەبانی خۆمان ﴿وَنَجَّيْنَٰهُم مِّنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ﴾ وە ئەوانمان لەسزایەکی توندو بەهێز ڕزگار کرد (٥٨) ﴿وَتِلْكَ عَادٌ﴾ ئەوەش گەلی عاد بوو ﴿جَحَدُوا۟ بِـَٔايَٰتِ رَبِّهِمْ﴾ باوەڕیان نەهێنا بە بەڵگەو موعجیزەکانی پەروەردگاریان ﴿وَعَصَوْا۟ رُسُلَهُۥ﴾ و سەرپێچی نێراوەکانی خوایان کرد ﴿وَٱتَّبَعُوٓا۟ أَمْرَ كُلِّ﴾ و شوێن فەرمانی هەموو ﴿جَبَّارٍ عَنِيدٍ﴾ زۆردارێکی سەرکەش کەوتن (٥٩) ﴿وَأُتْبِعُوا۟﴾ بەشوێنیاندا نێررا ﴿فِى هَٰذِهِ ٱلدُّنْيَا لَعْنَةً﴾ نەفرین لەم دونیایەدا ﴿وَيَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ و لەڕۆژی دواییشدا ﴿أَلَآ إِنَّ عَادًا﴾ بێدار بن بەڕاستی گەلی عاد ﴿كَفَرُوا۟ رَبَّهُمْ﴾ بڕوایان بەپەروەردگاریان نەهێنا ﴿أَلَا بُعْدًا﴾ بێداربن دووری و لەناوچوون ﴿لِّعَادٍ قَوْمِ هُودٍ﴾ بۆ عادی گەلی هوود (٦٠) ﴿وَإِلَىٰ ثَمُودَ﴾ بۆ گەلی سەموودیش ناردمان ﴿أَخَاهُمْ صَٰلِحًا﴾ صالح پێغەمبەر علیه السلام ی برایان ﴿قَالَ يَٰقَوْمِ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم ﴿ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ﴾ خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُۥ﴾ هیچ پەرستراوێکتان نیە بێجگە لە ئەو ﴿هُوَ أَنشَأَكُم﴾ ئەو دروستی کردوون ﴿مِّنَ ٱلْأَرْضِ﴾ لەزەویدا ﴿وَٱسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا﴾ و کردونی بەئاوەدان کەرەوە تێیدا ﴿فَٱسْتَغْفِرُوهُ﴾ کەواتە داوای لێبوردنی لێ بکەن ﴿ثُمَّ تُوبُوٓا۟ إِلَيْهِ﴾ پاشان بگەڕێنەوە بۆلای ﴿إِنَّ رَبِّى﴾ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿قَرِيبٌ مُّجِيبٌ﴾ زۆر نزیکی دوعا وەرگرە (٦١) ﴿قَالُوا۟ يَٰصَٰلِحُ﴾ ووتیان ئەی صالح ﴿قَدْ كُنتَ فِينَا﴾ بەڕاستی تۆ لەناوماندا ﴿مَرْجُوًّا قَبْلَ هَٰذَآ﴾ جێی ئومێد بووی پێش ئەمە ﴿أَتَنْهَىٰنَآ أَن نَّعْبُدَ﴾ ئایا بەرگریمان دەکەی لەپەرستنی ﴿مَا يَعْبُدُ ءَابَآؤُنَا﴾ ئەوەی کەباو و باپیرانمان پەرستویانە ﴿وَإِنَّنَا لَفِى شَكٍّ﴾ و بەڕاستی ئێمە لە گوماندایین ﴿مِّمَّا تَدْعُونَآ إِلَيْهِ مُرِيبٍ﴾ لەوەی تۆ بانگمان دەکەیت بۆلای و دوو دڵین (٦٢)

﴿قَالَ يَٰقَوْمِ﴾ صالح وتی ئەی گەلەکەم ﴿أَرَءَيْتُمْ إِن كُنتُ﴾ پێم بڵێن ئەگەر من ﴿عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّي﴾ بەڵگەیەکی ئاشکرام هەبێ لەلایەن پەروەردگارمەوە ﴿وَءَاتَىٰنِي مِنْهُ رَحْمَةً﴾ وە لەلایەن خۆیەوە پێغەمبەریتی پێ بەخشیبیم ﴿فَمَن يَنصُرُنِي﴾ جا کێ یارمەتیم دەدات ﴿مِنَ ٱللَّهِ﴾ لەبەرامبەر خوادا ﴿إِنْ عَصَيْتُهُۥ﴾ ئەگەر سەرپێچی ئەو بکەم ﴿فَمَا تَزِيدُونَنِي﴾ کەواتە ئێوە هیچ بۆمن زیاد ناکەن ﴿غَيْرَ تَخْسِيرٍ﴾ زەرەرو زیان نەبێت ﴿٦٣﴾ ﴿وَيَٰقَوْمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿هَٰذِهِۦ نَاقَةُ ٱللَّهِ﴾ ئەمە وشترەکەی خوایە ﴿لَكُمْ ءَايَةً﴾ کەموعجیزەیەکی ڕوونە بۆ ئێوە (لەسەر ڕاستی پێغەمبەریتیەکەم) ﴿فَذَرُوهَا﴾ جائێوەش وازی لێ بێنن ﴿تَأْكُلْ فِيٓ أَرْضِ ٱللَّهِ﴾ بالەزەوی خوابخوات (بلەوەڕێت) ﴿وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوٓءٍ﴾ بەخراپە دەستی بۆ مەبەن ﴿فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابٌ قَرِيبٌ﴾ ئەگینا سزایەکی بە زوویی تووشتان دەبێت ﴿٦٤﴾ ﴿فَعَقَرُوهَا﴾ کەچی ئەوان وشترەکەیان سەربڕی ﴿فَقَالَ﴾ جا (صالح) وتی ﴿تَمَتَّعُوا۟ فِي دَارِكُمْ﴾ ڕابوێرن لەماڵی خۆتاندا ﴿ثَلَٰثَةَ أَيَّامٍ﴾ سێ ڕۆژ ﴿ذَٰلِكَ وَعْدٌ﴾ ئەوە بەڵێنێکە ﴿غَيْرُ مَكْذُوبٍ﴾ درۆ نییە ﴿٦٥﴾ ﴿فَلَمَّا جَآءَ أَمْرُنَا﴾ جا کاتێك فەرمانمان هات (بۆ لەناو بردنیان) ﴿نَجَّيْنَا صَٰلِحًا﴾ صالح مان ڕزگار کرد ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مَعَهُۥ﴾ ئەوانەش بڕوایان هێنابوو لەگەڵیدا ﴿بِرَحْمَةٍ مِّنَّا﴾ بەبەزەییەك لەلایەن خۆمانەوە ﴿وَمِنْ خِزْيِ يَوْمِئِذٍ﴾ لە سەرشۆڕی و ڕیسوایی ئەو ڕۆژە (پەنامان دان) ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ ٱلْقَوِيُّ ٱلْعَزِيزُ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت هەر خۆی بەتواناو بەدەسەڵاتە ﴿٦٦﴾ ﴿وَأَخَذَ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوا۟ ٱلصَّيْحَةُ﴾ ئەوانەش کەستەمیان کرد شریخەیەك گرتنی ﴿فَأَصْبَحُوا۟ فِي دِيَٰرِهِمْ جَٰثِمِينَ﴾ ئیتر لەناو ماڵەکانیاندا کەوتن بەڕووداو جوولەیان لێ بڕا (مردن) ﴿٦٧﴾ ﴿كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا۟ فِيهَآ﴾ وەك ئەوەی لەوێدا نەبووبن ﴿أَلَآ إِنَّ ثَمُودَا۟﴾ بێدار بن بەڕاستی گەلی سەموود ﴿كَفَرُوا۟ رَبَّهُمْ﴾ بێ بڕوابوون بەپەروەردگاریان ﴿أَلَا بُعْدًا لِّثَمُودَ﴾ بێداربن دووری و لەناوچوون بۆ گەلی سەموود ﴿٦٨﴾ ﴿وَلَقَدْ جَآءَتْ رُسُلُنَآ﴾ سوێند بەخوا بێگومان نێراوەکانمان هاتن ﴿إِبْرَٰهِيمَ بِٱلْبُشْرَىٰ﴾ بۆلای ئیبراهیم بەمژدەوە ﴿قَالُوا۟ سَلَٰمًا﴾ وتیان سەلامی خوات لێ بێت ﴿قَالَ سَلَٰمٌ﴾ (ئەویش) وتی سەلامی خوا لەئێوەش ﴿فَمَا لَبِثَ﴾ ئەمجا ئەوەندەی نەبرد ﴿أَن جَآءَ بِعِجْلٍ حَنِيذٍ﴾ (ئیبراهیم) خێرا گوێرەکەیەکی برژاوی هێنا بۆیان ﴿٦٩﴾ ﴿فَلَمَّا رَءَآ أَيْدِيَهُمْ﴾ جا کاتێك بینی دەستیان ﴿لَا تَصِلُ إِلَيْهِ﴾ درێژ ناکەن بۆی (و لێ ی ناخۆن) ﴿نَكِرَهُمْ﴾ نائاسایی هاتنە بەرچاوی ﴿وَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً﴾ و لەدەروونی خۆیدا مەترسی لێ کردن (کەنیازی خراپیان هەبێت) ﴿قَالُوا۟ لَا تَخَفْ﴾ وتیان مەترسە ﴿إِنَّآ أُرْسِلْنَآ﴾ بەڕاستی ئێمە نێراوین ﴿إِلَىٰ قَوْمِ لُوطٍ﴾ بۆ سەر گەلی لووط ﴿٧٠﴾ ﴿وَٱمْرَأَتُهُۥ قَآئِمَةٌ﴾ لەوکاتەدا خێزانەکەی وەستابوو ﴿فَضَحِكَتْ﴾ و پێکەنی ﴿فَبَشَّرْنَٰهَا بِإِسْحَٰقَ﴾ ئێمەش مژدەمان پێ دا بەئیسحاق ﴿وَمِن وَرَآءِ إِسْحَٰقَ يَعْقُوبَ﴾ وە لەپاش ئیسحاق (مژدەمان پێدا) بەیەعقوب (کەکوڕی ئیسحاقە) ﴿٧١﴾

﴿قَالَتۡ يَٰوَيۡلَتَىٰٓ﴾ (خێزانی ئیبراهیم) ووتی وەیرۆ (وای) ﴿ءَأَلِدُ وَأَنَا۠ عَجُوزٞ﴾ چۆن منداڵم دەبێت کەمن پیرە ژنێکم ﴿وَهَٰذَا بَعۡلِي شَيۡخًاۖ﴾ ئەوەش مێردەکەمە کە پیربووە ﴿إِنَّ هَٰذَا لَشَيۡءٌ عَجِيبٞ﴾ بەڕاستی ئەمە شتێکی سەیرە ﴿٧٢﴾ ﴿قَالُوٓاْ أَتَعۡجَبِينَ﴾ (فریشتەکان) ووتیان تۆ سەرت سوڕدەمێنێت؟ ﴿مِنۡ أَمۡرِ ٱللَّهِۖ﴾ لەکار و فەرمانی خوا ﴿رَحۡمَتُ ٱللَّهِ وَبَرَكَٰتُهُۥ عَلَيۡكُمۡ﴾ رەحمەت و بەرەکەتی زۆری خواتان لەسەربێت ﴿أَهۡلَ ٱلۡبَيۡتِۚ﴾ ئەی ئاڵ و بەیتی ئیبراهیم ﴿إِنَّهُۥ حَمِيدٞ مَّجِيدٞ﴾ بەڕاستی خوا سوپاس کراوی چاکە فراوانە ﴿٧٣﴾ ﴿فَلَمَّا ذَهَبَ عَنۡ إِبۡرَٰهِيمَ ٱلرَّوۡعُ﴾ ئەمجا کاتێك ترس و بیمی ئیبراهیم لاچوو نەما ﴿وَجَآءَتۡهُ ٱلۡبُشۡرَىٰ﴾ وە مژدەکەشی بۆ هات ﴿يُجَٰدِلُنَا فِي قَوۡمِ لُوطٍ﴾ لەبارەی گەلەکەی لووط گفتوگۆی لەگەڵ دەکردین ﴿٧٤﴾ ﴿إِنَّ إِبۡرَٰهِيمَ﴾ (چونکە) بەڕاستی ئیبراهیم ﴿لَحَلِيمٌ أَوَّٰهٞ مُّنِيبٞ﴾ لەسەرخۆ و دڵنەرم و ڕوو لەخوابوو ﴿٧٥﴾ ﴿يَٰٓإِبۡرَٰهِيمُ﴾ ئەی ئیبراهیم ﴿أَعۡرِضۡ عَنۡ هَٰذَآۖ﴾ وازبهێنە لەم کارە ﴿إِنَّهُۥ قَدۡ جَآءَ﴾ بەڕاستی بێگومان دەرچووە (بۆ ئەو کارە) ﴿أَمۡرُ رَبِّكَۖ﴾ فەرمانی پەروەردگارت ﴿وَإِنَّهُمۡ ءَاتِيهِمۡ﴾ وە بەڕاستی بۆ ئەوانە دێت ﴿عَذَابٌ غَيۡرُ مَرۡدُودٖ﴾ سزایەکی نەگەڕاوە ﴿٧٦﴾ ﴿وَلَمَّا جَآءَتۡ﴾ کاتێك کەهاتن ﴿رُسُلُنَا لُوطٗا﴾ فریشتەکانمان بۆلای لووط ﴿سِيٓءَ بِهِمۡ﴾ هاتنیانی پێ ناخۆش بوو ﴿وَضَاقَ بِهِمۡ ذَرۡعٗا﴾ وە دڵگران بوو پێیان ﴿وَقَالَ هَٰذَا يَوۡمٌ عَصِيبٞ﴾ وە ووتی ئەم ڕۆژە ڕۆژێکی سەختە ﴿٧٧﴾ ﴿وَجَآءَهُۥ قَوۡمُهُۥ﴾ وە گەلەکەی هاتن بۆلای ﴿يُهۡرَعُونَ إِلَيۡهِ﴾ پەلەیان دەکرد (لەهاتن) بۆ لای ﴿وَمِن قَبۡلُ﴾ لەکاتێکدا ئەوان لەوەو پێش ﴿كَانُواْ يَعۡمَلُونَ ٱلسَّيِّـَٔاتِۚ﴾ هەمیشە کردەوە بەدەکانیان ئەنجام دەدا (کە نێربازی بوو) ﴿قَالَ يَٰقَوۡمِ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم ﴿هَٰٓؤُلَآءِ بَنَاتِي﴾ ئەوانە کچەکانی منن (مەبەستی کچەکانی هۆزەکەی بوو) ﴿هُنَّ أَطۡهَرُ لَكُمۡۖ﴾ ئەوانە پاك وحەڵاڵن بۆتان ﴿فَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ دەی لەخوا بترسن ﴿وَلَا تُخۡزُونِ فِي ضَيۡفِيٓۖ﴾ و سەرشۆڕم مەکەن لەوەی دەتانەوێت بەرامبەر میوانەکانم بیکەن ﴿أَلَيۡسَ مِنكُمۡ رَجُلٞ رَّشِيدٞ﴾ ئاخۆ پیاوێکی ژیرو تێگەیشتووتان تێدا نی یە ﴿٧٨﴾ ﴿قَالُواْ لَقَدۡ﴾ ووتیان سوێندبێت بێگومان ﴿عَلِمۡتَ﴾ تۆ دەزانیت ﴿مَا لَنَا فِي بَنَاتِكَ مِنۡ حَقّٖ﴾ ئێمە هیچ هەق (و ئارەزوو) یەکمان لەکچەکانتدا نیە ﴿وَإِنَّكَ لَتَعۡلَمُ مَا نُرِيدُ﴾ وە بەڕاستی تۆ دەزانی ئێمە چیمان دەوێت ﴿٧٩﴾ ﴿قَالَ لَوۡ أَنَّ لِي بِكُمۡ قُوَّةً﴾ ووتی ئای خۆزگە لەبەرانبەر ئێوەدا هێزێکم بووایە ﴿أَوۡ ءَاوِيٓ إِلَىٰ رُكۡنٖ شَدِيدٖ﴾ یان پەنایەکی قایم بووایە پەنام پێ ببردایە (بەرگریم دەکردن) ﴿٨٠﴾ ﴿قَالُواْ يَٰلُوطُ﴾ (فریشتەکان) ووتیان ئەی لووط ﴿إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ﴾ بەڕاستی ئێمە نێرراوی پەروەردگاری تۆین ﴿لَن يَصِلُوٓاْ إِلَيۡكَۖ﴾ هەرگیز ناگەنە لای تۆ ﴿فَأَسۡرِ بِأَهۡلِكَ بِقِطۡعٖ مِّنَ ٱلَّيۡلِ﴾ جا تۆ و ماڵ ومنداڵت و ئەوەی باوەڕی پێ هێناویت لەبەشێکی شەودا بڕۆن (وئەم شارە بەجێ بهێڵن) ﴿وَلَا يَلۡتَفِتۡ مِنكُمۡ أَحَدٌ﴾ وە هیچ کەس لەئێوە لانەکاتەوە بەدوای خۆیدا ﴿إِلَّا ٱمۡرَأَتَكَۖ﴾ جگە لەژنەکەت ﴿إِنَّهُۥ مُصِيبُهَا مَآ أَصَابَهُمۡۚ﴾ بەڕاستی ئەو تووشی دەبێت ئەوەی کەتووشی ئەوان (گەلەکەت) دەبێت (چونکە بێ باوەڕ بوو) ﴿إِنَّ مَوۡعِدَهُمُ ٱلصُّبۡحُۚ﴾ بێگومان وەختی لەناو بردنیان بەرەبەیانە ﴿أَلَيۡسَ ٱلصُّبۡحُ بِقَرِيبٖ﴾ ئایا بەرەبەیان نزیك نییە ﴿٨١﴾

﴿فَلَمَّا جَآءَ أَمۡرُنَا﴾ جا کە فەرمانی ئێمە هات (بۆ لەناوبردنیان) ﴿جَعَلۡنَا عَٰلِيَهَا سَافِلَهَا﴾ ئەو (شوێنە)مان سەرو ژێر کرد ﴿وَأَمۡطَرۡنَا عَلَيۡهَا﴾ و باراندمان بەسەریاندا ﴿حِجَارَةٗ مِّن سِجِّيلٖ﴾ ووردەزیخی گڵیین ﴿مَّنضُودٖ﴾ بەدوای یەکداوبێ بچڕان (دەباری) ﴿٨٢﴾ ﴿مُّسَوَّمَةً﴾ هەموو ئەو (ووردە زیخانە) دیاری کرابوون ﴿عِندَ رَبِّكَۖ﴾ لای پەروەردگارتەوە ﴿وَمَا هِيَ مِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ بِبَعِيدٖ﴾ وە ئەو (سزایە) دوور نی یە لەستەم کارانەوە ﴿٨٣﴾ ﴿وَإِلَىٰ مَدۡيَنَ﴾ وە (ناردمان) بۆ (خەڵکی) مەدیەنیش ﴿أَخَاهُمۡ شُعَيۡبٗاۚ﴾ شوعەیبی برایان ﴿قَالَ يَٰقَوۡمِ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم ﴿ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ﴾ خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنۡ إِلَٰهٍ غَيۡرُهُۥۖ﴾ هیچ پەرستراوێکتان نی یە بێجگە ئەو ﴿وَلَا تَنقُصُواْ﴾ وە کەم و کوڕی مەکەن ﴿ٱلۡمِكۡيَالَ وَٱلۡمِيزَانَۖ﴾ لەپێوانە و کێشانەدا ﴿إِنِّيٓ أَرَىٰكُم﴾ بەڕاستی من دەتان بینم ﴿بِخَيۡرٖ﴾ بەماڵ و سامانی زۆرەوە ﴿وَإِنِّيٓ أَخَافُ عَلَيۡكُمۡ﴾ وە بەڕاستی من دەترسم لێتان ﴿عَذَابَ يَوۡمٖ مُّحِيطٖ﴾ سزایەك کە گەمارۆتان بدات و لێی رزگار نەبن ﴿٨٤﴾ ﴿وَيَٰقَوۡمِ﴾ جا ئەی گەلەکەم ﴿أَوۡفُواْ ٱلۡمِكۡيَالَ وَٱلۡمِيزَانَ بِٱلۡقِسۡطِۖ﴾ پێوانەو کێشانە ڕاست و دروست ئەنجام بدەن ﴿وَلَا تَبۡخَسُواْ ٱلنَّاسَ أَشۡيَآءَهُمۡ﴾ وە کەم و کوڕی مەکەن لەشت ومەکی خەڵکیدا ﴿وَلَا تَعۡثَوۡاْ فِي ٱلۡأَرۡضِ مُفۡسِدِينَ﴾ و خراپە کاری مەکەن (یاخراپە بڵاومەکەنەوە) لەزەویدا ﴿٨٥﴾ ﴿بَقِيَّتُ ٱللَّهِ خَيۡرٞ لَّكُمۡ﴾ ئەوەی خوا دەیهێڵێتەوە (لەقازانجی حەڵاڵ) چاکترە بۆتان ﴿إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَۚ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿وَمَآ أَنَا۠ عَلَيۡكُم بِحَفِيظٖ﴾ و من پارێزەر نیم بەسەرتانەوە ﴿٨٦﴾ ﴿قَالُواْ يَٰشُعَيۡبُ﴾ ووتیان ئەی شوعەیب ﴿أَصَلَوٰتُكَ تَأۡمُرُكَ﴾ ئایا نوێژەکەت فەرمانت پێ دەدات ﴿أَن نَّتۡرُكَ﴾ کەئێمە وازبێنین ﴿مَا يَعۡبُدُ ءَابَآؤُنَآ﴾ لەوەی باوو باپیرانمان پەرستوویانە ﴿أَوۡ أَن نَّفۡعَلَ فِيٓ أَمۡوَٰلِنَا مَا نَشَٰٓؤُاْۖ﴾ یان وازبێنین لەوەی بەویستی خۆمان لەماڵ و سامانماندا دەیکەن ﴿إِنَّكَ لَأَنتَ ٱلۡحَلِيمُ ٱلرَّشِيدُ﴾ بەڕاستی تۆ پەلەنەکەری لێ زان و هۆشمەندیت ﴿٨٧﴾ ﴿قَالَ يَٰقَوۡمِ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم ﴿أَرَءَيۡتُمۡ﴾ هەواڵم بدەنێ ﴿إِن كُنتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٖ مِّن رَّبِّي﴾ ئەگەر من بەڵگەیەکی ڕوونم لەلایەن پەروەردگارمەوە پێ بێت ﴿وَرَزَقَنِي مِنۡهُ رِزۡقًا حَسَنٗاۚ﴾ وەڕۆزیەکی زۆرو باشی پێدابم لەلایەن خۆیەوە (چ مەبەستێکم هەیە درۆ بکەم) ﴿وَمَآ أُرِيدُ أَنۡ أُخَالِفَكُمۡ﴾ وە من هەرگیز نامەوێت پێچەوانەی ئێوە بکەم ﴿إِلَىٰ مَآ أَنۡهَىٰكُمۡ عَنۡهُۚ﴾ لەو (کارەی) بەرگری ئێوەی لێ دەکەم (خۆم بیکەم) ﴿إِنۡ أُرِيدُ إِلَّا ٱلۡإِصۡلَٰحَ مَا ٱسۡتَطَعۡتُۚ﴾ من هیچ مەبەستێکم نی یە بێجگە لەچاککردن وچاکسازی نەبێت ئەوەندەی بتوانم ولەتوانامدا بێت ﴿وَمَا تَوۡفِيقِيٓ إِلَّا بِٱللَّهِۚ﴾ سەرکەوتنیشیم تەنها بە(پشتیوانی) خوایە ﴿عَلَيۡهِ تَوَكَّلۡتُ﴾ پشتم هەر بەو بەستووە ﴿وَإِلَيۡهِ أُنِيبُ﴾ هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێمەوە ﴿٨٨﴾

﴿وَيَٰقَوۡمِ لَا يَجۡرِمَنَّكُمۡ شِقَاقِيٓ﴾ ئەی گەلەکەم دژایەتیتان لەگەڵم نەبێتە هۆی ئەوەی ﴿أَن يُصِيبَكُم مِّثۡلُ مَآ أَصَابَ﴾ تووشتان ببێت وێنەی ئەو(سزایە)ی تووشی ﴿قَوۡمَ نُوحٍ أَوۡ قَوۡمَ هُودٍ أَوۡ قَوۡمَ صَٰلِحٖۚ﴾ گەلی نووح یان گەلی هوود یان گەلی صالح بوو ﴿وَمَا قَوۡمُ لُوطٖ مِّنكُم بِبَعِيدٖ﴾ خۆ گەلەکەی لووط دوور نی یە لێتانەوە (چیان بەسەر هات) ﴿٨٩﴾ ﴿وَٱسۡتَغۡفِرُواْ رَبَّكُمۡ﴾ وە داوای لێبوردنیش لەپەروەردگارتان بکەن ﴿ثُمَّ تُوبُوٓاْ إِلَيۡهِۚ﴾ پاشان بگەڕێنەوە بۆلای ﴿إِنَّ رَبِّي رَحِيمٞ وَدُودٞ﴾ بەڕاستی پەروەردگارم میهرەبانی دڵسۆزە ﴿٩٠﴾ ﴿قَالُواْ يَٰشُعَيۡبُ﴾ ووتیان ئەی شوعەیب ﴿مَا نَفۡقَهُ كَثِيرٗا﴾ ئێمە تێناگەین لەزۆرێك ﴿مِّمَّا تَقُولُ﴾ لەوەی تۆ دەیڵێیت ﴿وَإِنَّا﴾ بەڕاستی ئێمە ﴿لَنَرَىٰكَ فِينَا ضَعِيفٗاۖ﴾ تۆ بە لاواز دەبینین لەناوماندا ﴿وَلَوۡلَا رَهۡطُكَ﴾ خۆ ئەگەر (لەبەر) خزمەکانت نەبوایە ﴿لَرَجَمۡنَٰكَۖ﴾ دڵنیابە بەرد بارانمان دەکردی ﴿وَمَآ أَنتَ عَلَيۡنَا بِعَزِيزٖ﴾ (چونکە)تۆ خۆت هیچ دەسەڵاتێکت نی یە لەبەرامبەر ئێمەدا ﴿٩١﴾ ﴿قَالَ يَٰقَوۡمِ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم ﴿أَرَهۡطِيٓ أَعَزُّ عَلَيۡكُم﴾ ئایا خزمەکانم بەدەسەڵات ترن لەبەرامبەر ئێوەدا ﴿مِّنَ ٱللَّهِ﴾ لەخوا ﴿وَٱتَّخَذۡتُمُوهُ وَرَآءَكُمۡ ظِهۡرِيًّاۖ﴾ لەکاتێکدا فەرمانی ئەو (خوا)تان پشت گوێ خستووە ﴿إِنَّ رَبِّي﴾ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿بِمَا تَعۡمَلُونَ مُحِيطٞ﴾ ئاگادارە بەهەرچی ئێوە دەیکەن ﴿٩٢﴾ ﴿وَيَٰقَوۡمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿ٱعۡمَلُواْ عَلَىٰ مَكَانَتِكُمۡ﴾ کردەوە بکەن لەسەر بارو حاڵەتی خۆتان ﴿إِنِّي عَٰمِلٞۖ﴾ بەڕاستی منیش کارو کردەوە دەکەم ﴿سَوۡفَ تَعۡلَمُونَ﴾ لەمەودوا دەزانن ﴿مَن يَأۡتِيهِ عَذَابٞ﴾ کێ سزای بۆ دێت ﴿يُخۡزِيهِ﴾ ڕیسواو سەر شۆڕی دەکات ﴿وَمَنۡ هُوَ كَٰذِبٞۖ﴾ وەکێش درۆزنە ﴿وَٱرۡتَقِبُوٓاْ إِنِّي مَعَكُمۡ رَقِيبٞ﴾ جا چاوەڕوانی بکەن بەڕاستی منیش لەگەڵتان چاوەڕوانم ﴿٩٣﴾ ﴿وَلَمَّا جَآءَ أَمۡرُنَا﴾ کاتێك فەرمانی ئێمە هات (بۆ لەناوبردنیان) ﴿نَجَّيۡنَا شُعَيۡبٗا﴾ شوعەیبمان ڕزگار کرد ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مَعَهُۥ﴾ وئەوانەش بڕوایان هێنابوو لەگەڵیدا ﴿بِرَحۡمَةٖ مِّنَّا﴾ بەبەزەیی لەلایەن خۆمانەوە ﴿وَأَخَذَتِ ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ ٱلصَّيۡحَةُ﴾ وە ئەوانەی ستەمیان کرد بوو ناڵەو شریخە کە (نەعرەتەکە) گرتنی ﴿فَأَصۡبَحُواْ فِي دِيَٰرِهِمۡ جَٰثِمِينَ﴾ ئیتر هەموویان لەماڵ و جێگاکانیاندا دەمەو ڕووکەوتن و جووڵەیان نەما (مردن) ﴿٩٤﴾ ﴿كَأَن لَّمۡ يَغۡنَوۡاْ فِيهَآۗ﴾ (وایان لێهات) وەك هەر تێیدا نەبووبن ﴿أَلَا بُعۡدٗا لِّمَدۡيَنَ﴾ بێداربن دووری و تیاچوون بۆ خەڵکی مەدیەن ﴿كَمَا بَعِدَتۡ ثَمُودُ﴾ وەك چۆن گەلی سەموود تیاچوون و دوور بوون لەڕەحمی خوا ﴿٩٥﴾ ﴿وَلَقَدۡ أَرۡسَلۡنَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان ناردمان ﴿مُوسَىٰ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ مووسا بەموعجیزەکانمانەوە ﴿وَسُلۡطَٰنٖ مُّبِينٍ﴾ وە بەڕابەرو بەڵگەی ڕوونەوە ﴿٩٦﴾ ﴿إِلَىٰ فِرۡعَوۡنَ وَمَلَإِيْهِۦ﴾ بۆ لای فیرعەون و دەست وپێوەندەکەی ﴿فَٱتَّبَعُوٓاْ أَمۡرَ فِرۡعَوۡنَۖ﴾ بەڵام ئەوان شوێن فەرمانی فیرعەون کەوتن ﴿وَمَآ أَمۡرُ فِرۡعَوۡنَ بِرَشِيدٖ﴾ لەکاتێکدا فەرمانی فیرعەون ڕاست و ڕەوانەبوو ﴿٩٧﴾

﴿يَقْدُمُ قَوْمَهُۥ﴾ پێش گەلەکەی دەکەوێت ﴿يَوْمَ ٱلْقِيَـٰمَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿فَأَوْرَدَهُمُ ٱلنَّارَ﴾ ئەمجا هەموویان دەباتە ناو ئاگری دۆزەخ ﴿وَبِئْسَ ٱلْوِرْدُ ٱلْمَوْرُودُ﴾ ئای چەند خراپە ئەو شوێنەی ئەوانی بۆ دەبرێت ﴿٩٨﴾ ﴿وَأُتْبِعُوا۟ فِى هَـٰذِهِۦ لَعْنَةً﴾ وە لەم (دونیا)دا نەفرینیان بەشوێندا نێرراوە ﴿وَيَوْمَ ٱلْقِيَـٰمَةِ﴾ هەروەها لەڕۆژی دواییشدا ﴿بِئْسَ ٱلرِّفْدُ ٱلْمَرْفُودُ﴾ ئای چەند خراپە ئەو بەخشراوەی پێیان بەخشرا ﴿٩٩﴾ ﴿ذَٰلِكَ مِنْ أَنۢبَآءِ ٱلْقُرَىٰ﴾ ئەوەی (باسکرا بۆت چەند هەواڵێکە) لە هەواڵی شارەکانی ڕابوردوو ﴿نَقُصُّهُۥ عَلَيْكَ﴾ دەیگێڕینەوە بۆت (لەم سورەتەدا) ﴿مِنْهَا قَآئِمٌ وَحَصِيدٌ﴾ هەندێکیان ماون وهەندێکی تریان نەماون (وێران بوون) ﴿١٠٠﴾ ﴿وَمَا ظَلَمْنَـٰهُمْ﴾ وە ئێمە ستەممان لێ نەکردن ﴿وَلَـٰكِن ظَلَمُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ﴾ بەڵکو خۆیان ستەمیان کرد لەخۆیان ﴿فَمَآ أَغْنَتْ عَنْهُمْ﴾ جا هیچ سوودێکی پێ نەگەیاندن ﴿ءَالِهَتُهُمُ ٱلَّتِى﴾ ئەو پەرستراوانەیان ﴿يَدْعُونَ﴾ کەدەیان پەرستن و هاواریان لێ دەکردن ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ لەجیاتی خوا ﴿مِن شَىْءٍ﴾ بە هیچ شتێك (سودیان پێ نەگەیاندن) ﴿لَّمَّا جَآءَ أَمْرُ رَبِّكَ﴾ کاتێ فەرمانی پەروەردگارت هات (بۆ لەناو بردنیان) ﴿وَمَا زَادُوهُمْ غَيْرَ تَتْبِيبٍ﴾ ئەو (بت)انە هیچیان زیاد نەکرد بۆ ئەوانە(ی دەیان پەرستن) بێجگە زیان و لەناوچوون نەبێت ﴿١٠١﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ﴾ ئا بەو شێوەیە سزادانی پەروەردگارت ﴿إِذَآ أَخَذَ ٱلْقُرَىٰ﴾ کاتێك خەڵکی شارەکان سزا دەدات ﴿وَهِىَ ظَـٰلِمَةٌ﴾ لە کاتێکدا ستەمکاربوون ﴿إِنَّ أَخْذَهُۥٓ﴾ بەڕاستی تۆڵە سەندنی ئەو ﴿أَلِيمٌ شَدِيدٌ﴾ ئازار دەر و بەتینە ﴿١٠٢﴾ ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَـَٔايَةً﴾ بەڕاستی لەوەدا (باسکرا) پەندو ئامۆژگاری هەیە ﴿لِّمَنْ خَافَ﴾ بۆ کەسێك بترسێت ﴿عَذَابَ ٱلْـَٔاخِرَةِ﴾ لەسزای دوا ڕۆژ ﴿ذَٰلِكَ يَوْمٌ﴾ ئەو ڕۆژە ڕۆژێکە ﴿مَّجْمُوعٌ لَّهُ ٱلنَّاسُ﴾ کەئادەمی بۆ کۆدەکرێتەوە ﴿وَذَٰلِكَ يَوْمٌ مَّشْهُودٌ﴾ و ئەوە ڕۆژێکی دیارو بەرچاوە (هەموان ئامادەن تێیدا) ﴿١٠٣﴾ ﴿وَمَا نُؤَخِّرُهُۥٓ﴾ وە ئێمە دوای ناخەین ﴿إِلَّا لِأَجَلٍ مَّعْدُودٍ﴾ مەگەر بۆ کاتێکی دیارو بەرچاو نەبێت ﴿١٠٤﴾ ﴿يَوْمَ يَأْتِ﴾ ئەو ڕۆژە کەدێت ﴿لَا تَكَلَّمُ نَفْسٌ﴾ هیچ کەس قسە ناکات ﴿إِلَّا بِإِذْنِهِۦ﴾ مەگەر بەمۆڵەتی خوا ﴿فَمِنْهُمْ شَقِىٌّ وَسَعِيدٌ﴾ ئەوسا لەناویاندا هەیە بێ بەخت (وچارە ڕەش)و هەیە بەختەوەر(وئاسوودە) ﴿١٠٥﴾ ﴿فَأَمَّا ٱلَّذِينَ شَقُوا۟﴾ جا ئەوانەی بێ بەخت وچارە ڕەش بوون ﴿فَفِى ٱلنَّارِ﴾ ئەوە لەناو ئاگردان ﴿لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَشَهِيقٌ﴾ لەناو ئەو (ئاگرە)دا هەر ئاخ وئۆف و هەنیسکیانە ﴿١٠٦﴾ ﴿خَـٰلِدِينَ فِيهَا﴾ تیایدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿مَا دَامَتِ ٱلسَّمَـٰوَٰتُ وَٱلْأَرْضُ﴾ تا ئاسمانەکان و زەوی بمێنێت (مەبەست پێی ئاسمان وزەویە لە قیامەتدا کە ئەوانیش هەر دەمێنن) ﴿إِلَّا مَا شَآءَ رَبُّكَ﴾ مەگەر ئەو کەسەی پەروەردگارت بیەوێت (ورزگاری بکات) ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت ﴿فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيدُ﴾ ئەوەی کەبیەوێت دەیکات ﴿١٠٧﴾ ﴿وَأَمَّا ٱلَّذِينَ﴾ بەڵام ئەوانەی ﴿سُعِدُوا۟﴾ کەبەختەوەر وئاسوودەکراون ﴿فَفِى ٱلْجَنَّةِ﴾ ئەوە لەبەهەشت دان ﴿خَـٰلِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی دەمێننەوە تیایدا ﴿مَا دَامَتِ ٱلسَّمَـٰوَٰتُ وَٱلْأَرْضُ﴾ تا ئاسمان و زەوی بمێنێت ﴿إِلَّا مَا شَآءَ رَبُّكَ﴾ مەگەر ئەو کەسەی پەروەردگارت بیەوێت ﴿عَطَآءً غَيْرَ مَجْذُوذٍ﴾ ئەوە بەخشینێکە بێ بڕانەوە ﴿١٠٨﴾

﴿فَلَا تَكُ فِي مِرۡيَةٖ﴾ کەواتە هیچ جۆرە گومان و دودڵیەکت نەبێت ﴿مِّمَّا يَعۡبُدُ هَٰٓؤُلَآءِۚ﴾ لە(ناڕاستی) ئەوەی ئەوانە دەیپەرستن ﴿مَا يَعۡبُدُونَ﴾ تەنها ئەوە دەپەرستن ﴿إِلَّا كَمَا يَعۡبُدُ ءَابَآؤُهُم﴾ کەباوو باپیرانیان دەیان پەرستن ﴿مِّن قَبۡلُۚ﴾ لەوەو پێش ﴿وَإِنَّا لَمُوَفُّوهُمۡ﴾ بەڕاستی ئێمە پێیان دەدەین بەتەواوی ﴿نَصِيبَهُمۡ﴾ بەشی خۆیان(لەسزا) ﴿غَيۡرَ مَنقُوصٖ﴾ بەبێ لێ کەمکردنەوە(پڕاوپڕ) ﴿١٠٩﴾ ﴿وَلَقَدۡ ءَاتَيۡنَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە بەخشیمان ﴿مُوسَى ٱلۡكِتَٰبَ﴾ بەموسا پەڕاوی (تەورات) ﴿فَٱخۡتُلِفَ فِيهِۗ﴾ ئەمجا جیاوازی تێداکرا ﴿وَلَوۡلَا كَلِمَةٞ سَبَقَتۡ﴾ ئەگەر لەبەر بڕیارێك نەبوایە کەپێشتر دراوە ﴿مِن رَّبِّكَ﴾ لەلایەنی پەروەردگارتەوە ﴿لَقُضِيَ بَيۡنَهُمۡۚ﴾ دادوەری دەکرا لەنێوانیاندا ﴿وَإِنَّهُمۡ﴾ و بەڕاستی ئەوانە ﴿لَفِي شَكّٖ مِّنۡهُ مُرِيبٖ﴾ لەگومان و دوو دڵیدان لەو (قورئانە) ﴿١١٠﴾ ﴿وَإِنَّ كُلّٗا﴾ بێگومان هەموو (ئەوانەی جیاوازن) ﴿لَّمَّا لَيُوَفِّيَنَّهُمۡ رَبُّكَ أَعۡمَٰلَهُمۡۚ﴾ پەروەردگارت (پاداشتی) کردەوەکانیان بەتەواوی پێ دەدات ﴿إِنَّهُۥ بِمَا يَعۡمَلُونَ خَبِيرٞ﴾ بەڕاستی ئەو ئاگادارە بەهەر کردەوەیەك کەدەیکەن ﴿١١١﴾ ﴿فَٱسۡتَقِمۡ كَمَآ أُمِرۡتَ﴾ کەواتە ڕاست بە بەو شێوەی فەرمانت پێدراوە ﴿وَمَن تَابَ مَعَكَ﴾ وە ئەوانەش تۆبەیان کردوە لەگەڵ تۆدا(و گەڕاونەتەوە) ﴿وَلَا تَطۡغَوۡاْۚ﴾ زیادە ڕەوی مەکەن ﴿إِنَّهُۥ بِمَا تَعۡمَلُونَ بَصِيرٞ﴾ بەڕاستی ئەو(خوا) بینایە بەهەر کردەوەیەك کەدەیکەن ﴿١١٢﴾ ﴿وَلَا تَرۡكَنُوٓاْ﴾ پاڵ مەدەن ﴿إِلَى ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ﴾ بەوانەوە کەستەمیان کردوە ﴿فَتَمَسَّكُمُ ٱلنَّارُ﴾ چونکە دووچاری ئاگری دۆزەخ دەبن ﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ مِنۡ أَوۡلِيَآءَ﴾ و بێجگە لەخوا هیچ پشتیوانێکتان نابێ ﴿ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ﴾ پاشانیش یارمەتی نادرێن ﴿١١٣﴾ ﴿وَأَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ وە نوێژ ئەنجام بدە ﴿طَرَفَيِ ٱلنَّهَارِ﴾ لەم سەرو ئەوسەری ڕۆژدا (لەبەیانیان و ئێوارانDا)

﴿وَزُلَفٗا مِّنَ ٱلَّيۡلِۚ﴾ و لە بەشێك لەشەودا ﴿إِنَّ ٱلۡحَسَنَٰتِ﴾ چونکە بەڕاستی (کردەوە) چاکەکان ﴿يُذۡهِبۡنَ ٱلسَّيِّـَٔاتِۚ﴾ (کردەوە) خراپەکان لادەبەن ودەیانسڕنەوە﴿ذَٰلِكَ ذِكۡرَىٰ لِلذَّٰكِرِينَ﴾ ئەوە پەند و ئامۆژگاری یە بۆ پەند وەرگران ﴿١١٤﴾ ﴿وَٱصۡبِرۡ﴾ وە خۆڕاگر بە ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ﴾ چونکە بەڕاستی خوا ﴿لَا يُضِيعُ أَجۡرَ ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ پاداشتی چاکە کاران وون ناکات ﴿١١٥﴾ ﴿فَلَوۡلَا كَانَ مِنَ ٱلۡقُرُونِ﴾ دەی باببوایە لەناو ئەو ئوممەتانەی ﴿مِن قَبۡلِكُمۡ﴾ کەلە پێش ئێوە دابوون ﴿أُوْلُواْ بَقِيَّةٖ﴾ کەسانی خاوەن ئایین و ژیری ﴿يَنۡهَوۡنَ عَنِ ٱلۡفَسَادِ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ کەبەر گریان بکردایە لەخراپەکاری لەزەویدا ﴿إِلَّا قَلِيلٗا﴾ مەگەر کەمێك ﴿مِّمَّنۡ أَنجَيۡنَا مِنۡهُمۡۗ﴾ لەوانەی ڕزگارمان کردن لەو گەلانەدا ﴿وَٱتَّبَعَ ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ مَآ أُتۡرِفُواْ فِيهِ﴾ وە ئەوانەی کەستەمیان کرد شوێنی ژیان خۆشی و ڕابواردن کەوتن ﴿وَكَانُواْ مُجۡرِمِينَ﴾ و بەردەوام بوون لە خراپەکاری ﴿١١٦﴾ ﴿وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهۡلِكَ ٱلۡقُرَىٰ بِظُلۡمٖ﴾ هەرگیز پەروەردگارت بەستەم خەڵکی شارو گوندەکان لەناو نابات (واتە خوای گەورە ستەمکار نیە) ﴿وَأَهۡلُهَا مُصۡلِحُونَ﴾ لە کاتێکدا دانیشتوانی (ئەو شارانە) موصلح و چاکەکاربووبن ﴿١١٧﴾

﴿وَلَوۡ شَآءَ رَبُّكَ﴾ گەر پەروەردگارت بیویستایە ﴿لَجَعَلَ ٱلنَّاسَ﴾ گشت خەلكی دەكرد ﴿أُمَّةٗ وَٰحِدَةٗۖ﴾ بە (پەیڕەوی) یەك ئایین ﴿وَلَا يَزَالُونَ مُخۡتَلِفِينَ﴾ بەلام ئەوان بەردەوام جیاوازدەبن ﴿١١٨﴾ ﴿إِلَّا مَن رَّحِمَ رَبُّكَۚ﴾ مەگەر كەسێك پەروەردگارت میهرەبانی لەگەلّ كردبێت ﴿وَلِذَٰلِكَ خَلَقَهُمۡۗ﴾ وە هەر لەبەر ئەوەش دروستی كردوون ﴿وَتَمَّتۡ كَلِمَةُ رَبِّكَ﴾ بڕیاری پەروەردگارت دەرچوو (كۆتایی هات) ﴿لَأَمۡلَأَنَّ جَهَنَّمَ﴾ كە سوێند بەخوا دۆزەخ پڕ دەكەم ﴿مِنَ ٱلۡجِنَّةِ وَٱلنَّاسِ أَجۡمَعِينَ﴾ لە جنۆكە و لە ئادەمی هەموو پێكەوە ﴿١١٩﴾ ﴿وَكُلّٗا نَّقُصُّ عَلَيۡكَ﴾ هەمووت بۆ دەگێڕینەوە ﴿مِنۡ أَنۢبَآءِ ٱلرُّسُلِ﴾ لە هەواڵی پێغەمبەران (علیهم السلام) ﴿مَا نُثَبِّتُ بِهِۦ فُؤَادَكَۚ﴾ بۆ ئەوە كەدلّی تۆی پێ دامەزراو بكەین ﴿وَجَآءَكَ فِي هَٰذِهِ ٱلۡحَقُّ﴾ وە لەم (سورەتە)دا حەق و ڕاستیت بۆ هاتووە ﴿وَمَوۡعِظَةٞ وَذِكۡرَىٰ لِلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ وە ئامۆژگاری و پەندیشی تیایە بۆ بڕواداران ﴿١٢٠﴾ ﴿وَقُل لِّلَّذِينَ﴾ وە بلّێ بەوانەی ﴿لَا يُؤۡمِنُونَ﴾ كەبڕوا ناهێنن ﴿ٱعۡمَلُواْ عَلَىٰ مَكَانَتِكُمۡ﴾ ئێوە كار وكردەوە بكەن لەسەر ئەو شێوەی خۆتان (كە ئەوەتان لەسەری) ﴿إِنَّا عَٰمِلُونَ﴾ بێگومان ئێمەش كردەوە دەكەین(بەگوێرەی ئەوەی كە خودا فەرمانی پێ كردووین) ﴿١٢١﴾ ﴿وَٱنتَظِرُوٓاْ إِنَّا مُنتَظِرُونَ﴾ ئەوسا چاوەڕوانی بكەن (بۆ بەسەرهاتی خراپ) بەڕاستی ئێمەش چاوەڕوانین ﴿١٢٢﴾ ﴿وَلِلَّهِ غَيۡبُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ وە تەنها بۆ خوایە (زانینی) نهێنی ئاسمانەكان وزەوی وتەنها هەر ئەویش پێی ئاگادارە ﴿وَإِلَيۡهِ يُرۡجَعُ﴾ هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێنرێتەوە ﴿ٱلۡأَمۡرُ كُلُّهُۥ﴾ هەموو كار و بارێك ﴿فَٱعۡبُدۡهُ وَتَوَكَّلۡ عَلَيۡهِۚ﴾ كەواتە ئەو بپەرستەو هەرپشت بەو ببەستە ﴿وَمَا رَبُّكَ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعۡمَلُونَ﴾ وە بێگومان پەروەردگارت بێ ئاگا نیە لەهەر كردەوەیەك ئێوە دەیكەن. ﴿١٢٣﴾

سورەتی ﴿يُوسُفَ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓرۚ﴾ بە (ئەلیف ، لام ، ڕا) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناكەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرە) بكە ﴿تِلۡكَ ءَايَٰتُ ٱلۡكِتَٰبِ ٱلۡمُبِينِ﴾ ئەمانە نیشانەكانی كتێبی ئاشكران ﴿١﴾ ﴿إِنَّآ أَنزَلۡنَٰهُ﴾ بەڕاستی ئێمە ناردومانەتە خوارەوە ﴿قُرۡءَٰنًا عَرَبِيّٗا﴾ قورئانێك بە عەرەبی ﴿لَّعَلَّكُمۡ تَعۡقِلُونَ﴾ بۆ ئەوەی ژیربن و لێ ی تێ بگەن ﴿٢﴾ ﴿نَحۡنُ نَقُصُّ عَلَيۡكَ﴾ ئێمە دەگێڕینەوە بۆ تۆ ﴿أَحۡسَنَ ٱلۡقَصَصِ﴾ جوان ترین چیرۆك و بەسەرهات ﴿بِمَآ أَوۡحَيۡنَآ إِلَيۡكَ هَٰذَا ٱلۡقُرۡءَانَ﴾ لە ڕێگای ئەم قورئانەوە نیگامان كردووە بۆت ﴿وَإِن كُنتَ مِن قَبۡلِهِۦ﴾ هەر چەندە تۆ لەپێش (هاتنی) ئەم قورئانەدا ﴿لَمِنَ ٱلۡغَٰفِلِينَ﴾ لەم بەسەرهاتە بێ ئاگا بوویت ﴿٣﴾ ﴿إِذۡ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ﴾ (بیریان خەرەوە) كاتێك یوسف بە باوكی ووت ﴿يَٰٓأَبَتِ إِنِّي رَأَيۡتُ﴾ ئەی بابە گیان بە ڕاستی من لە خەومدا دیم ﴿أَحَدَ عَشَرَ كَوۡكَبٗا﴾ یازدە ئەستێرە ﴿وَٱلشَّمۡسَ وَٱلۡقَمَرَ﴾ و مانگ و ڕۆژ ﴿رَأَيۡتُهُمۡ لِي سَٰجِدِينَ﴾ دیمن سوژدەیان بۆ دەبردم ﴿٤﴾

﴿قَالَ يَٰبُنَيَّ﴾ وتی ئەی کوڕی شیرینم ﴿لَا تَقۡصُصۡ رُءۡيَاكَ﴾ خەوەکەت مەگێڕەرەوە ﴿عَلَىٰٓ إِخۡوَتِكَ﴾ بۆ براکانت ﴿فَيَكِيدُواْ لَكَ كَيۡدًاۖ﴾ نەوەك بەهۆیەوە فێڵ و پیلانێکت لێ بگێڕن ﴿إِنَّ ٱلشَّيۡطَٰنَ﴾ بەڕاستی شەیتان ﴿لِلۡإِنسَٰنِ عَدُوّٞ مُّبِينٞ﴾ دوژمنێکی ئاشکرایە بۆ ئادەمی ﴿٥﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ يَجۡتَبِيكَ﴾ ئابەو شێوەیە هەڵت دەبژێرێت (بۆ پێغەمبەرایەتی) ﴿رَبُّكَ﴾ پەروەردگارت ﴿وَيُعَلِّمُكَ مِن تَأۡوِيلِ ٱلۡأَحَادِيثِ﴾ وە فێری لێکدانەوەی خەونەکانیشت دەکات ﴿وَيُتِمُّ نِعۡمَتَهُۥ عَلَيۡكَ﴾ وە نیعمەت و بەهرەی خۆی تەواو دەکات بۆت ﴿وَعَلَىٰٓ ءَالِ يَعۡقُوبَ﴾ وە بۆ بنەماڵەی یەعقوبیش ﴿كَمَآ أَتَمَّهَا عَلَىٰٓ أَبَوَيۡكَ﴾ هەر چونێك تەواوی کرد بۆ هەردوو باپیرەت ﴿مِن قَبۡلُ﴾ لەپێشدا ﴿إِبۡرَٰهِيمَ وَإِسۡحَٰقَۚ﴾ کەئیبراهیم و ئیسحاقن ﴿إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٞ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت زانای کاردروستە ﴿٦﴾ ﴿لَّقَدۡ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخۡوَتِهِۦٓ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەبەسەرهاتی یوسف و براکانی دا ﴿ءَايَٰتٞ لِّلسَّآئِلِينَ﴾ پەندو ئامۆژگاری هەیە بۆ پرسیارکەران ﴿٧﴾ ﴿إِذۡ قَالُواْ﴾ کاتێك (براکانی یوسف) وتیان ﴿لَيُوسُفُ وَأَخُوهُ﴾ بێگومان یوسف و براکەی ﴿أَحَبُّ إِلَىٰٓ أَبِينَا مِنَّا﴾ خۆشەویسترن لە ئێمە بەلای باوکمانەوە ﴿وَنَحۡنُ عُصۡبَةٌ﴾ لەکاتێکدا ئێمە کۆمەڵێکی بەهێز و توانایین ﴿إِنَّ أَبَانَا﴾ بەڕاستی باوکمان ﴿لَفِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٍ﴾ لە هەڵەیەکی ڕوون و ئاشکرادایە ﴿٨﴾ ﴿ٱقۡتُلُواْ يُوسُفَ﴾ (هەندێکیان وتیان) یوسف بکوژن ﴿أَوِ ٱطۡرَحُوهُ أَرۡضٗا﴾ یافڕێی بدەنە زەوی یەکی دوور ﴿يَخۡلُ لَكُمۡ وَجۡهُ أَبِيكُمۡ﴾ (ئەو کاتە) سەرنجی باوکتان تەنیا بۆلای ئێوە دەبێت ﴿وَتَكُونُواْ مِنۢ بَعۡدِهِۦ قَوۡمٗا صَٰلِحِينَ﴾ و لەدوای ئەوەوە دەبن بەکۆمەڵێکی چاکەکار (بەتۆبەکردن) ﴿٩﴾ ﴿قَالَ قَآئِلٞ مِّنۡهُمۡ﴾ قسەکەرێك لەوان وتی ﴿لَا تَقۡتُلُواْ يُوسُفَ﴾ یوسف مەکوژن ﴿وَأَلۡقُوهُ فِي غَيَٰبَتِ ٱلۡجُبِّ﴾ بەڵکو فڕێی بدەنە بنی بیرێکەوە ﴿يَلۡتَقِطۡهُ بَعۡضُ ٱلسَّيَّارَةِ﴾ هەندێك لە کاروانیەکان (دەی دۆزنەوە) وهەڵی دەگرن ﴿إِن كُنتُمۡ فَٰعِلِينَ﴾ ئەگەر ئێوە (کارەکە) هەر دەکەن ﴿١٠﴾ ﴿قَالُواْ يَٰٓأَبَانَا مَا لَكَ لَا تَأۡمَ۬نَّا عَلَىٰ يُوسُفَ﴾ (پاش کێشانی نەخشە وپیلانەکەیان) وتیان ئەی باوکی بەڕێزمان لەبەرچی تۆ لە یوسف لێمان دڵنیانیت و(بەگومانیت لێمان) ﴿وَإِنَّا لَهُۥ لَنَٰصِحُونَ﴾ لەکاتێکدا کەئێمە دڵسۆزو خەمخۆرین بۆی ﴿١١﴾ ﴿أَرۡسِلۡهُ مَعَنَا غَدٗا﴾ سبەینێ لەگەڵمان بینێرە (بۆدەرودەشت) ﴿يَرۡتَعۡ وَيَلۡعَبۡ﴾ (بەئارەزووی خۆی) خواردن بخوات و یاری بکات ﴿وَإِنَّا لَهُۥ لَحَٰفِظُونَ﴾ و بێگومان ئێمە پارێزگاری دەکەین ﴿١٢﴾ ﴿قَالَ إِنِّي لَيَحۡزُنُنِيٓ﴾ (باوکیان) وتی بەڕاستی دڵتەنگ و خەمباردەبم ﴿أَن تَذۡهَبُواْ بِهِۦ﴾ کەئێوە یوسف بەرن (لەگەڵ خۆتان) ﴿وَأَخَافُ أَن يَأۡكُلَهُ ٱلذِّئۡبُ وَأَنتُمۡ عَنۡهُ غَٰفِلُونَ﴾ وە دەترسم کە ئێوە لێی بێ ئاگابن وگورگ بیخوات ﴿١٣﴾ ﴿قَالُواْ لَئِنۡ أَكَلَهُ ٱلذِّئۡبُ﴾ وتیان چۆن گورگ دەیخوات ؟! ﴿وَنَحۡنُ عُصۡبَةٌ﴾ لەکاتێکدا ئێمە کۆمەڵێکی بەهێزین ﴿إِنَّآ إِذٗا لَّخَٰسِرُونَ﴾ بەڕاستی ئەو کاتە ئێمە زەرەرمەندین (ڕوو زەردی تۆ دەبین) ﴿١٤﴾

﴿فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ﴾ ئەمجا کاتێك یوسفیان برد لەگەڵ خۆیان ﴿وَأَجْمَعُوا أَن يَجْعَلُوهُ فِي غَيَابَتِ الْجُبِّ﴾ وە هەموو بڕیاریاندا بیخەنە بنی بیرەکەوە ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ﴾ وە ئێمە وەحی و سرووشمان بۆ (یوسف) کرد ﴿لَتُنَبِّئَنَّهُم بِأَمْرِهِمْ هَٰذَا﴾ سوێند بەخوا هەواڵی ئەم کارەیان پێ دەدەیت (کەپێیان کردی) ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان هەست ناکەن (١٥) ﴿وَجَاءُوا أَبَاهُمْ عِشَاءً يَبْكُونَ﴾ جا ئێوارە درەنگانێك (براکانی یوسف) بەگریانەوە هاتنەوە بۆلای باوکیان (١٦) ﴿قَالُوا يَا أَبَانَا﴾ ووتیان ئەی باوکی ئێمە ﴿إِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ﴾ بەڕاستی ئێمە ڕۆیشتین پێشبڕکێمان دەکرد ﴿وَتَرَكْنَا يُوسُفَ عِندَ مَتَاعِنَا﴾ و یوسفمان لای شتومەکەکانمان بەجێ هێشت ﴿فَأَكَلَهُ الذِّئْبُ﴾ بۆیە گورگ خواردی ﴿وَمَا أَنتَ بِمُؤْمِنٍ لَّنَا﴾ وە تۆ قەت باوەڕ بەئێمە ناکەیت ﴿وَلَوْ كُنَّا صَادِقِينَ﴾ هەرچەند ئێمە ڕاستگۆش بین. (١٧) ﴿وَجَاءُوا عَلَىٰ قَمِيصِهِ بِدَمٍ كَذِبٍ﴾ (براکانی) کراسەکەی (یوسف)یان هێنایەوە کە خوێنی درۆینەی پێوە بوو ﴿قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنفُسُكُمْ أَمْرًا﴾ (باوکیان) ووتی بەڵکو دڵ و دەروونی خۆتان ئەم کارە(ناپەسەندە)ی بۆ ئاسان و جوان کردوون ﴿فَصَبْرٌ جَمِيلٌ﴾ (ووتی جا ئارام دەگرم) بەئارام گرتنێکی چاك و پەسەند ﴿وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ﴾ خواش یارمەتی دەرمە لەسەر ئەوەی باسی دەکەن (١٨) ﴿وَجَاءَتْ سَيَّارَةٌ﴾ جا کاروانێك هات ﴿فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ﴾ و ئاو هێنەرەکەیان نارد (بۆ ئاو) ﴿فَأَدْلَىٰ دَلْوَهُ﴾ ئەویش دۆڵچەکەی داهێلا بۆ ناو بیرەکە ﴿قَالَ يَا بُشْرَىٰ﴾ (کە دۆڵچەکەی هێنایە سەرەوە) ووتی ئەی خەڵکینە موژدە بێ ﴿هَٰذَا غُلَامٌ﴾ ئەمە کوڕێکە ﴿وَأَسَرُّوهُ بِضَاعَةً﴾ وە ئەوان (یوسف)یان شاردەوە کردیانە کاڵای بازرگانی ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ﴾ وە خوا زانایە بەوەی ئەوانە دەیکەن (١٩) ﴿وَشَرَوْهُ بِثَمَنٍ بَخْسٍ﴾ و فرۆشتیان بەنرخێکی کەم ﴿دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ﴾ کە چەند دەرهەمێك بوو ﴿وَكَانُوا فِيهِ مِنَ الزَّاهِدِينَ﴾ و ئەوان بێ نیاز بوون لێی (چونکە دەترسان ڕازیان دەرکەوێت) (٢٠) ﴿وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِن مِّصْرَ لِامْرَأَتِهِ﴾ وە ئەو کەسەی لە میسر یوسفی کڕی ووتی بە ژنەکەی ﴿أَكْرِمِي مَثْوَاهُ﴾ ڕێزی لێ بگرە (شوێنی حەوانەوەی چاکی بۆ ئامادە بکە) ﴿عَسَىٰ أَن يَنفَعَنَا﴾ بەڵکو سوودمان پێ بگەیەنێت ﴿أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا﴾ یان بیکەین بەکوڕی خۆمان ﴿وَكَذَٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ﴾ ئابەم جۆرە یوسفمان جێ گیر کرد(و پلەو پایەمان پێدا) لە زەوی (میسر)دا ﴿وَلِنُعَلِّمَهُ مِن تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ﴾ (ئەمەمان کرد) تا فێری خەو لێکدانەوەی بکەین ﴿وَاللَّهُ غَالِبٌ عَلَىٰ أَمْرِهِ﴾ وە خوا بەسەر کاری خۆیدا زاڵ و بەدەسەلاتە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی نازانن (٢١) ﴿وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ﴾ وە کاتێك بوو بەپیاو و پێ گەیی ﴿آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا﴾ فەرمان ڕەوایی و زانیاریمان پێدا ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ وە ئابەم جۆرە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە (٢٢)

﴿وَرَٰوَدَتۡهُ ٱلَّتِي هُوَ فِي بَيۡتِهَا عَن نَّفۡسِهِۦ﴾ ئەو ئافرەتەی یوسف لەماڵیدا بوو دەست تێکەڵاوی (وخیانەتی) لەیوسف ویست ﴿وَغَلَّقَتِ ٱلۡأَبۡوَٰبَ﴾ و هەموو دەرگاکانی داخست ﴿وَقَالَتۡ هَيۡتَ لَكَۚ﴾ ووتی دەی وەرە پێشەوە بۆ ئەوەی بۆت ئامادەکراوە ﴿قَالَ مَعَاذَ ٱللَّهِۖ﴾ (یوسف) ووتی من پەنا دەگرم بەخوا ﴿إِنَّهُۥ رَبِّيٓ﴾ بەڕاستی ئەو(خوا) پەروەردگاری منە ﴿أَحۡسَنَ مَثۡوَايَۖ﴾ ڕێزی لێ گرتووم ﴿إِنَّهُۥ لَا يُفۡلِحُ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ بەڕاستی ستەم کاران ڕزگاریان نابێت (٢٣) ﴿وَلَقَدۡ هَمَّتۡ بِهِۦۖ وَهَمَّ بِهَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئەو ژنە بەتەواوی نیازی (تێکەڵی ژن و مێردی) یوسفی کرد، یوسفیش نیازی ئەو ژنەی دەکرد بەخەتەرەی نەفسی بەشەری ﴿لَوۡلَآ أَن رَّءَا بُرۡهَٰنَ رَبِّهِۦۚ﴾ ئەگەر ئەو بەڵگە ڕوونەی پەروەردگاری نەدیبایە ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئا بەو جۆرە (بەڵگەمان نیشانی یوسف دا) ﴿لِنَصۡرِفَ عَنۡهُ ٱلسُّوٓءَ وَٱلۡفَحۡشَآءَۚ﴾ بۆ ئەوەی خراپەو داوێن پیسی لێ دوور بخەینەوە ﴿إِنَّهُۥ مِنۡ عِبَادِنَا ٱلۡمُخۡلَصِينَ﴾ چونکە بەڕاستی ئەو(یوسف) لەبەندە پاك وهەڵبژاردەکانی ئێمەیە (٢٤) ﴿وَٱسۡتَبَقَا ٱلۡبَابَ﴾ (یوسف و ئافرەتەکە) هەر دووکیان بەڕاکردن گەشتنە لای دەرگاکە (یوسف بۆ خۆ ڕزگارکردن و ژنەکەی (عزیزی میصر) یش بۆ ئەوەی بگات بە یوسف (بۆ بەجێهێنانی مەبەستی خۆی) ﴿وَقَدَّتۡ قَمِيصَهُۥ مِن دُبُرٖ﴾ (ئافرەتەکە) کراسەکەی (یوسفی) دڕاند لەدواوە ﴿وَأَلۡفَيَا سَيِّدَهَا﴾ جا هەردووکیان تووشی مێردی (ئافرەتەکە) بوون ﴿لَدَا ٱلۡبَابِۚ﴾ لەبەردەم دەرگاکە (ی دەرەوە) دا ﴿قَالَتۡ مَا جَزَآءُ مَنۡ أَرَادَ بِأَهۡلِكَ سُوٓءًا﴾ (ئافرەتەکە بۆ ئەوەی خۆی لەو تاوانە بەدوور بگرێت وخیانەتەکەی دەرنەکەوێت) بەپەلە ووتی: سزای ئەو کەسە چیە کە ویستبێتی خراپە (داوێن پیسی) لەگەڵ خێزانەکەتدا بکات ﴿إِلَّآ أَن يُسۡجَنَ أَوۡ عَذَابٌ أَلِيمٞ﴾ جگە لەوەی بەند بکرێت یان سزایەکی سەخت بدرێت (٢٥) ﴿قَالَ هِيَ رَٰوَدَتۡنِي عَن نَّفۡسِيۚ﴾ (یوسف)ووتی ئەو (ژنە) داوێن پیسی لەمن وویست ﴿وَشَهِدَ شَاهِدٞ مِّنۡ أَهۡلِهَآ﴾ ئەوسا شایەتێك لەکەس و کاری ئەو (ئافرەتە) شایەتی دا ﴿إِن كَانَ قَمِيصُهُۥ﴾(ووتی) ئەگەر کراسەکەی (یوسف) ﴿قُدَّ مِن قُبُلٖ﴾ لە پێشەوە دڕێنرا بێت ﴿فَصَدَقَتۡ﴾ ئەوە ئافرەتەکە ڕاست دەکات ﴿وَهُوَ مِنَ ٱلۡكَٰذِبِينَ﴾ وە (یوسف) لە درۆزنان (خراپەکارانە) (٢٦) ﴿وَإِن كَانَ قَمِيصُهُۥ﴾ وەئەگەر کراسەکە٢ی ﴿قُدَّ مِن دُبُرٖ﴾ لەدواوەدڕێنرابێت ﴿فَكَذَبَتۡ وَهُوَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ ئەوە ئافرەتەکە درۆ دەکات و (یوسف) لەڕاست گۆیانە. (٢٧) ﴿فَلَمَّا رَءَا قَمِيصَهُۥ﴾ ئەمجا کاتێك (عەزیز) بینی کراسەکەی یوسف ﴿قُدَّ مِن دُبُرٖ﴾ لەدواوە دڕاوە ﴿قَالَ إِنَّهُۥ مِن كَيۡدِكُنَّۖ﴾ ووتی بەڕاستی ئەمە لەفڕو فێڵی ئێوەی (ئافرەتانە) ﴿إِنَّ كَيۡدَكُنَّ عَظِيمٞ﴾ بەڕاستی فڕوفێڵی ئێوە زۆر گەورەیە (٢٨) ﴿يُوسُفُ أَعۡرِضۡ عَنۡ هَٰذَاۚ﴾ (عەزیز ووتی) یوسف وازبێنە لەم کارەو باسی مەکە ﴿وَٱسۡتَغۡفِرِي لِذَنۢبِكِۖ﴾ و (ژنەکە) تۆش بۆ گوناهەکەت داوای لێبوردن بکە ﴿إِنَّكِ كُنتِ مِنَ ٱلۡخَاطِـِٔينَ﴾ چونکە بەڕاستی تۆ لەپێڕی تاوانبارانی (٢٩) ﴿وَقَالَ نِسۡوَةٞ فِي ٱلۡمَدِينَةِ﴾(دەستەیەك) لەژنانی شار (پاش ئەوەی هەواڵەکەیان بیست بەتەشەرەوە) ووتیان ﴿ٱمۡرَأَتُ ٱلۡعَزِيزِ﴾ ژنەکەی عەزیز(ی میصر) ﴿تُرَٰوِدُ فَتَىٰهَا عَن نَّفۡسِهِۦۖ﴾ دەیەوێت (هەوڵ دەدا) لەگەڵ غوڵامەکەی داوێن پیسی بکات ﴿قَدۡ شَغَفَهَا حُبًّاۖ﴾ بەڕاستی خۆشەویستی (ئەو غوڵامە) چووەتە ناو پەردەی دڵی ﴿إِنَّا لَنَرَىٰهَا﴾ بەڕاستی ئێمە ئەو (ژنە) دەبینین ﴿فِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٖ﴾ لە گومڕاییەکی ڕوون دایە (٣٠)

﴿فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ﴾ جـا كاتێـك ژنەكـە (ی عەزیـز) تانەو تەشـەری ئەوانی بیسـت ﴿أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ﴾ ناردی بەدوایاندا ﴿وَأَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَّكَـًٔا﴾ ئامادەی كرد بۆیان شـوێنی (خۆشـی دانیشـتن و) شان دادان ﴿وَءَاتَتْ كُلَّ وَٰحِدَةٍ مِّنْهُنَّ سِكِّينًا﴾ و هەریـەك لـەوان چەقۆیەكـی پێدان (بۆ میوەلـەت كردن) ﴿وَقَالَتِ ٱخْرُجْ عَلَيْهِنَّ﴾ ئەوسـا وتی (بەیوسـف) وەرە بۆ ناویان (بابتبینن) ﴿فَلَمَّا رَأَيْنَهُۥٓ أَكْبَرْنَهُۥ﴾ هەر كە ئەو (یوسـف) یان بینی حەپەسـان (لەجوانی ئەودا) ﴿وَقَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ﴾ و هەموویان (لەكاتی میوە لەتكردندا) دەسـتی خۆیانیـان بـڕی ﴿وَقُلْنَ حَٰشَ لِلَّهِ﴾ ووتیـان پاكـی وبێگـەردی بـۆ خـوا ﴿مَا هَٰذَا بَشَرًا﴾ ئەمـە ئادەمـی نییە ﴿إِنْ هَٰذَآ إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ﴾ ئەمـە تەنهـا فریشـتەیەكی بـەرزو بەرێـزە ﴿٣١﴾ ﴿قَالَتْ﴾ (ژنەكـە) ووتـی پێیـان ﴿فَذَٰلِكُنَّ ٱلَّذِى﴾ ئەمە ئەو كەسـەیە كە ﴿لُمْتُنَّنِى فِيهِ﴾ ئێوە سەرزەنشتی منتان دەكرد لەسەری ﴿وَلَقَدْ رَٰوَدتُّهُۥ عَن نَّفْسِهِۦ﴾ وە سـوێند بەخـوا بێگومان ویسـتم دەسـتم لەگەڵ تێكـەڵ كات ﴿فَٱسْتَعْصَمَ﴾ بـەڵام ئەو خـۆی گرتووە (نەیكرد) ﴿وَلَئِن لَّمْ يَفْعَلْ مَآ ءَامُرُهُۥ﴾ وە سـوێند بەخـوا ئەگەر ئەوەی فەرمانـی پێ دەكەم نەیـكات ﴿لَيُسْجَنَنَّ وَلَيَكُونًا مِّنَ ٱلصَّٰغِرِينَ﴾ ئـەوە بێگومـان بەنـد دەكرێـت و لەڕیسـوایان دەبێـت ﴿٣٢﴾ ﴿قَالَ رَبِّ ٱلسِّجْنُ أَحَبُّ إِلَىَّ﴾ (یوسـف) ووتی ئـەی پەروەردگارم بەندكردنم لا خۆشـترە ﴿مِمَّا يَدْعُونَنِىٓ إِلَيْهِ﴾ لـەوەی كەئەوانـە داوای دەكـەن لێـم (كە بیكـەم) ﴿وَإِلَّا تَصْرِفْ عَنِّى كَيْدَهُنَّ﴾ وە ئەگەر پیلانی ئـەو ژنانەم لـێ لانـەدەی ﴿أَصْبُ إِلَيْهِنَّ﴾ لەوانەیـە دڵـم بۆلایـان بـڕوا (حەزیـان لـێ بكـەم) ﴿وَأَكُن مِّنَ ٱلْجَٰهِلِينَ﴾ پاشـان لەنەفامـان دەبم و دەچمـە ڕیزیانەوە ﴿٣٣﴾ ﴿فَٱسْتَجَابَ لَهُۥ رَبُّهُۥ﴾ ئەوسـا پەروەردگاری دوعاكەی لـێ وەرگـرت ﴿فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ﴾ و پیلانەكـەی ئـەو (ژنانـە) ی لـێ لادا ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ﴾ بەڕاسـتی هـەر خـوا بیسـەری زانایـە ﴿٣٤﴾ ﴿ثُمَّ بَدَا لَهُم مِّنۢ بَعْدِ مَا رَأَوُا۟ ٱلْءَايَٰتِ﴾ ئەمجـا بۆیـان دەركـەوت و پێیـان چـاك بـوو پاش ئـەوەی ئـەو هەمـوو بەڵگەیـان (لـێ) بینـی ﴿لَيَسْجُنُنَّهُۥ حَتَّىٰ حِينٍ﴾ تاماوەیەك بەنـدی بكـەن ﴿٣٥﴾ ﴿وَدَخَلَ مَعَهُ ٱلسِّجْنَ فَتَيَانِ﴾ ئەوسـا دوو كـوڕی لاو (خزمەتـكار) لەگەڵـی چوونـە بەندیخانـە ﴿قَالَ أَحَدُهُمَآ﴾ یەكێكیان ووتی (بەیوسـف) ﴿إِنِّىٓ أَرَىٰنِىٓ﴾ بەڕاسـتی لەخەومدا خۆمم دی ﴿أَعْصِرُ خَمْرًا﴾ ترێـم دەگوشی كەدەبێ بەعەرەق ﴿وَقَالَ ٱلْءَاخَرُ﴾ وەئەوی تریان ووتی ﴿إِنِّىٓ أَرَىٰنِىٓ﴾ بێگومان لەخەودا خۆمم دی ﴿أَحْمِلُ فَوْقَ رَأْسِى خُبْزًا﴾ نانم هەڵدەگرت بەسەر سەرمەوە ﴿تَأْكُلُ ٱلطَّيْرُ مِنْهُ﴾ باڵندە لێی دەخوارد ﴿نَبِّئْنَا بِتَأْوِيلِهِۦٓ﴾ لێكدانەوەی ئەو (خەو)ەمان پێ بڵێ ﴿إِنَّا نَرَىٰكَ مِنَ ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆ لەچاكەكاران دەبینین (كەچاك خەو لەیەك دەدەیتەوە و پەرژینی دەكەیت) ﴿٣٦﴾ ﴿قَالَ لَا يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقَانِهِۦٓ﴾ (یوسـف) ووتـی : (سـبەینێ) هیـچ خۆراكێكتـان پـێ نادرێـت كـە بیخـۆن ﴿إِلَّا نَبَّأْتُكُمَا بِتَأْوِيلِهِۦ﴾ بەهـەر دووكتـان دەڵێم چی وچێتان بـۆ دەهێنن ﴿قَبْلَ أَن يَأْتِيَكُمَا﴾ پێش ئـەوەی بگاتە لاتان ﴿ذَٰلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِى رَبِّىٓ﴾ ئەمـەش لەو بەهرانەیە كەپەروەردگارم فێری كردوم ﴿إِنِّى تَرَكْتُ﴾ بەڕاسـتی من وازم هێنـاوە ﴿مِلَّةَ قَوْمٍ﴾ لەئاینی گەلێـك ﴿لَّا يُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ﴾ كەبڕوایان بە خوا نەهێنا ﴿وَهُم بِٱلْءَاخِرَةِ هُمْ كَٰفِرُونَ﴾ وە ئەوان بێ بڕواش بوون بە ڕۆژی دوایی ﴿٣٧﴾

﴿وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ ءَابَآءِىٓ﴾ وە شوێنی ئاینی باوو باپیرانم کەوتووم ﴿إِبْرَٰهِيمَ وَإِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ﴾ کە (ئاینی) ئیبراهیم و ئیسحاق و یەعقوبە ﴿مَا كَانَ لَنَآ﴾ شایستە و شیاونی یە بۆمان (بۆ شوێنکەوتوانی ئیبراهیم) ﴿أَن نُّشْرِكَ بِٱللَّهِ مِن شَىْءٍ﴾ کەهیچ شتێك بکەین بەهاوبەش بۆ خوا ﴿ذَٰلِكَ مِن فَضْلِ ٱللَّهِ عَلَيْنَا﴾ ئەمەش چاکەو بەهرەی خوایە بەسەر ئێمەوە ﴿وَعَلَى ٱلنَّاسِ﴾ وە بەسەر خەڵکیشەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی سوپاسی خوا ناکەن ﴿٣٨﴾ ﴿يَٰصَٰحِبَىِ ٱلسِّجْنِ﴾ ئەی دوو هاوڕێکەی بەندینخانەم ﴿ءَأَرْبَابٌ مُّتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ﴾ ئایا چەند خوایەکی جیاجیا باشترن ﴿أَمِ ٱللَّهُ ٱلْوَٰحِدُ ٱلْقَهَّارُ﴾ یان خوایەکی تاکی بەدەسەڵات ﴿٣٩﴾ ﴿مَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِهِۦٓ﴾ ئێوە بێجگە لەخوا هیچ شتێك ناپەرستن ﴿إِلَّآ أَسْمَآءً سَمَّيْتُمُوهَآ أَنتُمْ وَءَابَآؤُكُم﴾ جگەلەچەندناوێك نەبێت کەئێوەوباوو باپیراتان ناوتان ناوون (خودا) ﴿مَّآ أَنزَلَ ٱللَّهُ بِهَا مِن سُلْطَٰنٍ﴾ خوا هیچ بەڵگەیەکی دەربارەیان نەناردۆتە خوارەوە (کە ئەوانە بپەرستن) ﴿إِنِ ٱلْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ﴾ بێگومان بڕیار تەنها بۆ خوایە ﴿أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوٓا۟ إِلَّآ إِيَّاهُ﴾ فەرمانی داوە بێجگە لەو هیچ شتێك نەپەرستن ﴿ذَٰلِكَ ٱلدِّينُ ٱلْقَيِّمُ﴾ ئەوەیە ئاینی ڕاستی دامەزراوی نەگۆڕاو ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی نازانن ﴿٤٠﴾ ﴿يَٰصَٰحِبَىِ ٱلسِّجْنِ﴾ ئەی دوو هاوڕێکەی بەندینخانەم ﴿أَمَّآ أَحَدُكُمَا فَيَسْقِى رَبَّهُۥ خَمْرًا﴾ یەکێکتان عارەق دەرخواردی گەورەکەی (پاشا) دەدات ﴿وَأَمَّا ٱلْءَاخَرُ فَيُصْلَبُ﴾ بەڵام ئەوی ترتان (دەکوژرێت و) هەڵدەواسرێت ﴿فَتَأْكُلُ ٱلطَّيْرُ مِن رَّأْسِهِۦ﴾ ئەوسا باڵندە لەسەر (و دەم چاو)ی دەخوات ﴿قُضِىَ ٱلْأَمْرُ ٱلَّذِى فِيهِ تَسْتَفْتِيَانِ﴾ ئەو کارەی کەئێوە دەربارەی پرسیار دەکەن (لەلایەن خوداوە) بڕیاری لەسەر دراوە (وناگۆڕێت) ﴿٤١﴾ ﴿وَقَالَ لِلَّذِى ظَنَّ﴾ و(یوسف) ووتی بەوەی کەدەیزانی ﴿أَنَّهُۥ نَاجٍ مِّنْهُمَا﴾ ڕزگاری دەبێت لەدوو بەندکراوەکە ﴿ٱذْكُرْنِى عِندَ رَبِّكَ﴾ باسم بکە لای گەورەو پادشاکەت (کە بەناهەق گیراوم) ﴿فَأَنسَىٰهُ ٱلشَّيْطَٰنُ﴾ بەڵام شەیتان لەبیری بردەوە ﴿ذِكْرَ رَبِّهِۦ﴾ کەباسی (یوسف) بکات لای پادشاکەی ﴿فَلَبِثَ فِى ٱلسِّجْنِ بِضْعَ سِنِينَ﴾ بۆیە ماوەی چەند ساڵێك (یوسف) لەبەندیخانەدا مایەوە ﴿٤٢﴾ ﴿وَقَالَ ٱلْمَلِكُ﴾ وە پادشا (خەوێکی بینی) ووتی ﴿إِنِّىٓ أَرَىٰ سَبْعَ بَقَرَٰتٍ سِمَانٍ﴾ بێگومان من لەخەومدا حەوت مانگای قەڵەوم بینی ﴿يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ﴾ کەحەوت (مانگا)ی لەڕ ولاواز دەیخواردن ﴿وَسَبْعَ سُنۢبُلَٰتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يَابِسَٰتٍ﴾ وە حەوت گوڵە دانەوێڵەی سەوزو حەوتی تری وشکم بینی ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلْمَلَأُ﴾ ئەی کاربەدەست ودونیا دیدان ﴿أَفْتُونِى فِى رُءْيَٰىَ﴾ ئەم خەوەم بۆ لێك بدەنەوە ﴿إِن كُنتُمْ لِلرُّءْيَا تَعْبُرُونَ﴾ ئەگەر ئێوە مانای خەو دەکەن و دەزانن خەو پەرژێن بکەن ﴿٤٣﴾

﴿قَالُوٓاْ أَضۡغَٰثُ أَحۡلَٰمٖۖ﴾ ووتیان خەوی تێکەڵ و پێکەڵ (و پڕوپوچە) ﴿وَمَا نَحۡنُ بِتَأۡوِيلِ ٱلۡأَحۡلَٰمِ بِعَٰلِمِينَ﴾ و ئێمەش لێکدانەوەی خەوی تێکەڵ و پێکەڵ نازانین ﴿٤٤﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِي نَجَا مِنۡهُمَا وَٱدَّكَرَ بَعۡدَ أُمَّةٍ﴾ ئەوسا ئەوەیان کەڕزگاری بوو لەدوو (بەندکراو)ەکە لەپاش چەند ساڵێك بیری کەوتەوە ووتی ﴿أَنَا۠ أُنَبِّئُكُم بِتَأۡوِيلِهِۦ﴾ من بۆتان لێکدەدەمەوە مانای ئەو خەوە ﴿فَأَرۡسِلُونِ﴾ جا (فەرموو) بمنێرن (بەدوای یوسف دا کە لەبەندینخانەدایە) ﴿٤٥﴾ ﴿يُوسُفُ أَيُّهَا ٱلصِّدِّيقُ﴾ (هات ووتی) یوسف ئەی هاوڕێی ڕاستگۆ ﴿أَفۡتِنَا فِي سَبۡعِ بَقَرَٰتٖ سِمَانٖ يَأۡكُلُهُنَّ سَبۡعٌ عِجَافٞ﴾ مانای ئەو خەوەمان پێ بڵێ چی یە ؟ حەوت مانگای قەڵەو کەحەوت مانگای لەڕو لاواز بیانخوات ﴿وَسَبۡعِ سُنۢبُلَٰتٍ خُضۡرٖ وَأُخَرَ يَابِسَٰتٖ﴾ هەروەها حەوت گوڵی دانەوێڵەی سەوزو حەوت گوڵی ووشك ﴿لَّعَلِّيٓ أَرۡجِعُ إِلَى ٱلنَّاسِ﴾ تا من بگەڕێمەوە بۆلای خەڵکی ﴿لَعَلَّهُمۡ يَعۡلَمُونَ﴾ بۆ ئەوەی ئەوان ئەوە بزانن ﴿٤٦﴾ ﴿قَالَ تَزۡرَعُونَ سَبۡعَ سِنِينَ دَأَبٗا﴾ (یوسف) ووتی حەوت ساڵ کشتوکاڵ دەکەن بەدوای یەکداو بەبەردەوامی ﴿فَمَا حَصَدتُّمۡ فَذَرُوهُ فِي سُنۢبُلِهِۦٓ﴾ جائەوەی کەدروێنەتان کرد بیهێڵنەوە لەگوڵەکەیدا ﴿إِلَّا قَلِيلٗا مِّمَّا تَأۡكُلُونَ﴾ کەمێك نەبێت لەوەی کەدەیخۆن ﴿٤٧﴾ ﴿ثُمَّ يَأۡتِي مِنۢ بَعۡدِ ذَٰلِكَ سَبۡعٞ شِدَادٞ﴾ ئەمجا لەپاش ئەو (حەوت ساڵە) حەوت ساڵی تردێت کەسەخت وقات و قڕییە ﴿يَأۡكُلۡنَ مَا قَدَّمۡتُمۡ لَهُنَّ﴾ هەرچیتان پاشەکەوت کردووە بۆ ئەم (حەوت ساڵە سەختە) دەیخۆن ﴿إِلَّا قَلِيلٗا مِّمَّا تُحۡصِنُونَ﴾ مەگەر کەمێك لەوەی قایم هەڵی دەگرن (بۆ بنە تۆو وناشتنەوەی ساڵێکی تر) ﴿٤٨﴾ ﴿ثُمَّ يَأۡتِي مِنۢ بَعۡدِ ذَٰلِكَ عَامٞ﴾ پاشان دوای ئەو (حەوت ساڵە سەختە) ساڵێك دێت ﴿فِيهِ يُغَاثُ ٱلنَّاسُ وَفِيهِ يَعۡصِرُونَ﴾ خەڵکی تێیدا (ڕزگار دەکرێن) بارانیان بۆ دەبارێنرێت و تێیدا دۆشاو(ی میوەهات) دەگرن ﴿٤٩﴾ ﴿وَقَالَ ٱلۡمَلِكُ﴾ پاشا ووتی ﴿ٱئۡتُونِي بِهِۦۖ﴾ ئەو (پیاوە) م بۆ بێنن ﴿فَلَمَّا جَآءَهُ ٱلرَّسُولُ﴾ جا کاتێك نێردراوەکە(ی پاشا) هاتە لای یوسف ﴿قَالَ ٱرۡجِعۡ إِلَىٰ رَبِّكَ﴾ (یوسف) ووتی بگەڕێرەوە بۆلای گەورەکەت (پادشاکەت) ﴿فَسۡـَٔلۡهُ﴾ و پرسیاری لێ بکە ﴿مَا بَالُ ٱلنِّسۡوَةِ ٱلَّٰتِي قَطَّعۡنَ أَيۡدِيَهُنَّۚ﴾ هۆی چی بوو کەئەو ژنانە دەستی خۆیانیان بڕی ﴿إِنَّ رَبِّي بِكَيۡدِهِنَّ عَلِيمٞ﴾ بێگومان پەروەردگارم بەپیلانی ئەو (ژن) انە ئاگادارو زانایە ﴿٥٠﴾ ﴿قَالَ مَا خَطۡبُكُنَّ إِذۡ رَٰوَدتُّنَّ يُوسُفَ عَن نَّفۡسِهِۦۚ﴾ ووتی (بەژنەکان) مەبەستان چی بوو کاتێك ویستتان یوسف بخەڵەتێنن و کاری خراپی پێ بکەن ﴿قُلۡنَ حَٰشَ لِلَّهِ﴾ (ئافرەتەکان) ووتیان پاك و بێگەردی بۆ خوا ﴿مَا عَلِمۡنَا عَلَيۡهِ مِن سُوٓءٖۚ﴾ ئێمە هیچ خراپەیەکمان لێ نەدیوە ﴿قَالَتِ ٱمۡرَأَتُ ٱلۡعَزِيزِ﴾ ژنەکەی عەزیز ووتی ﴿ٱلۡـَٰٔنَ حَصۡحَصَ ٱلۡحَقُّ﴾ ئائێستا حەق و ڕاستی دەرکەوت ﴿أَنَا۠ رَٰوَدتُّهُۥ عَن نَّفۡسِهِۦ﴾ من دەمویست (یوسف) دەستم لەگەڵ تێکەڵ کات ﴿وَإِنَّهُۥ لَمِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ و بێگومان ئەو لەڕاست گۆیانە ﴿٥١﴾ ﴿ذَٰلِكَ لِيَعۡلَمَ أَنِّي﴾ (یوسف ووتی) ئەوە بۆ ئەوەی (پادشا) بزانێ بەڕاستی من ﴿لَمۡ أَخُنۡهُ بِٱلۡغَيۡبِ﴾ بەپەنهانی ناپاکی وخیانەتم نەکردووە لێی ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ لَا يَهۡدِي كَيۡدَ ٱلۡخَآئِنِينَ﴾ وە بەڕاستی خواش پیلانی ناپاکان ناگەیەنێتە ئەنجام ﴿٥٢﴾

﴿وَمَآ أُبَرِّئُ نَفۡسِيٓۚ﴾ وە (یوسف وتی) من هەرگیز پاکانە بۆ خۆم ناکەم ﴿إِنَّ ٱلنَّفۡسَ لَأَمَّارَةُۢ بِٱلسُّوٓءِ﴾ (چونکە) بەڕاستی نەفس زۆر فەرمان دەرە بەخراپە ﴿إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّيٓۚ﴾ بێجگە ئەو نەفسەی پەروەردگارم ڕەحمی پێ کردبێت ﴿إِنَّ رَبِّي غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ بەڕاستی پەروەردگارم لێبوردەی میهرەبانە ﴿٥٣﴾ ﴿وَقَالَ ٱلۡمَلِكُ﴾ جا پادشا وتی (بەژێردەستەکانی) ﴿ٱئۡتُونِي بِهِۦٓ﴾ ئەو یوسفەم بۆ بێنن ﴿أَسۡتَخۡلِصۡهُ لِنَفۡسِيۖ﴾ دەیکەمە (کەسێکی) تایبەت بەخۆم ﴿فَلَمَّا كَلَّمَهُۥ﴾ جا کاتێ کە(پادشا) قسەی لەگەڵ کرد ﴿قَالَ إِنَّكَ﴾ وتی بەڕاستی تۆ ﴿ٱلۡيَوۡمَ لَدَيۡنَا مَكِينٌ أَمِينٞ﴾ ئەمڕۆ لای ئێمە خاوەنی پلەو پایە و باوەڕپێکراوی ﴿٥٤﴾ ﴿قَالَ ٱجۡعَلۡنِي عَلَىٰ خَزَآئِنِ ٱلۡأَرۡضِۖ إِنِّي حَفِيظٌ عَلِيمٞ﴾ (یوسف) فەرمووی (بەپادشا) لەسەر خەزنە و دارایی زەوی (میسر) دابمنێ بەڕاستی من پارێزەرێکی شارەزام ﴿٥٥﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ﴾ ئا بەو جۆرە یوسفمان پایەدارو جێگیر کرد ﴿فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ لەخاك (ی میسر)دا ﴿يَتَبَوَّأُ مِنۡهَا حَيۡثُ يَشَآءُۚ﴾ لەهەر شوێنێك(ی میسردا) بیویستایە دەژیا ﴿نُصِيبُ بِرَحۡمَتِنَا مَن نَّشَآءُۖ﴾ هەر کەسمان بوێ بەرمیهرەبانی خۆمانی دەخەین (لەدونیادا) ﴿وَلَا نُضِيعُ أَجۡرَ ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ و پاداشتی چاکە کاران وون ناکەین ﴿٥٦﴾ ﴿وَلَأَجۡرُ ٱلۡأٓخِرَةِ خَيۡرٞ﴾ وە بەڕاستی پاداشتی ڕۆژی دوایی چاکترە ﴿لِّلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ بۆ ئەو کەسانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَكَانُواْ يَتَّقُونَ﴾ و بەهەمیشەیی خۆپارێز بوون (لە هاوبەش بڕیاردان و تاوان) ﴿٥٧﴾ ﴿وَجَآءَ إِخۡوَةُ يُوسُفَ﴾ وە (لە کاتی گرانیدا) براکانی یوسف هاتن (بۆ میسر) ﴿فَدَخَلُواْ عَلَيۡهِ﴾ ئەوسا چوونە لای (یوسف) ﴿فَعَرَفَهُمۡ وَهُمۡ لَهُۥ مُنكِرُونَ﴾ دەست بەجێ (یوسف) ئەوانی ناسی یەوە بەڵام ئەوان ئەمیان نەناسی یەوە ﴿٥٨﴾ ﴿وَلَمَّا جَهَّزَهُم بِجَهَازِهِمۡ﴾ جا کاتێك کە ڕێکی خستن وئەوەی کە ویستیان پێی دان ﴿قَالَ ٱئۡتُونِي بِأَخٖ لَّكُم مِّنۡ أَبِيكُمۡۚ﴾ ووتی برایەکی باوکیتان هەیە بۆم بێنن ﴿أَلَا تَرَوۡنَ أَنِّيٓ﴾ ئایا نابینن کەمن ﴿أُوفِي ٱلۡكَيۡلَ﴾ پێوانەم تێرو تەواوە (بۆ کڕیارەکان) ﴿وَأَنَا۠ خَيۡرُ ٱلۡمُنزِلِينَ﴾ وەمن خانە خوێی چاکم ﴿٥٩﴾ ﴿فَإِن لَّمۡ تَأۡتُونِي بِهِۦ﴾ جا ئەگەر ئەو (برایەتان)م بۆ نەهێنن ﴿فَلَا كَيۡلَ لَكُمۡ عِندِي وَلَا تَقۡرَبُونِ﴾ ئەوە پێوانە(ی دانەوێڵە)تان لای من نیەو نزیك (ئەم وولاتەش) مەکەونەوە ﴿٦٠﴾ ﴿قَالُواْ سَنُرَٰوِدُ عَنۡهُ أَبَاهُ﴾ ووتیان هەوڵ و تەقەلا دەدەین لەگەڵ باوکی دا ﴿وَإِنَّا لَفَٰعِلُونَ﴾ و دڵنیابە ئێمە ئەو کارە دەکەین ﴿٦١﴾ ﴿وَقَالَ لِفِتۡيَٰنِهِ﴾ وە (یوسف) ووتی بە بەردەست و خزمەتکارەکانی ﴿ٱجۡعَلُواْ بِضَٰعَتَهُمۡ فِي رِحَالِهِمۡ﴾ دراوەکانیان کە داویانە (بە دزی یەوە) بیخەنە ناو بارەکانیان ﴿لَعَلَّهُمۡ يَعۡرِفُونَهَآ﴾ بەڵکو بیناسنەوە ﴿إِذَا ٱنقَلَبُوٓاْ إِلَىٰٓ أَهۡلِهِمۡ﴾ کاتێك کە گەڕانەوە بۆ ناو ماڵ و منداڵیان ﴿لَعَلَّهُمۡ يَرۡجِعُونَ﴾ تا (ببێتە هۆی ئەوەی) بگەڕێنەوە و بێنەوە (جارێکی تر) ﴿٦٢﴾ ﴿فَلَمَّا رَجَعُوٓاْ إِلَىٰٓ أَبِيهِمۡ﴾ ئەمجا کاتێکگەڕانەوە بۆ لای باوکیان ﴿قَالُواْ يَٰٓأَبَانَا﴾ ووتیان ئەی باوکی بەڕێزمان ﴿مُنِعَ مِنَّا ٱلۡكَيۡلُ﴾ (بۆ ساڵی داهاتوو) پێوانەمان لێ قەدەغە کراوە (شتمان پێنافرۆشن ئەگەر بنیامین نەنێریت لەگەڵماندا) ﴿فَأَرۡسِلۡ مَعَنَآ أَخَانَا نَكۡتَلۡ﴾ جا کەواتە براکەمان لەگەڵماندا بنێرە پێوانەش دەکەین (دانەوێڵە دەکڕین) ﴿وَإِنَّا لَهُۥ لَحَٰفِظُونَ﴾ و دڵنیابە ئاگاداریشی دەکەین ﴿٦٣﴾

﴿قَالَ﴾ (یەعقـوب) ووتی (پێیـان) ﴿هَلْ ءَامَنُكُمْ عَلَيْهِ﴾ ئایا دڵنیابم لێتـان دەربارەی ﴿إِلَّا كَمَا أَمِنتُكُمْ عَلَىٰٓ أَخِيهِ مِن قَبْلُ﴾ هەروەك پێشـتر دڵنیا بووم لێتان دەرباری (یوسفی) برای ﴿فَٱللَّهُ خَيْرٌ حَٰفِظًا﴾ کەواتە خـوا چاکتریـن پارێزەرە﴿وَهُوَ أَرْحَمُ ٱلرَّٰحِمِينَ﴾ وە ئەو بەزەیی دارتریـنی هەموو بەزەیی دارانە ﴿٦٤﴾ ﴿وَلَمَّا فَتَحُوا۟ مَتَٰعَهُمْ﴾ جا کاتێك بارەکانیان کردەوە ﴿وَجَدُوا۟ بِضَٰعَتَهُمْ رُدَّتْ إِلَيْهِمْ﴾ بینی یان دەسمایەکەیان بۆ گەڕێنراوەتەوە﴿قَالُوا۟ يَٰٓأَبَانَا﴾ ووتیان ئەی باوکی بەرێزمان ﴿مَا نَبْغِى﴾ چیمان دەوێت ﴿هَٰذِهِۦ بِضَٰعَتُنَا﴾ ئەمە دراوەکەمانە ﴿رُدَّتْ إِلَيْنَا﴾ بۆمان نێردراوەتەوە ﴿وَنَمِيرُ أَهْلَنَا﴾ بژێویش بۆ خاو خێزانمان دەهێنین ﴿وَنَحْفَظُ أَخَانَا﴾ و براکەشـمان دەپارێزیـن ﴿وَنَزْدَادُ كَيْلَ بَعِيرٍ﴾ و بـاری ووشـترێکیش (دانەوێڵـە) زیـاد دەهێنیـن ﴿ذَٰلِكَ كَيْلٌ يَسِيرٌ﴾ ئـەم (بـارەش) پێوانەیەکی کەمە (و بە ئاسـانی دەمـان دەنێ) ﴿٦٥﴾ ﴿قَالَ لَنْ أُرْسِلَهُۥ مَعَكُمْ﴾ (یەعقـوب) ووتی هەرگیز نایێرم لەگەڵتان ﴿حَتَّىٰ تُؤْتُونِ مَوْثِقًا مِّنَ ٱللَّهِ﴾ هەتا بەڵێنێکـی بتـەوم پێ نـەدەن لەلایەن خواوە (تا سـوێندم بۆ نەخۆن بەخـوا) ﴿لَتَأْتُنَّنِى بِهِۦٓ﴾ کەبێگومان (بـە بێوەی) ئـەی هێننەوە بۆم ﴿إِلَّآ أَن يُحَاطَ بِكُمْ﴾ مەگـەر دەور بدرێن وچارتـان نەمێنێت ﴿فَلَمَّآ ءَاتَوْهُ مَوْثِقَهُمْ﴾ ئەمجا کاتێك پەیمانیان پێدا (سـوێندیان خوارد) ﴿قَالَ ٱللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ﴾(یەعقوب) ووتی خوا ئاگادار و چاودێرە سـەبارەت بەوەی کەدەیڵێین ﴿٦٦﴾ ﴿وَقَالَ يَٰبَنِىَّ﴾ وە ووتی ئەی کوڕەکانم ﴿لَا تَدْخُلُوا۟ مِنۢ بَابٍ وَٰحِدٍ﴾ هەمووتان لەدەرگایەکەوەمەچنەژوورەوە﴿وَٱدْخُلُوا۟ مِنْ أَبْوَٰبٍ مُّتَفَرِّقَةٍ﴾ بەڵکو لەچەنـد دەرگایەکی جیاجیاوە بچنە ژوورەوە ﴿وَمَآ أُغْنِى عَنكُم مِّنَ ٱللَّهِ مِن شَىْءٍ﴾ وە من هیچ سـوودتان پێ ناگەیەنم لەبەرانبەر (پێشهاتی) خوادا ﴿إِنِ ٱلْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ﴾ هەموو حوکم و بڕیارێك تەنها بۆ خوایە ﴿عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ﴾ پشـت هەر بەو دەبەسـتم ﴿وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ ٱلْمُتَوَكِّلُونَ﴾ و خۆسـپێرانیش با خۆیان هەر بەو بسـپێرن ﴿٦٧﴾ ﴿وَلَمَّا دَخَلُوا۟﴾ جا کاتێك چوونە ژوورەوە ﴿مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُم﴾ لەو شـوێنەوەی کە باوکیان فەرمانی پێ دابوون ﴿مَّا كَانَ يُغْنِى عَنْهُم﴾ ئەو(چوونە بەو جۆرە) هیچ سوودی پێ نەگەیاندن ﴿مِّنَ ٱللَّهِ مِن شَىْءٍ﴾ لـە بەرامبەر (قەدەری) خوادا ﴿إِلَّا حَاجَةً﴾ بەڵکو ئەوە مەبەسـتێك بوو ﴿فِى نَفْسِ يَعْقُوبَ﴾ لـە دەروونی یەعقوبدا بوو ﴿قَضَىٰهَا﴾ (بەم شـێوە) ئەنجامی دا ﴿وَإِنَّهُۥ لَذُو عِلْمٍ﴾ وە بەڕاسـتی یەعقوب خاوەنی زانسـت و زانیاری بـوو ﴿لِّمَا عَلَّمْنَٰهُ﴾ چونکە ئێمە فێرمان کرد بوو ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بـەڵام زۆربـەی خەڵکـی نازانـن ﴿٦٨﴾ ﴿وَلَمَّا دَخَلُوا۟ عَلَىٰ يُوسُفَ﴾ کاتێکیـش کـە چوونە ژوورەوە بۆ لای یوسـف﴿ءَاوَىٰٓ إِلَيْهِ أَخَاهُ﴾ (یوسـف) براکەی بـردە پەنا خۆیەوە ﴿قَالَ إِنِّىٓ أَنَا۠ أَخُوكَ﴾ ووتی بەڕاسـتی من براکەی تۆم ﴿فَلَا تَبْتَئِسْ﴾ کەواتە هیچ غەمبار مەبە ﴿بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ بەوەی کە ئەوان دەیکەن (لەگەڵت) ﴿٦٩﴾

﴿فَلَمَّا جَهَّزَهُم بِجَهَازِهِمْ﴾ جـا كـاتێك كـەرێـكـی خـسـتـن و ئـەوەی ویـسـتـیـان پێـی دان ﴿جَعَلَ السِّقَايَةَ﴾ ئاوخـۆری (پێوانەكەی) مەلیكی خستە ﴿فِي رَحْلِ أَخِيهِ﴾ ناو بـاری براكەی ﴿ثُمَّ أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ﴾ پاشـان جـارِ چـی بـەك جـارِی دا ﴿أَيَّتُهَا الْعِيرُ﴾ ئـەی كاروانـەكـە ﴿إِنَّكُمْ لَسَارِقُونَ﴾ بەڕاسـتـی ئێـوە دزن ﴿٧٠﴾ ﴿قَالُوا وَأَقْبَلُوا عَلَيْهِم﴾ ڕوویـان تێكـردن و ووتـیـان ﴿مَاذَا تَفْقِدُونَ﴾ چـیـتـان گـوم كـردوە؟ ﴿٧١﴾ ﴿قَالُوا﴾ ووتـیـان ﴿نَفْقِدُ صُوَاعَ الْمَلِكِ﴾ ئاوخۆرەكـەی (پێوانەكـەی) پادشـامان دیارنیـە ﴿وَلِمَن جَاءَ بِهِ حِمْلُ بَعِيرٍ﴾ هـەر كەسێك بیهێنێتـەوە بـاری ووشـترێك (خۆراكـی) دەدرێتێ ﴿وَأَنَا بِهِ زَعِيمٌ﴾ وەمنیش دەستەبەری ئەو(بـارە) دەبـم ﴿٧٢﴾ ﴿قَالُوا﴾ ووتیـان ﴿تَاللَّهِ﴾ سـوێند بەخـوا ﴿لَقَدْ عَلِمْتُم﴾ بەڕاسـتی ئێوە دەزانـن ﴿مَّا جِئْنَا﴾ كەئێمـە نەهاتووین ﴿لِنُفْسِدَ فِي الْأَرْضِ﴾ بۆ ئـەوەی خراپە بكەیـن لەوولاتدا ﴿وَمَا كُنَّا سَارِقِينَ﴾ وەئێمە پێشـتر دز نەبووین ﴿٧٣﴾ ﴿قَالُوا﴾ ووتیان ﴿فَمَا جَزَاؤُهُ﴾ دەی ئایـا تۆڵـەی ئەودزەچیـە ﴿إِن كُنتُمْ كَاذِبِينَ﴾ ئەگـەر ئێـوە درۆزن بـوون ﴿٧٤﴾ ﴿قَالُوا جَزَاؤُهُ﴾ ووتیان تۆڵـەی ئەوەیـە ﴿مَن وُجِدَ فِي رَحْلِهِ﴾ لەباری هەركەسێكدا دۆزرایەوە ﴿فَهُوَ جَزَاؤُهُ﴾ هەر ئەوكەسـە خۆی تۆڵەی بێت (واتە : ئەوەی دزیەكەی كردووە ئەبێتە عەبد و كۆیلەی ئەوەی دزیەكەی لێ كراوە) ﴿كَذَٰلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ﴾ ئابەوجۆرە تۆڵە لەستەمكاران دەسێنین ﴿٧٥﴾ ﴿فَبَدَأَ بِأَوْعِيَتِهِمْ﴾ ئەوسا (یوسف) دەستی كـرد بەبشـكنینی جەواڵەكانیـان (بارەكانیـان) ﴿قَبْلَ وِعَاءِ أَخِيهِ﴾ لەپێش بشـكنینی جەواڵی (بنیامین) برای (دایك و باوكی یوسف) ﴿ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا﴾ لەپاشان (ئاو خۆر - پێوانەكەی) دەری هێنا ﴿مِن وِعَاءِ أَخِيهِ﴾ لەجەواڵی براكەیدا ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئابەوجۆرە ﴿كِدْنَا لِيُوسُفَ﴾ پیلانمان نیشانی یوسف دا ﴿مَا كَانَ لِيَأْخُذَ أَخَاهُ﴾ ئـەو نەیدەتوانی براكەی بگرێت ﴿فِي دِينِ الْمَلِكِ﴾ بەپێی ئاینی و یاسـایی پادشـا (بەڵكـو بەپێ ی ئەو قسـە بوو براكانـی خۆیان كردیان) ﴿إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ﴾ مەگـەر (كاتێك) كە خوا بیەوێت ﴿نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَّن نَّشَاءُ﴾ هەر كەسێك بمانەوێت پلەی بەرز دەكەینەوە ﴿وَفَوْقَ كُلِّ﴾ و لەسەر هەموو ﴿ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ﴾ خاوەن زانستێكەوە زاناتر هەیە (مەبەست پێ خودایە) ﴿٧٦﴾ ﴿قَالُوا إِن يَسْرِقْ﴾ ووتیان ئەگەر ئەو (بنیامین) دزیبێتی ﴿فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَّهُ مِن قَبْلُ﴾ ئەوە بێگومان براكەشـی پێشـتر دزی كردووە (واتە یوسـفیش دز بووە) ﴿فَأَسَرَّهَا يُوسُفُ فِي نَفْسِهِ﴾ بەڵام یوسـف (پێناخۆشبوونی خۆی) بـەم (تۆمەتە) لەدەرونی خۆیدا شـاردەوە ﴿وَلَمْ يُبْدِهَا لَهُمْ﴾ دەری نەبری بۆ ئەوان ﴿قَالَ أَنتُمْ﴾ (تەنها) ووتـی ئێـوە ﴿شَرٌّ مَّكَانًا﴾ لـەوان خراپترن ﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ﴾ خـواش چاك دەزانـێ بەوەی كەئێوە دەیڵێن ﴿٧٧﴾ ﴿قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ﴾ ووتیان ئەی عەزیز (پادشا) ﴿إِنَّ لَهُ أَبًا شَيْخًا كَبِيرًا﴾ بەڕاستی ئەو باوكێكی زۆر پیری بەتەمەنی هەیە ﴿فَخُذْ أَحَدَنَا مَكَانَهُ﴾ جایەكێك لە ئێمە لە جیاتی ئەو بگرە ﴿إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆ لەچاكەكاران دەبینین ﴿٧٨﴾

﴿قَالَ مَعَاذَ ٱللَّهِ﴾ (یوسف) ووتی پەنا بەخوا ﴿أَن نَّأۡخُذَ إِلَّا مَن وَجَدۡنَا مَتَٰعَنَا عِندَهُۥٓ﴾ لەوەی کە هیچ کەسێ بگرین بێجگە لەوەی کە ئاو خۆر (پێوانە) کەمان لا دۆزیوەتەوە (کەدزرا بوو) ﴿إِنَّآ إِذٗا لَّظَٰلِمُونَ﴾ بەڕاستی ئەگەر وا بکەین ئێمە لەستەم کاران دەبین ﴿٧٩﴾ ﴿فَلَمَّا ٱسۡتَيۡـَٔسُواْ مِنۡهُ﴾ جا کاتێك بێ هیوا بوون لەوەی (وەزیر بەرەڵای بکات) ﴿خَلَصُواْ نَجِيّٗاۖ﴾ چوونە کەنارێك بەچپە ڕاوێژیان دەکرد ﴿قَالَ كَبِيرُهُمۡ﴾ برا گەورەکەیان ووتی ﴿أَلَمۡ تَعۡلَمُوٓاْ﴾ ئەی نازانن ﴿أَنَّ أَبَاكُمۡ﴾ کە بێگومان باوکتان ﴿قَدۡ أَخَذَ عَلَيۡكُم مَّوۡثِقٗا مِّنَ ٱللَّهِ﴾ سوێند و پەیمانێکی بەناوی خواوە لێ وەرگرتن ﴿وَمِن قَبۡلُ مَا فَرَّطتُمۡ فِي يُوسُفَۖ﴾ پێشتریش (لەو بەڵێنەی پێتان دابوو) دەربارەی یوسف کەمتەرخەمیتان کرد ﴿فَلَنۡ أَبۡرَحَ ٱلۡأَرۡضَ﴾ کەواتە من ئەم زەویە بەجێ نایەڵم ﴿حَتَّىٰ يَأۡذَنَ لِيٓ أَبِيٓ﴾ هەتا باوکم مۆڵەتی (گەڕانەوەم) پێ نەدات ﴿أَوۡ يَحۡكُمَ ٱللَّهُ لِيۖ﴾ یان خوا بڕیارم بۆ نەدات ﴿وَهُوَ خَيۡرُ ٱلۡحَٰكِمِينَ﴾ هەر ئەویش باشترینی دادوەرانە ﴿٨٠﴾ ﴿ٱرۡجِعُوٓاْ إِلَىٰٓ أَبِيكُمۡ﴾ ئێوە بگەڕێنەوە بۆلای باوکتان ﴿فَقُولُواْ يَٰٓأَبَانَآ﴾ وپێی بڵێن ئەی باوکی خۆمان ﴿إِنَّ ٱبۡنَكَ سَرَقَ﴾ بەڕاستی کوڕەکەت دزی کرد ﴿وَمَا شَهِدۡنَآ إِلَّا بِمَا عَلِمۡنَا﴾ وئێمەش بێجگە لەوەی دەمانزانی شایەتیمان نەداوە ﴿وَمَا كُنَّا لِلۡغَيۡبِ حَٰفِظِينَ﴾ خۆ ئێمە ئاگاداری شاراوە ونهێنی یەکان نەبووین ﴿٨١﴾ ﴿وَسۡـَٔلِ ٱلۡقَرۡيَةَ ٱلَّتِي﴾ (خۆ ئەگەر بڕوا ناکەیت) لەخەڵکی ئەو شارەش بپرسە ﴿كُنَّا فِيهَا﴾ کەئێمەی لێ بووین ﴿وَٱلۡعِيرَ ٱلَّتِيٓ أَقۡبَلۡنَا فِيهَاۖ﴾ ولەو کاروانەش (بپرسە) لەگەڵیدا گەڕاینەوە ﴿وَإِنَّا لَصَٰدِقُونَ﴾ وەبەڕاستی ئێمە ڕاست گۆین ﴿٨٢﴾ ﴿قَالَ بَلۡ سَوَّلَتۡ لَكُمۡ أَنفُسُكُمۡ أَمۡرٗاۖ﴾ (یەعقوب علیه السلام) ووتی وانی یە بەڵکو نەفسی خۆتان کارێکی بۆ جوان (و ئاسان) کردون ﴿فَصَبۡرٞ جَمِيلٌۖ﴾ بۆیە چارم دان بەخۆدا گرتنە بەجوانی ﴿عَسَى ٱللَّهُ أَن يَأۡتِيَنِي بِهِمۡ جَمِيعًاۚ﴾ بەو ئومێدەی خوا هەموویان (یوسف و بونیامینیش) م بۆ بهێنێتەوە ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلۡعَلِيمُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو زانای کاردروستە ﴿٨٣﴾ ﴿وَتَوَلَّىٰ عَنۡهُمۡ﴾ ئەوسا ڕوی لێ وەرگێڕان ﴿وَقَالَ يَٰٓأَسَفَىٰ عَلَىٰ يُوسُفَ﴾ ووتی ئاخ و داخ بۆ یوسف ﴿وَٱبۡيَضَّتۡ عَيۡنَاهُ مِنَ ٱلۡحُزۡنِ﴾ وە هەردوو چاوی سپی (و کوێر) بوون لەداخ وخەفەتدا ﴿فَهُوَ كَظِيمٞ﴾ چونکە هەر داخ و خەفەتی خۆی دەخواردەوە ﴿٨٤﴾ ﴿قَالُواْ تَٱللَّهِ﴾ ووتیان سوێند بەخوا ﴿تَفۡتَؤُاْ تَذۡكُرُ يُوسُفَ﴾ وازناهێنی هەربیری یوسف دەکەیتەوە ﴿حَتَّىٰ تَكُونَ حَرَضًا﴾ هەتا پەکت دەکەویت بەنەخۆشی وخەفەت خواردن ﴿أَوۡ تَكُونَ مِنَ ٱلۡهَٰلِكِينَ﴾ یان دەمریت و دەچیتە ڕیزی لەناوچوان ﴿٨٥﴾ ﴿قَالَ إِنَّمَآ أَشۡكُواْ بَثِّي وَحُزۡنِيٓ إِلَى ٱللَّهِ﴾ ووتی من سکاڵا و دەردی دڵ و خەفەت و پەژارەم هەر لای خوادەکەم ﴿وَأَعۡلَمُ مِنَ ٱللَّهِ مَا لَا تَعۡلَمُونَ﴾ وە من لەلایەن خواوە شتانێك دەزانم کە ئێوە نایزانن ﴿٨٦﴾

﴿يَٰبَنِيَّ ٱذۡهَبُواْ﴾ (یەعقوب ووتی) ئەی کورەکانم بڕۆن ﴿فَتَحَسَّسُواْ مِن يُوسُفَ وَأَخِيهِ﴾ جا بگەڕێن و هەواڵی یوسف و براکەی بزانن ﴿وَلَا تَاْيۡـَٔسُواْ مِن رَّوۡحِ ٱللَّهِۖ﴾ نائومێدیش مەبن لەبەزەیی و میهرەبانی خوا ﴿إِنَّهُۥ لَا يَاْيۡـَٔسُ مِن رَّوۡحِ ٱللَّهِ﴾ بەڕاستی نائومێد نابێت لەڕەحم و میهرەبانی خوا ﴿إِلَّا ٱلۡقَوۡمُ ٱلۡكَٰفِرُونَ﴾ جگە لەوانەی کەبێ بڕوان ﴿٨٧﴾ ﴿فَلَمَّا دَخَلُواْ عَلَيۡهِ قَالُواْ﴾ جا کاتێك کە چوونە لای ئەو (یوسف) ووتیان ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡعَزِيزُ﴾ ئەی عەزیز (پادشا) ﴿مَسَّنَا وَأَهۡلَنَا ٱلضُّرُّ﴾ زیان و برسێتی تووشی خۆمان و ماڵ و منداڵمان بووە ﴿وَجِئۡنَا بِبِضَٰعَةٖ مُّزۡجَىٰةٖ﴾ و دراوێکی کەممان هێناوە (بۆ کڕینی خۆراك) ﴿فَأَوۡفِ لَنَا ٱلۡكَيۡلَ﴾ تۆش پێوانەکەمان بە تەواوی بدەرێ ﴿وَتَصَدَّقۡ عَلَيۡنَآۖ﴾ خێریشمان پێ بکە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَجۡزِي ٱلۡمُتَصَدِّقِينَ﴾ بەڕاستی خواپاداشتی خێروەمەندان دەداتەوە ﴿٨٨﴾ ﴿قَالَ هَلۡ عَلِمۡتُم مَّا فَعَلۡتُم﴾ ووتی ئێوە دەزانن چیتان کرد ﴿بِيُوسُفَ وَأَخِيهِ﴾ بەیوسف و براکەی ﴿إِذۡ أَنتُمۡ جَٰهِلُونَ﴾ لەوکاتەدا کەئێوە نەزان بوون ﴿٨٩﴾ ﴿قَالُوٓاْ أَءِنَّكَ لَأَنتَ يُوسُفُۖ﴾ ووتیان بەڕاست تۆ یوسفیت؟ ﴿قَالَ أَنَا۠ يُوسُفُ وَهَٰذَآ أَخِيۖ﴾ ووتی (بەڵێ) من یوسفم و ئەمەش برامە ﴿قَدۡ مَنَّ ٱللَّهُ عَلَيۡنَآۖ﴾ بەڕاستی خوا منەتی نابەسەرماندا ﴿إِنَّهُۥ مَن يَتَّقِ وَيَصۡبِرۡ﴾ بەڕاستی هەرکەس خۆی بپارێزێت ولەخوا بترسێت ودان بەخۆیدا بگرێت ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجۡرَ ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ ئەوسا بەڕاستی خوا پاداشتی چاکەکاران وون ناکات ﴿٩٠﴾ ﴿قَالُواْ تَٱللَّهِ﴾ ووتیان (بەیوسف) سوێند بەخوا ﴿لَقَدۡ ءَاثَرَكَ ٱللَّهُ عَلَيۡنَا﴾ بەڕاستی خوا تۆی هەڵ بژارد بەسەر ئێمەدا ﴿وَإِن كُنَّا لَخَٰطِـِٔينَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە لە خەتاکاران بووین ﴿٩١﴾ ﴿قَالَ لَا تَثۡرِيبَ عَلَيۡكُمُ ٱلۡيَوۡمَۖ﴾ (یوسف) ووتی ئەمڕۆ هیچ سەرزەنشت و تەشەرێکتان لەسەر نییە (لەلایەن منەوە) ﴿يَغۡفِرُ ٱللَّهُ لَكُمۡۖ﴾ خوالێتان خۆش بێت ﴿وَهُوَ أَرۡحَمُ ٱلرَّٰحِمِينَ﴾ وەئەو (خوا) لەهەموو میهرەبانان میهرەبانترە ﴿٩٢﴾ ﴿ٱذۡهَبُواْ بِقَمِيصِي هَٰذَا﴾ ئەم کراسەی من ببەن ﴿فَأَلۡقُوهُ عَلَىٰ وَجۡهِ أَبِي﴾ و بیدەن بەسەر دەم و چاوی باوکم دا ﴿يَأۡتِ بَصِيرٗا﴾ (دەست بەجێ) چاوی چاك دەبێتەوە ﴿وَأۡتُونِي بِأَهۡلِكُمۡ أَجۡمَعِينَ﴾ ئەوسا هەموو کەس و کارتان بێنن بۆ (ئەم وڵاتەی) من ﴿٩٣﴾ ﴿وَلَمَّا فَصَلَتِ ٱلۡعِيرُ﴾ جا کاتێك کاروانەکە (لەمیسر) دەرچوو ﴿قَالَ أَبُوهُمۡ﴾ باوکیان ووتی ﴿إِنِّي لَأَجِدُ رِيحَ يُوسُفَۖ﴾ بەڕاستی من بۆنی یوسف هەست پێ دەکەم ﴿لَوۡلَآ أَن تُفَنِّدُونِ﴾ ئەگەر بەخەڵەفاو و بێ عەقڵم دانەنێن ﴿٩٤﴾ ﴿قَالُواْ تَٱللَّهِ﴾ ووتیان سوێند بەخوا ﴿إِنَّكَ لَفِي ضَلَٰلِكَ ٱلۡقَدِيمِ﴾ تۆ هەر لەسەر هەڵەکەی کۆنی خۆتی ﴿٩٥﴾

﴿فَلَمَّآ أَن جَآءَ ٱلۡبَشِيرُ﴾ جا کاتێك مژدە دەرەکە هات ﴿أَلۡقَىٰهُ عَلَىٰ وَجۡهِهِۦ﴾ ئەو (کراسە)ی دایە سەر دەم و چاویدا ﴿فَٱرۡتَدَّ بَصِيرٗاۖ﴾ یەکسەر بینایی گەڕایەوە (کەپێشتر نابینا بوو بوو) ﴿قَالَ أَلَمۡ أَقُل لَّكُمۡ﴾ (یەعقوب) ووتی من بەئێوەم نەووت؟ ﴿إِنِّيٓ أَعۡلَمُ مِنَ ٱللَّهِ مَا لَا تَعۡلَمُونَ﴾ دڵنیابن من لەلایەن خواوە شتانێك دەزانم ئێوە نایزانن ﴿٩٦﴾ ﴿قَالُواْ يَـٰٓأَبَانَا﴾ ووتیان ئەی بابە ﴿ٱسۡتَغۡفِرۡ لَنَا ذُنُوبَنَآ﴾ داوای لێ خۆش بوونی گوناهەکانمان بۆ بکە (لای پەروەردگار) ﴿إِنَّا كُنَّا خَٰطِـِٔينَ﴾ بەڕاستی ئێمە گوناهباربووین ﴿٩٧﴾ ﴿قَالَ سَوۡفَ﴾ (یەعقوب) ووتی پێیان دواتر ﴿أَسۡتَغۡفِرُ لَكُمۡ رَبِّيٓۖ﴾ داوای لێبوردنتان بۆ دەکەم لەپەروەردگارم ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلۡغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو لێبوردەی میهرەبانە ﴿٩٨﴾ ﴿فَلَمَّا دَخَلُواْ عَلَىٰ يُوسُفَ﴾ جا کاتێك چوونە لای یوسف (لەوڵاتی میسر) ﴿ءَاوَىٰٓ إِلَيۡهِ أَبَوَيۡهِ﴾ دایك و باوکی بردە نزیکی خۆی (و دەستی کردە ملیان) ﴿وَقَالَ ٱدۡخُلُواْ مِصۡرَ﴾ و فەرمووی پێیان وەرنە میسر ﴿إِن شَآءَ ٱللَّهُ ءَامِنِينَ﴾ ئەگەر خوا بیەوێت ئارام دەبن (هیچ زیانێکتان تووش نایەت) ﴿٩٩﴾ ﴿وَرَفَعَ أَبَوَيۡهِ عَلَى ٱلۡعَرۡشِ﴾ وە باوك و دایکی لەسەر تەخت (ی حوکمڕانی خۆی) دانا ﴿وَخَرُّواْ لَهُۥ سُجَّدٗاۖ﴾ وە هەموو کەوتن بەڕوودا بۆی بەسوژدە بردنەوە ﴿وَقَالَ يَـٰٓأَبَتِ﴾ (یوسف) ووتی ئەی باوکی خۆشەویستم ﴿هَٰذَا تَأۡوِيلُ رُءۡيَٰيَ﴾ ئەمە لێکدانەوەی خەوەکەم بوو ﴿مِن قَبۡلُ﴾ کەلەمەو پێش (بینیم) ﴿قَدۡ جَعَلَهَا رَبِّي حَقّٗاۖ﴾ بێگومان پەروەردگارم بەڕاستی گێڕا ﴿وَقَدۡ أَحۡسَنَ بِيٓ﴾ وە بەڕاستی خوا چاکەی لەگەڵ کردم ﴿إِذۡ أَخۡرَجَنِي مِنَ ٱلسِّجۡنِ﴾ کاتێ لە زیندان دەری هێنام ﴿وَجَآءَ بِكُم مِّنَ ٱلۡبَدۡوِ﴾ وە ئێوەشی لە لادێ وبیابانەوە هێنا (بۆ ناوشار) ﴿مِنۢ بَعۡدِ أَن نَّزَغَ ٱلشَّيۡطَٰنُ﴾ دوای ئەوەی شەیتان ناخۆشی و ناکۆکی خستە ﴿بَيۡنِي وَبَيۡنَ إِخۡوَتِيٓۚ﴾ نێوان من و براکانم ﴿إِنَّ رَبِّي﴾ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿لَطِيفٞ لِّمَا يَشَآءُۚ﴾ میهرەبانە بەرامبەر ئەوەی بیەوێت ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلۡعَلِيمُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو زانای کاردروستە ﴿١٠٠﴾ ﴿رَبِّ قَدۡ ءَاتَيۡتَنِي﴾ ئەی پەروەردگارم بەڕاستی پێت بەخشیووم ﴿مِنَ ٱلۡمُلۡكِ﴾ هەندێك لەدەسەڵات و پاشایەتی ﴿وَعَلَّمۡتَنِي مِن تَأۡوِيلِ ٱلۡأَحَادِيثِۚ﴾ وە هەندێکیش لە لێکدانەوەی خەونت فێر کردوم ﴿فَاطِرَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ ئەی دروستکەری ئاسمانەکان وزەوی ﴿أَنتَ وَلِيِّۦ فِي ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةِۖ﴾ تۆ پشتیوان و یارمەتی دەری منی لەدونیا و لەڕۆژی دوایی دا ﴿تَوَفَّنِي مُسۡلِمٗا﴾ بەموسوڵمانێتی بممرێنە ﴿وَأَلۡحِقۡنِي بِٱلصَّـٰلِحِينَ﴾ و بمخەرە ڕیزی پیاو چاکانەوە (لەدوا ڕۆژدا) ﴿١٠١﴾ ﴿ذَٰلِكَ مِنۡ أَنۢبَآءِ ٱلۡغَيۡبِ﴾ ئەوەی (کە باس کرا) لە هەواڵەنەزانراو و پەنهانەکانە ﴿نُوحِيهِ إِلَيۡكَۖ﴾ کە بە وەحی بۆت دەنێرین (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿وَمَا كُنتَ لَدَيۡهِمۡ﴾ تۆ لای ئەوان (براکانی یوسف) نەبوویت ﴿إِذۡ أَجۡمَعُوٓاْ أَمۡرَهُمۡ﴾ کاتێ کەهەموو بڕیاری خۆیان دا (بەنهێنی) ﴿وَهُمۡ يَمۡكُرُونَ﴾ و پیلانیان دارِشت ﴿١٠٢﴾ ﴿وَمَآ أَكۡثَرُ ٱلنَّاسِ وَلَوۡ حَرَصۡتَ بِمُؤۡمِنِينَ﴾ وەزۆربەی خەڵکی هەرچەند تۆ سووربیت (لەسەر باوەڕ هێنانیان) باوەڕ ناهێنن ﴿١٠٣﴾

﴿وَمَا تَسۡـَٔلُهُمۡ عَلَيۡهِ مِنۡ أَجۡرٍۚ﴾ (ئەی موحەممەدﷺ) تۆ داوای هیچ پاداشتێك لەوانە ناکەیت لەسەر (گەیاندنی) ئەو (قورئانە) ﴿إِنۡ هُوَ إِلَّا ذِكۡرٞ لِّلۡعَٰلَمِينَ﴾ ئەو قورئانە هەر پەند و ئامۆژگاریە بۆ جیهانیان ﴿١٠٤﴾ ﴿وَكَأَيِّن مِّنۡ ءَايَةٖ﴾ وە زۆر بەڵگەو نیشانە هەیە ﴿فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ لەئاسمانەکان و زەویدا ﴿يَمُرُّونَ عَلَيۡهَا﴾ بە لایاندا دەڕۆن ﴿وَهُمۡ عَنۡهَا مُعۡرِضُونَ﴾ بەڵام ئەوان ڕوویان لێ وەردەگێڕن ﴿١٠٥﴾ ﴿وَمَا يُؤۡمِنُ أَكۡثَرُهُم بِٱللَّهِ﴾ جا زۆربەیان باوەڕناهێنن بەخوا ﴿إِلَّا وَهُم مُّشۡرِكُونَ﴾ مەگەر ئەوان لەوکاتەدا هاوبەش بڕیار دەرن بۆ خوا ﴿١٠٦﴾ ﴿أَفَأَمِنُوٓاْ أَن تَأۡتِيَهُمۡ﴾ جا ئایا ئەوانە ناترسن بەخەیان بگرێت ﴿غَٰشِيَةٞ مِّنۡ عَذَابِ ٱللَّهِ﴾ سزایەکی داپۆشەری خوا ﴿أَوۡ تَأۡتِيَهُمُ ٱلسَّاعَةُ بَغۡتَةٗ﴾ یان لەناکاودا ڕۆژی دواییان بەسەردا بێت ﴿وَهُمۡ لَا يَشۡعُرُونَ﴾ لە کاتێکدا ئەوان هەستی پێی نەکەن ﴿١٠٧﴾ ﴿قُلۡ هَٰذِهِۦ سَبِيلِيٓ﴾ بڵێ ئەمە ڕێگای منە ﴿أَدۡعُوٓاْ إِلَى ٱللَّهِۚ﴾ بانگی (خەڵکی) دەکەم بۆلای خوا ﴿عَلَىٰ بَصِيرَةٍ﴾ لەسەر بەڵگەی ڕوون وچاوڕۆشنی ﴿أَنَا۠ وَمَنِ ٱتَّبَعَنِيۖ﴾ من و ئەوانەش شوێنم کەوتوون ﴿وَسُبۡحَٰنَ ٱللَّهِ﴾ وخواش پاك و بێگەردە ﴿وَمَآ أَنَا۠ مِنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ﴾ وە من هیچ کات لەهاوبەش دانەران نیم ﴿١٠٨﴾ ﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَا مِن قَبۡلِكَ﴾ وە ئێمە پێش تۆ (پێغەمبەرمان) نەناردووە ﴿إِلَّا رِجَالٗا﴾ جگە لەپیاوانێك ﴿نُّوحِيٓ إِلَيۡهِم﴾ کەنیگامان بۆ دەکردن ﴿مِّنۡ أَهۡلِ ٱلۡقُرَىٰٓۗ﴾ لەخەڵکی شار و گوندەکان ﴿أَفَلَمۡ يَسِيرُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ دەی ئایا ئەو (بێ بڕوایانە) نەگەڕاون بەسەر زەویدا ﴿فَيَنظُرُواْ كَيۡفَ كَانَ﴾ تا سەرنج بدەن چۆن بووە ﴿عَٰقِبَةُ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡۗ﴾ سەرئەنجامی ئەوانەی کە لەپێش ئەمانەوە بوون ﴿وَلَدَارُ ٱلۡأٓخِرَةِ خَيۡرٞ﴾ وە بێگومان ژیانی ڕۆژی دوایی چاکترە ﴿لِّلَّذِينَ ٱتَّقَوۡاْۚ﴾ بۆ ئەوانەی خۆیان پاراستووە ولەخواترس بوون (لەدونیادا) ﴿أَفَلَا تَعۡقِلُونَ﴾ دەی ئێوە ژیرنابن و تێ ناگەن ﴿١٠٩﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا ٱسۡتَيۡـَٔسَ ٱلرُّسُلُ﴾ هەتا کاتێ پێغەمبەرەکانیان نا ئومێد بوون (لەسەرکەوتن) ﴿وَظَنُّوٓاْ أَنَّهُمۡ قَدۡ كُذِبُواْ﴾ وە گەلەکەیان وایان زانی کە (پێغەمبەران) درۆیان لەگەڵدا کردون ﴿جَآءَهُمۡ نَصۡرُنَا﴾ (لەو کاتەدا) سەرکەوتن و یارمەتی ئێمەیان بۆ هات ﴿فَنُجِّيَ مَن نَّشَآءُۖ﴾ جا ئەوانەی دەمانویست ڕزگارکران ﴿وَلَا يُرَدُّ بَأۡسُنَا﴾ سزاشمان ناگەڕێنرێتەوە ﴿عَنِ ٱلۡقَوۡمِ ٱلۡمُجۡرِمِينَ﴾ لە گەل و هۆزی تاوانبار ﴿١١٠﴾ ﴿لَقَدۡ كَانَ فِي قَصَصِهِمۡ﴾ سوێندبێت بێگومان لەداستانی (پێغەمبەراندا علیهم السلام) ﴿عِبۡرَةٞ لِّأُوْلِي ٱلۡأَلۡبَٰبِۗ﴾ پەندو ئامۆژگاری هەیە بۆ خاوەن بیر وهۆشان ﴿مَا كَانَ حَدِيثٗا يُفۡتَرَىٰ﴾ ئەم (قورئانە) چیرۆك و قسەیەك نی یە هەڵبەسترابێت ﴿وَلَٰكِن تَصۡدِيقَ ٱلَّذِي بَيۡنَ يَدَيۡهِ﴾ بەڵکو بەڕاست دانەر و پشتگیری ئەو (کتێبانە)یە کە لەپێش خۆیەوە (هاتوون پێش دەستکاری کردنیان لەلایەن جولەکە و گاورەکانەوە) ﴿وَتَفۡصِيلَ كُلِّ شَيۡءٖ﴾ هەروەها ڕوون کەرەوەی هەموو شتێکە ﴿وَهُدٗى وَرَحۡمَةٗ﴾ وە ڕێنموونی و میهرەبانیە ﴿لِّقَوۡمٖ يُؤۡمِنُونَ﴾ بۆ ئەوانەی کەبڕوا دێنن ﴿١١١﴾

سورەتی ﴿الرَّعْدِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓمٓر﴾ بە(ئەلیف، لام، ڕا) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی، بۆزانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرە) بکە ﴿تِلْكَ ءَايَٰتُ ٱلْكِتَٰبِ﴾ ئەمانە ئایەتەکانی کتێبی(ئاسمانین) ﴿وَٱلَّذِىٓ أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾ وە ئەوەی نێرراوەتە خوارەوە بۆتۆ ﴿مِن رَّبِّكَ ٱلْحَقُّ﴾ لەلایەن پەروەردگارتەوە حەق وڕاستە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی باوەڕ ناهێنن ﴿١﴾ ﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِى﴾ ئەو خوایەی ﴿رَفَعَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ ئاسمانەکانی بەرزکردۆتەوە ﴿بِغَيْرِ عَمَدٍ﴾ بەبێ هیچ پایەوستونێك ﴿تَرَوْنَهَا﴾ وەك دەیبینن ﴿ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ عَلَى ٱلْعَرْشِ﴾ پاشان بەرزبوەوەبۆ سەرعەرش و قەراری گرت (بەو شێوەی شایستەی خوابێت کەئێمەچونێتیەکەی نازانین) ﴿وَسَخَّرَ ٱلشَّمْسَ وَٱلْقَمَرَ﴾ وەخۆرومانگی ڕام هێناوە(بۆخزمەتکردنی خەڵکی) ﴿كُلٌّ يَجْرِى لِأَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ هەر یەکەیان دەگەڕێ تاکاتی دیاری کراو ﴿يُدَبِّرُ ٱلْأَمْرَ﴾ هەموو کاروبارێك هەڵدەسوڕێنێ ﴿يُفَصِّلُ ٱلْءَايَٰتِ﴾ و ئایەتەکان ڕوون دەکاتەوە (بۆتان) ﴿لَعَلَّكُم بِلِقَآءِ رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ﴾ هەتا لە (زیندوو بوونەوە و) گەیشتن بەخزمەت پەروەردگارتان دڵنیابن ﴿٢﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِى مَدَّ ٱلْأَرْضَ﴾ (خوا) ئەو زاتەیە کە زەوی ڕاخستووە (بەپانی و درێژی) ﴿وَجَعَلَ فِيهَا رَوَٰسِىَ وَأَنْهَٰرًا﴾ و چەندها چیا و ڕووباری تێدا داناوە (دروست کردووە) ﴿وَمِن كُلِّ ٱلثَّمَرَٰتِ﴾ وەلە هەموو جۆرە میوەیەك ﴿جَعَلَ فِيهَا زَوْجَيْنِ ٱثْنَيْنِ﴾ جوتێك نێر و مێی تێدا دروست کردووە ﴿يُغْشِى ٱلَّيْلَ ٱلنَّهَارَ﴾ شەو دەدات بەسەر ڕۆژدا ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوانەدا ﴿لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بەڵگە و نیشانە هەیە بۆ ئەو کەسانەی کەبیردەکەنەوە ﴿٣﴾ ﴿وَفِى ٱلْأَرْضِ﴾ وە لەزەویدا ﴿قِطَعٌ مُّتَجَٰوِرَٰتٌ﴾ چەند پارچەی لە پاڵ یەکتریدا هەن ﴿وَجَنَّٰتٌ مِّنْ أَعْنَٰبٍ﴾ هەروەها باخاتی تریێ و ڕەز ﴿وَزَرْعٌ﴾ و کشتوکاڵ ﴿وَنَخِيلٌ﴾ و(باخاتی) دارخورمای ﴿صِنْوَانٌ وَغَيْرُ صِنْوَانٍ﴾ دوو قەد(ی یەك بنج) و یەك قەد ﴿يُسْقَىٰ بِمَآءٍ وَٰحِدٍ﴾ هەموویان بەیەك ئاو ئاودەدرێن ﴿وَنُفَضِّلُ بَعْضَهَا عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ کەچی فەزڵی هەندێکیمان داوە بەسەر هەندێکی تریاندا ﴿فِى ٱلْأُكُلِ﴾ لەخواردندا ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوانەدا ﴿لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ چەند نیشانەی ڕوون هەیە بۆ ئەوانەی تێ دەگەن و بیردەکەنەوە ﴿٤﴾ ﴿وَإِن تَعْجَبْ﴾ جا ئەگەر تۆ سەرت سوڕ بمێنێ ﴿فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ﴾ ئەوە قسەی ئەوانە جێی سەر سوڕمانە کەدەڵێن ﴿أَءِذَا كُنَّا تُرَٰبًا﴾ ئایا کاتێك (کەمردین و) بوینەوە بەخاك ﴿أَءِنَّا لَفِى خَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ ئایا ئێمە سەر لە نوێ دروست ئەکرێینەوە ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿كَفَرُوا۟ بِرَبِّهِمْ﴾ کە بێ باوەڕ بوون بە پەروەردگاریان ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكَ ٱلْأَغْلَٰلُ فِىٓ أَعْنَاقِهِمْ﴾ جا ئەوانە کۆت و زنجیر لە گەردنیاندایە ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ﴾ وە ئەوانە هاوەڵانی ئاگرن ﴿هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ کە بەهەمیشەیی دەمێننەوە تێیدا ﴿٥﴾

﴿وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ﴾ بەپەلە داوای سزات لێ دەکەن ﴿قَبْلَ الْحَسَنَةِ﴾ پێش چاکەو بەزەیی ﴿وَقَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِمُ الْمَثُلَاتُ﴾ کە بێگومان لەپێش ئەمانەوە زۆر هەبوون تۆڵەیان لێ سەنراوە ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ﴾ و بەڕاستی پەروەردگارت ﴿لَذُو مَغْفِرَةٍ لِّلنَّاسِ﴾ خاوەنی لێ بوردنە بۆ خەڵکی ﴿عَلَىٰ ظُلْمِهِمْ﴾ گەرچی ستەمکاریش بن ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ﴾ هەروەها بەڕاستی پەروەردگارت ﴿لَشَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ تۆڵەسێنێکی توند وتیژە ﴿٦﴾ ﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون دەیان ووت ﴿لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ﴾ ئەوە بۆ نەنێردراوەتە خوارەوە بۆی ﴿آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ﴾ موعجیزەیەك لەلایەن پەروەردگاریەوە ﴿إِنَّمَا أَنتَ مُنذِرٌ﴾ ئەی موحەممەد ﷺ تۆ هەر ترسێنەری ﴿وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ﴾ و بۆ هەموو گەلێك ڕێنیشاندەرێك هەیە ﴿٧﴾ ﴿اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنثَىٰ﴾ خوا دەزانێ هەموو مێینەیەك (لە منداڵدانیدا) چی هەڵگرتووە (کوڕ یان کچ) ﴿وَمَا تَغِيضُ الْأَرْحَامُ﴾ وە هەروەها دەزانێت منداڵدانەکان چی لێ کەمدەبێتەوە ﴿وَمَا تَزْدَادُ﴾ و چی زیاد دەکات ﴿وَكُلُّ شَيْءٍ عِندَهُ بِمِقْدَارٍ﴾ وە هەموو شتێك لای ئەو (خوا) ئەندازەی (دیاری کراوی خۆی) هەیە ﴿٨﴾ ﴿عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ (خوا) زانایە بەهەموو دیار و نادیارێك ﴿الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ﴾ گەورە و بەرزە وبڵندە ﴿٩﴾ ﴿سَوَاءٌ مِّنكُم مَّنْ أَسَرَّ الْقَوْلَ﴾ یەکسانە(بۆ خوا) ئەوەتان بەنهێنی قسە بکات ﴿وَمَن جَهَرَ بِهِ﴾ وە ئەوەتان بەئاشکرا (قسە) بکات ﴿وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِاللَّيْلِ﴾ و ئەوەی کەلەشەودا خۆی دەشارێتەوە ﴿وَسَارِبٌ بِالنَّهَارِ﴾ ئەوەی کەلە ڕۆژدا دەردەکەوێت ﴿١٠﴾ ﴿لَهُ مُعَقِّبَاتٌ﴾ بۆ ئەو(ئادەمی) هەیە چەند فریشتەیەك کە بەدوای یەکدا دێن ﴿مِّن بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ﴾ لەپێش و لەدوایەوە ﴿يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ﴾ بەفەرمانی خوادەی پارێزن لەزیان ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ﴾ (بار و حاڵی) هیچ گەلێك ناگۆڕێت ﴿حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنفُسِهِمْ﴾ هەتا ئەوان خۆیان (بار و حاڵی) خۆیان نەگۆڕن ﴿وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ﴾ وە کاتێك خوا بیەوێت ﴿بِقَوْمٍ سُوءًا﴾ گەل وهۆزێك تووشی بەلا وسزا بکات ﴿فَلَا مَرَدَّ لَهُ﴾ هیچ شتێك ناتوانێت ڕێگری لێ بکات ﴿وَمَا لَهُم مِّن دُونِهِ مِن وَالٍ﴾ و جگە لەو(خوا) هیچ یارمەتی دەر و پشتیوانێکیان نی یە ﴿١١﴾ ﴿هُوَ الَّذِي﴾ (خوا) ئەو زاتەیە ﴿يُرِيكُمُ الْبَرْقَ﴾ بروسکەتان نیشان دەدات ﴿خَوْفًا وَطَمَعًا﴾ کەهۆی ترساندن و هیوا وئومێدتانە ﴿وَيُنشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ﴾ هەروەها هەوری قورس (بەئاوی باران) بەدی دەهێنێت ﴿١٢﴾ ﴿وَيُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ﴾ وە هەورەگرمە سوپاس و ستایشی ئەو (خوا) دەکات ﴿وَالْمَلَائِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ﴾ هەروەها فریشتەکانیش لە هەیبەت و ترسی ئەو (ستایشی دەکەن) ﴿وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ﴾ وە(پەروەردگار) هەورە بروسکەکان دەنێرێت ﴿فَيُصِيبُ بِهَا مَن يَشَاءُ﴾ و دەیدات لە هەرکەسێ کەبیەوێت ﴿وَهُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ﴾ لە کاتێکدا ئەوانە دەمە دەمێ (وموجادەلە) دەکەن دەربارەی خوا ﴿وَهُوَ شَدِيدُ الْمِحَالِ﴾ و ئەو (خوا) هێز و توانای زۆر بەتینە ﴿١٣﴾

﴿لَهُۥ دَعْوَةُ ٱلْحَقِّ﴾ نـزاو پاڕانـەوەی هەقیش هەر بـۆ (خوایـە) ﴿وَٱلَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِهِۦ﴾ ئەوانـەش دەلاڵێنەوە و نـزا لای غەیری خـوا دەکەن ﴿لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُم بِشَيْءٍ﴾ هیچ وەڵامێکیـان نادەنەوە (نایـەن بەهاواریانەوە) ﴿إِلَّا كَبَٰسِطِ كَفَّيْهِ إِلَى ٱلْمَآءِ﴾ مەگەر وەك کەسێك (کەتینووی بێت لەدوورەوە) هەردوو مشتی خۆی بۆلای ئاوێـك درێـژ کردبێ ﴿لِيَبْلُغَ فَاهُ وَمَا هُوَ بِبَٰلِغِهِۦ﴾ بۆ ئـەوەی (ئاو) بگاتە دەمی بـەڵام نایگاتێ ﴿وَمَا دُعَآءُ ٱلْكَٰفِرِينَ إِلَّا فِى ضَلَٰلٍ﴾ نـزاو دوعـای بـێ بڕوایـان (لەبتەکانیـان) هیچ نیە جگـە لەگومڕایی و سـەر لێ شێوان ۝١٤ ﴿وَلِلَّهِ يَسْجُدُ﴾ سـوژدە بـۆ خوا دەبـات ﴿مَن فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ هەرچی لەئاسـمانەکان و زەویدایە ﴿طَوْعًا وَكَرْهًا﴾ بیانـەوێ و نەیانـەوێ ﴿وَظِلَٰلُهُم بِٱلْغُدُوِّ وَٱلْءَاصَالِ ۩﴾ هەروەهـا سـێبەرەکانیان لەبەیانیـان و ئێوارانـدا(سوژدە دەبەن) ۝١٥ ﴿قُلْ مَن رَّبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ کێ پەروەردگاری ئاسـمانەکان و زەوی یـە ﴿قُلِ ٱللَّهُ﴾ بڵێ خـوا ﴿قُلْ﴾ جا بڵـێ ﴿أَفَٱتَّخَذْتُم مِّن دُونِهِۦٓ أَوْلِيَآءَ﴾ دەی ئێوە بێجگە لەو(خـوا) پشـتیوانانێکتان هەڵبـژاردووە (بـۆ خۆتـان) ﴿لَا يَمْلِكُونَ لِأَنفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا﴾ کەخاوەنـی هیـچ سـوود و زیانێـك نین بۆ خۆشیان ﴿قُلْ﴾ بڵێ ﴿هَلْ يَسْتَوِى ٱلْأَعْمَىٰ وَٱلْبَصِيرُ﴾ ئایا کوێر و چاو سـاغ یەکسـانن؟ ﴿أَمْ هَلْ تَسْتَوِى ٱلظُّلُمَٰتُ وَٱلنُّورُ﴾ یـان ئایـا تاریکیـەکان و ڕووناکـی وەك یـەك وان؟ ﴿أَمْ جَعَلُوا۟ لِلَّهِ شُرَكَآءَ﴾ نەخێـر ئەوانە چەند هاوبەشـێکیان بۆ خوا داناوە؟ ﴿خَلَقُوا۟ كَخَلْقِهِۦ﴾ (گوایە) وەك دروسـتکراوانی خوایان دروسـت کردبێت؟ ﴿فَتَشَٰبَهَ ٱلْخَلْقُ عَلَيْهِمْ﴾ ئەوسا دروسـت کراوەکەیان لێ شێواوە!! ﴿قُلِ ٱللَّهُ﴾ بڵێ خوا ﴿خَٰلِقُ كُلِّ شَىْءٍ﴾ دروسـت کاری هەموو شتێکە ﴿وَهُوَ ٱلْوَٰحِدُ ٱلْقَهَّٰرُ﴾ و هەر ئەویشە تاك و تەنیای زاڵە بەسـەر هەموو شتێکدا ۝١٦ ﴿أَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً﴾ بارانی لەئاسمانەوە باراندووە ﴿فَسَالَتْ أَوْدِيَةٌۢ بِقَدَرِهَا﴾ جا هەر شـیو و دۆڵێك بە ئەندازەی خۆی لافاوی هەڵدەسـێت ﴿فَٱحْتَمَلَ ٱلسَّيْلُ﴾ ئەوسا لافاوەکە هەڵی دەگرێـت ﴿زَبَدًا رَّابِيًا﴾ کەفێکـی بەرزبـووە (بـە لافاوەکـەوە) ﴿وَمِمَّا يُوقِدُونَ عَلَيْهِ فِى ٱلنَّارِ﴾ هەروەهـا لـەو (کانزایانـەش پەیدادەبێ) کە ئاگری بۆ تاودەدەن (دەیتوێننەوە) ﴿ٱبْتِغَآءَ حِلْيَةٍ﴾ بەمەبەسـتی دروسـت کردنی خشـڵ (زێڕ وزیوو) ﴿أَوْ مَتَٰعٍ﴾ یان شـتومەکی تر (وەك قـاپ و قاچاغ) ﴿زَبَدٌ مِّثْلُهُۥ﴾ کەفێك وەکـو ئـەو (کەفی لافـاوە پەیدا دەبێ) ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئـا بەو جۆرە ﴿يَضْرِبُ ٱللَّهُ ٱلْحَقَّ وَٱلْبَٰطِلَ﴾ خـوا نموونەی حەق و بەتاڵ دێنێتەوە ﴿فَأَمَّا ٱلزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَآءً﴾ جا کەفەکە دەڕوات و لە ناو دەچێ ﴿وَأَمَّا مَا يَنفَعُ ٱلنَّاسَ﴾ بەڵام ئەوەی کە سوود ئەگەیەنێت بەخەڵکی ﴿فَيَمْكُثُ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ لەزەویدا دەمێنێتەوە ﴿كَذَٰلِكَ يَضْرِبُ ٱللَّهُ ٱلْأَمْثَالَ﴾ ئابـەو جـۆرە خـوا نموونـەکان دەهێنێتـەوە ۝١٧ ﴿لِلَّذِينَ ٱسْتَجَابُوا۟ لِرَبِّهِمُ﴾ بـۆ ئەوانـەی وەڵامـی بانگەوازی پەروەردگاریان دایەوە ﴿ٱلْحُسْنَىٰ﴾ (پاداشـتی) هەرە چاك (بەهەشـت) هەیە ﴿وَٱلَّذِينَ لَمْ يَسْتَجِيبُوا۟ لَهُۥ﴾ ئەوانەش وەڵامی بانگەوازی (پەروەردگار)یان نەدایەوە ﴿لَوْ أَنَّ لَهُم مَّا فِى ٱلْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ ئەگەر هەرچی والـە زەویـدا هەمووی هـی ئەوان بـێ ﴿وَمِثْلَهُۥ مَعَهُۥ﴾ ئەوەندەی تریشـی لەگـەڵ بێت ﴿لَٱفْتَدَوْا۟ بِهِۦٓ﴾ دەیـدەن لـە بریتـی و بەدەلـی سـزای ڕۆژی دوایـی ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمْ﴾ ئەوانە بۆیـان هەیە ﴿سُوٓءُ ٱلْحِسَابِ﴾ لێپرسـینەوەیەکی سـەخت وخراپ ﴿وَمَأْوَىٰهُمْ جَهَنَّمُ﴾ و جێگایان دۆزەخە ﴿وَبِئْسَ ٱلْمِهَادُ﴾ ئای کەچەند شوێنێکی بەد و خراپە ۝١٨

﴿أَفَمَن يَعْلَمُ﴾ جا ئایا كەسێك كە بزانێت (ژیری بخاتە كار) ﴿أَنَّمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾ بەڕاستی ئەوەی نێرراوەتە خوار بۆ تۆ ﴿مِن رَّبِّكَ الْحَقُّ﴾ لەلایەن پەروەردگارتەوە حەق وڕاستە ﴿كَمَنْ هُوَ أَعْمَىٰ﴾ وەك ئەو كەسەیە كە كوێربێت (ژیری خۆی نەخاتە كار و بێ باوەڕ بێت) ﴿إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ بێگومان هەر ئەوانە بیر دەكەنەوە كە خاوەنی ژیرین ﴿١٩﴾ ﴿الَّذِينَ يُوفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ﴾ ئەوانەی كە پەیمانی خوا دەبەنە سەر ﴿وَلَا يَنقُضُونَ الْمِيثَاقَ﴾ وە بەڵێن ناشكێنن و هەڵی ناوەشێننەوە ﴿٢٠﴾ ﴿وَالَّذِينَ يَصِلُونَ﴾ وە ئەوانەی كە پەیوەندی خزمایەتی بەجێ دەهێن ﴿مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَن يُوصَلَ﴾ بەوەی خوا فەرمانی داوە كەپەیوەست بكرێت لەگەڵیاندا (وەك بەسەركردنەوەی خزمان) ﴿وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ﴾ وە لە پەروەردگاریان دەترسن ﴿وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ﴾ وە لەخراپە و سەختی لێپرسینەوە دەترسن ﴿٢١﴾ ﴿وَالَّذِينَ صَبَرُوا﴾ وە ئەوانەن كە دانیان بەخۆیاندا گرت ﴿ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ﴾ بەمەبەستی ڕەزامەندی پەروەردگاریان ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ وە نوێژیان بەجێ هێناوە ﴿وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ﴾ وە لەو ڕۆزیەی پێمان داوون بەخشیویانە ﴿سِرًّا وَعَلَانِيَةً﴾ بەنهێنی و بەئاشكرا ﴿وَيَدْرَءُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ﴾ وە بەچاكە بەرگری لەخراپە دەكەن (بەچاكە خراپەكانیان دەسڕنەوە و لای دەبەن) ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ عُقْبَى الدَّارِ﴾ سەر ئەنجامی چاكی ئەو دونیا هەر بۆ ئەوانە ﴿٢٢﴾ ﴿جَنَّاتُ عَدْنٍ﴾ بەهەشتانێك جێگای مانەوەی هەمیشەیی یە ﴿يَدْخُلُونَهَا﴾ كە ئەوان دەچنە ناویەوە ﴿وَمَن صَلَحَ﴾ هەروەها ئەوانەش كە چاك بوون ﴿مِنْ آبَائِهِمْ﴾ لەباو و باپیرانیان ﴿وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ﴾ وهاوسەرانیان و وەچە و نەوەكانیان ﴿وَالْمَلَائِكَةُ﴾ فریشتەكانیش ﴿يَدْخُلُونَ عَلَيْهِم مِّن كُلِّ بَابٍ﴾ دەچنە ژورەوە بۆ لایان لە هەموو دەرگایەكەوە ﴿٢٣﴾ ﴿سَلَامٌ عَلَيْكُم﴾ (پێیان دەڵێن) سەلامتان لێ بێ ﴿بِمَا صَبَرْتُمْ﴾ چونكە ئارامتان گرت (لە دونیادا) ﴿فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ﴾ جا چەند سەر ئەنجامێكی چاكتان بوو ﴿٢٤﴾ ﴿وَالَّذِينَ يَنقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ﴾ بەڵام ئەوانەی كە پەیمانی خوا هەڵ دەوەشێننەوە ﴿مِن بَعْدِ مِيثَاقِهِ﴾ لەپاش بەستن و گرێ دانی ﴿وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَن يُوصَلَ﴾ ئەو پەیوەندی خزمایەتیەی كە خوا فەرمانی پێ داوە بەجێی ناهێنن و ئەیبچڕێنن ﴿وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ و خراپەكاری دەكەن لەزەویدا ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ﴾ هەر بۆ ئەوانە نەفرین و دووریی لەبەزەیی خوا ﴿وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ﴾ هەوەها بۆ ئەوانە سەرئەنجامی خراپ ﴿٢٥﴾ ﴿اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ﴾ خوا ڕزق و ڕۆزی فراوان دەكات ﴿لِمَن يَشَاءُ﴾ بۆ هەركەسێك خۆی بیەوێت ﴿وَيَقْدِرُ﴾ وەكەمی دەكات (بۆ هەركەسێك بیەوێت) ﴿وَفَرِحُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ وە ئەوانە دڵخۆش بوون بەژیانی دونیا ﴿وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ لەكاتێكدا ژیانی دونیا هیچ نیە ﴿فِي الْآخِرَةِ﴾ لەچاو ڕۆژی دواییدا ﴿إِلَّا مَتَاعٌ﴾ جگە لە ڕابواردنێكی چەند ساتێكی كەم نەبێت ﴿٢٦﴾ ﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانە كەبێ بڕوا بوون دەڵێن ﴿لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ﴾ بۆچی نەنێررا بۆی ﴿آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ﴾ موعجیزەیەك لەلایەن پەروەردگاریەوە ﴿قُلْ إِنَّ اللَّهَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڕاستی خوا ﴿يُضِلُّ مَن يَشَاءُ﴾ هەر كەسی بوێت گومڕای دەكات (كەشیاوی گومراكردنە) ﴿وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ أَنَابَ﴾ وە ڕێنموونی هەر كەسێك دەكات كە بۆلای خۆی گەڕابێتەوە ﴿٢٧﴾ ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەی كەبڕوایان هێناوە ﴿وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُم﴾ ودڵیان ئارام دەبێت ﴿بِذِكْرِ اللَّهِ﴾ بەیادی خوا ﴿أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ﴾ ئاگادارین كەهەر بە یادی خوا ﴿تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ﴾ دڵەكان ئارام دەگرن ﴿٢٨﴾

﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿طُوبَىٰ لَهُمۡ﴾ خۆش بەختی بۆ ئەوانە ﴿وَحُسۡنُ مَـَٔابٖ﴾ لەگەڵ سەرەنجامی چاك ﴿٢٩﴾ ﴿كَذَٰلِكَ أَرۡسَلۡنَٰكَ﴾ هەر بە شێوەی (پێغەمبەرانی تر) تۆمان ڕەوانە کردوە ﴿فِيٓ أُمَّةٖ﴾ لەناو گەل و ئوممەتێکدا ﴿قَدۡ خَلَتۡ مِن قَبۡلِهَآ أُمَمٞ﴾ کە لەپێش ئەوانەوە گەل و ئوممەتی تر هاتوون و چوون ﴿لِّتَتۡلُوَاْ عَلَيۡهِمُ ٱلَّذِيٓ﴾ بۆ ئەوەی بیخوێنیتەوە بەسەریاندا ئەوەی ﴿أَوۡحَيۡنَآ إِلَيۡكَ﴾ نیگامان کردووە بۆت ﴿وَهُمۡ يَكۡفُرُونَ بِٱلرَّحۡمَٰنِۚ﴾ لەکاتێکدا ئەوانە بڕواناهێنن بەخوای میهرەبان ﴿قُلۡ هُوَ رَبِّي﴾ بڵێ ئەو پەروەردگاری منە ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی بەهەق نی یە بێجگە لە ئەو ﴿عَلَيۡهِ تَوَكَّلۡتُ﴾ پشتم هەر بەو بەستووە ﴿وَإِلَيۡهِ مَتَابِ﴾ گەڕانەوەشم هەر بۆلای ئەوە ﴿٣٠﴾ ﴿وَلَوۡ أَنَّ قُرۡءَانٗا﴾ بەڕاستی ئەگەر قورئانێك (بەخوێندنەوەی) ﴿سُيِّرَتۡ بِهِ ٱلۡجِبَالُ﴾ چیاکانی پێ ببرایە (بۆ شوێنێکی تر) ﴿أَوۡ قُطِّعَتۡ بِهِ ٱلۡأَرۡضُ﴾ یان زەوی پێ لەت لەت بکرایە ﴿أَوۡ كُلِّمَ بِهِ ٱلۡمَوۡتَىٰۗ﴾ یان لەگەڵ مردوواندا قسەی بکردایە (ئەمجا باوەڕ ناهێنن) ﴿بَل لِّلَّهِ ٱلۡأَمۡرُ جَمِيعًاۗ﴾ بەڵام هەموو کاروبارەکان بەدەست خوان ﴿أَفَلَمۡ يَاْيۡـَٔسِ﴾ دەی ئایا بێ هیوا نەبوون (ونەیان زانیوە) ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەوانەی کەبڕوایان هێناوە ﴿أَن لَّوۡ يَشَآءُ ٱللَّهُ﴾ کەئەگەر خوا بیویستایە ﴿لَهَدَى ٱلنَّاسَ جَمِيعٗاۗ﴾ هەموو خەڵکی دەخستە سەر ڕێگەی ڕاست ﴿وَلَا يَزَالُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ وە ئەوانەی کەبێ باوەڕ بوون هەمیشە ﴿تُصِيبُهُم بِمَا صَنَعُواْ قَارِعَةٌ﴾ بەڵای سەختیان تووش دەبێت بەهۆی ئەوەی کردوویانە ﴿أَوۡ تَحُلُّ قَرِيبٗا مِّن دَارِهِمۡ﴾ یان ئەو (بەڵایە) لە نزیك ماڵەکانیانەوە ڕوودەدات ﴿حَتَّىٰ يَأۡتِيَ وَعۡدُ ٱللَّهِۚ﴾ هەتا بەڵێنی خوا دێتە دی ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُخۡلِفُ ٱلۡمِيعَادَ﴾ بەڕاستی خوا بەڵێنی خۆی بەدی دەهێنێت ﴿٣١﴾ ﴿وَلَقَدِ ٱسۡتُهۡزِئَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان گاڵتە وسووکایەتی کرا ﴿بِرُسُلٖ مِّن قَبۡلِكَ﴾ بە پێغەمبەرانی زۆر لەپێش تۆوە ﴿فَأَمۡلَيۡتُ لِلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ منیش (ماوەیەك) مۆڵەتم دا بەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿ثُمَّ أَخَذۡتُهُمۡۖ﴾ پاشان ئەوانم گرت (تۆڵەم لێ سەندن) ﴿فَكَيۡفَ كَانَ عِقَابِ﴾ جا چۆن بوو تۆڵەی من (دەربارەیان) ﴿٣٢﴾ ﴿أَفَمَنۡ هُوَ قَآئِمٌ﴾ دەی ئەو (خوایە)ی چاودێرە ﴿عَلَىٰ كُلِّ نَفۡسِۭ بِمَا كَسَبَتۡۗ﴾ بەسەر هەموو کەسەوە هەرچی کردووە (وەك بتانێکە ئاگای لە هیچ نی یە) ﴿وَجَعَلُواْ لِلَّهِ شُرَكَآءَ﴾ ئەوانە هاوبەشانێکیان بۆ خوا بڕیار داوە ﴿قُلۡ سَمُّوهُمۡۚ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ناوی ئەو (بت و هاوبەشانەم) بۆ بڵێن ﴿أَمۡ تُنَبِّـُٔونَهُۥ﴾ یان ئێوە هەواڵ دەدەن بەخوا ﴿بِمَا لَا يَعۡلَمُ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ بەوەی کە(بەخەیاڵی ئێوە) نایزانێت لەزەویدا ﴿أَم بِظَٰهِرٖ مِّنَ ٱلۡقَوۡلِۗ﴾ یان قسەی ڕوت و (بێ مانا) دەکەن ﴿بَلۡ زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُواْ مَكۡرُهُمۡ﴾ (نەخێر خوا هاوبەشی نی یە) بەڵکو ئەوانەی بێ باوەڕ بوون فێڵ و پیلانی خۆیان بۆ ڕازێنرایەوە ﴿وَصُدُّواْ عَنِ ٱلسَّبِيلِۗ﴾ وە قەدەغە کران لەڕێگەی ڕاست ﴿وَمَن يُضۡلِلِ ٱللَّهُ﴾ هەر کەسیش خوا گومڕای بکات ﴿فَمَا لَهُۥ مِنۡ هَادٖ﴾ ئەوە هیچ ڕێ نیشاندەرێکی بۆ نی یە ﴿٣٣﴾ ﴿لَّهُمۡ عَذَابٞ فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَاۖ﴾ ئەوانە لە ژیانی دونیادا سزایان بۆ هەیە ﴿وَلَعَذَابُ ٱلۡأٓخِرَةِ أَشَقُّۖ﴾ وە بەڕاستی سزای ڕۆژی دوایی سەخت ترو گران ترە ﴿وَمَا لَهُم مِّنَ ٱللَّهِ مِن وَاقٖ﴾ وە بێگومان هیچ پارێزەرێك نی یە بۆ ئەوان لە (سزای) خوا ﴿٣٤﴾

﴿مَثَلُ ٱلْجَنَّةِ ٱلَّتِى وُعِدَ ٱلْمُتَّقُونَ﴾ وێنەی ئەو بەهەشتەی کەبەڵێن دراوە بە پارێزکاران و لەخواترسان ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ ڕووبارەکان دەڕۆن بەژێر باخەکانیدا ﴿أُكُلُهَا دَآئِمٌ وَظِلُّهَا﴾ میوە وسێبەرەکانی (بەهەشت) هەمیشەیین ﴿تِلْكَ عُقْبَى ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوا۟﴾ ئەو(بەهەشتە) ئاکامی ئەوانەیە کە خۆیان پاراست (لە دونیادا) ولەخواترسان ﴿وَّعُقْبَى ٱلْكَٰفِرِينَ ٱلنَّارُ﴾ و ئاکامی بێ باوەڕانیش هەر ئاگرە ﴿٣٥﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ءَاتَيْنَٰهُمُ ٱلْكِتَٰبَ﴾ ئەوانەش کتێبمان پێ دابوون ﴿يَفْرَحُونَ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾ شاد دەبن بەوەی نێرراوەتە خوارەوە بۆت ﴿وَمِنَ ٱلْأَحْزَابِ مَن﴾ و هەندێ لە گرۆ و تاقمەکان هەن ﴿يُنكِرُ بَعْضَهُۥ﴾ هەندێك لەوە ئینکار دەکەن ﴿قُلْ إِنَّمَآ أُمِرْتُ﴾ بڵێ من تەنها فەرمانم بەوە پێدراوە ﴿أَنْ أَعْبُدَ ٱللَّهَ﴾ کە خوا بپەرستم ﴿وَلَآ أُشْرِكَ بِهِۦٓ﴾ و هیچ هاوبەشێکی بۆ دانەنێم ﴿إِلَيْهِ أَدْعُوا۟ وَإِلَيْهِ مَـَٔابِ﴾ هەر بۆلای خوا (خەڵکی) بانگ ئەکەم گەڕانەوەشم تەنها بۆلای ئەو(خوایە) ﴿٣٦﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ أَنزَلْنَٰهُ﴾ بەو شێوە ئەو(قورئانە)مان ناردۆتەخوارەوە(بۆ تۆ) ﴿حُكْمًا عَرَبِيًّا﴾ کە فەرمانێکی عەرەبییە ﴿وَلَئِنِ ٱتَّبَعْتَ أَهْوَآءَهُم﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئەگەر تۆ شوێنی ئارەزووەکانی ئەوانە بکەوی ﴿بَعْدَ مَا جَآءَكَ مِنَ ٱلْعِلْمِ﴾ لەدوای ئەو وەحی و شارەزاییەی کە هاتووە بۆت ﴿مَا لَكَ مِنَ ٱللَّهِ مِن وَلِىٍّ وَلَا وَاقٍ﴾ هیچ پارێزەرێکت نابێت لە(سزای) خوا ﴿٣٧﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان پێش تۆ پێغەمبەرانێکمان ناردووە ﴿وَجَعَلْنَا لَهُمْ﴾ و پێمان دان ﴿أَزْوَٰجًا وَذُرِّيَّةً﴾ هاوسەر و نەوە و وەچە ﴿وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ﴾ وە بۆ هیچ پێغەمبەرێك نەبووە ﴿أَن يَأْتِىَ بِـَٔايَةٍ﴾ (پێش تۆ) نیشانەیەك (موعجیزەیەك) بێنێ ﴿إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ﴾ مەگەر بەئیزنی خوا نەبێت ﴿لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ﴾ بۆ هەموو کارێك وەختێکی تایبەتی هەیە کەنووسراوە ﴿٣٨﴾ ﴿يَمْحُوا۟ ٱللَّهُ مَا يَشَآءُ وَيُثْبِتُ﴾ ئەوەی خوا بیەوێ دەیسڕێتەوەو (ئەوەش بیەوێ) دەیهێڵێتەوە ﴿وَعِندَهُۥٓ أُمُّ ٱلْكِتَٰبِ﴾ سەرچاوەی کتێبەکان لای ئەو (خوایە کە لوح المحفوظ)ە ﴿٣٩﴾ ﴿وَإِن مَّا نُرِيَنَّكَ﴾ جا ئەگەر نیشانت دەین ﴿بَعْضَ ٱلَّذِى﴾ هەندێك لەو ﴿نَعِدُهُمْ﴾ هەڕەشانەی لێمان کردون ﴿أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ﴾ یان (پێش ئەوە) بتمرێنین ﴿فَإِنَّمَا عَلَيْكَ ٱلْبَلَٰغُ﴾ بێگومان تۆ هەر ڕاگەیاندنت لەسەرە ﴿وَعَلَيْنَا ٱلْحِسَابُ﴾ و لێپرسینەوەش لەسەر ئێمەیە ﴿٤٠﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا۟﴾ ئایا (بێباوەڕان) سەرنجیان نەداوە ﴿أَنَّا نَأْتِى ٱلْأَرْضَ نَنقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا﴾ کەئێمە زەوی کەم دەکەینەوە لە هەموو لایەکانی یەوە ﴿وَٱللَّهُ يَحْكُمُ﴾ و خوا (بەویستی خۆی) بڕیار دەدات ﴿لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِۦ﴾ کەس ناتوانێ بڕیاری ئەو (خوا) بگۆڕێ (یا هەڵوەشێنێتەوە) ﴿وَهُوَ سَرِيعُ ٱلْحِسَابِ﴾ و ئەو (خوا) لێپرسینەوەی خێرایە ﴿٤١﴾ ﴿وَقَدْ مَكَرَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ وە بێگومان ئەوانەی پێش ئەمانیش فێڵ و پیلانیان گێڕا ﴿فَلِلَّهِ ٱلْمَكْرُ جَمِيعًا﴾ بەڵام هەموو پیلان و (نەخشەیەکی سەرکەوتوو) بۆ خوایە (لەبەرامبەر نەخشە وپیلانی ئەواندا) ﴿يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ﴾ (خوا) دەزانێت هەموو کەس چی دەکات ﴿وَسَيَعْلَمُ ٱلْكُفَّٰرُ﴾ و لەمەودواش بێ باوەڕان دەزانن ﴿لِمَنْ عُقْبَى ٱلدَّارِ﴾ سەرئەنجامی (هەر دوو جیهان) بۆ کێ دەبێت ﴿٤٢﴾

﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕ بوون پێت دەڵێن ﴿لَسْتَ مُرْسَلًا﴾ تۆ ڕەوانەکراو (وپێغەمبەری خوا) نیت ﴿قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ﴾ تۆش (ئەی موحەممەد ﷺ پێیان) بڵێ خوا بەسە ﴿شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ﴾ شایەت بێت لەنێوان من و ئێوەدا ﴿وَمَنْ عِندَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ﴾ هەروەها ئەو کەسەش کەشارەزایی کتێبی (ئاسمانی) لایە ﴿٤٣﴾

سورەتی ﴿إبراهيم﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الر﴾ بە(ئەلیف لام ڕا) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی، بۆزانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرە) بکە ﴿كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ إِلَيْكَ﴾ ئەمە پەڕاوێکە ناردومانەتە خوارەوە بۆ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿لِتُخْرِجَ النَّاسَ﴾ بۆ ئەوەی خەڵکی ڕزگار بکەیت ﴿مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾ لەتاریکی یەکانەوە بۆ ڕووناکی (لەتاریکی بێ باوەڕیەوە بۆ ڕووناکی باوەڕ وئیمان) ﴿بِإِذْنِ رَبِّهِمْ﴾ بەئیزنی پەروەردگاریان ﴿إِلَىٰ صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ﴾ (ڕێنموونیان بکەیت) بۆ ڕێگای (خوای) بەدەسەلات وزاڵی سوپاس کراو ﴿١﴾ ﴿اللَّهِ الَّذِي﴾ ئەو خوایەی ﴿لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ کە هەرچی لەئاسمانەکان وزەویدایە هی ئەوە ﴿وَوَيْلٌ لِّلْكَافِرِينَ﴾ و هاوار و وای بۆ بێ باوەڕان ﴿مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ﴾ لە سزایەکی سەخت ﴿٢﴾ ﴿الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ﴾ ئەوانەی کە ژیانی دونیایان لا خۆشترە لە ژیانی ڕۆژی دوایی ﴿وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وقەدەغەی (خەڵکی) دەکەن لەڕێگای خوا ﴿وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا﴾ دەیانەوێت ئەو (ڕێگای خوا) لارو چەوت نیشان دەن ﴿أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ﴾ ئەوانە لەگومڕاییەکی دوور(لە ڕاستی)دان ﴿٣﴾ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِن رَّسُولٍ﴾ وە هیچ پێغەمبەرێکمان ڕەوانە نەکردووە ﴿إِلَّا بِلِسَانِ قَوْمِهِ﴾ بەزمانی گەلەکەی خۆی نەبێت ﴿لِيُبَيِّنَ لَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی (ئاینەکەیان) بۆ ڕوون بکاتەوە ﴿فَيُضِلُّ اللَّهُ مَن يَشَاءُ﴾ ئەوسا خوا هەرکەسی ویستبێت گومڕای کردووە (بەهۆی سەرکەشی خۆیەوە) ﴿وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ﴾ هەرکەسێکیشی ویستبێ ڕێنموونی کردووە ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ هەر ئەویش زاڵ وبەدەسەلاتی کاردروستە ﴿٤﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی مووسامان نارد ﴿بِآيَاتِنَا﴾ بەموعجیزەکانمانەوە ﴿أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ﴾ (فەرمانمان پێدا) کەگەلەکەت ڕزگار بکە ﴿مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾ لەتاریکیەکانی (بێ باوەڕیەوە) بۆ ڕووناکی (باوەڕ و ئیمان) ﴿وَذَكِّرْهُم بِأَيَّامِ اللَّهِ﴾ ڕۆژە (پیرۆزە) کانی خودایان بەبیر بهێنەرەوە (یا فەزڵەکانی خوایان بیر بخەرەوە) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ﴾ بەڕاستی لەو (بیرخستنەوە)دا پەند و بەڵگەی زۆر هەیە ﴿لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾ بۆ هەموو خۆڕاگرێکی سوپاس گوزار ﴿٥﴾

﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ﴾ (بیریان بخەرەوە) کاتێك مووسا بەگەلەکەی ووت ﴿ٱذْكُرُوا۟ نِعْمَةَ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ بیری ئەو فەزڵ و بەهرە وچاکەی خودا بکەنەوە کە بەسەرتانەوەیە ﴿إِذْ أَنجَىٰكُم﴾ (ئەویش ئەوە بوو) کاتێك کەڕزگاری کردن ﴿مِّنْ ءَالِ فِرْعَوْنَ﴾ لە دارو دەستەکەی فیرعەون ﴿يَسُومُونَكُمْ سُوٓءَ ٱلْعَذَابِ﴾ کەسزای خراپیان پێ دەچەشتن (بەهەمیشەیی) ﴿وَيُذَبِّحُونَ أَبْنَآءَكُمْ﴾ وکوڕانی ئێوەیان سەردەبڕی ﴿وَيَسْتَحْيُونَ نِسَآءَكُمْ﴾ و ئافرەتانی ئێوەیان بەزیندوویی دەهێشتەوە (بۆ خزمەت کاری) ﴿وَفِى ذَٰلِكُم بَلَآءٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ﴾ لەوەتاندا تاقی کردنەوەیەکی گەورە بوو لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿٦﴾ ﴿وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ﴾ (بیریان بخەرەوە) کاتێك کە پەروەردگارتان ڕای گەیاند ﴿لَئِن شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ﴾ سوێندبێ بێگومان ئەگەر ئێوە سوپاسی (چاکەی) من بکەن بۆتان زیاد دەکەم ﴿وَلَئِن كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِى لَشَدِيدٌ﴾ بەڵام بێگومان ئەگەر نا سوپاسی بکەن ئەوە بەڕاستی سزای من زۆربەتینە ﴿٧﴾ ﴿وَقَالَ مُوسَىٰٓ﴾ مووسا فەرمووی ﴿إِن تَكْفُرُوٓا۟ أَنتُمْ﴾ ئەگەر ئێوە ناسوپاسی (نیعمەتەکانی خوا) بکەن ﴿وَمَن فِى ٱلْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ و هەموو ئەو کەسانەش لەزەویدان ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ لَغَنِىٌّ حَمِيدٌ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا بێ نیازی سوپاس کراوە ﴿٨﴾ ﴿أَلَمْ يَأْتِكُمْ﴾ ئایا بۆتان نەهاتووە ﴿نَبَؤُا۟ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ﴾ هەواڵی ئەو گەلانەی کە لەپێش ئێوەدا بوون ﴿قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ﴾ وەك گەلی نووح و عاد و سەموود ﴿وَٱلَّذِينَ مِنۢ بَعْدِهِمْ﴾ هەروەها ئەوانەی کە لەپاش ئەوان بوون وهاتن ﴿لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا ٱللَّهُ﴾ بێجگە لەخوا هیچ کەس نایانزانێت ﴿جَآءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِٱلْبَيِّنَٰتِ﴾ پێغەمبەرەکانیان بۆهات بە موعجیزە وبەڵگەی ئاشکراوە ﴿فَرَدُّوٓا۟ أَيْدِيَهُمْ فِىٓ أَفْوَٰهِهِمْ﴾ ئەمجا ئەوان دەست و پەنجەی خۆیان گەست لە ڕق و قین دا ﴿وَقَالُوٓا۟ إِنَّا كَفَرْنَا﴾ و ووتیان بەڕاستی ئێمە بێ باوەڕین ﴿بِمَآ أُرْسِلْتُم بِهِۦ﴾ بەو(پەیامە)ی کە بەئێوەدا نێردراوە ﴿وَإِنَّا لَفِى شَكٍّ﴾ وە بەڕاستی ئێمە لەگوماندایین ﴿مِّمَّا تَدْعُونَنَآ إِلَيْهِ مُرِيبٍ﴾ لەوەی ئێوە بانگمان دەکەن بۆلای و دوو دڵین ﴿٩﴾ ﴿قَالَتْ رُسُلُهُمْ﴾ پێغەمبەرەکانیان ووتیان (پێیان) ﴿أَفِى ٱللَّهِ شَكٌّ﴾ ئایا لە (بوونی) خوادا گومان هەیە ﴿فَاطِرِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ کە بەدیهێنەری ئاسمانەکان و زەوییە ﴿يَدْعُوكُمْ﴾ بانگتان دەکات ﴿لِيَغْفِرَ لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمْ﴾ بۆ ئەوەی لەگوناهەکانتان خۆش بێت ﴿وَيُؤَخِّرَكُمْ﴾ و دواتان بخات ﴿إِلَىٰٓ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ بۆ کاتێکی دیاری کراو ﴿قَالُوٓا۟ إِنْ أَنتُمْ﴾ ووتیان ئێوەش ﴿إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا﴾ هەر ئادەمیەکی وەك ئێمەن ﴿تُرِيدُونَ أَن تَصُدُّونَا﴾ دەتانەوێت بەرگری ئێمە بکەن و لامان دەن ﴿عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ ءَابَآؤُنَا﴾ لە(پەرستنی) ئەوەی کە باوو باپیرانمان دەیان پەرست ﴿فَأْتُونَا بِسُلْطَٰنٍ مُّبِينٍ﴾ دەی نیشانە وبەڵگەیەکی ڕوونمان بۆ بێنن (ئەگەر ڕاست دەکەن پێغەمبەرن) ﴿١٠﴾

﴿قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ﴾ پێغەمبەرەکانیان پێیان وتن ﴿إِن نَّحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ﴾ ئێمە هەر ئادەمیەکین وەکو ئێوە ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ﴾ بەڵام خوا ﴿يَمُنُّ عَلَىٰ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ﴾ منەت دەنێت بەسەر هەرکام لەبەندەکانیدا کەبیەوێت (دەیکاتە پێغەمبەر) ﴿وَمَا كَانَ لَنَا﴾ وە ئێمە هەرگیز ناتوانین ﴿أَن نَّأْتِيَكُم بِسُلْطَانٍ﴾ موعجیزە و بەڵگەیەکتان بۆ بێنین ﴿إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ مەگەر بەئیزنی خوا نەبێت ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾ وە باوڕواداران پشت هەر بەخوا ببەستن ⑪ ﴿وَمَا لَنَا أَلَّا نَتَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ﴾ وە ئایا بۆچی پشت بەخوا نەبەستین ﴿وَقَدْ هَدَانَا سُبُلَنَا﴾ کە بێگومان ئەو (زاتە) ڕێگای ڕاستی نیشان داوین؟ ﴿وَلَنَصْبِرَنَّ﴾ وە بەڕاستی دان بەخۆماندا دەگرین ﴿عَلَىٰ مَا آذَيْتُمُونَا﴾ لەسەر هەر ئازارێك کە بمان دەن ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ﴾ دەبا خۆسپێران پشت هەر بەخوا ببەستن ⑫ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێ بڕواکان وتیان ﴿لِرُسُلِهِمْ﴾ بەپێغەمبەرەکانیان ﴿لَنُخْرِجَنَّكُم مِّنْ أَرْضِنَا﴾ بەڕاستی لەخاك و وڵاتەکەمان دەرتان دەکەین ﴿أَوْ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَا﴾ یان بەڕاستی دەبێ بگەڕێنەوە ناو ئاینەکەی ئێمە ﴿فَأَوْحَىٰ إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ﴾ جا پەروەردگاریان نیگای بۆ (پێغەمبەران) کرد ﴿لَنُهْلِكَنَّ الظَّالِمِينَ﴾ کە بێگومان ستەمکاران لەناو دەبەین ⑬ ﴿وَلَنُسْكِنَنَّكُمُ﴾ و بێگومان ئێوە نیشتەجێ دەکەین ﴿الْأَرْضَ مِن بَعْدِهِمْ﴾ لەو خاکەدا پاش (تیاچوونی) ئەوان ﴿ذَٰلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِي﴾ ئەوەش بۆ کەسانێکە لەوەستانی بەردەم من دەترسن (لەقیامەتدا) ﴿وَخَافَ وَعِيدِ﴾ وە (پێشتر) ترسابێت لەهەڕەشە (ی من) ⑭ ﴿وَاسْتَفْتَحُوا﴾ وە (پێغەمەران) داوای سەرکەوتن و زاڵ بونیان کرد (لەخوا) ﴿وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ﴾ و هەموو ملهوڕو یاخییەك بێ هیوا بوون ⑮ ﴿مِّن وَرَائِهِ جَهَنَّمُ﴾ لەدوای (تیاچوونی جێگای) ئەو دۆزەخە ﴿وَيُسْقَىٰ مِن مَّاءٍ صَدِيدٍ﴾ و لە کێم و زووخاو ئاو دەدرێت (دەکرێت بەگەروویاندا) ⑯ ﴿يَتَجَرَّعُهُ﴾ کە قوم قوم (زۆر بە قیزەوە) دەیخواتەوە ﴿وَلَا يَكَادُ يُسِيغُهُ﴾ بەڵام ناتوانێ قوتی بدات ﴿وَيَأْتِيهِ الْمَوْتُ﴾ و مردنی بۆ دێت ﴿مِن كُلِّ مَكَانٍ﴾ لەهەموو لایەکەوە ﴿وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ﴾ و کەچی ناشمرێت ﴿وَمِن وَرَائِهِ﴾ و لەدوای ئەوەش ﴿عَذَابٌ غَلِيظٌ﴾ سزای سەخت (دەدرێت) ⑰ ﴿مَّثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ﴾ ئەوانەی بێ بڕوابوون بەپەروەردگاریان نموونەی ﴿أَعْمَالُهُمْ كَرَمَادٍ﴾ کردەوەکانیان وەك خۆڵەمێشێك وایە ﴿اشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ﴾ بەتوندی بالێی هەڵکردبێت ﴿فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ﴾ لە ڕۆژێکی ڕەشەبای سەختدا ﴿لَّا يَقْدِرُونَ مِمَّا كَسَبُوا عَلَىٰ شَيْءٍ﴾ ئەوان هیچیان دەست ناکەوێت لەوەی کەلە دونیادا کردویانە ﴿ذَٰلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ﴾ ئا ئەوەیە گومڕابوونی دوور لە ڕاستی ⑱

﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ ٱللَّهَ﴾ ئایا نەتان زانیوە (نەتانبینیوە) کە بێگومان خوا ﴿خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ بِٱلْحَقِّ﴾ ئاسمانەکان و زەوی بەهەق و ڕاستی دروست کردوە ﴿إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ﴾ ئەگەر بیەوێت ئێوە لا دەبات و ناتان هێڵێت ﴿وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ وە (لە جێ ی ئێوە) دروست کراوێکی تر دەهێنێت ﴿١٩﴾ ﴿وَمَا ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ بِعَزِيزٍ﴾ ئەوەش بۆ خوا گران و زەحمەت نی یە ﴿٢٠﴾ ﴿وَبَرَزُوا۟ لِلَّهِ جَمِيعًا﴾ وهەموویان (لە گۆڕەکانیان دێنە دەرەوە) بۆ خوا دەردەکەون و ئاشکرا ئەبن ﴿فَقَالَ ٱلضُّعَفَٰٓؤُا۟﴾ ئەمجا (لەڕۆژی دواییدا) پێ دەسەلاتەکان دەلێن ﴿لِلَّذِينَ ٱسْتَكْبَرُوٓا۟﴾ بە زۆر دارو خۆ بەزل زانەکان ﴿إِنَّا كُنَّا﴾ بەڕاستی ئێمە لە دونیادا ﴿لَكُمْ تَبَعًا﴾ شوێن کەوتووی ئێوە بووین ﴿فَهَلْ أَنتُم﴾ ئاخۆ ئێوە ﴿مُّغْنُونَ عَنَّا﴾ بەرگری دەکەن لە ئێمە ﴿مِنْ عَذَابِ ٱللَّهِ مِن شَىْءٍ﴾ هەندێك لە سزای خوا ﴿قَالُوا۟﴾ (ئەوانیش) دەلێن ﴿لَوْ هَدَىٰنَا ٱللَّهُ لَهَدَيْنَٰكُمْ﴾ ئەگەر خوا ئێمەی ڕێنموونی بکردایە ئێمەش ئێوەمان ڕێنموونی دەکرد ﴿سَوَآءٌ عَلَيْنَآ﴾ یەکسانە بۆمان ﴿أَجَزِعْنَآ أَمْ صَبَرْنَا﴾ هاوار و نالە بکەین یان ئارام بگرین ﴿مَا لَنَا مِن مَّحِيصٍ﴾ ڕزگار بوونمان نی یە (لە سزای خوا) ﴿٢١﴾ ﴿وَقَالَ ٱلشَّيْطَٰنُ﴾ جا شەیتان دەلێت ﴿لَمَّا قُضِىَ ٱلْأَمْرُ﴾ کاتێك کە کار تەواو دەبێت (ولێپرسینەوەیان کۆتایی دێت) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَعَدَكُمْ﴾ بێگومان خوا بەلێنی پێدان ﴿وَعْدَ ٱلْحَقِّ﴾ بە بەلێنێکی هەق و ڕاست ﴿وَوَعَدتُّكُمْ فَأَخْلَفْتُكُمْ﴾ و منیش بەلێنم پێدان بەلام درۆم کرد لە گەلتاندا ﴿وَمَا كَانَ لِىَ عَلَيْكُم﴾ وەمن نەم بوو بەسەرتاندا ﴿مِّن سُلْطَٰنٍ﴾ هیچ زۆر و دەسەلاتێك ﴿إِلَّآ أَن دَعَوْتُكُمْ﴾ تەنها ئەوە نەبێت کە بانگم کردن (بۆ گومڕایی) ﴿فَٱسْتَجَبْتُمْ لِى﴾ ئیتر ئێوەش بەدەنگمەوە هاتن (و بەگوێتان کردم) ﴿فَلَا تَلُومُونِى﴾ کەواتە لۆمەی من مەکەن ﴿وَلُومُوٓا۟ أَنفُسَكُم﴾ بەلکو لۆمەی خۆتان بکەن ﴿مَّآ أَنَا۠ بِمُصْرِخِكُمْ﴾ بەڕاستی من ناتوانم بێم بە هاواری ئێوەوە ﴿وَمَآ أَنتُم بِمُصْرِخِىَّ﴾ و ئێوەش ناتوانن بێن بەهاواری منەوە ﴿إِنِّى كَفَرْتُ﴾ بەڕاستی من بڕوام نەبوو ﴿بِمَآ أَشْرَكْتُمُونِ مِن قَبْلُ﴾ بەوەی کە پێشتر (لە دونیادا) منتان کرد بوو بە هاوبەش بۆ خوا ﴿إِنَّ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بەڕاستی ستەم کاران ﴿لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ سزای سەختیان بۆ هەیە ﴿٢٢﴾ ﴿وَأُدْخِلَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە دەخرێنە ﴿جَنَّٰتٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ ناو بەهەشتانێك کە ڕوبارەکان دێن و دەچن بە ژێریاندا ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ﴾ بە هەمیشە تیایدا دەمێننەوە بە ئیزنی پەروەردگاریان ﴿تَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَٰمٌ﴾ بەخێرهاتنیان لەو (بەهەشتە)دا بەووتەی سەلامە ﴿٢٣﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەت زانیوە؟ ﴿كَيْفَ ضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلًا﴾ خوا چۆن نموونەی هێناوەتەوە ﴿كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ﴾ کە ووتەی چاك و ڕاست (لا إله إلا الله) وەك درەختێکی چاك و بەسوود وایە ﴿أَصْلُهَا ثَابِتٌ﴾ ڕەگی قایم (لە زەویدا) دا کۆتابێت ﴿وَفَرْعُهَا فِى ٱلسَّمَآءِ﴾ و لق و پۆپەکانیشی (بەرز بوویێتەوە) بە ئاسماندا ﴿٢٤﴾

﴿تُؤۡتِيٓ أُكُلَهَا﴾ ئەو (درەختە) میوە و بەربگرێت ﴿كُلَّ حِينِۭ بِإِذۡنِ رَبِّهَاۗ﴾ هەموو كاتێك بەئیزنی پەروەردگاری ﴿وَيَضۡرِبُ ٱللَّهُ ٱلۡأَمۡثَالَ﴾ وە خوا ئەو نموونانە دەهێنێتەوە ﴿لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمۡ يَتَذَكَّرُونَ﴾ بۆ خەڵكی بۆ ئەوەی بیربكەنەوە ﴿٢٥﴾ ﴿وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٖ﴾ وە نموونەی ووتەی خراپ و پیس و(بێ باوەڕی) ﴿كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ﴾ وەكو درەختێكی خراپ و پیس وایە ﴿ٱجۡتُثَّتۡ مِن فَوۡقِ ٱلۡأَرۡضِ﴾ هەڵكەنرابێت لەسەر زەوی (و ڕەگی نەبێت) ﴿مَا لَهَا مِن قَرَارٖ﴾ هەر خۆی نەگرێت ﴿٢٦﴾ ﴿يُثَبِّتُ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەوانەی كەبڕوایان هێناوە خوا دامەزراویان دەكات ﴿بِٱلۡقَوۡلِ ٱلثَّابِتِ﴾ بە ووتەی بەڕێ وجێ (كە شایەتومانە) ﴿فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا وَفِي ٱلۡأٓخِرَةِۖ﴾ لەژیانی دونیادا و لەڕۆژی دوایشدا ﴿وَيُضِلُّ ٱللَّهُ ٱلظَّٰلِمِينَۚ﴾ وەخواستەمكارانیش گومڕادەكات ﴿وَيَفۡعَلُ ٱللَّهُ مَا يَشَآءُ﴾ وەخواهەرچی بیەوێت دەیكات ﴿٢٧﴾ ﴿أَلَمۡ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ﴾ ئایا سەیری ئەوانەت نەكردووە ﴿بَدَّلُواْ نِعۡمَتَ ٱللَّهِ كُفۡرٗا﴾ لە جیاتی (سوپاسی) بەهرە وچاكەی خوا بێ باوەڕ وسپڵە بوون ﴿وَأَحَلُّواْ قَوۡمَهُمۡ دَارَ ٱلۡبَوَارِ﴾ و گەلەكەیان بەرەو هەڵدێر برد ﴿٢٨﴾ ﴿جَهَنَّمَ يَصۡلَوۡنَهَاۖ﴾ ئەویش دۆزەخە كەدەچنە ناوی ﴿وَبِئۡسَ ٱلۡقَرَارُ﴾ كە جێگایەكی زۆر خراپە ﴿٢٩﴾ ﴿وَجَعَلُواْ لِلَّهِ أَندَادٗا﴾ (بێ باوەڕان) چەند هاوتایان بۆخوا بڕیاردا ﴿لِّيُضِلُّواْ عَن سَبِيلِهِۦۗ﴾ بۆ ئەوەی (خەڵك) گومڕابكەن لەڕێگەی خوا ﴿قُلۡ تَمَتَّعُواْ﴾ ئەی (موحەممەد ﷺ) بڵێ بەوانە ڕابوێرن (لە دونیادا بۆ كوێ دەچن؟) ﴿فَإِنَّ مَصِيرَكُمۡ إِلَى ٱلنَّارِ﴾ چونكە بێگومان چارەنوستان هەر دۆزەخ دەبێت ﴿٣٠﴾ ﴿قُل لِّعِبَادِيَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەوبەندانەم كەبڕوایان هێناوە ﴿يُقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ بەڕێكی نوێژەكان بكەن ﴿وَيُنفِقُواْ مِمَّا رَزَقۡنَٰهُمۡ﴾ و لەوەی پێمان داوون ببەخشن ﴿سِرّٗا وَعَلَانِيَةٗ﴾ بەنهێنی و ئاشكرا ﴿مِّن قَبۡلِ﴾ لەپێش ئەوەی ﴿أَن يَأۡتِيَ يَوۡمٞ﴾ كە ڕۆژێك بێت ﴿لَّا بَيۡعٞ فِيهِ وَلَا خِلَٰلٌ﴾ نەكڕین وفرۆشتنی تێدایەو نەدۆستایەتی ﴿٣١﴾ ﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ﴾ خوا ئەو زاتەیە كەئاسمانەكان و زەوی دروست كردووە ﴿وَأَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءٗ﴾ و لەئاسمانەوە بارانی باراندوە ﴿فَأَخۡرَجَ بِهِۦ مِنَ ٱلثَّمَرَٰتِ﴾ و هەموو بەروبوم (و دانەوێڵە) یەكی پێ ڕواندووە ﴿رِزۡقٗا لَّكُمۡۖ﴾ كە ڕزق وڕۆزیە بۆ ئێوە ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ ٱلۡفُلۡكَ﴾ هەروەها كەشتی بۆ ڕام هێناون (و خستویەتیە خزمەتتانەوە) ﴿لِتَجۡرِيَ فِي ٱلۡبَحۡرِ بِأَمۡرِهِۦۖ﴾ بۆ ئەوەی بڕوات بەناو دەریادا بەفەرمانی خوا ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ ٱلۡأَنۡهَٰرَ﴾ و ڕووبارەكانی بۆ ڕام هێناون (ولە خزمەتاندایە) ﴿٣٢﴾ ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ﴾ وە هەروەها ڕامی هێناوە بۆتان و (لەخزمەتاندایە) ﴿ٱلشَّمۡسَ وَٱلۡقَمَرَ دَآئِبَيۡنِۖ﴾ ڕۆژ و مانگ بەهەمیشەیی ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ ٱلَّيۡلَ وَٱلنَّهَارَ﴾ وە شەو و ڕۆژیشی بۆ ڕام هێناون ﴿٣٣﴾

﴿وَءَاتَىٰكُم مِّن كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ﴾ وە لەهەمـوو ئەو شـتانە کەداواتـان کردووە پێ ی بەخشـیوون ﴿وَإِن تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ﴾ خـۆ ئەگەر بەهرە و نیعمەتەکانـی خوا بژمێرن ﴿لَا تُحْصُوهَا﴾ بۆتان ناژمێردرێن ﴿إِنَّ الْإِنسَانَ﴾ بەڕاستی ئادەمی (بێ بڕوا) ﴿لَظَلُومٌ كَفَّارٌ﴾ زۆر ستەم کار و سپڵەیە (بەرامبەر نیعمەتەکانی خـودا) ﴿٣٤﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ﴾ (بیریـان بخـەرەوە) کاتێـك ئیبراهیـم ووتـی ئـەی پەروەردگـارم ﴿اجْعَلْ هَٰذَا الْبَلَدَ آمِنًا﴾ ئـەم شـارە (مەککـە) بکـە بەشـارێکی ئـارام و ئاسـایش ﴿وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ﴾ وە خـۆم و کوڕەکانـم بپارێـزە و دوورخـەرەوە ﴿أَن نَّعْبُدَ الْأَصْنَامَ﴾ لـەوەی بتـەکان بپەرسـتین ﴿٣٥﴾ ﴿رَبِّ إِنَّهُنَّ﴾ ئەی پەروەردگارم بێگومان ئەو بتانە ﴿أَضْلَلْنَ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ﴾ زۆر لەخەڵکیان گومڕا کـردوە (و لایـان دان لەڕێگەی ڕاسـت) ﴿فَمَن تَبِعَنِي فَإِنَّهُ مِنِّي﴾ جا هەر کەسێك (لەڕۆڵەکانم) شـوێن مـن کەوت ئـەوە بێگومان لەمنە ﴿وَمَنْ عَصَانِي﴾ هەر کەسـێش سـەرپێچی کردم ﴿فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئـەوە بێگومـان تـۆ لێبـوردەی میهرەبانـی ﴿٣٦﴾ ﴿رَّبَّنَا إِنِّي أَسْكَنتُ مِن ذُرِّيَّتِي﴾ ئـەی پەروەردگارمان من هەندێـك لەڕۆڵەکانـم نیشـتەجێ کرد ﴿بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ﴾ لە شـوێنێکی بێ کشـتوکاڵ دا ﴿عِندَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ﴾ لای ماڵـە پیـرۆز و ڕێزگیراوەکـەت ﴿رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾ ئـەی پەروەردگارمـان هەتـا بـە چاکـی نوێـژ بەجـێ بێنـن وئەنجامـی بـدەن ﴿فَاجْعَلْ أَفْئِدَةً مِّنَ النَّاسِ﴾ بەڵکـو دڵـی خەڵکانێـك وا لێبکەیـت ﴿تَهْوِي إِلَيْهِمْ﴾ سـۆزی ومەیلیـان بێـت بۆلایـان ﴿وَارْزُقْهُم مِّنَ الثَّمَرَاتِ﴾ و لەهەمـوو بەر و میوەیەکیش ڕۆزیـان بـدە ﴿لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ﴾ بەڵکو شـوکرانە بژێربـن ﴿٣٧﴾ ﴿رَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَمُ﴾ ئەی پەروەردگارمان بەڕاسـتی تـۆ دەزانی ﴿مَا نُخْفِي وَمَا نُعْلِنُ﴾ بە هەرچی دەیشـارینەوە و هەرچی دەری دەبریـن ﴿وَمَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِن شَيْءٍ﴾ وە هیـچ شـتێ لای خـوا شـاراوە نـی یە ﴿فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ﴾ نەلـەزەوی و نەلەئاسـماندا ﴿٣٨﴾ ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي﴾ هەمـوو سـوپاس و ستایشـێك بـۆ ئـەو خوایـەی ﴿وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ﴾ کە ئیسـماعیل وئیسـحاقی پێ بەخشـیم بەپیری ﴿إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ﴾ بەڕاسـتی پەروەردگارم بیسـەری دوعا و پاڕانەوەیە ﴿٣٩﴾ ﴿رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِن ذُرِّيَّتِي﴾ ئـەی پەروەردگـارم من و ڕۆڵەکانـم وا لێبکەی بەچاکـی نوێژەکان بەجـێ بێنین ﴿رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ﴾ ئـەی پەروەردگارمـان پاڕانـەوە و نزاکـەم وەرگـرە ﴿٤٠﴾ ﴿رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ﴾ ئـەی پەروەردگارمـان لەمـن و باوکم و دایکـم و هەموو بڕواداران ببـورەو خۆش ببە ﴿يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ﴾ لە ڕۆژێکدا کە لێپرسینەوە دەکرێت وبەرپا ئەبێت ﴿٤١﴾ ﴿وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا﴾ وا مەزانە خوا بێ ئاگایە ﴿عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ﴾ لـەو(زوڵـم و سـتەمەی) کەسـتەم کاران دەیکـەن ﴿إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ﴾ بێگومـان ئـەو دوایـان دەخـات بـۆ ڕۆژێـك ﴿تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ﴾ کەچاوەکان تێیـدا ئەبڵـەق دەبن (و نایتوقێن لە ترسا) ﴿٤٢﴾

﴿مُهْطِعِينَ﴾ بەخێرایی دەڕۆن (بەدەم بانگ کەریانەوە) ﴿مُقْنِعِي رُءُوسِهِمْ﴾ سەریان بەرز کردۆتەوە(بۆ ئاسمان) ﴿لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ﴾ پێڵوی چاویان ناتروکێنن ﴿وَأَفْئِدَتُهُمْ هَوَاءٌ﴾ و دڵیان خاڵییە (لەتێگەشتن) ﴿٤٣﴾ ﴿وَأَنذِرِ النَّاسَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) خەڵکی ئاگاداربکە و بترسێنە ﴿يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ﴾ لەو ڕۆژەی کە سزایان بۆ دێت ﴿فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ ئەمجا ئەوانەی کەستەمیان کردووە دەڵێن ﴿رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ﴾ ئەی پەروەردگارمان بۆ ماوەیەکی کەم دوامان بخە ﴿نُّجِبْ دَعْوَتَكَ﴾ تا وەڵامی بانگەوازەکەت بدەینەوە ﴿وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ﴾ و شوێنی پێغەمبەران بکەوین ﴿أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُم مِّن قَبْلُ﴾ ئەی ئێوە نەبوون پێشتر سوێندتان خوارد ﴿مَا لَكُم مِّن زَوَالٍ﴾ کە هەرگیز لە ناوناچن ﴿٤٤﴾ ﴿وَسَكَنتُمْ فِي مَسَاكِنِ الَّذِينَ﴾ هەر لەجێ و شوێنی ئەوانە نیشتەجێ بوون ﴿ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ﴾ کەستەمیان لەخۆیان کرد ﴿وَتَبَيَّنَ لَكُمْ﴾ و بەڕوونی بۆتان دەرکەوت ﴿كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ﴾ کە چیمان بەسەر هێنان ﴿وَضَرَبْنَا لَكُمُ الْأَمْثَالَ﴾ نموونەی زۆریشمان بۆتان هێنایەوە ﴿٤٥﴾ ﴿وَقَدْ مَكَرُوا مَكْرَهُمْ﴾ بێگومان ئەو (بێ باوەڕانە) پیلانی گەورەی خۆیانیان گێڕا (دژی پێغەمبەرەکانیان) ﴿وَعِندَ اللَّهِ مَكْرُهُمْ﴾ خوای گەورە ئاگادارە بە پیلانەکانیان ﴿وَإِن كَانَ مَكْرُهُمْ﴾ وە هەر چەندە پیلانەکەیان ﴿لِتَزُولَ مِنْهُ الْجِبَالُ﴾ شاخەکانی پێ بترازێت (و لەبن بێت) ﴿٤٦﴾ ﴿فَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ﴾ جا وا گومان مەبە بەخوا ﴿مُخْلِفَ وَعْدِهِ رُسُلَهُ﴾ ئەو بەڵێنەی داویەتی بەپێغەمبەرانی بەدی ناهێنێت ونایهێنێتە جێ ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ﴾ بەڕاستی خوا بەدەسەڵاتی خاوەن تۆڵەیە ﴿٤٧﴾ ﴿يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ﴾ لەڕۆژێکدا کە ئەم زەوی یە دەگۆڕێت ﴿غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمَاوَاتُ﴾ بەزەوی یەکی تر وئاسمانەکانیش (دەگۆڕێن بە ئاسمانی تر) ﴿وَبَرَزُوا لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ﴾ ئەوسا هەموو (لەگۆڕەکانیان دێنە دەرەوە) دەردەکەون بۆ خودای تەنهای زاڵ وبەدەسەڵات بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٤٨﴾ ﴿وَتَرَى الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ﴾ و لەو ڕۆژەدا تاوان باران دەبینی ﴿مُّقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ﴾ لە کۆت و زنجیردا پێکەوە بەستراون ﴿٤٩﴾ ﴿سَرَابِيلُهُم مِّن قَطِرَانٍ﴾ پۆشاکیان قەترانی ڕەشە ﴿وَتَغْشَىٰ وُجُوهَهُمُ النَّارُ﴾ و دەم و چاویشیان ئاگر دایپۆشیوە ﴿٥٠﴾ ﴿لِيَجْزِيَ اللَّهُ كُلَّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ﴾ بۆ ئەوەی خوا تۆڵەو پاداشتی هەموو کەسێك بدات بە گوێرەی ئەوەی کەکردویەتی ﴿إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ بەڕاستی خوا (موحاسەکردن) ولێپرسینەوەی خێرایە ﴿٥١﴾ ﴿هَٰذَا بَلَاغٌ لِّلنَّاسِ﴾ ئەم (قورئانە) ڕاگەیاندن وجاڕێکە بۆ هەموو خەڵك ﴿وَلِيُنذَرُوا بِهِ﴾ وە هەتا پێی بێدار بکرێنەوە ﴿وَلِيَعْلَمُوا أَنَّمَا هُوَ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ وە بۆ ئەوەی بزانن بێگومان ئەو(خوا) پەرستراوێکی تاك و تەنهایە ﴿وَلِيَذَّكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ و تا خاوەن ژیرییەکان بیربکەنەوە و پەند وەربگرن ﴿٥٢﴾

سورەتی ﴿ الحِجر ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الر﴾ بە(ئەلیف، لام، ڕا) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی، بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ وَقُرْآنٍ مُبِينٍ﴾ ئەمانە ئایەت و نیشانەکانی قورئانی ڕوون کەرەوە وئاشکران (١) ﴿رُبَمَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی کەبێ باوەڕ بوون (لە ئایندەیەکی نزیکدا) زۆر جار ئاوات دەخوازن ﴿لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ﴾ کاشکای موسوڵمان بوونایە. (٢) ﴿ذَرْهُمْ يَأْكُلُوا وَيَتَمَتَّعُوا﴾ لێیان گەڕێ بابخۆن و ڕابوێرن ﴿وَيُلْهِهِمُ الْأَمَلُ﴾ وئومێد وهیوا بێ ئاگایان بکات ﴿فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ جا بێگومان لەمەو دوا دەزانن (چۆن سزایان دەدەین) (٣) ﴿وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ﴾ (خەڵکی) هیچ شارێکمان لەناو نەبردووە ﴿إِلَّا وَلَهَا كِتَابٌ مَعْلُومٌ﴾ مەگەر کاتی دیاری کراو بۆ لەناو چوونیان هەبووە (٤) ﴿مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ﴾ وەهیچ ئوممەتێك پێش ناکەوێت ﴿أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ﴾ لەکاتی لەناوبردنی خۆی هەروەها دواش ناکەوێ (٥) ﴿وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الَّذِي﴾ (بێ باوەڕان) وتیان ئەی ئەو کەسەی ﴿نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ﴾ کە قورئان نێرراوەتە خوار بۆ سەرت ﴿إِنَّكَ لَمَجْنُونٌ﴾ بەڕاستی تۆ شێتیت (٦) ﴿لَوْ مَا تَأْتِينَا بِالْمَلَائِكَةِ﴾ دەی بۆ فریشتەمان بۆ ناهێنی (شایەتی بدات تۆ پێغەمبەری) ﴿إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ ئەگەر تۆ لەڕاست گۆیانیت (٧) ﴿مَا نُنَزِّلُ الْمَلَائِكَةَ إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ ئێمە فریشتە نانێرینە خوارەوە مەگەر بەڕاست و ڕەوا نەبێت ﴿وَمَا كَانُوا إِذًا مُنْظَرِينَ﴾ وە ئەو کاتەش ئەوانە مۆڵەت نادرێن (٨) ﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ﴾ بێگومان هەر ئێمە قورئانمان ناردۆتە خوارەوە ﴿وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ﴾ و بەڕاستی هەر ئێمەش دەی پارێزین (٩) ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ﴾ سوێندبێت بێگومان ئێمە پێش تۆ پێغەمبەرانمان ناردووە ﴿فِي شِيَعِ الْأَوَّلِينَ﴾ لەناو هۆزو کۆمەڵە پێشووەکاندا (١٠) ﴿وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ﴾ هیچ پێغەمبەرێکیان بۆ نەهاتووە ﴿إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ ئیللا گاڵتە ولاقرتیان پێ کردووە (١١) ﴿كَذَلِكَ نَسْلُكُهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ﴾ ئا بەو جۆرە ئێمە ئەو (قورئانە) دەخەینە ناو دڵی تاوان بارانەوە (١٢) ﴿لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ﴾ کەچی ئەوان باوەڕی پێ ناهێنن ﴿وَقَدْ خَلَتْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ﴾ کە بێگومان باوو ڕێبازی پێشووەکانیش هەر وابووە (١٣) ﴿وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ﴾ ئەگەر بۆمان بکردنایەتەوە ﴿بَابًا مِنَ السَّمَاءِ﴾ دەرگایەك لەئاسمانەوە ﴿فَظَلُّوا فِيهِ يَعْرُجُونَ﴾ و ئەوان پیایدا بڕۆشتنایەتە سەرەوە (١٤) ﴿لَقَالُوا إِنَّمَا سُكِّرَتْ أَبْصَارُنَا﴾ ئەوسا دەیان ووت بێگومان ئێمە چاوبەستمان لێکراوە ﴿بَلْ نَحْنُ قَوْمٌ مَسْحُورُونَ﴾ بەڵکو ئێمە کۆمەڵێکین جادوومان لێ کراوە (١٥)

﴿وَلَقَدْ جَعَلْنَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە دروستمان کردووە ﴿فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا﴾ چەند بورجێك لەئاسماندا ﴿وَزَيَّنَّاهَا لِلنَّاظِرِينَ﴾ و ئەو(ئاسمانە)مان ڕازاندۆتەوە بۆ سەرەنج دەران و تەماشاکەران ﴿١٦﴾ ﴿وَحَفِظْنَاهَا﴾ و ئەو(ئاسمانە)مان پاراستووە ﴿مِن كُلِّ شَيْطَانٍ رَّجِيمٍ﴾ لەهەموو شەیتانێکی دەرکراو لەبەزەیی خوا ﴿١٧﴾ ﴿إِلَّا مَنِ اسْتَرَقَ السَّمْعَ﴾ مەگەر ئەوانەی کەبەدزیەوە گوێ دەگرن ﴿فَأَتْبَعَهُ شِهَابٌ مُّبِينٌ﴾ یەکسەر گڕوئاگرێکی دیاردوای دەکەوێت (وڕاوی دەنێ) ﴿١٨﴾ ﴿وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا﴾ زەویشمان ڕاخستووە ﴿وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ﴾ وچەند کێوو شاخی دامەزراومان تێدا داناوە ﴿وَأَنبَتْنَا فِيهَا﴾ و ڕواندوومانە تیایدا ﴿مِن كُلِّ شَيْءٍ مَّوْزُونٍ﴾ لەهەموو ڕووەك و درەختێك بەڕێك و پێکی ﴿١٩﴾ ﴿وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ﴾ وە لەو(زەویە)دا هۆکارەکانی ژیانمان بۆ ئێوە ڕەخساندوە ﴿وَمَن لَّسْتُمْ لَهُ بِرَازِقِينَ﴾ هەروەها بۆ ئەوانەش کەئێوە ڕزق ورۆزیان نادەن ﴿٢٠﴾ ﴿وَإِن مِّن شَيْءٍ إِلَّا عِندَنَا خَزَائِنُهُ﴾ وە هیچ شتێك نییە مەگەر خەزێنەکانی لای ئێمەیە ﴿وَمَا نُنَزِّلُهُ إِلَّا بِقَدَرٍ مَّعْلُومٍ﴾ و نای نێرین و نایدەین بەئەندازەی دیاری کراو نەبێت ﴿٢١﴾ ﴿وَأَرْسَلْنَا الرِّيَاحَ لَوَاقِحَ﴾ وە با (هەوا) مان ناردووە کە پیتێنەری دارو درەخت بێت ﴿فَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ ئەمجا لەئاسمانەوە بارانمان باراندووە ﴿فَأَسْقَيْنَاكُمُوهُ﴾ وەئێوەمان پێ تێراو کردووە ﴿وَمَا أَنتُمْ لَهُ بِخَازِنِينَ﴾ لەکاتێکدا ئێوە نەتان دەتوانی ئەو(ئاوە) خەزن بکەن ﴿٢٢﴾ ﴿وَإِنَّا لَنَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ﴾ بێگومان هەر ئێمە دەژێنین ودەشمرێنین ﴿وَنَحْنُ الْوَارِثُونَ﴾ هەر ئێمەش میراتگری هەموانین ﴿٢٣﴾ ﴿وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنكُمْ﴾ سوێند بەخوا ئێمە ئاگادارین بەوانەی لەپێش ئێوەوە بوون ﴿وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَأْخِرِينَ﴾ و سوێند بەخوا بێگومان ئەوانەش دەناسین کەپاش ئێوە دێن ﴿٢٤﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَحْشُرُهُمْ﴾ بێگومان هەر پەروەردگارت هەموویان کۆ دەکاتەوە ﴿إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی هەر خۆی کاردروستی زانایە ﴿٢٥﴾ ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ﴾ سوێندبێت بێگومان ئێمە ئادەمیمان دروست کرد ﴿مِن صَلْصَالٍ مِّنْ حَمَإٍ مَّسْنُونٍ﴾ لە قوڕێکی ڕەشی ترشاوی ڕەق ﴿٢٦﴾ ﴿وَالْجَانَّ خَلَقْنَاهُ مِن قَبْلُ﴾ جنۆکەشمان پێشتر دروست کرد ﴿مِن نَّارِ السَّمُومِ﴾ لە ئاگرێکی بەتین ﴿٢٧﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ﴾ (بیریان بخەرەوە) کاتێك پەروەردگارت بەفریشتەکانی فەرموو ﴿إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا﴾ بەڕاستی من بەشەرێك دروست دەکەم ﴿مِّن صَلْصَالٍ مِّنْ حَمَإٍ مَّسْنُونٍ﴾ لە قوڕێکی ڕەشی ترشاوی ڕەق ﴿٢٨﴾ ﴿فَإِذَا سَوَّيْتُهُ﴾ هەر کاتێك ڕێك وپێکم کرد ﴿وَنَفَخْتُ فِيهِ مِن رُّوحِي﴾ و فوم بە بەریدا کرد لە ڕۆحێك کە خۆم دروستم کردووە (مەبەست لەدانە پاڵی ڕۆح بۆلای خوا ڕێزو تەشریفە) ﴿فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ﴾ دەبێ یەکسەر سوژدەی بۆ بەرن ﴿٢٩﴾ ﴿فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ﴾ جا فریشتەکان هەموو تێکرا سوژدەیان برد (بۆی) ﴿٣٠﴾ ﴿إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَىٰ﴾ ئیبلیس (شەیتان) نەبێت کەسەرپێچی کرد ﴿أَن يَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ﴾ لەوەی کەلەگەڵ سوژدەبەراندا بێت ﴿٣١﴾

﴿قَالَ يَٰٓإِبۡلِيسُ مَا لَكَ﴾ (خـوا) فەرمـووی ئـەی ئیبلیس بۆ چـی تۆ ﴿أَلَّا تَكُونَ مَعَ ٱلسَّٰجِدِينَ﴾ لەگەڵ سـوژدە بەرانـدا نەبوویـت؟! ﴿٣٢﴾ ﴿قَالَ لَمۡ أَكُن لِّأَسۡجُدَ لِبَشَرٖ﴾ (ئیبلیـس) ووتی: من هیچ کاتێ سـوژدە نابەم بۆ بەشـەرێك ﴿خَلَقۡتَهُۥ مِن صَلۡصَٰلٖ مِّنۡ حَمَإٖ مَّسۡنُونٖ﴾ کەدروسـتت کـردووە لـە قوڕێکی ڕەشـی ترشـاوی ڕەق ﴿٣٣﴾ ﴿قَالَ فَٱخۡرُجۡ مِنۡهَا﴾ (خـوا پێی) فەرموو دەڵەوێ (بەهەشـت) بڕۆدەرەوە﴿فَإِنَّكَ رَجِيمٞ﴾ چونکە بەڕاسـتی تۆ لەبەزەیی من دەرکراوی ﴿٣٤﴾ ﴿وَإِنَّ عَلَيۡكَ ٱللَّعۡنَةَ إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلدِّينِ﴾ وە بەڕاسـتی نەفرینت لەسـەرە تـاڕۆژی دوایـی ﴿٣٥﴾ ﴿قَالَ رَبِّ فَأَنظِرۡنِيٓ إِلَىٰ يَوۡمِ يُبۡعَثُونَ﴾ ووتـی ئـەی پەروەردگـارم دەی مۆڵەتـم بـدە تـاڕۆژێ (مردووان) زینـدوو دەکرێنـەوە ﴿٣٦﴾ ﴿قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ ٱلۡمُنظَرِينَ﴾ (خوا) فەرمووی ئەوە بەڕاسـتی تـۆ لەمۆڵـەت دراوانـی ﴿٣٧﴾ ﴿إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلۡوَقۡتِ ٱلۡمَعۡلُومِ﴾ تـاڕۆژێ کەکاتـی دیاری کـراوە ﴿٣٨﴾ ﴿قَالَ رَبِّ بِمَآ أَغۡوَيۡتَنِي﴾ ووتـی ئـەی پەروەردگـارم لەبەر ئـەوەی گومڕات کـردم ﴿لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ بێگومان خۆشـی (دونیا)یـان لەزەویدا بۆ دەڕازێنمـەوە ﴿وَلَأُغۡوِيَنَّهُمۡ أَجۡمَعِينَ﴾ وە بەڕاسـتی هەموویان گومڕا دەکـەم ﴿٣٩﴾ ﴿إِلَّا عِبَادَكَ مِنۡهُمُ ٱلۡمُخۡلَصِينَ﴾ بەندە دڵسـۆزەکانت نەبێت ﴿٤٠﴾ ﴿قَالَ هَٰذَا صِرَٰطٌ عَلَيَّ مُسۡتَقِيمٌ﴾ (خوا) فەرمووی ئەمە ڕێگای هەق و ڕاستە بەرەو من ﴿٤١﴾ ﴿إِنَّ عِبَادِي﴾ بەڕاستی بەندەکانی من ﴿لَيۡسَ لَكَ عَلَيۡهِمۡ سُلۡطَٰنٌ﴾ تۆ هیچ دەسـەڵاتت نیە بەسـەریاندا ﴿إِلَّا مَنِ ٱتَّبَعَكَ مِنَ ٱلۡغَاوِينَ﴾ جگە لەو گومڕایانەی کەشـوێنت کەوتـوون ﴿٤٢﴾ ﴿وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوۡعِدُهُمۡ أَجۡمَعِينَ﴾ وە بێگومـان دۆزەخ جێگـای هەموویانـە ﴿٤٣﴾ ﴿لَهَا سَبۡعَةُ أَبۡوَٰبٖ﴾ (دۆزەخ) حەوت دەرگای هەیە ﴿لِّكُلِّ بَابٖ مِّنۡهُمۡ جُزۡءٞ مَّقۡسُومٌ﴾ هەر دەرگایەکیشیان لەوانـە دابـەش کـراوە بـۆ چەنـد بەشـێك ﴿٤٤﴾ ﴿إِنَّ ٱلۡمُتَّقِينَ فِي جَنَّٰتٖ وَعُيُونٍ﴾ بەڕاسـتی خۆپارێـزو لـە خواترسـان لەناو باخـات و کانیاودان ﴿٤٥﴾ ﴿ٱدۡخُلُوهَا بِسَلَٰمٍ ءَامِنِينَ﴾ (پێیان دەووترێـت) بچنە ناویانەوە بەهێمنـی و ئاسـوودەیی ﴿٤٦﴾ ﴿وَنَزَعۡنَا مَا فِي صُدُورِهِم مِّنۡ غِلٍّ﴾ هـەر ڕق و کینەیـەك لەدڵیانـدا بووبێـت دەرمـان هێناوە ﴿إِخۡوَٰنًا عَلَىٰ سُرُرٖ مُّتَقَٰبِلِينَ﴾ برای یەکترن بەرامبەر یەکترن لەسـەر کورسـی دانیشـتوون ﴿٤٧﴾ ﴿لَا يَمَسُّهُمۡ فِيهَا نَصَبٞ﴾ لەوێدا ماندوو بوونیان تووش نایەت ﴿وَمَا هُم مِّنۡهَا بِمُخۡرَجِينَ﴾ و هەرگیز لـەو (بەهەشـتە) دەرناکرێـن ﴿٤٨﴾ ﴿نَبِّئۡ عِبَادِيٓ﴾ هـەواڵ بـدە بەبەندەکانـم ﴿أَنِّيٓ أَنَا ٱلۡغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ﴾ کـە بەڕاستی هەر من لێبوردەی میهرەبانم ﴿٤٩﴾ ﴿وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ ٱلۡعَذَابُ ٱلۡأَلِيمُ﴾ وبێگومان هەر سزای منە سزای سەخت ﴿٥٠﴾ ﴿وَنَبِّئۡهُمۡ عَن ضَيۡفِ إِبۡرَٰهِيمَ﴾ وە هەواڵیان پێ بدە دەربارەی میوانەکانی ئیبراهیم ﴿٥١﴾

﴿إِذْ دَخَلُوا۟ عَلَيْهِ فَقَالُوا۟ سَلَٰمًا﴾ کاتێك چوونە ژورەوە بۆلای ووتیان سەلامت لێ بێت ﴿قَالَ إِنَّا مِنكُمْ وَجِلُونَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی بەڕاستی ئێمە لێتان دەترسین ﴿٥٢﴾ ﴿قَالُوا۟ لَا تَوْجَلْ﴾ ووتیان(پێی) مەترسە ﴿إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَٰمٍ عَلِيمٍ﴾ بەڕاستی ئێمە مژدەت دەدەینێ بە(لەدایك بوونی) کوڕێکی زانا ﴿٥٣﴾ ﴿قَالَ أَبَشَّرْتُمُونِى﴾ ووتی ئایا مزگێنیم پێ دەدەن ﴿عَلَىٰٓ أَن مَّسَّنِىَ ٱلْكِبَرُ﴾ لەکاتێکدا کەپیر بووم ﴿فَبِمَ تُبَشِّرُونَ﴾ ئیتر چی مژدەیەکم دەدەنێ ﴿٥٤﴾ ﴿قَالُوا۟ بَشَّرْنَٰكَ بِٱلْحَقِّ﴾ ووتیان ئەو مژدەی داومانە پێت ڕاستە (و دێتە دی) ﴿فَلَا تَكُن مِّنَ ٱلْقَٰنِطِينَ﴾ جا لە نائومێدان مەبە ﴿٥٥﴾ ﴿قَالَ وَمَن يَقْنَطُ مِن رَّحْمَةِ رَبِّهِۦٓ﴾ ووتی جا کێ لەمیهرەبانی پەروەردگاری نائومێد دەبێت ﴿إِلَّا ٱلضَّآلُّونَ﴾ گومڕایان نەبێت ﴿٥٦﴾ ﴿قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا ٱلْمُرْسَلُونَ﴾ (ئیبراهیم) فەرمووی ئەی ڕەوانەکراوان (ی خوا) چ کارێکی گرنگتان هەیە ﴿٥٧﴾ ﴿قَالُوٓا۟ إِنَّآ أُرْسِلْنَآ إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ﴾ وتیان بەڕاستی ئێمە نێردراوین بۆ سەر گەلێکی تاوانبار (لەناویان بەرین) ﴿٥٨﴾ ﴿إِلَّآ ءَالَ لُوطٍ إِنَّا لَمُنَجُّوهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ جگە لەماڵ و منداڵی لووط کە بێگومان هەموویان ڕزگار دەکەین ﴿٥٩﴾ ﴿إِلَّا ٱمْرَأَتَهُۥ قَدَّرْنَآ ۙ إِنَّهَا لَمِنَ ٱلْغَٰبِرِينَ﴾ ژنەکەی نەبێت کەبێگومان بڕیارمانداوە ئەو لە ڕیزی تیاچواندا بێت ﴿٦٠﴾ ﴿فَلَمَّا جَآءَ ءَالَ لُوطٍ ٱلْمُرْسَلُونَ﴾ جا کاتێك نێردراوەکان هاتن بۆ لای خاو خێزانی لووط ﴿٦١﴾ ﴿قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ مُّنكَرُونَ﴾ (لووط) ووتی بەڕاستی ئێوە دەستەیەکی نەناسراون ﴿٦٢﴾ ﴿قَالُوا۟ بَلْ جِئْنَٰكَ﴾ ووتیان بەڵکو ئێمە بۆمان هێناوی ﴿بِمَا كَانُوا۟ فِيهِ يَمْتَرُونَ﴾ ئەو(سزای) کەئەوان تێیدا دوودڵ بوون ﴿٦٣﴾ ﴿وَأَتَيْنَٰكَ بِٱلْحَقِّ﴾ وە ئێمە ڕاستیمان بۆ تۆ هێناوە ﴿وَإِنَّا لَصَٰدِقُونَ﴾ بێگومان ئێمە ڕاست گۆین ﴿٦٤﴾ ﴿فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِّنَ ٱلَّيْلِ﴾ جا کەواتە لەبەشێکی شەودا شەوڕەوی بە (شوێنکەوتووان و) خاوخێزانت بکە (لە شار دەرچۆ) ﴿وَٱتَّبِعْ أَدْبَٰرَهُمْ﴾ و خۆت دوایان بکەوە ﴿وَلَا يَلْتَفِتْ مِنكُمْ أَحَدٌ﴾ هیچ کامتان لانەکەنەوە ﴿وَٱمْضُوا۟ حَيْثُ تُؤْمَرُونَ﴾ و بڕۆن بۆ ئەو شوێنەی کەفەرمانتان پێدراوە ﴿٦٥﴾ ﴿وَقَضَيْنَآ إِلَيْهِ ذَٰلِكَ ٱلْأَمْرَ﴾ ئەم کارەمان بەنیگا بە لووط ڕاگەیاند ﴿أَنَّ دَابِرَ هَٰٓؤُلَآءِ مَقْطُوعٌ مُّصْبِحِينَ﴾ کەبێگومان لەبەرەبەیاندا ئەوانە دوا بڕاو دەبن (هەموویان لەناو دەچن) ﴿٦٦﴾ ﴿وَجَآءَ أَهْلُ ٱلْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ﴾ جا خەڵکی (نێربازی) شارەکە هاتن (بەرەو ماڵی لووط) ومژدەیان بەیەکتری دەدا ﴿٦٧﴾ ﴿قَالَ إِنَّ هَٰٓؤُلَآءِ ضَيْفِى﴾ (لووط) ووتی دڵنیابن ئەمانە میوانی منن ﴿فَلَا تَفْضَحُونِ﴾ دەی ئابڕوم مەبەن ﴿٦٨﴾ ﴿وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ وَلَا تُخْزُونِ﴾ و لە خوا بترسن و شەرمەزار و ڕیسوام مەکەن ﴿٦٩﴾ ﴿قَالُوٓا۟ أَوَلَمْ نَنْهَكَ عَنِ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ ووتیان ئێمە پێمان نەووتیت نابێ بەرگری لە کەس بکەیت (نابێ کەس توخنت بکەوێت) ﴿٧٠﴾

﴿قَالَ هَٰٓؤُلَآءِ بَنَاتِيٓ﴾ (لـوط) فەرمـووی ئائەوانـە کچانـی منـن (مارەیان کـەن) ﴿إِن كُنتُمۡ فَٰعِلِينَ﴾ ئەگەر ئێـوە (ئـەوکارە) ئەنجـام دەدەن ﴿٧١﴾ ﴿لَعَمۡرُكَ إِنَّهُمۡ﴾ سـوێند بەتەمەن و ژیانی تۆ (ئـەی موحەممەد ﷺ) بەڕاستی ئەوانە ﴿لَفِي سَكۡرَتِهِمۡ يَعۡمَهُونَ﴾ لەسـەر خۆشـی خۆیانـدا سـەرگەردانن ﴿٧٢﴾ ﴿فَأَخَذَتۡهُمُ ٱلصَّيۡحَةُ مُشۡرِقِينَ﴾ جـا لەکاتـی خـۆر هەڵهاتندا شـریخەیەکی بەهێـز گرتنـی ﴿٧٣﴾ ﴿فَجَعَلۡنَا عَٰلِيَهَا سَافِلَهَا﴾ ئەمجا ئەو (شـارە)مان سـەرو ژێر کـرد ﴿وَأَمۡطَرۡنَا عَلَيۡهِمۡ حِجَارَةٗ مِّن سِجِّيلٍ﴾ و گڵی بەردینمان بەسـەردا باراندن ﴿٧٤﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ لِّلۡمُتَوَسِّمِينَ﴾ بەڕاسـتی لەمـەدا بەڵگـەی زۆر هەیـە بـۆ ئەوانـەی بیردەکەنـەوە ﴿٧٥﴾ ﴿وَإِنَّهَا لَبِسَبِيلٖ مُّقِيمٍ﴾ وە بێگومـان ئەو (شـارە وێران کراوە) لەسـەر ڕێگای سـەرەکی (کاروانەکان) دایـە ﴿٧٦﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗ لِّلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ بەڕاسـتی لـەوەدا بەڵگـەی گرنـگ هەیـە بـۆ بـڕواداران ﴿٧٧﴾ ﴿وَإِن كَانَ أَصۡحَٰبُ ٱلۡأَيۡكَةِ لَظَٰلِمِينَ﴾ بەڕاستی خاوەن باخاتە زۆر پڕەکانیش (قەومی شـوعەیب) لەسـتەم کاران بـوون ﴿٧٨﴾ ﴿فَٱنتَقَمۡنَا مِنۡهُمۡ﴾ جـا تۆڵەمـان لـێ سـەندن ﴿وَإِنَّهُمَا لَبِإِمَامٖ مُّبِينٖ﴾ جـا بەڕاسـتی ئـەم دووانە لەسـەر ڕێگایەکی ئاشـکرادان ﴿٧٩﴾ ﴿وَلَقَدۡ كَذَّبَ أَصۡحَٰبُ ٱلۡحِجۡرِ ٱلۡمُرۡسَلِينَ﴾ سـوێند بەخـوا بێگومان خەڵکـی حیجریـش (گەلەکـەی صالـح) بڕوایـان بـە پێغەمبەرەکانیان نەکـرد ﴿٨٠﴾ ﴿وَءَاتَيۡنَٰهُمۡ ءَايَٰتِنَا﴾ بەڵگـەو نیشـانەکانی خۆمانمـان پێدان ﴿فَكَانُواْ عَنۡهَا مُعۡرِضِينَ﴾ بـەڵام ئـەوان ڕوویـان لـێ وەرگێڕا ﴿٨١﴾ ﴿وَكَانُواْ يَنۡحِتُونَ مِنَ ٱلۡجِبَالِ﴾ ئەوانە لەشـاخەکاندا دەیانتاشـی ﴿بُيُوتًا ءَامِنِينَ﴾ خانـووی زۆری (قاییمی) بـێ تـرس و بیم ﴿٨٢﴾ ﴿فَأَخَذَتۡهُمُ ٱلصَّيۡحَةُ مُصۡبِحِينَ﴾ ئەمجـا دەنـگ و پیاهەڵشـاخانێکی بەهێـز گرتنی لەبەرەبەیاندا ﴿٨٣﴾ ﴿فَمَآ أَغۡنَىٰ عَنۡهُم مَّا كَانُواْ يَكۡسِبُونَ﴾ جا هەرچیان کردبوو (خانوو لەچیاکاندا) هیچ سوودی پـێ نەگەیانـدن ﴿٨٤﴾ ﴿وَمَا خَلَقۡنَا ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ﴾ وە ئێمـە ئاسـمانەکان و زەویمان دروسـت نەکردوە ﴿وَمَا بَيۡنَهُمَآ إِلَّا بِٱلۡحَقِّۗ﴾ ئەوەش لەنێوانیاندا یە بەهەق و ڕاستی نەبێت ﴿وَإِنَّ ٱلسَّاعَةَ لَأٓتِيَةٞۖ﴾ وە بێگومان ڕۆژی دوایـی دێـت ﴿فَٱصۡفَحِ ٱلصَّفۡحَ ٱلۡجَمِيلَ﴾ تـۆش بەجوانی چاوپۆشـی بکـە لێیان ﴿٨٥﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ ٱلۡخَلَّٰقُ ٱلۡعَلِيمُ﴾ بەڕاستی هەر پەروەردگارت بەدی هێنەری زانایە ﴿٨٦﴾ ﴿وَلَقَدۡ ءَاتَيۡنَٰكَ سَبۡعٗا مِّنَ ٱلۡمَثَانِي﴾ سـوێند بەخـوا بەڕاسـتی حـەوت ئایەتـی دووبـارە کراوەمان پێ بەخشـیت (مەبەسـت لە سـورەتی الفاتحـە یـە کە چەنـد جارێك لـە نوێـژدا دووبـارە دەبێتـەوە) ﴿وَٱلۡقُرۡءَانَ ٱلۡعَظِيمَ﴾ هەروەهـا قورئانی گـەورەش ﴿٨٧﴾ ﴿لَا تَمُدَّنَّ عَيۡنَيۡكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعۡنَا بِهِۦٓ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) چاوت مەبـڕە ئەو نـازو نیعمەتی (دونیـا) کەداومانە بـە ﴿أَزۡوَٰجٗا مِّنۡهُمۡ﴾ کۆمەڵێك لەو بێ باوەڕانـە ﴿وَلَا تَحۡزَنۡ عَلَيۡهِمۡ﴾ و خەمیان بۆ مەخۆ ﴿وَٱخۡفِضۡ جَنَاحَكَ لِلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ وە باڵـی بەزەیـی ڕاخە بۆ بـڕواداران ﴿٨٨﴾ ﴿وَقُلۡ إِنِّيٓ أَنَا ٱلنَّذِيرُ ٱلۡمُبِينُ﴾ وە بڵێ بەڕاستی من ترسێنەرێکی ڕوون و ئاشکرام (دەتان ترسێنم لە سزایەك) ﴿٨٩﴾ ﴿كَمَآ أَنزَلۡنَا عَلَى ٱلۡمُقۡتَسِمِينَ﴾ وێنەی ئەو (سزایە)ی ناردمان بۆ دابەش کەران (مەبەست پێ جولەکە و گاورەکانە کە باوەڕیان دەکرد بەهەندێکی قورئان وبێ باوەڕیش بوون بەهەندێکی تری) ﴿٩٠﴾

﴿ٱلَّذِينَ جَعَلُواْ ٱلۡقُرۡءَانَ عِضِينَ﴾ ئەوانەی کەقورئانیان کردە چەند بەشەوە (باوەڕداربوون بەهەندێکی وکافریش بوون بەوەی تری) ﴿٩١﴾ ﴿فَوَرَبِّكَ لَنَسۡـَٔلَنَّهُمۡ أَجۡمَعِينَ﴾ جا سوێند بە پەروەردگارت پرسیار لەهەموویان دەکەین ﴿٩٢﴾ ﴿عَمَّا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ لەوەی کەدەیانکرد (لەدونیادا) ﴿٩٣﴾ ﴿فَٱصۡدَعۡ بِمَا تُؤۡمَرُ﴾ جا هەر فەرمانێکت پێ دەدرێت بەئاشکرا ڕای گەیەنە ﴿وَأَعۡرِضۡ عَنِ ٱلۡمُشۡرِكِينَ﴾و گوێ بەهاوبەش دانەران مەدە ﴿٩٤﴾ ﴿إِنَّا كَفَيۡنَٰكَ ٱلۡمُسۡتَهۡزِءِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆ دەپارێزین لەشەڕ وپیلانی ئەو کەسانەی گاڵتە ولاقرتی دەکەن بە ئاینەکەت ﴿٩٥﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَجۡعَلُونَ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَۚ﴾ ئەوانەی لەگەڵ خوادا پەرستراوێکی تر دادەنێن ﴿فَسَوۡفَ يَعۡلَمُونَ﴾ جا دواتر دەزانن (چۆن سزایان دەدەین) ﴿٩٦﴾ ﴿وَلَقَدۡ نَعۡلَمُ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە دەزانین ﴿أَنَّكَ يَضِيقُ صَدۡرُكَ بِمَا يَقُولُونَ﴾ کەبەڕاستی تۆ دڵت تەنگ دەبێ بەوەی ئەوانە دەیڵێن ﴿٩٧﴾ ﴿فَسَبِّحۡ بِحَمۡدِ رَبِّكَ﴾ کەواتە تەسبیحاتی پەروەردگارت بکە ﴿وَكُن مِّنَ ٱلسَّٰجِدِينَ﴾ و لەسوژدە بەران بە ﴿٩٨﴾ ﴿وَٱعۡبُدۡ رَبَّكَ﴾ وە پەروەردگارت بپەرستە﴿حَتَّىٰ يَأۡتِيَكَ ٱلۡيَقِينُ﴾ هەتا مردن یەخەت پێ دەگرێت ﴿٩٩﴾

سورەتی ﴿ ٱلنَّحۡلِ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشیندەی میهرەبان

﴿أَتَىٰٓ أَمۡرُ ٱللَّهِ فَلَا تَسۡتَعۡجِلُوهُۚ﴾ ئەوا فەرمانی خوا(بە سزادانیان)هات بۆیە پەلە مەکەن (لەهاتنی) ﴿سُبۡحَٰنَهُۥ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشۡرِكُونَ﴾ پاك و بێگەردی بۆ خوا لەهەر شتێك ئەوانە دەیکەن بەهاوبەشی ﴿١﴾ ﴿يُنَزِّلُ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةَ بِٱلرُّوحِ مِنۡ أَمۡرِهِۦ﴾ فریشتە دەنێرێتەخوارەوە بەوەحی بەفەرمانی خۆی ﴿عَلَىٰ مَن يَشَآءُ مِنۡ عِبَادِهِۦٓ﴾ بۆ هەر کەسێك لەبەندەکانی کەخۆی بیەوێت ﴿أَنۡ أَنذِرُوٓاْ﴾ بەوەی کەخەڵکی بترسێنن ﴿أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنَا۠ فَٱتَّقُونِ﴾ کەبەڕاستی بێجگە لەمن هیچ پەرستراوێکی تر نی یە کەواتە هەر لەمن بترسن ﴿٢﴾ ﴿خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ بِٱلۡحَقِّۚ﴾ (خوا) ئاسمانەکان و زەوی بەهەق دروست کرد ﴿تَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشۡرِكُونَ﴾ بەرز و بڵندە لە هەرچی ئەوانە دەیکەنە هاوبەشی ﴿٣﴾ ﴿خَلَقَ ٱلۡإِنسَٰنَ مِن نُّطۡفَةٖ﴾ (خوای گەورە) ئادەمی دروست کرد لە دڵۆپە ئاوێك ﴿فَإِذَا هُوَ خَصِيمٞ مُّبِينٞ﴾ کەچی بۆتە دوژمنێکی ئاشکرای (بەرنامەکەی خودا) ﴿٤﴾ ﴿وَٱلۡأَنۡعَٰمَ خَلَقَهَاۖ لَكُمۡ﴾ ئاژەڵیشی بۆ ئێوە دروست کردووە ﴿فِيهَا دِفۡءٞ وَمَنَٰفِعُ﴾ کە (هۆی) گەرمایی و کەڵکیان تێدایە ﴿وَمِنۡهَا تَأۡكُلُونَ﴾ وە لە(گۆشتی) ئەوان دەخۆن ﴿٥﴾ ﴿وَلَكُمۡ فِيهَا جَمَالٌ﴾ وە بۆ ئێوە هەیە لەو (ئاژەڵانەدا دیمەنی) جوانی و ڕازاوە ﴿حِينَ تُرِيحُونَ وَحِينَ تَسۡرَحُونَ﴾ کاتێ دەیان هێننەوە لە لەوەڕگا و کاتێکیش دەیان بەن بۆ لەوەڕگا ﴿٦﴾

﴿وَتَحۡمِلُ أَثۡقَالَكُمۡ إِلَىٰ بَلَدٖ﴾ وە(هەندێ لەو ماڵاتانە) بارەکانتان هەڵدەگرن (ودەیبەن) بۆ شار وجێگایە ﴿لَّمۡ تَكُونُواْ بَٰلِغِيهِ إِلَّا بِشِقِّ ٱلۡأَنفُسِۚ﴾ کەئێوە پێی نەدەگەیشتن مەگەر زۆر بەناڕەحەت نەبێت ﴿إِنَّ رَبَّكُمۡ لَرَءُوفٞ رَّحِيمٞ﴾ بەڕاستی پەروەردگارتان زۆر بەسۆزو بەبەزەیی یە (بۆ ئادەمی) ﴿٧﴾ ﴿وَٱلۡخَيۡلَ وَٱلۡبِغَالَ وَٱلۡحَمِيرَ﴾ وە ئەسپ و ماین و ئێسترو گوێ درێژ(ی بۆ دروست کردون) ﴿لِتَرۡكَبُوهَا وَزِينَةٗۚ﴾ لەبەر ئەوەی سواریان بن و هۆی ڕازانەوەش بن بۆ ئێوە ﴿وَيَخۡلُقُ مَا لَا تَعۡلَمُونَ﴾ وە (خوا) شتی وا دروست دەکات کە (ئێستا) ئێوە نایزانن ﴿٨﴾ ﴿وَعَلَى ٱللَّهِ قَصۡدُ ٱلسَّبِيلِ﴾ ڕێگای ڕاست نیشاندان (بەبەندەکان) تەنها بۆ خوایە ﴿وَمِنۡهَا جَآئِرٞۚ﴾ وە هەندێک لەڕێگاکان لارو نارێکە ﴿وَلَوۡ شَآءَ لَهَدَىٰكُمۡ أَجۡمَعِينَ﴾ وە ئەگەر (خوا) بیویستایە هەموتانی ڕێنموونی دەکرد ﴿٩﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِيٓ أَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءٗۖ﴾ ئەو (خوا) زاتێکە کە لەئاسمانەوە بارانی بۆ باراندون ﴿لَّكُم مِّنۡهُ شَرَابٞ﴾ ئاو خواردنەوەتان لەو (بارانە)یە ﴿وَمِنۡهُ شَجَرٞ فِيهِ تُسِيمُونَ﴾ و هۆی سەوز بوونی ڕوەکیشە کەمەڕ و ماڵاتی لێ دەلەوەڕێنن ﴿١٠﴾ ﴿يُنۢبِتُ لَكُم بِهِ ٱلزَّرۡعَ﴾ بەو (ئاوە خوا) بۆتان دەڕوێنێت کشتوکاڵ ﴿وَٱلزَّيۡتُونَ وَٱلنَّخِيلَ وَٱلۡأَعۡنَٰبَ﴾ و زەیتوون و دار خورما مێو و ڕەز ﴿وَمِن كُلِّ ٱلثَّمَرَٰتِۚ﴾و هەموو بەرو میوەیەك ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗ لِّقَوۡمٖ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (باس کرا) بەڵگەیەکی ڕوون هەیە بۆ ئەوکەسانەی بیردەکەنەوە ﴿١١﴾ ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ ٱلَّيۡلَ وَٱلنَّهَارَ﴾ وە ڕامی هێناوە بۆتان شەوو ڕۆژ (لەخزمەتی ئێوەدایە) ﴿وَٱلشَّمۡسَ وَٱلۡقَمَرَۖ﴾ و خۆرو مانگ ﴿وَٱلنُّجُومُ مُسَخَّرَٰتُۢ بِأَمۡرِهِۦٓۚ﴾ هەروەها ئەستێرەکانیش ڕام هێنراوون بەفەرمانی خوا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يَعۡقِلُونَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (باس کرا) بەڵگەی زۆر هەیە بۆ ئەوانە کەژیرن و تێدەگەن ﴿١٢﴾ ﴿وَمَا ذَرَأَ لَكُمۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ وە (ڕامی هێناوە) بۆتان ئەوەی دروستی کردووە لەزەویدا وبڵاوی کردوەتەوە ﴿مُخۡتَلِفًا أَلۡوَٰنُهُۥٓۚ﴾ کەڕەنگ وجۆریان جیاوازە﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوەدا باسکرا﴿لَأٓيَةٗ لِّقَوۡمٖ يَذَّكَّرُونَ﴾ نیشانەیەکی ڕوون هەیە بۆ ئەوانەی کەئامۆژگاری وەردەگرن ﴿١٣﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِي سَخَّرَ ٱلۡبَحۡرَ لِتَأۡكُلُواْ مِنۡهُ لَحۡمٗا طَرِيّٗا﴾ وە ئەو (خوایە) زاتێکە کەدەریای ڕام هێناوە بۆ ئەوەی گۆشتی تازەی لێ بخۆن (مەبەست ماسی وهاوشێوەکانیەتی)﴿وَتَسۡتَخۡرِجُواْ مِنۡهُ حِلۡيَةٗ تَلۡبَسُونَهَاۖ﴾ وە بۆ ئەوەی خشڵیشی لێ دەربهێنن کەدەی پۆشن (بۆ خۆ ڕازاندنەوە وەك دوڕ وسەدەف و مرواری) ﴿وَتَرَى ٱلۡفُلۡكَ مَوَاخِرَ فِيهِ﴾ و کەشتیەکان دەبینی ئاوی دەریاکە لەت دەکەن ﴿وَلِتَبۡتَغُواْ مِن فَضۡلِهِۦ وَلَعَلَّكُمۡ تَشۡكُرُونَ﴾ وە بۆ ئەوەی هەندێك لەفەزڵ و ڕۆزی خوا بەدەس بێنن وبۆ ئەوەی سوپاسی خواش بکەن ﴿١٤﴾

﴿وَأَلْقَىٰ فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ﴾ وە (خـوا) لەزەویدا چەند شـاخێکی دامەزراوی داناوە ﴿أَن تَمِيدَ بِكُمْ﴾ بۆ ئـەوەی ئێوە نەلەرزێنێت وبتوانن لەسـەری بژیـن ﴿وَأَنْهَارًا﴾ وەچەم و ڕووبـاری (تیاداناوە) ﴿وَسُبُلًا لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ هەروەهـا ڕێگـای زۆر(ی بـەدی هێنـاوە) بـۆ ئـەوەی ئێوە ڕێ ی پـێ دەرکەن (١٥) ﴿وَعَلَامَاتٍ ۚ وَبِالنَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ﴾ هەروەها نیشانەی زۆری داناوەو بەئەستێرەش خەڵکی ڕێ دەرئەکەن (لەشـەودا) (١٦) ﴿أَفَمَن يَخْلُقُ كَمَن لَّا يَخْلُقُ ۗ﴾ جا ئایا زاتێك (ئەمانە) دروسـت دەکات وەك کەسێك وایە کە هیچ دروست نەکات ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ ئەوە بۆ بیر ناکەنەوە؟ (١٧) ﴿وَإِن تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا ۗ﴾ وە ئەگـەر (بتانەوێت) نیعمەکاتـی خوا بژمێرن ناتوانن بیان ژمێرن ﴿إِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاسـتی خـوا لێبـوردەی میهرەبانە (١٨) ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ﴾ وە خوا دەزانێ چی دە شـاردنەوە ﴿وَمَا تُعْلِنُونَ﴾ و چـی ئاشـکرا دەکەن (١٩) ﴿وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ ئەوانـەش هاواریان لێ دەکـەن بێجگەلە خوا ﴿لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ﴾ هیچ شتێك دروست ناکەن بەڵکو خۆیان دروست کراون (٢٠) ﴿أَمْوَاتٌ غَيْرُ أَحْيَاءٍ ۖ﴾ مـردووی بـێ گیانـن ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ﴾ (ئـەو بتانـە) هەسـت ناکەن کـەی (خۆیان وخەڵکـی) زینـدوو دەکرێنـەوە (٢١) ﴿إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ ۚ﴾ خـوای ئێـوە خوایەکـی تـاك و تەنیایـە ﴿فَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ جـا ئەوانـەی کەبـڕوا ناهێنـن بـەڕۆژی دوایـی ﴿قُلُوبُهُم مُّنكِرَةٌ وَهُم مُّسْتَكْبِرُونَ﴾ دڵەکانیـان بـێ باوەڕەو هەمیشـە خۆیان بەزل دەزانن (٢٢) ﴿لَا جَرَمَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ﴾ ڕاسـتە بێگومـان خوا دەزانێـت ﴿مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ۚ﴾ بەئەوەی دەی شـارنەوەو ئەوەی ئاشـکرای دەکەن ﴿إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ﴾ بەڕاسـتی خـوا خـۆ بـەزل زانانـی خـۆش ناوێـت (٢٣) ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُم مَّاذَا أَنزَلَ رَبُّكُمْ﴾ وە کاتێـك بەوانـە بوترێـت ئایـا پەروەردگارتـان چـی ناردۆتـە خـوارەوە ﴿قَالُوا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ دەڵێـن حیکایـەت وئەفسـانەی پـڕو پوچـی پێشـووەکان (٢٤) ﴿لِيَحْمِلُوا أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً﴾ بـۆ ئەوەی باری گوناهی خۆیان بەتەواوی هەڵبگرن ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی دوایدا ﴿وَمِنْ أَوْزَارِ الَّذِينَ يُضِلُّونَهُم﴾ لەگـەڵ هەندێـك لەبـاری گوناهـی ئەوانـەی کە ئەمـان گومڕایـان دەکردن ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ ۗ﴾ بەبـێ زانیـاری ﴿أَلَا سَاءَ مَا يَزِرُونَ﴾ بێداربـن زۆر بەدە ئـەوەی کەهەڵیدەگـرن (و دەیگرنە ئەسـتۆ) (٢٥) ﴿قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ بەڕاسـتی ئەوانـەش کـە لەپێش ئەمانەوە بـوون پیلانیـان گێڕا ﴿فَأَتَى اللَّهُ بُنْيَانَهُم مِّنَ الْقَوَاعِدِ﴾ جـا خـوا کـۆشـك و خانووەکـانیانی لەبـن و بنـاغـەوە دەرهێنـا ﴿فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِن فَوْقِهِمْ﴾ ئەوسـا سـەربانەکانیان لەسـەریانەوە ڕوخـا بەسـەریاندا ﴿وَأَتَاهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەلایەکەوە سزایان بۆ هات کەهەستیان پێ نەدەکرد (٢٦)

﴿ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُخْزِيهِمْ﴾ پاشان لەرۆژی دواییدا ڕیسوا و سەرشۆڕیان دەکات ﴿وَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ﴾ و(خوا پێیان)دەفەرموێت لەکوێن ئەو هاوبەشانەی ﴿كُنتُمْ تُشَاقُّونَ فِيهِمْ﴾ کەئێوە لەبەر ئەوان ململانێی (پێغەمبەرەکان و بڕواداران)تان دەکرد دەربارەیان ﴿قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ ئەوانەی زانیاریان پێ درابوو دەڵێن ﴿إِنَّ الْخِزْيَ الْيَوْمَ وَالسُّوءَ﴾ بەڕاستی ڕیسوایی و بەدبەختی ئەمڕۆ ﴿عَلَى الْكَافِرِينَ﴾ بۆ بێ باوەڕانە ﴿٢٧﴾ ﴿الَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ ئەوانەی کەفریشتەکان گیانیان دەکێشن ﴿ظَالِمِي أَنفُسِهِمْ﴾ لەکاتێکدا ستەم کار بوون لەخۆیان ﴿فَأَلْقَوُا السَّلَمَ﴾ جاڵەو کاتەدا مل کەچ دەبن ﴿مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِن سُوءٍ﴾(و ئەڵێن) ئێمە هیچ خراپەیەکمان نەکردووە ﴿بَلَىٰ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بەڵێ (خراپەتان کردووە) بێگومان خوا ئاگادارە بەو کردەوانەی کەئێوە دەتانکرد ﴿٢٨﴾ ﴿فَادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ﴾ کەواتە لەدەرگاکانی دۆزەخەوە بڕۆنە ژوورەوە ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تێیدا بمێننەوە بەهەمیشەیی و (هەتاهەتایی) ﴿فَلَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ﴾ ئای جێگەی خۆبەگەورەزانان چەند ناخۆش و خراپە ﴿٢٩﴾ ﴿وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا﴾ وە ووترا بەوانەی کەخۆیان پاراست (لە بێ بڕوایی) ﴿مَاذَا أَنزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا خَيْرًا﴾ ئەوە پەروەردگارتان چی ناردۆتە خوارەوە؟ دەڵێن خێرو چاکە ﴿لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ﴾ بۆ ئەوانەی کە لەم دونیایەدا چاکەیان کردووە چاکە هەیە ﴿وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ﴾ و بێگومان جێگای ڕۆژی دوایی چاکترە ﴿وَلَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِينَ﴾ وچ خۆشەماڵ و شوێنی پارێزکاران ولەخواترسان ﴿٣٠﴾ ﴿جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا﴾ بەهەشتانێك جێگای مانەوەی هەمیشەیین کەئەوان دەچنەناوی ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ ڕووبارەکانی دەڕۆن بەژێر (قەسرو درەختەکان)یاندا ﴿لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ﴾ لەو بەهەشتانەدایە ئەوەی بیانەوێ بۆیان ئامادەیە ﴿كَذَٰلِكَ يَجْزِي اللَّهُ الْمُتَّقِينَ﴾ ئابەو جۆرە خوا پاداشتی خۆ پارێزەران وخواناسان دەداتەوە ﴿٣١﴾ ﴿الَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ طَيِّبِينَ﴾ ئەوانەی کەفریشتەکانی (گیان کێشان) گیانیان دەکێشن بەپاکی ﴿يَقُولُونَ سَلَامٌ عَلَيْكُمُ﴾ (فریشتەکان) دەڵێن سەلامتان لێ بێت ﴿ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بچنە بەهەشتەوە بەهۆی ئەوەی کەدەتانکرد(لەدونیادا) ﴿٣٢﴾ ﴿هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا أَن تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ ئایا (ئەو بێ باوەڕانە) چاوەڕێ ی چی ئەکەن جگە لەوەی فریشتەکان بۆتان بێن و(گیانیان بکێشن) ﴿أَوْ يَأْتِيَ أَمْرُ رَبِّكَ﴾ یان فەرمانی پەروەردگارت بێت (بۆ سزادانیان) ﴿كَذَٰلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ ئەوانەی پێش ئەمانیش هەر وەکو ئەمانیان کرد ﴿وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ﴾ و خواستەمی لێ نەکردن ﴿وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵکو خۆیان ستەمیان لەخۆیان دەکرد ﴿٣٣﴾ ﴿فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا﴾ لەئاکامدا تۆڵەی ئەو خراپانانەیان تووش بوو کەکردبوویان ﴿وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ وە ئەو (سزا)ی کەئەوان گاڵتەیان پێ دەکرد دەوری دان و هاتەسەریان ﴿٣٤﴾

﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ أَشۡرَكُواْ﴾ وە ئەوانەی هاوبەشیان داناوە بۆ خوا دەڵێن ﴿لَوۡ شَآءَ ٱللَّهُ﴾ ئەگەر خوا بیویستایە ﴿مَا عَبَدۡنَا مِن دُونِهِۦ مِن شَيۡءٖ﴾ بێجگە ئەو (خوا) هیچ شتێکمان نەدەپەرست ﴿نَّحۡنُ وَلَآ ءَابَآؤُنَا﴾ نەئێمەو نەباو و باپیرانمان ﴿وَلَا حَرَّمۡنَا﴾ وە حەرامەمان نەدەکرد ﴿مِن دُونِهِۦ مِن شَيۡءٖ﴾ هیچ شتێك بەبێ فەرمانی ئەو ﴿كَذَٰلِكَ فَعَلَ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡ﴾ پێشینانی ئەمانیش هەر بەو جۆرەیان دەکرد ﴿فَهَلۡ عَلَى ٱلرُّسُلِ إِلَّا ٱلۡبَلَٰغُ﴾ ئایا پێغەمبەران هیچیان لەسەرە بێجگە لەڕاگەیاندنێکی ﴿ٱلۡمُبِينُ﴾ ئاشکرای (ئاینی یەکتاپەرستی) ﴿٣٥﴾ ﴿وَلَقَدۡ بَعَثۡنَا فِي كُلِّ أُمَّةٖ رَّسُولًا﴾ سوێند بەخوا لەناو هەموو گەل و ئوممەتێکدا پێغەمبەرێکمان ناردووە ﴿أَنِ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ وَٱجۡتَنِبُواْ ٱلطَّٰغُوتَ﴾ (کە فەرمان دەکەن بەخەڵکی) بەوەی تەنها خوا بپەرستن و دوورکەونەوە لە (پەرستنی) هەرپەرستراوێکی تر ﴿فَمِنۡهُم مَّنۡ هَدَى ٱللَّهُ﴾ جا خوا هەندێکی لەو (ئوممەتانە) ڕێنموونی کرد ﴿وَمِنۡهُم مَّنۡ حَقَّتۡ عَلَيۡهِ ٱلضَّلَٰلَةُ﴾ و هەندێکیشیان (لەبەر خراپیان) گومڕایی یەخەی گرتن ﴿فَسِيرُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ فَٱنظُرُواْ﴾ دەی بەزەویدا بگەڕێن و تەماشاکەن ﴿كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلۡمُكَذِّبِينَ﴾ سەر ئەنجامی بێ باوەڕان چۆن بوو ﴿٣٦﴾ ﴿إِن تَحۡرِصۡ عَلَىٰ هُدَىٰهُمۡ﴾ هەر چەند زۆر سووربی لەسەر ڕێنموونی ئەوانە (بێ سوودە) ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهۡدِي مَن يُضِلُّ﴾ چونکە بەڕاستی خوا ڕێنموونی کەسێك ناکات کە (بیەوێ) گومڕای بکات ﴿وَمَا لَهُم مِّن نَّٰصِرِينَ﴾ هیچ پشتیوانێکیشیان نی یە ﴿٣٧﴾ ﴿وَأَقۡسَمُواْ بِٱللَّهِ جَهۡدَ أَيۡمَٰنِهِمۡ﴾ وە ئەوانە زۆر توند سوێندیان دەخوارد بەخوا ﴿لَا يَبۡعَثُ ٱللَّهُ مَن يَمُوتُ﴾ (دەیان ووت) هەرکەس بمرێت خوا زیندووی ناکاتەوە ﴿بَلَىٰ وَعۡدًا عَلَيۡهِ حَقّٗا﴾ بەڵێ (زیندووی دەکاتەوە) بەڵێنێکی هەق و ڕاستی خوایە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی نازانن ﴿٣٨﴾ ﴿لِيُبَيِّنَ لَهُمُ ٱلَّذِي يَخۡتَلِفُونَ فِيهِ﴾ بۆئەوەی ڕوونی بکاتەوە بۆخەڵکی ئەوەی تیایدا جیاوازن ﴿وَلِيَعۡلَمَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ﴾ وەتا ئەوانەش کە بێ باوەڕ بوون بزانن ﴿أَنَّهُمۡ كَانُواْ كَٰذِبِينَ﴾ کەبەڕاستی ئەوان درۆزن بوون ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّمَا قَوۡلُنَا لِشَيۡءٍ إِذَآ أَرَدۡنَٰهُ﴾ بەڕاستی کاتێك (زیندووکردنەوە وبەدیهێنانی هەرشتێکمان) بوێت ﴿أَن نَّقُولَ لَهُۥ كُن فَيَكُونُ﴾ (ئەمەیە) کەپێی دەڵێین ببە ئەویش یەکسەر دەبێت ﴿٤٠﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ هَاجَرُواْ فِي ٱللَّهِ﴾ وە ئەوانەی لەڕێی خوادا کۆچیان کرد ﴿مِنۢ بَعۡدِ مَا ظُلِمُواْ﴾ دوای ئەوەی ستەمیان لێ کرا ﴿لَنُبَوِّئَنَّهُمۡ فِي ٱلدُّنۡيَا حَسَنَةٗ﴾ بێگومان لەدونیادا نیشتەجێ یان دەکەین زۆر بەچاکی ﴿وَلَأَجۡرُ ٱلۡأٓخِرَةِ أَكۡبَرُۚ لَوۡ كَانُواْ يَعۡلَمُونَ﴾ وە بەڕاستی پاداشتی ڕۆژی دوایی گەورەترە ئەگەر بیان زانیایە ﴿٤١﴾ ﴿ٱلَّذِينَ صَبَرُواْ وَعَلَىٰ رَبِّهِمۡ يَتَوَكَّلُونَ﴾ ئەوانە کەسانێك بوون دانیان بەخۆیاندا گرت و تەنها پشتیان بەپەروەردگاریان دەبەست ﴿٤٢﴾

﴿وَمَآ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ﴾ وە ڕەوانەمـان نەکـردووە لەپێش تـۆ ﴿إِلَّا رِجَالًا نُّوحِىٓ إِلَيْهِمْ﴾ بێجگە لـە پیاوانێ کـە نیگامـان بـۆ نـاردوون ﴿فَسْـَٔلُوٓا۟ أَهْلَ ٱلذِّكْرِ﴾ دەی پرسـیار بکـەن لەزانایـان ﴿إِن كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ ئەگـەر ئێـوە نازانـن ﴿٤٣﴾ ﴿بِٱلْبَيِّنَٰتِ وَٱلزُّبُرِ﴾ لەگـەڵ چەندین بەڵگـەو پەڕاوی ئاسـمانی ﴿وَأَنزَلْنَآ إِلَيْكَ ٱلذِّكْرَ﴾ وقورئانیشـمان بـۆ تۆ نارد ﴿لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ﴾ بۆ ئـەوەی ڕوونی بکەیتـەوە بۆ خەڵکی ئەوەی بۆیان نێردراوەتەخوارەوە ﴿وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بەڵکوبیربکەنەوەوتێ بگەن ﴿٤٤﴾ ﴿أَفَأَمِنَ ٱلَّذِينَ مَكَرُوا۟ ٱلسَّيِّـَٔاتِ﴾ دەی ئایا ئەوانەی کەپیلان وخراپەیان کردووە بێ باکن و ناترسن لەوەی ﴿أَن يَخْسِفَ ٱللَّهُ بِهِمُ ٱلْأَرْضَ﴾ کەخوا بیان بات بەناخی زەویدا ﴿أَوْ يَأْتِيَهُمُ ٱلْعَذَابُ﴾ یان سزایان بۆ بێت ﴿مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەشـوێنێکەوە کەهەسـتی پێ ناکەن ﴿٤٥﴾ ﴿أَوْ يَأْخُذَهُمْ فِى تَقَلُّبِهِمْ﴾ یان (سـزا) بیان گرێت لەکاتی گەڕان و هاتوچـۆدا ﴿فَمَا هُم بِمُعْجِزِينَ﴾ ئیتر ناتوانن خۆیان قوتارکەن ﴿٤٦﴾ ﴿أَوْ يَأْخُذَهُمْ عَلَىٰ تَخَوُّفٍ﴾ یان لەکاتێکدا دەترسن (لەسـزادان) لەناویان دەبات ﴿فَإِنَّ رَبَّكُمْ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ بێگومان پەروەردگارتان زۆر دڵسۆز ومیهرەبانە ﴿٤٧﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا۟ إِلَىٰ مَا خَلَقَ ٱللَّهُ مِن شَىْءٍ﴾ ئایا ئەوانە نابینن و سەرنج نادەن کە هەرچی خوا دروستی کـردووە ﴿يَتَفَيَّؤُا۟ ظِلَٰلُهُۥ﴾ سـێبەرەکانیان دەگـۆڕێـت ﴿عَنِ ٱلْيَمِينِ وَٱلشَّمَآئِلِ﴾ بـەلای ڕاسـت و چەپیاندا ﴿سُجَّدًا لِّلَّهِ وَهُمْ دَٰخِرُونَ﴾ بەمل کەچیەوە سوژدە بۆ خوا دەبن ﴿٤٨﴾ ﴿وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ هەرچـی لەئاسـمانەکان و زەویدایـە هـەر بـۆ خـوا سـوژدە دەبەن ﴿مِن دَآبَّةٍ وَٱلْمَلَٰٓئِكَةُ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ﴾ لەگیان لەبەران و فریشـتەکان لەهەمان کاتدا خۆشـیان بەگەورە دانانێن ﴿٤٩﴾ ﴿يَخَافُونَ رَبَّهُم مِّن فَوْقِهِمْ﴾ لـە پەروەردگاریـان دەترسـن کەلـەلای سـەروویانەوەیە ﴿وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ﴾ و هـەر فەرمانێکیـان پـێ بکرێـت دەیکەن ﴿٥٠﴾ ﴿وَقَالَ ٱللَّهُ لَا تَتَّخِذُوٓا۟ إِلَٰهَيْنِ ٱثْنَيْنِ﴾ خـوا فەرمووی دوو پەرسـتراو بۆ خۆتان دامەنێن ﴿إِنَّمَا هُوَ إِلَٰهٌ وَٰحِدٌ﴾ بێگومان پەرسـتراو(ی ئێوە) تەنها یەکێکە (کەخوای گەورە وباڵادەسـتە) ﴿فَإِيَّٰىَ فَٱرْهَبُونِ﴾ کەواتـە هـەر لەمـن بترسـن ﴿٥١﴾ ﴿وَلَهُۥ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ وە تەنهـا موڵکـی خوایـە ئـەوەی لەئاسـمانەکان و لەزەویدایە ﴿وَلَهُ ٱلدِّينُ وَاصِبًا﴾ وە گوێڕایەڵی بـەردەوام هەر بۆ ئەوە ﴿أَفَغَيْرَ ٱللَّهِ تَتَّقُونَ﴾ دەی ئایا لەغەیری خوا دەترسـن؟ ﴿٥٢﴾ ﴿وَمَا بِكُم مِّن نِّعْمَةٍ فَمِنَ ٱللَّهِ﴾ وە هەر چاکە و بەهرەیەکتان هەبێت ئەوە هەمووی لەخواوەیە ﴿ثُمَّ إِذَا مَسَّكُمُ ٱلضُّرُّ﴾ پاشان کاتێك دووچاری زیان و نارەحەتیەك ببن ﴿فَإِلَيْهِ تَجْـَٔرُونَ﴾ ئەوە پەناو هاوار هەر بۆلای ئەو دەبەن ﴿٥٣﴾ ﴿ثُمَّ إِذَا كَشَفَ ٱلضُّرَّ عَنكُمْ﴾ لەپاشان کاتێك نارەحەتیەکەی لەسـەر لابردن ﴿إِذَا فَرِيقٌ مِّنكُم﴾ کتوپڕ دەستەیەك لە ئێوە ﴿بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ﴾ هاوبەش بڕیار دەدەن بۆ پەروەردگاریان (وەگەڕێنەوە سەر بێ باوەڕی) ﴿٥٤﴾

﴿لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ﴾ (لێیان گەڕێ) با بێباوەڕ وسپڵە بن بەرامبەر ئەوەی پێمان بەخشین ﴿فَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ وە (لەدونیادا) ڕابوێرن جا لەمەو دوا دەزانن (چییان لێ دەکەین) ﴿٥٥﴾ ﴿وَيَجْعَلُونَ لِمَا لَا يَعْلَمُونَ﴾ وە (بت پەرستان) بۆ ئەو (بت)انەی کەهیچ نازانن دادەنێن ﴿نَصِيبًا مِّمَّا رَزَقْنَاهُمْ﴾ بەشێك لەوەی کەئێمە پێمان بەخشیوون (لەخواردن و خواردنەوە) ﴿تَاللَّهِ لَتُسْأَلُنَّ عَمَّا كُنتُمْ تَفْتَرُونَ﴾ سوێند بەخوا پرسیارتان لێ دەکرێت لەسەر ئەو درۆو بوختانەی کەهەڵتان دەبەست ﴿٥٦﴾ ﴿وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ الْبَنَاتِ﴾ ئەو (بت پەرستانە) کچان بۆ خوا دادەنێن (و دەڵێن فریشتەکان کچی خودان) ﴿سُبْحَانَهُ وَلَهُم مَّا يَشْتَهُونَ﴾ پاك و بێگەردی بۆ خواو بۆ خۆشیان چییان پێ خۆشە (دایدەنێن کە حەزیان لە کوڕە) ﴿٥٧﴾ ﴿وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم بِالْأُنثَىٰ﴾ هەرکاتێ یەکێك لەوانە مزگێنی کچی پێ بدرێت ﴿ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ﴾ ڕوی ڕەش دائەگەڕێت و بۆ خۆی پیش دەخواتەوە ﴿٥٨﴾ ﴿يَتَوَارَىٰ مِنَ الْقَوْمِ﴾ خۆی دەشارێتەوە لەخەڵکی ﴿مِن سُوءِ مَا بُشِّرَ بِهِ﴾ لەبەر ئەو مژدە خراپەی پێی دراوە (بەگومانی خۆی) ﴿أَيُمْسِكُهُ عَلَىٰ هُونٍ﴾ ئایا (ئەو کچە) بیهێڵێتەوە بەسەرشۆڕ(ی بەخێوی بکات) ﴿أَمْ يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ﴾ یان زیندە بەچاڵی کات ﴿أَلَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ﴾ بیداربن ئای چەند خراپە ئەو بڕیارەی دەیدەن! ﴿٥٩﴾ ﴿لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ بۆ ئەوانە هەیە کە بڕوایان بەڕۆژی دوایی نی یە ﴿مَثَلُ السَّوْءِ﴾ نموونەی خراپ ﴿وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ﴾ نموونەی هەرە بەرزیش هەر بۆ خوایە ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەو (خوا) زاڵی بەدەسەلاتی کاردروستە ﴿٦٠﴾ ﴿وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ﴾ وە ئەگەر خوا خەڵکی سزا بدایە ﴿بِظُلْمِهِم﴾ بەهۆی ستەم (و بێ بڕوایی) یانەوە ﴿مَّا تَرَكَ عَلَيْهَا مِن دَابَّةٍ﴾ هیچ گیان لەبەرێ (مرۆڤ) ێکی لەسەر (زەویدا) نەدەهێشت ﴿وَلَٰكِن يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ بەلام دوایان دەخات تا کاتی دیاری کراو (بۆیان) ﴿فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ﴾ جا کاتێك کاتی دیاری کراویان هات (ڕۆژیان تەواو بوو) ﴿لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً﴾ هیچ کات و ساتێك دواناکەون ﴿وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ﴾ و پێشیش ناکەون ﴿٦١﴾ ﴿وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ مَا يَكْرَهُونَ﴾ وە ئەوان شتێ بۆ خوا دادەنێن کەخۆیان حەزی لێ ناکەن ﴿وَتَصِفُ أَلْسِنَتُهُمُ الْكَذِبَ﴾ وە زمانیان بەدرۆ دەڵێ ﴿أَنَّ لَهُمُ الْحُسْنَىٰ﴾ کەبێگومان پاداشتی زۆر چاك هەر بۆ ئەوانە ﴿لَا جَرَمَ أَنَّ لَهُمُ النَّارَ وَأَنَّهُم مُّفْرَطُونَ﴾ ڕاستە وگومانی تێدا نی یە (پاداشتی) ئەوانە هەر ئاگری (دۆزەخ)ە و زوو بەپەلە دەبرێن (بۆی) ﴿٦٢﴾ ﴿تَاللَّهِ لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی پێغەمبەرانمان ناردووە بۆ سەر گەلانی پێش تۆ ﴿فَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ﴾ جاشەیتان کردەوە (خراپەکان) یانی بۆ ڕازاندنەوە ﴿فَهُوَ وَلِيُّهُمُ الْيَوْمَ﴾ بۆیە ئەمڕۆ (شەیتان) پشتیوانیانە ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بۆ ئەوانە سزای سەختی بەئازار هەیە ﴿٦٣﴾ ﴿وَمَا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ﴾ وە ئێمە قورئانمان نەناردۆتە خوارەوە بۆت ﴿إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ﴾ مەگەر بۆ ئەوەی ڕوونی بکەیتەوە بۆ خەڵکی ﴿الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ﴾ ئەوەی کەتیایدا جیاواز بوون ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ وە تاڕێنموونی و میهرەبانیش بێت بۆ کەسانێ کەباوەڕ دێنن ﴿٦٤﴾

﴿وَاللَّهُ أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ وە خوا لەئاسمانەوە باراني باراندووە ﴿فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ جا بەو (بارانە) زەوی زیندوو کردەوە دوای ئەوەی کەمرد بوو ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەمەدا ﴿لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ﴾ نیشانە و بەڵگەیەکی ڕوون هەیە بۆ کەسانێك کە(ڕاستی) دەبیستن ﴿٦٥﴾ ﴿وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً﴾ وە بەڕاستی لەئاژەڵ و ماڵاتیشدا بۆ ئێوە پەند و ئامۆژگاری هەیە ﴿نُّسْقِيكُم مِّمَّا فِي بُطُونِهِ﴾ لەوەی لەناو سکی دایە بەئێوەی دەنۆشین ﴿مِن بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ لَّبَنًا خَالِصًا سَائِغًا لِّلشَّارِبِينَ﴾ لەنێوان سروان (پیسی) و خوێندا شیرێکی پاکی بێ خەوشتان پێ دەنوشێت ﴿٦٦﴾ ﴿وَمِن ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ﴾ وە لەبەرو بوومەکانی دار خورما و ڕەزەکانیش ﴿تَتَّخِذُونَ مِنْهُ سَكَرًا﴾ (خواردنەوەی) سەر خۆشکەری لێ دروست دەکەن ﴿وَرِزْقًا حَسَنًا﴾ وەڕۆزی و بژێوی پاك و چاکیشی (لێ دروست دەکەن وەك مێوژ و دۆشاو) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ بەڕاستی لەوەدا نیشانە هەیە بۆ کەسانێك کەتێدەگەن ﴿٦٧﴾ ﴿وَأَوْحَىٰ رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ﴾ وە پەروەردگارت سرووش (ئیلهامی) کرد بۆ هەنگ ﴿أَنِ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا﴾ کە لەچیاکاندا خانوو (بۆ خۆت) ساز بدە ﴿وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ﴾ و لە(کونی) دارو درەختەکان لەو (شوێن)انەی کەخەڵکی دروستی دەکەن (بۆی) ﴿٦٨﴾ ﴿ثُمَّ كُلِي مِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ﴾ پاشان لەهەموو بەرو بوومێك بمژە ﴿فَاسْلُكِي سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلًا﴾ ئەوسا ئەو ڕێگایانەی پەروەردگارت بگرە بەر بەمل کەچی ﴿يَخْرُجُ مِن بُطُونِهَا﴾ لەسکی ئەو (هەنگانەوە) دێتە دەر ﴿شَرَابٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ﴾ خواردنەوەیەك (هەنگوین) کەڕەنگەکانی جیاوازە ﴿فِيهِ شِفَاءٌ لِّلنَّاسِ﴾ کەشیفای تێدایە بۆ خەڵکی ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بێگومان لەوەدا نیشانەی گەورە هەیە بۆ کەسانێك کەبیر دەکەنەوە ﴿٦٩﴾ ﴿وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ يَتَوَفَّاكُمْ﴾ بێگومان خوا ئێوەی دروست کردووەو پاشان دەتان مرێنێت ﴿وَمِنكُم مَّن يُرَدُّ إِلَىٰ أَرْذَلِ الْعُمُرِ﴾ وە هەندێك لەئێوە (زۆر پیر دەبێ تا) دەگەڕێنرێتەوە بۆ لاواز ترینی تەمەن ﴿لِكَيْ لَا يَعْلَمَ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْئًا﴾ بۆ ئەوەی لەپاش زانین هیچ شتێك نەزانێت (هەموو شتێکی لەبیر بچێتەوە) ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا زانای بەتوانایە ﴿٧٠﴾ ﴿وَاللَّهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ﴾ وە خوا فەزڵی هەندێکتانی داوە بەسەر هەندێکتاندا لە(پێدانی) ڕزق و ڕۆزی دا ﴿فَمَا الَّذِينَ فُضِّلُوا بِرَادِّي رِزْقِهِمْ عَلَىٰ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ﴾ جائەوانەی کەفەزڵی خودایان بەسەرەوەیە ورزق ورۆزیان زۆرە بەشی بەندەکانی لێ نادەن ﴿فَهُمْ فِيهِ سَوَاءٌ﴾ تابەهۆی ئەوەوە ئەوان(بەندەکان و) ئەمان یەکسان بن تێیدا ﴿أَفَبِنِعْمَةِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ﴾ دەی ئایا ئەوانە ئینکاری چاکەو نیعمەتەکانی خوا دەکەن؟ ﴿٧١﴾ ﴿وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَاجًا﴾ وە خوا لەڕەگەزی خۆتان هاوسەری بۆ بەدی هێناون ﴿وَجَعَلَ لَكُم مِّنْ أَزْوَاجِكُم بَنِينَ وَحَفَدَةً﴾ وە لەژن و هاوسەرەکانتان کورو نەوەی بۆ فەراهەم هێناون ﴿وَرَزَقَكُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ وە ڕزق ورۆزی پاك و خۆشی پێدا وون ﴿أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ﴾ دەی ئایا ئەوان هەر بە ناهەق و بەتاڵ باوەڕ دێنن ﴿وَبِنِعْمَتِ اللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ﴾ وە بەچاکەو نیعمەتەکانی بێ باوەڕ و سپڵەن ﴿٧٢﴾

﴿وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَا﴾ ئەوان لەجیاتی خوا شتانێ دەپەرستن ﴿لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا﴾ کەخاوەنی هیچ ڕزق و ڕۆزیەکی ئەوان نین ﴿مِّنَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ شَيْـًٔا﴾ نەلە ئاسمانەکان و نە لەزەویدا ﴿وَلَا يَسْتَطِيعُونَ﴾ و ناشتوانن (ڕۆزیان بدەن) ﴿٧٣﴾ ﴿فَلَا تَضْرِبُوا۟ لِلَّهِ ٱلْأَمْثَالَ﴾ کەواتە وێنە بۆ خوا مەهێننەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ بەڕاستی خوا دەزانێت و ئێوە نازانن ﴿٧٤﴾ ﴿ضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلًا عَبْدًا مَّمْلُوكًا﴾ خوا نموونەی هێناوەتەوە بەبەندەیەکی خاوەن دار ﴿لَّا يَقْدِرُ عَلَىٰ شَىْءٍ﴾ کەتوانای بەسەر هیچ شتێکدا نیە ﴿وَمَن رَّزَقْنَٰهُ مِنَّا رِزْقًا حَسَنًا﴾ لەگەڵ کەسێکی (باوەڕدار) کەڕزق و ڕۆزی چاکمان پێ دابێت لەلایەن خۆمانەوە ﴿فَهُوَ يُنفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَجَهْرًا﴾ ئەویش لەو (ڕۆزیە)ی ببەخشێت بەنهێنی و ئاشکرا ﴿هَلْ يَسْتَوُۥنَ﴾ ئایا ئەو دووانە یەکسانن ﴿ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ سوپاس و ستایش بۆ خوا ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٧٥﴾ ﴿وَضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلًا رَّجُلَيْنِ﴾ وە هەروەها خوا نموونەی هێناوەتەوە بەدوو پیاو ﴿أَحَدُهُمَآ أَبْكَمُ لَا يَقْدِرُ عَلَىٰ شَىْءٍ﴾ یەکێکیان لاڵی زگماکی یە کەتوانای بەسەر هیچ شتێکدا نییە ﴿وَهُوَ كَلٌّ عَلَىٰ مَوْلَىٰهُ﴾ و ئەو (پیاوە) ئەرك و بارە بەسەر خاوەنەکەیەوە ﴿أَيْنَمَا يُوَجِّههُّ لَا يَأْتِ بِخَيْرٍ﴾ بەرەو هەرشوێنێك بینێرێ هیچ خێرو چاکەیەك ناهێنێتەوە ﴿هَلْ يَسْتَوِى هُوَ وَمَن يَأْمُرُ بِٱلْعَدْلِ﴾ ئایا ئەو کەسە یەکسانە لەگەڵ کەسێك فەرمان بەداد گەری بدات ﴿وَهُوَ عَلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ و ئەو (کەسە) لەسەر ڕێگەیەکی ڕاست بێت ﴿٧٦﴾ ﴿وَلِلَّهِ غَيْبُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ وە هەر بۆ خوایە نهێنی و پەنهانیەکانی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَمَآ أَمْرُ ٱلسَّاعَةِ﴾ وە هاتنی ڕۆژی دوایش (بەلای خواوە) ﴿إِلَّا كَلَمْحِ ٱلْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ﴾ هەر وەکو چاو تروکانێك وایە یان نزیك تر لەوەش ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە ﴿٧٧﴾ ﴿وَٱللَّهُ أَخْرَجَكُم مِّنۢ بُطُونِ أُمَّهَٰتِكُمْ﴾ خوا ئەو خوایە یە کە ئێوەی لەسکی دایکتان دەرهێناوە ﴿لَا تَعْلَمُونَ شَيْـًٔا﴾ کە هیچتان نەدەزانی ﴿وَجَعَلَ لَكُمُ ٱلسَّمْعَ وَٱلْأَبْصَٰرَ وَٱلْأَفْـِٔدَةَ﴾ وە (خوا) گوێ و چاو و دڵی پێدان ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ بۆ ئەوەی سوپاسی (خوا) بکەن ﴿٧٨﴾ ﴿أَلَمْ يَرَوْا۟ إِلَى ٱلطَّيْرِ﴾ ئایا ئەوان سەرنجی باڵندەیان نەداوە؟ ﴿مُسَخَّرَٰتٍ فِى جَوِّ ٱلسَّمَآءِ﴾ کەچۆن لەهەوای ئاسماندا ڕام هێنراون ﴿مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا ٱللَّهُ﴾ بێجگە لەخوا کێ ڕایان دەگرێت (بەو ئاسمانەوە) ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بەڕاستی لەو (ڕاگیرکردنە) دا چەند نیشانە و بەڵگە هەیە بۆ ئەوانەی باوەڕدێنن ﴿٧٩﴾

﴿وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّن بُيُوتِكُمْ سَكَنًا﴾ وە خوا ماڵەکانتانی کردووە بەجێی دانیشتن و حەوانەوە ﴿وَجَعَلَ لَكُم مِّن جُلُودِ الْأَنْعَامِ بُيُوتًا﴾ وە لەپێستی ئاژەڵیش دەوارو ڕەشماڵی بۆ فەراهەم هێناون ﴿تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ إِقَامَتِكُمْ﴾ (هەڵدەدرێت و دەگوێزرێتەوە) بە ئاسانی لەڕۆژی کۆچ و بارکردنتانداو لەڕۆژی مانەوەو نیشتەجێ بونتاندا ﴿وَمِنْ أَصْوَافِهَا وَأَوْبَارِهَا﴾ وە(سازاندویەتی بۆتان) لەخوری و کوڵکی (ئەو ئاژەڵانە) ﴿وَأَشْعَارِهَا أَثَاثًا وَمَتَاعًا﴾ وە لە مووەکانیان شتومەکی ناوماڵ کەکەڵکی لێ وەردەگرن ﴿إِلَىٰ حِينٍ﴾ تا ماوەیەك ﴿٨٠﴾ ﴿وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّمَّا خَلَقَ ظِلَالًا﴾ وە خوا لەوەی کەدروستی کردوە سێبەری زۆری ڕەخساندووە بۆتان ﴿وَجَعَلَ لَكُم مِّنَ الْجِبَالِ أَكْنَانًا﴾ وە لەچیاکاندا پەناگا وئەشکەوتی بۆ بەدی هێناون ﴿وَجَعَلَ لَكُمْ سَرَابِيلَ تَقِيكُمُ الْحَرَّ﴾ وە سازیداوە بۆتان جل وپۆشاکێك کەدەتان پارێزێ لەگەرما ﴿وَسَرَابِيلَ تَقِيكُم بَأْسَكُمْ﴾ هەروەها جل وپۆشاکێك کە لەکاتی جەنگدا دەتان پارێزێت (لەدوژمنان) ﴿كَذَٰلِكَ يُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ﴾ ئا بەو جۆرە چاکەو نیعمەتەکانی خۆی تەواو دەکات بەسەرتانەوە ﴿لَعَلَّكُمْ تُسْلِمُونَ﴾ بۆ ئەوەی مل کەچ و موسوڵمان ببن ﴿٨١﴾ ﴿فَإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ﴾ ئەوسا ئەگەر ئەوان ڕوویان وەرگێڕا ئەوە بێگومان ئەوەی لەسەر تۆیە تەنها ﴿الْبَلَاغُ الْمُبِينُ﴾ ڕاگەیاندنی ئاشکرای (ئاینەکەتە) ﴿٨٢﴾ ﴿يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ﴾ ئەوانە بەهرەکانی خوا دەناسن (و دەزانن) ﴿ثُمَّ يُنكِرُونَهَا﴾ پاشان ئینکاری دەکەن ﴿وَأَكْثَرُهُمُ الْكَافِرُونَ﴾ وە زۆربەی ئەوانە هەر بێ باوەڕن ﴿٨٣﴾ ﴿وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِن كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا﴾ وە ڕۆژێك دێ ئێمە لەهەر ئوممەتێك شایەتێك (پێغەمبەرێك) یان بۆ دەنێرین ﴿ثُمَّ لَا يُؤْذَنُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوسا مۆڵەت نادرێت بەوانەی باوەڕیان نەهێناوە ﴿وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ﴾ بیانوشیان لێ وەرناگیرێت ﴿٨٤﴾ ﴿وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ﴾ وە کاتێ ئەوانەی ستەمیان کردوە وسزای دۆزەخ دەبینن ﴿فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ﴾ نەسزاکەیان لەسەر سووك دەکرێت نەمۆڵەتیش دەدرێن ﴿٨٥﴾ ﴿وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ أَشْرَكُوا شُرَكَاءَهُمْ﴾ وە کاتێك ئەوانەی کەهاوبەشیان داناوە پەرستراوەکانیان دەبینن ﴿قَالُوا﴾ دەڵێن ﴿رَبَّنَا هَٰؤُلَاءِ شُرَكَاؤُنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ئەوانە پەرستراوەکانمانن ﴿الَّذِينَ كُنَّا نَدْعُو مِن دُونِكَ﴾ کە ئێمە هاوارمان لێ ئەکردن لەجیاتی تۆ ﴿فَأَلْقَوْا إِلَيْهِمُ الْقَوْلَ إِنَّكُمْ﴾ ئەمجا ئەو (پەرستراوانە) وتەیان ئاڕاستە دەکەن (و دەڵێن) بەڕاستی ئێوە ﴿لَكَاذِبُونَ﴾ درۆزنن ﴿٨٦﴾ ﴿وَأَلْقَوْا إِلَى اللَّهِ يَوْمَئِذٍ السَّلَمَ﴾ وە لەو ڕۆژەدا هەموو گوێڕایەڵی و ملکەچی ئەنوێنن بۆ خوا ﴿وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ وە وون دەبێت لێیان ئەو درۆیانەی کەهەڵیان دەبەست (لەدونیادا) ﴿٨٧﴾

﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَصَدُّواْ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون و بەرگری خەڵکیشیان کردووە لەڕێگەی خوا ﴿زِدْنَٰهُمْ عَذَابًا فَوْقَ ٱلْعَذَابِ﴾ جگە لە سزا کەی خۆیان سزایان بۆ زیاد دەکەین ﴿بِمَا كَانُواْ يُفْسِدُونَ﴾ لەبەر ئەوەی کەخراپەکاریان دەکرد ﴿٨٨﴾ ﴿وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا﴾ وە ئەو ڕۆژەی کەئێمە لە هەر ئوممەتێك شایەتێك (پێغەمبەرێك) دەنێرین ﴿عَلَيْهِم مِّنْ أَنفُسِهِمْ﴾ بۆسەریان لەخۆیان (کەشایەتیان لێ بدات) ﴿وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَىٰ هَٰٓؤُلَآءِ﴾ وە تۆش دەهێنین (ئەی موحەممەد ﷺ) بەشایەت لەسەر ئەوانە ﴿وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ ٱلْكِتَٰبَ﴾ وە ئێمە قورئانمان ناردۆتە خوارەوە بۆت ﴿تِبْيَٰنًا لِّكُلِّ شَيْءٍ﴾ کەڕوون کەرەوەیە بۆ هەموو شتێك ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ﴾ وەڕێنموونی ومیهرەبانی و مژدەیە بۆ موسڵمانان ﴿٨٩﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَأْمُرُ بِٱلْعَدْلِ وَٱلْإِحْسَٰنِ﴾ بەڕاستی خوا فەرمان دەدات بەدادگەری و بەچاکە ﴿وَإِيتَآيِٕ ذِي ٱلْقُرْبَىٰ﴾ و بە بەخشین بەخزم و خوێش ﴿وَيَنْهَىٰ عَنِ ٱلْفَحْشَآءِ وَٱلْمُنكَرِ وَٱلْبَغْيِ﴾ وە (خوا) بەرگری دەکات لەداوێن پیسی و خراپە و دەست درێژی ﴿يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ ئامۆژگاریتان دەکات بۆ ئەوەی پەند وەرگرن و بیربکەنەوە ﴿٩٠﴾ ﴿وَأَوْفُواْ بِعَهْدِ ٱللَّهِ إِذَا عَٰهَدتُّمْ﴾ وە بەڵێنی خوا بەجێ بێنن کاتێ کەبەڵێن دەدەن ﴿وَلَا تَنقُضُواْ ٱلْأَيْمَٰنَ﴾ و بەڵێن وپەیمانە کانتان مەشکێنن ﴿بَعْدَ تَوْكِيدِهَا﴾ لەپاش بەستن ودووپاتکردنەوەیان ﴿وَقَدْ جَعَلْتُمُ ٱللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا﴾ لەکاتێکدا خواتان کردووە بەشایەت و چاودێر بەسەر خۆتانەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ﴾ بەڕاستی هەرچی دەکەن خوا دەیزانێت ﴿٩١﴾ ﴿وَلَا تَكُونُواْ كَٱلَّتِي نَقَضَتْ غَزْلَهَا﴾ وەك ئەو (ئافرەتە) مەبن کەڕیسەکەی کردەوە بەخوری ﴿مِنۢ بَعْدِ قُوَّةٍ أَنكَٰثًا﴾ لەپاش بادان و ڕستن و شەتەك دانی ﴿تَتَّخِذُونَ أَيْمَٰنَكُمْ دَخَلًۢا بَيْنَكُمْ﴾ سوێندو پەیمانە کانتان دەکەن بەهۆی ناپاکی و فڕو فێڵ لەنێوانتاندا ﴿أَن تَكُونَ أُمَّةٌ هِيَ أَرْبَىٰ مِنْ أُمَّةٍ﴾ لەبەر ئەوەی دەستەو کۆمەڵێك زۆرترو بەهێز ترە لەدەستەو کۆمەڵێکی تر ﴿إِنَّمَا يَبْلُوكُمُ ٱللَّهُ بِهِۦ﴾ خوا بەوە تاقیتان دەکاتەوە ﴿وَلَيُبَيِّنَنَّ لَكُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ وە سوێند بەخوا لەڕۆژی دواییدا بۆتان ڕوون دەکاتەوە ﴿مَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾ ئەوەی کەئێوە تیایدا جیاواز بوون ﴿٩٢﴾ ﴿وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَٰحِدَةً﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە ئێوەی دەکرد بەیەك ئوممەت ﴿وَلَٰكِن يُضِلُّ مَن يَشَآءُ﴾ بەڵام (خوا) هەر کەسێکی بوێت گومڕای دەکات (بەهۆی سەرکەشی خۆیەوە) ﴿وَيَهْدِي مَن يَشَآءُ﴾ هەر کەسێکیشی بوێت ڕێنموونی دەکات ﴿وَلَتُسْـَٔلُنَّ عَمَّا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ وە سوێند بەخوا پرسیارتان لێ دەکرێت لەوەی کەدەتانکرد ﴿٩٣﴾

﴿وَلَا تَتَّخِذُوٓاْ أَيۡمَٰنَكُمۡ﴾ وە سوێند و پەیمانتان مەکەن بەهۆی ﴿دَخَلَۢا بَيۡنَكُمۡ﴾ غەدرو ناپاکی لەنێوان یەکتردا ﴿فَتَزِلَّ قَدَمُۢ بَعۡدَ ثُبُوتِهَا﴾ تا پێ لەپاش جێگیر بوونی (لەسەر باوەڕ) هەڵنەخلیسکێ ﴿وَتَذُوقُواْ ٱلسُّوٓءَ﴾ و سزاو نارەحەتی نەچەژن ﴿بِمَا صَدَدتُّمۡ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ بەهۆی بەرهەڵستی کردنتان لەڕێبازی خوا ﴿وَلَكُمۡ عَذَابٌ عَظِيمٞ﴾ (ئەگەر وابن) سزای زۆر گەورەتان بۆ دەبێت ﴿٩٤﴾ ﴿وَلَا تَشۡتَرُواْ بِعَهۡدِ ٱللَّهِ ثَمَنٗا قَلِيلًاۚ﴾ وە بەڵێن و پەیمانی خوا بەنرخێکی کەم مەگۆڕنەوە ﴿إِنَّمَا عِندَ ٱللَّهِ هُوَ خَيۡرٞ لَّكُمۡ﴾ بەڕاستی ئەوەی کەلای خوا هەیە چاکترە بۆتان ﴿إِن كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە بزانن ﴿٩٥﴾ ﴿مَا عِندَكُمۡ يَنفَدُ وَمَا عِندَ ٱللَّهِ بَاقٖۗ﴾ (چونکە) هەرچی لای ئێوەیە تەواو دەبێت ئەفەوتێت ونامێنێت بەڵام ئەوەی لای خوایە هەر دەمێنێت ﴿وَلَنَجۡزِيَنَّ ٱلَّذِينَ صَبَرُوٓاْ أَجۡرَهُم﴾ سوێند بەخوا ئەوانەی کە بەئارام بوون پاداشتیان دەدەینەوە ﴿بِأَحۡسَنِ مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ بەپاداشتی چاکتر لە کردەوەکانیان ﴿٩٦﴾ ﴿مَنۡ عَمِلَ صَٰلِحٗا مِّن ذَكَرٍ أَوۡ أُنثَىٰ﴾ هەرکەس لەنێر یان لەمێ کردەوەی چاکی کردبێت وبیکات ﴿وَهُوَ مُؤۡمِنٞ فَلَنُحۡيِيَنَّهُۥ حَيَوٰةٗ طَيِّبَةٗۖ﴾ و بڕواداریش بوو بێت ئەوە سوێند بەخوا بەژیانێکی خۆش دەیان ژیەنین ﴿وَلَنَجۡزِيَنَّهُمۡ أَجۡرَهُم بِأَحۡسَنِ﴾ و سوێند بێ پاداشتیان بدەینەوە بەچاکتر ﴿مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ لەوەی کەئەوان دەیانکرد ﴿٩٧﴾ ﴿فَإِذَا قَرَأۡتَ ٱلۡقُرۡءَانَ﴾ (ئەی موحەممەدﷺ) کاتێك ویستت قورئان بخوێنی ﴿فَٱسۡتَعِذۡ بِٱللَّهِ مِنَ ٱلشَّيۡطَٰنِ ٱلرَّجِيمِ﴾ پەنا بگرە بەخوا لەشەیتانی نەفرین لێکراو و دەرکراو لەبەزەیی خوا ﴿٩٨﴾ ﴿إِنَّهُۥ لَيۡسَ لَهُۥ سُلۡطَٰنٌ﴾ بەڕاستی ئەو(شەیتان) دەسەڵاتی نی یە ﴿عَلَى ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ بەسەر ئەوانەی کەباوەڕیان هێناوە ﴿وَعَلَىٰ رَبِّهِمۡ يَتَوَكَّلُونَ﴾ وتەنها پشت بە پەروەردگاریان دەبەستن ﴿٩٩﴾ ﴿إِنَّمَا سُلۡطَٰنُهُۥ عَلَى ٱلَّذِينَ﴾ تەنها دەسەڵاتی بەسەر ئەوانەدا هەیە ﴿يَتَوَلَّوۡنَهُۥ وَٱلَّذِينَ هُم بِهِۦ مُشۡرِكُونَ﴾ کە ئەو(شەیتان) دەکەنە دۆست پشتیوانی خۆیان و ئەوانەی بەهۆی ئەوەوە بوونەتە هاوەڵدانەر ﴿١٠٠﴾ ﴿وَإِذَا بَدَّلۡنَآ ءَايَةٗ مَّكَانَ ءَايَةٖ﴾ هەر کاتێك ئایەتێك لەجێی ئایەتێکی تردا دابەزێنین ﴿وَٱللَّهُ أَعۡلَمُ بِمَا يُنَزِّلُ﴾ وە خوا چاکتر دەزانێ چی دەنێرێتە خوارەوە ﴿قَالُوٓاْ إِنَّمَآ أَنتَ مُفۡتَرِۭۚ﴾ دەڵێن تۆ لە خۆتەوە درۆ هەڵدەبەستی بەناوی خواوە ﴿بَلۡ أَكۡثَرُهُمۡ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ (وانیە) بەڵکو زۆر بەیان هیچ نازانن ﴿١٠١﴾ ﴿قُلۡ نَزَّلَهُۥ رُوحُ ٱلۡقُدُسِ﴾ بڵێ جوبرەئیل دایبەزاندوە ﴿مِن رَّبِّكَ بِٱلۡحَقِّ﴾ لەلایەن پەروەردگارتەوە بەڕاستی ﴿لِيُثَبِّتَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ تا ئەوانەی باوەڕیان هێناوەدامەزراویان بکات ﴿وَهُدٗى وَبُشۡرَىٰ لِلۡمُسۡلِمِينَ﴾ و ڕێنموونی و موژدەش بێت بۆموسوڵمانان ﴿١٠٢﴾

﴿وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە دەزانین کەئەو (بێ باوەڕانە) دەڵێن ﴿إِنَّمَا يُعَلِّمُهُۥ بَشَرٌ﴾ هەر ئادەمی یە (ئەم قورئانەی) فێری (موحەممەد) دەکات (مەبەستیان کابرایەکی ڕۆمی بوو) ﴿لِّسَانُ ٱلَّذِي يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ أَعْجَمِيٌّ﴾ کەچی زمانی ئەو کەسەی ئەوەی دەدەنەپاڵ عەجەمی یە ﴿وَهَٰذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُّبِينٌ﴾ و ئەم (قورئانە)ش بەزمانی عەرەبی پاراو و ڕوون (دابەزیوە) ﴿١٠٣﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەبڕوایان بەئایەتەکانی خوا نی یە ﴿لَا يَهْدِيهِمُ ٱللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ خوای گەورە ڕێنموونیان ناکات، وسزای سەختی بۆ ئامادەکردوون ﴿١٠٤﴾ ﴿إِنَّمَا يَفْتَرِي ٱلْكَذِبَ ٱلَّذِينَ﴾ بێگومان تەنها ئەوانە درۆهەڵدەبەستن بەناوی خواوە ﴿لَا يُؤْمِنُونَ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ کەباوەڕیان بەئایەتەکانی خوا نی یە ﴿وَأُولَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْكَٰذِبُونَ﴾ وهەر خۆیان درۆزنن ﴿١٠٥﴾ ﴿مَن كَفَرَ بِٱللَّهِ مِنۢ بَعْدِ إِيمَٰنِهِۦٓ﴾ ئەو کەسەی بێ باوەڕ بێ بەخوا لەپاشان باوەڕهێنانی ﴿إِلَّا مَنْ أُكْرِهَ﴾ مەگەر کەسێك زۆری لێ کرا بێت ﴿وَقَلْبُهُۥ مُطْمَئِنٌّۢ بِٱلْإِيمَٰنِ﴾ و دڵیشی دامەزراو ئارام بێت بەباوەڕ ﴿وَلَٰكِن مَّن شَرَحَ بِٱلْكُفْرِ صَدْرًا﴾ بەڵام کەسێ دڵی خۆش و شادمان بێت بەبێ باوەڕی ﴿فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِّنَ ٱللَّهِ﴾ ئەوە بەر خەشم و قینی خوا کەوتوون ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ و سزای گەورەیان دەبێ ﴿١٠٦﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمُ﴾ ئەم (هەڕەشەیە) لەبەر ئەوەیە بەڕاستی ئەوانە ﴿ٱسْتَحَبُّوا۟ ٱلْحَيَوٰةَ ٱلدُّنْيَا عَلَى ٱلْـَٔاخِرَةِ﴾ ژیانی دونیا یان لا خۆشەویستر بوو لەژیانی ڕۆژی دوایی ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِي ٱلْقَوْمَ ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ وەبەڕاستی خوا ڕێنموونی کەسانی بێ باوەڕ ناکات ﴿١٠٧﴾ ﴿أُولَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿طَبَعَ ٱللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ خوا مۆری ناوە بەسەر دڵ ﴿وَسَمْعِهِمْ وَأَبْصَٰرِهِمْ﴾ و بەسەر گوێ و چاویاندا ﴿وَأُولَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْغَٰفِلُونَ﴾ وە هەر ئەوانەن بێ ئاگایان ﴿١٠٨﴾ ﴿لَا جَرَمَ أَنَّهُمْ فِي ٱلْـَٔاخِرَةِ﴾ ڕاستە و بێگومان ئەوانە لەڕۆژی دواییدا ﴿هُمُ ٱلْخَٰسِرُونَ﴾ هەر ئەوان زەرەرمەندن ﴿١٠٩﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا۟﴾ پاشان بەڕاستی پەروەردگارت بۆ ئەوانەی کۆچیان کردوە ﴿مِنۢ بَعْدِ مَا فُتِنُوا۟ ثُمَّ جَٰهَدُوا۟﴾ لەپاش ئەوەی سزا دران پاشان جیهاد و تێ کۆشانیان کرد ﴿وَصَبَرُوٓا۟ إِنَّ رَبَّكَ مِنۢ بَعْدِهَا﴾ و بەئارام بوون بێگومان پەروەردگارت لەدوای ئەوە ﴿لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ لێ بوردەی میهرەبانە (بۆیان) ﴿١١٠﴾

﴿يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ﴾ لەرۆژێكدا كەهەموو كەسێك دێت ﴿تُجَادِلُ عَن نَّفْسِهَا﴾ بەرگری لەخۆی دەكات ﴿وَتُوَفَّىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ﴾ وە هەموو كەسێك هەرچی كردبێت پاداشتی تەواوی وەردەگرێ ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ و ئەوان ستەمیان لێ ناكرێت ﴿١١١﴾ ﴿وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً﴾ خوا نموونەی هێناوەتەوە بە(خەڵكی) گوند و شارێك ﴿كَانَتْ آمِنَةً مُّطْمَئِنَّةً﴾ كە هێمن و دڵنیا بوون ﴿يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا﴾ رزق و ڕۆزی زۆری بۆ دەهات ﴿مِّن كُلِّ مَكَانٍ﴾ لەهەموو شوێنێكەوە ﴿فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ اللَّهِ﴾ كەچی بەرانبەر چاكە و نیعمەتەكانی خوا ناسوپاس و سپڵە بوون ﴿فَأَذَاقَهَا اللَّهُ﴾ جا خوا بەو هۆیەوە كردی بەبەر (خەڵكە كە)یدا ﴿لِبَاسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ﴾ پۆشاكی برسێتی و ترس و بیم ﴿بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ﴾ لەبەر ئەو كردەوانەی كەدەیانكرد ﴿١١٢﴾ ﴿وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْهُمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی پێغەمبەرێكیان لەخۆیان بۆهات ﴿فَكَذَّبُوهُ﴾ كەچی باوەڕیان پێ نەهێنا ﴿فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ﴾ جا سزا گرتنی لەكاتێكدا ستەم كاربوون ﴿١١٣﴾ ﴿فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ﴾ جا لەو بژێویەی خوا پێ ی بەخشیوون بخۆن ﴿حَلَالًا طَيِّبًا﴾ كەحەلاڵ و پاكە ﴿وَاشْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ﴾ و سوپاسی چاكەو نیعمەتی خوا بكەن ﴿إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ﴾ ئەگەر ئێوە هەر ئەو دەپەرستن ﴿١١٤﴾ ﴿إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ﴾ بێگومان (خوا) ئەوەی حەرامی كردووە لەسەرتان تەنها مردارەوە بوو ﴿وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنزِيرِ﴾ وخوێن و گۆشتی بەراز ﴿وَمَا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ﴾ و ئەوەی (كەسەربڕاوەو) ناوی غەیری خوای لێ هێنراوە ﴿فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ﴾ بەڵام هەر كەسێك ناچار بوو(لەو حەرامانە بخوات) بێ دەست درێژی و زیادەڕۆی ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خوا لێ بوردەی میهرەبانە ﴿١١٥﴾ ﴿وَلَا تَقُولُوا﴾ وە لەخۆتانەوە نەڵێن ﴿لِمَا تَصِفُ أَلْسِنَتُكُمُ الْكَذِبَ﴾ ئەوەی كەبەزمانتاندا دێت بەدرۆ ﴿هَٰذَا حَلَالٌ وَهَٰذَا حَرَامٌ﴾ ئەوە حەلاڵە و ئەوە حەرامە ﴿لِّتَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ بۆ ئەوەی درۆ هەڵبەستن بەدەم خواوە ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی درۆ هەڵدەبەستن بەناوی خواوە ﴿لَا يُفْلِحُونَ﴾ ڕزگار نابن ﴿١١٦﴾ ﴿مَتَاعٌ قَلِيلٌ﴾ (لە دونیادا) ڕابواردنێكی كەم (یان دەبێ) ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ (لەدوا ڕۆژدا) سزای سەختیان بۆ هەیە ﴿١١٧﴾ ﴿وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا﴾ وە لەسەر ئەوانەی كەجولەكە بوون ﴿حَرَّمْنَا مَا قَصَصْنَا عَلَيْكَ﴾ حەراممان كرد (لێیان) ئەوەی كەباسمان كردوە بۆت ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەپێش (دابەزینی ئەم ئایەتە) ﴿وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ﴾ وە ئێمە ستەممان لێ نەكردن ﴿وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵكو خۆیان ستەمیان لەخۆیان دەكرد ﴿١١٨﴾

﴿ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ﴾ پاشان بەڕاستی پەروەردگارت بۆ ئەوانەی ﴿عَمِلُوا السُّوءَ بِجَهَالَةٍ﴾ خراپەیان کردووە بەنەفامی ﴿ثُمَّ تَابُوا مِن بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ پاشان دوای ئەوە گەڕاونەتەوەو تۆبەیان کردووە ﴿وَأَصْلَحُوا﴾ وکرداری خۆیان چاك کردووە ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت ﴿مِن بَعْدِهَا﴾ لە پاش ئەوانە ﴿لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ لێبوردەی میهرەبانە (١١٩) ﴿إِنَّ إِبْرَاهِيمَ﴾ بەڕاستی ئیبراهیم ﴿كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِّلَّهِ﴾ (بۆ خۆی) ئوممەتێك بوو گوێڕایەڵ وفەرمانبەردار بۆ خوا ﴿حَنِيفًا وَلَمْ يَكُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ لا دەربوو لەهەموو ئاینێکی ناهەق و هەرگیز لەهاوبەش دانەران نەبووە (١٢٠) ﴿شَاكِرًا لِّأَنْعُمِهِ﴾ شوکرانە بژێری (خوا) بووە لەبەرامبەر نازو نیعمەتەکانیدا ﴿اجْتَبَاهُ وَهَدَاهُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ ئەویش هەڵی بژارد و ڕێگەی ڕاستی نیشان دا (کەئیسلامە) (١٢١) ﴿وَآتَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً﴾ وە ئێمە لە دونیادا نیعمەت و بەهرەی چاکمان پێ بەخشی ﴿وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە بەڕاستی ئەو لەڕۆژی دوایشدا لەڕیزی چاکاندایە (١٢٢) ﴿ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ پاشان نیگامان بۆ کردیت ﴿أَنِ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ﴾ کەپەیڕەوی ئایینی ئیبراهیم بکە ﴿حَنِيفًا ۖ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ چونکە پاك و ڕاست بوو بەهیچ جۆرێ لەهاوبەش دانەران نەبوو (١٢٣) ﴿إِنَّمَا جُعِلَ السَّبْتُ عَلَى الَّذِينَ﴾ بێگومان (ڕێزگرتنی) ڕۆژانی شەممە تەنها لەسەر ئەوانە دانرا ﴿اخْتَلَفُوا فِيهِ﴾ کەجیاواز بوون تیایدا ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ﴾ وە بەڕاستی پەروەردگارت ﴿لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ﴾ دادوەری دەکات لەنێوانیاندا ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەوەی کەئەوان تیایدا جیاواز بوون (١٢٤) ﴿ادْعُ إِلَىٰ سَبِيلِ رَبِّكَ﴾ (خەڵکی) بانگ بکە بۆ ڕێبازی پەروەردگارت ﴿بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ ۖ﴾ بە دانایی وبە ئامۆژگاری جوان و چاك و شیرین ﴿وَجَادِلْهُم﴾ وە لەگەڵیان بدوێ (موجادەلەبکە) ﴿بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ ۚ﴾ بەچاکترین شێوە ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ﴾ بێگومان پەروەردگارت خۆی چاك دەزانێ ﴿بِمَن ضَلَّ عَن سَبِيلِهِ﴾ بەوانەی گومڕا بوون ولایاندا وە لەڕێگاکەی ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ﴾ وە هەر خۆشی زانایە بەوانەی لەسەر ڕێگای ڕاستن (١٢٥) ﴿وَإِنْ عَاقَبْتُمْ﴾ وە ئەگەر تۆڵەتان سەندەوە ﴿فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُم بِهِ ۖ﴾ ئەوە بەئەندازەی ئەو ستەمەی دژتان کراوە تۆڵە بکەنەوە ﴿وَلَئِن صَبَرْتُمْ﴾ وە ئەگەر ئارام بگرن ﴿لَهُوَ خَيْرٌ لِّلصَّابِرِينَ﴾ ئەوە باشترە بۆ ئارام گران (١٢٦) ﴿وَاصْبِرْ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) دان بەخۆتدا بگرە ﴿وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ ۚ﴾ ئارام گرتنەکەشت هەر بە(یارمەتی) خوایە ﴿وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ﴾ و خەفەتیان بۆ مەخۆ ﴿وَلَا تَكُ فِي ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُونَ﴾ و بەو فێڵ و پیلانانەش دەیکەن دڵ تەنگ مەبە (١٢٧) ﴿إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوا﴾ بەڕاستی خوا لەگەڵ ئەوانەیە کە خۆیان پاراستووە (لە تاوان) ﴿وَّالَّذِينَ هُم مُّحْسِنُونَ﴾ هەروەها لەگەڵ ئەوانەشدایە کە خێرخواز وچاکەکارن (١٢٨)

سورەتی ﴿ الإسراء ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَىٰ﴾ پاك و بێگەردی بۆ ئەوزاتەی كە شەوڕەوی كرد ﴿بِعَبْدِهِ لَيْلًا﴾ بە بەندەی خۆی لە شەوێكدا ﴿مِّنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ لە مزگەوتی حەرامەوە (لەشاری مەككە) ﴿إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى﴾ بۆ مزگەوتی (الاقصى) لە (بيت المقدس) ﴿الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ﴾ كە دەورو بەریمان پیرۆز و فەڕدار كردووە ﴿لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا﴾ بۆ ئەوەی هێندێك لە بەڵگەو نیشانە ڕوونەكانی خۆمانی نیشان بدەین ﴿إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو بیسەری بینایە ﴿١﴾ ﴿وَآتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ وە تەوراتیشمان بەخشی بە مووسا ﴿وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ وە ئەو(تەوراتە)مان كردە هۆی ڕێنموونی بۆ نەوەی ئیسرائیل ﴿أَلَّا تَتَّخِذُوا مِن دُونِي وَكِيلًا﴾ (پێمان ووتن) كە بێجگە لە من كەس مەكەنە پشتیوانی خۆتان ﴿٢﴾ ﴿ذُرِّيَّةَ مَنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ﴾ (ئەی) نەوەی ئەو كەسانەی كەلەگەڵ نووح (لە كەشتیدا) هەڵمان گرتن ﴿إِنَّهُ كَانَ عَبْدًا شَكُورًا﴾ بەڕاستی نووح بەندە یەكی زۆر سوپاس گوزار بوو ﴿٣﴾ ﴿وَقَضَيْنَا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ فِي الْكِتَابِ﴾ نەوەكانی ئیسرائیلمان ئاگادار كردو هەواڵمان پێدان لەنامەكەیاندا ﴿لَتُفْسِدُنَّ فِي الْأَرْضِ مَرَّتَيْنِ﴾ كە سوێند بەخوا ئێوە خراپەكاری دەكەن لەزەوی دا دووجار ﴿وَلَتَعْلُنَّ عُلُوًّا كَبِيرًا﴾ و بێگومان بەرز دەبنەوەو زاڵ دەبن (بەسەر خەڵكی دا) بەبەرز بونەوەیەكی زۆر گەورە ﴿٤﴾ ﴿فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ أُولَاهُمَا﴾ جا كاتێك یەكەمین بەڵێن (لەو دووانە) هات (كەبەڵێنتان پێدراوە) ﴿بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَّنَا﴾ دەینێرینە سەرتان چەند بەندەیەكی خۆمان ﴿أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ﴾ كە خاوەنی دەست وەشاندنێكی بەتینن لەجەنگ دا ﴿فَجَاسُوا خِلَالَ الدِّيَارِ﴾ ئەمجا ئەوانە دەگەڕێن بەناو وولاتەكەتاندا ﴿وَكَانَ وَعْدًا مَّفْعُولًا﴾ وە ئەوە بەڵێنێكی بەدی هێنراو بوو ﴿٥﴾ ﴿ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكَرَّةَ عَلَيْهِمْ﴾ لەپاشان جارێكی تر ئێوە بەسەریاندا زاڵ دەكەینەوە ﴿وَأَمْدَدْنَاكُم بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ﴾ وە دارایی وكوڕی زۆرتان پێ دەبەخشین ﴿وَجَعَلْنَاكُمْ أَكْثَرَ نَفِيرًا﴾ وە لەشكر و كەستان (لە جاری پێشوو) زۆرتر دەكەین ﴿٦﴾ ﴿إِنْ أَحْسَنتُمْ أَحْسَنتُمْ لِأَنفُسِكُمْ﴾ ئەگەر ئێوە چاكە بكەن ئەوا چاكە بۆ خۆتان دەكەن ﴿وَإِنْ أَسَأْتُمْ فَلَهَا﴾ وە ئەگەر خراپەش بكەن ئەوا (سزاكەی) هەر بۆ خۆتانە ﴿فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ﴾ جا كاتێ بەڵێنی (سزا و تۆڵەی) دووهەم هات ﴿لِيَسُوءُوا وُجُوهَكُمْ﴾ بۆ ئەوەی پەژارە و خەفەت بەڕوخسارتانەوە دەركەوێت ﴿وَلِيَدْخُلُوا الْمَسْجِدَ﴾ وە بۆ ئەوەی بچنەوە ناو مزگەوتی ئەقصاوە ﴿كَمَا دَخَلُوهُ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هەرچۆنێك لەجاری یەكەمدا چوونە ناویەوە ﴿وَلِيُتَبِّرُوا مَا عَلَوْا تَتْبِيرًا﴾ وە بۆئەوەی وێرانی بكەن بەوێران كردنێكی گەورە ﴿٧﴾

﴿عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يَرْحَمَكُمْ﴾ ئومێد وایە پەروەردگارتان ڕەحمتان پێ بکات (ئەگەر بگەڕێنەوە بۆلای خوا) ﴿وَإِنْ عُدتُّمْ عُدْنَا﴾ ئەگەر بگەڕێنەوە (بۆسەر تاوان) ئێمەش دەگەڕێینەوە (بۆ سزادانتان) ﴿وَجَعَلْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ حَصِيرًا﴾ وە دۆزەخمان کرد بە بەندیخانە بۆ بێ باوەڕان ﴿٨﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي﴾ بەڕاستی ئەم قورئانە ڕێنموونی دەکات ﴿لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ﴾ بۆ ڕێبازو بەرنامەیەك کەڕاست ترینە ﴿وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ﴾ و موژدەش دەدات بەو باوەڕدارانەی ﴿يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ﴾ کە کردەوە چاکەکان دەکەن ﴿أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا﴾ کە بەڕاستی پاداشتی گەورەیان بۆ هەیە ﴿٩﴾ ﴿وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ وە بەڕاستی ئەوانەی کەباوەڕیان نیە ﴿بِالْآخِرَةِ﴾ بەڕۆژی دوایی ﴿أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ سزایەکی سەختمان بۆئامادەکردون ﴿١٠﴾ ﴿وَيَدْعُ الْإِنسَانُ بِالشَّرِّ﴾ وە ئادەمی نزاو هاوار بۆشەڕ و خراپە دەکات ﴿دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ﴾ (هەروەکو) داوا و نزاکردنی بۆخێرو چاکە ﴿وَكَانَ الْإِنسَانُ عَجُولًا﴾ وە ئادەمی هەمیشە هەر پەلەیەتی ﴿١١﴾ ﴿وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ آيَتَيْنِ﴾ شەو و ڕۆژمان کرد بەدوو نیشانەی (گەورەی دەسەلاتی خودا) ﴿فَمَحَوْنَا آيَةَ اللَّيْلِ﴾ ئەمجا نیشانەی شەومان تاریك کرد (یا سڕییەوە) ﴿وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً﴾ و بەلگەو نیشانەی ڕۆژمان ڕووناك کردەوە ﴿لِّتَبْتَغُوا فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ﴾ بۆ ئەوەی بەشوێن ڕۆزی پەروەردگارتاندا بگەڕێن ﴿وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ﴾ وە بۆئەوەی ژمارەی ساڵەکان و حیسابی (مانگ و شەوو ڕۆژەکان) بزانن ﴿وَكُلَّ شَيْءٍ فَصَّلْنَاهُ تَفْصِيلًا﴾ وە ئێمە هەموو شتێکمان بەڕوون و ڕەوانی باس کردووە (بۆتان) ﴿١٢﴾ ﴿وَكُلَّ إِنسَانٍ أَلْزَمْنَاهُ طَائِرَهُ فِي عُنُقِهِ﴾ وە هەموو مرۆڤێك (لەڕۆژی دواییدا) کردەوەی خۆیمان کردۆتە گەردنیەوە (چاکە بێت یا خراپە) ﴿وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ وە لەڕۆژی دواییدا بۆی دەردەهێنن ﴿كِتَابًا يَلْقَاهُ مَنشُورًا﴾ نامەیەك کە بەکراوەیی (و هەموو کردەوەکانی تێدا نوسراوە) وەدەیبینێت ﴿١٣﴾ ﴿اقْرَأْ كِتَابَكَ﴾ (پێ ی دەووترێت) نامەکەت بخوێنەرەوە ﴿كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا﴾ ئەمڕۆ خۆت بەسیت کە موحاسەبەی خۆت بکەیت ﴿١٤﴾ ﴿مَّنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ﴾ هەرکەس ڕێنموونی وهیدایەتی وەرگرتبێت ئەوە بێگومان ڕێنمونی وهیدایەتەکەی (سوود و قازانجەکەی) هەر بۆ خۆی دەبێت ﴿وَمَن ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا﴾ و هەرکەسیش گومڕا بووبێت ئەوەبێگومان (زیان وسزاکەی) هەر بۆخۆی دەبێت ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ﴾ وەهیچ کەسێکی گوناهکار گوناهی هیچ کەسێکی تر هەڵناگرێت ﴿وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ﴾ ئێمە هەرگیز سزای (بەندەکان) نادەین ﴿حَتَّىٰ نَبْعَثَ رَسُولًا﴾ هەتا پێغەمبەر نەنێرین (بۆیان) ﴿١٥﴾ ﴿وَإِذَا أَرَدْنَا﴾ وە کاتێك بمانەوێت ﴿أَن نُّهْلِكَ قَرْيَةً﴾ (دانیشتوانی) شار و گوندێك لەناو ببەین ﴿أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا﴾ فەرمان دەدەین (بەگوێڕایەڵی وکردەوەی چاك) بە دەوڵەمەندە خراپەکارو زۆردارەکانی ﴿فَفَسَقُوا فِيهَا﴾ کەچی ئەوان یاخی دەبن و لەفەرمان دەردەچن ﴿فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ﴾ جا بڕیاری (سزادان) پێویست دەبێت بۆ (دانیشتوانی) ئەو شار وگوندانە ﴿فَدَمَّرْنَاهَا تَدْمِيرًا﴾ جا ئەوسا وێرانیان دەکەین بەوێران کردنێکی تەواو ﴿١٦﴾ ﴿وَكَمْ أَهْلَكْنَا﴾ وە زۆر (گەل و میللەت)مان لەناو برد ﴿مِنَ الْقُرُونِ مِن بَعْدِ نُوحٍ﴾ لە چەرخەکانی پاش نووح ﴿وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ﴾ پەروەردگارت بەسە بە گوناهی بەندەکانی ﴿خَبِيرًا بَصِيرًا﴾ کە ئاگادار و بینایە ﴿١٧﴾

﴿مَّن كَانَ يُرِيدُ الْعَاجِلَةَ﴾ هەر کەسێك تەنها ژیانی دونیای بوێت ﴿عَجَّلْنَا لَهُ فِيهَا﴾ لەم (دونیا)دا زوو پێی دەدەین ﴿مَا نَشَاءُ لِمَن نُّرِيدُ﴾ ئەوەی بمانەوێ بۆ هەر کەسێك ﴿ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ﴾ لە پاشان دۆزەخمان بۆ سازداوە ﴿يَصْلَاهَا مَذْمُومًا مَّدْحُورًا﴾ دەچێتە ناوی بە لۆمەکراوی و دەرکراوی لەمیهرەبانی خوا ﴿١٨﴾ ﴿وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ﴾ هەر کەسێکیش مەبەستی ڕۆژی دوایی بووبێت ﴿وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا﴾ وە هەوڵی بۆ بدات بەو جۆرەی شایستەی ئەوە ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ و باوەڕداریش بێت ﴿فَأُولَٰئِكَ كَانَ سَعْيُهُم مَّشْكُورًا﴾ ئائەوانە کردەوە و تێکۆشانەکەیان وەرگیراوە (لای پەروەردگاریان) ﴿١٩﴾ ﴿كُلًّا نُّمِدُّ﴾ دەبەخشین بەهەموان ﴿هَٰؤُلَاءِ وَهَٰؤُلَاءِ﴾ ئەوانە (کەهەر دونیایان دەوێت) و ئەوانەش (کە ڕۆژی دواییان دەوێ) ﴿مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ﴾ لە بەخششی پەروەردگارت (لەم دونیایەدا) ﴿وَمَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا﴾ بێگومان ڕۆزی وبەخشراوی پەروەردگارت هەرگیز قەدەغە کراو نەبووە ﴿٢٠﴾ ﴿انظُرْ كَيْفَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) سەرنج بدە چۆن ﴿فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ (لەدونیادا) فەزڵی هەندێکیانمان داوە بەسەر هەندێکیاندا ﴿وَلَلْآخِرَةُ أَكْبَرُ دَرَجَاتٍ وَأَكْبَرُ تَفْضِيلًا﴾ وە بێگومان پلەکان لە ڕۆژی دواییدا گەورەترە و فەزڵەکانیش گەورەترن ﴿٢١﴾ ﴿لَّا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ﴾ (ئەی ئادەمی) لەگەڵ خوادا پەرستراوێکی تر مەپەرستە ﴿فَتَقْعُدَ مَذْمُومًا مَّخْذُولًا﴾ ئەگینا دەبێتە لۆمەکراوێکی سووك و ڕسوا ﴿٢٢﴾ ﴿وَقَضَىٰ رَبُّكَ﴾ وە پەروەردگارت بڕیاری داوە ﴿أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ﴾ کەهیچ شتێك نەپەرستن بێجگە لە ئەو ﴿وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا﴾ وە لەگەڵ دایك و باوکتان چاکە بکەن ﴿إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِندَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا﴾ ئەگەر یەکێکیان (باوکت و دایکت)یان هەردووکیان لای تۆ پیربوون ﴿فَلَا تَقُل لَّهُمَا أُفٍّ﴾ قسەی ناخۆشیان پێ مەڵێ تەنانەت ئۆفیش ﴿وَلَا تَنْهَرْهُمَا﴾ وەتێیان مەخوڕە و پێیاندا هەڵمەشاخێ ﴿وَقُل لَّهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا﴾ (بەڵکو) ووتەی نەرم و شیرینیان (لەگەڵدا) بەکاربێنە ﴿٢٣﴾ ﴿وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ﴾ باڵی خۆ بەکەم زانین و میهرەبانیتیان بۆ ڕابخە ﴿وَقُل رَّبِّ ارْحَمْهُمَا﴾ بڵێ ئەی پەروەردگارم ڕەحمیان پێ بکە ﴿كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا﴾ هەرچۆنێك ئەوان منیان پەروەردە کرد بەمنداڵی ﴿٢٤﴾ ﴿رَّبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ﴾ پەروەردگارتان چاك دەزانێت بەهەرچی لەدڵ و دەروونتاندا هەیە ﴿إِن تَكُونُوا صَالِحِينَ﴾ ئەگەر ئێوە چاك بن و نیازی چاکەتان بێت ﴿فَإِنَّهُ كَانَ لِلْأَوَّابِينَ غَفُورًا﴾ ئەوا بێگومان ئەو (خوایە) لێ بووردەیە بۆ تۆبەکاران ﴿٢٥﴾ ﴿وَآتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ﴾ وەمافی خزمانت بدە ﴿وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ﴾ (هەروەها مافی) هەژارو ڕێبواریش ﴿وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيرًا﴾ زیادە ڕەویش مەکەن ﴿٢٦﴾ ﴿إِنَّ الْمُبَذِّرِينَ﴾ بەڕاستی زیادەڕەوان ﴿كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ﴾ دۆست وبرای شەیتانەکانن ﴿وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا﴾ شەیتانیش بەرانبەر (ناز و نیعمەتەکانی) پەروەردگاری هەمیشە سپڵەیە ﴿٢٧﴾

﴿وَإِمَّا تُعۡرِضَنَّ عَنۡهُمُ﴾ وە ئەگەر ڕووت وەرگێڕا لەوانە (لەبەر نەداری) ﴿ٱبۡتِغَآءَ رَحۡمَةٖ مِّن رَّبِّكَ تَرۡجُوهَا﴾ چاوەڕوانی بەخششی و ڕۆزیەك بوویت لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿فَقُل لَّهُمۡ قَوۡلٗا مَّيۡسُورٗا﴾ ئەوە قسەی جوان و نەرمیان لەگەڵدا بکە ﴿٢٨﴾ ﴿وَلَا تَجۡعَلۡ يَدَكَ مَغۡلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ﴾ وە دەستت مەکە کۆت بەگەردنتدا (واتە دەست قووچاوو مەبە لەخێر کردندا) ﴿وَلَا تَبۡسُطۡهَا كُلَّ ٱلۡبَسۡطِ﴾ وکراوە وبەرەڵاشی مەکە بەتەواوی (هەرچیت هەیە بیدەی بەخەڵکی) ﴿فَتَقۡعُدَ مَلُومٗا مَّحۡسُورًا﴾ تا نەبیتە کەسێکی لۆمەکراوی هیچ بەدەستەوە نەماو ﴿٢٩﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت ﴿يَبۡسُطُ ٱلرِّزۡقَ﴾ ڕزق و ڕۆزی فراوان دەکات ﴿لِمَن يَشَآءُ وَيَقۡدِرُۚ﴾ بۆ هەر کەسێك کەبیەوێت و وەتەنگی دەکات بۆهەرکەسێ بیەوێت ﴿إِنَّهُۥ كَانَ بِعِبَادِهِۦ خَبِيرَۢا بَصِيرٗا﴾ بەڕاستی ئەو هەمیشە ئاگا و بینایە بەبەندەکانی ﴿٣٠﴾ ﴿وَلَا تَقۡتُلُوٓاْ أَوۡلَٰدَكُمۡ﴾ وە ڕۆڵەکانتان مەکوژن ﴿خَشۡيَةَ إِمۡلَٰقٖۖ﴾ لەترسی هەژاری و نەداری ﴿نَّحۡنُ نَرۡزُقُهُمۡ وَإِيَّاكُمۡۚ﴾ ئێمە ڕۆزی ئەوانیش و ئێوەش دەدەین ﴿إِنَّ قَتۡلَهُمۡ كَانَ خِطۡـٔٗا كَبِيرٗا﴾ بەڕاستی کوشتنی ئەوانە (ئەو منداڵانەتان) هەڵەو تاوانێکی گەورەیە ﴿٣١﴾ ﴿وَلَا تَقۡرَبُواْ ٱلزِّنَىٰٓۖ﴾ و نزیکی زیناش مەکەونەوە ﴿إِنَّهُۥ كَانَ فَٰحِشَةٗ﴾ بەڕاستی ئەوە کردەوەیەکی زۆر ناشرین ﴿وَسَآءَ سَبِيلٗا﴾ و ڕێگەیەکی پیس و خراپە ﴿٣٢﴾ ﴿وَلَا تَقۡتُلُواْ ٱلنَّفۡسَ﴾ وە کەسێك مەکوژن ﴿ٱلَّتِي حَرَّمَ ٱللَّهُ إِلَّا بِٱلۡحَقِّۗ﴾ کەخوا کوشتنی ئەوی حەرام کردوە مەگەر بە (هۆیەکی) ڕاست و ڕەوا نەبێت (وەك ئەگەر هاتوو کەسێکی کوشتبوو، یان لەئاین پاشگەز ببوەوە، یان شووی کردبوو یان ژنی هێنابوو زینایان کرد) ﴿وَمَن قُتِلَ مَظۡلُومٗا﴾ جا هەر کەسێك بەنا هەق و ستەم لێ کراوی کوژرا ﴿فَقَدۡ جَعَلۡنَا لِوَلِيِّهِۦ سُلۡطَٰنٗا﴾ ئەوە دەسەڵاتمان داوە بەخاوەنەکەی (بەسەر بکوژەکەدا) ﴿فَلَا يُسۡرِف فِّي ٱلۡقَتۡلِۖ﴾ جا با خاوەنەکەی زیادەڕۆیی نەکات لە تۆڵەسەندنەوەدا (ئەگەر عەفووی کرد پاش ئەوە نەچێت تۆڵەی لێ بسەنێتەوە، وە ئەگەر کوشتیشیەوە بە جوانترین شێوە بیکوژێتەوە وڕازی بێت بە بڕیاری خودا هەرچۆنێك بێت) ﴿إِنَّهُۥ كَانَ مَنصُورٗا﴾ چونکە بەڕاستی ئەو (خاوەنە) یارمەتی دراوە ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَا تَقۡرَبُواْ مَالَ ٱلۡيَتِيمِ﴾ وە نزیکی ماڵی هەتیو مەکەونەوە ﴿إِلَّا بِٱلَّتِي هِيَ أَحۡسَنُ﴾ مەگەر بەچاکترین شێوە نەبێت (کە بریتی یە لە پاراستن و بەرهەم هێنانی) ﴿حَتَّىٰ يَبۡلُغَ أَشُدَّهُۥۚ﴾ هەتا (هەتیوەکە) دەگاتە کەماڵی ژیری و لێزانی ﴿وَأَوۡفُواْ بِٱلۡعَهۡدِۖ﴾ وەفا بکەن بە بەڵێن وپەیمانەکانتان ﴿إِنَّ ٱلۡعَهۡدَ كَانَ مَسۡـُٔولٗا﴾ بەڕاستی (خاوەن) بەڵێن و پەیمان لێپرسراوە بەرامبەر بەڵێنەکانی ﴿٣٤﴾ ﴿وَأَوۡفُواْ ٱلۡكَيۡلَ إِذَا كِلۡتُمۡ﴾ وە کاتێك کە پێوانە دەکەن (بۆ خەڵکی) بەڕێك و پێکی پێوانە بکەن ﴿وَزِنُواْ بِٱلۡقِسۡطَاسِ ٱلۡمُسۡتَقِيمِۚ﴾ و کێشانەش بکەن بەتەرازوی ڕاست ودروست ﴿ذَٰلِكَ خَيۡرٞ وَأَحۡسَنُ تَأۡوِيلٗا﴾ ئەمە (بۆ ئێوە) چاکترو ئاکامیشی باشترە (لە دونیا و قیامەتیشدا) ﴿٣٥﴾ ﴿وَلَا تَقۡفُ مَا لَيۡسَ لَكَ بِهِۦ عِلۡمٌۚ﴾ وە شوێن شتێك مەکەوە کەزانیاریت دەربارەی نی یە ﴿إِنَّ ٱلسَّمۡعَ وَٱلۡبَصَرَ وَٱلۡفُؤَادَ﴾ بەڕاستی گوێ و چاو و دڵ ﴿كُلُّ أُوْلَٰٓئِكَ كَانَ عَنۡهُ مَسۡـُٔولٗا﴾ هەموو ئەوانە (خاوەنەکانیان) بەرپرسیارن لێیان ﴿٣٦﴾ ﴿وَلَا تَمۡشِ فِي ٱلۡأَرۡضِ مَرَحًاۖ﴾ وە مەڕۆ بەزەویدا بەفیز زلی وشانازیەوە ﴿إِنَّكَ لَن تَخۡرِقَ ٱلۡأَرۡضَ﴾ (چونکە) بەڕاستی تۆ نەدەتوانی زەوی کون کەیت ﴿وَلَن تَبۡلُغَ ٱلۡجِبَالَ طُولٗا﴾ وە نەدەگەیتە شاخەکان لەدرێژیدا ﴿٣٧﴾ ﴿كُلُّ ذَٰلِكَ كَانَ سَيِّئُهُۥ﴾ هەموو ئەوەی باسکرا خراپەکانی ﴿عِندَ رَبِّكَ مَكۡرُوهٗا﴾ لای پەروەردگارت نابەجێ و بێزراوە ﴿٣٨﴾

﴿ذَٰلِكَ مِمَّآ أَوۡحَىٰٓ إِلَيۡكَ رَبُّكَ مِنَ ٱلۡحِكۡمَةِۗ﴾ ئەوە (ی کەباس کرا) هەندێکە لەو دانایی وحیکمەتەی کە پەروەردگارت نیگای کردووە بۆت ﴿وَلَا تَجۡعَلۡ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ﴾ وە هیچ پەرستراوێکی تر لەگەڵ خوادا مەپەرستە ﴿فَتُلۡقَىٰ فِي جَهَنَّمَ﴾ ئەگینا فڕێ دەدرێیتە ناو دۆزەخەوە ﴿مَلُومًا مَّدۡحُورًا﴾ بە لۆمەکراوی ودوورخراوەی لەبەزەیی خوا (٣٩) ﴿أَفَأَصۡفَىٰكُمۡ رَبُّكُم بِٱلۡبَنِينَ﴾ ئایا پەروەردگارتان ڕەگەزی کوڕی تایبەتی کردووە بە ئێوەوە ﴿وَٱتَّخَذَ مِنَ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةِ إِنَٰثًا﴾ لە فریشتەکانیشی دا کچانی بۆخۆی هەڵبژاردووە ﴿إِنَّكُمۡ لَتَقُولُونَ قَوۡلًا عَظِيمًا﴾ بەڕاستی ئێوەووتەیەکی زۆرگەورە (ونابەجێ) دەڵێن (٤٠) ﴿وَلَقَدۡ صَرَّفۡنَا فِي هَٰذَا ٱلۡقُرۡءَانِ﴾ وە سوێند بەخوا بێگومان (مەبەستەکانمان) بەچەند جۆر هێناوە لەم قورئانەدا ﴿لِيَذَّكَّرُواْ﴾ بۆ ئەوەی بیربکەنەوە و ئامۆژگاری وەرگرن ﴿وَمَا يَزِيدُهُمۡ إِلَّا نُفُورًا﴾ بەڵام (خوانەناسان) هەر دوورکەوتنەوەیان زیاتر دەبێت (بەو باسکردنە) (٤١) ﴿قُل لَّوۡ كَانَ مَعَهُۥٓ ءَالِهَةٞ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەگەر لەگەڵ خوادا پەرستراواتیکی تر بیوایە ﴿كَمَا يَقُولُونَ﴾ وەك ئەو (بت پەرستان) دەڵێن ﴿إِذٗا لَّٱبۡتَغَوۡاْ﴾ ئەو کاتە دەگەڕان بە دوای ﴿إِلَىٰ ذِي ٱلۡعَرۡشِ سَبِيلٗا﴾ ڕێگایەکدا بۆلای خاوەنی عەرش (کە خوایە) (٤٢) ﴿سُبۡحَٰنَهُۥ وَتَعَٰلَىٰ﴾ پاك و بێ گەرد و بەرز و بڵندە ئەو (خوایە) ﴿عَمَّا يَقُولُونَ﴾ لەوەی ئەو (بت پەرستانە) دەیڵێن (دەربارەی خوا) ﴿عُلُوّٗا كَبِيرٗا﴾ زۆر بەرز وبڵند ترە (٤٣) ﴿تُسَبِّحُ لَهُ ٱلسَّمَٰوَٰتُ ٱلسَّبۡعُ﴾ هەر حەوت ئاسمانەکان تەسبیحاتی خودا دەکەن ﴿وَٱلۡأَرۡضُ وَمَن فِيهِنَّۚ﴾ و زەوی و هەرچی لە ناویاندایە ﴿وَإِن مِّن شَيۡءٍ﴾ وە هیچ شتێك نیە ﴿إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمۡدِهِۦ﴾ کە تەسبیحات و سوپاس وستایشی ئەو نەکات ﴿وَلَٰكِن لَّا تَفۡقَهُونَ تَسۡبِيحَهُمۡۚ﴾ بەڵام ئێوە تێ ناگەن لە تەسبیحاتەکەیان ﴿إِنَّهُۥ كَانَ حَلِيمًا غَفُورٗا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بەئارام ولەسەرخۆ ولێبوردەیە (٤٤) ﴿وَإِذَا قَرَأۡتَ ٱلۡقُرۡءَانَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) کاتێك قورئان دەخوێنیت (بەسەریاندا) ﴿جَعَلۡنَا بَيۡنَكَ وَبَيۡنَ ٱلَّذِينَ﴾ دادەنێین لەنێوان تۆو ئەوانەدا ﴿لَا يُؤۡمِنُونَ بِٱلۡأٓخِرَةِ﴾ کە باوەڕیان بەڕۆژی دوایی نیە ﴿حِجَابٗا مَّسۡتُورٗا﴾ پەردەیەکی نادیار(داپۆشەر) (٤٥) ﴿وَجَعَلۡنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمۡ﴾ وە دەیدەین بەسەر دڵیاندا ﴿أَكِنَّةً﴾ چەند پەردەیەکی زۆر ئەستوور ﴿أَن يَفۡقَهُوهُ﴾ بۆ ئەوەی لەقورئان تێ نەگەن ﴿وَفِيٓ ءَاذَانِهِمۡ وَقۡرٗاۚ﴾ و گوێشیان کەڕ دەکەین (نایبیستن) ﴿وَإِذَا ذَكَرۡتَ رَبَّكَ﴾ وە هەر کاتێك ناوی پەروەردگارت دەبەیت (لای ئەو بێ باوەڕانەدا) ﴿فِي ٱلۡقُرۡءَانِ وَحۡدَهُۥ﴾ لە قورئاندا بەتاك و تەنیایی ﴿وَلَّوۡاْ عَلَىٰٓ أَدۡبَٰرِهِمۡ نُفُورٗا﴾ بە بێزاری پشتت تێ دەکەن (٤٦) ﴿نَّحۡنُ أَعۡلَمُ بِمَا يَسۡتَمِعُونَ بِهِۦٓ﴾ ئێمە چاك دەزانین بۆچی ئەوان گوێ دەگرن ﴿إِذۡ يَسۡتَمِعُونَ إِلَيۡكَ﴾ کاتێك گوێ دەگرن لەتۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿وَإِذۡ هُمۡ نَجۡوَىٰٓ﴾ هەروەها کاتێك پێکەوە چپە دەکەن ﴿إِذۡ يَقُولُ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ کاتێ ستەم کارەکان دەڵێن ﴿إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلٗا مَّسۡحُورًا﴾ ئێوە تەنها شوێنی پیاوێکی جادولێکراو دەکەون (٤٧) ﴿ٱنظُرۡ كَيۡفَ﴾ سەرنج بدە چۆن ﴿ضَرَبُواْ لَكَ ٱلۡأَمۡثَالَ﴾ نموونەی جۆرا وجۆرت بۆدێننەوە ﴿فَضَلُّواْ﴾ سەرئەنجام گومڕا بوون ﴿فَلَا يَسۡتَطِيعُونَ سَبِيلٗا﴾ ئیتر ناتوانن ڕێگای ڕاست بدۆزنەوە (٤٨) ﴿وَقَالُوٓاْ أَءِذَا كُنَّا عِظَٰمٗا وَرُفَٰتًا﴾ دەشڵێن ئایا کاتێ بووینە ئێسك پروسکێکی ڕزیو و پتورکاو ﴿أَءِنَّا لَمَبۡعُوثُونَ خَلۡقٗا جَدِيدٗا﴾ ئایا (جارێکی تر) زیندوو دەکرێینەوە و دەبینەوە بەدروسکراوێکی نوێ (٤٩)

﴿قُلْ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) پێیـان بڵـێ ﴿كُونُوا۟ حِجَارَةً أَوْ حَدِيدًا﴾ ئێوە ببـن بەبەرد یابەئاسـن ﴿٥٠﴾ ﴿أَوْ خَلْقًا مِّمَّا﴾ یان هەر درسـت کراوێکی ترلەوەی ﴿يَكْبُرُ فِى صُدُورِكُمْ﴾ لە مێشـك و دڵتاندا گەورەیە ﴿فَسَيَقُولُونَ﴾ جابێگومان ئەوانە دەڵێن ﴿مَن يُعِيدُنَا﴾ کێ زیندوومان دەکاتەوە ﴿قُلِ ٱلَّذِى﴾ بڵێ ئەو زاتە (زیندووتان دەکاتەوە) ﴿فَطَرَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ کە یەکەم جار دروستی کردوون ﴿فَسَيُنْغِضُونَ إِلَيْكَ رُءُوسَهُمْ﴾ جـا (بەلاقرتیـەوە) سـەرت بـۆ دەلەقێنـن ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هُوَ﴾ و دەڵێـن ئەوەکـەی دەبێـت ﴿قُلْ عَسَىٰٓ أَن يَكُونَ قَرِيبًا﴾ بڵـێ لەوانەیـە ئەو (ڕۆژە هاتنی) نزیك بێت ﴿٥١﴾ ﴿يَوْمَ يَدْعُوكُمْ﴾ ئـەو ڕۆژەی کە بانگتان دەکەن (لە گۆڕەکانتانەوە) ﴿فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِۦ﴾ جائێوەش دەست بەجێ دێن بەدەم بانگ کردنەکەوە بە سوپاس و سەناکردنەوە ﴿وَتَظُنُّونَ إِن لَّبِثْتُمْ﴾ و وا دەزانن نەماونەتەوە (لە دونیادا) ﴿إِلَّا قَلِيلًا﴾ ماوەیەکی کـەم نەبێـت ﴿٥٢﴾ ﴿وَقُل لِّعِبَادِى﴾ وە (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بڵـێ بەبەندەکانـم ﴿يَقُولُوا۟ ٱلَّتِى هِىَ أَحْسَنُ﴾ قسـەیەك بکـەن کـە جوانتر و باشـترینی قسـە بێـت ﴿إِنَّ ٱلشَّيْطَٰنَ﴾ بەڕاسـتی شـەیتان ﴿يَنزَغُ بَيْنَهُمْ﴾ ناکۆکـی و ئـاژاوە دەخاتـە نێوانیـان ﴿إِنَّ ٱلشَّيْطَٰنَ كَانَ لِلْإِنسَٰنِ﴾ بەڕاسـتی شـەیتان هەمیشـە بۆئادەمـی ﴿عَدُوًّا مُّبِينًا﴾ دوژمنێکـی ڕون و ئاشـکرایە ﴿٥٣﴾ ﴿رَّبُّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ﴾ پەروەردگارتـان زاناترە بەئێوە ﴿إِن يَشَأْ يَرْحَمْكُمْ﴾ ئەگـەر بیەوێ ڕەحمتـان پێ دەکات ﴿أَوْ إِن يَشَأْ يُعَذِّبْكُمْ﴾ یان ئەگەر بیەوێ سـزاتان دەدات ﴿وَمَآ أَرْسَلْنَٰكَ﴾ وە ئێمـە تۆمان نەناردووە ﴿عَلَيْهِمْ وَكِيلًا﴾ بەچاودێر وپارێزەر بەسـەریانەوە ﴿٥٤﴾ ﴿وَرَبُّكَ أَعْلَمُ﴾ وە پەروەردگـارت زاناتـرە ﴿بِمَن فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ بەهـەر چی لە ئاسـمانەکان ولـە زەوی دایە ﴿وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ ٱلنَّبِيِّۦنَ﴾ وە سـوێند بەخوا بێگومان فەزڵی هەنـدێ لەپێغەمبەرانمان داوە ﴿عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ بەسـەر هەندێکـی تریانـدا ﴿وَءَاتَيْنَا دَاوُۥدَ زَبُورًا﴾ و زەبورمـان بەخشـی بـە داوود ﴿٥٥﴾ ﴿قُلِ ٱدْعُوا۟ ٱلَّذِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ (بێ باوەڕان) هاوار بکەن لە ئەوانەی ﴿زَعَمْتُم مِّن دُونِهِۦ﴾ کە ئێوە بە خواتان دەزانین بێجگە لەخوا ﴿فَلَا يَمْلِكُونَ﴾ جا ئەوانە دەسـەڵاتیان نیە ﴿كَشْفَ ٱلضُّرِّ عَنكُمْ﴾ بەڵاو زیانتان لەسـەر لابەن ﴿وَلَا تَحْوِيلًا﴾ وە(دەسەڵاتی) گۆڕانیشیان نی یە ﴿٥٦﴾ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ﴾ ئەوانەی کە ئەو (نەفامانە) هاواریان لێ دەکەن ﴿يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ ٱلْوَسِيلَةَ﴾ ئەوانە بەدوای هۆکارێکدا دەگەڕێـن کـە نزیکیـان کاتەوە لـە پەروەدگاریان ﴿أَيُّهُمْ أَقْرَبُ﴾ کامیـان نزیك ترە (لە خـواوە و پلەو پایـەی بەرزتـرە). ﴿وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُۥ﴾ وە بەهیـوا و ئومێـدو ڕەحمـی ئـەون ﴿وَيَخَافُونَ عَذَابَهُۥٓ﴾ و لـە سزایشی دەترسن ﴿إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ﴾ بەڕاستی سزای پەروەردگارت ﴿كَانَ مَحْذُورًا﴾ هەمیشە مەترسی لێکـراوە وخۆلێپارێـزراوە ﴿٥٧﴾ ﴿وَإِن مِّن قَرْيَةٍ﴾ وە (خەڵکی) هیچ شـاروگوندێکمان ﴿إِلَّا نَحْنُ مُهْلِكُوهَا﴾ کـە ئێمـە لـە ناویان ببەیـن ﴿قَبْلَ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ پێش (هاتنـی) ڕۆژی دوایی ﴿أَوْ مُعَذِّبُوهَا عَذَابًا شَدِيدًا﴾ یـان سـزایان بدەیـن بـە سـزایەکی سـەخت ﴿كَانَ ذَٰلِكَ﴾ ئیلـلا ئـەو (سـزادانە یـان لەنـاو بردنـە) ﴿فِى ٱلْكِتَٰبِ مَسْطُورًا﴾ لە (لوح المحفوظ) دا نوسراوە ﴿٥٨﴾

﴿وَمَا مَنَعَنَآ﴾ وە هیچ شتێك بەرگری ئێمەی نەكردووە ﴿أَن نُّرۡسِلَ بِٱلۡأٓيَٰتِ﴾ كە ئەو موعجیزانە بنێرین ﴿إِلَّآ أَن كَذَّبَ بِهَا ٱلۡأَوَّلُونَۚ﴾ جگە لەوەی كە پێشینەكان بە درۆیان دەزانی ﴿وَءَاتَيۡنَا ثَمُودَ ٱلنَّاقَةَ﴾ ناردمان بۆ(هۆزی) سەموود ئەو حوشترەی ﴿مُبۡصِرَةٗ﴾ كە (موعجیزەیەكی) ئاشكرا بوو ﴿فَظَلَمُواْ بِهَاۚ﴾ كەچی (باوەڕیان نەهێنا و) ستەمیان لێكرد و(سەریان بڕی) ﴿وَمَا نُرۡسِلُ بِٱلۡأٓيَٰتِ﴾ وە ئێمە موعجیزەكان نانێرین ﴿إِلَّا تَخۡوِيفٗا﴾ مەگەر بۆ ترساندنی (ئەو گەلە نەبێت) ﴿٥٩﴾ ﴿وَإِذۡ قُلۡنَا لَكَ﴾ (بیربكەرەوە) كاتێ پێمان وتی ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت ﴿أَحَاطَ بِٱلنَّاسِۚ﴾ دەوری هەموو خەڵكی داوە (دەسەڵاتی هەیەبەسەریاندا) ﴿وَمَا جَعَلۡنَا ٱلرُّءۡيَا ٱلَّتِيٓ أَرَيۡنَٰكَ﴾ وە ئەو خەو بینینەی كەپیشانی تۆماندا (لەوشەو ڕەویەدا) ﴿إِلَّا فِتۡنَةٗ لِّلنَّاسِ﴾ هەرلەبەر تاقی كردنەوەی خەڵكی بوو ﴿وَٱلشَّجَرَةَ ٱلۡمَلۡعُونَةَ﴾ هەروەها ئەو درەختە نەفرین لێ كراوەش ﴿فِي ٱلۡقُرۡءَانِۚ﴾ كە لەقورئاندا باسمان كردووە ﴿وَنُخَوِّفُهُمۡ﴾ وە ئێمە (بەو جۆرە بەڵگانە) ئەوانە دەترسێنین ﴿فَمَا يَزِيدُهُمۡ إِلَّا طُغۡيَٰنٗا كَبِيرٗا﴾ كەچی ئەو (ترساندنە) هیچیان بۆ زیاد ناكات جگە لە یاخی بوون و سەركەشی نەبێت ﴿٦٠﴾ ﴿وَإِذۡ قُلۡنَا لِلۡمَلَٰٓئِكَةِ﴾ وە باسی ئەوكاتەبكە كەئێمە بەفریشتەكانمان وت ﴿ٱسۡجُدُواْ لِأٓدَمَ﴾ سوژدەبەرن بۆئادەم ﴿فَسَجَدُوٓاْ إِلَّآ إِبۡلِيسَ﴾ ئەوانیش یەكسەر هەموویان سوژدەیان برد بێجگە لە ئیبلیس (شەیتان نەبێت) ﴿قَالَ ءَأَسۡجُدُ﴾ وتی ئایامن سوژدەبەرم ﴿لِمَنۡ خَلَقۡتَ طِينٗا﴾ بۆ كەسێك كە لەقوڕ دروستت كردووە ﴿٦١﴾ ﴿قَالَ أَرَءَيۡتَكَ﴾ (ئیبلیس) وتی پێم بڵێ و هەواڵم بدەرێ ﴿هَٰذَا ٱلَّذِي كَرَّمۡتَ عَلَيَّ﴾ لەبارەی ئەمەوە كەڕێزی ئەوت داوە بەسەرمندا؟! ﴿لَئِنۡ أَخَّرۡتَنِ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر دوام بخەیت ﴿إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ تارۆژی دوایی (نەمرم) ﴿لَأَحۡتَنِكَنَّ ذُرِّيَّتَهُۥٓ﴾ بەڕاستی زاڵ ئەبم بەسەر نەوەكانیدا (بەگومڕاكردن) ﴿إِلَّا قَلِيلٗا﴾ كەمێك لەوان نەبێت (كە بەندە تایبەتیەكانی خوان) ﴿٦٢﴾ ﴿قَالَ ٱذۡهَبۡ﴾ (خوا بەشەیتانی) فەرمووبڕۆ ﴿فَمَن تَبِعَكَ مِنۡهُمۡ﴾ سا هەر كەس لەوان شوێنی تۆ كەوت ﴿فَإِنَّ جَهَنَّمَ جَزَآؤُكُمۡ﴾ ئەوە بەڕاستی تۆڵەی هەمووتان دۆزەخە ﴿جَزَآءٗ مَّوۡفُورٗا﴾ كە تۆڵەیەكی پڕبەپڕە ﴿٦٣﴾ ﴿وَٱسۡتَفۡزِزۡ مَنِ ٱسۡتَطَعۡتَ مِنۡهُم﴾ وە هەركەس لەوانە كە دەتوانی گومڕای بكە ﴿بِصَوۡتِكَ﴾ بەدەنگت وسەدای (ناهەقت) ﴿وَأَجۡلِبۡ عَلَيۡهِم﴾ و بدە بەسەریاندا و تێ یان خوڕە ﴿بِخَيۡلِكَ وَرَجِلِكَ﴾ بەسوار وپیادەی لەشكرەكەتەوە ﴿وَشَارِكۡهُمۡ فِي ٱلۡأَمۡوَٰلِ وَٱلۡأَوۡلَٰدِ﴾ وە هاوبەشییان بكە لەماڵ و سامان و منداڵیاندا ﴿وَعِدۡهُمۡۚ﴾ بەڵێنیشیان پێ بدە ﴿وَمَا يَعِدُهُمُ ٱلشَّيۡطَٰنُ﴾ بەڵام شەیتان بەڵێنیان پێ نادات ﴿إِلَّا غُرُورًا﴾ بەخەڵەتاندن نەبێت ﴿٦٤﴾ ﴿إِنَّ عِبَادِي﴾ بێگومان بەندەكانی من ﴿لَيۡسَ لَكَ عَلَيۡهِمۡ سُلۡطَٰنٞۚ﴾ دەسەڵاتت بەسەریاندا نی یە (و ناتوانی گومڕایان بكەیت) ﴿وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ وَكِيلٗا﴾ وە پەروەردگارت بەسە پارێزەرو چاودێر بێت ﴿٦٥﴾ ﴿رَّبُّكُمُ ٱلَّذِي﴾ پەروەردگارتان ئەو زاتەیە ﴿يُزۡجِي لَكُمُ ٱلۡفُلۡكَ فِي ٱلۡبَحۡرِ﴾ كە كەشتی لە دەریادا هاتوچۆ پێدەكات بۆ ئێوە ﴿لِتَبۡتَغُواْ مِن فَضۡلِهِۦٓۚ﴾ بۆ ئەوەی بگەڕێن بەدوای هەندێكبەهرە و ڕۆزی ئەودا ﴿إِنَّهُۥ كَانَ بِكُمۡ رَحِيمٗا﴾ بەڕاستی ئەو (خوایە) هەمیشەیی میهرەبان وبە بەزەیی یە بەرامبەر بە ئێوە ﴿٦٦﴾

﴿وَإِذَا مَسَّكُمُ ٱلضُّرُّ فِى ٱلْبَحْرِ﴾ جا کاتێك لەدەریادا تووشی بەڵاو زیان بێن ﴿ضَلَّ مَن تَدْعُونَ إِلَّآ إِيَّاهُ﴾ هەموو ئەو (پەرستراوانە)ی هاواریان لێ دەکەن وون دەبن بێجگە لەخوا ﴿فَلَمَّا نَجَّىٰكُمْ إِلَى ٱلْبَرِّ﴾ کە چی کاتێك کە (خوا) ڕزگارتان دەکات و دەگەنە ووشکانی ﴿أَعْرَضْتُمْ﴾ ڕوو وەردەگێڕن (لەخودا) ﴿وَكَانَ ٱلْإِنسَٰنُ كَفُورًا﴾ (چونکە) ئادەمی هەمیشە سپڵەو ناسوپاسە ﴿٦٧﴾ ﴿أَفَأَمِنتُمْ﴾ جا ئایا ئێوە ناترسن و بێباکن ﴿أَن يَخْسِفَ بِكُمْ جَانِبَ ٱلْبَرِّ﴾ لەوەی کە لە ووشکایی دا (بوومەلەرزە) بتانبات بەناخی زەویدا؟ ﴿أَوْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا﴾ یا (ناترسن لەوەی) بای توندتان بنێرێتە سەر بەووردە زیخەوە ﴿ثُمَّ لَا تَجِدُوا۟ لَكُمْ وَكِيلًا﴾ پاشان پارێزەرێکیشتان دەست نەکەوێت ﴿٦٨﴾ ﴿أَمْ أَمِنتُمْ﴾ ئەی ئایا دڵنیا و بێباکن ﴿أَن يُعِيدَكُمْ فِيهِ﴾ لەوەی بتان گێڕێتەوە ناو دەریا ﴿تَارَةً أُخْرَىٰ﴾ جارێکی تر ﴿فَيُرْسِلَ عَلَيْكُمْ﴾ ئەمجا بینێرێتە سەرتان ﴿قَاصِفًا مِّنَ ٱلرِّيحِ﴾ بایەکی توندو تیژی وێران کەر ﴿فَيُغْرِقَكُم بِمَا كَفَرْتُمْ﴾ ئەوسا لەدەریاکەدا نقومتان بکات لەبەر ئەو بێ باوەڕ و سپڵە بوونەتان ﴿ثُمَّ لَا تَجِدُوا۟﴾ پاشان دەستتان ناکەوێت ﴿لَكُمْ عَلَيْنَا بِهِۦ تَبِيعًا﴾ هیچ کەسێك کە داوای تۆڵەی ئێوە لە ئێمە بکات ﴿٦٩﴾ ﴿وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِىٓ ءَادَمَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ڕێزمان لە نەوەی ئادەم گرت ﴿وَحَمَلْنَٰهُمْ فِى ٱلْبَرِّ وَٱلْبَحْرِ﴾ و لە ووشکانی و لەدەریادا هەڵمان گرتن (بەسواری و گەڕانمانن) ﴿وَرَزَقْنَٰهُم مِّنَ ٱلطَّيِّبَٰتِ﴾ و ڕۆزی پاك و خاوێنمان پێ داون ﴿وَفَضَّلْنَٰهُمْ عَلَىٰ كَثِيرٍ﴾ وە فەزڵمان داون بەسەر زۆرێك ﴿مِّمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا﴾ لەو شتانەی کەدروستمان کردون بەفەزڵێکی گەورە ﴿٧٠﴾ ﴿يَوْمَ نَدْعُوا۟ كُلَّ أُنَاسٍۭ﴾ (بیریان بخەنەوە) ئەو ڕۆژەی کە ئێمە هەموو ئادەمیەك بانگ دەکەین ﴿بِإِمَٰمِهِمْ﴾ بەناوی پێغەمبەرەکەیانەوە (بەناوی پەیامەکەیانەوە) ﴿فَمَنْ أُوتِىَ كِتَٰبَهُۥ بِيَمِينِهِۦ﴾ جا هەر کەسێك نامەی کردەوەکەی بدرێت بەدەستی ڕاستیەوە ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ يَقْرَءُونَ كِتَٰبَهُمْ﴾ ئائەوانە نامەکەیان دەخوێننەوە ﴿وَلَا يُظْلَمُونَ﴾ وەستەمیان لێ ناکرێت ﴿فَتِيلًا﴾ بەئەندازەی ئەو تاڵە باریکەی بەدەوری ناوکی خورمادایە ﴿٧١﴾ ﴿وَمَن كَانَ فِى هَٰذِهِۦٓ أَعْمَىٰ﴾ بەڵام هەر کەسێك لەم (دونیایە)دا کوێر بووبێت (ورێگەی ڕاستی نەبینابێت) ﴿فَهُوَ فِى ٱلْءَاخِرَةِ أَعْمَىٰ﴾ ئەوە ئەو کەسە لەڕۆژی دوایشدا کوێرە ﴿وَأَضَلُّ سَبِيلًا﴾ بگرە لە کوێریش گومڕاترە ﴿٧٢﴾ ﴿وَإِن كَادُوا۟ لَيَفْتِنُونَكَ﴾ وە بەڕاستی نزیك بوو ئەوانە لات دەن ﴿عَنِ ٱلَّذِىٓ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ﴾ لەوەی کە نیگامان کردبۆت ﴿لِتَفْتَرِىَ عَلَيْنَا غَيْرَهُۥ﴾ بۆ ئەوەی جگەلە قورئان شتێك بەدەم ئێمەوە هەڵبەستیت ﴿وَإِذًا لَّٱتَّخَذُوكَ خَلِيلًا﴾ (ئەگەر گوێڕایەڵیان بوویتایە) ئەوە لەو کاتەدا دەیان کردیت بەدۆست و خۆشەویستی خۆیان و(گومڕایان دەکردیت) ﴿٧٣﴾ ﴿وَلَوْلَآ أَن ثَبَّتْنَٰكَ﴾ خۆ ئەگەر ئێمە تۆمان دامەزراونە کردایە ﴿لَقَدْ كِدتَّ﴾ بەڕاستی نزیك بوو تۆ ﴿تَرْكَنُ إِلَيْهِمْ شَيْـًٔا قَلِيلًا﴾ کەمێك بەلایاندا بچی ﴿٧٤﴾ ﴿إِذًا لَّأَذَقْنَٰكَ﴾ جا بێگومان ئەوکاتە پێمان دەچەشتی ﴿ضِعْفَ ٱلْحَيَوٰةِ﴾ دوو بەرانبەر (سزای) ژیان ﴿وَضِعْفَ ٱلْمَمَاتِ﴾ دوو بەرانبەر (سزای) مردن ﴿ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ﴾ پاشان دەستت نەدەکەوت ﴿عَلَيْنَا نَصِيرًا﴾ یارمەتی دەرێك بەرانبەر بەئێمە (کە بەرگری ئەو سزایەت لێ بکات) ﴿٧٥﴾

﴿وَإِن كَادُوا۟﴾ وە بەڕاستی نزیك بوو ئەو (بێ باوەڕ)انە ﴿لَيَسْتَفِزُّونَكَ﴾ (بەپیلان و دوژمنایەتی) نارەحەتت بکەن ﴿مِنَ ٱلْأَرْضِ﴾ لەخاکی مەککە ﴿لِيُخْرِجُوكَ مِنْهَا﴾ بۆ ئەوەی دەرت بکەن لێ ی ﴿وَإِذًا لَّا يَلْبَثُونَ خِلَٰفَكَ﴾ جا ئەوکاتە ئەوانە نەدەمانەوە لەپاش تۆ ﴿إِلَّا قَلِيلًا﴾ کاتێکی کەم نەبێت (خوا لەناوی دەبردن) ﴿٧٦﴾ ﴿سُنَّةَ مَن قَدْ أَرْسَلْنَا﴾ ڕێگا ونەریتێکە لە (ئێمەوە) بۆ ئەوانەی کە ناردومانن. ﴿قَبْلَكَ مِن رُّسُلِنَا﴾ لە پێغەمبەرانمان پێش تۆ ﴿وَلَا تَجِدُ لِسُنَّتِنَا تَحْوِيلًا﴾ باوو یاسای ئێمەش گۆڕانی بەسەردا نایەت ﴿٧٧﴾ ﴿أَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) نوێژ بەجێ بهێنە ﴿لِدُلُوكِ ٱلشَّمْسِ﴾ لەکاتی لادانی خۆر (لەناوەڕاستی ئاسمان) ﴿إِلَىٰ غَسَقِ ٱلَّيْلِ﴾ هەتا (هاتنی) تاریکی شەو ﴿وَقُرْءَانَ ٱلْفَجْرِ﴾ هەروەها نوێژی بەیانی (بەجێ بێنە) ﴿إِنَّ قُرْءَانَ ٱلْفَجْرِ﴾ بەڕاستی قورئان خوێندنی نوێژی بەیانی ﴿كَانَ مَشْهُودًا﴾ هەمیشە دەبینرێت (لەلایەن فریشتەکانی شەو وڕۆژەوە) ﴿٧٨﴾ ﴿وَمِنَ ٱلَّيْلِ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) لە بەشێکی شەودا ﴿فَتَهَجَّدْ بِهِۦ﴾ هەستە شەو نوێژ بکە بەقورئان خوێندن تێیدا ﴿نَافِلَةً لَّكَ﴾ ئەوە زیادە نوێژی تایبەت بە تۆیە ﴿عَسَىٰٓ أَن يَبْعَثَكَ رَبُّكَ﴾ ئومێدەواریە پەروەردگارت بتگەیەنێتە ﴿مَقَامًا مَّحْمُودًا﴾ پلەو جێگایەکی پەسەندکراو (کە شەفاعەتی گەورەیە بۆ خەڵکی لەقیامەتدا) ﴿٧٩﴾ ﴿وَقُل رَّبِّ﴾ وە بڵێ ئەی پەروەردگارم ﴿أَدْخِلْنِى مُدْخَلَ صِدْقٍ﴾ (لەهەر کارێکدا بووم) ڕاست وچاك پێم ئەنجام بدە ﴿وَأَخْرِجْنِى مُخْرَجَ صِدْقٍ﴾ ڕاست و چاکیش پێم کۆتایی بێنە ﴿وَٱجْعَل لِّى مِن لَّدُنكَ﴾ وە لەلایەن خۆتەوە بۆم بسازێنە ﴿سُلْطَٰنًا نَّصِيرًا﴾ دەسەڵاتێکی یارمەتی دەر (کە زاڵ بم بەسەر هەموو کۆسپێکدا) ﴿٨٠﴾ ﴿وَقُلْ جَآءَ ٱلْحَقُّ﴾ وە بڵێ ئاینی ڕاست هات ﴿وَزَهَقَ ٱلْبَٰطِلُ﴾ وە ئاینی ناحەق و بەتاڵ نەما و ڕۆشت ﴿إِنَّ ٱلْبَٰطِلَ كَانَ زَهُوقًا﴾ بەڕاستی بەتاڵ هەمیشە لە ناوچووە ﴿٨١﴾ ﴿وَنُنَزِّلُ مِنَ ٱلْقُرْءَانِ﴾ وە لەم قورئانەدا دەنێرینە خوارەوە ﴿مَا هُوَ شِفَآءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ ئەوەی کە هۆی شیفا و میهرەبانی یە بۆبڕوا داران ﴿وَلَا يَزِيدُ ٱلظَّٰلِمِينَ إِلَّا خَسَارًا﴾ بەڵام (هاتنی ئەم قورئانە) بۆستەم کاران هیچ زیادناکات جگە لەخەسارۆمەندی نەبێت ﴿٨٢﴾ ﴿وَإِذَآ أَنْعَمْنَا عَلَى ٱلْإِنسَٰنِ﴾ وە کاتێك چاکە ونیعمەتی خۆمان بڕێژین بەسەر ئادەمی (بێ باوەڕدا) ﴿أَعْرَضَ﴾ ڕوو وەردەگێڕێت (لە زیکری ویادی ئێمە) ﴿وَنَـَٔا بِجَانِبِهِۦ﴾ ودوور دەکەوێتەوە ﴿وَإِذَا مَسَّهُ ٱلشَّرُّ﴾ وە کاتێك ناخۆشی و زیانی لێ بکەوێت ﴿كَانَ يَـُٔوسًا﴾ زۆر نائومێد دەبێت ﴿٨٣﴾ ﴿قُلْ كُلٌّ يَعْمَلُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەموو کەس کار دەکات ﴿عَلَىٰ شَاكِلَتِهِۦ﴾ لەسەر سرووشت و(ڕێبازی)خۆی ﴿فَرَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَنْ هُوَ﴾ جا پەروەردگارتان زاناترە بەو کەسەی ﴿أَهْدَىٰ سَبِيلًا﴾ کە ڕێبازەکەی ڕاسترە ﴿٨٤﴾ ﴿وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلرُّوحِ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێ دەکەن لەبارەی ڕۆحەوە (کەچی یە) ﴿قُلِ ٱلرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّى﴾ بڵێ ڕۆح لەکارو فەرمانی تایبەت بە پەروەردگارمە ﴿وَمَآ أُوتِيتُم مِّنَ ٱلْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا﴾ وە ئێوە تەنها کەمێك لە زانیاریتان پێ بەخشراوە ﴿٨٥﴾ ﴿وَلَئِن شِئْنَا﴾ وە سوێند بەخوا ئەگەر بمانەوێت ﴿لَنَذْهَبَنَّ بِٱلَّذِىٓ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ﴾ بێگومان ئەو (قورئانەی)نیگامان کردووە بۆت نایهێڵین (لە دڵ و پەڕەکاندا) ﴿ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ﴾ لە پاشان دەست ناکەوێت ﴿بِهِۦ عَلَيْنَا وَكِيلًا﴾ لە بەرانبەر ئێمەدا کەسێك کە بەرگریت لێ بکات ﴿٨٦﴾

﴿إِلَّا رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ﴾ مەگەر میهرەبانییەك لەلایەن پەروەردگارتەوە نەبێت ﴿إِنَّ فَضْلَهُۥ كَانَ عَلَيْكَ كَبِيرًا﴾ بەڕاستی فەزڵ و چاكەی ئەو بەسەرتەوە گەورەیە ﴿٨٧﴾ ﴿قُل لَّئِنِ ٱجْتَمَعَتِ ٱلْإِنسُ وَٱلْجِنُّ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ سوێند بەخوا ئەگەر ئادەمی و جنۆكە هەموو كۆببنەوە ﴿عَلَىٰٓ أَن يَأْتُوا۟ بِمِثْلِ هَٰذَا ٱلْقُرْءَانِ﴾ بۆ ئەوەی وێنەی ئەم قورئانە بێنن ﴿لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِۦ﴾ ناتوانن وێنەی ئەو بێنن ﴿وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا﴾ هەرچەندە پشتیوانی یەكتریش بن ﴿٨٨﴾ ﴿وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ﴾ وە سوێند بەخوا ئێمە هێناومانەتەوە بۆ خەڵكی ﴿فِى هَٰذَا ٱلْقُرْءَانِ﴾ لەم قورئانەدا ﴿مِن كُلِّ مَثَلٍ﴾ لەهەموو جۆرە نموونەیەك ﴿فَأَبَىٰٓ أَكْثَرُ ٱلنَّاسِ﴾ كەچی زۆربەی خەڵكی نایانەوێت ﴿إِلَّا كُفُورًا﴾ جگە لە سپڵەیی و بێ باوەڕی نەبێت ﴿٨٩﴾ ﴿وَقَالُوا۟ لَن نُّؤْمِنَ لَكَ﴾ ووتیان هەرگیز باوەڕت پێ ناهێنین ﴿حَتَّىٰ تَفْجُرَ لَنَا مِنَ ٱلْأَرْضِ يَنۢبُوعًا﴾ هەتا لەم زەویەدا كانیاوێكمان بۆ هەڵنەقوڵێنی ﴿٩٠﴾ ﴿أَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِّن نَّخِيلٍ وَعِنَبٍ﴾ یان باخێكت بێت لە دارخورما و ترێ ﴿فَتُفَجِّرَ ٱلْأَنْهَٰرَ خِلَٰلَهَا تَفْجِيرًا﴾ و چەند ڕوبارێك هەڵقوڵێنیت لە نێوان درەختەكانیدا بەخوڕ بڕوات ﴿٩١﴾ ﴿أَوْ تُسْقِطَ ٱلسَّمَآءَ﴾ یان ئاسمان بڕوخێنی ﴿كَمَا زَعَمْتَ عَلَيْنَا كِسَفًا﴾ بەسەرماندا هەرچۆن لافت لێداوە كە بەپارچە پارچە دەكرێت ﴿أَوْ تَأْتِىَ بِٱللَّهِ وَٱلْمَلَٰٓئِكَةِ﴾ یان خواو فریشتەكان بێنی ﴿قَبِيلًا﴾ ڕوو بەڕوو (بیان بینین). ﴿٩٢﴾ ﴿أَوْ يَكُونَ لَكَ بَيْتٌ﴾ یان كۆشك وماڵێكت بێت ﴿مِّن زُخْرُفٍ﴾ ڕازاوە بەنەخش و نیگار ﴿أَوْ تَرْقَىٰ فِى ٱلسَّمَآءِ﴾ یان بەرزببیتەوە بۆ ئاسمان ﴿وَلَن نُّؤْمِنَ لِرُقِيِّكَ﴾ وە هەرگیز باوەڕ ناهێنین بەبەرز بونەوەكەشت ﴿حَتَّىٰ تُنَزِّلَ عَلَيْنَا كِتَٰبًا نَّقْرَؤُهُۥ﴾ هەتا پەیامێكمان بۆ نەهێنیتە خوارەوە خۆمان بیخوێنینەوە ﴿قُلْ سُبْحَانَ رَبِّى﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پاكی وبێگەردی بۆپەروەردگارم ﴿هَلْ كُنتُ﴾ ئایا من (شتێكی ترم) ﴿إِلَّا بَشَرًا رَّسُولًا﴾ جگە لەئادەمیەكی نێرراو و پێغەمبەر (واتە من دەسەڵاتی ئەو شتانەم نیە بەڵكو من تەنها مرۆڤێكم و خودا كردوومی بە پێغەمبەر) ﴿٩٣﴾ ﴿وَمَا مَنَعَ ٱلنَّاسَ﴾ هیچ شتێك بەرگری خەڵكی نەكرد ﴿أَن يُؤْمِنُوٓا۟﴾ لەوەی كەباوەڕ بێنن ﴿إِذْ جَآءَهُمُ ٱلْهُدَىٰٓ﴾ كاتێك كەڕێنموونی و ئاینی حەقیان بۆ هات ﴿إِلَّآ أَن قَالُوٓا۟﴾ بێجگە لەوەی دەیان ووت ﴿أَبَعَثَ ٱللَّهُ بَشَرًا رَّسُولًا﴾ چۆن خوا ئادەمیەك بە پێغەمبەر دەنێرێت ﴿٩٤﴾ ﴿قُل لَّوْ كَانَ فِى ٱلْأَرْضِ مَلَٰٓئِكَةٌ يَمْشُونَ مُطْمَئِنِّينَ﴾ بڵێ ئەگەر لەزەوی دا فریشتە هەبوایە وبە دڵنیاییەوە (تیایدا) بگەڕانایە (بە وێنەی ئادەمی) ﴿لَنَزَّلْنَا عَلَيْهِم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ بێگومان لە ئاسمانەوە دەمان ناردەخوارەوە بۆیان ﴿مَلَكًا رَّسُولًا﴾ فریشتەیەكی پێغەمبەر ﴿٩٥﴾ ﴿قُلْ كَفَىٰ بِٱللَّهِ شَهِيدًۢا﴾ بڵێ پێیان خوا بەسە كە شاهید بێت ﴿بَيْنِى وَبَيْنَكُمْ﴾ لە نێوان من و ئێوەدا ﴿إِنَّهُۥ كَانَ بِعِبَادِهِۦ خَبِيرًۢا بَصِيرًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بەئاگادار و بینایە بە بەندەكانی ﴿٩٦﴾

﴿وَمَن يَهْدِ ٱللَّهُ﴾ هەر کەس خوا ڕێنموونی بکات ﴿فَهُوَ ٱلْمُهْتَدِ﴾ هەر ئەو کەسە ڕێنموونی کراوە (بەڕاستی) ﴿وَمَن يُضْلِلْ﴾ و هەر کەسیش خوا گومڕای بکات ﴿فَلَن تَجِدَ لَهُمْ﴾ ئەوە هەرگیز دەستت ناکەوێت بۆیان ﴿أَوْلِيَآءَ مِن دُونِهِۦ﴾ بێجگە لەخوا دۆست و یارمەتی دەرانێک ﴿وَنَحْشُرُهُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ وە لەڕۆژی دواییدا حەشریان دەکەین ﴿عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ﴾ بەسەر ڕوومەت و دەم و چاویاندا ﴿عُمْيًا وَبُكْمًا وَصُمًّا﴾ کە کوێرو لاڵ وکەڕن ﴿مَّأْوَىٰهُمْ جَهَنَّمُ﴾ شوێنی نیشتەجێیان دۆزەخە ﴿كُلَّمَا خَبَتْ﴾ هەر جارێک (دۆزەخ) بڵێسەی بنیشێتەوە (دامرێتەوە) ﴿زِدْنَٰهُمْ سَعِيرًا﴾ بڵێسەی ئاگرەکەیان بۆ زیاد دەکەین ﴿٩٧﴾ ﴿ذَٰلِكَ جَزَآؤُهُم﴾ ئەوە تۆڵەی ئەوانەیە ﴿بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ چونکە بێگومان باوەڕیان نەهێنا بەئایەتەکانی ئێمە ﴿وَقَالُوٓا۟ أَءِذَا كُنَّا﴾ و دەیان ووت ئایا ئەگەر ئێمە بووینە ﴿عِظَٰمًا وَرُفَٰتًا﴾ ئێسک و پروسکی پارەپارەی ڕزیو ﴿أَءِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا﴾ ئایا ئێمە جارێکی تر زیندوو دەکرێینەوە بەدروست کردنێکی تازە ﴿٩٨﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا۟ أَنَّ ٱللَّهَ ٱلَّذِى﴾ ئایا ئەوانە نەیانزانیوە بێگومان ئەو خوایەی ﴿خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ کە ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿قَادِرٌ عَلَىٰٓ أَن يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ﴾ دەسەڵات دارو بەتوانایە کەوێنەی ئەوانە دروست بکاتەوە ﴿وَجَعَلَ لَهُمْ أَجَلًا﴾ وە کات و ماوەیەکی دیاری کردووە بۆیان ﴿لَّا رَيْبَ فِيهِ﴾ کە گومانی تێدانیە ﴿فَأَبَى ٱلظَّٰلِمُونَ إِلَّا كُفُورًا﴾ بەڵام ستەمکاران هیچیان ناوێت بێ باوەڕی نەبێت ﴿٩٩﴾ ﴿قُل لَّوْ أَنتُمْ﴾ بڵێ ئەگەر ئێوە ﴿تَمْلِكُونَ خَزَآئِنَ رَحْمَةِ رَبِّىٓ﴾ خاوەنی خەزێنەکانی چاکە و نیعمەتەکانی پەروەردگارم بن ﴿إِذًا لَّأَمْسَكْتُمْ﴾ ئەوکاتە دەتانگرێتەوە (لەبەخشین) ﴿خَشْيَةَ ٱلْإِنفَاقِ﴾ لە ترسی خەرج بوون و تەواو بوون ﴿وَكَانَ ٱلْإِنسَٰنُ قَتُورًا﴾ وە ئادەمی هەمیشە ڕژدە و چروکە ﴿١٠٠﴾ ﴿وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَىٰ﴾ وە سوێند بەخوا بەڕاستی بەخشیمان بەمووسا ﴿تِسْعَ ءَايَٰتٍۭ بَيِّنَٰتٍ﴾ نۆ موعجیزەی ڕوون وئاشکرا ﴿فَسْـَٔلْ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) دەی پرسیار لەنەوەی ئیسرائیل بکە (سەبارەت بەڕوداوی مووسا و فیرعەون) ﴿إِذْ جَآءَهُمْ﴾ کاتێ (مووسا) هاتە لایان ﴿فَقَالَ لَهُۥ فِرْعَوْنُ﴾ ئەمجا فیرعەون پێی ووت ﴿إِنِّى لَأَظُنُّكَ يَٰمُوسَىٰ مَسْحُورًا﴾ بەڕاستی ئەی مووسا من واگومان دەبەم کە تۆ جادو لێ کراو بیت ﴿١٠١﴾ ﴿قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ﴾ (مووسا علیه السلام) فەرمووی سوێندبەخوا بێگومان تۆ دەزانی ﴿مَآ أَنزَلَ هَٰٓؤُلَآءِ﴾ هیچ کەس ئەم موعجیزانەی نەناردۆتە خوارەوە ﴿إِلَّا رَبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ بَصَآئِرَ﴾ جگە لەپەروەردگاری ئاسمانەکان وزەوی نەبێت کە ڕوونکەرەوەن (بۆ خەڵکی) ﴿وَإِنِّى لَأَظُنُّكَ﴾ وە بەڕاستی من دڵنیام کە تۆ ﴿يَٰفِرْعَوْنُ مَثْبُورًا﴾ ئەی فیرعەون لە ناو دەچیت ﴿١٠٢﴾ ﴿فَأَرَادَ أَن يَسْتَفِزَّهُم مِّنَ ٱلْأَرْضِ﴾ جا فیرعەون ویستی کەوا (مووسا وکۆمەڵەکەی) دەرکات لەزەوی (میسر)دا ﴿فَأَغْرَقْنَٰهُ وَمَن مَّعَهُۥ جَمِيعًا﴾ ئیتر ئێمەش فیرعەون و ئەوانەی لەگەڵی بوون هەموویانمان خنکاند لە دەریادا ﴿١٠٣﴾ ﴿وَقُلْنَا مِنۢ بَعْدِهِۦ﴾ ئەوسا لەپاش خنکاندنیان ووتمان ﴿لِبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ بەنەوەی ئیسرائیل ﴿ٱسْكُنُوا۟ ٱلْأَرْضَ﴾ نیشتە جێ بن لەو زەویەی (کە فیرعەون ویستی دەرتان کات لێ ی) ﴿فَإِذَا جَآءَ وَعْدُ ٱلْءَاخِرَةِ﴾ جا کاتێک بەڵێنی ڕۆژی دوایی هات ﴿جِئْنَا بِكُمْ لَفِيفًا﴾ ئەوسا هەمووتان پێکەوە (بۆ دادگای خوا) دێنین ﴿١٠٤﴾

﴿وَبِالْحَقِّ أَنزَلْنَاهُ﴾ وە ئەم (قورئانە)مان بەحەق ناردۆتە خوارەوە ﴿وَبِالْحَقِّ نَزَلَ﴾ وە بەحەق و ڕاستیش هاتووەتە خوارەوە ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ﴾ وە تۆمان ڕەوانە نەکردووە ﴿إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا﴾ بەموژدە دەرو ترسێنەر نەبێت ﴿١٠٥﴾ ﴿وَقُرْآنًا فَرَقْنَاهُ﴾ وە قورئانمان بەش بەش بۆت ناردووە ﴿لِتَقْرَأَهُ عَلَى النَّاسِ﴾ بۆ ئەوەی بیخوێنیتەوە بەسەر خەڵکیدا ﴿عَلَىٰ مُكْثٍ﴾ بە لەسەر خۆیی و هێواشی ﴿وَنَزَّلْنَاهُ تَنزِيلًا﴾ وە ئەم (قورئانە)مان بەو شێوە دابەزاند ﴿١٠٦﴾ ﴿قُلْ آمِنُوا بِهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ پێیان) بڵێ باوەڕبێنن بەم (قورئانە) ﴿أَوْ لَا تُؤْمِنُوا﴾ یان باوەڕی پێ نەهێنن ﴿إِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە زانیارییان پێ بەخشراوە ﴿مِن قَبْلِهِ﴾ لەپێش ئەم (قورئانە)دا ﴿إِذَا يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ کاتێك (قورئان) بخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿يَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ سُجَّدًا﴾ بەچەسپانی دەکەون بەڕودا بەسوژدە بردن ﴿١٠٧﴾ ﴿وَيَقُولُونَ سُبْحَانَ رَبِّنَا﴾ وە دەڵێن پاك و بێگەردی بۆ پەروەردگارمان ﴿إِن كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولًا﴾ بەڕاستی هەمیشە بەڵێنی پەروەردگارمان بەدی دێت ﴿١٠٨﴾ ﴿وَيَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ يَبْكُونَ﴾ وە دەکەون بەسەر ڕوودا وده گرین ﴿وَيَزِيدُهُمْ خُشُوعًا ۩﴾ و (قورئان) هەمیشە ملکەچیان بۆ زیاد دەکات ﴿١٠٩﴾ ﴿قُلِ ادْعُوا اللَّهَ﴾ بڵێ نزا و هاوار لەخوا بکەن ﴿أَوِ ادْعُوا الرَّحْمَٰنَ﴾ یان هاوار لە ڕەحمان بکەن (یەکسانە) ﴿أَيًّا مَّا تَدْعُوا﴾ بەهەر کامیان نزاو هاوار داوای لێ بکەن ﴿فَلَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ﴾ چونکە هەر بۆ خوایە هەموو ناوە زۆر جوانەکان ﴿وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ﴾ لەنوێژکردنتدا دەنگ بەرزمەکەرەوە ﴿وَلَا تُخَافِتْ بِهَا﴾ و بەنهێنیش مەیکە ﴿وَابْتَغِ بَيْنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا﴾ لەو نێوانەدا ڕێگایەك هەڵبژێرە (بەشێوەیەك خۆت گوێت لەخۆت بێت) ﴿١١٠﴾ ﴿وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەموو سوپاس و ستایش هەر بۆ خوایە ﴿الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا﴾ زاتێك کەهیچ منداڵێکی بۆ خۆی بڕیار نەداوە ﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُ شَرِيكٌ﴾ و هیچ هاوبەشێکی نەبووە ﴿فِي الْمُلْكِ﴾ لە موڵك و پادشایەتیدا ﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُ وَلِيٌّ﴾ هیچ دۆست و یارمەتی دەرێکی نەبووە ﴿مِّنَ الذُّلِّ﴾ لەبەر بێ دەسەڵاتی ﴿وَكَبِّرْهُ تَكْبِيرًا﴾ (کەواتە) خوا زۆر بەگەورە بگرە ﴿١١١﴾

سورەتی ﴿ الْكَهْفِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي﴾ هەموو سوپاس و ستایش بۆ ئەو خوایەی ﴿أَنزَلَ﴾ کە ناردوویەتیە خوارەوە ﴿عَلَىٰ عَبْدِهِ الْكِتَابَ﴾ قورئان بۆ سەر بەندەکەی خۆی (موحەممەد ﷺ) ﴿وَلَمْ يَجْعَل لَّهُ عِوَجًا﴾ و هیچ جورە لاریەکی تێدا دانەناوە ﴿١﴾ ﴿قَيِّمًا﴾ (کتێبێکی) ڕاست و پایەدارە ﴿لِّيُنذِرَ بَأْسًا شَدِيدًا﴾ بۆ ئەوەی بە سزایەکی زۆر بەتین بترسێنێت (ئەوانەی کەباوەڕی پێ ناهێنن) ﴿مِّن لَّدُنْهُ﴾ لەلایەن خۆیەوە ﴿وَيُبَشِّرَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ و مژدەش بدات بەو باوەڕ دارانەی ﴿الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ﴾ کە کردەوە چاکەکان ئەنجام دەدەن ﴿أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا حَسَنًا﴾ بەمەی کە پاداشتێکی چاکیان بۆ هەیە ﴿٢﴾ ﴿مَّاكِثِينَ فِيهِ أَبَدًا﴾ لەو (بەهەشتە)دا بێ برانەوە دەمێننەوە ﴿٣﴾ ﴿وَيُنذِرَ الَّذِينَ﴾ وە (بۆ ئەوەی) کەساتێك بترسێنێت ﴿قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا﴾ کە دەیان ووت خوا ڕۆڵەی بۆ خۆی بڕیار داوە ﴿٤﴾

﴿مَّا لَهُم بِهِۦ مِنْ عِلْمٍ﴾ نەخۆیان زانابوون پێی ﴿وَلَا لِآبَآئِهِمْ﴾ نەباوو باپیرانیان ﴿كَبُرَتْ كَلِمَةً﴾ چ قسەیەكی (بوختانێكی) گەورەیە ﴿تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَٰهِهِمْ﴾ كە لەدەمیان دەردەچێت ﴿إِن يَقُولُونَ إِلَّا كَذِبًا﴾ جگە لەدرۆ هیچ شتێكی تر نالێن ﴿٥﴾ ﴿فَلَعَلَّكَ بَٰخِعٌ نَّفْسَكَ﴾ جا لەوانەیە خۆت لە ناوبەری ﴿عَلَىٰٓ ءَاثَٰرِهِمْ﴾ لەبەر كردەوەی ئەوان ﴿إِن لَّمْ يُؤْمِنُوا﴾ ئەگەر ئیمان نەهێنن ﴿بِهَٰذَا ٱلْحَدِيثِ أَسَفًا﴾ بەم قورئانە لەداخ و خەفەتدا (بمریت) ﴿٦﴾ ﴿إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى ٱلْأَرْضِ﴾ بەڕاستی ئێمە هەرچی وابەسەر زەوی یەوە كردوومانە ﴿زِينَةً لَّهَا﴾ بەزینەت و جوانی بۆ زەوی ﴿لِنَبْلُوَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی خەڵكی تاقی بكەینەوە ﴿أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا﴾ كامیان كردەوەی جوانترو چاكترە؟ ﴿٧﴾ ﴿وَإِنَّا لَجَٰعِلُونَ مَا عَلَيْهَا﴾ وە بەڕاستی ئەوەی وابەسەر زەوییەوە ئێمە هەمووی دەكەین ﴿صَعِيدًا جُرُزًا﴾ بە زەویەكی تەختی ووشك و برنگ ﴿٨﴾ ﴿أَمْ حَسِبْتَ﴾ ئایا وات زانی ﴿أَنَّ أَصْحَٰبَ ٱلْكَهْفِ وَٱلرَّقِيمِ﴾ كە هاوەڵانی ئەشكەوت و تابلۆ (ئەو بەردەی ناویانی تیا نوسرا بوو) ﴿كَانُوا مِنْ ءَايَٰتِنَا عَجَبًا﴾ ئەوان لەناو نیشانەكانی ئێمەدا شتێكی سەر سوڕهێنەر بوو؟ ﴿٩﴾ ﴿إِذْ أَوَى ٱلْفِتْيَةُ إِلَى ٱلْكَهْفِ﴾ كاتێ كۆمەڵە گەنجێك پەنایان بردەبەر ئەشكەوتەكە ﴿فَقَالُوا رَبَّنَآ ءَاتِنَا مِن لَّدُنكَ رَحْمَةً﴾ ووتیان ئەی پەروەردگارمان لەلایەن خۆتەوە ڕەحمەتێكمان پێ ببەخشە ﴿وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا﴾ وە فەراهەم بێنە بۆمان لەم كارەی كەواین تیایدا ڕێی ڕاست و ڕزگاری ﴿١٠﴾ ﴿فَضَرَبْنَا عَلَىٰٓ ءَاذَانِهِمْ﴾ جا ئێمەش (دوعاكەیانمان گیرا كردو) پەردەمان هێنا بەسەر گوێیاندا ﴿فِى ٱلْكَهْفِ سِنِينَ عَدَدًا﴾ لەو ئەشكەوتەدا چەند ساڵ (خەومان لێ خستن) ﴿١١﴾ ﴿ثُمَّ بَعَثْنَٰهُمْ﴾ لەپاشان خەبەرمان كردنەوە ﴿لِنَعْلَمَ﴾ بۆئەوەی دەر یخەین ﴿أَيُّ ٱلْحِزْبَيْنِ﴾ لەودوو تاقمە كامیان ﴿أَحْصَىٰ لِمَا لَبِثُوٓا أَمَدًا﴾ چاكتر ماوەی خەوی خۆیان دەژمێرن (لە ئەشكەوتەكەدا) ﴿١٢﴾ ﴿نَّحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ﴾ ئێمە بۆت دەگێڕینەوە ﴿نَبَأَهُم بِٱلْحَقِّ﴾ هەواڵی ئەوان بەڕێك و ڕاستی ﴿إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ﴾ بەڕاستی ئەوانە كۆمەڵە لاوێك بوون ﴿ءَامَنُوا بِرَبِّهِمْ﴾ باوەڕیان هێنابوو بەپەروەردگاریان ﴿وَزِدْنَٰهُمْ هُدًى﴾ ئێمەش ڕێنموونیمان زیاد كردن ﴿١٣﴾ ﴿وَرَبَطْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ و دڵیانمان بەهێز كرد (لەسەر ئەو باوەڕە) ﴿إِذْ قَامُوا﴾ لەكاتێكدا هەستان و ڕاپەڕین ﴿فَقَالُوا رَبُّنَا﴾ ووتیان پەروەردگاری ئێمە ﴿رَبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ پەروەردگاری ئاسمانەكان و زەوی یە ﴿لَن نَّدْعُوَا مِن دُونِهِۦٓ إِلَٰهًا﴾ ئێمە هەرگیز بێجگە لەو پەرستراوێكی تر ناپەرستین ﴿لَّقَدْ قُلْنَآ إِذًا شَطَطًا﴾ (ئەگەر جگە لەخوا شتێ تر بپەرستین) سوێند بەخوا ئەوكاتە درۆمان ووتووە ﴿١٤﴾ ﴿هَٰٓؤُلَآءِ قَوْمُنَا﴾ ئائەوانە گەلەكەی ئێمەن ﴿ٱتَّخَذُوا مِن دُونِهِۦٓ ءَالِهَةً﴾ بێجگە لەخوا پەرستراوی تریان بۆخۆیان بڕیار داوە ﴿لَّوْلَا يَأْتُونَ عَلَيْهِم﴾ دەی با بۆیان بیهێننەوە ﴿بِسُلْطَٰنٍۭ بَيِّنٍ﴾ بەڵگەو نیشانەی ڕوون و ئاشكرا ﴿فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ﴾ دەی كێ ستەم كارترە لەو كەسەی ﴿ٱفْتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا﴾ كە درۆ هەڵبەستێ بەدەم خوداوە ﴿١٥﴾

﴿وَإِذِ اعْتَزَلْتُمُوهُمْ﴾ (ئـەی هاوەڵانـی ئەشـکەوت) کاتێـك ئێـوە دووورە پەرێزیتـان گـرت لـەوان (لەو بـێ باوەڕانـە) ﴿وَمَا يَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ﴾ و لـەو (پەرسـتراو) انـەش بێجگـە لـە خـودا دەیـان پەرسـتن ﴿فَأْوُوا إِلَى الْكَهْفِ﴾ دەی کەوایە پەنا بەرنە ئەشـکەوتەکە ﴿يَنشُرْ لَكُمْ رَبُّكُم مِّن رَّحْمَتِهِ﴾ پەروەردگارتان بـڵاوی دەکاتەوە بۆتـان بەزەیی وڕەحمەتی خۆی ﴿وَيُهَيِّئْ لَكُم﴾ و بۆتـان فەراهەم دەهێنێت ﴿مِّنْ أَمْرِكُم مِّرْفَقًا﴾ لـەم کارەتانـدا هۆی گـوزەران و ژیانتـان ﴿١٦﴾ ﴿وَتَرَى الشَّمْسَ إِذَا طَلَعَت﴾ خۆر دەبینـی کاتێك کەهەڵدێت ﴿تَّزَاوَرُ عَن كَهْفِهِمْ ذَاتَ الْيَمِينِ﴾ لەلای ڕاستی ئەشکەوتەکەیان دەدات ﴿وَإِذَا غَرَبَت تَّقْرِضُهُمْ﴾ کاتێکیش ئاوا دەبێت لای دەدا لێیان ﴿ذَاتَ الشِّمَالِ﴾ بەلای چەپدا ﴿وَهُمْ فِي فَجْوَةٍ مِّنْهُ﴾ لەکاتێکدا ئەوان لە ناو بۆشـایی فراوانی ئەشـکەوتەکەدان ﴿ذَٰلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ﴾ ئەوە هەندێکە لە بەڵگە و نیشانەکانی خوا ﴿مَن يَهْدِ اللَّهُ﴾ هەر کەسێ خوا ڕێنموونی بکات ﴿فَهُوَ الْمُهْتَدِ﴾ تەنها ئەو کەسە ڕێنموونی کراوە ﴿وَمَن يُضْلِلْ﴾ و هـەر کەسـیش گومـڕا بـکات ﴿فَلَن تَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُّرْشِدًا﴾ ئەوە دەسـتت ناکەوێ بۆی هیچ پشـتیوان و ڕێ نیشـاندەرێك ﴿١٧﴾ ﴿وَتَحْسَبُهُمْ أَيْقَاظًا﴾ (ئەگەر بیان بینیـت) وا دەزانیت بەخەبەرن ﴿وَهُمْ رُقُودٌ﴾ کـە چـی خەوتـوون ﴿وَنُقَلِّبُهُمْ﴾ وە ئـەو (خەوتـوو) انە ئەم دیـو و دیویان پـێ دەکەین (بۆ ئەوەی لاشـەیان تێك نەچێت) ﴿ذَاتَ الْيَمِينِ وَذَاتَ الشِّمَالِ﴾ بەلای ڕاست و بە لای چەپدا ﴿وَكَلْبُهُم بَاسِطٌ ذِرَاعَيْهِ﴾ و سەگەکەیان هەردوو دەستی درێژ کرد بوو ﴿بِالْوَصِيدِ﴾ لەبەر دەرگای ئەشکەوتەکەدا ﴿لَوِ اطَّلَعْتَ عَلَيْهِمْ﴾ ئەگـەر سـەیرێکت بکردنایـە ﴿لَوَلَّيْتَ مِنْهُمْ فِرَارًا﴾ بێگومان بە ڕاکـردن بەرەو دوا دەگەڕایتەوە ﴿وَلَمُلِئْتَ مِنْهُمْ رُعْبًا﴾ و پڕ بە دڵ لێیان دەترسایت ﴿١٨﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ بَعَثْنَاهُمْ﴾ ئابەو شێوە (لـە خەو) خەبەرمانکردنەوە ﴿لِيَتَسَاءَلُوا بَيْنَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی پرسـیار لـە یەکتری بکەن ﴿قَالَ قَائِلٌ مِّنْهُمْ﴾ یەکێکیـان ووتـی ﴿كَمْ لَبِثْتُمْ﴾ چەندە ماونەتـەوە (بە خەوتوویـی) ﴿قَالُوا﴾ (هەندێکیـان) ووتیان ﴿لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ﴾ ڕۆژێك یا کەمتر لە ڕۆژێك ماوینەتەوە ﴿قَالُوا رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثْتُمْ﴾ (هەندێکی تریـان) ووتیـان پـەروەردگـارتـان زاناتـرە بەمـاوەی مانەوەتـان ﴿فَابْعَثُوا أَحَدَكُم بِوَرِقِكُمْ هَٰذِهِ﴾ دە یەکێکتان بەم دراوە (زیوە) تان بنێرن ﴿إِلَى الْمَدِينَةِ﴾ بۆ ناو شار ﴿فَلْيَنظُرْ أَيُّهَا أَزْكَىٰ طَعَامًا﴾ با سەیر کات کـێ (لـە خەڵکی شـار) خۆراکی پاکتـرە ﴿فَلْيَأْتِكُم بِرِزْقٍ مِّنْهُ﴾ ئەوە با لـەوە خۆراکتان بـۆ بهێنێت ﴿وَلْيَتَلَطَّفْ﴾ بـا نـەرم و نیان و لەسـەرخۆ بێت لە هەڵسـوکەوتیدا (تـا نەناسـرێتەوە) ﴿وَلَا يُشْعِرَنَّ بِكُمْ أَحَدًا﴾ و کـەس لەئێـوە ئاگادار نەکات ﴿١٩﴾ ﴿إِنَّهُمْ إِن يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ﴾ چونکـە بێگومان ئەگەر ئـەوان پێتان بزانن ﴿يَرْجُمُوكُمْ﴾ بەرد بارانتـان دەکەن ﴿أَوْ يُعِيدُوكُمْ فِي مِلَّتِهِمْ﴾ یان دەتان گێڕنەوە بۆناو ئایینەکەی خۆیان ﴿وَلَن تُفْلِحُوا إِذًا أَبَدًا﴾ ئەو کاتە ئێوە هەرگیز ڕزگارتان نابێت ﴿٢٠﴾

﴿وَكَذَٰلِكَ أَعْثَرْنَا عَلَيْهِمْ﴾ (پاش سەدان ساڵ) ئا بەو شێوە خەڵکمان ئاگادار کرد بەسەریاندا ﴿لِيَعْلَمُوا أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ بۆ ئەوەی بزانن کەبێگومان بەڵێنی خواڕاستە ﴿وَأَنَّ السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَا﴾ وەدڵنیابن کەڕۆژی دوایی گومانی تێدانیە ﴿إِذْ يَتَنَازَعُونَ بَيْنَهُمْ﴾ (خەڵکی مان ئاگادارکرد بەسەریاندا) لەکاتێکدا ئەو خەڵکە کێشەیان بوو لەنێوان خۆیاندا ﴿أَمْرَهُمْ﴾ دەربارەیان ﴿فَقَالُوا ابْنُوا عَلَيْهِمْ بُنْيَانًا﴾ جا (هەندێکیان) ووتیان چەند خانوویەکیان بەسەرەوە دروست بکەن ﴿رَبُّهُمْ أَعْلَمُ بِهِمْ﴾ پەروەردگاریان ئاگادارترە پێیان ﴿قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلَىٰ أَمْرِهِمْ﴾ ئەوانەی کەزاڵ بوون بەسەر کار و باری ئەوکۆمەڵەدا ووتیان ﴿لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِمْ مَسْجِدًا﴾ بێگومان مزگەوتێکیان بەسەرەوە دروست دەکەین ﴿٢١﴾ ﴿سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةٌ رَابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ﴾ ئەوسا هەندێکیان دەڵێن (ئەو لاوانە) سێ کەسن و چوارەمیان سەگەکەیانە ﴿وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ﴾ وەهەندێکی تریان دەڵێن پێنج کەسن و شەشەمیان سەگەکەیانە ﴿رَجْمًا بِالْغَيْبِ﴾ ئەمانە قسەی بێ بەڵگەن (تفەنگ بە تاریکە شەوەو دەنێن) ﴿وَيَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ﴾ هەندێکی تریان دەڵێن ئەوانە حەوت کەسن هەشتەمەکەیان سەگەکەیانە ﴿قُلْ رَبِّي أَعْلَمُ بِعِدَّتِهِمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پەروەردگارم زاناترە بەژمارەیان ﴿مَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ﴾ کەمێك نەبێت لەخەڵکی کەس ژمارەیان نازانێت ﴿فَلَا تُمَارِ فِيهِمْ﴾ کەواتە (ئەی موحەممەد ﷺ) لەبارەیانەوە دەمەقاڵێ مەکە ﴿إِلَّا مِرَاءً ظَاهِرًا﴾ جگەلە دەمەقاڵەیەکی ئاشکراو ئاسان (تەنها ئەوەبڵێ کەلە قورئاندا بۆت هاتووە) ﴿وَلَا تَسْتَفْتِ فِيهِمْ مِنْهُمْ أَحَدًا﴾ وە لەبارەیانەوە پرسیار لەکەسیان (خاوەن نامەکان) مەکە ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَا تَقُولَنَّ لِشَيْءٍ﴾ بۆ (کردنی) هیچ شتێك مەڵێ ﴿إِنِّي فَاعِلٌ ذَٰلِكَ غَدًا﴾ بێگومان من سبەینێ ئەو شتە دەکەم ﴿٢٣﴾ ﴿إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ﴾ مەگەر (لەگەڵی دابڵێیت) ئەگەر خوا بیەوێت ﴿وَاذْكُرْ رَبَّكَ إِذَا نَسِيتَ﴾ هەر کاتێ (إن شاء الله) ت لەبیرچوو کەی بیرت هاتەوە بیڵێ ﴿وَقُلْ عَسَىٰ أَنْ يَهْدِيَنِ رَبِّي﴾ بڵێ ئومێدەوارم پەروەردگارم ڕێنموونیم بکات ﴿لِأَقْرَبَ مِنْ هَٰذَا رَشَدًا﴾ بۆ ڕێگایەکی نزیکتر (لە ڕاستی) لەمە ﴿٢٤﴾ ﴿وَلَبِثُوا فِي كَهْفِهِمْ﴾ (ئەو کۆمەڵە لاوە) مانەوە لە ناو ئەشکەوتەکەیاندا (بە خەوتوویی) ﴿ثَلَاثَ مِائَةٍ سِنِينَ﴾ ماوەی سێ سەد ساڵ (بە ساڵی هەتاوی) ﴿وَازْدَادُوا تِسْعًا﴾ نۆ ساڵی تریشیان زیادکرد (ئەگەر بەساڵی مانگی عەرەبی حیساب بکرێت) ﴿٢٥﴾ ﴿قُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثُوا﴾ بڵێ خوا زاناترە بەماوەی مانەوەیان ﴿لَهُ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ تەنها بۆ خوایە زانینی نهێنی ئاسمانەکان و زەوی ﴿أَبْصِرْ بِهِ وَأَسْمِعْ﴾ ئای (خودا) چ بینا و بیسەرە ﴿مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ﴾ بێجگە لە (خوا) هیچ پشتیوانێکیان بۆنیە ﴿وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا﴾ کەسیش ناکات بە هاوبەشی خۆی لە فەرمانی دا ﴿٢٦﴾ ﴿وَاتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ﴾ بخوێنەرەوە ئەوەی کە وەحیت بۆکراوە ﴿مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ﴾ لە قورئانی پەروەردگارت ﴿لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ﴾ کەس نیە بتوانێت ووتەکانی ئەو بگۆڕێت ﴿وَلَنْ تَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا﴾ هەرگیز پەنایەکت دەست ناکەوێت بێجگە لە خوا پەنای بۆ بەریت ﴿٢٧﴾

﴿وَٱصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ ٱلَّذِينَ﴾ خۆت ڕاگرە لەگەڵ ئەوانەی ﴿يَدْعُونَ رَبَّهُم﴾ لەپەروەردگاریان دەپاڕێنەوە ویادی ئەو دەكەن (و دەیپەرستن) ﴿بِٱلْغَدَوٰةِ وَٱلْعَشِيِّ﴾ بەیانیان و ئێواران ﴿يُرِيدُونَ وَجْهَهُۥ﴾ كەمەبەستیان ڕەزامەندی خوایە ﴿وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ﴾ چاوەكانت لەوان لامەدە و وەرمەگێڕە (بۆ كەسانی بێ باوەڕی دەوڵەمەند) ﴿تُرِيدُ زِينَةَ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ كە جوانی و ڕازاوەیی ژیانی ئەم دونیای دەوێت ﴿وَلَا تُطِعْ مَنْ﴾ و بەگوێی كەسێك مەكە ﴿أَغْفَلْنَا قَلْبَهُۥ عَن ذِكْرِنَا﴾ كە دڵیمان لە یادی خۆمان بێ ئاگا كردوە ﴿وَٱتَّبَعَ هَوَىٰهُ﴾ و شوێنی هەواو ئارەزووی خۆی كەوتووە ﴿وَكَانَ أَمْرُهُۥ فُرُطًا﴾ هەموو كارەكانی خراپ و لەسنوور دەرچووە ﴿٢٨﴾ ﴿وَقُلِ ٱلْحَقُّ﴾ بڵێ حەق (ئەم قورئانە) ﴿مِن رَّبِّكُمْ﴾ لەلایەن پەروەردگارتانەوە هاتووە ﴿فَمَن شَآءَ فَلْيُؤْمِن﴾ جا هەركەسێ دەیەوێت با باوەڕبێنێ ﴿وَمَن شَآءَ فَلْيَكْفُرْ﴾ و هەركەسیش دەیەوێت با بێ باوەڕ بێت (ئەمەش جۆرێكە لە هەڕەشە وسەرزەنشت) ﴿إِنَّآ أَعْتَدْنَا لِلظَّٰلِمِينَ﴾ بە ڕاستی ئێمە ئامادەمان كردووە بۆ ستەمكاران (بێ باوەڕان) ﴿نَارًا أَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا﴾ ئاگرێك كە بڵێسەكەی (وەكو ڕەشماڵ) دەوریان دەدات ﴿وَإِن يَسْتَغِيثُوا۟﴾ وە ئەگەر (لە تینوانا) هاواری ئاو بكەن ﴿يُغَاثُوا۟ بِمَآءٍ كَٱلْمُهْلِ﴾ ئاوێكیان بۆ دەهێنرێ وەك مسی تواوە (یا وەك چڵك و چەپەڵی ڕۆن و زەیت وایە) ﴿يَشْوِى ٱلْوُجُوهَ﴾ روو دەم و چاوەكان دەبرژێنێ ﴿بِئْسَ ٱلشَّرَابُ﴾ ئای چ خواردنەوەیەكی پیس و خراپە ﴿وَسَآءَتْ مُرْتَفَقًا﴾ و ئای چ شوێن و جێگایەكی خراپە ﴿٢٩﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ بەڕاستی ئەوانەی كەباوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ و كردوەی چاكەیان كردووە ﴿إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا﴾ بێگومان ئێمە پاداشتی ئەوانە ون ناكەین كە كردەوەی چاكیان كردوە ﴿٣٠﴾ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمْ﴾ بۆ ئەوانە هەیە ﴿جَنَّٰتُ عَدْنٍ﴾ بەهەشتانێكی هەمیشەیی ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهِمُ ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ كە ڕووبارەكان بە ژێریاندا دێن و دەچن ﴿يُحَلَّوْنَ فِيهَا﴾ دەڕازێنرێنەوە لەو (بەهەشتانە)دا ﴿مِنْ أَسَاوِرَ مِن ذَهَبٍ﴾ بە بازنی زۆری ئاڵتون ﴿وَيَلْبَسُونَ ثِيَابًا خُضْرًا﴾ وە پۆشاكی سەوز دەپۆشن ﴿مِّن سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ﴾ لە ئاوریشمی تەنك و ئەستور ﴿مُّتَّكِـِٔينَ فِيهَا عَلَى ٱلْأَرَآئِكِ﴾ پاڵ دەدەنەوە لەو (بەهەشتە) دا بە سەر كورسی وپاڵپشتەكانەوە ﴿نِعْمَ ٱلثَّوَابُ وَحَسُنَتْ مُرْتَفَقًا﴾ ئای چەند پاداشتێكی چاكە و جێگایەكی خۆشە ﴿٣١﴾ ﴿وَٱضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بۆیان بگێڕەرەوە نموونەی ﴿رَّجُلَيْنِ﴾ ئەو دوو پیاوە ﴿جَعَلْنَا لِأَحَدِهِمَا﴾ دابوومان بە یەكێكیان (كە بێ باوەڕ بوو) ﴿جَنَّتَيْنِ مِنْ أَعْنَٰبٍ﴾ دوو باخ لە هەموو جۆرە ترێیەك ﴿وَحَفَفْنَٰهُمَا بِنَخْلٍ﴾ بە دار خورما دەوری هەردوو باخەكەمان دابوو ﴿وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمَا زَرْعًا﴾ لەنێوان ئەو دوو باخەدا كشتوكاڵمان فەراهەم هێنابوو (بۆی) ﴿٣٢﴾ ﴿كِلْتَا ٱلْجَنَّتَيْنِ ءَاتَتْ أُكُلَهَا﴾ هەردوو باخەكە بەری چاكیان گرتبوو ﴿وَلَمْ تَظْلِم مِّنْهُ شَيْـًٔا﴾ هیچیان لێ خەسار نەبوو بوو ﴿وَفَجَّرْنَا خِلَٰلَهُمَا نَهَرًا﴾ و لە نێوان ئەو دوو باخەدا كانیاوێكمان هەڵقوڵاندبوو (بۆ ئاودانیان) ﴿٣٣﴾ ﴿وَكَانَ لَهُۥ ثَمَرٌ﴾ هەروەها (خاوەنی ئەودووباخە) ماڵ وسامانی زۆری هەبوو (لە ئاڵتون و زیو وشتی تر) ﴿فَقَالَ لِصَٰحِبِهِۦ وَهُوَ يُحَاوِرُهُۥٓ﴾ جا بە هاوڕێ (ئیماندارە هەژارە) كەی ووت لە كاتێكدا كە قسەی لەگەڵدا دەكرد ﴿أَنَا۠ أَكْثَرُ مِنكَ مَالًا﴾ من ماڵ و سامانم لە تۆ زۆرترە ﴿وَأَعَزُّ نَفَرًا﴾ كوڕ و كاڵ و خزمەتكاریشم زیاترە ﴿٣٤﴾

﴿وَدَخَلَ جَنَّتَهُۥ﴾ (بێ باوەڕەکەیان) چووە ناو باخەکەیەوە ﴿وَهُوَ ظَالِمٌ لِّنَفۡسِهِۦ﴾ لە کاتێکدا کە ستەم کاربوو لە خۆی ﴿قَالَ مَآ أَظُنُّ أَن تَبِيدَ هَٰذِهِۦٓ أَبَدٗا﴾ ووتی باوەڕ ناکەم هەرگیز ئەم باخەم لەناو بچێت ﴿٣٥﴾ ﴿وَمَآ أَظُنُّ ٱلسَّاعَةَ قَآئِمَةٗ﴾ باوەڕیش ناکەم ڕۆژی دوایی بێت و ڕوو بدات ﴿وَلَئِن رُّدِدتُّ إِلَىٰ رَبِّي﴾ سوێند بێ خۆ ئەگەر (پاش مردن) بمگێڕنەوە بۆ لای پەروەردگارم ﴿لَأَجِدَنَّ خَيۡرٗا مِّنۡهَا مُنقَلَبٗا﴾ بێگومان باشتر لەم باخەم دەست دەکەوێ ﴿٣٦﴾ ﴿قَالَ لَهُۥ صَاحِبُهُۥ﴾ هاوڕێ (ئیمانداره)کەی پێی ووت ﴿وَهُوَ يُحَاوِرُهُۥٓ﴾ لە کاتێکدا کە گفتوگۆی لەگەڵدا دەکرد ﴿أَكَفَرۡتَ بِٱلَّذِي خَلَقَكَ مِن تُرَابٖ﴾ ئایا تۆ بێ باوەڕیت بەو زاتەی کە تۆی لەخاك دروست کردووە ﴿ثُمَّ مِن نُّطۡفَةٖ﴾ پاشان لە دڵۆپە ئاوێك ﴿ثُمَّ سَوَّىٰكَ رَجُلٗا﴾ پاشان کردویتی بە پیاو ﴿٣٧﴾ ﴿لَّٰكِنَّا۠ هُوَ ٱللَّهُ رَبِّي﴾ بەڵام من هەر (دەڵێم) ئەو خوا پەروەردگارمە ﴿وَلَآ أُشۡرِكُ بِرَبِّيٓ أَحَدٗا﴾ و هیچ کەسیش ناکەم بە هاوبەشی پەروەردگارم ﴿٣٨﴾ ﴿وَلَوۡلَآ إِذۡ دَخَلۡتَ جَنَّتَكَ﴾ وە باکاتێ چوویتە ناو باخەکەتەوە ﴿قُلۡتَ مَا شَآءَ ٱللَّهُ﴾ بتووتایە هەرچی خوا بیەوێ (هەر ئەوە دەبێت) ﴿لَا قُوَّةَ إِلَّا بِٱللَّهِۚ﴾ هەموو توانایەکیش هەر بەدەس خوایە ﴿إِن تَرَنِ أَنَا۠ أَقَلَّ مِنكَ﴾ ئەگەر تۆ من دەبینی لەتۆ کەمتریش. ﴿مَالٗا وَوَلَدٗا﴾ ماڵ و دارایی و منداڵم هەیە ﴿٣٩﴾ ﴿فَعَسَىٰ رَبِّيٓ﴾ ئومێدم وایە کە پەروەردگارم ﴿أَن يُؤۡتِيَنِ خَيۡرٗا مِّن جَنَّتِكَ﴾ چاکتر لە باخەکەی تۆم پێ بدات ﴿وَيُرۡسِلَ عَلَيۡهَا حُسۡبَانٗا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ و بەڵا و بروسکەیەکیش لە ئاسمانەوە بنێرێت بۆباخەکەی تۆ ﴿فَتُصۡبِحَ صَعِيدٗا زَلَقًا﴾ جا (باخەکەت) ببێت بەزەویەکی ووشکی ساف و خلیسك ﴿٤٠﴾ ﴿أَوۡ يُصۡبِحَ مَآؤُهَا غَوۡرٗا﴾ یان ئاوەکەی ڕۆبچێ بە ناخی زەویدا ﴿فَلَن تَسۡتَطِيعَ لَهُۥ طَلَبٗا﴾ ئیتر هەرگیز نەتوانی بیدۆزیتەوە ﴿٤١﴾ ﴿وَأُحِيطَ بِثَمَرِهِۦ﴾ سامان و بەروبوومەکەی لەناوبرا (بە هەورە بروسکە سوتا و نەما) ﴿فَأَصۡبَحَ يُقَلِّبُ كَفَّيۡهِ﴾ ئەمجا کابراش لە داخا دەسەکانی دەپروانـد ودەیدان بەیەکدا ﴿عَلَىٰ مَآ أَنفَقَ فِيهَا﴾ لەسەر ئەو ماڵەی کە خەرجی کرد بوو (لەباخەکەیدا) ﴿وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا﴾ لە کاتێکدا (کەپری) باخەکەی هەموو کەوتوون بەسەر یەکدا ﴿وَيَقُولُ يَٰلَيۡتَنِي﴾ (جا لەپاشە ڕۆژدا) دەڵێت : خۆزگە ﴿لَمۡ أُشۡرِكۡ بِرَبِّيٓ أَحَدٗا﴾ کەسم نەکردایە بەهاوەڵی پەروەردگارم ﴿٤٢﴾ ﴿وَلَمۡ تَكُن لَّهُۥ فِئَةٞ يَنصُرُونَهُۥ﴾ کەسانێك نەبوو یارمەتی بدەن و بێن بەهانایەوە ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ بێجگە لە خوا ﴿وَمَا كَانَ مُنتَصِرًا﴾ خۆیشی سەرکەوتوو نەبوو ﴿٤٣﴾ ﴿هُنَالِكَ ٱلۡوَلَٰيَةُ لِلَّهِ ٱلۡحَقِّۚ﴾ لەو شوێنانەدا پشتیوانی تایبەتی خوای ڕاست و حەقە ﴿هُوَ خَيۡرٞ ثَوَابٗا﴾ هەر ئەویش چاکترین پاداشت ئەداتەوە ﴿وَخَيۡرٌ عُقۡبٗا﴾ وسەرئەنجامی باشیش (بەئیمانداران) دەدات ﴿٤٤﴾ ﴿وَٱضۡرِبۡ لَهُم مَّثَلَ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بهێنەرەوە بۆ ئەو (بێ باوەڕ) انە نموونەی ژیانی دونیا ﴿كَمَآءٍ أَنزَلۡنَٰهُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ وەك بارانێك وایە لە ئاسمانەوە دەیبارێنین ﴿فَٱخۡتَلَطَ بِهِۦ نَبَاتُ ٱلۡأَرۡضِ﴾ ئەوسا جۆرەها ڕواوی زەویی (پێ دەڕوێت و) دەڕژێن بەناو یەکدا ﴿فَأَصۡبَحَ هَشِيمٗا تَذۡرُوهُ ٱلرِّيَٰحُۗ﴾ ئەمجا دەبێتە پوش و پەڵاش و با پرش و بڵاوی دەکاتەوە ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ مُّقۡتَدِرًا﴾ وە خوا هەمیشە بە توانا و دەسەڵات دارە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٤٥﴾

﴿ٱلْمَالُ وَٱلْبَنُونَ زِينَةُ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ ماڵ و کوڕ و کاڵ جوانی و زینەتی ژیانی دونیان ﴿وَٱلْبَٰقِيَٰتُ ٱلصَّٰلِحَٰتُ﴾ کردەوە چاکەکان کە (پاداشتیان) دەمێنێتەوە ﴿خَيْرٌ عِندَ رَبِّكَ ثَوَابًا﴾ پاداشتیان چاکترە لای پەروەردگارت ﴿وَخَيْرٌ أَمَلًا﴾ و زیاتر جێگەی ئومێدن (لەماڵی دونیا) ﴿٤٦﴾ ﴿وَيَوْمَ نُسَيِّرُ ٱلْجِبَالَ﴾ وە (یادیان خەرەوە) ڕۆژێ کە شاخەکان دەخەینە ڕێ ﴿وَتَرَى ٱلْأَرْضَ بَارِزَةً﴾ و ڕووی زەوی بە ڕوونی و تەختی دەبینی ﴿وَحَشَرْنَٰهُمْ﴾ و هەموو (خەڵکی) کۆ دەکەینەوە ﴿فَلَمْ نُغَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا﴾ و هیچ کەسیان بەجێ ناهێڵین ﴿٤٧﴾ ﴿وَعُرِضُوا۟ عَلَىٰ رَبِّكَ صَفًّا﴾ و هەموو (ئادەمی) لەبەردەم پەروەردگارتدا ڕیز دەکرێن ﴿لَّقَدْ جِئْتُمُونَا﴾ سوێند بە خوا دێنەوە بۆ لامان ﴿كَمَا خَلَقْنَٰكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍۭ﴾ هەر بەو شێوەیەی کە یەکەم جار دروستمان کردن (بە ڕووتی و بێ بەرگی) ﴿بَلْ زَعَمْتُمْ﴾ بەڵام ئێوە گومانتان وابوو ﴿أَلَّن نَّجْعَلَ لَكُم مَّوْعِدًا﴾ کە ئێمە کاتێك دانانێین بۆ (لێپرسینەوە) تان ﴿٤٨﴾ ﴿وَوُضِعَ ٱلْكِتَٰبُ﴾ نامەی کردەوەکان دابەش دەکرێت (دەدرێتە دەستی ڕاست چاکان و دەستی چەپی تاوانباران) ﴿فَتَرَى ٱلْمُجْرِمِينَ﴾ ئەمجا تاوانباران دەبینیت ﴿مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ﴾ زۆر دەترسن لەو (هەموو تاوان و خراپە)ی کە تێیدایە ﴿وَيَقُولُونَ يَٰوَيْلَتَنَا﴾ و دەڵێن ئای هاوار بۆ ئێمە ﴿مَالِ هَٰذَا ٱلْكِتَٰبِ﴾ ئەم نامە و دەفتەرە چییە؟ ﴿لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّآ أَحْصَىٰهَا﴾ هیچ کردەوەیەکی بچووك و گەورەی بەجێ نەهێشتووە و تۆماری کردووە ﴿وَوَجَدُوا۟ مَا عَمِلُوا۟ حَاضِرًا﴾ هەر کردەوەیەکیان کردبێت (تیایدا) ئامادەیە ﴿وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا﴾ و پەروەردگارت ستەم لە کەس ناکات ﴿٤٩﴾ ﴿وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَٰٓئِكَةِ ٱسْجُدُوا۟ لِءَادَمَ﴾ (بیریان بهێنەرەوە) کاتێك بە فریشتەکانمان ووت سوژدە بەرن بۆ ئادەم ﴿فَسَجَدُوٓا۟ إِلَّآ إِبْلِيسَ﴾ ئەوانیش هەموو سوژدەیان برد جگە لە ئیبلیس (شەیتان) نەبێت ﴿كَانَ مِنَ ٱلْجِنِّ﴾ کە لە پێڕی جنۆکەکان بوو ﴿فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِۦٓ﴾ بۆیە لە فەرمانی پەروەردگاری دەرچوو ﴿أَفَتَتَّخِذُونَهُۥ وَذُرِّيَّتَهُۥٓ﴾ دەی ئایا ئێوە (ئەی ئادەمیزادەکان) ئەوو نەوەی دەکەنە ﴿أَوْلِيَآءَ مِن دُونِى﴾ دۆست و پشتیوانی خۆتان لە جیاتی من ﴿وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّۢ﴾ لە کاتێکدا کە ئەوان دوژمنی ئێوەن ﴿بِئْسَ لِلظَّٰلِمِينَ بَدَلًا﴾ ئای چ گۆڕینەوەیەکی خراپە بۆ ستەمکاران ﴿٥٠﴾ ﴿مَّآ أَشْهَدتُّهُمْ خَلْقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ من ئەوان (شەیتان و نەوەی)م ئامادەی دروست کردنی ئاسمانەکان و زەوی نەکردووە ﴿وَلَا خَلْقَ أَنفُسِهِمْ﴾ هەروەها لە (کاتی) دروست کردنی خۆشیاندا (ئامادەم نەکردوون) ﴿وَمَا كُنتُ مُتَّخِذَ ٱلْمُضِلِّينَ عَضُدًا﴾ وە من هەرگیز گومڕاکەرانم نەکردووە بە یارمەتی دەری خۆم ﴿٥١﴾ ﴿وَيَوْمَ يَقُولُ نَادُوا۟ شُرَكَآءِىَ ٱلَّذِينَ زَعَمْتُمْ﴾ ڕۆژێك دەبێت کە خوا دەفەرموێ بانگی ئەو بتانە بکەن کە لاتان وابوو هاوبەشی منن (با یارمەتیتان بدەن) ﴿فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا۟ لَهُمْ﴾ ئەوانیش بانگیان دەکەن بەڵام وەڵامیان نادەنەوە (و نایەن بە هاواریانەوە) ﴿وَجَعَلْنَا بَيْنَهُم مَّوْبِقًا﴾ وە ئێمە لە نێوانیاندا شێوێکی پڕ ئازارمان داناوە ﴿٥٢﴾ ﴿وَرَءَا ٱلْمُجْرِمُونَ ٱلنَّارَ﴾ وە تاوانباران ئاگری دۆزەخ دەبینن ﴿فَظَنُّوٓا۟ أَنَّهُم مُّوَاقِعُوهَا﴾ و هەموو دەزانن و دڵنیان کە دەچنە ناوی وتێی دەکەون ﴿وَلَمْ يَجِدُوا۟ عَنْهَا مَصْرِفًا﴾ و ڕێگایەکیان دەست ناکەوێ بۆ گەڕانەوە لەو (ئاگرە) ﴿٥٣﴾

﴿وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە لەم قورئانەدا هێناومانەتەوە ﴿لِلنَّاسِ مِن كُلِّ مَثَلٍ﴾ هەموو جۆرە نموونەیەك بۆ خەڵكی ﴿وَكَانَ الْإِنسَانُ﴾ بەڵام هەمیشە ئادەمی ﴿أَكْثَرَ شَيْءٍ جَدَلًا﴾ لە هەموو شتێ زیاتر موجادەلە ودەمەقاڵێ دەكات ﴿٥٤﴾ ﴿وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَن يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ﴾ هیچ شتێك ڕێگری لە خەڵك نەكردووە كە باوەڕبهێنن كاتێك هیدایەت و ڕێنموونیان بۆهات ﴿وَيَسْتَغْفِرُوا رَبَّهُمْ﴾ و داوای لێ بوردن بكەن لە پەروەردگاریان ﴿إِلَّا أَن تَأْتِيَهُمْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ﴾ جگە لەوەی وەك ئوممەتانی پێشینانیان لێ بێت و(سزای خودا لە ناویان بیات) ﴿أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا﴾ یان سزا ڕوو بە ڕوویان بێتەوە (بە چاوی خۆیان ببینن) ﴿٥٥﴾ ﴿وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ﴾ ئێمە پێغەمبەرانمان ناردووە ﴿إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ﴾ تەنها مژدە دەر و ترسێنەر بن ﴿وَيُجَادِلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالْبَاطِلِ﴾ ئەوانەی كە بێباوەڕن بەناهەق و بەتاڵ دەمەقاڵێ دەكەن ﴿لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ﴾ بۆ ئەوەی (ئایینی) ڕاستی پێ لە ناو بەرن ﴿وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَمَا أُنذِرُوا هُزُوًا﴾ ئایەتەكانی من (كە قورئانە) و ئەو هەڕەشانەی پێی ترسێنراون بەگاڵتەیان دەزانین ﴿٥٦﴾ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ﴾ كێ ستەمكارترە لەو كەسەی كە ئامۆژگاری كرا بێت بە ئایەتەكانی پەروەردگاری ﴿فَأَعْرَضَ عَنْهَا﴾ بەڵام ئەو گوێ ی پێ نەداو ﴿وَنَسِيَ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ﴾ و ئەو تاوانانەی كە كردویەتی لە بیری خۆی بیاتەوە ﴿إِنَّا جَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً﴾ بەڕاستی ئێمە چەند پەردەیەكی ئەستورمان داوە بەسەر دڵیاندا ﴿أَن يَفْقَهُوهُ﴾ تا تێنەگەن (لە ئایەتەكانی ئێمە) ﴿وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا﴾ وەقورسی و كەڕیمان خستۆتە گوێیانەوە (تاڕاستی نەبیستن) ﴿وَإِن تَدْعُهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ﴾ جا ئەگەر بانگیان بكەیت بۆ سەر ڕێگای ڕاست ﴿فَلَن يَهْتَدُوا إِذًا أَبَدًا﴾ ئەوانە هەرگیز هیدایەت وەرناگرن ﴿٥٧﴾ ﴿وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ﴾ پەروەردگارت لێ بووردەی خاوەن بەزەییە ﴿لَوْ يُؤَاخِذُهُم بِمَا كَسَبُوا﴾ ئەگەر تۆڵەیان لێ بسەنێ بەهۆی ئەو (تاوانانەوە)ی كە كردوویانە ﴿لَعَجَّلَ لَهُمُ الْعَذَابَ﴾ بێگومان بە پەلە سزای سەختی بۆ دەناردن ﴿بَل لَّهُم مَّوْعِدٌ﴾ بەڵام بۆ (سزادانی) ئەوان كاتێكی دیاری كراو هەیە ﴿لَّن يَجِدُوا مِن دُونِهِ مَوْئِلًا﴾ بێجگە لەو (خوایە) هیچ پەنایەكیان دەست ناكەوێ (لەو سزایە) ﴿٥٨﴾ ﴿وَتِلْكَ الْقُرَىٰ أَهْلَكْنَاهُمْ﴾ و ئەو هەموو شار و گوندانەمان بەرباد و وێران كرد ﴿لَمَّا ظَلَمُوا﴾ كاتێك (دانیشتوانیان) ستەمیان كرد ﴿وَجَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِم مَّوْعِدًا﴾ و بۆ لەناو بردنیشیان كاتێكی دیاری كراومان دانا بوو ﴿٥٩﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِفَتَاهُ﴾ (باسی ئەو كاتە بكە) كە مووسا بەلاوە بەردەستەكەی خۆی ووت ﴿لَا أَبْرَحُ حَتَّىٰ أَبْلُغَ﴾ من هەر دەڕۆم هەتا دەگەمە ﴿مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ﴾ شوێنی بەیەك گەیشتنی دوو دەریاكە ﴿أَوْ أَمْضِيَ حُقُبًا﴾ یان ماوەیەكی دوور و درێژ دەڕۆم ﴿٦٠﴾ ﴿فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنِهِمَا﴾ جا كاتێ گەیشتنە ئەو شوێنەی دوو دەریاكە بەیەك دەگەن ﴿نَسِيَا حُوتَهُمَا﴾ ماسی یەكەیان لەبیر چوو (كە وەك توێشوو بۆ سەفەرەكەیان پێیان بوو) ﴿فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا﴾ جا (ماسیەكە خۆی فڕێ داو) ڕێگەی خۆی گرتە بەر لەناو دەریاكەدا و (ئاوەكە) لەت دەبوو وەك خۆی لێ نەدەهاتەوە ﴿٦١﴾

﴿فَلَمَّا جَاوَزَا﴾ جا كاتێ تێپەڕین (لەو شوێنە) ﴿قَالَ لِفَتَىٰهُ ءَاتِنَا غَدَآءَنَا﴾ (مووسا) فەرمووی بەلاوە بەردەستەكەی خواردنەكەمان بۆ بێنە ﴿لَقَدْ لَقِينَا مِن سَفَرِنَا هَٰذَا نَصَبًا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەم سەفەرەماندا دووچاری ماندوویی و زەحمەت بووین (٦٢) ﴿قَالَ أَرَءَيْتَ﴾ (لاوەكە) ووتی لە بیرتە ﴿إِذْ أَوَيْنَآ إِلَى ٱلصَّخْرَةِ﴾ كاتێ چووینە پەنا بەردە گەورەكە (بۆ پشوودان) ﴿فَإِنِّى نَسِيتُ ٱلْحُوتَ﴾ جا بەڕاستی من (لەوێ) ماسیەكەم لە بیر چوو ﴿وَمَآ أَنسَىٰنِيهُ﴾ هیچ شتێ ئەو (ماسیەكە)ی لەبیر نەبردمەوە ﴿إِلَّا ٱلشَّيْطَٰنُ أَنْ أَذْكُرَهُۥ﴾ كە باسی بكەم بۆت بێجگە لە شەیتان ﴿وَٱتَّخَذَ سَبِيلَهُۥ فِى ٱلْبَحْرِ عَجَبًا﴾ (ماسییەكە زیندوو بویەوە و) بەشێوەیەكی سەیر ڕێگای خۆی لە دەریاكە گرتەبەر (٦٣) ﴿قَالَ ذَٰلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِ﴾ (مووسا) ووتی ئێمەش ئەوەمان دەویست ﴿فَٱرْتَدَّا عَلَىٰٓ ءَاثَارِهِمَا﴾ ئەمجا بەشوێنی خۆیاندا گەڕانەوە ﴿قَصَصًا﴾ بە سەرنج دان (٦٤) ﴿فَوَجَدَا عَبْدًا مِّنْ عِبَادِنَآ﴾ جا بەندەیەك لە بەندەكانی ئێمەیان دی ﴿ءَاتَيْنَٰهُ رَحْمَةً مِّنْ عِندِنَا﴾ كە لەلایەن خۆمانەوە ڕەحمەتمان پێدابوو ﴿وَعَلَّمْنَٰهُ﴾ شارەزاشمان كردبوو ﴿مِن لَّدُنَّا عِلْمًا﴾ لە زانیاری تایبەتی خۆمان (٦٥) ﴿قَالَ لَهُۥ مُوسَىٰ﴾ مووسا بەو (بەندە صالحە)ی ووت ﴿هَلْ أَتَّبِعُكَ﴾ ئایا (هاوڕێیەتیت بكەم و) شوێنت بكەوم ﴿عَلَىٰٓ أَن تُعَلِّمَنِ﴾ بۆ ئەوەی فێرم بكەیت ﴿مِمَّا عُلِّمْتَ رُشْدًا﴾ لەو زانیارییە ڕاستەی فێری بوویت (٦٦) ﴿قَالَ إِنَّكَ﴾ ووتی (بە مووسا) بە ڕاستی تۆ ﴿لَن تَسْتَطِيعَ مَعِىَ صَبْرًا﴾ هەرگیز ناتوانی لەگەڵ مندا خۆت بگری (٦٧) ﴿وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَىٰ﴾ تۆ چۆن خۆت دەگری لەسەر ﴿مَا لَمْ تُحِطْ بِهِۦ خُبْرًا﴾ شتێ كەلە ڕازو نهێنی ئەو ئاگادار نیت (٦٨) ﴿قَالَ سَتَجِدُنِىٓ إِن شَآءَ ٱللَّهُ صَابِرًا﴾ (مووسا) ووتی ئەگەر خوا بیەوێ بەخۆڕاگر دەمبینی ﴿وَلَآ أَعْصِى لَكَ أَمْرًا﴾ و سەرپێچی لە هیچ فەرمانێكت ناكەم (٦٩) ﴿قَالَ فَإِنِ ٱتَّبَعْتَنِى﴾ ووتی (بە مووسا) جا ئەگەر شوێنم كەوتی ﴿فَلَا تَسْـَٔلْنِى عَن شَىْءٍ﴾ ئەوە پرسیاری هیچ شتێكم لێ مەكە ﴿حَتَّىٰٓ أُحْدِثَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا﴾ هەتا خۆم دەربارەی قسەت بۆ دەكەم (لەنهێنییەكەی ئاگادارت دەكەم) (٧٠) ﴿فَٱنطَلَقَا حَتَّىٰٓ إِذَا رَكِبَا فِى ٱلسَّفِينَةِ﴾ ئەمجا پێكەوە هەردووكیان ڕۆیشتن هەتا سواری كەشتییەك بوون ﴿خَرَقَهَا﴾ (پیاو چاكەكە) كەشتێكەی كون كرد ﴿قَالَ أَخَرَقْتَهَا﴾ (مووسا) ووتی كەشتییەكەت كون تێ كرد ﴿لِتُغْرِقَ أَهْلَهَا﴾ بۆ ئەوەی سەرنشینەكانی (لە دەریادا) نوقم بكەیت ﴿لَقَدْ جِئْتَ شَيْـًٔا إِمْرًا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی كارێكی زۆر خراپ و ناشایستەت كرد (٧١) ﴿قَالَ أَلَمْ أَقُلْ﴾ (بەندە چاكەكە) ووتی ئایا من نەم ووت ﴿إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِىَ صَبْرًا﴾ تۆ هەرگیز ناتوانی خۆت بگری لەگەڵ مندا (٧٢) ﴿قَالَ لَا تُؤَاخِذْنِى بِمَا نَسِيتُ﴾ (مووسا) ووتی لێم ببوورە لەبەر ئەوەی (ئەو مەرجەی دامان نابوو) لەبیرم چوو ﴿وَلَا تُرْهِقْنِى مِنْ أَمْرِى عُسْرًا﴾ ئەم زانیاری فێربوونەم لەسەر قورس مەكە (٧٣) ﴿فَٱنطَلَقَا﴾ ئەمجا پێكەوە هەردووكیان ڕۆیشتن ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا لَقِيَا غُلَٰمًا﴾ هەتا گەشتن بە تازە لاوێك ﴿فَقَتَلَهُۥ﴾ یەكسەر (پیاو چاكەكە) ئەو(تازە لاوەی) كوشت ﴿قَالَ أَقَتَلْتَ نَفْسًا زَكِيَّةًۢ﴾ (مووسا) ووتی كەسێكی پاكی بێ گوناهت هەروا كوشت ﴿بِغَيْرِ نَفْسٍ﴾ بێ ئەوەی كەسێكی كوشتبێ ﴿لَّقَدْ جِئْتَ شَيْـًٔا نُّكْرًا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی كارێكی زۆر خراپ و ناڕەوات كرد (٧٤)

﴿قَالَ أَلَمۡ أَقُل لَّكَ﴾ (بەندە چاكەكە) ووتی (بە موسا) پێم نەووتیت ﴿إِنَّكَ لَن تَسۡتَطِيعَ مَعِيَ صَبۡرٗا﴾ بێگومان تۆ هەرگیز ناتوانی خۆت بگری لەگەڵ مندا ﴿٧٥﴾ ﴿قَالَ إِن سَأَلۡتُكَ عَن شَيۡءِۭ بَعۡدَهَا﴾ (موسا) ووتی ئەگەر دوای ئەم جارە پرسیاری هەرشتێکم لێ کردی (ڕەخنەم لێ گرتیت) ﴿فَلَا تُصَٰحِبۡنِيۖ﴾ ئیتر هاوڕێیەتیم مەکە ﴿قَدۡ بَلَغۡتَ مِن لَّدُنِّي عُذۡرٗا﴾ چونکە بەڕاستی لەلایەن منەوە بیانووت هەیە (لەوەی وازم لێ بێنیت) ﴿٧٦﴾ ﴿فَٱنطَلَقَا﴾ ئەمجا پێکەوە هەردووکیان ڕۆیشتن ﴿حَتَّىٰٓ إِذَآ أَتَيَآ أَهۡلَ قَرۡيَةٍ﴾ هەتا گەشتنە لای خەڵکی شارێك (لەو کاتەدا برسیان بوو) ﴿ٱسۡتَطۡعَمَآ أَهۡلَهَا﴾ داوای خۆراکیان کرد لەخەڵکی شارەکە ﴿فَأَبَوۡاْ أَن يُضَيِّفُوهُمَا﴾ ئەوانیش (خەڵکی شارەکە) میوان داریان لێ نەکردن ﴿فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارٗا﴾ ئەمجا بینیان دیوارێك لەودا (لەو شارەدا) ﴿يُرِيدُ أَن يَنقَضَّ﴾ نزیك بوو بکەوێت ﴿فَأَقَامَهُۥۖ﴾ (بەندە چاکەکە) دیوارەکەی ڕاستی کردەوە وهەڵیچنیەوە ﴿قَالَ لَوۡ شِئۡتَ﴾ (موسا) ووتی ئەگەر بتویستایە ﴿لَتَّخَذۡتَ عَلَيۡهِ أَجۡرٗا﴾ کرێیەکت لەسەری وەردەگرت ﴿٧٧﴾ ﴿قَالَ هَٰذَا فِرَاقُ بَيۡنِي وَبَيۡنِكَۚ﴾ ووتی ئا لێرەدا کاتی جیا بوونەوەی من و تۆیە ﴿سَأُنَبِّئُكَ بِتَأۡوِيلِ﴾ ئاگادارت دەکەم لەحیکمەتی ﴿مَا لَمۡ تَسۡتَطِع عَّلَيۡهِ صَبۡرًا﴾ ئەو شتانەی کە تۆ نەتتوانی خۆت بگری لەسەر (ڕوودان) یان ﴿٧٨﴾ ﴿أَمَّا ٱلسَّفِينَةُ﴾ هۆی (کون کردنی) کەشتییەکە (ئەوە بوو) ﴿فَكَانَتۡ لِمَسَٰكِينَ﴾ (ئەو کەشتییە) هی چەند کەسێکی هەژار بوو ﴿يَعۡمَلُونَ فِي ٱلۡبَحۡرِ﴾ ئیشیان دەکرد (بەو کەشتییە) لەو دەریایەدا ﴿فَأَرَدتُّ أَنۡ أَعِيبَهَا﴾ بۆیە ویستم (بە کون کردنی) عەیب داری بکەم (تا پاشا دەستی بەسەردا نەگرێت) ﴿وَكَانَ وَرَآءَهُم مَّلِكٞ﴾ چونکە لەپێشیانەوە پاشایەك هەبوو ﴿يَأۡخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصۡبٗا﴾ دەستی دەگرت بەسەر هەموو کەشتیەکی (چاك) دا ﴿٧٩﴾ ﴿وَأَمَّا ٱلۡغُلَٰمُ﴾ وە تازە لاوەکەش (کە کوشتم) ﴿فَكَانَ أَبَوَاهُ مُؤۡمِنَيۡنِ﴾ ئەوە باوك و دایکی ئیماندار بوون ﴿فَخَشِينَآ أَن يُرۡهِقَهُمَا﴾ جا ئێمەش ترساین (خۆشەویستی ئەولاوە) پاڵیان پێوە بنێت ﴿طُغۡيَٰنٗا وَكُفۡرٗا﴾ بۆ سەرکەشی و بێ باوەڕی ﴿٨٠﴾ ﴿فَأَرَدۡنَآ أَن يُبۡدِلَهُمَا رَبُّهُمَا﴾ جا (بەو کارە) ویستمان پەروەردگاریان (لەبری ئەوا) بۆیان بگۆڕێت ﴿خَيۡرٗا مِّنۡهُ زَكَوٰةٗ﴾ (بەمنداڵێکی) چاکتر لەو پاکتر لە گوناه ﴿وَأَقۡرَبَ رُحۡمٗا﴾ بەسۆزو بەزەیی تر بێ بۆیان ﴿٨١﴾ ﴿وَأَمَّا ٱلۡجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَٰمَيۡنِ يَتِيمَيۡنِ﴾ وەهۆی (چاککردنەوەی) دیوارەکەش چونکە هی دوو منداڵی هەتیو بوو ﴿فِي ٱلۡمَدِينَةِ﴾ لە شارەکەدا ﴿وَكَانَ تَحۡتَهُۥ كَنزٞ لَّهُمَا﴾ لەژێریدا گەنجینەیەك هەبوو کەهی ئەو دوو منداڵە بوو ﴿وَكَانَ أَبُوهُمَا صَٰلِحٗا﴾ وە باوکی ئەودوو منداڵە چاك و خواناس بوو ﴿فَأَرَادَ رَبُّكَ﴾ لەبەرئەوە پەروەردگارت ویستی ﴿أَن يَبۡلُغَآ أَشُدَّهُمَا﴾ هەردووکیان گەورەو بەهێز بین ﴿وَيَسۡتَخۡرِجَا كَنزَهُمَا﴾ پاشان گەنجینەکەیان دەربێنن ﴿رَحۡمَةٗ مِّن رَّبِّكَۚ﴾ ئەمە ڕەحمەتێك بوو لەلایەن پەروەردگارتەوە (لەبەر باوکیان) ﴿وَمَا فَعَلۡتُهُۥ عَنۡ أَمۡرِيۚ﴾ ئەو (شتانەی) کردم لە خۆمەوە نەبوو ﴿ذَٰلِكَ تَأۡوِيلُ﴾ ئەوە نهێنی و هۆی ئەو کردەوانە بوو ﴿مَا لَمۡ تَسۡطِع عَّلَيۡهِ صَبۡرٗا﴾ کە تۆ توانای خۆ گرتنت نەبوو لەسەر (کردن) یان ﴿٨٢﴾ ﴿وَيَسۡـَٔلُونَكَ عَن ذِي ٱلۡقَرۡنَيۡنِۖ﴾ هەروەها پرسیارت لێ دەکەن دەربارەی (ذو القرنین) ﴿قُلۡ سَأَتۡلُواْ عَلَيۡكُم مِّنۡهُ ذِكۡرًا﴾ (لە وەڵامیاندا) بڵێ لە بارەیەوە هەندێك باس دەکەم بۆتان ﴿٨٣﴾

﴿إِنَّا مَكَّنَّا لَهُۥ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ بەڕاستی ئێمە هێز و دەسەلاتمان پێ دا لە زەویدا ﴿وَءَاتَيۡنَٰهُ مِن كُلِّ شَيۡءٖ سَبَبٗا﴾ وە هۆکاری هەموو شتێکمان پێ دابوو (کە پاشایەتی پێویستی بوو) ﴿٨٤﴾ ﴿فَأَتۡبَعَ سَبَبًا﴾ ئەویش کەلکی لە هۆکارەکان وەردەگرت (بۆ گەشتن بە مەبەست) ﴿٨٥﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا بَلَغَ مَغۡرِبَ ٱلشَّمۡسِ﴾ (خۆی و لەشکرەکە ڕۆیشت) تا ئەوکاتەی گەیشتە شوێنی ئاوا بوونی خۆر ﴿وَجَدَهَا تَغۡرُبُ﴾ (لەو شوێنەدا) وا دیار بوو خۆرئاوا دەبێ ﴿فِي عَيۡنٍ حَمِئَةٖ﴾ لە کانیاوێکدا کە قوڕە ڕەشەی بە دەوردایە ﴿وَوَجَدَ عِندَهَا قَوۡمٗاۗ﴾ جا لەو جێگادا ڕێی کەوت لەگەلێکی (بێ باوەڕ) ﴿قُلۡنَا يَٰذَا ٱلۡقَرۡنَيۡنِ﴾ پێمان ووت ئەی (ذو القرنين) ﴿إِمَّآ أَن تُعَذِّبَ﴾ یا سزایان بدە (بە کوشتن گەر باوەڕیان نەهێنا) ﴿وَإِمَّآ أَن تَتَّخِذَ فِيهِمۡ حُسۡنٗا﴾ یان چاکەیان لەگەڵدا بکە (گەر باوەڕیان هێنا) ﴿٨٦﴾ ﴿قَالَ أَمَّا مَن ظَلَمَ﴾ (ذو القرنين) ووتی ئەوەی ستەم بکات (باوەڕ نەهێنێ) ﴿فَسَوۡفَ نُعَذِّبُهُۥ﴾ ئەوە بێگومان ئێمە سزای ئەدەین (بە کوشتن) ﴿ثُمَّ يُرَدُّ إِلَىٰ رَبِّهِۦ﴾ پاشان دەگەڕێنرێتەوە بۆ لای پەروەردگاری ﴿فَيُعَذِّبُهُۥ عَذَابٗا نُّكۡرٗا﴾ ئەویش سزای دەدات بە سزایەکی سەخت کە وێنەی نەبینراوە ﴿٨٧﴾ ﴿وَأَمَّا مَنۡ ءَامَنَ وَعَمِلَ صَٰلِحٗا﴾ بەڵام ئەوەی باوەڕ بێنێ و کردەوەی چاکیش بکات ﴿فَلَهُۥ جَزَآءً ٱلۡحُسۡنَىٰۖ﴾ ئەوە پاداشتی هەرە چاك (لە دواڕۆژدا) بۆ ئەوە ﴿وَسَنَقُولُ لَهُۥ مِنۡ أَمۡرِنَا يُسۡرٗا﴾ و کارو فەرمانی خۆمانی بۆ سووك و ئاسان دەکەین ﴿٨٨﴾ ﴿ثُمَّ أَتۡبَعَ سَبَبًا﴾ پاشان گەڕایەوە بۆ ڕۆژهەڵات، وئەو هۆکارانەی گرتەبەر کە خوای گەورە پێی دابوو ﴿٨٩﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا بَلَغَ مَطۡلِعَ ٱلشَّمۡسِ﴾ هەتا کاتێ گەیشتە شوێنی هەڵاتنی خۆر ﴿وَجَدَهَا تَطۡلُعُ عَلَىٰ قَوۡمٖ﴾ بینی خۆر هەڵدێت لەسەر گەل و نەتەوەیەك ﴿لَّمۡ نَجۡعَل لَّهُم مِّن دُونِهَا سِتۡرٗا﴾ کەهیچ پەردەو پەنایەکمان بۆ دانەنابوون (لەخۆر بیانشارێتەوە) ﴿٩٠﴾ ﴿كَذَٰلِكَۖ﴾ هەر بەو شێوە بوو (بەسەرهاتی ذو القرنين) ﴿وَقَدۡ أَحَطۡنَا بِمَا لَدَيۡهِ خُبۡرٗا﴾ بێگومان ئێمە بەوەی هەیبوو (لەبیریدا بوو) ئاگادار بووین ﴿٩١﴾ ﴿ثُمَّ أَتۡبَعَ سَبَبًا﴾ پاشان (ذو القرنين) ڕۆیشت، وە ئەو هۆکار و ڕێگایانەی گرتەبەر کە (خوای گەورە پێی دابوو) ﴿٩٢﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا بَلَغَ بَيۡنَ ٱلسَّدَّيۡنِ﴾ هەتا گەیشتە نێوانی دووبەربەست (نێوان دووچیا) ﴿وَجَدَ مِن دُونِهِمَا قَوۡمٗا﴾ لەنزیك ئەودووبەربەستەدا گەلێکی دی ﴿لَّا يَكَادُونَ يَفۡقَهُونَ قَوۡلٗا﴾ لەهیچ ووتەیەك تێ نەدەگەیشتن (بەزمانی خۆیان نەبێت) ﴿٩٣﴾ ﴿قَالُواْ يَٰذَا ٱلۡقَرۡنَيۡنِ﴾ ووتیان ئەی (ذو القرنين) ﴿إِنَّ يَأۡجُوجَ وَمَأۡجُوجَ﴾ بەڕاستی (یأجوج و مأجوج) ﴿مُفۡسِدُونَ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ لەم خاکەدا خراپەکارن ﴿فَهَلۡ نَجۡعَلُ لَكَ خَرۡجًا﴾ ئاخۆ خەرجێکت پێ بدەین ﴿عَلَىٰٓ أَن تَجۡعَلَ بَيۡنَنَا وَبَيۡنَهُمۡ سَدّٗا﴾ بۆ ئەوەی بەربەستێ لەنێوان ئێمەو ئەواندا دروست بکەیت ﴿٩٤﴾ ﴿قَالَ مَا مَكَّنِّي فِيهِ رَبِّي خَيۡرٞ﴾ ووتی ئەو سامان و دەسەلاتەی پەروەردگارم پێی داوم چاکترە (لەوەی ئێوە باسی دەکەن) ﴿فَأَعِينُونِي بِقُوَّةٍ﴾ جا ئێوە بە هێز و بازوو یارمەتیم بدەن ﴿أَجۡعَلۡ بَيۡنَكُمۡ وَبَيۡنَهُمۡ رَدۡمًا﴾ لەنێوان ئێوەو ئەواندا بەربەستێك دروست ئەکەم ﴿٩٥﴾ ﴿ءَاتُونِي زُبَرَ ٱلۡحَدِيدِۖ﴾ پارچە ئاسنم بۆ بێنن (لەسەر یەك داینێن) ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا سَاوَىٰ بَيۡنَ ٱلصَّدَفَيۡنِ﴾ هەتا نێوانی هەردوو کێوەکەی پڕ کردو ڕێکی یەك بوون ﴿قَالَ ٱنفُخُواْۖ﴾ ووتی: (بەموشەدەمە) فوو بکەن (لەو ئاگرەی لە ژێریدا کرا بوویەوە) ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا جَعَلَهُۥ نَارٗا﴾ هەتا کاتێ ئەو (پارچە ئاسنانە)ی کرد بەئاگر ﴿قَالَ﴾ (ذو القرنين) ووتی ﴿ءَاتُونِيٓ أُفۡرِغۡ عَلَيۡهِ قِطۡرٗا﴾ مسی تواوەم بۆ بێنن بیکەم بەسەریدا ﴿٩٦﴾ ﴿فَمَا ٱسۡطَٰعُوٓاْ أَن يَظۡهَرُوهُ﴾ ئەمجا (یأجوج و مأجوج) نەیان دەتوانی سەرکەون بەسەریدا (بەهۆی بەرزی و ساف و لوسی یەوە ﴿وَمَا ٱسۡتَطَٰعُواْ لَهُۥ نَقۡبٗا﴾ وە نەیان دەتوانی کونی تێبکەن (لەبەر ڕەقی و ئەستووری) ﴿٩٧﴾

﴿قال هذا رحمة من ربي﴾ (ذو القرنين) ووتی ئەم (دروست کردنە) ڕەحمەتێکە لە لایەن پەروەردگارمەوە ﴿فإذا جاء وعد ربي﴾ جا هەرکات بەڵێنی پەروەردگارم هات (بەدەرچوونی یأجوج و مأجوج) ﴿جعله دكاء﴾ دەیکاتە زەویەکی تەخت ﴿وكان وعد ربي حقا﴾ وە بێگومان بەڵێنی پەروەردگارم هەق و ڕاستە (٩٨) ﴿وتركنا﴾ واز (لەخەڵکی) دێنین ﴿بعضهم يومئذ يموج في بعض﴾ لەو ڕۆژەدا دێن و دەچن بەناو یەکتردا (وەکو شەپۆلی دەریا) ﴿ونفخ في الصور﴾ و فوو دەکرێ بەشەیپور دا ﴿فجمعناهم جمعا﴾ ئەوسا هەموویان کۆ دەکەینەوە سەراپا (کەسیان لێ جێ نامێنێت) (٩٩) ﴿وعرضنا جهنم يومئذ للكافرين﴾ وە لەو ڕۆژەدا دۆزەخ نیشانی کافران دەدەین ﴿عرضا﴾ بەنیشان دانێکی تەواو (١٠٠) ﴿الذين كانت أعينهم﴾ ئەوانەی کە(لەم دونیایەدا) چاویان ﴿في غطاء عن ذكري﴾ پەردەی بەسەردا هاتبوو لەیادی من ﴿وكانوا لا يستطيعون سمعا﴾ وە ئەوانە نەیان دەتوانی (قورئان) ببیستن (١٠١) ﴿أفحسب الذين كفروا﴾ ئایا ئەوانەی بێ باوەڕن وا گومان دەبەن (سوودی هەبێ بۆیان) ﴿أن يتخذوا عبادي﴾ کە بەندەکانم (وەك فریشتە و عیسا) بکەن ﴿من دوني أولياء﴾ بە یار و یاوەر و پەرستراو جگە لە من ﴿إنا أعتدنا جهنم﴾ بەڕاستی ئێمە دۆزەخمان ئامادە کردووە ﴿للكافرين نزلا﴾ بەجێگا و شوێن (میوانداری) بۆ بێ باوەڕان (١٠٢) ﴿قل هل ننبئكم﴾ بڵێ ئایا هەواڵتان بدەمێ ﴿بالأخسرين أعمالا﴾ بە خەسارەتمەندترین (کەس) لەکاروکردەوەکانیاندا (١٠٣) ﴿الذين ضل سعيهم﴾ (ئەوانە) ئەو کەسانەن کە کردەوەو کۆششیان بەفیڕۆ چوو ﴿في الحياة الدنيا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿وهم يحسبون أنهم﴾ واشیان گومان دەبرد بەڕاستی ئەوان ﴿يحسنون صنعا﴾ کارێکی زۆر چاك دەکەن (١٠٤) ﴿أولئك الذين كفروا﴾ ئەوانە کەسانێکن بێ باوەڕ بوون ﴿بآيات ربهم ولقائه﴾ بەنیشانەکانی پەروردگاریان و گەیشتن بەخزمەتی (لەدوا ڕۆژدا) ﴿فحبطت أعمالهم﴾ لەبەر ئەوە کردەوەکانیان پوچەڵ و بێ پاداشت دەرچوو ﴿فلا نقيم لهم يوم القيامة وزنا﴾ کەواتە لەڕۆژی دوایی دا هیچ نرخ و ڕێزێکیان بۆ دانانێین (١٠٥) ﴿ذلك جزاؤهم جهنم﴾ ئەوە تۆڵەو سزایان دۆزەخە ﴿بما كفروا﴾ لەبەر ئەوە بێ باوەڕبوون ﴿واتخذوا آياتي ورسلي هزوا﴾ و گاڵتەیان دەکرد بەنیشانەکان و پێغەمبەرانی ئێمە (١٠٦) ﴿إن الذين آمنوا﴾ بەڕاستی ئەوانە کەئیمان و باوڕیان هێناوە ﴿وعملوا الصالحات﴾ وەکردەوەی چاکیان کردووە ﴿كانت لهم جنات الفردوس نزلا﴾ بەهەشتەکانی فیردەوس جێگای (میوانداری) ئەوانە (١٠٧) ﴿خالدين فيها﴾ بەبەردەوامی تێیدا دەمێننەوە ﴿لا يبغون عنها حولا﴾ داوای گواستنەوە ناکەن لەو(بەهەشتە)دا (١٠٨) ﴿قل لو كان البحر﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەگەر(ئاوی) دەریاکان ببوایە ﴿مدادا لكلمات ربي﴾ بەمرەکەب بۆ (نوسینی) زانیاری پەروەردگارم ﴿لنفد البحر﴾ بێگومان (ئاوی) دەریاکان تەواو دەبوون ﴿قبل أن تنفد كلمات ربي﴾ پێش ئەوەی زانیاری پەروەردگارم تەواو بێت ﴿ولو جئنا بمثله مددا﴾ ئەگەر چەند ئەوەندەی دەریاکانیش بێنین (بیکەین بە مرەکەب زانیاری خوا تەواو نابێت) (١٠٩) ﴿قل إنما أنا بشر مثلكم﴾ بڵێ (بەو بێ باوەڕانە) بێگومان منیش تەنها ئادەمیزادێکم وەك ئێوە ﴿يوحى إلي﴾ بەڵام وەحیم بۆ دێت ﴿أنما إلهكم إله واحد﴾ بەڕاستی پەروەردگاری ئێوە پەروەردگارێکی تاك و تەنیایە ﴿فمن كان يرجو لقاء ربه﴾ جا هەر کەس بەتەمایە بەخزمەت پەروەردگاری بگات (لەقیامەتدا) ﴿فليعمل عملا صالحا﴾ ئەوە با کردەوەی چاك بکات ﴿ولا يشرك بعبادة ربه أحدا﴾ وە لەپەرستنی پەروەردگاری دا کەس نەکات بەهاوبەشی (١١٠)

سورەتی ﴿مَرْيَمَ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿كهيعص﴾ بە (کاف، ها، یا، عەین، صاد) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی، بۆزانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرە) بکە ﴿١﴾ ﴿ذِكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ﴾ (ئەمەی دەخوێنرێتەوە بەسەرتدا) باس ویادی بەزەیی پەروەردگارتە ﴿عَبْدَهُ زَكَرِيَّا﴾ بە بەندەی خۆی کەزەکەریایە ﴿٢﴾ ﴿إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ﴾ لەکاتێکدا پاڕایەوە لەپەروەردگاری ﴿نِدَاءً خَفِيًّا﴾ بەپاڕانەوەیەکی نهێنی و پەنامەکی ﴿٣﴾ ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّي﴾ ووتی ئەی پەروەردگارم بەڕاستی من ﴿وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي﴾ ئێسکم لاواز بووە ﴿وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ شَيْبًا﴾ لەبەر پیری سەرم (بەمووی سپی) گڕی گرتووە (ئەمە جۆرێکە لەڕەوانبێژی زمانی عەرەبی بەکاردێت بەمەبەستی ئەوەی کە مووی سپی لەکاتی پیریدا گڕی بەرداوە لە موو ڕەشەکانی سەردەمی گەنجیتی) ﴿وَلَمْ أَكُن بِدُعَائِكَ رَبِّ شَقِيًّا﴾ پەروەردگارم هەرگیز لەپاڕانەوەم لێت بێ هیوا نەبووم ﴿٤﴾ ﴿وَإِنِّي خِفْتُ الْمَوَالِيَ﴾ بەڕاستی من دەترسم کەس و کارەکەم (لەئاینی خوا لادەن) ﴿مِن وَرَائِي﴾ لەپاش (مردنی) خۆم (چونکە کەسێکیان تێداتیە جێگری من بێت) ﴿وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِرًا﴾ وخێزانەکەشم نەزۆکە (مندالّی نابێت) ﴿فَهَبْ لِي مِن لَّدُنكَ وَلِيًّا﴾ سا تۆ لەلایەن خۆتەوە منالێکی چاکم پێ ببەخشە ﴿٥﴾ ﴿يَرِثُنِي وَيَرِثُ مِنْ آلِ يَعْقُوبَ﴾ میراتگری (پێغەمبەرێتی) من وبنەماڵەی یەعقوب بێ ﴿وَاجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا﴾ ئەی پەروەردگارم واشی لێ بکە کەخۆت لێی ڕازی بیت ﴿٦﴾ ﴿يَا زَكَرِيَّا إِنَّا نُبَشِّرُكَ﴾ (خوای گەورە فەرمووی) ئەی زەکەریا بەڕاستی مۆژدەت دەدەینێ ﴿بِغُلَامٍ اسْمُهُ يَحْيَىٰ﴾ بەمندالێ کەناوی یەحیایە ﴿لَمْ نَجْعَل لَّهُ مِن قَبْلُ سَمِيًّا﴾ پێشتر کەسمان بەو ناوە نەناوە ﴿٧﴾ ﴿قَالَ رَبِّ أَنَّىٰ يَكُونُ لِي غُلَامٌ﴾ ووتی ئەی پەروەردگارم چۆن مندالّم دەبێ ﴿وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِرًا﴾ لەکاتێکدا خێزانم نەزۆکە ﴿وَقَدْ بَلَغْتُ مِنَ الْكِبَرِ عِتِيًّا﴾ بێگومان خۆشم لە پیریدا گەیشتوومەتە ئەو پەڕی پیری ﴿٨﴾ ﴿قَالَ كَذَٰلِكَ﴾ ووتی (بڕیار) بەو جۆرەیە ﴿قَالَ رَبُّكَ﴾ پەروەردگاریشت فەرموویەتی ﴿هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ﴾ ئەو (کارە) بەلای منەوە زۆر ئاسانە ﴿وَقَدْ خَلَقْتُكَ مِن قَبْلُ﴾ بێگومان پێشتریش تۆم دروست کردووە ﴿وَلَمْ تَكُ شَيْئًا﴾ کەشتێك نەبوویت (پێش ئەو دروستکردنە) ﴿٩﴾ ﴿قَالَ رَبِّ اجْعَل لِّي آيَةً﴾ (زەکەریا) ووتی ئەی پەروەردگارم نیشانەیەکم بۆ دابنێ (کاتێ ئەو مژدە هاتە دی) ﴿قَالَ آيَتُكَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی نیشانەی تۆ ئەوەیە (لەسەر بوونی ئەو کوڕە) ﴿أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ﴾ ناتوانیت گفتوگۆ لەگەڵ خەڵکدا بکەیت ﴿ثَلَاثَ لَيَالٍ سَوِيًّا﴾ سێ شەو لەسەر یەك (بە ڕۆژەکانیەوە هەر چەندە) ساغیت و لاڵ نیت ﴿١٠﴾ ﴿فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ﴾ پاشان زەکەریا لە پەرستگاکەی هاتە دەر بۆ ناو گەلەکەی ﴿فَأَوْحَىٰ إِلَيْهِمْ﴾ جا بەئیشارەت پێی ووتن ﴿أَن سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا﴾ کە بەیانیان و ئێواران تەسبیحاتی خوا بکەن ﴿١١﴾

﴿يَٰيَحۡيَىٰ خُذِ ٱلۡكِتَٰبَ بِقُوَّةٖۖ﴾ (خوا دەفەرموێت بە یەحیا پاش گەورە بوونی) ئەی یەحیا تەورات بەتووندو گرنگ بگرە ﴿وَءَاتَيۡنَٰهُ ٱلۡحُكۡمَ صَبِيّٗا﴾ تێگەیشتنی تەورات (یا حیکمەت و ژیری) مان پێبەخشی لەتەمەنی منالّیدا ﴿١٢﴾ ﴿وَحَنَانٗا مِّن لَّدُنَّا وَزَكَوٰةٗۖ﴾ لەگەلّ دلّسۆزی و پاك و خاوێنی لەلایەن خۆمانەوە ﴿وَكَانَ تَقِيّٗا﴾ وە ئەو(یەحیا) لەخوا ترس و پارێزکار بوو ﴿١٣﴾ ﴿وَبَرَّۢا بِوَٰلِدَيۡهِ﴾ هەلّسو کەوتی لەگەلّ دایك و باوکیدا جوان بوو ﴿وَلَمۡ يَكُن جَبَّارًا عَصِيّٗا﴾ خۆ بەزل زان و سەر پێچی کەر نەبوو (لەفەرمانی خوا) ﴿١٤﴾ ﴿وَسَلَٰمٌ عَلَيۡهِ يَوۡمَ وُلِدَ﴾ سەلامی خوای لەسەر بێت لەو ڕۆژەی لەدایك بوو ﴿وَيَوۡمَ يَمُوتُ﴾ وە لەو ڕۆژەی کە وەفات دەکات ﴿وَيَوۡمَ يُبۡعَثُ حَيّٗا﴾ وە لەو ڕۆژەی کەزیندوو دەکرێتەوە ﴿١٥﴾ ﴿وَٱذۡكُرۡ فِي ٱلۡكِتَٰبِ مَرۡيَمَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی بەسەرهاتی مەریەم بکە لە قورئاندا ﴿إِذِ ٱنتَبَذَتۡ مِنۡ أَهۡلِهَا﴾ ئەو کاتەی کە کەنارگیری کرد لە کەس و کاری ﴿مَكَانٗا شَرۡقِيّٗا﴾ لە شوێنێکی ڕۆژهەلاتی (مزگەوتی قودس دا خوا پەرستی دەکرد) ﴿١٦﴾ ﴿فَٱتَّخَذَتۡ مِن دُونِهِمۡ حِجَابٗا﴾ ئەمجا پەردەیەکی دانا لە نێوان خۆی و ئەوان (کەس و کاری)دا ﴿فَأَرۡسَلۡنَآ إِلَيۡهَا رُوحَنَا﴾ ئێمەیش جوبرەئیلمان نارد بۆلای ﴿فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرٗا سَوِيّٗا﴾ وەکو بەشەرێکی تەواو خۆی پیشانی (مەریەم)دا ﴿١٧﴾ ﴿قَالَتۡ إِنِّيٓ أَعُوذُ بِٱلرَّحۡمَٰنِ مِنكَ﴾ (مەریەم) ووتی من پەنا دەگرم بەخوای میهرەبان لە تۆ ﴿إِن كُنتَ تَقِيّٗا﴾ ئەگەر تۆ لە خوا ترسیت (وازم لێ بێنە و زیانم پێ مەگەیەنە) ﴿١٨﴾ ﴿قَالَ إِنَّمَآ أَنَا۠ رَسُولُ رَبِّكِ﴾ جوبرەئیل ووتی (ترست نەبێ) من نێردراوی پەروەردگارتم ﴿لِأَهَبَ لَكِ غُلَٰمٗا زَكِيّٗا﴾ بۆ ئەوەی منالّێکی پاك و خاوێنت پێ ببەخشم ﴿١٩﴾ ﴿قَالَتۡ أَنَّىٰ يَكُونُ لِي غُلَٰمٞ﴾ (مەریەم) ووتی من چۆن منالّم دەبێت!! ﴿وَلَمۡ يَمۡسَسۡنِي بَشَرٞ﴾ کە هیچ بەشەرێك (لێم نەکەوتووە) ڕەفاقەتی نەکردوم (بەحەلالّی) ﴿وَلَمۡ أَكُ بَغِيّٗا﴾ وە داوێن پیسیش نەبووم ﴿٢٠﴾ ﴿قَالَ كَذَٰلِكِ﴾ (جوبرەئیل) ووتی کارەکە بەو جۆرەیە (کە پێم ووتی) ﴿قَالَ رَبُّكِ﴾ پەروەردگارت فەرموویەتی ﴿هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٞۖ﴾ ئەو کارە لای من زۆر ئاسانە ﴿وَلِنَجۡعَلَهُۥٓ ءَايَةٗ لِّلنَّاسِ﴾ و بۆ ئەوەی بیکەین بەموعجیزەو نیشانەیەك بۆ خەلّکی ﴿وَرَحۡمَةٗ مِّنَّاۚ﴾ و ڕەحمەتێکی تایبەتیش لەلایەن ئێمەوە ﴿وَكَانَ أَمۡرٗا مَّقۡضِيّٗا﴾ ئەوە کارێکی بڕیاردراوە(لەلایەن خواوە) ﴿٢١﴾ ﴿فَحَمَلَتۡهُ﴾ جا (مەریەم) سکی پڕ بوو بەو (کۆرپەلەوە) ﴿فَٱنتَبَذَتۡ بِهِۦ مَكَانٗا قَصِيّٗا﴾ ئەمجا بە (سکەکە) وە دوور کەوتەوە بۆ شوێنێکی دوور (لە کەس و کاری) ﴿٢٢﴾ ﴿فَأَجَآءَهَا ٱلۡمَخَاضُ﴾ ئەوسا ئێشی پێش ژانی منالّ بوون ناچاری کردو بردی ﴿إِلَىٰ جِذۡعِ ٱلنَّخۡلَةِ﴾ بۆ لای قەدی دار خورمایەك (تا لە کاتی منالّ بوومەنەکەیدا خۆی پێوە بگرێت و پالّی پێوە بدات) ﴿قَالَتۡ يَٰلَيۡتَنِي مِتُّ قَبۡلَ هَٰذَا﴾ (مەریەم) ووتی ئای خۆزگە پێش ئەم (ڕوداوە) بمردمایە ﴿وَكُنتُ نَسۡيٗا مَّنسِيّٗا﴾ و من شتێکی لەبیرچووەی باس نەکراو بوومایە ﴿٢٣﴾ ﴿فَنَادَىٰهَا مِن تَحۡتِهَآ﴾ ئەمجا (جوبرەئیل) بانگی مەریەمی کرد لەژێری (دار خورماکە) وە ﴿أَلَّا تَحۡزَنِي﴾ (ووتی) خەفەت مەخۆ و غەمبار مەبە ﴿قَدۡ جَعَلَ رَبُّكِ تَحۡتَكِ سَرِيّٗا﴾ بێگومان پەروەردگارت لەخوارتەوە جۆگەیەك ئاوی بۆ فەراهەم هێناوی ﴿٢٤﴾ ﴿وَهُزِّيٓ إِلَيۡكِ بِجِذۡعِ ٱلنَّخۡلَةِ﴾ قەدی ئەو دار خورمایەش بۆ لای خۆت ڕاوەشێنە ﴿تُسَٰقِطۡ عَلَيۡكِ رُطَبٗا جَنِيّٗا﴾ خورمای تازە پێ گەییوت بەسەردا دەبارێت ﴿٢٥﴾

﴿فَكُلِي وَٱشْرَبِي﴾ ئەمجا (لەو خورما) بخۆ و (لەو ئاوەش) بخۆرەوە ﴿وَقَرِّي عَيْنًا﴾ چاوو دڵ ڕۆشنبە ﴿فَإِمَّا تَرَيِنَّ مِنَ ٱلْبَشَرِ أَحَدًا﴾ جا ئەگەر هەر کەسێکت بینی (پرسیاری ئەم منداڵەی لێ کردی) ﴿فَقُولِي إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَٰنِ صَوْمًا﴾ بە (ئیشارەت)پێی بڵێ بەڕاستی من قسە نەکردنم لەسە خۆم نەزر کردووە بۆ (خوای) میهرەبان ﴿فَلَنْ أُكَلِّمَ ٱلْيَوْمَ إِنسِيًّا﴾ لەبەرئەوە ئەمڕۆ قسە لەگەڵ هیچ کەسێکدا ناکەم ﴿٢٦﴾ ﴿فَأَتَتْ بِهِۦ قَوْمَهَا﴾ جا بەو (منداڵەوە) هاتەوە بۆ لای کەس و کارەکەی ﴿تَحْمِلُهُۥ﴾ ئەو (منداڵەی) گرتبوو بە باوەشیەوە ﴿قَالُوا۟ يَٰمَرْيَمُ﴾ (خزمەکانی) ووتیان ئەی مەریەم ﴿لَقَدْ جِئْتِ شَيْـًٔا فَرِيًّا﴾ بەڕاستی شتێکی زۆر خراپ و ئابرو بەرت کردووە ﴿٢٧﴾ ﴿يَٰٓأُخْتَ هَٰرُونَ﴾ ئەی ئەوەی وەك خوشکی هاروون وایت (لە تەقوا و خواناسیدا) ﴿مَا كَانَ أَبُوكِ ٱمْرَأَ سَوْءٍ﴾ نەباوکت پیاوێکی خراپ و داوێن پیس بووە ﴿وَمَا كَانَتْ أُمُّكِ بَغِيًّا﴾ نە دایکت داوێن پیس و زیناکار بووە ﴿٢٨﴾ ﴿فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ﴾ جا(مەریەم) ئیشارەتی بۆ ئەو (منداڵە) کرد ﴿قَالُوا۟ كَيْفَ نُكَلِّمُ﴾ (خزمەکانی) ووتیان چۆن قسە بکەین ﴿مَن كَانَ فِى ٱلْمَهْدِ صَبِيًّا﴾ لەگەڵ منداڵێکدا کە لە بێشکەدایە ﴿٢٩﴾ ﴿قَالَ إِنِّى عَبْدُ ٱللَّهِ﴾ (منداڵەکە هاتە قسەو) ووتی بەڕاستی من بەندەی خوام ﴿ءَاتَىٰنِىَ ٱلْكِتَٰبَ﴾ پەڕاوی ئینجیلم پێ دەدات ﴿وَجَعَلَنِى نَبِيًّا﴾ و دەمکات بە پێغەمبەر ﴿٣٠﴾ ﴿وَجَعَلَنِى مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنتُ﴾ وە پیرۆز و فەرداری کردووم لە هەر جێگایەکدا بم ﴿وَأَوْصَٰنِى بِٱلصَّلَوٰةِ وَٱلزَّكَوٰةِ﴾ و فەرمانی پێداوم بە نوێژ کردن و بە زەکات دان ﴿مَا دُمْتُ حَيًّا﴾ هەتا لە ژیاندام و زیندووم ﴿٣١﴾ ﴿وَبَرًّۢا بِوَٰلِدَتِى﴾ و (کردومی) بە ڕۆڵەیەکی چاکەکارو گوێڕایەڵ بۆ دایکم ﴿وَلَمْ يَجْعَلْنِى جَبَّارًا شَقِيًّا﴾ نەی کردووم بە ملهوڕێکی بەد ڕەفتار ﴿٣٢﴾ ﴿وَٱلسَّلَٰمُ عَلَىَّ﴾ سڵاوی خوام لەسەر بێت ﴿يَوْمَ وُلِدتُّ وَيَوْمَ أَمُوتُ﴾ ئەو ڕۆژەی کە لە دایك بووم وە ئەو ڕۆژەی کە دەمرم ﴿وَيَوْمَ أُبْعَثُ حَيًّا﴾ وە ئەو ڕۆژەی کە زیندوو دەکرێمەوە ﴿٣٣﴾ ﴿ذَٰلِكَ عِيسَى ٱبْنُ مَرْيَمَ﴾ ئەوە (کە باس کرا) عیسای کوڕی مەریەمە ﴿قَوْلَ ٱلْحَقِّ﴾ کە ووتەیەکی ڕاستە (دەربارەی عیسا) ﴿ٱلَّذِى فِيهِ يَمْتَرُونَ﴾ کە ئەوان (گاوور و جوولەکەکان) تێیدا دوو دڵن ﴿٣٤﴾ ﴿مَا كَانَ لِلَّهِ أَن يَتَّخِذَ مِن وَلَدٍ﴾ ناگونجێ و شایەن نی یە بۆ خوا منداڵی هەبێت ﴿سُبْحَٰنَهُۥٓ﴾ پاك و بێگەردی بۆ خوا ﴿إِذَا قَضَىٰٓ أَمْرًا﴾ هەرکاتێ بیەوێ کارێك ببێ ﴿فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُۥ﴾ ئەوە بێگومان تەنها پێی دەڵێ ﴿كُن فَيَكُونُ﴾ ببە، یەکسەر دەبێت ﴿٣٥﴾ ﴿وَإِنَّ ٱللَّهَ رَبِّى وَرَبُّكُمْ﴾ بێگومان خوا پەروەردگاری من و ئێوەشە ﴿فَٱعْبُدُوهُ﴾ کەواتە هەر ئەو بپەرستن ﴿هَٰذَا صِرَٰطٌ مُّسْتَقِيمٌ﴾ ئەمەیە ڕێگا و ڕێبازی ڕاست و دروست ﴿٣٦﴾ ﴿فَٱخْتَلَفَ ٱلْأَحْزَابُ مِنۢ بَيْنِهِمْ﴾ بەڵام دەستەو تاقمی (گاوور و جوولەکە) کان لە نێو خۆیاندا ڕایان جیاواز بوو (لە بارەی عیساوە) ﴿فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ جا سزاو لەناو چوون بۆ ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون ﴿مِن مَّشْهَدِ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ لە بینینی ڕۆژە زۆر گەورەکە (کە ڕۆژی دوایی یە) ﴿٣٧﴾ ﴿أَسْمِعْ بِهِمْ وَأَبْصِرْ﴾ ئای کە چەندە بیسەر و بینەرن (ئەو بێ باوەڕانە) ﴿يَوْمَ يَأْتُونَنَا﴾ لەڕۆژێکدا کە دێنەوە بۆ لامان (لە قیامەتدا) ﴿لَٰكِنِ ٱلظَّٰلِمُونَ ٱلْيَوْمَ﴾ بەڵام ستەمکاران ئەمڕۆ (لە دونیادا) ﴿فِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ﴾ لە گومڕاییەکی ئاشکرادان ﴿٣٨﴾

﴿وَأَنذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) ئەو (ستەمکار)انە لـەڕۆژی داخ و خەفـەت بترسێنە ﴿إِذْ قُضِيَ الْأَمْرُ﴾ کاتێ کارو بـاری (خەڵکـی) کۆتایی پـێ دەهێنرێ ﴿وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ﴾ لـە کاتێکدا ئەوانـە غافڵن ﴿وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ و باوەڕیش ناهێنـن (بـەڕۆژی دوایـی) (٣٩) ﴿إِنَّا نَحْنُ﴾ بەڕاسـتی هـەر ئێمـە ﴿نَرِثُ الْأَرْضَ وَمَنْ عَلَيْهَا﴾ دەبینـە میراتگـری زەوی و ئـەوەی لەسـەریەتی ﴿وَإِلَيْنَا يُرْجَعُونَ﴾ وە هەر بـۆ لای ئێمـە دەگەڕێنەوە (٤٠) ﴿وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ﴾ وە (ئـەی موحەممـەد ﷺ) لـە قورئانـدا باسـی ئیبراهیـم بکە ﴿إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَّبِيًّا﴾ بەڕاسـتی ئـەو (ئیبراهیـم) زۆر ڕاسـتگۆ و پێغەمبەر بـوو (٤١) ﴿إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ﴾ کاتێ بە باوکـی ووت ﴿يَا أَبَتِ﴾ ئەی باوکی خۆشەویسـتم ﴿لِمَ تَعْبُدُ﴾ بۆ دەپەرسـتی ﴿مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ﴾ شـتێ کە نابیسـتێ و نابینێ ﴿وَلَا يُغْنِي عَنكَ شَيْئًا﴾ وە هیـچ سـوودێکت پێ ناگەیەنێ (٤٢) ﴿يَا أَبَتِ إِنِّي قَدْ جَاءَنِي مِنَ الْعِلْمِ﴾ ئەی باوکی خۆشەویسـتم بەڕاسـتی دڵنیابە زانسـت و زانیاریکـم بۆ هاتووە ﴿مَا لَمْ يَأْتِكَ﴾ کە بۆ تـۆ نەهاتووە (وپێت نەدراوە) ﴿فَاتَّبِعْنِي﴾ کەواتە شـوێنم کـەوە و گوێڕایەڵیـم بکـە ﴿أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا﴾ ڕێنموونیـت دەکـەم بـۆ ڕێبـازی ڕاسـت (٤٣) ﴿يَا أَبَتِ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ﴾ ئـەی باوکـی خۆشەویسـتم شـەیتان مەپەرسـتە ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ﴾ بەڕاسـتی شـەیتان ﴿كَانَ لِلرَّحْمَٰنِ عَصِيًّا﴾ هەمیشـە سـەرپێچی کـەر و یاخـی یـە لـە خـوای میهرەبـان (٤٤) ﴿يَا أَبَتِ إِنِّي أَخَافُ﴾ ئـەی باوکـی خۆشەویسـتم بەڕاسـتی دەترسـم (گـەر بەکافـری بمـری) ﴿أَن يَمَسَّكَ عَذَابٌ﴾ تووشـی سـزایەك ببـی ﴿مِّنَ الرَّحْمَٰنِ﴾ لە لایەن خوای میهرەبانەوە ﴿فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا﴾ ئیتر ببیتە هاوڕێ و هاودەمی شەیتان (لەدۆزەخدا) (٤٥) ﴿قَالَ أَرَاغِبٌ أَنتَ عَنْ آلِهَتِي﴾ (باوکـی) ووتـی تـۆ واز لـە پەرسـتراوەکانی مـن دێنـی (ونایانپەرسـتی)؟! ﴿يَا إِبْرَاهِيمُ﴾ ئـەی ئیبراهیـم ﴿لَئِن لَّمْ تَنتَهِ لَأَرْجُمَنَّكَ﴾ سـوێندبێ ئەگـەر واز نەهێنـی (لەقسـە ووتـن بـە پەرسـتراوەکانم) دڵنیـا بـە بـەرد بارانت دەکـەم ﴿وَاهْجُرْنِي مَلِيًّا﴾ (دەی) بـڕۆ ماوەیەکـی زۆر دوورکەوەرەوە لێـم (٤٦) ﴿قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكَ﴾ (ئیبراهیم) فەرمووی سـەلامەت لێ بێت ﴿سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّي﴾ لـە مەودوا داوای لێ بوردنـت بۆ دەکەم لە پەروەردگارم ﴿إِنَّهُ كَانَ بِي حَفِيًّا﴾ (چونکە) بەڕاسـتی ئـەو (پەروەردگار) لەگەڵمدا میهرەبانـە (و دوعـام گیـرا دەکات) (٤٧) ﴿وَأَعْتَزِلُكُمْ وَمَا تَدْعُونَ﴾ وە دوورە پەرێـز دەبـم لـە ئێـوەو ئەو شـتانەش دەیپەرسـتن ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ جگە لـە خوا ﴿وَأَدْعُو رَبِّي﴾ تەنهـا پەروردگارم دەپەرسـتم ﴿عَسَىٰ﴾ ئومێدەوارم ﴿أَلَّا أَكُونَ بِدُعَاءِ رَبِّي شَقِيًّا﴾ لـە پەرسـتن و نـزای پەروەردگـارم دا بێ هیـوا و نائومێد نەبم (وەکـو ئێوە) (٤٨) ﴿فَلَمَّا اعْتَزَلَهُمْ﴾ جا کاتێ (ئیبراهیم) دوورکەوتەوە لێیان (لە گەلە بت پەرستەکەی) ﴿وَمَا يَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ ولـەو شـتانەش ئـەوان دەیـان پەرسـت جگـە لـە خـوای گـەورە ﴿وَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ﴾ ئێمـە ئیسـحاق و(لـە ئیسـحاقیش) یەعقوبمـان پـێ بەخشـی ﴿وَكُلًّا جَعَلْنَا نَبِيًّا﴾ و هەریەك لەوانیشـمان کرد بـە پێغەمبەر (٤٩) ﴿وَوَهَبْنَا لَهُم مِّن رَّحْمَتِنَا﴾ لـە ڕەحمەتـی خۆمان ئەوانمـان بەهرەمەند کرد ﴿وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ صِدْقٍ عَلِيًّا﴾ باسـی چاکـەی ئەوانمان خسـتە سـەر زمانـی (ئادەمیزادەکان) (٥٠) ﴿وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مُوسَىٰ﴾ لە قورئاندا باسـی مووسـا بکە ﴿إِنَّهُ كَانَ مُخْلَصًا﴾ بەڕاسـتی ئەو (کەسـێکی) هەڵبژاردە بوو (بێ گەردبوو لە ناتەواوی) ﴿وَكَانَ رَسُولًا نَّبِيًّا﴾ و نێرراو و پێغەمبەر بوو (بۆ خەڵکی) (٥١)

﴿وَنَٰدَيۡنَٰهُ﴾ وە ئێمە ئەومان بانگ کرد ﴿مِن جَانِبِ ٱلطُّورِ ٱلۡأَيۡمَنِ﴾ لەلای ڕاستی کێوی طورەوە ﴿وَقَرَّبۡنَٰهُ نَجِيّٗا﴾ وە ئەو(مووسا)مان نزیک کردەوە تا قسەی لەگەڵ بکەین ﴿٥٢﴾ ﴿وَوَهَبۡنَا لَهُۥ مِن رَّحۡمَتِنَآ﴾ وە لەبەزەیی و بەخشندەیی خۆمان بەخشیمان بەو (مووسا) ﴿أَخَاهُ هَٰرُونَ نَبِيّٗا﴾ هاروونی برای کە پێغەمبەر بوو ﴿٥٣﴾ ﴿وَٱذۡكُرۡ فِي ٱلۡكِتَٰبِ إِسۡمَٰعِيلَۚ﴾ وە لە قورئاندا باسی ئیسماعیل بکە ﴿إِنَّهُۥ كَانَ صَادِقَ ٱلۡوَعۡدِ﴾ بێگومان ئەو لە پەیمان و بەڵێنەکانیدا ڕاست گۆ بوو ﴿وَكَانَ رَسُولٗا نَّبِيّٗا﴾ و ئەو نێرراوو پێغەمبەری خوا بوو ﴿٥٤﴾ ﴿وَكَانَ يَأۡمُرُ أَهۡلَهُۥ﴾ وە هەمیشە فەرمانی دەدا بە خێزان و کەس و کاری ﴿بِٱلصَّلَوٰةِ وَٱلزَّكَوٰةِ﴾ بە نوێژ کردن و زەکات دان ﴿وَكَانَ عِندَ رَبِّهِۦ مَرۡضِيّٗا﴾ وە هەمیشە لای پەروەردگاری جێگەی ڕەزامەندی بوو ﴿٥٥﴾ ﴿وَٱذۡكُرۡ فِي ٱلۡكِتَٰبِ إِدۡرِيسَۚ﴾ وە باسی ئیدریس بکە لە قورئاندا ﴿إِنَّهُۥ كَانَ صِدِّيقٗا نَّبِيّٗا﴾ بەڕاستی ئەو زۆر ڕاست گۆ و پێغەمبەر بوو ﴿٥٦﴾ ﴿وَرَفَعۡنَٰهُ مَكَانًا عَلِيًّا﴾ و پایە و پلەیمان بڵند و بەرز کردەوە ﴿٥٧﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ أَنۡعَمَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِم﴾ ئەوانەی (کە باس کران) کەسانێکن کە خوا نیعمەت و چاکەی خۆی ڕشت بەسەریاندا ﴿مِّنَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ مِن ذُرِّيَّةِ ءَادَمَ﴾ لەو پێغەمبەرانەی کە لە نەوەی ئادەمن (وەك ئیدریس) ﴿وَمِمَّنۡ حَمَلۡنَا مَعَ نُوحٖ﴾ وە لە (نەوەی) ئەوانەیش (کە لە کەشتییەکەدا) لەگەڵ نووح دا هەڵمان گرتن (وەك ئیبراهیم) ﴿وَمِن ذُرِّيَّةِ إِبۡرَٰهِيمَ وَإِسۡرَٰٓءِيلَ﴾ وە لە نەوەی ئیبراهیم و یەعقوب (وەك ئیسماعیل و یوسف) ﴿وَمِمَّنۡ هَدَيۡنَا وَٱجۡتَبَيۡنَآۚ﴾ وە ئەوانەی هیدایەتمان داون هەڵمان بژاردوون ﴿إِذَا تُتۡلَىٰ عَلَيۡهِمۡ ءَايَٰتُ ٱلرَّحۡمَٰنِ﴾ ئا ئەوانە هەر کاتێ ئایەتەکانی خوای بە بەزەییان بۆ بخوێنرێتەوە ﴿خَرُّواْۤ سُجَّدٗاۤ وَبُكِيّٗا۩﴾ دەست بەجێ دەکەون بە ڕوودا بەسوژدە و گریانەوە ﴿٥٨﴾ ﴿فَخَلَفَ مِنۢ بَعۡدِهِمۡ خَلۡفٌ﴾ ئەمجا لە پاش ئەوان کەسانێك (لە نەوەکانیان) بوونە جێنشینیان ﴿أَضَاعُواْ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ کە نوێژیان دەفەوتاند ﴿وَٱتَّبَعُواْ ٱلشَّهَوَٰتِۖ﴾ و شوێن هەواو ئارەزوو کەوتن ﴿فَسَوۡفَ يَلۡقَوۡنَ غَيًّا﴾ جا ئەوانە لە داهاتوودا تووشی (سزای) گومڕاییان دەبن ﴿٥٩﴾ ﴿إِلَّا مَن تَابَ وَءَامَنَ﴾ جگە لەوەی کە تۆبەی کردبێت و باوەڕی هێنابێت ﴿وَعَمِلَ صَٰلِحٗا﴾ و کارو کردەوەی چاکی کردبێت ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ يَدۡخُلُونَ ٱلۡجَنَّةَ﴾ ئا ئەوانە دەچنە بەهەشتەوە ﴿وَلَا يُظۡلَمُونَ شَيۡـٔٗا﴾ و هیچ ستەمێکیان لێ ناکرێت (لەپاداشتی کردەوە چاکەکانیان کەم ناکرێتەوە) ﴿٦٠﴾ ﴿جَنَّٰتِ عَدۡنٍ﴾ بەهەشتانی جێی مانەوەی هەمیشەیی یە ﴿ٱلَّتِي وَعَدَ ٱلرَّحۡمَٰنُ﴾ کەخوای میهرەبان بەڵێنی داوە ﴿عِبَادَهُۥ بِٱلۡغَيۡبِۚ﴾ بە بەندەکانی کە نادیارو پەنهانە وبەچاو نەیانبینیوە ﴿إِنَّهُۥ كَانَ وَعۡدُهُۥ مَأۡتِيّٗا﴾ بەڕاستی خوا بەڵێنی بەدی دێت ﴿٦١﴾ ﴿لَّا يَسۡمَعُونَ فِيهَا لَغۡوًا﴾ (بەهەشتییەکان) لە بەهەشتدا هیچ ووتە و قسەیەکی بێ سوود نابیستن ﴿إِلَّا سَلَٰمٗاۖ﴾ تەنها سەلام کردن دەبیستن ﴿وَلَهُمۡ رِزۡقُهُمۡ فِيهَا﴾ لەوێدا ڕزق و ڕۆزی ئامادەیە بۆیان ﴿بُكۡرَةٗ وَعَشِيّٗا﴾ بە بەیانیان و ئێوارانیدا ﴿٦٢﴾ ﴿تِلۡكَ ٱلۡجَنَّةُ﴾ ئەو بەهەشتەی باسی کرا ﴿ٱلَّتِي نُورِثُ﴾ ئەوەیە کەدەیبەخشین ﴿مِنۡ عِبَادِنَا مَن كَانَ تَقِيّٗا﴾ بەو کەسانەی کە(لە دونیادا) پارێزکار و لەخوا ترس بوون لە بەندەکانمان ﴿٦٣﴾ ﴿وَمَا نَتَنَزَّلُ إِلَّا بِأَمۡرِ رَبِّكَۖ﴾ ئێمە (فریشتەکان) لە ئاسمانەوە دانابەزین بە فەرمانی پەروەردگارت نەبێ ﴿لَهُۥ مَا بَيۡنَ أَيۡدِينَا وَمَا خَلۡفَنَا﴾ تەنها بۆ خوایە (و خوا دەزانێ) هەموو کاروباری داهاتوو ڕابووردوو ﴿وَمَا بَيۡنَ ذَٰلِكَۚ﴾ و ئێستا مان ﴿وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيّٗا﴾ وە پەروەردگارت (کردەوەی بەندەکانی) لەبیر نەکردووە ﴿٦٤﴾

﴿رَّبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ وَمَا بَيۡنَهُمَا﴾ کە پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی و هەرچی لەنێوانیاندایە ﴿فَٱعۡبُدۡهُ وَٱصۡطَبِرۡ لِعِبَٰدَتِهِۦ﴾ کەواتە بیپەرستە و زۆر خۆگر بە لە پەرستنیدا ﴿هَلۡ تَعۡلَمُ لَهُۥ سَمِيّٗا﴾ ئایا ئاگاداریت وێنەی ئەو(خوایەکی تر) هەبێت ﴿٦٥﴾ ﴿وَيَقُولُ ٱلۡإِنسَٰنُ﴾ ئادەمی(بێ بڕوا) دەڵێ ﴿أَءِذَا مَا مِتُّ﴾ ئایا کە مردم ﴿لَسَوۡفَ أُخۡرَجُ حَيًّا﴾ لە داهاتوودا بە زیندوویی (لە گۆڕ) دەردەهێنرێم ﴿٦٦﴾ ﴿أَوَلَا يَذۡكُرُ ٱلۡإِنسَٰنُ﴾ ئەوە ئادەمیزاد بۆ بیر ناکاتەوە ﴿أَنَّا خَلَقۡنَٰهُ مِن قَبۡلُ﴾ کە بێگومان ئێمە لە سەرەتاوە ئەومان دروست کردووە ﴿وَلَمۡ يَكُ شَيۡـٔٗا﴾ کە ئەو شتێك نەبوو ﴿٦٧﴾ ﴿فَوَرَبِّكَ لَنَحۡشُرَنَّهُمۡ﴾ ئەمجا سوێند بە پەروەردگارت ئەو (بێ بڕوایانە) کۆ دەکەینەوە (لە ڕۆژی دواییدا) ﴿وَٱلشَّيَٰطِينَ﴾ (لەگەڵ) ئەو شەیتانانەی (کە گومڕایان کردن) ﴿ثُمَّ لَنُحۡضِرَنَّهُمۡ﴾ پاشان بەڕاستی هەموویان ئامادە دەکەین ﴿حَوۡلَ جَهَنَّمَ جِثِيّٗا﴾ بەدەوری دۆزەخدا بەسەر ئەژنۆیاندا کەوتوون (لەبەر ترسناکی ئەو ڕۆژە) ﴿٦٨﴾ ﴿ثُمَّ لَنَنزِعَنَّ﴾ پاشان بێگومان دەری دێنین (و دەیخەینە دۆزەخەوە) ﴿مِن كُلِّ شِيعَةٍ﴾ لە هەر پێڕو دەستەیەك ﴿أَيُّهُمۡ أَشَدُّ عَلَى ٱلرَّحۡمَٰنِ عِتِيّٗا﴾ کامەیان تاوانبارتر (یاخی تر) بووە لە بەرانبەر خوای میهرەباندا ﴿٦٩﴾ ﴿ثُمَّ لَنَحۡنُ أَعۡلَمُ﴾ ئەمجا بێگومان ئێمە زاناترین ﴿بِٱلَّذِينَ هُمۡ أَوۡلَىٰ بِهَا صِلِيّٗا﴾ بەوانەی کە شیاوترن بخرێنە دۆزەخ و بسوتێن پێی ﴿٧٠﴾ ﴿وَإِن مِّنكُمۡ﴾ کەس نییە لە ئێوە ﴿إِلَّا وَارِدُهَاۚ﴾ نەڕوات و تێنەپەڕێت بەسەر دۆزەخدا ﴿كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَتۡمٗا مَّقۡضِيّٗا﴾ (ئەو تێپەڕینە) بڕیارێکی بڕاوەیە لە پەروەردگارتەوە ﴿٧١﴾ ﴿ثُمَّ نُنَجِّي ٱلَّذِينَ ٱتَّقَواْ﴾ دواتر ئەوانە ڕزگار دەکەین کە پارێزکار ولەخواترس بوون ﴿وَّنَذَرُ ٱلظَّٰلِمِينَ فِيهَا جِثِيّٗا﴾ و ستەم کاران لەسەرچۆك لەناو (دۆزەخ) دا دەهێڵینەوە ﴿٧٢﴾ ﴿وَإِذَا تُتۡلَىٰ عَلَيۡهِمۡ ءَايَٰتُنَا بَيِّنَٰتٖ﴾ هەر کاتێ ئایەتە ڕوون و ئاشکراکانی ئێمە بەسەریاندا بخوێنرایەتەوە ﴿قَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئەوانەی بێ بڕوا بوون دەیان ووت ﴿لِلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ بەوانەی ئیمانیان هێنا بوو ﴿أَيُّ ٱلۡفَرِيقَيۡنِ خَيۡرٞ مَّقَامٗا﴾ کام لەم دوو کۆمەڵە جێ و شوێنی (خانوو بەرەی) خۆشترە ﴿وَأَحۡسَنُ نَدِيّٗا﴾ و کۆڕو مەجلیسی چاکترە ﴿٧٣﴾ ﴿وَكَمۡ أَهۡلَكۡنَا قَبۡلَهُم﴾ وەپێش ئەمان چەندینمان لەناو برد ﴿مِّن قَرۡنٍ﴾ لەگەلە (بێ باوەڕەکان) ﴿هُمۡ أَحۡسَنُ أَثَٰثٗا وَرِءۡيٗا﴾ کەل و پەلی ناومالْ ولاشە وقیافەتیشیان لەمان جوانتر بوو ﴿٧٤﴾ ﴿قُلۡ مَن كَانَ فِي ٱلضَّلَٰلَةِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەوەی لە گومڕایی دایە ﴿فَلۡيَمۡدُدۡ لَهُ ٱلرَّحۡمَٰنُ مَدًّاۚ﴾ باخوای میهرەبان مۆڵەتی پێ بدات و تەمەنی درێژ بکات (تازیاتر تاوان بکەن) ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا رَأَوۡاْ مَا يُوعَدُونَ﴾ هەتا کاتێ ئەو هەڕەشانەی کراوە لێیان دەبینن (دێتە دی) ﴿إِمَّا ٱلۡعَذَابَ وَإِمَّا ٱلسَّاعَةَ﴾ (ئەوەش)یان سزایە (لە دنیادا)یان (هاتنی) ڕۆژی دواییە ﴿فَسَيَعۡلَمُونَ﴾ جا لە داهاتوودا دەزانن ﴿مَنۡ هُوَ شَرّٞ مَّكَانٗا﴾ کێ جێگاو شوێنی (خانوو بەرەی) خراپ و ناخۆشە ﴿وَأَضۡعَفُ جُندٗا﴾ وەکێ سەرباز و لەشکری بێ هێزترە (کافران یان باوەڕداران) ﴿٧٥﴾ ﴿وَيَزِيدُ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ٱهۡتَدَوۡاْ هُدٗىۗ﴾ ئەوانەی لەسەر ڕێبازی هیدایەت بوون خوا هیدایەتیان بۆ زیاد دەکات ﴿وَٱلۡبَٰقِيَٰتُ ٱلصَّٰلِحَٰتُ﴾ ئەو کردەوە چاکانەی لە (ڕۆژی دواییدا) دەمێننەوە ﴿خَيۡرٌ عِندَ رَبِّكَ ثَوَابٗا﴾ لای پەروەردگارت پاداشتی چاکترە ﴿وَخَيۡرٞ مَّرَدًّا﴾ وئاکامیشی باشترە ﴿٧٦﴾

﴿أَفَرَءَيْتَ ٱلَّذِى﴾ ئایـا ئەو کەسـەت دیـوە ﴿كَفَرَ بِـَٔايَـٰتِنَا﴾ بێ باوەڕ بـوو بە نیشـانە و ئایەتەکانی ئێمە ﴿وَقَالَ﴾ ووتی ﴿لَأُوتَيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا﴾ (لە ڕۆژی دواییشـدا) ماڵ و کوڕم پێ دەدرێ (٧٧) ﴿أَطَّلَعَ ٱلْغَيْبَ﴾ ئایـا بەنهێنیـەکان ئاگـادارە ﴿أَمِ ٱتَّخَذَ عِندَ ٱلرَّحْمَـٰنِ عَهْدًا﴾ یـا بەڵێنی لە خـوای میهرەبـان وەرگرتووە (٧٨) ﴿كَلَّا﴾ نەخێـر (وانیـە) ﴿سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ﴾ لەمەوپـاش ئـەوەی دەیڵـێ دەینوسـین (لەسـەری) ﴿وَنَمُدُّ لَهُۥ مِنَ ٱلْعَذَابِ مَدًّا﴾ مـاوەی سـزای بۆ درێژ دەکەینەوە (٧٩) ﴿وَنَرِثُهُۥ مَا يَقُولُ﴾ ئـەوەی ئەو دەیڵێ (لەماڵ و منداڵ) بەمیرات لێ ی وەردەگرینەوە ﴿وَيَأْتِينَا فَرْدًا﴾ (لە ڕۆژی دواییدا) بەتەنها دێتەوە لامان (٨٠) ﴿وَٱتَّخَذُوا۟ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ ئەوانە بێجگە لە خوا بڕیاریان داوە بۆ خۆیان ﴿ءَالِهَةً﴾ چەند پەرسـتراوێك ﴿لِّيَكُونُوا۟ لَهُمْ عِزًّا﴾ بـۆ ئـەوەی ئـەو پەرسـتراوانە ببنـە یارمەتـی دەر (و تـکا کار) بۆیـان (٨١) ﴿كَلَّا﴾ نەخێـر (وانیـە) ﴿سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ﴾ بەڵکو پەرسـتراوەکان (لە قیامەت دا) ئینکاری پەرسـتنەکەی ئـەوان دەکەن ﴿وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضِدًّا﴾ وە دەبنە دژیان و بەرپەرچیـان دەدەنەوە (٨٢) ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەتدیوە (سەرنجت نەداوە) ﴿أَنَّآ أَرْسَلْنَا ٱلشَّيَـٰطِينَ﴾ کە بێگومان ئێمە شەیتانەکانمان زاڵ کردووە ﴿عَلَى ٱلْكَـٰفِرِينَ﴾ بەسـەر بـێ بـاوەڕان دا ﴿تَؤُزُّهُمْ أَزًّا﴾ چـاك هانیـان دەدەن (بۆ کوفر و تـاوان) (٨٣) ﴿فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ﴾ جا (ئەی موحەممەد ﷺ) پەلەیان لێ مەکە ﴿إِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَدًّا﴾ بێگومان ئێمە بەژماردنێکی ورد (ڕۆژانی تەمەنیـان) دەژمێرین (٨٤) ﴿يَوْمَ نَحْشُرُ ٱلْمُتَّقِينَ﴾ باسـی ئـەو ڕۆژە بکە کە پارێزکاران ولەخواترسـان کۆ دەکەینەوە ﴿إِلَى ٱلرَّحْمَـٰنِ وَفْدًا﴾ دەستە دەستە و کۆمەڵ کۆمەڵ بەڕێز وحورمەتەوە دەیانبەین بۆ لای خوای میهرەبان (٨٥) ﴿وَنَسُوقُ ٱلْمُجْرِمِينَ﴾ تاوانباریش دەدەینە بەر ﴿إِلَىٰ جَهَنَّمَ وِرْدًا﴾ بۆ دۆزەخ بە تینویەتی (بەوێنەی گەلـە ئـاژەڵ) (٨٦) ﴿لَّا يَمْلِكُونَ ٱلشَّفَـٰعَةَ﴾ دەسـەڵاتی تکاو لاڵەیـان نی یە ﴿إِلَّا مَنِ﴾ جگە لەو کەسـەی ﴿ٱتَّخَذَ عِندَ ٱلرَّحْمَـٰنِ عَهْدًا﴾ بەڵێنـی لـە خـوای میهرەبـان وەرگرتـووە (وەك پێغەمبەران و شـەهیدان) (٨٧) ﴿وَقَالُوا۟ ٱتَّخَذَ ٱلرَّحْمَـٰنُ وَلَدًا﴾ (گـاوور وجوولەکـەکان) دەیـان ووت خـوا منداڵـی بۆخـۆی دانـاوە (٨٨) ﴿لَّقَدْ جِئْتُمْ شَيْـًٔا إِدًّا﴾ سـوێند بەخـوا بەڕاسـتی شـتێکی زۆر نابەجـێ و سـەیر دەڵێـن (٨٩) ﴿تَكَادُ ٱلسَّمَـٰوَٰتُ﴾ نزیکە ئاسمانەکان ﴿يَتَفَطَّرْنَ مِنْهُ﴾ لەت لەت و پارە پارە ببن لەبەر ئەو (قسەیە) ﴿وَتَنشَقُّ ٱلْأَرْضُ﴾ و (نزیکـە) زەویش شـەق بەرێـت و بقڵیشـێ ﴿وَتَخِرُّ ٱلْجِبَالُ هَدًّا﴾ و (نزیکە) چیاکان بـە یـەك جار بڕوخێـن (٩٠) ﴿أَن دَعَوْا۟ لِلرَّحْمَـٰنِ وَلَدًا﴾ لەبەر ئـەوەی (بێ بـاوەڕان) منداڵ دەدەنـە پاڵ خوای میهرەبـان (٩١) ﴿وَمَا يَنۢبَغِى لِلرَّحْمَـٰنِ﴾ بـۆ خوای میهرەبان شـیاو نیە ﴿أَن يَتَّخِذَ وَلَدًا﴾ کـە منداڵی هەبێ (٩٢) ﴿إِن كُلُّ مَن فِى ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ هەمـوو ئەوانـەی لـە ئاسـمانەکان و زەویدان ﴿إِلَّآ ءَاتِى ٱلرَّحْمَـٰنِ عَبْدًا﴾ بەبەندەیـی دێنـە لای خـوای میهرەبـان (هیچ کەسـێ لەوانە نیـە بەندەی خـوای میهرەبـان نەبێ) (٩٣) ﴿لَّقَدْ أَحْصَىٰهُمْ وَعَدَّهُمْ عَدًّا﴾ سـوێند بەخـوا بەڕاسـتی هەموویانی سـەرژمێری کردووە بـە ژماردن (٩٤) ﴿وَكُلُّهُمْ ءَاتِيهِ يَوْمَ ٱلْقِيَـٰمَةِ فَرْدًا﴾ هـەر هەموویـان بـە تـاك و تەنها دێنـەوە بـۆ لای (خوا) لـە ڕۆژی قیامەتدا (٩٥)

﴿إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەباوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیشیان کردووە ﴿سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَٰنُ وُدًّا﴾ بێگومان خوای میهرەبان خۆشەویستیان دەکات (لەدڵی باوەڕداراندا) ﴿٩٦﴾ ﴿فَإِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ﴾ جا بەڕاستی ئێمە قورئانمان لەسەر زمانی تۆ ئاسان کردووە ﴿لِتُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقِينَ﴾ تا مژدەی پێ بدەیت بەپارێزکاران و لەخواترسان ﴿وَتُنذِرَ بِهِ قَوْمًا لُّدًّا﴾ ئەو کەسانەشی پێ بترسێنیت کەبە سەختی دژایەتیت دەکەن ﴿٩٧﴾ ﴿وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم مِّن قَرْنٍ﴾ گەل و کۆمەڵی زۆرمان پێش ئەمان (لەبەر خراپیان) لەناوبرد ﴿هَلْ تُحِسُّ مِنْهُم مِّنْ أَحَدٍ﴾ ئایا هەست ئەکەیت بەهیچ کەسێك لەوانە مابێت؟ ﴿أَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزًا﴾ یان هیچ ورتە و سرتەیەکیان دەبیستیت ﴿٩٨﴾

سورەتی ﴿طه﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿طه﴾ بە (طا، ها) دەخوێنرێتەوە، خوا زاناترە بە ماناکەی بۆزانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿مَا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ﴾ قورئانمان نەناردۆتە خوارەوە بۆ سەر تۆ ﴿لِتَشْقَىٰ﴾ بۆ ئەوەی دوو چاری ناڕەحەتی غەم و پەژارە ببیت ﴿٢﴾ ﴿إِلَّا تَذْكِرَةً لِّمَن يَخْشَىٰ﴾ تەنها ئامۆژگاری و بیر خستنەوەیە بۆ ئەو کەسەی (لەخوا) دەترسێ ﴿٣﴾ ﴿تَنزِيلًا مِّمَّنْ﴾ (ئەم قورئانە) بەبەش بەش نێردراوەتە خوارەوە لەلایەن زاتێکەوە ﴿خَلَقَ الْأَرْضَ وَالسَّمَاوَاتِ الْعُلَى﴾ کەزەوی و ئاسمانە بەرزو بڵندەکانی دروست کردووە ﴿٤﴾ ﴿الرَّحْمَٰنُ﴾ کە (خوای) میهرەبانە ﴿عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَىٰ﴾ کە بەرز بووە سەر عەرش و قەراری گرت (بەو شێوەی شیاوی بێت ئێمە چۆنیەتییەکەی نازانین) ﴿٥﴾ ﴿لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ تەنها موڵکی خوایە ئەوەی لەئاسمانەکان وئەوەی لەزەویدایە ﴿وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الثَّرَىٰ﴾ وەئەوەی لەنێوانیاندایەو ئەوەی لەژێر خاکدایە ﴿٦﴾ ﴿وَإِن تَجْهَرْ بِالْقَوْلِ﴾ ئەگەر تۆ بە ئاشکرا قسە بکەیت ﴿فَإِنَّهُ يَعْلَمُ السِّرَّ وَأَخْفَى﴾ ئەوە بەڕاستی ئەو (خوا) نهێنی و لەنهێنی شاراوەتریش دەزانێ ﴿٧﴾ ﴿اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ خوا (ئەو زاتەیە) کە هیچ پەرستراوێکی تری بەهەق و ڕاستی نی یە جگە لەئەو ﴿لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ﴾ تەنها بۆ ئەوە ناوە هەرە جوانەکان ﴿٨﴾ ﴿وَهَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَىٰ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئایا هەواڵ و دەنگوباسی مووسا پێغەمبەرت پێ گەیشتووە ﴿٩﴾ ﴿إِذْ رَأَىٰ نَارًا﴾ کاتێ ئاگرێکی بینی (لەگەڕانەوەیدا بۆ میصر لەشەوێکی سارددا) ﴿فَقَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا﴾ جا (مووسا) ووتی بەخێزانەکەی لێرە بمێننەوە ﴿إِنِّي آنَسْتُ نَارًا﴾ بەڕاستی من ئاگرێکم بەدی کردووە ﴿لَّعَلِّي آتِيكُم مِّنْهَا بِقَبَسٍ﴾ (ئەڕۆم بۆ لای) بەلکو لەو ئاگرە چڵۆسکێکتان بۆ بێنم (خۆتانی پێ گەرم بکەنەوە) ﴿أَوْ أَجِدُ عَلَى النَّارِ هُدًى﴾ یان لای ئەو ئاگرە ڕێگا نیشان دەرێکم دەست کەوێ ﴿١٠﴾ ﴿فَلَمَّا أَتَاهَا﴾ جا کە گەشتە لای (ئاگرەکە) ﴿نُودِيَ يَا مُوسَىٰ﴾ بانگی لێ کرا: ئەی مووسا ﴿١١﴾ ﴿إِنِّي أَنَا رَبُّكَ﴾ بەڕاستی من پەروەردگاری تۆم ﴿فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ﴾ دەی پێلاوەکانت داکەنە (لەبەر ڕێزی شوێنەکە) ﴿إِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى﴾ چونکە بێگومان تۆ لەشیوی پیرۆزو بەفەڕی (طووا) دایت ﴿١٢﴾

﴿وَأَنَا اخْتَرْتُكَ﴾ من تۆم هەڵبژاردووە (بۆ پێغەمبەرایەتی) ﴿فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَىٰ﴾ کەواتە گوێ بگرە بۆ ئەوەی نیگا دەکرێ (بۆت) (١٣) ﴿إِنَّنِي أَنَا اللَّهُ﴾ بەڕاستی هەر من خوام ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا أَنَا﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نییە جگە لە من ﴿فَاعْبُدْنِي﴾ کەواتە من بپەرستە ﴿وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي﴾ بە چاکی نوێژ بەجێ بێنە تامنت بێتەوە یاد (١٤) ﴿إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ﴾ بێگومان ڕۆژی دوایی دێت ﴿أَكَادُ أُخْفِيهَا﴾ نزیك بوو (کاتی هاتنی لەخۆیشم) بشارمەوە، (چاجای لەفریشتەوپێغەمبەران، کەواتە زانینی کاتی هاتنی ڕۆژی دوایی تەنها پەروەردگار دەیزانێت) ﴿لِتُجْزَىٰ﴾ بۆ ئەوەی پاداشت بدرێتەوە ﴿كُلُّ نَفْسٍ﴾ هەموو کەسێك ﴿بِمَا تَسْعَىٰ﴾ بە گوێرەی ئەو کردەوەی کە دەیکات (١٥) ﴿فَلَا يَصُدَّنَّكَ عَنْهَا﴾ جا بارێگری نەکات لێ ی ﴿مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهَا﴾ ئەو کەسەی باوەڕی نی یە بەو (قیامەتە) ﴿وَاتَّبَعَ هَوَاهُ﴾ و شوێن هەوا و ئارەزووی خۆی کەوتووە ﴿فَتَرْدَىٰ﴾ ئەوسا تیا دەچێت (١٦) ﴿وَمَا تِلْكَ بِيَمِينِكَ يَا مُوسَىٰ﴾ (خوا فەرمووی) ئەی مووسا ئەوە چیە بەدەستی ڕاستەوە (١٧) ﴿قَالَ هِيَ عَصَايَ﴾ (مووسا) فەرمووی ئەوە گۆچانەکەمە ﴿أَتَوَكَّأُ عَلَيْهَا﴾ خۆم دەدەم بەسەریدا (کاتی ڕۆیشتن) ﴿وَأَهُشُّ بِهَا عَلَىٰ غَنَمِي﴾ گەڵای درەختی پێ دەوەرێنم بۆ مەڕەکانم ﴿وَلِيَ فِيهَا مَآرِبُ أُخْرَىٰ﴾ وە چەند کارو پێویستی تری پێ دەکەم (١٨) ﴿قَالَ أَلْقِهَا يَا مُوسَىٰ﴾ (خوا) فەرمووی ئەی مووسا گۆچانەکەت فڕێ بدە (١٩) ﴿فَأَلْقَاهَا﴾ جا ئەویش فڕێی دا ﴿فَإِذَا هِيَ حَيَّةٌ تَسْعَىٰ﴾ دەست بەجێ گۆچانەکە بووە بە مارێك بەخێرایی دەڕۆیشت (مووسا ترسا) (٢٠) ﴿قَالَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی ﴿خُذْهَا وَلَا تَخَفْ﴾ بیگرەو مەترسە ﴿سَنُعِيدُهَا سِيرَتَهَا الْأُولَىٰ﴾ دڵنیابە دەی گێڕینەوە بۆ شێوەکەی یەکەم جاری (دەیکەینەوە بە گۆچان) (٢١) ﴿وَاضْمُمْ يَدَكَ إِلَىٰ جَنَاحِكَ﴾ دەستت بخەرە بن باڵت (پاشان دەری بێنە) ﴿تَخْرُجْ بَيْضَاءَ﴾ کە دەردێت سپییە (وەك کافور دەدرەوشێتەوە) ﴿مِنْ غَيْرِ سُوءٍ﴾ بێ ئەوەی بەڵەکی و نەخۆشی بێت ﴿آيَةً أُخْرَىٰ﴾ (ئەمەش) موعجیزەیەکی ترە (جگە لە گۆچانەکەت) (٢٢) ﴿لِنُرِيَكَ مِنْ آيَاتِنَا الْكُبْرَى﴾ بۆ ئەوەی هەندێ لەموعجیزەو بەڵگە گەورەکانی خۆمانت پیشان بدەین (٢٣) ﴿اذْهَبْ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ﴾ بڕۆ بۆ لای فیرعەون ﴿إِنَّهُ طَغَىٰ﴾ چونکە بەڕاستی لەسنوور دەرچووە ویاخی بووە (٢٤) ﴿قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي﴾ (مووسا) ووتی پەروەردگارم سنگم (دڵ و دەروونم) فراوان بکە (٢٥) ﴿وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي﴾ وە ئیش و کارم بۆ ئاسان بکە (٢٦) ﴿وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي﴾ و گرێی زمانیشم بەرەڵا بکە (٢٧) ﴿يَفْقَهُوا قَوْلِي﴾ بۆ ئەوەی لە قسەکانم تێبگەن (٢٨) ﴿وَاجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِنْ أَهْلِي﴾ وە لەخزم و کەسی خۆم کەسێك بکەرە پشتیوانم (٢٩) ﴿هَارُونَ أَخِي﴾ کە هاروونی برامە (٣٠) ﴿اشْدُدْ بِهِ أَزْرِي﴾ پشتمی پێ قایم و بەهێز بکە (٣١) ﴿وَأَشْرِكْهُ فِي أَمْرِي﴾ بیکەرە هاوبەشم لەکارەکەمدا (گەیاندنی پەیامی خوا) (٣٢) ﴿كَيْ نُسَبِّحَكَ كَثِيرًا﴾ بۆ ئەوەی زۆرستایشت بکەین (٣٣) ﴿وَنَذْكُرَكَ كَثِيرًا﴾ وە یاد و زیکری زۆرت بکەین (٣٤) ﴿إِنَّكَ كُنْتَ بِنَا بَصِيرًا﴾ بەڕاستی تۆ بینای بە (هەموو شتێکی) ئێمە (٣٥) ﴿قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يَا مُوسَىٰ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی بەڕاستی ئەوەی داوات کرد پێت درا ئەی مووسا (٣٦) ﴿وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً أُخْرَىٰ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە جارێکی تر منەتمان ناوەتە سەرت (٣٧)

﴿إِذۡ أَوۡحَيۡنَآ إِلَىٰٓ أُمِّكَ﴾ کاتێ ئێمە ئاگاداری دایکتمان کرد ﴿مَا يُوحَىٰٓ﴾ ئەوەی پێویست بوو ئاگادار بکرێت ﴿٣٨﴾ ﴿أَنِ ٱقۡذِفِيهِ فِي ٱلتَّابُوتِ﴾ کە ئەو (مووسای شیرەخۆرە) بخەرە ناو سندوقێکەوە ﴿فَٱقۡذِفِيهِ فِي ٱلۡيَمِّ﴾ ئەمجا فڕێی دەرە دەریاوە ﴿فَلۡيُلۡقِهِ ٱلۡيَمُّ بِٱلسَّاحِلِ﴾ جا بادەریاش بیباتە کەناری ئاوەکە ﴿يَأۡخُذۡهُ عَدُوّٞ لِّي وَعَدُوّٞ لَّهُۥۚ﴾ (لە ئاکامدا) دوژمنی من و دوژمنی ئەو (کەفیرعەونە) بگرێتەوە ﴿وَأَلۡقَيۡتُ عَلَيۡكَ مَحَبَّةٗ مِّنِّي﴾ لەلایەن خۆمەوە جۆرە خۆشەویستییەکم پێدایت ﴿وَلِتُصۡنَعَ عَلَىٰ عَيۡنِيٓ﴾ بۆ ئەوەی پەروەردە بکرێیت لە پێش چاوی خۆم (بە چاودێری و پارێزگاری خۆم) ﴿٣٩﴾ ﴿إِذۡ تَمۡشِيٓ أُخۡتُكَ﴾ (لەبیرت بێ) کاتێ کە خوشکەکەت دەڕۆیشت ﴿فَتَقُولُ﴾ و دەیووت (بە فیرعەون و دەستەکەی کە مووسا دەگریا و شیری هیچ ئافرەتێکی نەدەخوارد) ﴿هَلۡ أَدُلُّكُمۡ عَلَىٰ مَن يَكۡفُلُهُۥۖ﴾ کەسێکتان نیشان بدەم کە بەخێوی کات وبیگرێتە ئەستۆ ﴿فَرَجَعۡنَٰكَ إِلَىٰٓ أُمِّكَ﴾ بەو هۆیەوە تۆمان گێڕایەوە بۆ لای دایکت ﴿كَيۡ تَقَرَّ عَيۡنُهَا وَلَا تَحۡزَنَۚ﴾ تا چاو ودڵی گەش بێتەوەو خەفەت نەخوات ﴿وَقَتَلۡتَ نَفۡسٗا﴾ وە کەسێکت کوشت (لە تاقمی فیرعەون) ﴿فَنَجَّيۡنَٰكَ مِنَ ٱلۡغَمِّ﴾ بەڵام ئێمە ڕزگارمان کردی لەو غەم وپەژارەیە ﴿وَفَتَنَّٰكَ فُتُونٗاۚ﴾ وە دووچاری چەندەها تاقی کردنەوەمان کردی ﴿فَلَبِثۡتَ سِنِينَ﴾ ئەمجا چەند ساڵێك مایتەوە ﴿فِيٓ أَهۡلِ مَدۡيَنَ﴾ لەناو خەڵکی مەدیەندا ﴿ثُمَّ جِئۡتَ عَلَىٰ قَدَرٖ يَٰمُوسَىٰ﴾ پاشان ئەی مووسا لە کاتی دیاری کراودا (بۆ پێغەمبەرایەتی) هاتوویتە ئێرە ﴿٤٠﴾ ﴿وَٱصۡطَنَعۡتُكَ لِنَفۡسِي﴾ وە تۆم هەڵبژارد بۆ خۆم (تاکو پێغەمبەر بیت و پەیامی من ڕاگەیەنیت) ﴿٤١﴾ ﴿ٱذۡهَبۡ أَنتَ وَأَخُوكَ بِـَٔايَٰتِي﴾ بڕۆ خۆت و براکەت بە بەڵگە و موعجیزەکانمەوە ﴿وَلَا تَنِيَا فِي ذِكۡرِي﴾ سستی نەکەن لە زیکر و یادی مندا ﴿٤٢﴾ ﴿ٱذۡهَبَآ إِلَىٰ فِرۡعَوۡنَ﴾ هەردووکتان بڕۆن بۆلای فیرعەون ﴿إِنَّهُۥ طَغَىٰ﴾ چونکە بەڕاستی لەسنوور دەرچووە و یاخی بووە ﴿٤٣﴾ ﴿فَقُولَا لَهُۥ قَوۡلٗا لَّيِّنٗا﴾ جا قسەی لەگەڵ بکەن بە نەرم و نیانی ﴿لَّعَلَّهُۥ يَتَذَكَّرُ أَوۡ يَخۡشَىٰ﴾ بەڵکو بیربکاتەوە یا بترسێ (لە سزای خوا) ﴿٤٤﴾ ﴿قَالَا رَبَّنَآ﴾ هەردووکیان ووتیان ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّنَا نَخَافُ﴾ بەڕاستی ئێمە دەترسین ﴿أَن يَفۡرُطَ عَلَيۡنَآ﴾ دەس درێژی بکاتە سەرمان پێش ئەوەی ئێمە هیچ بڵێین ﴿أَوۡ أَن يَطۡغَىٰ﴾ یان زیاتر یاخی و سەرکەش بێت ﴿٤٥﴾ ﴿قَالَ لَا تَخَافَآۖ﴾ (خوا) فەرمووی مەترسن ﴿إِنَّنِي مَعَكُمَآ﴾ بەڕاستی من لەگەڵتانام ﴿أَسۡمَعُ وَأَرَىٰ﴾ دەبیستم و دەبینم ﴿٤٦﴾ ﴿فَأۡتِيَاهُ فَقُولَآ﴾ کەوابوو بچنە لای و (پێی) بڵێن ﴿إِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ﴾ بێگومان ئێمە هەردووك نێرراوی پەروەردگاری تۆین (بۆ سەر تۆ) ﴿فَأَرۡسِلۡ مَعَنَا بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ﴾ جا واز لە بەنی ئیسرائیل بهێنە (با بێن) لەگەڵ ئێمەدا ﴿وَلَا تُعَذِّبۡهُمۡۖ﴾ وە ئازار و سزایان مەدە ﴿قَدۡ جِئۡنَٰكَ بِـَٔايَةٖ مِّن رَّبِّكَۖ﴾ بەڕاستی ئێمە لە لایەن پەروەردگارتەوە بەڵگەو موعجیزەمان بۆ هێناوی ﴿وَٱلسَّلَٰمُ عَلَىٰ مَنِ ٱتَّبَعَ ٱلۡهُدَىٰٓ﴾ سڵاویش لەسەر کەسێك بێت کە شوێن ڕێگای ڕاستی دەکەوێ ﴿٤٧﴾ ﴿إِنَّا قَدۡ أُوحِيَ إِلَيۡنَآ﴾ بەڕاستی ئێمە نیگامان بۆ کراوە ﴿أَنَّ ٱلۡعَذَابَ﴾ کە بێگومان سزا ﴿عَلَىٰ مَن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ﴾ بۆ کەسێکە (پێغەمبەران) بەدرۆ دەزانێ و ڕوو وەردەگێڕێت (وباوەڕ ناهێنێ) ﴿٤٨﴾ ﴿قَالَ فَمَن رَّبُّكُمَا يَٰمُوسَىٰ﴾ (فیرعەون) ووتی باشە مووسا پەروەردگاری هەردووکتان کێ یە؟ ﴿٤٩﴾ ﴿قَالَ رَبُّنَا ٱلَّذِيٓ أَعۡطَىٰ كُلَّ شَيۡءٍ خَلۡقَهُۥ﴾ (مووسا) فەرمووی پەروەردگاری ئێمە ئەو زاتەیە کەهەموو شتێکی بەشێوەیەکی ڕێك وپێك وجوان دروستکردووە ﴿ثُمَّ هَدَىٰ﴾ پاشان ڕێنموونیشی کردووە (بۆ کاری خۆی) ﴿٥٠﴾ ﴿قَالَ فَمَا بَالُ ٱلۡقُرُونِ ٱلۡأُولَىٰ﴾ (فیرعەون) ووتی ئەی خەڵکانی سەردەمە پێشووەکان حاڵیان چییەو چۆنە (لە پاشی مردنیان) ﴿٥١﴾

﴿قَالَ عِلْمُهَا عِندَ رَبِّي﴾ (مووسا) فەرمووی زانیاری ئەوە لای پەروەردگارمە ﴿فِي كِتَٰبٖ﴾ لە پەراوێکدایە ﴿لَّا يَضِلُّ رَبِّي وَلَا يَنسَى﴾ پەروەردگارم هیچی لێ وون نابێ و هیچی لەبیر ناچێ ﴿٥٢﴾ ﴿ٱلَّذِي جَعَلَ لَكُمُ ٱلۡأَرۡضَ مَهۡدٗا﴾ (پەروەردگارم) زاتێکە کە زەوی بۆ کردونەتە شوێنی حەسانەوە (وەکو بێشکە) ﴿وَسَلَكَ لَكُمۡ فِيهَا سُبُلٗا﴾ وە لەناویدا چەندەها ڕێگای بۆ فەراهەم هێناون ﴿وَأَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءٗ﴾ وە لەئاسمانەوە باران دەبارێنێ (بۆتان) ﴿فَأَخۡرَجۡنَا بِهِۦٓ﴾ جا بەو بارانەی ڕواندومانە ﴿أَزۡوَٰجٗا مِّن نَّبَاتٖ شَتَّىٰ﴾ زۆر جوتی جۆراو جۆر لەڕووەك (کە جیاوازن لە تام و بۆن و ڕەنگ و شێوەدا) ﴿٥٣﴾ ﴿كُلُواْ وَٱرۡعَوۡاْ أَنۡعَٰمَكُمۡۚ﴾ (ئەی مرۆڤەکان) بخۆن و ئاژەڵ ومالاتەکانیشتان بلەوەڕێنن ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (کە باسکرا) ﴿لَأٓيَٰتٖ لِّأُوْلِي ٱلنُّهَىٰ﴾ بەڵگە و نیشانەی زۆر هەیە بۆ ئەوانەی خاوەنی ژیرین ﴿٥٤﴾ ﴿مِنۡهَا خَلَقۡنَٰكُمۡ﴾ لەم زەویە دروستمان کردون ﴿وَفِيهَا نُعِيدُكُمۡ﴾ دووبارە دەتانگێڕینەوە ناو زەوی (بەمردوویی) ﴿وَمِنۡهَا نُخۡرِجُكُمۡ تَارَةً أُخۡرَىٰ﴾ جارێکی تر لەو زەوییە دەرتان دێنینەوە (بەزیندوویی بۆ لێپرسینەوە) ﴿٥٥﴾ ﴿وَلَقَدۡ أَرَيۡنَٰهُ ءَايَٰتِنَا كُلَّهَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە هەموو بەڵگەو نیشانەکانی خۆمان نیشان فیرعەون دا ﴿فَكَذَّبَ وَأَبَىٰ﴾ کەچی باوەڕی نەهێناو سەرپێچی کرد ﴿٥٦﴾ ﴿قَالَ أَجِئۡتَنَا لِتُخۡرِجَنَا﴾ (فیرعەون) ووتی هاتوویت بۆ ناومان بۆ ئەوەی دەرمان کەیت ﴿مِنۡ أَرۡضِنَا بِسِحۡرِكَ يَٰمُوسَىٰ﴾ لەخاکەکەمان بەجادوو گەریەکەت ئەی مووسا ﴿٥٧﴾ ﴿فَلَنَأۡتِيَنَّكَ بِسِحۡرٖ﴾ سوێندبێ جادویەکت بۆ (بەکار) بێنین ﴿مِّثۡلِهِۦ﴾ وەك ئەو (جادووەی خۆت) ﴿فَٱجۡعَلۡ بَيۡنَنَا وَبَيۡنَكَ مَوۡعِدٗا﴾ جا شوێن و کاتێك لە نێوان ئێمە و خۆتدا دابنێ ﴿لَّا نُخۡلِفُهُۥ نَحۡنُ وَلَآ أَنتَ﴾ نە ئێمە و نەتۆ خۆماتی لێ نەبوێرین ﴿مَكَانٗا سُوٗى﴾ (با) جێگایەکی تەخت بێ ﴿٥٨﴾ ﴿قَالَ مَوۡعِدُكُمۡ يَوۡمُ ٱلزِّينَةِ﴾ (مووسا) فەرمووی کاتی دیارکراوتان ڕۆژی خۆڕازاندنەوە (ڕۆژی جەژن) بێت ﴿وَأَن يُحۡشَرَ ٱلنَّاسُ ضُحٗى﴾ بەمەرجێ لە کاتی چێشتەنگاودا خەڵکی کۆبکرێنەوە ﴿٥٩﴾ ﴿فَتَوَلَّىٰ فِرۡعَوۡنُ﴾ ئەمجا فیرعەون ڕۆیشت لەو جێگایە ﴿فَجَمَعَ كَيۡدَهُۥ﴾ وهەمووجادوو گەرەکانی کۆکردەوە ﴿ثُمَّ أَتَىٰ﴾ پاشان هات (بۆ شوێنی دیاری کراو) ﴿٦٠﴾ ﴿قَالَ لَهُم مُّوسَىٰ﴾ مووسا بە جادوو گەرانی ووت ﴿وَيۡلَكُمۡ لَا تَفۡتَرُواْ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبٗا﴾ هاوار بۆ ئێوە درۆ بەدەم خواوە نەکەن ﴿فَيُسۡحِتَكُم بِعَذَابٖۖ﴾ ئەگینا بەسزایەك لەناوتان دەبات ﴿وَقَدۡ خَابَ مَنِ ٱفۡتَرَىٰ﴾ بەڕاستی هەر کەسێ درۆ هەڵبەستێ بەدەم خواوە ڕەنجە ڕۆ دەبێت ﴿٦١﴾ ﴿فَتَنَٰزَعُوٓاْ أَمۡرَهُم بَيۡنَهُمۡ﴾ ئەمجا (جادوو گەرەکان) سەبارەت بەکارەکەیان لە نێوانیان دا جیاوازی پەیدا بوو ﴿وَأَسَرُّواْ ٱلنَّجۡوَىٰ﴾ و بەنهێنی چرپەیان دەکرد ﴿٦٢﴾ ﴿قَالُوٓاْ إِنۡ هَٰذَٰنِ لَسَٰحِرَٰنِ﴾ ووتیان بەڕاستی ئەمانە دوو جادووگەرن ﴿يُرِيدَانِ أَن يُخۡرِجَاكُم﴾ دەیانەوێ دەرتان پەڕێنن ﴿مِّنۡ أَرۡضِكُم بِسِحۡرِهِمَا﴾ لە خاك و وولاتەکەتان بەجادووەکەیان ﴿وَيَذۡهَبَا بِطَرِيقَتِكُمُ ٱلۡمُثۡلَىٰ﴾ وە ڕێباز و نەریتە هەرە باشەکەتان لەناو بەرن ﴿٦٣﴾ ﴿فَأَجۡمِعُواْ كَيۡدَكُمۡ﴾ جا کەواتە هەموو جادوو و پیلانێکتان کۆبکەنەوە ﴿ثُمَّ ٱئۡتُواْ صَفّٗاۚ﴾ پاشان بە یەك ڕیز بێنە (گۆڕەپانەوە) ﴿وَقَدۡ أَفۡلَحَ ٱلۡيَوۡمَ مَنِ ٱسۡتَعۡلَىٰ﴾ بەڕاستی هەرکەسێ ئەمڕۆ سەرکەوێ ڕزگاری دەبێ و سەرفرازە ﴿٦٤﴾

﴿قَالُوا۟ يَـٰمُوسَىٰٓ﴾ (ساحیرەکان) وتیان ئەی مووسا ﴿إِمَّآ أَن تُلْقِىَ﴾ یاتۆ (جادووەکەت) فڕێ بدە ﴿وَإِمَّآ أَن نَّكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَلْقَىٰ﴾ یا ئێمە لەسەرەتاوە فڕێ ی دەدەین ﴿٦٥﴾ ﴿قَالَ بَلْ أَلْقُوا۟ۖ﴾ (مووسا) فەرمووی نەخێر ئێوە (لەپێشەوە) فڕێ ی بدەن ﴿فَإِذَا حِبَالُهُمْ وَعِصِيُّهُمْ﴾ (ئەوانیش فڕێیاندا) جا لەناکاودا گوریس و دار دەستەکانیان ﴿يُخَيَّلُ إِلَيْهِ مِن سِحْرِهِمْ أَنَّهَا تَسْعَىٰ﴾ وەها هاتە پێش چاوی (مووسا) بەهۆی جادووەکەیانەوە کەبەڕاستی دەجولێن و دەڕۆن ﴿٦٦﴾ ﴿فَأَوْجَسَ فِى نَفْسِهِۦ خِيفَةً مُّوسَىٰ﴾ جا مووسا لەدڵی خۆیدا کەمێ ترسا ﴿٦٧﴾ ﴿قُلْنَا لَا تَخَفْ﴾ وتمان پێی مەترسەو بێ باك بە ﴿إِنَّكَ أَنتَ ٱلْأَعْلَىٰ﴾ بێگومان هەر تۆ سەرکەوتوو دەبی ﴿٦٨﴾ ﴿وَأَلْقِ مَا فِى يَمِينِكَ﴾ ئەوەی لەدەستی ڕاستدایە (کەگۆچانەکەتە) فڕێی بدە ﴿تَلْقَفْ مَا صَنَعُوٓا۟ۖ﴾ هەرچی (جادوو) ئەوان کردوویانە قوتی دەدات (هەڵی دەلوشێ) ﴿إِنَّمَا صَنَعُوا۟ كَيْدُ سَـٰحِرٍۢۖ﴾ بێگومان ئەوەی ئەوانە کردوویانە تەنها فڕوفێڵی جادوو بازە ﴿وَلَا يُفْلِحُ ٱلسَّاحِرُ حَيْثُ أَتَىٰ﴾ جادوو بازیش سەرکەوتوو نابێ لەهەر کوێ وەهاتبێ (هەرچی بکات) ﴿٦٩﴾ ﴿فَأُلْقِىَ ٱلسَّحَرَةُ سُجَّدًا﴾ ئەوسا جادووگەرەکان خران بەڕوودا بەسوژدە بردنەوە (بۆ خوا) ﴿قَالُوٓا۟ ءَامَنَّا بِرَبِّ هَـٰرُونَ وَمُوسَىٰ﴾ وتیان بڕوامان هێنا بەپەروەردگاری هاروون و مووسا ﴿٧٠﴾ ﴿قَالَ﴾ (فیرعەون) وتی پێیان ﴿ءَامَنتُمْ لَهُۥ قَبْلَ أَنْ ءَاذَنَ لَكُمْۖ﴾ ئایا ئێوە بڕواتان پێ هێنا پێش ئەوەی مۆڵەتتان بدەم ﴿إِنَّهُۥ لَكَبِيرُكُمُ ٱلَّذِى﴾ بێگومان ئەو مووسا گەورەتانە ﴿عَلَّمَكُمُ ٱلسِّحْرَۖ﴾ کەفێری جادووی کردوون ﴿فَلَأُقَطِّعَنَّ﴾ جا سوێند بێت دەیبڕم (دەیقرتێنم) ﴿أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُم مِّنْ خِلَـٰفٍ﴾ دەست و قاچتان بەپێچەوانەوە (ڕاست و چەپ) ﴿وَلَأُصَلِّبَنَّكُمْ فِى جُذُوعِ ٱلنَّخْلِ﴾ وەبێگومان بەقەدی دارخورمادا هەڵتان دەواسم (دەتانکەم بە دارا) ﴿وَلَتَعْلَمُنَّ﴾ (ئەوسا) بەڕاستی دەزانن ﴿أَيُّنَآ أَشَدُّ عَذَابًا وَأَبْقَىٰ﴾ کاممان (من یان خواکەی مووسا) سزامان سەخترو بەردەوام ترە ﴿٧١﴾ ﴿قَالُوا۟ لَن نُّؤْثِرَكَ﴾ (ساحیرەکان) وتیان ئێمە هەرگیز تۆ هەڵنابژێرین ﴿عَلَىٰ مَا جَآءَنَا مِنَ ٱلْبَيِّنَـٰتِ﴾ بەسەر ئەو نیشانەو موعجیزانەدا کەبۆمان هاتووە ﴿وَٱلَّذِى فَطَرَنَاۖ﴾ (وە تۆ هەڵنابژێرین بەسەر) ئەو خوایەی کە لەنەبوون ئێمەی دروست کردووە ﴿فَٱقْضِ مَآ أَنتَ قَاضٍۖ﴾ جا هەر چیت لەدەست دێت بیکە ﴿إِنَّمَا تَقْضِى هَـٰذِهِ ٱلْحَيَوٰةَ ٱلدُّنْيَآ﴾ بێگومان تۆ تەنها لەم ژیانی دونیا دەست دەڕواو بڕیار دەدەیت ﴿٧٢﴾ ﴿إِنَّآ ءَامَنَّا بِرَبِّنَا﴾ بەڕاستی ئێمە باوەڕمان هێنا بەپەروەردگارمان ﴿لِيَغْفِرَ لَنَا خَطَـٰيَـٰنَا﴾ بۆ ئەوەی لەتاوانەکانمان خۆش ببێت ﴿وَمَآ أَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ ٱلسِّحْرِۗ﴾ هەروەها لەو جادووەش کە بەزۆر پێت دەکردین ﴿وَٱللَّهُ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰٓ﴾ وەخوای گەورە (پاداشتی) چاکترەو بەردەوامترە ﴿٧٣﴾ ﴿إِنَّهُۥ مَن يَأْتِ رَبَّهُۥ﴾ بەڕاستی هەر کەسێ بگەڕێتەوە لای پەروەردگاری ﴿مُجْرِمًا﴾ بەتاوانباری ﴿فَإِنَّ لَهُۥ جَهَنَّمَ﴾ ئەوە بێگومان دۆزەخ جێگایەتی ﴿لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَىٰ﴾ نەدەمرێ تێیدا نەدەژی (بەئاسوودەیی) ﴿٧٤﴾ ﴿وَمَن يَأْتِهِۦ مُؤْمِنًا﴾ وە ئەو کەسەی بەباوەڕداری بگەڕێتەوە لای (خوای گەورە) ﴿قَدْ عَمِلَ ٱلصَّـٰلِحَـٰتِ﴾ بەڕاستی کردەوەی چاکیشی کردبێ ﴿فَأُو۟لَـٰٓئِكَ لَهُمُ ٱلدَّرَجَـٰتُ ٱلْعُلَىٰ﴾ ئائەوانە پلەو پایەی بەرزو بڵندیان هەیە ﴿٧٥﴾ ﴿جَنَّـٰتُ عَدْنٍ﴾ کە بەهەشتانێکە جێگای مانەوەی هەمەمیشەییە ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَـٰرُ﴾ ڕووبارەکان دەڕۆن بە ژێریاندا ﴿خَـٰلِدِينَ فِيهَاۚ﴾ یێ بڕانەوە دەمێننەوە تێیدا ﴿وَذَٰلِكَ جَزَآءُ مَن تَزَكَّىٰ﴾ ئەوە پاداشتی کەسێکە خۆی پاك و خاوێن ڕابگرێ (لە کوفر و تاوان) ﴿٧٦﴾

﴿وَلَقَدْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ﴾ بەڕاستی نیگامان نارد بۆ مووسا ﴿أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي﴾ کە بەندەکانم بە شەو ببە (و لە میصر دەرچن) ﴿فَاضْرِبْ لَهُمْ طَرِيقًا فِي الْبَحْرِ يَبَسًا﴾ ڕێگەیەکی ووشکیان لە دەریای (سوور) دا بۆ بکەرەوە ﴿لَا تَخَافُ دَرَكًا﴾ مەترسە (فیرعەون) پێت بگات ﴿وَلَا تَخْشَىٰ﴾ وە مەترسە (لەخنکان لەدەریادا) ﴿٧٧﴾ ﴿فَأَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُنُودِهِ﴾ ئەمجا فیرعەون بە سەربازەکانیەوە شوێنیان کەوتن ﴿فَغَشِيَهُم مِّنَ الْيَمِّ مَا غَشِيَهُمْ﴾ جا لە ناکاو دەریا ئەوانی (لەناو شەپۆلی خۆیدا) داپۆشی چ داپۆشینێك ﴿٧٨﴾ ﴿وَأَضَلَّ فِرْعَوْنُ قَوْمَهُ﴾ فیرعەون گەلەکەی خۆی گومرا کرد ﴿وَمَا هَدَىٰ﴾ و ڕێنموونیی نەکردن ﴿٧٩﴾ ﴿يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ ئەی نەوەی ئیسرائیل ﴿قَدْ أَنجَيْنَاكُم مِّنْ عَدُوِّكُمْ﴾ بەڕاستی ڕزگارمان کردن لەدوژمنەکەتان ﴿وَوَاعَدْنَاكُمْ﴾ وە بەڵێنمان پێدان ﴿جَانِبَ الطُّورِ الْأَيْمَنَ﴾ (بەهاتنی موسا بۆ) لای ڕاستی کێوی طور ﴿وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ﴾ و بۆمان ناردن ﴿الْمَنَّ وَالسَّلْوَىٰ﴾ گەزۆ و شێلاقە (باڵندەیەکە گۆشتی لە هەموو باڵندەیەك خۆشترە) ﴿٨٠﴾ ﴿كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ﴾ بخۆن لەو ڕۆزیە پاکانەی پێمان داون ﴿وَلَا تَطْغَوْا فِيهِ﴾ و زیادە ڕۆی تێدا مەکەن ﴿فَيَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبِي﴾ ئەگینا خەشم و قاری من دەتانگرێتەوە ﴿وَمَن يَحْلِلْ عَلَيْهِ غَضَبِي﴾ جا هەر کەسێك قار و خەشمی من دایگریٚ ﴿فَقَدْ هَوَىٰ﴾ ئەوە بێگومان تیاچووەو هەڵدێراوە ﴿٨١﴾ ﴿وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِّمَن تَابَ﴾ وە بەڕاستی من زۆر لێبوردوم لەو کەسەی تەوبەی کردبیٚ ﴿وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا﴾ و باوەڕی هێنابیٚ و کردەوەی چاکی کردبێت ﴿ثُمَّ اهْتَدَىٰ﴾ پاشان بەردەوام بوبیٚ لەسەر ئەو ڕێبازە ﴿٨٢﴾ ﴿وَمَا أَعْجَلَكَ عَن قَوْمِكَ يَا مُوسَىٰ﴾ (خوا فەرمووی) ئەی مووسا بۆ چی پێش گەلەکەت کەوتی (بۆ گەیشتن بە کێوی طور) ﴿٨٣﴾ ﴿قَالَ هُمْ أُولَاءِ عَلَىٰ أَثَرِي﴾ (مووسا) فەرمووی گەلەکەم ئەوانەن بە دوامەوەن ﴿وَعَجِلْتُ إِلَيْكَ رَبِّ﴾ بۆیە بەپەلە هاتم بۆ لات ئەی پەروەردگارم ﴿لِتَرْضَىٰ﴾ بۆ ئەوەی لێم ڕازی بیت ﴿٨٤﴾ ﴿قَالَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی ﴿فَإِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ﴾ جا بەڕاستی ئێمە قەومەکەتمان تاقی کردەوە ﴿مِن بَعْدِكَ﴾ لەپاش (هاتنی) تۆ ﴿وَأَضَلَّهُمُ السَّامِرِيُّ﴾ وەسامیری گومڕای کردن ﴿٨٥﴾ ﴿فَرَجَعَ مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ﴾ ئەمجا (پاش وەرگرتنی تەورات) مووسا گەڕایەوە بۆ لای گەلەکەی ﴿غَضْبَانَ أَسِفًا﴾ بە تووڕەیی و قار و خەشمەوە ﴿قَالَ يَا قَوْمِ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم ﴿أَلَمْ يَعِدْكُمْ رَبُّكُمْ﴾ ئایا پەروەردگارتان بەڵێنی پیٚ نەدان ﴿وَعْدًا حَسَنًا﴾ بەبەڵێنی چاك ﴿أَفَطَالَ عَلَيْكُمُ الْعَهْدُ﴾ بۆچی من زۆرم پیٚ چوو ﴿أَمْ أَرَدتُّمْ﴾ یان هەر ویستتان ﴿أَن يَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ تووڕەیی وخەشم لەلایەن پەروەردگارتانەوە یەخەتان بگرێت ﴿فَأَخْلَفْتُم مَّوْعِدِي﴾ بۆیە بەڵێنی منتان شکاند ﴿٨٦﴾ ﴿قَالُوا مَا أَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ﴾ ووتیان ئێمە بەڵێنەکەی تۆمان نەشکاند ﴿بِمَلْكِنَا﴾ بەویست و دەسەڵاتی خۆمان ﴿وَلَٰكِنَّا حُمِّلْنَا أَوْزَارًا﴾ بەڵکو ئێمە چەند کوڵ و باریٚ درابوو بەکۆڵماندا ﴿مِّن زِينَةِ الْقَوْمِ﴾ لەخشڵی قیبتییەکان ﴿فَقَذَفْنَاهَا فَكَذَٰلِكَ أَلْقَى السَّامِرِيُّ﴾ جا فڕێماندایە (ناو ئاگرەوە) هەروەها سامیریش فڕێی دا ﴿٨٧﴾

﴿فَأَخْرَجَ لَهُمْ عِجْلًا جَسَدًا﴾ ئیتر (سامیری لەو خشڵە تواوانە) پەیکەری گوێرەکەیەکی بۆ دروست کردن ﴿لَّهُۥ خُوَارٌ﴾ بۆڕەیەکی هەبوو (وەك بۆڕەی گوێرەکە) ﴿فَقَالُوا۟﴾ ئەمجا وتیان ﴿هَٰذَآ إِلَٰهُكُمْ وَإِلَٰهُ مُوسَىٰ﴾ ئەمە خوای ئێوەو خوای مووساشە ﴿فَنَسِىَ﴾ ئەوە (مووسا) لەبیری چووە (دەگەڕێ بەشوێن خوادا) ﴿٨٨﴾ ﴿أَفَلَا يَرَوْنَ﴾ ئایا ئەوان نازانن (نابینن) ﴿أَلَّا يَرْجِعُ إِلَيْهِمْ قَوْلًا﴾ (ئەو گوێرەکەیە) وەڵامی هیچ وتەیەکیان ناداتەوە ﴿وَلَا يَمْلِكُ لَهُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا﴾ وەخاوەنی هیچ زیان و قازانجێك نییە بۆیان ﴿٨٩﴾ ﴿وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَٰرُونُ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی هاروون پێی وتن ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەوەو پێش ﴿يَٰقَوْمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿إِنَّمَا فُتِنتُم بِهِۦ﴾ بێگومان ئێوە بەم (گوێرەکەیە) تاقی کرانەوە (گومڕا بوون) ﴿وَإِنَّ رَبَّكُمُ ٱلرَّحْمَٰنُ﴾ بەڕاستی پەروەردگاری ئێوە خوای میهرەبانە ﴿فَٱتَّبِعُونِى﴾ کەواتە شوێنی من بکەون ﴿وَأَطِيعُوٓا۟ أَمْرِى﴾ گوێڕایەڵی فەرمانی من بن ﴿٩٠﴾ ﴿قَالُوا۟ لَن نَّبْرَحَ عَلَيْهِ عَٰكِفِينَ﴾ وتیان هەرگیز واز ناهێنین و بەدەوریدا دێین و دەیپەرستین ﴿حَتَّىٰ يَرْجِعَ إِلَيْنَا مُوسَىٰ﴾ هەتا مووسا دەگەڕێتەوە بۆ لامان ﴿٩١﴾ ﴿قَالَ يَٰهَٰرُونُ﴾ (مووسا) وتی ئەی هارون ﴿مَا مَنَعَكَ﴾ چ شتێك بەرگری کردیت ﴿إِذْ رَأَيْتَهُمْ ضَلُّوٓا۟﴾ کاتێ بینیت ئەمانە گومڕا بوون ﴿٩٢﴾ ﴿أَلَّا تَتَّبِعَنِ﴾ (لەوەی) کەشوێن من بکەوی ﴿أَفَعَصَيْتَ أَمْرِى﴾ ئایا سەرپێچی فەرمانی منت کرد؟ ﴿٩٣﴾ ﴿قَالَ يَبْنَؤُمَّ﴾ (هاروون) فەرمووی ئەی کوڕی دایکم ﴿لَا تَأْخُذْ بِلِحْيَتِى وَلَا بِرَأْسِىٓ﴾ موی ڕیش و سەرم مەگرە و ڕایمەکێشە ﴿إِنِّى خَشِيتُ أَن تَقُولَ﴾ بەڕاستی ترسام کە (هاتیتەوە پێم) بڵێیت ﴿فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ تۆ جیاوازیت خستە نێوان بەنی ئیسرائیلیەکانەوە ﴿وَلَمْ تَرْقُبْ قَوْلِى﴾ و چاوەڕوانی فەرمانی منت نەکرد ﴿٩٤﴾ ﴿قَالَ﴾ (مووسا) وتی ﴿فَمَا خَطْبُكَ يَٰسَٰمِرِىُّ﴾ ئەی سامری تۆ ئەم کارە ترسناکە چی بوو کردت؟ ﴿٩٥﴾ ﴿قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوا۟ بِهِۦ﴾ (سامیری) وتی من شتێکم زانی ئەوان نەیانزانی (یامن شتێکم بینی ئەوان نەیان بینی) ﴿فَقَبَضْتُ قَبْضَةً مِّنْ أَثَرِ ٱلرَّسُولِ﴾ ئەمجا من مشتێکم لەشوێن پێی (وولاخەکەی) جوبرەئیل هەڵگرت ﴿فَنَبَذْتُهَا﴾ وە پرژاندم (بەخشڵە تواوەکەدا) ﴿وَكَذَٰلِكَ سَوَّلَتْ لِى نَفْسِى﴾ بەو جۆرە نەفسم ئەو کارەی بۆ جوان و شیرین کردم ﴿٩٦﴾ ﴿قَالَ فَٱذْهَبْ﴾ (مووسا) وتی دەبڕۆ ﴿فَإِنَّ لَكَ فِى ٱلْحَيَوٰةِ أَن تَقُولَ﴾ ئەوسا بێگومان تاماوی لەم ژیانەدا (هەر کەس لێت نزیك بویەوە) دەبێ بڵێیت: ﴿لَا مِسَاسَ﴾ نزیکم مەکەوەرەوە، ودەستم لێ مەدە ﴿وَإِنَّ لَكَ مَوْعِدًا لَّن تُخْلَفَهُۥ﴾ وەبێگومان بەڵێنێکیشت هەیە (لەڕۆژی دواییدا) هەرگیز ڕزگار نابیت لێی ﴿وَٱنظُرْ إِلَىٰٓ إِلَٰهِكَ﴾ وەسەیری پەرستراوەکەشت کە ﴿ٱلَّذِى ظَلْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا﴾ کەبەردەوام دەتپەرست ﴿لَّنُحَرِّقَنَّهُۥ﴾ دڵنیابە چاك دەیسوتێنین ﴿ثُمَّ لَنَنسِفَنَّهُۥ فِى ٱلْيَمِّ﴾ پاشان بێگومان (خۆڵەمێشەکەش) پرژو بڵاو دەکەینەوە بەدەریادا ﴿نَسْفًا﴾ بەپرژو بڵاوێکی وەها (کە شوێنەواریشی نەمێنێت) ﴿٩٧﴾ ﴿إِنَّمَآ إِلَٰهُكُمُ ٱللَّهُ﴾ پەرستراوی (ڕاستەقینەی) ئێوە تەنها خوایە ﴿ٱلَّذِى لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ کە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە ئەو نەبێت ﴿وَسِعَ كُلَّ شَىْءٍ عِلْمًا﴾ زانیاری ئەو هەموو شتێکی گرتۆتەوە ﴿٩٨﴾

﴿كَذَٰلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئا بەو جۆرە دەیگێڕینەوە بۆت ﴿مِنْ أَنبَاءِ مَا قَدْ سَبَقَ﴾ هەندێك لەبەسەرهات و هەواڵی ئەو (گەلانەی) ڕابوردون ﴿وَقَدْ آتَيْنَاكَ﴾ بێگومان پێمان داویت ﴿مِن لَّدُنَّا ذِكْرًا﴾ لەلایەن خۆمانەوە قورئان ﴿٩٩﴾ ﴿مَّنْ أَعْرَضَ عَنْهُ﴾ هەر كەسێ پشتی تێ بكات ﴿فَإِنَّهُ يَحْمِلُ﴾ ئەوە بەڕاستی هەڵیدەگرێ ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿وِزْرًا﴾ بارێكی قورس (لەتاوان) ﴿١٠٠﴾ ﴿خَالِدِينَ فِيهِ﴾ بێ بڕانەوە تێیدا دەمێننەوە ﴿وَسَاءَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حِمْلًا﴾ چ بارێكی خراپ و بێفەڕیان بەكۆڵەوەیە لەڕۆژی دواییدا ﴿١٠١﴾ ﴿يَوْمَ يُنفَخُ فِي الصُّورِ﴾ ئەو ڕۆژەی كە فوو دەكرێ بەشەیپوردا (بۆ جاری دووەم) ﴿وَنَحْشُرُ الْمُجْرِمِينَ﴾ ئەوسا تاوان باران كۆدەكەینەوە ﴿يَوْمَئِذٍ زُرْقًا﴾ لەو ڕۆژەدا لەش و چاویان شین هەڵگەڕاوە ﴿١٠٢﴾ ﴿يَتَخَافَتُونَ بَيْنَهُمْ﴾ بەچرپەوە لەنێوان خۆیاندا دەڵێن ﴿إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا عَشْرًا﴾ ئێوە تەنها دە (شەوو ڕۆژ لەدونیادا) ماونەتەوە ﴿١٠٣﴾ ﴿نَّحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ﴾ ئێمە چاك دەزانین بەوەی ئەوان دەیڵێن ﴿إِذْ يَقُولُ أَمْثَلُهُمْ طَرِيقَةً﴾ كاتێ (ئەوەیان) كە ژیرتریانە و نزیك تریانە لەڕاستییەوە دەڵێ ﴿إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا يَوْمًا﴾ ئێوە تەنها یەك ڕۆژ ماونەتەوە ﴿١٠٤﴾ ﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێ دەكەن سەبارەت بەشاخەكان ﴿فَقُلْ يَنسِفُهَا رَبِّي نَسْفًا﴾ تۆش بڵێ پەروەردگار لەبێخیان دێنێ و وردو خاشیان دەكات ئەمجا باپرژو بڵاویان دەكاتەوە ﴿١٠٥﴾ ﴿فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا﴾ ئەمجا ڕێك و ساف بێ ئاوو گژو گیاو دەیهێڵێتەوە ﴿١٠٦﴾ ﴿لَّا تَرَىٰ فِيهَا﴾ نابینی تێیدا ﴿عِوَجًا وَلَا أَمْتًا﴾ هیچ جۆرە لاری و بەرزی و نزمییەك ﴿١٠٧﴾ ﴿يَوْمَئِذٍ﴾ لەو ڕۆژەدا ﴿يَتَّبِعُونَ الدَّاعِيَ﴾ هەموو دەكەونە شوێن جاڕدەری (كۆكردنەوە) ﴿لَا عِوَجَ لَهُ﴾ لارە جڵەوی ناكەن لەفەرمانی ﴿وَخَشَعَتِ الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَٰنِ﴾ لەترسی خوای میهرەبان هەموو دەنگەكان نزم دەبن ﴿فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا﴾ چپەچپ نەبێ شتێك نابیستی ﴿١٠٨﴾ ﴿يَوْمَئِذٍ﴾ ئا لەو ڕۆژەدا ﴿لَّا تَنفَعُ الشَّفَاعَةُ﴾ تكا كردن سوودی نیە ﴿إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَٰنُ﴾ مەگەر كەسێ خوای میهرەبان ڕێگای بدات ﴿وَرَضِيَ لَهُ قَوْلًا﴾ و لەووتەكەشی ڕازی بێ ﴿١٠٩﴾ ﴿يَعْلَمُ﴾ (خوا) دەزانێ و ئاگادارە ﴿مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ﴾ بەهەموو ئەو شتانەی لەپێشیانەوەیە (لەقیامەتدا چاوەڕێیانە) ﴿وَمَا خَلْفَهُمْ﴾ وە بەهەموو ئەو شتانە لەپاشیانەوەیە (لە دونیادا كردوویانە) ﴿وَلَا يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا﴾ بەلام ئەوان دەربارەی خوا هەموو شتێك نازانن ﴿١١٠﴾ ﴿وَعَنَتِ الْوُجُوهُ﴾ هەموو دەم و چاوەكان (لەڕۆژی قیامەتدا) مل كەچ و فەرمانبەردارن ﴿لِلْحَيِّ الْقَيُّومِ﴾ بۆ (خوای) هەمیشە زیندوو و ڕاگری بوونەوەرە ﴿وَقَدْ خَابَ﴾ بێگومان زەرەرمەند بووە ﴿مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا﴾ ئەوەی كەباری ستەمی هەڵگرتبێ ﴿١١١﴾ ﴿وَمَن يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ﴾ ئەوەش كردەوە چاكەكانی كردبێت ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ باوەڕداریش بوو بێت ﴿فَلَا يَخَافُ ظُلْمًا﴾ ئەوە نەلە ستەم دەترسێ (لێی بكرێ) ﴿وَلَا هَضْمًا﴾ نەلە كەم كردنەوەی پاداشتی (دەترسێ) ﴿١١٢﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ﴾ ئابەو جۆرە ﴿أَنزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا﴾ قورئانێكی عەرەبیمان دابەزاندووە ﴿وَصَرَّفْنَا فِيهِ مِنَ الْوَعِيدِ﴾ بە چەند جۆر و شێواز هەڕەشەمان لەودا باسكردووە ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ بۆ ئەوەی لە خوا بترسن و خۆیان بپارێزن (لە تاوان) ﴿أَوْ يُحْدِثُ لَهُمْ ذِكْرًا﴾ یان ببێت بەهۆی بیدار كردنەوەیان لەغەفڵەت وبێ ئاگایی (بەهۆی قورئانەوە) ﴿١١٣﴾

﴿فَتَعَٰلَى ٱللَّهُ﴾ ئەمجا بەرزو بڵندە ئەو خوایە ﴿ٱلۡمَلِكُ ٱلۡحَقُّۗ﴾ کەدەسەڵات داریکی (پادشایەکی) حەق و ڕاستە ﴿وَلَا تَعۡجَلۡ بِٱلۡقُرۡءَانِ﴾ پەلە مەکە لە(خوێندنی) قورئاندا ﴿مِن قَبۡلِ﴾ لەپێش ئەوەی ﴿أَن يُقۡضَىٰٓ إِلَيۡكَ وَحۡيُهُۥۖ﴾ وەحی کردنەکەی بۆت تەواو بێت ﴿وَقُل رَّبِّ زِدۡنِي عِلۡمٗا﴾ وەبڵێ ئەی پەروەردگارم زانست و زانیاریم زیاد بکە ﴿١١٤﴾ ﴿وَلَقَدۡ عَهِدۡنَآ إِلَىٰٓ ءَادَمَ مِن قَبۡلُ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە پێشتر پەیمان و بەڵێنمان لەئادەم وەرگرت (لەدرەختی قەدەغەکراو نەخوات) ﴿فَنَسِيَ﴾ بەڵام کاری پێ نەکرد (لەبیری چوو) ﴿وَلَمۡ نَجِدۡ لَهُۥ عَزۡمٗا﴾ وە ئێمە لەودا لێبڕانمان نەدی (کە بیەوێت پێ فەرمانی خودا بکات) ﴿١١٥﴾ ﴿وَإِذۡ قُلۡنَا لِلۡمَلَٰٓئِكَةِ﴾ (باسی) ئەو کاتە بکە بەفریشتەکانمان ووت: ﴿ٱسۡجُدُواْ لِأٓدَمَ﴾ سوژدە بەرن بۆ ئادەم ﴿فَسَجَدُوٓاْ﴾ ئەوانیش هەموو سوژدەیان برد ﴿إِلَّآ إِبۡلِيسَ أَبَىٰ﴾ جگە لەشەیتان کەسەرپێچی کرد (و سوژدەی نەبرد) ﴿١١٦﴾ ﴿فَقُلۡنَا يَٰٓـَٔادَمُ﴾ ئەمجا ووتمان ئەی ئادەم ﴿إِنَّ هَٰذَا﴾ بەڕاستی ئەم (ئیبلیسە) ﴿عَدُوّٞ لَّكَ وَلِزَوۡجِكَ﴾ دوژمنی تۆو هاوسەرەکەتە ﴿فَلَا يُخۡرِجَنَّكُمَا مِنَ ٱلۡجَنَّةِ﴾ کەوانە (ئاگاداربن) لە بەهەشت دەرتان نەکات ﴿فَتَشۡقَىٰٓ﴾ چونکە دوو چاری ناخۆشی و زەحمەت دەبێت ﴿١١٧﴾ ﴿إِنَّ لَكَ أَلَّا تَجُوعَ فِيهَا﴾ بێگومان تۆ لەو(بەهەشتە)دا برسیت نابێ ﴿وَلَا تَعۡرَىٰ﴾ ورووت و قوت نابی ﴿١١٨﴾ ﴿وَأَنَّكَ لَا تَظۡمَؤُاْ فِيهَا﴾ وبێگومان لەوێدا تینووت نابێت ﴿وَلَا تَضۡحَىٰ﴾ وە هەتاوی (خۆر) لێت نادات (ئازارت پێ ناگەیەنێ) ﴿١١٩﴾ ﴿فَوَسۡوَسَ إِلَيۡهِ ٱلشَّيۡطَٰنُ﴾ ئەمجا شەیتان نیازی خراپی خستە دڵیەوە ﴿قَالَ﴾ ووتی ﴿يَٰٓـَٔادَمُ﴾ ئەی ئادەم ﴿هَلۡ أَدُلُّكَ﴾ ئایا نیشانت بدەم ﴿عَلَىٰ شَجَرَةِ ٱلۡخُلۡدِ﴾ دەرەختی نەمری (هەر کەس لێ ی بخوات هەرگیز نامرێ) ﴿وَمُلۡكٖ لَّا يَبۡلَىٰ﴾ و موڵك و دەسەڵاتێ هەر دوایی نەیەت ﴿١٢٠﴾ ﴿فَأَكَلَا مِنۡهَا﴾ ئەمجا هەردووکیان لەو (بەروبوومی درەختە) یان خوارد ﴿فَبَدَتۡ﴾ بەو هۆیەوە (جل وبەرگیان داماڵدراو) دەرکەوت ﴿لَهُمَا سَوۡءَٰتُهُمَا﴾ عەیب و عەورەتیان ﴿وَطَفِقَا﴾ وەدەستیان کرد ﴿يَخۡصِفَانِ عَلَيۡهِمَا مِن وَرَقِ ٱلۡجَنَّةِۚ﴾ بە داپۆشینی لەشیان بەگەڵای (درەختەکانی) بەهەشت ﴿وَعَصَىٰٓ ءَادَمُ رَبَّهُۥ﴾ وەئادەم سەرپێچی فەرمانی پەروەردگاری کرد ﴿فَغَوَىٰ﴾ ئیتر لەڕێگای ڕاست لای دا ﴿١٢١﴾ ﴿ثُمَّ ٱجۡتَبَٰهُ رَبُّهُۥ﴾ پاشان پەروەردگاری هەڵیبژارد (بۆ پێغەمبەرێتی) ﴿فَتَابَ عَلَيۡهِ وَهَدَىٰ﴾ وتەوبەی لێ قبوولّ کردو ڕێنموونی کرد ﴿١٢٢﴾ ﴿قَالَ ٱهۡبِطَا مِنۡهَا﴾ (خوا) فەرمووی هەردووکتان بڕۆنە خوارەوە لەوێ (لەبەهەشت) ﴿جَمِيعَۢاۖ﴾ بەیەکەوە ﴿بَعۡضُكُمۡ لِبَعۡضٍ عَدُوّٞۖ﴾ (نەوەکانتان) دەبنە دوژمنی یەکتری ﴿فَإِمَّا يَأۡتِيَنَّكُم مِّنِّي هُدٗى﴾ جا ئەگەر (بەپێغەمبەراندا) پەیامتان بۆ هات لەلایەن منەوە ﴿فَمَنِ ٱتَّبَعَ هُدَايَ﴾ ئەوسا ئەوەی شوێنی ڕێنموونی من بکەوێ ﴿فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشۡقَىٰ﴾ ئەوە (لەدونیادا) گومڕا نابێ و (لەڕۆژی دوایشدا) تووشی ناخۆشی و زەحمەت نابێ ﴿١٢٣﴾ ﴿وَمَنۡ أَعۡرَضَ﴾ وە هەرکەسێ ڕوو وەرگێڕێ ﴿عَن ذِكۡرِي﴾ لەڕێبازو یادی من ﴿فَإِنَّ لَهُۥ مَعِيشَةٗ ضَنكٗا﴾ ئەوە بێگومان ئەو کەسە گوزەرانێکی سەخت و تەنگی دەبێت (لە گۆڕدا) ﴿وَنَحۡشُرُهُۥ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ و لەڕۆژی دواییشدا حەشری دەکەین ﴿أَعۡمَىٰ﴾ بەکوێری ﴿١٢٤﴾ ﴿قَالَ رَبِّ﴾ دەڵێ ئەی پەروەردگارم ﴿لِمَ حَشَرۡتَنِيٓ أَعۡمَىٰ﴾ بۆچی بە کوێری حەشرت کردم ﴿وَقَدۡ كُنتُ بَصِيرٗا﴾ خۆ من (لە دونیادا) چاو ساغ و بینا بووم ﴿١٢٥﴾

﴿قَالَ كَذَٰلِكَ﴾ (خـوا) دەفەرمـویٚ هەر بەو شـێوەی ﴿أَتَتۡكَ ءَايَٰتُنَا فَنَسِيتَهَاۖ﴾ ئایەتەکانی ئێمەت بۆ هـات و لەبیری خۆت بـردەوە(و کوێـر بوویـت لەئاستیدا) ﴿وَكَذَٰلِكَ ٱلۡيَوۡمَ تُنسَىٰ﴾ بەهەمـان شـێوە تـۆش ئەمڕۆ گوێت پـێ نادرێـت و لەبیر دەکرێیت (١٢٦) ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجۡزِي مَنۡ أَسۡرَفَ﴾ وەهەر بەو جۆرە تۆڵە دەستێنین لەوەی زیادەڕۆی کردبێت ﴿وَلَمۡ يُؤۡمِنۢ بِـَٔايَٰتِ رَبِّهِۦۚ﴾ و بـاوەڕی نەهێنابیٚ بەئایەتەکانی پەروردگـاری ﴿وَلَعَذَابُ ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ وە سـزای ڕۆژی دوایـی ﴿أَشَدُّ وَأَبۡقَىٰٓ﴾ بەتیـن تـرو بـەردەوام تـرە (لەسـزای دونیا) (١٢٧) ﴿أَفَلَمۡ يَهۡدِ لَهُمۡ﴾ دەی ئایا (خـوا) بۆی ڕوون نەکردوونەتـەوە ﴿كَمۡ أَهۡلَكۡنَا﴾ چەندمان لـە نـاو برد﴿قَبۡلَهُم مِّنَ ٱلۡقُرُونِ﴾ لەگەل و نـەوەی چەرخەکانی پێش ئەمان ﴿يَمۡشُونَ فِي مَسَٰكِنِهِمۡۚ﴾ کە(ئـەم بێ باوەڕانە) دەگەڕێـن و هـات و چـۆ دەکـەن بەجیٚ و شـوێنەکانیاندا﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاسـتی لـەوەدا (کەباسـکرا) ﴿لَأٓيَٰتٖ لِّأُوْلِي ٱلنُّهَىٰ﴾ چەنـد بەلگـە و نیشـانەی هەیـە بـۆ ئەو کەسـانەی کەژیـرن (١٢٨) ﴿وَلَوۡلَا كَلِمَةٞ﴾ ئەگـەر لەبـەر بەڵێـن و بڕیارێك نەبوایـە ﴿سَبَقَتۡ مِن رَّبِّكَ﴾ لەپەروەردگارتـەوە پێشـتر دراوە(بـۆ لەناوبردنیـان) ﴿لَكَانَ لِزَامٗا﴾ بێگومـان (لەنـاو بردنی بـیٚ بـاوەڕان) پێویسـت دەبـوو ﴿وَأَجَلٞ مُّسَمّٗى﴾ ئەگەر مـاوەی دیـاری کراویش نەبوایـە (کەقیامەتـە) (١٢٩) ﴿فَٱصۡبِرۡ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ﴾ کەواتە(ئەی موحەممەدﷺ)ئارام بگرە لەسەر ئەوەی ئەوانە دەیڵێن ﴿وَسَبِّحۡ بِحَمۡدِ رَبِّكَ﴾ بەحەمدو سوپاس و ستایشی پەروەردگارت تەسـبیحاتی خودا بکە ﴿قَبۡلَ طُلُوعِ ٱلشَّمۡسِ﴾ لەپێش هەڵاتنی خۆر ﴿وَقَبۡلَ غُرُوبِهَاۖ﴾ و لەپێش ئاوا بوونیـدا ﴿وَمِنۡ ءَانَآيِٕ ٱلَّيۡلِ فَسَبِّحۡ﴾ و لەهەنـدیٚ کات و سـاتەکانی شـەودا خـوا بپەرسـتە و نوێـژ بکـە ﴿وَأَطۡرَافَ ٱلنَّهَارِ﴾ وەلـە سـەرەتاو کۆتایـی ڕۆژدا ﴿لَعَلَّكَ تَرۡضَىٰ﴾ بـۆ ئـەوەی (پاداشـتیٚ بدرێیتـەوە) کەپێـی ڕازی بیـت (١٣٠) ﴿وَلَا تَمُدَّنَّ عَيۡنَيۡكَ﴾ تـۆ چاوەکانـت مەبـڕە﴿إِلَىٰ مَا مَتَّعۡنَا بِهِۦٓ﴾ ئـەو نـازو نیعمەتانـەی داومانـە ﴿أَزۡوَٰجٗا مِّنۡهُمۡ﴾ بەتاقـم و دەسـتەیەك لـەوان (لەبێبـاوەڕان) ﴿زَهۡرَةَ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ (چونکـە ئـەوە) زینەت و جوانی ئـەم ژیانی دونیایە ﴿لِنَفۡتِنَهُمۡ فِيهِۚ﴾ بـۆ ئەوەیە تاقییان بکەینـەوە تیایـدا ﴿وَرِزۡقُ رَبِّكَ﴾ دڵنیابـە ڕزق و ڕۆزی پەروەردگـارت (لـەدوا ڕۆژدا) ﴿خَيۡرٞ وَأَبۡقَىٰ﴾ چاکتـرو بەردەوامترە (١٣١) ﴿وَأۡمُرۡ أَهۡلَكَ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) فەرمـان بـدە بەئەندامانـی خێزانەکـەت ﴿بِٱلصَّلَوٰةِ وَٱصۡطَبِرۡ عَلَيۡهَاۖ﴾ بەنوێژ کردن، وە خۆیشـت خۆڕاگـرو بـەردەوام بـە لەسـەر بەجیٚ هێنانـی ﴿لَا نَسۡـَٔلُكَ رِزۡقٗاۖ﴾ ئێمـە داوای ڕۆزیـت لـیٚ ناکەین ﴿نَّحۡنُ نَرۡزُقُكَۗ﴾ بەڵکـو ئێمـە ڕزق و ڕۆزی تـۆ دەدەین ﴿وَٱلۡعَٰقِبَةُ لِلتَّقۡوَىٰ﴾ وسـەرەنجامی چـاك بۆ پارێزکاران و خواناسـانە (١٣٢) ﴿وَقَالُواْ﴾ (بـیٚ بـاوەڕان) ووتیـان ﴿لَوۡلَا يَأۡتِينَا﴾ (ئەگـەر ڕاسـتە پێغەمبـەرە) دەی بـۆ بۆمـان ناهێنیٚ ﴿بِـَٔايَةٖ مِّن رَّبِّهِۦٓۚ﴾ بەڵگـەو موعجیزەیـەك لەلایـەن پەروەردگاریـەوە ﴿أَوَلَمۡ تَأۡتِهِم بَيِّنَةُ﴾ ئایـا ئـەوان بەڵگـەی ئاشـکرایان بـۆ نەهاتـووە ﴿مَا فِي ٱلصُّحُفِ ٱلۡأُولَىٰ﴾ کـە لەپـەڕاوە پێشـووەکاندا هەبـوو (وەك تـەورات و ئینجیـل) (١٣٣) ﴿وَلَوۡ أَنَّآ أَهۡلَكۡنَٰهُم﴾ ئەگـەر ئێمـە ئەوانمان لەناو ببردایە ﴿بِعَذَابٖ مِّن قَبۡلِهِۦ﴾ بەسـزایەك پێش (ناردنی پێغەمبـەر ﷺ) ﴿لَقَالُواْ رَبَّنَا﴾ بێگومان (لەدوا ڕۆژدا) دەیـان ووت ئـەی پەروەردگارمان ﴿لَوۡلَآ أَرۡسَلۡتَ إِلَيۡنَا رَسُولٗا﴾ بۆچـی (لەدونیادا) پێغەمبەرێکـت بۆ نەناردین ﴿فَنَتَّبِعَ ءَايَٰتِكَ﴾ تاشـوێنی بەرنامـەو ئایەتەکانـی تـۆ بکەوتینایـە ﴿مِن قَبۡلِ أَن نَّذِلَّ وَنَخۡزَىٰ﴾ پێش ئـەوەی سەرشـۆڕ و ڕیسـوا ببیـن (١٣٤) ﴿قُلۡ كُلّٞ مُّتَرَبِّصٞ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بڵـیٚ: هەمـوو چاوەڕوانیـن (چ لایەکمـان سـەردەکەوین) ﴿فَتَرَبَّصُواْۖ﴾ دە ئێـوەش چـاوەڕوان بن ﴿فَسَتَعۡلَمُونَ﴾ ئەوسـا لە ئایندەدا دەزانن ﴿مَنۡ أَصۡحَٰبُ ٱلصِّرَٰطِ ٱلسَّوِيِّ﴾ چ کەسـێك خاوەنی ڕێگای ڕاستە ﴿وَمَنِ ٱهۡتَدَىٰ﴾ وە چ کەسێك هیدایەتی خوای وەرگرتووە (١٣٥)

سورەتى ﴿ الأنبياء ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بە ناوى خواى بەخشندەى میهربان

﴿اقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ﴾ لێپرسینەوەى خەڵكى نزیك بۆتەوە ﴿وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ﴾ بەڵام ئەوان لە بێ ئاگایى و غەفڵەتدا ﴿مُعْرِضُونَ﴾ پشت تێكەر و ڕوو وەرگێڕن (لە ئایینى خوا) ﴿١﴾ ﴿مَا يَأْتِيهِم مِّن ذِكْرٍ مِّن رَّبِّهِم مُّحْدَثٍ﴾ هەر پەیامێكى تازەیان لە پەروەردگاریانەوە بۆ بێت (كە قورئانە) ﴿إِلَّا اسْتَمَعُوهُ وَهُمْ يَلْعَبُونَ﴾ ئەوان دەیبیستن و گاڵتەى پێ دەكەن ﴿٢﴾ ﴿لَاهِيَةً قُلُوبُهُمْ﴾ دڵەكانیان بێ ئاگایە ﴿وَأَسَرُّوا النَّجْوَى﴾ زۆر بە نهێنى چپەیان دەكرد ﴿الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ ئەوانەى كە ستەمیان كرد ﴿هَلْ هَٰذَا إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ﴾ (دەڵێن) ئایا ئەم (پێغەمبەر)ەش هەربەشەرێك نییە وەك ئێوە ﴿أَفَتَأْتُونَ السِّحْرَ﴾ دەى ئایا ئێوە دەڕۆن بە دواى جادوودا ﴿وَأَنتُمْ تُبْصِرُونَ﴾ لە كاتێكدا ئێوە دەبینن (دەزانن ئەوەى موحەممەد ﷺ دەیڵێ سیحرە) ﴿٣﴾ ﴿قَالَ﴾ (پێغەمبەر ﷺ) فەرمووى ﴿رَبِّي يَعْلَمُ الْقَوْلَ﴾ پەروەردگارم بە هەموو قسەیەك (چرپە یەك) دەزانێت ﴿فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ لە ئاسمان بێت یا لە زەوى ﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ ئەو زاتە بیسەرى زانایە ﴿٤﴾ ﴿بَلْ قَالُوا﴾ ئەوانە وتیان: نەخێر (ئەوەى موحەممەد هێناویەتى نیگانییە) بەڵكو ﴿أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ﴾ چەند خەو بینینێكى تێكەڵ و پێكەڵى (موحەممەدە خۆیەتى) ﴿بَلِ افْتَرَاهُ﴾ نا بەڵكو موحەممەد خۆى ئەم (قورئانە)ى هەڵبەستووە ﴿بَلْ هُوَ شَاعِرٌ﴾ نابەڵكو ئەو (موحەممەدە) شاعیرە ﴿فَلْيَأْتِنَا بِآيَةٍ﴾ دەبانیشانە و موعجیزەیەكمان بۆ بێنێ ﴿كَمَا أُرْسِلَ الْأَوَّلُونَ﴾ وەك (ئەو موعجیزانەى) پێغەمبەرانى پێشووى پێ نێردرابوون ﴿٥﴾ ﴿مَا آمَنَتْ﴾ بڕوایان نەهێنا ﴿قَبْلَهُم مِّن قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا﴾ (خەڵكى) هیچ شار و گوندێك پێش ئەمان كەلەناومان بردوون ﴿أَفَهُمْ يُؤْمِنُونَ﴾ دەى ئایا ئەمان باوەڕ دێنن؟ ﴿٦﴾ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا﴾ نەمان ناردووە ﴿قَبْلَكَ﴾ پێش تۆ (ئەى موحەممەد ﷺ) ﴿إِلَّا رِجَالًا﴾ جگە لە پیاوانێك ﴿نُّوحِي إِلَيْهِمْ﴾ كە نیگا و سرووشمان بۆ كردوون ﴿فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ﴾ دەى پرسیار بكە لە خاوەنى كتێبەكانى (پێشوو لە زانایانى گاوور و جوولەكە) ﴿إِن كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە نازانن ﴿٧﴾ ﴿وَمَا جَعَلْنَاهُمْ جَسَدًا﴾ ئێمە ئەو پێغەمبەرانەمان نەكردۆتە پەیكەرێك ﴿لَّا يَأْكُلُونَ الطَّعَامَ﴾ كە خواردن نەخۆن ﴿وَمَا كَانُوا خَالِدِينَ﴾ وە ئەوان هەمیشەیى و نەمر نەبوون ﴿٨﴾ ﴿ثُمَّ صَدَقْنَاهُمُ الْوَعْدَ﴾ پاشان بەڵێنێك كە پێمان دابوون بەجێمان هێنا ﴿فَأَنجَيْنَاهُمْ وَمَن نَّشَاءُ﴾ جا ئەوانە و هەركەسێكمان دەویست (لە باوەڕداران) ڕزگارمان كردن ﴿وَأَهْلَكْنَا الْمُسْرِفِينَ﴾ وە زیادەڕۆیانمان لەناوبرد ﴿٩﴾ ﴿لَقَدْ أَنزَلْنَا﴾ سوێند بەخوا ناردومانەتە خوارەوە ﴿إِلَيْكُمْ كِتَابًا﴾ كتێبێك بۆ ئێوە ﴿فِيهِ ذِكْرُكُمْ﴾ كە سەربەرزى و ناوبانگى ئێوەى تێدایە ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەى ئایا بۆ بیر ناكەنەوە ﴿١٠﴾

﴿وَكَمْ قَصَمْنَا مِن قَرْيَةٍ﴾ چەندەها شارو گوندمان تێك شكاند (ولەناومان بردن) ﴿كَانَتْ ظَالِمَةً﴾ كە(خەڵكەكەی) ستەمكار بوون ﴿وَأَنشَأْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا آخَرِينَ﴾ وەپاش ئەوان گەل و تاقمی ترمان (لەجێیان) بەدی هێنا ﴿١١﴾ ﴿فَلَمَّا أَحَسُّوا بَأْسَنَا﴾ جا كاتێك (بێ باوەڕان) هەستیان كرد بەسزاو تۆڵەی ئێمە ﴿إِذَا هُم﴾ دەست بەجێ ئەوان ﴿مِّنْهَا يَرْكُضُونَ﴾ لەو شارانە بەخێرایی ڕایان دەكرد ﴿١٢﴾ ﴿لَا تَرْكُضُوا وَارْجِعُوا﴾ (فریشتەكان بەگاڵتەوە پێیان دەڵێن) ڕامەكەن وبگەڕێنەوە ﴿إِلَىٰ مَا أُتْرِفْتُمْ فِيهِ﴾ بۆلای ئەو نازو نیعمەتانەی كە ڕۆچوو بوون تێیدا ﴿وَمَسَاكِنِكُمْ﴾ وە(بگەڕێنەوە) بۆ سەر خانوو ماڵەكانتان ﴿لَعَلَّكُمْ تُسْأَلُونَ﴾ بەڵكو پرسیارتان لێ بكرێت(لەوەی بەسەرتان هاتووە) ﴿١٣﴾ ﴿قَالُوا يَا وَيْلَنَا﴾ (لەگەڵ هەڵهاتندا) دەیان ووت: هاوار بۆ ئێمە ﴿إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ﴾ بێگومان ئێمە ستەمكار بووین ﴿١٤﴾ ﴿فَمَا زَالَت﴾ ئیتر بەردەوام ﴿تِّلْكَ دَعْوَاهُمْ﴾ ئەمە هاواریان بوو (هاوار بۆ ئێمە) ﴿حَتَّىٰ جَعَلْنَاهُمْ حَصِيدًا خَامِدِينَ﴾ هەتا هەموویانمان دروێنە و خامۆش كرد (ولەناومان بردن) ﴿١٥﴾ ﴿وَمَا خَلَقْنَا﴾ئێمە دروستمان نەكردووە ﴿السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ﴾ ئاسمان و زەوی و ئەوەی لەنێوانیاندایە بەگاڵتەو بەبێ هودە ﴿١٦﴾ ﴿لَوْ أَرَدْنَا﴾ ئەگەر بمان ویستایە ﴿أَن نَّتَّخِذَ لَهْوًا﴾ سەرقاڵی بۆ خۆمان هەڵبژێرین (وەك هاوسەرو منداڵ) ﴿لَّاتَّخَذْنَاهُ مِن لَّدُنَّا إِن كُنَّا فَاعِلِينَ﴾ لەلایەن خۆمانەوە هەڵمان دەبژارد ﴿١٧﴾ ﴿بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ﴾ (واز لەوە بێنە) بەڵكو حەق دەدەین بەسەر بەتاڵ و ناحەقدا ﴿فَيَدْمَغُهُ﴾ بەهێزیەوە (بەتاڵ) مێشكی دەپژێ و تێكدەشكێ ﴿فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ﴾ ئەمجا دەست بەجێ بەتاڵ دەفەوتێ و لەناو دەچێت ﴿وَلَكُمُ الْوَيْلُ﴾ هاوار (وسزای بەتین) بۆ ئێوە ﴿مِمَّا تَصِفُونَ﴾ لەبەر ئەوەی كە دەیڵێن و بڕیاری دەدەن بۆ خوا (لەهاوسەرو منداڵ) ﴿١٨﴾ ﴿وَلَهُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ تەنها بۆ خوایە ئەوەی لەئاسمانەكان وزەویدایە ﴿وَمَنْ عِندَهُ﴾ وە ئەو (فریشتانە) ی كە لای خوان ﴿لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ﴾ هەرگیز لەپەرستنی ئەو خۆیان بەزل نازانن ﴿وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ﴾ هەرگیزیش ماندوو نابن ﴿١٩﴾ ﴿يُسَبِّحُونَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ﴾ شەوو ڕۆژ تەسبیحات و ستایشی (خودا دەكەن) ﴿لَا يَفْتُرُونَ﴾ ماندوونابن و سارد نابنەوە ﴿٢٠﴾ ﴿أَمِ اتَّخَذُوا﴾ ئایا ئەوانە هەڵیان بژاردووە (وبڕیاریان داوە) ﴿آلِهَةً مِّنَ الْأَرْضِ﴾چەند پەرستراو و (خوایەك) لەزەوی دا (بۆ خۆیان) ﴿هُمْ يُنشِرُونَ﴾ (كە دەسەڵاتی ئەوەیان نیە مردوو زیندوو بكەنەوە) وخۆیان كۆدەكرێنەوە وزیندوو دەكرێنەوە ﴿٢١﴾ ﴿لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ﴾ ئەگەر لەهەردووكیاندا (لە ئاسمان و زەویدا) چەند پەرستراوێك هەبوایە ﴿إِلَّا اللَّهُ﴾ جگە لەخوا ﴿لَفَسَدَتَا﴾ بێگومان (ئاسمان و زەوی) هەر دوو كاول وێران دەبوون ﴿فَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ﴾ دەی پاك و بێگەردی بۆ خوای پەروەردگاری عەرش ﴿عَمَّا يَصِفُونَ﴾ لەوەی بێ باوەڕان ڕەوای دەدەن (بۆ خوا) ﴿٢٢﴾ ﴿لَا يُسْأَلُ﴾ (خوا) پرسیاری لێ ناكرێت (ڕەخنەی لێ ناگیرێت) ﴿عَمَّا يَفْعَلُ﴾ لەهەر كارێك كەدەیكات ﴿وَهُمْ يُسْأَلُونَ﴾ بەڵكو ئەوان (ئادەمیزاد) پرسیاریان لێ دەكرێت ﴿٢٣﴾ ﴿أَمِ اتَّخَذُوا﴾ ئایا ئەوانە هەڵیان بژاردووە (وبڕیاریان داوە) ﴿مِن دُونِهِ آلِهَةً﴾ چەند پەرستراوێك جگە لەخوا ﴿قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ﴾ (پێیان) بڵێ بەڵگەتان بێنن (لەسەر ئەوەی بڕیارتان داوە) ﴿هَٰذَا ذِكْرُ مَن مَّعِيَ﴾ ئەمە قسەی ئەم قورئانەیە(خوا ناردویەتی) بۆ من ﴿وَذِكْرُ مَن قَبْلِي﴾ وەقسەی ئەو (پەیام وپەڕاوانەشە) لەپێش منەوە هاتوون(وەك تەورات و ئینجیل لەهیچیاندا بوونی چەند پەرستراوێك بڕیار نەدراوە) ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ﴾ بەڵام زۆربەی زۆریان ﴿لَا يَعْلَمُونَ الْحَقَّ﴾ حەق و ڕاستی نازانن ﴿فَهُم مُّعْرِضُونَ﴾ لەبەر ئەوە پشتی تێدەكەن و ڕووی لێ وەردەگێڕن ﴿٢٤﴾

﴿وَمَا أَرْسَلْنَا﴾ وەئێمـە نەمـان نـاردووە ﴿مِن قَبْلِكَ﴾ پێش تـۆ ﴿مِن رَّسُولٍ﴾ هیـچ پێغەمبەرێك ﴿إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ﴾ مەگـەر نیگامـان بۆ نـاردووە ﴿أَنَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا أَنَا﴾ (بەوەی كە) بێگومان جگە لەمن هیچ پەرسـتراوێكی ڕاسـت نـی یـە ﴿فَاعْبُدُونِ﴾ كەواتـە تەنهـا مـن بپەرسـتن ٢٥ ﴿وَقَالُوا﴾ (وەبێ بـاوەڕان) ووتیـان ﴿اتَّخَذَ الرَّحْمَٰنُ وَلَدًا﴾ خـوای میهرەبـان منداڵی بۆ خۆی بڕیارداوە (كە فریشـتەكانن) ﴿سُبْحَانَهُ﴾ پاك و بێگەردە خوا (لەم شـتانە) ﴿بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُونَ﴾ بەڵكو ئەوانە (ئەوفریشتانە) بەندەی ڕێز گیراو (ی خوا) ن ٢٦ ﴿لَا يَسْبِقُونَهُ﴾ لە خوا پێش ناكەون ﴿بِالْقَوْلِ﴾ بەقسـەو ووتەیان ﴿وَهُم بِأَمْرِهِ﴾ وەئەوان بەفەرمانـی خوا ﴿يَعْمَلُونَ﴾ كار دەكەن ٢٧ ﴿يَعْلَمُ﴾ (خـوا) دەزانێت وئاگادارە ﴿مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ﴾ بە ئەوەی لەدونیا لەبەر دەسـتیاندایە ﴿وَمَا خَلْفَهُمْ﴾ وە بـە ئەوەی لـەڕۆژی دواییـدا بۆیان ئامادەكراوە ﴿وَلَا يَشْفَعُونَ﴾ وە (فریشـتەكان) تـكا ناكەن ﴿إِلَّا لِمَنِ ارْتَضَىٰ﴾ تەنهـا بۆ ئەو كەسـە نەبێت (خـوا) ڕازی بێت (تكای بـۆ بكرێت) ﴿وَهُم مِّنْ خَشْيَتِهِ﴾ وە ئەوان (فریشـتەكان) لەتـرس وهەیبەتـی خوا ﴿مُشْفِقُونَ﴾ زۆر دەترسـن ٢٨ ﴿وَمَن يَقُلْ مِنْهُمْ﴾ وە هـەركام لەوانە (لەو فریشـتانە) بڵێ ﴿إِنِّي إِلَٰهٌ مِّن دُونِهِ﴾ بێگومـان منیش پەرسـتراوم جگـە لەخوا ﴿فَذَٰلِكَ نَجْزِيهِ جَهَنَّمَ﴾ ئـەو بە(ئاگری) دۆزەخ تۆڵـەی لـێ دەسـەنین ﴿كَذَٰلِكَ﴾ هەربەوجـۆرە ﴿نَجْزِي الظَّالِمِينَ﴾ پاداشـتی سـتەمكاران دەدەینەوە(تۆڵەیـان لـێ دەكەینـەوە) ٢٩ ﴿أَوَلَمْ يَرَ﴾ ئایـا نەیـان دی (نەیـان زانیـوە) ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانـە بـێ بـڕوا بـوون ﴿أَنَّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ كەئاسـمانەكان و زەوی ﴿كَانَتَا رَتْقًا﴾ هەردووكیـان پێكـەوە لكابـوون (ویـەك پارچـە بـوون) ﴿فَفَتَقْنَاهُمَا﴾ ئەمجـا لەیەكترمـان جیاكردنـەوە ﴿وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ﴾ وە فەراهەممـان هێنـا لەئاو ودروسـتمان كردووە ﴿كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ﴾ هەموو شـتێكی زیندوو ﴿أَفَلَا يُؤْمِنُونَ﴾ دەی ئایا ئەوانە هەر باوەڕ ناهێنن؟ ٣٠ ﴿وَجَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ﴾ وەدروسـتمان كـردووە (ودامـان نـاوە) لەزەویـدا ﴿رَوَاسِيَ﴾ چەنـد شـاخی دامەزراو ﴿أَن تَمِيدَ بِهِمْ﴾ بۆ ئەوە جوولـە جوڵ نەكات بەوانەی(بەسەر پشتیوەن) ﴿وَجَعَلْنَا فِيهَا﴾ وە سازاندومانە لە زەوی (یان لە شاخەكان) دا ﴿فِجَاجًا سُبُلًا﴾ دۆڵ و ڕێگاوبانی زۆر ﴿لَّعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ﴾ تا ئەوان شارەزا بن و پێویستی خۆیان دابین بكەن ٣١ ﴿وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ﴾ وە ئاسـمانمان كردووە ﴿سَقْفًا مَّحْفُوظًا﴾ بەسـەقفێكی (سـەرێكی) پارێـزراو ﴿وَهُمْ عَنْ آيَاتِهَا﴾ بـەڵام ئەوانـە سـەبارەت بە ئایەتەكانی ئاسـمان ﴿مُعْرِضُونَ﴾ پشـت تێكـەرو ڕوو وەرگێـر بـوون ٣٢ ﴿وَهُوَ الَّذِي﴾ وە هـەر ئـەو (خوا) یە ﴿خَلَقَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ﴾ كە شـەو و ڕۆژی دروسـت كردووە ﴿وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ وە خـۆر و مانگیش(ی دروسـت كـردووە) ﴿كُلٌّ﴾ هەریـەك لـەوان ﴿فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ﴾ لـە خولگەیەكـدا دەسـوڕێنەوە ٣٣ ﴿وَمَا جَعَلْنَا﴾ بڕیارمـان نـەداوە ﴿لِبَشَرٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ بۆ هیچ كەسـێك لەپێش تـۆوە ﴿الْخُلْدَ﴾ مانـەوەی هەمیشـەیی (نەمـری) ﴿أَفَإِن مِّتَّ﴾ ئەمجـا ئەگـەر تـۆ بمـری ﴿فَهُمُ الْخَالِدُونَ﴾ (دوا مردنـی تـۆ) ئایـا ئـەوان ژیانیان بـەردەوام دەبـێ و نامرن؟ (نەخێـر) ٣٤ ﴿كُلُّ نَفْسٍ﴾ هەموو كەسـێك ﴿ذَائِقَةُ الْمَوْتِ﴾ مـردن دەچێژێت (ودەمرێت) ﴿وَنَبْلُوكُم﴾ وە ئێمـە تاقیتان دەكەینەوە ﴿بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ﴾ بەخراپە وناخۆشی وە بە چاكە و خۆشی ﴿فِتْنَةً﴾ تاقیكردنەوەیەك (چاك و خراپ) ﴿وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ﴾ وەهەر بۆ لای ئێمە دەگەڕێنەوە ٣٥

﴿وَإِذَا رَءَاكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) کاتێ تۆ دەبینن ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی کە بێ باوەڕن ﴿إِن يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا﴾ جگە لە گاڵتەو لاقرتی کردن بە تۆ هیچی تر ناکەن ﴿أَهَٰذَا الَّذِي﴾ (بەسەرسامیەکەوە دەڵێن) ئا ئەمە ئەو کەسەیە ﴿يَذْكُرُ آلِهَتَكُمْ﴾ (بەخراپی) باسی بتەکانتان دەکات ﴿وَهُم بِذِكْرِ الرَّحْمَٰنِ﴾ لەکاتێکدا خۆیان بەباسکردنی (قورئان) وزیکری خوای میهرەبان ﴿هُمْ كَافِرُونَ﴾ بێ بروان ﴿٣٦﴾ ﴿خُلِقَ الْإِنسَانُ مِنْ عَجَلٍ﴾ (سرووشتی) ئینسان وایە لەسەر پەلەکردن بەدی هێنراوە ﴿سَأُورِيكُمْ آيَاتِي﴾ بەزوویی تۆڵەی خۆمتان نیشان دەدەم ﴿فَلَا تَسْتَعْجِلُونِ﴾ کەواتە پەلە مەکەن ﴿٣٧﴾ ﴿وَيَقُولُونَ﴾ وە (بت پەرستان بە گاڵتەوە) دەڵێن ﴿مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ﴾ ئەم بەڵێنی (تۆڵەیە) کەی دێت ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاستگۆن ﴿٣٨﴾ ﴿لَوْ يَعْلَمُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەگەر ئەوانەی کە کافرن بیانزانیایە (چ سزایەکی سەخت لەبەر دەمیاندایە) ﴿حِينَ لَا يَكُفُّونَ﴾ کاتێ ناتوانن دووری بخەنەوە ﴿عَن وُجُوهِهِمُ النَّارَ وَلَا عَن ظُهُورِهِمْ﴾ بڵێسەی ئاگر لەدەم وچاو و پشتیان ﴿وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾ وەئەوان یارمەتی نادرێن ﴿٣٩﴾ ﴿بَلْ تَأْتِيهِم بَغْتَةً﴾ بەڵکو لەناکاودا تووشیان دێت ﴿فَتَبْهَتُهُمْ﴾ وسەرسامیان دەکات (بەشێوەیەك) ﴿فَلَا يَسْتَطِيعُونَ﴾ نەدەتوانن ﴿رَدَّهَا﴾ بیگێڕنەوە (بەرگری بکەن) ﴿وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ﴾ وەنەمۆڵەتیشیان دەدرێت (تەوبە بکەن) ﴿٤٠﴾ ﴿وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان گاڵتەو لاقرتی کراوە ﴿بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ بەپێغەمبەرانی پێش تۆش ﴿فَحَاقَ بِالَّذِينَ﴾ ئەمجا دەوری ئەوانەی دا ﴿سَخِرُوا مِنْهُم﴾ لەوان کە گاڵتەیان دەکرد (بەپێغەمبەران) ﴿مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ ئەو سزایەی ئەوان گاڵتەیان پێ دەکرد ﴿٤١﴾ ﴿قُلْ﴾ بڵێ (بە گاڵتە کەران) ﴿مَن يَكْلَؤُكُم﴾ کێ (دەتوانێت) ئێوە بپارێزێت ﴿بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ بەشەوو بەڕۆژ ﴿مِنَ الرَّحْمَٰنِ﴾ لە (سزای) خوای میهرەبان ﴿بَلْ هُمْ﴾ بەڵکو ئەوانە ﴿عَن ذِكْرِ رَبِّهِم مُّعْرِضُونَ﴾ بەردەوام پشت هەڵئەکەن لەیاد وزیکری پەروەردگاریان ﴿٤٢﴾ ﴿أَمْ لَهُمْ آلِهَةٌ﴾ ئاخۆ (ئەو بێ باوەڕانە) چەند پەرستراوێکیان هەیە ﴿تَمْنَعُهُم مِّن دُونِنَا﴾ جگەلەئێمە ڕێگری (سزا) یان لێ بکات ﴿لَا يَسْتَطِيعُونَ﴾ (ئەوپەرستراوانە) ناتوانن ﴿نَصْرَ أَنفُسِهِمْ﴾ یارمەتی خۆیان بدەن ﴿وَلَا هُم مِّنَّا يُصْحَبُونَ﴾ وە لەلایەن ئێمەشەوە پەنا نادرێن ﴿٤٣﴾ ﴿بَلْ مَتَّعْنَا هَٰؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ﴾ بەڵکو ئێمە ئەوان و باو و باپیرانیانمان ژیاندووە بە خۆشی (ناز و نیعمەتی دونیامان پێدابوون) ﴿حَتَّىٰ طَالَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ﴾ تاتەمەنی زۆریان بەسەر برد ﴿أَفَلَا يَرَوْنَ﴾ دەی ئایا ئەوانە (قورەیشیەکان) سەرنج نادەن ﴿أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ﴾ کە بێگومان ئێمە (وردە وردە) دێینە خاك و وڵاتی (ئەوان) ﴿نَنقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا﴾ لە هەموو لایەکی یەوە کەمی دەکەینەوە (بەڕزگار کردن لەلایەن موسڵمانانەوە) ﴿أَفَهُمُ الْغَالِبُونَ﴾ دەی ئایا ئەوان زاڵ و سەرکەوتوون (یائێمە)؟ ﴿٤٤﴾

﴿قُلْ إِنَّمَا أُنذِرُكُم﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بڵـێ: بێگومـان من تەنهـا ئێوە بێـدار دەکەمـەوە (دەتان ترسێنم) ﴿بِالْوَحْيِ﴾ بەنیگـا و وەحـی ﴿وَلَا يَسْمَعُ الصُّمُّ الدُّعَاءَ﴾ وە کـەڕەکان بانگەوازی(حـەق) نابیسـتن ﴿إِذَا مَا يُنذَرُونَ﴾ کاتێـك کە دەترسـێنرێن ﴿٤٥﴾ ﴿وَلَئِن مَّسَّتْهُمْ﴾ سـوێند بەخـوا ئەگەر دوو چاریـان ببێـت ﴿نَفْحَةٌ﴾ کەمێـك ﴿مِّنْ عَذَابِ رَبِّكَ﴾ لە سـزای پەروەردگـارت ﴿لَيَقُولُنَّ﴾ بێگومان ئـەوان دەڵێن ﴿يَا وَيْلَنَا﴾ هـاوارو تیاچوون بۆ ئێمە ﴿إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ﴾ بەڕاسـتی ئێمە (هەموومان) سـتەمکار بوویـن ﴿٤٦﴾ ﴿وَنَضَعُ﴾ وەئێمـە دادەنێیـن ﴿الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ﴾ تەرازووەکانـی دادپـەروەری (کەکردەوەی پێ دەکێشـرێت) ﴿لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ لـەڕۆژی قیامەتدا ﴿فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا﴾ ئەمجا هیچ کەس کەمترین ستەمی لێ ناکرێت ﴿وَإِن كَانَ مِثْقَالَ﴾ با قورسی (کردەوەکەی) ﴿حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ﴾ بەقـەدەر تۆوی خەرتەلەیەکیش بێت ﴿أَتَيْنَا بِهَا﴾ ئێمە دەیهێنین ﴿وَكَفَىٰ بِنَا حَاسِبِينَ﴾ وە بەسـە کەئێمە ژمێریاری (کردەوەی بەندەکان) بین ﴿٤٧﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ وَهَارُونَ الْفُرْقَانَ﴾ سـوێند بەخوا بەڕاستی تەورات (کەجیا کەرەوەی حەق و بەتاڵە) بەخشـیمانە مووسـا وهاروون، ﴿وَضِيَاءً وَذِكْرًا﴾ وەڕوون کـەرەوە و یاد خەرەوەشـە ﴿لِّلْمُتَّقِينَ﴾ بـۆ پارێـزکاران و لە خواترسـان ﴿٤٨﴾ ﴿الَّذِينَ يَخْشَوْنَ﴾ ئەوانەی کەدەترسـن ﴿رَبَّهُم بِالْغَيْبِ﴾ لە پەروەردگاریـان بەنادیاری وپەنهانی ﴿وَهُم﴾ وەئەوان (کەسـانێکن) ﴿مِّنَ السَّاعَةِ مُشْفِقُونَ﴾ لە ڕۆژی دوایی زۆر دەترسن ﴿٤٩﴾ ﴿وَهَٰذَا﴾ وەئەم (قورئانە) ﴿ذِكْرٌ مُّبَارَكٌ﴾ یـاد خەرەوەیەکـی بەفـەڕ وپیـرۆزە ﴿أَنزَلْنَاهُ﴾ ناردومانەتـە خـوارەوە ﴿أَفَأَنتُمْ﴾ دەی ئایـا ئێـوە ﴿لَهُ مُنكِرُونَ﴾ دانی پێدا نانێن(باوەڕی پێ ناکەن) ﴿٥٠﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا﴾ سـوێند بەخوا بەڕاسـتی بەخشـیمان ﴿إِبْرَاهِيمَ رُشْدَهُ﴾ بـە ئیبراهیـم ڕێنموونـی وشـارەزایی ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەپێشـدا ﴿وَكُنَّا بِهِ عَالِمِينَ﴾ وەئێمـە لـە (شـیاوی) ئـەو ئاگـادار بوویـن ﴿٥١﴾ ﴿إِذْ قَالَ﴾ کاتێـك وتـی ﴿لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ﴾ بـە باوکی وگەلەکەی ﴿مَا هَٰذِهِ التَّمَاثِيلُ الَّتِي﴾ ئا ئەم پەیکەر و بتانە چیین ﴿أَنتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ﴾ کە ئێوە دەیان پەرسـتن (بەلایانـەوە ماونەتـەوە)؟ ﴿٥٢﴾ ﴿قَالُوا﴾ (گەلەکەی) وتیان ﴿وَجَدْنَا آبَاءَنَا﴾ بـاوو باپیرانمان دیوە ﴿لَهَا عَابِدِينَ﴾ ئەمانەیان پەرسـتووە ﴿٥٣﴾ ﴿قَالَ﴾ (ئیبراهیم) وتی ﴿لَقَدْ كُنتُمْ﴾ بەڕاستی ئێوە ﴿أَنتُمْ وَآبَاؤُكُمْ﴾ خۆتـان و باوو باپیراتان ﴿فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ لە گومڕاییەکی ئاشـکرادان ﴿٥٤﴾ ﴿قَالُوا﴾ (لە وەڵامدا) وتیان ﴿أَجِئْتَنَا بِالْحَقِّ﴾ ئایا ڕاسـتی و حەقت بۆ هێناوین ﴿أَمْ أَنتَ مِنَ اللَّاعِبِينَ﴾ یا تۆ گاڵتەمان پێ دەکەیت ﴿٥٥﴾ ﴿قَالَ بَل رَّبُّكُمْ﴾ (ئیبراهیـم) وتی (حەقـم هێناوە) بەڵکو پەروەردگـاری ئێوە ﴿رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ پەروەردگـاری ئاسـمانەکان و زەوییـە ﴿الَّذِي فَطَرَهُنَّ﴾ هـەر ئەویش بـەدی هێناون ﴿وَأَنَا عَلَىٰ ذَٰلِكُم﴾ وە بێگومان من لەسـەر ئەوانە (کەباسـم کرد) ﴿مِّنَ الشَّاهِدِينَ﴾ لە شـاهید وبەئاگایانم ﴿٥٦﴾ ﴿وَتَاللَّهِ﴾ سـوێند بـە خـوا ﴿لَأَكِيدَنَّ أَصْنَامَكُم﴾ پیلان دادەنێـم بـۆ (لەنـاو بردنـی) بتەکانتـان ﴿بَعْدَ أَن تُوَلُّوا مُدْبِرِينَ﴾ دوای ئەوەی پشتان تێکردن (بەجێتان هێشتن) ﴿٥٧﴾

﴿فَجَعَلَهُمْ جُذَاذًا﴾ ئەمجا ئیبراهیم هەموو بتەکانی وورد کرد ﴿إِلَّا كَبِيرًا لَّهُمْ﴾ جگە لە بتە زلەکەیان نەبێت ﴿لَعَلَّهُمْ﴾ بە ئومێدی ئەوەی ﴿إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ﴾ بگەڕێنەوە بۆلای ئەو (بۆ لای ئیبراهیم ئەویش ڕاستیان پێ بڵێ، بەڵکو باوەڕ بێنن) ﴿٥٨﴾ ﴿قَالُوا﴾ (بت پەرستان) ووتیان ﴿مَن فَعَلَ هَٰذَا﴾ کێ ئەمەی کردووە ﴿بِآلِهَتِنَا﴾ بە خواکانمان (بەبتەکانمان) ﴿إِنَّهُ﴾ بە ڕاستی ئەو کەسە ﴿لَمِنَ الظَّالِمِينَ﴾ لەستەمکارانە (دەبێ سزا بدرێت) ﴿٥٩﴾ ﴿قَالُوا﴾ (چەند کەسێك) ووتیان ﴿سَمِعْنَا فَتًى﴾ گوێمان لە لاوێك بوو ﴿يَذْكُرُهُمْ﴾ باسی ئەوانی (بتەکانی بە خراپە) دەکرد ﴿يُقَالُ لَهُ إِبْرَاهِيمُ﴾ پێی دەڵێن ئیبراهیم ﴿٦٠﴾ ﴿قَالُوا﴾ (کۆمەڵێ لە گەلەکەی) ووتیان ﴿فَأْتُوا بِهِ﴾ کەواتە بیهێنن ﴿عَلَىٰ أَعْيُنِ النَّاسِ﴾ لە پێش چاوی خەڵك (بیوەستێنن) ﴿لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُونَ﴾ بەڵکو (ئەوانەی دەیناسنەوە) شایەتی لەسەر بدەن ﴿٦١﴾ ﴿قَالُوا﴾ ووتیان ﴿أَأَنتَ فَعَلْتَ هَٰذَا﴾ ئایا تۆ ئەمەت کردووە ﴿بِآلِهَتِنَا﴾ بە خواکانمان (بەبتەکانمان) ﴿يَا إِبْرَاهِيمُ﴾ ئەی ئیبراهیم ﴿٦٢﴾ ﴿قَالَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی ﴿بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هَٰذَا﴾ نەخێر بەڵکو ئەم بتە گەورەیان ئەوەی کردووە ﴿فَاسْأَلُوهُمْ﴾ دە پرسیار لەوانە (بتە شکاوەکان) بکەن ﴿إِن كَانُوا يَنطِقُونَ﴾ ئەگەر ئەوانە قسە دەکەن ﴿٦٣﴾ ﴿فَرَجَعُوا إِلَىٰ أَنفُسِهِمْ﴾ ئەمجا گەڕانەوە بۆ لای یەکتری (سەریان کرد بەیەکدا) ﴿فَقَالُوا﴾ جا (لەناو خۆیاندا هەندێکیان) ووتیان ﴿إِنَّكُمْ﴾ بەڕاستی ئێوە ﴿أَنتُمُ الظَّالِمُونَ﴾ هەر خۆتان ستەمکارن ﴿٦٤﴾ ﴿ثُمَّ نُكِسُوا عَلَىٰ رُءُوسِهِمْ﴾ پاشان سەر بەرەو خوار کرانەوە (گەڕانەوە بۆ سەر سەختی و نەفامییەکەیان) ﴿لَقَدْ عَلِمْتَ﴾ بەڕاستی تۆ دەتزانی ﴿مَا هَٰؤُلَاءِ يَنطِقُونَ﴾ ئەو بتانە قسە ناکەن (ئەی ئیبراهیم) ﴿٦٥﴾ ﴿قَالَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی ﴿أَفَتَعْبُدُونَ﴾ دەی ئێوە دەپەرستن؟ ﴿مِن دُونِ اللَّهِ مَا﴾ جگە لەخوا شتانێك ﴿لَا يَنفَعُكُمْ شَيْئًا﴾ کە هیچ قازانج و سوودێکتان پێ ناگەیەنن ﴿وَلَا يَضُرُّكُمْ﴾ وە هیچ زیانێکیشتان لێ نادەن ﴿٦٦﴾ ﴿أُفٍّ لَّكُمْ﴾ ئۆف بۆ ئێوە ﴿وَلِمَا تَعْبُدُونَ﴾ بۆ ئەو بتانەش کە دەیپەرستن ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ لە جیاتی خوا ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا ژیر نابن (بیر وهۆشتان ناخەنە کار) ﴿٦٧﴾ ﴿قَالُوا﴾ (هەندێ لە بت پەرستان) ووتیان ﴿حَرِّقُوهُ﴾ (ئیبراهیم) چاك بسوتێنن ﴿وَانصُرُوا آلِهَتَكُمْ﴾ ویارمەتی خواکانتان (بتەکانتان) بدەن وسەریان بخەن ﴿إِن كُنتُمْ فَاعِلِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ئەو کارە دەکەن ﴿٦٨﴾ ﴿قُلْنَا﴾ (کە ئیبراهیمیان خستە ئاگرەوە) ووتمان ﴿يَا نَارُ﴾ ئەی ئاگر ﴿كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا﴾ سارد بەرەوەو بێ زیانبە ﴿عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ﴾ لەسەر ئیبراهیم ﴿٦٩﴾ ﴿وَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا﴾ ئەوان ویستیان پیلان بگێڕن لە ئیبراهیم (بە سووتان لەناوی بەرن) ﴿فَجَعَلْنَاهُمُ﴾ بەڵام ئێمە ئەوانمان کردە ﴿الْأَخْسَرِينَ﴾ زەرەرمەندترین (دۆڕاوترین) کەس ﴿٧٠﴾ ﴿وَنَجَّيْنَاهُ وَلُوطًا﴾ وە ئیبراهیم ولووطمان ڕزگار کرد ﴿إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي﴾ و (ناردمانن) بۆ ئەو زەویە (بۆ وولاتی شام) ﴿بَارَكْنَا فِيهَا لِلْعَالَمِينَ﴾ کە پیت و فەڕمان تێ خستبوو ﴿٧١﴾ ﴿وَوَهَبْنَا لَهُ﴾ وە بەخشیمان بە ئیبراهیم ﴿إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً﴾ ئیسحاق و (بە ئیسحاقیش) یەعقوب، بە زیاد (لە داواکەی ئیبراهیم کە داوای منداڵێکی کرد) ﴿وَكُلًّا جَعَلْنَا﴾ وە هەموویانمان کرد ﴿صَالِحِينَ﴾ بە پیاوی چاك ﴿٧٢﴾

﴿وَجَعَلْنَاهُمْ أَئِمَّةً﴾ وه‌ ئه‌وانمان كرد به‌ پێشه‌وا ﴿يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا﴾ به‌ فه‌رمانی ئێمه‌ ڕێنموونی (خه‌ڵكیان) ده‌كرد ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِمْ﴾ وه‌ نیگامان كرد بۆیان ﴿فِعْلَ الْخَيْرَاتِ﴾ به‌ ئه‌نجامدانی كاری چاك ﴿وَإِقَامَ الصَّلَاةِ﴾ وه‌ به‌ نوێژ كردن ﴿وَإِيتَاءَ الزَّكَاةِ﴾ و زه‌كات دان ﴿وَكَانُوا لَنَا﴾ وه‌ ئه‌وان هه‌ر بۆ ئێمه‌ ﴿عَابِدِينَ﴾ عیباده‌تیان ده‌كرد (٧٣) ﴿وَلُوطًا آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا﴾ به‌خشیمان به‌ لووط پێغه‌مبه‌رێتی و زانیاری ﴿وَنَجَّيْنَاهُ﴾ وه‌ ڕزگارمان كرد ﴿مِنَ الْقَرْيَةِ﴾ له‌(ده‌ست خه‌ڵكی) ئه‌و شاره‌ی (سه‌دوم) ﴿الَّتِي كَانَتْ تَعْمَلُ الْخَبَائِثَ﴾ كه‌ (خه‌ڵكه‌كه‌ی) كرده‌وه‌ی پیس و دزێویان ده‌كرد (نێربازییان ده‌كرد) ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا﴾ به‌ڕاستی ئه‌وانه‌ ﴿قَوْمَ سَوْءٍ فَاسِقِينَ﴾ گه‌لێكی خراپی له‌ فه‌رمان ده‌رچوو بوون (٧٤) ﴿وَأَدْخَلْنَاهُ فِي رَحْمَتِنَا﴾ وه‌ لووطمان خسته‌ناو ڕه‌حمه‌ت و میهره‌بانی خۆمانه‌وه‌ ﴿إِنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ به‌ڕاستی لووط له‌ چاكه‌كاران بوو (٧٥) ﴿وَنُوحًا إِذْ نَادَىٰ مِن قَبْلُ﴾ وه‌پێشتر نووح پێغه‌مبه‌ر ﷺ هاواری (له‌ ئێمه‌) كرد ﴿فَاسْتَجَبْنَا لَهُ﴾ ئه‌مجا ئێمه‌ش وه‌ڵاممانداییه‌وه‌ وبه‌ده‌نگیه‌وه‌ هاتین ﴿فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ﴾ خۆی و (ئیمانداراني) خێزانه‌كه‌یمان ڕزگار كرد ﴿مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ﴾ له‌ ته‌نگانه‌ زۆر گه‌وره‌كه‌ (له‌ لافاو و خنكان) (٧٦) ﴿وَنَصَرْنَاهُ مِنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ﴾ وه‌ یارمه‌تیمان دا له‌ دژی ئه‌و گه‌له‌ی ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ كه‌ به‌ڵگه‌و ئایه‌ته‌كانی ئێمه‌یان به‌ درۆ ده‌زانی ﴿إِنَّهُمْ﴾ به‌ڕاستی ئه‌وانه‌ ﴿كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ﴾ گه‌لێك بوون ڕۆچوون له‌ خراپه‌دا ﴿فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ له‌به‌ر ئه‌وه‌ هه‌موویانمان خنكان (له‌ تۆفانه‌كه‌دا) (٧٧) ﴿وَدَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ﴾ (باسی) داوودو سوله‌یمان بكه‌ ﴿إِذْ يَحْكُمَانِ﴾ كاتێ بڕیاریان ده‌ركرد ﴿فِي الْحَرْثِ﴾ ده‌رباره‌ی ئه‌و كشتوكاڵه‌ی ﴿إِذْ نَفَشَتْ فِيهِ غَنَمُ الْقَوْمِ﴾ كه‌ به‌شه‌و ئاژه‌ڵی كه‌سانێك تێیدا له‌وه‌ڕابوون (زیانیان لێ دابوو) ﴿وَكُنَّا لِحُكْمِهِمْ﴾ وه‌ ئێمه‌ بۆ دادوه‌ری بڕیاره‌كه‌یان ﴿شَاهِدِينَ﴾ ئاماده‌ (ئاگادار) بووین (٧٨) ﴿فَفَهَّمْنَاهَا سُلَيْمَانَ﴾ ئه‌وسا ئێمه‌ ئه‌وه‌مان فێری سوله‌یمان كرد (سوله‌یمان ووتی: ئاژه‌ڵه‌ زیان خۆره‌كه‌ بدرێته‌ ده‌ست خاوه‌ن كشتوكاڵه‌كه‌، كه‌ڵك له‌شیر وبه‌رهه‌میان وه‌ربگرێت، وه‌ كشتوكاڵه‌كه‌ش بدرێته‌ ده‌ست خاوه‌ن ئاژه‌ڵه‌كه‌ به‌روبوومه‌كه‌ی بخۆن و خزمه‌تی بكه‌ن تا وه‌ك پێش زیان لێكه‌وتنه‌كه‌ی لێ دێته‌وه‌، پاشان هه‌ریه‌ك له‌ئاژه‌ڵ وكشتوكاڵه‌كه‌ بگه‌ڕێنرێنه‌وه‌ بۆ خاوه‌نه‌كانیان) ﴿وَكُلًّا آتَيْنَا حُكْمًا وَعِلْمًا﴾ وه‌ به‌ هه‌ر یه‌ك له‌و دووانه‌ (داوود و سوله‌یمان) پێغه‌مبه‌رێتی (ودادوه‌ری) و زانستمان پێدان ﴿وَسَخَّرْنَا﴾ وه‌ ڕامان هێنا ﴿مَعَ دَاوُودَ﴾ له‌ گه‌ڵ داوودا ﴿الْجِبَالَ يُسَبِّحْنَ وَالطَّيْرَ﴾ چیاكان و باڵنده‌كه‌ ته‌سبیحاتی خوایان ده‌كرد ﴿وَكُنَّا فَاعِلِينَ﴾ وه‌ هه‌ر ئێمه‌ ئه‌وه‌مان كرد (بۆ داوود) (٧٩) ﴿وَعَلَّمْنَاهُ صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَّكُمْ﴾ وه‌ داوودمان فێری دروستكردنی پۆشاكی زرێی (جه‌نگی) كرد بۆ ئێوه‌ ﴿لِتُحْصِنَكُم مِّن بَأْسِكُمْ﴾ تابتان پارێزێت له‌كاتی شه‌ڕو كوشتارتاندا ﴿فَهَلْ أَنتُمْ﴾ ده‌ی ئایا ئێوه‌ ﴿شَاكِرُونَ﴾ سوپاس گوزارن (بۆ خوا له‌سه‌ر ئه‌م نیعمه‌تانه‌) (٨٠) ﴿وَلِسُلَيْمَانَ﴾ وه‌ (ڕامان هێنا) بۆ سوله‌یمان ﴿الرِّيحَ عَاصِفَةً﴾ بای توند (ڕه‌شه‌با) ﴿تَجْرِي بِأَمْرِهِ﴾ به‌فه‌رمانی سوله‌یمان ده‌ڕۆشت ﴿إِلَى الْأَرْضِ﴾ بۆ ئه‌و وولات و زه‌وییه‌ی ﴿الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا﴾ كه‌ پڕ پیت و به‌ره‌كه‌تمان كرد بوو ﴿وَكُنَّا﴾ وه‌ ئێمه‌ ﴿بِكُلِّ شَيْءٍ﴾ به‌ هه‌موو شتێك ﴿عَالِمِينَ﴾ ئاگاداربووین (٨١)

﴿وَمِنَ ٱلشَّيَٰطِينِ مَن﴾ وە هەندێ لە شەیتانەکان (مان ڕام هێنابوو) ﴿يَغُوصُونَ لَهُۥ﴾ دەچوونە ژێری دەریا بۆ سولەیمان (تا گەوهەرو مرواری بۆ دەربهێنن) ﴿وَيَعۡمَلُونَ عَمَلٗا دُونَ ذَٰلِكَۖ﴾ وە جگە لەوە کاری تریشیان دەکرد (بۆی وەك کۆشك دروستکردن) ﴿وَكُنَّا لَهُمۡ حَٰفِظِينَ﴾ بە ڕاستی ئێمەش چاودێر (وپارێزەر)ی ئەوان بووین ﴿٨٢﴾ ﴿وَأَيُّوبَ﴾ وە (باسی) ئەیوب (بکە) ﴿إِذۡ نَادَىٰ رَبَّهُۥٓ﴾ کاتێك هاواری لە پەروەردگاری کرد (لە دوای ناساغی ماوەیەکی زۆر) ﴿أَنِّي﴾ بە ڕاستی من ﴿مَسَّنِيَ ٱلضُّرُّ﴾ زیان و ئازار و نەخۆشی دووچارم بووە ﴿وَأَنتَ أَرۡحَمُ ٱلرَّٰحِمِينَ﴾ و تۆش میهرەبانترینی میهرەبانانی ﴿٨٣﴾ ﴿فَٱسۡتَجَبۡنَا لَهُۥ﴾ جا ئێمەش هاوار و نزاکەیمان گیرا کرد ﴿فَكَشَفۡنَا﴾ و لامان برد ﴿مَا بِهِۦ مِن ضُرّٖۖ﴾ ئەو زیان و ئازار و نەخۆشییەی کە هەیبوو ﴿وَءَاتَيۡنَٰهُ أَهۡلَهُۥ﴾ وەهەموو ماڵ و منداڵیمان پێ بەخشیەوە (کە پێشتر مردبوون) ﴿وَمِثۡلَهُم مَّعَهُمۡ﴾ و ئەوەندەی تریش لەگەڵیاندا ﴿رَحۡمَةٗ مِّنۡ عِندِنَا﴾ ئەوە ڕەحمەتێکی تایبەت بوو لەئێمەوە ﴿وَذِكۡرَىٰ لِلۡعَٰبِدِينَ﴾ وەبیرخەرەوە و ئامۆژگاری بوو بۆ خوا پەرستان ﴿٨٤﴾ ﴿وَإِسۡمَٰعِيلَ وَإِدۡرِيسَ وَذَا ٱلۡكِفۡلِۖ﴾ وە (باسی) ئیسماعیل و ئیدریس وذەلکیفل (بکە) ﴿كُلّٞ مِّنَ ٱلصَّٰبِرِينَ﴾ هەموویان لە ئارام گران بوون ﴿٨٥﴾ ﴿وَأَدۡخَلۡنَٰهُمۡ﴾ وە ئێمە ئەوانمان خستە ﴿فِي رَحۡمَتِنَآۖ﴾ ناو ڕەحمەتی خۆمان (کە بەهەشتە) ﴿إِنَّهُم﴾ بێگومان ئەوانە ﴿مِّنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ لە چاکەکاران بوون ﴿٨٦﴾ ﴿وَذَا ٱلنُّونِ﴾ وە (باسی) زەنتون (یونس بکە کە پێغەمبەری خەڵکی نەینەوا بوو) ﴿إِذ ذَّهَبَ﴾ کاتێك ڕۆیشت ﴿مُغَٰضِبٗا﴾ بە توڕەیی (گەلەکەی بەجێ هێشت) ﴿فَظَنَّ﴾ وای دەزانی ﴿أَن لَّن نَّقۡدِرَ عَلَيۡهِ﴾ ئێمە تەنگانەی بەسەردا ناهێنین وهەروا وازی لێ دەهێنین ﴿فَنَادَىٰ فِي ٱلظُّلُمَٰتِ﴾ (خوای گەورە تاقیکردوە وفڕێدرایە ناو دەریا ونەهەنگێك قووتی دا) جا لە تاریکیەکاندا (تاریکی شەو و دەریا و ناو سکی نەهەنگ) هاواری کرد ﴿أَن لَّآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنتَ﴾ (ئەی خوایە) بەڕاستی هیچ پەرستراوێکی بەهەق وڕاستی نییە جگە لە تۆ ﴿سُبۡحَٰنَكَ﴾ پاکی و بێگەردی بۆ تۆیە ﴿إِنِّي كُنتُ﴾ بێگومان من ﴿مِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ لە ستەمکاران بووم (لەبەر ئەوەی ئارامم نەگرت و وازم لە گەلەکەم هێنا) ﴿٨٧﴾ ﴿فَٱسۡتَجَبۡنَا لَهُۥ﴾ ئێمەش نزا و هاواری ئەومان گیراکرد ﴿وَنَجَّيۡنَٰهُ مِنَ ٱلۡغَمِّۚ﴾ و لەو غەم وخەفەتە ڕزگارمان کرد ﴿وَكَذَٰلِكَ﴾ هەر بەو شێوەیە ﴿نُـۨجِي ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ ئیماندارانیش ڕزگار دەکەین ﴿٨٨﴾ ﴿وَزَكَرِيَّآ﴾ وە (باسی) زەکەریا (بکە) ﴿إِذۡ نَادَىٰ رَبَّهُۥ﴾ کاتێك هاواری لە پەروەردگاری کرد ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿لَا تَذَرۡنِي فَرۡدٗا﴾ بە تەنها مەمهێڵەرەوە (منداڵێکم پێ ببەخشە) ﴿وَأَنتَ﴾ وە تۆ ﴿خَيۡرُ ٱلۡوَٰرِثِينَ﴾ چاکترین میراتگرانی ﴿٨٩﴾ ﴿فَٱسۡتَجَبۡنَا لَهُۥ﴾ ئێمەش دوعای ئەومان وەڵام دایەوە ﴿وَوَهَبۡنَا لَهُۥ يَحۡيَىٰ﴾ و یەحیامان پێ بەخشی ﴿وَأَصۡلَحۡنَا لَهُۥ زَوۡجَهُۥٓۚ﴾ و خێزانەکەشیمان بۆ چاك کردەوە (لە نەزۆکی) ﴿إِنَّهُمۡ كَانُواْ﴾ بێگومان ئەوانەی (باسکران لە پێغەمبەران) ﴿يُسَٰرِعُونَ﴾ پێش بڕکێیان دەکرد ﴿فِي ٱلۡخَيۡرَٰتِ﴾ لە (ئەنجامدانی) هەموو خێر و چاکەیەکدا ﴿وَيَدۡعُونَنَا﴾ و هاواریان لە ئێمە دەکرد ﴿رَغَبٗا وَرَهَبٗاۖ﴾ بە ئومێدی (بەهەشت) ولە ترسی (دۆزەخ) ﴿وَكَانُواْ﴾ وە ئەوان ﴿لَنَا خَٰشِعِينَ﴾ ملکەچ بوون بۆ ئێمە (ودەترسن لێمان) ﴿٩٠﴾

﴿وَٱلَّتِيٓ﴾ وە(باسی) ئەو ئافرەتە (مەریەمی کچی عیمران بکە) ﴿أَحۡصَنَتۡ فَرۡجَهَا﴾ کەداوێنی خۆی پاراست ﴿فَنَفَخۡنَا فِيهَا﴾ ئەمجا فوومان پێداکرد (بەهۆی جوبرەئیلەوە) ﴿مِن رُّوحِنَا﴾ لەو ڕۆحەی کەهی خۆمان بوو ﴿وَجَعَلۡنَٰهَا وَٱبۡنَهَآ﴾ وە ئەو (مەریەم) و کوڕەکەیمان کرد ﴿ءَايَةٗ لِّلۡعَٰلَمِينَ﴾ بە موعجیزەیەك بۆ جیهانیان ﴿٩١﴾ ﴿إِنَّ هَٰذِهِۦٓ﴾ بەڕاستی ئا ئەمەیە ﴿أُمَّتُكُمۡ﴾ ئایینی ئێوە ﴿أُمَّةٗ وَٰحِدَةٗ﴾ کەیەك ئایینە (ئایینی هەموو پێغەمبەرانە) ﴿وَأَنَا۠ رَبُّكُمۡ﴾ ومنیش پەروەردگارتانم ﴿فَٱعۡبُدُونِ﴾ کەواتە تەنها من بپەرستن ﴿٩٢﴾ ﴿وَتَقَطَّعُوٓاْ أَمۡرَهُم بَيۡنَهُمۡۖ﴾ بەڵام خەڵکی جیاوازیان کەوتە نێوان و سەرپێچی پێغەمبەرەکانیان کرد، زۆربەیان بوون بەچەند کۆمەڵ گرۆهێکەوە (هەستان دەستیانکرد بە پەرستنی بت وهەواو ئارزووی خۆیان) ﴿كُلٌّ﴾ (بەڵام) هەموویان ﴿إِلَيۡنَا رَٰجِعُونَ﴾ تەنها بۆ لای ئێمە دەگەڕێنەوە ﴿٩٣﴾ ﴿فَمَن﴾ ئەمجا هەر کەس ﴿يَعۡمَلۡ مِنَ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ (هەرچەند) لەکردەوە چاکەکان بکات ﴿وَهُوَ مُؤۡمِنٞ﴾ (بەو مەرجەی) باوەڕداریش بێت ﴿فَلَا كُفۡرَانَ لِسَعۡيِهِۦ﴾ ئەوە (پاداشتی) کۆششەکەی وون نابێت و بەفیڕۆ ناڕوات ﴿وَإِنَّا لَهُۥ كَٰتِبُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە بۆ (کردەوەکانی) ئەو نووسەرین ﴿٩٤﴾ ﴿وَحَرَٰمٌ عَلَىٰ قَرۡيَةٍ﴾ وە حەرامە قەدەغەیەو ناشێت بۆ خەڵکی ئەو گوند وشارانەی ﴿أَهۡلَكۡنَٰهَآ﴾ کە کاولمان کردن ولەناومان بردن ﴿أَنَّهُمۡ لَا يَرۡجِعُونَ﴾ کەجارێکی تر بگەڕێنەوە (بۆ دونیا) ﴿٩٥﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا﴾ (ژیان درێژەی دەبێت) تا ئەو کاتەی ﴿فُتِحَتۡ يَأۡجُوجُ وَمَأۡجُوجُ﴾ (بەربەستەکەی) یەئجوج و مەئجوج دەکرێتەوە ﴿وَهُم﴾ ئەوانیش ﴿مِّن كُلِّ حَدَبٖ﴾ لەهەموو بەرزاییەکەوە ﴿يَنسِلُونَ﴾ بەپەلە (وبەخێرایی) دێنە خوارەوە ﴿٩٦﴾ ﴿وَٱقۡتَرَبَ﴾ وەنزیك بۆتەوە ﴿ٱلۡوَعۡدُ ٱلۡحَقُّ﴾ بەڵێنی ڕاست (هاتنی قیامەت) ﴿فَإِذَا﴾ جا لەناکاودا ﴿هِيَ شَٰخِصَةٌ﴾ ئەبڵەق و زەق دەبێ ﴿أَبۡصَٰرُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ چاوی ئەوانەی بێ بڕوا بوون ﴿يَٰوَيۡلَنَا﴾ (دەڵێن) هاوارو مەرگ بۆ ئێمە ﴿قَدۡ كُنَّا﴾ بێگومان ئێمە لەدونیادا ﴿فِي غَفۡلَةٖ مِّنۡ هَٰذَا﴾ لەبێ ئاگاییەك(ی تەواو)دا بووین لە ئەمە ﴿بَلۡ كُنَّا ظَٰلِمِينَ﴾ نەخێر بەڵکو ئێمە ستەمکار بووین ﴿٩٧﴾ ﴿إِنَّكُمۡ﴾ بەڕاستی ئێوە ﴿وَمَا تَعۡبُدُونَ﴾ وئەوانەش دەتانپەرستن ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ جگە لەخوا ﴿حَصَبُ جَهَنَّمَ﴾ (دەبنە) سووتەمەنی (وهەڵگیرسێنەری) دۆزەخ ﴿أَنتُمۡ لَهَا وَٰرِدُونَ﴾ ئێوە (و ئەوان) دەچنە ناوییەوە ﴿٩٨﴾ ﴿لَوۡ كَانَ هَٰٓؤُلَآءِ﴾ ئەگەر ئا ئەوانە (بتەکان) ﴿ءَالِهَةٗ﴾ خوا بوونایە ﴿مَّا وَرَدُوهَاۖ﴾ نەدەچوونە ناو ئەو (ئاگری دۆزەخ)ەوە ﴿وَكُلّٞ﴾ وە هەموو (بت و بت پەرستان) ﴿فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ بەهەمیشەیی تێیدا دەمێننەوە ﴿٩٩﴾ ﴿لَهُمۡ﴾ بۆ ئەو (دۆزەخیانە)هەیە ﴿فِيهَا﴾ لەدۆزەخ دا ﴿زَفِيرٞ﴾ هەناسەی سارد هەڵکێشان ﴿وَهُمۡ فِيهَا﴾ وەئەوان لەوێدا (لەدۆزەخدا) ﴿لَا يَسۡمَعُونَ﴾ هیچ نابیستن ﴿١٠٠﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بێگومان ئەوانەی ﴿سَبَقَتۡ لَهُم مِّنَّا﴾ لەلایەن ئێمەوە پێشتر بڕیار دراوە بۆیان ﴿ٱلۡحُسۡنَىٰٓ﴾ کە بەختەوەربن (وچاکە بهێنرێتە ڕێیان) ﴿أُوْلَٰٓئِكَ﴾ ئەوانە ﴿عَنۡهَا مُبۡعَدُونَ﴾ لەدۆزەخ دوور دەخرێنەوە ﴿١٠١﴾

﴿لَا يَسْمَعُونَ﴾ (ئەوان) نایبیستن ﴿حَسِيسَهَا﴾ دەنگی (بڵێسەو قرچەی) ئاگری دۆزەخ ﴿وَهُمْ﴾ وەئەوان ﴿فِي مَا اشْتَهَتْ أَنفُسُهُمْ﴾ لەناو ئەو (نازو نیعمەتە) ی دڵیان حەزی لێیەتی ﴿خَالِدُونَ﴾ بەهەمیشەیی وبێ بڕانەوە دەمێننەوە (١٠٢) ﴿لَا يَحْزُنُهُمُ﴾ غەمباریان ناکات ﴿الْفَزَعُ الْأَكْبَرُ﴾ ترسە هەرە گەورەکە (لەقیامەتدا) ﴿وَتَتَلَقَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ و فریشتەکانیش پێشوازیان لێ دەکەن (لەبەر دەرگاکانی بەهەشتدا) ﴿هَٰذَا يَوْمُكُمُ الَّذِي﴾ (وپێیان دەڵێن) ئەمە ئەو ڕۆژیە ﴿كُنتُمْ تُوعَدُونَ﴾ کە بەڵێنتان پێ درابوو (١٠٣) ﴿يَوْمَ﴾ (بێنەوە بیریان) ئەو ڕۆژەی ﴿نَطْوِي السَّمَاءَ﴾ کەئاسمانەکان دەپێچینەوە ﴿كَطَيِّ السِّجِلِّ لِلْكُتُبِ﴾ وەك پێچانەوە لول کردنی تۆماری کتێب وپەڕتوکێك ﴿كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ﴾ وەك یەکەم جار چۆن دروستمان کرد (بەڕوت و قووتی) ﴿نُّعِيدُهُ﴾ (پاش مردنیش) ئەو (دروست کردنە) دووبارە دەکەینەوە ﴿وَعْدًا عَلَيْنَا﴾ ئەوە بەڵێنێکە (جێ بەجێ کردنی) لەسەر ئێمەیە ﴿إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ﴾ بێگومان ئێمە (ئەو بەڵێنە) بەدی دەهێنین (١٠٤) ﴿وَلَقَدْ كَتَبْنَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە نووسیوومانە ﴿فِي الزَّبُورِ﴾ لەزەبووردا ﴿مِن بَعْدِ الذِّكْرِ﴾ لەدوای نووسینی لە(لوح المحفوظ) دا ﴿أَنَّ الْأَرْضَ﴾ بەڕاستی سەر زەوی (بەهەشت) ﴿يَرِثُهَا﴾ دەبنە خاوەنی وبەمیراتی دەیبەن ﴿عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ﴾ بەندە چاك و پاکەکانم (١٠٥) ﴿إِنَّ فِي هَٰذَا لَبَلَاغًا﴾ بێگومان لەمەدا (لەوەی لەم سورەتەدا باسکرا) بەسە کەپەند وئامۆژگاری بێت ﴿لِّقَوْمٍ عَابِدِينَ﴾ بۆ گەلی خوا پەرستان (١٠٦) ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆمان تەنها بۆ ئەوە ناردووە کەڕەحمەت بیت بۆ جیهانیان (١٠٧) ﴿قُلْ﴾ بڵێ ﴿إِنَّمَا يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ بێگومان تەنها شتێك کەنیگا کراوە بۆ من ﴿أَنَّمَا إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ (ئەمەیە) کە بەڕاستی پەرستراوی ئێوە خوای تاك و تەنهایە ﴿فَهَلْ أَنتُم مُّسْلِمُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە ملکەچ دەبن؟ (١٠٨) ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾ جا ئەگەر ڕوویان وەرگێڕا ﴿فَقُلْ آذَنتُكُمْ﴾ ئەوە بڵێ هەمووتانم ئاگادار کرد ﴿عَلَىٰ سَوَاءٍ﴾ بە یەکسانی ﴿وَإِنْ أَدْرِي﴾ و ناشزانم ﴿أَقَرِيبٌ أَم بَعِيدٌ﴾ نزیکە یادوورە (هاتنی) ﴿مَّا تُوعَدُونَ﴾ ئەو هەڕەشەی لێتان دەکرێت (١٠٩) ﴿إِنَّهُ يَعْلَمُ﴾ بەڕاستی خوا دەزانێ ﴿الْجَهْرَ مِنَ الْقَوْلِ﴾ بە ووتە و قسەی ئاشکرا ﴿وَيَعْلَمُ مَا تَكْتُمُونَ﴾ وە دەشزانێت بەوقسەی دەیشارنەوە (١١٠) ﴿وَإِنْ أَدْرِي﴾ وەمن نازانم (مۆڵەت دانتان) ﴿لَعَلَّهُ فِتْنَةٌ لَّكُمْ﴾ لەوانەیە تاقیکردنەوە بێت بۆ ئێوە ﴿وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ﴾ (بیەوێت) تاماوەیەك (وازتان لێ بهێنێت) کەڕابوێرن (١١١) ﴿قَالَ﴾ (پێغەمبەر ﷺ) فەرمووی ﴿رَبِّ احْكُم بِالْحَقِّ﴾ ئەی پەروەردگارم بەدادگەرانە بڕیاربدە (لە نێوان من و ئەم بێ باوەڕانەدا) ﴿وَرَبُّنَا﴾ وە پەروەردگاری ئێمە ﴿الرَّحْمَٰنُ الْمُسْتَعَانُ﴾ میهرەبانی یارمەتی لێ داواکراوە ﴿عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ﴾ لە بەرانبەر (ئەو قسە نابە جێیانەی) ئێوە دەیڵێن و هەڵیدەبەستن (١١٢)

سورەتی ﴿الحَجّ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئەی خەلکینە ﴿ٱتَّقُواْ رَبَّكُمۡۚ﴾ بترسن لە(سزای) پەروەردگارتان ﴿إِنَّ زَلۡزَلَةَ ٱلسَّاعَةِ﴾ چونکە بەڕاستی بوومەلەرزەی قیامەت هەستان ﴿شَيۡءٌ عَظِيمٞ﴾ شتێکی زۆر گەورەیە، کارەساتێکی سامناکە ① ﴿يَوۡمَ تَرَوۡنَهَا﴾ لەو ڕۆژەدا ئێوە ئەو (بوومەلەرزە) دەبینن ﴿تَذۡهَلُ﴾ بێ ئاگا دەبێ (لەترسی ئەو ڕۆژە) ﴿كُلُّ مُرۡضِعَةٍ﴾ هەموو ئافرەتێکی شیردەر (کاتێ کەمەکی لەدەمی منداڵەکەیدایە) ﴿عَمَّآ أَرۡضَعَتۡ﴾ لەئەو (منداڵە)ی شیری پێ داوە ﴿وَتَضَعُ﴾ وەفڕێی دەدات و لە باری دەچێت ﴿كُلُّ ذَاتِ﴾ هەموو دووگیانێك (مێینەیەکی سك پڕ) ﴿حَمۡلٍ حَمۡلَهَا﴾ سکەکەی (کۆرپەکەی) ﴿وَتَرَى ٱلنَّاسَ﴾ خەلکی دەبینی ﴿سُكَٰرَىٰ﴾ (وەك) سەرخۆشن ﴿وَمَا هُم بِسُكَٰرَىٰ﴾ بەلام سەرخۆشیش نین ﴿وَلَٰكِنَّ عَذَابَ ٱللَّهِ شَدِيدٞ﴾ بەلکو سزای سەخت و بەتینی خوا (وای لێ کردون) ② ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن﴾ لەمرۆڤەکاندا کەسی وا هەیە (نەضری کوڕی حارث) ﴿يُجَٰدِلُ فِي ٱللَّهِ﴾ موجادەلە دەکات دەربارەی خوا (و سیفەتەکانی) ﴿بِغَيۡرِ عِلۡمٖ﴾ بەبێ هیچ زانیاری و زانستێك ﴿وَيَتَّبِعُ كُلَّ شَيۡطَٰنٖ مَّرِيدٖ﴾ وە شوێنی هەموو شەیتانێکی سەرکەش دەکەوێت ③ ﴿كُتِبَ عَلَيۡهِ﴾ لەسەری نوسراوە (بڕیار دراوە) ﴿أَنَّهُۥ مَن تَوَلَّاهُ﴾ کە بێگومان هەرکەسێك خۆشی بوێت (وشوێنی بکەوێت) ﴿فَأَنَّهُۥ يُضِلُّهُۥ﴾ ئەوە بەڕاستی گومڕای دەکات ﴿وَيَهۡدِيهِ﴾ وە ڕێنموونی دەکات ﴿إِلَىٰ عَذَابِ ٱلسَّعِيرِ﴾ بۆ سزای ئاگری هەلگیرساوی دۆزەخ ④ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئەی خەلکینە ﴿إِن كُنتُمۡ﴾ ئەگەر ئێوە ﴿فِي رَيۡبٖ مِّنَ ٱلۡبَعۡثِ﴾ لەگوماندان دەربارەی زیندووبوونەوە ﴿فَإِنَّا خَلَقۡنَٰكُم﴾ ئەوسا (بزانن) بەڕاستی ئێمە ئێوەمان دروست کردووە ﴿مِّن تُرَابٖ﴾ لە خاك (خۆڵ) ﴿ثُمَّ مِن نُّطۡفَةٖ﴾ پاشان (ئەوەکان) لەنوتفەیەك (دروست دەبن) ﴿ثُمَّ مِنۡ عَلَقَةٖ﴾ دواتر (دەبێتە) پارچە خوێنێکی مەیبو ﴿ثُمَّ مِن مُّضۡغَةٖ﴾ دوای ئەوە (دەبێتە) پارچە گۆشتێك ﴿مُّخَلَّقَةٖ وَغَيۡرِ مُخَلَّقَةٖ﴾ شکلّ و شێوە کێشراو و شکلّ و شێوە نەکێشراو ﴿لِّنُبَيِّنَ لَكُمۡۚ﴾ بۆ ئەوەی ڕوونی بکەینەوە بۆ ئێوە ﴿وَنُقِرُّ فِي ٱلۡأَرۡحَامِ﴾ وە لەمنداڵداندا دەیهێڵینەوە (ڕایدەگرین) ﴿مَا نَشَآءُ﴾ ئەو (بێچو)ەی بمانەوێت (لەبار نەچێت) ﴿إِلَىٰٓ أَجَلٖ مُّسَمّٗى﴾ تاکاتێکی دیاری کراو ﴿ثُمَّ نُخۡرِجُكُمۡ طِفۡلٗا﴾ پاشان (لەسکی دایکتان) دەرتان دەهێنین بەساوایی ﴿ثُمَّ لِتَبۡلُغُوٓاْ أَشُدَّكُمۡۖ﴾ پاشان گەورە دەبن تادەگەنە تەواوی هێزو تواناتان ﴿وَمِنكُم مَّن يُتَوَفَّىٰ﴾ وە(لەم تەمەنەدا) هەندێکتان دەمرێنرێت ﴿وَمِنكُم مَّن يُرَدُّ﴾ وە هەندێکتان دەگەیەنرێنە ﴿إِلَىٰٓ أَرۡذَلِ ٱلۡعُمُرِ﴾ ئەو پەڕی پیری، بێ کەڵکترینی تەمەن ﴿لِكَيۡلَا يَعۡلَمَ﴾ بۆ ئەوەی نەزانێ و لەبیری نەمێنێت ﴿مِنۢ بَعۡدِ عِلۡمٖ شَيۡـٔٗاۚ﴾ هەرچی کە دەیزانی ﴿وَتَرَى ٱلۡأَرۡضَ﴾ وەزەوی دەبینی (لەزستاندا) ﴿هَامِدَةٗ﴾ خامۆشە ووشك و بێ گیایە ﴿فَإِذَآ أَنزَلۡنَا عَلَيۡهَا ٱلۡمَآءَ﴾ جا کاتێك بارانمان بەسەردا باراند ﴿ٱهۡتَزَّتۡ﴾ زەوی (ڕووەکی لێ دەڕوێت و) دەجوڵێت ﴿وَرَبَتۡ﴾ زەوی هەڵ دەدات (بەرز دەبێت) ﴿وَأَنۢبَتَتۡ﴾ و(زەوی) دەڕوێنێ ﴿مِن كُلِّ زَوۡجِۭ بَهِيجٖ﴾ لەهەموو جۆرە (گیا و گوڵێکی) جوان ⑤

﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ﴾ ئەوەی(باس کرا) لەبەر ئەوەیە دڵنیابن ﴿ٱللَّهَ هُوَ ٱلۡحَقُّ﴾ کەخوا حەق و ڕاستە﴿وَأَنَّهُۥ يُحۡيِ ٱلۡمَوۡتَىٰ﴾ وە بێگومان مردووەکان زیندوو دەکاتەوە﴿وَأَنَّهُۥ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٞ﴾ و بێگومان ئەو(خوایە) توانای بەسەر هەموو شتێکدا هەیە ٦ ﴿وَأَنَّ ٱلسَّاعَةَ﴾ وەبەڕاستی قیامەت﴿ءَاتِيَةٞ﴾ دێت(وبەرپا دەبێت) ﴿لَّا رَيۡبَ فِيهَا﴾ گومانی تێدا نی یە ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ﴾ ودڵنیاش بن خوا﴿يَبۡعَثُ﴾ زیندوو ی دەکاتەوە﴿مَن فِي ٱلۡقُبُورِ﴾ هەموو ئەوکەسانەی لەناو گۆڕەکاندا (مردوون) ٧ ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن﴾ وە لەنا و خەڵکدا کەسی واهەیە﴿يُجَٰدِلُ فِي ٱللَّهِ﴾ موجادەلە دەکات دەربارەی خوا﴿بِغَيۡرِ عِلۡمٖ وَلَا هُدٗى﴾ بەبێ هیچ زانیاری و شارەزاییەك (بەڵگەیەك) ﴿وَلَا كِتَٰبٖ مُّنِيرٖ﴾ وە بەبێ کتێبێکی ڕوونکەرەوە(لەلایەن خواوە) ٨ ﴿ثَانِيَ عِطۡفِهِۦ﴾ (کەسێکە) ڕوو وەردەگێڕێت (وحەق وەرناگرێت) ﴿لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ بۆ ئەوەی خەڵك لەڕێگەی خوا لادا ﴿لَهُۥ فِي ٱلدُّنۡيَا خِزۡيٞ﴾ ئەو کەسە لەدونیادا سەرشۆڕ دەبێت ﴿وَنُذِيقُهُۥ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ وە لە قیامەتیشدا پێی دەچێژین ﴿عَذَابَ ٱلۡحَرِيقِ﴾ سزای سوتێنەر ٩ ﴿ذَٰلِكَ﴾ (پێی دەوترێت) ئەو سزایە (کە باس کرا) ﴿بِمَا قَدَّمَتۡ يَدَاكَ﴾ بەهۆی ئەو (گوناهانەوەیە) کەبەدەستی خۆت پێشت خستووە﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ﴾ وەبێگومان خوا﴿لَيۡسَ بِظَلَّٰمٖ﴾ ستەم کار نی یە ﴿لِّلۡعَبِيدِ﴾ بەبەندەکانی ١٠ ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن﴾ وە لەناو خەڵکدا کەسی واهەیە﴿يَعۡبُدُ ٱللَّهَ﴾ خوا دەپەرستێ ﴿عَلَىٰ حَرۡفٖ﴾ لە قەراغدا، (لەنێوانێکدا) ﴿فَإِنۡ أَصَابَهُۥ خَيۡرٌ﴾ جا ئەگەر تووشی خێر و خۆشی بوو ﴿ٱطۡمَأَنَّ بِهِۦ﴾ دڵخۆش دەبێ پێی (بەردەوام دەبێ لەخواپەرستی دا) ﴿وَإِنۡ أَصَابَتۡهُ فِتۡنَةٌ﴾ وەئەگەر تووشی تاقیکردنەوەو بەڵا بوو ﴿ٱنقَلَبَ عَلَىٰ وَجۡهِهِۦ﴾ بەرەو دوا هەڵدەگەڕێتەوە پاش گەز دەبێتەوە لەئاین ﴿خَسِرَ ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةَ﴾ زەرەر مەندی دونیا و قیامەت بووە ﴿ذَٰلِكَ هُوَ﴾ تەنها ئەوەیە﴿ٱلۡخُسۡرَانُ ٱلۡمُبِينُ﴾ زیانباری و خەسارەت مەندی ڕوون و ئاشکرا ١١ ﴿يَدۡعُواْ﴾ ئەو دەپاڕێتەوە (ودەپەرستێ) ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ جگەلە خوا ﴿مَا لَا يَضُرُّهُۥ﴾ شتێك نەزیانی پێدەگەیەنێت﴿وَمَا لَا يَنفَعُهُۥ﴾ وە نە سوود و قازانجیشی پێدەگەیەنێت ﴿ذَٰلِكَ هُوَ﴾ تەنها ئەوەیە﴿ٱلضَّلَٰلُ ٱلۡبَعِيدُ﴾ لەڕێ لادانی (گومڕایی) زۆر دوور لەڕاستی ١٢ ﴿يَدۡعُواْ﴾ ئەو هاواردەکات، ودەپەرستێت ﴿لَمَن ضَرُّهُۥٓ﴾(لە) کەسێك کەزیانی ﴿أَقۡرَبُ مِن نَّفۡعِهِۦ﴾ لەسوودی نزیکترە﴿لَبِئۡسَ ٱلۡمَوۡلَىٰ﴾ ئای چ پشتیوانێکی خراپە ﴿وَلَبِئۡسَ ٱلۡعَشِيرُ﴾ وەچ هاوڕێ و هاودەمێکی خراپە ١٣ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا﴿يُدۡخِلُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ ئەوانەی کەباوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە دەیانخاتە ﴿جَنَّٰتٖ﴾ باخەکانی بەهەشتەوە ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُۚ﴾ کە ڕووبارەکان دەڕۆن بەژێریاندا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿يَفۡعَلُ مَا يُرِيدُ﴾ ئەوەی بیەوێت دەیکات ١٤ ﴿مَن كَانَ يَظُنُّ﴾ هەرکەس واگومان دەبات (لە بێ بڕوایان) ﴿أَن لَّن يَنصُرَهُ ٱللَّهُ﴾ کە هەرگیز خوائەو (پێغەمبەرەﷺ) یارمەتی نادات و سەری ناخات ﴿فِي ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةِ﴾ لە دونیا و دوارۆژدا ﴿فَلۡيَمۡدُدۡ بِسَبَبٍ إِلَى ٱلسَّمَآءِ﴾ دەبا پەتێك بەسەرەوە (بە بەرزییەوە) هەڵواسێت (و ملی پێدا بکات) ﴿ثُمَّ لۡيَقۡطَعۡ﴾ پاشان هەناسەی ببڕێ (تا دەخنکێت) ﴿فَلۡيَنظُرۡ﴾ ئەوسا ببینێ (سەرنج بدا و بیر کاتەوە) ﴿هَلۡ يُذۡهِبَنَّ كَيۡدُهُۥ مَا يَغِيظُ﴾ ئایا بەم کارە ئەو ڕق وتوڕەیەی (لە دڵیدایە) لابدەبات (وتایهێڵێت) ١٥

﴿وَكَذَٰلِكَ أَنزَلْنَٰهُ﴾ ئابەم شێوە ئەو (قورئانە)مان ناردۆتە خوارەوە ﴿ءَايَٰتٍۭ بَيِّنَٰتٍ﴾ کە ئایەتەکانی ڕون وئاشکران ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ﴾ وە بێگومان خوا ﴿يَهْدِى مَن يُرِيدُ﴾ هەرکەسێك خۆی بیەوێت هیدایەتی دەدات. ﴿١٦﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ بەڕاستی کەسانێك کەبڕوایان هێناوە ﴿وَٱلَّذِينَ هَادُوا۟﴾ و کەسانێك کەبوون بەجوولەکە ﴿وَٱلصَّٰبِـِٔينَ﴾ و ئەستێرە (یا فریشتە) پەرستەکان ﴿وَٱلنَّصَٰرَىٰ﴾ و گاوورەکان (نەسرانیەکان) ﴿وَٱلْمَجُوسَ﴾ و ئاگر پەرستەکان (زەردەشتی یەکان) ﴿وَٱلَّذِينَ أَشْرَكُوٓا۟﴾ و ئەوانەی هاوبەشیان بۆ خوا دانا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ﴾ بڕیار دەدا لەنێوانیاندا (جیایان دەکاتەوە لەیەکتر کۆمەڵێك بۆ بەهەشت وکۆمەڵێکی تریان بۆ دۆزەخ) ﴿يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ شَهِيدٌ﴾ بەسەر هەموو شتێکدا ئاگادارە. ﴿١٧﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەتدی ﴿أَنَّ ٱللَّهَ يَسْجُدُ لَهُۥ﴾ کە بەڕاستی سوژدە بۆ خوا دەبات ﴿مَن فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَن فِى ٱلْأَرْضِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەکان و ئەوەی لە زەویدایە ﴿وَٱلشَّمْسُ وَٱلْقَمَرُ﴾ هەروەها ڕۆژ و مانگ و ئەستێرەکان ﴿وَٱلنُّجُومُ وَٱلْجِبَالُ وَٱلشَّجَرُ وَٱلدَّوَآبُّ﴾ و چیاکان و درەخت و گیان لەبەران ﴿وَكَثِيرٌ مِّنَ ٱلنَّاسِ﴾ زۆرێکیش لە خەڵکی (هەموو ئەمانەی باسکران بۆ خوا سوژدە دەبەن) ﴿وَكَثِيرٌ حَقَّ عَلَيْهِ ٱلْعَذَابُ﴾ وە زۆرێکیش سزای بۆ بڕیاردرا (لە سەری چەسپا) ﴿وَمَن يُهِنِ ٱللَّهُ﴾ وە هەر کەسێك خوا بێ ڕێز و ڕیسوای بکات ﴿فَمَا لَهُۥ مِن مُّكْرِمٍ﴾ ئەوە کەس ڕێزی لێ ناگرێت ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿يَفْعَلُ مَا يَشَآءُ﴾ هەر شتێکی بوێت دەیکات ﴿١٨﴾ ﴿هَٰذَانِ خَصْمَانِ﴾ ئەمانە دوو کۆمەڵی دژ بەیەکن ﴿ٱخْتَصَمُوا۟ فِى رَبِّهِمْ﴾ دەمەقاڵێ و کێشەیانە دەربارەی پەروەردگاریان ﴿فَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ جا ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون ﴿قُطِّعَتْ لَهُمْ ثِيَابٌ مِّن نَّارٍ﴾ لە (ڕۆژی دواییدا) پۆشاکیان بۆ دەبڕدرێت (پڕ بە بەریان) لە ئاگر ﴿يُصَبُّ مِن فَوْقِ رُءُوسِهِمُ﴾ بەسەریاندا دەڕژێنرێت ﴿ٱلْحَمِيمُ﴾ ئاوی زۆر گەرم ﴿١٩﴾ ﴿يُصْهَرُ بِهِۦ﴾ دەتوێنرێتەوە بەو (ئاوە گەرمە) ﴿مَا فِى بُطُونِهِمْ وَٱلْجُلُودُ﴾ ئەوەی لە ناو سك و پێستە کانداییە ﴿٢٠﴾ ﴿وَلَهُم مَّقَٰمِعُ مِنْ حَدِيدٍ﴾ بۆیان ئامادەیە گورزی ئاسنی ﴿٢١﴾ ﴿كُلَّمَآ أَرَادُوٓا۟﴾ هەرکاتێك بیانەوێت ﴿أَن يَخْرُجُوا۟ مِنْهَا﴾ کە بێنە دەرەوە لەو(دۆزەخ)ە ﴿مِنْ غَمٍّ﴾ لەبەر زۆر ناڕەحەتی ﴿أُعِيدُوا۟ فِيهَا﴾ دەگێڕێنرێنەوە بۆ ناوی ﴿وَذُوقُوا۟ عَذَابَ ٱلْحَرِيقِ﴾ وە(پێیان دەووترێت) بچێژن سزای سوتێنەر ﴿٢٢﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿يُدْخِلُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە دەیانخاتە ﴿جَنَّٰتٍ﴾ بەهەشتانێك ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ ڕووبارەکان بەژێریاندا دەڕۆن ﴿يُحَلَّوْنَ فِيهَا﴾ (ئەوان) دەڕازێنرێنەوە لەو (بەهەشتانە) دا ﴿مِنْ أَسَاوِرَ مِن ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا﴾ بە بازنی ئاڵتون و مرواری ﴿وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ﴾ وە پۆشاکیان لە بەهەشتدا ئاوریشمە ﴿٢٣﴾

﴿وَهُدُوٓاْ﴾ ئەو (بەهەشتیانە) ڕێنموونی کراون ﴿إِلَى ٱلطَّيِّبِ مِنَ ٱلْقَوْلِ﴾ بۆ ئەو ووتە و ووتەی کەڕاست وجوانە (ووتەی لا اله إلا الله) ﴿وَهُدُوٓاْ﴾ هەروەها ڕێنموونی کراون ﴿إِلَىٰ صِرَٰطِ ٱلْحَمِيدِ﴾ بۆ ڕێگای (خوای) سوپاس کراو ﴿٢٤﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بێگومان ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ وە ڕێگری (موسڵمانان) دەکەن لە ڕێگای خوا ﴿وَٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ﴾ وە لە (ڕۆشتن بۆ) مزگەوتی حەرام (بۆ کەعبە) ﴿ٱلَّذِى جَعَلْنَٰهُ﴾ کە ئەوێمان داناوە (بۆ خوا پەرستی) ﴿لِلنَّاسِ سَوَآءً﴾ بۆ هەموو خەڵکی یەکسانە ﴿ٱلْعَٰكِفُ فِيهِ وَٱلْبَادِ﴾ چ ئەوانەی لەوێدان یان لە دورەوە بۆی دێن ﴿وَمَن يُرِدْ فِيهِ﴾ وە هەر کەس بیەوێت لەوێ (لە مزگەوتی حەرام) ﴿بِإِلْحَادٍۭ بِظُلْمٍ﴾ مەیلی لە هەق لادان زوڵم وستەم بکات ﴿نُّذِقْهُ﴾ پێی دەچێژین ﴿مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ سزای ئازاردەر ﴿٢٥﴾ ﴿وَإِذْ بَوَّأْنَا لِإِبْرَٰهِيمَ﴾ (بیریان بخەرەوە) کاتێك دیاریمان کرد بۆ ئیبراهیم (علیه السلام) ﴿مَكَانَ ٱلْبَيْتِ﴾ جێگای کەعبە ﴿أَن لَّا تُشْرِكْ بِى شَيْـًٔا﴾ (پێمان ووت) هیچ شتێك مەکەرە هاوبەشم ﴿وَطَهِّرْ بَيْتِىَ﴾ و ماڵەکەم (مزگەوتی حەرام) پاك بکەرەوە ﴿لِلطَّآئِفِينَ﴾ بۆ تەواف کەران ﴿وَٱلْقَآئِمِينَ وَٱلرُّكَّعِ ٱلسُّجُودِ﴾ و بۆ نوێژکەران (بەپێوە) وکوڕنوش و سوژدە بەران ﴿٢٦﴾ ﴿وَأَذِّن فِى ٱلنَّاسِ﴾ وە جاڕبدە بەناو خەڵکیدا ﴿بِٱلْحَجِّ﴾ بۆ حەج کردن ﴿يَأْتُوكَ رِجَالًا﴾ دێن بۆ لات (بۆ حەج) بە پیادە. ﴿وَعَلَىٰ كُلِّ ضَامِرٍ﴾ و بەسوار هەموو ووشترێکی لاواز (لەبەر ئەوەی) ﴿يَأْتِينَ مِن كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ﴾ کە لە هەموو ڕێگایەکی دوورەوە دێن ﴿٢٧﴾ ﴿لِّيَشْهَدُواْ مَنَٰفِعَ لَهُمْ﴾ تا ئامادەی جۆرەها سوود و قازانجی خۆیان بن ﴿وَيَذْكُرُواْ ٱسْمَ ٱللَّهِ﴾ وە ناوی خوا بهێنن (کاتێك قوربانی سەر دەبڕن) ﴿فِىٓ أَيَّامٍ مَّعْلُومَٰتٍ﴾ لە ڕۆژانێکی دیاری کراودا ﴿عَلَىٰ مَا رَزَقَهُم مِّنۢ بَهِيمَةِ ٱلْأَنْعَٰمِ﴾ لەسەر ئەو ئاژەڵانەی خوا پێی داوون ﴿فَكُلُواْ مِنْهَا﴾ جا لەو (گۆشتی قوربانیانە) بخۆن ﴿وَأَطْعِمُواْ ٱلْبَآئِسَ ٱلْفَقِيرَ﴾ وە بیدەن بە نەداران و هەژاران ﴿٢٨﴾ ﴿ثُمَّ لْيَقْضُواْ تَفَثَهُمْ﴾ دوای (سەر بڕینی قوربانی) چڵك و پیسی (موو ونینۆك) لابەن بە خۆیانەوە ﴿وَلْيُوفُواْ نُذُورَهُمْ﴾ وە نەزرەکانیان جێبەجێ بکەن ﴿وَلْيَطَّوَّفُواْ﴾ و تەواف (ی ئیفاضە) بکەن ﴿بِٱلْبَيْتِ ٱلْعَتِيقِ﴾ بەدەوری ماڵی دێرین و بەڕێزدا (بەدەوری کەعبەدا) ﴿٢٩﴾ ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەمەی (پێشوو باسی حەج بوو) ﴿وَمَن يُعَظِّمْ﴾ جا هەر کەس بپارێزێت و بە گەورەی بگرێت ﴿حُرُمَٰتِ ٱللَّهِ﴾ سنوورەکانی خوا ﴿فَهُوَ خَيْرٌ لَّهُۥ﴾ ئەوە بۆ خۆی چاکترە ﴿عِندَ رَبِّهِۦ﴾ لای پەروەردگاری ﴿وَأُحِلَّتْ لَكُمُ ٱلْأَنْعَٰمُ﴾ وە گۆشتی ئاژەڵ (مەڕ، بزن، مانگا، وشتر) بۆ ئێوە حەڵاڵ کراوە ﴿إِلَّا مَا يُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ جگە لەوانەی بۆتان باس دەکرێت (وەك مردارەوە بوو، یان بۆغەیری خودا سەربڕراو) ﴿فَٱجْتَنِبُواْ﴾ کەواتە خۆتان دوور بخەنەوە ﴿ٱلرِّجْسَ مِنَ ٱلْأَوْثَٰنِ﴾ لەو پیسیە کە بتەکانە ﴿وَٱجْتَنِبُواْ قَوْلَ ٱلزُّورِ﴾ هەروەها خۆتان بپارێزن لەقسەی درۆو ناڕەوا ﴿٣٠﴾

﴿حُنَفَآءَ لِلَّهِ﴾ گەردن کەچ بن بۆ خوا (خۆتان لە هەموو بیرو باوەڕێکی لار دووربگرن) ﴿غَيۡرَ مُشۡرِكِينَ بِهِۦ﴾ هاوبەش بڕیاردەر مەبن بۆ خوا ﴿وَمَن يُشۡرِكۡ بِٱللَّهِ﴾ جا هەرکەس هاوبەش بۆ خوا دابنێت ﴿فَكَأَنَّمَا﴾ ئەوە وەك ئەوە وایە ﴿خَرَّ مِنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ لە ئاسمان کەوتبێتە خوارەوە ﴿فَتَخۡطَفُهُ ٱلطَّيۡرُ﴾ ئەمجا باڵندە (لە هەوادا) بە پەلە بیفڕێنێت (وپارچە پارچەی بکات) ﴿أَوۡ تَهۡوِي بِهِ ٱلرِّيحُ﴾ یا بایەکی توند بیبات ﴿فِي مَكَانٖ سَحِيقٖ﴾ بۆ جێگایەکی زۆر دوور (چۆڵەوانی) ﴿٣١﴾ ﴿ذَٰلِكَۖ﴾ ئەمە (کە باسکرا نموونەی هاوبەش دانان بوو بۆ خوا) ﴿وَمَن يُعَظِّمۡ شَعَٰٓئِرَ ٱللَّهِ﴾ وە هەر کەس دروشمەکانی (ئایینی) خوا بەگەورە ڕاگرێت ﴿فَإِنَّهَا﴾ جا بەڕاستی ئەو کارە ﴿مِن تَقۡوَى ٱلۡقُلُوبِ﴾ لە خوا ترسی دڵەکانیانەوەیە (وتەقواکارن) ﴿٣٢﴾ ﴿لَكُمۡ فِيهَا مَنَٰفِعُ﴾ بۆ ئێوە لەو (ئاژەڵانە)دا چەند سوود وەرگرتنێك هەیە (وەك سوار بوون، خواردنی شیریان) ﴿إِلَىٰٓ أَجَلٖ مُّسَمّٗى﴾ (جگە لەمانەیش دەتوانن سوودیان لێ ببینن بەشێوەیەك زیانیان پێ نەگات) تاکاتی دیاری کراو (بۆ سەربڕینیان) ﴿ثُمَّ مَحِلُّهَآ﴾ کە شوێنی (سەربڕینی) ئەوانە ﴿إِلَى ٱلۡبَيۡتِ ٱلۡعَتِيقِ﴾ کاتێکە دەگەنەماڵی دێرینی (کەعبە) ﴿٣٣﴾ ﴿وَلِكُلِّ أُمَّةٖ﴾ وە بۆ هەموو ئوممەتێك ﴿جَعَلۡنَا مَنسَكٗا﴾ قوربانی کردنمان داناوە ﴿لِّيَذۡكُرُواْ ٱسۡمَ ٱللَّهِ﴾ بۆ ئەوەی ناوی خوا بێەن ﴿عَلَىٰ مَا رَزَقَهُم مِّنۢ بَهِيمَةِ ٱلۡأَنۡعَٰمِۗ﴾ (کاتی سەربڕین) لەسەر ئەو ئاژەڵانەی خوا پێی داون ﴿فَإِلَٰهُكُمۡ إِلَٰهٞ وَٰحِدٞ﴾ جا خوای ئێوە پەرستراوێکی تەنهایە ﴿فَلَهُۥٓ أَسۡلِمُواْۗ﴾ کەواتە تەنها ملکەچی ئەو بن ﴿وَبَشِّرِ ٱلۡمُخۡبِتِينَ﴾ وە مژدە بدە بەملکەچان و خۆ بەکەم زانان ﴿٣٤﴾ ﴿ٱلَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ ٱللَّهُ﴾ ئەوانەی هەرکاتێك ناوی خوا برا ﴿وَجِلَتۡ قُلُوبُهُمۡ﴾ دڵەکانیان دەترسێ (دەلەرزێت) ﴿وَٱلصَّٰبِرِينَ عَلَىٰ مَآ أَصَابَهُمۡ﴾ وە ئارام گرن لەسەر ئەوەی تووشیان دەبێ (لەناخۆشی) ﴿وَٱلۡمُقِيمِي ٱلصَّلَوٰةِ﴾ وە بەجێ هێنەرانی نوێژەکانیانن ﴿وَمِمَّا رَزَقۡنَٰهُمۡ يُنفِقُونَ﴾ وە لەو ڕزق ڕۆزییەی پێمان داون دەبەخشن ﴿٣٥﴾ ﴿وَٱلۡبُدۡنَ﴾ ئەو ووشترە گەورە و قەڵەوانە (دەبرێن لەبیت الحرام سەردەبڕێن) ﴿جَعَلۡنَٰهَا لَكُم مِّن شَعَٰٓئِرِ ٱللَّهِ﴾ ئێمە کردومانەتە دروشمی خوا بۆ ئێوە ﴿لَكُمۡ فِيهَا خَيۡرٞۖ﴾ بۆ ئێوە لەواندا خێر وچاکە هەیە ﴿فَٱذۡكُرُواْ ٱسۡمَ ٱللَّهِ عَلَيۡهَا﴾ کەواتە (کاتی کردنیان بەقوربانی) ناوی خوایان لەسەر بهێنن ﴿صَوَآفَّۖ﴾ لە کاتێکدا لەسەر سێ پەل وەستاون و دەستی چەپیان بەسراوەتەوە (لەبەر ئەوەی وشتر بە پێوە سەر دەبڕدرێت) ﴿فَإِذَا وَجَبَتۡ جُنُوبُهَا﴾ جا کاتێك کەوتنە سەر زەوی بە تەنیشتدا (کاتێك گیانیان دەرچوو) ﴿فَكُلُواْ مِنۡهَا﴾ ئەوە لە گۆشتەکەیان بخۆن ﴿وَأَطۡعِمُواْ ٱلۡقَانِعَ وَٱلۡمُعۡتَرَّۚ﴾ وە بیدەن بە هەژاران و سوالکەران ﴿كَذَٰلِكَ سَخَّرۡنَٰهَا لَكُمۡ﴾ ئا بەو جۆرە ئەو ماڵاتانەمان بۆ ئێوە ڕامهێناوە ﴿لَعَلَّكُمۡ تَشۡكُرُونَ﴾ تا سوپاس گوزاربن بۆ خوا ﴿٣٦﴾ ﴿لَن يَنَالَ ٱللَّهَ﴾ هەرگیز ناگات بە خوا ﴿لُحُومُهَا وَلَا دِمَآؤُهَا﴾ نە گۆشتی ئەو (قوربانیانە) نەخوێنیان ﴿وَلَٰكِن يَنَالُهُ ٱلتَّقۡوَىٰ مِنكُمۡۚ﴾ بەڵام ئەوەی بە خوا دەگات تەقوا و پارێزکاری ئێوەیە ﴿كَذَٰلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمۡ﴾ ئا بەو جۆرە ئەو ماڵاتانەی بۆ ئێوە ڕامهێناوە ﴿لِتُكَبِّرُواْ ٱللَّهَ﴾ بۆ ئەوەی خوا بە گەورە بگرن (یادی بکەن) ﴿عَلَىٰ مَا هَدَىٰكُمۡۗ﴾ لەسەر ئەوەی ڕێنموونی کردوون (بۆ سەر ئاینی پیرۆزی ئیسلام) ﴿وَبَشِّرِ ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ وەمژدە بدە بەچاکە کاران ﴿٣٧﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُدَٰفِعُ﴾ بەڕاستی خوا بەرگری وپشتیوانی دەکات ﴿عَنِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْۗ﴾ لەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ﴾ بێگومان خوا خۆشی ناوێ ﴿كُلَّ خَوَّانٖ كَفُورٍ﴾ هەموو خیانەتکار و بێ باوەڕ وکافرێك ﴿٣٨﴾

﴿أُذِنَ﴾ ڕێگە درا (بەجەنگ و جیهاد کردن) ﴿لِلَّذِينَ يُقَٰتَلُونَ﴾ بە ئەو (موسڵمانانەی) شەڕیان لەگەڵدا دەکرێت ﴿بِأَنَّهُمْ ظُلِمُوا۟ۚ﴾ لەبەر ئەوەی کە بەڕاستی ستەمیان لێ کراوە ﴿وَإِنَّ ٱللَّهَ﴾ وە بێگومان خوا ﴿عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ﴾ بۆ سەرخستنیان بە توانایە ﴿٣٩﴾ ﴿ٱلَّذِينَ أُخْرِجُوا۟﴾ ئەوانەی کە دەرکران ﴿مِن دِيَٰرِهِم بِغَيْرِ حَقٍّ﴾ لە ماڵ و وڵاتیان بە ناهەق ﴿إِلَّآ أَن يَقُولُوا۟﴾ تەنها (گوناهیان ئەوە بوو) کە دەیان ووت ﴿رَبُّنَا ٱللَّهُۗ﴾ پەروەردگارمان خوایە ﴿وَلَوْلَا دَفْعُ ٱللَّهِ ٱلنَّاسَ﴾ وە ئەگەر خوا خەڵکی لە ناو نەبردایە ﴿بَعْضَهُم بِبَعْضٍ﴾ هەندێکیان بە هەندێکی تریان ﴿لَّهُدِّمَتْ﴾ بێگومان دەڕوخێنرا (وێران دەکرا) ﴿صَوَٰمِعُ﴾ دێر (خەڵوەتگە) ﴿وَبِيَعٌ﴾ و کلیسا ﴿وَصَلَوَٰتٌ﴾ و کەنیسە ﴿وَمَسَٰجِدُ﴾ مزگەوتەکان ﴿يُذْكَرُ فِيهَا ٱسْمُ ٱللَّهِ كَثِيرًاۗ﴾ کە یادی خوا لەو (پەرستگایانە)دا زۆر دەکرا ﴿وَلَيَنصُرَنَّ ٱللَّهُ مَن﴾ وە بێگومان خوا یارمەتی کەسانێك ئەدات (وسەریان دەخات) ﴿يَنصُرُهُۥٓۗ﴾ کە یارمەتی (دینی) خوا دەدەن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بە ڕاستی خوا ﴿لَقَوِىٌّ عَزِيزٌ﴾ بەهێز وباڵادەست و بەتوانایە ﴿٤٠﴾ ﴿ٱلَّذِينَ إِن مَّكَّنَّٰهُمْ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ ئەوانەی ئەگەر دەسەڵاتمان پێدان لە زەویدا ﴿أَقَامُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ بە چاکی نوێژ بەجێ دەهێنن ﴿وَءَاتَوُا۟ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ وە زەکات دەدەن ﴿وَأَمَرُوا۟ بِٱلْمَعْرُوفِ﴾ و فەرمان دەدەن بە چاکە ﴿وَنَهَوْا۟ عَنِ ٱلْمُنكَرِۗ﴾ و بەرگری دەکەن لە خراپە ﴿وَلِلَّهِ عَٰقِبَةُ ٱلْأُمُورِ﴾ و سەرئەنجامی هەموو کارەکان تەنهابەدەست خوایە ﴿٤١﴾ ﴿وَإِن يُكَذِّبُوكَ﴾ وە ئەگەر (بێ باوەڕان) تۆ بە درۆزن دەزانن وباوەڕت پێ ناکەن ﴿فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ﴾ ئەوە بێگومان پێش ئەوانیش (گەلانی تر) باوەڕیان نەکرد (بە پێغەمبەرەکانیان) ﴿قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَثَمُودُ﴾ (وەك) گەلی نووح و عاد و سەموود ﴿٤٢﴾ ﴿وَقَوْمُ إِبْرَٰهِيمَ وَقَوْمُ لُوطٍ﴾ وە گەلی ئیبراهیم و گەلی لووط ﴿٤٣﴾ ﴿وَأَصْحَٰبُ مَدْيَنَ﴾ هەروەها یارانی مەدیەن (هۆزی شوعەیب) ﴿وَكُذِّبَ مُوسَىٰ﴾ وە مووساش بە درۆزن دانرا ﴿فَأَمْلَيْتُ لِلْكَٰفِرِينَ﴾ ئەمجا (بۆ ماوەیەك) مۆڵەتی بێ باوەڕانمدا ﴿ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ﴾ دواتر تۆڵەم لێ سەندن وگرتمن ﴿فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ﴾ جا چۆن بوو بە گژا چوونی ئێمە (لەوان) ﴿٤٤﴾ ﴿فَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَٰهَا﴾ ئەمجا چەندەها شار و دێهاتمان وێران کرد ﴿وَهِىَ ظَالِمَةٌ﴾ کە (خەڵکەکەی) ستەمکار بوون ﴿فَهِىَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا﴾ ئەو(شارانە دیواری خانووەکانی) کەوتبوون بەسەر سەربانەکانیاندا ﴿وَبِئْرٍ مُّعَطَّلَةٍ﴾ وە چەندەها بیر بێ خاوەن بوون (لە کار کەوتبوون) ﴿وَقَصْرٍ مَّشِيدٍ﴾ وە چەندەها کۆشکی بەرز و بڵند (بێ خاوەن بوون) ﴿٤٥﴾ ﴿أَفَلَمْ يَسِيرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ دەی ئایا ئەوانە بە زەوی دا نەگەڕاون ﴿فَتَكُونَ لَهُمْ قُلُوبٌ﴾ تا دڵیان هەبێت ﴿يَعْقِلُونَ بِهَآ﴾ بیری پێ بکەنەوە (لەو وێران بوونە) ﴿أَوْ ءَاذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَاۖ﴾ یان گوێیان هەبێت گوێی پێ بگرن (بۆ ڕاستی) ﴿فَإِنَّهَا لَا تَعْمَى ٱلْأَبْصَٰرُ﴾ لەڕاستی دا چاوەکان کوێر نابن ﴿وَلَٰكِن تَعْمَى ٱلْقُلُوبُ﴾ بەڵکو ئەو دڵانە کوێر دەبن ﴿ٱلَّتِى فِى ٱلصُّدُورِ﴾ کەلە سینەکاندان ﴿٤٦﴾

﴿وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ﴾ وە ئەوان (قورەیش بە گاڵتەوە) بەپەلە داوای سزات لێ دەکەن ﴿وَلَن يُخْلِفَ اللَّهُ وَعْدَهُ﴾ لەکاتێکدا هەرگیز خوا پێچەوانەی بەڵێنی خۆی ناکات ﴿وَإِنَّ يَوْمًا عِندَ رَبِّكَ﴾ و بێگومان ڕۆژێك لای پەروەردگارت ﴿كَأَلْفِ سَنَةٍ﴾ وەك هەزار ساڵ وایە ﴿مِّمَّا تَعُدُّونَ﴾ لەو ساڵانەی ئێوە دەیژمێرن ﴿٤٧﴾ ﴿وَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ أَمْلَيْتُ لَهَا﴾ وە(خەڵکی) چەندەها شار و گوند (هەبوون) مۆڵەتم دان ﴿وَهِيَ ظَالِمَةٌ﴾ کە ستەمکار بوون ﴿ثُمَّ أَخَذْتُهَا﴾ لەپاشان تۆڵەم لێ سەندن (ولەناوم بردن) ﴿وَإِلَيَّ الْمَصِيرُ﴾ وە هەر بۆلای من دەگەڕێنەوە ﴿٤٨﴾ ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ بڵێ ئەی خەڵکینە ﴿إِنَّمَا أَنَا لَكُمْ﴾ بێگومان من بۆ ئێوە تەنها ﴿نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ ترسێنەرێکی ئاشکرام. ﴿٤٩﴾ ﴿فَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەمجا ئەو کەسانەی بڕوایان هێناو ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە کردەوە چاکەکانیان کرد ﴿لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ﴾ لێخۆشبوون و ڕۆزییەکی بەنرخ وفراوانیان بۆ ئامادەیە ﴿٥٠﴾ ﴿وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەی هەوڵیان داوە بۆ (دژایەتی) ئایەتەکانی ئێمە ﴿مُعَاجِزِينَ﴾ ناتواناو دەستەپاچەن ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ﴾ ئەوانە هاوەڵی دۆزەخن ﴿٥١﴾ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ﴾ وە ئێمە لەپێش تۆ نەمان ناردووە ﴿مِن رَّسُولٍ وَلَا نَبِيٍّ﴾ هیچ ڕەوانەکراو یان پێغەمبەرێك ﴿إِلَّا إِذَا تَمَنَّىٰ﴾ مەگەر هەر کاتێك (پەڕاوی خودای) خوێندبێتەوە بۆ گەلەکەی ﴿أَلْقَى الشَّيْطَانُ فِي أُمْنِيَّتِهِ﴾ شەیتان گومان و وەسوەسەی دەخستە ناو خوێنراوەکەیەوە (تا خەڵك باوەڕی پێ نەهێنن) ﴿فَيَنسَخُ اللَّهُ﴾ ئەمجا خوا لایدەبات (پوچەڵی دەکاتەوە) ﴿مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ﴾ ئەوەی شەیتان داوێتی بە گوێی خەڵکدا (لە وەسوەسە ودڵەڕاوکێ و دوودڵی) ﴿ثُمَّ يُحْكِمُ اللَّهُ آيَاتِهِ﴾ پاشان خوا ئایەتەکانی خۆی دەچەسپێنێ ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کاردروستە ﴿٥٢﴾ ﴿لِّيَجْعَلَ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ﴾ لەبەر ئەوەی ئەو گومانانەی شەیتان دەیخاتە(دڵەکان خوا) دەیکاتە ﴿فِتْنَةً لِّلَّذِينَ﴾ (هۆی) تاقیکردنەوە بۆ ئەوانەی ﴿فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ وَالْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ﴾ نەخۆشی لە دڵیاندایە و (ئەوانەی) دڵیان ڕەقە ﴿وَإِنَّ الظَّالِمِينَ﴾ وە بەڕاستی ستەمکاران ﴿لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ﴾ لە دژایەتی یەکی زۆر دوور (لە ڕاستی) دان ﴿٥٣﴾ ﴿وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ﴾ وە بۆ ئەوە بزانن ئەو کەسانەی ﴿أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ کە زانیاریان پێ دراوە ﴿أَنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾ بێگومان ئەم (قورئان)ە ڕاستیەکە لە لایەن پەروەردگارتەوە ﴿فَيُؤْمِنُوا بِهِ﴾ تا باوەڕی پێ بێنن (وبەردەوام بن لەسەری) ﴿فَتُخْبِتَ لَهُ قُلُوبُهُمْ﴾ وە دڵەکانیان ملکەچ و بەئارام بێ بۆ ئەو (خوا) ﴿وَإِنَّ اللَّهَ لَهَادِ﴾ وە بێگومان خوا هیدایەتدەری ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەو کەسانەیە کە باوەڕیان هێناوە ﴿إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بۆ سەر ڕێگای ڕاست ﴿٥٤﴾ ﴿وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەردەوام ئەو کەسانەی بێ باوەڕن ﴿فِي مِرْيَةٍ مِّنْهُ﴾ لە گوماندان دەربارەی قورئان ﴿حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً﴾ هەتا لەناکاودا ڕۆژی دوایی بەخەیان دەگرێت ﴿أَوْ يَأْتِيَهُمْ﴾ یا یەخەیان دەگرێت (ودێت بۆیان) ﴿عَذَابُ يَوْمٍ عَقِيمٍ﴾ سزای ڕۆژێکی نەزۆك و بێ خێر (کە ڕۆژی قیامەتە) ﴿٥٥﴾

﴿ٱلۡمُلۡكُ يَوۡمَئِذٖ لِّلَّهِ﴾ دەسەلات و پاشایەتی لەو ڕۆژەدا تەنها بۆ خوایە ﴿يَحۡكُمُ بَيۡنَهُمۡۚ﴾ لەنێوانیاندا دادوەری دەکات ﴿فَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ ئەمجا ئەو کەسانەی باوەڕیان هێناوەو کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿فِي جَنَّٰتِ ٱلنَّعِيمِ﴾ لە بەهەشتانی پڕ نازو نیعمەت دان ﴿٥٦﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ وە ئەو کەسانەی بێ باوەڕ بوون ﴿وَكَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ وە ئایەتەکانی ئێمەیان بەدرۆ دەزانی ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ لَهُمۡ﴾ بۆ ئەوانە هەیە ﴿عَذَابٞ مُّهِينٞ﴾ سزای ڕیسواکەر ﴿٥٧﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ هَاجَرُواْ﴾ وە ئەو کەسانەی کۆچیان کردووە ﴿فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لەڕێگای خوادا ﴿ثُمَّ قُتِلُوٓاْ أَوۡ مَاتُواْ﴾ پاشان کوژران(شەهید بوون) یان مردن ﴿لَيَرۡزُقَنَّهُمُ ٱللَّهُ رِزۡقًا حَسَنٗاۚ﴾ بێگومان خوا ڕزق ورۆزیەکی چاکیان دەداتێ ﴿وَإِنَّ ٱللَّهَ﴾ وە بێگومان خوا ﴿لَهُوَ خَيۡرُ ٱلرَّٰزِقِينَ﴾ چاکترینی ڕۆزی دەرانە ﴿٥٨﴾ ﴿لَيُدۡخِلَنَّهُم مُّدۡخَلٗا يَرۡضَوۡنَهُۥۗ﴾ سوێند بەخوا، خوا ئەوانە دەخاتە جێگایەك کەپێی ڕازی دەبن ﴿وَإِنَّ ٱللَّهَ لَعَلِيمٌ حَلِيمٞ﴾ وە بێگومان خوا زانای لەسەر خۆیە ﴿٥٩﴾ ﴿ذَٰلِكَۖ﴾ ئەمەی (باسمان کرد بۆت) ﴿وَمَنۡ عَاقَبَ﴾ وە هەر کەسێك تۆڵەی خۆی بسێنێت (لەدەس درێژی کەر) ﴿بِمِثۡلِ مَا عُوقِبَ بِهِۦ﴾ بەوێنەی ئەو ستەمەی لێی کراوە ﴿ثُمَّ بُغِيَ عَلَيۡهِ﴾ لەدوای ئەوە جارێکی تر دەست درێژی بکرێتە سەر ﴿لَيَنصُرَنَّهُ ٱللَّهُۚ﴾ ئەوە بێگومان خوا یارمەتی دەدات (سەری دەخات) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٞ﴾ بەڕاستی خوا چاوپۆشی کەری لێبوردەیە ﴿٦٠﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ ٱللَّهَ﴾ ئەم (سەرخستنەی خوا) لەبەر ئەوەیە بەڕاستی خوا ﴿يُولِجُ ٱلَّيۡلَ فِي ٱلنَّهَارِ﴾ (ئەوەندە بەدەسەڵاتە) شەو دەباتە ناو ڕۆژەوە (کاتێك شەو درێژ تر بێت لەڕۆژ) ﴿وَيُولِجُ ٱلنَّهَارَ فِي ٱلَّيۡلِ﴾ وەڕۆژ دەباتە ناو شەوەوە ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ سَمِيعُۢ بَصِيرٞ﴾ وە بێگومان خوا بیسەری بینایە ﴿٦١﴾ ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەمە ﴿بِأَنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلۡحَقُّ﴾ لەبەر ئەوەیە بەڕاستی هەر خوا هەق و ڕاستە ﴿وَأَنَّ مَا يَدۡعُونَ مِن دُونِهِۦ﴾ وەبێگومان ئەوەی جگە لەخوا هاواری لێ دەکەن (ودەیپەرستن) ﴿هُوَ ٱلۡبَٰطِلُ﴾ هەر ئەو بەتاڵ و ناڕاستە ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ﴾ وبەڕاستی خوا ﴿هُوَ ٱلۡعَلِيُّ ٱلۡكَبِيرُ﴾ هەر خۆی بەرزو بڵندو گەورەیە ﴿٦٢﴾ ﴿أَلَمۡ تَرَ﴾ ئایا نابینی ﴿أَنَّ ٱللَّهَ أَنزَلَ﴾ کەبەڕاستی خوا باراندویەتی ﴿مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءٗ﴾ لە ئاسمانەوە باران ﴿فَتُصۡبِحُ ٱلۡأَرۡضُ مُخۡضَرَّةًۚ﴾ (بەهۆی ئەو بارانەوە) زەوی سەوز دەبێت (بەڕوەك) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٞ﴾ بێگومان خوا ووردبینی ئاگایە (بە هەموو شتێك) ﴿٦٣﴾ ﴿لَّهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ هەر بۆ خوایە ئەوەی لە ئاسمانەکانە ﴿وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۗ﴾ و ئەوەیشی لە زەویدایە ﴿وَإِنَّ ٱللَّهَ﴾ وە بەڕاستی خوا ﴿لَهُوَ ٱلۡغَنِيُّ ٱلۡحَمِيدُ﴾ هەر خۆی بێ نیاز و دەوڵەمەندە وشایستەی سوپاسە ﴿٦٤﴾

﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ﴾ ئایا نابینی (نازانی) بەڕاستی خوا ﴿سَخَّرَ لَكُم مَّا فِي الْأَرْضِ﴾ ڕامی هێناوە بۆتان وخستویەتیە خزمەتتانەوە هەموو ئەو شتانەی لەزەویدایە ﴿وَالْفُلْكَ تَجْرِي﴾ وەکەشتی (ڕام هێناوە بۆتان) ودەڕوات ﴿فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ﴾ بەناو دەریادا بەفەرمانی ئەو (بەفەرمانی خوا) ﴿وَيُمْسِكُ السَّمَاءَ﴾ وەئاسمانی ڕاگیر کردووە ﴿أَن تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ﴾ تا نەکەوێت بەسەر زەویدا ﴿إِلَّا بِإِذْنِهِ﴾ مەگەر بەفەرمانی ئەو نەبێت ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿بِالنَّاسِ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ دڵسۆز و میهرەبانە بەرانبەر بەخەڵکی ﴿٦٥﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي أَحْيَاكُمْ﴾ وە ئەو (خوا) زاتێکە کەژیانی پێ بەخشیوون (لەسەرەتای دروسکردنتانەوە) ﴿ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ﴾ دواتر دەتانمرێنێت پاشان زیندووتان دەکاتەوە ﴿إِنَّ الْإِنسَانَ لَكَفُورٌ﴾ بێگومان خەڵکی زۆر ناسوپاس و سپڵەن ﴿٦٦﴾ ﴿لِّكُلِّ أُمَّةٍ﴾ بۆ هەموو ئوممەتێك ﴿جَعَلْنَا مَنسَكًا﴾ شەریعەت و بەرنامەیەکمان داناوە ﴿هُمْ نَاسِكُوهُ﴾ ئەوان کاریان پێ کردووە ﴿فَلَا يُنَازِعُنَّكَ فِي الْأَمْرِ﴾ کەواتە نابێت (خاوەن ئاینەکانی تر) لەکاری ئایندا کێشە و ئاژاوەت لەگەڵدا دروست کەن ﴿وَادْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ﴾ وەتۆ خەڵك بانگ بکە بۆ لای پەروەردگارت ﴿إِنَّكَ لَعَلَىٰ هُدًى مُّسْتَقِيمٍ﴾ بێگومان تۆ لەسەر ئاینێکی ڕاستی ﴿٦٧﴾ ﴿وَإِن جَادَلُوكَ﴾ جا ئەگەر دەمەقاڵێ وموجادەلەیان لەگەڵدا کردیت ﴿فَقُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ تۆش بڵێ خوا خۆی چاك دەزانێ بەو کردەوانەی کە ئێوە دەیکەن ﴿٦٨﴾ ﴿اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ﴾ خوا دادوەری دەکات لەنێوانتاندا ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿فِيمَا كُنتُمْ﴾ لەو شتانەی کەئێوە ﴿فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾ تێیدا جیاوازن ﴿٦٩﴾ ﴿أَلَمْ تَعْلَمْ﴾ ئایا نازانی ﴿أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ﴾ بەڕاستی خوادەزانێ ﴿مَا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ بەهەموو ئەو شتانەی لە ئاسمان و زەویدایە ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ فِي كِتَابٍ﴾ بێگومان ئەوەی باسکرا لەکتێب لە (لوح المحفوظ) دایە ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ﴾ بەڕاستی ئەم (زانیارییەی باسکرا) بەلای خواوە ئاسانە ﴿٧٠﴾ ﴿وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا﴾ ئەوان جگە لەخوا شتێك دەپەرستن ﴿لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا﴾ (خوا) هیچ بەڵگەیەکی نەناردۆتە خوارەوە لەسەری ﴿وَمَا لَيْسَ لَهُم بِهِ عِلْمٌ﴾ وە بێگومان خۆشیان هیچ زانیاریان دەربارەی ئەو (پەرستراوە) نیە ﴿وَمَا لِلظَّالِمِينَ﴾ وەبۆ ستەم کاران نیە ﴿مِن نَّصِيرٍ﴾ هیچ یارمەتی دەرێك ﴿٧١﴾ ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ وەکاتێ بخوێنرێتەوە بۆیان ﴿آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ﴾ نیشانە ڕوونەکانی ئێمە ﴿تَعْرِفُ فِي وُجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ لەدەم و چاوی ئەو کەسانەی بێ باوەڕن دەبینی ﴿الْمُنكَرَ﴾ ڕووگرژی و توڕەیی ﴿يَكَادُونَ يَسْطُونَ بِالَّذِينَ﴾ نزیکە پەلامار (وهێرش) بەرن بۆ ئەو کەسانەی ﴿يَتْلُونَ عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا﴾ کە ئایەتەکانی ئێمەیان بەسەردا دەخوێنێتەوە ﴿قُلْ أَفَأُنَبِّئُكُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا هەواڵتان بدەمێ ﴿بِشَرٍّ مِّن ذَٰلِكُمُ﴾ بەخراپتر لەو (ڕوگرژی و توڕەییەی) ئێوە چی یە ﴿النَّارُ﴾ ئاگری دۆزەخە ﴿وَعَدَهَا اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ کەخوای گەورە بەڵێنی داوە بەو کەسانەی کە بێ باوەڕن ﴿وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ چ جێگە و ئاکامێکی خراپە (کە پێ ی دەگەن) ﴿٧٢﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئەی خەڵكینە ﴿ضُرِبَ مَثَلٌ فَٱسْتَمِعُوا۟ لَهُۥٓ﴾ نموونەیەك هێنراوەتەوە جا گوێی بۆ بگرن ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ تَدْعُونَ﴾ بێگومان ئەوانەی هاواریان لێ دەكەن ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ لە جیاتی خوا ﴿لَن يَخْلُقُوا۟ ذُبَابًا﴾ هەرگیز ناتوانن مێشێك دروست بكەن ﴿وَلَوِ ٱجْتَمَعُوا۟ لَهُۥ﴾ هەرچەند هەموشیان بۆی كۆببنەوە ﴿وَإِن يَسْلُبْهُمُ ٱلذُّبَابُ شَيْـًٔا﴾ وە ئەگەر مێشیش شتێكیان لێ بفڕێنێ ﴿لَّا يَسْتَنقِذُوهُ مِنْهُ﴾ ناتوانن لێی بسێننەوە ﴿ضَعُفَ ٱلطَّالِبُ وَٱلْمَطْلُوبُ﴾ داواكار و داوا لێ كراو لاواز و بێ دەسەڵاتن ﴿٧٣﴾ ﴿مَا قَدَرُوا۟ ٱللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِۦٓ﴾ ئەوانە بەو شێوە پێویستە خوا بناسن نەیان ناسیوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَقَوِىٌّ عَزِيزٌ﴾ بێگومان خوا بە توانای بەدەسەڵاتە ﴿٧٤﴾ ﴿ٱللَّهُ يَصْطَفِى مِنَ ٱلْمَلَٰٓئِكَةِ رُسُلًا﴾ خوا لە فریشتەكاندا نێردراو هەڵدەبژێرێت ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ﴾ هەروەها لە خەڵكیش دا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌۢ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بیسەری بینایە ﴿٧٥﴾ ﴿يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ﴾ خوا ئاگادارە بەوەی لە بەردەمیاندایە (رووی داوە) و بەوەی لە دوایانەوەیە (دواتر ڕوودەدات) ﴿وَإِلَى ٱللَّهِ تُرْجَعُ ٱلْأُمُورُ﴾ و هەموو كارەكان هەر بۆ لای خوا دەگەڕێتەوە ﴿٧٦﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی كە باوەڕتان هێناوە ﴿ٱرْكَعُوا۟ وَٱسْجُدُوا۟ وَٱعْبُدُوا۟ رَبَّكُمْ﴾ كوڕنوش و سوژدە بەرن و پەروەردگارتان بپەرستن ﴿وَٱفْعَلُوا۟ ٱلْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۩﴾ وە كاری چاك بكەن بۆ ئەوەی ڕزگاربن ﴿٧٧﴾ ﴿وَجَٰهِدُوا۟ فِى ٱللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِۦ﴾ جیهاد و تێكۆشان بكەن لە پێناوی خوادا بەو شێوەیەی شایستە وشیاویەتی ﴿هُوَ ٱجْتَبَىٰكُمْ﴾ ئەو (خوا) ئێوەی هەڵبژاردوە (بۆ هەڵگرتنی ئەم ئاینە) ﴿وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِى ٱلدِّينِ مِنْ حَرَجٍ﴾ وە لە ئایندا هیچ كارێكی قورس و گرانی لەسەر دانەناون ﴿مِّلَّةَ أَبِيكُمْ إِبْرَٰهِيمَ﴾ ئەمە ئاینی ئیبراهیمی باوە گەورەتانە ﴿هُوَ سَمَّىٰكُمُ ٱلْمُسْلِمِينَ مِن قَبْلُ وَفِى هَٰذَا﴾ ئەو (خوا) پێشتر ئێوەی بە موسڵمان ناوناوە وەلەم قورئانەشدا ﴿لِيَكُونَ ٱلرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ﴾ تا پێغەمبەر ببێت بە شاهید لەسەر ئێوە ﴿وَتَكُونُوا۟ شُهَدَآءَ عَلَى ٱلنَّاسِ﴾ وە ئێوەش ببنە شاهید لەسەر خەڵكی ﴿فَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ كەواتە بە چاكی نوێژەكانتان بكەن وزەكات بدەن ﴿وَٱعْتَصِمُوا۟ بِٱللَّهِ﴾ وە تەنها پشت بە خوا ببەستن ﴿هُوَ مَوْلَىٰكُمْ﴾ چونكە هەر ئەو پشتیوانتانە ﴿فَنِعْمَ ٱلْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ ٱلنَّصِيرُ﴾ ئای چەند پشتیوان و یارمەتی دەرێكی چاكە ﴿٧٨﴾

سورەتی ﴿ المؤمنون ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ﴾ بەڕاستی باوەڕداران ڕزگار دەبن (سەر دەکەون) ﴿١﴾ ﴿الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ﴾ ئەو کەسانەی کەلە نوێژەکانیاندا ﴿خَاشِعُونَ﴾ لەخواترسن (گەردن کەچن بۆخوا) ﴿٢﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ﴾ وە ئەوانەی ﴿عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ﴾ لەشتی بێ هوودە خۆیان دوور دەگرن ﴿٣﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ﴾ وە ئەوانەی ﴿لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ﴾ کەزەکاتی (سامانیان) دەردەکەن ﴿٤﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ﴾ وەئەوانەی ﴿لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ﴾ کەپارێزەری داوێنیان (لەشەروالْ پیسی) ﴿٥﴾ ﴿إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ﴾ مەگەر بۆ خێزانی خۆیان ﴿أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ﴾ یابۆ کەنیزەکێك کەبووبێ بەخاوەنیان ﴿فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ﴾ ئەوە بەڕاستی ئەوانە سەرزەنشت ناکرێن ﴿٦﴾ ﴿فَمَنِ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا هەرکەسێ نیازی جگەلەو (دووجۆرە ئافرەتە) بکات (و ئارەزووی خۆی تێربکات) ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ﴾ ئەوسا ئەوانە دەست درێژی کەرن ﴿٧﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ وە ئەوانەی کەپارێزەری سپاردەو پەیمانەکانیانن ﴿٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ﴾ وەئەوانەی کەبەردەوامن لەسەر نوێژەکانیان ﴿٩﴾ ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ﴾ هەر ئەوانەن میرات گران ﴿١٠﴾ ﴿الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ﴾ ئەوانەی کەدەبنە خاوەنی فیردەوس ومیراتگری (بەهەشت) ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ئەوان لەبەهەشتدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿١١﴾ ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی مرۆڤمان دروست کرد ﴿مِن سُلَالَةٍ مِّن طِينٍ﴾ لەخۆلاسەو پاڵفتەیە لەقوڕ ﴿١٢﴾ ﴿ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً﴾ لەپاشان ئەومان کرد بەنوتفەیەك ﴿فِي قَرَارٍ مَّكِينٍ﴾ لەئارامگایەکی قایم (منداڵدانی دایك)دا ﴿١٣﴾ ﴿ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً﴾ دواتر نوتفەکەمان کرد بەخوێنی مەیبو ﴿فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً﴾ ئەمجا خوێنە مەییوەکەشمان کرد بەپارچە گۆشتێکی جووا و ﴿فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَامًا﴾ ئەمجا پارچە گۆشتەکەشمان کرد بەئێسقان ﴿فَكَسَوْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا﴾ ئەمجا بەگۆشت (پەیکەرە) ئێسکەکەمان داپۆشی ﴿ثُمَّ أَنشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ﴾ پاشان ئەومان کرد بەدروست کراوێکی تر ﴿فَتَبَارَكَ اللَّهُ﴾ جا گەورە وپیرۆزە ئەو خوایەی ﴿أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ﴾ کەچاکترینی بەدی هێنەرانە ﴿١٤﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّكُم بَعْدَ ذَٰلِكَ لَمَيِّتُونَ﴾ پاشان بەڕاستی ئێوە لەدوای ئەوە هەمووتان دەمرن ﴿١٥﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تُبْعَثُونَ﴾ لە پاشان بێگومان ئێوە لەڕۆژی دواییدا زیندوو دەکرێنەوە ﴿١٦﴾ ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەسەری ئێوەوە دروستمان کردوە ﴿سَبْعَ طَرَائِقَ﴾ حەوت نهۆم ئاسمان ﴿وَمَا كُنَّا عَنِ الْخَلْقِ غَافِلِينَ﴾ وە ئێمە لە دروست کراوەکان بێ ئاگانین ﴿١٧﴾

﴿وَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ﴾ وە لە ئاسمانەوە بە ئەندازە(ی پێویست) بارانمان باراند ﴿فَأَسْكَنَّاهُ فِي الْأَرْضِ﴾ ئەمجا ئەو (ئاوە)مان لە زەوی دا هێڵایەوە (ڕاگرت) ﴿وَإِنَّا عَلَىٰ ذَهَابٍ بِهِ﴾ وە بێگومان ئێمە بەسەر لەناوبردنی ئەو (ئاوە)دا. ﴿لَقَادِرُونَ﴾ بەتواناین ﴿١٨﴾ ﴿فَأَنشَأْنَا لَكُم بِهِ﴾ ئەمجا بە هۆی ئەو (بارانە)وە بەدیمان هێناوە (ڕواندومانە) بۆتان ﴿جَنَّاتٍ مِّن نَّخِيلٍ وَأَعْنَابٍ﴾ چەند باخی خورما و ترێ ﴿لَّكُمْ فِيهَا فَوَاكِهُ كَثِيرَةٌ﴾ بۆ ئێوە هەیە لەو باخانەدا میوەی زۆر ﴿وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ﴾ وە لە هەندێکیان دەخۆن (بەشێوەی بژێوی وەك مێوژ و خورما) ﴿١٩﴾ ﴿وَشَجَرَةً تَخْرُجُ مِن طُورِ سَيْنَاءَ﴾ هەروەها (ڕواندومانە)جۆرە دارێك (زەیتون) کەلە طوری سینا دەڕوێت ﴿تَنبُتُ بِالدُّهْنِ وَصِبْغٍ لِّلْآكِلِينَ﴾ کە ڕۆن و پێخۆرێك دەگرێت بۆ ئەوانەی دەیخۆن ﴿٢٠﴾ ﴿وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً﴾ وە بەڕاستی بۆ ئێوە لە ماڵات و ئاژەڵدا پەند هەیە ﴿نُّسْقِيكُم مِّمَّا فِي بُطُونِهَا﴾ پێتان دەنۆشین ئەو (شیر)ەی لە ناو سکیاندایە ﴿وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ﴾ وە بۆ ئێوە لەو (ئاژەڵانەدا) سوود و کەڵکێکی زۆر هەیە ﴿وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ﴾ و لێشیان دەخۆن ﴿٢١﴾ ﴿وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ﴾ وە لەسەر (پشتی هەندێ لە) ئەوان و لەسەر (پشتی) کەشتییەکانیش سوار دەکرێن ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە نوحمان نارد بۆ لای هۆزەکەی ﴿فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ جا پێی وتن ئەی هۆزەکەم خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ ئێوە جگە لەو پەرستراوێکی ترتان نی یە ﴿أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ دەی ئایا خۆتان ناپارێزن ﴿٢٣﴾ ﴿فَقَالَ﴾ جا وتیان ﴿الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ﴾ ئەو دەسەڵاتدار و ناودارانەی کە بێ باوەڕ بوون لە هۆزەکەی (نووح) ﴿مَا هَٰذَا إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ﴾ ئەم (نووحە) تەنها کەسێکە وەك ئێوە ﴿يُرِيدُ أَن يَتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْ﴾ دەیەوێت خۆی بکاتە گەورە بەسەرتانەوە ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنزَلَ مَلَائِكَةً﴾ ئەگەر خوا بیویستایە (پێغەمبەرێك بنێرێ) فریشتەی دەنارده خوارەوە ﴿مَّا سَمِعْنَا بِهَٰذَا﴾ ئێمە شتی وامان نەبیستووە ﴿فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ﴾ لە باوو باپیرە پێشووەکانمانەوە ﴿٢٤﴾ ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ﴾ ئەم (نووحە) هەر پیاوێکە ﴿بِهِ جِنَّةٌ﴾ شێتی لەگەڵدایە ﴿فَتَرَبَّصُوا بِهِ حَتَّىٰ حِينٍ﴾ جا تاماوەیەك چاوەڕوانی بکەن (بەڵکو چاك بێتەوە) ﴿٢٥﴾ ﴿قَالَ رَبِّ انصُرْنِي﴾ (نووح) وتی ئەی پەروەردگارم یارمەتیم بدە (سەرم بخە) ﴿بِمَا كَذَّبُونِ﴾ لەبەر ئەوەی باوەڕم پێ ناهێنن ﴿٢٦﴾ ﴿فَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ﴾ ئەمجا ئێمە نیگامان بۆ کرد ﴿أَنِ اصْنَعِ الْفُلْكَ﴾ کە کەشتییەکە دروست بکە ﴿بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا﴾ بە پێی چاو و چاودێری وفەرمان و نیگای ئێمە (لەم ئایەتەدا باسی سیفەتی -چاو، عین - هاتووە بۆ خوای گەورە، بڕوامان پێیەتی بەبێ هیچ لێچواندن ولێکدانەوەیەك ، شێوەکەی نازانین وە تەنها خوا خۆی دەزانێت) ﴿فَإِذَا جَاءَ أَمْرُنَا﴾ ئەمجا کاتێ فەرمانی ئێمە (بۆ لەناوبردنی ئەوان) هات ﴿وَفَارَ التَّنُّورُ﴾ و ئاو لە تەنورەوە هەڵقوڵا (نیشانەی دەسپێکردنی توفانەکەیە) ﴿فَاسْلُكْ فِيهَا﴾ تۆش بیخەرە ناو کەشتی یەکەوە (سواری کە) ﴿مِن كُلٍّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ﴾ لە هەموو جۆرە (ئاژەڵێك)جوتێك (نێر ومێ یەك) ﴿وَأَهْلَكَ إِلَّا مَن سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ مِنْهُمْ﴾ هەروەها (سوار بکە ئەندامانی)خێزانەکەت جگە لەوانەیان کە بڕیاری لە ناو چوونیان دراوە (کە کوڕەکەی و هاوسەرەکەی بوون) ﴿وَلَا تُخَاطِبْنِي﴾ وقسەشم لەگەڵدا مەکە ﴿فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ لەبارەی ئەوانەی کەستەمیان کردوە (و باوەڕیان نەهێنا) ﴿إِنَّهُم مُّغْرَقُونَ﴾ چونکە بێگومان ئەوانە دەخنکێنرێن ﴿٢٧﴾

﴿فَإِذَا ٱسۡتَوَيۡتَ أَنتَ وَمَن مَّعَكَ عَلَى ٱلۡفُلۡكِ﴾ ئەمجا کاتێ تۆو ئەو کەسانەی لەگەڵت دان سواری کەشتی یەکە بوون ﴿فَقُلِ ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ ٱلَّذِي﴾ (ئەی نووح) بڵێ سوپاس بۆ خوایەکی ئەو تۆ ﴿نَجَّىٰنَا مِنَ ٱلۡقَوۡمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ کە ئێمەی ڕزگار کرد لە دەست گەلی زاڵمان ﴿٢٨﴾ ﴿وَقُل رَّبِّ أَنزِلۡنِي مُنزَلٗا مُّبَارَكٗا﴾ وە بڵێ ئەی پەروەردگارم دامبەزێنە (لە کەشتی یەکە) لە جێگایەکی پیرۆز و بەفەڕدا (کە کێوی جوودی یە لە کوردستانی تورکیا) ﴿وَأَنتَ خَيۡرُ ٱلۡمُنزِلِينَ﴾ وە تۆ (خوایە) چاکترینی دابەزێنەرانی ﴿٢٩﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ﴾ بەڕاستی لەم (بەسەرهاتەی نووح دا) پەند ونیشانەی زۆر هەیە (بۆ کەسانی ژیر و هۆشمەند) ﴿وَإِن كُنَّا لَمُبۡتَلِينَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە تاقیکەرەوەین (بۆ هەموو خەڵك) ﴿٣٠﴾ ﴿ثُمَّ أَنشَأۡنَا مِنۢ بَعۡدِهِمۡ﴾ پاشان لەدوای ئەوان بەدیمان هێنا ﴿قَرۡنًا ءَاخَرِينَ﴾ گەل و نەوەیەکی تر ﴿٣١﴾ ﴿فَأَرۡسَلۡنَا فِيهِمۡ رَسُولٗا مِّنۡهُمۡ﴾ ئەمجا لە ناو ئەواندا پێغەمبەرێکمان لە خۆیان نارد ﴿أَنِ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ﴾ (پێی ووتن) تەنها خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنۡ إِلَٰهٍ غَيۡرُهُۥٓ﴾ جگە لەو (خوایە) پەرستراوێکی ترتان نی یە ﴿أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ دەی ئایا خۆتان ناپارێزن (لە خوا ناترسن) ﴿٣٢﴾ ﴿وَقَالَ ٱلۡمَلَأُ مِن قَوۡمِهِ﴾ دەسەڵاتداران وناودارانی (هوود علیه السلام) ووتیان ﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَكَذَّبُواْ بِلِقَآءِ ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ ئەوانەی کە بڕوایان نەهێناو بێ باوەڕ بوون بە دیداری ڕۆژی دوایی ﴿وَأَتۡرَفۡنَٰهُمۡ فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ وە لە ژیانی دونیادا ناز و نیعمەتمان پێ دابوون ﴿مَا هَٰذَآ إِلَّا بَشَرٞ مِّثۡلُكُمۡ﴾ (ووتیان) ئەمە هەر مرۆڤێکە وەك ئێوە ﴿يَأۡكُلُ مِمَّا تَأۡكُلُونَ مِنۡهُ﴾ لەوەی ئێوە دەیخۆن (ئەویش) دەخوات ﴿وَيَشۡرَبُ مِمَّا تَشۡرَبُونَ﴾ وە لەوەی ئێوە دەیخۆنەوە (ئەویش) دەخواتەوە ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَئِنۡ أَطَعۡتُم بَشَرٗا مِّثۡلَكُمۡ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر ئێوە گوێڕایەڵی بەشەرێکی وەك خۆتان بکەن ﴿إِنَّكُمۡ إِذٗا لَّخَٰسِرُونَ﴾ بێگومان ئەو کاتە ئێوە لە زیان باران دەبن ﴿٣٤﴾ ﴿أَيَعِدُكُمۡ أَنَّكُمۡ إِذَا مِتُّمۡ﴾ ئایا ئەو (هوود علیه السلام) بەڵێن بە ئێوە دەدات کەبەڕاستی کاتێ مردن ﴿وَكُنتُمۡ تُرَابٗا وَعِظَٰمًا﴾ وە بوون بەخاك و ئێسك (ی ڕزیو) ﴿أَنَّكُم مُّخۡرَجُونَ﴾ بێگومان ئێوە (لە گۆڕ) دەر دەهێنرێن (زیندوو دەکرێنەوە) ﴿٣٥﴾ ﴿۞هَيۡهَاتَ هَيۡهَاتَ﴾ زۆر دوورە، ئەستەمە ﴿لِمَا تُوعَدُونَ﴾ ئەو بەڵێنەی بە ئێوە دراوە (گوایە زیندوو دەکرێنەوە) ﴿٣٦﴾ ﴿إِنۡ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا ٱلدُّنۡيَا﴾ ژیان (یکی تر) نی یە تەنها ژیانی ئەم دونیایەمان نەبێ ﴿نَمُوتُ وَنَحۡيَا﴾ دەمرین ودەژین (نەوە لە دوای نەوە) ﴿وَمَا نَحۡنُ بِمَبۡعُوثِينَ﴾ وە ئێمە زیندوو ناکرێینەوە ﴿٣٧﴾ ﴿إِنۡ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ﴾ ئەوە (کە دەڵێ پێغەمبەرم) تەنها پیاوێکە ﴿ٱفۡتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبٗا﴾ درۆ دەکات بە دەم خواوە ﴿وَمَا نَحۡنُ لَهُۥ بِمُؤۡمِنِينَ﴾ وە ئێمە هەرگیز باوەڕی پێ ناکەین ﴿٣٨﴾ ﴿قَالَ رَبِّ ٱنصُرۡنِي﴾ (هوود علیه السلام) ووتی ئەی پەروەردگارم یارمەتیم بدە (و تۆڵەیان لێ بسەنە) ﴿بِمَا كَذَّبُونِ﴾ بەهۆی ئەوەی کە باوەڕم پێ ناهێنن ﴿٣٩﴾ ﴿قَالَ عَمَّا قَلِيلٖ﴾ (خوا) فەرمووی لە ماوەیەکی زۆر کەمدا ﴿لَّيُصۡبِحُنَّ نَٰدِمِينَ﴾ بێگومان پەشیمان دەبنەوە ﴿٤٠﴾ ﴿فَأَخَذَتۡهُمُ ٱلصَّيۡحَةُ بِٱلۡحَقِّ﴾ ئەمجا شریخە و دەنگێکی زۆ بەهێز (دای بەسەریاندا) هەموویانی گرت کە هەقیان بوو ﴿فَجَعَلۡنَٰهُمۡ غُثَآءٗ﴾ وئەوانمان کرد بە (وێنەی) پوش و کەفی (سەر لافاو) ﴿فَبُعۡدٗا لِّلۡقَوۡمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ جا دووری (لە ڕەحمەتی خوا) بۆگەلی ستەمکاران ﴿٤١﴾ ﴿ثُمَّ أَنشَأۡنَا مِنۢ بَعۡدِهِمۡ﴾ دواتر لە پاش ئەوان بەدیمان هێنا ﴿قُرُونًا ءَاخَرِينَ﴾ چەند گەل وئوممەتێکی تر ﴿٤٢﴾

﴿مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا﴾ هیچ ئوممەتێ لە ماوەی دیاری کراو (بۆ مردن)یان نە پێش دەکەون ﴿وَمَا يَسْتَـْٔخِرُونَ﴾ نەدواش دەکەون ﴿٤٣﴾ ﴿ثُمَّ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرَا﴾ لەپاشان پێغەمبەرانی خۆمان یەك لەدوای یەك نارد ﴿كُلَّ مَا جَاءَ أُمَّةً رَّسُولُهَا﴾ هەر کاتێ ئوممەتێك لەخۆیان پێغەمبەرێکیان بۆ بهاتایە ﴿كَذَّبُوهُ﴾ باوەڕیان پێ نەدەهێنا ﴿فَأَتْبَعْنَا بَعْضَهُم بَعْضًا﴾ جا ئێمەش ئەم ئوممەتە (بێ باوەڕانەمان) یەك بە دوای یەکدا (لەناوبرد) ﴿وَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ﴾ وە(باسی) ئەوانمان کردە ڕووداو وچەند بەسەرهاتێك (کەخەڵکی لەنێوان خۆیان باسی بکەن) ﴿فَبُعْدًا لِّقَوْمٍ لَّا يُؤْمِنُونَ﴾ ئەمجادووری (لەڕەحمی خوا) بۆ گەلێ باوەڕ ناهێنن ﴿٤٤﴾ ﴿ثُمَّ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ وَأَخَاهُ هَارُونَ﴾ لەپاشان مووسا و هاروونی برایمان نارد ﴿بِـَٔايَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُّبِينٍ﴾ بەنیشانەکانمان و بەڵگەی ئاشکراوە ﴿٤٥﴾ ﴿إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَإِيْهِۦ﴾ بۆ لای فیرعەون و دارو دەستەکەی ﴿فَاسْتَكْبَرُوا﴾ بەڵام خۆیان بە گەورە دانا (باوەڕیان نەهێنا) ﴿وَكَانُوا قَوْمًا عَالِينَ﴾ وە ئەوان گەلێکی دەسەڵاتدار بوون بەسەر خەڵکیدا ﴿٤٦﴾ ﴿فَقَالُوا أَنُؤْمِنُ لِبَشَرَيْنِ مِثْلِنَا﴾ ئەمجا وتیان ئایا ئێمە بەدوو کەسی وەك خۆمان باوەڕ بێنین. ﴿وَقَوْمُهُمَا لَنَا عَابِدُونَ﴾ لەکاتێکدا گەلەکەیان (بەنی ئیسرائیل) ئێمە دەپەرستن (گەردن کەچن بۆ ئێمە) ﴿٤٧﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُمَا﴾ لەبەر ئەوە باوەڕیان پێ نەهێنان ﴿فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلَكِينَ﴾ ئەمانیش (وەك گەلانی تر) لەناو بران ﴿٤٨﴾ ﴿وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە تەوراتمان بەخشی بەمووسا ﴿لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ﴾ تا (بەنی ئیسرائیل) ڕێنموون بین ﴿٤٩﴾ ﴿وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُۥ ءَايَةً﴾ هەروەها عیسای کوڕی مەریەم و دایکیمان کرد بەبەڵگەو موعجیزەیەك ﴿وَءَاوَيْنَاهُمَا إِلَىٰ رَبْوَةٍ﴾ و هەر دووکیان (عیسا و دایکی)مان دانا لەشوێنێکی بڵند (بیت المقدس) ﴿ذَاتِ قَرَارٍ وَمَعِينٍ﴾ کەخاوەنی (هەموو هۆیەکی) حەسانەوەو کانیاوە ﴿٥٠﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ﴾ ئەی نێر راوانی خودا ﴿كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ لەخۆراکی پاك (حەڵاڵ) بخۆن ﴿وَاعْمَلُوا صَالِحًا﴾ وە کردەوەی چاك بکەن ﴿إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ﴾ (چونکە) بەڕاستی من بەوەی ئێوە دەیکەن ئاگادارم ﴿٥١﴾ ﴿وَإِنَّ هَـٰذِهِۦٓ أُمَّتُكُمْ﴾ وەبێگومان هەر ئەمەیە ئاین و دینی ئێوە (ئەی پێغەمبەران دەستی پێوە بگرن) ﴿أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ کەیەك ئایین و بەرنامەیە ﴿وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ﴾ وەمنیش پەروردگارتانم کەواتە خۆتان بپارێزن (لەتۆڵەم) ﴿٥٢﴾ ﴿فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُم بَيْنَهُمْ زُبُرًا﴾ (شوێنکەو توانیان) ئاینەکەیان (کەیەك ئایین بوو) پارچە پارچە کرد لەنێوان خۆیاندا بەچەند پارچەیەك ﴿كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ﴾ جا هەر کۆمەڵ و دەستەیەکیان دڵخۆشن بەو (بەشە ئایینەی) کەهەیانە ﴿٥٣﴾ ﴿فَذَرْهُمْ فِي غَمْرَتِهِمْ﴾ کەوا بوو وازیان لێ بێنە لەو بێ ئاگایی و گومڕایی یەی دایپۆشیون ﴿حَتَّىٰ حِينٍ﴾ (بابژین) تاماوەیەك ﴿٥٤﴾ ﴿أَيَحْسَبُونَ﴾ ئایا ئەوانە وادەزانن ﴿أَنَّمَا نُمِدُّهُم بِهِۦ﴾ ئەوەی پێیان دەبەخشین ﴿مِن مَّالٍ وَبَنِينَ﴾ لەسامان و منداڵان ﴿٥٥﴾ ﴿نُسَارِعُ لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ﴾ (بەهۆی شیاویانەوە) پەلەمان کردووە بۆیان لەخێر وخۆشیەکاندا ﴿بَل لَّا يَشْعُرُونَ﴾ (نەخێر وانی یە) بەڵکو ئەوانە هەست ناکەن (کە بۆ تاقی کردنەوەیانە) ﴿٥٦﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ هُم مِّنْ خَشْيَةِ رَبِّهِم مُّشْفِقُونَ﴾ بەڕاستی ئەو کەسانەی لەترسی (سزای) پەروەردگاریان هەمیشە دەترسن ﴿٥٧﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُم بِـَٔايَاتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ﴾ وە ئەو کەسانەش کە بەئایەتەکانی پەروەردگاریان باوەڕ دێنن ﴿٥٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُم بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ﴾ وە ئەو کەسانەش کەهاوبەش بۆ پەروەردگاریان دانانێن ﴿٥٩﴾

﴿وَٱلَّذِينَ يُؤْتُونَ مَآ ءَاتَواْ﴾ وە ئەو کەسانەی کەدەیبەخشن ئەوەی (لەزەکات و خێر دەیێ) بیبەخشن ﴿وَّقُلُوبُهُمْ وَجِلَةٌ﴾ لەکاتێکدا دڵیان دەترسێ (دەلەرزێ) ﴿أَنَّهُمْ إِلَىٰ رَبِّهِمْ رَٰجِعُونَ﴾ لەبەر ئەوەی دڵنیان بۆ لای پەروەردگاریان دەگەڕێنەوە ﴿٦٠﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ يُسَٰرِعُونَ فِي ٱلْخَيْرَٰتِ﴾ ئا ئەوانە (کە خاوەنی ئەو سیفەتانە بوون باسکران) پەلە دەکەن لە ئەنجامدانی چاکەکاندا ﴿وَهُمْ لَهَا سَٰبِقُونَ﴾ وە ئەوان بۆ چاکە کردن لەپێشن ﴿٦١﴾ ﴿وَلَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾ وە ئێمە ئەرك ناخەینە سەر هیچ کەس بەقەدەر توانای خۆی نەبێ ﴿وَلَدَيْنَا كِتَٰبٌ يَنطِقُ بِٱلْحَقِّ﴾ وە کتێبێکمان لەلایە (کردەوەی هەموو بەندەکانی تێدایە) کەبەڕاست و دروستی دەدوێ ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وەهیچ ستەمێك لەوان ناکرێ ﴿٦٢﴾ ﴿بَلْ قُلُوبُهُمْ﴾ بەڵام (بێ بڕوایان) دڵەکانیان ﴿فِي غَمْرَةٍ مِّنْ هَٰذَا﴾ لەبێ ئاگایی و نەزانی دایە لەم (کتێب و نامەی کردەوە) ﴿وَلَهُمْ أَعْمَٰلٌ مِّن دُونِ ذَٰلِكَ﴾ وە ئەوان چەند کردەوەی خراپی تریان هەیە جیاوازە لە کردەوەی باوەڕداران ﴿هُمْ لَهَا عَٰمِلُونَ﴾ کە ئەوان هەمیشە ئەنجام دەریانن ﴿٦٣﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَآ﴾ هەتا ئەو کاتەی ﴿أَخَذْنَا مُتْرَفِيهِم بِٱلْعَذَابِ﴾ کەسزا بەسەر گەورەو خۆش گوزەرانەکانیاندا دێنین (لەدونیادا) ﴿إِذَا هُمْ يَجْـَٔرُونَ﴾ لەناکاودا ئەوان دەس دەکەن بە هاوار و پاڕانەوە ﴿٦٤﴾ ﴿لَا تَجْـَٔرُواْ ٱلْيَوْمَ﴾ (پێ یان دەوترێ) ئەمڕۆ هاوار مەکەن ﴿إِنَّكُم مِّنَّا لَا تُنصَرُونَ﴾ بەڕاستی ئێوە لەلایەن ئێمەوە یارمەتی نادرێن ﴿٦٥﴾ ﴿قَدْ كَانَتْ ءَايَٰتِي تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ بێگومان (پێشتر) ئایەتەکانی من دەخوێنرایەوە بەسەرتاندا ﴿فَكُنتُمْ عَلَىٰٓ أَعْقَٰبِكُمْ تَنكِصُونَ﴾ بەڵام ئێوە بەدوای خۆتاندا پاشەوپاش دەگەڕانەوە ﴿٦٦﴾ ﴿مُسْتَكْبِرِينَ بِهِۦ﴾ لەبەرامبەر ئەو (قورئانە)دا خۆتان بەگەورە دەزانی ﴿سَٰمِرًا تَهْجُرُونَ﴾ شەوگارتان دەبردە سەر بەگاڵتە کردن و قسەی ناشرین وتن (بەئایەتەکانی ئێمە) ﴿٦٧﴾ ﴿أَفَلَمْ يَدَّبَّرُواْ ٱلْقَوْلَ﴾ دەی ئایا ئەوان (قورەیش) بیریان لەم قورئانە نەکردۆتەوە ﴿أَمْ جَآءَهُم﴾ یاشتێکیان بۆهاتووە ﴿مَّا لَمْ يَأْتِ ءَابَآءَهُمُ ٱلْأَوَّلِينَ﴾ کە بۆ باو و باپیرە پێشینەکانیان نەهاتووە ﴿٦٨﴾ ﴿أَمْ لَمْ يَعْرِفُواْ رَسُولَهُمْ﴾ یاپێغەمبەرەکەیان نەناسیووە ﴿فَهُمْ لَهُۥ مُنكِرُونَ﴾ بەو هۆیەوە ئەوان دان بەپێغەمبەرایەتیەکەیدا نانێن ﴿٦٩﴾ ﴿أَمْ يَقُولُونَ بِهِۦ جِنَّةٌۢ﴾ یادەڵێن ئەو (پێغەمبەرە) شێتە ﴿بَلْ جَآءَهُم بِٱلْحَقِّ﴾ (نەخێر وانی یە) بەڵکو حەق وڕاستی بۆ هێناون ﴿وَأَكْثَرُهُمْ لِلْحَقِّ كَٰرِهُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان بوغزێنەری حەق و ڕاستین (ڕقیان لێیەتی) ﴿٧٠﴾ ﴿وَلَوِ ٱتَّبَعَ ٱلْحَقُّ أَهْوَآءَهُمْ﴾ وە ئەگەر حەق و ڕاستی شوێن هەوا و ئارەزوی ئەوان بکەوتایە ﴿لَفَسَدَتِ ٱلسَّمَٰوَٰتُ وَٱلْأَرْضُ وَمَن فِيهِنَّ﴾ ئاسمانەکان و زەوی و هەموو ئەوانەی تیایاندایە دەشێوان و تێك دەچوون بەسەر یەکدا ﴿بَلْ أَتَيْنَٰهُم بِذِكْرِهِمْ﴾ بەڵکو ئێمە قورئانێکمان بۆ هێناون کەهۆی یادخستنەوە(و سەربەرزی) یە بۆ ئەوان ﴿فَهُمْ عَن ذِكْرِهِم مُّعْرِضُونَ﴾ بەڵام ئەوان لەبیر خستنەوە(و سەربەرزی) خۆیان پشتێکەرن ﴿٧١﴾ ﴿أَمْ تَسْـَٔلُهُمْ خَرْجًا﴾ یا داوای پارە و خەرج لەوان دەکەیت (لەبەرانبەر بانگەوازەکەت دا بۆیە باوەڕ ناهێنن) ﴿فَخَرَاجُ رَبِّكَ خَيْرٌ﴾ ئەو بەخشش و ڕۆزی پەروەردگارت چاکترە (بۆ تۆ ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿وَهُوَ خَيْرُ ٱلرَّٰزِقِينَ﴾ وە خوا چاکترینی ڕۆزی دەرانە ﴿٧٢﴾ ﴿وَإِنَّكَ لَتَدْعُوهُمْ﴾ وە بەڕاستی تۆئەوان بانگ دەکەیت ﴿إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بۆ ڕێگای ڕاست ﴿٧٣﴾ ﴿وَإِنَّ ٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِٱلْـَٔاخِرَةِ﴾ وە بێگومان کەسانێ کەباوەڕیان نییە بەڕۆژی دوایی ﴿عَنِ ٱلصِّرَٰطِ لَنَٰكِبُونَ﴾ لەم ڕێگا ڕاستە لادەرن ﴿٧٤﴾

﴿وَلَوۡ رَحِمۡنَٰهُمۡ﴾ وە ئەگەر ڕەحم بەوان (بت پەرستانی قورەیش) بکەین ﴿وَكَشَفۡنَا مَا بِهِم مِّن ضُرّٖ﴾ وەئەو ناخۆشی و بەڵایەی لەسەریان بوو لایبەین و هەڵیگرین (کەبریتی بوو لەبرسێتی بۆماوەی حەوت ساڵ) ﴿لَّلَجُّواْ فِي طُغۡيَٰنِهِمۡ يَعۡمَهُونَ﴾ (نەك بیر ناکەنەوە) بێگومان لەسەرکەشی خۆیان دا ڕۆدەچن وبەسەر گەردانی دەمێننەوە ﴿٧٥﴾ ﴿وَلَقَدۡ أَخَذۡنَٰهُم بِٱلۡعَذَابِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە ئەوانمان تووشی سزا و ئازار کرد (تاهۆش بکەنەوە) ﴿فَمَا ٱسۡتَكَانُواْ لِرَبِّهِمۡ﴾ بەڵام ئەوان (لەبەرانبەر) پەروەردگاریاندا نەخۆیان بەکەم زانی (ملکەچ بوون بۆی) ﴿وَمَا يَتَضَرَّعُونَ﴾ وە نە هانا و نزایان (بۆخوا) دەبەن لەکاتی ناڕەحەتی دا ﴿٧٦﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا فَتَحۡنَا عَلَيۡهِم بَابٗا﴾ (بەردەوام بوون لەسەر حاڵی خۆیان) تاکاتێ دەرگایەکمان بۆ کردنەوە ﴿ذَا عَذَابٖ شَدِيدٍ﴾ کەسزایەکی زۆر سەختی هەبوو ﴿إِذَا هُمۡ فِيهِ مُبۡلِسُونَ﴾ ئیتر کتوپڕ لەوێدا بێ ئومێد بوون ﴿٧٧﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِيٓ أَنشَأَ لَكُمُ ٱلسَّمۡعَ وَٱلۡأَبۡصَٰرَ وَٱلۡأَفۡـِٔدَةَۚ﴾ وە ئەو (خوا) زاتێکە دروستی کردووە بۆ ئێوە گوێ و چاوو دڵ ﴿قَلِيلٗا مَّا تَشۡكُرُونَ﴾ سوپاسی ئەو ناکەن زۆر کەم نەبێ ﴿٧٨﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِي ذَرَأَكُمۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ وە ئەو (خوا) زاتێکە ئێوەی (دروست کردوە و) بڵاوی کردونەتەوە بەزەویدا ﴿وَإِلَيۡهِ تُحۡشَرُونَ﴾ وەهەر لای ئەویش کۆدەکرێنەوە (لەڕۆژی دواییدا) ﴿٧٩﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِي يُحۡيِۦ وَيُمِيتُ﴾ وەئەو (خوا) زاتێکە دەژێنێ و دەمرێنێ ﴿وَلَهُ ٱخۡتِلَٰفُ ٱلَّيۡلِ وَٱلنَّهَارِۚ﴾ وەجیاوازی شەوو ڕۆژیش هەربەدەست ئەوە ﴿أَفَلَا تَعۡقِلُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە بیر ناکەنەوە؟ ﴿٨٠﴾ ﴿بَلۡ قَالُواْ مِثۡلَ مَا قَالَ ٱلۡأَوَّلُونَ﴾ (نەخێر بیر ناکەنەوە) بەڵکو ئەوان هەر ئەوەیان دەووت کە پێشووەکانیان دەیان ووت ﴿٨١﴾ ﴿قَالُوٓاْ أَءِذَا مِتۡنَا﴾ دەیان ووت ئایا کاتێ کەمردیین ﴿وَكُنَّا تُرَابٗا وَعِظَٰمًا﴾ وبووین بەخۆڵ و ئێسکی (ڕزیوو) ﴿أَءِنَّا لَمَبۡعُوثُونَ﴾ ئایا ئێمە (جارێکی تر) زیندوو دەکرێینەوە ﴿٨٢﴾ ﴿لَقَدۡ وُعِدۡنَا نَحۡنُ وَءَابَآؤُنَا هَٰذَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئەم بەڵێنە بەئێمە و باوو باپیرانمان درابوو ﴿مِن قَبۡلُ﴾ لەمەو پێش ﴿إِنۡ هَٰذَآ إِلَّآ أَسَٰطِيرُ ٱلۡأَوَّلِينَ﴾ ئەم (بەڵێنانە) هیچ نیە جگە لەئەفسانەی (قسەی پڕو پوچی) پێشووەکان ﴿٨٣﴾ ﴿قُل لِّمَنِ ٱلۡأَرۡضُ وَمَن فِيهَآ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ زەوی و ئەوەی لەناویدایە هی کێ یە؟ ﴿إِن كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە شت دەزانن ﴿٨٤﴾ ﴿سَيَقُولُونَ لِلَّهِۚ﴾ بێگومان دەڵێن (هەمووی) هی خوایە ﴿قُلۡ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ بڵێ دەی ئایا بیر ناکەنەوە ﴿٨٥﴾ ﴿قُلۡ مَن رَّبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ ٱلسَّبۡعِ﴾ بڵێ ئەی کێ پەروەردگاری حەوت ئاسمان ﴿وَرَبُّ ٱلۡعَرۡشِ ٱلۡعَظِيمِ﴾ و پەروەردگاری عەرشی گەورەیە ﴿٨٦﴾ ﴿سَيَقُولُونَ لِلَّهِۚ﴾ بێگومان دەڵێن (هەمووی) هی خوایە ﴿قُلۡ أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ بڵێ دەی ئایا خۆتان ناپارێزن (لەخوا ناترسن) ﴿٨٧﴾ ﴿قُلۡ مَنۢ بِيَدِهِۦ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيۡءٖ﴾ بڵێ کێ فەرمان ڕەوایی هەموو شتێکی بەدەستە ﴿وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيۡهِ﴾ وە پەنای (هەموو لایەك) دەدات و کەس لەو پەنا نادرێت ﴿إِن كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە شت دەزانن ﴿٨٨﴾ ﴿سَيَقُولُونَ لِلَّهِۚ﴾ بێگومان دەڵێن (هەموو ئەوانە) هی خوان ﴿قُلۡ فَأَنَّىٰ تُسۡحَرُونَ﴾ بڵێ کەواتە ئێوە چۆن سیحر و جادووتان لێ کراوە (کە ئاینی خوا بەناحەق دەزانن لەگەڵ دان نانتان بەهەموو ڕاستی یەکانیدا) ﴿٨٩﴾

﴿بَلْ أَتَيْنَاهُم بِالْحَقِّ﴾ (نەخێر وانی یە) بەڵکو ئێمە ڕاستیمان بۆ هێناون ﴿وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ وە بێگومان ئەوان درۆزنن ﴿٩٠﴾ ﴿مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِن وَلَدٍ﴾ خوا هیچ ڕۆڵەیەکی بۆ خۆی بڕیار نەداوە ﴿وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ إِلَٰهٍ﴾ وە هیچ پەرستراوێکی تری لەگەڵدا نەبووە ﴿إِذًا لَّذَهَبَ كُلُّ إِلَٰهٍ بِمَا خَلَقَ﴾ (ئەگەر پەرستراوی تری لەگەڵدا بوایە) ئەوکاتە هەر پەرستراوێك چی دروست کردووە (بۆ خۆی) دەبرد ﴿وَلَعَلَا بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ وە هەندێکیان زاڵ دەبوون بەسەر هەندێکی تریاندا ﴿سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ﴾ خوا پاك وبێگەردە لەوەی ئەوان دەیڵێن ﴿٩١﴾ ﴿عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ (خوا) زانای هەموو نهێنی وئاشکراکانە ﴿فَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ وە بەرز و بڵندە لەوەی کەئەوان (بت پەرستان) دەیکەنە هاوبەشی ﴿٩٢﴾ ﴿قُل رَّبِّ إِمَّا تُرِيَنِّي﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی پەروەردگارم ئەگەر هەرنیشانم دەدەیت ﴿مَا يُوعَدُونَ﴾ ئەو سزایەی کەبەوان بەڵێن دراوە ﴿٩٣﴾ ﴿رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي﴾ ئەی پەروەردگارم مەمخەرە ﴿فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ ڕیزی گەلی ستەمکارانەوە ﴿٩٤﴾ ﴿وَإِنَّا عَلَىٰ أَن نُّرِيَكَ مَا نَعِدُهُمْ لَقَادِرُونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە بەتواناین ئەو بەڵێنەی (سزای) بەوانمان داوە نیشانت بدەین ﴿٩٥﴾ ﴿ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ السَّيِّئَةَ﴾ بە جوانترین و چاکترین شێوە بەرگری بکە لەخراپە ﴿نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَصِفُونَ﴾ ئێمە ئاگادارترین بەوەی ئەوان دەیڵێن (بەخۆت و ئاینەکەت) ﴿٩٦﴾ ﴿وَقُل رَّبِّ أَعُوذُ بِكَ﴾ وە بڵێ ئەی پەروەردگارم پەنا دەگرم بە تۆ ﴿مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ﴾ لەخەتەرە و (پاڵنەرو) وەسوەسەی شەیتانەکان ﴿٩٧﴾ ﴿وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَن يَحْضُرُونِ﴾ وە پەنات پێ دەگرم لەوەی (شەیتانەکان) ئامادەبن لام (سەرم لێ بشێوێنن) ﴿٩٨﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ﴾ (بێ بڕوایان وەك خۆیان دەمێننەوە) هەتا کاتێ مردن دێت بۆ هەر کامیان ﴿قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ﴾ ئەوسا دەڵێ ئەی پەروەردگارم بمگێڕەرەوە (بۆ دونیا) ﴿٩٩﴾ ﴿لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ﴾ بەڵکو کردەوەی چاك بکەم (لە بری ئەوەی نەمکردوە) لەو تەمەنەی لە دەستم چوو ﴿كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا﴾ نەخێر بێگومان ئەمەی (کەدەیڵێت) تەنها قسەیەکە ئەو دەیڵێ (ئەگەر بگەڕێتەوە بۆ دونیا هەروەك جاران دەبێت) ﴿وَمِن وَرَائِهِم بَرْزَخٌ﴾ و لەپێشیانەوە بەرزەخێك (بەربەستێك) هەیە ﴿إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ تا ئەو ڕۆژەی زیندوو دەکرێنەوە ﴿١٠٠﴾ ﴿فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ﴾ ئەمجا کاتێ فوو دەکرێ بە شەیپوردا ﴿فَلَا أَنسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ﴾ لەو ڕۆژەدا هیچ خزمایەتیەك نامێنێ لە نێوانیاندا ﴿وَلَا يَتَسَاءَلُونَ﴾ وە پرسیاری یەکتری ناکەن ﴿١٠١﴾ ﴿فَمَن ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ﴾ ئەمجا هەر کەسێ کێشراوە (چاکە) کانی قورس بێت ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ ئەوە ئەوانە ڕزگارو سەرکەوتوون ﴿١٠٢﴾ ﴿وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ﴾ وە کەسێ کێشراوە (چاکە) کانی سووك بێت ﴿فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ﴾ زیانیان لە خۆیان داوە، خۆیان دۆڕاندووە ﴿فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ﴾ لە دۆزەخ دان بێ بڕانەوە ﴿١٠٣﴾ ﴿تَلْفَحُ وُجُوهَهُمُ النَّارُ﴾ (ئاگری دۆزەخ) دەم و چاویان دەسووتێنێ ﴿وَهُمْ فِيهَا كَالِحُونَ﴾ و هەموویان لە ئاگری دۆزەخ دا لێویان هەڵقرچاوە و دانەکانیان دەرکەوتووە ﴿١٠٤﴾

﴿أَلَمْ تَكُنْ آيَاتِي تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ (پێیان دەوترێت) ئایا ئایەتەکانی من لەدونیادا بەسەرتاندا نەدەخوێنرایەوە؟ ﴿فَكُنتُم بِهَا تُكَذِّبُونَ﴾ کەچی ئێوە بەدرۆتان دەزانی و ئیمانتان پێ نەدەهێنا ﴿١٠٥﴾ ﴿قَالُوا رَبَّنَا﴾ (لەوەڵامدا) دەڵێـن ئەی پەروەردگاری ئێمە ﴿غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا﴾ بەدی و خراپی خۆمان زاڵ بوو بوو بەسـەرماندا ﴿وَكُنَّا قَوْمًا ضَالِّينَ﴾ وە ئێمە کەسـانێکی گومڕابوویـن ﴿١٠٦﴾ ﴿رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا﴾ ئەی پەروەدگارمان لەم (دۆزەخە) دەرمان بێنە ﴿فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ﴾ جا ئەگەر جارێکی تر گەڕاینەوە (بۆ بێ باوەڕی) ئـەوە بەڕاسـتی ئێمە سـتەمکارین ﴿١٠٧﴾ ﴿قَالَ اخْسَئُوا فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُونِ﴾ وە (خـوا) دەفەرموێ: بە ڕیسـوایی بمێننەوە لەدۆزەخدا و هیچ قسەیەکم لەگەڵدا مەکەن (إخسأ: بۆ سەگ بەکاردێ کاتێ دەری دەکەیت و پێـی دەڵێـت چغـە) ﴿١٠٨﴾ ﴿إِنَّهُ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْ عِبَادِي﴾ بێگومـان لەدونیـادا کۆمەڵێـك لەبەندەکانـی من ﴿يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا﴾ دەیانووت ئەی پەروەردگارمان ئێمە باوەڕمان هێناوە ﴿فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا﴾ دەی لێمان خۆشـبە و ڕەحممان پێ بکە ﴿وَأَنتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ﴾ چونکە تۆ چاکترینی میهرەبانانی ﴿١٠٩﴾ ﴿فَاتَّخَذْتُمُوهُمْ سِخْرِيًّا﴾ کەچی ئێوە گاڵتەتان بەوان دەکرد ﴿حَتَّىٰ أَنسَوْكُمْ ذِكْرِي﴾ تا (ئەو گاڵتە کردنەتان بە) ئەوان یادی منـی لەبیربردنەوە ﴿وَكُنتُم مِّنْهُمْ تَضْحَكُونَ﴾ وە ئێوە هەمیشـە بـەوان پێدەکەنین ﴿١١٠﴾ ﴿إِنِّي جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ﴾ بێگومان ئەمڕۆ پاداشـتم داونەتەوە ﴿بِمَا صَبَرُوا﴾ بەهۆی خۆگرییانەوە ﴿أَنَّهُمْ هُمُ الْفَائِزُونَ﴾ بەڕاسـتی هەر ئەوانن سـەرکەوتوو ﴿١١١﴾ ﴿قَالَ كَمْ لَبِثْتُمْ فِي الْأَرْضِ عَدَدَ سِنِينَ﴾ (خوا) دەفەرموێ: چەند سـاڵ لەسەر زەوی دا مانەوە؟ ﴿١١٢﴾ ﴿قَالُوا لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ﴾ (لە وەڵامدا) دەڵێن ڕۆژێك یا کەمتر لەڕۆژێك ماینەوە ﴿فَاسْأَلِ الْعَادِّينَ﴾ لەو (فریشـت)انە بپرسـە کەژمێریارن ﴿١١٣﴾ ﴿قَالَ إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا﴾ (خـوا) فەرمووی نەماونەتـەوە ماوەیەکـی کـەم نەبێـت ﴿لَّوْ أَنَّكُمْ كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر بەڕاسـتی ئێوە دەتانزانی؟ ﴿١١٤﴾ ﴿أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا﴾ ئایـا ئێـوە گومانتـان وابـووە کەبێگومـان ئێوەمـان بەبێ هودە دروسـت کردووە ﴿وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ﴾ وە بێگومان ئێوە ناگەڕێنەوە بۆلای ئێمە ﴿١١٥﴾ ﴿فَتَعَالَى اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ﴾ جا بەرزو بڵندی بۆ خوای پاشـای ڕاسـت و ڕەوا ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرسـتراوێك نی یە جگە لەو ﴿رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ﴾ کەپەروەردگاری عەرشی بەڕێزو بەرزە ﴿١١٦﴾ ﴿وَمَن يَدْعُ﴾ هەر کەس بپەرستێ ﴿مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ﴾ پەرسـتراوێکی تـر لەگـەڵ خـوادا ﴿لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ﴾ کەهیـچ بەڵگەیەکـی نەبێ لەسـەر ئەو (پەرستنە) ﴿فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِندَ رَبِّهِ﴾ ئەوە بەڕاستی لێپرسینەوەی تەنها لای پەروەردگارێتی ﴿إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ﴾ بێگومـان کافران ڕزگار نابن ﴿١١٧﴾ ﴿وَقُل رَّبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵـێ ئەی پەروەردگارم لێم خۆش بـەو ڕەحمم پێ بکە ﴿وَأَنتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ﴾ وە تۆ (خوایە) چاکترینی میهرەبانانی ﴿١١٨﴾

سورەتی ﴿النُّور﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سُورَةٌ أَنزَلۡنَٰهَا﴾ ئەمە سورەتێکە ئێمە ناردومانەتە خوارەوە ﴿وَفَرَضۡنَٰهَا﴾ و فەرزمان کردووە (گوێڕایەڵی بڕیارەکانی) ﴿وَأَنزَلۡنَا فِيهَآ﴾ وە لەو (سورەتە) دا هێناومانەتە خوارەوە ﴿ءَايَٰتِۭ بَيِّنَٰتٖ﴾ ئایەتە ڕوونەکان ﴿لَّعَلَّكُمۡ تَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی ئێوە بیر بکەنەوە (١) ﴿ٱلزَّانِيَةُ وَٱلزَّانِي﴾ ژن و پیاوی زیناکەر ﴿فَٱجۡلِدُواْ كُلَّ وَٰحِدٖ مِّنۡهُمَا مِاْئَةَ جَلۡدَةٖۖ﴾ هەریەکێکیان سەد دار(شەلاق)یان لێ بدەن ﴿وَلَا تَأۡخُذۡكُم بِهِمَا رَأۡفَةٞ﴾ وە بەزەیی هاتنەوەتان پێیاندا (ژن و پیاوی زیناکەر) نەتان گرێ ﴿فِي دِينِ ٱللَّهِ﴾ لە (جێ بەجێ کردنی) فەرمانی خوا ﴿إِن كُنتُمۡ تُؤۡمِنُونَ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕتان هەیە ﴿بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِۖ﴾ بەخواو بەڕۆژی دوایی ﴿وَلۡيَشۡهَدۡ عَذَابَهُمَا﴾ وە با ئامادەی بینینی سزادانی ئەو دووانە بن ﴿طَآئِفَةٞ مِّنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ کۆمەڵێك لەباوەڕداران (٢) ﴿ٱلزَّانِي لَا يَنكِحُ إِلَّا زَانِيَةً أَوۡ مُشۡرِكَةٗ﴾ پیاوی زیناکەر مارە ناکات تەنها ئافرەتی زیناکەر و ئافرەتی موشریك نەبێ ﴿وَٱلزَّانِيَةُ لَا يَنكِحُهَآ إِلَّا زَانٍ أَوۡ مُشۡرِكٞۚ﴾ وە ئافرەتی زیناکەر مارەی ناکات پیاوی زیناکەر یا پیاوی موشریك نەبێ ﴿وَحُرِّمَ ذَٰلِكَ عَلَى ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ ئەو (مارەکردن و شووکردن بەزیناکەر)ە یاساغ کراوە لەسەر ئیمانداران (٣) ﴿وَٱلَّذِينَ يَرۡمُونَ ٱلۡمُحۡصَنَٰتِ﴾ وە ئەوانەی کەبوهتانی (زینا) دەکەن بۆ ئافرەتانی داوێن پاك ﴿ثُمَّ لَمۡ يَأۡتُواْ بِأَرۡبَعَةِ شُهَدَآءَ﴾ لەپاشان چوار شایەت ناهێنن (لەسەر ڕاستی بوهتانەکەیان) ﴿فَٱجۡلِدُوهُمۡ ثَمَٰنِينَ جَلۡدَةٗ﴾ ئەوە هەشتا دار (شەلاق)یان لێ بدەن ﴿وَلَا تَقۡبَلُواْ لَهُمۡ شَهَٰدَةً أَبَدٗاۚ﴾ ئیتر هەرگیز شایەتیان لێ وەرمەگرن ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡفَٰسِقُونَ﴾ وە ئەوانە لەسنوور دەرچوون (٤) ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ تَابُواْ مِنۢ بَعۡدِ ذَٰلِكَ﴾ جگە لەوانەی کە دوای ئەوە تەوبە دەکەن ﴿وَأَصۡلَحُواْ﴾ و کردەوەیان چاك دەکەن ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ ئەوسا بەڕاستی خوا لێخۆش بووی بەبەزەیی یە (٥) ﴿وَٱلَّذِينَ يَرۡمُونَ أَزۡوَٰجَهُمۡ﴾ ئەو (پیاوانەی) بوهتان بۆ خێزانەکانیان دەکەن ﴿وَلَمۡ يَكُن لَّهُمۡ شُهَدَآءُ إِلَّآ أَنفُسُهُمۡ﴾ وە بێجگە لەخۆیان هیچ شایەتێکیان نی یە ﴿فَشَهَٰدَةُ أَحَدِهِمۡ﴾ ئەوە شایەتی دانی هەریەك لەوانە (بەم جۆرەیە) ﴿أَرۡبَعُ شَهَٰدَٰتِۭ بِٱللَّهِ إِنَّهُۥ لَمِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ کە چوار سوێند بەخوا بخوات کەبێگومان ئەو لەڕاستگۆیانە (کەدەڵێت خێزانەکەم بینیوە زینای کردووە) (٦) ﴿وَٱلۡخَٰمِسَةُ أَنَّ لَعۡنَتَ ٱللَّهِ عَلَيۡهِ﴾ وە لەپێنجەم جاردا بڵێ تەفرینی خوا لەسەر ئەو بێ ﴿إِن كَانَ مِنَ ٱلۡكَٰذِبِينَ﴾ ئەگەر درۆزن بێ (٧) ﴿وَيَدۡرَؤُاْ عَنۡهَا ٱلۡعَذَابَ﴾ ئەو ئافرەتەش (کەتاوان بار کراوە لەلایەن مێردەکەیەوە) سزای (زینای) لەسەر لادەبات ﴿أَن تَشۡهَدَ أَرۡبَعَ شَهَٰدَٰتِۭ بِٱللَّهِ إِنَّهُۥ لَمِنَ ٱلۡكَٰذِبِينَ﴾ بەمەی کەچوار جار سوێند بەخوا بخوات کەبێگومان مێردەکەی لەدرۆزنانە (درۆ دەکات) (٨) ﴿وَٱلۡخَٰمِسَةَ أَنَّ غَضَبَ ٱللَّهِ عَلَيۡهَآ إِن كَانَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ وە لەپێنجەم جاردا (بڵێت) خەشمی خوای لەسەر بێ ئەگەر مێردەکەی لەڕاست گۆیان بێت (٩) ﴿وَلَوۡلَا فَضۡلُ ٱللَّهِ عَلَيۡكُمۡ وَرَحۡمَتُهُۥ﴾ وە ئەگەر بەهرەو بەزەیی خوا نەبوایە بەسەرتانەوە(هەر کام لەو پیاو و ئافرەتەی باسکران درۆزن بن خوا دەری دەخست و سزای دەدا لەدونیادا) ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ تَوَّابٌ حَكِيمٌ﴾ وە بێگومان خوا گیراکەری پەشیمانی و کار دروستە (١٠)

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ جَآءُو بِٱلۡإِفۡكِ﴾ بێگومـان کەسـانێ کـە ئـەو بوهتانەیان (بـۆ عائیشـەی خێزانـی پێغەمبەر ﷺ) هەڵبەسـت ﴿عُصۡبَةٞ مِّنكُمۡۚ﴾ دەستەیەك بوون لەخۆتان (ومونافیقیشیان تێدا بوو) ﴿لَا تَحۡسَبُوهُ شَرّٗا لَّكُمۖ﴾ وا مەزانـن ئـەو (بوهتانە)شـەڕو خراپـە بۆتـان ﴿بَلۡ هُوَ خَيۡرٞ لَّكُمۡۚ﴾ (وانـی یە)بەڵکو خێـرو چاکەیە بۆتان ﴿لِكُلِّ ٱمۡرِيٕٖ مِّنۡهُم﴾ بۆهـەر یـەك لەوانـە هەیە ﴿مَّا ٱكۡتَسَبَ مِنَ ٱلۡإِثۡمِۚ﴾ لەتـاوان بـەو ئەنـدازەی هەوڵی داوە (لەو بوهتانەدا) ﴿وَٱلَّذِي تَوَلَّىٰ كِبۡرَهُۥ مِنۡهُمۡ﴾ وە ئەو کەسـەیان کەبەشـی گەورەی بوهتانەکەی گرتە ئەستۆ (کەعەبدوڵـلای کوڕی ئوبەی بوو) ﴿لَهُۥ عَذَابٌ عَظِيمٞ﴾ (لەڕۆژی دواییدا) بۆ ئەوە سـزای هەرە گەورە (١١) ﴿لَّوۡلَآ إِذۡ سَمِعۡتُمُوهُ﴾ دەبـوا کاتـێ ئـەو بوهتانەتـان بیسـت ﴿ظَنَّ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ وَٱلۡمُؤۡمِنَٰتُ بِأَنفُسِهِمۡ خَيۡرٗا﴾ پیـاوان وئافرەتانـی ئیمانـدار گومانـی چاکیان بەخۆیـان ببردایە ﴿وَقَالُواْ هَٰذَآ إِفۡكٞ مُّبِينٞ﴾ وەبیـان ووتایە ئەمە بوهتانێکـی ئاشـکراو ڕوونـە (١٢) ﴿لَّوۡلَا جَآءُو عَلَيۡهِ بِأَرۡبَعَةِ شُهَدَآءَۚ﴾ دە بۆچـی ئـەو بوهتـان کەرانـە چـوار شایەتیان لەسەری نەهێنا ﴿فَإِذۡ لَمۡ يَأۡتُواْ بِٱلشُّهَدَآءِ﴾ ئەمجا ئەگەر شایەتەکانیان نەهێنا ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ عِندَ ٱللَّهِ هُمُ ٱلۡكَٰذِبُونَ﴾ کەواتـە هـەر ئەوانـەن لای خـوا درۆزن (١٣) ﴿وَلَوۡلَا فَضۡلُ ٱللَّهِ عَلَيۡكُمۡ وَرَحۡمَتُهُۥ﴾ وە ئەگـەر بەهرە وڕەحمەتی خوا نەبوایە بەسەرتانەوە ﴿فِي ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةِ﴾ لەدونیا و ڕۆژی دوایی دا ﴿لَمَسَّكُمۡ فِي مَآ أَفَضۡتُمۡ﴾ دوو چارتان دەبوو لەبەر ڕۆچوونتان لەو بوهتانەدا (بۆ عائیشـە) ﴿فِيهِ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ سـزایەکی گەورە (١٤) ﴿إِذۡ تَلَقَّوۡنَهُۥ بِأَلۡسِنَتِكُمۡ﴾ کاتـێ ئەم بوهتانەتان بەدەماو دەم لە یەکترەوە وەردەگرت ﴿وَتَقُولُونَ بِأَفۡوَاهِكُم﴾ وە بەزمانتـان شـتێك دەڵێـن ﴿مَّا لَيۡسَ لَكُم بِهِۦ عِلۡمٞ﴾ کـە زانیاریتـان دەربـارەی نەبـوو ﴿وَتَحۡسَبُونَهُۥ هَيِّنٗا﴾ واتـان دەزانـی شـتێکی سـووك و ئاسـانە ﴿وَهُوَ عِندَ ٱللَّهِ عَظِيمٞ﴾ لەکاتێکـدا لای خـوا زۆر گەورەیە (١٥) ﴿وَلَوۡلَآ إِذۡ سَمِعۡتُمُوهُ قُلۡتُم﴾ بۆچـی کاتـێ ئەمەتان بیسـت نەتـان ووت ﴿مَّا يَكُونُ لَنَآ﴾ بۆ ئێمە شیاو نی یە ﴿أَن نَّتَكَلَّمَ بِهَٰذَا﴾ قسـە(و بوهتانی)ی وا بکەین ﴿سُبۡحَٰنَكَ هَٰذَا بُهۡتَٰنٌ عَظِيمٞ﴾ پاك و بێگەردی بۆ تۆخوایە، ئەمـە بوهتانێکـی زۆر گەورەیـە (١٦) ﴿يَعِظُكُمُ ٱللَّهُ﴾ خـوا ئامۆژگاریتـان دەکات ﴿أَن تَعُودُواْ لِمِثۡلِهِۦٓ أَبَدًا﴾ کە هەرگیز نەگەڕێنەوە بۆ وێنەی ئەوەی ڕووی دا ﴿إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن (١٧) ﴿وَيُبَيِّنُ ٱللَّهُ لَكُمُ ٱلۡأٓيَٰتِۚ﴾ وە خوا ئایەتەکانی خۆی بۆ ئێوە ڕوون دەکاتەوە ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کار دروسـتە (١٨) ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يُحِبُّونَ﴾ بەڕاسـتی ئەوانەی پێیان خۆشـە ﴿أَن تَشِيعَ ٱلۡفَٰحِشَةُ﴾ زینا (کرداری ناشـیرین) بڵاوبێتـەوە ﴿فِي ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ لەنـاو خەڵکی ئیمانداردا ﴿لَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٞ﴾ سـزای سـەخیان بـۆ هەیـە ﴿فِي ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةِۚ﴾ لەدونیـاو ڕۆژی دوایـی دا ﴿وَٱللَّهُ يَعۡلَمُ وَأَنتُمۡ لَا تَعۡلَمُونَ﴾ وە خـوا دەزانـێ وئێـوە نازانـن (١٩) ﴿وَلَوۡلَا فَضۡلُ ٱللَّهِ عَلَيۡكُمۡ وَرَحۡمَتُهُۥ﴾ ئەگەر بەهرەو بەزەیی خوا نەبوایە بەسـەرتانەوە (دووچاری سـزا دەبوون بەهۆی ئەو بوهتانەوەکە کرا بۆ عائیشـە) ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ رَءُوفٞ رَّحِيمٞ﴾ وەبێگومان خوا بەسۆزی میهرەبانە (٢٠)

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَتَّبِعُواْ خُطُوَٰتِ ٱلشَّيۡطَٰنِۚ﴾ بەدوای هەنگاوەکانی شەیتان دا مەڕۆن ﴿وَمَن يَتَّبِعۡ خُطُوَٰتِ ٱلشَّيۡطَٰنِ﴾ وە هەر کەس شوێن هەنگاوەکانی شەیتان بکەوێ ﴿فَإِنَّهُۥ يَأۡمُرُ بِٱلۡفَحۡشَآءِ وَٱلۡمُنكَرِۚ﴾ چونکە بەڕاستی شەیتان فەرمان دەکات بەکاری زۆر ناشیرین (زینا) و خراپە ﴿وَلَوۡلَا فَضۡلُ ٱللَّهِ عَلَيۡكُمۡ وَرَحۡمَتُهُۥ﴾ ئەگەر بەهرەو میهرەبانی خوا نەبوایە بەسەرتانەوە ﴿مَا زَكَىٰ مِنكُم مِّنۡ أَحَدٍ أَبَدٗا﴾ هەرگیز کەسێ لەئێوە پوخت و پاك نەدەبۆ وە ﴿وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ يُزَكِّي مَن يَشَآءُۗ﴾ بەڵام خوا هەر کەسی بوێ (شیاوبێ) پاکی دەکاتەوە ﴿وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٞ﴾ وە خوا بیسەری زانایە. ﴿٢١﴾ ﴿وَلَا يَأۡتَلِ﴾ باسوێند نەخۆن ﴿أُوْلُواْ ٱلۡفَضۡلِ مِنكُمۡ وَٱلسَّعَةِ﴾ ئەوانەتان کەخاوەنی چاکە وسەروەت و سامانن ﴿أَن يُؤۡتُوٓاْ﴾ کەیارمەتی نەدەن ﴿أُوْلِي ٱلۡقُرۡبَىٰ وَٱلۡمَسَٰكِينَ وَٱلۡمُهَٰجِرِينَ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِۖ﴾ بەخزمان وهەژاران و کۆچەران لەپێناوی خوادا ﴿وَلۡيَعۡفُواْ وَلۡيَصۡفَحُوٓاْۗ﴾ دەبا لێ بووردەبن و چاوپۆشی بکەن ﴿أَلَا تُحِبُّونَ أَن يَغۡفِرَ ٱللَّهُ لَكُمۡۚ﴾ ئایا پێتان خۆش نیە خوا لێتان خۆش بێ ﴿وَٱللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٌ﴾ وە خوا لێخۆش بوو و میهرەبانە. ﴿٢٢﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بێگومان ئەوانەی ﴿يَرۡمُونَ ٱلۡمُحۡصَنَٰتِ ٱلۡغَٰفِلَٰتِ ٱلۡمُؤۡمِنَٰتِ﴾ بوهتانی زینا دەکەن بۆ ئافرەتانی داوێن پاکی بێ ئاگای ئیماندار ﴿لُعِنُواْ فِي ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةِ﴾ نەفرینیان لێکراوە لەدونیا و ئاخیرەت دا ﴿وَلَهُمۡ عَذَابٌ عَظِيمٞ﴾ وەبۆیان هەیە سزای زۆر گەورە ﴿٢٣﴾ ﴿يَوۡمَ تَشۡهَدُ عَلَيۡهِمۡ﴾ ڕۆژێك (دێ) شایەتی ئەدات لەسەریان ﴿أَلۡسِنَتُهُمۡ وَأَيۡدِيهِمۡ وَأَرۡجُلُهُم﴾ زمانیان و دەست و قاچەکانیان ﴿بِمَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ بەوکردەوانەی کە کردوویانە ﴿٢٤﴾ ﴿يَوۡمَئِذٖ﴾ لەو ڕۆژەدا ﴿يُوَفِّيهِمُ ٱللَّهُ دِينَهُمُ ٱلۡحَقَّ﴾ خواپاداشتی تەواوی کاروکردەوەیان بەڕاستی ودادگەرانەوە دەداتەوە ﴿وَيَعۡلَمُونَ أَنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلۡحَقُّ ٱلۡمُبِينُ﴾ وە ئەوکاتە دەزانن بەڕاستی هەر خوا هەقی ئاشکراو دیارە(بۆخۆی وسیفات وکرداری) ﴿٢٥﴾ ﴿ٱلۡخَبِيثَٰتُ لِلۡخَبِيثِينَ﴾ (واڕاستە) ئافرەتانی ناپاك بۆ پیاوانی ناپاك ﴿وَٱلۡخَبِيثُونَ لِلۡخَبِيثَٰتِۖ﴾ وە پیاوە پیسەکان بۆ ئافرەتە پیسەکان ﴿وَٱلطَّيِّبَٰتُ لِلطَّيِّبِينَ﴾ وە ئافرەتە پاکەکان بۆ پیاوە پاکەکان ﴿وَٱلطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَٰتِۚ﴾ وە پیاوە پاکەکان بۆ ئافرەتە پاکەکان ﴿أُوْلَٰٓئِكَ مُبَرَّءُونَ مِمَّا يَقُولُونَۖ﴾ ئەوپاکانە بەری کراون لەو (تۆمەتانە)ی ناپاکان دەیڵێن ﴿لَهُم مَّغۡفِرَةٞ وَرِزۡقٞ كَرِيمٞ﴾ بۆ ئەو پاك و چاکانەیە لێبووردن و ڕۆزی چاك و پیرۆز (بەهەشت) ﴿٢٦﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوکەسانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَدۡخُلُواْ بُيُوتًا غَيۡرَ بُيُوتِكُمۡ﴾ مەچنە هیچماڵێك جگەلەماڵەکانی خۆتان ﴿حَتَّىٰ تَسۡتَأۡنِسُواْ﴾ هەتا پرس دەکەن(بەخاوەنەکانیان) ﴿وَتُسَلِّمُواْ عَلَىٰٓ أَهۡلِهَاۚ﴾ وە (دوای ئەوەی موڵەت دران) سەلام بکەن لە خاوەن ماڵەکە ﴿ذَٰلِكُمۡ خَيۡرٞ لَّكُمۡ﴾ ئەوە چاکترە بۆتان ﴿لَعَلَّكُمۡ تَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی پەندو ئامۆژگاری وەرگرن ﴿٢٧﴾

﴿فَإِن لَّمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا﴾ ئەمجا ئەگەر کەستان نەدی تیایدا ﴿فَلَا تَدْخُلُوهَا﴾ ئەوە مەچنە ژورەوە بۆ ئەو ماڵە ﴿حَتَّىٰ يُؤْذَنَ لَكُمْ﴾ هەتا مۆڵەت نەدرێن ﴿وَإِن قِيلَ لَكُمُ﴾ وە ئەگەر پێتان وترا ﴿ارْجِعُوا فَارْجِعُوا﴾ بگەڕێنەوە ئەبێ بگەڕێنەوە ﴿هُوَ أَزْكَىٰ لَكُمْ﴾ ئەوە چاکتر و پاکترە بۆتان ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ﴾ وە خوا زانایە بەهەموو ئەو کردەوانەی دەیکەن ﴿٢٨﴾ ﴿لَّيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ﴾ هیچ گوناهێکتان لەسەر نییە (گوناهبار نابن) ﴿أَن تَدْخُلُوا بُيُوتًا﴾ کەبچنە ئەو ماڵانەی ﴿غَيْرَ مَسْكُونَةٍ فِيهَا مَتَاعٌ لَّكُمْ﴾ کەسی تێدا نیشتەجێ نی یە و کەل و پەلی خۆتانی تیا بێت (وەك ئوتێل) ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ﴾ وە خوا دەزانێ ﴿مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ﴾ بەوەی ئاشکرای دەکەن و بەوەیشی دەیشارنەوە ﴿٢٩﴾ ﴿قُل لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەپیاوانی ئیماندار ﴿يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ﴾ چاوی خۆیان (لەسەیر کردنی نامەحرەم) داخەن و بپارێزن ﴿وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ﴾ وە عەورەتیان (لەداوێن پیسی) بپارێزن ﴿ذَٰلِكَ أَزْكَىٰ لَهُمْ﴾ ئەوە چاکتر و پاکترە بۆ ئەوان ﴿إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ﴾ بێگومان خوا ئاگایە بەهەموو کردەوەیەك کەدەیکەن ﴿٣٠﴾ ﴿وَقُل لِّلْمُؤْمِنَاتِ﴾ وە بڵێ بە ئافرەتانی ئیمانداریش ﴿يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ﴾ چاویان داخەن وبپارێزن (لەسەریر کردنی نامەحرەم) ﴿وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ﴾ وە عەورەتیان بپارێزن (لەداوێن پیسی) ﴿وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ﴾ وە جوانی خۆیان دەرنەخەن ﴿إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا﴾ جگە لەوەی بەدەرەوەیە و دیارە لەجوانی (وەك دەم و چاویان و دەستیان) ﴿وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ﴾ وە با سەرپۆشەکانیان بدەن بەسینگ و بەرۆکیاندا ﴿وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ﴾ وە جوانی خۆیان دەرنەخەن (زیاد لەوەی دەردەکەوێت) ﴿إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ﴾ بۆ مێردەکانیان نەبێت یا باوکیان ﴿أَوْ آبَاءِ بُعُولَتِهِنَّ﴾ یاباوکی مێردەکانیان ﴿أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَاءِ بُعُولَتِهِنَّ﴾ یا کورەکانیان یا کوڕی مێردەکانیان ﴿أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ﴾ یا براکانیان یا کوڕی براکانیان ﴿أَوْ بَنِي أَخَوَاتِهِنَّ﴾ یا کوڕی خوشکەکانیان ﴿أَوْ نِسَائِهِنَّ﴾ یا ئافرەتانی (ئیماندار) ﴿أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ﴾ یا کەنیزەکە کانیان ﴿أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولِي الْإِرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ﴾ یا ئەو شوێن کەوتەو پیاوانەی کەبێ نیازن لەئافرەت (وەك خزمەت کارو پیر و نەخۆش کەئارەزووی ژن و مێردایەتیان نییە) ﴿أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَىٰ عَوْرَاتِ النِّسَاءِ﴾ یا ئەو منداڵە کوڕانەی کەئاگایان لە لەش و (عەورەتی) ئافرەتان نەبێت (باڵغ نەبووبن) ﴿وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ﴾ (ئافرەتان لەکاتی ڕۆشتن دا) قاچیان نەدەن بەزەوی دا ﴿لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِن زِينَتِهِنَّ﴾ (تا دەنگی خرخاڵ و پاوانەکانیان بێت و) بزانرێت بەو جوانییەی پێیان کەشاردویانەتەوە ﴿وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا﴾ هەموتان تەوبە بکەن و بگەڕێنەوە بۆ لای خوا ﴿أَيُّهَ الْمُؤْمِنُونَ﴾ ئەی ئیمان دارەکان ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ تا ڕزگار و سەرکەوتوو بن ﴿٣١﴾

﴿وَأَنكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنكُمْ﴾ ژن مارە بیرن بۆ پیاوانی بێ ژن و ژنانی بێ میردیش بدەن بەشوو (مێرد) ﴿وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ﴾ هەروەها ئەوانەی ئیمان دار و چاكن لەكۆیلەكان (ژنیان بۆ بێنن) و كەنیزەكەكان (یش بدەن بەشوو) ﴿إِن يَكُونُوا فُقَرَاءَ﴾ ئەگەر ئەوان هەژارو كەم دەست بن ﴿يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ﴾ خوا لەبەخشندەی و بەهرەی خۆی دەوڵەمەندو بێ نیازیـان دەكات ﴿وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا (بەهـەرە) فراوان و زانـا و دانایە ﴿٣٢﴾ ﴿وَلْيَسْتَعْفِفِ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا﴾ وە دەبێ ئەوانـەی كەتوانای (ئەركی) ژن هێنانیان نیە پاكژ خۆیـان ڕاگرن ﴿حَتَّىٰ يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ﴾ هەتا خوا بەبەهرە(و ڕۆزی) خـۆی بـێ نیازیـان دەكات ﴿وَالَّذِينَ يَبْتَغُونَ الْكِتَابَ﴾ وە ئەوانەی داوای نوسـراو دەكەن (بۆ كڕینـەوەی خۆیان) ﴿مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾ لەبەنـدەو كەنیزەكەكانتـان ﴿فَكَاتِبُوهُمْ﴾ ئـەوە نوسـراویان لەگەڵدا بنوسـن (بۆ كڕینـەوەو ئازاد بوونـی خۆیـان) ﴿إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا﴾ ئەگەر خێرتان لەواندا بـەدی دەكرد (كەبریتی یە لەتوانای دانـی ئەو پارەی ئەبێ بیـدات بەخاوەنەكـەی بۆ ئـازاد بوونی) ﴿وَآتُوهُم مِّن مَّالِ اللَّهِ الَّذِي آتَاكُمْ﴾ وە لەو ماڵـەی كەخوا بەئێـوەی داوە پێیان بدەن ﴿وَلَا تُكْرِهُوا فَتَيَاتِكُمْ﴾ وە كەنیزەكەكانتـان زۆر لـێ مەكـن (ناچاریـان مەكەن) ﴿عَلَى الْبِغَاءِ﴾ لەسـەر زینـا كردن ﴿إِنْ أَرَدْنَ تَحَصُّنًا﴾ ئەگەر ئەیانویسـت داوێن پاك بن ﴿لِّتَبْتَغُوا عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ تا ماڵ وسـامانی ژیانی دونیاتان دەست كەوێت ﴿وَمَن يُكْرِههُّنَّ﴾ جـا هەر كـەس ناچاریـان بـكات (زۆریان لـێ بـكات) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ مِن بَعْدِ إِكْرَاهِهِنَّ﴾ ئەمجا بەڕاسـتی خوا دوای ئـەو زۆر لـێ كردنەیـان ﴿غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ لێبـووردەی میهرەبانە (بەو كەنیزەكانـە كە بەزۆر زینایان پـێ كراوە) ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَقَدْ أَنزَلْنَا إِلَيْكُمْ﴾ سـوێند بەخوا بەڕاسـتی ئێمە ناردوومانەتە خوارەوە بۆ ئێوە ﴿آيَاتٍ مُّبَيِّنَاتٍ﴾ چەند ئایەتێكی ڕوون كەرەوە ﴿وَمَثَلًا مِّنَ الَّذِينَ خَلَوْا مِن قَبْلِكُمْ﴾ وەچەند نموونەوبەسەر هاتی ئەو گەلانەی لەپێش ئێوەوە بوون ﴿وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ﴾ هەروەهـا پەنـدو ئامۆژگـاری بـۆ پارێـزكاران ولەخـوا ترسـان ﴿٣٤﴾ ﴿اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ خـوا نـورو ڕوناكی پەو ڕووناككەرەوەی ئاسـمانەكان و زەوی یە ﴿مَثَلُ نُورِهِ﴾ وێنەی ڕووناككردنەوەی خوا ﴿كَمِشْكَاةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ﴾ وەك تاقێـك وایـە چرایەكی تێدا بێـت ﴿الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ﴾ ئەو چرایەش لەناو شوشـەیەكدا بێت ﴿الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ﴾ ئەو شوشـەیەش وەك ئەسـتێرەیەكی گەش و پرشـنگدار بێت ﴿يُوقَدُ مِن شَجَرَةٍ مُّبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ﴾ (ئەو چرایە) دائەگیرسـێ بە(ڕۆنـی) درەختێكـی زەیتونی بەفەڕو بەرەكەت ﴿لَّا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ﴾ كـە نەڕۆژهەڵاتی بێ نەڕۆژ ئاوایی بێ (سـێبەر نایگـرێ نەكاتـی هەڵهاتنی خۆر نەكاتی ئاوابوونی) ﴿يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ﴾ (ڕۆنەكـەی ئەوەند پاك بێت) نزیكە ڕۆنەكەی داگیرسـێ ﴿وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ﴾ با ئاگریشـی بەر نەكەوێ ﴿نُّورٌ عَلَىٰ نُورٍ﴾ ڕووناكی لەسـەر ڕوناكـی (ڕووناكی زەیت و ڕووناكی ئاگر) ﴿يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَن يَشَاءُ﴾ خوا هەركەسـی بوێت ڕێنموونی دەكات بۆلای ڕووناكی (ئاینی) خۆی ﴿وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ﴾ وە خـوا چەندین نموونـە دەهێنێتەوە بۆ خەڵكی ﴿وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە خوا زانا و ئاگادارە بەهەموو شتێك ﴿٣٥﴾ ﴿فِي بُيُوتٍ أَذِنَ اللَّهُ﴾ لەمزگەوتانێكدا خوا مۆڵەتی داوە ﴿أَن تُرْفَعَ﴾ كە بەگەورەو پاك ڕاگیرێ (بەرزو بڵنـد دروسـت كرێـت) ﴿وَيُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ﴾ زیكـرو یـادی خوای تێـدا بكـرێ ﴿يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ﴾ لەو (مزگەوتانە)دا تەسبیحاتی خوا دەكەن بەبەیانیان و ئێوارانـدا ﴿٣٦﴾

﴿رِجَالٌ لَّا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ﴾ پیاوانێك كە بازرگانی و كڕین و فرۆشتن بێ ئاگایان ناكات ﴿عَن ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ﴾ لەیادی خواو نوێژ كردن و زەكات دان ﴿يَخَافُونَ يَوْمًا﴾ لەڕۆژێك دەترسن (ڕۆژی قیامەت) ﴿تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ﴾ دڵ و چاوەكان تیایدا (دەگۆڕێن و) ئاوەژوو دەبن ﴿٣٧﴾ ﴿لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا﴾ تا خوا پاداشتیان بداتەوە بەپاداشتی چاكترینی ئەوەی كردویانە ﴿وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِ﴾ وە (بێجگە لەپاداشتەكەیان) لەبەهرەی خۆیەوە زیادەشیان دەداتێ ﴿وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَن يَشَاءُ﴾ وە خوا ڕزق و ڕۆزی (پاداشت) دەدا بەهەر كەس بیەوێ ﴿بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ بەبێ ژمار، بێ سنوور ﴿٣٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی كەبێ بڕوان ﴿أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ﴾ كردەوە (چاكە) كانیان وەك سەرابێك وایە (سەراب تیشكێكە كاتێ زۆر گەرما لەبیاباندا وەك ئاو دێتە پێش چاو) ﴿بِقِيعَةٍ﴾ لەبیابانێكدا (بریسكە بداتەوە) ﴿يَحْسَبُهُ الظَّمْآنُ مَاءً﴾ (كەسێكی) زۆر تینوو بەئاوی دەزانێ (لەدوورەوە) ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُ﴾ (بەپەلە دەڕوات بۆی) كاتێ دەگاتە لای ﴿لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا﴾ هیچ بەدی ناكات ﴿وَوَجَدَ اللَّهَ عِندَهُ﴾ (لەقیامەت كافر) دەبینێ خوا ئامادەیە لەلایدا ﴿فَوَفَّاهُ حِسَابَهُ﴾ ئەمجا خوا بە تەواوی پاداشتی (كردەوەكانی) دەداتێ ﴿وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ وە خوا بە پەلەو چەسپانە لەلێپرسینەوەدا ﴿٣٩﴾ ﴿أَوْ كَظُلُمَاتٍ فِي بَحْرٍ لُّجِّيٍّ﴾ یا (كردەوەی بێ بڕوایان) وەك چەند تاریكییەك وایە لەناو دەریایەكی قوڵدا ﴿يَغْشَاهُ مَوْجٌ مِّن فَوْقِهِ مَوْجٌ﴾ كەشەپۆل لەسەرشەپۆل دایپۆشابێت ﴿مِّن فَوْقِهِ سَحَابٌ﴾ لەسەر ئەو (شەپۆلە) یشەوە هەورێكی ڕەشی (باراناوی) بێت ﴿ظُلُمَاتٌ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ﴾ تاریكیەكان نیشتبنە سەر یەكتری ﴿إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكَدْ يَرَاهَا﴾ ئەگەر دەستی دەربێنێ نزیكە دەستی خۆی نەبینێت (لەبەر تاریكی) ﴿وَمَن لَّمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا﴾ جا هەر كەس خوا نووری (ئیمانی) پێ نەبەخشیێ ﴿فَمَا لَهُ مِن نُّورٍ﴾ ئەوەی ڕووناكی بێت نییەتی ﴿٤٠﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نابینی (نازانی) ﴿أَنَّ اللَّهَ يُسَبِّحُ لَهُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بێگومان هەمووئەوانەی لەئاسمانەكان و زەوی دان تەسبیحاتی خوا دەكەن ﴿وَالطَّيْرُ صَافَّاتٍ﴾ هەروەها باڵندەكان كاتێ باڵیان كردۆتەوە (بەئاسماندان تەسبیحاتی خوا دەكەن) ﴿كُلٌّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهُ وَتَسْبِيحَهُ﴾ هەر یەك لەمانە نوێژ (دوعا) و تەسبیحاتی خۆی دەزانێ ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ﴾ وە خوا بەوەی دەیكەن زانا وئاگادارە ﴿٤١﴾ ﴿وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ تەنها بۆ خوایە خاوەنیەتی ئاسمانەكان و زەوی ﴿وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ﴾ وگەڕانەوەش هەر بۆلای خوایە ﴿٤٢﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نازانی (نابینی) ﴿أَنَّ اللَّهَ يُزْجِي سَحَابًا﴾ كەخوا پەڵەهەورەكان دەبات (بەئاسماندا) بە هێواشی ﴿ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهُ﴾ پاشان ئەو (پەڵە هەور)انە پەیوەست دەكات بەیەكەوە ﴿ثُمَّ يَجْعَلُهُ رُكَامًا﴾ دواتر دەیان خاتە سەر یەكتری ﴿فَتَرَى الْوَدْقَ﴾ ئەمجا دەبینی دڵۆپە باران ﴿يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ﴾ لەتێو هەورەكەوە دەبارێ ﴿وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مِن جِبَالٍ فِيهَا مِن بَرَدٍ﴾ وە لە ئاسمانەوە لە هەورەكان كەوەك كێون تەرزە دەبارێنێ ﴿فَيُصِيبُ بِهِ مَن يَشَاءُ﴾ ئەمجا تووشی زیان دەبێ بەم (تەرزەیە) هەر كەسێ خوا بیەوێت ﴿وَيَصْرِفُهُ عَن مَّن يَشَاءُ﴾ وە لای دەدات لە هەر كەسێ كەخۆی بیەوێ ﴿يَكَادُ سَنَا بَرْقِهِ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَارِ﴾ نزیكە ڕووناكی و شەوقی چەخماخە(ی هەورە) كە(بینای) چاوەكان ببات ﴿٤٣﴾

﴿يُقَلِّبُ ٱللَّهُ ٱلَّيْلَ وَٱلنَّهَارَ﴾ خوا شەوو ڕۆژ دەگۆڕێت (بەکورت و درێژ کردنیان یا بەرۆژ بوونەوەو شەو داهاتن) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەمەدا ﴿لَعِبْرَةً لِّأُوْلِي ٱلْأَبْصَٰرِ﴾ پەندێك هەیە بۆ خاوەن ژیریی یەکان ﴿٤٤﴾ ﴿وَٱللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَآبَّةٍ مِّن مَّآءٍ﴾ وەخـوا هەموو زیندەوەرێکی لەئاو دروسـت کردووە ﴿فَمِنْهُم مَّن يَمْشِي عَلَىٰ بَطْنِهِۦ﴾ ئەمجـا هەنـدێ لەوانـە لەسـەر سـکی دەڕوات ﴿وَمِنْهُم مَّن يَمْشِي عَلَىٰ رِجْلَيْنِ﴾ وە هەندێکی تریان لەسـەر دووقـاچ دەڕوات ﴿وَمِنْهُم مَّن يَمْشِي عَلَىٰٓ أَرْبَعٍ﴾ وە هەشـیانە لەسـەر چـوار پـێ دەڕوات ﴿يَخْلُقُ ٱللَّهُ مَا يَشَآءُ﴾ خوا هەرچی بویێ دروستی دەکات ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بێگومان خوا دەسەڵاتی بەسەر هەموو شـتێکدا هەیە ﴿٤٥﴾ ﴿لَّقَدْ أَنزَلْنَآ﴾ سـوێند بەخـوا بەڕاسـتی ئێمە ناردومانەتـە خوارەوە ﴿ءَايَٰتٍ مُّبَيِّنَٰتٍ﴾ چەنـد ئایەتێکـی ڕوون کەرەوە ﴿وَٱللَّهُ يَهْدِي مَن يَشَآءُ﴾ وخواش هەر کەسـی بـویێ ڕێنموونیی دەکات ﴿إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بـۆ ڕێگـای ڕاسـت ﴿٤٦﴾ ﴿وَيَقُولُونَ ءَامَنَّا﴾ وە ئەوانـە دەڵێـن بڕوامـان هێنـاوە ﴿بِٱللَّهِ وَبِٱلرَّسُولِ وَأَطَعْنَا﴾ بەخـواو بەپێغەمبـەرو گوێڕایەڵیمـان کـردووە ﴿ثُمَّ يَتَوَلَّىٰ فَرِيقٌ مِّنْهُم﴾ پاشـان کۆمەڵێـك لـەوان پشـتی تـێ دەکـەن ﴿مِّنۢ بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ لەپـاش ئـەوەی (ووتیـان بڕوامـان هێنـاوە) ﴿وَمَآ أُوْلَٰٓئِكَ بِٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە ئەوانـە (لەڕاسـتیدا) ئیمانـدار نیـن ﴿٤٧﴾ ﴿وَإِذَا دُعُوٓاْ﴾ وە کاتـێ بانـگ بکرێـن ﴿إِلَى ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ بۆ لای (شـەریعەتی) خواو پێغەمبەر ﷺ ﴿لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی حوکم بکات لەنێوانیاندا ﴿إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُم مُّعْرِضُونَ﴾ یەکسـەر کۆمەڵێك لەوانە ڕوو وەردەگێڕن ﴿٤٨﴾ ﴿وَإِن يَكُن لَّهُمُ ٱلْحَقُّ﴾ بەڵام ئەگەر (لەحوکم دانەکەدا) حەقەکە بۆ ئەوان بێت ﴿يَأْتُوٓاْ إِلَيْهِ مُذْعِنِينَ﴾ دێن بۆ لای (حوکمەکە) بەو پەڕی ملکەچی یەوە ﴿٤٩﴾ ﴿أَفِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ ئایا دڵەکانیان نەخۆشی تێدایە ﴿أَمِ ٱرْتَابُوٓاْ﴾ یا لەگوماندا بوون ﴿أَمْ يَخَافُونَ أَن يَحِيفَ ٱللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولُهُۥ﴾ یان دەترسـن خواو پێغەمبەرەکەی ﷺ ستەمیان لێ بکەن ﴿بَلْ أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ (نەخێـر هیـچ لەوانە نی یـە) بەڵکو ئەوانە هەر خۆیان ستەمکارن ﴿٥٠﴾ ﴿إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ قسـەی ئیمانـداران تەنهـا ئەمەیـە ﴿إِذَا دُعُوٓاْ إِلَى ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ کاتـێ بانـگ بکرێـن بۆ لای (بەرنامـەی) خـواو پێغەمبەرەکـەی ﷺ ﴿لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ﴾ بۆ ئـەوەی بڕیاربـدات لەنێوانیاندا ﴿أَن يَقُولُواْ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا﴾ کەدەڵێن بیستمان و گوێڕایەڵین ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ﴾ وە هەر ئەوانەن ڕزگاربووان ﴿٥١﴾ ﴿وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ جـا هـەر کـەس گوێڕایەڵـی خـواو پێغەمبەرەکـەی بـکات ﴿وَيَخْشَ ٱللَّهَ وَيَتَّقْهِ﴾ وە لەخـوا بترسـێ و خۆی لە(سـەرپێچی) خوا بپارێزێ ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْفَآئِزُونَ﴾ ئەوە بەڕاسـتی هـەر ئەوانـە سـەرکەوتوون ﴿٥٢﴾ ﴿وَأَقْسَمُواْ بِٱللَّهِ﴾ (دوو ڕووەکان) سـوێندیان دەخـوارد بەخـوا ﴿جَهْدَ أَيْمَٰنِهِمْ﴾ بـە ئـەو پـەڕی سـوێند خواردنیـان ﴿لَئِنْ أَمَرْتَهُمْ لَيَخْرُجُنَّ﴾ کەئەگـەر فەرمانیـان پـێ بدەیـت (بـە دەرچـوون بۆ غەزا) بێگومـان دەردەچن ﴿قُل لَّا تُقْسِمُواْ﴾ بڵێ: سـوێند مەخۆن ﴿طَاعَةٌ مَّعْرُوفَةٌ﴾ ملکەچـی و گوێڕایەڵـی ئێـوە زانـراوە (قسـەتان پێچەوانـەی کردارتانە) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاسـتی خوا ﴿خَبِيرٌۢ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ ئاگادارە بەو کردەوانەی دەیکەن ﴿٥٣﴾

﴿قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ بڵێ فەرمانبەرداری خواو فەرمانبەرداری پێغەمبەر ﷺ بن ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾ ئەمجا ئەگەر پشتیان هەڵکرد ﴿فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ﴾ ئەوە ئەو (پێغەمبەر ﷺ) تەنها بەرپرسیارە لەوەی دراوە بەسەریدا (کە گەیاندنی پەیامی خوایە) ﴿وَعَلَيْكُم مَّا حُمِّلْتُمْ﴾ وە ئێوەش بەرپرسن لەوەی دراوە بەسەرتاندا (کە باوەڕهێنانە) ﴿وَإِن تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا﴾ وە ئەگەر گوێڕایەڵی پێغەمبەر ﷺ بکەن، ئەوە هیدایەت وەردەگرن ﴿وَمَا عَلَى الرَّسُولِ﴾ وە پێغەمبەر هیچی لەسەر نی یە ﴿إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ﴾ بێجگە لەگەیاندنی ڕوون و ئاشکرا(ی پەیامی خوا) ﴿٥٤﴾ ﴿وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ﴾ خوا بەڵێنی داوە بەو کەسانەتان کەباوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە کردەوەی چاکەکانیان کردووە ﴿لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ کەبێگومان دەیانکاتە جێ نیشینی (خەڵکی تر) لەزەویدا ﴿كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ هەروەك ئەوانی (ئیماندارانی) پێش ئەمانی کردە جێ نشین ﴿وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ﴾ وە ئاینەکەیان بۆ دەچەسپێنێ ﴿الَّذِي ارْتَضَىٰ لَهُمْ﴾ ئەو (ئاینە)ی کەخوا پێی ڕازی بووە بۆیان ﴿وَلَيُبَدِّلَنَّهُم مِّن بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا﴾ وە ترس وبیمیان بۆ دەگۆڕێ بەئاسایش و ئارامی ﴿يَعْبُدُونَنِي﴾ (لەوکاتەدا ئیتر) هەر من دەپەرستن و ﴿لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا﴾ هیچ هاوبەشیەکم بۆ بڕیار نادەن ﴿وَمَن كَفَرَ بَعْدَ ذَٰلِكَ﴾ وە هەر کەس بێ بڕوا بێ دوا ئەوە (بەدی هاتنی بەڵێنەکان) ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ ئەوە بەڕاستی هەر ئەوانن دەرچوو لەرێگەی خوا ﴿٥٥﴾ ﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾ وەنوێژ بەجێ بێنن ﴿وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾ و زەکات بدەن ﴿وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ و گوێڕایەڵی پێغەمبەر ﷺ بکەن ﴿لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ تا خوا ڕەحمتان پێ بکات ﴿٥٦﴾ ﴿لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەو کەسانەی بێ باوەڕن وانەزانن ﴿مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ﴾ لەتوڵەی خوا ڕزگاریان دەبێ لەزەویدا ﴿وَمَأْوَاهُمُ النَّارُ﴾ و ئەوان جێگایان ئاگرە ﴿وَلَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ ئای چ سەرئەنجامێکی بەدوخراپە ﴿٥٧﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لِيَسْتَأْذِنكُمُ﴾ دەبێ مۆڵەتتان لێ وەرگرن ﴿الَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾ ئەوکەسانەی بەندەی ئێوەن (بەندەکانتان) ﴿وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنكُمْ﴾ هەروەها منداڵەکانتان کەهێشتا باڵغ نەبوون ﴿ثَلَاثَ مَرَّاتٍ﴾ لەسێ کاتدا (بۆ چوونە ژووری نوستنی ژن و مێرد) ﴿مِّن قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ﴾ لەپێش نوێژی بەیانی ﴿وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُم مِّنَ الظَّهِيرَةِ﴾ وە کاتێ پۆشاکتان دادەنێن (لادەبەن لەبەرتان دا) لەکاتی نیوەڕواندا ﴿وَمِن بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ﴾ و لەپاش نوێژی عیشا (خەوتنان) ﴿ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ لَّكُمْ﴾ ئەم سێ کاتە کاتی خۆدەرخستنە بۆتان دروستە ﴿لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَهُنَّ﴾ دوا ئەم سێ کاتە (بێ مۆڵەت وەرگرتن) نەبۆ ئێوەو نەبۆ ئەوان هیچ گوناهێك نی یە (مۆڵەت وەرنەگرن) ﴿طَوَّافُونَ عَلَيْكُم﴾ (چونکە) ئەوان زۆر بەدەوروبەرتاندا دێن (بۆخزمەت کردنتان) ﴿بَعْضُكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ ئێوە لەگەڵ یەکتردا تێکەڵن ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ﴾ ئابەوجۆرە خوا ڕوونی دەکاتەوە ﴿لَكُمُ الْآيَاتِ﴾ ئایەتەکانی بۆ ئێوە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وەخوا زانای کاردروستە ﴿٥٨﴾

﴿وَإِذَا بَلَغَ ٱلۡأَطۡفَٰلُ مِنكُمُ ٱلۡحُلُمَ﴾ وەكاتێ كەمندالەكانتان بالغ بوون ﴿فَلۡيَسۡتَـٔۡذِنُواْ﴾ ئەوسا دەبێ مۆلەت وەربگرن ﴿كَمَا ٱسۡتَـٔۡذَنَ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡۚ﴾ وەكو چۆن كەسانی پێش ئەمان مۆلەتیان وەردەگرت (لەهەموو كاتێكدا) ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ ٱللَّهُ﴾ ئابەم جۆرە خوا ڕوونی دەكاتەوە ﴿لَكُمۡ ءَايَٰتِهِۦۗ﴾ ئایەتەكانی بۆ ئێوە ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٞ﴾ وەخوا زانای دانایە ﴿٥٩﴾ ﴿وَٱلۡقَوَٰعِدُ مِنَ ٱلنِّسَآءِ﴾ وەئافرەتانی پیرو لەكار كەوتوو ﴿ٱلَّٰتِي لَا يَرۡجُونَ نِكَاحٗا﴾ ئەو ئافرەتانەی ئومێدی شوكردنیان نەماوە ﴿فَلَيۡسَ عَلَيۡهِنَّ جُنَاحٌ﴾ هیچ گوناهێكیان لەسەر نی یە ﴿أَن يَضَعۡنَ ثِيَابَهُنَّ﴾ كە(هەندێك لە) پۆشاكەكانیان لابەرن ﴿غَيۡرَ مُتَبَرِّجَٰتِۢ بِزِينَةٖۖ﴾ بەلام زینەت و جوانیان دەرنەخەن ﴿وَأَن يَسۡتَعۡفِفۡنَ﴾ خۆ ئەگەر لاینەبەن و پۆشتە بن ﴿خَيۡرٞ لَّهُنَّۗ﴾ ئەوە چاكترە بۆیان ﴿وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٞ﴾ وە خوا بیسەری زانایە ﴿٦٠﴾ ﴿لَّيۡسَ عَلَى ٱلۡأَعۡمَىٰ حَرَجٞ﴾ كوێر گوناهی لەسەر نی یە ﴿وَلَا عَلَى ٱلۡأَعۡرَجِ حَرَجٞ﴾ و شەل گوناهی لەسەر نی یە ﴿وَلَا عَلَى ٱلۡمَرِيضِ حَرَجٞ﴾ هەروەها نەخۆش گوناهی لەسەر نی یە (ئەم جۆرە كەسانە گوناه نی یە بۆیان نان خواردن لەگەلْ كەسانی ساغدا) ﴿وَلَا عَلَىٰٓ أَنفُسِكُمۡ﴾ وە بۆ ئێوەش گوناه نییە ﴿أَن تَأۡكُلُواْ مِنۢ بُيُوتِكُمۡ﴾ كە لەمالەكانی خۆتان نان بخۆن (مالی مندالْ و خێزانەكانتان هەر بەمالی خۆتان دادەنرێ) ﴿أَوۡ بُيُوتِ ءَابَآئِكُمۡ﴾ یا (نان بخۆن لە)مالی باوكانتان ﴿أَوۡ بُيُوتِ أُمَّهَٰتِكُمۡ﴾ یا مالی دایكانتان ﴿أَوۡ بُيُوتِ إِخۡوَٰنِكُمۡ﴾ یا مالی براكانتان ﴿أَوۡ بُيُوتِ أَخَوَٰتِكُمۡ﴾ یا مالی خوشكەكانتان ﴿أَوۡ بُيُوتِ أَعۡمَٰمِكُمۡ﴾ یا مالی مامەكانتان ﴿أَوۡ بُيُوتِ عَمَّٰتِكُمۡ﴾ یا مالە پورەكانتان (خوشكانی باوك) ﴿أَوۡ بُيُوتِ أَخۡوَٰلِكُمۡ﴾ یا مالی خالەكانتان ﴿أَوۡ بُيُوتِ خَٰلَٰتِكُمۡ﴾ یا مالی پورەكانتان (خوشكانی دایك) ﴿أَوۡ مَا مَلَكۡتُم مَّفَاتِحَهُۥٓ﴾ یا ئەو مالانەی كەكلیلەكانیان بەئێوەیە ﴿أَوۡ صَدِيقِكُمۡۚ﴾ یا مالی برادەرو هاوڕێتان ﴿لَيۡسَ عَلَيۡكُمۡ جُنَاحٌ﴾ هیچ گوناهتان لەسەر نییە ﴿أَن تَأۡكُلُواْ جَمِيعًا أَوۡ أَشۡتَاتٗاۚ﴾ بەكۆمەلْ یا بەتەنیا نان بخۆن ﴿فَإِذَا دَخَلۡتُم بُيُوتٗا﴾ جا كاتێ چوونە (هەر مالێك لە) مالان ﴿فَسَلِّمُواْ عَلَىٰٓ أَنفُسِكُمۡ﴾ ئەوە سەلام لەیەكتر بكەن (لەوانەی كەوەك خۆتان وان) ﴿تَحِيَّةٗ مِّنۡ عِندِ ٱللَّهِ﴾ بەسەلام كردنێك لەلایەن خواوە (هاتووە) ﴿مُبَٰرَكَةٗ طَيِّبَةٗۚ﴾ سەلامێكی جوان وچاك و پاك ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ ٱللَّهُ﴾ ئابەو شێوە خوا ڕوونی دەكاتەوە ﴿لَكُمُ ٱلۡأٓيَٰتِ﴾ ئایەتەكانی بۆ ئێوە ﴿لَعَلَّكُمۡ تَعۡقِلُونَ﴾ بەلكو ژیریتان بخەنە كارو بیربكەنەوە ﴿٦١﴾

﴿إِنَّمَا ٱلۡمُؤۡمِنُونَ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئیمانداران تەنها ئەوانەن ﴿ءَامَنُواْ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ کەبڕوایان بەخواو پێغەمبەرەکەی هێناوە ﴿وَإِذَا كَانُواْ مَعَهُۥ﴾ وە هەر کاتێك لەگەڵ ئەو (پێغەمبەر ﷺ) دابن ﴿عَلَىٰٓ أَمۡرٖ جَامِعٖ﴾ لەکارێکی گرنگدا کەکۆیان دەکاتەوە (وەك غەزاو جومعەو جەژن) ﴿لَّمۡ يَذۡهَبُواْ حَتَّىٰ يَسۡتَـٔۡذِنُوهُۚ﴾ ناڕۆن بە هیچ لایەکدا هەتا مۆڵەت لەپێغەمبەر ﷺ وەرنەگرن ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَسۡتَـٔۡذِنُونَكَ﴾ بێگومان ئەوانەی مۆڵەتت لێ وەردەگرن ﴿أُوْلَـٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ يُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦۚ﴾ ئەوانە کەسانێکن کەبڕوایان هەیە بەخواو پێغەمبەرەکەی ﴿فَإِذَا ٱسۡتَـٔۡذَنُوكَ﴾ جا هەر کاتێ ئەوانە داوای مۆڵەتیان لێ کردیت ﴿لِبَعۡضِ شَأۡنِهِمۡ﴾ بۆ هەندێ ئیش و کاری تایبەتی خۆیان ﴿فَأۡذَن لِّمَن شِئۡتَ مِنۡهُمۡ﴾ ئەوە هەر کامیان خۆت ویستت مۆڵەتی بدە ﴿وَٱسۡتَغۡفِرۡ لَهُمُ ٱللَّهَۚ﴾ وە داوای لێبووردنیان بۆ بکە لەخوا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ بەڕاستی خوا لێبووردەی میهرەبانە ﴿٦٢﴾ ﴿لَّا تَجۡعَلُواْ دُعَآءَ ٱلرَّسُولِ بَيۡنَكُمۡ﴾ بانگ کردنی پێغەمبەر ﷺ لەناو خۆتاندا دامەنێن (نابێ) ﴿كَدُعَآءِ بَعۡضِكُم بَعۡضٗاۚ﴾ وەك بانگ کردنی خۆتان لەیەکتری (دەبێت بەڕێزەوە بانگ بکرێت وەك ئەی پێغەمبەر یارسول الله ﷺ) ﴿قَدۡ يَعۡلَمُ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاستی خوا دەزانێ و ئاگادارە بەوانەی ﴿يَتَسَلَّلُونَ مِنكُمۡ لِوَاذٗاۚ﴾ لەئێوە (بەبێ مۆڵەت) لەپەنای خەڵکی ترەوە دەردەچن بەدزییەوە ﴿فَلۡيَحۡذَرِ ٱلَّذِينَ﴾ جا باترسن ئەوانەی ﴿يُخَالِفُونَ عَنۡ أَمۡرِهِۦٓ﴾ کەپێچەوانەی فەرمانی پێغەمبەر ﷺ دەکەن ﴿أَن تُصِيبَهُمۡ فِتۡنَةٌ﴾ کە (لەدونیادا) بەڵاو تاقیکردنەوەیەکیان تووش ببێت ﴿أَوۡ يُصِيبَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ یا سزایەکی سەختیان تووش ببێ (لەدوا ڕۆژدا) ﴿٦٣﴾ ﴿أَلَآ إِنَّ لِلَّهِ﴾ بێداربنەوە بەڕاستی تەنها بۆ خوایە ﴿مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ﴾ ئەوەی کە لە ئاسمانەکان و زەویدایە ﴿قَدۡ يَعۡلَمُ مَآ أَنتُمۡ عَلَيۡهِ﴾ بێگومان خوا ئاگادارە بەتەواوی ئەو شتانەی ئێوەی لەسەرن، وە بەو (کارانەیشی کە دەیکەن) ﴿وَيَوۡمَ يُرۡجَعُونَ إِلَيۡهِ﴾ ئەو ڕۆژەش کەدەگەڕێنرێنەوە لای خوا ﴿فَيُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُواْۗ﴾ ئەوسا ئاگاداریان دەکاتەوە بەو کردەوانەی کردوویانە ﴿وَٱللَّهُ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمُۢ﴾ وە خوا بەهەموو شتێك ئاگادارە ﴿٦٤﴾

سورەتی ﴿ ٱلۡفُرۡقَانِ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿تَبَارَكَ ٱلَّذِي﴾ گەورەو پیرۆزە ئەو زاتەی ﴿نَزَّلَ ٱلۡفُرۡقَانَ عَلَىٰ عَبۡدِهِۦ﴾ کەفورقان (قورئان)ی بۆ سەر بەندەی خۆی ناردۆتە خوارەوە ﴿لِيَكُونَ لِلۡعَٰلَمِينَ نَذِيرًا﴾ تا ترسێنەر بێت بۆ هەموو جیهانیان ﴿١﴾ ﴿ٱلَّذِي لَهُۥ مُلۡكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ ئەو زاتەی کەدەسەڵات و مولکی ئاسمانەکان و زەوی هی ئەوە ﴿وَلَمۡ يَتَّخِذۡ وَلَدٗا﴾ و هیچ منداڵی بۆ خۆی بڕیارنەداوە ﴿وَلَمۡ يَكُن لَّهُۥ شَرِيكٞ فِي ٱلۡمُلۡكِ﴾ و کەس هاوبەشی نییە لە فەرمانڕەوایی و موڵك وداریدا ﴿وَخَلَقَ كُلَّ شَيۡءٖ﴾ وە هەموو شتێکی دروست کردووە ﴿فَقَدَّرَهُۥ تَقۡدِيرٗا﴾ وە ئەندازەی بۆ دیاری کرد (لە هەموو ڕوویەکەوە) بەچاکی ﴿٢﴾

﴿وَٱتَّخَذُواْ مِن دُونِهِۦٓ ءَالِهَةً﴾ بێجگە لەخوا چەند پەرستراوێکیان بۆ خۆیان بڕیار داوە ﴿لَّا يَخۡلُقُونَ شَيۡـٔٗا﴾ کەهیچ شتێك دروست ناکەن ﴿وَهُمۡ يُخۡلَقُونَ﴾ بەڵکو خۆشیان دروست کراون ﴿وَلَا يَمۡلِكُونَ لِأَنفُسِهِمۡ﴾ دەسەڵاتیان نی یە بۆ خۆیان ﴿ضَرّٗا وَلَا نَفۡعٗا﴾ نەزیان نەسوودو قازاج (بگەیەنن) ﴿وَلَا يَمۡلِكُونَ مَوۡتٗا وَلَا حَيَوٰةٗ وَلَا نُشُورٗا﴾ هەروەها مردن و ژیان و زیندوو بوونەوەی خۆیان بەدەس نییە ﴿٣﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ﴾ ئەوانەی کەبێ بڕوا بوون دەیان ووت ﴿إِنۡ هَٰذَآ إِلَّآ إِفۡكٌ ٱفۡتَرَىٰهُ﴾ بێگومان ئەم(قورئانە) هیچ نییە جگە لەدرۆیەکی گەورە کەموحەممەد ﷺ هەڵی بەستووە ﴿وَأَعَانَهُۥ عَلَيۡهِ قَوۡمٌ ءَاخَرُونَ﴾ وە کەسانی تر بۆ ئەو (هەڵبەستنە) یارمەتییان داوە ﴿فَقَدۡ جَآءُو ظُلۡمٗا وَزُورٗا﴾ ئەوە بەڕاستی ئەوانە ستەم و بوهتانێکی گەورەیان کردوە ﴿٤﴾ ﴿وَقَالُوٓاْ أَسَٰطِيرُ ٱلۡأَوَّلِينَ﴾ وە(بێ بڕوایان) دەیان ووت (ئەم قورئانە) بەسەرهات و داستانی پێشووەکانە ﴿ٱكۡتَتَبَهَا﴾ (موحەممەد ﷺ) داوای کردووە بۆی بنوسن ﴿فَهِيَ تُمۡلَىٰ عَلَيۡهِ﴾ ئەمجا دەخوێندرێتەوە بەسەریدا ﴿بُكۡرَةٗ وَأَصِيلٗا﴾ بەبەیانیان و ئێوارانـدا ﴿٥﴾ ﴿قُلۡ أَنزَلَهُ ٱلَّذِي﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ زاتێ ناردویەتی یە خوارەوە ﴿يَعۡلَمُ ٱلسِّرَّ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ﴾ کە هەموو نهێنی ئاسمانەکان و زەوی دەزانێت ﴿إِنَّهُۥ كَانَ غَفُورٗا رَّحِيمٗا﴾ بەڕاستی ئەو (خوا) لێبووردەی میهرەبانە ﴿٦﴾ ﴿وَقَالُواْ مَالِ هَٰذَا ٱلرَّسُولِ﴾ (بێ بڕوایان) دەیان ووت ئەمە چۆن پێغەمبەرێکە ﴿يَأۡكُلُ ٱلطَّعَامَ﴾ خواردن دەخوات ﴿وَيَمۡشِي فِي ٱلۡأَسۡوَاقِ﴾ وە بەبازاڕدا دەڕوات ﴿لَوۡلَآ أُنزِلَ إِلَيۡهِ مَلَكٞ﴾ بۆچی فریشتەیەك نەنێرراوەتە خوارەوە بۆ لای ﴿فَيَكُونَ مَعَهُۥ نَذِيرًا﴾ بۆ ئەوەی لەگەڵیدا ترسێنەر بێ ﴿٧﴾ ﴿أَوۡ يُلۡقَىٰٓ إِلَيۡهِ كَنزٌ﴾ یا گەنجینەیەکی (لەئاسمانەوە) بۆ فڕێ بدرایە ﴿أَوۡ تَكُونُ لَهُۥ جَنَّةٞ يَأۡكُلُ مِنۡهَاۚ﴾ یا باخێکی ببوایە لێی بخواردایە ﴿وَقَالَ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ وە ستەمکاران (بێ بڕوایان) دەیان ووت (بەئیمانداران) ﴿إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلٗا مَّسۡحُورًا﴾ ئێوە تەنها شوێن پیاوێکی جادوو لێکراو کەوتوون ﴿٨﴾ ﴿ٱنظُرۡ كَيۡفَ ضَرَبُواْ لَكَ ٱلۡأَمۡثَٰلَ﴾ سەیرکە چۆن نموونەی (پووچ) بۆ تۆ دێننەوە ﴿فَضَلُّواْ﴾ بەو هۆیەوە گومڕا بوون ﴿فَلَا يَسۡتَطِيعُونَ سَبِيلٗا﴾ ئیتر ناتوانن ڕێگای حەق و ڕاستی بدۆزنەوە ﴿٩﴾ ﴿تَبَارَكَ ٱلَّذِيٓ إِن شَآءَ﴾ گەورە و پیرۆزە ئەو زاتەی ئەگەر بیەوێ (لەدونیادا) ﴿جَعَلَ لَكَ خَيۡرٗا مِّن ذَٰلِكَ﴾ چاکتر لەوە(ی بێ بڕوایان دەڵێن) بۆت ساز دەدات ﴿جَنَّٰتٖ تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ﴾ باخاتێك کە ڕوبارەکان بەژێریاندا دەڕوات ﴿وَيَجۡعَل لَّكَ قُصُورَۢا﴾ وە چەند کۆشکت بۆ فەراهەم دێنێ ﴿١٠﴾ ﴿بَلۡ كَذَّبُواْ بِٱلسَّاعَةِۖ﴾ (ڕاست ناکەن وانیە) بەڵکو ئەوانە باوەڕیان بەڕۆژی دوایی نیە ﴿وَأَعۡتَدۡنَا لِمَن كَذَّبَ بِٱلسَّاعَةِ﴾ وە ئێمە ئامادەمان کردووە بۆ کەسێ باوەڕی بەڕۆژی دوایی نەبێ ﴿سَعِيرًا﴾ ئاگری هەڵگیرساو ﴿١١﴾

﴿إِذَا رَأَتْهُم مِّن مَّكَانٍ بَعِيدٍ﴾ کاتێ (ئەم ئاگرە) لەدورەوە ئەوان دەبینێت ﴿سَمِعُوا لَهَا تَغَيُّظًا وَزَفِيرًا﴾ نرکە ونالەی گڕ وبڵێسەی دەبیسن (کە نیشانەی ڕق و قینی زۆریەتی لێیان) ﴿١٢﴾ ﴿وَإِذَا أُلْقُوا مِنْهَا مَكَانًا ضَيِّقًا﴾ وەکاتێ فڕێ دەدرێنە جێگایەکی تەنگ لەدۆزەخدا ﴿مُّقَرَّنِينَ﴾ بەجووت کراوی دەست و قاچ وملیان لەکۆت و زنجیردا (یا لەشیان بەکۆت و زنجیر پێکەو بەسراوە) ﴿دَعَوْا هُنَالِكَ ثُبُورًا﴾ لەوێدا داوای تیاچوون و مردن دەکەن ﴿١٣﴾ ﴿لَّا تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُورًا وَاحِدًا﴾ ئەمڕۆ داوای تەنیا مردنێك مەکەن ﴿وَادْعُوا ثُبُورًا كَثِيرًا﴾ بەڵکو داوای مردنی زۆر بکەن ﴿١٤﴾ ﴿قُلْ أَذَٰلِكَ خَيْرٌ﴾ بڵێ ئایا ئەمە چاکترە ﴿أَمْ جَنَّةُ الْخُلْدِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ﴾ یا ئەو بەهەشتە هەمیشەییەی کەبەڵێن دراوە بەپارێزکاران ولەخواترسان ﴿كَانَتْ لَهُمْ جَزَاءً وَمَصِيرًا﴾ کەپاداشت و سەرئەنجام و ئاکامیانە ﴿١٥﴾ ﴿لَّهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ﴾ لەو (بەهەشتە) دا هەرچیان بوێ هەیە ﴿خَالِدِينَ﴾ بەهەمیشەیی و بێ برانەوە ﴿كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ وَعْدًا مَّسْئُولًا﴾ ئەوە بەڵێنێکە لەلایەن پەروەردگارتەوە ئەو لێ ی بەرپرسیارە ﴿١٦﴾ ﴿وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ﴾ وە لەو ڕۆژەدا خوا ئەو (بت پەرست) انە کۆدەکاتەوە ﴿وَمَا يَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ لەگەڵ ئەو پەرستراوانەی کەپەرستونیان جگە لەخوا ﴿فَيَقُولُ أَأَنتُمْ﴾ ئەمجا خوا (بە پەرستراوەکان) دەڵێ ئایا ئێوە ﴿أَضْلَلْتُمْ عِبَادِي هَٰؤُلَاءِ﴾ ئەو بەندانەی منتان گومڕا کرد ﴿أَمْ هُمْ ضَلُّوا السَّبِيلَ﴾ یا خۆیان ڕێگای (ڕاستیان) ونکردو گومڕا بوون ﴿١٧﴾ ﴿قَالُوا سُبْحَانَكَ﴾ (پەرستراوەکان) دەڵێن پاك و بێگەردی بۆ تۆ ﴿مَا كَانَ يَنبَغِي لَنَا﴾ بۆ ئێمە شایستە نەبووە ﴿أَن نَّتَّخِذَ مِن دُونِكَ مِنْ أَوْلِيَاءَ﴾ کەبێجگە لەتۆ پەرستراوێك بۆ خۆمان دا بنێین ﴿وَلَٰكِن مَّتَّعْتَهُمْ وَآبَاءَهُمْ﴾ بەڵام نازو نیعمەتت دا بەئەوان و باوو باپیرانیان ﴿حَتَّىٰ نَسُوا الذِّكْرَ﴾ هەتا (وایان لێهات) یادی تۆیان لەبیر چوو ﴿وَكَانُوا قَوْمًا بُورًا﴾ وە ئەوانە کۆمەڵێکی تیاچووی بێ خێر بوون ﴿١٨﴾ ﴿فَقَدْ كَذَّبُوكُم بِمَا تَقُولُونَ﴾ (خوا بەبت پەرستەکان دەڵێ) جا بێگومان پەرستراوەکانتان ئێوەیان بەدرۆ خستەوە لەو قسانەی کەدەتان کرد ﴿فَمَا تَسْتَطِيعُونَ صَرْفًا وَلَا نَصْرًا﴾ ئەمجا نەدەتوانن (سزای خوا) لەخۆتان لادەن نەدەتوانن یارمەتی (خوا) بەدەس بێنن ﴿وَمَن يَظْلِم مِّنكُمْ﴾ وە هەر کەس لەئێوە ستەم بکات (هاوەڵ بۆ خوا دابنێ) ﴿نُذِقْهُ عَذَابًا كَبِيرًا﴾ سزایەکی گەورەی پێ دەچەژێنین ﴿١٩﴾ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ ئێمە پێش تۆ هەرکام لەپێغەمبەرانمان نارد بێت ﴿إِلَّا إِنَّهُمْ لَيَأْكُلُونَ الطَّعَامَ﴾ بێگومان ئەوان خواردنیان خواردووە ﴿وَيَمْشُونَ فِي الْأَسْوَاقِ﴾ و بە بازاڕدا ڕۆشتوون ﴿وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً﴾ وە ئێمە هەندێك لەئێوەمان کردە هۆی تاقیکردنەوەی هەندێکی ترتان ﴿أَتَصْبِرُونَ﴾ ئایا خۆ دەگرن ﴿وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا﴾ وە پەروەردگارت بینایە (بەهەموو شتێك) ﴿٢٠﴾

﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ لَا يَرۡجُونَ لِقَآءَنَا﴾ وە ئەوانەی کە بەهیوای دیداری ئێمەنین (لەڕۆژی دوایی دا) دەڵێن ﴿لَوۡلَآ أُنزِلَ عَلَيۡنَا ٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ﴾ ئەوە بۆ فریشتە نانێردرێتە خوارەوە بۆ سەرمان ﴿أَوۡ نَرَىٰ رَبَّنَاۗ﴾ یاخود پەروەردگارمان نابینین ﴿لَقَدِ ٱسۡتَكۡبَرُواْ فِيٓ أَنفُسِهِمۡ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئەوانە لەدەرونی خۆیاندا خۆیان بەگەورە دەزانی ﴿وَعَتَوۡ عُتُوّٗا كَبِيرٗا﴾ وە سەرکەشییەکی گەورەیان کرد. ﴿٢١﴾ ﴿يَوۡمَ يَرَوۡنَ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةَ﴾ ئەوڕۆژەی فریشتەکان دەبینن(کاتی مردن یاقیامەت) ﴿لَا بُشۡرَىٰ يَوۡمَئِذٖ لِّلۡمُجۡرِمِينَ﴾ لەو ڕۆژەدا هیچ مژدەیەك بۆتاوانباران نی یە ﴿وَيَقُولُونَ حِجۡرٗا مَّحۡجُورٗا﴾ وە دەڵێن (پەنامان بدەن) بەپەنادانی پارێزراو ﴿٢٢﴾ ﴿وَقَدِمۡنَآ إِلَىٰ مَا عَمِلُواْ مِنۡ عَمَلٖ﴾ هاتین هەر کردەوەیە کیانکرد بوو ﴿فَجَعَلۡنَٰهُ هَبَآءٗ مَّنثُورًا﴾ هەموویمان وەکو تۆزی پرش وبڵاوڵێ کرد ﴿٢٣﴾ ﴿أَصۡحَٰبُ ٱلۡجَنَّةِ يَوۡمَئِذٍ﴾ بەهەشتی یەکان لەو ڕۆژەدا ﴿خَيۡرٞ مُّسۡتَقَرّٗا﴾ لەچاکترین جێگادان ﴿وَأَحۡسَنُ مَقِيلٗا﴾ وە لەباشترین شوێنی حەسانەوە(ی نیوەڕوان)دان ﴿٢٤﴾ ﴿وَيَوۡمَ تَشَقَّقُ ٱلسَّمَآءُ بِٱلۡغَمَٰمِ﴾ وە ڕۆژێ ئاسمان لەت دەبێ لەگەڵ هەورێکی سپی (هەموو ئاسمان دەگرێتەوە) ﴿وَنُزِّلَ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ تَنزِيلًا﴾ وە فریشتەکان دەنێردرێتە خوارەوە کۆمەڵ کۆمەڵ. ﴿٢٥﴾ ﴿ٱلۡمُلۡكُ يَوۡمَئِذٍ ٱلۡحَقُّ لِلرَّحۡمَٰنِۚ﴾ لەو ڕۆژەدا فەرمانڕەوایەتی تەنها بۆ خوای میهرەبانە ﴿وَكَانَ يَوۡمًا عَلَى ٱلۡكَٰفِرِينَ عَسِيرٗا﴾ ئەو ڕۆژە ڕۆژێکی زۆر سەختە لەسەر بێ باوەڕان ﴿٢٦﴾ ﴿وَيَوۡمَ يَعَضُّ ٱلظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيۡهِ﴾ وە ڕۆژێکە کەستەمکار قەپ دەکات بەهەر دوو دەستی خۆیدا ﴿يَقُولُ يَٰلَيۡتَنِي﴾ و دەڵێ خۆزگە ﴿ٱتَّخَذۡتُ مَعَ ٱلرَّسُولِ سَبِيلٗا﴾ لەگەڵ پێغەمبەردا ڕێگای ڕاستم بگرتایەتەبەر ﴿٢٧﴾ ﴿يَٰوَيۡلَتَىٰ﴾ ئای تیاچوون بۆ من ﴿لَيۡتَنِي لَمۡ أَتَّخِذۡ فُلَانًا خَلِيلٗا﴾ خۆزگە فلان کەسم نەکردایە بەهاوەڵ و خۆشەویستی خۆم. ﴿٢٨﴾ ﴿لَّقَدۡ أَضَلَّنِي عَنِ ٱلذِّكۡرِ﴾ بەڕاستی ئەو(کەسەی کردم بەهاوەڵ) منی لەقورئان وێڵ کرد ﴿بَعۡدَ إِذۡ جَآءَنِيۗ﴾ دوا ئەوەی قورئانم پێ گەیشت(و باوەڕم پێ هێنا) ﴿وَكَانَ ٱلشَّيۡطَٰنُ لِلۡإِنسَٰنِ خَذُولٗا﴾ وە شەیتان هەمیشە پشت تێکەرو پشت بەردەرە بۆ ئادەمیزاد ﴿٢٩﴾ ﴿وَقَالَ ٱلرَّسُولُ يَٰرَبِّ﴾ وە پێغەمبەر(ﷺ) ووتی ئەی پەروەردگارم ﴿إِنَّ قَوۡمِي﴾ بەڕاستی قەومەکەم (قورەیش) ﴿ٱتَّخَذُواْ هَٰذَا ٱلۡقُرۡءَانَ مَهۡجُورٗا﴾ ئەم قورئانەیان واز لێهێناوەو گوێی پێ نادەن ﴿٣٠﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ جَعَلۡنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ﴾ ئا بەو جۆرە (موحەممەد ﷺ) کەدژایەتی تۆ دەکرێ) دامان ناوە بۆ هەموو پێغەمبەرێك ﴿عَدُوّٗا مِّنَ ٱلۡمُجۡرِمِينَۗ﴾ دوژمنێك لەتاوانباران ﴿وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ هَادِيٗا وَنَصِيرٗا﴾ بەسە پەروەردگارت ڕێنموونی کەرو یارمەتی دەرت بێ ﴿٣١﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ وە ئەوانەی بێ بڕوا بوون دەیان ووت ﴿لَوۡلَا نُزِّلَ عَلَيۡهِ ٱلۡقُرۡءَانُ جُمۡلَةٗ وَٰحِدَةٗۚ﴾ بۆچی (موحەممەد ﷺ) هەموو قورئانی بەیەك جاربۆ دانەبەزێنراوە ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئابەوجۆرە(دامانبەزاندووە) ﴿لِنُثَبِّتَ بِهِۦ فُؤَادَكَۖ﴾ بۆ ئەوەی دڵی تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) بەو قورئانە دامەزراوو بەهێز بکەین ﴿وَرَتَّلۡنَٰهُ تَرۡتِيلٗا﴾ وە(بەو بۆنەیەوە) ئایەتانی خۆمم بۆ ناردن بەرەبەرە ﴿٣٢﴾

﴿وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ﴾ هەر نموونەو مەسەلێکت بۆ بێنن (لە ڕەخنەو پێشنیارە نابەجێکانیان) ﴿إِلَّا جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ وَأَحْسَنَ تَفْسِيرًا﴾ ئێمە وەڵامەکەیمان بۆ تۆ هێناوە بەڕاستی و جوانترین ڕوون کردنەوە ﴿٣٣﴾ ﴿الَّذِينَ يُحْشَرُونَ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ﴾ ئەو کەسانەی کەبەسەر ڕوخسارياندا دەبرێن (ڕادەکێشرێن) بۆ دۆزەخ ﴿أُولَٰئِكَ شَرٌّ مَّكَانًا﴾ ئەوانە خراپترین جێگایان بۆ هەیە ﴿وَأَضَلُّ سَبِيلًا﴾ وە ڕێگاشیان وون کردووە (گومڕاترن) ﴿٣٤﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی تەوراتمان دا بەمووسا ﴿وَجَعَلْنَا مَعَهُ أَخَاهُ هَارُونَ وَزِيرًا﴾ وە هاروونی برایشیمان کردە یاریدەدەری ﴿٣٥﴾ ﴿فَقُلْنَا اذْهَبَا﴾ ئەمجا وتمان هەردووکتان بڕۆن ﴿إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ بۆ سەر ئەو گەلەی کەباوەڕیان بەئایەتەکانی ئێمە نی یە و بەدرۆی دەزانن ﴿فَدَمَّرْنَاهُمْ تَدْمِيرًا﴾ ئەوسا لەناومان بردن بە لەناوبردنێکی زۆر خراپ ﴿٣٦﴾ ﴿وَقَوْمَ نُوحٍ لَّمَّا كَذَّبُوا الرُّسُلَ﴾ گەلی نوحیش کاتێ پێغەمبەرانیان بە درۆزانی ﴿أَغْرَقْنَاهُمْ﴾ (لەئاوی لافاودا) نوقممان کردن ﴿وَجَعَلْنَاهُمْ لِلنَّاسِ آيَةً﴾ وە کردنمانن بەپەندو عیبرەت بۆ خەڵك ﴿وَأَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ﴾ وە ئامادەمان کردووە بۆ ستەمکاران ﴿عَذَابًا أَلِيمًا﴾ سزای سەخت ﴿٣٧﴾ ﴿وَعَادًا وَثَمُودَ وَأَصْحَابَ الرَّسِّ﴾ و گەلی عادو سەموودو خاوەنی چاڵ و بیرەکان ﴿وَقُرُونًا بَيْنَ ذَٰلِكَ كَثِيرًا﴾ وەزۆر گەلی تر کە لەنێوانیان دا بوون (لەناومان بردن) ﴿٣٨﴾ ﴿وَكُلًّا ضَرَبْنَا لَهُ الْأَمْثَالَ﴾ وەبۆ هەموویان چەندین نموونەمان هێنایەوە (بەڵام بیریان نەکردەوە) ﴿وَكُلًّا تَبَّرْنَا تَتْبِيرًا﴾ وە هەموویانمان لەناوبرد بە لەناوبردنێکی خراپ ﴿٣٩﴾ ﴿وَلَقَدْ أَتَوْا عَلَى الْقَرْيَةِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئەوان (قورەیش) تێپەڕبوون بەئەو شارەدا (سەدوم) ﴿الَّتِي أُمْطِرَتْ مَطَرَ السَّوْءِ﴾ کەبارانی شەڕ (بەرد)ی بەسەردا بارێنرابوو ﴿أَفَلَمْ يَكُونُوا يَرَوْنَهَا﴾ ئایا ئەوان ئەو (شارەبەردباران کراوە)یان نەبینیوە ﴿بَلْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ نُشُورًا﴾ (وانی یە بینیویانە) بەڵکو ئەوان بەتەمای زیندوو بوونەوە نین ﴿٤٠﴾ ﴿وَإِذَا رَأَوْكَ﴾ وە(ئەی موحەممەد ﷺ) کاتێ تۆ ببینن ﴿إِن يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا﴾ بەس گاڵتەت پێ دەکەن ﴿أَهَٰذَا الَّذِي بَعَثَ اللَّهُ رَسُولًا﴾ و (دەڵێن) ئائەمەیە خوا ناردویەتی بەپێغەمبەر ﴿٤١﴾ ﴿إِن كَادَ لَيُضِلُّنَا عَنْ آلِهَتِنَا﴾ (وەدەڵێن) نزیك بوو لە پەرستراوەکانمان لامان بدات ﴿لَوْلَا أَن صَبَرْنَا عَلَيْهَا﴾ ئەگەر لەسەر (پەرستنی)یان خۆگر نەبووینایە ﴿وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ لە داهاتوودا دەزانن ﴿حِينَ يَرَوْنَ الْعَذَابَ﴾ کاتێ سزا(ی خوا) دەبینن ﴿مَنْ أَضَلُّ سَبِيلًا﴾ کێ (گومڕاترە) ڕێگای وون کردووە ﴿٤٢﴾ ﴿أَرَأَيْتَ﴾ ئایا دیت ﴿مَنِ اتَّخَذَ إِلَٰهَهُ هَوَاهُ﴾ ئەو کەسەی هەواو ئارەزووی خۆی کردۆتە پەرستراوی خۆی ﴿أَفَأَنتَ﴾ ئایا تۆ ﴿تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا﴾ ئەبیتە پارێزەر بۆ ئەو (کەشوێنی ئارەزوی نەکەوێت)؟ ﴿٤٣﴾

﴿أَمۡ تَحۡسَبُ﴾ ئایا وا دەزانی ﴿أَنَّ أَكۡثَرَهُمۡ يَسۡمَعُونَ أَوۡ يَعۡقِلُونَۚ﴾ زۆربەی ئەوانە دەبیستن یا تێدەگەن ﴿إِنۡ هُمۡ إِلَّا كَٱلۡأَنۡعَٰمِ﴾ ئەوانە هەر وەك ئاژەڵن ﴿بَلۡ هُمۡ أَضَلُّ سَبِيلًا﴾ بەڵكو ئەوان گومڕا تریشن ﴿٤٤﴾ ﴿أَلَمۡ تَرَ إِلَىٰ رَبِّكَ﴾ ئایا نابینی پەروەردگارت ﴿كَيۡفَ مَدَّ ٱلظِّلَّ﴾ چۆن سێبەری درێژکردۆتەوە (لەبانگی بەیانیانەو تا خۆر هەڵاتن) ﴿وَلَوۡ شَآءَ لَجَعَلَهُۥ سَاكِنًا﴾ ئەگەر بیویستایە ڕای دەگرت بەوەستاوی (سێبەرەکە بەردەوام دەبوو) ﴿ثُمَّ جَعَلۡنَا ٱلشَّمۡسَ﴾ لەپاشان خۆرمان کردە ﴿عَلَيۡهِ دَلِيلًا﴾ بەڵگە لەسەر ئەو (سێبەرە چونکە ئەگەر خۆر نەبێت سێبەر ناناسرێت) ﴿٤٥﴾ ﴿ثُمَّ قَبَضۡنَٰهُ إِلَيۡنَا﴾ پاشان ئەو سێبەرە بۆلای خۆمان دەبەینەوە ﴿قَبۡضًا يَسِيرًا﴾ بەشێنەیی و کەمە کەمە نایهێڵین ﴿٤٦﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِي﴾ ئەو (خوا) زاتێکە ﴿جَعَلَ لَكُمُ ٱلَّيۡلَ لِبَاسًا﴾ کەشەوی بۆ کردون بەداپۆشەر (پۆشاك) ﴿وَٱلنَّوۡمَ سُبَاتًا﴾ وە خەوتنی بۆ کردوون بەهۆی مت بوون ﴿وَجَعَلَ ٱلنَّهَارَ نُشُورًا﴾ وە ڕۆژی بۆ هەستان (لەخەو بۆ کارو ڕسق پەیدا کردن) داناوە ﴿٤٧﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِيٓ﴾ وە ئەو(خوا) زاتێکە ﴿أَرۡسَلَ ٱلرِّيَٰحَ﴾ باکان دەنێری ﴿بُشۡرَۢا بَيۡنَ يَدَيۡ رَحۡمَتِهِۦۚ﴾ بەمزدەدەر پێش ڕەحمەتی خۆی (باران بارین) ﴿وَأَنزَلۡنَا مِنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ وە لەئاسمانەوە باراندومانە ﴿مَآءً طَهُورًا﴾ ئاوێکی پاکژکەر (پاك و خاوێن) ﴿٤٨﴾ ﴿لِّنُحۡـِۧيَ بِهِۦ بَلۡدَةً مَّيۡتًا﴾ تا زەوی مردووی پێ دەبوژێنینەوە ﴿وَنُسۡقِيَهُۥ مِمَّا خَلَقۡنَآ﴾ وە ئاوی دەدەین بەو (بارانە) لەوانەی دروستمان کردوون ﴿أَنۡعَٰمًا وَأَنَاسِيَّ كَثِيرًا﴾ ئاژەڵ و خەڵکانێکی زۆر ﴿٤٩﴾ ﴿وَلَقَدۡ صَرَّفۡنَٰهُ بَيۡنَهُمۡ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە بەچەند جۆر ئەم (نیشانە)مان گۆڕی لەنێوانیاندا ﴿لِيَذَّكَّرُواْ﴾ تا بیربکەنەوە ﴿فَأَبَىٰٓ أَكۡثَرُ ٱلنَّاسِ إِلَّا كُفُورًا﴾ بەلام زۆربەی خەڵك جگەلە سپڵەیی (بێ باوەڕی) هیچیانناوێت ﴿٥٠﴾ ﴿وَلَوۡ شِئۡنَا لَبَعَثۡنَا﴾ ئەگەر بمان ویستایە بێگومان دەمان نارد ﴿فِي كُلِّ قَرۡيَةٖ نَّذِيرٗا﴾ لەهەموو شارو شارۆچکەیەکدا ترسێنەرێك ﴿٥١﴾ ﴿فَلَا تُطِعِ ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ کەواتە تۆ بەگوێی بێباوەڕان مەکە ﴿وَجَٰهِدۡهُم بِهِۦ جِهَادٗا كَبِيرٗا﴾ بە(بەڵگەکانی) ئەم قورئانە بەربەرەکانی یەکی گەورەیان لەگەڵدا بکە ﴿٥٢﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِي مَرَجَ ٱلۡبَحۡرَيۡنِ﴾ ئەو (خوا) زاتێکە دوو دەریا (ئاو) ی بەڕەڵا کردووە لەپاڵ یەکدا ﴿هَٰذَا عَذۡبٞ فُرَاتٞ﴾ ئەمەیان شیرین و سازگارە (ئاوی ڕوبارو کانیاوە) ﴿وَهَٰذَا مِلۡحٌ أُجَاجٞ﴾ ئەوی تریان زۆر سوێرو تاڵ و تفتە (ئاوی دەریاکانە) ﴿وَجَعَلَ بَيۡنَهُمَا بَرۡزَخٗا﴾ وە لەنێوان ئەو دوو (ئاو)ەدا بەربەستێکی داناوە ﴿وَحِجۡرٗا مَّحۡجُورٗا﴾ و بەرگری کەرێکی ئەستور (تائەو دوو ئاوە تێکەڵ بەیەك نەبن) ﴿٥٣﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِي خَلَقَ مِنَ ٱلۡمَآءِ بَشَرٗا﴾ ئەو (خوا) زاتێکە لەئاو(ی مرۆڤ) ئادەمیزادی دروست کردووە ﴿فَجَعَلَهُۥ نَسَبٗا وَصِهۡرٗاۗ﴾ ئەمجا ئەو (ئاوە)ی کردۆتە هۆی ڕەچەڵەك (پشت کە بەرێگەی نێرینە دەگەن بەمرۆڤ وەك کوڕ) و خزم (کە بەرێگەی ئافرەت دەگەنەوە بەمرۆڤ وەك کچە زاو خوشکەزا) ﴿وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرٗا﴾ وە پەروەردگارت هەمیشە بە دەسەڵات و توانایە ﴿٥٤﴾ ﴿وَيَعۡبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَا﴾ ئەوانە جگە لەخوا شتانێك دەپەرستن ﴿لَا يَنفَعُهُمۡ وَلَا يَضُرُّهُمۡۗ﴾ کە نەسوود نەزیان بەوان ناگەیەنن ﴿وَكَانَ ٱلۡكَافِرُ عَلَىٰ رَبِّهِۦ ظَهِيرٗا﴾ وە بێ بڕوایان بەردەوام دژی پەروەردگاریان پشتیوانی یەکترین (بۆ تاوان و خراپە) ﴿٥٥﴾

﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ﴾ ئێمە تۆمان تەنها بۆ ئەوە ناردووە ﴿إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا﴾ کەمژدە دەرو ترسێنەر بی ﴿٥٦﴾ ﴿قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ من لەسەر گەیاندنی ئیسلام هیچ کرێ و پاداشتێك لەئێوە داوا ناکەم ﴿إِلَّا مَن شَاءَ أَن يَتَّخِذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا﴾ بەڵام هەر کەس ویستی ڕێگەی پەروردگاری بگرێ (با بیگرێ) ﴿٥٧﴾ ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى الْحَيِّ﴾ پشت ببەستە بە(خوای) زیندوو ﴿الَّذِي لَا يَمُوتُ﴾ کەزاتێکە هەرگیز نامرێت ﴿وَسَبِّحْ بِحَمْدِهِ﴾ تەسبیحات بکە بەستایشی ئەو ﴿وَكَفَىٰ بِهِ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ خَبِيرًا﴾ بەسە (بۆ تۆ) کەخوا ئاگادارە بەگوناهی بەندەکانی ﴿٥٨﴾ ﴿الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ ئەو (خوایە)ی کەئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ وەئەوەش لەنێوانیان دایە ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ لەشەش ڕۆژدا ﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ﴾ لەپاشانیش بەرز بوویەوە بۆ سەر عەرش و قەراری گرت (باوەڕمان پێیەتی بەبێ ئەوەی شێوەکەی بزانین) ﴿الرَّحْمَٰنُ فَاسْأَلْ بِهِ خَبِيرًا﴾ ئەو خوای میهرەبانە کەواتە پرسیار لەزاتێ بکە کە بەهەموو شت زاناو ئاگایە ﴿٥٩﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ﴾ وە کاتێ بەوان بوترێ ﴿اسْجُدُوا لِلرَّحْمَٰنِ﴾ سوژدە بەرن بۆخوای میهرەبان ﴿قَالُوا وَمَا الرَّحْمَٰنُ﴾ دەڵێن ڕەحمان کێیە (ئێمە نایناسین) ﴿أَنَسْجُدُ لِمَا تَأْمُرُنَا﴾ ئایا سوژدە بەرین بۆ ئەو (زاتەی) کەتۆ فەرمانمان پێ دەدەیت ﴿وَزَادَهُمْ نُفُورًا﴾ وە(بەم داوای سوژدە بردنە) دورکەوتنەوەیان (لەڕێگای ڕاست) زیاتر دەبێت ﴿٦٠﴾ ﴿تَبَارَكَ الَّذِي﴾ پاك و بێگەرد وپیرۆزە ئەو (خوایەی) ﴿جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا﴾ کە لەئاسماندا چەند خولگە (بورج)ی دروست کردووە ﴿وَجَعَلَ فِيهَا سِرَاجًا﴾ ودایناوە لەئاسماندا خۆرێکی پڕشنگدار ﴿وَقَمَرًا مُّنِيرًا﴾ و مانگێکی ڕووناك کەرەوە (بۆ زەوی) ﴿٦١﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي﴾ وە ئەو (خوایە) زاتێکە ﴿جَعَلَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً﴾ کەشەوو ڕۆژی لەجێی یەکتر داناوە (بەدوای یەکتردا دێن و شوێنی یەکتر دەگرنەوە) ﴿لِّمَنْ أَرَادَ أَن يَذَّكَّرَ﴾ بۆ ئەو کەسەی بیەوێ بیربکاتەوە (لەدروسکراوەکانی خوا) ﴿أَوْ أَرَادَ شُكُورًا﴾ یا بیەوێ شوکرانە بژێری خوا بکات ﴿٦٢﴾ ﴿وَعِبَادُ الرَّحْمَٰنِ الَّذِينَ﴾ بەندە تایبەتی یەکانی خوای میهرەبان کەسانێکن ﴿يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا﴾ بە ویقارو نەرمی دەڕۆن بەسەر زەوی دا (بێ لوت بەرزی و کەشخەو فیز کردن) ﴿وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ﴾ وەکاتێ نەزان و نەفامەکان (بەووتەی ناشیرن) لەگەڵیان بدوێن ﴿قَالُوا سَلَامًا﴾ ووتەیەك دەڵێن پێیان گوناه نەبێت ﴿٦٣﴾ ﴿وَالَّذِينَ يَبِيتُونَ لِرَبِّهِمْ﴾ وە کەسانێکن لەشەودا بۆ پەروەردگاریان ﴿سُجَّدًا وَقِيَامًا﴾ سوژدە بەرن و شەو نوێژ دەکەن ﴿٦٤﴾ ﴿وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا﴾ وە کەسانێکن کەدەڵێن ئەی پەروەردگارمان ﴿اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ﴾ سزای دۆزەخمان لێ لادە ﴿إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا﴾ بەڕاستی سزای ئەو (دۆزەخە) لانەچووی بەردەوامە ﴿٦٥﴾ ﴿إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا﴾ بەڕاستی دۆزەخ جێگەو شوێن مانەوەیەکی زۆر خراپە ﴿٦٦﴾ ﴿وَالَّذِينَ إِذَا أَنفَقُوا﴾ وە کەسانێکن کاتێ ماڵ و سامان خەرج دەکەن (بۆ خۆیان و خێزانیان) ﴿لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا﴾ نەزیادە ڕۆی و نەڕەزیلی و دەست نوقاوی (تێدا) ناکەن ﴿وَكَانَ بَيْنَ ذَٰلِكَ قَوَامًا﴾ (بەڵکو) مام ناوەندیە لەونێوانەدا ﴿٦٧﴾

﴿وَٱلَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ ٱللَّهِ﴾ وە کەسانێکن کەلەگەڵ خوادا ناپەرستن ﴿إِلَٰهًا ءَاخَرَ﴾ هیچ پەرستراوێکی تر ﴿وَلَا يَقْتُلُونَ﴾ و ناکوژن ﴿ٱلنَّفْسَ ٱلَّتِي حَرَّمَ ٱللَّهُ﴾ هیچ کەسێ کەخوا کوشتنی ئەوی یاساغ(حەرام) کردووە ﴿إِلَّا بِٱلْحَقِّ﴾ بەهەق و ڕەوا نەبێ ﴿وَلَا يَزْنُونَ﴾ وە زیناو داوێن پیسی ناکەن ﴿وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ﴾ وە هەر کەس ئەو تاوانانە بکات (کەباسکران) ﴿يَلْقَ أَثَامًا﴾ تووشی تۆڵەکەی دێت ﴾٦٨﴿ ﴿يُضَٰعَفْ لَهُ ٱلْعَذَابُ﴾ سزای بۆ چەند بارەدەکرێتەوە ﴿يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ لەڕۆژی قیامەتدا ﴿وَيَخْلُدْ فِيهِۦ مُهَانًا﴾ وەبێ بڕانەوەبەبێ ڕێزو ڕیسوایی لەدۆزەخ دادەمێنێتەوە ﴾٦٩﴿ ﴿إِلَّا مَن تَابَ وَءَامَنَ﴾ بێجگەلەکەسێ تەوبەی کردبێ و باوەڕی هێنابێ ﴿وَعَمِلَ عَمَلًا صَٰلِحًا﴾ کارو کردەوەی چاکیشی کردبێت ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿يُبَدِّلُ ٱللَّهُ سَيِّـَٔاتِهِمْ حَسَنَٰتٍ﴾ خوا خراپە و تاوانەکانیان دەگۆڕێت بەچاکە ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وەخوا هەمیشە لێبووردەی بەبەزەیی یە ﴾٧٠﴿ ﴿وَمَن تَابَ وَعَمِلَ صَٰلِحًا﴾ وە هەر کەس تەوبەی کردو کردەوەی چاکی کرد ﴿فَإِنَّهُۥ يَتُوبُ إِلَى ٱللَّهِ﴾ ئەوە بەڕاستی ئەو کەسە دەگەڕێتەوە بۆ لای خوا ﴿مَتَابًا﴾ بە گەڕانەوەیەکی تەواو ﴾٧١﴿ ﴿وَٱلَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ ٱلزُّورَ﴾ وە (بەندەکانی خوا) کەسانێکن کەشایەتی درۆ نادەن ﴿وَإِذَا مَرُّواْ بِٱللَّغْوِ﴾ و کاتێ تێپەڕ بن بەلای شتی بێ سووددا (ئەنجام بدرێت لەلایەن نەفامانەوە) ﴿مَرُّواْ كِرَامًا﴾ تێپەڕ دەکەن بەڕێزەوە (پێ گوێدانە نەفامان) ﴾٧٢﴿ ﴿وَٱلَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُواْ﴾ وە کەسانێکن کاتێ ئامۆژگاری بکرێن ﴿بِـَٔايَٰتِ رَبِّهِمْ﴾ بەئایەتەکانی پەروەردگاریان ﴿لَمْ يَخِرُّواْ عَلَيْهَا﴾ ناکەون بەسەریاندا ﴿صُمًّا وَعُمْيَانًا﴾ بە کەڕی و کوێری ﴾٧٣﴿ ﴿وَٱلَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا﴾ وە کەسانێکن کەدەڵێن ئەی پەروەردگارمان بیەخشە پێمان ﴿مِنْ أَزْوَٰجِنَا وَذُرِّيَّٰتِنَا﴾ لە هاوسەران و نەوەکانمان (منداڵەکانمان) ﴿قُرَّةَ أَعْيُنٍ﴾ ئەوەی چاوانی پێ گەش بێ هۆی دڵخۆشی بێت ﴿وَٱجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا﴾ وە بمانکە بە پێشەوای پارێزکاران و لەخوا ترسان ﴾٧٤﴿ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ﴾ ئەوانە (کە ئەو سیفەتانەیان تیایە) ﴿يُجْزَوْنَ ٱلْغُرْفَةَ بِمَا صَبَرُواْ﴾ پاداشت دەدرێنەوە بەپلە و کۆشکی بەرز لە بەهەشتدا بەهۆی ئارام گرتنیان ﴿وَيُلَقَّوْنَ فِيهَا تَحِيَّةً وَسَلَٰمًا﴾ وە لەو شوێنەدا سڵاویان لێ دەکرێ (لەلایەن فریشتەکانەوە زۆر بە گەرمی) ﴾٧٥﴿ ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ بێ بڕانەوە تیایدا دەمێننەوە ﴿حَسُنَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا﴾ چەن جێگا وشوێن ومانەوەیەکی جوان و خۆشە ﴾٧٦﴿ ﴿قُلْ مَا يَعْبَؤُاْ بِكُمْ رَبِّي﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ خەڵکینە پەروەردگار گوێتان پێ نادات و هیچ بایەخێکتان نی یە لای ﴿لَوْلَا دُعَآؤُكُمْ﴾ ئەگەر دوعا و نزاتان نەبێ (لەکاتی تەنگی و ناڕەحەتیدا) ﴿فَقَدْ كَذَّبْتُمْ﴾ کەچی (زۆربەتان) ئایینی خواتان بەدرۆ دەزانی (بڕواتان نەهێنا) ﴿فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَامًا﴾ جادڵنیابن تۆڵەکەی یەخەتان دەگرێ و لێتان جیا نابێتەوە ﴾٧٧﴿

سورەتی ﴿ ٱلشُّعَرَآءِ ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿طسٓمٓ﴾ بە (طا، سین، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی، بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرە) بکە ﴿١﴾ ﴿تِلْكَ ءَايَٰتُ ٱلْكِتَٰبِ ٱلْمُبِينِ﴾ ئەم (سورەتە) لەئایەتەکانی قورئانی ڕوونکەرەوەیە ﴿٢﴾ ﴿لَعَلَّكَ بَٰخِعٌ نَّفْسَكَ﴾ خەریکە خۆت لەناو دەبەی (دەکوژی) بەخەفەت ﴿أَلَّا يَكُونُوا۟ مُؤْمِنِينَ﴾ لەبەر ئەوەی ئەوان (خەڵکی مەککە) باوەڕ ناهێنن ﴿٣﴾ ﴿إِن نَّشَأْ﴾ ئەگەر بمانەوێت ﴿نُنَزِّلْ عَلَيْهِم﴾ دێنینە خوارەوە بۆیان ﴿مِّنَ ٱلسَّمَآءِ ءَايَةً﴾ نیشانەو بەڵگەیەك لەئاسمانەوە ﴿فَظَلَّتْ أَعْنَٰقُهُمْ لَهَا خَٰضِعِينَ﴾ کەبەردەوام گەردنیانی بۆ دانەوێنن (ناچاریان بکات باوەڕ بێنن) ﴿٤﴾ ﴿وَمَا يَأْتِيهِم﴾ هەر بێت بۆیان ﴿مِّن ذِكْرٍ مِّنَ ٱلرَّحْمَٰنِ مُحْدَثٍ﴾ پەیامێکی تازە دابەزێنراو (کەقورئانە) لەخوای میهرەبانەوە ﴿إِلَّا كَانُوا۟ عَنْهُ مُعْرِضِينَ﴾ ئەوان بەردەوام پشت تێکەرو ڕوو وەرگێڕن لێی ﴿٥﴾ ﴿فَقَدْ كَذَّبُوا۟﴾ جا بێگومان ئەوانە بەدرۆیان زانی و باوەڕیان پێ نەکرد (ئەوەی ناردبومان) ﴿فَسَيَأْتِيهِمْ﴾ جا بەزوویی بۆیان دێت ﴿أَنۢبَٰٓؤُا۟ مَا كَانُوا۟ بِهِۦ يَسْتَهْزِءُونَ﴾ هەواڵەکانی ئەوەی ئەوان گاڵتەو لاقرتییان پێ دەکرد ﴿٦﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا۟ إِلَى ٱلْأَرْضِ﴾ ئایا سەیری زەوی ناکەن ﴿كَمْ أَنۢبَتْنَا فِيهَا﴾ چەندمان ڕواندووە تیایدا ﴿مِن كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ﴾ لەهەموو جۆرێکی چاکی بەکەڵك ﴿٧﴾ ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَةً﴾ بەڕاستی لەڕواندنی ئەو هەموو ڕوواوەدا بەڵگەی گەورە هەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ﴾ بەڵام زۆر بەیان بڕوادارنین و باوەڕ ناهێنن ﴿٨﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ﴾ بێگومان پەروەردگارت ﴿لَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ﴾ تەنها ئەو خاوەن دەسەڵاتی بەزەیی دارە ﴿٩﴾ ﴿وَإِذْ نَادَىٰ رَبُّكَ مُوسَىٰٓ﴾ (باس بکە) ئەو کاتەی پەروەردگارت بانگی مووسای کرد ﴿أَنِ ٱئْتِ ٱلْقَوْمَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ کە (بەپێغەمبەری) بڕۆ بۆ لای ئەو گەلە ستەمکارە ﴿١٠﴾ ﴿قَوْمَ فِرْعَوْنَ﴾ کە گەلەکەی فیرعەونە ﴿أَلَا يَتَّقُونَ﴾ ئایا ئەوان ناترسن (بێ فەرمانی خوادەکەن) ﴿١١﴾ ﴿قَالَ رَبِّ﴾ (مووسا) ووتی ئەی پەروەردگارم ﴿إِنِّىٓ أَخَافُ أَن يُكَذِّبُونِ﴾ بەڕاستی من دەترسم بڕوام پێ نەکەن ﴿١٢﴾ ﴿وَيَضِيقُ صَدْرِى﴾ وەسینگم (دڵم) تەنگ بێ ﴿وَلَا يَنطَلِقُ لِسَانِى﴾ وە(دەترسم) بەچاکی قسەم بۆ نەکرێ و زمانم بەر نەبێ (لەو گرێیەی هەیەتی) ﴿فَأَرْسِلْ إِلَىٰ هَٰرُونَ﴾ کەواتە (خوایە جوبرەئیل) بنێرە بۆ لای هاروون (و بیکە بەپێغەمبەر بۆ ئەوەی یارمەتیم بدات) ﴿١٣﴾ ﴿وَلَهُمْ عَلَىَّ ذَنۢبٌ﴾ وەئەوان (گەلی فیرعەون) تۆڵەی تاوانێکیان لەسەرمە ﴿فَأَخَافُ أَن يَقْتُلُونِ﴾ بۆیە دەترسم کەبمکوژن (لەجیاتی ئەو کوژراوە) ﴿١٤﴾ ﴿قَالَ كَلَّا﴾ (خوا) فەرمووی نەخێر (ئەوەی باست کرد هیچی ڕوونادات) ﴿فَٱذْهَبَا بِـَٔايَٰتِنَآ﴾ کەواتە هەردووکتان بەموعجیزەکانمانەوە بڕۆن (بۆ لای فیرعەون و گەلەکەی) ﴿إِنَّا مَعَكُم مُّسْتَمِعُونَ﴾ ئێمە لەگەڵتان گوێ دەگرین ﴿١٥﴾ ﴿فَأْتِيَا فِرْعَوْنَ فَقُولَآ﴾ ئەوسا بڕۆنە لای فیرعەون و هەردووکتان بڵێن ﴿إِنَّا رَسُولُ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە پێغەمبەری پەروەردگاری جیهانیانین ﴿١٦﴾ ﴿أَنْ أَرْسِلْ مَعَنَا بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ (نێراوین) کەتۆ بەنو ئیسرائیل (لەژێر دەستەیی خۆت) بەرەڵا کەیت لەگەڵ ئێمەدا (بڕۆین بۆ شام) ﴿١٧﴾ ﴿قَالَ﴾ (فیرعەون) ووتی ﴿أَلَمْ نُرَبِّكَ فِينَا وَلِيدًا﴾ ئایا ئێمە پێمان نەگەیاندی لەناو (ماڵی) خۆماندا بەمنداڵی ﴿وَلَبِثْتَ فِينَا مِنْ عُمُرِكَ سِنِينَ﴾ وە تۆ چەند ساڵێك لەتەمەنت لەناو ئێمەدا نەمایتەوە ﴿١٨﴾ ﴿وَفَعَلْتَ فَعْلَتَكَ ٱلَّتِى فَعَلْتَ﴾ وە ئەو کردەوە (خراپە) شت کرد کەکردت (کەکوشتنی قیبتی یەك بوو) ﴿وَأَنتَ مِنَ ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ وە تۆ لەوانەی سپڵەو ناشوکرن ﴿١٩﴾

﴿قَالَ فَعَلْتُهَا﴾ (مووسا) ووتی ئه‌وكاره‌م كرد (ئه‌و پیاوه‌م كوشت) ﴿إِذًا وَأَنَا مِنَ الضَّالِّينَ﴾ كاتێ كه‌من له‌ڕیزی نه‌زانانـدا بـووم ﴿٢٠﴾ ﴿فَفَرَرْتُ مِنكُمْ﴾ ئه‌مجا رام كـردو هه‌ڵهاتم له‌ئێوه ﴿لَمَّا خِفْتُكُمْ﴾ كاتێك ترسام لێتان (تۆڵه‌م لێ بسه‌نن) ﴿فَوَهَبَ لِي رَبِّي حُكْمًا﴾ ئه‌وسا په‌روه‌ردگارم حیكمه‌تی (پێغه‌مبه‌ریه‌تی) پێ به‌خشیم ﴿وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ منی خسته ریزی پێغه‌مبه‌رانه‌وه (كردمی به‌پێغه‌مبه‌ر) ﴿٢١﴾ ﴿وَتِلْكَ نِعْمَةٌ تَمُنُّهَا عَلَيَّ﴾ وه ئه‌و (به‌خێو كردنه) كه تۆ ده‌یكه‌یت به‌منه‌ت به‌سه‌رمه‌وه ﴿أَنْ عَبَّدتَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ به‌هۆی ئه‌وه‌وه بووه كه‌تۆ نه‌وه‌ی ئیسرائیلت كردبووه كۆیله و ژێرده‌سته‌ی خۆت (له‌ترسا دایكی مووسا مووسای به‌خێو نه‌كرد) ﴿٢٢﴾ ﴿قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ (ئه‌مجا) فیرعه‌ون ووتی په‌روه‌ردگاری جیهانیان كێ یه ﴿٢٣﴾ ﴿قَالَ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ (مووسا) ووتی په‌روه‌ردگاری ئاسمانه‌كان وزه‌وی و هه‌رچی له‌نێوانیان دایه ﴿إِن كُنتُم مُّوقِنِينَ﴾ ئه‌گه‌ر ئێوه دڵنیان ﴿٢٤﴾ ﴿قَالَ لِمَنْ حَوْلَهُ﴾ (فیرعه‌ون) ووتی به‌وانه‌ی به‌ده‌وری دا بوون (له‌شوێنكه‌وتوانی) ﴿أَلَا تَسْتَمِعُونَ﴾ ئایا گوێتان لێیه (چی ده‌ڵێ) ﴿٢٥﴾ ﴿قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ﴾ (مووسا) ووتی په‌روه‌ردگاری ئێوه‌و په‌روه‌ردگاری باوك وباپیره پێشووه‌كانتانه ﴿٢٦﴾ ﴿قَالَ إِنَّ رَسُولَكُمُ الَّذِي أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ﴾ (فیرعه‌ون) ووتی به‌ڕاستی ئه‌و پێغه‌مبه‌ره كه‌نێرراوه بۆ ئێوه ﴿لَمَجْنُونٌ﴾ شێته ﴿٢٧﴾ ﴿قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ (مووسا) ووتی په‌روه‌ردگاری رۆژهه‌ڵات و ڕۆژ ئاوایه‌و ئه‌وه‌ی له‌نێوانیادایه ﴿إِن كُنتُمْ تَعْقِلُونَ﴾ ئه‌گه‌ر ئێوه بیربكه‌نه‌وه وژیربن ﴿٢٨﴾ ﴿قَالَ لَئِنِ اتَّخَذْتَ إِلَٰهًا غَيْرِي﴾ (فیرعه‌ون) ووتی سوێندبێ ئه‌گه‌ر په‌رستراوێ تر جگه له‌من دابنێیت ﴿لَأَجْعَلَنَّكَ مِنَ الْمَسْجُونِينَ﴾ بێگومان ده‌تخه‌مه ریزی به‌ندكراوه‌كانه‌وه‌و زیندانیت ده‌كه‌م ﴿٢٩﴾ ﴿قَالَ أَوَلَوْ جِئْتُكَ بِشَيْءٍ مُّبِينٍ﴾ (مووسا) ووتی ئایا هه‌ر زیندانیم ده‌كه‌یت ئه‌گه‌ر شتێكی (موعجیزه‌یه‌كی) روون و ئاشكرات بۆ بێنم (كه‌ڕاسته پێغه‌مبه‌رم) ﴿٣٠﴾ ﴿قَالَ فَأْتِ بِهِ﴾ (فیرعه‌ون) ووتی ده‌ی ئه‌و شته بێنه (بینوێنه) ﴿إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ ئه‌گه‌ر تۆ له‌ڕاست گۆیانی ﴿٣١﴾ ﴿فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ﴾ ئه‌مجا مووسا گۆچانه‌كه‌ی فڕێدا ﴿فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ﴾ ده‌ست به‌جێ بوو به‌ئه‌ژدیهایه‌كی دیارو ئاشكرا ﴿٣٢﴾ ﴿وَنَزَعَ يَدَهُ﴾ وه ده‌ستی ده‌رهێنا (له‌بن باڵیدا) ﴿فَإِذَا هِيَ بَيْضَاءُ لِلنَّاظِرِينَ﴾ یه‌كسه‌ر ده‌ستی سپی وپرشنگدار بوو بۆ بینه‌ران ﴿٣٣﴾ ﴿قَالَ لِلْمَلَإِ حَوْلَهُ﴾ (فیرعه‌ون) ووتی به‌و پیاوه گه‌ورانه‌ی له‌ده‌وره‌ی بوون ﴿إِنَّ هَٰذَا لَسَاحِرٌ عَلِيمٌ﴾ بێگومان ئه‌مه جادووگه‌رێكی زۆر زانایه ﴿٣٤﴾ ﴿يُرِيدُ أَن يُخْرِجَكُم﴾ ده‌یه‌وێ ده‌رتان بكات ﴿مِّنْ أَرْضِكُم بِسِحْرِهِ﴾ له‌ووڵات و خاكی خۆتان به‌جادووه‌كه‌ی ﴿فَمَاذَا تَأْمُرُونَ﴾ جافه‌رمانی چی ده‌ده‌ن (له‌دژی بیكه‌م) ﴿٣٥﴾ ﴿قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ﴾ ووتیان جارێ مووساو براكه‌ی وازی لێ بێنه (دوایانخه) ﴿وَابْعَثْ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ﴾ سه‌ربازه‌كانت كۆبكه‌ره‌وه وبیانێره بۆ هه‌موو شاره‌كان ﴿٣٦﴾ ﴿يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَحَّارٍ عَلِيمٍ﴾ تاهه‌موو جادووگه‌رێكی زۆر زانت بۆ بهێنن ﴿٣٧﴾ ﴿فَجُمِعَ السَّحَرَةُ﴾ ئه‌مجا ئه‌و جادووگه‌رانه كۆكرانه‌وه ﴿لِمِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ﴾ له‌كات و ڕۆژێ دیاری كراودا ﴿٣٨﴾ ﴿وَقِيلَ لِلنَّاسِ هَلْ أَنتُم مُّجْتَمِعُونَ﴾ و به‌خه‌ڵكیش وترا ئێوه‌ش كۆده‌بنه‌وه؟ ﴿٣٩﴾

﴿لَعَلَّنَا نَتَّبِعُ ٱلسَّحَرَةَ﴾ تا شوێن جادووگەران بکەوین ﴿إِن كَانُوا۟ هُمُ ٱلْغَٰلِبِينَ﴾ ئەگەر ئەوان زاڵ و سەرکەوتوو بوون ﴿٤٠﴾ ﴿فَلَمَّا جَآءَ ٱلسَّحَرَةُ﴾ ئەمجا کاتێ جادووگەرەکان هاتن ﴿قَالُوا۟ لِفِرْعَوْنَ﴾ ووتیان بەفیرعەون ﴿أَئِنَّ لَنَا لَأَجْرًا﴾ ئایا بەڕاستی پاداشتمان هەیە ﴿إِن كُنَّا نَحْنُ ٱلْغَٰلِبِينَ﴾ ئەگەر ئێمە زاڵ و سەرکەوتوو بین ﴿٤١﴾ ﴿قَالَ نَعَمْ﴾ (فیرعەون) ووتی بەڵێ ﴿وَإِنَّكُمْ إِذًا لَّمِنَ ٱلْمُقَرَّبِينَ﴾ وەبێگومان ئێوە ئەو کاتە لەنزیکانی خۆم دەبن ﴿٤٢﴾ ﴿قَالَ لَهُم مُّوسَىٰٓ﴾ مووسا بەساحیرەکانی ووت ﴿أَلْقُوا۟ مَآ أَنتُم مُّلْقُونَ﴾ بیهاوێژن ئەوەی ئێوە هاوێژەریانن (لەجادوو) ﴿٤٣﴾ ﴿فَأَلْقَوْا۟ حِبَالَهُمْ وَعِصِيَّهُمْ﴾ ئەوانیش گوریس و حەبل و دار دەستەکانیان فڕێدا ﴿وَقَالُوا۟ بِعِزَّةِ فِرْعَوْنَ﴾ وە ووتیان سوێند بەگەورەیی فیرعەون ﴿إِنَّا لَنَحْنُ ٱلْغَٰلِبُونَ﴾ بەڕاستی هەر ئێمە زاڵ و سەرکەوتووین ﴿٤٤﴾ ﴿فَأَلْقَىٰ مُوسَىٰ عَصَاهُ﴾ ئەمجا مووسا داردەستەکەی فڕێدا (و بوو بەمارێکی گەورە) ﴿فَإِذَا هِىَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ﴾ جا کوت و پڕ ئەو (مارە گەورە) هەرچی جادوویان کردبوو هەڵی لوشی ﴿٤٥﴾ ﴿فَأُلْقِىَ ٱلسَّحَرَةُ سَٰجِدِينَ﴾ ئەمجا جادووگەرەکان خران (کەوتن) بەڕوودا بەسوژدە بردنەوە (بۆ خوا) ﴿٤٦﴾ ﴿قَالُوٓا۟ ءَامَنَّا بِرَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ ووتیان ئەوا باوەڕمان هێنا بەپەروەردگاری جیهانیان ﴿٤٧﴾ ﴿رَبِّ مُوسَىٰ وَهَٰرُونَ﴾ کەپەروەردگاری مووسا و هاروونە ﴿٤٨﴾ ﴿قَالَ ءَامَنتُمْ لَهُۥ﴾ (فیرعەون) ووتی ئایا باوەڕتان پێ هێنا ﴿قَبْلَ أَنْ ءَاذَنَ لَكُمْ﴾ پێش ئەوەی مۆڵەتتان بدەم ﴿إِنَّهُۥ لَكَبِيرُكُمُ ٱلَّذِى عَلَّمَكُمُ ٱلسِّحْرَ﴾ بەڕاستی ئەو (مووسا) جادوو گەرە گەورەکەتانەکە فێری جادووی کردون ﴿فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ جا بێگومان لەمەودوا دەزانن (چیتان لێ دەکەم) ﴿لَأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُم مِّنْ خِلَٰفٍ﴾ بەڕاستی دەست و قاچتان ڕاست و چەپ دەبڕم ﴿وَلَأُصَلِّبَنَّكُمْ أَجْمَعِينَ﴾ وە بێگومان هەمووتان هەڵ دەواسم (بەدارا) ﴿٤٩﴾ ﴿قَالُوا۟ لَا ضَيْرَ﴾ (جادووگەرەکان) ووتیان هیچ زیانی نی یە (بۆ ئێمە ئەوەی تۆ ئەتەوێ بیکەی) ﴿إِنَّآ إِلَىٰ رَبِّنَا مُنقَلِبُونَ﴾ (چونکە) بەڕاستی ئێمە گەڕانەوەمان بۆ لای پەروەردگارمانە ﴿٥٠﴾ ﴿إِنَّا نَطْمَعُ﴾ بەڕاستی ئێمە بەتەماین و ئومێد دەکەین ﴿أَن يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطَٰيَٰنَآ﴾ کەپەروەردگارمان لە گوناهو تاوانەکانمان ببورێ ﴿أَن كُنَّآ أَوَّلَ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ چونکە ئێمە یەکەمی باوەڕداران بووین (لەگەڵەکەماندا) ﴿٥١﴾ ﴿وَأَوْحَيْنَآ إِلَىٰ مُوسَىٰٓ﴾ وەحیمان نارد بۆ مووسا ﴿أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِىٓ﴾ کەبەشەو بەندە (باوەڕدارە)کانم ببە(و میصر بەجێ بێڵن) ﴿إِنَّكُم مُّتَّبَعُونَ﴾ بێگومان (فیرعەون و کۆمەڵەکەی) دواتان دەکەون ﴿٥٢﴾ ﴿فَأَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِى ٱلْمَدَآئِنِ حَٰشِرِينَ﴾ ئەوسا فیرعەون پیاوانی کۆ کەرەوەی نارد بەشارەکاندا (بۆ کۆکردنەوەی لەشکرو هێز) ﴿٥٣﴾ ﴿إِنَّ هَٰٓؤُلَآءِ لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ﴾ (فیرعەون ووتی) بەڕاستی ئەوانە (مووسا و شوێن کەوتوانی) کۆمەڵێکی کەمی بێ نرخن ﴿٥٤﴾ ﴿وَإِنَّهُمْ لَنَا لَغَآئِظُونَ﴾ وە بەڕاستی ئەوانە ڕقی ئێمە هەڵدەسێنن (بەووتارو کرداریان) ﴿٥٥﴾ ﴿وَإِنَّا لَجَمِيعٌ حَٰذِرُونَ﴾ وە بێگومان ئێمە کۆمەڵێکین بێدار و ئاگادارین (بەپیلانەکانیان) ﴿٥٦﴾ ﴿فَأَخْرَجْنَٰهُم مِّن جَنَّٰتٍ وَعُيُونٍ﴾ ئەمجا ئەوان (فیرعەون و کۆمەڵەکەی)مان دەرکرد لە باخات و کانیاوەکان ﴿٥٧﴾ ﴿وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ﴾ وە (دەرمان کردن) لەو هەموو گەنج و غەزنە و کۆشکە زۆر جوان و چاکانە ﴿٥٨﴾ ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئا بەو جۆرە (لەناومان بردن) ﴿وَأَوْرَثْنَٰهَا بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ نەوەکانی یەعقوب (جوولەکە)مان لەجێگایان دانا ﴿٥٩﴾ ﴿فَأَتْبَعُوهُم مُّشْرِقِينَ﴾ ئەمجا (فیرعەون و لەشکرەکەی) کاتێ خۆر هەڵهاتن شوێنیان کەوتن ﴿٦٠﴾

﴿فَلَمَّا تَرَٰٓءَا ٱلۡجَمۡعَانِ﴾ ئەمجا کاتێ دوو کۆمەڵەکە چاویان بەیەکتر کەوت ﴿قَالَ أَصۡحَٰبُ مُوسَىٰٓ﴾ هاوەڵەکانی مووسا وتیان ﴿إِنَّا لَمُدۡرَكُونَ﴾ بێگومان ئێمە گیراوین، (پێمان دەگەن) ﴿٦١﴾ ﴿قَالَ كَلَّآۖ﴾ (مووسا) وتی نەخێر پێتان ناگەن ﴿إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهۡدِينِ﴾ بێگومان من پەروردگارم لەگەڵە دڵنیابن ڕێگای (ڕزگار بوونم) نیشان دەدات ﴿٦٢﴾ ﴿فَأَوۡحَيۡنَآ إِلَىٰ مُوسَىٰٓ﴾ ئەمجا سرووشمان کرد بۆ مووسا ﴿أَنِ ٱضۡرِب بِّعَصَاكَ ٱلۡبَحۡرَۖ﴾ کە بە گۆچانەکەت بدە لەدەریاکە ﴿فَٱنفَلَقَ﴾ (ئەویش لێیداو) جا دەریاکە لەت بوو ﴿فَكَانَ كُلُّ فِرۡقٖ كَٱلطَّوۡدِ ٱلۡعَظِيمِ﴾ کە هەر لەتێکی وەك شاخێکی زۆر گەورە وابوو ﴿٦٣﴾ ﴿وَأَزۡلَفۡنَا ثَمَّ ٱلۡأٓخَرِينَ﴾ وە ئەوانی تر (فیرعەون و لەشکرەکەی)مان نزیك کردەوە لەوێ (لەدەریاکە) ﴿٦٤﴾ ﴿وَأَنجَيۡنَا مُوسَىٰ وَمَن مَّعَهُۥٓ أَجۡمَعِينَ﴾ جا مووساو هەموو ئەوانەی لەگەڵی بوون ڕزگارمان کردن ﴿٦٥﴾ ﴿ثُمَّ أَغۡرَقۡنَا ٱلۡأٓخَرِينَ﴾ پاشان ئەوانی ترمان نوقم کرد (لەدەریادا) ﴿٦٦﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗۖ﴾ بەڕاستی لەوەدا (کەباسکرا) بەڵگەیەکی گەورە هەیە (لەسەر دەسەڵاتی خوا) ﴿وَمَا كَانَ أَكۡثَرُهُم مُّؤۡمِنِينَ﴾ بەڵام زۆربەیان باوەڕیان نەهێنا ﴿٦٧﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت زاڵ وبە بەزەیی یە ﴿٦٨﴾ ﴿وَٱتۡلُ عَلَيۡهِمۡ نَبَأَ إِبۡرَٰهِيمَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بخوێنەرەوە بەسەریاندا هەواڵی ئیبراهیم ﴿٦٩﴾ ﴿إِذۡ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوۡمِهِۦ﴾ کاتێ وتی بەباوکی و گەلەکەی ﴿مَا تَعۡبُدُونَ﴾ چی دەپەرستن ﴿٧٠﴾ ﴿قَالُواْ نَعۡبُدُ أَصۡنَامٗا﴾ وتیان بتانێك دەپەرستین ﴿فَنَظَلُّ لَهَا عَٰكِفِينَ﴾ ئەمجا بەردەوام بەندایەتیان دەکەین ﴿٧١﴾ ﴿قَالَ هَلۡ يَسۡمَعُونَكُمۡ﴾ (ئیبراهیم) وتی ئایا ئەوانە گوێیان لێتانە ﴿إِذۡ تَدۡعُونَ﴾ کاتێك هاوار ونزایان لێ دەکەن ﴿٧٢﴾ ﴿أَوۡ يَنفَعُونَكُمۡ أَوۡ يَضُرُّونَ﴾ یا ئایا ئەوان سوود یازیانتان پێ دەگەیەنن ﴿٧٣﴾ ﴿قَالُواْ بَلۡ وَجَدۡنَآ ءَابَآءَنَا﴾ وتیان (نەخێر هیچیان پێ ناکرێ) بەڵکو ئێمە باوو باپیرانمان دیوە ﴿كَذَٰلِكَ يَفۡعَلُونَ﴾ ئابەو شێوە(ی ئێمە) یان کردووە ﴿٧٤﴾ ﴿قَالَ أَفَرَءَيۡتُم مَّا كُنتُمۡ تَعۡبُدُونَ﴾ وتی ئایا ئێوە دەزانن چی دەپەرستن ﴿٧٥﴾ ﴿أَنتُمۡ وَءَابَآؤُكُمُ ٱلۡأَقۡدَمُونَ﴾ ئێوەو باوو باپیرە پێشووەکانتان ﴿٧٦﴾ ﴿فَإِنَّهُمۡ عَدُوّٞ لِّيٓ﴾ جا بەڕاستی هەموو ئەوانە دوژمنی منن ﴿إِلَّا رَبَّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ جگە لەپەروەردگاری جیهانیان ﴿٧٧﴾ ﴿ٱلَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهۡدِينِ﴾ کە ئەو منی دروست کردووە پاشان هەر ئەویش ڕێنموونیم دەکات ﴿٧٨﴾ ﴿وَٱلَّذِي هُوَ يُطۡعِمُنِي وَيَسۡقِينِ﴾ وە هەر ئەو زاتە خۆراکم پێدەدات و تێراوم دەکات ﴿٧٩﴾ ﴿وَإِذَا مَرِضۡتُ فَهُوَ يَشۡفِينِ﴾ وە کاتێ نەخۆش بکەوم هەر ئەو شیفام دەدات (چاکم دەکاتەوە) ﴿٨٠﴾ ﴿وَٱلَّذِي يُمِيتُنِي ثُمَّ يُحۡيِينِ﴾ وە زاتێکە کەمن دەمرێنێ و پاشان زیندووم دەکاتەوە ﴿٨١﴾ ﴿وَٱلَّذِيٓ أَطۡمَعُ﴾ وە (پەروەردگارم) زاتێکە بەتەمام و ئومێد دەکەم ﴿أَن يَغۡفِرَ لِي خَطِيٓـَٔتِي يَوۡمَ ٱلدِّينِ﴾ لە ڕۆژی پاداشت دا (قیامەتدا) ببورێ لەهەڵەکانم و بیانسڕێتەوە ﴿٨٢﴾ ﴿رَبِّ هَبۡ لِي حُكۡمٗا﴾ ئەی پەروەردگارم دانایم پێ ببەخشە ﴿وَأَلۡحِقۡنِي بِٱلصَّٰلِحِينَ﴾ بمبەرە ڕیزی پیاوچاکانەوە ﴿٨٣﴾

﴿وَٱجۡعَل لِّي لِسَانَ صِدۡقٖ فِي ٱلۡأٓخِرِينَ﴾ وە باس کردنم بەچاکە لەناو گەلە داهاتووەکاندا پێ ببەخشە (٨٤) ﴿وَٱجۡعَلۡنِي مِن وَرَثَةِ جَنَّةِ ٱلنَّعِيمِ﴾ وە بم گێڕی لەوەرگرانی بەهەشتی پڕ نازو نیعمەت (٨٥) ﴿وَٱغۡفِرۡ لِأَبِيٓ﴾ وە لەباوکم خۆش ببە ﴿إِنَّهُۥ كَانَ مِنَ ٱلضَّآلِّينَ﴾ بەڕاستی ئەو لە گومڕایانە (٨٦) ﴿وَلَا تُخۡزِنِي يَوۡمَ يُبۡعَثُونَ﴾ وە شەرمەزارو ڕیسوام مەکە لەڕۆژێکدا کە(خەڵکی) زیندوو دەکرێنەوە (٨٧) ﴿يَوۡمَ لَا يَنفَعُ مَالٞ وَلَا بَنُونَ﴾ ڕۆژێ کەماڵ و سامان و منداڵ و نەوە سوود ناگەیەنن (٨٨) ﴿إِلَّا مَنۡ أَتَى ٱللَّهَ بِقَلۡبٖ سَلِيمٖ﴾ بێجگە لەکەسێ بێتە خزمەتی خوا بەدڵێکی ساغ و پاك و خاوێنەوە (٨٩) ﴿وَأُزۡلِفَتِ ٱلۡجَنَّةُ لِلۡمُتَّقِينَ﴾ وە (لەڕۆژی دواییدا) بەهەشت نزیك دەخرێتەوە بۆ پارێزکاران و لەخوا ترسان (٩٠) ﴿وَبُرِّزَتِ ٱلۡجَحِيمُ لِلۡغَاوِينَ﴾ دۆزەخیش دەردەخرێت (و ئاشکرا دەکرێ) بۆ گومڕایان (٩١) ﴿وَقِيلَ لَهُمۡ﴾ وە پێیان دەوترێت ﴿أَيۡنَ مَا كُنتُمۡ تَعۡبُدُونَ﴾ کوان ئەوانەی کەئێوە دەتان پەرستن (٩٢) ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ لەجیاتی خوا ﴿هَلۡ يَنصُرُونَكُمۡ أَوۡ يَنتَصِرُونَ﴾ ئایا یارمەتیتان دەدەن یا یارمەتی خۆیان دەدەن (٩٣) ﴿فَكُبۡكِبُواْ فِيهَا هُمۡ وَٱلۡغَاوُۥنَ﴾ ئەمجا هەموو ئەوانە (پەرستراوان) و گومڕایان سەر بەرو خوار فڕێ دەدرێنە دۆزەخەوە (٩٤) ﴿وَجُنُودُ إِبۡلِيسَ أَجۡمَعُونَ﴾ هەروەها هەموو سەربازانی شەیتان (٩٥) ﴿قَالُواْ وَهُمۡ فِيهَا يَخۡتَصِمُونَ﴾ (بت پەرستان) لەکاتێکدا لەدۆزەخ دا شەڕە قسەو ئاژاوەیانە (لەگەڵ پەرستراوەکانیان دا) دەڵێن (٩٦) ﴿تَٱللَّهِ إِن كُنَّا لَفِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٍ﴾ سوێند بەخوا ئێمە لە گومڕایی یەکی ئاشکرادا بووین (٩٧) ﴿إِذۡ نُسَوِّيكُم بِرَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ کاتێك ئێوەمان دەبردە ریزی پەروەردگاری جیهانیانەوە (٩٨) ﴿وَمَآ أَضَلَّنَآ إِلَّا ٱلۡمُجۡرِمُونَ﴾ کەس ئێمەی گومڕا نەکردتاوانباران نەبێت (٩٩) ﴿فَمَا لَنَا مِن شَٰفِعِينَ﴾ وەهیچ تکاکارێ بۆ ئێمە نی یە (١٠٠) ﴿وَلَا صَدِيقٍ حَمِيمٖ﴾ وە هیچ هاورێیەکی دڵسۆزمان نیە (١٠١) ﴿فَلَوۡ أَنَّ لَنَا كَرَّةٗ﴾ خۆزگە جارێکی تر بگەڕاینایەتەوە (بۆ دونیا) ﴿فَنَكُونَ مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ ئەوسا لەباوەڕداران دەبووین (١٠٢) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗ﴾ بەڕاستی لەوەدا (باسکرا) پەندو بەڵگە هەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكۡثَرُهُم مُّؤۡمِنِينَ﴾ بەڵام زۆربەیان باوەڕدار نەبوون (١٠٣) ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر پەروەردگارت زاڵ و میهرەبانە (١٠٤) ﴿كَذَّبَتۡ قَوۡمُ نُوحٍ ٱلۡمُرۡسَلِينَ﴾ گەلی نووح پێغەمبەرانیان بەدرۆزن دانا (بڕوایان پێ نەکردن) (١٠٥) ﴿إِذۡ قَالَ لَهُمۡ أَخُوهُمۡ نُوحٌ﴾ کاتێ کەنوحی برایان پێی ووتن ﴿أَلَا تَتَّقُونَ﴾ ئایا ناترسن لەخوا (خۆتان ناپارێزن) (١٠٦) ﴿إِنِّي لَكُمۡ رَسُولٌ أَمِينٞ﴾ بێگومان من پێغەمبەرێکی ئەمینم بۆئێوە (١٠٧) ﴿فَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەواتە لەخوا بترسن و گوێڕایەڵی من بکەن (١٠٨) ﴿وَمَآ أَسۡـَٔلُكُمۡ عَلَيۡهِ مِنۡ أَجۡرٍۖ﴾ وە من داوای هیچ کرێیەکتان لێ ناکەم لەسەر ئەو (ڕێنموونیی کردنەتان) ﴿إِنۡ أَجۡرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ (چونکە) پاداشتی من تەنها لەسەر پەروەردگاری جیهانیانە (١٠٩) ﴿فَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەواتە لەخوا بترسن و گوێ ڕایەڵی من بکەن (١١٠) ﴿قَالُوٓاْ أَنُؤۡمِنُ لَكَ﴾ ووتیان ئایا (چۆن) باوەڕ بەتۆ بێنین ﴿وَٱتَّبَعَكَ ٱلۡأَرۡذَلُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوانەی شوێنت کەوتون پەسترین کەسن (هەژارو داماو ونەفامن) (١١١)

﴿قَالَ وَمَا عِلْمِي بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ (نووح علیه السلام) ووتی من چوزانم ئەوانەچی کردەوەیەك دەكەن (١١٢) ﴿إِنْ حِسَابُهُمْ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّي﴾ پرسینەوەیان تەنها لەسەر پەروەردگارمە ﴿لَوْ تَشْعُرُونَ﴾ ئەگەر ئێوە هەست بكەن (بزانن) (١١٣) ﴿وَمَا أَنَا بِطَارِدِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ و من دەر كەری باوەڕداران نیم (١١٤) ﴿إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ﴾ من تەنیا ترسێنەرێكی ڕوون كەرەوەم (١١٥) ﴿قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَا نُوحُ﴾ ووتیان ئەی نووح ئەگەر كۆتایی نەهێنی (لەم كاری بانگەوازەت) ﴿لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمَرْجُومِينَ﴾ بێگومان لەبەرد باران كراوان دەبی (١١٦) ﴿قَالَ رَبِّ إِنَّ قَوْمِي كَذَّبُونِ﴾ (نووح) ووتی: ئەی پەروەردگارم بێگومان گەلەكەم بڕوایان پێ نەكردم (١١٧) ﴿فَافْتَحْ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ فَتْحًا﴾ كەواتە لەنێوان من و ئەواندا حوكم بدە بەحوكم دانێكی یەكجاری ﴿وَنَجِّنِي وَمَنْ مَعِيَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ و من و ئەو باوەڕدارانەی لەگەڵمدان ڕزگار بكە (١١٨) ﴿فَأَنْجَيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ﴾ ئێمەش نووح و ئەو كەسانەی لەگەڵی بوو ڕزگارمان كردن (لەخنكان) ﴿فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ﴾ لەو كەشتی یەی كەپڕ كراو بوو (لەمرۆڤ و هەموو جۆره گیاندارێك) (١١٩) ﴿ثُمَّ أَغْرَقْنَا بَعْدُ الْبَاقِينَ﴾ لەپاشان لەدوا (ڕزگار كردنی ئیمانداران) ئەوانەی كەمانەوە نوقمان كردن (لە ئاوی تۆفانەكەدا) (١٢٠) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً﴾ بەڕاستی لەوەدا (باسكرا) بەڵگەیەكی گەورەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ بەڵام زۆربەیان باوەڕدار نەبوون (١٢١) ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ وە بەڕاستی هەر پەروەردگارت زاڵی بەبەزەییە (١٢٢) ﴿كَذَّبَتْ عَادٌ الْمُرْسَلِينَ﴾ گەلی عاد پێغەمبەرانی (خوا)یان بە درۆزن دانا (باوەڕیان پێ نەكردن) (١٢٣) ﴿إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ هُودٌ﴾ كاتێ هوود (علیه السلام) ی برایان پێی ووتن ﴿أَلَا تَتَّقُونَ﴾ ئایا خۆتان ناپارێزن (لەسزای خوا) (١٢٤) ﴿إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ﴾ بێگومان من پێغەمبەرێكی ئەمینم بۆ ئێوە (١٢٥) ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ كەواتە لەخوا بترسن و گوێ ڕایەڵی من بكەن (١٢٦) ﴿وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ وە من هیچ كرێیەك لەئێوە داوا ناكەم لەسەر ئەم (گەیاندنی بانگەوازە) ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ پاداشتی من تەنها لای پەروردگاری جیهانیانە (١٢٧) ﴿أَتَبْنُونَ بِكُلِّ رِيعٍ آيَةً تَعْبَثُونَ﴾ ئایا ئێوە لەهەموو شوێنێكی بەرز(ی سەرەڕێگا) بورجێك دوست دەكەن بەبێ هوودە (١٢٨) ﴿وَتَتَّخِذُونَ مَصَانِعَ﴾ وە چەند كۆشك و قەڵای بەهێز (كارگە) دروست دەكەن ﴿لَعَلَّكُمْ تَخْلُدُونَ﴾ بەو ئومێدەی هەر بمێننەوەو نەمرن (١٢٩) ﴿وَإِذَا بَطَشْتُمْ﴾ وە هەر كاتێ دەست بوە شێنن ﴿بَطَشْتُمْ جَبَّارِينَ﴾ ستەمكارانە دەس دەوە شێنن (١٣٠) ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ كەواتە (لەسزای خوا) خۆتان بپارێزن و گوێ ڕایەڵی من بكەن (١٣١) ﴿وَاتَّقُوا الَّذِي أَمَدَّكُمْ بِمَا تَعْلَمُونَ﴾ وە لە (سزای) ئەو خوایە بترسن وخۆتان بپارێزن كەخۆتان دەزانن چی پێ بەخشیون (١٣٢) ﴿أَمَدَّكُمْ بِأَنْعَامٍ وَبَنِينَ﴾ ئاژەڵ و ماڵات و منداڵ و (١٣٣) ﴿وَجَنَّاتٍ وَعُيُونٍ﴾ باخ و كانیاوی زۆری پێ داون (١٣٤) ﴿إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ﴾ بەڕاستی من دەترسم دووچارتان بێ ﴿عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ سزای ڕۆژێكی زۆر گەورە(ی دژوارو پڕ لەسزا) (١٣٥) ﴿قَالُوا سَوَاءٌ عَلَيْنَا﴾ ووتیان (بەهوود علیه السلام) لای ئێمە یەكسانە ﴿أَوَعَظْتَ أَمْ لَمْ تَكُنْ مِنَ الْوَاعِظِينَ﴾ ئامۆژگاری بكەیت یا ئامۆژگاری نەكەیت (١٣٦)

﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا خُلُقُ الْأَوَّلِينَ﴾ ئەمە(ی تۆ هێناوتە) تەنها درۆو دەلەسەی پێشینانە (١٣٧) ﴿وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ﴾ وە ئێمە سزا نادرێین (١٣٨) ﴿فَكَذَّبُوهُ فَأَهْلَكْنَاهُمْ﴾ ئیتر باوەڕیان پێ نەهێنا بۆیە ئێمەش لەناومان بردن ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً﴾ بێگومان لەوەدا (باسکرا) نیشانەی گەورە هەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ بەلام زۆر بەیان باوەڕدار نەبوون (١٣٩) ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر پەروەردگارت بەدەسەلات و بەبەزەیی یە (١٤٠) ﴿كَذَّبَتْ ثَمُودُ الْمُرْسَلِينَ﴾ گەلی سەموود پێغەمبەرانیان بەدرۆزن زانی (١٤١) ﴿إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ صَالِحٌ﴾ کاتێ صالح (علیه السلام) ی برایان پێی وتن ﴿أَلَا تَتَّقُونَ﴾ ئایا (لەسزای خوا) خۆتان ناپارێزن (١٤٢) ﴿إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ﴾ بەڕاستی من پێغەمبەرێکی ئەمینم بۆتان (١٤٣) ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ دەی لەخوا بترسن و گوێ ڕایەڵی من بکەن (١٤٤) ﴿وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ و من هیچ کرێ و پاداشتێك لەسەر ئەم (پێغەمبەریتی یە) لەئێوە داوا ناکەم ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ کرێ و پاداشتی من تەنها لای پەروەردگاری جیهانیانە (١٤٥) ﴿أَتُتْرَكُونَ فِي مَا هَاهُنَا آمِنِينَ﴾ (وادەزانن) وازتان لێ دەهێنرێ لەدونیادا بەهێمنی (دەژین) (١٤٦) ﴿فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ﴾ لەناو باخات و کانیاوی زۆردا (١٤٧) ﴿وَزُرُوعٍ وَنَخْلٍ طَلْعُهَا هَضِيمٌ﴾ وە لەناو کشتوکاڵی زۆرو باخاتی دار خورمای میوە گەییودا (١٤٨) ﴿وَتَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا فَارِهِينَ﴾ وە لەچیاکان دا خانوو دادەتاشن زۆر بەلێزانانە (١٤٩) ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەواتە لە(سزای) خوا بترسن و گوێ ڕایەڵی من بکەن (١٥٠) ﴿وَلَا تُطِيعُوا أَمْرَ الْمُسْرِفِينَ﴾ وە گوێ ڕایەڵی زیادە ڕەوان مەکەن (١٥١) ﴿الَّذِينَ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ ئەوانەی خراپەکاری دەکەن لەزەوی دا ﴿وَلَا يُصْلِحُونَ﴾ وە کردەوەی چاك ناکەن (١٥٢) ﴿قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ﴾ وتیان (بەصالح علیه السلام) تۆ تەنها یەکێکی لە جادوو لێکراوان (١٥٣) ﴿مَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا﴾ تۆ تەنها مرۆڤێکی وەك ئێمە ﴿فَأْتِ بِآيَةٍ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ دەی ئایەت و موعجیزەیەکمان بۆ بێنە ئەگەر لەڕاست گۆیانی (١٥٤) ﴿قَالَ هَٰذِهِ نَاقَةٌ﴾ (صالح علیه السلام) وتی ئەم وشترە مێینە (موعجیزە)یە ﴿لَهَا شِرْبٌ وَلَكُمْ شِرْبُ يَوْمٍ مَعْلُومٍ﴾ ئاو خواردنەوە ڕۆژێك بۆ ئەوە و ڕۆژێکیش بۆ ئێوەیە (١٥٥) ﴿وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوءٍ﴾ دەستی بۆ مەبەن بەخراپە ﴿فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابُ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ ئەگینا سزای تۆڵەی ڕۆژێکی گەورە تووشتان دێت (١٥٦) ﴿فَعَقَرُوهَا فَأَصْبَحُوا نَادِمِينَ﴾ کەچی ئەوان سەریان بڕی ئەوسا پەشیمان بوونەوە (لەترسی تۆڵەی خوا) (١٥٧) ﴿فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ﴾ ئەمجا سزای (خراپەکەیان) ئەوانی گرت ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ بەڕاستی لەمەدا (باسکرا) نیشانەیەکی گەورە هەیە بەلام زۆر بەیان باوەڕدار نەبوون (١٥٨) ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ بێگومان پەروەردگارت زاڵ وبەدەسەلات و بە بەزەیی یە (١٥٩)

﴿كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ الْمُرْسَلِينَ﴾ گەلی لوط پێغەمبەرانیان بەدرۆزن دانا (١٦٠) ﴿إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ لُوطٌ أَلَا تَتَّقُونَ﴾ کاتێ لووطی برایان (علیه السلام) ووتی پێیان ئایا ئێوە لەخوا ناترسن خۆتنا پارێزن (١٦١) ﴿إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ﴾ بەڕاستی من پێغەمبەرێکی ئەمینم بۆ ئێوە (١٦٢) ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەواتە لەخوا بترسن و گوێ ڕایەڵی من بکەن (١٦٣) ﴿وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ وە من هیچ پاداشتێك لەسەر (پێغەمبەر ێتیکەم) لەئێوە داوا ناکەم ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ پاداشتی من تەنها لای پەروەردگای جیهانیانە. (١٦٤) ﴿أَتَأْتُونَ الذُّكْرَانَ مِنَ الْعَالَمِينَ﴾ ئایا لەناو (هەموو خەڵکی) جیهانیاندا ئێوە نێر بازی دەکەن (١٦٥) ﴿وَتَذَرُونَ﴾ وە وازدێنن ﴿مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ﴾ لەو هاوسەرانەتان کەپەروەردگارتان بۆی دروست کردون ﴿بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ﴾ نەخێر بەڵکو ئێوە کۆمەڵێکن دەرچوو لەسنوری ئارەزوو (١٦٦) ﴿قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَا لُوطُ﴾ ووتیان: بەڕاستی ئەی لووط ئەگەر واز نەهێنی (لەم کارەت) ﴿لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمُخْرَجِينَ﴾ بێگومان لەدەرکراوان دەبیت (لەم خاکە) (١٦٧) ﴿قَالَ إِنِّي لِعَمَلِكُمْ مِنَ الْقَالِينَ﴾ (لووط) ووتی بێگومان من زور قەڵس و بێزارم لەو کردەوەتان (نێربازی) (١٦٨) ﴿رَبِّ نَجِّنِي وَأَهْلِي مِمَّا يَعْمَلُونَ﴾ ئەی پەروەردگارم خۆم و ماڵ و خێزانم ڕزگار بکە لە(تۆڵەی) ئەو کردەوەی ئەوان دەیکەن (١٦٩) ﴿فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ﴾ ئەمجا ئێمەش لووط و هەموو خێزانەکەیمان رزگار کرد (١٧٠) ﴿إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ﴾ بێجگە لەپیرە ژنێ (خێزانی لووط) کە لەجێماوان و(تیاچوان) بوو (١٧١) ﴿ثُمَّ دَمَّرْنَا الْآخَرِينَ﴾ پاشان ئەوانی ترمان لەناو برد (١٧٢) ﴿وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا﴾ وە بارانێکمان (لەبەرد) بەسەریاندا باراند ﴿فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ﴾ ئەمجا ئای چ خراپ بوو بارانی ترسێنراوەکان (١٧٣) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً﴾ بەڕاستی لەمەدا (باسکرا) پەندێکی گەورە هەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ بەڵام زۆربەیان باوەڕدار نەبوون (١٧٤) ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ بێگومان پەروەردگارت زاڵ و میهرەبانە (١٧٥) ﴿كَذَّبَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ الْمُرْسَلِينَ﴾ خاوەنی باخاتە چڕو پڕەکانیش پێغەمبەرانیان بەدرۆزن دانا (١٧٦) ﴿إِذْ قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ أَلَا تَتَّقُونَ﴾ کاتێ شوعەیب علیه السلام پێی ووتن: ئایا خۆتان ناپارێزن و لەخوا ناترسن (١٧٧) ﴿إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ﴾ بەڕاستی من پێغەمبەرێکی ئەمینم بۆ ئێوە (١٧٨) ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەوابوو لەخوا بترسن و گوێڕایەڵی من بکەن (١٧٩) ﴿وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ وە من هیچ کرێ و پاداشتێ لەئێوە داوا ناکەم لەسەر پێغەمبەرایەتیەکەم ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ پاداشتی من تەنها لای پەروەردگای جیهانیانە (١٨٠) ﴿أَوْفُوا الْكَيْلَ﴾ ڕێك وڕاست پێوانە بکەن ﴿وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِينَ﴾ وە لەزیان دەران مەبن (لەپێوانەدا ناتەواو بپێون) (١٨١) ﴿وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ﴾ وە بەتەرازوویەکی ڕاست و ڕێك کێشانە بکەن (١٨٢) ﴿وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ﴾ و کەم و کوڕی مەکەن لەشتەکانی خەڵکیدا (هیچ مافێکیان ژێر پێ مەخەن) ﴿وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ﴾ وە ڕۆمەچن لەزەویدا بەخراپەکاریتان (١٨٣)

﴿وَاتَّقُوا الَّذِي﴾ وه بترسن لەو زاتەی ﴿خَلَقَكُمْ وَالْجِبِلَّةَ الْأَوَّلِينَ﴾ كە ئێوەو خەڵكانی پێشوویشی دروست كردووه ﴿١٨٤﴾ ﴿قَالُوا إِنَّمَا أَنتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ﴾ ووتیان تۆ تەنها لەجادوو لێ كراوانی ﴿١٨٥﴾ ﴿وَمَا أَنتَ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا﴾ وه تۆ تەنها مرۆڤێكی وەك ئێمەی ﴿وَإِن نَّظُنُّكَ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ﴾ و بەڕاستی ئێمە واگومانت پێ دەبەین لەدرۆزنان بیت ﴿١٨٦﴾ ﴿فَأَسْقِطْ عَلَيْنَا كِسَفًا مِّنَ السَّمَاءِ﴾ دەی چەند پارچەیەك لەئاسمان بخەرە خوارەوە بەسەرماندا ﴿إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ ئەگەر تۆ لەڕاست گۆیانی ﴿١٨٧﴾ ﴿قَالَ رَبِّي أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ (شوعەیب) ووتی پەروەردگارم چاك دەزانێ بەهەر كردەوەیەك كەدەیكەن ﴿١٨٨﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُ﴾ ئەمجا شوعەیبیان بەدرۆزن زانی ﴿فَأَخَذَهُمْ عَذَابُ يَوْمِ الظُّلَّةِ﴾ بەو هۆیەوە سزای ڕۆژی سێبەر(ی هەور) گرتنی ﴿إِنَّهُ كَانَ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ بەڕاستی ئەو سزایە سزای ڕۆژێكی زۆر گەورە بوو ﴿١٨٩﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً﴾ بێگومان لەمەدا (باسكرا) بەڵگەیەكی بەهێز هەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ﴾ بەڵام زۆربەیان باوەڕدار نەبوون ﴿١٩٠﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ وه بەڕاستی پەروەردگارت هەر ئەوە زاڵ و بەبەزەیی ﴿١٩١﴾ ﴿وَإِنَّهُ لَتَنزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ و بەڕاستی ئەم (قورئان)ە دابەزێنراوی پەروەردگاری جیهانیانە ﴿١٩٢﴾ ﴿نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ﴾ جوبرەئیلی ئەمین هێنایە خوارەوە ﴿١٩٣﴾ ﴿عَلَىٰ قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ﴾ بۆ سەردڵی تۆ بۆ ئەوەی لەترسێنەران بی ﴿١٩٤﴾ ﴿بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُّبِينٍ﴾ بەزمانێكی عەرەبی ڕوون و پاراو ﴿١٩٥﴾ ﴿وَإِنَّهُ لَفِي زُبُرِ الْأَوَّلِينَ﴾ وه بەڕاستی (باسی قورئان) لەكتێبی پێغەمبەرە پێشووەكاندا هەیە ﴿١٩٦﴾ ﴿أَوَلَمْ يَكُن لَّهُمْ آيَةً﴾ ئایا ئەمە بەڵگەیەكی ڕوون نەبوو بۆیان (بۆ كافرانی قوڕەیش) ﴿أَن يَعْلَمَهُ عُلَمَاءُ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ كەزانایانی بەنی ئیسرائیل ئەو (دەنگ و باسی قورئان)ە دەزانن ﴿١٩٧﴾ ﴿وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَىٰ بَعْضِ الْأَعْجَمِينَ﴾ ئەگەر ئێمە ئەو (قورئانە)مان بناردایەتە خوارەوە بۆ سەر كەسێكی عەجەمی ﴿١٩٨﴾ ﴿فَقَرَأَهُ عَلَيْهِم﴾ ئەمجا بیخوێندایەتەوەبەسەریاندا (بەسەر بێ باوەڕانی مەككەدا) ﴿مَّا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ﴾ باوەڕیان پێ نەدەهێنا ﴿١٩٩﴾ ﴿كَذَٰلِكَ سَلَكْنَاهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ﴾ ئا بەو جۆرە ئەو (قورئان)مان خستۆتە ناو دڵی تاوانبارانەوە ﴿٢٠٠﴾ ﴿لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ﴾ كەچی هەر باوەڕی پێ ناهێنن ﴿حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ﴾ هەتا سزای سەخت بەچاوی خۆیان دەبینن (جا باوەڕ دێنن) ﴿٢٠١﴾ ﴿فَيَأْتِيَهُم بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ ئەویش لە ناكاودا دێت بۆیان كەئەوان هەستی پێ ناكەن ﴿٢٠٢﴾ ﴿فَيَقُولُوا هَلْ نَحْنُ مُنظَرُونَ﴾ ئەوسا ئەڵێن ئا خۆ مۆڵەتمان پێ دەدرێت ﴿٢٠٣﴾ ﴿أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ﴾ دەی ئایا ئەوان پەلەی سزای ئێمەیانە ﴿٢٠٤﴾ ﴿أَفَرَأَيْتَ إِن مَّتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ﴾ تۆ پێم بڵێ ئەگەر چەند ساڵێ بەخۆشی بیان ژێنین ﴿٢٠٥﴾ ﴿ثُمَّ جَاءَهُم مَّا كَانُوا يُوعَدُونَ﴾ لە پاشان ئەو سزایەی كەلێی ترسێنرا بوون بێت بۆیان ﴿٢٠٦﴾

﴿مَآ أَغۡنَىٰ عَنۡهُم﴾ سوودیان پێ ناگەیەنێ ﴿مَّا كَانُواْ يُمَتَّعُونَ﴾ ئەو هەموو خۆشی و ڕابواردنەی بەوان درابوو (٢٠٧) ﴿وَمَآ أَهۡلَكۡنَا مِن قَرۡيَةٍ﴾ هیچ شارو گوندێکمان لەناو نەبردووە ﴿إِلَّا لَهَا مُنذِرُونَ﴾ دڵنیابە ترسێنەرانێکی هەبووە (٢٠٨) ﴿ذِكۡرَىٰ وَمَا كُنَّا ظَٰلِمِينَ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە، وە ئێمە ستەمکار نەبووین (لەسزادانیاندا) (٢٠٩) ﴿وَمَا تَنَزَّلَتۡ بِهِ ٱلشَّيَٰطِينُ﴾ شەیتانەکان ئەو (قورئانە)یان نەهێناوەتە خوارەوە (٢١٠) ﴿وَمَا يَنۢبَغِي لَهُمۡ وَمَا يَسۡتَطِيعُونَ﴾ نەشیاوی ئەوەن و نەدەشتوانن (٢١١) ﴿إِنَّهُمۡ عَنِ ٱلسَّمۡعِ لَمَعۡزُولُونَ﴾ بەڕاستی شەیتانەکان لەگوێ گرتن(ی هەواڵی ئاسمان) بەرگری کراون (٢١٢) ﴿فَلَا تَدۡعُ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ﴾ کەواتە هیچ پەرستراوێکی تر نەپەرستی لەگەڵ خوادا ﴿فَتَكُونَ مِنَ ٱلۡمُعَذَّبِينَ﴾ ئەگینا لەسزا دراوان دەبی (٢١٣) ﴿وَأَنذِرۡ عَشِيرَتَكَ ٱلۡأَقۡرَبِينَ﴾ خزم و کەسە زۆر نزیکەکانت بترسێنە (٢١٤) ﴿وَٱخۡفِضۡ جَنَاحَكَ﴾ و باڵی بەزەیی و نەرم و نیانیت ڕاخە ﴿لِمَنِ ٱتَّبَعَكَ مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ بۆ ئەو باوەڕدارانەی کەشوێنت کەوتوون (٢١٥) ﴿فَإِنۡ عَصَوۡكَ﴾ ئەمجا ئەگەر سەرپێچیان کردی ﴿فَقُلۡ إِنِّي بَرِيٓءٞ مِّمَّا تَعۡمَلُونَ﴾ ئەوسا پێیان بڵێ: بەڕاستی من بەریم لەوەی ئێوە دەیکەن (٢١٦) ﴿وَتَوَكَّلۡ عَلَى ٱلۡعَزِيزِ ٱلرَّحِيمِ﴾ وە پشت بەو خوایە ببەستە کەزاڵ و بەبەزەیی یە (٢١٧) ﴿ٱلَّذِي يَرَىٰكَ حِينَ تَقُومُ﴾ ئەو (خوایە) کە دەتبینێ کاتێ بەتەنیا نوێژ دەکەی (٢١٨) ﴿وَتَقَلُّبَكَ فِي ٱلسَّٰجِدِينَ﴾ وە (دەبینێ) نوێژ کردنت لەناو نوێژگەراندا (کەپێش نوێژیان بۆ دەکەیت) (٢١٩) ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡعَلِيمُ﴾ بەڕاستی تەنها ئەوە بیسەری ئاگادار (٢٢٠) ﴿هَلۡ أُنَبِّئُكُمۡ عَلَىٰ مَن تَنَزَّلُ ٱلشَّيَٰطِينُ﴾ هەواڵتان بدەمێ شەیتانەکان دادەبەزنە سەر کێ؟ (٢٢١) ﴿تَنَزَّلُ عَلَىٰ كُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٖ﴾ دادەبەزنە سەر هەموو (کەسێکی) زۆر درۆزنی زۆر تاوانبار (٢٢٢) ﴿يُلۡقُونَ ٱلسَّمۡعَ وَأَكۡثَرُهُمۡ كَٰذِبُونَ﴾ باش گوێ دەگرن (بۆ شەیتانەکان) وە زۆربەیان درۆزنن (لەو هەواڵانەدا دەیدەن بەخەڵکی) (٢٢٣) ﴿وَٱلشُّعَرَآءُ يَتَّبِعُهُمُ ٱلۡغَاوُۥنَ﴾ (پێغەمبەر ﷺ) شاعیر نی یە) شاعیرەکان تەنها گومڕاکان شوێنیان دەکەون (٢٢٤) ﴿أَلَمۡ تَرَ أَنَّهُمۡ﴾ ئایا نابینی کەئەوانە ﴿فِي كُلِّ وَادٖ يَهِيمُونَ﴾ بەهەموو دۆڵ و شیوێکدا بەسەر لێشێواوی دەڕۆن (شیعر دەڵێن) (٢٢٥) ﴿وَأَنَّهُمۡ يَقُولُونَ مَا لَا يَفۡعَلُونَ﴾ وە بەڕاستی ئەوانە شتێ دەڵێن کەخۆیان نایکەن (٢٢٦) ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ جگە لەوانەیان بڕوایان هێناوەو کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿وَذَكَرُواْ ٱللَّهَ كَثِيرٗا﴾ وە یادو زیکری خوایان زۆر کردووە ﴿وَٱنتَصَرُواْ مِنۢ بَعۡدِ مَا ظُلِمُواْۗ﴾ وە تۆڵەیان سەندووە لەپاش ئەوە ستەمیان لێ کراوە ﴿وَسَيَعۡلَمُ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوٓاْ﴾ وە ئەوانەی ستەمیان کردووە لەمەودوا دەزانن ﴿أَيَّ مُنقَلَبٖ يَنقَلِبُونَ﴾ کەچۆن گەڕانەوەیەك دەگەڕێنەوە(بۆ لای خوا دوای مردن) (٢٢٧)

سورەتی ﴿ٱلنَّمۡلِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿طسٓ﴾ بە (طا، سین) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆزانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿تِلْكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ وَكِتَابٍ مُّبِينٍ﴾ ئەمە ئایەتەکانی قورئان و کتێبی ئاشکرایە ﴿١﴾ ﴿هُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ (هۆی) ڕێنموونیی و مژدەدانە بۆ بڕواداران ﴿٢﴾ ﴿الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ﴾ ئەوانەی کەنوێژ بەجێ دێنن و زەکات دەدەن ﴿وَهُم بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ﴾ وە ئەوانەی بڕوای بتەویان بەڕۆژی دوایی هەیە ﴿٣﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی باوەڕ ناهێنن بەڕۆژی دوایی ﴿زَيَّنَّا لَهُمْ أَعْمَالَهُمْ﴾ کردەوە (خراپە)کانیانمان ڕازاندووەتەوە بۆیان ﴿فَهُمْ يَعْمَهُونَ﴾ بۆیە ئەوان بەسەرگەردانی دەسوڕێنەوە ﴿٤﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَهُمْ سُوءُ الْعَذَابِ﴾ ئەوانە کەسانێکن سزای بەدیان بۆ هەیە ﴿وَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْأَخْسَرُونَ﴾ وە ئەوانە لەڕۆژی دوایی دا زەرەرمەندترین کەسن ﴿٥﴾ ﴿وَإِنَّكَ لَتُلَقَّى الْقُرْآنَ﴾ بەڕاستی تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) قورئانت پێدەدرێ (فێر دەکرێ ی) ﴿مِن لَّدُنْ حَكِيمٍ عَلِيمٍ﴾ لەلایەن خوای کار دروستی زاناوە ﴿٦﴾ ﴿إِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِأَهْلِهِ﴾ (بیریان خەرەوە) کاتێ موسا بەخێزانەکەی ووت ﴿إِنِّي آنَسْتُ نَارًا﴾ بێگومان من ئاگرێ بەدیدەکەم ﴿سَآتِيكُم مِّنْهَا بِخَبَرٍ﴾ (ئێوە لێرەدا بن) من دەڕۆم بۆ لای ئەو ئاگرە بەزووی هەواڵێکتان بۆ دێنم ﴿أَوْ آتِيكُم بِشِهَابٍ قَبَسٍ لَّعَلَّكُمْ﴾ یا گڕو بزوسکێ (لەو ئاگرە) تان بۆ دێنم تا ئێوە ﴿تَصْطَلُونَ﴾ خۆتانی پێ گەرم بکەنەوە ﴿٧﴾ ﴿فَلَمَّا جَاءَهَا نُودِيَ﴾ ئەمجا کاتێ (موسا علیه السلام) گەیشتە لای ئاگرەکە بانگی لێ کرا ﴿أَن بُورِكَ مَن فِي النَّارِ وَمَنْ حَوْلَهَا﴾ کە پیرۆز بووە ئەو کەسەی لەناو ئاگرەکە (ڕووناکی کە) دایەو ئەوەش بەدەوری دایە ﴿وَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ وە پاك و بێگەردە خوای پەروەردگاری جیهانیان ﴿٨﴾ ﴿يَا مُوسَىٰ إِنَّهُ أَنَا اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ ئەی موسا بەڕاستی ئەوەی (بانگی کردی) منم خوای بەدەسەلاتی کار دروست ﴿٩﴾ ﴿وَأَلْقِ عَصَاكَ﴾ دە گۆچانەکەت فڕێ دە (ئەویش فڕێی دا) ﴿فَلَمَّا رَآهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ﴾ ئەمجا کاتێ بینی وەك تیرەمار دەجوڵێ ﴿وَلَّىٰ مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ﴾ (موسا) هەڵهات و ئاوڕی نەدایەوە. ﴿يَا مُوسَىٰ لَا تَخَفْ﴾ (خودا فەرمووی) ئەی موسا مەترسە ﴿إِنِّي لَا يَخَافُ لَدَيَّ الْمُرْسَلُونَ﴾ بێگومان پێغەمبەران لای من ناترسن ﴿١٠﴾ ﴿إِلَّا مَن ظَلَمَ﴾ بێجگە لەکەسێ کەستەمی کردبێ ﴿ثُمَّ بَدَّلَ حُسْنًا بَعْدَ سُوءٍ﴾ پاشان خراپەکەی گۆڕیبێ بەچاکە ﴿فَإِنِّي غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بەڕاستی من لێبوردەی بەبەزەیم ﴿١١﴾ ﴿وَأَدْخِلْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ﴾ وە دەستت بکە بەباخەڵتدا ﴿تَخْرُجْ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوءٍ﴾ (کە دەرت هێنا) بەسپیتی و پرشنگداری دێتە دەرەوە بەبێ بەڵەکی ﴿فِي تِسْعِ آيَاتٍ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَقَوْمِهِ﴾ (ئەمە دوو موعجیزەیە) لەنۆ موعجیزە بۆ فیرعەون و گەلەکەی ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانە گەلێکی لەسنوور دەرچوون ﴿١٢﴾ ﴿فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ آيَاتُنَا مُبْصِرَةً﴾ ئەمجا کاتێ موعجیزە ئاشکراو ڕوونەکانی ئێمەیان بۆ هات ﴿قَالُوا هَٰذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ ووتیان ئەمە جادوویەکی ئاشکرایە ﴿١٣﴾

﴿وَجَحَدُوا۟ بِهَا﴾ ئەو موعجیزانەیان دان پێدا نەدەنا وئینکاریان دەکرد ﴿وَٱسْتَيْقَنَتْهَآ أَنفُسُهُمْ﴾ کەچی لەدڵی خۆیان دا بەڕاستیان دەزانی ﴿ظُلْمًا وَعُلُوًّا﴾ لەبەر ستەمکاری و خۆ بە زل زانینیان (ئینکاریان دەکرد) ﴿فَٱنظُرْ كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلْمُفْسِدِينَ﴾ ئەمجا سەرنج بدە سەر ئەنجامی خراپەکاران چۆن بوو ﴿١٤﴾ ﴿وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا دَاوُۥدَ وَسُلَيْمَٰنَ عِلْمًا﴾ سوێند بە خوا زانستمان بە داوود و سولەیمان بەخشی ﴿وَقَالَا ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلَّذِى﴾ هەردووکیان ووتیان: هەموو سوپاس و سەنایە بۆ ئەو خوایەی ﴿فَضَّلَنَا عَلَىٰ كَثِيرٍ مِّنْ عِبَادِهِ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ کە ڕێزی داوین بەسەر زۆر لە بەندە باوەڕدارەکانیدا ﴿١٥﴾ ﴿وَوَرِثَ سُلَيْمَٰنُ دَاوُۥدَ﴾ وە سولەیمان بووە میراتگری داوود (لە پێغەمبەریتی و پاشایەتی و زانیاری دا) ﴿وَقَالَ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ (سولەیمان) ووتی ئەی خەڵکینە ﴿عُلِّمْنَا مَنطِقَ ٱلطَّيْرِ﴾ فێری زمانی باڵندەکان کراوین ﴿وَأُوتِينَا مِن كُلِّ شَىْءٍ﴾ وە لە هەموو شتێکمان پێ دراوە ﴿إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ ٱلْفَضْلُ ٱلْمُبِينُ﴾ بەڕاستی ئەمە (بە من دراوە) فەزڵ و چاکەیەکی ئاشکرایە ﴿١٦﴾ ﴿وَحُشِرَ لِسُلَيْمَٰنَ جُنُودُهُۥ﴾ وە کۆ کرایەوە بۆ سولەیمان هەموو سەربازەکانی ﴿مِنَ ٱلْجِنِّ وَٱلْإِنسِ وَٱلطَّيْرِ﴾ لە جنۆکەو ئادەمی و باڵندەکان ﴿فَهُمْ يُوزَعُونَ﴾ ئەمجا ئەوان (لە پێش و دواکەوتن) بەرگیری دەکران (و بەڕیز دەڕۆشتن) ﴿١٧﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَآ أَتَوْا۟﴾ هەتا کاتێ گەشتنە ﴿عَلَىٰ وَادِ ٱلنَّمْلِ﴾ سەر شیوی مێرووڵە (شوێنێك بوو مێرووڵەی زۆر بوو) ﴿قَالَتْ نَمْلَةٌ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّمْلُ﴾ مێرووڵەیەك ووتی: ئەی مێرووڵەکان ﴿ٱدْخُلُوا۟ مَسَٰكِنَكُمْ﴾ بڕۆنە ناو ماڵەکانی خۆتان (کونەکانتان) ﴿لَا يَحْطِمَنَّكُمْ سُلَيْمَٰنُ وَجُنُودُهُۥ﴾ با سولەیمان و لەشکرەکەی نەتان پلیشێنن (لە ژێر پێیاندا) ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لە کاتێکدا ئەوان هەست ناکەن ﴿١٨﴾ ﴿فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِّن قَوْلِهَا﴾ ئەمجا (سولەیمان بەسەر سوڕمانەوە) زەردەخەنەی کرد لەقسەی ئەو مێرولە ﴿وَقَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِىٓ﴾ و ووتی ئەی پەروەردگارم وام ڕابێنە ﴿أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ ٱلَّتِىٓ أَنْعَمْتَ عَلَىَّ وَعَلَىٰ وَٰلِدَىَّ﴾ کە سوپاسی ئەو چاکە و نیعمەتانەت بکەم کە ڕشتوتە بەسەر من و دایك باوکمدا ﴿وَأَنْ أَعْمَلَ صَٰلِحًا تَرْضَىٰهُ﴾ وە (ڕام بێنە) کە کار و کردەوەی چاکە بکەم کە تۆ پێی ڕازی بێت ﴿وَأَدْخِلْنِى بِرَحْمَتِكَ فِى عِبَادِكَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ وە بە بەزەیی خۆت بمخەرە ڕیزی بەندە چاکەکانت ﴿١٩﴾ ﴿وَتَفَقَّدَ ٱلطَّيْرَ﴾ جا(سولەیمان) چاوی بەباڵندەکان دا گێڕا ﴿فَقَالَ مَا لِىَ لَآ أَرَى ٱلْهُدْهُدَ﴾ ووتی ئەوە چی یە بۆ پەپوو سلێمانە نابینم ﴿أَمْ كَانَ مِنَ ٱلْغَآئِبِينَ﴾ یاخود لە ئامادەنەبوانە؟ (خۆی دزیوەتەوە) ﴿٢٠﴾ ﴿لَأُعَذِّبَنَّهُۥ عَذَابًا شَدِيدًا﴾ سوێند بە خوا سزایەکی بەتینی دەدەم ﴿أَوْ لَأَا۟ذْبَحَنَّهُۥٓ﴾ یا سەری دەبڕم ﴿أَوْ لَيَأْتِيَنِّى بِسُلْطَٰنٍ مُّبِينٍ﴾ یا بەڵگەیەکی ڕوونم بۆ دێنێت (لەسەر ئامادە نەبوونی). ﴿٢١﴾ ﴿فَمَكَثَ غَيْرَ بَعِيدٍ﴾ ئەمجا (پەپوو) ماوەیەکی کورت مایەوە ﴿فَقَالَ أَحَطتُ بِمَا لَمْ تُحِطْ بِهِۦ﴾ جا (هاتەوە و بەسولەیمانی) ووت ئاگادار بووم لە شتێك کە تۆ ئاگادار نیت لێی ﴿وَجِئْتُكَ مِن سَبَإٍۭ بِنَبَإٍ يَقِينٍ﴾ لە(ووڵاتی) سەبەئەوە هەواڵێکی ڕاستەقینەم بۆ هێناوی ﴿٢٢﴾

﴿إِنِّي وَجَدتُّ ٱمۡرَأَةٗ تَمۡلِكُهُمۡ﴾ بەڕاستی من دیم ئافرەتێك پادشای ئەوانە (بەناوی بەلقیس) ﴿وَأُوتِيَتۡ مِن كُلِّ شَيۡءٖ﴾ کەهەموو شتێکی (پادشایەتی) پێ دراوە ﴿وَلَهَا عَرۡشٌ عَظِيمٞ﴾ و تەختێکی (پادشایەتی) زۆر گەورەی هەیە ﴿٢٣﴾ ﴿وَجَدتُّهَا وَقَوۡمَهَا﴾ خۆی و گەلەکەیم دی ﴿يَسۡجُدُونَ لِلشَّمۡسِ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ لەجیاتی خوا سوژدە بۆ ڕۆژ دەبەن ﴿وَزَيَّنَ لَهُمُ ٱلشَّيۡطَٰنُ أَعۡمَٰلَهُمۡ﴾ و شەیتان کردەوە (خراپە)کانیانی بۆ ڕازاندبوونەوە ﴿فَصَدَّهُمۡ عَنِ ٱلسَّبِيلِ﴾ بەو هۆیەوە بەرگری کردون لەڕێگەی ڕاست ﴿فَهُمۡ لَا يَهۡتَدُونَ﴾ بۆیە ئەوان ڕێگای ڕاست نادۆزنەوە ﴿٢٤﴾ ﴿أَلَّا يَسۡجُدُواْ لِلَّهِ ٱلَّذِي﴾ بۆ ئەوەی سوژدە نەبەن بۆ ئەو خوایەی ﴿يُخۡرِجُ ٱلۡخَبۡءَ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ کەئەوەی شاراوە بێت لەئاسمانەکان و زەویدا دەری دەخات (دەردێنێ) ﴿وَيَعۡلَمُ مَا تُخۡفُونَ وَمَا تُعۡلِنُونَ﴾ ئەوەش دەی شارنەوەو ئەوەی دەری دەخەن دەی زانێ ﴿٢٥﴾ ﴿ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ خوایە کە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە جگە لەئەو ﴿رَبُّ ٱلۡعَرۡشِ ٱلۡعَظِيمِ۩﴾ پەروەردگاری عەرشی هەرە گەورەیە ﴿٢٦﴾ ﴿قَالَ سَنَنظُرُ﴾ (سولەیمان بەپەپووەکەی) ووت ئێمە لێ کۆڵینەوە دەکەین (سەیر دەکەین) ﴿أَصَدَقۡتَ أَمۡ كُنتَ مِنَ ٱلۡكَٰذِبِينَ﴾ (تا بزانین) ڕاست دەکەیت (لەو هەواڵەدا) یا لە درۆزنانیت ﴿٢٧﴾ ﴿ٱذۡهَب بِّكِتَٰبِي هَٰذَا﴾ ئەم نامەیەی منیان بۆ بەرە ﴿فَأَلۡقِهۡ إِلَيۡهِمۡ ثُمَّ تَوَلَّ عَنۡهُمۡ﴾ و فڕێ ی دە بۆیان پاشان دوور کەوەرەوە لێیان ﴿فَٱنظُرۡ مَاذَا يَرۡجِعُونَ﴾ ئەمجا سەرنج بدە چ وەڵامێك دەگەڕێننەوە ﴿٢٨﴾ ﴿قَالَتۡ يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡمَلَؤُاْ﴾ (بەلقیس) ووتی ئەی پیاو ماقوڵ و سەرۆکەکان ﴿إِنِّيٓ أُلۡقِيَ إِلَيَّ كِتَٰبٞ كَرِيمٌ﴾ بەڕاستی من نامەیەکی گرنگم بۆ هاوێژراوە ﴿٢٩﴾ ﴿إِنَّهُۥ مِن سُلَيۡمَٰنَ﴾ کەبێگومان لە سولەیمانەوە (هاتووە). ﴿وَإِنَّهُۥ بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەڕاستی ئەو (نامە دەست پێ دەکات): بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان ﴿٣٠﴾ ﴿أَلَّا تَعۡلُواْ عَلَيَّ وَأۡتُونِي مُسۡلِمِينَ﴾ خۆتان بەگەورە مەزانن بەسەرمداو بەموسڵمانی (گەردن کەچی) وەرن بۆ لام ﴿٣١﴾ ﴿قَالَتۡ يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡمَلَؤُاْ﴾ (بەلقیس) ووتی ئەی سەرۆك وئەشرافەکان ﴿أَفۡتُونِي فِيٓ أَمۡرِي﴾ دەربارەی ئەم کارەم ڕای خۆتانم پێ بڵێن ﴿مَا كُنتُ قَاطِعَةً أَمۡرًا﴾ چونکە من هیچ بڕیارێك نادەم ﴿حَتَّىٰ تَشۡهَدُونِ﴾ هەتا ئێوە ئامادە نەبن (و ڕاوێژتان پێ نەکەم) ﴿٣٢﴾ ﴿قَالُواْ نَحۡنُ أُوْلُواْ قُوَّةٖ﴾ ووتیان: ئێمە خاوەنی هێزین (چەك و سەرباز) ﴿وَأُوْلُواْ بَأۡسٖ شَدِيدٖ﴾ وە (لەجەنگدا) خاوەنی ئازایەتیەکی زۆرین ﴿وَٱلۡأَمۡرُ إِلَيۡكِ﴾ وە فەرمان وبڕیاریش بەدەستی تۆیە ﴿فَٱنظُرِي مَاذَا تَأۡمُرِينَ﴾ کەواتە سەرنج بدە (بیربکەرەوە) چ فەرمانێك دەدەیت ﴿٣٣﴾ ﴿قَالَتۡ إِنَّ ٱلۡمُلُوكَ﴾ ووتی بەڕاستی پادشایان ﴿إِذَا دَخَلُواْ قَرۡيَةً أَفۡسَدُوهَا﴾ هەر کاتێ (بەزۆر) چوونە شارێکەوە خراپ و وێرانی دەکەن ﴿وَجَعَلُوٓاْ أَعِزَّةَ أَهۡلِهَآ أَذِلَّةٗۚ﴾ وە دەسەڵات دارەکانی ئەو (شارە) ڕیسواو سەرشۆڕ دەکەن ﴿وَكَذَٰلِكَ يَفۡعَلُونَ﴾ وە (کاتێ زاڵ بوون) هەر بەو جۆرە دەکەن ﴿٣٤﴾ ﴿وَإِنِّي مُرۡسِلَةٌ إِلَيۡهِم بِهَدِيَّةٖ﴾ جا من دیارییەکی بەنرخ و گەورەیان بۆ دەنێرم ﴿فَنَاظِرَةُۢ بِمَ يَرۡجِعُ ٱلۡمُرۡسَلُونَ﴾ ئەمجا چاوەڕوان دەکەم کەنێردراوەکان بەچی یەوە دەگەڕێنەوە ﴿٣٥﴾

﴿فَلَمَّا جَاءَ سُلَيْمَانَ﴾ ئەمجا کاتێك (نێراوەکە) هاتە لای سولەیمان ﴿قَالَ أَتُمِدُّونَنِ بِمَالٍ﴾ (سولەیمان) وتی: ئێوە ماڵ و سامان بەمن دەدەن؟! ﴿فَمَا آتَانِيَ اللَّهُ﴾ دەی ئەوەی خوا بەمنی داوە ﴿خَيْرٌ مِّمَّا آتَاكُم﴾ چاکترە لەوەی داویەتی بەئێوە ﴿بَلْ أَنتُم بِهَدِيَّتِكُمْ تَفْرَحُونَ﴾ بەڵکو ئێوە بەدیارییەکەتان دڵخۆش دەبن ﴿٣٦﴾ ﴿ارْجِعْ إِلَيْهِمْ فَلَنَأْتِيَنَّهُم﴾ (بە دیارییەکەوە) بگەڕێرەوە بۆ لایان سوێند بەخوا بۆیان دێین ﴿بِجُنُودٍ لَّا قِبَلَ لَهُم بِهَا﴾ بە لەشکرێکەوە کەتوانای ڕوو بەڕوو بوونەوەیان نی یە لەگەڵیدا ﴿وَلَنُخْرِجَنَّهُم مِّنْهَا أَذِلَّةً﴾ وە سوێند بەخوا بەزەلیلی و ژێردەستی لەووڵاتەکەیان دەریان دەکەین ﴿وَهُمْ صَاغِرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان ڕیسواو سەرشۆڕن ﴿٣٧﴾ ﴿قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ﴾ (سولەیمان) وتی ئەی دەستەی پیاوماقوڵ و ئەشرافەکان ﴿أَيُّكُمْ يَأْتِينِي بِعَرْشِهَا﴾ کامتان تەختە (پادشایی یە) کەیم بۆ دێنن ﴿قَبْلَ أَن يَأْتُونِي مُسْلِمِينَ﴾ پێش ئەوەی بە ملکەچی بێن بۆلام ﴿٣٨﴾ ﴿قَالَ عِفْرِيتٌ مِّنَ الْجِنِّ﴾ جنۆکەیەکی گەورەی بەهێز لە جنۆکەکان وتی ﴿أَنَا آتِيكَ بِهِ﴾ من ئەو (تەختەییت) بۆ دێنم ﴿قَبْلَ أَن تَقُومَ مِن مَّقَامِكَ﴾ پێش ئەوەی لەجێگەی خۆت هەستیت ﴿وَإِنِّي عَلَيْهِ لَقَوِيٌّ أَمِينٌ﴾ وە بێگومان من بەتوانام بەسەر ئەو (هێنانەدا)و دەسپاکیشم ﴿٣٩﴾ ﴿قَالَ الَّذِي عِندَهُ عِلْمٌ مِّنَ الْكِتَابِ﴾ ئەوەی زانستی لەکتێبی (ئاسمانی) لا بوو وتی ﴿أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَن يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ﴾ من بۆت دێنم پێش ئەوەی چاوت بتروکێنیت ﴿فَلَمَّا رَآهُ مُسْتَقِرًّا عِندَهُ﴾ (تەختەکەی هێنا) جا کاتێك سولەیمان تەختەتەکەی (بەلقیسی) لای خۆیدا بینی ﴿قَالَ هَٰذَا مِن فَضْلِ رَبِّي﴾ وتی ئەمەلەفەزلی پەروەردگارمەوەیە ﴿لِيَبْلُوَنِي أَأَشْكُرُ أَمْ أَكْفُرُ﴾ بۆئەوەی تاقیم بکاتەوەئایا شوکری (ئەم نیعمەتە) دەکەم یان پێ نەزان و سپلە دەبم ﴿وَمَن شَكَرَ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ﴾ وە هەر کەسێ سوپاسی خوا بکات ئەوە بێگومان سوپاس بۆ خۆی دەکات (چونکە سوپاکردنی خوای گەورە نیعمەتەکانی پێ زیاد دەبێت) ﴿وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ﴾ وە هەر کەسیش ناسوپاسی بکات (زیانی بۆ خۆیەتی) چونکە بێگومان پەروەردگارم دەوڵەمەند و بێ نیازە ﴿٤٠﴾ ﴿قَالَ نَكِّرُوا لَهَا عَرْشَهَا﴾ (سولەیمان) وتی تەختەکەی بگۆڕن ﴿نَنظُرْ أَتَهْتَدِي﴾ سەرنج دەین (بزانین) دەیناسێتەوە (کە تەختەکەی خۆیەتی) ﴿أَمْ تَكُونُ مِنَ الَّذِينَ لَا يَهْتَدُونَ﴾ یان نایناسێتەوە ﴿٤١﴾ ﴿فَلَمَّا جَاءَتْ قِيلَ أَهَٰكَذَا عَرْشُكِ﴾ ئەمجا کاتێك (بەلقیس) هات پێی وترا تەختەکەی تۆ وەك ئەمە وابوو ﴿قَالَتْ كَأَنَّهُ هُوَ﴾ (بەلقیس) وتی وەك ئەو وایە (ئەڵێی ئەوە) ﴿وَأُوتِينَا الْعِلْمَ مِن قَبْلِهَا﴾ (سولەیمان) وتی: پێش ئەم (بەلقیسە) زانستمان پێ درابوو ﴿وَكُنَّا مُسْلِمِينَ﴾ وە ئێمە ملکەچ موسڵمان بووین ﴿٤٢﴾ ﴿وَصَدَّهَا مَا كَانَت تَّعْبُدُ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ وە ئەوەی بێجگە لەخوا دەی پەرست بەرگری کرد (لەباوەڕ هێنان بەخوا) ﴿إِنَّهَا كَانَتْ مِن قَوْمٍ كَافِرِينَ﴾ بێگومان ئەو (بەلقیس) لەگەڵی کافران بوو ﴿٤٣﴾ ﴿قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ﴾ وترا بە (بەلقیس) بچۆرە ناو کۆشکەکەوە ﴿فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً﴾ ئەمجا کاتێك کەبینی بەدەریای زانی ﴿وَكَشَفَتْ عَن سَاقَيْهَا﴾ و هەر دوو قاچی هەڵکرد (بۆ ئەوەی تەڕ نەبێت) ﴿قَالَ إِنَّهُ صَرْحٌ مُّمَرَّدٌ مِّن قَوَارِيرَ﴾ (سولەیمان) پێی وت ئەوە (تۆ بە دەریای دەزانی) کۆشکێکە لەشوشە ﴿قَالَتْ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي﴾ (بەلقیس) وتی ئەی پەروەردگارم بەڕاستی من ستەمم لە خۆم کردو ﴿وَأَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ لەگەڵ سولەیمان دا منیش ملکەچ بووم بۆ پەروەردگاری جیهانیان ﴿٤٤﴾

﴿وَلَقَدۡ أَرۡسَلۡنَآ إِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمۡ صَٰلِحًا﴾ سوێند بەخوا ناردمان بۆ گەلی سەموود صالح پێغەمبەری برایان (علیه السلام) ﴿أَنِ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ﴾ (پێی ووتن) کەخوا بپەرستن ﴿فَإِذَا هُمۡ فَرِيقَانِ يَخۡتَصِمُونَ﴾ کەچی ئەوان بوونە دوو کۆمەڵی دژ بەیەك ﴿٤٥﴾ ﴿قَالَ يَٰقَوۡمِ لِمَ تَسۡتَعۡجِلُونَ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم بۆچی پەلە دەکەن ﴿بِٱلسَّيِّئَةِ قَبۡلَ ٱلۡحَسَنَةِۖ﴾ (بەهاتنی) سزاو تۆڵە پێش (هاتنی) ڕەحمەت و چاکە ﴿لَوۡلَا تَسۡتَغۡفِرُونَ ٱللَّهَ﴾ بۆچی (ناگەڕێنەوە) داوای لێخۆشبوون ناکەن لەخوا ﴿لَعَلَّكُمۡ تُرۡحَمُونَ﴾ تا ڕەحمتان پێ بکرێت ﴿٤٦﴾ ﴿قَالُواْ ٱطَّيَّرۡنَا بِكَ وَبِمَن مَّعَكَ﴾ ووتیان ئێمە تووشی شومی و نەگبەتی بووین بەهۆی تۆو ئەوانەی لەگەڵ تۆدان (باوەڕداران) ﴿قَالَ طَٰٓئِرُكُمۡ عِندَ ٱللَّهِۖ﴾ (صالح) ووتی هۆی ئەو نەگبەتی یەی ئێوە لەلای خوایە (کەبێ باوەڕیتانە) ﴿بَلۡ أَنتُمۡ قَوۡمٞ تُفۡتَنُونَ﴾ نەخێر بەڵکو ئێوە گەلێکن تاقی دەکرێنەوە ﴿٤٧﴾ ﴿وَكَانَ فِي ٱلۡمَدِينَةِ﴾ لەو شارە (ی صالح)دا ﴿تِسۡعَةُ رَهۡطٖ يُفۡسِدُونَ فِي ٱلۡأَرۡضِ وَلَا يُصۡلِحُونَ﴾ نۆ کەس هەبوون لەزەویدا خراپەکاریان دەکرد بەهیچ جۆر چاکەیان نەدەکرد ﴿٤٨﴾ ﴿قَالُواْ تَقَاسَمُواْ بِٱللَّهِ﴾ ووتیان (بەیەکتری) سوێند بخۆن بەخوا ﴿لَنُبَيِّتَنَّهُۥ وَأَهۡلَهُۥ﴾ کەبەشەودا هێرش دەکەینە سەر ماڵ و خێزانی (صالح و هەموویان لەناو دەبەین) ﴿ثُمَّ لَنَقُولَنَّ لِوَلِيِّهِۦ﴾ لەپاشان دەڵێین بەکەس و کاری (صالح) ﴿مَا شَهِدۡنَا مَهۡلِكَ أَهۡلِهِۦ﴾ ئێمە ئاگامان لەکوشتن و تیاچوونی خێزانی ئەو نی یە ﴿وَإِنَّا لَصَٰدِقُونَ﴾ وبێگومان ڕاستیش دەکەین ﴿٤٩﴾ ﴿وَمَكَرُواْ مَكۡرٗا﴾ ئەوان پیلانی نەخشەیان دارشت بەپیلاندانێکی خراپ (بۆ کوشتنی صالح) ﴿وَمَكَرۡنَا مَكۡرٗا﴾ ئێمەش (لەبەرامبەر پیلانی ئەواندا) پیلانمان گێڕا (بۆ لەناو بردنیان) بە پیلانگێڕانێکی بەهێز ﴿وَهُمۡ لَا يَشۡعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان هەستیان نەدەکرد ﴿٥٠﴾ ﴿فَٱنظُرۡ كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ مَكۡرِهِمۡ﴾ ئەمجا سەرنج بدە سەر ئەنجامی پیلانی ئەوان چی لێهات ﴿أَنَّا دَمَّرۡنَٰهُمۡ وَقَوۡمَهُمۡ أَجۡمَعِينَ﴾ چۆن ئێمە ئەوان و گەلەکەیانمان هەموو پێکەوە لەناو برد ﴿٥١﴾ ﴿فَتِلۡكَ بُيُوتُهُمۡ﴾ ئەمجا ئەوە (جێ) خانووەکانیانە ﴿خَاوِيَةَۢ بِمَا ظَلَمُوٓاْۚ﴾ چۆڵ و خاڵی یە لەبەر ئەوەی ستەمیان کرد ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗ﴾ بەڕاستی لەو بەسەرهاتەدا پەندو ئامۆژگاری وبەڵگە هەیە ﴿لِّقَوۡمٖ يَعۡلَمُونَ﴾ بۆ کۆمەڵێك کە دەزانن (چیمان بەسەر ئەوانە هێناوە) ﴿٥٢﴾ ﴿وَأَنجَيۡنَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَكَانُواْ يَتَّقُونَ﴾ وە ئەو کەسانەمان ڕزگار کرد کەبڕوایان هێنابوو و لەخوا دەترسان ﴿٥٣﴾ ﴿وَلُوطًا إِذۡ قَالَ لِقَوۡمِهِۦٓ﴾ وە باسی لووط بکە کاتێ ووتی بەگەلەکەی ﴿أَتَأۡتُونَ ٱلۡفَٰحِشَةَ﴾ ئایا ئێوە ئەو کارە زۆر خراپ و ناشیرینە دەکەن ﴿وَأَنتُمۡ تُبۡصِرُونَ﴾ کەئێوە دەبینن و دەزانن (چەند پیس وناشیرینە) ﴿٥٤﴾ ﴿أَئِنَّكُمۡ لَتَأۡتُونَ ٱلرِّجَالَ شَهۡوَةٗ مِّن دُونِ ٱلنِّسَآءِۚ﴾ چۆن!! ئایا بەڕاستی ئێوە دەچنە لای پیاوان لەجیاتی ئافرەتان بۆ بەجێ هێنانی ئارەزوو (ەکانتان)؟ ﴿بَلۡ أَنتُمۡ قَوۡمٞ تَجۡهَلُونَ﴾ دیارە ئێوە گەل و کۆمەڵێکی نەفام و نەزانن ﴿٥٥﴾

﴿فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِۦٓ﴾ ئەمجا وەڵامی گەلەکەی هیچ نەبوو ﴿إِلَّآ أَن قَالُوٓاْ﴾ جگە لەوەی کەووتیان ﴿أَخْرِجُوٓاْ ءَالَ لُوطٍ مِّن قَرْيَتِكُمْ﴾ لووط و کەسوکار و(شوێن کەوتوانی) لەشارەکەتان دەرکەن ﴿إِنَّهُمْ أُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ﴾ بەڕاستی ئەوان کەسانێکن خۆیان پاك ڕادەگرن (لەم کردەوەی ئێمە) ﴿٥٦﴾ ﴿فَأَنجَيْنَٰهُ وَأَهْلَهُۥٓ إِلَّا ٱمْرَأَتَهُۥ﴾ ئەمجا ئێمە لووط و خێزانەکەیمان ڕزگار کرد جگە لەهاوسەرەکەی ﴿قَدَّرْنَٰهَا مِنَ ٱلْغَٰبِرِينَ﴾ کەبڕیارمان دا ئەو(هاوسەرەکەی) لەجێماوان بێت لەسزادا ﴿٥٧﴾ ﴿وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِم مَّطَرًا﴾ وەبارانێکمان (لەبەرد) بەسەریان دا باراند ﴿فَسَآءَ مَطَرُ ٱلْمُنذَرِينَ﴾ ئای چ خراپ بوو بارانی ترسێنراوەکان ﴿٥٨﴾ ﴿قُلِ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەموو سوپاس و ستایش بۆ خوا ﴿وَسَلَٰمٌ عَلَىٰ عِبَادِهِ ٱلَّذِينَ ٱصْطَفَىٰٓ﴾ وە سەلام و درود لەسەر ئەو بەندانەی خوا هەڵیبژاردون (بۆ پێغەمبەرایەتی) ﴿ءَآللَّهُ خَيْرٌ أَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ ئایا خوا باشترە یا ئەو بتانەی دەیکەنە هاوبەشی خوا ﴿٥٩﴾ ﴿أَمَّنْ خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ ئایا زاتێك کەئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿وَأَنزَلَ لَكُم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً﴾ لەئاسمانەوە بارانی بۆ باراندون ﴿فَأَنۢبَتْنَا بِهِۦ حَدَآئِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ﴾ ئەمجا بەو(بارانە) چەند باخچەیەکی خاوەن جوانیمان ڕواند ﴿مَّا كَانَ لَكُمْ أَن تُنۢبِتُواْ شَجَرَهَآ﴾ کە ئێوە نەتان دەتوانی درەخت و ڕواوی ئەو(باخچە) بڕوێنن ﴿أَءِلَٰهٌ مَّعَ ٱللَّهِ﴾ ئایا هیچ پەرستراوی تر لە گەڵ خوادا هەیە ﴿بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَعْدِلُونَ﴾ (نەخێر نی یە) بەڵام ئەوانە گەلێکن لادەدەن لەڕێگای ڕاست ﴿٦٠﴾ ﴿أَمَّن جَعَلَ ٱلْأَرْضَ قَرَارًا﴾ ئایا زاتێ کەزەوی کردوەتە جێگای ئارامی و نیشتەجێ بوون ﴿وَجَعَلَ خِلَٰلَهَآ أَنْهَٰرًا﴾ وە لەناو(زەوی)دا چەند ڕووباری بەدی هێناوە ﴿وَجَعَلَ لَهَا رَوَٰسِىَ﴾ وە چەند چیای گەورەی بۆ زەوی داناوە ﴿وَجَعَلَ بَيْنَ ٱلْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا﴾ وە لە نێوان دوو ئاودا (شیرین و سوێر) بەربەستی داناوە(بۆ ئەوەی تێکەڵ نەبن) ﴿أَءِلَٰهٌ مَّعَ ٱللَّهِ﴾ ئایا هیچ پەرستراوی تر هەیە لەگەڵ خوادا ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ نەخێر نی یە بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٦١﴾ ﴿أَمَّن يُجِيبُ ٱلْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ﴾ ئایا زاتێ کەدێت بەهاواری ناچار و داماوەوە کاتێك هاواری لێ دەکات ﴿وَيَكْشِفُ ٱلسُّوٓءَ﴾ وە ناخۆشی و بەڵاکان لادەبات ﴿وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَآءَ ٱلْأَرْضِ﴾ وە دەتان کاتە جێنشینی گەلانی تری سەر زەوی ﴿أَءِلَٰهٌ مَّعَ ٱللَّهِ﴾ ئایا پەرستراوێکی تر هەیە لە گەڵ خوادا (نەخێر نییە) ﴿قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ﴾ بەڵام زۆر کەم بیر دەکەنەوە ﴿٦٢﴾ ﴿أَمَّن يَهْدِيكُمْ فِى ظُلُمَٰتِ ٱلْبَرِّ وَٱلْبَحْرِ﴾ ئایا زاتێ کە ڕێنموونیی ئێوە دەکات (بە ئەستێرە و شتی تر) لەتاریکی یەکانی وشکانی و دەریادا (لەشەودا) ﴿وَمَن يُرْسِلُ ٱلرِّيَٰحَ بُشْرًۢا بَيْنَ يَدَىْ رَحْمَتِهِۦٓ﴾ و زاتێك کە (با) دەنێرێت بە مژدەدەر پێش بارانی ڕەحمەتی ﴿أَءِلَٰهٌ مَّعَ ٱللَّهِ﴾ ئایا هیچ پەرستراوێکی تر هەیە لەگەڵ خوادا ﴿تَعَٰلَى ٱللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ خوا بەرز و بڵندترە لەوەی بت پەرستان دەیکەنە هاوبەشی ﴿٦٣﴾

﴿أَمَّن يَبْدَؤُا۟ ٱلْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُۥ﴾ ئایا زاتێ کە لەسەرەتاوە بونەوەر بەدی دێنێت پاشان (دوای مردنی) جارێکی تر دروستی دەکاتەوە ﴿وَمَن يَرْزُقُكُم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ﴾ وەزاتێ کە لەئاسمان و زەوی یەوە ڕزق و ڕۆزیتان دەدات ﴿أَءِلَٰهٌ مَّعَ ٱللَّهِ﴾ ئایا هیچ پەرستراوی تر هەیە لەگەڵ خوادا (نەخێر نی یە) ﴿قُلْ هَاتُوا۟ بُرْهَٰنَكُمْ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڵگەتان بێنن ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٦٤﴾ ﴿قُل لَّا يَعْلَمُ مَن فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ٱلْغَيْبَ﴾ بڵێ کەسانێ کە لە ئاسمانەکان و زەوی دان غەیب نازانن ﴿إِلَّا ٱللَّهُ﴾ بێجگە لەخوا (تەنها ئەو دەیزانێ) ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ﴾ و ئەوان هەست ناکەن چ کاتێ زیندوو دەکرێنەوە ﴿٦٥﴾ ﴿بَلِ ٱدَّٰرَكَ عِلْمُهُمْ فِى ٱلْءَاخِرَةِ﴾ بەڵکو زانیاری ئەوان دەربارەی ڕۆژی دوایی کورتە وبڕ ناکات (زانیاریەکی وایان نی یە) ﴿بَلْ هُمْ فِى شَكٍّ مِّنْهَا﴾ بەڵکو لەبارەی (ڕۆژی دوای) یەوە ئەوان لەگومان و دوودڵیدان ﴿بَلْ هُم مِّنْهَا عَمُونَ﴾ بەڵکو ئەوان لەو بارەیەوە کوێرن ﴿٦٦﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟﴾ ئەوانەی بێ باوەڕ بوون دەیان ووت ﴿أَءِذَا كُنَّا تُرَٰبًا وَءَابَآؤُنَآ﴾ ئایا کاتێ ئێمەو باوو باپیرانمان بووین بەخاك ﴿أَئِنَّا لَمُخْرَجُونَ﴾ ئایا ئێمە دەر دەرهێنرێین (لەگۆڕەکانمان و زیندوو دەبینەوە) ﴿٦٧﴾ ﴿لَقَدْ وُعِدْنَا هَٰذَا نَحْنُ وَءَابَآؤُنَا مِن قَبْلُ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمەو باوو باپیرانمان لەمەو پێش بەڵێنی ئەم (زیندوو کردنەوە)مان پێ درا بوو ﴿إِنْ هَٰذَآ إِلَّآ أَسَٰطِيرُ ٱلْأَوَّلِينَ﴾ ئەم (هەڕەشەی موحەممەد ﷺ) لێمان دەکات) تەنها درۆ و دەلەسەی گەلە پێشووەکانە (کەنوسراوەتەوە) ﴿٦٨﴾ ﴿قُلْ سِيرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پێیان) بڵێ برۆن بگەڕێن بەزەوی و وڵاتان دا ﴿فَٱنظُرُوا۟ كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلْمُجْرِمِينَ﴾ ئەمجا سەرنج بدەن بزانن سەرئەنجامی تاوانباران چۆن بووە (چیيان بەسەر هاتووە) ﴿٦٩﴾ ﴿وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ﴾ خەفەت مەخۆ بۆ ئەوانە (کەبڕوا ناهێنن) ﴿وَلَا تَكُن فِى ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُونَ﴾ و سینگ و دڵت تەنگ نەبێ لەو پیلان و خراپانەی دەیکەن (دژبەتۆ) ﴿٧٠﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا ٱلْوَعْدُ﴾ دەڵێن ئەم بەڵێنەی (سزای پێمان دەدەن) کەی دێت ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٧١﴾ ﴿قُلْ عَسَىٰٓ أَن يَكُونَ رَدِفَ لَكُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ لەوانەیە زۆر لێتانەوە نزیك بووبێتەوە ﴿بَعْضُ ٱلَّذِى تَسْتَعْجِلُونَ﴾ هەندێ لەو سزای بەپەلە داوای هاتنی دەکەن ﴿٧٢﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى ٱلنَّاسِ﴾ وەبەڕاستی پەروەردگارت خاوەن فەزڵ و چاکەیە بەسەرخەلکەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ﴾ بەڵام زۆر بەیان سوپاس (ی پەروەردگار) ناکەن ﴿٧٣﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ﴾ وە بەڕاستی پەوەردگارت ئاگادارەو دەزانێت ﴿مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ بەو (دوژمنایەتی و کینەی) لە دەرونیاندا دەیشارنەوە وبەوەش دەری دەبڕن (نایشارنەوە) ﴿٧٤﴾ ﴿وَمَا مِنْ غَآئِبَةٍ فِى ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ﴾ وە هیچ شتێکی نادیار نییە لەئاسمان و زەوی دا ﴿إِلَّا فِى كِتَٰبٍ مُّبِينٍ﴾ مەگەر لەکتێبی ڕوون (لوح المحفوظ) دایە ﴿٧٥﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا ٱلْقُرْءَانَ﴾ بەڕاستی ئەم قورئانە ﴿يَقُصُّ عَلَىٰ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ دەیگێڕێتەوە بۆ نەوەی ئیسرائیل ﴿أَكْثَرَ ٱلَّذِى هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ زۆربەی ئەو مەسەلانەی کە ئەوان تێیدا جیاوازن ﴿٧٦﴾

﴿وَإِنَّهُۥ لَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە بەڕاستی ئەم (قورئانە) ڕێنموونی میهرەبانی یە بۆ ئیمانداران ﴿٧٧﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُم بِحُكْمِهِۦ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت دادوەری دەكات لەنێوانیان دا بەبڕیاری خۆی ﴿وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْعَلِيمُ﴾ وە خوا بەدەسەلاتی زانایە ﴿٧٨﴾ ﴿فَتَوَكَّلْ عَلَى ٱللَّهِ﴾ كەوا بوو پشت هەر بەخوا ببەستە ﴿إِنَّكَ عَلَى ٱلْحَقِّ ٱلْمُبِينِ﴾ بەڕاستی تۆ لەسەر ئاینێكی ڕاست و ڕوونی ﴿٧٩﴾ ﴿إِنَّكَ لَا تُسْمِعُ ٱلْمَوْتَىٰ﴾ بەڕاستی تۆ ناتوانی (بانگەوازت) بەمردووەكان ببیستێنیت ﴿وَلَا تُسْمِعُ ٱلصُّمَّ ٱلدُّعَآءَ﴾ وە ناتوانی بانگەوازت بەوانەی كەڕن بژنەوێنی ﴿إِذَا وَلَّوْا۟ مُدْبِرِينَ﴾ كاتێ پشت هەڵدەكەن و دەڕۆن ﴿٨٠﴾ ﴿وَمَآ أَنتَ بِهَـٰدِى ٱلْعُمْىِ عَن ضَلَـٰلَتِهِمْ﴾ وە تۆ ناتوانی كوێران ڕزگار كەیت لەگومڕاییەكەیان (ڕێنموونیان بكەیت) ﴿إِن تُسْمِعُ إِلَّا مَن يُؤْمِنُ بِـَٔايَـٰتِنَا﴾ تۆ تەنها (ڕێنموونیت) بەكەسێ دەژنەوێنی كەبڕوا بەئایەت و نیشانەكانی ئێمە دێنێ ﴿فَهُم مُّسْلِمُونَ﴾ چونكە ئەوانە هەمیشە ملكەچن (بۆ هەق) ﴿٨١﴾ ﴿وَإِذَا وَقَعَ ٱلْقَوْلُ عَلَيْهِمْ﴾ وە كاتێ ئەو بەڵێنی (سزایەی پێیان دراوە) بەسەریاندا هات ﴿أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَآبَّةً مِّنَ ٱلْأَرْضِ﴾ (كەمێك پێش ڕودانی قیامەت) گیان لەبەرێك لەزەوی دەردەهێنین بۆیان ﴿تُكَلِّمُهُمْ﴾ قسەیان لەگەڵدا دەكات ﴿أَنَّ ٱلنَّاسَ كَانُوا۟ بِـَٔايَـٰتِنَا لَا يُوقِنُونَ﴾ (دەڵێ) بەڕاستی ئەم خەڵكە باوەڕی ڕاستەقینەیان نەهێنا بەئایەتەكانی ئێمە ﴿٨٢﴾ ﴿وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِن كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی) ئەو ڕۆژە بكە لەهەموو میللەتێك پۆلێكی زۆر كۆدەكەینەوە ﴿مِّمَّن يُكَذِّبُ بِـَٔايَـٰتِنَا﴾ لەوانەی ئایەتەكانی ئێمەیان بەدرۆ دەزانی ﴿فَهُمْ يُوزَعُونَ﴾ ئەمجا ئەوان (لەپێش و دواكەوتن) بەرگری دەكرێن (بەڕیز دەڕۆن) ﴿٨٣﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءُو﴾ هەتا كاتێ دێن (بۆ شوێنی كۆكردنەوەیان) ﴿قَالَ أَكَذَّبْتُم بِـَٔايَـٰتِى وَلَمْ تُحِيطُوا۟ بِهَا عِلْمًا﴾ (خوا) ئەفەرموێ ئایا ئێوە ئایەتەكانی منتان بەدرۆ دەزانی (باوەڕتان پێ نەهێنا) لەكاتێكدا هیچ زانیاریەكتان دەربارەیان نەبوو ﴿أَمَّاذَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ یان ئێوە چیتان دەكرد (لەدونیا) ﴿٨٤﴾ ﴿وَوَقَعَ ٱلْقَوْلُ عَلَيْهِم بِمَا ظَلَمُوا۟﴾ وە بڕیاری (سزادانیان) بەسەرا دەسەپێ بەهۆی ستەمكاری یانەوە ﴿فَهُمْ لَا يَنطِقُونَ﴾ ئەمجا ئەوان هیچ قسە ناكەن ﴿٨٥﴾ ﴿أَلَمْ يَرَوْا۟﴾ ئایا (بێ بڕوایان) نەیان زانیوەو نابینن ﴿أَنَّا جَعَلْنَا ٱلَّيْلَ لِيَسْكُنُوا۟ فِيهِ﴾ ئێمە شەومان سازاندووە بۆ ئەوەی ئەوان ئارامی تیا بگرن ﴿وَٱلنَّهَارَ مُبْصِرًا﴾ وە ڕۆژمان ڕووناك كردووە (ئیش و كاری تیادەكەن) ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَـَٔايَـٰتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بەڕاستی لەمەدا چەند بەڵگەو نیشانە هەیە بۆ كەسانێ باوەڕ دێنن (بەخوا) ﴿٨٦﴾ ﴿وَيَوْمَ يُنفَخُ فِى ٱلصُّورِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی) ئەو ڕۆژە بكە فوو دەكرێ بەشەیپوردا ﴿فَفَزِعَ مَن فِى ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَمَن فِى ٱلْأَرْضِ﴾ جا هەرچی كەس لەئاسمانەكان و زەوی دایە دەترسێ وڕادەچڵەكێ (هەموو دەمرن) ﴿إِلَّا مَن شَآءَ ٱللَّهُ﴾ جگە لەو كەسانەی خوا بیەوێ (بەئارام بن و نەمرن) ﴿وَكُلٌّ أَتَوْهُ دَٰخِرِينَ﴾ وە هەموو بەملكەچی و سەر شۆڕی دێنەوە لای خوا ﴿٨٧﴾ ﴿وَتَرَى ٱلْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً﴾ وە ئەو كێو و چیانە دەبینی وا دەزانی دامەزراون (لەشوێنی خۆیان دا) ﴿وَهِىَ تَمُرُّ مَرَّ ٱلسَّحَابِ﴾ (كاتێ فووكرا بەشەیپوردا) چیاكان وەكو ڕۆشتنی هەور دەڕۆن ﴿صُنْعَ ٱللَّهِ ٱلَّذِىٓ أَتْقَنَ كُلَّ شَىْءٍ﴾ ئەمە دروست كراوی ئەو خوایە كەهەموو شتێكی بەو پەڕی ڕێك و پێكی دروست كردووە ﴿إِنَّهُۥ خَبِيرٌۢ بِمَا تَفْعَلُونَ﴾ بەڕاستی خوا ئاگادارە بەهەر كردەوەیەك ئێوە دەیكەن ﴿٨٨﴾

﴿مَن جَآءَ بِٱلۡحَسَنَةِ﴾ هەرکەس کردەوەی چاکی کردبێت ﴿فَلَهُۥ خَيۡرٞ مِّنۡهَا﴾ (لەڕۆژی دواییدا) پاداشتی چاکتری لەو (کردەوە)ی بۆ هەیە ﴿وَهُم مِّن فَزَعٖ يَوۡمَئِذٍ ءَامِنُونَ﴾ وە ئەوانە دڵنیان لەترس و داچڵەکانی گەورەی ئەو ڕۆژە ﴿٨٩﴾ ﴿وَمَن جَآءَ بِٱلسَّيِّئَةِ﴾ وە هەرکەس خراپەی کردبێت ﴿فَكُبَّتۡ وُجُوهُهُمۡ فِي ٱلنَّارِ﴾ (لەو ڕۆژەدا) بەسەر ڕوومەت ودەم و چاویاندا دەخرێنە ناو ئاگر(ی دۆزەخ) ﴿هَلۡ تُجۡزَوۡنَ إِلَّا مَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ﴾ ئایا سزا دەدرێن جگە لەوەی دەتانکرد ﴿٩٠﴾ ﴿إِنَّمَآ أُمِرۡتُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ) بێگومان من فەرمانم پێ دراوە ﴿أَنۡ أَعۡبُدَ رَبَّ هَٰذِهِ ٱلۡبَلۡدَةِ﴾ کەتەنها پەروەردگاری ئەم شارە (مەککە) بپەرستم ﴿ٱلَّذِي حَرَّمَهَا﴾ ئەو (خوایە)ی (ڕێز شکاندی) ئەم شارەی حەرام کردووە ﴿وَلَهُۥ كُلُّ شَيۡءٖۖ﴾ و هەموو شتێك تەنها هی ئەو (خوایە) ﴿وَأُمِرۡتُ أَنۡ أَكُونَ مِنَ ٱلۡمُسۡلِمِينَ﴾ وە فەرمانم پێ دراوە لەموسڵمانان بم ﴿٩١﴾ ﴿وَأَنۡ أَتۡلُوَاْ ٱلۡقُرۡءَانَۖ﴾ وە (فەرمانم پێ دراوە کە)قورئان بخوێنم (بەسەر خەڵکی دا) ﴿فَمَنِ ٱهۡتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهۡتَدِي لِنَفۡسِهِۦۖ﴾ جا هەر کەس هیدایەتی وەرگرت ئەو بێگومان تەنها بۆ خۆی هیدایەت وەردەگرێ (قازانجەکەی بۆ خۆیەتی) ﴿وَمَن ضَلَّ﴾ هەرکەسیش گومڕا بێت (زیانی بۆ خۆیەتی) ﴿فَقُلۡ إِنَّمَآ أَنَا۠ مِنَ ٱلۡمُنذِرِينَ﴾ وە بڵێ: بەڕاستی من تەنها یەکێکم لەترسێنەران ﴿٩٢﴾ ﴿وَقُلِ ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ﴾ وە بڵێ هەموو سوپاس بۆ خوایە ﴿سَيُرِيكُمۡ ءَايَٰتِهِۦ فَتَعۡرِفُونَهَاۚ﴾ ئەو (خوایە) بەزوویی ئایەت و نیشانەکانی نیشانی ئێوە دادەت ئێوەش دەیانناسن (کەئایەتی خوان) ﴿وَمَا رَبُّكَ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعۡمَلُونَ﴾ وە پەروەردگارت بێ ئاگا نییە لەوەی کەئێوە دەیکەن ﴿٩٣﴾

سورەتی ﴿ٱلۡقَصَصِ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿طسٓمٓ﴾ بە(طا،سین، میم) دەخوێنرێتەوە خوازاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿تِلۡكَ ءَايَٰتُ ٱلۡكِتَٰبِ ٱلۡمُبِينِ﴾ ئەم (ئایەتانە) ئایەتەکانی قورئانی ڕوون و ئاشکران ﴿٢﴾ ﴿نَتۡلُواْ عَلَيۡكَ﴾ دەیخوێنینەوە بەسەرتا(ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿مِن نَّبَإِ مُوسَىٰ وَفِرۡعَوۡنَ بِٱلۡحَقِّ﴾ هەندێ لەهەواڵی مووسا و فیرعەون بەڕاستی و دروستی ﴿لِقَوۡمٖ يُؤۡمِنُونَ﴾ بۆ ئەوانەی بڕوا دێنن ﴿٣﴾ ﴿إِنَّ فِرۡعَوۡنَ عَلَا فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ بەڕاستی فیرعەون زاڵ و(ملهوڕ و یاخی) بوو لەزەوی (میصر)دا ﴿وَجَعَلَ أَهۡلَهَا شِيَعٗا﴾ وە خەڵکەکەی (میصری) کرد بەچەند بەش و کۆمەڵێك ﴿يَسۡتَضۡعِفُ طَآئِفَةٗ مِّنۡهُمۡ﴾ کۆمەڵێکیانی لاوازو ژێر دەستە دەکرد ﴿يُذَبِّحُ أَبۡنَآءَهُمۡ وَيَسۡتَحۡيِۦ نِسَآءَهُمۡۚ﴾ کوڕانی ئەوانی سەر دەبڕی و ئافرەتانیانی بەزیندویی دەهێشتەوە (دەیکردنە خزمەتکارو کەنیزەك) ﴿إِنَّهُۥ كَانَ مِنَ ٱلۡمُفۡسِدِينَ﴾ بەڕاستی ئەو (فیرعەون) لەخراپەکاران بوو ﴿٤﴾ ﴿وَنُرِيدُ أَن نَّمُنَّ﴾ وە ئێمە دەمانەوێ (بەچاکەی خۆمان) منەت بنێین ﴿عَلَى ٱلَّذِينَ ٱسۡتُضۡعِفُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ بەسەر ئەوانەی کەلاواز و ژێر دەست کرابوون لەووڵاتی (میصر)دا ﴿وَنَجۡعَلَهُمۡ أَئِمَّةٗ وَنَجۡعَلَهُمُ ٱلۡوَٰرِثِينَ﴾ وە بیان کەینە پێشەوا و بیان کەینە میرات بەران(ی کەلەپوری فیرعەون و و شوێن کەوتوانی) ﴿٥﴾

﴿وَنُمَكِّنَ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ وە دەسەڵات داریان بکەین لەو زەویەدا ﴿وَنُرِيَ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا﴾ وەنیشانی فیرعەون وهامان ولەشکری هەردووکیان بدەین ﴿مِنْهُمْ مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ﴾ لە(بەنو ئیسرائیلی یەکانەوە) ئەوەی خۆیان لێ دەپاراست ﴿٦﴾ ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ﴾ بەدایکی مووسامان ڕاگەیاند (ئیلهامان بۆ کرد) ﴿أَنْ أَرْضِعِيهِ﴾ کە شیر بدە بەمووسا ﴿فَإِذَا خِفْتِ عَلَيْهِ﴾ ئەمجا هەرکاتێ ترست لێی هەبوو ﴿فَأَلْقِيهِ فِي الْيَمِّ﴾ ئەوکاتە بیخەرە ڕووبار(ی نیلە)وە ﴿وَلَا تَخَافِي وَلَا تَحْزَنِي﴾ مەترسە (لێ ی) وخەفەتیش مەخۆ (بۆی) ﴿إِنَّا رَادُّوهُ إِلَيْكِ﴾ بەڕاستی ئێمە دەیگێڕینەوە بۆلات ﴿وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ وە دەیکەین بەیەکێ لەپێغەمبەران ﴿٧﴾ ﴿فَالْتَقَطَهُ آلُ فِرْعَوْنَ﴾ (دایکی مووسای خستە ئاوی نیلەوە) ئەمجا دارو دەستەی فیرعەون (پێیان زانی و) هەڵیان گرتەوە ﴿لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا﴾ بۆ ئەوەی ببێ بەدوژمن و هۆی خەفەت بۆیان ﴿إِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا﴾ بەڕاستی فیرعەون وهامان ولەشکر و سەربازەکانیان ﴿كَانُوا خَاطِئِينَ﴾ تاوانبارو هەڵەبوون ﴿٨﴾ ﴿وَقَالَتِ امْرَأَتُ فِرْعَوْنَ﴾ (ویستیان مووسا بکوژن ئاسیەی) ژنی فیرعەون ووتی ﴿قُرَّتُ عَيْنٍ لِي وَلَكَ ۖ لَا تَقْتُلُوهُ﴾ مایەی چاو ودڵ ڕۆشنی یە بۆ من و بۆ تۆش (فیرعەون) مەیکوژن ﴿عَسَىٰ أَنْ يَنْفَعَنَا﴾ بەڵکو سوودو کەڵکمان پێ بگەیەنێ ﴿أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا﴾ یا بیکەین بەکوڕی خۆمان ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان هەستیان نەدەکرد (ئەم منداڵە ئەبێتە هۆی تیاچوونیان) ﴿٩﴾ ﴿وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أُمِّ مُوسَىٰ فَارِغًا﴾ جا دڵی دایکی مووسا خاڵی بوو (لەهەموو شت جگە لەمنداڵەکەی) ﴿إِنْ كَادَتْ لَتُبْدِي بِهِ﴾ نزیک بوو (نهێنی) ئەو منداڵە ئاشکرابکات ﴿لَوْلَا أَنْ رَبَطْنَا عَلَىٰ قَلْبِهَا﴾ ئەگەر دڵیمان نەبەستایەتەوە (وە بەهێزمان نەکردایە) ﴿لِتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ ئەوەی لەبڕواداران بێ ﴿١٠﴾ ﴿وَقَالَتْ لِأُخْتِهِ قُصِّيهِ﴾ (دایکی مووسا) ووتی بەخوشکەکەی (مووسا) بەشوێنیدا بڕۆ ﴿فَبَصُرَتْ بِهِ عَنْ جُنُبٍ﴾ ئەمجا لە دوورەوە مووسای بینی و پێی زانی ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان (فیرعەون و کۆمەڵەکەی) هەستیان نەدەکرد ﴿١١﴾ ﴿وَحَرَّمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلُ﴾ وە ئێمە پێشتر (شیری) شیردەرەکانمان حەرام کرد لەمووسا (مەمکی کەسیانی نەدەمژی) ﴿فَقَالَتْ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ أَهْلِ بَيْتٍ﴾ ئەمجا خوشکەکەی (مووسا) ووتی پێیان ئایا ماڵێکتان نیشان دەم ﴿يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ﴾ کەئەو منداڵە بۆ ئێوە بەخێو بکەن(و شیری بدەنێ) ﴿وَهُمْ لَهُ نَاصِحُونَ﴾ و دڵسۆز بن بۆی ﴿١٢﴾ ﴿فَرَدَدْنَاهُ إِلَىٰ أُمِّهِ﴾ ئەمجا مووسا مان گێڕایەوە بۆلای دایکی ﴿كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ﴾ بۆ ئەوەی چاوی پێ ڕوون بێتەوەو خەفەت نەخوات ﴿وَلِتَعْلَمَ أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ وە بۆئەوەی بزانێت کەبەڵێنی خوا ڕاست و هەقە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆر بەیان نازانن ﴿١٣﴾

﴿وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُۥ وَٱسْتَوَىٰٓ﴾ کاتێ مووسا گەشتە ئەوپەڕی پێگەیشتنی لەش و ژیری تێرو تەواو بوو ﴿ءَاتَيْنَٰهُ حُكْمًا وَعِلْمًا﴾ دانایی وزانستمان پێدا ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ هەربەوشێوەیە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە ﴿١٤﴾ ﴿وَدَخَلَ ٱلْمَدِينَةَ عَلَىٰ حِينِ غَفْلَةٍ مِّنْ أَهْلِهَا﴾ وە (مووسا) ڕۆشتە ناو شار بێ ئەوەی خەڵکی شار ئاگایان لێ بێ ﴿فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ﴾ جا لەو شارەدا دوو پیاوی دی لەگەڵ یەکتر شەڕیان دەکرد ﴿هَٰذَا مِن شِيعَتِهِۦ وَهَٰذَا مِنْ عَدُوِّهِۦ﴾ ئەمەیان لەتایفەی خۆی بوو ئەوی تریشیان لەدوژمنانی بوو ﴿فَٱسْتَغَٰثَهُ ٱلَّذِى مِن شِيعَتِهِۦ﴾ ئەمجا ئەوەیان کە لەتایفەی خۆی بوو داوای یارمەتی لێ کرد ﴿عَلَى ٱلَّذِى مِنْ عَدُوِّهِۦ﴾ لەدژی ئەوەی کە لە(تاقمی) دوژمنەکەی بوو ﴿فَوَكَزَهُۥ مُوسَىٰ فَقَضَىٰ عَلَيْهِ﴾ ئەمجا مووساش بۆکزێکی لێدا و ئەو (قیبتی یە)ی کوشت ﴿قَالَ هَٰذَا مِنْ عَمَلِ ٱلشَّيْطَٰنِ﴾ (مووسا) ووتی ئەم (کوشتنە) لەکردەوەی شەیتانە ﴿إِنَّهُۥ عَدُوٌّ مُّضِلٌّ مُّبِينٌ﴾ بەڕاستی ئەو (شەیتان) دوژمنێکی گومڕاکەری ڕوون و ئاشکرایە ﴿١٥﴾ ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّى ظَلَمْتُ نَفْسِى﴾ ووتی ئەی پەروەردگارم بەڕاستی من ستەمم لەخۆم کرد ﴿فَٱغْفِرْ لِى فَغَفَرَ لَهُۥٓ﴾ دەی لێم خۆشبە جا ئەویش (خودا) لێ ی خۆش بوو ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بێگومان تەنها ئەو لێبوردەی بەبەزەیی یە ﴿١٦﴾ ﴿قَالَ رَبِّ بِمَآ أَنْعَمْتَ عَلَىَّ﴾ (مووسا) ووتی ئەی پەروەردگارم بەهەقی چاکە ونیعمەتت لەسەرم (ئەو هێزو توانایەیە کە پێتداوم) ﴿فَلَنْ أَكُونَ ظَهِيرًا لِّلْمُجْرِمِينَ﴾ بڕیاربێ هەرگیز نەبم بەپشتیوانی تاوانباران ﴿١٧﴾ ﴿فَأَصْبَحَ فِى ٱلْمَدِينَةِ خَآئِفًا يَتَرَقَّبُ﴾ بەهۆی ئەو (کوشتنە)وە لەشاردا بەترسەوە چاوەڕوانی دەکرد (فیرعەونیەکانی چ هەڵوێستێکیان دەبێ) ﴿فَإِذَا ٱلَّذِى ٱسْتَنصَرَهُۥ بِٱلْأَمْسِ يَسْتَصْرِخُهُۥ﴾ لەناکاودا ئەو (بەنی ئیسرائیلی یەی) دوێنێ داوای یارمەتی کرد لەو (مووسا لەگەڵ یەکێکی تردا شەڕیەتی) هانای بۆ مووسا هێنا فریاری کەوێت ﴿قَالَ لَهُۥ مُوسَىٰٓ إِنَّكَ لَغَوِىٌّ مُّبِينٌ﴾ مووسا بەو (بەنو ئیسرائیلی یە)ی ووت بەڕاستی تۆ کەسێکی گومڕای ئاشکرای ﴿١٨﴾ ﴿فَلَمَّآ أَنْ أَرَادَ﴾ ئەمجا کاتێ کە(مووسا) ویستی ﴿أَن يَبْطِشَ بِٱلَّذِى هُوَ عَدُوٌّ لَّهُمَا﴾ بەتوندی بدات لەو پیاوەی دووژمنی هەردووکیانە ﴿قَالَ يَٰمُوسَىٰٓ أَتُرِيدُ أَن تَقْتُلَنِى﴾ ووتی ئەی مووسا ئایا دەتەوێ بم کوژی ﴿كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًۢا بِٱلْأَمْسِ﴾ هەروەکو دوێنێ کەسێکت کوشت ﴿إِن تُرِيدُ إِلَّآ أَن تَكُونَ جَبَّارًا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ تۆ هەر دەتەوێ زۆر دارو ملهوڕ بیت لەزەوی دا ﴿وَمَا تُرِيدُ أَن تَكُونَ مِنَ ٱلْمُصْلِحِينَ﴾ وە ناتەوێ لەپیاو چاکان (ڕێکخەران) بیت ﴿١٩﴾ ﴿وَجَآءَ رَجُلٌ مِّنْ أَقْصَا ٱلْمَدِينَةِ يَسْعَىٰ﴾ ئەمجا پیاوێك لەو پەڕی شارەوە بەپەلە هات (بۆ لای مووسا) ﴿قَالَ يَٰمُوسَىٰٓ إِنَّ ٱلْمَلَأَ﴾ ووتی ئەی مووسا (ئاگاداربە) کاربەدەست وسەرگەورەکان ﴿يَأْتَمِرُونَ بِكَ لِيَقْتُلُوكَ﴾ کۆبوونەتەوە لەبارەی تۆوە (قسە دەکەن) بۆ ئەوەی بتکوژن ﴿فَٱخْرُجْ إِنِّى لَكَ مِنَ ٱلنَّٰصِحِينَ﴾ کەواتە دەرچۆ لەشار (بانەت گرن) بێگومان من دڵسۆزتم ﴿٢٠﴾ ﴿فَخَرَجَ مِنْهَا خَآئِفًا يَتَرَقَّبُ﴾ ئەویش لەشار دەرچوو بەترسەوە چاوەڕوانی دەکرد (پێی بزانن و بیگرن) ﴿قَالَ رَبِّ نَجِّنِى مِنَ ٱلْقَوْمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ (مووسا) ووتی ئەی پەروەردگارم ڕزگارم بکە لەم کۆمەڵە ستەمکارە ﴿٢١﴾

﴿وَلَمَّا تَوَجَّهَ تِلْقَاءَ مَدْيَنَ﴾ لەکاتێکدا بەرەو شاری مەدیەن دەڕۆشت ﴿قَالَ عَسَىٰ رَبِّي أَن يَهْدِيَنِي﴾ ووتی ئومێد دەکەم پەروەردگارم ڕێنمونیم بکات ﴿سَوَاءَ السَّبِيلِ﴾ بۆ ڕێگای ڕاست و حەق ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَمَّا وَرَدَ مَاءَ مَدْيَنَ﴾ وکاتێ گەیشتە سەر ئاوەکەی مەدیەن ﴿وَجَدَ عَلَيْهِ﴾ بینی لەسەر ئەو ئاوە ﴿أُمَّةً مِّنَ النَّاسِ يَسْقُونَ﴾ کۆمەڵێك لەخەڵکی (ئاژەڵ و ماڵات) ئاو دەدەن ﴿وَوَجَدَ مِن دُونِهِمُ امْرَأَتَيْنِ﴾ وە لەنزیك ئەو (خەڵك)انەوە دوو ئافرەتی بینی ﴿تَذُودَانِ﴾ بەرگری دەکەن لەئاژەڵەکەیان (لەوەی بێتە سەر ئاوەکە) ﴿قَالَ مَا خَطْبُكُمَا﴾ (مووسا) ووتی ئێوە مەبەستتان چی یە؟ (ناهێڵن ئاژەڵەکەتان ئاو بخوات) ﴿قَالَتَا لَا نَسْقِي﴾ ووتیان ئێمە (ئاژەڵەکەمان) ئاو نادەین ﴿حَتَّىٰ يُصْدِرَ الرِّعَاءُ﴾ هەتا شوانەکان (وئاژەڵەکانیان لەسەر ئاوەکە) نەگەڕێنەوە ﴿وَأَبُونَا شَيْخٌ كَبِيرٌ﴾ وە باوکمان پیرێکی گەورەو بەتەمەنە ﴿٢٣﴾ ﴿فَسَقَىٰ لَهُمَا﴾ ئەمجا (مووسا) مەڕەکانی بۆ ئاودان ﴿ثُمَّ تَوَلَّىٰ إِلَى الظِّلِّ﴾ لەپاشان (مووسا) چوو بۆ ژێر سێبەرێك ﴿فَقَالَ رَبِّ﴾ جا ووتی ئەی پەروەردگارم ﴿إِنِّي لِمَا أَنزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ﴾ بەڕاستی من هەژارم (پێویستم هەیە) بەهەر خێرو ڕۆزییەك بۆم بنێری ﴿٢٤﴾ ﴿فَجَاءَتْهُ إِحْدَاهُمَا﴾ ئەمجا یەکێك لەدوو کچەکە هات بۆ لای مووسا ﴿تَمْشِي عَلَى اسْتِحْيَاءٍ﴾ بەشەرمەوە دەڕۆشت لەڕێگادا ﴿قَالَتْ إِنَّ أَبِي يَدْعُوكَ﴾ ووتی بەڕاستی باوکم (شوعەیب) بانگت دەکات ﴿لِيَجْزِيَكَ أَجْرَ مَا سَقَيْتَ لَنَا﴾ بۆ ئەوەی پاداشتی ئەوەت بداتەوە کەمەڕەکانت بۆ ئێمە ئاودا (مووساش لەگەڵی ڕۆشت) ﴿فَلَمَّا جَاءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ﴾ ئەمجا کاتێ مووسا هات بۆ لای (باوکی کچەکە) و بەسەرهاتەکەی بۆ گێڕایەوە ﴿قَالَ لَا تَخَفْ﴾ (شوعەیب علیه السلام) ووتی مەترسە ﴿نَجَوْتَ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ ڕزگارت بووە لەو گەلە ستەمکارە ﴿٢٥﴾ ﴿قَالَتْ إِحْدَاهُمَا يَا أَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ﴾ یەکێ لەو دوو (کچە بەباوکی) ووت ئەی باوە گیان بەکرێ ی بگرە (بۆ شوانی) ﴿إِنَّ خَيْرَ مَنِ اسْتَأْجَرْتَ﴾ چونکە بەڕاستی چاکترین کەسە کە بەکرێی بگری ﴿الْقَوِيُّ الْأَمِينُ﴾ بەهێز و ئەمینە (دەس و داوێن پاکە) ﴿٢٦﴾ ﴿قَالَ إِنِّي أُرِيدُ﴾ (شوعەیب) ووتی بەڕاستی من دەمەوێ ﴿أَنْ أُنكِحَكَ إِحْدَى ابْنَتَيَّ هَاتَيْنِ﴾ کە یەکێك لەم دوو کچەم لەتۆ مارەکەم ﴿عَلَىٰ أَن تَأْجُرَنِي ثَمَانِيَ حِجَجٍ﴾ بەو مەرجەی هەشت ساڵ ڕەنجبەریم بۆ بکەیت ﴿فَإِنْ أَتْمَمْتَ عَشْرًا﴾ ئەمجا ئەگەر دەساڵت تەواو کرد ﴿فَمِنْ عِندِكَ﴾ ئەوە لە(پیاوەتی) خۆتەوەیە ﴿وَمَا أُرِيدُ أَنْ أَشُقَّ عَلَيْكَ﴾ و من نامەوێ قورسی بکەم لەسەرت ﴿سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ﴾ ئەگەر خوا بیەوێ بێگومان دەمبینی ﴿مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ لەپیاو چاکان دەبم ﴿٢٧﴾ ﴿قَالَ ذَٰلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ﴾ (مووسا) ووتی ئەوەی ووتت پێم (بڕیار بێت) لەنێوان من و تۆدا ﴿أَيَّمَا الْأَجَلَيْنِ قَضَيْتُ﴾ هەرکام لەو دوو ماوە (٨ یا ١٠ ساڵ) بەم تەواو کرد ﴿فَلَا عُدْوَانَ عَلَيَّ﴾ نابێ ستەمم لێ بکرێ ﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ﴾ وە خوا لەسەر ئەوەی کەدەیڵێین شایەت و چاودێرە ﴿٢٨﴾

﴿فَلَمَّا قَضَىٰ مُوسَى ٱلْأَجَلَ﴾ ئەمجا کاتێك مووسا ماوەی شوانی یەکەی تەواو کرد ﴿وَسَارَ بِأَهْلِهِۦٓ﴾ لەگەڵ خێزانەکەی بەشەو ڕۆشتن (لە مەدیەنەوە بۆ میصر) ﴿ءَانَسَ مِن جَانِبِ ٱلطُّورِ نَارًا﴾ لە دوورەوە لای ڕاستی کێوی طور ئاگرو ڕووناکی یەکی بینی ﴿قَالَ لِأَهْلِهِ ٱمْكُثُوٓا۟﴾ (مووسا) ووتی بەخێزانەکەی ئێوە (لێرەدا) بمێننەوە ﴿إِنِّىٓ ءَانَسْتُ نَارًا﴾ بەڕاستی من ئاگرێکم بەدی کرد (بینی) ﴿لَّعَلِّىٓ ءَاتِيكُم مِّنْهَا بِخَبَرٍ﴾ بەڵکو هەواڵێکی (ڕێگاتان) بۆ بێنم لای ئەو (ئاگرە) ﴿أَوْ جَذْوَةٍ مِّنَ ٱلنَّارِ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ﴾ یان چڵوسکێکی ئاگرتان بۆ بێنم بەڵکو خۆتانی پێ گەرم کەنەوە ﴿٢٩﴾ ﴿فَلَمَّآ أَتَىٰهَا نُودِىَ﴾ ئەمجا کاتێ هاتە نزیکی ئەو (ئاگرە) بانگی لێ کرا ﴿مِن شَٰطِئِ ٱلْوَادِ ٱلْأَيْمَنِ﴾ لەکەناری لای ڕاستی شیوەکەوە ﴿فِى ٱلْبُقْعَةِ ٱلْمُبَٰرَكَةِ مِنَ ٱلشَّجَرَةِ﴾ لەو پارچە زەوی یە بەفەڕو پیرۆزەی نزیك درەختەکەوە ﴿أَن يَٰمُوسَىٰٓ﴾ (بانگی لێ کرا) کەئەی مووسا ﴿إِنِّىٓ أَنَا ٱللَّهُ رَبُّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ بەڕاستی من خوایەکەم پەروەردگاری جیهانیانم ﴿٣٠﴾ ﴿وَأَنْ أَلْقِ عَصَاكَ﴾ (وە بانگی کرا) کەگۆچانەکەت فڕێدە ﴿فَلَمَّا رَءَاهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَآنٌّ﴾ ئەمجا کاتێ مووسا ئەو (گۆچانە)ی بینی وەك تیرەمار دەجووڵێ بە پەلە ﴿وَلَّىٰ مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ﴾ پشتی تێ کرد و ڕایکرد و نەگەڕایەوە سەری ﴿يَٰمُوسَىٰٓ أَقْبِلْ وَلَا تَخَفْ﴾ (خوا فەرمووی) ئەی مووسا وەرە پێش و مەترسە ﴿إِنَّكَ مِنَ ٱلْءَامِنِينَ﴾ بەڕاستی تۆ لەو کەسانەی بێ باك و بێ ترسن ﴿٣١﴾ ﴿ٱسْلُكْ يَدَكَ فِى جَيْبِكَ﴾ دەستت بخەرە ناو باخەڵ (و ژێر باڵت) ﴿تَخْرُجْ بَيْضَآءَ مِنْ غَيْرِ سُوٓءٍ﴾ (کاتێ دەری دێنی) دێتە دەرەوە بەسپێتی و تیشك دەداتەوە بێ ئەوەی بەڵەکی و نەخۆشی بێت ﴿وَٱضْمُمْ إِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ ٱلرَّهْبِ﴾ دەستت بلکێنە بەخۆتەوە (و بیخەرە سەردڵت) بۆ (نەهێشتنی) ترس و بیم ﴿فَذَٰنِكَ بُرْهَٰنَانِ مِن رَّبِّكَ﴾ ئا ئەم دووانە (گۆچانەکەت و دەستت) دوو موعجیزەن لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَإِي۟هِۦٓ﴾ (نێرراوە) بۆ فیرعەون و دارو دەستەکەی ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا۟ قَوْمًا فَٰسِقِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانە کۆمەڵێکی لەسنوور دەرچوون ﴿٣٢﴾ ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّى قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا﴾ (مووسا) ووتی ئەی پەروەردگارم بێگومان من یەکێکم لەوان کوشتووە ﴿فَأَخَافُ أَن يَقْتُلُونِ﴾ لەبەر ئەوە دەترسم کەبم کوژن (لەجیاتی ئەو کوژراوە) ﴿٣٣﴾ ﴿وَأَخِى هَٰرُونُ هُوَ أَفْصَحُ مِنِّى لِسَانًا﴾ وە هاروونی برام لەمن زمانی پاراوترە ﴿فَأَرْسِلْهُ مَعِىَ رِدْءًا يُصَدِّقُنِىٓ﴾ جا ئەوم لەگەڵدا بنێرە پشتیوانم بێت ووتەکانم بسەلمێنێ ﴿إِنِّىٓ أَخَافُ أَن يُكَذِّبُونِ﴾ بەڕاستی من دەترسم کە بە درۆزنم دابنێن (باوەڕم پێ نەهێنن) ﴿٣٤﴾ ﴿قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِأَخِيكَ﴾ (خوا) فەرمووی بێگومان ئێمە بە براکەت تۆ بەهێزت دەکەین ﴿وَنَجْعَلُ لَكُمَا سُلْطَٰنًا﴾ وە دەسەلاتێك بەهەردووکتان دەدەین ﴿فَلَا يَصِلُونَ إِلَيْكُمَا بِـَٔايَٰتِنَآ﴾ ئەوسا بەهۆی ئایەتەکانی ئێمەوە دەستیان بەئێوە ناگات ﴿أَنتُمَا وَمَنِ ٱتَّبَعَكُمَا ٱلْغَٰلِبُونَ﴾ تەنها ئێوە (مووسا و هاروون) و ئەوەی شوێنتان دەکەوێ سەردەکەوون ﴿٣٥﴾

﴿فَلَمَّا جَآءَهُم مُّوسَىٰ بِـَٔايَٰتِنَا بَيِّنَٰتٍ﴾ ئەمجا کاتێك کەمووسا موعجیزە ڕوونەکانی ئێمەی بۆ هێنان ﴿قَالُواْ مَا هَٰذَآ إِلَّا سِحْرٌ مُّفْتَرًى﴾ ئەوان ووتیان ئەمە (تۆ هێناوتە مووسا) تەنها جادوویەکی دەست هەڵبەستە ﴿وَمَا سَمِعْنَا بِهَٰذَا فِيٓ ءَابَآئِنَا ٱلْأَوَّلِينَ﴾ ئێمە ئەمەمان نەبیستووە لەباوو باپیرە پێشوەکانمان ﴿٣٦﴾ ﴿وَقَالَ مُوسَىٰ رَبِّيٓ أَعْلَمُ﴾ مووسا ووتی پەروەردگارم زاناترە ﴿بِمَن جَآءَ بِٱلْهُدَىٰ مِنْ عِندِهِۦ﴾ بەو کەسەی کەڕێنموونیی لای ئەوەوە هێناوە ﴿وَمَن تَكُونُ لَهُۥ عَٰقِبَةُ ٱلدَّارِ﴾ وە (زاناترە) بەو کەسەی سەرنجام ودوا ڕۆژی چاکی دەبێت ﴿إِنَّهُۥ لَا يُفْلِحُ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ بەڕاستی ئەو (خوا) ستەمکاران ڕزگار ناکات ﴿٣٧﴾ ﴿وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَٰٓأَيُّهَا ٱلْمَلَأُ﴾ فیرعەون ووتی: ئەی کاربەدەست ودەسەڵاتداران ﴿مَا عَلِمْتُ لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرِي﴾ وا نازانم جگە لەخۆم هیچ پەرستراوێکی ترتان هەبێ ﴿فَأَوْقِدْ لِي يَٰهَٰمَٰنُ عَلَى ٱلطِّينِ﴾ جا (بۆ زیاتر دڵنیابوون) ئەی هامان کورەی ئاگر تاودەو خشتی سورەوە کراوی لێ دروست بکە بۆم ﴿فَٱجْعَل لِّي صَرْحًا﴾ ئەمجا (لەوخشتە) کۆشکێکی بەرزم بۆ دروست بکە ﴿لَّعَلِّيٓ أَطَّلِعُ إِلَىٰٓ إِلَٰهِ مُوسَىٰ﴾ (بەگاڵتەوە ووتی) بەڵکو سەیری خواکەی مووسا بکەم و ببینم ﴿وَإِنِّي لَأَظُنُّهُۥ مِنَ ٱلْكَٰذِبِينَ﴾ وبەڕاستی وا دەزانم ئەو (مووسا) لەدرۆزنانە ﴿٣٨﴾ ﴿وَٱسْتَكْبَرَ هُوَ وَجُنُودُهُۥ﴾ ئەو (فیرعەون)و لەشکرو سەربازەکانی خۆیان بەزل زانی ﴿فِي ٱلْأَرْضِ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ﴾ لەووڵات و زەوی (میصر)دا بەناڕەوا ﴿وَظَنُّوٓاْ أَنَّهُمْ إِلَيْنَا لَا يُرْجَعُونَ﴾ وە گومانیان وابوو کەزیندوو ناکرێنەوەو ناگەڕێنرێنەوە بۆلای ئێمە ﴿٣٩﴾ ﴿فَأَخَذْنَٰهُ وَجُنُودَهُۥ فَنَبَذْنَٰهُمْ فِي ٱلْيَمِّ﴾ جا تۆڵەمان لەئەو (فیرعەون)و لەشکرو سەربازەکانی سەندو تورمان دانە ناو دەریای سوورەوە ﴿فَٱنظُرْ كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ ئەمجا سەرنج بدە (ئەی موحەممەد ﷺ) سەرئەنجامی ستەمکاران چۆن بوو ﴿٤٠﴾ ﴿وَجَعَلْنَٰهُمْ أَئِمَّةً يَدْعُونَ إِلَى ٱلنَّارِ﴾ ئەوانمان کردە پێشە وایانێك کە(خەڵك) بانگ دەکەن بۆ ئاگری دۆزەخ ﴿وَيَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ لَا يُنصَرُونَ﴾ وە لەڕۆژی دواییشدا یارمەتی نادرێن ﴿٤١﴾ ﴿وَأَتْبَعْنَٰهُمْ فِي هَٰذِهِ ٱلدُّنْيَا لَعْنَةً﴾ لەم دونیایەدا نەفرینمان نارد بەدوایان دا ﴿وَيَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ هُم مِّنَ ٱلْمَقْبُوحِينَ﴾ وە لەڕۆژی قیامەتیشدا ئەوانە لەبێزراو و دورخراوەکانن ﴿٤٢﴾ ﴿وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَى ٱلْكِتَٰبَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان تەوراتمان بەخشی بەمووسا ﴿مِنۢ بَعْدِ مَآ أَهْلَكْنَا ٱلْقُرُونَ ٱلْأُولَىٰ﴾ لەپاش ئەوەی خەڵکی چەرخە پێشوەکانمان لەناوبرد ﴿بَصَآئِرَ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةً﴾ تا بەرچاو ڕوونی و ڕێنموونیی و ڕەحمەت بێ بۆ خەڵکی ﴿لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی ئەو خەڵکە بیربکەنەوەو ئامۆژگاری وەرگرن ﴿٤٣﴾

﴿وَمَا كُنتَ بِجَانِبِ ٱلْغَرْبِيِّ﴾ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) لەلای خۆر ئاوای (شاخی طور) نەبوویت ﴿إِذْ قَضَيْنَآ إِلَىٰ مُوسَى ٱلْأَمْرَ﴾ کاتێك کە فەرمانی پێغەمبەرایەتمان دا بەمووسا ﴿وَمَا كُنتَ مِنَ ٱلشَّٰهِدِينَ﴾ وە تۆ لەئامادە بووانی (ئەو ڕووداوە) نەبوویت ﴿٤٤﴾ ﴿وَلَٰكِنَّآ أَنشَأْنَا قُرُونًا﴾ بەڵام ئێمە چەند چین و سەردەممان دروست کرد (لەپاش مووسا) ﴿فَتَطَاوَلَ عَلَيْهِمُ ٱلْعُمُرُ﴾ ئەمجا ماوەیەکی دوورو درێژیان بەسەردا تێپەڕی ﴿وَمَا كُنتَ ثَاوِيًا فِىٓ أَهْلِ مَدْيَنَ﴾ وە تۆ لەناو خەڵکی مەدیەندا نیشتەجێ نەبوویت ﴿تَتْلُوا۟ عَلَيْهِمْ ءَايَٰتِنَا﴾ کەئایەتەکانی ئێمەیان بەسەردا بخوێنیتەوە ﴿وَلَٰكِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ﴾ بەڵام هەر ئێمە بووین پێغەمبەرمان نارد ﴿٤٥﴾ ﴿وَمَا كُنتَ بِجَانِبِ ٱلطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا﴾ وە تۆ لای کێوی طور نەبوویت کاتێ بانگ(ی مووسا)مان کرد ﴿وَلَٰكِن رَّحْمَةً مِّن رَّبِّكَ﴾ بەڵام ئەوە بەزەییەکە لە پەروەردگارتەوە (بەتۆی داوە) ﴿لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّآ أَتَىٰهُم مِّن نَّذِيرٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ بۆ ئەوەی گەلێك بترسێنی کەپێش تۆ هیچ ترسێنەرێکیان بۆ نەهاتووە ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ بەڵکو بیربکەنەوەو پەند وەرگرن ﴿٤٦﴾ ﴿وَلَوْلَآ أَن تُصِيبَهُم﴾ وەئەگەر (پێش ناردنی پێغەمبەر) تووشیان ببوایە ﴿مُّصِيبَةٌۢ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ بەڵایەك بەهۆی ئەو (خراپانەوەی) کەکردوویانە ﴿فَيَقُولُوا۟ رَبَّنَا لَوْلَآ أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا﴾ جا دەیان ووت ئەی پەروەردگاری ئێمە بۆچی پێغەمبەرێکت بۆ نەناردین ﴿فَنَتَّبِعَ ءَايَٰتِكَ﴾ بۆ ئەوەی شوێن ئایەتەکانت بکەوتینایە ﴿وَنَكُونَ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە لەبڕواداران بووینایە ﴿٤٧﴾ ﴿فَلَمَّا جَآءَهُمُ ٱلْحَقُّ مِنْ عِندِنَا﴾ ئەمجا کاتێ ڕاستیان بۆهات لەلایەن ئێمەوە ﴿قَالُوا۟ لَوْلَآ أُوتِىَ﴾ ووتیان بۆچی بەو (موحەممەد ﷺ) نەدراوە ﴿مِثْلَ مَآ أُوتِىَ مُوسَىٰٓ﴾ وێنەی ئەوەی بەمووسا دراوە ﴿أَوَلَمْ يَكْفُرُوا۟ بِمَآ أُوتِىَ مُوسَىٰ مِن قَبْلُ﴾ ئایا ئەوان پێشتر بێ بڕوانەبوون بەوەی درابوو بەمووسا ﴿قَالُوا۟ سِحْرَانِ تَظَٰهَرَا﴾ دەیان ووت (قورئان و تەورات) دوو سیحر و جادوون پشتگیری یەکتر دەکەن ﴿وَقَالُوٓا۟ إِنَّا بِكُلٍّ كَٰفِرُونَ﴾ وە دەیانووت بێگومان ئێمە بێ باوەڕین بەهەموویان (بە قورئان و تەورات) ﴿٤٨﴾ ﴿قُلْ فَأْتُوا۟ بِكِتَٰبٍ مِّنْ عِندِ ٱللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ دەی ئێوە کتێبێك لەلایەن خواوەبێنن ﴿هُوَ أَهْدَىٰ مِنْهُمَآ أَتَّبِعْهُ﴾ کەئەو (کتێبە) ڕاست تر بێت لەو دووانە (قورئان و تەورات) من شوێنی دەکەوم ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاستگۆن ﴿٤٩﴾ ﴿فَإِن لَّمْ يَسْتَجِيبُوا۟ لَكَ﴾ ئەمجا ئەگەر بەگوێیان نەکردی (و وەڵامیان نەدایتەوە) ﴿فَٱعْلَمْ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ أَهْوَآءَهُمْ﴾ ئەوە بزانە کەتەنها شوێن هەواو ئارەزوی خۆیان دەکەون ﴿وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ ٱتَّبَعَ هَوَىٰهُ﴾ وە کێ لەو کەسە گومڕاترە کەشوێن ئارەزووی خۆی بکەوێت ﴿بِغَيْرِ هُدًى مِّنَ ٱللَّهِ﴾ بێ ڕێنموونیی لەلایەن خواوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بێگومان خوا ڕێنموونیی گەلی ستەمکار ناکات ﴿٥٠﴾

﴿وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ﴾ سوێند بەخوا (ئایەتەکانی) قورئانمان بەشوێن یەکدا بۆ ناردن ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ تا پەند وەرگرن و بیربکەنەوە ﴿٥١﴾ ﴿الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِ﴾ ئەو کەسانەی لەپێشدا کتێبی ئاسمانیمان پێ دابوون ﴿هُمْ بِهِ يُؤْمِنُونَ﴾ ئەوانە بڕوا دێنن بەقورئان ﴿٥٢﴾ ﴿وَإِذَا يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ وە کاتێ (قورئان) بخوێنرێتەوە بەسەریان دا ﴿قَالُوا آمَنَّا بِهِ﴾ دەڵێن باوەڕمان پێ هێناوە ﴿إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّنَا﴾ بێگومان ئەم (قورئانە) ڕاستەو لەلایەن پەروەردگارمانەوە هاتووە ﴿إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە لەپێش (هاتنی) قورئان دا موسڵمان بووین ﴿٥٣﴾ ﴿أُولَٰئِكَ يُؤْتَوْنَ أَجْرَهُمْ مَرَّتَيْنِ﴾ ئەوانە دووجار پاداشتیان پێ دەدرێ ﴿بِمَا صَبَرُوا﴾ لەبەر ئەوەی خۆیان گرت و بەئارام بوون ﴿وَيَدْرَءُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ﴾ بەچاکە بەرگری خراپەدەکەن ﴿وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ﴾ وە لەو ڕزق و ڕۆزی یەی پێمان داون دەبەخشن ﴿٥٤﴾ ﴿وَإِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ أَعْرَضُوا عَنْهُ﴾ وە کاتێ قسەی ناپەسەند و هیچ و پوچ ببیستن پشتی تێ دەکەن ﴿وَقَالُوا لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ﴾ وە دەڵێن (بەنەفامان ئەنجامی) کردەوەکانمان بۆ خۆمانەو (ئەنجامی) کردەوەکانی ئێوەش بۆ خۆتانە ﴿سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَا نَبْتَغِي الْجَاهِلِينَ﴾ سەلامتان لێ بێ ئێمە هاوڕێیەتی نەفامانمان ناوێ ﴿٥٥﴾ ﴿إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ﴾ بەڕاستی (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆ ناتوانی ئەو کەسەی خۆشت بوێ ڕێنموونی بکەیت ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ﴾ بەڵام خوا هەرکەسی بوێ هیدایەتی دەدات ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ﴾ و ئەو(خوایە) زاناترە بەوانەی ڕێنموونی وەرگرن ﴿٥٦﴾ ﴿وَقَالُوا إِنْ نَتَّبِعِ الْهُدَىٰ مَعَكَ﴾ وە(بێ باوەڕان) دەڵێن ئەگەر ئێمە شوێنی ڕێنموونی (ئەو ئایینە) بکەوین کە بەتۆیە ﴿نُتَخَطَّفْ مِنْ أَرْضِنَا﴾ دەفڕێندرێین لەخاك و وڵاتماندا (ودەردەکرێین وماڵ وسامانمان بەتاڵانی دەبرێت) ﴿أَوَلَمْ نُمَكِّنْ لَهُمْ حَرَمًا آمِنًا﴾ (جا خوای گەورە وەڵامیان دەداتەوە ودەفەرموێت) ئایا ئێمە ئەوانمان جێگیر نەکردووە لەشارێکی پڕ ئەمن وئاسایشی (وەك شاری مەککە کە هەموو کوشت وبڕ وخراپەکاریەکی تێدا قەدەغە وحەرامکراوە) ﴿يُجْبَىٰ إِلَيْهِ ثَمَرَاتُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ کۆدەکرێتەوەو دەبرێ بۆ ئەوێ (شاری مەککە) هەموو جۆرە بەروبوومێك ﴿رِزْقًا مِنْ لَدُنَّا﴾ بەڕۆزی دان لەلایەن ئێمەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن و تێ ناگەن ﴿٥٧﴾ ﴿وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ﴾ وە(خەڵکی) زۆر شار و دێهاتمان لەناو برد ﴿بَطِرَتْ مَعِيشَتَهَا﴾ لەبەر خۆشگوزانیان یاخی بوون (و سوپاسی چاکەکانی خوایان نەکرد) ﴿فَتِلْكَ مَسَاكِنُهُمْ﴾ جا ئەوە جێ و شوێنەکانیانە (وێران کراوە) ﴿لَمْ تُسْكَنْ مِنْ بَعْدِهِمْ إِلَّا قَلِيلًا﴾ لەپاش (تیا چوونی) ئەوان بۆ ماوەیەکی کەم نەبێ (لەلایەن ڕێبوارانەوە) کەسی تیا نیشتەجێ نەبووە ﴿وَكُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ﴾ وە ئێمە بووینە میراتگریان ﴿٥٨﴾ ﴿وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ﴾ وە پەروەردگارت هیچ شار وگوندێکی وێران نەکردووە ﴿حَتَّىٰ يَبْعَثَ فِي أُمِّهَا رَسُولًا﴾ هەتا لەشارە گەورەکەیاندا پێغەمبەرێکی نەناردبێت ﴿يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا﴾ کە ئایەتەکانی ئێمەیان بەسەردا بخوێنێتەوە ﴿وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَىٰ﴾ وە ئێمە وێران کەری هیچ گوند و شارێك نەبووین ﴿إِلَّا وَأَهْلُهَا ظَالِمُونَ﴾ مەگەر کاتێ خەڵکەکەی ستەمکار بووبن ﴿٥٩﴾

﴿وَمَآ أُوتِيتُم مِّن شَيْءٍ﴾ وە هەرچی بەئێوە دراوە ﴿فَمَتَٰعُ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا وَزِينَتُهَا﴾ ئەوە هۆی خۆشی و ڕابواردنی ژیانی ئەم دونیا و جوانییەتی ﴿وَمَا عِندَ ٱللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰٓ﴾ وە ئەو (پاداشتە)ی لای خوایە باشترو نەبڕاوەیە ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا ژیر نابن ﴿٦٠﴾ ﴿أَفَمَن وَعَدْنَٰهُ وَعْدًا حَسَنًا﴾ ئایا کەسێ کەبەڵێنمان پێ داوە بەبەڵێنی چاك ﴿فَهُوَ لَٰقِيهِ﴾ ئەو کەسە دەگات بەو (بەڵێنە کەبەهەشتە) ﴿كَمَن مَّتَّعْنَٰهُ﴾ وەکو کەسێك وایە خۆشی و ڕابواردنمان پێداوە ﴿مَتَٰعَ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ بەخۆشی و لەزەتی ژیانی دونیا ﴿ثُمَّ هُوَ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ مِنَ ٱلْمُحْضَرِينَ﴾ لەپاشان لەڕۆژی دوایی دا لەئامادەکراوان دەبێ (بۆ سزادان) ﴿٦١﴾ ﴿وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی ئەو ڕۆژە بکە کە(خوا) بانگی ئەو (بت پەرست)انە دەکات و (پێیان) دەفەرموێ ﴿أَيْنَ شُرَكَآءِيَ ٱلَّذِينَ كُنتُمْ تَزْعُمُونَ﴾ لەکوێن ئەو هاوبەشانەی کەئێوە بەخەیاڵی خۆتان بەهاوبەشی منتان دەزانین ﴿٦٢﴾ ﴿قَالَ ٱلَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ ٱلْقَوْلُ﴾ ئەوانەی (سەرۆکەکانی گومڕایی) کە بڕیاری سزادان بەسەریان داچەسپا دەڵێن ﴿رَبَّنَا هَٰٓؤُلَآءِ ٱلَّذِينَ أَغْوَيْنَآ﴾ ئەی پەروەردگارمان ئا ئەوانەن کە ئێمە گومڕامان کردن ﴿أَغْوَيْنَٰهُمْ كَمَا غَوَيْنَا﴾ گومڕامان کردن هەروەکو خۆمان گومڕا بووین ﴿تَبَرَّأْنَآ إِلَيْكَ﴾ ئێمە بەری بووین (لەوانە بەری بوونەکەمان) لای تۆ دەکەین ﴿مَا كَانُوٓا۟ إِيَّانَا يَعْبُدُونَ﴾ ئەوانە ئێمەیان نەدەپەرست ﴿٦٣﴾ ﴿وَقِيلَ ٱدْعُوا۟ شُرَكَآءَكُمْ﴾ وە(پێیان) دەوترێ هاوار بکەن لەوبتانەی کەداتان نابوو بەهاوبەشی خوا ﴿فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا۟ لَهُمْ﴾ ئەوانیش هاواریان لێ دەکەن بەڵام وەڵامیان نادەنەوە ﴿وَرَأَوُا۟ ٱلْعَذَابَ﴾ لەوکاتەدا سزا(ی دۆزەخ) دەبینن ﴿لَوْ أَنَّهُمْ كَانُوا۟ يَهْتَدُونَ﴾ (ئاوات دەخوازن کە) خۆزگە تەنها ڕێگای ڕاستیان بدایەتەبەر ﴿٦٤﴾ ﴿وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ﴾ وە ڕۆژێ کە(خوا) بانگیان دەکات و (پێیان) دەفەرموێ ﴿مَاذَآ أَجَبْتُمُ ٱلْمُرْسَلِينَ﴾ چیتان وەڵامی پێغەمبەران دایەوە؟ ﴿٦٥﴾ ﴿فَعَمِيَتْ عَلَيْهِمُ ٱلْأَنۢبَآءُ يَوْمَئِذٍ﴾ ئەمجا لەو ڕۆژەدا هەواڵەکانیان (بەڵگەکانیان) لەبیر دەچێتەوە ﴿فَهُمْ لَا يَتَسَآءَلُونَ﴾ ئەوسا پرسیاریش لەیەکتری ناکەن ﴿٦٦﴾ ﴿فَأَمَّا مَن تَابَ وَءَامَنَ وَعَمِلَ صَٰلِحًا﴾ بەڵام ئەو کەسەی گەڕاوەتەوە (لەبێ باوەڕی)و باوەڕی هێناوەو کردەوەی چاکی کردووە ﴿فَعَسَىٰٓ أَن يَكُونَ مِنَ ٱلْمُفْلِحِينَ﴾ ئەوە بێگومان لەڕزگار بووان دەبێ ﴿٦٧﴾ ﴿وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ وَيَخْتَارُ﴾ وە پەروەردگارت (ئەی موحەممەد ﷺ) ئەوەی بیەوێ دروستی دەکات و هەڵی دەبژێرێ ﴿مَا كَانَ لَهُمُ ٱلْخِيَرَةُ﴾ (خەڵکی) هەڵبژاردنیان بۆ نیە (لەکاری خوادا) ﴿سُبْحَٰنَ ٱللَّهِ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ خوا پاك و بێگەرد و بەرز و بڵندە لەوەی دەیکەنە هاوبەشی ﴿٦٨﴾ ﴿وَرَبُّكَ يَعْلَمُ﴾ وەپەروەردگارت دەزانێ ﴿مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ بەئەوەی لەسینگیان (دڵیان)دا دەیشارنەوەو بە ئەوەشی ئاشکرای دەکەن ﴿٦٩﴾ ﴿وَهُوَ ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ وە ئەو خوایە کەهیچ پەرستراوێکی ڕاست نیە جگە لەو ﴿لَهُ ٱلْحَمْدُ فِى ٱلْأُولَىٰ وَٱلْءَاخِرَةِ﴾ هەموو سوپاس تەنها بۆ خوا لەدونیاو لەڕۆژی دواییشدا ﴿وَلَهُ ٱلْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ وە بڕیارو حوکم هەر بۆ ئەوە و هەمووتان تەنها بۆلای ئەو دەگەڕێنرێنەوە (لەڕۆژی دواییدا) ﴿٧٠﴾

﴿قُلۡ أَرَءَيۡتُمۡ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ پێیان) بڵێ هەواڵم بدەنێ ﴿إِن جَعَلَ ٱللَّهُ عَلَيۡكُمُ ٱلَّيۡلَ سَرۡمَدًا﴾ ئەگەر خوا شەوتان بۆ درێژ بکاتەوە (هەر شەوبێت) ﴿إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ تا ڕۆژی قیامەت ﴿مَنۡ إِلَٰهٌ غَيۡرُ ٱللَّهِ﴾ چ پەرستراوێکی تر جگە لەخوا ﴿يَأۡتِيكُم بِضِيَآءٍ﴾ ڕووناکی (ڕۆژ)تان بۆ دێنێ ﴿أَفَلَا تَسۡمَعُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە نابیستن ﴿٧١﴾ ﴿قُلۡ أَرَءَيۡتُمۡ﴾ (پێیان) بڵێ پێم بڵێن ﴿إِن جَعَلَ ٱللَّهُ عَلَيۡكُمُ ٱلنَّهَارَ سَرۡمَدًا﴾ ئەگەر خوا ڕۆژ بکاتە هەمیشەیی بۆتان ﴿إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ تا ڕۆژی قیامەت ﴿مَنۡ إِلَٰهٌ غَيۡرُ ٱللَّهِ﴾ کێیە پەرستراوی تر بێجگە لەخوا ﴿يَأۡتِيكُم بِلَيۡلٖ تَسۡكُنُونَ فِيهِۚ﴾ کەشەوتان بۆ دێنێ ئارامی تیا بگرن ﴿أَفَلَا تُبۡصِرُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە نابینن ﴿٧٢﴾ ﴿وَمِن رَّحۡمَتِهِۦ جَعَلَ لَكُمُ ٱلَّيۡلَ وَٱلنَّهَارَ﴾ لەبەزەیی ئەو (خوایە) کەشەو ڕۆژی بۆ دروست کردون ﴿لِتَسۡكُنُواْ فِيهِ وَلِتَبۡتَغُواْ مِن فَضۡلِهِۦ﴾ بۆ ئەوە ئارام بگرن لە(شەو) داو بۆ ئەوە بگەڕێن بەدوای ڕۆزی و بەهرەی خوادا (لەڕۆژدا) ﴿وَلَعَلَّكُمۡ تَشۡكُرُونَ﴾ وەبۆ ئەوەی سوپاسی خوا بکەن (لەسەر ئەو نیعمەتانەی) ﴿٧٣﴾ ﴿وَيَوۡمَ يُنَادِيهِمۡ فَيَقُولُ﴾ وە ڕۆژێ کە(خوا) بانگیان دەکات ئەمجا (پێیان) دەفەرموێ ﴿أَيۡنَ شُرَكَآءِيَ ٱلَّذِينَ﴾ لەکوێن هاوبەشەکانی من ئەوانەی ﴿كُنتُمۡ تَزۡعُمُونَ﴾ کە ئێوە بە هاوبەشی منتان دادەنان ﴿٧٤﴾ ﴿وَنَزَعۡنَا مِن كُلِّ أُمَّةٖ شَهِيدٗا﴾ وە لەناو هەموو ئوممەتێکدا شایەتێك دەهێنین ﴿فَقُلۡنَا هَاتُواْ بُرۡهَٰنَكُمۡ﴾ ئەمجا (بەبت پەرستان) دەڵێن بەڵگەتان بێنن ﴿فَعَلِمُوٓاْ أَنَّ ٱلۡحَقَّ لِلَّهِ﴾ ئەوسا دەزانن بێگومان هەق و ڕاستی تایبەتی خوایە ﴿وَضَلَّ عَنۡهُم مَّا كَانُواْ يَفۡتَرُونَ﴾ ئەوەی بەدرۆ هەڵیان بەستبوو (کردبوویان بەپەرستراو جگە لە خوا) لێیان گوم دەبێ ﴿٧٥﴾ ﴿إِنَّ قَٰرُونَ كَانَ مِن قَوۡمِ مُوسَىٰ﴾ بێگومان قاروون لەگەلەکەی مووسا بوو (جوولەکە بوو) ﴿فَبَغَىٰ عَلَيۡهِمۡۖ﴾ بەڵام دەست درێژی و ستەمی لێ دەکردن ﴿وَءَاتَيۡنَٰهُ مِنَ ٱلۡكُنُوزِ﴾ ئەوەندەمان گەنج (ئاڵتون و زیوو) پێدا بوو ﴿مَآ إِنَّ مَفَاتِحَهُۥ﴾ کەبێگومان (هەڵگرتنی) کلیلەکانی (ئەو گەنج و قاسانە) ﴿لَتَنُوٓأُ بِٱلۡعُصۡبَةِ أُوْلِي ٱلۡقُوَّةِ﴾ بەزەحمەت هەڵدەگیرا بۆ کۆمەڵێکی بەهێز ﴿إِذۡ قَالَ لَهُۥ قَوۡمُهُۥ لَا تَفۡرَحۡۖ﴾ کاتێ (ئیماندارانی) گەلەکەی پێیان ووت دڵخۆش مەبە (بەو سامانە) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ ٱلۡفَرِحِينَ﴾ بێگومان خوا ئەو کەسانەی خۆش ناوێ دڵخۆشن (و لەخۆبایی بوون بەسەروەت و سامانەوە) ﴿٧٦﴾ ﴿وَٱبۡتَغِ فِيمَآ ءَاتَىٰكَ ٱللَّهُ ٱلدَّارَ ٱلۡأٓخِرَةَۖ﴾ وە لەو (گەنج و سامان)ەی خوا پێی داوی ئەو دونیای پێ بەدەس بێنە ﴿وَلَا تَنسَ نَصِيبَكَ مِنَ ٱلدُّنۡيَاۖ﴾ وە بەشی خۆیشت لەم دونیایە لەبیر نەچێ ﴿وَأَحۡسِن كَمَآ أَحۡسَنَ ٱللَّهُ إِلَيۡكَۖ﴾ وە چاکە بکە (لەگەڵ خەڵکدا) هەرچۆنێ خوا چاکەی لەگەڵ تۆدا کردووە ﴿وَلَا تَبۡغِ ٱلۡفَسَادَ فِي ٱلۡأَرۡضِۖ﴾ وە لەسەر زەوی دا بەشوێن خراپەدا مەگەڕێ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ ٱلۡمُفۡسِدِينَ﴾ بەڕاستی خوا خراپەکارانی خۆش ناوێت ﴿٧٧﴾

﴿قَالَ إِنَّمَآ أُوتِيتُهُۥ عَلَىٰ عِلۡمٍ عِندِيٓۚ﴾ (قاروون) ووتی بێگومان ئەم سامانەم پێدراوە بەهۆی زانیاری یەکەوە کە هەمە ﴿أَوَلَمۡ يَعۡلَمۡ أَنَّ ٱللَّهَ﴾ ئایا (قاروون) نەیزانیوە کەبەڕاستی خوا ﴿قَدۡ أَهۡلَكَ مِن قَبۡلِهِۦ مِنَ ٱلۡقُرُونِ﴾ لەچەرخەکانی پێش ئەمدا لەناوی بردووە ﴿مَنۡ هُوَ أَشَدُّ مِنۡهُ قُوَّةٗ وَأَكۡثَرُ جَمۡعٗاۚ﴾ کەسانی وا کە لەو (قاروون) بەهێزتر بوون کۆڕ و کۆمەڵیشیان لەو زۆر تربووە ﴿وَلَا يُسۡـَٔلُ عَن ذُنُوبِهِمُ ٱلۡمُجۡرِمُونَ﴾ (کاتێك سزای خوا هات) پرسیار ناکرێ لەتاوانەکانی ئەم تاوانبارانە ﴿٧٨﴾ ﴿فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوۡمِهِۦ فِي زِينَتِهِۦۖ﴾ ئەمجا (قاروون) بەخۆ ڕازاندنەوە هاتەدەر بۆ ناو گەلەکەی ﴿قَالَ ٱلَّذِينَ يُرِيدُونَ ٱلۡحَيَوٰةَ ٱلدُّنۡيَا﴾ ئەوانەی ژیانی دونیایان دەویست ووتیان ﴿يَٰلَيۡتَ لَنَا مِثۡلَ مَآ أُوتِيَ قَٰرُونُ﴾ ئای خۆزگە ئەوەندەی بەقاروون دراوە ئێمەش بمان بوایە ﴿إِنَّهُۥ لَذُو حَظٍّ عَظِيمٖ﴾ بەڕاستی ئەو (قاروون) خاوەنی بەش و بەختێکی گەورەیە ﴿٧٩﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡعِلۡمَ﴾ بەڵام ئەو کەسانەی (باوەڕدار بوون) و زانستیان پێ درابوو ووتیان ﴿وَيۡلَكُمۡ ثَوَابُ ٱللَّهِ خَيۡرٞ﴾ هاوار بۆ ئێوە پاداشتی خوا (لەڕۆژی دواییدا) لەوە چاکترە ﴿لِّمَنۡ ءَامَنَ وَعَمِلَ صَٰلِحٗاۚ﴾ بۆ ئەو کەسانەی بڕوایان هێناوەو کردەوەی چاکیان کردووە ﴿وَلَا يُلَقَّىٰهَآ إِلَّا ٱلصَّٰبِرُونَ﴾ وە کەس ئەو (ووتەی زانایانە) وەرناگرێ جگە لەخۆڕاگران ﴿٨٠﴾ ﴿فَخَسَفۡنَا بِهِۦ وَبِدَارِهِ ٱلۡأَرۡضَ﴾ ئەمجا ئەو (قاروون) و کۆشکەکەیمان برد بەناخی زەوی دا ﴿فَمَا كَانَ لَهُۥ مِن فِئَةٖ يَنصُرُونَهُۥ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ هیچ دەستەیەکیشی نەبوو لەبەرانبەری (سزای) خوادا یارمەتی بدات ﴿وَمَا كَانَ مِنَ ٱلۡمُنتَصِرِينَ﴾ وە لەو کەسانەش نەبوو بتوانێ خۆی ڕزگار بکات ﴿٨١﴾ ﴿وَأَصۡبَحَ ٱلَّذِينَ تَمَنَّوۡاْ مَكَانَهُۥ بِٱلۡأَمۡسِ﴾ وە ئەوانەی دوێنێ ئاواتیان دەخواست لەشوێن و پلەی ئەو (قاروون) دابن وایان لێ هات ﴿يَقُولُونَ وَيۡكَأَنَّ ٱللَّهَ﴾ دەیان ووت وای وا دیارە خوا ﴿يَبۡسُطُ ٱلرِّزۡقَ لِمَن يَشَآءُ مِنۡ عِبَادِهِۦ وَيَقۡدِرُۖ﴾ ڕۆزی زۆر دەکات بۆ هەرکەس خۆی بیەوێ لە بەندەکانی کەمیش دەکاتەوە (بۆ هەرکەس خۆی بیەوێ) ﴿لَوۡلَآ أَن مَّنَّ ٱللَّهُ عَلَيۡنَا﴾ ئەگەر خوا منەتی نەکردایە بەسەرمان دا ﴿لَخَسَفَ بِنَاۖ﴾ ئێمەشی دەبرد بەناخی زەوی دا ﴿وَيۡكَأَنَّهُۥ لَا يُفۡلِحُ ٱلۡكَٰفِرُونَ﴾ ئای لەم بەسەرهاتە سەرسوڕ هێنەرە، بێگومان ڕزگار نابن ئەوانەی شوکرانە بژێری چاکەی خوا نین (کافرن) ﴿٨٢﴾ ﴿تِلۡكَ ٱلدَّارُ ٱلۡأٓخِرَةُ نَجۡعَلُهَا لِلَّذِينَ﴾ ئەو ماڵی دوا ڕۆژە (بەهەشت) دەیدەین بەو کەسانەی ﴿لَا يُرِيدُونَ عُلُوّٗا فِي ٱلۡأَرۡضِ وَلَا فَسَادٗاۚ﴾ نەبەرزی و خۆ بەزل زانی یان دەوێت لەزەوی دا نەدەست درێژی و خراپەکاری ﴿وَٱلۡعَٰقِبَةُ لِلۡمُتَّقِينَ﴾ وە سەرئەنجامی چاك بۆ خۆپارێزانە ﴿٨٣﴾ ﴿مَن جَآءَ بِٱلۡحَسَنَةِ فَلَهُۥ خَيۡرٞ مِّنۡهَاۖ﴾ هەر کەس کارێکی چاك بکات ئەوە (پاداشتی) چاکتر لەوەی بۆ هەیە ﴿وَمَن جَآءَ بِٱلسَّيِّئَةِ﴾ هەرکەسیش خراپە بکات ﴿فَلَا يُجۡزَى ٱلَّذِينَ عَمِلُواْ ٱلسَّيِّـَٔاتِ﴾ ئەوە تۆڵە ناسەنرێ لەوانەی خراپەکانیان کردووە ﴿إِلَّا مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ تەنها بە ئەندازەی ئەو کردەوانە نەبێت کەکردویانە ﴿٨٤﴾

﴿إِنَّ ٱلَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ ٱلْقُرْءَانَ﴾ بێگومان ئەو (خوایەی) کەقورئانی بۆ تۆ ناردووە (پێویست کردووە) ﴿لَرَآدُّكَ إِلَىٰ مَعَادٍ﴾ دەتگێڕێتەوە بۆ مەککە ﴿قُل رَّبِّيٓ أَعْلَمُ مَن جَآءَ بِٱلْهُدَىٰ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پەروەردگارم زاناترە بەو کەسەی ڕێنموونیی (ئایینی ڕاستی) هێناوە ﴿وَمَنْ هُوَ فِي ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ﴾ وە بەو کەسەی لەگومڕایی بەکی ڕوون و ئاشکرادایە ﴿٨٥﴾ ﴿وَمَا كُنتَ تَرْجُوٓا۟﴾ وە تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) بەهیوا نەبوویت ﴿أَن يُلْقَىٰٓ إِلَيْكَ ٱلْكِتَٰبُ﴾ کەئەم (قورئانە)ت بۆ بنێردرێ ﴿إِلَّا رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ﴾ بەڵام ڕەحمەتێك بوو لەلایەن پەروەردگاتەوە (بۆت نێردرا) ﴿فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيرًا لِّلْكَٰفِرِينَ﴾ کەواتە هەرگیز مەبە بەپشتیوان بۆ بێ بڕوایان ﴿٨٦﴾ ﴿وَلَا يَصُدُّنَّكَ عَنْ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ وە با (بێ بڕوایان) بەرگریت نەکەن لە(گەیاندنی) ئایەتەکانی خوا ﴿بَعْدَ إِذْ أُنزِلَتْ إِلَيْكَ﴾ دوا ئەوەی دابەزێنراوە بۆت ﴿وَٱدْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ﴾ بانگی (خەڵك) بکە بۆلای پەروەردگارت ﴿وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ﴾ وە لەهاوبەش دانەران مەبە ﴿٨٧﴾ ﴿وَلَا تَدْعُ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ﴾ وە لەگەڵ خوادا هیچ پەرستراوێکی تر مەپەرستە ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست وبەهەق نی یە جگە لەخوا ﴿كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُۥ﴾ هەموو شتێك لەناو دەچێ جگە لە ڕووی پیرۆزی ئەو نەبێت (لەم ئایەتە پیرۆزەدا جێگیرکردنی سیفەتی (وجە – ڕوو) بۆ خوای گەورە هاتووە، بەڵام بەشێوەیەك کە شایستەی گەورەی وتەواوی زاتی خوا بێت، بەبێ هیچ لێچواندن ولێکدانەوەیەك، بڕوامان پێیەتی وچۆنیەتیەکەی نازانین) ﴿لَهُ ٱلْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ بڕیارو حوکم تایبەتی خوایەو تەنها بۆ لای ئەویش دەگەڕێنرێنەوە ﴿٨٨﴾

سورەتی ﴿ٱلْعَنكَبُوتِ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓمٓ﴾ بە (ئەلیف ، لام ، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿أَحَسِبَ ٱلنَّاسُ أَن يُتْرَكُوٓا۟﴾ ئایا خەڵك وا دەزانن کەوازیان لێ دەهێنرێ ﴿أَن يَقُولُوٓا۟ ءَامَنَّا﴾ ئەگەر بڵێن بڕوامان هێناوە ﴿وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ﴾ ئیتر ئەوان تاقی ناکرێنەوە ﴿٢﴾ ﴿وَلَقَدْ فَتَنَّا ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ سوێند بەخوا بێگومان کەسانی پێش ئەوانمان تاقی کردەوە (ئەمانیش تاقی دەکەینەوە) ﴿فَلَيَعْلَمَنَّ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ صَدَقُوا۟﴾ ئەمجا بێگومان خوا ئەو کەسانەی ڕاستیان کرد دیاری دەکات ﴿وَلَيَعْلَمَنَّ ٱلْكَٰذِبِينَ﴾ درۆزنەکانیش دیاری دەکات (دەناسرێن) ﴿٣﴾ ﴿أَمْ حَسِبَ ٱلَّذِينَ يَعْمَلُونَ ٱلسَّيِّـَٔاتِ﴾ یا ئەوانەی خراپەکان دەکەن وایان زانیووە ﴿أَن يَسْبِقُونَا﴾ کەلە دەستمان دەردەچن ﴿سَآءَ مَا يَحْكُمُونَ﴾ زۆر خراپە ئەو بڕیارەی دەیدەن ﴿٤﴾ ﴿مَن كَانَ يَرْجُوا۟ لِقَآءَ ٱللَّهِ﴾ هەر کەس ئومێدی وایە بگات بەدیداری خوا (با بەندایەتی خوا بکات) ﴿فَإِنَّ أَجَلَ ٱللَّهِ لَءَاتٍ﴾ چونکە بەڕاستی کاتی دیاری کراوی خوا هەردێت ﴿وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ﴾ وە تەنها خوایە بیسەری زاناو ئاگادار ﴿٥﴾ ﴿وَمَن جَٰهَدَ فَإِنَّمَا يُجَٰهِدُ لِنَفْسِهِۦٓ﴾ وە هەرکەس جیهاد بکاو تێ بکۆشێ ئەوە تەنها بۆ خۆی تێ دەکۆشێ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنِ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ بەڕاستی خوا لە هەموو جیهانیان بێ نیاز و دەوڵەمەندە ﴿٦﴾

﴿وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّٰلِحَٰتِ﴾ وە ئەوانـەی باوەڕیـان هێناوەو کردەوە چاکەکانیـان کردووە ﴿لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّـَٔاتِهِمْ﴾ بێگومـان خراپەکانیـان دەسـڕینەوە لێیان ﴿وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَحْسَنَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەباشـتر لـەوەی کەکردویانـە پاداشـتیان دەدەینـەوە ﴿٧﴾ ﴿وَوَصَّيْنَا الْإِنسَٰنَ بِوَٰلِدَيْهِ حُسْنًا﴾ وە فەرمانمـان داوە بەئادەمی کەچاکە لەگەڵ دایك و باوکی دا بکات ﴿وَإِن جَٰهَدَاكَ لِتُشْرِكَ بِي﴾ وە ئەگەر (دایك و باوکت) هەوڵیـان لەگەڵ دای بۆ ئەوەی کەهاوبەشـم بۆ بڕیار بـدەی ﴿مَا لَيْسَ لَكَ بِهِۦ عِلْمٌ﴾ کەهیچ زانیارییەکت نـی یـە دەربـارەی ﴿فَلَا تُطِعْهُمَآ﴾ ئەوە بەگوێیـان مەکە ﴿إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ﴾ تەنهـا بۆ لای منـە گەڕانەوەتان (لـەدوا ڕۆژدا) ﴿فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەوسـا هەواڵتـان دەدەمـێ بـەو کردەوانـەی دەتانکرد ﴿٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّٰلِحَٰتِ﴾ وە ئـەو کەسـانەی باوەڕیـان هێنـاوەو کـردەوەی چاکەیـان کـردووە ﴿لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي الصَّٰلِحِينَ﴾ بێگومـان دەیان خەینە ڕیـزی پیاو چاکانەوە ﴿٩﴾ ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ ءَامَنَّا بِاللَّهِ﴾ هەنـدێ لەخەڵکـی دەڵێن باوەڕمان بەخوا هێناوە ﴿فَإِذَآ أُوذِيَ فِي اللَّهِ﴾ ئەمجا کاتێ سـزا بدرێ لەپێناوی خوادا (لەلایەن کافرانەوە) ﴿جَعَلَ فِتْنَةَ النَّاسِ كَعَذَابِ اللَّهِ﴾ ئازارو سـزای خەڵکی وەکو ئازارو سـزای خـوا دادەنێ ﴿وَلَئِن جَآءَ نَصْرٌ مِّن رَّبِّكَ﴾ وە ئەگـەر لەلایەن پەروەردگارتەوە سـەرکەوتنێك بێت ﴿لَيَقُولُنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ﴾ دڵنیابـە ئەوانـە دەڵێن بێگومـان ئێمە لەگەڵ ئێوەدا بوویـن ﴿أَوَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ﴾ ئایا خوا زاناو ئاگادارتر نیە ﴿بِمَا فِي صُدُورِ الْعَٰلَمِينَ﴾ بەوەی لەدڵ و دەرونی هەموو کەس دایە ﴿١٠﴾ ﴿وَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا﴾ سـوێند بـێ خوا چاك دەزانـێ ئەوانـەی باوەڕیان هێنـاوە کێن ﴿وَلَيَعْلَمَنَّ الْمُنَٰفِقِينَ﴾ وەچاك دەزانێ دووڕوانیش کێن ﴿١١﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ ءَامَنُوا﴾ ئەوانەی بێ بڕوابوون ووتیان بەوانـەی ئیمان دار بوون ﴿اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا﴾ شـوێن ڕێگا و ڕێبـازی ئێمە بکەون ﴿وَلْنَحْمِلْ خَطَٰيَٰكُمْ﴾ و تاوانەکانتـان بە ئەسـتۆی ئێمـە ﴿وَمَا هُم بِحَٰمِلِينَ مِنْ خَطَٰيَٰهُم مِّن شَيْءٍ﴾ ئەوانە (بـێ بڕوایان) هیچێك لەتـاوان و گوناهـی ئـەوان (بـاوەڕداران) هەڵناگرن ﴿إِنَّهُمْ لَكَٰذِبُونَ﴾ بەڕاسـتی ئەوانـە درۆزنن ﴿١٢﴾ ﴿وَلَيَحْمِلُنَّ أَثْقَالَهُمْ﴾ سـوێند بەخـوا (بێبـاوەڕان) بـاری گرانـی (کوفـرو تاوانی) خۆیـان هەڵدەگرن ﴿وَأَثْقَالًا مَّعَ أَثْقَالِهِمْ﴾ وەبـاری گرانی (خەڵکانی) تریـش لەگەڵ باری گرانی خۆیـان دا (هەڵدەگرن) ﴿وَلَيُسْـَٔلُنَّ يَوْمَ الْقِيَٰمَةِ﴾ وە بەڕاستی لەڕۆژی قیامەت دا پرسیاریان لێ دەکرێ ﴿عَمَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ لـەو درۆ و دەلەسـانەی لەدونیـادا هەڵیـان دەبەسـت ﴿١٣﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِۦ﴾ سـوێند بەخـوا نوحمان نارد بۆ لای گەلەکەی (بە پێغەمبەری) ﴿فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا﴾ ئەمجا ئەویش مایـەوە لەناویـان دا نۆسـەد و پەنجا سـاڵ (هەزار سـاڵ پەنجا کەم) ﴿فَأَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَهُمْ ظَٰلِمُونَ﴾ لەئاکامدا لافاو و زریان لەناوی بردن لەکاتێکدا ئەوان ستەمکار بوون ﴿١٤﴾

﴿فَأَنجَيْنَٰهُ وَأَصْحَٰبَ ٱلسَّفِينَةِ﴾ ئەمجا ئەو (نووح) و کەسانێك لەکەشتییەکەدا بوون ڕزگارمان کردن ﴿وَجَعَلْنَٰهَآ ءَايَةً لِّلْعَٰلَمِينَ﴾ وە ئەو (کەشتی یە)مان کرد بەنیشانەیەك بۆ جیهانیان ﴿١٥﴾ ﴿وَإِبْرَٰهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی) ئیبراهیم بکە کاتێ بە گەلەکەی ووت ﴿ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ وَٱتَّقُوهُ﴾ خوا بپەرستن ولێ ی بترسن ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەوە چاکترە بۆ ئێوە ئەگەر ئێوە بزانن ﴿١٦﴾ ﴿إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ أَوْثَٰنًا﴾ بەڕاستی ئێوە لەجیاتی خوا بتانێك دەپەرستن ﴿وَتَخْلُقُونَ إِفْكًا﴾ وە ئێوە درۆیەکی گەورە هەڵدەبەستن ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەئێوە دەیان پەرستن بێجگە لەخوا ﴿لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا﴾ ناتوانن ڕزق و ڕۆزی ئێوە بدەن ﴿فَٱبْتَغُوا۟ عِندَ ٱللَّهِ ٱلرِّزْقَ﴾ کەواتە داوای ڕزق و ڕۆزی لەخوا بکەن ﴿وَٱعْبُدُوهُ وَٱشْكُرُوا۟ لَهُۥٓ﴾ وە ئەو بپەرستن و هەر سوپاسی ئەویش بکە ﴿إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ تەنها بۆلای ئەو دەگەڕێنرێنەوە (لەقیامەتدا) ﴿١٧﴾ ﴿وَإِن تُكَذِّبُوا۟﴾ وە ئەگەر ئێوە باوەڕ نەهێنن ﴿فَقَدْ كَذَّبَ أُمَمٌ مِّن قَبْلِكُمْ﴾ ئەوە ئوممەتانی پێش ئێوەش باوەڕیان (بە پێغەمبەرەکانیان) نەهێنا ﴿وَمَا عَلَى ٱلرَّسُولِ إِلَّا ٱلْبَلَٰغُ ٱلْمُبِينُ﴾ وە پێغەمبەر تەنها ڕاگەیاندی ئاشکراو ڕوونی لەسەرە ﴿١٨﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا۟﴾ ئایا ئەوانە سەرنجیان نەداوە ﴿كَيْفَ يُبْدِئُ ٱللَّهُ ٱلْخَلْقَ﴾ کە چۆن خوا دروستکراوان بەدی دەهێنێت ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُۥٓ﴾ لەپاش (نەمان) دەیهێنێتەوە ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرٌ﴾ بێگومان ئەو (زیندوو کردنەوە) بۆ خوا ئاسانە ﴿١٩﴾ ﴿قُلْ سِيرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بڕۆن بگەڕێن بەزەوی دا ﴿فَٱنظُرُوا۟ كَيْفَ بَدَأَ ٱلْخَلْقَ﴾ وسەرنج بدەن کەچۆن دروستکراوەکانی لەسەرەتاوە بەدی هێناوە ﴿ثُمَّ ٱللَّهُ يُنشِئُ ٱلنَّشْأَةَ ٱلْءَاخِرَةَ﴾ لەپاشان هەر خوا بەدی هێنانی دوا ڕۆژیش بەدی دێنێ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بەتوانایە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٢٠﴾ ﴿يُعَذِّبُ مَن يَشَآءُ﴾ (خوا) سزای هەر کەسێك دەدات کەبیەوێ ﴿وَيَرْحَمُ مَن يَشَآءُ﴾ وە ڕەحمیش دەکات بەهەر کەسێ کەبیەوێ ﴿وَإِلَيْهِ تُقْلَبُونَ﴾ وەتەنها بۆ لای خوا دەگەڕێنرێنەوە ﴿٢١﴾ ﴿وَمَآ أَنتُم بِمُعْجِزِينَ﴾ وە ئێوە ناتوانن لەدەست خوا دەربازبن ﴿فِى ٱلْأَرْضِ وَلَا فِى ٱلسَّمَآءِ﴾ نە لەزەوی دا و نە لەئاسماندا ﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ وە بۆ ئێوە نی یە جگە لەخوا ﴿مِن وَلِىٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ هیچ دۆست و یارمەتی دەرێك ﴿٢٢﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ وَلِقَآئِهِۦٓ﴾ وە ئەوانەی کە بەنیشانەکانی خواو دیداری باوەڕیان نی یە ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ يَئِسُوا۟ مِن رَّحْمَتِى﴾ ئائەوانە لەبەزەیی من (خوا) نائومێد دەبن ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە ئەوانە سزای بەسۆ وسەختیان بۆ هەیە ﴿٢٣﴾

﴿فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوۡمِهِۦٓ إِلَّآ أَن قَالُواْ﴾ ئەمجا وەڵامی گەلەکەی ئەو (ئیبراهیم) تەنها ئەوە بوو کەووتیان ﴿ٱقۡتُلُوهُ أَوۡ حَرِّقُوهُ﴾ (ئیبراهیم) بکوژن یا بیسوتێنن ﴿فَأَنجَىٰهُ ٱللَّهُ مِنَ ٱلنَّارِۚ﴾ خواش ئەوی ڕزگار کرد لەو ئاگرە ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بێگومان لەو (ڕزگار کردنی ئیبراهیم)دا ﴿لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يُؤۡمِنُونَ﴾ چەند نیشانەو بەڵگە هەیە بۆ کەسانێ باوەڕ دەهێنن ﴿٢٤﴾ ﴿وَقَالَ إِنَّمَا ٱتَّخَذۡتُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ أَوۡثَٰنٗا﴾ وە (ئیبراهیم) ووتی بێگومان ئەوەی ئێوە هەڵتان بژاردووە لەجیاتی خوا بتانێکن ﴿مَّوَدَّةَ بَيۡنِكُمۡ فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَاۖ﴾ لەبەر خۆشەویستی نێوانتان لەژیانی دونیا (دەیانپەرستن) ﴿ثُمَّ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ يَكۡفُرُ بَعۡضُكُم بِبَعۡضٖ﴾ لەپاشان لەڕۆژی دوایی دا هەندێکتان بێزاری دەردەبڕن لەهەندێکی ترتان (دان نانێن بەیەکتری دا) ﴿وَيَلۡعَنُ بَعۡضُكُم بَعۡضٗا﴾ وە نەفرین لەیەکتری دەکەن ﴿وَمَأۡوَىٰكُمُ ٱلنَّارُ﴾ جێگاشتان ئاگری دۆزخە ﴿وَمَا لَكُم مِّن نَّٰصِرِينَ﴾ وە هیچ یارمەتی دەرێکیشتان نی یە ﴿٢٥﴾ ﴿۞فَـَٔامَنَ لَهُۥ لُوطٞۘ﴾ ئەمجا لووط باوەڕی بەو (ئیبراهیم) هێنا ﴿وَقَالَ إِنِّي مُهَاجِرٌ إِلَىٰ رَبِّيٓۖ﴾ وە(ئیبراهیم) ووتی بێگومان من کۆچ دەکەم بۆ لای پەروەردگارم (لە بابلەوە بۆ شام) ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ بەڕاستی تەنها ئەو زاڵی بەدەسەڵاتی کار دروستە ﴿٢٦﴾ ﴿وَوَهَبۡنَا لَهُۥٓ إِسۡحَٰقَ وَيَعۡقُوبَ﴾ وە بەخشیمان بە ئەو (ئیبراهیم) ئیسحاق(ی کوڕی) و یەعقوب (ی کوڕەزای) ﴿وَجَعَلۡنَا فِي ذُرِّيَّتِهِ ٱلنُّبُوَّةَ وَٱلۡكِتَٰبَ﴾ وە پێغەمبەریتی و کتێبمان بڕیاردا لەنەوەکانی (ئیبراهیم) دا ﴿وَءَاتَيۡنَٰهُ أَجۡرَهُۥ فِي ٱلدُّنۡيَاۖ﴾ وە لەدونیادا پاداشتمان دایەوە ﴿وَإِنَّهُۥ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ لَمِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ وە بەڕاستی ئەو لەڕۆژی دوایشدا لەپیاو چاکانە ﴿٢٧﴾ ﴿وَلُوطًا إِذۡ قَالَ لِقَوۡمِهِۦٓ﴾ (باسی) لووطیش بکە کاتێ بەگەلەکەی ووت ﴿إِنَّكُمۡ لَتَأۡتُونَ ٱلۡفَٰحِشَةَ﴾ بێگومان ئێوە کارێکی ناشیرین و قێزەون دەکەن (کە نێربازیە) ﴿مَا سَبَقَكُم بِهَا مِنۡ أَحَدٖ مِّنَ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ لەجیهاندا کەس پێش ئێوە ئەو کارەی نەکردووە ﴿٢٨﴾ ﴿أَئِنَّكُمۡ لَتَأۡتُونَ ٱلرِّجَالَ﴾ ئێوە نێربازی دەکەن ﴿وَتَقۡطَعُونَ ٱلسَّبِيلَ﴾ وە ڕێگا دەگرن (لە ڕێبواران) ﴿وَتَأۡتُونَ فِي نَادِيكُمُ ٱلۡمُنكَرَۖ﴾ وە لەنادی و شوێنی کۆبونەوەتاندا هەموو خراپەیەك دەکەن ﴿فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوۡمِهِۦٓ إِلَّآ أَن قَالُواْ﴾ کەچی وەڵامی گەلەکەی تەنها ئەوە بوو کە ووتیان (بە لووط) ﴿ٱئۡتِنَا بِعَذَابِ ٱللَّهِ﴾ سزای خوامان بۆ بێنە ﴿إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ ئەگەر تۆ لەڕاست گۆیانی ﴿٢٩﴾ ﴿قَالَ رَبِّ ٱنصُرۡنِي﴾ (لووط) ووتی ئەی پەروەردگارم یارمەتیم بدە (وزاڵم بکە) ﴿عَلَى ٱلۡقَوۡمِ ٱلۡمُفۡسِدِينَ﴾ بەسەر ئەو گەلە خراپەکارەدا ﴿٣٠﴾

﴿وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَىٰ﴾ وە كاتێك نێراوەكانی ئێمە مژدەی (بەخشینی ئیسماعیل)یان دا بەئیبراهیم ﴿قَالُوا إِنَّا مُهْلِكُو أَهْلِ هَٰذِهِ الْقَرْيَةِ﴾ وتیان بێگومان ئێمە لەناوبەری دانیشتوانی ئەم شارەین (سەدوم) ﴿إِنَّ أَهْلَهَا كَانُوا ظَالِمِينَ﴾ بەڕاستی دانیشتوانەكەی ستەمكار بوون ﴿٣١﴾ ﴿قَالَ إِنَّ فِيهَا لُوطًا﴾ (ئیبراهیم) وتی بێگومان لوط لەو (شارە) دایە ﴿قَالُوا نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَن فِيهَا﴾ وتیان ئێمە چاك دەزانین كێی لێیە ﴿لَنُنَجِّيَنَّهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ﴾ سوێند بەخوا ئێمە لوط و ئەندامانی خێزانەكەی رزگار دەكەین جگە ژنەكەی ﴿كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ﴾ كە لەجێماوان (تیاچووان) دەبێت ﴿٣٢﴾ ﴿وَلَمَّا أَن جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا﴾ كاتێ نێراوەكانمان هاتن بۆ لای لوط ﴿سِيءَ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا﴾ پێیان تێكچوو و زۆر دڵ تەنگ و ناڕەحەت بوو ﴿وَقَالُوا لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ﴾ وتیان مەترسە خەم مەخۆ (چونكە) ﴿إِنَّا مُنَجُّوكَ وَأَهْلَكَ إِلَّا امْرَأَتَكَ﴾ بێگومان ئێمە تۆ و خێزانەكەت ڕزگار دەكەین جگەلە ژنەكەت نەبێت ﴿كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ﴾ كەئەو لەجێماوان (تیاچووان) دەبێت ﴿٣٣﴾ ﴿إِنَّا مُنزِلُونَ عَلَىٰ أَهْلِ هَٰذِهِ الْقَرْيَةِ﴾ بەڕاستی ئێمە دەبارێنین بەسەر دانیشتوانی ئەم شارەدا ﴿رِجْزًا مِّنَ السَّمَاءِ﴾ سزایەك لەئاسمانەوە ﴿بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ﴾ لەبەر ئەوەی لەسنوورو فەرمانی (خوا) دەرچوون ﴿٣٤﴾ ﴿وَلَقَد تَّرَكْنَا مِنْهَا آيَةً بَيِّنَةً﴾ سوێند بەخوا بێگومان لەو شارە (وێران كراوەدا) نیشانە وپەندێكی دیارمان بەجێ هێشت ﴿لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ بۆ گەل و كۆمەڵێ كەژیرین ﴿٣٥﴾ ﴿وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا﴾ وەبۆ خەڵكی مەدیەنیش شوعەیبی برایانمان (نارد) ﴿فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ وتی ئەی گەلەكەم خوا بپەرستن ﴿وَارْجُوا الْيَوْمَ الْآخِرَ﴾ و بەهیوا و ئومێدی ڕۆژی دوایی بن ﴿وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ﴾ وەخراپەكاری ڕۆچوو مەبن لەزەوی دا ﴿٣٦﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ﴾ بەڵام ئەوان باوەڕیان پێ نەهێنا ئەوسا بوومەلەرزە بەتینەكە گرتنی (لێی دان) ﴿فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ﴾ بەهۆی ئەوەوە لە خانووەكانی خۆیاندا ئەژنۆیان دا دابوو مردن ﴿٣٧﴾ ﴿وَعَادًا وَثَمُودَ﴾ وە گەلی عاد و سەموودیشمان (لەناو برد) ﴿وَقَد تَّبَيَّنَ لَكُم مِّن مَّسَاكِنِهِمْ﴾ بەڕاستی (ئەولەناوبردنە) ڕوون بووەتەوە بۆتان لەشوێنەوارە (وێرانە) كانیانەوە ﴿وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ﴾ شەیتان كردەوە خراپەكانیانی بۆ ڕازاندبوونەوە ﴿فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَكَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ﴾ بەهۆی ئەوەوە بەرگری كردن لەڕێگای ڕاست لەكاتێكدا ئەوان توانای بیر كردنەوەیان هەبوو (ژیر بوون) ﴿٣٨﴾

﴿وَقَٰرُونَ وَفِرۡعَوۡنَ وَهَٰمَٰنَۖ﴾ هەروەها قاروون و فیرعەون و هامانیشمان (لەناو برد) ﴿وَلَقَدۡ جَآءَهُم مُّوسَىٰ بِٱلۡبَيِّنَٰتِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی مووسا هات بۆ ناویان بەچەند موعجیزەیەکەوە ﴿فَٱسۡتَكۡبَرُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ بەڵام ئەوان خۆیان بەگەورە زانی لەزەویدا ﴿وَمَا كَانُواْ سَٰبِقِينَ﴾ نەشیانتوانی لەدەستمان دەرچن ﴿٣٩﴾ ﴿فَكُلًّا أَخَذۡنَا بِذَنۢبِهِۦۖ﴾ ئەوسا ئێمە هەریەك لەوانمان بەتاوانی خۆی سزادا (لەناومان بردن) ﴿فَمِنۡهُم مَّنۡ أَرۡسَلۡنَا عَلَيۡهِ حَاصِبٗا﴾ جا هەندێکیان بایەکی بەهێزمان نارده سەریان بەوردە بەردەوە ﴿وَمِنۡهُم مَّنۡ أَخَذَتۡهُ ٱلصَّيۡحَةُ﴾ وە هەندێکی تریان پیاهەڵشاخانێك و دەنگێکی گەورە لەناوی بردن ﴿وَمِنۡهُم مَّنۡ خَسَفۡنَا بِهِ ٱلۡأَرۡضَ﴾ وە هەندێکیشیانمان بەناخی زەوی دابردە خوارەوە ﴿وَمِنۡهُم مَّنۡ أَغۡرَقۡنَاۚ﴾ وە هەندێکی ترمان لەوان لەدەریادا نوقم کرد ﴿وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيَظۡلِمَهُمۡ﴾ خوا ستەمی لێ نەکردن ﴿وَلَٰكِن كَانُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ يَظۡلِمُونَ﴾ بەڵکو خۆیان ستەمیان لەخۆیان کرد ﴿٤٠﴾ ﴿مَثَلُ ٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ مِن دُونِ ٱللَّهِ أَوۡلِيَآءَ﴾ وێنەی کەسانێ کەبێجگە لەخوا پەرستراوانێك بۆ خۆیان دادەنێن ﴿كَمَثَلِ ٱلۡعَنكَبُوتِ ٱتَّخَذَتۡ بَيۡتٗاۖ﴾ وەکو جاڵجاڵۆکە وایە کەماڵێکی (بۆ خۆی) ڕەخساندووە ﴿وَإِنَّ أَوۡهَنَ ٱلۡبُيُوتِ لَبَيۡتُ ٱلۡعَنكَبُوتِۚ﴾ کە بەڕاستی لاوازترین ماڵ ماڵی جاڵجاڵۆکەیە ﴿لَوۡ كَانُواْ يَعۡلَمُونَ﴾ ئەگەر بزانن ﴿٤١﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَعۡلَمُ﴾ بێگومان خوا دەزانێ ﴿مَا يَدۡعُونَ مِن دُونِهِۦ مِن شَيۡءٖۚ﴾ ئەوان لەجیاتی خوا چی دەپەرستن و هاواری لێ دەکەن ﴿وَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ وەهەر ئەو (خوایە) زاڵی بەدەسەڵاتی کار دروست ﴿٤٢﴾ ﴿وَتِلۡكَ ٱلۡأَمۡثَٰلُ نَضۡرِبُهَا لِلنَّاسِۖ﴾ ئەو وێنەو نموونانە بۆ خەڵکی دێنینەوە ﴿وَمَا يَعۡقِلُهَآ إِلَّا ٱلۡعَٰلِمُونَ﴾ تەنها زانایان لەوانە تێدەگەن ﴿٤٣﴾ ﴿خَلَقَ ٱللَّهُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ بِٱلۡحَقِّۚ﴾ خوا ئاسمانەکان و زەوی بەحەق و ڕاستی دروست کردووە ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗ لِّلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ بەڕاستی لەوەدا بەڵگە هەیە بۆ بڕواداران ﴿٤٤﴾ ﴿ٱتۡلُ مَآ أُوحِيَ إِلَيۡكَ مِنَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ بیخوێنەرەوە ئەو قورئانەی کەوەحی کراوە بۆت ﴿وَأَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَۖ﴾ وە نوێژ بکە ﴿إِنَّ ٱلصَّلَوٰةَ تَنۡهَىٰ عَنِ ٱلۡفَحۡشَآءِ وَٱلۡمُنكَرِۗ﴾ بێگومان نوێژ بەرگری (نوێژگەر) دەکات لەکاری ناشیرین و ناپەسەند (خراپە) ﴿وَلَذِكۡرُ ٱللَّهِ أَكۡبَرُۗ﴾ وە زیکر و یادی خوا گەورەترە (لەهەموو شتێك) ﴿وَٱللَّهُ يَعۡلَمُ مَا تَصۡنَعُونَ﴾ خواش دەزانێت بەهەر کارێك کە ئێوە دەیکەن ﴿٤٥﴾

﴿وَلَا تُجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ دەمەقاڵێ و موجادەلە مەکەن لەگەڵ خاوەنی کتێبە ئاسمانییەکاندا ﴿إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ بە جوانترین شێوە نەبێت ﴿إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ﴾ جگە لەوانەیان کە ستەمیان کرد (لە ئێوە) ﴿وَقُولُوا آمَنَّا بِالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْنَا﴾ وە (بە خاوەن کتێبەکان) بڵێن باوەڕمان هێناوە بەوەی نێردراوەتە خوارەوە بۆ ئێمە ﴿وَأُنْزِلَ إِلَيْكُمْ﴾ و (بەوەش) نێردراوەتە خوارەوە بۆ ئێوە ﴿وَإِلَٰهُنَا وَإِلَٰهُكُمْ وَاحِدٌ﴾ وە خوای ئێمە و خوای ئێوە یەکێکە ﴿وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ﴾ وە ئێمە بۆ ئەو (خوا) گەردن کەچین (٤٦) ﴿وَكَذَٰلِكَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ﴾ هەروەك (پێغەمبەرانی پێشوو) قورئانمان بۆ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ناردەخوارەوە ﴿فَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ﴾ جا ئەو کەسانەی کە کتێبمان پێداون ﴿يُؤْمِنُونَ بِهِ﴾ (هەندێکیان) باوەڕ بەو (قورئانە) دەهێنن ﴿وَمِنْ هَٰؤُلَاءِ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ﴾ وە لەمانەش (بت پەرستەکانی عەرەب) کەسانێ بڕوای پێ دەهێنێت ﴿وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا الْكَافِرُونَ﴾ تەنها بێ باوەڕانی (ڕۆچوو) دان نانێن بە ئایەتەکانی ئێمەدا (٤٧) ﴿وَمَا كُنْتَ تَتْلُو مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ﴾ وە تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) پێش ئەم (قورئانە) هیچ کتێبێکت نەدەخوێندەوە ﴿وَلَا تَخُطُّهُ بِيَمِينِكَ﴾ وە بەدەستی ڕاستت نەتنوسیوە ﴿إِذًا لَارْتَابَ الْمُبْطِلُونَ﴾ (ئەگەر وابوایە) ئەو کاتە ناڕاستەکان (بێ بڕوایان) دەکەوتنە گومانەوە (٤٨) ﴿بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ﴾ (نەخێر وا نییە گومان دەبەن) بەڵکو قورئان نیشانەکانی ئاشکران ﴿فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ لە دڵ و دەرونی کەسانێکدایە کە زانستیان پێ دراوە (لە لایەن خواوە) ﴿وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا الظَّالِمُونَ﴾ تەنیا ستەمکاران دان نانێن بە نیشانەکانی ئێمەدا (٤٩) ﴿وَقَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَاتٌ مِنْ رَبِّهِ﴾ وە ووتیان ئەوە بۆ چەند موعجیزە و بەڵگەیەك دانابەزێنرێ بۆ سەری (موحەممەد ﷺ) لەلایەن پەروەردگاریەوە ﴿قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ﴾ بڵێ (پێیان هێنانە خوارەوەی) موعجیزەکان تەنیا لەلایەن خواوەیە ﴿وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ﴾ وە بەڕاستی من تەنها ترسێنەرێکی ئاشکرام (٥٠) ﴿أَوَلَمْ يَكْفِهِمْ﴾ ئایا بۆ ئەوان بەس نییە ﴿أَنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ کە ئێمە قورئانمان ناردۆتە خوارەوە بۆ سەر تۆ، دەخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَرَحْمَةً وَذِكْرَىٰ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بەڕاستی لەم قورئانەدا بەزەیی و پەند و ئامۆژگاری هەیە بۆ باوەڕداران (٥١) ﴿قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ﴾ بڵێ (پێیان) خوا بەسە ﴿بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ شَهِيدًا﴾ بۆ شایەتی دان لەنێوان من و ئێوەدا ﴿يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئەوەی لەئاسمانەکان و زەویدایە دەیزانێ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوا بِاللَّهِ﴾ وە کەسانێ کە باوەڕیان هێناوە بە بەتاڵ و بێ باوەڕبوون بەخوا ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ تەنها ئەوانەن زەرەرمەندان (٥٢)

﴿وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ﴾ بە پەلە داوای (هێنانی) سزات لێ دەکەن ﴿وَلَوْلَا أَجَلٌ مُّسَمًّى لَّجَاءَهُمُ الْعَذَابُ﴾ ئەگەر ماوەی دیاری کراو نەبوایە (بۆ سزادانی ئەوانە) بێگومان سزاکەیان بۆ دەهات ﴿وَلَيَأْتِيَنَّهُم بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ وە بەڕاستی لەناکاودا ئەو سزایەیان بۆ دێ کە ئەوان هەستی پێ ناکەن ﴿٥٣﴾ ﴿يَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ﴾ بە پەلە لە تۆ داوای (هێنانی) سزا دەکەن ﴿وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ﴾ کە بەڕاستی دۆزەخ دەوری کافرانی داوە ﴿٥٤﴾ ﴿يَوْمَ يَغْشَاهُمُ الْعَذَابُ﴾ لەڕۆژێکدا سزا دایان دەپۆشێ ﴿مِن فَوْقِهِمْ وَمِن تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ﴾ لەلای سەریانەوە و لە ژێر پێیانەوە ﴿وَيَقُولُ ذُوقُوا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ وە (خوا) دەفەرموێ: بچێژن تۆڵەی ئەو کردەوانەی کە لە دونیادا دەتان کرد ﴿٥٥﴾ ﴿يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی بەندەکانم کە باوەڕتان هێناوە ﴿إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةٌ﴾ بێگومان زەوی من پان و فراوانە ﴿فَإِيَّايَ فَاعْبُدُونِ﴾ کەواتە هەر من بپەرستن ﴿٥٦﴾ ﴿كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ﴾ هەمووکەس مردن دەچێژێ و دەمرێ پاشان بۆ لای ئێمە دەگەڕێنرێنەوە ﴿٥٧﴾ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە کەسانێ کە باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿لَنُبَوِّئَنَّهُم مِّنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا﴾ سوێند بەخوا لەکۆشکە بەرزەکانی بەهەشتدا نیشتەجێیان دەکەین ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە ڕووبارەکان بەژێریاندا دێن و دەچن ﴿خَالِدِينَ فِيهَا نِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ﴾ بێ بڕانەوە تیایدا دەمێننەوە ئای چەند چاکە پاداشتی چاکەکاران ﴿٥٨﴾ ﴿الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ ئەوانەی دانیان بە خۆیاندا گرت و تەنها پشتیان بە پەروەردگاریان بەست ﴿٥٩﴾ ﴿وَكَأَيِّن مِّن دَابَّةٍ لَّا تَحْمِلُ رِزْقَهَا﴾ زۆر گیان لەبەر (زیندەوەر) هەیە ڕۆزی خۆی هەڵناگرێ و کۆی ناکاتەوە (بۆ داهاتوو) ﴿اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ﴾ خوا ڕۆزی ئەو (گیان لەبەرانەو) و ئێوەیش دەدات ﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ وە هەر ئەوە بیسەری زانا ﴿٦٠﴾ ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر پرسیار لەو (بێ باوەڕانە) بکەیت کێ ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ و ڕۆژ و مانگی ڕامهێناوە وخستویەتیە خزمەتیانەوە ﴿لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ﴾ بێگومان دەڵێن خوا دەی کەواتە چۆن (لە پەرستنی خوا) لادراون ﴿٦١﴾ ﴿اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ﴾ خوا ڕۆزی فراوان دەکات بۆ هەر کەس لە بەندەکان کە بیەوێ یا بۆی کەم دەکات ﴿إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا بەهەموو شتێك زانایە ﴿٦٢﴾ ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم﴾ وە ئەگەر پرسیاریان لێ بکەیت ﴿مَّن نَّزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ کێ لەئاسمانەوە باران دەبارێنێ ﴿فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ مِن بَعْدِ مَوْتِهَا﴾ ئەمجا بەو بارانە زەوی مردووی پێ زیندوو دەکاتەوە ﴿لَيَقُولُنَّ اللَّهُ﴾ بێگومان دەڵێن خوا ﴿قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەموو سوپاس هەر بۆ خوایە ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان ژیریان بەکار ناهێنن ﴿٦٣﴾

﴿وَمَا هَٰذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ﴾ وە ژیانی ئەم دونیایە تەنها رابواردنێکی بێ هودە و یاری (منالانە) ﴿وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ﴾ وە بەڕاستی ماڵی قیامەت هەر ئەوەیە ژیانی (ڕاستەقینە) ﴿لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئەوان بیانزانیایە ﴿٦٤﴾ ﴿فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلْكِ﴾ ئەمجا کاتێ ئەو (بێ باوەڕانە) سوار کەشتی دەبن ﴿دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ (و ترسان لە نوقم بوون) تەنها هاوار لە خوا دەکەن بە دڵسۆزی و گەردن کەچیەوە ﴿فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ﴾ کەچی کاتێ خوا ڕزگاریان دەکات و دەگەنەوە وشکانی ﴿إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ﴾ کتوپڕ ئەوان هاوبەش بۆ خوا دادەنێن ﴿٦٥﴾ ﴿لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ وَلِيَتَمَتَّعُوا﴾ (وازیان لێ بهێنە) با دان نەنێن بەوەی ئێمە پێماندان، وە لەزەت ببەن لە ژیان ﴿فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ جا لەمەولا دەزانن (ئەنجامی ئەو کردەوە خراپانەیان چی دەبێ) ﴿٦٦﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا نەیان زانیوە و سەرنجیان نەداوە ﴿أَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا آمِنًا﴾ کە ئێمە (شاری مەککە) مان کردۆتە جێگایەکی ڕێز گیراوی بێ ترس وپڕ ئاساشیش ﴿وَيُتَخَطَّفُ النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ﴾ لە کاتێکدا لە دەوروبەری ئەواندا خەڵك دەفڕێنرێت ﴿أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ﴾ دەی ئایا باوەڕ بە بەتاڵ دەهێنن ﴿وَبِنِعْمَةِ اللَّهِ يَكْفُرُونَ﴾ وە سپڵە وبێ نەزانن بەرامبەر نیعمەتەکانی خوای گەورە ﴿٦٧﴾ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ کێ لەو کەسە ستەمکارترە کە درۆ بەدەم خواوە هەڵدەبەستێ ﴿أَوْ كَذَّبَ بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُ﴾ یا باوەڕ نەهێنێ بەئایینی ڕاست کاتێ بۆی هات ﴿أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِلْكَافِرِينَ﴾ ئایا جێگای مانەوە بۆ بێ بڕوایان لە دۆزەخدا نیە ﴿٦٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا﴾ وە کەسانێ کە لە پێناو ڕەزامەندی ئێمەدا تێکۆشانیان کردووە ﴿لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا﴾ بەڕاستی ڕێنموونیان دەکەین بۆ ڕێگا چاکەکانی خۆمان ﴿وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ﴾ وە بێگومان خوا لەگەڵ چاکەکاراندایە ﴿٦٩﴾

سورەتی ﴿الرُّومِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الم﴾ بە (ئەلیف، لام، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بەماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿غُلِبَتِ الرُّومُ﴾ ڕۆم شکێنران و ژێرکەوتن (فارس زاڵ بوو بە سەریاندا) ﴿٢﴾ ﴿فِي أَدْنَى الْأَرْضِ﴾ لە نزیك ترین خاکیان (لە مەککەوە یا لە وڵاتی فارسەوە) ﴿وَهُمْ مِنْ بَعْدِ غَلَبِهِمْ﴾ وە ڕۆمەکان دوای تێشکانیان ﴿سَيَغْلِبُونَ﴾ لە داهاتوودا سەر دەکەون (بەسەر فارسەکاندا) ﴿٣﴾ ﴿فِي بِضْعِ سِنِينَ﴾ لە ماوەی چەند ساڵێکدا (لە نێوان ٣ تا ٩ ساڵدا) ﴿لِلَّهِ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ بَعْدُ﴾ هەموو کاروبار تەنها بە دەست خوایە لەپێش(سەرکەوتن) ولەدوا (سەرکەوتنیش) ﴿وَيَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ﴾ وە لەو ڕۆژەی (ڕۆمەکان سەردەکەون) ئیمانداران دڵخۆش دەبن (چونکە ڕۆمەکان خاوەن نامەی ئاسمانی بوون) ﴿٤﴾ ﴿بِنَصْرِ اللَّهِ﴾ بەسەرخستنی خوا (بۆ ڕۆمەکان) ﴿يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ﴾ خوا هەر کەسی بوێت سەریدەخات ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ وەهەرئەوزاڵی باڵادەستی میهرەبانە ﴿٥﴾

﴿وَعۡدَ ٱللَّهِۖ لَا يُخۡلِفُ ٱللَّهُ وَعۡدَهُۥ﴾ ئەوە بەڵێنی خوایە (کە ڕۆمەکان سەربخات) خوایش پێچەوانەی بەڵێنی خۆی ناکات ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵك نازانن ﴿٦﴾ ﴿يَعۡلَمُونَ ظَٰهِرٗا مِّنَ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ تەنها ڕواڵەتی ئەم ژیانی دونیا دەزانن ﴿وَهُمۡ عَنِ ٱلۡأٓخِرَةِ هُمۡ غَٰفِلُونَ﴾ بەڵام بێ ئاگان لە ڕۆژی دوایی ﴿٧﴾ ﴿أَوَلَمۡ يَتَفَكَّرُواْ فِيٓ أَنفُسِهِمۗ﴾ ئایا ئەوانە لە دەروونی خۆیاندا بیریان نەکردۆتەوە ﴿مَّا خَلَقَ ٱللَّهُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ وَمَا بَيۡنَهُمَآ﴾ کە خوا ئاسمانەکان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە دروستی نەکردووە ﴿إِلَّا بِٱلۡحَقِّ وَأَجَلٖ مُّسَمّٗىۗ﴾ بەهەق و ڕاستی نەبێت، وە بۆ ماوەیەکی دیاری کراو ﴿وَإِنَّ كَثِيرٗا مِّنَ ٱلنَّاسِ﴾ بێگومان زۆرێك لە خەڵك ﴿بِلِقَآيِٕ رَبِّهِمۡ لَكَٰفِرُونَ﴾ باوەڕیان نیە بە خزمەت پەروەردگاریان بگەن (لەدوا ڕۆژدا) ﴿٨﴾ ﴿أَوَلَمۡ يَسِيرُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ ئایائەوان بەسەر زەویدانە گەڕاون ﴿فَيَنظُرُواْ كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡۚ﴾ بۆ ئەوەی ببینن سەرئەنجام ئەو (گەلانەی کافر بوون) لە پێش ئەمان چۆن بووە ﴿كَانُوٓاْ أَشَدَّ مِنۡهُمۡ قُوَّةٗ﴾ کە زۆر بەهێزتر بوون لە ئەمان (لە خەڵکی مەککە) ﴿وَأَثَارُواْ ٱلۡأَرۡضَ﴾ و زەوییان کێڵا (بۆ کشت و کاڵ) ﴿وَعَمَرُوهَآ أَكۡثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا﴾ و ئاوەدانیان کردەوە زیاتر لەمان ﴿وَجَآءَتۡهُمۡ رُسُلُهُم بِٱلۡبَيِّنَٰتِۖ﴾ وە پێغەمبەرانیان بۆ هات بە موعجیزە ڕوونەکانەوە ﴿فَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيَظۡلِمَهُمۡ﴾ بۆیە خوا ستەمی لێ نەکردوون (کە لەناوی بردوون) ﴿وَلَٰكِن كَانُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ يَظۡلِمُونَ﴾ بەڵام خۆیان ستەمیان لە خۆیان کرد ﴿٩﴾ ﴿ثُمَّ كَانَ عَٰقِبَةَ ٱلَّذِينَ أَسَٰٓـُٔواْ ٱلسُّوٓأَىٰٓ﴾ پاشان چارەنوسی ئەوانەی کەتاوان و خراپەیان کرد سەخترین سزایە (کەدۆزەخە) ﴿أَن كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ لەبەر ئەوەی باوڕیان نەهێنا بە ئایەتەکانی خوا ﴿وَكَانُواْ بِهَا يَسۡتَهۡزِءُونَ﴾ و هەمیشە گاڵتەیان پێ دەکرد ﴿١٠﴾ ﴿ٱللَّهُ يَبۡدَؤُاْ ٱلۡخَلۡقَ﴾ خوا لەسەرەتاوە (ئادەمی) دروستکرد ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُۥ﴾ وە لە پاش (مردنیش) دروستی دەکاتەوە ﴿ثُمَّ إِلَيۡهِ تُرۡجَعُونَ﴾ پاشان بۆ لای ئەو (خوا) دەگەڕێنەوە ﴿١١﴾ ﴿وَيَوۡمَ تَقُومُ ٱلسَّاعَةُ﴾ وە ئەو ڕۆژەی قیامەت هەڵدەسێ ﴿يُبۡلِسُ ٱلۡمُجۡرِمُونَ﴾ تاوانباران غەمبار و نائومێد دەبن ﴿١٢﴾ ﴿وَلَمۡ يَكُن لَّهُم مِّن شُرَكَآئِهِمۡ شُفَعَٰٓؤُاْ﴾ بێگومان لە ناو پەرستراوەکانیاندا تکاکارانێك نیە بۆ ئەوان ﴿وَكَانُواْ بِشُرَكَآئِهِمۡ كَٰفِرِينَ﴾ و ئەوان بێ باوەڕ دەبن بە پەرستراوەکانیان (کە کردبوونیان بە هاوبەشی خوا) ﴿١٣﴾ ﴿وَيَوۡمَ تَقُومُ ٱلسَّاعَةُ﴾ ئەو ڕۆژەی کە قیامەت هەڵدەسێ ﴿يَوۡمَئِذٖ يَتَفَرَّقُونَ﴾ (خەڵك) لەو ڕۆژەدا جیادەبنەوە لەیەکتر ﴿١٤﴾ ﴿فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ ئەمجا کەسانێ کەباوەڕیان هێناوەو کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿فَهُمۡ فِي رَوۡضَةٖ يُحۡبَرُونَ﴾ ئەوان لە بەهەشتدا دڵخۆش دەکرێن ﴿١٥﴾

﴿وَأَمَّا ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَكَذَّبُواْ﴾ بـەڵام ئەوانـەی بێباوەڕ بـوون و دانیان نەدەنا ﴿بِـَٔايَٰتِنَا وَلِقَآيِٕ ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ بەنیشانەکانی ئێمە و گەیشتن بەڕۆژی دوایی ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ فِي ٱلۡعَذَابِ مُحۡضَرُونَ﴾ ئا ئەوانە لە سزا(ی دۆزەخ) دا ئامادە دەکرێن ⑯ ﴿فَسُبۡحَٰنَ ٱللَّهِ﴾ ئەمجا پاك و بێگەردی خوا بڵێن ﴿حِينَ تُمۡسُونَ وَحِينَ تُصۡبِحُونَ﴾ کاتێ ئێوارەتان لێ دێت، وە کاتێ بەیانیتان لێ دەبێتەوە ⑰ ﴿وَلَهُ ٱلۡحَمۡدُ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ وە سوپاس هەر بۆ خوایە لە ئاسـمانەکان و زەویدا ﴿وَعَشِيّٗا وَحِينَ تُظۡهِرُونَ﴾ وە(پاکی و بێگەردی خوا بڵێن) لەشـەودا و کاتـێ نیـوە ڕۆتـان لـێ دێـت ⑱ ﴿يُخۡرِجُ ٱلۡحَيَّ مِنَ ٱلۡمَيِّتِ وَيُخۡرِجُ ٱلۡمَيِّتَ مِنَ ٱلۡحَيِّ﴾ (خوا) زینـدوو لەمردوو دەردێنـێ و مـردوو لەزینـدوو دەردێنـێ ﴿وَيُحۡيِ ٱلۡأَرۡضَ بَعۡدَ مَوۡتِهَاۚ﴾ وە زەوی زیندوو دەکاتـەوە لەپاش مردن و وشـك بوونی ﴿وَكَذَٰلِكَ تُخۡرَجُونَ﴾ وە هەر بەوجۆرە ئێـوەش دەردەهێنرێن (لە گۆڕەکانتان) ⑲ ﴿وَمِنۡ ءَايَٰتِهِۦٓ أَنۡ خَلَقَكُم مِّن تُرَابٖ﴾ لە نیشـانەکانی ئـەو (خوایە) کە ئێوەی لە خاك دروسـت کردووە ﴿ثُمَّ إِذَآ أَنتُم بَشَرٞ تَنتَشِرُونَ﴾ لـە پـاش (ماوەیـەك) کتوپڕ ئێوە ئادەمیـن و بڵاوبوونەتـەوە لە زەویدا ⑳ ﴿وَمِنۡ ءَايَٰتِهِۦٓ أَنۡ خَلَقَ لَكُم﴾ وە لەنیشـانەکانی ئەوە (نیشـانەکانی خوایە) کە بۆی دروسـت کردوون ﴿مِّنۡ أَنفُسِكُمۡ أَزۡوَٰجٗا لِّتَسۡكُنُوٓاْ إِلَيۡهَا﴾ لە(ڕەگـەزی) خۆتان هاوسـەرانێك بۆ ئەوەی ئـارام بگرن لە لایان دا ﴿وَجَعَلَ بَيۡنَكُم مَّوَدَّةٗ وَرَحۡمَةًۚ﴾ وە خۆشەویسـتی و بەزەیی خسـتۆتە نێوانتان ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بەڕاستی لەوەدا بەڵگە و نیشانەی زۆر هەیە بۆ کەسانێ کەبیر دەکەنەوە ㉑ ﴿وَمِنۡ ءَايَٰتِهِۦ خَلۡقُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ وە لـە نیشـانەکانی (دەسـەڵاتی) ئەوە دروسـت کردنی ئاسـمانەکان و زەوی ﴿وَٱخۡتِلَٰفُ أَلۡسِنَتِكُمۡ وَأَلۡوَٰنِكُمۡۚ﴾ وجیاوازی زمانتان و ڕەگەزتان ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ لِّلۡعَٰلِمِينَ﴾ بەڕاسـتی لەوەدا (باسکرا) بەڵگەی زۆر هەیە بۆ زانایان ㉒ ﴿وَمِنۡ ءَايَٰتِهِۦ مَنَامُكُم بِٱلَّيۡلِ وَٱلنَّهَارِ﴾ وە لە نیشانەکانی ئـەوە، خەوتنتـان بـە شـەو و ڕۆژدا ﴿وَٱبۡتِغَآؤُكُم مِّن فَضۡلِهِۦٓۚ﴾ و هەوڵدانتـان (لـە ڕۆژدا) بـۆ بەهـرە وەرگرتـن لە بەخششـی (ڕۆزی) خوا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يَسۡمَعُونَ﴾ بەڕاسـتی لـەوەدا بەڵگەو نیشـانەی زۆر هەیـە بـۆ کۆمەڵـێ ببیسـتن ㉓ ﴿وَمِنۡ ءَايَٰتِهِۦ يُرِيكُمُ ٱلۡبَرۡقَ خَوۡفٗا وَطَمَعٗا﴾ لـە نیشـانەکانی (خوایە) کەهەورە بروسکەتان نیشان دەدات بۆ ترسان و ئومێد (ترسان لە هەورە بروسکە و ئومێدی بارانبارین) ﴿وَيُنَزِّلُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءٗ﴾ لەئاسـمانەوە بـاران دەبارێنـێ ﴿فَيُحۡيِۦ بِهِ ٱلۡأَرۡضَ بَعۡدَ مَوۡتِهَآۚ﴾ کـە زەوی دوای مردنی بە هۆی ئەو بارانەوە دەبوژێنێتەوە ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاسـتی لەوەدا (کەباسـکرا) ﴿لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يَعۡقِلُونَ﴾ چەند بەڵگە و نیشانە هەیە بۆئەوانەی ژیریان بەکار دەهێنن ㉔

﴿وَمِنْ ءَايَٰتِهِۦٓ﴾ وە لەنیشـانەکانی ئەوە ﴿أَن تَقُومَ ٱلسَّمَآءُ وَٱلْأَرْضُ بِأَمْرِهِۦ﴾ کەئاسمان و زەوی بەفەرمانی ئەو وەسـتاون ﴿ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِّنَ ٱلْأَرْضِ﴾ پاشـان کاتێ (لەڕۆژی دواییدا) لە زەوی یەوە بانگتان دەکەن ﴿إِذَآ أَنتُمْ تَخْرُجُونَ﴾ یەکسـەر ئێوە (لە گۆڕەکانتان) دێنە دەرەوە ﴿٢٥﴾ ﴿وَلَهُۥ مَن فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ ئەوەی لـە ئاسـمانەکان و زەویدایە تەنها هی خوایە ﴿كُلٌّ لَّهُۥ قَٰنِتُونَ﴾ هەموویان هـەر بۆ ئەو (خوا) گەردن کەچـن ﴿٢٦﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِى يَبْدَؤُا۟ ٱلْخَلْقَ﴾ ئـەو (خـوا) زاتێکە بـەدی هێنانـی دەس پێکـردووە ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُۥ﴾ لەپاشـان (دوا مردنی) دووبارە دروستی دەکاتەوە ﴿وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ﴾ ئەم (دروست کردنەوەی دووەم) لای خوا ئاسـان ترە ﴿وَلَهُ ٱلْمَثَلُ ٱلْأَعْلَىٰ فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ و هەر بۆ ئەوە (هەموو)سیفەتێکی بەرزو بڵند لە ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ و هەر ئەوە زاڵی کار دروست ﴿٢٧﴾ ﴿ضَرَبَ لَكُم مَّثَلًا مِّنْ أَنفُسِكُمْ﴾ (خـوا) نموونەیەکتـان لەخودی خۆتاندا بـۆ دەهێنێتەوە ﴿هَل لَّكُم مِّن مَّا مَلَكَتْ أَيْمَٰنُكُم مِّن شُرَكَآءَ﴾ ئایـا لـە بەندەکانتـان دا هاوبەشـانێك هەیـە بـۆ ئێوە ﴿فِى مَا رَزَقْنَٰكُمْ فَأَنتُمْ فِيهِ سَوَآءٌ﴾ لـەو ڕۆزی و سـامانەی بـە ئێوەمـان دا بـوو بـە جـۆرێ ئێوەو ئـەو بەندانـە تیایدا یەکسـان بن ﴿تَخَافُونَهُمْ كَخِيفَتِكُمْ أَنفُسَكُمْ﴾ و لەوان دەترسن (حسابیان بۆ بکەن) وەکو ترستان لە کەسانی وەك خۆتان ﴿كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ ٱلْءَايَٰتِ﴾ ئا بەو جۆرە نیشـانەکان ڕوون دەکەینەوە (بەدرێژی باسـی دەکەین) ﴿لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ بـۆ کەسـانێ ژیربان بـەکار دەهێنـن ﴿٢٨﴾ ﴿بَلِ ٱتَّبَعَ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوٓا۟ أَهْوَآءَهُم﴾ (وازیان لێ بێنە) بەڵکو ئەوانەی ستەمیان کردشوێن ئارەزووی خۆیان کەوتن ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بێ شارەزایی و نەزانانە ﴿فَمَن يَهْدِى مَنْ أَضَلَّ ٱللَّهُ﴾ ئەمجـا کێ (دەتوانێ) ڕێنموونیی کەسـێ بـکات کە خوا گومڕای کردبێ ﴿وَمَا لَهُم مِّن نَّٰصِرِينَ﴾ لـە کاتێکـدا بۆئەوان هیـچ یارمەتی دەرێـك نییە ﴿٢٩﴾ ﴿فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا﴾ کەواتە ڕووی خۆت ڕێك بکەرە ئاینی ئیسـلام وپاك و ڕاست بۆ خوا ﴿فِطْرَتَ ٱللَّهِ ٱلَّتِى فَطَرَ ٱلنَّاسَ عَلَيْهَا﴾ (شـوێن ئاینـی) یەکتاپەرستی بکـەوە، ئـەو ئاینـەی کەخوای گـەورە (لەسـەرەتاوە) فترەتـی پاکی مرۆڤـی لەسـەر دروسـت کـردووە ﴿لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ ٱللَّهِ﴾ ئایـن ودروسـتکراوەکانی خـوا هیچ جۆر گۆڕانـی بـۆ نـی یـە ﴿ذَٰلِكَ ٱلدِّينُ ٱلْقَيِّمُ﴾ ئـەو (ئایینـەی باسـکرا) هـەر ئـەوە ئایینـی ڕێك و ڕاسـتە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بـەڵام زۆربـەی ئادەمـی نازانـن ﴿٣٠﴾ ﴿مُنِيبِينَ إِلَيْهِ وَٱتَّقُوهُ وَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ بەتۆبەکاریـەوە شـوێن ئایـن بکـەون، وە بـۆلای خـوا بگەڕێنـەوە و هەر لەویش بترسـن، وە بەچاکـی نوێژەکانتـان ئەنجـام بـدەن ﴿وَلَا تَكُونُوا۟ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ﴾ و لـە هاوبـەش دانـەران مەبن ﴿٣١﴾ ﴿مِنَ ٱلَّذِينَ فَرَّقُوا۟ دِينَهُمْ﴾ لەوانەی کە ئایینەکەیان بەش بەش کرد ﴿وَكَانُوا۟ شِيَعًا﴾ و بوون بە چەند کۆمەڵ ودەستەیەکەوە ﴿كُلُّ حِزْبٍۭ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ﴾ هەر کۆمەڵێکیان بەو (ئایینەی) خۆیان دڵخۆشن ﴿٣٢﴾

﴿وَإِذَا مَسَّ ٱلنَّاسَ ضُرٌّ﴾ وە هەر كاتێ زیان (وگرانی و بێ بارانی) بكەوێ لەخەڵكی (هاوبەش دانەر بۆ خوا) ﴿دَعَوْاْ رَبَّهُم مُّنِيبِينَ إِلَيْهِ﴾ هاوار بۆ پەروەردگاریان دەبەن و بۆ لای ئەو دەگەڕێنەوە ﴿ثُمَّ إِذَآ أَذَاقَهُم مِّنْهُ رَحْمَةً﴾ پاشان كاتێ لەلایەن خۆیەوە ڕەحمەت وژیانی خۆشیان پێ بدات ﴿إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُم﴾ كتوپڕ دەستەیەك لەوان ﴿بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ﴾ هاوبەش بۆ پەروەردگاریان دادەنێن ﴿٣٣﴾ ﴿لِيَكْفُرُواْ بِمَآ ءَاتَيْنَٰهُمْ﴾ (لێیان گەڕێ) با سپڵە وپێ نەزان بن ودان نەنێن بەو چاكانەی كە ئێمە پێمان داوون ﴿فَتَمَتَّعُواْ﴾ جا ڕابوێرن ولەزەت وەر گرن لەژیان ﴿فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ ئەمجا لەمەودوا دەزانن (چیتان بەسەر دێت) ﴿٣٤﴾ ﴿أَمْ أَنزَلْنَا عَلَيْهِمْ سُلْطَٰنًا﴾ ئایا بەڵگەیەكمان بۆ ناردوون ﴿فَهُوَ يَتَكَلَّمُ بِمَا كَانُواْ بِهِۦ يُشْرِكُونَ﴾ كە دەربارەی ئەوەی ئەوان كردویانەتە هاوبەشی خوا بدوێ؟ ﴿٣٥﴾ ﴿وَإِذَآ أَذَقْنَا ٱلنَّاسَ رَحْمَةً﴾ وە كاتێ ڕەحمەت و چاكەیەك بەخەڵك بدەین ﴿فَرِحُواْ بِهَا﴾ پێی دڵخۆش دەبن ﴿وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌۢ﴾ وە ئەگەر زیانێكیان تووش بێت ﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ بەهۆی كردەوەی خراپیانەوە ﴿إِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ﴾ كتوپڕ بێ هیوا دەبن (لەبەزەیی خوا) ﴿٣٦﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْاْ أَنَّ ٱللَّهَ﴾ ئایا ئەوانە نەیان زانیوە كە بەڕاستی خوا ﴿يَبْسُطُ ٱلرِّزْقَ لِمَن يَشَآءُ وَيَقْدِرُ﴾ ڕۆزی فراوان یان كەم دەكات بۆ هەر كەس كەبیەوێت ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بێگومان لەوەدا (باسكرا) چەندین بەڵگە هەیە بۆ ئەوانەی باوەڕ دەهێنن ﴿٣٧﴾ ﴿فَـَٔاتِ ذَا ٱلْقُرْبَىٰ حَقَّهُۥ﴾ كەواتە خزم مافی خۆی پێ بدە ﴿وَٱلْمِسْكِينَ وَٱبْنَ ٱلسَّبِيلِ﴾ هەروەها هەژار و ڕێبوارانی كەم دەست ﴿ذَٰلِكَ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجْهَ ٱللَّهِ﴾ ئەوە بۆ كەسانێك ڕەزامەندی خوایان دەوێ چاكترە ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ﴾ و هەر ئەوانەن ڕزگار بووان ﴿٣٨﴾ ﴿وَمَآ ءَاتَيْتُم مِّن رِّبًا﴾ ئەوەی بەناوی سوود داوتانە (بەخەڵكی) ﴿لِّيَرْبُوَاْ فِىٓ أَمْوَٰلِ ٱلنَّاسِ﴾ بۆ ئەوەی زیاد بێ لە ماڵ و سامانی ئەو خەڵكانەدا (زیاتر لەوە داوتانە پێیان بتان دەنەوە) ﴿فَلَا يَرْبُواْ عِندَ ٱللَّهِ﴾ ئەوە لای خوا هیچ زیاد ناكات (پاداشتی نییە) ﴿وَمَآ ءَاتَيْتُم مِّن زَكَوٰةٍ﴾ وە هەر زەكات و خێرێك كەداوتانە و ﴿تُرِيدُونَ وَجْهَ ٱللَّهِ﴾ مەبەستان تەنها ڕەزامەندی خوا بووە ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُضْعِفُونَ﴾ ئائەوانە (پاداشتیان) چەند جارە دەكەینەوە ﴿٣٩﴾ ﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِى خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ﴾ خوا زاتێكە ئێوەی بەدی هێناوە لەپاشان ڕۆزی پێ داون. ﴿ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ﴾ دواتر دەتان مرێنێ لەپاشان زیندووتان دەكاتەوە ﴿هَلْ مِن شُرَكَآئِكُم مَّن﴾ ئایا هیچ یەك لەو هاوبەشانەی بۆ خواتان دائەنا هەیە ﴿يَفْعَلُ مِن ذَٰلِكُم مِّن شَىْءٍ﴾ هیچ شتێ لەوانە(ی خوا) بكات ﴿سُبْحَٰنَهُۥ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ پاكی و بەرزی بۆ خوا لەوەی ئەوان دەیكەنە هاوبەشی ﴿٤٠﴾ ﴿ظَهَرَ ٱلْفَسَادُ فِى ٱلْبَرِّ وَٱلْبَحْرِ﴾ خراپە (بەڵا و شێوان ودەرد) لەوشكانی (زەوی) و دەریادا دەركەوتووە ﴿بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِى ٱلنَّاسِ﴾ بەهۆی ئەو خراپانەی خەڵكی كردویانە ﴿لِيُذِيقَهُم بَعْضَ ٱلَّذِى عَمِلُواْ﴾ بۆ ئەوەی (تۆڵەی) هەندێ لەو(خراپانەی) كردویانە پێیان بچەژێ ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ بۆ ئەوەی بگەڕێنەوە (لەخراپەكاری) ﴿٤١﴾

﴿قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ (ئـەی موحەممەد ﷺ) بڵـێ بەزەویدا بگەڕێن ﴿فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلُ﴾ ئەمجا سـەرنج بدە سـەرئەنجامی ئەوانـەی لەپێش (ئێوەوە) بـوون چۆن بوو ﴿كَانَ أَكْثَرُهُم مُّشْرِكِينَ﴾ کـە زۆربەیان هاوبەش دانـەر بوون بۆ خوا (٤٢) ﴿فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ الْقَيِّمِ﴾ کەواتە ڕووی خۆت بکەرە ئایینـی ڕێـك و ڕاسـت ﴿مِن قَبْلِ أَن يَأْتِيَ يَوْمٌ﴾ لـە پێش ئـەوە ڕۆژێ بێـت ﴿لَّا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ﴾ لەلایـەن خـواوە کە گێڕانەوەی بۆ نییە ﴿يَوْمَئِذٍ يَصَّدَّعُونَ﴾ لـەو ڕۆژەدا خەڵکی جیائەبنەوە لەیەکتر (٤٣) ﴿مَن كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ﴾ هەر کەس بێ باوەڕ بووبێ ئەوە (تۆڵەی) بێ باوەڕیی یەکەی لەسەرە ﴿وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا﴾ هەرکەسـیش کـردەوەی چاکـی کردبێت ﴿فَلِأَنفُسِهِمْ يَمْهَدُونَ﴾ ئەوە شـوێن بۆ خۆیان (لە بەهەشـتدا) ئامادە دەکەن (٤٤) ﴿لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ بۆ ئەوەی کەسـانێ کە باوڕیان هێناوەو کردەوەی چاکیـان کردووە پاداشـتیان بداتـەوە ﴿مِن فَضْلِهِ﴾ لە میهرەبانـی و چاکەی خۆی ﴿إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ﴾ بەڕاسـتی ئـەو (خـوا) بـێ باوەڕانی خـۆش نـاوێ (٤٥) ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ﴾ وە لە نیشـانەکانی ئـەو (خوایە) ﴿أَن يُرْسِلَ الرِّيَاحَ مُبَشِّرَاتٍ﴾ کە چەند بایەکی مژدەدەر (بەبارینی باران) دەنێرێ ﴿وَلِيُذِيقَكُم مِّن رَّحْمَتِهِ﴾ بۆ ئەوە هەندێ لە (بارانی) بەزەیی خۆیتان پێ بچەژێ ﴿وَلِتَجْرِيَ الْفُلْكُ بِأَمْرِهِ﴾ و بۆ ئەوەی کەشتییەکان بەفەرمانی خوا(بـەو بایە) بـڕۆن و بگەڕێن ﴿وَلِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ﴾ و بۆ ئەوەی بـەدوای ڕۆزی ئەو (خوا)دا بگەڕێن (لـە دەریـادا) ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ تـا شـوکرانە بژێری خوا بـن (٤٦) ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ﴾ سـوێند بەخوا بەڕاستی پێش تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ناردومانە ﴿رُسُلًا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ﴾ پێغەمبەرانێك بۆ لای گەلەکانیان ﴿فَجَاءُوهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ ئەمجـا موعجیـزە و بەڵگـە ڕوونەکانیـان بـۆ هێنـان (بـەڵام باوەڕیـان نەهێنـا) ﴿فَانتَقَمْنَا مِنَ الَّذِينَ أَجْرَمُوا﴾ ئەمجـا تۆڵەمان سـەند لەوانەیان تاوانیان کرد ﴿وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە یارمەتیدانـی باوەڕداران وسەرخسـتنیان هـەق ومافێکە لەسـەرمان (٤٧) ﴿اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَاحَ﴾ خوا زاتێکـە ئـەو بایانـە دەنێرێـت ﴿فَتُثِيرُ سَحَابًا﴾ بـۆ ئـەوەی هـەورەکان بجوڵێنـن (بگەڕێنن) ﴿فَيَبْسُطُهُ فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ﴾ ئەمجا ئەو(هەورە خوا) چۆن بیەوێ بڵاوی دەکاتەوە بەئاسماندا﴿وَيَجْعَلُهُ كِسَفًا﴾ وە ئەو (هەورە) دەکاتە پارچەیەك (وکۆیان دەکاتەوە لەسەر یەکتر) ﴿فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ﴾ ئەمجا دەبینـی قەتـرە قەترەی باران لـە نێوانـی هەورەکەوە دەبارێـت ﴿فَإِذَا أَصَابَ بِهِ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ﴾ ئەمجا کاتێ (خوا) ئەو بارانە بیارێنێ بۆ (وڵات وزەوی) هەر کام لەبەندەکانی کەبیەوێ ﴿إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ﴾ کتوپڕ دڵخۆش وشادمان دەبن (بەو بارانە) (٤٨) ﴿وَإِن كَانُوا مِن قَبْلِ أَن يُنَزَّلَ عَلَيْهِم مِّن قَبْلِهِ﴾ ئەگەر چی پێش ئەوەی باران بەسـەریاندا بباری ﴿لَمُبْلِسِينَ﴾ بێ هیـوا و نائومێد بوون (٤٩) ﴿فَانظُرْ إِلَىٰ آثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ﴾ ئەمجا سـەیری ئاسـەواری بارانی خوابکە (وەك کشتوکاڵ و گژو گیا و درخت) ﴿كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ چۆن زەوی زیندوو دەکاتەوە دوای مردن و ووشـك بوونی ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ لَمُحْيِي الْمَوْتَىٰ﴾ بەڕاستی هەر ئەو خوایە زیندوو کەرەوەی مردووانیشـە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ و هەرە ئەویش بەدەسەڵاتە بەسەر هەموو شتێکدا (٥٠)

﴿وَلَئِنْ أَرْسَلْنَا رِيحًا﴾ سویند بەخوا ئەگەر بایەکی توندی (زەرمەند) بنێرین ﴿فَرَأَوْهُ مُصْفَرًّا﴾ جا ئەو (هەورە یا کشتوکاڵەکەیان) دەبینن بەزەرد بوویی ﴿لَظَلُّوا مِنْ بَعْدِهِ يَكْفُرُونَ﴾ لەپاش ئەو (زیانە) هەر ناشوکری دەکەن (٥١) ﴿فَإِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتَىٰ﴾ چونکە بەڕاستی تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ناتوانی بە مردووان (کافران) بیبیستێنیت ﴿وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاءَ﴾ و ناتوانی بانگەوازت بەکەڕان (کافران) بیبیستێنی ﴿إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ﴾ کاتێ ڕوو وەردەگێڕن لێت بەپشت تێکردنەوە (٥٢) ﴿وَمَا أَنْتَ بِهَادِ الْعُمْيِ عَنْ ضَلَالَتِهِمْ﴾ وە تۆ ڕێنموونیی کەری نابینایان نیت (ڕزگاریان کەیت) لە گومڕایی یان ﴿إِنْ تُسْمِعُ إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا﴾ تۆ تەنها بە کەسانێ دەشنەوێنی کە بەنیشانەکانی ئێمە باوەڕ دەهێنن ﴿فَهُمْ مُسْلِمُونَ﴾ چونکە ئەوانە گەردن کەچن (بۆ بانگ و فەرمانی تۆ) (٥٣) ﴿اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ﴾ خوا زاتێکە ئێوەی دروست کردووە لە لاوازی (لاوازی نوتفەو بێچوو منداڵی شیرە خۆر..) ﴿ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً﴾ پاشان دوای لاوزی بەهێزی کردون (بوون بە لاو) ﴿ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً﴾ لەدوای بەهێز کردنتان لاواز وپیرتان دەکات ﴿يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ﴾ خوا هەرچی بوێت دروستی دەکات ﴿وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ﴾ وە هەر ئەوە زانای بە دەسەڵات (٥٤) ﴿وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ﴾ وە ڕۆژی قیامەت هەڵدەسێ ﴿يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ﴾ تاوانباران سویند دەخۆن (لە دونیادا یا لەبەرزەخ دا) ﴿مَا لَبِثُوا غَيْرَ سَاعَةٍ﴾ تەنها ساتێك ماونەتەوە (لەدونیادا) ﴿كَذَٰلِكَ كَانُوا يُؤْفَكُونَ﴾ هەر بەو وێنە ئەوان لە دونیادا لادران لە ڕاستی (٥٥) ﴿وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ﴾ وە کەسانێ کەزانیاری و ئیمانیان پێ دراوە وتیان ﴿لَقَدْ لَبِثْتُمْ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِلَىٰ يَوْمِ الْبَعْثِ﴾ سویند بەخوا بەڕاستی ئێوە لە (بەرزەخدا بە پێی بڕیاری) نوسراوی خوا هەتا ڕۆژی زیندووبوونەوە ماونەتەوە ﴿فَهَٰذَا يَوْمُ الْبَعْثِ﴾ ئەمجا ئەمە ڕۆژی زیندوو بوونەوەیە ﴿وَلَٰكِنَّكُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ بەڵام ئێوە نەتان دەزانی (ڕاستە و دێتە دی) (٥٦) ﴿فَيَوْمَئِذٍ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَعْذِرَتُهُمْ﴾ جالەو ڕۆژەدا کەسانێك کەستەمیان کردووە، بەهانەوبیانوو هێنانەوەسوودیان پێ ناگەیەنێت ﴿وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ﴾ وە ئەوان داوایان لێ ناکرێ خوا لە خۆیان ڕازی بکەن (٥٧) ﴿وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ﴾ سویند بەخوا بەڕاستی هێناومانەتەوە بۆ خەڵکی ﴿فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ﴾ لەم قورئانەدا لە هەموو جۆرە نموونە و باسێك ﴿وَلَئِنْ جِئْتَهُمْ بِآيَةٍ﴾ ئەمجا بەڕاستی ئەگەر نیشانەیەکیان بۆ بێنی ﴿لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ دڵنیابن ئەو بێ بڕوایانە دەڵێن ﴿إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُبْطِلُونَ﴾ ئێوە هەر ناڕاست وبەتاڵن (ئەمە سیحرە) (٥٨) ﴿كَذَٰلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ﴾ ئا بەو جۆرە خوا مۆر دەنێت ﴿عَلَىٰ قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەسەر دڵی ئەوانەی کەبێ ئاگا و نەزانن (٥٩) ﴿فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ جا دان بەخۆدا بگرە بێگومان بەڵێنی خوا ڕاستە ﴿وَلَا يَسْتَخِفَّنَّكَ الَّذِينَ لَا يُوقِنُونَ﴾ تاوەکو ئەوانەی بێ باوەڕن لە (ئایینی) ڕاست لات نەدەن و بێزارت نەکەن (٦٠)

سورەتی ﴿ لُقۡمَانَ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓمٓ﴾ بە (ئەلیف، لام، میم،) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ۞ ﴿تِلۡكَ ءَايَٰتُ ٱلۡكِتَٰبِ ٱلۡحَكِيمِ﴾ ئەم ئایەتانە لەئایەتەکانی قورئانی پڕلە حیکمەت و دانایی یە ۞ ﴿هُدٗى وَرَحۡمَةٗ لِّلۡمُحۡسِنِينَ﴾ (هۆی) ڕێنموونی و بەزەیین بۆ چاکەکاران ۞ ﴿ٱلَّذِينَ يُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤۡتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ ئەوانەی کەنوێژ بەجێ دێنن و زەکات دەدەن ﴿وَهُم بِٱلۡأٓخِرَةِ هُمۡ يُوقِنُونَ﴾ هەروەها باوەڕی پتەویان بەڕۆژی دوایی هەیە ۞ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ عَلَىٰ هُدٗى مِّن رَّبِّهِمۡۖ﴾ ئەوانە لەسەر ڕێنموونیین لەلایەن پەروەردگاریانەوە ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُفۡلِحُونَ﴾ وە هەر ئەوان ڕزگارن ۞ ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَشۡتَرِي لَهۡوَ ٱلۡحَدِيثِ﴾ هەندێ لەخەڵکی هەیە قسە و باسی بێهودە دەکڕێ (وەك ئەفسانە و گۆرانی و مۆسیقا) ﴿لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ بِغَيۡرِ عِلۡمٖ﴾ بۆ ئەوەی بەنەزانی خەڵك لەڕێگای خوا گومڕا بکات ﴿وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًاۚ﴾ وە ڕێگای خوا دەکاتە جێگای گاڵتەو لاقرتی ﴿أُوْلَٰٓئِكَ لَهُمۡ عَذَابٞ مُّهِينٞ﴾ ئەوانە سزای ڕیسواکەریان بۆ هەیە ۞ ﴿وَإِذَا تُتۡلَىٰ عَلَيۡهِ ءَايَٰتُنَا﴾ وە هەر کاتێ ئایەتەکانی ئێمەی بەسەردا بخوێنرێتەوە ﴿وَلَّىٰ مُسۡتَكۡبِرٗا﴾ ڕوو وەردەگێڕێت بەخۆ بەگەورە زانینێکەوە ﴿كَأَن لَّمۡ يَسۡمَعۡهَا كَأَنَّ فِيٓ أُذُنَيۡهِ وَقۡرٗاۖ﴾ هەروەك نەیبیستبێ، یا هەروەك لە هەردوو گوێچکەیدا کەڕی ببێ ﴿فَبَشِّرۡهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ دەی (ئەی موحەممەد ﷺ) مژدەی بدەرێ بەسزایەکی سەخت ۞ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ بێگومان ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان ئەنجام داوە ﴿لَهُمۡ جَنَّٰتُ ٱلنَّعِيمِ﴾ بۆئەوانە بەهەشتانی پڕنازونیعمەت هەیە ۞ ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَاۖ وَعۡدَ ٱللَّهِ حَقّٗاۚ﴾ هەتا هەتایە دەمێننەوە تێیدا ئەوە بەڵێنێکی ڕاستە لەخواوە ﴿وَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەو زاڵی باڵادەستی کاربەجێ یە ۞ ﴿خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ بِغَيۡرِ عَمَدٖ تَرَوۡنَهَاۖ﴾ (خوا) ئاسمانەکانی دروست کردووە بەبێ هیچ کۆڵەکەو ئەستوونێك کە ئێوە ببینن ﴿وَأَلۡقَىٰ فِي ٱلۡأَرۡضِ رَوَٰسِيَ﴾ وە لە زەویدا چەندان شاخی لەنگەر داکوتاوی داناوە ﴿أَن تَمِيدَ بِكُمۡ﴾ بۆ ئەوەی نەتانلەرزێنێ و نەجوڵێ لەژێرتاندا ﴿وَبَثَّ فِيهَا مِن كُلِّ دَآبَّةٖۚ﴾ لەهەموو جۆرە زیندەوەرێکی تێدا بڵاوکردۆتەوە ﴿وَأَنزَلۡنَا مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءٗ﴾ وەلەئاسمانەوە بارانمان باراندوە ﴿فَأَنۢبَتۡنَا فِيهَا مِن كُلِّ زَوۡجٖ كَرِيمٍ﴾ بەهۆی ئەو (بارانەوە) لەزەویدا هەموو جۆرە ڕووەکێکی بەکەڵك و جوانمان ڕواندووە ۞ ﴿هَٰذَا خَلۡقُ ٱللَّهِ﴾ ئەمە (باسکرا) دروست کراوی خوایە ﴿فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ ٱلَّذِينَ مِن دُونِهِۦۚ﴾ دەی نیشانم بدەن ئەو (بت و پەرستراوانە)ی بێجگە لەخودان چییان دروست کردووە ﴿بَلِ ٱلظَّٰلِمُونَ فِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٖ﴾ (هیچیان دروست نەکردووە) بەڵکو ستەمکاران لە گومڕایی یەکی ئاشکرادان ۞

﴿وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا لُقْمَٰنَ ٱلْحِكْمَةَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی داناى و حیكمەتماندا بە لوقمان ﴿أَنِ ٱشْكُرْ لِلَّهِ﴾ (وپێمان ووت) سوپاسی خوا بكە ﴿وَمَن يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِۦ﴾ جا هەركەس شوكرانە بژێری خوا بكات ئەوە بێگومان شوكرانە بژێری (بۆ قازانج و سوودی) خۆی دەكات ﴿وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَنِىٌّ حَمِيدٌ﴾ هەركەسیش ناسوپاسی كردبێ (زیانی بەخوا نەگەیاندووە) ئەوە بێگومان خوا بێ نیازی سوپاس كراوە ﴿١٢﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ لُقْمَٰنُ لِٱبْنِهِۦ وَهُوَ يَعِظُهُۥ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی ئەوكاتە بكە كە لوقمان بەكوڕەكەی ووت كە ئامۆژگاری دەكرد ﴿يَٰبُنَىَّ لَا تُشْرِكْ بِٱللَّهِ﴾ (ووتی) ئەی كوڕە شیرینەكەم هاوبەش بۆ خوا دامەنێ ﴿إِنَّ ٱلشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ﴾ چونكە بەڕاستی هاوبەش دانان بۆ خوا ستەمێكی زۆر گەورەیە ﴿١٣﴾ ﴿وَوَصَّيْنَا ٱلْإِنسَٰنَ بِوَٰلِدَيْهِ﴾ وە فەرمانمان داوە بەئادەمی (بەچاكی هەڵس و كەوت كردن لەگەڵ) دایك و باوكیدا ﴿حَمَلَتْهُ أُمُّهُۥ وَهْنًا عَلَىٰ وَهْنٍ﴾ دایكی هەڵی ئەگرێ بەدووگیانی (پێی لاواز دەبێ) لاوازی لەدوای لاوازی ﴿وَفِصَٰلُهُۥ فِى عَامَيْنِ﴾ و بڕینەوەی لەشیر لە (دوا تەمەنی) دووساڵیەوە ﴿أَنِ ٱشْكُرْ لِى وَلِوَٰلِدَيْكَ﴾ (وەفەرمانمان بەئادەمی دا) كە سوپاسگوزاری من (خوا) وباوك و دایكت بكە ﴿إِلَىَّ ٱلْمَصِيرُ﴾ تەنها بۆلای منە گەڕانەوەتان ﴿١٤﴾ ﴿وَإِن جَٰهَدَاكَ عَلَىٰٓ أَن تُشْرِكَ بِى﴾ وەئەگەر (باوك و دایكت) ئەوپەڕی هەوڵیان دا لەگەڵت بۆئەوەی شتێ بكەیت بەهاوبەشی من ﴿مَا لَيْسَ لَكَ بِهِۦ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا﴾ كەهیچ زانیاری یەكت پێی نی یە ئەوە گوێڕایەڵیان مەكە ﴿وَصَاحِبْهُمَا فِى ٱلدُّنْيَا مَعْرُوفًا﴾ بەلام لەدونیادا زۆر بەچاكی هاورێیەتی وهەڵسوكەوتیان لەگەڵدا بكە ﴿وَٱتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَىَّ﴾ وشوێن ڕێبازی كەسێك بكەوە كەبەدڵسۆزی گەڕاوەتەوە بۆلای من ﴿ثُمَّ إِلَىَّ مَرْجِعُكُمْ﴾ (لەدوا ڕۆژدا) گەڕانەوەتان تەنها بۆلای منە ﴿فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەمجا هەواڵتان دەدەمێ بەو كردەوانەی كەكردوتانە ﴿١٥﴾ ﴿يَٰبُنَىَّ﴾ (لقمان ووتی) ئەی كوڕە شیرینەكەم ﴿إِنَّهَآ إِن تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ﴾ بەڕاستی ئەو (چاكە و تاوانە) ئەگەر كێشی تۆو ە خەرتەلەیەكیش بێت ﴿فَتَكُن فِى صَخْرَةٍ أَوْ فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ أَوْ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ لەناو بەردێكدا یان لەناو ئاسمانەكان یان لەزەوی دا بێت ﴿يَأْتِ بِهَا ٱللَّهُ﴾ خوا (لەقیامەت دا) دەیهێنێ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا ووردبین و ئاگادارە ﴿١٦﴾ ﴿يَٰبُنَىَّ أَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ ئەی كوڕە شیرینەكەم نوێژ بەجێ بێنە ﴿وَأْمُرْ بِٱلْمَعْرُوفِ وَٱنْهَ عَنِ ٱلْمُنكَرِ﴾ وفەرمان بكە بەچاكە و ڕێگری بكە لەخراپە ﴿وَٱصْبِرْ عَلَىٰ مَآ أَصَابَكَ﴾ هۆگر و بەئارام بەلەسەر هەر بەڵاو ناخۆشی یەك تووشت دێ ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ مِنْ عَزْمِ ٱلْأُمُورِ﴾ بێگومان ئەوە لەوكارە گەورانەیە كە خوا پێویستی كردووە ﴿١٧﴾ ﴿وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ﴾ ڕوو لەخەڵك وەرمەگێرە ﴿وَلَا تَمْشِ فِى ٱلْأَرْضِ مَرَحًا﴾ و بەكەشخە و فیزەوە مەڕۆ بەزەویدا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ﴾ چونكەبەڕاستی خوا هیچ خۆبەزل زانێكی شانازی كەریخۆش ناوێ ﴿١٨﴾ ﴿وَٱقْصِدْ فِى مَشْيِكَ﴾ وە لەڕۆشتندا مام ناوەندی بە (نەهێواش بە نەپەلە) ﴿وَٱغْضُضْ مِن صَوْتِكَ﴾ (لەقسەكردندا) دەنگت نزم بكەرەوە ﴿إِنَّ أَنكَرَ ٱلْأَصْوَٰتِ لَصَوْتُ ٱلْحَمِيرِ﴾ بەڕاستی ناخۆش ترینی دەنگەكان دەنگی (سەرەی) گوێدرێژە ﴿١٩﴾

﴿أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُم﴾ ئایا نەتان زانیوە کە بەڕاستی خوا ڕامی هێناوە بۆتان ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ ئەوەی لەئاسمانەکان و ئەوەی لەزەوی دایە ﴿وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعَمَهُ﴾ وە نیعمەتەکانی ڕشتووە بەسەرتاندا ﴿ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً﴾ چ دیار و ئاشکرا و چ پەنهان و نادیارە ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يُجَادِلُ فِي اللَّهِ﴾ هەندێ لەئادەمی موجادەلە و دەمەقاڵێ دەکات لەبارەی خواوە ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُّنِيرٍ﴾ بەبێ هیچ زانیاریەك یان ڕێنموونیەك یان کتێبێکی ڕوون وئاشکرا ﴿٢٠﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ﴾ وەکاتێ پێیان بوترێ ﴿اتَّبِعُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ شوێن ئەو (ئاینە) بکەون خوا ناردوویەتی یە خوارەوە ﴿قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا﴾ دەڵێن نەخێر بەڵکو ئێمە شوێن ئەو (ئاینە) دەکەوین کە باو باپیرانمان لەسەری بوون ﴿أَوَلَوْ كَانَ الشَّيْطَانُ يَدْعُوهُمْ﴾ ئەگەرچی شەیتان بانگیان بکات ﴿إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ﴾ بۆ سزای ئاگری هەڵگیرساوی دۆزەخ ﴿٢١﴾ ﴿وَمَن يُسْلِمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ﴾ هەرکەسێك بەڕاستی ڕوویکاتە خوا (ملکەچی فەرمانەکانی ئەو بێت) ﴿وَهُوَ مُحْسِنٌ﴾ و چاکەکار بێت (لەگوفتار و کرداریدا) ﴿فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ﴾ ئەوە بێگومان دەستی گرتووە بە بەهێزترین دەستە گیرەوە (کە یەکخواپەرستی وئاینی پیرۆزی ئیسلامە) ﴿وَإِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ﴾ وە سەرئەنجامی هەموو کارێك تەنها بۆلای خوایە ﴿٢٢﴾ ﴿وَمَن كَفَرَ فَلَا يَحْزُنكَ كُفْرُهُ﴾ وە هەرکەس بێ بڕوا بوو بابێ بڕوایی یەکەی خەفەتبارت نەکات ﴿إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ﴾ گەڕانەوەیان تەنها بۆلای ئێمەیە ﴿فَنُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا﴾ ئەمجا هەواڵیان دەدەینێ بەوەی کردوویانە ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ بەڕاستی خوا بەوەی لەناو دڵەکاندایە ئاگادارە ﴿٢٣﴾ ﴿نُمَتِّعُهُمْ قَلِيلًا﴾ کەمێ ناز و نیعمەتیان پێ دەدەین (لە دونیادا) ﴿ثُمَّ نَضْطَرُّهُمْ إِلَىٰ عَذَابٍ غَلِيظٍ﴾ لەپاشان ناچاریان دەکەین کە بڕۆنە ناو سزای سەختەوە ﴿٢٤﴾ ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر پرسیاریان لێ بکەیت کێ ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ بێگومان دەڵێن: خوا (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: سوپاس بۆ خوا (کەدان بەو ڕاستی یەدا دەنێن) ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٢٥﴾ ﴿لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ مولکی خوایە ئەوەی لەئاسمانەکان و زەوی دایە ﴿إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾ بەڕاستی هەر خوایە بێ نیازی ستایش کراو ﴿٢٦﴾ ﴿وَلَوْ أَنَّمَا فِي الْأَرْضِ مِن شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ﴾ بێگومان ئەگەر هەرچی درەخت لەزەوی دایە قەڵەم و پێنووس بێت ﴿وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ﴾ هەموو دەریای زەوی ببێتە مرەکەب ﴿مِن بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ﴾ حەوت دەریای تر دوای ئەوەی (باسکرا) ببێت بەمرەکەب ﴿مَّا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ﴾ ووتە و زانراوەکانی خوا دوایی نایەن و تەواو نابن ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا زاڵی باڵادەستی کار دروستە ﴿٢٧﴾ ﴿مَّا خَلْقُكُمْ وَلَا بَعْثُكُمْ﴾ دروست کردنی هەمووتان (لەسەرەتاوە) و زیندووکردنەوەتان ﴿إِلَّا كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ﴾ وەك (دروست کردن و زیندوکردنەوەی) تەنها کەسێك وایە ﴿إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بیسەری بینایە ﴿٢٨﴾

﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ﴾ ئایا نەتزانیوە کەبەڕاستی خوا شەو دەکات بەناو ڕۆژدا ﴿وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ﴾ وە ڕۆژ دەکات بەناو شەودا ﴿وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ وە خۆرو مانگی ڕام هێناوە وخستویەتیە خزمەتیانەوە ﴿كُلٌّ يَجْرِي إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى﴾ هەر یەکەیان تا ئەوماوەیەی (بۆیان) دیاری کراوە، دەگەڕێن ودەسوڕێنەوە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە بەڕاستی خوا بەوەی دەیکەن خەبەردارە ﴿٢٩﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ﴾ ئەمە لەبەر ئەوەیەکە بێگومان تەنها خوا ڕاستە و حەقە ﴿وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الْبَاطِلُ﴾ و بەڕاستی ئەوەی هاواری لێ دەکەن و دەیپەرستن بێجگە لەو(خوا) بەتاڵ وناڕاستە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ﴾ وە بێگومان هەر خوا بڵندو گەورەیە ﴿٣٠﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەتزانیوە (نەت دیوە) ﴿أَنَّ الْفُلْكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِنِعْمَتِ اللَّهِ﴾ کە کەشتیەکان بە چاکەو فەزڵی خوا دەڕۆن لەدەریادا ﴿لِيُرِيَكُمْ مِنْ آيَاتِهِ﴾ بۆ ئەوەی هەندێ لەنیشانەکانی خۆیتان نیشان بدات ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ﴾ چونکە بەڕاستی لەمەدا (کەباسکرا) چەند بەڵگەیە هەیە ﴿لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾ بۆ هەموو ئارام گرێکی شوکرانە بژێر ﴿٣١﴾ ﴿وَإِذَا غَشِيَهُمْ مَوْجٌ كَالظُّلَلِ﴾ وە هەرکاتێ (لەدەریادا) شەپۆلێکی وەك هەورەکان دایان پۆشێ ﴿دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ (ترسی خنکان و نوقم بوونیان بێت) هاوار لەخوا دەکەن، دڵسۆزانە هەر بۆ ئەو ملکەچ دەبن ﴿فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ﴾ ئەمجا کاتێ (خوا) ڕزگاری کردن بۆ ووشکانی ﴿فَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ﴾ ئەوسا هەندێکیان مام ناوەندی یە (هەندێکی تریان کافرە، وەدان نانێ بەچاکەی خوادا) ﴿وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ﴾ کەس نیشانەکانی ئێمە ئینکار ناکات جگە لە پەیمان شکێنانی ناشوکر و (سپڵە) نەبێت ﴿٣٢﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمْ﴾ ئەی ئادەمی خۆبپارێزن لە (تۆڵەی) پەروەردگارتان ﴿وَاخْشَوْا يَوْمًا﴾ لەو ڕۆژەش بترسن ﴿لَا يَجْزِي وَالِدٌ عَنْ وَلَدِهِ﴾ هیچ باوکێ تاوانی ڕۆڵەکەی هەڵناگرێ ﴿وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَازٍ عَنْ وَالِدِهِ شَيْئًا﴾ و هیچ ڕۆڵەیەکیش شتێك لە تاوانی باوکی هەڵناگرێت ﴿إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ بێگومان بەڵێنی خوا حەق و ڕاستە ﴿فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ کەواتە با ژیانی دونیا هەڵتان نەخەڵەتێنێ ﴿وَلَا يَغُرَّنَّكُمْ بِاللَّهِ الْغَرُورُ﴾ وە با شەیتانی فریودەر بە(بیانوی بەزەیی و لێ بوردنی) خوا نەتان خەڵەتێنێ ﴿٣٣﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ﴾ بەڕاستی تەنها لای خوایە زانیاری (کاتی هاتنی) ڕۆژی دوایی ﴿وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ﴾ وە هەر خوا باران دەبارێنێ ﴿وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ﴾ تەنها خوا دەزانێ بەوەی لەمنداڵدانی (دایکان) دایە ﴿وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَاذَا تَكْسِبُ غَدًا﴾ وە هیچ کەس نازانێ سبەینێ (لە داهاتوودا) چی دەکات ﴿وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ﴾ وە هیچ کەس نازانێت لە چ شوێن و زەوی یەکدا دەمرێت ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا زانا و ئاگادارە ﴿٣٤﴾

سورەتی ﴿السَّجْدَة﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓمٓ﴾ بە (ئەلیف، لام، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆزانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿تَنزِيلُ ٱلۡكِتَٰبِ لَا رَيۡبَ فِيهِ﴾ هێنانە خوارەوەی ئەم قورئانە هیچ گومانی تێدانی یە ﴿مِن رَّبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ لەلایەن پەروەردگاری جیهانیانەوەیە ﴿٢﴾ ﴿أَمۡ يَقُولُونَ ٱفۡتَرَىٰهُۚ﴾ ئایا (بێباوەڕەکان) دەڵێن: موحەممەدﷺ خۆی ئەم (قورئانەی) هەڵبەستووە ﴿بَلۡ هُوَ ٱلۡحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾ (نەخێر هەڵی نەبەستووە) بەڵکو ئەو (قورئانە) ڕاستە لەلایەن پەروەردگارتەوە (هاتووە) ﴿لِتُنذِرَ قَوۡمًا﴾ بۆ ئەوەی بەو (قورئانە) بترسێنی خەڵکێ ﴿مَّآ أَتَىٰهُم مِّن نَّذِيرٍ مِّن قَبۡلِكَ﴾ کە لە پێش تۆ هیچ ترسێنەرێکیان بۆ نەهاتووە ﴿لَعَلَّهُمۡ يَهۡتَدُونَ﴾ بەڵکو ڕێنموونی وەرگرن ﴿٣﴾ ﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ وَمَا بَيۡنَهُمَا﴾ خوا زاتێکە ئاسمانەکان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە بەدی هێناوە ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٖ﴾ لە شەش ڕۆژدا ﴿ثُمَّ ٱسۡتَوَىٰ عَلَى ٱلۡعَرۡشِۖ﴾ پاشان بەرز بوویەوە بۆ سەر عەرش و قەراری گرت (ئیمانمان پێیەتی وچۆنیەتیەکەی نازانین) ﴿مَا لَكُم مِّن دُونِهِۦ مِن وَلِيّٖ وَلَا شَفِيعٍۚ﴾ بێجگە لەو (خوا) هیچ پشتیوان و تکا کارێکتان نیە ﴿أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ﴾ دەی بۆ بیرناکەنەوە و پەند وەرناگرن ﴿٤﴾ ﴿يُدَبِّرُ ٱلۡأَمۡرَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ إِلَى ٱلۡأَرۡضِ﴾ خوا هەموو کاروبارەکان بەڕێوە دەبات لەئاسمانەوە تا زەوی (هەتا ڕۆژی دوای) ﴿ثُمَّ يَعۡرُجُ إِلَيۡهِ﴾ لە پاشان هەموو ئەو کاروبارە بەرز دەبێتەوە بۆلای خۆی ﴿فِي يَوۡمٖ كَانَ مِقۡدَارُهُۥٓ أَلۡفَ سَنَةٖ مِّمَّا تَعُدُّونَ﴾ لە ڕۆژێکدا (لەقیامەتدا) کەئەندازەکەی هەزار ساڵە لەو ساڵانەی ئێوە دەیژمێرن ﴿٥﴾ ﴿ذَٰلِكَ عَٰلِمُ ٱلۡغَيۡبِ وَٱلشَّهَٰدَةِ﴾ ئەو (خوا) زانایە بە هەموو نهێنی و ئاشکرایەك ﴿ٱلۡعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بە دەسەڵات و میهرەبانە ﴿٦﴾ ﴿ٱلَّذِيٓ أَحۡسَنَ كُلَّ شَيۡءٍ خَلَقَهُۥۖ﴾ زاتێکە هەموو شتێکی بەجوانترین شێوە دروست کردووە ﴿وَبَدَأَ خَلۡقَ ٱلۡإِنسَٰنِ مِن طِينٖ﴾ جا مرۆڤی لە سەرەتاوە لە قوڕ دروست کرد ﴿٧﴾ ﴿ثُمَّ جَعَلَ نَسۡلَهُۥ مِن سُلَٰلَةٖ مِّن مَّآءٖ مَّهِينٖ﴾ لەپاشان نەوەی مرۆڤی لە پوختەیە لە ئاوی بێ نرخ و قێزەون دروست کردووە ﴿٨﴾ ﴿ثُمَّ سَوَّىٰهُ وَنَفَخَ فِيهِ مِن رُّوحِهِۦۖ﴾ لەپاشان ڕێك و پێکی کرد (بەشێوەی ئادەمی) و فوی کرد بە بەریدا لەڕۆحێك کە خۆی دروستی کرد (دانە پاڵی ڕۆح بۆ لای خوا بۆ ڕێزو تەشریفە) ﴿وَجَعَلَ لَكُمُ ٱلسَّمۡعَ وَٱلۡأَبۡصَٰرَ وَٱلۡأَفۡـِٔدَةَۚ﴾ گوێ و چاو و دڵی پێبەخشیوون ﴿قَلِيلٗا مَّا تَشۡكُرُونَ﴾ بەڵام زۆر کەم سوپاسی خوا دەکەن ﴿٩﴾ ﴿وَقَالُوٓاْ أَءِذَا ضَلَلۡنَا فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ (بێ بڕواکان) دەڵێن: ئایا کاتێك (مردین و لەشمان ڕزاو) لە ناو زەویدا وون بووین ﴿أَءِنَّا لَفِي خَلۡقٖ جَدِيدِۭۚ﴾ ئایا سەر لەنوێ جارێکی تر دروست دەکرێینەوە (وزیندوو دەبینەوە) ﴿بَلۡ هُم بِلِقَآءِ رَبِّهِمۡ كَٰفِرُونَ﴾ (وانیە) بەڵکو ئەوان باوەڕیان نیە بەخزمەت پەروەردگاریان بگەن (بۆ دادگایی قیامەت) ﴿١٠﴾ ﴿قُلۡ يَتَوَفَّىٰكُم مَّلَكُ ٱلۡمَوۡتِ ٱلَّذِي وُكِّلَ بِكُمۡ﴾ (ئەی موحەممەدﷺ) بڵێ فریشتەی گیان کێشان کە گیان کێشانی ئێوەی پێ سپێراوە دەتان مرێنێ ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمۡ تُرۡجَعُونَ﴾ لە پاشان بۆ لای پەروەردگارتان دەگەڕێنرێنەوە ﴿١١﴾

﴿وَلَوْ تَرَىٰٓ إِذِ ٱلْمُجْرِمُونَ﴾ ئەگەر دەبینی کاتێك (لەقیامەت دا) تاوانباران ﴿نَاكِسُوا۟ رُءُوسِهِمْ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ لەحوزوری پەروەردگاریاندا (لەخەجاڵەتی دا) سەریان داخستووە ﴿رَبَّنَآ أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا﴾ (دەڵێن) ئەی پەروەردگاری ئێمە (ئەوەی بەڵێنت پێ دابووین) دیمان و بیستمان ﴿فَٱرْجِعْنَا نَعْمَلْ صَٰلِحًا﴾ دەی بمانگێرەرەوە (بۆ دونیاتا) کردەوەی چاك بکەین ﴿إِنَّا مُوقِنُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە دڵنیاین (لەقیامەت) ﴿١٢﴾ ﴿وَلَوْ شِئْنَا لَءَاتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدَىٰهَا﴾ ئەگەر بمانویستایە ڕێنموونیمان بەهەموو کەسێ دەدا ﴿وَلَٰكِنْ حَقَّ ٱلْقَوْلُ مِنِّى﴾ بەڵام بەڵێنی من چەسپاو و جێگیر بووە ﴿لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ﴾ کە بێگومان دۆزەخ پردەکەم ﴿مِنَ ٱلْجِنَّةِ وَٱلنَّاسِ أَجْمَعِينَ﴾ لەجنۆکە و ئادەمی بەتێکڕا ﴿١٣﴾ ﴿فَذُوقُوا۟ بِمَا نَسِيتُمْ لِقَآءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَآ﴾ کەواتە (سزای دۆزەخ) بچەژن، چونکە گەیشتن بەم ڕۆژەتان لەبیرکرد بوو ﴿إِنَّا نَسِينَٰكُمْ﴾ بەڕاستی ئێمەش ئێوەمان لەبیرخۆمان بردەوە ﴿وَذُوقُوا۟ عَذَابَ ٱلْخُلْدِ﴾ و سزای بەردەوام بچێژن ﴿بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بەهۆی ئەوەی دەتانکرد (لەدونیادا) ﴿١٤﴾ ﴿إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِـَٔايَٰتِنَا ٱلَّذِينَ﴾ تەنها کەسانێ باوەڕ بەئایەتەکانی ئێمە دەهێنن ﴿إِذَا ذُكِّرُوا۟ بِهَا خَرُّوا۟ سُجَّدًا﴾ هەر کاتێ بەو (ئایەتانە) ئامۆژگاری بکرێن ئەکەون بە ڕوودا بەسوژدە بردنەوە ﴿وَسَبَّحُوا۟ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ﴾ و بەپاکی ستایشی پەروەردگاریان دەکەن ﴿وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ۩﴾ و خۆیان بەگەورە دانانێن ﴿١٥﴾ ﴿تَتَجَافَىٰ جُنُوبُهُمْ عَنِ ٱلْمَضَاجِعِ﴾ تەنیشتیان دوور ئەکەوێتەوە لەجێگای خەوتنیان (واتە: لەخەو هەڵدەسن بۆ شەو نوێژ کردن) ﴿يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا﴾ هاوار و نزا لەپەروەردگاریان دەکەن بەترس و هیواوە ﴿وَمِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ يُنفِقُونَ﴾ و لەو ڕۆزی و سامانەی پێمان داوون دەبەخشن ﴿١٦﴾ ﴿فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ﴾ ئەمجا هیچ کەس نازانێ ﴿مَّآ أُخْفِىَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ﴾ چی شاراوەتەوە بۆیان لە (بەهەشت دا کە هۆی) گەشبوونی چاوەکانن ﴿جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ ئەم پاداشتە (دەدرێنەوە) بە هۆی ئەو کردەوانەی کە کردویانە ﴿١٧﴾ ﴿أَفَمَن كَانَ مُؤْمِنًا﴾ دەی ئایا کەسێ ئیماندار بووبێ ﴿كَمَن كَانَ فَاسِقًا﴾ وەك کەسێکە دەرچووبێ لە ئیمان (وفاسق بووبێت) ﴿لَّا يَسْتَوُۥنَ﴾ هەرگیز چونیەك نین ﴿١٨﴾ ﴿أَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ جا ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿فَلَهُمْ جَنَّٰتُ ٱلْمَأْوَىٰ نُزُلًۢا﴾ ئەوە بەهەشتانێکی پڕ ڕێزو خۆشیان بۆ هەیە ﴿بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ بەهۆی ئەو کردەوانەوەی کەدەیان کرد ﴿١٩﴾ ﴿وَأَمَّا ٱلَّذِينَ فَسَقُوا۟﴾ وە ئەوانەی کە فاسق بوون ﴿فَمَأْوَىٰهُمُ ٱلنَّارُ﴾ ئەوە جێگایان ئاگرە ﴿كُلَّمَآ أَرَادُوٓا۟ أَن يَخْرُجُوا۟ مِنْهَآ﴾ هەر کاتێ بیانەوێ لە دۆزەخ دەرچن ﴿أُعِيدُوا۟ فِيهَا﴾ دووبارە دەیانگێڕنەوە ناو دۆزەخ ﴿وَقِيلَ لَهُمْ ذُوقُوا۟ عَذَابَ ٱلنَّارِ﴾ و پێیان دەوترێ بچەژن سزای ئەو ئاگرەی ﴿ٱلَّذِى كُنتُم بِهِۦ تُكَذِّبُونَ﴾ کە ئێوە باوەڕتان پێ نەدەکرد ﴿٢٠﴾

﴿وَلَنُذِيقَنَّهُم مِّنَ الْعَذَابِ الْأَدْنَىٰ﴾ وە بەڕاستی ئێمە سزای دونیایان پێ دەچێژین ﴿دُونَ الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ﴾ جگەلە سزای هەرە گەورە (ی دۆزەخ) ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ تابگەڕێنەوە (بۆ لای خوا) ﴿٢١﴾ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ﴾ وە کێ ستەمکارترە لەو کەسەی بە ئایەتەکانی پەروەردگاری ئامۆژگاری بکرێت ﴿ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا﴾ دوا ئەوە ڕوو وەرگێڕێت وپشتی تێ بکات ﴿إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنتَقِمُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆڵە سێنەرین لە تاوانباران ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە تەوراتمان دا بەمووسا ﴿فَلَا تَكُن فِي مِرْيَةٍ مِّن لِّقَائِهِ﴾ ئەمجا گومانت نەبێت (ئەی موحەممەد ﷺ) لە گەیشتنت بە مووسا (یان گومانت نەبێت لە گەیشتنی تەورات بە مووسا) ﴿وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ وە ئێمە ئەو (تەوراتە)مان کرد بەڕێنموونیی کەری بەنو ئیسرائیل ﴿٢٣﴾ ﴿وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أَئِمَّةً﴾ وە لەناو ئەواندا پێشەوایانێکمان دانا ﴿يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا﴾ ڕێنموونیی (خەڵك) یان دەکرد بە فەرمانی ئێمە ﴿لَمَّا صَبَرُوا وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ﴾ کاتێ خۆیان گرت و بەئایەتەکانی ئێمە دڵنیا بوون (باوەڕی بەتەویان هێنا) ﴿٢٤﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ﴾ بێگومان پەروەردگارت بڕیار دەدات لەنێوان (بەندەکانی دا) ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی قیامەتدا ﴿فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەوەی ئەوان تێیدا جیاواز بوون ﴿٢٥﴾ ﴿أَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ﴾ ئایا (ڕێگای ڕاست) ڕوون نەبۆتەوە بۆیان ﴿كَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَبْلِهِم مِّنَ الْقُرُونِ﴾ کە ئێمە پێش ئەمان زۆر گەل و نەتەوەمان لەناو بردووە ﴿يَمْشُونَ فِي مَسَاكِنِهِمْ﴾ ئەمان (بێ باوەڕانی مەککە) بەشوێن و خانووە (وێران کراوە) کانی ئەواندا هاتوو چۆ دەکەن ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ﴾ بەڕاستی لە (تیاچوونی) ئەواندا چەند بەڵگەی گەورە هەیە ﴿أَفَلَا يَسْمَعُونَ﴾ دەی ئایا ئەوانە (ئەو ڕاستیانە) نابیستن ﴿٢٦﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا نابینن و نازانن ﴿أَنَّا نَسُوقُ الْمَاءَ إِلَى الْأَرْضِ الْجُرُزِ﴾ کە ئێمە ئاو دەنێرین بۆ زەوی ووشکی بێ ڕووەك ﴿فَنُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا﴾ ئەمجا بە هۆی ئەو (ئاوەوە) کشتوکاڵ و گژوگیا دەڕوێنین ﴿تَأْكُلُ مِنْهُ أَنْعَامُهُمْ وَأَنفُسُهُمْ﴾ کە ئاژەڵیان لێی دەلەوەڕێ و خۆشیان لێی دەخۆن ﴿أَفَلَا يُبْصِرُونَ﴾ دەی ئایا ئەوانە نابینن ﴿٢٧﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْفَتْحُ﴾ وە (بێ باوەڕانی مەککە بە موسڵمانان) دەڵێن ئەم حوکم و بڕیاردانی قیامەتە، کەی دەبێ ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاستگۆن ﴿٢٨﴾ ﴿قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيمَانُهُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ڕۆژی بڕیاردانی قیامەت باوەڕ هێنان سوود ناگەیەنێت بەوانەی بێ باوەڕ بوون لە دونیادا ﴿وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ﴾ و مۆڵەتیشیان پێ نادرێ ﴿٢٩﴾ ﴿فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ﴾ جا (ئەی موحەممەد ﷺ) ڕوویان لێ وەرگێڕە و گوێیان مەدەرێ ﴿وَانتَظِرْ إِنَّهُم مُّنتَظِرُونَ﴾ وە تۆ چاوەڕوانی بکە بێگومان ئەوانیش چاوەڕوانن ﴿٣٠﴾

سورەتی ﴿ الأحزاب ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بە ناوى خواى بەخشندەى ميهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ﴾ ئەى پێغەمبەر ﷺ (بەردەوام) لە خوا بترسە ﴿وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ﴾ بە گوێى كافران ودووڕووەكان مەكە ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ بێگومان خوا زاناى كار بەجێيە ﴿١﴾ ﴿وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ﴾ وە شوێن ئەوە بكەوە كە لە پەروەردگارتەوە وەحيت بۆ كراوە ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾ بەڕاستى خوا بەوەى كەدەيكەن ئاگادارە ﴿٢﴾ ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ پشت هەر بەخوا ببەستە ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا﴾ وە خوا بەسە پارێزەر بێت ﴿٣﴾ ﴿مَّا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ﴾ خوا داى نەناوە بۆ هيچ پياوێك (ئادەمييەك) ﴿مِّن قَلْبَيْنِ فِي جَوْفِهِ﴾ دوو دڵ لە ناوسنگيدا ﴿وَمَا جَعَلَ أَزْوَاجَكُمُ اللَّائِي﴾ وە(خوا) ئەو هاوسەرانەتانى نەكردۆتە ﴿تُظَاهِرُونَ مِنْهُنَّ أُمَّهَاتِكُمْ﴾ دايكتان كە (ظهار) يان لەگەڵ دەكەن (پێيان دەڵێن ئێوە وەك پشتى دايكمان وان بۆ ئێمە) ﴿وَمَا جَعَلَ أَدْعِيَاءَكُمْ أَبْنَاءَكُمْ﴾ وەخوا بە كوڕ كراوەكانتانى نەكردۆتە كوڕتان ﴿ذَٰلِكُمْ قَوْلُكُم بِأَفْوَاهِكُمْ﴾ ئەوە قسەى سەر زارەكى تانە ﴿وَاللَّهُ يَقُولُ الْحَقَّ﴾ خواش ووتەى ڕاست دەڵێ ﴿وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ﴾ هەر ئەويش ڕێنموونيى(خەڵك) دەكات بۆ ڕێگاى ڕاست ﴿٤﴾ ﴿ادْعُوهُمْ لِآبَائِهِمْ﴾ (ئەو بە كوڕ كراوانە) بەناوى باوكيانەوە بانگيان بكەن ﴿هُوَ أَقْسَطُ عِندَ اللَّهِ﴾ ئەوە ڕاسترە بەلاى خواوە ﴿فَإِن لَّمْ تَعْلَمُوا آبَاءَهُمْ﴾ ئەمجا ئەگەر باوكيان نەناسن(تابەناويانەوە بانگيان بكەن) ﴿فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ وَمَوَالِيكُمْ﴾ ئەوانە براى ئاينى و دۆست و خۆشەويستانن ﴿وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُم بِهِ﴾ هيچ گوناهێكتان لەسەر نى يە لەو (بانگ كردنەدا) كە بە نەزانين گوتبێتان (پێش هاتنى ئەم ئايەتە) ﴿وَلَٰكِن مَّا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ﴾ بەڵام (گوناهبار دەبن) ئەگەر بەدڵ و بەدەس ئەنقەست بيكەن ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وە خوا لێبوردەى ميهرەبانە ﴿٥﴾ ﴿النَّبِيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ﴾ پێغەمبەر ﷺ لە خودى بڕواداران بۆ خۆيان لە پێشترە ﴿وَأَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ﴾ خێزانەكانيشى دايكى باوەڕداراتن ﴿وَأُولُو الْأَرْحَامِ﴾ و ئەوانەى (بە نەسەب) خزمى يەكترن (ئەگەر موسڵمان بن) ﴿بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ﴾ لەقورئانى خودا بۆيەكترى لە پێشترن (ميرات لە يەكتر بەرن) ﴿مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ﴾ لە ئيمانداران و كۆچەران (كە خزم نين) ﴿إِلَّا أَن تَفْعَلُوا إِلَىٰ أَوْلِيَائِكُم مَّعْرُوفًا﴾ مەگەر خۆتان چاكەيەك (بەخشين يا وەسيەتێ) بۆ دۆست و خۆشەويستاتان بكەن ﴿كَانَ ذَٰلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا﴾ ئەو بڕيارە لە قورئان (يان لە لوح المحفوظ دا) نوسراوە ﴿٦﴾

﴿وَإِذۡ أَخَذۡنَا مِنَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ مِيثَٰقَهُمۡ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بیریان بخەرەوە) کاتێ کە پەیمانمان وەرگرت لە پێغەمبەران ﴿وَمِنكَ وَمِن نُّوحٖ وَإِبۡرَٰهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَى ٱبۡنِ مَرۡيَمَۖ﴾ هەروەها لە تۆ ولەنوح ولەئیبراهیم و لەموسا و لەعیسای کوڕی مەریەم ﴿وَأَخَذۡنَا مِنۡهُم مِّيثَٰقًا غَلِيظٗا﴾ وەلە هەموویان پەیمانی بەهێز و بتەومان وەرگرت ﴿٧﴾ ﴿لِّيَسۡـَٔلَ ٱلصَّٰدِقِينَ عَن صِدۡقِهِمۡۚ﴾ بۆ ئەوەی (خوا) پرسیار لەڕاست گۆیان بکات دەربارەی ڕاستییان ﴿وَأَعَدَّ لِلۡكَٰفِرِينَ عَذَابًا أَلِيمٗا﴾ و سزای پڕ ئێش و ئازاریشی ئامادە کردووە بۆ بێ باوەڕان ﴿٨﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿ٱذۡكُرُواْ نِعۡمَةَ ٱللَّهِ عَلَيۡكُمۡ﴾ بیر لەچاکە و نیعمەتی خوا بکەنەوە بەسەرتانەوە ﴿إِذۡ جَآءَتۡكُمۡ جُنُودٞ﴾ کاتێ لە شکرێکی زۆرتان بۆ هات (لە جەنگی خەندەقدا) ﴿فَأَرۡسَلۡنَا عَلَيۡهِمۡ رِيحٗا﴾ ئەمجا ئێمە بایەکی بەهێزمان بۆ ناردن ﴿وَجُنُودٗا لَّمۡ تَرَوۡهَاۚ﴾ و لەشکری (فریشتەش) کە ئێوە نەتان بینین ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ بَصِيرًا﴾ وەخوا بەوەی ئێوە دەیکەن بینایە ﴿٩﴾ ﴿إِذۡ جَآءُوكُم مِّن فَوۡقِكُمۡ وَمِنۡ أَسۡفَلَ مِنكُمۡ﴾ کاتێ (بێ باوەڕان) هێرشیان بۆ هێنان لە سەرووتانەوە و لە خوارتانەوە (چوار دەوری مەدینەیان گرت) ﴿وَإِذۡ زَاغَتِ ٱلۡأَبۡصَٰرُ﴾ وە چاوەکان ئەبلەق بوون ﴿وَبَلَغَتِ ٱلۡقُلُوبُ ٱلۡحَنَاجِرَ﴾ و دڵەکان (لە ترسا) گەیشتبوونە گەروو ﴿وَتَظُنُّونَ بِٱللَّهِ ٱلظُّنُونَا۠﴾ و گومانی جۆربەجۆرتان بە خوا دەبرد ﴿١٠﴾ ﴿هُنَالِكَ ٱبۡتُلِيَ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ﴾ لەوێدا ئیمانداران تاقی کرانەوە ﴿وَزُلۡزِلُواْ زِلۡزَالٗا شَدِيدٗا﴾ وە ڕاوەشێنران بەڕاوەشاندنێکی توند ﴿١١﴾ ﴿وَإِذۡ يَقُولُ ٱلۡمُنَٰفِقُونَ وَٱلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٞ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك دوو ڕووەکان وئەوانەی لە دڵیاندا نەخۆشی هەبوو ووتیان ﴿مَّا وَعَدَنَا ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥٓ إِلَّا غُرُورٗا﴾ خواو پێغەمبەرەکەی بێجگە لە تەفرەدان هیچ بەڵێنێکیان پێ نەداین ﴿١٢﴾ ﴿وَإِذۡ قَالَت طَّآئِفَةٞ مِّنۡهُمۡ﴾ وە کاتێ دەستەیە لەو (دووڕووانە) ووتیان: ﴿يَٰٓأَهۡلَ يَثۡرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمۡ فَٱرۡجِعُواْۚ﴾ ئەی دانیشتوانی مەدینە ئێرە جێی مانەوەتان نی یە دەی بگەڕێنەوە ﴿وَيَسۡتَـٔۡذِنُ فَرِيقٞ مِّنۡهُمُ ٱلنَّبِيَّ﴾ وە کۆمەڵێ تر لەوان مۆڵەتی گەڕانەوە لەپێغەمبەر ﷺ دەخوازن ﴿يَقُولُونَ إِنَّ بُيُوتَنَا عَوۡرَةٞ﴾ دەیان ووت: خانووەکانمان بێ پارێزەر و ڕووت و کەلێناویە ﴿وَمَا هِيَ بِعَوۡرَةٍۖ﴾ لەکاتێکدا واش نەبوو (کەدەیان ووت) ﴿إِن يُرِيدُونَ إِلَّا فِرَارٗا﴾ ئەوان تەنها مەبەستیان هەڵهاتن بوو (لەجیهادکردن) ﴿١٣﴾ ﴿وَلَوۡ دُخِلَتۡ عَلَيۡهِم مِّنۡ أَقۡطَارِهَا﴾ وە ئەگەر هێرش بهێنرایەتە سەریان لە هەموو لایەکی (مەدینە)وە ﴿ثُمَّ سُئِلُواْ ٱلۡفِتۡنَةَ لَأٓتَوۡهَا﴾ ئەمجا داوای کافربوون و جەنگ کردنیان لێ بکرایە (دژ بەتۆ ئەی موحەممەد ﷺ) داواکەیان بەجێ دەهێنا (و بەگوێیان دەکردن) ﴿وَمَا تَلَبَّثُواْ بِهَآ إِلَّا يَسِيرٗا﴾ وە ئەم داوایان دوانەدەخست ماوەیەکی کەم نەبێت ﴿١٤﴾ ﴿وَلَقَدۡ كَانُواْ عَٰهَدُواْ ٱللَّهَ مِن قَبۡلُ﴾ بێگومان ئەوانە لەپێش ئەم (ڕوداوە) پەیمانیان بە خوا دابوو ﴿لَا يُوَلُّونَ ٱلۡأَدۡبَٰرَۚ﴾ کە (لە غەزادا) پشت هەڵناکەن و ڕاناکەن ﴿وَكَانَ عَهۡدُ ٱللَّهِ مَسۡـُٔولٗا﴾ وە پەیمانێ درا بە خوا (خاوەنەکەی) لێپرسراو دەبێ ﴿١٥﴾

﴿قُل لَّن يَنفَعَكُمُ ٱلۡفِرَارُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بەدوورڕووەکان) بڵێ هەڵهاتن سوودتان پێ ناگەیەنێ ﴿إِن فَرَرۡتُم مِّنَ ٱلۡمَوۡتِ أَوِ ٱلۡقَتۡلِ﴾ ئەگەر لەمردن یاکوشتن هەڵبێن (خۆتان بدزنەوە) ﴿وَإِذٗا لَّا تُمَتَّعُونَ إِلَّا قَلِيلٗا﴾ جا لەوکاتەدا بەهرەو خۆشی ژیانتان پێ نادرێ ماوەیەکی کەم نەبێ (١٦) ﴿قُلۡ مَن ذَا ٱلَّذِي يَعۡصِمُكُم مِّنَ ٱللَّهِ﴾ بڵێ کێیە ئەو کەسەی ئێوە لەخوا دەپارێزێ؟ ﴿إِنۡ أَرَادَ بِكُمۡ سُوٓءًا أَوۡ أَرَادَ بِكُمۡ رَحۡمَةٗۚ﴾ ئەگەر خوا زیان و خراپە یان بەزەیی و ڕەحمەتی بۆ ئێوە بوێت ﴿وَلَا يَجِدُونَ لَهُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ بێجگە لەخوا بۆ ئەوان نییە ﴿وَلِيّٗا وَلَا نَصِيرٗا﴾ هیچ پشتیوان و یارمەتی دەرێك (١٧) ﴿قَدۡ يَعۡلَمُ ٱللَّهُ ٱلۡمُعَوِّقِينَ مِنكُمۡ﴾ بێگومان خوا دەزانێ بەو کەسانەتان کەئاستەنگ دروست دەکات لەڕێگەی (موسڵمانان بۆجیهاد کردن) ﴿وَٱلۡقَآئِلِينَ لِإِخۡوَٰنِهِمۡ هَلُمَّ إِلَيۡنَاۖ﴾ کە بەبرادەرەکانیان دەڵێن: وەرن بۆلای ئێمە (وخۆیان دەدزییەوە لەجیهاد) ﴿وَلَا يَأۡتُونَ ٱلۡبَأۡسَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ ئەوانە نایەن بۆ جەنگ و غەزا زۆر بەکەمی نەبێت (١٨) ﴿أَشِحَّةً عَلَيۡكُمۡۖ﴾ لەئاستی ئێوەدا (ئەی موسڵمانان ئەوانە) چرووکن ﴿فَإِذَا جَآءَ ٱلۡخَوۡفُ﴾ ئەمجا کاتێك (بەهۆی جەنگەوە) ترس و بیم پەیدا بێت ﴿رَأَيۡتَهُمۡ يَنظُرُونَ إِلَيۡكَ﴾ دەیان بینی بەجۆرێ سەیرت دەکەن (لەترسی جەنگ) ﴿تَدُورُ أَعۡيُنُهُمۡ﴾ چاویان بەم لاولادا دەسوڕێ ﴿كَٱلَّذِي يُغۡشَىٰ عَلَيۡهِ مِنَ ٱلۡمَوۡتِۖ﴾ بەوێنەی کەسێك لەسەرەمەرگدا بێهۆشی بەسەردا بێت ﴿فَإِذَا ذَهَبَ ٱلۡخَوۡفُ﴾ بەڵام کاتێ ترسەکە ڕۆشت ئەمجا ﴿سَلَقُوكُم بِأَلۡسِنَةٍ حِدَادٍ﴾ بەزمانی تیژ زمانتان لێ درێژ دەکەن (وە داوای غەنیمەتتان لێ دەکەن) ﴿أَشِحَّةً عَلَى ٱلۡخَيۡرِۚ﴾ کەچی چرووك و ڕژدن لەسەرماڵ وغەنیمەت ﴿أُوْلَٰٓئِكَ لَمۡ يُؤۡمِنُواْ﴾ ئائەوانە باوەڕیان نەهێنا بوو ﴿فَأَحۡبَطَ ٱللَّهُ أَعۡمَٰلَهُمۡۚ﴾ بۆیە خوا کردەوەیانی پوچەڵ کردنەوە ﴿وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرٗا﴾ وەئەمە بەلای خواوە (کارێکی) ئاسانە (١٩) ﴿يَحۡسَبُونَ ٱلۡأَحۡزَابَ لَمۡ يَذۡهَبُواْۖ﴾ وایان دەزانی کۆمەڵەکان (لەشکریان هێنابوو) نەڕۆشتوون ﴿وَإِن يَأۡتِ ٱلۡأَحۡزَابُ﴾ وە ئەگەر ئەو کۆمەڵانە بگەڕێنەوە (بۆسەر مەدینە) ﴿يَوَدُّواْ لَوۡ أَنَّهُم بَادُونَ فِي ٱلۡأَعۡرَابِ﴾ ئاواتیان دەخواست کە لەناو (مەدینە) عەرەبە دەشتەکییەکان بەدوور بوونایە (لەترسی جەنگ) ﴿يَسۡـَٔلُونَ عَنۡ أَنۢبَآئِكُمۡۖ﴾ لەدوورەوە پرسیاریان لەهەواڵی ئێوە بکردایە ﴿وَلَوۡ كَانُواْ فِيكُم﴾ وە ئەگەر لەناو ئێوەدا بوونایە ﴿مَّا قَٰتَلُوٓاْ إِلَّا قَلِيلٗا﴾ جەنگیان نەدەکرد زۆر بەکەمی نەبێ (٢٠) ﴿لَّقَدۡ كَانَ لَكُمۡ فِي رَسُولِ ٱللَّهِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەپێغەمبەری خوادا ﷺ بۆ ئێوە هەیە ﴿أُسۡوَةٌ حَسَنَةٞ﴾ سەرمەشقی وپێشەوایەتی چاك ﴿لِّمَن كَانَ يَرۡجُواْ ٱللَّهَ وَٱلۡيَوۡمَ ٱلۡأٓخِرَ﴾ بۆ کەسێك بەهیوای خواو (پاداشتی) ڕۆژی دوایی یە ﴿وَذَكَرَ ٱللَّهَ كَثِيرٗا﴾ وە زۆر یادی خوا دەکات (٢١) ﴿وَلَمَّا رَءَا ٱلۡمُؤۡمِنُونَ ٱلۡأَحۡزَابَ﴾ وەکاتێ ئیمانداران ئەو کۆمەڵانەیان دی (لەشکریان هێنا بوو بۆ سەر مەدینە) ﴿قَالُواْ هَٰذَا مَا وَعَدَنَا ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ﴾ ووتیان ئەمە ئەو بەڵێنەیە خوا و پێغەمبەرەکەی بە ئێمەیان دابوو ﴿وَصَدَقَ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥۚ﴾ خوا و پێغەمبەرەکەی ڕاستیان فەرموو ﴿وَمَا زَادَهُمۡ إِلَّآ إِيمَٰنٗا وَتَسۡلِيمٗا﴾ (هاتنی ئەو هەموو هێزەی کوفر) باوەڕداران تەنها ئیمان و ملکەچیان پێی زیادی کرد (٢٢)

﴿مِّنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ﴾ لەناو باوەڕداران دا پیاوانێك هەن ﴿صَدَقُوا۟ مَا عَـٰهَدُوا۟ ٱللَّهَ عَلَيْهِ﴾ ڕاستیان کرد لەگەڵ ئەو پەیمانەی کە دابویان بەخوا ﴿فَمِنْهُم مَّن قَضَىٰ نَحْبَهُۥ﴾ ئەمجا هەندێکیان نەزر و بەڵێنی خۆی بەجێ هێناو (شەهید بوو) ﴿وَمِنْهُم مَّن يَنتَظِرُ﴾ هەندێکیشیان چاوەڕوانن (وهێشتا لەژیاندان) ﴿وَمَا بَدَّلُوا۟ تَبْدِيلًا﴾ هیچ گۆڕانێکیان (لەبەڵێنی خۆیان دا) نەکردووە ﴿٢٣﴾ ﴿لِّيَجْزِىَ ٱللَّهُ ٱلصَّـٰدِقِينَ بِصِدْقِهِمْ﴾ بۆ ئەوەی (خوا) پاداشتی ڕاست گۆیان بداتەوە بەهۆی ڕاستی یەکەیانەوە ﴿وَيُعَذِّبَ ٱلْمُنَـٰفِقِينَ إِن شَآءَ﴾ وە سزای دوو ڕووەکان بدات ئەگەر بیەوێت ﴿أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ﴾ یان تەوبەیان لێ گیرا کات ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ بێگومان خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٢٤﴾ ﴿وَرَدَّ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بِغَيْظِهِمْ﴾ وە خوا کافرەکانی (قورەیش کە لەشکریان هێنابوو بۆ سەر مەدینە) گەڕاندەوە بەڕق و مەراقەوە (بۆ وڵاتی خۆیان) ﴿لَمْ يَنَالُوا۟ خَيْرًا﴾ هیچ خێر و ئاواتێکیان (لەناوبردنی ئیمانداران) دەست نەکەوت ﴿وَكَفَى ٱللَّهُ ٱلْمُؤْمِنِينَ ٱلْقِتَالَ﴾ خوا ئیمان دارانی لەجەنگ پاراست (بەهۆی بای توند و فریشتەوە کافرانی پرژو بڵاوکرد) ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ قَوِيًّا عَزِيزًا﴾ وەخوا هەمیشە بەهێزی بەدەسەڵاتە ﴿٢٥﴾ ﴿وَأَنزَلَ ٱلَّذِينَ ظَـٰهَرُوهُم مِّنْ أَهْلِ ٱلْكِتَـٰبِ﴾ (بەنی قورەیزە) کەپشتگیری ئەوان (قورەیش و غەطفان)یان کرد خوای گەورە هێنانیە خوارەوە ﴿مِن صَيَاصِيهِمْ﴾ لەقەڵاکانیان ﴿وَقَذَفَ فِى قُلُوبِهِمُ ٱلرُّعْبَ﴾ وە ترسی خستە ناو دڵیانەوە ﴿فَرِيقًا تَقْتُلُونَ﴾ کۆمەڵێکیان دەکوژن ﴿وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا﴾ وە کۆمەڵێکی تریان بەدیل دەگرن ﴿٢٦﴾ ﴿وَأَوْرَثَكُمْ أَرْضَهُمْ وَدِيَـٰرَهُمْ وَأَمْوَٰلَهُمْ﴾ (دوای تیاچوونی ئەوان خوا) زەوی و خانوو سامانی ئەوانی دا بەئێوە ﴿وَأَرْضًا لَّمْ تَطَـُٔوهَا﴾ هەروەها زەوی یەکیش کەپێتان پیانەنابوو ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرًا﴾ وەخوا بەسەر هەموو شێکدا بەتوانایە ﴿٢٧﴾ ﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِىُّ قُل لِّأَزْوَٰجِكَ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ بەخێزانەکانت بڵێ ﴿إِن كُنتُنَّ تُرِدْنَ ٱلْحَيَوٰةَ ٱلدُّنْيَا وَزِينَتَهَا﴾ ئەگەر ئێوە ژیانی دونیا و ڕازاوەی ئەوتان دەوێ ﴿فَتَعَالَيْنَ أُمَتِّعْكُنَّ﴾ دەی هەمووتان وەرن موتعەتان پێ بدەم (موتعە پارە و شتومەکێکە دەدرێتە ئافرەتی تەڵاق دراو) ﴿وَأُسَرِّحْكُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا﴾ وە تەڵاقتان بدەم بە تەڵاق دانێکی چاك و بێ زیان ﴿٢٨﴾ ﴿وَإِن كُنتُنَّ تُرِدْنَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ وَٱلدَّارَ ٱلْـَٔاخِرَةَ﴾ وە ئەگەر ئێوە خواو پێغەمبەرەکەی و پاداشتی ڕۆژی دوایی تان دەوێ ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ أَعَدَّ لِلْمُحْسِنَـٰتِ مِنكُنَّ﴾ ئەوە بێگومان خوا ئامادەی کردووە بۆ چاکەکاران لەئێوە ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشتێکی گەورە ﴿٢٩﴾ ﴿يَـٰنِسَآءَ ٱلنَّبِىِّ﴾ ئەی خێزانەکانی پێغەمبەر ﷺ ﴿مَن يَأْتِ مِنكُنَّ بِفَـٰحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ﴾ هەر کام لە ئێوە گوناهێکی گەورە بکات ﴿يُضَـٰعَفْ لَهَا ٱلْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ﴾ سزای بۆ دوو بەرابەر دەکرێتەوە بەدوو قاتی (خەڵکی تر) ﴿وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرًا﴾ وەئەم کارەش بۆ خوا ئاسانە ﴿٣٠﴾

﴿وَمَن يَقْنُتْ مِنكُنَّ لِلَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ (ئەی خێزانەکانی پێغەمبەر ﷺ) هەر کام لەئێوە لەسەر گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەکەی بەردەوام بێت ﴿وَتَعْمَلْ صَٰلِحًا﴾ وە کردەوەی چاکیش بکات ﴿نُّؤْتِهَآ أَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ﴾ دووجار پاداشتی پێ دەدەین ﴿وَأَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا﴾ وە ڕۆزییەکی چاك و خۆشمان بۆ ئامادە کردووە (لەبەهەشت دا) ﴿٣١﴾ ﴿يَٰنِسَآءَ ٱلنَّبِىِّ﴾ ئەی ژنانی پێغەمبەر ﷺ ﴿لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِّنَ ٱلنِّسَآءِ﴾ ئێوە وەك هیچ یەك لەئافرەتانی دیکە نین ﴿إِنِ ٱتَّقَيْتُنَّ﴾ ئەگەر خۆتان بپارێزن و لەخوا بترسن ﴿فَلَا تَخْضَعْنَ بِٱلْقَوْلِ﴾ کەواتە بەخەمزەو نازەوە قسە مەکەن (وەك ئافرەتانی ڕەوشت نزم) ﴿فَيَطْمَعَ ٱلَّذِى فِى قَلْبِهِۦ مَرَضٌ﴾ نەوەکو ئەوەی کەدڵی نەخۆشە (دەرون نزمە) نیازی خراپ بکات ﴿وَقُلْنَ قَوْلًا مَّعْرُوفًا﴾ (کەواتە) قسەی چاك و بەجێ بکەن ﴿٣٢﴾ ﴿وَقَرْنَ فِى بُيُوتِكُنَّ﴾ وە لە ماڵەکانی خۆتاندا بمێننەوە ﴿وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ ٱلْجَٰهِلِيَّةِ ٱلْأُولَىٰ﴾ وە زینەت و جوانی خۆتان دەرمەخەن (لەناو خەڵکی نامەحرەمدا) وەکو خۆدەرخستنی ئافرەتانی سەردەمی نەفامی یەکەم (پێش ئیسلام) ﴿وَأَقِمْنَ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتِينَ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ نوێژ بکەن و زەکات بدەن ﴿وَأَطِعْنَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥٓ﴾ وە گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەکەی بکەن ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ ٱللَّهُ﴾ بەڕاستی خوا دەیەوێت ﴿لِيُذْهِبَ عَنكُمُ ٱلرِّجْسَ أَهْلَ ٱلْبَيْتِ﴾ ئەی ئال و بەیتی (پێغەمبەر ﷺ) هەر جۆرە پیسی و گوناهێك لەئێوە دووربخاتەوە ﴿وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾ و پاك و خاوێنتان بکاتەوە بەتەواوی ﴿٣٣﴾ ﴿وَٱذْكُرْنَ مَا يُتْلَىٰ فِى بُيُوتِكُنَّ﴾ وە بیربکەنەوە لەوەی دەخوێنرێت لەماڵەکانتاندا ﴿مِنْ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ وَٱلْحِكْمَةِ﴾ لەئایەتەکانی خواو دانایی (فەرمودەکانی پێغەمبەر ﷺ) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا﴾ بەڕاستی خوا ووردبینی ئاگادارە ﴿٣٤﴾ ﴿إِنَّ ٱلْمُسْلِمِينَ وَٱلْمُسْلِمَٰتِ﴾ بەڕاستی پیاوەموسڵمانەکان وئافرەتە موسڵمانەکان ﴿وَٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ﴾ وە پیاوە باوەڕدارەکان و ئافرەتە باوەڕدارەکان ﴿وَٱلْقَٰنِتِينَ وَٱلْقَٰنِتَٰتِ﴾ و پیاوانی هەمیشە گوێڕایەڵ و ئافرەتانی هەمیشە گوێڕایەڵ ﴿وَٱلصَّٰدِقِينَ وَٱلصَّٰدِقَٰتِ﴾ و پیاوە ڕاست گۆکان و ئافرەتە ڕاست گۆکان ﴿وَٱلصَّٰبِرِينَ وَٱلصَّٰبِرَٰتِ﴾ و پیاوان و ئافرەتانی خۆگر و بەئارام ﴿وَٱلْخَٰشِعِينَ وَٱلْخَٰشِعَٰتِ﴾ وە پیاوانی لەخوا ترس و ژنانی لەخوا ترس ﴿وَٱلْمُتَصَدِّقِينَ وَٱلْمُتَصَدِّقَٰتِ﴾ و پیاوان و ئافرەتانی بەخشندە ﴿وَٱلصَّٰٓئِمِينَ وَٱلصَّٰٓئِمَٰتِ﴾ و پیاوان و ئافرەتانی ڕۆژووەوان ﴿وَٱلْحَٰفِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَٱلْحَٰفِظَٰتِ﴾ پیاوان و ئافرەتانی داوێن پاك ﴿وَٱلذَّٰكِرِينَ ٱللَّهَ كَثِيرًا وَٱلذَّٰكِرَٰتِ﴾ پیاوانێ کە زۆر یادی خوا دەکەن و ئافرەتانێ کەزۆر یادی خوا دەکەن ﴿أَعَدَّ ٱللَّهُ لَهُم﴾ خوا ئامادەی کردووە بۆ هەموویان ﴿مَّغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا﴾ لێخۆشبوون و پاداشتی گەورە ﴿٣٥﴾

﴿وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ﴾ بۆ هیچ پیاوو ئافرەتێکی باوەڕدار نییە ﴿إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا﴾ کاتێ خواو پێغەمبەرەکەی بڕیاری هەر کارێکیان دا ﴿أَن يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ﴾ (بۆیان نی یە) کەسەرپشك بن لەکارەکەیاندا ﴿وَمَن يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ وە هەر کەس سەرپێچی خواو پێغەمبەرەکەی بکات ﴿فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُّبِينًا﴾ ئەوە بەڕاستی گومڕا بووە بەگومڕا بونێکی ئاشکرا ﴿٣٦﴾ ﴿وَإِذْ تَقُولُ لِلَّذِي أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێك دەتووت بەکەسێك (زەیدی کوڕی حاریثە) کەخوا نیعمەتی بەسەردا ڕشتبوو، تۆیش چاکەت لەگەڵدا کردبوو (بەئازاد کردنی و پەروەردەکردنی) ﴿أَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ﴾ خێزانت (زەینەب) لای خۆت ڕاگرەو بیهێڵەوە ﴿وَاتَّقِ اللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسە ﴿وَتُخْفِي فِي نَفْسِكَ مَا اللَّهُ مُبْدِيهِ﴾ لەدڵی خۆتدا شتێك دەشاریتەوە کەخوا ئاشکرای دەکات ﴿وَتَخْشَى النَّاسَ وَاللَّهُ أَحَقُّ أَن تَخْشَاهُ﴾ وە لە(قسەی) خەڵك دەترسی لەکاتێکدا خوا شیاوترە کەلێی بترسی ﴿فَلَمَّا قَضَىٰ زَيْدٌ مِّنْهَا وَطَرًا﴾ ئەمجا کاتێ زەید پێویستی بە (زەینەب)نەما و تەڵاقیدا ﴿زَوَّجْنَاكَهَا﴾ ئێمە (زەینەب)مان لێ مارەکردیت ﴿لِكَيْ لَا يَكُونَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ﴾ بۆ ئەوەی هیچ نارەحەتی (وتاوانێ) نەبێت لەسەر ئیمانداران ﴿فِي أَزْوَاجِ أَدْعِيَائِهِمْ﴾ لە(مارەکردنی) ژنانی بەکوڕ کراوەکانیاندا ﴿إِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا﴾ کاتێ پێویستیان پێیان نەماو تەڵاقیان دان ﴿وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا﴾ وە فەرمانی خوا (بەمارە کردنی زەینەب بۆت) دراوە و بڕاوەیە ﴿٣٧﴾ ﴿مَّا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ﴾ هیچ نارەحەتی (تاوان) یك لەسەر پێغەمبەر ﷺ نیە ﴿فِيمَا فَرَضَ اللَّهُ لَهُ﴾ لە(مارەکردنی زەینەب) کەخوا بڕیاری داوە بۆی ﴿سُنَّةَ اللَّهِ﴾ باوو سونەت وڕێگای (دانراوی) خوایە ﴿فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِن قَبْلُ﴾ لەناو پێغەمبەرانی لەمەوپێشدا ﴿وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا مَّقْدُورًا﴾ وە فەرمانی خواش بڕیارێکی بڕاوەیە (ودەبێت جێ بەجێ بکرێت) ﴿٣٨﴾ ﴿الَّذِينَ يُبَلِّغُونَ رِسَالَاتِ اللَّهِ﴾ کەسانێ کەپەیامەکانی خوا ڕادەگەیەنن ﴿وَيَخْشَوْنَهُ وَلَا يَخْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ﴾ وە لە(خوا) دەترسن وبێجگە لەخوا لەکەسی تر ناترسن ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ حَسِيبًا﴾ خوا بەسە کە چاودێر ولێپرسەرەوە بێت ﴿٣٩﴾ ﴿مَّا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ﴾ موحەممەد ﷺ باوکی هیچ یەك لەپیاوەکانتان نیە (نەزەیدی کوڕی حاریثە و نەهیچ کەسێك تر) ﴿وَلَٰكِن رَّسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ﴾ بەڵکو ئەو نێرداروی خواو کۆتا هەمینی پێغەمبەرانە ﴿وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا﴾ وە خوا بەهەموو شتێك زانایە ﴿٤٠﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا﴾ زۆر یادی خوا بکەن ﴿٤١﴾ ﴿وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا﴾ بەپاکی یادی خوا بکەن بەبەیانیان و ئێوارانـدا ﴿٤٢﴾ ﴿هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ﴾ ئەو زاتێکە بەزەیی خۆی دەڕژێنێ بەسەرتاندا ﴿وَمَلَائِكَتُهُ﴾ و فریشتەکانی داوای لێبوردنتان بۆ دەکەن ﴿لِيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾ بەوهۆیەوە(خوا)لەتاریکی یەکانەوەدەرتان دێنێ بەرەونوورو ڕووناکی (ئیمان و ئیسلام) ﴿وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا﴾ وە خوا بە بەزەییە بەئیمانداران ﴿٤٣﴾

﴿تَحِيَّتُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُۥ سَلَٰمٌ﴾ ڕۆژێـك بـاوەڕداران دەگەنە خزمەت ئەو (خوا) بەخێرهاتنیان بە(ووشـەی) سـەلامە ﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا﴾ وە خوا پاداشتی چاکی بۆ ئامادە کردوون ﴿٤٤﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِىُّ إِنَّآ أَرْسَلْنَٰكَ﴾ ئـەی پێغەمبـەر ﷺ بێگومـان ئێمە تۆمان نـاردووە (بۆ خەڵکی) ﴿شَٰهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا﴾ بەشـایەت و مـژدە دەرو ترسـێنەر ﴿٤٥﴾ ﴿وَدَاعِيًا إِلَى ٱللَّهِ بِإِذْنِهِۦ﴾ و بەبانگخـواز بـۆ (ڕێگـەی) خـوا بەفەرمانی ئەو ﴿وَسِرَاجًا مُّنِيرًا﴾ و چرایەکـی ڕوونـاك کـەرەوە ﴿٤٦﴾ ﴿وَبَشِّرِ ٱلْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُم﴾ وە مژدە بـدە بەئیمانداران کەبێگومـان بـۆ ئەوان هەیـە ﴿مِّنَ ٱللَّهِ فَضْلًا كَبِيرًا﴾ بەهرەو بەخششـێکی گەورە لەلایـەن خواوە ﴿٤٧﴾ ﴿وَلَا تُطِعِ ٱلْكَٰفِرِينَ وَٱلْمُنَٰفِقِينَ﴾ گوێڕایەڵـی کافـران و دوو ڕووان مەکە ﴿وَدَعْ أَذَىٰهُمْ﴾ گـوێ مەدە بەئازار دانی ئەوان (بۆ تۆ) ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى ٱللَّهِ﴾ وپشت هەر بەخوا ببەستە ﴿وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ وَكِيلًا﴾ وە خوا بەسە کەپشـتیوان بێت ﴿٤٨﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا نَكَحْتُمُ ٱلْمُؤْمِنَٰتِ﴾ کاتێ ئافرەتانی ئیماندارتان مارە کرد ﴿ثُمَّ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِن قَبْلِ أَن تَمَسُّوهُنَّ﴾ لەپاشـان لەپێش ئەوەی بچنە لایان تەڵاقتان دان ﴿فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَّةٍ تَعْتَدُّونَهَا﴾ ئەوە لەسـەریان نییە بۆ ئێـوە هیچ عیددەیەك هەڵژمێرن ﴿فَمَتِّعُوهُنَّ وَسَرِّحُوهُنَّ﴾ کەواتـە موتعەیان (پۆشـاك و نوێن بۆ دڵخۆشـییان) بدەنـێ و تەڵاقیان بدەن ﴿سَرَاحًا جَمِيلًا﴾ بـە تەڵاقدانێکـی جـوان و ڕێك وپێـك ﴿٤٩﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِىُّ إِنَّآ أَحْلَلْنَا لَكَ﴾ ئـەی پێغەمبەر ﷺ بێگومـان ئێمە حەڵاڵمان کرد بۆ تۆ ﴿أَزْوَٰجَكَ ٱلَّٰتِىٓ ءَاتَيْتَ أُجُورَهُنَّ﴾ ئەو هاوسـەرانەت کەمارەییت پـێ داوون ﴿وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِمَّآ أَفَآءَ ٱللَّهُ عَلَيْكَ﴾ هەروەهـا ئـەو کەنیزەکانـەی کەخـوا دەسـتی تۆی خسـتن (بەهۆی زاڵ بوونت بەسـەر کافراندا) ﴿وَبَنَاتِ عَمِّكَ وَبَنَاتِ عَمَّٰتِكَ﴾ و (بۆمـان حەڵاڵ کردویت) کچانـی مامـت و کچانی پورت (خوشـکی باوکـت) ﴿وَبَنَاتِ خَالِكَ وَبَنَاتِ خَٰلَٰتِكَ﴾ و کچانی خاڵت و کچانی پورت (خوشـکی دایکت) ﴿ٱلَّٰتِى هَاجَرْنَ مَعَكَ﴾ ئەوانـەی کەکۆچیان کرد لەگەڵت ﴿وَٱمْرَأَةً مُّؤْمِنَةً إِن وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِىِّ﴾ هەروەها ئافرەتێکی ئیماندار ئەگەر خۆی ببەخشێ بەپێغەمبەر (بەبێ مارەیی) ﴿إِنْ أَرَادَ ٱلنَّبِىُّ أَن يَسْتَنكِحَهَا﴾ ئەگەر پێغەمبەر ﷺ ویستی مارەی بکات ﴿خَالِصَةً لَّكَ مِن دُونِ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ (ئەمەیـان) تەنیـا بـۆ تـۆ دروسـتە بەجیـا لەئیماندارانـی تـر ﴿قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ﴾ بەڕاستی ئێمە دەزانین چیمان پێویسـت کردووە لەسـەر ئیمانـداران ﴿فِىٓ أَزْوَٰجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَٰنُهُمْ﴾ دەربارەی هاوسـەرکانیان و کەنیزەکەکانیـان ﴿لِكَيْلَا يَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ﴾ لەبەر ئـەوەی هیچ لەلات زەحمەت و گران نەبێ (کەشـتانێکت بەجیا لە موسـڵمانان بۆ دروسـتە) ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وە خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٥٠﴾

﴿تُرۡجِي مَن تَشَآءُ مِنۡهُنَّ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) سەرەی) هەریەکێك لەخێزانەکانت ویست دوای بخە ﴿وَتُـٔۡوِيٓ إِلَيۡكَ مَن تَشَآءُۖ﴾ و هەر یەکێ لەوانت ویست (پێشی بخەو) بیهێنە بۆ لای خۆت ﴿وَمَنِ ٱبۡتَغَيۡتَ مِمَّنۡ عَزَلۡتَ﴾ وەهەرکامت بویێت (بێتەلات) لەوانەی بەرکەنارت کردوون لەوەوپێش ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيۡكَۚ﴾ هیچ گوناهێکت لەسەر نییە ﴿ذَٰلِكَ أَدۡنَىٰٓ أَن تَقَرَّ أَعۡيُنُهُنَّ﴾ ئەو (سەرپشك کردنە) نزیکترە کەچاوو دڵیانی پێ گەش بێتەوە ﴿وَلَا يَحۡزَنَّ﴾ و خەفەت نەخۆن ﴿وَيَرۡضَيۡنَ بِمَآ ءَاتَيۡتَهُنَّ كُلُّهُنَّۚ﴾ و هەموویان ڕازی بن بەوەی کەپێت داوون ﴿وَٱللَّهُ يَعۡلَمُ مَا فِي قُلُوبِكُمۡۚ﴾ وە خوا دەزانێ بەوەی کە لەدڵتاندایە ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمًا﴾ وە خوا زانای لەسەر خۆیە ﴿٥١﴾ ﴿لَّا يَحِلُّ لَكَ ٱلنِّسَآءُ مِنۢ بَعۡدُ﴾ دوای ئەمانە (کە هاوسەرتن) هیچ ئافرەتێکت بۆ حەڵاڵ نییە ﴿وَلَآ أَن تَبَدَّلَ بِهِنَّ مِنۡ أَزۡوَٰجٖ﴾ و ناشتوانی بیان گۆڕی بەهاوسەرانی تر ﴿وَلَوۡ أَعۡجَبَكَ حُسۡنُهُنَّ﴾ هەرچەندە بە جوانیان سەرسام بیت (ڕێك و پێکیان سەرنجت رابکێشێ) ﴿إِلَّا مَا مَلَكَتۡ يَمِينُكَۗ﴾ مەگەر وەك کەنیزەك بیبێتە خاوەنی ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ رَّقِيبٗا﴾ وەخوا بەسەر هەموو شتێکدا چاودێرە ﴿٥٢﴾ ﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَدۡخُلُواْ بُيُوتَ ٱلنَّبِيِّ﴾ مەچنە ژوورەوە بۆ ماڵەکانی پێغەمبەر ﷺ ﴿إِلَّآ أَن يُؤۡذَنَ لَكُمۡ إِلَىٰ طَعَامٍ﴾ مەگەر ڕێگەتان پێ بدرێ بۆ نان خواردنێك ﴿غَيۡرَ نَٰظِرِينَ إِنَىٰهُ﴾ بێ ئەوەی چاوەڕوانی پێگەیشتنی بکەن ﴿وَلَٰكِنۡ إِذَا دُعِيتُمۡ فَٱدۡخُلُواْ﴾ بەڵام ئەگەر بانگ کران (بۆنان خواردن) ئەوسا بڕۆنە ژوورەوە ﴿فَإِذَا طَعِمۡتُمۡ فَٱنتَشِرُواْ﴾ ئەمجا ئەگەر خواردنەکەتان خوارد بڵاوەی لێ بکەن ﴿وَلَا مُسۡتَـٔۡنِسِينَ لِحَدِيثٍۚ﴾ وەمەمێننەوە بۆ قسە کردن ﴿إِنَّ ذَٰلِكُمۡ كَانَ يُؤۡذِي ٱلنَّبِيَّ﴾ چونکە بەڕاستی ئەو (مانەوەتان) ئازاری پێغەمبەر (ﷺ) دەدات ﴿فَيَسۡتَحۡيِۦ مِنكُمۡۖ﴾ ئەویش شەرم دەکات لێتان (کە بێ دەنگە) ﴿وَٱللَّهُ لَا يَسۡتَحۡيِۦ مِنَ ٱلۡحَقِّۚ﴾ بەڵام خوا لە(ووتنی) هەق شەرم ناکات ﴿وَإِذَا سَأَلۡتُمُوهُنَّ مَتَٰعٗا﴾ وە هەر کاتێ داوای شتێکی ناوماڵتان کرد لە (هاوسەرەکانی پێغەمبەر ﷺ) ﴿فَسۡـَٔلُوهُنَّ مِن وَرَآءِ حِجَابٖۚ﴾ ئەوە لەپشتی پەردەوە لێیان داواکەن ﴿ذَٰلِكُمۡ أَطۡهَرُ لِقُلُوبِكُمۡ وَقُلُوبِهِنَّۚ﴾ ئەو (شێوە داوا کردنە)تان خاوێن ترە بۆ دڵی ئێوەو ئەوانیش ﴿وَمَا كَانَ لَكُمۡ أَن تُؤۡذُواْ رَسُولَ ٱللَّهِ﴾ بە هیچ شێوەیە بۆ ئێوە دروست نی یە ئازاری (دڵی) پێغەمبەری خوا بدەن ﴿وَلَآ أَن تَنكِحُوٓاْ أَزۡوَٰجَهُۥ مِنۢ بَعۡدِهِۦٓ أَبَدًاۚ﴾ وە هەرگیز نابێ خێزانەکانی پاش خۆی مارە بکەن ﴿إِنَّ ذَٰلِكُمۡ﴾ بەڕاستی ئەو (ئازاردانی دڵ و مارە کردنە)تان ﴿كَانَ عِندَ ٱللَّهِ عَظِيمًا﴾ بەلای خواوە (گوناهێکی) زۆر گەورەیە ﴿٥٣﴾ ﴿إِن تُبۡدُواْ شَيۡـًٔا﴾ ئەگەر هەر شتێك ئاشکرا بکەن (بیڵێن) ﴿أَوۡ تُخۡفُوهُ﴾ یا بیشارنەوە (لە دڵتاندا) ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٗا﴾ ئەوە بەڕاستی خوا زانایە بەهەموو شتێك ﴿٥٤﴾

﴿لَّا جُنَاحَ عَلَيۡهِنَّ﴾ (هاوسەرانی پێغەمبەر ﷺ) هیچ گوناهێکیان لەسەر نییە ﴿فِيٓ ءَابَآئِهِنَّ وَلَآ أَبۡنَآئِهِنَّ وَلَآ إِخۡوَٰنِهِنَّ﴾ (ئەگەر بێ حیجاب بن) لای باوکیان و کوڕانیان و براکانیان ﴿وَلَآ أَبۡنَآءِ إِخۡوَٰنِهِنَّ وَلَآ أَبۡنَآءِ أَخَوَٰتِهِنَّ﴾ وبرازاکانیان وخوشکەزاکانیان ﴿وَلَا نِسَآئِهِنَّ وَلَا مَا مَلَكَتۡ أَيۡمَٰنُهُنَّۗ﴾ ولای ئافرەتانی هاودینیان ولای غولام وکەنیزانی خۆیان ﴿وَٱتَّقِينَ ٱللَّهَۚ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ شَهِيدًا﴾ بەڕاستی خوا چاودێرو ئاگادارە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٥٥﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ﴾ بەڕاستی خوا وفریشتەکانی سەڵاوات دەدەن لەسەر پێغەمبەر ﷺ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا﴾ ئێوەش سەڵاوات و سەلامی زۆری لەسەر بدەن ﴿٥٦﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يُؤۡذُونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ بەڕاستی کەسانێ کەئازاری خواو پێغەمبەرەکەی دەدەن ﴿لَعَنَهُمُ ٱللَّهُ فِي ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةِ﴾ خوا نەفرینی لێ کردوون لەدونیا و لەدواڕۆژدا ﴿وَأَعَدَّ لَهُمۡ عَذَابٗا مُّهِينٗا﴾ وە سزای ڕیسواکەری بۆ ئامادەکردون ﴿٥٧﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ يُؤۡذُونَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ وَٱلۡمُؤۡمِنَٰتِ﴾ وە کەسانێ کەئازاری پیاوان و ئافرەتانی ئیماندار ئەدەن ﴿بِغَيۡرِ مَا ٱكۡتَسَبُواْ﴾ بێ ئەوەی هیچ تاوانێکیان کردبێت ﴿فَقَدِ ٱحۡتَمَلُواْ بُهۡتَٰنٗا وَإِثۡمٗا مُّبِينٗا﴾ ئەوە بەڕاستی ئەوانە بوهتان و تاوانێکی ئاشکرایان گرتۆتە ئەستۆ ﴿٥٨﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ قُل لِّأَزۡوَٰجِكَ﴾ ئەی پێغەمبەر (ﷺ) بڵێ بە هاوسەرانت ﴿وَبَنَاتِكَ وَنِسَآءِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ وبەکچانت و بە ئافرەتانی بڕواداران ﴿يُدۡنِينَ عَلَيۡهِنَّ مِن جَلَٰبِيبِهِنَّۚ﴾ با عابا وباڵاپۆشەکانیان بدەن بەسەر خۆیاندا (خۆیان و جوانیانی پێ داپۆشن) ﴿ذَٰلِكَ أَدۡنَىٰٓ أَن يُعۡرَفۡنَ﴾ ئەوە نزیکترە بناسرێن (بەداوێن پاك) ﴿فَلَا يُؤۡذَيۡنَۗ﴾ تا بەهۆیەوە ئازار نەدرێن ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورٗا رَّحِيمٗا﴾ وە خوا لێخۆشبووی میهرەبانە ﴿٥٩﴾ ﴿لَّئِن لَّمۡ يَنتَهِ ٱلۡمُنَٰفِقُونَ﴾ بەڕاستی ئەگەر کۆتایی نەهێنن دوو ڕووان ﴿وَٱلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٞ﴾ وە کەسانێك لەدڵیاندا نەخۆشی هەیە ﴿وَٱلۡمُرۡجِفُونَ فِي ٱلۡمَدِينَةِ﴾ و پڕوپاگەندەچییەکان لەمەدینەدا ﴿لَنُغۡرِيَنَّكَ بِهِمۡ﴾ ئێمە تۆ هان دەدەین (بەجەنگ کردن) لەدژیان ﴿ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَآ إِلَّا قَلِيلٗا﴾ پاشان ماوەیەکی کەم نەبێ (لەمەدینەدا) دراوسێت نابن (دەردەکرێن) ﴿٦٠﴾ ﴿مَّلۡعُونِينَۖ أَيۡنَمَا ثُقِفُوٓاْ﴾ (ئەوانە) نەفرین لێکراون لەهەر کوێ بەر دەستت کەوتن ﴿أُخِذُواْ وَقُتِّلُواْ تَقۡتِيلٗا﴾ بەدیل دەگیرێن و بەکوشتن دەکوژرێن ﴿٦١﴾ ﴿سُنَّةَ ٱللَّهِ﴾ خوا (ئەوەی کردووە) بەسوننەت و باو ﴿فِي ٱلَّذِينَ خَلَوۡاْ مِن قَبۡلُۖ﴾ لەناو کەسانێك کەپێشتر بوون ﴿وَلَن تَجِدَ لِسُنَّةِ ٱللَّهِ تَبۡدِيلٗا﴾ هەرگیز باوو سوننەتی خوا گۆڕانی بۆ نییە ﴿٦٢﴾

﴿يَسْـَٔلُكَ ٱلنَّاسُ عَنِ ٱلسَّاعَةِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) خەڵك پرسیارت لێ دەكەن دەربارەی (بەرپابوونی) ڕۆژی دوایی ﴿قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِندَ ٱللَّهِ﴾ بڵێ زانینی (بەرپا بوونی) ئەو ڕۆژە تەنها لای خوایە ﴿وَمَا يُدْرِيكَ﴾ تۆ چوزانیت ﴿لَعَلَّ ٱلسَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا﴾ لەوانەیە ڕۆژی دوایی نزیك بێت (بەڵام خەڵك نازانن) ﴿٦٣﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَعَنَ ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ بەڕاستی خوا نەفرینی لە بێ باوەڕان كردووە ﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا﴾ و ئاگری هەڵگیرساوی بۆ ئامادە كردوون ﴿٦٤﴾ ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا﴾ بەهەمیشەیی تێیدا دەمێننەوە ﴿لَّا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا﴾ هیچ پشتیوان و یاری دەدەرێكیان نیە ﴿٦٥﴾ ﴿يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِى ٱلنَّارِ﴾ ڕۆژێ كەدەم وچاویان لەئاگری دۆزەخدا ئەم دیوو ئەو دیو دەكرێت ﴿يَقُولُونَ يَٰلَيْتَنَآ﴾ دەڵێن: خۆزگە وكاشكای ﴿أَطَعْنَا ٱللَّهَ وَأَطَعْنَا ٱلرَّسُولَا۠﴾ گوێڕایەڵی خواو گوێڕایەڵی پێغەمبەرمان بكردایە ﴿٦٦﴾ ﴿وَقَالُوا۟ رَبَّنَآ﴾ وەدەڵێ: ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّآ أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَآءَنَا﴾ بەڕاستی ئێمەبەگوێی سەران و گەورەكانمان كرد ﴿فَأَضَلُّونَا ٱلسَّبِيلَا۠﴾ ئیتر لەڕێگای ڕاست گومڕایان كردین ﴿٦٧﴾ ﴿رَبَّنَآ ءَاتِهِمْ ضِعْفَيْنِ مِنَ ٱلْعَذَابِ﴾ ئەی پەروەردگارمان دوو بەرابەر سزایان بدە ﴿وَٱلْعَنْهُمْ لَعْنًا كَبِيرًا﴾ و بەر نەفرینی گەورەی خۆتیان بخەیت ﴿٦٨﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَكُونُوا۟ كَٱلَّذِينَ ءَاذَوْا۟ مُوسَىٰ﴾ وەك ئەو كەسانە مەبن كە موسایان ئازاردا (تۆمەتیان بۆ كرد) ﴿فَبَرَّأَهُ ٱللَّهُ مِمَّا قَالُوا۟﴾ جا خوا موسای پاك كردەوە لەوەی دەیان ووت ﴿وَكَانَ عِندَ ٱللَّهِ وَجِيهًا﴾ (موسا) لای خوا ڕێزو پلە وپایەی هەبوو ﴿٦٩﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿ٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ لەخوا بترسن و پارێزكار بن ﴿وَقُولُوا۟ قَوْلًا سَدِيدًا﴾ وقسەی ڕاست و دروست بكەن ﴿٧٠﴾ ﴿يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَٰلَكُمْ﴾ كردەوەكانتان چاك دەكات ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ﴾ ولەتاوانەكانتان خۆش دەبێ ﴿وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ و هەر كەس گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەكەی بكات ﴿فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا﴾ ئەوە بەڕاستی سەركەوتنێكی گەورەی بەدەست هێناوە ﴿٧١﴾ ﴿إِنَّا عَرَضْنَا ٱلْأَمَانَةَ﴾ بێگومان ئێمە سپاردەمان نیشانی ﴿عَلَى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَٱلْجِبَالِ﴾ ئاسمانەكان و زەوی و چیاكان دا(هەڵگرتنی ئەمانەتی دینداریمان پێشنیار كرد بۆیان) ﴿فَأَبَيْنَ أَن يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا﴾ بەڵام هیچیان ڕازی نەبوون كەهەڵیگرن و ترسان لەو (ئەمانەتە) ﴿وَحَمَلَهَا ٱلْإِنسَٰنُ﴾ كەچی ئادەمی ئەو(سپاردەی) هەڵگرت ﴿إِنَّهُۥ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا﴾ بەڕاستی ئەو (ئادەمی) زۆر ستەمكار و نەزانە ﴿٧٢﴾ ﴿لِّيُعَذِّبَ ٱللَّهُ ٱلْمُنَٰفِقِينَ وَٱلْمُنَٰفِقَٰتِ﴾ بۆ ئەوەی خوا سزای پیاوان و ئافرەتانی دوو ڕوو بدات ﴿وَٱلْمُشْرِكِينَ وَٱلْمُشْرِكَٰتِ﴾ وە (سزای) پیاوان و ئافرەتانی هاوەڵ دانەریش(بدات) ﴿وَيَتُوبَ ٱللَّهُ عَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ﴾ وە لە پیاوان و ئافرەتانی ئیماندار تەوبە وەرگرێت ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًۢا﴾ وەخوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٧٣﴾

سورەتی ﴿ سَبَإٍ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي﴾ هەموو سوپاس و ستایش بۆ خوایە ﴿لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ کەهەرچی لەئاسمانەکان و زەویدایە تەنیا مولکی ئەوە ﴿وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ﴾ وە لە دوارۆژیشدا ستایش هەر بۆ ئەوە ﴿وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ﴾ وە ئەو (خوا) دروست کاری ووردبینە ﴿١﴾ ﴿يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ﴾ (خوا) دەزانێ چی دەچێ بەناو زەویدا ﴿وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا﴾ و چی لێ دەردەچێ ﴿وَمَا يَنزِلُ مِنَ السَّمَاءِ﴾ وە چی دێتە خوارەوە لەئاسمان ﴿وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا﴾ و چی بۆ سەر دەکەوێ ﴿وَهُوَ الرَّحِيمُ الْغَفُورُ﴾ وە خوا میهرەبانی لێبوردەیە ﴿٢﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێ باوەڕان ووتیان: ﴿لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ﴾ ڕۆژی دواییمان (بەسەردا) نایەت ﴿قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتَأْتِيَنَّكُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ (وانیە) سوێند بەپەروەردگارم ئەو (قیامەتە)تان بۆ دێ ﴿عَالِمِ الْغَيْبِ﴾ (خوا) زانای هەموو پەنهانەکانە ﴿لَا يَعْزُبُ عَنْهُ﴾ لەخوا گوم نابێ ﴿مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ﴾ قورسایی گەردیلەیەك لەئاسمانەکان وزەویدا ﴿وَلَا أَصْغَرُ مِن ذَٰلِكَ وَلَا أَكْبَرُ﴾ وە بچوکترو گەورەتر لەوە نییە ﴿إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ﴾ ئیللا لەکتێبێکی ئاشکراو ڕووندایە ﴿٣﴾ ﴿لِّيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ بۆ ئەوەی پاداشتی ئەوانەی باوەڕیان هێناوەو کردەوەی چاکیان کردووە بداتەوە ﴿أُولَٰئِكَ لَهُم مَّغْفِرَةٌ﴾ بۆ ئەوانە هەیە لێبوردنی (پەروەردگار) ﴿وَرِزْقٌ كَرِيمٌ﴾ و پاداشت و ڕۆزی یەکی چاك ﴿٤﴾ ﴿وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا﴾ وە کەسانێك کەهەوڵ دەدەن باوەڕ بەنیشانەکانی ئێمە نەکرێ ﴿مُعَاجِزِينَ﴾ دەستە پاچەن وهیچیان پێ ناکرێت ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مِّن رِّجْزٍ أَلِيمٌ﴾ بۆ ئەوانەیە سزای زۆر خراپ وسەخت ﴿٥﴾ ﴿وَيَرَى الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ ئەوانە زانیاریان پێ دراوە دەزانن ﴿الَّذِي أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ﴾ ئەوەی لە پەروەردگارتەوە بۆت هاتووە ﴿هُوَ الْحَقَّ﴾ تەنها ئەوە ڕاستە ﴿وَيَهْدِي إِلَىٰ صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ﴾ و ڕێنموونی (خەڵك) دەکات بۆ ڕێگای خوای زاڵی ستایش کراو ﴿٦﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕ بوون دەیانووت ﴿هَلْ نَدُلُّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ﴾ ئایا پیاوێکتان نیشان بدەین ﴿يُنَبِّئُكُمْ إِذَا مُزِّقْتُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ﴾ کە هەواڵتان پێ دەدات کاتێك(مردن و) بە تەواوی ڕزین و پارە پارە بوون ﴿إِنَّكُمْ لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ بەڕاستی ئێوە سەر لەنوێ دروست دەکرێنەوە ﴿٧﴾

﴿أَفۡتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا﴾ ئایا ئەو (پێغەمبەر ﷺ) بەدەم خواوە درۆ دەکات ﴿أَم بِهِۦ جِنَّةُۢ﴾ یا شێتە ﴿بَلِ ٱلَّذِينَ لَا يُؤۡمِنُونَ بِٱلۡأٓخِرَةِ﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو ئەوانەی بڕوایان بە دوا ڕۆژ نییە ﴿فِي ٱلۡعَذَابِ وَٱلضَّلَٰلِ ٱلۡبَعِيدِ﴾ لەناو سزاو گومراییەکی دوور (لەڕاستی)دان ﴿٨﴾ ﴿أَفَلَمۡ يَرَوۡاْ﴾ دەی ئایا سەرنج نادەن ﴿إِلَىٰ مَا بَيۡنَ أَيۡدِيهِمۡ وَمَا خَلۡفَهُم﴾ بۆ ئەوەی لەبەردەم و لەپشتیانەوەیە ﴿مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلۡأَرۡضِۚ﴾ لەئاسمان و زەویدا ﴿إِن نَّشَأۡ نَخۡسِفۡ بِهِمُ ٱلۡأَرۡضَ﴾ ئەگەر بمانەوێ دەیان بەین بەناخی زەویدا ﴿أَوۡ نُسۡقِطۡ عَلَيۡهِمۡ﴾ یان دەیخەینە خوار بەسەریاندا ﴿كِسَفٗا مِّنَ ٱلسَّمَآءِۚ﴾ چەند پارچەیەك لەئاسمان ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗ﴾ بەڕاستی لەوەدا بەڵگەو پەند هەیە ﴿لِّكُلِّ عَبۡدٖ مُّنِيبٖ﴾ بۆ هەر بەندەیەك ڕوو لەخوا بێت ﴿٩﴾ ﴿وَلَقَدۡ ءَاتَيۡنَا دَاوُۥدَ مِنَّا فَضۡلٗاۖ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەلایەن خۆمانەوە فەزڵ و بەهرەیەکی گەورەمان بەداوود بەخشیوو ﴿يَٰجِبَالُ أَوِّبِي مَعَهُۥ وَٱلطَّيۡرَۖ﴾ ئەی چیا وباڵندەکان لەگەڵ داوود زیکرو تەسبیحاتی خوا بکەن ﴿وَأَلَنَّا لَهُ ٱلۡحَدِيدَ﴾ وە ئاسنمان بۆ نەرم کردبوو ﴿١٠﴾ ﴿أَنِ ٱعۡمَلۡ سَٰبِغَٰتٖ﴾ (فەرمانمان پێ کرد) قەڵغان وزرێی جەنگیان لێ دروست بکە ﴿وَقَدِّرۡ فِي ٱلسَّرۡدِۖ﴾ و لەچنینی زرێدا بائەندازەیی ئەڵقەکان وەك یەك بن ﴿وَٱعۡمَلُواْ صَٰلِحًاۖ﴾ وکردەوەی چاك بکەن ﴿إِنِّي بِمَا تَعۡمَلُونَ بَصِيرٞ﴾ بەڕاستی من بەوەی کەدەیکەن بینام ﴿١١﴾ ﴿وَلِسُلَيۡمَٰنَ ٱلرِّيحَ﴾ وەبۆ سولەیمان (با، هەوا) مان ڕام هێنا ﴿غُدُوُّهَا شَهۡرٞ﴾ بەیانیان تانیوەڕۆ (با) بەئەندازەی مانگێك ڕێگای دەبڕی ﴿وَرَوَاحُهَا شَهۡرٞۖ﴾ وە (نیوەڕوان تا) ئێوارانیش بەئەندازەی مانگێك ڕێگای دەبڕی ﴿وَأَسَلۡنَا لَهُۥ عَيۡنَ ٱلۡقِطۡرِۖ﴾ وە مسمان بۆ تواندەوە وەك کانیاو (دەڕۆی) ﴿وَمِنَ ٱلۡجِنِّ مَن يَعۡمَلُ بَيۡنَ يَدَيۡهِ﴾ و هەندێ لەجنۆکەکانمان ڕام هێنا بوو لەبەر دەستی دا کاریان دەکرد ﴿بِإِذۡنِ رَبِّهِۦۖ﴾ بەفەرمانی پەروەردگاری ﴿وَمَن يَزِغۡ مِنۡهُمۡ عَنۡ أَمۡرِنَا﴾ و ئەگەر هەر کام لەوان لەفەرمانی ئێمە لابدا ﴿نُذِقۡهُ مِنۡ عَذَابِ ٱلسَّعِيرِ﴾ سزای ئاگری هەڵگراوی پێ دەچێژین ﴿١٢﴾ ﴿يَعۡمَلُونَ لَهُۥ مَا يَشَآءُ﴾ (سولەیمان) هەرچی بوویستایە بۆیان دروست دەکرد ﴿مِن مَّحَٰرِيبَ وَتَمَٰثِيلَ﴾ لەپەرستگاو پەیکەرو ﴿وَجِفَانٖ كَٱلۡجَوَابِ﴾ چەندین قاپی (نان خواردن) وەك حەوزی گەورەو ﴿وَقُدُورٖ رَّاسِيَٰتٍۚ﴾ چەند قازان و مەنجەڵی دامەزراو (نەدەجوڵان لەبەر گەورەییان) ﴿ٱعۡمَلُوٓاْ ءَالَ دَاوُۥدَ شُكۡرٗاۚ﴾ ئەی ئالی داوود شوکرانە بژێری خوا بکەن ﴿وَقَلِيلٞ مِّنۡ عِبَادِيَ ٱلشَّكُورُ﴾ بەڵام کەمێ لەبەندەکانم (بۆ خوا) سوپاسگوزارن ﴿١٣﴾ ﴿فَلَمَّا قَضَيۡنَا عَلَيۡهِ ٱلۡمَوۡتَ﴾ ئەمجا کاتێك سولەیمانمان مراند ﴿مَا دَلَّهُمۡ عَلَىٰ مَوۡتِهِۦٓ﴾ هیچ شتێك مردنی سولەیمانی نیشان (جنۆکەکان) نەدا ﴿إِلَّا دَآبَّةُ ٱلۡأَرۡضِ﴾ بێجگە لەخۆرەو مۆریانەی زەوی ﴿تَأۡكُلُ مِنسَأَتَهُۥۖ﴾ کە داردەستەکەی (سولەیمان) یان دەخوارد (کەسولەیمان خۆی دابوو بەسەریدا) ﴿فَلَمَّا خَرَّ﴾ ئەمجا کاتێ (سولەیمان) کەوت ﴿تَبَيَّنَتِ ٱلۡجِنُّ﴾ بۆ جنۆکەکان ڕوون بویەوە ﴿أَن لَّوۡ كَانُواْ يَعۡلَمُونَ ٱلۡغَيۡبَ﴾ کە ئەگەر غەیبیان بزانیایە ﴿مَا لَبِثُواْ فِي ٱلۡعَذَابِ ٱلۡمُهِينِ﴾ لەو سزا ڕیسواکەرەدا نەدەمانەوە ﴿١٤﴾

﴿لَقَدۡ كَانَ لِسَبَإٖ فِي مَسۡكَنِهِمۡ ءَايَةٞۖ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بۆ خەڵکی سەبەء لەو شوێنی ژیانەیاندا نیشانەیەك (لەسەر دەسەڵاتی خوا) هەبوو ﴿جَنَّتَانِ عَن يَمِينٖ وَشِمَالٖۖ﴾ دوو باخات لای ڕاست و لای چەپی (شوێنەکەیانەوە) هەبوو ﴿كُلُواْ مِن رِّزۡقِ رَبِّكُمۡ﴾ (پێیان وترا) لەڕۆزی پەروەردگارتان بخۆن ﴿وَٱشۡكُرُواْ لَهُۥۚ﴾ وسوپاسی ئەو بکەن ﴿بَلۡدَةٞ طَيِّبَةٞ وَرَبٌّ غَفُورٞ﴾ ولاتێکی پاك و خۆش و پەروەردگارێکی لێبوردە(یان هەیە) ﴿١٥﴾ ﴿فَأَعۡرَضُواْ﴾ ئەمجا ڕوویان وەرگێڕا ﴿فَأَرۡسَلۡنَا عَلَيۡهِمۡ سَيۡلَ ٱلۡعَرِمِ﴾ بەو هۆیەوە لافاوی وێرانکارمان بۆ ناردن ﴿وَبَدَّلۡنَٰهُم بِجَنَّتَيۡهِمۡ جَنَّتَيۡنِ﴾ دوو باخاتی (چاکی بەروو بووم دار) ئەوانمان گۆڕی بەدوو باخاتی ﴿ذَوَاتَيۡ أُكُلٍ خَمۡطٖ وَأَثۡلٖ﴾ (خراپی) خاوەن بەرێکی تفت و تاڵ و دار گەز ﴿وَشَيۡءٖ مِّن سِدۡرٖ قَلِيلٖ﴾ و کەمێك لەداری نەبگ (تاوگ، سیدر) ﴿١٦﴾ ﴿ذَٰلِكَ جَزَيۡنَٰهُم بِمَا كَفَرُواْۖ﴾ ئا بەو جۆرە تۆڵەمان لێ سەندن بەهۆی نا سوپاسییانەوە ﴿وَهَلۡ نُجَٰزِيٓ إِلَّا ٱلۡكَفُورَ﴾ و ئایا جگە لەوانەی زۆر سپڵەن تۆڵە لەکەس ئەسێنین؟! ﴿١٧﴾ ﴿وَجَعَلۡنَا بَيۡنَهُمۡ وَبَيۡنَ ٱلۡقُرَى ٱلَّتِي بَٰرَكۡنَا فِيهَا﴾ وە لەنێوان (ڕێگای) ئەوان و ئەو شارانەی پیتو بەرەکەتمان تێ خستبوون (لەشام) سازاندبوومان ﴿قُرٗى ظَٰهِرَةٗ﴾ چەند شارۆچکە و دێهاتی نزیك ولەیەکەوە دیار ﴿وَقَدَّرۡنَا فِيهَا ٱلسَّيۡرَۖ﴾ و ڕێگەی نزیکمان بۆ ڕۆشتن لەنێوان (ئەو دێهاتانە)دا دانابوو ﴿سِيرُواْ فِيهَا لَيَالِيَ وَأَيَّامًا ءَامِنِينَ﴾ (ووتمان پێیان)چەند شەوو ڕۆژ بەو (ڕێگایانە)دا بڕۆن بەئارامی و بێ ترس ﴿١٨﴾ ﴿فَقَالُواْ رَبَّنَا بَٰعِدۡ بَيۡنَ أَسۡفَارِنَا﴾ کەچی (خەڵکی سەبەء) ووتیان ئەی پەروەردگارمان ماوەی (ڕێگەی) سەفەرەکانمان دور بخەرەوە ﴿وَظَلَمُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ﴾ وستەمیان لەخۆیان کرد ﴿فَجَعَلۡنَٰهُمۡ أَحَادِيثَ﴾ ئێمەش کردمانن بەداستانێ لەناو خەڵکدا بیگێڕنەوە ﴿وَمَزَّقۡنَٰهُمۡ كُلَّ مُمَزَّقٍۚ﴾ پرژ و بڵاومان کردن (بەولاتاندا) بەوپەڕی پرژ و بڵاو کردن ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەو بەسەرهاتەدا ﴿لَأٓيَٰتٖ لِّكُلِّ صَبَّارٖ شَكُورٖ﴾ چەند نیشانە هەیە بۆ هەموو زۆر خۆگری شوکرانە بژێر ﴿١٩﴾ ﴿وَلَقَدۡ صَدَّقَ عَلَيۡهِمۡ إِبۡلِيسُ ظَنَّهُۥ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی شەیتان گومانی خۆی لەواندا بەدی هێنا ﴿فَٱتَّبَعُوهُ إِلَّا فَرِيقٗا مِّنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ بۆیە ئیمانداران نەبێت هەموویان شوێنی شەیتان کەوتن ﴿٢٠﴾ ﴿وَمَا كَانَ لَهُۥ عَلَيۡهِم مِّن سُلۡطَٰنٍ﴾ وە شەیتان هیچ دەسەڵاتی بەسەر ئیمانداران دا نەبوو ﴿إِلَّا لِنَعۡلَمَ مَن يُؤۡمِنُ بِٱلۡأٓخِرَةِ﴾ تەنها بۆ ئەوەی بزانرێت کێ باوەڕی بەڕۆژی دوایی هەیە ﴿مِمَّنۡ هُوَ مِنۡهَا فِي شَكّٖۗ﴾ وەکێ لەوان دەربارەی (دواڕۆژ) لەگوماندایە ﴿وَرَبُّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٍ حَفِيظٞ﴾ وە پەروەردگارت (ئەی موحەممەدﷺ) بەسەر هەموو شتێکدا چاودێرە ﴿٢١﴾ ﴿قُلِ ٱدۡعُواْ ٱلَّذِينَ زَعَمۡتُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هاوار بکەن لەوانەی کەبێجگە لەخوا بەپەرستراوتان دەزانین ﴿لَا يَمۡلِكُونَ مِثۡقَالَ ذَرَّةٖ﴾ بەقەدەر هەرە وردیلەیەکیان بەدەست نیە ﴿فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَلَا فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ نە لە ئاسمانەکان و نە لەزەویدا ﴿وَمَا لَهُمۡ فِيهِمَا مِن شِرۡكٖ﴾ وە ئەو پەرستراوانە هاوبەشی (خوا) نەبوون (لە دروست کردنی) ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَمَا لَهُۥ مِنۡهُم مِّن ظَهِيرٖ﴾ و هیچ یەك لەوان یارمەتی دەری خوا نەبوون ﴿٢٢﴾

﴿وَلَا تَنفَعُ ٱلشَّفَٰعَةُ عِندَهُۥٓ﴾ وە تکا کردن لای خوا سوودی نییە ﴿إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُۥ﴾ مەگەر بۆ کەسێ ئەو (خوا) ڕێگە بدات ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا فُزِّعَ عَن قُلُوبِهِمْ﴾ هەتا کاتێ ترس و بیم لەدڵی (تکاکاران) لادەبرێ (بەهۆی ڕێگەپێدانی شەفاعەت) ﴿قَالُوا۟ مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ﴾ (بە یەکتر) دەڵێن: پەروەردگارتان چی بڕیارێکی فەرموو ﴿قَالُوا۟ ٱلْحَقَّ﴾ دەڵێن: ووتە ڕاستەکەی فەرموو (کەڕێگە دانە بەتکا کردن) ﴿وَهُوَ ٱلْعَلِىُّ ٱلْكَبِيرُ﴾ وە تەنها (خوا) بەرزو بڵندو گەورەیە ﴿٢٣﴾ ﴿قُلْ مَن يَرْزُقُكُم مِّنَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ بڵێ کێ ڕۆزیتان دەدات لەئاسمانەکان و زەویدا ﴿قُلِ ٱللَّهُ﴾ بڵێ خوا (ڕۆزیمان دەدات) ﴿وَإِنَّآ أَوْ إِيَّاكُمْ﴾ بێگومان ئێمە یا ئێوە (یەکێکمان) ﴿لَعَلَىٰ هُدًى أَوْ فِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ﴾ لەسەر ڕێنموونین یان لەگومڕاییەکی ئاشکرادایین ﴿٢٤﴾ ﴿قُل لَّا تُسْـَٔلُونَ عَمَّآ أَجْرَمْنَا﴾ (بڵێ) پرسیارتان لێ ناکرێ لەتاوانێ کەئێمە کردوومانە ﴿وَلَا نُسْـَٔلُ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ ئێمەش پرسیارمان لێ ناکرێ لەوەی ئێوە دەیکەن ﴿٢٥﴾ ﴿قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا﴾ بڵێ پەروەردگارمان ئێمەو ئێوە کۆدەکاتەوە ﴿ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِٱلْحَقِّ﴾ لەپاشان بڕیار دەدات لەنێوانماندا بەهەق و ڕاستی ﴿وَهُوَ ٱلْفَتَّاحُ ٱلْعَلِيمُ﴾ وە هەر ئەوە دادوەری زانا ﴿٢٦﴾ ﴿قُلْ أَرُونِىَ ٱلَّذِينَ أَلْحَقْتُم بِهِۦ شُرَكَآءَ﴾ بڵێ ئادەی نیشانم دەن ئەو هاوبەشانەی بردوبووتانە ڕیزی خواوە ﴿كَلَّا ۚ بَلْ هُوَ ٱللَّهُ﴾ وانییە بەڵکو زاتی خوایە ﴿ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ زاڵی دروست کارە ﴿٢٧﴾ ﴿وَمَآ أَرْسَلْنَٰكَ إِلَّا كَآفَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا﴾ وە ئێمە تۆمان نەناردوە بۆ هەموو ئادەمی بەمژدەدەر و ترسێنەر نەبێت ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی ئادەمی نازانن ﴿٢٨﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا ٱلْوَعْدُ﴾ وە دەڵێن ئەم بەڵێنی (ڕۆژی دوایی)ە کەی دێ ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست گۆن ﴿٢٩﴾ ﴿قُل لَّكُم مِّيعَادُ يَوْمٍ﴾ بڵێ بەڵێنی ئێوە ڕۆژێکە ﴿لَّا تَسْتَـْٔخِرُونَ عَنْهُ سَاعَةً وَلَا تَسْتَقْدِمُونَ﴾ نەساتێك دوا دەکەون لێی و نەپێشیش دەکەون ﴿٣٠﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ووتیان ﴿لَن نُّؤْمِنَ بِهَٰذَا ٱلْقُرْءَانِ﴾ ئێمە هەرگیز باوەڕ ناهێنین بەم قورئانە ﴿وَلَا بِٱلَّذِى بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ و بەو کتێبانەش پێش ئەم (قورئانە) هاتوون ﴿وَلَوْ تَرَىٰٓ إِذِ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ خۆزگە دەت دی کاتێ ئەو ستەمکارانە ﴿مَوْقُوفُونَ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ ڕادەگیرێن لەبەردەم (دادگای) پەروەردگاریاندا ﴿يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ ٱلْقَوْلَ﴾ قسەو تاوان ئاراستەی یەکتر دەکەن ﴿يَقُولُ ٱلَّذِينَ ٱسْتُضْعِفُوا۟﴾ لاوازو ژێردەستە کراوان دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ ٱسْتَكْبَرُوا۟﴾ بەوانەی خۆیان بەگەورە دەزانی (دەسەڵاتدارەکان) ﴿لَوْلَآ أَنتُمْ لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە نەبوونایە بێگومان ئێمە باوەڕدار دەبووین ﴿٣١﴾

﴿قَالَ ٱلَّذِينَ ٱسۡتَكۡبَرُواْ﴾ ئەوانەی خۆیان بەگەورە دادەنا دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ ٱسۡتُضۡعِفُوٓاْ﴾ بەوانەی ژێردەستە و لاواز کرابوون ﴿أَنَحۡنُ صَدَدۡنَٰكُمۡ عَنِ ٱلۡهُدَىٰ﴾ ئایا ئێمە بەرگریمان کردن لەڕێنموونی ﴿بَعۡدَ إِذۡ جَآءَكُم﴾ دوای ئەوە بۆتان هات ﴿بَلۡ كُنتُم مُّجۡرِمِينَ﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو خۆتان تاوانبار بوون ﴿٣٢﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ ٱسۡتُضۡعِفُواْ﴾ ژێر دەستەو چەوساوەکان دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ ٱسۡتَكۡبَرُواْ﴾ بەوانەی خۆ بەزل زان بوون ﴿بَلۡ مَكۡرُ ٱلَّيۡلِ وَٱلنَّهَارِ﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو پیلانی (ئێوە) بەشەو و بەڕۆژ (چەواشەی کردین) ﴿إِذۡ تَأۡمُرُونَنَآ أَن نَّكۡفُرَ بِٱللَّهِ﴾ کاتێك فەرمانتان پێ دەداین کە بێ بڕوا بین بەخوا ﴿وَنَجۡعَلَ لَهُۥٓ أَندَادٗا﴾ وە وێنە وهاوبەشانی بۆ دابنێین ﴿وَأَسَرُّواْ ٱلنَّدَامَةَ﴾ هەموویان پەشیمانی دەشارنەوە ﴿لَمَّا رَأَوُاْ ٱلۡعَذَابَ﴾ کاتێك کەسزای دۆزەخ دەبینن ﴿وَجَعَلۡنَا ٱلۡأَغۡلَٰلَ فِيٓ أَعۡنَاقِ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ وە زنجیرو تەوقمان کردە گەردنی بێباوەڕان ﴿هَلۡ يُجۡزَوۡنَ إِلَّا مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ ئایا تۆڵەیان لێ ئەسەنرێت جگەلەسزای ئەوەی دەیان کرد ﴿٣٣﴾ ﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَا فِي قَرۡيَةٖ مِّن نَّذِيرٍ﴾ وە لەهیچ شارێکدا پێغەمبەری ترسێنەرمان نەناردووە ﴿إِلَّا قَالَ مُتۡرَفُوهَآ﴾ مەگەر خاوەن نازو نیعمەتەکانی (دەوڵەمەندەکانی) ووتوویانە ﴿إِنَّا بِمَآ أُرۡسِلۡتُم بِهِۦ كَٰفِرُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە باوەڕمان نی یە بەو (ئاینە)ی ئێوەی پێ نێردراون ﴿٣٤﴾ ﴿وَقَالُواْ نَحۡنُ أَكۡثَرُ أَمۡوَٰلٗا وَأَوۡلَٰدٗا﴾ وە ووتیان ئێمە سامان و منداڵمان زۆرترە (لەئێوە) ﴿وَمَا نَحۡنُ بِمُعَذَّبِينَ﴾ وە ئێمە قەت سزا نادرێین ﴿٣٥﴾ ﴿قُلۡ إِنَّ رَبِّي﴾ بڵێ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿يَبۡسُطُ ٱلرِّزۡقَ لِمَن يَشَآءُ وَيَقۡدِرُ﴾ ڕۆزی فراوان دەکات ودەیگرێتەوە بۆ هەر کەسێ بیەوێ ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ بەڵام زۆر بەی خەڵك نازانن ﴿٣٦﴾ ﴿وَمَآ أَمۡوَٰلُكُمۡ وَلَآ أَوۡلَٰدُكُم بِٱلَّتِي﴾ وە سامان و منداڵتان شتێك نین ﴿تُقَرِّبُكُمۡ عِندَنَا زُلۡفَىٰٓ﴾ لای ئێمە پلەو پایەتان نزیك بکەنەوە ﴿إِلَّا مَنۡ ءَامَنَ وَعَمِلَ صَٰلِحٗا﴾ مەگەر ئەوەی باوەڕی هێنابێ و کردەوەی چاکی کردبێ ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ لَهُمۡ جَزَآءُ ٱلضِّعۡفِ﴾ بۆ ئەوانە پاداشتی دوو بەرامبەر هەیە ﴿بِمَا عَمِلُواْ﴾ بەهۆی ئەو چاکانەی کەکردویانە ﴿وَهُمۡ فِي ٱلۡغُرُفَٰتِ ءَامِنُونَ﴾ ئەوان لەکۆشکە بەرزەکانی (بەهەشتدا) لەئاسایش دان ﴿٣٧﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ يَسۡعَوۡنَ فِيٓ ءَايَٰتِنَا﴾ وە ئەوانەی هەوڵی پوچەڵ کردنەوەی نیشانەکانی ئێمە دەدەن ﴿مُعَٰجِزِينَ﴾ دەستە پاچەن و هیچیان پێ ناکرێ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ فِي ٱلۡعَذَابِ مُحۡضَرُونَ﴾ ئەوانە لەسزای دۆزەخدا ئامادە کراو دەبن ﴿٣٨﴾ ﴿قُلۡ إِنَّ رَبِّي﴾ بڵێ بێگومان پەروەردگارم ﴿يَبۡسُطُ ٱلرِّزۡقَ لِمَن يَشَآءُ مِنۡ عِبَادِهِۦ وَيَقۡدِرُ لَهُۥ﴾ ڕۆزی هەرکام لەبەندەکانی بیەوێ فراوان یان کەمی دەکات بۆی ﴿وَمَآ أَنفَقۡتُم مِّن شَيۡءٖ﴾ وە ئێوە هەر شتێك ببەخشن (لەپێناو خوادا) ﴿فَهُوَ يُخۡلِفُهُۥ﴾ ئەوە خوا جێگەی پڕدەکاتەوە ﴿وَهُوَ خَيۡرُ ٱلرَّٰزِقِينَ﴾ وە ئەو (خوا) چاکترینی ڕۆزی دەرانە ﴿٣٩﴾

﴿وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا﴾ وە ڕۆژێك (خوا) هەموویان كۆ دەكاتەوە ﴿ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَائِكَةِ﴾ پاشان بەفریشتەكان دەفەرمـوێ ﴿أَهَٰؤُلَاءِ إِيَّاكُمْ كَانُوا يَعْبُدُونَ﴾ ئایـا ئەوانـە (لەدونیـا) ئێوەیان دەپەرسـت ﴿٤٠﴾ ﴿قَالُوا سُبْحَانَكَ﴾ (فریشـتەكان) دەڵێـن پاك و بێگەردی بۆ تـۆ ﴿أَنتَ وَلِيُّنَا مِن دُونِهِم﴾ تەنیا تۆ گەورە وپشـتیوانیی ئێمەی نـەك ئـەوان ﴿بَلْ كَانُوا يَعْبُدُونَ الْجِنَّ﴾ بەڵكـو ئـەوان جنۆكەیـان دەپەرسـت ﴿أَكْثَرُهُم بِهِم مُّؤْمِنُونَ﴾ زۆربەیـان باوەڕیـان بەوان (جنۆكە) هەبـوو ﴿٤١﴾ ﴿فَالْيَوْمَ لَا يَمْلِكُ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ نَّفْعًا وَلَا ضَرًّا﴾ ئەمجا ئەمڕۆ ناتوانـن هیـچ سـوودو زیانێـك بەیەكتـری بگەیەنـن ﴿وَنَقُولُ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ وە بەسـتەمكاران دەڵێیـن: ﴿ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ﴾ سـزای ئاگـری دۆزەخ بچـەژن ﴿الَّتِي كُنتُم بِهَا تُكَذِّبُونَ﴾ ئـەوەی ئێـوە باوەڕتـان پێی نەبـوو ﴿٤٢﴾ ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ كاتـێ بخوێنرێتـەوە بەسـەریاندا ﴿آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ﴾ نیشـانە ڕوونەكانـی ئێمە ﴿قَالُوا مَا هَٰذَا إِلَّا رَجُلٌ﴾ دەڵێـن: ئەمە (پێغەمبەر ﷺ) هیچ نییە جگە لەپیاوێك ﴿يُرِيدُ أَن يَصُدَّكُمْ﴾ دەیەوێ ڕێگریتـان بـكات ﴿عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُكُمْ﴾ لـەوەی كەبـاوو باپیراتان دەیان پەرسـت ﴿وَقَالُوا مَا هَٰذَا﴾ وە دەڵێـن: ئەمە (قورئان) شـتێك نییە ﴿إِلَّا إِفْكٌ مُّفْتَرًى﴾ بێجگە لـە درۆیەكی هەڵبەسـتراو بەناوی خواوە ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ﴾ وە بێبـاوەڕان بەڕاسـتی بـە (قورئان) یـان دەووت كەبۆیـان هاتبوو ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ ئەمـە تەنهـا جادوویەكـی ئاشـكرایە ﴿٤٣﴾ ﴿وَمَا آتَيْنَاهُم مِّن كُتُبٍ يَدْرُسُونَهَا﴾ (خۆ ئێمە) پێشـتر چەنـد كتێبێكمان پێ نەدابوون كە بیانخوێننـەوە ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ﴾ و بۆمان نەناردبوون ﴿قَبْلَكَ مِن نَّذِيرٍ﴾ پێش تۆ هیچ پێغەمبەرێكی ترسـێنەر ﴿٤٤﴾ ﴿وَكَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ وە كەسـانێ پێش ئەمان (قورەیشییەكان) باوەڕیان بەپێغەمبەرانیان نەهێنا ﴿وَمَا بَلَغُوا مِعْشَارَ مَا آتَيْنَاهُمْ﴾ ئەمان (قورەیش) نەگەیشـتبوونە دەیەكی ئەوەی بەوانمان دابوو ﴿فَكَذَّبُوا رُسُلِي﴾ ئەمجا ئەوان باوەڕیان بەپێغەمبەرانی مـن نەهێنا ﴿فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ﴾ جا چۆن بوو تۆڵە سـەندنی ئێمـە (لەوان) ﴿٤٥﴾ ﴿قُلْ إِنَّمَا أَعِظُكُم بِوَاحِدَةٍ﴾ بڵێ من تەنیا بەیەك شت ئامۆژگاریتان دەكەم ﴿أَن تَقُومُوا لِلَّهِ مَثْنَىٰ وَفُرَادَىٰ﴾ كەدوو دوو، یەك یەك، لەبەر خوا هەڵسـن (وگوێڕایەڵـی فەرمانەكانی بن) ﴿ثُمَّ تَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِكُم مِّن جِنَّةٍ﴾ پاشـان بیر بكەنەوە هاوڕێكەتان(پێغەمبەر ﷺ) شـێت نییە ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَّكُم﴾ ئەو (پێغەمبەر ﷺ) تەنیا ترسـێنەرە بۆ ئێوە ﴿بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ﴾ لەپێش هاتنی سـزای سەختی (قیامەت) ﴿٤٦﴾ ﴿قُلْ مَا سَأَلْتُكُم مِّنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ﴾ بڵـێ هەركـرێ و پاداشـتێكم لـێ داوا كـردوون ئـەوە بۆ خۆتـان ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ﴾ پاداشـتی من تەنها لەسـەر خوایـە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾ وە ئەو (خوا) بەسـەر هەموو شـتێكدا ئاگادارە ﴿٤٧﴾ ﴿قُلْ إِنَّ رَبِّي يَقْذِفُ بِالْحَقِّ﴾ بڵێ بەڕاسـتی پەروەردگارم بەتوندی هەق دەدات بەسـەر (بەتاڵدا) ﴿عَلَّامُ الْغُيُوبِ﴾ (خوا) زانایە بە نهێنی و شاراوەكان ﴿٤٨﴾

﴿قُلْ جَآءَ ٱلْحَقُّ﴾ (ئـەی موحەممەد ﷺ) بڵێ (ئاینی) ڕاسـت هـات ﴿وَمَا يُبْدِئُ ٱلْبَٰطِلُ وَمَا يُعِيدُ﴾ و بەتاڵ (نەما) و دروسـت نابێتەو دووبارە ناگەڕێتەوە ﴿٤٩﴾ ﴿قُلْ إِن ضَلَلْتُ﴾ بڵێ ئەگەر من گومڕابم ﴿فَإِنَّمَآ أَضِلُّ عَلَىٰ نَفْسِى﴾ ئـەوە زیانەکەی تەنیا بـۆ خۆمە ﴿وَإِنِ ٱهْتَدَيْتُ﴾ وە ئەگەر ڕێنموونبم ﴿فَبِمَا يُوحِىٓ إِلَىَّ رَبِّىٓ﴾ ئەوە بەهـۆی ئەو(قورئانە)وەیـە کەپەروەردگـارم بۆی ناردووم ﴿إِنَّهُۥ سَمِيعٌ قَرِيبٌ﴾ بەڕاسـتی خوا بیسـەرو نزیکـە ﴿٥٠﴾ ﴿وَلَوْ تَرَىٰٓ إِذْ فَزِعُوا۟﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئەگەر دەبینی کاتێ (بێ باوەڕان) زۆر دەترسـن ﴿فَلَا فَوْتَ﴾ ئەمجـا بەهیچ جۆرێ ڕزگار بوونیان نییە ﴿وَأُخِذُوا۟ مِن مَّكَانٍ قَرِيبٍ﴾ وە لەشـوێنێکی نزیك (دۆزەخـەوە) دەبرێـن بۆ ناوی ﴿٥١﴾ ﴿وَقَالُوٓا۟ ءَامَنَّا بِهِۦ﴾ لـەو کاتەدا دەڵێـن باوەڕمان هێنا بـەو (قورئانە) ﴿وَأَنَّىٰ لَهُمُ ٱلتَّنَاوُشُ مِن مَّكَانٍۭ بَعِيدٍ﴾ چـۆن (باوەڕیـان) دەسـت دەکـەوێ لەشـوێنێکی دوورەوە ﴿٥٢﴾ ﴿وَقَدْ كَفَرُوا۟ بِهِۦ مِن قَبْلُ﴾ کەبەڕاستی ئەوان لەدونیادا بێ باوەڕ بوون پێی ﴿وَيَقْذِفُونَ بِٱلْغَيْبِ مِن مَّكَانٍۭ بَعِيدٍ﴾ وە بە نەزانی قسـەیان لەپەنهانیەکان دەکرد لەشـوێنێکی دورەوە (کەدونیایە). ﴿٥٣﴾ ﴿وَحِيلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ﴾ بـەر بەسـت دەخرێتە نێوان ئەوان و ئـەوەی ئارەزووی دەکەن (کەبـڕوا هێنان و تەوبە کردنە) ﴿كَمَا فُعِلَ بِأَشْيَاعِهِم مِّن قَبْلُ﴾ هەر وەکو بەهاوشێوەکانیان کرا لەپێش ئەماندا ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا۟ فِى شَكٍّ مُّرِيبٍۭ﴾ بەڕاستی ئەوان لەگومانێکی دوو دڵ کەردان ﴿٥٤﴾

سورەتی ﴿ فَاطِر ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ هەمـوو سـتایش بـۆ خوایـە کەبـەدی هێنـەری ئاسمانەکان و زەوییـە ﴿جَاعِلِ ٱلْمَلَٰٓئِكَةِ رُسُلًا﴾ فریشـتەکانی کردووە بەنێراوانێـك ﴿أُو۟لِىٓ أَجْنِحَةٍ مَّثْنَىٰ وَثُلَٰثَ وَرُبَٰعَ﴾ خاوەنی (چەند جـۆرە) باڵـن : دووان و سـیان و چـوار ﴿يَزِيدُ فِى ٱلْخَلْقِ مَا يَشَآءُ﴾ (خـوا) هەرچـی بیـەوێ لەدروسـت کردنـدا زیادی دەکات ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاسـتی خوا بەسـەر هەمـوو شـتێکدا بەتوانایە ﴿١﴾ ﴿مَّا يَفْتَحِ ٱللَّهُ لِلنَّاسِ مِن رَّحْمَةٍ﴾ خوا هەر ڕەحمەت وچاکەیەك بۆ خەڵك بەرەڵا بکات و بیکاتەوە ﴿فَلَا مُمْسِكَ لَهَا﴾ ئیتـر شـتێك نیە ڕێگـری لێ بـکات وبیگرێتـەوە ﴿وَمَا يُمْسِكْ﴾ وەخوا هـەر بەهرەیـەك بگرێتەوە ﴿فَلَا مُرْسِلَ لَهُۥ مِنۢ بَعْدِهِۦ﴾ ئیتر لەپاش گرتنەوەی خوا بەرەڵاکەر و نێرەری بۆ نییە ﴿وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ وە خوا زاڵی باڵادەسـتی کار دروسـتە ﴿٢﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿ٱذْكُرُوا۟ نِعْمَتَ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ بیربکەوە لەبەهـرەی خـوا بەسـەرتانەوە ﴿هَلْ مِنْ خَٰلِقٍ غَيْرُ ٱللَّهِ﴾ ئایـا بێجگـە لەخوا دروسـت کەرێکـی تر هەیە ﴿يَرْزُقُكُم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ﴾ کەڕۆزیتان بدات لەئاسـمان و زەویدا ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرسـتراوێکی ڕاست نییە بێجگە لەخوا ﴿فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ﴾ دەی چۆن وا ڕوو وەردەگێڕن (لەیەکخواپەرستی) ﴿٣﴾

﴿وَإِن يُكَذِّبُوكَ﴾ ئەگەر باوەڕیان پێ نەهێنایت (دڵگران مەبە) ﴿فَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِّن قَبْلِكَ﴾ چونکە بەڕاستی پێغەمبەرانی پێش تۆش باوەڕیان پێ نەهێنرا ﴿وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ﴾ هەموو کارو بارەکان تەنها بۆ لای خوا دەگەڕێتەوە ﴿٤﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ ئەی خەڵکینە بێگومان بەڵێنی خوا ڕاستە ﴿فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ دەی کەواتە با ژیانی دونیا فریوتان نەدات ﴿وَلَا يَغُرَّنَّكُم بِاللَّهِ الْغَرُورُ﴾ وە باشەیتان بە(بەزەیی و لێبوردەی) خوا فریوتان نەدات ﴿٥﴾ ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ﴾ بەڕاستی شەیتان دوژمنی ئێوەیە ﴿فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا﴾ دەی کەواتە ئێوەش بەدوژمنی خۆتانی دابنێن ﴿إِنَّمَا يَدْعُو حِزْبَهُ﴾ بێگومان ئەو (شەیتان) تاقم وکۆمەڵەکەی بانگ دەکات ﴿لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ﴾ بۆ ئەوەی ببنە هاوەڵانی ئاگری هەڵگیرساوی (دۆزەخ) ﴿٦﴾ ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ ئەوانەی بێ باوەڕ بوون سزای بەتینیان بۆ هەیە ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان هێناوەو کردەوە چاکەکانیان کردوە ﴿لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ﴾ لێبوردن و پاداشتی گەورەیان بۆ هەیە ﴿٧﴾ ﴿أَفَمَن زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ﴾ دەی ئایا کەسێ کەکردەوەی خراپی خۆی بۆ جوان کراوە ﴿فَرَآهُ حَسَنًا﴾ و بەچاك و جوانی دەبینێ (وەك کەسێکە پێوەری چاکەو خراپەی ئایین بێت) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَن يَشَاءُ﴾ وە بەڕاستی خوا هەرکەسێکی بوێ گومڕای دەکات ﴿وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ﴾ وە هەرکەسێکی بوێ ڕێنموونی دەکات ﴿فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسَرَاتٍ﴾ دەی کەواتە بەخەفەت خواردن لەبەر (ئیمان نەهێنانی) ئەوان خۆت مەفەوتێنە ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ﴾ بەڕاستی خوا بەوەی کەئەوان دەیکەن ئاگادارە ﴿٨﴾ ﴿وَاللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيَاحَ﴾ خوا زاتێکە (با،هەوا) کانی ناردووە ﴿فَتُثِيرُ سَحَابًا﴾ بۆ ئەوەی هەورەکان بگەڕێنێ (بڵاویان بکەنەوە) ﴿فَسُقْنَاهُ إِلَىٰ بَلَدٍ مَّيِّتٍ﴾ ئەمجا ئەو (هەورانە) دەنێرین بۆ سەر وڵاتێکی مردوو ﴿فَأَحْيَيْنَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ جا (بارانی لێ دەبارێ و) زەوی پێی زیندوو دەکەینەوە لەپاش ووشك بوون و مردنی ﴿كَذَٰلِكَ النُّشُورُ﴾ زیندوو کردنەوەی(مردووانیش لەقیامەتدا) هەر بەو شێوەیە ﴿٩﴾ ﴿مَن كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ﴾ هەر کەسێ گەورەیی و سەربەرزی دەوێ (لەخوای بوێ) ﴿فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا﴾ چونکە بەڕاستی هەموو گەورەیی و دەسەڵات هەر بۆ خوایە ﴿إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ﴾ ووتەی پاك و چاك تەنها بۆ لای ئەو (خوا) سەر دەکەوێ ﴿وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ﴾ وە (ووتەی پاكو) کردەوەی چاك بەرز دەکاتەوە (بۆلای خۆی) ﴿وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ السَّيِّئَاتِ﴾ وە ئەوانەی کەپیلانە خراپەکان دەگێڕن ﴿لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ سزایەکی توندو بەتینیان بۆ هەیە ﴿وَمَكْرُ أُولَٰئِكَ هُوَ يَبُورُ﴾ و فێڵ و پیلانی ئەوانە لەناو دەچێ ﴿١٠﴾ ﴿وَاللَّهُ خَلَقَكُم مِّن تُرَابٍ﴾ خوا (باوکی) ئێوەی لەخاك دروست کردووە ﴿ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ﴾ لەپاشان (نەوەکانی دروست کرد) لەنوتفەیەك ﴿ثُمَّ جَعَلَكُمْ أَزْوَاجًا﴾ ئەمجا (خوا) کردوونی بەچەند جووت (نێر و مێ) ﴿وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنثَىٰ وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ﴾ وە هیچ مێینەیەك (ئافرەتێك) دوو گیان نابێ و سکەکەی دانانی (نایبێت) مەگەر بەئاگاداری خوا نەبێت ﴿وَمَا يُعَمَّرُ مِن مُّعَمَّرٍ﴾ وە هیچ تەمەن درێژ کراوێ تەمەنی درێژ ناکرێ ﴿وَلَا يُنقَصُ مِنْ عُمُرِهِ إِلَّا فِي كِتَابٍ﴾ وە لەتەمەنی کەم ناکرێ مەگەر لەکتێبێك (لوح المحفوظ) دا نوسراوە ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ﴾ بەڕاستی ئەم کارە بۆ خوا ئاسانە ﴿١١﴾

﴿وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ﴾ ئەو دوو (جۆرە) دەریا وەك یەك نین ﴿هَٰذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ﴾ ئەمەیان سازگار وشیرینە ﴿سَائِغٌ شَرَابُهُ﴾ و خواردنەوەی ئاسانە و خۆشە ﴿وَهَٰذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ﴾ ئەوی تریان سوێرو تاڵ و تفتە ﴿وَمِن كُلٍّ تَأْكُلُونَ لَحْمًا طَرِيًّا﴾ و لەهەردووكیان گۆشتی تەڕو تازە دەخۆن ﴿وَتَسْتَخْرِجُونَ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا﴾ و خشڵی (مرواری و سەدەف و دوڕ لەدەریا) دەرئەهێنن و دەیپۆشن، وخۆتانی پێ دەڕازێننەوە ﴿وَتَرَى الْفُلْكَ فِيهِ مَوَاخِرَ﴾ و كەشتی یەكان دەبینی ئاوەكە لەت دەكەن (كاتێ بەناویدا دەڕۆن) ﴿لِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ﴾ بۆ ئەوەی هەندێ ڕزق و ڕۆزی خوا پەیدا بكەن ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ وە تا ستایشی خوا بكەن (لەسەر بەهرەكانی) ﴿١٢﴾ ﴿يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ﴾ (خوا) شەو دەكات بەناو ڕۆژدا ﴿وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ﴾ و ڕۆژ دەكات بەناو شەودا ﴿وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ وە خۆرو مانگی ڕام هێناوە ﴿كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ هەریەكەیان (لە خولگەی خۆیدا) تا ئەو ماوەیەی بۆی دیاری كراوە دەگەڕێت ودەسوڕێتەوە ﴿ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ﴾ ئەوەیە خوای پەروەردگاری ئێوە ﴿لَهُ الْمُلْكُ﴾ پادشایەتی تەنها بۆ ئەوە ﴿وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِهِ﴾ و ئەوانەی ئێوە هاواریان لێ دەكەن بێجگە لەخوا ﴿مَا يَمْلِكُونَ مِن قِطْمِيرٍ﴾ خاوەنی توێكڵە سپیكەی ناوكی خورمایش نین ﴿١٣﴾ ﴿إِن تَدْعُوهُمْ﴾ (بتەكان) ئەگەر نزاو هاواریان لێ بكەن ﴿لَا يَسْمَعُوا دُعَاءَكُمْ﴾ هاوارەكەتان نابیستن ﴿وَلَوْ سَمِعُوا مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْ﴾ و ئەگەر بیشی بیسن وەڵامتان نادەنەوە ﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ بِشِرْكِكُمْ﴾ و لەڕۆژی قیامەتیشدا بێ باوەڕ دەبن بەهاوبەش دانانەكەتان (وبەدرۆتان دەخەنەوە) ﴿وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ خَبِيرٍ﴾ وە دڵنیابە كەس وەك (خوای) ئاگادار ئاگادارت ناكات (لەسەر ئەنجامتان) ﴿١٤﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ﴾ ئەی خەڵكینە هەر ئێوە هەژاری لای خوان ﴿وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾ وە تەنیا خوایە بێ نیازی ستایش كراو ﴿١٥﴾ ﴿إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ﴾ ئەگەر (خوا) بیەوێ لەناوتان دەبات ﴿وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ وە خەڵكێكی تری تازە دەهێنێت ﴿١٦﴾ ﴿وَمَا ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ﴾ وە ئەمەش بۆ خوا كارێكی گران نییە ﴿١٧﴾ ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ﴾ هیچ گوناهبارێك گوناهی كەسێكی تر هەڵناگرێت ﴿وَإِن تَدْعُ مُثْقَلَةٌ إِلَىٰ حِمْلِهَا﴾ وە ئەگەر بارگرانێ (گوناهبارێ) بانگی كەسێ تر بكات بۆ هەڵگرتنی (بارە گوناهەكەی) ﴿لَا يُحْمَلْ مِنْهُ شَيْءٌ﴾ هیچ لەو (بارە گوناهە) هەڵناگرێ ﴿وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ﴾ هەرچەندە (داوا لێ كراوەكە) خزمیشی بێت ﴿إِنَّمَا تُنذِرُ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) تەنها ئەوانە بێدار دەكەیتەوە ﴿يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ﴾ كە بەپەنهانی لەپەروەردگاریان دەترسن ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ و نوێژەكانیان بەرێكی بەجێ دەهێنن ﴿وَمَن تَزَكَّىٰ فَإِنَّمَا يَتَزَكَّىٰ لِنَفْسِهِ﴾ وە هەر كەس خۆی پاك ڕاگرێ (لە تاوان) ئەوە بەڕاستی (سوودی) خۆ پاك ڕاگرتنەكەی هەر بۆ خۆیەتی ﴿وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ﴾ و گەڕانەوەش تەنها بۆ لای خوایە ﴿١٨﴾

﴿وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ﴾ نەکوێرو بینا یەکسانن ﴿١٩﴾ ﴿وَلَا الظُّلُمَاتُ وَلَا النُّورُ﴾ و نە تاریکستان و ڕووناکی (وەك یەکن) ﴿٢٠﴾ ﴿وَلَا الظِّلُّ وَلَا الْحَرُورُ﴾ و نەسێبەرو خۆرەتاو (وەك یەکن) ﴿٢١﴾ ﴿وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ﴾ نەزیندووان و مردووان بەرانبەرن ﴿إِنَّ اللَّهَ يُسْمِعُ مَن يَشَاءُ﴾ بەڕاستی خوا (بانگی خۆی) دەبیستێنێ بەهەر کەس کەبیەوێت ﴿وَمَا أَنتَ بِمُسْمِعٍ مَّن فِي الْقُبُورِ﴾ بەلاّم تۆ ناتوانی (ئەی موحەممەد ﷺ) پەیامەکەت) ببیستێنی بەوانەی لەگۆڕەکاندان (مردوون) ﴿٢٢﴾ ﴿إِنْ أَنتَ إِلَّا نَذِيرٌ﴾ تۆ تەنها ترسێنەری ﴿٢٣﴾ ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا﴾ بێگومان ئێمە تومان بە(ئاینی) ڕاستەوە ناردووە مژدەدەر و ترسێنەر بیت ﴿وَإِن مِّنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ﴾ هەر گەل و ئوممەتێك (پێغەمبەرێکی) ترسێنەری تێدا هاتووە ﴿٢٤﴾ ﴿وَإِن يُكَذِّبُوكَ﴾ وە ئەگەر باوەڕت پێ نەهێنن ﴿فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ ئەوە بێگومان لەپێش ئەوانیشەوە کەسانێك باوەڕیان نەهێنا (بە پێغەمبەرەکانیان) ﴿جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ پێغەمبەرەکانیان هاتنە لایان بەموعجیزەکان ﴿وَبِالزُّبُرِ وَبِالْكِتَابِ الْمُنِيرِ﴾ و پەڕاوو کتێبە ڕوون کەرەوەکانەوە ﴿٢٥﴾ ﴿ثُمَّ أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ پاشان ئەوانەیان بێ باوەڕ بوون قارم لێ گرتن ﴿فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ﴾ جا چۆن بوو تۆڵە سەندنی ئێمە (لەوان) ﴿٢٦﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەتدی ﴿أَنَّ اللَّهَ أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ ثَمَرَاتٍ﴾ کە بەڕاستی خوا لەئاسمانەوە بارانی باراندووە، ئەمجا بەو بارانە هەموو جۆرە میوەیەکمان ڕواند ﴿مُّخْتَلِفًا أَلْوَانُهَا﴾ کەشێوە و ڕەنگەکانیان جیاوازە ﴿وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ﴾ و لەچیاکاندا چەند ڕێگا هەیە ﴿بِيضٌ وَحُمْرٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا﴾ کەڕەنگیان سپی و سورە (سپی و سورەکانیش) جیاوازن ﴿وَغَرَابِيبُ سُودٌ﴾ و هەشیانە ڕەشێکی تۆخە ﴿٢٧﴾ ﴿وَمِنَ النَّاسِ وَالدَّوَابِّ وَالْأَنْعَامِ﴾ وە لەئادەمی و زیندەوەرو ئاژەڵ و ماڵاتیشدا ﴿مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ كَذَٰلِكَ﴾ ڕەنگی جۆراو جۆر هەیە بەوێنەی جیاوازی میوەهات ﴿إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ﴾ بەڕاستی لەناو بەندەکانی خودا، تەنها زانایان (وەك پێویست) لەخوا دەترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ﴾ بێگومان خوا زاڵی باڵادەستی لێبوردەیە. ﴿٢٨﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەکتێبی خوا دەخوێننەوە ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ و بەچاکی نوێژیان بەجێ هێناوە ﴿وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً﴾ وە لەوەی کەپێمان داون بەنهێنی و ئاشکرا دەبەخشن ﴿يَرْجُونَ تِجَارَةً لَّن تَبُورَ﴾ چاوەڕوانی بازرگانییەکن هەرگیز زەرەر ناکات ﴿٢٩﴾ ﴿لِيُوَفِّيَهُمْ أُجُورَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی (خوا) بەتێرو تەواوی پاداشتیان بداتەوە ﴿وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِ﴾ وە لە فەزڵ وبەهرەی خۆی زیاتریشیان پێ بدات ﴿إِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ﴾ بە ڕاستی خوا لێبوردەی سوپاس وەرگرە ﴿٣٠﴾

﴿وَٱلَّذِيٓ أَوۡحَيۡنَآ إِلَيۡكَ مِنَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ وە ئەوەی لەقورئاندا نیگامان کردوە بۆ تۆ ﴿هُوَ ٱلۡحَقُّ مُصَدِّقٗا لِّمَا بَيۡنَ يَدَيۡهِۗ﴾ هەر ئەوە ڕاستەو پشتیوانی کتێبەکانی پێش خۆیەتی ﴿إِنَّ ٱللَّهَ بِعِبَادِهِۦ لَخَبِيرُۢ بَصِيرٞ﴾ بێگومان خوا بەبەندەکانی ئاگادارو بینایە ﴿٣١﴾ ﴿ثُمَّ أَوۡرَثۡنَا ٱلۡكِتَٰبَ ٱلَّذِينَ﴾ لەپاشان ئەم قورئانەمان بەخشی بەکەسانێك ﴿ٱصۡطَفَيۡنَا مِنۡ عِبَادِنَاۖ﴾ کە لەناو بەندەکانماندا هەڵمان بژاردن ﴿فَمِنۡهُمۡ ظَالِمٞ لِّنَفۡسِهِۦ﴾ ئەمجا هەندێکیان ستەمکارن لەخودی خۆیان ﴿وَمِنۡهُم مُّقۡتَصِدٞ﴾ وهەندێکیان مام ناوەندین ﴿وَمِنۡهُمۡ سَابِقُۢ بِٱلۡخَيۡرَٰتِ بِإِذۡنِ ٱللَّهِۚ﴾ وهەندێکی تریان بەفەرمانی خوا پێشکەوتوون بەهۆی چاکەکانیانەوە ﴿ذَٰلِكَ هُوَ ٱلۡفَضۡلُ ٱلۡكَبِيرُ﴾ ئەم (قورئان پێدانە) لەخۆیدا بەهرەیەکی گەورەیە ﴿٣٢﴾ ﴿جَنَّٰتُ عَدۡنٖ يَدۡخُلُونَهَا﴾ ئەوانە دەچنە ناو بەهەشتانێك کە جێگای مانەوەی هەمیشەیی یە ﴿يُحَلَّوۡنَ فِيهَا مِنۡ أَسَاوِرَ مِن ذَهَبٖ وَلُؤۡلُؤٗاۖ﴾ لەوێدا بەبازنی ئاڵتونی و مرواری دەڕازێنرێنەوە ﴿وَلِبَاسُهُمۡ فِيهَا حَرِيرٞ﴾ وپۆشاکیشیان تێیدا ئاوریشمە ﴿٣٣﴾ ﴿وَقَالُواْ ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ ٱلَّذِيٓ﴾ وە ئەوان دەڵێن: هەموو سوپاس بۆ ئەو خوایە ﴿أَذۡهَبَ عَنَّا ٱلۡحَزَنَۖ﴾ کەخەفەتی لابردین و نەیهێشت ﴿إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٞ شَكُورٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگارمان لێبوردەی شایستەی سوپاسە ﴿٣٤﴾ ﴿ٱلَّذِيٓ أَحَلَّنَا دَارَ ٱلۡمُقَامَةِ مِن فَضۡلِهِۦ﴾ ئەو (خوایە) کە بەچاکەو بەهرەی خۆی نیشتەجێی کردین لەماڵی هەمیشەیی (بەهەشت دا) ﴿لَا يَمَسُّنَا فِيهَا نَصَبٞ﴾ لەوێدا نەهیچ ماندوو بوونێکمان تووش دەبێ ﴿وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا لُغُوبٞ﴾ ونەهیچ ئەرك و زەحمەتێکمان دووچار دەبێ ﴿٣٥﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لَهُمۡ نَارُ جَهَنَّمَ﴾ ئاگری دۆزەخ بۆ ئەوانەیە بێ باوەڕ بوون ﴿لَا يُقۡضَىٰ عَلَيۡهِمۡ فَيَمُوتُواْ﴾ بڕیاری مردن نادرێ بەسەردایاندا تا بمرن ﴿وَلَا يُخَفَّفُ عَنۡهُم مِّنۡ عَذَابِهَاۚ﴾ هەروەها هەندێ لەسزای (دۆزەخ) یان لێ سووك ناکرێ ﴿كَذَٰلِكَ نَجۡزِي كُلَّ كَفُورٖ﴾ ئا بەو جۆرە تۆڵە ئەسەنین لەهەموو بێ باوەڕێك ﴿٣٦﴾ ﴿وَهُمۡ يَصۡطَرِخُونَ فِيهَا﴾ وە ئەوانە لەدۆزەخدا هاوار دەکەن ﴿رَبَّنَآ أَخۡرِجۡنَا نَعۡمَلۡ صَٰلِحًا﴾ (دەڵێن) ئەی پەروەردگارمان (لەدۆزەخ) دەرمان بهێنە تا کردەوەی چاك بکەین ﴿غَيۡرَ ٱلَّذِي كُنَّا نَعۡمَلُۚ﴾ جیاواز لەوەی دەمان کرد (لەدونیادا) ﴿أَوَلَمۡ نُعَمِّرۡكُم﴾ (وەڵام دەدرێنەوە) ئایا تەمەنمان درێژ نەکردن ﴿مَّا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَن تَذَكَّرَ﴾ ئەوەندەی ئەوەی دەیەوێ بیر بکاتەوە تیایدا بیر بکاتەوە ﴿وَجَآءَكُمُ ٱلنَّذِيرُۖ﴾ وە ترسێنەرتان بۆ نەهات ﴿فَذُوقُواْ فَمَا لِلظَّٰلِمِينَ مِن نَّصِيرٍ﴾ دەی (ئەو سزا) بچەژن چونکە هیچ یاریدەدەرێك بۆ (بێ باوەڕە) ستەمکارەکان نییە ﴿٣٧﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَٰلِمُ غَيۡبِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ﴾ بەڕاستی خوا بەنهێنی ئاسمانەکان وزەوی زانایە ﴿إِنَّهُۥ عَلِيمُۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾ بێگومان خوا بەنهێنی دڵان ئاگادارە ﴿٣٨﴾

﴿هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ﴾ هەر ئەو زاتە ئێوەی کردە جێنشین(ی پێشوان) لەزەویدا ﴿فَمَن كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ﴾ ئەوسا هەر کەس بێ باوەڕ بێ ئەوە (تۆڵەی) بێ باوەڕییەکەی هەر بۆ خۆیەتی ﴿وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ و بێ باوەڕی کافران هیچیان بۆ زیاد ناکات لای پەروەردگاریان ﴿إِلَّا مَقْتًا﴾ جگە لەخەشم و ڕقی زۆر ﴿وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا خَسَارًا﴾ وە بێ باوەڕیی کافران هیچیان بۆ زیاد ناکات بێجگە لەزەرەرمەندی ﴿٣٩﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەواڵم بدەنێ ﴿شُرَكَاءَكُمُ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ ئەو هاوبەشانەی لەجیاتی خوا دەتانپەرستن (هاوارتان لێ دەکردن) ﴿أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ﴾ نیشانم بدەن لەزەویدا چیان دروست کردووە؟ ﴿أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَاوَاتِ﴾ یان لەبەدی هێنانی ئاسمانەکاندا بەشداری (خوا)یان کردووە؟ ﴿أَمْ آتَيْنَاهُمْ كِتَابًا﴾ یا کتێبێکمان پێ داون ﴿فَهُمْ عَلَىٰ بَيِّنَتٍ مِّنْهُ﴾ جا بەڵگەیان لەو کتێبەدا هەیە (کەبتەکان هاوبەشی خوان) ﴿بَلْ إِن يَعِدُ الظَّالِمُونَ بَعْضُهُم بَعْضًا إِلَّا غُرُورًا﴾ (نەخێر وانییە) بەڵکو ستەمکاران هیچ بەڵێنێك بەیەکتری نادەن جگە لەفریودان و(هەڵخەڵەتاندن) نەبێت ﴿٤٠﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ يُمْسِكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ بەڕاستی خوا ئاسمانەکان و زەوی ڕاگیر دەکات ﴿أَن تَزُولَا﴾ بۆ ئەوەی لەڕێڕەوی خۆیان لانەدەن ﴿وَلَئِن زَالَتَا﴾ بەڕاستی ئەگەر لەڕێڕەوی (خۆیان) لابدەن ﴿إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِّن بَعْدِهِ﴾ کێ هەیە جگە خوا ڕایان بگرێت ﴿إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا﴾ بێگومان ئەو (خوا) لەسەر خۆ و لێبوردەیە ﴿٤١﴾ ﴿وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ﴾ (بت پەرستان) بەسوێندی هەرە گەورەیان سوێندیان دەخوارد بەخوا ﴿لَئِن جَاءَهُمْ نَذِيرٌ﴾ (دەیان ووت) ئەگەر پێغەمبەرێکی ترسێنەریان بۆ بێت ﴿لَّيَكُونُنَّ أَهْدَىٰ مِنْ إِحْدَى الْأُمَمِ﴾ بەڕاستی ئەوان لەهەر یەك لە ئوممەتانی تر ڕێنموون تر دەبن ﴿فَلَمَّا جَاءَهُمْ نَذِيرٌ﴾ ئەمجا کاتێ پێغەمبەری ترسێنەریان بۆ هات ﴿مَّا زَادَهُمْ إِلَّا نُفُورًا﴾ زیاتر دوور کەوتنەوە(لەڕێگەی ڕاست) ﴿٤٢﴾ ﴿اسْتِكْبَارًا فِي الْأَرْضِ﴾ لەبەر خۆ بەزل زانی لەزەویدا ﴿وَمَكْرَ السَّيِّئِ﴾ و فێڵ وپیلانی خراپ کردن ﴿وَلَا يَحِيقُ الْمَكْرُ السَّيِّئُ إِلَّا بِأَهْلِهِ﴾ وە فێڵ و پیلانی خراپ تەنیا زیان بەخاوەنەکەی دەگەیەنێ ﴿فَهَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا سُنَّتَ الْأَوَّلِينَ﴾ دەی کەواتە ئەوان جگە لەچارەنووسی پێشینان چاوەڕوانی شتێکی تر دەکەن؟ ﴿فَلَن تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَبْدِيلًا﴾ چونکە باوی خوا هەرگیز گۆڕانی بۆ نییە ﴿وَلَن تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَحْوِيلًا﴾ و باوی خوا لادانی بۆ نییە ﴿٤٣﴾ ﴿أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ ئایا ئەوان بەزەویدا نەگەڕاون ﴿فَيَنظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ تا سەیر بکەن سەر ئەنجام گەلانی پێش خۆیان چۆن بووە ﴿وَكَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً﴾ کە ئەوان لەمان بەهێزتر بوون ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعْجِزَهُ مِن شَيْءٍ﴾ هیچ شتێك ناتوانێ لەدەستی خوا دەرچێ ﴿فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ﴾ نە لەئاسمانەکان ونەلەزەویدا ﴿إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا﴾ بەڕاستی خوا زانا و بەدەسەڵات وبەتوانایە ﴿٤٤﴾

﴿وَلَوۡ يُؤَاخِذُ ٱللَّهُ ٱلنَّاسَ﴾ وە ئەگەر خوا قار بگرێ لەخەڵکی (تۆڵەیان لێ بسەنێ) ﴿بِمَا كَسَبُواْ﴾ لەبەر ئەو (خراپانەی) کردویانە ﴿مَا تَرَكَ عَلَىٰ ظَهۡرِهَا مِن دَآبَّةٖ﴾ هیچ گیاندارێکی بەسەر زەویەوە نەدەهێشت ﴿وَلَٰكِن يُؤَخِّرُهُمۡ إِلَىٰٓ أَجَلٖ مُّسَمّٗى﴾ بەڵام (خوا) مۆڵەتی ئەوان دەدات تا ماوەی دیاری کراو ﴿فَإِذَا جَآءَ أَجَلُهُمۡ﴾ ئەمجا کاتێ ماوەکەیان (کۆتایی) هات (دەیان مرێنێ) ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِعِبَادِهِۦ بَصِيرَۢا﴾ جا بێگومان خوا بە بەندەکانی ئاگادارو بینایە ﴿٤٥﴾

سورەتی ﴿يسٓ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يسٓ﴾ بە(یا، سین) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بەماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿وَٱلۡقُرۡءَانِ ٱلۡحَكِيمِ﴾ سوێند بە قورئانی پڕ لەدانایی ﴿٢﴾ ﴿إِنَّكَ لَمِنَ ٱلۡمُرۡسَلِينَ﴾ بەڕاستی تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) لە پێغەمبەرانی خوای ﴿٣﴾ ﴿عَلَىٰ صِرَٰطٖ مُّسۡتَقِيمٖ﴾ لەسەر ڕێبازی ڕاستی ﴿٤﴾ ﴿تَنزِيلَ ٱلۡعَزِيزِ ٱلرَّحِيمِ﴾ (قورئان) دابەزێنراوە لەلایەن خوای زاڵی باڵادەستی میهرەبانەوە. ﴿٥﴾ ﴿لِتُنذِرَ قَوۡمٗا مَّآ أُنذِرَ ءَابَآؤُهُمۡ﴾ بۆ ئەوەی گەلێ بترسێنی (لەسزا) کەباوو باپیرانیان نەترسێنرابوون ﴿فَهُمۡ غَٰفِلُونَ﴾ بۆیە ئەوان بێ ئاگا بوون ﴿٦﴾ ﴿لَقَدۡ حَقَّ ٱلۡقَوۡلُ عَلَىٰٓ أَكۡثَرِهِمۡ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بەڵێنی خوا چەسپاو هاتە دی لەسەر زۆربەیان ﴿فَهُمۡ لَا يُؤۡمِنُونَ﴾ چونکە ئەوان باوەڕ ناهێنن ﴿٧﴾ ﴿إِنَّا جَعَلۡنَا فِيٓ أَعۡنَٰقِهِمۡ أَغۡلَٰلٗا﴾ (وەك کەسانێ وان کە) تەوقمان کردبێتە گەردنیان ﴿فَهِيَ إِلَى ٱلۡأَذۡقَانِ﴾ جا ئەو (تەوقانە) تا چەناکەیان هاتبێ (گەردنیانی بەتەواوی گرتبێتەوە) ﴿فَهُم مُّقۡمَحُونَ﴾ ئەمجا سەریان بەرز کرابێتەوە (نەتوانن بۆ خوارو ئەم لاو لا بیجوڵێنن) ﴿٨﴾ ﴿وَجَعَلۡنَا مِنۢ بَيۡنِ أَيۡدِيهِمۡ سَدّٗا وَمِنۡ خَلۡفِهِمۡ سَدّٗا﴾ وە بەربەستمان لەبەردەم و پشتیانەوە داناوە ﴿فَأَغۡشَيۡنَٰهُمۡ فَهُمۡ لَا يُبۡصِرُونَ﴾ پەردەشمان داوە بەسەر چاویان دا بۆیە ئەوان (ڕاستی) نابینن ﴿٩﴾ ﴿وَسَوَآءٌ عَلَيۡهِمۡ ءَأَنذَرۡتَهُمۡ أَمۡ لَمۡ تُنذِرۡهُمۡ﴾ وە بۆ ئەوان یەکسانە چ بیان ترسێنیت یان نەیان ترسێنیت ﴿لَا يُؤۡمِنُونَ﴾ باوەڕ ناهێنن ﴿١٠﴾ ﴿إِنَّمَا تُنذِرُ مَنِ ٱتَّبَعَ ٱلذِّكۡرَ﴾ تۆ تەنها کەسێك دەترسێنی کە شوێن قورئان دەکەوێت ﴿وَخَشِيَ ٱلرَّحۡمَٰنَ بِٱلۡغَيۡبِ﴾ لەپەنهانیشدا لە خوای میهرەبان دەترسن ﴿فَبَشِّرۡهُ بِمَغۡفِرَةٖ وَأَجۡرٖ كَرِيمٍ﴾ بەهۆی (ئەو شوێن کەوتن و ترسانەوە) مژدەی بدەرێ بەلێخۆشبوونی (گوناهەکانی) و پاداشتی چاکی (بەهەشت) ﴿١١﴾ ﴿إِنَّا نَحۡنُ نُحۡيِ ٱلۡمَوۡتَىٰ﴾ بەڕاستی هەر ئێمە مردووان زیندوو دەکەینەوە ﴿وَنَكۡتُبُ مَا قَدَّمُواْ وَءَاثَٰرَهُمۡۚ﴾ و هەرچی پێشتر کردویانە وشوێنەواری پاش خۆشیان دەنوسین ﴿وَكُلَّ شَيۡءٍ أَحۡصَيۡنَٰهُ فِيٓ إِمَامٖ مُّبِينٖ﴾ وە هەموو شتێکمان لە پەڕاوێکی ڕوون وئاشکرادا ژماردووە و نووسییوە کە (لوح المحفوظ) ە ﴿١٢﴾

﴿وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) نموونەیان بۆ بێنەرەوە بەخەڵکی شاری (أنطاكية) ﴿إِذْ جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ﴾ کاتێ کەپێغەمبەرانیان بۆ هات ۝١٣ ﴿إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا﴾ کاتێ دوو (پێغەمبەر)مان نارد بۆ ناویان باوەڕیان پێنەکردن ﴿فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ﴾ ئەمجا بە(ناردنی پێغەمبەری) سێیەم بەهێزمان کردن (وپشتمان گرتن) ﴿فَقَالُوا إِنَّا إِلَيْكُم مُّرْسَلُونَ﴾ جا (هەموویان) وتیان بێگومان ئێمە نێردراوین بۆ سەر ئێوە ۝١٤ ﴿قَالُوا مَا أَنتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا﴾ (خەڵکەکە) وتیان ئێوە هەر ئادەمییەکی وەك ئێمەن ﴿وَمَا أَنزَلَ الرَّحْمَٰنُ مِن شَيْءٍ﴾ و خوای میهرەبان هیچ شتێکی (لەنیگا) نەناردۆتە خوارەوە ﴿إِنْ أَنتُمْ إِلَّا تَكْذِبُونَ﴾ ئێوە تەنها درۆزنن و درۆ دەکەن ۝١٥ ﴿قَالُوا رَبُّنَا يَعْلَمُ إِنَّا إِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ﴾ (پێغەمبەرەکان) وتیان پەروەردگارمان دەزانێ بەڕاستی ئێمە (بەپێغەمبەریتی) نێردراوین بۆ سەر ئێوە ۝١٦ ﴿وَمَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ﴾ و ئێمە تەنها گەیاندنی (ئاینەکە)مان لەسەرە بەڕوونی ۝١٧ ﴿قَالُوا إِنَّا تَطَيَّرْنَا بِكُمْ﴾ (خەڵکەکە) وتیان بێگومان ئێمە بەهۆی ئێوەوە دووچاری شوومی و بەدبەختی بووین ﴿لَئِن لَّمْ تَنتَهُوا لَنَرْجُمَنَّكُمْ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر واز نەهێنن (لەو کارەتان) بەرد بارانتان دەکەین ﴿وَلَيَمَسَّنَّكُم مِّنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ و بەڕاستی لەلایەن ئێمەوە دووچاری سزایەکی پڕ ئێش و ئازار دەبن ۝١٨ ﴿قَالُوا طَائِرُكُم مَّعَكُمْ أَئِن ذُكِّرْتُم﴾ (پێغەمبەرەکان) وتیان شوومی ئێوە بەخۆتانەوەیە چونکە ئێوە ئەگەر ئامۆژگاری بکرێن (هەست بەشوومی دەکەن) ﴿بَلْ أَنتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو ئێوە گەلێکی لەسنوور دەرچوون ۝١٩ ﴿وَجَاءَ مِنْ أَقْصَى الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَىٰ﴾ وە لەو پەڕی شارەکەوە پیاوێك بەپەلە هات ﴿قَالَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ﴾ وتی ئەی گەلەکەم شوێن ئەم پێغەمبەرانە بکەون ۝٢٠ ﴿اتَّبِعُوا مَن لَّا يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا﴾ شوێن کەسانێ بکەون داوای هیچ کرێ و پاداشتێکتان لێ ناکەن ﴿وَهُم مُّهْتَدُونَ﴾ کەخۆشتان ڕێنموونیی کراون ۝٢١ ﴿وَمَا لِيَ لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي﴾ وە من بۆچی زاتێ نەپەرستم کەمنی بەدی هێناوە ﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ وە هەر بۆ لای ئەوە دەگەڕێنەوە ۝٢٢ ﴿أَأَتَّخِذُ مِن دُونِهِ آلِهَةً﴾ ئایا بێجگە لەو (خوا) پەرستراوانێك بۆ خۆم بڕیار بدەم ﴿إِن يُرِدْنِ الرَّحْمَٰنُ بِضُرٍّ﴾ ئەگەر خوای میهرەبان زیانی بۆ من بوێ ﴿لَّا تُغْنِ عَنِّي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا﴾ تکای ئەوان هیچ سوودێك بەمن ناگەیەنێ ﴿وَلَا يُنقِذُونِ﴾ و (لەسزای خوا) ڕزگارم ناکەن ۝٢٣ ﴿إِنِّي إِذًا لَّفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ بێگومان من (ئەگەر هاوبەش دابنێم) ئەو کاتە لەگومڕاییەکی زۆر ئاشکرادام ۝٢٤ ﴿إِنِّي آمَنتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْمَعُونِ﴾ بەڕاستی من باوەڕم هێنا بەپەروەردگارتان و دە ئێوەش گوێتان لێبێ ۝٢٥ ﴿قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ﴾ (ئەم پیاوەیان شەهید کرد) پێی وترا: بڕۆرە بەهەشتەوە ﴿قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِي يَعْلَمُونَ﴾ (ئەو پیاوەش) وتی خۆزگە گەلەکەم بیانزانیایە ۝٢٦ ﴿بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي﴾ بە ئەوەی کەپەروەردگارم لێم خۆشبووە ﴿وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ﴾ وەبردمیە ڕیزی ڕێز گیراوانەوە ۝٢٧

﴿وَمَآ أَنزَلۡنَا عَلَىٰ قَوۡمِهِۦ مِنۢ بَعۡدِهِۦ﴾ وە لـە دوای ئـەو ئەمـان نارده خـوارەوە بۆ سـەر گەلەکەی ﴿مِن جُندٍ مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ هیچ لەشکرێك لەئاسمانەوە ﴿وَمَا كُنَّا مُنزِلِينَ﴾ و ئێمە دابەزێنەر نەبووین ﴿٢٨﴾ ﴿إِن كَانَتۡ إِلَّا صَيۡحَةً وَٰحِدَةً﴾ (هـۆی تیاچوونیان) تەنیا شـریخەیەکی بەهێز بوو ﴿فَإِذَا هُمۡ خَٰمِدُونَ﴾ جـا کتوپڕ ئەوانە هەموو جوڵەیـان نەمـا و مـردن ﴿٢٩﴾ ﴿يَٰحَسۡرَةً عَلَى ٱلۡعِبَادِۚ﴾ ئـای پەشیمانی وداخـی سـەخت بۆ ئـەو بەندانەی (کەبێ باوەڕن) ﴿مَا يَأۡتِيهِم مِّن رَّسُولٍ إِلَّا كَانُواْ بِهِۦ يَسۡتَهۡزِءُونَ﴾ هەر پێغەمبەرێکیان بۆ بهاتایە تەنیا گاڵتەیان پـێ دەکرد (و هیچ تـر) ﴿٣٠﴾ ﴿أَلَمۡ يَرَوۡاْ﴾ ئایا نەیان زانیوە ﴿كَمۡ أَهۡلَكۡنَا قَبۡلَهُم مِّنَ ٱلۡقُرُونِ﴾ لە پێش ئەواندا چەنـد گەلی (تاوانبار) مـان لە ناو بردووە ﴿أَنَّهُمۡ إِلَيۡهِمۡ لَا يَرۡجِعُونَ﴾ کەبێگومان ناگەڕێنەوە بۆ لای ئەمان ﴿٣١﴾ ﴿وَإِن كُلٌّ لَّمَّا جَمِيعٌ لَّدَيۡنَا مُحۡضَرُونَ﴾ هـەر هەموو (لـە ناوبراوان) کۆ دەکرێنـەوە لای ئێمە (و لەقیامەت دا) ئامادە دەکرێن ﴿٣٢﴾ ﴿وَءَايَةٌ لَّهُمُ ٱلۡأَرۡضُ ٱلۡمَيۡتَةُ﴾ وە نیشـانەو بەڵگەیەك بۆ ئەوان، ئەم زەوییە مردووەیە ﴿أَحۡيَيۡنَٰهَا﴾ کـە زیندوومـان کـردەوە ﴿وَأَخۡرَجۡنَا مِنۡهَا حَبًّا فَمِنۡهُ يَأۡكُلُونَ﴾ و دانەوێڵەمـان لـێ دەرهێنا (لـێ ڕوانـد) کـە لێـی دەخـۆن ﴿٣٣﴾ ﴿وَجَعَلۡنَا فِيهَا جَنَّٰتٍ مِّن نَّخِيلٍ وَأَعۡنَٰبٍ﴾ وە لـەو (زەوییـە) دا چەند بـاخ لەخورمـا و تریمـان بەدی هێنـا ﴿وَفَجَّرۡنَا فِيهَا مِنَ ٱلۡعُيُونِ﴾ و چەنـد کانیاومان تیـادا هەڵقوڵاندوە ﴿٣٤﴾ ﴿لِيَأۡكُلُواْ مِن ثَمَرِهِۦ وَمَا عَمِلَتۡهُ أَيۡدِيهِمۡۚ﴾ بۆ ئەوەی لەبەروبوومەکانی بخۆن کەدەستی ئەوان بەرهەمی نەهێناوە ﴿أَفَلَا يَشۡكُرُونَ﴾ دەی ئایا سوپاسی خوا ناکەن ﴿٣٥﴾ ﴿سُبۡحَٰنَ ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلۡأَزۡوَٰجَ كُلَّهَا﴾ پاك وبێگەردە زاتێك کە هەموو جووتەکانی (نێر و مێ) دروست کردووە ﴿مِمَّا تُنۢبِتُ ٱلۡأَرۡضُ وَمِنۡ أَنفُسِهِمۡ﴾ لـەوەی کـە زەوی دەیڕوێنـێ و لە(ئادەمی) خۆیان ﴿وَمِمَّا لَا يَعۡلَمُونَ﴾ و لەو شـتانەش کە نایزانن ﴿٣٦﴾ ﴿وَءَايَةٌ لَّهُمُ ٱلَّيۡلُ نَسۡلَخُ مِنۡهُ ٱلنَّهَارَ﴾ شـەویش بەڵگەو نیشـانەیە بۆ ئەوان کە ئێمـە ڕۆژی لێ دەردەهێنین ﴿فَإِذَا هُم مُّظۡلِمُونَ﴾ ئەمجا لەناکاودا تاریکی هەموویان دەگرێتەوە ﴿٣٧﴾ ﴿وَٱلشَّمۡسُ تَجۡرِي لِمُسۡتَقَرٍّ لَّهَاۚ﴾ خۆریـش بەرەو بنکـەی خـۆی (لەگەڕاندایـە و) دەڕوا ﴿ذَٰلِكَ تَقۡدِيرُ ٱلۡعَزِيزِ ٱلۡعَلِيمِ﴾ ئـەوە بڕیاردراوی (خوای) زاڵی باڵادەستی زانایە ﴿٣٨﴾ ﴿وَٱلۡقَمَرَ قَدَّرۡنَٰهُ مَنَازِلَ﴾ وەبۆ مانگیش چەند قۆناغێکمان داناوە ﴿حَتَّىٰ عَادَ كَٱلۡعُرۡجُونِ ٱلۡقَدِيمِ﴾ (دوای تەواو کردنی قۆناغەکانی) هەتا وەکو پەلی دار خورمای کۆنی (وشـك بـووی) لـێ دێـت ﴿٣٩﴾ ﴿لَا ٱلشَّمۡسُ يَنۢبَغِي لَهَآ أَن تُدۡرِكَ ٱلۡقَمَرَ﴾ خۆر بـۆی نییە (ناتوانێ) بگـات بەمانگ ﴿وَلَا ٱلَّيۡلُ سَابِقُ ٱلنَّهَارِۚ﴾ و شـەویش ناتوانێ پێشـکەوێ لەڕۆژ ﴿وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسۡبَحُونَ﴾ و هەر یەکەیان (خۆر و مانگ)لە خولگەیەکدا مەلە دەکەن و دەسوڕێنەوە ﴿٤٠﴾

﴿وَءَايَةٌ لَّهُمۡ﴾ وەبەڵگەیەکی ئاشکرای تر بۆ ئەوان ئەمەیە ﴿أَنَّا حَمَلۡنَا ذُرِّيَّتَهُمۡ فِي ٱلۡفُلۡكِ ٱلۡمَشۡحُونِ﴾ کەبێگومان ئێمە نەوەکانی ئەوانمان لەکەشتی پڕ کراو (لەخۆیان و کەل و پەلیان) دا هەڵگرتووە ﴿٤١﴾ ﴿وَخَلَقۡنَا لَهُم مِّن مِّثۡلِهِۦ مَا يَرۡكَبُونَ﴾ وە بە وێنەی کەشتی شتانێکی تریشمان بۆ دروست کردوون کە سواری بن ﴿٤٢﴾ ﴿وَإِن نَّشَأۡ نُغۡرِقۡهُمۡ﴾ وە ئەگەر بمانەوێ نوقمیان دەکەین ﴿فَلَا صَرِيخَ لَهُمۡ وَلَا هُمۡ يُنقَذُونَ﴾ جا هیچ کەس نایەت بە هاواریانەوە و ڕزگاریش ناکرێن (لە نوقم بوون) ﴿٤٣﴾ ﴿إِلَّا رَحۡمَةً مِّنَّا وَمَتَٰعًا إِلَىٰ حِينٍ﴾ مەگەر بەزەیی ئێمە (ڕزگاریان بکات) وتا کاتی دیار کراو بیان ژێنین ﴿٤٤﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ﴾ وە کاتێك پێیان بوترێت ﴿ٱتَّقُواْ مَا بَيۡنَ أَيۡدِيكُمۡ وَمَا خَلۡفَكُمۡ﴾ خۆتان بپارێزن (لەو سزای کە) لە بەردەمتان دایە و لەوەش لەپشتانەوەیە (لە ڕۆژی دوایی) ﴿لَعَلَّكُمۡ تُرۡحَمُونَ﴾ تا ڕەحمتان پێ بکرێ ﴿٤٥﴾ ﴿وَمَا تَأۡتِيهِم مِّنۡ ءَايَةٖ مِّنۡ ءَايَٰتِ رَبِّهِمۡ﴾ وە هەر بەڵگەو ئایەتێکیان لە ئایەتەکانی پەروەردگاریان بۆ بێت ﴿إِلَّا كَانُواْ عَنۡهَا مُعۡرِضِينَ﴾ ئەوان هەر ڕوو وەردەگێڕن لەو (ئایەتانە) ﴿٤٦﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمۡ أَنفِقُواْ مِمَّا رَزَقَكُمُ ٱللَّهُ﴾ وە هەر کاتێ پێیان بوترێ لەوەی خوا پێی داون ببەخشن ﴿قَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لِلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەوانەی بێ باوەڕ بوون دەڵێن بەوانەی ئیمانیان هێنا بوو ﴿أَنُطۡعِمُ مَن لَّوۡ يَشَآءُ ٱللَّهُ أَطۡعَمَهُۥٓ﴾ ئایا خواردن بدەین بە کەسێ ئەگەر خوا بیویستایە خواردنی پێ دەدا ﴿إِنۡ أَنتُمۡ إِلَّا فِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٖ﴾ ئێوە تەنها لە گومڕاییەکی ئاشکرادان ﴿٤٧﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا ٱلۡوَعۡدُ إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ﴾ وەدەڵێن ئەم بەڵێنەکەی دێت ئەگەر ئێوە ڕاست گۆن ﴿٤٨﴾ ﴿مَا يَنظُرُونَ إِلَّا صَيۡحَةٗ وَٰحِدَةٗ تَأۡخُذُهُمۡ﴾ ئەمانە چاوەڕوانی هیچ ناکەن مەگەر شریخە و دەنگێکی بەهێز (فوو کردن بە کەڕەنادا) بیانگرێت ﴿وَهُمۡ يَخِصِّمُونَ﴾ لە کاتێکدا لە نێو خۆیاندا دەمە قاڵێ دەکەن ﴿٤٩﴾ ﴿فَلَا يَسۡتَطِيعُونَ تَوۡصِيَةٗ وَلَآ إِلَىٰٓ أَهۡلِهِمۡ يَرۡجِعُونَ﴾ ئەوسا ناتوانن هیچ وەسیەتێك بکەن یان بگەڕێنەوە لای کەس و کاریان ﴿٥٠﴾ ﴿وَنُفِخَ فِي ٱلصُّورِ﴾ وە (جاری تر) فوو دەکرێ بە کەڕەنادا ﴿فَإِذَا هُم مِّنَ ٱلۡأَجۡدَاثِ﴾ ئەمجا ئەوان کتوپڕ لە گۆڕەکان دێنەدەروەو ﴿إِلَىٰ رَبِّهِمۡ يَنسِلُونَ﴾ بە پەلە دەڕۆن بۆ لای پەروەردگاریان ﴿٥١﴾ ﴿قَالُواْ يَٰوَيۡلَنَا مَنۢ بَعَثَنَا مِن مَّرۡقَدِنَاۜ﴾ دەڵێن ئەی هاوار بۆ ئێمە کێ زیندووی کردینەوە لە گۆڕەکانمان دا ﴿هَٰذَا مَا وَعَدَ ٱلرَّحۡمَٰنُ وَصَدَقَ ٱلۡمُرۡسَلُونَ﴾ ئەمە ئەو بەڵێنەیە خوای میهرەبان پێ ی داین و پێغەمبەرەکان ڕاستیان کرد ﴿٥٢﴾ ﴿إِن كَانَتۡ إِلَّا صَيۡحَةٗ وَٰحِدَةٗ﴾ تەنها شریخە ودەنگێکی گەورە دێت ﴿فَإِذَا هُمۡ جَمِيعٞ لَّدَيۡنَا مُحۡضَرُونَ﴾ ئیتر کتوپڕ هەموویان (بە کۆمەڵ) لای ئێمە ئامادە کراون ﴿٥٣﴾ ﴿فَٱلۡيَوۡمَ لَا تُظۡلَمُ نَفۡسٞ شَيۡـٔٗا﴾ ئەمڕۆش هیچ جۆرە ستەمێك لە کەس ناکرێ ﴿وَلَا تُجۡزَوۡنَ إِلَّا مَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ﴾ وە جگە لەوەی کەدەتان کرد پاداشت وسزا نادرێنەوە ﴿٥٤﴾

﴿إِنَّ أَصۡحَٰبَ ٱلۡجَنَّةِ ٱلۡيَوۡمَ﴾ بەڕاستی بەهەشتی یەکان ئەمڕۆ ﴿فِي شُغُلٖ فَٰكِهُونَ﴾ لەخۆشی و شادیدا سەرقاڵن ﴿٥٥﴾ ﴿هُمۡ وَأَزۡوَٰجُهُمۡ فِي ظِلَٰلٍ عَلَى ٱلۡأَرَآئِكِ مُتَّكِـُٔونَ﴾ خۆیان و هاوسەرەکانیان لە سێبەرەکاندا لە سەر تەخت (ی ڕازاوە) پاڵیان داوەتەوە ﴿٥٦﴾ ﴿لَهُمۡ فِيهَا فَٰكِهَةٞ وَلَهُم مَّا يَدَّعُونَ﴾ لەو(بەهەشتە)دا بۆیان ئامادەیەمیوەهات وهەرچی داوا بکەن ﴿٥٧﴾ ﴿سَلَٰمٞ قَوۡلٗا مِّن رَّبّٖ رَّحِيمٖ﴾ سەلام (یان لێ دەکرێت) بەووتەیەك لە لایەن پەروەردگاری میهرەبانەوە ﴿٥٨﴾ ﴿وَٱمۡتَٰزُواْ ٱلۡيَوۡمَ أَيُّهَا ٱلۡمُجۡرِمُونَ﴾ ئێوەش ئەی تاوانباران ئەمڕۆ جیا ببنەوە (لە ئیمانداران) ﴿٥٩﴾ ﴿أَلَمۡ أَعۡهَدۡ إِلَيۡكُمۡ يَٰبَنِيٓ ءَادَمَ﴾ ئەی نەوەکانی ئادەم ئایا وەسیەتم بۆ نەکردن ﴿أَن لَّا تَعۡبُدُواْ ٱلشَّيۡطَٰنَۖ﴾ کە شەیتان نەپەرستن ﴿إِنَّهُۥ لَكُمۡ عَدُوّٞ مُّبِينٞ﴾ چونکە بەڕاستی شەیتان دوژمنی ئاشکرای ئێوەیە ﴿٦٠﴾ ﴿وَأَنِ ٱعۡبُدُونِيۚ هَٰذَا صِرَٰطٞ مُّسۡتَقِيمٞ﴾ وە(ئایا وەسیێتم بۆ نەکردن) کەمن بپەرستن ئەمە ڕێگای ڕاستە ﴿٦١﴾ ﴿وَلَقَدۡ أَضَلَّ مِنكُمۡ جِبِلّٗا كَثِيرًاۖ﴾ سوێند بەخوا بێگومان (شەیتان) خەڵکێکی زۆری لە ئێوە گومڕا کرد ﴿أَفَلَمۡ تَكُونُواْ تَعۡقِلُونَ﴾ دەی ئایا بۆ ژیر نەبوون ﴿٦٢﴾ ﴿هَٰذِهِۦ جَهَنَّمُ ٱلَّتِي كُنتُمۡ تُوعَدُونَ﴾ ئەمەئەودۆزەخەیە کەبەڵێنتان پێ درابوو ﴿٦٣﴾ ﴿ٱصۡلَوۡهَا ٱلۡيَوۡمَ بِمَا كُنتُمۡ تَكۡفُرُونَ﴾ ئەمڕۆ بڕۆنە ناوی یەوە بەهۆی بێ باوەڕ بوونتانەوە ﴿٦٤﴾ ﴿ٱلۡيَوۡمَ نَخۡتِمُ عَلَىٰٓ أَفۡوَٰهِهِمۡ﴾ ئەمڕۆ مۆر دەنێین بەسەر دەمیاندا ﴿وَتُكَلِّمُنَآ أَيۡدِيهِمۡ﴾ و دەستیان قسەمان لەگەڵدا دەکەن ﴿وَتَشۡهَدُ أَرۡجُلُهُم بِمَا كَانُواْ يَكۡسِبُونَ﴾ و قاچیان شایەتی دەدەن بەوەی کە کردویانە ﴿٦٥﴾ ﴿وَلَوۡ نَشَآءُ لَطَمَسۡنَا عَلَىٰٓ أَعۡيُنِهِمۡ﴾ وە ئەگەر بمانەوێ ڕووناکی چاویان ناهێڵین (کوێریان دەکەین) ﴿فَٱسۡتَبَقُواْ ٱلصِّرَٰطَ فَأَنَّىٰ يُبۡصِرُونَ﴾ ئەوسا دەیانەوێ بەرەو ڕێگای ڕاست پێشبرکێ بکەن جا چۆن دەبینن ﴿٦٦﴾ ﴿وَلَوۡ نَشَآءُ لَمَسَخۡنَٰهُمۡ عَلَىٰ مَكَانَتِهِمۡ﴾ خۆ ئەگەر بمانەوێ لەشوێنی خۆیاندا شێوەی ئادەمییان دەگۆڕین (دەیان کەین بە شتێکی خراپ) ﴿فَمَا ٱسۡتَطَٰعُواْ مُضِيّٗا وَلَا يَرۡجِعُونَ﴾ بەهۆی ئەو (گۆڕینەوە) نەیان دەتوانی نەبڕۆن ونەبگەڕێنەوە ﴿٦٧﴾ ﴿وَمَن نُّعَمِّرۡهُ نُنَكِّسۡهُ فِي ٱلۡخَلۡقِۚ أَفَلَا يَعۡقِلُونَ﴾ وە تەمەنی هەر کەس درێژ کەین لاشەی لاواز و ناتەوان دەکەین دەی ئایا ژیر نابن ﴿٦٨﴾ ﴿وَمَا عَلَّمۡنَٰهُ ٱلشِّعۡرَ وَمَا يَنۢبَغِي لَهُۥٓۚ﴾ ئێمە ئەو (موحەممەد ﷺ) مان فێری شیعر نەکردووە، وشیعرووتن شیاوی ئەو نی یە ﴿إِنۡ هُوَ إِلَّا ذِكۡرٞ وَقُرۡءَانٞ مُّبِينٞ﴾ و ئەوەی (موحەممەد ﷺ) دەیڵێ پەند و ئامۆژگاری و قورئانی ڕونکەرەوەی (ڕاستی یە) ﴿٦٩﴾ ﴿لِّيُنذِرَ مَن كَانَ حَيّٗا﴾ بۆ ئەوەی ئەوانەی (دڵ) زیندوون بیان ترسێنێ ﴿وَيَحِقَّ ٱلۡقَوۡلُ عَلَى ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ و بەڵێنی (سزا) بسەپێنێت بەسەر بێ باوەڕاندا ﴿٧٠﴾

﴿أَوَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا نەیان دی (نەیان زانیوە) ﴿أَنَّا خَلَقْنَا لَهُم مِّمَّا عَمِلَتْ أَيْدِينَا أَنْعَامًا﴾ کە بێگومان ئێمە ئاژەڵمان بۆ ئەوان دروست کردووە ﴿فَهُمْ لَهَا مَالِكُونَ﴾ ئەمجا ئەوان خاوەنیانن ﴿٧١﴾ ﴿وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ﴾ وە ڕاممان هێناون بۆیان ﴿فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ﴾ ئەمجا سواری هەندێکیان دەبن و (گۆشتی) هەندێکیشیان دەخۆن ﴿٧٢﴾ ﴿وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبُ﴾ وە زۆر سوودیان لێ دەبینن وشتی خواردنەوەشیان لێ وەردەگرن ﴿أَفَلَا يَشْكُرُونَ﴾ دەی ئایا سوپاسی خوا ناکەن ﴿٧٣﴾ ﴿وَاتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ آلِهَةً﴾ وە بێجگە لە خوا چەند پەرستراوێکیان بۆ خۆیان داناوە ﴿لَّعَلَّهُمْ يُنصَرُونَ﴾ بەو هیوایەی یارمەتی بدرێن ﴿٧٤﴾ ﴿لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ﴾ (ئەو پەرستراوانە) ناتوانن یارمەتیان بدەن ﴿وَهُمْ لَهُمْ جُندٌ مُّحْضَرُونَ﴾ بەڵام ئەمان سەربازی ئامادەن، لە خزمەتیاندان (وملکەچی ئەو بتانەن) ﴿٧٥﴾ ﴿فَلَا يَحْزُنكَ قَوْلُهُمْ﴾ جا قسەکانیان خەمبارت نەکات ﴿إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ چونکە بەڕاستی ئەوەی دەی شارنەوەو ئەوەی ئاشکرای دەکەن دەیزانین ﴿٧٦﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَ الْإِنسَانُ﴾ ئایا ئادەمی نەیزانیوە ﴿أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِن نُّطْفَةٍ﴾ کە ئەومان لە نوتفەیەك دروست کردووە ﴿فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ﴾ کەچی یەکسەر دەبێتە دوژمنێکی سەرسەختی دیار (دەمقاڵێ کەرێکی ئاشکرایە) ﴿٧٧﴾ ﴿وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ﴾ وە نموونەمان بۆ دێنێتەوە و بەدیهێنانی خۆی لە بیر چۆتەوە ﴿قَالَ مَن يُحْيِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ﴾ (ئەو بێ بڕوایە) دەڵێ کێ ئێسکەکان زیندوو دەکاتەوە لە کاتێکدا کە ڕزیون ﴿٧٨﴾ ﴿قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەو زاتە زیندوویان دەکاتەوە کە لە یەکەم جارەوە بە دی هێناون ﴿وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ﴾ و ئەو بە هەموو دروست کراوێك زانا و ئاگادارە ﴿٧٩﴾ ﴿الَّذِي جَعَلَ لَكُم مِّنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا﴾ زاتێ کە لە درەختی سەوز ئاگری بۆ دروست کردون ﴿فَإِذَا أَنتُم مِّنْهُ تُوقِدُونَ﴾ ئیتر ئێوە ئاگری پێ دەکەنەوە ﴿٨٠﴾ ﴿أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ ئایا زاتێ کە ئاسمانەکان و زەوی بەدی هێناوە ﴿بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَن يَخْلُقَ مِثْلَهُم﴾ ناتوانێ وێنەیان دروست بکات؟ ﴿بَلَىٰ وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ﴾ بەڵێ دەتوانێ و هەر ئەویش دروست کەری زانایە ﴿٨١﴾ ﴿إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا﴾ بەڕاستی کاری ئەو (خوا) ئەمەیە هەر کاتێ بیەوێ شتێك بە دی بهێنێت ﴿أَن يَقُولَ لَهُ كُن فَيَكُونُ﴾ پێی دەڵێ: ببە، دەست بەجێ (ئەو شتە) دەبێت ﴿٨٢﴾ ﴿فَسُبْحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ جا پاك و بێگەردە ئەو خوایەی کە موڵکایەتی هەموو شتێك بەدەست ئەوە ﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ و بۆ لای ئەویش دەگەڕێنرێنەوە ﴿٨٣﴾

سورەتی ﴿الصَّافَّات﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَٱلصَّٰٓفَّٰتِ صَفّٗا﴾ سوێند بەو فریشتانە ڕیز بوون (لە کاتی عیبادەتدا) (١) ﴿فَٱلزَّٰجِرَٰتِ زَجۡرٗا﴾ وە سوێند بەوانە کە دەخوڕن بەسەر هەورەکاندا (٢) ﴿فَٱلتَّٰلِيَٰتِ ذِكۡرًا﴾ وە سوێند بەخوێنەرانی قورئان (٣) ﴿إِنَّ إِلَٰهَكُمۡ لَوَٰحِدٞ﴾ بەڕاستی پەرستراوی ئێوە تاك و تەنهایە (٤) ﴿رَّبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ وَمَا بَيۡنَهُمَا﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی وئەوەی لە نێوانیاندایە ﴿وَرَبُّ ٱلۡمَشَٰرِقِ﴾ و پەروەردگاری خۆر هەڵاتەکان (٥) ﴿إِنَّا زَيَّنَّا ٱلسَّمَآءَ ٱلدُّنۡيَا بِزِينَةٍ ٱلۡكَوَاكِبِ﴾ بێگومان ئێمە ئاسمانی دونیامان بەجوانی ئەستێرەکان ڕازاندۆتەوە (٦) ﴿وَحِفۡظٗا مِّن كُلِّ شَيۡطَٰنٖ مَّارِدٖ﴾ وە لەهەموو شەیتانێکی سەر کەش پاڕاستوومانە (٧) ﴿لَّا يَسَّمَّعُونَ إِلَى ٱلۡمَلَإِ ٱلۡأَعۡلَىٰ﴾ ناتوانن گوێ بگرن بۆ ئەو فریشتانەی لە بەرزترین پلەدان ﴿وَيُقۡذَفُونَ مِن كُلِّ جَانِبٖ﴾ وە (ئەگەر بچن گوێ بگرن) لە هەموو لایەکی (ئاسمانەوە) ئاگر باران دەکرێن (٨) ﴿دُحُورٗاۖ وَلَهُمۡ عَذَابٞ وَاصِبٌ﴾ ڕاو دەنرێن زۆر بە توندی و (لە قیامەتدا) سزایان بەردەوامە وسەختە (٩) ﴿إِلَّا مَنۡ خَطِفَ ٱلۡخَطۡفَةَ﴾ (شەیتانەکان ناتوانن گوێ بگرن) مەگەر یەکێکیان بە دزیەوە هەواڵێك (لە فریشتەیەك ببیستێ و) بە پەلە بیفڕێنێ ﴿فَأَتۡبَعَهُۥ شِهَابٞ ثَاقِبٞ﴾ پزیسکی گڕدار وسوتێنەری شوێن دەکەوێت (و دەی سوتێنێ) (١٠) ﴿فَٱسۡتَفۡتِهِمۡ أَهُمۡ أَشَدُّ خَلۡقًا﴾ ئەمجا (ئەی موحەممەد ﷺ) بپرسە لەوانەی (کە بێباوەڕن) ئایا ئەوان دروستکراوێکی گەورەتر و گرنگتر و بەهێزترن؟ ﴿أَم مَّنۡ خَلَقۡنَآۚ﴾ یان ئەو شتانەی تر کە دروستمان کردووە (لە ئاسمان و خۆر و زەوی و...) ﴿إِنَّا خَلَقۡنَٰهُم مِّن طِينٖ لَّازِبِۭ﴾ بەڕاستی ئێمە ئەوان (ئادەمی) مان دروست کرد لە قوڕێکی لینجی جیڕ (١١) ﴿بَلۡ عَجِبۡتَ وَيَسۡخَرُونَ﴾ بەڵام (سەیرە) تۆ سەرت سوڕماوە (چۆن باوەڕ ناهێنن) کەچی ئەوان گاڵتە دەکەن (بە تۆ کە دەڵێیت زیندوو بوونەوە هەیە) (١٢) ﴿وَإِذَا ذُكِّرُواْ لَا يَذۡكُرُونَ﴾ وە کاتێ ئامۆژگاری بکرێن ئامۆژگاری وەر ناگرن (١٣) ﴿وَإِذَا رَأَوۡاْ ءَايَةٗ يَسۡتَسۡخِرُونَ﴾ وە کاتێ موعجیزەیەك ببینن دەیکەنە گاڵتەجار (١٤) ﴿وَقَالُوٓاْ إِنۡ هَٰذَآ إِلَّا سِحۡرٞ مُّبِينٌ﴾ وە دەڵێن ئەم (قورئانە) هیچ نییە جگە لە جادوویەکی ئاشکرا (١٥) ﴿أَءِذَا مِتۡنَا وَكُنَّا تُرَابٗا وَعِظَٰمًا﴾ (دەڵێن) ئایا ئێمە کە مردین و بووین بەخۆڵ و ئێسکی ڕزیو ﴿أَءِنَّا لَمَبۡعُوثُونَ﴾ ئایا ئێمە زیندوو دەکرێینەوە؟! (١٦) ﴿أَوَ ءَابَآؤُنَا ٱلۡأَوَّلُونَ﴾ لەگەڵ باوو باپیرانی پێشینانمان (١٧) ﴿قُلۡ نَعَمۡ وَأَنتُمۡ دَٰخِرُونَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: بەڵێ (هەمووتان زیندوو دەکرێنەوە) و لەو کاتەدا ئێوە زەلیل و سەر شۆڕن (١٨) ﴿فَإِنَّمَا هِيَ زَجۡرَةٞ وَٰحِدَةٞ فَإِذَا هُمۡ يَنظُرُونَ﴾ چونکە ئەو (زیندوو بوونەوەیە) هەر یەك دەنگە ئیتر دەست بەجێ زیندوون و دەڕوانن (١٩) ﴿وَقَالُواْ يَٰوَيۡلَنَا هَٰذَا يَوۡمُ ٱلدِّينِ﴾ وە دەڵێن: وای بۆ خۆمان ئەمە ڕۆژی تۆڵەسەندن وپاداشتە (٢٠) ﴿هَٰذَا يَوۡمُ ٱلۡفَصۡلِ ٱلَّذِي كُنتُم بِهِۦ تُكَذِّبُونَ﴾ (پێیان دەوترێ) ئەمە ئەو ڕۆژی بڕیاردانە یە کە باوەڕتان پێی نەبوو (٢١) ﴿ٱحۡشُرُواْ ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ وَأَزۡوَٰجَهُمۡ﴾ (خوا بەفریشتەکان دەفەرموێ) ئەوانەی ستەمیان کرد کۆیان بکەنەوە لەگەڵ هاوڕێکانیان (هاو وێنەکانیان) ﴿وَمَا كَانُواْ يَعۡبُدُونَ﴾ لەگەڵ ئەوانەش دەیان پەرستن (٢٢) ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ جگە لە خوا ﴿فَٱهۡدُوهُمۡ إِلَىٰ صِرَٰطِ ٱلۡجَحِيمِ﴾ ئەمجا ڕێگای دۆزەخیان نیشان دەن (٢٣) ﴿وَقِفُوهُمۡۖ إِنَّهُم مَّسۡـُٔولُونَ﴾ وە ئەوانە ڕاوەستێنن بێگومان پرسیاریان لێ دەکرێ (٢٤)

﴿مَا لَكُمْ لَا تَنَاصَرُونَ﴾ (پێیان دەوترێ) ئەوە چیتانە یارمەتی یەکتر نادەن ﴿٢٥﴾ ﴿بَلْ هُمُ الْيَوْمَ مُسْتَسْلِمُونَ﴾ (نەخێر یارمەتـی یەکتر نادەن) بەڵکو ئەوان هەموو (بەندەو پەرسـتراوەکانیان) لـەو ڕۆژەدا گەردن کەچن بۆ خوا ﴿٢٦﴾ ﴿وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ﴾ و (لەو ڕۆژەدا) ڕوو دەکەنە یەکترو پرسیار لەیەکتر دەکەن ﴿٢٧﴾ ﴿قَالُوا إِنَّكُمْ كُنتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ الْيَمِينِ﴾ (گومڕاکـراوەکان بەگومڕاکەرەکان) دەڵێن بەڕاسـتی ئێوە بوون لەلای ڕاسـتەوە هاتنە لامان (نەتان هێشـت شـوێنی کەوین) ﴿٢٨﴾ ﴿قَالُوا بَل لَّمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ﴾ (گومڕاکەرەکان) دەڵێن (نەخێر ڕاسـت ناکەن) بەڵکـو ئێوە خۆتان ئیمان دار نەبوون ﴿٢٩﴾ ﴿وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُم مِّن سُلْطَانٍ﴾ وە ئێمە هیچ دەسـەڵاتێکمان بەسەر ئێوەدا نەبوو ﴿بَلْ كُنتُمْ قَوْمًا طَاغِينَ﴾ بەڵکو خۆتان گەلێکی لەخوایاخی بـوون ﴿٣٠﴾ ﴿فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَا ۖ إِنَّا لَذَائِقُونَ﴾ ئەوەتـە بڕیـاری پەروەردگارمـان (بەسـزا دانمـان) سـەپا بەسـەرماندا، کە بەڕاسـتی دەبـێ بیچەژین ﴿٣١﴾ ﴿فَأَغْوَيْنَاكُمْ إِنَّا كُنَّا غَاوِينَ﴾ بەڵـێ ئێمە ئێوەمـان گومڕا کرد چونکە بەڕاسـتی خۆشـمان گومـڕا بووین ﴿٣٢﴾ ﴿فَإِنَّهُمْ يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ﴾ جا بەڕاسـتی هەموویان (گومڕاکـراو و گومـڕاکار) لـەو ڕۆژەدا لەسـزادا هاوبەشـن ﴿٣٣﴾ ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ﴾ بێگومـان ئێمـە تاوانباران بەو جۆرە لێ دەکەین ﴿٣٤﴾ ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ﴾ بەڕاسـتی هـەر کاتێ بەوانە بوترایە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ﴾ هیـچ پەرسـتراوێکی ڕاسـت نییـە بێجگە لە خـوا، خۆیان بە گـەورە دەزانی (و ملکەچـی نەدەبـوون) ﴿٣٥﴾ ﴿وَيَقُولُونَ أَئِنَّا لَتَارِكُو آلِهَتِنَا﴾ وە دەیان ووت: ئایا ئێمە پەرسـتراوەکانمان واز لـێ بهێنیـن؟ ﴿لِشَاعِرٍ مَّجْنُونٍ﴾ لە بەر شـاعیرێکی شـێت ﴿٣٦﴾ ﴿بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَّقَ الْمُرْسَلِينَ﴾ (نەخێر وانییـە) بەڵکـو ئـەو (پێغەمبـەرە) هەقـی هێنـاوەو بـاوەڕی بـە پێغەمبەرانی پێشـوو هەیـە ﴿٣٧﴾ ﴿إِنَّكُمْ لَذَائِقُو الْعَذَابِ الْأَلِيمِ﴾ بەڕاسـتی ئێوە سـزای سـەخت دەچەژن ﴿٣٨﴾ ﴿وَمَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ و ئێوە تەنهـا تۆڵـەی ئـەو (خراپانە)تان لـێ ئەسـەنرێ کەکردوتانە ﴿٣٩﴾ ﴿إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾ بـەڵام بەندە پـاك و هەڵبژاردەکانـی خوا ﴿٤٠﴾ ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَّعْلُومٌ﴾ ئەوانـەن ڕزق و ڕۆزی دیـار کراویان بۆ هەیە ﴿٤١﴾ ﴿فَوَاكِهُ ۖ وَهُم مُّكْرَمُونَ﴾ کەمیـوە هاتـی جۆرا و جۆرە، وە ئـەوان ڕێـز لێگیـراون ﴿٤٢﴾ ﴿فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ﴾ لەبەهشتانی پڕ ناز و نیعمەتدا ﴿٤٣﴾ ﴿عَلَىٰ سُرُرٍ مُّتَقَابِلِينَ﴾ لەسەر تەخت و کورسی یە ڕازاوەکان بەرامبەر یەکتر دانیشـتوون ﴿٤٤﴾ ﴿يُطَافُ عَلَيْهِم بِكَأْسٍ مِّن مَّعِينٍ﴾ بەسـەریاندا دەسـوڕێنەوە بە پەرداخی پڕ لەشەرابی پـاك وخاوێن لـە ڕووبارە ڕۆشـتوەکانی بەهەشـت ﴿٤٥﴾ ﴿بَيْضَاءَ لَذَّةٍ لِّلشَّارِبِينَ﴾ سـپیە لە ڕەنگـدا، زۆر بەلەزەتـە بـۆ ئەوانـەی دەیخۆنەوە (کەهیچ زیانێك بەلاشـەو ژیـری مـرۆڤ ناگەیەنێت) ﴿٤٦﴾ ﴿لَا فِيهَا غَوْلٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنزَفُونَ﴾ (ئـەو شەرابە)نەمێشـکیان تێك دەدات نەسـەر خۆشـیان دەکات ﴿٤٧﴾ ﴿وَعِندَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ عِينٌ﴾ وە ئافرەتانی چاو جوان و گەورەیان لایە، کە جگە لە مێردەکانیان سـەیری کەس ناکـەن ﴿٤٨﴾ ﴿كَأَنَّهُنَّ بَيْضٌ مَّكْنُونٌ﴾ وەکـو هێلکـەی نـاو هێلانەن (یـان ئەڵێی مـرواری ناو سـەدەفن) ﴿٤٩﴾ ﴿فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ﴾ ئەمجا ڕوو دەکەنە یەك و پرسیار لە یەکتر دەکەن ﴿٥٠﴾ ﴿قَالَ قَائِلٌ مِّنْهُمْ إِنِّي كَانَ لِي قَرِينٌ﴾ یەکێ لەوان دەڵێ: من (لە دونیا) هاوەڵێکم هەبوو ﴿٥١﴾

﴿يَقُولُ أَءِنَّكَ لَمِنَ ٱلْمُصَدِّقِينَ﴾ دەی ووت: ئایا بەڕاستی تۆ لەوانەی باوەڕت هەیە (بەزیندوو بوونەوە؟!) ﴿٥٢﴾ ﴿أَءِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَٰمًا﴾ ئایا کاتێ مردین و بووین بە خاك و ئێسقانی ڕزیوو ﴿أَءِنَّا لَمَدِينُونَ﴾ ئایا بەڕاستی ئێمە(زیندوو دەکرێینەوەو) سزا دەدرێن ﴿٥٣﴾ ﴿قَالَ هَلْ أَنتُم مُّطَّلِعُونَ﴾ (پیاوە بەهەشتییەکە) ووتی ئایا ئێوە تەماشا (ی دۆزەخ) ناکەن ﴿٥٤﴾ ﴿فَٱطَّلَعَ فَرَءَاهُ فِى سَوَآءِ ٱلْجَحِيمِ﴾ ئەمجا خۆی سەیری کرد کتوپڕ لە ناوەڕاستی دۆزەخدا ئەو (هاوڕێی) بینی ﴿٥٥﴾ ﴿قَالَ تَٱللَّهِ إِن كِدتَّ لَتُرْدِينِ﴾ پێی ووت سوێند بەخوا نزیك بوو منیش هەڵدێری ﴿٥٦﴾ ﴿وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّى لَكُنتُ مِنَ ٱلْمُحْضَرِينَ﴾ وە ئەگەر میهرەبانی پەروەردگارم فریام نەکەوتایە، منیش لە ئامادەکراوان (ی ناو دۆزەخ) دەبووم ﴿٥٧﴾ ﴿أَفَمَا نَحْنُ بِمَيِّتِينَ﴾دەی ئایائێمە نامرین؟! ﴿٥٨﴾ ﴿إِلَّا مَوْتَتَنَا ٱلْأُولَىٰ﴾ جگە لە مردنەکەی یەکەم (ی دونیا)مان ﴿وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ﴾ وەئێمە سزا نادرێین؟! ﴿٥٩﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ﴾ بەڕاستی ئەمەیە سەرکەوتنی گەورە ﴿٦٠﴾ ﴿لِمِثْلِ هَٰذَا فَلْيَعْمَلِ ٱلْعَٰمِلُونَ﴾ باتێکۆشەران بۆ پاشەڕۆژی ڕۆژێکی واتێبکۆشن ﴿٦١﴾ ﴿أَذَٰلِكَ خَيْرٌ نُّزُلًا أَمْ شَجَرَةُ ٱلزَّقُّومِ﴾ ئایا ئەو (نیعمەتانەی باسکرا) ڕێزگرتن و میوان دارییە باشە، یان(بەری) درەختی ژەقنەمووت ؟ ﴿٦٢﴾ ﴿إِنَّا جَعَلْنَٰهَا فِتْنَةً لِّلظَّٰلِمِينَ﴾ بێگومان ئێمە ئەو (دارە)مان کردە هۆی تاقی کردنەوەی ستەمکاران (کە لە دونیادا گاڵتەیان پێ دەکرد) ﴿٦٣﴾ ﴿إِنَّهَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِىٓ أَصْلِ ٱلْجَحِيمِ﴾ بەڕاستی ئەو (ژەقنەموتە) درەختێکە لە بێخی دۆزەخ دا دەڕوێت ﴿٦٤﴾ ﴿طَلْعُهَا كَأَنَّهُۥ رُءُوسُ ٱلشَّيَٰطِينِ﴾ بەروو بوومەکەی هەروەك سەری شەیتانەکانە (ناشیرین و چڵ چڵاوی یە) ﴿٦٥﴾ ﴿فَإِنَّهُمْ لَءَاكِلُونَ مِنْهَا﴾ جا بێگومان ئەو (دۆزەخیانە) لەو درەختە دەخۆن ﴿فَمَالِـُٔونَ مِنْهَا ٱلْبُطُونَ﴾ و سکیان لە (بەری) ئەو درەختە پڕ دەکەن ﴿٦٦﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّ لَهُمْ عَلَيْهَا لَشَوْبًا مِّنْ حَمِيمٍ﴾لە پاشان بە ڕاستی ئاوێکی لێڵی زۆر گەرمی بەسەردا دەخۆنەوە ﴿٦٧﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّ مَرْجِعَهُمْ لَإِلَى ٱلْجَحِيمِ﴾ بێگومان دواتر گەڕانەوەیان بۆ دۆزەخە ﴿٦٨﴾ ﴿إِنَّهُمْ أَلْفَوْا۟ ءَابَآءَهُمْ ضَآلِّينَ﴾بەڕاستی ئەوان باو و باپیرانی خۆیانیان بە گومڕایی بینی ﴿٦٩﴾ ﴿فَهُمْ عَلَىٰٓ ءَاثَٰرِهِمْ يُهْرَعُونَ﴾ ئەمجا ئەوان هاندەدران بۆ شوێن کەوتنیان (لە گومڕاییدا) ﴿٧٠﴾ ﴿وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمْ أَكْثَرُ ٱلْأَوَّلِينَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان پێش ئەو (گومڕایانەی قوڕەیش) زۆربەی گەلە پێشینەکان گومڕا بوون ﴿٧١﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا فِيهِم مُّنذِرِينَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە لە ناو خۆیاندا (پێغەمبەرانی) ترسێنەرمان بۆ ناردن ﴿٧٢﴾ ﴿فَٱنظُرْ كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلْمُنذَرِينَ﴾ ئەمجا (ئەی موحەممەد ﷺ) سەرنج بدە سەرئەنجامی ترسێنراوەکان چۆن بوو ﴿٧٣﴾ ﴿إِلَّا عِبَادَ ٱللَّهِ ٱلْمُخْلَصِينَ﴾ بێجگە لە بەندە هەڵبژێراوەکانی خوا ﴿٧٤﴾ ﴿وَلَقَدْ نَادَىٰنَا نُوحٌ فَلَنِعْمَ ٱلْمُجِيبُونَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی نووح (علیه السلام) هاواری لێ کردین ئەمجا ئێمەش زۆر چاك وەڵامی (هاوارەکەی) ئەومان دایەوە ﴿٧٥﴾ ﴿وَنَجَّيْنَٰهُ وَأَهْلَهُۥ مِنَ ٱلْكَرْبِ ٱلْعَظِيمِ﴾ خۆی و کەس و کاری (باوەڕداری) مان لە تەنگانە گەورەکە ڕزگار کرد ﴿٧٦﴾

﴿وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمُ الْبَاقِينَ﴾ وە تەنها نەوەكانی ئەومان (لەسەر زەوی) هێشتەوە (٧٧) ﴿وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ﴾
وە باس وناوبانگی (باشی) ئەومان لەناو گەلە پاشینەکاندا هێشتەوە (کە ئەمەیە) (٧٨) ﴿سَلَامٌ عَلَىٰ نُوحٍ فِي
الْعَالَمِينَ﴾ سەلام و دروود لەسەر نووح لە لایەن هەموو جیهانیانەوە (٧٩) ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾
بەڕاستی ئێمە ئا بەو شێوە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە (٨٠) ﴿إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ﴾ بێگومان
ئەو لە بەندە باوەڕدارەکانی ئێمە بوو (٨١) ﴿ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخَرِينَ﴾ لە پاشان ئەوانی تر (دوژمنان) مان
نوقم کرد (٨٢) ﴿وَإِنَّ مِنْ شِيعَتِهِ لَإِبْرَاهِيمَ﴾ بەڕاستی ئیبراهیم لە پەیڕەوان و شوێنکەوتوانی نووح بوو
(لە بنەماکانی ئاییندا) (٨٣) ﴿إِذْ جَاءَ رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ﴾ کاتێ بە دڵێکی ساغەوە بەرەو پەروەردگاری
هات (٨٤) ﴿إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَاذَا تَعْبُدُونَ﴾ کاتێ کە بەباوکی و گەلەکەی ووت چی دەپەرستن (٨٥)
﴿أَئِفْكًا آلِهَةً دُونَ اللَّهِ تُرِيدُونَ﴾ ئایا بێجگە لە خوا پەرستراوێکی درۆ و هەڵبەستراوتان دەوێ (بیپەرستن)
(٨٦) ﴿فَمَا ظَنُّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ ئاخۆ گومانتان چۆنە بەرانبەر بە پەروەردگاری جیهانیان؟ (٨٧) ﴿فَنَظَرَ نَظْرَةً
فِي النُّجُومِ﴾ ئەمجا سەیرێکی ئەستێرەکانی کرد (٨٨) ﴿فَقَالَ إِنِّي سَقِيمٌ﴾ جا ووتی من نەخۆشم (نایەم بۆ
جەژنەکەتان لە دەرەوەی شار) (٨٩) ﴿فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ﴾ ئەوانیش پشتیان تێ کرد و ڕۆشتن (بۆ دەرەوەی
شار بۆ جەژنەکەیان) (٩٠) ﴿فَرَاغَ إِلَىٰ آلِهَتِهِمْ فَقَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ﴾ جا (ئیبراهیم) بە نهێنی ڕۆشت بۆ لای
پەرستراوەکانیان (بە گاڵتەوە) پێی ووتن ئەوە بۆ شت ناخۆن (٩١) ﴿مَا لَكُمْ لَا تَنْطِقُونَ﴾ ئەوە چیتانە قسە
ناکەن (٩٢) ﴿فَرَاغَ عَلَيْهِمْ ضَرْبًا بِالْيَمِينِ﴾ ئەمجا بەدەستی ڕاستی (بە تەور) دەستی کرد بەلێدانیان (ورد
وردی کردن جگە بتە گەورەکەیان) (٩٣) ﴿فَأَقْبَلُوا إِلَيْهِ يَزِفُّونَ﴾ (گەلەکەی زانیان) یەکسەر بە پەلە بەرەو
ئیبراهیم هاتن (٩٤) ﴿قَالَ أَتَعْبُدُونَ مَا تَنْحِتُونَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی ئایا ئێوە بتانێك دەپەرستن کە خۆتان
دەیتاشن و دروستی دەکەن؟ (٩٥) ﴿وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ﴾ لە کاتێکدا خوا بەدیهێنەری خۆتان و ئەو
بتانەشە دروستان کردون (٩٦) ﴿قَالُوا ابْنُوا لَهُ بُنْيَانًا فَأَلْقُوهُ فِي الْجَحِيمِ﴾ ووتیان بینایەکی بەرزی بۆ دروست
بکەن (پڕی کەن لە ئاگر) و فڕێ ی بدەنە ناو ئاگرەکەوە (٩٧) ﴿فَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَسْفَلِينَ﴾
وویستیان (بیکوژن) بە پیلان بەڵام ئێمە ئەوانمان ژێر خست (٩٨) ﴿وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَىٰ رَبِّي سَيَهْدِينِ﴾
(ئیبراهیم) ووتی من دەڕۆم بۆ لای پەروەردگارم، دڵنیام ڕێنموونیم دەکات (٩٩) ﴿رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ﴾
ئەی پەروەردگارم منداڵێکی چاکم پێ ببەخشە (١٠٠) ﴿فَبَشَّرْنَاهُ بِغُلَامٍ حَلِيمٍ﴾ ئێمەش مژدەی کوڕێکی
لەسەرخۆمان پێدا (١٠١) ﴿فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ﴾ جا کاتێ ئەو (کوڕە گەورە بوو تا) گەشتە ئەوەی ئیش
و کار بکات لەگەڵ (ئیبراهیم) دا ﴿قَالَ يَا بُنَيَّ إِنِّي أَرَىٰ فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی ئەی کوڕە
خۆشەویستەکەم بەڕاستی من لە خەودا بینیم کە سەرت دەبڕم ﴿فَانْظُرْ مَاذَا تَرَىٰ﴾ جا سەرنج بدە دەڵێیت
چی و ڕات چی یە؟ ﴿قَالَ يَا أَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ﴾ (کوڕەکە = ئیسماعیل) ووتی بابە گیان ئەوەی فەرمانت
پێ دراوە بیکە ﴿سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِينَ﴾ دڵنیابە دەمبینی بە وویستی خوا لە خۆگران
دەبم (١٠٢)

﴿فَلَمَّآ أَسۡلَمَا وَتَلَّهُۥ لِلۡجَبِينِ﴾ ئەمجا کاتێ هەر دووکیان ملکەچ بوون (بۆ فەرمانی خوا) و ئیبراهیم ئیسماعیلی بەڕوودا خستەسەر زەوی ﴿١٠٣﴾ ﴿وَنَٰدَيۡنَٰهُ أَن يَٰٓإِبۡرَٰهِيمُ﴾ ئێمەش بانگمان کرد ئەی ئیبراهیم ﴿١٠٤﴾ ﴿قَدۡ صَدَّقۡتَ ٱلرُّءۡيَآۚ﴾ بێگومان خەوەکەت بەجێ هێنا ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجۡزِي ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە ئابەو شێوە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە ﴿١٠٥﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ ٱلۡبَلَٰٓؤُاْ ٱلۡمُبِينُ﴾ بێگومان ئەمە تاقی کردنەوەی ئاشکرابوو ﴿١٠٦﴾ ﴿وَفَدَيۡنَٰهُ بِذِبۡحٍ عَظِيمٖ﴾ وە بەرانێکی گەورەمان کردە قوربانی ئەو (ئیسماعیل) ﴿١٠٧﴾ ﴿وَتَرَكۡنَا عَلَيۡهِ فِي ٱلۡأٓخِرِينَ﴾ وە باسکردن بەچاکەی ئیبراهیممان لەناو گەلانی داهاتوودا هێشتەوە ﴿١٠٨﴾ ﴿سَلَٰمٌ عَلَىٰٓ إِبۡرَٰهِيمَ﴾ درووود و سەلام لەسەر ئیبراهیم ﴿١٠٩﴾ ﴿كَذَٰلِكَ نَجۡزِي ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ ئا بەو شێوە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە ﴿١١٠﴾ ﴿إِنَّهُۥ مِنۡ عِبَادِنَا ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ بەڕاستی ئەو لەبەندە ئیمان دارەکانی ئێمەیە ﴿١١١﴾ ﴿وَبَشَّرۡنَٰهُ بِإِسۡحَٰقَ نَبِيّٗا مِّنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ مژدەی ئیسحاقمان پێدا (کە دەبێتە) پێغەمبەرێك لەچاکەکاران ﴿١١٢﴾ ﴿وَبَٰرَكۡنَا عَلَيۡهِ وَعَلَىٰٓ إِسۡحَٰقَۚ﴾ جا فەڕ و بەرەکەتمان ڕشت بەسەر ئیبراهیم و ئیسحاق دا ﴿وَمِن ذُرِّيَّتِهِمَا مُحۡسِنٞ وَظَالِمٞ لِّنَفۡسِهِۦ مُبِينٞ﴾ و لە نەوەی هەردووکیان کارچاك و ستەمکار لەدەروونی خۆی بەئاشکرا هەبوو ﴿١١٣﴾ ﴿وَلَقَدۡ مَنَنَّا عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَٰرُونَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان منەتمان نا بەسەر موسا و هاروون دا ﴿١١٤﴾ ﴿وَنَجَّيۡنَٰهُمَا وَقَوۡمَهُمَا مِنَ ٱلۡكَرۡبِ ٱلۡعَظِيمِ﴾ هەردووکیان و گەلەکەیانمان لە تەنگانە گەورەکە ڕزگار کرد ﴿١١٥﴾ ﴿وَنَصَرۡنَٰهُمۡ فَكَانُواْ هُمُ ٱلۡغَٰلِبِينَ﴾ وە یارمەتیمان دان، بۆیە هەر ئەوان سەرکەوتن (بەسەر فیرعەون و کۆمەڵەکەیدا) ﴿١١٦﴾ ﴿وَءَاتَيۡنَٰهُمَا ٱلۡكِتَٰبَ ٱلۡمُسۡتَبِينَ﴾ وە کتێبی ڕوونکەرەوەمان دا بەهەردووکیان (بەموسا و هاروون) ﴿١١٧﴾ ﴿وَهَدَيۡنَٰهُمَا ٱلصِّرَٰطَ ٱلۡمُسۡتَقِيمَ﴾ وە ڕێنموونی هەردووکیانمان کرد بۆ ڕێگای ڕاست ﴿١١٨﴾ ﴿وَتَرَكۡنَا عَلَيۡهِمَا فِي ٱلۡأٓخِرِينَ﴾ وە ناوبانگی چاکی هەردووکیانمان لە ناو گەلە پاشینەکاندا هێشتەوە ﴿١١٩﴾ ﴿سَلَٰمٌ عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَٰرُونَ﴾ سەلام لەسەر موسا و هاروون بێت ﴿١٢٠﴾ ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجۡزِي ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە ئا بەو جۆرە پاداشتی کارچاکان دەدەینەوە ﴿١٢١﴾ ﴿إِنَّهُمَا مِنۡ عِبَادِنَا ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ بێگومان هەردووکیان لەبەندە ئیماندارەکانی ئێمەن ﴿١٢٢﴾ ﴿وَإِنَّ إِلۡيَاسَ لَمِنَ ٱلۡمُرۡسَلِينَ﴾ بەڕاستی ئیلیاس (پێغەمبەرێك بوو) لەپێغەمبەران ﴿١٢٣﴾ ﴿إِذۡ قَالَ لِقَوۡمِهِۦٓ أَلَا تَتَّقُونَ﴾ کاتێ بەگەلەکەی ووت ئەوە لەخوا ناترسن (خۆتان ناپارێزن) ﴿١٢٤﴾ ﴿أَتَدۡعُونَ بَعۡلٗا وَتَذَرُونَ أَحۡسَنَ ٱلۡخَٰلِقِينَ﴾ ئایا (بتی) بەعل دەپەرستن و واز دێنن لە (پەرستنی) چاکترینی دروستکەر و بەدیهێنەران (کە خوای گەورەیە) ﴿١٢٥﴾ ﴿ٱللَّهَ رَبَّكُمۡ وَرَبَّ ءَابَآئِكُمُ ٱلۡأَوَّلِينَ﴾ کەخوای پەروەردگاری ئێوە و باوو باپیرە پێشینەکانتانە ﴿١٢٦﴾

﴿فَكَذَّبُوهُ فَإِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ﴾ کەچی باوەڕیان نەهێنا بە ئیلیاس کەوابوو بێگومان ئەوان ئامادە دەکرێن (لە دۆزەخ دا) ﴿١٢٧﴾ ﴿إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾ جگە بەندە هەڵبژێراوەکانی خوا ﴿١٢٨﴾ ﴿وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ﴾ وە باسی چاکی ئەو (ئیلیاس) مان لەناو گەلە پاشینەکان دا هێشتەوە ﴿١٢٩﴾ ﴿سَلَامٌ عَلَىٰ إِلْ يَاسِينَ﴾ سەلام لەسەر ئیلیاس بێت (ئیلیاسین و ئیلیاس هەر یەك کەسە) ﴿١٣٠﴾ ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە ئا بەو شێوە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە ﴿١٣١﴾ ﴿إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ﴾ بێگومان ئەو (ئیلیاس) لە بەندە باوەڕدارەکانی ئێمەیە ﴿١٣٢﴾ ﴿وَإِنَّ لُوطًا لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ بەڕاستی لووط (پێغەمبەرێك بوو) لە پێغەمبەران ﴿١٣٣﴾ ﴿إِذْ نَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ﴾ کاتێك خۆی و هەموو کەسەکانی و شوێن کەوتووانیمان ڕزگار کرد ﴿١٣٤﴾ ﴿إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ﴾ بێجگە لەپیرەژنێك (خێزانی لووط) کە لە تیاچووەکان بوو ﴿١٣٥﴾ ﴿ثُمَّ دَمَّرْنَا الْآخَرِينَ﴾ پاشان ئەوانی ترمان لەناو برد ﴿١٣٦﴾ ﴿وَإِنَّكُمْ لَتَمُرُّونَ عَلَيْهِم مُّصْبِحِينَ﴾ بەڕاستی ئێوە (ئەی قورەیشییەکان) بە بەیانیاندا (بە ڕۆژ) دەڕۆن بەسەر (شوێنەوارەکانیاندا) ﴿١٣٧﴾ ﴿وَبِاللَّيْلِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ و بەشەودا ئایا ئیتر ژیر نابن ﴿١٣٨﴾ ﴿وَإِنَّ يُونُسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ وە بە ڕاستی یونس (پێغەمبەرێك بوو) لەپێغەمبەران ﴿١٣٩﴾ ﴿إِذْ أَبَقَ إِلَى الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ﴾ کاتێ ڕای کرد بۆ لای کەشتیەکی پڕ (لە خەڵك) ﴿١٤٠﴾ ﴿فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ﴾ ئەمجا (ئەو کەشتیە لەبەر ئەوەی باری قورس بوو، لەترسی نوقم نەبوونی، خەڵکەکەی کە لەناویدا بوون، قورعەکێشیان کرد بۆ ئەوەی ئەو کەسەی دەرچوو بیخەنە ناو دەریاکەوە وباری کەشتیەکە سووکتر بێت) قورعەیان کرد (یونس) ئەو کەسە بوو لەقورعەکە سەرنەکەوت ﴿١٤١﴾ ﴿فَالْتَقَمَهُ الْحُوتُ وَهُوَ مُلِيمٌ﴾ (خرایە دەریاکەو) ئەمجا نەهەنگێك قووتی دا ئەویش شایانی سەرزەنشت بوو ﴿١٤٢﴾ ﴿فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ﴾ خۆ ئەگەر بەڕاستی ئەو لە یاد کارانی (خوا) نەبوایە ﴿١٤٣﴾ ﴿لَلَبِثَ فِي بَطْنِهِ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ هەتا ڕۆژی زیندوو بوونەوە لەناو سکی ئەو (نەهەنگەدا) دەمایەوە ﴿١٤٤﴾ ﴿فَنَبَذْنَاهُ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ سَقِيمٌ﴾ بە هۆی ئەوەوە فڕێمان دایە زەویەکی ڕووت (بێ دار و درەخت) و نەخۆشیش بوو ﴿١٤٥﴾ ﴿وَأَنبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِّن يَقْطِينٍ﴾ وە ڕووەکێکی کولەکەمان بەسەریدا ڕواند ﴿١٤٦﴾ ﴿وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ مِائَةِ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ﴾ ئەوسا بە پێغەمبەرێتی ناردمان بۆ لای سەد هەزار کەس یا زیاتر ﴿١٤٧﴾ ﴿فَآمَنُوا فَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ﴾ گەلەکەش باوەڕیان هێنا و بەو هۆیەوە بەهرەمەندمان کردن لەژیان تا ماوەیەك ﴿١٤٨﴾ ﴿فَاسْتَفْتِهِمْ أَلِرَبِّكَ الْبَنَاتُ وَلَهُمُ الْبَنُونَ﴾ ئەمجا (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیاریان لێ بکە ئایا کچان بۆ پەروەردگاری تۆیە و کوڕانیش هی ئەوانە؟ ﴿١٤٩﴾ ﴿أَمْ خَلَقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِنَاثًا وَهُمْ شَاهِدُونَ﴾ یان ئەوان بەدیارەوەبوون کە ئێمە فریشتەکانمان بە مێینە دروست کرد ﴿١٥٠﴾ ﴿أَلَا إِنَّهُم مِّنْ إِفْكِهِمْ لَيَقُولُونَ﴾ بێدار بن بەڕاستی ئەوان لە دەس هەڵبەسی خۆیانەوە دەڵێن ﴿١٥١﴾ ﴿وَلَدَ اللَّهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ خوا منداڵی بووەو بێگومان ئەوانە درۆزنن ﴿١٥٢﴾ ﴿أَصْطَفَى الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِينَ﴾ ئایا (خوا) کچانی هەڵبژاردووە(بۆ خۆی)بەسەر کوڕان دا ﴿١٥٣﴾

﴿مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ﴾ چیتانە چۆن بڕیاری وا دەدەن (١٥٤) ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ دەی ئایا بیر ناکەنەوە؟ (١٥٥) ﴿أَمْ لَكُمْ سُلْطَانٌ مُّبِينٌ﴾ یان بەڵگەیەکی ڕوونتان (لەم بارەیەوە) هەیە (١٥٦) ﴿فَأْتُوا بِكِتَابِكُمْ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ دەی کتێبەکەتان (بەڵگەکەتان) بێنن ئەگەر ڕاست دەکەن (١٥٧) ﴿وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجِنَّةِ نَسَبًا﴾ وە ئەو (بێ باوەڕانە) لە نێوان خواو جنۆکەدا خزمایەتی یان بڕیار داوە ﴿وَلَقَدْ عَلِمَتِ الْجِنَّةُ إِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان جنۆکەکان دەیان زانی کە بەڕاستی ئەوان ئامادە دەکرێن (لەڕۆژی دوایدا) (١٥٨) ﴿سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ﴾ پاك و بێگەردە خوا لەوەی ئەو (بێ باوەڕانە) دەیڵێن (١٥٩) ﴿إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾ (هەموویان سزا دەدرێن) بێجگە بەندە خاوێن کراوەکانی خوا (١٦٠) ﴿فَإِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ﴾ ئەمجا بەڕاستی ئێوە و ئەو (بتانە) یش کە دەیپەرستن (١٦١) ﴿مَا أَنتُمْ عَلَيْهِ بِفَاتِنِينَ﴾ ئێوە ناتوانن لەبەرانبەری خوادا گومڕاکەری (کەس) بن (١٦٢) ﴿إِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيمِ﴾ بێجگە ئەو کەسەی (خوا دەزانێ) دەچێتە دۆزەخەوە (١٦٣) ﴿وَمَا مِنَّا إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَّعْلُومٌ﴾ (فریشتەکان دەڵێن) هیچ کام لەئێمە نییە مەگەر پلەو شوێنێکی دیاری کراوی خۆی هەیە (١٦٤) ﴿وَإِنَّا لَنَحْنُ الصَّافُّونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە هەموومان بەڕیز وەستاوین (بۆ عیبادەت و بەجێ هێنانی فەرمانی خوا) (١٦٥) ﴿وَإِنَّا لَنَحْنُ الْمُسَبِّحُونَ﴾ وە بێگومان ئێمەین هەمیشە تەسبیحات وزیکر ویادی ئەو دەکەین (١٦٦) ﴿وَإِن كَانُوا لَيَقُولُونَ﴾ بێگومان هەر چەندە بت پەرستان دەیانووت (١٦٧) ﴿لَوْ أَنَّ عِندَنَا ذِكْرًا مِّنَ الْأَوَّلِينَ﴾ بەڕاستی ئەگەر کتێبێك (ی ئاسمانی وەك کتێبی) پێشینانمان هەبوایە (١٦٨) ﴿لَكُنَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە لە بەندە پاك و خاوێنەکانی خوا دەبووین (١٦٩) ﴿فَكَفَرُوا بِهِ ۖ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ ئەمجا (کە کتێبیان بۆ هات) باوەڕیان پێ نەهێنا، جابەزوویی دەزانن (سەر ئەنجامی بێ بڕوابیەکەیان چۆن دەبێ) (١٧٠) ﴿وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان پێشتر بڕیارمان داوە بۆ بەندە نێردراوەکانمان (١٧١) ﴿إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنصُورُونَ﴾ کە بێگومان هەر ئەوان سەر دەخرێن (١٧٢) ﴿وَإِنَّ جُندَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ﴾ دیاریشە هەر سەربازانی ئێمە سەردەکەوون (١٧٣) ﴿فَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ﴾ تۆش وازیان لێ بهێنە تا ئەو ماوەی (دیاری کراوە بۆ لەناوبردنیان) (١٧٤) ﴿وَأَبْصِرْهُمْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ﴾ وە بیان بینە (سەرنجامیان چۆن دەبێت) لەمەولا ئەوانیش دەبینن (چییان بەسەر دێت) (١٧٥) ﴿أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ﴾ جا ئایا بەپەلە داوای سزای ئێمە دەکەن (١٧٦) ﴿فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ﴾ هەر کاتێ سزای ئێمە هاتە خوارەوە بۆ ناو ماڵەکانیان ﴿فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنذَرِينَ﴾ ئەوسا ترسێنراوان چ ڕۆژێکی خراپ و تەنگیان دەبێ (١٧٧) ﴿وَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ﴾ وە وازیان لێ بهێنە هەتائەو ماوەی (دیاری کراوە بۆیان) (١٧٨) ﴿وَأَبْصِرْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ﴾ وە ببینە ئەمجا لەمەولا ئەوانیش دەبینن (١٧٩) ﴿سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ﴾ پەروەردگارت پاك و بێگەردە، پەروەردگاری باڵا دەست لەوەی بێ باوەڕان دەیڵێن (دەربارەی) (١٨٠) ﴿وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ﴾ سڵاو و درودیش بۆ گشت پێغەمبەران (١٨١) ﴿وَالْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ سوپاس و ستایشیش بۆ خوای ﴿رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ پەروەردگاری هەموو جیهانیان (١٨٢)

سورەتی ﴿ صٓ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿صٓ﴾ بە (صاد) دەخوێنرێتەوە خوازاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیر سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿وَٱلۡقُرۡءَانِ ذِي ٱلذِّكۡرِ﴾ سوێند بە قورئانی خاوەن ڕێز و پەند و ئامۆژگاری (١) ﴿بَلِ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ فِي عِزَّةٖ وَشِقَاقٖ﴾ بەڵام ئەوانەی بێ باوەڕن ڕۆ چوون، لە خۆیە گەورە زانین و دژایەتیدا (بەرانبەر ئیسلام و شوێن کەوتووانی) (٢) ﴿كَمۡ أَهۡلَكۡنَا مِن قَبۡلِهِم مِّن قَرۡنٖ﴾ چەندەها گەلمان پێش ئەوان (کافرانی مەککە) لەناو برد ﴿فَنَادَواْ وَّلَاتَ حِينَ مَنَاصٖ﴾ ئەمجا هاواریان کرد لە حاڵێکدا کاتی ڕزگار بوون نەمابوو (٣) ﴿وَعَجِبُوٓاْ أَن جَآءَهُم مُّنذِرٞ مِّنۡهُمۡ﴾ سەریان سوڕدەماکە ترسێنەرێکیان لە خۆیان بۆ هاتووە ﴿وَقَالَ ٱلۡكَٰفِرُونَ هَٰذَا سَٰحِرٞ كَذَّابٌ﴾ وە بێ باوەڕان دەیان ووت ئەم (پێغەمبەرە) جادوو گەرێکی زۆر درۆزنە (٤) ﴿أَجَعَلَ ٱلۡأٓلِهَةَ إِلَٰهٗا وَٰحِدًا﴾ ئایا ئەو (پێغەمبەرە) هەموو خواکانی کردوەتە یەك خوا ﴿إِنَّ هَٰذَا لَشَيۡءٌ عُجَابٞ﴾ بەڕاستی ئەمە (کەیەك خوا بێ) شتێکی زۆر سەرسوڕهێنەرە (٥) ﴿وَٱنطَلَقَ ٱلۡمَلَأُ مِنۡهُمۡ﴾ وە گەورەکانی (قوڕەیش لەگەڵ پێغەمبەر قسەیان کرد و هەڵسان) بە پەلە دەرچوون ﴿أَنِ ٱمۡشُواْ وَٱصۡبِرُواْ عَلَىٰٓ ءَالِهَتِكُمۡ﴾ (بەخەڵکیان ووت) بڕۆن و خۆ گر بن لەسەر (پەرستنی) خواکانتان ﴿إِنَّ هَٰذَا لَشَيۡءٞ يُرَادُ﴾ بەڕاستی ئەمە(ی موحەممەد ﷺ) دەیڵێ) شتێکە لە ئێوە داوا کراوە (هەتا ببێتە گەورەی هەموو عەرەب) (٦) ﴿مَا سَمِعۡنَا بِهَٰذَا فِي ٱلۡمِلَّةِ ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ ئەمەمان نەبیستووە لە کۆتا ئاییندا (کە نەسرانی یە) ﴿إِنۡ هَٰذَآ إِلَّا ٱخۡتِلَٰقٌ﴾ ئەمە تەنها شتێکی هەڵبەستراوە (٧) ﴿أَءُنزِلَ عَلَيۡهِ ٱلذِّكۡرُ مِنۢ بَيۡنِنَا﴾ ئایا چۆن وەحی لە ناو هەموومان دا بۆ ئەو (موحەممەد ﷺ) دابەزێنراوە ﴿بَلۡ هُمۡ فِي شَكّٖ مِّن ذِكۡرِي﴾ (نەخێر ڕاست ناکەن) بەڵکو ئەوانە لە گوماندان لە قورئانەکەی من ﴿بَل لَّمَّا يَذُوقُواْ عَذَابِ﴾ (نەخێر وا نیە) بەڵکو ئەوانە هێشتا سزای منیان نەچەشتووە (بۆیە باوەڕ ناهێنن) (٨) ﴿أَمۡ عِندَهُمۡ خَزَآئِنُ رَحۡمَةِ رَبِّكَ ٱلۡعَزِيزِ ٱلۡوَهَّابِ﴾ یا خەزێنەکانی بەزەیی پەروەردگاری زاڵی باڵادەستی بەخشندەت لای ئەوانە؟ (٩) ﴿أَمۡ لَهُم مُّلۡكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ وَمَا بَيۡنَهُمَا﴾ یا دەسەڵات و پاشایی ئاسمانەکان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە هی ئەوانە ﴿فَلۡيَرۡتَقُواْ فِي ٱلۡأَسۡبَٰبِ﴾ (ئەگەر وایە) دەبا بەرز بینەوە لە ناو هۆکارەکانی بەرز بوونەوەدا (تا دەگەنە عەرش ئەمجا وەحی دابەزێنن بۆ هەر کەسێ خۆیان دەیانەوێت) (١٠) ﴿جُندٞ مَّا هُنَالِكَ مَهۡزُومٞ مِّنَ ٱلۡأَحۡزَابِ﴾ (بێ بڕوایانی قوڕەیش) لەشکر و کۆمەڵێکی بێ نرخن لەو کۆمەڵانەی (دژی پێغەمبەرانن بەزوویی) دەشکێنرێن و سەر شۆڕ دەبن (١١) ﴿كَذَّبَتۡ قَبۡلَهُمۡ قَوۡمُ نُوحٖ وَعَادٞ وَفِرۡعَوۡنُ ذُو ٱلۡأَوۡتَادِ﴾ پێش ئەوان گەلی نووح و عاد و فیرعەونی خاوەن مێخەکان باوەڕیان (بە پێغەمبەرەکانیان) نەهێنا (١٢) ﴿وَثَمُودُ وَقَوۡمُ لُوطٖ وَأَصۡحَٰبُ لۡـَٔيۡكَةِ﴾ وە (گەلی) سەموود و گەلی لووط و خاوەن باخە چڕ و پڕەکان ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلۡأَحۡزَابُ﴾ ئەوانە تاقم و کۆمەڵانێك بوون (١٣) ﴿إِن كُلٌّ إِلَّا كَذَّبَ ٱلرُّسُلَ فَحَقَّ عِقَابِ﴾ هەر هەموویان باوەڕیان بە پێغەمبەران نەهێنا بۆیە سزای منیان بەسەرا چەسپا (و لە ناو چوون) (١٤) ﴿وَمَا يَنظُرُ هَٰٓؤُلَآءِ إِلَّا صَيۡحَةٗ وَٰحِدَةٗ﴾ ئەمانە تەنها چاوەڕوانی دەنگێکی زۆر گەورە دەکەن ﴿مَّا لَهَا مِن فَوَاقٖ﴾ ئەو دەنگە (فوو کردن بە کەڕەنادا) کەمترین ماوە دوا خستنی نییە (١٥) ﴿وَقَالُواْ رَبَّنَا عَجِّل لَّنَا قِطَّنَا قَبۡلَ يَوۡمِ ٱلۡحِسَابِ﴾ (بە گاڵتە پێکردنێکەوە) وە ووتیان: ئەی پەروەردگارمان پێش ڕۆژی لێ پرسینەوە بەشەکەمان (لە سزا یان پاداشت) پێ بدە (١٦)

﴿ٱصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) دان بە خۆتدا بگرە لەسەر ئەو قسانەی کە دەیکەن ﴿وَٱذْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُۥدَ ذَا ٱلْأَيْدِ ۖ إِنَّهُۥٓ أَوَّابٌ﴾ بیری بەندەمان (داوود) ی خاوەن هێز و توانا بکەرەوە بێگومان ئەو هەمیشە گەڕاوە بوو بۆ لای خوا ﴿١٧﴾ ﴿إِنَّا سَخَّرْنَا ٱلْجِبَالَ مَعَهُۥ يُسَبِّحْنَ﴾ بەڕاستی ئێمە چیاکانمان رام هێنا بوو تەسبیحاتی خوایان دەکرد لەگەڵ ئەو(داوود) ﴿بِٱلْعَشِىِّ وَٱلْإِشْرَاقِ﴾ بەئێواران و بەیانیاندا ﴿١٨﴾ ﴿وَٱلطَّيْرَ مَحْشُورَةً ۖ كُلٌّ لَّهُۥٓ أَوَّابٌ﴾ وە باڵندەکان کە لەدەوری ئەو (داوود) کۆدەکرانەوە هەموو(بۆ تەسبیحات) بۆلای ئەو دەگەڕانەو(تا لەگەڵ داوود یادی خوا بکەن) ﴿١٩﴾ ﴿وَشَدَدْنَا مُلْكَهُۥ﴾ وە پاشایەتیەکەی ئەومان بەهێز کرد ﴿وَءَاتَيْنَـٰهُ ٱلْحِكْمَةَ وَفَصْلَ ٱلْخِطَابِ﴾ دانایی و گوفتاری جیاکەرەوەمان پێ بەخشی ﴿٢٠﴾ ﴿وَهَلْ أَتَىٰكَ نَبَؤُا۟ ٱلْخَصْمِ إِذْ تَسَوَّرُوا۟ ٱلْمِحْرَابَ﴾ وە ئایا هەواڵی داوا چییەکانت پێ گەیشتووە کاتێ بەدیواری خەڵوەتگاکەدا سەر کەوتن ﴿٢١﴾ ﴿إِذْ دَخَلُوا۟ عَلَىٰ دَاوُۥدَ فَفَزِعَ مِنْهُمْ ۖ﴾ لە ناکاودا چوونە ژوورەوە بۆ لای داوود ئەویش داچڵەکا و ترسا لێیان ﴿قَالُوا۟ لَا تَخَفْ ۖ خَصْمَانِ﴾ وتیان: مەترسە(ئێمە)دوو داوا چین ﴿بَغَىٰ بَعْضُنَا عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ یەکێکمان ستەمی لەوی تر کردووە ﴿فَٱحْكُم بَيْنَنَا بِٱلْحَقِّ وَلَا تُشْطِطْ﴾ جا لە نێوانماندا بەهەق وڕاستی بڕیار بدەوله ڕاستی لامەدە(لە بڕیارەکەتدا) ﴿وَٱهْدِنَآ إِلَىٰ سَوَآءِ ٱلصِّرَٰطِ﴾ وە ڕێنموونیمان بکە بۆ ڕێگای ڕاست ﴿٢٢﴾ ﴿إِنَّ هَـٰذَآ أَخِى لَهُۥ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَعْجَةً﴾ (یەکیان وتی) بێگومان ئەمە برامە، نەوەدونۆ سەرمەڕی هەیە ﴿وَلِىَ نَعْجَةٌ وَٰحِدَةٌ﴾ و منیش یەك مەڕم هەیە ﴿فَقَالَ أَكْفِلْنِيهَا وَعَزَّنِى فِى ٱلْخِطَابِ﴾ کەچی دەڵێت ئەو مەڕەش بدە بەمن (بیسپێرە بە من) و لەکاتی قسە کردندا زاڵە بەسەرمدا ﴿٢٣﴾ ﴿قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعْجَتِكَ إِلَىٰ نِعَاجِهِۦ ۖ﴾ (ئەمجا داوود علیه السلام بەبێ ئەوەی گوێ لەبراکەی تریان بگرێت وبەپەلە ئەم حوکمەی دا) وتی: سوێند بەخوا بەڕاستی ستەمی لێکردوی کە داوات لێدەکات تاقە مەڕەکەت بخاتە ناو مەڕەکانی خۆیەوە ﴿وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ ٱلْخُلَطَآءِ لَيَبْغِى بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ و بێگومان زۆر لەشەریك و هاوبەشان ستەم لەیەکتری دەکەن ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّـٰلِحَـٰتِ وَقَلِيلٌ مَّا هُمْ ۗ﴾ بێجگە لەوانەی باوەڕیان هێناوە و کردەوەی چاکیان کردووە، ئەوانەش زۆر کەمن ﴿وَظَنَّ دَاوُۥدُ أَنَّمَا فَتَنَّـٰهُ﴾ داوود زانی کە ئێمە تەنها تاقیمان کردوەتەوە ﴿فَٱسْتَغْفَرَ رَبَّهُۥ وَخَرَّ رَاكِعًا وَأَنَابَ ۩﴾ بۆیە داوای لێبوردنی کرد لە پەروەردگاری وکەوت بە ڕوودا بە سوژدە بردنەوە و تۆبەی کرد (لەوەی نەدەبوو بەبێ گوێگرتن لەکەسی بەرامبەر حوکم بدات وپەلەش بکات لەبڕیاردانا) ﴿٢٤﴾ ﴿فَغَفَرْنَا لَهُۥ ذَٰلِكَ ۖ﴾ ئێمەش لەو هەڵەی ئەو خۆش بووین ﴿وَإِنَّ لَهُۥ عِندَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ مَـَٔابٍ﴾ بەڕاستی ئەو (داوود) پلە و پایەی بەرزەو نزیکە لە ئێمەوە ودواڕۆژێکی چاکیشی هەیە ﴿٢٥﴾ ﴿يَـٰدَاوُۥدُ إِنَّا جَعَلْنَـٰكَ خَلِيفَةً فِى ٱلْأَرْضِ﴾ ئەی داوود بێگومان ئێمە تۆمان کرد بەجێنشینی (پێغەمبەرانی پێش خۆت) لە زەویدا ﴿فَٱحْكُم بَيْنَ ٱلنَّاسِ بِٱلْحَقِّ﴾ کەوابوو تۆش لە نێوان خەڵکدا بەڕاستی فەرمانڕەوایی بکە ﴿وَلَا تَتَّبِعِ ٱلْهَوَىٰ فَيُضِلَّكَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ ۚ﴾ شوێن هەوا و ئارەزوو مەکەوە با لەڕێگای خوا لات نەدات ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَضِلُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ بێگومان ئەوانەی لەڕێگای خوا لادەدەن و گومڕا دەبن ﴿لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌۢ بِمَا نَسُوا۟ يَوْمَ ٱلْحِسَابِ﴾ سزای سەختیان بۆ هەیە چونکە ڕۆژی لێپرسینەوەیان لەبیر کردبوو ﴿٢٦﴾

﴿وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا﴾ ئێمە ئاسمان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە بەبێهودە دروستمان نەکردووە ﴿ذَٰلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوە گومانی ئەو کەسانەیە کە بێ باوەڕ بوون ﴿فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النَّارِ﴾ سا هاوار بۆ ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون بەئاگری دۆزەخ ﴿٢٧﴾ ﴿أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ ئایا ئەوانەی باوەڕیان هێناوەو کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ﴾ لەگەڵ خراپەکاران لە زەویدا وەك یەکیان دانێین (لە دوا ڕۆژدا، نەخێر وانی یە) ﴿أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ﴾ یان پارێزکاران ولەخواترسان وەك بەد کرداران لێ دەکەین ﴿٢٨﴾ ﴿كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ﴾ (ئەم قورئانە) کتێبێکی پیرۆزە ناردوومانەتە خوارەوە بۆ تۆ ﴿لِّيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە لەئایەتەکانی، وە خاوەنانی بیر و ژیری پەندی لێ وەربگرن ﴿٢٩﴾ ﴿وَوَهَبْنَا لِدَاوُودَ سُلَيْمَانَ﴾ ئێمە سولەیمانمان بەخشی بە داوود (علیهما السلام) ﴿نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ﴾ ئەو (سولەیمان) بەندەیەکی چاك بوو، بێگومان ئەو زۆر ڕوو لەخوا بوو ﴿٣٠﴾ ﴿إِذْ عُرِضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصَّافِنَاتُ الْجِيَادُ﴾ سەر لە ئێوارە کاتێك ئەسپانی ڕەسەن و خێرا نیشانی سولەیمان درا ﴿٣١﴾ ﴿فَقَالَ إِنِّي أَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَن ذِكْرِ رَبِّي﴾ جا (سولەیمان) ووتی خۆشەویستی ئەم ئەسپانەم باودا بەسەر یاد و عیبادەتی پەروەردگارم دا (کە نوێژی عەسر بوو) ﴿حَتَّىٰ تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ﴾ (سەیری ئەسپەکانی دەکرد) هەتا لەچاوو گوم بوون ﴿٣٢﴾ ﴿رُدُّوهَا عَلَيَّ﴾ (ووتی) جارێکی تر ئەو ئەسپانەم بۆ بگێڕنەوە ﴿فَطَفِقَ مَسْحًا بِالسُّوقِ وَالْأَعْنَاقِ﴾ ئەمجا دەستی هێنا بە دەست و قاچ و گەردن و یاڵی (ئەو ئەسپانەدا) ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَانَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی سولەیمانمان تاقی کردەوە ﴿وَأَلْقَيْنَا عَلَىٰ كُرْسِيِّهِ جَسَدًا﴾ و لاشەی (لەتە کوڕێ) کمان فڕێدا بەسەر تەختەکەیدا (چونکە پێشتر سوێندی خواردبوو، کە بەسەر تەواوی خێزانەکانیدا ئەسوڕێتەوە وکۆ ئەبێتەوە لەگەڵیاندا، وهەریەکەشیان کوڕێکی ببێت ولەپێناو خوادا جیهاد بکەن بەبێ ئەوەی (ان شاء الله) بکات لەدواییدا لەهەر هەموو خێزانەکانی تەنها کوڕێکی نوقسانی ناتەواوی بوو، خوای گەورەش بەمە تاقیکردەوە) ﴿ثُمَّ أَنَابَ﴾ پاشان تەوبەی کرد و گەڕایەوە بۆ لای خوا ﴿٣٤﴾ ﴿قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا﴾ (سولەیمان) ووتی ئەی پەروەردگارم لێم خۆشبە و دەسەڵات و پاشایەتێکم پێ ببەخشە ﴿لَّا يَنبَغِي لِأَحَدٍ مِّن بَعْدِي﴾ کەدوای من دەس نەدا بۆ کەسی تر ﴿إِنَّكَ أَنتَ الْوَهَّابُ﴾ بێگومان تەنها تۆی بەخشندەی (هەموو شتێکی) ﴿٣٥﴾ ﴿فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ﴾ (دوای نزاکەی) (با) مان بۆ ڕام هێنا وخستمانە خزمەتیەوە ﴿تَجْرِي بِأَمْرِهِ رُخَاءً حَيْثُ أَصَابَ﴾ بەفەرمانی ئەو بەنەرمی دەڕۆیی بۆ هەر جێگایەك بیویستایە ﴿٣٦﴾ ﴿وَالشَّيَاطِينَ كُلَّ بَنَّاءٍ وَغَوَّاصٍ﴾ وە هەموو (جنۆکەو) شەیتانەکانمان بۆ ڕام هێنا بوو کە بینا سازو مەلەوانی ژێر دەریا بوون ﴿٣٧﴾ ﴿وَآخَرِينَ مُقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ﴾ وە هەندێکی تریان (کە سەرپێچی سولەیمانیان کردبوو ڕاممان هێنان بۆی) بە پێکەوە بەستراوی لە کۆت زنجیردا ﴿٣٨﴾ ﴿هَٰذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ ئەمەی (کە باسکرا) بەخششی ئێمەیە (بۆ تۆ)، ئەمجا بەویستی خۆت ببەخشە، یان بیگرەوە و مەیبەخشە بەبێ پرسینەوە (لێت) ﴿٣٩﴾ ﴿وَإِنَّ لَهُ عِندَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ مَآبٍ﴾ وە بەڕاستی ئەو (سولەیمان) پلەی بەرزی هەیە لای ئێمە وە سەر ئەنجامی چاکی هەیە ﴿٤٠﴾ ﴿وَاذْكُرْ عَبْدَنَا أَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی بەندەی ئێمە ئەیوب بکە کاتێك هاواری لە پەروەردگاری کرد ﴿أَنِّي مَسَّنِيَ الشَّيْطَانُ بِنُصْبٍ وَعَذَابٍ﴾ (ووتی) بەڕاستی شەیتان تووشی زەحمەت و ناڕەحەتی و ئازاری کردووم ﴿٤١﴾ ﴿ارْكُضْ بِرِجْلِكَ هَٰذَا مُغْتَسَلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ﴾ (پێ ی وترا) پێت بدە بە زەویدا ئەوە کانیاوێکی ساردە بۆ خۆشتن و خواردنەوە (پێی دا بەزەویدا و ئاو هەڵقوڵی ولەو ئاوە خۆی شت و ئاوی خواردەوە ولە نەخۆشییەکەیشی چاك بوویەوە) ﴿٤٢﴾

﴿وَوَهَبْنَا لَهُۥٓ أَهْلَهُۥ وَمِثْلَهُم مَّعَهُمْ﴾ وە ژن و منالەكانی و ئەوەندەی تریشمان لەگەڵیان دا بە (ئەیوب) بەخشی ﴿رَحْمَةً مِّنَّا وَذِكْرَىٰ لِأُو۟لِى ٱلْأَلْبَٰبِ﴾ بەڕەحم ومیهرەبانی لە لایەن خۆمانەوە (بۆ ئەیوب) وە بۆ پەند و ئامۆژگاری بۆ خاوەنانی ژیری و بیرو هۆش ﴿٤٣﴾ ﴿وَخُذْ بِيَدِكَ ضِغْثًا فَٱضْرِب بِّهِۦ وَلَا تَحْنَثْ﴾ (پێمان ووت) چەپكێ شووڵ (داری زۆر باریك) بە دەستەوە بگرە و پێی بدە (لەخێزانت یەك جار) و سوێندەكەت مەشكێنە (كە لە خێزانت خوارد بوو سەد داری لێ بدەی) ﴿إِنَّا وَجَدْنَٰهُ صَابِرًا﴾ بەڕاستی ئێمە ئەو (ئەیوب)مان بەخۆگری بینی ﴿نِّعْمَ ٱلْعَبْدُ إِنَّهُۥٓ أَوَّابٌ﴾ چ بەندەیەكی چاك بوو بەڕاستی ئەو زۆر گوێڕایەڵ و ڕوو لە خوا بوو ﴿٤٤﴾ ﴿وَٱذْكُرْ عِبَٰدَنَآ إِبْرَٰهِيمَ وَإِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ﴾ وە باسی بەندەكانی ئێمە بكە ئیبراهیم و ئیسحاق و یەعقوب ﴿أُو۟لِى ٱلْأَيْدِى وَٱلْأَبْصَٰرِ﴾ كە خاوەنی هێزو توانا و بینایی بوون ﴿٤٥﴾ ﴿إِنَّآ أَخْلَصْنَٰهُم بِخَالِصَةٍ ذِكْرَى ٱلدَّارِ﴾ بەڕاستی لەبەر ئەوەی هەمیشە ڕۆژی دواییان لەبیردابوو ئێمە (بە بەندەی تایبەتی خۆمان) هەڵمان بژاردن ﴿٤٦﴾ ﴿وَإِنَّهُمْ عِندَنَا لَمِنَ ٱلْمُصْطَفَيْنَ ٱلْأَخْيَارِ﴾ وە بەڕاستی ئەوانە (هەر سیانیان) لای ئێمە لەبەند هەڵبژێردراوە چاكەكانن ﴿٤٧﴾ ﴿وَٱذْكُرْ إِسْمَٰعِيلَ وَٱلْيَسَعَ وَذَا ٱلْكِفْلِ﴾ وە باسی (بەندەكانی ئێمە) ئیسماعیل و ئەلیەسەع و ذو لكیفل بكە ﴿وَكُلٌّ مِّنَ ٱلْأَخْيَارِ﴾ كەهەموویان لە چاكەكارانن ﴿٤٨﴾ ﴿هَٰذَا ذِكْرٌ وَإِنَّ لِلْمُتَّقِينَ لَحُسْنَ مَـَٔابٍ﴾ ئەم (باسی پێغەمبەرانە) باس و ناوبانگی چاكیانە لە دونیادا و بێگومان پارێزكاران سەرئەنجامێكی چاكیان هەیە ﴿٤٩﴾ ﴿جَنَّٰتِ عَدْنٍ مُّفَتَّحَةً لَّهُمُ ٱلْأَبْوَٰبُ﴾ (كە بریتی یە لە) بەهەشتانی جێگای مانەوەی هەمیشەیی، كەدەرگاكانی كراوەتەوە بۆیان ﴿٥٠﴾ ﴿مُتَّكِـِٔينَ فِيهَا﴾ لەوێدا (لەسەر كورسی ڕازاوە) پاڵیان داوەتەوە ﴿يَدْعُونَ فِيهَا بِفَٰكِهَةٍ كَثِيرَةٍ وَشَرَابٍ﴾ تێیدا داوای میوەهاتی زۆر و جۆرەها خواردنەوە دەكەن ﴿٥١﴾ ﴿وَعِندَهُمْ قَٰصِرَٰتُ ٱلطَّرْفِ أَتْرَابٌ﴾ و حۆرییانی هاوتەمەنیان لایە (خێزانیانن) كەچاویان بڕیوەتە مێردەكانیان ﴿٥٢﴾ ﴿هَٰذَا مَا تُوعَدُونَ لِيَوْمِ ٱلْحِسَابِ﴾ ئەمە ئەو (نازو نیعمەتانە)یە كە بەڵێنتان پێ درا بوو بۆ ڕۆژی لێپرسینەوە(ی قیامەت) ﴿٥٣﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا لَرِزْقُنَا مَا لَهُۥ مِن نَّفَادٍ﴾ بەڕاستی ئەمە ڕزق و ڕۆزی ئێمەیە هەرگیز تەواو بوونی بۆ نییە ﴿٥٤﴾ ﴿هَٰذَا ۚ وَإِنَّ لِلطَّٰغِينَ لَشَرَّ مَـَٔابٍ﴾ ئا ئەمە (پاداشتی پارێزكارانە) و بێگومان سەركەشانیش خراپترین پاشە ڕۆژیان هەیە ﴿٥٥﴾ ﴿جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا فَبِئْسَ ٱلْمِهَادُ﴾ دۆزەخە كەدەچنە ناویەوە، ئای چ جێگایەكی بەدو خراپە ﴿٥٦﴾ ﴿هَٰذَا فَلْيَذُوقُوهُ حَمِيمٌ وَغَسَّاقٌ﴾ ئەمە و ئاوی لەكوڵ و كێم وزووخاو، دەبا بیچەژن ﴿٥٧﴾ ﴿وَءَاخَرُ مِن شَكْلِهِۦٓ أَزْوَٰجٌ﴾ وە چەند جۆری تر سزایان هەیە لەو شێوە ﴿٥٨﴾ ﴿هَٰذَا فَوْجٌ مُّقْتَحِمٌ مَّعَكُمْ﴾ (بە گومڕاكەرەكان دەوترێ) ئەمە كۆمەڵێكە لەگەڵ ئێوەدا دێنە دۆزەخ ﴿لَا مَرْحَبًۢا بِهِمْ﴾ (گومڕاكەرەكانیش دەڵێن) بەخێر نەیەن ﴿إِنَّهُمْ صَالُوا۟ ٱلنَّارِ﴾ بێگومان ئەوانە دەچنە ناو ئاگری دۆزەخ ﴿٥٩﴾ ﴿قَالُوا۟ بَلْ أَنتُمْ لَا مَرْحَبًۢا بِكُمْ﴾ ئەوان (بە گومڕاكەرەكان) دەڵێن بەڵكو ئێوە بەخێر نەیەن ﴿أَنتُمْ قَدَّمْتُمُوهُ لَنَا﴾ ئێوە (لەدونیا گومڕاتان كردین و ئەم سزاتان پێش هێنا بۆمان ﴿فَبِئْسَ ٱلْقَرَارُ﴾ ئای چ جێگاو مەنزڵێكی خراپە ﴿٦٠﴾ ﴿قَالُوا۟ رَبَّنَا مَن قَدَّمَ لَنَا هَٰذَا﴾ دەڵێن: ئەی پەروەردگارمان هەر كەس (هۆی) پێش هێنانی ئەم سزایە بوو بۆ ئێمە ﴿فَزِدْهُ عَذَابًا ضِعْفًا فِى ٱلنَّارِ﴾ ئەوە سزای ئەو كەسە لەدۆزەخدا چەند قات بكە رەوە ﴿٦١﴾

﴿وَقَالُواْ مَا لَنَا لَا نَرَىٰ رِجَالٗا﴾ وە (گومڕاکەرەکان) دەڵێن ئەوە چیمانە بۆچ پیاوانێك نابینین ﴿كُنَّا نَعُدُّهُم مِّنَ ٱلۡأَشۡرَارِ﴾ کە ئێمە لە خراپەرکارانمان دەژمارد ﴿٦٢﴾ ﴿أَتَّخَذۡنَٰهُمۡ سِخۡرِيًّا﴾ ئایا ئەوانەن کە گاڵتەمان پێ دەکردن؟ ﴿أَمۡ زَاغَتۡ عَنۡهُمُ ٱلۡأَبۡصَٰرُ﴾ یا (لێرەن بەڵام) چاوەکان لێیان کەلا بووە (و نایان بینن) ﴿٦٣﴾ ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ لَحَقّٞ تَخَاصُمُ أَهۡلِ ٱلنَّارِ﴾ بێگومان ئەوە (کە باسکرا) ئاژاوە و شەڕە قسەی دۆزەخیانە، وڕاستە (و دێتەدی) ﴿٦٤﴾ ﴿قُلۡ إِنَّمَآ أَنَا۠ مُنذِرٞۖ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ من تەنها ترسێنەرێکم ﴿وَمَا مِنۡ إِلَٰهٍ إِلَّا ٱللَّهُ ٱلۡوَٰحِدُ ٱلۡقَهَّارُ﴾ و هیچ پەرستراوێکی ڕاست نییە بێجگە لە خوای تەنهای بەدەسەڵات ﴿٦٥﴾ ﴿رَبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ وَمَا بَيۡنَهُمَا﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە ﴿ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡغَفَّٰرُ﴾ زاڵی باڵادەستی لێبووردەیە ﴿٦٦﴾ ﴿قُلۡ هُوَ نَبَؤٌاْ عَظِيمٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەوە هەواڵێکی زۆر گەورەیە ﴿٦٧﴾ ﴿أَنتُمۡ عَنۡهُ مُعۡرِضُونَ﴾ کە ئێوە گوێ ی پێ نادەن ﴿٦٨﴾ ﴿مَا كَانَ لِيَ مِنۡ عِلۡمِۭ بِٱلۡمَلَإِ ٱلۡأَعۡلَىٰٓ﴾ (بڵێ ئەگەر وەحیم بۆ نەهاتایە) من هیچ ئاگام لە کۆمەڵی هەرە بڵند (فریشتەکان) نەبووە ﴿إِذۡ يَخۡتَصِمُونَ﴾ کاتێ دەمە قاڵێیان دەکرد (دەربارەی ئادەم) ﴿٦٩﴾ ﴿إِن يُوحَىٰٓ إِلَيَّ﴾ نیگا بۆ من ناکرێت ﴿إِلَّآ أَنَّمَآ أَنَا۠ نَذِيرٞ مُّبِينٌ﴾ جگە لەوە نەبێت کە من تەنها ترسێنەرێکی ڕوونکەرەوەم ﴿٧٠﴾ ﴿إِذۡ قَالَ رَبُّكَ لِلۡمَلَٰٓئِكَةِ﴾ ئەو کاتەی (دەمەقاڵێ یان بوو) پەروەردگارت بەفریشتەکانی فەرموو ﴿إِنِّي خَٰلِقُۢ بَشَرٗا مِّن طِينٖ﴾ بەڕاستی من مرۆڤێك لە قوڕ دروست دەکەم ﴿٧١﴾ ﴿فَإِذَا سَوَّيۡتُهُۥ وَنَفَخۡتُ فِيهِ مِن رُّوحِي﴾ ئەمجا کاتێ شێوەکەیم ڕێك خست و فوم پێدا کرد و گیانم کرد بەبەریدا لە گیانێك کە خۆم دروستم کردووە ﴿فَقَعُواْ لَهُۥ سَٰجِدِينَ﴾ ئەوسا هەمووبە سوژدەبردن بۆی بکەون بەڕوودا ﴿٧٢﴾ ﴿فَسَجَدَ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ كُلُّهُمۡ أَجۡمَعُونَ﴾ جا فریشتەکان هەر هەموویان سوژدەیان برد ﴿٧٣﴾ ﴿إِلَّآ إِبۡلِيسَ ٱسۡتَكۡبَرَ﴾ بێجگە لە شەیتان کە خۆی بە گەورە دانا ﴿وَكَانَ مِنَ ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ و لە بێ باوەڕان بوو ﴿٧٤﴾ ﴿قَالَ يَٰٓإِبۡلِيسُ﴾ (خوا) فەرمووی ئەی ئیبلیس ﴿مَا مَنَعَكَ أَن تَسۡجُدَ لِمَا خَلَقۡتُ بِيَدَيَّۖ﴾ چی شتێك ڕێگری کردی (لەوەی) کە سوژدە ببەیت بۆ کەسێ کە بە هەردوو دەستی خۆم دروستم کردووە ﴿أَسۡتَكۡبَرۡتَ أَمۡ كُنتَ مِنَ ٱلۡعَالِينَ﴾ ئایا خۆت بە گەورە زانی، یاخو لەبەرزو بڵندەکانی ﴿٧٥﴾ ﴿قَالَ أَنَا۠ خَيۡرٞ مِّنۡهُ﴾ (شەیتان) ووتی من لە (ئادەم) چاکترم ﴿خَلَقۡتَنِي مِن نَّارٖ وَخَلَقۡتَهُۥ مِن طِينٖ﴾ چونکە منت لە ئاگر دروست کردووە، بەڵام ئەوت لە قوڕ دروستکردووە ﴿٧٦﴾ ﴿قَالَ فَٱخۡرُجۡ مِنۡهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٞ﴾ (خوا) فەرمووی کەواتە لەو (بەهەشتە) دەرچۆ و بڕۆ، چونکە بێگومان تۆ دەرکراوی لەڕەحمەتی من ﴿٧٧﴾ ﴿وَإِنَّ عَلَيۡكَ لَعۡنَتِيٓ إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلدِّينِ﴾ وە بەڕاستی نەفرینی منت لەسەر بێ تا ڕۆژی (پاداشت و تۆڵە) ﴿٧٨﴾ ﴿قَالَ رَبِّ فَأَنظِرۡنِيٓ إِلَىٰ يَوۡمِ يُبۡعَثُونَ﴾ (شەیتان) ووتی ئەی پەروەردگارم دەی مۆڵەتم بدە (نەمرم) تا ڕۆژێ (مردوان) زیندوو دەکرێنەوە ﴿٧٩﴾ ﴿قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ ٱلۡمُنظَرِينَ﴾ (خوا) فەرمووی: دەی بەڕاستی تۆ لە مۆڵەت دراوانی ﴿٨٠﴾ ﴿إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلۡوَقۡتِ ٱلۡمَعۡلُومِ﴾ تا ڕۆژی کاتی دیاری کراو ﴿٨١﴾ ﴿قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَأُغۡوِيَنَّهُمۡ أَجۡمَعِينَ﴾ (شەیتان) ووتی ئەمجا سوێند بەعیزەتت هەر هەموویان گومڕا دەکەم ﴿٨٢﴾ ﴿إِلَّا عِبَادَكَ مِنۡهُمُ ٱلۡمُخۡلَصِينَ﴾ ئەوانەیان نەبێ کەبەندەی پاك و هەڵبژاردەی تۆن ﴿٨٣﴾

﴿قَالَ فَٱلۡحَقُّ وَٱلۡحَقَّ أَقُولُ﴾ (خـوا) فەرمووی: مـن حەقم هەر حەقیش دەڵێم ﴿٨٤﴾ ﴿لَأَمۡلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنكَ وَمِمَّن تَبِعَكَ مِنۡهُمۡ أَجۡمَعِينَ﴾ بەڕاستی دۆزەخ پـڕ دەکەم لە تـۆ و ئەوانەی (لە ئادەمییان) شـوێنت دەکەون بەتێکڕا ﴿٨٥﴾ ﴿قُلۡ مَآ أَسۡـَٔلُكُمۡ عَلَيۡهِ مِنۡ أَجۡرٖ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بڵـێ من هیچ کرێ و پاداشـتێك لەسـەر گەیاندنی ئەم ئایینە لە ئێوە داواناکەم ﴿وَمَآ أَنَا۠ مِنَ ٱلۡمُتَكَلِّفِينَ﴾ و من لەو کەسـانەش نیم کە درۆ هەڵبەسـتم و زۆر لە خـۆم بکەم ﴿٨٦﴾ ﴿إِنۡ هُوَ إِلَّا ذِكۡرٞ لِّلۡعَٰلَمِينَ﴾ ئەم (قورئانە) تەنها پەند و ئامۆژگارییە بۆ هەموو جیهانیان ﴿٨٧﴾ ﴿وَلَتَعۡلَمُنَّ نَبَأَهُۥ بَعۡدَ حِينِۭ﴾ بەڕاستی پاش ماوەیەك لە هەواڵی ئەو (قورئانە) دەزانن ﴿٨٨﴾

سورەتی ﴿ الزُّمَر ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿تَنزِيلُ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ ئـەم قورئانـە هێنراوەتەخوارەوە ﴿مِنَ ٱللَّهِ ٱلۡعَزِيزِ ٱلۡحَكِيمِ﴾ لە لایەن خوای باڵادەسـتی کار بەجـێ وە ﴿١﴾ ﴿إِنَّآ أَنزَلۡنَآ إِلَيۡكَ ٱلۡكِتَٰبَ بِٱلۡحَقِّ﴾ بێگومـان ئێمـە بەحـەق و ڕاسـتی قورئانمـان بـۆ تۆ هێناوەتـە خـوارەوە ﴿فَٱعۡبُدِ ٱللَّهَ مُخۡلِصٗا لَّهُ ٱلدِّينَ﴾ کەواتـە خوا بپەرستە و بە تەنها هەر بـۆ ئەو ملکەچ بـە ﴿٢﴾ ﴿أَلَا لِلَّهِ ٱلدِّينُ ٱلۡخَالِصُۚ﴾ بێداربـە ئایینـی (گـەردن کەچـی) پـاك و خاوێـن هـەر بـۆ خوایـە ﴿وَٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ مِن دُونِهِۦٓ أَوۡلِيَآءَ﴾ وە کەسـانێ جگە لەو (خوا) چەند پەرستراوێکیان بۆ خۆیان داناوە ﴿مَا نَعۡبُدُهُمۡ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَآ إِلَى ٱللَّهِ زُلۡفَىٰٓ﴾ (دەڵێـن) تەنهـا لەبەر ئەوە دەیان پەرستین نزیکمـان بکەنەوە لە خـوا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَحۡكُمُ بَيۡنَهُمۡ﴾ بێگومـان خوا بڕیـار دەدات لـە نێوانیاندا ﴿فِي مَا هُمۡ فِيهِ يَخۡتَلِفُونَۗ﴾ لەو شتانەدا کەئـەوان تیایا جیاواز بوون ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهۡدِي مَنۡ هُوَ كَٰذِبٞ كَفَّارٞ﴾ بەڕاستی خـوا ڕێنموونیی کەسـێ نـاکات کـە درۆزنـی زۆر بـێ بـاوەڕە ﴿٣﴾ ﴿لَّوۡ أَرَادَ ٱللَّهُ أَن يَتَّخِذَ وَلَدٗا﴾ ئەگـەر خوا بیویستایە منداڵێك بۆ خۆی بڕیار بدات ﴿لَّٱصۡطَفَىٰ مِمَّا يَخۡلُقُ مَا يَشَآءُۚ﴾ ئەوە لەناو دروسـت کراوەکانیدا کامەی بوویستایە هەڵـی دەبژارد ﴿سُبۡحَٰنَهُۥۖ هُوَ ٱللَّهُ ٱلۡوَٰحِدُ ٱلۡقَهَّارُ﴾ پـاك و بێگەردە هەر ئـەوە خوای تەنهای زاڵ و بە دەسـەڵات ﴿٤﴾ ﴿خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ بِٱلۡحَقِّۖ﴾ (خوا) ئاسمانەکان و زەوی بەهەق دروست کردووە ﴿يُكَوِّرُ ٱلَّيۡلَ عَلَى ٱلنَّهَارِ﴾ شـەو دەهێنـێ بەسـەر ڕۆژدا ﴿وَيُكَوِّرُ ٱلنَّهَارَ عَلَى ٱلَّيۡلِۖ﴾ و ڕۆژ دەهێنێ بەسـەر شـەودا ﴿وَسَخَّرَ ٱلشَّمۡسَ وَٱلۡقَمَرَۖ﴾ و خـۆر و مانگـی ڕام هێنـاوە ﴿كُلّٞ يَجۡرِي لِأَجَلٖ مُّسَمًّىۗ﴾ هەریەکەیـان (لەخولگـەی خۆیـدا) تا ئـەو ماوەیەی بۆی دیـاری کـراوە دەگەڕێت ودەسـوڕێتەوە ﴿أَلَا هُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡغَفَّٰرُ﴾ بێداربە هەر ئەو (خوا) زاڵی لێ بوردەیە ﴿٥﴾

﴿خَلَقَكُم مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ﴾ (خوا) ئێوەی لە تاکە کەسێك (ئادەم) دروست کردووە ﴿ثُمَّ جَعَلَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا﴾ پاشان لەو (کەسە) هاوسەرەکەی (حەووای) بەدی هێناوە ﴿وَأَنزَلَ لَكُم مِّنَ ٱلۡأَنۡعَٰمِ ثَمَٰنِيَةَ أَزۡوَٰجٖۚ﴾ وە بۆ ئێوە هەشت جووتی (نێر و مێ) لە ئاژەڵ بە دی هێناوە ﴿يَخۡلُقُكُمۡ فِي بُطُونِ أُمَّهَٰتِكُمۡ﴾ ئێوە دروست دەکات لەناو سکی دایکتاندا ﴿خَلۡقٗا مِّنۢ بَعۡدِ خَلۡقٖ﴾ بە بەدی هێنانی یەك لە دوای یەك ﴿فِي ظُلُمَٰتٖ ثَلَٰثٖۚ﴾ لەناو سێ تاریکی (ناو سك، منداڵدان، پەردەی کۆرپەلە)دا ﴿ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ رَبُّكُمۡ لَهُ ٱلۡمُلۡكُۖ﴾ ئا ئەوە پەروەردگاری ئێوەیە کە دەسەڵات و پاشایی هەر موڵکی ئەوە ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۖ فَأَنَّىٰ تُصۡرَفُونَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست جگە لە زاتی ئەو نیە، کەواتە ئێوە چۆن لە ئایینی ڕاست لادەدرێن ﴿٦﴾ ﴿إِن تَكۡفُرُواْ﴾ ئەگەر ئێوە بێ باوەڕبن ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ غَنِيٌّ عَنكُمۡۖ﴾ ئەوە بێگومان خوا بێ نیازە لەئێوە ﴿وَلَا يَرۡضَىٰ لِعِبَادِهِ ٱلۡكُفۡرَۖ﴾ و ڕازی نییە بە بێ باوەڕی بۆ بەندەکانی ﴿وَإِن تَشۡكُرُواْ يَرۡضَهُ لَكُمۡۗ﴾ وە ئەگەر سوپاسی خوا بکەن (وگەردن کەچ بن) بەوە لێتان ڕازی دەبێت ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٞ وِزۡرَ أُخۡرَىٰۗ﴾ هیچ گوناهبارێك گوناهی کەسێکی تر هەڵناگرێت ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُم مَّرۡجِعُكُمۡ﴾ پاشان گەڕانەوەتان هەر بۆ لای پەروەردگارتانە ﴿فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَۚ﴾ ئەوسا هەواڵتان دەداتێ بەوەی کە دەتان کرد ﴿إِنَّهُۥ عَلِيمُۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾ بەڕاستی خوا ئاگادارە بە نهێنی دڵان ﴿٧﴾ ﴿وَإِذَا مَسَّ ٱلۡإِنسَٰنَ ضُرّٞ﴾ وە کاتێ ئادەمی زیانێکی لێ بکەوێ ﴿دَعَا رَبَّهُۥ مُنِيبًا إِلَيۡهِ﴾ دەگەڕێتەوە بۆ لای پەروەردگاری وهاواری لێ دەکات ﴿ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُۥ نِعۡمَةٗ مِّنۡهُ﴾ پاشان ئەگەر لەلایەن خۆیەوە بەهرە ونیعمەتێکی دایە ﴿نَسِيَ مَا كَانَ يَدۡعُوٓاْ إِلَيۡهِ مِن قَبۡلُ﴾ ئەوەی لەبیر دەچێت کە لەپێشترا هاواری لە پەروەردگاری دەکرد ﴿وَجَعَلَ لِلَّهِ أَندَادٗا﴾ وهاوتایانێ بۆ خوا دادەنێ ﴿لِّيُضِلَّ عَن سَبِيلِهِۦۚ﴾ بۆ ئەوەی (خەڵك) لە ڕێگای ئەو گومڕا کات ﴿قُلۡ تَمَتَّعۡ بِكُفۡرِكَ قَلِيلًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بە هەڕەشەوە) بڵێ: بە بێ باوەڕیکەت کەمێك لەزەت وەرگرە لە ژیان ﴿إِنَّكَ مِنۡ أَصۡحَٰبِ ٱلنَّارِ﴾ چونکە بەڕاستی تۆ لەهاوەڵانی ئاگری دۆزەخی ﴿٨﴾ ﴿أَمَّنۡ هُوَ قَٰنِتٌ﴾ (هاوبەش دانەران چاکترن) یان کەسێك ملکەچ وخواپەرست بێت؟ ﴿ءَانَآءَ ٱلَّيۡلِ سَاجِدٗا وَقَآئِمٗا﴾ لە کاتەکانی شەودا بە سوژدە بردن و ڕاوەستان (لە شەو نوێژدا) ﴿يَحۡذَرُ ٱلۡأٓخِرَةَ وَيَرۡجُواْ رَحۡمَةَ رَبِّهِۦۗ﴾ کە لە (سزای) دوا ڕۆژ دەترسێت و بە هیوای بەزەیی پەروەردگاریەتی ﴿قُلۡ هَلۡ يَسۡتَوِي ٱلَّذِينَ يَعۡلَمُونَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا ئەوانەی دەزانن یەکسانن ﴿وَٱلَّذِينَ لَا يَعۡلَمُونَۗ﴾ لەگەڵ ئەوانەی کە نازانن ﴿إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُوْلُواْ ٱلۡأَلۡبَٰبِ﴾ بەڕاستی تەنها خاوەنانی ژیریی ئامۆژگاری وەردەگرن ﴿٩﴾ ﴿قُلۡ يَٰعِبَادِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەو بەندانەم کە باوەڕیان هێناوە ﴿ٱتَّقُواْ رَبَّكُمۡۚ﴾ لە (سزای) پەروەردگارتان خۆ بپارێزن ﴿لِلَّذِينَ أَحۡسَنُواْ فِي هَٰذِهِ ٱلدُّنۡيَا حَسَنَةٞۗ﴾ کەسانێ لەم دونیایەدا چاکەیان کردووە، پاداشتی چاکیان بۆ هەیە ﴿وَأَرۡضُ ٱللَّهِ وَٰسِعَةٌۗ﴾ وە زەوی خوا فراوانە ﴿إِنَّمَا يُوَفَّى ٱلصَّٰبِرُونَ أَجۡرَهُم بِغَيۡرِ حِسَابٖ﴾ بەڕاستی تەنها ئارامگران بەبێ حیساب وژماردن پاداشتیان دەدرێتەوە ﴿١٠﴾

﴿قُلۡ إِنِّيٓ أُمِرۡتُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڕاستی من فەرمانم پێ دراوە ﴿أَنۡ أَعۡبُدَ ٱللَّهَ مُخۡلِصٗا لَّهُ ٱلدِّينَ﴾ کە خوا بپەرستم بە دڵسۆزی بۆی ملکەچ بم ﴿١١﴾ ﴿وَأُمِرۡتُ لِأَنۡ أَكُونَ أَوَّلَ ٱلۡمُسۡلِمِينَ﴾ وە فەرمانم پێ دراوە کە یەکەم کەسی موسڵمانان (ی ئوممەتم) بم ﴿١٢﴾ ﴿قُلۡ إِنِّيٓ أَخَافُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڕاستی من دەترسم ﴿إِنۡ عَصَيۡتُ رَبِّي﴾ ئەگەر سەر پێچی پەروەردگارم بکەم ﴿عَذَابَ يَوۡمٍ عَظِيمٖ﴾ لە سزای ڕۆژێکی گەورە (قیامەت) ﴿١٣﴾ ﴿قُلِ ٱللَّهَ أَعۡبُدُ مُخۡلِصٗا لَّهُۥ دِينِي﴾ بڵێ من هەر خوا دەپەرستم بە پاکی و تەنیا هەر بۆ ئەو ملکەچم ﴿١٤﴾ ﴿فَٱعۡبُدُواْ مَا شِئۡتُم مِّن دُونِهِۦۗ﴾ (بە بێ باوەڕان بڵێ) ئێوەش جگە لە خوا چیتان ویست بی پەرستن ﴿قُلۡ إِنَّ ٱلۡخَٰسِرِينَ ٱلَّذِينَ﴾ بڵێ بێگومان زەرەرمەندان کەسانێکن ﴿خَسِرُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ وَأَهۡلِيهِمۡ﴾ کەخۆیان و کەس و کاریان لەدەست داوە ﴿يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِۗ﴾ لە ڕۆژی قیامەتدا ﴿أَلَا ذَٰلِكَ هُوَ ٱلۡخُسۡرَانُ ٱلۡمُبِينُ﴾ بێدار بن، هەر ئەوە زەرەر مەندی ئاشکراو دیار ﴿١٥﴾ ﴿لَهُم مِّن فَوۡقِهِمۡ ظُلَلٞ مِّنَ ٱلنَّارِ﴾ بۆ ئەوان هەیە لەلای سەریانەوە چەند تەبەقێ (وەك هەوری ڕەش) لەئاگر ﴿وَمِن تَحۡتِهِمۡ ظُلَلٞۚ﴾ و لەژێریشیانەوە چەند تەبەقێ هەیە ﴿ذَٰلِكَ يُخَوِّفُ ٱللَّهُ بِهِۦ عِبَادَهُۥۚ﴾ ئەو (سزایە) خوا بەندەکانی خۆی پێ دەترسێنێ ﴿يَٰعِبَادِ فَٱتَّقُونِ﴾ ئەی بەندەکانم خۆتان بپارێزن (لە سزای من) ﴿١٦﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ٱجۡتَنَبُواْ ٱلطَّٰغُوتَ أَن يَعۡبُدُوهَا﴾ وە کەسانێ کە لەپەرستنی بت (و هەموو پەرستراوێکی تر) خۆیان پاراستووە ﴿وَأَنَابُوٓاْ إِلَى ٱللَّهِ﴾ وە گەڕاونەتەوە بۆ لای خوا ﴿لَهُمُ ٱلۡبُشۡرَىٰۚ فَبَشِّرۡ عِبَادِ﴾ مژدەی گەورە تەنیا بۆ ئەوانەیە، کەواتە مژدە بدە بەبەندەکانم ﴿١٧﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَسۡتَمِعُونَ ٱلۡقَوۡلَ﴾ ئەوانەی گوێ دەگرن بۆ قسە و گوفتار ﴿فَيَتَّبِعُونَ أَحۡسَنَهُۥٓۚ﴾ ئەمجا شوێن چاکترینی ئەو (قسانە) دەکەون ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ هَدَىٰهُمُ ٱللَّهُۖ﴾ ئەوانە کەسانێکن خودا ڕێنموونی کردوون ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمۡ أُوْلُواْ ٱلۡأَلۡبَٰبِ﴾ هەر ئەوانەن خاوەنانی ژیری و هۆش ﴿١٨﴾ ﴿أَفَمَنۡ حَقَّ عَلَيۡهِ كَلِمَةُ ٱلۡعَذَابِ﴾ جا ئایا کەسێك بەڵێنی سزای بەسەردا چەسپابێت (بۆی بڕیاردرا بێت) ﴿أَفَأَنتَ تُنقِذُ مَن فِي ٱلنَّارِ﴾ دەی ئایا تۆ (دەتوانی) کەسێ ڕزگار بکەیت کە لەناو ئاگری دۆزەخدایە؟ ﴿١٩﴾ ﴿لَٰكِنِ ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوۡاْ رَبَّهُمۡ﴾ بەڵام کەسانێ کە لە پەروەردگاریان ترساون و خۆیان (لە سزای) پاراستووە ﴿لَهُمۡ غُرَفٞ مِّن فَوۡقِهَا غُرَفٞ مَّبۡنِيَّةٞ﴾ (لە بەهەشتدا) بۆ ئەوانە کۆشك و تەلاری چەند نهۆم هەیە ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُۖ﴾ ڕووباری ئاو بە ژێریاندا دەڕوات ﴿وَعۡدَ ٱللَّهِ لَا يُخۡلِفُ ٱللَّهُ ٱلۡمِيعَادَ﴾ (ئەمە) بەڵێنی خوایە و خواش بەڵێنی خۆی دەباتە سەر ﴿٢٠﴾ ﴿أَلَمۡ تَرَ أَنَّ ٱللَّهَ﴾ ئایا نەتبینی کە خوا ﴿أَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءٗ﴾ لە ئاسمانەوە بارانێ دەبارێنێ (بۆ سەر زەوی) ﴿فَسَلَكَهُۥ يَنَٰبِيعَ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ ئەمجا ئەو بارانە دەبات بە ناو زەویدا کانیاوەکانی لێ دەردێنێ ﴿ثُمَّ يُخۡرِجُ بِهِۦ زَرۡعٗا مُّخۡتَلِفًا أَلۡوَٰنُهُۥ﴾ لە پاشان کشتوکاڵ و گژوگیا و گوڵی پێ دەڕوێنێ کە ڕەنگەکانیان جیاوازە ﴿ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَىٰهُ مُصۡفَرّٗا﴾ پاشان دەیبینی ووشك دەبێ و زەرد هەڵدەگەڕێ ﴿ثُمَّ يَجۡعَلُهُۥ حُطَٰمًاۚ﴾ دواتر دەیکات بە پووشی ورد و خاش ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَذِكۡرَىٰ لِأُوْلِي ٱلۡأَلۡبَٰبِ﴾ بەڕاستی لەمەدا (کە باسکرا) ئامۆژگاری و پەند هەیە بۆ ئەوانەی خاوەن ژیرین ﴿٢١﴾

﴿أَفَمَن شَرَحَ ٱللَّهُ صَدۡرَهُۥ لِلۡإِسۡلَٰمِ﴾ دەی ئایا کەسێ خوا سینەی گوشاد کردووە بۆ ئیسلام ﴿فَهُوَ عَلَىٰ نُورٖ مِّن رَّبِّهِۦ﴾ و ئەو لەسەر ڕێبازی ڕووناکی پەروەردگاریەتی (وەك کەسێکە دڵی ڕەق بوو بێت لەئاست ئیسلام) ﴿فَوَيۡلٞ لِّلۡقَٰسِيَةِ قُلُوبُهُم مِّن ذِكۡرِ ٱللَّهِۚ﴾ جا سزا و لە ناوچوون بۆ ئەوانەی دڵیان ڕەقە لەئاست (قورئان و) یادی خوادا ﴿أُوْلَٰٓئِكَ فِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٍ﴾ ئائەوانە لە گومڕاییەکی ئاشکرادان ﴿٢٢﴾ ﴿ٱللَّهُ نَزَّلَ أَحۡسَنَ ٱلۡحَدِيثِ﴾ خوا جوانترین فەرمایشتی ناردۆتە خوارەوە ﴿كِتَٰبٗا مُّتَشَٰبِهٗا مَّثَانِيَ﴾ قورئانێکە (کەئایەتەکانی) لەیەکچووی دووپات کراوەن ﴿تَقۡشَعِرُّ مِنۡهُ جُلُودُ ٱلَّذِينَ يَخۡشَوۡنَ رَبَّهُمۡ﴾ ئەو کەسانەی لەپەروەردگاریان دەترسن پێستیان تەزووی پیادێ (بە بیستنی قورئان) ﴿ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمۡ وَقُلُوبُهُمۡ إِلَىٰ ذِكۡرِ ٱللَّهِۚ﴾ پاشان پێستیان و دڵیان نەرم دەبێ بەیادی (قورئانی) خودا ﴿ذَٰلِكَ هُدَى ٱللَّهِ﴾ ئەو (قورئانە) ڕێنموونی خوایە ﴿يَهۡدِي بِهِۦ مَن يَشَآءُۚ﴾ بەو (قورئانە) ڕێنموونی هەر کەسێ دەکات کە بیەوێ ﴿وَمَن يُضۡلِلِ ٱللَّهُ﴾ هەر کەسیش خوا گومڕای بکات ﴿فَمَا لَهُۥ مِنۡ هَادٍ﴾ ئەوە ڕێنموونی کەرێك بۆ ئەو نییە ﴿٢٣﴾ ﴿أَفَمَن يَتَّقِي بِوَجۡهِهِۦ سُوٓءَ ٱلۡعَذَابِ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِۚ﴾ دەی ئایا کەسێك بەدەم وچاوی خۆی بپارێزێت لەسزای سەختی ڕۆژی دوایی (وەك کەسێك وایە کەلەبەهەشت دابێت) ﴿وَقِيلَ لِلظَّٰلِمِينَ﴾ بەستەمکاران دەگوترێ ﴿ذُوقُواْ مَا كُنتُمۡ تَكۡسِبُونَ﴾ بچەژن سزای ئەو (کردەوانەی) لە دونیا دەتان کرد ﴿٢٤﴾ ﴿كَذَّبَ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡ﴾ ئەوانەی پێش ئەمان (پێش قوڕەیشیەکان) بوون باوەڕیان نەهێنا بە پێغەمبەرەکانیان ﴿فَأَتَىٰهُمُ ٱلۡعَذَابُ﴾ بەو هۆیەوە سزا (ی خوا) یان بۆ هات ﴿مِنۡ حَيۡثُ لَا يَشۡعُرُونَ﴾ لە لایەکەوە کە هەستیان پێ نەکرد ﴿٢٥﴾ ﴿فَأَذَاقَهُمُ ٱللَّهُ﴾ ئەمجا خوا پێی چەشتن ﴿ٱلۡخِزۡيَ فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَاۖ﴾ ڕیسوایی لە ژیانی دونیادا ﴿وَلَعَذَابُ ٱلۡأٓخِرَةِ أَكۡبَرُۚ﴾ وە بێگومان سزای ڕۆژی دوایی گەورەتر ﴿لَوۡ كَانُواْ يَعۡلَمُونَ﴾ ئەگەر ئەوانە بزانن ﴿٢٦﴾ ﴿وَلَقَدۡ ضَرَبۡنَا لِلنَّاسِ فِي هَٰذَا ٱلۡقُرۡءَانِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەم قورئانەدا هێناومانەتەوە بۆ خەڵکی ﴿مِن كُلِّ مَثَلٖ﴾ هەموو جۆرە نموونەیەك ﴿لَّعَلَّهُمۡ يَتَذَكَّرُونَ﴾ تا پەندو ئامۆژگاری وەرگرن ﴿٢٧﴾ ﴿قُرۡءَانًا عَرَبِيًّا غَيۡرَ ذِي عِوَجٖ﴾ (ئەو قورئانە) قورئانێکی عەرەبیی بە هیچ خواری و لاری یەکی تیا نییە ﴿لَّعَلَّهُمۡ يَتَّقُونَ﴾ بۆ ئەوەی (لەسزا) خۆ بپارێزن وببنە لە خواترس ﴿٢٨﴾ ﴿ضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلٗا رَّجُلٗا﴾ خوا نموونەی هێناوەتەوە بە پیاوێکی (بەندە) ﴿فِيهِ شُرَكَآءُ مُتَشَٰكِسُونَ﴾ هی چەند کەسێکە ئاژاوەیانە لەسەر ئەو (بەندە) ﴿وَرَجُلٗا سَلَمٗا لِّرَجُلٍ﴾ وە پیاوێکیش کە تەنیابەندەی پیاوێکە ﴿هَلۡ يَسۡتَوِيَانِ مَثَلًاۚ﴾ ئایا ئەم دوو کەسە وەك یەکن ﴿ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِۚ بَلۡ أَكۡثَرُهُمۡ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ هەموو سوپاس تەنها بۆ خوایە بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٢٩﴾ ﴿إِنَّكَ مَيِّتٞ وَإِنَّهُم مَّيِّتُونَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بەڕاستی تۆ دەمری و ئەوانیش دەمرن ﴿٣٠﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّكُمۡ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ لەپاشان بێگومان ئێوە لە ڕۆژی دواییدا ﴿عِندَ رَبِّكُمۡ تَخۡتَصِمُونَ﴾ لای پەروەردگارتان داوا چی دەبن دژی یەکتری ﴿٣١﴾

﴿فَمَنْ أَظْلَمُ﴾ ئەمجا کێ ستەم کارترە ﴿مِمَّن كَذَبَ عَلَى اللَّهِ﴾ لەوکەسەی کەدرۆ بەناوی خواوە دەکات ﴿وَكَذَّبَ بِالصِّدْقِ﴾ وە بـاوەڕی بەڕاسـتی قورئان نی یە ﴿إِذْ جَاءَهُ﴾ کەبـۆی هاتووە ﴿أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ﴾ ئایـا لە دۆزەخ دا جێگەیەك نـی یە بۆ بێ بڕوایان ﴿٣٢﴾ ﴿وَالَّذِي جَاءَ بِالصِّدْقِ﴾ وە ئەو کەسەی قورئانی هێناوە (واتە پێغەمبەر ﷺ) ﴿وَصَدَّقَ بِهِ﴾ باوەڕیشی پێ یەتی ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ﴾ هـەر ئەوانـن لەخواترسـان و پارێـزکاران ﴿٣٣﴾ ﴿لَهُم مَّا يَشَاءُونَ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ بۆیان هەیە (لەبەهەشـت دا) ئـەوەی بیانەوێـت لای پەروەردگاریـان ﴿ذَٰلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ﴾ ئەوەیە پاداشـتی چاکەکاران ﴿٣٤﴾ ﴿لِيُكَفِّرَ اللَّهُ عَنْهُمْ﴾ تاخوا لێیان بسـڕێتەوە ﴿أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا﴾ خراپترین (کردەوەیەك) کەکردوویانە ﴿وَيَجْزِيَهُمْ أَجْرَهُم﴾ وە پاداشـتیان بداتـەوە ﴿بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بە (پاداشـتی) چاکترین ئـەو کردەوانـەی کردوویانە ﴿٣٥﴾ ﴿أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ﴾ ئایـا خوا بۆ بەندەی خـۆی (پێغەمبەر ﷺ) بـەس نـی یە (کە پشـتیوانی بێـت)؟ ﴿وَيُخَوِّفُونَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئـەو بێباوەڕانە دەتترسـێنن ﴿بِالَّذِينَ مِن دُونِهِ﴾ بەوانـەی جگە لەخوان (واتە دەتترسـێنن بەخواکانیان کـە زیانت پێ دەگەیەنن) ﴿وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ﴾ وە هـەر کەس کەخـوا گومڕای بکات ﴿فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ﴾ ئیتر هیـچ کەس ناتوانێت ببێت بە ڕێنموونیکەری و هیدایەتی بدات ﴿٣٦﴾ ﴿وَمَن يَهْدِ اللَّهُ﴾ وە هەر کەس کەخوا ڕێنموونی بکات ﴿فَمَا لَهُ مِن مُّضِلٍّ﴾ ئـەوە هیـچ گومڕاکەرێکی بۆ نی یـە ﴿أَلَيْسَ اللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِي انتِقَامٍ﴾ ئایا خوا زاڵی باڵادەسـتی تۆڵەسێن نییە؟ ﴿٣٧﴾ ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم﴾ سـوێند بەخوا ئەگەر پرسیاریان لێ بکەیت ﴿مَّنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ کێ ئاسـمانەکان و زەوی دروسـت کردووە ﴿لَيَقُولُنَّ اللَّهُ﴾ بێگومان دەڵێن: خوا ﴿قُلْ أَفَرَأَيْتُم﴾ بڵـێ: دەی پێـم بڵێـن ﴿مَّا تَدْعُونَ﴾ ئەوانەی دەیان پەرسـتن ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ جگە لەخوا ﴿إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ﴾ ئەگەر خوا ویستی زیانێکم پێ بگەیەنێت ﴿هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّهِ﴾ ئایا ئەو (پەرسـتراوانە) دەتوانن ئازارو زیانی ئەوم لێ لادەن؟ ﴿أَوْ أَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ﴾ یا ئەگەر ویسـتی نیعمەت و بەهرەیەکم پێ بدات ﴿هَلْ هُنَّ مُمْسِكَاتُ رَحْمَتِهِ﴾ ئایا ئەوانە دەتوانـن بەهرەو میهرەبانی ئەوم لێ بگرنەوە ﴿قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ﴾ بڵێ: من هەر خوام بەسە ﴿عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ﴾ خۆسپێران تەنها پشت بەو دەبەسـتن ﴿٣٨﴾ ﴿قُلْ يَا قَوْمِ﴾ بڵێ ئەی گەلەکەم ﴿اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ﴾ ئێوە لەسـەر ڕێبازو شێـوازی خۆتان کاربکەن ﴿إِنِّي عَامِلٌ﴾ منیش (لەسـەر ڕێبازی خۆم) کاردەکەم ﴿فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ ئەمجا بەم زووانە دەزانن ﴿٣٩﴾ ﴿مَن يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ﴾ کێ (لەم دونیادا) سـزایەکی بۆ دێت کەڕیسـوای دەکات ﴿وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ﴾ وە سزایەکی بێ بڕانەوەی بەسەردا دێ ﴿٤٠﴾

﴿إِنَّآ أَنزَلْنَا عَلَيْكَ ٱلْكِتَٰبَ﴾ بەڕاستی ئەم قورئانەمان بۆ سەر تۆ ناردۆتە خوارەوە ﴿لِلنَّاسِ بِٱلْحَقِّ﴾ بۆ هەموو خەڵكی بەهەق و ڕاستی ﴿فَمَنِ ٱهْتَدَىٰ﴾ جا هەركەسێ هیدایەت وەرگرێت ﴿فَلِنَفْسِهِۦ﴾ ئەوە قازانجی هەر بۆ خۆیەتی ﴿وَمَن ضَلَّ﴾ هەر كەسیش لارێ و گومڕا بێت ﴿فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا﴾ ئەوە بەڕاستی زیانی گومڕا بوونەكەی هەر بۆخۆیەتی ﴿وَمَآ أَنتَ عَلَيْهِم بِوَكِيلٍ﴾ وە ئەی پێغەمبەر ﷺ تۆ كارسپێرراو و چاودێر نیت بەسەریانەوە (تابڕوا بهێنن) ﴿٤١﴾ ﴿ٱللَّهُ يَتَوَفَّى ٱلْأَنفُسَ﴾ خوا گیانەكان دەكێشێ ﴿حِينَ مَوْتِهَا﴾ لەكاتی مردنیان دا ﴿وَٱلَّتِى لَمْ تَمُتْ﴾ وە ئەوەی نەمردبێت ﴿فِى مَنَامِهَا﴾ لەكاتی خەوتنیدا ﴿فَيُمْسِكُ ٱلَّتِى﴾ ئەمجا ئەو (گیانانە) ڕادەگرێ ﴿قَضَىٰ عَلَيْهَا ٱلْمَوْتَ﴾ بڕیاری مردنی داوە ﴿وَيُرْسِلُ ٱلْأُخْرَىٰٓ﴾ وە ئەوانی تر بەرەڵا دەكات (كەدەبێ زیندوو بمێنن) ﴿إِلَىٰٓ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ تاماوەیەكی دیاری كراو ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ﴾ بەڕاستی لەمەدا چەند بەڵگە هەیە ﴿لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەو كەسانەی بیردەكەنەوە ﴿٤٢﴾ ﴿أَمِ ٱتَّخَذُوا۟ مِن دُونِ ٱللَّهِ شُفَعَآءَ﴾ ئاخۆ جگە لەخوا تكا كارانێكیان بۆ خۆیان داناوە ﴿قُلْ أَوَلَوْ كَانُوا۟﴾ بڵێ گەرچی ئەوانە ﴿لَا يَمْلِكُونَ شَيْـًٔا﴾ نەهیچ شتێكیان بەدەستە ﴿وَلَا يَعْقِلُونَ﴾ وە نەتێش دەگەن ﴿٤٣﴾ ﴿قُل لِّلَّهِ ٱلشَّفَٰعَةُ جَمِيعًا﴾ بڵێ: تكا هەمووی هەر بۆ خوایە ﴿لَّهُۥ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ موڵكی ئاسمانەكان و زەوی هەر بۆ ئەوە ﴿ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ پاشان هەر بۆلای ئەو دەگەڕێنرێنەوە ﴿٤٤﴾ ﴿وَإِذَا ذُكِرَ ٱللَّهُ وَحْدَهُ﴾ وەكاتێك یادی خوا بكرێ بەتاك و تەنیا ﴿ٱشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ ٱلَّذِينَ﴾ تێكدەچێت وە بێزار دەبێ دڵی كەسانێ ﴿لَا يُؤْمِنُونَ بِٱلْءَاخِرَةِ﴾ كەباوەڕیان نییە بەرۆژی دوایی ﴿وَإِذَا ذُكِرَ ٱلَّذِينَ مِن دُونِهِۦٓ﴾ كەچی كاتێك ناوی پەرستراوانی بێجگە لەخوا ببرێت ﴿إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ﴾ یەكسەر شادو ڕووخۆش دەبن ﴿٤٥﴾ ﴿قُلِ ٱللَّهُمَّ﴾ بڵێ: ئەی خوایە ﴿فَاطِرَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ بەدیهێنەری ئاسمانەكان و زەوی ﴿عَٰلِمَ ٱلْغَيْبِ وَٱلشَّهَٰدَةِ﴾ زانای نهێنی و ئاشكراكان ﴿أَنتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ﴾ هەر تۆ دادوەری دەكەیت لەنێوان بەندەكانتدا ﴿فِى مَا كَانُوا۟ فِيهِ﴾ لەوەی ئەوان تیایدا ﴿يَخْتَلِفُونَ﴾ جیاوازبوون ﴿٤٦﴾ ﴿وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا۟﴾ بەڕاستی ئەگەر هی ئەو كەسانە بوایە ستەمیان كرد ﴿مَا فِى ٱلْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ هەموو ئەوەی لەسەر زەویدایە ﴿وَمِثْلَهُۥ مَعَهُۥ﴾ ئەوەندەی تریشی لەگەڵدا بێت ﴿لَٱفْتَدَوْا۟ بِهِۦ﴾ لەبریتی خۆیان دا دەیاندا ﴿مِن سُوٓءِ ٱلْعَذَابِ﴾ بۆ ڕزگاربوونیان لەسزای خراپی ﴿يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ ڕۆژی قیامەت ﴿وَبَدَا لَهُم مِّنَ ٱللَّهِ﴾ وە لەلایەن خواوە بۆیان دەركەوت ﴿مَا لَمْ يَكُونُوا۟ يَحْتَسِبُونَ﴾ شتی وا كەئەوان بیریان لێ نەكردوەتەوەو گومانیان بۆی نەچووە ﴿٤٧﴾

﴿وَبَدَا لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا﴾ وە بۆشیان دەرکەوت چی خراپەیان کردووە ﴿وَحَاقَ بِهِم﴾ وە دەوری گرتن ﴿مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ ئەو سزای ئەوان گاڵتەیان پێ دەکرد ﴿٤٨﴾ ﴿فَإِذَا مَسَّ الْإِنسَانَ ضُرٌّ﴾ ئەمجا کاتێ ئادەمی زیانێکی لێ کەوت ﴿دَعَانَا﴾ هاوارمان بۆ دێنێ ﴿ثُمَّ إِذَا خَوَّلْنَاهُ نِعْمَةً مِّنَّا﴾ لەپاشان هەر کاتێ بەهرە ونیعمەتێکمان پێدا ﴿قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ﴾ دەڵێ: بەڕاستی ئەم بەهرە ونیعمەتەم پێدراوە ﴿عَلَىٰ عِلْمٍ﴾ بەهۆی لێزانی وزانستی خۆمەوە ﴿بَلْ هِيَ فِتْنَةٌ﴾ (وانی یە) بەڵکو ئەوە ئەزمون و تاقی کردنەوەیە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٤٩﴾ ﴿قَدْ قَالَهَا الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ بێگومان ئەم قسەیە کەسانی پێش ئەمانیش کردیان ﴿فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُم﴾ بەڵام هیچ سوودی پێ نەگەیاندن ﴿مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ ئەوەی ئەوان کردیان ﴿٥٠﴾ ﴿فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا﴾ ئەمجا دوو چاریان بوو (تۆڵەی) ئەو خراپانەی کردبوویان ﴿وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ هَٰؤُلَاءِ﴾ ئەو کەسانەیان ستەمیان کرد (بێباوەڕانی مەککە) ﴿سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا﴾ لەمەو پاش دووچاری (تۆڵەی) کردەوە خراپەکانیان دەبن ﴿وَمَا هُم بِمُعْجِزِينَ﴾ وە ئەمانە (لەدەستی خوا) دەرباز نابن ﴿٥١﴾ ﴿أَوَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ ئایا نەیانزانیوە کەبێگومان خوا ﴿يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ﴾ ڕۆزی فراوان دەکات ودەیشیگرێتەوە لەهەر کەسێك کە بیەوێت ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بێگومان لەوەدا بەڵگە ونیشانەی زۆر هەن بۆ ئەو کەسانەی باوەڕ دێنن ﴿٥٢﴾ ﴿قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئەی بەندەکانم ئەی ئەوانەی کەخۆتان زۆر گوناهبار کردووە ﴿لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ﴾ نائومێد مەبن لەمیهرەبانی و بەزەیی خوا ﴿إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا﴾ چونکە بێگومان خوا لەهەموو گوناهەکان خۆش دەبێت ﴿إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەوە لێ بوردەی بەبەزەیی یە ﴿٥٣﴾ ﴿وَأَنِيبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ﴾ (بەو مەرجەی کە) بگەڕێنەوە بۆلای پەروەردگارتان ﴿وَأَسْلِمُوا لَهُ﴾ وە گەردن کەچی ئەو بن ﴿مِن قَبْلِ أَن يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ﴾ بەر لەوەی سزاتان بۆ بێت ﴿ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ﴾ پاشان یارمەتی نادرێن (لەلایەن هیچ کەسێکەوە) ﴿٥٤﴾ ﴿وَاتَّبِعُوا أَحْسَنَ مَا أُنزِلَ إِلَيْكُم﴾ وە شوێن چاکترین شتێ بکەون کە نێردراوەتە خوارەوە بۆتان ﴿مِّن رَّبِّكُم﴾ لە پەروەردگارتانەوە ﴿مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَغْتَةً﴾ بەر لەوەی لەناکاودا سزاتان بۆ بێت ﴿وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ﴾ کە ئێوە هەر هەستی پێ نەکەن ﴿٥٥﴾ ﴿أَن تَقُولَ نَفْسٌ﴾ نەکا ئەوسا کەسێ بڵێ ﴿يَا حَسْرَتَىٰ عَلَىٰ مَا فَرَّطتُ﴾ ئەی مەخابن لەسەر ئەوەی کەمتەرخەمیم کرد ﴿فِي جَنبِ اللَّهِ﴾ لەکارکردن بەوەی خودا فەرمانی پێکردبوو ﴿وَإِن كُنتُ لَمِنَ السَّاخِرِينَ﴾ وەبەڕاستی من لەو گاڵتە چییانە بووم (کە گاڵتەیان بە ئاینەکەی دەکرد) ﴿٥٦﴾

﴿أَوۡ تَقُولَ لَوۡ أَنَّ ٱللَّهَ هَدَىٰنِي﴾ یان بڵێت: ئەگەر خوا ڕێنموونی بکردمایە ﴿لَكُنتُ مِنَ ٱلۡمُتَّقِينَ﴾ ئەوە بێگومان لەپارێزکاران ولەخواترسان دەبووم ﴿٥٧﴾ ﴿أَوۡ تَقُولَ حِينَ تَرَى ٱلۡعَذَابَ﴾ یان کاتێك سزاکەی دەبینێت بڵێت ﴿لَوۡ أَنَّ لِي كَرَّةً﴾ خۆزگە جارێکی تر بگەڕامایەتەوە (بۆ دونیا) ﴿فَأَكُونَ مِنَ ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ ئەوسا لەچاکەکاران دەبووم ﴿٥٨﴾ ﴿بَلَىٰ قَدۡ جَآءَتۡكَ ءَايَٰتِي﴾ (ڕاست ناکەیت) خۆ بێگومان بەڵگەو ئایەتەکانی منت بۆهات ﴿فَكَذَّبۡتَ بِهَا وَٱسۡتَكۡبَرۡتَ﴾ بەڵام باوەڕت پێ نەهێناو خۆت بەگەورەزانی ﴿وَكُنتَ مِنَ ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ وە تۆ لەبێ باوەڕان بوویت ﴿٥٩﴾ ﴿وَيَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ لەڕۆژی دوایی دا ﴿تَرَى ٱلَّذِينَ كَذَبُواْ عَلَى ٱللَّهِ﴾ دەبینی ئەوانەی درۆیان بۆ خوا هەڵدەبەست ﴿وُجُوهُهُم مُّسۡوَدَّةٌۚ﴾ ڕوویان ڕەشە ﴿أَلَيۡسَ فِي جَهَنَّمَ مَثۡوًى لِّلۡمُتَكَبِّرِينَ﴾ ئایا لەدۆزەخ دا شوێنێك نی یە بۆ خۆ بەگەورە زانان؟ ﴿٦٠﴾ ﴿وَيُنَجِّي ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوۡاْ﴾ وە ئەوانەی خۆیان پاراست (لەکوفرو تاوان) خوا ڕزگاریان دەکات ﴿بِمَفَازَتِهِمۡ﴾ چونکە ڕێگەی ڕزگاریان گرتبوەبەر ﴿لَا يَمَسُّهُمُ ٱلسُّوٓءُ﴾ نەتووشی ناخۆشی دەبن ﴿وَلَا هُمۡ يَحۡزَنُونَ﴾ وە نەخەم دەخۆن ﴿٦١﴾ ﴿ٱللَّهُ خَٰلِقُ كُلِّ شَيۡءٖۖ﴾ خوا بەدی هێنەری هەموو شتێکە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ وَكِيلٞ﴾ وە هەر ئەویش پارێزەری هەموو شتێکە ﴿٦٢﴾ ﴿لَّهُۥ مَقَالِيدُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۗ﴾ کلیلەکانی ئاسمانەکان و زەوی بەدەست خوایە ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ وە ئەوانەی بەبەڵگەو نیشانەکانی خوا بێ باوەڕن ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡخَٰسِرُونَ﴾ هەر ئەوانن زەرەرمەند ﴿٦٣﴾ ﴿قُلۡ أَفَغَيۡرَ ٱللَّهِ تَأۡمُرُوٓنِّيٓ أَعۡبُدُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: دەی ئایا ئێوە داوام لێ دەکەن من بێجگە لەخوا شتێکی تر بپەرستم ﴿أَيُّهَا ٱلۡجَٰهِلُونَ﴾ ئەی نەفام و نەزانان ﴿٦٤﴾ ﴿وَلَقَدۡ أُوحِيَ إِلَيۡكَ﴾ سوێند بەخوا نیگا کراوە بۆ تۆ ﴿وَإِلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكَ﴾ وەبۆ پێغەمبەرانی پێش تۆش ﴿لَئِنۡ أَشۡرَكۡتَ لَيَحۡبَطَنَّ عَمَلُكَ﴾ ئەگەر هاوبەش بۆ خوا دابنێیت بەڕاستی کردەوەت هەڵدەوەشێتەوە ﴿وَلَتَكُونَنَّ مِنَ ٱلۡخَٰسِرِينَ﴾ وە بێگومان لەزەرەرمەندان دەبیت ﴿٦٥﴾ ﴿بَلِ ٱللَّهَ فَٱعۡبُدۡ﴾ (وا مەکە) بەڵکو تەنها خوا بپەرستە ﴿وَكُن مِّنَ ٱلشَّٰكِرِينَ﴾ ولەسوپاسگوزاران بە ﴿٦٦﴾ ﴿وَمَا قَدَرُواْ ٱللَّهَ حَقَّ قَدۡرِهِۦ﴾ (کافران) خوایان نەناسیوە (بە گەورەیان نەزانی) بەو جۆرەی شیاویەتی ﴿وَٱلۡأَرۡضُ جَمِيعٗا قَبۡضَتُهُۥ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایی دا هەموو زەوی لە چنگی ئەودایە (بەدەست خوایە) ﴿وَٱلسَّمَٰوَٰتُ مَطۡوِيَّٰتُۢ بِيَمِينِهِۦۚ﴾ وە ئاسمانەکانیش بەدەستی ڕاستی ئەو پێچراونەتەوە (لەم ئایەتەدا جێگیر کردن سیفەتی دەستی ڕاست بۆ خودا هاتووە ئێمە باوەڕمان پێیەتی، بەبێ هیچ لێچواندن ولێکدانەوەیەك وشێوەکەی نازانین، تەنها خودا دەیزانێت) ﴿سُبۡحَٰنَهُۥ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشۡرِكُونَ﴾ خوا پاك و بڵند ترە لەوەی کە دەیکەنە هاوبەشی ﴿٦٧﴾

﴿وَنُفِخَ فِي ٱلصُّورِ﴾ کاتێك فووکرا بەکەڕەنادا (بەشەیپوردا) ﴿فَصَعِقَ مَن فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَن فِي ٱلْأَرْضِ﴾ یەکسەر هەموو ئەوانەی لەئاسمانەکان و زەویدان دەمرن ﴿إِلَّا مَن شَآءَ ٱللَّهُ﴾ مەگەر کەسانێ خوا بیەوێت (نەمرن) ﴿ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ﴾ پاشان جارێکی تر فوو دەکرێ بەکەڕەنادا ﴿فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ﴾ جا لە پڕ هەموو ڕاست دەبنەوە ﴿يَنظُرُونَ﴾ چاوەڕوان دەکەن ﴿٦٨﴾ ﴿وَأَشْرَقَتِ ٱلْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا﴾ وەزەوی لەو ڕۆژەدا بەنوری پەروەردگاری ڕووناك دەبێتەوە ﴿وَوُضِعَ ٱلْكِتَٰبُ﴾ وەنامەی کردەوە لەبەردەمیان دادەنرێت ﴿وَجِا۟ىٓءَ بِٱلنَّبِيِّۦنَ وَٱلشُّهَدَآءِ﴾ و پێغەمبەران و شاهیدی (سەر گەلەکان) دەهێنرێن ﴿وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِٱلْحَقِّ﴾ وە لەنێوانیاندا بەهەق دادوەری دەکرێ ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان ستەمیان لێ ناکرێ ﴿٦٩﴾ ﴿وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ﴾ وە (لەو ڕۆژەدا) هەموو کەسێك چی کردووە بەتێرو تەواوی پاداشت دەدرێتەوە ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ﴾ وە خوا خۆشی ئاگادارە (بەبێ شایەت و نامەی کردەوەکان) ﴿بِمَا يَفْعَلُونَ﴾ بەو کردەوانەی کەدەیکەن ﴿٧٠﴾ ﴿وَسِيقَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟﴾ ئەوسا ئەوانەی بێباوەڕ بوون ڕاپێچ دەکرێن ﴿إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُمَرًا﴾ بۆ دۆزەخ کۆمەڵ کۆمەڵ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءُوهَا﴾ تاکاتێ دێنە (نزیکی) دۆزەخ ﴿فُتِحَتْ أَبْوَٰبُهَا﴾ دەرگاکانی دەکرێنەوە ﴿وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَآ﴾ وە دەرگاوانەکانی دۆزەخ (بەلۆمەکردنیکەوە) بەوان دەڵێن ﴿أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ﴾ ئایا پێغەمبەرانتان لەخۆتان بۆ نەهات ﴿يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ ءَايَٰتِ رَبِّكُمْ﴾ کەئایەتەکانی پەروەردگارتان بەسەردا بخوێننەوە ﴿وَيُنذِرُونَكُمْ﴾ وە بتانترسێنن ﴿لِقَآءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا﴾ لەگەشتنتان بەم ڕۆژە ﴿قَالُوا۟ بَلَىٰ﴾ دەڵێن: بەڵێ (هاتن ئاگاداریان کردین) ﴿وَلَٰكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ ٱلْعَذَابِ﴾ بەڵام بڕیاری سزا دراوە ﴿عَلَى ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ بەسەر (ئێمەی) بێباوەڕان دا ﴿٧١﴾ ﴿قِيلَ ٱدْخُلُوٓا۟ أَبْوَٰبَ جَهَنَّمَ﴾ پێیان دەوترێ: لەدەرگاکانی دۆزەخەوە بچنەژوورەوە ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی لەوێدا بمێننەوە ﴿فَبِئْسَ مَثْوَى ٱلْمُتَكَبِّرِينَ﴾ ئای چ خراپە جێگەو مەنزڵگای خۆبەزل زانان ﴿٧٢﴾ ﴿وَسِيقَ ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوْا۟ رَبَّهُمْ إِلَى ٱلْجَنَّةِ زُمَرًا﴾ وە کەسانێ (کە خواناس بوون) و لە پەروەردگاریان دەترسان پۆل پۆل دەبرێن بۆ بەهەشت ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءُوهَا﴾ تاکاتێ دێنە (نزیکی) بەهەشت ﴿وَفُتِحَتْ أَبْوَٰبُهَا﴾ و دەرگاکانی دەکرێنەوە ﴿وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا﴾ وە دەرگاوانەکانی بەوان دەڵێن ﴿سَلَٰمٌ عَلَيْكُمْ﴾ سەلامتان لێ بێت ﴿طِبْتُمْ﴾ ئێوە پاك و خاوێن بوون (لەتاوان لەدونیادا) ﴿فَٱدْخُلُوهَا خَٰلِدِينَ﴾ کەواتە بڕۆنە ناو بەهەشت بەهەمیشەیی ﴿٧٣﴾ ﴿وَقَالُوا۟ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلَّذِى﴾ (ئەوانیش) دەڵێن: سوپاس بۆ ئەو خوایەی ﴿صَدَقَنَا وَعْدَهُۥ﴾ هەر بەڵێنێکی بەئێمەدا ڕاست بوو ﴿وَأَوْرَثَنَا ٱلْأَرْضَ﴾ وە زەوی (بەهەشتی) بەمیرات پێ داین ﴿نَتَبَوَّأُ مِنَ ٱلْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَآءُ﴾ لەهەر شوێنێکی بەهەشتدا بمانەوێت نیشتەجێ دەبین ﴿فَنِعْمَ أَجْرُ ٱلْعَٰمِلِينَ﴾ ئای چەند چاکە پاداشتی چاکەکاران ﴿٧٤﴾

﴿وَتَرَى ٱلْمَلَٰٓئِكَةَ﴾ وە فریشتەکان دەبینی ﴿حَآفِّينَ مِنْ حَوْلِ ٱلْعَرْشِ﴾ چوار دەوری عەرشیان داوە ﴿يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ﴾ تەسبیحات دەکەن بەستایشی پەروەردگاریان ﴿وَقُضِىَ بَيْنَهُم بِٱلْحَقِّ﴾ وە لەنێوانیاندا بەحەق دادوەری کرا ﴿وَقِيلَ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ وە (لەکۆتایی دا) دەوترێت هەموو سوپاس هەر بۆ خوایە ﴿رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ کەپەروەردگاری جیهانیانە ﴿٧٥﴾

سورەتی ﴿غَافِر﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حمٓ﴾ بە (حا، میم) دەخوێنرێتەوەو خوا بەواتای ئەم پیتانە زاناترە، سەرنجی سەرەتای سورەتی(البقرة) بدە دەربارەی واتاکەیان ﴿١﴾ ﴿تَنزِيلُ ٱلْكِتَٰبِ﴾ ئەم قورئانە هێنراوەتە خوارەوە﴿مِنَ ٱللَّهِ ٱلْعَزِيزِ ٱلْعَلِيمِ﴾ لەلایەن خوای بالادەستی داناوە ﴿٢﴾ ﴿غَافِرِ ٱلذَّنۢبِ﴾ لێبوردەی تاوان و﴿وَقَابِلِ ٱلتَّوْبِ﴾ وەرگری تۆبەی (گوناهباران وتۆبەکارانە)﴿شَدِيدِ ٱلْعِقَابِ﴾ (ئەو خودایە) تۆڵەی سەخت وبەتینە ﴿ذِى ٱلطَّوْلِ﴾ وە خاوەن فەزڵ و بەهرە و چاکەیە ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ بێجگە لەو هیچ پەرستراوێکی بەهەق و ڕاست نی یە ﴿إِلَيْهِ ٱلْمَصِيرُ﴾ گەڕانەوەی هەمووان هەر بۆلای ئەوە ﴿٣﴾ ﴿مَا يُجَٰدِلُ فِىٓ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ دەمە قاڵێ وکێشمەکێش ناکات لەنیشانەکانی خوادا ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ بێباوەڕان نەبێت ﴿فَلَا يَغْرُرْكَ﴾ کەوا بوو فریوت نەدات﴿تَقَلُّبُهُمْ فِى ٱلْبِلَٰدِ﴾ هاتوچۆ و گەڕانیان بەوولاتدا (بۆ بازرگانی وسامان دەس خستن) ﴿٤﴾ ﴿كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ﴾ پێش ئەوان گەلی نوح باوەڕیان نەهێنا (بەنوح) ﴿وَٱلْأَحْزَابُ مِنۢ بَعْدِهِمْ﴾ وە دەستەو تاقمەکانی دوای ئەوانیش (باوەڕیان نەهێنا) ﴿وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ﴾ و هەموو گەلێك وویستوویەتی (نیازی کردووە) ﴿بِرَسُولِهِمْ لِيَأْخُذُوهُ﴾ کە پێغەمبەرەکەیان بکوژن (یا بیگرن و ئازاری بدەن) ﴿وَجَٰدَلُوا۟ بِٱلْبَٰطِلِ﴾ وە دەمەقاڵێیان (لەگەڵ)دەکرد بەناڕەوا﴿لِيُدْحِضُوا۟ بِهِ ٱلْحَقَّ﴾ بۆ ئەوەی ڕاستی پێ لابەرن و نەیهێڵن ﴿فَأَخَذْتُهُمْ﴾ ئیتر (قار وتووڕەیی) من گرتنی ﴿فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ﴾ جا چۆن بوو تۆڵەسەندنی من لەوان ﴿٥﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ﴾ وە ئاوەو جۆرە بڕیاری پەروەردگارت بەدی هات ﴿عَلَى ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟﴾ لەسەر ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿أَنَّهُمْ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ﴾ کەبێگومان ئەوان دۆزەخین ﴿٦﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَحْمِلُونَ ٱلْعَرْشَ﴾ ئەو فریشتانەی هەڵگری عەرشن و ﴿وَمَنْ حَوْلَهُۥ﴾ ئەوانەش بەدەوری دان ﴿يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ﴾ بەستایشی پەروەردگاریان تەسبیحات دەکەن ﴿وَيُؤْمِنُونَ بِهِۦ﴾ وە باوەڕیان بەو هەیە ﴿وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ وە داوای لێبوردن دەکەن بۆ ئەوانەی ئیماندارن ﴿رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَىْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا﴾ (دەڵێن:) ئەی پەروەردگارمان میهرەبانی و زانیاریت هەموو شتێکی گرتۆتەوە ﴿فَٱغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا۟﴾ دەی خۆش ببە لەوانەی تۆبەیان کردووە ﴿وَٱتَّبَعُوا۟ سَبِيلَكَ﴾ و شوێنی ڕێگای تۆ کەوتوون ﴿وَقِهِمْ عَذَابَ ٱلْجَحِيمِ﴾ وە بیانپارێزە لەسزای دۆزەخ ﴿٧﴾

﴿رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتِ عَدْنٍ﴾ ئەی پەروەردگارمان بیشیان خەرە بەهەشتانێکی هەمیشەیی ﴿الَّتِي وَعَدتَّهُمْ﴾ کە بەڵێنت پێ دابوون ﴿وَمَن صَلَحَ﴾ ئەو کەسانەش چاکەکار بوون ﴿مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ﴾ لەباوو باپیران و هاوسەران و ڕۆڵەکانیان (نەوەکانیان) ﴿إِنَّكَ أَنتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ بەڕاستی هەر تۆ زاڵی کار دروستی ﴿٨﴾ ﴿وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ﴾ وە بیانپارێزە لە(تۆڵەی) تاوانەکان ﴿وَمَن تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ﴾ چونکە هەر کەسێك لە (تۆڵەی) خراپەو تاوان بپارێزی لەو ڕۆژەدا ﴿فَقَدْ رَحِمْتَهُ﴾ ئەوە بێگومان ڕەحمەت پێ کردووە ﴿وَذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ وە هەر ئەوەیە سەرکەوتنی زۆر گەورە ﴿٩﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنَادَوْنَ﴾ بەڕاستی کەسانێ بێ باوەڕ بوون (لەپاشەڕۆژدا) بانگ دەکرێن ﴿لَمَقْتُ اللَّهِ أَكْبَرُ مِن مَّقْتِكُمْ أَنفُسَكُمْ﴾ کەبەڕاستی توڕەیی و خەشمی خوا (لەدونیادا) گەورەتر بوو لەڕق و توڕەییتان لەخۆتان (لەقیامەتدا) ﴿إِذْ تُدْعَوْنَ إِلَى الْإِيمَانِ فَتَكْفُرُونَ﴾ کاتێك بانگ دەکران بۆ باوەڕ هێنان بەڵام باوەڕتان نەدەهێنا ﴿١٠﴾ ﴿قَالُوا رَبَّنَا أَمَتَّنَا اثْنَتَيْنِ﴾ دەڵێن ئەی پەروەردگارمان تۆ دوو جارت مراندووتین ﴿وَأَحْيَيْتَنَا اثْنَتَيْنِ﴾ وە دوو جاریش ژیانت بەبەردا کردووین ﴿فَاعْتَرَفْنَا بِذُنُوبِنَا﴾ جا دانمان نا بەتاوانەکانمان دا ﴿فَهَلْ إِلَىٰ خُرُوجٍ مِّن سَبِيلٍ﴾ دەی ئایا ڕێگایەك هەیە بۆ دەرباز بوون ﴿١١﴾ ﴿ذَٰلِكُم بِأَنَّهُ إِذَا دُعِيَ اللَّهُ وَحْدَهُ كَفَرْتُمْ﴾ ئەم سزایەتان لەبەر ئەوەیە کە بەڕاستی هەرکاتێ خوا بەتاك و تەنیایی بپەرسترایە ئێوە بێ باوەڕ دەبوون ﴿وَإِن يُشْرَكْ بِهِ تُؤْمِنُوا﴾ وە ئەگەر هاوبەشی بۆ دابنرایە باوەڕتان دەهێنا (بەو هاوبەش دانانە) ﴿فَالْحُكْمُ لِلَّهِ الْعَلِيِّ الْكَبِيرِ﴾ بڕیاردان هەر بۆ خوای بڵندو بەرزو گەورەیە ﴿١٢﴾ ﴿هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ﴾ ئەو زاتێکە نیشانەکانی خۆیتان نیشان دەدات ﴿وَيُنَزِّلُ لَكُم مِّنَ السَّمَاءِ رِزْقًا﴾ وە لەئاسمانەوە ڕزق و ڕۆزیتان بۆ دەنێرێتە خوارەوە ﴿وَمَا يَتَذَكَّرُ﴾ کەس بیرناکاتەوە(پەند وەرناگرێ) ﴿إِلَّا مَن يُنِيبُ﴾ مەگەر کەسێك ڕوو لەخوا بێ ﴿١٣﴾ ﴿فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ کەواتە لەخوا بپاڕێنەوەو بەپاکیی ودڵسۆزی و بۆی گەردن کەچ بن ﴿وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ﴾ هەر چەندە بێ باوەڕانیش پێیان ناخۆش بێ ﴿١٤﴾ ﴿رَفِيعُ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ﴾ (خوا) پلەو پایە زۆر بەرزی خاوەن عەرشی مەزنە ﴿يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ﴾ بەفەرمانی خۆی وەحی دەنێرێ ﴿عَلَىٰ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ﴾ بۆ هەر کەس لەبەندەکان کەبیەوێ ﴿لِيُنذِرَ يَوْمَ التَّلَاقِ﴾ تا(خەڵك) بترسێنێ لە ڕۆژی بەیەکتر گەیشتن ﴿١٥﴾ ﴿يَوْمَ هُم بَارِزُونَ﴾ ڕۆژێ کە هەموو (لە گۆڕەکانیان دێنە دەرو) ئاشکرا دەبن ﴿لَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ﴾ هیچ شتێکیان لە خوا پەنهان نابێت ﴿لِّمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ﴾ (خوا دەفەرمووێ:) ئەمڕۆ پادشایەتی و دەسەڵات بۆ کێیە (وەڵام نادرێتەوە) ﴿لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ﴾ (خۆی وەڵام دەداتەوە و دەفەرمووێت) هەر بۆ خوای تاك و تەنهایە کە بەسەر هەموو شتدا زاڵە ﴿١٦﴾

﴿ٱلۡيَوۡمَ تُجۡزَىٰ كُلُّ نَفۡسِۭ﴾ ئەمڕۆ هەموو کەس پاداشت یان سزا دەدرێتەوە ﴿بِمَا كَسَبَتۡۚ﴾ بەگوێرەی ئەوەی کردوویەتی ﴿لَا ظُلۡمَ ٱلۡيَوۡمَۚ﴾ ئەمڕۆ ستەم کردن نی یە (لە کەس) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ سَرِيعُ ٱلۡحِسَابِ﴾ بەڕاستی لێپرسینەوەی خوا بەپەلەو خێرایە ﴿١٧﴾ ﴿وَأَنذِرۡهُمۡ يَوۡمَ ٱلۡأٓزِفَةِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئەوان لەڕۆژە نزیکەکە (قیامەت) بترسێنە ﴿إِذِ ٱلۡقُلُوبُ لَدَى ٱلۡحَنَاجِرِ﴾ لەوکاتەی دڵەکان (لەترسا) گەشتوونەتە گەروو ﴿كَٰظِمِينَۚ﴾ هەموو پیش دەخۆنەوە ﴿مَا لِلظَّٰلِمِينَ مِنۡ حَمِيمٖ﴾ ستەمکاران نەهیچ دۆستێکیان هەیە ﴿وَلَا شَفِيعٖ يُطَاعُ﴾ وە نە تکاکارێك بەگوێی بکرێت ﴿١٨﴾ ﴿يَعۡلَمُ خَآئِنَةَ ٱلۡأَعۡيُنِ﴾ (خوا) دەزانێ بەخیانەتی چاوان و ﴿وَمَا تُخۡفِي ٱلصُّدُورُ﴾ هەرچی دڵان دەیشارنەوە ﴿١٩﴾ ﴿وَٱللَّهُ يَقۡضِي بِٱلۡحَقِّۖ﴾ وە خوا بەهەق و ڕاستی دادوەری دەکات ﴿وَٱلَّذِينَ يَدۡعُونَ مِن دُونِهِۦ﴾ بەڵام ئەوانەی جگە لەخوا هاواریان لێ دەکەن (دەیانپەرستن) ﴿لَا يَقۡضُونَ بِشَيۡءٍۗ﴾ ناتوانن بڕیاری هیچ شتێك بدەن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡبَصِيرُ﴾ بەڕاستی هەرخوا بیسەری بینایە ﴿٢٠﴾ ﴿أَوَلَمۡ يَسِيرُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ ئایا بەزەویدا نەگەڕاون ﴿فَيَنظُرُواْ﴾ تا ببینن (بزانن) ﴿كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلَّذِينَ كَانُواْ مِن قَبۡلِهِمۡۚ﴾ سەرەنجامی ئەوانەی کەپێش ئەمان بوون چۆن بوو ﴿كَانُواْ هُمۡ أَشَدَّ مِنۡهُمۡ قُوَّةٗ﴾ ئەوانە لەمان بەهێزتر بوون ﴿وَءَاثَارٗا فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ وە شوێنەواریان لەزەویدا زیاتر بوو ﴿فَأَخَذَهُمُ ٱللَّهُ بِذُنُوبِهِمۡ﴾ بەڵام خوا بەهۆی تاوانەکانیانەوە گرتنی وتۆڵەی لێ سەندن ﴿وَمَا كَانَ لَهُم مِّنَ ٱللَّهِ مِن وَاقٖ﴾ وە کەس پارێزەریان نەبوو لە (سزای) خوا ﴿٢١﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ كَانَت﴾ ئەمە لەبەر ئەوە بوو کەبێگومان ئەوان ﴿تَّأۡتِيهِمۡ رُسُلُهُم﴾ پێغەمبەرەکانیان بۆ دەهات ﴿بِٱلۡبَيِّنَٰتِ﴾ بەنیشانە ئاشکراکانەوە ﴿فَكَفَرُواْ﴾ کەچی باوەڕیان نەهێنا ﴿فَأَخَذَهُمُ ٱللَّهُۚ﴾ ئەمجا خوا قاری لێ گرتن و سزای دان ﴿إِنَّهُۥ قَوِيّٞ﴾ بەڕاستی خوا بەهێزی ﴿شَدِيدُ ٱلۡعِقَابِ﴾ تۆڵەسێنی بەتینە ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَقَدۡ أَرۡسَلۡنَا مُوسَىٰ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان مووسامان نارد بەچەند موعجیزە ﴿وَسُلۡطَٰنٖ مُّبِينٍ﴾ و بەڵگەی ڕوونەوە(بەتەوراتەوە) ﴿٢٣﴾ ﴿إِلَىٰ فِرۡعَوۡنَ وَهَٰمَٰنَ وَقَٰرُونَ﴾ بۆ لای فیرعەون و هامان و قاروون ﴿فَقَالُواْ سَٰحِرٞ كَذَّابٞ﴾ هەموو وتیان: جادوو گەرێکی درۆزنە ﴿٢٤﴾ ﴿فَلَمَّا جَآءَهُم بِٱلۡحَقِّ مِنۡ عِندِنَا﴾ ئەمجا کاتێ مووسا (ئایینی) ڕاستی لەلایەن ئێمەوە بۆ هێنان ﴿قَالُواْ ٱقۡتُلُوٓاْ أَبۡنَآءَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مَعَهُۥ﴾ وتیان کوڕانی ئەوانەی لەگەڵ ئەو(مووسا) باوەڕیان هێناوە بکوژن ﴿وَٱسۡتَحۡيُواْ نِسَآءَهُمۡۚ﴾ وە ژنەکانیان بەزیندوویی بهێڵنەوە (بۆ کارەکەری) ﴿وَمَا كَيۡدُ ٱلۡكَٰفِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَٰلٖ﴾ بەڵام فێڵی بێ باوەڕان هەر مایەی سەر لێ شێوانە (هەرگیز سەرناگرێت) ﴿٢٥﴾

﴿وَقَالَ فِرۡعَوۡنُ ذَرُونِيٓ﴾ وە فیرعەون ووتی: لێم گەڕێن ﴿أَقۡتُلۡ مُوسَىٰ﴾ با مووسا بکوژم ﴿وَلۡيَدۡعُ رَبَّهُۥٓۖ﴾ ئەوسا بائەو هانا بۆ پەروەردگاری بەرێ (ڕزگاری بکات) ﴿إِنِّيٓ أَخَافُ أَن يُبَدِّلَ دِينَكُمۡ﴾ بەڕاستی من دەترسم کەئاینەکەتان بگۆڕێت ﴿أَوۡ أَن يُظۡهِرَ فِي ٱلۡأَرۡضِ ٱلۡفَسَادَ﴾ یان لەزەویدا ئاژاوە و خراپەکاری بنێتەوە ﴿٢٦﴾ ﴿وَقَالَ مُوسَىٰٓ إِنِّي عُذۡتُ﴾ وە مووسا ووتی: بەڕاستی من پەنا دەگرم ﴿بِرَبِّي وَرَبِّكُم﴾ بەپەروەردگاری خۆم و پەروەردگاری ئێوەش ﴿مِّن كُلِّ مُتَكَبِّرٖ﴾ لەهەموو خۆبەزل زانێك ﴿لَّا يُؤۡمِنُ بِيَوۡمِ ٱلۡحِسَابِ﴾ کە باوەڕی بەڕۆژی لێ پرسینەوە نی یە ﴿٢٧﴾ ﴿وَقَالَ رَجُلٞ مُّؤۡمِنٞ﴾ وە پیاوێکی باوەڕدار ووتی: ﴿مِّنۡ ءَالِ فِرۡعَوۡنَ﴾ لەکەس و کاری فیرعەون بوو ﴿يَكۡتُمُ إِيمَٰنَهُۥٓ﴾ کە باوەڕەکەی شارد بووەوە ﴿أَتَقۡتُلُونَ رَجُلًا﴾ ئایا (چۆن) پیاوێك دەکوژن؟ ﴿أَن يَقُولَ رَبِّيَ ٱللَّهُ﴾ لەبەر ئەوەی دەڵێ: خوا پەروەردگارمە ﴿وَقَدۡ جَآءَكُم بِٱلۡبَيِّنَٰتِ مِن رَّبِّكُمۡۖ﴾ کە بەڕاستی چەند بەڵگە و موعجیزەی ڕوونی لە پەروەردگارتانەوە بۆ هێناون ﴿وَإِن يَكُ كَٰذِبٗا فَعَلَيۡهِ كَذِبُهُۥۖ﴾ خۆ ئەگەر درۆزن بێ (کەدەڵێ پێغەمبەرم) ئەوە (تاوانی) درۆکەی بەئەستۆی خۆیەتی ﴿وَإِن يَكُ صَادِقٗا﴾ خۆ ئەگەر ڕاستگۆ بێ ﴿يُصِبۡكُم بَعۡضُ ٱلَّذِي يَعِدُكُمۡۖ﴾ هەندێ لەو (سزایەی) بەڵێنی پێ داوون تووشتان دەبێ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهۡدِي مَنۡ هُوَ مُسۡرِفٞ كَذَّابٞ﴾ بێگومان خوا ڕێنموونی کەسێ ناکات کە زیادەڕۆ و درۆزن بێت ﴿٢٨﴾ ﴿يَٰقَوۡمِ لَكُمُ ٱلۡمُلۡكُ ٱلۡيَوۡمَ﴾ (مووسا ووتی) : ئەی گەلەکەم فەرمان ڕەوایی ئەمڕۆ هی ئێوەیە ﴿ظَٰهِرِينَ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ و بەدەسەڵات و زاڵن لەسەر زەویدا ﴿فَمَن يَنصُرُنَا مِنۢ بَأۡسِ ٱللَّهِ إِن جَآءَنَاۚ﴾ دەی کێ یارمەتیمان دەدات ئەگەر سزای خوامان بۆ بێت ﴿قَالَ فِرۡعَوۡنُ مَآ أُرِيكُمۡ إِلَّا مَآ أَرَىٰ﴾ فیرعەون ووتی: چی خۆم بەچاکی دەبینم هەر ئەوەتان نیشانە دەدەم ﴿وَمَآ أَهۡدِيكُمۡ إِلَّا سَبِيلَ ٱلرَّشَادِ﴾ وەتەنیا بۆ ڕێگای ڕاست ڕێنموونیتان دەکەم ﴿٢٩﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِيٓ ءَامَنَ يَٰقَوۡمِ﴾ وە ئەو (پیاوەی) باوەڕی هێنا بوو ووتی: ئەی گەلەکەم ﴿إِنِّيٓ أَخَافُ عَلَيۡكُم﴾ بەڕاستی من لەوە دەترسم بەسەرتان بێ ﴿مِّثۡلَ يَوۡمِ ٱلۡأَحۡزَابِ﴾ وێنەی (سزای) ئەو ڕۆژەی بەسەر کۆمەڵان و گەلانی پێشوو هات ﴿٣٠﴾ ﴿مِثۡلَ دَأۡبِ قَوۡمِ نُوحٖ وَعَادٖ وَثَمُودَ﴾ وەك ئەو (سزایەی) هات بەسەر گەلی نووح و عاد و سەموود و ﴿وَٱلَّذِينَ مِنۢ بَعۡدِهِمۡۚ﴾ ئەوانەش لەدوای ئەوان بوون ﴿وَمَا ٱللَّهُ يُرِيدُ ظُلۡمٗا لِّلۡعِبَادِ﴾ وە خوا زوڵم وستەمی ناوێ بۆ بەندەکانی ﴿٣١﴾ ﴿وَيَٰقَوۡمِ إِنِّيٓ أَخَافُ عَلَيۡكُمۡ يَوۡمَ ٱلتَّنَادِ﴾ وە ئەی گەلەکەم بەڕاستی من ترسی ڕۆژی هاوارو بانگ لەیەکتری کردنم هەیە لێتان (ئەو ڕۆژەی کە هەموو کەس هاوار وداوای یارمەتی لەیەکتری دەکەن) ﴿٣٢﴾ ﴿يَوۡمَ تُوَلُّونَ مُدۡبِرِينَ﴾ ئەو ڕۆژەی پشت هەڵدەکەن و هەڵدێن ﴿مَا لَكُم مِّنَ ٱللَّهِ مِنۡ عَاصِمٖۗ﴾ هیچ پەناگەیەك بۆ ئێوە نی یە لە(سزای) خوا ﴿وَمَن يُضۡلِلِ ٱللَّهُ﴾ وە هەر کەسێ خوا گومڕای بکات ﴿فَمَا لَهُۥ مِنۡ هَادٖ﴾ ئەوە هیچ ڕێنموونی کەرێکی بۆ نی یە ﴿٣٣﴾

﴿وَلَقَدۡ جَآءَكُمۡ يُوسُفُ مِن قَبۡلُ بِٱلۡبَيِّنَٰتِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان پێشتر یوسف پێغەمبەرتان بۆ هات بەبەڵگە ڕوونەکانەوە ﴿فَمَا زِلۡتُمۡ فِي شَكّٖ﴾ کەچی ئێوە هەر لەگوماندا بوون ﴿مِّمَّا جَآءَكُم بِهِۦ﴾ لەو بەڵگانەی بۆی هێنابوون ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا هَلَكَ﴾ تا کاتێ (یوسف) وەفاتی کرد ﴿قُلۡتُمۡ لَن يَبۡعَثَ ٱللَّهُ مِنۢ بَعۡدِهِۦ رَسُولٗاۚ﴾ ووتتان ئیتر دوای ئەو خوا هیچ پێغەمبەرێکی تر نانێرێ ﴿كَذَٰلِكَ يُضِلُّ ٱللَّهُ﴾ ئا بەو جۆرە خوا گومڕای دەکات ﴿مَنۡ هُوَ مُسۡرِفٞ مُّرۡتَابٌ﴾ ئەو کەسەی زیادە ڕۆی دوو دڵە ﴿٣٤﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يُجَٰدِلُونَ فِيٓ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ ئەوانەی دەربارەی نیشانەکانی خوادەمەقاڵێ دەکەن ﴿بِغَيۡرِ سُلۡطَٰنٍ أَتَىٰهُمۡۖ﴾ بەبێ ئەوەی بەڵگەیەکیان بۆ هاتبێ ﴿كَبُرَ مَقۡتًا عِندَ ٱللَّهِ﴾ (ئەو دەمەقاڵەیان) هۆی توڕەی بە لای خوای گەورە ﴿وَعِندَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْۚ﴾ وە لای ئەوانەش باوەڕیان هێناوە ﴿كَذَٰلِكَ يَطۡبَعُ ٱللَّهُ﴾ ئابەوجۆرەخوا مۆردەنێ ﴿عَلَىٰ كُلِّ قَلۡبِ مُتَكَبِّرٖ جَبَّارٖ﴾ بەسەر دڵی هەموو خۆبەزل زانێکی زۆرداردا ﴿٣٥﴾ ﴿وَقَالَ فِرۡعَوۡنُ يَٰهَٰمَٰنُ﴾ فیرعەون ووتی ئەی هامان ﴿ٱبۡنِ لِي صَرۡحٗا﴾ کۆشکێکی بەرزم بۆ دروست بکە ﴿لَّعَلِّيٓ أَبۡلُغُ ٱلۡأَسۡبَٰبَ﴾ بەڵکو بگەمە ئەو ڕێگایانە ﴿٣٦﴾ ﴿أَسۡبَٰبَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ کەڕێگاکانی (بەرز بوونەوەن بۆ) ئاسمانەکان ﴿فَأَطَّلِعَ إِلَىٰٓ إِلَٰهِ مُوسَىٰ﴾ بۆ ئەوەی (لەوێوە) سەیری خواکەی مووسا بکەم ﴿وَإِنِّي لَأَظُنُّهُۥ كَٰذِبٗاۚ﴾ وە بەڕاستی من وا گومان دەبەم ئەو (مووسا) درۆزنە ﴿وَكَذَٰلِكَ زُيِّنَ لِفِرۡعَوۡنَ﴾ ئابەو جۆرە ڕازێنرایەوە بۆ فیرعەون ﴿سُوٓءُ عَمَلِهِۦ﴾ کردەوەی خراپی ﴿وَصُدَّ عَنِ ٱلسَّبِيلِۚ﴾ وە (بە هۆیەوە) ڕێگری کرا لەڕێگای ڕاست ﴿وَمَا كَيۡدُ فِرۡعَوۡنَ إِلَّا فِي تَبَابٖ﴾ وە هەر فێڵ و پلانێکی فیرعەون هەبوو بەفیڕۆ چوو ﴿٣٧﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِيٓ ءَامَنَ﴾ وە ئەو (پیاوەی) باوەڕی (بە مووسا) هێنا بوو ووتی ﴿يَٰقَوۡمِ ٱتَّبِعُونِ﴾ ئەی گەلەکەم شوێن من بکەون ﴿أَهۡدِكُمۡ سَبِيلَ ٱلرَّشَادِ﴾ ڕێگای ڕاستتان نیشان دەدەم ﴿٣٨﴾ ﴿يَٰقَوۡمِ إِنَّمَا هَٰذِهِ ٱلۡحَيَوٰةُ ٱلدُّنۡيَا مَتَٰعٞ﴾ ئەی گەلەکەم بەڕاستی ژیانی ئەم دونیایە ڕابواردنێکی کەمە ﴿وَإِنَّ ٱلۡأٓخِرَةَ هِيَ دَارُ ٱلۡقَرَارِ﴾ وە بەڕاستی هەر پاشەڕۆژ جێی حەسانەوەی هەمیشەیی یە ﴿٣٩﴾ ﴿مَنۡ عَمِلَ سَيِّئَةٗ﴾ هەر کەسێك کاری خراپەی کردبێ ﴿فَلَا يُجۡزَىٰٓ إِلَّا مِثۡلَهَاۖ﴾ هەر بەئەندازەی خراپەکەی سزا دەدرێ ﴿وَمَنۡ عَمِلَ صَٰلِحٗا﴾ هەر کەسیش چاکەی کرد بێت ﴿مِّن ذَكَرٍ أَوۡ أُنثَىٰ وَهُوَ مُؤۡمِنٞ﴾ ئافرەت بێت یان پیاو (بەو مەرجەی) باوەڕدار بێت ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ يَدۡخُلُونَ ٱلۡجَنَّةَ﴾ ئا ئەوانە دەچنە بەهەشتەوە ﴿يُرۡزَقُونَ فِيهَا بِغَيۡرِ حِسَابٖ﴾ لەوێدا بەبێ ژمارە وحیساب ڕزق و ڕۆزیان پێ دەدرێت ﴿٤٠﴾

﴿وَيَٰقَوۡمِ مَا لِيٓ أَدۡعُوكُمۡ إِلَى ٱلنَّجَوٰةِ﴾ وە ئەی گەلەکەم ئەوە چی یە مـن بانگتـان دەکەم بـۆ ڕزگاربوون ﴿وَتَدۡعُونَنِيٓ إِلَى ٱلنَّارِ﴾ کەچی ئێوە من بانگ دەکەن بۆ ئاگری دۆزەخ ﴿٤١﴾ ﴿تَدۡعُونَنِي لِأَكۡفُرَ بِٱللَّهِ﴾ بانگم دەکەن بۆ ئەوەی بێ باوەڕبم بەخوا ﴿وَأُشۡرِكَ بِهِۦ مَا لَيۡسَ لِي بِهِۦ عِلۡمٞ﴾ وە شتێ بکەمە هاوبەشی خوا کەهیچ زانیاری یەکم لێ ی نیە ﴿وَأَنَا۠ أَدۡعُوكُمۡ إِلَى ٱلۡعَزِيزِ ٱلۡغَفَّٰرِ﴾ لەکاتێکدا من بانگتان دەکەم بۆلای خوای بەدەسەلاتی لێبوردە ﴿٤٢﴾ ﴿لَا جَرَمَ أَنَّمَا تَدۡعُونَنِيٓ إِلَيۡهِ﴾ ڕاستە و گومانی تێدا نی یە ئەوەی ئێوە منی بۆ بانگ دەکـەن ﴿لَيۡسَ لَهُۥ دَعۡوَةٞ فِي ٱلدُّنۡيَا وَلَا فِي ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ شـیاوی بانگ کـردن نییە نە لە دونیا و نە لـە دوا ڕۆژدا ﴿وَأَنَّ مَرَدَّنَآ إِلَى ٱللَّهِ﴾ وە بەڕاسـتی گەڕانەوەمان هەر بـۆلای خوایە ﴿وَأَنَّ ٱلۡمُسۡرِفِينَ هُمۡ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِ﴾ و بێگومـان زیادەڕۆیـان هاوەلانـی ئاگری دۆزەخن ﴿٤٣﴾ ﴿فَسَتَذۡكُرُونَ مَآ أَقُولُ لَكُمۡۚ﴾ جـا لەمەودوا ئـەوەی مـن پێتان دەلێـم بیرتان دەکەوێتـەوە ﴿وَأُفَوِّضُ أَمۡرِيٓ إِلَى ٱللَّهِۚ﴾ وە من کاری خۆم بەخوا دەسـپێرم ﴿إِنَّ ٱللَّهَ بَصِيرُۢ بِٱلۡعِبَادِ﴾ بەڕاسـتی خوا بینایە بەبەندەکانی ﴿٤٤﴾ ﴿فَوَقَىٰهُ ٱللَّهُ سَيِّـَٔاتِ مَا مَكَرُواْۖ﴾ جا خوا ئەو (پیاوە ئیمانداره) ی پاراسـت لەزیانی ئەو فڕو فێلانەی دەیان کرد ﴿وَحَاقَ بِـَٔالِ فِرۡعَوۡنَ سُوٓءُ ٱلۡعَذَابِ﴾ وە سـزای سـەخت هات و داروودەسـتەی فیرعەونی گرتـەوە ﴿٤٥﴾ ﴿ٱلنَّارُ يُعۡرَضُونَ عَلَيۡهَا غُدُوّٗا وَعَشِيّٗاۚ﴾ بەیانیـان و ئێـواران (فیرعـەون ودەسـت وپێوەندەکـەی) دەبرێنە دیاری ئاگـری دۆزەخ ﴿وَيَوۡمَ تَقُومُ ٱلسَّاعَةُ﴾ ڕۆژێکیش قیامـەت هەلدەسێت ﴿أَدۡخِلُوٓاْ ءَالَ فِرۡعَوۡنَ أَشَدَّ ٱلۡعَذَابِ﴾ (فەرمـان دەدرێ) داروودەسـتەی فیرعـەون بخەنـە سـەخترین سـزاوە ﴿٤٦﴾ ﴿وَإِذۡ يَتَحَآجُّونَ فِي ٱلنَّارِ﴾ وەکاتێـك (دۆزەخیـەکان) لەنـاو ئاگرەکەدا دەمە قالێ دەکـەن ﴿فَيَقُولُ ٱلضُّعَفَٰٓؤُاْ لِلَّذِينَ ٱسۡتَكۡبَرُوٓاْ﴾ لاوازەکان بەوانـەی خۆ بەزل زان بوون دەلێن ﴿إِنَّا كُنَّا لَكُمۡ تَبَعٗا﴾ بەڕاسـتی ئێمە شـوێن کەوتووی ئێوە بووین ﴿فَهَلۡ أَنتُم مُّغۡنُونَ عَنَّا﴾ دەی ئایا ئێوە لەجیاتی ئێمە لەئەستۆ دەگرن ﴿نَصِيبٗا مِّنَ ٱلنَّارِ﴾ بەشێك لەم ئاگـرە ﴿٤٧﴾ ﴿قَالَ ٱلَّذِينَ ٱسۡتَكۡبَرُوٓاْ﴾ ئەوانەی خۆ بەزل زان و زۆردار بوون دەلێن: ﴿إِنَّا كُلّٞ فِيهَآ﴾ بەڕاسـتی هەموومـان لەئاگرداین ﴿إِنَّ ٱللَّهَ قَدۡ حَكَمَ بَيۡنَ ٱلۡعِبَادِ﴾ بێگومـان خـوا لەنێوان بەندەکانیدا دادوەری کـردوو (وحوکمـی تـەواو بـوو) ﴿٤٨﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ فِي ٱلنَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ﴾ وە ئەوانـەی لەئاگری دۆزەخدان بەدەرگاوانەکانی دۆزەخ دەلێـن ﴿ٱدۡعُواْ رَبَّكُمۡ﴾ داوا لەپەروەردگارتان بکەن ﴿يُخَفِّفۡ عَنَّا يَوۡمٗا مِّنَ ٱلۡعَذَابِ﴾ تەنها یەك ڕۆژ سزامان لەسەر سووك بکات ﴿٤٩﴾

﴿قَالُوٓاْ﴾ دەڵێن: ﴿أَوَلَمۡ تَكُ تَأۡتِيكُمۡ رُسُلُكُم﴾ ئایا پێغەمبەرەکان نەهاتن بۆ لاتان؟ ﴿بِٱلۡبَيِّنَٰتِۖ﴾ بەچەندین بەڵگەی ڕوون وئاشکراوە؟ ﴿قَالُواْ بَلَىٰۚ﴾ دەڵێن: بەڵێ (هێنابوویان) ﴿قَالُواْ فَٱدۡعُواْۗ﴾ پێیان دەڵێن دەی خۆتان بپاڕێنەوە ﴿وَمَا دُعَٰٓؤُاْ ٱلۡكَٰفِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَٰلٍ﴾ بێگومان پاڕانەوەی بێ باوەڕان وون دەبێ و بێ سوودە ﴿٥٠﴾ ﴿إِنَّا لَنَنصُرُ رُسُلَنَا وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ بەڕاستی ئێمە پێغەمبەرانمان و ئەوانەی باوەڕیان هێناوە سەرکەوتوو دەکەین ﴿فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿وَيَوۡمَ يَقُومُ ٱلۡأَشۡهَٰدُ﴾ وە لەو ڕۆژەی (قیامەت) کە شایەتەکان هەڵدەسنەوە ﴿٥١﴾ ﴿يَوۡمَ لَا يَنفَعُ ٱلظَّٰلِمِينَ مَعۡذِرَتُهُمۡۖ﴾ ڕۆژێکە بیانوو و پاکانە کردنی بێ باوەڕان هیچ سوودیان پێ ناگەیەنێت ﴿وَلَهُمُ ٱللَّعۡنَةُ وَلَهُمۡ سُوٓءُ ٱلدَّارِ﴾ هەموویان نەفرەتیان لێ کراوەو خراپترین جێگایان هەیە ﴿٥٢﴾ ﴿وَلَقَدۡ ءَاتَيۡنَا مُوسَى ٱلۡهُدَىٰ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە تەوراتمان دا بەمووسا ﴿وَأَوۡرَثۡنَا بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ وە نەوەکانی ئیسرائیلمان کردە میرات گری تەورات ﴿٥٣﴾ ﴿هُدٗى وَذِكۡرَىٰ لِأُوْلِي ٱلۡأَلۡبَٰبِ﴾ (کەهۆی) ڕێنموونیی و پەندو بیرخەرەوەیە بۆ خاوەن ژیری یەکان ﴿٥٤﴾ ﴿فَٱصۡبِرۡ إِنَّ وَعۡدَ ٱللَّهِ حَقّٞ﴾ ئەمجا (ئەی موحەممەد ﷺ) خۆ گربە بێگومان بەڵێنی خوا هەقەو دێتە دی ﴿وَٱسۡتَغۡفِرۡ لِذَنۢبِكَ﴾ وە داوای لێبوردنی گوناهت بکە ﴿وَسَبِّحۡ بِحَمۡدِ رَبِّكَ﴾ وە تەسبیحات بکە بەستایشی پەروەردگارت ﴿بِٱلۡعَشِيِّ وَٱلۡإِبۡكَٰرِ﴾ بەئێواران وبەیانیاندا ﴿٥٥﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يُجَٰدِلُونَ﴾ بەڕاستی ئەو کەسانەی دەمە قاڵێ و کێشە دەکەن ﴿فِيٓ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ دەربارەی نیشانەکانی خودا ﴿بِغَيۡرِ سُلۡطَٰنٍ أَتَىٰهُمۡ﴾ بەبێ ئەوەی بەڵگەیەکیان بۆ هاتبێت ﴿إِن فِي صُدُورِهِمۡ إِلَّا كِبۡرٞ﴾ هیچ لە دڵیاندا نی یە جگە لەخۆبەزل زانی نەبێت ﴿مَّا هُم بِبَٰلِغِيهِۚ﴾ هەرگیز ئەوان بە (مەبەستیان) ناگەن ﴿فَٱسۡتَعِذۡ بِٱللَّهِۖ﴾ کەواتە پەنا بەخوا بگرە ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡبَصِيرُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو بیسەری بینایە ﴿٥٦﴾ ﴿لَخَلۡقُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ أَكۡبَرُ﴾ بەڕاستی بەدی هێنانی ئاسمانەکان و زەوی گەورەترە ﴿مِنۡ خَلۡقِ ٱلنَّاسِ﴾ لەبەدی هێنانی خەڵکی ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی مەردووم ئەمە نازانن ﴿٥٧﴾ ﴿وَمَا يَسۡتَوِي ٱلۡأَعۡمَىٰ وَٱلۡبَصِيرُ﴾ وە نابینا و بینا یەکسان نین ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وە کەسانێ باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿وَلَا ٱلۡمُسِيٓءُۚ﴾ لەگەڵ بەدکاران وەك یەك نین ﴿قَلِيلٗا مَّا تَتَذَكَّرُونَ﴾ زۆر کەم (لەخەڵکی) بیر دەکەنەوە ﴿٥٨﴾

﴿إِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيَةٌ﴾ بەڕاستی ڕۆژی دوایی دێت ﴿لَا رَيْبَ فِيهَا﴾ هیچ گومانی تێدا نی یە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی باوەڕ ناکەن ﴿٥٩﴾ ﴿وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُونِي﴾ وە پەروەردگارتان فەرموویەتی: لێم بپاڕێنەوە ﴿أَسْتَجِبْ لَكُمْ﴾ وەڵامتان دەدەمەوە ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي﴾ بەڕاستی ئەوانەی خۆ بە گەورە دەزانن کەبمپەرستن ﴿سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ﴾ بێگومان بەسەر شۆڕی دەچنە دۆزەخەوە ﴿٦٠﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ﴾ خوا ئەو زاتەیە شەوی داناوە بۆ ئێوە ﴿لِتَسْكُنُوا فِيهِ﴾ تائارامی تێدا بگرن ﴿وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا﴾ وە ڕۆژیشی ڕوناك كردۆتەوە (بۆ ژیان پەیدا كردن) ﴿إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ﴾ بەڕاستی خوا خاوەن چاكەو میهرەبانی یە بەسەر خەڵكەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ﴾ بەڵام زۆربەی ئادەمی سوپاس گوزار نین ﴿٦١﴾ ﴿ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ﴾ ئەمەیە خوای پەروەردگاری ئێوە ﴿خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ دروستكەر وداهێنەری هەموو شتێكە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێكی بەهەق وڕاست نییە جگە لە ئەو ﴿فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ﴾ دەی كەواتە چۆن لائەدەن لەڕاستی ﴿٦٢﴾ ﴿كَذَٰلِكَ يُؤْفَكُ﴾ ئا بەم جۆرە لائەدرێن ﴿الَّذِينَ كَانُوا بِآيَاتِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ﴾ ئەوانەی كەدان نانێن بەبەڵگەو نیشانەكانی خوادا ﴿٦٣﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ قَرَارًا﴾ خوا زاتێكە كەزەوی بۆ كردوتە نیشتەجێ (وئارامگا) ﴿وَالسَّمَاءَ بِنَاءً﴾ وە ئاسمانیشی بۆ كردوون بەسەربان ﴿وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ﴾ و بەجوانترین شێوە ئێوەی دروست كردووە ﴿وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ لەوشتانەیش كەحەڵاڵ و پاكن ڕۆزی داوون ﴿ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ﴾ ئەمەیە خوای پەروەردگاری ئێوە ﴿فَتَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ بەرزی و پیرۆزی بۆ خوای پەروەردگاری جیهانیان ﴿٦٤﴾ ﴿هُوَ الْحَيُّ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هەر زیندووەو هیچ پەرستراوێكی بەهەق وڕاست نییە جگە لە ئەو ﴿فَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ كەواتە خوا بپەرستن بەدڵسۆزی وتەنها بۆ ئەو ملكەچ بن ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ سوپاس و ستایش بۆ خوای پەروەردگاری جیهانیان ﴿٦٥﴾ ﴿قُلْ إِنِّي نُهِيتُ أَنْ أَعْبُدَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: بەڕاستی من ڕێگری كراوم لەپەرستنی ﴿الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ ئەوانەی ئێوە دەیان پەرستن جگە لەخوا ﴿لَمَّا جَاءَنِيَ الْبَيِّنَاتُ مِنْ رَبِّي﴾ دوای ئەوەی بەڵگەی ڕوونم بۆ هاتووە لەپەروەردگارمەوە ﴿وَأُمِرْتُ أَنْ أُسْلِمَ﴾ وە فەرمانم پێ كراوە كە گەردن كەچ بم ﴿لِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ بۆ پەروەردگاری جیهانیان ﴿٦٦﴾

﴿هُوَ ٱلَّذِى خَلَقَكُم مِّن تُرَابٍ﴾ ئەو خوایەیە کەئێوەی لەخاك دروست کردووە ﴿ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ﴾ لەپاشان لەدڵۆپێك ئاو ﴿ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ﴾ پاشان لەپارچە خوێنێك ﴿ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا﴾ لەپاشان بەمنداڵی (ساوایی) دەتان هێنێتە دەر (لەسکی دایك) ﴿ثُمَّ لِتَبْلُغُوٓا۟ أَشُدَّكُمْ﴾ لەپاشان تا دەگەنە تینی هێز و لاوییتان ﴿ثُمَّ لِتَكُونُوا۟ شُيُوخًا﴾ لەپاشان تاپیر دەبن ﴿وَمِنكُم مَّن يُتَوَفَّىٰ مِن قَبْلُ﴾ وە هەندێکتان پێش پیربوون دەمرێنرێن ﴿وَلِتَبْلُغُوٓا۟ أَجَلًا مُّسَمًّى﴾ هەتا دەگەنە ئەو کاتەی کەبۆتان دیاری کراوە ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیربکەنەوە ﴿٦٧﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِى يُحْىِۦ وَيُمِيتُ﴾ ئەو خوایەیە کەدەژێنێ و دەمرێنێ ﴿فَإِذَا قَضَىٰٓ أَمْرًا﴾ جا هەرکاتێك (بیەوێت) بڕیارێك بدات ﴿فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُۥ كُن فَيَكُونُ﴾ تەنها پێی دەفەرموێت ببە ،دەست بەجێ دەبێ ﴿٦٨﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ يُجَٰدِلُونَ فِىٓ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ ئایا سەرنجی ئەوانەت نەداوە سەبارەت بە بەڵگە ونیشانەکانی خوادەمە قاڵێ وموجادەلە دەکەن (بەبێ هیچ زانیاریەك) ﴿أَنَّىٰ يُصْرَفُونَ﴾ چۆن لەڕێی (ڕاست) لادەدرێن ﴿٦٩﴾ ﴿ٱلَّذِينَ كَذَّبُوا۟ بِٱلْكِتَٰبِ﴾ ئەوانەی باوەڕیان بەقورئان نەهێنا ﴿وَبِمَآ أَرْسَلْنَا بِهِۦ رُسُلَنَا﴾ وە بەو (بەڕاوانەی) بەپێغەمبەرەکانماندا ناردومانە ﴿فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ ئەوە لەمەو پاش (سەرئەنجامی خۆیان) دەزانن ﴿٧٠﴾ ﴿إِذِ ٱلْأَغْلَٰلُ فِىٓ أَعْنَٰقِهِمْ وَٱلسَّلَٰسِلُ﴾ کاتێ زنجیرو تەوقیان لەگەردندایە ﴿يُسْحَبُونَ﴾ پێ ی ڕادەکێشرێن ﴿٧١﴾ ﴿فِى ٱلْحَمِيمِ﴾ لەناو ئاوی زۆر گەرمدا ﴿ثُمَّ فِى ٱلنَّارِ يُسْجَرُونَ﴾ پاشان لەدۆزەخدا دەسوتێنرێن ﴿٧٢﴾ ﴿ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ﴾ لەپاشان پێیان دەوترێت: ﴿أَيْنَ مَا كُنتُمْ تُشْرِكُونَ﴾ لەکوێن ئەو هاوبەشانەی بۆ خواتان دادەنان ﴿٧٣﴾ ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ بێجگە لەخوا ﴿قَالُوا۟ ضَلُّوا۟ عَنَّا﴾ دەڵێن: وون بوون لێمان ﴿بَل لَّمْ نَكُن نَّدْعُوا۟ مِن قَبْلُ شَيْـًٔا﴾ (وا نی یە) بەڵکو ئێمە لەدونیا (بێجگە لەخوا) شتێکمان نەدەپەرست ﴿كَذَٰلِكَ يُضِلُّ ٱللَّهُ ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ ئابەم جۆرە خوا بێ باوەڕان لەڕێگە لادەدات ﴿٧٤﴾ ﴿ذَٰلِكُم بِمَا كُنتُمْ﴾ ئەمەتان لەبەر ئەوەیە کەئێوە ﴿تَفْرَحُونَ فِى ٱلْأَرْضِ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ﴾ بەناڕەوا شادی و کەیفتان دەکرد لەزەویدا ﴿وَبِمَا كُنتُمْ تَمْرَحُونَ﴾ وە لەبەر ئەوەی کەئێوە فیزو کەشخەتان دەکرد لەزەویدا ﴿٧٥﴾ ﴿ٱدْخُلُوٓا۟ أَبْوَٰبَ جَهَنَّمَ خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ دەی لەدەرگاکانی دۆزەخەوە بڕۆنە ژوورەوە تیایدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی و ئێجگاری ﴿فَبِئْسَ مَثْوَى ٱلْمُتَكَبِّرِينَ﴾ ئای چەند خراپە شوێنی خۆ بەزل زانان ﴿٧٦﴾ ﴿فَٱصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ ٱللَّهِ حَقٌّ﴾ دەی کەواتە (ئەی موحەممەد ﷺ) خۆڕاگربە بێگومان بەڵێنی خوا ڕاستە ﴿فَإِمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ ٱلَّذِى نَعِدُهُمْ﴾ جا یان هەندێك لەو بەڵێنانەی پێیان دەدەین نیشانت دەدەین ﴿أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ﴾ یان تۆ دەمرێنین (بەڵێنەکان نابینی) ﴿فَإِلَيْنَا يُرْجَعُونَ﴾ ئەوسا هەموتان هەر بۆلای ئێمە دەگەڕێنەوە ﴿٧٧﴾

﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بەر لەتۆ پێغەمبەرانێکمان ناردووە ﴿مِنْهُم مَّن قَصَصْنَا عَلَيْكَ﴾ بەسەرهاتی هەندێکیانمان بۆباس کردوی ﴿وَمِنْهُم مَّن لَّمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ﴾ وە هەندێکیانمان بۆ باس نەکردوی ﴿وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَن يَأْتِيَ بِآيَةٍ﴾ وە هیچ پێغەمبەرێك ناتوانێ موعجیزەیەك بهێنێت ﴿إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ مەگەر بەئیزنی خوا نەبێت ﴿فَإِذَا جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ﴾ جاکاتێ فەرمانی خوا هات (بەسزادانیان) ﴿قُضِيَ بِالْحَقِّ﴾ بەهەق دادوەری دەکرێت (لەنێوانیاندا) ﴿وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْمُبْطِلُونَ﴾ وە لەوێدا ناڕاستان زەرەرمەند دەبن ﴿٧٨﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَنْعَامَ﴾ خوا ئەو زاتەیە ئاژەڵ و ماڵاتی بۆ ئێوە بەدی هێناوە ﴿لِتَرْكَبُوا مِنْهَا وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ﴾ بۆ ئەوەی سواری هەندێکیان بن و (گۆشتی) هەندێکیشیان بخۆن ﴿٧٩﴾ ﴿وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ﴾ وە لەو (ئاژەڵانە) دا چەند سوودو کەڵك بۆ ئێوە هەیە ﴿وَلِتَبْلُغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِي صُدُورِكُمْ﴾ وە تابەهۆی ئەوانەوە بگەنە پێویستی یەك کە لەدڵ و دەروونتان دایە ﴿وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ﴾ وە لەسەر پشتی ئەو (وڵاخانە)و لەسەر کەشتی ئێوە سوار دەکرێن ﴿٨٠﴾ ﴿وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ﴾ خوا زۆر نیشانەی خۆیتان نیشان دەدات ﴿فَأَيَّ آيَاتِ اللَّهِ تُنكِرُونَ﴾ جا ئێوە ئینکاری کام لە نیشانە وبەڵگەکانی خوا دەکەن؟! ﴿٨١﴾ ﴿أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنظُرُوا﴾ دەی ئایا بەزەویدا نەگەڕاون تا ببینن ﴿كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ سەرەنجامی کەسانێك کە لە پێش ئەوان بوون چۆن بووە ﴿كَانُوا أَكْثَرَ مِنْهُمْ وَأَشَدَّ قُوَّةً﴾ کەلەمان زۆر ترو بەهێزتریش بوون ﴿وَآثَارًا فِي الْأَرْضِ﴾ وە شوێنەواریشیان لەزەویدا (زیاتر بوو) ﴿فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ ئەمجا ئەوەی کرد بوویان (لەدونیادا) سوودی پێ نەگەیاندن ﴿٨٢﴾ ﴿فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ جا کاتێ پێغەمبەرەکانیان بەبەڵگە ڕوونەکانەوە هاتنە لایان ﴿فَرِحُوا بِمَا عِندَهُم مِّنَ الْعِلْمِ﴾ دڵخۆش بوون بەو زانینەی هەیان بوو ﴿وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ ئەو (سزایەی ئەوان) گاڵتەیان پێ دەکرد چوار دەوری دان (وهاتە دی) ﴿٨٣﴾ ﴿فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا﴾ ئەمجا کاتێك سزای بەتینی ئێمەیان بینی ﴿قَالُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَحْدَهُ﴾ ووتیان: باوەڕمان بەخوای تاك و تەنها هێنا ﴿وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ﴾ وە بێ باوەڕین بەو شتانەی کردبوومانە هاوبەشی خوا ﴿٨٤﴾ ﴿فَلَمْ يَكُ يَنفَعُهُمْ إِيمَانُهُمْ﴾ جا باوەڕ هێنانەکەیان هیچ سوودی نەبوو بۆیان ﴿لَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا﴾ لەکاتێکدا سزای ئێمەیان دی ﴿سُنَّتَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ فِي عِبَادِهِ﴾ باوو سوننەتی خوا هەر وا بووە پێشتر لەگەڵ بەندەکانی دا ﴿وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْكَافِرُونَ﴾ وە لەوێدا بێ باوەڕان زەرەرمەند بوون ﴿٨٥﴾

سورەتی ﴿ فُصِّلَتْ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حم﴾ بە(حا، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بەواتای، سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة)ش بکە ﴿١﴾ ﴿تَنزِيلٌ مِّنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ قورئـان لەلایەن خوای بەخشندەی میهرەبانـەوە نێردراوەتە خوارەوە ﴿٢﴾ ﴿كِتَابٌ فُصِّلَتْ آيَاتُهُ﴾ پەڕاوێکـە بەڵگەکانی ڕوون کراوەتـەوە (لێك جیاکراوەتەوە) ﴿قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ قورئانێکـە بەزمانـی عەرەبی بۆ گەلێك کەشـارەزان و دەزانـن ﴿٣﴾ ﴿بَشِيرًا وَنَذِيرًا﴾ مژدەدەرو ترسێنەرە ﴿فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ﴾ کەچی زۆربەیان گوێ ی پێ نادەن و بۆیە (قورئان) نابیستن ﴿٤﴾ ﴿وَقَالُوا قُلُوبُنَا فِي أَكِنَّةٍ﴾ دەڵێـن دڵەکانمان لەناو چەند پەردەیەکدایە (تێ ناگەین) ﴿مِّمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ﴾ لەئـەوەی تـۆ ئێمەی بـۆ بانـگ دەکەیـت ﴿وَفِي آذَانِنَا وَقْرٌ﴾ وە لەگوێیەکانماندا گرانی و کـەڕی هەیە ﴿وَمِن بَيْنِنَا وَبَيْنِكَ حِجَابٌ﴾ وە لەنێـوان ئێمـەو تـۆدا پەردەیـەك هەیە ﴿فَاعْمَلْ إِنَّنَا عَامِلُونَ﴾ کەواتـە تۆ کاری خـۆت بکـە و بێگومان ئێمەیـش کاری خۆمـان دەکەین ﴿٥﴾ ﴿قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ﴾ بڵێ: بەڕاسـتی مـن مرۆڤێکـم وەك ئێوە ﴿يُوحَى إِلَيَّ﴾ بـەڵام (ھەندە ھەیە من) نیگام بـۆ دەکرێت ﴿أَنَّمَا إِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ﴾ کە بەڕاستی پەرستراوی ئێوە خوایەکـی تاك و تەنیایـە ﴿فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوهُ﴾ کەواتە باڕووتان هـەر بـەرەو خـوا بێـت (لەپەرستنەکانتاندا) و داوای لێبوردنـی لـێ بکـەن ﴿وَوَيْلٌ لِّلْمُشْرِكِينَ﴾ وە سـزاو لەناوچـوون بـۆ هاوبـەش دانەرانـە ﴿٦﴾ ﴿الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ﴾ ئەوانەی کـەزەکات نادەن و ﴿وَهُم بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ﴾ باوەڕیشیان بـەڕۆژی دوایـی نـی یـە ﴿٧﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ بەڕاسـتی ئەوانەی باوەڕیـان هێناوەو کـردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ﴾ پاداشـتی بێ بڕانەوەیـان بـۆ هەیـە ﴿٨﴾ ﴿قُلْ أَئِنَّكُمْ لَتَكْفُرُونَ بِالَّذِي﴾ بڵێ: ئاخۆ بەڕاستی ئێوە باوەڕتان بـەو زاتە نی یە؟ ﴿خَلَقَ الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ﴾ کەزەوی لەدوو ڕۆژدا دروسـت کردووە ﴿وَتَجْعَلُونَ لَهُ أَندَادًا﴾ وە هاوبەشانی بۆ دادەنێـن ﴿ذَلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ هەر ئەوە پەروەردگاری جیهانیان ﴿٩﴾ ﴿وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ مِن فَوْقِهَا﴾ وە لەسەر زەویدا شاخی زۆری داناوە ﴿وَبَارَكَ فِيهَا﴾ وە فەڕ و بەرەکەتی تێ خستووە ﴿وَقَدَّرَ فِيهَا أَقْوَاتَهَا﴾ وەبژێوی (هەموو گیاندارێکی) لەزەویدا دیاری کرد ﴿فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ﴾ لەماوەی چوار ڕۆژدا ﴿سَوَاءً لِّلسَّائِلِينَ﴾ بەیەکسانی بۆ گشت داواکەران ﴿١٠﴾ ﴿ثُمَّ اسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ﴾ پاش دروستکردنی زەوی ئیرادەی دروسـتکردنی ئاسـمانی کرد کە پێشتر دوکەڵێـك بوو ﴿فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا﴾ ئەمجا بەئاسمان وبەزەوی فەرموو: وەرن ﴿طَوْعًا أَوْ كَرْهًا﴾ بەوویستی خۆتان یان بەناچاری (بێنە ژێر فەرمانم) ﴿قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ﴾ هەر دووکیان ووتیان بەوویستی خۆمان هاتین ﴿١١﴾

﴿فَقَضَىٰهُنَّ سَبْعَ سَمَٰوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ﴾ ئەوسا حەوت ئاسمانی لەدوو ڕۆژدا دروست کرد (کەواتە خوای گەورە زەوی و ئاسمانەکانی بەشەش ڕۆژ دروستکرد) ﴿وَأَوْحَىٰ فِي كُلِّ سَمَاءٍ أَمْرَهَا﴾ وە هەر ئاسمانەی فەرمان (کار) ی خۆی بۆ نارد ﴿وَزَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَحِفْظًا﴾ وەئاسمانی دونیامان بەئەستێرە درەوشاوەکان ڕازاندەوە، وپارێزراوە (لەگوێ گرتنی شەیتانەکان) ﴿ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ﴾ ئەوە بڕیاری خوای زاڵی بەدەسەلاتە ﴿١٢﴾ ﴿فَإِنْ أَعْرَضُوا﴾ جا ئەگەر ڕوویان وەرگێڕا ﴿فَقُلْ أَنذَرْتُكُمْ صَاعِقَةً﴾ ئەوە بڵێ بەهەورە تریشقەیەك (بروسکەیەك) دەتانترسێنم ﴿مِّثْلَ صَاعِقَةِ عَادٍ وَثَمُودَ﴾ وەك هەورە تریشقەی (گەلی) عادو سەموود ﴿١٣﴾ ﴿إِذْ جَاءَتْهُمُ الرُّسُلُ﴾ کاتێ پێغەمبەرەکانیان هاتنە لایان ﴿مِن بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ﴾ لەبەردەمیان و لە پشتیانەوە (لەهەموو لایەکەوە) ﴿أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ﴾ (پێیان ووتن) کەجگە لەخوا نەپەرستن ﴿قَالُوا لَوْ شَاءَ رَبُّنَا لَأَنزَلَ مَلَائِكَةً﴾ ووتیان: ئەگەر پەروەردگارمان بیویستایە فریشتەیەکی دەنارده خوارەوە (بۆمان) ﴿فَإِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُم بِهِ كَافِرُونَ﴾ بۆیە بەڕاستی ئێمە بەوەی ئێوەی پێ نێرراون باوەڕ ناکەین ﴿١٤﴾ ﴿فَأَمَّا عَادٌ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾ ئەمجا (گەلی) عاد بەناڕەوا خۆیان بەگەورە زانی لەزەویدا ﴿وَقَالُوا مَنْ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً﴾ وە ووتیان: کێ لەئێمە بەهێز ترە ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا نەیان زانی بوو ﴿أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً﴾ بێگومان ئەو خوایەی کەئەوانی دروست کردووە لەئەوان بەهێز ترە ﴿وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ﴾ وە ئەوان دانیان نەدەنا بەبەڵگەکانی ئێمەدا وئینکاریان دەکرد ﴿١٥﴾ ﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا﴾ ئەوسا ئێمە بایەکی زۆر بەهێزی ساردمان بۆ ناردن ﴿فِي أَيَّامٍ نَّحِسَاتٍ﴾ لەڕۆژانێکی بەردەوام (وشوم)دا ﴿لِّنُذِيقَهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ﴾ بۆ ئەوەی سزای ئابڕو بەریان پێ بچەژین ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَخْزَىٰ﴾ بێگومان سزای پاشە ڕۆژیان ئابڕو بەر (وریسواکەر) ترە ﴿وَهُمْ لَا يُنصَرُونَ﴾ وە ئەوان یارمەتی نادرێن ﴿١٦﴾ ﴿وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ﴾ وە (هۆزی) سەموودمان ڕێنموونی کرد ﴿فَاسْتَحَبُّوا الْعَمَىٰ عَلَى الْهُدَىٰ﴾ بەڵام ئەوان زیاتر حەزیان لەکوێری وگومڕایی کرد تا شارەزایی و ڕێنموونی ﴿فَأَخَذَتْهُمْ صَاعِقَةُ الْعَذَابِ الْهُونِ﴾ جا بۆیە هەورە بروسکەی سزای ڕیسواکەر لێی دان ﴿بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ بەهۆی ئەو (خراپانەوە) کەدەیانکرد ﴿١٧﴾ ﴿وَنَجَّيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ﴾ وە ئەو کەسانەشمان ڕزگار کرد کەباوەڕدارو پارێزکار ولەخواترس بوون ﴿١٨﴾ ﴿وَيَوْمَ يُحْشَرُ أَعْدَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ﴾ وە ڕۆژێك هەموو دوژمنانی خوا بەرەو ئاگری دۆزەخ کۆدەکرێنەوە ﴿فَهُمْ يُوزَعُونَ﴾ جا ئەوان (لە پێش کەوتن و دواکەوتن) بەرگری دەکرێن (تا هەموو پێکەوە بەڕیز بڕۆن) ﴿١٩﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا مَا جَاءُوهَا﴾ تا کاتێ دەگەنە لای ئاگری دۆزەخ ﴿شَهِدَ عَلَيْهِمْ﴾ شایەتی دەدات لە دژیان ﴿سَمْعُهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ وَجُلُودُهُم﴾ گوێ و چاو و پێستی لەشیان ﴿بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەو کردەوانەی کە کردویانە (لەدونیادا) ﴿٢٠﴾

﴿وَقَالُوا۟ لِجُلُودِهِمْ﴾ وە بەپێستەکانیان دەڵێن: ﴿لِمَ شَهِدتُّمْ عَلَيْنَا ۖ﴾ بۆچی شایەتییتان دا لەدژمان ﴿قَالُوٓا۟ أَنطَقَنَا ٱللَّهُ ٱلَّذِىٓ﴾ دەڵێن: ئەو خوایە ئێمەی هێناوەتە زمان ﴿أَنطَقَ كُلَّ شَىْءٍ﴾ کە هەموو شتێکی هێناوەتە زمان (وقسەکردن) ﴿وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هەر ئەویش یەکەم جار ئێوەی دروست کردوە ﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ وە هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێنرێنەوە ﴿٢١﴾ ﴿وَمَا كُنتُمْ تَسْتَتِرُونَ﴾ وە ئێوە خۆتان نەدەشاردەوە (نەدەپاراست لەگوناە) ﴿أَن يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَآ أَبْصَٰرُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ﴾ لەشایەتی دانی گوێ و چاوو پێستی لەشتان لەدژتان ﴿وَلَٰكِن ظَنَنتُمْ﴾ بەڵکو وا گومانتان دەبرد ﴿أَنَّ ٱللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِّمَّا تَعْمَلُونَ﴾ کەخوا نازانێ بەزۆرێك لەو کارانەی کە دەیکەن ﴿٢٢﴾ ﴿وَذَٰلِكُمْ ظَنُّكُمُ ٱلَّذِى ظَنَنتُم بِرَبِّكُمْ﴾ ئا ئەوە گومانتان بوو کە دەتان برد بەپەروەردگارتان ﴿أَرْدَىٰكُمْ﴾ ئێوەی هەڵدێرا (لەناوی بردن) ﴿فَأَصْبَحْتُم مِّنَ ٱلْخَٰسِرِينَ﴾ و چوونە ڕیزی زیانباران و خەسارۆمەندانەوە ﴿٢٣﴾ ﴿فَإِن يَصْبِرُوا۟﴾ ئەمجا ئەگەر ئارام بگرن ﴿فَٱلنَّارُ مَثْوًى لَّهُمْ ۖ﴾ ئەوانە ئاگر شوێنی مانەوەیانە ﴿وَإِن يَسْتَعْتِبُوا۟﴾ وە ئەگەر داوای لێبوردن و ڕازی بوونی خوا بکەن ﴿فَمَا هُم مِّنَ ٱلْمُعْتَبِينَ﴾ ئەوە خوا هەرگیز ڕازی نابێ (خۆش نابێ لێیان) ﴿٢٤﴾ ﴿وَقَيَّضْنَا لَهُمْ قُرَنَآءَ﴾ وە چەند دۆست (و هاودەم)مان لەدونیا بۆ دانان ﴿فَزَيَّنُوا۟ لَهُم مَّا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ﴾ کە خراپەکردنی دونیاو (بێ بڕوایی) ڕۆژی دوایی بۆ ڕازاندنەوە ﴿وَحَقَّ عَلَيْهِمُ ٱلْقَوْلُ﴾ وە بەڵێنی (سزادانیان) بەسەردا درا ﴿فِىٓ أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِم﴾ لە(ڕیزی) ئەو گەلانەی ڕابوردن پێش ئەمان ﴿مِّنَ ٱلْجِنِّ وَٱلْإِنسِ ۖ﴾ لەجنۆکە و ئادەمی ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا۟ خَٰسِرِينَ﴾ بەڕاستی زەرەرمەند بوون ﴿٢٥﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ لَا تَسْمَعُوا۟ لِهَٰذَا ٱلْقُرْءَانِ﴾ وە بێ باوەڕان (بەیەکتریان) دەووت گوێ مەگرن بۆ ئەم قورئانە ﴿وَٱلْغَوْا۟ فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَغْلِبُونَ﴾ وە قسەی پڕوپوچی تێکەڵ بکەن بەڵکو سەرکەون (بەسەریدا) ﴿٢٦﴾ ﴿فَلَنُذِيقَنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ دەی سوێند بەخوا بێگومان ئەوانەی بێباوەڕ بوون پێیان دەچێژین ﴿عَذَابًا شَدِيدًا﴾ سزایەکی سەخت ﴿وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَسْوَأَ ٱلَّذِى كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ وە تۆڵەیان لێ دەسەنین (بەتۆڵەی) خراپترینی تاوانێ کەدەیان کرد ﴿٢٧﴾ ﴿ذَٰلِكَ جَزَآءُ أَعْدَآءِ ٱللَّهِ ٱلنَّارُ ۖ﴾ ئەوەی (باسکرا) سزای دوژمنانی خوایە کەئاگری دۆزەخە ﴿لَهُمْ فِيهَا دَارُ ٱلْخُلْدِ ۖ﴾ماڵی هەمیشەی ئەوان لەو ئاگرەدایە ﴿جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا يَجْحَدُونَ﴾ ئەو سزایە (دەدرێن) چونکە دانیان نەدەنا بەنیشانەکانی ئێمەدا ﴿٢٨﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕن دەڵێن ﴿رَبَّنَآ أَرِنَا ٱلَّذَيْنِ أَضَلَّانَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ئەو دوانەمان نیشان بدەن کە گومڕایان کردین ﴿مِنَ ٱلْجِنِّ وَٱلْإِنسِ﴾ لە جنۆکە وئادەمی ﴿نَجْعَلْهُمَا تَحْتَ أَقْدَامِنَا﴾ تا بیانخەینە ژێر پێمان ﴿لِيَكُونَا مِنَ ٱلْأَسْفَلِينَ﴾ تا لە ژێری ژێرەوەی دۆزەخ بن ﴿٢٩﴾

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ قَالُواْ رَبُّنَا ٱللَّهُ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ووتیان خوا پەروەردگارمانە و ﴿ثُمَّ ٱسْتَقَٰمُواْ﴾ لەپاشان ڕێك و ڕاست (لەسەر ئایین) بەردەوام بوون ﴿تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ﴾ فریشتەكان پۆل پۆل دێنە لایان (كاتی مردن یان زیندوو بوونەوە) ﴿أَلَّا تَخَافُواْ وَلَا تَحْزَنُواْ﴾ (پێیان دەڵێن) كەمەترسن و خەفەت مەخۆن ﴿وَأَبْشِرُواْ بِٱلْجَنَّةِ ٱلَّتِى كُنتُمْ تُوعَدُونَ﴾ وە مژدە بێ لێتان ئەو بەهەشتەی كەبەڵێنتان پێ درابوو ﴿٣٠﴾ ﴿نَحْنُ أَوْلِيَآؤُكُمْ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا وَفِى ٱلْءَاخِرَةِ﴾ ئێمە لەژیانی دونیا و لەڕۆژی دواییدا پشتیوانی ئێوەین ﴿وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهِىٓ أَنفُسُكُمْ﴾ وە لەو (بەهەشتەدا) هەرچی حەزی لێ بكەن بۆتان ئامادەیە ﴿وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدَّعُونَ﴾ وە هەرچی داوا بكەن لەوێدا لەخزمەتتاندایە ﴿٣١﴾ ﴿نُزُلًا مِّنْ غَفُورٍ رَّحِيمٍ﴾ ڕێزلێنان و میوانداریە لەلایەن خوای لێبوردەی میهرەبانەوە ﴿٣٢﴾ ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّن دَعَآ إِلَى ٱللَّهِ﴾ كێ ووتەی چاكترو بەجێترە لەوكەسەی (خەڵك) بۆلای خوا بانگ دەكات ﴿وَعَمِلَ صَٰلِحًا وَقَالَ إِنَّنِى مِنَ ٱلْمُسْلِمِينَ﴾ وەكاری چاكە دەكات و دەڵێ بێگومان من لەكۆمەڵی گەردن كەچ و موسڵمانانم ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَا تَسْتَوِى ٱلْحَسَنَةُ وَلَا ٱلسَّيِّئَةُ﴾ چاكە و خراپە چوون یەك نین ﴿ٱدْفَعْ بِٱلَّتِى هِىَ أَحْسَنُ﴾ بەچاكترین شێوە وەڵامی (خراپە) بدەرەوە ﴿فَإِذَا ٱلَّذِى بَيْنَكَ وَبَيْنَهُۥ عَدَٰوَةٌ﴾ ئەوسا كەسێك كە لەنێوان تۆ و ئەودا دوژمنایەتی هەیە ﴿كَأَنَّهُۥ وَلِىٌّ حَمِيمٌ﴾ وەك دۆستێكی دڵسۆز و گیانی بەگیانی لێ دێت (ئەمەش دەرەنجامی ڕەوشتی بەرز وكار وكردەوەی جوانە) ﴿٣٤﴾ ﴿وَمَا يُلَقَّىٰهَآ إِلَّا ٱلَّذِينَ صَبَرُواْ﴾ بەم ئاستە ناگات كەسانێك نەبێت كە خۆڕاگرن و بەئارامن ﴿وَمَا يُلَقَّىٰهَآ إِلَّا ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ﴾ وە پێی ناگات مەگەر كەسێك خاوەنی بەشی هەرە گەورە بێت (لەپاداشت) ﴿٣٥﴾ ﴿وَإِمَّا يَنزَغَنَّكَ مِنَ ٱلشَّيْطَٰنِ نَزْغٌ﴾ وە ئەگەر لەشەیتانەوە تووشی خەتەرەو خەیاڵی نادروست بوویت ﴿فَٱسْتَعِذْ بِٱللَّهِ﴾ ئەوە پەنا بگرە بەخوا ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ﴾ چونكە بەڕاستی هەر ئەو بیسەری زانایە ﴿٣٦﴾ ﴿وَمِنْ ءَايَٰتِهِ ٱلَّيْلُ وَٱلنَّهَارُ وَٱلشَّمْسُ وَٱلْقَمَرُ﴾ لەنیشانەكانی (دەسەڵاتی) خوایە شەوو ڕۆژو خۆرو مانگ ﴿لَا تَسْجُدُواْ لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ﴾ سوژدە مەبەن نەبۆ خۆرو نەبۆ مانگ ﴿وَٱسْجُدُواْ لِلَّهِ ٱلَّذِى خَلَقَهُنَّ﴾ بەڵكو سوژدە بەرن بۆ ئەو خوایەی ئەوانی بەدی هێناوە ﴿إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ﴾ ئەگەر ئێوە تەنها ئەو دەپەرستن ﴿٣٧﴾ ﴿فَإِنِ ٱسْتَكْبَرُواْ﴾ جا ئەگەر خۆیان بەگەورە زانی (من بپەرستن) ﴿فَٱلَّذِينَ عِندَ رَبِّكَ﴾ دەی ئەوانەی لای پەروەردگارتن (فریشتەكان) ﴿يُسَبِّحُونَ لَهُۥ بِٱلَّيْلِ وَٱلنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْـَٔمُونَ﴾ بەشەو و بەڕۆژ عیبادەتی ئەو دەكەن و ماندو وەڕەس نابن ﴿٣٨﴾

﴿وَمِنْ ءَايَٰتِهِۦٓ أَنَّكَ تَرَى ٱلْأَرْضَ خَٰشِعَةً﴾ لەنیشانەکانی (دەسەڵاتی) خوایە کەزەوی دەبینی ووشك و ماتە ﴿فَإِذَآ أَنزَلْنَا عَلَيْهَا ٱلْمَآءَ﴾ کەچی کاتێك بارانمان باراند بەسەریدا ﴿ٱهْتَزَّتْ وَرَبَتْ﴾ (بەرواندنی ڕوەك) دەکەوێتە جوڵەو دەبوژێتەوە(بەرز دەبێتەوە) ﴿إِنَّ ٱلَّذِىٓ أَحْيَاهَا لَمُحْىِ ٱلْمَوْتَىٰٓ﴾ بێگومان ئەوەی (زەوی ووشك) دەبوژێنێتەوە زیندوو کەرەوەی مردووەکانیشە ﴿إِنَّهُۥ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی ئەو (خوا) بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِىٓ ءَايَٰتِنَا﴾ بێگومان ئەوانەی لەئایەتەکانی ئێمە لادەدەن ﴿لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَآ﴾ لەئێمە شاراوە نین ﴿أَفَمَن يُلْقَىٰ فِى ٱلنَّارِ خَيْرٌ﴾ دەی ئایا کەسێ دەخرێتە ناو ئاگرەوە چاکترە ﴿أَم مَّن يَأْتِىٓ ءَامِنًا يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ یان ئەو کەسەی لەڕۆژی قیامەت دا بێ ترس دێت ﴿ٱعْمَلُوا۟ مَا شِئْتُمْ﴾ هەرچیتان وویست (حەزتان لێ کرد) بیکەن ﴿إِنَّهُۥ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بێگومان خوا بەوەی دەیکەن بینایە ﴿٤٠﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بِٱلذِّكْرِ لَمَّا جَآءَهُمْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەقورئانیان بۆ هات وباوەڕیان پێ نەهێنا (سزایان دەدەین) ﴿وَإِنَّهُۥ لَكِتَٰبٌ عَزِيزٌ﴾ کەبەڕاستی کتێبێکی زۆر بەرزو جێگەی ڕێزە ﴿٤١﴾ ﴿لَّا يَأْتِيهِ ٱلْبَٰطِلُ﴾ بەتاڵ وناڕاستی ڕوی تێ ناکات ﴿مِنۢ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِۦ﴾ نە لەئێستا و نەلە دووا ڕۆژدا (نە بەلێ کەمکردن نە بەلێ زیادکردن) ﴿تَنزِيلٌ مِّنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ﴾ چونکە نێردراوەتە خوارەوە لەلایەن (خوای) کاردروستی ستایش کراوەوە ﴿٤٢﴾ ﴿مَّا يُقَالُ لَكَ﴾ هیچ شتێك بەتۆ ناوترێت ﴿إِلَّا مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِن قَبْلِكَ﴾ مەگەر ئەوەی بەپێغەمبەرانی بەرلەتۆ ووتراوە ﴿إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت خاوەن لێبوردنە (بۆ ئیمانداران) ﴿وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ﴾ وە خاوەن تۆڵەی سەختە (بۆبێ باوەڕان) ﴿٤٣﴾ ﴿وَلَوْ جَعَلْنَٰهُ قُرْءَانًا أَعْجَمِيًّا﴾ ئەگەر ئەم قورئانەمان بەزمانێکی تر جگە لەعەرەبی بناردایە ﴿لَّقَالُوا۟ لَوْلَا فُصِّلَتْ ءَايَٰتُهُۥٓ﴾ بێ باوەڕان دەیان ووت بۆچی ئایەتەکانی بەڕوونی شیکراونەتەوە ﴿ءَا۬عْجَمِىٌّ وَعَرَبِىٌّ﴾ (چۆن دەبێ) قورئانی عەجەمی و پێغەمبەری عەرەبی ﴿قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ هُدًى وَشِفَآءٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: قورئان بۆ کەسانێ باوەڕیان پێی هێناوە ڕێنیشاندەرو شیفایە ﴿وَٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فِىٓ ءَاذَانِهِمْ وَقْرٌ﴾ وە ئەوانەی باوەڕی پێ نایەنن لەگوێیاندا گرانی و کەڕی هەیە (لەبیستنی حەق) ﴿وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى أُو۟لَٰٓئِكَ يُنَادَوْنَ مِن مَّكَانٍۭ بَعِيدٍ﴾ هەروەها لەئاست ئەو قورئانەدا کوێرن، ئەوانە لەشوێنێکی زۆر دوورەوە بانگ دەکرێن ﴿٤٤﴾ ﴿وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَى ٱلْكِتَٰبَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی تەوراتمان دا بەمووسا ﴿فَٱخْتُلِفَ فِيهِ﴾ بەڵام جیاوازی تێدا کرا (لەلایەن جولەکەکانەوە) ﴿وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ﴾ وە ئەگەر پێشتر بڕیار نەدرایە لەلایەن پەروەردگارتەوە (کە سزایان دوا بخرێت) ﴿لَقُضِىَ بَيْنَهُمْ﴾ لەنێوانیاندا دادوەری دەکرا (بەسزا دانیان لەدونیا) ﴿وَإِنَّهُمْ لَفِى شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيبٍ﴾ وە بەڕاستی ئەوان لەدوو دڵی و بەدگومانی دان دەربارەی قورئان ﴿٤٥﴾ ﴿مَّنْ عَمِلَ صَٰلِحًا فَلِنَفْسِهِۦ﴾ هەر کەسێ کاری چاکە بکات (قازانجەکەی) بۆ خۆیەتی ﴿وَمَنْ أَسَآءَ فَعَلَيْهَا﴾ هەر کەسیش خراپە بکات (زیانەکەی) بۆ خۆیەتی ﴿وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّٰمٍ لِّلْعَبِيدِ﴾ وە پەروەردگارت ستەم لەبەندەکانی ناکات ﴿٤٦﴾

﴿إِلَيۡهِ يُرَدُّ عِلۡمُ ٱلسَّاعَةِۚ﴾ زانینی ڕۆژی دوایی تەنیا بۆ لای خواوە دەگەڕێنرێتەوە ﴿وَمَا تَخۡرُجُ مِن ثَمَرَٰتٖ مِّنۡ أَكۡمَامِهَا﴾ وە هەر بەروبوومێك كە لە پێست و قەباغەكەی دێتە دەرەوە ﴿وَمَا تَحۡمِلُ مِنۡ أُنثَىٰ﴾ و هەر مێینەیەك ئاوس دەبێ ﴿وَلَا تَضَعُ﴾ و (سكەكەی) دادەنێت ﴿إِلَّا بِعِلۡمِهِۦۚ﴾ ئەوە (خوا) ئاگای لێ یە ﴿وَيَوۡمَ يُنَادِيهِمۡ﴾ وە ڕۆژێ خوا (هاوبەش پەیدا كەران) بانگ دەكات ﴿أَيۡنَ شُرَكَآءِي﴾ هاوبەشانێ (كەداتان نابوو بۆ) من لەكوێن ﴿قَالُوٓاْ ءَاذَنَّٰكَ﴾ دەڵێن پێمان ڕاگەیاندی ﴿مَا مِنَّا مِن شَهِيدٖ﴾ كەس لەئێمە شایەت نین (تۆهاوبەشت هەبێ) ﴿٤٧﴾ ﴿وَضَلَّ عَنۡهُم﴾ وە وون بوولێیان ﴿مَّا كَانُواْ يَدۡعُونَ مِن قَبۡلُۖ﴾ ئەوانەی پێشتر دەیانپەرستن ﴿وَظَنُّواْ مَا لَهُم مِّن مَّحِيصٖ﴾ وە زانیان كە هیچ پەنایەكیان نی یە ﴿٤٨﴾ ﴿لَّا يَسۡـَٔمُ ٱلۡإِنسَٰنُ﴾ ئادەمی ماندو نابێ ﴿مِن دُعَآءِ ٱلۡخَيۡرِ﴾ لە داواكردنی خێرو خۆشی ﴿وَإِن مَّسَّهُ ٱلشَّرُّ﴾ وە ئەگەر ناخۆشی یەك دووچاری ببێ ﴿فَيَـُٔوسٞ قَنُوطٞ﴾ ئەوە بێ هیوا و نائومێد دەبێ ﴿٤٩﴾ ﴿وَلَئِنۡ أَذَقۡنَٰهُ﴾ وە ئەگەر پێمان بەخشی ﴿رَحۡمَةٗ مِّنَّا﴾ میهرەبانی یەك لەلایەن خۆمانەوە ﴿مِنۢ بَعۡدِ ضَرَّآءَ مَسَّتۡهُ﴾ لەپاش زیانێك لێی كەوتووە ﴿لَيَقُولَنَّ هَٰذَا لِي﴾ دەڵێت: ئەمە هی خۆمە ﴿وَمَآ أَظُنُّ ٱلسَّاعَةَ قَآئِمَةٗ﴾ وە گومان نابەم ڕۆژی دوایی بەرپا بێت ﴿وَلَئِن رُّجِعۡتُ إِلَىٰ رَبِّيٓ﴾ وە ئەگەر گەڕێندرامەوە بۆ لای پەروەردگارم (زیندووبونەوە هەبوو) ﴿إِنَّ لِي عِندَهُۥ لَلۡحُسۡنَىٰۚ﴾ بێگومان لای خوا (پاداشتی) زۆر چاكم هەیە ﴿فَلَنُنَبِّئَنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ جا سوێند بەخوا هەواڵ دەدەین بەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿بِمَا عَمِلُواْ﴾ بەوەی كردوویانە (لەدونیا) ﴿وَلَنُذِيقَنَّهُم﴾ وە سوێند بەخودا پێیان دەچەژێنین ﴿مِّنۡ عَذَابٍ غَلِيظٖ﴾ سزایەكی بەهێز و بەتین ﴿٥٠﴾ ﴿وَإِذَآ أَنۡعَمۡنَا عَلَى ٱلۡإِنسَٰنِ﴾ وە كاتێ چاكە و خۆشیمان ڕشت بەسەر ئادەمی دا ﴿أَعۡرَضَ وَنَـَٔا بِجَانِبِهِۦ﴾ ڕوو وەردەگێرێ و بە خۆبەزل زانینە وە دوور دەكەوێتەوە ﴿وَإِذَا مَسَّهُ ٱلشَّرُّ﴾ بەڵام كاتێ ناخۆشی تووش بێت ﴿فَذُو دُعَآءٍ عَرِيضٖ﴾ ئەوە نزاو هاواری زۆر دەكات ﴿٥١﴾ ﴿قُلۡ أَرَءَيۡتُمۡ﴾ بڵێ پێم بڵێن ﴿إِن كَانَ مِنۡ عِندِ ٱللَّهِ﴾ ئەگەر (قورئان) لەلایەن خواوە بوو ﴿ثُمَّ كَفَرۡتُم بِهِۦ﴾ پاشان ئێوەش باوەڕتان پێ نەكرد ﴿مَنۡ أَضَلُّ﴾ كێ گومڕاترە ﴿مِمَّنۡ هُوَ فِي شِقَاقِۭ بَعِيدٖ﴾ لەو كەسەی كەلە دژایەتی یەكی دوور لەڕاستیدا بێت ﴿٥٢﴾ ﴿سَنُرِيهِمۡ ءَايَٰتِنَا﴾ لەمەودوا بەڵگە كانی خۆمانیان نیشان دەدەین ﴿فِي ٱلۡأٓفَاقِ﴾ لە ئاسۆی دونیا (لەبوونەوەردا) ﴿وَفِيٓ أَنفُسِهِمۡ﴾ وە لە خودی خۆیاندا ﴿حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمۡ﴾ هەتا بۆیان ڕوون بێتەوە ﴿أَنَّهُ ٱلۡحَقُّۗ﴾ بێگومان ئەم (قورئانە) ڕاستە ﴿أَوَلَمۡ يَكۡفِ بِرَبِّكَ﴾ ئایا پەروەردگارت بەس نییە ﴿أَنَّهُۥ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ شَهِيدٌ﴾ كە بەڕاستی ئاگادارە بەسەر هەموو شتێكدا ﴿٥٣﴾ ﴿أَلَآ إِنَّهُمۡ فِي مِرۡيَةٖ﴾ ئاگاداربە بەڕاستی ئەوانە لە دوو دڵیدان ﴿مِّن لِّقَآءِ رَبِّهِمۡۗ﴾ لەدیدار وگەشتن بە پەروەردگاریان ﴿أَلَآ إِنَّهُۥ بِكُلِّ شَيۡءٖ مُّحِيطُۢ﴾ ئاگاداربە بەڕاستی (زانست وزانیاری) خوا دەوری هەموو شتێكی داوە ﴿٥٤﴾

سورەتی ﴿الشُّورَىٰ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حم﴾ بە (حا میم) دەخوێنرێتەوە (١) ﴿عسق﴾ بە (عەین، سین، قاف) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاترو واتاکەشیان سەرنجی سەرەتای سورەتی (البقرة) بدە (٢) ﴿كَذَٰلِكَ يُوحِي إِلَيْكَ﴾ ئا بەو جۆرە خودا نیگا دەکات بۆ تۆ ﴿وَإِلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكَ﴾ وە بۆ ئەو (پێغەمبەرانەی) پێش تۆش ﴿اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ خوای زاڵی باڵادەستی کاردروستە (٣) ﴿لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ هەر بۆ خوایە هەرچی لە ئاسمانەکان ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە هەرچی لە زەوی دایە ﴿وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ﴾ وە ئەو (خوا) بڵند و گەورەیە (٤) ﴿تَكَادُ السَّمَاوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ﴾ نزیکە ئاسمانەکان پارچە پارچەبین ﴿مِن فَوْقِهِنَّ﴾ لە سەرویانەوە ﴿وَالْمَلَائِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ﴾ وە فریشتەکان بەپاکی یادو سوپاسی پەروەردگاریان دەکەن ﴿وَيَسْتَغْفِرُونَ﴾ وە داوای لێبوردن دەکەن ﴿لِمَن فِي الْأَرْضِ﴾ بۆ ئەوانەی لەزەویدان ﴿أَلَا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ ئاگاداربن کە بێگومان تەنها خوا لێبوردەی میهرەبانە (٥) ﴿وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ﴾ وە ئەوانەی جگە لەخوا دۆستانێکیان بۆ خۆیان هەڵبژاردووە ﴿اللَّهُ حَفِيظٌ عَلَيْهِمْ﴾ خوا ئاگادار و چاودێرە بەسەریانەوە ﴿وَمَا أَنتَ عَلَيْهِم بِوَكِيلٍ﴾ وە تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) پارێزەر وچاودێر نیت بەسەریانەوە (٦) ﴿وَكَذَٰلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ هەروەها نیگامان کردووە بۆت ﴿قُرْآنًا عَرَبِيًّا﴾ قورئانێك (بەزمانی) عەرەبی ﴿لِّتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَىٰ وَمَنْ حَوْلَهَا﴾ بۆ ئەوەی خەڵکی مەککە و کەسانی دەورو بەری بترسێنی ﴿وَتُنذِرَ يَوْمَ الْجَمْعِ﴾ وە (خەڵك) بترسێنی لەڕۆژی کۆکردنەوە ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ کە هیچ گومانی تێدا نیە ﴿فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ﴾ کۆمەڵێك لە بەهەشتدان ﴿وَفَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ﴾ وە کۆمەڵێك لەئاگری بڵێسەداردان (٧) ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ﴾ وەئەگەر خوابیویستایە ﴿لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ دەیکردن بەیەك نەتەوە (باوەڕداریان بێ باوەڕ) ﴿وَلَٰكِن يُدْخِلُ مَن يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ﴾ بەڵام هەر کەسێکی بوێت دەیخاتە ناو میهرەبانی خۆیەوە ﴿وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُم مِّن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ ستەمکارەکانیش هیچ دۆست ویارمەتی دەرێکیان نی یە (٨) ﴿أَمِ اتَّخَذُوا مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ﴾ ئایا ئەوان جگە لەخوا پشتیوان و دۆستانێکیان بۆ خۆیان هەڵبژاردوە؟ ﴿فَاللَّهُ هُوَ الْوَلِيُّ﴾ هەر خوا پشتیوان و دۆستە ﴿وَهُوَ يُحْيِي الْمَوْتَىٰ﴾ وە تەنها ئەو مردووان زیندوو دەکاتەوە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وەئەو بەدەسەڵات وبەتوانایە بەسەر هەموو شتێکدا (٩) ﴿وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِن شَيْءٍ﴾ وە هەرشتێك کە تێیدا جیاواز بوون ﴿فَحُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ﴾ ئەوە بڕیارەکەی بۆ لای خوا دەگەڕێتەوە ﴿ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبِّي﴾ ئەو خوایە پەروەردگاریی منە ﴿عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ﴾ تەنها پشتم بەو بەستووە ﴿وَإِلَيْهِ أُنِيبُ﴾ وە هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێمەوە (١٠)

﴿فَاطِرُ السَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ (خـوا) بەدیهێنەری ئاسـمانەکان و زەویی یە ﴿جَعَلَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَٰجًا﴾ بـۆی بەدی هێناون هاوسـەران لەخودی خۆتـان ﴿وَمِنَ ٱلْأَنْعَٰمِ أَزْوَٰجًا﴾ هەروەها لە ئاژەڵیشـدا جووتی (دروسـتکردووە) ﴿يَذْرَؤُكُمْ فِيهِ﴾ لەجـووت بووندا ژمارەتـان زۆر دەکات ﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِۦ شَىْءٌ﴾ هیچ شـتێك بەوێنەی خوانی یە (نە لەزات و نە لەسیفات و نە لە کرداریدا) ﴿وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْبَصِيرُ﴾ وە ئەوە بیسـەری بینایە ﴿١١﴾ ﴿لَهُۥ مَقَالِيدُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ هەر بۆ ئەوە (کلیلەکانی) دەسەڵاتداریی ئاسمانەکان وزەوی ﴿يَبْسُطُ ٱلرِّزْقَ لِمَن يَشَآءُ وَيَقْدِرُ﴾ رزق و ڕۆزی فـراوان دەکات و دەیگرێتـەوە لە هەرکەسـێ کە بیەوێـت ﴿إِنَّهُۥ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ﴾ بەڕاسـتی خـوا ئاگـادارە بەهەموو شـتێك ﴿١٢﴾ ﴿شَرَعَ لَكُم مِّنَ ٱلدِّينِ﴾ ئەو ئایینـەی بـۆ دانـاوون ﴿مَا وَصَّىٰ بِهِۦ نُوحًا﴾ کـە فەرمانـی داوە بە نـووح و ﴿وَٱلَّذِىٓ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ﴾ ئەوەش نیگامان کردووە بۆ تۆ و ﴿وَمَا وَصَّيْنَا بِهِۦٓ إِبْرَٰهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰٓ﴾ ئەوەش کە فەرمانمان داوە بە ئیبراهیم وموسا وعیسا ﴿أَنْ أَقِيمُوا۟ ٱلدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا۟ فِيهِ﴾ کە لەسەر ئەو ئایینەبن بەڕێك و ڕاستی و جیاوازی تێدا مەکەن ﴿كَبُرَ عَلَى ٱلْمُشْرِكِينَ﴾ زۆر قورس و گرانە بەلای هاوبەش دانەرانەوە ﴿مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ﴾ ئەوەی ئەوانی بۆ بانگ دەکەیت ﴿ٱللَّهُ يَجْتَبِىٓ إِلَيْهِ مَن يَشَآءُ﴾ خوا هەرکەسی بوێت هەڵی دەبژێرێ بۆ(موسڵمان بوون) لای خۆی ﴿وَيَهْدِىٓ إِلَيْهِ مَن يُنِيبُ﴾ وە ڕێنموونیی کەسێك دەکات بۆ لای خۆی بگەڕێتەوە ﴿١٣﴾ ﴿وَمَا تَفَرَّقُوٓا۟﴾ وە جیاواز نەبوون ﴿إِلَّا مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَهُمُ ٱلْعِلْمُ﴾ مەگەر لەپاش ئەوەی کەزانست و زانیاریان بۆ هات ﴿بَغْيًۢا بَيْنَهُمْ﴾ بەهۆی دژایەتی و حەسوودی نێوانیانەوە ﴿وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ﴾ وە ئەگەر فەرمانێك پێشتر لە پەروەردگارتەوە دەرنەچوایە ﴿إِلَىٰٓ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ تا کاتێ دیاری کراو (دەبێ بژین) ﴿لَّقُضِىَ بَيْنَهُمْ﴾ ئـەوە بڕیـار لەنێوانیاندا دەکرا (بەسـزادانیان) ﴿وَإِنَّ ٱلَّذِينَ أُورِثُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ مِنۢ بَعْدِهِمْ﴾ وە بەڕاسـتی ئەوانەی لـەدوای ئەوان نامەیان پێ درا ﴿لَفِى شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيبٍ﴾ لە گومـان و دوو دڵیدا بوون لێی ﴿١٤﴾ ﴿فَلِذَٰلِكَ فَٱدْعُ﴾ کەواتە تۆ بۆ ئەوە بانگەوازبکە و ﴿وَٱسْتَقِمْ كَمَآ أُمِرْتَ﴾ ڕاست وڕاوەستاوبە لەسـەر ئایینەکـەت بـەو جـۆرەی فەرمانـت پێکـراوە ﴿وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَآءَهُمْ﴾ وە شـوێن ئارەزووەکانی ئـەوان مەکـەوە ﴿وَقُلْ ءَامَنتُ﴾ وەبڵـێ بـاوەڕم هێنـاوە ﴿بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ مِن كِتَٰبٍ﴾ بەهەرنامەیـەك کـە خـوا ناردویەتیـە خـوارەوە ﴿وَأُمِرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمُ﴾ وە فەرمانـم پـێ دراوە کـە داد پەروەربـم لـە نێوانتاندا ﴿ٱللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ﴾ خوا پەروەردگاری ئێمە و ئێوەشـە ﴿لَنَآ أَعْمَٰلُنَا﴾ (پاداشتی) کردەوەی خۆمان بۆ خۆمانە و ﴿وَلَكُمْ أَعْمَٰلُكُمْ﴾ (پاداشتی) کردەوەی ئێوەش بۆ خۆتانە ﴿لَا حُجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ﴾ هیچ بەڵگەیەك نەماوە لە نێوان ئێمە و ئێوەدا (باس نەکرابێ) ﴿ٱللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا﴾ خوا (لەڕۆژی دوایی دا) کۆمان دەکاتەوە ﴿وَإِلَيْهِ ٱلْمَصِيرُ﴾ سەرەنجام و گەڕانەوەش هەر بۆ لای ئەوە ﴿١٥﴾

﴿وَٱلَّذِينَ يُحَآجُّونَ فِي ٱللَّهِ﴾ ئەوانەی دەمەدەمێ دەکەن لەبارەی خواوە ﴿مِنۢ بَعۡدِ مَا ٱسۡتُجِيبَ لَهُۥ﴾ لەدوای ئەوەی (خەڵکی بانگەوازی) ئەویان وەڵام دایەوە و(موسڵمان بوون) ﴿حُجَّتُهُمۡ دَاحِضَةٌ عِندَ رَبِّهِمۡ﴾ بەڵگە کانیان پوچ و بەتاڵە لای پەروەردگاریان ﴿وَعَلَيۡهِمۡ غَضَبٞ﴾ وە خەشم و ڕقی خوایان لەسەرە ﴿وَلَهُمۡ عَذَابٞ شَدِيدٌ﴾ وە سزای زۆر سەختیان بۆ هەیە ﴿١٦﴾ ﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِيٓ أَنزَلَ ٱلۡكِتَٰبَ بِٱلۡحَقِّ﴾ خوا ئەو زاتەیە کە ئەم قورئانەی بەڕاستی ناردووەتە خوارەوە ﴿وَٱلۡمِيزَانَۗ﴾ وە تەرازووی ناردووە (بۆ جیاکردنەوەی حەق و بەتاڵ) ﴿وَمَا يُدۡرِيكَ﴾ وە تۆ چوزانیت ﴿لَعَلَّ ٱلسَّاعَةَ قَرِيبٞ﴾ لەوانەیە هاتنی ڕۆژی دوایی زۆر نزیک بێت ﴿١٧﴾ ﴿يَسۡتَعۡجِلُ بِهَا ٱلَّذِينَ لَا يُؤۡمِنُونَ بِهَاۖ﴾ ئەوانەی باوەڕیان پێی نیە پەلەی هاتنی دەکەن ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مُشۡفِقُونَ مِنۡهَا﴾ بەڵام ئەوانەی باوەڕیان پێی هەیە دەترسن لێی ﴿وَيَعۡلَمُونَ أَنَّهَا ٱلۡحَقُّۗ﴾ وە دەزانن ڕۆژی دوایی ڕاستە ﴿أَلَآ إِنَّ ٱلَّذِينَ يُمَارُونَ فِي ٱلسَّاعَةِ﴾ بێداربن بەڕاستی ئەوانەی کە گومانیان هەیە لەڕۆژی دوایی ﴿لَفِي ضَلَٰلِۭ بَعِيدٍ﴾ ئەوە بەڕاستی لە گومڕاییەکی زۆر دوور لەڕاستی دان ﴿١٨﴾ ﴿ٱللَّهُ لَطِيفُۢ بِعِبَادِهِۦ﴾ خوا دڵسۆزە بەبەندەکانی ﴿يَرۡزُقُ مَن يَشَآءُۖ﴾ هەرکەسی بوێت ڕزق و ڕۆزی دەدات ﴿وَهُوَ ٱلۡقَوِيُّ ٱلۡعَزِيزُ﴾ وە هەر ئەو بەهێزو باڵادەستە ﴿١٩﴾ ﴿مَن كَانَ يُرِيدُ حَرۡثَ ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ هەرکەس بەرهەمی دوا ڕۆژی بوێت ﴿نَزِدۡ لَهُۥ فِي حَرۡثِهِۦۖ﴾ ئێمە بەرهەمەکەی بۆ زیاد دەکەین ﴿وَمَن كَانَ يُرِيدُ حَرۡثَ ٱلدُّنۡيَا﴾ وە هەرکەسێك بەرهەمی دونیای بوێت ﴿نُؤۡتِهِۦ مِنۡهَا﴾ هەندێ لەدونیای پێ دەدەین ﴿وَمَا لَهُۥ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ مِن نَّصِيبٍ﴾ بەڵام لەڕۆژی دوایی دا هیچ بەشێکی نی یە ﴿٢٠﴾ ﴿أَمۡ لَهُمۡ شُرَكَٰٓؤُاْ﴾ ئاخۆ ئەو (بێباوەڕانە) هاوبەشانێکیان هەیە ﴿شَرَعُواْ لَهُم مِّنَ ٱلدِّينِ﴾ ئاینێکیان بۆ داناوون ﴿مَا لَمۡ يَأۡذَنۢ بِهِ ٱللَّهُۚ﴾ کە خوا ڕێگەی پێ نەداوە ﴿وَلَوۡلَا كَلِمَةُ ٱلۡفَصۡلِ﴾ وە ئەگەر بڕیاری یەکجاری دەرنەچوایە ﴿لَقُضِيَ بَيۡنَهُمۡۗ﴾ لەنێوانیان دا بڕیار دەدرا (بە لە ناوبردنیان) ﴿وَإِنَّ ٱلظَّٰلِمِينَ لَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٞ﴾ وە بەڕاستی بۆ ستەم کاران سزای سەختی ئازار دەر هەیە ﴿٢١﴾ ﴿تَرَى ٱلظَّٰلِمِينَ مُشۡفِقِينَ مِمَّا كَسَبُواْ﴾ تۆ ستەمکاران دەبینی زۆر دەترسن لەتاو ئەوەی کردویانە ﴿وَهُوَ وَاقِعُۢ بِهِمۡۗ﴾ بێگومان ئەو سزایە هەر دووچاریان دەبێت ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و چاکەکانیان کردووە ﴿فِي رَوۡضَاتِ ٱلۡجَنَّاتِۖ﴾ لە ناو باخ وباخاتی بەهەشتدان ﴿لَهُم مَّا يَشَآءُونَ عِندَ رَبِّهِمۡۚ﴾ لە لایەن پەروەردگاریانەوە هەرچییان بوێت بۆیان ئامادەیە ﴿ذَٰلِكَ هُوَ ٱلۡفَضۡلُ ٱلۡكَبِيرُ﴾ ئەوەیە چاکەو بەخششی زۆر گەورە ﴿٢٢﴾

﴿ذَٰلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللَّهُ عِبَادَهُ﴾ ئەو (بەخششە) ئەوەیە کە خوا مـوژدە دەدات بـە بەندەکانی ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ ئەوانـەی کـە باوەڕیـان هێنـاوەو چاکەکانیان کـردووە ﴿قُل لَّا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا﴾ (ئەی موحەممـەد ﷺ) بڵـێ داوای هیـچ پاداشـتێکتان لـێ ناکـەم لەسـەری ﴿إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ﴾ مەگـەر خۆشویستنی خزمایەتی ﴿وَمَن يَقْتَرِفْ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا﴾ هەر کـەس هەر چاکەیەك بکات چاکەی بۆ زیاد دەکەین (بە چەند بەرانبەر) ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ﴾ بەڕاستی خوا لێ بوردەی سوپاسگوزارە (٢٣) ﴿أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ یان ئەو (بێ باوەڕانە) دەڵێن پێغەمبەر درۆی بەدەم خواوە هەڵبەستووە ﴿فَإِن يَشَإِ اللَّهُ﴾ خۆ ئەگەر خوا بیەوێت ﴿يَخْتِمْ عَلَىٰ قَلْبِكَ﴾ مۆر دەنێ بەسەر دڵت دا ﴿وَيَمْحُ اللَّهُ الْبَاطِلَ﴾ وە خوا بەتاڵ لە ناو دەبات ﴿وَيُحِقُّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ﴾ وە بە وتەکانی (قورئان) ڕاستی جێگیر دەکات ﴿إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ بەڕاسـتی خوا زانایە بەوەی لە ناو دڵاندایە (٢٤) ﴿وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ﴾ وە ئە و خوا زاتێکـە تەوبـە لە بەندەکانـی وەردەگرێت ﴿وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ﴾ وە لە کردەوە خراپەکان چاوپۆشـی دەکات ﴿وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ﴾ وە دەزانـێ بـە هەرچی کەئێـوە دەیکەن (٢٥) ﴿وَيَسْتَجِيبُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و چاکەکانیان کردووە (داوایان) وەردەگرێت ﴿وَيَزِيدُهُم مِّن فَضْلِهِ﴾ وە لە بەهرەو بەخششی خۆیی زیاتریان دەداتێ ﴿وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ بەڵام بێ باوەڕان سزای سەختیان بۆ هەیە (٢٦) ﴿وَلَوْ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ﴾ خۆ ئەگەر خوا ڕزق و ڕۆزی فراوان بکردایە بۆ بەندەکانی ﴿لَبَغَوْا فِي الْأَرْضِ﴾ لە زەویدا ستەمیان دەکرد و سەرکەش دەبوون ﴿وَلَٰكِن يُنَزِّلُ بِقَدَرٍ مَّا يَشَاءُ﴾ بەڵام (خوا) ڕزق و ڕۆزی بـەو ئەندازە دەنێریتەخوارەوە کە خۆی بیەوێت ﴿إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ بَصِيرٌ﴾ بەڕاسـتی خوا بەئاگا و بینایە بە بەندەکانی (٢٧) ﴿وَهُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ الْغَيْثَ﴾ وە خوا ئەو زاتەیە کە باران دەبارێنێ ﴿مِن بَعْدِ مَا قَنَطُوا﴾ لـە پـاش ئەوەی کە خەڵکی بێ ئومێد بوون ﴿وَيَنشُرُ رَحْمَتَهُ﴾ وە (بارانی) ڕەحمەتی خۆی بڵاو دەکاتەوە ﴿وَهُوَ الْوَلِيُّ الْحَمِيدُ﴾ وەهەر ئە و پشـتیوان و سوپاسکراوە (٢٨) ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ﴾ وە لە بەڵگەکانی (دەسەڵاتی) خوایـە ﴿خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ دروسـتکردنی ئاسـمانەکان و زەوی ﴿وَمَا بَثَّ فِيهِمَا مِن دَابَّةٍ﴾ و ئـەوەی بـڵاوی کردوەتـەوە لە گیانلەبەران لە هـەر دووکیاندا ﴿وَهُوَ عَلَىٰ جَمْعِهِمْ إِذَا يَشَاءُ قَدِيرٌ﴾ وە خـوا هەر کاتێك بیەوێت بەتوانایە بەسـەر کۆکردنەوەیاندا (٢٩) ﴿وَمَا أَصَابَكُم مِّن مُّصِيبَةٍ﴾ وە هەر ناخۆشـی یەکتان تووش بووبـێ ﴿فَبِمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ﴾ ئەوە بەهۆیی کردەوەیـی (خراپی) خۆتانەوەیە ﴿وَيَعْفُو عَن كَثِيرٍ﴾ وە لە زۆرێکیش چاوپۆشـی کـردووە (٣٠) ﴿وَمَا أَنتُم بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئێـوە ناتوانن لە زەویـدا قوتاربن ﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ وە نیتانـە بێجگـە لـە خـوا ﴿مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ هیـچ پشـتیوان و یارمەتـی دەرێك (٣١)

﴿وَمِنْ ءَايَٰتِهِ ٱلْجَوَارِ فِى ٱلْبَحْرِ كَٱلْأَعْلَٰمِ﴾ وە لە بەڵگەکانی (دەسەڵاتی) خوایە کەشتیانێك وەك شاخەکان لە دەریادا دەڕۆن ﴿٣٢﴾ ﴿إِن يَشَأْ يُسْكِنِ ٱلرِّيحَ﴾ ئەگەر خوابیەوێ (با = هەوا) ڕادەگرێت ﴿فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ عَلَىٰ ظَهْرِهِۦٓ﴾ ئیتر کەشتیەکان بەسەر پشتی دەریاکەوە دەوەستن ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ﴾ بەڕاستی ئەوەی (کەباس کرا) چەندین بەڵگە و نیشانە هەیە ﴿لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾ بۆ هەموو ئارام گرێکی سوپاسگوزار ﴿٣٣﴾ ﴿أَوْ يُوبِقْهُنَّ بِمَا كَسَبُوا۟﴾ یان بەهۆیی کردەوەکانیانەوە نوقمیان دەکات ﴿وَيَعْفُ عَن كَثِيرٍ﴾ لەزۆرێکیش (لە گوناهیان) چاوپۆشی دەکات ﴿٣٤﴾ ﴿وَيَعْلَمَ ٱلَّذِينَ يُجَٰدِلُونَ فِىٓ ءَايَٰتِنَا﴾ ئەوانەی کەدەمە قاڵی دەکەن دەربارەی بەڵگەکانی ئێمە دەزانن ﴿مَا لَهُم مِّن مَّحِيصٍ﴾ هیچ پەنایەکیان نییە ﴿٣٥﴾ ﴿فَمَآ أُوتِيتُم مِّن شَىْءٍ﴾ جا هەرشتێکتان پێ بەخشراوە ﴿فَمَتَٰعُ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ ئەوە تەنها خۆشی ژیانی ئەم دونیایە ﴿وَمَا عِندَ ٱللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ﴾ وە ئەوەی لای خوایە چاکتر و بەردەوامترە ﴿لِلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ بۆ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ وە تەنها پشت بەپەروەردگاریان دەبەستن ﴿٣٦﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَٰٓئِرَ ٱلْإِثْمِ وَٱلْفَوَٰحِشَ﴾ وە ئەوانەی لە گوناهە گەورەکان و خراپە زۆر ناشیرینەکان دور دەکەونەوە ﴿وَإِذَا مَا غَضِبُوا۟﴾ وە کاتێ ڕق و قینیان هەڵسێت ﴿هُمْ يَغْفِرُونَ﴾ ئەوان لێ دەبوورن ﴿٣٧﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ٱسْتَجَابُوا۟ لِرَبِّهِمْ﴾ وە ئەوانەی کە گوێڕایەڵی پەروەردگاریان کردووە ﴿وَأَقَامُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ نوێژەکانیان بەچاکی ئەنجام داوە ﴿وَأَمْرُهُمْ شُورَىٰ بَيْنَهُمْ﴾ وە کاروباریی نێوانیان بەپرس و مەشورەتە ﴿وَمِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ يُنفِقُونَ﴾ وە لەو ڕۆزی یەی پێمان داوون دەیبەخشن ﴿٣٨﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ إِذَآ أَصَابَهُمُ ٱلْبَغْىُ﴾ وە ئەوانەی کاتێ دەست درێژیان لێ دەکرێت ﴿هُمْ يَنتَصِرُونَ﴾ تۆڵەی خۆیان دەستێنن (و سەرداناخەن) ﴿٣٩﴾ ﴿وَجَزَٰٓؤُا۟ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا﴾ وە تۆڵەی هەر خراپەیەك خراپەیەکە بەوێنەی خۆیی ﴿فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ﴾ جا هەرکەسێ ببورێ و ئاشتی بکات ﴿فَأَجْرُهُۥ عَلَى ٱللَّهِ﴾ ئەوە پاداشتی ئەو لە لای خوایە ﴿إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بەڕاستی خوا ستەمکارانی خۆش ناوێ ﴿٤٠﴾ ﴿وَلَمَنِ ٱنتَصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِۦ﴾ وەهەرکەس تۆڵەبسەنێ لەپاش ئەوەی ستەمی لێکراوە ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ مَا عَلَيْهِم مِّن سَبِيلٍ﴾ ئا ئەوانە هیچ تاوان و گوناهێکیان لەسەر نیە ﴿٤١﴾ ﴿إِنَّمَا ٱلسَّبِيلُ عَلَى ٱلَّذِينَ يَظْلِمُونَ ٱلنَّاسَ﴾ تاوان و گوناهـ هەر لەسەر ئەو کەسانەیە کەستەم لەخەڵکی دەکەن ﴿وَيَبْغُونَ فِى ٱلْأَرْضِ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ﴾ وە بە ناهەق خراپەکاریی دەکەن لە زەویدا ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ ئەوانە سزای زۆر سەختیان بۆ هەیە ﴿٤٢﴾ ﴿وَلَمَن صَبَرَ وَغَفَرَ﴾ وە هەر کەس خۆ گرو لێ بوردە بێ ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ لَمِنْ عَزْمِ ٱلْأُمُورِ﴾ بەڕاستی ئەمە لەکارە پڕ بایەخ و پەسەندەکانە ﴿٤٣﴾ ﴿وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ﴾ وە هەر کەس خوا گومڕایی بکات ﴿فَمَا لَهُۥ مِن وَلِىٍّ مِّنۢ بَعْدِهِۦ﴾ ئەوە پاش ئەوە هیچ دۆست و یارمەتی دەرێکی نی یە ﴿وَتَرَى ٱلظَّٰلِمِينَ لَمَّا رَأَوُا۟ ٱلْعَذَابَ﴾ وە ستەمکاران دەبینیت کاتێك سزای (خوا) دەبینن ﴿يَقُولُونَ هَلْ إِلَىٰ مَرَدٍّ مِّن سَبِيلٍ﴾ دەڵێن ئایا ڕێگایەك هەیە بگەڕێینەوە بۆ دونیا ﴿٤٤﴾

﴿وَتَرَىٰهُمْ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا﴾ وە دەیـان بینی پیشـانی دۆزەخ دەدرێن ﴿خَٰشِعِينَ مِنَ ٱلذُّلِّ﴾ بەمل کەچی و زەلیلی و داماوی ﴿يَنظُرُونَ مِن طَرْفٍ خَفِىٍّ﴾ بەگۆشـەی چاوو بەدزیەوە دەڕوانن ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ وە ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە دەڵێن ﴿إِنَّ ٱلْخَٰسِرِينَ ٱلَّذِينَ خَسِرُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ بەڕاسـتی زیانبـارەکان ئەوانـەن کە خۆیان و کەس و کاریان لەڕۆژی هەسـتانەوەدا لەدەس داوە ﴿أَلَآ إِنَّ ٱلظَّٰلِمِينَ فِى عَذَابٍ مُّقِيمٍ﴾ بێداربـن بەڕاسـتی سـتەمکاران لـە سـزایەکی هەمیشـەیی دان ﴿٤٥﴾ ﴿وَمَا كَانَ لَهُم مِّنْ أَوْلِيَآءَ﴾ وە ئەوانە هیچ پشـتیوانێکیان نی یە ﴿يَنصُرُونَهُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ کەیارمەتیان بدەن بێجگە لەخوا ﴿وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ﴾ وە هەرکەسـێك خوا گومڕایی بکات ﴿فَمَا لَهُۥ مِن سَبِيلٍ﴾ ئـەوە هیچ ڕێگەیەکی ڕزگار بوونـی بۆ نی یـە ﴿٤٦﴾ ﴿ٱسْتَجِيبُوا۟ لِرَبِّكُم﴾ گوێڕایـەڵ بن بۆ پەروەردگارتـان ﴿مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِىَ يَوْمٌ﴾ پێش ئـەوەی ڕۆژێك بێـت ﴿لَّا مَرَدَّ لَهُۥ مِنَ ٱللَّهِ﴾ لەلایەن خواوە کـە گەڕانەوەیی بۆ نی یە ﴿مَا لَكُم مِّن مَّلْجَإٍ يَوْمَئِذٍ﴾ ئـەو ڕۆژە هیچ پەناگایەکتان نابێت ﴿وَمَا لَكُم مِّن نَّكِيرٍ﴾ وە هیچ ئینکارییەکتان پێ ناکرێت ﴿٤٧﴾ ﴿فَإِنْ أَعْرَضُوا۟﴾ جا ئەگەر ڕوویان وەرگێڕا ﴿فَمَآ أَرْسَلْنَٰكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا﴾ ئەوە ئێمە تۆمان بەپارێزەر وچاودێر نەناردووە بۆسەریان ﴿إِنْ عَلَيْكَ إِلَّا ٱلْبَلَٰغُ﴾ تۆ تەنها ڕاگەیاندنت لەسەرە ﴿وَإِنَّآ إِذَآ أَذَقْنَا ٱلْإِنسَٰنَ مِنَّا رَحْمَةً﴾ وە بەڕاسـتی کاتـێ ئێمـە لەلایـەن خۆمانـەوە بەهـرە ونیعمەتێـك بـە کەسـێك بچەژێـن ﴿فَرِحَ بِهَا﴾ پێـی دڵخـۆش دەبـێ ﴿وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ﴾ وە ئەگـەر ناخۆشـیەکیان تـووش بێـت ﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ بەهـۆی کـردەوەی خۆیانـەوە ﴿فَإِنَّ ٱلْإِنسَٰنَ كَفُورٌ﴾ ئـەوە بەڕاسـتی ئادەمـی پـێ نـەزان و سـپڵەیە ﴿٤٨﴾ ﴿لِّلَّهِ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ هـەر بۆ خوایە موڵك وپاشـایەتی ئاسمانەکان و زەوی ﴿يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ﴾ هەرچـی بیەوێـت بـەدی دەهێنێـت ﴿يَهَبُ لِمَن يَشَآءُ إِنَٰثًا﴾ بـۆ هەرکەسـێك بیەوێـت کچـی پـێ دەبەخشـێت ﴿وَيَهَبُ لِمَن يَشَآءُ ٱلذُّكُورَ﴾ وە بـۆ هەرکەسـیش بیەوێـت کـوڕی پـێ دەبەخشـێت ﴿٤٩﴾ ﴿أَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَإِنَٰثًا﴾ یـان کـوڕ و کچـی بەیەکـەوە پـێ دەبەخشـێت ﴿وَيَجْعَلُ مَن يَشَآءُ عَقِيمًا﴾ وە هەرکەسێکیشـی بوێـت نەزۆکـی دەکات ﴿إِنَّهُۥ عَلِيمٌ قَدِيرٌ﴾ بەڕاسـتی خـوا زانایـی دەسـەڵاتدارە ﴿٥٠﴾ ﴿وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَن يُكَلِّمَهُ ٱللَّهُ﴾ بـۆ هیـچ کـەس نەبـووە کەخـوا قسـەی لەگەڵـدا بـکات ﴿إِلَّا وَحْيًا﴾ بـە وەحـی نەبێـت ﴿أَوْ مِن وَرَآئِ حِجَابٍ﴾ یـان لەپشـت پـەردەوە ﴿أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا﴾ یـان نێرراوێـك بنێرێـت ﴿فَيُوحِىَ بِإِذْنِهِۦ مَا يَشَآءُ﴾ و بەفەرمانـی خۆیـی ئـەوەی کـە بیەوێت وەحی بۆ دەکات ﴿إِنَّهُۥ عَلِىٌّ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا بڵندی کاردروستە ﴿٥١﴾

﴿وَكَذَٰلِكَ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ رُوحًا﴾ هەر بەو شێوە (كە وەحی پێ دێت) قورئانمان بۆ تۆ نارد (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿مِّنْ أَمْرِنَا﴾ بە فەرمانی خۆمان ﴿مَا كُنتَ تَدْرِي مَا ٱلْكِتَٰبُ وَلَا ٱلْإِيمَٰنُ﴾ كەتۆ نەتدەزانی كتێب و ئیمان چی بە ﴿وَلَٰكِن جَعَلْنَٰهُ نُورًا﴾ بەڵام ئێمە ئەوەمان كردە ڕووناكی یەك ﴿نَّهْدِي بِهِۦ مَن نَّشَآءُ﴾ ڕێنموونی هەر كەسێكی پێ دەكەین كەبمانەوێت ﴿مِنْ عِبَادِنَا﴾ لەبەندەكانمان ﴿وَإِنَّكَ لَتَهْدِيٓ إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ وە بەڕاستی تۆ (خەڵك) ڕێنموونی دەكەیت بۆ ڕێگای ڕاست ﴿٥٢﴾ ﴿صِرَٰطِ ٱللَّهِ ٱلَّذِي﴾ ڕێگەی ئەو خوایەی ﴿لَهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلْأَرْضِ﴾ كە هەرچی لە ئاسمانەكان و هەرچی لە زەویدایە هی ئەوە ﴿أَلَآ إِلَى ٱللَّهِ تَصِيرُ ٱلْأُمُورُ﴾ بیداربن هەموو كارەكان هەر بۆلای خوا دەگەڕێتەوە ﴿٥٣﴾

سورەتی ﴿الزُّخْرُفِ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حمٓ﴾ بە (حا، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە واتاكەیی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بكە ﴿١﴾ ﴿وَٱلْكِتَٰبِ ٱلْمُبِينِ﴾ سوێند بەم پەڕاوە ڕوون كەرەوەیە ﴿٢﴾ ﴿إِنَّا جَعَلْنَٰهُ قُرْءَٰنًا عَرَبِيًّا﴾ بەڕاستی ئێمە قورئانمان بەعەرەبی داناوە ﴿لَّعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ بۆ ئەوەی تێ بگەن ﴿٣﴾ ﴿وَإِنَّهُۥ فِيٓ أُمِّ ٱلْكِتَٰبِ لَدَيْنَا﴾ بەڕاستی ئەم قورئانە لەتابلۆیی پارێزراودایە لای ئێمە (لە لوح المحفوظ دا) ﴿لَعَلِيٌّ حَكِيمٌ﴾ كەزۆر بڵندەو پڕە لەدانایی ﴿٤﴾ ﴿أَفَنَضْرِبُ عَنكُمُ ٱلذِّكْرَ صَفْحًا﴾ دەی ئایا ئێمە ئەم قورئانەتان لێ دوور بخەینە وە ﴿أَن كُنتُمْ قَوْمًا مُّسْرِفِينَ﴾ لەبەر ئەوەی ئێوە گەلێكی زیادەڕۆن ﴿٥﴾ ﴿وَكَمْ أَرْسَلْنَا مِن نَّبِيٍّ فِي ٱلْأَوَّلِينَ﴾ وە زۆر پێغەمبەرمان لە گەلە پێشوەكان ناردووە ﴿٦﴾ ﴿وَمَا يَأْتِيهِم مِّن نَّبِيٍّ﴾ وە هەر پێغەمبەرێكیان بۆ هاتبێ ﴿إِلَّا كَانُوا۟ بِهِۦ يَسْتَهْزِءُونَ﴾ ئەوان هەر گاڵتەیان پێ كردووە ﴿٧﴾ ﴿فَأَهْلَكْنَآ أَشَدَّ مِنْهُم بَطْشًا﴾ جا كەسانێ كە لەمان بەهێزتر بوون لەناومان بردن ﴿وَمَضَىٰ مَثَلُ ٱلْأَوَّلِينَ﴾ وە بەسەرچوو سەرگوزشتەیی پێشینان ﴿٨﴾ ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ وە ئەگەر پرسیاریان لێ بكەیت كێ ئاسمانەكان و زەویی بەدی هێناوە؟ ﴿لَيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ ٱلْعَزِيزُ ٱلْعَلِيمُ﴾ بێگومان دەڵێن خوای زاڵی باڵادەستی زانا دروستی كردوون ﴿٩﴾ ﴿ٱلَّذِي جَعَلَ لَكُمُ ٱلْأَرْضَ مَهْدًا﴾ ئەو خوایەی زەوی كردووە بەلانكە بۆتان ﴿وَجَعَلَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا﴾ وە چەند ڕێگایەكی تیادا دروست كردووە بۆتان ﴿لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ بۆ ئەوەی بگەن بە مەبەستەكانتان ﴿١٠﴾

﴿وَٱلَّذِي نَزَّلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءَۢ بِقَدَرٖ﴾ وە ئەو خوایەی کە لەئاسمانەوە بەئەندازە بارانی بۆ باراندوون ﴿فَأَنشَرۡنَا بِهِۦ بَلۡدَةٗ مَّيۡتٗاۚ﴾ جا وولاتێکی ووشك و مردووی پێ زیندوو دەکەینەوە ﴿كَذَٰلِكَ تُخۡرَجُونَ﴾ ئاوەو جۆرە ئێوەش زیندوو دەکرێنەوە ﴿١١﴾ ﴿وَٱلَّذِي خَلَقَ ٱلۡأَزۡوَٰجَ كُلَّهَا﴾ وە ئەو خوایەی کە هەموو جووتەکانی بەدی هێناوە ﴿وَجَعَلَ لَكُم مِّنَ ٱلۡفُلۡكِ وَٱلۡأَنۡعَٰمِ مَا تَرۡكَبُونَ﴾ وە کەشتی و ولاخی بۆ فەراهەم هێناون کە سواریان دەبن ﴿١٢﴾ ﴿لِتَسۡتَوُۥاْ عَلَىٰ ظُهُورِهِۦ﴾ بۆ ئەوەی سواری پشتیان بن ﴿ثُمَّ تَذۡكُرُواْ نِعۡمَةَ رَبِّكُمۡ﴾ لەپاشان بیر لەبەهرە ونیعمەتی پەروەردگارتان بکەنەوە ﴿إِذَا ٱسۡتَوَيۡتُمۡ عَلَيۡهِ﴾ کاتێ سواریان بوون ﴿وَتَقُولُواْ سُبۡحَٰنَ ٱلَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَٰذَا﴾ وەبڵێن پاك و بێگەردی بۆ ئەو (خوایە)ی کە ئەمەی بۆ ڕام هێناوین ﴿وَمَا كُنَّا لَهُۥ مُقۡرِنِينَ﴾ کە پێشتر ئێمە توانامان بەسەریدا نەبوو ﴿١٣﴾ ﴿وَإِنَّآ إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنقَلِبُونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە بۆ لای پەروەردگارمان دەگەڕێینەوە ﴿١٤﴾ ﴿وَجَعَلُواْ لَهُۥ مِنۡ عِبَادِهِۦ جُزۡءًاۚ﴾ وە بێگومان لەناو بەندەکانی خوادا هەندێك (منداڵیان) بۆ پەروەردگاردانا ﴿إِنَّ ٱلۡإِنسَٰنَ لَكَفُورٞ مُّبِينٌ﴾ وەبەڕاستی مرۆڤ(ی کافر) پێ نەزان وسپڵەی ئاشکرایە ﴿١٥﴾ ﴿أَمِ ٱتَّخَذَ مِمَّا يَخۡلُقُ بَنَاتٖ﴾ ئایا لەناو دروست کراوەکانیدا کچانی بۆ خۆی هەڵبژاردوە ﴿وَأَصۡفَىٰكُم بِٱلۡبَنِينَ﴾ وە کوڕانی تایبەت کردووە بەئێوەوە ﴿١٦﴾ ﴿وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم﴾ وە کاتێ مژدە بەیەکێ لەوان بدرێ ﴿بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحۡمَٰنِ مَثَلٗا﴾ بەوەی بەنموونە بۆ خوای دادەنێت (واتە : ئەگەر پێی بووترێت کچتان بووە) ﴿ظَلَّ وَجۡهُهُۥ مُسۡوَدّٗا وَهُوَ كَظِيمٌ﴾ ڕووی ڕەش هەڵدەگەڕێ و پێش دەخواتەوە ﴿١٧﴾ ﴿أَوَمَن يُنَشَّؤُاْ فِي ٱلۡحِلۡيَةِ﴾ ئایا ئەو (کچە)ی لەناو ئاڵتون و خشڵا بەخێو کرابێ و ﴿وَهُوَ فِي ٱلۡخِصَامِ غَيۡرُ مُبِينٖ﴾ لەکاتی دەمەقاڵێدا ناتوانێ مەبەستی خۆی دەرببڕێت (بۆ خوای بڕیار دەدەن) ﴿١٨﴾ ﴿وَجَعَلُواْ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةَ ٱلَّذِينَ هُمۡ عِبَٰدُ ٱلرَّحۡمَٰنِ إِنَٰثًاۚ﴾ وەئەو فریشتانەی کە بەندەی خوای بەخشندەن بەمێینەیان دادەنان ﴿أَشَهِدُواْ خَلۡقَهُمۡۚ﴾ ئایا ئەوان بەدیاری دروستکردنیانەوە بوون ﴿سَتُكۡتَبُ شَهَٰدَتُهُمۡ وَيُسۡـَٔلُونَ﴾ بێگومان ئەو شایەتیانەیان دەنوسرێت و پرسیاریان لێ دەکرێ ﴿١٩﴾ ﴿وَقَالُواْ لَوۡ شَآءَ ٱلرَّحۡمَٰنُ مَا عَبَدۡنَٰهُمۗ﴾ وە دەڵێن ئەگەر خوا بیوویستایە ئێمە ئەو (فریشتانەمان) نەدەپەرست ﴿مَّا لَهُم بِذَٰلِكَ مِنۡ عِلۡمٍۖ﴾ هیچ زانیاری یەکیان نی یە لەو بارەیەوە ﴿إِنۡ هُمۡ إِلَّا يَخۡرُصُونَ﴾ ئەوانە هەردرۆ دەکەن ﴿٢٠﴾ ﴿أَمۡ ءَاتَيۡنَٰهُمۡ كِتَٰبٗا مِّن قَبۡلِهِۦ﴾ وە ئایا لە پێش قورئان پەرتوکێکمان پێ داون ﴿فَهُم بِهِۦ مُسۡتَمۡسِكُونَ﴾ کە ئەوان دەستیان پێوە گرتبێ ﴿٢١﴾ ﴿بَلۡ قَالُوٓاْ إِنَّا وَجَدۡنَآ ءَابَآءَنَا عَلَىٰٓ أُمَّةٖ﴾ (نەخێر وانی یە) بەڵکو دەیانووت بەڕاستی ئێمە باوو باپیرانمان لەسەر ئاینێك دیووە (لەسەر بت پەرستی) ﴿وَإِنَّا عَلَىٰٓ ءَاثَٰرِهِم مُّهۡتَدُونَ﴾ وە بێگومان ئێمەش پەیڕەوی ڕێبازی ئەوانین ﴿٢٢﴾

﴿وَكَذَٰلِكَ مَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِّن نَّذِيرٍ﴾ هەروەها پێش تۆ هیچ پێغەمبەرێکمان نەناردووە لەهیچ شارێکدا ﴿إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا﴾ مەگەر خۆشگوزەرانەکان (دەولەمەندەکان)ی ووتویانە ﴿إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ﴾ بەڕاستی ئێمە باوو باپیرانی خۆمان لەسەر ئایینێك دیووە﴿وَإِنَّا عَلَىٰ آثَارِهِم مُّقْتَدُونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە لەسەر ئایینی ئەوان دەڕۆین ﴿٢٣﴾ ﴿قَالَ أَوَلَوْ جِئْتُكُم بِأَهْدَىٰ﴾ ووتی ئەگەر چی من (ئایینی) ڕاستریشم بۆ هێنابن ﴿مِمَّا وَجَدتُّمْ عَلَيْهِ آبَاءَكُمْ﴾ لەوەی کە باووباپیرتان دیووە لەسەری ﴿قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُم بِهِ كَافِرُونَ﴾ ووتیان بێگومان ئێمە بێ باوەڕین بەو(ئایینەی) بەئێوەدا نێرراوە ﴿٢٤﴾ ﴿فَانتَقَمْنَا مِنْهُمْ﴾ بۆیە تۆڵەمان لێ سەندن ﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ﴾ جا سەیرکە سەرئەنجامی درۆزنان چۆن بوو ﴿٢٥﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ﴾ وە کاتێك ئیبراهیم بەباوکی و گەلەکەی ووت ﴿إِنَّنِي بَرَاءٌ مِّمَّا تَعْبُدُونَ﴾ بێگومان من بەریم لەوەی ئێوە دەیپەرستن ﴿٢٦﴾ ﴿إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي﴾ جگە لەو زاتەی کەدروستی کردووم ﴿فَإِنَّهُ سَيَهْدِينِ﴾ چونکە هەر ئەویش ڕێنموونیم دەکات ﴿٢٧﴾ ﴿وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ﴾ ئەو (یەکخواپەرستی) لەناو نەوەکانیدا بەجێ هێشت ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ تابگەڕێنەوە(سەری) ﴿٢٨﴾ ﴿بَلْ مَتَّعْتُ هَٰؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ﴾ بەڵکو من ئەوانە وباو وباپیرانیانم لەخۆشگوزەرانیدا هێشتەوە ﴿حَتَّىٰ جَاءَهُمُ الْحَقُّ﴾ هەتا ئەو کاتەی قورئانیان بۆ هات ﴿وَرَسُولٌ مُّبِينٌ﴾ لەگەڵ پێغەمبەری ئاشکرا ﴿٢٩﴾ ﴿وَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ﴾ جا کاتێ قورئانیان بۆ هات ﴿قَالُوا هَٰذَا سِحْرٌ﴾ ووتیان ئەمە جادووە ﴿وَإِنَّا بِهِ كَافِرُونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە باوەڕی پێ ناکەین ﴿٣٠﴾ ﴿وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هَٰذَا الْقُرْآنُ﴾ وە ووتیان بۆچی ئەم قورئانە نەنێرراوەتە خوارەوە ﴿عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنَ الْقَرْيَتَيْنِ عَظِيمٍ﴾ بۆ پیاوێکی گەورەی (ناودارو دارا) لەم دوو شارە (مەککە و طائف) ﴿٣١﴾ ﴿أَهُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ﴾ ئایا ئەوان ڕەحمەتی پەروەردگارت دابەش دەکەن ﴿نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُم﴾ لەکاتێکدا ئێمە لەنێوانیاندا دابەشمان کردووە ﴿مَّعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ هۆی گوزەرانیان لەژیانی ئەم دونیایەدا ﴿وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ﴾ وەهەندێکیانمان چەندپلە بەرز کردۆتەوە بەسەر هەندێکی تریاندا ﴿لِّيَتَّخِذَ بَعْضُهُم بَعْضًا سُخْرِيًّا﴾ تاهەندێکیان ئیش بەهەندێکی تریان بکەن ولەخزمەتی یەکتردا بن ﴿وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ﴾ وە بەزەیی پەروەردگارت (بۆ تۆ) لەوە چاکترە کە ئەوان کۆی دەکەنەوە ﴿٣٢﴾ ﴿وَلَوْلَا أَن يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ خۆ ئەگەر لەبەر ئەوە نەبوایە کە خەڵکی یەك ئوممەتی بێ باوەڕ بوونایە ﴿لَّجَعَلْنَا لِمَن يَكْفُرُ بِالرَّحْمَٰنِ﴾ وامان دەکرد هەر کەس بێ باوەڕ بوایە بەخوای میهرەبان ﴿لِبُيُوتِهِمْ سُقُفًا مِّن فِضَّةٍ﴾ سەقفی خانووەکانیان لەزیوو بوایە ﴿وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ﴾ هەروەها پلەکان کەپێی داسەر دەکەون (بۆمان دەکردن بەزیوو) ﴿٣٣﴾

﴿وَلِبُيُوتِهِمْ أَبْوَٰبًا﴾ وەدەرگـای زۆرمـان بـۆ خانووەکانیـان دادەنـا ﴿وَسُرُرًا عَلَيْهَا يَتَّكِـُٔونَ﴾ وە کورسـی و قەنەفەی زۆر تالەسـەری دانیشـن وپاڵ بدەنەوە ﴿٣٤﴾ ﴿وَزُخْرُفًا﴾ زرق وبرق ورازاندنەوەی ماڵی دونیا (لەئاڵتـون و زیوو) (خـوای گەورە واز دەهێنێت لەو بیاوەڕانە کە لەزەت لەماڵ وسـامان وخۆشـی دونیا وەربگرن، بەڵام پاشەڕۆژ هەر دەگەڕێنەوە بەردەستی) ﴿وَإِن كُلُّ ذَٰلِكَ لَمَّا مَتَٰعُ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ جا هەمـوو ئەوانـە چەنـد سـاتێکە لـە بەهـرەو خۆشـی ژیانـی دونیـا ﴿وَٱلْءَاخِرَةُ عِندَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ﴾ بـەڵام (پاداشـتی) ڕۆژی دوایی لای پەروەردگارت بۆ پارێزکاران ولەخواترسانە ﴿٣٥﴾ ﴿وَمَن يَعْشُ عَن ذِكْرِ ٱلرَّحْمَٰنِ﴾ وە هەرکـەس پشـت لە یادیـی خـوا هەڵکات ﴿نُقَيِّضْ لَهُۥ شَيْطَٰنًا﴾ شـەیتانێکی بۆ ئامادە دەکەن ﴿فَهُوَ لَهُۥ قَرِينٌ﴾ کە هەمیشە لەگەڵی بێت ولێی جیا نەبێتەوە ﴿٣٦﴾ ﴿وَإِنَّهُمْ لَيَصُدُّونَهُمْ عَنِ ٱلسَّبِيلِ﴾ وە بێگومان ئەوانـە (شـەیتانەکان) لەڕێگایـی ڕاسـت ڕێگرییـان دەکـەن ﴿وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ﴾ واش دەزانـن کەبێگومـان هەر ئەوانن کە هیدایەتـدراوون ﴿٣٧﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءَنَا﴾ هەتا کاتێ کە(دەمرێ و) دێتەوە لامان ﴿قَالَ يَٰلَيْتَ بَيْنِى وَبَيْنَكَ بُعْدَ ٱلْمَشْرِقَيْنِ﴾ دەڵێ خۆزگە نێوانی من وتۆ بەقەدەر نێوان خۆرهەڵات و خۆرئاوا بوایـە ﴿فَبِئْسَ ٱلْقَرِينُ﴾ ئـای چ هـاوڕێ یەکی خـراپ بوویـت ﴿٣٨﴾ ﴿وَلَن يَنفَعَكُمُ ٱلْيَوْمَ إِذ ظَّلَمْتُمْ﴾ (ئەم خۆزگە)هیچ سـوودێکتان پێناگەیەنێت چونکە ستەمتان کـرد ﴿أَنَّكُمْ فِى ٱلْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ﴾ بێگومان ئێـوە لـە سـزایی سـەخت دا هاوبەشـن ﴿٣٩﴾ ﴿أَفَأَنتَ تُسْمِعُ ٱلصُّمَّ﴾ دەی ئایـا تۆ(ئـەی موحەممـەد ﷺ) دەتوانی بەکەڕ بشنەوێنی ﴿أَوْ تَهْدِى ٱلْعُمْىَ﴾ یان کوێر ڕێنموونی بکەیت ﴿وَمَن كَانَ فِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ﴾ وە ئەو کەسـەی کەلەگومڕایی یەکی ئاشـکرادا بێت ﴿٤٠﴾ ﴿فَإِمَّا نَذْهَبَنَّ﴾ جا ئەگـەر تۆ بمرێنین ﴿بِكَ فَإِنَّا مِنْهُم مُّنتَقِمُونَ﴾ ئـەوە بێگومـان ئێمـە هـەر تۆڵـە لـەوان دەسـێنین ﴿٤١﴾ ﴿أَوْ نُرِيَنَّكَ ٱلَّذِى وَعَدْنَٰهُمْ﴾ یـان ئەو هەڕەشـەی لێمان کردوون پیشـانت دەدەین ﴿فَإِنَّا عَلَيْهِم مُّقْتَدِرُونَ﴾ چونکە بەڕاسـتی ئێمە بەدەسەڵاتین بەسـەریاندا ﴿٤٢﴾ ﴿فَٱسْتَمْسِكْ بِٱلَّذِىٓ أُوحِىَ إِلَيْكَ﴾ کەواتـە دەسـت بگـرە بـەو قورئانـەوەی بـۆت نێـرراوە ﴿إِنَّكَ عَلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بەڕاستی تۆ لەسەر ڕێبازێکی ڕاستیت ﴿٤٣﴾ ﴿وَإِنَّهُۥ لَذِكْرٌ لَّكَ وَلِقَوْمِكَ﴾ وەبێگومان ئەم قورئانە هۆی ناوداری یە بۆ خۆت و بۆ گەلەکەت ﴿وَسَوْفَ تُسْـَٔلُونَ﴾ لە داهاتووشدا پرسیارتان لێ دەکرێت ﴿٤٤﴾ ﴿وَسْـَٔلْ مَنْ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رُّسُلِنَآ﴾ تۆ پرسیار بکە لە و پێغەمبەرانەی پێش تۆ ناردوومانن ﴿أَجَعَلْنَا مِن دُونِ ٱلرَّحْمَٰنِ﴾ ئایا بێجگە لە خوای میهرەبان بڕیارمان داوە ﴿ءَالِهَةً يُعْبَدُونَ﴾ پەرستراوانێك کە بپەرسترێن ﴿٤٥﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِـَٔايَٰتِنَآ﴾ سـوێند بەخوا بەڕاسـتی موسـامان بەبەڵگەکانمانەوە نـارد ﴿إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَإِي۟هِۦ﴾ بـۆلای فیرعـەون و دەسـت و پێوەندەکـەی ﴿فَقَالَ إِنِّى رَسُولُ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ ووتی بەڕاستی من پێغەمبەری پەروەردگاری جیهانیانم ﴿٤٦﴾ ﴿فَلَمَّا جَآءَهُم بِـَٔايَٰتِنَآ﴾ جا کاتێ بەڵگەکانی ئێمەی بۆ هێنان ﴿إِذَا هُم مِّنْهَا يَضْحَكُونَ﴾ کەچی ئەوان بەبەڵگەکان پێدەکەنین ﴿٤٧﴾

﴿وَمَا نُرِيهِم مِّنْ ءَايَةٍ﴾ وە هیچ بەڵگەیەکمان نیشان نەداون ﴿إِلَّا هِىَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا﴾ مەگەر ئەو بەڵگەیە گەورەتربوو لەهاوتاکەی ﴿وَأَخَذْنَٰهُم بِٱلْعَذَابِ﴾ وەتووشی بەڵاو سزامان کردن (چونکە باوەڕیان نەهێنا) ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ بۆ ئـەوەی بگەڕێنەوە (لەبێ باوەڕیی) ﴿٤٨﴾ ﴿وَقَالُوا۟ يَٰٓأَيُّهَ ٱلسَّاحِرُ﴾ ووتیان (بەمووسـا) ئەی جادووباز ﴿ٱدْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِندَكَ﴾ داوامان بۆ بکە لە پەروەردگارت ئەوەی بەڵێنی پێ داوی (بەدی بهێنێت) ﴿إِنَّنَا لَمُهْتَدُونَ﴾ ئەوسا بەڕاستی ئێمە باوەڕدەهێنین ﴿٤٩﴾ ﴿فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ ٱلْعَذَابَ﴾ جا کاتێ بەڵاو سزاکەمان لەسەریان لابرد ﴿إِذَا هُمْ يَنكُثُونَ﴾ کتوپڕ پەیمانەکەیان هەڵدەوەشاندەوە ﴿٥٠﴾ ﴿وَنَادَىٰ فِرْعَوْنُ فِى قَوْمِهِۦ﴾ وە فیرعەون جاڕی دابەناو گەلەکەیدا ﴿قَالَ يَٰقَوْمِ أَلَيْسَ لِى مُلْكُ مِصْرَ﴾ ووتی ئەی گەلەکـەم ئایا پادشـایی میصر هی مـن نی یە ؟ ﴿وَهَٰذِهِ ٱلْأَنْهَٰرُ تَجْرِى مِن تَحْتِىٓ﴾ وە (ئایا) ئـەم ڕووبارانە بەژێر (کۆشکەکانی) مندا ناڕۆن؟ ﴿أَفَلَا تُبْصِرُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە نابینن؟! ﴿٥١﴾ ﴿أَمْ أَنَا۠ خَيْرٌ مِّنْ هَٰذَا ٱلَّذِى هُوَ مَهِينٌ﴾ بەڵکو من باشـترم لەو (مووسـا) کەلاواز و بێ ڕێزە ﴿وَلَا يَكَادُ يُبِينُ﴾ وەناتوانێ بەچاکی قسە بـکات (زمانی تـەواو نی یە) ﴿٥٢﴾ ﴿فَلَوْلَآ أُلْقِىَ عَلَيْهِ أَسْوِرَةٌ مِّن ذَهَبٍ﴾ دەبۆچی بازنـی ئاڵتونی پێ نەدراوە؟ (ئەگەر ڕاسـت دەکات) ﴿أَوْ جَآءَ مَعَهُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ مُقْتَرِنِينَ﴾ یان فریشـتەی (شـایەتی دەری) لەگەڵدا نەهاتووە ﴿٥٣﴾ ﴿فَٱسْتَخَفَّ قَوْمَهُۥ فَأَطَاعُوهُ﴾ جا بەم قسانە گەلەکەی هەڵخەڵەتان و ئەوانیش گوێڕایەڵیان کـرد ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا۟﴾ بێگومان ئەوان هەمیشـە ﴿قَوْمًا فَٰسِقِينَ﴾ گەلێکی لە سـنوور دەرچوو بوون ﴿٥٤﴾ ﴿فَلَمَّآ ءَاسَفُونَا ٱنتَقَمْنَا مِنْهُمْ﴾ جا کاتێ ڕقیان هەڵساندین تۆڵەمان لێ سەندن ﴿فَأَغْرَقْنَٰهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ ئەمجا هەموویانمان لەدەریادا خنکاند ﴿٥٥﴾ ﴿فَجَعَلْنَٰهُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا لِّلْءَاخِرِينَ﴾ و کردمانن بەپەندونموونە وئامۆژگاری بۆ کەسـانی دوای خۆیان ﴿٥٦﴾ ﴿وَلَمَّا ضُرِبَ ٱبْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا﴾ وە کاتێ عیسـای کوڕی مەریەم بەنموونە هێنرایەوە ﴿إِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ يَصِدُّونَ﴾ دەستبەجێ گەلەکەت دەیکەنە هاوارو قیڕەی خۆشی (وادەزانن قسـەی ئەوان بەسـەر قسەی پێغەمبەردا ﷺ سـەرکەوتووە) ﴿٥٧﴾ ﴿وَقَالُوٓا۟ ءَأَٰلِهَتُنَا خَيْرٌ أَمْ هُوَ﴾ وە دەڵێن ئایا پەرستراوەکانی ئێمە باشترە یان عیسا ﴿مَا ضَرَبُوهُ لَكَ إِلَّا جَدَلًۢا﴾ ئەوانە نموونەی عیسایان تەنها بۆ دەمبازی ودەمەدەمێ بۆ دەهێنایەوە ﴿بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ﴾ (وانیە کە دەیڵێن) بەڵکو ئەوانە گەلێکی زۆر دەمەقاڵێ کەرن ﴿٥٨﴾ ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ﴾ عیسـا هیچ نی یـە جگە لە بەندە یەك کە نیعمەتی خۆمان ڕشتووە بەسەریدا ﴿وَجَعَلْنَٰهُ مَثَلًا لِّبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ وە کردومانە بەنموونە بۆ نەوەی ئیسرائیل ﴿٥٩﴾ ﴿وَلَوْ نَشَآءُ لَجَعَلْنَا مِنكُم مَّلَٰٓئِكَةً﴾ ئەگەر بمانویستایە لەجیاتی ئێوە فریشتەمان دادەنا ﴿فِى ٱلْأَرْضِ يَخْلُفُونَ﴾ لەزەویدا دەبوونە جێ نشینی ئێوە ﴿٦٠﴾

﴿وَإِنَّهُۥ لَعِلْمٌ لِّلسَّاعَةِ﴾ وە بێگومان (دابەزینی عیسا بۆ سەر زەوی) یەکێکە لەنیشانەکانی قیامەت ﴿فَلَا تَمْتَرُنَّ بِهَا﴾ کەواتە دەربارەی قیامەت هیچ گومانتان نەبێ ڕاستە ﴿وَاتَّبِعُونِ﴾ وە شوێنی من بکەون ﴿هَٰذَا صِرَٰطٌ مُّسْتَقِيمٌ﴾ ئەمە ڕێگای ڕاستە ﴿٦١﴾ ﴿وَلَا يَصُدَّنَّكُمُ الشَّيْطَٰنُ﴾ وەباشەیتان ڕێگریتان نەکات لەڕێنموونی خوا ﴿إِنَّهُۥ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ﴾ بەڕاستی ئەو (شەیتان) دوژمنێکی ئاشکرای ئێوەیە ﴿٦٢﴾ ﴿وَلَمَّا جَآءَ عِيسَىٰ بِالْبَيِّنَٰتِ﴾ وە کاتێ عیسا بەڵگە ڕوونەکانی هێنا ﴿قَالَ قَدْ جِئْتُكُم بِالْحِكْمَةِ﴾ ووتی (بەنەوەی ئیسرائیل) بێگومان بەپێغەمبەرایەتی هاتووم بۆ ناوتان ﴿وَلِأُبَيِّنَ لَكُم﴾ بۆ ئەوەی ڕوونی بکەمەوە بۆتان ﴿بَعْضَ الَّذِي تَخْتَلِفُونَ فِيهِ﴾ هەندێ لەوشتانەی جیاوازن تێیدا ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ دەی لەخوا بترسن ﴿وَأَطِيعُونِ﴾ و گوێڕایەڵیم بکەن ﴿٦٣﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ﴾ بەڕاستی خوا پەروەردگاری من و پەروەردگاری ئێوەشە ﴿فَاعْبُدُوهُ﴾ کەواتە هەر ئەو بپەرستن ﴿هَٰذَا صِرَٰطٌ مُّسْتَقِيمٌ﴾ هەر ئەمە ڕێگای ڕاستە ﴿٦٤﴾ ﴿فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنۢ بَيْنِهِمْ﴾ جا کۆمەڵەکان جیاواز بوون لەنێوان خۆیاندا ﴿فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ سزاو لەناوچوون بۆ ئەوانەی ستەمیان کرد ﴿مِنْ عَذَابِ يَوْمٍ أَلِيمٍ﴾ لەسزای سەختی ڕۆژی بەئازار ﴿٦٥﴾ ﴿هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ﴾ ئایا جگە لە ڕۆژی دوای چاوەڕوانی چی دەکەن ﴿أَن تَأْتِيَهُم بَغْتَةً﴾ کە کتوپڕ بێت بۆیان ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان هەست ناکەن ﴿٦٦﴾ ﴿الْأَخِلَّآءُ يَوْمَئِذٍۭ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ﴾ دۆست و خۆشەویستەکان لەو ڕۆژەدا دوژمنی یەکترن ﴿إِلَّا الْمُتَّقِينَ﴾ جگە لە پارێزکاران ولەخواترسان نەبێت ﴿٦٧﴾ ﴿يَٰعِبَادِ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ﴾ (پێیان دەوترێت) ئەی بەندەکانم ئەمڕۆ هیچ مەترسیەکتان لەسەر نی یە ﴿وَلَآ أَنتُمْ تَحْزَنُونَ﴾ خەفەتیش ناخۆن ﴿٦٨﴾ ﴿الَّذِينَ ءَامَنُوا بِـَٔايَٰتِنَا﴾ ئەوانەی باوەڕیان بەئایەتەکانی ئێمە هێناوە ﴿وَكَانُوا مُسْلِمِينَ﴾ و هەمیشە گەردن کەچ بوون ﴿٦٩﴾ ﴿ادْخُلُوا الْجَنَّةَ﴾ (لەو ڕۆژەدا پێیان دەڵێن) بچنە بەهەشتەوە ﴿أَنتُمْ وَأَزْوَٰجُكُمْ﴾ ئێوە و هاوسەرەکانتان ﴿تُحْبَرُونَ﴾ (ڕێز دەگیرێن و) دڵ خۆش دەکرێن ﴿٧٠﴾ ﴿يُطَافُ عَلَيْهِم بِصِحَافٍ مِّن ذَهَبٍ وَأَكْوَابٍ﴾ بەسینی وپەرداخی ئاڵتونی (خواردن و خواردنەوە) دەگێڕن بەسەریاندا ﴿وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنفُسُ﴾ وە لەو بەهەشتەدا هەیە ئەوەی دڵ حەزی لێ بکات ﴿وَتَلَذُّ الْأَعْيُنُ﴾ و چاو لەززەت لەبینینی ببات ﴿وَأَنتُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ وە ئێوە بەهەتا هەتایی دەمێننەوە تیایدا ﴿٧١﴾ ﴿وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا﴾ ئەوە ئەو بەهەشتەیە کە بۆ ئێوە ماوەتەوە (پێتان دراوە) ﴿بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بەهۆی ئەو کردەوانەوەی کە دەتانکرد ﴿٧٢﴾ ﴿لَكُمْ فِيهَا فَٰكِهَةٌ كَثِيرَةٌ﴾ بۆ ئێوە هەیە تێیدا میوە هاتی زۆر ﴿مِّنْهَا تَأْكُلُونَ﴾ کەلێیان دەخۆن ﴿٧٣﴾

﴿إِنَّ ٱلْمُجْرِمِينَ﴾ بەڕاستی تاوانباران ﴿فِى عَذَابِ جَهَنَّمَ خَٰلِدُونَ﴾ لەسزای دۆزەخدا بەهەمیشەیی دەمێننەوە ﴿٧٤﴾ ﴿لَا يُفَتَّرُ عَنْهُمْ﴾ سزایان لەسەر سووك ناكرێت ﴿وَهُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ﴾ وە ئەوان لەناو ئەو سزایەدا بێ ئومێدن ﴿٧٥﴾ ﴿وَمَا ظَلَمْنَٰهُمْ﴾ وە ئێمە هیچ ستەمێكمان لێ نەكردوون ﴿وَلَٰكِن كَانُوا۟ هُمُ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بەڵكو هەر خۆیان ستەمكار بوون ﴿٧٦﴾ ﴿وَنَادَوْا۟ يَٰمَٰلِكُ﴾ وە هاوار دەكەن ئەی مالیك (سەرپەرشتیاری دۆزەخ) ﴿لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ﴾ با پەروەردگارت بمان مرێنێت (ڕزگاربین) ﴿قَالَ إِنَّكُم مَّٰكِثُونَ﴾ (ئەویش پاش ماوەیەكی زۆر وەڵامیان دەداتەوە و) دەڵێت: بێگومان ئێوە دەمێننەوە تیایدا ﴿٧٧﴾ ﴿لَقَدْ جِئْنَٰكُم بِٱلْحَقِّ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی (ئایینی) هەقمان بۆ هێناون ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَكُمْ لِلْحَقِّ كَٰرِهُونَ﴾ بەڵام زۆربەتان ڕاستیتان پێناخۆشە ﴿٧٨﴾ ﴿أَمْ أَبْرَمُوٓا۟ أَمْرًا﴾ بەڵكو ئەوانە بۆ پیلان و فێڵیان (لەپێغەمبەر ﷺ) لێبڕان ﴿فَإِنَّا مُبْرِمُونَ﴾ بۆیە بەڕاستی ئێمەش (بۆ تۆڵە لێ سەندنیان) لێبڕاوین ﴿٧٩﴾ ﴿أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَىٰهُم﴾ ئاخۆ وا دەزانن ئێمە نهێنی و چپەكانیان نابیستین ﴿بَلَىٰ﴾ بەڵێ دەیبیستین ﴿وَرُسُلُنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُبُونَ﴾ فریشتەكانیشمان كەلەلایانن وئامادەی (ئەو پیلان و فێڵانەیان) دەنوسن ﴿٨٠﴾ ﴿قُلْ إِن كَانَ لِلرَّحْمَٰنِ وَلَدٌ﴾ بڵێ ئەگەر پەروەردگار كوڕی ببوایە ﴿فَأَنَا۠ أَوَّلُ ٱلْعَٰبِدِينَ﴾ ئەوە من یەكەمین كەس بووم دەمپەرست ﴿٨١﴾ ﴿سُبْحَٰنَ رَبِّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ پاك و بێگەردی بۆ پەروەردگاری ئاسمانەكان و زەوی ﴿رَبِّ ٱلْعَرْشِ﴾ و پەروەردگاری عەرش ﴿عَمَّا يَصِفُونَ﴾ لەو (قسە ناڕێكانە)ی كە ئەوان بۆ خوای هەڵدەبەستن ﴿٨٢﴾ ﴿فَذَرْهُمْ يَخُوضُوا۟ وَيَلْعَبُوا۟﴾ جا لێیان گەڕێ با سەرگەرمی پڕوپوچی بن و گاڵتە بكەن ﴿حَتَّىٰ يُلَٰقُوا۟ يَوْمَهُمُ﴾ هەتا دەگەن بەڕۆژی خۆیان ﴿ٱلَّذِى يُوعَدُونَ﴾ كە بەڵێنیان پێ دراوە ﴿٨٣﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِى فِى ٱلسَّمَآءِ إِلَٰهٌ﴾ وە ئەو (خوایە) زاتێكە پەرستراوە لە ئاسماندا ﴿وَفِى ٱلْأَرْضِ إِلَٰهٌ﴾ وە پەرستراوە لە زەویدا ﴿وَهُوَ ٱلْحَكِيمُ ٱلْعَلِيمُ﴾ وە تەنها ئەویش كار دروستی زانایە ﴿٨٤﴾ ﴿وَتَبَارَكَ ٱلَّذِى لَهُۥ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ وە پاك و بەفەڕو گەورەیە ئەو خوایەی كە خاوەنی ئاسمانەكان و زەوی یە ﴿وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ وە هەرچی لەنێوانیاندایە ﴿وَعِندَهُۥ عِلْمُ ٱلسَّاعَةِ﴾ وە زانینی (هاتنی) ڕۆژی دوایی تەنها لای ئەوە ﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ وە هەر بۆ لای ئەو دەگەڕێنەوە ﴿٨٥﴾ ﴿وَلَا يَمْلِكُ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِهِ ٱلشَّفَٰعَةَ﴾ وە ئەوانەی بێجگە لە خوا دەپەرسترێن (وهاواریان لێ دەكرێت) ناتوانن تكا بكەن ﴿إِلَّا مَن شَهِدَ بِٱلْحَقِّ﴾ مەگەر كەسانێك شایەتیان بەهەق دابێ ﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ وە هەقیان زانیوە و ئاگاداری بوون ﴿٨٦﴾ ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَهُمْ﴾ وە ئەگەر پرسیاریان لێ بكەیت كێ دروستی كردوون ﴿لَيَقُولُنَّ ٱللَّهُ﴾ بێگومان دەڵێن خوا ﴿فَأَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ﴾ دەی چۆن ئەوان لەهەق وڕاستی لادەدن ﴿٨٧﴾ ﴿وَقِيلِهِۦ يَٰرَبِّ﴾ وە (پێغەمبەر ﷺ شكاتی كردو) ووتی ئەی پەروەردگار ﴿إِنَّ هَٰٓؤُلَآءِ قَوْمٌ لَّا يُؤْمِنُونَ﴾ بەڕاستی ئەوانە گەلێكن باوەڕ ناهێنن ﴿٨٨﴾ ﴿فَٱصْفَحْ عَنْهُمْ﴾ (خوای گەورە فەرمووی: ئەی موحەممەد ﷺ) تۆش وازیان لێ بهێنە و گوێیان پێ مەدە ﴿وَقُلْ سَلَٰمٌ﴾ وپێیان بڵێ (سەلام) ﴿فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ لەمەو پاش دەزانن (چی یان بەسەردێت) ﴿٨٩﴾

سورەتی ﴿ الدُّخَانِ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حمٓ﴾ بە (حا، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە واتاکەیی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿وَٱلۡكِتَٰبِ ٱلۡمُبِينِ﴾ سوێند بەم قورئانە ڕوون کەرەوەیە ﴿٢﴾ ﴿إِنَّآ أَنزَلۡنَٰهُ فِي لَيۡلَةٖ مُّبَٰرَكَةٍۚ﴾ بەڕاستی ئێمە ئەم قورئانەمان لە شەوێکی پیرۆزدا ناردوەتە خوارەوە ﴿إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ﴾ بێگومان ئێمە ترسێنەرین ﴿٣﴾ ﴿فِيهَا يُفۡرَقُ كُلُّ أَمۡرٍ حَكِيمٍ﴾ لەو (شەوە پیرۆزە)دا هەموو کار و بارێکی شیاو لە یەك جیادەکرێتەوە ﴿٤﴾ ﴿أَمۡرٗا مِّنۡ عِندِنَآۚ﴾ فەرمانێکە لەلایەن ئێمەوە ﴿إِنَّا كُنَّا مُرۡسِلِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە پێغەمبەران دەنێرین ﴿٥﴾ ﴿رَحۡمَةٗ مِّن رَّبِّكَۚ﴾ کەڕەحمەتێکە لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡعَلِيمُ﴾ بێگومان هەر خوا بیسەری زانایە ﴿٦﴾ ﴿رَبِّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ وَمَا بَيۡنَهُمَآۖ﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی وە هەرچی لە نێوانیاندایە ﴿إِن كُنتُم مُّوقِنِينَ﴾ ئەگەرئێوە ئیمانداری ڕاستەقینەن ﴿٧﴾ ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی بەهەق و ڕاست نی یە جگە لە خوا ﴿يُحۡيِۦ وَيُمِيتُۖ﴾ (خوا) دەژێنێ و دەمرێنێ ﴿رَبُّكُمۡ وَرَبُّ ءَابَآئِكُمُ ٱلۡأَوَّلِينَ﴾ پەروەردگاری ئێوە و پەروەردگاری باو و باپیرە پێشوەکانتانە ﴿٨﴾ ﴿بَلۡ هُمۡ فِي شَكّٖ يَلۡعَبُونَ﴾ بەڵام ئەوان لە دوو دڵی و گوماندا گەمە و گاڵتە دەکەن ﴿٩﴾ ﴿فَٱرۡتَقِبۡ﴾ جا چاوەڕوان بە ﴿يَوۡمَ تَأۡتِي ٱلسَّمَآءُ بِدُخَانٖ مُّبِينٖ﴾ ڕۆژێ کە ئاسمان دوکەڵێکی ئاشکرای لێ پەیدا دەبێ ﴿١٠﴾ ﴿يَغۡشَى ٱلنَّاسَۖ﴾ هەموو ئادەمی دادەگرێ ﴿هَٰذَا عَذَابٌ أَلِيمٞ﴾ و (دەڵێن) ئەمە بەڵایەکی سەختە ﴿١١﴾ ﴿رَّبَّنَا ٱكۡشِفۡ عَنَّا ٱلۡعَذَابَ﴾ ئەی پەروەردگارمان ئەم سزایەمان لەسەر لابە ﴿إِنَّا مُؤۡمِنُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە باوەڕدارین ﴿١٢﴾ ﴿أَنَّىٰ لَهُمُ ٱلذِّكۡرَىٰ﴾ چۆن تەمێ خواردەبن و ئامۆژگاری وەردەگرن ﴿وَقَدۡ جَآءَهُمۡ رَسُولٞ مُّبِينٞ﴾ کە بەڕاستی پێغەمبەرێکی ڕوون و ئاشکرایان بۆ هاتووە ﴿١٣﴾ ﴿ثُمَّ تَوَلَّوۡاْ عَنۡهُ﴾ لە پاشان گوێیان پێ نەداو ﴿وَقَالُواْ مُعَلَّمٞ مَّجۡنُونٌ﴾ وە ووتیان: فێرکراوێکی شێتە ﴿١٤﴾ ﴿إِنَّا كَاشِفُواْ ٱلۡعَذَابِ قَلِيلًاۚ﴾ بێگومان بۆ ماوەیەکی کەم ئەم بەڵایە لا دەبەین ﴿إِنَّكُمۡ عَآئِدُونَ﴾ بێگومان ئێوە دەگەڕێنەوە (بۆ بێ باوەڕی) ﴿١٥﴾ ﴿يَوۡمَ نَبۡطِشُ ٱلۡبَطۡشَةَ ٱلۡكُبۡرَىٰٓ﴾ ڕۆژێك دێت پەلامارێکی بەهێز و هەرە گەورەیان بۆ دەبەین ﴿إِنَّا مُنتَقِمُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆڵەدەسەنین (لە کافران لە جەنگی بەدردا) ﴿١٦﴾ ﴿وَلَقَدۡ فَتَنَّا قَبۡلَهُمۡ قَوۡمَ فِرۡعَوۡنَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لە پێش ئەمان گەلی فیرعەونمان تاقی کردەوە ﴿وَجَآءَهُمۡ رَسُولٞ كَرِيمٌ﴾ وپێغەمبەرێکی بەڕێزیان بۆ هات ﴿١٧﴾ ﴿أَنۡ أَدُّوٓاْ إِلَيَّ عِبَادَ ٱللَّهِۖ﴾ (پێی ووتن) کە بەندەکانی خوا (بەنو ئیسرائیل) بە من بسپێرن ﴿إِنِّي لَكُمۡ رَسُولٌ أَمِينٞ﴾ چونکە بەڕاستی من پێغەمبەرێکی ئەمین وباوەڕ پێکراوم بۆ ناو ئێوە ﴿١٨﴾

﴿وَأَن لَّا تَعْلُوا عَلَى اللَّهِ﴾ وە خۆتان بەبەرزو گەورە مەزانن لەبەرامبەر خوادا ﴿إِنِّي آتِيكُم بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ﴾ بێگومان من بەڵگە ونیشانەیەکی ئاشکرام بۆ هێناون ﴿١٩﴾ ﴿وَإِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ﴾ وە بێگومان من پەنادەگرم بەپەروەردگاری خۆم و پەروەردگاری ئێوە لەوەی ﴿أَن تَرْجُمُونِ﴾ کە ئێوە بەردبارانم بکەن ﴿٢٠﴾ ﴿وَإِن لَّمْ تُؤْمِنُوا لِي فَاعْتَزِلُونِ﴾ وە ئەگەر باوەڕم پێناهێنن ئەوە وازم لێ بهێنن (و خراپەم دەربارە مەکەن) ﴿٢١﴾ ﴿فَدَعَا رَبَّهُ﴾ جا هاواری لە پەروەردگاری کرد (ووتی) ﴿أَنَّ هَٰؤُلَاءِ قَوْمٌ مُّجْرِمُونَ﴾ بەڕاستی ئەمانە گەلێکی تاوانبارن ﴿٢٢﴾ ﴿فَأَسْرِ بِعِبَادِي لَيْلًا﴾ ئەوسا (پێی ووترا) بەندەکانم بەشەو بەرە ﴿إِنَّكُم مُّتَّبَعُونَ﴾ چونکە بەڕاستی (فیرعەون و کۆمەڵەکەی) دواتان دەکەوون ﴿٢٣﴾ ﴿وَاتْرُكِ الْبَحْرَ رَهْوًا﴾ وە دەریاکە (دەریای سوور) بەئارامی و ئاوەڵا بەجێ بهێڵە ﴿إِنَّهُمْ جُندٌ مُّغْرَقُونَ﴾ بێگومان ئەوانە سەربازانێکی خنکێنراو دەبن (تێیدا) ﴿٢٤﴾ ﴿كَمْ تَرَكُوا﴾ چەندەهایان بەجێ هێشت ﴿مِن جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ﴾ لە باخات و کانیاو ﴿٢٥﴾ ﴿وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ﴾ و کشتوکاڵ و جێ ومەئوای چاك و خۆش ﴿٢٦﴾ ﴿وَنَعْمَةٍ كَانُوا فِيهَا فَاكِهِينَ﴾ وە ناز ونیعمەتی زۆر کەئەوان تیایدا دەژیان و ڕایان دەبوارد ﴿٢٧﴾ ﴿كَذَٰلِكَ ۖ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا آخَرِينَ﴾ هەربەم جۆرە ئەو (خۆشی یە)مان دا بەگەلێکی تر ﴿٢٨﴾ ﴿فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ﴾ جا نەئاسمان و نەزەوی نەگریان بۆیان ﴿وَمَا كَانُوا مُنظَرِينَ﴾ و مۆڵەتیشیان پێ نەدرا ﴿٢٩﴾ ﴿وَلَقَدْ نَجَّيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی نەوەی ئیسرائیلمان ڕزگار کرد ﴿مِنَ الْعَذَابِ الْمُهِينِ﴾ لە سزای ڕیسواکەر ﴿٣٠﴾ ﴿مِن فِرْعَوْنَ﴾ لەفیرعەون ﴿إِنَّهُ كَانَ عَالِيًا مِّنَ الْمُسْرِفِينَ﴾ بێگومان فیرعەون خۆبەزل زانێکی لەسنوور دەرچوو بوو ﴿٣١﴾ ﴿وَلَقَدِ اخْتَرْنَاهُمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی نەوەی ئیسرائیلمان هەڵبژارد ﴿عَلَىٰ عِلْمٍ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ بەسەر خەڵکی (سەردەمی خۆیان)دا بەپێ ی زانیاری (خۆمان) ﴿٣٢﴾ ﴿وَآتَيْنَاهُم مِّنَ الْآيَاتِ﴾ وە موعجیزەو بەڵگەی زۆرمان پێدان ﴿مَا فِيهِ بَلَاءٌ مُّبِينٌ﴾ کە بۆ تاقیکردنەوەی ڕوون وئاشکرا بەس بێت ﴿٣٣﴾ ﴿إِنَّ هَٰؤُلَاءِ﴾ بەڕاستی ئائەوانە ﴿لَيَقُولُونَ﴾ دەڵێن ﴿٣٤﴾ ﴿إِنْ هِيَ إِلَّا مَوْتَتُنَا الْأُولَىٰ﴾ هەر بۆیە یەکەم جار دەمرین ﴿وَمَا نَحْنُ بِمُنشَرِينَ﴾ ئیتر زیندوو ناکرێینەوە ﴿٣٥﴾ ﴿فَأْتُوا بِآبَائِنَا﴾ دەی باوو باپیرانمان (زیندوو بکەنەوەو) بیان هێننەوە (بۆ دونیا) ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٣٦﴾ ﴿أَهُمْ خَيْرٌ﴾ ئایا ئەوانە چاکترن ﴿أَمْ قَوْمُ تُبَّعٍ﴾ یان گەلی توبیەع (ی پادشایی یەمەن) ﴿وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ و ئەوانەی لە پێشیانەوە بوون ﴿أَهْلَكْنَاهُمْ﴾ هەموویانمان لەناو برد ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ﴾ چونکە بێگومان گشتیان تاوانباربوون ﴿٣٧﴾ ﴿وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ وە دروستمان نەکردووە ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ ئەوەی لە نێوانیاندایە ﴿لَاعِبِينَ﴾ بەبێهودە و گاڵتە ﴿٣٨﴾ ﴿مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ هەر دووکیانمان بەدی نەهێناوە بەهەق وڕاستی نەبێت ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٣٩﴾

﴿إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ﴾ بێگومـان ڕۆژی جیاکردنەوە(ی حـەق و بەتاڵ) ﴿مِيقَاتُهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ کاتی دیاری کراویـی هەموویانـە ﴿٤٠﴾ ﴿يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلًى عَنْ مَوْلًى شَيْئًا﴾ ڕۆژێکە هیچ دۆسـتێ ناتوانێ کەمترین سـوود بگەیەنـێ بە دۆسـتی خـۆی ﴿وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَ﴾ وە یارمەتیش نادرێـن ﴿٤١﴾ ﴿إِلَّا مَنْ رَحِمَ اللَّهُ﴾ مەگەر کەسێ خوا ڕەحمی پێ بکات ﴿إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی تەنها خوا زاڵی باڵادەستی میهرەبانە ﴿٤٢﴾ ﴿إِنَّ شَجَرَتَ الزَّقُّومِ﴾ بێگومـان درەختی ژەقنەموت ﴿٤٣﴾ ﴿طَعَامُ الْأَثِيمِ﴾ خۆراکی کەسـانی تاوانبارە (کافرە) ﴿٤٤﴾ ﴿كَالْمُهْلِ﴾ وەکو خڵتەی ڕۆن زەیتوون ﴿يَغْلِي فِي الْبُطُونِ﴾ لەناو سکەکاندا دەکوڵێت ﴿٤٥﴾ ﴿كَغَلْيِ الْحَمِيمِ﴾ هـەر وەکو کوڵانی ئـاوی زۆر گەرم ﴿٤٦﴾ ﴿خُذُوهُ فَاعْتِلُوهُ﴾ (ئـەو کافرە) بیگرن و بەتوندی ڕای کێشن ﴿إِلَىٰ سَوَاءِ الْجَحِيمِ﴾ تا (دەیبەنە) ناوەڕاستی دۆزەخ ﴿٤٧﴾ ﴿ثُمَّ صُبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ﴾ پاشـان بیـڕژن بەسـەر سـەریدا ﴿مِنْ عَذَابِ الْحَمِيمِ﴾ هەنـدێ لـە ئاگر و ئـاوی زۆر گـەرم ﴿٤٨﴾ ﴿ذُقْ﴾ (پێـی دووتریت) بیچێژە ﴿إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ﴾ (بەگاڵتـە پێکردنێکەوە پێی دەوترێت)چونکە بەڕاسـتی تۆ بە دەسـەڵات و بەڕێز بوویت (لەدونیادا) ﴿٤٩﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا مَا كُنْتُمْ بِهِ تَمْتَرُونَ﴾ بێگومان ئەمە ئـەو سـزایەیە کەئێوە گومانتان لێـی هەبـوو ﴿٥٠﴾ ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ﴾ بەڕاسـتی پارێزکاران ولەخواترسان لە شوێنێکی بێوەیی و ئارام دان ﴿٥١﴾ ﴿فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ﴾ لەناو باخات و نزیك کانیاودان ﴿٥٢﴾ ﴿يَلْبَسُونَ مِنْ سُنْدُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ﴾ لـە ئاوریشـمی ناسـك و ئەسـتور دەپۆشـن ﴿مُتَقَابِلِينَ﴾ ڕوبەڕووی یەکتری دادەنیشـن ﴿٥٣﴾ ﴿كَذَٰلِكَ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ﴾ هەروەها کیژانی چاوگەورە وجوان دەکەینە هاوسـەریان ﴿٥٤﴾ ﴿يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ﴾ لەو بەهەشتەدا هەموو جۆرە میوەیەك داوا دەکەن ﴿آمِنِينَ﴾ بەئاسـوودەیی و بێوەیـی ﴿٥٥﴾ ﴿لَا يَذُوقُونَ فِيهَا الْمَوْتَ﴾ لـە بەهەشـتدا هەرگیـز مردن ناچەژن ﴿إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولَىٰ﴾ جگە لەمردنی یەکەم جار (کەلە دونیادا بوو) ﴿وَوَقَاهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ﴾ وە (خوا) لەسـزای دۆزەخ پاراسـتوونی ﴿٥٦﴾ ﴿فَضْلًا مِنْ رَبِّكَ﴾ ئەمە بەخششـە لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ ئـا ئەوەیـە سـەرکەوتنی زۆر گەورە ﴿٥٧﴾ ﴿فَإِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ﴾ جا بەڕاسـتی ئـەم قورئانەمـان لەسـەر زمانی تۆ ئاسـان کـردووە ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ بـۆ ئـەوەی بیربکەنەوە ﴿٥٨﴾ ﴿فَارْتَقِبْ إِنَّهُمْ مُرْتَقِبُونَ﴾ ئیتر تۆ چاوەڕوان بە، بێگومان ئەوانیش چاوەڕوانن ﴿٥٩﴾

سورەتی ﴿ الجاثية ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حمٓ﴾ بە (حا میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بەواتاکەی ،بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿تَنزِيلُ الْكِتَابِ﴾ هێنانە خوارەوەی ئەم قورئانە ﴿مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ﴾ لەلایەن خوای باڵادەستی کاردروستەوەیە ﴿٢﴾ ﴿إِنَّ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بێگومان لە ئاسمانەکان و زەویدا ﴿لَآيَاتٍ لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ چەندەها بەڵگە هەیە بۆ باوەڕداران ﴿٣﴾ ﴿وَفِي خَلْقِكُمْ﴾ وە لە دروست کردنی خۆتان دا ﴿وَمَا يَبُثُّ مِن دَابَّةٍ﴾ وە ئەو گیان لەبەرانەی بڵاودەبنەوە ﴿آيَاتٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾ چەند بەڵگە هەیە بۆ کەسانێ باوەڕی بتەویان هەیە ﴿٤﴾ ﴿وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ وە لە جیاوازی شەو و ڕۆژدا ﴿وَمَا أَنزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِن رِّزْقٍ﴾ وە لەو بارانەی کەخوا لەئاسمانەوە دەیبارێنێت (کە هۆی ڕزق و ڕۆزی یە) ﴿فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ کە بەهۆیەوە زەوی زیندوودەکاتەوە (ودەبووژێنێتەوە) ﴿وَتَصْرِيفِ الرِّيَاحِ﴾ وەلە گۆڕانی بایەکاندا ﴿آيَاتٌ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ چەند بەڵگەهەیە بۆ کەسانێ کەتێ دەگەن ﴿٥﴾ ﴿تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ﴾ ئائەمانە بەڵگەکانی خوان ﴿نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ﴾ دەیخوێنینە وە بۆت بەڕاستی و دروستی ﴿فَبِأَيِّ حَدِيثٍ﴾ جا بە چی قسە و گوفتارێك ﴿بَعْدَ اللَّهِ وَآيَاتِهِ يُؤْمِنُونَ﴾ دوای خواو بەڵگەکانی باوەڕ دەهێنن ﴿٦﴾ ﴿وَيْلٌ لِّكُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ﴾ سزاو لەناوچوون بۆ هەموو درۆزنێکی گوناهبار ﴿٧﴾ ﴿يَسْمَعُ آيَاتِ اللَّهِ﴾ کە بەڵگەکانی خوا دەبیستێت ﴿تُتْلَىٰ عَلَيْهِ﴾ وبۆی دەخوێنرێتەوە ﴿ثُمَّ يُصِرُّ مُسْتَكْبِرًا﴾ لەپاشان (لەسەر کافری) بەردەوامە چونکە خۆبەزل زانە ﴿كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهَا﴾ ئەڵێی هەر نەی بیستووە ﴿فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ دەی مژدەی پێ بدە بەسزا یەکی سەخت ﴿٨﴾ ﴿وَإِذَا عَلِمَ مِنْ آيَاتِنَا شَيْئًا﴾ وە هەرکاتێ شتێك لەبەڵگە کانمان ئاگادار بێت ﴿اتَّخَذَهَا هُزُوًا﴾ بەگاڵتەی دەگرێ ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ ئەوانە سزای ڕیسواکەریان بۆ هەیە ﴿٩﴾ ﴿مِّن وَرَائِهِمْ جَهَنَّمُ﴾ لە پێشیانەوە ئاگری دۆزەخە ﴿وَلَا يُغْنِي عَنْهُم﴾ هیچ سوودێکیان پێ ناگەیەنێ ﴿مَّا كَسَبُوا شَيْئًا﴾ ئەوەی لە(دونیا)دا کردوویانە ﴿وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ﴾ وە ئەو پشتیواتانەی جگە لەخوا هەڵیان بژاردون (سوودی نی یە) ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ وە سزایەکی زۆر گەورەیان بۆ هەیە ﴿١٠﴾ ﴿هَٰذَا هُدًى﴾ ئەم قورئانە هۆی ڕێنموونیی یە ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕن بە ئایەت و بەڵگەکانی پەروەردگاریان ﴿لَهُمْ عَذَابٌ مِّن رِّجْزٍ أَلِيمٌ﴾ بۆ ئەوانە هەیە سزایەکی پڕ ئازاری سەخت ﴿١١﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ﴾ خوا ئەو زاتەیە دەریای بۆ ڕام هێناون ﴿لِتَجْرِيَ الْفُلْكُ فِيهِ بِأَمْرِهِ﴾ تا بەفەرمانی خوا کەشتی تیایدا بگەڕێ ﴿وَلِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ﴾ وە تا لەهەندێك بەخششی خوا بەهرەمەند بین ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ وە بۆ ئەوەی سوپاسی خوا بکەن ﴿١٢﴾ ﴿وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئەوەی لە ئاسمانەکان و زەوی دا هەیە بۆ ئێوەی ژێربار کردووە (وخستویەتیە خزمەتتانەوە) ﴿جَمِيعًا مِّنْهُ﴾ هەمووی لەلایەن خواوەیە ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بێگومان لەو شتانەدا چەند بەڵگە هەیە بۆ کەسانێك بیر بکەنەوە ﴿١٣﴾

﴿قُل لِّلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ بڵێ بەو کەسانەی بڕوایان هێناوە ﴿يَغْفِرُوا۟ لِلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ أَيَّامَ ٱللَّهِ﴾ چاو پۆشی بکەن لەو کەسانەی هیوایان بە پاداشت و سزای خوا نیە ﴿لِيَجْزِىَ قَوْمًۢا بِمَا كَانُوا۟ يَكْسِبُونَ﴾ بۆ ئەوەی پاداشتی خەڵکانێ بداتەوە بەگوێرەی ئەوەی کردوویانە ﴿١٤﴾ ﴿مَنْ عَمِلَ صَٰلِحًا فَلِنَفْسِهِۦ﴾ هەرکەسێ چاکەی کرد ئەوە (قازانجەکەی) بۆ خۆیەتی ﴿وَمَنْ أَسَآءَ فَعَلَيْهَا﴾ وە هەرکەسێ خراپەی کرد ئەوە (زیانەکەی) بۆ خۆیەتی ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ﴾ لەپاشان بۆلای پەروەردگارتان دەگەڕێنرێنەوە ﴿١٥﴾ ﴿وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان بە نەوەی ئیسرائیلمان بەخشی ﴿ٱلْكِتَٰبَ وَٱلْحُكْمَ وَٱلنُّبُوَّةَ﴾ پەیام و حوکمڕانی و پێغەمبەرایەتی ﴿وَرَزَقْنَٰهُم مِّنَ ٱلطَّيِّبَٰتِ﴾ وە ڕۆزیمان دان لە شتە حەڵاڵ و پاکەکان ﴿وَفَضَّلْنَٰهُمْ عَلَى ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ وە ڕێزمان دان بەسەر جیهانیاندا ﴿١٦﴾ ﴿وَءَاتَيْنَٰهُم بَيِّنَٰتٍ مِّنَ ٱلْأَمْرِ﴾ وە بەڵگە ڕوونەکانمان پێدان لە بارەی شەریعەتەوە ﴿فَمَا ٱخْتَلَفُوٓا۟ إِلَّا مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَهُمُ ٱلْعِلْمُ﴾ جا جیاواز نەبوون لەنێو خۆیاندا دوای ئەوە نەبێت زانستیان بۆهات ﴿بَغْيًۢا بَيْنَهُمْ﴾ لەبەر دوژمنایەتی و حەسادەتی نێوان خۆیان ﴿إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِى بَيْنَهُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ بێگومان پەروەردگارت لەڕۆژی هەستانەوەدا لە نێوانیاندا دادوەری دەکات ﴿فِيمَا كَانُوا۟ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەو شتانەی جیاوازیان تێدا دەکرد ﴿١٧﴾ ﴿ثُمَّ جَعَلْنَٰكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ﴾ لە پاشان تۆمان خستەسەر شەریعەتێك ﴿مِّنَ ٱلْأَمْرِ﴾ لە بارەی ئاینەوە ﴿فَٱتَّبِعْهَا﴾ تۆش شوێنی بکەوە ﴿وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَآءَ ٱلَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ وە شوێنی هەواو ئارەزووی ئەوانە مەکەوە کە نازانن ﴿١٨﴾ ﴿إِنَّهُمْ لَن يُغْنُوا۟ عَنكَ مِنَ ٱللَّهِ شَيْـًٔا﴾ بێگومان ئەوانە لەلایەن خواوە هیچ سوودێکت پێ ناگەیەنن ﴿وَإِنَّ ٱلظَّٰلِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَآءُ بَعْضٍ﴾ وە بەڕاستی ستەم کاران هەندێکیان دۆست و پشتیوانی هەندێکیانن ﴿وَٱللَّهُ وَلِىُّ ٱلْمُتَّقِينَ﴾ وەخوا دۆست و پشتیوانی پارێزکاران ولەخواترسانە ﴿١٩﴾ ﴿هَٰذَا بَصَٰٓئِرُ لِلنَّاسِ﴾ ئەم قورئانە بینایيە وهۆی چاوڕشنی یە بۆ مەردومان ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾ وە ڕێنموونیی و میهرەبانیە بۆ گەلێك کەباوەڕی پتەویان هەیە ﴿٢٠﴾ ﴿أَمْ حَسِبَ ٱلَّذِينَ ٱجْتَرَحُوا۟ ٱلسَّيِّـَٔاتِ﴾ ئایا ئەوانەی کە خراپەکانیان کردووە وا گومان دەبەن ﴿أَن نَّجْعَلَهُمْ كَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ ئێمە ئەوانە وەکو کەسانێك دادەنێن کەبڕوایان هێناوە و چاکەکانیان کردووە ﴿سَوَآءً مَّحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ﴾ وەکو یەك بێت ژیانیان و مردنیان ﴿سَآءَ مَا يَحْكُمُونَ﴾ ئای چەند خراپ دادوەری دەکەن ﴿٢١﴾ ﴿وَخَلَقَ ٱللَّهُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ بِٱلْحَقِّ﴾ وەخوا ئاسمانەکان و زەوی بەهەق و ڕاستی دروست کردووە ﴿وَلِتُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍۭ﴾ بۆ ئەوەی هەموو کەسێك پاداشت بدرێتەوە ﴿بِمَا كَسَبَتْ﴾ بەگوێرەی ئەو کار و کردەوانەی کە کردوویەتی ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان هیچ ستەمیان لێ ناکرێت ﴿٢٢﴾

﴿أَفَرَءَيْتَ﴾ ئاخۆ بینیوتە ﴿مَنِ ٱتَّخَذَ إِلَٰهَهُۥ هَوَىٰهُ﴾ ئەو کەسەی هەواو ئارەزووی خۆی کردۆتە پەرستراوی خۆی ﴿وَأَضَلَّهُ ٱللَّهُ عَلَىٰ عِلْمٍ﴾ خواش بەزانایی گومڕای کرد ﴿وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِۦ وَقَلْبِهِۦ﴾ وە مۆری ناوە بەسەر گوێ و دڵیدا ﴿وَجَعَلَ عَلَىٰ بَصَرِهِۦ غِشَٰوَةً﴾ وە پەردەی داوە بەسەرچاویدا ﴿فَمَن يَهْدِيهِ مِنۢ بَعْدِ ٱللَّهِ﴾ دەی جگە لە خوا کێ ڕێنموونیی دەکات ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ دەی بۆچی بیر ناکەنەوە ﴿٢٣﴾ ﴿وَقَالُوا۟ مَا هِىَ﴾ وە ووتیان هیچ نیە ﴿إِلَّا حَيَاتُنَا ٱلدُّنْيَا﴾ جگە لە ژیانی دونیامان ﴿نَمُوتُ وَنَحْيَا﴾ وە دەمرین و دەژین ﴿وَمَا يُهْلِكُنَآ إِلَّا ٱلدَّهْرُ﴾ وە جگە لە ڕۆژگار هیچ شتێ ئێمە لەناو نابات ﴿وَمَا لَهُم بِذَٰلِكَ مِنْ عِلْمٍ﴾ وە ئەوانە بەو قسانە هیچ زانیاریان نی یە ﴿إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ﴾ تەنها گومان دەبەن ﴿٢٤﴾ ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ وە کاتێك بخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿ءَايَٰتُنَا بَيِّنَٰتٍ﴾ بەڵگە ڕوونەکانمان ﴿مَّا كَانَ حُجَّتَهُمْ﴾ هیچ بەڵگەیەکیان نیە ﴿إِلَّآ أَن قَالُوا۟ ٱئْتُوا۟ بِـَٔابَآئِنَآ﴾ جگە ئەوە کە دەڵێن باووباپیرانمان زیندووبکەنەوە ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٢٥﴾ ﴿قُلِ ٱللَّهُ يُحْيِيكُمْ﴾ بڵێ: خوا زیندووتان دەکاتەوە ﴿ثُمَّ يُمِيتُكُمْ﴾ لەپاشان دەتان مرێنێت ﴿ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ﴾ پاشان کۆتان دەکاتەوە ﴿إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ لە ڕۆژی دواییدا ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ هیچ گومانی تێدا نیە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی مەردوومان نازانن ﴿٢٦﴾ ﴿وَلِلَّهِ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ وە بۆ خوایە موڵکداریتی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَيَوْمَ تَقُومُ ٱلسَّاعَةُ﴾ ئەو ڕۆژەی قیامەت هەڵدەستێ ﴿يَوْمَئِذٍ يَخْسَرُ ٱلْمُبْطِلُونَ﴾ لەو ڕۆژەدا بەتاڵ خوازەکان خەسارۆمەندن ﴿٢٧﴾ ﴿وَتَرَىٰ كُلَّ أُمَّةٍ جَاثِيَةً﴾ هەموو گەلێ دەبینی کۆمەڵ کۆمەڵ کەوتوون بەسەر ئەژنۆدا ﴿كُلُّ أُمَّةٍ﴾ هەموو گەلێ ﴿تُدْعَىٰٓ إِلَىٰ كِتَٰبِهَا﴾ بانگ دەکرێ بۆلای پەڕاوەکەی ﴿ٱلْيَوْمَ تُجْزَوْنَ﴾ ئەمڕۆ سزاو پاداشت دەدرێنەوە ﴿مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بە گوێرەی ئەو کردەوانەی کە دەتانکرد ﴿٢٨﴾ ﴿هَٰذَا كِتَٰبُنَا﴾ ئەمە پەڕاوەکەمانە ﴿يَنطِقُ عَلَيْكُم بِٱلْحَقِّ﴾ بەڕاستی لەسەرتان دەدوێ ﴿إِنَّا كُنَّا نَسْتَنسِخُ﴾ بەڕاستی ئێمە وەك خۆی نوسیومانەتەوە (وێنەمان گرتووە) ﴿مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەوەی کە ئێوە دەتانکرد ﴿٢٩﴾ ﴿فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ جا ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وکردەوە چاکەکانیان ئەنجامداوە ﴿فَيُدْخِلُهُمْ رَبُّهُمْ فِى رَحْمَتِهِۦ﴾ ئەوە پەروەردگاریان دەیانخاتە ناو میهرەبانی خۆیەوە ﴿ذَٰلِكَ هُوَ ٱلْفَوْزُ ٱلْمُبِينُ﴾ ئا ئەوەیە سەرکەوتنی ئاشکرا ﴿٣٠﴾ ﴿وَأَمَّا ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟﴾ وە ئەوانەی بێ بڕوابوون ﴿أَفَلَمْ تَكُنْ ءَايَٰتِى تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ (پێیان دەڵێن) ئاخۆ بەڵگەکانی ئێمەتان بەسەردا نەدەخوێنرایەوە ﴿فَٱسْتَكْبَرْتُمْ﴾ کەچی خۆتان بە گەورە دەزانی ﴿وَكُنتُمْ قَوْمًا مُّجْرِمِينَ﴾ وە ئێوە گەلێکی تاوانبار بوون ﴿٣١﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ﴾ وە هەر کاتێ بووترایە ﴿إِنَّ وَعْدَ ٱللَّهِ حَقٌّ﴾ بێگومان بەڵێنی خوا ڕاستە ﴿وَٱلسَّاعَةُ لَا رَيْبَ فِيهَا﴾ وە ڕۆژی دوای هیچ گومانی تێدا نیە ﴿قُلْتُم مَّا نَدْرِى مَا ٱلسَّاعَةُ﴾ دەتان ووت نازانین ڕۆژی دوایی چی یە ﴿إِن نَّظُنُّ إِلَّا ظَنًّا﴾ ئێمە تەنیا گومان دەبەین ﴿وَمَا نَحْنُ بِمُسْتَيْقِنِينَ﴾ وە ئێمە دڵنیانین ﴿٣٢﴾

﴿وَبَدَا لَهُمْ﴾ وە دەردەکەویت بۆیان ﴿سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا﴾ ئەو خراپانەی کە کردویانە ﴿وَحَاقَ بِهِم﴾ وە دەوریان دەدا ﴿مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ تۆڵەی ئەوەی گاڵتەیان پێ دەکرد ﴿٣٣﴾ ﴿وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنسَاكُمْ﴾ پێیان دەووترێ ئەمڕۆ لەبیرتان دەکەین ﴿كَمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا﴾ هەر چۆنێ ئێوە ئەم ڕۆژەتان لەبیر چوو بوو ﴿وَمَأْوَاكُمُ النَّارُ﴾ وە جێگای مانەوەی ئێوە دۆزەخە ﴿وَمَا لَكُم مِّن نَّاصِرِينَ﴾ و هیچ یارمەتی دەرێکتان نی یە ﴿٣٤﴾ ﴿ذَٰلِكُم بِأَنَّكُمُ﴾ ئەمە لەبەرئەوەیە بێگومان ئێوە ﴿اتَّخَذْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا﴾ بەڵگەکانی خواتان بەگاڵتە دانا بوو ﴿وَغَرَّتْكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ وە ژیانی دونیا فریوی دان ﴿فَالْيَوْمَ لَا يُخْرَجُونَ مِنْهَا﴾ جا ئەمڕۆ لەو دۆزەخەدا دەرناهێنرێن ﴿وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ﴾ وەرێگە نادرێن داوای لێبوردنیش بکەن ﴿٣٥﴾ ﴿فَلِلَّهِ الْحَمْدُ﴾ جا هەموو سوپاس و ستایش بۆ خوای ﴿رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی ﴿رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ و پەروەردگاری جیهانیان ﴿٣٦﴾ ﴿وَلَهُ الْكِبْرِيَاءُ﴾ وە دەسەڵات و گەورەی تەنها بۆ ئەوە ﴿فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لەهەموو ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەو زاڵ وباڵادەست ودانا وکار سازە ﴿٣٧﴾

سورەتی ﴿ الْأَحْقَافِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حم﴾ بە (حا، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿تَنزِيلُ الْكِتَابِ﴾ ئەم قورئانە هێنراوەتە خوارەوە ﴿مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ﴾ لەلایەن خوای زاڵی باڵادەستی کاربەجێوە ﴿٢﴾ ﴿مَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ ئاسمانەکان وزەوی وئەوەی لەنێوانیاندایە دروستمان نەکردووە ﴿إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ مەگەر بە هەق و ڕاستی و بۆ کاتێکی دیاری کراو نەبێت ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ کەچی ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿عَمَّا أُنذِرُوا مُعْرِضُونَ﴾ لەوەی کە پێ ی ترسێنرابوون ڕوو وەردەگێڕن ﴿٣﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پێم بڵێن ﴿مَّا تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ ئەو شتانەی ئێوە دەیانپەرستن جگە لە خوا ﴿أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ﴾ پیشانم بدەن لە زەویدا چیان دروست کردووە ﴿أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَاوَاتِ﴾ یان لە(دروست کردنی) ئاسمانەکاندا بەشداریان کردووە ﴿ائْتُونِي بِكِتَابٍ﴾ دەی پەڕاوێکم بۆ بهێنن ﴿مِّن قَبْلِ هَٰذَا﴾ لە پێش ئەم (قورئانە هاتبێ) ﴿أَوْ أَثَارَةٍ مِّنْ عِلْمٍ﴾ یان زانیاریەک کە لە پێشووان بەجێ مابێت ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست گۆن ﴿٤﴾ ﴿وَمَنْ أَضَلُّ﴾ کێ گومڕاترە ﴿مِمَّن يَدْعُو مِن دُونِ اللَّهِ مَن﴾ لەو کەسەی کە هاوار لەغەیری خوا بکات ﴿لَّا يَسْتَجِيبُ لَهُ﴾ کە وەڵامی ناداتەوە ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ تا ڕۆژی دوایی ﴿وَهُمْ عَن دُعَائِهِمْ﴾ وە ئەو (هاوار لێکراو)انە لە هاواری ئەوان ﴿غَافِلُونَ﴾ بێ ئاگان ﴿٥﴾

﴿وَإِذَا حُشِرَ النَّاسُ﴾ کاتێکیش خەڵك کۆدەکرێنەوە (لەقیامەت) دا ﴿كَانُوا لَهُمْ أَعْدَاءً﴾ پەرستراوەکان دەبنە دوژمنیان ﴿وَكَانُوا بِعِبَادَتِهِمْ كَافِرِينَ﴾ وە(پەرستراوەکان) بەپەرستنەکەیان باوەڕ ناکەن (٦) ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ﴾ کاتێکیش ئایەتە ڕوونەکانی ئێمەیان بەسەردا بخوێنرێتەوە ﴿قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی بێ باوەڕبوون دەڵێن ﴿لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ﴾ بەو قورئانەی بۆیان دێت ﴿هَٰذَا سِحْرٌ مُبِينٌ﴾ ئەمە جادوویەکی ئاشکرا و دیارە (٧) ﴿أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ﴾ یان دەڵێن (موحەممەد ﷺ) خۆی ئەم قورئانەی هەڵبەستووە ﴿قُلْ إِنِ افْتَرَيْتُهُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەگەر خۆم هەڵم بەستبێ (خوا سزای بەتینم دەدات) ﴿فَلَا تَمْلِكُونَ لِي مِنَ اللَّهِ شَيْئًا﴾ ئەوسا ئێوەش لەبەرانبەر خوادا بۆ من هیچتان لە دەست نایەت ﴿هُوَ أَعْلَمُ﴾ خوا چاك دەزانێ ﴿بِمَا تُفِيضُونَ فِيهِ﴾ بەو توانجانەی دەیدەن لەقورئان ﴿كَفَىٰ بِهِ شَهِيدًا﴾ ئەو خوایە بەسە کەشایەت بێت ﴿بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ﴾ لە نێوان من و ئێوەدا ﴿وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ هەر ئەوە لێبوردەی میهرەبان (٨) ﴿قُلْ مَا كُنْتُ بِدْعًا مِنَ الرُّسُلِ﴾ بڵێ من یەکەم پێغەمبەر نیم (نێررابم) ﴿وَمَا أَدْرِي﴾ ناشزانم ﴿مَا يُفْعَلُ بِي وَلَا بِكُمْ﴾ چی بەسەر من و ئێوەش دەهێنرێ ﴿إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ تەنها پەیڕەوی ئەوە دەکەم کە وەحی دەکرێت بۆم ﴿وَمَا أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ﴾ وەمن تەنها ترسێنەرێکی ئاشکرام و بەس (٩) ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پێم بڵێن ﴿إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ﴾ ئەگەر (ئەم قورئانە) لەلایەن خواوە بێ ﴿وَكَفَرْتُمْ بِهِ﴾ ئێوەش باوەڕتان پێ نەهێنابێ ﴿وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ وە کەسێك لە نەوەی ئیسرائیل شایەتی دابێت ﴿عَلَىٰ مِثْلِهِ﴾ لەسەر وێنەی (ئەوەی وا لە) قورئاندا هەیە ﴿فَآمَنَ وَاسْتَكْبَرْتُمْ﴾ جا باوەڕی هێنابێت، کەچی ئێوە خۆتان بە گەورەزانی ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ بێگومان خوا ڕێنموونیی گەلی ستەمکاران ناکات (١٠) ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی بێ باوەڕن دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ دەربارەی ئەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿لَوْ كَانَ خَيْرًا﴾ ئەگەر (ئیسلام و باوەڕ هێنان) چاك بوایە ﴿مَا سَبَقُونَا إِلَيْهِ﴾ ئەوانە پێش ئێمە نەدەکەوتن بۆ ئەو (باوەڕ هێنانە) ﴿وَإِذْ لَمْ يَهْتَدُوا بِهِ﴾ چونکە خۆیان بەو (قورئانە) ڕێنموون نەبوون ﴿فَسَيَقُولُونَ﴾ جا دواتر دەڵێن ﴿هَٰذَا إِفْكٌ قَدِيمٌ﴾ ئەمە دەس هەڵبەستێکی کۆنە (١١) ﴿وَمِنْ قَبْلِهِ﴾ وە لەپێش ئەم (قورئانە)دا ﴿كِتَابُ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً﴾ تەوراتی مووسا پێشەوا و ڕەحمەت بوو ﴿وَهَٰذَا كِتَابٌ مُصَدِّقٌ﴾ ئەم قورئانەش (کتێبەکانی پێش خۆی) بەڕاست دادەنێت ﴿لِسَانًا عَرَبِيًّا﴾ کە بەزمانی عەرەبی یە ﴿لِيُنْذِرَ الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ تاستەمکاران بترسێنێ ﴿وَبُشْرَىٰ لِلْمُحْسِنِينَ﴾ وە بۆ چاکەکاران مژدە بێ (١٢) ﴿إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە دەڵێن پەروەردگارمان (الله) یە ﴿ثُمَّ اسْتَقَامُوا﴾ پاشان بەردەوام بوون (لەسەر باوەڕەکەیان) ﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ ئەوە نەترسیان لەسەرە و نەخەفەتیش دەخۆن (١٣) ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ﴾ ئەوانە هاوەڵانی بەهەشتن ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی تێیدا دەمێننەوە ﴿جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ لەپاداشتی ئەو کردەوانەی کە دەیانکرد (لەدونیادا) (١٤)

﴿وَوَصَّيۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ﴾ وە ئێمـە ئامۆژگاری ئادەمیی مان کرد ﴿بِوَٰلِدَيۡهِ إِحۡسَٰنًا﴾ بە چاکە کردن لەگەڵ دایك و باوکی دا ﴿حَمَلَتۡهُ أُمُّهُۥ كُرۡهٗا﴾ دایکی بە ناڕەحەتی و ئازارەوە هەڵی گرتووە ﴿وَوَضَعَتۡهُ كُرۡهٗا﴾ وە بەئازار و ناڕەحەتیش بوویەتی ﴿وَحَمۡلُهُۥ وَفِصَٰلُهُۥ ثَلَٰثُونَ شَهۡرًا﴾ ماوەی دووگیـان بوون (ی دایك) پـێ یەوە و لە شیر بڕینەوەی سی مانگە ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا بَلَغَ أَشُدَّهُۥ﴾ تا دەگاتە تافی لاوی (پێ گەیشتوی لاشەیی و ژیری) ﴿وَبَلَغَ أَرۡبَعِينَ سَنَةٗ﴾ و دەگاتـە چـل سـاڵی ﴿قَالَ رَبِّ أَوۡزِعۡنِيٓ﴾ دەڵـێ ئـەی پەروەردگـار ڕام بهێنـە ﴿أَنۡ أَشۡكُرَ نِعۡمَتَكَ ٱلَّتِيٓ﴾ تا شوکرانە بژێری ئەو بەهرە و نیعمەتانەت بکەم ﴿أَنۡعَمۡتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَٰلِدَيَّ﴾ کە ڕشتوتە بەسەر من و دایك و باوکم دا ﴿وَأَنۡ أَعۡمَلَ صَٰلِحٗا تَرۡضَىٰهُ﴾ وە (ڕام بهێنە) کردەوەی چاك بکەم کە تۆ پێی ڕازی بیت ﴿وَأَصۡلِحۡ لِي فِي ذُرِّيَّتِيٓۖ﴾ نەوەکانیشـم چاك و صالح بکە ﴿إِنِّي تُبۡتُ إِلَيۡكَ﴾ بێگومـان بۆلای تۆ گەڕاومەتەوە ﴿وَإِنِّي مِنَ ٱلۡمُسۡلِمِينَ﴾ وە بەڕاستی من لەموسوڵمانی گەردن کەچم ﴿١٥﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿نَتَقَبَّلُ عَنۡهُمۡ أَحۡسَنَ مَا عَمِلُواْ﴾ کە ئێمە کـردەوە چاکەکانیان لێ وەردەگرین ﴿وَنَتَجَاوَزُ عَن سَيِّـَٔاتِهِمۡ﴾ وە چاوپۆشـی دەکەیـن لـە خراپەکانیان ﴿فِيٓ أَصۡحَٰبِ ٱلۡجَنَّةِۖ﴾ لـە ڕیزی بەهەشـتیاندان ﴿وَعۡدَ ٱلصِّدۡقِ ٱلَّذِي﴾ ئەمە ئەو بەڵێنە ڕاسـتەیە ﴿كَانُواْ يُوعَدُونَ﴾ کە بەڵێنیان پێ درابوو لەدونیادا ﴿١٦﴾ ﴿وَٱلَّذِي قَالَ لِوَٰلِدَيۡهِ﴾ ئەو کەسـەش کە بەباوك و دایکی بڵێت ﴿أُفّٖ لَّكُمَآ﴾ ئۆف لە دەس ئێوە ﴿أَتَعِدَانِنِيٓ أَنۡ أُخۡرَجَ﴾ ئایا هەڕەشـەم لـێ دەکـەن کە (زیندوو دەکرێمەوە و لە گۆڕ) دێمە دەرەوە ﴿وَقَدۡ خَلَتِ ٱلۡقُرُونُ مِن قَبۡلِي﴾ لەکاتێکدا چەند چین خەڵك پێش من ڕۆیشتوون (و زیندوو نەبوونەتەوە) ﴿وَهُمَا يَسۡتَغِيثَانِ ٱللَّهَ﴾ وە (دایکی و باوکی) هەردووکیان هانا بۆ خوا دەبەن ﴿وَيۡلَكَ ءَامِنۡ﴾ (دەڵێن) هاوار بۆ تۆ باوەڕبهێنە ﴿إِنَّ وَعۡدَ ٱللَّهِ حَقّٞ﴾ بێگومان بەڵێنی خوا ڕاسـتە ﴿فَيَقُولُ﴾ کەچی ئەو دەڵێ ﴿مَا هَٰذَآ إِلَّآ أَسَٰطِيرُ ٱلۡأَوَّلِينَ﴾ ئەمە تەنها ئەفسانەی پێشینانە و هیچی تر ﴿١٧﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانە ئەو کەسـانەن ﴿حَقَّ عَلَيۡهِمُ ٱلۡقَوۡلُ﴾ بڕیار(ی خوا) یان بەسەردا چەسپا ﴿فِيٓ أُمَمٖ قَدۡ خَلَتۡ مِن قَبۡلِهِم﴾ لـە ڕیـزی ئـەو ئوممەتانەدا کە پێش ئەمان ڕابـوردوون ﴿مِّنَ ٱلۡجِنِّ وَٱلۡإِنسِۖ﴾ لە جنۆکەو ئادەمیـی ﴿إِنَّهُمۡ كَانُواْ خَٰسِرِينَ﴾ بێگومان ئەوانە خۆیـان زەرەرمەندن ﴿١٨﴾ ﴿وَلِكُلّٖ دَرَجَٰتٞ مِّمَّا عَمِلُواْۖ﴾ وە بـۆ هەریـەك لەوانە پلە و پایـە هەیە بە گوێـرەی کردەوەکانیان ﴿وَلِيُوَفِّيَهُمۡ أَعۡمَٰلَهُمۡ﴾ تا خوا پاداشـت و سـزای کردەوەکانیـان بـە تـەواوی بداتەوە ﴿وَهُمۡ لَا يُظۡلَمُونَ﴾ وە ئەوان هیـچ سـتەمیان لـێ ناکرێت ﴿١٩﴾ ﴿وَيَوۡمَ﴾ وە (بیریـان بخـەرەوە) ئەو ڕۆژەی ﴿يُعۡرَضُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ عَلَى ٱلنَّارِ﴾ ئەوانەی کـە بێ باوەڕن بەرانبەر دۆزەخ ڕادەگیرێن ﴿أَذۡهَبۡتُمۡ طَيِّبَٰتِكُمۡ﴾ (پێیان دەووترێت) هەرچی خۆشیتان بوو بەسەرتان برد ﴿فِي حَيَاتِكُمُ ٱلدُّنۡيَا﴾ لـە ژیانـی دونیاتانـدا ﴿وَٱسۡتَمۡتَعۡتُم بِهَا﴾ وەلەزەتتان لێ برد و(ڕاتان بـوارد) ﴿فَٱلۡيَوۡمَ تُجۡزَوۡنَ﴾ بۆیە ئەمڕۆ تۆڵەتان لێ دەسـەنرێ ﴿عَذَابَ ٱلۡهُونِ﴾ بەسـزایەکی ڕیسواکەر ﴿بِمَا كُنتُمۡ﴾ لەبەر ئەوەی کە ئێوە ﴿تَسۡتَكۡبِرُونَ فِي ٱلۡأَرۡضِ بِغَيۡرِ ٱلۡحَقِّ﴾ بـە ناهـەق خۆتـان بـە زل دەزانی لـە زەوی دا ﴿وَبِمَا كُنتُمۡ تَفۡسُقُونَ﴾ وە لەبەر ئەوەی لە فەرمانی خوا دەردەچوو بوون ﴿٢٠﴾

﴿وَاذْكُرْ أَخَا عَادٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی (هوودی) برای گەلی عاد بکە ﴿إِذْ أَنذَرَ قَوْمَهُ بِالْأَحْقَافِ﴾ کاتێ گەلەکەی ترساند لە (وولاتی) ئەحقاف ﴿وَقَدْ خَلَتِ النُّذُرُ﴾ بێگومان پێغەمبەرانی زۆر ڕابوردوون ﴿مِن بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ﴾ لە پێش و دوای ئەویشەوە ﴿أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ﴾ (ووتوویانە) جگە لەخوا هیچی تر نەپەرستن ﴿إِنِّي أَخَافُ﴾ بێگومان من دەترسم ﴿عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ لەسزای ڕۆژێکی گەورە بۆ ئێوە (پێش بێ) ﴿٢١﴾ ﴿قَالُوا﴾ (گەلەکەی) ووتیان ﴿أَجِئْتَنَا لِتَأْفِكَنَا﴾ ئایا تۆ (ئەی هوود) هاتوویت هەتا لامان بدەیت ﴿عَنْ آلِهَتِنَا﴾ لە(پەرستنی) پەرستراوەکانمان ﴿فَأْتِنَا﴾ دەی بۆمان بهێنە ﴿بِمَا تَعِدُنَا﴾ ئەو (سزا) ی بەڵێنت پێ داووین ﴿إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ ئەگەر لە ڕاست گۆیانیت ﴿٢٢﴾ ﴿قَالَ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِندَ اللَّهِ﴾ (هوود) ووتی بێگومان زانیاری (ئەو سزا) لای خوایەوە بەس ﴿وَأُبَلِّغُكُم مَّا أُرْسِلْتُ بِهِ﴾ وەمن تەنها ئەوەی پێی نێردراوم پێتان ڕادەگەیەنم ﴿وَلَٰكِنِّي أَرَاكُمْ﴾ بەڵام من دەبینم ئێوە ﴿قَوْمًا تَجْهَلُونَ﴾ گەلێکی نەزان و نەفامن ﴿٢٣﴾ ﴿فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا﴾ جا کاتێ ئەو (سزایە)یان بینی پەڵە هەورێك بوو ﴿مُّسْتَقْبِلَ أَوْدِيَتِهِمْ﴾ بەرەو شیوەکانیان دێ (دڵخۆش بوون) ﴿قَالُوا هَٰذَا عَارِضٌ مُّمْطِرُنَا﴾ ووتیان ئەمە هەورێکە بارانی پێیە بۆمان ﴿بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُم بِهِ﴾ (هوود ووتی نەخێر) بەڵکو ئەوە ئەو (سزایە) یە بەپەلە داواتان دەکرد ﴿رِيحٌ فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ بایەکی بەهێزە سزای سەختی پێیە ﴿٢٤﴾ ﴿تُدَمِّرُ كُلَّ شَيْءٍ بِأَمْرِ رَبِّهَا﴾ بەفەرمانی پەروەردگاری هەموو شتێك دەڕوخێنێ ﴿فَأَصْبَحُوا﴾ ئیتر وایان بەسەرهات ﴿لَا يُرَىٰ إِلَّا مَسَاكِنُهُمْ﴾ تەنها شوێنی خانووەکانیان دەبینرا ﴿كَذَٰلِكَ﴾ هەر بەو جۆرە ﴿نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ﴾ سزای هۆزی تاونباران دەدەین ﴿٢٥﴾ ﴿وَلَقَدْ مَكَّنَّاهُمْ فِيمَا إِن مَّكَّنَّاكُمْ فِيهِ﴾ سوێند بەخوا ئەوەی بەوان (گەلی عاد) مان دابوو (لەسامان و دەسەڵات) بە ئێوەمان نەدابوو ﴿وَجَعَلْنَا لَهُمْ سَمْعًا وَأَبْصَارًا وَأَفْئِدَةً﴾ وە گوێ و چاوو دڵمان پێدابوون ﴿فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ﴾ بەڵام سوود و کەڵکی پێ نەگەیاندن ﴿سَمْعُهُمْ وَلَا أَبْصَارُهُمْ وَلَا أَفْئِدَتُهُم﴾ نە گوێ و نە چاوو نە دڵیان ﴿مِّن شَيْءٍ﴾ هیچ شتێك ﴿إِذْ كَانُوا يَجْحَدُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ چونکە ئەوان باوەڕیان بەنیشانەکانی خوا نەبوو ﴿وَحَاقَ بِهِم﴾ وە دەوری دان ﴿مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ ئەو سزای گاڵتەیان پێ دەکرد ﴿٢٦﴾ ﴿وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا﴾ وە بێگومان لەناومان برد ﴿مَا حَوْلَكُم مِّنَ الْقُرَىٰ﴾ (دانیشتووانی) ئەو شار و دێهاتانەی کە بەدەورو بەرتان دابوون ﴿وَصَرَّفْنَا الْآيَاتِ﴾ وە بەڵگەو نیشانەی جۆراو جۆرمان نیشان دان ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ تا (لەبێ باوەڕی) بگەڕێنەوە ﴿٢٧﴾ ﴿فَلَوْلَا نَصَرَهُمُ﴾ دەی بۆچی یارمەتی نەدان ﴿الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ قُرْبَانًا آلِهَةً﴾ ئەوانەی جگە لەخوا بۆ نزیك بوونەوە لەخوا کردبوونیانە پەرستراوی (خۆیان) ﴿بَلْ ضَلُّوا عَنْهُمْ﴾ (نەك یارمەتیان نەدان) بەڵکو گومیش بوون لێیان ﴿وَذَٰلِكَ إِفْكُهُمْ وَمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ ئەوە بوو (بەرهەمی پەرستراوە) درۆکەیان و ئەو درۆیانەی هەڵیان دەبەستن ﴿٢٨﴾

﴿وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِّنَ الْجِنِّ﴾ وە (بیریان خەرەوە) کاتێك چەند جنۆکەیەکمان نارد بۆ لات ﴿يَسْتَمِعُونَ الْقُرْآنَ﴾ تا گوێ لەقورئان بگرن ﴿فَلَمَّا حَضَرُوهُ﴾ جاکاتێك ئامادەی گوێ گرتن لە قورئان بوون ﴿قَالُوا أَنصِتُوا﴾ وتیان (بەیەکتری) بێ دەنگ بن (و گوێ بگرن) ﴿فَلَمَّا قُضِيَ﴾ جا کە (قورئان خوێندنەکە) تەواو بوو ﴿وَلَّوْا إِلَىٰ قَوْمِهِم مُّنذِرِينَ﴾ هەموویان گەڕانەوە بۆلای قەوم و هۆزەکەیان بەترسێنەر ﴿٢٩﴾ ﴿قَالُوا يَا قَوْمَنَا﴾ وتیان ئەی هۆزو قەومەکەمان ﴿إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا﴾ بەڕاستی ئێمە گوێ بیستی کتێبێك بووین ﴿أُنزِلَ مِن بَعْدِ مُوسَىٰ﴾ کە لەپاش مووسا نێردراوەتە خوارەوە ﴿مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ پەڕاوەکانی پێش خۆی بەڕاست دادەنێ ﴿يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَإِلَىٰ طَرِيقٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ (خەڵك) ڕێنموونی دەکات بۆ هەق و ڕێبازی ڕاستی ﴿٣٠﴾ ﴿يَا قَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ﴾ ئەی قەومەکەمان وەڵامی بانگخوازی خوا (موحەممەدﷺ) بدەنەوە ﴿وَآمِنُوا بِهِ﴾ و باوەڕی پێ بێنن ﴿يَغْفِرْ لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمْ﴾ (خوا) لە تاوانەکانتان خۆش دەبێ و دەیسڕێتەوە ﴿وَيُجِرْكُم مِّنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ وە لەسزای سەخت دەتان پارێزێ ﴿٣١﴾ ﴿وَمَن لَّا يُجِبْ دَاعِيَ اللَّهِ﴾ هەرکەسیش وەڵامی بانگخوازی خوا (کە موحەممەدەﷺ) نەداتەوە ﴿فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ﴾ ئەو بەهیچ جۆرێك ناتوانێ لە زەوی دا لە دەست خوا دەرچێ و خۆی قوتار کات ﴿وَلَيْسَ لَهُ مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءُ﴾ وە جگە لەخوا یارمەتیدەر و پشتیوانێکی نی یە ﴿أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ ئا ئەوانە لە گومڕایی یەکی ئاشکرادان ﴿٣٢﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا ئەوانە نەیان زانیوە ﴿أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ بەڕاستی ئەو خوایەی ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿وَلَمْ يَعْيَ بِخَلْقِهِنَّ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَن يُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ﴾ وە لەدروست کردنیاندا ناتوانا و دەستە پاچە نەبووە، وە بەتوانایە مردووانیش زیندوو بکاتەوە ﴿بَلَىٰ﴾ بەڵێ ﴿إِنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بێگومان خوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە ﴿٣٣﴾ ﴿وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ﴾ وە ڕۆژێك بێ باوەڕان بەرانبەر دۆزەخ ڕادەگیرێن ﴿أَلَيْسَ هَٰذَا بِالْحَقِّ﴾ (پێیان دەڵێن) ئایا ئەمە ڕاست نی یە ﴿قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا﴾ دەڵێن: بەڵێ سوێند بەپەروەردگارمان ڕاستە ﴿قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾ (خوا) دەفەرموێ: دەی ئەو سزایە بچەژن ﴿بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ﴾ چونکە ئێوە باوەڕتان پێ نەدەکرد ﴿٣٤﴾ ﴿فَاصْبِرْ﴾ کەواتە خۆگربە (ئەی موحەممەدﷺ) ﴿كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ﴾ هەروەکو پێغەمبەرانی خۆڕاگری بەهێز دانیان بەخۆداگرت ﴿وَلَا تَسْتَعْجِل لَّهُمْ﴾ وە پەلە مەکە بۆ (سزادان)یان ﴿كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوعَدُونَ﴾ ئەو ڕۆژەی کە (سزای) بەڵێن پێدراو یان دەبینن وا دەزانن ﴿لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً مِّن نَّهَارٍ﴾ تەنها ساتێك لەڕۆژ لە دونیادا ماونەتەوە ﴿بَلَاغٌ﴾ (ئەم قورئانە) ئاگاداری یە ﴿فَهَلْ يُهْلَكُ﴾ جا ئایا کەس لەناو دەچێت ﴿إِلَّا الْقَوْمُ الْفَاسِقُونَ﴾ جگە لە گەلی لەسنوور دەرچوو نەبێت ﴿٣٥﴾

سورەتی ﴿مُحَمَّد﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئەو کەسانەی بێ باوەڕ بوون ﴿وَصَدُّواْ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ وە ڕێگری (خەڵك)یان کرد لەڕێبازی خوا ﴿أَضَلَّ أَعۡمَٰلَهُمۡ﴾ (خوا) کردەوەکانیان پوچەڵ دەکاتەوە ﴿١﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەوانەش باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وکردەوە چاکەکانیان کردو ﴿وَءَامَنُواْ بِمَا نُزِّلَ عَلَىٰ مُحَمَّدٖ﴾ باوەڕیشیان هێنا بەو (قورئانە) ی کە نێردراوەتە خوارەوە بۆ موحەممەد (ﷺ) ﴿وَهُوَ ٱلۡحَقُّ مِن رَّبِّهِمۡ﴾ تەنها ئەویش ڕاستەو لەلایەن پەروەردگاریانەوە هاتووە ﴿كَفَّرَ عَنۡهُمۡ سَيِّـَٔاتِهِمۡ﴾ خوا لە گوناهەکانیان خۆش بووە ﴿وَأَصۡلَحَ بَالَهُمۡ﴾ دڵ و هۆشیانی ڕێك و چاك کردوە ﴿٢﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئەوەش لەبەر ئەوەیە بەڕاستی ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿ٱتَّبَعُواْ ٱلۡبَٰطِلَ﴾ شوێن بەتاڵ و پڕو پووچ کەوتن ﴿وَأَنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ و بێگومان ئەوانەش ئیمانیان هێنا بوو ﴿ٱتَّبَعُواْ ٱلۡحَقَّ مِن رَّبِّهِمۡ﴾ شوێن ئەو هەقە کەوتبوون کە لەلایەن پەروەردگاریانەوە هاتووە ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئابەو شێوە ﴿يَضۡرِبُ ٱللَّهُ لِلنَّاسِ أَمۡثَٰلَهُمۡ﴾ خوا نموونەی (کردەوەی) خۆیانیان بۆ دەهێنێتەوە ﴿٣﴾ ﴿فَإِذَا لَقِيتُمُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئەمجا ئەگەر (لە جەنگدا) گەشتن بەوانەی بێ باوەڕن ﴿فَضَرۡبَ ٱلرِّقَابِ﴾ ئەوە بدەن لە گەردنیان و بیانکوژن ﴿حَتَّىٰٓ إِذَآ أَثۡخَنتُمُوهُمۡ﴾ هەتا کاتێ کوشتاری زۆریان لێ دەکەن ﴿فَشُدُّواْ ٱلۡوَثَاقَ﴾ ئەمجا (دیلەکانیان) قایم ببەستنەوە ﴿فَإِمَّا مَنَّۢا بَعۡدُ﴾ جا دواتر یان بەمنەت وچاکە (بەرەڵایان کەن) ﴿وَإِمَّا فِدَآءً﴾ یان بە فیدیە و بریتی ﴿حَتَّىٰ تَضَعَ ٱلۡحَرۡبُ أَوۡزَارَهَا﴾ هەتا جەنگ چەکەکان (بە بێ باوەڕان) دادەنێ (یان تا جەنگ کۆتایی دێت بە نەمانی بت پەرستان) ﴿ذَٰلِكَۖ وَلَوۡ يَشَآءُ ٱللَّهُ﴾ فەرمان ئەوەیە ئەگەر خوا بیویستایە ﴿لَٱنتَصَرَ مِنۡهُمۡ﴾ خۆی تۆڵەی لێ دەسەندن ﴿وَلَٰكِن لِّيَبۡلُوَاْ بَعۡضَكُم بِبَعۡضٖ﴾ بەڵام (فەرمانی پێدان بە جەنگ) تا بەیەکتری تاقیتان بکاتەوە ﴿وَٱلَّذِينَ قُتِلُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ ئەو کەسانەش لە پێناو ڕێبازی خوادا کوژران ﴿فَلَن يُضِلَّ أَعۡمَٰلَهُمۡ﴾ ئەوە خوا هەرگیز (پاداشتی) کردەوەکانیان وون ناکات ﴿٤﴾ ﴿سَيَهۡدِيهِمۡ﴾ بێگومان ڕێنموونیان دەکات ﴿وَيُصۡلِحُ بَالَهُمۡ﴾ و دڵ و بیریان پاك ساف دەکات ﴿٥﴾ ﴿وَيُدۡخِلُهُمُ ٱلۡجَنَّةَ عَرَّفَهَا لَهُمۡ﴾ وە دەیانخاتە ئەوبەهەشتەی بۆی باس کردون ﴿٦﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿إِن تَنصُرُواْ ٱللَّهَ﴾ ئەگەر ئێوە یارمەتی (ئایینی) خوا بدەن ﴿يَنصُرۡكُمۡ﴾ خواش ئێوە زاڵ و سەرکەوتوو دەکات (بەسەر کافران دا) ﴿وَيُثَبِّتۡ أَقۡدَامَكُمۡ﴾ وە پێیەکانتان جێگیر دەکات (لە جەنگدا خۆڕاگرتان دەکات) ﴿٧﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئەوانەش کە بێ باوەڕ بوون ﴿فَتَعۡسٗا لَّهُمۡ﴾ ئەوە نەگبەتی و سەرشۆڕی بەشیانە ﴿وَأَضَلَّ أَعۡمَٰلَهُمۡ﴾ وە (خوا) کردەوەکانیان پووچ و بێ مایە دەکات ﴿٨﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ﴾ ئەو تۆڵەیان لەبەر ئەوەیە کە بێگومان ئەوانە ﴿كَرِهُواْ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ﴾ ڕقیان لەو قورئانە بوو کە خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿فَأَحۡبَطَ أَعۡمَٰلَهُمۡ﴾ بۆیە خواش کردەوەکانیانی پووچ کردنەوە ﴿٩﴾ ﴿۞أَفَلَمۡ يَسِيرُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ ئاخۆ ئەوانە بەزەوی دانەگەڕاون ﴿فَيَنظُرُواْ﴾ تا ببینن ﴿كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡۖ﴾ ئەوانەی پێش خۆیان سەرەنجامیان چۆن بووە ﴿دَمَّرَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِمۡۖ﴾ خوا لەناوی بردن ﴿وَلِلۡكَٰفِرِينَ أَمۡثَٰلُهَا﴾ (دەی بێگومان بن) بۆ بێ باوەڕانیش سەرەنجامی ئاوا هەیە ﴿١٠﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ ٱللَّهَ﴾ چونکە بێگومان خوا ﴿مَوۡلَى ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ پشتیوانی ئەوانەیە کە باوەڕیان هێناوە ﴿وَأَنَّ ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ وە بێگومان بێ باوەڕانیش ﴿لَا مَوۡلَىٰ لَهُمۡ﴾ هیچ پشتیوانێکیان نییە ﴿١١﴾

﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿يُدۡخِلُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ جَنَّٰتٖ﴾ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و کردەوەی باشیان کردوە دەیانخاتە باخاتی بەهەشتەوە ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُۖ﴾ کە ڕووبارەکان بەژێریاندا دەڕوات ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئەوانەش بێ باوەڕ بوون ﴿يَتَمَتَّعُونَ﴾ (لە دونیادا) رادەبوێرن و ﴿وَيَأۡكُلُونَ كَمَا تَأۡكُلُ ٱلۡأَنۡعَٰمُ﴾ وەك ئاژەڵ دەخۆن و دەلەوەڕێن ﴿وَٱلنَّارُ مَثۡوٗى لَّهُمۡ﴾ وە دۆزەخ شوێنی مانەوەیانە ﴿١٢﴾ ﴿وَكَأَيِّن مِّن قَرۡيَةٍ﴾ وە(خەڵکی) زۆر شار هەبوون ﴿هِيَ أَشَدُّ قُوَّةٗ﴾ کە بەهێزتر بوون ﴿مِّن قَرۡيَتِكَ ٱلَّتِيٓ أَخۡرَجَتۡكَ﴾ لەو(خەڵکی) مەککەیە کە تۆیان دەرکرد ﴿أَهۡلَكۡنَٰهُمۡ﴾ لە ناومان بردن ﴿فَلَا نَاصِرَ لَهُمۡ﴾ و هیچ پشتیوانێکیان نەبوو ﴿١٣﴾ ﴿أَفَمَن كَانَ عَلَىٰ بَيِّنَةٖ مِّن رَّبِّهِۦ﴾ ئا خۆ ئەو کەسەی بەڵگەی ڕوونی لە پەروەردگاریەوە بۆ هاتبێ (کە قورئانە) ﴿كَمَن زُيِّنَ لَهُۥ سُوٓءُ عَمَلِهِۦ﴾ وەك ئەو کەس وایە کە کرداری خراپی بۆ جوان کرابێ و ڕازێنرابێتەوە ﴿وَٱتَّبَعُوٓاْ أَهۡوَآءَهُم﴾ شوێن هەواو ئارەزووی خۆیان کەوتبێ ﴿١٤﴾ ﴿مَّثَلُ ٱلۡجَنَّةِ ٱلَّتِي﴾ شێوەی نایابی ئەو بەهەشتە وایە ﴿وُعِدَ ٱلۡمُتَّقُونَۖ﴾ کە بەڵێن دراوە بە پارێزکاران و خواناسان ﴿فِيهَآ أَنۡهَٰرٞ﴾ چەندەها ڕووباری تێدایە ﴿مِّن مَّآءٍ غَيۡرِ ءَاسِنٖ﴾ لە ئاوی سازگاری تام و بۆن نەگۆڕاو ﴿وَأَنۡهَٰرٞ﴾ وە چەندەها ڕووبار ﴿مِّن لَّبَنٖ لَّمۡ يَتَغَيَّرۡ طَعۡمُهُۥ﴾ لەشیر کە تامی نەگۆڕاوە ﴿وَأَنۡهَٰرٞ مِّنۡ خَمۡرٖ﴾ وە چەندەها ڕووبار لەشەرابی نایابی ﴿لَّذَّةٖ لِّلشَّٰرِبِينَ﴾ بەلەزەت و خۆش بۆ بنۆشانی ﴿وَأَنۡهَٰرٞ مِّنۡ عَسَلٖ مُّصَفّٗىۖ﴾ وە چەند ڕووباریشی تێدایە لەهەنگوینی پاڵفتە ﴿وَلَهُمۡ فِيهَا مِن كُلِّ ٱلثَّمَرَٰتِ﴾ وە لەوێ هەموو جۆرە میوەهاتێکیان بۆ ئامادەیە ﴿وَمَغۡفِرَةٞ مِّن رَّبِّهِمۡۖ﴾ لەگەڵ لێبوردن لە پەروەردگاریانەوە ﴿كَمَنۡ هُوَ خَٰلِدٞ فِي ٱلنَّارِ﴾ (ئایا ئەو بەهەشتیانە) وەکو کەسانێك وان کە لە ئاگری دۆزەخ دابن بەهەمیشەیی ﴿وَسُقُواْ مَآءً حَمِيمٗا فَقَطَّعَ أَمۡعَآءَهُمۡ﴾ ئاوی کوڵاو کوڵیان دەرخوارد بدرێ کە ڕیخۆڵەکانیان پارچە پارچە بکات ﴿١٥﴾ ﴿وَمِنۡهُم مَّن يَسۡتَمِعُ إِلَيۡكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) هەندێ لەوانە گوێت لێدەگرن ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا خَرَجُواْ مِنۡ عِندِكَ﴾ بەڵام کاتێك لای تۆ دەردەچن ﴿قَالُواْ لِلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡعِلۡمَ﴾ دەڵێن بەوانەی زانیاریان پێ دراوە (لە هاوەڵان) ﴿مَاذَا قَالَ ءَانِفًاۚ﴾ ئەوە ئێستە موحەممەد (ﷺ) ووتی چی؟ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانە ئەو کەسانەن ﴿طَبَعَ ٱللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمۡ﴾ کە خوا مۆری ناوە بەسەر دڵیاندا ﴿وَٱتَّبَعُوٓاْ أَهۡوَآءَهُمۡ﴾ وە شوێن هەوا و ئارەزووی خۆیان کەوتوون ﴿١٦﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ٱهۡتَدَوۡاْ﴾ ئەو کەسانەی هیدایەتیان وەرگرتووە ﴿زَادَهُمۡ هُدٗى﴾ (خوا) شارەزاییان زیادەکات ﴿وَءَاتَىٰهُمۡ تَقۡوَىٰهُمۡ﴾ وە تەقوا و پارێزکاری وخواناسیان پێ دەبەخشێ ﴿١٧﴾ ﴿فَهَلۡ يَنظُرُونَ﴾ دەی ئایا ئەو (ناپاکانە)چاوەڕوانی چی دەکەین ﴿إِلَّا ٱلسَّاعَةَ﴾ جگە لە قیامەت ﴿أَن تَأۡتِيَهُم بَغۡتَةٗۖ﴾ کە کتوپڕ بەخەبیان بگرێت ﴿فَقَدۡ جَآءَ أَشۡرَاطُهَاۚ﴾ دەی بێگومان هەندێ لەنیشانەکانی هاتۆتە دی ﴿فَأَنَّىٰ لَهُمۡ إِذَا جَآءَتۡهُمۡ ذِكۡرَىٰهُمۡ﴾ کاتێ (ڕۆژی دوایی) یەخەیان بگرێت ئیتر کەی بیردەکەنەوە ﴿١٨﴾ ﴿فَٱعۡلَمۡ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا ٱللَّهُ﴾ کەواتە دڵنیابە و بزانە بێجگە لە (اللە) هیچ پەرستراوێکی بەهەق و ڕاست نی یە ﴿وَٱسۡتَغۡفِرۡ لِذَنۢبِكَ﴾ وە داوای لێبوردن بکە (لەخوا) بۆ گوناهی خۆت ﴿وَلِلۡمُؤۡمِنِينَ وَٱلۡمُؤۡمِنَٰتِۗ﴾ وە بۆ (گوناهی) پیاوان و ئافرەتانی ئیماندار ﴿وَٱللَّهُ يَعۡلَمُ﴾ وبێگومان خوا دەزانێ ﴿مُتَقَلَّبَكُمۡ وَمَثۡوَىٰكُمۡ﴾ بە جم و جوڵتان (لە ڕۆژدا) و ئارام گرتنتان (لە شەودا) ﴿١٩﴾

﴿وَيَقُولُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە دەڵێن ﴿لَوۡلَا نُزِّلَتۡ سُورَةٞۖ﴾ بۆچی سورەتێك (لەقورئان) نانێردرێتە خوارەوە؟ (دەربارەی جەنگ و جیهاد) ﴿فَإِذَآ أُنزِلَتۡ سُورَةٞ مُّحۡكَمَةٞ وَذُكِرَ فِيهَا ٱلۡقِتَالُ﴾ کەچی کاتێك سورەتێکی ڕوون و دامەزراو نێرابێتە خوارەوە و تیایدا باسی جەنگ کرا بێ ﴿رَأَيۡتَ ٱلَّذِينَ﴾ دەبینی ئەو کەسانەی ﴿فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٞ﴾ کە لەدڵیاندا نەخۆشی (دوو ڕوویی) هەیە ﴿يَنظُرُونَ إِلَيۡكَ﴾ تەماشای تۆ دەکەن ﴿نَظَرَ ٱلۡمَغۡشِيِّ عَلَيۡهِ مِنَ ٱلۡمَوۡتِۖ﴾ وەك تەماشا کردنی کەسێك کە لە ترسی مردن لە هۆشی خۆی چووبێت ﴿فَأَوۡلَىٰ لَهُمۡ﴾ بۆ ئەوان وا چاکتر بوو ﴿٢٠﴾ ﴿طَاعَةٞ وَقَوۡلٞ مَّعۡرُوفٞۚ﴾ فەرمان بەردار بوونایە و قسەی جوان و چاکیان بکردایە ﴿فَإِذَا عَزَمَ ٱلۡأَمۡرُ﴾ هەر کاتێکیش فەرمانی (جەنگ) درا (جێ بەجێ ی ناکەن) ﴿فَلَوۡ صَدَقُواْ ٱللَّهَ﴾ خۆ ئەگەر لەگەڵ خوا ڕاستیان بکردایە ﴿لَكَانَ خَيۡرٗا لَّهُمۡ﴾ ئەوە باشتر بوو بۆیان ﴿٢١﴾ ﴿فَهَلۡ عَسَيۡتُمۡ﴾ جا ئایا ئێوە بەتەمان (ئەی ناپاکان) ﴿إِن تَوَلَّيۡتُمۡ﴾ ئەگەر پشت هەڵکەن (لە ئیسلام و جیهاد) ﴿أَن تُفۡسِدُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ لە زەویدا ئاژاوە و خراپە بەرپابکەن ﴿وَتُقَطِّعُوٓاْ أَرۡحَامَكُمۡ﴾ وە هەرچی پەیوەندی خزمایەتی بە بیبچڕێنن ﴿٢٢﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئا ئەوانە ئەو کەسانەن ﴿لَعَنَهُمُ ٱللَّهُ﴾ کە خوا نەفرینی لێ کردوون ﴿فَأَصَمَّهُمۡ وَأَعۡمَىٰٓ أَبۡصَٰرَهُمۡ﴾ وە کەڕی کردوون و چاویانی کوێر کردووە ﴿٢٣﴾ ﴿أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ ٱلۡقُرۡءَانَ﴾ ئاخۆ ئەوانە وورد نابنەوە لە قورئان (و تێی ناگەن)؟! ﴿أَمۡ عَلَىٰ قُلُوبٍ أَقۡفَالُهَآ﴾ (وا نی یە) بەڵکو دڵیان قوفڵی لێ دراوە ﴿٢٤﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بێگومان ئەو کەسانەی ﴿ٱرۡتَدُّواْ عَلَىٰٓ أَدۡبَٰرِهِم﴾ پاشە و پاش گەڕانەوە لە ئایینەکەیان ﴿مِّنۢ بَعۡدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ ٱلۡهُدَى﴾ لە پاش ئەوەی هەقیان بۆ ڕوون بوویەوە ﴿ٱلشَّيۡطَٰنُ سَوَّلَ لَهُمۡ﴾ شەیتان خراپەکانیانی بۆ جوان و ڕازاوە کردبوون ﴿وَأَمۡلَىٰ لَهُمۡ﴾ وە بەهیوا و ئومێد فریوی دابوون ﴿٢٥﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ قَالُواْ﴾ چونکە ئەوان دەیان ووت ﴿لِلَّذِينَ كَرِهُواْ مَا نَزَّلَ ٱللَّهُ﴾ بەو کەسانەی کەڕقیان بوو لەو قورئانەی خوا نارد بووی ﴿سَنُطِيعُكُمۡ فِي بَعۡضِ ٱلۡأَمۡرِۖ﴾ ئێمە لە مەولا لەهەندێ کاردا گوێڕایەڵیتان دەکەین ﴿وَٱللَّهُ يَعۡلَمُ إِسۡرَارَهُمۡ﴾ وە خوا بە نهێنیەکانیان دەزانێ ﴿٢٦﴾ ﴿فَكَيۡفَ إِذَا تَوَفَّتۡهُمُ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ﴾ ئاخۆ چۆن بێ (حاڵی ئەو ناپاکانە) کاتێك فریشتەکان گیانیان دەکێشن و ﴿يَضۡرِبُونَ وُجُوهَهُمۡ وَأَدۡبَٰرَهُمۡ﴾ لە ڕوخسار و پاشیان دەدەن ﴿٢٧﴾ ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەو (جۆرە گیان کێشانە) ﴿بِأَنَّهُمُ ٱتَّبَعُواْ مَآ أَسۡخَطَ ٱللَّهَ﴾ لەبەر ئەوەیە کە بێگومان ئەوانە شوێن شتانێ کەوتبوون کە خوای تورە کرد بوو ﴿وَكَرِهُواْ رِضۡوَٰنَهُۥ﴾ ڕەزامەندی خواشیان پێ ناخۆش بوو ﴿فَأَحۡبَطَ أَعۡمَٰلَهُمۡ﴾ بۆیە خواش کردەوەکانیانی پووچەڵ کردەوە ﴿٢٨﴾ ﴿أَمۡ حَسِبَ﴾ ئایا وا دەزانن ﴿ٱلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ ئەوانەی کە نەخۆشی (ناپاکی) لە دڵیان دایە ﴿أَن لَّن يُخۡرِجَ ٱللَّهُ أَضۡغَٰنَهُمۡ﴾ کە خوا هەرگیز ڕق و کینەیان دەرناخات و ئاشکرای ناکات ﴿٢٩﴾

﴿وَلَوْ نَشَاءُ﴾ ئەگەر بمانویستایە ﴿لَأَرَيْنَاكَهُمْ﴾ ئەوانەمان نیشان دەدایت (کە دووڕوون) ﴿فَلَعَرَفْتَهُم بِسِيمَاهُمْ﴾ ئەوسا هەر بەشێوە و دیمەنیاندا دەتناسین ﴿وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ﴾ وە بێگومان بە شێوازی قسەشیاندا دەیانناسییت ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَالَكُمْ﴾ وە دڵنیابن خوا بە هەموو کردەوەکانتان دەزانێت ﴿٣٠﴾ ﴿وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ﴾ سوێند بەخوا تاقیتان دەکەینەوە ﴿حَتَّىٰ نَعْلَمَ﴾ تا دەری بخەین و دیاریێ ﴿الْمُجَاهِدِينَ مِنكُمْ وَالصَّابِرِينَ﴾ موجاهیدان و خۆڕاگرانتان ﴿وَنَبْلُوَ أَخْبَارَكُمْ﴾ وە تا هەواڵتان چی یە ئاشکرای کەین ﴿٣١﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێگومان کەسانێ کە بێ باوەڕبوون ﴿وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وەڕێگری (خەڵك) یان دەکرد لە ڕێبازی خوا ﴿وَشَاقُّوا الرَّسُولَ﴾ دژایەتی پێغەمبەریشیان دەکرد ﴿مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ﴾ پاش ئەوەی هەق و ڕاستیان بۆ ڕوون بۆتەوە ﴿لَن يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا﴾ هیچ زیانێك بەخوا ناگەیەنن ﴿وَسَيُحْبِطُ أَعْمَالَهُمْ﴾ وە بە زوویی (خوا پیلان) وکردەوەکانیان پووچەڵ دەکاتەوە ﴿٣٢﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ فەرمانبەردار و گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەربن ﴿وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ﴾ وە کردەوە (چاکە) کانتان هەڵمەوەشێننەوە ﴿٣٣﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێگومان ئەوانەی کە بێ باوەڕبوون ﴿وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وەڕێگری (خەڵك) یان دەکرد لە ڕێبازی خوا ﴿ثُمَّ مَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ﴾ پاشان بەبێ باوەڕی مردن ﴿فَلَن يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ﴾ ئەوە هەرگیز خوا لێیان خۆش نابێت ﴿٣٤﴾ ﴿فَلَا تَهِنُوا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلْمِ﴾ جا (باوەڕداران) لاواز و سست مەبن و داوای ئاشتی (و شەڕ وەستان) مەکەن ﴿وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ﴾ چونکە هەر ئێوە زاڵ و بەهێزترن ﴿وَاللَّهُ مَعَكُمْ﴾ (یارمەتی) خواش لەگەڵ ئێوەدایە ﴿وَلَن يَتِرَكُمْ أَعْمَالَكُمْ﴾ وە (پاداشتی) کردەوەکانتان کەم ناکاتەوە ﴿٣٥﴾ ﴿إِنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ بێگومان ژیانی دونیا تەنها ﴿لَعِبٌ وَلَهْوٌ﴾ گاڵتە و گەپێکە (ودەبڕێتەوە) ﴿وَإِن تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا﴾ خۆ ئەگەر باوەڕ بهێنن ولەخواترس بن ﴿يُؤْتِكُمْ أُجُورَكُمْ﴾ (خوا) پاداشتی خۆتان پێ دەدات ﴿وَلَا يَسْأَلْكُمْ أَمْوَالَكُمْ﴾ وە داوای بەخشینی هەموو دارایی و ماڵتان لێ ناکات ﴿٣٦﴾ ﴿إِن يَسْأَلْكُمُوهَا﴾ ئەگەر (خوا) داوای بەخشینی هەموو سامانتان لێ بکات ﴿فَيُحْفِكُمْ﴾ زۆریش داکۆکی بکات لێتان ﴿تَبْخَلُوا﴾ ئێوە چرووکی و ڕەزیلی دەکەن ﴿وَيُخْرِجْ أَضْغَانَكُمْ﴾ و ڕق و کینەی دەروونتان دەردەخات ﴿٣٧﴾ ﴿هَا أَنتُمْ هَٰؤُلَاءِ﴾ بیداربن ئێوە ئەو کەسانەن ﴿تُدْعَوْنَ﴾ کە بانگ دەکرێن ﴿لِتُنفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ تا لە پێناوی خوا ماڵ ببەخشن ﴿فَمِنكُم مَّن يَبْخَلُ﴾ کەچی هەندێکتان ڕژدەی دەکەن ﴿وَمَن يَبْخَلْ﴾ هەر کەسیش ڕژدەیی و ڕەزیلی بکات ﴿فَإِنَّمَا يَبْخَلُ عَن نَّفْسِهِ﴾ ئەوە بێگومان تەنها ڕژدیی لە (دژی) خۆی دەکات ﴿وَاللَّهُ الْغَنِيُّ﴾ چونکە خوا (دەوڵەمەندە) و بێ نیازە ﴿وَأَنتُمُ الْفُقَرَاءُ﴾ هەر ئێوەن هەژار و بێ نەوا ﴿وَإِن تَتَوَلَّوْا﴾ جا ئەگەر ئێوە پشت هەڵکەن (لەئاینەکەتان) ﴿يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ﴾ (خوای گەورە) ئێوە دەگۆڕێت بەکەسانێکی تر(ی زۆر چاك) ﴿ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَالَكُمْ﴾ پاشان (ئەوان) وەکو ئێوە نابن (ڕاستگۆن لەگەڵ پەروەردگاریاندا) ﴿٣٨﴾

سورەتی ﴿ الفَتْح ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بێگومان ئێمە سەرکەوتنێکی ئاشکرامان پێ دایت (کەڕێکەوتنی حودەیبیەیە) ﴿١﴾ ﴿لِّيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ﴾ تا خوا خۆش ببێت ﴿مَا تَقَدَّمَ مِن ذَنبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ﴾ لە گوناهەکانی ڕابوردوو داهاتووت ﴿وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ﴾ وە نیعمەتی خۆی بەتەواوی بڕژێت بەسەرتدا ﴿وَيَهْدِيَكَ صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا﴾ وەڕێگای ڕاستت نیشان بدات (بەردەوامت کات) ﴿٢﴾ ﴿وَيَنصُرَكَ اللَّهُ﴾ وەخوا سەرت بخات ﴿نَصْرًا عَزِيزًا﴾ بەسەرکەوتنێکی بالآدەستانە ﴿٣﴾ ﴿هُوَ الَّذِي﴾ ئەو خوا زاتێکە ﴿أَنزَلَ السَّكِينَةَ﴾ ئارامی دابەزاندووەتە ﴿فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ ناو دڵی ئیمانداران ﴿لِيَزْدَادُوا إِيمَانًا﴾ تا ئیمانیان زیاد بکات ﴿مَّعَ إِيمَانِهِمْ﴾ لەگەڵ ئەو ئیمانەی کە هەیانە ﴿وَلِلَّهِ جُنُودُ﴾ تەنها هی خوایە سەربازانی ﴿السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ وە هەمیشە خوا زانای کاردروستە ﴿٤﴾ ﴿لِّيُدْخِلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ تا پیاوان و ئافرەتانی باوەڕدار بباتە ﴿جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ بەهەشتانێك کە ڕووبارەکان بەژێریاندا دەڕوات ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی تیایدا دەمێننەوە ﴿وَيُكَفِّرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ﴾ وەتا لەگوناهەکانیان خۆش ببێت ﴿وَكَانَ ذَٰلِكَ عِندَ اللَّهِ﴾ وە ئەم (بەڵێنە) لای خوا ﴿فَوْزًا عَظِيمًا﴾ سەرکەوتنێکی گەورەیە ﴿٥﴾ ﴿وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ﴾ و تا سزای بدات پیاوان و ئافرەتانی (دوو ڕوو) و ناپاك و ﴿وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ﴾ پیاوان و ئافرەتانی هاوبەش پەیداکەری ﴿الظَّانِّينَ بِاللَّهِ ظَنَّ السَّوْءِ﴾ گومان بەرانی خراپ دەربارەی خوا﴿عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ﴾ ئەوخراپە(لەناو چوونەی چاوەڕوانی دەکەن بۆ ئیمانداران) هەر بەسەر خۆیاندا دێت ﴿وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ﴾ وەخوا خەشمی لێ گرتوون و﴿وَلَعَنَهُمْ﴾ نەفرینی لێ کردوون و ﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ﴾ دۆزەخی بۆ ئامادە کردوون ﴿وَسَاءَتْ مَصِيرًا﴾ ئای چ سەرئەنجامێکی خراپە ﴿٦﴾ ﴿وَلِلَّهِ جُنُودُ﴾ تەنها هی خوایە سەربازانی ﴿السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا﴾ وەخوا هەمیشە بالآدەستی کاربەجێ یە ﴿٧﴾ ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ﴾ بەڕاستی (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆمان ناردووە ﴿شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا﴾ بەشایەت و مژدەدەر و ترسێنەر ﴿٨﴾ ﴿لِّتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ بۆ ئەوەی باوەڕ بە خواو پێغەمبەرەکەی بهێنن ﴿وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ﴾ وە پشتیوانی لێ بکەن و ڕێزی لێ بگرن ﴿وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا﴾ وە تەسبیحاتی خوا بکەن بە بەیانیان و ئێواراندا ﴿٩﴾

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ﴾ بەڕاستی ئەوکەسانەی پەیمان دەدەن بەتۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿إِنَّمَا يُبَايِعُونَ ٱللَّهَ﴾ بێگومان ئەوانە پەیمان بەخوا دەدەن ﴿يَدُ ٱللَّهِ فَوۡقَ أَيۡدِيهِمۡۚ﴾ دەستی خوا لەسەر دەستی ئەوانەوەیە (لەم ئایەتە پیرۆزەدا جێگیرکردن وباسکردنی سیفەتی دەست بۆ خودا هاتووە ئێمەش بڕوامان پێیەتی بەبێ هیچ لێچواندن ولەیەکدانەوەیەك، وەشێوەکەی نازانین تەنها خودا خۆی دەیزانێت) ﴿فَمَن نَّكَثَ﴾ جا هەرکەس پەیمانەکەی شکاند ﴿فَإِنَّمَا يَنكُثُ عَلَىٰ نَفۡسِهِۦۖ﴾ ئەوە بێگومان ئەو پەیمان شکاندنە تەنها (زیانی) بۆ خۆیەتی ﴿وَمَنۡ أَوۡفَىٰ﴾ هەر کەسیش وەفا بکات ﴿بِمَا عَٰهَدَ عَلَيۡهُ ٱللَّهَ﴾ بەو پەیمانەی کەداویتی بەخوا ﴿فَسَيُؤۡتِيهِ أَجۡرًا عَظِيمٗا﴾ ئەوە بەڕاستی خوا پاداشتی گەورەیی دەداتێ ﴿١٠﴾ ﴿سَيَقُولُ لَكَ﴾ بێگومان پێت دەڵێن ﴿ٱلۡمُخَلَّفُونَ مِنَ ٱلۡأَعۡرَابِ﴾ ئەو عەرەبە دەشتەکیانەی کەلە غەزا جێ مابوون ﴿شَغَلَتۡنَآ أَمۡوَٰلُنَا وَأَهۡلُونَا﴾ سامان و خاوخێزانمان مەشغوڵیان کردین (نەیان هێشت بێین بۆ غەزا) ﴿فَٱسۡتَغۡفِرۡ لَنَاۚ﴾ لەبەر ئەوە داوای لێ خۆشبوونمان بۆ بکە ﴿يَقُولُونَ بِأَلۡسِنَتِهِم مَّا لَيۡسَ فِي قُلُوبِهِمۡۚ﴾ ئەوەی بەزمانیان دەیڵێن لەدڵیاندا نی یە (وباوەڕیان پێی نیە) ﴿قُلۡ فَمَن﴾ بڵێ جا کێ ﴿يَمۡلِكُ لَكُم مِّنَ ٱللَّهِ شَيۡـًٔا﴾ لەبەرانبەر خوادا هیچی بەدەستە بۆتان ﴿إِنۡ أَرَادَ بِكُمۡ ضَرًّا﴾ ئەگەر خوا زیانێکی بۆتان بوێت ﴿أَوۡ أَرَادَ بِكُمۡ نَفۡعَۢاۚ﴾ یان سوودو قازانجێکی بۆتان بوێت ﴿بَلۡ كَانَ ٱللَّهُ﴾ (وانییە کەدەیڵێن) بەڵکو خوا ﴿بِمَا تَعۡمَلُونَ خَبِيرَۢا﴾ ئاگادارە بەهەرچییەك کەدەیکەن ﴿١١﴾ ﴿بَلۡ ظَنَنتُمۡ أَن﴾ بەڵکو وا گومانتان دەبرد کە ﴿لَّن يَنقَلِبَ ٱلرَّسُولُ وَٱلۡمُؤۡمِنُونَ إِلَىٰٓ أَهۡلِيهِمۡ أَبَدٗا﴾ پێغەمبەر و ئیمانداران هەرگیز ناگەڕێنەوە بۆ ناو کەس و کاری خۆیان (و شەهید دەبن) ﴿وَزُيِّنَ ذَٰلِكَ فِي قُلُوبِكُمۡ﴾ ئەو گومانە لەدڵتاندا ڕازێنرابوویەوە ﴿وَظَنَنتُمۡ ظَنَّ ٱلسَّوۡءِ﴾ وە گومانی خراپتان دەبرد ﴿وَكُنتُمۡ قَوۡمَۢا بُورٗا﴾ و بەڕاستی ئێوە گەلێکن لەناو دەچن ﴿١٢﴾ ﴿وَمَن لَّمۡ يُؤۡمِنۢ﴾ و هەر کەس باوەڕی نەهێنا بێ ﴿بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ بەخوا و پێغەمبەرەکەی ﴿فَإِنَّآ أَعۡتَدۡنَا﴾ ئەوە بەڕاستی ئێمە ئامادەمان کردووە ﴿لِلۡكَٰفِرِينَ سَعِيرٗا﴾ بۆ ئەو بێ باوەڕانە ئاگرێکی هەڵگیرساو ﴿١٣﴾ ﴿وَلِلَّهِ مُلۡكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ﴾ ئاسمانەکان و زەوی تەنها موڵکی خوایە ﴿يَغۡفِرُ لِمَن يَشَآءُ﴾ لەهەر کەس کەبیەوێت خۆش دەبێت ﴿وَيُعَذِّبُ مَن يَشَآءُۚ﴾ سزای هەرکەسیش دەدات کەبیەوێت (لەتاوانباران) ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورٗا رَّحِيمٗا﴾ وەخوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿١٤﴾ ﴿سَيَقُولُ ٱلۡمُخَلَّفُونَ﴾ بێگومان بەجێماوان لەغەزا دەڵێن ﴿إِذَا ٱنطَلَقۡتُمۡ﴾ هەرکاتێك (لەمەدینە) دەرچوون ﴿إِلَىٰ مَغَانِمَ لِتَأۡخُذُوهَا﴾ بۆ گرتنی دەسکەوتەکان (غەنیمەت) ﴿ذَرُونَا نَتَّبِعۡكُمۡۖ﴾ لێمان گەڕێن باشوێنتان بکەوین ﴿يُرِيدُونَ أَن يُبَدِّلُواْ كَلَٰمَ ٱللَّهِۚ﴾ دەیانەوێ وتەی خوا (کە دەسکەوتەکانی خەیبەر بۆ بەشدارانی حودەیبیەیە) بگۆڕن ﴿قُل لَّن تَتَّبِعُونَا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەرگیز نابێت شوێنمان کەون ﴿كَذَٰلِكُمۡ قَالَ ٱللَّهُ مِن قَبۡلُۖ﴾ چونکە پێشتر خوا دەربارەتان هەروای فەرمووە ﴿فَسَيَقُولُونَ﴾ ئەمجا دواتر دەڵێن ﴿بَلۡ تَحۡسُدُونَنَاۚ﴾ (وا نی یە) بەڵکو حەسوودی بە ئێمە دەبەن ﴿بَلۡ كَانُواْ﴾ (وا نی یە) بەڵکو ئەوان ﴿لَا يَفۡقَهُونَ إِلَّا قَلِيلٗا﴾ زۆر کەم تێدەگەن ﴿١٥﴾

﴾قُل لِّلْمُخَلَّفِينَ﴿ بلێ به‌جێماوان له‌غه‌زا ﴾مِنَ الْأَعْرَابِ﴿ له عه‌ره‌به ده‌شته‌كی یه‌كان ﴾سَتُدْعَوْنَ﴿ له‌مه‌ولا بانگ ده‌كرێن ﴾إِلَىٰ قَوْمٍ أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ﴿ بۆ (جه‌نگ له‌گه‌ڵ) گه‌لێكی زۆر به‌هێزی جه‌نگاوه‌ر ﴾تُقَاتِلُونَهُمْ أَوْ يُسْلِمُونَ﴿ (ده‌بێ) جه‌نگیان له‌گه‌ڵ بكه‌ن یان خۆیان موسڵمان بین ﴾فَإِن تُطِيعُوا﴿ جائه‌گه‌ر گوێرایه‌ڵ بن ﴾يُؤْتِكُمُ اللَّهُ﴿ خوا پێیان ده‌دات ﴾أَجْرًا حَسَنًا﴿ پاداشتێكی زۆرباش ﴾وَإِن تَتَوَلَّوْا﴿ وه ئه‌گه‌ر سه‌رپێچی بكه‌ن ﴾كَمَا تَوَلَّيْتُم مِّن قَبْلُ﴿ هه‌روه‌ك له‌وه‌و پێش سه‌رپێچیتان كرد (له حوده‌یبیه‌دا) ﴾يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴿ (خوا) سزایه‌كی سه‌ختتان ده‌دات ﴿١٦﴾ ﴾لَّيْسَ عَلَى الْأَعْمَىٰ حَرَجٌ﴿ بۆ كوێر گوناه نییه (به‌شداری جیهاد نه‌كات) ﴾وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ﴿ بۆ شه‌لیش گوناه نییه ﴾وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ﴿ هه‌روه‌ها بۆ نه‌خۆشیش گوناه نییه ﴾وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴿ وه هه‌ر كه‌س گوێرایه‌ڵی خوا و پێغه‌مبه‌ره‌كه‌ی بێت ﴾يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ﴿ ده‌یباته به‌هه‌شتانێك ﴾تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴿ كه‌ڕوباره‌كان به‌ژێریاندا دێن وده‌چن ﴾وَمَن يَتَوَلَّ﴿ هه‌ر كه‌سیش سه‌رپێچی بكات ﴾يُعَذِّبْهُ عَذَابًا أَلِيمًا﴿ (خوا) سزای سه‌ختی ده‌دات ﴿١٧﴾ ﴾لَّقَدْ رَضِيَ اللَّهُ﴿ سوێند به‌خوا بێگومان خوا ڕازی بوو ﴾عَنِ الْمُؤْمِنِينَ﴿ له‌و ئیماندارانه‌ی ﴾إِذْ يُبَايِعُونَكَ﴿ كه په‌یمانیان پێدایت ﴾تَحْتَ الشَّجَرَةِ﴿ له‌ژێر دره‌خته‌كه‌دا (له حوده‌یبیه) ﴾فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ﴿ جا خوا ئاگادار بوو به‌وه‌ی له دڵیاندایه ﴾فَأَنزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ﴿ بۆیه دڵنیایی و ئارامی بۆ ناردن ﴾وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا﴿ وه پاداشتی دانه‌وه به‌سه‌ركه‌وتنێكی نزیك (كه‌ئازاد كردنی خه‌یبه‌ر بوو) ﴿١٨﴾ ﴾وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا﴿ وه غه‌نیمه‌تی زۆر كه‌به‌ده‌ستی ده‌هێنن ﴾وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا﴿ وه خوا هه‌میشه زاڵی باڵاده‌ستی كاربه‌جێ یه ﴿١٩﴾ ﴾وَعَدَكُمُ اللَّهُ﴿ خوا به‌ڵێنی پێ داوون ﴾مَغَانِمَ كَثِيرَةً﴿ كه‌غه‌نیمه‌تی زۆر ﴾تَأْخُذُونَهَا﴿ (له بێ باوه‌ڕان) ده‌گرن ﴾فَعَجَّلَ لَكُمْ هَٰذِهِ﴿ بۆیه ئه‌م (غه‌نیمه‌ته‌ی خه‌یبه‌ر)ی بۆ پێش خستن ﴾وَكَفَّ أَيْدِيَ النَّاسِ عَنكُمْ﴿ وه ده‌ستی خه‌ڵكی (مه‌ككه‌ی) لێتان كۆتا كرد ﴾وَلِتَكُونَ آيَةً﴿ تا(ئه‌م ڕووداوه) ببێته به‌ڵگه‌یه‌ك ﴾لِّلْمُؤْمِنِينَ﴿ بۆ باوه‌ڕداران ﴾وَيَهْدِيَكُمْ﴿ وه‌تا ڕێنموونیتان بكات ﴾صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا﴿ بۆ ڕێگای ڕاست ﴿٢٠﴾ ﴾وَأُخْرَىٰ لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا﴿ وه چه‌نده‌ها (غه‌نیمه‌تی)تر هه‌یه كه‌هێشتا ده‌سه‌ڵاتتان نی یه به‌سه‌ری دا ﴾قَدْ أَحَاطَ اللَّهُ بِهَا﴿ بێگومان خوا ئاگای له‌هه‌موویانه ﴾وَكَانَ اللَّهُ﴿ وه‌خوا هه‌میشه ﴾عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا﴿ به‌سه‌ر هه‌موو شتێكدا به‌ده‌سه‌ڵات وبه‌توانایه ﴿٢١﴾ ﴾وَلَوْ قَاتَلَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴿ ئه‌گه‌ر ئه‌وانه‌ی كافرن جه‌نگیان له‌دژتان بكردایه ﴾لَوَلَّوُا الْأَدْبَارَ﴿ بێگومان (تێك ده‌شكان و) هه‌ڵده‌هاتن ﴾ثُمَّ لَا يَجِدُونَ﴿ پاشان ده‌ستیان نه‌ده‌كه‌وت ﴾وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا﴿ هیچ دۆست و پشتیوانێك ﴿٢٢﴾ ﴾سُنَّةَ اللَّهِ الَّتِي﴿ ئه‌وه‌یاساوباوی خوایه ﴾قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلُ﴿ كه‌بێگومان پێشتریش هه‌روابووه ﴾وَلَن تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا﴿ قه‌ت نابینیت باو و یاسای خوا هیچ گۆڕانێكی به‌سه‌ردا بێت ﴿٢٣﴾

﴿وَهُوَ ٱلَّذِي﴾ خوا ئەو زاتەیە ﴿كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنكُمْ﴾ کەدەستی ئەوانی (کافران) لەئێوە کۆتا کرد ﴿وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُم﴾ دەستی ئێوەشی لەوان (کۆتا کرد بەڕێکەوتنی حودەیبیە) ﴿بِبَطْنِ مَكَّةَ﴾ لەناوجەرگەی مەککەدا ﴿مِنۢ بَعْدِ﴾ لەپاش ئەوەی ﴿أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ﴾ ئێوەی بەسەر ئەواندا زاڵ کرد ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا﴾ وەخوا بەهەرچی ئێوە دەیکەن بینایە ﴿٢٤﴾ ﴿هُمُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ هەر ئەوان (مەککەیەکان) بوون کافر بوون ﴿وَصَدُّوكُمْ عَنِ ٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ﴾ وەڕێگری ئێوەیان کرد (لەزیارەتی) مزگەوتی حەرام (کەعبەی پیرۆز) ﴿وَٱلْهَدْىَ مَعْكُوفًا﴾ وە (نەیانهێشت) قوربانیە وەستێنراوەکان (لەحودەیبیەدا) ﴿أَن يَبْلُغَ مَحِلَّهُۥ﴾ بگاتە شوێنی سەربڕینی خۆی ﴿وَلَوْلَا رِجَالٌ مُّؤْمِنُونَ وَنِسَآءٌ مُّؤْمِنَـٰتٌ﴾ (خوا زاڵی دەکردن بەسەر مەککەدا لەو ساڵەدا) ئەگەر پیاو و ئافرەتانی ئیماندار نەبوایە (لەناو کافرانی مەککەدا) ﴿لَّمْ تَعْلَمُوهُمْ﴾ کەئێوە نەتان دەناسین ﴿أَن تَطَـُٔوهُمْ﴾ پێتان پێدادەنان (دەتان کوشتن) ﴿فَتُصِيبَكُم مِّنْهُم مَّعَرَّةٌۢ﴾ جابەهۆیانەوە تووشی تاوان دەبوون ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بێ ئەوەی بزانن ﴿لِّيُدْخِلَ ٱللَّهُ فِى رَحْمَتِهِۦ﴾ تاخوا بیخاتە بەر بەزەیی خۆی ﴿مَن يَشَآءُ﴾ ئەو کەسەی کە خۆی دەیەوێ ﴿لَوْ تَزَيَّلُوا۟﴾ بەڵام ئەگەر (ئیمانداران و کافران لەمەککەدا) لەیەکتر جیابیوونایەتەوە ﴿لَعَذَّبْنَا ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِنْهُمْ﴾ بێگومان بێ باوەڕەکانیانمان سزادەدا ﴿عَذَابًا أَلِيمًا﴾ بەسزادانێکی سەخت ﴿٢٥﴾ ﴿إِذْ جَعَلَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ فِى قُلُوبِهِمُ ٱلْحَمِيَّةَ﴾ کاتێک ئەوانەی بێ باوەڕن دەمارگیریان خستە دڵیانەوە ﴿حَمِيَّةَ ٱلْجَـٰهِلِيَّةِ﴾ کەدەمارگیری نەفامی یە ﴿فَأَنزَلَ ٱللَّهُ سَكِينَتَهُۥ﴾ جا خواش دڵنیایی و ئارامی خۆیی ناردە خوارەوە ﴿عَلَىٰ رَسُولِهِۦ وَعَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ پێغەمبەر ﷺ و ئیمانداران ﴿وَأَلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ ٱلتَّقْوَىٰ﴾ وەباوەڕدارانی پابەند کرد بەووشەی (لا اله الا الله محمد رسول الله) وە ﴿وَكَانُوٓا۟ أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلَهَا﴾ وەئەوان بەووشەیە شیاوتر بوون و خاوەنی بوون ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمًا﴾ وەخوا بەهەموو شتێك ئاگادار و زانایە ﴿٢٦﴾ ﴿لَّقَدْ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ﴿صَدَقَ ٱللَّهُ رَسُولَهُ ٱلرُّءْيَا بِٱلْحَقِّ﴾ خوا ئەوخەوەی کەپێغەمبەرەکەی دیبوی بەڕاستی گێڕا و هێنایەدی ﴿لَتَدْخُلُنَّ ٱلْمَسْجِدَ ٱلْحَرَامَ﴾ کە (ووتبوی) دڵنیابن دەچنەناو مزگەوتی حەرام (کەعبەی پیرۆز) ﴿إِن شَآءَ ٱللَّهُ﴾ بەوویستی خوا ﴿ءَامِنِينَ﴾ بەئارامی و بێ ترس ﴿مُحَلِّقِينَ رُءُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ﴾ سەرتان تاشیبوە یان کورتان کردۆتەوە ﴿لَا تَخَافُونَ﴾ (لەدوژمن) ناترسن ﴿فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا۟﴾ جا ئەوەی (خوا) دەیزانی ئێوە نەتان دەزانی (کەخێر لەڕێکەوتن دایە) ﴿فَجَعَلَ مِن دُونِ ذَٰلِكَ﴾ وە جگە لە (چوونە مەککە) بڕیاری داوە ﴿فَتْحًا قَرِيبًا﴾ سەرکەوتنێکی نزیك (بۆ ئێوەیە کەڕێکەوتنی حودەیبیەیە) ﴿٢٧﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِىٓ أَرْسَلَ رَسُولَهُۥ﴾ خوا ئەو زاتەیە کەپێغەمبەرەکەی ناردووە ﴿بِٱلْهُدَىٰ وَدِينِ ٱلْحَقِّ﴾ بەڕێنموونی و ئایینی ڕاستەوە ﴿لِيُظْهِرَهُۥ عَلَى ٱلدِّينِ كُلِّهِۦ﴾ تا بەسەر هەموو ڕێبازێکدا زاڵی بکات ﴿وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ شَهِيدًا﴾ تەنها خوا بەسە کە شاهید بێت لەسەر ئەمە ﴿٢٨﴾

﴿مُّحَمَّدٌ رَّسُولُ ٱللَّهِ﴾ موحەممەد ﷺ پێغەمبەری خوایە ﴿وَٱلَّذِينَ مَعَهُۥٓ﴾ ئەو (باوەڕدار)انەش کەلەگەڵیدان ﴿أَشِدَّآءُ عَلَى ٱلۡكُفَّارِ﴾ بەرامبەر بێ باوەڕان توندو تیژن و ﴿رُحَمَآءُ بَيۡنَهُمۡۖ﴾ لەنێوان خۆیاندا بە بەزەیین ﴿تَرَىٰهُمۡ رُكَّعٗا سُجَّدٗا﴾ دەیان بینی (هەمیشە) لە کوڕنوش و سوژدە بردندان ﴿يَبۡتَغُونَ فَضۡلٗا مِّنَ ٱللَّهِ وَرِضۡوَٰنٗاۖ﴾ داوای فەزڵ و ڕەزامەندی خودا دەکەن ﴿سِيمَاهُمۡ فِي وُجُوهِهِم﴾ نیشانەیان لە ناو چاوانیاندا دیارە ﴿مِّنۡ أَثَرِ ٱلسُّجُودِۚ﴾ بەهۆی زۆر سوژدە بردن (یانەوە) ﴿ذَٰلِكَ مَثَلُهُمۡ فِي ٱلتَّوۡرَىٰةِۚ﴾ جا ئەو (هاوەڵە بەڕێزانە) ئەوە نموونە و صیفەتیان بوو لە تەوراتدا ﴿وَمَثَلُهُمۡ فِي ٱلۡإِنجِيلِ﴾ وە نموونە و صیفەتیان لە ئینجیلیشدا ﴿كَزَرۡعٍ أَخۡرَجَ شَطۡـَٔهُۥ﴾ وەك ڕووەك وکشتوکاڵێك وایە چەکەرەی دەرکردبێت (سەوز بووبێ) ﴿فَـَٔازَرَهُۥ فَٱسۡتَغۡلَظَ﴾ ئەمجا چەکەرەکەی بەهێز کردبێ و قایم بووبێ ﴿فَٱسۡتَوَىٰ عَلَىٰ سُوقِهِۦ﴾ جا لەسەر لاسکی خۆی ڕێك وەستابێ ﴿يُعۡجِبُ ٱلزُّرَّاعَ﴾ (ئەوەندە جوان بێ) جوتیارەکانی سەرسام کردبێ ﴿لِيَغِيظَ بِهِمُ ٱلۡكُفَّارَۗ﴾ تا بە (زۆر بوونی) هەوەڵانی داخ و مەراق بدا بەکافران ﴿وَعَدَ ٱللَّهُ﴾ خوا بەڵێنی داوە ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ مِنۡهُم﴾ بەوانەیان کە باوەڕیان هێناوە وکردەوەی چاکەیان کردووە ﴿مَّغۡفِرَةٗ وَأَجۡرًا عَظِيمَۢا﴾ بە لێبوردن و پاداشتی گەورە (کە بەهەشتە) ﴿٢٩﴾

سورەتی ﴿ٱلۡحُجُرَٰتِ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەو کەسانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿لَا تُقَدِّمُواْ﴾ پێش مەکەون (لە هیچ کاروبڕیارێکدا) ﴿بَيۡنَ يَدَيِ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦۖ﴾ لەخواو پێغەمبەرەکەی ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۚ﴾ و لەخوا بترسن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٞ﴾ بێگومان خوا بیسەری زانایە ﴿١﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَرۡفَعُوٓاْ أَصۡوَٰتَكُمۡ﴾ دەنگتان بەرز مەکەنەوە ﴿فَوۡقَ صَوۡتِ ٱلنَّبِيِّ﴾ بەسەر دەنگی پێغەمبەردا ﷺ ﴿وَلَا تَجۡهَرُواْ لَهُۥ بِٱلۡقَوۡلِ﴾ وە بەدەنگی بەرز قسەی لەگەڵ مەکەن ﴿كَجَهۡرِ بَعۡضِكُمۡ لِبَعۡضٍ﴾ وەك دەنگ بەرز کردنەوەتان لەگەڵ یەکتریدا ﴿أَن تَحۡبَطَ أَعۡمَٰلُكُمۡ﴾ نەوەکو کردەوەکانتان بەتاڵ ببێتەوە ﴿وَأَنتُمۡ لَا تَشۡعُرُونَ﴾ و خۆشتان هەستی پێ نەکەن ﴿٢﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بێگومان ئەوانەی ﴿يَغُضُّونَ أَصۡوَٰتَهُمۡ﴾ دەنگیان نزم دەکەنەوە ﴿عِندَ رَسُولِ ٱللَّهِ﴾ لەخزمەتی پێغەمبەردا ﷺ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانە ئەو کەسانەن ﴿ٱمۡتَحَنَ ٱللَّهُ قُلُوبَهُمۡ﴾ خوا دڵیانی زاخاو داوە وپاکی کردوەتەوە ﴿لِلتَّقۡوَىٰۚ﴾ بۆ تەقوا وخواناسین ﴿لَهُم مَّغۡفِرَةٞ وَأَجۡرٌ عَظِيمٌ﴾ لێ خۆش بوون و پاداشتی گەورەیان بۆ هەیە ﴿٣﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بێگومان ئەو کەسانەی ﴿يُنَادُونَكَ مِن وَرَآءِ ٱلۡحُجُرَٰتِ﴾ لە دەرەوەی ژوورەکان بانگت دەکەن (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿أَكۡثَرُهُمۡ لَا يَعۡقِلُونَ﴾ زۆربەیان نەفامن و تێ ناگەن ﴿٤﴾

﴿وَلَوۡ أَنَّهُمۡ صَبَرُواْ﴾ خۆ ئەگەر چاوەڕوانیان بکردایە ﴿حَتَّىٰ تَخۡرُجَ إِلَيۡهِمۡ﴾ تادەڕۆشتیتە دەرەوە بۆ لایان ﴿لَكَانَ خَيۡرٗا لَّهُمۡۚ﴾ ئەوە چاکتر بوو بۆیان ﴿وَٱللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ وەخوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٥﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی ئەوانـەی باوەڕتان هێناوە ﴿إِن جَآءَكُمۡ فَاسِقُۢ بِنَبَإٖ﴾ ئەگەر گوناهـکارێ هەواڵێکی گرنگی هێنا بۆتان ﴿فَتَبَيَّنُوٓاْ﴾ ئـەوە لێ ی بکۆڵنـەوە (تاڕوون ببێتەوە) ﴿أَن تُصِيبُواْ﴾ نـەوەك زیان بگەیەنن ﴿قَوۡمَۢا بِجَهَٰلَةٖ﴾ بەخەڵکێـك بەنەزانین ﴿فَتُصۡبِحُواْ عَلَىٰ مَا فَعَلۡتُمۡ نَٰدِمِينَ﴾ ئەوسـا پەشـیمان بن لـەوکارەی کەکردووتانە ﴿٦﴾ ﴿وَٱعۡلَمُوٓاْ﴾ زۆر چـاك بزانـن ﴿أَنَّ فِيكُمۡ رَسُولَ ٱللَّهِۚ﴾ کـە بێگومـان پێغەمبـەری خـوا لـە ناوتانداییە ﴿لَوۡ يُطِيعُكُمۡ﴾ ئەگـەر بەگـوێ ی ئێوەی بکردایـە ﴿فِي كَثِيرٖ مِّنَ ٱلۡأَمۡرِ﴾ لەزۆرێـك لەکارەکاندا ﴿لَعَنِتُّمۡ﴾ تووشـی ناڕەحەتـی دەبوون ﴿وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ﴾ بـەڵام خوا ﴿حَبَّبَ إِلَيۡكُمُ ٱلۡإِيمَٰنَ﴾ ئیمانی لاتان خۆشەویسـت کـردووە ﴿وَزَيَّنَهُۥ فِي قُلُوبِكُمۡ﴾ وە لەدڵتانـدا (شـیرین و) ڕازاوەی کـردووە ﴿وَكَرَّهَ إِلَيۡكُمُ﴾ وە بێزراوو ناشـرینی کردووە لەلاتان ﴿ٱلۡكُفۡرَ وَٱلۡفُسُوقَ وَٱلۡعِصۡيَانَۚ﴾ بێ باوەڕیی و تاوان و سـەرپێچی فەرمانی خوا ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلرَّٰشِدُونَ﴾ هەر ئەوانەن شـارەزاو لەسـەر ڕێبازی ڕاسـتن ﴿٧﴾ ﴿فَضۡلٗا مِّنَ ٱللَّهِ وَنِعۡمَةٗۚ﴾ (ئەوە) بەخشـش ونیعمەتێکـە لەلایـەن خـواوە ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٞ﴾ خـواش زانـا و دانایـە ﴿٨﴾ ﴿وَإِن طَآئِفَتَانِ مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ ئەگـەر دووکۆمـەڵ لەئیمانداران ﴿ٱقۡتَتَلُواْ﴾ دژ بەیەکتـر جەنگیان کرد ﴿فَأَصۡلِحُواْ بَيۡنَهُمَاۖ﴾ ئـەوە لەنێوانیانـدا ئاشـتەوایی بکـەن ﴿فَإِنۢ بَغَتۡ إِحۡدَىٰهُمَا﴾ ئەمجـا ئەگـەر کۆمەڵێکیان دەسـت درێژی وسەرکەشی کرد ﴿عَلَى ٱلۡأُخۡرَىٰ﴾ بۆسەر کۆمەڵێکی تریان ﴿فَقَٰتِلُواْ ٱلَّتِي تَبۡغِي﴾ ئەوەئێوە (ئەی موسوڵمانان) دژی ئەوەیـان بجەنگـن دەسـت درێژی دەکات ﴿حَتَّىٰ تَفِيٓءَ﴾ تـا دەگەڕێتـەوە ﴿إِلَىٰٓ أَمۡرِ ٱللَّهِۚ﴾ بۆ فەرمانی خـوا (ملکەچی فەرمانی خوا دەبێ) ﴿فَإِن فَآءَتۡ﴾ ئەمجا ئەگەر گەڕایەوە ﴿فَأَصۡلِحُواْ بَيۡنَهُمَا﴾ ئەوسـا لەنێوانیاندا ئاشـتەوایی بکەن ﴿بِٱلۡعَدۡلِ وَأَقۡسِطُوٓاْۖ﴾ بەدادگەرانە و ڕاسـت و دادپـەروەر بن (لەنێوانیاندا) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بێگومـان خـوا ﴿يُحِبُّ ٱلۡمُقۡسِطِينَ﴾ دادپەروەرانـی خـۆش دەوێ ﴿٩﴾ ﴿إِنَّمَا ٱلۡمُؤۡمِنُونَ إِخۡوَةٞ﴾ بێگومـان تەنها بـاوەڕداران برای یەکترن ﴿فَأَصۡلِحُواْ بَيۡنَ أَخَوَيۡكُمۡۚ﴾ کەواتە لەنێـوان دووبراتاندا (ئاژاوە هەبـوو) ئاشـتەوایی بکـەن ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ و لەخـوا بترسـن ﴿لَعَلَّكُمۡ تُرۡحَمُونَ﴾ تاڕەحمتـان پـێ بکات ﴿١٠﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿لَا يَسۡخَرۡ قَوۡمٞ مِّن قَوۡمٍ﴾ باهیچ کۆمەڵە پیاوێك گاڵتە نەکـەن بەکۆمەڵێکی تریان ﴿عَسَىٰٓ أَن يَكُونُواْ﴾ ڕەنگە گاڵتە پـێ کراوەکان ﴿خَيۡرٗا مِّنۡهُمۡ﴾ لە گاڵتەکەرەکان باشـترین (لای خـوا) ﴿وَلَا نِسَآءٞ مِّن نِّسَآءٍ﴾ وە ژنانێـك گاڵتـە نەکەن بەژنانێکی تـر ﴿عَسَىٰٓ أَن يَكُنَّ﴾ ڕەنگە ئافرەتـە گاڵتـە پێکـراوەکان ﴿خَيۡرٗا مِّنۡهُنَّۖ﴾ لـە ئافرەتـە گاڵتەکەرەکان باشـترین (لای خـوای گەورە) ﴿وَلَا تَلۡمِزُوٓاْ أَنفُسَكُمۡ﴾ تانە وتەشـەر لەیەکتـری مەدەن (لەنێو خۆتانـدا) ﴿وَلَا تَنَابَزُواْ بِٱلۡأَلۡقَٰبِۖ﴾ ناوو ناتۆرە لەیەکتـری مەنێـن ﴿بِئۡسَ ٱلِٱسۡمُ ٱلۡفُسُوقُ﴾ ئای چەند خراپـە ناو بردنێ کە گوناهە (بە موسـڵمان بڵێیت کافـر، یـان داوێن پیس) ﴿بَعۡدَ ٱلۡإِيمَٰنِۚ﴾ پاش باوەڕ هێنان ﴿وَمَن لَّمۡ يَتُبۡ﴾ جـا ئەوەی پەشـیمان نەبێتەوە ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ ئەوە ئەوانە هەر خۆیان ستەمکارن ﴿١١﴾

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوکەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِنَ الظَّنِّ﴾ خۆتان لەزۆرێك لە گومانەکان بپارێزن ﴿إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ﴾ چونکە بەڕاستی هەندێك لەگومانەکان تاوانن ﴿وَلَا تَجَسَّسُوا﴾ سیخوڕی مەکەن (وبەدوای ناتەواوی یەکتردا مەگەڕێن) ﴿وَلَا يَغْتَبْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا﴾ لەپاشملە بەخراپە باسی یەکتری مەکەن ﴿أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ﴾ ئایا کام لەئێوە پێ ی خۆشە ﴿أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ﴾ کە گۆشتی برا (ئایینی یەکەی) بخوات؟ ﴿مَيْتًا﴾ بەمردووی ﴿فَكَرِهْتُمُوهُ﴾ بێگومان قێزتان لێ ی دێتەوەو پێتان ناخۆشە ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَحِيمٌ﴾ بێگومان خوا تەوبە گیراکەری بەبەزەیی یە ﴿١٢﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەلکینە ﴿إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ﴾ بێگومان ئێمە دروستمان کردوون ﴿مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ﴾ لە نێر و مێ یەك ﴿وَجَعَلْنَاكُمْ﴾ وە کردومانن ﴿شُعُوبًا وَقَبَائِلَ﴾ بەچەند گەل و هۆزێکەوە ﴿لِتَعَارَفُوا﴾ تایەکتری بناسن ﴿إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ﴾ بەڕاستی بەڕێزترینتان لای خوا ﴿أَتْقَاكُمْ﴾ ئەو کەسەتانە زیاتر لەخودا دەترسێت ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ﴾ بێگومان خوا زانای ئاگادارە ﴿١٣﴾ ﴿قَالَتِ الْأَعْرَابُ آمَنَّا﴾ عەرەبە دەشتەکیەکان وتیان باوەڕمان هێناوە ﴿قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ باوەڕتان نەهێناوە ﴿وَلَٰكِنْ قُولُوا أَسْلَمْنَا﴾ بەڵکو بڵێن موسڵمان بووین (بەسەر زارەکی) ﴿وَلَمَّا يَدْخُلِ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ﴾ چونکە هێشتا باوەڕ نەچووەتە ناو دڵەکانتانەوە ﴿وَإِنْ تُطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ خۆ ئەگەر گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەرەکەی بن ﴿لَا يَلِتْكُمْ مِنْ أَعْمَالِكُمْ شَيْئًا﴾ هیچ لە (پاداشتی) کردەوەکانتان کەم ناکاتەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿١٤﴾ ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ﴾ بێگومان ئیماندارانی ڕاستەقینە ئەوانەن ﴿آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ کە باوەڕیان هێناوە بە خوا و پێغەمبەرەکەی ﴿ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا﴾ پاشان دوو دڵ نەبوون (لە ئیمانەکەیاندا) ﴿وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ﴾ وە بەماڵ و گیانیان تێکۆشانیان کردووە ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەپێناو ڕێبازی خوادا ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ﴾ هەر ئەوانەن ڕاستگۆیان ﴿١٥﴾ ﴿قُلْ أَتُعَلِّمُونَ اللَّهَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا ئێوە خوا ئاگادار دەکەن ﴿بِدِينِكُمْ﴾ لەئاینەکەتان ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ﴾ لەکاتێکدا خوا ئاگادارەو دەزانێ ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ بەهەرچی لەئاسمانەکان و زەوی دایە ﴿وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بەهەموو شتێك زانایە ﴿١٦﴾ ﴿يَمُنُّونَ عَلَيْكَ﴾ ئەوکەسانە منەت دەکەن بەسەر تۆدا (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿أَنْ أَسْلَمُوا﴾ کە موسڵمان بوون ﴿قُلْ لَا تَمُنُّوا عَلَيَّ إِسْلَامَكُمْ﴾ تۆش بڵێ منەتی موسڵمان بوونی خۆتان بەسەر مندا مەکەن ﴿بَلِ اللَّهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ﴾ بەڵکو خوا منەت دەکات بەسەر ئێوەدا ﴿أَنْ هَدَاكُمْ لِلْإِيمَانِ﴾ کە ڕێنموونیی کردوون بۆ باوەڕهێنان ﴿إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاستگۆن (کە ئیماندارن) ﴿١٧﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ﴾ بەڕاستی خوا دەزانێ ﴿غَيْبَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ نهێنی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ وەخوا بینایە بەهەر کردەوەیەك کە ئێوە دەیکەن ﴿١٨﴾

سورەتی ﴿ قٓ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قٓ﴾ بە (قاف) دەخوێندرێتەوە، ماناکەی تەنها خوا دەیزانێ بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە﴿وَٱلۡقُرۡءَانِ ٱلۡمَجِيدِ﴾ سوێند بەقورئانی بەرزو بەڕێز (تۆ نێردراوی خوای ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿١﴾ ﴿بَلۡ عَجِبُوٓاْ﴾ بەڵام (بێ باوەڕان) سەریان سوڕماوە ﴿أَن جَآءَهُم مُّنذِرٞ مِّنۡهُمۡ﴾ لەوەی کەپێغەمبەرێکی ترسێنەریان بۆ هاتووە لە خۆیان ﴿فَقَالَ ٱلۡكَٰفِرُونَ﴾ جا بێ باوەڕان دەیان ووت ﴿هَٰذَا شَيۡءٌ عَجِيبٌ﴾ ئەمە شتێکی سەیرە ﴿٢﴾ ﴿أَءِذَا مِتۡنَا﴾ ئایا کاتێ مردین و ﴿وَكُنَّا تُرَابٗا﴾ بووین بەخۆڵ (چۆن زیندوو دەبینەوە) ﴿ذَٰلِكَ رَجۡعُۢ بَعِيدٞ﴾ ئەوە گەڕانەوەیەکی دوورەو نابێ ﴿٣﴾ ﴿قَدۡ عَلِمۡنَا﴾ بێگومان ئێمە دەزانین ﴿مَا تَنقُصُ ٱلۡأَرۡضُ مِنۡهُمۡ﴾ زەوی چەندێ لە لاشەیان دەخوات (هیچیمان لێ وون نابێ) ﴿وَعِندَنَا كِتَٰبٌ حَفِيظُۢ﴾ پەڕاوێکیشمان لایەکە پارێزەری هەموو شتێکە ﴿٤﴾ ﴿بَلۡ كَذَّبُواْ بِٱلۡحَقِّ﴾ (زیندوو بوونەوە دووری یە) بەڵکو ئەوان باوەڕیان بەقورئان نەکرد ﴿لَمَّا جَآءَهُمۡ﴾ کاتێك بۆیان هات ﴿فَهُمۡ فِيٓ أَمۡرٖ مَّرِيجٍ﴾ بۆیە ئەوان لەناو کارێکی تێکەڵ و پێکەڵدان ﴿٥﴾ ﴿أَفَلَمۡ يَنظُرُوٓاْ إِلَى ٱلسَّمَآءِ فَوۡقَهُمۡ﴾ دەی ئایا سەرنجی ئەو ئاسمانەیان نەداوە کە لەسەریانەوەیە ﴿كَيۡفَ بَنَيۡنَٰهَا وَزَيَّنَّٰهَا﴾ چۆن دروستمان کردووە و ڕازاندومانەتەوە ﴿وَمَا لَهَا مِن فُرُوجٖ﴾ وەهیچ درزو کەلێنێکی تێدا نی یە ﴿٦﴾ ﴿وَٱلۡأَرۡضَ مَدَدۡنَٰهَا﴾ زەویشمان ڕاخستووە ﴿وَأَلۡقَيۡنَا فِيهَا رَوَٰسِيَ﴾ چەندەها شاخی دامەزراومان تێدا داناوە ﴿وَأَنۢبَتۡنَا فِيهَا﴾ ڕواندومانە تێیشیدا ﴿مِن كُلِّ زَوۡجِۭ بَهِيجٖ﴾ هەموو جۆر ڕووەکێکی جوان ﴿٧﴾ ﴿تَبۡصِرَةٗ وَذِكۡرَىٰ﴾ تابەر چاو ڕوونی و پەندو بیرخەرەوە بێت ﴿لِكُلِّ عَبۡدٖ مُّنِيبٖ﴾ بۆ هەموو بەندەیەکی تەوبە کارو گەڕاوە بۆ لای خوا ﴿٨﴾ ﴿وَنَزَّلۡنَا مِنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ وە لەئاسمانەوە باراندوومانە ﴿مَآءٗ مُّبَٰرَكٗا﴾ بارانێکی بەپیت و فەڕ ﴿فَأَنۢبَتۡنَا بِهِۦ﴾ جابەو بارانە ڕوواندومانە ﴿جَنَّٰتٖ وَحَبَّ ٱلۡحَصِيدِ﴾ باخات و دانەوێڵە(ی ئەو کشتوکاڵانەی) کەدروێنە دەکرێن ﴿٩﴾ ﴿وَٱلنَّخۡلَ بَاسِقَٰتٖ﴾ هەروەها دارخورمای بەرزو بڵند ﴿لَّهَا طَلۡعٞ نَّضِيدٞ﴾ بە هێشووی تێك پەستراوەوە ﴿١٠﴾ ﴿رِّزۡقٗا لِّلۡعِبَادِ﴾ (تابێتە) ڕزق و ڕۆزی بۆ بەندەکان ﴿وَأَحۡيَيۡنَا بِهِۦ بَلۡدَةٗ مَّيۡتٗاۚ﴾ هەر بەو بارانە زەوی مردو (ووشك) دەبوژێنینەوە ﴿كَذَٰلِكَ ٱلۡخُرُوجُ﴾ زیندوو کردنەوە(ی مردوانیش) هەر بەو شێوەیە ﴿١١﴾ ﴿كَذَّبَتۡ قَبۡلَهُمۡ﴾ پێش ئەمانیش باوەڕیان نەهێنا (بە پێغەمبەرەکانیان) ﴿قَوۡمُ نُوحٖ وَأَصۡحَٰبُ ٱلرَّسِّ وَثَمُودُ﴾ گەلی نووح و خاوەن چاڵ و بیرەکان و (گەلی) سەموود ﴿١٢﴾ ﴿وَعَادٞ وَفِرۡعَوۡنُ وَإِخۡوَٰنُ لُوطٖ﴾ وەگەلی عادو فیرعەون و گەلی لووطیش ﴿١٣﴾ ﴿وَأَصۡحَٰبُ ٱلۡأَيۡكَةِ وَقَوۡمُ تُبَّعٖ﴾ هەروەها خاوەن باخاتە چڕو پڕەکان و گەلی توبەعیش ﴿كُلّٞ كَذَّبَ ٱلرُّسُلَ﴾ هەر هەموویان باوەڕیان نەهێنا بەپێغەمبەرەکانیان ﴿فَحَقَّ وَعِيدِ﴾ بۆیە هەڕەشەی (من لەدژیان) هاتەدی ﴿١٤﴾ ﴿أَفَعَيِينَا بِٱلۡخَلۡقِ ٱلۡأَوَّلِۚ﴾ جا ئایا ئێمە لەدروستکردنی یەکەم جاردا دەستەوسان بووین (تانەتوانین زیندووتان بکەینەوە)؟! ﴿بَلۡ هُمۡ﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو ئەوان ﴿فِي لَبۡسٖ مِّنۡ خَلۡقٖ جَدِيدٖ﴾ لە گوماندان لە دروست بوونەوەیەکی سەر لە نوێ ﴿١٥﴾

﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ﴾ سوێند بەخوا ئێمە ئادەمیمان بەدی هێناوە و ﴿وَنَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهِ نَفْسُهُ﴾ چاك ئاگادارین بەو خەیاڵ و خەتەرانەی دێن بەدڵ و دەروونیدا ﴿وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ﴾ وئێمە لەوەوە نزیکترین (واتە خوای گەورە عیلم و زانینی تەواوی هەیە بە هەموو جموجوڵێکی ئادەمیزاد) ﴿مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ﴾ لە شادەماری دڵی (١٦) ﴿إِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِّيَانِ﴾ کاتێك ئەو دووفریشتە (کرداری) تۆمار دەکەن ﴿عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ﴾ کە لەلای ڕاست و لای چەپیەوە دانیشتوون (١٧) ﴿مَا يَلْفِظُ مِن قَوْلٍ﴾ هەر ووتەیەك لەدەمی دەرچێ ﴿إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ﴾ چاودێرێکی بەسەرەوەیە (و دەینوسێ) (١٨) ﴿وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ﴾ ناڕەحەتی و بێهۆشی مردن دێت لەگەڵ ڕاستیەکاندا ﴿ذَٰلِكَ مَا كُنتَ مِنْهُ تَحِيدُ﴾ (پێی دەووترێ) ئەمە ئەو (مردنە)یە کە خۆت لێ دەپاراست و لادەدا (١٩) ﴿وَنُفِخَ فِي الصُّورِ﴾ ئەمجا فوو دەکرێ بە (شەیپوڕ) کەڕەنادا ﴿ذَٰلِكَ يَوْمُ الْوَعِيدِ﴾ ئەوە ڕۆژی (بەدی هاتنی) هەڕەشەکانە (٢٠) ﴿وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّعَهَا﴾ لەگەڵ هەموو کەسێکدا دێت (بۆ مەحشەر) ﴿سَائِقٌ وَشَهِيدٌ﴾ دوو فریشتە، یەکێکیان پێش خۆی داوە، ئەوی دیکەشیان شاهیدی لەسەر ئەدات، (لەتەواوی ئەو کارو کردەوانەی کە کردوونی لە دونیادا) (٢١) ﴿لَّقَدْ كُنتَ فِي غَفْلَةٍ مِّنْ هَٰذَا﴾ (پێی دەووترێت) سوێند بەخوا بەڕاستی تۆ لەمە بێ ئاگا بوویت لەدونیادا ﴿فَكَشَفْنَا عَنكَ غِطَاءَكَ﴾ جا ئێمە پەردە (ی قیامەت) مان لەسەر لادایی ﴿فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ﴾ جا ئەمڕۆ (کە قیامەتە) چاوت تیژە و چاك دەبینێ (٢٢) ﴿وَقَالَ قَرِينُهُ﴾ وە ئەو (فریشتە شاهیدەی) لەگەڵیدایە دەڵێت ﴿هَٰذَا مَا لَدَيَّ عَتِيدٌ﴾ ئەمە (نامەی کردەوەکانە) ئامادەیە و لای منە (٢٣) ﴿أَلْقِيَا فِي جَهَنَّمَ﴾ (خوا دەفەرموێ بەدوو فریشتەکە) فڕێ ی بدەنە ناو دۆزەخەوە ﴿كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ﴾ هەموو کافرێکی سەرکەشی (٢٤) ﴿مَّنَّاعٍ لِّلْخَيْرِ﴾ ڕێگری کەر لەچاکە ﴿مُعْتَدٍ مُّرِيبٍ﴾ دەست درێژ کەری گوماناوی (٢٥) ﴿الَّذِي جَعَلَ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ﴾ ئەو کەسەی کەپەرستراوی تری لەگەڵ خوادا داناوە ﴿فَأَلْقِيَاهُ فِي الْعَذَابِ الشَّدِيدِ﴾ جا هەر دووکتان (ئەی فریشتەکان) فڕێ ی بدەنە سزای سەختەوە (٢٦) ﴿قَالَ قَرِينُهُ﴾ ئەو (شەیتانەی لەدونیادا) لەگەڵیدا بوو دەڵێ ﴿رَبَّنَا مَا أَطْغَيْتُهُ﴾ ئەی پەروەردگارم من ئەوم سەرکەش نەکرد ﴿وَلَٰكِن كَانَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ﴾ بەڵکو خۆی لەگومڕایی یەکی دوور لەڕاستیدا بوو (٢٧) ﴿قَالَ لَا تَخْتَصِمُوا لَدَيَّ﴾ (خوا دەفەرموێ) لەلای مندا دەمەقاڵێ و مشتومڕ مەکەن ﴿وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُم بِالْوَعِيدِ﴾ چونکە بێگومان پێشتر هەڕەشەم (لەم بارەیەوە) ناردووە بۆتان (٢٨) ﴿مَا يُبَدَّلُ الْقَوْلُ لَدَيَّ﴾ بەڵێنی من هەرگیز گۆڕانی بەسەردا نایەت ﴿وَمَا أَنَا بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ﴾ وە من هیچ جۆرە ستەمێك لە بەندەکانم ناکەم (٢٩) ﴿يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ﴾ ڕۆژێك دەبێت بەدۆزەخ دەڵێین ﴿هَلِ امْتَلَأْتِ﴾ ئایا پڕ بوویت؟ ﴿وَتَقُولُ هَلْ مِن مَّزِيدٍ﴾ دۆزەخیش دەڵێ ئایا کەسی تر هەیە (بیهێنن)؟ (٣٠) ﴿وَأُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ﴾ بەهەشتیش (لەو ڕۆژەدا) نزیك کراوەتەوە بۆ پارێزکاران ولەخواترسان ﴿غَيْرَ بَعِيدٍ﴾ دوور نی یە (لێیان) (٣١) ﴿هَٰذَا مَا تُوعَدُونَ﴾ (پێیان دەوترێ) ئەمە ئەو (بەهەشتە)یە کە بەڵێنتان پێ درابوو ﴿لِكُلِّ أَوَّابٍ حَفِيظٍ﴾ بەهەموو ڕوو لەخوایەکی خۆپارێز (٣٢) ﴿مَّنْ خَشِيَ الرَّحْمَٰنَ بِالْغَيْبِ﴾ ئەوەی لە خوای میهرەبان ترسایێ لەپەنهانیدا (وخۆی لە گوناه پاراست بێت) ﴿وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُّنِيبٍ﴾ وە بەدڵێکی ڕوو لە خواوە گەڕاییتەوە (بۆ لامان) (٣٣) ﴿ادْخُلُوهَا بِسَلَامٍ﴾ (پێیان دەووترێت) هەمووتان بڕۆنە ناو بەهەشتەوە، دڵنیا و بێ ترس بن (لەسزاو ناخۆشی) ﴿ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ﴾ ئەم ڕۆژە ڕۆژی هەمیشەیی و نەمری یە (٣٤) ﴿لَهُم مَّا يَشَاءُونَ فِيهَا﴾ لەو بەهەشتەدا هەرچیان بوێت بۆیان ئامادەیە ﴿وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ﴾ وە لەوە زیاتریشمان هەیە (کە بینینی خوای گەورەیە) (٣٥)

﴿وَكَمۡ أَهۡلَكۡنَا قَبۡلَهُم مِّن قَرۡنٍ﴾ وەپێش ئەمان گەل و چینی زۆرمان لەناوبرد ﴿هُمۡ أَشَدُّ مِنۡهُم بَطۡشٗا﴾ کەئەوان لەمانیش بەهێزتر بوون ﴿فَنَقَّبُواْ فِي ٱلۡبِلَٰدِ﴾ خۆ شاران و وولاتانیان پشکنیوە و گەڕاوون ﴿هَلۡ مِن مَّحِيصٍ﴾ ئایا هیچ پەنا گایەك هەبوو(بۆیان لەمردن) ﴿٣٦﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَذِكۡرَىٰ﴾ بێگومان لەم (باسەدا) پەندو ئامۆژگاری هەیە ﴿لِمَن كَانَ لَهُۥ قَلۡبٌ﴾ بۆ کەسێك خاوەن دڵێکی (زیندوو بێت یان ژیربێ) ﴿أَوۡ أَلۡقَى ٱلسَّمۡعَ وَهُوَ شَهِيدٞ﴾ یاگوێ بگرێ (بۆ قورئان) و بیریشی لەلای بێت ﴿٣٧﴾ ﴿وَلَقَدۡ خَلَقۡنَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان دروستمان کردووە ﴿ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ وَمَا بَيۡنَهُمَا﴾ ئاسمانەکان و زەوی و هەرچی لە نێوانیاندایە ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٖ﴾ لە شەش ڕۆژدا ﴿وَمَا مَسَّنَا مِن لُّغُوبٖ﴾ وە هیچ ماندوو بوونێکمان تووش نەبوو ﴿٣٨﴾ ﴿فَٱصۡبِرۡ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ﴾ کەواتە (ئەی موحەممەد ﷺ) خۆگربە بەرامبەر ئەو (قسە نابەجێ یانە)ی کەدەیڵێن ﴿وَسَبِّحۡ بِحَمۡدِ رَبِّكَ﴾ بەستایشی پەروەردگارت تەسبیحات بکە ﴿قَبۡلَ طُلُوعِ ٱلشَّمۡسِ﴾ پێش هەڵهاتنی خۆرو ﴿وَقَبۡلَ ٱلۡغُرُوبِ﴾ پێش ئاوا بوونیشی ﴿٣٩﴾ ﴿وَمِنَ ٱلَّيۡلِ فَسَبِّحۡهُ﴾ وە لەبەشێك لەشەودا ستایشی پەروەردگارت بکە ﴿وَأَدۡبَٰرَ ٱلسُّجُودِ﴾ وە لەپاش نوێژەکانیش ﴿٤٠﴾ ﴿وَٱسۡتَمِعۡ يَوۡمَ﴾ وە گوێ بگرە لەڕۆژێکدا ﴿يُنَادِ ٱلۡمُنَادِ مِن مَّكَانٖ قَرِيبٖ﴾ جاڕ دەرێك لەشوێنێکی نزیکەوە بانگ دەکات ﴿٤١﴾ ﴿يَوۡمَ يَسۡمَعُونَ ٱلصَّيۡحَةَ بِٱلۡحَقِّۚ﴾ ڕۆژێ کە نەعرەتەیەك (دەنگێکی گەورەی ترسناك) بەڕاستی دەبیستن ﴿ذَٰلِكَ يَوۡمُ ٱلۡخُرُوجِ﴾ ئەو ڕۆژە ڕۆژی هاتنەدەرەوەیە (لەگۆرەکان) ﴿٤٢﴾ ﴿إِنَّا نَحۡنُ نُحۡيِۦ وَنُمِيتُ﴾ بێگومان هەر ئێمەین دەژێنین و دەشمرێنین ﴿وَإِلَيۡنَا ٱلۡمَصِيرُ﴾ گەڕانەوەش هەر بۆلای ئێمەیە ﴿٤٣﴾ ﴿يَوۡمَ تَشَقَّقُ ٱلۡأَرۡضُ عَنۡهُمۡ﴾ ڕۆژێك دێت زەوی لەئاست ئەوانە (ی مردوون) قڵیش دەبات ﴿سِرَاعٗاۚ﴾ بەپەلە (دێنە دەرەوە) ﴿ذَٰلِكَ حَشۡرٌ عَلَيۡنَا يَسِيرٞ﴾ ئەو کۆکردنەوە بەلای ئێمەوە ئاسانە ﴿٤٤﴾ ﴿نَّحۡنُ أَعۡلَمُ بِمَا يَقُولُونَۖ﴾ بێگومان ئێمە ئاگادارین بەوەی کەدەیڵێن ﴿وَمَآ أَنتَ عَلَيۡهِم بِجَبَّارٖۖ﴾ تۆ دەسەڵاتت بەسەریاندا نی یە ﴿فَذَكِّرۡ بِٱلۡقُرۡءَانِ مَن﴾ کەوایە تۆ بەم قورئانە ئامۆژگاری ئەو کەسە بکە ﴿يَخَافُ وَعِيدِ﴾ کە لەهەڕەشەی من دەترسێ ﴿٤٥﴾

سورەتی ﴿ ٱلذَّارِيَاتِ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَٱلذَّٰرِيَٰتِ ذَرۡوٗا﴾ سوێند بەو بایانەی کە زۆر شت پرژو بڵاودەکەنەوە بە بڵاوکردنەوە ﴿١﴾ ﴿فَٱلۡحَٰمِلَٰتِ وِقۡرٗا﴾ ئەمجا سوێند بەو هەورانەی کە هەڵگری بارانن ﴿٢﴾ ﴿فَٱلۡجَٰرِيَٰتِ يُسۡرٗا﴾ ئەمجا سوێند بەو کەشتیانەی کە بەئاسانی دەگەڕێن (لە ناو دەریادا) ﴿٣﴾ ﴿فَٱلۡمُقَسِّمَٰتِ أَمۡرًا﴾ ئەمجا سوێند بەو فریشتانەی کار دابەشکەرن ﴿٤﴾ ﴿إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقٞ﴾ بێگومان هەر بەڵێنێ کە پێتان دەدرێ ڕاستە ﴿٥﴾ ﴿وَإِنَّ ٱلدِّينَ لَوَٰقِعٞ﴾ وە بەڕاستی (ڕۆژی) پاداشت و تۆڵە ڕوودەدات ﴿٦﴾

﴿وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْحُبُكِ﴾ وەسوێند بەئاسمانی خاوەن ڕێگای زۆر (خاوەن جوانی و ڕێك و پێكی) ﴿٧﴾ ﴿إِنَّكُمْ لَفِي قَوْلٍ مُّخْتَلِفٍ﴾ بێگومان ئێوە لەقسە و گوفتاری جیاوازدان ﴿٨﴾ ﴿يُؤْفَكُ عَنْهُ مَنْ أُفِكَ﴾ ئەو کەسە لادەدرێت لەئیمان کەلادراوە (چونکە خۆی گومڕایە) ﴿٩﴾ ﴿قُتِلَ الْخَرَّاصُونَ﴾ دەك بەکوشت چن ئەو درۆزنانە(و نەفرینیان لێ بێ) ﴿١٠﴾ ﴿الَّذِينَ هُمْ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿فِي غَمْرَةٍ سَاهُونَ﴾ لەگێژاوی نەزانیدا بێ ئاگان (لەهەموو شت) ﴿١١﴾ ﴿يَسْأَلُونَ أَيَّانَ يَوْمُ الدِّينِ﴾ (بەگاڵتەوە) دەپرسن کەی ڕۆژی دوایی دێت ﴿١٢﴾ ﴿يَوْمَ هُمْ﴾ ڕۆژێك (سزا دەدرێن) کەئەوان ﴿عَلَى النَّارِ يُفْتَنُونَ﴾ بەئاگری دۆزەخ دەسوتێنرێن ﴿١٣﴾ ﴿ذُوقُوا فِتْنَتَكُمْ﴾ (پێیان دەووترێت) سزاکەتان بچەژن ﴿هَذَا الَّذِي﴾ ئەمە ئەو (سزایە) ﴿كُنتُم بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ﴾ (بەگاڵتەوە) بە پەلە داواتان دەکرد ﴿١٤﴾ ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ﴾ بێگومان پارێزکاران و لەخواترسان ﴿فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ﴾ وان لە باخات و کەناری سەرچەشمەی ڕەواندا ﴿١٥﴾ ﴿آخِذِينَ مَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ﴾ ئەوەی خوا پێی داوون وەری دەگرن ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُحْسِنِينَ﴾ (چونکە) بێگومان ئەوان لەوەو پێش چاکەکار بوون ﴿١٦﴾ ﴿كَانُوا قَلِيلًا مِّنَ اللَّيْلِ﴾ ئەوانە کەمێك لەشەودا ﴿مَا يَهْجَعُونَ﴾ دەخەوتن (ئەوی تری شەو نوێژیان دەکرد) ﴿١٧﴾ ﴿وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ﴾ وە لەبەرەبەیانانەدا داوای لێخۆشبوونیان دەکرد ﴿١٨﴾ ﴿وَفِي أَمْوَالِهِمْ﴾ وە لە ماڵ و دارایی یاندا ﴿حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ﴾ بۆ (هەژاری) داواکەرو داوانەکەر مافی خۆیان هەبوو ﴿١٩﴾ ﴿وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِّلْمُوقِنِينَ﴾ وەلەزەویدا بەڵگە و نیشانە هەیە بۆ باوەڕداران ﴿٢٠﴾ ﴿وَفِي أَنفُسِكُمْ﴾ وە لەخودی خۆشتاندا (بەڵگەی زۆر هەیە) ﴿أَفَلَا تُبْصِرُونَ﴾ دەی ئایا بۆ وورد نابنەوە و سەرنج نادەن ﴿٢١﴾ ﴿وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ﴾ وەڕزق و ڕۆزی ئێوە و ئەو بەڵێنانەی پێتان دەدرێ لەئاسمانە ﴿٢٢﴾ ﴿فَوَرَبِّ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ جا سوێند بەپەروەردگاری ئاسمان و زەوی ﴿إِنَّهُ لَحَقٌّ﴾ بێگومان ئەوە(ی باسکرا) هەق و ڕاستە ﴿مِّثْلَ مَا أَنَّكُمْ تَنطِقُونَ﴾ بەوێنەی ئەو قسانەی خۆتان دەیکەن ﴿٢٣﴾ ﴿هَلْ أَتَاكَ﴾ ئایا پێت گەشتووە ﴿حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِينَ﴾ بەسەرهاتی میوانە ڕێزدارەکانی ئیبراهیم ﴿٢٤﴾ ﴿إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ﴾ کاتێ چوونە لای ئیبراهیم و ﴿فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ﴾ ووتیان سڵاو (ئەویش) ووتی سڵاو لەخۆتان ﴿قَوْمٌ مُّنكَرُونَ﴾ (ئێوە) کەسانێکی نەناسراوون ﴿٢٥﴾ ﴿فَرَاغَ إِلَى أَهْلِهِ﴾ جا خێرا چوو بۆلای خێزانەکەی ﴿فَجَاءَ بِعِجْلٍ سَمِينٍ﴾ ئەمجا گوێرەکەیەکی قەڵەوی (بەبرژاوی بۆیان) هێنا ﴿٢٦﴾ ﴿فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ﴾ وەنزیکی کردەوە لێیان (بەڵام نەیان خوارد) ﴿قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ﴾ ووتی ئەوە ناخۆن؟ ﴿٢٧﴾ ﴿فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً﴾ ئەوسا لێیان ترسا ﴿قَالُوا لَا تَخَفْ﴾ ووتیان مەترسە (ئێمە نێردراوی خواین) ﴿وَبَشَّرُوهُ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ﴾ وە مزگێنیان پێ دا بەکوڕێکی دانا (کەئیسحاقە) ﴿٢٨﴾ ﴿فَأَقْبَلَتِ امْرَأَتُهُ فِي صَرَّةٍ﴾ جاژنەکەی قریوەیەکی کرد و هات ﴿فَصَكَّتْ وَجْهَهَا﴾ وە دای بەڕوومەتی خۆیدا (وەك باوی ژنان) ﴿وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ﴾ وە ووتی پیرەژنێکی نەزۆك (چۆن منداڵی دەبێ) ﴿٢٩﴾ ﴿قَالُوا كَذَلِكِ قَالَ رَبُّكِ﴾ (فریشتەکان) ووتیان پەروەردگارت وای فەرمووە ﴿إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ﴾ بێگومان هەر خوا کار بەجێ ی زانایە ﴿٣٠﴾

﴿قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی: چیتان پێ سپێردراوە ئەی نێرراوانی خوا ﴿٣١﴾ ﴿قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُجْرِمِينَ﴾ ووتیان بێگومان ئێمە نێرراوین بۆ سەر گەلی تاوانباران ﴿٣٢﴾ ﴿لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِنْ طِينٍ﴾ بۆ ئەوەی بباریێنین بە سەریاندا بەرد لە گڵی سورەوە کراوی ﴿٣٣﴾ ﴿مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ﴾ نیشانە کراو لەلایەن پەروەردگارتەوە بۆ لە سنوور دەرچوان ﴿٣٤﴾ ﴿فَأَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ ئەمجا هەرچی بوو لەو (شارەی لوط) دا لە بڕواداران دەرمان کردن ﴿٣٥﴾ ﴿فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾ وە نەماندی تێیدا بێجگە لەیەك ماڵی موسڵمان نەبێت (ئەویش ماڵی لووط بوو) ﴿٣٦﴾ ﴿وَتَرَكْنَا فِيهَا آيَةً﴾ وەپەند و نیشانەیەکمان تێدا بەجێ هێشت ﴿لِلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ﴾ بۆ ئەوانەی کە لە سزای بە ئازار دەترسن ﴿٣٧﴾ ﴿وَفِي مُوسَىٰ إِذْ أَرْسَلْنَاهُ﴾ هەروەها لەبەسەر هاتی مووسادا (چەند بەڵگەو پەند هەیە) کاتێ کەناردمان ﴿إِلَىٰ فِرْعَوْنَ بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ﴾ بۆ لای فیرعەون بە بەڵگەی ڕوون و ئاشکراوە ﴿٣٨﴾ ﴿فَتَوَلَّىٰ بِرُكْنِهِ﴾ فیرعەونیش ڕوی وەرگێڕا و سەرپێچی کرد بەهۆی دەسەڵاتەکەیەوە ﴿وَقَالَ سَاحِرٌ أَوْ مَجْنُونٌ﴾ وە ووتی: (مووسا) جادووگەرە یان شێتە ﴿٣٩﴾ ﴿فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ﴾ ئێمەش خۆی و لەشکرەکەیمان گرت ﴿فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ﴾ و فڕێمان دانە ناو دەریاوە ﴿وَهُوَ مُلِيمٌ﴾ کە ئەو شیاوی لۆمە کردن بوو ﴿٤٠﴾ ﴿وَفِي عَادٍ﴾ وە لە گەلی عاددا بەڵگەو پەند هەیە ﴿إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ﴾ کاتێ کە ناردمانە سەریان ﴿الرِّيحَ الْعَقِيمَ﴾ بای (گەرمی توندی) بێ خێر ﴿٤١﴾ ﴿مَا تَذَرُ مِنْ شَيْءٍ أَتَتْ عَلَيْهِ﴾ بەسەر هەر شتێکدا بڕۆیشتایە وازی لێ نەدەهێنا ﴿إِلَّا جَعَلَتْهُ كَالرَّمِيمِ﴾ هەتا وەك ڕزیوی لێ ئەکرد ﴿٤٢﴾ ﴿وَفِي ثَمُودَ﴾ وە لە گەلی سەموددا (پەند وئامۆژگاری هەیە) ﴿إِذْ قِيلَ لَهُمْ﴾ کاتێ کە پێیان ووترا ﴿تَمَتَّعُوا حَتَّىٰ حِينٍ﴾ ڕابوێرن تا کاتی خۆی دێت ﴿٤٣﴾ ﴿فَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ﴾ جا ئەوان سەرکەشیان کرد لەفەرمانی پەروەردگاریان ﴿فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ﴾ ئەمجا هەورە بروسکە لێیدان ﴿وَهُمْ يَنْظُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان (تیاچوونی خۆیانیان) بەچاو دەبینی ﴿٤٤﴾ ﴿فَمَا اسْتَطَاعُوا مِنْ قِيَامٍ﴾ ئیتر نەیانتوانی هەستنەوە ﴿وَمَا كَانُوا مُنْتَصِرِينَ﴾ وە سەرکەوتوویش نەبوون ﴿٤٥﴾ ﴿وَقَوْمَ نُوحٍ مِنْ قَبْلُ﴾ وە گەلی نووحیش لەپێش ئەماندا بوو ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ﴾ کە بەڕاستی گەلێکی بەدکارو لەسنوور دەرچوو بوون ﴿٤٦﴾ ﴿وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِأَيْدٍ﴾ و ئاسمانمان بەهێزو تواناییەکی گەورە دروست کردووە ﴿وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ﴾ وە ئێمە بەڕاستی فراوانکەری (ئاسمانین) بە بەردەوامی ﴿٤٧﴾ ﴿وَالْأَرْضَ فَرَشْنَاهَا﴾ وە زەویمان ڕاخستووە ﴿فَنِعْمَ الْمَاهِدُونَ﴾ ئای چ ڕاخەرێکی چاکین ئێمە ﴿٤٨﴾ ﴿وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ﴾ وە لە هەموو شتێك جووتێك (نێر و مێ) مان دروست کردووە. ﴿لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیربکەنەوە و پەندی لێ وەربگرن ﴿٤٩﴾ ﴿فَفِرُّوا إِلَى اللَّهِ﴾ ئەمجا بەپەلە بەرەو لای خوا بڕۆن ﴿إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ﴾ بەڕاستی من لەلایەن خواوە ترسێنەرێکی ئاشکراو ڕوونم بۆ ئێوە ﴿٥٠﴾ ﴿وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ﴾ وە لەگەڵ خوادا پەرستراوی تر دامەنێن ﴿إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ﴾ بەڕاستی من لەلایەن خواوە ترسێنەرێکی ئاشکراو ڕوونم بۆ ئێوە ﴿٥١﴾

﴿كَذَٰلِكَ مَآ أَتَى ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِم مِّن رَّسُولٍ﴾ هەر بەم شێوەیە هیچ پێغەمبەرێك نەهاتووە بۆ لای ئوممەتانی پێش ئەمان ﴿إِلَّا قَالُواْ سَاحِرٌ أَوۡ مَجۡنُونٌ﴾ مەگەر ووتوویانە(بەو پێغەمبەرە) جادووگەرە یان شێتە ﴿٥٢﴾ ﴿أَتَوَاصَوۡاْ بِهِۦ﴾ ئایا(ئەمان و ئەوان) ڕاسپاردەیان بۆیەكتری كردووە؟ ﴿بَلۡ هُمۡ قَوۡمٞ طَاغُونَ﴾ (نەخێر) بەڵكو ئەمان گەلێكی سەركەش و یاخیین ﴿٥٣﴾ ﴿فَتَوَلَّ عَنۡهُمۡ﴾ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ڕوویان لێ وەرگێڕە ﴿فَمَآ أَنتَ بِمَلُومٖ﴾ چونكە تۆ لۆمە كراو نیت ﴿٥٤﴾ ﴿وَذَكِّرۡ﴾ وە ئامۆژگاریان بكەو بیریان بخەرەوە ﴿فَإِنَّ ٱلذِّكۡرَىٰ تَنفَعُ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ چونكە بەڕاستی ئامۆژگاری (ئەگەر سوودی بۆ بێ بڕوایان نەبێ) سوود ئەگەیەنێ بەبڕواداران ﴿٥٥﴾ ﴿وَمَا خَلَقۡتُ ٱلۡجِنَّ وَٱلۡإِنسَ إِلَّا لِيَعۡبُدُونِ﴾ وە من جنۆكە و ئادەمیزادم تەنها بۆ ئەوە دروست كردووە كەبەندایەتی من بكەن ﴿٥٦﴾ ﴿مَآ أُرِيدُ مِنۡهُم مِّن رِّزۡقٖ﴾ من هیچ ڕۆزییەكم ناوێ لێیان. ﴿وَمَآ أُرِيدُ أَن يُطۡعِمُونِ﴾ ناشمەوێ خواردنم بدەنێ ﴿٥٧﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلرَّزَّاقُ﴾ بەڕاستی تەنها خوا خۆی ڕۆزی دەرە ﴿ذُو ٱلۡقُوَّةِ ٱلۡمَتِينُ﴾ كە خاوەن دەسەڵاتی زۆر بەهێزە ﴿٥٨﴾ ﴿فَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُواْ ذَنُوبٗا﴾ ئەمجا بێگومان بۆ ئەوانەی ستەمیان كردووە، سزای زۆرمان بۆ ئامادەكردوون ﴿مِّثۡلَ ذَنُوبِ أَصۡحَٰبِهِمۡ﴾ هەروەك چۆن بۆ هاوەڵ وهاوبیرەكانیان ئامادەمانكردووە ﴿فَلَا يَسۡتَعۡجِلُونِ﴾ دەی با ئیتر پەلە نەكەن (لە داواكردنی سزا) ﴿٥٩﴾ ﴿فَوَيۡلٞ لِّلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ سا هاوار بۆ ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿مِن يَوۡمِهِمُ ٱلَّذِي يُوعَدُونَ﴾ لەو ڕۆژەی كە هەڕەشەیان پێ لێكراوە ﴿٦٠﴾

سورەتی ﴿ ٱلطُّورِ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَٱلطُّورِ﴾ سوێند بە كێوی طوور (بەو كێوەی مووسا لەسەری قسەی لەگەڵ خوای گەورە كرد) ﴿١﴾ ﴿وَكِتَٰبٖ مَّسۡطُورٖ﴾ وە بەكتێبی نووسراو (مەبەست پێی قورئانە) ﴿٢﴾ ﴿فِي رَقّٖ مَّنشُورٖ﴾ لەچەند پەڕەیەكی بڵاوكراوە (قورئان نووسراوەتەوە لەچەند پەڕەیەكدا) ﴿٣﴾ ﴿وَٱلۡبَيۡتِ ٱلۡمَعۡمُورِ﴾ وە سوێند بەو خانەی ئاوەدانە (بیت المعمور: جێگایەكە لە ئاسمان، فریشتەكان هەمیشە بەدەوریدا دێن ودەچن، بەوانەوە ئاوەدانە) ﴿٤﴾ ﴿وَٱلسَّقۡفِ ٱلۡمَرۡفُوعِ﴾ وە سوێند بەبانی بڵندكراو (ئاسمانی دونیا) ﴿٥﴾ ﴿وَٱلۡبَحۡرِ ٱلۡمَسۡجُورِ﴾ وە سوێند بەدەریای پڕ كراو (لە ئاو یان ئاگری داگیرساو) ﴿٦﴾ ﴿إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَٰقِعٞ﴾ بێگومان سزای پەروەردگارت(بۆ بێ بڕوایان) دەبێ ﴿٧﴾ ﴿مَّا لَهُۥ مِن دَافِعٖ﴾ هیچ بەرگری كەری نی یە ﴿٨﴾ ﴿يَوۡمَ تَمُورُ ٱلسَّمَآءُ مَوۡرٗا﴾ ڕۆژێك كەئاسمان زۆر توند دەكەوێتە جوڵە و هاتوچۆ ﴿٩﴾ ﴿وَتَسِيرُ ٱلۡجِبَالُ سَيۡرٗا﴾ وە چیاكان (لەجێی خۆیان) دەجووڵێن و توند دەڕۆن ﴿١٠﴾ ﴿فَوَيۡلٞ يَوۡمَئِذٖ لِّلۡمُكَذِّبِينَ﴾ كەواتە لەو ڕۆژەدا هاوار بۆ بێ باوەڕان ﴿١١﴾ ﴿ٱلَّذِينَ هُمۡ فِي خَوۡضٖ يَلۡعَبُونَ﴾ ئەوانەی كە لەكاری نارەوادا ڕۆدەچن و هەمیشە گاڵتە وگەپ دەكەن ﴿١٢﴾ ﴿يَوۡمَ يُدَعُّونَ إِلَىٰ نَارِ جَهَنَّمَ دَعًّا﴾ ڕۆژێ پاڵیان پێوە دەنرێ بەرەو ئاگری دۆزەخ چۆن پاڵ پێوەنانێك ﴿١٣﴾ ﴿هَٰذِهِ ٱلنَّارُ ٱلَّتِي كُنتُم بِهَا تُكَذِّبُونَ﴾ (پێیان دەووترێت) ئەمە ئەو ئاگرەیە كەئێوە بە درۆتان دەزانی ﴿١٤﴾

﴿أَفَسِحْرٌ هَٰذَا﴾ ئایا ئەم ئاگرە جادووە ﴿أَمْ أَنتُمْ لَا تُبْصِرُونَ﴾ یان ئێوە نابینن ﴿١٥﴾ ﴿اصْلَوْهَا﴾ بچنە ناویەوە ﴿فَاصْبِرُوا أَوْ لَا تَصْبِرُوا﴾ ئەمجا ئارام بگرن یا نەیگرن ﴿سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ﴾ یەکسانە بۆتان ﴿إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بێگومان هەر تۆڵەی ئەو کردەوانەی دەتانکرد لێتان دەسەنرێتەوە ﴿١٦﴾ ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَعِيمٍ﴾ بە ڕاستی پارێزکاران ولەخواترسان لە ناو باخات و نیعمەتەکانی بەهەشتدان ﴿١٧﴾ ﴿فَاكِهِينَ بِمَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ﴾ چێژ ئەبەن لەو شتانەی پەروەردگاریان پێی بەخشیوون ﴿وَوَقَاهُمْ رَبُّهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ﴾ وە پەروەردگاریان پاراستوونی لەسزای دۆزەخ ﴿١٨﴾ ﴿كُلُوا وَاشْرَبُوا﴾ (پێیان دەووترێت) بخۆن و بخۆنەوە ﴿هَنِيئًا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ نۆشی گیانتان بێت بەهۆی ئەوچاکانەی لەدونیادا دەتانکرد ﴿١٩﴾ ﴿مُتَّكِئِينَ عَلَىٰ سُرُرٍ مَّصْفُوفَةٍ﴾ پاڵیان داوەتەوە لەسەر کورسی و قەنەفەی ڕیزکراو ﴿وَزَوَّجْنَاهُم بِحُورٍ عِينٍ﴾ وە حۆریانی چاو گەش و چاو گەورەمان کردە هاوسەریان ﴿٢٠﴾ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُم بِإِيمَانٍ﴾ وە نەوەکانیشیان دوایان کەوتوون بەئیمانەوە ﴿أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ﴾ نەوەکانیان دەگەیەنین پێیان (لەپلەی بەهەشتدا) ﴿وَمَا أَلَتْنَاهُم مِّنْ عَمَلِهِم مِّن شَيْءٍ﴾ وە هیچ لە کردەوەی (باوکە) کانیان کەم ناکەینەوە ﴿كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ﴾ هەرکەسە بارمتەی کردەوەکانی خۆیەتی ﴿٢١﴾ ﴿وَأَمْدَدْنَاهُم بِفَاكِهَةٍ وَلَحْمٍ﴾ وە بەردەوام هەموو جۆرە میوە و گۆشتێکیان پێ دەدەن ﴿مِّمَّا يَشْتَهُونَ﴾ لەوەی ئارەزووی دەکەن ﴿٢٢﴾ ﴿يَتَنَازَعُونَ فِيهَا كَأْسًا﴾ لەو (بەهەشتە)دا پەرداخی شەراب لە یەکتری وەردەگرن ﴿لَّا لَغْوٌ فِيهَا وَلَا تَأْثِيمٌ﴾ نە قسەی پڕوپووچی تێدایە و نە گوناه کردن ﴿٢٣﴾ ﴿وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ غِلْمَانٌ لَّهُمْ﴾ دەگەڕێن بەسەریاندا کوڕانی نەوجەوانی ئێسك سووکی خۆیان وخزمەتیان دەکەن ﴿كَأَنَّهُمْ لُؤْلُؤٌ مَّكْنُونٌ﴾ وەك مرواری ناو سەدەفن (لە جوانی وپاکی دا) ﴿٢٤﴾ ﴿وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ بەهەشتییەکان ڕوو دەکەنە یەکتری و ﴿يَتَسَاءَلُونَ﴾ پرسیار لە یەکتری دەکەن ﴿٢٥﴾ ﴿قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ﴾ ئەڵێن: بەڕاستی ئێمە پێشتر لەناو کەس وکارماندا دەترساین (لەسزای دۆزەخ) ﴿٢٦﴾ ﴿فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا﴾ ئەوەتە خوا منەتی نابەسەرماندا ﴿وَوَقَانَا عَذَابَ السَّمُومِ﴾ وە لەسزای دۆزەخ پاراستینی ﴿٢٧﴾ ﴿إِنَّا كُنَّا مِن قَبْلُ نَدْعُوهُ﴾ بەڕاستی ئێمە لەمەو پێش خوامان دەپەرست و هاوارمان لێ دەکرد ﴿إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی ئەو چاکەکارێکی میهرەبانە ﴿٢٨﴾ ﴿فَذَكِّرْ﴾ جا (ئەی موحەممەد ﷺ) یادیان خەرەوە ﴿فَمَا أَنتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَلَا مَجْنُونٍ﴾ چونکە تۆ بەهۆی نیعمەتەکانی پەروەردگارتەوە نەفاڵچیت ونەشێتیت ﴿٢٩﴾ ﴿أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ﴾ نەء بەڵکو دەڵێن (موحەممەد ﷺ) شاعیرە ﴿نَّتَرَبَّصُ بِهِ رَيْبَ الْمَنُونِ﴾ چاوەڕوانی مردنی دەکەین ﴿٣٠﴾ ﴿قُلْ تَرَبَّصُوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: چاوەڕوان بن ﴿فَإِنِّي مَعَكُم مِّنَ الْمُتَرَبِّصِينَ﴾ بێگومان منیش لە گەڵتاندا لەچاوەڕوانانم ﴿٣١﴾

﴿أَمۡ تَأۡمُرُهُمۡ أَحۡلَٰمُهُم بِهَٰذَآۚ﴾ ئاخۆ قام و ژیرییان فەرمانیان پێ ئەدا بەم قسانە ﴿أَمۡ هُمۡ قَوۡمٞ طَاغُونَ﴾ (نەخێر) بەڵکو ئەمانە گەلێکی سەرکەش و یاخین ﴿٣٢﴾ ﴿أَمۡ يَقُولُونَ تَقَوَّلَهُۥۚ﴾ یا دەڵێن قورئان (موحەممەد ﷺ) خۆی هەڵیبەستووە؟ ﴿بَل لَّا يُؤۡمِنُونَ﴾ (نەخێر وانییە) بەڵکو بڕوا ناهێنن ﴿٣٣﴾ ﴿فَلۡيَأۡتُواْ بِحَدِيثٖ مِّثۡلِهِۦٓ﴾ دەی با ئەوان(بێ باوەڕەکان) نموونەیەکی وەك قورئان بهێنن ﴿إِن كَانُواْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست ئەکەن، (کە هەڵبەستراوی مرۆڤە) ﴿٣٤﴾ ﴿أَمۡ خُلِقُواْ مِنۡ غَيۡرِ شَيۡءٍ﴾ ئایا ئەوان (بێ خالقێك) لە خۆیانەوە دروست بوون ﴿أَمۡ هُمُ ٱلۡخَٰلِقُونَ﴾ یان خۆیان (خالق) ودروستکەری خۆیانن؟﴿٣٥﴾ ﴿أَمۡ خَلَقُواْ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَۚ﴾ ئەی ئایا ئەوان ئاسمانەکان و زەویان دروست کردووە ﴿بَل لَّا يُوقِنُونَ﴾ (نەخێر وا نی یە) بەڵکو دڵنیانین و گومانمان هەیە ﴿٣٦﴾ ﴿أَمۡ عِندَهُمۡ خَزَآئِنُ رَبِّكَ﴾ ئەی ئایا گەنجینەکانی پەروەردگاری تۆ لای ئەوانە؟ ﴿أَمۡ هُمُ ٱلۡمُصَيۡطِرُونَ﴾ یان ئایا هەر ئەوان دەسەلاتدار و زاڵن ﴿٣٧﴾ ﴿أَمۡ لَهُمۡ سُلَّمٞ يَسۡتَمِعُونَ فِيهِۖ﴾ یان پەیژەیەکیان هەیە (پێیدا سەربکەون بۆ ئاسمان و) گوێ بگرن تێیدا (لە هەواڵی ئاسمان)؟ ﴿فَلۡيَأۡتِ مُسۡتَمِعُهُم بِسُلۡطَٰنٖ مُّبِينٍ﴾ جا (ئەگەر ڕاست ئەکەن) با گوێ گرەکەیان بەڵگەیەکی ڕوون بێنێت ﴿٣٨﴾ ﴿أَمۡ لَهُ ٱلۡبَنَٰتُ وَلَكُمُ ٱلۡبَنُونَ﴾ یان ئایا کچان بۆ خوایەو کوڕان بۆ ئێوەیە؟ ﴿٣٩﴾ ﴿أَمۡ تَسۡـَٔلُهُمۡ أَجۡرٗا﴾ یان ئایا تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) داوای کرێ وپاداشتیانیان لێ دەکەیت؟ ﴿فَهُم مِّن مَّغۡرَمٖ مُّثۡقَلُونَ﴾ ئەوانیش لەبەر بژاردنی باریان گرانە؟ ﴿٤٠﴾ ﴿أَمۡ عِندَهُمُ ٱلۡغَيۡبُ﴾ یا ئایا زانیاری غەیبیان لایە؟ ﴿فَهُمۡ يَكۡتُبُونَ﴾ کە (لەبەری) بنووسنەوە ﴿٤١﴾ ﴿أَمۡ يُرِيدُونَ كَيۡدٗاۖ﴾ ئەی ئایا ئەیانەوێ فێڵ بکەن؟ ﴿فَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ هُمُ ٱلۡمَكِيدُونَ﴾ دەی هەربێ باوەڕان فێڵ لێ کراوون ﴿٤٢﴾ ﴿أَمۡ لَهُمۡ إِلَٰهٌ غَيۡرُ ٱللَّهِۚ﴾ ئەی ئایا پەرستراوێکیان هەیە بێجگە لە خوا؟ ﴿سُبۡحَٰنَ ٱللَّهِ عَمَّا يُشۡرِكُونَ﴾ خوا پاکە لە هەموو هاوبەشێك کە بۆی بڕیار دەدەن ﴿٤٣﴾ ﴿وَإِن يَرَوۡاْ كِسۡفٗا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ سَاقِطٗا﴾ وە ئەگەر پارچەیەك لە ئاسمان ببینن بکەوێتە خوارەوە ﴿يَقُولُواْ سَحَابٞ مَّرۡكُومٞ﴾ ئەڵێن: (ئەمە هەورێکی بەسەریەکداکەوتووە(بارانمان بۆدەبارێنێ) ﴿٤٤﴾ ﴿فَذَرۡهُمۡ حَتَّىٰ يُلَٰقُواْ﴾ دەی لێیان گەڕێ تاتووشی ﴿يَوۡمَهُمُ ٱلَّذِي فِيهِ يُصۡعَقُونَ﴾ ڕۆژی خۆیان دەبن کە تیایدالەناو دەچن ﴿٤٥﴾ ﴿يَوۡمَ لَا يُغۡنِي عَنۡهُمۡ كَيۡدُهُمۡ شَيۡـٔٗا﴾ ڕۆژێ کە فێڵەکانیان هیچ سوودێکیان پێ ناگەیەنێ ﴿وَلَا هُمۡ يُنصَرُونَ﴾ وە هیچ سەرکەوتوو وسەرفراز نابن ﴿٤٦﴾ ﴿وَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُواْ﴾ بە ڕاستی ئەوانەی ستەمیان کردووە (لە خۆیان و بێ بڕوا بوون) بۆیان هەیە. ﴿عَذَابٗا دُونَ ذَٰلِكَ﴾ سزایەك پێش سزای ڕۆژی دوایی ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَهُمۡ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ بەلام زۆربەیان نایزانن ﴿٤٧﴾ ﴿وَٱصۡبِرۡ لِحُكۡمِ رَبِّكَ﴾ چاوەڕوانی بڕیاری پەروەردگارت بە ﴿فَإِنَّكَ بِأَعۡيُنِنَاۖ﴾ چونکە بێگومان تۆ لەپێش چاو و چاودێری ئێمەدایت (لەم ئایەتەدا جێگیر کردن وباسکردنی سیفەتی چاو بۆ خودا هاتووە ئێمە بڕوامان پێیەتی بەبێ هیچ لێچواندن ولێکدانەوەیەك، وەشێوەکەی نازانین تەنها خودا دەیزانێت) ﴿وَسَبِّحۡ بِحَمۡدِ رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ﴾ هەرکاتێ (لەخەو) هەستایت تەسبیحات بکە بە ستایشی پەروەردگارت ﴿٤٨﴾ ﴿وَمِنَ ٱلَّيۡلِ فَسَبِّحۡهُ﴾ وە بیپەرستە و ستایشی بکە لە بەشێك لەشەودا ﴿وَإِدۡبَٰرَ ٱلنُّجُومِ﴾ وە کاتێك ئەستێرەکان وون دەبن (وپشت هەڵدەکەن) ﴿٤٩﴾

سورەتی ﴿ ٱلنَّجۡمِ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَٱلنَّجۡمِ إِذَا هَوَىٰ﴾ سوێند بە ئەستێرە کاتێ ئاوا دەبێ ﴿١﴾ ﴿مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمۡ﴾ هاوڕێکەتان (موحەممەد ﷺ) گومڕا نەبووە ﴿وَمَا غَوَىٰ﴾ وە لە ڕاستی لای نەداوە ﴿٢﴾ ﴿وَمَا يَنطِقُ عَنِ ٱلۡهَوَىٰٓ﴾ وە لە هەوا و هەوەسەوە قسە ناکات (کە قورئان دەخوێنێت) ﴿٣﴾ ﴿إِنۡ هُوَ إِلَّا وَحۡيٞ يُوحَىٰ﴾ هەرچی دەیڵێ (قورئانەو) نیگا دەکرێت بۆی ﴿٤﴾ ﴿عَلَّمَهُۥ شَدِيدُ ٱلۡقُوَىٰ﴾ (جوبرەئیلی) زۆر بەتوانا فێری کردووە ﴿٥﴾ ﴿ذُو مِرَّةٖ﴾ خاوەنی بیرو هۆشی بەهێزە ﴿فَٱسۡتَوَىٰ﴾ جا لەسەر شێوەی ڕاستەقینەی خۆی ڕاوەستاوە ﴿٦﴾ ﴿وَهُوَ بِٱلۡأُفُقِ ٱلۡأَعۡلَىٰ﴾ کە بە ئاسۆی هەرە بەرزی ئاسمانەوە بوو ﴿٧﴾ ﴿ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّىٰ﴾ پاشان نزیك بوویەوە (لە موحەممەد ﷺ) و ئەمجا هاتە خوارەوە ﴿٨﴾ ﴿فَكَانَ قَابَ قَوۡسَيۡنِ أَوۡ أَدۡنَىٰ﴾ تا بە ئەندازەی دوو کەوان یان کەمتر (ی ماوە بوو لە گەڵ موحەممەددا ﷺ) ﴿٩﴾ ﴿فَأَوۡحَىٰٓ إِلَىٰ عَبۡدِهِۦ مَآ أَوۡحَىٰ﴾ ئەمجا (خوا) نیگای کرد بۆ بەندەی خۆی، ئای چ نیگایەك بوو ﴿١٠﴾ ﴿مَا كَذَبَ ٱلۡفُؤَادُ مَا رَأَىٰٓ﴾ ئەوەی (موحەممەد ﷺ) بەچاوی سەر بینی دڵی (بڕوای پێ کرد و) بە درۆی نەزانی ﴿١١﴾ ﴿أَفَتُمَٰرُونَهُۥ عَلَىٰ مَا يَرَىٰ﴾ جا ئایا (بێ باوەڕان) ئێوە دەمەقاڵێ ی لە گەڵ دەکەن دەربارەی ئەوەی کە بە چاوی خۆی دەی بینێ ﴿١٢﴾ ﴿وَلَقَدۡ رَءَاهُ نَزۡلَةً أُخۡرَىٰ﴾ سوێند بەخوا بێگومان جارێکی تر جوبرەئیلی بینیوە ﴿١٣﴾ ﴿عِندَ سِدۡرَةِ ٱلۡمُنتَهَىٰ﴾ لای درەختی (سیدرەتولموتنەها) ﴿١٤﴾ ﴿عِندَهَا جَنَّةُ ٱلۡمَأۡوَىٰٓ﴾ کە لای ئەوەوەیە بەهەشتی نیشتەجێ بوون ﴿١٥﴾ ﴿إِذۡ يَغۡشَى ٱلسِّدۡرَةَ مَا يَغۡشَىٰ﴾ ئەو کاتەی (پێغەمبەر ﷺ) ئەو شتە گرنگ وسەر سوڕهێنەرەی بینی کە سیدرەی داپۆشی چۆن داپۆشینێك ﴿١٦﴾ ﴿مَا زَاغَ ٱلۡبَصَرُ وَمَا طَغَىٰ﴾ چاوی ئەو (موحەممەد ﷺ) بەملاولادا نەیدەڕوانی (لە مەبەست تێ نەدەپەڕی) ﴿١٧﴾ ﴿لَقَدۡ رَأَىٰ﴾ سوێند بەخوا بێگومان بینی ﴿مِنۡ ءَايَٰتِ رَبِّهِ ٱلۡكُبۡرَىٰٓ﴾ گەورەترین بەڵگە ونیشانەی پەروەردگاری ﴿١٨﴾ ﴿أَفَرَءَيۡتُمُ ٱللَّٰتَ وَٱلۡعُزَّىٰ﴾ دەی پێم بڵێن ئایا لات و عوززا (کە دووبتن) ﴿١٩﴾ ﴿وَمَنَوٰةَ ٱلثَّالِثَةَ ٱلۡأُخۡرَىٰٓ﴾ وە بتی سێیەم کە مەناتە (ئایا هیچیان پێ دەکرێ) ﴿٢٠﴾ ﴿أَلَكُمُ ٱلذَّكَرُ وَلَهُ ٱلۡأُنثَىٰ﴾ ئایا ڕاستە ئێوە کوڕان بۆ خۆتان و کچان بۆ خودا بەڕەوا و چاك دەزانن؟ ﴿٢١﴾ ﴿تِلۡكَ إِذٗا قِسۡمَةٞ ضِيزَىٰٓ﴾ ئەگەر وابێ دابەشکردنێکی نادروست دەبێ ﴿٢٢﴾ ﴿إِنۡ هِيَ إِلَّآ أَسۡمَآءٞ سَمَّيۡتُمُوهَآ أَنتُمۡ وَءَابَآؤُكُم﴾ ئەم بتانە هەر ناوانێکی ڕوتن کە ئێوە و باو و باپیرانتان لێتان ناون (بەبێ ناوەڕۆك) ﴿مَّآ أَنزَلَ ٱللَّهُ بِهَا مِن سُلۡطَٰنٍ﴾ خوا هیچ بەڵگەیەکی لەسەر پەرستراوی ئەوان نەناردووەتە خوارەوە ﴿إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا ٱلظَّنَّ وَمَا تَهۡوَى ٱلۡأَنفُسُ﴾ تەنها شوێنی گومان و ئەو شتە دەکەون کە نەفسی خۆیان حەزی لێ یەتی. ﴿وَلَقَدۡ جَآءَهُم مِّن رَّبِّهِمُ ٱلۡهُدَىٰٓ﴾ لە کاتێکدا کە بەڕاستی لەلایەن پەروەردگاریانەوە هیدایەتیان بۆ هاتووە ﴿٢٣﴾ ﴿أَمۡ لِلۡإِنسَٰنِ مَا تَمَنَّىٰ﴾ ئایا مرۆڤ ئارەزووی هەرچی کرد بۆی دێتە دی (نەخێر) ﴿٢٤﴾ ﴿فَلِلَّهِ ٱلۡأٓخِرَةُ وَٱلۡأُولَىٰ﴾ چونکە هەر خوایە خاوەنی دونیا و دوارۆژە ﴿٢٥﴾ ﴿وَكَم مِّن مَّلَكٖ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ وە چەندەها فریشتە کە لە ئاسمانەکاندا هەن ﴿لَا تُغۡنِي شَفَٰعَتُهُمۡ شَيۡـًٔا﴾ تکا و شەفاعەتیان هیچ سوودی نی یە ﴿إِلَّا مِنۢ بَعۡدِ أَن يَأۡذَنَ ٱللَّهُ﴾ مەگەر دوای ئەوەی کە خوا مۆڵەت بدات ﴿لِمَن يَشَآءُ وَيَرۡضَىٰٓ﴾ بۆ هەرکەسێك کە خۆی بیەوێ و ڕازی بێت پێی ﴿٢٦﴾

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ لَا يُؤۡمِنُونَ بِٱلۡأٓخِرَةِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە باوەڕ بە ڕۆژی دوایی ناهێنن ﴿لَيُسَمُّونَ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةَ تَسۡمِيَةَ ٱلۡأُنثَىٰ﴾ فریشتەکان بە کچی (خوا) ناو دەبەن ﴿٢٧﴾ ﴿وَمَا لَهُم بِهِۦ مِنۡ عِلۡمٍۖ﴾ لە کاتێکدا هیچ زانیاریەکیان دەربارەی نی یە ﴿إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا ٱلظَّنَّۖ﴾ تەنها دوای گومان دەکەون ﴿وَإِنَّ ٱلظَّنَّ﴾ وە بەڕاستی گومان ﴿لَا يُغۡنِي مِنَ ٱلۡحَقِّ شَيۡـٔٗا﴾ هیچ سوودێکی نی یە لەزانینی هەق و ڕاستی دا ﴿٢٨﴾ ﴿فَأَعۡرِضۡ عَن مَّن تَوَلَّىٰ عَن ذِكۡرِنَا﴾ دەی کەواتە تۆش وازبهێنە لەو کەسە پشت دەکاتە قورئان و یادی ئێمە ﴿وَلَمۡ يُرِدۡ إِلَّا ٱلۡحَيَوٰةَ ٱلدُّنۡيَا﴾ وە بێجگە ژیانی دونیا هیچی تری ناوێ ﴿٢٩﴾ ﴿ذَٰلِكَ مَبۡلَغُهُم مِّنَ ٱلۡعِلۡمِۚ﴾ ئەمە ئەوپەڕی زانیاری و تێگەیشتنیانە لەزانیاریدا ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعۡلَمُ بِمَن ضَلَّ عَن سَبِيلِهِۦ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت چاك دەزانێ بەوەی لە ڕێبازەکەی گومڕا بووە ﴿وَهُوَ أَعۡلَمُ بِمَنِ ٱهۡتَدَىٰ﴾ وە چاك دەزانێ بەوەی کە ڕێنووێن بووە ﴿٣٠﴾ ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ وە خوا خاوەنێتی هەرچی لەئاسمانەکان و زەویدایە ﴿لِيَجۡزِيَ ٱلَّذِينَ أَسَٰٓـُٔواْ بِمَا عَمِلُواْ﴾ تا سزای ئەوانە بدات کە خراپەیان کردووە بە پێی کردەوەکانیان ﴿وَيَجۡزِيَ ٱلَّذِينَ أَحۡسَنُواْ بِٱلۡحُسۡنَى﴾ وە پاداشتی ئەوانە بداتەوە کەچاکەیان کردووە بەچاکەتر (لەوەی کردویانە) ﴿٣١﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَجۡتَنِبُونَ كَبَٰٓئِرَ ٱلۡإِثۡمِ وَٱلۡفَوَٰحِشَ﴾ ئەوانەی کە لەگوناهی گەورەو کردەوەی دزێو خۆیان دەپارێزن ﴿إِلَّا ٱللَّمَمَۚ﴾ جگە تاوانی بچووك نەبێت ﴿إِنَّ رَبَّكَ وَٰسِعُ ٱلۡمَغۡفِرَةِۚ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت لێبوردنی فراوانە ﴿هُوَ أَعۡلَمُ بِكُمۡ إِذۡ أَنشَأَكُم مِّنَ ٱلۡأَرۡضِ﴾ ئەو لەهەموو کەس بەحاڵی ئێوە زاناترە لەکاتێکدا کە لەزەوی دروستی کردون ﴿وَإِذۡ أَنتُمۡ أَجِنَّةٞ فِي بُطُونِ أُمَّهَٰتِكُمۡۖ﴾ وە کاتێك کە ئێوە کۆرپەلەن ولەسکی دایکتاندان ﴿فَلَا تُزَكُّوٓاْ أَنفُسَكُمۡۖ﴾ کەواتە خۆتان بەچاك و پاك دامەنێن ﴿هُوَ أَعۡلَمُ بِمَنِ ٱتَّقَىٰٓ﴾ خوا زاناترە بەو کەسەی زیاتر لە خواترسە ﴿٣٢﴾ ﴿أَفَرَءَيۡتَ ٱلَّذِي تَوَلَّىٰ﴾ جا ئایا دیت ئەو کەسەی کە پشتی هەڵکرد (لەباوەڕ) ﴿٣٣﴾ ﴿وَأَعۡطَىٰ قَلِيلٗا وَأَكۡدَىٰٓ﴾ (لەوەی بڕیاری دابوو) کەمێکی بەخشی و ئەوەی تری گرتەوە ﴿٣٤﴾ ﴿أَعِندَهُۥ عِلۡمُ ٱلۡغَيۡبِ﴾ ئایا (ئەو کەسە) زانیاری پەنهانی لایەو ﴿فَهُوَ يَرَىٰٓ﴾ و بەچاو دەیبینێ ﴿٣٥﴾ ﴿أَمۡ لَمۡ يُنَبَّأۡ بِمَا فِي صُحُفِ مُوسَىٰ﴾ یان ئایا ئاگادار نەکرابوو بەوەی کە لەپەڕاوەکانی موسادا بوو ﴿٣٦﴾ ﴿وَإِبۡرَٰهِيمَ ٱلَّذِي وَفَّىٰٓ﴾ (وە بەوەی کە لەپەڕاوی ئیبراهیمدا بوو) ئەو ئیبراهیمەی کە پەیمانی خۆی بەچاکی بەجێ هێنا ﴿٣٧﴾ ﴿أَلَّا تَزِرُ وَازِرَةٞ وِزۡرَ أُخۡرَىٰ﴾ (لەو پەڕاوانەدا هاتووە) کە هیچ تاوانبارێك گوناهی تاوانبارێکی تر هەڵناگرێ ﴿٣٨﴾ ﴿وَأَن لَّيۡسَ لِلۡإِنسَٰنِ إِلَّا مَا سَعَىٰ﴾ وەبێگومان ئادەمی جگە لەکۆششی خۆی خاوەنی هیچی تر نی یە (لەدوا ڕۆژدا) ﴿٣٩﴾ ﴿وَأَنَّ سَعۡيَهُۥ سَوۡفَ يُرَىٰ﴾ و بێگومان هەوڵ کۆششەکەی لە داهاتوو (لەقیامەت)دا دەبینرێتەوە ﴿٤٠﴾ ﴿ثُمَّ يُجۡزَىٰهُ ٱلۡجَزَآءَ ٱلۡأَوۡفَىٰ﴾ پاشان پاداشت دەدرێتەوە بەتێر و تەواوی ﴿٤١﴾ ﴿وَأَنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ ٱلۡمُنتَهَىٰ﴾ وە بەڕاستی هەموو کارێك سەرەنجامەکەی هەر بۆ لای پەروەردگارت دەگەڕێتەوە ﴿٤٢﴾ ﴿وَأَنَّهُۥ هُوَ أَضۡحَكَ وَأَبۡكَىٰ﴾ وە بێگومان هەر ئەویش بەندەکان دەخاتە گریان و پێکەنین ﴿٤٣﴾ ﴿وَأَنَّهُۥ هُوَ أَمَاتَ وَأَحۡيَا﴾ وە بێگومان هەر ئەوە دەیانمرێنێ و زیندووشیان دەکاتەوە ﴿٤٤﴾

﴿وَأَنَّهُۥ خَلَقَ ٱلزَّوۡجَيۡنِ ٱلذَّكَرَ وَٱلۡأُنثَىٰ﴾ وەبەڕاستی هەر ئەوە کە جوتێ نێر و مێی دروست کردووە ﴿٤٥﴾ ﴿مِن نُّطۡفَةٍ إِذَا تُمۡنَىٰ﴾ لەنوتفەیەك کاتێك دەڕژێنرێتە منداڵدانەوە ﴿٤٦﴾ ﴿وَأَنَّ عَلَيۡهِ ٱلنَّشۡأَةَ ٱلۡأُخۡرَىٰ﴾ وە بەڕاستی هەر لەسەر خوایە دروست کردنەوەی لەڕۆژی دواییدا ﴿٤٧﴾ ﴿وَأَنَّهُۥ هُوَ أَغۡنَىٰ وَأَقۡنَىٰ﴾ وە بێگومان هەر ئەویشە کەخەڵکی دەوڵەمەند و هەژار دەکات ﴿٤٨﴾ ﴿وَأَنَّهُۥ هُوَ رَبُّ ٱلشِّعۡرَىٰ﴾ وە بەڕاستی هەر ئەوە پەروەردگاری ئەستێرەی شیعرا (شیعرا : ئەستێرەیەك بوو خەڵکانێك لەسەردەمی نەفامیدا دەیانپەرست) ﴿٤٩﴾ ﴿وَأَنَّهُۥٓ أَهۡلَكَ عَادًا ٱلۡأُولَىٰ﴾ وەبێگومان هەر ئەو خوایە گەلی عادی یەکەمی لەناو برد ﴿٥٠﴾ ﴿وَثَمُودَاْ فَمَآ أَبۡقَىٰ﴾ گەلی سەموودیشی لەناوبرد و کەسی نەهێشتن ﴿٥١﴾ ﴿وَقَوۡمَ نُوحٖ مِّن قَبۡلُۖ﴾ وەگەلی نووحیشی (لەناو برد) لەپێش (عادو سەموود)دا ﴿إِنَّهُمۡ كَانُواْ هُمۡ أَظۡلَمَ﴾ کەبەڕاستی ئەوان ستەم کارترو ﴿وَأَطۡغَىٰ﴾ سەر کەش تربوون ﴿٥٢﴾ ﴿وَٱلۡمُؤۡتَفِكَةَ أَهۡوَىٰ﴾ وەگوندە سەروژێر کراوەکانی (بەزەویدا) بردەخوارەوە (کەگوندەکانی گەلی لووط بوون) ﴿٥٣﴾ ﴿فَغَشَّىٰهَا مَا غَشَّىٰ﴾ ئەمجا ئەو گوندانەی داپۆشی (بەجۆرەها سزای سەخت) چۆن داپۆشینێك ﴿٥٤﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكَ﴾ لەکام نازو نیعمەتەکانی پەروەردگارت ﴿تَتَمَارَىٰ﴾ دوو دڵییت ﴿٥٥﴾ ﴿هَٰذَا نَذِيرٞ مِّنَ ٱلنُّذُرِ ٱلۡأُولَىٰٓ﴾ ئەم (پێغەمبەرە) ترسێنەرێکە لە (پێغەمبەرە) ترسێنەرەکانی پێشوو ﴿٥٦﴾ ﴿أَزِفَتِ ٱلۡأٓزِفَةُ﴾ ڕۆژی دوایی زۆر نزیك بووەتەوە ﴿٥٧﴾ ﴿لَيۡسَ لَهَا مِن دُونِ ٱللَّهِ كَاشِفَةٌ﴾ جگە لەخوای گەورە کەس نی یە ئاشکرای بکات (وبزانێت کەی دێت) ﴿٥٨﴾ ﴿أَفَمِنۡ هَٰذَا ٱلۡحَدِيثِ تَعۡجَبُونَ﴾ جا ئایا لەم قورئانە سەرتان سوڕ دەمێنێت؟! ﴿٥٩﴾ ﴿وَتَضۡحَكُونَ وَلَا تَبۡكُونَ﴾ وە پێدەکەنن و ناگریین! ﴿٦٠﴾ ﴿وَأَنتُمۡ سَٰمِدُونَ﴾ وە ئێوە سەر گەرم و بێ ئاگان ﴿٦١﴾ ﴿فَٱسۡجُدُواْۤ لِلَّهِۤ وَٱعۡبُدُواْ۩﴾ دەی سوژدە بەرن بۆ خوا و پەرستشی بکەن ﴿٦٢﴾

سورەتی ﴿ٱلۡقَمَرِ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ٱقۡتَرَبَتِ ٱلسَّاعَةُ﴾ ڕۆژی دوایی نزیك بوویەوە ﴿وَٱنشَقَّ ٱلۡقَمَرُ﴾ وە مانگ لەت بوو ﴿١﴾ ﴿وَإِن يَرَوۡاْ ءَايَةٗ﴾ وە ئەگەر بێ بڕوایان موعجیزەیەك ببینن ﴿يُعۡرِضُواْ﴾ پشت هەڵدەکەن ﴿وَيَقُولُواْ سِحۡرٞ مُّسۡتَمِرّٞ﴾ وە دەڵێن ئەمە جادوویەکی بەردەوامە (و موحەممەد لێیان دەکات) ﴿٢﴾ ﴿وَكَذَّبُواْ وَٱتَّبَعُوٓاْ أَهۡوَآءَهُمۡۚ﴾ وەئەو (بت پەرستانە) باوەڕیان نەهێناو شوێن هەواو ئارەزووی خۆیان کەوتن ﴿وَكُلُّ أَمۡرٖ مُّسۡتَقِرّٞ﴾ لەکاتێکدا هەموو کارێك سەرەنجامێکی هەیە ﴿٣﴾ ﴿وَلَقَدۡ جَآءَهُم مِّنَ ٱلۡأَنۢبَآءِ﴾ بێگومان هەواڵی زۆر (لەناوبردنی یاخییاتیان) پێ گەیشتووە (لەقورئاندا) ﴿مَا فِيهِ مُزۡدَجَرٌ﴾ کە بیانگێڕێتەوە (لە بت پەرستی) ﴿٤﴾ ﴿حِكۡمَةُۢ بَٰلِغَةٞۖ﴾ (قورئان) هەمووی حیکمەتێکی تەواوە ﴿فَمَا تُغۡنِ ٱلنُّذُرُ﴾ بەڵام ترساندنی ترسێنەران (بۆ گەلی بێ بڕوا) سوودی نی یە ﴿٥﴾ ﴿فَتَوَلَّ عَنۡهُمۡۘ﴾ ئەمجا تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ڕوویان لێ وەرچەرخێنە ﴿يَوۡمَ يَدۡعُ ٱلدَّاعِ﴾ (چاوەڕوانی) ئەو ڕۆژە بکە کە جاڕ دەرێك بانگی خەڵکی دەکات ﴿إِلَىٰ شَيۡءٖ نُّكُرٍ﴾ بۆ شتێکی زۆر ناخۆش (کەڕۆژی حەشرە) ﴿٦﴾

﴿خُشَّعًا أَبْصَٰرُهُمْ﴾ (بێ باوەڕان) بەكزوچاو شۆڕی یەوە ﴿يَخْرُجُونَ مِنَ ٱلْأَجْدَاثِ﴾ لەگۆڕەكانیان دێنەدەرەوە ﴿كَأَنَّهُمْ جَرَادٌ مُّنتَشِرٌ﴾ وەك كوللەی پەرش و بڵاون ﴿٧﴾ ﴿مُّهْطِعِينَ إِلَى ٱلدَّاعِ﴾ خێرا دوای جاڕ دەرەكە دەكەون ﴿يَقُولُ ٱلْكَٰفِرُونَ﴾ بێ باوەڕان دەڵێن ﴿هَٰذَا يَوْمٌ عَسِرٌ﴾ ئەمڕۆ ڕۆژێكی زۆر دژوار و سەختە ﴿٨﴾ ﴿كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا۟ عَبْدَنَا﴾ پێش ئەمان گەلی نوح بێ باوەڕ بوون، جابەندەی ئێمە (نوح)یان بەدرۆزن دانا ﴿وَقَالُوا۟ مَجْنُونٌ﴾ وە ووتیان (نوح) شێتە ﴿وَٱزْدُجِرَ﴾ وە هەڕەشەیان لێكرد و ڕێگری كرا لەبانگەوازەكەی ﴿٩﴾ ﴿فَدَعَا رَبَّهُۥٓ﴾ جا (نوح) هاواری كردە پەروەردگاری و ﴿أَنِّى مَغْلُوبٌ﴾ (ووتی) بەڕاستی من شكستم خواردووە(بێ دەسەڵاتم) ﴿فَٱنتَصِرْ﴾ دەی تۆ یارمەتیم بدە ﴿١٠﴾ ﴿فَفَتَحْنَآ أَبْوَٰبَ ٱلسَّمَآءِ﴾ ئێمەش هەموو دەرگای ئاسمانمان كردەوە ﴿بِمَآءٍ مُّنْهَمِرٍ﴾ بەئاوی بارانی بەلێزمە ﴿١١﴾ ﴿وَفَجَّرْنَا ٱلْأَرْضَ عُيُونًا﴾ وە كانیاوی زۆرمان لەزەویدا هەڵقوڵاند ﴿فَٱلْتَقَى ٱلْمَآءُ عَلَىٰٓ أَمْرٍ﴾ جائاوی ئاسمان و زەوی بەیەك گەشتن بەو ئەندازەی ﴿قَدْ قُدِرَ﴾ كە بڕیاری لەسەر درا بوو ﴿١٢﴾ ﴿وَحَمَلْنَٰهُ عَلَىٰ ذَاتِ أَلْوَٰحٍ﴾ وە نوحمان (لەگەڵ شوێن كەوتووانی) هەڵگرت لەسەر كەشتییەك كە بەچەند پارچە تەختەو ﴿وَدُسُرٍ﴾ بزمار (دروست كرابوو) ﴿١٣﴾ ﴿تَجْرِى بِأَعْيُنِنَا﴾ لە پێش چاوو چاودێری ئێمە دەڕۆیشت (نەمان هێشت نوقم بێت) (لەم ئایەتەدا جێگیر كردنی صیفەتی [عین = چاو] بۆ خوای گەورە هاتووە، بەڵام بەشێوەیەك كە شایستەی گەورەیی و تەواوی زاتی خوا بێت، بەبێ هیچ لێچواندن و لێكدانەوەیەك، وە بڕوامان پێیەتی و چۆنیەتیەكەی نازانین، تەنها خوا دەیزانێت) ﴿جَزَآءً لِّمَن كَانَ كُفِرَ﴾ ئەمە پاداشتە بۆ ئەو كەسەی باوەڕی پێ نەكرا (كە نوحە) ﴿١٤﴾ ﴿وَلَقَد تَّرَكْنَٰهَآ ءَايَةً﴾ بێگومان ئەو ڕووداوەمان هێشتەوە تاببێتە پەندێك. ﴿فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ﴾ جا ئایا كەسێك هەیە پەند وەرگرێ؟ ﴿١٥﴾ ﴿فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِى وَنُذُرِ﴾ دەی ئایا سزاو ترساندنم چۆن بوو؟ ﴿١٦﴾ ﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا ٱلْقُرْءَانَ لِلذِّكْرِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە قورئانمان ئاسان كردووە بۆ ئامۆژگاری لێ وەرگرتن ﴿فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ﴾ جا ئایا كەسێك هەیە پەندی لێ وەربگرێت؟ ﴿١٧﴾ ﴿كَذَّبَتْ عَادٌ﴾ گەلی عادیش پێغەمبەرەكەیان بەدرۆ زانی ﴿فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِى وَنُذُرِ﴾ جاائایا سزاو ترساندنم چۆن بوو؟ ﴿١٨﴾ ﴿إِنَّآ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا﴾ بێگومان ئێمە بایەكی توندی ساردمان ناردە سەریان ﴿فِى يَوْمِ نَحْسٍ مُّسْتَمِرٍّ﴾ لەڕۆژێكی شوومی سەختدا بە بەردەوامی ﴿١٩﴾ ﴿تَنزِعُ ٱلنَّاسَ كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ مُّنقَعِرٍ﴾ خەڵكی (لە زەوی) هەڵئەگرت وەك بنە دارخورمای لەبێخ هەڵكەندراوی (لێكردن) ﴿٢٠﴾ ﴿فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِى وَنُذُرِ﴾ جا ئایا سزاو هەڕەشەی ئێمە چۆن بوو (لەبێ باوەڕان)؟ ﴿٢١﴾ ﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا ٱلْقُرْءَانَ لِلذِّكْرِ﴾ بەڕاستی قورئانمان ئاسان كردووە بۆ ئامۆژگاری لێ وەرگرتن ﴿فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ﴾ جا ئایا كەسێك هەیە پەندی لێ وەربگرێت؟ ﴿٢٢﴾ ﴿كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِٱلنُّذُرِ﴾ گەلی سەموود باوەڕیان بە پێغەمبەرەكەیان نەهێنا (كە صالح پێغەمبەریان بوو علیه السلام) ﴿٢٣﴾ ﴿فَقَالُوٓا۟ أَبَشَرًا مِّنَّا وَٰحِدًا نَّتَّبِعُهُۥٓ﴾ جاووتیان: چۆن ئێمە دوای تاكە كەسێك بكەوین لەخۆمان ﴿إِنَّآ إِذًا لَّفِى ضَلَٰلٍ وَسُعُرٍ﴾ ئەگەر دوای تۆ بكەوین ئەوسا ئێمە لەگومڕایی و شكست داین ﴿٢٤﴾ ﴿أَءُلْقِىَ ٱلذِّكْرُ عَلَيْهِ مِنۢ بَيْنِنَا﴾ ئایا لەناو هەموماندا تیگا هەر بۆ ئەو كراوە بەتەنیا؟ ﴿بَلْ هُوَ كَذَّابٌ أَشِرٌ﴾ (نەخێر) بەڵكو ئەو (صالح) پیاوێكی زۆر درۆزنی خود پەسەند و لوت بەرزە ﴿٢٥﴾ ﴿سَيَعْلَمُونَ غَدًا مَّنِ ٱلْكَذَّابُ ٱلْأَشِرُ﴾ سبەی دەزانن كە كێ زۆر درۆزنی خود پەسەندە ﴿٢٦﴾ ﴿إِنَّا مُرْسِلُوا۟ ٱلنَّاقَةِ فِتْنَةً لَّهُمْ﴾ ئێمە حوشترەكە دەنێرین بۆ تاقی كردنەوەیان ﴿فَٱرْتَقِبْهُمْ وَٱصْطَبِرْ﴾ جا (ئەی صالح) چاوەڕوانی سەر ئەنجامیان بكە و دان بەخۆدا بگرە ﴿٢٧﴾

﴿وَنَبِّئْهُمْ أَنَّ الْمَاءَ قِسْمَةٌ بَيْنَهُمْ﴾ وە هەواڵیان پێ بدە کەئاوەکە لەنێوانی (حوشترەکەو ئەو)اندا بەش کراوە ﴿كُلُّ شِرْبٍ مُّحْتَضَرٌ﴾ هەریەکەیان لە نۆرە ئاوی خۆیدا حازربێ (٢٨) ﴿فَنَادَوْا صَاحِبَهُمْ﴾ (گەلەکەی لەم کارە بێزار بوون) جا بانگی هاوڕێ (خراپە)کەیان کرد (قوداری کوڕی سالیف) ﴿فَتَعَاطَىٰ فَعَقَرَ﴾ ئەویش دەستی دایە شمشێر و (حوشترەکەی) سەر بڕی (٢٩) ﴿فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ﴾ جا تۆڵەو ترساندنی من چۆن بۆ بۆیان؟ (٣٠) ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيْحَةً وَاحِدَةً﴾ بێگومان ئێمە دەنگێکی گەورەی ترسناکمان بۆ ناردن ﴿فَكَانُوا كَهَشِيمِ الْمُحْتَظِرِ﴾ هەموو (مردن وتەفروتونا بوون) بەوێنەی پووشی ژێر پێ ی ئاژەڵ (٣١) ﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی قورئانمان ئاسان کردووە بۆ ئامۆژگاری لێ وەرگرتن ﴿فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ﴾ جا ئایا کەسێك هەیە پەندی لێ وەربگرێت؟ (٣٢) ﴿كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالنُّذُرِ﴾ گەلی لووط باوەڕیان نەهێنا بە پێغەمبەرەکەیان (٣٣) ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا﴾ بە ڕاستی ئێمەش ناردمانە سەریان بایەکی بەهێز بەوردە زیخەوە (ولەناوی بردن) ﴿إِلَّا آلَ لُوطٍ﴾ جگە لە کەس و کاری لووط نەبێت ﴿نَّجَّيْنَاهُم بِسَحَرٍ﴾ کە لە بەرەبەیاندا ڕزگارمان کردن (٣٤) ﴿نِّعْمَةً مِّنْ عِندِنَا﴾ بە بەزەیی و ڕەحمەتی خۆمان ﴿كَذَٰلِكَ نَجْزِي مَن شَكَرَ﴾ هەربەوشێوە پاداشتی سوپاسگوزاران دەدەینەوە (٣٥) ﴿وَلَقَدْ أَنذَرَهُم بَطْشَتَنَا﴾ بەڕاستی (لووط) گەلەکەی ترساند لەتۆڵەی سەختی ئێمە ﴿فَتَمَارَوْا بِالنُّذُرِ﴾ بەڵام ئەوان گومانیان هەبوو لەو ترساندنە وبڕوایان پێی نەبوو (٣٦) ﴿وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ عَن ضَيْفِهِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان (گەلی لووط) داوای میوانەکانیان لێکرد ﴿فَطَمَسْنَا أَعْيُنَهُمْ﴾ جا ئێمەش چاویانمان کوێر کرد ﴿فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ﴾ دە بچەژن سزا و سەرەنجامی هەڕەشەکانم (٣٧) ﴿وَلَقَدْ صَبَّحَهُم بُكْرَةً عَذَابٌ مُّسْتَقِرٌّ﴾ سوێند بەخوا بێگومان هێرشی بردە سەریان لەبەرەبەیاندا سزایەکی بەردەوام (٣٨) ﴿فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ﴾ دەی بچەژن سزا و سەرەنجامی هەڕەشەکانم (٣٩) ﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە قورئانمان ئاسان کردووە بۆ خوێندنەوە و ئامۆژگاری ﴿فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ﴾ جا ئایا کەسێك هەیە پەندی لێ وەربگرێت؟ (٤٠) ﴿وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النُّذُرُ﴾ بێگومان ترسێنەران (مووسا و هاروون) هاتن بۆ سەر فیرعەون و دەست وپێوەندەکەی (٤١) ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُلِّهَا﴾ باوەڕیان بە هەر هەموو نیشانەکانی ئێمە نەکردو بەدرۆیان زانی ﴿فَأَخَذْنَاهُمْ أَخْذَ عَزِيزٍ مُّقْتَدِرٍ﴾ جائێمەش تۆڵەمان لێ سەندن بەتۆڵەسەندنی کەسێکی زاڵی بەتوانا (٤٢) ﴿أَكُفَّارُكُمْ خَيْرٌ مِّنْ أُولَٰئِكُمْ﴾ ئایا کافرەکانی ئێوە (ئەی خەڵکی مەککە) باشترن لەم گەلانەی (کەباسکران) ﴿أَمْ لَكُم بَرَاءَةٌ فِي الزُّبُرِ﴾ یان ئێوە (ئەماننامەتان) هەیە لە کتێبە ئاسمانی یەکاندا (ودڵنیان کەسزانادرێن) (٤٣) ﴿أَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُّنتَصِرٌ﴾ یان دەڵێن ئێمە کۆمەڵێکی سەرکەوتووین و نابەزین (٤٤) ﴿سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ﴾ بێگومان کۆمەڵەکەیان دەشکێنرێ و هەڵدێن (٤٥) ﴿بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ﴾ بەڵکو بەڵێنیان ڕۆژی دوایی یە ﴿وَالسَّاعَةُ أَدْهَىٰ وَأَمَرُّ﴾ وە (سزای) ئەو ڕۆژە زۆر سەخت ترو تاڵ ترە (٤٦) ﴿إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ﴾ بەڕاستی تاوانبارەکان لەگومڕایی و شێتی دان (٤٧) ﴿يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ﴾ ئەو ڕۆژەی کە لە ئاگری دۆزەخدا بەسەر ڕوخسارياندا ڕادەکێشرێن ﴿ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ﴾ (پێیان دەڵێن) بچەژن ئازاری دۆزەخ (٤٨) ﴿إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ﴾ بێگومان ئێمە هەموو شتێکمان بەئەندازە دروست کردووە (٤٩)

﴿وَمَآ أَمۡرُنَآ إِلَّا وَٰحِدَةٌ﴾ وە فەرمانی ئێمە تەنها یەك جارە ﴿كَلَمۡحِۭ بِٱلۡبَصَرِ﴾ وەك چاو تروكاندنێك (وایە لەخێراییدا) ﴿٥٠﴾ ﴿وَلَقَدۡ أَهۡلَكۡنَآ أَشۡيَاعَكُمۡ﴾ سوێند بەخوا بێگومان زۆر لە كەسانی بێ باوەڕی وەك ئێوەمان لەناوبردووە ﴿فَهَلۡ مِن مُّدَّكِرٖ﴾ جائایا كەسێك هەیە پەندی لێ وەربگرێت؟ ﴿٥١﴾ ﴿وَكُلُّ شَيۡءٖ فَعَلُوهُ فِي ٱلزُّبُرِ﴾ وە هەر چیەكیان كردووە لە نامەی كردەوەكانیاندایە ﴿٥٢﴾ ﴿وَكُلُّ صَغِيرٖ وَكَبِيرٖ مُّسۡتَطَرٌ﴾ وە وورد ودرشتی (كردەوەكانیان) هەموو نوسراوە ﴿٥٣﴾ ﴿إِنَّ ٱلۡمُتَّقِينَ فِي جَنَّٰتٖ وَنَهَرٖ﴾ بێگومان پارێزكاران ولەخواترسان وان لە باخات و ڕووبارەكانی (بەهەشتدا) ﴿٥٤﴾ ﴿فِي مَقۡعَدِ صِدۡقٍ﴾ لە جێگایەكی خۆش و پەسەندان ﴿عِندَ مَلِيكٖ مُّقۡتَدِرِۭ﴾ لای پاشایەكی بەدەسەلاتی بە توانان ﴿٥٥﴾

سورەتی ﴿ ٱلرَّحۡمَٰنُ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ٱلرَّحۡمَٰنُ﴾ خوای بەخشندە (ئەو خوایەیە) ﴿١﴾ ﴿عَلَّمَ ٱلۡقُرۡءَانَ﴾ كە قورئانی فێر(ی موحەممەد ﷺ وئادەمیزاد كرد، بەئاسانكردنی خوێندنەوە و لەبەركردن وتێگەیشتنی مانا و واتاكانی) ﴿٢﴾ ﴿خَلَقَ ٱلۡإِنسَٰنَ﴾ ئادەمی دروست كرد ﴿٣﴾ ﴿عَلَّمَهُ ٱلۡبَيَانَ﴾ وە فێری گفتوگۆی كرد ﴿٤﴾ ﴿ٱلشَّمۡسُ وَٱلۡقَمَرُ بِحُسۡبَانٖ﴾ ڕۆژو مانگ بە حسابێكی زۆر وورد دێن و دەچن ﴿٥﴾ ﴿وَٱلنَّجۡمُ وَٱلشَّجَرُ يَسۡجُدَانِ﴾ ئەستێرە وگژوگیاو درەخت (بۆ خوا) سوژدە دەبەن ﴿٦﴾ ﴿وَٱلسَّمَآءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ ٱلۡمِيزَانَ﴾ وە ئاسمانی بڵندو بەرزكردووەتەوە وە تەرازو(ی عەدالەتی) داناوە ﴿٧﴾ ﴿أَلَّا تَطۡغَوۡاْ فِي ٱلۡمِيزَانِ﴾ (وە فەرمانی داوە) كە هەرگیز زیادەڕۆی لەتەرازودانەكەن ﴿٨﴾ ﴿وَأَقِيمُواْ ٱلۡوَزۡنَ بِٱلۡقِسۡطِ﴾ وە كێشانەتان ڕێك بكێشن ﴿وَلَا تُخۡسِرُواْ ٱلۡمِيزَانَ﴾ لە تەرازودا كەم و كوورِی مەكەن (سووك مەیكێشن) ﴿٩﴾ ﴿وَٱلۡأَرۡضَ وَضَعَهَا لِلۡأَنَامِ﴾ وە زەوی بۆ خەڵكی ڕاخستووە ﴿١٠﴾ ﴿فِيهَا فَٰكِهَةٞ وَٱلنَّخۡلُ ذَاتُ ٱلۡأَكۡمَامِ﴾ تێدایە میوەهات و دارخورمای خاوەن پۆرك ﴿١١﴾ ﴿وَٱلۡحَبُّ ذُو ٱلۡعَصۡفِ وَٱلرَّيۡحَانُ﴾ وەدانەوێڵەی خاوەن كاو پەل و پۆدار و ڕەیحانە ﴿١٢﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەكام لەنیعمەتەكانی پەروەردگارتان باوەڕ ناكەن؟ ﴿١٣﴾ ﴿خَلَقَ ٱلۡإِنسَٰنَ﴾ ئادەمیی دروست كرد ﴿مِن صَلۡصَٰلٖ كَٱلۡفَخَّارِ﴾ لەقوڕێكی ووشكەوە بووی وەك سواڵەت ﴿١٤﴾ ﴿وَخَلَقَ ٱلۡجَآنَّ مِن مَّارِجٖ مِّن نَّارٖ﴾ وە جنۆكەی دروست كرد لە بڵێسەی ئاگرێكی بێ دووكەڵ ﴿١٥﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەكام لەنیعمەتەكانی پەروەردگارتان باوەڕ ناكەن؟ ﴿١٦﴾ ﴿رَبُّ ٱلۡمَشۡرِقَيۡنِ وَرَبُّ ٱلۡمَغۡرِبَيۡنِ﴾ (خوا) پەروەردگاری هەر دووڕۆژهەڵات و پەروەردگاری هەر دوو ڕۆژ ئاوایە ﴿١٧﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ دەی بەكام لە نیعمەتەكانی پەروەردگارتان باوەڕ ناكەن ﴿١٨﴾

﴿مَرَجَ ٱلۡبَحۡرَيۡنِ يَلۡتَقِيَانِ﴾ دوو دەریـای بـەرەڵا کـردووە کەدەگـەن بەیـەك ⁽¹⁹⁾ ﴿بَيۡنَهُمَا بَرۡزَخٞ لَّا يَبۡغِيَانِ﴾ لەنێوانیاندا بەربەستێك هەیە تێکەڵی یەکتر نابن ⁽²⁰⁾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتـان بـاوەڕ ناکـەن؟ ⁽²¹⁾ ﴿يَخۡرُجُ مِنۡهُمَا ٱللُّؤۡلُؤُ وَٱلۡمَرۡجَانُ﴾ لـەو دوودەریایـە مـرواری و مەرجان دەردەچن (دروست دەبن) ⁽²²⁾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ⁽²³⁾ ﴿وَلَهُ ٱلۡجَوَارِ ٱلۡمُنشَـَٔاتُ فِي ٱلۡبَحۡرِ كَٱلۡأَعۡلَٰمِ﴾ وە بۆ خوایە ئەو کەشتی یە گەورە دروستکراوانەی کە وەك شـاخن لەدەریادا دەگەڕێـن ⁽²⁴⁾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا کام لەنیعمەتەکانـی پەروەردگارتان بەدرۆ دەزانن؟ ⁽²⁵⁾ ﴿كُلُّ مَنۡ عَلَيۡهَا فَانٖ﴾ هەرچی دروستکراو لەسـەر زەویدا هەیە نامێنێ و تیادەچێ ⁽²⁶⁾ ﴿وَيَبۡقَىٰ وَجۡهُ رَبِّكَ﴾ وە هەر ڕووی پیرۆزی پەروەردگارت دەمێنێت (لەم ئایەتەدا جێگیر کردنی سیفەتی [وجە = ڕوو] بۆ خوای گەورە هاتووە، بەڵام بەشێوەیەك کەشایستەی گەورەیی وتەواوی زاتی خوابێت، بەبێ هیچ لێچواندن و لێکدانەوەیەك، وە بڕوامان پێیەتی و چۆنیەتیەکەی نازانین، تەنها خوا دەیزانێت).

﴿ذُو ٱلۡجَلَٰلِ وَٱلۡإِكۡرَامِ﴾ کەخاوەن شکۆی ڕێزدارە ⁽²⁷⁾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جـا کام لەنیعمەتەکانی پەروەردگارتـان بـەدرۆ دەزانـن؟ ⁽²⁸⁾ ﴿يَسۡـَٔلُهُۥ مَن فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ﴾ ئـەوەی لەئاسـمانەکان و زەوی دایـە (هەموو) داوای (پێویستیان) لەخوا دەکەن ﴿كُلَّ يَوۡمٍ هُوَ فِي شَأۡنٖ﴾ هەمـوو ڕۆژێ خوا لە (بەئەنجام گەیاندنی) کارێکی (گشتی بوونەوەر) دایە (یەك دەمرێنێت، یەك لەدایك دەبێت، یەکێك سەردەخات ویەکێکی تـر دەشکێنێت ....هتـد..) ⁽²⁹⁾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جـا بـەکام لـە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ⁽³⁰⁾ ﴿سَنَفۡرُغُ لَكُمۡ أَيُّهَ ٱلثَّقَلَانِ﴾لەمەولا موحاسـەبەتان دەکەین ئەی گرۆی ئادەمی و جنۆکە ⁽³¹⁾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن ⁽³²⁾ ﴿يَٰمَعۡشَرَ ٱلۡجِنِّ وَٱلۡإِنسِ﴾ ئـەی کۆمەڵی جنۆکەو ئادەمی ﴿إِنِ ٱسۡتَطَعۡتُمۡ أَن تَنفُذُواْ﴾ ئەگـەر توانیتان دەرچن ﴿مِنۡ أَقۡطَارِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ لەبەشـەکانی ئاسـمانەکان و زەوی ﴿فَٱنفُذُواْۚ﴾ ئـەوە بـڕۆن دەرچـن. ﴿لَا تَنفُذُونَ إِلَّا بِسُلۡطَٰنٖ﴾ ناشـتوانن مەگەر بەدەسـەلاتێك نەبێت ⁽³³⁾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانـی پەروەردگارتان بـاوەڕ ناکەن؟ ⁽³⁴⁾ ﴿يُرۡسَلُ عَلَيۡكُمَا﴾ بۆتان دەنێرێ ﴿شُوَاظٞ مِّن نَّارٖ وَنُحَاسٞ﴾ بڵێسـەی ئاگر و مسـی تواوە (یادوو کەڵی ئاگر) ﴿فَلَا تَنتَصِرَانِ﴾ ئەوسا یارمەتی یەکترتان پێ نادرێت ⁽³⁵⁾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جـا بەکام لە نیعمەتەکانـی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ⁽³⁶⁾ ﴿فَإِذَا ٱنشَقَّتِ ٱلسَّمَآءُ﴾ ئەمجا کاتێك ئاسـمان لەت لەت بوو ﴿فَكَانَتۡ وَرۡدَةٗ كَٱلدِّهَانِ﴾ وەك گوڵی سـوور یان ڕۆنی هەڵقرچـاوی لێهـات ⁽³⁷⁾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانـی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ⁽³⁸⁾ ﴿فَيَوۡمَئِذٖ لَّا يُسۡـَٔلُ عَن ذَنۢبِهِۦٓ﴾ ئەمجا لەو ڕۆژەدا پرسـیار ناکرێت لەتاوانی ﴿إِنسٞ وَلَا جَآنّٞ﴾ هیچ ئادەمی و جنۆکەیەك (چونکە هەموو کەس لەو ڕۆژەدا بە ڕوویدا دەناسـرێتەوە کە تاوانبارە یان چاکەکار) ⁽³⁹⁾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ⁽⁴⁰⁾ ﴿يُعۡرَفُ ٱلۡمُجۡرِمُونَ بِسِيمَٰهُمۡ﴾ خراپەکاران بەڕوخساریاندا دەناسرێنەوە. ﴿فَيُؤۡخَذُ بِٱلنَّوَٰصِي وَٱلۡأَقۡدَامِ﴾ ئەمجا ڕائەکێشرێن بەمووی پێشی سەریان و بەقاچیان (بۆ ناو دۆزەخ) ⁽⁴¹⁾

﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جابەکام لەنیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٤٢﴾ ﴿هَٰذِهِۦ جَهَنَّمُ ٱلَّتِي يُكَذِّبُ بِهَا ٱلۡمُجۡرِمُونَ﴾ ئەمە ئەو دۆزەخەیە کەتاوانباران بەدرۆیان دەزانی ﴿٤٣﴾ ﴿يَطُوفُونَ بَيۡنَهَا وَبَيۡنَ حَمِيمٍ ءَانٖ﴾ هاتوچۆ ئەکەن لەنێوان ئەو (دۆزەخە) و ئاوی زۆر گەرمدا ﴿٤٤﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٤٥﴾ ﴿وَلِمَنۡ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِۦ﴾ وە بۆ ئەو کەسەی لەوەستانی بەردەم پەروەردگاری بترسێت هەیە ﴿جَنَّتَانِ﴾ دوو باخی (خۆش) ﴿٤٦﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا کام لەنیعمەتەکانی پەروەردگارتان بەدرۆ دەزانن؟ ﴿٤٧﴾ ﴿ذَوَاتَآ أَفۡنَانٖ﴾ (دوو باخەکە) خاوەنی میوە و درەختی زۆرن ﴿٤٨﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ دەی بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان بێ باوەڕن؟ ﴿٤٩﴾ ﴿فِيهِمَا عَيۡنَانِ تَجۡرِيَانِ﴾ تێیاندا هەیە دوو ڕووبار وکانیاووی ڕەوان ﴿٥٠﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٥١﴾ ﴿فِيهِمَا مِن كُلِّ فَٰكِهَةٖ زَوۡجَانِ﴾ هەیە لە ناویاندا لەهەر میوەیەك دوو جۆر ﴿٥٢﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٥٣﴾ ﴿مُتَّكِـِٔينَ عَلَىٰ فُرُشِۭ﴾ پاڵیان داوەتەوە لەسەر جۆرە فەرشێك ﴿بَطَآئِنُهَا مِنۡ إِسۡتَبۡرَقٖ﴾ کە بەرەکانیان لەئاوریشمی ئەستورە ﴿وَجَنَى ٱلۡجَنَّتَيۡنِ دَانٖ﴾ وە میوە لێ کردنەوەی ئەو دوو باخە نزیکە دەستە ﴿٥٤﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٥٥﴾ ﴿فِيهِنَّ قَٰصِرَٰتُ ٱلطَّرۡفِ﴾ لەو باخانەدا هەن حۆریانێك کەتەنها چاویان بڕیوەتە مێردەکانیان ﴿لَمۡ يَطۡمِثۡهُنَّ إِنسٞ قَبۡلَهُمۡ وَلَا جَآنّٞ﴾ پێش ئەوان دەستی ئادەمی و جنۆکەیان لێ نەکەوتووە ﴿٥٦﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٥٧﴾ ﴿كَأَنَّهُنَّ ٱلۡيَاقُوتُ وَٱلۡمَرۡجَانُ﴾ ئەو (حۆری یانە) وەك یاقووت و مەرجان وان ﴿٥٨﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٥٩﴾ ﴿هَلۡ جَزَآءُ ٱلۡإِحۡسَٰنِ إِلَّا ٱلۡإِحۡسَٰنُ﴾ ئایا پاداشتی چاکە هەر چاکە نی یە؟ ﴿٦٠﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جابەکام لەنیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٦١﴾ ﴿وَمِن دُونِهِمَا جَنَّتَانِ﴾ وە بێجگە لەو دوو باخەی (کەباسکران) دوو باخی تر هەن ﴿٦٢﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٦٣﴾ ﴿مُدۡهَآمَّتَانِ﴾ دوو باخی ئەوەندە سەوزن (لەسەوزیداڕەش دەنوێنن) ﴿٦٤﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٦٥﴾ ﴿فِيهِمَا عَيۡنَانِ نَضَّاخَتَانِ﴾ لەو دوو (باخە)دا دوو کانی هەڵقوڵاویان تێدایە ﴿٦٦﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لەنیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن ﴿٦٧﴾ ﴿فِيهِمَا فَٰكِهَةٞ وَنَخۡلٞ وَرُمَّانٞ﴾ لەو دوو (باخەدا لەهەموو جۆرە) میوە ودارخورماو هەناریکیان تێدایە ﴿٦٨﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا کام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان بەدرۆ دەزانن ﴿٦٩﴾

﴿فِيهِنَّ خَيْرَٰتٌ حِسَانٌ﴾ تییانـدا هەیـە ئافرەتانـی ئـاکار چاکـی ڕوالـەت جـوان ﴿٧٠﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بـەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتـان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٧١﴾ ﴿حُورٌ مَّقْصُورَٰتٌ فِى ٱلْخِيَامِ﴾ حۆریانێـك لەنـاو خێـوەت و چادرەکانـدا دەرناچـن و دوور ناکەونـەوە (هەمیشـە چاوەڕێـی هاوسـەرەکانیان) ﴿٧٢﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لـە نیعمەتەکانـی پەروەردگارتان باوەڕ ناکـەن؟ ﴿٧٣﴾ ﴿لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَآنٌّ﴾ پێش ئـەوان نەدەسـتی ئادەمی و نەدەسـتی جنۆکەیان لێ نەکەوتـووە ﴿٧٤﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لـە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٧٥﴾ ﴿مُتَّكِـِٔينَ عَلَىٰ رَفْرَفٍ خُضْرٍ وَعَبْقَرِىٍّ حِسَانٍ﴾ پـاڵ دەدەنـەوە بەپشـتی سـەوزباوی ڕازاوە و فەرشـی زۆر جوانـی نایابـەوە ﴿٧٦﴾ ﴿فَبِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جـا بـەکام لـە نیعمەتەکانـی پەروەردگارتان بـاوەڕ ناکـەن؟ ﴿٧٧﴾ ﴿تَبَٰرَكَ ٱسْمُ رَبِّكَ ذِى ٱلْجَلَٰلِ وَٱلْإِكْرَامِ﴾ پیرۆزە ناوی پەروەردگـاری خاوەن گەورەیی وبەخشش ﴿٧٨﴾

سورەتی ﴿ ٱلْوَاقِعَةِ ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا وَقَعَتِ ٱلْوَاقِعَةُ﴾ کاتێك کە ڕووداوی گەورەی (قیامەت) ڕوویدا ﴿١﴾ ﴿لَيْسَ لِوَقْعَتِهَا كَاذِبَةٌ﴾ لەڕودانیدا هیچ درۆو گومانێك نی یە ﴿٢﴾ ﴿خَافِضَةٌ رَّافِعَةٌ﴾ نزم کەرەوەی (کەسانێکەو) بەرز کەرەوەیە (بۆ کەسانێکی تـر) ﴿٣﴾ ﴿إِذَا رُجَّتِ ٱلْأَرْضُ رَجًّا﴾ کاتێك کـە زەوی هێنرایە جوڵان بـە جوڵانێکی توند ﴿٤﴾ ﴿وَبُسَّتِ ٱلْجِبَالُ بَسًّا﴾ وە شاخەکان زۆر وورد کران بەورد کردن ﴿٥﴾ ﴿فَكَانَتْ هَبَآءً مُّنۢبَثًّا﴾ وە بوون بە تەپوتۆزی پرش و بڵاو ﴿٦﴾ ﴿وَكُنتُمْ أَزْوَٰجًا ثَلَٰثَةً﴾ وە ئێوە دەبنە سـێ کۆمەڵ (لە دوا ڕۆژدا) ﴿٧﴾ ﴿فَأَصْحَٰبُ ٱلْمَيْمَنَةِ مَآ أَصْحَٰبُ ٱلْمَيْمَنَةِ﴾ ئەمجا یارانی لای ڕاست، کام یارانی لای ڕاست؟ ﴿٨﴾ ﴿وَأَصْحَٰبُ ٱلْمَشْـَٔمَةِ مَآ أَصْحَٰبُ ٱلْمَشْـَٔمَةِ﴾ وە یارانـی لای چـەپ، کام یارانـی لای چـەپ؟ ﴿٩﴾ ﴿وَٱلسَّٰبِقُونَ ٱلسَّٰبِقُونَ﴾ وە پێشـەکەوتوەکان هـەر خۆیانـن پێش کەوتوو ﴿١٠﴾ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلْمُقَرَّبُونَ﴾ ئەوانەن نزیکانـی (بارەگای خوا) ﴿١١﴾ ﴿فِى جَنَّٰتِ ٱلنَّعِيمِ﴾ لـە بەهەشـتانی پڕ نازو نیعمەتـدان ﴿١٢﴾ ﴿ثُلَّةٌ مِّنَ ٱلْأَوَّلِينَ﴾ کۆمەڵێکـی زۆرن لە (گەلانی) پێشـینان ﴿١٣﴾ ﴿وَقَلِيلٌ مِّنَ ٱلْءَاخِرِينَ﴾ وە کەمێکـن لە پاشـینان (لە ئوممەتـی موحەممەد ﷺ) ﴿١٤﴾ ﴿عَلَىٰ سُرُرٍ مَّوْضُونَةٍ﴾ لەسەر قەنەفە و کورسی چنرا و بە ئاڵتون ﴿١٥﴾ ﴿مُّتَّكِـِٔينَ عَلَيْهَا مُتَقَٰبِلِينَ﴾ پاڵ ئەدەنەوە لەسەری بەرامبەر بەیەکتری ﴿١٦﴾

﴿يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُونَ﴾ تازە لاوی هەمیشەیی بەسەریاندا دەگەڕێن ﴿١٧﴾ ﴿بِأَكْوَابٍ وَأَبَارِيقَ وَكَأْسٍ مِّن مَّعِينٍ﴾ بەپەرداخ و سوراحیی و گلاسی پڕ لەشەرابی سەرچاوەی ڕەوان ﴿١٨﴾ ﴿لَّا يُصَدَّعُونَ عَنْهَا وَلَا يُنزِفُونَ﴾ نەسەریان پێ ی دەیێشێت ونەسەرخۆش ئەبن پێ ی ﴿١٩﴾ ﴿وَفَاكِهَةٍ مِّمَّا يَتَخَيَّرُونَ﴾ میوەهاتیش کەخۆیان هەڵی بژێرن ﴿٢٠﴾ ﴿وَلَحْمِ طَيْرٍ مِّمَّا يَشْتَهُونَ﴾ وە گۆشتی هەر باڵندەیەك کەحەزی لێ بکەن ﴿٢١﴾ ﴿وَحُورٌ عِينٌ﴾ وەحۆریانی چاو گەش و چاو بەلەك ﴿٢٢﴾ ﴿كَأَمْثَالِ اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ﴾ وەك مرواری ناو سەدەف وان ﴿٢٣﴾ ﴿جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ (ئەم نیعمەتانە) لەپاداشتی ئەو کردەوانەدایە کە ئەنجامیان ئەدا ﴿٢٤﴾ ﴿لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا تَأْثِيمًا﴾ نایبیستن لەو بەهەشتانەدا نەقسەی بێهودە، وە نەتاوانبارکردن ﴿٢٥﴾ ﴿إِلَّا قِيلًا سَلَامًا سَلَامًا﴾ جگە لەووتەی سڵاو سەلام کردن (لەیەکتری) ﴿٢٦﴾ ﴿وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ مَا أَصْحَابُ الْيَمِينِ﴾ وە یارانی لای ڕاست کام یارانی لای ڕاست ﴿٢٧﴾ ﴿فِي سِدْرٍ مَّخْضُودٍ﴾ لەژێر سێبەری دارتاوگی بێ دڕکدان ﴿٢٨﴾ ﴿وَطَلْحٍ مَّنضُودٍ﴾ وداری مۆزی هۆنراو بەهێشووە مۆز ﴿٢٩﴾ ﴿وَظِلٍّ مَّمْدُودٍ﴾ و سێبەری بەردەوام ﴿٣٠﴾ ﴿وَمَاءٍ مَّسْكُوبٍ﴾ وەئاوی تاڤگەیی و ئاوی ڕەوان ﴿٣١﴾ ﴿وَفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ﴾ وەمیوەهاتی زۆر ﴿٣٢﴾ ﴿لَّا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ﴾ کە هەرگیز تەواو نابێ و قەدەغەش ناکرێ ﴿٣٣﴾ ﴿وَفُرُشٍ مَّرْفُوعَةٍ﴾ هەروەها ڕاخەری بەرز زبڵندی تێدایە ﴿٣٤﴾ ﴿إِنَّا أَنشَأْنَاهُنَّ إِنشَاءً﴾ ئێمە حۆریەکانی بەهەشتمان دروست کردووە بەدروست کردنێکی زۆر جوان ﴿٣٥﴾ ﴿فَجَعَلْنَاهُنَّ أَبْكَارًا﴾ وە گێڕاومانن بەحۆریانی هەمیشە کچ (واتە: هەرچەندهاوسەرکانیان بچنە لایان خوای گەورە بۆیان دەکاتەوە بەکچ) ﴿٣٦﴾ ﴿عُرُبًا أَتْرَابًا﴾ هاوسەرەکانیان زۆر خۆش دەوێت و هاوتەمەنیانن ﴿٣٧﴾ ﴿لِّأَصْحَابِ الْيَمِينِ﴾ (ئەمانە هەموو) بۆ یارانی لای ڕاستن ﴿٣٨﴾ ﴿ثُلَّةٌ مِّنَ الْأَوَّلِينَ﴾ (یارانی لای ڕاست) کۆمەڵێکی زۆرن لە (گەلانی) پێشیوو ﴿٣٩﴾ ﴿وَثُلَّةٌ مِّنَ الْآخِرِينَ﴾ کۆمەڵێکی زۆریش لەپاشینان (لە ئوممەتی موحەممەد ﷺ) ﴿٤٠﴾ ﴿وَأَصْحَابُ الشِّمَالِ مَا أَصْحَابُ الشِّمَالِ﴾ وە هاوڕێیانی لای چەپ کام هاوڕێیانی لای چەپ؟ ﴿٤١﴾ ﴿فِي سَمُومٍ وَحَمِيمٍ﴾ لەناو گڕی دۆزەخ و ئاوی لەکوڵ دان ﴿٤٢﴾ ﴿وَظِلٍّ مِّن يَحْمُومٍ﴾ وە لە سێبەری چڕە دووکەڵی ڕەش دان ﴿٤٣﴾ ﴿لَّا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ﴾ نە فێنکە و نە کەڵکیشی هەیە ﴿٤٤﴾ ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَٰلِكَ مُتْرَفِينَ﴾ چونکە بەڕاستی ئەمانە پێشتر خۆشگوزەران بوون ﴿٤٥﴾ ﴿وَكَانُوا يُصِرُّونَ عَلَى الْحِنثِ الْعَظِيمِ﴾ وە بەردەوام بوون لەسەر گوناهە گەورەکە (هاوەڵ دانان بۆ خوا) ﴿٤٦﴾ ﴿وَكَانُوا يَقُولُونَ﴾ وە دەیانووت ﴿أَئِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا﴾ ئایا ئەگەر مردین و بووین بەخۆڵ و ئێسکی ڕزیو ﴿أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ﴾ ئایا ئێمە زیندوو ئەکرێینەوە ﴿٤٧﴾ ﴿أَوَآبَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ﴾ یاخود باوو باپیرانمان (زیندوو ئەکرێنەوە) ﴿٤٨﴾ ﴿قُلْ إِنَّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بێگومان هەموو پێشینان و پاشینان ﴿٤٩﴾ ﴿لَمَجْمُوعُونَ إِلَىٰ مِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ﴾ کۆدەکرێنەوە وڕاپێچ دەکرێن بۆکاتی ڕۆژی دیاری کراو ﴿٥٠﴾

﴿ثُمَّ إِنَّكُمْ أَيُّهَا الضَّالُّونَ الْمُكَذِّبُونَ﴾ پاشان ئێوە ئەی گومڕایانی بێ باوەڕان ﴿٥١﴾ ﴿لَآكِلُونَ مِن شَجَرٍ مِّن زَقُّومٍ﴾ بێگومان لە(بەری) درەختی ژەقنەمووت (دەخۆن) ﴿٥٢﴾ ﴿فَمَالِئُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ﴾ جا وورگی خۆتانی لێ پڕدەکەن ﴿٥٣﴾ ﴿فَشَارِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيمِ﴾ ئەمجا ئاوی کوڵاوی بەسەردا دەخۆنەوە ﴿٥٤﴾ ﴿فَشَارِبُونَ شُرْبَ الْهِيمِ﴾ دەی خۆنەوە وەکو خواردنەوەی (حوشترانی) تینوو ﴿٥٥﴾ ﴿هَٰذَا نُزُلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ﴾ ئەمە میوانداری ئەوانە لە ڕۆژی قیامەتدا ﴿٥٦﴾ ﴿نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ﴾ ئێمە دروستمان کردون ئەی بۆ بڕوا ناکەن (بەزیندوو بوونەوە) ﴿٥٧﴾ ﴿أَفَرَأَيْتُم مَّا تُمْنُونَ﴾ جا پێم بڵێن ئەو ئاوەی کە دەیڕێژنە ناو منداڵدانەوە؟ ﴿٥٨﴾ ﴿أَأَنتُمْ تَخْلُقُونَهُ﴾ ئایا ئێوە دروستی دەکەن؟ ﴿أَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ﴾ یان ئێمەین بەدی هێنەرین؟ ﴿٥٩﴾ ﴿نَحْنُ قَدَّرْنَا بَيْنَكُمُ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ﴾ ئێمە لەناوتاندا مردنمان داناوە، وەکەس پێش دەسەڵاتی ئێمە ناکەوێ ﴿٦٠﴾ ﴿عَلَىٰ أَن نُّبَدِّلَ أَمْثَالَكُمْ﴾ (بەدەسەڵاتین) کە لەجیاتی ئێوە نەوەی تر بهێنین ﴿وَنُنشِئَكُمْ فِي مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ وە دروستتان بکەینەوە بەشێوەیەك کەهیچی لێ نازانن ﴿٦١﴾ ﴿وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَىٰ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێوە لەبەدی هێنانی یەکەمی ئاگادارن ﴿فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ﴾ ئیتر بۆ بیرناکەنەوە ﴿٦٢﴾ ﴿أَفَرَأَيْتُم مَّا تَحْرُثُونَ﴾ جا پێم بڵێن ئەو تۆوەی کەدەیچێنن ﴿٦٣﴾ ﴿أَأَنتُمْ تَزْرَعُونَهُ﴾ ئایا ئێوە دەیڕوێنن؟ ﴿أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ﴾ یائێمەین دەیڕوێنین؟ ﴿٦٤﴾ ﴿لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ حُطَامًا﴾ ئەگەر بمان ویستایە ئەو (ڕواوە)مان دەگێڕا بە پووش و کا ﴿فَظَلْتُمْ تَفَكَّهُونَ﴾ ئەمجا دەستان دەکرد بەقسەی بێ کەڵك ﴿٦٥﴾ ﴿إِنَّا لَمُغْرَمُونَ﴾ (دەتانووت) بەڕاستی زەرەرلێکەوتوو ئێمەین ﴿٦٦﴾ ﴿بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ﴾ بەڵکو ئێمە لە ڕزق وڕۆزی بێ بەشین ﴿٦٧﴾ ﴿أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ﴾ جا پێم بڵێن ئەو ئاوەی کەدەیخۆنەوە ﴿٦٨﴾ ﴿أَأَنتُمْ أَنزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ﴾ ئایا ئێوە لە هەورەکانەوە دەیبارێنن ﴿أَمْ نَحْنُ الْمُنزِلُونَ﴾ یائێمەدەی بارێنین ﴿٦٩﴾ ﴿لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أُجَاجًا﴾ ئەگەربمان ویستایەدەمانکردبەئاوێکی زۆر سوێری تاڵ. ﴿فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ﴾ ئیتربۆ سوپاسی خواناکەن ﴿٧٠﴾ ﴿أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ﴾ پێم بڵێن ئەوئاگرەی کە دایدەگیرسێنن ﴿٧١﴾ ﴿أَأَنتُمْ أَنشَأْتُمْ شَجَرَتَهَا﴾ ئایا ئێوە دارەکەیتان بەدی هێناوە؟ ﴿أَمْ نَحْنُ الْمُنشِئُونَ﴾ یائێمە بەدی هێنەرینی؟ ﴿٧٢﴾ ﴿نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذْكِرَةً﴾ ئێمە ئەو (ئاگرە)مان کردووە بەهۆی یادخەرەوە (ی ئاگری دۆزەخ) ﴿وَمَتَاعًا لِّلْمُقْوِينَ﴾ وە (کردومانەتە) هۆی کەڵك لێ وەرگرتن بۆ گەشتیاران ﴿٧٣﴾ ﴿فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ﴾ جا کەواتە یاد وتەسبیحاتی پەروەردگاری گەورەی خۆت بەپاکی بکە ﴿٧٤﴾ ﴿فَلَا أُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ﴾ جا سوێند بێت بەشوێنی (هەڵهاتن و ئاوابوونی) ئەستێرەکان ﴿٧٥﴾ ﴿وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لَّوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ﴾ بەڕاستی ئەم سوێندە ئەگەر بزانن سوێندێکی زۆر گەورەیە ﴿٧٦﴾

﴿إِنَّهُۥ لَقُرۡءَانٞ كَرِيمٞ﴾ کە بێگومان ئەمە قورئانێکی گەورە و بەڕێزە ﴿٧٧﴾ ﴿فِي كِتَٰبٖ مَّكۡنُونٖ﴾ لەناو کتێبێکی شاراوەدایە (کەلوح المحفوظە) ﴿٧٨﴾ ﴿لَّا يَمَسُّهُۥٓ إِلَّا ٱلۡمُطَهَّرُونَ﴾ جگە لە (فریشتە) پاکەکان کەس دەستی لێ نادات ﴿٧٩﴾ ﴿تَنزِيلٞ مِّن رَّبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ نێردراوەتە خوارەوە لە لایەن پەروەردگاری جیهانیانەوە ﴿٨٠﴾ ﴿أَفَبِهَٰذَا ٱلۡحَدِيثِ أَنتُم مُّدۡهِنُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە بەم قورئانە باوەڕ ناکەن ﴿٨١﴾ ﴿وَتَجۡعَلُونَ رِزۡقَكُمۡ﴾ وە لەجیاتی سوپاسگوزاری لەسەر ڕۆزیتان ﴿أَنَّكُمۡ تُكَذِّبُونَ﴾ ئێوە باوەڕ ناهێنن ﴿٨٢﴾ ﴿فَلَوۡلَآ إِذَا بَلَغَتِ ٱلۡحُلۡقُومَ﴾ دەی بۆچی کاتێ گیان (ی نەخۆشەکەتان) دەگاتە گەرووی ﴿٨٣﴾ ﴿وَأَنتُمۡ حِينَئِذٖ تَنظُرُونَ﴾ وە ئێوە لەو کاتەدا تەماشا دەکەن ﴿٨٤﴾ ﴿وَنَحۡنُ أَقۡرَبُ إِلَيۡهِ مِنكُمۡ﴾ لەو کاتەدا (فریشتەکانمان) لە ئێوە نزیکترن لەو (کەسەی لەسەرەمەرگدایە) ﴿وَلَٰكِن لَّا تُبۡصِرُونَ﴾ بەڵام ئێوە (فریشتەکانی) ئێمە نابینن ﴿٨٥﴾ ﴿فَلَوۡلَآ إِن كُنتُمۡ غَيۡرَ مَدِينِينَ﴾ دەی بۆچی ئەگەر ئێوە (زیندوو ناکرێنەوەو) پاداشت نادرێنەوە؟ ﴿٨٦﴾ ﴿تَرۡجِعُونَهَآ إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ﴾ ڕۆحی (مردووەکەتان) بگێڕنەوە ئەگەر ڕاست دەکەن ﴿٨٧﴾ ﴿فَأَمَّآ إِن كَانَ مِنَ ٱلۡمُقَرَّبِينَ﴾ ئەمجا ئەگەر ئەو (کەسەی لە گیانە لادایە) لەنزیکان بێ (لەخوا) ﴿٨٨﴾ ﴿فَرَوۡحٞ وَرَيۡحَانٞ وَجَنَّتُ نَعِيمٖ﴾ ئەوە حەسانەوەو بۆنی خۆش و بەهەشتی پڕ لەناز و نیعمەتی بۆ هەیە ﴿٨٩﴾ ﴿وَأَمَّآ إِن كَانَ مِنۡ أَصۡحَٰبِ ٱلۡيَمِينِ﴾ وە ئەگەر لەهاوەڵانی دەستی ڕاست بێ ﴿٩٠﴾ ﴿فَسَلَٰمٞ لَّكَ مِنۡ أَصۡحَٰبِ ٱلۡيَمِينِ﴾ ئەوە سەلامەتی و بێ زیانی بۆ تۆ (چونکە) تۆ لەیارانی دەستی ڕاستی ﴿٩١﴾ ﴿وَأَمَّآ إِن كَانَ مِنَ ٱلۡمُكَذِّبِينَ ٱلضَّآلِّينَ﴾ بەڵام ئەگەر لە بێ باوەڕانی گومڕا بێت ﴿٩٢﴾ ﴿فَنُزُلٞ مِّنۡ حَمِيمٖ﴾ ئەوە (شوێنی) میوانداریەکەی ئێجگار گەرمە ﴿٩٣﴾ ﴿وَتَصۡلِيَةُ جَحِيمٍ﴾ وەچوونە ناو دۆزەخە ﴿٩٤﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ حَقُّ ٱلۡيَقِينِ﴾ بەڕاستی ئەوەی (کە لەم سورەتەدا باسکرا) حەق و بێگومانە ﴿٩٥﴾ ﴿فَسَبِّحۡ بِٱسۡمِ رَبِّكَ ٱلۡعَظِيمِ﴾ جا کەوا بوو بەپاکی یاد وتەسبیحاتی پەروەردگاری گەورەی خۆت بکە ﴿٩٦﴾

سورەتی ﴿الحديد﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ﴾ هەرچی لەئاسمانەکان و زەویدا هەیە تەسبیحاتی خوا دەکەن ﴿وَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەوە باڵادەستی کار بەجێ ﴿١﴾ ﴿لَهُۥ مُلۡكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ﴾ هەر بۆ ئەوە دەسەڵات و خاوەنیەتی ئاسمانەکان و زەوی ﴿يُحۡيِۦ وَيُمِيتُۖ﴾ دەژێنی دەمرێنێ ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٌ﴾ وە ئەو دەسەڵاتی بەسەر هەموو شتێکدا هەیە ﴿٢﴾ ﴿هُوَ ٱلۡأَوَّلُ وَٱلۡأٓخِرُ﴾ هەر ئەوە یەکەمینە (پێش هەموو شتێك هەبووە) وە هەر ئەوە دواهەمینیشە و(پاشی هەموو شتێك دەمێنێت) ﴿وَٱلظَّٰهِرُ وَٱلۡبَاطِنُۖ﴾ وە دیارو ئاشکرایە (بۆ خاوەن هۆش وفامەکان بەبەڵگەکانی) وە پەنهان وشاراوەیە (لەچاوی بەندەکان وزانایە بەئاشکرا ونهێنیەکان) ﴿وَهُوَ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٌ﴾ وە ئەو بەهەموو شتێك ئاگادارە ﴿٣﴾

﴿هُوَ ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ﴾ (خودا) ئەو زاتەیە کەئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٖ﴾ لەشەش ڕۆژدا ﴿ثُمَّ ٱسۡتَوَىٰ عَلَى ٱلۡعَرۡشِۖ﴾ پاشان بەرزبویەوە سەر عەرش و قەراری گرت (باوەڕمان پێیەتی بەو شێوەی شیاوی خوا بێت، وەچۆنیەتیەکەی نازانین، تەنها خوا خۆی دەزانێت) ﴿يَعۡلَمُ مَا يَلِجُ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ دەزانێت چی دەچێتە ناوی زەوی ﴿وَمَا يَخۡرُجُ مِنۡهَا﴾ وەچی لێ دێتە دەرەوە ﴿وَمَا يَنزِلُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ وەچی لەئاسمانەوە دێتە خوار ﴿وَمَا يَعۡرُجُ فِيهَاۖ﴾ وەچی بۆ سەردەکەوێ ﴿وَهُوَ مَعَكُمۡ أَيۡنَ مَا كُنتُمۡۚ﴾ وە لەهەر کوێ بن خوا لەگەڵتانە (بەزانیاری و ئاگاداری) ﴿وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ بَصِيرٞ﴾ وەخوا بینایە بەهەرچی کە دەیکەن ﴿٤﴾ ﴿لَّهُۥ مُلۡكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ﴾ خاوەنداریتی ئاسمانەکان و زەوی هەر بۆ ئەوە ﴿وَإِلَى ٱللَّهِ تُرۡجَعُ ٱلۡأُمُورُ﴾ وە هەموو کارێك هەر بۆ لای خوا دەگەڕێنرێتەوە ﴿٥﴾ ﴿يُولِجُ ٱلَّيۡلَ فِي ٱلنَّهَارِ﴾ شەو دەبات بەناو ڕۆژدا (لەهاوین و پایزدا) ﴿وَيُولِجُ ٱلنَّهَارَ فِي ٱلَّيۡلِۚ﴾ وە ڕۆژ دەبات بەناو شەودا (لە زستان و بەهاردا) ﴿وَهُوَ عَلِيمُۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾ وە ئەو (خوا) ئاگادارە بەنیازی ناو دڵان ﴿٦﴾ ﴿ءَامِنُواْ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ باوەڕ بهێنن بەخوا و پێغەمبەرەکەی ﴿وَأَنفِقُواْ مِمَّا جَعَلَكُم مُّسۡتَخۡلَفِينَ فِيهِۖ﴾ و ببەخشن لەو ماڵ وسامانەی کە خوا ئێوەی کردووە بە جێ نشینی پێشینان تیایدا ﴿فَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مِنكُمۡ وَأَنفَقُواْ﴾ ئەمجا ئەوانەتان کە باوەڕی هێناوە و دارایی یان بەخشیوە ﴿لَهُمۡ أَجۡرٞ كَبِيرٞ﴾ پاداشتی گەورەیان بۆ هەیە ﴿٧﴾ ﴿وَمَا لَكُمۡ لَا تُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ﴾ ئەوە چیتانە بۆ باوەڕ بەخوا ناهێنن؟ ﴿وَٱلرَّسُولُ يَدۡعُوكُمۡ﴾ کە پێغەمبەر بانگتان دەکات ﴿لِتُؤۡمِنُواْ بِرَبِّكُمۡ﴾ کە باوەڕ بە پەروەردگارتان بهێنن ﴿وَقَدۡ أَخَذَ مِيثَٰقَكُمۡ﴾ لەکاتێکدا کە بێ گومان خوا پەیمانی (باوەڕ هێنانی) لێ وەرگرتوون ﴿إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕدارن ﴿٨﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِي يُنَزِّلُ عَلَىٰ عَبۡدِهِۦٓ﴾ خوا ئەو زاتەیە دەینێرێت بۆ بەندەی خۆی (کە موحەممەد ﷺ)ە ﴿ءَايَٰتِۭ بَيِّنَٰتٖ﴾ بەڵگە و ئایەتانێکی ڕوون وئاشکرا ﴿لِّيُخۡرِجَكُم مِّنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِۚ﴾ تا لەتاریکستانی (گومرایی وبێباوەڕی) دەرتان بهێنێت بۆ ناو ڕووناکی (ئیمان وئیسلام) ﴿وَإِنَّ ٱللَّهَ بِكُمۡ لَرَءُوفٞ رَّحِيمٞ﴾ وە بەڕاستی خوا بەرامبەر ئێوە بەسۆز و میهرەبانە ﴿٩﴾ ﴿وَمَا لَكُمۡ أَلَّا تُنفِقُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ ئەوە چیتانە کەوا هیچ نابەخشن لە ڕێ ی خوادا ﴿وَلِلَّهِ مِيرَٰثُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ﴾ لە کاتێکدا میراتی ئاسمانەکان و زەوی بۆ خوا دەمێنێتەوە ﴿لَا يَسۡتَوِي مِنكُم﴾ یەکسان نین ئەوانەتان ﴿مَّنۡ أَنفَقَ مِن قَبۡلِ ٱلۡفَتۡحِ وَقَٰتَلَۚ﴾ کە لەپێش گرتنی (مەککە)دا ماڵیان بەخشیو و جەنگاون (لەگەڵ ئەوانەی لە دوای فەتحی مەککە ئەو کارانە بکەن) ﴿أُوْلَٰٓئِكَ أَعۡظَمُ دَرَجَةٗ﴾ ئەوانە پلەو پایەیان زۆر گەورەترە ﴿مِّنَ ٱلَّذِينَ أَنفَقُواْ مِنۢ بَعۡدُ وَقَٰتَلُواْۚ﴾ لەوانەی کە لەدوای (گرتنی مەککە) ماڵیان بەخشیوە و جەنگاون ﴿وَكُلّٗا وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلۡحُسۡنَىٰۚ﴾ وە بەهەر دوولا خوا بەڵێنی بەهەشتی داوە ﴿وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ خَبِيرٞ﴾ وە خوا ئاگادارە بەوەی کە دەیکەن ﴿١٠﴾ ﴿مَّن ذَا ٱلَّذِي يُقۡرِضُ ٱللَّهَ﴾ کێ یە ئەو کەسەی قەرز دەدات بەخوا ﴿قَرۡضًا حَسَنٗا﴾ بەقەرزێکی چاك (مەبەست ئەوەیە ماڵ ببەخشێت لەپێناو خوا) ﴿فَيُضَٰعِفَهُۥ لَهُۥ﴾ تا خواش چەند بەرامبەر بیداتەوە ﴿وَلَهُۥٓ أَجۡرٞ كَرِيمٞ﴾ وە پاداشتی زۆر چاکی بۆ هەیە ﴿١١﴾

﴿يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ لەرۆژێکدا کەتۆ پیاوان و ئافرەتانی ئیماندار دەبینیت ﴿يَسْعَى نُورُهُم بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِم﴾ کەڕووناکی (باوەڕیان) لەپێشیانەوە و لەلای ڕاستیانەوە دەڕوات ﴿بُشْرَاكُمُ الْيَوْمَ﴾ (پێیان دەڵێن) مژدەی ئێوە ئەمڕۆ ﴿جَنَّاتٌ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ بەهەشتانێکە کەڕووباری زۆر بەژێریاندا دەڕوات ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ هەر ئەوەیە سەرکەوتنی گەورە ﴿١٢﴾ ﴿يَوْمَ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ﴾ لەو ڕۆژەدا پیاوان و ئافرەتانی دووڕوو دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەوانەی کەباوەڕدار بوون ﴿انظُرُونَا نَقْتَبِسْ مِن نُّورِكُمْ﴾ سەیرێکمان بکەن تا لەڕووناکیتان تروسکێك وەرگرین ﴿قِيلَ ارْجِعُوا وَرَاءَكُمْ﴾ پێیان دەوترێت بگەڕێنەوە بۆ دواوەی خۆتان ﴿فَالْتَمِسُوا نُورًا﴾ وە داوای ڕووناکی بکەن بۆخۆتان ﴿فَضُرِبَ بَيْنَهُم بِسُورٍ﴾ یەکسەر شوورایەك دەکێشرێ لەنێوانیاندا ﴿لَّهُ بَابٌ﴾ کەدەرگایەکی تێدایە ﴿بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ﴾ ڕووی ناوەوەی ڕەحمەتی تێدایە ﴿وَظَاهِرُهُ مِن قِبَلِهِ الْعَذَابُ﴾ دەرەوەیشی ڕووی لەسزایە ﴿١٣﴾ ﴿يُنَادُونَهُمْ﴾ (دوو ڕووان ئیمانداران) بانگ دەکەن و دەڵێن ﴿أَلَمْ نَكُن مَّعَكُمْ﴾ ئایا ئێمە لەگەڵ ئێوە نەبوین (لە نوێژ و ڕۆژوودا) ﴿قَالُوا بَلَىٰ﴾ ئیمانداران دەڵێن: بەڵێ لەگەڵماندا بوون ﴿وَلَٰكِنَّكُمْ فَتَنتُمْ أَنفُسَكُمْ﴾ بەڵام ئێوە خۆتان خەڵەتاند (دووڕوو پیلان گێڕبوون) ﴿وَتَرَبَّصْتُمْ وَارْتَبْتُمْ﴾ وە چاوەڕوانی (نەمانی باوەڕدارانتان) دەکرد و دوودڵ بوون ﴿وَغَرَّتْكُمُ الْأَمَانِيُّ﴾ وە هیوا و ئاوات فریووی دان ﴿حَتَّىٰ جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ﴾ تا فەرمانی خوا هات(و مردن) ﴿وَغَرَّكُم بِاللَّهِ الْغَرُورُ﴾ وە شەیتان فریوی دان بە لێ بوردەیی خوای گەورە ﴿١٤﴾ ﴿فَالْيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنكُمْ فِدْيَةٌ﴾ ئەمڕۆ هیچ بریتیەك وەرناگیرێت نە لەئێوە ﴿وَلَا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە نە لە بێ باوەڕان بۆ ڕزگار بوونتان ﴿مَأْوَاكُمُ النَّارُ﴾ جێگاتان ئاگری دۆزەخە ﴿هِيَ مَوْلَاكُمْ﴾ ئەو ئاگرە شیاوتانە ﴿وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ ئای چەند سەرئەنجامێکی خراپە ﴿١٥﴾ ﴿أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئایا کاتی ئەوە نەهاتووە بۆ بڕواداران ﴿أَن تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ﴾ کە دڵیان ڕاچڵەکێت وملکەچ بێ بۆیادوزیکری خوا ﴿وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ﴾ وەبۆ ئەوقورئانەی کەناردویەتیەخوارەوە؟ ﴿وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ﴾ وەك ئەوکەسانە (جولەکە و گاوور) نەبن ﴿أُوتُوا الْكِتَابَ مِن قَبْلُ﴾ کە لەمەو پێش کتێبی ئاسمانیان پێدرا ﴿فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ﴾ وە ماوەیەکی دووروو درێژیان بەسەردا تێپەڕی ﴿فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ ئەمجا دڵیان ڕەق بوو ﴿وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ﴾ وە زۆربەیان یاخی و لەسنووردەرچوو بوون ﴿١٦﴾ ﴿اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْأَرْضَ﴾ بێگومان بزانن کەخوا زەوی زیندوو دەکاتەوە ﴿بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ دوای مردنی ﴿قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ﴾ بێگومان نیشانەو بەڵگەکانمان بۆ ڕوون کردونەتەوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ تابیربکەنەوە ﴿١٧﴾ ﴿إِنَّ الْمُصَّدِّقِينَ وَالْمُصَّدِّقَاتِ﴾ بێگومان پیاوان و ژنانی خێرخواز ﴿وَأَقْرَضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا﴾ ئەوانەش قەرز دەدەن بەخوا بەقەرزێکی چاك (یارمەتی هەژاران دەدەن) ﴿يُضَاعَفُ لَهُمْ﴾ چەند بەرامبەر دەیاندرێتەوە ﴿وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ﴾ وە بۆ ئەوان هەیە پاداشتی زۆر چاك ﴿١٨﴾

﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان هێناوە بەخوا و بەپێغەمبەرانی ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الصِّدِّيقُونَ﴾ ئەوانە خۆیانن ڕاست گۆیان ﴿وَالشُّهَدَاءُ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ وەشەهیدان لەلای پەروەردگاریان ﴿لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ﴾ خاوەن پاداشت و نور و ڕووناکی خۆیانن ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەی کەبێ باوەڕبوون و بەڵگە و نیشانەکانی ئێمەیان بەدرۆ زانی ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ﴾ ئەوانە هاوەڵی ئاگری دۆزەخن ﴿١٩﴾ ﴿اعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ وە بزانن کەبێگومان ژیانی دونیا تەنها ﴿لَعِبٌ وَلَهْوٌ وَزِينَةٌ﴾ گاڵتە و گەمە و ڕازاندنەوە و ﴿وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ﴾ خۆهەڵکێشانە لەنێوانتاندا و لاف لێدانە بەدارایی و منداڵی زۆرەوە ﴿كَمَثَلِ غَيْثٍ﴾ وەك بارانێك وایە ﴿أَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهُ﴾ کە حاسڵاتەکەی جووتیاران دڵخۆش بکات ﴿ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا﴾ پاشان وشك ببێ و بەزەردی بی بینیت ﴿ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا﴾ لە پاشان ببێت بە پووش و پەلاش ﴿وَفِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ لە ڕۆژی دوایشدا سزای توند و سەخت (هەیە بۆ دونیا پەرستان) ﴿وَمَغْفِرَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ﴾ وە لێ بوردن و ڕەزامەندی هەیە لەلایەن خواوە (بۆ خوا ناسان) ﴿وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ﴾ وە ژیانی دونیا هیچ نی یە جگە لە ڕابواردنێکی خەڵەتێنەر نەبێت ﴿٢٠﴾ ﴿سَابِقُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ (کەواتە) پێشبرکێ بکەن بۆ (دەست خستنی) لێخۆشبوون لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا﴾ وە بۆ بەهەشتێك کە پانتایی یەکەی ﴿كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ بەوێنەی پانتایی ئاسمان و زەوی یە ﴿أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئامادەکراوە بۆ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ﴾ بەخوا و پێغەمبەرانی ﴿ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ﴾ ئەو (پاداشتە) بەخششێکی خوایی یە ﴿يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ﴾ دەیدات بە هەر کەس کەخۆی بیەوێت ﴿وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾ وە خوا خاوەنی بەخششی گەورەیە ﴿٢١﴾ ﴿مَا أَصَابَ مِن مُّصِيبَةٍ﴾ هیچ زیان و بەڵایەك ڕووی نەداوە ﴿فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنفُسِكُمْ﴾ نە لەزەوی و نە لە خودی خۆتاندا ﴿إِلَّا فِي كِتَابٍ﴾ ئیللا لە (لوح المحفوظ) دا نوسراوە ﴿مِّن قَبْلِ أَن نَّبْرَأَهَا﴾ پێش ئەوەی بەدی بهێنین ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ﴾ بێگومان ئەوە بۆ خوا زۆر ئاسانە ﴿٢٢﴾ ﴿لِّكَيْلَا تَأْسَوْا﴾ تا خەفەت نەخۆن ﴿عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ﴾ بۆ ئەوەی لەدەستتان چووە ﴿وَلَا تَفْرَحُوا﴾ وە دڵخۆش و مەغرور نەبن ﴿بِمَا آتَاكُمْ﴾ بەوەی کە پێی داوون ﴿وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ﴾ وەخوا هیچ خۆ بەزل زانێکی شانازی کەری خۆش ناوێت ﴿٢٣﴾ ﴿الَّذِينَ يَبْخَلُونَ﴾ ئەوانەی چروکی و ڕەزیلی دەکەن (لەماڵ بەخشین لەپێناو خوادا) ﴿وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ﴾ وە فەرمان بەخەڵکیش دەکەن ڕەزیل و چروك بن ﴿وَمَن يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ﴾ وە هەر کەس پشت هەڵکات ئەوە بێگومان خوا ﴿هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾ هەر خۆی بێ نیازی سوپاسکراوە ﴿٢٤﴾

﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە پێغەمبەرانی خۆمانمان ناردووە ﴿بِالْبَيِّنَاتِ﴾ بە بەڵگەو موعجیزەی ڕوونەوە ﴿وَأَنزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ﴾ وە کتێبی (ئاسمانی) و تەرازوی دادمان لەگەڵدا ناردن ﴿لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ﴾ بۆ ئەوەی خەڵکی بەدادگەری ڕەفتار بکەن (لەناو خۆیاندا) ﴿وَأَنزَلْنَا الْحَدِيدَ﴾ وەئاسنمان دروست کرد ﴿فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ﴾ کە هێزێکی بەتینی توندی تێدایە بۆجەنگ کردن ﴿وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ﴾ وە سوودێکی زۆریشی هەیە بۆ خەڵکی (لەبەرکاهێنانی لە هەموو جۆرە پیشەسازییە خزمەتگوزاریەکاندا) ﴿وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ﴾ وە تا خوا دەری بخات ﴿مَن يَنصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ﴾ چ کەسێ یارمەتی (ئاینی) خواو پێغەمبەرانی دەدات کە پەنهانیشە ﴿إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ﴾ بێگومان خوا بەهێزو دەسەڵاتە ﴿٢٥﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان نووح و ئیبراهیممان ڕەوانەکرد ﴿وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ﴾ وە لە ناو وەچەکانیشیاندا پێغەمبەریتی و کتێبی ئاسمانیمان دانا ﴿فَمِنْهُم مُّهْتَدٍ﴾ ئەمجا هەندێکیان ڕێنموونیان وەرگرت ﴿وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ﴾ وە زۆریشیان یاخی و کافربوون ﴿٢٦﴾ ﴿ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِم بِرُسُلِنَا﴾ لە پاشان بەشوێن ئەواندا دیسان پێغەمبەرانی خۆمانمان نارد ﴿وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ﴾ وە دواتر عیسای کوڕی مەریەممان نارد ﴿وَآتَيْنَاهُ الْإِنجِيلَ﴾ وەئینجیلمان پێ بەخشی ﴿وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ﴾ وە لە دڵی ئەوانەدا کەشوێنی کەوتن ﴿رَأْفَةً وَرَحْمَةً﴾ سۆز و بەزەییمان دروست کرد ﴿وَرَهْبَانِيَّةً ابْتَدَعُوهَا﴾ وە گۆشە گیری یەك کە خۆیان دایان هێنا بوو ﴿مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ﴾ کە ئێمە ئەوەمان لەسەر پێویست نەکردبوون ﴿إِلَّا ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللَّهِ﴾ بەڵام خۆیان دایان هێنا بۆ ڕەزامەندی خوا ﴿فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا﴾ کەچی وەك پێویست پارێزگاری ئەو گۆشەگیرییەیان نەکرد ﴿فَآتَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ﴾ ئێمەش بەخشیمان بەوانەیان کەباوەڕیان هێنا بوو ﴿أَجْرَهُمْ﴾ پاداشتی خۆیان. ﴿وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ﴾ وە زۆریشیان لە سنوور دەرچوون ﴿٢٧﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿اتَّقُوا اللَّهَ وَآمِنُوا بِرَسُولِهِ﴾ لەخوا بترسن و باوەڕبهێنن بەپێغەمبەرەکەی ﴿يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِن رَّحْمَتِهِ﴾ دوو بەشتان لەڕەحمەت و بەخششی خۆی پێ دەبەخشێ ﴿وَيَجْعَل لَّكُمْ نُورًا﴾ وە ڕووناکییەکتان دەداتێ ﴿تَمْشُونَ بِهِ﴾ کە ڕێنموونی وڕێی ڕاستی پێ دەرکەن ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ﴾ وە لێتان خۆش دەبێت ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وەخوا لێ خۆشبووی میهرەبانە ﴿٢٨﴾ ﴿لِّئَلَّا يَعْلَمَ أَهْلُ الْكِتَابِ﴾ تا خاوەن پەڕاوە ئاسمانیەکان بزانن ﴿أَلَّا يَقْدِرُونَ عَلَىٰ شَيْءٍ مِّن فَضْلِ اللَّهِ﴾ کە دەسەڵاتیان نی یە بەسەر هیچێك لە بەخششی خوا ﴿وَأَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ﴾ وە هەرچی بەخشش هەیە بە دەست خوایە ﴿يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ﴾ دەیدات بە هەر کەسێك کە خۆی بیەوێت ﴿وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾ وە خوا خاوەنی بەخششی زۆر گەورەیە ﴿٢٩﴾

سورەتی ﴿ المجادلة ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قَدْ سَمِعَ اللَّهُ﴾ بەڕاستی خوا بیستی ﴿قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا﴾ ووتەی ئەو ژنەی کە لەبارەی مێردەکەیەوە گفتوگۆی لەگەڵ ئەکردی ﴿وَتَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ﴾ وە سکاڵای خۆی بۆ لای خوا ئەبرد ﴿وَاللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا﴾ وە خوا گوێی لە ووتووێژی هەردووکتان بوو ﴿إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بیسەری بینایە ﴿١﴾ ﴿الَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنكُم﴾ ئەوانەتان کە ظهار دەکەن ﴿مِّن نِّسَائِهِم﴾ لەگەڵ ژنەکانیاندا (پێیان دەڵێن وەك دایکمان وان) ﴿مَّا هُنَّ أُمَّهَاتِهِمْ﴾ ئەوانە دایکی ئەوان نین ﴿إِنْ أُمَّهَاتُهُمْ﴾ دایکی ئەوان ﴿إِلَّا اللَّائِي وَلَدْنَهُمْ﴾ هەر ئەو ژنانەن کەئەوانیان لێ بووە ﴿وَإِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنكَرًا مِّنَ الْقَوْلِ﴾ وە بێگومان ئەوانە گوفتارێکی خراپی ناپەسەند دەڵێن ﴿وَزُورًا﴾ و درۆ دەکەن ﴿وَإِنَّ اللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ﴾ وە بەڕاستی خوا لێ خۆش بووی لێ بووردەیە ﴿٢﴾ ﴿وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ﴾ ئەوانەی ظهار دەکەن ﴿مِن نِّسَائِهِمْ﴾ لەگەڵ هاوسەرەکانیان ﴿ثُمَّ يَعُودُونَ﴾ لەپاشان پەشیمان دەبنەوەو (دەیانەوێت بچنە لایان) ﴿لِمَا قَالُوا﴾ لەوەی کەووتویانە (واتە خێرا تەڵاقیان نادەن) ﴿فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ﴾ ئەوە پێویستە بەندەیەك ئازاد بکەن ﴿مِّن قَبْلِ أَن يَتَمَاسَّا﴾ لەپێش ئەوەی بەیەك بگەن (و بچنە لایان) ﴿ذَٰلِكُمْ تُوعَظُونَ بِهِ﴾ ئەم کەفارەتەی (کە لەسەرتان پێویست کراوە) ئامۆژگاری دەکرێن پێ ی ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە خوا شارەزا وئاگادارە بەوەی کە دەیکەن ﴿٣﴾ ﴿فَمَن لَّمْ يَجِدْ﴾ ئەمجا ئەگەر یەکێك (بەندەی) دەست نەکەوت ﴿فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ﴾ ئەوە با دوو مانگ لەسەریەك بەڕۆژوو بێت ﴿مِن قَبْلِ أَن يَتَمَاسَّا﴾ پێش ئەوەی بچنە لای یەك ﴿فَمَن لَّمْ يَسْتَطِعْ﴾ ئەگەر یەکێك نەیتوانی (دوومانگ بەڕۆژوو بێت) ﴿فَإِطْعَامُ سِتِّينَ مِسْكِينًا﴾ ئەوە با نانی شەست هەژار بدات ﴿ذَٰلِكَ لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ ئەو (کەفارەتانە کە لەسەرتان پێویست کراوە) بۆ ئەوەیە باوەڕ بکەن بەخوا و پێغەمبەری خوا (مل کەچی فەرمانی خواو پێغەمبەری خوا بن) ﴿وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾ وە ئەوانە سنووری خوان ﴿وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بۆ بێ باوەڕان هەیە سزای سەخت ﴿٤﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يُحَادُّونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ بێگومان ئەوانەی دژایەتی و سەرپێچی خواو پێغەمبەری خوا دەکەن ﴿كُبِتُوا﴾ ڕیسواو سەرشۆر دەکرێن ﴿كَمَا كُبِتَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ هەر وەك ئەوانەی پێش ئەمان ڕیسواو سەرشۆر کران ﴿وَقَدْ أَنزَلْنَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ﴾ (چۆن نافەرمانی دەکەن) لەکاتێکدا دڵنیان کە ئێمە بەڵگەی ڕوونمان ناردۆتە خوارەوە ﴿وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ وە بۆ بێ باوەڕان سزای ڕیسواکەر هەیە ﴿٥﴾ ﴿يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا﴾ لەڕۆژێکدا کەخوا هەموویان تێکڕا زیندوو دەکاتەوە ﴿فَيُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا﴾ پاشان هەواڵیان پێ دەدات بەوەی کە کردویانە ﴿أَحْصَاهُ اللَّهُ وَنَسُوهُ﴾ کەخوا (هەمووی) ژماردووە وە (بەڵام) خۆیان لەبیریان چووە ﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾ وە خوا بەسەر هەموو شتێکدا ئاگادارە ﴿٦﴾

﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەت زانیوە ﴿أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ کە خوا دەزانێ چی لەئاسمانەکان ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە چی لەزەویی دایە ﴿مَا يَكُونُ مِن نَّجْوَىٰ ثَلَاثَةٍ﴾ چپەی هیچ سێ کەسێك نی یە ﴿إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ﴾ کە خوا چوارەمیان نەبێت ﴿وَلَا خَمْسَةٍ﴾ وە چپەی هیچ پێنج کەسێك نی یە ﴿إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ﴾ کە ئەو شەشەمیان نەبێت ﴿وَلَا أَدْنَىٰ مِن ذَٰلِكَ وَلَا أَكْثَرَ﴾ وە نە کەمتر لەو ژمارە نە زۆرتر نی یە ﴿إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ﴾ مەگەر خوایان لەگەڵدایە (بە زانیاری و ئاگاداری) ﴿أَيْنَ مَا كَانُوا﴾ لەهەر جێگایەکدا بن ﴿ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ پاشان لەڕۆژی دواییدا ئاگاداریان دەکاتەوە بەوەی کە کردوویانە ﴿إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا بەهەموو شتێك ئاگادار و زانایە ﴿٧﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا سەرنجت نەداوە ﴿إِلَى الَّذِينَ نُهُوا عَنِ النَّجْوَىٰ﴾ لە ئەوانەی کە قەدەغە کران لە چپە ﴿ثُمَّ يَعُودُونَ﴾ پاشان دەگەڕێنەوە ﴿لِمَا نُهُوا عَنْهُ﴾ بۆ ئەوەی لێیان قەدەغە کرا بوو ﴿وَيَتَنَاجَوْنَ بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ﴾ وە لە گەڵ یەکتریدا بەچپە ئەدوێن دەربارەی گوناهو تاوان و دەست درێژی ﴿وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ﴾ وبێ فەرمانی پێغەمبەریش ﷺ ﴿وَإِذَا جَاءُوكَ حَيَّوْكَ﴾ وە کاتێ بێن بۆ لات سەلامت لێ دەکەن ﴿بِمَا لَمْ يُحَيِّكَ بِهِ اللَّهُ﴾ بە شێوەیەك کە خوا بەو جۆرە سەلامی لێ نەکردوویت ﴿وَيَقُولُونَ فِي أَنفُسِهِمْ﴾ وە لەدڵی خۆیاندا دەڵێن: (ئەگەر پێغەمبەرە) ﴿لَوْلَا يُعَذِّبُنَا اللَّهُ بِمَا نَقُولُ﴾ بۆچی خوا سزامان نادات بە هۆی ئەو قسانەی کە پێ ی دەڵێن ﴿حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُ يَصْلَوْنَهَا فَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ ئەوانە دۆزەخیان بەسە کە (بێگومان) دەچنە ناویەوە کە جێگایەکی زۆر خراپە ﴿٨﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿إِذَا تَنَاجَيْتُمْ﴾ کە چپەتان کرد ﴿فَلَا تَتَنَاجَوْا بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ﴾ بە چپە باسی گوناهو دەست درێژی ﴿وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ﴾ و سەرپێچی پێغەمبەر مەکەن ﴿وَتَنَاجَوْا بِالْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ﴾ وە باسی چاکە و پارێزکاری و لەخواترسان بکەن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي﴾ لەخوا بترسن (وخۆتان بپارێزن لە سزای ئەو خوایەی) ﴿إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ کە هەر لای ئەو کۆدەکرێنەوە ﴿٩﴾ ﴿إِنَّمَا النَّجْوَىٰ مِنَ الشَّيْطَانِ﴾ بێگومان چپە تەنها لە شەیتانەوەیە ﴿لِيَحْزُنَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ تا ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە دڵتەنگ بکات ﴿وَلَيْسَ بِضَارِّهِمْ شَيْئًا﴾ لەکاتێکدا هیچ زیانیان پێ ناگەیەنێت ﴿إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ مەگەر بە فەرمانی خوا نەبێت ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾ (دەبا) ئیماندارانیش تەنها پشت بەخوا ببەستن ﴿١٠﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا قِيلَ لَكُمْ﴾ کاتێك پێیان ووترا ﴿تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ﴾ لە کۆڕ ودانیشتنەکاندا جێگە بکەنەوە (وفراوانی بکەن) ﴿فَافْسَحُوا يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ﴾ ئێوەش فراوانی بکەن خواش گوشادی بە ئێوە دەدات ﴿وَإِذَا قِيلَ انشُزُوا فَانشُزُوا﴾ وە کاتێك پێتان ووترا هەستن، ئێوەش هەستن ﴿يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ﴾ خواش پلە و پایەی ئەو کەسانە بەرز دەکاتەوە لەئێوە کە بڕوایان هێناوە ﴿وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ﴾ وە ئەوانەی کە زانستیان پێ بەخشراوە بە چەند پلەیەك (پلەیان بەرز دەکاتەوە) ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە خوا شارەزایە بەوەی دەیکەن ﴿١١﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئـەی ئەو کەسـانەی کـە باوەڕتان هێنـاوە ﴿إِذَا نَٰجَيۡتُمُ ٱلرَّسُولَ﴾ هەر کاتێ (ویستان) قسـەی پەنهانی لە گەڵ پێغەمبەردا ﷺ بکـەن ﴿فَقَدِّمُواْ بَيۡنَ يَدَيۡ نَجۡوَىٰكُمۡ صَدَقَةٗۚ﴾ ئەوە پێش چپە کردنەکەتان خێرێـك بکەن ﴿ذَٰلِكَ خَيۡرٞ لَّكُمۡ وَأَطۡهَرُۚ﴾ ئەمە بۆ خۆتان چاکتر و پاکترە ﴿فَإِن لَّمۡ تَجِدُواْ﴾ ئەمجا ئەگەر هیچتان نەبـوو ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٌ﴾ ئـەوە بێگومان خوا لێخۆش بوو میهرەبانە ﴿١٢﴾ ﴿ءَأَشۡفَقۡتُمۡ﴾ ئایا دەترسـان (لە هەژاری) ﴿أَن تُقَدِّمُواْ بَيۡنَ يَدَيۡ نَجۡوَىٰكُمۡ صَدَقَٰتٖۚ﴾ پێش چپە کردنەکەتان خێرێك بکەن ﴿فَإِذۡ لَمۡ تَفۡعَلُواْ﴾ ئەمجا ئەگەر خێرەکەتان نەکرد ﴿وَتَابَ ٱللَّهُ عَلَيۡكُمۡ﴾ و خواش تەوبەی لێ گیرا کردن ﴿فَأَقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُواْ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ ئەوسـا نوێژ بکـەن و زەکات بـدەن ﴿وَأَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥۚ﴾ وە گوێڕایەڵی خـواو پێغەمبەرەکەی بکەن ﴿وَٱللَّهُ خَبِيرُۢ بِمَا تَعۡمَلُونَ﴾ وە خـوا شـارەزایە بەوەی کـە دەیکەن ﴿١٣﴾ ﴿۞أَلَمۡ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ﴾ ئایا بۆ سـەرنجێك نادەی لە ئەوانەی ﴿تَوَلَّوۡاْ﴾ کە دۆستایەتی ئەکەن ﴿قَوۡمًا غَضِبَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِم﴾ لە گەڵ هۆزێك (ی جولەکە) کەخـوا غەزەبی لێگرتـوون ﴿مَّا هُم مِّنكُمۡ وَلَا مِنۡهُمۡ﴾ ئەوان نە لەئێوەن و نەلە ئەوانیشـن ﴿وَيَحۡلِفُونَ عَلَى ٱلۡكَذِبِ﴾ وە سـوێند دەخۆن بـەدرۆ ﴿وَهُمۡ يَعۡلَمُونَ﴾ لە کاتێکدا خۆیان دەزانـن (درۆ دەکەن) ﴿١٤﴾ ﴿أَعَدَّ ٱللَّهُ لَهُمۡ عَذَابٗا شَدِيدًاۖ﴾ خـوا سـزای دژواری بـۆ ئامـادە کـردوون ﴿إِنَّهُمۡ سَآءَ مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ بەڕاسـتی ئـەوەی ئەوان دەیانکـرد کارێکی ناپەسـەند بـوو ﴿١٥﴾ ﴿ٱتَّخَذُوٓاْ أَيۡمَٰنَهُمۡ جُنَّةٗ﴾ (دوو ڕووەکان) سـوێندەکانیان کردبووە قەڵغانـی (درۆ وخراپەکانیـان) ﴿فَصَدُّواْ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ وە ڕێگـری (خەڵك)یـان کـرد لەڕێبـازی خوا ﴿فَلَهُمۡ عَذَابٞ مُّهِينٞ﴾ ئەمجـا بۆ ئـەوان هەیە سـزای ڕیسـواکەر ﴿١٦﴾ ﴿لَّن تُغۡنِيَ عَنۡهُمۡ أَمۡوَٰلُهُمۡ وَلَآ أَوۡلَٰدُهُم مِّنَ ٱللَّهِ شَيۡـًٔاۚ﴾ مـاڵ و منداڵیان هیچ سـوودێکی نی یە بۆیـان ﴿أُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِۖ﴾ ئەوانە یار و هاودەمی ئاگرن ﴿هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ تێیـدا دەمێننـەوە بەهەمیشـەیی ﴿١٧﴾ ﴿يَوۡمَ يَبۡعَثُهُمُ ٱللَّهُ جَمِيعٗا﴾ لەڕۆژێکـدا کـە خـوا هەموویان زیندوو دەکاتەوە ﴿فَيَحۡلِفُونَ لَهُۥ﴾ ئەوسـا سـوێندی بۆ دەخۆن ﴿كَمَا يَحۡلِفُونَ لَكُمۡ﴾ هەر چۆنێ سوێندیان دەخوارد بۆ ئێوە (لە دونیاندا) ﴿وَيَحۡسَبُونَ أَنَّهُمۡ عَلَىٰ شَيۡءٍۚ﴾ وە وادەزانن شتێکیان بە دەستەوەیە ﴿أَلَآ إِنَّهُمۡ هُمُ ٱلۡكَٰذِبُونَ﴾ بـا بزانـن بەڕاسـتی هـەر ئەوانـن درۆزن ﴿١٨﴾ ﴿ٱسۡتَحۡوَذَ عَلَيۡهِمُ ٱلشَّيۡطَٰنُ﴾ شـەیتان بەسـەریاندا زاڵ بـووە (بەجۆرێـك) ﴿فَأَنسَىٰهُمۡ ذِكۡرَ ٱللَّهِۚ﴾ کـە یـادی خـوای لەبیر بردوونەتـەوە ﴿أُوْلَٰٓئِكَ حِزۡبُ ٱلشَّيۡطَٰنِۚ﴾ ئەوانـە کۆمەڵ و دەسـتەی شـەیتانن ﴿أَلَآ إِنَّ حِزۡبَ ٱلشَّيۡطَٰنِ هُمُ ٱلۡخَٰسِرُونَ﴾ بـا بزانن کە بەڕاستی هەر کۆمەڵ و دەستەی شەیتان زەرەرمەندن ﴿١٩﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يُحَآدُّونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥٓ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کـە دوژمنایەتـی خواو پێغەمبـەری خوا دەکەن ﴿أُوْلَٰٓئِكَ فِي ٱلۡأَذَلِّينَ﴾ ئەوانە لە ڕیسـوا ترینـی خەڵکن ﴿٢٠﴾ ﴿كَتَبَ ٱللَّهُ﴾ خـوا نووسـیویەتی ﴿لَأَغۡلِبَنَّ أَنَا۠ وَرُسُلِيٓۚ﴾ کـە بێگومـان مـن و پێغەمبەرانـم سـەردەکەوین ﴿إِنَّ ٱللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٞ﴾ بەڕاستی خوا بەهێز و بە توانای باڵادەستە ﴿٢١﴾

﴿لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ﴾ کەسانێك نابینیت کە باوەڕیان هەبێت ﴿بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ بە خواو بەڕۆژی دوایی ﴿يُوَادُّونَ﴾ کە دۆستایەتی بکەن ﴿مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ لەگەڵ ئەوانەی دژایەتی خوا و پێغەمبەری خوا دەکەن (واتە : نابێت باوەڕداران دۆستایەتی و پشتیوانی بێ باوەڕان بن) ﴿وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ﴾ هەر چەندە ئەو دوژمنانەش باوکیان بن ﴿أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ﴾ یان کوڕ و براو خزمیان بن ﴿أُولَٰئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ﴾ ئەوانە خوا باوەڕی لە دڵیاندا چەسپاندووە ﴿وَأَيَّدَهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُ﴾ بەهێزی کردوون و سەری خستون بە قورئان و ئیمان لەلایەن خۆیەوە ﴿وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ﴾ وە دەیانخاتە بەهەشتانێکەوە ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە جۆگە ئاوی زۆر دەڕوات بەژێر درەختەکانیاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بە هەمیشەیی تێیدا دەمێننەوە ﴿رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ﴾ خوا لێیان ڕازی بووە ﴿وَرَضُوا عَنْهُ﴾ ئەوانیش لە خوا ڕازی بوون ﴿أُولَٰئِكَ حِزْبُ اللَّهِ﴾ ئەوانە کۆمەڵ ودەستەی خودان ﴿أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ ئاگادارین کە تەنها کۆمەڵ ودەستەی خودا ڕزگار و سەرفرازن ﴿٢٢﴾

سورەتی ﴿الحشر﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدایە تەسبیحاتی خوا دەکات ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە تەنها ئەو زاڵی باڵادەستی کاردروستە ﴿١﴾ ﴿هُوَ الَّذِي﴾ خوا زاتێکە ﴿أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ بێ باوەڕانی خاوەن کتێبی دەرکرد ﴿مِنْ دِيَارِهِمْ﴾ لە ماڵ و شوێنی خۆیان ﴿لِأَوَّلِ الْحَشْرِ﴾ بۆ یەکەم کۆبوونەوە ﴿مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا﴾ بە تەمانەبوون (ئەی موسوڵمانینە) کە (لە قەڵاکانیان) دەربچن ﴿وَظَنُّوا أَنَّهُمْ﴾ خۆشیان وایان دەزانی ﴿مَانِعَتُهُمْ حُصُونُهُمْ مِنَ اللَّهِ﴾ کە قەڵاکانیان دەیانپارێزن لە (سزای) خوا ﴿فَأَتَاهُمُ اللَّهُ﴾ بۆیە (سزای) خوایان بۆ هات ﴿مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا﴾ لە شوێنێکەوە کە گومانیان بۆی نەدەچوو ﴿وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ﴾ وە خوا ترسێکی خستە ناو دڵیانەوە ﴿يُخْرِبُونَ بُيُوتَهُمْ﴾ کە خانووەکانی خۆیانیان وێران دەکرد ﴿بِأَيْدِيهِمْ وَأَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ﴾ بە دەستی خۆیان وبەدەستی ئیمانداران ﴿فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِي الْأَبْصَارِ﴾ ئەمجا پەند وەرگرن ئەی خاوەن بیرو هۆشان ﴿٢﴾ ﴿وَلَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَاءَ﴾ ئەگەر خوا دەربەدەری لەسەر بڕیار نەدادایە (لەسەر ئەو جولەکانە) ﴿لَعَذَّبَهُمْ فِي الدُّنْيَا﴾ بێگومان لە دونیادا سزای دەدان ﴿وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ﴾ لە ڕۆژی دواییشدا بۆ ئەوان هەیە ﴿عَذَابُ النَّارِ﴾ سزای ئاگری دۆزەخ ﴿٣﴾

﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾ ئەم سزایە بە هۆی ئەوەوە بوو ﴿شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ دژایەتی خوا و پێغەمبەریان کرد ﴿وَمَن يُشَاقِّ اللَّهَ﴾ وە هەر کەسێك دژایەتی خوا بکات ﴿فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا تۆڵە سێنی بەتینە ﴿٤﴾ ﴿مَا قَطَعْتُم مِّن لِّينَةٍ﴾ ئەوەی بڕیتان لە دارخورما ﴿أَوْ تَرَكْتُمُوهَا﴾ یا لێی گەڕان ﴿قَائِمَةً عَلَىٰ أُصُولِهَا﴾ بە وەستاوی لەسەر بنەکانیان بمێننەوە ﴿فَبِإِذْنِ اللَّهِ﴾ ئەوە بە فەرمانی خوا بووە ﴿وَلِيُخْزِيَ الْفَاسِقِينَ﴾ وە بۆ سەر شۆڕ کردنی لەسنوور دەرچووان بوو (مەبەست پێ جولەکەکانە) ﴿٥﴾ ﴿وَمَا أَفَاءَ اللَّهُ﴾ ئەو (دەستکەوتانە) کەخوا سەندیەوە (بێ جەنگ کردن) ﴿عَلَىٰ رَسُولِهِ مِنْهُمْ﴾ بۆ پێغەمبەرەکەی لە مالی (بەنی نەضیر) ﴿فَمَا أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ﴾ ئێوە بۆ بەدەست هێنانی (ئەو ماڵ وسامانەی جولەکە) هیچ ئەسپ و حوشترێکیان تاونەداوە و(نەجەنگاون) ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يُسَلِّطُ رُسُلَهُ﴾ بەڵکو خوا پێغەمبەرانی زاڵ دەکات ﴿عَلَىٰ مَن يَشَاءُ﴾ بەسەر هەرکەسدا کەبیەوێت ﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە خوا بەسەر هەموو شتێکدا بە دەسەڵاتە ﴿٦﴾ ﴿مَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ﴾ ئەوەی خوا دەست پێغەمبەری خست (بەبێ جەنگ) ﴿مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ﴾ لە (سەروەت و سامانی) گوندنشینەکانی جولەکە ﴿فَلِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ﴾ ئەوە بۆ خواو بۆ پێغەمبەرە ﷺ (واتە لە بەرژەوەندی گشتی موسڵماناندا خەرج دەکرێت) ﴿وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ﴾ وە بۆ خزمانی (پێغەمبەر ﷺ) و هەتیوان ﴿وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ﴾ وە بۆ هەژاران و ڕێبوارانی کەم دەستە ﴿كَيْ لَا يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنكُمْ﴾ تا (ئەو ماڵ وسامانە) تەنها لەناو دەوڵەمەندەکانتاندا دەست بە دەستی پێ نەکرێت و بەس ﴿وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ﴾ وە ئەوەی پێغەمبەر ﷺ پێ ی دان وەریبگرن ﴿وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانتَهُوا﴾ وە ئەوەی لێتانی قەدەغە کرد وازی لێ بهێنن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وەلە خوا بترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ بێگومان خوای گەورە سزای سەختە ﴿٧﴾ ﴿لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ﴾ (ئەو دەسکەوتەی لە بەنی نەضیر گیرا) بۆ نەدارانی کۆچکەرانە ﴿الَّذِينَ أُخْرِجُوا﴾ ئەوانەی کە دەرکران ﴿مِن دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ﴾ لەماڵ و سامانیان ﴿يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا﴾ فەزڵ و بەهرەی خوا و ڕزامەندی ئەویان دەوێت ﴿وَيَنصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ وە یارمەتی (ئایینی) خوا وپێغەمبەری خوا دەدەن ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ﴾ هەر ئەوانن ڕاستگۆیان ﴿٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ ئەوانە (یاریدەدەرەکان) کە لەماڵ وشوێنی خۆیان بوون (لەشاری مەدینە) و باوەڕیان هێنا پێش (کۆچکردنی برا موهاجرەکانیان) ﴿يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ﴾ ئەوەی کۆچ بکات بۆ لایان خۆشیان دەوێ ﴿وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِّمَّا أُوتُوا﴾ وە شك نابەن لە دڵ ودەروونی خۆیاندا هیچ جۆرە حەسوودی و بەخیلیەك لەبەر ئەوەی بەشی کۆچکەران درا و(بەشی ئەوان نەدرا لەو ماڵ وسامانەی کە گیرا لەجولەکەکان) ﴿وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ﴾ وە فەزڵی ئەوان ئەدەن بەسەر فەزڵی خۆیاندا ﴿وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ﴾ ئەگەر چی خۆشیان زۆر پێویستیان پێی بێت ﴿وَمَن يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ﴾ وە ئەو کەسەی خۆی لە ڕژدی وبەخیلی دەروونی بپارێزێت ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ (بەڕاستی) هەر ئەوانن سەرفەراز وسەرکەوتوو ﴿٩﴾

﴿وَالَّذِينَ جَاءُو مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ﴾ ئەو (باوەڕدارانەش) لەپاش ئەمانەوە هاتوون ئەڵێن: ﴿رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان لێمان خۆشبە ﴿وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ﴾ وە لەو برایانەشمان (خۆش بە) ﴿سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ﴾ کە پێشمان کەوتوون لەئیمان هێنانـدا ﴿وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە هیچ ڕق و کینەیەك مەخەرە دڵمانەوە دەربارەی باوەڕداران ﴿رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ﴾ ئەی پەروەردگارمان بەڕاستی هەرتۆی دڵسۆزی میهرەبانی ﴿١٠﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا سەرنجێکت نەداوە ﴿إِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا﴾ لەوانەی کە دووڕوو بوون ﴿يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ﴾ ئەڵێن بەو برادەرانەیان ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ کە بێ باوەڕ بوون لە (جوولەکە) خاوەن کتێبەکان ﴿لَئِنْ أُخْرِجْتُمْ﴾ ئەگەر دەربکرێن (لەماڵ وخاك و ئاوتان) ﴿لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ﴾ ئێمەش لەگەڵتاندا دەردەچین ﴿وَلَا نُطِيعُ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا﴾ وەهەرگیز گوێڕایەڵی کەس ناکەین لەدژی ئێوە ﴿وَإِنْ قُوتِلْتُمْ﴾ وە ئەگەر جەنگتان لەگەڵ دا بکرێ ﴿لَنَنْصُرَنَّكُمْ﴾ بێگومان ئێمە یارمەتی ئێوە ئەدەین ﴿وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ بێگومان خوا شایەتی ئەدات کە ئەوان درۆزنن ﴿١١﴾ ﴿لَئِنْ أُخْرِجُوا﴾ ئەگەر دەر بکرێن ﴿لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ﴾ ئەوان لەگەڵیانـدا دەرناچن ﴿وَلَئِنْ قُوتِلُوا لَا يَنْصُرُونَهُمْ﴾ وە ئەگەر جەنگیان لە دژ کرا یارمەتیان نادەن ﴿وَلَئِنْ نَصَرُوهُمْ﴾ وە ئەگەر یارمەتیان بدەن ﴿لَيُوَلُّنَّ الْأَدْبَارَ﴾ بێگومان (ئەشکێن و) پشت هەڵئەکەن ﴿ثُمَّ لَا يُنْصَرُونَ﴾ پاشان سەرناخرێن ﴿١٢﴾ ﴿لَأَنْتُمْ أَشَدُّ رَهْبَةً فِي صُدُورِهِمْ مِنَ اللَّهِ﴾ بەڕاستی (ئەی باوەڕداران) ئێوە ترستان زیاترە لەدڵی ئەواندا تاخوا ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾ ئەوەش لەبەرئەوەیە کە بێگومان ئەوانە ﴿قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ﴾ کەسانێکن تێ ناگەن ﴿١٣﴾ ﴿لَا يُقَاتِلُونَكُمْ جَمِيعًا﴾ (جوولەکە) جەنگتان لەگەڵ ناکەن هەموو پێکەوە ﴿إِلَّا فِي قُرًى مُحَصَّنَةٍ﴾ مەگەر لەچەند گوندێکی قایمی قەڵایندا نەبێت ﴿أَوْ مِنْ وَرَاءِ جُدُرٍ﴾ یان لەپشتی دیوارەوە ﴿بَأْسُهُمْ بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ﴾ دژایەتی نێوانیان زۆر سەختە ﴿تَحْسَبُهُمْ جَمِيعًا﴾ تۆ وادەزانی کە ئەوان کۆو پێکەوەن ﴿وَقُلُوبُهُمْ شَتَّىٰ﴾ لەکاتێکدا دڵیان جیا ولەیەك دوورە ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ﴾ ئەوە بەهۆی ئەوەوەیە کە ئەوان گەلێکی نەفامن ﴿١٤﴾ ﴿كَمَثَلِ الَّذِينَ﴾ نموونەی (ئەم جوولەکانە) وەك نموونەی ئەوانەن ﴿مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا﴾ کە لە پێش ئەماندا بوون بە ماوەیەکی کەم (مەبەست پێی موشریکەکانی قورەیش وجولەکەکانی بەنو قەینوقاعە) ﴿ذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ﴾ سەرئەنجامی کاری خۆیان چەشت ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بۆ ئەوان هەیە سزای سەخت ﴿١٥﴾ ﴿كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ﴾ (نموونەی ئەم ناپاکانە) وەك شەیتان وایە ﴿إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ اكْفُرْ﴾ کە بەمرۆڤی ووت: بێ بڕوابە ﴿فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ﴾ جا کە بێ بڕوا بوو (شەیتان) ووتی: ﴿إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكَ﴾ بەڕاستی من بەریم لە تۆ ﴿إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ﴾ بێگومان من لە خوای پەروەردگاری جیهانیان دەترسم ﴿١٦﴾

﴿فَكَانَ عَٰقِبَتَهُمَآ﴾ جا سەرئەنجامی هەردوو کیان ئەوەیە ﴿أَنَّهُمَا فِي ٱلنَّارِ خَٰلِدَيۡنِ فِيهَاۚ﴾ کە بێگومان هەردوولا لە دۆزەخدا ئەبن بەهەمیشەیی ﴿وَذَٰلِكَ جَزَٰٓؤُاْ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وە ئەمەیە سزای ستەمکاران ﴿١٧﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە لەخوا بترسن ﴿وَلۡتَنظُرۡ نَفۡسٞ﴾ وە هەموو کەسێك باسەرنج بدات ﴿مَّا قَدَّمَتۡ لِغَدٖۖ﴾ (بزانێ) چی پێش خۆی ناردوە بۆ پاشەڕۆژی (لە کاروکردەوەی چاکە) ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۚ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ خَبِيرُۢ بِمَا تَعۡمَلُونَ﴾ بەڕاستی خوا شارەزایە بەوەی کە دەیکەن ﴿١٨﴾ ﴿وَلَا تَكُونُواْ كَٱلَّذِينَ نَسُواْ ٱللَّهَ﴾ وەك ئەوانە مەبن کە خوایان لەبیر خۆیان بردەوە ﴿فَأَنسَىٰهُمۡ أَنفُسَهُمۡۚ﴾ جا خواش ئەوانی لەبیر خۆیان بردوەتەوە ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡفَٰسِقُونَ﴾ هەر ئەوانن دەرچوان لە فەرمانی خوا ﴿١٩﴾ ﴿لَا يَسۡتَوِيٓ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِ وَأَصۡحَٰبُ ٱلۡجَنَّةِۚ﴾ دۆزەخیان و بەهەشتیان وەك یەك ویەکسان نین ﴿أَصۡحَٰبُ ٱلۡجَنَّةِ هُمُ ٱلۡفَآئِزُونَ﴾ بەهەشتیان ڕزگاروسەرکەتوون ﴿٢٠﴾ ﴿لَوۡ أَنزَلۡنَا هَٰذَا ٱلۡقُرۡءَانَ﴾ ئەگەر ئەم قورئانەمان دابەزاندایە ﴿عَلَىٰ جَبَلٖ﴾ بۆ سەر کێوێك ﴿لَّرَأَيۡتَهُۥ خَٰشِعٗا مُّتَصَدِّعٗا﴾ (وە تێبگەشتایە لەوەی کە تێیدا هاتووە) دەتبینی بەملکەچی ولەت لەت بووی ﴿مِّنۡ خَشۡيَةِ ٱللَّهِۚ﴾ لەترسی خوا ﴿وَتِلۡكَ ٱلۡأَمۡثَٰلُ﴾ ئەم جۆرە نموونانە ﴿نَضۡرِبُهَا لِلنَّاسِ﴾ دەیان هێنینەوە بۆ خەلکی ﴿لَعَلَّهُمۡ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیربکەنەوە ﴿٢١﴾ ﴿هُوَ ٱللَّهُ ٱلَّذِي﴾ خوا هەر ئەو زاتەیە ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۖ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە بێجگە ئەو ﴿عَٰلِمُ ٱلۡغَيۡبِ وَٱلشَّهَٰدَةِۖ﴾ زانای هەموو نهێنی و ئاشکراکانە ﴿هُوَ ٱلرَّحۡمَٰنُ ٱلرَّحِيمُ﴾ هەر ئەوە بەخشندەی میهرەبان ﴿٢٢﴾ ﴿هُوَ ٱللَّهُ ٱلَّذِي﴾ ئەوە ئەو خوایە یە ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ کە بێجگە لەو پەرستراوێکی ڕاست نییە ﴿ٱلۡمَلِكُ ٱلۡقُدُّوسُ﴾ پاشا و پاك و بێگەرد ﴿ٱلسَّلَٰمُ ٱلۡمُؤۡمِنُ﴾ وئاشتی دەر و، دڵنیا کەرەو ﴿ٱلۡمُهَيۡمِنُ﴾ چاودێر و پارێزگار ﴿ٱلۡعَزِيزُ﴾ وزاڵ وبالادەسەت و ﴿ٱلۡجَبَّارُ﴾ خاوەن شکۆ ﴿ٱلۡمُتَكَبِّرُۚ﴾ وشایستەی هەموو گەورەیی یەکە ﴿سُبۡحَٰنَ ٱللَّهِ﴾ پاکی و بێگەردی بۆ خوایە ﴿عَمَّا يُشۡرِكُونَ﴾ لەو هاوبەشانەی کە بۆی دائەنرێ ﴿٢٣﴾ ﴿هُوَ ٱللَّهُ﴾ هەر ئەوە خواو ﴿ٱلۡخَٰلِقُ﴾ بەدیهێنەر و ﴿ٱلۡبَارِئُ﴾ داهێنەرو ﴿ٱلۡمُصَوِّرُۖ﴾ وێنە کێشە ﴿لَهُ ٱلۡأَسۡمَآءُ ٱلۡحُسۡنَىٰۚ﴾ هەربۆ ئەوە هەموو ناوێکی هەرە جوان وپاك ﴿يُسَبِّحُ لَهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ﴾ هەرچی لە ئاسمانەکان و زەوی دایە ستایشی ئەو دەکەن ﴿وَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەوە زاڵ و بالادەستی کار بەجێ ﴿٢٤﴾

سورەتی ﴿ٱلۡمُمۡتَحَنَةِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ﴾ دوژمنانی من و خۆتان مەکەن بەدۆستی خۆتان ﴿تُلْقُونَ إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ﴾ دۆستایەتی خۆتانیان بۆ بنێرن ﴿وَقَدْ كَفَرُوا﴾ لەکاتێکدا دڵنیاشن ئەوان بێ باوەڕن ﴿بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ﴾ بەو ئاینە ڕاستەی کە بۆتان هاتووە ﴿يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ﴾ پێغەمبەر ﷺ و ئێوەش دەردەکەن ﴿أَنْ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ﴾ (لەبەرئەوەی) کە باوەڕتان هەیە بەخوای پەروەردگارتان ﴿إِنْ كُنْتُمْ خَرَجْتُمْ﴾ جا ئەگەر دەرچوون لەووڵاتی خۆتان ﴿جِهَادًا فِي سَبِيلِي﴾ بۆ تێکۆشان و جەنگ کردن لە ڕێی مندا ﴿وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي﴾ وە بۆ بەدەستهێنانی خۆشنوودی من (دۆستایەتی ئەوان مەکەن) ﴿تُسِرُّونَ إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ﴾ ڕازو نهێنی (باوەڕدارانیان) پێ دەڵێن بە دۆستایەتی ﴿وَأَنَا أَعْلَمُ﴾ لە کاتێکدا من ئەزانم ﴿بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنْتُمْ﴾ بەوەی شاردتانەوەو بەوەیشی ئاشکراتان کرد ﴿وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ﴾ وە هەرکەسێك لە ئێوە دۆستایەتیان بکات ﴿فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ﴾ ئەوە بێگومان ڕێ ی ڕاستی ون کردووە (١) ﴿إِنْ يَثْقَفُوكُمْ﴾ ئەگەر تووشتان بین ﴿يَكُونُوا لَكُمْ أَعْدَاءً﴾ ئەبن بەدوژمنی ئێوە ﴿وَيَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ﴾ وە درێژ ئەکەن بۆتان ﴿أَيْدِيَهُمْ وَأَلْسِنَتَهُمْ بِالسُّوءِ﴾ دەستیان و زمانیان بەخراپی ﴿وَوَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ﴾ ئاواتە خوازن کە ئێوە بێ باوەڕ بوونایە (٢) ﴿لَنْ تَنْفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ﴾ نەخزمانتان و نەمناڵانتان سوودتان پێ ناگەیەنن ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَفْصِلُ بَيْنَكُمْ﴾ لەڕۆژی دواییدا (خوا ئێوە و خزمەکانتان) لە یەك جیادەکاتەوە ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ وە خوا بینایە بەوەی کەدەیکەن (٣) ﴿قَدْ كَانَتْ لَكُمْ﴾ بەڕاستی بۆ ئێوە هەیە ﴿أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾ سەرمەشقێکی جوان و چاك ﴿فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ﴾ لە ئیبراهیم و ئەوانەی لەگەڵیدابوون ﴿إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ﴾ کەبە گەلەکەی خۆیانیان ووت ﴿إِنَّا بُرَآءُ مِنْكُمْ﴾ بەڕاستی ئێمە بێزار و بەرین لەئێوە ﴿وَمِمَّا تَعْبُدُونَ﴾ وە لەو شتانەش کەدەیان پەرستن ﴿مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ لەجیاتی خوا ﴿كَفَرْنَا بِكُمْ﴾ ئێمە باوەڕمان نی یە بە(ئایینی) ئێوە ﴿وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ﴾ وە پەیدابوو لەنێوان ئێمەو ئێوەدا ﴿الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا﴾ دوژمنایەتی و کینە بۆ هەمیشەیی ﴿حَتَّى تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ﴾ تا کاتێك کەبڕوا بەخوای تاك و تەنیا دەهێنن ﴿إِلَّا قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ﴾ جگە لەو قسەیەی ئیبراهیم کە بەباوکی ووت ﴿لَأَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ﴾ بێگومان داوای لێخۆشبوونت بۆ ئەکەم ﴿وَمَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ﴾ وە من هیچم بەدەست نی یە لەبەرانبەر خوادا بۆ تۆ ﴿رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان تەنها پشتمان بەتۆ بەستووە ﴿وَإِلَيْكَ أَنَبْنَا﴾ وە هەر بۆ لای تۆ گەڕاوینەتەوە ﴿وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ﴾ سەر ئەنجامیش هەر بۆلای تۆیە (٤) ﴿رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا﴾ ئەی پەروەردگار نەمان کەیت ﴿فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بە مایەی گومڕایی ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿وَاغْفِرْ لَنَا رَبَّنَا﴾ وە لێمان خۆشبە ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ بەڕاستی هەر تۆیت زاڵی باڵادەستی کاربەجێ (٥)

﴿لَقَدۡ كَانَ لَكُمۡ فِيهِمۡ﴾ سوێند بەخوا بێگومان بۆ ئێوە هەیە لەئیبراهیم و بڕوادارەکانـدا ﴿أُسۡوَةٌ حَسَنَةٌ﴾ سەر مەشقێکی جوان ﴿لِّمَن كَانَ يَرۡجُواْ ٱللَّهَ وَٱلۡيَوۡمَ ٱلۡأٓخِرَۚ﴾ بۆ کەسێك کە ئومێد و هیوای بێ بە خوا و بەڕۆژی دوای ﴿وَمَن يَتَوَلَّ﴾ وەهەر کەسێك پشت هەڵکات ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلۡغَنِيُّ﴾ ئەوە بەڕاستی هەر خوایە بێ نیازو دەوڵەمەندو ﴿ٱلۡحَمِيدُ﴾ شایستەی ستایش ﴿٦﴾ ﴿عَسَى ٱللَّهُ أَن يَجۡعَلَ بَيۡنَكُمۡ وَبَيۡنَ ٱلَّذِينَ عَادَيۡتُم مِّنۡهُم مَّوَدَّةٗۚ﴾ دڵنیا بێ خوای گەورە دۆستایەتی و خۆشەویستی دروستی دەکات لەنێوان ئێوە و ئەوانەی دوژمنایەتیتان لەگەڵ کردوون (بەئیمان هێنانی زۆربەیان) ﴿وَٱللَّهُ قَدِيرٞۚ﴾ وە خوا بەتوانایە ﴿وَٱللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ وەخوا لێ خۆشبوی میهرەبانە ﴿٧﴾ ﴿لَّا يَنۡهَىٰكُمُ ٱللَّهُ﴾ خوا ڕێتان لێ ناگرێت ﴿عَنِ ٱلَّذِينَ﴾ لەگەڵ ئەوانەی ﴿لَمۡ يُقَٰتِلُوكُمۡ﴾ کە جەنگیان لەگەڵ نەکردوون ﴿فِي ٱلدِّينِ﴾ لەسەر ئەم دینە ﴿وَلَمۡ يُخۡرِجُوكُم﴾ وە دەریان نەکردوون ﴿مِّن دِيَٰرِكُمۡ﴾ لەجێگا و شوێن وخاك و وڵاتی خۆتان ﴿أَن تَبَرُّوهُمۡ﴾ کەچاکەیان لەگەڵ بکەن ﴿وَتُقۡسِطُوٓاْ إِلَيۡهِمۡۚ﴾ وەدادگەربن لەگەڵ یاندا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلۡمُقۡسِطِينَ﴾ بەڕاستی خوا ئەوانەی خۆش ئەوێ کەدادگەرن ﴿٨﴾ ﴿إِنَّمَا يَنۡهَىٰكُمُ ٱللَّهُ﴾ بێگومان خوا ڕێگریتان لێ دەکات تەنها ﴿عَنِ ٱلَّذِينَ قَٰتَلُوكُمۡ﴾ لەوانەی کە جەنگیان لەگەڵ کردوون ﴿فِي ٱلدِّينِ﴾ لەسەر دین(وباوەڕەکەتان) ﴿وَأَخۡرَجُوكُم مِّن دِيَٰرِكُمۡ﴾ وەدەریان کردوون لە جێگا و شوێن وخاك و وڵاتی خۆتان ﴿وَظَٰهَرُواْ عَلَىٰٓ إِخۡرَاجِكُمۡ﴾ وەیارمەتیان داوە لەسەر دەرکردنتان ﴿أَن تَوَلَّوۡهُمۡۚ﴾ (ڕێگریتان دەکات) لەوەی کەدۆستایەتیان لەگەڵ بکەن وبەدۆستیان دابنێن ﴿وَمَن يَتَوَلَّهُمۡ﴾ وە هەر کەسێك دۆستایەتیان بکات ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ ئا ئەوانە خۆیان ستەمکارن ﴿٩﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە، ﴿إِذَا جَآءَكُمُ ٱلۡمُؤۡمِنَٰتُ﴾ ئەگەر ئافرەتانی ئیماندار هاتن بۆلاتان ﴿مُهَٰجِرَٰتٖ﴾ بە کۆچ کەری ﴿فَٱمۡتَحِنُوهُنَّۖ﴾ تاقیان بکەنەوە ﴿ٱللَّهُ أَعۡلَمُ بِإِيمَٰنِهِنَّۖ﴾ خوا بەباوەڕی ئەوان زاناترە ﴿فَإِنۡ عَلِمۡتُمُوهُنَّ﴾ ئەمجا ئەگەر زانیتان ئەو (ئافرەتانە) ﴿مُؤۡمِنَٰتٖ﴾ باوەڕدارن ﴿فَلَا تَرۡجِعُوهُنَّ إِلَى ٱلۡكُفَّارِۖ﴾ ئەوە مەیانگێڕنەوە بۆلای (مێردە) بێ بڕواکانیان ﴿لَا هُنَّ حِلّٞ لَّهُمۡ﴾ نەئەو ئافرەتانە حەڵاڵن بۆ ئەو مێردە بێ باوەڕانە ﴿وَلَا هُمۡ يَحِلُّونَ لَهُنَّۖ﴾ وە نە ئەو مێردانەش بۆ ئەو ئافرەتانە حەڵاڵن ﴿وَءَاتُوهُم مَّآ أَنفَقُواْۚ﴾ وە ئەوەی (مێردەکانیان) خەرجیان کردووە، بیاندەنەوە ﴿وَلَا جُنَاحَ عَلَيۡكُمۡ﴾ هیچ گوناهێکتان لەسەر نی یە ﴿أَن تَنكِحُوهُنَّ﴾ کە ئەم ئافرەتانە مارە بکەن ﴿إِذَآ ءَاتَيۡتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّۚ﴾ ئەگەر مارەییەکانیان بدەنێ ﴿وَلَا تُمۡسِكُواْ بِعِصَمِ ٱلۡكَوَافِرِ﴾ ژنە کافرە (بت پەرستەکان) لای خۆتان ڕامەگرن (ئەوانەی کە لە مەککە بەبێ باوەڕی ماونەتەوە) ﴿وَسۡـَٔلُواْ مَآ أَنفَقۡتُمۡ﴾ ئێوە داوای ئەوە بکەنەوە کەخەرجتان کردووە (بۆ ژنە کافرەکانتان کە ئێستە چوونەتە لای کافران) ﴿وَلۡيَسۡـَٔلُواْ مَآ أَنفَقُواْۚ﴾ ئەوانیش با داوای ئەوە بکەن کە خەرجیان کردووە (بۆ ژنە موسوڵمان بوەکانیان کە هاتونەتە لای ئێوە) ﴿ذَٰلِكُمۡ حُكۡمُ ٱللَّهِ﴾ ئەمە فەرمانی خوایە ﴿يَحۡكُمُ بَيۡنَكُمۡۚ﴾ بڕیار ئەدا لەنێوانیاندا ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٞ﴾ وە خوا زانای کاربەجێ یە ﴿١٠﴾ ﴿وَإِن فَاتَكُمۡ﴾ ئەگەر لە دەستتان چوو ﴿شَيۡءٞ مِّنۡ أَزۡوَٰجِكُمۡ﴾ یەکێك لە خێزانەکانتان (بەچوونیان) ﴿إِلَى ٱلۡكُفَّارِ﴾ بۆ لای بێ باوەڕان ﴿فَعَاقَبۡتُمۡ﴾ ئێوەش تۆڵەتان لێ سەندن(و غەنیمەتتان گرت) ﴿فَـَٔاتُواْ ٱلَّذِينَ ذَهَبَتۡ أَزۡوَٰجُهُم﴾ ئەمجا (لەو غەنیمەتە)بدەن بەوانەی کە ژنەکانیان ڕۆشتووە ﴿مِّثۡلَ مَآ أَنفَقُواْۚ﴾ بە ئەندازەی ئەوەی کە خەرجیان کردووە ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ وە بترسن لەو خوایەی ﴿ٱلَّذِيٓ أَنتُم بِهِۦ مُؤۡمِنُونَ﴾ کە ئێوە بڕواتان پێ هێناوە ﴿١١﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ﴾ ئـەی پێغەمبـەر ﷺ ﴿إِذَا جَآءَكَ ٱلۡمُؤۡمِنَٰتُ﴾ هـەر کاتێـك ئافرەتانـی ئیمانـدار هاتـن بۆلات ﴿يُبَايِعۡنَكَ﴾ کـە پەیمانـت لەگەڵ ببەسـتن ﴿عَلَىٰٓ أَن لَّا يُشۡرِكۡنَ بِٱللَّهِ شَيۡـٔٗا﴾ لەسـەر ئەوەی هیچ شـتێك نەکەن بەهاوبەشی خوا ﴿وَلَا يَسۡرِقۡنَ وَلَا يَزۡنِينَ﴾ وە دزیی و داوێن پیسی نەکەن و ﴿وَلَا يَقۡتُلۡنَ أَوۡلَٰدَهُنَّ﴾ وە منداڵانی خۆیـان نەکوژن ﴿وَلَا يَأۡتِينَ بِبُهۡتَٰنٖ يَفۡتَرِينَهُۥ﴾ هیچ جۆرە بوهتانێك هەڵنەبەسـتن ﴿بَيۡنَ أَيۡدِيهِنَّ وَأَرۡجُلِهِنَّ﴾ لەنێـوان دەسـت و پێ یاندا ﴿وَلَا يَعۡصِينَكَ فِي مَعۡرُوفٖ﴾ وە بێ فەرمانیت نەکـەن لەهیچ کارێکی چاکەدا ﴿فَبَايِعۡهُنَّ﴾ تـۆش پەیمانیـان لەگـەڵ ببەسـتە ﴿وَٱسۡتَغۡفِرۡ لَهُنَّ ٱللَّهَ﴾ وە لەخـوا داوای لێ خۆشـبوونیان بۆبکە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ بەڕاسـتی خوا لێ خۆشـبووی میهرەبانە ⦗١٢⦘ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەو کەسـانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَتَوَلَّوۡاْ قَوۡمًا غَضِبَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِمۡ﴾ کەسـانێك کەخـوا غەزەبی لێ گرتوون مەیکەن بە دۆست وپشتیوانی خۆتان ﴿قَدۡ يَئِسُواْ مِنَ ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ بەڕاستی ئەوان بێ هیوا بوون لە (پاداشتی) ڕۆژی دوایی ﴿كَمَا يَئِسَ ٱلۡكُفَّارُ﴾ هەر چۆن بێ بڕوایان بێ هیوان ﴿مِنۡ أَصۡحَٰبِ ٱلۡقُبُورِ﴾ لە مردووی ناو گۆڕستان (کە زیندوو ببێتەوە) ⦗١٣⦘

سورەتی ﴿ٱلصَّفِّ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۖ﴾ تەسـبیحاتی خـوا دەکات هەرچـی لـە ئاسـمانەکان و لە زەوی دایـە ﴿وَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ وە ئەو زاڵی باڵادەسـتی کاربەجـێ یە ⦗١⦘ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفۡعَلُونَ﴾ بۆچی ئەوەی ئەیڵێن ئەنجامی نادەن ⦗٢⦘ ﴿كَبُرَ مَقۡتًا عِندَ ٱللَّهِ﴾ زۆر مایـەی ڕق و تووڕەیـی یە لای خـوا ﴿أَن تَقُولُواْ مَا لَا تَفۡعَلُونَ﴾ کە قسـەیەك بڵێن کردەوەی پێ نەکەن ⦗٣⦘ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاسـتی خوا کەسانێکی خۆش دەوێ ﴿يُقَٰتِلُونَ فِي سَبِيلِهِۦ صَفّٗا﴾ کە بەیەك ڕیز دەجەنگن لەڕێی خوادا ﴿كَأَنَّهُم بُنۡيَٰنٞ مَّرۡصُوصٞ﴾ وەك کۆشکێکی قایمی چەسپیووی دامـەزراو ⦗٤⦘ ﴿وَإِذۡ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوۡمِهِۦ﴾ (بیربکـەرەوە) کاتێـك کـە مووسـا بەگەلەکـەی ووت ﴿يَٰقَوۡمِ لِمَ تُؤۡذُونَنِي﴾ ئـەی گەلەکەم بۆچی ئازارم دەدەن ﴿وَقَد تَّعۡلَمُونَ﴾ لە کاتێکـدا بەدڵنیاییەوە دەزانن ﴿أَنِّي رَسُولُ ٱللَّهِ إِلَيۡكُمۡۖ﴾ کـە من نێردراوی خـوام بۆلای ئێوە ﴿فَلَمَّا زَاغُوٓاْ﴾ جا کاتێـك لایان دا لەهەق ﴿أَزَاغَ ٱللَّهُ قُلُوبَهُمۡۚ﴾ خـواش دڵـی وەرگێڕان ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلۡفَٰسِقِينَ﴾ وە خـوا ڕێنموونی گەلی لەڕێ دەرچوو ناکات ⦗٥⦘

﴿وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێك کە عیسای کوڕی مەریەم وتی ﴿يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ ئەی بەنو ئیسرائیل (نەوەکانی یەعقوب) بێگومان من ﴿رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ﴾ نێردراوی خوام بۆلای ئێوە ﴿مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَاةِ﴾ ئەو تەوراتەی کە لە پێش مندا هاتووە بەڕاستی دائەنێم ﴿وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ﴾ وە مژدەتان پێ دەدەم بە پێغەمبەرێك ﴿يَأْتِي مِنْ بَعْدِي﴾ کە لەدوای من دێ و ﴿اسْمُهُ أَحْمَدُ﴾ ناوی ئەحمەدە ﴿فَلَمَّا جَاءَهُمْ﴾ ئەمجا کاتێك کە ئەو (پێغەمبەرە) یان بۆ هات ﴿بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا﴾ بە چەند نیشانەی ڕوون و ئاشکرا وە وتیان ﴿هَذَا سِحْرٌ مُبِينٌ﴾ ئەمە جادوویەکی ئاشکرایە ﴿٦﴾ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ﴾ جا کێ لەو کەسە ستەمکارترە ﴿افْتَرَى عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ کە درۆ هەڵبەستێت بەدەم خواوە ﴿وَهُوَ يُدْعَى إِلَى الْإِسْلَامِ﴾ لە کاتێکدا کە بۆ ئیسلام بانگ دەکرێ ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ وە خوا ڕێنموونی گەلی ستەم کار ناکات ﴿٧﴾ ﴿يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ﴾ دەیانەوێ ڕووناکی دینی خوا بکوژێننەوە ﴿بِأَفْوَاهِهِمْ﴾ بە(فوی) دەمیان ﴿وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ﴾ وە خوا ڕووناکی خۆی تەواو دەکات ﴿وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ﴾ با بێ باوەڕانیش پێ یان ناخۆش بێ ﴿٨﴾ ﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ﴾ خوا ئەو زاتەیە کە پێغەمبەری خۆی ناردووە ﴿بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ﴾ بە ڕێنموونی و ئایینێکی ڕاست و دروستەوە، هەتا بەسەر هەموو ئایینێکدا سەری بخات ﴿وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ﴾ هەرچەندە هاوبەش پەیداکەرانیش پێ یان ناخۆش بێ ﴿٩﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَى تِجَارَةٍ﴾ ئایا بازرگانیەکتان نیشان بدەم ﴿تُنْجِيكُمْ﴾ کە ڕزگارتان بکات ﴿مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ لە سزایەکی پڕ لە ئازار ﴿١٠﴾ ﴿تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ (بازرگانیەکەش ئەمەیە) باوەڕ بهێنن بەخوا و پێغەمبەرەکەی ﴿وَتُجَاهِدُونَ﴾ وە تێبکۆشن ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لە ڕێ ی خوادا ﴿بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ﴾ بە سامان و گیانی خۆتان ﴿ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ﴾ ئەمەتان باشترە بۆ خۆتان ﴿إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە بزانن ﴿١١﴾ ﴿يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ﴾ (ئەوسا خوا) لە گوناهەکانتان خۆش دەبێ ﴿وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ﴾ وە (لە ڕۆژی دواییدا) دەتان خاتە باخاتێکەوە ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە جۆگەی ئاوی زۆر بەژێریاندادەڕوات ﴿وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً﴾ (وەدەتانخاتە) خانوو کۆشکی زۆر پاك و خۆشەوە ﴿فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ﴾ لە بەهەشتانی جێگای مانەوەی هەمیشەیی دان ﴿ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ ئەمەیە سەرکەوتنی گەورە ﴿١٢﴾ ﴿وَأُخْرَى تُحِبُّونَهَا﴾ وە شتێکی تر کە حەزی لێ دەکەن ﴿نَصْرٌ مِنَ اللَّهِ﴾ کەیارمەتی دانە لە خواوە ﴿وَفَتْحٌ قَرِيبٌ﴾ وە ڕزگارکردنێکی نزیك (وئازادکردنی شاری مەککە یە) ﴿وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە (بەمە) مژدە بدە بەئیمانداران ﴿١٣﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿كُونُوا أَنْصَارَ اللَّهِ﴾ ببن بە یارمەتی دەرانی (ئایینی) خوا ﴿كَمَا قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ﴾ هەروەك عیسای کوڕی مەریەم وتی ﴿لِلْحَوَارِيِّينَ﴾ بە هاوڕێ تایبەتیەکانی خۆی ﴿مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ﴾ کێ یارمەتی دەری منە بۆ لای خوا ﴿قَالَ الْحَوَارِيُّونَ﴾ هاوڕێکانی وتیان ﴿نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ﴾ ئێمە یارمەتی دەرانی (دینی) خواین ﴿فَآمَنَتْ طَائِفَةٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ ئەمجا دەستەیەك لە بەنو ئیسرائیل باوەڕیان هێنا ﴿وَكَفَرَتْ طَائِفَةٌ﴾ وە دەستەیەکیشیان بێ باوەڕ بوون ﴿فَأَيَّدْنَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئێمەش پشتیوانی ئەوانەمان کرد کە باوەڕیان هێنا ﴿عَلَى عَدُوِّهِمْ﴾ لە بەرانبەر دوژمنەکانیاندا ﴿فَأَصْبَحُوا ظَاهِرِينَ﴾ بۆیە سەرکەوتن و زاڵ بوون بەسەریاندا ﴿١٤﴾

سورەتی ﴿ الجُمُعَة ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يُسَبِّحُ لِلَّهِ﴾ تەسبیحاتی خوا دەكات ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەكان ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئەوەی لە زەوی دایە ﴿الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ﴾ (ئەو خوایەی) كە پاشایەكی پاك و بێگەردی ﴿الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ﴾ زاڵی باڵادەستەتی كار بەجێ یە ﴿١﴾ ﴿هُوَ الَّذِي﴾ خوا ئەو زاتەیە ﴿بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ﴾ كە ناردوویەتی لە ناو نەخوێندەوارانـدا (عەرەبەكاندا) ﴿رَسُولًا مِّنْهُمْ﴾ پێغەمبەرێك لە خۆیان ﴿يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ﴾ دەخوێنێتەوە بەسەریاندا نیشانەكانی خوا ﴿وَيُزَكِّيهِمْ﴾ پاكیان دەكاتە ﴿وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ﴾ وە قورئان وفەرموودەی (پڕ سوود)یان فێر دەكات ﴿وَإِن كَانُوا مِن قَبْلُ﴾ هەر چەندە ئەوان لەپێشدا ﴿لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ لە گومڕاییەكی ئاشكرادابوون ﴿٢﴾ ﴿وَآخَرِينَ مِنْهُمْ﴾ وە (ڕەوانەشی كردووە بۆ) گەلانی تری جگە لەوان ﴿لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ﴾ كە هێشتا پێ یان نەگەیشتوون (و موسوڵمان نەبوون) ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە خوا زاڵی باڵادەستەتی كار دروستە ﴿٣﴾ ﴿ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ﴾ ئەوە بەهرەیەكی خوایی یە ﴿يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ﴾ ئەیدا بە هەر كەسێك كە(خۆی) بیەوێ ﴿وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾ وە خوا خاوەنی فەزڵ و بەهرە وبەخششی گەورەیە ﴿٤﴾ ﴿مَثَلُ الَّذِينَ﴾ نموونەی بەسەرهاتی ئەوانەی ﴿حُمِّلُوا التَّوْرَاةَ﴾ كە تەوراتیان درا بەسەردا ﴿ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا﴾ لە پاشان هەڵیان نەگرت (ڕەفتاریان پێ نەكرد) ﴿كَمَثَلِ الْحِمَارِ﴾ وەك گوێ درێژێكە ﴿يَحْمِلُ أَسْفَارًا﴾ كە كتێبێكی زۆری هەڵگرتبێ (سوودی لێ نابینێ) ﴿بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ﴾ ئای چەند خراپە نموونەی ئەو گەلەی ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ كە نیشانەكانی خوایان بە درۆزانی ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ وە خوا ڕێ نموونیی گەلی ستەمكاران ناكات ﴿٥﴾ ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئەی ئەوانەی كە لەسەر دینی جوولەكەن ﴿إِن زَعَمْتُمْ﴾ ئەگەر پێتان وایە ﴿أَنَّكُمْ أَوْلِيَاءُ لِلَّهِ﴾ كە بەڕاستی ئێوە دۆستی خوان ﴿مِن دُونِ النَّاسِ﴾ بێجگە لە خەڵكی تر ﴿فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ﴾ كەوا بوو داوای مردن بكەن ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەكەن ﴿٦﴾ ﴿وَلَا يَتَمَنَّوْنَهُ أَبَدًا﴾ وە ئەوانە هەرگیز داوای مردن ناكەن ﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ لەبەر ئەو (گوناهانەی) كە بەدەستی خۆیان پێشیان خستووە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ﴾ وە خوا ئاگادارە بەستەم كاران ﴿٧﴾ ﴿قُلْ إِنَّ الْمَوْتَ الَّذِي﴾ بڵێ بەڕاستی ئەو مردنەی كە ﴿تَفِرُّونَ مِنْهُ﴾ لێ ی ڕادەكەن ﴿فَإِنَّهُ مُلَاقِيكُمْ﴾ بێگومان پێتان دەگات و تووشتان دەبێ ﴿ثُمَّ تُرَدُّونَ﴾ لەپاشان دەگەڕێنرێنەوە ﴿إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ بۆ لای خوای زانا بەئاشكراو نهێنیەكان ﴿فَيُنَبِّئُكُم﴾ ئەمجا هەواڵتان پێ دەدات ﴿بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بەوەی كەدەتانكرد ﴿٨﴾

﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا نُودِىَ لِلصَّلَوٰةِ﴾ کاتێك کە بانگدرا بۆ نوێژ ﴿مِن يَوْمِ ٱلْجُمُعَةِ﴾ لە ڕۆژی هەینی دا ﴿فَٱسْعَوْاْ إِلَىٰ ذِكْرِ ٱللَّهِ﴾ بەپەلە بڕۆن بۆ یادی خوا (و نوێژی هەینی) و ﴿وَذَرُواْ ٱلْبَيْعَ﴾ واز لەکڕین و فرۆشتن بهێنن ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئائەوە بۆ ئێوە چاکترە ﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر بزانن و تێ بگەن ﴿٩﴾ ﴿فَإِذَا قُضِيَتِ ٱلصَّلَوٰةُ﴾ جا کاتێك کە نوێژی هەینی تەواوبوو ﴿فَٱنتَشِرُواْ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ ئیتر بڵاو ببنەوە بەسەر زەویی دا ﴿وَٱبْتَغُواْ مِن فَضْلِ ٱللَّهِ﴾ وە داوای ڕزق و ڕۆزیی خوا بکەن ﴿وَٱذْكُرُواْ ٱللَّهَ كَثِيرًا﴾ وە زۆر یادی خوا بکەن ﴿لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕزگارو سەر فەرازبین ﴿١٠﴾ ﴿وَإِذَا رَأَوْاْ تِجَـٰرَةً أَوْ لَهْوًا﴾ هەر کارێکی بازرگانی یان هەر کارێکی بێهودە ببینن ﴿ٱنفَضُّوٓاْ إِلَيْهَا﴾ بڵاوەی لێ ئەکەن بۆلای ئەو بازرگانی یە ﴿وَتَرَكُوكَ قَآئِمًا﴾ وە تۆ بەجێ دێڵن بە ڕاوەستاوی (لەسەر مینبەرەکەت) ﴿قُلْ مَا عِندَ ٱللَّهِ خَيْرٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەوەی لای خوایە چاکترە ﴿مِّنَ ٱللَّهْوِ وَمِنَ ٱلتِّجَـٰرَةِ﴾ لەشتی بێ هودە و بازرگانی ﴿وَٱللَّهُ خَيْرُ ٱلرَّٰزِقِينَ﴾ وەخوا باشترینی ڕۆزی دەرانە ﴿١١﴾

سورەتی ﴿ٱلْمُنَـٰفِقُونَ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا جَآءَكَ ٱلْمُنَـٰفِقُونَ﴾ کاتێك کە دووڕوان بێنە لات ﴿قَالُواْ نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ ٱللَّهِ﴾ دەڵێن شایەتی دەدەین کە بەڕاستی تۆ پێغەمبەری خوایت ﴿وَٱللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُۥ﴾ وە دیارە خوایش دەزانێ کە تۆ ڕەوانەکراوی ئەوی ﴿وَٱللَّهُ يَشْهَدُ﴾ وەخوا شایەتی دەدات ﴿إِنَّ ٱلْمُنَـٰفِقِينَ لَكَـٰذِبُونَ﴾ کە بێگومان دووڕوان درۆزنن ﴿١﴾ ﴿ٱتَّخَذُوٓاْ أَيْمَـٰنَهُمْ جُنَّةً﴾ سوێندە (درۆ)کانی خۆیان کرد بەقەڵغان (بۆ خۆیان) ﴿فَصَدُّواْ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ ئەمجا ڕێگری (خەڵك)یان دەکرد لەڕێ ی خوا ﴿إِنَّهُمْ سَآءَ مَا كَانُواْ يَعْمَلُونَ﴾ بەڕاستی ئەوان کارێکی خراپیان دەکرد ﴿٢﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ ءَامَنُواْ﴾ ئەوە(ی کەووترا) لەبەر ئەوە بوو کە بەڕاستی ئەوان باوەڕیان هێناو ﴿ثُمَّ كَفَرُواْ﴾ لەپاشان بێ باوەڕبوون ﴿فَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ ئەمجا مۆر نرا بەسەر دڵیاندا ﴿فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ﴾ ئیتر ئەوان هیچ تێ ناگەن ﴿٣﴾ ﴿وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ﴾ هەر کاتێك دەیان بینیت ﴿تُعْجِبُكَ أَجْسَامُهُمْ﴾ لەش و قەڵافەتیان سەرسامت دەکات ﴿وَإِن يَقُولُواْ تَسْمَعْ لِقَوْلِهِمْ﴾ وە ئەگەر قسە بکەن گوێ لە قسەکەیان دەگرییت ﴿كَأَنَّهُمْ خُشُبٌ مُّسَنَّدَةٌ﴾ (دوو ڕووان) هەروەك داری هەڵسپێردراو وان ﴿يَحْسَبُونَ﴾ وا گومان دەبەن ﴿كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ﴾ هەموو هاوار و قیڕەیەك بۆسەر ئەوانە ﴿هُمُ ٱلْعَدُوُّ﴾ هەر ئەوانن دوژمن ﴿فَٱحْذَرْهُمْ﴾ کەواتە خۆتیان لێ بپارێزە ﴿قَـٰتَلَهُمُ ٱللَّهُ﴾ خوا بیانکوژێ (یان خوا لەناویان بەرێت) ﴿أَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ﴾ چۆن وەردەگێڕرێن (لەحەق) ﴿٤﴾

﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ﴾ کاتێـك پـێ یان بووترێـت ﴿تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ﴾ وەرن بـۆ لای پێغەمبەری خوا تا داوای لێخۆشبـوونتان بۆ بکات ﴿لَوَّوْا رُءُوسَهُمْ﴾ (سـەرپێچی دەکەن) سـەریان با دەدەن ﴿وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ﴾ وە دەیـان بینیت ڕووو وەرئەگێـڕن ﴿وَهُم مُّسْتَكْبِرُونَ﴾ لەکاتێکدا کە ئەوان خۆیان بەگەورە دەزانـن ﴿٥﴾ ﴿سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ﴾ بـۆ ئـەوان یەکسـانە ﴿أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ﴾ داوای لێخۆشـبـوونیان بۆ بکەیت ﴿أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ﴾ یان داوای لێخۆشبوونیان بۆ نەکەیت ﴿لَن يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ﴾ هەرگیز خوا لێ یان خۆش نابێ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ بەڕاستـی خوا ڕێنموونی گەلی لەڕێ لادەران ناکات ﴿٦﴾ ﴿هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ﴾ ئەوان ئەو کەسانەن کە دەڵێن: ﴿لَا تُنفِقُوا عَلَىٰ مَنْ عِندَ رَسُولِ اللَّهِ﴾ (هیچ) مەبەخشن بـە ئەوانـەی کـە لەگـەڵ پێغەمبەردان ﴿حَتَّىٰ يَنفَضُّوا﴾ تا بـڵاوەی لێ بکـەن (و ئەم دینـە بفەوتێت) ﴿وَلِلَّهِ خَزَائِنُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لە کاتێکدا هەرچی گەنجینەکانی ئاسمانەکان و زەویی هەیە هەمووی هـی خوایـە ﴿وَلَٰكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ﴾ بـەڵام دوو ڕووەکان نازانـن ﴿٧﴾ ﴿يَقُولُونَ لَئِن رَّجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ﴾ (دووڕووەکان) دەڵێـن سـوێندبێ ئەگـەر گەڕاینـەوە بـۆ مەدینە ﴿لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ﴾ بێگومـان دەسـەڵاتدار و بەڕێـزەکان (مەبەسـت پێـی خۆیـان بـوو) لات و بـێ ڕێـزەکان لـە مەدینە دەردەکـەن (مەبەسـت پێـی بـڕواداران بـوو) ﴿وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ﴾ (خـوای گەورەش بەرپەرچیان دەداتەوە و دەفەرموێت): ڕێز و گەورەیی تەنها بۆ خوا و بۆ پێغەمبەری خوا و باوەڕدارانە ﴿وَلَٰكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام دووڕووان نازانن ﴿٨﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَن ذِكْرِ اللَّهِ﴾ ماڵ و منداڵەکانتان بێ ئاگاتان نەکەن لەیادی خوا ﴿وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ﴾ هەر کەسێك وابکات ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ ئا ئەوانە خۆیان خەسارۆمەندن ﴿٩﴾ ﴿وَأَنفِقُوا مِن مَّا رَزَقْنَاكُم﴾ ببەخشـن لـەوەی ڕزق و ڕۆزیمـان داوون ﴿مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ﴾ پێش ئەوەی مـردن یەخە بـە یەکێکتان بگرێ ﴿فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي﴾ ئەوسـا بڵێـت : خوایە خۆزگە مردنـی منـت دوابخسـتایە ﴿إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ﴾ بـۆ ماوەیەکـی نزیـك ﴿فَأَصَّدَّقَ﴾ جـا ماڵم ببەخشـیایە ﴿وَأَكُن مِّنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە لە چاکەکاران بوومایە ﴿١٠﴾ ﴿وَلَن يُؤَخِّرَ اللَّهُ نَفْسًا﴾ هەرگیز خوا هیچ کەسێك دوا ناخات (لەمردن) ﴿إِذَا جَاءَ أَجَلُهَا﴾ کاتێك کەوەختی (مردنی) هات ﴿وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ وەخوا شارەزایە بەوەی کە دەیکەن ﴿١١﴾

سورەتی ﴿التَّغَابُنِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يُسَبِّحُ لِلَّهِ﴾ تەسبیحاتی خوا دەکات ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەکان و زەوی دایە ﴿لَهُ الْمُلْكُ﴾ دەسەلاتی تەواو بۆ ئەوە ﴿وَلَهُ الْحَمْدُ﴾ وە هەرچی ستایش هەیە هەمووی بۆ ئەوە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە ئەوە بەسەر هەموو شتێکدا بەدەسەلاتە (١) ﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ﴾ خوا ئەو زاتەیە کە ئێوەی دروست کردووە ﴿فَمِنكُمْ كَافِرٌ﴾ ئەمجا هەندێکتان بێ باوەڕو ﴿وَمِنكُم مُّؤْمِنٌ﴾ هەندێکی تریشتان باوەڕدارن ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ وە خوا بینایە بەهەر شتێك کە ئەنجامی دەدەن (٢) ﴿خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾ خوا ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە بەحەق و ڕاستی ﴿وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ﴾ لەجوانترین شێوەشدا وێنەی کێشاون ﴿وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ﴾ وە سەرئەنجامیش هەر بۆلای ئەوە (گەڕانەوە) (٣) ﴿يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ هەرچی لە ئاسمانەکان و زەوی دایە خوا دەیزانێ ﴿وَيَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعْلِنُونَ﴾ وە شارەزایە بەوەی دەیشارنەوە، وە بەوەیشی ئاشکرای دەکەن ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ وە خوا زانایە بەوەی لەناو دڵ و دەروندایە (٤) ﴿أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ الَّذِينَ﴾ ئایا پێتان نەگەیشتووە هەواڵی ئەوانەی ﴿كَفَرُوا مِن قَبْلُ﴾ کە بێ باوەڕ بوون لەمەو پێش ﴿فَذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ﴾ بۆیە چەشتیان تۆڵەی کاری خۆیان ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بۆ ئەوان هەیە سزای سەخت (٥) ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُ﴾ ئەو (سزایە) بێگومان بەهۆی ئەوە وەبوو ﴿كَانَت تَّأْتِيهِمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ کەپێغەمبەرەکانیان بۆهات بەبەڵگەی ئاشکراوە ﴿فَقَالُوا أَبَشَرٌ يَهْدُونَنَا﴾ کە چی دەیان ووت چۆن ئەبێ ئادەمی یەك لە خۆمان ڕێ نموونیمان بکات ﴿فَكَفَرُوا وَتَوَلَّوا﴾ ئەمجا بێ بڕوا بوون و ڕوویان وەرگێڕا ﴿وَّاسْتَغْنَى اللَّهُ﴾ وە خواش بێ نیازیی نواند (لە باوەڕهێنانیان) ﴿وَاللَّهُ غَنِيٌّ حَمِيدٌ﴾ وەخوا دەوڵەمەندەو شایستەی ستایشە (٦) ﴿زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێ باوەڕان وایان دەزانی ﴿أَن لَّن يُبْعَثُوا﴾ کە (لە ڕۆژی دوایی دا) زیندوو ناکرێنەوە ﴿قُلْ بَلَىٰ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پێیان بڵێ: بەڵێ ﴿وَرَبِّي لَتُبْعَثُنَّ﴾ سوێند بە پەروەردگارم بێگومان زیندوو دەکرێنەوە ﴿ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ﴾ دڵنیابن پاشان هەواڵتان پێ دەدرێت بەوەی کە کردووتانە ﴿وَذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ﴾ وە ئەمە بۆ خوا (زۆر) ئاسانە (٧) ﴿فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ کەواتە باوەڕ بهێنن بەخواو پێغەمبەرەکەی و ﴿وَالنُّورِ الَّذِي أَنزَلْنَا﴾ بەو ڕووناکی یەی دامان بەزاندووە (کە قورئانە) ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وەخوا ئاگادارە بەوەی کە دەیکەن (٨) ﴿يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَمْعِ﴾ (پاداشتتان دەداتەوە) لەڕۆژێکدا کە کۆتان دەکاتەوە بۆ ڕۆژی کۆکردنەوە ﴿ذَٰلِكَ يَوْمُ التَّغَابُنِ﴾ ئەوڕۆژە ڕۆژی زیانباری یە ﴿وَمَن يُؤْمِن بِاللَّهِ﴾ وە هەرکەسێك بڕوا بهێنێت بەخوا ﴿وَيَعْمَلْ صَالِحًا﴾ وە کردەوەی چاك بکات ﴿يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ﴾ خوا چاوپۆشی دەکات لەگوناهەکانی ودەیانسڕێتەوە ﴿وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ﴾ وەدەیخاتە ناو بەهەشتانێکەوە ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە جۆگە ئاوی زۆر بەژێریاندا دەڕوات ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی وهەتا هەتایی ﴿ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ ئەوەیە بردنەوە و سەرکەوتنی گەورە (٩)

﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ ئەوانەی کە بێ باوەڕبوون و نیشانە و بەڵگەکانی ئێمەیان بە درۆزانی ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ ئەوانە هاوەڵی ئاگرن ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ وە سەر ئەنجامێکی زۆر خراپە (١٠) ﴿مَا أَصَابَ مِن مُّصِيبَةٍ﴾ هیچ ناڕەحەتی یەك تووشی (خەڵك) نابێت ﴿إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ مەگەر بەفەرمانی خوا نەبێت ﴿وَمَن يُؤْمِن بِاللَّهِ﴾ هەر کەسێك باوەڕ بهێنێت بەخوا ﴿يَهْدِ قَلْبَهُ﴾ خوا ڕێ نموونی دڵی دەكات ﴿وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بەهەموو شت ئاگادارە (١١) ﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ گوێڕایەڵی خوا و گوێڕایەڵی پێغەمبەر بکەن ﴿فَإِن تَوَلَّيْتُمْ﴾ ئەوسا ئەگەر پشتتان تێ کرد ﴿فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا﴾ جا ئەوەی لەسەر پێغەمبەری ئێمەیە ﴿الْبَلَاغُ الْمُبِينُ﴾ تەنها گەیاندنی ڕوون و ئاشکرای (ئاینەکەیەتی) (١٢) ﴿اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ خوا زاتێکە کە جگە لەو هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾ دەی با باوەڕداران تەنها پشت بەخوا ببەستن (١٣) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿إِنَّ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ وَأَوْلَادِكُمْ عَدُوًّا لَّكُمْ﴾ بەڕاستی هەندێك لەژنان و منداڵەکانتان دوژمنی ئێوەن (بەوەی دەیانەوێت ڕێگریتان بکەن لەڕێگەی خودا و پەشیمانتان بکەنەوە لەئاینەکەتان) ﴿فَاحْذَرُوهُمْ﴾ جا خۆتانیان لێ بپارێزن (وئاگاداریان بن، بەگوێیان نەکەن) ﴿وَإِن تَعْفُوا﴾ وە ئەگەر (لێیان) ببورن ﴿وَتَصْفَحُوا﴾ وە واز بهێنن (لێیان) ﴿وَتَغْفِرُوا﴾ وە (لێیان) خۆش ببن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خواش لێ خۆش بووی میهرەبانە (١٤) ﴿إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ﴾ بێگومان سەروەت وسامان ومال و منداڵتان هۆی تاقی کردنەوەتانن ﴿وَاللَّهُ عِندَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ لەکاتێکدا خوا پاداشتی زۆر گەورەی لەلایە (١٥) ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ﴾ کەوا بوو لەخوا بترسن وبەندایەتی ئەو بکەن ئەوەندەی کە دەتوانن ﴿وَاسْمَعُوا وَأَطِيعُوا﴾ وە گوێڕایەڵ و ملکەچی بن ﴿وَأَنفِقُوا خَيْرًا لِّأَنفُسِكُمْ﴾ وە ماڵ ببەخشن کە بۆ خۆتان چاکترە ﴿وَمَن يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ﴾ وە ئەوەی پارێزراو بێ لەچرووکی نەفسی خۆی ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ هەر ئەوانن سەرکەوتوو ڕزگار (١٦) ﴿إِن تُقْرِضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا﴾ ئەگەر قەرز بدەن بەخوا بە قەرزێکی چاك (واتە بیبەخشن لەپێناو خوا) ﴿يُضَاعِفْهُ لَكُمْ﴾ چەند بەرانبەری دەكاتەوە بۆتان ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ﴾ وە لێتان خۆش دەبێ ﴿وَاللَّهُ شَكُورٌ حَلِيمٌ﴾ وە خوا سوپاسگوزاری لەسەرخۆ وبەئارامە (١٧) ﴿عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ (ئەو زاتە پەروەردگارێکی) زانا وئاگادارە بە شتە پەنهان و ئاشکراکان ﴿الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ زاڵی باڵادەستی کاربەجێ یە (١٨)

سورەتی ﴿ الطَّلَاق ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ (تۆ و ئوممەتەکەت) ﴿إِذَا طَلَّقۡتُمُ ٱلنِّسَآءَ﴾ هەر کاتێك ویستان ژنەکانتان تەڵاق بدەن ﴿فَطَلِّقُوهُنَّ لِعِدَّتِهِنَّ﴾ با تەڵاقیان بدەن لەکاتی عیدەیاندا (ئەو کاتەی لەحەیز پاك بوونەتەوەو لەگەڵیان دروست نەبوون) ﴿وَأَحۡصُواْ ٱلۡعِدَّةَ﴾ وە عیدەی (ژنەکانتان) بەووردی بژمێرن ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ رَبَّكُمۡ﴾ وە لەخوا بترسن کەپەروەردگارتانە ﴿لَا تُخۡرِجُوهُنَّ﴾ ئەو ژنانە دەرمەکەن ﴿مِنۢ بُيُوتِهِنَّ﴾ لەماڵەکانی خۆیان (تاعیدەیان تەواو دەبێ) ﴿وَلَا يَخۡرُجۡنَ﴾ ئافرەتانیش با دەرنەچن (لە ماڵەکانیان) ﴿إِلَّآ أَن يَأۡتِينَ بِفَٰحِشَةٖ مُّبَيِّنَةٖۚ﴾ مەگەر کارێکی خراپی ئاشکرا بکەن ﴿وَتِلۡكَ حُدُودُ ٱللَّهِۚ﴾ وە ئەوانە سنوورەکانی خودان ﴿وَمَن يَتَعَدَّ حُدُودَ ٱللَّهِ﴾ هەر کەسێك لەسنوورەکانی خوا دەربچێت ﴿فَقَدۡ ظَلَمَ نَفۡسَهُۥۚ﴾ ئەوە بێگومان ستەمی لەخۆی کردووە ﴿لَا تَدۡرِي لَعَلَّ ٱللَّهَ يُحۡدِثُ﴾ تۆ چووزانی لەوانەیە خوا پێشی بهێنێت ﴿بَعۡدَ ذَٰلِكَ أَمۡرٗا﴾ دوای ئەوە کار وباروددۆخێکی تر (و ژن وپیاوەکە بکەونەوە یەکتر وئاشتیان ببێتەوە) ﴿١﴾ ﴿فَإِذَا بَلَغۡنَ أَجَلَهُنَّ﴾ ئەمجا کە گەیشتنە کاتی خۆیان (پاش تەڵاقێك یان دوو تەڵاق) ﴿فَأَمۡسِكُوهُنَّ بِمَعۡرُوفٍ﴾ ئەوسا یان بیانهێڵنەوە بەباشی (بیانبەنەوە بۆ لای خۆتان بەشێوەیەکی چاك) ﴿أَوۡ فَارِقُوهُنَّ بِمَعۡرُوفٖ﴾ یان لێیان جیا ببنەوە بەباشی ﴿وَأَشۡهِدُواْ ذَوَيۡ عَدۡلٖ مِّنكُمۡ﴾ وە دوو شاهیدی دادپەروەر بگرن لەخۆتان ﴿وَأَقِيمُواْ ٱلشَّهَٰدَةَ لِلَّهِۚ﴾ کە لەبەر خوا ئەو شاهیدیە بدەن ﴿ذَٰلِكُمۡ﴾ ئەوانەی (باسکران پەندێکن) ﴿يُوعَظُ بِهِۦ مَن كَانَ يُؤۡمِنُ﴾ کە ئامۆژگاری ئەوانەی پێ دەکرێ کەباوەڕیان هەیێ ﴿بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِۚ﴾ بەخوا و ڕۆژی دوایی ﴿وَمَن يَتَّقِ ٱللَّهَ﴾ وەهەر کەسێ خواناس بێ ﴿يَجۡعَل لَّهُۥ مَخۡرَجٗا﴾ خوادەرووی لێ دەکاتەوە ﴿٢﴾ ﴿وَيَرۡزُقۡهُ مِنۡ حَيۡثُ لَا يَحۡتَسِبُۚ﴾ وە رزق و ڕۆزی دەدات لەلایەکەوەکە بەخەیاڵیدا نەهاتووە وبیری لێ نەکردوەتەوە ﴿وَمَن يَتَوَكَّلۡ عَلَى ٱللَّهِ﴾ وە هەکەسێ پشت بەخوا ببەستێ ﴿فَهُوَ حَسۡبُهُۥٓۚ﴾ ئەوە خوای بەسە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ بَٰلِغُ أَمۡرِهِۦۚ﴾ بەڕاستی خوا کار و فەرمانی خۆی بەئەنجام دەگەیەنێ ﴿قَدۡ جَعَلَ ٱللَّهُ لِكُلِّ شَيۡءٖ قَدۡرٗا﴾ بێگومان خوا بۆ هەموو شتێك ئەندازەیەکی دیاری کراوی داناوە ﴿٣﴾ ﴿وَٱلَّٰٓـِٔي يَئِسۡنَ مِنَ ٱلۡمَحِيضِ﴾ ئەوانەی کە بێ هیوا دەبن لەکەوتنە حەیزەوە ﴿مِن نِّسَآئِكُمۡ﴾ لە ژنانتان ﴿إِنِ ٱرۡتَبۡتُمۡ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَٰثَةُ أَشۡهُرٖ﴾ ئەگەر (دەربارەی زانینی عیدەیان) دوو دڵ بوون ئەوا عیدەیان سێ مانگە ﴿وَٱلَّٰٓـِٔي لَمۡ يَحِضۡنَۚ﴾ وە (هەروا) ئەوانەش کە (لەبەر منداڵی) هێشتا حەیزیان پێیدا نەهاتووە (عیدەیان هەر سێ مانگە) ﴿وَأُوْلَٰتُ ٱلۡأَحۡمَالِ﴾ وە ژنانی سك پڕ (دوو گیان) ﴿أَجَلُهُنَّ أَن يَضَعۡنَ حَمۡلَهُنَّۚ﴾ عیدەیان ئەو کاتەیە کە سکەکەیان دابنێن ﴿وَمَن يَتَّقِ ٱللَّهَ﴾ هەر کەسێك لە خوا بترسێت ﴿يَجۡعَل لَّهُۥ مِنۡ أَمۡرِهِۦ يُسۡرٗا﴾ خوا کاری بۆ ئاسان دەکات ﴿٤﴾ ﴿ذَٰلِكَ أَمۡرُ ٱللَّهِ﴾ ئەوەی (کەباسکرا) فەرمانی خوایە ﴿أَنزَلَهُۥٓ إِلَيۡكُمۡۚ﴾ کە بۆی ناردونەتە خوارەوە ﴿وَمَن يَتَّقِ ٱللَّهَ﴾ وە هەر کەسێك خواناس و لەخواترس بێت ﴿يُكَفِّرۡ عَنۡهُ سَيِّـَٔاتِهِۦ﴾ گوناهەکانی بۆ دائەپۆشێ و ئەیانسڕێتەوە ﴿وَيُعۡظِمۡ لَهُۥٓ أَجۡرًا﴾ پاداشتی گەورەی دەداتەوە ﴿٥﴾

﴿أَسۡكِنُوهُنَّ﴾ (ژنانی تەلاق دراو) دابنێن و نیشتەجێیان بکەن ﴿مِنۡ حَيۡثُ سَكَنتُم﴾ لەو شوێنەی کە (خۆتان) دادەنیشن ونیشتەجێ دەبن ﴿مِّن وُجۡدِكُمۡ﴾ بە پێ ی توانای خۆتان ﴿وَلَا تُضَآرُّوهُنَّ﴾ وە زیانیان پێ مەگەیەنن ﴿لِتُضَيِّقُواْ عَلَيۡهِنَّۚ﴾ تا تەنگیان پێ هەڵچنن ﴿وَإِن كُنَّ أُوْلَٰتِ حَمۡلٖ﴾ وە ئەگەر دووگیان بوون ﴿فَأَنفِقُواْ عَلَيۡهِنَّ﴾ ئەوە خەرجیان بکێشن ﴿حَتَّىٰ يَضَعۡنَ حَمۡلَهُنَّۚ﴾ تا سکەکەیان دائەنێن ﴿فَإِنۡ أَرۡضَعۡنَ لَكُمۡ﴾ ئەوسا ئەگەر شیریان دا بە منداڵەکەتان ﴿فَـَٔاتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ﴾ ئەوا ئێوەش کرێ یان بدەنێ ﴿وَأۡتَمِرُواْ بَيۡنَكُم بِمَعۡرُوفٖۖ﴾ وە لەناو خۆتاندا ڕاوێژ بکەن بەچاکی (دەربارەی منداڵەکە) ﴿وَإِن تَعَاسَرۡتُمۡ﴾ وە ئەگەر تەنگیتان کرد(نەسازان لە کرێکەدا) ﴿فَسَتُرۡضِعُ لَهُۥٓ أُخۡرَىٰ﴾ ئەوە با ئافرەتێکی تر شیری بداتێ ﴿٦﴾ ﴿لِيُنفِقۡ ذُو سَعَةٖ مِّن سَعَتِهِۦۖ﴾ بادەوڵەمەند بەپێ ی دەوڵەمەندیی نەفەقە بدات ﴿وَمَن قُدِرَ عَلَيۡهِ رِزۡقُهُۥ﴾ وە هەر کەسێك کەم دەست وهەژار بوو ﴿فَلۡيُنفِقۡ مِمَّآ ءَاتَىٰهُ ٱللَّهُۚ﴾ با بەپێ ی ئەوەی کەخوا داویەتیە نەفەقە بدات ﴿لَا يُكَلِّفُ ٱللَّهُ نَفۡسًا﴾ خوا داوا لەکەس ناکات ﴿إِلَّا مَآ ءَاتَىٰهَاۚ﴾ مەگەر بە پێی ئەوە نەبێت کەپێی داوە ((لە توانا) ﴿سَيَجۡعَلُ ٱللَّهُ بَعۡدَ عُسۡرٖ يُسۡرٗا﴾ بێگومان خوا دوای تەنگانە ئاسانی دێنێت ﴿٧﴾ ﴿وَكَأَيِّن مِّن قَرۡيَةٍ عَتَتۡ﴾ زۆر لە گوندنشین و شارنشینەکان سەرپێچی یان کرد ﴿عَنۡ أَمۡرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهِۦ﴾ لە فەرمانی پەروەردگار وپێغەمبەرەکانی ﴿فَحَاسَبۡنَٰهَا﴾ ئێمەش پرسینەوەمان لەگەڵ کردن ﴿حِسَابٗا شَدِيدٗا﴾ بە پرسینەوەیەکی سەخت ﴿وَعَذَّبۡنَٰهَا عَذَابٗا نُّكۡرٗا﴾ وە سزامان دان بەسزایەکی دژوار ﴿٨﴾ ﴿فَذَاقَتۡ وَبَالَ أَمۡرِهَا﴾ ئیتر ئاکامی کردەوەی خۆیانیان چەشت ﴿وَكَانَ عَٰقِبَةُ أَمۡرِهَا خُسۡرًا﴾ وە سەرئەنجامی کاریان بوو بەزیانباریی و خەسارۆمەندی ﴿٩﴾ ﴿أَعَدَّ ٱللَّهُ لَهُمۡ عَذَابٗا شَدِيدٗاۖ﴾ خوا ئامادەی کردووە بۆیان سزایەکی سەخت ﴿فَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ﴾ کەواتە لەخوا بترسن ﴿يَٰٓأُوْلِي ٱلۡأَلۡبَٰبِ﴾ ئەی ئەو کەسانەی خاوەن ژیری وبیر و هۆشن ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْۚ﴾ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿قَدۡ أَنزَلَ ٱللَّهُ إِلَيۡكُمۡ ذِكۡرٗا﴾ بێگومان خوا قورئانی بۆ دابەزاندون ﴿١٠﴾ ﴿رَّسُولٗا يَتۡلُواْ عَلَيۡكُمۡ﴾ (هەروەك بۆی ناردون) پێغەمبەرێك کەدەخوێنێتەوە بۆتان ﴿ءَايَٰتِ ٱللَّهِ مُبَيِّنَٰتٖ﴾ ئایەتەکانی خوا کە ڕوون کەرەوەن ﴿لِّيُخۡرِجَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ تا دەریبهێنێت ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وە کردەوەی چاکیان کردووە ﴿مِنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِۚ﴾ لەتاریکستانی (بێ دینی) بۆ ڕووناکی (دینداری) ﴿وَمَن يُؤۡمِنۢ بِٱللَّهِ﴾ وە هەر کەسێك باوەڕ بهێنێت بەخوای گەورە ﴿وَيَعۡمَلۡ صَٰلِحٗا﴾ وە کار وکردەوەی چاك ئەنجام بدات ﴿يُدۡخِلۡهُ جَنَّٰتٖ﴾ ئەوە خوای گەورە دەیخاتە ناو بەهەشتانێکەوە ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ﴾ کە بە ژێر درەختەکانیدا جۆگە ئاوی زۆر دەڕوا ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدٗاۖ﴾ تیادەمێننەوەبەهەمیشەیی ﴿قَدۡ أَحۡسَنَ ٱللَّهُ لَهُۥ رِزۡقًا﴾ بێگومان خوا (لەوێ) ڕۆزیی چاکی بۆ ئامادەکردووە ﴿١١﴾ ﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِي﴾ خوا زاتێکە ﴿خَلَقَ سَبۡعَ سَمَٰوَٰتٖ﴾ کە حەوت ئاسمانی دروست کردووە ﴿وَمِنَ ٱلۡأَرۡضِ مِثۡلَهُنَّۖ﴾ وە بەوێنەی ئەوان زەویشی دروست کردووە ﴿يَتَنَزَّلُ ٱلۡأَمۡرُ بَيۡنَهُنَّ﴾ فەرمانی خوا لە نێوانیاندا دادەبەزێت ﴿لِتَعۡلَمُوٓاْ أَنَّ ٱللَّهَ﴾ تا چاك بزانن کە خوا ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٞ﴾ بەسەر هەموو شتێکدا بە دەسەڵات و بە توانایە ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ﴾ وە بێگومان خوا ﴿قَدۡ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيۡءٍ عِلۡمَۢا﴾ (بەزانست وزانیاری) دەوری هەموو شتێکی داوە (واتە : ئاگاداری هەموو بوونەوەرە) ﴿١٢﴾

سورەتی ﴿ التَّحۡرِيمِ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

پێغەمبەری خودا(ﷺ) لەگەڵ خاتوو ماریەی خێزانی کۆبویەوە و حەفصەی دایکی باوەڕدارانیش بەمەی زانی، پێغەمبەریش (ﷺ) بەحەفصەی فەرموو: ئەوە ماریەم لەخۆم حەرام کرد بەو مەرجەی ئەم نهێنیە لای کەس نەدرکێنیت، حەفصەش ڕۆشت لای عائیشە نهێنیەکەی درکاندا، بەم هۆیەوە ئەم سورەتە هاتە خوارەوە ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿لِمَ تُحَرِّمُ مَآ أَحَلَّ ٱللَّهُ لَكَۖ﴾ بۆچی شتێك لەخۆت حەرام دەکەیت کە خوا بۆی حەڵاڵ کردویت (مەبەست پێی خاتوو ماریە بوو) ﴿تَبۡتَغِي مَرۡضَاتَ أَزۡوَٰجِكَۚ﴾ تۆ ڕەزامەندی ژنەکانت دەوێ ﴿وَٱللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ لەکاتێکدا خوا لێخۆشبووی میهرەبانە ﴿١﴾ ﴿قَدۡ فَرَضَ ٱللَّهُ لَكُمۡ﴾ بێگومان خوا دایناوە بۆتان ﴿تَحِلَّةَ أَيۡمَٰنِكُمۡۚ﴾ هەڵوەشاندنەوەی سوێندەکانتان ﴿وَٱللَّهُ مَوۡلَىٰكُمۡۖ﴾ خوا کارساز و دۆستی ئێوەیە ﴿وَهُوَ ٱلۡعَلِيمُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ وە ئەو زانای کاردروستە ﴿٢﴾ ﴿وَإِذۡ أَسَرَّ ٱلنَّبِيُّ﴾ کاتێك کە پێغەمبەر ﷺ بەنهێنی ﴿إِلَىٰ بَعۡضِ أَزۡوَٰجِهِۦ حَدِيثٗا﴾ لای هەندێ لەژنەکانی قسەیەکی درکاند ﴿فَلَمَّا نَبَّأَتۡ بِهِۦ﴾ ئەمجا کەئەو (ژنە) قسەکەی کرد (بۆ هەوێکەی) ﴿وَأَظۡهَرَهُ ٱللَّهُ عَلَيۡهِ﴾ خواش پێغەمبەری ﷺ ئاگادار کرد ﴿عَرَّفَ بَعۡضَهُۥ وَأَعۡرَضَ عَنۢ﴾ (پێغەمبەر ﷺ) هەندێك (لەقسەکان) ی باسکرد و بێ دەنگ بوو لە ﴿بَعۡضٖۖ﴾ هەندێکی تری ﴿فَلَمَّا نَبَّأَهَا بِهِۦ قَالَتۡ﴾ ئەمجا کە پێ ی ووت (ژنەکەی) ووتی: ﴿مَنۡ أَنۢبَأَكَ هَٰذَاۖ﴾ کێ ئەمەی پێ گەیاندی ﴿قَالَ نَبَّأَنِيَ ٱلۡعَلِيمُ ٱلۡخَبِيرُ﴾ فەرمووی خوای زانای ئاگادار پێ ی گەیاندم ﴿٣﴾ ﴿إِن تَتُوبَآ إِلَى ٱللَّهِ﴾ (ئەی حەفصە و عائیشە) ئەگەر هەردووکتان تەوبە بکەن و بگەڕێنەوە بۆلای خودا (جێ ی خۆیەتی) ﴿فَقَدۡ صَغَتۡ قُلُوبُكُمَاۖ﴾ چونکە بەڕاستی دڵتان لایدا (لە حەق و ڕاستی) ﴿وَإِن تَظَٰهَرَا عَلَيۡهِ﴾ وە ئەگەر پشتی یەکتر بگرن لەدژی پێغەمبەر ﷺ (سەرکەوتوو نابن) ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ هُوَ مَوۡلَىٰهُ﴾ چونکە بێگومان پشگیری ئەوە خواو ﴿وَجِبۡرِيلُ وَصَٰلِحُ ٱلۡمُؤۡمِنِينَۖ﴾ جوبرەئیل و ئیمانداره چاکەکانیش ﴿وَٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ بَعۡدَ ذَٰلِكَ ظَهِيرٌ﴾ دوای ئەوان فریشتەکانیش پشتیوانی ئەون ﴿٤﴾ ﴿عَسَىٰ رَبُّهُۥٓ إِن طَلَّقَكُنَّ﴾ دڵنیابن ئەگەر ئێوە تەڵاق بدات پەروەردگاری ﴿أَن يُبۡدِلَهُۥٓ أَزۡوَٰجًا خَيۡرٗا مِّنكُنَّ﴾ لەبری ئێوە ژنانێکی باشتر لەئێوەی دەداتێ ﴿مُسۡلِمَٰتٖ مُّؤۡمِنَٰتٖ﴾ موسڵمانانی، بڕوادارانی ﴿قَٰنِتَٰتٖ تَٰٓئِبَٰتٍ﴾ نزاکارانی، تەوبەکارانی ﴿عَٰبِدَٰتٖ سَٰٓئِحَٰتٖ﴾ خواپەرستانی، ڕۆژووگران ﴿ثَيِّبَٰتٖ وَأَبۡكَارٗا﴾ لە بێوەژنان و کیژان ﴿٥﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿قُوٓاْ أَنفُسَكُمۡ وَأَهۡلِيكُمۡ نَارٗا﴾ خۆتان و کەس وکارتان بپارێزن لەئاگرێك ﴿وَقُودُهَا ٱلنَّاسُ وَٱلۡحِجَارَةُ﴾ کە سووتەمەنی یەکەی ئادەمی و بەردە ﴿عَلَيۡهَا مَلَٰٓئِكَةٌ غِلَاظٞ شِدَادٞ﴾ سەرپەرشتی ئەو (ئاگری دۆزەخەن) چەند فریشتەیەکی زبر و توندو تیژی وان ﴿لَّا يَعۡصُونَ ٱللَّهَ مَآ أَمَرَهُمۡ﴾ کە نافەرمانی خوا ناکەن لەوەی کەفەرمانیان پێ ئەدات ﴿وَيَفۡعَلُونَ مَا يُؤۡمَرُونَ﴾ وەچ فەرمانێکیان پێ بدرێ دەیکەن ﴿٦﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئەی ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون ﴿لَا تَعۡتَذِرُواْ ٱلۡيَوۡمَۖ﴾ ئەمڕۆ (کەڕۆژی دوایە) عوزر وبیانوو مەهێننەوە ﴿إِنَّمَا تُجۡزَوۡنَ مَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ﴾ چونکە بێگومان پاداشت دەدرێنەوە لەسەر ئەوەی کە دەتانکرد ﴿٧﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿تُوبُوٓاْ إِلَى ٱللَّهِ﴾ بگەڕێنەوە بۆ لای خوای گەورە ﴿تَوْبَةً نَّصُوحًا﴾ بەگەڕانەوەیەکی ئێجگاریی (وڕاست ودروست، کەجارێکی تر نەگەڕێنەوە سەر ئەو گوناهە) ﴿عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يُكَفِّرَ عَنكُمْ سَيِّـَٔاتِكُمْ﴾ تا پەروەردگارتان لە گوناهەکانتان خۆش بێ ﴿وَيُدْخِلَكُمْ جَنَّٰتٍ﴾ وە بتان خاتە ناو باخاتێکەوە ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ کە دەڕوا بەژێریاندا جۆگە ئاوی زۆر ﴿يَوْمَ لَا يُخْزِي ٱللَّهُ ٱلنَّبِيَّ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مَعَهُۥ﴾ لەڕۆژێکدا کە خوای گەورە، پێغەمبەر ﷺ وکەسانێ کەباوەڕیان هێناوە لەگەڵیدا سەرشۆڕیان ناکات ﴿نُورُهُمْ يَسْعَىٰ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ﴾ ڕووناکی (ئیمان)یان دەڕوات لەپێشیانەوەو ﴿وَبِأَيْمَٰنِهِمْ﴾ لەلای ڕاستیانەوە ﴿يَقُولُونَ رَبَّنَآ أَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا﴾ دەڵێن ئەی پەروەردگارمان ڕووناکی یەکەمان بۆ زیادو تەواوبکە ﴿وَٱغْفِرْ لَنَآ﴾ وەلێمان خۆش ببە ﴿إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی هەر تۆیت بەسەر هەموو شتێکدا دەسەڵاتداری ⑧ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿جَٰهِدِ ٱلْكُفَّارَ وَٱلْمُنَٰفِقِينَ﴾ بجەنگە لەگەڵ بێ باوەڕان و دوو ڕووواندا ﴿وَٱغْلُظْ عَلَيْهِمْ﴾ وەتوند و تیژبە لەگەڵیاندا ﴿وَمَأْوَىٰهُمْ جَهَنَّمُ﴾ وەجێیان دۆزەخە ﴿وَبِئْسَ ٱلْمَصِيرُ﴾ کە سەرئەنجامێکی زۆر خراپە ⑨ ﴿ضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلًا لِّلَّذِينَ كَفَرُواْ ٱمْرَأَتَ نُوحٍ وَٱمْرَأَتَ لُوطٍ﴾ خوا بۆ بێ باوەڕان ژنی نووح و ژنی لووطی بەنموونە هێنایەوە ﴿كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ﴾ کە لەژێر (نیکاحی) دوو بەندەدا بوون ﴿مِنْ عِبَادِنَا صَٰلِحَيْنِ﴾ لەبەندە چاکەکانی ئێمە ﴿فَخَانَتَاهُمَا﴾ ئەمجا خیانەتیان لەگەڵکردن (مەبەست پێی بێ باوەڕ بوون پێیان) ﴿فَلَمْ يُغْنِيَا عَنْهُمَا مِنَ ٱللَّهِ شَيْـًٔا﴾ کەچی (مێردەکانیان) نەیانتوانی شتێك لەسزای خوایان لێ دووربخەنەوە ﴿وَقِيلَ ٱدْخُلَا ٱلنَّارَ﴾ وەپێیان ووترا کەبڕۆنە ناو ئاگرەوە ﴿مَعَ ٱلدَّٰخِلِينَ﴾ لەگەڵ ئەوانەی کەدەڕۆنە ناویەوە ⑩ ﴿وَضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلًا﴾ (هەروا) خوا نموونەیەکی تری هێنایەوە ﴿لِّلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ بۆ ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿ٱمْرَأَتَ فِرْعَوْنَ﴾ (بە) ژنی فیرعەون ﴿إِذْ قَالَتْ﴾ کاتێك کەووتی ﴿رَبِّ ٱبْنِ لِي﴾ پەروەردگارم بۆم دروست بکە ﴿عِندَكَ بَيْتًا فِي ٱلْجَنَّةِ﴾ لای خۆت ماڵێك لە بەهەشتدا ﴿وَنَجِّنِي مِن فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِۦ﴾ وە ڕزگارم بکە لە فیرعون و کردەوەکانی ﴿وَنَجِّنِي مِنَ ٱلْقَوْمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وەڕزگارم بکە لە گەلی ستەمکاران ⑪ ﴿وَمَرْيَمَ ٱبْنَتَ عِمْرَٰنَ﴾ وە(بە) مەریەمی کچی عیمران (نموونە دەهێنێتەوە) ﴿ٱلَّتِيٓ أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا﴾ ئەوەی کە داوێنی خۆی پاك ڕاگرت ﴿فَنَفَخْنَا فِيهِ﴾ ئەوسا ئێمە فوومان پیاکرد ﴿مِن رُّوحِنَا﴾ لەڕۆحێك کە خۆمان دروستمان کردووە ﴿وَصَدَّقَتْ بِكَلِمَٰتِ رَبِّهَا وَكُتُبِهِۦ﴾ وە باوەڕی هێنا بوو بە ووتەکانی پەروەردگاری خۆی وکتێبەکانی ﴿وَكَانَتْ مِنَ ٱلْقَٰنِتِينَ﴾ وە لەڕیزی گوێڕایەڵ وفەرمانبەرداراندا بوو ⑫

سورەتی ﴿ المُلك ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿تَبَٰرَكَ ٱلَّذِي بِيَدِهِ ٱلۡمُلۡكُ﴾ گەورەو پیرۆزە ئەو زاتەی کەهەرچی دەسەڵات و پاشایی هەیە بەدەست ئەوە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٌ﴾ وە ئەو دەسەڵاتدارە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿١﴾ ﴿ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلۡمَوۡتَ وَٱلۡحَيَوٰةَ﴾ ئەو زاتەی کە مردن و ژیانی داهێناوە ودروستکردووە ﴿لِيَبۡلُوَكُمۡ﴾ تا تاقیتان بکاتەوە ﴿أَيُّكُمۡ أَحۡسَنُ عَمَلٗاۚ﴾ کە کردەوەی کامتان چاکترە ﴿وَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡغَفُورُ﴾ وە هەر ئەوە باڵا دەست و لێ خۆشبوو ﴿٢﴾ ﴿ٱلَّذِي خَلَقَ سَبۡعَ سَمَٰوَٰتٖ طِبَاقٗاۖ﴾ ئەو زاتەی کە حەوت ئاسمانی دروست کردووە یەك لەسەر یەك ﴿مَّا تَرَىٰ﴾ تۆ نابینیت (ئەی تەماشاکەر) ﴿فِي خَلۡقِ ٱلرَّحۡمَٰنِ﴾ لەدروست کراوەکانی خوای میهرەباندا ﴿مِن تَفَٰوُتٖۖ﴾ هیچ نارێکی یەك ﴿فَٱرۡجِعِ ٱلۡبَصَرَ﴾ چاو بگێڕە و ورد بەرەوە (بزانە) ﴿هَلۡ تَرَىٰ مِن فُطُورٖ﴾ ئایا هیچ ناتەواویەك دەبینیت ﴿٣﴾ ﴿ثُمَّ ٱرۡجِعِ ٱلۡبَصَرَ﴾ دووبارە چاو بگێڕە ﴿كَرَّتَيۡنِ﴾ یەك لە دوای یەك ﴿يَنقَلِبۡ إِلَيۡكَ ٱلۡبَصَرُ خَاسِئٗا﴾ چاووت بەڕیسوایی و نائومێدیی دەگەڕێتەوە بۆ لای خۆت ﴿وَهُوَ حَسِيرٞ﴾ وە ئەو (چاوەت) ماندووە وتاقەتی چووە ﴿٤﴾ ﴿وَلَقَدۡ زَيَّنَّا ٱلسَّمَآءَ ٱلدُّنۡيَا بِمَصَٰبِيحَ﴾ سوێندبێت بێگومان ئاسمانی دونیامان ڕازاندوەتەوە بەچرای زۆر (ی ئەستێرە) ﴿وَجَعَلۡنَٰهَا رُجُومٗا لِّلشَّيَٰطِينِۖ﴾ وە گێڕاومانن بەڕەجمی شەیتانەکان ﴿وَأَعۡتَدۡنَا لَهُمۡ عَذَابَ ٱلسَّعِيرِ﴾ وە ئامادەمان کردووە بۆ ئەوان (لە قیامەتدا) سزای ئاگری هەڵگیرساو ﴿٥﴾ ﴿وَلِلَّذِينَ كَفَرُواْ بِرَبِّهِمۡ﴾ وە بۆ ئەوانەی کە بێ بڕوان بە پەروەرگاریان ﴿عَذَابُ جَهَنَّمَۖ وَبِئۡسَ ٱلۡمَصِيرُ﴾ سزای دۆزەخ ئامادەیە، کە مەنزڵگایەکی زۆر خراپە ﴿٦﴾ ﴿إِذَآ أُلۡقُواْ فِيهَا﴾ کاتێك کە فڕێ درانە ناوی یەوە ﴿سَمِعُواْ لَهَا شَهِيقٗا﴾ لەو دۆزەخەوە لووڕەو نرکەیەك دەبیستن ﴿وَهِيَ تَفُورُ﴾ وە ئەو ئەکوڵێ و جۆش دەخوات ﴿٧﴾ ﴿تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ ٱلۡغَيۡظِۖ﴾ نزیکە (دۆزەخ) لەڕقانا پارە پارە بێ ﴿كُلَّمَآ أُلۡقِيَ فِيهَا فَوۡجٞ﴾ هەر کاتێ دەستەیەك فڕێ بدرێنە ناویەوە ﴿سَأَلَهُمۡ خَزَنَتُهَآ﴾ دەرگاوانەکانی دۆزەخ پرسیاریان لێ دەکەن ﴿أَلَمۡ يَأۡتِكُمۡ نَذِيرٞ﴾ ئایا پێغەمبەرێکی ترسێنەرتان بۆ نەهاتووە (لە دونیادا) ﴿٨﴾ ﴿قَالُواْ بَلَىٰ قَدۡ جَآءَنَا نَذِيرٞ﴾ دەڵێن بەڵێ بۆمان هاتووە ﴿فَكَذَّبۡنَا وَقُلۡنَا﴾ بەڵام بەدرۆمان دەزانی، و دەمان ووت (پێی) ﴿مَا نَزَّلَ ٱللَّهُ مِن شَيۡءٍ﴾ خوا هیچی نە ناردۆتە خوارەوە ﴿إِنۡ أَنتُمۡ إِلَّا فِي ضَلَٰلٖ كَبِيرٖ﴾ ئێوە بەس لە گومراییەکی گەورەدان ﴿٩﴾ ﴿وَقَالُواْ لَوۡ كُنَّا نَسۡمَعُ﴾ وە دەڵێن ئەگەر قسەی (پێغەمبەران) مان ببیستایە ﴿أَوۡ نَعۡقِلُ﴾ یان تێ بگەشتینایە ﴿مَا كُنَّا فِيٓ أَصۡحَٰبِ ٱلسَّعِيرِ﴾ ئەمڕۆ لە هاوەڵانی دۆزەخ نە دەبووین ﴿١٠﴾ ﴿فَٱعۡتَرَفُواْ بِذَنۢبِهِمۡ﴾ ئەوسا ئیتر بەناچاری دان بەگوناهەکانیاندا دەنێن ﴿فَسُحۡقٗا لِّأَصۡحَٰبِ ٱلسَّعِيرِ﴾ کەوابوو دووریی لە میهرەبانی خوا بۆ هاوەڵانی دۆزەخ. ﴿١١﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَخۡشَوۡنَ رَبَّهُم بِٱلۡغَيۡبِ﴾ بێگومان ئەوانەی لە پەنهانیدا لە خوای خۆیان دەترسن ﴿لَهُم مَّغۡفِرَةٞ وَأَجۡرٞ كَبِيرٞ﴾ لێ خۆش بوون و پاداشتی گەورەیان بۆ هەیە ﴿١٢﴾

﴿وَأَسِرُّوا۟ قَوْلَكُمْ أَوِ ٱجْهَرُوا۟ بِهِۦٓ﴾ ئێوە قسـە بە پەنهانی بکەن یان بە ئاشـکرا (بۆ خوا یەکسانە چونکە) ﴿إِنَّهُۥ عَلِيمٌۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾ ئەو (خـوای گەورە) ئاگادارە بەخودی (نهێنی) دڵان ﴿١٣﴾ ﴿أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ﴾ ئایا ئەو خوایـەی کە مەردوومی دروسـت کـردووە ئاگای لە نهێنییان نییـە ﴿وَهُوَ ٱللَّطِيفُ ٱلْخَبِيرُ﴾ لە کاتێکدا کە ئـەو ووردبیـن وئاگـادارە ﴿١٤﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ ٱلْأَرْضَ ذَلُولًا﴾ خـوا ئەو زاتەیە کـە زەوی بـۆ ڕام کـردوون ﴿فَٱمْشُوا۟ فِى مَنَاكِبِهَا﴾ دەی بگەڕێـن بـە هەمـوو گۆشـەو کەنارێکیدا ﴿وَكُلُوا۟ مِن رِّزْقِهِۦ﴾ وە لـە ڕۆزی خوا بخۆن ﴿وَإِلَيْهِ ٱلنُّشُورُ﴾ وە هەر بۆلای ئەوە گەڕانەوە ﴿١٥﴾ ﴿ءَأَمِنتُم مَّن فِى ٱلسَّمَآءِ﴾ ئایا دڵنیان لەو خوایەی کە لە ئاسـمانە ﴿أَن يَخْسِفَ بِكُمُ ٱلْأَرْضَ﴾ کە بتانباتە خوارەوە بەناخی زەویی دا ﴿فَإِذَا هِىَ تَمُورُ﴾ لە کاتێکدا کە زەوی (وەك دەریا) گێژ بخوات و (بێتە لەرزین)؟ ﴿١٦﴾ ﴿أَمْ أَمِنتُم مَّن فِى ٱلسَّمَآءِ﴾ ئایا دڵنیان لەو خوایەی کە لە ئاسـمانە ﴿أَن يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا﴾ کە بای توندتان بنێرێتە سەر بە وورده زیخەوە ﴿فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرِ﴾ ئـەو دەمـە تێ دەگەن کە هەڕەشـەی ئێمـە چۆنە ؟ ﴿١٧﴾ ﴿وَلَقَدْ كَذَّبَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ سـوێند بەخوا بەڕاستی ئەو (گەلانەی) کە لەپێش ئەماندا بوون (پێغەمبەرانی ئێمەیان) بە درۆزن دانا ﴿فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ﴾ جا چۆن بوو بە گژدا چوونەوەی ئێمە (لەوان) ﴿١٨﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا۟ إِلَى ٱلطَّيْرِ فَوْقَهُمْ﴾ ئایا سەیری باڵندەکان ناکەن بـە ژوور سـەریانەوە ﴿صَٰٓفَّٰتٍ وَيَقْبِضْنَ﴾ بە بـاڵ کراوەیـی و هێنانەوەیـەك ﴿مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا ٱلرَّحْمَٰنُ﴾ ڕای نەگرتوون (بەو ئاسـمانەوە) خوا نەبێ ﴿إِنَّهُۥ بِكُلِّ شَىْءٍۭ بَصِيرٌ﴾ کە ئەو بە هەموو شـتێك بینایە ﴿١٩﴾ ﴿أَمَّنْ هَٰذَا ٱلَّذِى هُوَ جُندٌ لَّكُمْ﴾ ئایا ئەوە کێ یە ئەو کەسەی کە لەشکری ئێوەیە ﴿يَنصُرُكُم مِّن دُونِ ٱلرَّحْمَٰنِ﴾ یارمەتیتان دەدات لـە جیاتی خوای میهرەبان ؟! ﴿إِنِ ٱلْكَٰفِرُونَ إِلَّا فِى غُرُورٍ﴾ بـێ بڕوایان هەر لە فریو خواردنان ﴿٢٠﴾ ﴿أَمَّنْ هَٰذَا ٱلَّذِى يَرْزُقُكُمْ﴾ ئایـا ئەوە کێ یە ئەو کەسـەی کە ڕۆزیتـان دەدات ﴿إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُۥ﴾ ئەگەر خوا ڕۆزی خۆیتـان لێ بگرێتەوە ؟ ﴿بَل لَّجُّوا۟ فِى عُتُوٍّ وَنُفُورٍ﴾ بەڵکو (بە ئارەزوو) درێژەیان دا بەسەرکەشـی و دوور کەوتنەوە (لە ڕێ ی ڕاسـت) ﴿٢١﴾ ﴿أَفَمَن يَمْشِى مُكِبًّا عَلَىٰ وَجْهِهِۦٓ أَهْدَىٰٓ﴾ ئایا ئەو کەسەی بڕواو بەدەما بکـەوێ باشـتر ڕێ دەردەکات؟ ﴿أَمَّن يَمْشِى سَوِيًّا عَلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ یـان یەکێـك کە قنج و قیت بڕوا بەسەر ڕێگایەکی ڕاست و ڕەواندا ؟ ﴿٢٢﴾ ﴿قُلْ هُوَ ٱلَّذِىٓ أَنشَأَكُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: هەر خوایە کە درووستی کردوون و بەدیهێناون ﴿وَجَعَلَ لَكُمُ ٱلسَّمْعَ وَٱلْأَبْصَٰرَ وَٱلْأَفْـِٔدَةَ﴾ وە گوێ و چـاوو دڵی پێ داوون ﴿قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ﴾ زۆر بە دەگمەن سوپاسی (ئەم بەهرانە) دەکەن ﴿٢٣﴾ ﴿قُلْ هُوَ ٱلَّذِى ذَرَأَكُمْ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ بڵێ: هەر خوایە کە ئێوەی بڵاوکردوەتەوە لە زەویدا ﴿وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ وەهەر لای خواش کۆدەکرێنەوە (لـەڕۆژی دواییـدا) ﴿٢٤﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا ٱلْوَعْدُ﴾ (بـێ بـڕواکان بـە گاڵتـەوە) دەڵێـن : ئـەم بەڵێنـە (بە هاتنـی ڕۆژی دوایـی) کـەی دەبێ ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاسـت دەکـەن ﴿٢٥﴾ ﴿قُلْ إِنَّمَا ٱلْعِلْمُ عِندَ ٱللَّهِ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بڵـێ : زانینـی ئـەو ڕۆژە هـەر لای خوایـە ﴿وَإِنَّمَآ أَنَا۠ نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ وە مـن تەنهـا ترسێنەرێکی ئاشکرام ﴿٢٦﴾

﴿فَلَمَّا رَأَوۡهُ زُلۡفَةٗ﴾ کاتێك بێ بڕوایان ئەو سزایەیان بەدی کرد لە نزیك خۆیانەوە ﴿سِيٓـَٔتۡ وُجُوهُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ تاڵ دەبێ ڕووخساری ئەوانەی کەبێ بڕوا بوون ﴿وَقِيلَ هَٰذَا ٱلَّذِي كُنتُم بِهِۦ تَدَّعُونَ﴾ وە (پێ یان) دەووترێ: ئەممەیە ئەو (ڕۆژە) ی کە داواتان دەکرد ﴿٢٧﴾ ﴿قُلۡ أَرَءَيۡتُمۡ﴾ بڵێ: پێم بڵێن ﴿إِنۡ أَهۡلَكَنِيَ ٱللَّهُ وَمَن مَّعِيَ﴾ ئەگەر خوا من و ئەو (موسوڵمانانە) ی کە لە گەڵمان لە ناومان ببات ﴿أَوۡ رَحِمَنَا﴾ یا میهرەبانییمان لە گەڵ بکات ﴿فَمَن يُجِيرُ ٱلۡكَٰفِرِينَ مِنۡ عَذَابٍ أَلِيمٖ﴾ دەی کێ پەنای بێ بڕوایان دەدات لە سزای سەخت ﴿٢٨﴾ ﴿قُلۡ هُوَ ٱلرَّحۡمَٰنُ ءَامَنَّا بِهِۦ﴾ بڵێ: هەر ئەوە خوای بەخشندە کە بڕوامان پێ هێناوە ﴿وَعَلَيۡهِ تَوَكَّلۡنَا﴾ وە هەر بەو پشتمان بەستووە ﴿فَسَتَعۡلَمُونَ مَنۡ هُوَ فِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٖ﴾ جا لەمەولا دەزانن کە کێ لە گومرایی یەکی ئاشکرا دایە ﴿٢٩﴾ ﴿قُلۡ أَرَءَيۡتُمۡ﴾ بڵێ: پێم بڵێن ﴿إِنۡ أَصۡبَحَ مَآؤُكُمۡ غَوۡرٗا﴾ ئەگەر ئاو(ی خواردنەوە) تان ڕۆبچێ بە ناخی زەوی دا ﴿فَمَن يَأۡتِيكُم بِمَآءٖ مَّعِينِۭ﴾ دەی کێ (بێجگە لە خوا) ئاوی زوڵاڵتان بۆ دەهێنێ ﴿٣٠﴾

سورەتی ﴿ القَلَم ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿نٓۚ﴾ بە (نوون) دەخوێنرێتەوە، خوا بەماناکەی زاناترە بۆ زیاتر زانیاری سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿وَٱلۡقَلَمِ وَمَا يَسۡطُرُونَ﴾ سوێند بە پێنووس و بەو دێڕانەی دەینوسن ﴿١﴾ ﴿مَآ أَنتَ بِنِعۡمَةِ رَبِّكَ بِمَجۡنُونٖ﴾ تۆ لە سایەیی بەخششی خواوە شێت نیت ﴿٢﴾ ﴿وَإِنَّ لَكَ لَأَجۡرًا غَيۡرَ مَمۡنُونٖ﴾ وە بێگومان پاداشتی نەبڕانەوە هەیە بۆ تۆ ﴿٣﴾ ﴿وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٖ﴾ وە بەڕاستی تۆ لەسەر ڕەوشت و خویەکی ئێجگار بەرزو گەورەیت ﴿٤﴾ ﴿فَسَتُبۡصِرُ وَيُبۡصِرُونَ﴾ جا بەم زووانە تۆش و ئەوانیش دەبینن ﴿٥﴾ ﴿بِأَييِّكُمُ ٱلۡمَفۡتُونُ﴾ کە کامتان شێتن ﴿٦﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعۡلَمُ بِمَن ضَلَّ عَن سَبِيلِهِۦ﴾ بێگومان پەروەردگاری تۆ لە هەموو کەس زاناترە بەو کەسەی کە ڕێ ی ڕاستی خوای وون کردبێ ﴿وَهُوَ أَعۡلَمُ بِٱلۡمُهۡتَدِينَ﴾ وە ئەو زاناترە بەو کەسانەی کە ڕێ ی ڕاستیان گرتبێ ﴿٧﴾ ﴿فَلَا تُطِعِ ٱلۡمُكَذِّبِينَ﴾ گوێڕایەڵی ئەوانە مەبە کە قسەکانت بە درۆ دەزانن ﴿٨﴾ ﴿وَدُّواْ لَوۡ تُدۡهِنُ﴾ حەزیان دەکرد کە تۆ نەرمی نیشان بدەیت ﴿فَيُدۡهِنُونَ﴾ ئەوسا ئەوانیش نەرمیی (بەرانبەرت) دەنوێنن ﴿٩﴾ ﴿وَلَا تُطِعۡ كُلَّ حَلَّافٖ﴾ گوێڕایەڵی مەکە بۆ هیچ سوێند خۆرێکی ﴿مَّهِينٍ﴾ پەست و ڕیسوا (ی درۆزن). ﴿١٠﴾ ﴿هَمَّازٖ مَّشَّآءِۭ بِنَمِيمٖ﴾ پیتك گری هاتووچۆکەر بۆ قسە هێنان و بردن ﴿١١﴾ ﴿مَّنَّاعٖ لِّلۡخَيۡرِ﴾ زۆر ڕێگری کەر لە چاکە ﴿مُعۡتَدٍ أَثِيمٍ﴾ ستەمکاری گوناهکار ﴿١٢﴾ ﴿عُتُلِّۭ بَعۡدَ ذَٰلِكَ زَنِيمٍ﴾ دڵ ڕەقی کەللە شەق دوای ئەوەش زۆڵ ﴿١٣﴾ ﴿أَن كَانَ ذَا مَالٖ وَبَنِينَ﴾ لەبەر ئەوەی کە خاوەنی دارایی و کوڕی زۆرە (هەموو ئەم سیفەتانە وەك زانایان دەڵێن مەبەست پێی وەلیدی کوڕی موغەیرەیە) ﴿١٤﴾ ﴿إِذَا تُتۡلَىٰ عَلَيۡهِ ءَايَٰتُنَا قَالَ﴾ کە ئایەتەکانی ئێمەی بە سەردا بخوێنرێتەوە دەڵێ: ﴿أَسَٰطِيرُ ٱلۡأَوَّلِينَ﴾ (ئەمانە) ئەفسانەی پێشینانن ﴿١٥﴾ ﴿سَنَسِمُهُۥ عَلَى ٱلۡخُرۡطُومِ﴾ بەم زووانە سەری لووتی داخ دەکەین ﴿١٦﴾

﴿إِنَّا بَلَوْنَاهُمْ﴾ ئێمە تاقیمان کردنەوە ﴿كَمَا بَلَوْنَا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ﴾ هەروەك لەمەوپێش خاوەنانی ئەو باخەمان تاقی کردەوە ﴿إِذْ أَقْسَمُوا﴾ کە (لە شەودا) سوێندیان خوارد ﴿لَيَصْرِمُنَّهَا مُصْبِحِينَ﴾ کە لەدەمی بەرەبەیاندا (بەروبوومەکەی) بڕنن (تا هەژاران نەزانن) ﴿١٧﴾ ﴿وَلَا يَسْتَثْنُونَ﴾ هیچی (بۆ هەژاران) لێ دەرنەکەن ﴿١٨﴾ ﴿فَطَافَ عَلَيْهَا طَائِفٌ مِنْ رَبِّكَ﴾ ئەمجا بەڵایەك لە لایەن پەروەردگارتەوە سوڕایەوە بە سەر باخەکەدا ﴿وَهُمْ نَائِمُونَ﴾ لە کاتێکدا کە ئەوان خەوتبوون ﴿١٩﴾ ﴿فَأَصْبَحَتْ كَالصَّرِيمِ﴾ ئەوسا وەك باخێکی ڕنراوی لێ هات ﴿٢٠﴾ ﴿فَتَنَادَوْا مُصْبِحِينَ﴾ لە شەبەقدا (براکان) بانگی یەکتری یان کرد ﴿٢١﴾ ﴿أَنِ اغْدُوا عَلَىٰ حَرْثِكُمْ﴾ (ووتیان) : کە هەستن بچن بۆ سەر باخەکەتان ﴿إِنْ كُنْتُمْ صَارِمِينَ﴾ ئەگەر ئەتانەوێ بیبڕنن ﴿٢٢﴾ ﴿فَانْطَلَقُوا﴾ ئەمجا کەوتنە ڕێ ﴿وَهُمْ يَتَخَافَتُونَ﴾ وە ئەوان بەچرپە بە یەکتریان ئەووت ﴿٢٣﴾ ﴿أَنْ لَا يَدْخُلَنَّهَا الْيَوْمَ عَلَيْكُمْ مِسْكِينٌ﴾ ئەمڕۆ هیچ هەژارێك نەیەت بەسەرتاندا لە ناو باخەکەدا ﴿٢٤﴾ ﴿وَغَدَوْا عَلَىٰ حَرْدٍ قَادِرِينَ﴾ دەمەو بەیان ڕۆشتن لایان وابوو کە دەتوانن پێ بەشیان بکەن ﴿٢٥﴾ ﴿فَلَمَّا رَأَوْهَا قَالُوا﴾ کە باخەکەیان دیی (بە سوتاوی) ووتیان ﴿إِنَّا لَضَالُّونَ﴾ ئێمە ڕێگامان ون کردووە (ئەمە باخەکەی ئێمە نی یە) ﴿٢٦﴾ ﴿بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ﴾ نەء بەڵکو بەش بڕاو کراویین ﴿٢٧﴾ ﴿قَالَ أَوْسَطُهُمْ﴾ برا ناوەنجی یەکەیان (لە ژیریدا) ووتی ﴿أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ﴾ مەگەر پێم نەووتن؟ ﴿لَوْلَا تُسَبِّحُونَ﴾ بۆ چی یادو سوپاسی خوا ناکەن ﴿٢٨﴾ ﴿قَالُوا سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا﴾ هەموو ووتیان: پاك وبێگەردی بۆ پەروەردگارمانە (ستەم لەکەس ناکات) بێگومان ئێمە خۆمان ﴿ظَالِمِينَ﴾ ستەم کارین ﴿٢٩﴾ ﴿فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ ئەمجا ڕوویان کردە یەکتری ﴿يَتَلَاوَمُونَ﴾ بەسەرزەنشت کردن ﴿٣٠﴾ ﴿قَالُوا يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا طَاغِينَ﴾ ووتیان: وای بۆ خۆمان بەڕاستی لە خوا یاخی بووین ﴿٣١﴾ ﴿عَسَىٰ رَبُّنَا أَنْ يُبْدِلَنَا خَيْرًا مِنْهَا﴾ ئومێدەوارین کە خوا لە جیاتی ئەو باخە باشترمان بداتێ ﴿إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا رَاغِبُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە هیوامان هەر بە پەروەردگاری خۆمانە ﴿٣٢﴾ ﴿كَذَٰلِكَ الْعَذَابُ﴾ ئاوایە سزا (ی خوا لە جیهاندا) ﴿وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ﴾ وە سزای ڕۆژی دوایی گەلێ گەورەترە ﴿لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾ خۆزگە بیانزانیایە ﴿٣٣﴾ ﴿إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ﴾ بێگومان بۆ لەخواترسان هەیە ﴿عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتِ النَّعِيمِ﴾ لای پەروەردگاریان باخاتی پڕ لە ناز و نیعمەت ﴿٣٤﴾ ﴿أَفَنَجْعَلُ الْمُسْلِمِينَ كَالْمُجْرِمِينَ﴾ چۆن ئێمە موسوڵمان و بەدکاران وەك یەك لێ دەکەین؟ ﴿٣٥﴾ ﴿مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ﴾ ئەوە چیتانە چۆن بڕیارێك دەدەن ﴿٣٦﴾ ﴿أَمْ لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ﴾ نەخێر ئایا کتێبێکی (ئاسمانی) تان هەیە ئەمەی تێدا دەخوێننەوە ﴿٣٧﴾ ﴿إِنَّ لَكُمْ فِيهِ لَمَا تَخَيَّرُونَ﴾ وە لەو کتێبەدا ڕێتان پێ دراوە چیتان بوێت ئەوە هەڵبژێرن بۆ خۆتان؟ ﴿٣٨﴾ ﴿أَمْ لَكُمْ أَيْمَانٌ عَلَيْنَا بَالِغَةٌ﴾ یان پەیمانی بەهێزتان هەیە لە گەڵمان ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ تا ڕۆژی دوایی ﴿إِنَّ لَكُمْ لَمَا تَحْكُمُونَ﴾ کە هەرچی ئێوە بڕیار بدەن بتاندرێتێ ﴿٣٩﴾ ﴿سَلْهُمْ﴾ بپرسە لێیان (بزانە) ﴿أَيُّهُمْ بِذَٰلِكَ زَعِيمٌ﴾ کامیان زامنی ئەم کارەن ﴿٤٠﴾ ﴿أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ﴾ ئاخۆ هاوبیریان هەیە (لەم قسەیەدا) ﴿فَلْيَأْتُوا بِشُرَكَائِهِمْ﴾ دەبا هاوبیرەکانیان بهێنن ﴿إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست دەکەن ﴿٤١﴾ ﴿يَوْمَ يُكْشَفُ عَنْ سَاقٍ﴾ لە ڕۆژێکدا (کە قیامەت و نارەحەتیەکانیەتی) خوای گەورە لاقی پیرۆزی دەردەخات (وەك لەفەرموودەی ئیمامی بوخاری وموسلیمدا هاتووە، باوەڕمان پێیەتی بەبێ هیچ لێچواندن ولێکدانەوەیەك، وە ئێمەش چۆنێتیەکەی نازانین) ﴿وَيُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ﴾ وە (بە تەوسەوە) بانگ دەکرێن بۆ سوژدە بردن (بۆ خوای گەورە) ﴿فَلَا يَسْتَطِيعُونَ﴾ (کەچی) ناتوانن (سوژدە بیەن) ﴿٤٢﴾

﴿خَٰشِعَةً أَبۡصَٰرُهُمۡ﴾ چاویان شۆڕو ﴿تَرۡهَقُهُمۡ ذِلَّةٞۖ﴾ ڕیسوایی دایان دەگری ﴿وَقَدۡ كَانُواْ يُدۡعَوۡنَ إِلَى﴾ بەڕاستی جاران کە بانگ دەکران بۆ ﴿ٱلسُّجُودِ وَهُمۡ سَٰلِمُونَ﴾ سوژدەو (نەیان دەبرد) کە ساغیش بوون ﴿٤٣﴾ ﴿فَذَرۡنِي وَمَن يُكَذِّبُ بِهَٰذَا ٱلۡحَدِيثِۖ﴾ وازم لێ بهێنە بۆ ئەوانەی کە ئەم قورئانە بەدرۆ دەزانن ﴿سَنَسۡتَدۡرِجُهُم مِّنۡ حَيۡثُ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ بەرە بەرە کێشیان دەکەم بە ڕەنگێك کە پێ نەزانن ﴿٤٤﴾ ﴿وَأُمۡلِي لَهُمۡۚ﴾ وە مۆڵەتیان دەدەم ﴿إِنَّ كَيۡدِي مَتِينٌ﴾ بەڕاستی پیلانی من تۆکمە و بەهێزە (لە بەرانبەر پیلانی ئەواندا) ﴿٤٥﴾ ﴿أَمۡ تَسۡـَٔلُهُمۡ أَجۡرٗا﴾ ئاخۆ تۆ لە بێ بڕوایان داوای کرێ (ی کۆششی پێغەمبەریتی) یان لێ دەکەیت ﴿فَهُم مِّن مَّغۡرَمٖ مُّثۡقَلُونَ﴾ ئەوانیش لە بژاردنی قەرزداری گران بارن ﴿٤٦﴾ ﴿أَمۡ عِندَهُمُ ٱلۡغَيۡبُ﴾ یا ڕووبەڕەی غەیبیان لەلایە ﴿فَهُمۡ يَكۡتُبُونَ﴾ وە ئەوان لەبەری دەنووسنەوە ﴿٤٧﴾ ﴿فَٱصۡبِرۡ لِحُكۡمِ رَبِّكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) دان بە خۆتا بگرە و چاوەڕوانی فەرمانی پەروەردگارت بکە ﴿وَلَا تَكُن كَصَاحِبِ ٱلۡحُوتِ﴾ وەك هاوڕێ ی نەهەنگەکە مەبە (کە یونس پێغەمبەرە علیه السلام) ﴿إِذۡ نَادَىٰ وَهُوَ مَكۡظُومٞ﴾ کاتێك کە بانگی (خودای) کرد، ئەو تووڕە بوو (لە بێ بڕوایی گەلەکەی) ﴿٤٨﴾ ﴿لَّوۡلَآ أَن تَدَٰرَكَهُۥ نِعۡمَةٞ مِّن رَّبِّهِۦ﴾ ئەگەر میهرەبانییەك لەلایەن پەروەردگاریەوە فریای نەکەوتایە ﴿لَنُبِذَ بِٱلۡعَرَآءِ وَهُوَ مَذۡمُومٞ﴾ فڕێ دەدرایە دەشتێکی ڕووتەن وە ئەو بەدناو دەبوو ﴿٤٩﴾ ﴿فَٱجۡتَبَٰهُ رَبُّهُۥ﴾ ئەمجا پەروەردگاری هەڵی بژاردەوە ﴿فَجَعَلَهُۥ مِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ وە کردی (بە یەکێك) لە چاکەکاران ﴿٥٠﴾ ﴿وَإِن يَكَادُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بەڕاستی نزیك بوو بێ بڕواکان ﴿لَيُزۡلِقُونَكَ بِأَبۡصَٰرِهِمۡ﴾ هەڵت خلیسکێنن بەچاو (ی پیس) یان ﴿لَمَّا سَمِعُواْ ٱلذِّكۡرَ﴾ لە کاتێکدا کە قورئان دەبیستن ﴿وَيَقُولُونَ إِنَّهُۥ لَمَجۡنُونٞ﴾ وە دەیان ووت: بەڕاستی ئەم (پێغەمبەرە) شێتە ﴿٥١﴾ ﴿وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكۡرٞ لِّلۡعَٰلَمِينَ﴾ لە کاتێکدا کە ئەم قورئانە هەر ئامۆژگاری یە بۆ هەموو جیهانیان ﴿٥٢﴾

سورەتی ﴿الحَاقَّة﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ٱلۡحَآقَّةُ﴾ هاتنی ڕۆژی دوایی (هەق وڕاستە) ﴿١﴾ ﴿مَا ٱلۡحَآقَّةُ﴾ جا چی بێت ئەو ڕۆژە (هەق وڕاستە) ﴿٢﴾ ﴿وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا ٱلۡحَآقَّةُ﴾ تۆ چووزانیت ئەو ڕۆژە چی یە ﴿٣﴾ ﴿كَذَّبَتۡ ثَمُودُ وَعَادُۢ بِٱلۡقَارِعَةِ﴾ گەلی سەموود وعاد ئەو ڕۆژەیان بەدرۆ زانی (کە دڵەکان دادەخورپێنێ) ﴿٤﴾ ﴿فَأَمَّا ثَمُودُ فَأُهۡلِكُواْ بِٱلطَّاغِيَةِ﴾ ئەمجا (گەلی) سەموود لە ناوبران بە نەعرەتەیەکی زۆر گەورە ﴿٥﴾ ﴿وَأَمَّا عَادٞ﴾ وە (گەلی) عادیش ﴿فَأُهۡلِكُواْ بِرِيحٖ صَرۡصَرٍ عَاتِيَةٖ﴾ لە ناوبران بە بایەکی سەختی ساردی بەتینی بەگرمە ﴿٦﴾ ﴿سَخَّرَهَا عَلَيۡهِمۡ﴾ (خوا) زاڵی کرد بە سەریاندا ﴿سَبۡعَ لَيَالٖ وَثَمَٰنِيَةَ أَيَّامٍ حُسُومٗاۖ﴾ حەوت شەو و هەشت ڕۆژ بەبێ ووچان (لەناوی بردن) ﴿فَتَرَى ٱلۡقَوۡمَ فِيهَا صَرۡعَىٰ﴾ ئەو گەلەت دەبینی لەو ماوەیەدا بێ گیان کەوتبوون ﴿كَأَنَّهُمۡ أَعۡجَازُ نَخۡلٍ خَاوِيَةٖ﴾ وەك قەدی داری خورمای گەندەڵ (ناوڕزاو) ﴿٧﴾ ﴿فَهَلۡ تَرَىٰ لَهُم مِّنۢ بَاقِيَةٖ﴾ ئایا کەس دەبینیت لەوان کە مابێتەوە؟ ﴿٨﴾

﴿وَجَآءَ فِرۡعَوۡنُ وَمَن قَبۡلَهُۥ وَٱلۡمُؤۡتَفِكَٰتُ﴾ (هەر بەو ڕەنگە) فیرعەون و گەلانی پێش ئەو لەگەڵ (دانیشتووانی دێهاتە) سەرەو ژێربووەکان هاتن ﴿بِٱلۡخَاطِئَةِ﴾ بە گوناهو خراپەوە (٩) ﴿فَعَصَوۡاْ رَسُولَ رَبِّهِمۡ﴾ وە بێ فەرمانیی پێغەمبەری پەروەردگاریان کرد ﴿فَأَخَذَهُمۡ أَخۡذَةٗ رَّابِيَةً﴾ ئەوسا گرتنی بە گرتنێکی زۆر سەخت (١٠) ﴿إِنَّا لَمَّا طَغَا ٱلۡمَآءُ حَمَلۡنَٰكُمۡ فِي ٱلۡجَارِيَةِ﴾ بەڕاستی ئێمە کاتێك کە ئاو(ی تۆفان) سەرکەوت (باپیرەکانی) ئێوەمان هەڵگرت لە کەشتیدا ئەی بێ بڕوایانی مەککە (١١) ﴿لِنَجۡعَلَهَا لَكُمۡ تَذۡكِرَةٗ﴾ تا ئەم کردەوەیە بکەینە بیرهێنەرەوە بۆ ئێوە ﴿وَتَعِيَهَآ أُذُنٞ وَٰعِيَةٞ﴾ وە تا لە گوێی بگرێت گوێگرێکی تێگەیشتوو (١٢) ﴿فَإِذَا نُفِخَ فِي ٱلصُّورِ نَفۡخَةٞ وَٰحِدَةٞ﴾ ئەمجا کاتێك فوو کرا بە کەڕەنادا بە تاقە فوو کردنێك (١٣) ﴿وَحُمِلَتِ ٱلۡأَرۡضُ وَٱلۡجِبَالُ﴾ وە زەوی و شاخەکان هەڵگیران ﴿فَدُكَّتَا دَكَّةٗ وَٰحِدَةٗ﴾ بە جارێك دران بەیەکدا (وتەخت کران) (١٤) ﴿فَيَوۡمَئِذٖ وَقَعَتِ ٱلۡوَاقِعَةُ﴾ ئەو ڕۆژە ڕووداوی گەورە ڕوودەدات (١٥) ﴿وَٱنشَقَّتِ ٱلسَّمَآءُ﴾ وە ئاسمان لەت دەبێ ﴿فَهِيَ يَوۡمَئِذٖ وَاهِيَةٞ﴾ وە ئەو لەو ڕۆژەدا سست و (بێ کەڵک) (١٦) ﴿وَٱلۡمَلَكُ عَلَىٰٓ أَرۡجَآئِهَاۚ﴾ وە فریشتەکان لە کەناری ئاسماندان ﴿وَيَحۡمِلُ عَرۡشَ رَبِّكَ فَوۡقَهُمۡ يَوۡمَئِذٖ ثَمَٰنِيَةٞ﴾ وە لەو ڕۆژەدا هەشت (فریشتەی بەهێز) عەرشی پەروەردگارت بەبان سەریانەوە هەڵ دەگرن (١٧) ﴿يَوۡمَئِذٖ تُعۡرَضُونَ﴾ لەو ڕۆژەدا (لە بەردەمی خوادا) هەمووتان نیشان دەدرێن ﴿لَا تَخۡفَىٰ مِنكُمۡ خَافِيَةٞ﴾ هیچ (کردەوەیەکی) پەنهانیتان بە نهێنی نامێنێتەوە (١٨) ﴿فَأَمَّا مَنۡ أُوتِيَ كِتَٰبَهُۥ بِيَمِينِهِۦ﴾ ئەوسا ئەو کەسەی کە نامەی (کردەوەی) درایە دەستی ڕاستی ﴿فَيَقُولُ هَآؤُمُ ٱقۡرَءُواْ كِتَٰبِيَهۡ﴾ دەڵێ: ها نامەکەم بگرن و بیخوێننەوە (١٩) ﴿إِنِّي ظَنَنتُ أَنِّي مُلَٰقٍ حِسَابِيَهۡ﴾ بێگومان من خۆم دەمزانی کە تووشی ئەم لێپرسینەوەیە دەبم (٢٠) ﴿فَهُوَ فِي عِيشَةٖ رَّاضِيَةٖ﴾ ئەو کەسە لە ژیانێکی پەسەندا دەبێ (٢١) ﴿فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٖ﴾ لە بەهەشتێکی بەرزدا (٢٢) ﴿قُطُوفُهَا دَانِيَةٞ﴾ کە میوەی نزیکە دەستە (٢٣) ﴿كُلُواْ وَٱشۡرَبُواْ هَنِيٓـَٔۢا﴾ (پێ یان دەوترێت) بخۆن و بخۆنەوە، نۆشتان بێ ﴿بِمَآ أَسۡلَفۡتُمۡ فِي ٱلۡأَيَّامِ ٱلۡخَالِيَةِ﴾ بەهۆی ئەو چاکانەوە کە لە ڕۆژانی ڕابردوودا کردووتانە (٢٤) ﴿وَأَمَّا مَنۡ أُوتِيَ كِتَٰبَهُۥ بِشِمَالِهِۦ فَيَقُولُ﴾ بەڵام ئەو کەسەی کە نامە درایە دەستی چەپی دەڵێ: ﴿يَٰلَيۡتَنِي لَمۡ أُوتَ كِتَٰبِيَهۡ﴾ خۆزگە هەر نامەم نەدرایەتێ (٢٥) ﴿وَلَمۡ أَدۡرِ مَا حِسَابِيَهۡ﴾ وە نەم زانیایە چی یە (سەرئەنجامی) لێپرسینەوەم (٢٦) ﴿يَٰلَيۡتَهَا كَانَتِ ٱلۡقَاضِيَةَ﴾ خۆزگە مردنەکەم یەکجاری بووایە (٢٧) ﴿مَآ أَغۡنَىٰ عَنِّي مَالِيَهۡۜ﴾ سامانەکەم هیچ قازانجێکی پێ نەگەیاندم (٢٨) ﴿هَلَكَ عَنِّي سُلۡطَٰنِيَهۡ﴾ لەدەستم چوو دەسەڵاتەکەم (٢٩) ﴿خُذُوهُ فَغُلُّوهُ﴾ (ئەمجا بە چاودێرانی دۆزەخ دەوترێت) بیگرن زنجیر بکەنە دەست و گەردنی (٣٠) ﴿ثُمَّ ٱلۡجَحِيمَ صَلُّوهُ﴾ لە پاشان بیبەن بۆ دۆزەخ (بیسووتێنن لە دۆزەخدا) (٣١) ﴿ثُمَّ فِي سِلۡسِلَةٖ ذَرۡعُهَا سَبۡعُونَ ذِرَاعٗا فَٱسۡلُكُوهُ﴾ ئەمجا بە زنجیرێکی حەفتا گەزیی پێ بەستنەوە (٣٢) ﴿إِنَّهُۥ كَانَ لَا يُؤۡمِنُ بِٱللَّهِ ٱلۡعَظِيمِ﴾ (چونکە) بێگومان ئەو بڕوای بە خوای گەورە نەدەکرد. (٣٣) ﴿وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ ٱلۡمِسۡكِينِ﴾ وە هانی کەسی نەدەدا بۆ خۆراك دان بە هەژاران (٣٤) ﴿فَلَيۡسَ لَهُ ٱلۡيَوۡمَ هَٰهُنَا حَمِيمٞ﴾ ئەمڕۆ ئەویش لێرە نە دڵسۆزێکی هەیە (یارمەتی بدات) (٣٥)

﴿وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غِسْلِينٍ﴾ وەنەخواردنێ (بیخوات) جگەلە کێم وزووخاوی جەستەی دۆزەخییەکان نەبێ ﴿٣٦﴾ ﴿لَّا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْخَاطِئُونَ﴾ کە (کەس) نایخوات گوناهباران نەبێت ﴿٣٧﴾ ﴿فَلَا أُقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ﴾ جا سوێند بەو شتانەی کە دەیبینن ﴿٣٨﴾ ﴿وَمَا لَا تُبْصِرُونَ﴾ وە بەوەش کە نایبینن ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ﴾ بێگومان ئەم قورئانە فەرموودەی ڕەوانەکراوێکی بەڕێزو گەورەیە (لە خواوە بۆتان دێنێ) ﴿٤٠﴾ ﴿وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ﴾ وە ئەم (قورئانە) قسەی شاعیر نی یە ﴿قَلِيلًا مَّا تُؤْمِنُونَ﴾ زۆر کەم بڕوا دەهێنن (بە قورئان) ﴿٤١﴾ ﴿وَلَا بِقَوْلِ كَاهِنٍ﴾ وە قسەی فاڵچی و زیوانیش نی یە ﴿قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ﴾ زۆر کەم بیر دەکەنەوە ﴿٤٢﴾ ﴿تَنزِيلٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ﴾ (ئەم قورئانە) نێرراوەتە خوارەوە لە پەروەردگاری جیهانیانەوە ﴿٤٣﴾ ﴿وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضَ الْأَقَاوِيلِ﴾ ئەگەر (موحەممەد ﷺ) بەدەم ئێمەوە هەندێ (ووتەی) هەڵبەستایە ﴿٤٤﴾ ﴿لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ﴾ بێگومان ئێمە بەدەستی خۆمان تۆڵەمان لێ دەسەند ﴿٤٥﴾ ﴿ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ﴾ لە پاشان ڕەگی دڵیمان دەبڕی ﴿٤٦﴾ ﴿فَمَا مِنكُم مِّنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ﴾ وە کەس لە ئێوە نەیدەتوانی بەرگری لێ بکات ﴿٤٧﴾ ﴿وَإِنَّهُ لَتَذْكِرَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ﴾ وە بێگومان ئەم قورئانە ئامۆژگاری و پەندە بۆ پارێزکاران ولەخواترسان ﴿٤٨﴾ ﴿وَإِنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّ مِنكُم مُّكَذِّبِينَ﴾ وە بێگومان ئێمە دەزانین کە هەندێکتان قورئان بە درۆ دەزانن ﴿٤٩﴾ ﴿وَإِنَّهُ لَحَسْرَةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ﴾ وە بێگومان ئەم قورئانە هۆی پەشیمانی بێ بڕوایانە ﴿٥٠﴾ ﴿وَإِنَّهُ لَحَقُّ الْيَقِينِ﴾ وە بەڕاستی قورئان ڕاست و درووست و دڵنیا بەخشە ﴿٥١﴾ ﴿فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ﴾ کەواتە: (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆش هەمیشە یادی پەروەردگاری گەورەی خۆت بکە ﴿٥٢﴾

سورەتی ﴿ المعارج ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ﴾ داواکارێک داوای سزایەکی (خوایی) کرد کە (ئەو سزایە) هەر ڕوو دەدات ﴿١﴾ ﴿لِّلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ﴾ بۆ بێ بڕوایان نی یە هیچ پاڵ پێوەنەرێك (کە بیان پارێزێت) ﴿٢﴾ ﴿مِّنَ اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ﴾ لە (سزای) خوای خاوەن پلەو پایەی زۆر بەرز ﴿٣﴾ ﴿تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ﴾ فریشتە و جبرییل سەر دەکەون بۆ لای خوا ﴿فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ﴾ لە ڕۆژێکدا کە ئەندازەکەی پەنجا هەزار ساڵە ﴿٤﴾ ﴿فَاصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا﴾ کەوا بوو خۆت ڕابگرە (ئەی موحەممەد ﷺ) بە خۆڕاگرتنێکی چاك و جوان ﴿٥﴾ ﴿إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا﴾ بەڕاستی ئەو بێ بڕوایانە ئەو ڕۆژە بە دوور دەبینن ﴿٦﴾ ﴿وَنَرَاهُ قَرِيبًا﴾ ئێمەش زۆر بە نزیکی دەبینین ﴿٧﴾ ﴿يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْمُهْلِ﴾ ئەو ڕۆژەی کە ئاسمان وەك مسی تواوە (یان خڵتەی زەیتی) لێ دێ ﴿٨﴾ ﴿وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ﴾ کێوەکانیش وەك خوری شیکراوەیان لێ دێ ﴿٩﴾ ﴿وَلَا يَسْأَلُ حَمِيمٌ حَمِيمًا﴾ وە هیچ کەسێك ناپرسێتەوە لە هیچ کەسێکی خۆشەویستی خۆی ﴿١٠﴾

﴿يُبَصَّرُونَهُمْ﴾ کە نیشانی یەکتری دەدرێن ﴿يَوَدُّ الْمُجْرِمُ﴾ تاوانبار ئاوات دەخوازێ ﴿لَوْ يَفْتَدِي مِنْ عَذَابِ يَوْمِئِذٍ﴾ کە (قوربانی) بدایە لەبری ڕزگار بوونی خۆی لە سزای ئەو ڕۆژە ﴿بِبَنِيهِ﴾ بە کوڕەکانی ⑪ ﴿وَصَاحِبَتِهِ وَأَخِيهِ﴾ بەژن و بە براکانی ⑫ ﴿وَفَصِيلَتِهِ الَّتِي تُؤْوِيهِ﴾ بە هۆزەکەشیەوە کە پەنایان دەدا ⑬ ﴿وَمَن فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ يُنجِيهِ﴾ وە بە هەرچی کەس لەسەر زەوی یە (هەمووی بدایە و) لەپاشان هەر خۆی ڕزگاری ببێ ⑭ ﴿كَلَّا إِنَّهَا لَظَىٰ﴾ نەخێر (وا نی یە) بەڕاستی ئاگری دۆزەخ بە بڵێسەیە ⑮ ﴿نَزَّاعَةً لِّلشَّوَىٰ﴾ داماڵێنەری پێستی سەرە ⑯ ﴿تَدْعُو مَنْ أَدْبَرَ وَتَوَلَّىٰ﴾ (ئەو ئاگرە) بانگی کەسێك دەکات کە پشتی هەڵکردبێ لە خواو ڕووی وەرگێڕابێ ⑰ ﴿وَجَمَعَ فَأَوْعَىٰ﴾ وە سامانی کۆ کردبێتەوە و هەڵی گرتبێ ⑱ ﴿إِنَّ الْإِنسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا﴾ بێگومان ئادەمی دروست کراوە بە چاو چنۆکێکی تەنگەتیلکە ⑲ ﴿إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا﴾ کە ناخۆشی یەکی تووش ببێ هاوارو ناڵە دەست پێ دەکات ⑳ ﴿وَإِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا﴾ کە سامانیش ڕووی تێ بکات ئەی گرێتەوە (لە خەڵکی) ㉑ ﴿إِلَّا الْمُصَلِّينَ﴾ جگە نوێژگەران نەبێت ㉒ ﴿الَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ﴾ ئەوانە کە بەردەوامن لەسەر نوێژەکانیان ㉓ ﴿وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ﴾ ئەوانەی کە بەشێکی دیاری کراو لە داراییاندا هەیە ㉔ ﴿لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ﴾ بۆ هەژاری داواکەر وبێ نەوای داوانەکەر ㉕ ﴿وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ﴾ وە ئەوانەی کە باوەڕیان بە ڕۆژی پاداشت هەیە ㉖ ﴿وَالَّذِينَ هُم مِّنْ عَذَابِ رَبِّهِم مُّشْفِقُونَ﴾ وە ئەوانەی کە لە سزای پەروەردگاری خۆیان دەترسن ㉗ ﴿إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَأْمُونٍ﴾ چونکە بەڕاستی سزای پەروەردگاری ئەوان کەس لێ ی دڵنیا نیە ㉘ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ﴾ وە ئەوانەی کە ئاگاداری داوێنی خۆیان دەکەن ㉙ ﴿إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ﴾ لەگەڵ ژنانی خۆیان نەبێت ﴿أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ﴾ یا کەنیزەکێك کە بووبن بە خاوەنیان ﴿فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ﴾ بێگومان ئەوانە لۆمە کراو نین ㉚ ﴿فَمَنِ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا هەر کەسێك دوای شتی تر بکەوێ ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ﴾ ئەو کەسانە ئەوانەن کە دەست درێژکەرن ㉛ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ وە ئەوانەی کە چاودێری سپاردەو پەیمانی خۆیان دەکەن ㉜ ﴿وَالَّذِينَ هُم بِشَهَادَاتِهِمْ قَائِمُونَ﴾ وە ئەوانەی کە شایەتی خۆیان بە تەواوی دەدەن ㉝ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ﴾ وە ئەوانەی کە پارێزگاری نوێژیان دەکەن ㉞ ﴿أُولَٰئِكَ فِي جَنَّاتٍ مُّكْرَمُونَ﴾ ئەوانە (کە باس کران) ڕێز دەگیرێن لە باخاتی بەهەشتدا ㉟ ﴿فَمَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا قِبَلَكَ مُهْطِعِينَ﴾ دەی چی یانە ئەو بێ بڕوایانە (کە تۆ دەرئەکەویت ئەی موحەممەد ﷺ) بەپەلە دێن بۆ لات ㊱ ﴿عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عِزِينَ﴾ لەلای ڕاست و چەپتەوە دەستە دەستە دەبن ㊲ ﴿أَيَطْمَعُ كُلُّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ﴾ ئایا هەموو یەکێك لەوان بەتەمایە ﴿أَن يُدْخَلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ﴾ کە بخرێتە بەهەشتی پڕ لە نازو نیعمەتەوە ㊳ ﴿كَلَّا إِنَّا خَلَقْنَاهُم مِّمَّا يَعْلَمُونَ﴾ وا نی یە: (وەك بەتەمان) بەڕاستی ئێمە درووستمان کردوون لەوەی کە دەیزانن ㊴ ﴿فَلَا أُقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشَارِقِ وَالْمَغَارِبِ﴾ جا سوێند بە پەروەردگاری ڕۆژهەڵاتەکان و ڕۆژئاواکان ﴿إِنَّا لَقَادِرُونَ﴾ بێگومان ئێمە بە دەسەڵاتین ㊵

﴿عَلَىٰٓ أَن نُّبَدِّلَ خَيۡرٗا مِّنۡهُمۡ﴾ لـە سـەر ئەوەی کـە بیانگۆڕین و باشـتر لـەوان بهێنین ﴿وَمَا نَحۡنُ بِمَسۡبُوقِينَ﴾ وە کـەس لـە دەسـتمان دەرناچێ (٤١) ﴿فَذَرۡهُمۡ يَخُوضُواْ وَيَلۡعَبُواْ﴾ ئەمجـا وازیان لێ بهێنە، با لـە بێباوەڕی وقسـەی هیچ و پـووچ و گاڵتەی خۆیاندا ڕۆبچن ﴿حَتَّىٰ يُلَٰقُواْ يَوۡمَهُمُ ٱلَّذِي يُوعَدُونَ﴾ تـا دووچاری ئەو ڕۆژەی خۆیـان دەبـن کە بەڵێنیـان پێ دراوە (٤٢) ﴿يَوۡمَ يَخۡرُجُونَ مِنَ ٱلۡأَجۡدَاثِ سِرَاعٗا﴾ ئـەو ڕۆژەی کە بەپەلە لـە گۆڕەکانیـان دێنـە دەرەوە ﴿كَأَنَّهُمۡ إِلَىٰ نُصُبٖ يُوفِضُونَ﴾ وەك ئـەوەی کە بۆ لای بتەکانیـان ڕابکـەن (٤٣) ﴿خَٰشِعَةً أَبۡصَٰرُهُمۡ﴾ چاویان شـۆڕو (سـەر بـەرەو ژێـرە) ﴿تَرۡهَقُهُمۡ ذِلَّةٞۚ﴾ ڕیسـوایی و شـەرمەزاری دایان دەگرێ ﴿ذَٰلِكَ ٱلۡيَوۡمُ ٱلَّذِي كَانُواْ يُوعَدُونَ﴾ ئەمە ئەو ڕۆژەیە کە لەوەوپێش بەڵێنیان پێ درابوو (٤٤)

سورەتی ﴿نُوحٍ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِنَّآ أَرۡسَلۡنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوۡمِهِۦٓ﴾ بێگومـان ئێمـە نووحمان نـارد بۆ لای هۆزەکـەی ﴿أَنۡ أَنذِرۡ قَوۡمَكَ﴾ (وە پێمان ووت) کـە هۆزەکەت بێدارکەرەوە وبیانترسـێنە ﴿مِن قَبۡلِ أَن يَأۡتِيَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٞ﴾ پێش ئەوەی کە سـزای سـەختیان تووش بێ (١) ﴿قَالَ يَٰقَوۡمِ إِنِّي لَكُمۡ نَذِيرٞ مُّبِينٌ﴾ (نووح) ووتی: ئەی گەلی خۆم بەڕاسـتی من (پێغەمبەرو) ترسێنەرێکی ئاشکرام بۆ ئێوە (٢) ﴿أَنِ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ﴾ کە هەر خوا بپەرستن ﴿وَٱتَّقُوهُ وَأَطِيعُونِ﴾ و لـێ ی بترسـن وە فەرمانبـەرداری مـن بکەن (٣) ﴿يَغۡفِرۡ لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمۡ﴾ تـا خوا لـە گوناهەکانتان خـۆش ببێ ﴿وَيُؤَخِّرۡكُمۡ إِلَىٰٓ أَجَلٖ مُّسَمًّىۚ﴾ وە (بە زیندوویی) دەتـان هێڵێتەوە تا کاتی دیاری کراوی مردنتان ﴿إِنَّ أَجَلَ ٱللَّهِ إِذَا جَآءَ لَا يُؤَخَّرُۚ﴾ بێگومـان کاتـێ سـزای خوا کـە هـات دوا ناکـەوێ ﴿لَوۡ كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ﴾ ئەگەر بتانزانیایـە (٤) ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوۡتُ قَوۡمِي لَيۡلٗا وَنَهَارٗا﴾ ووتـی: ئـەی پەروەردگـارم مـن گەلەکـەی خۆمـم (بە پەنهانی) بانگ کرد بە شەوو بە ڕۆژ (٥) ﴿فَلَمۡ يَزِدۡهُمۡ دُعَآءِيٓ إِلَّا فِرَارٗا﴾ وە تا بانگم دەکردن ئەوان زۆرتر دوور ئەکەوتنـەوە لێم و هەڵئەهاتـن (٦) ﴿وَإِنِّي كُلَّمَا دَعَوۡتُهُمۡ لِتَغۡفِرَ لَهُمۡ﴾ وە بێگومان من هەر کات بانگم دەکـردن (بۆ بڕوا هێنان) تـا لێیان خۆش ببیت ﴿جَعَلُوٓاْ أَصَٰبِعَهُمۡ فِيٓ ءَاذَانِهِمۡ﴾ ئـەوان پەنجەکانیان دەکرد بـە گوێچکەیانـدا ﴿وَٱسۡتَغۡشَوۡاْ ثِيَابَهُمۡ﴾ وە پۆشـاکەکانیان دەدا بـە سـەرو چاویاندا ﴿وَأَصَرُّواْ وَٱسۡتَكۡبَرُواْ ٱسۡتِكۡبَارٗا﴾ وە بـەردەوام دەبـوون لـە بـێ بـاوەڕی دا، وە سەرکەشـیان دەکرد چۆن سەرکەشـییەك (٧) ﴿ثُمَّ إِنِّي دَعَوۡتُهُمۡ جِهَارٗا﴾ لەپاشـان بە ئاشـکرا بانگم کـردن (٨) ﴿ثُمَّ إِنِّيٓ أَعۡلَنتُ لَهُمۡ﴾ ئەمجـا (دەمێك) بۆم ئاشـکرا دەکـردن ﴿وَأَسۡرَرۡتُ لَهُمۡ إِسۡرَارٗا﴾ (دەمێك) بۆم پەنهـان دەکردن بە پەنهـان کردنێکی تەواو (٩) ﴿فَقُلۡتُ ٱسۡتَغۡفِرُواْ رَبَّكُمۡ﴾ ئەوسـا پێـم ووتـن: داوای لـێ خـۆش بـوون بکـەن لـە پەروەردگارتـان ﴿إِنَّهُۥ كَانَ غَفَّارٗا﴾ بەڕاستی پەروەردگارتان زۆر لێ خۆش بووە (١٠)

﴿يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُم مِّدْرَارًا﴾ (ئەمجا گەر وا بکەن) بارانی خوڕەم و لێزمەتان بۆ دەبارێنێ ﴿١١﴾ ﴿وَيُمْدِدْكُم بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ﴾ وە سامان و کوڕی زۆرتان پێ دەبەخشێ ﴿وَيَجْعَل لَّكُمْ جَنَّاتٍ﴾ وە باخ و باخاتی زۆرتان پێ دەدات ﴿وَيَجْعَل لَّكُمْ أَنْهَارًا﴾ وە جۆگە ئاوی زۆرتان دەداتێ ﴿١٢﴾ ﴿مَّا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا﴾ ئەوە چیتانە ناترسن لە شکۆو گەورەیی خوا؟ ﴿١٣﴾ ﴿وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا﴾ لە کاتێکدا کە دروستی کردوون بە چەند قۆناغێك ﴿١٤﴾ ﴿أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا﴾ ئایا نابینن کە خوا چۆن حەوت ئاسمانی دروست کردووە نهۆم لەسەر نهۆم ﴿١٥﴾ ﴿وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا﴾ وە مانگی گێڕاوە لە ناویاندا بە ڕووناك ﴿وَجَعَلَ الشَّمْسَ سِرَاجًا﴾ وە ڕۆژیشی گێڕاوە بە چرا ﴿١٦﴾ ﴿وَاللَّهُ أَنبَتَكُم مِّنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا﴾ وە خوا ئێوەی ڕوواندووە لە زەوی بە ڕوواندن ﴿١٧﴾ ﴿ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا﴾ لەپاشان دەتان باتەوە ناوی ﴿وَيُخْرِجُكُمْ إِخْرَاجًا﴾ وە دەرتان دەهێنێتەوە (لێ ی) بە دەرهێنان ﴿١٨﴾ ﴿وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ بِسَاطًا﴾ خوا زەوی بۆ ڕاخستوون ﴿١٩﴾ ﴿لِّتَسْلُكُوا مِنْهَا سُبُلًا فِجَاجًا﴾ تا هاتوچۆ بکەن بە ڕێگە کراوەکانیدا ﴿٢٠﴾ ﴿قَالَ نُوحٌ رَّبِّ إِنَّهُمْ عَصَوْنِي﴾ نووح ووتی: ئەی پەروەردگارم بێگومان گەلەکەم بێ فەرمانیان کردم ﴿وَاتَّبَعُوا مَن لَّمْ يَزِدْهُ مَالُهُ وَوَلَدُهُ﴾ وە شوێن کەسانێ کەوتن کە ماڵ و منداڵی قازانجی پێ نەگەیاندوە ﴿إِلَّا خَسَارًا﴾ زیان نەبێ ﴿٢١﴾ ﴿وَمَكَرُوا مَكْرًا كُبَّارًا﴾ وە پیلان و فڕو فێڵی زۆر گەورەیان کرد ﴿٢٢﴾ ﴿وَقَالُوا لَا تَذَرُنَّ آلِهَتَكُمْ﴾ وە ووتیان دەست هەڵ نەگرن لە بت و خواکانتان ﴿وَلَا تَذَرُنَّ وَدًّا وَلَا سُوَاعًا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسْرًا﴾ وە دەست هەڵ نەگرن لە (پەرستنی) وەد و سواع و یەغووث و یەعوق و نەسر (ئەمانە کۆمەڵە پیاوچاکێك بوون، جا کاتێك مردن، شەیتان هات ووتی بەشوێنکەوتوانیان کە چەند پەیکەرێکیان بۆ بتاشن تاوەکو هەمیشە لەبەرچاوتان بن، جا پاش ماوەیەك کەبەسەر چوو شەیتان هات بەخەڵکی ووت ئەو ئەو پەیکەرانە بپەرستن، چونکە باوباپیرانتان ئەو پەیکەرانەیان پەرستووە، ئێوەش لەسەر ڕێبازی ئەوان بن) ﴿٢٣﴾ ﴿وَقَدْ أَضَلُّوا كَثِيرًا﴾ وە بەڕاستی ئەوانە زۆر (خەڵك) یان گومڕا کرد ﴿وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا ضَلَالًا﴾ (خوایە) ئەم ستەم کارانە لە گومڕایی زیاتر هیچی تریان بۆ زۆر مەکە ﴿٢٤﴾ ﴿مِّمَّا خَطِيئَاتِهِمْ أُغْرِقُوا﴾ بەهۆی گوناهەکانیانەوەبەزریان خنکێنران ﴿فَأُدْخِلُوا نَارًا﴾ ئەمجاخرانەئاگرەوە ﴿فَلَمْ يَجِدُوا لَهُم مِّن دُونِ اللَّهِ أَنصَارًا﴾ ئیتر بێجگە لە خوا هیچ یارمەتی دەرێکیان دەست نەکەوت ﴿٢٥﴾ ﴿وَقَالَ نُوحٌ رَّبِّ لَا تَذَرْ عَلَى الْأَرْضِ﴾ نووح فەرمووی: ئەی پەروەردگار مەیهێڵە لەسەر زەوی ﴿مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا﴾ هیچ کەسێك لە بێ بڕوایان ﴿٢٦﴾ ﴿إِنَّكَ إِن تَذَرْهُمْ يُضِلُّوا عِبَادَكَ﴾ (چونکە) بێگومان ئەگەر تۆ وازیان لێ بهێنیت، بەندەکانی تۆ گومڕا دەکەن ﴿وَلَا يَلِدُوا إِلَّا فَاجِرًا كَفَّارًا﴾ وە هەر منداڵی تاوانباری سوپاس نەکەر دەخەنەوە ﴿٢٧﴾ ﴿رَّبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ﴾ ئەی پەروەردگارم خۆش ببە لە خۆم و باوکم و دایکم ﴿وَلِمَن دَخَلَ بَيْتِيَ مُؤْمِنًا﴾ وە لەو کەسە کە دێتە ماڵم بە بڕواداریی یەوە ﴿وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ وە لە هەموو پیاوان و ژنانی ئیماندار ﴿وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا تَبَارًا﴾ وە بەشی ستەمکاران زیاد مەکە تیاچوون و لە ناوچوون نەبێ ﴿٢٨﴾

سورەتى ﴿ الْجِنِّ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: نیگام بۆ كرا ﴿أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ﴾ كە بێگومان چەند كەسێك لە جنۆكە گوێیان گرت (لە قورئان خوێندنەوەم) ﴿فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا﴾ ئەمجا وتیان: بەڕاستی ئێمە قورئانێكی سەر سوڕهێنەرمان بیست ﴿١﴾ ﴿يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ﴾ ڕێنموونیی دەكات بۆ ڕێگای ڕاست ﴿فَآمَنَّا بِهِ﴾ ئێمەش باوەڕمان پێ كرد ﴿وَلَن نُّشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا﴾ وە هەرگیز كەس ناكەین بەهاوبەشی پەروەردگارمان ﴿٢﴾ ﴿وَأَنَّهُ تَعَالَىٰ جَدُّ رَبِّنَا﴾ وە بەڕاستی بڵندە گەورەیی پەروەردگارمان - لە شتی ناشایستە - ﴿مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا﴾ هیچ هاوسەرو منداڵێكی بۆ خۆی دانەناوە ﴿٣﴾ ﴿وَأَنَّهُ كَانَ يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى اللَّهِ شَطَطًا﴾ بێگومان گێل ونەفامەكەمان درۆی ناڵەباری هەڵدەبەست دەربارەی خوا ﴿٤﴾ ﴿وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّن تَقُولَ الْإِنسُ وَالْجِنُّ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ وە ئێمە پێمان وابوو كە ئادەمیی و جنۆكە هەرگیز درۆ ناكەن دەربارەی خوا ﴿٥﴾ ﴿وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِّنَ الْإِنسِ﴾ بەڕاستی پیاوانێك لە ئادەمیی ﴿يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِّنَ الْجِنِّ﴾ پەنایان دەبردە بەر پیاوانێك لە جنۆكە (كە بیان پارێزن) ﴿فَزَادُوهُمْ رَهَقًا﴾ كەچی زۆرتر ماندوویان دەكردن ﴿٦﴾ ﴿وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا﴾ وە ئادەمیی گومانیان بردووە ﴿كَمَا ظَنَنتُمْ﴾ هەروەك ئێوە - ئەی جنۆكە - گومانتان بردووە ﴿أَن لَّن يَبْعَثَ اللَّهُ أَحَدًا﴾ كە ئیتر خوا هیچ پێغەمبەرێك نانێرێ ﴿٧﴾ ﴿وَأَنَّا لَمَسْنَا السَّمَاءَ﴾ جنۆكەكان وتیان: ئێمە دەگەڕاین بە شوێن دەنگ و باسی ئاسماندا ﴿فَوَجَدْنَاهَا مُلِئَتْ حَرَسًا شَدِيدًا وَشُهُبًا﴾ كەچی دیمان پڕكراوە لە پاسەوانی بەهێز و تیری ئەستێرەكان ﴿٨﴾ ﴿وَأَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ﴾ وە بێگومان ئێمە جاران دادەنیشتین لە چەند شوێنێك لە ئاسمان بۆ گوێ گرتن ﴿فَمَن يَسْتَمِعِ الْآنَ﴾ بەڵام هەر كەسێك لەئێستا بە دواوە گوێ بگرێ ﴿يَجِدْ لَهُ شِهَابًا رَّصَدًا﴾ تیرێكی ئەستێرە دەبینێ لە بۆسەی دایە ﴿٩﴾ ﴿وَأَنَّا لَا نَدْرِي أَشَرٌّ أُرِيدَ بِمَن فِي الْأَرْضِ﴾ وە بەڕاستی نازانین ئایا خراپی ویستراوە بۆ ئەوانەی كە لە سەر زەوین؟ ﴿أَمْ أَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا﴾ یان پەروەردگاریان ڕێنموونیی ویستووە بۆیان؟ ﴿١٠﴾ ﴿وَأَنَّا مِنَّا الصَّالِحُونَ﴾ وە بێگومان ئێمە هەندێكمان چاكین ﴿وَمِنَّا دُونَ ذَٰلِكَ﴾ وە هەندێكمان لەوە كەمتر ﴿كُنَّا طَرَائِقَ قِدَدًا﴾ ئێمە جاران خاوەنی ڕێبازی زۆر بووین ﴿١١﴾ ﴿وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّن نُّعْجِزَ اللَّهَ فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئێمە دڵنیا بووین كە هەرگیز ناتوانین لە دەستی خوا دەرچین لە زەوی دا ﴿وَلَن نُّعْجِزَهُ هَرَبًا﴾ وە بە هەڵهاتنیش لە دەستی خوا ڕزگار نابین ﴿١٢﴾ ﴿وَأَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدَىٰ آمَنَّا بِهِ﴾ بەڕاستی ئێمە كاتێ ڕێنموونیی (قورئان) مان بیست باوەڕمان پێ هێنا ﴿فَمَن يُؤْمِن بِرَبِّهِ فَلَا يَخَافُ﴾ ئەمجا هەر كەسێك بڕوای هێنا بە پەروەردگاری خۆی ئیتر ناترسێ ﴿بَخْسًا وَلَا رَهَقًا﴾ نە لە كەمیی (پاداشت) و نە لە زۆریی (تۆڵە) ﴿١٣﴾

﴿وَأَنَّا مِنَّا الْمُسْلِمُونَ وَمِنَّا الْقَاسِطُونَ﴾ وە بێگومان ئێمە هەندێکمان موسوڵمانیین و هەندێکمان ستەمکار ﴿فَمَنْ أَسْلَمَ﴾ ئەمجا ئەوانەی موسوڵمان بوون ﴿فَأُولَٰئِكَ تَحَرَّوْا رَشَدًا﴾ ئەوە ئەوانە ڕێگای ڕاستیان دۆزیوەتەوە ⁽¹⁴⁾ ﴿وَأَمَّا الْقَاسِطُونَ﴾ بەڵام ئەوانەی لەڕێگای ڕاست لایانداوە (ستەمکارەکان) ﴿فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا﴾ دەبنە سووتەمەنی دۆزەخ ⁽¹⁵⁾ ﴿وَأَلَّوِ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ﴾ (ئەمجا خوای گەورە دەفەرموێت) : ئەگەر ئەوان (مرۆڤ و جنۆکە) بەردەوام بوونایە لەسەرڕێگای ڕاست ﴿لَأَسْقَيْنَاهُم مَّاءً غَدَقًا﴾ ئاوی زۆرمان پێ ئەنۆشین (نیعمەتی زۆرمان دەدانێ) ⁽¹⁶⁾ ﴿لِّنَفْتِنَهُمْ فِيهِ﴾ هەتا تاقیان کەینەوە تیایدا ﴿وَمَن يُعْرِضْ عَن ذِكْرِ رَبِّهِ﴾ وە هەر کەسێك ڕوو وەرگێڕێ لە یادی پەروەردگاری خۆی ﴿يَسْلُكْهُ عَذَابًا صَعَدًا﴾ دەیخاتە ناو سزای دژوارەوە ⁽¹⁷⁾ ﴿وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ﴾ بێگومان مزگەوتەکان بۆ پەرستنی خودان بەتەنهاجگە لەئەو کەسی تری تێدا نەپەرسترێت ﴿فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا﴾ کەواتە لەگەڵ خوادا هاوار لە کەسی تر مەکەن ⁽¹⁸⁾ ﴿وَأَنَّهُ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ﴾ وە بەندەی خوا (موحەممەد ﷺ) کاتێك کە هەستا لە خوا بپاڕێتەوە (و بی پەرستێ) ﴿كَادُوا يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِبَدًا﴾ (بێ بڕواکانی مەککە) نزیك بوو دابارن بە سەریدا ⁽¹⁹⁾ ﴿قُلْ إِنَّمَا أَدْعُو رَبِّي﴾ بڵێ: دڵنیا بن من هەر خوای خۆم دەپەرستم. ﴿وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا﴾ وە کەس ناکەم بە هاوبەشی ⁽²⁰⁾ ﴿قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا﴾ بڵێ: بەڕاستی من نەزیان و نەڕێنموونیی ئێوەم بەدەست نی یە ⁽²¹⁾ ﴿قُلْ إِنِّي لَن يُجِيرَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ﴾ بڵێ: بێگومان کەسێك نیە کە من بپارێزێ لە (سزای) خوا ﴿وَلَنْ أَجِدَ مِن دُونِهِ مُلْتَحَدًا﴾ وە بێجگە لەو پەناگەیەك شك نابەم ⁽²²⁾ ﴿إِلَّا بَلَاغًا مِّنَ اللَّهِ وَرِسَالَاتِهِ﴾ (وە هیچم بەدەست نی یە) ڕاگەیاندن نەبێ لە خواوە و گەیاندنی پەیامانی ئەو نەبێ ﴿وَمَن يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ وە هەر کەسێ بێ فەرمانی خوا و پێغەمبەری بکات ﴿فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ﴾ ئەوە بێگومان ئاگری دۆزەخ بۆ ئەوە ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ تێیدادەمێنێتەوەبەهەمیشەیی ⁽²³⁾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ﴾ تا بەچاوی خۆیان دەبینن ئەو سزایانەی کە بەڵێنیان پێ دراوە ﴿فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ أَضْعَفُ نَاصِرًا وَأَقَلُّ عَدَدًا﴾ ئەمجا ئەو کاتە دەزانن، کە کێ یارمەتی دەری کەمترە و ژمارەی کەمە ⁽²⁴⁾ ﴿قُلْ إِنْ أَدْرِي﴾ بڵێ من نازانم ﴿أَقَرِيبٌ مَّا تُوعَدُونَ﴾ ئاخۆ نزیکە ئەو ڕۆژی دواییەی کە بەڵێنتان پێ دراوە ﴿أَمْ يَجْعَلُ لَهُ رَبِّي أَمَدًا﴾ یان پەروەردگارم ماوەیەکی دووری بۆ داناوە ⁽²⁵⁾ ﴿عَالِمُ الْغَيْبِ﴾ هەر خوایە زانا بە نهێنیەکان ﴿فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ أَحَدًا﴾ وە کەس ئاگادار ناکات بەسەر نهێنی خۆیدا ⁽²⁶⁾ ﴿إِلَّا مَنِ ارْتَضَىٰ مِن رَّسُولٍ﴾ مەگەر پێغەمبەرێکی کە لێی ڕازی بێ ﴿فَإِنَّهُ يَسْلُكُ مِن بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ رَصَدًا﴾ جا بێگومان خوا لەبەردەمی و پشتیەوە پاسەوان (لە فریشتە) دەنێرێت ⁽²⁷⁾ ﴿لِّيَعْلَمَ أَن قَدْ أَبْلَغُوا رِسَالَاتِ رَبِّهِمْ﴾ تا بزانێ کە پەیامی خوای خۆیان گەیاندووە ﴿وَأَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ﴾ وە خوا ئاگادارە بەوەی کە لایانە ﴿وَأَحْصَىٰ كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا﴾ وە هەموو شتێکی (لەسەریان) ژماردووە بە هەڵژماردن ⁽²⁸⁾

سورەتی ﴿ المُزَّمِّل ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا الْمُزَّمِّلُ﴾ ئەی ئەو کەسەی کە خۆت داپۆشیوە ﴿١﴾ ﴿قُمِ اللَّيْلَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ شەو هەستە (شەو نوێژ بکە) مەگەر کەمێکی نەبێت ﴿٢﴾ ﴿نِصْفَهُ أَوِ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا﴾ نیوەی یا کەمێ لە نیوەی کەم بکەرەوە ﴿٣﴾ ﴿أَوْ زِدْ عَلَيْهِ﴾ یا کەمێ لێی زیاد بکە ﴿وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا﴾ لەسەرخۆ قورئان بخوێنەرەوە و (بەڕێك وپێكی) دەوری بکەرەوە ﴿٤﴾ ﴿إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا﴾ بێگومان ئێمە لەمەولا بۆت دەنێرینە خوارەوە گوفتاری (قورئان) ی قورس و گران ﴿٥﴾ ﴿إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ﴾ بەڕاستی هەستانی شەو دوای خەو (بۆ خوا پەرستی) ﴿هِيَ أَشَدُّ وَطْئًا﴾ قورسترەو گرانترە لە ڕووی کردارەوە (لە هی ڕۆژ وبەهێزترە بۆ دڵ) ﴿وَأَقْوَمُ قِيلًا﴾ دروسترە لە ڕووی ووتنەوە ﴿٦﴾ ﴿إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا﴾ بەڕاستی تۆ لە ڕۆژدا لە هاتوو چۆکردنێکی زۆردایت ﴿٧﴾ ﴿وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ﴾ هەمیشە یادی پەروەردگارت بکە ﴿وَتَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبْتِيلًا﴾ وە خۆت یەکلا کەرەوە بە یەکلایی کردنەوەیەکی تەواو ﴿٨﴾ ﴿رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ﴾ ئەو خوای ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوایە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی بەڕاستی نی یە تەنها ئەو نەبێ ﴿فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا﴾ کەوابوو بیکە بە پارێزەر و پشتیوانی خۆت ﴿٩﴾ ﴿وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ﴾ دان بە خۆتدا بگرە لەسەر ئەو قسانەی کە دەیڵێن ﴿وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا﴾ وە وازیان لێ بهێنەو لێیان گەڕێ بە واز لێهێنانێکی جوان ﴿١٠﴾ ﴿وَذَرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ أُولِي النَّعْمَةِ﴾ واز بهێنە لە من وئەو خاوەن ناز ونیعمەتانەی کە ئایینی من بە درۆ دەزانن ﴿وَمَهِّلْهُمْ قَلِيلًا﴾ وە کەمێك مۆڵەتیان بدە ﴿١١﴾ ﴿إِنَّ لَدَيْنَا أَنْكَالًا﴾ بێگومان لای ئێمە هەیە کۆت و زنجیری قورس و گران ﴿وَجَحِيمًا﴾ وە ئاگری هەڵ گیرساو ﴿١٢﴾ ﴿وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ﴾ وە خواردنی گەرو گیر ﴿وَعَذَابًا أَلِيمًا﴾ هەروەها سزای پڕ لە داخ و دەرد ﴿١٣﴾ ﴿يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ﴾ لەڕۆژێکدا کە زەوی و چیاکان دێنە لەرزە ﴿وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَثِيبًا مَهِيلًا﴾ وە کێوەکان دەبن بە گردۆلکە لە لمی هەڵڕژاو ﴿١٤﴾ ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَاهِدًا عَلَيْكُمْ﴾ بێگومان ئێمە پێغەمبەرێکمان بۆ ناردن کە شایەتە لە سەرتان ﴿كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا﴾ هەروەك پێغەمبەرێکمان نارد بۆلای فیرعەون ﴿١٥﴾ ﴿فَعَصَىٰ فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ﴾ ئەمجا فیرعەون سەرپێچی ئەو پێغەمبەرەی کرد ﴿فَأَخَذْنَاهُ أَخْذًا وَبِيلًا﴾ ئێمەش تۆڵەمان لێ سەند بە تۆڵە سەندنێکی سەخت ﴿١٦﴾ ﴿فَكَيْفَ تَتَّقُونَ إِنْ كَفَرْتُمْ﴾ جا ئەگەر بێ بڕوایی بکەن چۆن خۆتان دەپارێزن ﴿يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا﴾ لە ڕۆژێکدا کە (بە ترس و سامی خۆی) منداڵان پیر دەکات ﴿١٧﴾ ﴿السَّمَاءُ مُنْفَطِرٌ بِهِ﴾ ئاسمان لەت دەبێ بەهۆی (سەختیی) ئەو ڕۆژەوە ﴿كَانَ وَعْدُهُ مَفْعُولًا﴾ بەڵێنی خوا دێتە دی ﴿١٨﴾ ﴿إِنَّ هَٰذِهِ تَذْكِرَةٌ﴾ بەڕاستی ئەم ئایەتانەی پێشوو پەند و ئامۆژگارین ﴿فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا﴾ ئەمجا هەرکەسێك کە بیەوێ ڕێگا دەگرێ بۆلای پەروەردگاری ﴿١٩﴾

﴿إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ﴾ بێگومان پەروەردگاری تۆ دەزانێ (ئەی موحەممەد ﷺ) کە تۆ هەڵ دەسیت (بۆشەو نوێژکردن) شتێك کەمتر ﴿مِن ثُلُثَيِ اللَّيْلِ وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ﴾ لە دووبەش لە سێ بەشی شەوو نیوەی یان سێ یەکی ﴿وَطَائِفَةٌ مِّنَ الَّذِينَ مَعَكَ﴾ وە دەستەیەك لەوانەی کە لە گەڵتان ﴿وَاللَّهُ يُقَدِّرُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ﴾ وە خوا ئەندازەی شەو و ڕۆژ دیاری دەکات ﴿عَلِمَ أَن لَّن تُحْصُوهُ﴾ (خوا) زانی کە ئێوە ناتوانن ئەندازەی شەو نوێژ ڕابگرن ﴿فَتَابَ عَلَيْكُمْ﴾ لە بەرئەوە لێتان خۆش بوو ﴿فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ﴾ دەی ئەوەندەی بۆتان دەلویێ و ئاسانە لاتان قورئان بخوێنن ودەوری بکەنەوە ﴿عَلِمَ أَن سَيَكُونُ مِنكُم مَّرْضَىٰ﴾ (خوا) دەزانێ کە لەمەولا کەسانێکتان نەخۆش دەبێت ﴿وَآخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ وە کەسانێکی ترتان دەڕۆن بەسەر زەویدا ﴿يَبْتَغُونَ مِن فَضْلِ اللَّهِ﴾ بە شوێن ڕۆزیی ونیعمەتی خوادا دەگەڕێن ﴿وَآخَرُونَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وەکەسانێکی ترتان دەجەنگن لە ڕێگای خوادا ﴿فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ﴾ ئەمجا بخوێننەوە لە قورئان ئەوەندەی کە بۆتان دەلویێ ولاتان ئاسانە ﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾ وە نوێژ بکەن و زەکات بدەن ﴿وَأَقْرِضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا﴾ وە قەرز بدەن بەخوا بە قەرزێکی چاك (مەبەست ئەوەیە خێر و خێرات و سەدەقە بکەن لە ڕێی خوادا) ﴿وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنفُسِكُم مِّنْ خَيْرٍ﴾ هەر چاکەیەك پێش بخەن بۆ خۆتان ﴿تَجِدُوهُ عِندَ اللَّهِ﴾ لای خوا دەستان دەکەوێتەوە ﴿هُوَ خَيْرًا وَأَعْظَمَ أَجْرًا﴾ ئەوەیشی لای خوایە چاکتر و گەورەترە لە ڕووی پاداشتەوە ﴿وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ﴾ وە داوای لێخۆش بوون بکەن لە خوا ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێخۆشبوویەکی میهرەبانە ﴿٢٠﴾

سورەتی ﴿المُدَّثِّر﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ﴾ ئەی ئەو کەسەی کە خۆت پێچاوەتەوە ﴿١﴾ ﴿قُمْ فَأَنذِرْ﴾ هەستە (خەڵکی) بێدار کەرەوە ﴿٢﴾ ﴿وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ﴾ وە پەروەردگارت بە گەورە بگرە ﴿٣﴾ ﴿وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ﴾ وە پۆشاکت بە پاك ڕابگرە ﴿٤﴾ ﴿وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ﴾ بەردەوام بە لەوازهێنان لە بت پەرستی و گوناه ﴿٥﴾ ﴿وَلَا تَمْنُن تَسْتَكْثِرُ﴾ وە شت مەبەخشە و بەزۆری بزانیت ﴿٦﴾ ﴿وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ﴾ وە لەبەر پەروەردگارت خۆت ڕابگرە ﴿٧﴾ ﴿فَإِذَا نُقِرَ فِي النَّاقُورِ﴾ هەر کاتێك کە فوکرا بە کەڕەنادا ﴿٨﴾ ﴿فَذَٰلِكَ يَوْمَئِذٍ يَوْمٌ عَسِيرٌ﴾ ئەو ڕۆژە ڕۆژێکی سەخت وگرانە ﴿٩﴾ ﴿عَلَى الْكَافِرِينَ غَيْرُ يَسِيرٍ﴾ لەسەر کافران سووك و ئاسان نی یە ﴿١٠﴾ ﴿ذَرْنِي وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًا﴾ واز لە من و ئەو کەسە بێنە کە دروستم کردووە بە تەنها ﴿١١﴾ ﴿وَجَعَلْتُ لَهُ مَالًا مَّمْدُودًا﴾ وە دارایی زۆر و زەبەندەم پێ داوە ﴿١٢﴾ ﴿وَبَنِينَ شُهُودًا﴾ وە کوڕانی ئامادەو بەردەست ﴿١٣﴾ ﴿وَمَهَّدتُّ لَهُ تَمْهِيدًا﴾ وە هۆی ژیانم بۆ ڕاخستووە بە چۆن ڕاخستنێك ﴿١٤﴾ ﴿ثُمَّ يَطْمَعُ أَنْ أَزِيدَ﴾ دوای ئەمانەش هێشتا بە تەمایە زیاتری بدەمێ ﴿١٥﴾ ﴿كَلَّا إِنَّهُ كَانَ لِآيَاتِنَا عَنِيدًا﴾ نەء، (چاوەڕوان نەبێ) بە ڕاستی ئەو دەربارەی ئایەت و نیشانەکانی ئێمە بێباوەڕێکی کەلەڕەقە ﴿١٦﴾ ﴿سَأُرْهِقُهُ صَعُودًا﴾ بەم زووانە سزای سەختی پێ دەچەژم ﴿١٧﴾ ﴿إِنَّهُ فَكَّرَ وَقَدَّرَ﴾ (چونکە) بیری کردەوە و هەڵی سەنگاند (قسەکەی خۆی) ﴿١٨﴾

﴿فَقُتِلَ كَيۡفَ قَدَّرَ﴾ دەك بـە كوشـت چـێ چۆنی هەڵ سـەنگاند ﴿١٩﴾ ﴿ثُمَّ قُتِلَ كَيۡفَ قَدَّرَ﴾ دووبارە بە كوشت چـێ چۆنـی لێكداوەتـەوە ﴿٢٠﴾ ﴿ثُمَّ نَظَرَ﴾ لـە پاشـان تەماشـایەكی كـرد ﴿٢١﴾ ﴿ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ﴾ ئەوسا ناوچەوانـی گـرژو ڕووی تـرش كـرد ﴿٢٢﴾ ﴿ثُمَّ أَدۡبَرَ وَٱسۡتَكۡبَرَ﴾ ئەمجا بە فیزێكـەوە پشـتی هەڵكرد ﴿٢٣﴾ ﴿فَقَالَ إِنۡ هَٰذَآ إِلَّا سِحۡرٞ يُؤۡثَرُ﴾ جـا وتـی ئـەم قورئانـە هیچی تر نـی یـە جادوویەك نەبـێ كـە وەرگیراوە ﴿٢٤﴾ ﴿إِنۡ هَٰذَآ إِلَّا قَوۡلُ ٱلۡبَشَرِ﴾ ئـەم قورئانـە هـەر گوفتـاری مرۆڤـە ﴿٢٥﴾ ﴿سَأُصۡلِيهِ سَقَرَ﴾ (ئەو كەسـە) زوو دەیخەمـە دۆزەخـەوە ﴿٢٦﴾ ﴿وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا سَقَرُ﴾ تۆ چووزانیت كـە دۆزەخ چی یە ؟ ﴿٢٧﴾ ﴿لَا تُبۡقِي وَلَا تَذَرُ﴾ (ئاگرێكـە) هیـچ ناهێڵێتـەوە و واز ناهێنێ ﴿٢٨﴾ ﴿لَوَّاحَةٞ لِّلۡبَشَرِ﴾ (بە یەكەم هاڵاو) پێست ڕەش دەكاتەوە ودەیبرژێنێ ﴿٢٩﴾ ﴿عَلَيۡهَا تِسۡعَةَ عَشَرَ﴾ نۆزدە فریشتە ئەوەتان بە سەریەوە ﴿٣٠﴾ ﴿وَمَا جَعَلۡنَآ أَصۡحَٰبَ ٱلنَّارِ إِلَّا مَلَٰٓئِكَةٗ﴾ هـەر فریشـتەمان كردووە بـە كار بەدەسـتی دۆزەخ ﴿وَمَا جَعَلۡنَا عِدَّتَهُمۡ إِلَّا فِتۡنَةٗ لِّلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ وە ژمـارەی ئەو فریشـتانەمان نەگێـڕاوە مەگـەر بـۆ تاقی كردنـەوەی ئەوانـەی بێ بـاوەڕن ﴿لِيَسۡتَيۡقِنَ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ تـا ئەوانـەی كتێبیـان پێدراوە دڵنیا بـن ﴿وَيَزۡدَادَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِيمَٰنٗا﴾ وە بـڕوادارەكان بڕواكەیـان زیاد بكات ﴿وَلَا يَرۡتَابَ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ وە هیچیان دوو دڵ نەبن ئەوانەی كتێبیان پێدراوە ﴿وَٱلۡمُؤۡمِنُونَ﴾ ئیماندارانیش ﴿وَلِيَقُولَ ٱلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٞ﴾ وە تـا بڵێـن ئەوانـەی كە نەخۆشـی (ناپاكیـی) یان لـە دڵایە ﴿وَٱلۡكَٰفِرُونَ﴾ وە بێ بڕواكان ﴿مَاذَآ أَرَادَ ٱللَّهُ بِهَٰذَا مَثَلٗاۚ﴾ خوا چی مەبەسـتە بەم ژمارەیە كە لە غەریبیدا وەك مەسەل وایە ﴿كَذَٰلِكَ يُضِلُّ ٱللَّهُ مَن يَشَآءُ﴾ ئابەوجۆرە خوا ئەو كەسەی كە بیەوێ گومڕای دەكات ﴿وَيَهۡدِي مَن يَشَآءُۚ﴾ وە ئەو كەسەی كە بیەوێ ڕێ نموونیی دەكات ﴿وَمَا يَعۡلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَۚ﴾ وە كەس ژمارەی لەشكر وسەربازانی پەروەردگـاری تۆ نازانێت جگە خۆی نەبێت ﴿وَمَا هِيَ إِلَّا ذِكۡرَىٰ لِلۡبَشَرِ﴾ وە ئەم ئایەتانە هەر ئامۆژگاری و پەندن بۆ ئادەمی ﴿٣١﴾ ﴿كَلَّا وَٱلۡقَمَرِ﴾ نەء (وانی یە) سوێند بە مانگ ﴿٣٢﴾ ﴿وَٱلَّيۡلِ إِذۡ أَدۡبَرَ﴾ وە سوێند بەشەو كـە پشـت هـەڵ دەكات و دەڕوا ﴿٣٣﴾ ﴿وَٱلصُّبۡحِ إِذَآ أَسۡفَرَ﴾ وە سـوێند بـە بەرەبەیان كـە ڕوون دەبێتەوە ﴿٣٤﴾ ﴿إِنَّهَا لَإِحۡدَى ٱلۡكُبَرِ﴾ بێ گومان سـەقەر (دۆزەخ) یەكێكە لەشـتە سـامناكە گـەورەكان ﴿٣٥﴾ ﴿نَذِيرٗا لِّلۡبَشَرِ﴾ ترسـێنەرە بۆ هەموو خەڵكی ﴿٣٦﴾ ﴿لِمَن شَآءَ مِنكُمۡ﴾ بۆ ئەو كەسـەتان كـە دەیەوێ ﴿أَن يَتَقَدَّمَ أَوۡ يَتَأَخَّرَ﴾ پێش بكەوێت (لە چاكەدا) یا دواكەوێ ﴿٣٧﴾ ﴿كُلُّ نَفۡسِۭ بِمَا كَسَبَتۡ رَهِينَةٌ﴾ هەموو كەسێك بارمتەی كارو كردەوەی خۆیەتی ﴿٣٨﴾ ﴿إِلَّآ أَصۡحَٰبَ ٱلۡيَمِينِ﴾ جگە هاوەڵانی دەستی ڕاست (چاكەكاران) نەبێت ﴿٣٩﴾ ﴿فِي جَنَّٰتٖ يَتَسَآءَلُونَ﴾ كـە لە باخاتی بەهەشـتدا پرسـیار لە یەكتـری دەكەن ﴿٤٠﴾ ﴿عَنِ ٱلۡمُجۡرِمِينَ﴾ لـە (حاڵی) تـاوان باران ﴿٤١﴾ ﴿مَا سَلَكَكُمۡ فِي سَقَرَ﴾ (هەر لە بەهەشتی یەكان وەڵام ئەداتەوە كە دیوومانن و پێمان ووتوون) چی ئێوەی خسـتووەتە دۆزەخـەوە ﴿٤٢﴾ ﴿قَالُواْ لَمۡ نَكُ مِنَ ٱلۡمُصَلِّينَ﴾ ئەوانیـش وتیـان: ئێمە لـە نوێژ كـەران نەبووین ﴿٤٣﴾ ﴿وَلَمۡ نَكُ نُطۡعِمُ ٱلۡمِسۡكِينَ﴾ وە خۆراكمـان نەدەدا بە هەژاران ﴿٤٤﴾ ﴿وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ ٱلۡخَآئِضِينَ﴾ وەڕۆ دەچووین لەگـەڵ ئەوانـەی كـە ڕۆ دەچـوون (لـە قسـەی خراپـەو بـێ شـەرعی دا) ﴿٤٥﴾ ﴿وَكُنَّا نُكَذِّبُ بِيَوۡمِ ٱلدِّينِ﴾ وە باوەڕمان بە ڕۆژی دوایی نەبوو ﴿٤٦﴾ ﴿حَتَّىٰٓ أَتَىٰنَا ٱلۡيَقِينُ﴾ تا مردن یەخەی پێگرتین ﴿٤٧﴾

﴿فَمَا تَنفَعُهُمْ شَفَاعَةُ الشَّافِعِينَ﴾ ئیتر تکای تکاکاران هیچ قازانجێکیان پێ ناگەیەنێت (٤٨) ﴿فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذْكِرَةِ مُعْرِضِينَ﴾ ئەوە چیانە ڕوو وەردەگێڕن لە ئامۆژگاری قورئان (٤٩) ﴿كَأَنَّهُمْ حُمُرٌ مُّسْتَنفِرَةٌ﴾ ئەڵێی کەرە کێوی سڵ کەرن (٥٠) ﴿فَرَّتْ مِن قَسْوَرَةٍ﴾ لە شێر ، (یان لەدەست کۆمەڵی تیر هاوێژ) هەڵهاتوون (٥١) ﴿بَلْ يُرِيدُ كُلُّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ أَن يُؤْتَىٰ صُحُفًا مُّنَشَّرَةً﴾ بەڵکو هەموو یەکێك لەوان ئەیەوێ چەندەها نامەی کراوەی بۆ بنێردرێ (لە خواوە کە بڕوا بە موحەممەد ﷺ بێنێ) (٥٢) ﴿كَلَّا ۖ بَل لَّا يَخَافُونَ الْآخِرَةَ﴾ با چاوەڕوانی ئەوە نەبن بەڵکو هەر ناترسن لە ڕۆژی دوایی (٥٣) ﴿كَلَّا إِنَّهُ تَذْكِرَةٌ﴾ با پەشیمان بنەوە بە ڕاستی قورئان پەندو ئامۆژگاریە (٥٤) ﴿فَمَن شَاءَ ذَكَرَهُ﴾ ئەمجا هەر کەسێك بیەوێت با پەندی لێ وەربگرێت (٥٥) ﴿وَمَا يَذْكُرُونَ﴾ ئامۆژگاری قورئان وەرناگرن ﴿إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ﴾ مەگەر خوا بیەوێت ﴿هُوَ أَهْلُ التَّقْوَىٰ﴾ خوا شیاوی لێ ترسانە ﴿وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ﴾ وە شیاوی لێ خۆشبوونە (٥٦)

سورەتی ﴿الْقِيَامَةِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿لَا أُقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ سوێند دەخۆم بە ڕۆژی قیامەت (١) ﴿وَلَا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ﴾ وە سوێند دەخۆم بە نەفسی لۆمەکەر (لەسەر خراپە) (٢) ﴿أَيَحْسَبُ الْإِنسَانُ أَلَّن نَّجْمَعَ عِظَامَهُ﴾ ئایا مرۆڤ وا دەزانێ کە ئێسقانە (ڕزیوەکانی) کۆ ناکەینەوە (٣) ﴿بَلَىٰ قَادِرِينَ عَلَىٰ أَن نُّسَوِّيَ بَنَانَهُ﴾ بەڵێ : بە توانایین لە سەر ڕێك خستنەوەی (نەقشی) سەر پەنجەکانی (٤) ﴿بَلْ يُرِيدُ الْإِنسَانُ لِيَفْجُرَ أَمَامَهُ﴾ بەڵکو ئینسان دەیەوێ تا لە ژیان دایە هەر تاوان و خراپە بکات (٥) ﴿يَسْأَلُ أَيَّانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ﴾ دەپرسێ: کەی ڕۆژی دوایی دێ ؟. (٦) ﴿فَإِذَا بَرِقَ الْبَصَرُ﴾ کاتێ: کە چاو ئەبلەق بوو ؟ (٧) ﴿وَخَسَفَ الْقَمَرُ﴾ وە مانگ گیراو تاریك بوو (٨) ﴿وَجُمِعَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ﴾ وە ڕۆژ و مانگ کۆ کرانەوە (٩) ﴿يَقُولُ الْإِنسَانُ يَوْمَئِذٍ أَيْنَ الْمَفَرُّ﴾ ئەوڕۆژە مرۆڤ دەڵێت: لە کوێوە هەڵبێین لە (سزای خوا) (١٠) ﴿كَلَّا لَا وَزَرَ﴾ نەخێر هیچ پەناگەیەك نی یە (١١) ﴿إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ﴾ لەو ڕۆژەدا ئارامگا هەر لای پەروەردگاری تۆیە (١٢) ﴿يُنَبَّأُ الْإِنسَانُ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَأَخَّرَ﴾ لەو ڕۆژەدا ئادەمی هەواڵی پێدەدرێت لەوەی کە پێشی خستووە و دوای خستووە (لە چاکەو خراپە) (١٣) ﴿بَلِ الْإِنسَانُ عَلَىٰ نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ﴾ بەڵکو ئادەمی ئاگادارە بەحاڵی خۆی (١٤) ﴿وَلَوْ أَلْقَىٰ مَعَاذِيرَهُ﴾ با بڕو بیانووی زۆریش بهێنێتەوە (١٥) ﴿لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ﴾ زمانت مەجوڵێنە (بەخوێندنەوەی قورئان لەکاتی دابەزینی وەحییدا) ﴿لِتَعْجَلَ بِهِ﴾ تا پەلەی تیا بکەیت (١٦) ﴿إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ﴾ بە ڕاستی (وەك بەڵێنمان داوە) بێگومان لەسەر ئێمەیە کۆکردنەوەی لە سنگتداو خوێندنەوەی (١٧) ﴿فَإِذَا قَرَأْنَاهُ﴾ ئەمجا کاتێ کە قورئانمان بۆ خوێندیتەوە (بە هۆی جبریلەوە) ﴿فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ﴾ تۆش شوێن خوێندنەوەی ئەو بکەوە (١٨) ﴿ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ﴾ لە پاشان دڵنیابە ڕوون کردنەوەشی لەسەر ئێمەیە (١٩)

﴿كَلَّا بَلْ تُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ﴾ (زیندوو کردنەوە هەر دەبێت) بەڵکو ئێوە هەر دونیاتان خۆش دەوێت ﴿٢٠﴾ ﴿وَتَذَرُونَ الْآخِرَةَ﴾ گوێ بە ڕۆژی دوایی نادەن! ﴿٢١﴾ ﴿وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَاضِرَةٌ﴾ زۆر ڕوخسار لەو ڕۆژەدا گەشاوەن ﴿٢٢﴾ ﴿إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ﴾ تەماشای پەروەردگاریان دەکەن ﴿٢٣﴾ ﴿وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ بَاسِرَةٌ﴾ وە زۆر ڕووخساریش لەو ڕۆژەدا گرژو تاڵن ﴿٢٤﴾ ﴿تَظُنُّ أَنْ يُفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةٌ﴾ دەزانن کە سزای پشت شکێن دەدرێن ﴿٢٥﴾ ﴿كَلَّا إِذَا بَلَغَتِ التَّرَاقِيَ﴾ نەخێر (ئاوا ناچێتە سەر بۆتان، جا پەشیمان ببنەوە!) چونکە کاتێك کە گیان گەیشتە گەرو (لەکاتی کێشانیدا) ﴿٢٦﴾ ﴿وَقِيلَ مَنْ ۜ رَاقٍ﴾ ئەوسا (هەندێك لەوانەی کە بەدەوریدان) دەڵێن: کەسێك نیە چارەسەری بکات وفریای بکەوێت؟ ﴿٢٧﴾ ﴿وَظَنَّ أَنَّهُ الْفِرَاقُ﴾ (ئەو کەسەی گیانی دەکێشرێت) دڵنیایە ئەوە (ی تووشی بووە مردن و) جیابوونەوەیە ﴿٢٨﴾ ﴿وَالْتَفَّتِ السَّاقُ بِالسَّاقِ﴾ وە قاچ و لوولاقی بەیەکدا ئالا ﴿٢٩﴾ ﴿إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمَسَاقُ﴾ ڕاپێچکردن لەو ڕۆژەدا بۆ لای پەروەردگارتە ﴿٣٠﴾ ﴿فَلَا صَدَّقَ وَلَا صَلَّىٰ﴾ جا (کافر) نەبڕوای هێناو نە نوێژی کرد ﴿٣١﴾ ﴿وَلَٰكِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ﴾ بەڵکو ئاینی بەدرۆ دەزانی و پشتی تێ دەکرد ﴿٣٢﴾ ﴿ثُمَّ ذَهَبَ إِلَىٰ أَهْلِهِ يَتَمَطَّىٰ﴾ لەپاشان بە کەشخەو فیزەوە گەڕایەوە بۆ لای ماڵ و منداڵی ﴿٣٣﴾ ﴿أَوْلَىٰ لَكَ فَأَوْلَىٰ﴾ تیاچوون بۆ تۆ، (ئەی ئادەمی بێ بڕوا) ئەمجا تیاچوون بۆ تۆ ﴿٣٤﴾ ﴿ثُمَّ أَوْلَىٰ لَكَ فَأَوْلَىٰ﴾ دووبارە تیاچوون بۆ تۆ، ئەمجا تیاچوون بۆ تۆ ﴿٣٥﴾ ﴿أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ سُدًى﴾ ئایا مرۆڤ وا دادەنێت کە هەروا بەرەڵا دەکرێ (و پشت گوێ دەخرێ) ﴿٣٦﴾ ﴿أَلَمْ يَكُ نُطْفَةً مِنْ مَنِيٍّ يُمْنَىٰ﴾ ئایا دڵۆپە ئاوێك نەبوو لەتۆو کە دەڕژێنرا (بە منداڵدانەوە) ﴿٣٧﴾ ﴿ثُمَّ كَانَ عَلَقَةً فَخَلَقَ فَسَوَّىٰ﴾ لە پاشان بوو بە پارچە خوێنێك، ئەمجا دروستی کرد و ڕێکی خست ﴿٣٨﴾ ﴿فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ﴾ ئەمجا لەو تۆوە دوو جۆری دروست کرد ﴿الذَّكَرَ وَالْأُنْثَىٰ﴾ نێر و مێ ﴿٣٩﴾ ﴿أَلَيْسَ ذَٰلِكَ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَنْ يُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ﴾ ئایا ئەو زاتە توانای نی یە بەسەر ئەوەدا کە مردووان زیندوو بکاتەوە ﴿٤٠﴾

سورەتی ﴿الْإِنْسَانِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿هَلْ أَتَىٰ عَلَى الْإِنْسَانِ﴾ بێگومان بەسەر ئادەمی دا تێپەڕی ﴿حِينٌ مِنَ الدَّهْرِ﴾ ماوەیەکی زۆر لە ڕۆژگار ﴿لَمْ يَكُنْ شَيْئًا مَذْكُورًا﴾ کە شتێکی وانەبوو ناوببرێ ﴿١﴾ ﴿إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ﴾ بەڕاستی ئێمە ئادەمیزادمان دروست کرد ﴿مِنْ نُطْفَةٍ أَمْشَاجٍ﴾ لە دڵۆپێك ئاوی تێکەڵ لە گەڵێ توخم ﴿نَبْتَلِيهِ﴾ تا تاقیی بکەینەوە ﴿فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا﴾ ئەمجا ژنەواو وبینا مان کرد (چاو وگوێمان پێبەخشی) ﴿٢﴾ ﴿إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ﴾ بێگومان ئێمە ڕێنموونیمان کرد بۆ ڕاستەڕێ، ﴿إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا﴾ جا یان سوپاسگوزارە، وە یان نا سوپاس و سپڵە ﴿٣﴾ ﴿إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە ئامادەمان کردووە بۆ بێ بڕوایان ﴿سَلَاسِلَ وَأَغْلَالًا وَسَعِيرًا﴾ زنجیرو تەوقی زۆر (کە دەکرێتە گەردنیان) و ئاگری هەڵگیرساو ﴿٤﴾ ﴿إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا﴾ بێگومان چاکەکاران لە پەرداخێکدا (شەراب) دەخۆنەوە کە ئاوێتەکەی لە سەرچاوەی کافورەوەیە ﴿٥﴾

﴿عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ﴾ کە کانی یەکە (لە بەهەشتدا) بەندەکانی خوا لێ ی دەخۆنەوە ﴿يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا﴾ (لەهەر شوێنێکدا بیانەوێ) هەڵیدەقوڵێن وفوارە دەکات (٦) ﴿يُوفُونَ بِالنَّذْرِ﴾ وەفا بە نەزر دەکەن ﴿وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا﴾ وە لە ڕۆژێکیش دەترسن کە بەدی و سەختی یەکەی هەمووان دەگرێتەوە (٧) ﴿وَيُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلَىٰ حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا﴾ وە خواردن ئەدەن بە هەژاران و هەتیوان و دیلەکان هەرچەند خۆیان حەزیشیان لێ بێت (٨) ﴿إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللَّهِ﴾ (دەڵێن) بەڕاستی ئێمە تەنها لەبەر ڕەزامەندی خوا خواردنتان دەدەینێ ﴿لَا نُرِيدُ مِنكُمْ﴾ چاوەڕوانی ناکەین لە ئێوە ﴿جَزَاءً وَلَا شُكُورًا﴾ نە پاداشت و نە سوپاس (٩) ﴿إِنَّا نَخَافُ مِن رَّبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَمْطَرِيرًا﴾ بەڕاستی ئێمە لە سزای پەروەردگارمان دەترسین لە ڕۆژێکی ترش و تاڵ و دژواردا (١٠) ﴿فَوَقَاهُمُ اللَّهُ شَرَّ ذَٰلِكَ الْيَوْمِ﴾ جا خوا پاراستنی لە بەدی ئەو ڕۆژە ﴿وَلَقَّاهُمْ نَضْرَةً وَسُرُورًا﴾ وە ڕووی گەش و شادومانی پێ بەخشین (١١) ﴿وَجَزَاهُم بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا﴾ وە پاداشتی دانەوە بەهۆی خۆڕاگرتنیان (لەسەر چاکە و دوور کەوتنەوە لە خراپە) بە بەهەشت و (پۆشاکی) ئاوریشم (١٢) ﴿مُّتَّكِئِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ﴾ پاڵی تیا دەدەنەوە لەسەر تەخت و قەنەفەی زۆر ﴿لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا﴾ نابینن تێیدا نە گەرمی ڕۆژ ﴿وَلَا زَمْهَرِيرًا﴾ وە نە سەرما (واتە هەوایەکی زۆر خۆشی هەیە) (١٣) ﴿وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلَالُهَا﴾ وە سێبەری درەختانی بەهەشت بەسەر سەریانەوەیە ﴿وَذُلِّلَتْ قُطُوفُهَا تَذْلِيلًا﴾ وە هێشووی میوەکانی نزیکە دەست و ئاسان کراوە (١٤) ﴿وَيُطَافُ عَلَيْهِم بِآنِيَةٍ مِّن فِضَّةٍ﴾ دەگەڕێن بەسەریاندا بە قاپی زیوین ﴿وَأَكْوَابٍ كَانَتْ قَوَارِيرَا﴾ وپەرداخی شووشەوە (١٥) ﴿قَوَارِيرَ مِن فِضَّةٍ﴾ شووشە لە زیو ﴿قَدَّرُوهَا تَقْدِيرًا﴾ بە ئەندازەی پێویست ئامادە کراون (١٦) ﴿وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنجَبِيلًا﴾ لە بەهەشتدا شەرابیان لە پەرداخێکدا پێ دەنۆشرێ کە زەنجەبیلی تێکەڵاوە (١٧) ﴿عَيْنًا فِيهَا تُسَمَّىٰ سَلْسَبِيلًا﴾ (کە ئەویش) کانی یەکە لە بەهەشت دا ناودەبرێ بە سەلسەبیل (١٨) ﴿وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُونَ﴾ دەگەڕێن بە سەریاندا نەوجەوانانی هەمیشە لاو و ڕوخۆش وپاك ﴿إِذَا رَأَيْتَهُمْ﴾ کاتێك بیان بینیت ﴿حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَّنثُورًا﴾ وا دەزانیت دانەی مرواری پرژو بڵاوون (١٩) ﴿وَإِذَا رَأَيْتَ ثَمَّ﴾ وە کاتێك بڕوانیت لەوێدا ﴿رَأَيْتَ نَعِيمًا وَمُلْكًا كَبِيرًا﴾ ناز و نیعمەت و دەسەڵاتێکی گەورە دەبینیت (٢٠) ﴿عَالِيَهُمْ ثِيَابُ سُندُسٍ خُضْرٌ وَإِسْتَبْرَقٌ﴾ لە بەریاندایە بەرگی نەرم و نۆڵی سەوزکار و پۆشاکی ئاوریشمین ﴿وَحُلُّوا أَسَاوِرَ مِن فِضَّةٍ﴾ وە ڕازێنراونەتەوە بە بازنی زیوو ﴿وَسَقَاهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا﴾ وە پەروەردگاریان شەرابی پاك و تەمیزی پێ نۆشین (٢١) ﴿إِنَّ هَٰذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً﴾ (پێیان دەوترێت) ئەم بەهەشتە پاداشتی ئێوەیە ﴿وَكَانَ سَعْيُكُم مَّشْكُورًا﴾ وە هەموو کۆششێکتان سوپاس کراوە (٢٢) ﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ تَنزِيلًا﴾ بێگومان ئێمە قورئانمان بۆ ناردیتە خوارێ بە ناردنی (بەش بەش) (٢٣) ﴿فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ﴾ کەواتە چاوەڕوانی فەرمانی خوا بکە ﴿وَلَا تُطِعْ مِنْهُمْ آثِمًا أَوْ كَفُورًا﴾ وە فەرمانبەرداری هیچ گوناهبار و بێ باوەڕێك مەکە (٢٤) ﴿وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ﴾ وە زیکر ویادی پەروەردگارت بکە ﴿بُكْرَةً وَأَصِيلًا﴾ بە بەیانیان وئێوارانیدا (٢٥)

﴿وَمِنَ ٱلَّيۡلِ فَٱسۡجُدۡ لَهُۥ﴾ وە لە شەوا سوژدەی بۆ بەرە (نوێژ بکە) ﴿وَسَبِّحۡهُ لَيۡلٗا طَوِيلًا﴾ وە ستایشی خوا بکە لە بەشێکی زۆر لە شەودا ﴿٢٦﴾ ﴿إِنَّ هَٰٓؤُلَآءِ يُحِبُّونَ ٱلۡعَاجِلَةَ﴾ بێگومان ئەم بێ بڕوایانە دونیای بێ بەقایان خۆش دەوێ ﴿وَيَذَرُونَ وَرَآءَهُمۡ يَوۡمٗا ثَقِيلٗا﴾ وە پشت گوێی دەخەن ڕۆژێکی قورس و گران (کە قیامەتە) ﴿٢٧﴾ ﴿نَّحۡنُ خَلَقۡنَٰهُمۡ وَشَدَدۡنَآ أَسۡرَهُمۡۖ﴾ ئێمە ئەوانمان دروست کرد و جومگەکانیانمان قایم پێکەوە بەستووە ﴿وَإِذَا شِئۡنَا بَدَّلۡنَآ أَمۡثَٰلَهُمۡ تَبۡدِيلًا﴾ وە کاتێک بمانەوێت دەیان گۆڕین بە کەسانی تری وەک خۆیان چۆن گۆڕینێک ﴿٢٨﴾ ﴿إِنَّ هَٰذِهِۦ تَذۡكِرَةٞۖ﴾ ئەم سورەتە ئامۆژگاری و پەندە ﴿فَمَن شَآءَ﴾ ئەمجا هەر کەسێک بیەوێت ﴿ٱتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِۦ سَبِيلٗا﴾ ڕێگا دەگرێتە بەر بۆ لای پەروەردگاری ﴿٢٩﴾ ﴿وَمَا تَشَآءُونَ إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُۚ﴾ وە ئێوە حەز ناکەن (لە گرتنی ئەو ڕێ یە) مەگەر کاتێک کە خوا بیەوێ (وە بە زۆر ناچارتان بکات) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمٗا﴾ بێگومان خوا دانای دروست کردارە ﴿٣٠﴾ ﴿يُدۡخِلُ مَن يَشَآءُ فِي رَحۡمَتِهِۦۚ﴾ ئەوەی (خوا) بیەوێ دەیخاتە ناو میهرەبانی خۆیەوە ﴿وَٱلظَّٰلِمِينَ أَعَدَّ لَهُمۡ عَذَابًا أَلِيمَۢا﴾ وە ئامادەی کردووە بۆ ستەمکاران سزای سەخت ﴿٣١﴾

سورەتی ﴿ المُرسَلات ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَٱلۡمُرۡسَلَٰتِ عُرۡفٗا﴾ سوێند بە بای ڕەوانە کراوی، یەک لە دوای یەک ﴿١﴾ ﴿فَٱلۡعَٰصِفَٰتِ عَصۡفٗا﴾ وە بەو (با) توندانەش هەڵ دەکەن بە هەڵکردنێکی قایم ﴿٢﴾ ﴿وَٱلنَّٰشِرَٰتِ نَشۡرٗا﴾ وە بەو بایانەی کە هەور دەبەن وبڵاوی دەکەنەوە ﴿٣﴾ ﴿فَٱلۡفَٰرِقَٰتِ فَرۡقٗا﴾ سوێندیش بەو (فریشتانە) ی بەچاکی حەق لە ناحەق جیا دەکەنەوە ﴿٤﴾ ﴿فَٱلۡمُلۡقِيَٰتِ ذِكۡرًا﴾ ئەمجا سوێند بەو (فریشتانە) ش پەیامی (خوا بە پێغەمبەران) دەگەیەنن ﴿٥﴾ ﴿عُذۡرًا أَوۡ نُذۡرًا﴾ بۆ (نەهێڵانی) بەهانە (ولێخۆشبوونیان) یا بۆ ترساندن ﴿٦﴾ ﴿إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَوَٰقِعٞ﴾ بەڕاستی ئەوەی کە بەڵێنتان پێ دراوە (لە هاتنی ڕۆژی دوایی) دێتە دی ﴿٧﴾ ﴿فَإِذَا ٱلنُّجُومُ طُمِسَتۡ﴾ ئەمجا کاتێک کە ئەستێرەکان تاریک بوون ﴿٨﴾ ﴿وَإِذَا ٱلسَّمَآءُ فُرِجَتۡ﴾ وە دەمێک کە ئاسمان کەلێنی تێ بوو ﴿٩﴾ ﴿وَإِذَا ٱلۡجِبَالُ نُسِفَتۡ﴾ وە کاتێک کێوەکان لە بێخ هێنران و تەخت کران ﴿١٠﴾ ﴿وَإِذَا ٱلرُّسُلُ أُقِّتَتۡ﴾ وە ساتێک کە کات وشوێنی دیارکراو دانرا بۆ پێغەمبەران لەگەڵ ئوممەتەکانیاندا ﴿١١﴾ ﴿لِأَيِّ يَوۡمٍ أُجِّلَتۡ﴾ بۆ چ ڕۆژێ دوا خراوە؟ ﴿١٢﴾ ﴿لِيَوۡمِ ٱلۡفَصۡلِ﴾ بۆ ڕۆژی جیاکردنەوە ﴿١٣﴾ ﴿وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا يَوۡمُ ٱلۡفَصۡلِ﴾ تۆ چووزانییت ڕۆژی جیاکردنەوە چی یە؟ ﴿١٤﴾ ﴿وَيۡلٞ يَوۡمَئِذٖ لِّلۡمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿١٥﴾ ﴿أَلَمۡ نُهۡلِكِ ٱلۡأَوَّلِينَ﴾ ئایا گەلانی پێشینانمان لە ناو نەبرد ﴿١٦﴾ ﴿ثُمَّ نُتۡبِعُهُمُ ٱلۡأٓخِرِينَ﴾ لە پاشان گەلانی دوای ئەوانمان وەک ئەوان لێ نەکرد ﴿١٧﴾ ﴿كَذَٰلِكَ نَفۡعَلُ بِٱلۡمُجۡرِمِينَ﴾ هەر بەو جۆرەش دەکەین بە گوناهباران ﴿١٨﴾ ﴿وَيۡلٞ يَوۡمَئِذٖ لِّلۡمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿١٩﴾

﴿أَلَمْ نَخْلُقكُّم مِّن مَّآءٍ مَّهِينٍ﴾ ئایا ئێوەمان دروست نەکردووە لە ئاوێکی بێ نرخ؟. (٢٠) ﴿فَجَعَلْنَٰهُ فِى قَرَارٍ مَّكِينٍ﴾ ئەمجا خستمانە جێگایەکی پتەوەوە (٢١) ﴿إِلَىٰ قَدَرٍ مَّعْلُومٍ﴾ تا ماوەیەکی دیاری کراو (٢٢) ﴿فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ ٱلْقَٰدِرُونَ﴾ ئەمجا بەئەندازەگیریەکی ڕێك وپێك دروستمان کرد، ئای (ئێمە) چ ئەندازەگیرێکی تەواو وچاکین (٢٣) ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا (٢٤) ﴿أَلَمْ نَجْعَلِ ٱلْأَرْضَ كِفَاتًا﴾ ئایا ئێمە زەویمان نەکردۆتە کۆ کەرەوە (٢٥) ﴿أَحْيَآءً وَأَمْوَٰتًا﴾ بۆ زیندووان و مردووان (٢٦) ﴿وَجَعَلْنَا فِيهَا رَوَٰسِىَ شَٰمِخَٰتٍ﴾ وە لە ناویدا شاخانی بەرزی لەنگەر داکوتاومان داناوە ﴿وَأَسْقَيْنَٰكُم مَّآءً فُرَاتًا﴾ وە ئاوی شیرینمان پێ نۆشیین (٢٧) ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ (بەم بێ بڕوایانە دەوترێت) وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا (٢٨) ﴿ٱنطَلِقُوٓا۟ إِلَىٰ مَا كُنتُم بِهِۦ تُكَذِّبُونَ﴾ بڕۆن بۆ لای ئەو دۆزەخەی کە بە درۆتان دەزانی (٢٩) ﴿ٱنطَلِقُوٓا۟ إِلَىٰ ظِلٍّ ذِى ثَلَٰثِ شُعَبٍ﴾ بڕۆن بۆ لای سێبەری دوکەڵێکی سێ بەش. (٣٠) ﴿لَّا ظَلِيلٍ وَلَا يُغْنِى مِنَ ٱللَّهَبِ﴾ نە سێبەرێکی فێنکەو نەشتێك لە گڕی (دۆزەخ) بەرگری بکات (٣١) ﴿إِنَّهَا تَرْمِى بِشَرَرٍ كَٱلْقَصْرِ﴾ بەڕاستی دۆزەخ پڕیسکی وەك کۆشك دەهاوێژێ (٣٢) ﴿كَأَنَّهُۥ جِمَٰلَتٌ صُفْرٌ﴾ (بەرودوا دەڕۆن) ئەڵێی کاروانی حوشتری زەردن (٣٣) ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا (٣٤) ﴿هَٰذَا يَوْمُ لَا يَنطِقُونَ﴾ ئەمڕۆ ڕۆژێکە (بێ باوەڕان) ناتوانن قسەی تێدا بکەن (٣٥) ﴿وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَذِرُونَ﴾ وە مۆڵەت نادرێن کە بڕوبیانوو بهێننەوە (٣٦) ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا (٣٧) ﴿هَٰذَا يَوْمُ ٱلْفَصْلِ﴾ ئەمڕۆ ڕۆژی بڕیاردانە (جیاکردنەوەیە) ﴿جَمَعْنَٰكُمْ وَٱلْأَوَّلِينَ﴾ ئێوەو پێشینانمان کۆ کردوەتەوە (٣٨) ﴿فَإِن كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَكِيدُونِ﴾ سا ئەگەر فێڵ و پیلانێکتان هەیە ئەنجامی بدەن (٣٩) ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا (٤٠) ﴿إِنَّ ٱلْمُتَّقِينَ فِى ظِلَٰلٍ وَعُيُونٍ﴾ بێگومان پارێزکاران ولەخواترسان لە سێبەرو (قەراغی) کانیاوی زۆران (٤١) ﴿وَفَوَٰكِهَ مِمَّا يَشْتَهُونَ﴾ وە لەناو میوەهاتێکدان کە حەزی لێ دەکەن (٤٢) ﴿كُلُوا۟ وَٱشْرَبُوا۟ هَنِيٓـًٔۢا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ (پێیان دەڵێن) بخۆن و بخۆنەوە نۆشتان بێ بەهۆی ئەوەی کە دەتان کرد (٤٣) ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ بێگومان ئێمە ئاوا پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە (٤٤) ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا (٤٥) ﴿كُلُوا۟ وَتَمَتَّعُوا۟ قَلِيلًا﴾ (ئەی کافران) بخۆن و بەهرەمەند بن ماوەیەکی کەم (لە دونیادا) ﴿إِنَّكُم مُّجْرِمُونَ﴾ بەڕاستی ئێوەن تاوانباران (٤٦) ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا (٤٧) ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ٱرْكَعُوا۟﴾ وە کاتێك پێ یان بوترێ (لەخوا بترسن و) کڕنوش بەرن ﴿لَا يَرْكَعُونَ﴾ کڕنوش نابەن (٤٨) ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا (٤٩) ﴿فَبِأَىِّ حَدِيثٍۭ بَعْدَهُۥ يُؤْمِنُونَ﴾ (ئەگەر ئەوان باوەڕ بە قورئان نەکەن) ئیتر بە چ فەرموودەیەکی تر بڕوا دەهێنن دوای قورئان؟ (٥٠)

سورەتی ﴿ النَّبَإِ ﴾

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ﴾ ئەوە لەچی پرسیار لەیەکتری دەکەن (ئەو بێ بڕوایانە) ﴿١﴾ ﴿عَنِ النَّبَإِ الْعَظِيمِ﴾ لەو دەنگ و باسە گەورەیە پرسیار دەکەن؟! ﴿٢﴾ ﴿الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ﴾ کە ئەوان تێیدا جیاوازن ﴿٣﴾ ﴿كَلَّا سَيَعْلَمُونَ﴾ نەء با پەشیمان بنەوە، لەمەولا تێ دەگەن ﴿٤﴾ ﴿ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ﴾ دووبارە(دەڵێم) نەء لەمەولا تێ دەگەن ﴿٥﴾ ﴿أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهَادًا﴾ ئاخۆ زەویمان بۆ ڕانەخستوون ؟ ﴿٦﴾ ﴿وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا﴾ وە کێوەکانمان نەگێڕاوە بە مێخ ؟! ﴿٧﴾ ﴿وَخَلَقْنَاكُمْ أَزْوَاجًا﴾ وە ئێوەمان دروست نەکردوە بەجووت ﴿٨﴾ ﴿وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا﴾ وە نوستنمان نەکردووە بەهۆی حەسانەوەتان ﴿٩﴾ ﴿وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِبَاسًا﴾ وە شەومان نەگێڕاوە بەکاڵا (داپۆشەر) ﴿١٠﴾ ﴿وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا﴾ وە ڕۆژمان نەگێڕاوە بەکاتی ژیان (و هەڵسوڕان و پەیداکردنی ژیوار) ﴿١١﴾ ﴿وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا﴾ وە حەوت ئاسمانی بەهێزمان دروست نەکردوە لە سەرتانەوە ؟ ﴿١٢﴾ ﴿وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا﴾ وە دروستمان نەکردوە چرایەکی درەوشاوە (کەڕۆژە) ﴿١٣﴾ ﴿وَأَنزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً ثَجَّاجًا﴾ وە ئاوی لێزمە و بەخوڕمان نەناردۆتە خوارەوە لە هەورە گوشراوەکانەوە ﴿١٤﴾ ﴿لِّنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا﴾ تا پێ ی بڕوێنین دانەوێڵەو گژو گیاو ﴿١٥﴾ ﴿وَجَنَّاتٍ أَلْفَافًا﴾ باخاتی پڕ و چڕ ﴿١٦﴾ ﴿إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيقَاتًا﴾ بەڕاستی ڕۆژی جیاکردنەوە (ی چاك و خراپ) کاتێکی بۆ دیاری کراوە ﴿١٧﴾ ﴿يَوْمَ يُنفَخُ فِي الصُّورِ فَتَأْتُونَ أَفْوَاجًا﴾ ئەو ڕۆژەی کە فوو دەکرێ بەکەڕەنادا ئەمجا پۆل پۆل دێن ﴿١٨﴾ ﴿وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا﴾ وە ئاسمان (لە هەموو لایەکەوە) کرایەوەو بوو بەدەرگا ﴿١٩﴾ ﴿وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا﴾ وە کێوەکان خرانە ڕێ و بوون بە (تراویلکە=سەراب) ﴿٢٠﴾ ﴿إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا﴾ بەڕاستی دۆزەخ پەرێزگای بێ بڕوایانە (ودەمێکە چاوەڕوانیانە) ﴿٢١﴾ ﴿لِّلطَّاغِينَ مَآبًا﴾ وەجێ گەڕانەوەی یاخییانە ﴿٢٢﴾ ﴿لَّابِثِينَ فِيهَا أَحْقَابًا﴾ تێیدا دەمێننەوە هەزاران ساڵ (ماوەیەکی زۆر) ﴿٢٣﴾ ﴿لَّا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا﴾ تێیدا نا چەژن نەساردی و فێنکی و نەخواردنەوە ﴿٢٤﴾ ﴿إِلَّا حَمِيمًا وَغَسَّاقًا﴾ ئاوی لەکوڵ و کێم و زوخاو نەبێت ﴿٢٥﴾ ﴿جَزَاءً وِفَاقًا﴾ پاداش دەدرێنەوە بەپێ ی کردەوەیان ﴿٢٦﴾ ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا﴾ چونکە بێگومان ئەوان بەتەمای لێ پرسینەوە نەبوون ﴿٢٧﴾ ﴿وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَّابًا﴾ وە ئایەتەکانی ئێمەیان بەدرۆ دەزانی چۆن بەدرۆ زانینێك ﴿٢٨﴾ ﴿وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا﴾ لە کاتێکدا هەموو شتێکمان ژماردووە (لە سەریان) بە نوسیین ﴿٢٩﴾ ﴿فَذُوقُوا﴾ ئەمجا بچەژن(سزای خۆتان) ﴿فَلَن نَّزِيدَكُمْ إِلَّا عَذَابًا﴾ هیچتان بۆ زیاد ناکەین سزا نەبێت ﴿٣٠﴾

﴿إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا﴾ بێگومان جێگای پیرۆز و بەهرەمەندی هەیە بۆ پارێزکاران ولەخواترسان ﴿٣١﴾ ﴿حَدَائِقَ وَأَعْنَابًا﴾ باخات و هەموو جۆرە تری یەك ﴿٣٢﴾ ﴿وَكَوَاعِبَ أَتْرَابًا﴾ وە کچانی تازە مەمك کردووی هاوتەمەن ﴿٣٣﴾ ﴿وَكَأْسًا دِهَاقًا﴾ وەپەرداخی پڕ (لە شەراب) ﴿٣٤﴾ ﴿لَّا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِذَّابًا﴾ قسەی بێهوودەو درۆی تێدا نابیستن ﴿٣٥﴾ ﴿جَزَاءً مِّن رَّبِّكَ عَطَاءً حِسَابًا﴾ (پاداش دەدرێنەوە بە) پاداشتێکی تەواو لەلایەن پەروەردگاری تۆوە ﴿٣٦﴾ ﴿رَّبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمَٰنِ﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی و نێوانی ئەوانە خوایەکی بەخشندەو میهرەبانە و ﴿لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًا﴾ کەس توانای تکا کردن و (قسە کردنی) نی یە ﴿٣٧﴾ ﴿يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا﴾ لە ڕۆژێکدا کە جیبریل و فریشتە بەڕیز دەوەستن ﴿لَّا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَٰنُ وَقَالَ صَوَابًا﴾ کەسیان قسە ناکەن مەگەر ئەوە کەخوا ڕێ ی بداتێ و قسەی بەڕێ و جێ بکات ﴿٣٨﴾ ﴿ذَٰلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّ﴾ ئەو ڕۆژە ڕاست و بێگومانە ﴿فَمَن شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ مَآبًا﴾ ئەمجا هەرکەسێك ویستی ڕێگای گەڕانەوە دەگرێ بۆ لای پەروەردگاری خۆی ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّا أَنذَرْنَاكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا﴾ بێگومان ئێمە ئێوەمان ئاگادار کرد لە سزایەکی تزیك ﴿يَوْمَ يَنظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ﴾ لە ڕۆژێکی وادا کە مرۆڤ دەبینێ (پاداشی) ئەو کردەوانەی کەپێشەکی بەدەستی خۆی ناردوونی ﴿وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِي كُنتُ تُرَابًا﴾ وە بێ بڕوا (لەو ڕۆژەدا) دەڵێ: خۆزگە گڵ بوومایە (نەك مرۆڤ) ﴿٤٠﴾

سورەتی ﴿النَّازِعَاتِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالنَّازِعَاتِ غَرْقًا﴾ سوێند بەو فریشتانەی کە گیانی کافران(لە لەشیان) بە سەختی دەردەهێنن ﴿١﴾ ﴿وَالنَّاشِطَاتِ نَشْطًا﴾ وە بەو فریشتانەی کە گیانی باوەڕداران بە ئاسانی دەردێنن ﴿٢﴾ ﴿وَالسَّابِحَاتِ سَبْحًا﴾ وە سوێند بەو فریشتانەی کە خێرا فەرمانی خوا جێ بەجێ دەکەن ﴿٣﴾ ﴿فَالسَّابِقَاتِ سَبْقًا﴾ وە سوێند بەو فریشتانەی کە پێش برکێ دەکەن (لە بەجێ هێنانی فەرماندا) ﴿٤﴾ ﴿فَالْمُدَبِّرَاتِ أَمْرًا﴾ وە سوێند بەو فریشتانەی کە تەگبیری کاروبار دەکەن (واتە سوێند بەمانە ئەوەی بەڵێنتان پێدراوە دێتە دی) ﴿٥﴾ ﴿يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ﴾ ڕۆژێکە بومەلەرزە زەوی دەلەرزێنێ ﴿٦﴾ ﴿تَتْبَعُهَا الرَّادِفَةُ﴾ بومەلەرزەیەکی تریشی بەدوایدا دێت، مردووان زیندوو دەبنەوە ﴿٧﴾ ﴿قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ﴾ زۆر دڵ لەو ڕۆژەدا دەلەرزێ ﴿٨﴾ ﴿أَبْصَارُهَا خَاشِعَةٌ﴾ چاویان سەر بەرەو ژێر دەبێ ﴿٩﴾ ﴿يَقُولُونَ﴾ (ئەمڕۆ بەگاڵتەوە) دەڵێن ﴿أَإِنَّا لَمَرْدُودُونَ فِي الْحَافِرَةِ﴾ ئاخۆ ئێمە(لە پاش مردن) دەگەڕێنرێینەوە بۆ ژیانی پێشوو؟ ﴿١٠﴾ ﴿أَإِذَا كُنَّا عِظَامًا نَّخِرَةً﴾ ئایا کە بووین بە ئێسقانی ڕزیو (چۆن زیندوو دەبینەوە) ﴿١١﴾ ﴿قَالُوا﴾ ووتیان ﴿تِلْكَ إِذًا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ﴾ ئائەوە ئەگەر وابێ گەڕانەوەیەکی بەزیانە ﴿١٢﴾ ﴿فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ﴾ بێگومان ئەو زیندوو بوونەوەیە هەر یەك نەعرەتەیە ﴿١٣﴾ ﴿فَإِذَا هُم بِالسَّاهِرَةِ﴾ ئیتر کتوپڕ وان لە دەشتێکی سپی کاکی بە کاکیدا ﴿١٤﴾ ﴿هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَىٰ﴾ ئایا داستانی موسات پێ گەیشتووە ﴿١٥﴾ ﴿إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى﴾ کاتێك کەپەروەردگاری بانگی کرد لەشیووی پیرۆزی طووا وە ﴿١٦﴾

﴿ٱذۡهَبۡ إِلَىٰ فِرۡعَوۡنَ إِنَّهُۥ طَغَىٰ﴾ (پێی ووت) بڕۆ بۆ لای فیرعەون(چونکە) بەڕاستی یاخیی بووە ﴿١٧﴾ ﴿فَقُلۡ هَل لَّكَ إِلَىٰٓ أَن تَزَكَّىٰ﴾ وە پێ ی بڵێ: ئایا دەتەوێ پاك ببیتەوە (لە گوناه) ﴿١٨﴾ ﴿وَأَهۡدِيَكَ إِلَىٰ رَبِّكَ فَتَخۡشَىٰ﴾ وە ڕێت نیشاندەم بۆ(ناسینی) پەروەردگارت تا لێی بترسییت ﴿١٩﴾ ﴿فَأَرَىٰهُ ٱلۡأٓيَةَ ٱلۡكُبۡرَىٰ﴾ ئەمجا نیشانە هەرە گەورەکەی نیشان دا (گۆچان لەگەڵ دەستە سپیەکەی) ﴿٢٠﴾ ﴿فَكَذَّبَ وَعَصَىٰ﴾ کەچی بە درۆی زانی و سەرپێچی کرد ﴿٢١﴾ ﴿ثُمَّ أَدۡبَرَ يَسۡعَىٰ﴾ لە پاشان پشتی هەڵکرد و ڕۆی بەپەلە ﴿٢٢﴾ ﴿فَحَشَرَ فَنَادَىٰ﴾ ئەمجا(جادوو گەرانی) کۆکردەوەو بانگی کردن ﴿٢٣﴾ ﴿فَقَالَ أَنَا۠ رَبُّكُمُ ٱلۡأَعۡلَىٰ﴾ پاشان ووتی: من پەروەردگاری هەرە گەورەتانم ﴿٢٤﴾ ﴿فَأَخَذَهُ ٱللَّهُ نَكَالَ ٱلۡأٓخِرَةِ وَٱلۡأُولَىٰٓ﴾ ئەمجا خوا گرفتاری کرد بە سزای هەردوو جیهان ﴿٢٥﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَعِبۡرَةٗ﴾ بەڕاستی لەم داستانەدا پەند هەیە ﴿لِّمَن يَخۡشَىٰٓ﴾ بۆ کەسێك لەخوا بترسێ ﴿٢٦﴾ ﴿ءَأَنتُمۡ أَشَدُّ خَلۡقًا أَمِ ٱلسَّمَآءُۚ بَنَىٰهَا﴾ ئایا دروست کردنی ئێوە گرانترە یان ئاسمان ؟ وە دروستیشی کرد ﴿٢٧﴾ ﴿رَفَعَ سَمۡكَهَا فَسَوَّىٰهَا﴾ بالای بەرز کردەوەو ڕێکی خست ﴿٢٨﴾ ﴿وَأَغۡطَشَ لَيۡلَهَا﴾ وە شەوی ئەوی تاریك کرد و ﴿وَأَخۡرَجَ ضُحَىٰهَا﴾ دەری خست(ڕووناکی) ڕۆژی ﴿٢٩﴾ ﴿وَٱلۡأَرۡضَ بَعۡدَ ذَٰلِكَ دَحَىٰهَآ﴾ لە پاشان زەوی ڕاخست ﴿٣٠﴾ ﴿أَخۡرَجَ مِنۡهَا مَآءَهَا وَمَرۡعَىٰهَا﴾ ئاو و لەوەڕگای لێ دەرهێنا ﴿٣١﴾ ﴿وَٱلۡجِبَالَ أَرۡسَىٰهَا﴾ وە شاخەکانی پتەو دامەزراند ﴿٣٢﴾ ﴿مَتَٰعٗا لَّكُمۡ وَلِأَنۡعَٰمِكُمۡ﴾ بۆ بەهرەمەندی وژیانی خۆتان و ئاژەڵتان ﴿٣٣﴾ ﴿فَإِذَا جَآءَتِ ٱلطَّآمَّةُ ٱلۡكُبۡرَىٰ﴾ ئەمجا کاتێك کە ڕووداوی گەورە هات (کە ڕۆژی دوایی یە) ﴿٣٤﴾ ﴿يَوۡمَ يَتَذَكَّرُ ٱلۡإِنسَٰنُ مَا سَعَىٰ﴾ ئەو ڕۆژەی کە مرۆڤ کردەوەی خۆی تێدا بیر دەکەوێتەوە ﴿٣٥﴾ ﴿وَبُرِّزَتِ ٱلۡجَحِيمُ لِمَن يَرَىٰ﴾ وە دۆزەخ پیشاندرا بۆ هەر کەسێك کە بڕوانێ ﴿٣٦﴾ ﴿فَأَمَّا مَن طَغَىٰ﴾ (لەو ڕۆژەدا چاکە و خراپە بەپێ ی کردەوە دابەش دەکرێ) ئەمجا ئەو کەسەی سەر کەش بووبێت ﴿٣٧﴾ ﴿وَءَاثَرَ ٱلۡحَيَوٰةَ ٱلدُّنۡيَا﴾ وە ژیانی دونیای هەڵبژاردبێ ﴿٣٨﴾ ﴿فَإِنَّ ٱلۡجَحِيمَ هِيَ ٱلۡمَأۡوَىٰ﴾ ئەوە بێ گومان دۆزەخ جێگایەتی ﴿٣٩﴾ ﴿وَأَمَّا مَنۡ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِۦ﴾ وە ئەو کەسەی کە ترسابێت لە وەستانی بەردەم پەروەردگاری بۆ لێپرسینەوە ﴿وَنَهَى ٱلنَّفۡسَ عَنِ ٱلۡهَوَىٰ﴾ وە بەرگری نەفسی خۆی کردبێ لە ئارەزووی خراپە ﴿٤٠﴾ ﴿فَإِنَّ ٱلۡجَنَّةَ هِيَ ٱلۡمَأۡوَىٰ﴾ ئەوە بێ گومان بەهەشت جێگایەتی ﴿٤١﴾ ﴿يَسۡـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلسَّاعَةِ﴾ (ئەو بێباوەڕانە بەگاڵتە ولاقرتیەوە) پرسیارت لێ دەکەن دەربارەی ڕۆژی دوایی ﴿أَيَّانَ مُرۡسَىٰهَا﴾ کەی دەبێت وکەی دێت ﴿٤٢﴾ ﴿فِيمَ أَنتَ مِن ذِكۡرَىٰهَآ﴾ تۆ چیت داوە لە بیر لێکردنەوەی (تۆ چۆن لەم بارەوە دەدوێی)؟ ﴿٤٣﴾ ﴿إِلَىٰ رَبِّكَ مُنتَهَىٰهَآ﴾ زانینی ئەوە هەر لای پەروەردگارتە ﴿٤٤﴾ ﴿إِنَّمَآ أَنتَ مُنذِرُ مَن يَخۡشَىٰهَا﴾ بێگومان تۆ هەر ترسێنەری کەسێکیت کەلەو ڕۆژە بترسێ ﴿٤٥﴾ ﴿كَأَنَّهُمۡ يَوۡمَ يَرَوۡنَهَا﴾ بێ بڕواکان کە ئەو ڕۆژە دەبینن وا دەزانن ﴿لَمۡ يَلۡبَثُوٓاْ إِلَّا عَشِيَّةً أَوۡ ضُحَىٰهَا﴾ کە نەماونەتەوە ئێوارەیەك یا چێشتەنگاوێك نەبێ لە دونیادا ﴿٤٦﴾

سورەتی ﴿عَبَسَ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿عَبَسَ وَتَوَلَّىٰ﴾ (پێغەمبەر ﷺ) ڕووی گرژ کرد و پشتی هەڵکرد (١) ﴿أَن جَاءَهُ الْأَعْمَىٰ﴾ کە کوێرێك (عەبدوڵڵای کوڕی ئوم مەکتوم) هاتە لای (٢) ﴿وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهُ يَزَّكَّىٰ﴾ تۆ چووزانیت؟ بەڵکو ئەو (کوێرە) بیەوێ پاك ببێتەوە (٣) ﴿أَوْ يَذَّكَّرُ فَتَنفَعَهُ الذِّكْرَىٰ﴾ یان بیری بکەوێتەوە (ئەوەی کە لە بیری چۆتەوە) ئەمجا ئەو بیر کردنەوەیە سوودی پێ بگەیەنێت (٤) ﴿أَمَّا مَنِ اسْتَغْنَىٰ﴾ کەچی ئەوی کە خۆی بێ نیاز دەزانێ (مەبەست پێی بت پەرستەکانی قوڕەیشە) (٥) ﴿فَأَنتَ لَهُ تَصَدَّىٰ﴾ تۆ ڕووی تێ دەکەیت (٦) ﴿وَمَا عَلَيْكَ أَلَّا يَزَّكَّىٰ﴾ وە هیچ لەسەر تۆ نی یە کە ئەو بێ بڕوایە خۆی پاك نەکاتەوە (٧) ﴿وَأَمَّا مَن جَاءَكَ يَسْعَىٰ﴾ بەڵام ئەو کەسەی کە بەپەلە دێ بۆ لات (٨) ﴿وَهُوَ يَخْشَىٰ﴾ وە لەخوا دەترسێ (٩) ﴿فَأَنتَ عَنْهُ تَلَهَّىٰ﴾ تۆ خۆتی لێ هەڵە دەکەیت (١٠) ﴿كَلَّا إِنَّهَا تَذْكِرَةٌ﴾ وا مەکە! بێ گومان ئەو ڕێنموونی یانە(ی کەبۆت هاتووە) بێدارکەرەوە(ی ئادەمی) یە (١١) ﴿فَمَن شَاءَ ذَكَرَهُ﴾ ئەمجا ئەو کەسەی بیەوێ یادی خوا دەکات (١٢) ﴿فِي صُحُفٍ مُّكَرَّمَةٍ﴾ (کە ئەو ڕێنموونی یانەش نوسراونەتەوە) لە چەند پەڕەیەکی بەڕێز وپیرۆزدا (١٣) ﴿مَّرْفُوعَةٍ مُّطَهَّرَةٍ﴾ پایە بڵندی پاك (١٤) ﴿بِأَيْدِي سَفَرَةٍ﴾ کە بەدەست نوێنەرانی (١٥) ﴿كِرَامٍ بَرَرَةٍ﴾ بەڕێزی خێر خواوەن (١٦) ﴿قُتِلَ الْإِنسَانُ مَا أَكْفَرَهُ﴾ بەکوشت چێ (خراپترین نەفرینی لێ بێ) ئادەمی، چەند پێ نەزان وسپڵەیە (١٧) ﴿مِنْ أَيِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ﴾ (بیرناکاتەوە بزانێ کە) خوا لە چی دروستی کردووە؟ (١٨) ﴿مِن نُّطْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَّرَهُ﴾ لەدڵۆپێك ئاو دروستی کردووە و ڕێکی خستووە (١٩) ﴿ثُمَّ السَّبِيلَ يَسَّرَهُ﴾ لەپاشان ڕێگای (چاك و خراپی) بۆ ئاسان کردووە (٢٠) ﴿ثُمَّ أَمَاتَهُ فَأَقْبَرَهُ﴾ ئەمجا دەیمرێنێ و دەیخاتە گۆڕەوە (٢١) ﴿ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنشَرَهُ﴾ لە پاشان کاتێ کە ویستی زیندووی دەکاتەوە (٢٢) ﴿كَلَّا لَمَّا يَقْضِ مَا أَمَرَهُ﴾ بەڕاستی ئەوەی کە خوا فەرمانی پێ داوە هێشتا (ئادەمیی) بەجێ ی نەهێناوە (٢٣) ﴿فَلْيَنظُرِ الْإِنسَانُ إِلَىٰ طَعَامِهِ﴾ دەبا مرۆڤ سەیری خواردەمەنیەکەی بکات (٢٤) ﴿أَنَّا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبًّا﴾ بەڕاستی ئێمە لە هەورەوە بارانمان داڕژاند چۆن داڕژاندنێك (٢٥) ﴿ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقًّا﴾ لە پاشان زەویمان لەت لەت کرد (بەگیا) چۆن لەت کردنێك (٢٦) ﴿فَأَنبَتْنَا فِيهَا حَبًّا﴾ ئەمجا ڕوواندمان لەناویدا دانەوێڵە (٢٧) ﴿وَعِنَبًا وَقَضْبًا﴾ و ترێ و سەوزە (٢٨) ﴿وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا﴾ وزەیتون و دار خورما (٢٩) ﴿وَحَدَائِقَ غُلْبًا﴾ و باخاتی چڕوپڕ (٣٠) ﴿وَفَاكِهَةً وَأَبًّا﴾ میوە و لەوەڕ (٣١) ﴿مَّتَاعًا لَّكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ﴾ بۆ ژیانی خۆتان و ئاژەڵتان (٣٢) ﴿فَإِذَا جَاءَتِ الصَّاخَّةُ﴾ کاتێك کە شاخە و شریخە (ی ڕۆژی دوایی) هات (٣٣) ﴿يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ﴾ ئەو ڕۆژەی کە مرۆڤ ڕادەکات لە برای (٣٤) ﴿وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ﴾ وە لە دایکی و باوکی (٣٥) ﴿وَصَاحِبَتِهِ وَبَنِيهِ﴾ وە لە ژنی و کوڕەکانی (٣٦) ﴿لِكُلِّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ﴾ هەموو یەکێك لەوان لەو ڕۆژەدا کارێکی وای هەیە کە سەر کەسی تری نەپەرژێ (٣٧) ﴿وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ مُّسْفِرَةٌ﴾ زۆر ڕوخسار لەو ڕۆژەدا گەش و جوانن (٣٨) ﴿ضَاحِكَةٌ مُّسْتَبْشِرَةٌ﴾ دەم بە پێکەنین و شادمانن (٣٩) ﴿وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ﴾ وە زۆر ڕوخسار لەو ڕۆژەدا، تەپوتۆزیان بەسەرەوەیە (٤٠)

﴿تَرۡهَقُهَا قَتَرَةٌ﴾ لـە داماویدا ڕەش داگیرساون ﴿٤١﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡكَفَرَةُ ٱلۡفَجَرَةُ﴾ ئەوانە ئەوانەن کە بێ باوەڕ و گوناهکار و تاوانبارن ﴿٤٢﴾

سورەتی ﴿ ٱلتَّكۡوِيرِ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا ٱلشَّمۡسُ كُوِّرَتۡ﴾ کاتێـك کـە ڕۆژ پێچرایـەوەو (ڕووناکی نەمـا) ﴿١﴾ ﴿وَإِذَا ٱلنُّجُومُ ٱنكَدَرَتۡ﴾ وە دەمێك کـە ئەستێرەکان هەڵ وەرین و کەوتنە خوارەوە (تاریـك بوون) ﴿٢﴾ ﴿وَإِذَا ٱلۡجِبَالُ سُيِّرَتۡ﴾ وە کاتێك کـە کێـوەکان خرانـەڕێ (واتە لە شـوێنی خۆیـان خزێنـدران) ﴿٣﴾ ﴿وَإِذَا ٱلۡعِشَارُ عُطِّلَتۡ﴾ وە کاتێك کە وشـترە ئاوسەکان وازیان لێ هێنرا ﴿٤﴾ ﴿وَإِذَا ٱلۡوُحُوشُ حُشِرَتۡ﴾ وە کاتێك کە جانەوەران کۆکرانەوە ﴿٥﴾ ﴿وَإِذَا ٱلۡبِحَارُ سُجِّرَتۡ﴾ وە دەمێـك کە دەریاکان هەڵگیرسێنران (تێکەڵ کران) ﴿٦﴾ ﴿وَإِذَا ٱلنُّفُوسُ زُوِّجَتۡ﴾ وە سـاتێك کـە هەمـوو گیانێـك جووتکرایـەوە (لەگـەڵ لاشـەدا) ﴿٧﴾ ﴿وَإِذَا ٱلۡمَوۡءُۥدَةُ سُئِلَتۡ﴾ وە کاتێـك پرسیارکرا لـە کچانـی زیندە بە چاڵ ﴿٨﴾ ﴿بِأَيِّ ذَنۢبٖ قُتِلَتۡ﴾ کە بەچ گوناهێـك کوژران ﴿٩﴾ ﴿وَإِذَا ٱلصُّحُفُ نُشِرَتۡ﴾ وە کاتێك کەنامە(ی کردەوە) بڵاوکرایەوە (و دابەشـکرا) ﴿١٠﴾ ﴿وَإِذَا ٱلسَّمَآءُ كُشِطَتۡ﴾ وە دەمێك کە ئاسمان داماڵێنراو پێچرایەوە ﴿١١﴾ ﴿وَإِذَا ٱلۡجَحِيمُ سُعِّرَتۡ﴾ وە کاتێك کە دۆزەخ هەڵگیرسێنرا ﴿١٢﴾ ﴿وَإِذَا ٱلۡجَنَّةُ أُزۡلِفَتۡ﴾ وە سـاتێك کـە بەهەشـت نزیـك خرایـەوە ﴿١٣﴾ ﴿عَلِمَتۡ نَفۡسٞ مَّآ أَحۡضَرَتۡ﴾ ئەوکاتە هەموو کەسێك دەزانێ کەچی ئامادە کردوە (بۆ خۆی لە چاکەو خراپە) ﴿١٤﴾ ﴿فَلَآ أُقۡسِمُ بِٱلۡخُنَّسِ﴾ سوێند بەو(ئەستێرە گەڕۆکانەی) دەگەڕێنەوە ﴿١٥﴾ ﴿ٱلۡجَوَارِ ٱلۡكُنَّسِ﴾ بەو ئەستێرانەی کە پەنا دەگرن ودیار نامێنن ﴿١٦﴾ ﴿وَٱلَّيۡلِ إِذَا عَسۡعَسَ﴾ وە بەشەو کەتاریك دەبێت ﴿١٧﴾ ﴿وَٱلصُّبۡحِ إِذَا تَنَفَّسَ﴾ وە بە بەیانی کە هەناسە دەدات ﴿١٨﴾ ﴿إِنَّهُۥ لَقَوۡلُ رَسُولٖ كَرِيمٖ﴾ بێگومـان ئـەو قورئانـە گوفتـاری ڕەوانەکراوێکی پایە بەرزە (کە فریشـتەی وەحیـە) ﴿١٩﴾ ﴿ذِي قُوَّةٍ عِندَ ذِي ٱلۡعَرۡشِ مَكِينٖ﴾ بەهێـزە، لای خاوەنی عەرش(لای خوای گـەورە)، وخاوەنی پلـە و پایەیە ﴿٢٠﴾ ﴿مُّطَاعٖ ثَمَّ أَمِينٖ﴾ قسـە ڕەوایە لەناو فریشـتەدا ودەسـت پاکە ﴿٢١﴾ ﴿وَمَا صَاحِبُكُم بِمَجۡنُونٖ﴾ هاوڕێکەتان(کە موحەممەدە ﷺ) شێت نی یە (وەك ئێوە دەڵێن) ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَقَدۡ رَءَاهُ بِٱلۡأُفُقِ ٱلۡمُبِينِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان (فریشتەی وەحی) دیبوە لە ئاسۆی ڕووندا ﴿٢٣﴾ ﴿وَمَا هُوَ عَلَى ٱلۡغَيۡبِ بِضَنِينٖ﴾ وە ئەو ڕژد و چرووك نیـە لەگەیاندنی وەحی وپەیامەکەیدا ﴿٢٤﴾ ﴿وَمَا هُوَ بِقَوۡلِ شَيۡطَٰنٖ رَّجِيمٖ﴾ وە ئەو(قورئانە) قسـەی شـەیتانی دەرکراو لە بەزەیی خوا نی یە (وەك ئێوە دەڵێن) ﴿٢٥﴾ ﴿فَأَيۡنَ تَذۡهَبُونَ﴾ ئەوە بۆ کوێ دەڕۆن ﴿٢٦﴾ ﴿إِنۡ هُوَ إِلَّا ذِكۡرٞ لِّلۡعَٰلَمِينَ﴾ ئـەو قورئانـە تەنهـا ئامۆژگاری یە بـۆ هەموو جیهانیـان ﴿٢٧﴾ ﴿لِمَن شَآءَ مِنكُمۡ أَن يَسۡتَقِيمَ﴾ بۆ ئەو کەسـانەی کـە بیانەوێ بەڕێ ی ڕاسـت دا بـڕۆن لە ئێوە ﴿٢٨﴾ ﴿وَمَا تَشَآءُونَ﴾ ئێوە ئـارەزوو(ی ڕێ ی ڕاسـت) ناکەن ﴿إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ رَبُّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ مەگـەر کاتێـك کـە پەروەردگـاری هەمـووان بیەوێـت وە ناچارتان بکات پێ ی ﴿٢٩﴾

سورەتى ﴿ الانفطار ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا السَّمَاءُ انفَطَرَتْ﴾ کاتێك کە ئاسمان لەت بوو (١) ﴿وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انتَثَرَتْ﴾ وەدەمێك کە ئەستێرەکان (کەوتنە خوارەوە) بە پەرش و بڵاوی (٢) ﴿وَإِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ﴾ وە ساتێك کە دەریاکان تێکەڵ کران (٣) ﴿وَإِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ﴾ وە ساتێك کە گۆڕەکان ژێرە و ژوور کران واتە (مردووەکان هاتنە دەرەوە) (٤) ﴿عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَأَخَّرَتْ﴾ ئەو کاتە هەموو کەسێك دەزانێت کە چی لەپێشەوە ناردوەو (چیشی) دوا خستوە (بۆ خۆی) (٥) ﴿يَا أَيُّهَا الْإِنسَانُ﴾ ئەی ئینسان ﴿مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ﴾ چی تۆی خەڵەتاندووە بە پەروەردگاری بەڕێز و گەورەت (وا لێی یاخی بوویت) (٦) ﴿الَّذِي خَلَقَكَ﴾ ئەو (پەروەردگار) ەی کە دروستی کردوویت و ﴿فَسَوَّاكَ فَعَدَلَكَ﴾ ڕێکی خستوویت و جیای کردویتەوە (لە گیان لەبەرانی تر) (٧) ﴿فِي أَيِّ صُورَةٍ مَّا شَاءَ رَكَّبَكَ﴾ لە هەر وێنەیەکدا کە خۆی ویستبێتی یەکی خستوویت (٨) ﴿كَلَّا بَلْ تُكَذِّبُونَ بِالدِّينِ﴾ واتی یە (کە تێ ی گەیشتوویت) بەڵکو (ڕۆژی) پاداشت بەدرۆ دەزانن (٩) ﴿وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ﴾ بێگومان چەند چاودێرێکتان بەسەرەوەیە (١٠) ﴿كِرَامًا كَاتِبِينَ﴾ کە بەڕێزو نووسەرن (١١) ﴿يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ﴾ هەرچی بکەن دەیزانن (١٢) ﴿إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ﴾ بەڕاستی چاکەکاران لەناو نازو نیعمەتدان (١٣) ﴿وَإِنَّ الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ﴾ بێگومان بەدکاران لە دۆزەخان (١٤) ﴿يَصْلَوْنَهَا يَوْمَ الدِّينِ﴾ لە ڕۆژی پاداشتدا دەچنە ناویەوە (١٥) ﴿وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ﴾ وە ئەوان لێ ی دەرناچن (١٦) ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ﴾ تۆ چووزانیت کە ڕۆژی پاداشت چی یە (١٧) ﴿ثُمَّ مَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ﴾ دووبارە چووزانیت ڕۆژی پاداشت چی یە (١٨) ﴿يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِّنَفْسٍ شَيْئًا﴾ ڕۆژێکە کە هیچ کەس هیچی بەدەست نی یە بۆ هیچ کەس ﴿وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِّلَّهِ﴾ وە فەرمان لەو ڕۆژەدا هەر بۆ خوایە (١٩)

سورەتى ﴿ المطففين ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ﴾ هاوار بۆ تەرازوو بازان (١) ﴿الَّذِينَ إِذَا اكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ﴾ ئەوانەی کە کاتێك پێوانە بکەن (بۆ خۆیان) لەسەر (ماڵی) خەڵکی بەتەواوی وەری دەگرن (٢) ﴿وَإِذَا كَالُوهُمْ أَو وَّزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ﴾ بەڵام کاتێك بۆیان پێوانە یان کێشانە بکەن کەمیان دەدەنێ (٣) ﴿أَلَا يَظُنُّ أُولَٰئِكَ أَنَّهُم مَّبْعُوثُونَ﴾ ئایا ئەوانە نازانن کە بێگومان زیندوو دەکرێنەوە؟! (٤)

﴿لِيَوۡمٍ عَظِيمٍ﴾ لە ڕۆژێكی گەورەدا ﴿٥﴾ ﴿يَوۡمَ يَقُومُ ٱلنَّاسُ لِرَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ ڕۆژێك كە خەڵك لەبەردەم پەروەردگاری جیهانیان دا دەوەستن ﴿٦﴾ ﴿كَلَّآ إِنَّ كِتَٰبَ ٱلۡفُجَّارِ لَفِي سِجِّينٖ﴾ با پەشیمان بنەوە ، چونكە بەڕاستی نامەی تاوانباران لە ناو دەفتەرێكی پەستی ڕەشدایە ﴿٧﴾ ﴿وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا سِجِّينٞ﴾ تۆ چوزانییت ئەو دەفتەرە چی یە ﴿٨﴾ ﴿كِتَٰبٞ مَّرۡقُومٞ﴾ دەفتەرێكی نوسراوە ﴿٩﴾ ﴿وَيۡلٞ يَوۡمَئِذٖ لِّلۡمُكَذِّبِينَ﴾ هاوار لەو ڕۆژەدا بۆ بێ بڕوایان ﴿١٠﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يُكَذِّبُونَ بِيَوۡمِ ٱلدِّينِ﴾ ئەوانەی كە بڕوا ناكەن بەڕۆژی پاداشت دانەوە ﴿١١﴾ ﴿وَمَا يُكَذِّبُ بِهِۦٓ إِلَّا كُلُّ مُعۡتَدٍ أَثِيمٍ﴾ كەس ئەو ڕۆژە بە درۆ نازانێت مەگەر هەموو ستەم كارێكی گوناهبار ﴿١٢﴾ ﴿إِذَا تُتۡلَىٰ عَلَيۡهِ ءَايَٰتُنَا﴾ هەر كاتێك كە ئایەتەكانی ئێمەی بۆ بخوێنرێتەوە ﴿قَالَ أَسَٰطِيرُ ٱلۡأَوَّلِينَ﴾ دەڵێ (ئەمانە) ئەفسانەی پێشینانن ﴿١٣﴾ ﴿كَلَّاۖ﴾ نەخێر وانی یە ﴿بَلۡۜ رَانَ عَلَىٰ قُلُوبِهِم مَّا كَانُواْ يَكۡسِبُونَ﴾ بەڵكو ژەنگی ئەو(خراپانەی) كە دەیانكرد پەردەی هێناوە بەسەر دڵیاندا ﴿١٤﴾ ﴿كَلَّآ إِنَّهُمۡ عَن رَّبِّهِمۡ يَوۡمَئِذٖ لَّمَحۡجُوبُونَ﴾ نەخێر بەڕاستی ئەوان لەو ڕۆژەدا، بێ بەشن لە بینینی پەروەردگاریان ﴿١٥﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّهُمۡ لَصَالُواْ ٱلۡجَحِيمِ﴾ لە پاشان بێگومان ئەوان دەچنە دۆزەخەوە ﴿١٦﴾ ﴿ثُمَّ يُقَالُ هَٰذَا ٱلَّذِي كُنتُم بِهِۦ تُكَذِّبُونَ﴾ ئەمجا پێ یان دەوترێت ئەمە ئەوەیە كە بڕواتان پێ نەدەكرد ﴿١٧﴾ ﴿كَلَّآ إِنَّ كِتَٰبَ ٱلۡأَبۡرَارِ لَفِي عِلِّيِّينَ﴾ بەڕاستی نامەی (كرداری) چاكەكاران لەناو دەفتەرێكی بەرزدایە ﴿١٨﴾ ﴿وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا عِلِّيُّونَ﴾ تۆ چوزانییت ئەو دەفتەرە بەرزە چی یە؟ ﴿١٩﴾ ﴿كِتَٰبٞ مَّرۡقُومٞ﴾ دەفتەرێكی نوسراو(ی ئەمەندە بەفەڕە) ﴿٢٠﴾ ﴿يَشۡهَدُهُ ٱلۡمُقَرَّبُونَ﴾ نزیكانی خودا دەیبینن ﴿٢١﴾ ﴿إِنَّ ٱلۡأَبۡرَارَ لَفِي نَعِيمٍ﴾ بێگومان چاكەكاران لە نازو نیعمەتدان ﴿٢٢﴾ ﴿عَلَى ٱلۡأَرَآئِكِ يَنظُرُونَ﴾ لەسەر تەخت و بارەگاوە سەیر دەكەن ﴿٢٣﴾ ﴿تَعۡرِفُ فِي وُجُوهِهِمۡ نَضۡرَةَ ٱلنَّعِيمِ﴾ دەبینیت لە ڕوخسارياندا جوانی وگەشاوەیی خۆشگوزەرانی ﴿٢٤﴾ ﴿يُسۡقَوۡنَ مِن رَّحِيقٖ مَّخۡتُومٍ﴾ شەرابی پاكی سەر بەمۆریان پێ دەدرێ بیخۆنەوە ﴿٢٥﴾ ﴿خِتَٰمُهُۥ مِسۡكٞۚ﴾ كە دوا قومی بۆنی میسكە ﴿وَفِي ذَٰلِكَ فَلۡيَتَنَافَسِ ٱلۡمُتَنَٰفِسُونَ﴾ بۆ ئەوە با پێشبڕكێ بكەن پێشبڕكێ كاران ﴿٢٦﴾ ﴿وَمِزَاجُهُۥ مِن تَسۡنِيمٍ﴾ تێكەڵ كراو لە ئاوی تەسنیمە. ﴿٢٧﴾ ﴿عَيۡنٗا يَشۡرَبُ بِهَا ٱلۡمُقَرَّبُونَ﴾ كانی یەكە كە نزیك كراوەكان لێ ی دەخۆنەوە ﴿٢٨﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ أَجۡرَمُواْ كَانُواْ﴾ بێگومان ئەوانەی كە بەدكار بوون ﴿مِنَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ يَضۡحَكُونَ﴾ پێ دەكەنین بەوانەی كە بڕوایان هێنا بوو ﴿٢٩﴾ ﴿وَإِذَا مَرُّواْ بِهِمۡ يَتَغَامَزُونَ﴾ وە كاتێك كە بەلایاندا بڕۆشتنایە چاویان لێ دادەگرتن ﴿٣٠﴾ ﴿وَإِذَا ٱنقَلَبُوٓاْ إِلَىٰٓ أَهۡلِهِمُ ٱنقَلَبُواْ فَكِهِينَ﴾ وەكاتێكیش بگەڕانایەتەوە بۆ لای ماڵ و منداڵیان، بە پێكەنین و گاڵتە كردن (بەموسوڵمانان) ەوە دەگەڕانەوە ﴿٣١﴾ ﴿وَإِذَا رَأَوۡهُمۡ قَالُوٓاْ إِنَّ هَٰٓؤُلَآءِ لَضَآلُّونَ﴾ وە كاتێكیش بیانبینینایە ئەیانوت: ئەمانە گومڕان ﴿٣٢﴾ ﴿وَمَآ أُرۡسِلُواْ عَلَيۡهِمۡ حَٰفِظِينَ﴾ لە كاتێكدا كە(ئەوان) بە چاودێر نە نێرراون بۆ سەر موسڵمانەكان (تا ئەم قسەیە بكەن) ﴿٣٣﴾

﴿فَٱلۡيَوۡمَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مِنَ ٱلۡكُفَّارِ يَضۡحَكُونَ﴾ ئەمڕۆ (کە ڕۆژی دوایی یە) ئەوانەی کە بڕوادار بوون بە بێ بڕواکان پێ دەکەنن ﴿٣٤﴾ ﴿عَلَى ٱلۡأَرَآئِكِ يَنظُرُونَ﴾ لەسەر قەنەفەو کورسیەوە سەیر دەکەن ﴿٣٥﴾ ﴿هَلۡ ثُوِّبَ ٱلۡكُفَّارُ مَا كَانُواْ يَفۡعَلُونَ﴾ (تا بزانن) تۆڵەی ئەو بێ بڕوایانە دراوەتەوە، لەسەر ئەو کردەوانەی کە دەیان کرد(لە دونیادا) ؟ ﴿٣٦﴾

سورەتی ﴿ الانشقاق ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا ٱلسَّمَآءُ ٱنشَقَّتۡ﴾ کاتێك کە ئاسمان لەت بوو ﴿١﴾ ﴿وَأَذِنَتۡ لِرَبِّهَا وَحُقَّتۡ﴾ وە ملکەچی کرد بۆ پەروەردگاری و دەبێ هەرواش بێت ﴿٢﴾ ﴿وَإِذَا ٱلۡأَرۡضُ مُدَّتۡ﴾ و ساتێك کە زەوی ڕاکێشراو پانکرایەوە (ڕاخرا) ﴿٣﴾ ﴿وَأَلۡقَتۡ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتۡ﴾ وە ئەوەی تێیدابوو فڕێی داو هیچی لەناودانەما ﴿٤﴾ ﴿وَأَذِنَتۡ لِرَبِّهَا وَحُقَّتۡ﴾ وە ملکەچی کرد بۆ پەروەردگاری و دەبێ هەرواش بێت ﴿٥﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡإِنسَٰنُ﴾ ئەی ئینسان ﴿إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدۡحٗا فَمُلَٰقِيهِ﴾ تۆ بێگومان تێکۆشەرییت بەرەو پەروەردگارت بەتێکۆشان ! ئەوسا پێ ی دەگەیت ﴿٦﴾ ﴿فَأَمَّا مَنۡ أُوتِيَ كِتَٰبَهُۥ بِيَمِينِهِۦ﴾ ئەمجا ئەو کەسەی کە نامەی(کردەوەی) درایە دەستی ڕاستی ﴿٧﴾ ﴿فَسَوۡفَ يُحَاسَبُ حِسَابٗا يَسِيرٗا﴾ ئەوسا پرسینەوەیەکی سووك و ئاسانی لەگەڵ دەکرێ ﴿٨﴾ ﴿وَيَنقَلِبُ إِلَىٰٓ أَهۡلِهِۦ مَسۡرُورٗا﴾ وە بەدڵخۆشی دەگەڕێتەوە بۆ لای کەس و کاری ﴿٩﴾ ﴿وَأَمَّا مَنۡ أُوتِيَ كِتَٰبَهُۥ وَرَآءَ ظَهۡرِهِۦ﴾ وە ئەو کەسەی نامەی لە پشتەوە درایە دەستی ﴿١٠﴾ ﴿فَسَوۡفَ يَدۡعُواْ ثُبُورٗا﴾ ئەوە بە زووی داوای مردنی خۆی دەکات ﴿١١﴾ ﴿وَيَصۡلَىٰ سَعِيرًا﴾ وە دەچێتە دۆزەخەوە ﴿١٢﴾ ﴿إِنَّهُۥ كَانَ فِيٓ أَهۡلِهِۦ مَسۡرُورًا﴾ (چونکە بێگومان ئەو لەناو کەس و کاری دا دڵخۆش بووە ﴿١٣﴾ ﴿إِنَّهُۥ ظَنَّ أَن لَّن يَحُورَ﴾ وە ئەو وای گومان دەبرد، کە هەرگیز ناگەڕێتەوە (لای خوا) ﴿١٤﴾ ﴿بَلَىٰٓۚ إِنَّ رَبَّهُۥ كَانَ بِهِۦ بَصِيرٗا﴾ نەخێر وانی یە ! چونکە بەڕاستی پەروەردگاری ئەو ئاگادار بووە بەو ﴿١٥﴾ ﴿فَلَآ أُقۡسِمُ بِٱلشَّفَقِ﴾ سوێند بە سووریی کەناری ئاسمان ﴿١٦﴾ ﴿وَٱلَّيۡلِ وَمَا وَسَقَ﴾ وە بەشەوو ئەو شتانەی کە کۆیان دەکاتەوە ﴿١٧﴾ ﴿وَٱلۡقَمَرِ إِذَا ٱتَّسَقَ﴾ وە بەمانگ کاتێك کە پڕ دەبێتەوە ﴿١٨﴾ ﴿لَتَرۡكَبُنَّ طَبَقًا عَن طَبَقٖ﴾ (ئێوە) تێ ئەپەڕن لە حاڵێکەوە بۆ حاڵێکی تر ﴿١٩﴾ ﴿فَمَا لَهُمۡ لَا يُؤۡمِنُونَ﴾ ئیتر بۆچی بڕوا ناهێنن ؟ ﴿٢٠﴾ ﴿وَإِذَا قُرِئَ عَلَيۡهِمُ ٱلۡقُرۡءَانُ لَا يَسۡجُدُونَ۩﴾ وە کاتێك کە قورئانیان بۆ بخوێنرێتەوە سوژدە نابەن (مل کەچی ناکەن) ﴿٢١﴾ ﴿بَلِ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ يُكَذِّبُونَ﴾ بەڵام ئەوانەی کە بێ بڕوان بە درۆی ئەزانن ﴿٢٢﴾ ﴿وَٱللَّهُ أَعۡلَمُ بِمَا يُوعُونَ﴾ وە خوا چاك ئاگادار و زانایە بەوەی کە لەدڵی دەگرن ﴿٢٣﴾ ﴿فَبَشِّرۡهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ کەواتە مژدەیان بدەرێ بە سزای سەختی (قیامەت) ﴿٢٤﴾

﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ بەڵام ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە و کردەوە باشەکانیان کردووە ﴿لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍۭ﴾ بۆ ئەوان هەیە پاداشتی بێ بڕانەوە ﴿٢٥﴾

سورەتی ﴿ ٱلْبُرُوجِ ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَٱلسَّمَآءِ ذَاتِ ٱلْبُرُوجِ﴾ سوێند بە ئاسمانی خاوەن بورجەکان ﴿١﴾ ﴿وَٱلْيَوْمِ ٱلْمَوْعُودِ﴾ وە بەو ڕۆژەی کە بەڵێنی پێدراوە ﴿٢﴾ ﴿وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودٍ﴾ وە بەهەموو بینەرو بینراوێك(یا شایەت و شایەتی لەسەر دراو یا ڕۆژی هەینی و ڕۆژی عەرەفە) ﴿٣﴾ ﴿قُتِلَ أَصْحَٰبُ ٱلْأُخْدُودِ﴾ بەکوشت چن خاوەن چاڵەکان (لە غەمەکان) ﴿٤﴾ ﴿ٱلنَّارِ ذَاتِ ٱلْوَقُودِ﴾ ئەو ئاگرەی خاوەن سووتەمەنی (و بڵێسەیە) ﴿٥﴾ ﴿إِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ﴾ کاتێك کە ئەوان دانیشتبوون بەدەوری (ئاگرەکە) دا ﴿٦﴾ ﴿وَهُمْ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ بِٱلْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ﴾ وە ئەوان سەیری ئەوەیان دەکرد کە دەیان کرد بە بڕوادارەکان ﴿٧﴾ ﴿وَمَا نَقَمُواْ مِنْهُمْ إِلَّآ﴾ وە ئەم سزایەش هەر لەبەر ئەوە دەدران ﴿أَن يُؤْمِنُواْ بِٱللَّهِ ٱلْعَزِيزِ ٱلْحَمِيدِ﴾ کە بڕوایان هێنابوو بەخوای بەدەسەڵاتی سوپاسکراو ﴿٨﴾ ﴿ٱلَّذِى لَهُۥ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ ئەوخودایەی کە موڵکی ئاسمانەکان و زەویی بۆ ئەوە ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ شَهِيدٌ﴾ وە خوا ئاگادارە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٩﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ فَتَنُواْ ٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە ئازاری پیاو و ژنە بڕوادارەکانیان داو ﴿ثُمَّ لَمْ يَتُوبُواْ﴾ لەپاشان پەشیمان نەبوونەوە ﴿فَلَهُمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَلَهُمْ عَذَابُ ٱلْحَرِيقِ﴾ ئەوە بۆ ئەوان هەیە سزای دۆزەخ، وە سزای(ئاگری) سووتێنەر ﴿١٠﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ بێگومان ئەوانەی بڕوایان هێناو کردەوە چاکەکانیان کرد ﴿لَهُمْ جَنَّٰتٌ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ بۆ ئەوان هەیە بەهەشتانێك کە جۆگە ئاوی زۆر دەڕوات بەژێریاندا ﴿ذَٰلِكَ ٱلْفَوْزُ ٱلْكَبِيرُ﴾ ئا ئەوەیە سەرکەوتنی گەورە ﴿١١﴾ ﴿إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ﴾ بەڕاستی دەست وەشاندنی پەروەردگاری تۆ زۆر سەختە ﴿١٢﴾ ﴿إِنَّهُۥ هُوَ يُبْدِئُ وَيُعِيدُ﴾ بێگومان هەر ئەوە کە لەسەرەتاوە(مرۆڤ) دروست دەکات و(دوای مردنیش) زیندووی دەکاتەوە ﴿١٣﴾ ﴿وَهُوَ ٱلْغَفُورُ ٱلْوَدُودُ﴾ وە هەر ئەوە لێخۆشبووی میهرەبان ﴿١٤﴾ ﴿ذُو ٱلْعَرْشِ ٱلْمَجِيدُ﴾ خاوەنی عەرش و بەرزو پایە دار ﴿١٥﴾ ﴿فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيدُ﴾ هەرچیەکی بیەوێت دەیکات ﴿١٦﴾ ﴿هَلْ أَتَىٰكَ حَدِيثُ ٱلْجُنُودِ﴾ ئایا پێت گەیشتووە باس و بەسەرهاتی لەشکرەکانی ﴿١٧﴾ ﴿فِرْعَوْنَ وَثَمُودَ﴾ فیرعەون و سەموود ﴿١٨﴾ ﴿بَلِ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ فِى تَكْذِيبٍ﴾ بەڵکو ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون هەمیشە لە بە درۆ زانینی (قورئان) دان ﴿١٩﴾ ﴿وَٱللَّهُ مِن وَرَآئِهِم مُّحِيطٌۢ﴾ وە خواش(بە دەسەڵات و زانینی) لە پشتیانەوە دەوری داون ﴿٢٠﴾ ﴿بَلْ هُوَ قُرْءَانٌ مَّجِيدٌ﴾ بەڵکو ئەوە(ی کە بەدرۆی دەزانن) قورئانێکی گەورەو بەڕێزە ﴿٢١﴾ ﴿فِى لَوْحٍ مَّحْفُوظٍۭ﴾ لە لەوحێکی پارێزراو دایە (کە پێی دەوترێت لوح المحفوظ) ﴿٢٢﴾

سورەتی ﴿ الطَّارِق ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ﴾ سوێند بە ئاسمان و ئەوەی کە لەشەوا دەردەکەوێ ﴿١﴾ ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ﴾ تۆ چوزانیت دەرکەوتووی شەو چی یە ؟ ﴿٢﴾ ﴿النَّجْمُ الثَّاقِبُ﴾ ئەستێرەی درەخشانی تاریکی کون کەرە ﴿٣﴾ ﴿إِن كُلُّ نَفْسٍ لَّمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ﴾ (سوێند بەمانە) کەس نی یە کە چاودێرێکی بەسەرەوە نەبێ ﴿٤﴾ ﴿فَلْيَنظُرِ الْإِنسَانُ مِمَّ خُلِقَ﴾ دەی با مرۆڤ سەرنج بدات کە لەچی دروست کراوە ﴿٥﴾ ﴿خُلِقَ مِن مَّاءٍ دَافِقٍ﴾ دروست کراوە لە ئاوێکی فڕێدراو (هەڵقوڵاو) ﴿٦﴾ ﴿يَخْرُجُ مِن بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ﴾ کە دەردەچێ لە ناوەندی پشت (ی پیاو) و دانەی (پەراسووی) سنگی (ژن) ەوە ﴿٧﴾ ﴿إِنَّهُ عَلَىٰ رَجْعِهِ لَقَادِرٌ﴾ بەڕاستی خوا بەدەسەڵاتە لەسەر زیندوو کردنەوەی ﴿٨﴾ ﴿يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ﴾ لە ڕۆژێکدا کە هەرچی نهێنی هەیە ئاشکرا دەکرێ ﴿٩﴾ ﴿فَمَا لَهُ مِن قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ﴾ ئەو نە هێزێك شك دەبات و نە پشتیوانێك ﴿١٠﴾ ﴿وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ﴾ سوێند بە ئاسمانی خاوەن باران ﴿١١﴾ ﴿وَالْأَرْضِ ذَاتِ الصَّدْعِ﴾ وە بەزەوی خاوەن درزو قڵیش ﴿١٢﴾ ﴿إِنَّهُ لَقَوْلٌ فَصْلٌ﴾ بێگومان ئەم(قورئانە)م وتەی ڕاست و جیاکەرەوەیە ﴿١٣﴾ ﴿وَمَا هُوَ بِالْهَزْلِ﴾ وە گاڵتە نی یە ﴿١٤﴾ ﴿إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا﴾ بێگومان بێ بڕواکان (پیلان دەگێڕن) و فێڵ دەکەن چۆن فێڵ کردنێك ﴿١٥﴾ ﴿وَأَكِيدُ كَيْدًا﴾ وە منیش پیلان دەگێڕم (ونەخشە دەکێشم لەبەرامبەر پیلانی ئەواندا) چۆن پیلان ونەخشە کێشانێك ﴿١٦﴾ ﴿فَمَهِّلِ الْكَافِرِينَ﴾ ئەمجا (تۆش ئەی پێغەمبەر ﷺ) مۆڵەتی بێ بڕواکان بدە ﴿أَمْهِلْهُمْ رُوَيْدًا﴾ منیش کەمێك لێیان دەوەستم (پاشان دەبینیت چیان بەسەر دەهێنم بە سزاداتایان) ﴿١٧﴾

سورەتی ﴿ الأَعْلَىٰ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى﴾ تەسبیحاتی پەروەردگاری هەرە بڵندت بکە ﴿١﴾ ﴿الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّىٰ﴾ ئەوەی(هەموو شتێکی) دروست کردووەو ڕێك وپێکی کردووە ﴿٢﴾ ﴿وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَىٰ﴾ وە ئەوەی کە نەخشەی کێشاوە(بۆ هەموو شتێك) ئەمجا شارەزای کردووە ﴿٣﴾ ﴿وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَىٰ﴾ وە ئەوەی کە لەوەڕی دەرهێناوە ﴿٤﴾ ﴿فَجَعَلَهُ غُثَاءً أَحْوَىٰ﴾ ئەمجا دەیکات بە پوشی ڕەش داگەڕاو ﴿٥﴾ ﴿سَنُقْرِئُكَ فَلَا تَنسَىٰ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ قورئانت) بەسەردا دەخوێنینەوەو هەرگیز بیرت ناچێتەوە ﴿٦﴾ ﴿إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ﴾ مەگەر ئەوەی کە خوا بیەوێت ﴿إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَىٰ﴾ بێگومان ئەو بە هەموو شتێکی ئاشکراو پەنهان ئاگادارە ﴿٧﴾ ﴿وَنُيَسِّرُكَ لِلْيُسْرَىٰ﴾ وە یارمەتیت دەدەین بۆ ڕێ ی ئاسان ﴿٨﴾ ﴿فَذَكِّرْ إِن نَّفَعَتِ الذِّكْرَىٰ﴾ ئەمجا تۆش هەردەم ئامۆژگاری بکە ئەگەر سوودی گەیاند ﴿٩﴾ ﴿سَيَذَّكَّرُ مَن يَخْشَىٰ﴾ بێگومان ئەوەی لە خوا بترسێ پەندی لێ وەردەگرێ ﴿١٠﴾

﴿وَيَتَجَنَّبُهَا ٱلْأَشْقَى﴾ وە ئەوەی زۆر خراپیش بێ خۆی لێ دوور دەخاتەوە ﴿١١﴾ ﴿ٱلَّذِى يَصْلَى ٱلنَّارَ ٱلْكُبْرَىٰ﴾ ئەوەی دەچێتە ناو ئاگری هەرە گەورەوە ﴿١٢﴾ ﴿ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَىٰ﴾ لەپاشان نە دەمرێ تێیدا (تا ڕزگاری بێت) وە نە دەژی (تێیدا بە ئاسایی) ﴿١٣﴾ ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَن تَزَكَّىٰ﴾ بەڕاستی سەرفراز بوو ئەوەی کە خۆی پاك ڕاگرت ﴿١٤﴾ ﴿وَذَكَرَ ٱسْمَ رَبِّهِۦ فَصَلَّىٰ﴾ وەناوی پەروەردگاری خۆی دەبات و کەوتە نوێژ کردن (وپاڕایەوە) ﴿١٥﴾ ﴿بَلْ تُؤْثِرُونَ ٱلْحَيَوٰةَ ٱلدُّنْيَا﴾ بەڵکو ئێوە ژیانی دونیا هەڵدەبژێرن ﴿١٦﴾ ﴿وَٱلْءَاخِرَةُ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰٓ﴾ کەچی(ژیانی) دوا ڕۆژ باشترو پایە دارترە ﴿١٧﴾ ﴿إِنَّ هَـٰذَا لَفِى ٱلصُّحُفِ ٱلْأُولَىٰ﴾ بێ گومان ئەمەی (کەباسکرا) لە نامەی پێشوەکاندایە ﴿١٨﴾ ﴿صُحُفِ إِبْرَٰهِيمَ وَمُوسَىٰ﴾ نامەکانی ئیبراهیم و مووسا ﴿١٩﴾

سورەتی ﴿ الغَاشِيَة ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿هَلْ أَتَىٰكَ حَدِيثُ ٱلْغَـٰشِيَةِ﴾ ئایا هەواڵی ڕۆژی دوایی (ڕۆژی داپۆشەرت) پێگەشتووە ﴿١﴾ ﴿وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ خَـٰشِعَةٌ﴾ زۆر دەم و چاو لەو ڕۆژەدا ترسناك و ڕیسواو شەرمەزارن ﴿٢﴾ ﴿عَامِلَةٌ نَّاصِبَةٌ﴾ هەوڵدەرێکی ڕەنجەڕۆن ﴿٣﴾ ﴿تَصْلَىٰ نَارًا حَامِيَةً﴾ دەچنە ناو ئاگری هەرە گەرمەوە ﴿٤﴾ ﴿تُسْقَىٰ مِنْ عَيْنٍ ءَانِيَةٍ﴾ ئاو دەدرێن لەسەرچاوەی کوڵ بەکوڵ و زۆر گەرم ﴿٥﴾ ﴿لَّيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِن ضَرِيعٍ﴾ خۆراکیان هەر دڕکی حوشتر خوار(ی ئاگربینە) ﴿٦﴾ ﴿لَّا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِى مِن جُوعٍ﴾ نە قەڵەوی دەکات و نە برسێتی لا دەبات ﴿٧﴾ ﴿وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاعِمَةٌ﴾ زۆر ڕوخسار لەو ڕۆژەدا پاراوە (جوان وگەشن) ﴿٨﴾ ﴿لِّسَعْيِهَا رَاضِيَةٌ﴾ ڕازین لەکۆششی خۆیان ﴿٩﴾ ﴿فِى جَنَّةٍ عَالِيَةٍ﴾ وان لە بەهەشتی بەرزو بڵندا ﴿١٠﴾ ﴿لَّا تَسْمَعُ فِيهَا لَـٰغِيَةً﴾ قسەی هیچ وپوچی تێدا نابیستن ﴿١١﴾ ﴿فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ﴾ تێیدایەتی سەرچاوەی ڕەوان ﴿١٢﴾ ﴿فِيهَا سُرُرٌ مَّرْفُوعَةٌ﴾ تێیدایەتی زۆر قەنەفە و تەختی بەرز ﴿١٣﴾ ﴿وَأَكْوَابٌ مَّوْضُوعَةٌ﴾ وە پەرداخی دانراو ﴿١٤﴾ ﴿وَنَمَارِقُ مَصْفُوفَةٌ﴾ وە پشتی ڕیزکراو ﴿١٥﴾ ﴿وَزَرَابِىُّ مَبْثُوثَةٌ﴾ وە قاڵی ڕاخراو لە هەموو لایەکەوە ﴿١٦﴾ ﴿أَفَلَا يَنظُرُونَ إِلَى ٱلْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ﴾ دەی بۆ وورد نابنەوە لە حوشتر کە چۆن دروست کراوە ﴿١٧﴾ ﴿وَإِلَى ٱلسَّمَآءِ كَيْفَ رُفِعَتْ﴾ وە لە ئاسمان کە چۆن بەرز کراوەتەوە ﴿١٨﴾ ﴿وَإِلَى ٱلْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ﴾ وە لە شاخەکان کە چۆن داکوتراون و دامەزرێنراون؟ ﴿١٩﴾ ﴿وَإِلَى ٱلْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ﴾ وە لە زەوی کە چۆن ڕاخراوە ﴿٢٠﴾ ﴿فَذَكِّرْ إِنَّمَآ أَنتَ مُذَكِّرٌ﴾ کەوابوو ئامۆژگاری بکە، تۆ هەر ئامۆژگاری کاریت ﴿٢١﴾ ﴿لَّسْتَ عَلَيْهِم بِمُصَيْطِرٍ﴾ تۆ دەسەڵات دار نیت بەسەریاندا ﴿٢٢﴾

﴿إِلَّا مَن تَوَلَّىٰ وَكَفَرَ﴾ بەڵام ئەو کەسەی کە پشت هەڵکاو بێ بڕوا بێت ﴿٢٣﴾ ﴿فَيُعَذِّبُهُ ٱللَّهُ ٱلْعَذَابَ ٱلْأَكْبَرَ﴾ ئەوە خوا سزای دەدات بە سزای زۆر گەورە ﴿٢٤﴾ ﴿إِنَّ إِلَيْنَآ إِيَابَهُمْ﴾ بێگومان هەر بۆ لای ئێمەیە گەڕانەوەیان ﴿٢٥﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُم﴾ لە پاشان بەڕاستی لەسەر ئێمەیە لێ پرسینەوەیان ﴿٢٦﴾

سورەتی ﴿ٱلْفَجْرِ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَٱلْفَجْرِ﴾ سوێند بە بەرەبەیان ﴿١﴾ ﴿وَلَيَالٍ عَشْرٍ﴾ وە بە دە شەوی سەرەتای مانگ(ی ذي الحجة) ﴿٢﴾ ﴿وَٱلشَّفْعِ وَٱلْوَتْرِ﴾ وە بەتاك و جووت ﴿٣﴾ ﴿وَٱلَّيْلِ إِذَا يَسْرِ﴾ وە بەشەوگار کاتێك کە تێ دەپەڕێت ﴿٤﴾ ﴿هَلْ فِى ذَٰلِكَ قَسَمٌ لِّذِى حِجْرٍ﴾ ئایا ئەمانەی کە سوێندیان پێ خورا شایستەی سوێند پێ خواردن نین لای کەسانی تێگەیشتوو ﴿٥﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ﴾ ئایا نابینیت کە پەروەردگاری تۆ چی کرد بە گەلی عاد ﴿٦﴾ ﴿إِرَمَ ذَاتِ ٱلْعِمَادِ﴾ وە بەهۆزی ئیرەم ؟ خاوەنی پایە (و دەسەلات) ﴿٧﴾ ﴿ٱلَّتِى لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا فِى ٱلْبِلَٰدِ﴾ کە وێنەیان دروست نەکرابوو لە هەموو وولاتدا ﴿٨﴾ ﴿وَثَمُودَ ٱلَّذِينَ جَابُوا۟ ٱلصَّخْرَ بِٱلْوَادِ﴾ وە(چی کرد) بە گەلی سەموود ئەوانەی کە(شاخی) بەردیان دەتاشی لە شیوو دۆڵەکاندا ﴿٩﴾ ﴿وَفِرْعَوْنَ ذِى ٱلْأَوْتَادِ﴾ وە فیرعەونی خاوەن سنگی زۆر(وەك ئەهرامەکان ،کە وەك سنگ چوون بە زەویدا) ﴿١٠﴾ ﴿ٱلَّذِينَ طَغَوْا۟ فِى ٱلْبِلَٰدِ﴾ ئەوانەی کە یاخی بوون لە وڵاتدا ﴿١١﴾ ﴿فَأَكْثَرُوا۟ فِيهَا ٱلْفَسَادَ﴾ وە زۆریان خراپە تیداکرد ﴿١٢﴾ ﴿فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ﴾ ئەمجا پەروەردگاری تۆ دایگرتن بە قامچی سزا ﴿١٣﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ لَبِٱلْمِرْصَادِ﴾ بەڕاستی پەروەردگاری تۆ لە کەمینی ستەم کاراندایە ﴿١٤﴾ ﴿فَأَمَّا ٱلْإِنسَٰنُ إِذَا مَا ٱبْتَلَىٰهُ رَبُّهُۥ﴾ جا کاتێك کە خوا ئادەمی تاقی کردەوە ﴿فَأَكْرَمَهُۥ وَنَعَّمَهُۥ﴾ و ڕێزی گرت و نازو نیعمەتی بەسەردا ڕشت ﴿فَيَقُولُ رَبِّىٓ أَكْرَمَنِ﴾ ئەوە دەڵێ پەروەردگارم ڕێزی گرتووم ﴿١٥﴾ ﴿وَأَمَّآ إِذَا مَا ٱبْتَلَىٰهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُۥ﴾ وە ئەگەر تاقی کردەوەو ڕۆزی کەم پێدا ﴿فَيَقُولُ رَبِّىٓ أَهَٰنَنِ﴾ ئەوسا دەڵێ پەروەردگارم ڕیسوای کردووم ﴿١٦﴾ ﴿كَلَّا﴾ نەء وانی یە (کە ئێوە بیری لێ دەکەنەوە) ﴿بَل لَّا تُكْرِمُونَ ٱلْيَتِيمَ﴾ بەڵکو ئێوە ڕێزی هەتیوان ناگرن ﴿١٧﴾ ﴿وَلَا تَحَٰٓضُّونَ عَلَىٰ طَعَامِ ٱلْمِسْكِينِ﴾ وە هانی یەکتری نادەن لەسەر خواردەمەنی دان(و بەخێو کردنی) هەژاران ﴿١٨﴾ ﴿وَتَأْكُلُونَ ٱلتُّرَاثَ أَكْلًا لَّمًّا﴾ (بەڵکو سەرەڕای ئەمەش بەشە) میراتی (بەشداران) هەمووی(بە هەڵپە) دەخۆن ﴿١٩﴾ ﴿وَتُحِبُّونَ ٱلْمَالَ حُبًّا جَمًّا﴾ وە ماڵ و سامانتان خۆش دەوێت بە خۆش ویستنێکی زۆر ﴿٢٠﴾ ﴿كَلَّآ إِذَا دُكَّتِ ٱلْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا﴾ نابێ وا بکەن ! کاتێك کەزەوی بە توندی درا بەیەکدا و پارە پارە کرا ﴿٢١﴾ ﴿وَجَآءَ رَبُّكَ وَٱلْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا﴾ (لەڕۆژی دواییدا) پەروەردگارت دێت (بۆ لێپرسینەوەی خەڵکی، هاتنێك شیاوی زاتی خۆی بێت، بڕوامان پێیەتی بەبێ هیچ لێچواندن ولێکدانەوەیەك، وە چۆنیەتیەکەی نازانین، تەنها خودا خۆی دەزانێت) وە فریشتەکانیش پۆل پۆل دێن ﴿٢٢﴾

﴿وَجِاْىٓءَ يَوۡمَئِذِۭ بِجَهَنَّمَۚ﴾ وە لـەو ڕۆژەدا دۆزەخ دەهێنرێت(بۆ ساحەی مەحشـەر) ﴿يَوۡمَئِذٖ يَتَذَكَّرُ ٱلۡإِنسَٰنُ﴾ لـەو ڕۆژەدا ئینسـان(کردەوەی خـۆی) بیـر دەکەوێتـەوە ﴿وَأَنَّىٰ لَهُ ٱلذِّكۡرَىٰ﴾ بـەڵام ئـەو بیر کەوتنەوەیە چ سوودێك بەو دەگەیەنێت؟ ﴿٢٣﴾ ﴿يَقُولُ يَٰلَيۡتَنِي قَدَّمۡتُ لِحَيَاتِي﴾ (ئەمجا بە داخەوە) دەڵێ خۆزگـە لە دونیادا کاری چاکەم پێش بخستایە بۆ ئەم ژیانەم ﴿٢٤﴾ ﴿فَيَوۡمَئِذٖ لَّا يُعَذِّبُ عَذَابَهُۥٓ أَحَدٞ﴾ ئەمجا لەو ڕۆژەدا کەس سزای کەس نادات وەکو سزای خوا ﴿٢٥﴾ ﴿وَلَا يُوثِقُ وَثَاقَهُۥٓ أَحَدٞ﴾ وە کەس کەلەپچەی کـەس ناکات وەکو کەلەپچە کردنی خوا (بۆ بێ بـاوەڕان) ﴿٢٦﴾ ﴿يَٰٓأَيَّتُهَا ٱلنَّفۡسُ ٱلۡمُطۡمَئِنَّةُ﴾ (لەو ڕۆژەدا بە خوا پەرست دەووترێت) ئەی نەفسی بە ئارام ﴿٢٧﴾ ﴿ٱرۡجِعِيٓ إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةٗ مَّرۡضِيَّةٗ﴾ بگەڕێرەوە بۆ لای پەروەردگـاری خـۆت بە ڕەزامەندی و لێ ڕازی بوون ﴿٢٨﴾ ﴿فَٱدۡخُلِي فِي عِبَٰدِي﴾ ئەمجا بچۆرە ناو بەندە چاکەکانی من ﴿٢٩﴾ ﴿وَٱدۡخُلِي جَنَّتِي﴾ و بچۆرە ناو بەهەشتی منەوە ﴿٣٠﴾

سورەتی ﴿ ٱلۡبَلَدِ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿لَآ أُقۡسِمُ بِهَٰذَا ٱلۡبَلَدِ﴾ سـوێند بـەم شـارە (کـە مەککەیـە) ﴿١﴾ ﴿وَأَنتَ حِلُّۢ بِهَٰذَا ٱلۡبَلَدِ﴾ وە تـۆ لـەو شـارەدا نیشـتەجێی (کە ئازاردانی تۆی تێدا بڕیار دراوە) ﴿٢﴾ ﴿وَوَالِدٖ وَمَا وَلَدَ﴾ وە سـوێند بە باوك (باوکە ئادەم) وئـەوەی کە لێی کەوتۆتەوە ﴿٣﴾ ﴿لَقَدۡ خَلَقۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ فِي كَبَدٍ﴾ سـوێند بەخوا بەڕاسـتی ئادەمیمان دروسـت کـردووە هەمیشـە لەڕەنج وکێشـە وناڕەحەتیدایـە ﴿٤﴾ ﴿أَيَحۡسَبُ أَن لَّن يَقۡدِرَ عَلَيۡهِ أَحَدٞ﴾ ئایـا وا دەزانێ کە کەس دەسـەڵاتی بەسـەریدا نی یە ﴿٥﴾ ﴿يَقُولُ أَهۡلَكۡتُ مَالٗا لُّبَدًا﴾ (بەفیزەوە) دەڵێ ماڵی زۆرم لەناو داوەو بەخشیوە ﴿٦﴾ ﴿أَيَحۡسَبُ أَن لَّمۡ يَرَهُۥٓ أَحَدٌ﴾ ئایا وا دەزانێ کە کەس نەیدیوە ﴿٧﴾ ﴿أَلَمۡ نَجۡعَل لَّهُۥ عَيۡنَيۡنِ﴾ ئایا دوو چاومـان نەداوەتێ ﴿٨﴾ ﴿وَلِسَانٗا وَشَفَتَيۡنِ﴾ وە زمانێك و دوو لێومان پێ نەداوە؟ ﴿٩﴾ ﴿وَهَدَيۡنَٰهُ ٱلنَّجۡدَيۡنِ﴾ وە ڕێ ی چـاك و خراپمـان نیشـان نەداوە ﴿١٠﴾ ﴿فَلَا ٱقۡتَحَمَ ٱلۡعَقَبَةَ﴾ کەچی هێشـتا (زۆرێـك لە خەڵکی) پەلامـاری پلـەی سـەختی نـەداوە ﴿١١﴾ ﴿وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا ٱلۡعَقَبَةُ﴾ تۆ چوزانییـت پلەی سـەخت کامەیە ﴿١٢﴾ ﴿فَكُّ رَقَبَةٍ﴾ ئازاد کردنی کۆیلەیە ﴿١٣﴾ ﴿أَوۡ إِطۡعَٰمٞ فِي يَوۡمٖ ذِي مَسۡغَبَةٖ﴾ و ناندانە لەڕۆژی گرانی و برسێتی دا ﴿١٤﴾ ﴿يَتِيمٗا ذَا مَقۡرَبَةٍ﴾ بەهەتیـوی خـزم ﴿١٥﴾ ﴿أَوۡ مِسۡكِينٗا ذَا مَتۡرَبَةٖ﴾ یا بە هـەژاری خاکە سـەر (کەفتەکار) ﴿١٦﴾ ﴿ثُمَّ كَانَ مِنَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ سـەرەڕای ئەمانـەش لەو کەسـانە بێ کـە بڕوایـان هێنابێ ﴿وَتَوَاصَوۡاْ بِٱلصَّبۡرِ﴾ وە ئامۆژگـاری یەکتریان کردبێ بە ئارامگرتن ﴿وَتَوَاصَوۡاْ بِٱلۡمَرۡحَمَةِ﴾ و ئامۆژگاری یەکتریان کردبێ بە بەزەیی و میهرەبانی ﴿١٧﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلۡمَيۡمَنَةِ﴾ ئەوانە هاوەڵانی دەستی ڕاستن ﴿١٨﴾

﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا هُمْ أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ﴾ وە ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون بە موعجیزەو نیشانەکانی ئێمە ئەوانە هاوەڵانی دەستی چەپن ﴿١٩﴾ ﴿عَلَيْهِمْ نَارٌ مُؤْصَدَةٌ﴾ دایگرتوون ئاگری دەرگا داخراو ﴿٢٠﴾

سورەتی ﴿الشَّمْسِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا﴾ سوێند بەخۆر و ڕووناکییەکەی ﴿١﴾ ﴿وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَاهَا﴾ وە سوێند بەمانگ کەدوا بەدوای ئەو هەڵبێ ﴿٢﴾ ﴿وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّاهَا﴾ وە سوێند بە ڕۆژ کاتێ کەخۆر دەردەخات ﴿٣﴾ ﴿وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَاهَا﴾ وە سوێند بەشەو کەخۆر دادەپۆشێ ﴿٤﴾ ﴿وَالسَّمَاءِ وَمَا بَنَاهَا﴾ وە سوێند بە ئاسمان و بەوەی دروستی کردووە ﴿٥﴾ ﴿وَالْأَرْضِ وَمَا طَحَاهَا﴾ وە سوێند بە زەوی و ئەوەی ڕای خستووە ﴿٦﴾ ﴿وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا﴾ وە سوێند بە نەفسی ئادەمی و ئەو زاتەیشی کە ڕێك و پێك بەدیهێناوە ﴿٧﴾ ﴿فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا﴾ ئەمجا ڕێگای چەوت وخراپ وچاك و خواپەرستیشی پیشاندا ﴿٨﴾ ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا﴾ (سوێند بە هەموو ئەوانە) بەڕاستی ڕزگاری بوو ئەو کەسەی کە نەفسی خۆی پاك کردەوە ﴿٩﴾ ﴿وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا﴾ بێگومان نا ئومێد بوو ئەو کەسەی کە نەفسی خۆی (بە گوناه) وون و تاوانبار کرد ﴿١٠﴾ ﴿كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا﴾ بڕوای نەهێنا هۆزی سەموود بەهۆی سەرکەشی یانەوە ﴿١١﴾ ﴿إِذِ انْبَعَثَ أَشْقَاهَا﴾ کاتێك کە خراپترینیان هەستایەوە (بۆ سەربڕینی حوشترەکە) ﴿١٢﴾ ﴿فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا﴾ ئەمجا پێغەمبەرەکەی خوا (صالح عليه السلام) پێ ی ووتن: واز بهێنن لەم حوشتری خوایە و نۆرە ئاوەکەی ﴿١٣﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا﴾ کەچی بڕوایان پێ نەکردو حوشترەکەیان سەر بڕی ﴿فَدَمْدَمَ عَلَيْهِمْ رَبُّهُمْ بِذَنْبِهِمْ فَسَوَّاهَا﴾ ئەمجا پەروەردگاری ئەوان سزای ڕشت بەسەریاندا بەهۆی گوناهەکانیانەوە و تەختی کردن ﴿١٤﴾ ﴿وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهَا﴾ وە(خوا) ناترسێ لە پاشەڕۆژی ئەم (تۆڵە لێ سەندنەیان) ﴿١٥﴾

سورەتی ﴿اللَّيْلِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰ﴾ سوێند بەشەو کاتێك کە(زەوی) دادەپۆشێ ﴿١﴾ ﴿وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰ﴾ وە بەڕۆژ کاتێ کە ڕووناك دەبێتەوە ﴿٢﴾ ﴿وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنْثَىٰ﴾ وە بەو زاتەی کە نێرو مێ ی دروست کردوە ﴿٣﴾ ﴿إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّىٰ﴾ بەڕاستی هەوڵ و کۆششی ئێوە جۆراو جۆرە ﴿٤﴾ ﴿فَأَمَّا مَنْ أَعْطَىٰ وَاتَّقَىٰ﴾ ئەمجا ئەو کەسەی(ماڵ) ببەخشێ و لەخوا بترسێت و پارێزکاربێت ﴿٥﴾ ﴿وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَىٰ﴾ وە بڕوای ببێ بەوەی زۆرچاکە(لا اله الا الله یا بەهەشت) ﴿٦﴾ ﴿فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْيُسْرَىٰ﴾ ئەوە بێگومان یارمەتی دەدەین بۆ ڕێ ی ئاسان (کە چاکەیە) ﴿٧﴾ ﴿وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَىٰ﴾ وە ئەو کەسەی ڕژدی بکات (لەماڵ بەخشین) وخۆی بێ نیاز بزانێ (لە پاداشتی پەروەردگاری) ﴿٨﴾ ﴿وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَىٰ﴾ وە بڕوای نەبێ بەچاکە (کە لا اله الا الله یە یان بەهەشت) ﴿٩﴾

﴿فَسَنُيَسِّرُهُۥ لِلْعُسْرَىٰ﴾ ئـەوە بێگومـان ڕێ ی سـەختی بۆ ئاسـان دەکەین ﴿١٠﴾ ﴿وَمَا يُغْنِى عَنْهُ مَالُهُۥٓ إِذَا تَرَدَّىٰٓ﴾ وە سـەروەت و سـامانەکەی قازانجی پێ ناگەیەنـێ کاتێك کە تیا دەچێ ﴿١١﴾ ﴿إِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدَىٰ﴾ بەڕاستی لەسـەر ئێمەیە ڕێنموونـی ﴿١٢﴾ ﴿وَإِنَّ لَنَا لَلْءَاخِرَةَ وَٱلْأُولَىٰ﴾ وە هەردوو جیهان هـی ئێمەیە ﴿١٣﴾ ﴿فَأَنذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّىٰ﴾ من ئێوەم ترسـاند بە ئاگرێکی بڵێسـەدار (کە دۆزەخە) ﴿١٤﴾ ﴿لَا يَصْلَىٰهَآ إِلَّا ٱلْأَشْقَى﴾ کەس ناچێتە نـاو دۆزەخـەوە خراپتریـن کەس نەبێـت ﴿١٥﴾ ﴿ٱلَّذِى كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ﴾ ئەو کەسـەی کە بڕوای نەبێ و پشتی هەڵکردبێ (لـە ئایینی ڕاسـت) ﴿١٦﴾ ﴿وَسَيُجَنَّبُهَا ٱلْأَتْقَى﴾ وە لـێ ی دوور دەخرێتـەوە پارێزکارتریـن کـەس ﴿١٧﴾ ﴿ٱلَّذِى يُؤْتِى مَالَهُۥ يَتَزَكَّىٰ﴾ ئەوەی ماڵی خۆی دەبەخشـێ تـا (دڵ و دەرونی) پاك بێتەوە ﴿١٨﴾ ﴿وَمَا لِأَحَدٍ عِندَهُۥ مِن نِّعْمَةٍ تُجْزَىٰٓ﴾ لە کاتێکدا کەس چاکەیەکی وای بەسـەریەوە نی یە کەپاداشت بدرێتەوە ﴿١٩﴾ ﴿إِلَّا ٱبْتِغَآءَ وَجْهِ رَبِّهِ ٱلْأَعْلَىٰ﴾ تەنها مەبەسـتی ڕەزامەندی پەروەردگاری بـەرزو بڵندە ﴿٢٠﴾ ﴿وَلَسَوْفَ يَرْضَىٰ﴾ سوێند بەخوا(ئەو کەسەی وابێت) لەمەولا ڕازی دەبێ (بە پاداشتی دوا ڕۆژ) ﴿٢١﴾

سورەتی ﴿ الضُّحَىٰ ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَٱلضُّحَىٰ﴾ سـوێند بـە چێشـتەنگاو ﴿١﴾ ﴿وَٱلَّيْلِ إِذَا سَجَىٰ﴾ وە سـوێند بەشـەو کاتێك کە ئـارام دەگرێ (بزرنگێتـەوە) ﴿٢﴾ ﴿مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَىٰ﴾ پەروەردگـارت وازی لـێ نەهێناویت و لێـت دڵگیر نەبووە (ئـەی موحوممـەد ﷺ) ﴿٣﴾ ﴿وَلَلْءَاخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ ٱلْأُولَىٰ﴾ وە(پاداشـتی) دوا ڕۆژ بۆتـۆ چاکتـرە لـە دونیـا ﴿٤﴾ ﴿وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰٓ﴾ سـوێند بەخـوا لەمـەولا پەروەردگـارت ئەوەنـدەت پـێ دەبەخشـێ کـە ڕازی ببیت ﴿٥﴾ ﴿أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَـَٔاوَىٰ﴾ ئایا تۆی نەدیی بەهەتیـووی وحەواندیتیەوە ﴿٦﴾ ﴿وَوَجَدَكَ ضَآلًّا فَهَدَىٰ﴾ وە تـۆی نەدیـی بەسـەر لـێ شـێواوی وڕێنموونـی کردییـت ﴿٧﴾ ﴿وَوَجَدَكَ عَآئِلًا فَأَغْنَىٰ﴾ وە ئایـا تـۆی نەدیـی بەهـەژاری ودەوڵەمەنـدی کردیـت ﴿٨﴾ ﴿فَأَمَّا ٱلْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ﴾ کەواتە (تۆش) هەتیوو مەچەوسێنەرەوە ﴿٩﴾ ﴿وَأَمَّا ٱلسَّآئِلَ فَلَا تَنْهَرْ﴾ وە هەڵمەشـاخێ بە پرسـیارکەر (هەژارو سـواڵکەر) دا ﴿١٠﴾ ﴿وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ﴾ وە نیعمەت و بەخششـی پەروەردگارت دەربخە (بەیارمەتیدانی هەژاران) ﴿١١﴾

سورەتی ﴿ الشَّرْحِ ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ﴾ ئایا سـنگمان بۆ ئاسـوودەو گوشـاد نەکردییت ﴿١﴾ ﴿وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ﴾ وە دامان گرت لێت ئەو بارە گرانەی ﴿٢﴾

﴿ٱلَّذِيٓ أَنقَضَ ظَهۡرَكَ﴾ کە پشتی زۆر قورس کردبوویت ﴿٣﴾ ﴿وَرَفَعۡنَا لَكَ ذِكۡرَكَ﴾ وە ناوو ناوبانگتمان بۆ بەرز کردییەوە ﴿٤﴾ ﴿فَإِنَّ مَعَ ٱلۡعُسۡرِ يُسۡرًا﴾ بەڕاستی لەگەڵ هەموو تەنگانەیەکدا خۆشی و ئاسانی دێت ﴿٥﴾ ﴿إِنَّ مَعَ ٱلۡعُسۡرِ يُسۡرٗا﴾ بێگومان لەگەڵ هەموو تەنگانەیەکدا خۆشی و ئاسانی دێت ﴿٦﴾ ﴿فَإِذَا فَرَغۡتَ فَٱنصَبۡ﴾ ئەمجا کە لەکارێك بوویتەوە، خۆت ماندوو بکە (بە کارێکی تری چاکەوە) ﴿٧﴾ ﴿وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَٱرۡغَب﴾ وە هەر لە پەروەردگارت بپاڕێرەوە (بۆ کارەکانت) ﴿٨﴾

سورەتی ﴿ٱلتِّينِ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَٱلتِّينِ وَٱلزَّيۡتُونِ﴾ سوێند بە هەنجیرو زەیتون ﴿١﴾ ﴿وَطُورِ سِينِينَ﴾ وە سوێند بە طووری سینا ﴿٢﴾ ﴿وَهَٰذَا ٱلۡبَلَدِ ٱلۡأَمِينِ﴾ وە بەم شاری ئارام و بێ ترسە (کە مەککەیە) ﴿٣﴾ ﴿لَقَدۡ خَلَقۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ فِيٓ أَحۡسَنِ تَقۡوِيمٖ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی مرۆڤمان دروست کرد لە جوانترین شێوەدا ﴿٤﴾ ﴿ثُمَّ رَدَدۡنَٰهُ أَسۡفَلَ سَٰفِلِينَ﴾ لە پاشان (ئەگەر بێ باوەڕبێ) دەیکەین بە پەست ترینی هەموو پەستێك ﴿٥﴾ ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ جگە لەوانەی کە بڕوایان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿فَلَهُمۡ أَجۡرٌ غَيۡرُ مَمۡنُونٖ﴾ بۆ ئەوان هەیە پاداشتی نەبڕاوە ﴿٦﴾ ﴿فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعۡدُ بِٱلدِّينِ﴾ جا ئیتر چی بێ باوەڕت دەکات بە ڕۆژی دوایی ﴿٧﴾ ﴿أَلَيۡسَ ٱللَّهُ بِأَحۡكَمِ ٱلۡحَٰكِمِينَ﴾ ئایا خوا فەرمان ڕەواترینی هەموو فەرمان ڕەواکان نییە ؟ ﴿٨﴾

سورەتی ﴿ٱلۡعَلَقِ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ٱقۡرَأۡ بِٱسۡمِ رَبِّكَ ٱلَّذِي خَلَقَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بخوێنە بە ناوی پەروەردگارتەوە کە هەموو شتێکی دروست کردووە ﴿١﴾ ﴿خَلَقَ ٱلۡإِنسَٰنَ مِنۡ عَلَقٍ﴾ مرۆڤی دروست کردوە لە خوێنێکی بەستوو ﴿٢﴾ ﴿ٱقۡرَأۡ وَرَبُّكَ ٱلۡأَكۡرَمُ﴾ بخوێنە،پەروەردگاری تۆ (لە هەموو کەس) بەخشندەترە ﴿٣﴾ ﴿ٱلَّذِي عَلَّمَ بِٱلۡقَلَمِ﴾ ئەوەی کە (مرۆڤی) فێر (ی نووسین) کردووە بەقەڵەم ﴿٤﴾ ﴿عَلَّمَ ٱلۡإِنسَٰنَ مَا لَمۡ يَعۡلَمۡ﴾ مرۆڤی شارەزا کردووە بەو شتانەی کە نەی دەزانی ﴿٥﴾ ﴿كَلَّآ إِنَّ ٱلۡإِنسَٰنَ لَيَطۡغَىٰٓ﴾ نا (وانیە) بەڕاستی مرۆڤ یاخی دەبێت ﴿٦﴾ ﴿أَن رَّءَاهُ ٱسۡتَغۡنَىٰٓ﴾ کە خۆی ببینێ وادەوڵەمەند بووە ﴿٧﴾ ﴿إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ ٱلرُّجۡعَىٰٓ﴾ بێگومان هەر بۆ لای پەروەردگاری تۆیە گەڕانەوە ﴿٨﴾ ﴿أَرَءَيۡتَ ٱلَّذِي يَنۡهَىٰ﴾ ئایا بینیت ئەو کەسەی کە جڵەوگیریی ئەکات ﴿٩﴾ ﴿عَبۡدًا إِذَا صَلَّىٰٓ﴾ لە بەندەیەك کەنوێژ بکات ؟ ﴿١٠﴾ ﴿أَرَءَيۡتَ إِن كَانَ عَلَى ٱلۡهُدَىٰٓ﴾ ئایا پێم بڵێ ئەگەر (ئەو کەسە) لەسەر ڕێی ڕاست بووایە ﴿١١﴾ ﴿أَوۡ أَمَرَ بِٱلتَّقۡوَىٰٓ﴾ یان فەرمانی بدایە بەپارێزکاریی ولەخوداترسان (باشتر نەبوو) ﴿١٢﴾

﴿أَرَءَيْتَ إِن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰٓ﴾ ئایا بینیت ئەگەر بڕوای (بە ئایینی ڕاست) نەبێت و پشتی لێ هەڵکات (ڕزگاری دەبێ) ⑬ ﴿أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ ٱللَّهَ يَرَىٰ﴾ ئایا ئەی زانیوە کەخوا دەی بینێ ⑭ ﴿كَلَّا لَئِن لَّمْ يَنتَهِ لَنَسْفَعًۢا بِٱلنَّاصِيَةِ﴾ وا نییە (کە بیری لێ دەکاتەوە) بەڕاستی ئەگەر واز نەهێنێ ڕای دەکێشین (بە قژی) پێشەسەری ⑮ ﴿نَاصِيَةٍ كَٰذِبَةٍ خَاطِئَةٍ﴾ پێشەسەرێکی درۆزنی بە هەڵەدا چوو ⑯ ﴿فَلْيَدْعُ نَادِيَهُۥ﴾ ئەمجا با ئەو بانگی هاوڕێکانی خۆی بکات ⑰ ﴿سَنَدْعُ ٱلزَّبَانِيَةَ﴾ ئێمەش بانگی فریشتەی زەبر بە دەست دەکەین ⑱ ﴿كَلَّا لَا تُطِعْهُ وَٱسْجُدْ وَٱقْتَرِب ۩﴾ نەخێر، بە گوێ ی (ئەو کەسانە) مەکە، وە کوڕنوش بەرەو (لەخوا) نزیک بکەوەرەوە ⑲

سورەتی ﴿ ٱلْقَدْرِ ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِنَّآ أَنزَلْنَٰهُ فِى لَيْلَةِ ٱلْقَدْرِ﴾ بێگومان ئێمە قورئانمان ناردە خوارەوە لەشەوی بەفەڕو بەرێزدا ① ﴿وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا لَيْلَةُ ٱلْقَدْرِ﴾ تۆ چوزانییت کە شەوی بەفەڕو ڕێز چی یە ② ﴿لَيْلَةُ ٱلْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ﴾ شەوی بەفەڕو ڕێز چاکترە لە (خێری) هەزار مانگ ③ ﴿تَنَزَّلُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ وَٱلرُّوحُ فِيهَا﴾ لەو شەوەدا فریشتە و جیبرلیش لە ناویاندا دێنە خوارەوە ﴿بِإِذْنِ رَبِّهِم مِّن كُلِّ أَمْرٍ﴾ بەفەرمانی پەروەردگاریان لەهەموو کاروبارێکدا ④ ﴿سَلَٰمٌ هِىَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ ٱلْفَجْرِ﴾ ئەو شەوە (کاتی) هێمنی و ئاشتیی دەبێ تا هەڵاتنی سپێدەی بەیان ⑤

سورەتی ﴿ ٱلْبَيِّنَةِ ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿لَمْ يَكُنِ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون ﴿مِنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ﴾ لە خاوەن نامە و ﴿وَٱلْمُشْرِكِينَ﴾ بت پەرستان ﴿مُنفَكِّينَ حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ ٱلْبَيِّنَةُ﴾ دەستیان هەڵنەگرت (لەو بێ بڕوایی یە) تا نیشانە ڕوونەکەیان بۆ هات ① ﴿رَسُولٌ مِّنَ ٱللَّهِ يَتْلُوا۟ صُحُفًا مُّطَهَّرَةً﴾ (کە ئەویش) پێغەمبەرێکە لە خواوە چەند پەڕەیەکی پاکیان (بەسەردا) دەخوێنێتەوە ② ﴿فِيهَا كُتُبٌ قَيِّمَةٌ﴾ کە تێیاندایە چەند نوسراو (سورەت) ێکی بەنرخ ③ ﴿وَمَا تَفَرَّقَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ﴾ وە جیانەبوونەوە ئەوانەی کە پەیامیان بۆ هاتبوو ﴿إِلَّا مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ ٱلْبَيِّنَةُ﴾ دوای ئەوە نەبێ کە نیشانە ڕوونەکەیان بۆ هات (کە پێغەمبەری ئیسلامە) ④ ﴿وَمَآ أُمِرُوٓا۟ إِلَّا لِيَعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ﴾ (لەگەڵ ئەوەشدا) کە فەرمانیان پێ نەدرا بوو مەگەر بەوەی کە پەرستشی خوا بکەن ﴿مُخْلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ حُنَفَآءَ﴾ بەدڵسۆزی ملکەچی بۆ بکەن و خۆیان بە دوور بگرن لە هەموو بیرو باوەڕێکی خوارو خێچ ﴿وَيُقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤْتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ وە نوێژ بکەن و زەکات بدەن ﴿وَذَٰلِكَ دِينُ ٱلْقَيِّمَةِ﴾ وە ئەمەیە ئایینی ڕاست ⑤

﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ﴾ بێگومان ئەوانەی کە بێ بڕوابوون لە خاوەن پەیام و بت پەرستەکان ﴿فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا﴾ لە ئاگری دۆزەخدان، تێیدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی ﴿أُولَٰئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ﴾ ئا ئەوانە خراپترینی هەموو دروست کراوێکن ﴿٦﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە بڕوایان هێناو کردەوە چاکەکانیان کرد ﴿أُولَٰئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ﴾ ئا ئەوانە چاکترینی هەموو دروستکراوێکن ﴿٧﴾ ﴿جَزَاؤُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ﴾ پاداشتی ئەوان لای پەروەردگاریان بەهەشتانێکە جێ ی دانیشتن و مانەوەی هەمیشەیی یە ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ ڕووبارەکان بەژێریاندا دەڕوات ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۖ رَّضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ﴾ تێیدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی، خوایش لێیان ڕازی بووە ﴿وَرَضُوا عَنْهُ﴾ وە ئەوانیش لەخوا ڕازی بوون ﴿ذَٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ﴾ ئەمە بۆ کەسێکە کەلە خوا بترسێ ﴿٨﴾

سورەتی ﴿الزَّلْزَلَة﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا﴾ کاتێک زەوی هاتە لەرزە بەلەرزینی خۆی ﴿١﴾ ﴿وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا﴾ وە زەوی هەرچی شتی قورس و گرانی (ناوی) هەیە هەمووی فڕێ دایە دەرەوە ﴿٢﴾ ﴿وَقَالَ الْإِنسَانُ مَا لَهَا﴾ وە مرۆڤ لەو ڕۆژەدا دەڵێ: ئەوە زەوی چی یەتی ؟ ﴿٣﴾ ﴿يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا﴾ لەو ڕۆژەدا (زەوی) دەنگ و باسی خۆی دەگێڕێتەوە ﴿٤﴾ ﴿بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا﴾ کە پەروەردگاری تۆ (وای) وەحی بۆ کردوە ﴿٥﴾ ﴿يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا﴾ لەو ڕۆژەدا خەڵکی دەردەچن بەپەڕاگەندە و پەشێوی ﴿لِّيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ﴾ تا (پاداشتی) کردەوەی خۆیان نیشان بدرێ ﴿٦﴾ ﴿فَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ﴾ ئەمجا هەر کەسێك بە ئەندازەی هەرە وورديلەيەك چاکەی کردبێ دەیبینێتەوە ﴿٧﴾ ﴿وَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ﴾ وە هەر کەسێك بە ئەندازەی هەرە وردیلەیەك خراپەی کردبێ دەی بینێتەوە ﴿٨﴾

سورەتی ﴿العَادِيَات﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالْعَادِيَاتِ ضَبْحًا﴾ سوێند بە ئەسپانی تاودەر (کە دەپڕمێنن) چۆن پڕمەیەك (لەکاتی غەزاکردندا) ﴿١﴾ ﴿فَالْمُورِيَاتِ قَدْحًا﴾ وە سوێند بە ئاگر هەڵگیرسێنەران لەبەرد بەناڵی سمیان ﴿٢﴾ ﴿فَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًا﴾ وەسوێندبە (ئەسپانی) هێرش بەران لەبەیانیاندا ﴿٣﴾ ﴿فَأَثَرْنَ بِهِ نَقْعًا﴾ کەبەوەتەپ و تۆز هەڵدەستێنن ﴿٤﴾ ﴿فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعًا﴾ وە بەو تەپ و تۆزەوە، خۆیان دەکەن بە ناوەڕاستی کۆمەڵی دوژمندا ﴿٥﴾

﴿إِنَّ ٱلۡإِنسَٰنَ لِرَبِّهِۦ لَكَنُودٞ﴾ بەڕاستی مرۆڤ بۆ پەروەردگاری نا سوپاسە ﴿٦﴾ ﴿وَإِنَّهُۥ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٞ﴾ وە بێگومان خۆی لەسەر ئەم ناسوپاسی یە شایەتە ﴿٧﴾ ﴿وَإِنَّهُۥ لِحُبِّ ٱلۡخَيۡرِ لَشَدِيدٌ﴾ وە بەڕاستی مرۆڤ بۆ خۆشەویستی ماڵی دونیا زۆر بەگیرە ﴿٨﴾ ﴿أَفَلَا يَعۡلَمُ إِذَا بُعۡثِرَ مَا فِي ٱلۡقُبُورِ﴾ دەی ئایا نازانی کاتێك کە مردووی ناو گۆڕەکان زیندوو کرانەوە و(هێنرانە دەرەوە) ﴿٩﴾ ﴿وَحُصِّلَ مَا فِي ٱلصُّدُورِ﴾ وە ئاشکرا بوو هەرچی ڕازی ناو دڵانە ﴿١٠﴾ ﴿إِنَّ رَبَّهُم بِهِمۡ يَوۡمَئِذٖ لَّخَبِيرُۢ﴾ بێگومان پەروەردگاریان لەو ڕۆژەدا ئاگادارە بە کردەوەیان ﴿١١﴾

سورەتی ﴿ ٱلۡقَارِعَةُ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ٱلۡقَارِعَةُ﴾ ڕۆژی داچڵەکێنەر (ناوە بۆ ڕۆژی قیامەت) ﴿١﴾ ﴿مَا ٱلۡقَارِعَةُ﴾ ئاخۆ چۆن بێ ئەو ڕۆژە؟ ﴿٢﴾ ﴿وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا ٱلۡقَارِعَةُ﴾ تۆ چوزانییت ئەو ڕۆژە چی یە ﴿٣﴾ ﴿يَوۡمَ يَكُونُ ٱلنَّاسُ كَٱلۡفَرَاشِ ٱلۡمَبۡثُوثِ﴾ ڕۆژێکە خەڵکی وەك پەپولەی پەراگەندە بڵاودەبنەوە ﴿٤﴾ ﴿وَتَكُونُ ٱلۡجِبَالُ كَٱلۡعِهۡنِ ٱلۡمَنفُوشِ﴾ وە شاخەکان وەك خوری شیکراویان لێ دێت ﴿٥﴾ ﴿فَأَمَّا مَن ثَقُلَتۡ مَوَٰزِينُهُۥ﴾ ئەمجا ئەوەی کێشی (چاکەکانی) قورس و گران بێ ﴿٦﴾ ﴿فَهُوَ فِي عِيشَةٖ رَّاضِيَةٖ﴾ ئەوە ئەو کەسە لە گوزەرانێکی پەسەندا ئەبێ ﴿٧﴾ ﴿وَأَمَّا مَنۡ خَفَّتۡ مَوَٰزِينُهُۥ﴾ وە ئەوەی کێشی (چاکەکانی) سووك بێ ﴿٨﴾ ﴿فَأُمُّهُۥ هَاوِيَةٞ﴾ ئەوە جێ ی ئەو (هاویە) یە ﴿٩﴾ ﴿وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا هِيَهۡ﴾ تۆ چوزانییت (هاویە) چی یە ﴿١٠﴾ ﴿نَارٌ حَامِيَةُۢ﴾ ئاگرێکی هەڵگیرساوە ﴿١١﴾

سورەتی ﴿ ٱلتَّكَاثُرُ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿أَلۡهَىٰكُمُ ٱلتَّكَاثُرُ﴾ ئێوەی بێ ئاگا کردووە شانازیتان بە زۆریی سەروەت و سامانەوە ﴿١﴾ ﴿حَتَّىٰ زُرۡتُمُ ٱلۡمَقَابِرَ﴾ تا دەمرن و دەچن بۆ گۆڕستان ﴿٢﴾ ﴿كَلَّا سَوۡفَ تَعۡلَمُونَ﴾ وامەکەن ! لەمەولا دەزانن ﴿٣﴾ ﴿ثُمَّ كَلَّا سَوۡفَ تَعۡلَمُونَ﴾ دووبارە وامەکەن لەمەولا دەزانن ﴿٤﴾ ﴿كَلَّا لَوۡ تَعۡلَمُونَ عِلۡمَ ٱلۡيَقِينِ﴾ وانی یە (وەکو خۆتان دەیزانن) ئەگەر (ئەنجامی خۆتان) بزانیایە بەدڵنیایی یەوە (وا بێ ئاگا نەئەبوون) ﴿٥﴾ ﴿لَتَرَوُنَّ ٱلۡجَحِيمَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان دۆزەخ دەبینن ﴿٦﴾ ﴿ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيۡنَ ٱلۡيَقِينِ﴾ دووبارە سوێند بەخوا دڵنیا بن بە چاوی ڕاستەقینە دەی بینن ﴿٧﴾ ﴿ثُمَّ لَتُسۡـَٔلُنَّ يَوۡمَئِذٍ عَنِ ٱلنَّعِيمِ﴾ لە پاشان سوێند بەخوا لەو ڕۆژەدا (لەسەر هەموو ناز ونیعمەتێك کە خوا پێی دابوون لەدونیادا) لێپرسینەوەتان لەگەڵدا دەکرێت ﴿٨﴾

سورەتى ﴿ الْعَصْرِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوى خواى بەخشندەى میهرەبان

﴿وَالْعَصْرِ﴾ سوێند بەكات ﴿١﴾ ﴿إِنَّ الْإِنسَانَ لَفِي خُسْرٍ﴾ بێگومان هەموو خەڵكى لە زیاندان ﴿٢﴾ ﴿إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ جگە لەوانەى كە بڕوایان هێنابێت و ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ كردەوە چاكەكانیان كردبێت ﴿وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ﴾ وە ئامۆژگاریی یەكتریان كردبێ بە ئاینی ڕاست (ودەست پێوەگرتنى وكاركردن بەفەرمانەكانى خودا) ﴿وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ﴾ وە ئامۆژگاری یەكتریان كردبێت بە ئارامگرتن (لەسەر پەرستن وبەندایەتى خودا) ﴿٣﴾

سورەتى ﴿ الْهُمَزَةِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوى خواى بەخشندەى میهرەبان

﴿وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ﴾ سزاو لەناوچوون بۆ هەموو نەنگ گرێكى بەدگۆ (عەیب گرێكى تانە دەر) ﴿١﴾ ﴿الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ﴾ ئەوەى كە هەرماڵ و سامان كۆ دەكاتەوەو دەیژمێرێ ﴿٢﴾ ﴿يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ﴾ وا دەزانێ كە ماڵەكەى هەر دەیهێڵێتەوە ﴿٣﴾ ﴿كَلَّا لَيُنبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ﴾ نەخێر وانى یە، بێگومان فڕێ دەدرێتە ناو ئاگرێكى تێكشكێنەرەوە ﴿٤﴾ ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحُطَمَةُ﴾ تۆ چووزانیت ئەو ئاگرە چى یە ﴿٥﴾ ﴿نَارُ اللَّهِ الْمُوقَدَةُ﴾ ئاگرێكى تاودراوى خوایى یە ﴿٦﴾ ﴿الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْأَفْئِدَةِ﴾ كە دێ بەسەر دڵاندا (هوروژم دەباتە سەر دڵان) ﴿٧﴾ ﴿إِنَّهَا عَلَيْهِم مُّؤْصَدَةٌ﴾ بێگومان ئەو ئاگرە داخراوە لەسەریان (و دەرچوونیان نى یە) ﴿٨﴾ ﴿فِي عَمَدٍ مُّمَدَّدَةٍ﴾ (زنجیر كراون) لەناو چەند كۆتێكى ڕاكشاودا (بەستراونەتەوە بەچەند ستونێكى بەرزو بڵندەوە) ﴿٩﴾

سورەتى ﴿ الْفِيلِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوى خواى بەخشندەى میهرەبان

﴿أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ﴾ ئایا نەت بینى كە پەروەردگارت چى كرد بە خاوەن فیلەكان (بە ئەبرەهە ولەشكرەكەى كە ویستى كەعبەى پیرۆز بڕوخێنێت)؟ ﴿١﴾ ﴿أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ﴾ ئایا فڕوفێڵەكەیانى پوچەڵ نەكردەوە ﴿٢﴾ ﴿وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ﴾ وە ناردیە سەریان باڵندەى زۆر پۆل پۆل ﴿٣﴾ ﴿تَرْمِيهِم بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ﴾ بەرد بارانیان دەكردن بە ووردە زیخى گڵین ﴿٤﴾ ﴿فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّأْكُولٍ﴾ سەرئەنجام (لەشكرەكەى ئەبرەهەى) وەك كاى خوراو لێ كرد ﴿٥﴾

سورەتی ﴿ قُرَيْشٍ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿لِإِيلَافِ قُرَيْشٍ﴾ (لەشکری ئەبرەهەی لە ناو برد وتەفر وتونای کردن) لەبەر هۆگری قورەیش ﴿١﴾ ﴿إِيلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ﴾ هۆگریان بە هاتوو چۆی زستانان (بۆ یەمەن) و هاوینان (بۆ شام) واتە (تا لێ یان تێك نەچێ) ﴿٢﴾ ﴿فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَٰذَا الْبَيْتِ﴾ دەی با (قورەیش لەبەرامبەر ئەم هەموو ناز ونیعمەتەدا) خاوەنی ئەمماڵە (کەعبەی پیرۆز) بپەرستن ﴿٣﴾ ﴿الَّذِي أَطْعَمَهُم مِّن جُوعٍ﴾ ئەو زاتەی کە لەبرسێتییەکی یەکجار توند (ڕزگاری کردن و) خواردنی پێبەخشین ﴿وَآمَنَهُم مِّنْ خَوْفٍ﴾ وە دڵنیای کردن لە ترس و بیمێکی گەورە و(پاراستنی) ﴿٤﴾

سورەتی ﴿ الْمَاعُونَ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالدِّينِ﴾ ئایا دیت ئەو کەسەی کە بڕوای بە ئایین نی یە؟ ﴿١﴾ ﴿فَذَٰلِكَ الَّذِي يَدُعُّ الْيَتِيمَ﴾ ئەوە کەسێکە کە پاڵ بە هەتیوەوە دەنێ ﴿٢﴾ ﴿وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ﴾ وە هانی خەڵکی نادات بۆ خواردەمەنی دان بە هەژاران ﴿٣﴾ ﴿فَوَيْلٌ لِّلْمُصَلِّينَ﴾ ئەمجا وای بۆ نوێژکەران ﴿٤﴾ ﴿الَّذِينَ هُمْ عَن صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ﴾ ئەوانەی کە لە نوێژەکەیان بێ ئاگان ﴿٥﴾ ﴿الَّذِينَ هُمْ يُرَاءُونَ﴾ ئەوانەی کە ڕووپامایی دەکەن ﴿٦﴾ ﴿وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ﴾ وە یارمەتی خەڵك نادەن (هەموو چاکەیەك دەگرنەوە لە خەڵکی) ﴿٧﴾

سورەتی ﴿ الْكَوْثَرَ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ﴾ بێگومان ئێمە پێمان بەخشیت خێری زۆر گەورە و بەفەڕ لەدونیا ودواڕۆژدا (لەو خێرە گەورانەیش ڕووباری کەوسەرە لەبەهەشتدا) ﴿١﴾ ﴿فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ﴾ دەی کەواتە نوێژ بکە بۆ پەروەردگارت وە قوربانی سەر ببڕە ﴿٢﴾ ﴿إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ﴾ بێگومان هەر ناحەزت دوا بڕاوە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿٣﴾

سورەتی ﴿ الكافرون ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قُلۡ يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡكَٰفِرُونَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئەی بێ بڕواینە ﴿١﴾ ﴿لَآ أَعۡبُدُ مَا تَعۡبُدُونَ﴾ من ئەو (بتانە) ناپەرستم کە ئێوە دەیپەرستن ﴿٢﴾ ﴿وَلَآ أَنتُمۡ عَٰبِدُونَ مَآ أَعۡبُدُ﴾ وە ئێوەش ئەو (خوایە) ناپەرستن کە من دەی پەرستم ﴿٣﴾ ﴿وَلَآ أَنَا۠ عَابِدٞ مَّا عَبَدتُّمۡ﴾ وەمن ئەو خوا پەرستی یە ناکەم کە ئێوە دەیکەن ﴿٤﴾ ﴿وَلَآ أَنتُمۡ عَٰبِدُونَ مَآ أَعۡبُدُ﴾ وە ئێوەش ئەو خوا پەرستی یە ناکەن کە من دەیکەم ﴿٥﴾ ﴿لَكُمۡ دِينُكُمۡ وَلِيَ دِينِ﴾ ئایینی خۆتان بۆ خۆتان و ئایینی خۆم بۆ خۆم ﴿٦﴾

سورەتی ﴿ النصر ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا جَآءَ نَصۡرُ ٱللَّهِ﴾ کاتێك کە یارمەتی و کۆمەکی خوا هات ﴿وَٱلۡفَتۡحُ﴾ لەگەڵ سەرکەوتن (شاری مەککە ئازاد کرا) ﴿١﴾ ﴿وَرَأَيۡتَ ٱلنَّاسَ يَدۡخُلُونَ فِي دِينِ ٱللَّهِ أَفۡوَاجٗا﴾ وە خەڵکت دیی کە پۆل پۆل دێنە ناو ئایینی خواوە ﴿٢﴾ ﴿فَسَبِّحۡ بِحَمۡدِ رَبِّكَ وَٱسۡتَغۡفِرۡهُۚ﴾ ئەوسا بەسوپاس وستایشی پەروەردگارت تەسبیحاتی ئەو بکە وداوای لێخۆشبوونی لێ بکە ﴿إِنَّهُۥ كَانَ تَوَّابَۢا﴾ چونکە بێگومان ئەو زۆر گیراکەری پەشیمانی یە ﴿٣﴾

سورەتی ﴿ المسد ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿تَبَّتۡ يَدَآ أَبِي لَهَبٖ وَتَبَّ﴾ لەناوچێ هەردوو دەستی ئەبولەهەب وە لە ناویش چوو ﴿١﴾ ﴿مَآ أَغۡنَىٰ عَنۡهُ مَالُهُۥ وَمَا كَسَبَ﴾ سوودی پێ نەگەیاند دارایی یەکەیی و ئەوەی کە کردی (لە دوژمنایەتی پێغەمبەر ﷺ) ﴿٢﴾ ﴿سَيَصۡلَىٰ نَارٗا ذَاتَ لَهَبٖ﴾ بێگومان لەمەولا دەچێتە ناو ئاگری بڵێسە دار ﴿٣﴾ ﴿وَٱمۡرَأَتُهُۥ حَمَّالَةَ ٱلۡحَطَبِ﴾ وە ژنەکەیشی، کە هەڵگری دارو دڕك بوو (بۆ ئازاردانی پێغەمبەر ﷺ) ﴿٤﴾ ﴿فِي جِيدِهَا حَبۡلٞ مِّن مَّسَدِۭ﴾ هەمیشە گوریسێکی بادراو(لەپەلی خورمایی ئاگرین) والە گەردنیدا ﴿٥﴾

سورەتی ﴿ الإخلاص ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قُلۡ هُوَ ٱللَّهُ أَحَدٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: هەر ئەو (الله) یە خوای تاك و تەنیا ﴿١﴾ ﴿ٱللَّهُ ٱلصَّمَدُ﴾ ئەو خوایەی بێ نیاز و جێ ی نیاز و ئومێدە ﴿٢﴾ ﴿لَمۡ يَلِدۡ وَلَمۡ يُولَدۡ﴾ کەسی لێ نەبووەو لەکەس نەبووە ﴿٣﴾ ﴿وَلَمۡ يَكُن لَّهُۥ كُفُوًا أَحَدُۢ﴾ وە هەرگیز هیچ کەس هاوشێوە و هاوتای ئەو نی یە ﴿٤﴾

سورەتی ﴿ الفلق ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قُلۡ أَعُوذُ بِرَبِّ ٱلۡفَلَقِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: پەنا دەگرم بە دروست کەری بوونەوەر (بەپەروەردگاری بەرەبەیان) ﴿١﴾ ﴿مِن شَرِّ مَا خَلَقَ﴾ لە زیانی ئەوەی کە دروستی کردووە ﴿٢﴾ ﴿وَمِن شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ﴾ وە لە زیانی تاریکی کاتێك کە دادێت ﴿٣﴾ ﴿وَمِن شَرِّ ٱلنَّفَّٰثَٰتِ فِي ٱلۡعُقَدِ﴾ وە لە زیان وخراپەی(جادووگەران) کەپەت ودەزوو گرێ دەدەن وفووی پێدا دەکەن ﴿٤﴾ ﴿وَمِن شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ﴾ وە لە زیانی بەخیل و حەسوود کاتێك کە حەسوودی دەبات ﴿٥﴾

سورەتی ﴿ الناس ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قُلۡ أَعُوذُ بِرَبِّ ٱلنَّاسِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: پەنا دەگرم بە پەروەردگاری خەڵکی ﴿١﴾ ﴿مَلِكِ ٱلنَّاسِ﴾ بەپادشای خەڵکی ﴿٢﴾ ﴿إِلَٰهِ ٱلنَّاسِ﴾ بەپەرستراوی خەڵکی ﴿٣﴾ ﴿مِن شَرِّ ٱلۡوَسۡوَاسِ ٱلۡخَنَّاسِ﴾ لەزیان وشەڕی وەسوەسەپەیداکەر (کە کاتێك ناوی خودابیرێت) خۆی پەنهان دەکات ﴿٤﴾ ﴿ٱلَّذِي يُوَسۡوِسُ فِي صُدُورِ ٱلنَّاسِ﴾ ئەوەی کە وەسوەسە ئەخاتە دڵی خەڵکیەوە ﴿٥﴾ ﴿مِنَ ٱلۡجِنَّةِ وَٱلنَّاسِ﴾ لە جنۆکە و لە ئادەمیزاد ﴿٦﴾

فهرس أسماء السور وبيان المكي والمدني منها

پێرست وناوەرۆکی سوورەتەکان لەگەڵ بەیان وڕوونکردنەوەی مەککی و مەدەنی تێیاندا

سورەت	ژمارەکەی	لاپەڕە	ڕوونکردنەوە
الفاتحة	١	١	مەککی یە
البقرة	٢	٢	مەدەنی یە
آل عمران	٣	٥٠	مەدەنی یە
النساء	٤	٧٧	مەدەنی یە
المائدة	٥	١٠٦	مەدەنی یە
الأنعام	٦	١٢٨	مەککی یە
الأعراف	٧	١٥١	مەککی یە
الأنفال	٨	١٧٧	مەدەنی یە
التوبة	٩	١٨٧	مەدەنی یە
يونس	١٠	٢٠٨	مەککی یە
هود	١١	٢٢١	مەککی یە
يوسف	١٢	٢٣٥	مەککی یە
الرعد	١٣	٢٤٩	مەدەنی یە
إبراهيم	١٤	٢٥٥	مەککی یە
الحجر	١٥	٢٦٢	مەککی یە
النحل	١٦	٢٦٧	مەککی یە
الإسراء	١٧	٢٨٢	مەککی یە
الكهف	١٨	٢٩٣	مەککی یە
مريم	١٩	٣٠٥	مەککی یە
طه	٢٠	٣١٢	مەککی یە
الأنبياء	٢١	٣٢٢	مەککی یە
الحج	٢٢	٣٣٢	مەدەنی یە
المؤمنون	٢٣	٣٤٢	مەککی یە
النور	٢٤	٣٥٠	مەدەنی یە
الفرقان	٢٥	٣٥٩	مەککی یە
الشعراء	٢٦	٣٦٧	مەککی یە
النمل	٢٧	٣٧٧	مەککی یە

سورەت	ژمارەکەی	لاپەڕە	ڕوونکردنەوە
القصص	٢٨	٣٨٥	مەککی یە
العنكبوت	٢٩	٣٩٦	مەککی یە
الروم	٣٠	٤٠٤	مەککی یە
لقمان	٣١	٤١١	مەککی یە
السجدة	٣٢	٤١٥	مەککی یە
الأحزاب	٣٣	٤١٨	مەدەنی یە
سبأ	٣٤	٤٢٨	مەککی یە
فاطر	٣٥	٤٣٤	مەککی یە
يسٓ	٣٦	٤٤٠	مەککی یە
الصافات	٣٧	٤٤٦	مەککی یە
صٓ	٣٨	٤٥٣	مەککی یە
الزمر	٣٩	٤٥٨	مەککی یە
غافر	٤٠	٤٦٧	مەککی یە
فصّلت	٤١	٤٧٧	مەککی یە
الشورىٰ	٤٢	٤٨٣	مەککی یە
الزخرف	٤٣	٤٨٩	مەککی یە
الدخان	٤٤	٤٩٦	مەککی یە
الجاثية	٤٥	٤٩٩	مەککی یە
الأحقاف	٤٦	٥٠٢	مەککی یە
محمد	٤٧	٥٠٧	مەککی یە
الفتح	٤٨	٥١١	مەدەنی یە
الحجرات	٤٩	٥١٥	مەدەنی یە
قٓ	٥٠	٥١٨	مەککی یە
الذاريات	٥١	٥٢٠	مەککی یە
الطور	٥٢	٥٢٣	مەککی یە
النجم	٥٣	٥٢٦	مەککی یە
القمر	٥٤	٥٢٨	مەککی یە
الرحمٰن	٥٥	٥٣١	مەدەنی یە
الواقعة	٥٦	٥٣٤	مەککی یە

سورەت	ژمارەکەی	لاپەڕە	ڕوونکردنەوە
الحديد	٥٧	٥٣٧	مەدەنی یە
المجادلة	٥٨	٥٤٢	مەدەنی یە
الحشر	٥٩	٥٤٥	مەدەنی یە
الممتحنة	٦٠	٥٤٩	مەدەنی یە
الصف	٦١	٥٥١	مەدەنی یە
الجمعة	٦٢	٥٥٣	مەدەنی یە
المنافقون	٦٣	٥٥٤	مەدەنی یە
التغابن	٦٤	٥٥٦	مەدەنی یە
الطلاق	٦٥	٥٥٨	مەدەنی یە
التحريم	٦٦	٥٦٠	مەدەنی یە
الملك	٦٧	٥٦٢	مەککی یە
القلم	٦٨	٥٦٤	مەککی یە
الحاقة	٦٩	٥٦٦	مەککی یە
المعارج	٧٠	٥٦٨	مەککی یە
نوح	٧١	٥٧٠	مەککی یە
الجن	٧٢	٥٧٢	مەککی یە
المزمل	٧٣	٥٧٤	مەککی یە
المدثر	٧٤	٥٧٥	مەککی یە
القيامة	٧٥	٥٧٧	مەککی یە
الإنسان	٧٦	٥٧٨	مەدەنی یە
المرسلات	٧٧	٥٨٠	مەککی یە
النبأ	٧٨	٥٨٢	مەککی یە
النازعات	٧٩	٥٨٣	مەککی یە
عبس	٨٠	٥٨٥	مەککی یە
التكوير	٨١	٥٨٦	مەککی یە
الانفطار	٨٢	٥٨٧	مەککی یە
المطففين	٨٣	٥٨٧	مەککی یە
الانشقاق	٨٤	٥٨٩	مەککی یە
البروج	٨٥	٥٩٠	مەککی یە

سورەت	ژمارەکەی	لاپەڕە	ڕوونکردنەوە
الطارق	٨٦	٥٩١	مەککی یە
الأعلىٰ	٨٧	٥٩١	مەککی یە
الغاشية	٨٨	٥٩٢	مەککی یە
الفجر	٨٩	٥٩٣	مەککی یە
البلد	٩٠	٥٩٤	مەککی یە
الشمس	٩١	٥٩٥	مەککی یە
الليل	٩٢	٥٩٥	مەککی یە
الضحىٰ	٩٣	٥٩٦	مەککی یە
الشرح	٩٤	٥٩٦	مەککی یە
التين	٩٥	٥٩٧	مەککی یە
العلق	٩٦	٥٩٧	مەککی یە
القدر	٩٧	٥٩٨	مەککی یە
البينة	٩٨	٥٩٨	مەدەنی یە
الزلزلة	٩٩	٥٩٩	مەدەنی یە
العاديات	١٠٠	٥٩٩	مەککی یە
القارعة	١٠١	٦٠٠	مەککی یە
التكاثر	١٠٢	٦٠٠	مەککی یە
العصر	١٠٣	٦٠١	مەککی یە
الهمزة	١٠٤	٦٠١	مەککی یە
الفيل	١٠٥	٦٠١	مەککی یە
قريش	١٠٦	٦٠٢	مەککی یە
الماعون	١٠٧	٦٠٢	مەککی یە
الكوثر	١٠٨	٦٠٢	مەککی یە
الكافرون	١٠٩	٦٠٣	مەککی یە
النصر	١١٠	٦٠٣	مەدەنی یە
المسد	١١١	٦٠٣	مەککی یە
الإخلاص	١١٢	٦٠٤	مەککی یە
الفلق	١١٣	٦٠٤	مەککی یە
الناس	١١٤	٦٠٤	مەککی یە

إن وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد

في المملكة العربية السعودية

المشرفة على مجمع الملك فهد

لطباعة المصحف الشريف في المدينة المنورة

إذ يسرها أن يصدر المجمع هذه الطبعة من القرآن الكريم

وترجمة معانيه إلى اللغة الكردية

نسأل الله أن ينفع به الناس

وأن يجزي

خادم الحرمين الشريفين الملك عبدالله بن عبدالعزيز آل سعود

أحسن الجزاء على جهوده العظيمة في نشر كتاب الله الكريم

والله ولي التوفيق

وەزارەتی کاروباری ئیسلامی وئەوقاف وبانگەواز وئیرشاد

لە شانشینی عەرەبستانی سعودیە

کە سەرپەرشتیاری کۆمەڵگەی مەلیك فەهدە

بۆ چاپکردنی قورئانی پیرۆز لە مەدینەی منەووەرە

خۆی بەخۆشحاڵ دەزانێت کە کۆمەڵگەکە هەڵبستێت بە دەرکرن

وبڵاوکردنەوەی ئەم چاپەی قورئانی پیرۆز لەگەڵ وەرگێڕانی

ماناکانی بۆ زمانی کوردی

داواکارین لەخوای گەورە کە خەڵکی لێی سوودمەند بین وپاداشتی

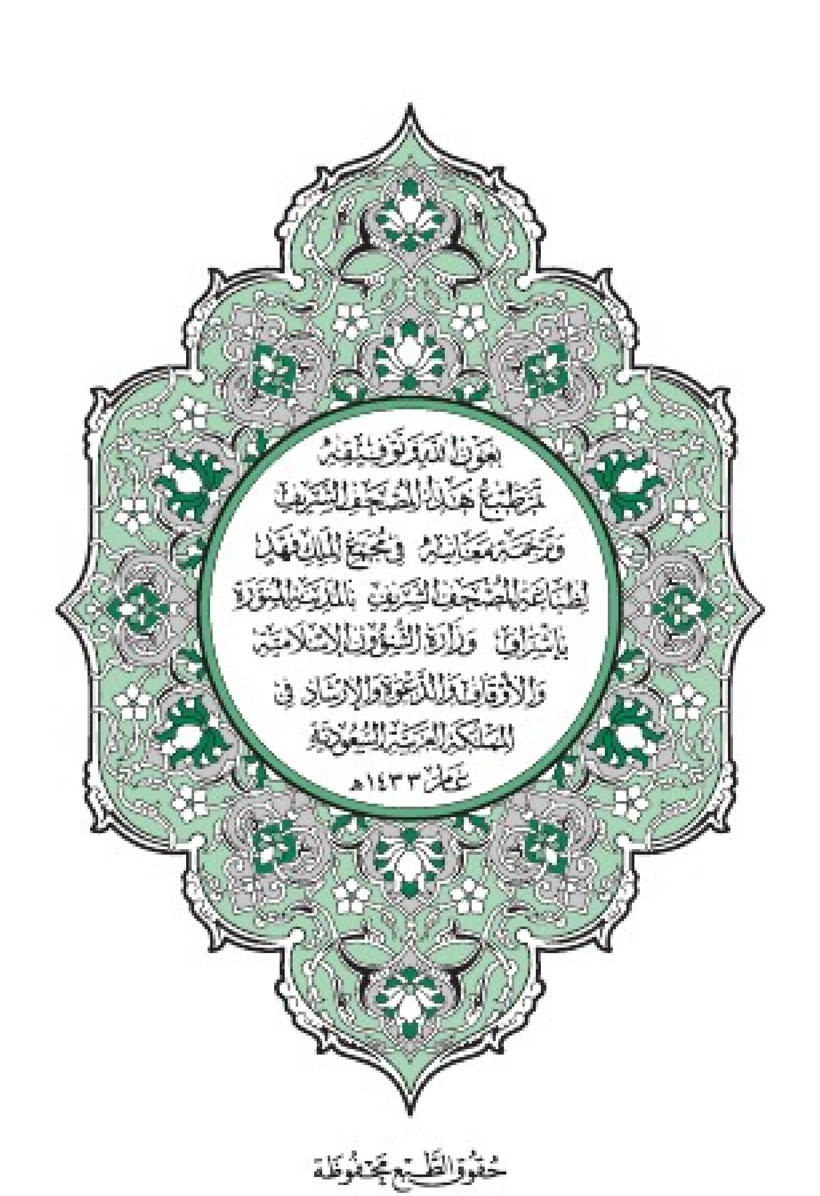
بەخێری (خادم الحرمین الشریفین) مەلیك عبداللە کوڕی عبدالعزیز

ئالی سعود بەجوانترین و چاکترین شێوە بداتەوە، لەسەر هەوڵ

وتێکۆشانی گەورەی لەبڵاوکردنەوەی قورئانی پیرۆز وکەلامی

بەرزی پەروەردگار

هەر خوای گەورە پشتیوان ویارمەتیدەرە

ص.ب ٦٢٦٢ - المدينة المنورة
www.QuranComplex.gov.sa
contact@QuranComplex.gov.sa

سندوقی پۆستی ٦٢٦٢ مەدینەی منەوەرە

www.QuranComplex.gov.sa
contact@QuranComplex.gov.sa

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر .

مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف

ترجمة معاني القرآن الكريم إلى اللغة الكردية . / مجمع الملك
فهد لطباعة المصحف الشريف . - المدينة المنورة ١٤٣٣ هـ

١٢٢٤ ص ؛ ١٦ × ٢٣ سم

ردمك: ٢-١٠-٨٠٩٥-٦٠٣-٩٧٨

١- القرآن - ترجمة - اللغة الكردية أ. العنوان
ديوي ٢٢١،٤٩١٥٩ ١٤٣٣/٨٤٤٢

رقم الإيداع: ١٤٣٣/٨٤٤٢

ردمك: ٢-١٠-٨٠٩٥-٦٠٣-٩٧٨

